This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

+ *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.

+ *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.

+ *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.

+ *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at `http://books.google.com/`

ANDOVER-HARVARD THEOLOGICAL LIBRARY
MDCCCCX
CAMBRIDGE, MASSACHUSETTS

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

EDIDIT C. TISCHENDORF.

EDITIO SEPTIMA CRITICA MAIOR.

Bible. Greek.

NOVUM TESTAMENTUM GRAECE.

AD ANTIQUOS TESTES *DENUO RECENSUIT*

APPARATUM CRITICUM OMNI STUDIO PERFECTUM

APPOSUIT

COMMENTATIONEM ISAGOGICAM

PRAETEXUIT

AENOTH. FRID. CONST. TISCHENDORF

PHIL. ET THEOL. DR. THEOL. PROF. P. O. H. ORDD. REG. SAX. ALB. IMP. RUSS. S. STAN. CL. II. IMP. FRANC. LEG. HON. REG. BOR. AQU. RUB. CL. III. REG. SAV. S. MICH. CL. I. REG. SUEC. DE STELL. POL. REG. SARD. SS. MAUR. ET LAZ. REG. GRAEC. SALV. DUC. PARM. S. LUD. EQUES, SOCIET. REG. SCIENT. UPSAL. PRO DEF. REL. CHR. HAG. HIST. THEOL. LIPS. ORIENT. GERM. SOC.

EDITIO SEPTIMA.

PARS PRIOR.

LIPSIAE, SUMPTIBUS ADOLPHI WINTER.

1859.

BS
1965
1859
v.1

189

VIRIS SUMMIS

AMPLISSIMIS ILLUSTRISSIMIS EXCELLENTISSIMIS

FRIDER. FERDINANDO DE BEUST

ET

IOH. PAULO DE FALKENSTEIN

POTENTISSIMO REGI SAXONIAE SUMMIS REI PUBLICAE MINISTRIS ITEM SUMMIS IN REGENDIS REBUS EVANGELICIS ECCLESIAE PATRIAE ARBITRIS ETC. ETC.

MAGNA RERUM GESTARUM FAMA CLARIS

DE TOTA PATRIA OPTIME IAM DUDUM MERITIS ATQUE ETIAMNUM MERENTIBUS

LABORUM SUORUM ATQUE ITINERUM

EX ANNIS VIGINTI FIDELIBUS PATRONIS

GRATA MENTE

D. D. D.

CONSTANTINUS TISCHENDORF.

Quae inde ab anno 1840. ad promovenda ea quae circa sacrum textum versantur studia suscepi, bibliothecarum quae in Europa florent celeberrimarum et monasteriorum orientalium thesauris adeundis magnaque ex parte iterum ac saepius excutiendis, ea tam prospero cum successu perficere non contigisset nisi ubique terrarum multos rei susceptae fautores eosque auctoritate magna et rara liberalitate invenissem. Iamvero haec librorum Novi Foederis editio quum non modo plurium monumentorum sacrorum quae intra hos proximos bis decem annos ex diuturnis tenebris in lucem vindicavi, sed etiam multorum eorum quae feliciter reperta curioseque tractata adhuc usque vel scriniis meis reposita manserunt vel certe nondum ad rem criticam adhibita sunt aliquam in se contineat summam, publico illam destinatam usui, ingratae mentis crimen magis veritus quam suspicionem propriae laudis a me impetrare non poteram quin iis ornata nominibus prodiret quibus, si quid in laboribus meis bonae frugis inest, illud vel maxime debeo. Qua in re nec hoc praetereundum aut parvi aestimandum videbatur, id quod usu et observatione satis expertus sum, studia ista quae sanctissimum orbis

Christiani thesaurum spectant, nullo confessionis discrimine habito augeri et adiuvari etiam ab iis qui longe diversa sequuntur, inter quos primo loco ponendi sunt qui rebus gerendis publicis ingenii vires impendunt, nisi quod etiam his anteeunt ipsi summi principes.

Feci autem itinera criticorum quos vocant laborum caussa quinque per Europam ac duo in orientales terras. Parisios bis adii ibique plus biennium egi. In Angliam propter bibliothecas quae Londini Cantabrigiae et Oxonii vigent ter me contuli, annis 1842. 1849. 1855. Sed iam ante annum 1842. doctos Batavos eorumque bibliothecas visi. Italiam obii annis 1843 et 1844., inque primis quae Romae, Florentiae, Venetiis, Mutinae, Neapoli, Mediolani, Taurini, Veronae florent bibliothecas pervestigavi. Ante quod iter Italicum veni etiam Carpentoracten, fama codicis rarissimi falsus magis quam doctus. Helvetiae bibliothecas adii annis 1843 et 1856. multumque operae posui in codicibus excutiendis antiquissimis quibus Basilea et Turicum atque Sancti Galli monasterium gaudent. In Germania patria, ut de Lipsiensi ac Dresdensi taceam, bibliothecas Monacenses, Vindobonensem, Hamburgensem, Guelferbytanam adii. Denique bis profectus sum in orientem, annis 1844 et 1853, ibique investigandorum antiquorum codicum caussa monasteria percurri quae variis Aegypti inferioris locis inveniuntur, inprimis Cahirae et in Libyae deserto prope lacus nitrosos, item quae in monte Sinaitico, Hierosolymae et ad mare mortuum sita sunt, item Patmi et in principum insulis, Constantinopoli, Athenis. Atque ita factum est ut inde a quo anno prima Novi Testamenti editio mea prodisset sex fere annorum spatium in itineribus procul a patria consumerem.

Qui vero variis modis promeruerunt de his itineribus — quorum quidem primum tam pauper suscepi ut pro paenula

quam portabam solvere non possem — eorum nomina debita semper laude prosequar.

Atque in ipsa quidem patria ii penes quos anno 1840. annisque proximis supremum rerum publicarum consilium erat, de Lindenau, de Wietersheim, de Falkenstein, atque qui tum principis Alberti heredis regni summam curam gerebat, Albertus de Langenn, primi itinerum meorum patroni exstiterunt. Ex quibus unus prae ceteris pro continuatis adhuc summis muneribus magnaque in me benevolentia ad augendos labores meos valuit. Neque minus vero is cuius nomen ex nuperis gentium turbis tanta claritate effulsit, Ferd. de Beust. Ex ipsis autem Saxoniae theologis adolescentis conatus inprimis adiuverunt Winerus venerabili memoria, Christoph. Frid. de Ammon, et qui ultimum quod scripsit programma honorificentissimum studiorum meorum monumentum esse voluit, Chr. Aenoth. Orthob. Grossmann. Ad hos accessit singulari circa me studio Dav. Schulz. Neminem vero maiore gratae mentis officio prosequendum habeo quam optimos et clementissimos principes, regem Fridericum Augustum, cuius mortem praematuram quis ex optimis civibus non deploravit? et regem Iohannem, qui ipse colendis litteris immortalem gloriam acquisivit.

Parisiis studia mea eximio favore ornarunt promoveruntque Carolus Hase illustris bibliothecae tum Regiae nunc Imperialis praefectus, multis ille nominibus clarus, Frid. Duebner qui totus in antiquis habitat, Athanas. Coquerel disertissimus ecclesiae Reformatae orator, Mignet historicus celeberrimus, Emm. de Lascases Napoleonis captivi fidelis quondam comes, Fr. Guizot tot viri summi eminens laudibus, Alex. de Humboldt, qui quidem per hos quindecim annos nunquam suum erga me favorem remisit, denique viri generosissimi excellentissimi illustrissimi H. de Koenneritz, qui illo tempore regis Saxoniae legatione fungebatur, comes de Loewenhielm et Fagel, alter regis Sueciae et Norvagiae,

alter regis Hollandiae legatus. Abeuntem vero Lutetia Romam Dionysius Affre archiepiscopus venerabilis litteris benevolentissimis ipsi Pontifici Maximo commendavit.

Itineris aestate anni 1841. ad Batavos suscepti iucundissimam semper memoriam servabo pro magnis circa me officiis tot virorum et doctrinae et fidei laude clarorum. Prae ceteris nomino Iac. Geel, quo docta Hollandia nihil carius habet. Praeterea bene de me theologi Batavi eo meruerunt quod primi labores meos in emendando sacro textu positos eximio favore prosecuti sunt.

Item magnas gratias solvere debeo iis qui librorum scriptorum copiis praeerant quum Londini et Oxonii, tum Cantabrigiae, quam anno 1842. cum commendatione docti ducis de Sussex adii. Inde igitur vehementer sibi me obstrinxerunt, ut hos prae reliquis nominem, Guilielm. Cureton, magni ille quidem nominis, Henric. O. Coxe, eruditionis laude florentissimus, Iac. Smith, Ios. Edleston. Favebat mihi etiam Chr. C. I. de Bunsen, vir inter legatos facile eruditissimus.

Ex Helvetico itinere priore nomina carissima habeo De Wettii, qui per totum mensem quotidiano usu me delectavit omnique modo studia mea adiuvit, I. G. Muelleri, C. L. Rothii, virique liberalissimi Genevensis G. Favre Bertrand. Quum vero iterum perlustrabam Helvetiam, de laboribus meis egregie meruerunt bibliothecis Turicensi et Sangallensi praepositi, Horner et Henne, viri clarissimi.

Romam petentem commendationes Iohannis clementissimi Saxoniae principis comitatae sunt. Inde factum est ut etiam domina augustissima Ludovica Saxoniae princeps studia mea insigni gratia dignaretur. Ibidem optime de me meruerunt vir excellentissimus Kestner, clarus ille artium liberalium patronus, cardinales eminentissimi Mezzofante, Corsi, Mai, bibliothecae Vaticanae praefecti Laureani et Molza. Praeterea nullus dubito quin Gregorius XVI. P. M.,

qui et ipse, ut mihi maxima cum comitate narravit, ante plures annos de emendando Hebraeo bibliorum textu consilia iniri iusserat, codici Vaticano celeberrimo per me publicando nullo modo obstaturus fuisset, si quod volebat non displicuisset Lambruschino.

Venetiae Bedio senex, quo nihil suavius esse poterat, labores meos egregie iuvit. Mediolani gratias maximas debeo Catenae et Gatti bibliothecariis, comiti eruditissimo Castiglione et Seyfferheld negotiatori, cuius frater Francofurtensis, tanta ille circa res sacras Protestantium liberalitate clarus, subsidia ad iter orientale misit; item Mutinae comiti Ioh. Galvani; item Veronae comiti Orti Manara.

Taurini praeter alios celeberrimus Peyron studiis meis profuit; ipse vero rex Carolus Albertus non dedignatus est litteris commendaticiis itineri meo orientali prospicere.

Florentiae clarissimi bibliothecae custodes, del Furia pater et filius, de me promeruerunt; summum vero rerum mearum patronum nactus sum magnum ducem Leopoldum, dignum gloria Medicaeorum principum.

In Aegypto anno 1844. prae aliis singulariter de me meriti sunt Pruner-Bey medicus, homo mirificus, et vir illustrissimus de Laurin. Sinaitici vero itineris memoriam nunquam possum repetere quin Cyrilli monachi rara eruditione et benevolentia insignis grata mente recorder. Post vero et Palaestinam et Syriam et Asiam minorem transeuntem, Constantinopoli quoque et Athenis degentem, atque etiam anno 1853. iter orientale repetentem viri multi vel amplissimis legationibus et quos dicunt consulatibus fungentes vel litteris colendis promovendisque clari officiis beneficiisque prosecuti sunt, quorum grato animo meminisse nunquam desinam.

Restat ut de itineribus per Germaniam factis dicam. Ac Monaci quidem laboribus meis faverunt bibliothecarii meritissimi Harter, Krabinger, Föringer, item Frid. de Thiersch celeberrimus; Guelferbyti et Hamburgi viri clarissimi Schoene-

mann et Petersen; Vindobonae viri illustres de Eichenfeld et Ios. Birk.

Istis igitur omnibus itinerum meorum et studiorum patronis et fautoribus aliquam certe gratiam referre mihi videbar si huic operi, cuius curis magnam vitae partem consecravi, hoc gratae memoriae testimonium praeponerem. Comparatis autem quos ubique terrarum invenire contigit fautorum atque amicorum studio ac favore cum adversariorum indefessa invidia obtrectationibus et machinationibus, mala bonis mirabiliter compensata sentio. Illud vero Deum T. O. M. oro, ut quae ad veritatem sacri textus inveniendam stabiliendamque pro virium mearum mediocritate ipsiusque in me gratia conferre conatus sum, ea in veram orbis Christiani salutem cedere iubeat.

Scribebam Lipsiae die dominica post festum S. Trinitatis vicesima a. 1858.

PROLEGOMENA.

Septima [1]) haec mea Novi Testamenti editio tantopere aucta emendata refecta prodit ut novum opus dici queat. Data enim est opera ut prioribus editionibus omnibus quum meis tum aliorum superior prodeat non tantum incrementis apparatus critici sed ipsa ratione ac via. Quam ad adornandam quae a me praestita sunt statim breviter exponam, providens ne plus arrogare mihi videar quam par est, neve magis ignorantium insolentia aut malevolorum perfidia ea quae indefessis studiis assecutus sum temere eludat. Est enim ratio horum operum eiusmodi, ut impudentia fraudis speciem doctrinae ac laboris prae se ferat, imperitorum arrogantia imperitos credulosque facile fallat, nec facile nisi qui ipse in eadem re totus habitat, ab usitatis nova, erronea a veris, levia a gravibus recte distinguere possit. Consentaneum autem est separatim perscribere primum quae ad apparatum criticum, tum quae ad recensionem textus faciunt. Rursus in apparatu critico distinguenda sunt quattuor haec: codices Graeci, versiones antiquae, scriptores ecclesiastici, editiones.

Primum igitur dicam quae ad codices Graecos pertinent.

Detecti mea opera et ex orientis latebris ad nos allati sunt ı (fragmenta ex evangeliis, actibus, epistulis, maximam partem saeculi V. et VI.) ϑ (fragmenta pauca evangelii Matthaei saec. VII.) Γ (Luc. integer et Marc. fere integer cum fragmentis Matthaei et Iohannis saec. IX.) Λ (Luc. et Ioh.

1) Indicem editionum mearum vide infra.

integri saec. VIII.). Item fragmentum epistulae ad Hebr. IX. fere saeculi (tisch. 6. f.) et, cuius quidem pauca tantum infra dedimus specimina, evangeliarium palimpsestum saec. fere eiusdem. Accedunt codices minusculis litteris scripti duo, alter quattuor evangeliorum saeculi X., quo passim tantum usi sumus, alter saec. XI. medii cum maxima actuum parte mirabili textus bonitate.[2])

Edidi autem utpote totos mea manu ex vetustis membranis transscriptos C (codicem Ephraemi Syri palimpsestum Parisiensem cum maiore totius Novi Testamenti parte) D (codicem Claromontanum Graecum et Latinum omnium Pauli epistularum quattuordecim Parisiis servatum) L (codicem evangeliorum quattuor Parisiensem) I (fragmenta palimpsesta evangeliorum actuum epistularum nunc Petropolitana) R (codicem evangelii Lucae palimpsestum Londinensem) M (fragmenta epistularum ad Corinthios et ad Hebraeos partim Hamburgi partim Londini servata) B (codicem apocalypsis Vaticanum, transscriptione vetita ex collatione editum) N (fragmenta evangeliorum partim Londini partim Vindobonae partim Romae servata), item, quibus pauciora textus sacri inprimis evangelici fragmenta continentur, F^a et W^a Parisiensia, N^b Londinense, O^a Guelferbytanum, Θ nunc Lipsiense, Y Vaticanum, item evangelistariorum duorum fragmenta palimpsesta, altera Venetiis (ven) altera Romae in bibl. Barberina (barb) inventa.

Pariter totos transscripsi et plerosque propediem ex schedis meis editurus sum: utrumque codicem evangeliorum

---

2) Veteris Testamenti codices Graecos in itineribus orientalibus deteximus atque attulimus hos et antiquissimos et gravissimos: codicem Friderico-Augustanum saeculi IV. (complectitur 1 Chron. 11, 22—19, 17. 2 Esdr. 9, 9 usq. finem, Nehemiae et Estherae libros totos, Tob. 1, 1—2, 2. Ierem. 10, 25—52, 34. Thren. 1, 1 usq. 2, 20. Adde Ies. 66, 12—24. Ierem. 1, 1—7.), codicem Numerorum palimpsestum saec. V vel VI., codicem Genesis maiorem libri partem continentem saec. VIII., codicem palimps. saec. VII. cum fragmentis Numerorum Deuteronomii Iosuae Iudicum, codd. palimps. duo eiusdem saec. cum Iesaiae et librorum Regum fragmentis, fragmenta pauca psalterii saec. IV vel V., codicem Iudicum et libri Ruth integrum saec. IX.

palimpsestum Guelferbytanum (P et Q: imperfectissime enim edidit Knittel), codicem Graecum et Latinum actorum Oxoniensem (E: iam ed. Hearne, sed non satis recte), fragmenta aliquot evangeliorum Sangallensia (w^c), hymnos evangelii Lucae Turicenses (o^d), codicem evangeliorum Campianum Parisiensem (M), fragmenta epistularum Paulinarum Coisliniana (H: poterunt paullo rectius edi quam edidit Montefalconius). Praeter hos contuli accuratissime, nulla re de consilio neglecta, nisi quod in talibus nil praetermittere et nusquam falli difficillimum est: E evangeliorum codicem Basileensem, F epistularum quondam Augiensem nunc Cantabrigiensem (licebat vero notationes meas ex foliis editionis ab eruditissimo Scrivener susceptae confirmare atque corrigere), G evangeliorum Londinensem, H evangeliorum Hamburgensem et H actorum Mutinensem, K evangeliorum quondam Cyprium nunc Parisiensem, L actorum et epistularum Romanum, U evangeliorum Venetum, X evangeliorum Monacensem, Γ et Λ evangeliorum Oxonienses, item w^b i. e. fragmenta pauca evangelii Lucae palimpsesta Neapolitana, o^b Bodlejanum et o^e Sangallensem hymnos evangelii Lucae spectantes, denique multos locos evangeliarii Carpentoractensis. Ceterum ad aliquot collationes meas post etiam valuit Tregellii industria, ad id ipsum Lipsiam profecti ut mea cum suis conferret.

Quibus ex laboribus omnibus quantum lucri apparatus criticus fecerit, breviter erit indicandum. Praeter ea enim quae ipsi deteximus documenta, primum a me in usum criticum conversa sunt R N^b O^a et ^{b} O^d et ^{e} W^b et ^{c}, item maxima ex parte F^a, item evangeliaria Venetum et Carpentoractense. Codex C, quem auctoritate unus B superat, antea tantum latuerat ut Caroli Lachmanni opus ex editione mea plus millies vel corrigendum vel augendum, atque ipse quem constituit textus fere centies mutandus esset. B testis apocalypsis, quem duo tantum alii aetate antecedunt, paucis locis antea inspectus potius quam collatus erat. Plurima desiderabantur in evangeliorum codicibus EHKMNPQUW^{a}Y, in H codice actorum, in DF epistularum codicibus, in L codice actuum et epistularum.

Item permulta deerant in lectionibus ex codicibus evangeliorum GLX notatis; nonnihil etiam ad rectiorem cognitionem codicum dudum editorum E in actis et H in epistulis conferendum erat; ex Barberino vero evangeliario paucissimae tantum lectiones innotuerant.

Sed pergendum est ad reliquos codices nostros principales. Dudum iam editi sunt A Londinensis et D evangeliorum atque actuum Cantabrigiensis, G epistularum ex Boerneriano Dresdensis, T evangelii Iohannis Borgianus, ex viginti annis etiam Δ evangeliorum Sangallensis. Hos codices non modo omnes ipse percurrendo examinavi, palaeographicae maxime rationis caussa; sed etiam diligentius quam ante factum erat ex editionibus ad imitationem ipsorum librorum scriptorum factis lectiones hausimus ad complendum commentarium criticum. Sangallensis quidem liber antea editorem Novi Testamenti qui adhiberet nondum invenerat. Neque magis hymnorum textus ex psalterio Veronensi petitus (o^e). Latuerunt etiam criticos fragmenta Graeca evangeliorum Lucae et Iohannis ea quae in Woidianis fragmentis Sahidicis locum habent. In codicibus Mosquensibus V evangeliorum et K epistularum, item in N^e et O, quorum alter pauca epistulae ad Hebraeos alter evangelii Iohannis fragmenta continet, certe hoc fecimus ut accuratius Griesbachio et Scholzio singulas lectiones ex opere Matthaeiano transferremus. Idem ad S evangeliorum pertinet, cuius lectiones ubique ex ipso Birchio allatae sunt. Ad editionem fragmentorum evangelii Matthaei palimpsestorum Dublinensium (Z) accesserunt notae de locis aliquot dubiis a clarissimo bibliothecario Todd ad me missae. De E epistularum codice olim Sangermanensi iam Petropolitano vide post. Denique vero non minimum nostrae editioni ornamentum ex codice B celeberrimo Vaticano paratum est. Quem ad repraesentandum non modo, ut iam anno 1849. factum est, collationes Bartoloccianam, Birchianam, Bentlejanam cum notis aliquot meis ad ipsum codicem factis adhibui, sed etiam praeter notas multas prioribus evangeliis sub prelo versantibus amicorum manu Roma ad me missas nuperrimam Ang. Maii editionem. Praetereaque anno 1855. Cantabrigiae commoranti praeter

omnem spem contigit ut alteram illam Bentleii collationem eamque etiamnum gravissimam, quam dudum C. Lachmannus atque anno 1856. etiam S. P. Tregelles deperditam conquesti sunt, non sine ope viri clarissimi meique amantissimi J. Edleston, a diuturna oblivione vindicarem. Sed haec accuratius post videbimus.

Atque haec quidem de codd. Graecis uncialibus. Sed etiam in testimoniis ex codicibus minusculis petendis multum a me studii positum est. Nec enim tantum editiones Novi Testamenti apparatu critico instructas Wetstenii, Matthaeii, Griesbachii et Schulzii, Scholzii, apocalypsin quoque Tregellii diligenter consului, qua in re ex Matthaeio potissimum multa quae alii neglexerant adsumpta sunt, verum etiam ex collationibus Birchii, Alteri, Dermoutii, Rinckii, Fleckii, Reichii, Muralti passim auctus est apparatus noster criticus. Habui etiam commodum hoc, quod illo editionis Wetstenianae exemplari uti licebat, in quo Griesbachii manu aliquot codicum minusculorum insigniores lectiones notatae sunt. Plurimum vero hoc in genere editioni nostrae profuit collatio viginti fere codicum Anglicorum ad evangeliorum textum a clarissimo F. H. Scrivener instituta. Praeterea rursus hoc loco facienda est mentio codicum duorum in oriente a nobis repertorum, quorum alterum quidem evangelia continentem passim tantum exscripsi, alterum vero testem textus actorum maxime insignem ubique et diligenter excussi.

Altero loco de antiquis interpretationibus referendum est. Inter has maximam curam impendi versionibus Latinis quum Vulgatae quam dicunt rationis tum Italae, quibus quidem plures ob caussas prae ceteris omnibus magna est in restituendo ipsorum apostolorum textu auctoritas. Atque ex Italis quidem documentis non satis habui aliquot prae ceteris deligere dubia laude ornata, sed quicquid eorum aetatem tulit religiose in rem criticam converti. Iam vero ex celeberrimis Blanchini et Sabatarii operibus petere licebat lectiones codicum Vercellensis (a), Veronensis (b), Colbertini (c), Brixiani (f), utriusque Corbejensis (ff$^{1.}$ et $^{2.}$) et Germanensis utriusque (g$^{1.}$ et $^{2.}$), item ex Alteri transscriptione codicem

Vindobonensem (i), Rhedigeranum Vratislaviensem (l) ex adnotationibus Davidis Schulz, Vaticanum olim Claromontanum (h) ex editione Angeli Maii: qui quidem omnes evangeliorum textum spectant: item Cantabrigiensem (d) ad evangelia et actus ex Kiplingii opere, Boernerianum (g) Dresdensem ad epistulas Pauli ex ipsius codicis editione Matthaeiana, Corbejensem (ff) ad Iacobi epistulam ex Iohanne Martianay: ex quarum lectionum copiis, etsi iam dudum criticis patebant, permulta nunc ad apparatum criticum accesserunt, quemadmodum is apud Griesbachium et Schulzium, apud Scholzium, apud Lachmannum habetur. Egregie quoque ac per totum fere Novum Testamentum auctus est idem lectionibus ex antiquissimo Speculi quod Augustini creditur codice ab Angelo Maio exscriptis (m), quibus nemo dum criticorum ante nos usus est. Nec praetereundus est Latinus epistularum textus codicis Augiensis (f), cuius lectiones pleraeque Boernerianis cognatae clar. Scriveneri libro propediem proditurο sed mecum iam communicato debentur. Ipsos vero codices Italos adii hos: 1. Claromontanum epistularum Pauli (d), qui cum Graeco eiusdem codicis textu a me editus est, correctis permultis Sabatarii erroribus, 2. codicem actuum Laudianum (e), quem paullo emendatius Hearnio et Sabatario Oxonii transscripsi, 3. fragmenta epistulae ad Romanos Guelferbytana (gu), ex Ulfilae foliis rescriptis rectius Knittelio edita in Anecdotis meis, 4. fragmenta evangeliorum Matthaei et Marci antiquissima olim Bobbiensia nunc Taurinensia (k), quae ante me ineptissime Fleckius ediderat. Denique nostra demum opera ad apparatum transiere: 1. codex evangeliorum Palatinus sive Vindobonensis (e), quinto fere saeculo scriptus; 2. evangeliorum codex Monacensis (q) sexto fere saeculo scriptus; 3. fragmenta evangelii Marci Sangallensia (n) saeculi fere quinti, item 4. Monacensia epistularum Pauli (r) eiusdem quinti ut videtur saeculi; 5. extremi versus evangelii Marci (o) ex codice Sangallensi septimi vel octavi saeculi; 6. fragmentum evangelii Iohannis (p) ex alio simili codice Sangallensi, cuius quidem lectiones sub textu praetermissas in prolegomenis supplendas curavi. Septimo loco accedunt fragmenta aliquot

actuum et duarum epistularum catholicarum ex codice palimpsesto Vindobonae eruta (s).

Quibus Italicis Latini textus testibus etsi et aetate et auctoritate cedunt, tamen utraque ratione prope accedunt antiquissimi nostri Vulgatae codices. Huius generis plus viginti eosque millenarios omnes ad apparatum adhibui. Quorum ut plures ex Sabatarii Bibliis Latinis, ex Evangeliario Quadruplice Blanchini atque eiusdem Vindiciis canonicarum scripturarum, ex Griesbachii Symbolis criticis, ex editione Novi Testamenti Matthaeiana, ex libellis Sanftli et Dobrowskii, ex adnotationibus Alteri et Lachmanni excerpsi, quae res non parvi negotii erat: ita alii a meis maxime studiis pendent. Eminet inter hos Amiatinus codex, quem post imperfectissimam Fleckii collationem - errores enim eius, quorum plurimos etiam Lachmannus fideliter transscripsit, numerum millenarium excedunt - diligentissime pertractavi Florentiae atque post edidi. Praeterea passim adhibui codices tres: unum Parisiensem sexti fere saeculi, alterum Taurinensem septimi, tertium utroque antiquiorem Guelferbytanum. His vero multo plus utilitatis habebant Sangallensis liber antiquissimus et Ingolstadiensis Monaci a me excussus. Itaque factum est ut testimonia Latini textus antiquissimi, quemadmodum ex ipsis codicibus hauriri possunt, nunquam ante simili modo ad rem criticam sint adhibita. De patribus vero Latinis vide infra.

Transeo ad ceteras versiones. Etiam his temporis ac laboris plurimum impendi. Syriacam Simplicem a Schaafio editam per omnes Novi Testamenti libros contuli; item posteriorem, quae dici solet, tribus voluminibus a Iohanne White exhibitam. Neque neglexi quae docuit Adlerus de codicibus Philoxenianae Assemanianis deque Syro Hierosolymitano. Magnum vero decus editioni nostrae viri S. Ven. Guilielmi Cureton diligentia et amicitia eo paravit quod biennio antequam in publicum ederet mecum communicavit translationem suam vetustissimi evangeliorum codicis Nitriensis, quo quidem teste Syrae lectionis gravissimo per omnia fragmenta usus sum diligenter. De codd. Syr. a me repertis vide infra.

In Aegyptiacis consulendis textibus ita versatus sum

ut Copticum sive Memphiticum evangeliorum textum una cum Sahidicis et Basmuricis evangeliorum fragmentis ex editione sumerem Schwartzii, ad actus vero epistulas apocalypsin Coptica a Wilkinsio edita conferrem, itemque Sahidica fragmenta uberrima illa quidem ex magno opere Woidii, consulto insuper ad locos nonnullos Münteri libello, et Basmurica ex Engelbrethi excerptis haurirem.

Armenica inprimis e Scholzio haurire debebam, qui quidem in usum Novi Testamenti sui editionem Venetam denuo ab hominibus eius rei maxime gnaris collatam dicit; pauca etiam in Wetstenio Griesbachii notata inveni; nonnihil in Prolegg. supplevi ex Alteri circa lectiones Armenas et Georgianas animadversionibus. Praeterea in epistula ad Philemonem locupletissimum cl. Petermanni commentarium ex Armenica et Iberica, item ex Arabibus testibus pluribus aliisque confectum, ut par erat, adhibui.

In Arabicis ad manus habui Biblia Polyglotta Londinensia; Erpenii vero lectionem non raro suppeditabat exemplar Millii notis plurimis C. Bened. Michaelis linguarum orientalium peritissimi insigne. Ad quae accedunt Scholzii notae ex Vaticano libro. Praeterea cl. Gildemeister in usum meum contulit epistulam ad Colassenses, quemadmodum legitur in fragmentis Tischendorfianis Lipsiensibus, quorum auctor totus a Copto pendebat. Aliquoties etiam adscripsi lectiones codicis epistularum Pauli nuper Petropolin translati et aetate et origine maxime insignis. Qua de re accuratius infra.

Aethiopicam lectionem non tantum quemadmodum Chr. Aug. Bode interpretatus est consului, sed iis etiam usus sum quae pro magna sua in me benevolentia cl. Gildemeister ex nupera editione Thomae Pell Platt ad maximam Novi Testamenti partem excerpsit.

Quibus ab orientalibus interpretibus ad occidentem revertimus. Restat enim ut de Gothica interpretatione dicamus, item de Slavonica, Anglosaxonica, Francica. Et Gothicam quidem, in qua non mediocre rei criticae momentum est, potissimum ex diligentissimo virorum cl. de Gabelentz et Loebe per totum Novum Testamentum exhibui. Slavonicas

lectiones a Dobrowskio cum Griesbachio communicatas accurate in librum meum transtuli, consultis insuper quae Ed. de Muralto adnotavit. Etiam Anglosaxonicam, ubi ex re videbatur, adscripsi lectionem, adhibita nupera Benj. Thorpe editione; nec magis Francicam evangelii Matthaei versionem, studio Andreae Schmeller publicatam, cum editoribus prioribus praetereundam censui.

Tertio loco referendum de iis est quae circa patrum scriptorumque ecclesiasticorum libros in rem convertendos criticam in hac editione praestita sunt. Patebat hic immensus laborum campus, quem etsi mihi totum emetiri minime licebat, tamen non potui quin multa quae inprimis vim habere videbantur ad negotium criticum adiuvandum omni cum studio susciperem. Propterea quaecumque textus sacri testimonia ex tribus primis saeculis supersunt ex ipsis fontibus hausi. Pertinent huc patrum apostolicorum opera, unde paullo saepius reliquis afferenda erat Polycarpi epistula. Cum Ignatio etiam interpolatas eius epistulas excussi, cum Clemente Romano etiam quae eius nomine circumferuntur Homilias. Quibuscum quae nostra certe in caussa satis cohaerent adhibui, ex evangelio Hebraeorum vel Ebionitarum vel Nazaraeorum a veteribus exscripta. Iustini non raro, in evangelio potissimum Matthaei, habita est ratio; sed nec ea neglexi quae eius nomini adscripta sunt, ut expositio rectae fidei, epistula ad Zenam, quaestiones et responsiones ad orthodoxos, quo libro saepe usus sum, item epistula ad Diognetum. Iustino aetate proximus est Marcion. Eius quicquid apud Epiphanium et Tertullianum alioque esse perhibetur, id omne diligentissime perquisivi, unde commentarius ad Lucae evangelium ac plures Pauli epistulas magnopere locupletatus est. Cum Marcione componere licebit gnosticos eos multos, quorum reliquias patres nobis servarunt, ut Theodoti Antitactarum aliorumque Clemens, Heracleonis Origenes, Ptolemaei Carpocratis Encratitarum aliorumque Epiphanius, Valentinianorum Marcosiorum aliorumque Irenaeus, Valentini Naassenorum Apellis Basilidis Docetarum Peratarum aliorumque Hippolytus in Philosophumenis nuper repertis, ut praetereamus similia:

ex istis vero omnibus incrementa apparatus nostri petita sunt. Pertinet huc etiam Valentini ut videtur Pistis Sophia, liber Sahidice scriptus. Item rationem habere placuit idoneis locis protevangelii quod dicitur Iacobi, evangelii Pseudothomae, actorum quae feruntur Pilati. A quibus apocrypharum litterarum luminibus ad ipsos patres redeunti, praeter eos qui raro adhiberi poterant, ut Athenagoras, Theophilus, Petrus Alexandrinus, Gregorius Thaumaturgus, commemorandi sunt Irenaeus, quem quidem paucis exceptis ex veterrimo tantum interprete Latino novimus, Clemens Alexandrinus, Origenes, Hippolytus, Dialogus contra Marcionitas, Constitutiones quae dicuntur Apostolicae, Methodius. Ex his omnibus testimoniorum multo plura eaque ipsa curiose delecta in hanc editionem collata sunt quam in aliam ullam priorem.

Nec vero primis tribus saeculis acquiescendum videbatur, etsi immensam messem prae reliquis cum Clemente et Irenaeo praebebat Origenes, cuius etiam interpretem, a Lachmanno plane neglectum nec a Griesbachio in Symbolis criticis excerptum, persaepe consului. Perrectum igitur est studiis nostris ad patres quarti et quinti saeculi, quorum ex numero inprimis nominandi sunt Eusebius, Didymus, Athanasius, Epiphanius, Basilius. Eusebius, cuius demonstrationem evangelicam, pro multitudine locorum sacrorum ibi adscriptorum primo loco ponendam, libros contra Marcellum cum tot ipsius Marcelli locis, historiam ecclesiasticam, commentarios in psalmos et in Esaiam (et in Lucam apud A. Maium), eclogas propheticas, fragmenta permulta ab Angelo Maio edita, in quibus etiam sunt quaestiones evangelicae ad Stephanum et ad Marinum, saepissime magnoque cum fructu adhibui et quem mallem nusquam a me neglectum, gravis etiam eo est quod scriptorum antiquiorum multa fragmenta servavit eaque passim usus critici. Huiusmodi in mentem veniunt Polycrates, Apollonius, Iulius Africanus, epistula ecclesiae Viennensis et Lugdunensis, Phileas, Dionysius Alexandrinus. Sed etiam reliqui quattuor quos indicavimus plurima praebuerunt a prioribus editoribus neglecta. Et Epiphanius quidem difficilem usum propterea

habuit quod, cum editionis Petavianae index indicet paucissima, per omnes fere paginas examinandus erat; in Didymo vero multum profuit Guerikii liber de schola Alexandrina catechetica. Iam sequuntur triumviri, „versati nocturna manu versati diurna," Chrysostomus, Cyrillus Alexandrinus, Theodoretus, quorum nomina aliquot locorum millibus adscribenda erant. Ad Chrysostomum subsidium gravissimum nactus sum ex codice saeculi sexti septemdecim homilias in Matthaeum continente, quem transscripsi Guelferbyti; praeterea etiam codicum Mosquensium plerumque ratio est habita. Cyrillum autem Alexandrinum magno cum studio eo libentius excussi quum ex commentariis eius in Iohannis evangelium, quae ad verbum percensebam, satis intellexissem textum scriptorum eius non male ad nos pervenisse. Etiam alterius Cyrilli, episcopi Hierosolymitani, opus catecheticum perlustravi totum. Item Theodori Mopsvesteni fragmenta ex catenis collecta, item locis multis Chronicon paschale; item Iohannis Damasceni plura, maxime commentarios in Pauli epistulas et quae in parallelis sacris ad easdem spectant; item maxime ad apostolorum actus et epistulas catholicas, propter antiquiorum testimoniorum paucitatem, Theophylactum (in actis ex duplici textu ac triplici) et Oecumenium; item ad evangelia Euthymium. Ad evangelium Iohannis singulari studio Nonni metaphrasin adhibui; item ad apocalypsin Andreae et Arethae commentaria, quorum priora quidem non tantum ex duobus codicibus dudum excussis, sed etiam ex insigni codice Coisliniano a me ipso Parisiis pertractato dedi. Ad Aretham vero dudum editum addere licebat ea quae recenti memoria Crameri industria in catena exhibuit.

Potiora igitur haec quidem ex meis circa patres Graecos laboribus. Ex iis autem qui passim tantum adhibiti sunt, sive ipsi pauca reliquerunt sive rarius scripta eorum a me consulta sunt, notabiliores saeculorum trium priorum iam supra commemoravimus; addendi vero sunt alii permulti, quorum satis habemus nominasse hos: Amphilochium, Anastasium Sinaitam, Caesarium, Cosmam, Ephraim Syrum ex veteri interprete Graeco, Euthalium, Eutherium, Leontium Byzantinum, Mar-

cum Diadochum, Marcum Monachum, Maximum, Confessorem, Gregorium Nyssenum, Philonem Carpasium, Photium, Theodotum Ancyranum, Titum Bostrensem.

Denique huc pertinent quae ex catenis peti poterant subsidia critica. Quo in litterarum genere catenae in omnes Novi Testamenti libros eminent quae debentur nuperis curis I. A. Cramer, viri studiosissimi ac meritissimi, quem praematura morte ereptum sibi Oxonium doctum lugebat. Octo volumina quae foras dedit, non pari illa quidem pretio, excussimus omnia, consultis insuper catenis quas dudum Possinus et Nicephorus recentique memoria A. Maius publicarunt. Prodeunt ex illis libris in commentario nostro praeter alios iam notatos, in quibus primum locum tenet Origenes propter fragmenta praestantissima commentarii dudum deperditi in epistulam ad Ephesios, Acacius, Ammonius, Apollinaris, Asterius, Diodorus, Gennadius, Hesychius Hierosolymitanus, Iohannes Geometer et Olympiodorus (uterque ex A. Maio), Procopius (potissimum ex Nicephori libris), Severianus, Victor, aliique.[1])

In Latinis testimoniis exscribendis semper atque inprimis usus sum celeberrimo Sabatarii opere, indeque permulta in hanc editionem adsumpta sunt quae priores editores praeterierant; tamen non prorsus abstinui a consulendis ipsorum patrum editionibus. Praeter Irenaei enim interpretem, quem ubique ex nuperrima editione Lipsiensi hausi, et Origenis interpretem, quem certe saepe contuli, passim a me allati sunt ex ipsorum operibus, Sabatario vel tacente vel non satisfaciente, Cyprianus, Lucifer, Hilarius, Augustinus, Hieronymus, Ambrosius et Ambrosiaster, item Latine versi Archelaus et Iacobus Nisibenus - ut praeteream h. l. Didymi interpretem, Athanasii aliorumque -, item per actorum maxime textum Beda, item ex magna Gallandii collectione auctor libri de rebaptismate, auctor libri ad Novatianum, Caesarius Arelatensis, Faustinus, Novatianus, Orosius, Orsiesius, Pacianus,

[1]) Praeterea vide infra catalogum patrum Graecorum ubi cum editiones a me usurpatae tum alia quae huc pertinent notabuntur; item supplementa apparatus critici cum emendandis.

Salvianus aliique. Imprimis vero locupletare apparatum criticum contigit ex egregiis Victorini commentariis in epistulas ad Galatas, ad Philippenses, ad Ephesios, ab Angelo Maio primum editis, ad quae accedunt eiusdem ad apocalypsin adnotationes apud Gallandium; item ex fragmentis textus Itali quae antiquissimus tractatus ad priora Lucae capita praebuit, ex codice Ambrosiano rescripto ab Angelo Maio erutus.

Ceterum in adnotationibus patristicis saepe, inprimis in altera libri parte, loci ipsi ad quos respicitur accuratius indicati sunt. Hoc ibi maxime necessarium videbatur ubi editiones bono indice carent, ut in Epiphanio, in Cyrillo Alexandrino, non item in Clemente, Origene, Irenaeo aliisque. Abstinendum etiam omnino erat indicationibus eiusmodi ubi commentarii ex singulorum ordine exscribuntur, ut Cyrilli in Iohannem, Chrysostomi, Theodoreti, Iohannis Damasceni, Theophylacti. Saepe vero ipsa verba antiquorum, ubi singularem gravitatem habent, adscribenda curavi, id quod utentibus non ingratum fore arbitror.

Quarto loco dicendum de editionibus. Elzevirianam anni 1624. et tertiam Roberti Stephani anni 1550. (passim etiam Millii, Wetstenii), item Griesbachianam Davidis Schulzii curis auctam, Scholzii, Lachmanni (editionem maiorem, passim minoris ratione habita) ubique notavi. Atque simul, ut iam ante feceram, lectiones omnes Griesbachio magis minusve suspectas vel commendatas exhibui, additis insuper passim iis quae docta manus Davidis Schulzii adnotavit.

Atque haec quidem de incrementis apparatus critici ex quattuor laborum generibus, quibus facile patebit ad perfectionem eum omnibus similibus operibus longe maiorem perductum esse. Tamen minime ignoro quam multa etiamnum desint ut perfectus atque absolutus omnibus numeris sit; neque dubito quin passim subrepserint errores, sive ipsi minus attendimus sive typorum specimina non satis curata sunt. Hos quam aegre feramus, non opus est iis dicamus qui ipsi severis studiis delectantur. Maximum vero ac singulare in commentario isto novo momentum hoc habet, quod non modo ad

omnes lectiones in textum receptas qua nituntur auctoritate notatum est, sed etiam aliorum (Griesbachii, Lachmanni) lectionibus ipsisque Elzevirianis testes sunt appositi. Ita demum vitari ac praecaveri videntur frequentissimi circa testes errores, qui apud plerosque commentariorum auctores invaluerunt. Orti enim inde sunt quod ex Wetstenii, Griesbachii, Scholzii ratione auctoritates veteres non adscribebantur nisi lectionibus ab Elzeviriana diversis. Cui malo nec maiore Lachmanni editione satis subventum erat, ex qua, quum ad repraesentandum antiquum „orientalem" textum testes tantum paucissimi iique non sine arbitrio delecti adhiberentur, ut imperfectam editoris circa testes suos scientiam praeteream, magnus rursus plerorumque error ortus est, ac si qui orientalem constituebant Lachmanni textum, iidem ullo modo satisfacere possent de vero apostolorum textu quaerenti idque circumspecte et cum religione facienti. Neque vero acquiescendum videbatur in apponendis testimoniis ad lectiones quum nostras tum aliis editoribus iisque magni nominis probatas, sed quicquid ab ipsorum auctoritate testium aliquam commendationem habet, vel, ut quod volo definitius significem, lectiones omnes in uncialibus codicibus inventas, et si quae etiam invitis illis sive propria ratione sive reliquarum auctoritatum consensione aliqua praestant, in apparatu exhibendi consilium et cura erat. Consilium diximus et curam: in negotio enim tam late patenti tamque difficili aliquid passim praetermissum esse, quamvis iam in Prolegomenis supplementa contineantur et emendanda, vix dubito. Neque id quod dixi tantum ambitum habet ut etiam manifestos errores quoslibet[1]), quorum numero minime formas liberioris legis grammaticae complectimur, aut quae

[1]) Eiusmodi sunt *μια ψυχης συναθλουντες* Phil. 1, 27. in FG, *και ημως* pro *και ημων* ut in ℵ editum est 2. Thess. 2, 1. *τινα υμεις θελεται, υμεις εσμεν, ηκουσα φωνης λεγουση, εζων* pro *εχων, ως τυλοι* pro *ως στυλοι, εν υμιων μενει*, ut est Ioh. 15, 7. in L, *εσπλαγχνωσον* pro *-νισθη, απελημος* pro *αποδημος, ο υιος* pro *ουτος*: quae omnia in ℵ scripta sunt, *απεστειλαν καινον, εφαγωμεν, επιωμεν*. Praeterita sunt talia plerumque, multa tamen in commentario locum invenerunt; erat enim etiam cur exhiberentur singularis passim caussa.

leviter scriptura differunt[1]) universa duxerim adnotanda: nec enim inconsideratae sedulitatis adpetebam laudem, nec magis viros doctos librum adhibituros meum inutili obruere mole quam utilia docere malebam: verum persuasum habebam eiusmodi in rebus diligentem praestare delectum nostraeque inprimis editioni convenire.

Singularem autem apparatus nostri virtutem nondum tetigimus. Cernitur in eo quod ad aliquot lectionum centena iudicii quod secutus sum brevissime ratio est reddita. Quibus ab exemplis certe hoc conclusum iri spero, nusquam temere hoc vel illud praeferri aut reiici. Pertinet huc etiam quod dicta antiquorum grammaticorum passim adscripsi. Denique non ingrata fore arbitror quae de accentuum usu, quemadmodum in codicibus octavi noni decimi saeculi similibusque observatur, saepenumero adnotavi. Quae quidem pleraque dedi primus.

Secundum exponam quomodo in constituenda textus recensione versatus sim. Hac in re has mihi leges scripsi:

Textus petendus est unice ex antiquis testibus, et potissimum quidem e Graecis codicibus, sed interpretationum patrumque testimoniis minime neglectis. Itaque omnis textus nostri conformatio ab ipsis testibus proficisci debebat - ut iam factum est in editione quae anno 1840. prodiit -, non ab Elzeviriana quam receptam vocant editione. Testibus autem discrepantibus primo loco ponenda sunt ea quae tuentur codices Graeci antiquissimi i. e. a. IV. inde usque ad IX. fere saeculum scripti. Rursus in his qui vetustate antecellunt iidem auctoritate praevalent. Haec auctoritas ut magnopere augetur

---

[1]) Huc pertinent itacismi plurimi, ut η γαλιλαιοι (Lc 13, 2. κ), τοις ενδοξης Lc (13. 7. τ²), ομνοιει, κοιναρια, λοιπουμενος. χλαμοιδα, συ pro σοι, προσεκοινουν, λειτουργεια, λιτουργεια, οικειαν pro οικιαν, σημιον, εγεινωσκεν, παραγεινεται, λειαν, αξεινη, item αι et ε promiscue posita ut εφαναιρωθησαν, item neglecta alliteratio, ut ενπροσθεν, ενβλεψασα, ηνγικεν, συνβουλιον, ενπεσοντος. Quorum quidem omnium exempla haud pauca dedimus, sed non constanter notata sunt. Explicatur de his ac similibus generatim in Prolegomenis: quod idem fit de ουτω et ουτως atque de ν ἐφελκ. quorum utrumque paucis tantum notabilioribus locis in ipso commentario tractatum est.

si interpretationum ac patrum accedunt testimonia,[1]) ita non superatur dissensione plurimorum vel etiam omnium codicum recentiorum i. e. eorum qui a nono saeculo usque ad decimum sextum exarati sunt. Istud enim dubitari nequit, quos recentiores dixi longe plerosque ex iis fluxisse codicibus qui ante annos fere mille per ecclesiam Graecam cum publica quadam auctoritate adhibebantur indeque et ipsos publicam illam quandam et constantem formam induisse. Ea vero forma per varias manus variosque casus derivata est ab usu priorum saeculorum, ubi fontium et consulendorum et emendandorum magna licentia erat. Ex quo sequitur, quum antiquitatis laudem quae antiquissimorum codicum lectionibus sine dubio inest eandem posse recentioribus inesse testibus, quamvis id per se minus probabile sit; tum codices post octavum saeculum scriptos negligendos aut parvi aestimandos non esse, sed non posse numerum eorum prae paucitate antiquiorum testium urgeri. Accuratius vero hanc in rem inquirenti passim facile erit demonstrare lectiones codicum octavi saeculi et sequentium ipsa antiquitate vel aequiparare vel antecedere codicum quarti, quinti, sexti saeculi lectiones. Fit enim ut illi ex interpretibus Syrum vel Sahidicum vel Italum vel Gothum[2]) adsentientes habeant, vel etiam ex patribus Clementem, Origenem, Ire-

[1]) Quod enim paucissimi tantum cdd. Graeci iique soli testantur - nisi est eiusmodi quod non potest nisi a Graecis firmari, ut *οπως* et *ινα*, *ευθυς* et *ευθεως*, ut multae formae grammaticae etc - id facile ita potest ortum putari ut alter ab altero transscriptum habeat. Non item vero si accedunt veterum interpretum ac patrum testimonia. Ita Mt. 1, 6. *δαυειδ δε* sine *ο βασιλευς* praeter B al² testantur testes Latini plures saeculi IV. et V., item interpretes cop et sah, item syr etc. Hos quum a B aut exemplari unde descriptus est pependisse minime sit credibile, eam lectionem certe iam diu ante aetatem codicis B obtinuisse vulgatamque fuisse certum est. Contra Mt. 2, 22. *του πατρος αυτου ηρωδου* pro *ηρωδου του πατρ. αυτ.* a solis BC* traditum facile ab uno eodem codice unde uterque pependerit potest profectum esse. Mt. 8, 18. *οχλον* pro *πολλους οχλους*, propterea quod in cod. B quamquam solo legatur lectionem apud antiquos pervagatam habere, temerarium est.

[2]) Hos maxime delegimus quod non modo harum interpretationum origo ad secundum, tertium, quartum saeculum revocanda est, sed etiam, quod in usu earum critico gravissimum est, codicibus quarti quinti sexti saeculi ad nos pervenerunt.

naeum, Tertullianum. Quod si est lectionibus aliquo loco de principatu certantibus, non amplius quaerendum est utra antiquior sit, sed utra praestet propria vi ac ratione.

Sed ultra progrediendum est. Quamvis enim permagni faciunda sit quaevis lectio quam perantiquam adeoque in antiquitate vulgatam esse certum exploratumque habeamus, tamen manifestum est testium superstitum nullum eam superare aetatem ubi universa quaedam textus sacri varietas ac depravatio iam exstiterit. Cuius rei luculentissimus testis est cum Clemente (denato fere a. 220.) Origenes (natus 185. denatus 254.) vel cum Irenaeo (scripsit opus suum circa a. 192.) Tertullianus (denatus 220.). Ad quos quarto saeculo, quo ipso unus Vaticanus codex omnium antiquissimus scriptus videtur, accedit Hieronymi testimonium ad Damasum scribentis „tot paene esse exemplaria quot codices." Quod de Latinis ille quidem dixit, sed una probat ab illorum ante Hieronymum temporum ingenio recte derivari documentorum textus varietem; quemadmodum quae idem de evangeliorum textuum permixtione queritur (vide post), id commune prorsus Graecis et Latinis testibus est. Praetereaque ipse „codicum Graecorum emendata conlatione sed veterum" se usum esse dicens itemque prospexisse „ne multum a lectionis Latinae consuetudine discreparet" novum opus suum, satis innuit Graecorum sui temporis codicum diversitatem. Quae quidem textus depravatio unde exorta sit difficile dictu est, etsi plura sunt quae huic rei lucem afferant. Ut enim taceam, satis enim per se clarum est, primorum temporum homines quippe plenos spiritu atque ipsorum apostolorum fructos commercio alienos fuisse a litterae scriptae veneratione, eoque minus iurasse in litteram quo minus auctores ipsi aut orationis artem profiterentur aut iis quae foras darent summam auctoritatem tribui voluissent: traditum nobis est Artemonem cum asseclis[1]) Tatia-

[1]) Cf Eus. hist. eccl. V, 38. cui capiti titulus est: *περὶ τῶν τὴν Ἀρτέμωνος αἵρεσιν ἐξαρχῆς προβεβλημένων*. Ibi 38, 6. Eusebius ex antiquiore scriptore haec affert: *διὰ τοῦτο ταῖς θείαις γραφαῖς ἀφόβως ἐπέβαλον τὰς χεῖρας, λέγοντες αὐτὰς διωρθωκέναι. καὶ ὅτι τοῦτο μὴ*

num[1]) Marcionem aliosque textui sacro corrigendo studuisse; porro qui pia saepe fraude scripta apocrypha venditarent, quod studium ipsis duobus primis ecclesiae saeculis invaluisse scimus, eos a textu mutando non abhoruisse perquam credibile est; deinde comperimus iam ante Hieronymi tempora (nati 346.) inprimis operam datam esse ut evangeliorum varietatem ad quandam revocarent unitatem, quod quidem ad textus evangelistarum maxime synopticorum confundendos magnam vim habuisse constat[2]); ac iure vero inde concludimus, quod in evangeliis licitum putarent, id nec in reliquis libris ubicumque ex re visum esset haberi potuisse criminosum. Denique post medium fere saeculum tertium a Luciano Antiocheno et Hesychio Alexandrino recensiones quasdam textus susceptas esse certe Hieronymus et Gelasii quod dicitur decretum testantur[3]): a quibus testimoniis non tam id concluserim, exstitisse duumviros illos magnae codicum nostrorum diversitatis auctores, quam studuisse eos ut textum mira iam diversitate laborantem recensendo emendarent ac restituerent.

Quae omnia utut sunt, certum hoc est, iam IV. et III. saec.

καταψευδόμενος αὐτῶν λέγω, ὁ βουλόμενος δύναται μαθεῖν. εἰ γάρ τις θελήσει συγκομίσας αὐτῶν ἑκάστου τὰ ἀντίγραφα ἐξετάζειν πρὸς ἄλληλα, κατὰ πολὺ ἂν εὕροι διαφωνοῦντα· ἀσύμφωνα γοῦν ἔσται τὰ Ἀσκληπιοδότου τοῖς Θεοδότου. πολλῶν δέ ἐστιν εὐπορῆσαι, διὰ το φιλοτίμως ἐγγεγράφθαι τοὺς μαθητὰς αὐτῶν τὰ ὑφ' ἑκάστου αὐτῶν ὡς αὐτοὶ καλοῦσι κατωρθωμένα, τουτέστιν ἠφανισμένα. τὰ γὰρ Ἀπολλωνίδου οὐδὲ αὐτὰ ἑαυτοῖς ἐστὶ σύμφωνα. ἔνεστι γὰρ συγκρῖναι τὰ πρότερον ὑπ' αὐτοῦ κατασκευασθέντα τοῖς ὕστερον πάλιν ἐπιδιαστραφεῖσι καὶ εὑρεῖν κατὰ πολὺ ἀπάδοντα. Etc.

[1]) Cf Eus. hist. eccl. 4. 29. τοῦ δὲ ἀποστόλου φασὶ τολμῆσαί τινας αὐτὸν μεταφράσαι φωνάς, ὡς ἐπιδιορθούμενον αὐτὸν τὴν τῆς φράσεως σύνταξιν.

[2]) „Magnus siquidem hic in nostris codicibus error inolevit, quod dum in eadem re alius evangelista plus dixit, in alio quia minus putaverint addiderunt; vel dum eundem sensum alius aliter expressit, ille qui unum e quattuor primum legerat ad eius exemplum ceteros quoque aestimaverit emendandos. Unde accidit ut apud nos mixta sint omnia, et in Marco plura Lucae atque Matthaei; rursum in Matthaeo Iohannis et Marci, et in reliquorum quae aliis propria sunt inveniantur." Cf epist. ad Dam. cuius textum etiam Prolegomenis ed. nostrae triglottae pag. XCVI sqq. inserendum curavimus.

[3]) Utriusque verba vide infra, ubi de recensionibus textus explicatur.

Novi Testamenti textum, quemadmodum in codicibus sive Graecis sive ex Graeco versis per orbem Christianum circumferebatur, a puritate atque integritate plurimis modis discessisse; maxime vero probabile etiam illud est, nulla aetate magis quam ipsa prima, i. e. primo ac secundo p. Chr. saeculo, textus sacri quam diximus varietatem esse exortam. Cuius rei argumentum unum nec id levissimum subiungam. Nota sunt Griesbachii verba in Prolegomenis ed. tertiae sect. III. pag. LXXVII. scripta: „Tandem commemorandum esse censeo codices nonnullos e partibus longe dissimillimis esse conflatos. Alexandrinus v. c. codex recensionem sequitur aliam in evangeliis, aliam in epistolis Paulinis, aliam in actibus apostolorum et catholicis epistolis." Potest de his singulis disputari; negari tamen nequit ipsos antiquissimos cdd. nostros tres, qui quidem inter unciales soli totum Novum Testamentum comprehendunt, singulis nonnullis partibus ratione textus sui sibi ipsis dissimiles esse. Hoc autem inde factum est quod quam rationem habent evangelia, quam epistulae in codicibus ABC, eam dudum induerant antequam in hos codices transscriberentur. Induerunt enim antequam libri Novi Testamenti in unum coniungi consuescerent. Quae quum ita sint, qui testes ad nos pervenerunt antiquissimi, in textu apostolorum restituendo non aliam quam satis dubiam auctoritatem possunt habere. Quod quum ad infringendam pertineat praesumptuosam eorum opinionem, qui verum se tenere iactant dummodo antiquissimos paucos vel etiam unum omnibus reliquis non convictis ac refutatis sed simpliciter spretis sequantur, tum addendum est unum quod cum iis quae iam disputavimus arctissime cohaeret, destinatum maxime ad rationem codicum nostrorum saeculis quarto quinto sexto posteriorum rectius aestimandam. Insignem enim inter cdd. unciales primi ut ita dicam ordinis et secundi cum reliquis plerisque esse textus differentiam, eamque tantam ut, in evangeliis maxime, per quodvis caput lectionum genus quoddam alterum Aegyptiacum, alterum Asiaticum, etsi nomina non satis quadrant, distinguere possis, ad demonstrandum facile est et iam est a multis demonstratum. Hanc igitur differentiam an maxime atque inprimis ab antiquitatis discrimine pendere

dicamus? Minime vero. Saeculis enim sexto septimo octavo iisque quae sequebantur nullo modo fieri potuit ut textus codicum ABCD in eum transformaretur quem codices EFGHKM cum similibus praebent. Quae res ut pluribus argumentis effici potest, ita iam satis coarguitur magna consensione quam inter hos codices posteriores et Chrysostomum atque Theodoretum, item interpretes Syrum Gothum aliosque esse constat. Quod si recte habet, nec vero potest peritis ullo modo dubium esse, dandum est saeculo iam quarto exstitisse codices in summa rei simillimos codicibus nostris octavi saeculi et sequentium.

Quae omnia, nisi quis idoneis ac firmis argumentis docere contrarium poterit, ad criticos labores religiose ac prudenter adhibenda erunt, providentibus ne rei tam gravis ac severae fundamenta mediis in opinionibus atque erroribus iaciantur. Videtur autem inde summa lex critica scribenda esse haec, ut omnibus locis ubi quid auctores scripserint docta ratione aut iudicio effici nequit, quod antiquis testibus probatissimum novimus fidenter et unice sequendum sit; ubicumque vero caussae sunt graves atque ab arbitrio quam maxime alienae, quae aliud prae alio commendent confirmentque, non id praestet quod testatissimum, sed quod et satis testatum et probabile sit.

Iamvero circumspiciendum est porro quae potissimum gravia videantur sive in auctoritate testium pensanda sive in probabilitate definienda lectionum. Eiusmodi fere haec videntur:

1. Pro suspectis habenda sunt quum quae uni vel alteri horum testium prorsus peculiaria sunt, tum quae classium quae videntur esse certam indolem ab homine docto profectam redolent.

2. Arcenda sunt quae quamvis pluribus probata testibus ex errore librariorum orta esse manifestum vel maxime probabile est.

3. Locis geminis quum Veteris tum Novi Testamenti maximeque evangeliorum synopticorum, ad quos inter se exaequandos priscorum hominum praecipuam curam pertinuisse certum est, testibus qui consensum praebent prae-

ferendi sunt qui dissensionem testantur, nisi gravis caussa aliud suadeat.

4. Probabilis prae ceteris ea est lectio quae reliquarum ansam dedisse vel etiam earum elementa in se continere videtur.

5. Studiose tenenda sunt quae a ratione sermonis Graeci auctoribus Novi Testamenti proprii neque minus a consuetudine uniuscuiusque horum scriptorum commendantur.

Quae singula paucis illustranda erunt.

Ad 1. Unius igitur codicis lectionem, praesertim ubi, ut plurimis locis evangeliorum, multi satis antiqui testes consuli possunt, non cautum est recipere nisi examine exacto firmatam et quidem re prae ceteris implicita. Exemplum esto Mc, 2, 22. Ibi *ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί*, si verum quaeris, unius B auctoritate recepi, nisi quod, idque haud leve est, iam Coptus interpres eundem textum exprimit. Accedit vero quod hunc locum e geminis corruptum esse perquam probabile fit. Prorsus enim Matthaei textum, eundem Lucae textui proximum, lectio plerumque recepta repetit, atque etiam Marci textus quemadmodum probavi ad turbandum Matthaeum aliquam vim habuit, cf comm. ad Mt 9, 17. Porro quod L 102. legunt, corruptionis e Matthaeo factae initium sistit; item quod D cum quinque Italae codicibus optimis habet, id lectionem nobis probatam ad frequentiorem loquendi usum leviter immutat, conformans una ad Matthaei locum. Denique haec dicendi brevitas opposita pleniori Matthaei et Lucae dictioni Marco convenit maxime; eadem enim invenitur tot aliis locis ubi lectio non dubia est. Similibus rationibus ducti verba plerumque addita *ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον* ex auctoritate unius codicis D quattuorque Italae codicum antiquissimorum omisimus. Ea enim verba prorsus e Luca, apud quem nemo praetermisit, petita videntur. B et 102. eo quod *βλητέον* omittunt totam sententiam primum e Luca margini Matthaei adscriptam maxime probant. Item e geminis corruptionem factam testes duo Graeci cum pluribus Latinis eo clarius ostendunt quod etiam Matthaei verba *καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται*, a plurimis et ipsi Lucae illata, verbis spuriis complendae sententiae caussa addiderunt. Denique *καινούς* passim

vel omissum vel cum *νέους* permutatum eiusmodi est ut sententiam primum minus accurate ex parallelis locis adnotatam confirmet.

Potest vero etiam fieri ut iustae constantiae caussa quod modo pluribus firmatum testibus fuerit, ex paucissimis i. e. uno vel duobus recipiamus. Quae quidem constantia quem ambitum habere posset, saepe dubius haerebam; nec enim facile poterat lex scribi quae omnium locorum rationi satisfaceret. Pertinet huc inprimis formarum quas dicunt Alexandrinarum usus, quas quidem sensim ex cdd. expellendi studium fuisse certum est. Has igitur ex antiquissimis tribus vel duobus recipere non dubitabam, atque etiam uni ex his maximeque B soli passim videbatur fides adhibenda. Cf *ηλθαν* et *ευραν* Lc 8, 35. *εξεβαλαν* et *επεβαλαν* Mc 12, 8. 14, 45. Act 21, 27. Eiusmodi vero ex D solo, qui earundem formarum usu prae ceteris omnibus excellit, recipere non cautum duxi. Item confer *ερανναν*, *εξηρανησαν*, *ανεξερανητα*, quae locis multis pro testium auctoritate recipi debebant. Unus vero locus Ro 8, 27. excipiendus erat, quippe ad quem solum eadem forma auctoritatem nullam habet. Ita constanter *τεσσερακοντα*, *τεσσερα*, *τεσσερας* scribenda erant, exceptis quattuor vel quinque locis. Ita *Ιησους* absque articulo a Iohanne maxime poni certum est, saepissime vero testes plurimi articulum addiderunt. Hinc 20, 19. duobus gravissimis testibus DI quamquam solis obtemperandum videbatur omittentibus articulum. Similem rationem habet *αλλα* ante vocalem, quod saepissime a plerisque cum *αλλ* commutatum esse apparet. Cum igitur plurimis locis ex ABCD similibusque restitutum esset, neque Mc 12, 14. recusandum videbatur a DLΔ exhibitum. Rursus vero alibi minore auctoritate firmatum, ut Mc 12, 25. ubi soli DΔ praebent, non audebam recipere. Qua in re interest utrum locus aliquis dubius plurimis antiquis testibus utatur an paucissimis. Hinc codex A vel C aliam in apocalypsi quam in evangeliis auctoritatem habet. Quam ob caussam *εμμεσω*, quae forma alibi dubitationem habet, in apoc. ubique edendum erat, cf ad 1, 13. Item plerumque *ιδον*, quod modo ABC, modo AC, AB, BC testes,

habet. Item *ιδα* 17, 3 et 6. ex solo A, B *ιδον* praebente et C deficiente.

Porro haec regula hanc vim habet, ut sequi vetet quos dicendi modos uni vel alteri codici quamvis optimo proprios sciamus. Ita B tempori perfecto favet, ut Lc 24, 28. 2 Co 11, 21. Eph 1, 20.; ita D participium in tempus finitum transferre consuevit, ut Mt 20, 30. *ηκουσαν και εκραξαν* 25, 25. *απηλθον και εκρυψα* Io 12, 3. *λαμβανει και ηλειψεν* 12, 36. *απηλθεν και εκρυβη*; contra B participia amat, cf Mt 17, 25. *ειποντα* et 17, 26. *ειποντος δε*. Favent codd. BCD formae *Μαρια* pro *Μαριαμ*, quod inde clarum fit quod etiam in Luca, qui an *Μαριαμ* scripserit vix dubitare licet, passim soli substituerunt *Μαρια*, cf 1, 30. 34. 38. 39. 46. 56. 2, 16. Hinc nec Mt 1, 20. ex BL etc aut Mt 13, 55 ex C etc, neque magis Lc 2, 19. ex BDR etc *Μαρια* formam in textum recipere cautum est. L epp. Paul. adamat coniunctivum modum cum indicativo commutare, ut 1 Co 16, 5. *ου εαν πορευομαι* ibidem 16, 7. *εαν επιτρεπει* Col 3, 13. *εαν εχει* et 3, 23. *ο εαν ποιειτε*. Quae res omni cum studio tractanda est.

De classibus vero quod dixi breviter ita definiri potest, cavendum esse quicquid recensionem sapiat i. e. quicquid ab homine docto textum sui temporis recognoscente profectum videatur. Ita Mt 25, 15. *εκερδησεν* pro *εποιησεν*, quamquam in A**BCDL al invenitur, non potest non pro tali emendatione haberi; quam qui coniunctim praebent codices, pro tanta textus totius qua conspicui sunt consensione, quemadmodum etiam patriam eandem habere videntur, ex communi quodam fonte saeculi II. hausisse putandi sunt. Quod genus lectionum satis frequens est. Ubi autem diligenter collectum erit sciteque illustratum, luculenter docebit quoties lectiones ex nobilissimis cdd. petitae sine dubio reprobandae sint. Contra clarum est si quae ab antiquissimis testibus varii generis ac diversae patriae, quae certo in versionibus et scriptoribus certius definiri potest, coniunctis exhibeantur, ea non facile singulari studio in textum pristinum illata videri. Sed quaestionem de recensionibus textus vel classibus testium statim paullo accuratius tractabimus.

Ad 2. Ab errore librariorum quid sit, ut saepe planissimum ita alibi satis est dubium. Multa rei parum gnaris peccata a librariis visa sunt quae prorsus alius sunt generis. Quae res iudicanda inprimis est ad codices saeculi IV. V. VI. litteris uncialibus continuaque scriptura, sine accentibus, raris punctis exaratos. Exempla tantum pauca afferam adhibitis litterarum formis ad similitudinem librorum scriptorum summae antiquitatis effictis (vide infra ad initium catalogi subsidiorum criticorum). Errarunt librarii scribentes ΟΤΑΝΑΡΘΗ pro ΟΤΑΝΑΠΑΡΘΗ Mt 9, 15 et Mc 2, 20. Item omittentes *o* $\bar{\omega}$ in ΠΡΟCΚΑ ΛΕCΑΜΕΝΟCΟΪC Mt 18, 2 et ΛΕΓΕΙΑΥ ΤΟΙCΟΪC Mt 9, 28. (Contra 19, 8. M codex post eandem locutionem addit *o* $\bar{\iota\varsigma}$.) Quod Mt 13, 55. *ουχ* pro *ουχι* substituerunt, id facillime fieri potuit cum scriptum esset ΟΥ ΧΙΗΜ̄ΗΡ̄. Propter eandem caussam potius *μητι* quam *μη* legendum est Ioh 7, 31., scriptum est enim: ΜΗΤΙ ΠΛΕΙΟΝΑ. Quid quod in codice Δ ex ΤΙΕΜΟΙ ortum est ΠΕ·ΜΟΙ Mc 5, 7. Item errore librarii excidisse videtur *ηδη* in z Mt 17, 12. qui locus sic habet: ΗΔΗ ΗΛΘΕ. Item confusa sunt *η* et *ν* in Δ Mt 17, 12. ubi est ΟCΑΝΘΕΛΗCΑΝ pro ΟCΑΗΘΕΛΗ CΑΝ. Facillime praeteriri potuit *δι* in ΚΑΙΔΙΕΛΟ ΓΙΖΟΝΤΟ Mc 11, 31., item *υμας* in ΟΑΠΟΚ ΤΕΙΝΑCΥΜΑC Io 16, 2., quemadmodum etiam passim CΧΩ et ΕΧΩ permutata sunt. Ex ΥΠΟ ΔΕΙΓΜΑΔΕΔΩΚΑ facile fieri potuit -ΓΜΑ ΕΔΩΚΑ Io 13, 15. Confusis *σον* et *σθη* scriptum est in Δ Lc 7, 31. ΕCΠΑΛΓΧΝΙCΟΝ pro -ΙCΘΗ. Loco celebri Mt 7, 14. ubi lectio inter *οτι* et *τι* fluctuat, nescio an errore antiquissimo pro ΑΥΤΗCΟΤΙ scriptum existimem ΑΥΤΗCΤΙ. Quod Lc 18, 5. in pluribus cdd. scriptum est *την χηρα ταυτην*, id ortum videtur inde quod

ΧΗΡᾹ exeunte versu positum erat in antiquiore exemplari, quemadmodum etiamnum est in codice L, postque omittebatur lineola litteram ρ significante. Mt 20, 23. scriptum est ΑΛΛΟΙC i. e. ἀλλ' οἷς. Sed fuerunt, ut ipse interpres codicis D et Augustinus, qui redderent *aliis*. Simili errore Mt 18, 20. ex οὗ γάρ εἰσιν factum est οὐκ εἰσὶν γάρ, cf commentarium. Coniecturarum invitis legibus palaeographicis factarum exemplum esto 1 Pe 3, 7. ubi quam lectio συγκληρονομοι difficultatem habet voluerunt ita solvere ut diœrent, -μοι esse pro -μῳ datum antiquitus, confusis ο et ω additoque insuper ι adscripto. At iota adscriptum in antiquissimis codd. nostris plane non habetur, nec licet ex alieno usu ad apostolica scripta transferre.

Duo vitiorum genera sunt quae non pendent a palaeographicis rationibus. Alterum omissiones per ὁμοιοτέλευτον spectat, quo sunt saepe abusi, ut Mt 27, 35. Eo enim quam caute utendum sit apparet inde quod multa additamenta sine dubio spuria ex eadem lege in textum admittenda sunt, quale est quod Io. 6, 56. codex D habet. Alterum errores ex itacismo ortos complectitur. Huius generis ut plurima plana sunt, ita sunt quae ambigui quid habeant. Huc haec spectant: Philem 11 et 12. Ibi συ cum σοι confusum, quod in ipsis AC similibusque haud infrequens est, turbati textus non ultimam caussam credo. Potest id autem et ab iis qui σοί. σὺ δέ probant et ab iis qui σοί delent adhiberi. 2 Co 12, 1. Ibi ad lectionem δει pro δη substituendam puto vim habuisse confusionem litterarum ει et η. Quam opinionem confirmat 1 Co 6, 20., ubi quamvis sine sensu L codex δεῖ pro δή habet. Etiam ανασπευρους, quod Lachmannus bis ex cdd. posuit pro αναπηρους, ex itacismo ortum est. Cuius lectionis nisi ille occultam quandam caussam habebat, debebat alia multa eaque saniora ex cdd. recipere. Qua de re vide infra. Confunduntur autem, ut id certe breviter adscribam, inprimis haec: ει ι οι υ η. Omnium saepissime ει et ι inter se permutata. Ita igitur antiqui libri praebent η ειδι pro ει ηδει, οιπηρεται pro υπηρεται, τοις ενδοξης pro -ξοις, συ pro σοι et σοι pro συ, ισραηλητται pro -λειται

vel -λιται, λειαν pro λιαν, η γαλιλαιοι pro οι γα. Ad quas vocales ex communi pronuntiatione per ι permutatas proxime accedit αι cum ε confusum, quo nihil frequentius. Propterea ubicumque rationibus altioribus alterum alteri praestat, vix est scripturae codicum habenda ratio, nisi insignis quaedam constantia invenitur, qualem forma εγειρε pro εγειραι habet. Ita 1 Pe 2, 11. απεχεσθε non dubitarem, etiamsi cdd. unciales omnes -σθε tuerentur, mutare in -σθαι, nisi ipsum aptissimum esset atque etiam similitudine loci 1 Pe 5, 1. 2. sustentaretur. Talibus locis magna est antiquorum interpretum auctoritas. Ita fluctuant Mt 10, 29 et Lc 12, 6 πωλειται et πωλειτε, quod posterius apud Mt EKL etc (in comm. non notavi), in Lc A aliique multi praebent. At interpretum nemo aliter quam πωλειται vertit.

Ceterum magno in errore illi sunt qui variantes lectiones plerasque a librariis putant codicibus illatas, et cum ipsi iudicant nihil antiquius habent quam quaerere quid ex inventis librario potuerit in mentem venire. At multo plus ad mutandum textum valuere hominum non indoctorum studia qui versantes volumina sacra inprimis sapere sibi videbantur hoc vel illud corrigendo vel certe adscribendo in margine, unde post in ipsum inrepsit textum. Eiusmodi correctorem, non librarium prodit lectio των ομματων Mt 20, 34. qua voce quam parum offenderint librarii, quos των οφθαλμων substituisse facile aliquis dixerit, ex Mc 8, 23. intellegitur, ubi nemo mutavit εις τα ομματα. Nec obliviscendum est textibus sacris describendis[1]) per priora saecula operam dedisse viros studiis et doctrina claros, quales novimus Origenem et Pamphilum. Etiam quae Hieronymus in commentariis (ad Mt 24, 36. ad Gal 3, 1.) laudat „Adamantii et Pierii exemplaria", ab illis viris sive quod dicunt διορθούμενα sive, quod

[1]) Similiter factum esse in aliis scriptis luculenter testantur quae martyrium Polycarpi (PP. apostol. ed. Dressel pag. 406.) subscripta habet: ταῦτα μετεγράψατο μὲν Γάϊος ἐκ τῶν Εἰρηναίου μαθητοῦ τοῦ Πολυκάρπου — Ἐγὼ δὲ Σωκράτης ἐν Κορίνθῳ ἐκ τῶν Γαΐου ἀντιγράφων ἔγραψα — Ἐγὼ δὲ πάλιν Πιόνιος ἐκ τοῦ προγεγραμμένου ἔγραψα.

praestat, propria manu scripta credenda sunt. Propterea codicum scriptores et doctos et indoctos ponere debemus, quorum utrisque suae in corrumpendo textu partes fuere: nimirum quae nobis corruptio dicitur, priscis hominibus saepe videbatur emendatio. Ad indoctos librarios, quorum in numero praecelluerunt calligraphi Alexandrini, qui nec Graece nec Latine satis scivisse videntur, plures referendi sunt ex nobilissimis cdd. nostris et Graecis et Latinis multo pulchrius quam emendatius scripti.[1])

Ad 3. Hanc legem ita observavi ut dissensionis quam dixi testes verum tenere iudicarem nisi per se nullius aut perexiguae auctoritatis essent. Quum autem omnibus documentis, classe excepta nulla, evangelicorum textuum permixtio multo antiquior sit, saepe quod ex hac lege praestat invitis testibus iis quos alibi plerumque sequebar aut testibus huiusmodo nonnisi paucis nixus in textum recepi. Exempla innumera sunt, maxime per totum Marci evangelium; nec raro in ipso commentario indicavimus quae potissimum ad textum constituendum nostrum valuissent. Qua in re unum prae ceteris hoc loco urgendum censeo. Quum enim saepe locis geminis ea ipsa verba quae in suspicionem spurii veniunt paullum differant ab iis unde derivata videntur, sunt qui a differentia gravem defensionis caussam sumant. At minime illi rectum vident. Ut enim per se facile intellegitur, ab iis qui textui interpolando operam dabant non nimiam in transscribendis alienis quamvis similibus religionem postulandam esse, ita loci sat multi, quos ex tali transscriptione vel in multis vel in paucis codicibus corruptos esse planissimum est, docent quanta in hoc interpolandi modo licentia fuerit. Eiusmodi exempla sunt: Mt 27, 35. ubi formula Iohannis *ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα* prudenter in usum Matthaei translata est ut scriberetur *ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθέν*. Mt 27, 49. ubi Iohannis verba *ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν*

[1]) Calluisse vero etiam monachos elegantissimae scripturae Alexandrinae artem, insignis docet subscriptio codicis palimpsesti Numerorum ex meo facti Petropolitani, quae sic habet: *ιωαννου μοναχου σεργιου*.

ἔνυξεν, ad Mt sic translata sunt: ἄλλος δὲ λαβὼν λόγχην ἔνυξεν αὐτοῦ τὴν πλευράν, similiterque quae sequuntur differunt. Mc 11, 3. ubi pro τί ποιεῖτε τοῦτο a multis exhibetur τί λύετε τὸν πῶλον, quod e Luca fluxit ubi est: διὰ τί λύετε. Lc 2, 39. ubi D et a adscripta habent καθως ερεθη δια του προφητου οτι ναζωραιος κληθησεται, quae quidem ex Matthaei verbis: ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν etc derivata sunt. Similiter Lc 5, 14. codex D additamentum longius habet quod paullo liberius ex Mc 1, 45. exscriptum est. Item Lc 9, 43 et 50. in pluribus Latinis testibus et Gotho additamenta ad ll. pp. libere efficta inveniuntur. Cf. etiam ad Lc 6, 42. 19, 45. 22, 47. Mc 6, 16. item, ubi alia exempla plura adnotata sunt, ad Mt 21, 44. Cf. etiam Gal 4, 17. ubi τὰ κρείττω χαρίσματα ex 1 Co 12, 31. libere adsumptum est, quo loco interpolator aut τὰ χαρ. τὰ μείζονα aut τὰ χαρ. τὰ κρείττονα legit. Nihilominus magna a nobis cautio adhibita est ne lege quam ipsi nobis scripsimus abuteremur, quum occasio abutendi esset frequentissima. Ita Mt 23, 4. invita editione nostra a. 1849. non videbatur βαρέα deletis καὶ δυσβάστακτα ex paucorum etsi gravium testium auctoritate edendum esse. Quamvis enim δυσβάστακτα Lucae sit 11, 46. ad eumque βαρέα καὶ ex Mt a testibus nonnullis (cx etc) sit translatum, tamen nulla erat idonea caussa cur ad βαρέα, si ita in Matthaeo scriptum fuisset, adhibito Lucae loco adderetur καὶ δυσβάστακτα. Contra si scriptum erat βαρέα καὶ δυσβάστ., quod ipsum egregie confirmatur ex interpolatione quam cx etc in Lucae loco parallelo praebent, facile poterat alterutrum omitti sive errore sive, quum βαρέα satis esset, consilio. Certe locis eiusmodi ut statuas interpolationem ex parallelis, multo plus auctoritatis requiritur quam est Mt 23, 4. Ex genere est paullo alio ἡμέραι τρεῖς, et Mt 15, 32 et Mc 8, 2. scriptum: quod enim apud Mt in minusc. multis legitur, ἡμέρας τρεῖς, ex manifesta emendatione fluxit, neque commendari potest etiamsi ipse Origenes in eundem modum locum Matthaei expresserit; nec aliter de lectionibus codicum B et D in Marco iudicari postest.

Singularem ea in re difficultatem quum loci aliquot

Matthaei et Lucae tum permulti evangelistae Marci habent, ubi lectio ita comparata est ut cum alterutro consentire debeat. Ita Mt 27, 34. aut *οἶνον* Marci aut *ὄξος* Lucae probandum est; ego vero *ὄξος* probavi. Quum enim in Luca nexu quidem paullo diverso *ὄξος* nude scriptum esset, in Marco eodem prorsus nexu *ἐσμυρνισμένον οἶνον*, fidei non absonum est Matthaei textum substituto *οἶνον* pro *ὄξος* propius ad Marci traditionem adductum esse. Mt 27, 55. fluctuat *ἀπὸ μακρόθεν*, AKΔ aliisque et Chrys. *απο* omittentibus. Eadem locutio in Marco non fluctuat; apud Lucam vero testes plerique, in quibus ACPRX, *μακρόθεν* praebent et BDL cum aliis paucis articulum praefixum habent. His inter se collatis Matthaeus pariter atque Marcus *ἀπό* praeposuisse censendi sunt, non item Lucas. Similis aliorum locorum praeter evangelia ratio est, ut Act 5, 34. ubi *ἀνθρώπους* e vv. 35. 38. petitum videri potest, item *ἀποστόλους* e v. 40. Mihi vero sic videtur, Lucam scripsisse *ἀνθρώποις* ex mente Pharisaei; quum vero h. l. ipse auctor suo nomine narrare videatur, mutatum id esse cum nobiliore *ἀποστόλοις*, quod quidem statim v. 40. usurpatur. Contra vv. 35. 36. lectio *ἀνθρώπων* non depravata est propterea quod id ex ore Gamalielis dici in promptu erat. In Marco vero ita versatus sum, ut et testium auctoritati cederem et Marcum plerumque, exceptis excipiendis, brevius reliquis scripsisse ponerem. Ita Mc 9, 29. *ἐν προσευχῇ* scripsi cum B k, quoniam *καὶ νηστείᾳ* illata ex Matthaeo videbantur, apud quem nemo *προσευχῇ* sine *καὶ νηστείᾳ* habet. Quam additamenti suspicionem auget quum codicis Δ lectio cum articulo, tum quod versiones quattuor *νηστείᾳ καί* praefixa habent. Accedit vero quod satis ex more est Marci sententiam ita amputatam, ut videtur, exhibere. Denique multo est probabilius, tale quid consensionis caussa ex Matthaeo huc transscriptum esse quam de arbitrio aut per incuriam in Marco esse demptum. Cf etiam 1 Co 7, 5. ubi testes multi *νηστεια και* ante *προσευχη* addiderunt.

Veteris Testamenti locos quod attinet, minime satis est Romanam sequi editionem, immerito plerisque codicem Vaticanum exprimere visam, nec ipse satis est codex Vaticanus sed

conferendus est apparatus criticus ad LXX interpretes. Quod quum in lectionibus diiudicandis saepe neglectum esset, proclive erat a vero aberrare. Rursus autem magna editio Holmesiana apparatum satis imperfectum habet; propterea ipsa documenta antiquissima, quorum plura nostra nuper opera ex tenebris protracta sunt, aliis mox secuturis, certe ubi gravius aliquid in censum venit adeunda sunt. Quam rem nec in ipso commentario nostro negleximus, ubi passim notata est quae apud LXX lectionis varietas invenitur.

Ad 4. Hoc si latiore vel latissimo sensu accipis, omnium regularum principium haberi poterit; sed est eiusmodi quod alius aliter iure quidem suo, ut cuique videtur, definiat sequaturque. Quam in rem quae Griesbachius Prolegg. sect. III. 1—15 disseruit, pleraque recte habent bonaeque frugis sunt, sed sunt etiam quae magna ambiguitate laborent. Quapropter videndum est ne legem nostram cum fiducia ad locos applicemus tales ad quos vel non vel parum qnadret; ad quos vero spectet et quo eos modo ad verum perducat, facilius exemplis illustratur quam certis praecipitur regulis. Duo idonea rei exempla mihi haec videntur: Mt 24, 38 et Iac 3, 12. Priore loco *ἡμέραις τοῦ κατακλυσμοῦ* recepi cum L, uno evangeliario antiquo, tribus cdd. Italae, Origene bis. Quae lectio propterea corrigenda librariis videbatur, quoniam non diebus diluvii sed diebus qui diluvium praecesserunt *τρώγοντες καὶ πίνοντες ἦσαν*, quemadmodum statim subsequitur: *ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμός*. Hinc correxerunt *ἡμέραις πρὸ τοῦ, ἡμέραις ταῖς πρὸ τοῦ, ἡμέραις ἐκείναις πρὸ τοῦ, ἡμέραις ἐκείναις ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ*. Non minus certa mihi videtur ratio loci Iac 3, 12. ad quem vide comm. Possunt autem in eandem rem utiliter multa comparari in quibus feliciter tractandis versatum est acumen Reichii in comm. critici tomo primo, etsi plura sunt quibus ab eo dissentio.

Ambigua dici potest ratio loci Lc 9, 54., ubi plerumque additum legitur: *ὡς καὶ Ἠλίας ἐποίησεν*. Ea quum nostri temporis interpretes dempta putent ne de gloria Heliae detraherent, tum mihi sic videtur, ista esse textui intrusa quo Iacobi et Iohannis violentiam excusarent. Id quod minime

ineptum erat; frustra vero illis verbis deletis Heliae caussa acta videtur, quum testata res esset, cf 2 Reg 1, 10. 12.; praetereaque tantus propheta omni excusatione maior videbatur.

Ad 5. quae disputanda sunt ut omnia quae res poscit rite absolvas, ampliora sunt quam quae hoc loco suspiciam. De dialecto enim Novi Testamenti uberius et subtiliter exponendum erit: ad quam illustrandam etsi multa ex longo tempore undique collegi et dudum optavi ut idoneam in formam redacta ad viros doctos ac peritos referrem, tamen nunc quidem - ut iam feci anno 1849. - potiora indicasse satis habebo, plura et accuratiora alii et tempori et loco reservans. Universam Novi Testamenti dialectum quod attinet, errasse existimo eos qui ab his sacris libris quaecumque Alexandrinae dialecti plerumque dicuntur studiose prohibenda duxerunt, vel certe non tolerarunt nisi pauca quae dudum ab ipso vulgari Graeco sermone non alienissima videbantur. Quae enim huiusmodi multa ex codicibus vetustis passim allata legebantur, ea non deberi nisi librariis Alexandrinis opinabantur, nec vero ipsum Novi Testamenti textum fuisse Aegyptium. Qua in re mirum hoc erat, quod qui Novo Testamento Alexandrinas formas abiudicarunt, easdem libenter addixerunt LXX interpretibus Veteris Testamenti, in quos utpote Alexandrinos bene quadrare contendebant quod non quadraret in apostolos, nullis gravioribus illi quidem plerique argumentis nixi nisi vulgatis Novi et Veteris Testamenti editionibus. Quamvis autem nemo negaverit, Alexandrinum dicendi scribendique genus Alexandrinis hominibus proximum fuisse, concedendum est quum omnes Iudaeos illo tempore Graece loquentes tum scriptores sacros vel maxime pependisse a LXX virorum interpretatione. Quid quod ex hac tot Novi Testamenti locis allata legimus invito vel certe neglecto Hebraeo textu. Accedit quod dialectus Alexandrina non modo Iudaeis sed omnibus qui per Aegyptum, per Palaestinam, per Syriam, per Asiam minorem et quae circumiacent Graeco eoque vulgari sermone circa aetatem Christi utebantur communis fuisse videtur: id quod multis eiusdem fere cum Novo Testamento antiquitatis monumentis, ut papyris et inscriptionibus nuper in lucem protractis, probari

potest. Quod vero ab editis libris sacris argumentum sumpserunt, id in magno errore positum erat. Cur enim V. T. tot Alexandrina, non item N. T. habebat? Propterea quod illud ex Vaticano potissimum codice, hoc e recentissimis Erasmi codicibus editum erat. Adhibito vero diligenter Veteris Testamenti apparatu critico quamvis imperfecto quem Holmes et Parsons publicarunt, satis edoctus sum, quod dudum suspicabar, plerasque formas de quibus agitur in Vaticano similibusque tantae antiquitatis codicibus obvias pariter atque in Novo Testamento ex codicibus recentioribus esse expulsas. Hinc quibus testibus in Veteri Testamento fides habetur, eosdem in Novo sequi tutum videtur. Ceterum si grammatici Alexandrini potissimum hoc egisse putandi essent, ut quae aliunde accepissent scripta ad suam ipsorum consuetudinem transformarent, profecto mirum esset quod non Aeschylum vel Sophoclem, Platonem vel Aristotelem aeque ac sacros scriptores reddiderunt Aegyptios.

Quum vero multa quae ab Alexandrina dialecto esse dudum a nonnullis duce potissimum Frid. Guil. Sturzio credita sunt, ab aliis pluribus reiecta essent propterea quod inventa non essent nisi in perpaucis originis Aegyptiacae codicibus nec ex iis ipsis magna cum fide collecta, illud felicissime accidit quod nuper quum aliorum tum nostris maxime laboribus numerus antiquissimorum de his rebus testium egregie auctus praetereaque principis Vaticani libri usus multo plenius quam antea exploratus est. Nec enim tantum ipsius Novi Testamenti codices huic caussae profuerunt, sed etiam qui ad antiquissimos Veteris Testamenti codices accesserunt. Quae res exemplo illustrabitur. Formam ἐραντᾶν hucusque repudiandam censuere plerique, non excepto F. W. A. Mullach, docto auctore grammaticae dialecti Graecae vulgaris (cf. pag. 21.), docentes illi quidem inventam in paucissimis codd. non esse nisi a librariorum vitio. Cui opinioni non admodum favebat quod codex Alexandrinus illam formam non semel vel bis sed locis et Veteris et Novi Testamenti plerisque tuetur. Iam vero in multo pluribus utriusque Testamenti antiquissimis codicibus atque in ipso Vaticano codice inventa est. Hinc

Graece ita dici potuisse nemo negabit, nisi quis quid semper et ubique Graecum fuerit praecipere malit quam ex veteribus litterarum monumentis discere. Eiusmodi vero in rebus antiquissimi nostri codices a vero i. e. a pristino usu proptereaque ab ipsorum scriptorum libris multo propius abesse iudicandi sunt quam reliqui omnes; neque quae supra codd. quarti quinti sexti saeculi cum codicibus saeculi octavi ac sequentium comparantes de dubia antiquitatis laude lectionum quae in prioribus inveniuntur disseruimus, volumus etiam huc valere. In eo enim maxime cernitur codicum ABC similiumque praestantia, quod certius reliquis docent quae ab initio fuerit libris sacris forma grammatica. Quam quo iure Aegyptiacam sive Alexandrinam fuisse contendamus, iam dictum est.

Praeferri vero hac in re antiquissimi codices debent duas potissimum ob caussas. Prior est, quod per se omnino probabile est Graecos describendis codicibus occupatos id sibi curae sumpsisse, ut quae ab antiquo usu ac lege, ab exculiori dicendi genere remota invenirent corrigerent: id quod maxime in libros sacros cadebat, tanto illos honore tantaque auctoritate habitos. Circumferebantur atque adhibebantur horum librorum codices in ecclesia Graeca: hinc ut videtur fieri ne potuit quidem quin viri docti, qui vel describendis vel emendandis in exemplaribus suas partes habebant, barbara id genus amoverent. Fieri id eo magis debebat, quo magis auctoritas ecclesiastica atque disciplina invalescebant. Altera caussa est, quod plane demonstrari potest id quod posuimus factum esse. Sensim enim Alexandrina, ut hoc nomine comprehendamus quicquid a puriore vel antiquiore Graecitate discedit, ex codicibus expulsa esse, non modo ex eo discitur quod iam inde ab octavo saeculo vix unus vel alter in modum vetustiorum scriptus invenitur, sed etiam observare licet quomodo singula exemplaria iam quinto saeculo et sexto fluctuare coeperint, aliud quidem conservando, aliud prorsus eiiciendo, aliud certe saepe vel plerumque commutando. Qua in re discrimen inde videtur ortum quod alia exemplaria privati magis usus erant et manebant, alia ad publicum vel destinabantur ab initio vel certe post, ut in codice Ephraemi accidit, adhibebantur. Quam

in rem prae multis conferre iuvat codicem Claromontanum epistularum Paulinarum atque ipsum Vaticanum, quem utrumque posterioris aevi homines usui codicum recentiorum magno cum labore adaptarunt. Luculentissimum vero testimonium est codicum eorum, vel uncialibus vel, quod inprimis volumus, minusculis litteris scriptorum, qui quamvis plurimas lectiones codicibus Aegyptiacis proprias conservarunt, tamen grammatica insolentiora plurima vel etiam longe pleraque abiecerunt.

Quae quum ita sint, viris cordatis ac veritate magis quam consuetudine delectatis probatum iri spero quod grammaticam textus nostri rationem inprimis ad exemplum antiquissimorum codicum conformandam duxi. Quod ita feci ut formas Alexandrinas certe nonnullas, non sine constantiae studio quamvis moderato, ibi quoque ederem ubi paucorum tantum probatissimorum codicum, vel etiam unius Vaticani, rarius, qui quidem soli in extrema Novi Testamenti parte principatum tenent, unius Alexandrini vel codicis c auctoritate valent.

Quibus expositis breviter videndum erit de singulis, ac primum quidem de orthographicis, quae non ultimum in hac quaestione locum tenent.

In his bene distinguenda sunt ea quae in uno alterove codice vel passim vel plerumque vel constanter obvia sunt ab iis quae cum constantia quadam in plerisque antiquissimis qui ad nos pervenerunt codicibus inveniuntur. Quae ab hac parte difficultas oriatur, ex iis quae iam disputavimus facile apparebit. Sunt enim plura quae utrum teneas an reprobes dubitare licet, atque erunt qui, probata universa ratione nostra, plus dandum existiment constantiae vel unitati. At in his cavendum videbatur ne, dum textui ad antiquos testes recensendo studemus, nostrum iudicium magis quam ipsos testes sequeremur: nec enim in toto recensendi officio editori ultra licebit progredi quam quo nos ipsorum codicum auctoritas fert; coniecturas vero, quamvis passim probabilitate se commendent, a libro tam immensae auctoritatis plane arcere et sanum et necessarium est. A qua consideratione totius rei nostrae criticae ad orthographica revertimur. Igitur nos quidem in textum on recepimus nisi quae constanter in pluribus posita vidimus.

Tale est μ servatum ante ψ et φ in omnibus formis a verbo $\lambda\alpha\mu\beta\alpha\nu\epsilon\iota\nu$ derivatis, ut $\lambda\eta\mu\psi\epsilon\tau\alpha\iota$, $\alpha\nu\alpha\lambda\eta\mu\varphi\theta\eta\nu\alpha\iota$, $\alpha\nu\tau\iota\lambda\eta\mu\psi\epsilon\iota\varsigma$, $\pi\rho\sigma\lambda\eta\mu\varphi\theta\eta$. Haec in cdd. ABCD^{cant}D^{clar}NQRTXΛ, in epistularum cdd EFGH leguntur et quidem in plurimis semper, in reliquis plerumque. (In nonnullis eiusdem rationis cdd. nullus locus erat easdem formas adhibendi). Nec minore auctoritate scribuntur $\sigma\upsilon\nu\zeta\eta\tau\epsilon\iota\nu$ (cf Mc 1, 27. 8, 11.), $\sigma\upsilon\nu\zeta\eta\tau\eta\tau\eta\varsigma$, $\sigma\upsilon\nu\zeta\eta\nu$, $\sigma\upsilon\nu\zeta\upsilon\gamma\sigma\varsigma$, $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\alpha\upsilon\rho\omega\theta\epsilon\nu\tau\epsilon\varsigma$, $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\rho\alpha\tau\iota\omega\tau\eta\varsigma$. Item $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\sigma\iota\chi\epsilon\iota$ (cf ad Gal 4, 25), $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\epsilon\nu\alpha\zeta\epsilon\iota$ (cf ad Rom 8, 22.), $\sigma\upsilon\nu\sigma\chi\eta\mu\alpha\tau\iota\zeta\epsilon\sigma\theta\alpha\iota$ (cf ad Rom 12, 3.), $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\alpha\sigma\iota\alpha\sigma\tau\omega\nu$ (cf ad Mc 15, 7.). Contra utrum $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\omega\nu$ an $\sigma\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa$. primitus scriptum fuerit, pro codicum varietate (ABCKL etc $\sigma\upsilon\sigma\tau\alpha\tau\iota\kappa\omega\nu$, DEFG $\sigma\upsilon\nu\sigma\tau\rho$.) difficile ad praecipiendum est. Aliter habet $\sigma\upsilon\sigma\tau\rho\sigma\varphi\eta\nu$ (ABDEGH etc) et $\sigma\upsilon\sigma\tau\rho\epsilon\psi\alpha\nu\tau\sigma\varsigma$ (ABCGH etc) Act 19, 40 et 28, 3. quae eiecto ν scribuntur nec fluctuant. Usitatissima sunt $\sigma\iota\nu$ et $\epsilon\nu$ neglecta adliteratione pro $\sigma\upsilon\gamma$ et $\epsilon\gamma$ vel $\sigma\upsilon\mu$ et $\epsilon\mu$ in his et similibus: $\sigma\upsilon\nu\pi\alpha\rho\alpha\lambda\alpha\beta\epsilon\iota\nu$, $\sigma\upsilon\nu\pi\alpha\rho\alpha\gamma\epsilon\nu\sigma\mu\epsilon\nu\sigma\iota$[1]), $\sigma\upsilon\nu\pi\epsilon\rho\iota\lambda\alpha\beta\omega\nu$, $\sigma\upsilon\nu\pi\nu\iota\gamma\epsilon\iota$, $\sigma\upsilon\nu\pi\sigma\rho\epsilon\upsilon\sigma\nu\tau\alpha\iota$; item $\sigma\upsilon\nu\mu\alpha\theta\eta\tau\alpha\iota\varsigma$, $\sigma\upsilon\nu\mu\epsilon\tau\sigma\chi\alpha$, $\sigma\upsilon\nu\psi\upsilon\chi\sigma\iota$; item $\sigma\upsilon\nu\kappa\alpha\theta\iota\sigma\alpha\nu\tau\omega\nu$, $\sigma\upsilon\nu\kappa\alpha\tau\epsilon\psi\eta\varphi\iota\sigma\theta\eta$, $\sigma\upsilon\nu\kappa\alpha\lambda\epsilon\sigma\alpha\sigma\theta\alpha\iota$, $\epsilon\gamma\kappa\alpha\kappa\epsilon\iota\nu$, $\sigma\upsilon\nu\kappa\lambda\eta\rho\sigma\nu\sigma\mu\alpha$. Eadem vero neglectio non vel certe multo minus usitata in $\sigma\upsilon\mu\pi\lambda\eta\rho\sigma\upsilon\sigma\theta\alpha\iota$, $\sigma\upsilon\mu\varphi\omega\nu\eta\sigma\iota\varsigma$, $\sigma\upsilon\mu\varphi\eta\mu\iota$ ($\sigma\upsilon\mu\varphi\eta\mu$. Ro 7, 16. tuentur ABCKL; contra DEFG $\sigma\upsilon\nu\varphi$.), $\sigma\upsilon\nu\beta\sigma\upsilon\lambda\iota\sigma\nu$ (quod plerumque in D cod. Cantabr., non item in ABC similibusque invenitur), $\sigma\upsilon\nu\beta\alpha\iota\nu\epsilon\iota\nu$, $\epsilon\nu\beta\lambda\epsilon\psi\alpha\sigma\alpha$. Eadem lege $\nu\lambda$ pro $\lambda\lambda$, ut $\sigma\upsilon\nu\lambda\upsilon\pi\sigma\upsilon\mu\epsilon\nu\sigma\varsigma$, $\sigma\upsilon\nu\lambda\alpha\lambda\eta\sigma\alpha\varsigma$ et $\sigma\upsilon\nu\lambda\alpha\lambda\sigma\upsilon\nu\tau\epsilon\varsigma$ (ad Mc 9, 4. notavimus etiam Mt 17, 3. ita edendum fuisse; post demum innotuit codicis B testimonium) scribitur, sed excipienda sunt $\sigma\upsilon\lambda\lambda\alpha\mu\beta\alpha\nu\epsilon\iota\nu$ (Co 1, 31. $\sigma\upsilon\nu\lambda\eta\mu\psi\eta$ in uno D, similiterque alibi) et $\sigma\upsilon\lambda\lambda\epsilon\gamma\epsilon\iota\nu$ (Mt 13, 29 et 30. unus D $\sigma\upsilon\nu\lambda$.). Item $\nu\gamma$ pro $\gamma\gamma$, ut $\epsilon\nu\gamma\epsilon\gamma\rho\alpha\mu\mu\epsilon\nu\eta$, $\pi\alpha\lambda\iota\nu\gamma\epsilon\nu\epsilon\sigma\iota\alpha$ (ita etiam Mt 19, 28. edendum erat, ut ad Tit 3, 5. indicavimus, accedente codice B* ad reliquos testes CDELZΛ). Item $\nu\sigma$ pro $\sigma\sigma$, ut $\sigma\upsilon\nu\sigma\omega\mu\alpha$, cf ad Eph 3, 6., sed non accedit $\sigma\upsilon\nu\sigma\eta\mu\sigma\nu$ pro $\sigma\upsilon\sigma\sigma\eta\mu\sigma\nu$,

[1]) Phil 1, 25. $\sigma\upsilon\mu\pi\alpha\rho\alpha\mu\epsilon\nu\omega$ omnino edendum videbatur cum D***EKL etc invitis ABCD*FG, qui abiiciunt praepositionem $\sigma\upsilon\nu$. Ita vero factum est ut ex testibus non sumi posset $\sigma\upsilon\nu\pi$.

cf ad Mc 14, 44. Pauci testes, inter quos primo loco esse solet D cantabrigiensis, praebent etiam *εμπροσθεν* et similia; item *πενψω* (ut plerumque in D Claromontano), *ελανψεν* (ut 2 Co 4, 6. in eodem Claromontano) et si quid aliud eiusmodi: at nihil horum recipiendum erat pro auctoritate antiquissimorum codicum plerorumque (ABC etc) contrarium tuentium.

A qua ratione usum paullo diversum habet *εν μεσω*, cuius loco multi testes egregii *εμμεσω* praebent. Plerumque vel semper ita scribitur in codd. AL (evv.) R; passim accedit C, item PΔ et actorum E; aliquoties etiam M (evv) et U. At nusquam ita B nec magis D Cantabrigiensis aut D Claromontanus. Hinc - quaeritur an recte - per evv. act. et epp. nusquam recepimus *εμμεσω*; in apocalypsi vero quum constanti codicum AC testimonio utatur, nullis aetate simili testibus contra stantibus, a textu arcere non par erat. Conferri potest *εγκανα* (pro *εν κανα*) cum paucis similibus, quae et ipsa raros testes habent.

Duplicatum *ν*[1]) in *ἐκχυννόμενον* ubique testatissimum est, non item similia alia ut *αναβαιννειν* s. *αναβεννειν*, *οπταννομενος*. Forma *ἀποκτέννειν* quantis testibus utatur, vide ad singulos locos. Receptum est Mc 12, 5. maxima cum auctoritate, item ex idoneis testibus Mt 10, 28. et alibi. Contrariam rationem nomen *ιωαννης* habet. Ut enim nunc ex editione Ang. Maii intellegitur, Vaticanus liber ubique (ut videtur) *ιωαννς* praebet, qua in scriptura passim assentientes habet evangeliorum codices DL. Ad quod accedit simile nomen *ιωανα* Lc. 8, 3 et 24, 10. nisi quod altero loco soli DL *ιωάνα* tuentur, B vero *ιωαννα*.

Cum *εκχυννομενον* conferri potest *βαλλαντιον*, quod ubique duplicato λ edendum est, non *βαλαντιον*. Testimonia vide ad Lc 10, 4. etc.

1 Thess 5, 19. *ζβεννυτε* pro *σβ*. ex opt. test. dandum erat.

---

[1]) Alius plane generis sunt *γέννημα* et *γέννημα*, quorum illud a *γενέσθαι*, hoc a *γεννᾶσθαι* derivatum videtur. Illud quidem plena fere auctoritate recipiendum erat Mt 26, 29. Mc 14, 25. Lc 12, 18. 22, 18. 2 Co 9, 10. Hoc vero ubicumque est *γεννήματα ἐχιδνῶν* (apud Mt ter, apud Lc. semel), tantum non variat.

ενατος et *ενενηκοντα*, quae iam edi solebant, plenissimam ubique auctoritatem habent. Item *ενεοι*. Item *αραφος*. Contra salva testium auctoritate non licebat *αραβων* pro *ιρραβων* substituere, quamquam 2 Co 1, 22. testimonia satis fluctuant. Contra cf 2 Co 5, 5. Eph 1, 14.

τεσσερακοντα pro *τεσσαρακοντα* ubique recipiendum erat; constanter enim eam formam habent AB (D et in epp. FG $\bar{\mu}$) CLPΔ, quibus accedunt in epistulis DEH; passim etiam evangeliorum GM. Item plerumque recipiendum erat *τεσσερα* et *τεσσερας* (non *τεσσερες*); nonnullis vero locis ut Io 11, 17. Act 27, 29. et bis vel ter in apocalypsi a nullo cod. *τεσσερας* praebetur.

Pro *κραββατον* ubique maxima cum auctoritate *κραβαττον* ponendum erat. Cf ad Mc 2, 4. 9. et locos ceteros.

εσθων pro *εσθιων* ut in Novo Testamento ita saepe in Veteri graviter testatum est, nec erat quod a textu arceretur: cf Mc 1, 16. item (*κατεσθοντες*) Mt 12, 40.

ολεθρευων pro *ολοθρευων* Heb 11, 28. edendum erat, item *εξολεθρευθησεται* Act 3, 23. quae quidem scriptura etiam in antiquissimis LXX cdd. est testatissima. Contra vide de *ολοθρευτου* ad 1 Co 10, 10.

γυμνιτευομεν 1 Co 4, 11. cum AB*CDEF (inde etiam Rich. Bentl. in suo exemplari notavit) G etc contra B**L etc omnino debebat edi, quemadmodum iam Complutenses editores receperunt.

εἰδέα pro *ἰδέα* Mt 28, 3. auctoritate codicum ABCDEM etc edidi. Idem, cui tam affine est *εἶδος*, alibi legitur ipsa metri ratione commendatum, quamquam adamant cum eo quod praecedit vitiosum habere.

εχθες auctoritate testium firmatum ubique pro *χθες* edidimus. Cf ad Ioh 4, 52. Act 7, 28. Heb 13, 8.

De *ερανναν*, *εξερανναν*, *ανεξερανητα* iam dictum est supra. Quae forma, in antiquissimis LXX codicibus frequentissima nec alibi inaudita, nullo modo potest pro librariorum vitio haberi, sed est a deteriore Graecitate. In N. T. testes habet codd. ABCT; qui quod sibi non ubique constant, id ex librariorum emendationibus explicandum est, quibus iisdem fac-

tum est ut posteriores cdd. ubique formam antiquae nobilitatis substitutam praebeant. Edidimus igitur *εφανεραν* etc. ubique, excepto Ro 8, 27.

Pergimus ad similem vulgaris sermonis licentiam in formis *εκαθερισθη, εκαθερισθησαν, εκαθερισεν* conspicuam. Neque has salva testium auctoritate licebat reiicere, quemadmodum Mc 1, 42. *εκαθερισθη* codicum AB*CGLΔ aliorumque testimonio utitur. Excepi pro paucitate testimoniorum (AX al et ALΛ) Lc 17, 14 et 17. Quod an recte fecerim dubito, ut iam ad Act 10, 15. significatum est.

Formam *πραΰτης* pro *πραοτης* ubique edidimus cum idonea ut videtur auctoritate, quamquam non eodem ubique testium pondere praestat.

In voce *αλιεις* vulgatum servavimus ubique: Mt 4, 18 et 19. Mc 1, 16 et 17. Lc 5, 2., quamquam *αλεεις* scriptura et in Mc et in Lc plus auctoritatis habet quam apud Mt. Ceterum non satis mihi de Vaticano codice constat, qui testibus et Dres selio et Maio atque etiam Rulotta duobus Matthaei locis *αλειεις* a prima manu habet; in Marco vero a Dresselio rursus *αλιιεις*, a Maio bis *αλεεις* ab eadem manu habere dicitur. Contra in Luca nemo testatur vulgatum *αλιεις*, ut etiam edidit Maius, a Vaticano deseri.

λεγιων edidimus utroque Marci loco cum idonea ut videtur auctoritate: 5, 9. ex B*CDLΔ; 5, 15. ex B (sed Maius testatur -*ε*-; suspicari licet -*ει*-) L (sic, non C) Δ. At ex editione Maii discimus etiam Lc 8, 30. ad DL eandem formam tuentes accedere B* (*λεγειων*), neque aliter eum habere Mt 26, 53. quo loco in comm. praetermisimus notare *λεγιωνων* ex L, item *λεγειωνης* (*) et *λεγειωνας* (**) ex D. (Praeterea AΔ *λεγεωνων*.) Quae quum ita sint, pariter ubique *λεγιων* edere praestat.

Difficilis inprimis quaestio est quorsum liceat antiquissimorum codicum auctoritatem sequi ubi scriptura inter *ει* et *ι* fluctuat, quae quidem prae ceteris ex itacismo confundi notum est. Ineptum autem videbatur ubicumque fieri posset ipsos codices sequi, in hac vero re neglectis prorsus his ducibus editorum sequi consuetudinem vel etiam grammaticorum praecepta. Hinc consentaneum erat hac quoque in re usum codi-

cum studiose discere, unde si quid cum praecipua quadam constantia scribi intellectum esset, non putabam a textu ad antiquos testes edendo prohibendum esse. Certe enim isto modo hoc efficitur, ut textum edamus quemadmodum antiquitas Christiana versare consuevit. Ac maxime quidem in scribendis nominibus propriis omnis res pendere videbatur a probatissimis codicibus. Horum igitur auctoritate edenda haec erunt: *σαλει λευει* (excepto uno apocalypsis loco) *μελχει*, item *βενιαμειν σεμειων*, item *κεις* et *λευεις*, item *αμεινααδαβ* (ut ubique etiam habet codex celeberrimus Octateuchi Sarrav. Voss.) *αχειμ εζεκειας ιωσειας οζειας*, item *ιερειχω*, et si quae similia. Non recepimus *πειλατος* nec *ηλειας*: at utrumque non exigua auctoritate utitur, praesertim quum codicis B accesserit testimonium. Ex eodem genere est *δαυειδ*, de quo vide ad Mt 1, 1. Cum hoc usu nominum propriorum cohaeret *ραββει*[1]), quemadmodum pro *ραββι* ubique exscripsimus, passim cum maxima auctoritate. (*ραββουνι* non mutavimus quippe a paucis per *ει* scriptum; ita vero B et Mc 10, 51 et Io 20, 16. accedente priore loco Δ, altero D.) Item *νινευειται* (in Matthaeo tantum et quidem testibus BCD LXΔ; non item in Luca) *λευειται* et *ισραηλειται*, quae quidem non sine haesitatione edebam, quoniam *πολειτης* et similia similes passim testes habent. Etiam *γαλειλαια* passim egregios testes habet, inprimis B, item *φαρεισαιοι*. Accedunt vero etiam eiusmodi ut *γεινεται γεινωσκεται* (utrumque in B frequentissimum, nec aliter I habet cum aliis nonnullis similibus) *χρειτω αξειη λειαν*: horum nihil recepimus nec magis plerumque in comm. indicavimus. Consentaneum vero erit similia omnia curiose ex codd. colligere et collecta proponere. Pertinent huc etiam substantiva in *ια* vel *εια* exeuntia, quorum multa saepissime aliter in codicibus scribuntur quam eduntur, ut *απιστεια ασωτεια*, *δουλια ειδωλολατρια* (neque haec in comm. ubique indicata sunt, sed saepe tamen). Habebant autem nonnulla tantam auctoritatem ut in textum reciperemus, praesertim quum et similibus commendata nec omnino certa lege prohibita

[1]) Notabile est hoc et similia multa etiam a Gotho interprete commendationem habere. Dat ille enim Rabbei, Levvei, Heleias, Peilatus, Melchei, Ezekeias.

dativi plur. 3. declin., quem locis aliquot tot testes absque ν quot cum ν exhibent. Sed in hoc quoque praestat, opinor, cum constantia quadam scripturam -ιν tenere nisi ipsa auctoritate cogente ad aliud, quam ubique inter utramque fluctuare. Ita debebat Lc 7, 38. θριξιν cum ABEGKLPXΓΔΛ edi, non (cum Ln) -σι ex DMU. Cf etiam Lc 2, 37. ubi ex AEXΓΔΛ δεησεσιν recepimus, Ln -σι ex DKLMU, accedente etiam B. 2 Cor 3, 3. unus A πλαξι bis habet, -ξιν vero BCDFG. Sed etiam Act 21, 33. ex DEH contra ABG, item Act 2, 22. ex CE contra ABD -ιν edere maluimus constantiae caussa. Duobus tantum (nisi fallor) locis δυσι dativum, non δυσιν scribendum duxi, quippe quem Lc 16, 13. ABDEFGHKLMPRUΛ δυσι, XΓΔ δυσιν, item Mt 6, 24. tantum non omnes cdd. unc. δυσι scribant. Contra observavi εικοσι etiam ante vocalem fere semper in antiquissimis cdd. haberi, quemadmodum plerumque etiam LXX interpretes in ipsa ed. Rom. (1 Sam 7, 2. 2 Sam 2, 20. 2 Reg 16, 2.) habent. Nimirum talia usui tyranno largienda et a nobis diligenter observanda videbantur.

Ad alterum transeo, quod ad formationis doctrinam spectat.

In declinatione nominum μαχαιρη, σπειρης, συνειδυιης[1]), μωυσει, γηρει, αρτεμωνα, βαθεως[2]) (pro βαθεος) et si quid aliud huius generis, ubi ex optimis testibus iisque plerumque haud paucis hauriri poterant, recepi. Singula vide in commentario.

Σολομών quod attinet, e consensu optimorum codicum ubique edendum est σολομῶνος, -μῶνα, a quo ut passim discedamus non satis momenti habet quod Mt 1, 6. Δ -μωντα (recepit Ln ex errore de B), Mt 12, 42. CΔ -μωντος, Act 3, 11. AC -μωντος (recepit Ln, -μωνος BDE), Act 5, 12. A -μωντος (rursus recepit Ln, -μωνος BDE) praebent.[3])

---

[1]) Ita etiam Exod 8, 21. 24. κυνομυιης, 1 Sam 25, 20. επιβεβηκυιης et ed. Rom. et mss. Item Exod 15, 9. μαχαιρη et ed. Rom. et mss. Alia id genus multa ex editione et cdd. LXX proponi possunt.

[2]) Item Sap. Sir 22, 7. ed. Rom.

[3]) Similem scripturae constantiam sequi licebat in nominibus μωυσης et καφαρναουμ, quamquam multi passim testes μωσης et καπερναουμ tenent. Aliter factum est in tribus nominibus his: ναζαρετ et -ρεθ,

Utramque formam et *Λύδδα* acc. Act 9, 32, 35. et *Λύδδης* genit. Act 9, 38. recepi, praesertim quum ex exemplis idoneis intellexissem utramque formam etiam Iosepho placuisse, qui quidem et *εἰς Λύδδα παρελθών* et *ἐπὶ Λύδδης* habet. Eadem ratio est vocis *Θυάτειρα*, de qua vide comm. ad Apoc 1, 11.

Pertinent huc etiam *τὸ ἔλεος* et *τὸ πλοῦτος*, quae ubique edenda erant (quamquam *ἔλεον* quidem aliquoties etiam in uno vel altero antiquissimorum codicum legitur), item *τὸ ζῆλος* Phil 3, 6. cum ABD*FG, quod 2 Co 9, 2. ex solo B arripere nolui. Aliquot testes, quos singulis locis indicavimus, passim etiam *ὁ δειπνος* habent.

Accusativi nominum tertiae declinationis cum *ν* finali passim in optimis codicibus leguntur, alibi vero in cdd. secundi vel etiam tertii ordinis. Exempla plura adscripsimus ad locum ep. ad Hebr 6, 19. Unde quum concludendum sit recentiorem usum valuisse ad substituendam formam cum *ν*, sequitur nihil eiusmodi recipiendum esse nisi insigni auctoritate commendatum. Hinc *διαν* Act 14, 12 et *ασφαλην* Heb 6, 19. edidimus, item in apocalypsi *ποδηρην αρσεναν εικοναν μηναν*, ad quae recipienda fecit testium antiquissimorum penuria. Contra *μειζων*, quod Ioh 5, 36. a gravibus testibus exhibetur pro *μειζω* non recepi. Apud Lachmannum quidem editum est. Fortasse etiam Rom 16, 11. *συγγενην* edendum erat.

In coniugatione verborum fere haec distinguenda sunt.

1) Quae ad augmentum spectant. Hoc a) passim prorsus negligitur, ut in *ομοιωθημεν*, quod Rom 9, 29. cum idonea auctoritate edidimus (contra *ομοιωθη* apud Mt 13, 24. 18, 23. 22, 1. nusquam sat testium habet), in *καταισχυνθη*, *διερμηνευεν*, *επωκοδομησεν* (1 Co 3, 14. Etiam *ωκοδομησεν* passim aliqua auctoritate valet, inprimis Act 7, 47. B*D et Lc 7, 5. C*D. Alibi vero ita unus B* vel C* vel L*, alibi nullus.), *ανορθωθη*, item

γεννησαρετ et *-ρεθ*, *βηθφαγη* et *βηθσφαγη*: quae salva auctoritate testium non eodem ubique modo edi poterant. Observare tamen certe hoc licuit, ut evangelistarum quisque suum conservaret scribendi modum. Ita igitur *ναζαρετ* ubique in Iohanne, *ναζαρεθ* ubique in Matthaeo edidimus. Et sic porro. Similiter singuli evangelistae, pro testium norma, inter *βηθσαϊδα* et *βηθσαϊδαν* fluctuant.

in *δεδωκει* Mc 14, 44. (*περιπεπατηκει* Act 14, 8. multum auctoritatis habet, sed plus *περιεπατησεν*) *πεποιηκεισαν, τεθεμελιωτο*. b) fluctuat inter *ευ* et *ηυ*, ut in *ευχομην* et *ηυχομην*, *ευδοκησα* et *ηυδοκησα*, *ευφρανθη* et *ηυφρανθη*, *ευρισκον* et *ηυρισκον*, *ευφορησεν* et *ηυφορησεν*: quae quidem omnia prout testes iubebant edidimus. c) differt ubi plerumque est *ερρ.* ut *εραπισαν*, *εραβδισθην*, *ερυσατο*, *ερυσθην*, *ερριμμενοι* (ut edidimus Mt 9, 36.; in codice D est *ρεριμμενοι*), *εραντισεν*, *ρεραντισμενοι*; d) inter *ει* et *η* fluctuat, ut in *κατηργασατο* et *κατειργ.*, *προσηργασατο*, *ηργαζετο* et *ειργ.*, *ειλκωμενος*; e) fluctuat inter temporale et syllabicum in his tribus ut solet: *εμελλον* et *ημελλον*, *εδυνηθην*, *εδυνατο* et *ηδυν.*, *ηβουληθην* et *εβουληθην*; f) duplicatur, ut in *απεκατεσταθη, ηνεσχομην*; g) non quod dicunt reduplicatur, ut in *εμνηστευμενη* (cf notam sub textu); h) transponitur, ut in *επροφητευσαν*. Praeterea *εορακα* plerisque locis a multis testibus exhibetur; passim recepi cum idonea auctoritate, ut Io 9, 37 et 20, 25. (ex B*EGIKLMXΔ etc) Lc 9, 36.[1]) Augmentum verbi *ανοιγω* inter *ηνοιξα*, *ανεωξα* et *ηνεωξα* etc fluctuat.

2) Formationes temporum insolentiores, ut aor. secundi cum terminatione primi in *ειπα*, *επεσα*, *ηλθα*, *ειδα* vel *ιδα*, *ευραμην*, *ειλαμην*, *γεναμενος*[2]); ut futurum *αναπαησονται* et alia. Coniunctivus quidam futuri passim in codd. nonnullis invenitur, ut *καυθησωμαι*, 1 Co 13, 4. sed testatius est *καυθησομαι*, 1 Pe 3, 1. *κερδηθησωνται* sed rursus longe praestat *κερδηθη-*

[1]) Huc multa ex LXX conferri possunt, alia in editis alia in mss. obvia: ut *απεκατεστη* Exod 4, 7. *ερυσθησαν ερυσω* 4 Reg 23, 18. Exod 5, 23. *ερψεν* Exod 7, 10. *εμνηστευμενη* (hoc omnino contra antiquum morem fuisse videtur) Deut 22, 23. (eadem forma Protev. Iac. XIX, 1. cod. E) *επρονομευσαν* saepissime *ηργαζοντο* Exod 36, 4. et alibi saepe *επροφητευσαν* saepissime *επιβεβηκει* Num 22, 22. *δεδωκειν* 2 Reg 18, 11. etc. Cf etiam PP. Apost. ed. Dressel p. 402. martyr. Polyc. XVI, 2. *γεγονει* p. 316. Ps-Ign. ep. ad Heron. IV, 3. *γεγενηκαν* p. 400. martyr. Polyc. XII, 4. *πεπληρωκει* p. 322. Ign. ep. interp. ad Eph. II, 4. *ἐπαισχύνθη* ex 3 cdd. etc.

[2]) Lc 14, 10. 17, 7. codd. optimi inter *αναπεσε* et *αναπεσαι* fluctuant. Sed illud prius a paulo pluribus confirmatum eo magis praeferri debet quoniam *ανεπεσεν* 11, 37. 22, 14. haud dubie a Luca scriptum est, cui si *ανεπεσαμην* (nec Iohanni, Marco, Matthaeo probatum) placuisset, non unum imperativum *αναπεσαι* placuisse probabile est.

σονται. Ad recipiendum vero, quod sciam, nusquam idoneus inventus est. Pertinet huc etiam quod futura γελασω, κραξω, ακουσω, καταδουλωσω et similia usitatioribus passim praeferuntur, et quod verba in έω cum verbis in άω commutantur, ut fit in ελεωιτος, ελεα, et ελλογα (Phil 18.); rursusque formae ab έω verbis in άω substituuntur, ut νικουντι et νικυντας (utrumque in apoc.), vel ηρωτουν (Mt 15, 23.) Item flexiones verbi personales, ut 2. pers. (βουλει, οψει), δυνῃ, φαγεσαι, ειληφες, αφηκες, κεκοπιακες (in apoc. 11, 17. 2, 4 et 3.); cf etiam Io 17, 7 et 8. ubi εδωκες in B legitur[1]); ut 3. pers. sing. παρεδιδετο απεδετο, in plurali perf. ειρηκαν γεγοναν εωρακαν εγνωκαν, in plur. aor. II. εσχοσαν παρελαβοσαν. Adde imperativos ut αναβα, καταβα, αναστα, ειπον (cf ad Mt 22, 17.); optativos γνοι, δφῃ; infinitivos πειν, κατασκηνοιν, αποδεκατοιν (quae forma testes habet cdd BD Cantabr. D Clar.); participia ut ειπας, et alia. Verba in μι formas ab radice έω habent, cuiusmodi sunt ἀφεῖς, ἀφιοῦσιν, συνιοῦσιν.

3) Ad syntaxin plurima spectant, quorum pauca h. l. notasse sufficiat. Sunt autem huius generis multa quae viris doctis saepe non alia de caussa improbata sunt quam quod eadem quum aliis posterioris aevi scriptoribus tum maxime LXX interpretibus (praesertim si mss. antiquissima malis sequi quam quae editoribus placuerunt) in usu fuisse ignorabant. Ita ινα, εαν, οταν praeter coniunctivum non modo cum futuro (cf ad Mc 3, 2.), sed etiam cum indic. praes. construuntur, ut ινα σωφρονιζουσιν, ινα γινωσκουσιν, ινα διωκονται; εαν δανιζετε[2]); οταν ακουετε, οταν στηκετε, οταν μελλει. Item οταν cum imperf. et aor. coniunctum invenitur, ut οταν οψε εγενετο, οταν ηνοιξεν.[3]) Ita coniunguntur diversi modi continuo

[1]) Eandem formam cod. Sarr.-Voss. habet Num 16, 14 εδωκες; item cod. Alex. Exod 5, 22. απεσταλκες, quemadmodum idem habet εδιδετο Exod 5, 13. κατακαησονται Esai 47, 14. φαγεσαι (cum ed. Rom.) Esai 60, 16. aliaque id genus multa modo consentiente modo dissentiente editione Rom. Cf etiam PP. Apost. ed. Dressel p. 314. ubi ad Ps-Ign. epist. ad Heron. 1, 9. οἶδες ex duobus cdd. notatum est.

[2]) Hoc apud Lucam ut testatissimum recepi. Similia apud Paulum ut εαν πορευομαι, εαν αποθνησκομεν non satis testata videbantur.

[3]) Apud LXX εαν προσφερει Lev 1, 14. οταν ηρχετο 1 Reg 17, 34. οταν εισηρχετο Gen 38, 9. οταν κατεβη Num 11, 9. οταν επισκευαζει Exod

se excipientes Mt 7, 6. μηποτε καταπατησουσιν και ρηξωσιν Lc 22, 30. ινα εσθητε κ. πινητε - κ. καθισεσθε Apoc 3, 9. ινα ηξουσιν κ. προσκυνησουσιν και γνωσιν οτι.[1]) Inveniuntur constructiones ad sensum quas dicunt, ut παιδαριον ος Io 6, 9. αι βλασφημιαι οσα εαν βλασφημησωσιν Mc 3, 28.[2]) Similem rationem habent Lc 23, 53. ενετυλιξεν αυτο - και εθηκεν αυτον[3]); Mc 9, 26. πνευμα - κραξας - σπαραξας. Mt 12, 44. το ακαθαρτ. πνευμα - και ελθων.[4]) Multa huc ex apocalypsi exempla addi possunt, quorum nonnihil nunc demum receptum est, ut 5, 12. αξιος εστιν το αρνιον 21, 14. το τειχος εχων. Sed eius libri frequentibus soloecismis, qui et ipsi in plurimis cdd. correcti sunt, similia perpanca (cf Phil 2, 1. ει τις σπλαγχνα) per reliquos Novi Testamenti libros inveniuntur. In interrogatione ponitur οτι pro τι οτι Mc 2, 16. 9, 11. 9, 28. (item apud LXX et alibi); item ει praefigitur interrogationi directae (item LXX Iudic 13, 11. Εἰ σὺ εἶ). Pronomen reflexivum αυτου etc ubique αὐτοῦ nusquam αὑτοῦ edidi. Illud enim non modo in cdd. uncial. VIII. IX. X. saeculi sed etiam in aliis multis (neque tantum in Ni Ti cdd.) fere constanter poni observavi. Quod ita recte scribi probant etiam exempla sat multa ubi praepositionibus iungitur; eae enim saepe non εφ, αφ, μεθ, καθ, ανθ etc sed

---

30, 7. (cod. Alex.) οταν αντιλαμβανεται (sic cod. Alex.) Ps 47, 4. οταν ελαλουν αυτοις Ps 119, 7. οταν επλατυνας την καρδ. μου Ps 118, 32. Item cf οταν τοις στρατιωταις αποδιδωσι Ios. Ant. XII, 2, 3. οταν φησιν Phil 1, 109 et 120. οταν εγνωισθε οταν εις ενοιαν ηλθε Phil. 2, 112. Phil 2, 252. οταν ειδε Phil 2, 584. οταν ο λαος ηρνυτο την ζυμην Eus. h. e. 5, 24. ex epist. Polycr. ad Vict (ὅταν ἥλιος τὸν Αἰγόκερων μεσάζων αὔξει τὴν ἡμέραν Ioh. Lyd. excerpt. 16. ed. Roether p. 23 sq). Item οταν γενεσθε Ign. ep. ad Eph. 13. (PP. Apost. p. 132.) ινα αδετε (ex 2 cdd.) ibidem 4. (ibidem p. 124.) οταν ην παρ αυτω Basilicor. t. VII. ed. Fabrot. 264, A οταν νεον περιεγραψεν ibidem 145, B ινα διδωσιν ibidem 147, B etc.

[1]) Cf Lev 10, 6. ινα μη αποθανητε και εσται Deut 29, 18. ινα στηση - - και εσται. Similia multa ex Basilicor. VII. congessimus in Nov. Test. Graece. Rencensuit Tischendorf. Par. 1842. Prol. p. XI.

[2]) In LXX frequentissimae sunt, ut Deut 1, 39. παιδιον οστις, ibidem 4, 2. τας εντολας οσα, ibidem 5, 28. λογων οσα ελαλησαν

[3]) Cf 1 Reg 13, 29. ηρεν το σωμα κ. επεθηκεν αυτο - κ. επεστρεψεν αυτον του θαψαι αυτον

[4]) Cf Lev 5, 15. ψυχη εαν αυτον 2 Reg 18, 36. εντολη λεγων

επ, απ, μετ, κατ, αντ scripta inveniuntur. Ita Mc 5, 40 et 14, 33. Heb 6, 7. Apoc 9, 11. Item fit apud LXX interpretes (ipsa ed. Rom. plerumque *αὐτου*, raro *αύτου* habet), ut 1 Reg 11, 20. *λαμβανουσιν ανδρας μετ αυτων* (cod. Alex.); 2 Sam 2, 22. *αφερον μετ αυτων* (cod. Alex.); 2 Sam 13, 19. *τον χιτωνα τον επ αυτης διερρηξεν*; Iudic 3, 23. *απεκλεισε τας θυρας κατ αυτου*; 2 Reg 3, 27. *ον εβασιλευσεν αντ αυτου*. Cf etiam Philo II, 77, 37. Basilicor. tom. VII. ed. Fabrot. 884, B *κατ αυτους* 251, C *επ αυτον* (cod. Par. unde fluxit editio). *Τις* ponitur significatione relativi, ut Act 13, 25. *τινα με υπονοειτε ειναι, ουκ* (male enim *ειναι; ουκ* interpungitur) et alibi.[1])

Non alienum ab hoc loco est de usu verborum compositorum disserere, quae quemadmodum praepositionum frequentiam et similia scriptores sacri adamant. Sed hoc tantum moneo, homini critico in hac quoque re bene distinguendum ac videndum esse ne composita quaevis, modo aliquam auctoritatem habeant, simplicibus praeferenda putet. Dubitari enim nequit quum quin composita quaedam simplicibus usitatiora fuerint, tum quin librarii vel potius qui exemplaria sacra recognoscebant loco simplicium saepe composita posuerint, quo explicatiorem orationem redderent. Quod quum olim dixissem in Prolegg. N. T. Paris. 1842. p. XII. item in Stud. et Crit. Heidelb. 1842. p. 505., miror Winero (Gramm. p. 23.) dubium visum esse. At enim id fere non potest nisi ad apparatum criticum iudicari, unde, ut nonnihil exemplorum afferam, apparet *επερωταν* usitatius fuisse quam *ερωταν*, cf ad Mc 8, 5., *αποκρυπτειν* passim substitutum esse pro *κρυπτειν*, ut Mt 11, 25. 25, 18. item *απαρνησασθαι* (quod Mt 16, 24. Mc 8, 34. non fluctuat) pro *αρνησασθαι*, cf ad Lc 9, 23. Neque aliud ex apparatu ad interpretationem LXX virorum discitur, quemadmodum *εξεταζειν* substituitur pro *εταζειν* Deut 13, 14. 14, 14. 1 Chron 28, 9. *εξολοθρευειν* pro *ολοθρευειν* Deut 20, 20. *κατακαιειν* pro *καιειν* Deut 7, 25. *επισκιαζειν* pro *σκιαζειν* Num 10, 34. Deut 33, 12. *καταρασαι* pro

[1]) Item Sap. Sir. 6, 34. *τις σοφος, αυτω προσκολληθητι.*

ἀραασαι Num 22, 6. 23, 7. συναθροιζειν pro ἀθροιζειν Num 20, 2. (idem valet ad Lc 24, 33.) καταπανειν pro πανειν Deut 32, 26. καταφαγειν pro φαγειν Deut 32, 42.

Denique ad haec quae de universis Novi Testamenti scriptoribus disputata sunt alia accedant oportet, ut quae singulis magis minusve propria videantur illustrentur. Ita Marcus praesentia adamat ubi alii praeteritis solent uti, cf priora tria capita, item 4, 1. 5. 15. item passim capite 5., item 6, 1; nec minus aoristo praecedente solet praesens ponere, cf 3, 12. 6, 8. 12. 41. 7, 26. 36. 8, 2. 30. Item ponit ὁ πολυς et οι πολλοι ubi πολυς et πολλοι satis videntur, cf 6, 2. 9, 26. 12, 36.; amat locutiones pleonasticas, ut μετ αυτου συναχολουθειν 5, 37. Ita Lucas prae ceteris omnibus mavult απαντες pro παντες scribere, adamat δε και in similibus ut ομοιως δε και, ελεγεν δε και, εγενετο δε και. Tamen talia etiam imitati sunt interpolatores, quemadmodum επορ. δε και 2, 41. solus D praebet, nec raro in Marco testes aliquot οχλος cum plur. composuere, quod ex ipsius Marci more est, cf 4, 1. 9, 15. Hanc in rem, quam nunc non persequar, quamquam omni qua poteram cura dudum aggressus sum, nuper a pluribus inquiri coeptum est; sed multum abest ut caussam ad exitum adduxerint aut certe profligaverint.

Sed haec disputata sunto. Grammatica enim Ni Ti scribenda videtur, si quis quaestionem quae est de dialecto Novi Testamenti ab omni parte absolvere velit. Neque id a studiis meis abhorret, quemadmodum dudum etiam ad excolendas grammaticas rationes Veteris Testamenti Graeci animum adverti. Sed scio his qui operam dent nec defuturos esse alios, inter quos nuper tam laudabiliter rem instituit Alexander Buttmannus, magni in hoc laborum genere nominis haeres. Hos nostris laboribus criticis quam plurimum adiutum iri spero ac magis etiam volo.

Sed restat ut tangam breviter accentus, spiritus cum signis similibus, item eam scripturae varietatem quae in coniungendis seiungendisque particulis quibusdam cernitur, item interpunctionem. Horum nihil ab edendi cura alienum esse constat; nos vero laboravimus ut etiam in his quem usum

antiquissimi codices haberent, exploraremus et ad nostram adhiberemus editionem.

Ac primum quidem attendimus ad accentuum usum, in quo quum multa fluctuent, non dubito quin non minima sit antiquissimis codicibus utcumque consentientibus auctoritas. Quum autem cdd. quarti, quinti, sexti ac fere etiam septimi saeculi scripturam accentibus adhuc vacuam prae se ferant, antiquissimi hac in re nobis testes sunt codices unciales quos secundi ordinis diximus. Inter hos nescio an primo loco ponendus sit is codicis Claromontani corrector cui signum D*** dedimus, qui erat earum rerum haud dubie peritissimus suique temporis vir doctus. Praeter hunc saepissime in usum nostrum convertimus cdd. evangeliorum EGHKLMUW^{a}XYΓΛ, item actorum H, actorum et epistularum L. Ex codice evv. F multa eiusmodi adnotavit Iod. Heringa, ex B** Mico, ex V et minusculis Matthaeius. Unde quid rescivissem, saepe in ipso commentario scripsi, aliis pluribus in alium usum servatis; par est enim ea omnia separatim atque accuratius tractare. Pertinent huc *ἀλεξανδρῖνον* et *ἀλεξανδρινόν*, *βραδύτητα* et *βραδυτῆτα*, *δεσμάς*, *δεσμᾶς*, *δέσμας* (cf ad Mt 13, 30.), *ἑστάναι* et *ἑστᾶναι*, *ἄρω* et *ἆρω*, *ἑκατονταρχῶν* et *ἑκατοντάρχων*, *ἑκατονταέτης* et *ἑκατονταετής*, *ἰρίθεια* et *ἰριθεία*, *θλῖψις* et *θλίψις* (*-ί-* ubique nunc scripsimus pro cdd. auctoritate quae certe ad Ni Ti usum valet; cf ad Mt 24, 9 etc.) *κρῖμα* et *κρίμα* (*-ί-* edidimus pro consensione antiquiss. testium; cf ad Mc 12, 40. et alibi) *λίνον* et *λῖνον*, *νίκος* et *νῖκος*, *πούς* et *ποῦς*, *πρώρα* et *πρῶρα*, *σπίλοι* et *σπῖλοι* etc. Item peregrina ut *κορβανᾶν*, *γολγοθᾶ* etc. Inprimis autem huc pertinent nomina propria, ut *Ἐπαινετὸν* vel *Ἔπαίνετον*, *Διοτρεφὴς* vel *Διοτρέφης*, *Τυχικὸς* vel *Τύχικος*, *Φιλητὸς* vel *Φίλητος* etc: in his omnibus discrimen inter nomen propr. et nomen adiectivum quod grammaticis placuit, non confirmatur codicum auctoritate, quapropter nunc edidimus *Τυχικὸς* *Φιλητὸς* etc. Item *Ἀπολλὼ* et *Ἀπολλῶ*, *Βηθφαγὴ* et *-γῆ*, *Βαριωνᾶ* et *-νά*, *Γεθσημανεὶ* et *-νεῖ*, *Ἱερειχὼ* et *-χῶ*, *Πιλᾶτος* (maxima auctoritate firmatum, cf Mt 27, 13 etc.) et *Πιλάτος*, *Σέκουνδος* et *Σεκοῦνδος*, *Σολομὼν* et *-μῶν*, *Τίτος* et *Τῖτος*, *φηλιξ* et *Φῆλιξ* etc. Etiam in encliticarum usu maluimus codicum rationem

habere quam unice quae plerumque praecipiuntur sequi: qua de re non raro expositum est in ipso commentario. Hinc scripsimus *ἰσχυρότερός μου ἐστίν*, *ἥψατό μου τίς* non *ἥψ. μού τις*, *τί σοι ἐστίν*, *καὶ εἰσὶν* non *καί εἰσιν* Mt 19, 12. *ποῦ ἐστίν*, *πρὸς σὲ*, *ὑμεῖς ἐστὲ* etc.

Nec raro locus erat de spirituum usu commentandi. Cf Mt 12, 17. Mc 7, 6. de *ἡσαιας* et *ἡσαιας*, Mt 21, 9. de *ὡσαννα* et *ὡσαννα*, Mt 11, 14. 16, 14. de *ἠλιας* et *ἠλιας*. Item huc pertinent *ἀβρααμ* et *ἀβρααμ*, *ὡσηέ*, *ἠλι* et *ἠλι* (cf Mt 27, 46.) *ἑρμογένης* et *ἑρμογ.* (cf 2 Tim 1, 15.) *ἀρμαγεδών* et *ἀρμ.* Hac in re non minimi momenti est Latinorum interpretum aliorumque ut Gothi Copti auctoritas. Puncta diaereseos quae vocant posuimus in *μωϊσῆς*, *δϋλιζοντες*, *λωϊδι*, *πρωϊ*, *προϊμον* etc, quemadmodum in ipsis antiquissimis cdd. inveniuntur.

Coniunctim scribere maluimus *εἴπερ*, *εἴγε*, *καίπερ*, *μήπως*, *μήποτε* etc. Quod etsi vix licet ad cdd. uncialium normam exigere, in quibus singula verba non separari constat, tamen ab usu antiquissimorum cdd. minusculorum maiorem commendationem habet. Aliter fit in *ἀπ' ἄρτι*, *διὰ παντὸς*, *ἵνα τί*, *διὰ τί*, *ἐπὶ τὸ αὐτὸ*, *τοῦτ' ἔστιν*, quamquam et ipsi codices fluctuant.

Lachmannus edidit *λαθρᾳ* et alia similia. Hoc certe nihil auctoritatis a codicibus habet. Dico antiquos cdd. minusculos, quum antiquiores et unciales et minusculi iota subscriptum plane non habeant, nec magis fere adscriptum.

Magnam curam interpunctioni impendimus, quae res curiosius tractanti difficillima est. Quod raritati studebamus, id eam commendationem habet, quod quo antiquiores cdd. sunt, eo rarior interpunctio est. (Qua de re vide post.) Consentit hac in re editio nostra cum Lachmanniana magis quam cum prioribus, tamen sat multa inter utramque differunt. Commune cum Lachmanno etiam illud habemus, quod in locutionibus ut *γέγραπται Οὐκ*, *γέγραπται γάρ Κύριον*, *λέγων Ὁμοία* (aliter habet *λέγων ὅτι* etc) maiore littera usi sumus, mutato accentu, si quis praecedit, gravi cum acuto, abiecto vero interpunctionis signo. Hoc nobis propterea placebat quod perspicuitati orationis satis prospicitur, et colon quod plerumque in talibus ponitur (*λέγων· Γέγραπται*), eum quem

proprium habet usum retinet. Nihilominus nova ista ratio vix retinenda erit, quippe quae nihil prorsus a codicibus auctoritatis habet. (In his esse solet λεγων· γέγραπται)

Paucis nunc quaestionem de recensionibus textus Novi Testamenti recepturus primum repetam nonnulla de hac quaestione historica ex Prolegomenis primae editionis meae Lipsiensis, deinde, repetitis magna ex parte iis quae 1849. in altera ed. Lips. de his rebus exposita sunt, quid mihi maxime videatur breviter dicam.

Assiduis virorum doctorum curis in reperiundo vero Novi Testamenti textu positis ineunte saeculo decimo octavo Millius vir maxima industria testatus est, lectionum variantium quas vocant numerum explere triginta milia. Quibus in colligendis computandisque quamquam ille parum curabat quae leviora essent quae graviora, quae dubia quae aperte falsa, praetereaque illo tempore insigniora subsidia critica quibus nostra aetas gaudet multa deerant, tamen iam tum textus sacri varietas petita ex antiquis testibus certe inventa est tanta, ut brevi post Bengelius criticis faceret gratissimum, quod omnes illas lectiones in duas quasi nationes, Asiaticam et Africanam, discedere diceret. Ita enim et simpliciora fore criticorum studia et certius vel iustius iudicium spem movit. Nec defuere qui sagacissimi viri insisterent vestigiis. Ac primus quidem Semlerus sententiam eius tuitus est ita ut textus Graeci recensiones, quod nomen ad significandas testium classes iam inde a Bengelii tempore inter criticos celebratur, saltem duas, alteram orientalem sive Lucianeam, alteram occidentalem s. Aegyptiacam s. Palaestinensem s. Origenianam, olim exstitisse affirmaret, atque e codicibus Graecis, ex interpretationibus antiquis, e patribus ecclesiasticis certa textus documenta recensioni utrique adsignaret.

Quae ingeniose magis asserta quam probabiliter demonstrata ratione et arte excoluit Griesbachius. Existimavit autem tres antiquitus textus Novi Testamenti recensiones institutas esse, quarum primam occidentalem nominabat,

alteram Alexandrinam sive orientalem, tertiam Constantinopolitanam sive Byzantinam. Ita quae Bengelio Africana et Semlero occidentalis reliquisque signata nominibus fuerat, eam Griesbachius in duas, occidentalem et Alexandrinam, dispescuit. Ac simul hoc coniecit, has duas ortas esse medio saeculo aerae nostrae secundo, quo tempore libri Evangelistarum et Apostolorum *τοῦ εὐαγγελίου* et *τοῦ ἀποστόλου* nomine colligerentur primum, ita quidem ut occidentalis niteretur codicibus ante collectionem scriptis, quibus ipsis collectis superstrueretur Alexandrina; tertiam vero ex prioribus commixtam prodisse saeculo quarto et immutatam novis curis esse saeculis duobus iis quae subsecuta sunt.

Has Bengelii Semleri Griesbachii de recensionibus textus Novi Testamenti coniecturas Matthaeius circa initia huius saeculi non tam refutavit docte quam ridendo reiecit.[1]) Illud vero sane dolendum est, hominem doctissimum multisque circa Novi Testamenti codices laboribus meritissimum, quae vera ad imminuendam istarum recensionum praedicationem sensisse videtur, cavillando obtrectandoque tantopere obscurasse ut severo caussae examini tantum non nihil profuerit.

Contra magno cum studio in documenta textus sacri inquisivere duumviri huius saeculi et docti et ingeniosi, Hugius et Eichhornius, quorum ille paullo propius hoc ad Griesbachium accessit. Quae Hugius excogitavit fere haec sunt. Exstitit ad medium fere saeculum tertium vulgata quaedam librorum sacrorum editio, *κοινὴ ἔκδοσις*, cuius textus etsi singularem prae se ferebat indolem variisque iam a vero discrepabat modis, tamen nullis certis legibus compositus erat. Recensiones autem quae revera sunt comparatas novimus tres, quarum una Hesychii episcopi opera Aegyptiis data est, altera Luciani studiis prodiit in Asia, tertia denique Origeni seni debetur. Convenit in his inter Hugium et Griesbachium primum in rei summa de recensione occidentali, rectius ab

[1]) Cf. inprimis libellum eius: Ueber die sogenannten Recensionen welche der Herr Abt Bengel, der Herr Doctor Semler und der Herr Geheime Kirchenrath Griesbach in dem griech. Texte des N. T. wollen entdeckt haben. 1804.

illo κοινὴ ἔκδοσις usurpata, quippe quae ex ipsius Griesbachii sententia si verum quaeris non fuerit recensio; tum de recensione Alexandrina, quamvis Hugius magnopere refragante Griesbachio eam ad Hesychium auctorem referret; deinde de Constantinopolitana sive consentiente Griesbachio Lucianea; denique de Origeniana, nisi quod eam Griesbachius, quae gravis differentia erat, nullis Origeni concessis partibus, saeculo ortam quinto sextove recensionis Byzantinae quasi posteriorem partem quasi secundas curas habuit.

Eichhornius autem his de rebus sic sensit. Varietatem quandam sacri textus ipso primo saeculo collectis in Ponto epistulis Paulinis apparuisse, saeculo vero certe secundo duplicem textus conformationem pro terrarum per quas in hominum manibus erat diversitate, et Asiaticam et Africanam exstitisse, utramque plenam depravationibus sed nulla arte aut lege factam. Tertio vero saeculo duas vel etiam tres institutas esse textus recensiones, quarum unam Alexandrinam ab Hesychio, alteram Byzantinam sive Asiaticam a Luciano originem duxisse probabile sit, tertia ex his non uno modo conflata quorum potissimum studiis debeatur lateat. Quae si integre iudicantur, haec fere inter Griesbachium et Eichhornium ratio intercedit. Ipso primo saeculo pertubatam esse textus veritatem et consensionem, Griesbachius quum non negaverit, tum eo videtur concedere coactus quod iam altero saeculo textui corrupto manum emendatorum accessisse censuit. Deinde quem Eichhornius textum secundi saeculi Asiaticum et Africanum perhibuit, is cum occidentali conferendus est Griesbachii. Ut ille enim neutrum arti et consilio deberi opinatus est, ita hic occidentalem voluit esse Hugii κοινὴν ἔκδοσιν et communem quasi recensionum subsequentium patriam. Qua quidem re Griesbachius deflexit aliquantulum a sua ipsius sententia: id quod Eichhornius, magnopere ab illo se dissentire praedicans, parum perspexisse videtur.[1]) In reliquis autem facile patet quam conveniant, nisi quod Eich-

[1]) Cf. Eichhorn: Einleitung in das N. T. t. IV. p. 260 sqq. et Griesbachii commentar. critic. P. II. p. XXXXIII sqq.

hornius magis favet dubiis auctorum nominibus et quod serius provenisse Alexandrinam recensionem statuit.

Haec vero omnia ita comparata sunt ut textus historiam ex ingenio potius quam ex documentis historicis conficere videantur. Licet enim dubium non sit, testantur enim Hieronymus [1]) et Gelasii quod dicitur celebre decretum [2]), Lucianum et Hesychium ut in Veteris ita in Novi Testamenti textu recensendo quod dicunt elaborasse, tamen nec quibus illi modis in ea re usi sint nec quam vim habuerint in textu ubique terrarum pervagato aut a veteribus traditum est aut aliunde luculenter probare possumus; Origenis vero recensio non debetur nisi ingenio Hugii [3]). A ratione vero ipsorum documentorum omnium quae ad nos pervenere si proficiscimur, dubium nec illud est quasdam horum testium classes distinguendas esse, in evangeliis quidem maxime, multo minus in apocalypsi quam in reliquis libris, magis etiam in epistulis Paulinis et in actibus quam in catholicis epistulis, conspiciendas illas quidem eo quod plures testes quum indole universa tum lectionibus singulis plurimis prae reliquis omnibus consentiant. Quas si Alexandrinae et Latinae, Asiaticae

---

[1]) In epist. ad Damasum haec de Novo Testamento scribit; „Hoc certe cum in nostro sermone discordat et in diversos rivulorum tramites ducit uno de fonte quaerendum. Praetermitto eos codices quos a Luciano et Hesychio nuncupatos paucorum hominum asserit perversa contentio, quibus utique nec in toto veteri instrumento“ (de qua re idem exponit adv. Ruff. lib. II. c. 27.) „post LXX interpp. emendare quid licuit nec in novo profuit emendasse, cum multarum gentium linguis scriptura ante translata doceat falsa esse quae addita (?) sunt.“ Rursus de vir. illustr. c. 77. habet: „Lucianus tantum in scripturarum studio laboravit ut usque nunc quaedam exemplaria scripturarum Lucianea nuncupentur.“

[2]) Cf. Decret. P. I. dist. XV. § 27. ubi est: „Evangelia quae falsavit Lucianus apocrypha; evangelia quae falsavit Hesychius apocrypha.“

[3]) „Adamantii et Pierii exemplaria“, si aliud quid quam quae illi manu sua scripserant aut adhibuerant Hieronymo visa essent, debebat accuratius dicere, nec silentio praeterisset quum de Luciano et Hesychio disserebat. Nec vero magis ipse Origenes favet coniecturae Hugii comm. in Mt. XV, 14. (Delarue III. p. 671.) Ubi quae vetus interpres addidit: „In exemplaribus autem Novi Testamenti hoc ipsum me posse facere sine periculo non putavi“, cum magna probabilitate dixit ille quidem, quamquam omnino de suo addidisse censendus est.

et Byzantinae nominibus insignire placet, ut non tam quattuor singulas quam duo paria ponamus, multa possunt ex testibus peti et iam sunt petita, quae quam id recte fiat ostendant, etsi nec deerunt quibus inventae rationes impediantur. Debebimus autem, ut quod sentio breviter dicam, Alexandrinam dicere quae inter Iudaeochristianos orientis celebrabatur, quorum ut ipsorum apostolorum sermo Graecus maxime pendebat a versione LXX interpretum; Latinam quae a Latinis adhibebatur, sive Latina sive Graeca potissimum lingua utebantur; Asiaticam quae potissimum Graecis sive per Asiam sive in ipsa patria degebant probabatur; Byzantinam denique quae ab ecclesia per Byzantinum regnum diffusa legebatur sensimque, quo arctiore sensim singulae ecclesiae partes vinculo coniungebantur, ad publicam quandam unitatem perducebatur. Qua in re per se clarum est qui factum sit ut Byzantina exemplaria Asiaticam sive Graecorum maxime rationem reciperent; Alexandrina vero et Latina[1]) quo vinculo coniunctae fuerint, ad ea iudicari poterit quae infra de Latinis interpretationibus breviter dicemus, probaturi primos interpretes Latinos - interpretes dicimus quum varios Novi Testamenti libros non eundem interpretem habuisse credendum sit - ab Africanis omnino exemplaribus pependisse. Iam vero de origine harum classium difficillima quaestio est: nec enim satis est urgere diversitatem terrarum per quas textus propagabatur; haec enim diversitas nequaquam tanta aut tam integra cogitari potest; accedit quod diserte relatum legimus in ipsa antiquitate alterius terrae codices in alteram transvectos esse, quemadmodum Constantinus Eusebio Caesareensi, Constans Athanasio Alexandrino praeceperunt ut exemplaria eleganter et accurate descripta ad Byzantinos mitterent; nec denique patres, quorum patriam novimus, talem classium rationem confirmant. Propterea cum

[1]) De harum ratione iam dudum probabiliter scripsit G. F. Rinck in libro bonae frugis cui titulus est: Lucubratio critica in acta app. epp. cath. et Paulinas, in qua de classibus librorum mss. quaestio instituitur, descriptio et varia lectio septem cdd. Marcianorum exhibetur, atque observationes ad plurima loca cum apostoli tum evv. diiudicanda et emendanda proponuntur. Basileae 1830.

diversitate regionum coniuncta poni debebunt certa textum emendandi studia, etsi quorum fuerint nunquam satis definiri poterit; referenda autem erunt ad ipsa duo prima rei Christianae saecula, quorum ab ingenio minime illa abhorrere mihi quidem certum est. Maximi vero momenti illud est, Byzantinam quidem classem - minus enim recensionis nomen convenit - in recentiorum codicum Graecorum ingenti copia conspicuam esse, item Latinam in Latinis atque per evangelia actus epistulas Paulinas etiam in Graecis Latinis documentis, quamquam et ipsam magna lectionis varietate laborantem; Alexandrinam vero et Asiaticam, si urgemus id quod a studio est nec universae rationis acquiescimus similitudine, unde inprimis petas paucissima superesse documenta, unde illibatam sumas nullum. Nec temere est quod cum Griesbachio dixerunt, in antiquissimis aliquot testibus nostris, ut in codice Alexandrino, alios libros ab aliis paullo diversam textus indolem referre: quippe enim diu antequam scriberentur, sive quintum et sextum sive quartum saeculum ponimus, diversa exemplaria circumferebantur, quae primis maxime saeculis constat non totum complexos esse Novum Testamentum sed singulos aliquos libros.

Quae quum ita sint, sequitur exercenti rem criticam summa opus esse cautione in adhibenda classium sive recensionum distinctione: quam ut summam normam aut fundamentum ponere et temerarium et frustra est; a qua quidem re haud aliena erat C. Lachmanni ratio, etsi is ab ipso vero textu proponendo abstinere se libere professus est. Si vero praecipitur in textu ad pristinam integritatem revocando, praesertim si de universo colore grammatico, ut ita dicam, quaeritur, primo loco testes habendos esse Alexandrinos, ultimo Byzantinos, id multo minus in recensionum rationibus positum est, quam in eo quod qui Alexandrinorum nomine audiunt, iidem fere testium omnium superstitum sunt antiquissimi; Byzantini vero locis dubiae lectionis per se reprobari non possunt nisi quibus clarum est eos ex antiquioribus mixtum prae se ferre textum, vel nullo certo magnae antiquitatis teste aucti exadversus antiquiores testes consentientes stant.

Quae Scholzius ab anno inde 1820, ubi edidit Curas criticas in historiam textus evangeliorum, usque ad annum 1830, ubi scripsit Novi Testamenti sui Prolegomena, a Griesbachio Hugio Eichhornio diversa in medium protulit, probaturus Byzantinos quos diximus testes, quippe ab antiquissimis Asiaticis sive potius ab ipsis apostolorum autographis cum fide praecipua derivatos, ceteris omnibus praestare textumque ab apostolico proximum conservasse, ea in Prolegomenis editionis meae primae, quae etiam separatim sub titulo: „De recensionibus quas dicunt textus Novi Testamenti, ratione potissimum habita Scholzii" anno 1840. prodierunt, uberrime refutavi nec digna sunt quae iterum pertractem. Illi quidem triumviri cum studio inquisiverant et ingeniose excogitaverant, Scholzius ex lubidine omnia contorsit et ingenii nil nisi temeritatem habebat. Erat vero ipsa caussa, quam agebat, defensore melior: Byzantinos enim codices ut aetate inferiores non omnino reprobandos esse nec magis Aegyptios pro aetatis laude qua praestant unice probandos, luculenter doceri poterat spretis ineptis Scholzii argumentis et conclusionibus. Ceterum post suam ipse mutavit sententiam; anno enim 1845. in dissertatione de virtutibus et vitiis utriusque codicum N. T. familiae professus est, „si nova Novi Testamenti editio paranda esset, plerasque codicum Alexandrinorum lectiones illas quas in margine interiore textui editionis suae subiecta Alexandrinas dixit, in textum se recepturum. Eodemque anno in libro suo: Einleitung in die heiligen Schriften etc. mirum in modum cum pristinis suis nova cum aliorum tum maxime mea permiscuit. Quod quamvis fecerit ratione non reddita unde meliora doctus esset, tamen satis habeo meliora eum didicisse, et quae contra ipsum disputaveram tantopere ei probata esse ut iam despectis suis ipsi sibi adsciverit. Nova quidem quae facerent ad difficultatem quaestionis solvendam prolata ab eo non vidi, nisi forte memorabile est quod formas *ἀλλὰ* pro *ἀλλ'*, *οὐδὲ* pro *οὐδ'*, *μετὰ* pro *μεθ'*, *τεσσεράκοντα*, *ἐκαθερίσθη*, *παρεδίδετο*, *κεκοπίακες*, *νικοῦντι*, *ἐραννᾷ*, *οὕτως* et *ν ἐφελκυστ.* ante consonam tam confidenter reiecit ut scriberet: „Non operae praetium est diutius commorari in

his peccatis contra recte scribendi rationem: doctissimorum enim virorum auctoritate iure acquiescere possumus, omnium fere gentium viri graecae linguae peritissimi graecarumque grammaticarum auctores eruditissimi mecum consentiunt, cdd. eos quibus insunt peccata illa correctis non accensendos esse."

Nuper autem exstitit recensionum textus quas Griesbachius cum ceteris invenit ac defendit acerrimus adversarius I. G. Reiche vir S. Ven. Libris duobus hac de re scriptis, quorum alter titulum habet: Codicum mss. N. T. Graecorum aliquot insigniorum in bibliotheca Regia Parisiensi asservatorum nova descriptio et cum textu vulgo recepto collatio, praemissis quibusdam de neglecti codicum mss. N. T. studii causis observationibus, Gotting. 1847, alter: Commentarius criticus in N. T. quo loca graviora et difficiliora lectionis dubiae accurate recensentur et explicantur. Tom. I. Gotting. 1853, luculentur probavit quantopere rationes illorum vacillarent. Qua in re me ipsum, quemadmodum ex iis quae modo disputavimus sequitur, satis consentientem habet. Videndum vero est ne vitatis aliorum erroribus in contrarias peccemus partes. Ad ea quae supra de vero illarum recensionum usu critico dicta sunt quadrant Reichii verba in praefatione commentarii critici p. V sq. haec: „unde ultro sequitur, hac ratione subsidiorum nostrorum auctoritatem et usum definiri regulasque criseos generales scribi non posse. Quare etiam novam Lachmanni rationem, qui, opinione de duabus textus Novi Testamenti conformationibus in oriente et in occidente divulgatis, omnibus nostris N. T. documentis antiquioribus et in iis varie propagatis, a Griesbachio confidentius quam cautius adoptata, unam esse critici N. T. textum e librorum fide constituentis curam et officium, duplicem illum textum ut antiquissimum qui ad nos pervenerit e paucis purioribus utriusque fontibus eruere et externam lectionum variarum auctoritatem, prout ad alterutram maiore minoreque testium consensu referri debeant, definire, nuper posuit, haud meliori fundamento niti, artemque criticam hac via procedentem potius in transversum agi quam finem suum melius ac certius assequi arbitror." Commentarii critici to-

mum primum epistulas Pauli ad Romanos et utramque ad Corinthios continentem diligenter legi, nec raro iudicii critici inde subsidium habui; rursus vero quae nimia ab aliis tribuitur antiquissimis codicibus laus passim nimium valuisse videtur ad defendenda quae contra stant.

Ordo singulorum librorum Novi Foederis nec in antiquis documentis nec in patrum scriptis ubique idem est. Quattuor quidem evangelistae quo ordine edi solent: Matthaeus Marcus Lucas Iohannes, is ut in omnibus fere Graecis codicibus est, ita ab antiquissimis inde temporibus multorum, ut auctoris canonis cuius fragmentum Muratori reperit, ut Irenaei, Origenis (cf Eus. h. e. 6, 25.), Gregorii in iambis ad Seleucum, Athanasii (in epist. test. 39.), ut Augustini, Hieronymi, Ruffini testimonio confirmatur. Contra differunt antiquissimi aliquot Latinae ecclesiae codices, et quidem codices Vercellensis Veronensis Palatinus Corbejensis, Brixianus, Monacensis (i. e. apud nos a b e f ff^{2} q), item Cantabrigiensis Graecus Latinus, in quibus Matthaeum Iohannes excipit, sequentibus Luca et Marco. Eundem evangeliorum ordinem Druthmarus in exemplari Hilarii Pictavensis se reperisse testatur. Nec longe ab eo discedit stichometria codicis Claromontani, quae quum Barnabae epistulam, Pastorem Hermae, actus Pauli, Petri revelationem cum canonicis coniuncta (vide infra) exhibeat, ad summam antiquitatem referenda videtur. Ea evangelistas sic ordinat ut Matthaeus primum, Iohannes secundum, Marcus tertium, Lucas quartum locum teneant. Satisfacit ille Latinorum usus celebri Tertulliani dicto adv. Marcionem scribentis (4,2.): „Fidem ex apostolis Iohannes et Matthaeus insinuant, ex apostolicis Lucas et Marcus instaurant.“ Rursus vero ordinis a Tertulliani praecepto satis diversi vestigium nobis superest in fragmentis evangeliorum Marci et Matthaei antiquissimus ex Bobbiensi monasterio Taurinum perlatis: ibi enim Marcum Matthaeus excipit. Alium etiam ordinem evangelia tenent in antiquissimo codice Syriaco Nitriensi, quem nuperrime edidit S. Ven. Guil. Cure-

ton; in eo enim post Matthaeum et Marcum Iohannes ponitur, quarto vero loco Lucas.

Actuum locus post evangelia testatissimus est, confirmantibus fragmento Muratorii, Irenaeo, Origene, Athanasio, nisi quod passim post epistulas Paulinas reperitur, quo loco etiam Ludolfus ex canone Abyssinico exhibet; in stichometria vero Claromontana apocalypsin Iohannis excipiunt, in canonibus qui dicuntur apostolicis post Pauli itemque catholicas epp. recensentur. Eundem ordinem testatur codex Cantabrigiensis; breve enim quod superest epistulae tertiae Iohannis fragmentum subscriptionem habet (vide ad initium act. app. pag. 1.) ex qua tertiam Iohannis epistulam actus apostolorum excipiunt. In nomocanone Barhebraei ab A. Maio in Script. vet. nov. collect. tom. 10. parte 2. pag. 54. actus apostolorum ultimum locum tenent. Totus autem librorum Novi Testamenti index a Barhebraeo hunc in modum datur: „Quattuor evangelia. Quattuordecim epistulae Pauli. Duae Petri.| Tres Iohannis. Una Iacobi. Una Iudae. Octo libri mysticorum eiusdem Clementis et actus nostrorum apostolorum."

Post actus qui locus est, is modo a Paulinis modo a catholicis epistulis occupatur. Paulinas quidem eo loco recenset Eusebius; nec id aliter videtur fieri potuisse antequam septem catholicae epp. in canonem publice receptae essent. Faciebat vero postea quoque cum Eusebio ecclesia Latina, quemadmodum praeter patres et canonem concilii Carthaginiensis tertii a. 397. codex Amiatinus aliique Vulgatae codices vetustissimi testantur. Contra catholicis epistulis qui hunc locum assignant testes sunt longe gravissimi; non modo enim cdd. unciales qui totum Novum Testamentum continent omnes, i. e. ABC, itemque minusculi plerique in ea re consentiunt, sed accedunt etiam Athanasius, Cyrillus Hierosolymitanus, concilium Laodicenum a. 364. Quem eundem ordinem apud Nestorianos servari, Ebedjesu auctor est. Atque horum quidem testimoniorum gravitas tanta esse videbatur ut et ipsi sequeremur, praesertim quum hunc ordinem lectoribus commodiorem quam vulgarem fore spes esset.

Epistulae catholicae ex quo tempore communiter in canonem receptae sunt, magno consensu veterum testium, ut praeter codices concilii Laodiceni a. 364., Athanasii, Cyrilli Hierosolymitani, Hieronymi, eo exhibentur ordine quo Iacobus primus est, alter Petrus, Iohannes tertius, quartus Iudas. Stichometria vero Claromontana cum canonibus apostolicis praeponit Petrum, sequentibus in stichometria Iacobo Iohanne Iuda, in canonibus Iohanne Iacobo Iuda.

Ordo epp. Paulinarum in aliquot certe partibus fluctuat, tamen magis apud veteres quam in codicibus. In ipsis quidem cdd. inprimis variat locus epistulae ad Hebraeos: qua de re uberius expositum est infra pag. 555. ad initium epistulae. Vulgatus ordo, quem nec ipse deserendum duxi, iam a concilio Hipponensi a. 393. et quod quattuor annis post habitum est Carthaginiensi, item ab Epiphanio, iambis ad Seleucum et a constanti Latinorum consuetudine auctoritatem repetit. Codices vero nostri antiquissimi ABCH aliique plures una cum concilio Laodiceno a. 364., canonibus apostolicis, Athanasio, Cyrillo Alexandrino, Euthalio aliisque eum testantur ordinem ex quo alteram ad Thess. excipit, sequentibus epistulis quas vocant pastoralibus. Alias loci eiusdem epistulae rationes ex Vaticano codice et versione Sahidica haustas vide infra pag. 555 sq. Prorsus deest in stichometria Claromontana; nec id casu factum esse, quemadmodum excidisse videntur ad Thessalonicenses epistulae et ad Philippenses, probabile inde fit quod ipsam ad Hebr. epistulam codicis scriptor post stichometriam demum exhibuit, ita ut in antiquiore unde pendebat exemplo plane defuisse putanda sit. In fragmento vero Muratorii nomine epistulae ad Alexandrinos significari videtur, quae quidem post epistulam ad Philemonem, interiecta insuper ad Laodicenos epistula (cf infra pag. 553. ad finem epistulae ad Philemonem), recensetur. Reliquas quod attinet epistulas, in codicibus Claromontano et Monacensi, item in Fuldensi aliisque Vulgatae codd. duae ad Thess. epistulae excipiunt epistulam ad Philippenses, quae ipsa in Claromontano post epist. ad Coloss. collocata est. Fuldensis vero codex post epp. ad Thess. epistulam ad Coloss.

habet. Praetereo alia. Sed non praetereundus videtur ordo quem ante medium saeculum secundum in collectione sua instituit Marcion. Qua de re Epiphanius haec scripsit: *αἱ δὲ ἐπιστολαὶ αἱ παρ' αὐτῷ λεγόμεναί εἰσι· πρώτη μὲν πρὸς Γαλάτας, δευτέρα δὲ πρὸς Κορινθίους, τρίτη πρὸς Κορινθίους δευτέρα, τετάρτη πρὸς Ῥωμαίους, πέμπτη πρὸς Θεσσαλονικεῖς, ἕκτη πρὸς Θεσσαλονικεῖς δευτέρα, ἑβδόμη πρὸς Ἐφεσίους* (vide post), *ὀγδόη πρὸς Κολωσσαεῖς, ἐννάτη πρὸς Φιλήμονα, δεκάτη πρὸς Φιλιππησίους.* Insuper addit: *ἔχει δὲ καὶ τῆς πρὸς Λαοδικέας λεγομένης μέρη.* At videtur potius Marcion epistulam ad Ephesios habuisse inscriptam ad Laodicenos: quam ad rem cf Tertulliani testimonium pag. 441. ad initium epist. ad Eph. Cf Epiph. Opp. ed. Petav. Par. 1622.

Cum in continuo evangeliorum textu adnotatae sint Ammonii sectiones cum canonibus Eusebii, quod summae antiquitatis Christianae monumentum, ad mutuas evangelistarum rationes docendas aptissimum, in longe plerosque codices quum Graecos tum Latinos aliosque a quarto inde saeculo transisse constat, consentaneum est ut celebres Eusebii hac de re litteras Carpiano datas adponamus, additis una ipsis canonibus Eusebii.

Εὐσέβιος Καρπιανῷ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ ἐν κυρίῳ χαίρειν.[1])

Ἀμμώνιος μὲν ὁ Ἀλεξανδρεὺς πολλὴν ὡς εἰκὸς φιλοπονίαν καὶ σπουδὴν εἰσαγηοχὼς τὸ διὰ τεσσάρων ἡμῖν καταλέλοιπεν εὐαγγέλιον, τῷ κατὰ Ματθαῖον τὰς ὁμοφώνους τῶν λοιπῶν εὐαγγελιστῶν περικοπὰς παραθείς, ὡς ἐξ ἀνάγκης συμβῆναι τὸν τῆς ἀκολουθίας εἱρμὸν τῶν τριῶν διαφθαρῆναι ὅσον ἐπὶ τῷ ὕφει τῆς ἀναγνώσεως· ἵνα δὲ σωζομένου καὶ τοῦ τῶν λοιπῶν δι' ὅλου σώματός τε καὶ εἱρμοῦ εἰδέναι ἔχῃς τοὺς οἰκείους ἑκάστου εὐαγγελιστοῦ τόπους, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν φιλαλήθως εἰπεῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος τοῦ προειρημένου ἀνδρὸς εἰληφὼς ἀφορμὰς καθ' ἑτέραν μέθοδον κανόνας δέκα τὸν ἀριθμὸν διεχάραξά

[1]) Textum saepe ab aliis editum recensui ad plures codd. mss., inprimis codicem evangg. M (saec. 9.) et codicem Tischend. IV. in bibl. univ. Lips. (saec. 10.).

σοι τοὺς ὑποτεταγμένους. ὧν ὁ μὲν πρῶτος περιέχει ἀριθμοὺς ἐν οἷς τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν οἱ τέσσαρες, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δεύτερος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Λουκᾶς· ὁ τρίτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ τέταρτος, ἐν ᾧ οἱ τρεῖς, Ματθαῖος Μάρκος Ἰωάννης· ὁ πέμπτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Λουκᾶς· ὁ ἕκτος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Μάρκος· ὁ ἕβδομος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Ματθαῖος Ἰωάννης· ὁ ὄγδοος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Μάρκος· ὁ ἔνατος, ἐν ᾧ οἱ δύο, Λουκᾶς Ἰωάννης· ὁ δέκατος, ἐν ᾧ ἕκαστος αὐτῶν περί τινων[1]) ἰδίως ἀνέγραψεν. αὕτη μὲν οὖν ἡ τῶν ὑποτεταγμένων κανόνων ὑπόθεσις. ἡ δὲ σαφὴς αὐτῶν διήγησίς ἐστιν[2]) ἥδε. ἐφ' ἑκάστῳ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ἀριθμός τις πρόκειται, κατὰ μέρος ἀρχόμενος ἀπὸ τοῦ πρώτου, εἶτα δευτέρου καὶ τρίτου, καὶ καθεξῆς προϊὼν δι' ὅλου μέχρι τοῦ τέλους τῶν βιβλίων[3])· καθ' ἕκαστον δὲ ἀριθμὸν ὑποσημείωσις πρόκειται διὰ κινναβάρεως, δηλοῦσα ἐν ποίῳ τῶν δέκα κανόνων κείμενος ὁ ἀριθμὸς τυγχάνει. οἷον εἰ μὲν α', δῆλον ὡς ἐν τῷ πρώτῳ· εἰ δὲ β', ἐν τῷ δευτέρῳ· καὶ οὕτως[4]) μέχρι τῶν δέκα. εἰ οὖν ἀναπτύξας ἕν τι τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων ὑποιονδήποτε βουληθείης ἐπιστῆσαι[5]) τινι ᾧ βούλει κεφαλαίῳ, καὶ γνῶναι τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν, καὶ τοὺς οἰκείους ἐν ἑκάστῳ[6]) τόπους εὑρεῖν, ἐν οἷς κατὰ τῶν αὐτῶν ἠνέχθησαν, ἧς ἐπέχεις περικοπῆς ἀναλαβὼν τὸν προκείμενον ἀριθμόν, ἐπιζητήσας τε αὐτὸν ἔνδον ἐν τῷ κανόνι ὃν ἡ διὰ τοῦ κινναβάρεως ὑποσημείωσις ὑποβέβληκεν, εἶση μὲν εὐθὺς ἐκ τῶν ἐπὶ μετώπου τοῦ κανόνος προγραφῶν ὁπόσοι τε[7]) καὶ τίνες περὶ οὗ ζητεῖς[8]) εἰρήκασιν· ἐπιστήσας δὲ καὶ τοῖς τῶν λοιπῶν εὐαγγελίων ἀριθμοῖς τοῖς ἐν τῷ κανόνι ᾧ ἐπέχεις ἀριθμῷ παρακειμένοις, ἐπιζητήσας τε αὐτοὺς ἔνδον ἐν τοῖς οἰκείοις ἑκάστου εὐαγγελίου τόποις, τὰ παραπλήσια λέγοντας αὐτοὺς[9]) εὑρήσεις[10]).

[1]) Alii περὶ τίνων ἕκαστος αὐτῶν

[2]) Cod. Tisch. ἐστιν omittit.

[3]) Alii τοῦ βιβλίου

[4]) Alii οὕτω καθεξῆς

[5]) Alii ἐπιστῆναι

[6]) Cod. Tisch. οἰκείους ἑκάστου

[7]) Alii τε omittunt.

[8]) Alii τίνες τὰ παραπλήσια εἰρήκασιν

[9]) Alii omittunt αὐτούς.

[10]) Codd. addunt ἔρρωσο ἐν κυρίῳ.

CANON I, IN QUO QUATTUOR

Mt	Mc	Lc	Ioh
8	2	7	10
11	4	10	6
11	4	10	12
11	4	10	14
11	4	10	28
14	5	13	15
23	27	17	46
23	27	34	46
23	27	45	46
70	20	37	38
87	139	250	141
87	139	250	146
98	96	116	40
98	96	116	111
98	96	116	120
98	96	116	129
98	96	116	131
98	96	116	144
133	37	77	109
141	50	19	59
142	51	21	35
147	64	93	49
166	82	94	17
166	82	94	74
209	119	234	100
211	121	238	21
220	122	239	77
220	129	242	85
220	129	261	88
244	139	250	141
244	139	250	146
274	156	260	20
274	156	260	48
274	156	260	96
276	158	74	98
280	162	269	122
284	165	266	55
284	165	266	63
284	165	266	65
284	165	266	67
289	170	275	126
291	172	279	156
294	175	281	161
295	176	282	42
295	176	282	57
300	181	285	79
300	181	285	158
302	183	287	160
304	184	289	170
306	187	290	162
306	187	290	174
310	191	297	69
313	194	294	172
314	195	291	166
314	195	291	168
315	196	292	175
318	199	300	176
320	200	302	178
320	200	302	180
325	204	310	184
326	205	311	188
326	205	313	194
328	206	314	196
331	209	315	197
332	210	318	197
334	212	321	201
335	214	324	199
336	215	317	198
336	215	319	198
343	223	329	204

Mt	Mc	Lc	Ioh
348	227	332	206
349	228	333	208
352	231	336	209
352	231	336	211

CANON II, IN QUO TRES

Mt	Mc	Lc
15	6	15
21	10	32
31	102	185
32	39	79
32	39	133
50	41	56
62	13	4
62	13	24
63	18	33
67	15	26
69	47	83
71	21	38
72	22	39
72	22	186
73	23	40
74	49	85
76	52	169
79	29	86
80	30	44
82	53	87
82	53	110
83	54	87
83	54	112
85	55	88
85	55	114
88	141	148
88	141	251
92	40	80
94	86	97
94	86	146
103	1	70
114	24	41
116	25	42
116	25	165
116	25	177
121	32	127
122	33	129
123	34	147
130	35	82
131	36	76
135	38	78
137	44	167
143	57	90
144	59	12
149	66	35
149	66	43
153	69	36
164	79	144
168	83	95
168	83	206
170	85	96
172	87	98
174	91	99
176	93	101
178	95	102
178	95	217
179	99	197
190	105	195
192	106	216
193	107	121
193	107	218
194	108	152
194	108	219
195	109	220
198	110	221
199	111	173
201	112	222
203	114	270
205	116	224
206	117	232
208	118	233
217	127	240
219	128	241
223	130	243
225	134	245
226	133	244
229	135	137
229	135	246
242	137	237
242	137	248
243	138	249
248	143	209
248	143	253
249	144	254
251	146	255
253	148	204
258	150	257
259	151	258
264	155	156
269	154	228
271	42	230
278	160	263
281	163	268
285	166	265

Mt	Mc	Lc
285	166	267
296	177	280
296	177	284
301	182	286
308	189	305
312	193	299
316	197	293
317	198	295
322	202	309
338	218	322
339	219	325
340	220	327
342	222	323
344	224	328
346	225	330
353	232	337
354	233	338

CANON III, IN QUO TRES

Mt	Lc	Ioh
1	14	1
1	14	3
1	14	5

Mt	Mc	Lc
7	6	2
7	6	25
59	63	116
64	65	37
90	58	118
90	58	139
97	211	105
111	119	30
111	119	114
111	119	148
112	119	8
112	119	44
112	119	61
112	119	76
112	119	87
112	119	90
112	119	142
112	119	154
146	92	47

CANON IIII, IN QUO TRES

Mt	Mc	Ioh
18	8	26

Mt	Lc	Ioh
117	26	93
117	26	95
150	67	51
161	77	23
161	77	53
204	115	91
204	115	135
216	125	128
216	125	133
216	125	137
216	125	150
277	159	98
279	161	72
279	161	121
287	168	152
293	174	107
297	178	70
299	180	103
307	188	164
321	201	192
323	203	183
329	207	185
329	207	187
333	211	203

CANON V, IN QUO DUO

Mt	Lc
3	2
10	8
12	11
16	16
25	46
27	48
28	47

Mt	Lc
30	49
34	194
36	162
38	53
40	52
41	55
43	123
46	153
47	134

Mt	Lc
48	191
49	150
51	59
53	125
54	54
55	170
57	61
58	60
60	171

Mt	Lc
61	64
65	172
66	66
68	105
78	108
84	111
86	109
93	145
95	160

Lc	Mc
96	182
96	184
102	69
104	71
105	193
107	73
108	115
110	118
119	126
125	62
127	128
128	132
129	130
132	81
134	120
138	168
156	57
158	226
162	161
175	200
182	187
182	189
183	198
187	199
197	272
213	235
221	181
228	139
231	176
231	215
232	142
234	136
236	135
237	138
238	140
240	141

Mt	Lc
241	175
255	202
256	205
257	213
261	207
262	212
265	157
266	155
266	157
267	158
270	229
272	231

CANON VI, IN QUO DUO

Mt	Mc
9	3
17	7
20	9
22	11
44	126
77	63
100	98
139	45
145	60
148	65
152	68
154	71
157	72
159	73
160	76
163	78
165	80

Mt	Mc
169	84
173	89
180	100
189	103
202	113
214	120
215	124
224	131
246	140
247	142
250	145
252	147
254	149
260	152
263	153
275	157
282	164
286	167
288	169
290	171
292	173
298	179
305	185
309	190
311	192
330	208
337	217
341	221
347	226
350	229

CANON VII, IN QUO DUO

Mt	Ioh
5	83

Lc	Mc
19	19
19	32
19	34
129	82
185	215
207	101

CANON VIII, IN QUO DUO

Lc	Mc
23	12
25	14
27	16
27	28
28	17
84	48
89	56
91	61
100	75
103	97
247	136
277	216
335	230

CANON IX, IN QUO DUO

Lc	Ioh
30	219
30	222
262	113
262	124
274	227
274	229

Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh	Lc	Ioh
274	231	307	182	312	186	341	221
303	182	307	186	312	190	341	223
303	186	307	190	340	213	341	225
303	190	312	182	340	217		

CANON X, IN QUO MATTH. PROPRIE.

2	81	167	230
4	89	171	233
6	91	177	236
13	99	181	239
24	101	184	245
26	106	186	268
29	109	188	273
33	113	191	283
35	115	196	303
37	118	200	319
39	124	210	324
42	126	212	327
45	136	218	345
52	140	222	351
56	151	227	355
75	155		

CANON X, IN QUO MARC. PROPRIE.

19	62	90	123
31	70	92	132
43	74	94	186
46	81	101	213
58	88	104	

CANON X, IN QUO LUC. PROPRIE.

1	113	188	273
3	117	190	276
5	122	192	278
9	124	196	283
18	131	201	288
20	143	203	296
22	149	208	298
29	151	210	301
31	154	214	304
50	159	223	306
51	163	225	308
67	164	227	316
68	166	236	320
72	174	252	326
75	176	256	331
104	178	259	334
106	180	264	339
107	183	271	342

CANON X, IN QUO IOH. PROPRIE.

4	11	18	27	33
7	13	22	29	36
9	16	24	31	39
41	54	64	75	86
43	56	66	78	89
45	58	68	80	92
50	60	71	81	94
52	62	73	84	97

99	112	127	140	153	167	181	200	212	224
102	115	130	143	155	169	189	202	214	228
104	117	132	145	157	171	191	205	216	226
106	119	134	147	159	173	193	207	218	230
108	123	136	149	163	177	195	210	220	232
110	125	138	151	165	179				

DE EDITIONIBUS NOVI TESTAMENTI.

Ars typographica iam per longam annorum seriem ad litteras sacras Hebraice, Latine, Germanice vulgandas adhibita erat [1]), antequam Novum Testamentum eo sermone quo ipsi olim apostoli scripserunt edi coeptum est. Parata autem est prima textus Graeci Novi Testamenti editio auctore Francisco Ximenes de Cisneros archiepiscopo Toletano. Inserendum enim curavit illum textum una cum interpretatione Latina vulgata editioni bibliorum polyglottae Complutensi (fol.). Ipsum Novum Testamentum, quinta eius editionis pars, prelo exiit ineunte anno 1514; intra triennium secutae sunt quinque partes reliquae (quattuor Veteris Testamenti libros, vol. vero sextum continet vocabularium); sed anno demum 1520. Leonis X. litteris permissum est ut totum opus in lucem ederetur, neque id fere ante annum 1522. revera factum est. Hinc editio Novi Testamenti Graeca et Latina, quae Erasmo auctore ex officina Frobenii anno 1516. Basileae prodiit, dedicata Leoni pontifici, principis editionis laudem iure sibi vindicat. Quam editionem repetiit Erasmus annis 1519. 1522. 1527. 1535. (omnes in

[1]) Primum biblia edita sunt Latine; sed quae editionum Latinarum revera prima fuerit, difficile dictu est; earum quae annum notatum habent princeps est editio Moguntina anni 1462. Quo eodem anno in eadem Moguntii urbe Germanica biblia primum edita sunt. Hebraica vero primum integra prodierunt Bononiae a. 1488. psalterio Hebraico iam anno 1477. edito.

fol.) Complutensis editio unde fluxerit, non satis constat; haud dubie tamen, ut ipso textu probatur, ad codices aliquot recentiores instituta est indolis eiusdem qua sunt superstitum plurimi; neque est quod horum numero eximatur codex ille a Leone X. ad edendum oblatus, nomine eximiae vetustatis spectataeque fidei laudatus, nisi forte usus eius potius ad Vetus Testamentum Graecum quam ad Novum pertinuisse putandus est [1]). Accessit autem ad fundamenti iniquitatem

---

[1]) Cf Wetstenii commentatio de editione Complutensi in prolegg. Novi Testamenti pag. 117: „ut quod res est dicam, rationes sunt chronologicae, quae nos cogunt omnino dubitare utrum Complutensibus, cum N. T. ederent, exemplar Vaticanum ullum ad manus fuerit. Novi Testamenti impressio absoluta fuit 10. Ianuarii 1514. Ultimo Februario praecedentis anni electus est Leo X. tunc temporis aegrotus, 11. Aprilis coronatus est, ac postea demum cogitavit de instaurandis literis" etc. Nuperrime huic rei lucem attulit vir S. Rev. Car. Vercellone in notis suis ad praefationem editionis bibliorum Vaticanorum Maianae. Docetur ibi ex certissimis documentis duo voll. Graecorum bibliorum iubente Leone X. in ipso primo pontificatus eius anno commodata esse Ximenio. Sunt codices Vaticani signati nunc numeris 330 et 346. (apud Holmesium 108 et 248.) Sed horum codicum neuter Novi Testamenti quicquam continet. Verum est quidem in prologo ipsius Novi Testamenti de exemplaribus „ex apostolica bibliotheca eductis" loqui Ximenium. Tamen mirum est, quum de duobus illis Veteris Testamenti libris Roma Complutum missis plenissima testimonia habeantur, nec in actis nec in libris inventum esse vestigium exemplaris Novi Testamenti in Hispaniam translati. Atque ex iis quae cod. Vat. 3966. fol. 29. hac de re continet maxime improbabile fit talem librum praeter indicatos missum esse, praesertim quum, ut iam Wetstenius urgebat, ipso primo pontificatus Leonis anno Novum Testamentum Complutense ad finem sit perductum. Habet enim testimonium illud sic: „Anno primo Leonis PP. X. Reverendiss. Dom. Franciscus Card. Toletanus de mandato SS. D. N. Papae habuit ex bibliotheca a Dom. Phaedro Bibliothecario duo volumina graeca: unum in quo continentur libri infrascripti; videlicet Proverbia Salomonis, Ecclesiastes, Cant. Cant., Iob, Sapientia, Ecclesiasticus, Esdras, Tobias, Iudith (*Esther* add. ut vdtr C. V.). Sunt in eo folia quingenta et duodecim ex papyro in nigro. Fuit extractum ex blancho primo bibliothecae graecae communis. Mandatum Pontificis super concessione dictorum librorum registratum fuit in Camera Apostolica per D. Franciscum De Attavantes Notarium, ubi etiam annotata est obligatio. Promisit restituere intra annum sub poena ducentorum ducatorum." — „Restituit die 9. Iulii M. D. XVIIII. Ita est. Fr. Zenobius Bibliothecarius."

non tam quod editores Graeca aliquoties[1]) ad Latinum textum vulgatum, quem maximi fecerunt[2]), corrigenda duxerunt, quam quod omnino eam quae in tanto opere decebat diligentiam non adhibuerunt[3]). Hac vero diligentia nec magnus ille Erasmus Complutenses editores nimium antecessit. Adhibuit is codices paucos maximeque Basileenses recentiore textu Byzantino nequaquam superiores[4]). Vestigia summae festinationis in prima editione adhibitae[5]) nec plane exstincta sunt in reliquis, quarum quartam passim, in apocalypsi maxime, ad Complutensem mutavit, quum iam in tertiam anni 1522. verba vexatissima 1 Ioh. 5, 7 sq. ex codice Montfortiano post Dublinensi saeculi XV. propter adversariorum clamores recepisset[6]), ultimam vero sive quintam fere totam ex quarta sumpsit.

---

[1]) Imprimis huc pertinet 1 Ioh 5, 7. Wetstenius enim cum aliis hoc nomine plura immerito taxavit; recte vero Latinas duorum nominum formas invita auctoritate Graeca editas: *Βεελζεβούβ* Matth 10, 25. et *Βελίαλ* 2 Cor 6, 15: quod posterius ex incredibili errore denuo a Lachmanno receptum est, notavit.

[2]) Cf verba editorum in prologo ad lectorem (de Vetere Testamento) scripta: „Mediam Latinam B. Hieronymi translationem velut inter Synagogam et Orientalem ecclesiam posuimus, tamquam duos hinc inde latrones, medium autem Iesum i. e. Romanam sive Latinam ecclesiam collocantes."

[3]) Cf Wetsten. prolegg. N. T. p. 117 sq. Luculentissimum indiligentiae exemplum habetur Hebr. 7, 3. ubi post verba *μένει ἱερεὺς εἰς τὸ διηνεκές* hanc Euthaliani capituli partem: *ἐν ᾧ, ὅτι καὶ τοῦ Ἀβραὰμ προετιμήθη*, (ex margine) in textum inrepere passi sunt.

[4]) Ipse quidem in litteris dedicandi libri caussa ad Leonem X. missis hac de re sic: „novum ut vocant testamentum universum ad Graecae originis fidem recognovimus, idque non temere neque levi opera, sed adhibitis in consilium compluribus utriusque linguae codicibus, nec iis sane quibuslibet, sed vetustissimis simul et emendatissimis." At si verum quaeris, in evv. inprimis expressit codicem 2. (i. e. Basil. B. VI. 25.) item in actis et epp. cod. 2. (i. e. Basil. B. IX. ult.), in apocalypsi vero codicem 1. (i. e. Reuchlini, extremis vv. sex mutilum, qui quo devenerit dudum latet). Praeterea vero passim contulit cod. Basil. B. VI. 27. (i. e. 1. evangeliorum item 1. actor. et epistularum) et Basil. B. X. 20. (i. e. 4. actor. et epp.)

[5]) Hanc rem diserte probavit prae aliis Wetstenius in prolegg. N. T. p. 120 sqq.

[6]) Totius laboris sui Erasmus plurimos invenit reprehensores et ca-

Nihilominus quum Complutensem tum Erasmicam textus Novi Testamenti Graeci conformationem per longum tempus ubique terrarum repetere placuit, mutatis ad codicum fidem plerumque paucissimis, saepe vero alterius lectionibus alteri immixtis. Hunc in modum comparatae sunt etiam Roberti Stephani docti typographi Regii Parisiensis editiones, quarum ille tertiam, quae anno 1550. prodibat, non ut primam (1546.) et alteram (1549.) ad Complutensem, sed totam fere ad Erasmi quintam conformavit, excepta apocalypsi, in qua rursus Complutensem sequi malebat. Hanc Roberti Stephani editionem, nomine Regiae claram, perpaucis ad codices ab Henrico Stephano collatos mutatis secutus est Theodorus Beza inde ab anno 1565., rursusque Bezae editiones secuti sunt Elzeviri typographi Leydenses, qui inde ab anno 1624. Graeco Novi Testamenti textui edendo operam navarunt. Qui quidem quum secundam editionem, quae anno 1633. prodibat, praepositis verbis his: Textum ergo habes nunc ab omnibus receptum, commendassent, factum est ut textus recepti nomen mox in omnium consuetudinem abiret. Idem est quo ad hunc usque diem viri docti utuntur ad significandum textum eum quem per haec ultima duo saecula editores docti non minus quam indocti cum Elzeviris saepissime repetierunt, quamquam in re critica vel in pristino ipsorum apostolorum textu indagando non plus auctoritatis habebat quam qui in plerisque codicibus recentiori aetate scriptis invenitur, quippe a quibus Erasmus, primus et principalis rationis Elzevirianae auctor, fere totus pependerit [1]).

---

lumniatores: quorum caussa in editione tertia „pio lectori“ scribens sic exorditur: „Omnibus omnium cavillationibus respondere, lector optime, praeterquam quod infiniti sit negotii nec admodum ex huius operis dignitate fore video, nec operae pretium ullum intelligo: propterea quod qui studium hoc nostrum suggillant ac traducunt, fere non legunt, aut certe non intelligunt nostras apologias. Et iam satis illis responsum est duabus apologiis, quas primae quoque aeditioni ceu clypeos adversus istorum tela praefiximus.“

[1]) Huc quae pertinent omnia singula curiosius perscripserunt prae aliis

Dum vero haec textus sacri ratio, sive Erasmi sive Stephani sive Elzevirorum mavis dicere[1]), in communi hominum doctorum usu erat, non deerat industria adeundi fontes textus antiquioris in variis terris et nationibus propagati. Hinc sensim ortus est apparatus Novi Testamenti criticus, in quo ad singulas textus partes ac verba testimonia codicum Graecorum et vetustiorum et recentiorum, item antiquarum versionum tum orientis tum occidentis, item scriptorum veterum, qui vel ipsum textum exscripserunt vel docte explicuerunt, tanquam in thesauro reponebantur: unde non modo textus sacri historia sed etiam emendandi textus plerumque

---

Wetstenius in Prolegg. pag. 116 sqq. et Griesbachius in Prolegg. sect. I.

[1]) Quum saepe creditum esset Stephanianam tertiam 1550, quae et ipsa non raro repetita est, fere nihil differre ab Elzeviriana editione 1624, quemadmodum Millius in Prolegg. 1307. testatus est inter utramque non differre nisi lectiones duodecim, opera data est ut accurate notaretur quaevis differentia. Loci autem in censum veniunt fere 150. Conferendi enim sunt in commentario nostro loci hi:

Matth. 10, 4. 13, 15. 21, 7. 21, 41. 23, 13 cum 14. 24, 9. 24, 15. 25, 2. (8)

Marc. 1, 9. 6, 9. 6, 29. 8, 3. 8, 24. 9, 38. 9, 40. 12, 20. 13, 14. 16, 20. (10)

Lucae 7, 12. 10, 6. 10, 19. 11, 33. 12, 20. 13, 8. 15, 26. 17, 1. 17, 35. 17, 36. 18, 3. 19, 4. 20, 31. 22, 45. 24, 27. (15)

Iohannis 4, 5. 6, 28. 8, 25. 9, 10. 13, 30 et 31. 14, 11. 18, 20. 18, 24. 19, 7. 19, 31. (10)

Actor. 2, 36. 5, 12. 6, 3. 7, 17. 7, 26. 7, 44. 8, 19. 9, 35. 14, 8. 15, 32. 16, 17. 17, 25. 19, 27. 19, 33. 21, 3. 21, 8. 23, 16. 24, 13. 24, 14. 24, 18. 24, 19. 26, 20. 27, 3. (23)

Iac. 4, 13. 5, 12. 1 Pet 1, 8. (ς^{e} ἀναγεννήσας ὑμᾶς, ς ἀναγενν. ἡμᾶς. Contra 1, 4. et ς^{e} et ς εἰς ἡμᾶς. Ad haec corrige comm.) 2, 21. 3, 7. 3, 11. 3, 21. 4, 8. 4, 13. 2 Pet 2, 12. 2, 18. 3, 7. 1 Ioh 1, 4. 2 Ioh 3, 5. 3 Ioh 7. Iudae 19, 24. (18)

Rom 7, 6. 8, 11. 9, 19. 12, 11. 14, 22. 16, 20. (6)

1 Cor 5, 7. 6, 14. 7, 5. 7, 29 bis. 13, 3. 15, 23. 15, 31. 2 Cor 5, 4. 6, 15. 7, 12. 7, 16. 11, 1. 11, 10. 13, 4. (15)

Gal 3, 8. 4, 17. Eph 1, 3. 4, 25. Phil 1, 23. 4, 1. Col 1, 2. 2, 14. 1 Tim. 1, 4. 2 Tim 1, 5. 4, 13. (11)

Heb 4, 15. 7, 1. 9, 2. 10, 2. 10, 10. (5)

Apoc 2, 5. 2, 14. 3, 1. 3, 12. 4, 3. 4, 10 bis. 5, 11. 7, 3. 7, 7. 7, 10. 8, 5. 8, 11. 11, 1. 11, 2. 13, 3. 13, 5. 14, 18. 16, 14. 19, 1. 19, 6. 19, 14. 20, 4. 21, 16. 22, 8. (25)

editi et caussa et ratio disci poterat, praesertim quum simul ars critica excoli coepta esset. Horum studiorum nomine inclaruerunt opera trium Anglorum: Briani Walton (anno 1657. fol.), Iohannis Fell (anno 1675. fol.), Iohannis Mill (anno 1707. fol.), non indignorum quorum studia a scriptore historiae textus sacri accuratius expendantur. Illa vero omnia superavit editio I. I. Wetstenii Basileensis, quae Amstelodami anno 1751. et seq. voluminibus duobus (fol.) prodiit. Apparatum continet criticum ex antiquis codicibus, versionibus, patribus, editionibus magno cum studio confectum notisque varii generis uberrimis auctum; item in prolegomenis instrumentorum criticorum doctam descriptionem et editionum graviorum censuram, denique in epilegomenis leges criticas. Textum vero Wetstenius ab adversariis patria expulsus varieque vexatus multo minus emendavit quam pro legibus suis debebat. Cuius rei compensandae caussa novem annis post eius mortem (1754.) W. Bowyer doctus apud Anglos bibliopola edidit „Novum Testamentum Graece, ad fidem Graecorum solum codicum mss. nunc primum expressum, adstipulante Io. Iac. Wetstenio, iuxta sectiones Ioh. Alb. Bengelii[1]) divisum et nova interpunctione saepius illustratum. Accessere in altero volumine emendationes coniecturales virorum doctorum undique collectae.“ Londini 1763.

[1]) Huius ipsius editio, plus uno nomine insignis, anno 1734. Tubingae hoc prodiit titulo: Novum Testamentum Graece; ita adornatum ut textus probatarum editionum medullam, margo variantium lectionum in suas classes distributarum locorumque parallelorum delectum, apparatus subiunctus criseos sacrae, Millianae praesertim, compendium, limam, supplementum ac fructum exhibeat, inserviente Ioa. Alb. Bengelio. (Saepius repetita est.) Eminebat in hac editione prae ceteris partibus omnibus apocalypsis, quippe quam plane sua ex mente, adhibitis scite ac prudenter antiquis testibus, edidisset. Scribendam etiam iudicavit „crisis apocalypticae propriam quandam introductionem,“ in qua cum documenta illustrantur tum praecepta recensendi dantur, cf editionis p. 776 usque 789.

MEMORIA RICHARDI BENTLEII.

Incidit in haec tempora memoria Richardi Bentleii, viri acumine ingenii studiique perseverantia inclyti. Is inter alios labores magnos circa Horatium, Terentium, Phaedrum, circa Aristophanem, Menandrum aliosque scriptores classicos, etiam „ad Novum Foedus“ (verbis utor auctoris famosae „epistolae criticae“ Hare, quemadmodum refert Fr. Aug. Wolf in Literar. Analekten. 1816. p. 48.) „ex antiquissimis cdd. pristino nitori restituendum animum adiecit, ut Graecum textum ab insana variarum lectionum mole quam recentiores cdd. invexerunt liberaret et Hieronymi versionem ab erroribus purgatam talem daret, qualis e doctissimi Patris manu exiit: opus profecto grande et tanti viri diligentia, acumine, iudicio inprimis dignum.“ Quam in rem quanto ille studio ac fervore incubuerit, iam inde satis notum est quod nec operae nec numis pepercit ut codicum antiquissimorum Graecorum et Latinorum accuratas collationes nancisceretur. Sed, ut praeteream alia omnia, theologis gratissimum facturum me puto, si celebre illud editionis Novi Testamenti Bentleianae specimen, quod quidem solum lucem vidit, hoc loco adponam, ita prorsus ut ex manibus ipsius Bentleii prodiit. Utor hanc ad rem libro Rev. *Alexandri Dyce:* Sermons preached at Boyle's Lecture; Remarks upon a discourse of free-thinking; *proposals for an edition of the Greek Testament;* etc. etc. by Richard Bentley D. D., edited, with notes, by the Rev. Alexander Dyce. London 1838. Quo ex libro nostra, quae pag. 487 sqq. leguntur, ad verbum desumpta sunt. *)

*) Sequitur Dyce in ipso textus Graeci et Latini specimine editionem Speciminis tertiam, adnotans locos aliquot ubi differt ed. prima. Quas notas non addidimus.

Η ΚΑΙΝΗ ΔΙΑΘΗΚΗ

GRÆCE.

NOVUM TESTAMENTUM

VERSIONIS VULGATÆ,

PER S^tum^ HIERONYMUM AD VETUSTA EXEMPLARIA GRÆCA CASTIGATÆ ET EXACTÆ.

UTRUMQUE EX ANTIQUISSIMIS CODD. MSS., CUM GRÆCIS TUM LATINIS, EDIDIT

RICHARDUS BENTLEIUS.

PROPOSALS FOR PRINTING.

I. THE author of this edition, observing that the printed copies of the New Testament, both of the original Greek and ancient vulgar Latin, were taken from manuscripts of no great antiquity, such as the first editors could then procure; and that now by God's providence there are MSS. in Europe (accessible, though with great charge) above a thousand years old in both languages; believes he may do good service to common Christianity if he publishes a new edition of the Greek and Latin, not according to the recent and interpolated copies, but as represented in the most ancient and venerable MSS. in Greek and Roman capital letters.

II. The author, revolving in his mind some passages of St. Hierom; where he declares, that (without making a new version) he adjusted and reformed the whole *Latin Vulgate to the best Greek exemplars*, that is, to those of the famous Origen; and another passage, where he says, that a verbal or literal interpretation out of Greek into Latin is not necessary, *except in the Holy Scriptures*, ubi ipse verborum ordo mysterium est, *where the very order of the words is mystery;* took thence the hint, that if the oldest copies of the original Greek and Hierom's Latin were examined and compared together, perhaps they would be still found

to agree both in words and order of words. And upon making the essay, he has succeeded in his conjecture beyond his expectation or even his hopes.

III. The author believes that he has retrieved (except in very few places) the true exemplar of Origen, which was the standard to the most learned of the *Fathers*, at the time of the Council of Nice and two centuries after. And he is sure that the Greek and Latin MSS., by their mutual assistance, do so settle the original text to the smallest nicety, as cannot be performed now in any *classic* author whatever: and that out of a labyrinth of thirty thousand various readings, that crowd the pages of our present best editions, all put upon equal credit, to the offence of many good persons, this clue so leads and extricates us, that there will scarce be two hundred out of so many thousands that can deserve the least consideration.

IV. To confirm the lections which the author places in the text, he makes use of the old versions, Syriac, Coptic, Gothic, and Æthiopic, and of all the Fathers, Greeks and Latins, within the first five centuries; and he gives in his notes all the various readings (now known) within the said five centuries. So that the reader has under one view what the first ages of the church knew of the text; and what has crept into any copies since is of no value or authority.

V. The author is very sensible, that in the sacred writings there's no place for conjectures or emendations. Diligence and fidelity, with some judgment and experience, are the characters here requisite. He declares, therefore, that he does not alter one letter in the text without the authorities subjoined in the notes. And to leave the free choice to every reader, he places under each column the smallest variations of this edition, either in words or order, from the received Greek of Stephanus, and the Latin of the two popes Sixtus V. and Clemens VIII. So that this edition exhibits both itself and the common ones.

VI. If the author has any thing to suggest towards a change of the text, not supported by any copies now extant, he will offer it separate in his *Prolegomena;* in which will

be a large account of the several MSS. here used, and of the other matters which contribute to make this edition useful. In this work he is of no sect or party; his design is to serve the whole Christian name. He draws no consequences in his notes; makes no oblique glances upon any disputed points, old or new. He consecrates this work, as a *χειμήλιον*, a *κτῆμα ἐσαεὶ*, a *charter*, a *magna charta*, to the whole Christian church; to last when all the ancient MSS. here quoted may be lost and extinguished.

VII. To publish this work, according to its use and importance, a great expense is requisite: it's designed to be printed, not on the paper or with the letter of this *Specimen*, but with the best letter, paper, ant ink that Europe affords. It must therefore be done by subscription or contribution. As it will make two tomes in folio, the lowest subscription for smaller paper must be three guineas, one advanced in present; and for the great paper five guineas, two advanced.

VIII. The work will be put to the press as soon as money is contributed to support the charge of the impression; and no more copies will be printed than are subscribed for. The overseer and corrector of the press will be the learned Mr. John Walker, of Trinity College in Cambridge; who, with great accurateness, has collated many MSS. at Paris for the present edition. And the issue of it, whether gain or loss, is equally to fall on him and the author.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ.

ΑΠΟΚΑΛΥΨΕΩΣ Κεφ. κβ'.

1 *ΚΑΙ ἔδειξέν μοι ποταμὸν ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ὡς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου.*

2 *Ἐμμέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν, ξύλον ζωῆς ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕνα ἕκαστον ἀποδιδοῦν τὸν καρπὸν αὐτοῦ, καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἐθνῶν.*

3 *Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ ὁ θρόνος τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀρνίου ἐν αὐτῇ ἔσται, καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ.*

4 *Καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν.*

1 *μοι καθαρὸν ποταμὸν.* 2 *ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν.* 3 *πᾶν κατανάθεμα.* 5 *οὐκ ἔσται ἐκεῖ. καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσι λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου. φωτίζει αὐτούς.*

APOCALYPSEOS Cap. XXII.

1 Et ostendit mihi fluvium aquæ vitæ, splendidum tamquam crystallum, procedentem de sede Dei et agni.

2 In medio plateæ ejus, et ex utraque parte fluminis, lignum vitæ adferens fructus duodecim, per menses singulos reddens fructum suum, et folia ligni ad sanitatem gentium.

3 Et omne maledictum non erit amplius, et sedes Dei et agni in illa erit, et servi ejus servient illi.

4 Et videbunt faciem ejus, et nomen ejus in frontibus eorum.

3 *scd* sedes Dei. in illa *erunt.*

1 *Καθαρὸν ποταμὸν*] Omittunt *καθαρὸν* Alex. Codd. Anglici duo, Gallici tres; Vers. Copt. Syr. Æthiop. Hilarius; Codd. Latini omnes. sed Andreas et Arethas *ποταμὸν καθαρὸν*. Gall. unus, *ποταμὸν ὕδατος ζωῆς καθαρὸν*. II. *Καὶ ἐντεῦθεν*] Alex. Codd. Angl. duo, Gall. quatuor, Germ. unus, Arethas, Syriac. *καὶ ἐκεῖθεν*. III. *Κατανάθεμα*] Alex. Arethas, Andreas, Codd. plerique omnes, Editio Complut. *κατάθεμα*. *Sed* sedes Dei[Codd. Lat. plerique omnes, *et* sedes, ut Græci omnes *καὶ*. *Erunt*] Ita Codd. quos adhuc vidi: legen-

5 Καὶ νὺξ οὐκ ἔσται ἔτι, καὶ οὐχ ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου καὶ φωτὸς ἡλίου, ὅτι κύριος ὁ Θεὸς φωτίσει ἐπ' αὐτοὺς, καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

5 Et nox ultra non erit, et non egebunt lumine lucernæ neque lumine solis, quoniam dominus Deus inluminabit illos, et regnabunt in sæcula sæculorum.

6 Καὶ εἶπέν μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί, καὶ ὁ κύριος ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἃ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει.

6 Et dixit mihi, Hæc verba fidelissima et vera sunt: et dominus Deus spirituum prophetarum misit angelum suum, ostendere servis suis quæ oportet fieri cito.

7 Καὶ ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ. μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

7 Et ecce venio velociter. beatus qui custodit verba prophetiæ libri hujus.

8 Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεπον, ἔπεσα προσκυνῆσαι πρὸ ποδῶν τοῦ ἀγγέλου τοῦ δεικνύοντός μοι ταῦτα.

8 Et ego Johannes, qui audivi et vidi hæc. Et postquam audissem et vidissem, cecidi ut adorarem ante pedes angeli qui mihi hæc ostendebat.

6 καὶ κύριος. deest ὁ. ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν. 7 Ἰδοὺ, deest καὶ. 8 Καὶ ἐγὼ. ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκούων. καὶ ἔβλεψα. ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν.

6 fidelissima sunt et vera.

dum *erit*; nam Græci universi ὁ θρόνος. V. Νὺξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ] Alex. ἔσται ἔτι. Syr. Latini omnes. In Græcis plerisque deest ἐκεῖ. Χρείαν ἔχουσι λύχνου] Alex. ἕξουσιν χρείαν φωτὸς λύχνου. et sic Andreas et Gregorius Palamas, et Codd. Latini omnes, Syr. Copt. Æthiop. φωτὸς ἡλίου] Alex. φῶς ἡλίου. φωτίζει αὐτούς] Latini plerique *illuminat*. Sed Alex. Greg. Palamas. φωτίσει ἐπ' αὐτούς. VI. Καὶ κύριος] Alex. καὶ ὁ κύριος. Ὁ Θεὸς τῶν ἁγίων προφητῶν] Sic edidit Erasmus. Sed Complut. Alex. Arethas, Græci Codd. fere omnes, Latini omnes, Syr. Copt. Æthiop. τῶν πνευμάτων τῶν προφ. Fidelissima sunt et vera] Codd. veteres, fid. et vera sunt. VII. Ἰδοὺ] Καὶ ἰδοὺ. Alex. Andreas, Arethas, Syrus, Codd. Græci plerique omnes, Latini ad unum omnes. VIII. Καὶ ἐγὼ Ἰω. ὁ βλέπων ταῦτα καὶ ἀκού-

9 Καὶ λέγει μοι, Ὅρα μή. σύνδουλός σου εἰμὶ, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου. τῷ Θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου. ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν.

11 Ὁ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι, καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι, καὶ ὁ ἅγιος ἁγιασθήτω ἔτι.

9 Et dicit mihi, Vide ne feceris: conservus tuus sum, et fratrum tuorum prophetarum, et eorum qui servant verba libri hujus: Deum adora.

10 Et dicit mihi, Ne signaveris verba prophetiæ libri hujus: tempus enim prope est.

11 Qui nocet noceat adhuc, et qui in sordibus est sordescat adhuc, et justus justitiam faciat adhuc, et sanctus sanctificetur adhuc.

9 σου γάρ εἰμι. 10 τούτου· ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. 11 καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι, καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω ἔτι.

9 Et *dixit* mihi. conservus *enim* tuus. verba *prophetiæ* libri. 11 et *qui* justus *est justificetur* adhuc.

ων] Alex. Andreas, Complut. Syrus, Latinus, Codd. Græci plures, Κἀγὼ Ἰω. ὁ ἀκούων καὶ βλέπων ταῦτα. Dionysius Alexandrinus bis, Κἀγὼ Ἰωάννης ὁ βλέπων καὶ ἀκούων ταῦτα. Ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν] Alex. πρὸ ποδῶν. IX. Et *dixit* mihi] Codd. veteres constanter, *dicit*; ut Gr. λέγει. Σύνδουλός σου γάρ εἰμι. et Vulg. Conservus *enim* tuus sum] Atqui Alex. Arethas, Andreas, Athanasius, Copt. Syr. Græci Codd. omnes tollunt γάρ; et Latini itidem omnes et Cyprianus tollunt *enim*. Verba *prophetiæ* libri] Latini veteres omnes tollunt *prophetiæ*. X. Ὅτι ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν] Sic Andreas, et Cyprianus bis, *Quia jam tempus in proximo est.* Sed Alex. Codices Gr. plures, Syr. Copt. Latini omnes, Ὁ καιρὸς γὰρ ἐγγύς ἐστιν. Græci ceteri, ὁ καιρὸς ἐγγύς ἐστιν. desunt ὅτι et γάρ. XI. Καὶ ὁ ῥυπῶν ῥυπωσάτω ἔτι] Deest hoc comma in Alex. et duobus Gallicis errore librariorum ob repetitionem τοῦ ἔτι. At ceteri fere omnes, Andreas, Arethas, Complut. ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτω ἔτι. Origenes ad Johannem bis, ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρθήτω ἔτι. Idem ibid. aliud membrum addit, Ὡς ὁ Ἰωάννης φησὶ, καὶ ὁ καθαρὸς καθαρισθήτω ἔτι (MS. Oxon. καθαρθήτω) καὶ ὁ ἁγ ἁγιασθήτω. Καὶ ὁ δίκαιος δικαιωθήτω] Alex. et Codd. ceteri omnes, Andreas, Arethas, Complut. Latin. Syr. Copt. δικαιοσύνην ποιησάτω. Cyprianus bis; Justus *justiora faciat* adhuc. Et qui justus est justificetur adhuc] Veteres Codd. fere omnes, Et justus justi-

12 Ἰδοὺ ἔρχομαι ταχύ· καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἐστὶν αὐτοῦ.

13 Ἐγὼ τὸ Ἄλφα καὶ τὸ Ω, πρῶτος καὶ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.

14 Μακάριοι οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, ἵνα ἔσται ἡ ἐξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν.

15 Ἔξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοὶ καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φο-

12 Ecce venio cito: et merces mea mecum est, reddere unicuique secundum opera sua.

13 Ego Alpha et Ω, primus et novissimus, principium et finis.

14 Beati qui lavant stolas suas, ut sit potestas eorum in ligno vitæ, et portis intrent in civitatem.

15 Foris canes et venefici et inpudici et homicidæ et

12 Καὶ ἰδοὺ. Ἔργον αὐτοῦ ἔσται. 13 Ἐγώ εἰμι τὸ Α καὶ τὸ Ω, ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος. 14 Μακάριοι οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ, ἵνα. 15 Ἔξω δὲ οἱ κύνες. πᾶς ὁ φιλῶν.

13 Ego *sum* A et Ω. 14 stolas suas *in sanguine agni* — et *per portas* intrent.

tiam faciat adhuc. XII. Καὶ ἰδοὺ] Delent καὶ Alex. Codd. plerique omnes, Arethas, Complut. Syr. Copt. Latini Codd. omnes. Cyprianus bis. Ἔργον αὐτοῦ ἔσται] Alex. Gallicus unus, Syr. ἐστὶν αὐτοῦ. XIII. Ἐγώ εἰμι] Omittunt εἰμὶ Alex. Athanasius, Codd. fere omnes, Andreas, Arethas. Sed Origenes habet εἰμὶ bis. Ego *sum*] Deest *sum*. ita codex Sancti Germani veterrimus. Ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος] Sic Andreas, Arethas, et Codd. quidam. Sed Alex. Athanas. Codd. Anglici tres, Gall. duo, Syr. Latini omnes, Cyprianus, alio ordine, πρῶτος καὶ ἔσχατος ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Origenes bis habet ἡ ἀρ. καὶ τὸ τέλος: sed ordine, quo Andreas. XIV. Οἱ ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ] Ita Codd. Græci plerique omnes, Copt. Syr. Tertull. Cypr. Sed Alex. Anglicus unus, Æthiop. Latini Codd. omnes, οἱ πλύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν. Athanas. οἱ πλατύνοντες τὰς στολὰς αὐτῶν, errore librarii pro πλύνοντες. Arethas, ποιοῦντες τὰς ἐντολὰς ἐμοῦ: ut sententia illa postulare videtur, In sanguine agni] Desunt in veteribus Codd. omnibus. Per portas] Tres Cod. veterrimi *portis*, ut Græci omnes τοῖς πυλῶσιν. XV. Ἔξω δὲ οἱ κύνες] Omittunt δὲ Alex. ceteri fere omnes, Athanasius, Hippolytus, Andreas, Arethas, Complut. Latini omnes, Cyprianus. Πᾶς ὁ φιλῶν] Omittunt articulum ὁ Alex alii multi. Sed Athanasius, Hippolytus cum Codd. quibusdam, πᾶς ποιῶν καὶ φιλῶν.

νεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγὼ Ἰησοῦς ἔπεμψα τὸν ἄγγελόν μου, μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐν ταῖς ἐκκλησίαις. Ἐγώ εἰμι ἡ ῥίζα καὶ τὸ γένος Δαυὶδ, ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς καὶ ὁ πρωϊνός.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, Ἔρχου· καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, Ἔρχου· καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, Ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ, ἐπιθήσει ὁ Θεὸς ἐπ' αὐτὸν τὰς πληγὰς τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

idolis servientes, et omnis qui amat et facit mendacium.

16 Ego Jesus misi angelum meum, testificari vobis hæc in ecclesiis. ego sum radix et genus David, stella splendida et matutina.

17 Et spiritus et sponsa dicunt, Veni: et qui audit dicat, Veni: et qui sitit veniat: qui vult accipiat aquam vitæ gratis.

18 Contestor ego omni audienti verba prophetiæ libri hujus, Siquis adposuerit ad hæc, adponet Deus super illum plagas scriptas in libro isto:

16 ταῦτα ἐπὶ ταῖς. γένος τοῦ Δαβὶδ. λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινός. 17 λέγουσιν, Ἐλθέ. εἰπάτω, Ἐλθέ: διψῶν ἐλθέτω, καὶ — λαμβανέτω τὸ ὕδωρ. 18 Συμμαρτυροῦμαι γὰρ

17 *et* qui vult 18 Contestor *enim* omni.

XVI. Ἐπὶ ταῖς ἐκκλησίαις] Ἐν ταῖς Alex. Codd. 2 Gallici. Athanasius. Deest præpositio in Codd. multis. Τοῦ Δαβὶδ] Omittunt τοῦ Alex. Codd. multi, Athanasius, Andreas, Arethas. Porro omnes Græci Δαυὶδ, vel compendiose δαδ. Nusquam invenitur Δαβὶδ. Λαμπρὸς καὶ ὁ ὀρθρινός] Alex. καὶ ὁ πρόϊνος. sed ceteri Codd. cum Athanasio, Andrea, Aretha, Complut. πρωΐνος. XVII. Ἐλθὲ — ἐλθὲ — ἐλθέτω] Alex. et ceteri omnes, Athanas. Andreas, Arethas, Complut. Ἔρχου — Ἔρχου — ἐρχέσθω. Καὶ ὁ θέλων λαμβανέτω τὸ ὕδωρ] Omittunt καὶ, et postea habent ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ, Alex. Codd. fere omnes, Athanasius, Andreas, Complut. *Et* qui vult] Codd. Latini veteres tollunt *et*. XVIII. Συμμαρτυροῦμαι γὰρ] Alex. et alii Codd. plerique et Complut. et Andreas μαρτυρῶ ἐγὼ: pauci cum Aretha μαρτύρομαι ἐγὼ: nullus, quod sciam, συμμαρτυροῦμαι, neque γὰρ. Contestor *enim* omni] Codd. veterrimi quique, Contestor *ego* omni. Παντὶ ἀκούοντι] Alex. Andreas, Arethas, Codices plures, παντὶ τῷ ἀκ. Ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα] Alex. Codd. plerique omnes, Andreas, Arethas Complut. ἐπιθῇ ἐπ' αὐτὰ. Ἐπ αὐτὸν] Omittit Alex. sed ceteri

19 *Καὶ ἐάν τις ἀφέλῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφελεῖ ὁ Θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἁγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.*

19 Et siquis diminuerit de verbis libri prophetiæ hujus, auferet Deus partem ejus de ligno vitæ, et de civitate sancta, [et de his] quæ scripta sunt in libro isto.

20 *Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναὶ ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν, ἔρχου κύριε Ἰησοῦ.*

20 Dicit qui testimonium perhibet istorum, Etiam venio cito. Amen, veni domine Jesu.

21 *Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ μετὰ πάντων.*

21 Gratia domini Jesu cum omnibus.

παντὶ ἀκού. ἐάν τις ἐπιτιθῇ πρὸς ταῦτα. ἐν βιβλίῳ. deest *τῷ.* 19 *ἐάν τις ἀφαιρῇ — λόγων βίβλου. ἀφαιρήσει ὁ Θεὸς — ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς — καὶ τῶν γεγραμ. ἐν βιβλίῳ.* 20 *Ναὶ ἔρχου.* 21 *κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ μετὰ π. ὑμῶν. Ἀμήν.*

19 de *libro* vitæ. 21 domini *nostri* Jesu *Christi* cum o. *vobis. Amen.*

Græci et Latini omnes cum Andrea et Aretha habent. *Ἐν βιβλίῳ*] Alex. Arethas, Andreas, Codd. plurimi, *ἐν τῷ βιβ.* XIX. *Ἀφαιρῇ——ἀφαιρήσει*] Alex. Codd. plerique, Andreas, Arethas, Complut. *ἀφέλῃ*, et deinde pro *ἀφαιρήσει*, Alex. Arethas cum Codd. pluribus habent *ἀφελεῖ*: alii cum Andrea et Complut. *ἀφέλοι*: et hi antea pro *ἐπιθήσει* habent *ἐπιθῇ*. *Λόγων βίβλου*] *Τοῦ βιβλίου*, Alex. Codd. fere omnes, Andreas, Arethas. *Ἀπὸ βίβλου τῆς ζωῆς*] Alex. Codd. Græci fere omnes; Andreas, Complut. Syr. Æth. *ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς*. De *libro* vitæ] Latini quique vetustissimi, de *ligno* vitæ. *Καὶ τῶν γεγραμμένων*] Omittunt *καὶ* Alex. Codd. fere omnes, Complut. Andreas, Arethas, Copt. Syr. Æth. *Ἐν βιβλίῳ*]. Iidem Codd. cum Andr. et Aretha *ἐν τῷ βιβλίῳ* XX. *Ἀμήν, ναὶ ἔρχου*] Omittunt *ναὶ* Alex. Codd. plurimi, Andreas, Syr. Copt. Æth. XXI. *Κυρίου ἡμῶν*] Omittunt *ἡμῶν* Alex. Codd. plures, Andreas, Arethas. Nostri] Omittit Cod. vetustus Gallicus. *Ἰησοῦ Χριστοῦ*] Deest *Χριστοῦ* in Alex. Christi] Omittit codex Anglicus. *Μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν*] Desunt *ὑμῶν. Ἀμήν* in Alex. Cum omnibus vobis, Amen] Desunt *vobis, Amen*; in 3 Codd. Gallicis.

Postquam vero Wetsteniani operis opes criticas auxissent plurium virorum doctorum studia; inprimis Franc. Car. Alter Vindobonensis, Andr. Birch Havniensis, Christ. Frid. Matthaei Thuringus, sed diu apud Mosquenses professor [1]), exstitit qui non modo apparatum novis incrementis locupletaret, sed etiam ad rem criticam vere promovendam ipsumque textum emendandum docta ratione converteret. Iohannem Iacobum Griesbach Ienensem dico, cuius de laboribus paullo accuratius videre placet.

Criticorum suorum circa textum Ni Ti studiorum initium fecit editione synoptica trium priorum evv. hoc titulo: Libri N. T. historici. Halae 1774. P. I. II. Ultimum edidit totum P. I. 1796. P. II. 1806. [2])

Egregie promeruit conferendis codicibus quum uncialibus aliquot [3]) tum pluribus minusculis; item nonnullis versionibus veteribus denuo examinandis [4]); item patribus inprimis Clemente Alexandrino et Origene diligenter excutiendis. Accedit quod de codicibus multis, inprimis ad evv. CLAD 13. 33. 118. etc, ad epp. Pauli DEH 17. etc, uberius exposuit et in indolem codicum CLAD lectionumque Origenis subtiliter

---

[1]) Ipse edidit N. T. Graece et Latine voluminibus XII, quorum suum quodque titulum habet, ut: „Evang. sec. Matth. Graece et Latine." Ex codd. nunquam antea examinatis maximam partem Mosquensibus edidit et animadversiones adiecit Chr. Frid. Matthaei. Cum aliquot edd. speciminibus et indice codd. omnium, qui in quattuor evangeliis primo sunt adhibiti. Rigae 1788. Eodem anno prodiit Evang. sec. Marc.; 1786. Evang. sec. Luc., item Evang. sec. Ioannem; Acta app. 1782; voll. reliqua ab anno 1782. usque 1785.

[2]) Praeterea ed. splendidissima prodiit 1803—7; edd. manual. 1805 et 1825. De editione evv. Griesbachiana a Dav. Schulzio adornata vide post.

[3]) Codicum uncial. rursus adiit A (sed 1786. prodiit editus) C (in quo ad Wetstenianas lectiones non addidit nisi duas: Mc 6, 2. 4.) D Cantabr. (sed ipse editus est a. 1793.) et Claromontanum (in quo lectionum nihil supplevit), item G evangeliorum (perpaucas ad Wolfianas lectiones addidit), E actorum (iam a. 1715. editum) F Sangerm. (quem non esse nisi codicis Clarom. vitiosum apographum luculentis exemplis demonstravit.)

[4]) Ad Latinam vulgatam duorum edd. Harleianorum collationem edidit. Vide infra.

inquisivit. Maximam vero in definiendis illustrandisque recensionibus textus Ni Ti operam collocavit, legesque ad quas omnis ratio critica conformari deberet scripsit[1]). Denique textum Elzev. multis locis correxit, aliis ea quae sibi videbantur certe commendavit, aliis receptam lectionem vocavit in dubium. Itaque factum est ut suae aetatis hominibus, de calumniis Matthaeii parum sollicitis, criticorum facile princeps videretur.

Sunt vero et multa et gravia quibus Griesbachius magnae rei quam amplexus erat non satisfecit. Primum enim testes eos quos ipse summo loco posuit nequaquam ea qua debebat cura contulit, quamquam ex editionibus Woidii, Kiplingii, Knittelii aliorumque haurire poterat. Deinde legi-

---

[1]) Hos labores foras dedit pluribus libris, ex quibus potissimum hi nominandi sunt:

1. Symbolae criticae ad supplendas et corrigendas variarum N. T. lectionum collectiones. Accedit multorum N. T. codicum Graecorum descriptio et examen. Tomus prior prodiit a. 1785. Tom. posterior a. 1793. Priore praeter descriptionem atque examen codicum CDL ac multorum quibus evangelia continentur cdd. minusc. habentur haec: spicilegium lectionum variantium e cdd. N. T. Graecis: excerpta e notis Millii manuscriptis transscripta ex editionis Millianae exemplari Bodleiano: lectiones variantes e cdd. N. T. Latinis i. e. Harleianis 1775, et 1772. Posteriore continuantur examina codicum, quum evangelistariorum, tum quibus epp. et apocalypsis continentur, per pagg. 225. Tum sequuntur: Novi Testamenti loci ab Origene et Clemente Alex. in scriptis eorum quae Graece supersunt allegati, cum textu vulgari collati: pag. 229 usque 620. Denique additur: epimetrum ad disquisitionem de codicis epp. Paullin. 17. et recensionum Alex. et occid. indole ac praestantia: p. 621 usque 640.

2. Commentarius criticus in textum Graecum N. T. Partic. I. 1798. Partic. II. 1811. Priore pertractantur lectiones evangelii Matthaei usque caput 20., unde posteriore pergitur usque ad finem eiusdem evangelii, addito insuper toto Marci evangelio. Praeterea in altera particula accedunt meletemata de vetustis textus recensionibus per paginas LXVIII.

3. Opuscula academica, edita ab Io. Philippo Gabler. Voll. II. 1824. 1825. Inde huc inprimis pertinent: dissertatio critica de cdd. 4 evv. Origenianis. P 1. Vol. I. pag. 227—317. (conscripta anno 1771.) Curarum in historiam textus epp. Paulli Specimen I. Vol. II. pag. 1—135. (ex anno 1777. repetitum.)

bus suis criticis mirum in modum se implicuit, quum veterum recensionum rationem, ingeniosius quam rectius a se excultam et circumscriptam, inprimis sequendam duceret. Tum in constituendo textu semetipsum eo deseruit quod lectionem receptam multo pluris facere videbatur quam, ut ipse plane demonstravit, fieri volebat; alio loco saepe eadem praetermisit quae alio recepit; res levioris et tamen magni momenti, ut grammaticas plerasque, ut ordinem verborum, nimis neglexit. Denique in commentario conscribendo, ut cetera praeteream quae iam tetigi, multa dudum a Wetstenio aliisque adnotata eaque minime spernenda plane omisit.

Emendata vero est maiorem in modum Griesbachiani operis prior pars curis Davidis Schulzii, cui debetur evangeliorum editio tertia a. 1827. Huic ille editioni sua quoque prolegomena praemisit, ubi quum de multis quae rem criticam spectant, tum de lectionum variantium generibus et caussis, tum de laboribus criticis ad emendandum perficiendumque commentarium Ni Ti criticum suscipiendis docte disseruit. Commentarium vero ipsum multis modis auxit, non eo tantum quod lectiones a Griesbachio male praetermissas supplevit, sed etiam notis bonae frugis plurimis de singularum lectionum probabilitate existimaturos adiuvit.

Recentiore memoria M. A. Scholz, Prof. Bonn. catholicus, in itineribus per Europam orientemque ad id ipsum susceptis apparatui critico historiaeque textus eo prospexit quod plurimorum codicum inprimis minusculorum (de uncialibus triummodo fragmentorum WYNR) primam ad viros doctos notitiam pertulit, aliosque multos rursus examinavit aut inspexit, nonnulla etiam ad versionum collationes, item pauca quaedam ad excerptas patrum lectiones addidit. Post de antiquorum testium familiis quaestionem instituit et quid sibi videretur copiose exposuit; denique libros Ni Ti edendos curavit duobus voll. annis 1830. 1836. De iis quae ad recensiones textus pertinent quum iam supra breviter dictum sit[1]), h. l. non dicam nisi de editione Ni Ti. Huius textus

[1]) Operae pretium est h. l. adscribere quae D. Schulz in eandem rem dixit quum de prima Novi Test. ed. mea Neue Jen. Lit. Zeitung Nr.

quod nunc iterum in apparatu diligenter rationem habui, rei gnaris otiosum videbitur. In textu enim quidem, exceptis paucis, Scholzius fideliter Griesbachii textum secutus est, receptis insuper pluribus lectionibus quas ille in margine praecipua cum commendatione apposuerat. Illud vero quod pro iis quae circa recensiones veteres professus est facere debebat, ut Asiaticum inprimis textum constitueret, tantopere neglexit ut diu iam ante eum Matthaeius melius fecisse iudicandus sit. Griesbachianae enim lectiones magnam partem minime ex hoc genere sunt. Nihilominus nec nunc missas fecimus lectiones Scholzii quum propterea quod nostra aetate solus inter catholicos theologos in hoc litterarum genere tantos labores suscepit, tum propter nomen quod inde apud theologos utriusque confessionis consecutus est. Quanta vero rei quam suscepit inscitia fuerit, quanta negligentia, quanta levitate, potero luculenter iis exemplis probare quae non a Griesbachio sed ab ineptis editionis Griesbachianae erroribus eum tantopere pependisse demonstrant, ut quas lectiones variantes ad istos invenisset confidenter adnotaret. Ita Philem. 11. recipit *νυνι δε σοι και ευχρηστον* omisso *εμοι* post *και*, quod „44. 174. 219. al" addere refert. Apoc. 15, 2. recipit *εχοντας* quod debet esse *εχοντες*, atque in uno codice

---

145—148. uberius exponebat. Sunt autem eiusmodi quae, si cui cum ira ac studio de Scholzio iudicasse videbor, talem a me suspicionem removere queant. „Am längsten verweilt dieser Abschnitt bei dem System von Scholz, dessen Prolegg. hier zum ersten Mal eine unumwundene gründliche vollständige Würdigung erfahren, obwol die augenscheinliche Unstatthaftigkeit seines Recensionensystems auch schon früher gelegentlich ebenso wie die unverantwortliche Fahrlässigkeit seines Urhebers in Anführungen, in der Textgestaltung, in seiner Schreibart, ganz ernstlich war besprochen und gerügt worden. So viel aber ist entschieden, dass man den Angaben dieses Kritikers nimmer mit Zuversicht vertrauen kann, und dass seine Arbeiten, die denen, welche sich damit befassen, nur vergebliche Mühe und Zeit kosten, als völlig unbrauchbar möglichst bald der Vergessenheit überliefert werden sollten. Es gibt wenig Zeilen im Vol. I. dieses N. T., worin sich nicht irgend eine Incorrektheit nachweisen liesse. Mit dem Vol. II. hat sich Ref auf so genaue Durchmusterung nicht eingelassen.

13. εχοντες esse significat. Apoc. 21, 2. edit κεκοσμενην, notans κεκοσμημενην ex uno cod. 2. Eph. 6, 1. habet τα τεκνα, υπακουετε τοις γονευσιν ημων, allata υμων ex „I 44. 219. al". 2 Pe 1, 15. ante εκαστοτε omittit και, quod in quinque cdd. addi perhibet. Col. 2, 19. pro αυξει ponit αυξη, differentia codicum „44. 108. 109. 110. 219. al. mult." notata. Similiter Heb 9, 5. repetit erroneum της ante δοξης, idque a cdd. decem abesse significat.[1]) Toti vero apparatui critico non dicam novis incrementis augendo sed ad fidem modo Wetstenii et Griesbachii repetendo qua levitate prospexerit, dici vix potest. Qua de re quod Dav. Schulz testatus est: Es gibt wenig Zeilen im Vol. I. dieses N. T. worin sich nicht irgend eine Incorrektheit nachweisen liesse: id maiorem in modum in vol. II. quadrare quaevis pagina docet. Priori enim parti quae Schulzii curis accesserunt, eaque non minimi momenti sunt, in novam editionem facili negotio transferri poterant; altera vero alterum Schulzium non invenerat. Cuius rei exempla[2]) quum in commentario meo quaerenti cuivis prae manibus sint, non afferam nisi duo genera quae facile fallere possunt. Alterum eorum est locorum ubi breviter notat „cum cdd. plurimis" et similiter, quamquam sunt quae teste plane nullo aut paucissimis utantur. Cf. 1 Pe 3,

---

[1]) Ad 1 Co 7, 31. παραχρωμενοι repetit καταχωμενοι, vitiose ut apparet apud Gb typis exscriptum, ex I Bas. Thdrt. etc.

[2]) Non rara sunt quale Ro 4, 2. ubi lectionis προς θεον ex ABCD*FG nulla ratio habetur. Ita etiam testatur titulum ex „B" ad 1 Tim 1, 1. item „B" ad 1 Tim 1, 2. (posterius ex Gb translatum), quamquam epp ad Tim etc in B non haberi constat. In evangeliis quidem, quippe ad quae apparatum doctis curis Davidis Schulzii auctum invenisset, non tam facile erat tantae negligentiae exempla edere. Nihilominus neque in his desunt eiusmodi ut Mt 26, 59. ubi silentio praeteritur θανατωσουσιν, quamvis in ACDEFGHLNA etc inveniatur; ut Mt 27, 42. ubi non notatur πιστευσωμεν ex EFHLMA aliisque plurimis; ut Mt 18, 19. ubi nullus testis adfertur lectionis συμφωνησουσιν, quam BDEHILVA aliique multi praebent; ut Lc 21, 14. ubi pro θετε postquam dudum Wetstenius notavit ADL, apud Gb nihil est, apud Sz M 33. Sunt vero apud nos AB*DLMRX alii. Eiusmodi res ut μετα pro μεθ, cf ad Mt 26, 72. vel ενατης pro εννατης, cf ad Mt 27, 45. apud Gb pariter atque apud Sz vix ad apparatum pertinere videbantur.

20. ubi habet: *απαξ εξεδεχετο* c. codd. pl. Heb 11, 13: *και πεισθεντες* c. edd. pl. Gal. 4, 17: *ημας* c. codd. recent. fere omnibus. Phil. 1, 23. *γαρ* c. edd. plerisq. Alterum ea spectat ubi Griesbachii notatio dubii quid habebat, quod Sz nec repetendum nec corrigendum duxit, sed qua mira securitate est delevit. Ita Ro 15, 17. apud Griesb. est: „D ap. Mill." 15, 24: „DE ap. Mill." item 1 Co 8, 2: „DE ap. Mill." 15, 25: „E ap. Mill." Haec falsa sunt omnia, nihilominus Sz. ubique „D" „E," „DE" confidenter posuit, Millii cui ea debebantur nulla mentione facta.

Anno 1831. Caroli Lachmanni editio stereotypa prodiit („Novum Testamentum Graece. Ex recensione Caroli Lachmanni."), quam secuta est anno 1842. editionis maioris pars prior evangelia complectens, item anno 1850. pars altera cum reliquis libris [1]). Operis sui rationem reddidit in Stud. theol. et Crit. 1830. p. 817—845. breviterque ibidem 1835. p. 570 sqq. Denique, praeter brevissimam notitiam ad calcem editionis minoris pag. 461., in prolegomenis ad evangelia a. 1842. plura exposuit de singulis documentis a se adhibitis eorumque auctoritate atque inprimis „de recensendi arte," item in praefatione tomi alterius „de emendatione" i. e. ea quae a coniectura pendet. Quibus coniunctis utendum est ut editoris mentem totam assequare; tamen postquam semel anno 1830. luculenter exposuisset quid toto opere suo vellet et qua ratione, ad id posthac respicere male bat [2]) quam singula curiose repetere, praesertim quum mox

[1]) Titulus est: Novum Testamentum Graece et Latine. Carolus Lachmannus recensuit, Philippus Buttmannus Ph. F. Graecae lectionis auctoritates apposuit.

[2]) Cf N. T. Graece 1831. 1837. pag. 461: „De ratione et consilio huius editionis loco commodiore expositum est (*theol. Studien und Kritiken* 1830, p. 817—845)." Tum pergit, quibus post utendi locus erit, „hic satis erit dixisse, editorem nusquam iudicium suum, sed consuetudinem antiquissimarum Orientis ecclesiarum secutum esse. Hanc quoties minus constantem fuisse animadvertit, quantum fieri potuit ea quae Italorum et Afrorum consensu comprobarentur praetulit, ubi pervagatam omnium auctorum discrepantiam deprehendit, partim uncis partim in marginibus indicavit. Item cf N. T. Graece et La-

„ad fastidium usque expertus esset" censorum suorum „eorumque theologorum," quos „olim doctos atque iuratos iudices falso existimaverat," „malignitatem." (Vide N. T. 1842. p. XXX.) Itaque nos quoque accuratius de opere eius exposituros vel maxime ad ea iubet reverti quae in Studiis theol. et Criticis scripsit.

Daturum igitur se professus est textum Novi Testamenti saeculo quarto in oriente vulgatum vel potius vulgatissimum. Huc haec spectant: In einer jüngern Gestalt brauchen wir so leicht keine Stelle zu geben, als sie in den letzten Jahren des 4. Jahrhunderts gelesen ward: p. 822. Ich bin gar nicht auf die wahre Lesart aus, die sich freilich gewiss oft in einer einzelnen Quelle erhalten hat, ebenso oft aber auch gänzlich verloren ist, sondern nur auf die älteste unter den erweislich verbreiteten: p. 826. Wo nur wenig Abweichungen auf dem Rande zu finden sind, da ist auch weniger Sicherheit, dass der Text die gebilligtste Lesart des Orients liefert: p. 833. Cf etiam N. T. Gr. et Lat. 1842. p. XXIV. „in orientis exemplaribus cavendum est ne per temporum latitudinem vagemur et constitutos antiquitatis terminos excedamus, si forte illi tres edd. quibus paene solis utimur, quoniam eorum aetas accurate definiri adhuc non potuit, interdum aliquid quarto saeculo nondum cognitum ex novicio usu susceperint." Ibidem p. XXXII. „non quod me rectius aliis aut facilius, quid sancti auctores scripserint aut non scripserint, cognoscere posse dicam (nam id neque nunc agitur neque iis qui sibi arrogant invidendum est)." Istum vero quem diximus textum ita inveniendum duxit, ut quaereret quid probatissimum esset codicibus „orientalibus" ABC, consultis etiam fragmentis PQTZ evangeliorum et H epistularum, item de patribus Origene. Quibus discrepantibus adeundos esse „occidentales" testes, atque ex horum auctoritate dirimendam illorum dissensionem. Occi-

tine. 1850. pag. IV. „totum recensendi negotium quomodo administrandum esset simpliciter et sine cuiusquam iniuria exposui anno 1830."

dentales vero testes admisit Graecos Latinos D evangeliorum actuumque, E actuum, DG epistularum; item Latinos evangeliorum a b c et in apocalypsi Primasium, praeterea Irenaeum Cyprianum Hilarium Luciferum, insuperque vulgatam editionem Hieronymi.

Hac in re Lachmannus classes testium orientalem et occidentalem cum Griesbachio adscivit, sed nullo modo quo id iure fecisset probavit, neque magis religioni habuit quod Griesbachius in singulis partibus ipsius codicis A, item B codicis, diversitatem recensionis invenisse sibi visus est[1]); nihilominus tota Lachmanni ratio vel maxime pendet ab his classibus recte constitutis. Hoc etiam inde clarum fit, quod occidentales codices ad tollendam orientalium discrepantiam adhibentur. Quae quidem res rursus mirum hoc habet quod, quum occidentalium codicum, iis qui creduntur orientis testibus dissentientibus, tanta sit auctoritas ut suo testimonio ad orientalem veritatem perducant, iidem nullo plane numero sunt ubi orientalium duorum aut trium consensio est. Cf. l. l. p. 827: Der Widerstreit occidentalischer Zeugen kam nicht in Frage wo die andere Klasse einstimmig war. Hingegen entschied der Gebrauch des Occidents zwischen den schwankenden orientalischen Quellen.

Inprimis vero quaerendum est an omnino fieri possit pro testium numero ut textus apud Christianos terrarum orientalium saeculo quarto vulgatissimus mathematica quam dicunt via constituatur. Hoc Lachmannus quum toto opere suo ponere deberet, ingenue tamen ipse negavit. Ait enim: In maxima Novi Testamenti parte codices A et B conferre possumus, sed non ubique. Per magnam partem Matthaei et aliquam Iohannis (6, 68—7, 6. 8, 32—52.), item 2 Cor. 4, 13 usque 12, 6. orientalium codicum non habemus nisi B, rursusque inde ab epist. ad Hebr. 9, 14. per quattuor integras epp. et apocalypsin unum A, accedente modo passim incerta codicis C — tum temporis nondum editi — auctori-

[1]) Cf supra pag. XXXI.

tate. (Cf. l. l. p. 832.)[1]) Hoc quale sit in promptu est, atque ipse addit: His igitur in partibus (i. e. quarta fere totius N. T. parte) quomodo oriens inter varias lectiones fluctuet cognitu difficile est, neque dubium saepe lectionem parum vulgatam pro unica venditari[2]). Quid quod alibi (p. 835.) confitetur pro testimoniorum penuria passim se a semet ipso descivisse: Ich habe mir gegen die Lesart einer einzigen orientalischen Handschrift, wo die Vulgata nicht entschied, zuweilen sogar erlaubt an einem dritten Orte Hülfe zu suchen, nämlich in anderen späteren und gewöhnlichen Handschriften.

Sed etiam locis iis ubi non eandem testium paucitatem habet mathematica Lachmannus ratione abuti videtur. Quo enim tandem iure pro certo ponitur, tres codices superstites, alterum quarti fere alteros quinti saeculi, consentientes textum saeculi quarti probatissimum tradere? Si sex vel modo tres alii aetatem tulissent, non magis invicem dissentientes quam ABC, Lachmanniani textus recensio mirum in modum immutanda esset. Hoc iam satis probatur solo codice C a me edito, cuius lectiones recepto qui vulgo dicitur textui consonas Lachmannus ad rationes suas nondum adhibere poterat.

---

[1]) „Aber wenn wir den Umfang jeder von diesen orientalischen Handschriften überschlagen, so ist bald ausgerechnet dass wir zwar im grössten Theile des N. T. wenigstens A und B mit einander vergleichen können, aber doch nicht überall. In einem grossen Theile des Matth. (Auch Ioh 6, 68 — 7, 6. 8, 32 — 52: sed his locis C collatum Wetstenio multum invisae testatur) und 2 Cor 4, 13 — 12, 6. sind wir von orientalischen Handschriften einzig auf B beschränkt, und von Hebr. 9, 14. an (also in den Hirtenbriefen [item in epistula ad Philem.] und der Offenbarung durchaus) einzig auf A, wo uns nicht das immer seltene und oft unsichere Zeugniss von C zu Hülfe kommt."

[2]) Pergit l. l.: Hierdurch entsteht unvermeidlich der Mangel dass in diesen Theilen nur selten das Schwanken des Orients zwischen mehreren Lesarten erkennbar ist, dass also gewiss oft eine wenig verbreitete für die einzige gelten wird. Wer sich daher meiner Ausgabe bedient, muss auf der Hut sein: wo in diesen Theilen des N. T. nur wenig Abweichungen auf dem Rande zu finden sind, da ist auch weniger Sicherheit dass der Text die gebilligtste Lesart des Orients liefert.

Atque idem probatur cum Luca palimpsesto Nitriensi tum fragmentis antiquissimis palimpsestis nuper a me in oriente repertis, quae prorsus e genere sunt testium Lachmanni. Textus vero qui an id ipsum sit quod se esse profiteatur, i. e. orientalis textus vulgatus quarti saeculi, etiam atque etiam dubium est, quale si solus per se sumitur inveniendi textus saeculi primi fundamentum esse poterit?

Atque haec quidem de textus Lachmanniani principiis per se spectatis atque ex se ipsis iudicatis. Horum vero ultra terminos progredienti et in factitanda re Novi Testamenti critica quid maxime utile, quid grave, quid necessarium sit circumspicienti vix dubium erit quanto in errore omnis Lachmanni ratio posita sit. Siquidem enim recte habent quae supra diximus de antiquissima textus corruptione eaque multo magis ante saeculum quartum quam post facta, item de virtute codicum uncialium secundi ordinis, quorum textum intra quartum saeculum et octavum inprimis depravatum ponere mera temeritas atque inscitia est, item de complurium interpretum, ut Syri, ut Gothi, itemque de Chrysostomi textu: cui tandem in mentem veniet tali via textus sacri salutem quaerere? Dandum enim est, in Platone, in Plutarcho, in quovis scriptore antiquo alio codicibus aliquot inventis vel etiam uno mille annorum omnem rem criticam absolutam videri. At id non item in sacrum textum quadrat, quippe quem nullo tempore magis quam ipsis primis saeculis alienorum studiorum licentiam expetitum esse non probabile sed certum est. Atque ab hac quidem parte satis mirari non possum quod permulti in eam delapsi sunt vel certe videntur opinionem, Lachmanni textum id ipsum esse velle quod quaeratur, sacrorum scriptorum textum. A qua „arrogantia" eum alienissimum se praedicasse iam vidimus. Nec vero minus perverse agunt si qui ipsum apostolicum textum quaerentes in apparatu Lachmanni critico acquiescendum putant [1]).

[1]) Fuit nuper ex stolidis Lachmanni admiratoribus qui vel eo vehementer delectabatur quod recepta Lachmanni ratione tam pauca

Sed ad ipsum Lachmannum revertimur, qui quidem plurium errorum, quam ipse se ducem praebuerat, aliorum socordia auctor factus est. Quaeramus quo modo suis ille satisfecerit principiis. Codices et Graeci et Latini quibus usus est editi erant praeter B Vaticanum, C palimpsestum et D Claromontanum qui paullo post a me edebantur, item Vulgatae codices Fuldensem et Amiatinum. Primum igitur de editis (AD$^{c.am}$PQTZ, E act G et H epp. Paul., item a b c d bis e g, item Or Ir Cyp Hil Lcif Prim). Hos in ipsis ille editionibus accurate contulit (quamquam, quod memorabile est, codicem Cantabrigiensem ex splendida editione Kiplingii ut repraesentaret totum qualiscunque esset a se non impetravit nisi „victo immenso taedio" cf. N. T. 1842. p. XXXV.) multisque locis a Wetstenio Griesbachioque praetermissa indicavit, male animadversa correxit. Tamen contra commentarii sui leges in tam paucis iisque editis libris et ipse cum claro laboris socio alia multa vel neglexit vel male notavit[1]). Praeterea quam alienus fuerit ab anxia circa fundamenta

---

variantes in censum veniunt. Quidni mavult ille Vaticanum codicem aut Alexandrinum sequi, universis reliquis spretis vel etiam defensis? Quidni Vulgatam ille papae Clementis amplectitur, variantibus nullis onustam?

[1]) Ita e prioribus 15 Actorum capitibus haec nobis in promptu sunt: 1, 5. praetermiserunt D *ιωαννης*, ibidem notant D *βαπτισθησεσθ. αγιω* quum sit *αγ. βα.* 1, 7. notant: D* om *εστω*, at D* habet *η* 1, 26. habent: *συψηφισθη* D et *συψηφισθηνε* D*: at in codice est *συ̅ψ̅ηφισθη* i. e. D* *συψηφ.* et ** *συνεψηφ.* 2, 6. om quod D *και* pro *οτι* habet 2, 12. A *διηπορουντο* habet, non *διηπορουν* 2, 22. D habet *δεδοκιμασμενον*, non *δοκιμι.* Ibidem d habet *in nobis*, non *in vobis* 2, 29. om quod D et d habent *υμιν* pro *ημιν* 3, 11. om E ad *αυτου* 3, 13. D habet *εις κρισιν*, non E 4, 16. om D *φανεροτερον* pro *φανερον* 4, 17. om D *πλειον* pro *πλειον* 4, 34. testantur *οικειων* habere ABDE, sed non constat nisi de DE** 5, 17. male coniecerunt B omittere *ὁ* (5, 24. ineptum vitium ex E adsumpserunt: *εθαυμαζον* mente *και διηπορουν*. Similia alia praetermittimus.) 5, 40. neglexere quod B, ut iam Btl testatur, *αυτους* om 6. 15. notant *και ητενιζον δε* (*add εις corr*) *αυτω* D: at D^{corr} habet *και ατενισαντες εις αυτον*. Ibidem rursus male coniecerunt *καθιζομενοι* ex B 7, 33. ad *των ποδ. σου* male de C referunt 7. 38. non referunt D* omittere *του* sec, nec 7, 39. D *οτι* pro *ω* habere, nec magis 7, 44. D omittere *ὁ* 7, 51. male A testem lectionis

laboris sui sedulitate, quam ipse toties laudat, probavit eo quod codicum P et Q palimpsestorum Guelferbytanorum editionem Knittelianam, ab accuratiore tractatione satis remotam atque locis plurimis, integris etiam plus decem columnis lacunosam, securus adhibere malebat quam quicquam ad pleniorem tantorum testium cognitionem conferre. Quid quod Knittelium scribit „negotium ita gessisse ut vix paucula dubitanda reliquerit.“ Vide N. T. 1842. p. XXIII. Ego vero nuper docui (vide etiam infra ad P et Q) Knittelii laborem tam esse imperfectum ut codicem utrumque ab eo editum in collectionem meam monumentorum ineditorum recipere nullus dubitarem. In Oxoniensi autem actorum codice edito a Thoma Hearne tam improbum ille studium posuit ut ineptissime ab editore errata curiose in commentarium reciperet, quorum quidem multa utpote in codice satis emendate scripto ut erroris convincerentur nec Oedipo opus erat nec litteris Oxoniensibus. Exempla sunt *ετινοντο* pro *εγινοντο*, *επικαηθεις*

καθως notant, quod ipsum propter hunc errorem receptum est in textum 8, 9. omittunt D *προϋπαρχων* pro *προϋπηρχεν* 8, 19. non adnotant D *αν* pro *εαν*, nec magis v. 21. E *μερος* pro *μερις* 10, 11. ex mero errore fluxit notatio ad *μεγαλην* 12, 3. omittunt *αυτου* ad *η επιχειρησεις* ex D 12, 10. D habet *προσηλθαν*, non *-λθον* 12, 23. ex B receptum est *δεξαν*, at B habet *την δοξαν*, ut iam 1846. in Stud. et Crit. Heidelb. indicatum est. 12, 24. D^{corr} non *ευξανεν* sed *ηυξανεν* habet 13, 1. omiserunt D *επικαλουμενος* pro *καλ.* item quod D^{a} om *ὁ* 13, 6. d non *βαρισησουαν* habet sed *-σωαν* 13, 17. D habet *ισραηλ*, non *του ισρ.* 13, 46. male ex C notant *ην αναγκ.*; ibidem non viderunt D omittere *αναγκαιον* 14, 2. D habet *επηγαγον*, non *επηγον* 14, 7. male ex D afferunt *επι τη διδ. αυτων*, nam *αυτ.* deest 15, 2 D habet *εκτασεως*, non *ταπεως* 15, 8. omittunt D *απηγγειλαν* pro *ανηγγ.* 15, 23. D habet *αδελφοι*, non *οι αδελφ.* Ceterum in his eiusmodi tantum spectavi quae quum edebat Lachmannus in promtu erant. Item in priore volumine per aliquot Marci et Lucae capita in exscribenda solius D scriptura toties erravit: Mc 6, 3. D habet *ο αδελφος*, non *αδελφος* Mc 7, 34. habet *ανεστεναξεν* pro *εστεν.* 7, 37. habet *υπερ εκπερισσ.* pro *υπερπερ.* 8, 38. habet *επαισχυνθησεται* pro *επαισχυνθη*, Mc 11, 22. habet *του θεου*, non *θεου* 13, 1. habet *εκ των*, non *των* 13, 32. om *ὁ* sec 14. 51. habet *ηκολουθει* 15, 34. om *λεγων* Lc 1, 9. d habet *του κυριου*, non *τ. θεου* cum D 1, 20. habet *αχρις*, non *αρχι* 1, 29. habet *απιστη*, non *απεσταλη* 2, 8. habet *τας φυλακας* pro *φυλ.* 2, 16. habet *σπευδοντες* pro *σπευσαντες* 2, 21. habet *ωνομασθη* non *ονομασθη*.

pro *επιλησθεις*, *αντιοσεα* pro *-οχεα*, *προσευξαμενοι* pro *προσευξαμενοι*, *ευηγγελιζητο* pro *-ζετο*, *καθεσομενος* pro *καθεζομενος*, ημμ pro *ημιν*.

Sed pergimus ad testes Lachmanni quos nondum editos adhibuit. Codicis B collationes adhibuit Birchianam et Bentleianam. Utramque satis imperfectam esse bene novit, quemadmodum ipse testatur: Birch ist höchst nachlässig und hat den Lucas und Johannes gar nicht verglichen. Thomas Bentley (sic) bemerkte nicht einmal, dass auf die untere Schrift zu achten sei, nicht bloss auf die oberen schwarzen Züge: er giebt also nur die Lesarten der zweiten Hand: ausserdem haben wir seine Arbeit auch nur durch Woidens Vermittelung. Tertiam Bartoloccii Parisiis servari dudum a Scholzio didicerat (is primum de ea retulerat anno 1823. in Biblisch-kritische Reise p. 34 sq.): at nil fecit ut accuratius cognosceret, sed plane neglexit. Quae socordia circa testem textus novi quem quaerebat principalem eo magis taxanda est quoniam plurimis lectionibus quas duo illi collatores silentio praeterierant ipsum codicis B testimonium et in commentario adposuit et in textu secutus est. Quid quod ne id quidem fecit ut adsumpta Wolfii Cephalaei editione collectionem Miconianam rectius intellegeret; dubiis vero quibusdam Woidii notationibus tam imprudenter usus est ut apertissima vitia codici Vaticano imputaret, ut Act 5, 17. *αρχιερευς* sine articulo, Act 6, 15. *καθιζομενοι*, Eph 1, 3. omissum *εν*, Thess 4, 12. omissum *και*.

Codicem autem Ephraemi palimpsestum[1]), alterum sui textus testem principalem, quod unice hausit ex collatione Wetstenii, ad usum Lachmanniani operis imperfectissima, postquam noverat membranis rescriptis iussu praefectorum bibliothecae dudum (annis 1834 et 1835.) chemica adhibita

[1]) De eo in Stud. et Crit. a. 1830. p. 832. ille sic: Durch einen Abdruck des codex regius Ephraemi und des Claromontanus könnten Pariser Gelehrte (at cur tandem Berolinensis professor omnem rem ad Parisienses defert?) sich ein unsterbliches Verdienst um die Kritik des N. T. erwerben. Rursusque in Prolegg. ad evv. p. XXII. „Parisiis per hos proximos centum annos nemo inventus est qui tanto thesauro promendo ecclesiae Christianae bene faceret."

esse, qua re nova studia strenua eximium aliquem successum habitura certum esset, id eiusmodi est ut a „labore sedulitate anxietate," qua se verum quaesisse testatur prorsus abhorreat, ut quum ita didicerit „fidem religionem constantiam in nullo negotio posse adhiberi nimiam" incredibilis suae temeritatis gravis ipse accusator exstiterit. Iamvero quod detrimentum ab hac parte opus Lachmanni accepit tantum est, ut nulla re maius accipere potuerit. Quod etsi in altero maioris editionis tomo mea codicis editione adhibita compensatum est, tamen etiamnum in priore eiusdem editionis tomo permansit. Scilicet quamvis alterum anno demum 1850. foras daret, tamen prioris locum nullum, quum innumeros posset, corrigendum aut supplendum curavit.

Nec multo aliter de codice epistularum Claromontano existimari potest. Etiam hunc „tantum rei criticae thesaurum," cuius futurum editorem immortali merito auctum iri scripsit, quamvis ex longo inde tempore Parisiis omnium studiis patentem, ad opus suum adhibere noluit nisi ex collatione Wetstenii, quam satis mancam atque vitiosam fuisse mea codicis ostendit editio. Nec nimis Wetstenii laborem superaverat Sabatarius, a quo omnes Latinae eiusdem codicis lectiones Lachmanno repetendae erant.

Propositum erat hoc loco etiam docere quanta ille licentia ac saepe etiam quam male officio functus sit adhibendi ad Graeca lectiones Latinas. Plurima ad id et luculentissima exempla collegimus. Sed mitto in praesentia; nec addam nisi unum de collatis ab eo testibus eumque Latinum. Dum enim Graeco textui recensendo studebat, simul consilium cepit restituendi Vulgatum Hieronymi textum. Quam ad rem duorum prae ceteris codicum, Amiatini et Fuldensis, auctoritatem egregie valituram cognovit. Fuldensis vero libri quum „paullo minor esset in evangeliis utilitas, quippe quae non ex ordine scripta sed in harmoniam contexta exhiberet," in evangeliis certe primo loco habere debebat Laurentianum sive Amiatinum codicem. Hunc a Fleckio, quem „fabulantem," quem „parum diligentem" carpit, nec nisi ab eo collatum esse scit. Quid igitur ipsum qui tanti operis laudem appetit facturum putemus,

ne dubiis suspectisque fundamentis superstruat novas aedes? Nihil facit nisi quod eundem Fleckium sequitur, qui locis fere mille corrigendus erat, non exceptis ineptissime erratis.

Iam vero his ita susceptis atque absolutis profecto est quod mireris, Lachmannum nihil magis agere quam ut „multum laborem et anxiam sedulitatem," „magnam artem et immensum laborem" praedicet. Si talibus poterat fugare „Graeas suas," non item satisfacturus erat Bentleio et Bengelio, quos summos sibi fuisse magistros dicit et quorum vero anxiam sedulitatem magnumque laborem hodieque multi admirantur.

Sed ne quid praeterisse videamur quod in tota caussa eminet, reliquum est ut videamus an recte professus sit exemplum se dedisse librorum sacrorum ita scribendorum ut excluderetur arbitrium. Cf Stud. et Crit. 1835. p. 570. sqq. et alibi saepe, ut N. T. 1842. p. IX: „neque in his libris, quorum nullam litteram neglegi oportere sentio, velim quicquam meo arbitratu meoque iudicio definire sed per omnia auctores sequi et antiquissimos et probatissimos." Atque hoc quidem fere recte habet quandoquidem, ut in proverbio est, a potiori fit denominatio. Sed, quod ipse leviter tantummodo indicavit l. l. supra, longe plurima sunt quae excipias. Exempla ubi suas ipse regulas deseruit, si quid video, haec sunt:

Mt 4, 6. recepit *ειπεν* ex z b c, spreto *λεγει* ex BDP d 10, 25. recepit *βεελζεβουλ* ex a (et vulgari textu) 11, 10. recepit *και* ex P a b c contra *ος* in BDZ Or 27, 46. scripsit *σαβακθανι* ex c v Mc 5, 12. recepit *παρεκαλεσαν* ex B c contra *παρεκαλουν* in AD b v 9, 28. recepit *οτι* ex B contra *δια τι* in ACD 12, 23. recepit *γυνη* ex B contra *η γυνη* in AD Lc 1, 76. recepit *και συ* c. A a b c Ir contra *και συ δε* in BCD d 22, 6. recepit *και* ex c a b c contra *και εξωμολογ.* (D *ωμ.* P *ομ.*) *και* in ABDP v Io 4, 21. edidit *γυναι πιστευε μοι* ex A (sed A *πιστευσον*) D c contra *πιστ. μοι γυν.* in BC b Or bis Hil 15, 7. recepit *αν* ex B contra *εαν* in AD 18, 34. recepit $\overline{\omega}$ ex B contra A *ο* $\overline{\omega}$ et C *ο* $\overline{\omega}$ *αυτω* 20, 15. recepit $\overline{\omega}$ ex B contra AD *ο* $\overline{\omega}$ (v. sq. $\overline{\omega}$ ex BD contra A *ο* $\overline{\omega}$) 21, 17. recepit *ειπεν* ex B contra *λεγει* in AD b (a c). Quae quidem similibus plurimis facile augeri possunt. Arbitrii autem vesti-

gia debebis in his agnoscere: Mt 12, 11. B a b c habent *κρατησει* et *εγερει*, D *κρατει* et *εγειρει*, item *εγειρει* ex C notavit Wetstenius, ex cuius silentio ad *κρατει* aut *κρατησει* Ln non audet concludere: hinc in textum recipit *κρατησει* et *εγειρει* Mc 1, 8. *εν* bis (ante *υδατι* et *πνευματι*) om B v, item alterum b; hinc Ln prius intactum relinquit, alterum includit Mc 2, 21. B habet *το πληρωμα αφ εαυτου το καινον του παλαιου*, A *απ αυτου το πληρ. το καινον του παλαιου*, D cum Latinis *το πληρ. το καινον απο του παλαιου*: hinc Ln in textu exhibet *το πληρ. απ αυτου το καιν. του παλ.* Mc 14, 27. A a c habent *εν εμοι*, BCD v om; item A c v habent *εν τη νυκτι ταυτη*, BCD a omittunt: hinc Ln *ἐν ἐμοὶ* [*ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ*] Lc 7, 21. AD v habent *εν αυτη δε* (item omisso *δε* a b), B c *εν εκειν*: hinc Ln *εν αυτη* sine *δε*. Horum similia minime rara sunt. Quem denique locum, quam auctoritatem in mathematica recensendi ratione dabimus his et similibus: Act 27, 30. ubi, post *φυγειν* ex BC contra *εκφυγειν* in A, recipitur *πρωρης* ex A contra *πρωραϛ* in BC 27, 33. ubi recipitur *προσλαμβανομενοι* ex A contra *προσλαβομενοι* in BC 27, 34. ubi, post *προϛ* ex AC invito B *απο*, recipitur *ουδενος* ex A invitis BC *ουδενοϛ* praebentibus 1 Pe 2, 7. ubi *απειθουσιν* ex A recipitur, reiecto *απιστουσιν* in BC Apoc 21, 1. ubi *εχων* cum ϛ recipitur reiecto *εχων* in A (praecedit *το τειχος*, cuius modi alibi minime respuit Ln). Similia in Apoc maxime haud pauca habentur.

Fortasse erit qui miretur tam curiose haec etiamnum a me pertractari. Sed id ut facerem, non tam Lachmanni me nomen impulit quam rei ipsius gravitas, eorum quoque ratione habita qui hodieque, ut celebri dicto abutar, cum Platone suo errare malunt quam ipsi verum sentire aut quaerere, petulantia scilicet illi ingenii compensantes studiorum severitatem et vaniloquentiae artibus se ipsos cum defuncto amico non dicam beatos sed sanctos praedicantes.

In editione quae prodiit 1849. hoc Prolegomenorum loco facta est mentio editionis Novi Testamenti ab Ed. de Muralto datae „ad fidem codicis principis Vaticani“ cum apparatu quodam critico. Quam editionem ab ea quae in his rebus postulatur religione fide scientia diligentia visam mihi

esse alienam, paucis et tamen opinor satis ostendi: vide pag. XLVII usque LI. Qua de re neque nunc aliter sentio; tamen iis quae olim scripta sunt acquiescendum duxi. Quod idem quadrat in Acta apostolorum a Fr. Aug. Bornemann „ad codicis Cantabrigiensis omnium praestantissimi reliquorumque monumentorum fidem" edita ita ut nunc demum divini libri primordia eluceant." Quo quidem in opere ut eruditionis copiam studiique assiduitatem, ita monstruosam quandam ac perversam inesse dixi novitatem, ut saepe dubites per ludumne an serio scripta legas.

Nuperrime prodiit „Novum Testamentum Graece. Ad fidem potissimum codicis Vaticani B recensuit, varias lectiones codicis B, textus recepti, editionum Griesbachii Lachmanni Tischendorfii integras adiecit Philippus Buttmannus." In hoc similis quamvis non eadem fundamenti iniquitas est atque in Muralti opere; cum Vaticani enim codicis tam imperfecta cognitione non licebat textum ad fidem codicis Vaticani edere. Tamen vix dubium est quin doctissimus editor novas opes criticas ex isto thesauro prolatas strenue in rem suam sit conversurus.

Sed non praetereunda est editio Novi Testamenti Graeca et Latina quam edere nuper coepit S. P. Tregelles. Postquam enim iam anno 1844. foras dedisset: „*αποκαλυψις ιησου χριστου εξ αρχαιων αντιγραφων εκδοθεισα.* The book of revelation in Greek, edited from ancient authorities; with a new english version, and various readings," quo in libro quantopere sibi cum editione N. T. mea prima 1841. conveniret hunc in modum scripsit: When the present work was nearly completed, the Greek Test. of Tischendorf was published. This has certainly in the Revelation met my judgment far more than any critical text etc[1]) (quod quidem quum anno 1854. edebat „an account of the printed text" etc

[1]) Testatur ibi etiam de fide sua: I avow my full belief in the absolute, plenary inspiration of Scripture, 2 Tim. 3, 16. I believe the 66 books of the Old and New Test. to be verbally the word of God, as absolutely as were the 10 commandments written by the finger of God on the two tables of stone: and because I thus fully believe in its

non repetiit): ante plures annos prospectu quem vocant susceptam a se totius N. T. editionem significavit, hoc utentem titulo: The Greek New Testament, edited from ancient authorities, with various readings, and the latin version of Jerome; by S. P. Tregelles, LL. D. Cuius editionis prima pars evangelia Matthaei et Marci complectens, hoc ipso anno ineunte ad me perlata est. Unde intellexi iis quae profitetur recensendi principiis ad textus conformationem eum pervenisse eiusmodi quae plerumque, ne dicam ubique, vel ad Lachmanni vel ad meam accedat. Quod quale sit ut probem, per priora Matthaei capita quattuor adscribam, quibus ille locis mecum contra Elzeviros consentiat modo accedente modo discedente Lachmanno, item quibus a me discedens cum Lachmanno faciat vel etiam solus sit. Mecum igitur consentit locis his: I, 1. 5. (ιωβηδ) 6. 8 et 9. 10. 10 et 11. 15. 18 bis (χν et γενεσις) 19. 20. 22. 25. II, 3. 8. 9. 11. 13. (φαινεται) 15. 17. 18. bis 19. 23. III, 3. 4. 8. 10. 11. 15. 16. bis (sec et tertio loco) IV, 2. 4. bis 6. 9. sec loco 12. 13. sec loco 16. bis 18. 24. In his invito Ln mecum facit 1, 18. (χν) 2, 13. (φαινεται) 18. sec loco 3, 15. 16. tertio loco 4, 2. 6. 9. Cum Ln vero facit et quidem una cum ed. mea 1849. 1, 18. (om γαρ) 2, 5. (ειπον, ut etiam ς) 13. (κ. ον. φ. hoc ordine) 21. 3, 2. (Ln 49. om και, Treg. [και]) 6. 7. (Ln 49. om αυτου, Tr. [α.]) 14. (Ln 49. om ιω., Tr. [ιω.]) 16. primo et quarto (Ln 49. om και, Tr. [και]). Item cum Ln solo 1, 4. (ut etiam ς) 5. (βοος) 7 et 8. 24. 2, 22. pr (Ln om επι Tr [επ.]) et sec loco 3, 12. 4, 1. 5. 9. pr loco 10. (Tr. om οπισω μου, Ln [ο. μ.]) 23. (Tr. περιηγ. [ο ω], Ln πε. ο ω). Item cum ed. mea 1849. sola 4, 3. et praeeunte ς 1, 9 et 10. Denique solus recepit 4, 13. ναζαρα (sed 2, 23. nobiscum ρεθ habet) et 4, 23. εν (quod Ln ex errore omiserat) ολη τη γαλιλαια.

Ad apparatum criticum adhibuit cdd. Graecos unciales

verbal inspiration, I judge that it is not labour ill bestowed to endeavour to search into the evidence which is obtainable as to what those words are etc. Paullo uberius relatum de hoc libro in Prolegg. editionis meae 1849. p. LV sq.

et paucos aliquot minusc., item plerosque Italae et Vulgatae edd., Syriacam versionem, Aegyptiacas, Gothicam, Armeniacam, Aethiopicam; item patres Graecos usque ad Eusebium, de Latinis Tertullianum, Cyprianum, Hilarium, Luciferum. Quae ad instrumenta pleraque studium suum contulit. Ut autem iam anno 1849. severos atque insignes Tregellii labores laudavi, quos per aliquot annos ad promovendam rem N. T. criticam suscepit, ita nunc eadem laus repetenda est. Quo enim anno ineunte, i. e. 1845, equidem ex longis itineribus per Europam atque orientem inde ab anno 1840. susceptis in patriam reversus sum, eodem fere exeunte Tregellius Romam profectus est, inprimis Vaticani codicis conferendi caussa. Postea Florentiam, Mutinam, Venetiam, Monacum, Basileam adiit; anno 1846., eoque ut videtur exeunte, in Angliam reversus Londini contulit codicem G evv. et Syriacum evv. codicem (apud nos syr^{cu}). 1849 et 1850. Parisiis incubuit laboribus criticis, adiit etiam Hamburgum codicis H cum fragmentis Uffenb. conferendi caussa. Anno 1853. Dublinii fragmenta Matthaei palimpsesta chemicis instaurata plene se legisse testatur (quamquam addit: „I cannot speak of important discoveries through my work on this Ms.“) [1]), item postea, ut mihi scripsit, Londini Lucam palimpsestum Nitriensem. In his praeterii quod Berolini commercio Lachmanni fruitus est, etc. Sed superest ut de Lipsiensibus studiis eius dicam. Postquam accepisset ineunte anno 1849. priorem editionis novae meae partem evangelia continentem, misit ad me indices locorum fere ducentorum, quibus differre viderat a meis suas collationes codicum evv. EUX, eum quidem ad finem ut ei quippe praeparanti suam ipsius editionem Ni Ti accuratius referrem de singulis lectionibus. Quibus ex communicatis quae ad meas corrigendas lectiones valere iudicabam, additis quas post misit correctionibus circa fragmenta evv. G Londinensia, adnotavi in Prolegg. ed. meae 1849. Tregellio vero ad suos ipsius usus remisi quae postulaverat. Quam rem

[1]) Haec omnia ex libro Tregellii: an account of the printed text etc desumpta sunt. Cf p. 150 sqq.

ille sic narrat, postquam de collatis lectionibus suis cum meis dixit, „I immediately sent the result to Tischendorf, so that, when the complete volume appeared in the summer of 1849, he gave corrigenda in his Prolegomena, as to the readings of the Mss. of the Gospels EGUX. Intellecto vero quem inde ipse perceperat fructu, anno insequenti ad me scripsit, se Lipsiam esse venturum si ipsi permitterem ut plenas collationes meas plurium cdd. ad suas adhiberet. Quod quum libenter permisissem, venit Lipsiam; ego vero tum temporis laborum mole obrutus tradidi ei quicquid ex collationibus meis postulabat, ita ut in domicilio suo omnes singulas commode in usum suum convertere posset. Quod dum faciebat, meo quoque futuro usui, si forte denuo utendi locus daretur antequam ipsius editio prodiret, eo prospexit quod passim adnotavit suorum a meis discrepantiam, quemadmodum etiam Hamburgo Lipsiam reversus suas codicis H et fragmentorum Uffenb. ep. ad Hebr. collationes mecum communicavit. De quibus studiis Lipsiensibus sic refert (an introductory notice etc 1857.): Tischendorf, whose collations have been compared with mine for our common avantage, ut iam antea (an account etc): for our mutual benefit (nimirum quum vix e manu exisset mea N. T. editio, acerrime exspectabam collationum mearum examen. Ceterum se missurum promisit quaecumque ex ipsis bibliothecis de locis collationum nostrarum dubiis rescriberent, at nunquam misit „for our mutual benefit.") I made the comparison of our respective collations of K, U and X, of H and G etc. De communicatis mecum notis circa cod. Clar. statim dicam. Antequam vero Lipsiam venisset, didicerat ex litteris meis institutam a me codicis Amiatini editionem (prodiit auctumno 1850.) Rescripsit se eundem codicem contulisse — exceptis quidem omnibus ineditis in codice, ut praefationibus, capitulorum indicibus, argumentis, brevibus, quae 74 paginas editionis meae in fol. min. efficiunt — suaeque mihi collationis copiam fecit. Quod, quamvis plenam meis excerptis fidem haberem, non recusandum duxi, quo maiori cum fiducia tam grave opus, in quo plus mille errores Fleckii corrigendi erant, edi posset. Retuli de hac re, ut par erat, in Prolegg. codicis

mei Amiatini; ubi vero discrepabat a me Tregellius, quod raro accidit, solebam me ipsum sequi, si nonnihil orthographicorum excipis, ut Mt 23, 26. Pharisee pro - saee Mc 1, 6. silvestre pro sylv.[1]) Ut autem praeteream quibus post prodesse eius studiis mihi contigit, non possum quin hoc loco dicam, quam aegre feram recenti memoria tanta illum videri invidia ac malevolentia laborare, ut officium detrahendi de laboribus meis in se recepisse credendus sit. Quod quidem tam curiose si quid ipse in libris meis erravi indagat promulgatque, id gratum et mihi et litteris facit, atque spes est ut feliciter iam repertis nova addat. Quod vero pietate omni ac fide exuta illis non satis habet, sed fingendi calumniandique indulget libidini, id eiusmodi est ut a me debeam defendere et iustos homines quid verum sit docere. Satis autem habebo tribus exemplis uti.

An introduction p. 184. de codice Nitriensi haec habet: The intention of publishing the Nitrian fragments had been communicated by Tregelles to many, and amongst others to Prof. Tischendorf. After, however Tregelles had made all the arrangements for the publication, and just as he had completed a reexamination of the MS. for that purpose, he

[1]) Hanc rem quod attinet, Tregellius nuper prima pagina libri: an account etc in haec erupit: In p. 170. I have given a list of the places in which T. has not followed my collation of this MS., but in wich I find, from Signor del Furia, that my collation really is right. The „list" sic habet: Mt 27, 20. legi princeps, non principes Mc 14, 43. de non ex 9, 13. ex duo correctum esse duos Io 6, 54. legi bibit, non bibet 2 Tim 3, 16. div. insp., non insp. div. 4, 10. legi Galatiam, non Galliam† Galatiam** 1 Pe 3, 20. legi patientia, non clementia. Revera T. has not followed the collation of Tr., scilicet non magis in his quam Mt 13, 55. ubi habebat fratres pro frater aut Act 5, 15. ubi servabat liberarentur pro -bantur, aut alibi. Mt 27, 20 et 1 Pe 3, 20. iam a Fleckio notata erant: haec igitur ut videtur me fefellerunt. 2 Tim 3, 16., quem locum iam rectissime Fleck, ex mea collatione non est; videtur in transscribendo peccatum esse. Mt 14, 43. revera notavi ex pro de proptereaque edidi: si falsum est, meus error est. Io 6, 54 revera bibet adnotavi, non item ad v. 56; Tr. habebat bibet ad v. 56. non item ad v. 54. Scilicet locutio utrobique eadem, unde errare facile. Rursus me ipsum secutus sum, mea enim fide edebam. Denique 2 Tim 4, 10. etiamnum errare Tregellium quamvis a bibliothecario doctum certissima mihi res est.

received a communication from Prof. Tischendorf, stating that it would be superfluous for an edition of it to appear in England, because he was about to bring one out at Leipsic. Quae res sic habet. D. 24. m. Aug. 1854. Tregelles mihi scripsit: „Mon sujet en venant à Londres est à collationner des fragmens Palimpsestes dans le Musée Britannique (les 45 feuilles que vous appelez R), qui sont trop considerable pour etre negligé dans mon N. T. qui est maintenant dans les mains des imprimeurs." Ego vero m. Mart. medio a. 1855. tertium in Angliam profectus sum ut labores antea nondum absolutos reciperem. In his non ultimum locum occupabat codex Nitriensis, quem quum S. V. Cureton edendi consilium abiecisset, indicatum a me a. 1850. in prolegg. ed. N. T. (p. XIV.: „Editionem parat S. V. Cureton."), altero volumine Monumentorum Sacr. edere constitueram. Aliquot diebus postquam Londini incepissem codicem describere, bona fide ea de re certiorem feci Tregellium, invitans ut et ipse Londinum veniret. D. 22. m. Mart. 1855. respondit ille his: „Il me semble que vous avez lu les Fragmens de S. Luc bien vitement: ce palimpsest m'a occupé pour quelques semaines. Si vous le publiez, il faut que vous soyez fort exact, car il y a aussi des personnes qui examineront votre impression avec un rigueur sevère. Il y a aussi des personnes qui ont proposé publier ce MS. en Angleterre il y a deux ou trois années. Dans votre edition du palimpsest qui contient une partie du N. T. il y a des lettres qui vous avez indiqué comme illisible qui je suis certain qu'on peut déchiffrer avec soin; mais pour cela il faut avoir une grande patience. En vérité vous avez fait beaucoup pour tous ceux qui sont occupés avec des choses critiques: il serait presque incroyable si il n'y avait pas quelque chose pour des autres à déchiffrer apres vous." Quemadmodum igitur anno 1854. ne litterulam quidem ad me scripserat de edendo a se codice, ita nec tum quum ei significaveram secundo Monumentorum volumini a me editionem destinatam esse, aliud rescripsit nisi hoc: il y a aussi des personnes qui ont proposé publier ce MS.

en Angleterre. Brevi post respondi inter alia ei haec fere: „Les travaux que je me suis efforcé, depuis presque une vingtaine d'années, d'exécuter pour la science sacrée, sont des plus consciencieux; je regarde toute ma vie comme un sacrifice pour la science sacrée. Il y a des amis reconnaissants dans le monde, j'aimais toujours à vous compter parmi eux. Quant aux ignorants, aux envieux, aux ingrats, le monde en est plein; j'en ai souffert depuis le commencement de ma vie littéraire: la grâce de Dieu nous les donne aussi bien que les amis; mais elle m'a aussi donné les moyens de poursuivre toujours avec succès mes entreprises, dont on s'est moqué assez souvent .... Je n'ignore point que je ne suis pas exempt de l'erreur, que mes travaux, tout consciencieux qu'ils soient, ne sont pas libres de fautes; mais je serai toujours heureux de trouver des personnes instruites et consciencieuses qui se mettent à me contrôler. La science n'y pourra que gagner; les sérieux amis de la science sauront toujours apprécier ce que j'ai fait, malgré les efforts des méchants et des envieux." Rursus die 31. m. Mart. Tregelles rescripsit: „Il faut que je vous dis que le palimpseste dans le Mus. Brit. est le MS. que j'ai eu l'intention de publiér il y a quelques années, comme je vous ai écrit en 1853 (!!), et maintenant je trouve que le libraire qui avait l'expectation de le donner au public par mes soins desire le faire .... Ceux, pour lesquels je travail, me tiennent a mes promesses, et comme on a publié l'Homère en Angleterre, il me semble que le S. Luc doit etre publié naturellement ici aussi. Vaudra-t-il mieux qu'il y aura ce MS. publié en deux éditions; le mien separée, et le votre avec des autres monumens?" Ad haec ego nihil respondi. Si enim verum erat quod — m. Mart. a. 1855 — scripserat: „Ceux, pour lesquels je travail, me tiennent a mes promesses," non erat quod exspectaret alterum Monumentorum meorum volumen, quod circa initium a. 1857. prodiit. Cuius prospectum quum edebam exeunte fere anno 1855, Tregellio misi cum litteris, quibus ni fallor dicebam bonarum litterarum non eam mihi rationem esse videri ut quae Lipsiae

edantur, in Anglia pro peregrinis sint habenda. At quum iam m. Mart. a. 1855. proposuisset ille ut, quae cum aliis monumentis equidem coniuncta ederem, ipse singulari ederet libello, quid tandem impedivit quominus textu 45 foliorum nulla mora edendo promissis suis satisfaceret? Quod utut est, ea quae nunc de eadem re scripsit, non dissimilia litteris die 31. m. Mart. 1855. ad me datis, eiusmodi sunt ut oblitus sit, mendacem oportere esse memorem.

Eadem vel peiore etiam fide circa codicem Claromontanum versatus est. Cuius edendi quae studia mea fuerint, plane expositum est in Prolegg. cod. Clarom. p. XXXV sqq., unde graviora in his ipsis Prolegg. repetenda curavi: vide infra in catalogo subsid. crit. ad D epp. Paul. In his eminet hoc quod, quum in paranda editione N. T. II. Lips. intellexissem, post curas meas intra annos 1840. 1841. 1842 bis iteratas quartam totius codicis retractationem valituram esse ad correctorum lectiones ex apographo meo recte edendas, hieme a. 1849. rursus Parisios repetii novumque intra aliquot menses totius codicis examen institui, unde exemplum meum quibuscunque locis opus erat emendatum est. Hoc quum optime sciret Tregellius atque in editione perscriptum videret, nihilominus et in libro suo: An account of the printed text 1854. p. 164. et in altero: An introduction p. 192. rem ita tradidit ac si ex meis et ipsius notis confecissem appendicem („sixty-two quarto pages"). Ac probaturus quantum ipse hanc ad rem valuerit, scribit: „whoever compares these corrections of D in Tischendorf's Gr. Test. with the Appendix to Cod. Clar., will see that many amendments have been introduced." Caute igitur silentio praeteriens et hoc loco et in libro nuperrimo, ad emendandas correctorum lectiones, ut in apographo meo dudum notatae indeque ad N. T. 1849. adhibitae erant, eodem anno exeunte me repetisse iter Parisinum, finxit ex differentia apparatus Novi Test. 1849. et appendicis cod. Clar. 1852. disci posse studiorum ipsius gravitatem. Quum Tregellius Lipsiae me adisset a. 1850, sane die aliquo antemeridiano attulit libellum, unde coram mihi indicabat nonnullorum locorum lec-

tiones quas in ed. Ni. Ti. mea a. 1849. non recte notatas deprehenderat. Quum vero brevi ante ad ipsum codicem diligentissime exegissem totum apographum meum, vix operae pretium erat. Id quod nullo modo dissimulavi, quemadmodum ipse se sensisse significat notans l. l. „sometimes indeed we differed as to which hand had made the correction, and then Tisch. has given simply his own opinion.“ Nihilominus eius rei, quoad aliquid momenti habere videbatur, fideliter rationem reddidi. Ad quattuor enim locos[1]) de tribus quae appendix complectitur millibus revera quodammodo valuit communicatio Tregelliana. Hinc vero mirari satis non possum, re pessime depravata eo nunc illum arrogantiae processisse ut appendicem ed. meae codicis Clar., cuius tali nimirum officio praestito ne exemplar quidem gratis accepit, „printed from his and my notes“ dicere auderet.

Anno 1855. in Monum. sacr. ined. Nov. Coll. volumine I. plura Novi Testamenti fragmenta edidi ex cod. palimpsesto antiquissimo, quem brevi ante secundo itinere orientali cum codicibus aliis pretiosissimis multis ex mille annorum tenebris protrahere contigerat. Quo de labore ille (An introduct. p. 186. item 184.) breviter sic: „In the printed edition there are oversights and omissions.“ Iam supra significavi consentire me Tregellio scribenti: „il serait presque incroyable si il n'y avait pas quelque chose pour des autres à déchiffrer apres vous.“ Quamquam enim nulli unquam operae peperci, tamen facile credo atque scio in tot tantisque laboribus, quibus alios — summo Bentleio non excepto, cf. Anecd. sacr. et prof. p. 213. et infra ad F epp. Pauli — in legendis

[1]) Cf Prol. p. XXXVII. „uno ille loco articulum a correctore obelis notatum animadvertit ubi obelos ego non notaveram. (Ipse laudat etiam 2 Co 1, 24. a se animadversum, quod dixi in ligatura codicis latere.) Item 127, 5. „Non possum quin Tregellium cl. errasse existimem nuntiantem post βρωσεως additum in codice esse our.“ Item 387, 9. „Tregellio visum est προ a D*** improbatum esse. Quod nec vidi nec credo.“ Nullo praeterea loco per folia 533 apographi mei, quibus levissima quaeque atramentis variis rubro aliterque ad distinguendas singulas retractationes notata sunt, Tregellianae communicationis ulla mentio facta est.

maxime iudicandisque veteribus codicibus saepissime erroris convincere debebam, me ipsum passim errasse. Tamen non possum quin, quod de editis meis fragmentis ille scripsit, pro audaci calumnia habeam, nisi vitiosos editionis locos luculenter docuerit.

Sed haec satis sunto. Poterit enim ad haec facile iudicari qua ille fide in reliquis utatur. Quod paucis probandum duxi propter theologos Anglos eos, qui ex longo iam tempore mea circa textum sacrum studia magno favore ornarunt eaque re hos ipsos labores maiorem in modum promoverunt. Illos vero, qua sunt iustitia sinceritate verique amore, obtrectatorum iniurias pronis auribus accepturos numquam credam.

Ultimo loco mearum editionum priorum breviter rationem reddere licebit.

Ac primum quidem prodiit: Novum Testamentum Graece. Textum ad fidem antiquorum testium recensuit, brevem apparatum criticum una cum variis lectionibus Elzeviriorum, Knappii, Scholzii, Lachmanni subiunxit, argumenta et locos parallelos indicavit, commentationem isagogicam notatis propriis lectionibus edd. Stephanicae tertiae atque Millianae, Matthaeianae, Griesbachianae praemisit Aenoth. Frid. Const. Tischendorf. 1841. Absoluta est haec editio ineunte mense Octobri a. 1840; quo eodem mense exeunte, postquam publica defensione libelli de recensionibus quas dicunt textus Novi Testamenti, ratione potissimum habita Scholzii, impetrassem theolog. in acad. Lips. docendi veniam, Parisios profectus sum, plus quadriennium in bibliothecis terrarum peregrinarum consumpturus. Prolegomenorum initio legitur commentatio quam modo commemoravi, pag. V. usque L. De Scholzio ibi tribus potissimum partibus agitur, quarum prima refutatur quod ille vult, duobus prioribus post Chr. saeculis textus integritatem nisi forte in rebus levissimis non turbatam esse; altera ostenditur errasse illum putantem codices classis Constantinopolitanae superstites eadem fere qua codices secundi saeculi virtute praeditos esse; tertia probatur quam inepte ab

indole utriusque classis codicum, a rationibus quas plerumque vocant internis, caussae suae commendationem petierit. Invenit autem prima mea editio prae ceteris laudatorem veteranum criticum Davidem Schulzium. Scripsit is diligentissimam libri censuram: Neue Jenaische Allgemeine Litteratur-Zeitung Nr. 145. Nr. 146. Nr. 147. (per columnas 27) unde pauca adscribam. Exorditur his: Seit langer Zeit war dem Unterzeichneten kein so erfreulich literarisches Geschenk dargeboten worden als diese neue Ausgabe des N. T. von einem bis dahin fast ganz unbekannten jugendlichen Bearbeiter des von den frühesten Jahren her ihm selbst sehr werthen und ungemein am Herzen liegenden Feldes der N. T. Kritik und Interpretation. Zu einer Zeit, in deren vorherrschender Richtung besondere Begünstigungen dieser Art von Studien keineswegs gegeben waren - - da hat in stiller Zurückgezogenheit T., unterstützt blos durch Beirath und Verwendung des verehrungswürdigen Winer, dem dornvollen aber der Mühe werthen Gegenstande einen angestrengten und, wie vor Augen liegt, von sehr glücklichem Erfolge begleiteten Fleiss gewidmet. Pag. 603. habet: Desto freudiger begrüsst er das Unternehmen T's, gern bereit zu dessen Förderung und Unterstützung nach Kräften mitzuwirken, um, wenn es Gott verleiht, das hier begonnene, deutschen Fleisses und deutscher theologischer Forschung in jedem Betracht würdige Werk noch zur Vollendung gebracht zu sehen. Wenn aber, wie zu besorgen steht, die gegenwärtige Zeit nach ihrer Richtung in unsern nächsten Kreisen sich nicht besonders erkenntlich für seine Anstrengungen erweisen sollte, so darf T. doch die Ueberzeugung festhalten, dass die kommenden Geschlechter sein Verdienst zu würdigen wissen und dankbar anerkennen werden. Et ad finem pag. 614. vehementer cupiens ut pergerem, rursus addit: in einer Zeit, wo wir ihm nicht gerade eine glänzende und allgemeine Anerkennung verbürgen möchten. Quibus a laudibus non decrat qui maxime dissentiret. Carolus enim Lachmannus in Prolegg. editionis suae maioris a. 1842. breviter sic statuit: „illa editio, si verum dicendum est, tota peccatum est.“ Ego quidem minime ignorabam quantopere quae primo

conatu praestiteram distarent a proposito; nihilominus ii quorum in usum parata erat editio propius ad Schulzii quam ad Lachmanni sententiam accesserunt; certe enim intra paucos annos exemplaria omnia divendita erant.

Quod antequam fieret, duas novas editiones parandi copia mihi facta est Parisiis. Altera hunc titulum habet: Nov. Test. Graece. Ad antiquos testes recensuit, lectionesque variantes Elzeviriorum Stephani Griesbachii notavit C. T. Parisiis, Ambr. Firm. Didot. 1842. (Dedicata est viro rerum Franciae publicarum summo tum temporis arbitro, simulque ecclesiae apud Parisienses evangelicae praesidio ac decori, Fr. Petr. Guil. Guizot.) Haec recognitione potissimum evangeliorum facta, in summa rei textum repetebat ex prima editione Lipsiensi, cui ipsi lectiones editionis Parisinae in appendice Neapoli Lipsiam missa aestate 1843. adiunctae sunt. Prolegomena novis studiis praeposita sunt paginarum 22, item lectiones variantes in appendice paginarum 91 exhibitae. Ceterum huius editionis exemplaria erroribus haud paucis deformata vidi; inrepserunt enim inde quod in typis editionis eius quae Graecum versionis Vulgatae Latinae textum habet corrigebantur corrigenda ad efficiendam hanc nostram textus conformationem (ut indicatum est in ipsa editione pag. XIII.); quum vero in his correctionibus recognoscendis nullam partem haberem, accidit ut passim minus recte typis exscriberentur. Misi quidem postea exemplar emendatum Parisios, sed an ad typos corrigendos adhibitum sit non satis scio.

Altera vero editionum mearum Parisinarum hoc titulo prodiit: Nov. Test. Graece et Latine. In antiquis testibus textum versionis Vulgatae Latinae indagavit, lectionesque variantes Stephani et Griesbachii notavit, viro S. Venerabili Jager in consilium adhibito, C. T. Parisiis, Ambr. Firm. Didot. 1842. (Dedicata est archiepiscopo Parisiensi Dionysio Augusto Affre.) Huius ex Prolegomenis nonnulla afferam, ut intellegatur qui factum sit ut tale opus in me susciperem, et quae ipsius ratio sit doceam. „Quum exeunte anno 1840. Parisios venissem, Firminus Didot, vir de Graecis litteris merentissimus, proposuit mihi ut Novi Testamenti, quod in

magna eius collectione Graeca exstaret, edendi curam susciperem. Placuit tum eum textum, quem ex antiquissimis potissimum testibus constitueram et Lipsiae publicaveram, ita repetere ut lectiones quae plerisque Alexandrinae audiunt paullo magis etiam tenerentur. Quibus in mediis curis, intercedente viro S. Ven. Jager, mens ita mutata est ut Graecus Novi Testamenti textus edendus videretur talis, qui maxime eos sequeretur codices ad quos conformatus videretur textus Vulgatus Latinus. Cuius caussa inito consilio doctissimus Jager grave duxit ut quaecumque in versione Vulgata Latine leguntur, ea ex auctoritate antiquorum testium Graece exprimerentur. Quod quum viderem textum quendam versionis Vulgatae Graecum futurum esse, eumque tum Graecarum litterarum apud Gallicos universosque catholicos theologos studium egregie adiuturum; tum leges meas adornandi Graeca, a sermone Latino plane alienas illas quidem, longe lateque promulgaturum; tum denique singulare quoddam et de statu antiquorum documentorum et de versionis Vulgatae ingenio fore testimonium: hoc quoque officii in me recipiendum esse putavi. Ac memineram statim parantem me ed. meam Lips. saepe delectari magna ea consensione quam inter versionem Latinam et antiquissimos aliquot testes Graecos inveniebam, ut Mt 26, 60. Act 20, 28. Io 5, 4. -- Tamen vero ii ipsi loci non tam ad versionem Vulgatam quam ad vetustissimos Latinae versionis cdd. spectant, atque nunc quum de istius tantum lectionibus quaereretur, paullo alia res erat. Nihilominus has et ipsas sciebam suum sibi in criticis locum vindicare, saepe etiam praestare lectionibus Graecis Elzevirianis, nec tamen ullo nunc modo agi hoc ut a me de earum auctoritate existimaretur." - „Ut haud pauca gravissimorum et codicum et patrum Graecorum auctoritate commendantur - ita sunt multa quae uno tantum et altero teste eoque decem et plus p. Chr. saeculis posteriore nituntur." „Sunt etiam loci qui ex auctoritate antiquorum testium Graece exprimi nequeant." „Qua de re si qui historicis existimare rationibus voluerint, haec moneo. Libri versionis Hieronymi manuscripti veteres inprimisque veterrimi persaepe a versione Vulgata sancita ita

differunt ut vel ad Graeca accedant illi ubi haec ab iisdem plane discedit, vel illi cum Graecis consentiant antiquissimis ubi haec cum edd. admodum recentibus facit. Videntur autem in magna lectionum quae putantur Hieronymi varietate libri brevi post Hieronymi aetatem exarati ab eius textu abesse proxime.[1]) Deinde constat Hieronymum multa in textu intacta reliquisse quae ipse haud probaret." Postea uberius expositum est de rationibus quas in constituendo novo textu secutus eram. Huc pertinent haec: „Haud recte fieri visum est ut ad unam eandemque lectionem Latinam in Graecis efficiendam ex alio teste peteremus alterum, alterum ex alio; sed eam lectionem Graecam quae proxime ad Latinam accederet eligendam duximus integram." „Neque vero in textum admisimus quae videntur quidem exprimere Latina, sed per se spectata inepti quid habent." „Abstinuimus a recipiendis iis lectionibus quas nonnisi unus alterve de testibus in margine exhibet."[2]) „Neque magis incertis quibusdam lectionum notationibus novas lectiones ausi sumus superstruere." „Singulares quaedam nominum formae aut constanter aut plane non recipiendae nobis visae sunt." „Iis locis ubi, quod accurata rei scientia docet, Latina non premenda sunt, non studiose id egimus ut, si tamen fieri posset, exprimeremus Graece; sed optimas quas ipsi existimamus lectiones secuti sumus." Ad finem vero scripta haec sunt: „Erit opus nostrum frugis optimae, ubi primum fecerit ad studium Graeci N. T. textus suscitandum alendum fovendum apud ipsos eos quibus Latinus textus prae ceteris commendatus et sanctus est; tum vero adiuverit atque illustraverit versionis Vulgatae usum criticum; denique ingenia quae et pia et strenua sunt ad novas excitaverit lucubrationes, quibus ad veritatis lucem magis magisque perveniatur."

Sunt haec, opinor, eiusmodi ut iniustos reprehensores,

[1]) Haec ipsa verba Gregorius XVI. coram me recitans prorsus probavit, iteratis „buono buono" insigniens. Cf ed. meam codicis Amiatini.

[2]) Ad celebrem locum 1 Ioh 5, 7 sq. accurate notatum est in appendice quid auctoritatis a Graecis testibus habeat textus editionis Vulgatae.

quales olim liber invenit,[1]) quippe plerosque quid rei esset plane ignaros, arcere ac docere possint. Aegre fero quod spes mea ad novas lucubrationes labore illo excitandi nondum expleta est. Repetita quidem est editio quum maiore tum minore forma - talis enim forma in usum inventutis studiosae catholicae mox parata est - sed quum multa ad promovendam ipsam rem suscipi possent, eorum susceptum est nihil. Illud vero nuper pessima fraude factum est, quod minori editioni ejusdem textus Graeci ad Latinum conformati pro meo nomine propositum est Jageri professoris Parisiensis tanquam auctoris nomen, nisi quod benevolentiae unaque stolidae audaciae testandae caussa non modo in ipso titulo additur „una cum C. Tischendorf" restaurasse Jagerum, rursusque admonitionis pag. 4. scribitur: „Hanc concordiam adnotavi et auxiliante C. Tischendorf excerpsi," quemadmodum paullo ante praecedit: „inter editiones maximi pretii eminent C. Tischendorf ed. Lips. et Paris. quae ad Vulgatam maxime accedunt," sed etiam post „admonitionem" novi editoris ea quam ad archiepiscopum Parisiensem anno 1842. scripsi dedicatio una cum prolegomenis aliquot meis ad verbum adiungitur, deleta tantummodo nominis subscriptione.

Post has vero duas editiones Parisienses contigit ut novam pararem editionem Lipsiensem, laboribus multis variisque novem annorum perfectiorem ac meliorem. Prodiit anno 1849. hoc titulo: Novum Testamentum Graece. Ad antiquos testes recensuit, apparatum criticum multis modis auctum et correctum apposuit, commentationem isagogicam praemisit C. T. Editio Lipsiensis secunda. 1849. Haec editio tantam sibi laudem paravit, ut iam anno ineunte 1856. nullum exemplar apud bibliopolas superesset nec magis antiquariorum quos

[1]) Horum in numero erat anno 1844. etiam S. P. Tregelles, re quidem tam parum cognita, ut pessime confunderet alteram editionum mearum Parisinarum cum altera, et quam „apud catholicos Gallicos" valituram scripsissem, eam Anglicis theologis opinaretur destinatam. Vide librum quem 1844. edidit: *αποκαλυψις ιησου χριστου* etc pag. XVII. Quem quidem errorem dudum illum intellexisse ac demonstrasse, non est quod addam.

vocant curis facile ullum inveniri posset. Sed iam brevi postquam prodisset editionibus manualibus communi vel academico usui prospectum est. Anno enim 1850. rogante Bernhardo Tauchnitio editio stereotypa prodiit hoc titulo: Nov. Test. Graece. Recensuit Const. Tisch. Haec, quam Tauchnitianam nuncupare placet, ad duplicem usum destinata erat: non enim tantum sola foras dabatur, sed etiam cum libris Veteris Testamenti Hebraice a Car. G. Guil. Theile editis anno 1849. Pendet cum in textu tum in commentario maxime ab editione critica anni 1849, nisi quod passim nonnihil recognitum vel etiam additum est. Sub textu notata est lectio Elzeviriana.[1])

Commemoranda hoc loco est etiam, quam anno 1851. apud (Avenar. et) Mendelssohn edidi, Synopsis evangelica, „ex quatuor evangeliis ordine chronologico concinnata, praetexto brevi commentario illustrata, ad antiquos testes apposito apparatu critico recensita.“ Neque huic operi emendandi textus cura plane deerat. Ceterum secundum vulgata vel potius ipso libri textu non mutato „in commodum academicum repetita“ est anno 1854.

Tauchnitianam vero totius N. T. editionem illam praestat ea quam nomine editionis academicae edidi apud Hermannum Mendelssohn (antea Avenar. et Mendelss.) Praestat enim non tantum curiosiore textus recognitione, accuratiore et argumentorum et locorum parallelorum notatione, additis textui capitulis Ammonii Eusebiique canonibus, sed etiam eo quod brevis adnotatio critica cum Elzevirianis simul omnes lectiones ab aliis commendatas vel dignas commendatione complectitur. Prodiit autem primum in Triglottis nostris, quibus hic titulus est: Nov. Test. triglottum. Graece Latine Germanice. Graecum textum addito lectionum variarum delectu recensuit, Latinum Hieronymi notata Clemen

[1]) Similes editiones prodierunt curis Knappii, Schotti, Vateri, Theilii aliorumque, qui quidem Griesbachiana crisi ita usi sunt ut textum Elzevirianum probatissimis Griesbachii lectionibus mutatum repeterent. Inter has ceteris praestat Theiliana editio, quam Bernh. Tauchnitius per hos viginti annos iam saepius ex stereotypis repetendam curavit.

tina lectione ex auctoritate codicum restituit, Germanicum ad pristinam Lutheranae editionis veritatem revocavit Aen. Fr. C. T. 1854.[1]) Anno vero 1855. prodiit separatim Nov. Test. Graece. Recensuit inque usum academicum omni modo instruxit C. T. Editio academica ex triglottis. Eadem divenditis mille exemplaribus ex typis repetita est „secundum correcta" anno 1857. Denique prodiit 1858. (1858. certe ex usu bibliopolarum in titulo notatur): Nov. Test. Graece et Latine. Graecum textum addito lectionum variarum delectu recensuit, Latinum Hieronymi notata Clementina lectione ex auctoritate codicum restituit C. T. Ex triglottis.

Postquam igitur his libris omnibus labores nostri circa Novi Testamenti textum plus quindecim exemplarium millibus in vulgus exierunt, hanc novam damus editionem, quam ex computatione priorum editionum, nulla quidem repetitionum eiusdem libri stereotyparum ratione habita, septimam nuncupare consentaneum erat. Prodit autem forma duplici, tribus millibus et quingentis exemplaribus exscripta. Alterius formae ea est, quam titulo criticae maioris insignivimus; alterius vero quam criticam minorem diximus. Differunt eo quod minor ex maiore excerpta est, opibus criticis ita minutis, ut praeter nostras etiam Elzevirorum, Griesbachii, Scholzii, Lachmanni lectiones notatione critica eaque paullo succinctiore illustraremus, notis reliquis plerisque resectis. Hinc ubi accuratiora quaerentes commentarius minoris editionis destituet, maiorem adire par erit. Ipsam vero minorem editionem commentario critico perfectiore uti quam Wetstenianam, Griesbachianam, Scholzianam, Lachmannianam, data opera facile intellectum iri spero.

[1]) Hanc editionem etiam catholicis theologis nostratibus probatam esse gaudeo. Teste utor clarissimo Welte prof. Tubingensi in Theol. Quartalschr. 1855. fascic. 1. pag. 153. „Die Verdienste Herrn T. um die Verbesserung des Neutest. Schrifttextes seit einer Reihe von Jahren sind bekannt, und sie erhalten durch die Neutest. Triglotte einen neuen nicht unbedeutenden Zuwachs." Item p. 162. Die Bemühungen Herrn T. den Hieronym. Vulgata-Text soweit möglich in seiner Urgestalt wiederherzustellen, verdienen ohne Widerrede dankbare Anerkennung."

INDEX SUBSIDIORUM CRITICORUM.

A. CATALOGUS CODICUM GRAECORUM.

1. CODICES, LITTERIS UNCIALIBUS SCRIPTI.[1])

Eiusmodi codices vel codicum reliquiae ad nostra tempora pervenerunt 51: quo numero non comprehensi sunt ii qui evangelistariorum et lectionariorum nomine insigniuntur, qui quidem, etsi et ipsi scripturam uncialem habent, tamen maximam partem ex imitatione magis quam ex usu temporis istum in modum scripti sunt, atque aetate, si paucos exceperis, decimum saeculum non superant. Ex illis vero 51 totum Novum Testamentum nunc ne unus quidem comprehendit integrum; neque olim nisi tres putandi sunt comprehendisse; 16 fragmenta tantum pauca continent. Ad evangeliorum textum pertinent 40, ex quibus vel integrum textum (5: ℵBLMSU) vel fere integrum (3: EΓΛ) vel maximas eius partes (10: ΑCDFGHVΧΠΔ) comprehendunt 18; multa textus fragmenta 5: IPQRZ, aliquot fragmenta 3: ΝΤΥ, pauca tantum fragmenta 14: $\aleph^{a}$ B^{b} $\aleph^{c}$ O^{o} S^{a} O^{b} O^{c} O^{d} O^{e} T^{s} W^{a} W^{b} W Θ. Item ad actorum textum pertinent 9, quorum 3: ABE integrum (AB) vel fere integrum (E) textum continent, 4: CDHG^{s}L fragmenta plurima, duo: P^{a}I pauca. Textum epistularum catholicarum praebent 5: 4 ABKG^{s}L integrum, unus C magna ex parte. Item

[1]) Hos oculis meis examinavi omnes, exceptis Mosquensibus K epp. et V evv. cum paucis fragmentis Mosq. N^{o} epp. et O evv., item Z Matthaei Dubl. rescr. E epp. Paul. nullius fere pretii et fragmentis Woid. Graec. Sah. T^{s}. Incignivi † signo quos ediderunt alii vel ipse editurus sum, †† signo quos iam edidi, $\overset{\dagger}{\dagger}$ quos transscripsi vel contuli.

Paulinas epistulas 14: integrum quidem nullus, fere integrum duo: DL; maximam partem 7: ABCHFGK, aliquot tantum fragmenta 5: F^{a}HIMN. Apocalypsin denique tres comprehendunt ABC: integram duo AB, C magna ex parte.

Aetas horum codicum argumentis palaeographicis magna cum probabilitate definiri potest; ipsum enim annum quo scriptus est unus tantum s (annum 949.) subscriptum habet. Poterunt autem accuratiore aetatis ratione habita in classes fere septem has distribui: unus B saeculi quarti videtur esse; 7: CAI (pleraque fragmenta) $N^{b}QTT^{s}$ quinti; 11: D evv. D epp. E actorum H epp. Paul. HN^{c} epp. Paul. $O^{c}PRZI$ (aliquot fragm.) sexti; 4: P^{a}I (folia duo) O^{d} septimi; 8: B apoc. E evv. L evv. $W^{a}W^{b}W^{c}$ YA octavi; 17: F evv. F epp. Paul. G epp. Paul. H actorum K evv. K epp. L(G²L) act. et epp. M evv. M epp. Paul. $OO^{a}O^{b}O^{c}$VXΓΔ noni; E epp. Paul. G evv. H evv. SU decimi saeculi.

Codices omnes usque ad saeculum septimum scripti i. e. ABCD evv. D epp. E act. H epp. $INN^{b}N^{c}O^{c}O^{d}PQRTT_{1}Z$, item P^{a}OI (fol. unum act.), nondum habent accentuum usum. Spiritus quidem ac magis etiam apostrophus passim inveniuntur iique idonea de caussa adpositi, quemadmodum ὁ ὀχλος in foliis Borgianis Sahidicis Graecis (T) observavi; item εγ᾽κατα εκ᾽ θυ αλλ᾽ ἱνα, ὁ ὀπισω in cod. Alexandrino; item αβρααμ᾽ ιλημ᾽ ισαακ᾽ γεννησαρετ᾽ ελισαβετ᾽ in Luca palimpsesto Londinensi, συριγ᾽γας in cod. Frid. Aug. Nonnulli posteriore aetate accentibus donati sunt, ut $B^{1})$C (partibus vel sectionibus iis quas secundus corrector usui ecclesiastico aptas reddidit) D epistularum Paulinarum, K epist. Paulinarum, e. Qui vero primi accentibus sunt instructi, codices ab octavo inde saeculo scripti — id quod certe de Novi Testamenti libris certum est — ii multis rebus a ratione quae post invaluit

---

[1]) Censor libri Tregelliani: an introduction etc. in Stud. et Crit. Heidelb. 1858. pag. 558. notavit me adsensisse Birchio statuenti accentus in cod. celeberr. Vatic. ipsa prima manu adpositos esse. Hoc qui dixit, inepte finxit. Luculenter enim quum alibi tum in iisdem Stud. et Crit. 1847. p. 129 sqq. docui contrarium. Qua de re disputatio mea his ordiur: So weit mich nun meine eigene Prüfung zu einem Urtheile berechtigt, muss ich Hug gegen Birch beipflichten, und namentlich vor Allem darin, dass Accente und Spiritus keineswegs von der ersten Hand stammen. Praeterea ipse accuratissimum facsimile quod vocant addidi duorum locorum qui a correctore intacti manserunt propterea que nullis accentibus utuntur.

discedunt, saepe quidem vel plerumque imperfectiora sequentes. Scripturam singularum paginarum plures, ut AILPQR, binis columnis distinctam habent, unus B ternis columnis (codex Frid. Aug. quaternis: quo summae vetustatis indicio, voluminum papyraceorum similitudinem referente, ab omnibus quod sciam similibus cdd. differt), alii ut CEK per totam paginam continuam exhibent. Singula verba in codd. uncialibus continua serie scripta sunt; etiam in iis qui accentus habent, nisi quod ipso accentu distinctio fit quaedam; parit autem ea res eo maiorem legendi difficultatem quo rarior interpunctio est. Antiquissimi enim codices simplici puncto ad summam plerumque vel mediam fere litteram adposito utuntur, eoque rarius solent interpuncti esse quo sunt vetustiores. Codex autem antiquissimus Vaticanus plerumque (sic) interpunctionem nulla alia re exprimit quam brevi spatio in media scriptura relicto. Quod idem in antiquissimo libro Latino observavimus, quem evangelii Palatini nomine edidimus, cf ibi Proleg. § 5. In codice vero Frid. Aug. (vide Proleg. § 5.) nullis relictis spatiis tam raro interpungitur ut duabus integris columnis folii secundi nusquam inveniatur punctum, in tertia columna semel, in quarta bis. Similiter in psalmis papyraceis Londinensibus (editis in Mon. sacr. ined. No. coll. vol. I.) similibusque monumentis nulla est interpunctio. Scriptura per stichos i. e. versus breves, saepe brevissimos, textu ad sensum distincto, ad usum maxime ecclesiasticum vel recitationis caussa adhibita esse videtur. Scripti sunt eo modo codex evangeliorum et actuum Cantabrigiensis (D), codex actuum Laudianus (E), codex epistularum Pauli Claromontanus (D), fragmenta epistularum Paulinarum Coisliniana (H). Quae ratio scribendi sumptuosissima mox desuefacta est; quod autem commodum habebat, compensatum est frequentiore ac multiplici interpunctione. Ita punctum diversa potestate vel ad caput, ubi plurimum valebat, vel ad pedem litterae collocabatur vel mediam ad litteram. Inventa sunt etiam commata et puncta duplicata. Interrogationis vero signum ante nonum vel octavum saeculum vix adhibitum est neque post nisi paucis in usu erat. Litteras scriptura uncialis antiquissima rotundas et quadras habebat; postea pro rotundis oblongae, pro quadris varie flexae adhibebantur. Compendia scribendi in ipsis antiquissimis exemplaribus ut BCA usitatissima fere haec sunt: $\overline{\text{ANOC}}$ $\overline{\text{ANOY}}$

ΑΝΟΙ etc ΘC ΘΥ etc ΙC ΙΥ etc ΚC ΚΥ etc ΜΗΡ ΜΡC ΜΡΙ etc ΟΥΝΟC ΟΥΝΟΥ ΟΥΝΟΙ etc ΠΗΡ ΠΡC ΠΡΕC etc ΠΝΑ ΠΝC ΠΝΙ ΠΝΑΤΑ ΠΝΙΚΟC ΠΝΙ ΚWC etc CΗΡ CΡC CΡΙ etc (passim etiam CΡΟΥ CΡW pro σταυρου et σταυρω ut A habet Mt 27, 24. Gal 6, 2. et alibi) ΥC ΥΥ etc XC XΥ etc pro ανθρωπος θεος ιησους χυριος μητηρ ουρανος πατηρ πνευμα σωτηρ υιος χριστος. Item ΔΑΔ ΙΗΛ vel ΙCΛ ΙΛΗΜ pro δαυειδ ισραηλ ιερουσαλημ. Ad haec adde Ϗ pro και (similiterque ται exprimitur) ЄΙΠЄ ΤΟ etc pro ειπεν τον etc exeunte versu. Passim etiam ου sed rarius per compendium exprimitur. Etiam alia nonnulla passim ad compendia trahebantur sed nondum in ABCD similibusque cdd. Plane abhorret a scriptura uncialis iota subscriptum; sed nec iota adscriptum nisi rarissime in posterioribus aliquot cdd. uncialibus invenitur, ut ωι (item U Mt 25, 15.) παρεξει Lc 7, 4 in A, ξυλωι Lc 23, 31. in K. Etiam in D inventum est Mc 1, 34. ηδισαν. Quibus de rebus accuratiora quaerentes adire velim codicum plurium antiquissimorum editiones nostras, quibus ipsorum scriptorum accurata specimina, quae vocant fascimilia, addita sunt. Placet vero etiam hoc ipso loco aliquot codicum ABC versus adscribere, adhibitis typis iis quos ad imitationem librorum quinti potissimum saeculi in usum Monumentorum sacrorum parari iussi, unde certe hoc poterit perspici quae maxime litterae pro formarum similitudine in codicibus antiquissimis facile inter se permutari potuerint.[1])

[1]) Multis ex annis novam Palaeographiam Graecam praeparo, quam ad adornandam specimina codicum plurimorum vetustissimorum iam inscripta sunt lapidi. Tali libro quam opus sit nostra aetate litteras Graecas quum discentibus tum docentibus, historia Uranii atque Hermae palimpsestorum Simonidis, qui tot litterarum luminibus fucum fecerunt, mirum in modum docuit. Potest enimvero firma harum rerum peritia non acquiri, nisi quis libros scriptos maximeque antiquissimos, qui quidem non frequentissimi et ubique terrarum dispersi sunt, suis oculis viderit et ad id ipsum diligenter et circumspecte examinaverit. A Montefalconio quidem si forte quis etiamnum omnem rationem palaeographicam peti posse opinatur, egregie fallitur.

Praeterea vero etiam dudum in animo habeo — ut iam anno

Codex A. Luc. 12, 38 sq.

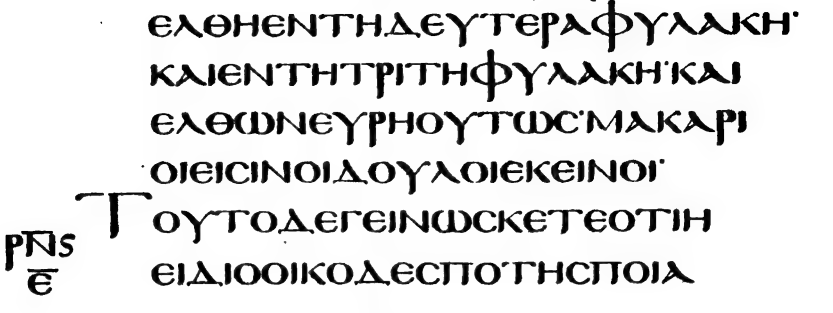

Codex B. Marc. 1, 1 sq.

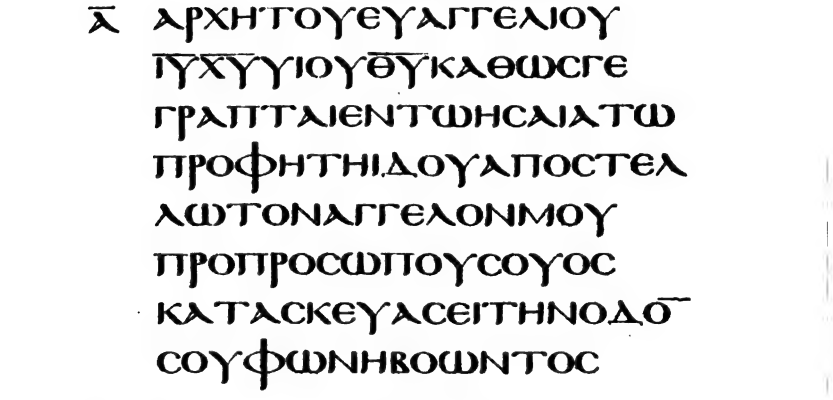

Codex C. Marc. 16, 14.

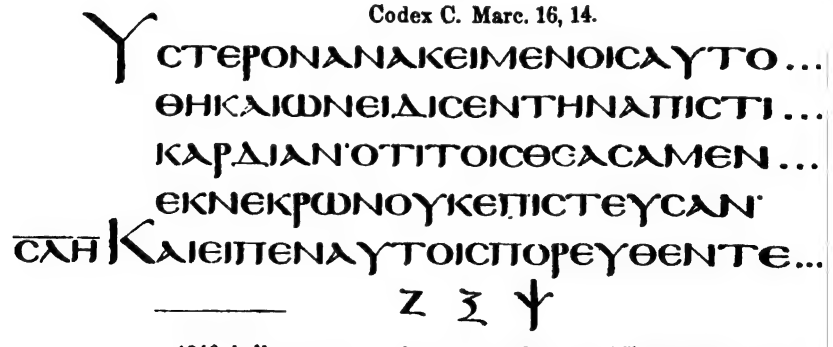

Z Ξ Ψ

1849. indicatum est — clavem quandam Novi Testamenti criticam edere, in quam congerenda erunt quaecumque vel instrumenta critica vel textus historiam vel ipsam artem criticam spectant. Quam supplementi instar ad hanc Novi Testamenti editionem annis qui proxime futuri sunt proditurum spero.

A. AD EVANGELIA.

† A codex Alexandrinus Musei Britannici a Cyrillo Lucari patriarcha Constantinopolitano antea Alexandrino per Thomam Roe ex legatione Turcica Londinum redeuntem Carolo I. Britanniae regi anno 1628. dono missus. Alexandrini nomen inde accepit quod Cyrillus donator ex Aegypto, cum sedem Alexandrinam relinqueret, secum attulisse creditus est. Quae res ut per se dubia est, ita testimonio quod contra est in dubium vocata est a Ioh. Iac. Wetstenio. Invenerat is enim in litteris ab avunculo Ioh. Rodolfo Wetstenio a. 1664. Bernam scriptis, Matthaeum Muttis Cyprium, patriarchae Cyrilli diaconum, retulisse codicem illum in monte Atho inventum esse. Tamen etiam in ipso codice notatum est cubiculo patriarchali Alexandriae anno 1098. dono datum esse. Continet utrumque Testamentum fere integrum. In V. T. psalterio praefixa sunt Athanasii (defuncti a. 373.) epistula ad Marcellinum et Eusebii in psalmos hypotheses, item *περιοχαι*, *κανονες ημερινοι* et *νυκτερινοι*; ad calcem vero psalterii cum precationibus variis ex V. T. desumptis tres ex Luc. 1. et 2. unaque *υμνος εωθινος* leguntur. Novi Testamenti libris subiunctae sunt Clementis Romani epistulae duae, deperdita maiore alterius parte. Quam ad rem ipse respicit catalogus librorum Novi Testamenti, in quo post *αποκαλυψις ιωαννου* scripta haec sunt versibus quattuor: *κλημεντος επιστολη α'* | *κλημεντος επιστολη β'* | *ομου βιβλια*...(numerus deperditus est membrana scissa) | *ψαλμοι σολομωντος ιη̄*· (hi igitur psalmi una cum altera parte epistulae Clementis secundae excidisse putandi sunt.) Per evangelia textui quum Ammonii sectiones tum Eusebii canones adscripti sunt; item capita maiora (*τιτλοι*) indicata sunt in marginibus, quemadmodum etiam exhibentur in tabulis ante singula evv. positis. Nihil vero divisionum quae ab Euthalii maxime auctoritate pendebant in actibus et epistulis adest. Notam habet codex (post indicem librorum sacrorum) Arabicam, recentiore aliqua manu adpictam, in qua refertur ipsum creditum esse calamo Theclae martyris scriptum. Quam martyrem Cyrillus patriarcha, iis quae ipse ad illam traditionem respiciens inscripsit in codice, nobilem feminam Aegyp-

tiam paullo post concilium Nicaenum dicit*). Examinatus et collatus est codex inde a Patricio Iunio bibliothecario a multis; anno vero 1786. Novum Testamentum ad ipsius codicis similitudinem editum est cura Woidii. Quo negotio magna ille cum laude perfunctus est**), quamquam aliquot locis an recte ediderit dubitare licet. Eiusmodi loci sunt: Luc 9, 13 *αγωρασωμεν* et 9, 36. *ευρηθη* 13, 14. *συνερχομενοι* Mc 6, 8. *ζονην* 13, 20. *τους εκλεκτου ους* Iac. 2, 2. *εισηλθη* 2 Co. 1, 9. *τους νεκρου*: tamen vitia eius generis a similibus odd. non aliena sunt. Ab errore vero esse quae edita sunt Eph 4, 1 et 2. *εκληθηθε* et *πραοθητος*, nuper iam observatum est. Rursus ex magno opere Woidii lectiones quae ab editione Stephani tertia differunt omnes excerpsit atque edidit G. Leb. Spohn in Notitia codicis Alexandrini 1788. Qua in re raro sed tamen aliquoties erratum est, quemadmodum Act 15, 1. pro *τω μωσεως* relatum est *του μωσεως*, ibidem 21, 27. *επεβαλον* pro *επεβαλαν*. Item Apoc 19, 2. praetermissum est *διxαιαι xρισεις* pro *διx. αι xρ.*, ibidem 21, 14. *εχων* pro *εχον*. Aetatem codicis quod attinet, omnibus quae palaeographiam spectant (tetigimus haec in codicis Ephraemi Proleg. sect. 1. §. 3 et 7. Cf. etiam sect. III. 2 et 3.) et quae huc faciunt reliquis perpensis scriptum puto medio fere saeculo quinto. Hiat in evv. Mt 1, 1. usque 25, 6. *βιβλος-ο νυμφιος*, item Ioh 6, 50. usque 8, 52. *ινα-λεγει*. Praeterea passim in marginum extremitate abscissae sunt litterae.

† B codex Vaticanus numero 1209. signatus. Utrumque continet Testamentum et quidem integrum, nisi quod in Veteri maxima pars libri Genesis: ab initio usque ad 46, 28. et in psalterio omnia inde a psalm. 105, 27 usque ad 137, 6. perierunt, item in Novo explicit verbis *αμωμον τω θεω καθα* — i. e. Heb

*) Qua de traditione laudatis Grabii Prolegg. in editione mea Veteris Test. Gr. 1856. pag. LXV. haec scripsi: „Quodsi verum est, ut in veteri est proverbio, non facile spargi rumorem quin aliquid subsit, ex celebri S. Theclae coenobio Seleucensi, quod iam Gregorii Nazianzeni tempore florebat, Alexandrinus codex prodisse recte visus est; unde facile fieri poterat ut ipsius Theclae manu exaratus diceretur."

**) Quam parum vero editor Veteris Testamenti Henr. Herv. Baber susceptae rei satisfecerit, exposui in Prolegomenis editionis meae Veteris Testamenti Graeci. Vide ed. sec. 1856. pag. LXIX sqq.

9, 14. deperditis epistulis quattuor integris: 1 et 2 ad Tim, ad Tit, ad Philemonem, una cum apocalypsi. Quando et unde in bibliothecam Vaticanam perlatus sit, non certo liquet; tamen inde ab ipsis bibliothecae primordiis ante medium saeculum XVI. eum in eadem suum locum habuisse testantur veteres librorum Vaticanorum indices. Indiciis praestat antiquitatis summae: membrana tenerrima, litterarum uncialium genere simplici ac puro, nullis litteris initialibus ad modum voluminum papyraceorum, interpunctione rarissima et plerumque vacuo spatio compensata, trium columnarum usu, orthographia antiquissima. (De accentibus non est quod rursus dicamus. Vide supra pagina CXXXI.) Accedit quod per textum evangelicum nullum sectionum Ammonii aut canonum Eusebii vestigium habet nec magis per reliquos libros quicquam quod ab Euthalio pendeat; sed proprias habet quum evangeliorum tum actuum atque epistularum divisiones, in quibus maxime memorabile hoc est quod epistulae Pauli tanquam unum continuumque opus dividuntur, ita ut numeri sectionum a prima epistula usque ad ultimam continuentur. Subscriptiones et inscriptiones librorum omnium maxima simplicitate excellunt. Singula vide in commentario, item supra ordinem singulorum librorum maxime epistularum Pauli. Denique huc valet quod initium epistulae ad Ephesios verba *εν εφεσω* a prima manu non habet, sed secunda demum (id quod contra Hugium satis probasse mihi videor: vide infra) adscripta in margine. Qua de re quae veteres testantur vide in commentario ad h. l. Habent autem ista antiquitatis indicia coniuncta tantam vim ut nullus dubitem codicem Vaticanum omnibus Ni Ti reliquis priorem habere ac saeculo quarto eique fere medio adscribere, ita ut eandem fere antiquitatis laudem cum codice Veteris Testamenti Friderico-Augustano habere videatur.

Laborum circa hunc codicem criticorum quaedam potest historia scribi. De prioribus collatoribus Andr. Birch (in Proleg. Variarum lectionum ad text. IV evv. 1801. pag. XXVI.) haec adnotavit: „Lectiones nonnullas ex Vat. cod. a Wernero Noviomago (ab urbe „Nimwegen" denominato) excerptas primus publicavit Lucas Brugensis. Erasmo quoque innotuisse cum ex aliis argumentis tum ex ipsis verbis eius in adnotationibus in Acta App. p. 331. N. T. anni 1535. satis manifeste adparet, quo loco monet codicem Graecum Pontificiae Biblio-

thecae 27, 16. lectionem κενδα habere; quae de nostro codice sunt accipienda, cum hic solus inter omnes edd. Gr. ita legat. Caryophilus postea et socii, quibus iussu Paulli V. cura editionis N. T. commissa fuit, etiam hoc nostro usi sunt, ut ex Caryophili collatione a P. Possino edita palam fit. Ex Luca Brugensi Millius et post eum Wetstenius illa desumpserunt quae in adnotationibus eorum Vaticano codici assignantur, in quibus tamen referendis non semel contra veritatem peccatum fuit. Nam ut de Millio taceam qui innumeris in locis coniectura usus codici nostro lectiones tribuit quae in illo non adsunt, ipse Wetstenius, qui Millium hoc nomine reprehendit, in simili errore versatur." De suo ipsius labore testatur: „Integra Matthaei et Marci evv., App. Acta, ut et Epistolas omnes, omni qua id fieri potuit diligentia, contulimus. Lectiones Lucae et Iohannis, ex schedis Bentleii exscriptas, amice cum nobis communicavit Ill. et Doctiss. Woide." (Hinc minus recte Woide in epist. ad ill. Michaelem Gottingensem d. 25. Febr. 1789. data scribit: Communicavi Birchio quae de cod. Vat. foras dedit. Vide post.) Edidit autem collationes suas Birchius in Variis lectionibus etc. Sed de Birchio accuratius post dicemus.

Iam enim ante Birchium duae institutae sunt collationes codicis Vaticani, altera manu Bartoloccii, altera mandato et impensis Richardi Bentleii. Quam priore loco dixi, servatur in bibl. antea Reg. nunc Imp. Parisiensi Mss. Gr. Supplem. Nr. 53., addita epistula d. 11. Nov. 1669. scripta. Quam postquam in adornanda editione sua usum se dixit Scholzius et revera aliquot locis adhibuit (cf. et. Biblisch-Krit. Reise p. 35.), ipse primus accuratius aperui dissertatione inserta Studiis et Crit. Heidelb. 1842. auctorque fui ut alii, inter quos Ed. de Muralt, inde discerent. Ibidem a. 1847. docui etiam, auctorem collationis, qui se nominat „Giulio di Sta. Anastasia" non esse (ut visum „K. H." videtur Parisiensi adscribenti: Cette écriture est peut-être de Léon Allatius) Leon. Allatium sed Bartoloccium, bibliothecae Vaticanae quondam custodem et auctorem cel. Bibliothecae Rabbinicae: id quod ex ore reverendi viri Molza Romae didici. Facta est collatio Bartoloccii ad ed. Ald. 1518. indicaturque litteris adiectis („Particola di Lettera del M. R. P. B. Giulio di Sta Anastasia, al P. B. Henrico di S. Giuseppe"): è stata notata ogni minima variatione

de Testi, e se bene pare che alcune cosette s'haveriano potuto Lasciare, pure per mostrare che s'è fatta somma diligenza, perciò s'è notato ogni cosa. Nihilominus inferior est alteris duabus quae Birchii et Bentleii nominibus insigniuntur.

Altera vero collatio Bentleiana instituta est, ut iam notavimus, mandato et impensis Richardi Bentley. Usus est manu Itali Miconis. Qua de re Dr. Thomas Bentley, litteris d. 2. Aug. 1726. Roma datis ad avunculum Richardum scribit: I have seen most of the Testaments in the Vatican. The finest and oldest is of all the Bible, which I suppose is that Micon collated. Had you a collation of all the N. T. from him? etc. (cf The Correspondence of Rich. Bentley. Lond. 1842.) Sequitur ex hoc testimonio errasse Woidium — eumque ipse secutus sum in Proleg. ed. Lips. 1849. pag. LVIII — ad cel. Michaelem d. 25. Febr. 1789. haec scribentem: Wegen der Varianten des Cod. Vat. kann ich Ihnen folgende zuverlässige Nachricht geben: Dr. Richard Bentley schickte seinen Neveu Thomas Bentley nach Rom um den Cod. Vat. zu collationiren. Es geschah vor mehr als 40 Jahren. Haec sola huc pertinent, sed damus etiam reliqua eiusdem epistulae scitu satis digna. „Bentley starb, und machte nicht seinen Sohn zum Executor, denn mit dem war er uneins, sondern seinen Neveu Richard Bentley, der Senior Fellow im Trinity College Cambridge und Rektor in Leicester-Shire war und D. D. wurde. Dieser Mann hat alle Papiere seines Onkels mehr als 40 Jahre in seiner Besitzung gehabt. Kein Mensch bekam sie zu sehen. Wie ich den Cod. Alex. wollte drucken lassen, schrieb Hr. Dr. Heberden, ein gelehrter Medicus, sein alter Schulfreund, an ihn und ersuchte ihn, ihm die vatic. Collation zu überlassen. Er antwortete: wenn Woide die vatic. Collation haben will, so mag er nach Rom reisen, er kann den vatic. Codex da finden. Ich gab doch noch nicht alle Hoffnung auf, und erhielt auch wirklich durch einen Freund das Versprechen, dass, wenn ich wollte nach Himkley in Leicester-Shire kommen, so wollte Herr Bentley die Collation ihm leihen. — Ich reisete ungefähr hundert Meilen, und konnte die vatic. Collation auf zehn Tage erhalten. Ich bat nachgehends noch um eine Woche. Dr. Bentley erlaubte es. Er vermuthete aber nicht, dass diese Zeit würde hinlänglich sein zum Abschreiben. — Ich schickte ihm das Buch mit einem Briefe

zurück. Er war überaus unwillig als er hörte, dass ich die Collation abgeschrieben hatte. — Er starb etliche Jahre hernach und hinterliess alles, was sein Onkel ihm hinterlassen hatte, an Trinity College Cambridge, wo ich sie gesehen habe. Herrn Birchen habe ich mitgetheilt, was er hat drucken lassen." Haec igitur Miconis collatio in margine editionis Novi Testamenti, quod publicavit anno 1524. Argentorati Wolfius Cephalaeus, exhibita est, inde rursus a Carolo Godofr. Woide in editionem Oxoniensem anni 1675. transscripta est, qua de re modo relatum est; anno vero 1799., ex schedis Woidii litterarum orbi morte erepti, edidit Henricus Ford in Appendice ad editionem Novi Testamenti e cod. ms. Alexandrino. Qua in editione Fordiana etsi data est opera ut quicquid differret inter Oxon. editionem et Argentoratensem indicaretur, tamen haud panca praetermissa sunt, indeque factum est ut nuper passim lectio codicis Vaticani per errorem ex Bentleii collatione notaretur. Hoc maxime cadit in Lachmannum, qui non modo supersedit negotio inspiciendi locis dubiis ipsam ed. Argent., sed etiam proprio Marte eo erravit quod aliquoties invito Woidio Cephalaei textum eumque vitiosum sine ulla coniecturae mentione Vaticano codici imputavit, ut Act 5, 17. ἀρχιερεὺς absque articulo, Eph 1, 3. omissum ἐν, 1 Thess 4, 12. καὶ omissum. Collato vero a nobis in hac adornanda editione ipso Wolfio Cephalaeo cum libro Oxoniensi non raro contigit ut Vaticanam lectionem restitueremus: id quod in commentario plerumque indicatum est. Quum vero Miconiana collatio eo maxime vitio laboraret, quod locis a correctore mutatis non id quod ipsa prima manu scriptum erat sed quod eius in locum corrector substituit indicatum habebat, Rich. Bentley nulli impensae pepercit ut repetita diligentia vitium illud compensaretur. Factum id esse dudum docuit liber cui titulus est: The Correspondence of Rich. Bentley, in quo vol. II. CCLX. pag. 706. hae inveniuntur litterae Baronis de Stosch ad Dr. Bentley: „Voyez les dernières feuilles de la Collation de l'Abbé Rulotta des interlineaires et marginales du Ms. Vatican du N. T. Je ne suis pas assez Grec pour juger s'il a bien ou mal exécuté votre commission; une chose je sçay de certain qu'il a travaillé avec beaucoup d' assiduité, sans que ni les chaleurs ni"... „Je lui ay promis 40 scudi de recompense, lesquelles je tirerai en lettre de charge sur le Chev.

Jean Lambert de Londres. Il n'a pas voulu moins"... Le même Abbé m'a dit, si vous voulez une autre collation entière, il la fera à 10 scudi de moins que vous avez payé"... Hanc igitur collationem postquam diu conquesti sunt deperditam, quemadmodum S. P. Tregelles annis 1850. (Journ. of Sacr. Lit.) 1854. (an account of the printed text) rursusque 1856. in libro suo: an introduction to the textual criticism pag. 162. scripsit: Unhappily we do not know what has become of the notes of this re-examination. At iam anno 1855. triduum facienti Cantabrigiae contigit mihi ut pretiosa illa folia in scriptis quae R. B. reliquit recognoscerem inque schedas meas transferrem. Quod quidem fieri non potuisset nisi habuissem opem atque officiosam erga me voluntatem viri egregii I. Edleston, bibliothecarii collegii S. Trinitatis.[1]) Est igitur Rulottana collatio ita comparata ut lectiones tantum contineat correctorem expertas. Refert etiam aliquot notas marginales, qualis est ad Mt 5, 19. *μίαν τῶν ἐντολῶν τούτ. τῶν ἐλαχίστων: Ἐλαχίστην καλεῖ τὴν οἰκίαν ἐντολὴν ὁ κύριος διὰ ταπείνωσιν· ἵνα καὶ σὲ παιδεύσει μετριοφρονεῖν ἐν ταῖς διδασκαλίαις.* Multo vero pretiosior est lectionum notatio. In qua quidem quamvis magna sit adhibita diligentia, tamen non tanta ut nihil sit praetermissum, cuiusmodi est Mt 23, 23. *αφηκετε* prima manu pro *αφηκατε*, ut Birchius indicavit. Sed etiamnum collatio Rulottana magni pretii est propterea quod liber Angeli Maii

[1]) Tam feliciter inventum nuntiavi theologis Germanis in Deutsche Zeitschrift für christl. Wissenschaft etc. 1856. Nr. 2. atque etiam Tregellio indicavi litteris „sperans habiturum eum inde editionis suae Novi Testamenti subsidium." Retuli eadem occasione l. l. quantum favoris Oxonii Cantabrigiae Londini mihi ostensum sit his verbis: „Ich darf es hierbei, ohne den Verdacht der Ruhmredigkeit zu fürchten, den geehrten Lesern nicht verschweigen, dass die Cambridger Gelehrten, vor allen die Mitglieder des Trinity College, durch die ehrendste Aufnahme, die sie mir schenkten, unverkennbar die hohe Achtung bethätigten welche sie für den Ernst der deutschen Forschung und Wissenschaft hegen. War ich schon zu Oxford wie zu London durch die allseitige Förderung meiner Zwecke dankbarst verpflichtet, so setzten mich die Auszeichnungen zu Cambridge wahrhaft in Verlegenheit. Das halte ich für eine herrliche Erscheinung der Zeit, dass ein getreues Streben im Dienste der Wissenschaft weit über die Grenzen des Vaterlandes hinaus die wärmste Theilnahme und Anerkennung findet."

nulla re magis laborat quam, ut statim docebimus, neglectis primae manus lectionibus. Adiacent vero etiam foliis Rulottanis specimina collationis manu Thomae Bentley factae ad id ipsum ut inde Richardus avunculus discere posset quanta esset Miconianae collationi fides habenda. (cf Correspondence vol. II. p. 669 sq. „I send you the collation that you may see whether 'tis the same with Mico's. I opened at random, and fell upon the latter part of the Acts, so began the 27 th. ch. I collated it with Rob. Steph. ed. fol. MDL.“ Data est epistula Rom. Aug. 2. 1736.) Haud dubie ex illis speciminibus Rich. Bentl. intellexit opus esse iterata collatione, quae brevi post abbati Rulottae demandata est. Complectitur autem Thomae collatio Act 27. Gal 6. Eph 4. ac vere complet locis aliquot collationes reliquas.

Quinquaginta fere annis post Richardi Bentleii curas Andreas Birch doctus Daniae theologus, ut multas alias bibliothecas, ita etiam Vaticanorum laborum Novi Testamenti criticorum caussa adiit. Contulit ibi codicem B per Novum Testamentum totum exceptis Lucae et Iohannis evangeliis (vide supra). Quo ille labore eo magis promeruit, quoniam Bentleianarum collationum nihil dum promulgatum erat. Atque fit etiam ut Birchiana collatio suppleat Miconianam, qua quidem, si universam spectas, longe inferior est. Edita est autem, ut iam tetigimus, voll. tribus Variarum Lectionum, quorum primum ad act. et epp. anno 1793. prodiit, secundum ad apoc. 1800, tertium ad evv. 1801. Ultimo vero quae comprehenduntur volumine, ea iam anno 1788. in editione quattuor evangeliorum publici iuris fecerat, cuius quidem exemplaria plurima septem annis post gravi incendio Havniensi perierunt.

Trium quos recensuimus collatorum curas anno 1810. supplevit Leonh. Hug docta quam de antiquitate codicis Vat. scripsit commentatione. Obtigerat enim viro intellegentissimo ut Parisiis, quae urbs tum temporis gestiebat spoliis ex Italia allatis, codicem videret perscrutandique facultatem nanciscceretur, thesaurum tantae antiquitatis ut — ipsius Hugii verbis utor — „exceptis voluminibus quae ruina Herculani ultra septemdecim saecula occultavit, libri pauci sint qui cum eo in certamen descendere possint,“ tantaeque etiam „famae ut, quasi in opulentissima et omni librorum genere instructissima bibliotheca solus esset, per excellentiam Vaticanus audiret.“

Pervenit ipsa quoque commentatio Hugii ad claritudinem, neque dubium est quin inde vera indoles ac praestantia libri unici rectius disci potuerit quam ex ullo alio libro. Urgebat autem Hugius praeter alia summae antiquitatis argumenta etiam illud quod in exordio epistulae ad Ephesios verbis τοις αγιοις τοις ουσιν non in ipso textu sed tantum ad marginem „a prima quidem manu pari elegantia et assiduitate, charactere tamen paullo exiliori“ adscriptum esset εν εφεσω. Conclusit inde „librum Vaticanum in ea tempora reponendum, quae Basilium (de quo vide comm. nostrum ad Eph 1, 1.) nondum vidissent.“ Qua in re non tam conclusionem hanc quamvis audacem quam illud reprehendo, quod additamentum marginale ipsi primae manui adscripsit. Reprehendendi autem quo iure utar, statim dicam. Anno enim 1843. mihi ipsi per menses aliquot Romae versanti post longam exspectationem contigit ut per biduum intra horas sex Vaticanum codicem in manibus tenerem. Quo beneficio ita usus sum ut, postquam universum librum attente percurrissem, locos dubiae inprimis lectionis conferrem viginti quinque et specimina scripturae quattuor conficerem. Sine mora retuli de examine meo litteris die S. Ioh. 1843. Roma ad Davidem Schulzium missis atque d. 25. m. Iul. insertis ephemeridibus eccles. Darmst., post vero dissertationem: „Nachricht vom Vatikanischen Bibelcodex“ in Stud. et Crit. Heidelb. ineunte anno 1847. publicavi, in qua primum quaestio tractatur de antiquitate codicis, scripturae, accentuum spirituumque, interpunctionis, compendiorum scribendi, divisionum textus, subscriptionum aliarumque rerum, in quibus eminent verba εν εφεσω, ratione habita. Deinde lectiones proposui vel mea opera ex codice erutas (25)[1]) vel litteris Angeli Maii[2]) ad me transmissas (34) vel in

[1]) In his sunt etiam ab ipso Maio non satis recte ex codice exscriptae, ut Act 7, 47. οικοδομησιν a prima manu, ωκοδομησεν ab altera (id quod etiam in altera Bentleii indicatum est) et ibidem 7, 51. απεριτμητοι καρδιας, quemadmodum etiam Birchius notaverat; Mico vero habet καρδιαν et Maius της καρδιας.

[2]) Quum non raro fiat ut Angelus Maius inofficiosa invidiosa mala erga exteros homines litteratos voluntate esse dicatur, licebit litterarum ipsius quae contrarium probant priora verba adponere. Roma 15. Feb. 1844. Molto piacere mi ha recato la di Lei lettera scrittami da Genova, che mi dimostra la costante sua benevolenza, e mi dà notizia

collatione Bartolocciana notatas. Adieci praeterea specimina scripturae mea manu Romae facta, adhibitis locis tribus quos instaurator, quod rarissimum est, novo atramento non induxit, et loco celeberrimo Eph 1, 1. Pauca ex dissertatione referre liceat. Pag. 4. est: „Was die Schriftzüge betrifft, so freue ich mich sehr durch die Veröffentlichung meiner Facsimiles eine richtige Ansicht, und zwar die erste richtige, gelehrten Augen davon gewähren zu können. Blanchini's Facsimile ist keineswegs sehr schlecht, aber es kann nur zur Veranschaulichung der von späterer Hand überzogenen und somit verunstalteten Schriftzüge dienen.[1]) Hug hatte mit richtigem Blicke zwei von den sehr wenigen Stellen ausgewählt, die, da sie aus Versehen doppelt geschrieben waren, vom Correktor gemissbilligt wurden und deshalb ohne Auffrischung blieben. Nur diese Stellen lassen die ursprüngliche Schrift des Codex beurtheilen. Allein wenige Buchstaben sind ohne eine wesentliche Entstellung in Hug's Facsimile wiedergegeben worden. So ist durchgängig falsch die paläographisch wichtige Form des α, ferner durften in den Buchstaben $\varepsilon\ \sigma\ \tau\ \gamma$ die Endpunkte oder Endhäkchen nicht fehlen; auch ist die Form von $\rho\ \varphi$ und χ so gut wie verfehlt. Dies alles wird sich vollkommen aus einer Zusammenstellung meiner Nachzeichnungen von Röm. 4, 4. mit der Hug's von derselben Stelle ergeben. Ich habe nicht nöthig zu versichern, dass ich meines Theils auf jede Linie und jedes Häkchen sorgfältigst geachtet habe.

Im Allgemeinen ist nun der Schriftcharakter im vatikanischen Codex ohne Zweifel dem höchsten Alterthume zugehörig; mit einziger Ausnahme des Codex Frid. Aug. (vgl. meine Prolegg. dazu) übertrifft ihn an Alterthümlichkeit keine einzige der mir bekannten griechischen Pergamenthandschriften.

---

dell' erudito viaggio in oriente che va ad intraprendere. Certamente da' suoi rari talenti ed energia ci aspettiamo felici risultati per la letteratura e buone scoperte. — Mi sono subito dato premura di segnare nella di Lei schedola, che rimando, le lezioni del codice vaticano da Lei desiderate. —

[1]) Miror quod nec Malus aliud in opere suo magno scripturae specimen vulgavit quam totum et ubique crassioribus instauratoris ductibus deformatum.

Nur in Betreff der Worte εν εφεσω muss ich ganz gegen Hug's Ansicht stimmen. Wäre εν εφεσω von der ersten Hand selber auf dem Rande nachgetragen worden, so hätte Hug darauf mit Unrecht ein so grosses Gewicht bei der Altersbestimmung des Codex gelegt. — Allein Hugs Angabe, diese Worte seien pari elegantia et assiduitate ac reliqua pars operis, sed charactere paullo exiliori geschrieben, muss ich entschieden in Abrede stellen. Augen, die der Paläographie kundig sind, werden von selber dieses Resultat aus meinem Facsimile gewinnen. Ich füge aber dazu noch folgende Erläuterung. Der ganze Charakter dieser Buchstaben ist ein wesentlich anderer als der der Textesschrift. In der Form des ε ist die sogenannte geschmälerte Unzialschrift unverkennbar; aber auch bei der kleinsten Schrift am Ende einer Zeile findet sich in den ältesten Handschriften niemals diese der späteren Zeit angehörige Schmälerung. (Vgl. darüber meinen „neuen Beitrag zur Neutest. Textkritik", Stud. u. Krit. 1844. 2.) Selbst auf den Codex Ephraemi und den Codex Alexandrinus leidet dies seine volle Anwendung. Aber die zahlreichsten Belege bietet der Codex Frid. Aug.; sie liegen in meiner durchgängig facsimilirten Ausgabe desselben Jedermann vor Augen. Was ferner die übrigen Buchstaben ausser ε anlangt, so enthalten sie sämmtlich sichtliche Abweichungen von der Schrift des Textes." — „Auch liegt ein Analogon von den Schriftzügen dieser Note im Codex vor. Act. 14, 21. nämlich schrieb die erste Hand μαθητευσᾶ, die spätere corrigirte daraus μαθητευσαντεσ. Hier treffen in dem spätern Zusatze: ντεσ besonders die Buchstaben ε und σ vollkommen mit denselben Buchstaben in εν εφεσω zusammen. Dazu kömmt endlich noch, was von Gewicht ist, dass die Tinte der Note gänzlich mit der aufgefrischten Stelle übereinstimmt, obschon sie offenbar ohne Auffrischung geblieben ist."

Nimirum haec eo curiosius tractare placuit quo maiorem is locus auctoritatem habet. Qua de re vide commentarium nostrum.

Brevi post me S. P. Tregelles Romam adiit ibique dum codicem Vaticanum per breve temporis spatium inspiciebat, recte animadvertit Rom 5, 1. a prima manu legi εχωμεν, ab altera εχομεν, item Rom 8, 11. δια το ενοικουν αυτου πνευμα

scriptum esse, non διὰ τοῦ etc. Cf. Prospectus of a critic edition etc 1848. p. 19.

Cum vero anno 1855. ad novam hanc Novi Testamenti editionem accedebam, omni ope atque opera nixus sum ut de dubiis Vaticani codicis lectionibus certior fierem. Ac satisfecit desiderio meo, praeter virum clarissimum Emil. Braun, litterarum orbi nuper ereptum, inprimis vir clarissimus meique studiosissimus Albertus Dressel. Misit enim ad me lectionum Vaticanarum indices tres, quarum 180 ad quattuor evangeliorum locos, 50 ad actus et epistulas pertinebant.

Denique hoc ipso anno circa festum paschale editio codicis prodiit quam dudum susceperat vir eminentissimus Angelus Maius. Quae ut melius cognoscatur, primum adponere placet nonnihil ex iis quae vir S. Rev. Carolus Vercellone, sodalis Barnabites, qui defuncto mense Sept. a. 1854. ipso A. Maio editoris partes sustinuit, Romae IV. Kal. Jul. a. 1857. praefatus est. Postquam ibi brevi expositum est de principatu quem Vaticanus liber inter omnes libros scriptos tenere videretur, et de desiderio parandae editionis quo orbis eruditus teneretur, Angelus Maius „quem nihil quod ad litterarum incrementum facere videretur fugiebat", „ab anno 1828. Biblia Graeca ad fidem codicis Vaticani typis committere statuisse" dicitur, „ut tandem aliquando studiosorum hominum votis satis faceret, calumniarum occasionem dispelleret, atque pretiosum in primis monumentum ab interitus discrimine vindicaret." Tum refertur, Maium „lacunas codicis censuisse ope aliorum codicum esse explendas, ut perfectam absolutamque utriusque Testamenti editionem e romanis praeclaris probatisque codicibus depromptam ipse exhiberet." Ita, ut Veteris Testamenti libros praetereamus, epistularum Pauli numerum dicitur „explevisse e codice vaticano num. 1761.", item apocalypsin „ex vetusto cod. vat. num. 2066. olim Bas. 105.*) Praeter quas lacunas etiam „alterius generis defectus sollicitum anxiumque editorem habuisse" dicuntur. „Quaedam enim fuerunt ab ipso amanuensi vel data opera vel imprudenter omissa, quae in suis Bibliis cl. Maius non est passus

*) Hoc loco quod additur: „quem Scholzius iampridem expenderat", error est. Scholzius enim nihil inde attulit. Cf. nostram eiusdem codicis editionem in Monumentis sacris ineditis a. 1846.

desiderari; hac tamen lege ut perpetuo adiectis notulis lectorem religiose, uti par erat, tum de codicis lacuna tum de adposito supplemento edocuerit. In his editor supplevit... Mc 16, 9—20. ex cod. vat. palat. num. 220. alias collato a Birchio et Scholzio; Act 28, 29. e cod. vat. 1761. Alia non pauca paene minoris momenti loca, quae ab eximio vat. cod. aberant, ex vulgatis edd. in suam recepit Maius, uti videre est... Mt 12, 47. Mc 15, 28. Lc 22, 43. 44. 23, 17. 34. Ioh 5, 3. 4. 7, 53—8, 12. 1 Pe 5, 3. 1 Ioh 5, 7. „Neque praetereundum ducimus cl. editorem de nostri codicis lacunis in N. T. occurrentibus, licet iamdiu notissimis vel in prolegg. vel in subiiciendis adnotationibus disputare voluisse." Interea vero „aliis gravissimis occupationibus distentus vix furtivis horis editioni Bibliorum operam navasse" dicitur, ita quidem ut editio demum circa annum 1838. fuerit expleta. Iam pergitur: „Verum perfecta demum impressione quinque voluminum, quibus integra Biblia exhibentur, cl. editor eadem sedulo revolvens sibi facile suasit suam editionem nisi curiosius naviterque castigaretur, criticis studiis haud maxime profuturam; utpote quae non satis accurata evasisset. Optime enim norat doctissimus vir haec studia in tanto disciplinarum ascensu summam requirere diligentiam omnemque sollertiam exposcere, quam tum ipse praestare nequiverat, tum saepius eius typothetae neglexerant." Postea pleraque editionis vitia inde explicantur quod Maius „codicem Vaticanum editurus nil aliud typothetis praeter nitidum textus Sixtini exemplum tradidit, quod in typis componendis imitarentur. Mox vero ipse prae manibus habens Vaticanum codicem singulasque paginulas ab officinatore librario ad experimentum compositas sibique oblatas relegens, ea omnia adnotabat quae ab ipso codice abludere comperiebat" etc. Quam rationem cl. Vercellone iure „singularem ac prope incredibilem" dicit. Emendandi vero vitia modus triplex editori placuit. „Nam I. censuit quaedam operarum *σφάλματα* facile corrigi posse ab ipsis librariis, qui aut abradendo redundantes litteras aut manu eas quae deerant subnectendo, editionem ad germanum codicis exemplum revocare possent." Addit ad haec Car. Verc. „Verba hoc pacto castigata nobis visum singulari indiculo adnotare, ut si forte aliena manu aliae correctiones in quodquam huius editionis exemplum inducerentur prudens lector secer-

nere valeat ea quae ipso iubente Maio mutata sunt.“ „II. Quaedam folia quae graviori aliquo typothetarum vitio maculata videbantur nec ita commode emendanda, Maius ex integro recudenda esse decrevit.“ Cui decreto demum post excessum ipsius Maii satis factum est. Novi autem Testamenti folia iterum prelo subiecta sunt sex. „III. Plura denique superant loca in quibus editio, tametsi leviter, a codice discrepare vel certe codicem ipsum minus perfecte reddere videbatur. Alias enim vel in litteris vel in accentibus aliisque notis διακριτικοις, quod numquam omnimode caveri licet, oberraverant typographi; alias ipsemet editor adnotare neglexerat quidquid in codice a prima vel a secunda manu confictum aut retractatum; alias demum, etsi ipsam codicis palaeographiam curiosius servandam existimasset, plura tamen quae ad singularem codicis orthographiam pertinent, quaeque universim in suis prolegg. declaranda statuerat vel invitus praetermisit.“ Ad hanc vitiorum classem cl. Vercellone haec adnotavit: Nos igitur tum editoris mentem assecuturos tum critices studiosis pergratum facturos esse existimavimus, si selectiora saltem quae nobis corrigenda occurrerint impense adnotaremus. Reliqua vero quae supererunt eruditis castiganda permittimus; imo ut summa ἀκριβεία castigentur optamus; modo quam bonam fidem perpetuo exhibuit servavitque cl. editor, eam nec nobis denegandam quis arbitretur.“ Sectione VIII. de scribendis prolegomenis disseritur. Ibi est inter alia: „De his plus semel Maius, praesertim postremo vitae suae anno, cum amicis verba fecerat.“ Tamen ille non reliquit nisi „praefatiunculam quam postremis vitae temporibus exaraverat.“ Sectione IX. Carolus Vercellone monet editionis perficiendae curam demandatam sibi fuisse postridie Non. Maii a. 1857. Sectione X. exponit cur nec ipse supplerit editionem addendis Prolegomenis. Ibi est inter alia: „Nam ipsemet Maius in suis schedis testatur Hugium et Tischendorfium fere omnia in hac palaestra praeoccupasse: et sane in horum scriptis multa industria et diligentia comparet, multa doctrina.“ Inprimis vero alter editor id egit „ut post tantas cunctationes ne diutius remoraretur editio.“ Nec vero properando opere id sibi consilii fuisse testatur, „ut ceterorum alacritatem moraretur, sed imo potius ut reliquis

paratior sit via, qua felicius incedant accuratiusque opus perficiant."

Quibus omnibus expositis vix opus est ut accuratius perscribamus quid nobis de editione Maiana videatur. Procul eam esse a perfectiore forma, quam viri docti et criticarum rationum amantes tali in opere vel maxime requirunt, quum ipse celeberrimus editor satis sensisse videtur, tum ingenue professus est praefationis auctor. Non raro quidem quae minus curate in Maii opere edita sunt variis collationibus, maxima Bentleianis, quas Maius si non ignoravit certe plane neglexit — tabula vero ad calcem adiecta plura vitia collationis Birchianae corriguntur — supplentur, tamen etiamnum supersunt de quibus dubites. Inprimis male habet quod lectiones a correctore tractatae non summa cum accuratione exploratae sunt; saepissime enim Maius non dedit nisi correctorem. Praeterea universa editionis ratio longissime discedit a ratione Monumentorum nostrorum sacrorum vel codicis Alexandrini vel aliorum codicum in usus criticos editorum. Refert enim tum litteris tum accentibus reliquisque signis tum interpunctione tum singularum partium distinctione vulgaris librorum sacrorum editionis speciem. Neque facsimile quod dicunt laudari potest, propterea quod nihil non a correctore crassioribus ductibus restauratum praebet. Nihilominus omnium collationum supplementa praebet plurima, nec exiguum nostri apparatus exstitit subsidium. Hinc quae praesto sunt in praesentia grato animo boni consulentes, librum quam celerrime Lipsiam accitum non modo per Iohannis evangelium et per totum alterum volumen inde ab act. 27, 39. omni cum cura ad apparatum adhibuimus, sed etiam quae inde ad priora tria evangelia et ad actorum textum ante 27, 39. lectionum subsidia peti possunt, in appendice Prolegomenorum supplenda curavimus*).

††C codex Ephraemi Syri rescriptus in bibl. olim Reg. nunc Imp. Paris. Nr. 9. Fragmenta evangeliorum continet haec: Matth. 1, 1. — 5, 15. *και τους αδελφους αυτου — ουδε καιουσι*

*) Ceterum in apparatu nostro, quo teste uteremur in excitanda lectione Vaticana, non adscribendum iudicavimus nisi ubi singularis suadebat caussa. Reliquis locis omnibus, adhibitis tot adminiculis, religiose provisum est ut verum daretur.

λυ 7, 5. — 17, 26. δοκον και — αρα 18, 28. — 22, 20. μοι ει — επιγραφη 23, 17. — 24, 10. η ο ναος — αλληλους 24, 45. — 25, 30. εαυτου — εκβαλεται 26, 22. — 27, 11. εις εκαστος — ιουδαιων 27, 47. — 28, 14. τινες — ποιησομεν. Marci 1, 17. — 6, 31. υμας — ηυκαιρουν 8, 5. — 12, 29. πον επτα — ει(ς) εστιν 13, 19. γαρ αι — finem. Lucae 1, 1. — 2, 5. και υπηρεται — εμνηστευμενη 2, 42. — 3, 21. λυμα κατα — λαον 4, 25. — 6, 4. επι — εδωκεν 6, 37. — 7, 16. και μη — λα. αυτον 8, 28. — 12, 3. νη μεγαλη — δωματων 19, 42. — 20, 27. σου οτι — αυτον 21, 21. — 22, 19. τοτε οι — εις την 23, 25. — 24, 7. εις την — ανθρωπου 24, 46. και ειπεν — finem. Iohannis 1, 1. — 41. δε εν· ο — ιωαννου 3, 33. — 5. 16. την μαρτυριαν — εν σαββατω 6, 38. — 7, 3. ω το θελημα — ινα και 8, 34. — 9, 11. πας ο — και ειπεν 11, 8. — 46. γουσιν αυτω — εποιησ. ιησους 13, 8. — 14, 7. λεγει αυτω — εωρακατε 16, 21. — 18, 36. οτι εγενηθη — κοσμου του 20, 26. και μεθ — finem. Praeterea monendum est quovis ineunte libro tres versus quippe minio scriptos tantopere evanuisse ut vix litterarum reliquiae erui possent, in textu vero continuo raros esse locos quibus vel membrana scissa vel litteris antiquissimis nimia correctorum iniuria affectis de lectione fuerit desperandum. Codex iste Alexandrino proximus est quum litterarum uncialium genere tum reliquis omnibus quae ad cod. Alex. antiquitatis probandae caussa adnotavimus, nisi quod levioribus praetermissis excipienda sunt haec: codex C Ammonii tantum sectiones absque numeris Eusebianis adscriptas habet, capitula vero maiora, quorum indices evangeliis praepositi sunt, per singulas paginas non repetuntur. Excellit etiam maiore interpunctionis raritate, etiamsi pro natura librorum palimpsestorum non ubique a nobis satis perspecta sit, item, quod grave est, maiore subscriptionum simplicitate. Sunt haec eiusmodi ut, quemadmodum iam Hugio visum est, codex C codicem A aetate paullulum antecedere existimandus sit. Ac mihi quidem ante medium saeculum quintum (in Aegypto) videtur scriptus esse. Deinde uno fere saeculo post (in Palaestina?) primum correctus (c**), secundum vero correctus unaque ad usum ecclesiasticum instructus (Constantinopoli) saeculo fere nono (c***). Denique saeculo XII. scripturis antiquis spongia deletis superscripti sunt tractatus 38 Ephraemi Syri Graece versi. Post interitum regni Graeci a Lascari Rhyndacemo

translatus una cum aliis edd. Florentiam, ex libris Catharinae de Medicis in bibliothecam Reg. nunc Imp. Paris. commigravit. Ibi scriptura biblica veteri a Petro Allixio saeculo exeunte XVII. primum detecta magno cum studio in lectionibus codicis cum textu Elzev. conferendis versatus est Wetstenius iuvenis circa annum 1716. Post quem duorum locorum lectionem invenit Griesbachius, nihil prorsus Scholzius, pauca eaque erroribus plena Fleckius. Roganti vero Fleckio obtemperavit vir de bonis promovendis litteris merentissimus Carolus Hase, bibl. Imp. libr. mss. conservator, curavitque annis 1834 et 1835. ut Giobertina quam vocant tinctura chemica ab homine eius artis perito singulis codicis foliis infunderetur. Qua re ut foliorum scissuris foraminibusque deformium permulta ad maiorem scripturae claritatem revocata sunt, ita haud pauca colorem tam fuscum et subnigrum induerunt ut legendi difficultas remanserit maxima. Unde factum est ut Fleckius de totius paginae 87. versibus 41 quos edidi nihil nisi duo versus erui posse affirmaret erraretque in notandis aliis gravissime, ut in nota vocum octo et viginti octies. Cf. cod. Ephr. Prolegg. p. 37 sqq. Totum codicem, in quo eruendo annis 1840—1842. Parisiis indefessa posui studia, irritum reddens Capperonieri aetate Griesbachii bibliothecae praefecti celebre dictum, neminem mortalium scripturam prorsus evanidam legere posse, accuratissime edidi Lipsiae 1843. cum prolegomenis uberrimis et appendice, in qua de locis fere mille et quingentis correctores expertis explicatur, insuper addita tabula ad similitudinem scriptorum et rescriptorum efficta diligentissime. Maximam quidem eo in labore difficultatem habebant tot loci vel semel vel bis correcti, de quibus plerisque Wetstenius prorsus erraverat.[1])

[1]) Ceterum nihil est quod magis doleam, quam quod in corrigendis editionis (prodiit a. 1843.) plagulis me absente nec unquam propter festinationem typographi consulto multo plura errata sunt quam in tali opere, cui ipse praeparando summam diligentiam impenderam tolerabile est. Aliquoties etiam nocuit is cuius opera Parisiis usus eram ad describendam partem foliorum mea manu ex ipso codice descriptorum, quae propter retractationes et emendationes non satis apta ad usum typographi videbantur. Ex longis itineribus redux anno 1845. statim in altero codicis Ephraemi volumine, quo Veteris Testamenti fragmenta continentur, vitiorum eiusmodi indiculum ad-

†D codex Bezae Cantabrigiensis. De eo Beza, qui academiae Cantabrigiensi anno 1581. Geneva dono misit, sic: „Est hoc exemplar venerandae vetustatis ex Graecia, ut apparet ex barbaris Graecis quibusdam ad marginem adscriptis, olim exportatum et in S. Irenaei monasterio Lugduni ita ut hic cernitur mutilatum, postquam ibi in pulvere diu jacuisset, repertum oriente ibi civili bello anno domini 1562.“ In quibus quo iure in monasterio Lugdunensi codicem repertum dicat, quod idem alibi repetiit, ut in litteris academiae Cantabrigiensi missis, satis dubium est. Uberius ea de re exposuit Wetstenius, post eum Semlerus et alii. Iudicavit Wetstenius pro Lugdunensi potius Claromontanum appellandum fuisse, utpote qui ex Claro monte antiquissima episcopi ad Arvernates sede prodisset. Cuius opinionis praecipuam caussam habuit quod teste Mariano Victorio in notis ad Hieronymum Guilielm. de Prato episcopus Claromontanus „antiquissimum codicem Graecum“ Tridentum attulerat indeque ad confirmandam Latinam lectionem Ioh. 21, 22. protulerat Graeca: *εαν αυτον θελω μενειν ουτως εως ερχομαι*: quae lectio quum ex nullo alio codice Graeco nisi ex Cantabrigiensi innotuerit, ipsum hunc episcopus Claromontanus attulisse visus est. Huc accedit quod in usum editionis quam anno 1550. Rob. Stephanus publicavit, idem codex, qua de re non dubitari potest, collatus est in Italia ab editoris amicis (*ὑπό τινων ἡμετέρων ἀντιβληθὲν φίλων*), signatus in ipsa editione littera *β*. Videntur itaque qui in turbis belli civilis thesaurum istum ad Bezam pertulerunt, unde ipsi nacti essent non satis recte retulisse. Certum hoc est, Bezam de sacris litteris egregie promeruisse quod tam rarum ac grave textus sacri monumentum dignissimis custodibus tradiderit. Textum evangeliorum (una cum actis

---

dendum curavi. Sed supervenerunt alia nonnulla. Non sunt quidem fere nisi quae ex vitio fluxisse appareat, etsi utrum librarii sint an typographi passim dubitare possis. Haec et si quae id genus alia in similibus operibus meis, item in editionibus codicum reliquorum, ut Alexandrini ut Cantabrigiensis ut Boerneriani, inventa erunt, in accuratum indicem redigam et ultimo volumini Monumentorum sacror. ined. inserenda curabo. Nunc certe in apparatu nostro nihil tale pro lectione codicis venditatum, quamquam nec ipsius librarii inepta vitia pleraque, nisi singulari caussa suadente, ad referendum idonea censebam.

apostolorum et brevi epistulae III. Iohannis fragmento Latino) Graecum et Latinum stichometrice scriptum continet, mutilum Matth. 1, 1. — 20. *Βιβλος — παραλαβειν* 6, 20. — 9, 2. *οπου — βεβλημενον* 27, 2. — 12. *και δησαντες — πρωτοβυτερων* Io. 1, 16. — 3, 26. *ελαβομεν — ειπον αυτω*. Suppleta sunt post X. fere saeculum (D^{***} s. D^{*}_{*}) Matth. 3, 7. — 16. *απο της — του θεου* (Latine 2, 20. — 3, 8. suppleta IX. fere saec.) Marc. 16, 15. *παση τη* — finem (Latine 16, 6. usq. finem suppleta IX. fere saec.) Io. 18, 13. — 20, 13. *εν δε καθ᾽ας — τι κλαιεις* (Latine 18, 2. — 20, 1. suppleta ut antea). Codicis textum quod attinet, proprium suum inter omnes Novi Testamenti codices locum tenet. A Latinis quidem quantopere pependerit, formae *λεπρωσου* (leprosi) *δανιηλου* (Danielis) *πετρους* (petrus) *σαμαριτανων*, *φλαγελλωσας* similesque aliae satis probant. Nihilominus maximo numero habendus est, cuius rei luculentissimum argumentum insignis cum Vaticano codice consensio est. Usu Alexandrinarum formarum passim superat reliquos omnes. Textum actuum apostolorum multis additamentis auctum habet, quorum non pauca cum notis conveniunt in margine Syrae Heracleensis inventis, ita ut ex Wetstenii sententia ipse codex in manibus fuisse credendus sit Thomae Heracleensis, Syram versionem cum Graecis exemplaribus Alexandriae conferentis. Ceterum scriptum existimo circa med. saec. VI., quod dubito an idoneis argumentis refutari possit. Supplementa vero quae indicavimus, inprimis quae pertinent ad tria evangelii Iohannis capita, textu Graeco praestant tali quem ex ipsis antiquissimis foliis deperditis fluxisse probabile sit. Splendide edidit Kipling Cantabr. 1793. fol. voll. II. Tamen loci plures sunt ubi de perfecta editoris fide dubitaverim, quemadmodum etiam Wetstenii notationes aliquoties ita a Kiplingio differunt ut vix ex errore esse videantur. Singula notavi ut ipse, ubi primum licuerit, in codice recognoscerem.

††E codex Basileensis K IV. 35. (antea citatus B VI. 21.) Circa
† medium saeculum XVI. ex manibus Iohannis de Ragusio, auctoritate concilii Basileensis ad Graecos legati, in coenobium Praedicatorum Basileense ex eoque in bibliothecam publicam Basileensem pervenit. Evangelia habet integra exceptis Luc. 3, 4. — 15. *ησαιου — περι* 24, 47. *και αφεσιν* usque finem. Praeterea tria folia, quorum antiquiorem quandam scripturam delevit spongia, minutis litteris suppleta

sunt: Luc. 1, 69. — 2, 4. ημιν εν τω — ειναι αυτον 12, 58. — 13, 12. εις φυλακην — προσειφω- 15, 5. — 20. -λως εως — κατε-φιλ. αυτον. Deletae scripturae, saeculi fere eiusdem quo totus codex scriptus est, a clar. Muellero Prof. Basil. magnam partem erutae specimina haec sunt: αναπαυσω υμας εν τρυφη αιωνια διδους υμιν αφεσιν αμαρτιων υμων· και γινεσθε υιοι της εμης βασιλειας· και συναναπαυσω υμας τοις εκλεκτοις μου — ως και αυτοι αυτοχειρες λοιπον.. εστρεφον τα ειδωλα συντριβοντες εις την γην παντα τα βδελυγματα· και οπου αν ηυρισκον αγαλμα ηδρυμενον· λιθοις κατακ.. νοντες ως βορβορον ερριπτον· εις αισχυνην εσχατην και εις γελωτα πολυν των σεβομενων αυτα· και προσκυνουντων αυτα· λεγοντες τοις ανομοις αρχουσι και τυραννοις· ιδου τα σεβασματα υμων· των αισθητων τα κωφα και ασθενη· τυφλα και ακινητα· οις υμεις λατρευετε· αλαλοις οι λογικοι· ους θεος ετιμησεν κατ εικονα ιδιαν· ιν επιγινωσκετε την αυτου δυναστειαν. Scriptus videtur codex saeculo octavo medio. De rationibus eius palaeographicis uberius disserui, ratione potissimum Rinckii et Hugii habita, in Stud. et Crit. Heidelb. a. 1844. Vide Neuer Beitrag zur Neutestamentl. Textkritik, namentlich zu der dieselbe betreffenden Palaeographie.“ Inter codices nostros unciales secundi ordinis praecipuum locum tenet, nec indignus erit qui totus edatur. Gratae erunt etiam notae eius frequentissimae ad usum ecclesiasticum pertinentes. Totum codicem ineunte anno 1843. contuli, favente cum b. De Wettio illustri bibliothecario Gerlachio. Collata mea cum ecclesiasticis notis omnibus Muellerus cl. recognovit; post etiam Lipsiae percurrit cl. Tregelles. E†† est corr. min. litt. usus; sed supplementa simplici E notata. †

†F codex Boreeli, nunc Rheno-Traiectinus. Postquam a Wetstenio usque ad nuperos Novi Testamenti editores repetitum est: „Ubi codex iste nunc lateat rescire nondum potui,“ Iod. Heringa, clarus dum vivebat in acad. Rheno-Trai. Prof., reperit latentem Arnhemiae in J. M. Roukensii bibliotheca, ex qua ante viginti fere annos in bibliothecam publicam Rheno-Traiectinam pervenit. Continet evangelia, sed folia permulta periere. Incipit nunc Matth. 9, 1; sed 7, 6. — 8, 34. Wetstenii tempore nondum avulsa erant; exit Io. 13, 34. Desunt praeterea, quorum plura Wetstenii tempore nondum desiderabantur: Matthaei 12, 1 — 44. 13, 55. — 14, 9. 15, 20 — 31. 20, 18 — 21, 5. Marci 1, 43 — 2, 8. 2, 23 — 3, 5. 11, 6 — 26.

14, 54. — 15, 5. 15, 39. — 16, 19. Per evang. Lucae lacunae plurium versuum sunt XXIV. Iohannis 3, 5. — 14. 4, 23. — 38. 5, 18. — 38, 6, 39. — 63. 7, 28. — 8, 10. 10, 32. — 11, 3. 11, 40. — 12, 3. 12, 14. — 25. Lectiones huius codicis variantes a Matth. 7, 6. usque Luc. 11. Wetstenius a viro docto sibi communicatas suis inseruit commentariis. Anno vero 1843. H. E. Vinke egregie de re Ni Ti critica eo promeruit quod curiose edidit Iodoci Heringa disputationem de codice Boreeliano, docte institutam et ad criticorum usum ita comparatam ut editionis ipsius codicis locum teneat. Raro de aliqua re dubius haerebam. Aestate anni 1841. academiam celebrem Rheno-Traiectinam ipse eo consilio adii ut codicem accurate conferrem. Cuius rei quum mihi propterea non fieri posset copia, quod libellus beati Heringa iam destinatus esset typis, satis habui ipsum codicem perlustrare. Adhibita vero collatione manu Iodoci Heringa scripta facile intellexi nova collatione me supersedere posse. Ad haec respiciens editor disputationis in praefatione sua significavit, dum suo ipsius desiderio satisfaceret, etiam operam se dedisse ut nominatim Schulzii et Tischendorfii satisfaceret desideriis. Apud Wetst. si quid notatum reperi cuius notandi non amplius facultas erat Iodoco Heringa, pro F signum F^w i. e. F Wetstenii in apparatu posui. Adscribendus est saeculo p. Chr. nono.

††F^a codex Coislinianus Parisiensis. Est is quem Wetstenius actorum π fecit. Invenerat enim in scholiis codicis Coislin. 1., qui Octateuchum cum Regum libris continet, Act. 9, 24. 25. Quae scholia denuo perlustranti mihi anno 1842. evangeliorum et actorum et epistularum loci viginti reperti sunt. Hos edidi et illustravi in Monumentis sacris ineditis Lips. 1846. p. 400 sqq. Prol. § 7. tab. III. nr. 8. Scripta sunt fragmenta ista saeculo fere ineunte septimo. Ex evv. haec sunt: Matth. 5, 48; 12, 48; 27, 25. Lucae 1, 42; 2, 24; 23, 21. Iohannis 5, 35; 6, 53. 55. Reliqua vide infra.

††G codex Andr. Seidelii qui cum codice $\aleph$ ex oriente attulit, † post a La Crozio emptus et Chstphoro Wolfio dono datus, qui teste Wetstenio in Angliam transmisit Richardo Bentleio (? vide infra), nunc Harlejanus 5684. Musei Britannici. IV evangelia continet, locis multis mutilus. Incipit Matth. 6, 6. τῳ πατρι σου. Praeterea desunt Matth. 7, 25. — 8, 9. 8, 23. — 9, 2. 28, 18. — Marc. 1, 13. (sed 28, 18. usque Mc. 1, 8. sup-

pleta sunt litteris minusculis.) 14, 19. — 25. Luc. 1, 1. — 13. 5, 4. — 7, 3. 8, 46. — 9, 5. 12, 27. — 51. (haec litteris minutis supplevit manus recentior, sed non eadem quae Mt. 28, 18 sqq. addidit.) 24, 41. — finem. Ioh. 18, 5. — 19. (suppleta eadem manu qua Mt. 28, 18 sqq.) 19, 4. — 27. Praeterea textum dimidii fere folii continet fragmentum in libris Richardi Bentleii inventum cum iisque in bibliothecam collegii S. Trin. Cantabr. translatum. Incipit prior pagina *ὀφθαλμός σου-ξιος σκανδαλίζ-ἐξελε αὐτὸν· κ-βάλε ἀπὸ σοῦ. συμ* (haec quattuor versus efficiunt), exit: *Ερρήθη δὲ· ὅτι ὃς ἂν ἀπολύση τὴν γυναῖκα αὐτοῦ* (sunt 3 vv.), i. e. Mt. 5, 29—31. item altera incipit *τις σὲ ῥαπίσει-ί τὴν δεξίαν σου-αγόνα· στρέψον* (3 vv.) exit *πήσεις τὸν πλησίον σου· καὶ μῖσησεις τὸν ἐχθρὸν σου* (3 vv.) i. e. Mt 5, 39—43. Videtur hoc fragmentum ipsius codicis ut specimen a Wolfio missum esse ad Bentleium*). Collationem codicis cum editis instituit J. Chstphor. Wolf in Anecdotis Gr. III. p. 48 sqq. Hamburgi 1723. Secutus est Wolfium Wetstenius; perpauca supplevit Griesbachius. Accurate vero fragmenta ista omnia cum ed. mea 1841. contuli Londini aestate anni 1842; rursusque ea quae aliter se legisse cl. Tregelles mihi retulerat, recognovi 1855. Saec. est noni vel decimi. $G^{*}_{*}{}^{*}$ s. G^{***} sunt supplementa, $G^{mg\ eccles}$ notae eccles. in mg.

†† H codex Seidelii, post La Crozii et Wolfii, nunc Hamburgen-
† sis bibliothecae publicae. Textum 4 evangeliorum continet, sed multis locis mutilum. Incipit Matth. 15, 30. *παρα τους ποδας αυτου.* Rursus deficit 25, 33. — 26, 3. Marc. 1, 32. — 2, 4. 15, 44. — 16, 14. (usque *αυτων και*) Luc. 5, 18. — 32. 6, 8. — 22. 10, 2. — 19. Ioh. 9, 30. — 10, 25. 18, 2. — 18. 20, 12. — 25. Praeterea fragmentum codicis, simile fragmento codicis G, de quo modo expositum est, exstat in schedis Richardi Bentleii, continens Lc 1, 3—6. *θεόφιλε· ἵνα ἐπιγνῶς π-θης λόγων τὴν ἀσφάλειαν* usque *πορευόμενοι ἐν πᾶσαις ταῖ*[σ], item *αυτον ο αγγελος·* (accentus periere) *μὴ φοβοῦ-ότι εἰσηκούσθη· ἡ δέησίς σου·* usque *ν καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ· καὶ-λησθήσεται ἔτι· ἐκ κοιλίας* Lc 1, 13—15. Notabile est hunc codicem cum Ammonii sectionibus non una adscriptos habere canones Eusebii.

*) Transscripsi et hoc et fragmentum codicis H nuper Cantabrigiae, sed hoc quidem ad ipsum locum Matthaei tum iam typis exscriptum non conferre poteram. Propterea adhibui infra ad supplementa.

Pertractavit codicem una cum cod. G Christophor. Wolfius in Anecdotorum suorum tomo III. l. l. Post Wolfium primus attigit cl. Prof. et bibliothecarius Petersen in ea quam edidit historia bibliothecae urbis Hamburgensis Hamb. 1838. Cf. pag. 225 usque 229. Anno vero 1850. totum codicem accurate contulit S. P. Tregelles, qui Hamburgo Lipsiam reversus exemplar, in quo lectiones notaverat, mecum communicavit. Inde quae excerpseram adhibitis rursus ipse multas codicis partes contuli anno 1854. Saeculi videtur exeuntis noni vel decimi ineuntis.

††I codex bibliothecae Imp. Petropolitanae, ad quam nuper transiit ex collectionibus meis. Detexi enim fragmenta quibus constat in pulvere bibliothecae orientalis, quum anno 1853. Aegyptum cum terris quae adiacent secundum perlustrabam. Folia sunt 28 i. e. 20 simplicis et 8 duplicis sive maioris formae; sunt enim omnia eum in modum rescripta, ut Georgiana, quae Graecis deletis superimposita sunt, minorem Graecis et quidem fere dimidiam formam habeant. Accurato singulorum examine facto intellexi septem antiquissimorum codicum reliquias his foliis contineri. Ad primum pertinent Ioh. 11, 50 — 12, 9. 15, 12 — 16, 2. 19, 11—24. Ad alterum 1 Cor. 15, 53 — 16, 9. Tit. 1, 1—13. Act. 28, 8—17. Ad tertium Mt. 14, 13—16. 19—23. 24, 37 — 25, 1. 25, 32—45. 26, 31—45. Mc. 9, 14—22. 14, 58—70. Ad quartum Mt 17, 22 — 18, 3. 18, 11—19. 19, 5—14. Luc. 18, 14—25. Ioh. 4, 52 — 5, 8. 20, 17—26. Ad quintum Act. 2, 6—17. 26, 7—18. Ad sextum Act. 13, 39—46. Ad septimum Luc. 7, 39—49. 24, 10—19. Ex his quae codicis primi, quae secundi, quae tertii esse diximus, aetate vix differunt, quamquam primi quae sunt scripturam a reliquis eo diversam praebent quod rarissime initiales litteras habent easque ceterarum magnitudinem minimo momento antecedentes. Sunt autem omnia tria ita comparata ut nec aetate nec textus praestantia cedere videantur codicibus C et A. Adscribenda igitur sunt saeculo quinto. Quarti vero codicis reliquiae potius VI. quam V. saeculi esse videntur, codici P Guelferbytano rescripto admodum similes. Accedunt ad eas proxime quas VII. loco recensuimus, evangelii Lucae partes. Ceterum haec evangeliorum fragmenta commune hoc habent, quod Ammonii sectiones absque Eusebii canonibus textui adscriptas habent. Reliqua

sunt tria actorum folia, numeris V. et VI. a nobis insignita. Differunt haec inter se maxime eo, quod duo folia textum per totam paginam continuum continent neque prorsus accentuum usu carent, tertium vero pariter ac reliqua fragmenta omnia textum habet duabus columnis distinctum eumque accentibus vacuum. Nihilominus vix differunt aetate videnturque adscribenda esse saeculo VII. Folia pleraque permagna legendi difficultate laborant, neque tamen in iis legendis tinctura chemica usus sum exceptis paucissimis. Edidi accurate in Monumentorum sacrorum nova collectione, volumine primo a. 1855. Textum ibi habes a pag. 1 usque 48; commentarium in Prolegg. pag. XIII usque XIX., facsimilia quae vocant sex in tabula I. Ad quae addidi septimum in Anecdotis sacris et profanis tabula III. nr. VI.

††K cod. Reg. nunc Imp. Paris. Nr. 63., ab insula unde a. 1673. † in bibliothecam Colbertinam pervenit plerumque Cyprius dictus. In iis quae subscripta sunt commendatur liber praeter Mariam etiam Sancto Eutychio: *προσδέξη ταύτην* (praecedit *ἡ δέλτος*) *ἡ ἁγία θεοτόκος καὶ ὁ ἅγιος Εὐτύχιος*. Praeterea inde apparet alium scripsisse ipsum textum, alium adscripsisse capitulorum indices et notationes in margine itemque quae evangelia subscripta habent. Continet evangelia IV integra. Aliorum collationes Scholzius, qui idem descripsit in Curis criticis in historiam textus evangeliorum Heidelb. 1820., multis auxit erroribus. Anno 1842. institui collationem accuratissimam, quam postea Lipsiae percurrit S. P. Tregelles. Scriptus videtur saeculo nono medio vel exeunte.

††L codex Reg. nunc Imp. Paris. Nr. 62. Textum evv. integrum praebet exceptis locis quinque his: Mt. 4, 22. — 5, 14. *οι δε — κειμενη* 28, 17. *και ιδοντες* usque finem Mc. 10, 16. — 30. *τας χειρας* (exit cod. *κατηυλογει τιθεις*) — *τω αιωνι* 15, 2. — 20. *και επηρωτησεν — τα ιδια*. Io. 21, 15. *συ οιδας οτι* usque finem. Post varia hominum criticorum imprimis Griesbachii studia circa hunc „excellentissimum librum," „incredibili cum venerandis illis exemplaribus quae Origenes olim suis manibus versavit consensu" insignem ac prae reliquis omnibus celebri Vaticano codici affinem, nuper totum Parisiis transscripsi et ex schedis meis edidi in Monumentis sacris ineditis p. 57. — 399. Prol. § 6. tab. I. nr. 7.; III. nr. 7. Ibidem accuratissimis

facsimilibus provisum est ne quis amplius pessima Hugii tabula in errorem ducatur. Scriptus videtur octavo saeculo.

††M codex Reg. nunc Imp. Paris. numero 48., a Francisco des † Camps abbate regi Ludovico XIV. primo die anni 1706. dono datus. Evangeliorum textum integrum habet. Litterarum uncialium genere scriptus ést simili atque evangeliorum codex V; in quo quidem minime cum Hugio operosam antiquiorum litterarum imitationem sed non vulgarem scripturae elegantiam inveni. In marginibus passim habentur notae ipsa prima ut puto manu minusculis litteris exaratae, quarum ratio egregie convenit cum Platone Oxoniensi, cui subscriptus annus est 896, aliisque codicibus minusculis eodem nono saeculo scriptis. In ultimo folio Arabica quaedam adnotata sunt, sed sunt lectu difficillima; celeb. Reinaud, vir Arabicarum litterarum peritissimus, certe nomen Hierosolymae in iis invenit. Textum totum cum menologiis et synaxaxiis, quae ex hoc codice pariter atque ex codice Cyprio satis vitiose edidit Scholzius, diligentissime anno 1841. descripsi. Fortasse non indignus est editione. Exaratum censeo post med. saec. IX.

††N: hoc signo comprehendimus quae antea pro tribus variis fragmentis in libris criticis venditata sunt, quemadmodum ipsi in editione anni 1849. siglis INF distinximus. Sunt enim, quod ante nos nullus dum suspicatus erat, disiecta membra unius eiusdem corporis; cuius quum olim aliquis folia duodecim nactus esset, singulari et membranae et litterarum luxu prae ceteris insignia, optimum ex iis quaestum facturus sibi videbatur si singula separatim venderet. Itaque sex Romae vendidit, duo Vindobonae, Londini quattuor. Constant autem membrana subtili ac purpureo colore tincta; textum duabus columnis dispositum habent eumque litteris argenteis scriptum, nisi quod dei et Christi nomina auro distinguuntur. Litterae paullo sunt grandiores quam in codd. ABC, sed plane rotundas ac quadras formas habent. Interpunctio rara est nec nisi puncto simplici ad caput litterae posito efficitur. In margine notata sunt capita Ammonii Eusebiique canones, neque desunt capitulorum maiorum tituli. Praestat textus formis Aegyptiacis ut *λημψομε, ειχοσαν*.

Ac Romae quidem quae in thesauris Vaticanis deposita sunt (r), de nostratibus ante me nemo vidit. Augustinus enim Scholzius, asserens quinque esse folia quum revera sint sex,

in lectionibus variantibus eius secutus est eum qui folia mss. cum editis contulit. Is est Gaetanus Marini, cuius manu variae lectiones notatae, exigua quidem accuratione ac fide, anno 1843. ipsi codici adiacebant.

Nec vero aeque ac Vaticanae reliquiae folia duo latuerunt quae Vindobona possidet (N). Iam enim Lambecius ea in suo de bibl. Caesarea commentario descripsit eoque duce Montefalconius et Wetstenius. Quum vero cum celeberrimis Vindob. fragmentis libri Genesis in unum compacta essent, opinio obtinebat eiusdem olim utraque codicis fuisse. Quod primus negavit Treschovius in Tentamine descriptionis codicum a. 1773. pag. 124. Idem totum textum descripsit, eumque insecutus passimque ut sibi videbatur corrigens lectiones variantes dedit Franc. Car. Alter in N. T. Viennae 1787. I. p. 999 sqq. Sed a neutro hi versus quamvis pauci recte lecti sunt.

Ad folia quattuor Musei Britannici transeo, signata Tit. C. XV... XIV. B. Ea Wetstenius, ut asserit, anno 1715. vidit atque contulit, post eum nemo, neque Griesbachius, retractasse videtur. Quem enim errorem circa haec folia, quae ex charta Aegyptiaca constare dicebat, praeivit Wetstenius, eum fideliter omnes usque ad Scholzium repetierunt critici. Ut autem Wetstenius codicem suum I male descripsit, ita etiam peius contulit, si tribus tantum ad Iohannis textum lectionibus notatis contulisse dici potest. Quod in codice tam antiquo atque insigni satis iniquum erat.

Sed vide quae huc pertinent reliqua in Monumentis meis sacr. ineditis a. 1846. ubi Prolegg. § 3. accuratius descripsimus, additis tribus quae vocant facsimilibus tabula altera, et a pag. 11 usque 36. edidimus textum. Continetur omnibus duodecim foliis: Mt 19, 6—13. 20, 6—22. 20, 29 — 21, 19. (r) 26, 57—65. 27, 26—34. Luc. 24, 13—21. 24, 39—49. (olim N) Ioh. 14, 2—10. 15, 15—22. (cum duobus extremis Matthaei fragmentis olim l). Scripta videntur sexto p. Chr. saeculo fere exeunte. (In ed. mea lege *ναζαρεττης* pro *-ρετης* Mt 21, 11.)

††Nᵇ codex Musei Britannici numero 17, 136. insignitus, qui ex eorum est numero qui nuper ex deserto Nitriensi Londinum allati sunt. Forma sedecima hymnos Severi Syriace continet. Huius folia quattuor, numeris 117 et 118. 127 et 128. notata deleto Graeco aliquo textu biblico rescripta esse quum mihi

significasset is qui a librorum Syriacorum custodia est, vir litterarum orientalium longe peritissimus, Graecis legendis omni studio incubui. Quibus curiosius inspectis duplicem scripturam Syriacam superimpositam esse intellexi, unde quantopere difficultas legendi augeatur in promptu est. Contigit tamen ut uno tantum loco excepto, cuius lectio dubia manebat, quicquid Graecarum litterarum superest legerem ac describerem. Quae quidem omnia propter formam libri Syriaci minimam vix plus decem textus sacri et quidem evangelii Iohannis versus efficiunt. Sunt autem reliquiae codicis cuius aetatem pauci alii adaequant, pauciores etiam superant. Uncialium litterarum genus purum est, item interpunctio simplicissima; scriptura nullis utitur initialibus. Hinc aetatem definienti vix aliud dubitare licebit, quam utrum quinto an quarto saeculo scriptus sit. Quartum quidem quominus praeferamus, non impedimur Ammonii numeris textui adscriptis: hos enim iam tum in usu atque auctoritate fuisse, testes sunt Epiphanius atque Hieronymus. Praeterea ipse textus pluribus locis cum iis consentit testibus quos antiquissimam textus rationem tradere consentaneum est. Loci evangelii Iohannis, ad quos haec fragmenta spectant, sunt: XIII, 16—17. 19—20 23—24. 26—27. XVI, 7—8. (ibi *και* ante *ελθων* addendum esse, quippe male in ed. praetermissum, ad ipsum locum 16, 8. notavimus in comm. nostro.) 12—13. 15—16. 18—19. Edidimus addito brevi facsimili in Monumentis sacr. ined. Nov. Coll. vol. II.

†O[1]) codex Mosquensis S. Synodi Nr. CXX., ex monte Atho.

---

[1]) Quod hoc siglo olim, ut a Wetstenio, Griesbachio, Scholzio, insigniebatur fragmentum Montefalconii, ex evangelistario potius quam e continuo evangeliorum textu desumptum est. Idcirco ex hoc indice iam anno 1849. expunximus. Difficile quidem est de quattuor versibus quorum tres mutili sunt certi quid dicere; sed in evangelistarium decimi fere saeculi quadrat quum litterarum genus tum signa quibus in ecclesiasticum usum textus distinguitur. Accedit quod v. 14. ad verba *οτι πας ο ψων* deest numerus Ammonianus. Haec cui non probant quod volo, ei innumera codicum Ni Ti fragmenta offerri poterunt, si quis ex tot quae supersunt evangelistariis uncialibus sive singula folia sive foliorum fragmenta decerpere velit. Continet autem fragmentum istud Lc 18, 11—13. *αρπαγες* — *οφθαλμους* cum v. 14. inde a *τον οικον*. (In quibus lectionem *η γαρ εκεινος* c. edd.

Sunt folia octo (potius dicendum est quattuor; altera enim quattuor nil nisi initium evang. Ioh. 1, 1—4. exhibent), a bibliopega agglutinata codici homiliarum Chrysostomi. Praeter Ioh. 1, 1—4. continent Ioh. 20, 10—13. *απηλθον — κλαιεις* 15—17. *λεγει αυτη — θεον υμων* 20—24. *εχαρησαν ουν — ηλθεν ο ιησους*. Quibus textus partibus aliquid scholiorum minutis litteris adscriptum est. Edidit textum Chr. Fr. Matthaei, cui est cod. 15., in ed. epp. Pauli ad Thess. et ad Timoth. Gr. et Lat. Rigae 1785. p. 258—260. Idem facsimile exhibuit in editione sua apocalypsis Rigae 1785. post praefationem. Noni videtur esse saeculi.

††O^a : ita designavimus duos hymnos, alterum Mariae Lc. 1, 46—55. alterum Zachariae Lc. 1, 68—79. in codice Guelferbytano Latino saeculi VIII. vel IX. grammaticam Pompeii continente litteris uncialibus Graecis saeculi noni scriptos. Edidimus et illustravimus in Anecdotis sacris et profanis a. 1855. pag. 206 sqq.

††O^b : sunt iidem duo hymni de quibus ad O^a dictum est, Lc. 1, † 46—55 et 68—79. una cum tertio Lc. 2, 29—32. inventi in psalterio bibliothecae Bodlejanae D. 4. 1. (120. Bodl.) saeculi noni. Eodem loco Anecdotorum, ubi de prioribus exposuimus, tractantur etiam isti.

†O^c : est hymnus Mariae Lc. 1, 46—55. in celebri psalterio Veronensi Graeco Latino sexti ut videtur saeculi scriptus. Editus est codex ille, cuius Graeca Latinis litteris expressa sunt, a Blanchino in Psalterio duplici, quod adiunxit Vindiciis suis canonicarum scripturarum Romae 1740. Cf. ibi pag. 275. Initium sic habet: Megalyni e psyche mu ton Quirion Ce egalliasen to pneuma mu epi to theo to soteri (cod. *sori*, quod compendium scripturae videtur) mu. Cf. editionem meam Vet. Test. Gr. secundum LXX. 1856. ubi in Prolegg. p. LIX. longius specimen exhibui.

†O^d sunt tres ex Luca hymni 1, 46—55. 68—79. 2, 29—31., quemadmodum leguntur in celebri psalterio Turicensi purpureo argenteis aureisque litteris scripto saeculi fere septimi.

---

pl. tuetur.) Haec ipsa incidunt in pericopam Lc. 18, 10—14. praescriptam in cod. K *τῇ κυριακῇ ῑϛ*, in cod. M *τῇ κυριακῇ τοῦ τελώνου*. (Quae ex more suo minus recte exscripsit Scholz N. T. I. p. 469.)

Totum psalterium editurus sum in Monumentorum sacrorum nova collectione, cuius efficiet volumen IV.

††Oe In codice Sangallensi 17. partim Latine partim Graece †scripto inveni eosdem hymnos tres: Lc. 1, 46—55. 68—79. 2, 29—31. ab homine Latino saeculi noni ut videtur scriptos.

†P et †Q. His siglis dudum insiguiuntur duo codices Guelferbytani rescripti. Primus enim Franc. Ant. Knittel post med. saec. XVIII. in codice, qui originum libros XX et epistulas VI Isidori Hispalensis continet, invenit varias veterrimas scripturas sub recentiore latentes, in iisque praeter pretiosas aliquot versionis Ulfilae reliquias non exigua duorum codicum evangeliorum fragmenta. Inventis thesauris vehementer delectatus anno 1762. edidit librum hoc titulo: Ulphilae versionem Gothicam nonnullorum capitum epist. Pauli ad Romanos, venerandum antiquitatis monumentum pro amisso omnino atque adeo deperdito per multa saecula ad hunc usque diem habitum, e litura codicis cuiusdam ms. rescripti, qui in augusta apud Guelpherbytanos bibliotheca adservatur, una cum variis variae litteraturae monimentis huc usque ineditis eruit commentatus est datque foras F. A. Knittel, metropolit. eccles. ap. Guelph. archidiac. Edidit in hoc libro accurate omnia quae legerat in duobus evangeliorum cdd. rescriptis. At quod dudum suspicatus eram, novis studiis multo plura quam Knittelius eruit ad lucem revocatum iri, id plenissime summoque cum gaudio expertus sum. Auctumno enim anni 1854. contigit mihi, favente bibliothecario clarissimo Schoenemanno, ut utrumque codicem totum legerem exceptis tantum novem fere dimidiatis versibus qui initio evangeliorum Marci et Lucae rubro olim scripti erant proptereaque nullum scripturae ablutae vestigium reliquerunt. Tincturam chemicam non adhibui nisi ad unam litteram exeunte pagina positam (o in voce *βαθεος*). Quum igitur antea de columnis 228, quibus uterque codex constat, 17 plane nondum lectae essent, 36 aliae minima ex parte rursusque 44 aliae maiore tantum ex parte, non parva Knitteliani laboris supplementa parare licebat. Praeterea vero etiam in iis quae legit Knittelius, saepe falsus est, quemadmodum Mt 11, 9. *εξηλθετε* dedit pro *εξηλθατε*. Mc 1, 10. *ιδε ις σχιζομενους* pro *ιδεν σχιζομενους* Mc 14, 15. *ανωγειον* pro *αναγαιον* Lc 5, 1. *γεννεσαρετ* pro *γεννησαρετ* 7, 48. *αφεωνται σου* pro *αφεωνται σοι* 11, 2. *επι της γης* pro *επι*

γης 9, 28. τον πετρον pro πετρον 8, 48. ο δε pro ο δε ιη 11, 36. αναλυσει pro αναλυση 18, 39. εκραξεν pro εκραζεν 19, 8. ημισεα pro ημισια etc. Multo etiam saepius orthographiam antiquam neglexit, item interpunctionem ac minutas res omnes. Propterea imperfectissimum Knittelii laborem — a quo etiam Lachmannus pendebat totus — digne compensaturus utraque fragmenta denuo editurus sum in Monum. sacror. ined. nova collectione, voll. III et V. Ceterum dubitare non possum quin altera ab alteris aetate differant, qua de re uberius suo loco exponam. Codicem enim P sexti, codicem Q quinti saeculi esse existimo. Fragmenta autem quae continent, haec sunt:

†P Matth. 1, 11—21. της μετοικεσιας — δε υιον 3, 13 — 4, 19. τοτε παραγινεται ο ιησους — οπισω μου και ποιησω 10, 7 — 19. οτι ηγγικεν — οταν δε παρα 10, 42 — 11, 11. και ος — αμην 13, 40—50. εν τη — οδοντων 14, 15 — 15, 3. αγορασωσιν — την εν 15, 29 — 39. μεταβας — απολυσας. Marc. 1, 1—10. Αρχη — αγαπητος εν σοι 3, 5—17. επι τη — τον ιακωβου 14, 13 — 24. αυτοις υπαγετε — εκχυννομενον 14, 48—61. συλλαβειν — επηρωτα 15, 12 — 37. ιουδαιων — εξεπνευσεν. Lucae 1, 1—13. ταξασθαι — ζαχαρια 2, 9—20. επεστη — προς αυτους 6, 21 — 42. οτι χορτ. — οφθαλμω σου 7, 32 — 8, 2. παιδιοις — επτα 8, 31 — 50. και παρεκαλει — μονον πι 9, 26—36. τουτον — εν τω 10, 36 — 11, 4. ληστας — ημιν και μη 12, 34—45. εκει και — ερχεσθαι και 14, 14—25. ανταποδοθησεται — προς αυτους 15, 13 — 16, 22. παντα — αβρααμ 18, 13 — 39. μοι τω — υιε δαδ 20, 21 — 21, 3. και ου — αληθως 22, 3—16. εισηλθεν — εν τη βασι 23, 20—32. λαος προσεφωνησεν — και οτε 23, 45 —56. ταπεταομα — βαθεος 24, 14 — 37. και αυτοι — θεωρειν. Iohannis 1, 29—41. ερχομενον — ακολουθησαντων αυτω 2, 13—25. και εγγυς — παντας και 21, 1—11. εφανερωσεν — μεστον

†Q Habentur ibi haec: Lucae 4, 34 — 5, 4. εκ τι — επαναγαγε εις το βα 6, 10—26. θη η χειρ — κατα 12, 6—43. επιλελησμενον — ο δουλος 15, 14—31. εγενετο — ειπεν αυτω 17, 34 — 18, 15. ται και ο πετρος — ιδοντες 18, 34 — 19, 11. και αυτοι — μελλει η βα 19, 47 — 20, 17. λαου — τι ουν 20, 34 — 21, 8. οι υιοι — πολλοι γαρ 22, 27 — 46. σω υμων — και ειπεν 23, 30 — 49. γειν τοις ορεσιν — οι γνωστοι Iohannis 12, 3 — 20. πολυτιμου — εν τη εορτη 14, 3 — 22. μας προς εμαυτον — εμφανιζειν σε

††R [1]) codex rescriptus Musei Britannici, in quod ex monasterio Coptorum Nitriensi cum magna collectione codicum antiquissimorum, inprimis Syriacorum, nuper perlatus est. Exposuit hac de re uberius vir S. Ven. Guilielm. Cureton in praefatione libri cui titulum fecit: The festal letters of Athanasius etc. a. 1848. Perlustrans enim is primus thesauros illos ex Aegypto Londinum advectos, quo est acumine et magna litterarum experientia, detexit libros multos plus uno nomine insignes. Quorum in numero non ultimum locum occupat is qui scripta Severi Antiocheni ex Eutychiana haeresi clari continet. Ut enim magni momenti est Syriacus textus, nono vel decimo saeculo scriptus, inedita Severi scripta continens, ita etiam maioris sunt Graeca, quibus deletis Syriaca superscripta sunt. Edidit inde celeb. Cureton palimpsestum suum Homerum, praeter quem et Euclidis fragmenta nonnulla plurimas evangelii Lucae partes continet. Has quum primum anno 1849. videbam, is ipse qui detexerat editurus erat, quemadmodum in editionibus meis Novi Testamenti 1850 et 1854. indicavi. Quum vero ex Curetonii litteris rescivissem, aliis laboribus eum tam occupatum esse ut palimpsestas Lucae Graeci reliquias non amplius cogitaret edere, operam dedi ut rursus et quam primum Londinum venirem. Quod ubi contigit, vere ineunte anni 1855., nihil antiquius habui quam ut Graeca Lucae sub Syriaco Severi textu latentia investigarem. Investigandi labor haud exiguus erat, praesertim caelo plerumque

---

[1]) Quod olim hoc siglo insignitum erat fragmentum Tubingense, Ioh. 1, 38—50., ex evangelistario undecimi fere saeculi est propterea que immerito in hunc indicem relatum. Cuius rei argumenta haec sunt: XII versus quos continet ex media pericopa Ioh. 1, 35—52. sunt, quae legebatur *τῇ δ' τῆς διακοσιημίου*. Litterae sine ulla exceptione prorsus eandem formam habent quae in evangelistariis uncialibus posterioris aetatis usu venit (ut Reg. Par. 278. Coisl. Par. 31. etc.). Est enim imitatio litterarum uncialium antiquarum in usum ecclesiasticum instituta quo tempore hoc scripturae genus iam aboleverat. Item cum evangelistariis convenit et dispositio textus et membranae crassitudo. Etiam signa quae textum distinguunt in usum praelegentium ubique posita sunt. Contra deest notatio sectionum Ammonii et canonum Eusebii, quae bis incidit in duas columnas aere excusas. Quarum si altera perisse videri possit, altera ad v. 44. *Τῇ ἐπαύριον* sine dubio deest. Descripsit Reuss: Beschreibung einiger Handschriften etc. Tubing. 1778.

nubilo; neque ferebant leges Musei Britannici ut ullo loco evanidae litteris restaurarentur chemicis. Nihilominus contigit ut, exceptis paucis capitis 22. versibus, tantum non omnia legerem, nec nisi raro de vera codicis lectione aliqua dubitatio remaneret. Scriptura uncialis est eo ex genere quod saeculis V. VI. VII. plerumque adhibitum scimus; pro magnitudine litterarum ad similitudinem accedit fragmentorum evangelicorum N, item partium Lucae quas in codice rescripto I numero septimo distinximus (vide ad I), item codicis P Guelferbytani. Sed neque desunt plane exempla uncialis scripturae productae. Interpunctio simplici puncto fit, plerumque ad litterae caput adposito. Sectiones Ammonii non habent canones Eusebii additos. Omnibus antiquitatis indiciis probabile fit codicem sexti saeculi esse. Fragmenta autem egregius liber continet haec: 1, 1—13. 1, 69 — 2, 4. 2, 16—27. 4, 38 — 5, 5. 5, 25 — 6, 8. 6, 18—31.*) 6, 49 — 7, 22. 8, 5—15. 8, 25 — 9, 1. 9, 12—43. 10, 3—16. 11, 4—27. 12, 4—15. 40—52. 13, 26 — 14, 1. 14, 12—15, 1. 15, 13—16, 16. 17, 21—18, 10. 18, 22 — 20, 20. 20, 33—47. 21, 12 — 22, 6. 22, 8—14. 42—56. 22, 71 — 23, 11. 23, 38—50. Edidi in Monumentor. sacror. ined. vol. II. pag. 1 usque 92. additis commentario et facsimili.

S codex Vaticanus nr. 344. Evangelia quattuor integra habet. „Bis diligenter" contulit Birch (cf. Var. lectt. ad textum evv. Havniae 1801. p. IV.), quem secutus sum. Permultis vero locis quid habeat codex, ex collatione Birchii non apparet, maxime in rebus orthographicis aliisque quae olim collatoribus minoris vel nullius momenti visae sunt propterea que negligebantur. Quum igitur saepe non cautum duxissem e Birchii silentio ad codicis consensionem cum Stephaniana editione concludere, toties in comm. nostro: S? positum est. Ipse, cui brevi e Roma abituro libera utendi facultas data est, novam collationem non institui; percurri tantum totum, pauca (ad Matth. 27, 17. in margine adscripta: edidi in annalibus Vindob. 1847. l. l. p. 7.) exscripsi et delineavi facsimile. Blanchinus enim

*) In his 6. 22. typorum vitio in ed. mea excidit ι in ἐλευσονται. Praeterea aliquoties evanuisse vidi in exemplari meo lineolam compendiorum.

nimis eleganter, Birchius ineleganter expressit scripturam codicis. Exaratus est, ut ipse codex testatur, anno 949.

†T codex Borgianus nr. 1. nunc in collegio Romano pro propaganda fide depositus, foliorum formae quaternariae tredecim. Evangelii Iohannis fragmenta, quae ad latus habent versionem Thebaicam sive Sahidicam, haec sunt: 6, 28. — 67. *ειπον ουν προς — θελετε υπαγειν* 7, 6. — 8, 31. *ουπω παρεστιν — μαθηται μου εστε.* Diligenter edidit Aug. Ant. Georgi in Fragmento evangelii S. Iohannis Graeco Copto-thebaico saeculi IV. etc. Romae 1789. Paucis tantum locis Georgius minus recte codicis lectionem reddidisse videtur, ut 7, 45. ubi edidit *φαρισαιοις* pro *φαρισαιους;* item quibus locis Birchius, qui et ipse contulit, a Georgio differt, quemadmodum versu laudato notat *ελεγον* pro *ειπον.* Codicem ipse perlustravi et facsimile confeci. Litterae unciales quibus scriptus est, adhibito passim spiritus utriusque signo, aliquam cum Copticis similitudinem habent: nimirum ab homine Copto codex scriptus videtur. Non dubito quin ad quintum saeculum sit referendus.

T^{s}: hoc siglo insignivimus duo fragmenta Sahidica Graeca, quae olim Woidius possedit et in collationibus suis fragmentorum Sahidicorum cum Graecis editis (vide infra ad versiones) excerpsit. Altera continent Lc 12, 15 usque 13, 32., altera Ioh 8, 33 usque 42. De prioribus in editionibus Novi Testamenti antea neglectis primus retulit cl. Tregelles: vide an introduction etc. 1856. pag. 180. At is non animadvertisse videtur altera. Ex his alteris intellexi, eiusdem codicis, cuius fragmenta edidit Georgius, partes esse Woideana fragmenta. Hoc enim folium quo continetur Ioh. 8, 33 sqq., ipsum ultimum foliorum Borgianorum excipit, ita quidem ut, cuius loci (Ioh. 23—32) Graecam partem solam fragmentum Borgianum praebet, eiusdem Sahidicam praebeat Woideanum. Quae passim vitiosissime in his fragmentis scripta sunt, ut *βαβουσα* pro *λαβουσα, ων λαβων* pro *ον λαβων, δεκαι* pro *δεκα και* (Lc 18, 16 sqq.) satis probant scriptorem Coptum fuisse. Sunt igitur Woideana ista fragmenta eiusdem certe cum Borgianis aetatis i. e. saeculi ut videtur quinti.

††U codex Venetus Marcianus class. I. nr. VIII. olim Nanianus. † Sunt evangelia IV integra curate eleganterque passim etiam luxuriose scripta, quavis pagina in duas columnas divisa. Variantes lectiones a Muentero sibi communicatas exhibuit

Birch., cf. Var. lectt. ad text. evv. p. LXV. Nihil novi Scholzius addidit. Ipse auctumno anni 1843. novam totius codicis collationem ad editionem meam primam institui, unde apparebat multo saepius quam ex lectionibus Birchii concludi poterat a textu eum Elzeviriano discedere. Rursus nuper S. P. Tregelles meam collationem Lipsiae contulit cum sua, alteram ex altera passim corrigens. Saeculi est IX. exeuntis vel X. ineuntis.

V codex Mosquensis S. Synodi. IV evangelia continet saeculo fere nono scripta usque Ioh 7, 39. *ουπω γαρ ην*, a quibus inde verbis ea quae perierant manus recentior saeculi fere XIII. litteris minutis supplevit. Praeterea desiderantur Mt 5, 44. — 6, 12. *και προσευχεσθε — οφειλεταις ημων* 9, 18. — 10, 1. *την και ζησεται — μαθητας αυτου*. Chr. Frid. Matthaei accuratissime descripsit in editione sua epp. ad Thess. et Tim. p. 265 sqq. Rigae 1784., facsimili addito ante textum apocalypsis. Idem „bis diligentissime" contulit, eumque sequitur commentarius noster.

††W^{a} cod. Reg. nunc Imp. Paris. nr. 314. sive potius duo folia ad finem codicis 314. addita. Reliquiae sunt codicis octavi ut videtur saeculi qui continuum evangeliorum textum sed usui ecclesiastico accommodatum habebat. Ubicumque enim in textu lectiones sacrae occurrebant, ab eo ipso qui textum scribebat notatae sunt. Fuisse autem revera in illo codice continuum textum evangeliorum, quum sectionibus Ammonii Eusebiique canonibus, tum ipso eo probatur quod textus cum studio neque tamen nisi passim usui ecclesiae aptus est redditus. Etiam capitula duobus locis indicantur. Litterarum uncialium in his foliis ea est ratio quae oblongis propriisque litterarum δ et ϑ formis ab antiquissimarum pulchritudine deflectit. (Mirum in modum Scholzius: Biblisch-Krit. Reise p. 26. Die Unzialbuchstaben gleichen denen des Cod. C. Hoc nec tum verum esset si recte haberent litterae sordidae omnique modo detortae quas Scholzius nescio quomodo e cod. C protulit.) Accentus et spiritus non ubique sed tamen plerumque positi sunt. Quaevis interpunctio fit puncto varie quidem illo sed sine sensus discrimine posito. Textus plurima cum Alexandrinis testibus communia habet. Ita Lc 10, 12—22. quindecies ab Elzeviriano discedit: id quod Scholzius, cui prima horum fragmentorum notitia debetur, quater recte

notavit, semel cum mira lectionis confusione indicavit, decies vero plane praetermisit. Continent autem ambo folia Lc. 9, 34—47. ακουετε — παρ εαυτω 10, 12. — 22. μοις εν τη — βουλεται ο υιος. Integra edidi in Monumentis sacr. ineditis 1846. p. 51. — 56.; illustravi ibidem Prol. § 5. delineavi tab. III. nr. 6.

††W^b codex Neapolitanus rescriptus, Borbonicus II. C 15.

† (LXXIX.) Est typicum ecclesiae Graecae saeculi XIV., foliis constans 79, quorum 14 extrema rescripta sunt. Scriptura vetustior deleta unciales litteras sed formis oblongis atque ad dexteram deflexis habet. Hanc qui primus animadvertit, Salv. Cirillo, auctor catalogi librorum Graecorum mss., pro fragmento officii Graeci habuit („saeculo VIII. ad summum IX." scripti). Quod ille inde conclusit quod passim leguntur notae ecclesiasticae eaeque ipsi textui passim interpositae. At contra sunt sectiones Ammonii in margine indicatae. Conveniunt hae in re fragmenta Borbonica cum Parisiensibus W^a, nisi quod in his etiam numeri Eusebiani habentur, non item in illis. Tamen facile crediderim numeros illos etiam in Borbonico codice adscriptos fuisse, sed minio, quod quidem in libris palimpsestis plerumque totum perisse intellexi. Atque ut dicam plane quod sentio, videntur mihi folia Neapolitana eiusdem libri fragmenta esse cum Parisiensibus W^a, quamvis in his duobus foliis versus tantum 23 per paginam scripti sint, in Neapolitana vero pagina ea quam solam legi 25. (Similis varietas in codice Ephraemi aliisque invenitur.) Ipsi quidem versus eundem in utroque ambitum habent; in utroque etiam duabus columnis distincti sunt. Ceterum, ut iam significavi, non plus unam paginam legi (m. Jul. a. 1843.) et quidem adhibitis chemicis, continentem Marc. 14, 32—39., quem textum edidi in annalibus Vindobonensibus a. 1847. Anzeigeblatt für Wissenschaft und Kunst. Nr. CXVII. pag. 8 sq. Praeterea vero, qui tum temporis bibliothecae Borbonicae praefectus erat, vir Rev. Ang. Ant. Scotti de eodem codice commentationem scripsit in Memorie della Reg. Accad. Ercolanense di archeologia. Vol. IV. Parte 1. Napoli 1852. Ibi pag. 3. meorum circa paginam illam evangelii Marci laborum mentio facta est. In speciminibus vero, quae tabula exhibet, unum prae ceteris vitiose exscriptum est, hunc in modum: αλλει του $\overline{\text{πνς}}$ εις την γαλιλαιαν και φημα εξηλ, pro quibus nullus dubito ipsum codicem habere:

[δυν] αμει του πνς ε. τ. γ. κ. ϥημη ε. Ceterum trium priorum evangeliorum fragmenta in his foliis rescriptis inveniuntur. Saeculo octavo scripta ea esse, cum commentatoribus Neapolitanis censeo.

†Wc: hoc signum dedimus tribus foliis Sangallensibus fragmenta textus evangeliorum Marci et Lucae continentibus. Addita sunt aliis libris vel potius ad compingendum adhibita. Speciem rescriptorum habent, sed scriptura tantum deleta est, nullo novo textu supra scripto. Quae legi, haec sunt: Mc 2, 8—16. Lc 1, 20—32. 64—79. Tamen in his locum Lc 1, 27 sq. non ita adsecutus sum ut fidenter edere possem. Folium enim, quo haec olim scripta erant, singulis fere litteris iniuriam a cultello ad radendum adhibito accepit. Ceterum eo in folio quo legitur Lc. 1, 64—79. animadverti vestigium Latini textus Graeco olim adpositi. Legere enim mihi videbar *salutem ex inimicis* nris (i. e. nostris) 1, 71. Inde concludendum dimidias tantum foliorum partes reliquas esse, atque eas quidem quae columnas Graecas continerent, perisse vero alteras Latino textu conscriptas. Scriptura horum fragmentorum paullo elegantior est Sangallensi evangeliorum codice, tamen idem saeculum nonum, quo ille scriptus est, vix antecedere videtur. Textu satis insignis est nec dissimilis codici Δ. Dabo eum propediem foras Monumentorum sacr. ined. volumine III.

††X codex bibliothecae universitatis Monacensis, olim Landishu-
† tensis, post Ingolstadiensis I. 26. „Gerardus Vossius ad publicandum patribus Soc. Iesu communicavit et per R. P. Georg. Baderum Roma misit.“ Sunt fragmenta IV evangeliorum, quorum textui additi passim interiecti sunt complurium patrum inprimis Chrysostomi commentarii, scripti illi quidem minutis litteris, sed eiusmodi quae conveniant cum cod. dialogorum Platonis Oxoniensi scripto anno 896. Supersunt fragmenta haec: Matth. 6, 3—10.[1]) 7, 1. — 9, 20. *Μη χριν.* — *οπισθεν* 9, 34. — 11, 24. *τι των* — *η σοι* 12, 9. — 16, 28. *και μεταβας* — *βασ. αυτου* 17, 14. — 18, 25. *και ελθοντων* — *επελευσεν αυ* 19,

[1]) Hanc partem vidit Tregelles; ipse non animadverteram. Scholzius vero notat textus initium fieri versibus Mt 5, 41—6, 10. quamquam nullam inde lectionem affert. Praeterea Tregelles etiam versum 5, 45. in commentario se invenisse significat; sed lectiones commentarii saepe ab ipso textu differunt.

22. — 21, 13. *ακουσας — ληστων* 21, 28. — 22, 22. *τι δε — απηλθον* 23, 27. — 24, 2. *ακαθαρσιας — καταλυθησεται* 24, 23. — 35. *τοτε — παρελθωσιν* 25, 1. — 30. *τοτε — οδοντων* 26, 69. — 27, 12. *ο δε πετρ. — ουδεν α* Marc. inde a 6, 47. integer est, nisi quod 14. 61. — 64. 14, 72. — 15, 4. 15, 33. — 16, 6. nonnihil litterarum verborumque periit ac 16, 6. — 8. *θη ουκ εστιν — γαρ αυτας* deest. Lucae 1, 1. — 37. *Επειδηπερ — αδυνατησει* 2, 19. — 3, 38. *η δε — θεου* 4, 21. — 10, 37. *ηρξατο — ουτως* 11, 1. — 18, 43. *και εγενετο — θεω* 20, 46. *πρωτοκλησιας* — finem. Iohannis 1, 1. — 2, 22. *Εν — ο ιησους* 7, 1. — 13, 5. *και μετα — διεζωσμενος* 13, 20. — 15, 25. *αμην — δωρεαν* 16, 23. *εν εκεινη* — finem. Quae inter 2, 22. et 7, 1. desiderantur, saeculo fere XII. suppleta sunt. Post Scholzium hieme anni 1844. fragmenta omnia, exceptis iis quae, ut modo indicavi, duobus saeculis post addita sunt, contuli. Etiam ex hoc codice quae excerpsi, nuper cum excerptis suis contulit S. P. Tregelles. Aliquot vero locis, ubi de meis dubitabam, codicem ab amico denuo examinandum curavi. Exeunte nono vel ineunte decimo saeculo exaratus est.

††Y codex bibliothecae principalis Barberinae signatus nr. 225., foliis sex formae maioris constans. Sunt fragmenta evang. Iohannis: 16, 3. — 19, 41. *γνωσαν τον πατερα — εν τω κηπω*, codici evangeliorum, Theophylacti commentariis instructo, saeculi fere XII. praefixa. Primum innotuerunt per Augustinum Scholz, quamquam pro more suo negligenter inspexit atque etiam negligentius descripsit. Octo ille folia esse ait (cf Biblisch-Kritische Reise etc. 1823. pag. 108.), quum non sint nisi sex; ea continere refert Ioh 16, 4 usque 19, 28., sed revera continent Ioh 16, 3 usque 19, 41. Item „bene, rapide omnibusque accentibus“ scripta esse perhibet; at scriptura vetus quae nihil artificiosi habet, eo deformata est quod altera manus atramento novo eoque fusco ac sordido instauravit, accentus raro et negligenter positi sunt, frequenter etiam desiderantur spiritus. In margine Ammonii capita absque Eusebii numeris exprimuntur. Interpunctio aliquam similitudinem codicis e habet. In utroque enim quum triplex puncti positio est tum duorum aut trium punctorum coniunctio, nisi quod in Barberino codice etiam quattuor punctorum signum habetur. Alexandrinae orthographiae conservavit vestigia, quemadmodum Ioh 16, 14. *λημψεται* et 16, 24. *λημψεσθε* habet. Scri-

ptus videtur octavo p. Chr. saeculo. Ceterum non facile erat anno 1843. efficere ut Barberinus princeps, cui a duobus principibus optime commendatus eram, permitteret examen codicum suorum. Nec permisit nisi ut duobus diebus paucas horas in bibliotheca eius laborarem. Nihilominus recte a me omnia ex codice hausta esse confido. Edidi in Monumentis sacr. ined. 1846. p. 37. — 50. (16, 20. *εις χαρα* vitiose typis exscriptum pro *εις χαραν*). Ibidem illustravi Prol. § 4. addito facsimili tab. III. nr. 5.

†Z codex Dublinensis collegii S. Trin. rescriptus. Insunt haec ev. Matthaei fragmenta, sexto fere saeculo scripta: 1, 17. — 2, 6. *ι ουν ω — τον ισραηλ* 2, 13. — 20. *και την μητερα — παιδ. και την* 4, 4. — 13. *ο δε αποκρ. — εις καφαρναουμ* 5, 45. — 6, 15. *ουρανοις — αφητε τοις* 7, 16. *θων σταφυλ* — 8, 6. *δεινως βασαν.* 10, 40. — 11, 18. *λαντα με — μητε πινω* 12, 43. — 13, 11. *οτιαν δε — της βασιλ.* 13, 57. — 14, 18. *διελιζοντο — και εκε-λευ* 15, 13. — 23. *ο δε — οι μαθ.* 17, 9. — 17. *του ορους — αυτον ωδε* 17, 26. — 18, 6. *αραγε — θαλασσης* 19, 4. — 12. *οτι ο — και εισ. ευν. οιτ.* 19, 21. — 28. *πωλησον — χρινοντες* 20, 7. — 21, 8. *λωνα μου — νυνον εν* 21, 23. — 45. *αυτω διδασκον — οι αρχιερ.* 22, 16. — 25. *αληθης — πρωτος* 22, 37. — 23, 3. *κυριον τον — λεγουσιν* 23, 13. — 23. *υμεις γαρ — γραμματεις* 24, 15. — 25. *λιγμα της — προειρ. υμιν* 25, 1. — 11. *των εξηλθον — ανοι-ξον η* 26, 21. — 29. *εξ υμων — μεθ υμων* 26, 62. — 71. *μαρτυ-ρουσιν — αυτοις εκει.* Haec omnia sed locis haud paucis mutila splendide edidit Ioh. Barrett in Evangelio secundum Matthaeum ex codice rescripto collegii SS. Trin. iuxta Dublin. Dublinii 1801. Nuperrime vero S. P. Tregelles operam dedit, anno 1853, (cf. „an introduction etc. pag. 181.) ut lacunas libri Barrettiani novis circa codicem studiis expleret. Postquam igitur permissum ei esset ut ad restaurandas litteras chemica adhiberentur, quicquid scripturarum superest legit. Quae ut in plenum litterarum usum converterentur novam fragmentorum omnium editionem dudum suscepit vir cl. Dr. Todd, collegii S. Trin. bibliothecarius. Quum autem nova editio quo tempore Matthaei evangelium retractabam, nondum prodisset — nescio an post prodierit — petii ab editore ut mihi de nonnullis locis gravioribus rescriberet quid esset in codice. Hoc ille benevolentissime fecit, ita ut passim plus Barretto dare possem; sed saepe eo ipso loco ubi lectio fluctuat codex de-

ficit. Nimirum in Barretti editione per partes textus quas cum lacunis edidit, nusquam satis apparet utrum deficiat codex an legi non potuerit. Ita 14, 12. in codice est αυτουηραντ et και εθαψαναν: hinc neutro loco quae dubia sunt (το πτωμα: το σωμα, αυτο: αυτον) ex codice disci possunt. Item 7, 16. in codice est σταφυλ, nec igitur σταφυλας nec magis σταφυλην testatur. Praeterea vero ad supplementa adhibui quae Tregellius in primo editionis suae Novi Testamenti fasciculo evangelium Matthaei totum complectente indicavit.

††Γ: siglum hoc est codicis, quem nobis contigit in monasterio † orientali, quum secundum Aegyptum et terras quae circumiacent adissem, detegere detectumque in patriam afferre. Transiit autem ante triennium ex manibus meis ad bibliothecam Bodleianam Oxoniensem. In Anecdotis meis sacris et profanis p. 5. descriptionem eius dedi, quam paucis mutatis repetere placet: Codex est litteris uncialibus saeculi noni scriptus, versibus quavis pagina continuis foliorum 157 in 4° maiori. Prae ceteris quoad habitum et scripturam similitudinem habet codicis Cyprii in bibl. Par. nr. 63. siglo κ ad evangelia notati. Continet evangelium Lucae integrum (extrema folia decem ex madore male affecta sunt, sed in meliorem statum redigi possunt et iam a me plene lecta sunt); item Marci evangelium, exceptis 3, 35—6, 20.; praetereaque haec evangelii Matthaei fragmenta: 6, 16—29. 7, 26—8, 27. 12, 18—14, 15. 20, 25—21, 19. 22, 25—23, 13. item evangelii Iohannis 6, 14 — 8, 3. 15, 24—19, 6. Pro indole textus admodum cognatus est codicibus nostris uncialibus secundi ordinis, i. e. EFGHKMSUV; sed saepius his cum antiquioribus consentit codicibus nec raro lectiones plane proprias tuetur. Exempli caussa videamus Lucae 8, 1—38. Hos per versus locis 13 plurimorum cdd. uncialium confirmat auctoritatem; locis 17, ubi illi inter se differunt, quater decies cum A etc, bis cum C etc, semel cum EGHKSUA facit; locis denique quindecim pro testium discrepantia inprimis idoneis ad ingenium codicis probandum, septies cum B facit perpaucis aliis accedentibus, semel cum eodem accedentibus pluribus; bis de uncialibus codd. LX et LXKMU solos habet comites, bis veteres tantum aliquot interpretes et semel insignes illos codd. 1. 131. (v. 29. ιησω); v. 8. pro αρξησθε habet δοξησθε quem locum vide; denique v. 23. loco perquam gravi ipse solus omittit ωσει, ab aliis cum ως

permutatum. Etsi non dixerim ubique vel plerumque codicem tanta quanta hoc Lucae loco lectionis bonitate excellere, tamen nusquam inferiorem se praebet codicibus quos supra laudavimus. Etiam lectiones alibi nondum vel certe in paucissimis inventas testibus non paucas exscripsimus, quamquam illae quidem vix magna auctoritate valent. Facsimile quod vocant codicis exhibuimus in Anecdotorum sacr. et prof. tabula I. nr. IV.

†Δ codex Sangallensis Graecus Latinus interlinearis. Quattuor evangelia continet integra praeter Ioh 19, 17—35. *σταυρον* usque *οιδεν*. Hunc codicem tam affinem esse codici epistularum Boerneriano Dresdensi (epp. G), ut uterque eiusdem patriae et aetatis habendus sit, docte variisque modis probat codicis editor Rettig. Eiusdem tamen utrumque librarii esse haud pobabile fit; fuerunt potius qui hunc et qui illum scripsere eiusdem monasterii et ut ita dicam scholae socii. Ad argumenta quibus communem utriusque patriam iam Rettigius probavit in Prolegg., accessit nuper novum cuius primus mentionem fecit Tregellius: an introduction etc. p. 197. Varia enim additamenta Latina quae in utroque libro habentur, partim ad principium partim ad calcem posita, ab eodem homine profecta esse non dubium est. Sequitur inde, fuisse olim aut, quod equidem vix crediderim, utrumque codicem uno volumine coniunctum, ita ut quum separarentur etiam partes additamentorum distribuerentur, aut utrumque certe in eodem monasterio depositum ibique ab eodem homine docto suis auctum scripturis. Quum perquam probabile sit, utrumque codicem in ipso S. Galli monasterio et quidem a monachis Scotticis vel Hibernicis, quorum „catervas“ et „colonias“ in Germaniam atque Helvetiam aevo medio commigrasse constat, scriptum esse, facile fieri poterit ut alii etiam in thesauris eiusdem monasterii vel vicinorum codices inveniantur cum eiusdem scriptoris elaboratis. Ipsum Sangallensem codicem a pluribus scriptum esse satis docuit Rettigius: quae res nullam difficultatem habet atque ex aliis quoque codicibus cognita est. Nimirum ex pensis variis monachorum aliquot constat. Qua in re grave videri potest, quod Marci evangelium duos eosque a reliquis diversos scriptores habuit. Quum enim istud evangelium, quemadmodum codex Sangallensis praebet, prae reliquis eiusdem partibus rara textus praestantia excellat,

ponere licet nec ex eodem antiquiore exemplari transscriptum esse. Quod si minus, certum tamen est hunc evangelii Marci textum non ex eodem cum reliquis antiquiore fonte fluxisse.

Multis modis conspicuum fit omnes codicis scriptores multo magis Latinis quam Graecis adsuetos fuisse litteris; quid quod non raro in mediis vocibus Graecis puras Latinas litterarum formas adhibuerunt ac passim ineptis vitiis Graeci textus ignaros se probaverunt. Ipse Latinus textus perparvi momenti est; nec Italam nec Vulgatam rationem sequitur; videtur Vulgatum textum fundamenti loco habuisse praetereaque ad ipsum Graecum non ita scite exactus esse. (Simile quid in Boerneriano epistularum codice accidit, nisi quod ibi omnis ratio ab Itala proficiscitur.) Editio codicis Rettigiana, quae prodiit Turici 1836, hunc titulum habet: Antiquissimus quatuor evangeliorum canonicorum codex Sangallensis Graeco-Latinus interlinearis nunquam adhuc collatus. Ad similitudinem ipsius libri manu scripti accuratissime delineandum et lapidibus exprimendum curavit H. Ch. Mich. Rettig. Cuius operis quanta sit praestantia, facile quisque videt; ipse nuper collato passim codice plane perspexi. Saeculo adscribendus est p. Chr. nono.

††Θ codex Tischendorfianus I. bibliothecae universitatis Lipsiensis. Ex itinere orientali a. 1845. in patriam attuli. Transiit post cum aliis multis in bibliothecam universitatis Lipsiensis, meo insignitus nomine. Folia sunt quattuor, quorum tertium fere periit. Membrana admodum subtilis est, folium nullum ab omni parte salvum; potiores marginum partes a tineis exesae sunt, reliquae tam sunt fragiles ut ex tactu solo male afficiantur. Hinc conservandi cura factum est ut singula folia ab utraque parte vitro includerentur. Scriptura elegans est sed ab omni artificio aliena. Similitudo eius cum vetustissimorum scriptura codicum minuitur oblonga forma litterarum ε ο σ ϑ, item eo quod paullum ad dexteram inclinat. Contra ϑ littera, in re palaeographica gravis, morem antiquissimum sequitur, atque litterae ϑ linea media (cf. ad haec omnia specimina codicum supra allata) nondum excedit litterae corpus, ut inde a VII. fere saeculo fieri solet. Interpunctionis ratio ea est ut punctum vel ad caput vel ad medium vel ad pedem litterae praecedentis adponatur; alibi vero duo, alibi tria puncta ponantur: quae quidem omnia diversum sensum ac potesta-

tem habent. Accentus desunt a prima manu, sed passim adpicti sunt a duobus diversis correctoribus. Spiritus aliquot ipsa prima manus posuit. In margine Ammonianae sectiones cum canonibus Eusebii notatae. Textum, quamvis pauca gravioia contineat, tamen prope ad Alexandrinam classem accedere aliquot exemplis probatur. Continent autem folia omnia quattuor evangelii Matthaei fragmenta haec: 14, 8. — 29. *πτισιου· και — ο δε ειπεν ελ* (18, 46. — 55. fere tota deperdita) 15, 4. — 14. *λεγων τιμα — αμφοτε*. Edidi in Monumentis sacr. ined. p. 1. —10.; commentatus sum ibidem Prol. § 2. addito facsimili tab. I. nr. 1. Ad finem commentationis scripta sunt: Aetatem autem atque patriam codicis quod attinet, a monacho Graeco sive Aegypti inferioris sive Sinai montis saeculo fere exeunte septimo exaratus esse videtur. Qua de re nec nunc aliter sentio.

††A[1]): hoc siglo rursus codex designatur a nobis in oriente detec-
† tus, in Europam allatus atque ex nostro nuper Oxoniensis i. e. bibliothecae Bodleianae factus. Scriptus est uncialibus litteris octavi ut videtur saeculi; quavis pagina textum duabus columnis distinctum habet. Foliorum numerum parem prorsus habet cum codice Γ. Evangelia Lucae et Iohannis continet integra, praemissis capitulorum indicibus. Ad eorundem classem codicum cum codice r pertinet i. e. codicum EFGHKMSUV; sed non tantum prae his omnibus ad antiquissimorum codicum textum accedit, verum etiam passim magna lectionis singularitate conspicuus est. Exempli caussa Ioh. 5, 1—36. quinquies plenam codicum uncialum auctoritatem confirmat; locis 17, ubi eorundem dissensio est, 13 cum A etc, bis cum B etc, semel cum C etc, semel cum uncialibus pluribus facit; 14 locis lectiones ad ingenium codicis probandum inprimis aptas habet: ibi quater de uncialibus edd. solum D socium habet, semel de iisdem solum A, item bis solos EM, bis C*LD et C*LGK,

[1]) Quae anno 1849. hoc siglo insigniveram fragmenta duo, alterum Mt 20, 8 —15. *πρωτον* usque *εμοις*, alterum Lc 1, 14—20. *αγαλλιασις* usque *δυναμενος*, animadversa a me in tegumento codicis Arabici in monasterio S. Catharinae ad montem Sinaiticum, postque in annalibus Vindobon. edita (cf. 1846 Anzeigeblatt für Wissenschaft und Kunst CXIV. p. 53 sqq.), ea quum a tegumento libri Arabici soluta essent ex evangelistario saeculi fere noni desumpta esse intellexi, eo potissimum quod altera pagina Matthaei altera Lucae textum referret.

semel (v. 14.) socios non habet nisi r et Coptum. Versu 36. confirmat codicum ARRGM lectionem *μειζων* pro *μειζω*; v. 18. nullo socio *ελυσεν* et paucis comitibus *αλλ' ὅτι* habet. Denique versu 1. pro vulgata lectione [*η*] *εορτη των ιουδαιων* lectionem maxime notabilem omnium solus habet: *η εορτη των αζυμων*. Idem codicis ingenium probatur Luc 3, 19—36. Inprimis vero grave est quod hic codex eandem originem prodit atque cod. Par. 53. (Scholzii 262.) cuius maximas laudes perscripsit Scholzius in Biblisch-Kritische Reise etc pag. 11 sqq. („Eine der interessantesten Handschriften, die ich untersucht habe, ist unstreitig etc.) Quo cum noster codex duobus fere saeculis antiquior sit, maiorem etiam lectionis puritatem prae se fert. Consentiunt autem saepe in lectionibus haud vulgaribus, quemadmodum Ioh 1, 28. *βηθεβαρα* cum 346. soli vero 4, 31. *παρεκαλουν*, Lc. 6, 33. *αυτο* et 37. *καταδικάσητε* habent; item accedente uno 21, 21. verba *και οι εν μεσω αυτ. εκχ.* omittit. Operae pretium erit iteratis curis codicem Parisiensem conferre; a quo paucis aliquot locis dissentientem codicem A vereor ut ipse recte excerpserim. Praeterea in nostro codice scholia inveniuntur, pleraque et ipsa uncialibus litteris adscripta, quorum nonnulla ad rem criticam faciunt, cf ad Ioh 8, 1. Delineandam codicis scripturam curavimus in Anecdotorum sacr. et prof. tabula I. nr. III.

B. AD ACTUS APP.

†A vide Evv. Integer est. Saec. V^{b}.

†B vide Evv. Integer est. Saec. IV.

††C vide Evv. Saec. V^{a}. Supersunt fragmenta haec: 1, 2.—4, 3. *πνευματος* usque *εις την* 5, 35. — 10, 42. *ειπεν δε* usque *και νεκρων* 13, 1. — 16, 36. *ος μαναην* usque *εν ειρηνη* 20, 10. — 21, 30. *λων αυτου* usque *αι θυραι* 22, 21. — 23, 18. *και ειπεν* usque *προς τον χιλιαρ* 24, 15. — 26, 19. *ποδα εχων* usque *απειθης τη* 27, 16. — 28, 4. *ψης ην αραντες* usque *ουκ εισεν.*[1])

[1]) Errorum plena sunt quae de vitiis codicis C in actis app. nuper protulit Bornemann, Grossenh. 1848. p. XXIII. Confudit enim pessime quae ab ipsius scribae errore profecta sunt et quae perperam impressa (notata a me in prolegg. fragm. V. T. e cod. Ephr. et alibi; praetereaque vide supra); plures errores ipse suo Marte finxit, ut 15, 33. 8, 31.; commiscuit manus diversissimas primam et tertiam; denique mala fide docuit erroribus scribendi imminui auctoritatem

†D vide Evv. Saec. VI. med. Deficit 8, 29. — 10, 14. *προσελθε* usque *εφαγον* 21, 2 — 10. *επιβαντ.* usque *ιουδαιας* 21, 16. — 18. *ιεροσολ.* usque *παντ. δε* (sed ex his versibus nonnihil retulit Wetstenius; huius igitur tempore ista lacuna nondum fuisse videtur) 22, 10 — 20. *ων τεταχται* usque *συνευδοκων* 22, 29. *οι μελλοντες* usque finem libri. Ceterum folio ultimo verso reliquiae textus epistularum catholicarum habentur quas olim codex integer una comprehendisse iudicandus est. In superiore margine est „epist iohannis." Ipsius vero textus columna incipit his: „qui male facit non vidit dm"; a quibus pergit versibus duodecim usque finem tertiae epist. Ioh. Tum subscripta sunt haec: „epistulae" (sic) „iohanis III. explicit incipit actus apostolorum."

†E codex Laudianus Graecus Latinus (Latinis ad sinistram, Graecis ad dextram positis) in bibl. Bodleiana Oxoniensi. In Sardinia olim librum fuisse, testantur quaedam ad calcem libri posteriore quadam manu adscripta: *Φλαβιος* (*Φλ*° sic per compendium scribitur, ut etiam in sqq. *θεω* et *επαρχων*) *παγκρατιος συν θεω απο επαρχων δουξ σαρδινιας δηλα ποιω τα υποτεταγμενα* etc. (Duces in Sardinia primum constituit Iustinianus imperator anno 534.) Utrum in Sardinia scriptus an aliunde hanc in insulam perlatus sit, non satis constat. E Sardinia vero in Angliam pervenit et quidem iam ante med. saec. octavum. Vix enim dubium est quin iam Beda Venerabilis (obiit 735.) eodem codice usus sit in retractanda expositione sua in actus app. (Bedæ apud nos, quamvis Beda Latina tantum ex Graecis versa adscripserit atque revera a versione codicis magis quam a Graeco eius textu pependisse videatur.) Seculo decimo septimo ad libros pertinebat Guilielmi Laude archiepiscopi Cantuariensis et cancellar. univ. Oxon., a quo in bibliothecam Bodleianam transiit. Codex scriptus est utraque columna (Latina et Graeca) stichometrice, saeculo ut puto

---

codicis C, quum bene nosset in suo „praestantissimo" D errorum eiusmodi plus esse quam in ullo codice alio. Ceterum praeter ea quae in editione fragmentorum Vet. Test. ex eodem codice Ephraemi a. 1845. itemque in Prolegg. editionis N. T. 1849. indicavi, prae reliquis haec notari velim: Ioh 13, 26. codex habet *ψωμιον* non *ψωμον* 184, 23 lege *Ιδον* 206, 8. *παρεισεδυσαν* Iac. 3, 6. *τον τροχον* 243, 23. *τω εγειροντι*.

sexto exeunte. (Wetstenius malebat saec. VII. Hearne anno 1715, „annorum plus minus mille“ dixit.) Hiat 26, 29—28, 26. post verba *ο δε παυλος* usque dum sequitur *πορευθηει*. Lectionum peculiaritate ac bonitate admodum insignis est. Esse eum ex iis cdd. quos Latinizantes dixit Wetstenius aliique, facile intellegitur. Quo id iure fecerit, demonstrandum erit retractanda universa quaestione de Latinizantibus quos esse voluerunt codicibus. In conficiendo commentario non tantum semper rarissimam Thomae Hearnii editionem (Oxonii 1715.) ad manus habebam, sed etiam brevi ante totam recognoveram ad ipsum codicem Oxoniensem, unde non paucis eam vitiis laborare intellexi. Hinc non comparent in nostro comm. ut apud Lachmannum *αντιοσεα* et *προσευξαμενοι* (cap. 6.), *κατοικειται* et *μοϋσης* (cap. 7.), *ευηγγελιζητο* (cap. 8.) *ημιμ* (10, 41.), *καθιμενην* (cap. 11.) etc: haec enim omnia vitiose edidit Hearnius. Correctiorem vero totius codicis editionem iam curavimus orbi litterarum adnuntiandam Prospectu qui modo exiit Monumentor. sacrorum, ad quae appendicis loco codex Laudianus addetur.

††F^a vide Evv. Saec. VII. ineunt. Praeter 9, 23. 24. quae omnino sola Wetstenius viderat, inveni in actis 4, 33. 34. 10, 13. 15. 22, 22.

††G$_{\text{e}}$L (propositum erat hunc codicem siglo L insignire ut ad † epp. Paul. ita etiam ad act. et ad epp. cath. Per incuriam igitur accidit ut ad act. et epp. cath. retineretur siglum G quo iam ante usi eramus.) codex bibliothecae Angelicae (monachorum ordinis S. Augustini Romae) A 2. 15. antea cardinalis Passionei. Incipit 8, 10. *μις του θεου*. Praeter actorum textum etiam epistulas et catholicas et Paulinas continet. Selectis locis iam a Blanchino et Birchio collatum contulit „integrum“ Scholz anno 1820. („vere integrum“ etiam F. F. Fleck anno 1833., ut certe in codice notatum est.) Ipse contuli diligentissime aestate anni 1843. quo factum est ut multa a Scholzio praetermissa notarem, alia ab eodem male notata corrigerem. Rursus nuper Lipsiae nostra cum suis contulit Tregelles. Non potest scriptus esse ante med. saec. IX. (Blanchino septimi vel octavi esse videbatur.)

††H codex Mutinensis 196. saeculi noni. Incipit 5, 28. *και βου-* † *λεσθαι*. Rursus desunt 9, 39. — 10, 19. *αι χηραι — ιδου* 13, 36. — 14, 3. *ιδια — τερατα*. Praeterea 27, 4. *κακειθεν* usque finem

actorum supplevit litteris uncialibus manus saeculi fere XI. Reliqua quoque quae desiderantur suppleta sunt sed manu sat recenti XV. vel XVI. saeculi. Post imperfectissimam Scholzii collationem, licet ipse dicat: „Integre collatus in usum huius editionis", fragmenta antiqua omnia accurate contuli auctumno a. 1843. Praeterea anno 1850. Lipsiae sua exegit ad nostra S. P. Tregelles. Ad epp. cath. passim est h i. e. ʜ minusc. e Sz.

††I codex bibl. Imp. Petropolitanae, idem quem ad evv. accuratius descripsimus. Pertinent ad actus app. folia quattuor tribus diversis manibus scripta. Folium quo continetur Act. 28, 8—17. quinti saeculi esse diximus, duo alia quibus legitur Act. 2, 6—17. 26, 7—19. septimi, atque eiusdem folium quartum in quo est Act. 13, 39—46.

C. AD EPISTULAS CATHOLICAS.

†A vide Evv. Nihil deest. Saec. V^{b}.

†B vide Evv. Nihil deest. Saec. IV.

††C vide Evv. Saec. V^{a}. Desiderantur Iac. 4, 2. — 1. Pe 1, 2. *ουκ εχετε* usque *πνευματος* 1 Pe 4, 6. — 2 Pe 1, 1. *εις τουτο* usque *σωτηρος ιησ. χρ.* 1 Ioh 4, 2. — 3 Ioh. 3. *εστιν* usque *η ψυχη* Iud. 1 — 2. *ιουδας* usque *πληθυνθειη.*

††G-L (ut iam notatum est, per errorem retinuimus ɢ pro ʟ) † codex Angelicus A 2. 15. Idem qui actorum textum continet. Nihil deest. Saec. IX.

K codex Mosquensis S. Synodi Nr. XCVIII. ex monasterio S. Dionysii in monte Atho. Matthaeio dicitur codex g, Scholzio cod. 102. Epistulas catholicas continet integras, adiuncta catena patrum. Eodem siglo ad epp. Pauli quas una cum catholicis continet insignitur; Scholzio vero dicitur numero 117. In editione nostra a. 1849. ad epp. cath. siglum ɪ habet, ʜ vero ad epp. Paul. Chr. Fr. Matthaei contulit eumque sequitur commentarius noster. Idem Matthaeius descripsit in epp. Pauli ad Rom. Tit. et Philemonem Rigae 1782. p. 265 sqq. facsimili praemisso editioni VII epistularum catholicarum Rigae 1782. Noni videtur esse saeculi.

D. AD EPISTULAS PAULI.

†A vide Evv. Saec. V^{b}. Deficit 2 Co. 4, 13. — 12, 6. *επιστευσα* — *εξ εμου.*

†B vide Evv. Saec. IV. Desunt Heb. 9, 14. *ριει την συνειδησιν* usque finem, quae supplevit manus multo recentior, siglo b a me aliquoties notata. Mico enim Italus, collator codicis ex Bentleii mandato, etiam supplementum istud contulit. Praeterea desunt epistulae IV integrae: utraque ad Timotheum, ad Titum, ad Philemonem.

††C vide Evv. Saec. V[a]. Perierunt Ro. 2, 5. — 3, 21. *κατα δε την — υπο του νομου* 9, 6. — 10, 15. *ουχ οιον — εαν* 11, 31. — 13, 10. *θησαν τω — πληρωμα* 1 Co. 7, 18. — 9, 6. *εν ακροβυστια — του μη ερ* 13, 8. — 15, 40. *παυσονται — αλλα ετερα* 2 Co. 10, 8. — Gal. 1, 20. *ουκ αισχυνθησομαι — ου ψευδομαι* Eph. 1, 1. — 2, 18. *παυλος — προσαγωγην* 4, 17. — Phil. 1, 22. *τουτο ουν — και τι αι* 3, 5. *μιν εβραιος* usque finem 1 Thess. 2, 9. — 2 Thess. 3, 18. *μνημονευετε — αμην* Heb. 1, 1. — 2, 4. *πολυμερως — πνευμ. αγιου* 7, 26. — 9, 15. *αμιαντος — μεσιτης* 10, 24. — 12, 15. *πης και καλων — μιανθ. πολλοι* 1 Tim. 1, 1. — 3, 9. *παυλος — το μυστη* 5, 20. — 6, 21. *τους αμαρτανοντας — μετα σου.*

††D codex Claromontanus, Reg. Imp. Paris. Nr. 107., Graecus Latinus. Claromontanum dixit Beza possessor anno 1582. Wetstenius e probabili coniectura mavult Lugdunensem vel Cluniacensem dici. Cf. editionis meae Prolegg. p. XXVII sq. A Theod. Beza transiit ad Claudium Puteanum; a fratribus Puteanis (in ipso codice est: „codex *τοῦ μαχαίτου* Puteani") legatus est bibliothecae Regiae iam Imperiali, ubi etiamnum, restitutis dudum quae anno 1707. Ioh. Aymont abstulerat foliis 35, integer servatur. Scriptus est in tenuissimis ac laevissimis membranis antiquo et eleganti litterarum uncialium genere, stichometrice. Inter epistulam ad Philemonem et epist. ad Hebraeos positi sunt „versus scripturarum sanctarum." Quo in indice post libros Vet. Test. recensentur Novi Test. libri hunc in ordinem et modum: Mt, Ioh, Mc, Lc, epp. Pauli, ad Rom, ad Chorintios I, II, ad Galatas, ad Efesios, ad Timotheum I, II, ad Titum, ad Colosenses, ad Filimonem, ad (sic) Petrum I, II, Iacobi, prima Iohanni epistula, II, III, Iudae epistula, Barnabae epist., Iohannis revelatio, actus app., pastor, actus Pauli, revelatio Petri. Iste index, quem non ad librorum venditorem referendum esse puto, etsi nonnihil per errorem excidisse videtur, antiquissimorum temporum monumentum esse videtur. Textus quem saeculo sexto medio vel etiam in-

eunte scriptum existimo (cf. editionis nostrae Prolegg. pag. XIV sqq.) postea plures invenit correctores, quos quum perdifficile esset recte distinguere, omni studio pertractavi. Qua de re accurate disputavi in Prolegg. sectione IV. pag. XIX usque XXV. cuius ad finem ita singula comprehensa sunt: D^{b}: is supplevit folium sextum: Rom 1, 27—30. (de quo infra dicetur) saeculo exeunte sexto? D^{**}: Graecus septimi fere saeculi. Totius codicis textum Graecum recensuit. D^{**b} idemque in Latinis d^{**} dictus: paucos correxit locos utriusque textus. D^{**c}: perpauca in Graecis mutavit. D^{***}: Graecus noni fere saeculi ineuntis textum Graecum per omnes codicis partes diligenter recensuit, etiam spiritus et accentus ubique addidit. D^{c}: is est qui duobus foliis rescriptis supplevit Graece 1 Cor 14, 13—22. D^{***b}: paucissima attigit eaque parum apte. D^{***} idemque in Latinis d^{**d}: aliquot locos et Graece et Latine correxit. d^{**d}: corrector is est qui Latinas subscriptiones suis additamentis auxit. d^{***}: homo Latinus qui totum epistulae ad Rom. textum Latinum eumque solum recensuit. D^{nov}: erat is fortasse ex monachis monasterii eius unde codex in manus Theod. Bezae pervenit. Passim notandae lectioni primae operam dedit; item ni fallor capita Hugonis cardinalis adscripsit. Sunt ex his omnibus gravissimi inque primis ad nostrum apparatum pertinent: D^{**} et D^{***}, tertio loco D^{***}.

Hunc codicem, cuius gravitas in antiquissima textus Pauli indaganda ratione tanta est, adsentiente etiam Carolo Lachmanno, ut vix ullus gravior sit, postquam Wetstenius „bis et quantum potuit accuratissimo“ contulisset, quo quidem labore ut egregie de re critica promeruit, ita nondum pervenit aut perduxit ad perfectiorem codicis cognitionem, ipse nulli operae peperci ut quam emendatissime describerem indeque ederem. Prodiit editio mea exeunte anno 1851. (in titulo est ex more bibliopolarum 1852.) Circa quam quae meae curae fuerint, perscriptum est Prolegomenorum sectione VII. Inde pauca excerpere placet. „Quum auctumno a. 1840. Parisios venissem, omni cunctatione abiecta id egi ut codicis D textum et Graecum et Latinum quingentis triginta tribus, i. e. totidem quot ipse codex habet, foliis totum ad verbum transscriberem. Erat haec laboris prima pars; altera in eo consistebat ut mea manu scripta ad codicem recognoscerem, lectu difficiliora certius eruerem, inprimis locos a variis correcto-

ribus tractatos subtilius perscrutarer. Quam alteram partem quum absolvissem, ut confidebam antiquissimam scripturam in apographo meo ubique fideliter redditam esse, ita didiceram correctorum rationes, quas adieram duce Griesbachio (cf. Symb. crit. II, 31—77.), ad definiendum difficillimas necdum penitus a me aut Griesbachio perspectas esse. Sed urgentibus tum laboribus circa codicem Ephraemi Syri rescriptum, demum anno fere post retractavi Claromontanum codicem totum: qua re factum est ut de multis locis ex emendationum varietate implicitis multo confidentius statuere possem. Mitto quae spectant frustra propositam curatoribus clar. academiae Oxoniensis editionem. Postquam enim Car. Lachmannus in Stud. et Crit. Heidelb. p. 832. anno 1830. testatus esset, editurum codicem Ephraemi et codicem Claromontanum immortali merito de re Novi Test. critica auctum iri, rursusque in Prolegg. editionis evangeliorum maioris pag. XXIII. a. 1842. conquestus esset: Parisiis per hos proximos centum annos nemo inventus est qui tanto thesauro promendo ecclesiae Christianae bene faceret: ipse omnem lapidem movendum duxi ut quam primum tantum thesaurum utrumque litteris Christianis traderem. Sed quod apud clarissimos Oxonienses [1]) a. 1841. non contigerat, decennio fere post contigit Lipsiae. „Sed antequam curam edendi Claromontani codicis recipere contigit, apographo meo usus sum in paranda editione N. T. altera Lipsiensi. Quo ex labore quum intellexissem quartam totius codicis retractationem egregie valituram esse ad correctorum lectiones ex apographo meo recte edendas, potissimum ad lectiones correctorum primi (D**) et secundi (D***) distinguendas, hieme anni 1849. Parisios repetii et quartum institui totius codicis examen, unde exemplum meum quibuscumque locis opus erat emendatum est. Iam vero ex eo ad edendum paratissimus eram.“ Confido autem in ipso edendi

[1]) Asservatur Oxonii exemplar codicis Claromontani manu Sarravii anno 1648. factum. Quo ne quis posthac in errorem ducatur, notandum duce, exemplar illud Oxoniense ad repraesentandum Parisiense tantum non inutile esse. Satis enim habuit Sarravius scripturam exhibere a tot correctoribus profectam, veterrima non expressa nisi quando planissima esset. In ipso vero Parisiensi codice pagina nulla est quin correctorem sit experta; nec raro fit ut quid prima legerit manus lectu difficile sit.

negotio tantam a me curam adhibitam esse ut nihil non recte typis exscriberetur. Identidem accidit vel ubi de vitiosa codicis scriptura dubitabam vel ubi Wetstenium aut Sabatarium a me discrepare videbam, ut fidem apographi mei, quamvis toties recognovissem, suspectam haberem. Sed quaecumque dubia erant, ex officio duorum amicorum Parisiensium benevolentissimorum (Car. Hase et Frid. Duebner) denuo ad ipsum codicem exigebantur. Praeterea iam antea lectiones codicis D in nupera ed. mea N. T. allatas doctiss. Tregellius cum ipso cod. contulerat. Sed in ea ed. nondum ubique posteriores manus indicatae sunt, eaque iam absoluta demum quartum codicis examen institui. Nihilominus uno ille loco articulum a correctore obelis notatum animadvertit ubi obelos ego non notaveram; altero vero loco aliquid assecutus sibi videbatur quod errorem mihi videri significavi in appendice. Huius autem conficiendi quantus labor fuerit, ex numero lectionum quae ibi tractantur iudicari poterit. Iste numerus tria millia longe excedit.*) Continet epistulas Pauli omnes, exceptis paucis versibus Ro. 1, 1 — 7. *παυλος — αγαπητοις θεου*. Praeterea Rom 1, 27—30. *εξεκαυθησαν* usque *εφευρετας κακων* (in Latinis vero 1, 24—27. *propter quod et* usque *usu feminae*) suppleta sunt saeculo fere sexto exeunte, item postea etiam alia antiqua manu Graece suppleta sunt 1 Co. 14, 13 — 22. *διο ο λαλων* usque *σημειον εισιν*.

E Sangermanensis, ex incendio abbatiae S. Germani (in suburbio Parisino) ante hos quadraginta fere annos Petropolitanus

*) Ut autem totus in me edendi commentandique labor cecidit, ita plenam omnium quae dedi fidem in me recepi rursusque recipio. Incredibili fingendi modo circa haec Tregellius usus est, quasi ipse ad tantum huius appendicis laborem valuisset. Notat in libro suo: an introduction etc. pag. 192. To this it may be sufficiently answered, that, though difficult, it is quite possible; and that Tischendorf and Tregelles in their separate examinations of the several thousands of corrections and erasures, differed in hardly a single case respecting the original reading, even though as to the later changes (in so vast a number) they varied several times in judgment. At ego plane ignoro utrum centum ille an mille lectiones Graecas—Latinum textum quod sciam prorsus non attigit — in libris suis ex ipso cod. enotaverit. Non tam pauper ego laborum sum ut alienis gaudeam arreptis; nec vero aequum videtur invidiosae cedere arrogantiae quae ipse indefessis studiis adsecutus sum. Vide supra pag. CXX sqq.

factus, nil est nisi codicis Claromontani identidem iam correcti apographum idque satis vitiosum (cf inprimis monstra scripturae codicis ℵ ex conflatis lectionibus duarum vel trium manuum codicis D orta, ut δικαίωσινην Ro. 4, 25, ortum inde quod D$^{**}_{**}$ pro ν in δικαίωσιν, qui accentus correcti D*** debetur, notavit νην, accentu quidem non mutato ita, ut revera legendum videatur δικαίωσινην; item ibidem 15, 29. πληρώματιρια: quum enim pro πληροφορια correctores codicis Claromontani dedissent πληρώματι, ineptus scriba cum nova lectione retinuit syllabas duas primae lectionis; item μετὰ ταυεἰτα τοῖς δώεινδεκα 1 Cor. 15, 5. ex prima lectione μετα ταυτα τοις ενδεκα et altera ειτα τοις δωδεκα confusis ortum; item νιδιζομενοθεατριζομενοι Heb. 10, 33.: priorem enim lectionem ονιδιζομενοι corrector codicis D ita mutaverat ut litteris prima et extrema obelo transfixis adscriberet θεατριζομενοι), ut iam ante me viderunt probaruntque Sabatarius, Wetstenius, Griesbachius (cf. Symbb. crit. II, 77.—85.) aliique. Quae contra disputantur ab Ed. de Muralto in catalogo cdd. bibl. Imp. publ. Gr. et Lat. (Petrop. 1840.) nullius pretii sunt. De aetate codicis difficilis quaestio est; poterat enim facile quis sive hoc sive illo saeculo imitando antiquo litterarum generi studere. Hinc de octavo (quod falsissimum videtur), de decimo, de undecimo, de decimo quinto saeculo cogitarunt. Lectiones codicis ℵ inprimis e Wetstenio sumpsimus; quae enim aliter nuper exhibuit Ed. de Muralt in commentario vitiis scatente, magna cum cautione adhibenda erant. Saepe igitur vera lectio huius codicis, quae quidem gravitatem plane nullam habet, nobis mansit dubia: modo enim ille tertiam modo primam manum codicis D sequitur, modo varias eius lectiones confundit, modo suo Marte errat. De Latino textu (e) vide infra; ille quidem passim mutatus est invito Claromontano. Ceterum hiat Rom. 8, 21. — 33. του θεου — κατα 11, 15. — 25. ει γαρ — πληρωμα 1 Tim. 1, 1. — 6, 15. παυλος — και μ. Heb. 12, 8. παντες usque finem.

††F codex Graecus Latinus, Augiensis a monasterio Augiae † Maioris in Helvetia dictus, anno 1718. postquam dudum in manus privatorum hominum transisset, emptus Richardo Bentleio, a quo quum ad fratris filium et ipsum nomine avunculi Richardi dictum transisset, anno 1786. collegio S. Trinitatis quod Cantabrigiae floret legatus est. Hoc de codice qui

olim exposuerunt, Wetstenius, Semlerus, Michaelis, Herb. Marsh, Hugius, ii omnes magnum in modum errarunt; quippe enim pendebant omnes a Wetstenio, qui solus viderat (anno 1717. Heidelbergae apud Lud. Chr. Mieg.) sed praeter morem negligentissime contulerat. Id quod eo magis dolendum erat quoniam quae ratio quae affinitas inter cdd. Augiensem Cantabrigiensem et Boernerianum Dresdensem esset, quae quidem quaestio viros criticos diu et vehementer exercuit, sciri non poterat nisi accurate collato utroque textu. Propterea anno 1842. adii Cantabrigiam ut accuratum codicis examen instituerem. Institui in celebri S. Trin. collegio eximia cum liberalitate exceptus. Perlustrans autem ipsum codicem una perlustravi collationem Richardi Bentleii manu factam, qua quum imperfectissima Wetstenii collatio dudum magnopere emendari posset, tamen nondum quisquam ante nos usus est.*)

Sed antequam de lectionibus in nostrum usum conversis referam, breviter dicam quae ratio Augiensem inter et Boernerianum intercedat. Est inter utrumque non tantum lectionis sed ipsius scripturae tanta similitudo, ut dubitari nequeat quin Graecus utriusque textus ex eodem exemplari fluxerit. Eminent in his ea quae a legibus Graeca scribendi abhorrent vel etiam singulari aliquo vitio laborant, ut *εκδημος* pro *εκδηλος*, *εκ το* pro *εις το*, *αστιζομενος* pro *λογιζομενος***). Haec quam ad probandam communem originem vim habent, non amittunt locis iis quibus scribendi vitia in altero sunt, in altero non sunt, nec magis diversis lectionibus aliquot notabilioribus (ut *ουκ ευρισκω* et *ουχ ευρισκω*, *κραξομεν* et *κραζομεν*, *αλλα ου* et *αλλ ου*, *ιν̄ χν̄* et *χν̄ ιν̄*), quibus uter antiquiorem scripturam expresserit

*) Non opus est ut accurationem talis collatoris praedicemus. Tamen sunt etiam nonnulla quae aciem Bentleii fugerunt. Ita non animadvertit Rom 9, 15. *μωυσει* pro *μωυσῃ*, nec 10, 15. quod *των* ante *ευαγγελιζομενων* deest, nec 13, 12. *αποβαλωμεθα* pro *αποθωμεθα* nec 15, 16. quod deest *ευπροσδεκτος*, nec 15, 22. *ενεκοπτην* pro *ενεκοπτομην*, nec 15, 33. *ητω* additum, nec 16, 8. quod deest *μου*. Item 1 Cor 10, 7. praetermisit *πειν* pro *πιειν*, 15, 28. non vidit post *τοτε* deesse *και*, nec Gal 4, 19. *τεκνα* pro *τεκνια* notavit. Per errorem vero Rom 9, 31. *εφθαχεν* notavit pro *εφθοχεν* 1 Cor 11, 22. *πιειν* pro *πειν* 2 Cor 1, 10. *και στι ρυεται* pro *και οτι ρυεται*.

**) Exempla multa composuimus in Anecdotis sacr. et prof. pag. 210.

plerumque dubitari potest. Accedit vero ad maximam inter utrumque similitudinem, quod quattuor textus Graeci lacunae in utroque eaedem sunt: 1 Cor. 3, 8—16. *ο φυτευων* usque *του θεου* 6, 7—14. *ηδη μεν* usque *δυναμ. αυτου* Col. 2, 1—8. *και οσοι* usque *στοιχεια του* Philem. 21. *πεποιθως* usque finem. Quinta est lacuna inter versum 4. et 5. capitis secundi ep. 2. ad Tim. ubi multo plus spatii in Augiensi quam in Boerneriano relictum est. Etiam in utroque Graece deest ad Hebraeos epistula. Contra post Rom. 14, 23. in G vacuum spatium est, non item in F, nec magis F post epist. ad Philem. titulum epistulae ad Laodicenses cum G communem habet. Denique notas in margine scriptas codex G proprias habet.

Atque haec quidem omnia de Graeco utriusque codicis textu. Latinus vero non modo eo differt quod in Boerneriano inter lineas scriptus est, in Augiensi alteram cuiusvis paginae columnam efficit, sed ipsius rationis magnum discrimen est, anno 1849. non satis recte a me indicatum, dicente in G Italam, in F veterem vulgatam inesse. Nimirum multo quidem plura in F cum interpretatione Hieronymi, quemadmodum ex antiquissimis cdd. prodit, conveniunt quam in G; sed alia haud pauca ab Hieronymo discedunt, eaque vel cum Boernerianis lectionibus, maxime iis quibus signum t praefixum est conspirant, vel certe prope ad eas accedunt, vel denique soli F propria esse videntur. A qua ratione satis singulari illa quidem, si affinitatem excipis qua F codex per Latinum quoque textum cum G sine dubio coniunctus est, nec ad Hebr. epistula prorsus abhorret, quamvis multo magis ad ipsum textum Vulgatum accedat. Dubium autem non est quin codicibus F et G eadem et patria et aetas sit tribuenda. Utramque rursus communem cum Sangallensi evangeliorum codice habent. Videntur igitur in coenobio Helvetico nono fere saeculo scripti esse. Incipit codex F Rom 3, 19. *μω · λεγει ινα · παν · στομα · dicit · ut omne os.*

Sed nondum diximus in lectionibus utriusque textus codicis F singulare nobis commodum contigisse. Quum enim anno 1849. quae ipse ex codice anno 1842. excerpseram, ea sola ad apparatum adhibere licuisset, hoc ipso anno vir clarissimus Frid. Henr. Scrivener, a Cantabrigiensi S. Trin. collegio, quem editionem ipsius codicis suscepturum iam anno 1855. in

Anecdotis significaveram*), transmisit mihi singulas plagulas textus codicis modo typis exscripti, quibus si quid a me olim praetermissum aut erratum esset, id omne corrigerem. Debeo igitur magnas viro clarissimo gratias pro tanta in me benevolentia, qua factum esse spero ut codex F quam rectissime in apparatu nostro repraesentaretur.

††F^{a} v. Evv. Saec. VII.^{a} Fragmenta epp. haec habet: 1 Co. 7, 39. 11, 29. 2 Co. 3, 13. 9, 7. 11, 33. Gal. 4, 21. 22. Col. 2, 16. 17. Heb. 10, 26.

†G codex Graecus Latinus Boernerianus (saeculo XVII. erat Pauli Iunii Leidensis), nunc bibl. Regiae Dresdensis, rarum ac grave litterarum sacrarum monumentum. Quum plurima ad hunc codicem spectent quae modo de codice F et supra de codice evangeliorum a notavimus h. l. brevis esse potero. Videtur igitur hic quoque codex a monacho Hiberno vel Scottico in Helvetia saeculo fere nono scriptus esse. Praeter lacunas quas cum cod. F communes habet (1 Co 3, 8. — 16. 6, 7 — 14. Col 2, 1—8. Philem 21. usque fin. Item deest ep. ad Heb.), hiat Rom. 1, 1—5. *αφωρισμενος — πιστεως* 2, 16—25. *τα κρυπτα νομου ης*. Totum textum Graecum cum interlineari versione Latina veteri typis exscribendum curavit Chr. Fr. Matthaei. Misenae 1791. Quam editionem ipsi nuper passim ad codicem Dresda Lipsiam ad me missum exigentes magnae accurationis ac fidei esse intelleximus. Pauca quaedam minoris momenti errata esse post cl. Anger vidimus, sed etiam eiusmodi rara sunt. Praeterea, ut idem iam indicavit, Eph 4, 16.

*) Cf pag. 216. Uberius autem de variis codicis Augiensis rationibus explicuimus ibidem pag. 209 usque 216. Relatum etiam est pag. 215. in nota de appendice quam epist. ad Hebr. in codice adiunctam habet. Ad quam quae recenti manu eaque Angli cuiusdam notata sunt, in iis anno 1842 — anno enim 1855. quum rursus Cantabrigiae commorabar codex non aderat — male legeram nomen Cumiani Rabani. Quem errorem contigit Tregellio ut amici ope corrigeret, quemadmodum in ipso indice libri: an introduction ete luculentissime significatur: „Tischendorf incorrectly cites a note from Cod. Aug.“ Legendum enim esse docuit l. l. pag. 198. Cumianus Fota in: id quod satis credibile mihi visum et in multa Anecdotorum exemplaria post receptum est. At nuperrime cl. Scrivener litteris mihi indicavit, et ipsum correctorem meum errasse. Qua de re quaesituros relego ad ipsius codicis editionem, quae fortasse in Anglia iam prodiit.

μερους pro μετρους et 4, 18. εσκοτισμενοι pro -μενος legendum est.

†H codex Coislinianus Nr. 202. bibliothecae Imp. Paris. Olim XIV constabat foliis, sed — ut in ipso codice notatum est — „post incendium bibliothecae librorum impressorum et subitaneam translationem manuscriptorum non sunt inventa nisi XII folia.“ Duo folia, quae Parisiis desiderantur, in bibl. Imperiali Petropol. habentur; continent Gal. 1, 4. — 10. ημων — πειθω 2, 9. — 14. και βαρν. — αληθειαν. Reliqua fragmenta haec sunt: 1 Co. 10, 22. — 29. εσμεν — η ελευθερια 11, 9. — 16. ανηρ — του θεου 1 Tim. 3, 7. — 13. δει δε — εν χριστω ιησου Tit. 1, 1. — 3. παυλου αποστ. επιστολη πρ. τιτον. παυλος — του σωτη 1, 15. — 2, 5. απιστοις ουδεν — αγαθας 3, 13. ζηναν usque finem. Heb. 2, 11. — 16. δι ην αιτιαν — σπερματος αβρααμ 3, 13. — 18. αχρις ου — μη εισε 4, 12. — 15. ζων γαρ — ασθενιαις ημων. Praeter alia quae argumenta epistularum ad Heb., I. ad Tim. et epistulae ad Tit. spectant, ibi haec leguntur, quemadmodum ex ipso codice descripsi: ἐγραψα καὶ ἐξεθέμην κατὰ δύναμιν στειχηρὸν· τόδε τὸ τεύχος παύλου τοῦ ἀποστόλου πρὸς ἐγγραμμὸν καὶ εὐπατάλημπτον ἀνάγνωσιν. τῶν καθ' ἡμας ἀδελφῶν· παρῶν ἀπάντων τολμης συγγνώμην αἰτῶ. εὐχὴ τῇ ὑπὲρ ἐμῶν· τὴν συνπεριφορὰν νομιζόμενος· ἀντεβλήθη δὲ ἡ βιβλος· πρὸς τὸ ἐν καισαρία ἀντίγραφον τῆς βιβλιοθήκης τοῦ ἁγίου παμφίλου χειρὶ γεγραμμένον αὐτοῦ. Haec folia tegumento libri manuscripti agglutinata Parisios olim translata sunt ex monte Atho. Edidit Montefalconius in biblioth. Coislin. p. 251. erratis paucis, ut 1 Co. 10, 29. τι, quod debebat esse ινα (quod in scissa membrana fere periit) τι. Nec vidit Montef. Tit 2, 3. ex emendatione legi ιεροπρεπει pro ιεροπρεπεις, nec magis Tit 3, 13. adsecutus est a prima manu απολλων pro απολλω fuisse. Adde quod Heb 4, 15. συμπαθησαι pro συνπ. edidit. Quicquid fragmentorum exstat, ipse accuratissime cum accentibus, spiritibus variisque punctis transscripsi, indeque editionem correctiorem ac pleniorem additis omnibus quae non ad ipsum textum pertinent dare potero. Videntur esse saeculi sexti.

††I codex bibl. Imp. Petropolitanae. Vide ad evangelia. Huc pertinent duo tantum folia, quorum altero 1 Cor 15, 53 — 16, 9. altero Tit 1, 1 — 13. continetur. Utrumque fragmentum secundi quem diximus codicis est, referendum ad saeculum quintum.

K codex Mosquensis. Vide ad epp. cathol. Deficit Rom. 10, 18—1 Co. 6, 13. *αλλα λεγω* usque *και ταυτην και*, item 1 Co. 8, 7. — 11. *τινες δε* usque *απεθανεν*. Saec. fere IX.

††L codex Angelicus Romanus. Idem est quem ad act. et epp. † cath. siglo G·L insignivimus. In epp. Paul. deficit Heb 13, 10. *ουκ εχουσιν* usque finem. Saeculi IX.

††M fragmenta duo, altera Hamburgensia, altera Londinensia. Priora (Heb 1, 1 usque 4, 3, *εις την*, item 12, 20. *βοληθησεται* usque finem epistulae) ex libris Uffenbachianis sunt; post erant Ioh. Christoph. Wolfii, a quo ex legato ad bibliothecam publicam civitatis Hamburgensis pervenerunt. Pro magno pretio, quod dudum in re critica habere videbantur, iam anno 1800. libello academico Helmstadiensi tractavit Henr. Phil. Conr. Henke. Nuper postquam contulisset S. P. Tregelles suaque mecum Hamburgo Lipsiam reversus communicasset, ipse Hamburgi tota transscripsi et in Anecd. meis sacr. et prof. 1855. pag. 174 sqq. edidi.*) Quam editionem paranti contigit ut Londini viderem fragmenta utriusque ad Corinthios epistulae, adnexa Harleiano codici 5613. in fronte et ad finem, quae iam Griesbachius ad eundem cum fragmentis Hamburgensibus codicem olim pertinuisse, saltem ab eodem librario scripta esse putavit, vide N. T. tom. 2. pag. XXV. sub cod. 64 Qua de re Griesbachium non errasse intellexi. Etsi enim inter utraque versuum numerus differt, tanta tamen sunt similitudine ut eadem aetate ab eodem homine et ad idem exemplum exarata existimen. Edidimus igitur cum Hamburgensibus foliis etiam haec Londinensia, quibus continetur 1 Cor 15, 52. *σαλπισει γαρ* usque 2 Cor 1, 15**) *ελθειν ινα*, item sed cum lacunis 2 Cor 10, 13 -*σομεθα αλλα κατα* usque 12, 5. *ασθενειαις μου*. Insignia autem haec fragmenta maxime eo sunt quod tota rubro, non atramento scripta sunt. In interpunctione triplicis puncti usum habent, vel ad caput litterae praecedentis vel ad

*) Aegerrime fero quod in hanc editionem tribus locis vitia inrepserunt. Heb 12, 26. lege *τοτε* pro *ποτε* 13, 8. *ιχθες* pro *χθες* ibidemque versu 16. *τοιαυταις θυσιαις* pro *τοιαυται θυσιαι*. Item in fragmentis Londinensibus 2 Cor 1, 4. vitiose typis exscriptum est *παρεκαλουμεθα* pro *παρακαλ*.

**) Pudet hanc fragmentorum partem in ipso commentario praetermissam esse. Adhibita vero est ad supplementa.

medium vel ad pedem positi. Etiam iota adscriptum observatur bis: Heb 13, 21. ὦι ἡ δόξα et 2 Cor 1, 1. τῆι ἐκκλησίᾳ. Cf. editionem nostram, in qua etiam accentus et spiritus quemadmodum in utrisque fragmentis sunt expressimus. Textus bonitate ad optimos testes qui supersunt prope accedunt.

N°: hoc siglo insignivimus fragmenta pauca Mosquensia epistulae ad Hebraeos: 10, 1—3. των μελλοντων usque αναμνησις 10, 3—7. αμαρτιων usque θελημα σου 10, 32—34. υπεμεινατε usque μενουσαν 10, 35—38. αποβαλητε usque ψυχη σου. Refert de iis Matthaeius ad Heb 10, 1. Sunt in vetustissimis membranis scripta litteris quadratis similibusque textui fragmentorum Coisl. (H epp.) crassioribus ductibus instaurato. Adhibitae sunt istae membranae anno p. Chr. 975. compingendo codici Gregorii Nazianzeni, in bibl. S. Synodi numero LXI. insignito. Possunt (pariter ac fragmenta Coisl.) reliquiae saeculi VI. esse sed quae Matthaeius notavit non satis sunt ad aetatem accuratius definiendam.

E. AD APOCALYPSIN.

†A vide Evv. Integer est. Saec. V^b.

††B codex Vaticanus Nr. 2066. olim Basilianus (i. e. monachorum Basilianorum in urbe) Nr. 105. Praeter varia patrum scripta apocalypsis textum continet integrum, ineunte fere saeculo octavo scriptum. Huius quum prima notitia a Blanchino ad viros doctos perlata esset, Wetstenius operam dedit ut collationem nanciscerétur. Quam Quirinio cardinali intercedente revera nactus partim commentario partim appendici Novi Testamenti sui inseruit. Ista vero collatio tam erat imperfecta, ut ne universam quidem codicis indolem proderet, ex quo, ut exemplo probem, toto cap. VII. unam tantum lectionem variantem afferebat eamque falsam, quum notandae essent viginti quattuor. Mihi vero aestate anni 1843. quum concessum esset aliquos codicis versus facsimili quod dicunt exprimere, contigit ut in conficiendo facsimili variantes lectiones omnes editioni meae Lipsiensi primae adscriberem. Quod maxima cum cura feci; sed in tanta temporis brevitate et laboris dubitatione — superveniente enim custode *) abrum-

*) Nuper demum caussam severae huius thesauri custodiae intellexi: iam tum enim idem textus ad editionem bibliorum ab Angelo Maio adhibitus erat.

penda erat collatio et delineatio repetenda — vix fieri potuit ut nusquam errarem. Totum textum quemadmodum nactus eram edidi in Monumentis sacr. ined. p. 407 — 432. cum Prolegg. § 8. et facsimili tab. III. nr. 9. Nuperrime vero idem textus rursus in editione bibliorum Maiana prodiit. Inde aliquoties a vero me aberrasse didici, quamvis plura apud Maium quam apud me invito codice edita sint. Qua de re ut satis constet, brevi catalogo adscribam locos quibus ex Maii libro corrigendus videatur meus, additis iis quibus meus valeat ad corrigendum textum Maii. 1, 16. 19. 20. et ubique *ιδον ιδες* etc legendum est pro *ειδον ειδες* etc. Item codex pro *δεκα* 2, 10. $\bar{\iota}$ similiterque ubique numeros habere videtur. 4, 4 et 8. Mai. bis edidit *κυκλωθεν* pro *κυκλοθεν*, nescio an recte. 4, 11. *ὁ* ante *θεος* secundae manus esse dicitur. 6, 1. Mai *οτι* pro *οτε* 7, 14. Mai *ειπον*, quod vix ab errore esse potest, pro *ειρηκα* 9, 12. *ετι* a** esse dicitur pro *αι* primae manus lectione. 9, 20. Mai *ουδε εμετεροησαν* pro *ουδε μετ.* 10, 11. Mai *εθνεσι* pro *εθνεσιν* item *πατησουσι, δυσι μαρτυσι, αψησουσι, εδιωξε, ηνοιξε, προσκυνησωσι, πεποτικε, ηξουσι, βλεπωσι* i. e. ubique absque *ν ἑφελκ.* 11, 2. 3. 9. 12, 13. 13, 9. 12. 14, 8. 15, 4. 16, 15. item post aliquoties; 12, 14. verba a me deleta habet: *αυτης οπου τρ. εκ. καιρ. και* 14, 3. *ουδε εις* pro *ουδεις* 14, 8. *ταυτης* pro *αυτης* 15, 2. *εχοντας τας κιθαρας* 16, 9. *εχοντος εξουσιαν* 16, 12. *τ. μεγαν εφρ.* 17, 4. *ἡ* pro *ἣν* 18, 6. *διπλ. ως* (hoc omisi) *και αυτη* 18, 20. *επ αυτην* pro *επ αυτη* (?) 20, 11. *ου απο προσωπου* 21, 20. *βηρυλλιος* pro *-λλος* 22, 12. *εσται αυτου* pro *εστιν αυτου* (?)

Maii vero editio ex mea corrigenda videtur his locis: 1, 1. M *αυτω* pro *αυτη* 1, 11. M *φιλαδελιφειαν* pro *-φιαν* 1, 13. M *χρυσην* pro *-σιν* 2, 4 M *αλλ* pro *αλλα* 2, 7. M *νικωντι* pro *νικοντι* 2, 14. M *βαλαχ* pro *-λαακ* 2, 18. M *χαλκολιβανω* pro *χαλκωλ.* 2, 19. M *υπομονην* pro *οιπομονην* 2, 20. M *προφητιν* pro *-τηη* 2, 22. M *βαλλω* pro *βάλω* 2, 23. M *ερευνων* pro *-νον* 2, 24. M *βαλῶ* pro *βάλω* 2, 28. M *πρωινον* pro *προιν.* 3, 7. M *φιλαδελφεια* pro *-φια* 3, 15. M *οφελον* pro *ωφ.* 3, 18. M *περιβαλη* pro *-βαλλη* et *εγχριση* pro *-σει* 3, 20. M *εισελευσομαι* pro *-σωμαι* et 21. *εκαθισε* pro *-θησα* 4, 1. M *ιδον* pro *ιδων* et 2. *εκειτο* pro *-τω* 4, 4. M *εικοσι* pro *τους εικ.* et 6. *κρυσταλλω* pro *-αλω* et 7. *εχον* pro *εχων* et 10. *τω ζωντι* pro *το ζ.* et 11. om *ουκ* 5, 6. M *εχον* pro *εχων* 6, 7. M *ηνοιξε* pro *ηνυξε* et 8. *χλωρος* pro *χλορ.* et *ηκολουθει* pro *-θη* et 11. *αναπαυσονται* pro *-σωνται* et

14. *νησος* pro *νησσος* et 16. *πεσατε* et *χρυψατε* pro *-ται* 7, 6. M *μανασση* pro *-νασῃ* et 11. *εστηκεσαν* pro *-κησαν* 8, 12. M *και η ημερα* pro *και ημερα* et 13. *λυπων* pro *λοιπ.* 9, 4. M *ερρεθη* pro *-ρηθη* et 6. *ευρησουσιν* pro *ευρισουσιν* et 21. *φαρμακειων* pro *-κιων* 10, 7. M *τελεσθη* pro *-σθει* item *ευηγγελισεν* pro *-λησεν* et 8. *βιβλιδαριον* pro *βιβληδ.* et 11. *σε* pro *σαι* 11, 1. M *εγειραι* pro *-ρε* et 6. *προφητειας* pro *-τιας* et 12. *αναβητε* pro *-ται* 12, 2. M *εν γαστρι* pro *εγ γα.*.item *εκραζεν* pro *εκραξεν* et 11. *αχρι* pro *αχρη* (huiusmodi non amplius adnotabo) et 12. *οι ουρανοι* pro *ουρανοι* et 17. *ωργισθη* pro *οργισθη* 13, 10. M *αποκτενεῖ* pro *-ένει* et 14. *λεγων* pro *λεγοντος** et *λεγον***, item *ο ειχεν* pro *ος ειχ.* et 17. *δυνηται* pro *δυναται* 14, 8. M *πορνειας* pro *-νιας* et 13. *αναπαυσωνται* pro *-σονται.* Quae vv. 11 et 14. secundis curis debentur nulla nota addita eduntur, quod idem alibi. 15, 4. M *δοξασῃ* pro *-σει* 16, 3. M *αγγελος* pro *αγελος* 17, 8. M *θηριον* omisso *το* et 11. *αυτος* pro *ουτος* 18, 24. M *αιμα* pro *αιματα* 19, 18. M om *τε* post *ελευθ.* (?) 20, 9. M om *και την πολιν των αγιων* et 11. *τους* pro *τοις* 21, 3. M *λαοι* pro *λαος* et 14. *εχον* pro *εχων* et 15. *μετρηση* pro *-σει*, item 19. *σαπφειρος* et *χαλκηδων* pro *-ι-* et *-ι-* 22, 2. *αποδιδουν* pro *-δους* et 13. *εγω ειμι* pro *εγω* (?).

††C v. Evv. Deficit 3, 19. — 5, 14. *νοησον — και προσε* 7, 14. — 17. *οι ερχομενοι — ο θεος παν* 8, 5. — 9, 16. *και ειληφεν — αριθμον αυτων* 10, 10. — 11, 3. *εφαγον αυτο επιχρ. — προφητ. ημερας* 16, 13. — 18, 2. *τα ως βατρ. — ακαθαρτ. κ. φυλακη* 19, 5. *και οι μεγαλοι* usque finem. Saec. V^{a}.

---

2. CODICES LITTERIS MINUSCULIS SCRIPTI.

Cdd. hi minusculis sive cursivis litteris scripti in septem saecula ab exeunte nono ad XVI. incidunt. De iis conferendis plurimi promeruerunt, post Henr. Stephanum, Waltonum et Millium inprimis Wetstenius, Birchius, Moldenhawer (cdd. Hispan.) Treschovius, Alter, Hensler (cdd. Havn.) Griesbachius, Matthaeius, Scholzius, Rinckius, Dermout, Reiche, de Muralt, Tregelles et, qui prae ceteris nostrae aetatis insigniendus est, Scrivener; item alii uno vel altero accuratius pertractando, ut Knittel, Begtrup, Pappelbaum, Fleck.

Nihilominus ex tanto numero (evv. 500, act. et epp. cath. 200, epp. Paul. 300, apoc. 100. Adde evglstaria et lectionaria) pauci accurate excussi, plurimi passim tantum collati aut selectis locis inspecti sunt; sat multi vero tantum non innotuere nisi nomine. Catalogus noster inprimis ad Scholzium, qui Wetstenii et Griesbachii indices plurimis nominibus auxit, conformandus erat, unde sine dubio multa quae emendatione opus habent repetita sunt. Ab initio plura exscripsimus exempli caussa, addita quoque Scholziana familiae sive recensionis notatione. Apud eundem igitur per plurimas catalogi partes nonnihil peti potest quo singula illustrentur, nisi quod indices ad actus et epistulas et apocalypsin minus curavit quam ad evangelia. Novo ac singulari ad haec studio collato non dubito quin multo plura bonae frugis disci ac doceri queant. Spero pios et strenuos iuvenes ac viros qui talem laudem quaerant non defuturos.

Ceterum stellula (*) insignivimus eos codices qui prae reliquis, alii quidem magis alii minus, cum antiquissimis cdd. consentiunt.

A. AD EVANGELIA.

*1. (Act. 1. Paul. 1.) Basileensis B. VI, 27. membr. seculi X, continet acta, epistulas, evangelia. Textus evangeliorum insignis. „Textus exhibet in actibus et epistolis familiam Constantinopolitanam, in evangeliis vero familiam Aegyptiacam.“ Collatus et descriptus a Wetstenio, passim adhibitus ab Erasmo. In nostrum usum accurate contulit C. L. Roth. Quam collationem Lipsiae ad suam adhibuit Tregelles.

2. Basileensis B. VI, 25. cod. membr. seculi XV, continet evangelia. „Textus familiae accedit Constantinopolitanae.“ Ex eo evangelia edidit in Novo Testamento suo Erasmus.

3. (Act. 3. Paul. 3.) Caesareus Vindob. Forlosian. 15. et in supplemento Kollarii 5, membr. seculi XII, continet evangelia, acta, epistulas.

4. Par. RI.*) 84. Stephani γ' membr. seculi XII. Deest Matth. 2,

*) Hunc in modum insignire placet codices qui „Regii“ dici solebant. Sunt igitur antea Regii nunc Imperiales.

9—20. Io. 1, 49 — 3, 11. „Exhibet textum ex utraque codicum familia conflatum, ita tamen ut saepius Constantinopolitanis accedat.“ R. Steph. et alii hunc codicem inspexerunt, integrum contulit Scholz.

5. (Act. 5. Paul. 5.) Par. RI. 106, Stephani δ', membr. seculi XII, continet acta, epistulas, evangelia. „Exhibet textum mixtum.“

6. (Act. 6. Paul. 6.) Par. RI. 112, Stephani ε' membr. sec. XI, continet evangelia, acta, epistulas. „Exhibet textum mixtum ex utraque codicum familia.“

7. Par. RI. 71, Stephani ς', membr. sec. XI. „Textus evangeliorum plerumque familiae codicum Constantinopolitanae adhaeret, sed insunt etiam lectiones permultae Alexandrinae.“

8. Par. RI. 49, Stephani ζ', membr. sec. XI. „Familiam codicum Constantinopolitanam sequitur.“

9. Par. RI. 83, Stephani $\iota\beta'$, membr. anno 1168 regnante Manuele Porphyrogeneto Constantinopoli, Amarri Hierosolymis, et Guilielmo II. in Sicilia exaratus. „Plerumque familiam Constantinopolitanam habet.“

10. Par. RI. 91, olim 2865.[1] prius bibliothecae Veronensis, cui a Dorotheo, archiepiscopo Mitylenensi anno 1439, ut in subscriptione Timotheus Veronensis testatur, dono datus est. Codex membr. sec. XIII. „Familiam quidem Constantinopolitanam sequitur, sed habet etiam lectiones Alexandrinas et singulares haud paucas.“

11. Par. RI. 121 et 122. membr. sec. XII. „Familiae quidem Constantinopolitanae plerumque adhaeret, sed permultas etiam habet lectiones Alexandrinorum codicum.“

12. Par. RI. 230. Codex memb. sec. XI. „Familiam Constantinop. ita sequitur, ut rarissime ab ea recedat.“

*13. Par. RI. 50, membr. sec. XII. Continet evangelia, sed desunt Matth. 1, 1 — 2, 21. 26, 33—53. 27, 26 — 28, 10. Marc. 1, 21—45. Ioh. 21, 2—25. „Familiae Alexandrinae textus adhaeret.“ Negligenter collatus est a Kustero et Wetstenio, maiori diligentia a Griesbachio, et denuo collatus a Begtrupio Dano anno 1797.

14. Par. RI. 70, antea Mazarinaeus membr. anno 964 scriptus regnante Nicephoro (Phoca) indictione 8. „Textum habet Constantinopolitanum.“

15. Par. RI. 64, membr. saec. X. „Familiam Constantinopolitanam sequitur.“

16. Par. RI. 54, antea Medicaeus, membr. sec. XIV., continet evangelia cum versione Latina in Matth. Marc. 1, 1 — 11, 4. Luc. 5, 21—44. Ioh. 1, 1 — 12, 17. Mutilus Marc. 16, 6 — 20. „Huius codicis textus raro a recepto recedit, sed habet etiam lectiones Alexandrinas.“

17. Par. RI. 55, antea cardinalis Borbonii. Codex membr. sec. XVI., nitide in Gallia manu Georgii Hermonymi Spartani, qui erat Guilielmi Budaei et Reuchlini praeceptor, exaratus. Continet evangelia cum versione Latina vulgata. „Textus a recepto rarissime recedit.“

18. (Act. 113. Paul. 133. Apoc. 51.) Par. RI. 47, emptus anno 1687, antea monasterii τοῦ ζωοδότου χριστοῦ in oppido Myzithra, anno 1364 Constantinopoli in monasterio sancti Georgii Manganorum manu Nicephori Cannavi exaratus, continet N. T „Familiam Constantinopolitanam ita refert, ut paucas habeat lectiones cum Alexandrinis communes.“

19. Par. RI. 189, antea Medicaeus, membr. sec. XII., continet evangelia cum catena in Iohannem, cum scholiis in reliquis evangeliis. „Textus eius accedit familiae Constantinopolitanae, sed insunt mutationes ex codice quodam Alexandrino factae.“ Integre collatus a Scholzio.

20. Par. RI. 188, ex oriente in bibliothecam Regiam anno 1669 illatus, membr. sec. XII., continet evangelia cum catena in Matthaeum, cum commentariis Victoris Antiocheni vel Cyrilli Alexandrini in Marcum, Titi Bostrensis aliorumque in Lucam, Chrysostomi aliorumque in Iohannem. In fine evv. Mc. Lc. Io. dicitur hoc evangelium ex accuratis codicibus esse exscriptum et collatum. „Textus plerumque familiae accedit Constantinopolitanae, sed multas quoque lectiones habet Alexandrinas, iis potissimum in locis, ubi corrector lectionem pristinam immutavit.“

21. Par. RI. 68. Codex membr. sec. X. „Est familiae Constantinopolitanae.“

*22. Par. RI. 72. membr. sec. XI. Deest Matth. 1 — 2, 2. Ioh. 14, 22 — 16, 27. „Orthographiam et textum habet cum Alexandrinis communem.“

23. Par. RI 77. membr. sec. XI., continet evangelia cum versione Latina in Mt. Mc. et Lc. 1, 1 — 4, 18, quae a vulgata raris-

sime differt. Deest Matth. 1, 1—17. Luc. 24, 46 — Io. 2, 20. 21, 24—25. „Familiam sequitur Constantinopolitanam.“

24. Par. RI. 178. membr. sec. XI., cum commentario. Deest Matth. 27, 20 — Marc. 4, 22. „Textus familiam sequitur Constantinopolitanam.“ Collatus est a Scholzio codex fere integer.

25. Par. RI. 191. membr. sec. X. cum scholiis. Desunt Matth. 23, 1 — 25, 42. Marc. 1, 1 — 7, 36. Luc. 8, 31—41. 9, 44—54. 10, 39 — 11, 4. Ioh. 13 med. usque ad finem evangelii. „Textus ex codicibus Constantinopolitanis et Alexandrinis conflatus.“ Collatus est a Scholzio integer.

26. Par. RI. 78. membr. sec. XI. a Paulo presbytero scriptus, cum commentario. „Textus Constantinop. cum lectionibus aliquot Alexandrinis.“

27. Par. RI. 115, Millio Colb. 1. membr. sec. XI. Iohannis 18, 3. usque ad finem in chart. bomb. sec. XIV. „Passim lectiones vel singulares vel cum Alexandrinis communes habet, plerumque vero textum sequitur Constantinopolitanum.“

*28. Par. RI. 379. m. Mutilus Matth. 7, 17 — 9, 12. 14, 33 — 16, 10. 26, 70 — 27, 48. Luc. 20, 19 — 22, 46. Ioh. 12, 40 — 13, 1. 15, 24 — 16, 12. 18, 16—28. 20, 20 — 21, 5. 18—25. „Familiae Alexandrinae ita adhaeret, ut lectiones et textui recepto proprias et singulares habeat plurimas.“ Denuo descriptus et integer collatus a Scholzio.

29. Par. RI. 89, membr. sec. XII. a scriba quodam Latino Graece docto exaratus, continet evangelia cum scholiis. Nonnulla sec. XV. suppleta sunt. „Multae insunt correctiones ita comparatae, ut codicem fam. Constant. adhaerere demonstrent; sed permultas etiam habet lectiones Alexandrinas, maxime eas quas intulit diorthota.“

30. Par. RI. 100, Millio Colb. 4, chart. sec. XVI. a Georgio Hermonymo Spartano exaratus, continet evangelia. „Eius textus familiam Constantinopolitanam exhibet.“

31. Par. RI. 94, membr. sec. XIII. „Textus exhibet familiam Constantinopolitanam.“

32. Par. RI. 116, membr. sec. XII. Desunt Matth. 1, 1 — 10, 22 24, 15—30. Luc. 22, 35. —Io. 4, 20. „Textum habet mixtum, plerumque autem adhaeret codicibus Constantinopolitanis.“

*33. (Act. 13. P. 17.) Par. RI. 14, Millio in evv. Colb. 8. in act. Colb. 6. in epp. Colb. 7. membr. sec. XI., continet partem pro-

phetarum, epistulas, acta, evangelia, laceratus in omnium fere foliorum extremitatibus. Collatus a Wetstenio, Griesbachio, Begtrupio et denuo integre a Scholzio. Item recentissime a S. P. Tregelles. „In omnibus sequitur familiam Alexandrinam."

34. Coisl. 195. membr. sec. XI. in monte Atho eleganter scriptus, continet evangelia cum catena, „familiae Constantinopolitanae."

35. (Act. 14. P. 18. Ap. 17.) Coisl. 199. membr. sec. XI., continet N. T., saepius correctus. „A recepto rarissime differt."

36. Coisl. 20, olim magnae Laurae s. Athanasii in monte Atho, membr. sec. XI., cum commentariis, „familiae Constantinopolitanae."

37. Coisl. 21. membr. sec. XII., cum scholiis. „Familiae const."

38. (Act. 19. Ap. 23.) Coisl. 200, Stephani ϛ′ membr. sec. XIV. iussu Michaelis Palaeologi imperatoris descriptus et ab eodem dono missus sancto Ludovico; continet evangelia, acta, epistulas catholicas et apocalypsin. Mutilus Matth. 14, 15 — 15, 30. 20, 14 — 21, 27. Marc. 12, 3 — 13, 4. „Familiam sequitur Constant."

39. Coisl. 23, membr. cum commentariis sec. XI. a Sergio II. patriarcha scriptus, anno 1218. in libris monasterii s. Athanas. in Atho monte. „Familiae Constant."

40. Coisl. 22, antea monasterii sancti Nicolai, cui cognomen *στανροvικήτα*, membr. sec. XI. cum commentariis. „Deest Ioh. 20, 25 — 21, 25. „Familiae Constant."

41. Coisl. 24. membr. sec. XI., continet Matthaeum et Marcum cum commentariis.

42. Medicaeus, Amelottii tempore in collegio Trecensi asservatus. Lectiones eius a Petro Pithoeo margini Stephanicae editionis tertiae 1550 adscriptas publici iuris fecit Millius. „Textus codicis familiae Alexandrinae plerumque adhaerere videtur."

43. (Act. 54. P. 165.) bibliothecae armamentarii Parisiensis Graecus 4, membr. sec. XI., duobus constans tomis. Prior continet evangelia, posterior acta et epistulas. „Familiam plerumque Constantinopolitanam habet."

44. Musei Britannici 4949. olim Caesaris de Missy, ex monte Atho, membr. sec. XI.

45. Bodleianae bibliothecae Baroccianus 31. membr. sec. XIV. „Textus familiae Constantinopolitanae."
46. Bodleianae bibliothecae Baroccianus 29. membr. sec. XV. „Familiae Constantinopolitanae."
47. Bodleianae bibliothecae membr. sec. XV. „Familiae Constantinopolitanae."
48. Bodleianae bibliothecae membr. sec. XIII., cum scholiis, „familiae Constant."
49. Bodleianae bibliothecae Roe. 1. membr. „familiae Constant."
50. Bodlei. Laud. D. 122. membr. sec. XI., cum commentariis. Deest Matth. 1, 1 — 9, 36. 12, 3—24. 25, 20—31. Io. 5, 18 — 21, 25. Marc. autem 14, 40 — 16, 20 manu recentiori suppleta. „Familiae Constant."
51. Bodlei. Laud. C. 715, 63. membr. sec. XIII. continet acta, epistulas, evangelia. Multas habet lectiones cum Complutensi editione communes. „In plerisque familiae Constant. adhaeret."
52. Bodlei. Laud. C. 28. membr. anno 1286 manu *νικητᾶ τοῦ μαυρώνη* exaratus. „Familiae Constantinopolitanae."
53. Bodlei. Seldeni 1, membr. sec. XIV. „Familiae Constantinopolitanae."
54. Bodlei. Seldeni 2, membr. anno 1338 scriptus. „Familiae Const."
55. Bodlei. Seldeni 3, membr. sec. XV. „Familiae Const."
56. Oxon. collegii Lincolniensis 1. anno 1502 scriptus. „Familiae Constantinopolit." Nuper post alios contulit Dobbin, vide ad 61.
57. Oxon. collegii Magdalenensis 1, sec. XI., continet evangelia, acta, epistulas. Mutilus Marc. 1, 1—11. Rom, 1 et 2 Cor. „Familiae Const."
58. Oxon. Novi collegii 1. sec. XV. vel XVI., continet evangelia, acta, epistulas. Post alios nuper contulit Dobbin, vide ad 61.
*59. Gonvilli et Caii collegii, Cantabrigiae, membr. textu notabili.
60. (Apoc. 10) Cantabrigiensis Dd. 9, 69. chart. anno 1297 scriptus. Apocalypsin habet recentiore manu exaratam.
61. (Act. 34. Paul. 40.) Montfortianus, bibliothecae collegii Trinitatis Dublini G. 97. chart. sec. XV. Collatus a Waltono et

Millio, descriptus a Johanne Barrett in appendice ad editionem evangelii sec. Matth. ex cod. Z; nuperrime vero accurate tractatus in libro cui hic titulus est: The codex Montfortianus: a collection of this celebrated Ms. in the library of Trinity college, Dublin, throughout the Gospels and Acts with the Greek text of Wetstein and with certain Mss. in the univ. of Oxford. By Orlando T. Dobbin. London 1854. „Textus interdum ex versione Vulgata mutatus est, plerumque receptum sequitur."

62. Cantabrigiensis Kk. 5, 35 olim Henrici Googe, chartac. sec. XV. „Familiae Const."

63. collegii Trinitatis Dublinii D. 20. membr. cum commentariis, „familiae Const."

64. collegii Trinitatis Dublinii F. 1, membr., „familiae Constantinop."

65. Musei Britannici, Harleianus 5776, membr. sec. XIII.

66. Bibliothecae Thomae Galei Londinensis in 8., „familiae Const."

67. Bodleian. bibliothecae Huntingdoni 2, membr. sec. XI. Mutilus Io. 6, 64 — 21, 25.

68. Oxon. collegii Lincolniensis, a Georgio Wheeler ex oriente allatus.

*69. (Act. 31. Paul. 37. Apoc. 14) Leicestrensis, in bibliotheca huius civitatis, sec. XIV., partim chart. partim membr., continet N. T. Mutilus Matth. 1, 1 — 18, 5 act. 10, 45 — 14, 17. Iud. 7 — fin., apoc. 21, 1 — fin. „Familiae Alexandrinae plerumque adhaeret." Collatus a Millio et curatius a Iacksonio, cuius collatione usus est Wetstenius. Alia Iacksonii collatio exstat in collegio Iesu Cantabrigiae *O.* Θ. 1. Nuper rursus contulit S. P. Tregelles.

70. collegii Trinitatis Cantabrigiae LL, 2, 13, chartac. sec. XV. Parisiis a Georgio Hermonymo Spartano scriptus.

71. Lambethanae bibliothecae, anno 1166 scriptus, cum scholiis, „familiae plerumque Constantinopolitanae."

72. Musei Britannici Harleian. 5647, membr. s. XI., cum catena in Matth., item variantibus in Matth. et Luc. „Frequenter concordat cum codicibus Alexandrinis."

73. Oxon. collegii aedis Christi, membr. sec. XI.

74. Oxon. collegii aedis Christi, membr. sec. XIII. in monte Atho scriptus. Mutilus Matth. 1, 1—14. 5, 30 — 6, 1.

75. Genevensis 19, membr. sec. XI., „familiae Constantinopolitanae“ exceptis paucis lectionibus.
76. (Act. 43. Paul. 49.) Caesareus Vindobonensis Nessel. Theolog. 300. Lambeccii 28 membr. sec. XI., continet evangelia, acta, epistulas.
77. Caesareus Vindobonensis Nessel. 114, Lambeccii 29. membr. sec. XI., nitidissime et correcte scriptus, cum commentariis.
78. Bibliothec. Nicol. sen. Iancovich de Vadass, olim Carpzovii, Lipsiensis vocatus, membr. „familiae Constantin.“
79. Georgii Duzae, nunc forsan Lugdun. Batav. 74, evangelia cum versione Latina. Mutilus.
80. I. G. Graevii, dein Ioan. van der Hagen, membr. sec. XI. etiamnum in Hollandia.
81. Codices Graeci, quorum fit mentio in correctorio bibliorum Latinorum scripto sec. XIII.
82. Codices ignoti adhibiti a Laurentio Valla. In Matthaeo tres codices Graecos, in Iohanne septem commemorat.
83. Monacensis 518, membr. in 4, sec. XI. „Familiae adhaeret Constantinopolitanae.“
84. Monacensis 568, membr. sec. XII., continet Matthaeum et Marcum. Mutilus passim. „Familiae Constant.“
85. Monacensis 569, membr. sec. XIII., continet dissutas plagulas evangeliorum, nempe Matth. 8, 15 — 9, 17. 16, 12 — 17, 20. 24, 26—45. 26, 25—54. Marc. 6, 13 — 9, 45. Luc. 3, 12—36. 6, 27—44. 3, 36 — 6, 27. Io. 9, 11 — 12, 5. 19, 6—24. 20, 23 — 21, 9. „Fam. Const.“
86. Posoniensis, etiam Byzantinus dictus, quia a sacerdote Michaele, dum imperator Byzantinus Alexius Comnenus regnabat, in huius usum mense Augusto anni 1183 emptus est, olim Budensis bibliothecae, membr. ante annum 1183 scriptus.
87. Trevirensis, olim bibliothecae cardinalis de Cusa, antea monasterii Constantinop. Prodromi, membr. sec. XII. continet evangelium Io. cum catena. Codicem integrum excudi curavit Corderius in catena patrum Graecorum in Io. Antverp. „Familiae Constant.“
88. Codex membr., quem Ioach. Camerarius collatum ad editionem N. T. Erasmianam in suis ad N. T. annotationibus laudat.
89. (Matthaeii 20.) Gottingensis, olim Gehlianus, membr. scriptus anno 1006, „familiae Constant.“ Habet correctiones et

duplices lectiones. Collatus post Gehlium a Matthaeio in appendice ad Marcum pag. 277 et seqq.

90. (Act. 47. Paul. 14) Iohannis Fabri Daventriensis, monachi Dominicani, postea Abrahami Hinckelmanni theologi Hamburgensis 168, dein Wolfii, exscriptus sec. XVI. e codice anno 1293 exarato. Codex chartac. in 4, continet Ioh. Luc. Matth. Mc. evangelia, item epistulas omnes et acta.

91. cardinalis Perronii, olim monasterii Ebroicensis s. Taurini sec. X.

92. (Act. 49) Andreae Feschii 1, membr., continet Marcum cum commentario Victoris.

93. Graevii, citatus a Vossio in genealogia Christi Luc. III.

94. Andreae Feschii 2, chartaceus, Mc. et Lc. cum commentario.

95. Oxon., collegii Lincolniensis num. 16, membr. sec. X. vel XI., continet Luc. 11, 2 — 24, 53. et Io. (exceptis 3 foliis) cum commentario. „Familiae adhaeret Constant."

96. Bodleianus A 3. 37, membr. scriptus eleganter manu Io. Trithemii abbatis sec. XV., continet Ioann. Ev. „Textus familiae Alexandrinae adhaerere videtur."

97. Hirsaugiensis, membr. exaratus anno 1500 a Nicolao monacho Hirsaugiensi. Continet evangelium Iohannis.

98. Bodleian. E. D. Clarkii 4, membr. „A textu recepto raro recedit."

99. Lipsiensis bibliothecae Paulinae, Matthaeii 18, membr. sec. XVI, continet Matth. 4, 8 — 5, 27. 6, 2 — 15, 30. Luc. 1, 1—13.

100. Paul. L. B. de Eubeswaldii, nunc idem ut videtur in bibliotheca universitatis Pestanae, olim Iohannis Pannonii, membr. saec. X. Mutilus Io. 21, 25. „Familiae Constantinopolitanae," cum correctionibus multis posterioribus.

101. Codex Uffenbachianus 3, chart. sec. XVI. ev. Io. continet. Bengelio exscriptus videbatur ex editione quadam Basileensi.

*102. Medicaeus, fragmenta e Matth. 24 — Marc. 8, 1 continet. Huius collationem editioni Plantinianae adscriptam sibi comparavit Wetstenius.

103. Par. RI. 196, membr. sec. XI. Fam. Constantinopolitanae.

104. Vignerii, sec. X.

105. (Act. 48. Paul. 24) Bibliothecae Bodleianae, olim Hieronymi

Guilielmi Ebneri ab Eschenbach Norimbergae, membr. sec. XII., continet evangelia, acta, epistulas cum synaxariis, quae Joasaph anno 1391 addidit.

*106. comitis de Winchelsea, membr. sec. X. „Plerumque cum fam. Alex. facit."

107. Bibliothecae Bodleianae, Clarkii 6, membr. „Familiae Const."

108. Caesareus Vindobonensis, Kollarii 4, Forlos. 5, olim monasterii Neapolitani s. Iohannis de Carbonaria, membr. sec. XI., duobus voluminibus constans. Continet evangelia cum commentario, „familiae Constant."

109. Musei Britannici 5116, tribus voluminibus constans, quorum numero 5116 signatus evangelia, 5115 acta et epistulas catholicas, 5117 epistulas Paulinas continet, codex membr. anno 1326 scriptus.

110. Ravianus, bibliothecae Regiae Berolinensis, olim Io. Ravii Upsaliensis, membr. sec. XVI., continet duobus voluminibus N. T., cuius pars maior ex editione Complutensi, minor (Marc. 5, 29 — 6, 20. Luc. Ioan. ad Rom. 1, 1 — 6, 18. 13, 1 — fin.) ex editione Rob. Stephani tertia descripta est. Collatus et descriptus a G. G. Pappelbaum (1796).

111. Bibliothecae Bodleianae, Clarkii 7, membr. Mutilus a Ioan. 20, 25 — fin., „familiae Constant."

112. Bibliothecae Bodleianae, Clarkii 10, membr. „familiae Constantinop. sed immixtis multis lectionibus Alex."

*113. Harlei. 1810, membr. sec. XI. „Familiae Const. plerumque adhaeret."

*114. Harlei. 5540, membr. sec. XIII. Mutilus Matth. 17, 4—18. 26, 59—73; praeterea Matth. 28, 19 — Marc. 1, 12 postea sunt addita. „Familiae Alexandrinae."

115. Harlei. 5559, olim Bernardi Mould, membr. sec. XII. Mutilus Matth. 1, 1 — 8, 10. Marc. 5, 23—36. Luc. 1, 78 — 2, 10. 6, 4—15. Io. 11, 2 — 21, 25. „Textum habet mixtum."

*116. Harlei. 5567, anno 1649 Athanasii Graeci cuiusdam monachi, dein Bernardi Mould, membr. sec. XII. „Familiae Alexandrinae plerumque adhaeret."

117. Harlei. 5731, olim Rich. Bentleii, chartaceus sec. XIV. Mutilus Matth. 1, 1—18.

*118. Bodlei. Marshii 24, membr. sec. XIII. Mutilus Matth. 1, 1 — 6, 3. Luc. 13, 35 — 14, 20. 18, 8 — 19, 9. Io. 16, 25 — 21,

25. Expletae sunt lacunae manu recentiori. „Familiae Alexandrinae plerumque adhaeret.“

119. Par. RI. 85, olim 2865³, membr. sec. XII. „A recepto raro recedit.“

120. Par. RI. 185a, Stephani ιδ', membr. sec. XIII. „A recepto raro recedit.“

*121. olim Parisinus bibliothecae s. Genovevae, membr. scriptus anno 1284 mense Septembr. indictione 12. Mutilus Matth. 5, 21 — 8, 24. „Familiae Constantinopolitanae.“ Ubi nunc sit, latet.

122. (Act. 177. Paul. 219) Bibliothecae Lugdunensis Batavorum, olim Meermannianus 116, membr. sec. XII., continet evangelia, acta, epistulas. Mutilus act. 1, 1—14. 21, 14 — 22, 28. Rom. 1, 1 — 7, 13. I. Io. 4, 20 — fin. II. et III. Io., Iud.

123. Caesareus Vindobonensis Nessel. 240, Lambecc. 30, a Busbeckio Constantinopoli allatus, membr. sec. XI. „Familiae codicum Alexandr. saepe adhaeret.“

*124. Caesareus Vindobonensis Nessel. 188, Lambeccii 31, membr. sec. XII. „Ad familiam accedit Alexandrinam, habet etiam nonnullas lectiones singulares.“ Mutilus Luc. 23, 31 — 24, 28.

125. Caesareus, Kollarii 6, Forlosiae 16, membr. sec. X. cum multis lectionibus Alex.

*126. Guelferbytanus XVI. 16, membr. sec. XI., „familiae Alexandrinae“. Descriptus post Heusingerum (1752) a Knittelio: vide Neue Kritiken über I. Joh. 5, 7. pag. 365 sqq. Aliquot locis ipse contuli.

*127. Vaticanus 349, membr. sec. XI. Integer codex collatus est a Birchio. „Textus fam. codicum Alex. saepius adhaeret.“

128. Vaticanus 356, membr. sec. XI. „familiae ut videtur Constant.“

129. Vaticanus 358, membr. sec. XII., cum scholiis. „familiae Constant. ut videtur.“

*130. Vaticanus 359, chartaceus sec. XIII., a Latino librario exaratus, cum versione Latina. „Cum familia Constant. saepe facit, sed plerumque adhaeret familiae Alexandrinae.“

*131. (Act. 70. P. 77. Ap. 6.) Vaticanus 360, olim Aldi Manutii Pauli filii, membr. sec. XI., continet evangelia, acta et epistulas. Aldus Manutius eum adhibuisse videtur in editione sua, inter Alex. et Const. textum fluctuante.

132. Vaticanus 361, membr. sec. XI.

133. (Act. 71. Paul. 78.) Vaticanus 363, membr. sec. XI., continet evangelia, acta et epistulas.

134. Vaticanus 364, membr. sec. XI.

135. Vaticanus 365, membr. sec. XI.

136. Vaticanus 665, bomb. sec. XIII., continet Matth. et Marcum cum commentario Euthymii.

137. Vaticanus 756, membr. sec. XI.

138. Vaticanus 757, membr. sec. XII., cum commentario.

139. Vaticanus 758, membr. sec. XII., continet Luc. et Io. cum commentario.

140. Vaticanus 1158, olim Cypri reginae, quae eum Innocentio VII. R. P. dono obtulit, membr. sec. XII splendide scriptus, „familiae Constant."

141. (Act. 75. Paul. 86. Apoc. 40.) Vaticanus 1160, duobus voluminibus constans, membr. sec. XIII, continet N. T. „familiae Const."

142. (Act. 76. Paul. 87.) Vaticanus 1210, membr. sec. XI, continet evangelia, acta, epistulas et psalmos. Cum multis lectionibus marginalibus. „Familiae Const." in evv.

143. Vaticanus 1229, membr. sec. XI, „fam. Const."

144. Vaticanus 1254, membr. sec. XI, „fam. Const."

145. Vaticanus 1548, membr. sec. XIII, continet Lucam et Io. Mutilus Luc. 4, 15 — 5, 36. Io. 1, 1—26. Alia manu scripta sunt Luc. 17—21.

146. Palatino-(codicibus Palatinis, dono Maximiliani electoris Bavariae sub Urbano VIII. aucta est bibliotheca Vaticana) Vaticanus 5, membr. sec. XII, continet Matth. et Marcum cum commentario, „familiae Constant."

147. Palatino-Vaticanus 89, membr. sec. XI., „familiae Constaniieop."

148. Palatino-Vaticanus 136, membr. sec. XIII. „Fam. Const. adhaeret, sed lectiones habet etiam Alexandr."

149. (Act. 77. Paul. 88. Apoc. 25.) Palatino-Vaticanus 171, membr. sec. XIV, continet N. T. usui ecclesiastico adaptatum, „familiae Constantinop."

150. Palatino-Vaticanus 189, membr. sec. XI, „fam. Const."

151. Palatino-Vaticanus 220, membr. sec. XI, cum scholiis. Post Matth. sequitur *ἐκλογὴ ἐν συντόμῳ ἐκ τῶν συντεθέντων ὑπὸ Εὐσεβίου πρὸς Στέφανον λ.* „Textum habet mixtum."

152. Palatino-Vaticanus 227, membr. sec. XIII, „familiae Constant.“

153. Palatino-Vaticanus 229, bomb. sec. XIII. „Textum habet mixtum, sed saepius familiae Constantinop. adhaeret.“

154. Alexandrino- (ita dicuntur voll. reginae Sueciae Alexandrae Christinae, quibus Alexander VIII. Vaticanam bibliothecam auxit) Vaticanus vel reginae Christinae 28, bomb. anno 1442 die 14 April. in Italia ut videtur scriptus, cum commentariis Theophylacti, „familiae Constant.“

155. Alexandrino-Vaticanus 79, membr. sec. XIV, „familiae Constantinop.“

156. Alexandrino-Vaticanus 189, membr. sec. XII, „familiae Const.“

*157. Urbino- (bibliotheca Urbino-Vaticana est quam Clemens VII. Urbino Romam transtulit et Vaticanae bibliothecae inseruit) Vaticanus 2, membr.[1]), scriptus ut videtur ad usum Iohannis II. imperatoris orientis, qui Alexio anno 1118 mortuo in imperio successit. Exscriptus est ex vetustissimis codicibus Hierosolymitanis in monasterio quodam montis sancti atque cum iis collatus. „Plurimas lectiones Alexandrinas habet.“

158. Pii II, Vaticanus 53, membr. sec. XI.

159. Barberinus (bibliothecae Barberinae sec. XVII. a Francisco II. Barberino auxiliante Leone Allatio conditae) 8, membr. sec. XI.

160. (Barb. 9. a. 1123. scr.) 161. (Barb. 10. sec. X.) 162. (Barb. 11. d. 13. Mai. 1163. a Manuele scr.)

163. (Barb. 12. sec. XI.) 164. (Barb. 13. a. 1040. m. Oct. a Leone scr. et cum antiq. cdd. Hier. in monte sancto coll. „c. mult. lect. Alex.“) 165. (Barb. 14. a. 1197 scr. Romae cum vers. Lat. Vulg.) 166. (Barb. 115. sec. XIII. Lc 9—24. et Io. continet, „plerumque Alex.“) 167. (Barb. 208. sec. XIV.) 168. (Barb. 211. sec. XIII. c. comm.) 169. (bibl. s. Mariae in Vallicella, Romae, congregationis PP. oratorii s. Philippi Nerii, B 138. s. XI.) Eiusdem bibliothecae sunt 170. (Vallic. C 61. s. XIII.) 171. (Vallic. C 73. sec. XIV.) 172. (Vallic. F 90. sec. XII. Nunc tantum pentateuchum continet, olim et. evv.)

[1]) Quum cdd. nostri longe plerique membranacei sint, id postea non indicabitur.

Vaticani codd. sunt:

173. (Vat. 1983. sec. XIII. mutilus Ioh 13, 1—21, 25.) 174. (Vat. 2002. a. 1063. scr., passim mutilus) 175. (Act. 41. Paul. 194 Ap. 20. Vat. 2080, sec. XII. Mutilus usque Mt 4, 17. „c. lect. Alex.") 176. (Vat. 2113. sec. XIII. Inc. Mt 10, 13. deficit Io 2, 1.) 177. (olim Basilianor. 163. sec. XI.

Alii Romani:

178. (Augustinianorum Angelicus A 1. 5. sec. XII.) 179. (Angel. A 4. 11. sec. XII. „plerumque Alex.") 180. (Act. 82. Paul. 92. Apoc. 44. bibl. Propagandae 250. ab Andrea sec. XI. scr. Sed Acta et sqq. cum apocryphis nonnullis a. 1284. a Ioh. scr.) 181. (Franc. Xaverii card. de Zelada sec. XI.)

Laurentiani sunt:

182. (Laur. VI, 11. sec. XII.) 183. (Laur. VI, 14. sec. XII.) 184. (Laur. VI, 15. sec. XIII.) 185. (Laur. VI, 16. sec. XII.) 186. (Laur. VI. 18. sec. XI. a Leontio calligr. scr.) 187. (Laur. VI, 23. sec. XII.) 188. (Laur. VI, 25. sec. XI.) 189. (Laur. VI, 27 sec. XII.) 190. (Laur. VI, 28. a. 1285.) 191. (Laur. VI, 29. sec. XIII.) 192. (Laur. VI, 30. sec. XIII.) 193. (Laur. VI, 32. sec. XI.) 194. (Laur. VI, 33. sec. XI.) 195. (Laur. VI, 34. sec. XI.) 196. (Laur. VIII, 12. sec. XII.) 197. (Act. 90. Laur. VIII, 14. sec. XI. ep. Iac. et fragm. evv. Mt et Mc) 198. (Laur. 256. bomb. sec. XIII.)

199. (olim bibl. monachorum ord. S. Bened. nomine S. Mariae insign. 5. sec. XII.) 200. (eiusdem bibl. sec. X.) 201. (Act. 91. Paul. 104. olim bibl. fratrum Praedicat. S. Marci 701. a. 1359. scr.) 202. (eiusdem bibl. 705. sec. XII.) 203. (eiusdem bibl. 707. sec. XV.): hi 5 cdd ubi nunc sint latet.

204. (Act. 92. Paul. 105.) Bononiensis canonicor. Regular. 640, sec. XI.

Codd. Veneti Marciani sunt:

205. (Ven. 5. sec. XV.) 206. (Ven. 6. sec. XV.) 207. (Ven. 8. sec. X.) *208. (Ven. 9. sec. X. „cum lect. Alex.") *209. (Act. 95. Paul. 108. Ap. 46. Ven. 10. sec. XV. „in evv. Alex.") 210. (Ven. 27. sec. X.) 211. (Ven. 539. sec. XII.)

212. (Ven. 540. sec. XI.) 213. (Ven. 542. sec. XI.) 214. (Ven.

543. chart. sec. XIV.) 215. (Ven. 544. sec. XI.) 216. (e Corcyra in bibl. S. Marci illatus.) 217. (cl. 1. cod. III. sec. XIII.)

Caesarei Vindobonenses sunt:

218. (Act. 65. Paul. 57. Apoc. 33. Vind. 23. Lamb. 1. sec. XIII.: ex eo ed. Alter N. T.) 219. (Vind. 321. Lamb. 32. sec. XIIIe) 220. (Vind. 337. Lamb. 33. sec. XIV.) 221. (Vind. CXVII, 29. Lamb. 38. sec. XI.) 222. (Ness. 180. Lamb. 39. bomb. sec. XIV.) 223. (Vind. 301. Lamb. 40. sec. XIV.) 224. (Koll. 8. Torlos. 30.) *225. (Koll. 9. Torlos. 31. a. 1192. scr.)

Escurialenses sunt:

226. (Act. 108. Paul. 230. Esc. χ IV, 17. sec. XI.) 227. (Esc. χ III, 15. sec. XIII.) 228. (Act. 109. Paul. 231. Esc. χ IV, 12. sec. XIV.) 229. (Esc. χ IV, 21. a. 1140. scr. ab Bas. Argyropolo.) 230. (Esc. φ III, 5. a. 1014. a Luca monacho scr.) 231. (Esc. φ III, 6. sec. XII.) 232. (Esc. φ III, 7. sec. XIII.) 233. (Esc. η II, 8. sec. XI.)

Havnienses sunt:

234. (Havn. 1. a. 1278. a Thdoro in Atho monte scr.) 235. (Havn. 2. a. 1314. a Philotheo scr.)

Codices a Matthaeio excussi sunt (plerique Mosq.):

237. (S. Synod. 42. ex Atho monte s. X. Mtth. d) *238. (S. Syn. 48. s. XI. Mtth. e) 239. (S. Syn. 47. s. XI. extrema Mci Lc Ioh Mtth. g) 240. (S. Syn. 49. ex Atho monte, Mtth. i) 241. (Dresd. sec. XI. Mtth. k) 242. (S. Syn. 380. s. XII. Mtth. l) 243. (typogr. S. Syn. 13. s. XIV. Mtth. m) 244. (typ. S. Syn. 1. s. XII. Mtth. n) 245. (S. Syn. 265. ex Atho a. 1199. scr. Mtth. o) 246. (S. Syn. 261. chart. sec. XIV. Mtth. p) 247. (S. Syn. 373. ex Atho, s. XII. Mtth. q) 248. (S. Syn. 264. a. 1275. a Meletio scr. Mtth. r) 249. (S. Syn. 94. ex Atho s. XI. Mtth. s) 250. (S. Syn. in cistella. Ioh 7, 39 usque fin. sec. XIII. Mtth. v: prior pars est V evv) 251. (tabularii Imp. Mosq. sec. XI. Mtth. x) 252. (Dresd. s. XI. Mtth. z) 253. (Nicephor. archiep. Cherson. et Slabin. s. XI. Mtth. 10.) 254. (ex monast. S. Ath. sec. XI. Mtth. 11.) 255. (S. Syn. 139. s. XIII. Mtth. 12.) 256. (typogr. Syn. 3. sec. IX. fragm. Mci et Lcae, Mtth. 14.) [257. S. Syn. 120. ex Atho. Sunt fragmenta sub O evv. notata] 258. (Dresd. s. XIII. Mtth. 17.) *259. (S. Syn. 45. ex Atho s. XI.

Mtth. a). Matthaeii codd. α', β', γ', δ', ε', ζ', η', ϑ', λ', μ', π', ϱ', φ', 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. Chrysostomi varia commentaria continent.

Parisienses RI. sunt:

260.[1]) (RI 51. s. XII.) 261. (RI 52. s. XII.) *262. (RI 53. sec. X. c. cdd. Hieros. in monte sancto coll. Vide supra ad $\aleph$ evv.) 263. (Act. 117. Paul. 138. RI 61. sec. XIII.) 264. (RI 65. sec. XIII. ex Aegypto ut vdtr)

265. (RI 66. s. X.) 266. (RI 67. sec. X.) 267. (RI 69. s. X.) 268. (RI 73. s. XII.) 269. (RI 74. s. XI.) 270. (RI 75. sec. XI.) 271. (RI 75.^{a} s. XII.) 272. (RI 76. s. XI.) 273. (RI 79. membr. et bomb. s. XII. et XIV.) 274. (RI 79.^{a} s. X.) 275. (RI 80. sec. XI.) 276. (RI 81. sec. XI.) 277. (RI 81.^{a} sec. XI.)

278. (RI 82. sec. XII.) 279. (RI 86. ex Patmo, sec. XII. Ludovico XIV. dono datus 1686.) 280. (RI 87. sec. XII.) 281. (RI 88. sec. XII.) 282. (RI 90. a. 1176.) 283. (RI 92. sec. XIV.) 284. (RI 93. sec. XIII.) 285. (RI 95. s. XIV.) 286. (RI 96. a. 1432. scr. cum canone pasch. ab 1432 ad 1502.) 287. (RI 98. chart. s. XV.)

288. (RI 99. s. XIV. ev. Lcae) 289. (RI 100.^{a} chart. a. 1625.) 290. (RI 106.^{a} bomb. s. XIII.) 291. (RI 113. s. XII.) 292. (RI 114. s. XI.) 293. (RI 117. a. 1373.) 294. (RI 118. s. XIII.) 295. (RI 120. s. XIII.) 296. (RI 123. s. XVI.) 297. (RI 140.^{a} s. XII.) 298. (RI 175.^{a} sec. XII.) 299. (RI 177. sec. XI.) *300. (RI 186. s. XI.) 301. (RI 187. s. XI.)

302. (RI 193. chart. sec. XVI.) 303. (RI 194. sec. XI.) 304. (RI 194. s. XIII.) 305. (RI 195. bomb. sec. XIII.) 306. (RI 197. sec. XII.) 307. (RI 199. s. XI.) 308. (RI 200. s. XII.) 309. (RI 201. s. XII.) 310. (RI 202. e monast. S. Sabae s. XI.)

311. (RI 203. s. XII.) 312. (RI 206. a. 1308.) 313. (RI 208. chart. sec. XIV.) 314. (RI 209. s. XII.) 315. (RI 210. s. XIII.) 316. (RI 211. bomb. s. XII.) 317. (RI 212. s. XII.) 318. (RI 213. s. XIV.) 319. (RI 231. s. XII.) 320. (RI 232. s. XI.) 321. (RI 303. s. XIII.) 322. (RI 315. s. XV.) 323. (RI 118.^{a} s. XVI.) 324. (RI 376. sec. XIII.) 325. (RI 377. s. XIII.) 326. (RI 378. s. XIV.) 327. (RI 380. s. XV.) 328. (RI 381. s. XVI.) 329. (Coisl. 19. s. XI.) 330.

[1]) Ab hoc nr. usque 469. a Scholzio primo notati sunt.

(Act. 132. Paul. 131. Coisl. 196. ex Atho sec. XI.) 331. (Coisl. 197. s. XII.)

Taurinenses sunt:

332. (Taur. 20. b IV, 20. sec. XI.) 333. (Taur. 4. b 4. bomb. sec. XIII.) 334. (Taur. 43. b V, 23. sec. XIV.) 335. (Taur. 44. b V, 24. chart. sec. XVI.) 336. (Taur. 101. c IV, 17. chart. sec. XVI.) 337. (Taur. 52. b V, 32. sec. XII.) 338. (Taur. 335. b I, 3. sec. XII.) 339. (Act. 135. Paul. 170. Taur. 302. c II, 5. sec. XIII.) 340. (Taur. 344. b I, 13. sec. XI.) 341. (Taur. 350. b I, 21. a. 1196.) 342. (Taur. 149. b II, 3. sec. XIII.)

Ambrosiani sunt:

343. (Amb. 13. sec. XII.) 344. (Amb. 16. sec. XII. et XIV.) 345. (Amb. 17. sec. XI.) *346. (Amb. 23. mutilus Ioh 3, 6 — 7, 52. s. XII. „Alex.“) 347. (Amb. 35. s. XII.) 348. (Amb. B 56. a. 1023.) 349. (Amb. 61. chart. 1322.) 350. (Amb. B 62. sec. XI.) 351. (Amb. 70. s. XI.) 352. (Amb. B 93. sec. XII.) 353. (Amb. M 93. s. XIII.)

Veneti sunt:

354. (Ven. 29. s. XI.) 355. (Ven. 541. s. XI.) 356. (Ven. 545. chart. s. XVI.) 357. (Ven. 28. sec. XI.)

Alii Italici:

358. (Mutin. 9. sec. XIV.) 359. (Mutin. 242. s. XIV.) 360. (Parm. sec. XI.) 361. (Parm. sec. XIII.) 362. (Florentinus sec. XIII. nunc latet) 363. (Act. 144. Paul. 180. Laurent. VI, 13. s. XIII.) 364. (Laur. VI, 24. s. XIII.) 365. (Act. 145. Paul. 181. Laur. VI, 36. s. XIII.) 366. (Laur. 2607. sec. XIII. Mt. c. cat. cinnabari scr.) 367. (Act. 146. Paul. 182. Laur. 2708. a. 1332.) 368. (Act. 232. Apoc. 84. Richard. 84. chart. s. XV.) 369. (Richard. 90. s. XII. Mci fragm.) 370. (Richard. Plut. K. I. nr. 11. chart. sec. XIV. nunc latet.)

Rursus Vaticani vel alii Romani:

371. (Vat. 1159. sec. X.) 372. (Vat. 1161. s. XV. Mutilus Ioh 3, 1 usq. fin. „Alex.“) 373. (Vat. 1423. chart. s. XV.) 374. (Vat. 1445. s. XII.) 375. (Vat. 1533. s. XII.) 376. (Vat. 1539. s. XI. c. cdd. Hieros. in monte sancto coll.) 377. (Vat. 1618. chart. sec.

XV.) 378. (Vat. 1658. s. XIV.) 379. (Vat. 1769. chart. s. XV.) 380. (Vat. 2139. chart. s. XV.) 381. (Palat. Vat. 20. chart. sec. XIV. Lc. c. cat.) 382. (Vat. 2070. s. XIII. „Alex.“) 383. (coll. Rom. chart. s. XVI.) 384. (coll. Rom. chart. s. XVI.) 385. (coll. Rom. chart. s. XVI.) 386. (Act. 151. Paul. 199. Apoc. 70. Vat. Ottob. 66. s. XV.) 387. (Vat. Ottob. 204. s. XII.) 388. (Vat. Ottob. 212. s. XII.)

389. (Vat. Ottob. 297. s. XI.) 390. (Act. 164. Paul. 201. Ap. 71. Vat. Ottob. 381. a. 1252.) 391. (Vat. Ottob. 432. sec. XI. ex Atho) 392. (Barber. 225. sec. XII. Praefixa sunt fragmenta Ioh. unc. littera Y signata.) 393. (Act. 153. Paul. 186. Vallic. E 22. chart. s. XVI.) 394. (Act. 137. Paul. 170. Vallic. F 17. chart. a. 1330.) 395. (Casanat. A. R.[1] V. 33. sec. XII.) 396. (Ghigian. R IV, 6. s. XII.) 397. (Vallic. C 4. chart. s. XV. Ioh. c. cat.)

Alii Taurinenses:

398. (Taur. 92. c IV, 6. s. XIII.) 399. (Taur. 109. c IV, 29. chart. s. XV.)

400. (Act. 181. Paul. 220.) Berol. olim Diez. 10. sec. XV. Continet act. et epp. insuperque Mt 12, 29 — 13, 2. Descr. et contulit G. Th. Pappelbaum 1815.

Alii Neapolitani:

401. (Neap. 1. C 24. s. XI. Mt et Lc item plurima Ioh et Mci) 402. (Neap. 1. C 28. sec. XV.) 403. (Neap. 1. C 29. bomb. sec. XII.) 404. (abbatis Scotti, sec. XI.)

Alii Veneti:

405. (class. 1. nr. 10. sec. XI.) 406. (cl. 1. nr. 11. sec. XI. „Plerumq. Alex.“) 407. (cl. 1. nr. 12. fragm. Lc et Ioh, sec. XI.) 408. (cl. 1. nr. 14. s. XII. „c. lect. Alex.“) 409. (cl. 1. nr. 15. sec. XII. „c. mult. lect. Alex.“) 410. (cl. 1. nr. 17. bomb. s. XIII.) 411. (cl. 1. nr. 18. sec. XIV.) 412. (cl. 1. nr. 19. a. 1301. a Thdoro Hagiopetrito calligr. scr.) 413. (cl. 1. nr. 20. a. 1302. a Theodosio scr. in monte Sinait.) 414. (cl. 1. nr. 21. s. XIV. a Philippo monacho scr.) 415. (cl. 1. nr. 22. a. 1356.) 416. (cl. 1. nr. 24. sec. XIV.) 417. (cl. 1. nr. 25. sec. XIV.)

418. (olim Nan. 21. chart., Mt et Mc, mut. in fine) 419. (olim monasterii S. Mich. nr. 241. s. XI. Descr. Mittarelli 1779.)

420. (Act. 176. Paul. 216.) Messanensis I. bibl. publ. sec. XIV.
421. Syracus. bibl. Landolin. sec. XII.

Alii Monacenses:

422. (Mon. 210. sec. XI.) 423. (Mon. 36. chart. sec. XV. Mt c. Nicetae cat.) 424. (Mon. 83. chart. sec. XV. Lc c. Titi comm.) 425. (Mon. 37. chart. s. XV. Ioh. c. Nicetae cat. uberrima) 426. (Mon. 473. sec. XIV. fragm. Lcae c. Nicet. cat.) 427. (Mon. 465. sec. XIII. Lc et Mc c. comm.) 428. (Mon. 381. bomb. sec. XIII. Mt c. cdd. Hier. in monte sancto coll.) 429. (Mon. 208. s. X. quaest. et solutiones in evv. Mt et Ioh c. textu a Ioh. presb. et ἐκδίκῳ magn. eccl. a. 978. scr.) 430. (Mon. 437. sec. XI. Ioh c. cat. Nicet.)
431. (Act. 180. Paul. 238.) Molsheim. nunc Argentor. seminar. magni sec. XII.
432. (Mon. 99. chart. sec. XVI. Mc c. Victoris comm.).
*433. Berol. olim de Knobelsdorfii, qui ex oriente attulit, sec. XII. fragm. 4 evv. textu mixto. Descr. et contulit Pappelbaum 1824.)
434. Caes. Vind. 71. sec. XIV. Lc c. cat.
*435. bibl. Lugd. Bat. Gron. 131. olim Gronov. Contulit Dermout in collectan. crit. 1825.
436. bibliopolae Angli antea Meerm. 117. De eo Montf. palaeogr. Gr. p. 295.
437. bibl. Imp. Petrop., olim Coisl. tum Sangerm. sec. XI. a Mich. Cerulario patriarch. scr.

Alii Anglici:

438. (Mus. Brit. 5111. 5112. olim Askew. 621. voll. II.) 439. (Mus. Brit. 5107. ol. Ask. 622. ex monte Atho, a. 1159.) 440. (Cantabr. Mm. 2423. textu mixto) 441. (Cantabr. ψ 2622.) 442. (Cantabr. ψ 2537. 2538.) 443. (Cantabr. olim Ask. 624.) 444. (Mus. Brit. Harl. 5796. sec. XV.) 445. (Mus. Brit. Harl. 5736. chart. a. 1506.) 446. (Mus. Brit. Harl. 5777. s. XV.) 447. (Mus. Brit. Harl. 5784. s. XV.) 448. (Mus. Brit. Harl. 5790. a. 1478. Romae scr.) 449. (Mus. Brit. 4950. 4951. sec. XIV. voll. II.)
450. (a. 1043.) 451. (sec. XII.) 452. (sec. XIV.) 453. (sec. XIV.) 454. (sec. XIV.) 455. (sec. XIV.) 456. (sec. XIII.) sunt magni Graecor. monasterii Hieros.
457. (Act. 185. Paul. 233. sec. XIII.) 458. (sec. XII.) 459. (sec.

XII.) 460. (sec. XII.) 461. (nr. 9. anno 835.? indict. 13. d. 7. m. Mai. a Nicolao mon. scr.) 462. (Act. 187. Paul. 234. sec. XIV.) 463. (s. XIV.) 464. (s. XI.) 465. (s. XIII.) 466. (sec. XIII.) sunt monasterii S. Sabae prope mare mortuum.

467. (s. XI.) 468. (s. XII.) 469. (sec. XIV.) sunt monasterii insulae Patmi.

Ad hos accedunt codices Anglici a cl. Scrivener collati et a nobis diligenter ad comm. adhibiti, inter quos plures, ut a c k x, pro lectionum bonitate notabiles esse ipse comm. docet. Liber unde lectiones sumpsimus hunc titulum habet: A full and exact collation of about twenty Greek Mss. of the holy Gospels, (hitherto unexamined), deposited in the British Museum, the archiepiscopal library at Lambeth, etc. with a critical introduction. By the Rev. Fred. Henr. Scrivener, M. A., of Trin. College etc. Cambridge 1853. Inde has notationes excerpimus:

a^{scr} Lambeth. 1175. sec. XI. b^{scr} Lambeth. 1176. sec. XII. c^{scr} Lambeth. 1177. sec. XII. d^{scr} Lambeth. 1178. sec. XI. e^{scr} Lamb. 1179. sec. XII. f^{scr} Lamb. 1192. sec. XIII. g^{scr} Lamb. 528. (ex Epheso: idem est qui supra nr. 71. notatus est) a. 1160. h^{scr} Mus. Brit. Arund. 524. sec. XI. k^{scr} Mus. Brit. Lebanon sec. X.? l^{scr} cod. Wordsworth sec. XIII. m^{scr} Mus. Brit. Butler 2. a. 1357. n^{scr} Mus. Brit. Burnei. 18. a. 1366. o^{scr} Mus. Brit. Burn. 19. sec. XI. p^{scr} Mus. Brit. Burn. 20. a. 1285. q^{scr} cod. Theodori a. 1295. r^{scr} Mus. Brit. Burn. 21. s. XIII. exeunt. s^{scr} Mus. Brit. Burn. 23. sec. XII. t^{scr} Lamb. 1350. sec. XIV. u^{scr} Lamb. C. 4. 1255. sec. XIII. v^{scr} Lamb. 1180. sec. XIV. Item evglistaria duo: x^{scr} Mus. Brit. Arund. 547. sec. IX. y^{scr} Mus. Brit. Burn. 22. a. 1319.

Item Petropolitani (cum aliis) a cl. Ed. de Muralt (in ed. Ni Ti 1848.) collati:

1.^{pe} evglstariorum fragmenta aliquot (Petrop. IV, 13) sec. IX. 2.^{pe} evv. quattuor (Petrop. VI, 470) sec. IX. (cod. insignis, maxime per ev. Marci) 3.^{pe} lectionare: a) evglstarium (Petr. VII, 179) sec. X. b) praxapost. (Petrop. VIII, 80) 4.^{pe} evv. quattuor, Mosq. Mich. Petridae Pogodini (472) sec. XII. vel XIII. 5.^{pe} psalterium (Petrop. IX, 1) cum Lcae 1, 46—55. 68—79. 2, 29—32. anni 994. 6.^{pe} evglstarium (Petrop. X, 180) a. 1022. Salerni scr. 7.^{pe} evv. quattuor (Petrop. IX, 3. 471) a.

1062. (insignis) 8.pe evv. act. et epp. (Petrop. XI, 1. 2. 330.) sec. XII. 9.pe evglstarii fragmenta (Petrop. XI, 3. 181.) sec. XIII. 10.pe Panticapaeense Palaeologi evglstarium: ex collatione Odesso missa. 11.pe evv. quattuor (Q. v. 1, 15.) circa 1450. scr. Ex his igitur 3. et 8. et. ad act. et epp. valent.

Item denique codex bibl. univ. Lips. Tischendorfianus IV. (tisch) evv. quattuor integra continens sec. X. De eo fusius exposui in Anecd. sacr. et prof. pag. 20 usque 29. Sed ad comm. nostrum non adhibitus est nisi locis selectis.

EVANGELISTARIA.

Evangelistaria sive evangeliaria ii codices vocantur qui lectiones usui ecclesiastico destinatas sive quae dici solent pericopas, easque ex evangeliorum textu desumptas continent. Libri huius generis in Europae et orientis bibliothecis multi habentur, multo plures quam Scholzius novit aut indicavit, sed in usum criticum pauci tantum accuratius collati sunt. Ipse haud paucos perlustravi, maxime vero eorum qui litteris uncialibus scripti sunt rationes palaeographicas indagavi. Textu enim raro differunt a ratione plurimorum cdd. Nimirum quum ad usum ecclesiarum publicum destinati essent, non conformari poterant nisi ad eius testes textus qui publica quadam auctoritate valebat. Antiquissima quidem exemplaria proxime accedunt ad evv. codices ΕΡΘΗΚΣΥΥΤΑ, neque accuratiore examine indigna sunt. In ipsis vero iis qui uncialem scripturam habent caute distinguendi sunt vetustiores a recentioribus; nec enim dubium est quin ista scriptura saeculis aliquot postquam iam desuefacta esset in ecclesiasticos usus retenta sit. Quae res non prorsus fugit Montefalconium; tamen et ipsum et multos palaeographica tractantes in errorem duxit. Magna quidem antiquitatis laus tribuenda videtur fragmentis rescriptis Barberinis similibusque Venetis, quae utraque in Monumentor. sacror. vol I. edidimus. Tamen neutrum eorum septimum saeculum antecedere videtur. Eandem aetatem refert exemplar omnium facile quae supersunt pretiosissimum ac pulcherrimum in monasterio montis Sinaitici servatum, quod ante quinquennium vidi atque perlustravi. Praeter haec ex insigniorum numero sunt evangeliarium Musei Brit. rescriptum VII. fere saec. (ex cdd. Nitriensibus), Carpentoractense, Vindobonense fragmentum (in membrana deni-

grata totum auro scriptum) Leidense (Graecum Arabicum), nonnulla ex Parisinis ut nr. 279., Londinense Harlei. 5598., Lipsiense Tischend. rescriptum, item pro textus praestantia Mosquense nr. 47. apud nos signatum, nec non illud de quo iam supra dictum est, apud Scrivenerum littera x signatum. His praepositis, accuratiora in posterum servantes, satis habemus catalogum Scholzii breviter repetere, nisi quod insigniores a nobis adhibitos itemque omnes uncialibus litteris scriptos separatim a reliquis primo loco ponemus.

1. unciali scriptura insignia.

barb^{ev} i. e. Barberinum rescriptum, septimi ut videtur saeculi eiusque fere medii. Inde in Monum. sacr. ineditis p. 207 sqq. specimina edidi duo: Mt 24, 34—37. 42—44. 25, 14—16. Ioh 19, 11. 13—20. 25. Paucas lectiones etiam Scholzius dederat, apud quem signatur nr. 135.

ven^{ev} i. e. Veneta fragmenta rescripta eiusdem fere saeculi exeuntis. Continent: Mt 8, 32 — 9, 1. 9, 9—13. Ioh 2, 15—22. 3, 22—26. 6, 16 — 26. Edidi Monum. sacr. ineditor. vol. I. pag. 199 sqq.

carp^{ev} i. e. Carpentoractense saec. fere noni. Est idem liber quem clarissimi Haenelii Catalogus librôr. mss. codicem Ni Ti saeculi sexti dicit: qua fama ductus anno 1843. ipse Carpentoracten me contuli. Lectionis specimina plura dedi in Anecdotis sacr. et prof. pag. 151 sqq.

tisch^{ev} i. e. codex bibl. univ. Lips. Tischendorfianus V. rescriptus saeculi VIII. vel IX. Descripsi in Anecd. sacr. et prof. pag. 29 sqq. ibique speciminis caussa Ioh 1, 40—47. exscripsi. Unde quum nihil in commentario allatum sit, notabiliora h. l. adponam: v. 40. *ηλθον ουν και* et *ωρα ην* v. 41. *ην ανδρεας* v. 42. *ουτος πρωτος, τον μεσιαν,* item $\overline{\omega}$ absque articulo v. 43. *εμβλεψας δε* et *ιωνα* v. 44. *ηθελησεν εξελθειν* et *λεγει αυτω ο* $\overline{\omega}$ v. 46. *μωσης* et $\overline{\imath\overline{\eta}}$ *τον υι. του ιωσηφ τον απο ναζαρεθ.*

tubing^{ev}: de hoc fragmento Ioh 1, 38—50. vide supra notam ad R evv. Item de fragmento Montefalconii sive Banduriano Lc 18, 11—13. 14. ad O evv.

Poterat etiam Trevirense lectionarium respici sec. fere XI. in quo praeter plurimas V. T. lectiones etiam aliquot ex N. T. (Mt 1. 2. Mc. 5. Lc 2. 6. 1 Pe. 1 Io) habentur. Edidit Steininger Ang. Trevir. 1834.

Reliqui cdd. unciales sunt (ex catalogo Scholzii aliorumque).

1.[1]) Par. RI 278. 2. Par. RI 280. 3. Oxon. Wheeleri 3. 4. Cantabr. 5. Bodl. 3. 6. Lugd. Bat. Graec. Arabic. 17. RI 279. 18. Coisl. 13. 23. Meadii, tum Askewii, posteaque in Franciam perlatus. 24. Monacensis 383. 27. Bodl. 3391. rescriptus. 33. cardin. Alex. Albani. 34. Monac. 229. 35. Vatic. 351. (anni 949.) 36. Vat. 1067. 40. Escur. in templo servatus. 41. Escurial. χ III, 12. 42. Escur. χ III, 13. 45. Vind. Lamb. 15. 46. Vind. Kollar. 7. 47. Mosq. 43. Mtthaeii b 50. typogr. Synod. 12. Mtthaeii h 61. RI 182. 63. RI 277. 64. RI 281. 65. RI 282. 66. RI 283. 67. RI 284. 72.[b] RI 290. foll. 3. 111. Mutin. 27. 115. Laur. VI, 21. 116. Laur. VI, 31. 118. Laur. in cistula 123. Vat. 1522. 127. Vat. 2063. 130. Vat. Ottob. 2 144. bibl. Malatestianae Caesenatis XXVII, 4. 150. Harlei. 5598. anni 995. 155. Vind. Lamb. 41. rescr. 172. 173. 174. 175: omnes quattuor in insula Patmi.

Minusculi.

7. RI 301. anni 1205. 8. RI 302. s. XIV. 9. RI 307. s. XIII. 10. RI 287. sec. XI. 11. RI 309. s. XIII. 12. RI 310. s. XIII. 14. RI 315. s. XV. 15. RI 302. sec. XIII. 16. RI 297. s. XII. 18. Millio Bodl. 4. sec. XIII. 19. Mill. Bodl. 5. s. XIII. 20. Mill. Laud. 4. a. 1047. 21. Mill. Seld. 4. s. XIII. 22. Mill. Seld. 5. s. XII. 25. Mus. Brit. Harl. 5650. s. XII. (rescr.) 25.[b] ut ante 26. Bodl. 3390. s. XV. (rescr.) 28. Bodl. Marsh 22. s. XIII. 29. Bodl. Marsh 23. s. XIII. 30. Bodl. 296. a. 1225. 31. Norimb. s. XII. 32. Goth. sec. XII. Edidit Matthaei 1791. 37. bibl. Propag. 287. s. XI. 38. Flor. 1. 39. Flor. 2. 43. Escur. χ III, 16. s. XI. 44. Havn. 3. s. XV. 48. S. Synod. 44. Mtth c a. 1056. 49. typogr. Synod. 11. Mtth f s. X. 51. typogr. Syn. 9. s. XVI. 52. S. Syn. 266. Mtth ξ sec. XIV. 53. S. Syn. 267. Mtth χ s. XV. 54. S. Syn. 268. Mtth ψ a. 1470. 55. typogr. 47. Mtth ω a. 1602. 56. typogr. 9. Mtth 16. 57. Dresd. 252. Mtth 19. s. XV. 58. RI 50.[a] s. XV. 59. RI 100.[a] s. XVII. 60. RI 375. a. 1022. 62. RI 194.[a] s. XIII. 68. RI 285. s. XI. 69.

[1]) In comm. nostro evangelistariorum codices addito[ev] insignivimus, huno in modum: 1.[ev], 2.[ev] ut a cdd. evv. continui textus distingui possent.

RI 286. s. XI. 70. RI 288. s. XI. 71. RI 289. 73. RI 291. sec. XII. 74. RI 292. s. XII. 75. RI 293. s. XII. 76. RI 295. sec. XII. 77. RI 296. s. XII. 78. RI 298. s. XII. 79. RI 299. sec. XII. 80. RI 300. s. XII. 81. RI 305. s. XIII. 82. RI 276. sec. XV. 83. RI 294. s. XI. 84. RI 32.ª s. XII. 85. RI 33.ª s. XII. 86. RI 311. a. 1336. 87. RI 313. s. XIV. 88. RI 314. s. XIV. 89. RI 316. s. XIV. 90. RI 317. a. 1533. 91. RI 318. sec. XI. 92. (lect. 35.) RI 324. s. XIII. 93. (lect. 36.) RI 326. s. XIV. 94. RI 330. s. XIII. 95. RI 374. s. XIV. 96. RI 115.ª s. XII. 97. (evv. 324. lect. 32.) RI 376. s. XIII. 98. RI 377. s. XIII. 99. RI 380. s. XV. 100. RI 381. a. 1550. 101. RI 303. s. XIII. 102. Ambr. 62. a. 1381. 103. Ambr. 67. s. XIII. 104. (lect. 47.) Ambr. 72. s. XII. 105 et 106. Ambr. 81 et 91. s. XIII. 107—110. Ven. 548—551. s. XI. 112. (lect. 48.) Laur. 2742. s. XIII. 113. Laur. VI, 2. s. XII. 114. Laur. VI, 7. s. XII. 117. Laur. 244. s. XII. 119. Vat. 1155. s. XIII. 120. Vat. 1256. s. XIII. 121. Vat. 1157. s. XIII. 122. Vat. 1168. a. 1175. 124. Vat. 1988. s. XIII. 125. Vat. 2017. s. XII. 126. Vat. 2041. s. XII. 128. Vat. 2133. s. XIV. 129. Alex-Vat. 12. s. XIII. 131. Vat. Ottob. 175. s. XIV. 132. Vat. Ottob. 326. s. XV. 133. Vat. Ottob. 416. s. XIV. 134. Barb. s. XIII. 136. Barb. 16. s. XII. (recentior cod. 135. scriptura) 137. Vallic. D 63. s. XII. 138. Neap. 1. B 14. s. XV. 139. Ven. 12. s. X. 140. Ven. 626. s. XIII. 141. Ven. Nan. 2. s. XI. 142. Ven. Nan. 16. s. XIV. 143. olim monast. S. Mich. Venet. 145. bibl. Malatest. Caesen. XXIX, 2. s. XII. 146. Cantabr. D d VIII, 23. sec. XI. 147. Harlei 2970. s. XI. 148. Harl. 2994. s. XI. 149. Harl. 5538. s. XIV. 151. Harl. 5785. s. X. 152. Harl. 5787. s. XI. (153. Meerm. 117.? cf 436. evv. s. XI.) 154. Monac. 326. s. XIII. 156. Vallic. Latet. 157. Bodl. Clark. 8. 158—171. sunt in oriente, inprimis monast. S. Sabae, item 176—178. insulae Patmi.

B. CODICES MINUSCULI AD ACT. ET EPP. CATH.

1. (evv. 1. Paul. 1.) Basil. textu ab evv. dissimili. 2. (Paul. 2.) Bas. B IX ult. membr. Ex eo edidit Erasmus. 3. (evv. 3. Paul. 3.) Caes. Vind. s. XII. 4. (Paul. 4.) Bas. B X, 20. s. XV. *5. (evv. 5. Paul. 5.) RI. 6. (evv. 6. Paul. 6.) RI 7. (Paul. 9.) RI 102. sec. X. 8. (Paul. 10.) Steph. ια′ ignotus. 9. (Paul. 11.) Cant. Kk 6. 4. Steph. ιγ′ s. XI. 10. (Paul. 12. Apoc. 2.) RI 237. Steph ιε′ s. X. 11. (Paul. 140.) RI 103. s. X. 12. (Paul. 16.

Ap. 4.) RI 219. s. XI. *13. (evv. 33. Paul. 17.) RI 14. (evv. 35. Paul. 18. Ap. 17.) Coisl. 15. Coisl. 25. s. XI. 16. (Paul. 19.) Coisl. 26. s. XI. 17. (Paul. 21. Ap. 19.) Coisl. 205. s. XI. 18. (Paul. 22. Ap. 18.) Coisl. 202. s. XI et XIII. 19. (evv. 38. Ap. 23.) Coisl. 20. (Paul. 25.) Mus. Brit. Reg. IBI. s. XIV. 21. (Paul. 26.) Cant. Dd XI, 90. s. XII. 22. (evv. 109. Paul. 75.) Mus. Brit. 23. (Paul. 28. Ap. 6.) Bodl. Barocc. 3. s. XII vel XIII. 24. (Paul. 29.) Cant. 2. collegii Christi s. XI. *25. (Paul. 31. Ap. 7.) Harl. 5537. a. 1087. 26. (Paul. 32.) Harl. 5537. s. XII. *27. (Paul. 33.) Harl. 5620. chart. s. XV. 28. (Paul. 34. Ap. 8.) Harl. 5778. s. XII. *29. (Paul. 35.) Genev. 20. s. XI vel XII. 30. (Paul. 36. Ap. 9.) Bodl. 131. s. XIII. *31. (evv. 69. Paul. 37. Ap. 14.) Leicestriensis 32. (evv. 51. Paul. 38.) Bodl. 33. (Paul. 39.) Oxon. Lincoln. 2. s. XI. 34. (evv. 61. Paul. 40.) Dublin. 35. (evv. 57. Paul. 41.) Oxon. coll. Magd. *36. Oxon. Novi collegii s. XIII. 37. (Paul. 43.) Oxon. Nov. coll. s. XIII. 38. (Paul. 44.) Lugd. Bat. 77. s. XIII. 39. (Paul. 45. Ap. 11.) Petavii senator. Par. 2. (?) *40. (Paul. 46. Ap. 12.) Alex-Vat. 179. s. XI. Codex admodum insignis. Cum Euthalii circa epp. labores contineat, ipse textus ab Euthalii usu derivatus videtur. Descr. et contulit Zacagnius, quem ad manus habebam. 41. (evv. 175. Paul. 194. Apoc. 20.) Vat. 2080. 42. (Paul. 48. Ap. 13.) gymnasii Francof. ad Viadr. sec. XI. 43. (evv. 76. Paul. 49.) Vind. 44. (evv. 82. Paul. 51. Ap. 5.) cdd. a Laur. Valla consulti. 45. (Paul. 52. Ap. 16.) Uffenb. 2. nunc Hamb. chart. s. XV. 46. (Paul. 55.) Monac. 375. s. XI. 47. (evv. 90. Paul. 14.) Daventr. 48. (evv. 104. Paul. 24.) Bodl. 49. (evv. 92.) Andr. Fesch. 1. schol. in epp. cath. 50. (Paul. 8.) Steph. ζ ignotus. 51. (Paul. 134. Ap. 52.) RI 56. 52. (Paul. 50.) ex Rhodo in Hispan. delatus, a Complutens. adhibitus. 53. (Paul. 30.) Cant. 3. colleg. Emmanuel. s. XII. 54. (evv. 43. Paul. 129.) bibl. armamentarii Par. Gr. 4. 55. epistulae Iudae alterum exempl. in cod. 47. 56. (Paul. 227.) Bodl. Clark. 4. 57. (evv. 234. Paul. 72) Havn. 58. (Paul. 224.) Bodl. Clark. 9. 59. (Paul. 62.) Harl. 5583. s. XIII. 60. (Paul. 63. Ap. 29.) Harl. 5613. a. 1407. 61. (Paul. 61.) lectiones adscriptae ed. Millianae unde hausit Griesb. 62. (Paul. 65.) RI 60. s. XIV. 63. (Paul. 68.) Caes. Vind. Lamb. 35. s. XIV. 64. (Paul. 69.) Caes. Vind. Lamb. 36. s. XII. 65. (evv. 218. Paul. 57. Ap. 33.) Vind. 66. (Paul. 67. Ap. 34.) Caes. Vind. Lamb. 34. s. XII. 67. (Paul. 70.)

Caes. Vind. Lamb. 37. a. 1331. *68. (Paul. 73.) Upsal. s. XII et XI. Descr. Aurivill. Ups. 1686. *69. (Paul. 74. Ap. 30.) Guelf. XVI, 7. s. XIV et XIII. 70 (evv. 131. Paul. 77. Ap. 66.) Vat. 71. (evv. 133. Paul. 78.) Vat. 72. (Paul. 79. Ap. 37.) Vat. 366. s. XIII. *73. (Paul. 80.) Vat. 367. s. XI. 74. Vat. 760. s. XII. 75. (evv. 141. Paul. 86. Ap. 40.) Vat. 76. (evv. 142. Paul. 87.) Vat. 77. (evv. 149. Paul. 88. Ap. 25.) Palat. Vat. 78. (Paul. 89.) Alex.-Vat. 29. sec. XII. 79. (Paul. 90.) Urb. Vat. 3. sec. XI. 80. (Paul. 91. Ap. 42.) Pio-Vat. 50. sec. XII. *81. Barb. 377. sec. XI. 82. (evv. 180. Paul. 92. Ap. 44.) Propag. 83. (Paul. 93.) bibl. Borb. Neap. 1. B. XII. sec. X. ab Evagrio scr. et coll. c. exemplari bibl. Caes. a Pamphilo scr. 84. (Paul. 94.) Laur. IV, 1. s. X. 85. (Paul. 95.) Laur. IV, 5. s. XIII. 86. (Paul. 96.) Laur. IV, 20. s. XI. 87. (Paul. 97.) Laur. IV, 29. s. X. 88. (Paul. 98.) Laur. IV, 31. s. XI. 89. (Paul. 99. Ap. 45.) Laur. IV, 32. a. 1093. 90. (evv. 197.) Laur. VIII, 14. ep. Iac. 91. (evv. 201. Paul. 104.) Flor. 92. (evv. 204. Paul. 105.) Bonon. 93. (evv. 205. Paul. 106. Ap. 88.) Venet. 94. (evv. 206. Paul. 107.) Venet. *95. (evv. 209. Paul. 108. Ap. 46.) Venet. *96. (Paul. 109.) Ven. 11. Et 95 et 96. denuo contulit Rinkius. 97. (Paul. 241.) Guelf. Gud. Gr. 104, 2 s. XII. 98. (Paul. 113.) Mosq. ex Atho monte s. XI. Cont. Matthaeius: a^1 lectiones eccl. ex act., a^2 epp. cath. et Paul. a^3 lect. ex act. et epp. 99. (Paul. 144.) Synod. 5. Matthaeii c a. 1445. 100. (Paul. 115.) Synod. 334. Mtth d s. XI. 101. (Paul. 106.) Synod. 333. Mtth f s. XIII. 102. (Paul. 117.) Syn 98. Mtth g s. IX. 103. (Paul. 118.) Synod. 193. Mtth h s. XII. 104. (evv. 241. Paul. 120. Ap. 47.) Dresd. Mtth k 105. (evv. 242. Paul. 121. Ap. 48.) Synod. 380. Mtth l 106. (Paul. 122.) Synod. 328. Mtth m 107. Dresd. 252. Mtth 19. 108. (evv. 228. Paul. 226.) Escur. 109. (evv. 228. Paul. 229.) Escur. 110.[1]) (evv. 441. Cant. ψ 2622. 111, (evv. 440. Paul. 221.) Cant. 112. Cant. 2068. 113. (evv. 18. Paul. 132. Ap. 51.) RI *114. (Paul. 134.) RI 57. s. XIII. 115. (Paul. 135.) RI 58. s. XIII. 116. (Paul. 136. Ap. 53.) RI 59. s. XVI. 117. (evv. 263. Paul. 137.) RI 118. (Paul. 138. Ap. 55.) RI 101. s. XIII. 119. (Paul. 139. Ap. 56.) RI 102. s. X. 120. (Paul. 141.) RI 103. s. XI. 121. (Paul. 142.) RI 104. s. XIII. 122. (Paul. 143.) RI 105. s. XI. 123. (Paul. 144.) RI 106. s. XIV.

[1]) Ab hoc numero usque ad 192. a Scholzio primo adhibiti sunt.

124. (Paul. 149. Ap. 57.) RI 124. s. XVI. 125. (Paul. 150.) RI 125. s. XIV. 126. (Paul. 153.) RI 216. s. X. 127. (Paul. 154.) RI 217. s. XI. 128. (Paul. 155.) RI 218. s. XI. 129. (Paul. 156.) RI 220. s. XIII. 130. RI 221. s. XII. 131. RI 223. a. 1045. 132. (evv. 330. Paul. 131.) Coisl. 133. (Paul. 166.) Taur. 285. s. XIII. 134. (Paul. 167.) Taur. 315. s. XI. 135. (evv. 339. Paul. 170. Ap. 83.) Taur. 136. (Paul. 169.) Taur. 328. s. XII. *137. (Paul. 176.) Ambr. 97. s. XI. Corcyrae emptus. Eminet similitudine lectionum cum D Cant., ita ut passim videatur compensare lacunas codicis D. Spectant huc inprimis etiam additamenta illa quae syrp mg cum D communia habet. Scholzius a se integrum collatum dicit codicem. 138. (Paul. 173.) Ambr. 102. s. XIV. 139. (Paul. 174.) Ambr. 104. a. 1434. 140. (Paul. 215. Ap. 74.) Venet. 546. s. XI et XIII. 141. (evv. 189. Paul 239.) Laur. *142. (Paul. 178.) Mutin. 243. s. XII. 143. (evv. 362.) Laur. 144. (evv. 363. Paul. 180.) Laur. 145. (evv. 365. Paul. 181.) Laur. 146. (evv. 367. Paul. 182.) Laur. 147. (Paul. 183.) Laur. IV, 30. s. XII. 148. (Paul. 184.) Laur. 2574. a 984. 149. Laur. 176. s. XIII. 150. (evv. 368. Paul. 230. Ap. 84.) Richardian. 151. (evv. 386. Paul. 199. Apoc. 71.) Vat. Ottob. 152. (evv. 442. Paul. 223.) Cant. 153. (evv. 244. Paul. 240.) Harl. 154. (Paul. 187.) Vat. 1270. s. XV. 155. (Paul. 188.) Vat. 1430. s. XII. 156. (Paul. 190.) Vat. 1650. a. 1073. 157. (Paul. 191.) Vat. 1714. s. XII. 158. Vat. 1761. s. XI. 159. Vat. 1968. s. XI. 160. (Paul. 193. Ap. 34.) Vat. 2062. s. XI. 161. (Paul. 198. Ap. 69.) Vat. Ottob. 258. s. XIII. 162. (Paul. 200.) Vat. Ottob. 298. s. XV. 163. (Paul. 201.) Vat. Ottob. 325. s. XIV. 164. (evv. 390. Paul. 203. Ap. 65.) Vat. Ottob. 165. Vat. Ottob. 417. sec. XIV. 166. (Paul. 166. Ap. 22.) Vallic. B 86. s. XIII. 167. (evv. 393. Paul. 185.) Vallic. 168. (Paul. 205.) Vallic. F 13. s. XIV. 169. (Paul. 206.) Ghigian. R. V. 29. a. 1344. 170. (evv. 394. Paul. 186.) Vallic. 171. colleg. Rom. s. XVI. 172. coll. Rom. s. XVI. 173. (Paul. 211.) bibl. Borbon. Neap. s. XI. 174. (Paul. 212.) Neap. 1. C 26. s. XV. 175. (Paul. 216.) Messan. 2. monast. S. Bas. s. XII. 176. (evv. 421. Paul. 216.) Syrac. bibl. Landol. 177. (evv. 122. Paul. 219.) Lugd. Bat. 178. (Paul. 242. Ap. 87.) bibl. Thom. Philipps Middlehill. s. XI. 179. (Paul. 138. Ap. 82.) Monac. 211. s. XI. *180. (evv. 431. Paul. 238.) Molsh. nunc Argentor. 181. (evv. 400. Paul. 220.) Berol. Diez. 182. (Paul. 243.) ins. Patmi s. XII. 183. (Paul. 231.) monast.

magni Graec. Hieros. 8. s. XIV. 184. (Paul. 232. Ap. 85.) eiusd. bibl. 9. s. XIII. 185. (Paul. 233.) monast. S. Sabae 1. s. XI. 186. (evv. 456. Paul. 234.) eiusd. bibl. 2. 187. (evv. 462. Paul. 235.) eiusd. bibl. 10. s. XIV. 188. (Paul. 236.) eiusdem bibl. 15. s. XII. 189. (evv. 465. Paul. 237.) eiusd. bibl. 20. sec. XIII. 190. (Paul. 244. Ap. 27.) Oxon. coll. Christi Wake 2. s. XI. 191. (Paul. 245.) Oxon. coll. Chr. Wake 3. s. XII. 192. (Paul. 246.) Oxon. coll. Chr. Wake 4. s. XI.

N. B. Hoc in numero codicum plurimi quidem et acta et epistulas catholicas continent, nonnulli vero vel acta sola vel solas epp. complectuntur.

Denique insignis codex notandus est quem signo lot^{i} insignivimus. Continet actuum textum totum exceptis 4, 8 — 6, 17. 17, 28 — 23, 9. Scriptus est anno 1054. Exposui de eo fusius in Anecd. sacr. et prof. p. 7 sq. adscriptis lectionibus p. 130—146. Detexi anno 1853. in Aegypto; post transiit ex mea collectione ad Mus. Brit. Ex cdd. minusc. vix alius ullus est qui tantopere ad textum antiquissimorum cdd. ABCDE accedat.

C. CDD. MINUSC. AD EPISTULAS PAULINAS.

1. (evv. 1. act. 1.) Basil. 2. (act. 2.) Basil. 3. (evv. 3. act. 3.) Vind. 4. (act. 4.) Basil. 5. (evv. 5. act. 5.) RI 6. (evv. 6. act. 6.) RI 7. Bas. B VI, 17. membr. 8. (act. 50.) Steph. ζ′ ignotus. 9. (act. 7.) RI 10. (act. 8.) Steph. ια′ ignotus. 11. (act. 9.) Cant. 12. (act. 10.) RI 13. lectiones a Fabr. Stap. allatae in comm. Par. 1512. 14. (evv. 90. act. 47.) Daventr. 15. Amandi, notus Erasmo. 16. (act. 12.) RI *17. (evv. 33. act. 13.) RI 18. (evv. 35. act. 14.) Coisl. 19. (act. 26.) Coisl. 20. Coisl. 27. ex Atho s. X. 21. (act. 17.) Coisl. 22. (act. 18.) Coisl. 23. Coisl. 28. s. XI. 24. (evv. 105. act. 48.) Bodl. 25. (act. 20.) Mus. Brit. 26. (act. 21.) Cant. 27. Cant. F f 1, 30. s. XI et XIV. 28. (act. 23.) Bodl. 29. (act. 24.) Cant. 30. colleg. Imman. Cant. 1. 2. 33. *31. (act. 25.) Harl. 32. (act. 26.) Harl. 33. (act. 28.) Harl. 34. (act. 28.) Harl. 35. (act. 29.) Genev. 36. (act. 30.) Bodl. *37. (evv. 69. act. 31.) 38. (evv. 51. act. 32.) Bodl. 39. (act. 33.) Lincoln. 40. (evv. 61. act. 34.) Dubl. 41. (evv. 57. act. 35.) Oxon. 42. Oxon. Magdal. 2. Rom. et Cor. 43. (act. 37.) Oxon. Nov. colleg. 44. (act. 38.) Lugd. Bat. 45. (act. 39.) Petavii. *46. (act. 40.) Alex.-Vat. *47. Bodl. Roe 16. s. XI. 48. (act. 42.) Francof. ad Viadr. 49. (evv. 76. act. 43.) Vind. 50. (act.

52.) ex Rhodo in Hisp. perlatus. 51. (act. 44.) cdd. Laur. Vallae 52. (act. 45.) Uffenb. Hamb. [53. Uffenb. Hamb. fragmenta ep. ad Hebr. eadem quae nobis dicta sunt M epp.] 54. Monac. 412. s. XII. *55. (act. 46.) Monac. 56. Tigurinus, ex Erasmica 1. manu Zwinglii 1516. scr., ut visum Wtstenio. 57. (evv. 218. act. 65.) Vind. 58. Vat. 165. s. XII. 59. Coisl. 204. s. XI. 60. cdd. quorum mentio fit in correctorio bibl. Latinor. 61. (act. 61.) lectiones ex marg. ed. Mill. 62. (act. 59.) Harl. 63. (act. 60.) Harl. [64. Harleiano 5613. annexa fragmenta epp. ad Cor. sunt eadem quae nobis dicta sunt M epp. Vide etiam supplementa.] 65. (act. 62.) RI 66. Harl. 5552. apographum ed. Erasm. 1. cum var. lect. in marg. s. XVI. 67. (act. 66.) Vind. *Maxime notabiles sunt lectiones 67.** quae a cod. simillimo codici B derivandae videntur. 68. (act. 63.) Vind. 69. (act. 64.) Vind. 70. (act. 67.) Vind. *71. Vind. Fortos. 19. s. XII. 72. (act. 57.) Havn. *73. (act. 68.) Upsal. 74. (act. 69.) Guelf. 75. (evv. 109. act. 22.) Mus. Brit. 76. bibl. univ. Lips. 77. (evv. 131. act. 70.) Vat. 78. (evv. 133.) Vat. 79. (act. 72.) Vat. *80. (act. 73.) Vat. 81. Vat. 761. s. XII. 82. Vat. 762. s. XII. 83. Vat. 765. s. XI. 84. Vat. 766. s. XII. 85. (apoc. 39.) Vat. 1136. s. XIII. 86. (evv. 141. act. 75.) Vat. 87. (evv. 142. act. 76.) Vat. 88. (evv. 149. act. 77.) Vat. 89. (act. 78.) Vat. 90. (act. 79.) Vat. 91. (act. 80.) Vat. 92. (act. 82.) Propag. 93. (act. 83) Neap. 94. (act. 84.) Laur. 95. (act. 85.) Laur. 96. (act. 86.) Laur. 97. (act. 87.) Laur. 98. (act. 88.) Laur. 99. (act. 89.) Laur. 100. Laur. X, 4. s. XII. 101. Laur. X, 6. s. XI. 102. X, 7. s. XI. 103. Laur. X, 19. s. XIII. 104. (evv. 201. act. 91.) Laur. 105. (evv. 204. act. 92.) Bonon. 106. (evv. 205. act. 93.) Ven. 107. (evv. 206. act. 94.) Ven. *108. (evv. 209. act. 95.) Ven. *109. (act. 96.) Ven. 110. Ven. 33. s. XI. 111. Ven. 34. s. XI. 112. Ven. 35. s. XI. 113. (act. 98.) Mtth a 114. (act. 99.) Mosq. Mtth c 115. (act. 100.) Mosq. Mtth d 116. (act. 101.) Mosq. Mtth f 117. (act. 102.) Mosq. Mtth g 118. (act. 103.) Mosq. Mtth h 119. S. Syn. 292. Mtth i s. XII. 120. (evv. 241. act. 104.) Dresd. Mtth k 121. (evv. 242. act. 105.) Mosq. Mtth l 122. (act. 106.) Mosq. Mtth m 123. S. Syn. 99. Mtth n s. XI. 124. S. Syn. 250. Mtth q s. XIV. 125.[1]) Monac. 504. a. 1387. 126. Monac. 455. s. XIV. 127. Mo-

[1]) Ab hoc inde nr. recensentur quos primus notavit Scholzius.

nac. 110. s. XVI. apogr. codicis 54. 128. (act. 179.) Monac. 129. Monac. 35. s. XVI. 130. (evv. 43. act. 54.) armamentarii Par. 131. (evv. 330. act. 132.) Coisl. 132. (evv. 18. act. 113.) RI[1]) 133. (act. 51.) RI 134. (act. 114.) RI 135. (act. 115.) RI 136. (act. 116.) RI *137. (evv. 263. act. 117.) RI 138. (act. 118.) RI 139. (act. 119.) RI 140. (act. 11.) RI 141. (act. 120.) RI 142. (act. 121.) RI 143. (act. 122.) RI 144. (act. 123.) RI 145. RI 108. s. XVI. 146. RI 109. s. XVI. 147. RI 110. a. 1511. 148. RI 111. s. XVI. 149. (act. 124.) RI 150. (act. 125.) RI 151. RI 126. s. XVI. 152. (apoc. 60.) RI 136.[a] ep. ad Heb. 153. (act. 126.) RI 154 (act. 127.) RI 155. (act. 128.) RI 156. (act. 129.) RI 157. RI 222. s. XI. 158. (act. 131.) RI 159. RI 224. s. XI. 160. RI 225. s. XVI. 161. RI 226. s. XVI. 162. RI 227. s. XVI. 163. RI 238. s. XIII. Heb. 1—8. 164. RI 849. s. XVI. 165. Taur. 284. s. XVI. 166. (act. 133.) Taur. 167. (act. 134.) Taur. 168. Taur. 325. s. XII. 169. (act. 136.) Taur. 170. (evv. 339. act. 135.) Taur. 171. Ambr. 6. s. XIII. 172. Ambr. 15. s. XII. 173. (act. 138.) Ambr. 174. (act. 139.) Ambr. 175. Ambr. 125. s. XV. 176. (act. 137.) Ambr. 177. Mutin. 14. s. XV. 178. (act. 142.) Mutin. 179. (act. H) Mutin. 196. 180. (evv. 363. act. 144.) Laur. 181. (evv. 365. act. 145.) Laur. 182. (evv. 367. act. 146.) Laur. 183. (act. 147.) Laur. 184. (act. 148.) Laur. 185. (evv. 393. act. 167.) Vallic. 186. (evv. 394. act. 170.) Vallic. 187. (act. 154.) Vat. 188. (act. 155.) Vat. 189. Vat. 1649. s. XIII. 190. (act. 156.) Vat. 191. (act. 157.) Vat. 192. (act. 158.) Vat. s. XI. Ex hoc codice Ang. Mai. supplevit lacunas cod. B. 193. (act. 160.) Vat. 194. (evv. 175. act. 41.) Vat. 195. Vat. Ottob. 31. s. X. 196. Vat. Ottob. 61. s. XV. 197. (apoc. 78.) Vat. Ottob. 176. s. XV. 198. (act. 161.) Vat. 199. (evv. 386. act. 151.) Vat. 200. (act. 162.) Vat. 201. (act. 163.) Vat. 202. Vat. Ottob. 356. s. XV. 203. (evv. 390. act. 164.) Vat. 204. (act. 166.) Vallic. 205. (act. 168.) Vallic. 206. (act. 169.) Ghigian. 207. Ghigian. R. V, 32. s. XV. 208. Ghig. VIII, 55. s. XI. 209. (act. 171.) coll. Rom. 210. (act. 172.) coll. Rom. 211. (act. 173.) Neap. 212. (act. 174.)

---

[1]) Conferendis cdd. Parisiensibus 132. 134. 137. 139. 140. 153. (epp. cath. 113. 114. 117. 127.) nuper promeruit I. G. Reiche. Alios etiam nonnullos excerpsit vel descripsit 1847.

Neap. 213. Barb. 29. a. 1338. 314. Caes. Vind. Lamb. 46. s. XV. 215. (act. 140.) Ven. 216. (act. 175.) Messan. 217. Panormi in bibl. Reg. s. XII. 218. (evv. 421. act. 176.) Syrac. 219. (evv. 122. act. 177.) Lugd. Bat. 220. (evv. 400. act. 181.) Berol. Diez. 221. (evv. 440. act. 111.) Cant. 222. (evv. 441. act. 110.) Cant. 223. (evv. 442. act. 152.) Cant. 224. (act. 58.) Bodl. 225. (act. 112.) Cant. 226. Cant. 1152. 227. (act. 56.) Bodl. 228. (evv. 226. act. 108.) Escur. 229. (evv. 228. act. 109.) Escur. 230. (evv. 368. act. 150.) Richard. 231. (act. 183.) Hieros. 232. (act. 184.) Hieros. 233. (act. 185.) S. Sabae 234. (evv. 457. act. 186.) S. Sabae 235. (evv. 462. act. 187.) S. Sabae 236. (act. 188.) S. Sabae 237. (evv. 465. act. 189.) S. Sabae 238. (evv. 427. act. 180.) Argentor. 239. (evv. 189. act. 141.) Laur. 240. (evv. 444. act. 153.) Harl. 241. (act. 97.) Guelf. 242. (act. 178.) Meerm. 243. (act. 182.) insulae Patmi. 244. (act. 190.) Oxon. 245. (act. 191.) Oxon. 246. (act. 192.) Oxon. Huc adde 247. cod. bibl. Par. S. Genovev.[1]) 4 A 35. omnium Pauli epp. (non ut ap. Haenelium est Rom. et Cor.) s. fere XIV., item 248. Argentorat. Io. Henr. Boecleri. (Idem cod. etiam act. et epp. cath. complectitur), item alios paucos ex Haenelii catalogo ap. Scholz. N. T. II. p. LI. suppletos.

D. CODICES MINUSCULI AD APOCALYPSIN.

1. Reuchlini S. Capnionis c. comm. Andreae. Inde edidit Erasmus, qui vocat „exemplar vetustissimum." Dudum latet. *2. (act. 10.) RI 3. Steph. ις' ignotus. 4. (act. 12.) RI 5. edd. a Laur. Valla adhibiti. *6. (act. 23.) Desunt 17, 10 — 18, 7 et capp. 3 ultima, s. XII. fere. *7. (act. 25.) Harl. 8. (act. 28.) Harl. 9. (act. 30.) Bodl. 10. (evv. 60.) Cant. *11. (act. 39.) Petav. 2. *12. (act. 40.) Alex. Vat. 13. (act. 42.) Francof. ad Viadr. *14. (evv. 69. act. 31.) Leicestr. 15. (additum ad E evv.) fragm. capp. 3 et 4. 16. (act. 45.) Uffenb. *17. (evv. 35. act. 14.) Coisl. 18. (act. 18.) Coisl. 202. *19. (act. 17.) Coisl. 20. (evv. 175. act. 41.) Vat. [21.[2]) Vallic. s. XIV.] [22. act.

[1]) In eadem bibl. habetur nr. 4 A 34. cod. 4 evv. a. 1254. scriptus.

[2]) Numeris 21 et 22. Wtst. notaverat lectiones a Bentl. in specimine (vide supra) indicatas. Quos Sz substituit, eorum nullam lectionem attulit. Num. vero 23. (item in epp. Paul. nr. 59.) Wtst. retulerat lectiones a Batavo quodam saec. XVII. ex cod. Medicaeo excerptas.

165. Vallic.] [23. evv. 38. act. 19. Coisl.] 24. (act. 160) Vat. 25. (evv. 149. act. 77.) Vat. 26. (evv. 181. lect. 57.) Oxon. 27. (act. 190.) Oxon. *28. Bodl. Barocc. 48. Inde a 17, 6 deficit. 29. (act. 60.) Harl. Desinit 22, 2. 30. (act. 69.) Guelf. *31. Harl. 5678. s. XV. 32. Dresd. antea Loescheri s. XV. 33. (evv. 218. act. 65.) Vind. 34. (act. 66.) Vind. Hiat 15, 6 — 17, 3. 18, 10 — 19, 9. 20, 8 usque fin. 35. Caes. Vind. Lamb. 248. s. XIV. *36. Vind. Forlos. 29. s. XIV. Deficit 19, 20. 37. (act. 72.) Vat. *38. Vat. 579. s. XIII. 39. (Paul. 85.) Vat. Deficit 1, 1 — 4, 7. 6, 18 — 13, 11. 40. (evv. 141. act. 75.) Vat. *41. Alex. Vat. 68. s. XIV. 42. (act. 80.) Vat. 43. Barb. 23. s. XIV. Apoc. 14, 17 — 18, 20. 44. (act. 82.) Propag. s. XIII. 45. (act. 89.) Laur. *46. (evv. 209.) Ven. s. XV. Videtur apogr. codicis 88. esse. *47. (evv. 241. act. 104.) Dresd. Mtth k 48. (evv. 242. act. 105.) Mosq. Mtth l 49. S. Syn. 67. s. XV. Mtth o 50. S. Syn. 206. s. XII. Mtth p *51. [1]) (evv. 18. act. 113.) RI [52. act. 51. RI] [53. act. 116. RI] [54. evv. 263. act. 117. RI] 55. (act. 118.) RI 56. (act. 119.) RI [57. act. 124. RI] [58. RI 19. sec. XVI.] [59. RI 99a. s. XVI.] [60. Paul. 152. RI 136a.] [61. RI 491. s. XIII.] [62. RI 239 et 240. s. XVI.] [63. RI 241. s. XVI.] 64. (Paul. 159.) RI [65. univ. Mosq. 25. olim Coisl. 229. Apoc. 16, 20 usq. fin.] [66. evv. 131. Vat.] [67. Vat. 1743. a. 1302.] *68. Vat. 1904. s. XI. Apoc. 7, 17 usq. 8, 12. 20, 1 usq. fin. *69. (act. 161.) Vat. Deficit finis. [70. evv. 386. Vat.] [71. evv. 390. Vat.] [72. Ghig. R IV, 8. s. XVI.] [73. bibl. Corsin. 838. sec. XVI.] [74. act. 140. Ven.] [75. act. 86. Laur.] [76. act. 147. Laur.] [77. Laur. VII, 9. s. XV.] [78. Paul. 197. Vat. Ottob. 176.] [79. Monac. 248. s. XVI.] 80. Monac. 544. s. XIV. [81.

(ut 1, 6. ημιν); eius in locum Sz substituit cod. Coisl., sed nihil inde adnotavit.

[1]) 51 usque 89. a Scholzio primo notati. Notabimus uncis inclusos [ ], unde nullae lectiones exscriptae sunt. Praeterea vero ex plurimis fere non affert nisi per priora capp. Ex omnibus, ut Tregellius observavit, hi tantum 29 bene collati sunt: 2. 4. 7—10. 16—19. 26. 27. 30. 32. 34. 35. 37. 38. 40—42. 47—50. 51. (a Reichio nuper accurate coll.) 90. 91. 92. Ad hos accedunt alii 11 lacunosi vel fragmenta: 6. 13. 14. 15. 28. 29. 33. 36. 39. 43. 45. (3 capp. priora). Passim tantum adhibiti sunt 23: 1. 3. 5. 11. 12. 20—25. 31. 44. 46. 55. 56. 64. 68. 69. 80. 82. 86. 88.

Monac. 23. s. XVI.] *82. (act. 179.) Monac. 211. [83. evv. 339. act. 135. Taur.] [84. evv. 368. act. 150. Richard.] [85. act. 184. Hieros.] 86. bibl. S. Sabae 10. s. XIV. (Ter citat Sz ineunte libro.) [87. act. 178. Meerm.] 88. (evv. 205. act. 93.) Ven. [89. ap. Sz 86.[a] S. Sabae s. XIII.] 90. idem qui Scholzio 50.[a] dicitur, Syn. sec. X. Mtth r 91. supplementum cod. Vat. celeberr. B sec. XV., in collatione Miconiana cod. B excerptum. 92. (evv. 61.) Dublin. Collatus a Io. Barrett in append. ad ed. cod. Dubl. rescr. Vide supra Z ad evv.

LECTIONARIA.

Lectionaria dici solent ii cdd. qui pariter atque evglstaria lectiones ad usum ecclesiasticum ex continuo textu desumptas continent. Differunt ab evangelistariis eo quod lectiones continent actuum et epistularum, non ut illa evangeliorum, nisi quod saepe fit ut in eodem libro lectiones utriusque generis habeantur.

Uncialibus litteris scripta non recensentur nisi 1. (idem quod evglst. 6. et Paul. 1.), in quo exadversum Graeci textus versio Arabica legitur; item, ut ex descriptione Matthaeii apparet, 13. S. Syn. 4. sec. X. vel iam ante scr., itemque 55. (idem quod evglst. 179.) liber ille Trevirensis S. Simeonis dictus, de quo supra relatum est. Praeterea vero duo fragmenta librorum eiusmodi in manus nostras inciderunt. Alterum in Tischendorfianis cdd. bibl. univ. Lips. insignitur nr. 6. F, continens Heb 1, 3—12. et ad comm. nostrum adhibitum. (tisch$^{6.f}$). Saeculi est noni vel decimi. Totum textum exscripsimus in Anecd. sacr. et prof. p. 73 sq. addito facsimili tab. II. sub VI. F. Alterum vero nuper misimus Petropolin, eo maxime insigne quod super antiquam lectionarii scripturam deletam duplex textus diversus, alter saeculi XI vel XII, alter XV vel XVI., positus est. Folium est igitur bis rescriptum. Antiquissima scriptura duabus columnis distincta noni fere saeculi est. Alterius paginae secunda columna incipit: *Αδελφοι: νυν εγγυτερον ημων η σωτηρια·* ex act. 13, 10. Quem locum excipit 2 Co 11, 21. *Αδελφοι: εν ω δαν τις τολμα· εν αφροσυνη λεγω; τολμω καγω; εβραιοι εισιν· καγω· ισραηληται εισιν· καγω· σπερμα αβρααμ εισιν· καγω· διακονοι εισιν· παραφρονων λαλω ὑπερεγω· εν κωποις περισσωτερως· εν πληγαις υπερβαλλοντως.*

Minusculi vero hi 66 notantur, inde ab 21. a Scholzio primo:

2. Cotton. Vesp. B 18. (Mus. Brit.?) s. XI. 3. Cantabrig. sec. XI. Nunc latet. 4. Laur. s. XI. 5. bibl. univ. Gotting. s. XV. 6. (evglst. 37.) Propag. 287. s. XI. 8. (evglst. 44.) Havn. 9. (evglst. 84.) RI 10. (evglst. 85.) RI 11. RI 104ª. s. XII. *12. (evglst. 60.) RI 14. S. Syn. 291. Mtth e s. XII. 15. typogr. Syn. 31. a. 1116. Mtth z 16. (evglst. 52.) Mosq. Mtth ζ 17. (evglst. 53.) Mosq. Mtth χ 18. (evglst. 54.) Mosq. Mtth ψ 19. (evglst. 55.) Mosq. Mtth u 20. (evglst. 56.) Mosq. Mtth ω 21. (evglst. 83.) RI 22. RI 304. s. XIII. 23. RI 306. s. XII. 24. RI 308. cum trib. lect. ex 1 Ioh. s. XIII. 25. RI 319. sec. XI. 26. RI 320. s. XII. 27. RI 321. s. XIII. 28. (evglst. 26.) Bodl. 29. (evglst. 94.) RI 30. RI 373. s. XIII. 31. (evglst. 82.) RI 32. (evv. 324. evglst. 97.) RI 33. RI 382. s. XIII. *34. RI 383. s. XV. 35. (evglst. 92.) RI 36. (evglst. 93.) RI 37. (evv. 368. act. 150.) Richard. 38. Vat. 1528. s. XV. 39. (evglst. 133.) Vat. 40. Barb. 18. s. X. et rescriptus s. XIV. 41. Barb. s. XI. 42. Vallic. C 46. s. XVI. 43. (evglst. 139.) Richard. 44. bibl. Glasgu. nr. 1633. 45. eiusd. bibl. nr. 1634. 46. Ambr. 63. s. XIV. 47. (evglst. 104.) Ambr. 48. (evglst. 112.) Laur. 49. S. Sabae 16. s. XIV. 50. eiusd. bibl. 18. s. XV. 51. eiusd. bibl. 26. s. XIV. 52. eiusd. bibl. a. 1059. 53. (evglst. 160.) eiusd. bibl. s. XIV. 54. eiusd. bibl. s. XIII. 56. (act. 42.) Francof. Folium lectionarii: Mt 17, 16–23. 1 Co. 9, 2—12. ad fin. additum. 57. (evv. 181.) Oxon. 58. Oxon. coll. Christi Wake 5. a. 1172.

Passim a nobis ratio habita est codicum Graecorum Ni Ti a Possino in appendice catenae in evang. Marci collatorum. Sed ea collatio pessime instituta est propterea quod tantummodo numerantur ms. 1. mss. 2. mss. 6. nulla accuratiore horum testimoniorum notitia addita. Cf de his Wetst. Prolegg. p. 61. (Hinc est etiam barb 1. quod passim ad cod. Vat. B spectare videtur.)

B. VERSIONES ANTIQUAE.

Primum locum in exercenda re Ni Ti critica Graecis codicibus esse certum est. Secundum autem tenent interpretes veteres, qui ut gravissimi testes exstiterunt fidei Christianae octo prioribus p. Chr. saeculis per terrarum orbem propagatae, ita textus sacri historiam variis modis illustrant nec minimum praebent auxilium eundem textum ad pristinam integritatem revocantibus. Sed valde differunt aetate, ratione, auctoritate. In aetate pensanda non satis est ipsa prisca origo, sed multum interest utrum codices antiqui supersint an recentioribus sit acquiescendum. Deinde quaeritur utrum interpres ipsa Graeca transtulerit an ex Graecis antea versa in suam rursus linguam converterit. Differt etiam ipsarum linguarum ingenium, aliis ad exprimenda quaeque accuratissime idoneis, aliis liberiorem Graecorum usum postulantibus. Nec eadem interpretibus accuratio; alii enim ipsa verba curiose reddiderunt, alii popularibus satis consulturi sibi videbantur magis sensum quam verba reddendo. Ab his quae aetatem et rationem spectant auctoritas pendet, atque inde sequitur maximam tribuendam esse de orientalibus codicibus Aegyptiacis et Syriacis, de occidentalibus Latinis et Gothicis. Inter hos ipsos qui principatum teneant, difficile dixeris; certum vero mihi est antiquissimos Latinos cdd. nullis esse posthabendos. Antiquissimos dixi: magno enim dei beneficio contigit ut plures Italae quam vocant codices sexti quinti quarti saeculi ad nostra tempora pervenirent, circa quos in usum criticum convertendos iam maximos eosque felicissimos susceptos esse labores*) non ignorant nisi stulti, nec negant nisi ineptiarum amatores. Neque minori diligentia prospectum est ut Gothicae versionis quae aetas haec possidet monumenta antiquissima egregie in usum criticum converterentur. Alteris duabus quas diximus versionibus iisque orientalibus non plane idem contigit. Multum enim studii etiamnum postulant ut criticis circa Ni Ti textum laboribus tantam quantam possunt utili-

*) Iis quae ipsi iam publici iuris fecimus proximis annis duo voll. Italicis textibus summae antiquitatis repleta addere propositum est.

tatem praebeant. Tamen et ipsas, pro eximia aliquot hominum earum linguarum peritorum strenuitate, iam nunc magno cum fructu ad nostros labores adhibere licebat. Illas vero quattuor dum inprimis laudandas censemus, reliquis debitam laudem nolumus negare. Nec enim ex his fere ulla est quin passim, suo quaeque loco, pristinam textus veritatem quaerenti si non ducem certe comitem se praebuerit. Nos vero, etsi non ignoramus quanta vanitate quidam, dum ipsi nihil faciunt — nisi forte sesquipedalia verba in aerem iactant —, haec secundaria ut ita dicam studia nostra despiciant, per multos annos plurimum insumpsimus laboris in plerasque cum orientales tum occidentales versiones ad recensionem textus adhibendas.

A. ORIENTALES.

Syriacae. Syrorum in linguam iam secundo p. Chr. saeculo sacrum textum translatum esse multorum opinio fert. Quam ad rem probandam quamvis id quod de Hegesippo Eusebius refert hist. eccl. 4, 22. (*ἔκ τε τοῦ καθ' Ἑβραίους εὐαγγελίου καὶ τοῦ Συριακοῦ καὶ ἰδίως ἐκ τῆς Ἑβραΐδος διαλέκτου τινὰ τίθησιν*), nihil valere videatur, tamen medio saeculo quarto Syriacam versionem dudum exstitisse atque iam quasi receptam fuisse Ephraem Edessenus († 378) certus testis est. Quae vetustissima versio nomine Peschito i. e. Simplicis dici solet. Hanc appellationem qui a simplicitate vel fide qua interpres Graecum expresserit derivant errare videntur; nec enim textus qui dudum hoc nomine innotuit tam simplicem, tam accuratum se praebet. Primam eius textus editionem susceperunt coniunctis curis Moses Mardenaeus (de Marden) et Alb. Widmanstad Vindobonae anno 1555. Hanc post aliorum studia (quae etiam Schaafius recensef in praefatione ed. suae) ex codd. passim mutatam repetierunt, interpretatione Latina notisque criticis adiunctis, I. Leusden et C. Schaaf Lugduni Batavorum anno 1709. (et 1717.) Hanc editionem, Michaeli olim „optimam" dictam, etiam nos ubique adhibuimus. (Recentiore memoria duae potissimum edd. in Anglia prodiere: alteram 1816 in usum Societatis Biblicae Samuel Lee procuravit, alteram ad ipsius ed. principis fidem a. 1828. conformavit Guil. Greenfield.) Probe autem notandum est in Schaafianam editionem ad exemplum priorum aliquot editionum receptos etiam esse

quinque libros: 2 Petri, 2 et 3 Iohannis, Iudae, apocalypsin, in editione principe iisque quae proximè secutae sunt non exhibitos. Nimirum hos libros omnes in antiquissima Syrorum versione nullum locum habuisse tantum non certum est; quemadmodum etiam Cosmas Indicopleustes (ante med. saec. VI.) testatur Christ. opin. de mundo VII. apud Montf. p. 292. (*ἕτεροι καὶ τὴν Ἰακώβου σὺν ταῖς δυσὶ ταύταις* (1 Pe et 1 Ioh) *δέχονται· ἕτεροι δὲ πάσας δέχονται· παρὰ Σύροις δὲ εἰ μὴ αἱ τρεῖς μόναι αἱ προγεγραμμέναι οὐχ εὑρίσκονται· λέγω δὴ Ἰακώβου κ. Πέτρου καὶ Ἰωάννου· αἱ ἄλλαι γὰρ οὔτε κεῖνται παρ' αὐτοῖς.*) Anno vero 1630. quattuor illas epp. cath. primus ex cod. Bodl. Lugduni Batavorum edidit Edw. Pococke, etiam triennio ante Ludov. de Dieu apocalypsin ibidem ex cod. Scaligeriano. Qui autem pro textu Peschito habetur, etsi ab ipso antiquissimo multis modis differre videatur, tamen tota eius ratio, quemadmodum primum Vindobonae edita est, insequenti tempore ex codicibus magna antiquitatis laude insignibus magis confirmata quam labefactata est: nisi quod nuperis studiis Syriacis satis illud probatum est, non eundem textum solum ipsis prioribus quinque saeculis apud Syros adhibitum esse. Cuius rei tres inprimis testes in medium prolati sunt. Unus est Syrus ille Hierosolymitanus (syr^{hr} sive^{hier}) quem Iac. Georg. Chr. Adler Havniensis professor in Vaticanis libris invenit. Codex enim undecimi saeculi evangelistarium continet, ipsa forma litterarum ab usitatis paullulum diversus, dialecto libris Talmudicis Hierosolymitanis cognata, admixtis passim Graecis vocibus nec non Latinis, textu ad cdd. ABCD etc propius quam Peschito accedente, cuius quidem origo ad quintum fere saeculum referenda visa est. Lectiones inde notas ex ipsius Adleri libello, ubi de toto codice accuratius exponitur, hausimus. Titulum habet: Novi Test. versiones Syriacae Simplex, Philoxeniana et Hierosolymitana. Etc. Havniae 1789. De Hierosolymitana ibi agitur pag. 137—201.

Huic testi admodum affinis esse videtur liber palimpsestus quinti fere p. Chr. saeculi, nostris curis ex oriente allatus ac nuper bibliothecae Imp. Petropol. factus, de quo breviter relatum est in Anecdotis meis sacr. et prof. p. 13. addito facsimili tabula I. Sed ibi quae eius cum Syro Hierosolymitano cognatio sit nondum indicatum est, nisi quod characteribus

utriusque comparatis quanta inter utrumque similitudo sit clarissimum erit. Vehementer optandum est ut Petropoli propediem inveniatur qui tam grave litterarum Syriacarum monumentum studiose pertractet et in rem criticam convertat.

Sed iam ad tertium eorum quos diximus testium perventum est eumque omnium gravissimum. Nuper enim contigit ut vir cel. Guil. Cureton ex cod. Musei Brit. Nitriensibus codicem evangeliorum protraheret quarto, ut subscriptio testatur, saeculo scriptum textu ab editis admodum diverso. Cuius quanta sit cum cdd. BD similibusque Graecis et Latinis consensio, pluribus exemplis allatis docui in Deutsche Zeitschrift für christliche Wissenschaft. 1856. Nr. 2 et 3. Sed nunc omnia quae supersunt fragmenta (Mt 1, 1 usque 8, 22. 10, 32 usque 23, 25. Mc 16, 17 usque finem. Ioh 1, 1 usque 42. 3, 6 usque 7, 37. 14, 11—28. Lc 2, 48 usque 3, 16. 7, 33 usque 15, 21. 17, 23 usque 24, 41.) accurate ad comm. adhibuisse (signo syr^{cu}) satis habeo, singulari examine in aliud tempus servato.*)

Sed reliquum est ut de Syra posteriore (syr^{p}) quae dicitur breviter explicemus. Postquam enim graves turbae dogmaticae ecclesiam Syriacam invasissent, opus esse existimabatur ut libris sacris denuo interpretandis ipsa littera, ad quam scilicet omnia piis hominibus exigenda videbantur, anxie premeretur et quam fidelissime, vel invito ingenio linguae, redderetur. Quod ut iam ab una vel altera earum quas modo vidimus versionum non alienum erat, ita factum esse scimus versione Philoxenianae nomine insignita. Philoxenus (Xenajas) enim Monophysitarum episcopus Hierapolitanus auctor erat Polycarpo chorepiscopo ut talem textum ex Graecis perficeret. Ac perfecta est ab eo anno p. Chr. 508. Rursus vero haec ipsa versio saeculo fere post novos labores experta est. Thomas enim, a Charkel in Palaestina ubi oriundus erat Charklensis dictus, Mabugi episcopus, quum profugus Aegyptum petisset, Alexandriae in monasterio Antoni-

*) Magnas vero gratias solvere debeo Guilielmo Cureton mei amantissimo, qui tot aliis amicitiae documentis etiam illud addidit quod iam anno 1855. libri nuperrime demum editi: „Remains of a very Ancient Recension of the four Gospels in Syriac, hitherto unknown in Europe“ eam mihi partem tradidit qua textum Syriacum ad verbum Anglice interpretatus est. Egregium Io. Wichelhausii (nuper defuncti) librum: De N. T. versione Syriaca antiqua etc 1850. parum adhibui.

anorum textum Philoxenianum ad optimorum Graecorum testium fidem recognovit, ad evv. duobus (secundum epigraphen codd. Oxon. Par. et Assem. 1.) vel tribus (secundum codd. Angelic. et Assem. 2 et 3.) codicibus adhibitis, ad acta et cath. epp. uno, item aliis (horum de numero non constat, quoniam codex Oxon. Ridl., qui solus praeter evv. alios huius translationis libros exhibet, ad finem epistulae ad Hebr. ubi epigraphen fuisse credendum est, deficit) ad Pauli epp. Prodiit hoc Thomae opus anno p. Chr. 616. In quo quibus emendandi textus modis usus sit, non sine ulla dubitatione dicere licet. Certum quidem est notas in margine vel criticas vel exegeticas, quarum non nihil ipsis Graecis litteris adscriptum est, ad Thomam referendas esse; nec magis fere dubium quin asteriscorum (ubi aliquid ex collatis exemplaribus addendum) et obelorum (ubi aliquid ex Graeca auctoritate omittendum) qui ad modum operis hexaplaris Origeniani positi sunt, auctor fuerit; quatenus vero ipsum mutaverit Polycarpi textum, difficile dictu est. Nuper Georg. Henr. Bernstein, harum rerum peritissimus arbiter, in cod. Ang. Rom., cuius priora ev. Iob. capita accuratissime contulit,*) ipsius Philoxeni vel potius Polycarpi superesse textum docuit. Qui quum rebus eiusmodi quae a Graeca varietate pendeant a textu Whiteano raro differat, vix peccare videntur qui etiamnum hunc Syrae posterioris nomine insigniunt.**) Certe notasse satis erit, syrp quae dicitur non tam Philoxenianam quam Charklensem textum esse. Nos libro instructissimo Iosephi White, qui tribus tomis prodiit 1778. (evv.) 1799. (act. et epp. cathol.) 1803. (epp. Paul.) per totum N. T. diligenter usi sumus, aliquoties etiam codicum (ut Barsalibaei) collatorum ratione habita. Deficit autem editio cum codice Oxon. unde fluxit Hebr. 11, 27. Nec habet apocalypsin. (Textum huius libri a Schaafio editum sunt qui ad Polycarpum vel ad Thomam referant.)

Persicae (pers, item ubi utraque editio collata est perss). Dicuntur Persae ad Christum conversi Syra versione Simplici

*) Cf Bernstein: das heilige Evangelium des Iohannes. Syrisch in Harklensischer Uebersetzung. Nebst kritischen Anmerkungen. 1853.

**) Accuratiora de hac re vide in commentatione quam Georg. Henr. Bernstein scripsit de Charklensi Novi Testamenti translatione Syriaca. Vratisl. 1837. (Nuper emendatius repetita est.)

diu usi esse. Quum vero in ipsorum linguam libros sacros transferrent, eandem versionem vel maxime secuti sunt. Huiusmodi est evangeliorum textus Persicus quem in Polyglottis Londinensibus ediderunt (pers^{p}). Lectiones eius, quas exiguae auctoritatis esse in promptu est, petivimus ex libro Chrstphor. Aug. Bodii, cui titulus est: Evv. secundum Mt. Mc. Lc. Ioh. (sed quodvis ex his separatim prodiit) ex versione Persici interpretis in bibliis polygl. Anglic. edita ex Persico idiomate in Latinum transtulit simulque de Persica IV evv. versione generatim praefatus est C. A. B. Helmstadii 1801. Sed editus est etiam alter evangeliorum textus hoc titulo: Quatuor evv. dom. nostr. I. Chr. versio Persica, Syriacam et Arabicam suavissime redolens: ad verba et mentem Graeci textus fideliter et venuste concinnata. Codicibus tribus mss. ex oriente in academias utrasque Anglorum perlatis, operose invicem diligenterque collatis. Per Abr. Whelocum (et Pierson). Lond. 1657. Etiam hunc textum ad manus habebam (pers^{w})

Aegyptiacae tribus dialectis expressae i. e. Coptica sive Memphitica (cop), dialecto Aegypti inferioris, Sahidica sive Thebaidica (sah), Aegypti superioris, Basmurica (basm), in littore Nili orientali, quam partem Deltam vocare solent, adhibita, nisi forte mavis Ammoniacam dicere a parte superioris Aegypti. Susceptae esse videntur exeunte fere saeculo tertio; certe antiquiores eas esse nihil est quod probet. Totum Novum Testamentum Coptice sive Memphitice anno 1716. Oxonii edidit Dav. Wilkins hoc titulo: N. T. Aegyptium vulgo Copticum. Ex mss. Bodleianis descripsit, cum Vaticanis et Parisiensibus contulit et in Latinum sermonem convertit D. W. Demum centum et triginta annis post exstitit qui Wilkinsii studia superaret. Annis enim 1846 et 1847. Lipsiae prodiit liber hoc titulo: Quatuor evangelia in dialecto linguae Copticae Memphitica perscripta, ad codd. ms. Copticorum in regia bibl. Berolinensi adservatorum nec non libri a Wilkinsio emissi fidem edidit, emendavit, adnotationibus criticis et grammaticis, variantibus lectionibus expositis atque textu Coptico cum Graeco (i. e. editione mea a. 1841. ed. Lachmanni 1842. codice Ephraemi a me edito 1843.) comparato instruxit M. G. Schwartze. Utroque libro diligenter usus sum, ad evv. editione Schwartzii, ad reliquos libros

Wilkinsii.*) Passim etiam distinximus codices a Schw. adhibitos: cop^{ds}. i. e. codex Diez. saec. fere X., cop^{petr} i. e. ex cdd. a Petraeo saec. XVII. descriptis eodem saec. ut videtur posterioribus. Praeterea additis ^{wl} sive^{w} et ^{sch} sive ^{schw} distinximus lectiones Wilkinsii et Schwartzii. Fragmenta Sahidica maximam partem ad summam antiquitatem referenda, ex toto No To post alios (Mingarellium, hinc aliquoties apud nos sah^{ming}, Georgium, Münterum, hinc aliquoties sah^{münt} notavimus) collecta edidit Woide sive is qui defuncti vices sustinuit Henr. Ford in Appendice ad editionem Ni Ti e cod. ms. Alex. Oxonii 1799. Haec nos consuluimus, nisi quod quae ad evv. spectant plurima iam excerpta sunt a Schwartzio. Potiora evv. fragmenta sunt: Mt 1, 1—4, 11. 5, 14—20. 25. 26. 6, 5—15. 19—26. 7, 7—29. 8, 1—10. 14. 36. 41. 11, 14. 28. 30. 13, 9. 16, 21—28. 17, 1—21, 15. 22, 6—23, 10. 24, 4. 5. 15. 22. 36. 43. (hi vv. plerique ex Ask sive Pist; cf v. 22) 25, 34—27, 45. Mc 9, 2—8. 11, 1—10. 14, 17—30. 43—72. 15, 1—32.**) (16, 20. ex cod. Askew. i. e. ex folio codici „Pistis Soph." Askew. adiecto) Lc 4, 1—13. 8, 36—56. 9, 1—41. 11, 5—13. 12, 5—59. 13, 1—35. 14, 1—11. 15, 1—10. 11—32. 16, 16—25. 18, 9—14. 22, 9—24. 40. Ioh 4, 5—30. 5, 1—3. 5—14.

*) Praeterea prodiit nuper (1851 et 1852.) editio actuum et epistularum curis Pauli Böttticher. Quod opus instructissimae evv. editioni Schwartzianae dissimillimum. Quam fidem habeat criticam, ad ea iudicari poterit quae Henr. Brugsch illustris earum litterarum existimator de epistularum N. T. editione (1852.) scripsit in Zeitschrift der Deutschen morgenländ. Gesellsch. 1853. p. 115. „Hr. D. B. hat einen Text hergestellt, der nicht nur die vorzüglichsten Varianten der Codd. nicht enthält, sondern Wörter ja sogar ganze Sätze ausgelassen, die selbst mit dem griechischen Urtexte vollständig harmoniren, ohne sich irgendwie darüber zu rechtfertigen (nisi quod alibi de grammatica et lexico Coptarum uberius se expositurum dixit). Werden Varianten citirt, so sind sie oft falsch, wenigstens aber unrichtig accentuirt. Zum Beweise für obige Behauptungen lasse ich die Varianten des ausgezeichneten Berliner Cod. 116. zu der Epist. ad Rom. folgen. Hr. Dr. B. kennt davon nur etwa 30, und leider! trifft auch diese mein obiges Urtheil" etc.

**) Apud Mingarellium in tertio fasciculo Aegyptiorum cdd. reliquiarum etc editum est Mc 11, 29 — 15, 22, ut ex Tregellio (an introduction etc p. 296.) videmus. Latuere istae partes Schwartzium (cf. p. XIX. ubi huius fasc. editionem non absolutam testatur Peyron) hinc etiam nos.

6, 15—24. 25—58. 68—71. 7, 1—52. 8, 12—31. 40—59. 9, 1—12, 1. 17, 6—26. 18, 1. 2. 6—9. 15—40. 19, 1—20, 30. Reliquarum vero partium haec ex ipso Woidio contulimus: Act 1, 1—24, 19 (cum fragmentis versuum 24 et 25) 27, 27—38. Iac 1, 2. 12. 26. 27. 2, 1—4. 8—23. 3, 3—6. 4, 11—17. 5, 7—20. 1 Pe 1, 3. 13—21. 2, 7. 9. 13. 19—25. 3, 8. 15. 22. 4, 1. 7—14. 2 Pe 1, 1—21. 2, 1—3. 12—22. 3, 1—18. 1 Ioh. 1, 1—10. 2, 1—5, 21. 2 Ioh 3 Ioh Iud 1—20. Rom 1, 25. 6, 12—19. 7, 21—25. 8, 1—15. 10, 14—21. 11, 1—11. 13, 7—14. 14, 1—4. 17—23. 1 Cor 1, 31. 2, 1—11. 3, 10—21. 9, 1—12, 9. 12, 12. 13, 13. 14, 1—4. 8—17. 27—28. 2 Cor 6, 1—10. 10, 5. 12, 9—21. 13, 1. Gal 4, 19. 21—31. 5, 1. 22—26. 6, 1—16. Eph 1, 18. 4, 9. 10. 17—32. 5, 1—5. Col 3, 5—17. 1 Thess 4, 16. 1 Tim (3, 16. mutilus) 5, 21—25. 6, 1—4. 20. 2 Tim 2, 19—26. 3, 5. Heb 2, 11. 16—18. 3, 1—21. 11, 11—22. 12, 1—9. 18—27. Apoc 1, 8. 3, 7. 20, 4. Ad haec accessere quae Münterus publicavit (in Commentatione de indole versionis N. T. Sahidicae. 1789.) fragmenta utriusque ad Tim epistulae: 1 Tim 1, 14—20. 2, 1—15. 3, 1—16. 6, 4—21. 2 Tim 1, 1—16. cum variis aliquot lectionibus. Alia vero fragmenta multa et ipsa antiquissima, nondum in usum conversa criticum, Romae adservantur, de quibus refert Zoega Catal. codd. Copt. mss. Musei Borg. Tertiae denique dialecti i. e. Basmuricae fragmenta ediderunt ex epist. 1 ad Cor (7, 36—9, 16. 14, 38—15, 35.) Georgi et Muenter; ex evang. Ioh (4, 28—34. 36—40. 43 sqq) 1 Cor (6, 19—9, 16. 14, 38—15, 35.) Eph (6, 18 usq. fin.) Phil (1, 1—2, 2.) 1 Thess (1, 1—35.) Heb (5, 5—10, 22.) Zoega et Engelbreth. Nos Iohanneis e Schwartzio petitis reliqua ex Engelbrethi Fragmentis Basmurico-copt. etc. Havniae 1811. hausimus.

Aethiopica (aeth). Haec versio suscepta plerumque putatur, adstipulante etiam clarissimo Dillmanno, exeunte fere saeculo IV. quemadmodum iam Chrysostomus (opp. VIII. p. 10. in Ioh. II.) versionem eiusmodi nosse videtur. Aliter sentit cl. Gildemeister, cui propter caussas non leves, quas ipsum accuratius propositurum spero, non ante VI. vel VII. saeculum facta videtur. Primam editionem anno 1548 sq. Romae curavit Tesfa Sion adhibitis tribus laboris sociis. Codex hac editione expressus non contemnendus est. Quas vero lacunas habebat, inprimis Act 9, 29—10, 32. 26, 8 usque libri finem, eas „ex

lingua Romana et Graeca" (sed Graecorum videtur tantum honoris caussa mentio facta esse) editores suppleverunt. Editio Romana non adeo emendata nec distinctis ex Latino versis repetita est Loftusii cura in Polyglottis Londinensibus. Nos diligenter usi sumus editione Bodii, quae hunc titulum habet: Nov. domini nostri I. Chr. Test. ex versione Aethiopici interpretis in bibliis polygl. Angl. editum ex Aethiopica lingua in Latinam transtulit Chrstphor. Aug. Bodius. Brunsv. 1753. Nec vero ea sola acquievimus, sed quum annis 1826 et 1830. Thomas Pell Platt, a S. Trin. collegio Cantabrig., in usum celeberrimae societatis biblicae Londinensis (the British and Foreign Bible-Society) novam Aethiopici textus N. T. editionem curasset, nostro rogatu vir S. Ven. Gildemeister, prof. Marburgensis, contulit cum ed. nostra N. T. 1849, ita quidem ut quum per evv. raro tantum Aethiopis mentio facta esset, non conferret nisi paucos evv. locos, per reliquas vero N. T. partes uberrimam nobis suppellectilem exhiberet. Qua in re videndum est ne aethPP (ita indicavimus lectiones Thomae P. Pl.) omnino praestare putemus alteri (aethro). Nam libris mss. quos ad manus habebat recens editor (iam ante i. e. 1823. ediderat Aethiopicor. libror. mss. catalogum) non aliter usus est quam ex instituto Societatis biblicae licebat. Tamen non est quod dicam, cl. Gildemeister tam liberali subsidio egregie de libro nostro promeruisse omnibusque qui eum adhibebunt gratissimum fecisse. Ceterum quod plerisque ipsique Dillmanno vix dubium videtur, interpretem Aethiopem ex ipso Graeco fonte hausisse, id se non adeo confirmare Gildemeister nobis significavit, nisi forte ceterorum sententia ita fulciri potest ut interpolationes varias vel e Syris vel ex Arabibus factas statuas. Plerique codices bibliorum qui in Europam allati sunt, saeculo XV. non priores videntur.

Arabicae. Harum de origine et modis mira est virorum doctorum dissensio. Omnibus iis quae ex editionibus ac magis etiam ex libris scriptis innotuerunt, probatur saepius varieque privatos homines libros sacros apud Arabes interpretatos esse, ita quidem ut textus totius N. T. qui publica quadam auctoritate apud universos valeret vix exstitisse videatur.

Ac primum quidem typis exscripta est editio quattuor evv. Romana 1590 sq. (arr sive arro), quae duplici forma prodiit,

altera Arabice, altera Arabice et Latine. (Exemplaria quae annos 1619 et 1774. adscriptum habent, si verum quaeris eiusdem editionis sunt.)

Insecuta est 1616. Leidae editio totius N. T. Erpeniana (ar^{e}) quae ex codice saeculi fere decimi quarti fluxit.

1645. Biblia polyglotta Parisiensia (ar^{p}) prodiere, quae moderante Gabriele Sionita evangeliorum textum non tam ex Rom. ed. repetitum, quam ex cod. Parisiensi (fortasse Reg. Imp. 27. cf Schols: Biblisch-Krit. Reise p. 54., vel etiam Coisl. 289.) Romanae formae admodum cognato haustum, epistularum vero ad fidem codicis ex Aleppo allati textu a Graecis derivato conformatum habent. A quo quidem Parisiensi textu per totum N. T. vel maxime pependerunt Londinensia Polyglotta 1657.

(Reliqua est editio Carshunica, quae Romae 1703. prodiit.)

Atque hae quidem edd. omnes eundem evangeliorum textum continent, lectione passim quidem sed non maiorem in modum variante.*) Petitus quidem omnino est e Graecis, etsi quando id factum sit difficile dictu est. Exstitisse interpretes ante Mohammedis tempora satis dubium videtur; tamen improbabile est eos multo post prodisse; quid quod nuperrime epistularum codex innotuit, a me in oriente detectus, quem ipsum octavo p. Chr. saeculo scriptum luculenta argumenta probant. Actus app. et epistulas Pauli, item Iacobi epistulam, priorem Petri et primam Iohannis, quemadmodum

*) Clariss. Gildemeister de hac re sic ad me scripsit: In Marc. 1, 1—45. finden sich zwischen allen 4 Ausgaben zusammen nur 72 Varianten; davon stimmen ar^{r} und ar^{e} 67 Mal zusammen. ar^{p} und Karsch. haben jede 24 besondere Lesarten und in 16 Fällen unter diesen weichen sie unter sich und von ar^{r} und ar^{e} ab, während in den andern 16 Fällen je einer mit Rom. und Erp. stimmt. Bei beinahe einem Drittel entspricht eine Variante im Griechischen, bei eben so vielen scheint Grund der Abweichung die Annäherung an den griechischen Ausdruck, bei wenigen Verbesserung des arabischen Stils zu sein. Ich glaube nachweisen zu können, dass die ursprüngliche Uebersetzung (aus dem Griechischen) einmal nach andern griech. Mss. durchgängig revidirt sein muss; ausserdem sind freilich noch koptische und syrische Lesarten hineingekommen. Die ursprünglichste Form hat Pol. aber nicht die ächte; sie zeichnet sich durch kopt. Lesarten aus.

in ed. Erpeniana leguntur, e Syra Peschito fluxisse certum est. Reliquos libros ibidem exhibitos, i. e. apocalypsin cum quattuor reliquis epp. cath., unde interpres hauserit, non satis constat, sed videntur originem Coptam habuisse.

Sed ad haec de editis libris pauca addere placet de scriptis. Codicem Vaticanum (ar^{vat}) selectis evangeliorum et epistularum locis examinavit Scholzius, vide Biblisch-Krit. Reise pag. 117 sqq. Is pro notis Graeca scriptura unciali additis saec. fere nono scriptus esse videtur et textu insigni praestat. Cf ad Mc 16, 9. Codicum duorum Berolinensium notitiam dedit cl. Petermann in editione epistulae ad Philem. metallo expressa (anno 1844.) Alter e libris Diezianis (ar^{diez} totius N. T. textum passim mutilum eumque e Syris confectum continet, scriptus ut videtur anno Christi 1265. Alterius (ar$^{reg\ berol}$) pariter atque eius versionis quae per Hugium ex cod. Par. (ar^{hug}) innotuit textus e Coptis haustus est.

Denique nonnihil ex iis addam, quae amicorum ope usus de cdd. aliquot, quos mihi in itineribus orientalibus ex latebris monasteriorum in Europam afferre contigit, in Anecdotis meis sacris et profanis (1855.) dixi. Horum omnium gravissimus est codex epistularum Paulinarum, nuper Petropolitanus factus, e sententia collegae cel. Fleischer octavo saec. scriptus. Is ita comparatus est ut eundem cum Erpeniano codice textum praebeat, nisi quod ipse instar sit Italae, Erpenianus Vulgatae. Quovis fere versu antiquiores formas illum praebere, hunc recentiores, observavit cl. Delitzsch (cf. excurs. ad comm. eius in epist. ad Hebr.). Aliquot lectionis specimina dedimus (ar^{petrop}): vide inprimis ad Heb 2, 9. Cf Anecd. sacr. et prof. p. 13. Alter est ex cdd. bibliothecae univ. Lips. Tischendorfianis, numero XXXVIII. insignitus, saeculi fere 13., fragmenta continens versionis epistularum Pauli e Copto factae necdum notae, nisi forte cognati sunt ar^{hug} et ar^{berol}. Ex hoc multa lectionis specimina epistulae ad Col. inseruimus. Cf. Anecd. p. 72 sq. Tertius, cod. Tisch. XXXVII., eiusdem fere cum priore aetatis, fragmenta haud pauca epistularum catholicarum cum nonnullis Paulinarum continet. Horum textus in epp. Pauli idem est atque quem edidit Erpenius; non idem quamvis similis in catholicis epp. Cf. Anecd. p. 71 sq. Quartus est quattuor evangeliorum Syriacus Arabicus, inter Tischendorfianos numero XIII. signatus saeculi

fere decimi. Arabicum textum praebet ex Syro factum, eumque bonae satis notae. Cf. Anecd. p. 65. Quinto denique loco commemoranda sunt fragmenta versionis evangeliorum nondum notae Fleischero iudice. Haec inveniuntur in codice Tisch. nr. XXXI. saeculi fere noni.*)

Armenica (arm). Postquam Armeni saeculis tertio et quarto Syrorum, unde evangelium acceperant, bibliis usi essent, Mesrobi et discipulorum (Iohannis Ekelensis et Iosephi Palnensis) coniunctis iteratisque studiis, ipso alphabeto ad id excogitato, Armenica bibliorum versio e codd. Graecis Epheso et Alexandria in patriam allatis facta est. Multis saeculis post, et quidem decimo tertio sub rege Haitho, textum ad Latina exemplaria mutatum esse virorum doctorum opinio fert. Idem ab episcopo Uscan saeculo decimo septimo repetitum esse perhibent. Utrumque habet quo defendatur; certe cdd. Armeni mira textus varietate laborant; qui vero saeculum decimum tertium antecedunt, satis rari. Editiones multae habentur: princeps prodiit Amstelodami 1666. Recentiores, non sine studio critico confectae, sunt Zohrabi 1789 et Veneta 1805. Post prodierunt Petropolitana 1814. et Mosquensis 1834. Armenos in insula S. Lazari prope Venetiam dudum suscepisse novam bibliorum editionem eamque ad optimos quosque codd. undique conquisitos iri institutum, clarissimus scriptor Aucher anno 1843. postque alii narraverunt. Collationes in usum criticum hue usque factae non adeo satisfaciunt accuratiora quaerenti. Nos lectiones Armenicas saepe petivimus a Scholzio, qui quidem in usum suum editionem praestantissimam Zohrabi (ex codice in Cilicia saec. XIV. scripto haustam adhibitis insuper octo totius scripturae sacrae cdd. et viginti

*) Quam plerumque a Iohanne Hispalensi octavo saeculo ad normam Latinam institutam esse volunt, eam fictam esse vult clar. Gildemeister. Scripsit mihi de ea re hunc in modum: „Wenn man die spanischen Autoritäten verfolgt, so zeigt sich, dass sie aus einem Missverständnisse stammt, das sich in der allmäligen Abänderung der Worte des ersten Zeugen Rodericus Toletanus verräth. Iener Ioh. Hisp. gehört übrigens in das X. Iahrh. Neuerlich hat Juynboll: Letterkundige Bydragen II. Leiden 1838. zu zeigen gesucht, dass diese Uebersetzung noch in der Röm. Ausg. der Evv. von 1590 erhalten sei; aber sein Beweis ist leicht zu zerstören; es bleiben blos einige latinisirende Lesarten in dieser Ausgabe davon übrig."

Novi Testamenti) studio Cirbied professoris Parisiensis et monachorum Mechitaristarum Vindobonensium denuo collatam dicit. Praeterea in eo exemplari Novi Test. Wetsteniani quo Griesbachius dum vivebat usus est, aliquoties Armenicas lectiones adscriptas inveni.*)

Georgiana (georg) sive Iberica (iber). Saeculo fere post Armenicam i. e. saec. VI. facta videtur et quidem ex ipsis Graecis codd. Perexigui adhuc usus critici erat, neque ex editionibus quae superiore saeculo et nostro prodierunt, multum subsidii critici petere licet. Habentur vero cdd. satis antiqui, cuiusmodi ipse post Scholzium in monasterio S. Crucis prope Hierosolymam vidi (Cf. Tischendorf: Reise in den Orient. II. p. 69. Scholz: Biblisch-Kritische Reise 1823. p. 148.) Docte de hac versione disseruit Fr. Car. Alter in libro: Ueber Georgianische Literatur. 1798. unde aliquot lectionis specimina infra adscripta sunt. Sunt vero ex editione Mosquensi a. 1743. petita, qua in paranda nihil studii critici locum habuit; interpolatam praeterea ex interpretatione Slavonica dicunt. Ex alia quae ibidem prodiit 1816. clar. Petermann epistulam ad Philem. hausit: vide Pauli epist. ad Philem. speciminis loco ad fidem verss. orientalium veterum una cum earum textu originali Graece editam a Iul. Henr. Petermann. Berol. 1844. Metallo expressum.

Cf. Alter l. l. p. 76 sqq. Mt 23, 35. interpres Georg. habet: *ἕως τ. αἵμ. ζαχαρίου υἱοῦ βαρούχ* Mt 28, 9. *καὶ ὡς ἐκεῖνοι ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ* Mc 14, 41. pro *ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα* habet *ἦλθε καὶ τὸ τέλος· καὶ ἦλθεν ἡ ὥρα* Lc 1, 28. retinet verba *εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν* Lc 1, 35. *διὸ τὸ γεννώμενον* (absque *ἐκ σου*) *ἅγιον κληθήσεται καὶ υἱὸς ὑψίστου* Ioh 1, 29. *ταῦτα ἐν βηθαβρᾷ ἐγένετο* Ioh 7, 34. *καὶ ὅπου ἐγὼ εἰμι* ibidem v. 39. *ὅτι οὔπω ἐδίδομενον ἦν πνεῦμα ἅγιον* Act 8, 39. *πνεῦμα ἅγιον ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν εὐνοῦχον, καὶ πν. κυρίου* Act 20, 28. *τ. ἐκκλησ. κυρ. τοῦ θεοῦ* Rom 12, 11. *τῷ κυρίῳ δουλεύοντες* 1 Tim 3, 16. *θεὸς ἐφανερώθη ἐν σαρκί* 1 Ioh 5, 7 sq. *ὅτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς, πνεῦμα καὶ ὕδωρ καὶ αἷμα, καὶ τρεῖς*

*) Tregellio contigit ut collationem novam eamque egregiam nanciscereturcura Caroli Rieu institutam. Qua de re uberius iam exposuit in libro: an introduction etc. p. 312 sqq.

οὗτοι εἰς τὸ ἕν εἰσιν.[8] καὶ τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦσιν ἐν τῷ οὐρανῷ, πατήρ, ὁ λόγος καὶ πνεῦμα ἅγιον· οὗτοι τρεῖς ἕν εἰσιν.

B. OCCIDENTALES.

Latinae.

1.) Itala (it) i. e. Latina interpretatio quemadmodum primis p. Chr. saeculis in usu erat. Eam secundo iam saeculo (qua in re grave est quod iam Irenaei interpres, Tertullianus, Cyprianus eiusdem textus quodammodo recepti testes sunt) et quidem in Africa, ea parte quae tum temporis Africa proconsularis erat (hinc facile intellegitur unde tanta Graecis cdd. antiquissimis nostris Aegyptiacis cum antiquissimis Italae consensio) prodisse perquam probabile est. Cuius quae ratio esset quum alii saepe tum ipse nuper quaesivi in prolegomenis Evangelii Palatini inediti Lips. 1847. p. XVI sqq. Ibi probavi quod iam Philippo Garbello et Blanchino (cf. Evangeliar. Quadr. p. 30. et 81.) nuperque aliis, ut Wisemano et Lachmanno, placuit, textum sacrum non identidem e Graeco in Latinum translatum, quod ex Augustini et Hieronymi hac de re verbis saepe conclusum est, sed postquam semel translatus esset multis modis variisque temporibus mutatum esse. Italae vero nomen ab Augustino (De doctr. Chr. II. 14 sqq.) usurpatum recte explicuere Hugius, Wisemanus (Two letters on some parts of the controversy concerning 1. Iohn 5, 7. etc Rom. 1835.) aliique. Distinxisse enim Augustinum inter Italum, i. e. Italicum, et Africanum versionis genus, sive inter codices ex Italia in Africam advectos et Africanos non ad Italica exemplaria exactos. Horum rursus quae differentia esset, ipse Augustinus haud obscure eo significavit quod l. l. inter emendatos et non emendatos distinxit. Emendata enim exemplaria videntur ab Afris ad Italos advecta ab iisque ad cdd. Graecos in Italia usitatos ipsiusque sermonis Latini normam correcta; non emendata vero quae textum patriae i. e. Africanae originis illibatum conservarunt. Itaque emendati cdd. Augustini ipsum illum Italum, non emendati Africanum textum purum constituunt. Qua in re videndum est ne systematicam quandam rationem magis quam ipsam veritatem curemus. Quemadmodum enim per se clarum est, quum codices Italicos non omnes pari modo ab Afra simplicitate discessisse, tum facile potuisse utrumque genus iteratis exemplis

confundi: ita documentorum quae supersunt ratio est eiusmodi, ut quae Africana habemus, ea ab Italis non prorsus abhorreant, rursusque quae Italica, locis multis prope ad Africana accedant. Cuius rei aliquot exempla vide in Prol. Evang. Palat. p. XXI sqq. Inde vero hoc sequitur, idque minime negligendum est, ubi de codicum antiquorum Latinorum usu ad restituendam ipsius Graeci textus veritatem agitur, quicquid ex utroque quod diximus genere aetatem tulit accurate et caute adhibendum esse, nisi saepe quod revera praestat arbitrii caussa aspernari malimus. Qua sententia vehementer dissentimus a Carolo Lachmanno, qui spretis quae ipsi videbantur Italicis codicibus adhibere nolebat nisi Africanos. At ne unus quidem ex eius testibus purum Africanum textum conservavit; nec minus certum est in reliquis multas inveniri Africanae originis lectiones. Eo autem magis Lachmanni ratio taxanda est quoniam testibus Latinis tantam saepe in ipso textu constituendo auctoritatem tribuit. Hinc enim passim in promptu est rationes ei aliter conficiendas fuisse, modo scitius adhibuisset Latinos.

Singulari autem dei beneficio contigit ut huius versionis antiquissimae et in re critica gravissimae haud pauci codices rarae vetustatis ad nos pervenirent. Nobis ipsis vero contigit ut ad eos qui iam dudum ad criticorum usum pertinuerant, adderemus aliquot non minimae auctoritatis. Omnium qui innotuerunt et ad apparatum nostrum adhibiti sunt, catalogum dare placet.

a i. e. cod. Vercellensis, scriptus ut videtur manu Eusebii martyris saec. IV. Complectitur evv. quattuor; passim vero lacunae sunt. In Mt enim plura desiderantur per capp. 20. 21. 22. 23. 24. 26. 27. item 25, 1—16. In Iohanne plura desunt per cap. 5, nonnulla per cap. 7. item toti fere 19, 41 et 20, 2. In Luca desunt, exceptis paucis, 1, 1—12. Desunt passim litterae et verba inde a 1, 26 usque 73., item 6, 9. 12. 9, 14. 11, 24. Pleraque periere 11, 4—11.; omnia periere 11, 12—25. 12, 38—59. In Mc 1, 22 usque 34. omnia periere, item 4, 17—24. 15, 15 usque finem. (nisi quod 16, 7 usque fin. „secundis curis ab alio antiquario“ „iuxta ed. S. Hier.“, ut Blanchinus habet, suppleta sunt.) Item pleraque periere 4, 26—5, 19. Edidit Blanchinus in Evang. Quadr. Romae 1749. (Afric.)

b i. e. cod. Veronensis, IV. vel V. saec. scriptus. Desunt Mt 1, 1—11. 15, 12—23. 23, 18—27. Ioh 7, 44 usq. fin. capitis.

Lc 19, 26—21, 29. Mc 13, 9—19. 13, 24 usq. fin. evglii. Edidit Blanchinus ibidem. (Afric.)

c i. e. cod. Colbertinus XI. fere saeculi. Integrum edidit Sabatier in Bibliorum ss. Latinis versionibus antiquis etc. Parisiis 1751. (Afric.)

d i. e. cod. Cantabrigiensis VI. saeculi. Similes atque D lacunas habet: vide ad evv. et act. Edidit Kipling cum Graeco textu codicis D evv. et act. Cf. ad D evv. et actuum. (Afric.? mixt.?)

e i. e. cod. Palatinus Vindobonensis IV. vel V. saec. Evv. Ioh et Lc fere integra sunt; evangelii Mt dimidia fere pars periit; de Marci textu sex fere capita supersunt. Ex Mtthaeo enim supersunt 12, 49—13, 13. 13, 24—14, 11. 14, 22—24, 49. 28, 2 usq. fin. Ex Ioh 1, 1—18, 12. 18, 25 usq. evglii fin. Lcae 1, 1—8, 30. 8, 48—11, 4. 11, 24 usque fin. Mci 1, 20—4, 8. 4, 19—6, 9. 12, 37—40. 13, 2—3. 24—27. 33—36. Edidi hoc titulo: Evangelium Palatinum ineditum etc. Lips. 1847. (Ital.? mixt.?)

f i. e. cod. Brixianus VI. fere saec. Desunt Mc 12, 5—13, 32. 14, 70 usque fin. evglii. Edidit Blanchinus in Evang. Quadr. (Ital.)

ff^{1}. ff^{2}. sunt codices Corbejenses antiquissimi. E priore iam Martianay Matthaeum edidit in Vulgata antiqua Latina et Itala versione ev. Mt. et ep. Iacobi etc. Par. 1695., item Calmet in appendice ad comment. in apocalypsin. Eundem ad Matth. integrum repetiit Blanchinus; ex ff^{2}. vero variantes lect. ad Ioh Lc Mc notavit. Sabatier variantes lect. ex priore ad Matth et ad Mc usque 5, 18., ex altero (capp. 11 ev. Mt. priora desunt, item alia passim) ad 4 evv. attulit.

g^{1}. g^{2}. sunt Sangermanenses antiquissimi. Priore ad Matth. iam usus est Martianay l. l., item Blanchinus. Utrumque per IV evv. laudat Sabatier. Sed ex allatis lectionibus nec ff^{2}. nec g^{1}. g^{2}. satis ad rem criticam adhiberi possunt.

h i. e. Claromontanus nunc Vaticanus, IV. vel V. saec. Evangelium Matthaei continet; tamen est mutilum usque 3, 15., rursus 14, 33—18, 12. Excerpta iam Sabatarius dederat. Sed integrum textum accurate edidit Ang. Mai in Script. vet. nova collectione Rom. 1828. tom. III. p. 257 sqq. qua editione ipsi usi sumus. (Afric.)

i i. e. Vindobonensis V. vel VI. saec. Sunt haec evv. secundum Lucanum (sic codex) et secundum Marcum fragmenta: Lc 10,

6—23, 10. Mc 2, 17—3, 29. 4, 4—10, 1. 10, 33—14, 36. 15, 33—40. Ea publicavit integra Alter in N. Repert. d. bibl. u. morgenl. Literatur. III. 115—170. et in Pauli Memorabilibus VII. p. 58—96. Iam ante Alterum, a quo nostra hausta sunt, Blanchinus lect. var. notaverat. (Afric.?)

k i. e. Bobbiensis nunc Taurinensis V. si non IV. saec. Sunt haec Marci (9 fere capp.) et Matthaei (capp. fere 16) fragmenta: 8, 19 usque 16, 8 sq. Mt 1, 1—3, 10. 4, 2—14, 17. 15, 20—16, 1. 16, 5. 6. 7. Post vitiosissimam Fleckii editionem*) ipse denuo integra descripsi et edidi in annalibus Vindob. a. 1847. sqq.**) (Ital.)

l i. e. Rhedigerianus VII. fere saeculi. Praeter pauca alia pars magna ev. Io. periit. Contulit et descripsit Dav. Schulz in progr. Vratisl. 1814; posteaque in editionem III. Ni Ti Griesbachiani lectiones var. transtulit.

m: hoc siglo insignivimus lectiones quas A. Maius tomo 9. Spicilegii sui Romani a. 1843. pag. 61—86. notavit ex antiquissimo codice Speculi quod plerumque Augustini esse creditum est. Post edidit totum Speculi textum in PP. Nov. Bibl., sed eum raro contulimus. Lectiones petitae sunt ex omnibus fere N. T. libris: ex Mt (non Mc) Lc Ioh Act, ex Iac 1 et 2 Petr 1 et 2 Ioh (lectiones harum epp. cath. inprimis graves sunt) Iudae; ex Ro 1 et 2 Cor Gal Eph Phil Col 1 et 2 Thess 1 (ex hac ep. permulta afferuntur) et 2 Tim Tit; ex Apoc. (Ital.)

n: codex Sangall. V. vel IV. saec. Supersunt fragmenta haec:

---

*) Vide F. F. Fleckii Anecd. maximam partem sacra etc. 1837. p. 1 sqq. Pauca vitiositatis exempla haec sunt: fol. 3. legit ne omina diceret *pro* ne cui illa diceret, fol. 13. tradent eum latronibus *pro* trad. eum nationibus, fol. 26. angelos eletos (sic) *pro* angelos et colligit electos, fol. 34. manu factum *pro* non manu factum, fol. 35. atriocum (atriorum) *pro* atri (i. e. atrii) locum, fol. 36. totum versum 14. praetermisit; fol. 45. edidit mirum in modum sic: „in Orientem ha (sic) set autem rex", posteaque „exquisivit ab eis. et venimus adorare eum audis (audisset?) Herodes." At scriba post verba: vidimus enim stellam eius in orientem" per incuriam perrexit „set autem rex" intellecto vero errore adposuit ha, ad quod signum referebat sub textu verba omissa: „et venimus adorare eum. cum audis."

**) Si quid Vindobonae mea manu scripta typis exscribendo peccatum est, id non in me cadit. Usus sum ad apparatum criticum schedis meis. Ubi vero primum licuerit, haec fragmenta cum similibus a me feliciter excussis singulari libro foras dabuntur.

Mt 17, 1—5. 14—18. 17, 19—18, 20. 19, 21—20, 7. 7—23. (pars lacunosa) 20, 23—21, 3. 26, 56—60. 69—74. 27, 3. 62—64. 27, 66 - 28, 2. 8—20. Marc 7, 13—31. 8, 32—9, 9. 13, 2—20. 15, 22—16, 13. Omnia quae supersunt edere propositum est. (Afric.)

o: fragmentum Sangallense continens Mc 16, 14—20. scriptura Merovingica exaratum saec. fere VII.

p: fragm. Sangall. Scottice scriptum saec. VII. vel VIII. continens Ioh. 11, 14—44. Videtur olim ad lectionarium pertinuisse. Cum ad ipsum comm. non adhibitum sit, h. l. versus priores adscribamus. „In illis diebus dixit ihesus ad discipulos suos lazarus amicus noster infirmabatur, et manifeste mortuus est. Et gaudeo propter vos ut credatis quoniam non eram ibi· sed eamus ad eum· dixit autem thomas qui dicitur didimus Cum discipulis suis eamus et nos moriamur cum illo. Venit ihesus et invenit eum iam quartum diem in monumento habentem. Erat autem bethania iuxta hirusolimam quassi stadiis quindecim. Multi autem a iudeis venerunt - - viam venit ei· maria autem domi sedebat· dixit ergo martha ad ihesum domine si fuisses non fuisset mortuus frater meus. Sed nunc scio quoniam quaecumque petieris a deo dabit tibi deus. Ait ei ihesus· resurget frater tuus."

q: codex Monacensis VI. certe saeculi. Continet totum Mt exceptis 3, 15—4, 25. 5, 25—6, 4. 6, 28—7, 8. item Iohannem exceptis 10, 11—12, 39. item Lucam praeter 23, 22—36. 24, 11—39. item Marcum exceptis 1, 7—22. 15, 5—36. Magna est textus praestantia, etsi magis Italico quam Africano testium generi adscribendus erit. Totum accurate descripsi et ad edendum praeparavi. Inde a Marci cap. 12. ad comm. adhibere licebat.

Ad actus app. adhibiti sunt:

d i. e. Cantabrigiensis, vide d ad evv.

e i. e. Laudianus saeculi fere VI. exeuntis. Cf. ad E actuum. Edidit cum Graeco textu Hearne Oxonii 1715, sed ipsi diligenter quae edidit cum codice contulimus.

s i. e. Bobbiensis nunc Vindobonensis V. fere saec. Sunt pauca fragmenta de actuum capp. 23. 27. 28. quae in cod. rescripto bibl. Caesar. Vindob. legi et edidi in annalibus Vindob. 1847.

Anzeigeblatt CXX. Ibidem de cl. Eichenfeldi et meis circa codicem studiis refertur.

m: vide ad evv.

Item ad epp. catholicas:

ff i. e. Corbejensis antiquissimus, quem Martianay in Vulg. antiq. Latina et Itala versione ev. Matthaei et epist. Iacobi edidit Paris. 1695; atque iterum Sabatier in Bibliis suis. Nos editionem Martianaei ubique contulimus.

s i. e. Bobbiensis nunc Vindobonensis, de quo modo explicui. Fragmenta epp. cath. haec legi: Iac. 1, 1—5. 3, 13—18. 4, 1. 2. 5, 19. 20. 1 Pe 1, 1—12.

m: vide ad evv.

Item ad epp. Pauli:

d i. e. Claromontanus saec. sexti fere exeunt. Est versio addita Graeco codici D epistularum nunc Imp. Parisiensis nr. 107, ad quem quae supra notata sunt confer. Ipse totum transscripsi et edidi: vide supra. Non sine multis vitiis iam ante ediderat Sabatier in Bibliis suis Latinis.

e i. e. Sangermanensis nunc Petropolitanus. Cf. ad E epp. cuius textum Latinum hoc siglo significavimus. Hunc quoque simul cum Claromontano, a quo passim discedit, l. l. edidit Sabatier, sed passim quid ipse codex habeat non satis liquet.

f i. e. versio Latina codicis Augiensis epp. Paulin. quam, postquam ipse anno 1842. primus contulissem, nunc ex accuratissima editione totius codicis a cl. Scrivener suscepta haurire licuit. Vide supra ad F epp. Paul.

g i. e. Boernerianus saec. IX. Versio est Graeci codicis G epistularum, ad quem quae notavimus vide. Edidit una cum Graecis Matthaei Misenae 1791.

gue i. e. Guelferbytanus saec. VI. Aliquot fragmenta sunt ex capp. 11—15. epistulae ad Romanos (11, 33—12, 5. 12, 17—13, 1. 14, 9—20. 15, 3—13.), quae adiacent textui Gothico in foliis palimpsestis Guelferbytanis. Post Knittelium, qui nec plene nec satis recte una cum Gothicis Brunsvic. 1762. ediderat, ipse edidi in Anecdotis sacr. et prof. p. 153 sqq.

r: fragmenta epp. Paulinarum nuper ex tegumentis codicum Frisingensium Monaci ab I. Andr. Schmeller protracta et a me primo lecta, saec. VI. vel V. Continent haec: 1 Co 1, 1—27. 1, 28—3, 5. 15, 14—43. 16, 12—24. 2 Co 1, 1—10. 3, 17—5, 1. 9, 10—11, 21. Phil. 4, 11—23. 1 Thess 1, 1—10. Ad

edendum destinavi pretiosissima ista fragmenta, de quibus fusius exposui Deutsche Zeitschrift für christl. Wissenschaft 1857. nr. 8.

m: vide ad evv. Pertinet m etiam ad apoc.

2) vulgata i. e. ea quae rogante Damaso Pontifice Romano ab Hieronymo anno 383 et sqq. Romae ita profecta est ut exemplarium Latinorum quae tum circumferebantur cum codicibus Graecis „sed veteribus nec qui multum a lectionis Latinae consuetudine discreparent" collatione instituta textum magna cum cautione emendatum proderet. Quae quidem Hieronymi editio postquam per aliquot saecula cum vetustiorum codicum textu de principatu contendisse videtur, mox in omnium fere usum recepta est, ita ut fere inde a Gregorii Magni aetate merito vulgatae nomine nuncuparetur. Publica autem ecclesiae catholicae auctoritate donata est textus Hieronymiani editio Clementis VIII. a. 1592 (vg s. vg^{ed}); a qua passim differt editio Sixtina a. 1590. (vg^{sixt}). Utramque vero ab Hieronymianae editionis veritate satis abesse, probatur codicibus eiusdem textus veterrimis, unde ipsi nuper (in Triglottis etc) opus Hieronymi restituendi periculum fecimus. Iam ante nos idem suscepit C. Lachmannus, sed codicum omnium gravissimo parum cognito. Vide supra p. CX.*) Ad commentarium vero nostrum adhibiti sunt Vulgatae codd. hi:

amiatinus (am) i. e. cod. olim monasterii Amiatae, nunc Laurentianae bibliothecae, circa annum 541. a Servando abbate scriptus. Quem tantum rei sacrae criticae thesaurum quum primum Ang. Mar. Bandini docte illustrasset, F. F. Fleck bene de his studiis meriturus anno 1834., duobus adiutus amicis, cum ed. Clementina contulit, suamque collationem a. 1840. edidit ita, ut variantes codicis lectiones subiungeret vulgato textui. Hanc

*) Paene incredibile dormitantis Homeri speciem Lachmannus edidit Act 6, 10. Ibi enim „fabulantem" ac „parum diligentem" Fleckium suum secutus ita edidit: „et non poterant resistere sapientiae et spiritui qui (quo) loquebatur. [quod redargue .//. L]." „At nonne ipsum hoc signum notationem Fleckii inepti vitii arguebat? In codice enim post „loquebatur" secunda manus addidit: „propter quod redarguerentur ab eo cum omni fiducia." Pro spatii vero penuria ad ipsum locum non adscripta sunt nisi „pr. qu. redargue" adposito signo, quo quidem repetito reliqua „rentur ab eo" etc summa pagina addita sunt.

vero collationem imperfectissimam, locis plus mille qui ab editis differunt vel praetermissis vel vitiose notatis compensavi nova totius Novi Testamenti collatione diligentissima, anno 1843. Florentiae a me instituta. Totum textum, nec neglectis praefationibus capitulorum indicibus similibusque, e schedis meis, consulta insuper Tregellii collatione, anno 1850. rursusque 1854. edidi hoc titulo: Novum Testamentum Latine interprete Hieronymo. Ex celeberrimo cod. Amiat. omnium et antiquissimo et praestantissimo nunc primum edidit C. T. („Editio paucis vel praemissis vel additis repetita." 1854.*) Totum N. T. continet integrum (una cum Vetere).

Eiusdem fere cum Amiatino vetustatis codex est Fuldensis (fuld) totius Ni Ti, nisi quod IV evangeliorum loco harmoniam IV evangelistarum in canones et numeros distinctam (cum praefatione Victoris episcopi Capuae) continet. De eo copiose egit, aliquot additis facsimilibus, Io. Frid. Schannat in Vindemiae litterariae collectione prima p. 218—221. Fuldae et Lips. 1723. Hunc codicem in rem suam convertit C. Lachmannus cum Buttmanno suo (cf. N. T. I. p. XXVI sq.), sed saepe, in evv. maxime, ex Lachmanniana Latini textus recensione non satis liquet quid codex habeat. Hinc gratissima erit codicis Fuldensis accurata editio, quam suscepit clar. vir Ern. Ranke.

Item totius Ni Ti (una cum Vetere) codicem Toletanum (tol) habemus. Is est ex bibliotheca Toletanae ecclesiae, litteris Gothicis exaratus, cuius collationem a. 1588. a Chstphoro Palomares institutam publici iuris fecit Blanchinus in Vindiciis canonic. script. Rom. 1740. Etiam codex Bodl. 857. (multorum Ni Ti fragmentorum) a Millio olim nuperque a me inspectus est. Saeculi videtur VII. nec indignus accuratiore examine. Ex cod. totius Novi Test. Cavensi (cav) saec. fere VIII. adscripsi quae ad 1 Ioh 5, 7 sq pertinent. Codicem ipse in celebri monasterio S. Trin. Cavae prope Neapolin perlustravi. Hunc locum tractat etiam Lettera dell' abate de Rozan su de' libri e msc. preziosi

*) In hac repetitione haec errata prioris ed. correximus: Mt 20, 4. *dele* meam 1 Co 14, 18. meo Eph 6, 13 in *sec loco* Ap. 8, 5. magnus. Item Mt 24, 15. *lege* Danihelo Mc 14, 40. ingravati Act 8, 17. inponebant 13, 46. reppulistis 18, 12. Achaiae 1 Co 3, 12. superaed. supra 2 Co 4, 4. quae est Eph 4, 25. in invicem 1 Pe 3, 6. oboedivit 1 Io 2, 4. non Lc 8, 12. hi**, *om**. Quorum omnium iam in Triglottis nostris ratio est habita. Praeterea cf. supra p. CXVII.

conservati nella biblioteca della ss. Trinita' di Cava etc. Napoli 1822. p. 128 sqq. Ad eundem locum etiam aliorum nonnullorum codicum in comm. nostro ratio est habita. Denique notas Lucae Brugensis ex correctoriis bibl. apud Sabatarium allatas (cdd^{brug}, Lc^{brug}) passim consului.

De ceteris cdd. ad evangelia hi spectant:

and i. e. cod. monasterii S. Andreae secus Avenionem: inde aliquot lectiones hausi ducibus Martianaeo („Vulgata antiqua Latina" etc Par. 1695.) et Calmeto („Commentaire litt." tom. VII. Par. 1726.)

em i. e. olim monasterii S. Emmerami, nunc Monacensis (plut. IV. Nr. 33.), anno 870. iussu Caroli Calvi scriptus. Collationem haustam e Dissertatione in aureum ac pervetustum ss. evv. cod. ms. etc., quam scripsit P. Colom. Sanftl, Ratisb., 1786. saepissime adhibui.

erl i. e. cod. Erlangensis, aliquoties adhibitus ex Dissertatione Colomanni Sanftl, apud quem vide pag. 76.

for i. e. Foroiuliensis, qui cum Marci fragmentis Pragensibus (prag) a Dobrowskio a. 1778. editis aliisque eiusdem evangelistae reliquiis Venetiae servatis sed paene deperditis (cf. etiam Seemilleri Programma etc. Ingolst. 1784.) IV evv. complectitur Edidit (praeter fragmenta Marci Pragensia et Veneta) Blanchinus in Appendice ad Evangeliar. Quadrupl. Mt et Lc integri sunt; in Ioh desunt 19, 29—40. et 20, 19 usque fin. Saeculi fere VI.

fos s. foss i. e. Fossatensis. Ex opere Sabatarii innotuit, qui in S. Germani bibliotheca asservatum et mille circiter annorum (a. 1751.) dixit. Ex Sab. igitur quas affert lectiones sumpsi.

gat i. e. S. Gatiani (S. Gatien de Tours nr. 8.), cum cod. Maioris monasterii (mm) et cod. Corbeiensi nr. 195. (ff) a Calmeto ad calcem commentarii in apocalypsin excerptus ex eoque a Blanchino et Sabatario adhibitus. Dedit Calmetus lectiones tantum selectas; quemadmodum etiam de Corb. 195. (ff^{2}) testatur: Nous avons ramassées les principales variétez des leçons de ce Ms. Si nous eussions voulu marquer toutes, il auroit fallu le copier tout entier; car il y en a presque dans chaque verset, si l'on ne regarde que l'arrangement des mots et les termes équivalens.

harl i. e. Harleianus 1775., saeculi fere VII. Griesbachius con-

tulit loca selecta, quorum var. lect. indicavit in Symbb. crit. I. 305—326.

iac i. e. S. Iacobi saec. IX. Cf. de eo Colom. Sanftl in Dissertatione etc p. 73. Passim adscripsi lectiones.

ing i. e. Ingolstadiensis nunc Monacensis, saeculi fere septimi. Incipit Mt. 22, 39. Praeterea in Mt Lc Ioh sex fere capp. desunt. Codicem descripsit additis lectionibus variantibus Mc 12, 21. usque 16, 20 Seemiller in Programmate theol. etc. Ingolst. 1784. Ipse vero Monaci a. 1844. diligenter totum contuli, atque ex schedis meis ad comm. nostrum adhibui.

mm i. e. Maioris monasterii (Marmoutier nr. 87.). Cf. supra ad S. Gatiani codicem. Hausi ex Blanchino et Sabatario, ipso insuper Calmeto consulto.

mt i. e. Martini Turonensis. Ex eo Sabatier varias lectiones Marci, Lucae et Iohannis excerpsit, quibus usus sum. Trium codicum gat mm mt aetatem quod attinet, Sabatarius (a. 1751.) gat et mt mille sibi annos circiter vindicare dixit, mm octingentos.

pe s. per i. e. Perusinus. Sunt perantiqua evangelii Lucae fragmenta haec: 1, 26 usque 12, 7. exceptis 2, 46—3, 4. 3, 16—4, 9. 4, 22—4, 28. 5, 36—8, 11. aliisque nonnullis. Ad haec plerumque adnotat Blanchinus: „detrita“ „vetustate consumpta“ „quae non amplius legi possunt“ etc. Blanchinus publicavit in Appendice Evangeliarii Quadrupl.

prag i. e. Pragensis v. supra ad for. Fragmenta Pragensia: Mc 12, 21 usque finem, edidit Dobrowsky 1778. ex eoque nostra hausta sunt.

reg i. e. Regius Parisiensis, olim S. Germani, purpuratus aureisque litteris scriptus VII. fere saeculo. Sunt fragmenta evv. Mt (6, 2 usque fin.) et Mc (9, 46 usque fin.) quae contuli Parisiis. Passim etiam aliorum eiusdem bibliothecae codicum ratio habetur duce Sabatario.

san i. e. Sangallensia evangeliorum codicis plurima fragmenta saec. VI. (Nonnulla eiusdem libri folia in bibl. Turicensi habentur). Pertinent ad praestantissimos textus Hieronymi testes. Uberius de iis exposui Deutsche Zeitschrift für christl. Wissenschaft. 1857. Nr. 7.

taur i. e. Taurinensis VII. fere saec. Vide Anecd. sacr. et prof. pag. 160. Aliquoties per priora ev. Mci capp. adhibuimus.

trevir i. e. Trevirensis. Aliquoties notatum ex Dissertatione etc. Colomanni Sanftl. Vide supra.

d i. e. Latinus textus codicis Δ Sangallensis. Raro notatus est: vide supra ad Δ evv.

Praeterea apud Sabatarium ex eoque apud nos ad ea quae apud Lc 1, 46 sqq leguntur cantica Mariae et Zachariae passim notantur S. Mich., Breviar. Moz., Vat. olim regin. Suec. nr. 11.

Ad act. epp. et apocalypsin pertinent:

demid i. e. demidovianus Veteris et Ni Ti codex, ex quo Matthaei in ed. Ni Ti sua maiore textum actuum, epistularum et apocalypsis edidit. Scriptus videtur saec. XII. sed haud dubie ex antiquissimo fonte cum magna accuratione petitus est. Descripsit Matthaeius in praef. ad epp. cath. p. XXX sqq.

harl i. e. Harleianus 1772. cum epp. Paulinis, item (praeter 3 Ioh et Iudae) catholicis et apocalypsi. Collationem dedit Griesbachius in Symbb. crit. I. 326—382.

lips 4. 5. 6. Sunt tres apocalypsis codices bibliothecae universitatis Lipsiensis, e quibus iam Matthaeius varias lectiones diligenter excerptas in appendice ad apocalypsin Rig. 1785. p. 410 sqq. protulit.

mar i. e. codex Caes. Vind. 287. scriptus a. 1079. a Mariana Scoto. Continet quattuordecim epp. Paul. Collationem eius exhibuit Alter in vol. II. Novi Test. pag. 1040—1080.

san: spectat ad fragmenta Sangallensia palimps. plurium epp. Pauli (Philipp Coloss Eph 1 Thess 1 Tim) saec. fere VI. Sed iis raro usus sum. Retuli de his ibidem ubi de Sang. evv. codice dixi, vide ante ad san.

Praeterea libri antiquissimi Guelferb. rescripti (quinti omnino saec. videtur), usui olim ecclesiastico destinati, aliquot lectiones dedimus signatas guelect: ut ad Mt 26, 70. 78. et alibi. Sed plura etiam dari poterunt, quemadmodum docuimus Anecdot. sacr. et prof. p. 164 sqq. Similium librorum lectiones passim a Sabatario exhibitae sunt ex eoque apud nos:

flor i. e. floriacensis.

lux i. e. luxoviensis. De utroque cf. Sabatier in admonitione in librum actuum app. sub finem.

Gothica (goth). Facta est ex ipso Graeco ab Ulfila (nat. 318; mort. 388.) saec. IV. fere medio. Postea, i. e. quo tempore Gothi in Italia dominabantur, Gothica passim videntur ad Latina (Italica) exemplaria exacta esse. Supersunt fragmenta

uberrima omnium evangeliorum et omnium Pauli epistularum excepta epistula ad Hebraeos. Nihil vero de textu actuum apostolorum et epistularum catholicarum nec magis de apocalypsi superest. Evangeliorum fragmenta paene omnia in codice Upsalensi purpurato argenteis aureisque litteris sub finem quinti aut initio sexti saeculi scripto (saec. XVI. in Westphalia, post Pragae, unde in bello triginta annorum pervenit in Sueciam) supersunt. Ordo singulorum evangelistarum est Mt Ioh Lc Mc: id quod adde ad pag. LXXI. Haec fragmenta post alios 1854 edidit A. Uppström, additis 1857. „decem codicis argentei redivivis foliis." Quadraginta fere versus epistulae ad Romanos adiecta versione Latina veteri (a nobis edita: vide ante gue ad Latinae versionis cdd. Italos) in cod. rescripto quinti vel sexti saeculi Guelferbytano (olim ut videtur Bobbiensi) reperti atque editi sunt 1762. a Knittelio; plurima fere omnium (exc. Heb.) epp. Pauli in duobus (quinque) cdd. rescriptis Ambrosianis eiusdem certe cum duobus cdd. reliquis aetatis e coenobio Bobbiensi in Liguria dudum Mediolanum deportatis reperit Angelus Mai: idem cum comite Car. Oct. Castillionaeo edidit 1819 sqq. Nuper omnia quae supersunt iterum ediderunt de Gabelentz et Loebe Altenburgi et Lipsiae 1836.: qua editione (etiam postquam prodisset nuperrime editio Massmanni*) ubique diligenter usus sum. Continet autem fragmenta haec: Mt 3, 11. 5, 8. 5, 15—6, 32. 7, 12—10, 1. 10, 23—11, 25. 25, 38—26, 3. 26, 65—27, 19. 42—65. Marci 1, 1—12, 38. 13, 16—29. 14, 4—16. 14, 41—16, 12. Lucae 1, 1—10, 30. 14, 9—16, 24. 17, 3—20, 46. Iohannis 1, 29. 3, 3—32. 5, 21—23. 35—38. 5, 45—12, 49. 13, 11—19, 13. Rom 6, 23. 7, 1—8, 10. 8, 34—14, 20. 15, 3—13. 16, 21—24. 1 Corinth 1, 12—25. 4, 2—12. 5, 3—6, 1. 7, 5—28. 8, 9—9, 9. 9, 19—10, 4. 10, 15—11, 6. 21—31. 12, 10—22. 13, 1—12. 14, 20—16, 24. 2 Corinth 1, 1—13, 13. Galat 1, 1—7. 1, 20—3, 6. 3, 27—6, 18. Ephes 1, 1—5, 11. 17—29. 6, 8—24. Philipp 1, 14—2, 8. 2, 22—4, 17. Coloss 1, 6—29. 2, 11—4, 19. 1 Thess 2, 10—5, 28. 2 Thess 1, 1—2, 4. 2, 15—3, 18. 1 Timoth 1, 1—6, 16. 2 Timoth 1, 1—4, 16. Tit. 1, 1—2, 1. Philem 11—23.

---

*) Addidit Massmannus textui suo Gothico praeter Graecum quendam textum etiam Latinum. Hic, in quo indagando frustra laboravit Tregellius: an introduction etc p. 308., petitus est e Triglottis meis, mea opera ad antiquissimos cdd. maximeque Amiatinum recensitas.

Slavonica (sl.) Instituta est a Cyrillo et Methodio, natione Graecis et Slavorum ad Danubium apostolis factis circa annum 870. Eadem postea, circa annum 988. quo Wladimir dux baptizatus est, etiam Russis tradita est. Subiit autem versio ista, praecipue in Russia inde a medio saeculo XIV. cum lingua tum textu, Latinis quidem vix adhibitis, varias mutationes, ita ut plures distinguendae sint in edd. Sclavicis recensiones, quarum postrema, typis demum excusa, communiter recepta est. De illustrandis conferendisque variis cum edd. tum edd. totius Novi Testamenti egregie promeruit Dobrowsky, a quo una cum lectionibus variis acceptum catalogum edd. duodecim ad evv. item undecim ad actus et epistulas, aliorumque 11 vel codicum vel editionum ad apocalypsin Griesbachius inseruit Prolegomenis suis. A quo quum praecipua lectionum Slavicarum notatio ad nos transierit, consentaneum est etiam potiora catalogi huc transferre.

Ad evangelia igitur edd. hos adhibuit: sl[1]. i. e. lectionarium antiquissimum Irmologio saec. XIII. adnexum. Textum habet antiquissimae recensionis Slavicae, saepe consentientem cum edd. evgliorum DL 1. 13. 33. 69. 40. 118. sl[2]. i. e. evglstarium membr. a. 1317. in bibl. academiae Scient. Petrop. Exhibet recensionem antiquam sed saepe corruptam. sl[3]. cod. membr. evv. quattuor saec. XIV. bibl. acad. Scient. Petrop. Peculiarem continet recensionem, ad edd. Graecos recentiores plerumque refictam. sl[4]. cod. chart. evv. 4 saec. XV. Pragensis. Retinet saepe vocabula et phrases antiquiorum edd., sed ipsa lectione ad posteriores recensiones accedit. sl[5]. evv. 4 in bibl. Caes. Vind. nr. 356. Saec. fere XVI. Eiusdem et sl[6]. Caes. Vind. 355. in Moldavia a. 1535. scripti lectiones iam collegerat Alter. Ad posteriorem textus recens. uterque pertinet, ex eodem exemplari Moldaviensi descriptus. sl[7]. cod. chart. evv. 4 ineunt. saec. XVI. Continet recensionem omnium postremam, quam edd. Viln. 1575. Ostrog. 1581. Mosq. 1663. sequuntur. sl[8]. cod. membr. evv. 4 a. 1144. bibl. Synod. Mosq. Convenit maxime cum sl.[1]. et [2]. sl[9]. evglstarium membr. saec. XII. bibl. Synod. Pauci in Mco versus collati. sl[10]. cod. membr. totius N. T. saec. XIV. Manu Alexii metropolitae scr. creditur, in monast. S. Czudow Mosq. Recensio emendatior. Lectiones antiquae singulares ad fidem edd. Gr. bonae notae reformatae. Anno 1751. prodiere integra biblia correctius edita, iubente

Petro I. Haec est textus vulgaris Slav. emendatio. Sed edd. N. T. posteriores non totam receperunt. Huc adde ex Ed. de Muralt editione p. LIII: sl[1. mur] i. e. evgstarium s. XI: sl[2.] sive sl[rem] i. e. cod. evv. Remensis cel. s. X. a Silvestro (1843) et Hanka (1846.) editus: sl[3.] i. e. cod. act. et epp. Petrop. s. XIII.

Ad actus et epistulas: sl[1.] lectionarium idem quod sl[1.] in evv. sl[2.] cod. membr. a. 1220. bibl. Synod. nr. 6. Continet plures Pauli epp. cum comm. patrum. sl[3.] lectionar. ex act. et epp. membr. saec. XII. Synod. Accedit proxime ad sl[1.] sl[4.] lectionar. ex act. et epp. membr. a. 1370. bibl. Synod. Vix discrepat a sl[1.] et [3.] sl[5.] chart. saec. XV. Continet act. epp. cath. et Paul. Recensionem mediam habet. sl.[6.] chart. bibl. Synod. nr. 620. N. T. excepta apocalypsi. Consentit cum sl[7.] sl[7.] chart. circa a. 1548. bibl. acad. Petrop. A recensione media codicum [5.] et [8.] differt additamentis aliquot. Est recensio postremae proxima. sl[8.] apostolus integer bibl. Caes. Vind. 101. Iam ab Altero excussus. Recensionis mediae, paulo recentioris quam sl[5.], in multis emendatioris. sl[9.] membr. saec. fere XIV. lectionar. ex act. et epp. monasterii Resurrectionis prope Mosc. Continet antiquam recensionem edd. [3.] et [4.] sl[10.] codex Alexii idem qui sl[10.] evv. sl[11.] membr. saec. fere XV. Venet. S. Marci, nr. 627. Apocalypsis post ev. Ioh. posita. Continet recensionem Servicam s. Danubianam, paulo tamen recentior. quam sl[5.]

Ad apocalypsin: sl[1.] cod. biblior. a. 1499. bibl. Synod. Non collatus, sed ex eo sl[2.] et [3.] fluxisse vdtr. sl[2.] chart. a. 1558. Synod. Divisa est apoc. in 24 sermones et 72 capp., textu ex comm. Andreae desumpto. Priora capp. collata. sl[3.] chart. biblior. Synod. Idem cum sl[2.] et totus coll. sl.[4.] chart. S. Synod. cum comm. Andreae. Aliam recensionem quam sl[2.] et [3.] continet magisque ad sl[10.] accedit. Tamen est ex altera versione Slav. et edd. Gr. recentior. interpolatus. sl[5.] chart. S. Synod. nr. 605. cum comm. Andreae, eiusdem recensionis cum sl[2.] et [3.] sl[6.] est editio biblior. a. 1663. cum textu Ostrog. a. 1581. (a Matthaeio descriptus, sed Matthaeium varie taxat Dobrowsk.) sl[7.] est Nov. Test. quod prodiit Moscuae 1783. Retinet saepe textum antiquarum edd. sl[8.] editio biblior. Mosc. a. 1759. Nil differt ab edd. emendatioribus quae post 1751. prodierunt. sl[9.] ed. biblior. Mosc. 1778. Eadem quam Matthaeius contulit (cuius ed. erat anni 1762.) sl[10.] codex

Alexii. Textus apocalypsis castissimus. sl11. cod. N.T. Venet. idem qui in act. et epp. sl11. Convenit inprimis ut videtur cum sl3. In Servia aut Bulgaria scriptus.

Saxonica sive Anglosaxonica (sax.) Octavo fere saeculo facta putatur, et quidem non e Graeco sed e Latino. Londini in thesauris Mus. Brit. monstratus mihi est evangeliorum codex Anglosaxonicus cum interlineari versione Latina, qui ipse octavi saeculi esse videbatur. Evangelia tantum edita sunt; nec videtur aliud quicquam aetatem tulisse. (Cf. Usserii hist. controvv. de scripturis vernaculis.) Equidem usus sum editione Benjamini Thorpe, quae hoc titulo prodiit: The Anglo-Saxon version of the holy Gospels, edited from the original Mss. by Benj. Thorpe. London 1842. In commentario ita versatus sum ut minus attenderem Saxonicam lectionem ubi cum Vulgata Clementina conveniret, illas vero maxime lectiones notarem quibus ab ista differret, maxime cum antiquissimis edd. ut Amiatino vel Fuldensi consentiens. Cf. Lc 8, 46. 9, 55. 10, 11. 11, 29. 37. 40. 13, 35. 22, 61. 23, 15. etc. Quibus locis critico cum studio compositis spero aliquid lucis allatum iri in origine et aetate versionis Anglosax. indaganda.

Francica (fr) Superest versio Francica evangelii Matthaei, eaque egregie edita est curis I. Andr. Schmeller hoc duplici titulo: Evangelii secundum Matthaeum versio Francica saec. IX., nec non Gothica etc. Das Evangelium des heil. Matth. in Hochdeutsch des 9. Jahrh. aus dem St. Galler Cod. der tatianischen Evang.-Harmonie zusammengestellt etc. 1827. Videbatur mihi non indigna esse quae passim respiceretur.

C. SCRIPTORES ECCLESIASTICI.

Ad tertium subsidiorum criticorum genus pervenimus, in scriptorum veterum de textu sacro testimoniis positum. Haec testimonia si certa sunt, magna auctoritate valent. Inprimis quae quattuor priorum saeculorum homines in codicibus suae aetatis invenerunt, antiquitatis laude codicum nostrorum fere omnium lectiones superant. Sed videndum est ne specie antiquitatis fallamur. Plurimorum enim patrum opera, iis maxime locis ubi scripturam sacram excerpserunt, nondum eam qua opus est editorum nacta sunt diligentiam; neque ex ipsis codicibus, quorum

pauci decimum saeculum antecedunt, ubique fidenter antiquissimus textus restitui poterit. Tamen ne plus quam volumus dixisse videamur: non enim iis assentimur qui ex patrum editionibus ut nunc habent plerisque multum in rem criticam utilitatis redundare negant. Ipsi haud pauca collegimus quibus probatur, saepissime quo textu veteres utebantur, eum egregie conservatum videri. Neque id tantum ad lectiones valet ab illis commentario tractatas aut aliquo certe modo illustratas: quas quidem omnium maximi faciundas esse in promptu est. Sed etiam quae textus instar continui inserta leguntur commentariis eorum, ut Chrysostomi, ut Cyrilli, ea saepe laudabili fide transcripta sunt, quamvis nec desint quibus probetur contrarium. Qua in re magni momenti est vetustissimum - sexti enim haud dubie saeculi est - illud homiliarum Chrysostomi exemplar nuper a nobis Guelferbyti excussum et quinto Monumentorum sacr. volumini destinatum: in quo non minorem gravitatem habent quibus textus ex edd. multo recentioribus editus confirmatur quam quibus emendatur. Praeter dubiam vero editorum fidem usus patrum difficultatis hoc habet quod ipsi scriptores veteres multos bibliorum locos parum accurate afferunt. Qua in re interest utrum Origenes criticorum ille in antiquitate princeps vel Eusebius diligentissimus scriptor testentur, an Chrysostomus vel Gregorius Nyssenus, disertissimi oratores. Nec perinde est locum aliquem obiter respici vel in oratione sacra adhiberi, ac si curiose in commentario exponatur vel ad usus polemicos exscribatur. Quapropter caute distinguendum est inter ea quae revera illi testantur et quae tantummodo testari videntur atque denique quae pro usus licentia vix ullam auctoritatem habent.

Propria difficultate laborant quae ex geminis evangeliorum locis afferuntur non adscripto evangelistae nomine. Quae si libere vel etiam memoriter afferuntur, facile fit ut altera cum alteris confundantur. Passim vero quis ex evangelistis respiciatur, propter ipsam textus sacri varietatem dubium est. Potest enim et hic et ille exscriptus credi, prout textum singulorum habuisse credimus. De locis eiusmodi dubiis multa notavimus in schedis nostris, maxime ubi ipsi ab aliorum iudicio discessimus. Sed nunc satis erit indicasse, cum in his tum in universis veterum locis adhibendis magnam a nobis cautionem adhibitam esse, quamvis hoc nobis non arrogemus ut ubique rectum vidisse credamus. Ceterum iam supra diximus nondum id a nobis prae-

stitum esse ut singulos scriptores plene excuteremus; ibidem iam de singulorum locorum notatione dictum est. Ceterum eos locos, qui plene vel ex parte in commentario exscripti sunt, inprimis gratos fore spero.

A. GRAECI.

I. Ex tribus prioribus saeculis.

Per haec in re critica principatum tenent Clemens Alexandrinus († 220.), Origenes (n. 184. † 254.), Irenaeus († 202.) Et Clementem (Clem) et Origenem (Or) inprimis duce Griesbachio in Symb. crit. (vide supra XCVIII) adhibuimus, sed etiam opera eorum edita, Clementis a Pottero et Sylburgo (fragmenta aliquot a Gallandio), Origenis a Car. Vinc. de la Rue, saepe consuluimus. Atque in Origene quidem quae veteris Latini interpretis sunt (Or^{int}) quum Griesbachius non excerpsisset (qua in re Griesbachium Lachmannus secutus est), fere ubique ex ipsis operibus hausimus. Irenaeum vero (Ir: Ir^{int}, Ir^{gr}), cuius celeberrimum contra omnes haereses opus praeter magnas libri primi partes ab Epiphanio exscriptas fere non superest nisi ex veterrima interpretatione Latina, ubique consulta novissima Adolphi Stieren editione Lipsiensi dedimus. Ceterum ad horum patrum nomina rarissime accuratiorem loci notationem adposuimus, quoniam editiones egregiis indicibus instructae sunt.

Triumviris illis proximi sunt patres apostolici, Constitutiones apostolicae, Dialogus contra Marcionitas, Dionysius Alexandrinus, Hippolytus, Iustinus, Marcion, Methodius. Patres apostolicos ex novissima Dresselii editione (a. 1857.) hausimus. Opera autem eorum dicimus Barnabae ut plerumque creditur epistulam (circa initium saec. 2. Barn), Clementis Romani (episc. ab anno 92 usque 102.) epist. ad Corinthios ($Clem^{rom}$), Ignatii († 116.) epistulas (Ign), Polycarpi († 167.) epist. ad Philippenses (brevi post a. 116. scriptam: Polyc). Accedunt vero etiam ad Clementem altera ad Corinthios epist. (saec. 2. $Clem^{2.\,cor}$: ex ed. Dress.), homiliae (saec. 2. $Clem^{hom}$, Hom^{clem}: ex ed. Dresselii a. 1853.), recognitiones (saec. 2. $Clem^{recogn}$: ex Cotelerio), epitome (epitom^{clem} ex Cot. et Anecd. meis), item ad Polycarpum Smyrnensis ecclesiae de martyrio Polyc. epistula ($Smyrn^{epist}$: ex Dresselio) item ad Ignatium epistulae quae creduntur interpolatae (ex Dresselio: Ign^{intpl}). Const. app. (saec. 3 et 4. Const) ex ed. Guil.

Ueltzen 1853. hausimus (raro Canonum apostolic. ratio habenda erat: ed. Bruns 1839.), Dial. c. Marc. (saec. 3. Dial) ex ed. Wetstenii 1674., Dionys. Alex. († 264. Dion^{alex}) ex collectione Gallandii tom. III. atque etiam ex ipso Eusebio, Hippolytum (med. saec. 3. Hipp Hipp^{sus} i. e. de Susanna, Hipp^{noet} i. e. contra Noetum, etc) ex ed. Gallandii tom. III. (p. 417—474), Philosophumena vero (Pseudorigenis) ex ed. Oxon. Emm. Miller 1851., Iustinum († 167. apol. mai. 138. apol. min. 161. dial. c. Tryph. Iust, Iust^{dial}, Iust^{apol}) ex ed. Ottonis 1842 sqq. Rationem vero etiam habuimus operum quae Iustino adscribi solent, ut cohortationis ad gentes (Iust^{coh}) libri de resurrectione (Iust^{resurr}), epistulae ad Zenam etc (Iust^{zen}) expositionis rectae fidei, inprimis quae saepius adhiberi poterant, quaestionum et responsionum ad orthodoxos (Orthod^{quaest}, Quaest^{orthod} vel similiter); item epistulae ad Diognetum: quae quidem omnia ex eadem editione Ottoniana sumpsimus. Marcionis (ante med. saec. 2. Mcion^{epiph} Mcion^{tert} vel etiam Tert^{marc} i. e. Tert in libris adv. Mc. ubi interdum non satis liquet utrum Tertulliani an Mcionis auctoritas valeat) quae apud Epiphanium (ed. Petav. Par. 1622) et Tertullianum (ed. Semler 1827. Libri adv. Marc. tomo 1. leguntur.) habentur diligenter indagavimus, item pauca quae apud Origenem Hippolytum aliosque. Methodium († 311. Meth) ex bibl. Gall. tom. III. hausimus, adhibitis insuper iis quae excerpsit Epiphanius (Meth^{epiph}; passim et. Meth^{virgg} notavimus, quo indicatur ut patet convivium virginum).

Cadunt vero etiam in duo priora saecula fragmenta perquam notabilia cum catholicorum aliquot scriptorum, ut, quae omnia ex Eusebio attulimus, Apollonii (adversarii Montani, sub Commodo et Septim. Severo), Iulii Africani (saeculi secundi et tertii), Hegesippi (post med. saec.2.), Lugdunensium et Viennensium ecclesiae (Lugd^{epist}), Papiae († 163), Phileae (saec. 2 et 3. episc. Thmuitarum), Polycratis (episcopi Ephesini circa 196.), item Seniorum apud Irenaeum, tum haereticorum inprimisque gnosticorum, ut Antitactarum, Apellis, Basilidis, Carpocratis, Docetarum, Encratitarum, Heracleonis (apud Origenem), Iustini gnostici (Iust^{gnost}), Manetis, Marcosiorum (apud Irenaeum), Montani, Monoimi, Naassenorum (Naass^{ioo} Docet^{act} etc spectant ad paginas Philosophum. Hippolyti), Peratarum, auctoris libri Pistis Sophia (refertur ad Valentinum; Pist et aliquoties posuimus sah^{askew}) Ptolemaei (apud Epiphanium), Theodoti (apud Clementem), Va-

lentini, Valentinianorum etc: quae quidem pleraque ex Hippolyti Philosophumenis petivimus, pauciora ex Epiphanio, Irenaeo, Clemente, Origene.[1]) Adde etiam Porphyrium (med. saec. 3.) ex Hieronymo.

Nec praetereunda sunt quae in eadem tempora incidunt, evangelia apocrypha, quorum ubi ex re videbatur ratio est habita, evv. secundum Hebraeos, Nazaraeorum, Ebionitarum (retinuimus enim eum qui singulis fragmentis propositus est titulum), secundum Aegyptios: ex Epiphanio et Hieronymo, item Clemente, Origene, Eusebio aliisque; item, quae ipsi magno cum studio edidimus (vide catalogum ad finem libri), protevangelium Iacobi, evangelium Thomae, acta Pilati (recensionis A et B) cum Descensu ad inferos. (Semel etiam nisi fallor Testamentorum 12 patriarcharum mentio est facta: ad 2 Cor. 7, 15.)

Denique huc pertinent[2]) scriptores hi, quorum quidem commemorandorum raro locus erat: Ammonius (ex catenis; hinc Amm^{cat}) Archelaus (Cascharorum in Mesopotamia episcopus saec. 3. Acta disputationis cum Manete Latine tantum [excerpta] exstant: ex bibl. Galland. tom. 3.), Athenagoras (circa 177. ex Galland. tom. 2.), Clementis martyrium (ex Cotelerio), Petrus Alexandrinus (saec. 3. ex Galland. tom. 3.), Tatianus (post med. saec. 2.: ex ed. Oxon. 1700.), Gregorius Thaumaturgus (post med. saec. 3. Thaum ex Galland. tom. 3.), Theophilus Antiochenus (saec. 2. exeuntis: ex Gall. tom. 2.)

II. Ex saeculis quarto et quinto.

Per haec saecula principatum tenent Athanasius († 373. ex ed. Benedict. Patavii 1777. Vol. primum complectitur opera indubitata. Latine tantum habentur libri de trinitate et de spir. sancto p. 773—783. Textus expositionum in psalmos p. 804—1002. non magna fide videtur esse. Ceterum hoc vol. bonum locorum scr. sacr. indicem habet. Habet etiam secundum. Secundo vol.

[1]) Praeterea cl. Stieren in appendice ad ed. Irenaei collegit gnosticorum quorum Irenaeus meminit fragmenta, inprimis Basilidis, Valentini, Ptolemaei, Heracleonis (Lc 3, 16. quod ex Heracleone attulimus, ex eclogis propheticis Clementis est.)

[2]) Melitonis Clavis, quam nuper Pitra in Spicilegio Solesmensi edidit, ab auctoritate ipsius Melitonis nimis aliena est.

p. 1—156. dubia, item p. 158—668. spuria edita sunt, non eodem illa quidem pretio. Synopsis scripturae sacr. legitur p. 96—156. Doctrina ad Antiochum p. 202 sqq. Quaestiones ad Antioch. p. 217—253. Habentur etiam in hoc vol. de S. Trin. Dialogi: apud nos Dial^{trin}), Basilius Magnus († 379. ex ed. I. Garnier et Prud. Marani. Voll. 3 indicibus satis bonis instructa.), Chrysostomus († 407. Editionem Montefalconii voll. 14 constantem indefesso studio excussimus, inprimis commentaria. Singulare subsidium nacti sumus codicem Guelferbytanum sexti saeculi, qui magnam homiliarum in Matthaeum partem complectitur. Inde quae adsumpsimus notantur: Chr^{sue}. Praeterea respeximus plerumque quae ex cdd. Mosq. Matthaeius adnotavit: Chr^{mosc}, nisi quod non cautum videbatur testimonia eiusmodi ex silentio indicare. Etiam studium ad id contulimus ut Pseudo-Chr. ab ipso Chr. distingueretur: quae res antea satis neglecta est. Scripta huius generis nonnulla in editione Saviliana contulimus, ut quod est de pseudoprophetis (Ps-Chr^{pseudopr}): cf. ad 2 Pe. 2 Io. Iud.), Cyrillus Alexandrinus (episc. 412—444. Ex eo maximam lectionum messem habuimus. Praesto erat ed. Parisina cura Io. Auberti 1638. voll. sex absoluta. Tomo 1. habentur Glaphyrorum libri [Cyr^{glaph}] et de adoratione [Cyr^{ador}]. Ibidem ad finem leguntur *τὰ τραχτικὰ τῆς οἰκουμ. τριτ. συνόδου τῆς ἐν Ἐφέσῳ συγκροτηθείσης*. Inde saepe aliquid allatum notatione Cyr^{act} insignitum. Nec vero a locorum sacrorum catalogis, qui vol. 1. habentur, differunt quos vol. 5. libro de recta fide comprehendit: Cyr^{fid}. Hinc Cyr^{act} et Cyr^{fid} eodem loco habenda sunt. Tomis 2 et 3. comm. in Esaiam et prophetas minores, quos minus examinavimus, tom. 4. legitur commentarius in ev. Iohannem libris 12: p. 1 usque 1123. Libri 1 usque 6 complectuntur 1, 1 usque 10, 17. Librorum 7. et 8. pauca tantum ex catenis fragmenta collecta sunt. Liber 9. incipit a 12, 49. Hunc comm. diligentissime magnoque cum fructu contulimus. Tom. V. continet thesaurum, de S. Trin. dialogos, quod unus sit Christus [Cyr^{unus}], de incarnatione, de fest. pasch., de recta fide. Tom. VI. adv. Nestor. blasphemias, apologeticum, contra Iulianum [Cyr^{iul}; item Iul^{cyr} i. e. Iulianus apud Cyrillum], contra anthropomorphistas, de S. Trin. Praeterea non nihil nobis suppeditabant fragmenta commentariorum ex catenis collecta ab A. Maio in N. PP. Bibl. et Class. auct. etc), Epiphanius (episc. Cypr. 367—403. Ab hoc plurima apparatus incrementa

petita sunt. Adhibuimus editionem Petavii Parisinam a. 1622., paene in ipsis paginis conformem cum posteriore a. 1682. Tomus prior gravissimum opus adv. haereses continet; alter ancoratum, de mensuris et ponderibus et alia nonnulla. Indicem locorum sacrorum habet imperfectissimum; hinc saepissime ipsas paginas adscripsimus, nisi ubi, ut in Marcionis excerptis, eodem loco omnia ex ordine apud eum perscripta sunt.), Eusebius (episc. Caesar. 315—340. Innumeris locis valuit ad supplendum commentarium. Diligentissime excussimus libros demonstrationis evangelicae et contra Marcellum [Marceus i. e. Marcellus apud Eusebium] locis scripturae sacrae refertissimos ex ed. Oxoniensi Gaisfordi a. 1852., item historiam ecclesiasticam cum additamentis; reliquorum vero etiam operum persaepe ratio est habita: praeparationis evangelicae [ex ed. Oxon. 1842.], eclogarum propheticarum [ex ed. Oxon. 1842.], commentariorum in psalmos et in Esaiam [Eusps Euses: ex Nova collectione pp. etc ed. Montfaucon 1706. Et haec commentaria et edd. Oxonienses egregiis indicibus instruxerunt editores], item in Lucam commentarii ex catenis Vaticanis concinnati et ceterarum reliquiarum ab Ang. Maio primum editarum [comm. in ps., de theophania, de paschate, quaest. evangelic. ad Stephan. p. 219—254. et ad Marinum p. 255—303.] in PP. nov. bibl. tom. III. p. 1—317. Fragmenta nonnulla, ut de resurrectione, apud Gallandium tom. 4. Latine edita sunt.), Theodoretus († med. saec. 5. ex ed. Schulziana a. 1769. bonis indicibus instructa).

Proxime ad hos accedunt Cyrillus Hierosolymitanus († 386. Cyrhr: ex ed. Parisiensi A. A. Touttée 1720.), Didymus († 395. Diligentissime usi sumus editione Mingarellii Bonon. 1769. duce potissimum Guerikii libro de scholae Alex. catech. theol. 1824 sq., item adhibuimus a Gallandio tom. 4. ex veteri interpretatione Latina edita, non neglectis fragmentis Graecis a Lückio collectis, item commentaria in secundam ad Cor. epistulam ex catenis ab Ang. Maio collecta PP. nov. bibl. tom. 4. pag. 115—146.), Theodorus Mopsvestenus († circa 428. Thdormop, nec fere alius videtur esse Thdormon: huius commentariorum fragmenta collegit O. F. Fritzsche 1847, sed etiam ipsas catenas semper ad manus habebamus. Passim vero distinximus Thdorant i. e. Antiochenum, quod nomen ad comm. in prophetas, quem ed. de Wegnern 1834, spectat. Hunc vero eundem atque Mopsvest. esse minime dubium est.), Ephraem († 378. Saepe a

nobis consulta est editio Graeca Oxon. 1709; raro completior Romana 1732 sqq.), Nonnus (ineunte saec. 5. Paraphrasin quam scripsit evglii Iohannis singulari studio excussimus editam egregie a Fr. Passovio et Bachio 1834.)

Praeterea ex iisdem saeculis vel saepius vel rarius adhibiti sunt: Acacius (ex catenis), Amphilochius (circa 370. ex Galland. tom. 6.), Antonius (monach. Aegypt. saec. 4. Ubi „Anton. [qui dicitur Melissa] et Maxim" coniuncti afferuntur, loci communes per utrumque collecti saec. fere 10. saepiusque editi spectantur. Hanc collectionem ipsi raro inspeximus in ed. Tigurina 1546., „Antonium" vero ex Wetst. repetivimus), Apollinaris (ex catenis; fragmenta leguntur etiam apud Galland. tom. 5 et 6.), Arius (saec. 4. apud Epiphanium), Asterius Cappadox (saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 3. et ex catenis), Basilius Seleucensis (Bas^{sel} circa med. saec. 5. Opp. prodiere Gr. et Lat. Par. 1622. sed ego ex Wetst. hausi), Caesarius (Constantinopolitanus, saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 6.), Diadochus (sive Marcus Diadochus [Mc^{diad} s. Diad] saec. 5. ex Galland. bibl. tom. 5.), Diodorus Tarsensis (saec. 4. exeuntis: ex catenis), Ps-Dionysius Areopagita (raro consuluimus ed. Corderianam), Dorotheus (Tyrius saec. 4.? archimandrita saec. 6.? nos, nisi quae iam apud Wetst. invenimus, non hausimus nisi ex catenis), Eunomius (saec. 4. ex ed. opp. Basilii Maur.), Eusebius Emesenus (saec. 4. Sed istius scripta saepe cum Eusebii Alexandrini saec. 6. confusa sunt. Cf. Augustii librum: Eusebii Emeseni quae supersunt etc 1829. item Thilonis libellum: Ueber die Schriften des Eusebius von Alexandrien und des Eusebius von Emisa. 1832. His addenda sunt quae nuper edidit Ang. Maius. Huc usque raro ad apparatum adhibitus est.), Eutherius (Tyanensis saec. 5. ex ed. Theodoreti Schulziana 1768 sqq.), Eustathius (Antiochenus, saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 4.), Euthalius (saec. 5. ex edd. Zacagnii et Galland.), Evagrius (saec. 4. exeunt. Nostra ex catenis fluxerunt; sed vide etiam Galland. bibl. tom. 7.), Gennadius (Const. saec. 5. ex catenis), Gelasius Cyzicensis (saec. 5. fere exeunt. Edidit commentarium actorum Nicaen. concil. primum 1599. Parisiis typis exscriptum. Qui liber a nobis non consultus est.), Isidorus Pelusiota (saec. 5. Adhibuimus epp. editionem ex off. Commelin. 1606.), Macarius Aegyptius (ex Galland. bibl. tom. 7.), Marcus monachus (saec. 5. Mc^{mon};

ex Galland. bibl. tom. 8.), Meletius Antiochenus (saec. 4. ex Epiphanio), Gregorius Nazianzenus (saec. 4. Naz: raro adhibendi locus erat. Aliquoties tantum ed. Morellianam Par. 1609. 1630 inspeximus), Gregorius Nyssenus (saec. 4. Nyss: aliquoties tantum ed. Paris. 1618 sq. a nobis consulta est, item ea quae nuper Ang. Maius foras dedit in PP. Nov. bibl. tom. 3. p. 1—39.), Nestorius (Constantinop. saec. 5.: ex Cyrillo Alex. item ex ed. Garneriana Marii Mercatoris), Nilus (Constantinop. post Aegyptius, saec. 4. exeuntis: opp. a Possino, Suaresio aliisque edita non ad manus erant), Palladius (ante saec. 5. med.: ex Gall. bibl. tom. 8.), Pamphilus (saec. 4. Librum primum pro Origene ex Latina Rufini interpr. praebet Galland. tom. 3., item expositionem capitum actuum app. Montf. in Bibl. Coisl. p. 78 sqq. quam ipsi quoque adhibuimus), Pamphili passio (ex Galland. bibl. tom. 4.), Philo Carpasius (saec. 5. ex Galland. bibl. tom 9.), Proclus (Constantinop. saec. 5. ex Galland. bibl. tom. 9.), Serapion (Aegyptius, saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 5.), Severianus (Gabalensis, ineunt. saec. 5. Librum de mundi creatione in ed. opp. Chrys. aliquoties inspeximus, alibi eius nomen in catenis invenimus), Socrates Constantinop. saec. 5. Editio Valesiana consulta est), Sozomenus (Constantinop. saec. 5. Eadem ed. consulta est), Theodorus Heracleensis (med. saec. 4. ex catenis), Theodotus Ancyranus (saec. 5. ex Galland. bibl. tom. 9.), Theophilus Alexandrinus (saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 7.), Timotheus Alexandrinus (saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 7.), Titus Bostrensis (saec. 4. ex Galland. bibl. tom. 5. et ex catenis), Victor Antiochenus (saec. 5. Vict atque etiam Vict[ant]. Inprimis adscripsimus per evang. Marci ex libro qui titulum habet: *Βίκτωρος πρεσβυτέρου Ἀντιοχείας καὶ ἄλλων τινῶν ἁγίων πατέρων ἐξήγησις εἰς τὸ κα. Μάρκον ἅγ. εὐαγγ.* Ex cdd. Mosqq. ed. Chr. Fr. Matthaei. 1775. Sed satis dubium est quam partem in hac catena concinnanda habuerit Victor. Etiam alibi aliquoties ex catenis affertur.)

Ad eadem saecula pertinent etiam Dialogus contra Macedonianos, in opp. Ath. spuriis p. 474 sqq. editus, quem Dial[maced] notavimus, item „trium patrum" („III[a]. apud nos) expositio: in opp. Nyss. apud Gall. Dial[trin] significat dialogos illos de trinitate in opp. Ath. et Theodoreti editos, item, et quidem ut videtur recte, in opp. Maximi Confessoris.

Ex sexto saeculo:

Anastasius Sinaita (ex Galland. bibl. tom. 12.), Chronicon paschale sive Alexandrinum (ex ed. Dindorfiii. Diligenter multa exscripsimus, tamen supersunt quibus suppleri possit apparatus noster: vide post in supplementis), Cosmas Indicopleustes Alexandrinus (ex Gall. bibl. tom. 11. item ex Montefalc. Collect. nov. PP. tom. 2. 1706.), Eulogius Alexandrinus (fragmenta ediderunt praeter alios Gallandius maximeque Ang. Mai.), Hesychius Hierosolymitanus (exeunt. saec. 6.: inprimis ex catenis hausimus, item inspeximus explanationem in Leviticum [in bibl. PP.], quae eiusdem esse videtur, nisi quod interpres libere verterit), Iohannes Philoponus (ex Gall. tom. 12.), Macedon. (huius mentio fit ad 1 Tim 3, 16.), Procopius (ex catenis, maxime Nicephori [hinc apud nos Procop^{nic}] ipsi plura attulimus; comm. vero in Esaiam [ed. Curterius 1580.] tantum ex Wetstenii notis adhibuimus), Severus Antiochenus (modo Sev modo Sev^{ant}: ex catenis; illud vero quod est de concordantia evgstarum de resurrectione domini fragmentum [cf Montf. bibl. Coisl. p. 68 sqq. adscripsimus aliis praeeuntibus Hesychio Hieros.).

Insigniendus vero h. l. est Andreas Cappadox, cuius commentario in apocalypsin diligentissime usi sumus. Distinximus autem And^{p} i. e. quemadmodum iste comm. in ed. Io. Chrys. expos. in epp. Pauli apud Hier. Commelinum 1596. editus est ex codice Palatino saec. fere 12., And^{a}: quemadmodum invenitur in cod. Augustano saec. eiusdem cuius lectiones ibidem in appendice adnotantur, And^{c}: ut ipsi invenimus in codice Coisl. 224. saec. 10. indeque descripsimus. Hoc codice etiam aliquatenus usus est Cramerus in edenda catena, at ipsum textum, cuius bonitas tantopere eminet, fere totum neglexit. Passim etiam codicis cuiusdam Bavarici [And^{bav}] mentio fit, item capite ultimo codicum a Rich. Bentleio adhibitorum.

E septimo saeculo:

Andreas Cretensis (e Galland. bibl. tom. 13.), Antiochus (Homiliarum eius textum Graecum ed. in Auctuario Fronto Ducaeus 1624; nos eius lectiones ex Wtst. transscripsim.), Leontius Byzantinus (e Galland. bibl. tom. 12.), Maximus Confessor (ex ed. Combefisii Parisina 1675. quam certe aliquoties ad-

hibuimus. Multo plura negleximus), Thalassius (Cf. auctuarii Ducaeani tom. 2. p. 1179.)

Ex octavo saeculo:

Elias Cretensis (sumpsimus e Wetstenio. Commentarii eius in orationes Greg. Naz. exstant in opp. Greg. Naz. 1638. tom. 2.), Georg. Syncellus (ex ed. Bonnensi 1829.), Tharasius s. Tarasius (ex bibl. Galland. tom. 13.), Theodorus Studites (Inspeximus aliquoties ed. in opp. Sirmondii. Par. 1696.). Prae multis vero eminet Iohannes Damascenus, cuius commentarium in epp. Pauli diligenter pertractavimus in ed. Mich. Lequien; item permulta ex sacris eius parallelis adscripsimus.

Ex decimo saeculo:

Praeter Antonium et Maximum, quorum de collectione locorum communium iam dictum est, Photius et Arethas in censum veniunt. Photii certe passim ratio habita est (adhibita ed. Wolfiana librorum contra Manichaeos et aliquoties Amphilochiis apud Ang. Maium) sed saepissime poterat haberi. Aretham vero ad apocalypsin maxima cum cura excussimus. Praebebat nobis commentarium eius editio Oecumenii Morelliana Par. 1630., ad quam addere licebat catenam Crameri, cui quidem paucis exceptis magna est cum priore Arethae editione consensio.

Ex saeculis XI. XII. XIII. praeter Cedrenum, Chrysocephalum, Glycam, Palamam (saec. 14.), Psellum, Suidam, Theophanem, Zonaram, Pseudo-Theodulum (ex Orthodoxograph. Basil. 1569.), qui quidem omnes perraro notati sunt, nominanda sunt tria nomina saepissime in commentarium nostrum translata: Oecumenii, Theophylacti, Euthymii. Hos omnes iis libris ubi aliquid auctoritatis habent diligenter excussimus. Atque Euthymium passim ad evv. ex ed. Matthaeii adhibuimus; Oecumenium vero et Theophylactum (Thph) inprimis ad acta et ad epp. catholicas. Oecumenii editione Morelliana Par. 1630. usi sumus, Theophylacti Veneta editione quam de Rubeis et Finetti 1755 sqq. procuraverunt. Distinguuntur autem ad acta $\text{Thph}^{1.}$ i. e. comm. iam a Sifanio 1557. editus et $\text{Thph}^{2.}$ i. e. comm. e cod. Vat. a Finettio erutus. Utriusque consensionem modo $\text{Thph}^{1.2.}$ modo simplici Thph signifi-

cavimus. Accedit vero etiam passim Thph^{3}. i. e. comm. absque textu e cod. Florentino Medicaeo petitus.

Restat ut de scholiis et catenis breviter dicamus. Scholia undique congessimus, inprimis vero ex iis adsumpsimus cdd. quos Matthaeius excussit. Modo posuimus 237.^{schol} modo schol^{237} etc. Utrumque significat scholium codicis 237. Catenis vero, ut iam supra indicatum est, multum studii impendimus. Semper enim ad manus nobis erant quas recenti memoria (1838 sqq.) Oxonii publicavit Cramer. Differunt quidem ratione et pretio, aliis vel ipsius textus bonitate vel patrum insigniorum excerptis praestantibus, aliis textum vulgarem referentibus nec fere nisi a Chrysostomi commentariis similibusque pendentibus, proptereaque nec nos pariter omnibus usi sumus. Quae ad evangelia spectant, multo minus valent quam quae ad acta edita est anno 1838. Huius ipse textus, ex codice Oxoniensi haustus, quum tantopere excellat, fere ubique ad apparatum adhibitus est. Ex eodem codice fluxit etiam catena ad epp. catholicas, sed non eadem est bonitate. (Per epp. cath. plerumque notatum est „cat^{txt}", cuius loco per acta simpliciter „cat" posuimus.) Ex iis libris qui epp. Pauli complectuntur notabilis est catena in priorem ad Cor. epistulam (a. 1841.), unde plura haurire licebat Origenis nomine, item Cyrilli, Severiani, Theodori Mopsvesteni insignita. Similia nonnulla etiam catenae in ep. ad Rom. (a. 1844.) debemus. Prae omnibus vero gravis est catena in epp. ad Galatas, Ephesios, Philippenses, Colossenses, Thessalonicenses anno 1842. edita. Ea enim parte quae epistulam ad Ephesios spectat multa egregia Origenis fragmenta continet, aliunde nondum cognita, nisi quod Hieronymus commentarium suum in eandem epistulam ad Origenis librum inprimis conformasse videtur. De catena in apocalypsin („Catena in epp. catholicas. Accesserunt Oecumenii et Arethae commentarii in apoc." 1840.) iam supra ad Aretham dictum est. Praeter has vero catenas Oxonienses adhibuimus etiam quae in evang. Marci prodiit cura Matthaeii Victoris nomine (vide supra), item quam in idem evangelium Romae 1673. publicavit Possinus („Catena Graecor. PP. in ev. sec. Marc. Collectore et interprete Petro Possino, qui et adiecit titulo spicilegii commentarium ad loca selecta 4 evv. Accessere collationes Graeci contextus omnium librorum Ni Ti cum XXII cdd. antiquis mss. ex bibl. Barberina."), item quam in Lucam

Ang. Maius 1837. edidit Script. vet. nov. collect. tom. 9. hoc titulo: *συναγωγὴ ἐξηγήσεων εἰς τὸ κατὰ Λουκᾶν εὐαγγ. ἐκ διαφόρων ἑρμηνευτῶν παρὰ Νικήτα διακόνου* etc.[1])

B. LATINI.

Patrum Latinorum lectiones longe plerasque ex magno Sabatarii opere (Bibliorum sacrorum Latinae versiones antiquae, seu vetus Italica, et ceterae quaecunque in cdd. mss. et antiquorum libris reperiri potuerunt etc. Opera et studio D. Petri Sabatier, ordinis S. Bened. e congreg. S. Mauri. Tom. tertius. Par. 1751.) hausimus, in quo quidem singuli loci exscribi solent addita accuratiore librorum unde desumpti sunt indicatione. Nonnullos vero etiam, quemadmodum separatim aut in bibliotheca Gallandii editi sunt, passim examinavimus. Horum nomina sunt: Ambrosius cum Ambrosiastro, Augustinus, Beda, Cyprianus, Faustus apud Augustinum, Faustinus, Gregorius Magnus, Hilarius, Lucifer, Novatianus, Orosius, Pacianus, Petrus Capuanus, Primasius, auctor libri de Rebaptismate, auctor libri contra Novatianum, auctor tractatus antiquissimi in Lucam (capp. 1. 4. 5. 6.) ex Ambr. cod. palimps. ab Ang. Maio eruti, Rufinus, Salvianus, Tertullianus, Victor Capuanus (vide supra ad Vulgatam. Etiam ex Spicileg. Solesm. aliquoties hausimus), Victorinus. Inprimis vero ex his adhibuimus Ambrosii commentarium in Lucam et Ambrosiastri commentaria in epp. Paul., Tertulliani libros adv. Marcionem, Victorini commentaria in epp. Pauli ad Galatas, ad Philippenses, ad Ephesios ab Ang. Maio edita (Script. vet. nov. collect. tom. 3. 1828. p. 1 usq. 146.) una cum scholiis in apocalypsin apud Gallandium (tom. 4.), Bedae retractationes expositionis in act. app., Primasii comm. in apocalypsin (Magn. bibl. veterum PP. etc. tomi 6. parte 2. Colon. Agripp. 1618.), denique tractatum in Lucam (A. Mai. Script. veter. nov. coll. tom. 3. parte 2.)

[1]) Angeli Maii indefessis studiis, praeter hanc catenam atque ea quorum supra variis locis mentio facta est, etiam alia multa debentur litterarum patristicarum incrementa, quae in rem criticam nondum conversa sunt. Ita Graecis litteris addidit multa quae nominibus Didymi, Theodori Mopavesteni, Theodori Heracleotae, Leontii, Polychronii, Theodori Studitae, Nicephori insigniuntur, item Latinis quae Augustini, Hilarii, Alcuini opera supplent. Etiam Athanasii epistulas festales Syriace a cel. Curetono editas Latine versas repetiit.

Afferuntur autem in commentario nostro fere hi:

1. tertii et quarti saeculi: Adimantus apud Augustinum, Ambrosius, Ambrosiaster[1]), Arnobius, Augustinus, Cyprianus (saec. 3.), Faustus Manichaeus apud Augustinum, Faustinus, Firmicus (Iul. Firm. Matern.), Gaudentius, Hieronymus, Hilarius[2]), Iulianus apud Augustinum, Iuvencus, Lactantius, Lucifer, Maximinus apud Augustinum, Novatianus (saec. 3.), item auctor libri contra Novatianum (auct^{novat}), Optatus, Pacianus, Pelagius (item auctor epistulae ad Demetriadem: epist^{demetr}, praeterea Pelagii nomine affertur a nobis quem Sabatier „Scholiasten Hieronymi" dicit), Philastrius, Phoebadius, auctor libri de Rebaptismate, Siricius, Tertullianus (saec. 3.), Tichonius (ad apocalypsin persaepe affertur, sed potius est Pseudo-Tich.), Victorinus. Huc adde ambr^{eser} i. e. tractatus ille apud Maium in Lucam, item, de quorum aetate non satis constat: auctorem de vocatione gentium (auct^{vocat} vel etiam Vocat), auct. de singularitate clericorum (auct$^{sing\ cler}$), auctorem Quaestionum ex utraque Testamento (Quaest), auctorem de promissionibus dimid. temp. (Prom), auctorem operis imperfecti in Matthaeum (Op), auct. de XLII mansionibus (auct^{mans}), item alios similiter indicatos.

Praeterea saec. quarti sunt Orsiesius Aegyptius, cuius veterem Latinam interpretationem praebet Gallandius tomo 5., et Iacobus Nisibenus a Gallandio eodem volumine Armen. et Latine editus. Utrumque ex Gallandio solo hausimus.

2. quinti saeculi: Alcimus, Ecdicius Avitus, Cassianus, Chrysologus, Chromatius, Eucherius, Fastidius, Faustus Regensis, Fulgentius (de Hesychio in Lev. v. supra ad Graecos), Leo Magnus, Marius Mercator, Maximus Taurinensis, Montanus (in collat. Carthag. Cf ad 1 Cor. 4, 15.), Orosius, opus quod inscribitur Praedestinatus (Vincentio Lerinensi saec. 5. adscriptus)

---

[1]) Quis revera auctor fuerit commentariorum in epp. Pauli olim Ambrosio adscriptorum, non satis liquet. Multis placet fuisse Hilarium diaconum, hominem exeuntis fere tertii saeculi. Quem passim Ambr^{ms} (cum Obbario) diximus, idem est quem alibi diximus Ambr^{stven} i. e. ex ed. Veneta, a qua saepe differt ed. Romana cum aliis.

[2]) Praeteriti sunt, sed mallem adhibitos, commentarii Hilarii in epp. ad Gal. ad Eph. ad Philemonem, quibus nuper edendis in Spicileg. Solesm. tom. 1. p. 49 sqq. egregie meruit Pitra.

Prosper, Prudentius, Rufinus, Ruricius, Salvianus, Sedulius, Valerianus, Victor Vitensis, Vigilius Tapsensis (quos sub Idacii nomine scripsit contra Varimadum libros, eodem nomine [Idac] adhibiti sunt plerumque), Zosimus.

3. sexti saeculi: Apringius (sive Aprigius), Caesarius Arelatensis, Cassiodorus (Cass s. Cassiod), Columbanus, Epiphanius (eius nomine qui circumfertur comm. in canticum canticorum perhibetur Latine vertisse Epiphanius scholasticus. Epph sive Epiph^{cant}), Gregorius Magnus, Iunilius, Liberatus, Primasius, Victor Capuanus (Vict^{cap}), Victor Tununensis (Vict^{tun}).

4. septimi saeculi: Martinus papa;

5. octavi saeculi: Beda Venerabilis, Paulinus Aquileiensis.

6. noni saeculi: Claudius Antissiodorensis, Haymo, Hincmarus.

7. duodecimi saeculi: Rupertus.[1])

SUPPLENDA ET EMENDANDA,

ratione inprimis habita editionis nuperrimae codicis B.[2])

In textu lege Mt 9, 30. *ὁρᾶτε*, *μηδεὶς* 10, 9. *χρυσ. μηδὲ ἄργυρον μηδ. χαλκ.* 14, 34. *διαπεράσαντες* 27, 9. *διὰ Ἱερ. τοῦ προφ.* Mc 10, 17. lege (107. 2.) 16. 6. post *τὸν Ἰησ.* adde *τὸν Ναζαρηνόν* Lc. 4, 34 lege *ἡμᾶς* pro *ἡμᾶς;* Ioh 1, 24. lege *Φαρισαίων.* pro *-σαιων,* 16,

---

[1]) In laboribus meis patristicis, ut hos prae ceteris nominem, egregie adiutus sum opibus bibliothecarum Lipsiensium eorumque qui illis praefecti sunt benevolentia. Ex his inprimis me sibi obstrinxit vir cl. Goldhorn.

[2]) His in supplementis eminent codicis Vaticani ad evv Mt Mc Lc et ad act app lectiones ex ed. nuperrima Ang. Maii haustae. Quarum in adnotatione ita versatus sum ut ea tantum indicarem quibus vera codicis lectio vel a Maio vel a C. Vercellone praeberi videbatur, iis praetermissis quibus ex collationibus a nobis adhibitis (vide supra ad B evv) probatum est codicem a vulgari lectione in Maii editione perperam retenta dissentire. Nec magis adscripsimus quaslibet scripturae differentias, ut *ει* et *ι* innumeris locis permutata, de quibus iam supra in universum dictum est pag. LI. Nec magis ubique notavimus a correctore codicis *λημψομαι* pro *λημψ.*, *συζητ.* pro *συνζ.*,

9. ἐμέ 19, 23. lege τέσσερα 21, 25. χωρῆσαι Ro 8, 13. ζήσεσθε 9, 15. Μωϋσῆ pro -σει.

In comm. Matth I, 11. ad ιεχονιας etc cf Epiph^{31sq} 18. B Or^{int} (non item in schedis Grab. et Combef.) χν̄ χν̄. Ibidem et. dom της μη. αυτ. 19. δειγμ. confirmat Eus^{steph} ap Mai^{dis} 21. L* g^{1}. Amb καλεσει II, 2. Δ αυτον pro αυτω et 4. τ. ιερεις 5. L om γαρ 6. verba ουδ. usq. ιουδα E^{ms} tantum habet 10. C αστεραν 13. L ο ηρωδ. 14. D rursus τον παιδα 15. Δ δια προφ. 23. B^{mai} ναζαρετ III, 1. B^{mai} ιωαννης: ita fere ubique 7. Δ om των et 10. ἡ et 14. ερχη 8. D*$_{*}$* om της 9. LΔ εν αυτοις 14. et. Eus^{ps} om ιω. 16. ad αυτω adde P IV, 2. et. syr^{cu} om κ. νυ. τεσσ. 13. Δ om εις et 23. πασ. νοσ. και 14. D τ. προφ. του 15. et. L γαλιλαιας 16. lege D it^{pm} οι καθ. omisso και 21. Δ εκειθ. ολιγον V, 11. lege praem ψευδ. pro add ψ. 12. K om τους sec 14. Δ νμ. δε 19. Δ om των sec, M bis τ. θεου pro τ. ουρανων, D al d g^{2}. Chr Op om ος usq ουρ. 20. B^{mai} νμ. η δικ., L περισσευσει, Δ -σαι 21. L φονευσει 23. L προσφερεις et 26. εως αποδωσις 28. Δ om αυτην sec 29. L om και βαλε 30. Δ κοψον, G confirm. βλ. ε. γ. 31. et. G ερρηθη item 43.;

κραββατου pro κραβαττ., χθες pro εχθ., τεσσαρων. pro τεσσερ. etc substituta, quae nec ubique a se notata testatus est ipse Maius. Ceterum non ipsis nobis licebat haec supplementa accurata editionis Maianae collatione conficere, sed utendum erat amici opera, cuius diligentiae etsi satis confido, tamen nonnihil praeteritum vix dubito. Praeterea vero in supplendis lectionibus adiuti sumus cl. Tregellii editione evv. Matthaei et Marci. De lectionibus fragmentorum M ad 1 Cor 15, 52 — 2 Cor 1, 15. male in comm. praetermissis iam supra dictum est. Ceterum ex hoc indice apparebit, commentarium nostrum, quamvis longe multisque modis perfectior sit omnibus similibus ad hunc usque diem editis, tamen non eam perfectionem habere ut nihil usquam praetermissum sit. Quod etsi inprimis ad eiusmodi lectiones spectat quas minimum valere in promptu sit, ut omissiones articuli in solo cod. Δ (per ev. Mt) vel alia similia ex uno alterove cod. solo vel fere solo petita, quae cuncta promiscue referre nec propositum erat ab initio, tamen sunt etiam quae pro instituto nostro non debebant praeteriri. Quae quidem plerumque excludenda in ipsorum utentium commodum iudicaverim, iam supra p. XXVI. significatum est. Exemplis ibi allatis addo eiusmodi ut Mt 12, 42. βασίλισσα - κατακρινοῦσιν in U, quemadmodum etiam G ab αυτην v. 41. ad αυτην v. 42. transilit; ibidem v. 46. Δ* η μητηρ μου et D* Mt 15, 27. κυναριων pro κυριων (similia saepe, ubi prima manus inepti aliquid ex manifesto errore dederat omisimus), Mt 15, 14. ἐὰν ante ὁδηγῇ a F praetermissum, Mt 18, 9. ει οφθαλμ. in Δ pro ει ο οφθ., Mt 15, 32. σπλαχνιζωμαι ex L aliisque. Haec igitur exempla id quod volo satis probabunt.

G add οτι 32. L γαμησει 33. LA 1. 209. aℓ om τω 39. et. G επι et σου σιαγ. 41 sq et. G αγγαρευση et διδου VI, 2. et. L ποιεις 3. L την ελεημ. 6. post εισελθ. adde | , X confirm. ταμιειον 7. et. syrcu υποχρ. 10. D* a b c Tert Aug1 om ως 15. M ο πατ. υμ. ο ουρανιος 18. D ινα pro οπως, Δ om σου sec 28. B 33. κοπιουσιν VII, 6. Ms al δοτε 11. Δ om ὁ sec et 22. τη 14. B*mai add δε ante στενη, dele „al1 om" 18. L ουδε παλιν 22. Z fortasse habebat μοι ante ερουσιν, ut itpm 25. B ηλθαν 28. M 91. arm παντας τ. λο. τουτ., Δ 1. 118. Or Eusdem παντες οι VIII, 4. et. M αλλ, item ς (non ς*) 5. et. V om αυτω, et. 33. χαφαρν. sed Z hiat 8. G al ειπεν pro εφη, U υπο μου 10. et. V ηυρ. 13. fin. lege ευρεν pro -ραν 27. et. Eusdem αυτ. υπαχ. 33. ven απαντα IX, 1. Δ τ. πο. ιδι., italiq in civitatem iudeae 6. D 33. vv mu o υι. τ. ανθ. εξ. εχ. 9. et. go μαθ., B** ματθ. 10. D vv mu om και sec 27. et. GU υιος, tum c** υιε X, 8. et. F εκβαλετε 11. K εν αυτη τις 13. et. L ει pro εαν 19. B*mai λαλησητε sec loco 28. B*mai φοβηθητε, tum φοβεισθε ? XI, 4. B*mai ιωκνει 5. dele „(vdtr)" 9. προφ. ιδειν et. Or (cf ad Lc) catox 13. B*mai επροφητ. 14. B**mai -σθε, B*mai ηλειας. 25. D απεκαλυψες, item 18, 15. εκερδησες XII, 4. LA μονον 7. Δ ουχι pro ου 18. D εις ον ηρετ. 23. lege: Dgr* add οτι 29. Δ vv aliq τις ante δυν. pon, pro r lege Δ 48. et. Z λεγοντι 49. et. Δ om αυτου sec XIII, 6. L ευθεως εκαυμ. 8. D εδιδουν 13. B*mai* συνιουσιν ** -ιωσιν? 16. et. D om οι 22. B*mai* συνπνιγει 28. Δ inepte συλλεξουσαν 40. K om εν 41. Δ om τους pr, F om αυτου pr 44. D τις pro ανθρ. 47. et. K συναγουση 51. M παντ. ταυτ. 52. et. G εκβαλει 56. Δ παρ ημιν 57. et. Or λεγει, C ιδια πατρ. αυτου XIV, 3. X om τη 15. Δ χωρας pro χωμ. 17. et. K εχωμεν 18. F ειπ. αυτοις 34. B γεννησαρετ 36. Δ om του sec XV, 3. et. e om αυτοις 7. B*mai* επροιφ. (ε sec vdtr delendum) 9. Δ om με 24. U* om τα sec 25. Δ αυτον 39. B*mai ενεβη XVI, 2. D itmu om αυτοις, dele B ad πυρρ. 9. et. Δ μνημ. οτε 12. B*mai αλλ 13. lege H pro G primo 14. et. 33. ειπαν (idem codex saepius ex collatione Treg. eiusmodi confirmat), ita et. 17. om ὁ 18. Δ pon δε post σοι, Δ κατισχυουσιν 19. et. B*mai c** al syr et syrcu om και pr 21. B*mai ο ις, dele „al pauc", et. B*mai add χς, et. vv mu γρα. κ. αρχ. 23. et. Victant (ex catt) μοι ει 26. et. H κερδησει 27. Δ om ὁ XVII, 1. B*mai καθ 2. H εγενοντο 3. B*mai συνλ., atque sic scribendum erat 4. H al om ὁ, lege Δ pro D ad μωσ., B με. ηλ. 12. Δ om αυτον, B*mai αλλ 15. B*mai* μου τ. υι. μου 17. K*L al ανεξωμαι 19. B*mai* καθ 20. et. H εχετε, Δ κοκον 21. lege 17, 19 pro 16, 19. 25. V om λεγ. Ναι, et. arm al τινος, Δ om αυτων 27. et. G om δε XVIII. 4. Δ om ὁ 6. Z ap.

Treg. μυλος..υλικος 8. υ al Chr$^{mosc\,5}$ καλον γαρ 10. κ om μου 11. α om ὁ 15. β ap. Bart αμαρτησει, sed B^{mai}-ση 17. L om σοι 21. ΒΗΑ al αμαρτηση 23. α om μετα 25. α om ὁ, B^{mai} om αυτου post γυν., non prim XIX, 14. et. κ add αυτοις 18. et. κ om το 20. α om ὁ 24. των ουρ. confirm. et. Eus^{ps} 28. et. B$^{mai\,*}$ παλινγ.: ita edendum erat XX, 4. ante 13. excidit c 5. B^{mai} om δε sec? 10. D it vg ελαβ. δε και 16. L om οι bis 20. υ μετα των δυο 21. L ο δε ις, κ hiat ad ουτοι, κ om δυο 22. ς (non ς^{e}) ex err. αποκρ. ο δε, pro κ* lege D* 23. z^{vdtr} om και 32. B^{mai} om ὁ, Γ αυτοις XXI, 1. α om εις sec, dele ν ad βηθσφ. 3. D* εχ. χρ. 6. ϝ om δε 8. κϝ om εν sec 9. α om οι tert 11. et. D om ὁ sec, ς^{e} et B^{mai} ναζαρεθ 31. α om ὁ pr 32. α om ημεις usq αυτω, lege D e pro D c 36. D παλιν ουν 41. L αναλωσει XXII, 8. α Or om εστιν 14. L 1. οι (et. Or^{1}) κλητ. et οι εκλ. 24. in margine lege Deut 25, 5. 27. et. e om παντ., B^{mai} om και 29. sv al mu om αυτοις 30. D αλλα, κ*^{vdtr} om τ. θεου 35. α om και pr 37. B^{mai} om τη ante ψυχ. 43. α om δαυειδ 23, 4 mg lege Lc 11, 46. 23, 6. et. arm om δε 44. B^{mai} om ὁ 45. B^{mai} καλ. αυτ. κυρ. XXIII, 13. α arm om γαρ 14. α om υποκρ. et τας 26. et. α εσωθεν, α om το sec 29. Η* om τ. δικ. XXIV, 3. B$^{mai\,*}$ καθ 9. lin. 2. lege ς^{e} pro ς 22. lege κ om αι sec 29. et. Eus^{ps} εκ 39. α 83. al aliq εως ου 43. D 230. om αν sec 45. Γ 36.^{ev} καιρω αυτων XXV, 8. α om αι sec 9. L αυτεως 10. L al om αι 14. α* δουλ. ιδ. 16. Β* ηργ. certum, item 69. 27. L αν εγ. εκομ. 45. υ αποκριθ. και XXVI, 21. ν αμ. δε λεγ. 24. B^{mai} om αυτων 29. B^{mai} om οτι, ε hiat ad γεννημ. 52. κ om τοτε 53. ad λεγεωνων vide supra pag. L 62. ς ἀποκρίνῃ; τί 65. lin. 1. dele „cop sah" 67. et. β εραπισαν XXVII, 3. B^{mai} om τοις sec 4. et. 33. ειπαν 13. B$^{mai\,*}$ οσα, D* τοσα 29. et. Η εθηκαν 41. B^{mai} om δε 42. lin. 1. lege Gb' 46. B^{mai} σαβακτανει XXVIII, 10. B^{mai} ο ις?

Marc. I, 2. lege „In LXX α" pro „—β" 5. β ιεροσολυμειτων, ut edendum 7. α om οπ. μου 16. 17. Β*^{mai} αλεεις 38. B^{mai} και εκει 45. β αλλ II, 4. Β* teste Verc. κραβαττον, „item infra" 8. β om αυτοις, L om ταυτα 16. Β**^{mai} κ. των τελ. priore loco, tum B^{mai} με. των τελ. κ. των αμ. εσθ. 23. L om τους III, 1. B^{mai} και ην εκει? 17. B^{mai} ονομα 19. B^{mai} ερχεται 27. G διαρπασῃ IV, 2. B$^{mai\,**}$ add το 8. B^{mai} εις, tum bis εν: ut L 21. G υποτεθη η, et. 33. 69. υπο 28. B$^{mai\,*}$ ειτ εν σταχυν et ειτ εν πληρες 36. et. α ησαν 37. D vv aliq εγενετο 38. permuta „Lc" et „Mt" 40. L ελεγεν V, 4. α δησαι pro δαμασ. 6. B^{mai} αυτον β. Α*G om γαρ 12. lin. 4. dele α post κ 15. lege ΒLΑ pro ΒCΑ VI, 5. lin. 2. post „ς (Ln)" adde ηδυν. 11. α om

εκειθεν 27. lege om pro etc 31. Bmai *καθ 37. Bmai δωσωμεν. 39. Bmai* εν τω 41. D b c κατεκλ. (L εκλ.) τ. πεντε αρτ. 44. lin. 1. post om add ησαν 45. Bmai βεβσ. ? VII, 26. Bmai εκβαλη VIII, 15. Bmai και της 20. Bmai οτε ut L 23. Bmai βλεπεις 31. V om αυτους 35. Bmai τ. εαυτ. ψυχ. deinde τ. ψυχ. αυτ. et 37. της ψυχ. εαυτου 37. Bmai δοι ο ανθρ. IX, 4 et 5. Bmai μωυσει 7. et. H* αυτους 9. lege A pro D ad παρηγγ. 22. et G add κυριε, item I post δυνη 28. Bmai καθ X, 24. l. 3. lege pl pro pler, l. 4. dele KGK 25. K om την, Bmai εισελθ. pro διελθ. 27. B παρα θεω bis 35. lege BL ιωαννης pro M ιωανης 36. B με ποιησω 39. B* δυνομεθα 43. l. 5. adde G ante al5 51. Bmai ραββουνει 52. Bmai ηκολουθει? XI, 3. A ειπη υμιν, K om και sec 15. mg lege 12—16. 22. Bmai o ις XII, 4. Bmai* ητειμασαν, **ητιμασαν 5. Bmai αποκτεννυντες? 14. Bmai αλλ 26. lege D pro B ante 18.ev 27. dele x prim loco 32. lin. 4. dele al7 sec loco XIII, 8. Bmai επ εθνος, και ταραχαι: de Orint cf ad Lc 21, 11. 21. Bmai πιστευετε 34. lege B bis εαυτ. XIV, 9. Bmai εαν 10. Bmai ισχαριωθ 14. lin. 5. adde ς ante om 27. Bmai διασκορπισθησονται 31. Bmai om δε sec 38. Bmai προσευχετε 41. adde G ad το λοιπ. 45. adde 49. ad -ββι 49. Bmai εκρατει 54. Bmai συνκαθ. ut edendum erat 55. Bmai* ουκ 61. Bmai** ος δε, excidit I ad ουδεν απεκριν. 72. et. B*mai τρεις XV, 6. B* ον παρητουντ. 8. Bmai om αει 16. Bmai συνκαλ. ut edendum erat 21. Bmai ινα σταυρωσωσιν αυτον? 31. Bmai om δε 34. B ζαβαφθανει XVI, 9. aethedd 2 (teste Treg. ex P. Platt) habent (fere ut k) „Et quum perfecissent dicere omnia quae praecepit Petro et suis, et postquam apparuisset iis dominus Iesus ab ortu solis usque ad occasum, dimisit eos ut praedicarent evglium sanctum quod non corrumpitur, in salutem aeternam."

Lucae I, 3. B εδοξεν, quod edere praestabat 13. Bmai* ιωαννην, **ιωαννην: sic. 63. Bmai om το 67. B*mai επροφ. Ex Chron supplementa lectionis peti possunt p. 372 sq ad 1, 26—38. p. 381. ad 2, 21—35. p. 380. ad 2, 1—11. II, 13. B*mai ουρανου 14. B*mai ευδοκιας 36. Bmai* ανδρος,** του ανδρ. αυτης. Ibidem lin. 4. lege ανδρ. pro ανθρ. 39. Bmai παντα III, 19. Bmai πον. ο ηρ.? 20. B teste Verc. om και sec 23. Bmai om ὁ et?? του pr. Chron 457 sic: ωσει ετ. τρι. αρχ. ειναι ως ενομιζ. υι. του ιωσ. τ ηλει etc 24. Bmai ματθατ 31. Bmai μετταθα? 32. Bmai ιωβηλ 33. Bmai om τ. αμεινασθ.? 37. Bmai* μαθθουσ. IV, 2. lege AB*LA 9. Bmai om ὁ 27. Bmai* ελεισαιου, **ελισαιου 40. Bmai απαντες V, 17. Bmai και οι νομοδ. 26. Bmai* ειδ.,*ιδ. 34. Bmai ο δε ις 36. Bmai το επιβλ. ut CLX VI, 4. ante οις excidit D, lin. 12. pro Ir..lege Irint 5. Bmai om και sec 6. Chron 396 sq con-

firmat *δευτεροπρωτω* et explicat 7. D om *δε* 15. lege „*και* ante *μαθθ.*“ 23. Bmai *ε. τοις ουρανοις* 34. Bmai *δανεισητε* et *δανειζουσιν* male ut vdtr 36. lin. 4. lege „om *ουν*“ VII, 6. Bmai *ο* (?) *εκατον-ταρχης* 11. Bmai *εν τω εξης* 12. Bmai *και αυτη ην* 16. Bmai *παντας* 32. Bmai om *υμιν* sec 34. Bmai *εσθιων*? 29. Bmai *ο προφ.* 43. Bmai om *ὁ* ut L VIII, 3. et. Bmai *ιωαννα* 6. Bmai *επι πετραν* 9. Bmai *αυτη ειη παραβ.* 13. Bmai * *αυτοι*, **ουτοι 16. Bmai *αλλ* 19. Bmai *παρεγενετο* 26. Bmai *-περα* 31. Bmai *παρεκαλουν* 51. Bmai *ελθων* et *τινας* IX, 10. Bmai *συνεχωρ.* 23. Bmai * *απαρνησ.*, **αρν. 47. Bmai *ειδως* 48. Bmai *εαν* pr, *αν* sec loco 50. Bmai *ειπεν* sine *και* et *δε*? X, 2. Bmai *εκβαλη* 4. Bmai *μη* pro *μηδε* 8. Bmai om *δ'* 13. Bmai *βηδσ.* **βηθσ., lin. 5. dele ita Mt 19. Bmai *αδικησῃ*, Bmai * *ενγεγρ.* 22. lin. 3. B certum 36. Bmai *τουτ. των τρ. πλησ. σοι δοκ. σοι* ? 39. Bmai* *μαριαμ*, Bmai** *παρα*, Bmai* $\overline{\iota\upsilon}$ 40. Bmai** *-λιπεν* 41. Bmai* *ο* $\overline{\iota\varsigma}$, ** *ο κυρ.* ? XI, 2. harl* *pater noster qui in caelis es*, harl** ut vg; gat *pater noster*, mm *pa. sancte*, praeterea c. vg conveniunt 8. Bmai *φιλ. αυτου* 20. Bmai ut CLR 33. Bmai om *δε*, Bmai *φως* 42. Bmai *ταυτ. δε* 53. ad ς (Ln) *λεγοντος* etc adde „c. A(D)EGHKMSUV(X)ΓΔΛ al pler (it) vg almu“ XII, 8. Bmai** *-γησῃ* 18. Bmai om *μου* sec ut T^{s} 38. lin. 6. Bmai *δευτ. καν εν* 49. dele υ pri loc 53. Bmai *επι θυγατερα* 54. dele Δ pri loc, Bmai *επι δυσμων* ? et *οτι ομβρ.* XIII, 2. Bmai *ταυτα* 25. Bmai *αρξεσθε* 27. B *εργαται* certum, ad *της αδικ.* dele L 31. Bmai* *προσηλθαν* XIV, 1. Bmai om *των* sec ? 5. Bmai *πεσειται* et om *τη* XV, 5. *αυτου* XVI, 1. Bmai* *οικονομους* 14. Bmai om *και* pr 31. Bmai *μωσεως* h. l. XVII, 10. Bmai* *ωφειλ.* **οφειλ. 23. Bmai *η ιδου ωδε* 24. *η αστραπη αστρ.* teste Verc. 28. Bmai *καθως* 34. Bmai *ο εις* ? XVIII, 13. Bmai *εαυτου* 15. mg adde Mt 19, 13—15. Mc 10, 13—16. 19. Bmai „expungitur *ὁ*“ 20. Bmai *ψευδομαρτυρης* 25. ad *διελ-θειν* adde: „ita Ln“ 35. Bmai* *ιερειχω* XIX, 4. Bmai *συκομορεαν* 8. Bmai* *ημισια*,** *-σεα* 29. *βηθανια* 36. Bmai *εαυτων* XXI, 12. Bmai *εις τας* et 13. om *δε* 24. Bmai* *μαχαιρης* 30. et. B *γεινομ.* (ut innumeris locis) et* v. 34. *κρεπαλη* XXII, 26. Bmai* *γεινεσθω*, ** *γιν.* 27. Bmai *ειμι* post *υμων* 39. Bmai *και* sec „superadditur“, item v. sq. *εισελ-θειν*, B ex Wo. Ceph. certum 42. Bmai* *γεινεσθω*, ** *γιν.* 66. et. Bmai* *πρεσβυτερειον*, Bmai confirm. Wo. Ceph., dele Δ ad *αυτων* XXIII, 12. Bmai$_{L}$ *πρ. αυτους* 15. Bmai *ανεπεμψεν* 20. Bmai *παλιν δε* 32. Bmai ut D 35. Bmai om *ὁ* ante *εκλ.* 38. Bmai om *Ὁ* 51. B* certum XXIV, 1. Bmai* *ηλθαν* 3. lege „absque *τ. κυρ.* $\overline{\omega}$“ tum „absq. *τ. κυρ.*“ 10. Bmai *ησαν*, ibidem Maius testatur „*ιωαννα* c. dupl. *ν*“ 15.

B^{mai*} συνζητειν αυτους ιϛ̄ 17. L και εστησαν 21. B^{mai} ελπιζαμεν 27. B^{mai} εαυτου 32. B^{mai} om εν ημιν

Ioh. I, 3. et. c* ο γεγ. c. sqq coni VIII, 39. Al. Buttm. graviter defendit εστε sequente εποιειτε sine αν in Stud. theol. et crit. 1858. p. 474 sqq IX, 10. adde A ad σου XII, 47. adde U ad και μ. πιστ. XIII, 38. dele D ad τρεις XIV, 28. Al. Buttm. l. l. defendit ει αγαπατε XV, 8. adde A ad γενησθε.

Act. I, 16. lin. 6. lege omn 21 mg lege 108 pro 103 26. B^{mai} συγκατ. II, 22. mg dele „Ro", B^{mai*} ιστραηλειται, ** ισρ. 26. B^{mai} επ 31. B^{mai*} ενκ. 37. B^{mai} ποιησωμεν III, 11. B^{mai} σολομωντος? 12. B^{mai*} ιστραηλειται,** ισρ. 25. B^{mai} υμων IV, 4. lin. 4. lege ς praem ωσει 6. B^{mai} ο αρχ. 10. B^{mai*} ιστρ. 16. B^{mai} ποιησωμεν 18. B* om του 20. B^{mai} δυνομεθα et* οιδαμεν? 21. B^{mai*} κολασωσιν 32. B^{mai} om et. ἡ sec, * ελεγον V, 17. B^{mai*} ζηλους 21. B^{mai*} παραγενομενοι VI, 3. επισκεψωμεθα 5. B^{mai*} τειμωνα VII, 8. B^{mai} om ὁ sec 10. B^{mai*} οικ. τουτον pro οι. αυτου 33. lin. 4. lege „(*ου) lo^{ti}" 38. B^{mai} δουν. υμιν 42. B^{mai} „εν τη ερ. in mg" 57. διενοιγμ. VIII, 7. πολλοι: ita Ln 9. B^{mai**} το εθος IX, 22. B^{mai*} συνεχυννεν X, 11. B^{mai} καθειμενον 24. B^{mai*} αυτους pro αυτου XII, 2. B^{mai*} μαχαιρη 3. B^{mai} om αι 8. B^{mai*} υποδυσαι 13. B^{mai**} προηλθ. XIII, 26. B^{mai} ημιν ο λογ. XV, 7. B^{mai} ζητησεως 20. B^{mai} αλλ 32. B^{mai} επεστηριξαν XVI, 11. B^{verc} νεαν πολιν 12. B^{mai*} κολωνια 17. B^{mai} εκραζεν 34. B^{mai*} πανοικει XVII, 7. B^{mai} ετ. λεγ. ειν. 18. B^{mai*} επικουριων, B^{mai} στωικων 20. τινα θελοι 28. B^{mai} ημας XVIII, 3. B^{mai} ηργαζοντο 7. B^{mai**} om τιτιου XIX, 16. B^{mai**} εφαλλομ. 24. B^{mai*} τεχνειταις 37. B^{mai} ημων XX, 3. B^{mai*} γνωμης 5. et. B* προσελθ. 9. B^{mai} καθηζομενος?? 11. B^{mai} om και pr, *αχρι** αχρις 13. B^{mai*} προσελθ. 15. B^{mai*} αντικρυς,** -κρυ 16. B^{mai**} κεκρικε? 36. B^{mai*} προσευξατο XXI, 16. B^{mai} μνασω 31. B^{mai*} συγχυννετ. XXII, 5. B^{mai*} πρεσβυτερειον 10. B^{mai} εντετακτ. 21. αποστελω XXIII, 7. B^{mai*} επεπεσ., **επεσ. 16. B^{mai} την ενεδραν? Ibidem adde: παραγεναμενος c. B*.. ς (Ln 49.) -νομενος c. rell. ut vdtr 29. B^{mai*} ενκαλ. 34. B^{mai*} επαρχειας XXIV, 14. B^{mai} τοις εν τοις et 24. χν̄ ιϛ̄ sic XXV, 10. B^{mai} εστως επ. τ. β. κ. εστως?? 13. B^{mai} ασπασαμενοι 15. B^{mai*} ενεφανισθησαν 20. et. B^{mai} om εις pr 25. B^{mai*} κ. αυτ. δε του παυλου XXVI, 7. B^{mai} εκτενεια, 22. μωσης, 25. αλλ, 30.* συνκ., lin. 4. lege GH al pl XXVII, 2. lin. 1. lege BGH, B^{mai} πλ. εις τους κατα? 14. B^{mai*} ευρακλυδων et^{verc*} ευρακυδων: utrumque ut vdtr male 16. B* υποδραμουντες

Iac. II, 13. dele „(et. B vdtr ap Btl)".

1 Pe I, 3 sq. lege: ς^{e} (non ς Gb Sz) *αναγενν. υμας* c. min pauciss; contra v. 4. et ς et ς^{e} (sed non Gb Sz) tenent *ημας*.

Rom. II, 15. dele g sec loco IX, 5. adde quod ς Gb Sz *ὁ ὤν* etc cum *ὁ* $\overline{\chi\varsigma}$ conjg. Ad 9. lege: *ο λογ. ουτ.*: D(item $\aleph^{vd1r}$) om *ὁ*. Cf ed. meam codicis D p. 599. 26. lege $\aleph^{*}$ f am om *αυτοις* XI, 21. post B adde al mu 22. dele bis „K" XIII, 1. lin. 3. dele *θεου* XVI, 2. adde: et. E (cum D^{**} et ***) add *πολλων* omissis perperam *προστ. εγενετο* (teste Gb in Symb. p. 82.)

1 Cor. II, 2. adde L ad *ειδεναι τι* 16. dele g priore loco IX, 9. lege Gb′ pro Gb^{o} XIII, 8. *ου πιπτει* testatur And^{p} in prologo sed And^{a} *ουκ εκπιπτει* 2 Cor. V, 17. lege K pro D VII, 1. et. DK *αγιοσυνην* XII, 3. dele „Or" ad *εκτος*, et scribe Or$^{int\ 694}$ ad *ουκ οιδα* pro „Or"

Supple M ad haec:

1 Cor. XV, 52. *εγερθησονται* 55. ante *το νικ.* habet *αδη* 57. *δια* $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ *του κυρ. ημων* XVI, 2. *σαββατων, εαν, ευοδωθη* 3. *εαν* 4. *αξ. η* 6. om *και, ου εαν, πορευομαι* 7. *ελπ. γαρ, επιτρεψη* 8. *επιμενω* 11. *προπεμψ. ουν, προς με* 12. *απολλω, θελημα ινα ελθη προς υμας* 12 sq inter *ευκαι-* et *καταιουσθε* nihil liquet 15. *στεφανα* absque additamento 16. om *και* post *ινα* 17. *φουρτουνατου, υμετερον, αυτοι*, 19. *ασπαζονται, πολλα εν κυριω* ut etiam 17. 74., *πρισκα* 22. *τον κυριον, μαραναθά* 23. $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$. Praeterea pro 64. scribe M 1 Co 15, 54. 55. 16, 6. 10. 24. 2 Co 1, 10. (lin. 11.) 11. 12. (lin. 2.) Subscriptum nihil habet.

2 Cor. I, 1. inscriptum est: *η πρ. κορ. β′ επιστολη εκτεθεισα ως εν πινακι.* 1, 1. $\overline{\chi\upsilon}$ $\overline{\iota\upsilon}$ 3. om *ημων* ut et. Hil Amb 5. *του* sec 6. c. „AC al^{10}" etc facit 7. *ως* 8. *υπερ, υπ. δυν.* ante *εβαρ.* 9. *αλλ* 10. *ερρυσ., και ρυεται, και ετι* ut „ABC^{sic}" etc (lin. 11.) 11. *ημων* 12. *του θεου* et *και ουκ* 13. *οτι και* 14. add *ημων*, add $\overline{\chi\upsilon}$ 15 *προτερ.* ante *ελθ., πρ. υμ. ελθ.* Post *ινα* deficit.

Phil. I, 8. adde L post FK ad $\overline{\iota\upsilon}$ $\overline{\chi\upsilon}$ IV, 9. ad *ιδετε* scribe D^{**} pro D^{***} 1 Tim. III, 16. et. ar^{vat} habet *ος*, non *θεος*

Heb. I, 8. lin. 6. lege „al ut vdtr omn pp ut ante" XI, 15. Al. Buttm. l. l. defendit *μνημονευουσιν* XII, 22. lin. 9. lege *frequentium*

Apoc. VI, 13. ad *με. αν.* lege And^{a} et P pro And XI, 12. lin. 3. lege Ln$^{ed\ min}$

Leviora ut Mt 16, 18. *ᾅδου* pro *ἅδου* Mc 14, 60. *οὗτοι σου* pro *οὗτοί σου* per se clara erunt.

Pag. LI. lin. 7. lege erant. Ad LXII. adde quod *ῤῥ* prorsus invita cdd. auctoritate edi consuevit; item ad LXXI. quod et. go cum a b e etc facit. Ad CCXXIX. de syr^{bu} vide ad fin. compendiorum.

SCRIPTURAE COMPENDIA ET SIGNA.

ς i. e. ed. Elzev. 1624. unaque ed. Rob. Stephani a. 1550. Quae ubi differunt, ς est Rob. Steph, ς^{e} Elz. Praeterea ς complectitur simul Gb et Sz ubi Gb et Sz ab Elz. non differunt. Ubi est ς (=Gb8z) i. e. Gb Sz eandem mecum lectionem tuentur, nisi aliter adscriptum est.

Gb i. e. in evv. Griesb. ed. 3. a Dav. Schulzio procurata 1827; in reliquis vero libris significat Gb ed. 2. a. 1806.

Gb^{0} significat omissionem Gbchio probabilem visam, item Gb^{00} omissionem eidem maxime probabilem visam.

Gb$'$ significat lectionem a Gbchio commendatam, item Gb$''$ lectionem eidem inprimis commendatam.

Gb† sign. aliquid a Gb cum aliqua dubitatione in textum receptum.

Sz i. e. Scholzii ed. 1830 et 1836.

Ln i. e. Lachmanni ed. maior 1842 et 1850. Ln^{min} i. e. ed. minor stereotypa. Ubi est Ln[καὶ] etc significatur aliquid a Ln uncis inclusum. Ubi Lachmanni nulla mentio fit, consentit mecum.

49. i. e. editio Tischendorfiana a. 1849.

aldin per priora capp. Iohannis sign. editionem ab Aldo susceptam Venetiis a. 1504.

$\overline{\iota\varsigma}$ $\overline{\chi\varsigma}$, $\overline{\iota\omega}$ $\overline{\chi\omega}$ etc i. e ἰησους χριστος etc.

al i. e. alii: al mu i. e. alii multi: al pm i. e. alii permulti: al pl i. e. alii plurimi: al pler i. e. alii plerique: al longe pl et al longe pler i. e. alii longe plurimi et alii longe plerique: al sat mu i. e. alii sat mu.

aliq i. e. aliquot vel aliquoties.

c. i. e. cum sive auctoritate. Ita „Gb^{0} c. A" i. e. Gb omittendum censet auctoritate codicis A.

et. (cum puncto) significat etiam.

c. ast sive c.*, item c. ob. spectant inprimis ad Syram Heracleensem, de qua vide supra.

add i. e. addunt addit addo, item om i. e. omittunt omittit omitto.

diff i. e. differunt, item var i. e. variant.

dis i. e. diserte, ut Or^{dis} i. e. Origenes diserte testatur.

dist i. e. distinguit, distinguunt.

cd cdd i. e. codex codices; ed edd i. e. editio editiones.

e sil i. e. e silentio collatorum; s^{sil} i. e. s ita habere videtur quoniam collatores non testantur contrarium.

leg vel similiter i. e. legitur.

mg i. e. in margine: mg eccl i. e. margo cum notis ecclesiasticis.

omn i. e. omnes.

pon i. e. ponunt ponit pono, item perg i. e. pergunt etc.

praem i. e. praemittunt etc; transp i. e. transponunt etc.

min i. e. cdd. minusculi, item unc i. e. cdd. unciales.

pp vel patres vel locos parallelos significat. Utrum valeat, quovis loco clarum est.

rell i. e. reliqui. vv i. e. versiones. vdtr i. e. videtur.

$^{1\ 2\ 3}$ etc sunt numeri cardinales, ut al^5 i. e. alii quinque; ubi est Or^2 etc, significatur bis etc. Contra $^{1.\ 2.}$ etc sunt num. ordinales.

* ** *** significant primam, secundam, tertiam manum etc. *$_{*}$* signum. manum quae deperdita plura supplevit.

* ubi locis parallelis in margine adpositum est significat libros V. T. Lectiones LXX interdum ex cdd. afferuntur, ut AB etc. Ibi est etiam FA i. e. cod. Lips. Friderico-Augustanus saeculi quarti.

= i. e. excepto exceptis.

Alia plura iam supra indicata sunt, ut $2.^{pe}$ i. e. codex Petropol. nr. 2. in ed. Muralti signatus; ut c^{scr} i. e. codex c apud Scrivener; ut $47.^{ev}$ i. e. evgliarium nr. 47; ut Amm^{cat} i. e. Ammonii locus in catena allatus. Praeterea omnium testium criticorum compendia ex catalogo subsidiorum criticorum clara erunt. Adde: arr^{mich} $aeth^{mich}$ i. e. arr aeth quemadmodum in exemplari suo Millianae ed. adnotavit Bened. Michaelis. Cf. supra p. XX. Quam ab initio ev. Mt respeximus ed. Syr. signo „syr^{bu}“, a. 1815. prodiit Broxbourne: „Evv. sancta nec non act. app. Syr. cum interpr. Lat.“ (in qua Buchanani partes fuisse mihi relatum est.) Differt igitur a „N. T. Syr.“ etc quod prodiit 1816. (curis Sam. Lee.) Utramque publicavit soc. Bibl. Reliqua vero explicatione non opus habebunt.

BREVIS PROLEGOMENORUM INDEX.

Praemittitur notitia itinerum meorum cum nominibus fautorum VII—XII

De meis circa antiquos testes laboribus . . . XIII—XXVII

Primum circa codices Graecos. Libri mea opera in oriente detecti XIII sq. a me editi XIV. transscripti atque ex parte mox edendi XIV sq. collati XV. De reliquis principalibus edd. XVI sq. De edd. minusculis XVII. Secundum circa versiones: circa edd. Italae et Vulgatae XVII—XIX. versionem Syriacam, Aegyptiacas, Armenicam, Arabicas, Aethiopicam, Gothicam, Slavonicam, Anglosaxonicam, Francicam XIX—XXI. Tertium circa scriptores ecclesiasticos Graecos et Latinos XXI—XXV. De notationibus patristicis XXV. Quartum circa editiones XXV sq. De notatione auctoritatum. Indicii saepe rationem esse redditam XXVI sq.

Explicatur de legibus in recensendo edendoque textu observatis . . . . . XXVII—LXIII

Caute iusteque pensanda lectionum antiquitas XXVIII. Antiquissima textus corruptio XXIX sqq., minuta inde codicum ABC similiumque auctoritas XXXI. Cdd. unciales secundi ordinis, non corrupti inter saec. 4 et 8. XXXI sq. Leges criticae quinque exemplis illustratae XXXII sqq. Constantia in recensendo. Proprietates codicum. Classes textus: XXXIV sq. Librariorum errores. *ὁμοιοτέλευτον*. Itacismus. Per correctores corruptio: XXXVI sqq. Corruptio ex locis geminis et N. et V. Testamenti: XXXIX sqq. Rationes quas vocant internae: XLII sq. Dialectus Alexandrina in N. T. falso suspecta. Dialectus Ni Ti ex antiquissimis haurienda edd. XLIII sqq. De orthographicis: XLVI—LIV. De iis quae ad formationis doctrinam pertinent: LIV—LX. Declinatio nominum LIV sq. Augmenta verborum. Formationes temporum insolentiores. Syntaxis: LV sqq. Verba composita et simplicia LIX sq. De accentibus, spiritibus, interpunctione etc LX sqq.

De recensionibus textus antiquis . . . . . LXIII—LXXI

De ordine singulorum Ni Ti librorum . . . . LXXI—LXXIV

Eusebii de sectionibus Ammonii suisque canonibus epistula . . . . . LXXIV—LXXV
Canones Eusebii . . . . . LXXVI—LXXXI
De editionibus Novi Testamenti . . . . . LXXXI—CXXIX
Editio Complutensis, Erasmi, Rob. Stephani, Bezae, Elzevirorum: LXXXI—LXXXIV. Edd. apparatu critico instructae LXXXV sqq. Memoria R. Bentleii cum specimine editionis ab eo susceptae LXXXVII—XCVI. Griesbachius et Dav. Schulz: XCVII sqq. Scholzius XCIX sqq. Carolus Lachmannus: consilium edendi et principia recensionis expenduntur. Quomodo exsecutus sit consilium et satisfecerit suis principiis. Quam diligentiam circa textus sui testes adhibuerit. An arbitrium excluserit in recensendo: CII usque CXII. S. P. Tregelles: eius editio et labores: CXIII—CXXII. Meae editiones priores: Lipsiensis prima 1840. (1841.) Parisienses duae 1842. Lipsiensis secunda 1849. Synopsis evangelica. Ed. Tauchnitiana 1850. Ed. academica. I. 1855. II. 1857. N. T. triglottum 1854. N. T. Gr. et Lat. 1858. Novissimae editionis forma maior et minor: CXXII—CXXIX.
Index subsidiorum criticorum . . . . . CXXX—CCLXIX
A. Codices Graeci: 1. Unciales. De universis cdd. Gr. uncialibus CXXXIV. Recensentur singuli ad evangelia CXXXV—CLXXVII. De cod. B CXXXVI sqq. Item ad actus app. CLXXVII—CLXXX. Item ad epp. cath. CLXXX. Item ad epp. Paulinas CLXXX—CXCI. Item ad apocalypsin CXCI—CXCIII. 2. Minusculi CXCIII—CCXXVII. Evangelistaria unc. et min. CCXIV sqq. Lectionaria unc. et min. CCXXVI sq.
B. Versiones antiquae: CCXXVIII—CCLV. Orientales: Syriacae, Persicae, Aegyptiacae, Aethiopica, Arabicae, Armenica, Georgiana: CCXXIX—CCXLI. Occidentales: Latinae (Itala, Vulgata), Gothica, Slavonica, Anglosaxonica, Francica: CCXLI—CCLV.
C. Scriptores ecclesiastici: CCLV—CCLXIX. 1. Graeci CCLVII—CCLXVII. 2. Latini CCLXVII—CCLXIX.
Supplenda et emendanda ratione potissimum habita editionis Malanae codicis B per evv. Mt Mc Le et acta app . . . . . CCLXIX—CCLXXVI
In textu CCLXIX. In comm. CCLXX sqq.
Scripturae compendia . . . . . CCLXXVII sq.

NOTANTUR INTERIM

QUAE AD SIGNA APPARATUS CRITICI INTELLEGENDA INPRIMIS NECESSARIA VIDENTUR.

A cod. Alex. Lond. V. saec.
B cod. Vatic. Rom. IV.
B (Apoc.) cod. Basilian. Vat. VIII.
C cod. Ephraemi palimps. Par. V.
D (Evv. et Act.) cod. Bezae Cantabrig. VI.
D (Epp.) cod. Clarom. Par. VI.
E (Evv.) cod. Basil. VIII.
E (Act.) cod. Laud. Oxon. VI.
E (Epp.) cod. S. Germ. Petrop. X.
F (Evv.) cod. Boreeli Rheno-Traject. IX.
F (Epp.) cod. Augiens. Cantabr. IX.
F^{a} margo Octateuchi Coisl. VII.
G (Evv.) cod. Seidelii Londinens. IX—X.
G (Epp.) cod. Boern. Dresd. IX.
H (Evv.) cod. Seidelii Hamburgens. IX—X.
H (Act.) cod. Mutin. IX.
H (Epp.) cod. Coisl. VI.
I (fragmenta ex Evv. Act. Epp.) cod. Tisch. palimps. V. VI. VII.
K (Evv.) cod. Cyprius Par. IX.
K (Epp.) cod. Mosc. IX.
L (Evv.) cod. Par. VIII.
L (Act. et Epp.) cod. Passion. Ang. Rom. IX.
M (Evv.) cod. des Camps Par. IX.
M (Epp.) cod. ex parte Lond. ex parte Hamb. IX.
N Lond. (foll. 4) Vind. (2) Vat. (6) VI.
N^{b} Lond. V.
O cod. Mosq. IX.
O^{a} cod. Guelph. IX.
O^{b} cod. Bodl. IX.
O^{c} cod. Veron. VI.
O^{d} cod. Turic. VI.
P cod. Guelph. palimps. VI.
Q cod. Guelph. palimps. V.
R cod. Nitr. palimps. Lond. VI.
S cod. Vat. Rom. a. 949.
T cod. Borg. Rom. V.
U cod. Nan. Venet. X.
V cod. Mosc. IX.
W^{a} cod. Par. VIII.
W^{b} cod. palimps. Neap. VIII.
X cod. Landish. Monac. IX—X.
Y cod. Barb. Rom. VIII.
Z cod. Dubl. palimps. VI.
Γ (Luc. integ., Mc fere integ., item fragmenta Mt. et. Ioh.) ex Tisch. factus Oxon. IX.
Δ cod. Sangall. IX.
Θ cod. Tisch. Lips. VII.
Λ (Lc. et Ioh. integri) ex Tisch. factus Oxon. VIII.

ITALAE CODD.

(PLERIQUE SAEC. V. VEL VI.)

a Vercell.
b Veron.
c Colb. Par.
d Cantabr.
d (Epp.) Clarom. Par.
e Palat. Vind.
e (Act.) Laud. Bodl.
e (Epp) Sang. Petropol.

f Brix.
ff^{1} Corbej.
ff^{2} Corbej.
ff (ep. Iac.) Corbej.
g^{1} Sangerm.
g^{2} Sangerm.
g (Epp.) Boern. Dresd.
gu (Epp.) Guelpherb.
h Clarom. Vat.
i Vind.
k Bobb. Taur.
l Rhedig. Vratisl.
m Vatic.
n Sangall.
o Sangall.
p Sangall.
q Monac.

VULG. CODD.
(SAEC. VI. VII. VIII.)

am VI.	ing
bodl	mm
demid	mt
em	pe
erl	prag
for	reg
fos	san
fu VI.	taur
gat	tol
harl	

fior gue lux mar: sunt lectionaria Latina.

syr^{cu} i. e. syriaca Curetoni e cod. Nitr. saec. IV.
syr^{sch} i. e. syriaca ex ed. Schaafii.
aeth^{ppl} i. e. aethiopica ex ed. Pell Platt.
aeth^{rom} i. e. aethiopica ex ed. Rom. et polygl.
fr i. e. francica.

Chr^{sus} i. e. Chrysost. ex cod. Guelpherb. saeculi VI.
Hom^{cl} i. e. Homiliae quae Clementis nomine circumferuntur.

al i. e. alii
aliq i. e. aliquot vel aliquoties
mu i. e. multi
pm i. e. permulti
pler i. e. plerique
pauciss i. e. paucissimi
et. (cum puncto) i. e. etiam
evgg vel evgll i. e. evangelistaria.
49.^{ev} etc. i. e. evglstar. nr. 49. etc.
barb i. e. evglst. Barberin. palimps. saec. VII.
carp i. e. evglst. Carpentor. saec. IX.
ven i. e. evglst. Venet. palimps. saec. VIII.
min i. e. minusculi
unc i. e. unciales
y^{scr} etc. sunt codd. a F. H. Scrivener collati.
2.p^{e} etc sunt codd. Petropolitani ab Ed. de Muralt collati.

ς i. e. ed. Elzev. 1624. unaque ed. Rob. Steph. 1550. Quae ubi differunt, ς est Rob. Steph., ς^{e} Elz.
Ln i. e. Lachmanni ed. mai. 1842. 1850.
Sz i. e. Scholzii ed. 1830. 1836.
49. i. e ed. Tisch. anni 1849.
Gb i. e. Griesb. ed. Evv. 1827. Act. etc 1806. Gb^{0} et Gb^{00} significant omissionem Griesbachio probabilem et valde probabilem visam. Item Gb′ et Gb″ lectionem a Griesbachio commendatam et valde commendatam; Gb+ aliquid a Griesb. cum aliqua dubitatione in textum receptum.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΘΘΑΙΟΝ.

I.

1. (1. 2.) *Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ Δαυεὶδ υἱοῦ* Lc 3, 23–38. *Ἀβραάμ.* 2 *Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν* 1 Chr 2, 1–15 *τὸν Ἰακώβ, Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς* 3–6 *αὐτοῦ, 3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς* Ruth 4, 18 ss *Θάμαρ, Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἑσρώμ, Ἑσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν* Gen 38, 16 ss. *Ἀράμ, 4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ, Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέν-* *νησεν τὸν Ναασσών, Ναασσὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών, 5 Σαλ-* Ios 2, 1. Ruth 4, 13. *μὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ ἐκ τῆς Ῥαχάβ, Βοὸζ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωβὴδ ἐκ τῆς Ῥούθ, Ἰωβὴδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαί, 6 Ἰεσσαὶ δὲ* 2 Sam 12, 24. *ἐγέννησεν τὸν Δαυεὶδ τὸν βασιλέα. Δαυεὶδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σολο-* *μῶνα ἐκ τῆς τοῦ Οὐρίου, 7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ῥοβοάμ,* 7–12 1 Chr 3, 10 ss

---

*εναγγ. (B om) κατ. μαθθ. (c. BD, ς 49. ματθ. c. rell) cum (B) CDEKM SUVA ete (L om h. l. sed praecedit ευαγγελιου κα. μα. τα κεφφ.) . . ς (= Gb Sz) το κατα ματθ. αγιον (ς^{a} om) ευαγγ. cum minusc

1. δαυειδ ubique: ita ubicumque plene scriptum habent$^{\aleph}$ ABCDLTA sah, D epp K act (accedunt ex V. T. psalterium papyr. Lond. item fragm. Petrop. psalterii antiquiss.) .. δαυιδ: ita passim plene scribunt B** KMXA aliique unc et min (Gb Sz 49.) .. codd unc omn plerumque δ$\bar{\text{δ}}$, ita semper NPQRZΓ, item codd min pl . . ς (Gb**) Δαβιδ cum min pm

2. ἀβρ.: ita D*** eppEKMU etc; 1. al pl ἀβρ. | K al aliq τον ιουδα

3. B τον (V om) ζαρε (am zarad, for zaret) . . k om κ. τ. ζαρ. ε. τ. θα.

4. αμειναδαβ c. BA sah (item LXX ex cdd veterrim) . . ς (Ln 49.) αμιναδαβ (al mu -δαμ) c. CEKLMSUV etc, item LXX^{ed} et A | LA al cop ναασσων

5. βοοζ c. EKLMSUVA (om τον) etc vg it etc, item LXX^{ed} et A . . c 1^{ev} βοος (Ln), item B^{cop} cop sah k βοες :: cf Lc 3, 32. | A* a om εκ τ. ρα. | ιωβηδ c.* BC*A (om τον) al^{4} cop sah arm Epiph Hier, item LXX A . . ς ωβηδ c. C***K (*οβηδ priore loco) KL (οβηδ) MSUV etc, item LXX^{ed}

6. δαυειδ . . cf ad 1, 1. | δαυ. δε c.$^{\aleph}$B al^{2} g^{1} (om δε) g^{2} k for cop sah syr (et. syr^{cu}) arm al Aug Op . . ς add ο βασιλευς c. CEKLMSUVA etc | σολομωνα c. BCEKLMSUV etc . . ς (Ln) -μωντα c. A etc | B ουριου

7. 8. σολομων: de acc. vide ad 6, 29. | ασα c. EKLMSUVA etc itpl vg syr (et.

Ῥοβοὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά, Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά,
8 Ἀσὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ, Ἰωσαφὰτ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωράμ, Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὀζείαν, 9 Ὀζείας δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωάθαμ, Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἄχαζ, Ἄχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐζεκείαν, 10 Ἐζεκείας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ, Μανασσῆς δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀμώς, Ἀμὼς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσείαν, 11 Ἰωσείας
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ἐπὶ τῆς μετοικε-
Esr 3, 2. σίας Βαβυλῶνος. 12 μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος Ἰεχονίας
ἐγέννησεν τὸν Σαλαθιήλ, Σαλαθιὴλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ,
13 Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ, Ἀβιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐλιακείμ, Ἐλιακεὶμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ, 14 Ἀζὼρ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Σαδώκ, Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ, Ἀχεὶμ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ἐλιούδ, 15 Ἐλιοὺδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ, Ἐλεάζαρ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ματθάν, Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ, 16 Ἰα-
κὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσὴφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἧς ἐγεννήθη

---

syr^{cu}) etc, item LXX^{ed} et A . . BC, D in Lc (cf ad Lc 3, 23), al^{2} c g$^{1.2.}$ k syr$^{p\ mg}$ cop sah al *ασαφ* (Ln) | D in Lc syr$^{p\ mg}$ *αβιουδ* et *αβιουθ*

8. 9. *οζειαν. οζειας* c. BA, D in Lc, sah . . ς (49.) *-ιαν -ιας* c. CEKLMSUV etc, item LXX^{ed} et A | C* *ιωσαφα*, D in Lc *ιωσαφαδ*

9. D in Lc Op *ιωαθαν*, LXX A *ιωναθαν* | C, D in Lc. k *αχας*

9. 10. *εζεκειαν· εζεκειας* c. B, D in Lc . . ς (49.) *-κιαν· -κιας* c. CEKLMSUVA etc, item LXX^{ed} et A

10. *αμως* bis c. BC, D in Lc, MA al mu it^{pl} cop sah arm al Epiph Op, item LXX A . . ς *αμων* c. EKLMSUV etc a f vg syr^{omn} al | A al mu *μανασσην* (A** *-νν-*), tum A *μανασσης*

10. 11. *ιωσειαν· ιωσειας* c.$^{\aleph}$B, D in Lc, A sah . . ς (49.) *-σιαν· -σιας* c. CEKLMSUV etc, item LXX^{ed} et A

11. *τον ιεχονιαν* (iam Porph. [ap Hier] testatur deficere generationem ap Mt) c. BCEKLSVA etc it vg syr (et. syr^{cu}) cop sah etc Eus^{dis} (de Iechonia et Ioacim: *εἷς δὲ ἦν καὶ ὁ αὐτός, διωνυμίᾳ χρώμενος*) etc . . MU al^{30} fere syr^{hr} syr^{p}* vel sine* vel^{mg} *τον ιωακειμ· ιωακειμ* (al *ιακειμ* bis) *δε εγεννησε τον ιεχονιαν*. Eadem confirmat Ir (*Ioseph Ioacim et Iechoniae filius, quemadmodum et Mt generationem eius exponit*).

11. 12. EKLUV al *μετοικησιας* (E *-κισιας*) et *μετοικησιαν*. Item v. 17.

12. *εγεννησεν* bis c. CEKLMPSUVA etc . . B *γεννα* | R k syr^{cu} syr^{hl} *σελαθιηλ* | A *ζοροβαβαβελ* et v. sq *ζοροβαβ*

13. B *γεννα τ. αβιουδ* | MV al cop *ελιακιμ*

14. *αχειμ* c. BCEKPU etc . . A, D in Lc, al *αχειν* (item legitur *αχιν, αχην*) . . LMSV al *αχιμ* | E** *ελειουδ* [illegible]

15. E *ελειουδ* | *ματθαν* c. B*D in Lc . . ς *ματθαν* c. CEKLMPSUVA etc

16. *τον* (A om) *ανδρ.* usq *εγεννηθη* . . a g^{1} k *cui desponsata virgo Maria genuit*, similiter b d syr^{cu} arm al Gaud Op

Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Χριστός. 17 (2.10) Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ
Ἀβραὰμ ἕως Δαυεὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ Δαυεὶδ ἕως τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος γενεαὶ δεκατέσσαρες, καὶ ἀπὸ τῆς μετοικε-
σίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ Χριστοῦ γενεαὶ δεκατέσσαρες.
18 Τοῦ δὲ Χριστοῦ ἡ γένεσις οὕτως ἦν. (3.5) μνηστευθείσης
γὰρ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἢ συνελθεῖν αὐτοὺς
εὑρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἁγίου. 19 (4.10) Ἰωσὴφ δὲ ὁ
ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὢν καὶ μὴ θέλων αὐτὴν δειγματίσαι, ἐβουλήθη
λάθρα ἀπολῦσαι αὐτήν. 20 ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ἰδοὺ
ἄγγελος κυρίου κατ' ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ λέγων Ἰωσὴφ υἱὸς Δαυείδ,
μὴ φοβηθῇς παραλαβεῖν Μαριὰμ τὴν γυναῖκά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ
γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἁγίου. 21 τέξεται δὲ υἱόν, καὶ καλέ- Lc 2, 21.
σεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ
ἀπὸ τῶν ἁμαρτιῶν αὐτῶν. 22 τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ
τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος 23 Ἰδοὺ ἡ παρθέ- *Es 7, 14.

17. δαυειδ .. cf ad 1, 1.

18. harl^{mg**} *genalogia hucusque; incipit ev. sec. mt* | χ̅υ̅ (Gb′) c. (D videtur quia d) 71. vg it sax fr syr^{cu} pers^{w} Ir^{s} (p. 204 sq. *potuerat dicere Mt* Iesu vero - - *sed praevidens sp. s. depravatores* - - *per Mt. ait* Christi autem) Thph^{ms} Op Aug al .. B Or χ̅υ̅ ι̅υ̅ .. 74. pers^{p} pers^{ms} Max (in dial. de trin.) ι̅υ̅ .. ς (Ln) Ιησου Χριστου c. CEKLMPSUVZA etc | γενεσις (Gb) c. BCPSZA al Eus Ath Max^{dis} (in dial. „γενεσις ειπεν, ουχι γεννησις") .. ς (Gb′) γεννησις c. EKLMUV etc (et. syr) | γαρ c. C** (D videtur quia d) EKLMPSUVA etc Eus etc .. BC*Z al Did Epiph Max (in dial.); vg it Ir^{int} pp^{lat} om (Ln) | 44^{ev} Ir om μαριας (Vig transp, Op om της μη. αυτ.)

19. δειγματ. (Gb′) cum BZ 1; scholion quod Eusebii dicitur: μὴ θέλων δειγματίσαι ἀλλ' ἐπισκιάζειν καὶ ἐπικρύπτειν βουλόμενος; item aliud quod Origenis et Eusebii dicitur: εὖ γοῦν μοι καὶ τὸ μὴ θέλειν αὐτὴν δειγματίσαι εἰρῆσθαι δοκεῖ ὑπὸ τοῦ εὐαγγελιστοῦ· οὐ γὰρ ἔφη μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι, ἀλλὰ μὴ δειγματίσαι θέλων, πολλῆς οὔσης ἐν τούτοις διαφορᾶς. (Idem schol. in contrariam lectionem conversum in catena Crameri legitur.) d *praepalare*, k et Aug *divulgare*, it^{pl} vg *traducere* .. ς παραδειγματ. cum CEKLMPSUVA etc (in scholio explicatur καταισχῦναι ἢ καὶ κινδυνεῦσαι. δειγματ. τὸ ἁπλῶς ἀπολῦσαι· παραδειγμ. τὸ ἐπὶ κακῷ φανερῶσαι καὶ παραδοῦναι εἰς θάνατον ὡς μοιχαλίδα.)

20. μαριαμ c CDEKMPSUVZA etc Eus Chr Ps-Ath^{2} etc .. BL 1. Chr^{mosc1} Cyr Max cop sah μαριαν (49.) | KA al γενηθεν | εστ. αγ. cum BCE KMPSUVZA etc (et. Prot^{cdd4}) Eus etc .. DL (et. Prot^{cdd8}) Or vg it (item vv a^{11}ae) Ir^{int} pp^{lat} αγ. εστ.

22. υπο κυρ. (Gb′) cum BCDZA al .. ς υπο του κυρ. c. EKLMSUV etc Eus etc | του προφητου (et. Eus Ir^{int2} Aug etc) .. D al vv mu Ir^{int1} Leo vel praem vel add ησαιου

νος ἐν γαστρὶ ἕξει καὶ τέξεται υἱόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουήλ, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Μεθ' ἡμῶν ὁ θεός. 24 *διεγερθεὶς δὲ ὁ Ἰωσὴφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου, καὶ παρέλαβεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ·* 25 *καὶ οὐκ*
Lc 2, 7. 21. *ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν υἱόν, καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.*

II.

1 *Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας ἐν ἡμέραις Ἡρῴδου τοῦ βασιλέως, ἰδοὺ μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἰερουσόλυμα* 2 *λέγοντες Ποῦ ἐστὶν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν*
(*Num 24, 17.) *Ἰουδαίων; εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἤλθομεν προσκυνῆσαι αὐτῷ.* 3 *ἀκούσας δὲ ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἰερουσόλυμα μετ' αὐτοῦ,* 4 *καὶ συναγαγὼν πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ ἐπυνθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ Χριστὸς γεννᾶται.* 5 (5.7) *οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐν Βη-*
*Mich 5, 1. Io 7, 42. *θλεὲμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου* 6 *Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἶ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν*

---

23. *καλεσουσιν* c. BCEKLMSUVZA etc (et. Ir^{int3} Hier^{2dis}) .. D al^{2} Eus Epiph Vig (alii pp^{lat} *vocabit*, *-bitis*, *-bitur*) *καλεσεις* (sic LXX) | *ο θεος* cum CDEKLMSUVA etc .. B *θεος* (Ln)

24. *διεγερθ.* c. C***DEKLMSUVA etc (vg it *exsurgens*) .. BC*Z al^{2} Epiph *εγερθεις* (Ln) :: cf 2, 14. | *ο ιωσηφ* c. BCDELMSUVA etc .. KΣA al mu *ωσηφ* | Z *τ. γυν. εαυτου*

25. *εγινωσκεν* (*cognoscebat*) .. D it^{pl} Hil al *εγνω* (*cognovit*)| *εως ου* .. B *εως* | *υιον* c.*BZ 1. 33. cop sah syr^{cu} a (videtur) b c g^{1} k Amb^{2} al .. ς *τον υἱον αὐτῆς* (D**L d om) *τον πρωτότοκον* (g^{2} *unigenitum*) c. CDEK LMSUVA etc (Hier *ex h. l. quidam perversissime suspicantur et alios filios habuisse Mariam, dicentes primogenitum non dici nisi qui habeat et fratres*) :: ex Lc 2, 7. ubi nemo lectionem mutavit.

II. 1. ιω .. al^{5} add χυ | *δε* .. M* al, item evgg om (vg it pp^{lat} *Cum ergo*, *Et cum*)| *της ιουδαιας* .. Hier *iuda* (*ιουδα*) primum scriptum fuisse putat; vg^{ed} *iuda*; am for *iudeae*, item it^{pl}; emm g^{2} al Cyp al mu *iudae*. Similiter v. 5. | al^{1} om *εν ημ. ηρ. τ. βασ.* | *ιεροσολυμα* c BC***DMSZ etc .. C*EKLUVA al pm cop sah Eus^{1} Epiph *ιερουσαλημ*

2. *ειδομεν* c. BDLUA etc .. CEKMVZ *ιδομεν*

3. *ο βασ. ηρωδ.* c.*BDZ al^{4} cop sah b c k Eus .. ς *ηρωδ. ο βασ.* c. CEKL MSUVA etc | *πασα* (z al Eus add *η*) .. D om

4 *παρ αυτων* .. D al^{3} sax ρm

5. *ειπαν* c.*B .. ς (49. Ln) *ειπον* c. CDEKLMSUVZA etc | *τ. ιουδαίας* .. cf ad 2, 1. | *δ. τ. προφ.* .. al^{1} add *μιχαιου λεγοντος*, item syr$^{P\ mg}$ *Micha* .. a *per esaiam proph. dicentem*

6. *γη ιουδα* (vg. *terra iuda*) .. D al^{1} it^{mu} al *της ιουδαιας*, similiter

Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἐξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραήλ. 7 (6.10) τότε Ἡρῴδης λάθρα καλέσας τοὺς μάγους ἠκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος, 8 καὶ πέμψας αὐτοὺς εἰς Βηθλεὲμ εἶπεν Πορευθέντες ἐξετάσατε ἀκριβῶς περὶ τοῦ παιδίου· ἐπὰν δὲ εὕρητε, ἀπαγγείλατέ μοι, ὅπως κἀγὼ ἐλθὼν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἰδοὺ ὁ ἀστὴρ ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ προῆγεν αὐτούς, ἕως ἐλθὼν ἐστάθη ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα ἐχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα· 11 καὶ ἐλθόντες εἰς (Ex 20, 5.)
τὴν οἰκίαν εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τοὺς θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. 12 καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ, μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρῴδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

13 Ἀναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ λέγων Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἴσθι ἐκεῖ ἕως ἂν εἴπω σοι· μέλλει γὰρ Ἡρῴδης ζητεῖν τὸ παιδίον τοῦ ἀπολέσαι

---

aliae vv | *ουδαμως* (vg *nequaquam*) .. D *μη*, ff tol *numquid*, itpl Tert Hil al *non* (item aliae vv) | *ει εν* .. E *εἰ, ἡ ἐν* | *εκ σου* .. B* *εξ σου*, C (D) al *εξ* (D *εκ*) *ου* | *γαρ* .. CK al mu arm Thdrt Protcdd2 add *μοι* | D *ποιμενει* (d *regat*)

7. *ηκριβωσεν* (B *ηκρειβ.*) .. D *ηκρειβασεν*. Item v. 16.

8. D (v. 16. D* *βεθλελμι*) *βεθλεεμ*, L al (item EL al v. 5) *βιθλεεμ*, item alibi | *ειπεν* .. D al syr (et. syrcu) add *αυτοις* | *εξετ. ακριβ.* (Gb') c. BC*D al6 it vg cop sah syrP (syr et. syrcu *ακριβ.* post *παιδιου*) Fas Aug al (item Protcd1 *αναζητησατε ασφαλως*) .. ς *ακρ.* (et. omittitur) *εξετ.* c. C***EKLMSUVΔ etc (et. Protcd1)| *επαν* (et. Protcdd2) .. D *οταν*, Protcdd6 *εαν* | D* *επαγγειλατε* (etiam *αναγγ.* legitur)

9. L al mu *ιδου αστηρ* | *ειδον* c. BDELMU etc .. CKVΔ etc *ιδον* | *εσταθη* (Gb') c. BCD al2 Or Eus .. ς *εστη* c. EKLMSUVΔ etc (Protcdd omn)| *ου ην το παιδ.* (et. Or) .. D b c g1 k *του παιδιου*. Aliter Prot

11. *ειδον* (Gb Sz) c. BCDEKLMSUVΔ (CEKV *ιδον*) al pler vv pler Or Eus al Op al .. ς *ευρον* c. minusc it4 vg etc | D *τον παιδα* | D *θησαυρους* (item a b f k d for etc *thensaur.*) et *ζμυρναν*

13. *αναχ. δε αυτων* (C***D*** al, item evv pler *των μαγων*: B add *εις την χωραν αυτων*) .. D *αυτ. δε αναχ.* (vg itpl *qui quum recessissent*)| *φαινεται* c. CDEKLMSUVΔ etc .. B al1 vg it Irint pplat *εφανη* (Ln) :: cf 1, 20. | *κατ οναρ* b. l. c. DKLMSUVΔ etc vg it etc .. BCL al10 fere Thph ante *φαιν.* (*εφανη*) pon (49. Ln) :: cf 1, 20. | D *τον παιδα* bis et *του απολ. αυτον* | D al *σοι ειπω*

αὐτό. 14 ὁ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα
αὐτοῦ νυκτὸς καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἕως
τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν ὑπὸ κυρίου διὰ τοῦ
*Hos 11, 1. προφήτου λέγοντος Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου.

16 Τότε Ἡρώδης ἰδὼν ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυ-
μώθη λίαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν
Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὁρίοις αὐτῆς ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω,
κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἠκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. 17 τότε ἐπλη-
*Ier 31, 15. ρώθη τὸ ῥηθὲν διὰ Ἱερεμίου τοῦ προφήτου λέγοντος 18 Φωνὴ ἐν
Ῥαμᾶ ἠκούσθη, κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς· Ῥαχὴλ κλαίουσα τὰ
τέκνα αὐτῆς καὶ οὐκ ἤθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν.

19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου φαί-
(*Ex 4, 19.) νεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ 20 λέγων Ἐγερθεὶς παρά-
λαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραήλ·
τεθνήκασιν γὰρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 ὁ δὲ
ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἦλθεν εἰς

---

14. εγερθεις (itpl *surgens*, vg *consurgens*) .. D al διεγερθεις (d k *exsurg.*)

15. υπο κυρ. (Gb¹) c. BCDZΔ al .. ς υπ. του κυρ. c. EKLMSUV etc

16. απο διετους (et. Or²) .. D* α. διετειας (vgit pplat *a bimatu*)| κατωτερω (et. Or²) .. D κατω (vgit pplat *infra*)

17. δια (Gb') c.ᵉ BCDZ al¹⁰ fere itpl vg al Chr Hier, sed D al³ praem υπο (al add του) κυριου .. ς υπο c. EKLMSUVΔ etc (et syrp mg)| ιερεμιου (D* ηρεμιου, D** ιηρεμιου. Item 16, 14. D ιηρεμειαν et 27, 9. C*D ιηρεμιου) .. al⁷ item cdlat om

18. εν ραμα (-ᾶ cum KM 1. -ὰ LE) .. L ἐρρεμὰ | κλαυθμος (Gb'') cum BZ 1. 22. it vg pplat cop sah syr (item syrbu sed non syrcu) syrhr al mu Iust (καὶ τοῦτο ἐπεπροφήτευτο μέλλειν γίνεσθαι διὰ ἱερεμίου, εἰπόντος δι' αὐτοῦ τοῦ ἁγ. πν. οὕτως Φωνὴ ἐν usque ὅτι οὐκ εἰσίν: invitis LXX plane facit cum Mt, de quo Hier „nec iuxta Hebraicum nec iuxta LXX") .. ς θρηνος και κλαυθμ. (E al mu κλαθμ.) c. CDEKLMSUVΔ etc (LXXed item A FA θρηνου κ. κλαυθμου etc)| οδυρμος .. Z βρυγμος | ηθελεν c. BCEKLMSUVΔ etc Iust etc .. DZ al cat ηθελησεν (Ln). Latini omn *noluit*

19. φαιν. (vg it etc *apparuit*) κ. ονο c. BDZ al¹⁰ fere item vv pler (sed h. l. pleraque verba libere transp) .. ς κ. ον. φαιν. c. CEKLMSUVΔ etc (Or etc). Cf ad 2, 13.

20. D τον παιδα, ut v. 13. et v. 21.

21. εγερθεις (vg it *surgens* vel *consurg.*) .. D al διεγερθεις (k *exsurrexit*, item v. 20. *exsurge*)| D τον παιδα | ηλθεν c. DEKLMSUVΔ al ut vdtr omn vg it sah syr utr (et. syrcu) etc .. BC cop εισηλθεν (49. Ln). Cf Act 11, 20. 18, 7. | γην .. D την (sed d *terram*)

γῆν Ἰσραήλ. 22 ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ τῆς Ἰουδαίας ἀντὶ Ἡρῴδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ' ὄναρ ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας. 23 καὶ ἐλθὼν κατῴκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέθ· ὅπως (Es 11, 1.) πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τῶν προφητῶν ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

III.

1–12 Lc 3, 1–18. Mc 1, 1–8. Io 1, 6 ss.

1 (7.3) Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἐκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ἰουδαίας 2 καὶ λέγων Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 3 (8.1) οὗτος γάρ 4, 17. ἐστιν ὁ ῥηθεὶς διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος Φωνὴ βοῶντος •Es 40, 3. ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 4 (9.6) αὐτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ ἦν αὐτοῦ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. 5 τότε ἐξεπορεύετο

22. D *αρχιλαος* (item *δ archilaus*, cop *αρχηλ.*), LA *αρχαιλ.* | *επι* c. CDE KLMSUVA etc (vg it *regn. in Iudaea*, sah *super*, etc) .. B al plus^{20} Eus om (Ln Gb^{1})| *ηρωδ. τ. πα. αυτ.* c. C***DEKLMSUVA etc vg it syr utr (et. syr^{cu}) cop sah etc Eus etc .. BC* *τ. π. αυτ. ηρωδ.* (Ln)

23. B *καθωκησεν* | *ναζαρεθ* c. BCEKMUV al^{30} fere vg it (k *nazarein*) cop sah al Eus^{2} al .. A 1. *ναζαραθ* (Eus^{2} *ναζαρα*) .. ς *ναζαρετ* c. DLS etc | *δια* (Ctisch** al *υπο*) *των προφητων* (et. vg) .. it^{pl} harl* sax syr (et. syr^{cu}) syr^{p} ed^{1} aeth al *δια του προφητου* | *ναζωραιος* (D *-ρεος*, K al *ναζορ.*) .. Eus *ναζωραιος* (sed antea editum *ναζαραιος*, ita vg it^{edd}) et *ναζιραιος* (*„κληθεὶς δὲ καὶ παρ' ἀνθρώποις ναζιραῖος ἀπὸ τῆς ναζαρέθ"* dem. 7, 2.)

III, 1. *Εν δε* c. BCU 1. etc it^{pl} vg cop^{edd2} sah syr utr (syr^{cu} *και εν*) etc .. DEKLMSUVA al plus^{20} it^{3} tol cop^{ed1} etc Chr Thph Hil om *δε* (Gb^{0})

2. *και λεγων* c. CDEKLMSUVA al ut vdtr omn vv^{pler} .. B cop sab g^{2}. Hil om *και* (49. Ln)

3. *δια* (Gb^{1}) c. BCD 1. 13. 33. 124. 157. 209. al vg it etc Ir^{int} *a domino per*) .. ς *υπο* c. EKLMSUVA etc | 126. al *του κυ.* | *αυτου* (b syr^{cu} Ir^{int} *dei nostri*) .. a b* c g^{2}. gat Ir^{int} Arn add *omnis vallis implebitur et omnis mons et collis humiliabitur et erunt* (a add *omnia*) *prava* (Ir *tortuosa*) *in directa* (Ir *-ctum*) *et aspera in vias planas* (*-am -nam* c), *et videbit omnis caro salutare* (*-rem* a) *dei* (gat om *et videbit* etc) :: ex Lc 3, 5 sq.

4. *ὁ* .. D al plus^{10} om | *ην ουτου* c. BCD 1. 209. [al] .. ς *αυτου ην* c. KLMSUVA etc, item vg it etc | *ακριδ. κ. μ. αγριον* .. Epiph ex ev. Ebion. haec sic mutata affert: *καὶ τὸ βρῶμα αὐτοῦ μέλι ἄγριον, οὗ ἡ γεῦσις ἦν τοῦ μάννα, ὡς ἐγκρὶς ἐν ἐλαίῳ* (potius *ἐν μέλιτι* legendum), subiuncta hac censura: *ἵνα δῆθεν μεταστρέψωσι τὸν τῆς ἀληθείας λόγον εἰς ψεῦδος καὶ ἀντὶ ἀκρίδων ποιήσωσιν ἐγκρίδας· ἐν μέλιτι.*

πρὸς αὐτὸν Ἰεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ἰουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου, 6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 7 (10.5) ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετα-
Lo 8, 39. νοίας, 9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ Θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι
7, 19. τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 ἤδη δὲ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 11 (11.1) ἐγὼ μὲν ὑμᾶς βαπτίζω ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἰσχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς τὰ ὑποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί. 12 (12.5) οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

---

5. 1. tisch** al[5] a aeth Or[3] ([1]τα ιεροσ., [1]ιεροσ.) πασα [η add 1.] ιεροσ.| πασα η c. BCDEKSUV etc .. LMA al plus[20] om η

6. εβαπτιζοντο c. BC*DEKLMSUVA al fere omn vv omn .. C** 33. Hil add παντες, Ln [πα.] :: cf ad Mc 1, 5. | ιορδανη c. C***DEKLSUV etc it vg pp[lat] Or[1] (libere) Chr etc .. BC*MA al plus[20] syr utr syr[hr] (syr[cu] praem) cop sah al Or[2] (libere) Bas Euth[txt] add ποταμω (49. Lu) :: cf Mc 1, 5.

7. αυτου c. CDEKLMSUVA al ut vdtr omn vg it cop syr[cu] syrP etc .. ℵ[B] Chr[mosd1] sah Or[3] Hil (libere) om (49. Ln) | Δ γενηματα

8. καρπον αξιον (Gb Sz) c. BCD*,*EKMSVA al pler it[pl] vg cop sah syrP al mu Or al Ir[1nt] Hil al .. ς καρπους αξιους c. LU al mu a g[2] syr (et. syr[cu]) Bas Chr al Tert al :: cf Lc 3, 8.

10. ηδη δε (Gb') c. BCD*,*MA al[5] d cop sah al Or Did Bas Ir[1nt] Lcif[1], item (iam enim) vg it pp[lat] .. ς ηδ. δε και c. EKLSUV etc syrP etc :: cf Lc 3, 9.

11. υμας βαπτ. c. ℵ B 209. g[2] ff am for Iust (ἐγὼ μὲν ὑμ. βαπτ. ἐν. ὕδ. εἰς μετ. ἤξει δὲ ὁ ἰσχ. μου, οὗ οὐκ εἰμὶ usque πυρὶ ἀσβέστ. ad verbum consentiens nisi quod habet καὶ τὸν σῖτον συνάξει εἰς τ. ἀποθ.) (Clem libere) Or[2] (υμ. εν. υδ. βαπτ. ε. μ.) Bas Cyr Chr Cyp al .. ς βαπτ. υμ. c. CD*,*EKLMSUVA etc it[pl] (et. d) vg[ed] cop sah al Hil al :: cf Lc et Mc | και πυρι c. BCD*,*KLMUA etc it vg syr (et. syr[cu]) syrP cop sah al Iust Or[2] Ath al Cyp Hil (Ir[1nt] sine nomine Mtthaei) al .. KSV al fere[100] syr[hr] sl (sed cdd variant) Thph Euth[dis] om

12. τ. σιτ. αυτου c. BCD*,*KMSVA etc it[mu] vg cop sah[fragm] al Hil .. ELU al plus[20] a b ff g[1] harl* syr utr (et. syr[cu]) al Iust (sed vide ante) Clem

13 (13.10) *Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ* Mc 1, 9–11. Lc 3, 21 s. *τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ.* 14 *ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτὸν λέγων Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός μέ;* 15 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. τότε ἀφίησιν αὐτόν.* 16 (14.1) *καὶ βαπτισθεὶς ὁ Ἰησοῦς εὐθὺς ἀνέβη ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἰδοὺ ἀνεῳχθησαν αὐτῷ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ καταβαῖνον ὡσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον ἐπ' αὐτόν.* 17 *καὶ ἰδοὺ* Ps 2, 7. Is 42, 1.

(libere) Cyr Ir^{int} (libere) Amb Aug al om *αυτου* (Gb^{0})| *αποθηκην* c. CD$^{*}_{*}$*KMSVA etc it^{mu} vg cop sah al (Iust Clem) Hil (Ir^{int} Aug al .. BELU al^{30} fere b ff g^{1} harl* syr utr (et. syr^{cu}) al Cyr Amb al add *αυτου* (Ln)

13 Ad h. l. spectat teste Hier (adv. Pelag. 3, 1.) hoc additamentum ev^{1} Hebr: *ecce mater domini et fratres eius dicebant ei Io. baptista baptizat in remissionem peccatorum: eamus et baptizemur ab eo. Dixit autem eis Quid peccavi ut vadam et baptizer ab eo? Nisi forte hoc ipsum quod dixi ignorantia est.*

14. *ο δε ιω.* c. CD$^{*}_{*}$*EKLMPSUVA al ut vdtr omn vv fere omn (d *qui autem prohibebat eum Ioh.*, a b c d g^{1} *et prohibebat eum Ioh.*) .. B sah om *ιωαννν.* (49. Ln)

15. *πρ. αυτ.* c. $\overset{c}{\text{C}}$D$^{*}_{*}$*EKLMPSUVA etc .. B 13. 124. al^{2} vg it (g^{2} om) cop *αυτω* (49. Ln). Cf ad Lc 24, 44. 5, 22. 8, 21. 9, 62. quibus locis omn aliisque pro *πρ. αυτ.* substituerunt *αυτω* vel *αυτοις* | *αυτον* .. a g^{1} add *et cum baptizaretur* (g^{1} add *Iesus*) *lumen ingens* (g^{1} *magnum*) *circumfulsit* (g^{1} *fulgebat*) *de aqua ita ut timerent omnes qui advenerant* (g^{1} *qui congregati erant*). Vide etiam ad v. 17.

16. *και βαπτ.* c. C***D$^{*}_{*}$*EKLMPSUV al fere omn it^{pl} (et. d) syr^{cu} syr^{p} etc Chr Hil Vig al .. $\overset{c}{\text{B}}$C* 4. 13. 21. 124. vg ff 1 cop sah Op *βαπτ. δε* (49. Ln) .. A om *κ. βα.* | o $\overline{\text{ις}}$ .. 435. 1 am for om | *ευθ. αναβ.* c. $\overset{\sim}{\text{B}}$D$^{*}_{*}$* 1. 127. 243. 435. it (exc d) vg cop sah syr (et. syr^{cu}) etc Chr Hil Vig Op al .. ς *ανεβ. ευθ.* c. CEKLMPSUVA etc syr^{p} etc | *ανεωχθ.* c. CD$^{*}_{*}$*E KLMPSUVA etc .. B *ηνεωχθ.* (Ln)| *αυτω* c. CD$^{*}_{*}$*EKLMSUVA etc vv^{pler} Eus Chr Ir^{int} edd Aug al .. B sah tol Ir^{int} cdd Hil^{2} Vig om, Ln [*αυτ.*] | *ειδεν* c. BEMU etc .. CD$^{*}_{*}$*KLPVA etc *ιδεν* | B om *το* (item cop) et *του* | *του θεου* .. c Op Vig al om (alii *sanctum*)| *καταβαινον* (D *-νοντα*, Ir^{int} om) .. D it^{pl} gat mm Hil al add *εκ του ουρανου* | *ωσει* .. D ως | *και ερχ.* c. CDEKLMPSUVA al ut vdtr omn d f ff vg (et. for al sed non am) etc Op etc (Eus Aug Prom *και μενον*) .. $\overset{c}{\text{B}}$ cop (sah om *κ. ειχ.*) a b c g^{2}. h am Ir^{int} Hil om *και* (49. Ln)| *επ* c. BC***D**E**KLM PSUVA etc .. D* *εις* .. C*E* al^{10} fere *προς*. Ev. Ebion. teste Epiph *ηνοίγησαν οἱ οὐρ. καὶ εἶδε τὸ πν. τοῦ θε. τὸ ἅγιον ἐν εἴδει περιστερᾶς κατελθούσης καὶ εἰσελθούσης εἰς αὐτόν.*

φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα.

IV.

1–11 Lc 4, 1–13. Mc 1, 12 s.

1 (15. 2) Τότε Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 (16. 5) καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα, ὕστερον ἐπείνασεν. 3 καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα
Deut 8, 3 οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Γέγραπται Οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος, ἀλλ' ἐν παντὶ ῥήματι

17. λεγουσα .. D a b h al add προς αυτον | Ουτ. εστ. (et. Or Eus al Ir^{int} Hil^{2} al mu) .. D a Aug^{1} Συ ει | ευδοκησα c. BDEKMSUVA etc .. CLP al pm ηυδοκ. (idem editum in Or Eus Cyr Chr al). Ev. Ebion. teste Epiph sic: κ. φωνὴ ἐγέν. ἐκ τοῦ οὐρ. λέγουσα Σύ μου εἶ ὁ υἱὸς ὁ ἀγαπ., ἐν σοὶ ηὐδ. καὶ πάλιν Ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. (similiter Iust: ἅμα τῷ ἀναβῆναι αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ποταμοῦ τοῦ Ἰορδάνου, τῆς φωνῆς αὐτῷ [editur αὐτοῦ] λεχθείσης Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερ. γεγέννη. σε. Eadem verba etiam alibi testatur, accedente Hil^{1}, sed^{3} nostrum textum affert.) καὶ εὐθὺς περιέλαμψε τὸν τόπον φῶς μέγα (similiter Iust: κατελθόντος τοῦ ιῡ ἐπὶ τὸ ὕδωρ, καὶ πῦρ ἀνήφθη ἐν τῷ Ἰορδάνῃ). ὃν ἰδὼν ὁ Ἰω. λέγει αὐτῷ Σὺ τίς εἶ κύριε; καὶ πάλιν φωνὴ ἐξ οὐρ. πρὸς αὐτόν Οὗτός ἐστ. ὁ υἱ. μου ὁ ἀγ., ἐφ' ὃν ηὐδ. καὶ τότε ὁ Ἰω. προσπεσὼν αὐτῷ Ἔλεγε Δέομαί σου κύριε, σύ με βάπτισον. ὁ δὲ ἐκώλυεν αὐτῷ λέγων Ἄφες, ὅτι οὕτως ἐστὶ πρέπον πληρωθῆναι πάντα. Ex Ev. Naz. Hier haec affert: *Factum est autem quum ascendisset dominus de aqua, descendit fons omnis sp. s. et requievit super eum et dixit illi Fili mi, in omnibus prophetis exspectabam te ut venires et requiescerem in te. Tu es enim requies mea, tu es filius meus primogenitus, qui regnas in sempiternum.* Teste Op „libri secretiores": *et Ioh. quidem baptizavit illum in aqua, ille autem Iohannem in spiritu.*

IV. 1. C*L Ἀνηχθη δε ο ιησ. | ιησους c. BUA .. ς (Ln) ο ιησ. c. CDEKLM PSV etc | K al syr (et. syr^{cu}) υπο τ. πν. εις τ. ερημ.

2. τεσσεραχ. bis c.$^{\aleph}$ B*CLPA .. ς (Ln) τεσσαραχ. c. B**EKMSUV etc .. D μ̄, altero loco τεσσαρ. | και νυκτ. τεσσ. (D τεσσ. [130. om] νυκτ., item vv τεσσ. ημ. κ. τεσσ. νυ.) .. 1. al fere^{10} om :: ut Lc et Mc

3. πρ. αυτω ο π. ειπ. c. CEKLMPSUVA al longe pl sah^{ach} syrP fg^{1} etc (et. Iust vdtr – – γέγραπται προσελθὼν αὐτῷ – –) .. D al a b c g^{2} h sah^{w} πρ. (D προσηλθεν) αυτω ο π. (D add και) ειπ. αυτω (Ln) .$^{\aleph}$ B al^{7} ff k l vg cop al Chr (et. cdd^{6} mosc) πρ. ο π. ειπ. αυτω (49.) .. al^{2} om αυτω utroq. loco

4. D it^{mu} syr^{cu} sax αποκριθ. δε ο ιησους | ο (Gbt) c. BCDELPUVΣA al^{20} fere (item LXX^{ed} et A etc) .. ς om c. KMS etc (item LXX apud testes pl)| C αλλα | εν (Gb'') c. CD al^{6} (item LXX minusc et pp mu antiquiss) .. ς επι c. BEKLMPSUVA etc (item LXX^{ed} et A etc). Latini utroq. loco in | D b g$^{1.2}$ (k om αλλ usq θεου) pp^{lat} aliq syr^{hr} om εκπορ. δ. στομ. :: ut Lc

ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. 5 τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἔστησιν αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ καὶ ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 7 ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πάλιν γέγραπται Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὄρος ὑψηλὸν λίαν καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, 9 καὶ λέγει αὐτῷ Ταῦτά σοι πάντα δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· γέγραπται γὰρ Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 (17.6) τότε ἀφίησιν αὐτὸν ὁ διάβολος, καὶ ἰδοὺ ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

*Deut 6, 13.

*Ps 91, 11.

*Deut 6, 16.

*Deut 6, 13.

12 (18.4) Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13 (19.1) καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρὲθ ἐλθὼν

12 ss. Mc 1, 14 s. Lc 4, 14 s.

---

5. ιστησιν c. EKLPMSUVA al fere omn etc .. BCDZ al[4] (item Eus sed miscet Mt et Lc; vv pler libere, ut vg *adsumpsit et statuit*) εστησεν (Gb' Ln) :: cf Lc

6. λεγει c. BCDEKLMPSUVA al fere omn etc .. Z al Eus (vide ante) (vv libere) ειπεν (Ln) :: cf Lc | D* om του | κατω .. C* syrP mg al Eus (vide ante) al εντευθεν κατω :: cf Lc | D αιρουσιν (sed d *tollent;* bc etc *ut* [και] – – *tollant*)

7. παλιν (47ev sah om) .. c. sqq coniung CDKLMUZ etc .. c. antecdd Z al vv aliq | ουκ εκπειρασεις (LS al –σης) .. D ου πειρασεις (LXX ουκ εκπ. non variat)

8. K λαμβανει | D εδειξεν

9. λεγει c. EKLMPSUVA al fere omn etc .. BCDZ al[3] (vv libere) ειπεν (Ln) :: cf Lc | ταυ. σοι πα. c. BC*Z al[5] am for Or[3] (alibi[1] π. σ. τ.) Chr (cdd[4]mosc) .. ς (Ln) ταυ. πα. σοι c. C***DEKLMPSUVA etc vvpler Ir[int] al (et. πα. ταυ. σ. legitur) | προσκυνησης c. BDKMPSUVZ etc .. CELA al mu –νησεις

10. οπισω μου (Gb Sz Ln [ο. μ.]) c. C**DELMUZ al[150] fere itpler harl* syr[cu] syrP (vel c.* vel sine*) al mu Iust (– – ἀποκρίνασθαι αὐτῷ τὸν Χριστόν Ὕπαγε ὀπ. μ. σατ. – –) Ath Chr Dam al Aug Amb Hil[od] al .. ς om (Gb[o]) c. BC*KPSVA etc fk harl** vg fr cop sah al Or[dis] al Ir[int] Tert Hier[dis] al | LP al προσκυνησης, item L al λατρευσης

12. Αν. δε c. BC*DZ al k am for cop aeth[ro] Or[2] Eus[3] Aug .. ς (Ln) add (Gb[oo]) ο ιησους c. C**EKLMPSUVA etc itpler syr (et. syr[cu]) al Hil Gaud

13. καταλιπων c. BCKPU etc .. DELMZA etc καταλειπων (d δ *relinquens*, item Hier; vg etc *relicta*) | ναζαρεθ c. DEKMUV al pm etc .. CPA –ραθ (Ln) .. B*Z 33. (Or[1], sed Or[1] –ρεθ) –ρα .. ς –ρετ c. B**LS al ut vdtr

κατῴκησεν εἰς Καφαρναοὺμ τὴν παραθαλασσίαν ἐν ὁρίοις Ζαβουλὼν καὶ Νεφθαλείμ· 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ
*Es 9, 1 s. προφήτου λέγοντος 15 Γῆ Ζαβουλὼν καὶ γῆ Νεφθαλείμ, ὁδὸν θαλάσσης πέραν τοῦ Ἰορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἐθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκοτίᾳ φῶς εἶδεν μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς. 17 ([20.6]) Ἀπὸ
3, 2. τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν Μετανοεῖτε· ἤγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18–22 Mc 1, 16–20. Lc 5, 1–11. Io 1, 35–43. 18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. 19 (21.2) καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἁλιεῖς ἀνθρώπων. 20 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἠκολούθησαν αὐτῷ. 21 (22.6) Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν

---

longe pl | D κατοικησεν (ℵ* κατοκ.)| καφαρναουμ (Gb″) c. BDΣ 33. it vg sax fr cop arm Or Epiph Nonn .. ς καπερναουμ c. CEKLMPSUVΔ (δ *cabarnaum*) al fere omn syr utr etc Eus etc | D παραθαλασσιων | L al νεφθαλημ .. UV al -λιμ

15. D al am om γη sec | D νεφθαλειν .. L al -λημ .. MV al -λιμ | οδον (item d h al) .. vg itpl *via* | D itpl (non k al) am for (non fuld al) γαλιλαιας

16. σκοτια (D -τεια) c. BD Or1 (alibi1 -τει,1 -τω) .. ς σκοτει c CEKLMPS UVΔ etc (item LXX; ceterum alibi σκοτει non fluctuat, ut Lc 1, 79. Ro 2, 19. etc)| φως post σκ. cum BC 1. 13. 33. 124. 209. am for a b c f ff g1 h l Or2 Eus Chr Cyr .. ς ante μεγ. c. DEKLMPSUVΔ etc (item LXXed et Λ)| ειδεν c. BEMUΔ etc, CKLPV etc ιδεν .. D al itmu ειδον (LXX ιδετε)| D μεγαν | D* οι καθημιενοι (itpm *qui sedebant*)| D* d χωρα σκια, (ita LXX edi solet, cd Λ χ. και σκ.) b g1 h *in regione* (-nem) *umbrae*, a c k *in umbra*

17. D Απ. τοτ. γαρ, Eus α. το. γουν | D om ὁ

18. περιπ. (*ambulans*) c. BCEKLMPSUVΔ etc ff vg etc .. D itpler Eus παραγων (*cum transiret*) :: cf Mc | δε (Gb Sz) c. BCDKMPSUV al100 fere vv pl pp mu .. ς add ο ιησους c. ℵ (ℵ* om δε) L (και περ. ο ιησ.) Λ etc a c h etc | παρα (K περα) .. nonnulli περι | ειδ. c. BDEMUΔ etc .. CKLPV ιδεν | λεγομ. (syrp cd om) .. ℵ al επικαλουμ., item al mu vg al Eus Chr καλουμ. | αλιεις (ℵ* αλιεις;, L v. 19. αλιεις) .. c αλεεις, item v. 19.

19. αυτοις .. c** (invitis* et***) a c syr (et. syrcu) aeth Cyr add ο ιησους, Ln [ο ιη.] | υμας .. D al vv mu add γενεσθαι :: cf Mc

20. ευθεως (pauci transp) .. al15 fere harl* Or1 al om | δικτυα .. ℵ al vv aliq add αυτων

21. ειδεν c. BDEMUΔ etc .. CKLV ιδεν

αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ.

23 (23.1) Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, διδάσκων ἐν ταῖς Mc 1, 39. Lc 4, 44.
συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 24 καὶ Mc 1, 28.
ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, δαιμονιζομένους καὶ σεληνιαζομένους καὶ παραλυτικούς, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 25 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι Mc 3, 7 s. Lc 6, 17.
πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ἰουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

V.

1 (24.10) Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαν- Lc 6, 17. 20.
τος αὐτοῦ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 (25.5) καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτοὺς λέγων 3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ 3–6 Lc 6, 20 ss.
πνεύματι, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 4 (26.10) μακάριοι οἱ πραεῖς, ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν. 5 (27.5) μα-

---

22. ευθεως (א post αφ. pon) .. al[10] fere a b g[1.2] h k om | το πλ. .. 126. b c ff g[1.2] h l vg τα δικτυα (b c g[1] add αυτων)

23. ολην τ. γαλ. c. DEKMSUVΔ al fere omn vg it (*circumibat totam Galilaeam*) Eus etc .. BC 157. εν (Ln om ex errore de B) ολη τη γαλιλαια (Ln 49.) | περιηγ. et γαλιλ. c. B 157. 20ev k syr (et. syr[cu]) .. ς post γαλ. add ο ιησους c. C[**]EKMSUVΔ etc, item (Ln) post περιηγ. add C*D al[10] fere vg it[pler] al Eus Thph

24. απηλθ. c. BDEKMSUVΔ al longe pl vg it (*abiit*) Eus etc .. c al mu syr[p mg] cop al Or εξηλθεν :: cf Mc 1, 28. Lc 4, 14 etc | D (non d) αυτου η ακοη | E* al om κ. βασαν. | δαιμονιζ. c. BC* 13. 235. cop Eus .. ς και δαιμ. c. C[**]DEKSUV etc .. MA al[10] fere om (al om κ. σεληνι., al[3] om δαι. κ. σελ.) | εθ. αυτους .. D it[pm] παντας εθ.

V. 1. προσηλθαν C[c]B* .. ς (Ln) -λθον c. B[**]CDEKMSUVΔ etc | αυτω (et. vg it etc) .. B om (Ln)

2. D εδιδαξεν (d *docuit*)

3. τω .. D* om (sed ipse* in mg add)

4. 5. – – οι πραεις – – οι πενθ. – – c. D 33. syr[cu] a c ff g[1.2] h k l vg fr Clem (vdtr) Or[dis] (εν οις, i. e. τοις κα. ματθ. μακαρισμοις, μετα το μακαρ. οι πτωχοι – – ουρανων, εξης γεγραπται το μακαρ. οι πραεις etc; alio loco alterum ordinem in editis habet) Eus[can] Nyss Bas (vdtr) Hil[2] Hier al .. ς – – οι πενθ. – – οι πρα. c. BCEKMSUVΔ etc b f cop syr (sed vide ante) syr[p] etc Or[1] (vide ante) al Hil[1] Op

κ εν τη γαλ.

κάριοι οἱ πενθοῦντες, ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται. 6 (29.5) μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται. 7 (29.10) μακάριοι οἱ ἐλεήμονες, ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται. 8 μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ, ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται. 9 μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί, ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται. 10 μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης, ὅτι αὐτῶν ἐστὶν ἡ βασιλεία
Lc 6, 22 s. 11–12 τῶν οὐρανῶν. 11 (30.5) μακάριοί ἐστε ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν καὶ εἴπωσιν καθ' ὑμῶν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα ἕνεκεν ἐμοῦ. 12 χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν. 13 (31.2)
Lc 14, 34 s. Mc 9, 50. Ὑμεῖς ἐστὲ τὸ ἅλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἁλισθήσεται; εἰς οὐδὲν ἰσχύει ἔτι εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω καὶ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. 14 (32.2) Ὑμεῖς ἐστὲ τὸ φῶς τοῦ
Lc 11, 33. κόσμου. οὐ δύναται πόλις κρυβῆναι ἐπάνω ὄρους κειμένη· 15 οὐδὲ
et 8, 16. Mc 4, 21. καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. 16 οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ

---

9. κ om οι | αυτοι c. BEKMSUVA etc f k am gat etc Cyp^{3} etc .. CD 13. 124. itpler vg (sed vide ante) Hil al om (Gb^{0} Ln [αυτ.]). Item κ* om versu 7.

10. ενεκεν (et. Clem^{3}) .. B -κα | C της δικαι. | εστιν .. D εστε, d erũ. Teste Clem τινὲς τῶν μετατιθέντων τὰ εὐαγγ. sic: μακ. οἱ δεδ. ἀπὸ τῆς δικ. ὅτι αὐτοὶ ἴσονται τέλειοι, item μακ. οἱ δεδ. ἕνεκα ἐμοῦ ὅτι ἕξουσι τόπον ὅπου οὐ διωχθήσονται.

11. ονειδισωσ. υμ. κ. διωξωσ. (Δ -ξουσιν) .. D διωξουσιν υμ. κ. ονειδισουσιν | καθ υμ. h. l. cum D h k flor syr (et. syr^{cu}) syr^{p} (exc cd^{1}) Const^{1} Tert Lcif al .. ς (Ln) post πονηρ. [ρημ.] pon c. BCEKMSUVA etc cop vg etc Or etc | πον. (al^{2} om) ρημ. c. CEKMSUVA etc syr utr al Or Const Op etc .. ℵ^{c}BD it vg (cum pp^{lat} pler) syr^{hr} cop aeth om ρημ. (Ln 49.) | ενεκ. εμου (D 47. it^{Pm} Hil^{3} al εν. δικαιοσυνης; flor Lcif Paul om) c. D b c g^{1} h k flor Or Tert Hil Lcif Paul al .. ς (Gb^{0}) add ψευδομενοι c. ℵ^{c}BCEKMSUVA etc syr utr (et. syr^{cu}) cop vg it^{mu} (sed vv aliq post εμου pon) Const etc

12. τους ουρανους (et. Or Const) .. D 258. it^{mu} Tert al mu τω – νω | τ. προ υμων .. D add υπαρχοντας (*–ντων), d *qui ante vos fuerunt*, similiter alii latini et cdd et pp .. D b c Cyp add οι πατερες αυτων, item g^{1} *nolite gaudere cum benedixerint - - patres eorum* ex Lc 6, 26.

13. D το αλα priore loco | μωρανθη . al^{3} μαρανθη, vg it^{pl} *evanuerit* (alii cdd et pp *fatuum* vel *infatuatum fuerit*) | ετι .. D it^{mu} mm al Cyp al om | βληθηναι εξω και κατ. c. DEKMSUVA al fere omn vg it etc .. ℵBC 1. 33. (item Or sed satis libere) βληθεν εξω κατ. (Ln 49.)

15. αλλ c. BEKLMSUVA etc .. D αλλα

καλὰ ἔργα καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.
17 (38.10) Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προ-
φήτας· οὐκ ἦλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. 18 (34.5) ἀμὴν γὰρ Lc 16, 17.
λέγω ὑμῖν, ἕως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ἰῶτα ἓν ἢ μία
κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἕως ἂν πάντα γένηται.
19 (35.10) ὃς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων
καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ
βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ' ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας
κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 20 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι
ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ
Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 21
Ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις Οὐ φονεύσεις· ὃς δ' ἂν φονεύσῃ, *Ex 20, 13.
ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. 22 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὀργιζόμενος
τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ' ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ
αὐτοῦ Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ Μωρέ,

---

17. Mcion testib. Dial. c. Mcion. et Isid sic corrupit: τί δοκεῖτε ὅτι ἦλθον πληρῶσαι τὸν νόμον ἢ τοὺς προφήτας; οὐκ ἦλθον πληρῶσαι ἀλλὰ καταλῦσαι.

18. γαρ .. al^{6} it^{mu} sah al om (vg it^{cdd} *amen quippe*; legitur etiam αμην αμην) | B* om αν sec | D γενητ. παντ.

19. εαν (D** αν) .. D* om, vg it^{pl} cum pp^{lat} non exprimunt (contra d h Lcif etc *quicumque*) | ουν (it^{pl} al *enim*) .. L al mu Cyp Lcif om | DL al λυσει | ουτως (Cyp al ante διδαξ.) .. D om | ουτος .. 13. 157. al^{10} fere it^{pl} go Cyp al ουτως (Cyp ante διδ.) vel (ut b c h m go) ουτως ουτος

20. λεγω usq ουρανων (et. Iust: ταῦτα εἰρηκέναι [τὸν χ̅ν̅] ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασι γέγραπται Ἐὰν μὴ περ. ὑμῶν ἡ δικ. πλεῖον τῶν γρ. κ. φαρ. οὐ μὴ εἰσέλθ. ε. τ. β. τ. οὐρ., item Clem^{2} Or Const Bas al Ir^{int} Hil al) .. D om | υμ. η δικ. (Gb') c. EKLVA al^{50} fere Iust Clem^{1} Const Bas^{3} al .. ς (Ln 49.) η δικ. υμ. c. BMSU etc Clem^{1} Or al

21. ερρηθη c. BDEKV al mu .. ς ερρεθη c. LMSUA etc. Item vv sqq.

22. τω αδ. αυτ. c. B (Δ εικη) 48. 198. vg (omn cdd, et. harl, exc mm) sax fr aeth ar^{p} Or^{2} Bas (i. e. auct. de bapt.) Ps-Ath (ep. 2. ad Castor. οὕτω γὰρ τῶν ἀντιγράφων τὰ ἀκριβῆ περιέχει· τὸ γὰρ εἰκῆ ἐκ προσθήκης ἐτέθη), item videntur alludentes Iust Ptol, item schol (τινές φασιν ὅτι μάτην ὑπὸ τινῶν προσετέθη τὸ εἰκῆ), item cdd graeci apud Aug, item Niceph Hier^{ter} diserte (*in plerisq. cdd. antiquis additum non est* etc) al mu .. ς add εικη c. DEKLMSUVA etc it syr utr (et. syr^{cu}) syr^{hr} cop etc Eus Cyr Thdor (mop vdtr; *addit sine causa, quia contigit aliquando et iuste aliquem irasci*) al mu Ir^{int} Cyp Hil al mu (sed Ir^{int1} Hil^{1} post οργιζ. pon) | ρακα (et. -κκα legitur) .. D ραχα (item it vg *racha, rachab, raccha*, sed k *raca*) | εσται sec .. M 299. εστι (sed M ἔστι hoc acc.) | μωρε .. L (non M) 1. 13. al vv mu praem τω αδελφω αυτου

ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 23 ἐὰν οὖν προσφέρῃς τὸ
δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον καὶ ἐκεῖ μνησθῇς ὅτι ὁ ἀδελφός
σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, 24 ἄφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἔμπροσθεν τοῦ
θυσιαστηρίου καὶ ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ
25. s. Lc 12, 58 s. τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. 25 ($^{26.5}$) ἴσθι εὐνοῶν τῷ
ἀντιδίκῳ σου ταχὺ ἕως ὅτου εἶ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ· μήποτέ σε
παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ ὑπηρέτῃ,
καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. 26 ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖ-
θεν ἕως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην. 27 ($^{27.10}$) Ἠκούσατε
*Ex 20, 14. ὅτι ἐρρήθη Οὐ μοιχεύσεις. 28 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων
γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ
18, 9. Mc 9, 47. καρδίᾳ αὐτοῦ. 29 εἰ δὲ ὁ ὀφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε,
ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν
18, 8. Mc 9, 43. τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῇ εἰς γέενναν. 30 καὶ
εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ
σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μελῶν σου καὶ μὴ ὅλον
τὸ σῶμά σου εἰς γέενναν ἀπέλθῃ. 31 Ἐρρέθη δὲ Ὃς ἂν ἀπολύσῃ

23. *και εκει* c. DEKMUVA al^{50} fere Const Cyr^{hr} .. ς (Ln 49.) *κακει* c. BLS etc

24. D *καταλλαγηθι* | *προσφερε* (cdd lat pl *offer, offeres*) .. D* *-ρεις* (a b am *offers*, sed d *offeres*)

25. *μετ αυτ.* h.l. (Gb′) c. BDL 1. 28. 33. 124. 209. syr (et. syr^{cu}) a b c g^{1}· h Amb Arn al .. ς post *οδω* c. EKMSUVA etc vg fff g^{2}. k syrP etc Carpoc (ap Epiph libere) Clem al | *σε παραδω* (D bis *-δωσει*) sec c. DEK LMSUVA al fere omn it (exc k) vg go syr utr (et. syr^{cu}) cop etc .. B al^{3} k al Carp (ap Epiph libere) Chr, item libere Hil Arn om (Ln) | *βληθησῃ* (D** al *-ησει*) .. D*L *-θῃς*

26. D *χοδραντην*

27. *ερρηθη* .. ς *ερρεθη*. Vide ad 5, 21. | *ερρ.* (Gb Sz) c. BDEKSUV al^{100} fere syr (sed non syr^{cu}) cop a b f k go al Or Cyr al .. ς add *τοις αρχαιοις* c. LMA etc syr^{cu} syrP cum* c ff g$^{1.2}$. h vg al Ir^{int} al

28. *βλεπων* c. BDELMSUVA etc Athen Clem^{1} Or^{1} etc .. K 117. 157. 243. Clem^{2} (libere, alibi^{1} *προοβλεπ.*) al, item (*ὃς ἂν ἐμβλέψῃ* vel similiter) Iust Or^{2} Const al *ἐμβλέψας* .. al plus^{10} Chr Thdrt al *εμβλεπων* | *αυτην* (Gb″ Sz) c. BDEKLMSUVA al^{100} fere Thphil Or^{1} Const al .. ς *αυτης* c. minusc Iust Athen Or^{1} al .. 236. Clem Or^{3} al om | *αυτου* (et. Athen Thphil Or^{3} etc, Iust libere om) .. B *εαυτου* (Ln)

29. D (non d) *ο οφθ. ο δεξ. σου* | L al mu *σκανδαλιζῃ*, item v. sq. LA al | *βληθῃ* (L *βληθησει*, item v. sq.) .. D (sed om v. 30.) *απελθῃ*, item *eat* a b c d g^{1}· (syr cop) | L al *εις την γεεννα*. Item v. sq.

30. D om versum | *ε. γ. απελθῃ* (D vv Lcif *α. ε. γ.*) c. B (item D ut vdtr,

τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. 32 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν [a]Deut 24, 1.
ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ παρεκτὸς λόγου πορνείας, Mt 19, 9. Mc 10, 11 s. Lc 16, 18.
ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι, καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ, μοιχᾶται.
33 Πάλιν ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη τοῖς ἀρχαίοις· Οὐκ ἐπιορκήσεις, [a]Lev 19, 12. [b]Deut 23, 21.
ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου. 34 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ
ὀμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι Θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ·
35 μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς
Ἰερουσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· 36 μήτε ἐν τῇ
κεφαλῇ σου ὀμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ποιῆσαι ἢ
μέλαιναν. 37 ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν ναὶ ναί, οὒ οὔ· τὸ δὲ περισσὸν Iac 5, 12.
τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστίν. 38 Ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη Ὀφθαλμὸν [a]Ex 21, 24.
ἀντὶ ὀφθαλμοῦ καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος. 39 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ Lc 6, 29.
ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· (38.5) ἀλλ᾽ ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ τὴν δεξιάν

---

inde enim omisit versum; vide ad v. 29.) 1. 21. 22. 33. 157. vg it^{pl} (syr cop al) Or (alludens) Lcif al .. ς βληθη ε. γ. c. EKLMSUVΔ (sed δ ενι) etc

31. ερρηθη .. ς ερρεθη. Vide ad 5, 21. | δε (K al^{25} fere vv aliq om) c. BDL al^{15} fere vg it Chr .. ς (Gb^{o}) add οτι c. EKMSUVΔ etc | L al απολυσει

32. οτι c. BEKLMSUVΔ etc .. D it^{mu} Aug om | ος αν απολυση (Or −σει) c. DESUV etc a b c h k etc Or^{dis} etc .. BKLMΔ al^{50} fere vg it^{mu} etc πας ο απολυων (Ln) :: cf Lc 16, 18. Utrumque testatur ex cdd suis Aug | μοιχασθ. c. EKLMSUVΔ al pler Bas Chr^{1} (alibi^{1} μοιχευεσθ.) .. BD al^{6} Thphil Or^{2} Chr^{aliq} al μοιχευθηναι (Ln 49.)| ος ε. απολ. γαμ. c. EKLMSUVΔ etc (Iust alludens ὃς γαμεῖ) .. B al^{5} o απολ. γαμησας (Ln)| D 64. a b k item nonnulli cdd^{gr} et^{lat} apud Aug om και ο απ. γ. μοιχ.

33. ερρηθη .. ς ερρεθη. Vide ad 5, 21.

36. μι. τριχα (EL al −χαν) λευ. ποι. η (L pers^{p} om) μελ. c. BL al it vg cop Cyp^{1} Aug^{1} al .. D 1. Clem Cyp^{1} Aug^{1} ποιησαι (D* ποιειν) τρ. μι. (Clem om) λευ. η μελ. .. ς μι. τρ. λευ. η μελ. ποιησ. c. EKMSUVΔ etc

37. εστω c. BEKLMSUVΔ al fere omn Iust Hom^{cl2} Clem^{2}, item sit vg it Ir^{int} Cyp etc .. B 245. Eus εσται (Ln 49.). Cf ad 20, 26 sq | L al vv aliq Iust Hom^{cl1} Clem al (sed hi pp omn το ναι ναι, και το ου ου) και ου ου

38. ερρηθη .. ς ερρεθη. Vide ad 5, 21. | και (et. Ptol Or) .. D 13. it^{pl} Hil al om (ita LXX^{ed} et^{mss})

39. ραπισει (et. Eus, Ptol εαν τις σε ραπιση, vg it *percusserit*), .. B −ζει (Ln)| επι c. DEKLMSUVΔ etc Eus etc .. B al plus^{10} Chr^{edd} mose^{6} εις (Ln)| δεξιαν (et. Eus) .. D arP edd ap Aug, item pp aliq om :: cf Lc | σου σιαγ. c. EKLMSUVΔ al pler go etc .. BD Eus (vg it^{pl}) σιαγ. σου (Ln 49.) .. 1. 33. 157. al plus^{50} a f h em Bas Chr Dam al om σου. Liberrime versum dant Iust Hom^{cl} Ptol

σου σιαγόνα, στρέψον αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· 40 καὶ τῷ θέλοντί σοι
κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἄφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον·
41 (39.10) καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἕν, ὕπαγε μετ' αὐτοῦ δύο.
Lc 6, 30. 42 τῷ αἰτοῦντί σε δός, καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι μὴ
*Lev 19, 18. ἀποστραφῇς. 43 (40.5) Ἠκούσατε ὅτι ἐρρήθη Ἀγαπήσεις τὸν πλη-
Lc 6, 27 s. σίον σου καὶ μισήσεις τὸν ἐχθρόν σου. 44 ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, ἀγα-
πᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν διωκόντων
45 ss. Lc 6, 32 ss. ὑμᾶς· 45 ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς,
ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθοὺς καὶ βρέχει
ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. 46 (41.5) ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγα-
πῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως ποι-
οῦσιν; 47 καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν μόνον, τί

40. τω θελοντι .. D o θελων | αφες (et. Or) .. D αφησεις (*dimittes*)

41. σε .. LA om (A ost. εαν)| αγγαρευσει c. BLMSU etc .. EKVA al -ρευση, D -ρευει | δυο .. D it^{mu} praem ετι αλλα, item *alia* tantum it^{aliq} vg Ir^{int} al

42. δος c.$^{\aleph}$BD 13. 124. Clem .. ς διδου c. EKLMSUVA etc :: cf Lc | τον θελοντα .. D al^{4} τω θελοντι, item vg it^{pler} *volenti mutuari a te ne avertaris* (*-taris te, -teris te, -tas te;* nonnulli et. add. *ab eo*)| απο σου .. D k Clem Cyp (Hil) om

43. ερρηθη .. ς ερρεθη. Vide ad 5, 21.

44. τ. εχθρ. υμων c.$^{\aleph}$B 1. 11. 17.* 22. 58. 113. 209. k cop syr^{cu} Thphil Or^{7} Eus Dial Ir^{int} Cyp^{3} Hil^{1} Tert^{1} al (non ubique constat utrum ex Mt an ex Lc) .. ς (Gb$^{\circ\circ}$) add *ευλογειτε τους καταρωμενους υμας* (haec om et. vg it^{pl} sax fr Aug al; habet Athen sine *υμας*), *καλως ποιειτε τους μισουντας* (ita minusc; EKLMSUA etc *τοις μισουσιν*, ut Gb Sz) *υμας* (haec om et. 243. 274* Athen) c. EKLMSUA etc :: cf. Lc | διωκοντων c. B 1. 11. 22. 24. 209. k em syr^{cu} syr^{hr} cop aeth Athen Or^{5} (alibi^{2} επηρεαζ. pro διωκ. habet, item Thphil go) Dial Cyp Lcif al .. ς (Gb$^{\circ}$) praem επηρεαζοντων υμας και c. D (επηρεαζ.) EKLMSUA etc :: cf Lc

45. KU al^{15} fere Athen Clem Or^{2} (sed^{3} sine τοις) Const *εν τοις ουρ.* | οτι (et. Const al) .. vg (sed fuld *quia*) it syr utr al Or al Ir^{int} Cyp al ος

46. εχετε c. EKLMSUZA etc Thphil etc .. D 18. 124. vg it (exc ff) Athen Cyp Lcif al εξετε | ουτως c. Dz 33. al^{4} (et haud dubie plurib.) h k Cyp Lcif .. ς το αυτο (al it^{pler} τουτο) c. EKLMSUA etc (Thphil τοῦτο καὶ οἱ λῃσταὶ καὶ οἱ τελῶναι ποιοῦσιν)

47. αδελφ. c. BD 1. 13. 124. etc it^{pler} vg fr sax cop syr (et. syr^{cu}) aeth arr perss Cyp al .. EKLMSUA al^{150} fere fh arm al Bas Lcif al φιλους (Gb′)| εθνικοι (Gb) c. BDZ 1. 22. 33. 209. al^{15} fere it (exc hk) syr^{cu} syr^{hr} al mu Bas al Cyp Lcif al .. ς (Gb′) τελωναι c. EKLMSUA etc | το

περισσὸν ποιεῖτε; οὐχὶ καὶ οἱ ἐθνικοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; 48 ἔσεσθε *Deut 18, 13.
οὖν ὑμεῖς τέλειοι ὥσπερ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τέλειός ἐστιν.

VI.

1 (42. 10) Προσέχετε δὲ τὴν δικαιοσύνην ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε, μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 2 ὅταν οὖν ποιῇς ἐλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὥσπερ οἱ ὑποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ῥύμαις, ὅπως δοξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 3 σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, 4 ὅπως ᾖ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ αὐτὸς ἀποδώσει σοι. 5 καὶ ὅταν προσεύχησθε, οὐκ ἔσεσθε ὥσπερ οἱ ὑποκριταί· ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἑστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις.

αυτο (Gb') c. BDMUZ al plus[30] it (exc h k) vg cop al mu Cyp al .. ς αυτω (–τως) c. EKLSΔ etc

48. ωσπερ c. DEKMSUΔ etc .. ΒLF[a]Z al[6] Clem Or (sed uterque libere) Eus Chr[mosc5] Dam ως (Ln 49.)| ο ουρανιος (Gb'') c. BD[**]E*F[a]LZ al[30] fere it[mu] vg al mu Clem[1] Or[3] Ath al Cyp al .. ς ο εν τοις (D* al om) ουρανοις c. D*E[**]KMSUΔ etc (Clem[1])

VI. 1. δε c.[8]LZ 1. 22. 33. 209. al plus[10] g[1] cop syr utr (non syr[cu]) aeth pers[p] Op .. ς (Ln) om c. BDEKMSUΔ etc | δικαιοσυνην (Gb) c. BD 1. 209. 217. cdd scholiastae codicum[2] it (exc f k) vg syr[hr] (item syr[p] ut vdtr) Is[pel1] Hil Hier al .. ς ελεημοσυνην c. EKLMSUZΔ etc | τοις .. D 1. 33. om

2. ποιης .. U al ποιεις | Δ om ταις sec | απεχουσιν .. Z al[10] fere h cop sah οτι απ.

4. $\frac{3}{\eta}$ .. D ante εν | D vg it etc η (Δ om) ελεημ. σου | αυτος c. DEMSΔ al pl h (ita et. v. 6.) syr (sed non syr[cu]) syr[p] .. BKLUZ al plus[30] vg it (exc h) cop al mu (Const libere) Chr al om (Ln 49. Gb°)| σοι c. BDZ 1. 22. 118. 209. al[5] cdd[gr] omn apud Aug (*multa exx. Lat. hic habent* palam; *in Graecis non invenimus* palam) syr[cu] cop vg ff k fr sax Cyp Aug Hier Chrom al .. ς (Gb°°) add εν τω φανερω c. EKLMSUΔ etc syr[sch] syr[p] it[pl] al mu Const Chr Op al

5. προσευχησθε, ουκ εσεσθε (Gb') c. BZ 1. 22. 118. cop sah aeth syr[p] Ψ[S] it (et. δ) vg go fr Or Chr Aug Amb al .. ς προσευχη, ουκ εση c. DEKLMSUΔ etc syr (et. syr[cu]) syr[p] al | ωσπερ c. EKLMSUΔ al fere omn Or al .. BDZ 1. 33. ως (Ln 49.) | φιλουσιν .. D it[pl] (item cop omisso ιστωτ.) add στηναι | K om ιστωτες | D h εστ. και προσευχομενοι | οπως;

ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 6 σὺ δὲ ὅταν προσεύχῃ, εἴσελθε εἰς τὸ ταμιεῖόν σου καὶ κλείσας τὴν θύραν σου πρόσευξαι τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ, καὶ ὁ πατήρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι. 7 (43.5) Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε ὥσπερ οἱ ἐθνικοί· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. 8 μὴ οὖν ὁμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὧν χρείαν ἔχετε πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτῆσαι αὐτόν.
Lc 11, 2–4. 9 οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· 10 ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς· 11 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον· 12 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰ ὀφειλήματα

---

c. BDKLZ 1. 13. 33. 118. 124. 157. al[30] fere Or[2] Chr .. ς (Gb°°) add αν c. EMSUA etc | απεχ. c. BDZ 1. 13. 33. 118. 124. al[10] fere vg it (exc f) Or Chr (et. cdd[mosc 6]) pp[lat] .. ς (Gb°°) οτι απεχ. c. EKLMSUA etc

6. Α εισελθων ταμιειον c. BKMUZA etc .. DELX al ταμιειον (D −μιον) | D 1. 13. 124. 232. (vv mu non exprimunt) om τω sec (Gb°) | σοι c. BDZ 1. 209. al[3] syr[cu] syr[hr*] cop sah fg[2]·k vg sax fr Hom[cl] Or Hil al mu .. ς (Gb°°) add εν τω φανερω c. EKLMSUXA al pler it[pl] go al Euth

7. βαττολ. c. KLMUA item (certe −τολ.) Z etc .. EG al βατολ., B βατταλ. .. D* βλαττολ., D** βλατταλ. | εθνικοι .. B υποκριται

8. ο πατ. υμων (1. al ημων, al[5] syr[p] aeth[cd] add ο ουρανιος, item Or[1] sine ημων, item ut vdtr X ο εν τ. ουρανοις) .. B sah ο θεος ο. π. υ. | αιτ. αυτον .. D h ανοιξε το στομα

10. ελθατω c.[א]DE**GA .. ς (Ln 49.) ελθετω c. BE*KLMSUZ etc | επι γης c. BZA 1. 22. 406. Clem Or[6] Chr[cdd mosc 2] (cf 28, 18. 1 Co, 8, 5. He 12, 25; item Eph 3, 15.) .. ς επι της γης c. DEGKLMSUA etc Or[1] Const[2]

11. τ. επιουσιον .. vg *supersubstantialem*, it pp[lat] pler *cottidianum* (*cotid.*). Hier *επιουσιον i. e. praecipuum, egregium, peculiarem - - Quidam, quod super omnes οὐσίας sit h. e. super universas substantias - - non multum ab eo sensu differt quem exposuimus* (l. 2. ad Tit. 4, 432.). *Quod nos supersubstantialem expressimus, in Graeco habetur επιουσιον, quod verbum* LXX *περιουσιον frequentissime transferunt - - in Hebraeo* sgolla, *Symm. εξαιρετον - - in evang. sec. Hebr. reperi* mahar, *crastinum* (in Mt col. 21.). *Panem nostrum substantivum sive superventurum* (in Ez. 18. 3, 822.) *Amb* (l. 5. de sacram. 4, 24.) *supersubstantialem - - Latinus hunc panem quotidianum dixit, quem Graeci advenientem, quia Graeci dicunt την επιουσαν ημέραν advenientem diem.* Victorin (l. 2. contr. Arium p. 273.) *επιούσ. denominatum a substantia - - hoc Latini vel non intelligentes vel non valentes exprimere tantummodo quotidianum posuerunt - -* (p. 270.) *consubstantialem* .. cop sah *crastinum, venientem.*

12. D οφιλεματα, K οφεληματ. | αφηκ. c.[א]BZ 1. 124[mg] harl[*] for ful (ut vdtr) Or (alibi[1] αφιεμεν) Nyss Ps-Ath (q. 76. ad Antioch.) .. DELA al

ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφήκαμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν· 13 καὶ μὴ
εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ῥῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.
14 (44.6) Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐ- 18, 35. Mc 11, 26.
τῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ
ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώ-
ματα ὑμῶν. 16 (45.10) Ὅταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ οἱ
ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὅπως
φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες. ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν
τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψαί σου τὴν κεφαλὴν
καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῇς τοῖς ἀνθρώποις
νηστεύων ἀλλὰ τῷ πατρί σου τῷ ἐν τῷ κρυφαίῳ, καὶ ὁ πατήρ σου

αφιομεν .. ς αφιεμεν c. GKMSU al longe pl (Clem ad Lc potius alludit) Or[1] Const al. Item vv pler *dimittimus* exprimunt.

13. πονηρου (Gb Sz) c.[**] BDZ 1. 17. (add αμην) 118. 130: 209. (al mu in mg tantum vel rubro scripta habent) scholia cdd multorum: τὸ δὲ Ὅτι σοῦ ἐστίν etc ἔν τισιν οὐ κεῖται μέχρι τοῦ ἀμήν, item schol codicis 36. ad Lc 11. (postquam dixit orationem apud Lc terminari verbis εἰς πειρασμόν, addit ὁ δέ γε Μτθ. εὑρίσκεται προσενεγκών Ἀλλὰ ῥῦσ. ἡμ. ἀ. τ. πονηροῦ.) cop arr[edd] et[mss] pers[w] it (exc fg[1·]; de k vide post) vg (ita cdd am ful for tol emm etc; vg[ed] add *amen*, item sax) sax fr Or Nyss Cyr[hr] Max Caes (ex liturgia, non e textu sacro, affert doxologicam formulam) al, item Cyp (add *amen*) Tert rell omn (exc Op) .. ς add ὅτι σοῦ ἐστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. ἀμήν c. EGKLMSUVΔ al pler syr utr (sed syr[cu] om κ. η δυν.) syr[hr] (sah - - *est robur et potentia in aevum aevi*, *amen*) aeth al, item fg[1·] (teste Sab. invito Mart.) (k *quoniam est tibi virtus in saecula saeculorum*) go sl Const[1] (alibi[1] om κ. η δυ. κ. η δο., rursus alibi a δοξα pergit κ. τ. πατρ. κ. τ. υἱ. κ. τ. ἁ. πν.) Isid Chr Thph Euth Op

14. γαρ .. D*L al[5] om | και υμιν .. D it[aliq] υμιν και (pauci testes και vel υμ. om) | L 13. 235. it[mu] vg cop al mu pp[lat] aliq add in fine τα παραπτωματα υμων

15. ανθρωποις (Gb″) c. D 1. 118. 209 al syr (non syr[cu]) ar[p] a c h g[1·] ff k vg sax fr Aug al .. ς (Ln) add τα παραπτωματα αυτων (nonnulli om αυτ.) c. BEGKLMSUVΔ etc | αφησει .. D 21. it[mu] al add υμιν

16. ωσπερ c. EGKLMSUVΔ al pler .. BDΔ al[3] ως (Ln 49.) | αυτων c. DEGKLMSUVΔ etc .. B al pauc εαυτων (Ln) | Δ al οπως αν | απεχ. (Gb″) c. BD 1. 22. 118. 124. al[5] it[pl] al Aug al .. ς οτι απ. c. EGKLMSUVΔ etc

17. αλειψαι (et. Clem) .. D al[3] αλειψον

18. B k νηστ. τοις ανθρ. (Ln) | κρυφαιω bis (Gb′) c.[**] BD (priore loco D** ε. τω κρυφ., D* ε. κρυφια, altero D εν κρυφ.) 1. 22. .. ς κρυπτω c. EGKLMSUVΔ etc | σοι (Gb Sz) c. BDGKLMSUV al[150] fere syr utr (et. syr[cu]) syr[hr] cop vg fff l m vg go al mu Thph Euth Aug al .. ς add εν τω φανερω c. EΔ etc a b c g[1·] h k aeth al

ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυφαίῳ ἀποδώσει σοι. 19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σὴς καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου
20 s. Lc 12, 33 s. κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 (46.5) θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὔτε σὴς οὔτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. 21 ὅπου γάρ ἐστιν
22 s. Lc 11, 34–36. ὁ θησαυρός σου, ἐκεῖ ἔσται καὶ ἡ καρδία σου. 22 (47.5) Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός. ἐὰν οὖν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρὸς ᾖ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ
Lc 16, 13. ἐν σοὶ σκότος ἐστίν, τὸ σκότος πόσον. 24 (48.5) Οὐδεὶς δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε
25–33 Lc 12, 22 sq. θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ. 25 (49.5) Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν τί φάγητε καὶ τί πίητε, μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν τί ἐνδύσησθε. οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος; 26 ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν οὐδὲ θερίζουσιν οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; 27 τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἕνα; 28 καὶ περὶ ἐνδύματος τί με-

---

19. D θησαυριοεται (d hiat)| A *εν υμιν* | D* Or[1] αφανιζουσιν | D*** και διορυσσ.

20. Γ om δε

21. *σου* bis (Gb') c. B 1. 28. cop sah syrp mg ed aeth it (exc f) vg sax fr Mac Bas Ephr Tert al .. ς υμων c. EGKLMSUVA etc | εσται και c. EGKLMSUVΓΔ etc .. B om και (Ln)

22. ο οφθ. c. EGKLMSUVΓΔ al ut vdtr omn vv pler Ath Naz al .. B vg[ed] (non am fuld for etc) it (exc f) Hil al add σου (Ln)| B ουν η ο οφθ. σ. απλ.

24. ουδεις .. LA al add οικετης | δυσι: sic cdd unc omn (ut vdtr)| ενος .. 28. του ενος | μαμωνα (Gb Sz) c. unc omn et minusc pler .. ς μαμμωνα c. pauc minusc ut vdtr

25. και τι πιητε c. EGKLMSUVΓΔ al pler syr utr (non syr[cu]) sah (om και) al, item η τι πι. (Ln) B al[10] cdd nonnull ap Hier cfg[1]hm lux cop Or Ath Mc[mon] Bas (const. mon.) .. 1. 4. 22. cdd ap Hier syr[cu] aeth arm pers[w] ar[r] abffk l vg sax fr (Clem Mt c. Lc commisc) Bas[1] Epiph Chr Euthal Dam (nisi hi pp potius a Lc pendent) Hil Hier[dis] al om (Gb[oo] 49.) :: çf Lc

26. E** al οιτε σπειρ. | L ε. τας αποθ. | L al ο πατ. ημων | αιτων .. E τουτων

27. εξ .. A vv om | προσθειναι c. BMVA etc .. EGKLUΓ etc προσθηναι

ριμᾶτε; καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἀγροῦ πῶς αὐξάνουσιν· οὐ 10, 21.
κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν. 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν
πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. 30 εἰ δὲ τὸν χόρ-
τον τοῦ ἀγροῦ σήμερον ὄντα καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ
θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι;
31 μὴ οὖν μεριμνήσητε λέγοντες Τί φάγωμεν ἢ τί πίωμεν ἢ τί
περιβαλώμεθα; 32 πάντα γὰρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητοῦσιν· οἶδεν
γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρῄζετε τούτων ἁπάντων. 33 ζη-
τεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ,
καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς
τὴν αὔριον· ἡ γὰρ αὔριον μεριμνήσει ἑαυτῆς. ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ
κακία αὐτῆς.

VII.

1 (30. 7) Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε. 2 ἐν ᾧ γὰρ κρίματι κρί- Lc 6, 37 s.
νετε κριθήσεσθε, καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν.

28. *αυξανουσιν* o. *κοπιωσιν* o. *νηθουσιν* c. ℵ^{bc} B 1. 4. 33. 118. 209. al Ath | Chr (et. caten^{ox}) .. ς *αυξανει* o. *κοπια* o. *νηθει* c. EGKLMSUVΓΔ etc

29. *σολομών*: sed *σολομῶν* EGKLMUΓ. Itaque nullus veterrimorum cdd aliter. | L *περιβεβληται*

30. *ου πολλω* .. L *ουπω* .. Δ *ποσω μαλλ.*

31. G al^{10} *περιβαλλωμεθα*, ℵ* al *περιβαλλομ.*

32. Δ al vg al *ταυτ. γ. παντ.* | *επιζητουσιν* c. B 1. 4. 13. 22. 124. 207. .. ς *-ζητει* c. EGKLMSUVΔ etc | *υμων* (*ęt. ημ.* legitur) .. L (item Clem^{1}) om; al^{2} vg it^{pl} syr^{cu} cop (item Clem^{1}) Cyp al om o *οιῳ*.

33. *πρωτον* (al^{1} *προτερον*, al^{1} add *απαντων*) .. 61. b al^{2} Op om | *τ. βασ. του θε.* (al^{2} cop *αυτου*, al^{1} Inst libere Clem^{2} libere *των ουρανων*) *και τ. δικ. αυτ.* (haec om al^{2} Clem^{2} [alibi^{1} om *αυτ.*] Ath^{1} Mac^{1} item Chr$^{cdd\ mosc^{6}}$) c. EGKLMSUVΔ al pler it vg syr utr (et. syr^{cu}) etc (Clem^{1}) Mc^{mon} Mac^{1} III. Chr, item iis qui *κ. τ. δ. α.* om etc .. B *την δικαιοσ. και τ. βασιλ. αυτου* (Ln 49.) Huc pertinent quae saepe ab Orig, item a Clem et Eus tanquam verba Chi (*εἶπε γὰρ ὁ Ἰησ. τοῖς μαθ. αὐτοῦ, ὁ σωτὴρ φησίν, καταναοήσωμεν τό·, τὴν εὐαγγελίου φωνὴν διδάσκοντος*: Or) afferuntur: *αἰτεῖτε* (*-σθε*) *τὰ μεγάλα, καὶ τὰ μικρὰ ὑμῖν προστεθήσεται, καὶ αἰτεῖτε τὰ ἐπουράνια, καὶ τὰ ἐπίγεια προστεθήσεται ὑμῖν.*

34. *εαυτης* (Gb″) c. B (B*L *αυτης*) GLSV al^{30} fere (item al *εαυτη* vel *εαυτην*) Thph, item vg it etc Cyp etc .. ς *τα εαυτης* c. EKMU etc, Δ *τα περι αυτης* | G* al pauc om *αρκετον* usq *αυτης*

VII. 1. *κριθητε* .. L add *μη καταδικαζετε και ου μη καταδικασθητε*

2. *μετρηθησεται* (Gb Sz) c. EGKLMSUVΔ al pl it^{mu} am fuld for tol etc pp^{gr} pm .. ς *αντιμετρηθ.* c. minusc it^{mu} vg^{ed}, item (parum inter Lc et Mt distingu.) pp aliq gr et lat

3–5 Lc 6, 41 s. 3 (51.5) *τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὀφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς;* 4 *ἢ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ τοῦ ὀφθαλμοῦ σου, καὶ ἰδοὺ ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ.* 5 *ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ τὴν δοκόν, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.* 6 (52.10) *Μὴ δῶτε τὸ ἅγιον τοῖς κυσίν, μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσουσιν αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν*
7–11 Lc 11, 9–13. *καὶ στραφέντες ῥήξωσιν ὑμᾶς.* 7 (53.5) *Αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν.* 8 *πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.* 9 *ἢ τίς ἐστιν ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσει ὁ υἱὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;* 10 *ἢ καὶ ἐὰν ἰχθὺν αἰτήσει, μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;* 11 *εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὄντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ*
Lc 6, 31. *ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.* 12 (54.5) *Πάντα οὖν ὅσα ἂν θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.*

---

4. απο c. EGKLMSUVXΔ etc .. B al plus^{10} *εκ* (Ln)

5. *εκ τ. ο. σ. την δοκ.* c^{a}BC .. ς *την δοκ. εκ τ. ο. σ.* c. EGKLMSUVXΔ etc :: cf Lc | Δ *εκβαλλειν*

6. L *βαλλετε*, al *βαλλητε* | *καταπατησουσιν* c. BCLX .. ς *-σωσιν* c. EGKMSUVΔ etc

8. *ανοιγησεται* c. CEGKLMSUVXΔ etc it vg sah etc .. B cop syr^{cu} *ανοιγεται* (Ln)

9. *η* (D om) *τις* (Ln *ἤ τις*) *εστιν* c. B^{a*}CEGKMSUVXΔ al longe pl it vg (exc emm) Cyp Aug etc .. B^{a}L al^{25} fere b c h emm (hae vv *τίς*, non *τὶς*) cop sah al om *εστιν* (Gb^{o} Ln 49.)| *ον* (M al *ος*) *εαν* (K*LΔ *αν*) c. EGKLMSUVXΔ al itm^{a} vg Cyp al .. BC al^{4} vel^{5} (a b c g^{1} h mm *a quo petit*) cop sah om *εαν* (Ln 49.)| *αιτησει* c. BCLΔ al mu (itm^{u} mm vide ante; reliqui *petierit*) cop sah .. ς *αιτηση* c. EGKMSUVX etc

10. *η και εαν* c. BC (uterq cum al^{5} om *εαν*, ita Ln 49.) KMS al^{25} fere cop (sine *και*) sah, syr^{cu} (sine *και*), item *aut si pi. petierit* (am *petet*) it vg .. ς *και εαν* (L *αν*) c. EGLUVXΔ etc | *αιτησει* c. BCLΔ .. ς *αιτηση* c. EGKMSUVX etc

11. L 48^{ev} vv aliq Hier om *δοματα* (1. it^{edd} vg Cyp al post *αγ.* pon)| M al plus^{5} Cyp *ο ουρανιος*

12 *ουν* (cop *δε*, etiam *γαρ* legitur) .. L al^{4} vv pauc om | *αν* .. C al *εαν* | LX al *θελετε*, vg it^{pl} *vultis* | C^{a}L *ποιουσιν* | *ουτως* .. L al pauc c ff vg om (pauci post *υμεις* pon)| *ουτος* .. LX al^{60} et plus syr^{p} Euth *ουτως* (Gb′)

13 ([55.5]) εἰσέλθατε διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη καὶ Lc 13, 24.
εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν
οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· 14 ὅτι στενὴ ἡ πύλη καὶ τεθλιμμένη ἡ
ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὑρίσκοντες
αὐτήν. 15 ([56.10]) Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες
ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι
ἅρπαγες. 16 ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. ([57.5]) 16–21 Lc 6, 43–46.
μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλὴν ἢ ἀπὸ τριβόλων σῦκα;
17 ([58.5]) οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ, τὸ δὲ 12, 33.
σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. 18 οὐ δύναται δένδρον
ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς
καλοὺς ποιεῖν. 19 πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται 3, 10.
καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 20 ἄραγε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώ-

---

13. εισελθατε c. ℵBCLΔ al[2] .. ς -θετε c. EGKMSUVX etc | οτι .. 118*. a b h l Cyp al mu τι (118*. και τι) | η πυλη c. BCEGKLMSUVXΔ rell omn syr utr (et. syr[cu]) cop sah etc vg (et. am fuld, sed non for) it[mu] etc Chr (exponit) Aug[1] Fulg al .. ℵ* a b c h k for Clem et Or (uterque saepe, sed non ipsum textum exscribentes sed ubique alludentes magis) Cyp Hil al om (Ln) | εισερχομενοι .. L al plus[10] ερχομ.. Chr διερχ., al εισπορευομενοι

14. οτι (Gb') c. B*X (ὅτι) al ut vdtr sat mu f ff m (k *quae angusta*) vg[cdd aliq] cop (sah[cdd] var.) arm Naass Or (ἐάν τις -- λεκτέον αὐτῷ οὐ μόνον τὸ Πολλοὶ κλητοὶ -- ἀλλὰ καὶ -- τὸ ἐν τῷ κα. ματθ. γεγραμμένον τοῦτον τὸν τρόπον ῥητέον Ὅτι στενὴ κ.τ.ἑ.) Gaud[1] .. B**CEGKLMSUVΔ al plus[150] syr utr (et. syr[cu]) it vg go al mu Ephr Thph al Cyp al τι (Gb Sz Ln) .. al[1] om, al[1] Chr[mosc 6] om, sah[ox] στεν. δε | η (L om, K υ) πυλη .. 113. 182*. h k m Clem (ut ante) Naass Or (ut ante; sed[1] habet η πυλη) Hom[cl] (vdtr; habet enim ὁ διδάσκαλος εἶπεν Εἰσέλθετε διὰ τῆς στενῆς καὶ τεθλιμμένης ὁδοῦ - -) Cyp al mu (sed plures modo om, modo add) om; Ln [η πυ.]

15. δε c. CEGKLMSUVXΔ etc .. B al plus[10] it (exc f) vg al mu Ath Chr mosc[6] Hil al om (Ln)

16. σταφυλην c. C (C* videtur σταφυληνας) EGKLMSUVXΔ etc (et. Lcif Aug[1]) .. B al[10] fere (non Z, ultima enim syllaba periit) it vg etc (vv pler pluralem exprimunt) Chr[mosc 6] Hil al σταφυλας (Ln, item Schu probat)

17. B καρπ. ποι. καλ., Δ καλ. ποι. καρπ.

18. B πονηρ. ενεγκειν, item (cum Heracl) Or[1] (alibi[1] ποιειν confirmat; alibi vero ενεγκ. ad sq. ποιειν transfert, αγαθους pro καλους substituto), item Dial ενεγκειν pro secundo ποιειν.

19. παν c. BC*EGKMSUVXΔ etc a ff k vg cop etc Ir[int] Cyp etc .. C**LZ al[30] fere b c g[1.] h (f *enim*, g[2.] *autem*) syr[cu] sah add ουν, Ln [ουν]

20. απο c. BEGKLMSUVXZΔ etc .. C εκ (Ln); item *ex* vg it[pler] Lcif Aug (*de* k Hil, *a* ff)

σεσθε αὐτούς. 21 (50.3) Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι Κύριε κύριε, εἰσελεύ-
σεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ' ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ
22 s. Lc 13, 25–27. πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 22 (60.5) πολλοὶ ἐροῦσίν μοι ἐν ἐκείνῃ
τῇ ἡμέρᾳ Κύριε κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι ἐπροφητεύσαμεν, καὶ τῷ
σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις
πολλὰς ἐποιήσαμεν; 23 καὶ τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε
ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε απ' ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν.
24 27 Lc 6, 47 ss. 24 (61.5) Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ
αὐτούς, ὁμοιώσω αὐτὸν ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ
τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν πέτραν. 25 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ
ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι καὶ προσέπεσαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ,
καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 26 καὶ πᾶς ὁ
ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτοὺς ὁμοιωθή-
σεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις ᾠκοδόμησεν αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ἐπὶ τὴν
ἄμμον. 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἦλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν

---

21. εν ουρανοις c. EGKLMSUVXΔ al pler .. BC (* et **) z al[5] Iust Naass ε. τοις ουρ. (Ln 49.) Cf v. 11. ubi τοις non fluctuat. | ουρανοις .. C** 33. vg itpler sax fr Cyp al add ουτος εισελευσεται εις την βασιλειαν των ουρανων

22. z om μοι | επροφητ. c. BCLZ 13. 33. 124. 48ev ascr .. ς προεφητ. c. EGKMSUVXΔ etc | L al εξεβαλλομεν. Huc spectant quae apud Iust[2] Or[4] (in singulis differunt) similiterque ap Aug et Hier leguntur: – – οὐ τῷ ὀνόματί σου ἐφάγομεν καὶ τῷ ὀνόματί σου ἐπίομεν καὶ τῷ ὀνόματί σου δαιμ. ἐξεβάλομεν κ. δυν. πολλὰς ἐποιήσαμεν (post ἐπίομεν Iust προεφητ. κ. δαιμ. εξεβ., alibi κ. δυνάμεις ἐποιήσαμεν). Ad Lc et Mt conformata.

23. K ουδεπω | LU al[20] fere b Hil al παντες οι εργ.

24. ουν .. KX al pauc akm (item aliae vv) Cyp al om | μου .. L ante ακουει, vv pler pplat post λογους | τουτους .. B* al[4] a g[1] k m go syrhr Cyp al om, Ln [τουτ.] | ομοιωσω αυτ. c. CEGKLMSUVXΔ etc fhkm syrcu syrp cop go etc Phot (in scholio) Cyp Lcif al mu .. BZ al[10] fere cdd ap Euth ff vg (itmu Amb al similis est) sah syrp mg al mu Or (sed conformat ad v. 26; incipit enim πᾶς ὁ ἀκούων) Chr Cyr Aug[1] Op[1] Epph ομοιωθησεται (Ln, item Schu probat) | C* οικοδομησεν | αυτου τ. οικ. c. BCZ 1. 33. .. ς τ. ο.κ. αυτ. c. EGKLMSUVXΔ etc

25. προσεπεσαν (Ln -παισαν) c. BCEXZΔ (hi omnes -εσαν. non αισαν) al plus[10] syrp mg Chr (et.mosc[1]) Cyr Dam .. ς -πεσον c. KLMSUV etc (et. προσεκοψαν, προσερρηξαν, προσεπηξαν legitur)

26. τουτους .. al[3] fk m (vdtr) syrhr go Cyp Lcif om | C* οικοδομ. | αυτ. τ. οικ. c. BZ 1. (vv. 25 et 26 desunt in 33.) .. ς τ. οικ. αυτ. c. CEKLMSUVXΔ etc

οἱ ἄνεμοι καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν, καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 (62.2) Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἐξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς αὐτῶν. Mc 1, 22. Lc 4, 32.

VIII.

1 (63.2) Καταβάντι δὲ αὐτῷ ἀπὸ τοῦ ὄρους, ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί. 2 καὶ ἰδοὺ λεπρὸς προσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. 3 καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ λέγων Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἐκαθερίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅρα μηδενὶ εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκον τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Mc 1, 40–44. Lc 5, 12–14. •Lev 14, 2.

5 (64.2) Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ εἰς Καφαρναούμ, προσῆλθεν αὐτῷ Lc 7, 1–10.

---

27. προσεκοψαν c. BEKLSUVA etc .. CM al[3] Bas Chr προσερρηξαν .. et. προσεκρουσαν, προσεπεσον et -σεν legitur | μεγαλη .. 13. 31. 33. 124. 245. syr[hr] arm add σφοδρα

28. ετελεσεν (et. Schu probat) c. BCZ (videtur pro spatio) 1. 33. 124. al[10] Or Chr (et. eddmosc[6]) .. ς (Trigl) συνετελεσεν c. EKLMSUVXA etc (Et. 11, 1. 19, 1. pro ετελεσεν alii testes συνετ., praeterea cf 13, 53. 26, 1.)

29. αυτων c. BC***KA 1. 13. 22. 118*. 124. 248. 276. f sah cop syr[hr] Eus[1] (dem. 9, 11.) Aug; item additis και οι φαρισαιοι (Ln) c** 17. 21. 33. acffg[1·2·]hl (k οι φαρ. κ. οι γρ. αυτ.) vg sax syr utr (et. syr[cu]) al mu Eus[1] (dem. 1, 7) .. c* b και οι φαρ. (b add αυτ.) .. ς om c. ELMS UVX etc. Cf Mc 1, 22. Lc 5, 30.

VIII. 1. καταβαντι δε αυτω (v*A om αυτ.) c.*EKLMSUVXA etc .. BC al[10] καταβαντος (al[5] fere -βαινοντος) δε αυτου .. z και καταβαντος αυτου (Ln). Vg ffh *cum autem* (h *et cum*) *descendisset*, abcg[1·] Hil *et descendente eo*, k *et descendentem*, f *descendente autem eo*

2. προσελθ. (Gb') c. BEMA 1. 13. 108. 131. 157. 209. al[20] fere sah go (k *introivit*) Cyr Chr Dam Thph .. ς ελθων c. CKLSUVX etc (vv pler exprimunt *veniens*)

3. ηψ. αυτ. c. BC* 1. 13. 33. 118. 124. 209. 243. ff k cop sah aeth go .. ς (Gb°) add ο $\overline{ις}$ c. C**EKLMSUVXA etc (vv mu ante ηψ.)| εκαθερισθη c. B*ELX al[2] et plurib .. ς (Ln 49.) εκαθαρισθη c. B**CKMSUVA etc | s al[2] εκαθ. απ. αυτου

4. μηδενι .. r al[4] add μηδεν | αλλα LUΓ al[20] fere αλλ | προσενεγκον c. BC .. ς -γκε c. EKLMSUVTA etc | μωυσης c. BC**K etc cop sah itpler vg (sed non am) .. ς μωσης c. C*ELMUVXΓΔ etc k am go

5. εισελθ. δε (x om) αυτω (Gb Sz) c. EKMSUVXΓΔ al plus[100] vv fere omn pp[mu] .. BCZ al[10] (Or εισελθοντος του κυριου libere) εισελθοντος δε

ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτὸν 6 καὶ λέγων Κύριε, ὁ παῖς μου
βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. 7 λέγει
αὐτῷ Ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόν-
ταρχος ἔφη Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλ-
θῃς· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 καὶ γὰρ
ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας,
καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ
ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 ἀκούσας
δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν Ἀμὴν λέγω
11 s. Lc 13, 28 s. ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον. 11 (65.5) λέγω δὲ
ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἥξουσιν καὶ ἀνακλιθή-
σονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν
οὐρανῶν· 12 οἱ δὲ υἱοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος
τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
13 (66.5) καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ Ὕπαγε, καὶ ὡς ἐπί-
στευσας γενηθήτω σοι. καὶ ἰάθη ὁ παῖς αὐτοῦ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

αυτου (Ln) .. ς εισελθοντι δε τω ιῡ c. C***L etc syr^sch syr^p cd e | καφαρναουμ c. BZ cop sah it vg go sax fr Or (item Epiph al) .. ς καπερναουμ c. CEKLMSUVXΓΔ etc syr utr etc

7. λεγει c. B 47^ev bk am syr^cu sah arm, item αυτω c. ℵB k cop .. ς και λεγ. αυτ. ο ιϛ c. CEKLMSUVXΓΔ etc

8. και αποκρ. (U add αυτω) .. ℵB sah αποκρ. δε (Ln)| λογω (Gb Sz) c. BCE FKLMSUVXΔ al pler vv pl Or al mu .. ς λογον c. Γ al pm g^1· ff etc | ο π. μου .. 1. 118. 209. sah a k Or^1 om

9. υπο εξουσιαν (syr^hr om) .. ℵB al^3 it^pl vg^ed (non am fuld for etc) Chr^1 et mosc^5 Hil al add τασσομενος (Ln) :: ex Lc | X και τω αλλω

10. ακολουθουσιν .. C al^4 (item *sequentibus se* it vg, exc gat, et al) ακ. αυτω (Ln)| ουδε ε. τ. ισρ. το. πι. ευρ. (G al ηυρ.) c. CEGKLMSUVXΓΔ al pler vg (exc gat) it^pl etc Or al .. B al^5 a g^1· k gat sah cop syr^cu syr^p mg Amb Aug Op παρ ουδενι τοσαυτην πιστιν εν τω ισραηλ (al^3 Amb om ε. τ. ισρ.) ευρον (Ln 49.)

12. εκβληθ. (ita etiam vg fff g^2· Cyp^1) .. Heracl εξελευσονται, item *ibunt* vel *exibunt*, *exient* a b c g^1· h k Ir^int al .. Δ praem αυτης | EL κλαθμος

13. εκατονταρχη (Gb Sz) c. BCEGKLMSVXΓ al^100 fere .. ς -ρχω c. UΔ etc | και ως c. CEGKLMSUVXΓΔ al fere omn vg c f ff syr^p Or^2 Chr^1 etc .. ℵB al^3 a b g^1·2· h k syr (et. syr^cu) cop sah Chr^1 (et. mosc^5) Ir^int om και (Ln 49.)| αυτου c. CEGKLMSUVXΓΔ al fere omn syr utr (et. syr^cu) sah go etc .. ℵB 1. 22. 33. 118. it vg cop syr^hr om (Ln 49.)| εν τη ωρ. εκ. c. BEGKLMSUVXΓ etc .. CΔ al^5 it^pler sah Bas Chr^1 (et. mosc^6) Bas^sel απο της ωρας εκεινης (Ln) :: ita alibi saepe | CE (cum asteriscis) MUX al plus^50 g^1· syr^p syr^hr aeth add in fine και υποστρεψας ο εκατονταρχος (pauci minusc -ρχης) εις τον οικον αυτου εν αυτη τη ωρα (pauci om

14 (67.2) *Καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου εἶδεν τὴν* Mc 1, 29–34. Lc 4, 38–41.
πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν. 15 *καὶ ἥψατο τῆς*
χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἠγέρθη, καὶ δι-
ἀκόνει αὐτῷ. 16 *ὀψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζο-*
μένους πολλούς· καὶ ἐξέβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς
κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν. 17 *ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ* *Es 53, 4.
Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν
καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

18 *Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους περὶ αὐτὸν ἐκέλευσεν* Lc 8, 22. Mc 4, 35.
ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. 19 (68.5) *Καὶ προσελθὼν εἷς γραμματεὺς* 19–22 Lc 9, 57–60.
εἶπεν αὐτῷ Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. 20 *καὶ*
λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ
τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ
τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. 21 *ἕτερος δὲ τῶν μαθητῶν εἶπεν αὐτῷ Κύριε,*
ἐπίτρεψόν μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. 22 *ὁ*
δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι
τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς.

23 (69.2) *Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἠκολούθησαν αὐτῷ* 23–27 Mc 4, 35–41. Lc 8, 22–25.
οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 24 *καὶ ἰδοὺ σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θα-*
λάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ
ἐκάθευδεν. 25 *καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ ἤγειραν αὐτὸν λέγοντες*

ε. α. τ. ω.) *ειδαν τον παιδα* (M al add *αυτου*) *υγιαινοντα*, item al[1] eadem quae Lc 7, 10.

14. *ειδεν* ς. BCEGLMUVXΓΔ etc .. K al *ιδεν*

15. *αυτω* (Gb′) c. BCEFGKM**SUVXΓ al[150] fere vv pm Or al mu .. ς *αυτοις* c. M*LΔ etc it vg syr[cu] al

16. *τα πνευμ.* .. Δ add *ακαθαρτος* (d et it[pler] *spiritus immundos*)

17. *ημων* .. L** *υμων* | *ελαβεν* .. K al[7] Chr *ανελαβ.*

18. *πολλ. οχλ.* c. CEGKLMSUVXΓΔ etc (al[1] o. *π.*) .. B *οχλον* (Ln), al[3] it[aliq] sah *πολιν οχλ.* (sah o. *π.*) .. al pauc cop vel *οχλ.* vel *πολλ.* om

20. *κλινη* c. BCELSUVΔ etc .. GKMX al mu Clem *κλινει*, Γ al *κλινας*

21. *μαθητων* c. B 33. al[50] a b c h (b c h *alius discipulus*, item g[2] addito *eius*) sah .. ς add *αυτου* c. CEGKLMSUVXΓΔ etc (cf 8, 25. 14, 22. 19, 25. 26, 36. 45; item 15, 12. 33. 36. 16, 5. 20. 26, 8. 56.)

22. *λεγει* c. BC 1. 33. al (vg it[mu] *ait*) item Clem .. ς *ειπεν* c. EGKLMSUV XΓΔ etc | *αυτω* .. Clem *τω φιλιππω*

23. *αυτω* .. U al *τω ιω* | *το* (Δτον) *πλοι.* c. EGKLMSUVXΓΔ etc .. BC 1. 33. 118. 124. al plus[10] (Or alludens) om *το* (Ln 49.)

24. Γ al[2] *εγενετ. μεγας* | *υπο* .. B** *απο*

25. *οι μαθηται* (Gb 8ε) c. C**EFKLMSUVΓΔ al plus[100] vv aliq Thph; item

Κύριε σῶσον, ἀπολλύμεθα. 26 *καὶ λέγει αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε, ὀλιγόπιστοι; τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.* 27 *οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν λέγοντες Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;*

28–34 Mc 5, 1–17. Lc 8, 26–37. 28 *Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν, ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἐξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἰσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης.* 29 *καὶ ἰδοὺ ἔκραξαν λέγοντες Τί ἡμῖν καὶ σοί, υἱὲ τοῦ θεοῦ; ἦλθες ὧδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς;* 30 *ἦν δὲ μακρὰν ἀπ' αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη.* 31 *οἱ δὲ δαίμονες παρεκάλουν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἀπόστειλον ἡμᾶς εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.* 32 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑπάγετε. οἱ δὲ ἐξελθόντες ἀπῆλθαν εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων· καὶ ἰδοὺ ὥρμησεν*

ς addito αυτου c. c* (videtur habuisse πρ. αυτω οι μ. αυτ.) x etc vg^{ed} it^{aliq} go etc .. b a c ff k l am fu for harl emm sah cop sax Hier al om (49; Ln [οι μαθ.]) :: cf Lc et Mc | σωσον c. bc 1. 13. 118. 209. .. ς add ημας c. ekLmsuvxΓΔ vv ut vdtr omn etc

26. 1. 13. 22. 124. 209 vv aliq τω ανεμω

27. και οι ανεμ. c. bekLmsuvxΔ vv pl (et. d) .. c 34. 85. (et alii sine dubio) vg (sed non am for) it^{5} cop syr al Hil Op om και (Ln 49.) | υπακ. αυτ. c. cekLmsuvxΔ etc .. b 1. Chr αυτ. υπακ. (Ln 49.)

28. ελθοντι (Δ -ντε) αυτω c. ekLmsuvxΔ etc .. bc al^{10} fere ελθοντος αυτου (Ln) | γαδαρηνων (Gb′ Sz) c. bc*mΔ al plus^{10} item cdd („αλιγα") ap Or syr utr persa Eus Epiph (Chr, nisi Lc vel Mc spectat) catenecram (των εν γαδαροις) .. cdd (pleraque ut vdtr, vide ante) ap Or it (et. d) vg sah syrP mg sax Ath Hil al γερασηνων (Gb″ Ln) .. ς γεργεσηνων c. c***ekLsuvx (c***lx al -σινων) etc, item cdd ap Epiph et ap alios (syrP mg graece γεργεσαιων) γεργεσαιων. Or γεργεσηνων sive γεργεσαιων legi voluit, quamquam in codicibus non inventum.

29. υιε (Gb) c. bc*L al plus^{20} ff k l for tol harl* cop Or Cyp al .. ς praem ιυ c. c***ekmsuvxΔ etc :: cf Lc et Mc

30. μακραν .. it (exc d k) vg sax non longe | βοσκομενη .. x al^{2} it^{pl} (et. d) -μενων

31. εκβαλλεις .. lx al^{6} -βαλης, κ al-βαλεις | αποστ. ημ. (Gb) c.^{de}b 1. 22. (add απελθειν) 33. 118. (om ημας) cop sah syr^{hr} syrP mg ed arr aeth it (exc f h) vg sax fr Cyr .. ς (Gb′, prob. Schu) επεμψον ημιν (al^{1} ημας, al^{6} om) απελθειν c. cekLmsuvxΔ etc syr utr go (f h iube nos ire) etc :: cf Lc

32. αυτοις c. bekLmsuvxΔ etc .. c b c g^{1} h syr add ο ις, Ln [ο ις] | απηλθαν c. b .. ς -λθον c. cekLmsuvxΔ etc | την αγ. των χοιρ. (prob. Schu) c. c***ekLmsuvxΔ al pler fh syrP go etc .. bc* al^{8} it^{pler} vg cop

πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. 33 *οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων.* 34 *καὶ ἰδοὺ πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν τῷ Ἰησοῦ, καὶ ἰδόντες αὐτὸν παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.*

IX.

1—8
Mc 2, 3—12.
Lc 5, 18—26.

1 (70, 1) *Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον διεπέρασεν, καὶ ἦλθεν εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν.* 2 *καὶ ἰδοὺ προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον. καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι.* 3 *καὶ ἰδού τινες τῶν γραμματέων εἶπαν ἐν ἑαυτοῖς Οὗτος βλασφημεῖ.* 4 *καὶ ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν Ἵνα τί ὑμεῖς ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;* 5 *τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περι-*

sah syr al Chr τους χοιρους (Ln Gb) :: cf Lc et Mc | L ορμησεν | πα. (al[3] om) η αγ. .. c* 21. syr[p] η αγ. πα. | των χοιρ. c. C***EKLSUVX al pler cop Chr etc .. BC*MΔ al[9] it vg syr utr sah go al Euth om (Gb Ln) :: cf Lc et Mc | απεθανον .. c 262. -θανεν

34. συναντ. c. CEKLMSUVXΔ etc .. B 1. 33. υπαντ. (Ln) | τω ιω .. c al[1] του ιυ | οπως .. B ινα (Ln)

IX. 1. εις (FC*** al plus[10] add ο ις) το πλ. (C* al[4] add ο ις) c. C*EFKMSUVXΔ etc .. BC***LX al[20] fere Or Chr[mosc 1] εις πλ. (Gb' Ln 49.) | ιδιαν .. F ιουδαιαν

2. προσεφερ. c. BEFKLMSUVXΔ etc (it vg *obtulerunt, offerebant*) .. C προσφερουσιν (Ln) | αφεωντ. c. CEFKLMSUVXΔ etc Or[1] Niceph .. D αφωντε .. ℵB Or[1] αφιενται (Ln). It vg *remissa sunt, remittuntur* | σου | αι αμαρτ. (Gb') c. BCΔ* al[17] Or[1] Chr[mosc 5] .. DgrΔ** for k Or[1] Did σοι αι αμ. .. M al[10] fere Niceph σου αι αμ. σου .. ς σοι αι αμ. σου c. EFKLSUVX it[pler] vg (exc for) etc :: cf Lc

3. ειπαν c. B .. ς (49.) ειπον c. CDEFKLMSUVXΔ etc | L al εν αυτοις

4. ιδων c. CDE*FKLSUVXΔ etc cop it vg sax fr etc .. BME** (ME** ιδως) al plus[50] syr utr sah go al Chr (et. mosc 5) schol[edd 4] ειδως (Gb' Ln) :: cf Lc 6, 8. | τ. ενθυμ. .. 1. 22. 59. 209. τους διαλογισμους | ειπεν .. D al[6] vv pauc add αυτους | υμεις c. EFKLMSUVXΔ al pler go etc (al[2] post ενθ.) .. BCD al[5] it vg al Chr (et. mosc 5) om (Ln 49. prob. Schu)

5. γαρ .. KMU al[6] it[pl] vg al mu om | αφεωντ. c. CEFKLMSUVXΔ etc .. B [illegible] αφιενται (Ln) .. ℵD αφιονται. It vg ut v. 2. | σου αι αμ. (Gb Sz) c. BCD EFKLMVX al[100] fere cat[ox] etc .. ς (prob. Schu) σοι αι αμ. c. SUΔ 1. etc .. al[10] fere vv pl σοι αι αμ. σου | εγειρε (Gb'' Sz) c. BCDEFKLMSVX etc .. ς εγειραι c. U (Δ εγειραν) etc

πάτει; 6 ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἁμαρτίας, τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ Ἐγερθεὶς ἆρόν σου τὴν κλίνην καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 7 καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 ἰδόντες δὲ οἱ ὄχλοι ἐφοβήθησαν καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν τὸν δόντα ἐξουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

9—13 Mc 2, 14—17. Lc 5, 27—32.

9 (71.2) Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἶδεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 10 (72.2) καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἰδοὺ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 (73.2) ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας εἶπεν Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν Ἔλεος

---

6. ειδητε c. BKMUVΔ etc .. CDEFLX al mu ιδητε (d *sciatis*)| τοτε .. M al[2] Hier om | εγερθεις c. CEFKLMSUVXΔ etc .. B b c ff1 vg εγειρε (Ln) :: cf Mc, item D a f g[1.2] h k Hil εγειρε και

8. εφοβηθ. (Gb″) και c. BD 1. 22. 33. 59. 118. it (sed f *admirantes timuerunt et*, item go) vg sax fr cop sah syr aeth al Hil al .. ς εθαυμασαν και c. CE (E* sub σ apparet ζ) FKLMSUVΔ syr[P] cat[ox] Thdor[mop] etc .. X (sed non in comm.) Ir[int] om

9. ο ις εκειθ. c. BCEFKLMSUVXΔ al fere omn syr utr sah go etc .. D 124. cop it vg Eus Hil εκειθ. ο ις (49.) .. L al[1] om εκειθ. | ειδ. c. BDFMUΔ etc .. CEKLVX etc ιδεν | c 21. Chr[mosc 6] Aug επι τ. τελωνιον (33. 124. cat[ox] -νειον) καθ. | μαθθ. c[2]B*D sah .. ς (49.) ματθ. c. B*CEFKLMSUVXΔ etc cop etc | λεγ. .. s 301. it vg Eus ονοματι | D al[3] ηκολουθει

10. αυτ. αυαν. c. BDEFKLMSUVXΔ etc .. C it (exc d k) vg Eus αναν. αυτ. (Ln)| οικια .. sah add αυτου, cop ar[e] *Simonis*, ar[P] *Matthaei* | C al[2] cop αμαρτ. κ. τελ. | D συνεκειντο

11. D sah ειδοντες δε | Δ om οι (item om v. 6. ὁ, τοῦ, τῷ)| ειπον c. DEKMSUVXΔ al pler (d k *dixerunt*) .. BCL al[5] Cyr (it[pler] *dicebant*) ελεγον (Ln 49.) :: cf Mc ubi ελεγ. non variat | D sah Aug[1] αμαρτ. κ. τελ. | εσθιει .. M al[50] fere g[2] mm Thph add και πινει | o διδ. υμ. h. l. c. BC***EKLMSUVXΔ etc .. C* 1. al (cop sah) ante εσθιει, D it[mu] Aug ante μετα, a om (k *quare cum publ. et pecc. sedes*)

12. ο δε ις c. CEKLMSUVXΔ al fere omn it (exc d) vg cop syr utr al pl .. B (D periit, sed vdtr quia d) 248. sah aeth om ις (Ln 49.)| ακουσας .. D[gr] 60.ev a αποκριθεις | ειπεν c. BC[2]DX sah aeth it (exc a fh) vg Hier .. ς (Gb°) add αυτοις c. C***EKLMSUVΔ etc | αλλα c. B Eus[2] .. ς (49.) αλλ c. CDEKLMSUVΔ etc

13. ελεος (Gb′) c. BC*D 1. 33. 209. item Hom[cl] ἰφη Ὁ θεὸς Ἔλεος θέλει

θέλω καὶ οὐ θυσίαν. οὐ γὰρ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου λέγοντες Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά, οἱ δὲ μαθηταί σου οὐ νηστεύουσιν; 15 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστὶν ὁ νυμφίος; ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἱματίῳ παλαιῷ· αἴρει γὰρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἱματίου, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 17 οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

14—17 Mc 2, 18—22. Lc 5, 33—38.

καὶ οὐ θυσίας) .. ς ελεον (κ al ελαιον) c.C^{***}EFGKLMSUVXΔ etc. LXX^{ed} et^{a} ελεος, sed minusc mu ελεον | ηλθον .. Γ (Or) εληλυθα· | c δικ. καλ. | αλλα c. BCDELMUXΔ al pl (item Barn Clem$^{2\text{-}cor}$ Iust; non addunt nomen Mt) etc .. ς (Ln) αλλ c. GKV Eus etc | αμαρτωλους (Gb) c. BDV*Δ 1.* 22. 33. (vide Gb symb.) 118.* 209. al plus^{15} syr utr persa aeth arm go it (exc c $g^{1.2.}$) vg sax fr (item Clem$^{2\text{-}cor}$ Iust^{1}; contra Barn Iust^{1} cum εις μετ.; sed nusquam patet a quo evg pendeant) Or^{1} Bas Hier Aug^{dis} (soli Lc tribuit εις μετ.) al .. ς add εις μετανοιαν c. CEG KLMSUV^{mg}Γ etc cop sah c $g^{1.2.}$ Eus^{2} (sed unde affert? vide ante de Barn Iust^{1}) Or^{1} (sed ibi εληλυθα: hinc e Lc videtur) Hil :: e Lc

14. ουτω .. Κ go om | D ιωανου | πολλα c. CDEGKLMSUVXΔ al pler vv omn etc .. B al^{3} om (Ln) :: cf Mc | μαθ. σου .. M al σοι μαθ.

15. ο ις .. M* al^{1} om | Μη .. D μητι (it vg *numquid*) | οι .. LS al^{4} om | νυμφωνος .. D (et al^{1} ap Wtst) νυνφιου (it vg *sponsi*, item aliae vv) | πενθειν .. D 61.* vv mu Chr (et.^{mosc6}) Hil al νηστευειν :: e Mc et Lc | D* al ω ημερ. | απαρθη .. D al plus^{5} schol^{edd3} αρθη (al^{2} επαρθη, al^{1} παρελθη) | νηστευσουσιν (LΔ -σωσιν, D*^{gr} Κ al^{3} -ουσιν) .. D al^{2} vv aliq add εν εκειναις ταις ημεραις :: e Lc

16. δε .. V al^{3} om | DGΔ al^{5} ρακκους | C αγναφους, al^{5} ακναφου | ιματιου .. L* c add του παλαιου

17. L* al βαλουσιν | μηγε .. B 301. μη (ut Mc) | ρηγνυντ. οι ασκοι .. D syr^{hr} Arn ρησσει ο οινος ο νεος (syr^{p} Arn om) τους ασκους (cf Mc et Lc) | εκχειται (vg *effunditur*, it^{pler} *effundetur*) .. D k Arn απολλυται, a *peribit* | a om κ. οι ασκ. απ. | απολουνται (it^{pler} *peribunt*) .. B al^{15} f vg απολλυνται (Ln) .. D k Arn om | αλλ. βαλλ. (L al βαλουσιν, D k βαλλ. δε) οι. νε. ε. ασκ. καιν. (Δ al νεους) c. BDEGKLMSUVXΔ etc cop sah syr utr go k Arn .. C al^{2} it vg Aug αλλ. οιν. νε. ε. ασκ. βαλλ. (it vg Aug post καιν.) καιν. (Ln) | αμφοτεροι (Gb Sz) c. BCDEFGKLMUVXΔ al^{150} fere etc .. ς -τερα c. B etc | D* τηρουνται (it^{pl} *servantur*; vg *conservantur*)

18–26 Mc 5, 22–43. Lc 8, 41–56.

18 (74.2) *Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἰδοὺ ἄρχων εἰσελθὼν προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν· ἀλλὰ ἐλθὼν ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται.* 19 *καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἠκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.* 20 *καὶ ἰδοὺ γυνὴ αἱμορροοῦσα δώδεκα ἔτη προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·* 21 *ἔλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ Ἐὰν μόνον ἅψωμαι τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι.* 22 *ὁ δὲ Ἰησοῦς στραφεὶς καὶ ἰδὼν αὐτὴν εἶπεν Θάρσει, θυγάτηρ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.* 23 *καὶ ἐλθὼν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἄρχοντος καὶ ἰδὼν τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον ἔλεγεν* 24 *Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον ἀλλὰ καθεύδει. καὶ κατεγέλων αὐτοῦ.* 25 *ὅτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ*
Lc 7, 17. *ἠγέρθη τὸ κοράσιον.* 26 *καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.*

18. ταυτα .. L al[3] cop add δε | αυτοις .. M* al τοις οχλοις .. 1. al[10] fere cop Hil om | εισελθ. (Gb′) c. CDEMX al plus[30] Chr (et.mosc[3]) Bas, item προσελθων (εἰς ἐλθών, Gb Sz) KSVA al fere[40] .. ς ελθων c. minusc .. B εἰς προσελθων (Ln), item C***GLU al[20] fere τις προσελθ. et F τις προσηλθεν. Legitur et. προσελθων, τις ελθων, τις εισελθ., εις εισελθων. Vg it[mu] *unus accessit et*, d ff *unus veniens*, etc .. praeterea C***FGLU etc add τω ιω | οτι c. BCEFGKLSUXA etc .. D 1. 13. 33. 124. al[10] fere vv pm Bas Chr (et.mosc[6]) om (similiter ap Mc) (49.) .. M al it[aliq] vg[ed] Hil κυριε | L επιθεις τ. χειραν σου

19. ηκολουθησεν c. BFGKLSUXA etc, item EM al[6].–θησαν .. CD al[3] ηκολουθει (Ln), item *sequebatur* it[pler] vg :: ex Mc | και .. M al[2] om | A om οι

20. K αιμορρουσα, L αιμορουσα | ετη .. L add εχουσα εν τη ασθενια (cf Ioh 5, 5.)

21. L εν αυτη | μον. αψωμ. (et. Or) .. D it[pm] (al om μον.) vg αψ. μον. | L al σωθησομαι .. b Arn add similia iis quae Mc et Lc

22. ο δε ις .. D om ις, item it[pl] *at ille, ille autem* (d *qui autem*) | στραφεις c. BD al[10] (D al[2] praem εστη) .. ς επιστραφεις c. CEFGKLMSUA etc (ap Mc επιστραφ. non variat) | θυγατηρ c. DGL .. ς θυγατερ c. BCEK MSUA etc (item Or[2]).

23. A om τους | ελεγεν (Gb′) c. BD 1. 13. 33. al[5] fere Chr (et.mosc[6]), item *dicebat* vg (for add *ad eos*) it[pl] sah cop al .. ς λεγει αυτοις c. CEFGKL MSUA etc :: cf Mc

24. K al[1] (idem aliique καταγ.) κατεγελουν | αυτου .. D* αυτον

25. εισελθων .. D it[mu] ελθων | της χειρος .. D την χειρα

26. αυτη c. BEFGKLMSUA etc it vg etc .. D al[4] vv aliq αυτου, C al[4] αυτης (ita C*; sed idem* vdtr αυτου scripturus fuisse)

27 ([75.10]) *Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἠκολούθησαν αὐτῷ δύο τυφλοὶ κράζοντες καὶ λέγοντες Ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ.* 28 *ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν προσῆλθαν αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; λέγουσιν αὐτῷ Ναί, κύριε.* 29 *τότε ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν λέγων Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν.* 30 *καὶ ἠνεῴχθησαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί. καὶ ἐνεβριμήθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω.* 31 *οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.*

32 *Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἰδοὺ προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον* 12, 22—24 ss. Lc 11, 14 s. *κωφὸν δαιμονιζόμενον.* 33 *καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι λέγοντες Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραήλ.* 34 *οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἔλεγον Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.*

35 ([76.2]) *Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς* Mc 6, 6. *κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.* 36 ([77.6]) *ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν,* Mc 6, 34.

---

27. αυτω c. CEFGKLMSUΔ etc .. BD 126. 36ev* Chrmosc 4 om (Ln) | C* (vdtr) L 124. 235. a k om και λεγ. | υιος (Gb) c. B al plus60 Ath Dam; al pauc o υιος, Δ o ιωσ .. ς υιε c. CDEFGKLMSU etc | δαυειδ .. cf ad 1, 1. — δ κ ρ κ λ ο ν τ ι

28. ελθ. δε (U al10 fere add αυτω) .. D itpm και ερχεται | προσηλθαν c. B .. ς -λθον c. CDEFGKLMSUΔ etc (D itpm και προ.) | D itmu οι δυο τυφλ. | ο ις .. al20 fere om | δυν. του. ποι. c. C***DEFGKLMSUΔ etc (et. vg it) .. B του. δυν. ποι. (Ln), C* δυν. ποι. του.

29. οφθ. .. D ομματων | λεγων .. D 1. και ειπεν | LU̇ γεννηθητω

30. ηνεωχθησ. c. BD al1, item C* ηνοιχθησ. .. ς ανεωχθησ. c. C***EFGKLMSUΔ etc | D it vg etc οι οφθ. αυτ. | ενεβριμηθη c.ℵ* B* 1. 22. 118. al1 .. ς ενεβριμησατο c. B**CDEFGKL (ενβριμ.) MSUΔ etc | ο (D om) ις .. al plus5 om

32. F 131. διεξερχομ. | ανθρωπ. c. CDEFGKLMSUΔ etc it vg go. etc .. B al4 cop sah om (Ln)

33. λεγοντες (Gb Sz) c. BCDEFGKLMSUΔ al plus120 vv pler Chr (et.mosc 6) Thph .. ς add οτι c. minusc. a etc | εφ. ουτως (L ουτος) .. D itpler go etc ουτ. εφαν. | D* om τω

34. D a k Hil Iuv om versum | εν .. b g1.2. h gat add *belzebul* (b g1.), *belzebub* (gat, g2. *beelz.*), *belzebut* (h)

35. μαλακιαν (Gb Sz) c. BC*DBΔ 1.* 22. 33. 118.* 157. 209. al fere50 vv pler Chr (et.mosc 6) Thph .. ς add εν τω λαω c. C***EFGKLMUX etc c g1. tol gat (:: cf 4, 23.) .. L 13. 124. 262. al6 a b g1. h gat** add (vel omissis vel servatis ε. τ. λ.) και πολλοι ηκολουθησαν αυτω

36. τ.οχλους .. CM al add ο ις, item G al syrp* praem

1 Pe 2, 25. *Num 27, 17. ὅτι ἦσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐριμμένοι ὡσεὶ πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα.
37 (78.5) τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς,
Lc 10, 2. οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ
ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

X.

Mc 3, 14s. et 6, 7. Lc 9, 4. 1 (79.2) Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ
ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν
αὐτὰ καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.
2–4 Mc 3, 16–19. Lc 6, 14–16. Act 1, 13. 2 (80.2) Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὀνόματά ἐστιν ταῦτα·
πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ,
Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, 3 Φίλιπ-
πος καὶ Βαρθολομαῖος, Θωμᾶς καὶ Μαθθαῖος ὁ τελώνης, Ἰάκω-

---

36. εσκυλμ. (Gb Sz) c. BCDEFGKMSUXΔ al fere[150], item *vexati* it vg Hil Hier etc (sed d *fatigati*), Bas Const Chr al .. ς εκλελυμενοι c. L etc | εριμμενοι c.[δ] BCL (ερημενοι) 126. y[scr] etc .. D ρεριμμενοι (Ln) .. ς ερριμμενοι (Δ ερριμενοι, X al[1] ἐρρημενοι) c. EFGKSUXΔ etc.. M 299. ερρηγμ. | ωσει c. BEGKSUXΔ etc .. CDFLM al plus[40] Chr (et.[mosc 6]) ως

38. του κυριου (et. Or[4]) .. D* τον κυριον | εκβαλη (LX al -λει) .. al plus[10] Or[2] (sed variant cdd) -βάλλη (aliq -λλει)

X. 1. προσκαλεσαμενος .. C***L al mu add ο ις̄ | Δ om τους | εξουσιαν c. BCDGKMSUVXΔ etc it vg etc .. EFL al[50] fere vv pm Cyr Thdrt al add κατα | CD al pauc εκβαλειν | μαλακιαν .. L al[3] b g[1] Cyr Thdrt add εν τω λαω

2. D[gr*] om δε | εστιν .. L al[30] fere εισιν (-σι)| ιακωβος c. CD[gr]EFGKLMS UVXΔ etc .. B d και ιακ. (Ln)| ο του .. D*F al[2] του

3. M 111. om θωμ. (a b ante Σιμων pon) κ. μα. ο τελ. | μαθθ. c.[δ] BD .. ς (49.) ματθ. c. CEFGKLMSUVXΔ etc | a b am syr[p mg] etc και ιακ. | ο του .. M 299. του | και (122. om) λεββ. (Gb') c. D 122; cdd ap Aug (*Mt Thaddaeum appellat; nonnulli autem cdd habent Lebbaeum*) k (*iebdaeus* s. *lebdaeus*) Hesych (in lexico ἰάκ. ἀλφαίου ὁ καὶ θαδδ. καὶ λευὶ παρὰ τῷ μάρκῳ, παρὰ δὲ τῷ ματθ. λεβαῖος, παρὰ δὲ λουκ. ἰούδας ἰακώβου) Ruf (in praef. comm. Orig. in epist. ad Rom. *Mt in catalogo app. dicit post multos: Matthaeus publicanus et Iacobus Alphei et Lebbaeus et Sim. Chan. -- Hunc eundem quem Mt Lebbaeum, Mc Thaddaeum posuit -- Igitur eundem quem Mt Lebbaeum et Mc Thaddaeum dixit, Lucas Iudam Iacobi scripsit.* Hoc Rufini - Origenis? - testimonium eo plus valet quum praeter k et d nullus codicum it aut vg lectionem Lebbaeum tueatur). Fortasse huc etiam trahendum est Origenis testimonium contr. Cels. 1, 62. ἴστω δὲ καὶ λέβης τελώνης („praeter Matthaeum publicanum") ἀκολουθήσας τῷ ιῡ. ἀλλ' οὔτιγε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀππ. αὐτοῦ ἦν εἰ μὴ κατά τινα τῶν ἀντιγράφων τοῦ κατὰ μάρκ. (? nonne potius ματθ.?, sed cf ad Mc 3, 18.) εὐαγγ. ..[δ] B 17. 124. cop

βος ὁ τοῦ Ἀλφαίου καὶ Λεββαῖος, 4 Σίμων ὁ Καναναῖος καὶ
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.
5 (81.10) Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς παραγγεί-
λας αὐτοῖς λέγων Εἰς ὁδὸν ἐθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν
Σαμαρειτῶν μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρό- 15, 24.
βατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 (82.2) πορευόμενοι δὲ κηρύσ- 7–8 Lc 9, 2. Mt 10, 9.
σετε λέγοντες ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 ἀσθενοῦντας 10, 5.
θεραπεύετε, λεπροὺς καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλά-
βετε, δωρεὰν δότε. 9 Μὴ κτήσησθε χρυσὸν μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς 9–15 Mc 6, 8–11. Lc 10, 4–12.
ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδὸν μηδὲ δύο χιτῶνας μηδὲ ὑπο- Mt 9, 3 ss.
δήματα μηδὲ ῥάβδους· ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ.

---

sah c ff g^{2}·l vg sax fr και·θαδδαιος (Ln) :: e Mc .. ς κ. λεββαιος (LX etc λεβαιος) ο επικληθεις (επικαλεισθ. nusquam Mt) θαδδαιος (L al θαδαιος) c. C**EFGKLMSUVXA etc .. 13. 346. κ. θαδδ. ο επικλ. λεββ. (similiter C* ut vdtr, nisi forte θαδδ. prorsus om, cf C in append.) .. 243. ιουδας ο και λεβαιος ο επικλ. θαδδ. .. a b g^{1}·h gat mm *et iudas zelotes*

4. καναναιος (Gb′) c. BCD (χαν.) L 1.22.33.118. 18^{ev} aliisque in marg it (et. δ) vg cop (contra -νιτης sah) .. ς κανανιτης c. EFGKMSUVXA etc .. D h praem και | ιουδ. ο c. BDKMSA al pl ut vdtr .. ς (sed non ς^{e} etc) om ὁ c. CEFGLUVX al plus^{40} (49.) :: deest et. Mc et Lc | ισκαριωτης c. BEFGKLMSUVXA etc (Or ιουδας σιμωνος ισκαριωτου), item D f k am fuld σκαριωτης .. C ισκαριωθ (Ln), item it^{pl} *scarioth* s. *carioth* | ο και (F al pauc it^{pl} cop sah etc om) παραδους (FXA al -διδους) .. L 13. 124. 126. 346. al^{3} Or ος (126. ο) και παρεδωκεν

5. C*** al mu om τ. δωδεκα | F αποστειλας | D it^{pler} am fuld etc και λεγων | A μη εισελθ. -- μη απελθ. | CD**G al σαμαριτων .. D* (it vg) σαμαριτανων

6. πορευεσθε δε .. D υπαγετε

7. οτι c. CDEFGKLMPSUVXA etc it vg etc .. B om (49.)

8. D θεραπευσατε | λεπρ. καθαριζετε (D -ρεισατε) δαιμ. εκβαλλετε (D al -βαλετε) (Sz) c. C***EFGKLMSUVX al plus^{150} f sah arm syr^{cdd} pers^{p} Eus Ath Bas Chr^{comm} (ad h. l.) al Hier Amb Iuv. .. BC*D al^{15} it^{pler} vg (for ante ασθεν. pon) sax fr cop aeth arr Cyr^{1} Chr^{2} Hil ante λεπρ. καθ. add (Gb Ln) νεκρους εγειρετε (D -ρατε), item ς ante δαιμ. εκβ. c. minusc, item PA al^{3} syr^{p} Chr^{2} post δαι. εκβ. | GL etc δωτε

9. μηδε bis c. BCEFGKMPSUVXA etc .. DL al pauc μητε

10. μη .. D k cop sah μητε | μηδε ter .. DL al pauc μητε | D* χειθωνας | ραβδους (Gb″Sz) c. CEFGKLMPSUVXA (non δ) al^{150} fere a k syr^{p} (in cdd pler) arm (cop) Chr$^{mosc\,1}$ Thph .. ς (Ln) -βδον c. BD etc it^{pl} vg etc :: cf Lc | γαρ .. U* al om | τ. τροφ. .. KM al plus^{15} it^{pl} (non d k l) syr$^{p\,mg}$ Hil al του μισθου :: e Lc 10, 7. | αυτου (Gb′) c. BCL 1.22.57.118.124.

11 (83,2) εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν ἢ κώμην εἰσέλθητε, ἐξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιός ἐστιν· κἀκεῖ μείνατε ἕως ἂν ἐξέλθητε. 12 (84.5) εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν ἀσπάσασθε αὐτήν. 13 καὶ ἐὰν μὲν ᾖ ἡ οἰκία ἀξία, ἐλθάτω ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ᾖ ἀξία, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 (85.2) καὶ ὃς ἐὰν μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ τοὺς λόγους ὑμῶν, ἐξερχόμενοι τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν.
11,24. 15 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρας
Lc 10, 8. ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. 16 (86.5) Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις
17—22 Mc 13, 9—13. καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. 17 (87.1) προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν
Lc 21, 12—17. ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γὰρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ

---

159. 209. h Thph .. ς add *εστιν* c. EFGKMPSUVXΔ etc; item post *γαρ* add D al^{5} (it^{pler} vg Ir^{int} Hil *est enim* vel *enim est*)

11. *εις ην — ηκωμην* (1. 118. 209. a b ff^{1} h k Hil al om; L 124. post *εισελθ.* pon) *εισελθ.* c. BCEFGK(L)MPSUVXΔ etc .. D 28. *η πολις εις ην αν εισελθ. εις αυτην* | L om *εστιν* | X 28. 243. 801. *μενετε* | X Amb^{r} om *εως αν εξελθ.*

12. *αυτην* c. BCEFGKMPSUVXΔ etc .. DL 1. 22. 209. tisch** al plus^{50} it vg al (similiter sah) Thph Hil add *λεγοντες Ειρηνη τω οικω τουτω*

13. D om *και* (d *si enim*) | *ᾖ* .. c* *ην* | M al^{3} *η οικ. εκεινη* | L om *αξια* pr | *ελθατω* c. CL 13. 346. al .. ς (Ln) *ελθετω* c. BEFGMPUXΔ etc .. SV al plus^{30} *εισελθετω* .. D *εσται* .. 99. b^{*scr} om | *εαν* (al plus^{5} *ει*) *δε μη η* (L al^{2} om) *αξια* .. D* *ει δε μηγε* | D* om *ἡ* | *προς* c. CDEFGKLMPSU VXΔ etc .. B 243. (*ε. ν. ανακαμψει*) Chr^{mosc5} *εφ* (Ln)

14. *ος εαν* (c. CEFGMPSUVXΔ etc; BDKL al mu *αν*: ita Ln 49.) *μη δεξ. ν. μ. ακουση* .. L (similiter it^{mu}) *οσοι αν μη δεξονται ν. μ. ακουσωσιν* | *εξερχομενοι* c. CEFGKMPSUVXΔ etc .. BD al^{12} it vg add *εξω* (Ln 49.); item L al^{5} *εκ* | D arm om *της οικ. η* (*η* om et. L)| *εκεινης* .. D al^{6} it^{pl} vg om | *των ποδ.* c. BDEFGKLMPSUVXΔ etc .. C al^{7} praem *εκ* (Ln), item *de* vel *a* it (exc d) vg

15. *αμην* (1. 22. *αμ αμ.*) .. L al^{5} add *γαρ* | *γομορρας* (Gb') c. CD (*-ορας*) LMP 1. 22. al plus^{30} ff^{1} h k etc Hom^{elem} Chr (et. mosc^{5}) .. ς (Ln) *-μορρων* c. BEFGKSUVXΔ etc it^{pl} vg etc. Praeterea c praem *γη*

16. L *αποστελω* | *εν* (CL *εμ*) *μεσω* .. B *εις μεσον* | *ως οι* .. L al^{30} fere *ωσει* | *ακεραιοι* .. D *απλουστατοι*. It vg *simplices* | *ως αι* .. LX al^{5} fere *ωσει*

17. *δε* .. D al pauc it^{alliq} Or om | c* om *υμας* | *εν. τ. συναγ.* (et. Or) .. D *εις τας συναγωγας*

18. *ηγεμονας δε* (c. BCEKMPSUV etc Or^{2}; FGLXΔ al mu etc om) *κ. βασιλεις* .. D 111. *ηγεμονων* .. Or^{1} *βασιλεων και ηγεμονων*

βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 (88.2) ὅταν δὲ παραδιδῶσιν ὑμᾶς, μὴ μεριμνήσητε πῶς Lc 12, 11 s.
ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε·
20 οὐ γὰρ ὑμεῖς ἐστὲ οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς
ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς
θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς
καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 22 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων 24, 9. 13.
διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.
23 (89.10) ὅταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς
τὴν ἄλλην· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ
Ἰσραὴλ ἕως ἂν ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 (90.3) Οὐκ ἔστιν μα- Lc 6, 40. Io 13, 16.
θητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ.
25 ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ
ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. (91.10) εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελ-

---

18. *αχθησεσθ.* (et. Or[4] Const al) .. D 111. *σταθησεσθε*, item *stabitis* it[pler] Ir[int] Cyp Hil al (f vg *ducimini* s. *ducemini*)

19. *παραδιδωσιν* c. CE**FKMSUVA al longe pl ..ℵ[c]BE* 1. 22. (*tradiderint* vel *apprehenderint* dfg[1] k Cyp) *παραδωσιν* (Ln 49.) .. DGLX al[40] fere (vg it[mu] *tradent*) *παραδωσουσιν* (Gb'), item *-δωσωσιν* al plus[10] Or Chr (et.[mosc2]) .. al[1] *-διδωσουσι* | *λαλησητε* .. K al[20] Or Chr[mosc4] *-σετε* | *δοθ. γ. υ. ε. ε. τ. ωρα* (C* *ημερα*) *τ. λαλησετε* (ita BKMSU al longe pl; CEFGVXΔ 1. 108. 124. 157. 262. 346. al[20] *-σητε*) c. BCEFGK MSUVXΔ etc .. DL al plus[10] k flor harl* arm Or al Cyp[1] Op om; hinc Gb° et Ln [*δοθ. -λαλησετε*]

21. *τεκνον* (et..Or Eus) .. B *το τεκν.*, al pauc *τεκνα* | *επαναστησονται* (et. Or Eus) .. BΔ al[2] *-σεται*

23. *οταν* (et. Clem Or[1]) .. Or[4] Const *εαν* | *διωκωσιν* (et. Clem Or[3]) .. DΔ al[3] *-κουσιν* | *φευγ. εις την αλλην* (ℵ*al[2] Or[2] et[1] cod Pet *ετεραν*) c. (B) CEFGKMSUVXΔ al pler c fl vg cop syr utr go etc Clem (Or[3] Pet) Const Aug[1] Amb[1] Epph .. DL 1. 13. 22. 118. 124. 209. 247. al[2] a b ff g[1.2] h k gat mm Or[2] Ath Hil al *φευγ. εις τ. ετεραν* (DL 247. Ath *αλλην*) · *καν* (D *εαν δε*) *εν τη ετερα* (D *εν τη αλλη*, L al[9] Or[1] Ath *εκ ταυτης* : ita Gb) *διωκωσιν* (D *-κουσιν*, L 247. Ath *εκδιωξουσιν*) *υμας* (Or[1] om,[1] *παλιν*), *φευγετε εις την αλλην*: ita Gb, item Ln *φε. ε. τ. ετερ.* [*καν — — αλλην*] | *γαρ* (et. syr utr go am fuld etc Or etc) .. DM al[15] it vg (sed non am fuld) al mu Hil om (Gb°) | c tisch** 245. *οτι ουμη* | tisch al pauc Or *τελεσετε* | *του ισρ.* c. CEFGKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn Or etc .. BD om *του* (Ln 49.) | *εως αν* (al[2] *ου*) c. CDEFGKLMSUVΔ al pler Or ..ℵBX al[1] *εως* (49.)

24. *διδασκαλον* .. FM al plus[20] vv aliq (non it vg go etc) add *αυτου*

25. *ο δουλος* .. L al[3] (vv mu) *τω δουλω* | *τον οικοδ.* et *τους οικ.* c. CDE FGKLMSUVXΔ al ut vdtr omn .. B* *τω -σποτη* et *τοις -ακοις* (Ln)

ζεβοὺλ ἐπεκάλεσαν, πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκιακοὺς αὐτοῦ. 26 μὴ οὖν
Mc 4, 22. Lc 8, 17. φοβηθῆτε αὐτούς· (92.1) οὐδὲν γάρ ἐστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκα-
λυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 (93.5) ὃ λέγω ὑμῖν ἐν
τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε
ἐπὶ τῶν δωμάτων. 28 καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτεννόντων
τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων ἀποκτεῖναι· φοβήθητε δὲ
μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ ψυχὴν καὶ σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ.
29 οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐ
πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ
6, 26. τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἠριθμημέναι εἰσίν. 31 μὴ οὖν φοβεῖσθε·

25. βεελζεβουλ c. CEFGKMSUVΔ syr^{p} go g^{1}·h etc, item βελζ. DLX cop k etc; 243. -βουν .. B βεεζεβουλ .. vg it^{pl} fr sax syr pers^{p} *beelzebub* s. *belz.*, b *velzebul*, mm *belzebud* | επεκαλεσαν (Gb Sz) c. BCEFGKMSVXΔ al^{50} fere Eus Ath al, item al^{2} -σαντο .. U al^{40} fere Chr (et.$^{mosc\,1}$) al απεκαλεσαν .. ς εκαλεσαν c. minusc, L εκαλεσαντω, D καλουσιν | οικιακ. c. CEFGKLVXΔ etc .. CDMU al pl οικειακ. (Gb″). Sed vide ad v. 36.

26. κεκαλυμμ. .. X al pauc κεκρυμμ. | ου γνωσθ. .. E ουκ αποκαλυφθ.

27. εις .. M al^{4} προς | ακουετε (L -εται) .. 1. 22. 28. 209. al Chr$^{mosc\,6}$ Bas ηκουσατε, Or^{cod} ακηκοατε, item it^{mu} | κηρυξατε .. D Or κηρυσσετε (D -ται, sed d *praedicate*), L κηρυχθησετε

28. φοβεισθε (Gb Sz) c. BCEFGLMUVXΔ al plus^{100} Iust Clem$^{2\cdot cor}$ (quamquam uterq Mt et Lc misc.) Eus Thdrt al, item K al plus^{10} φοβησθε .. ς φοβηθητε c. DS etc Hom^{clem} Or Const al :: e Lc | αποκτεννοντ. c. CDUΔ 1. tisch** al plus^{30} Clem$^{2\cdot cor}$ (ex cod. Alex.) .. EGKLMSVX al plus^{100} Chr (et.$^{mosc\,6}$) al αποκτενοντων (Gb Sz) .. ς αποκτεινοντ. c. B etc (idem in Or aliisq pp editum) | αποκτειναι .. D* σφαξαι | φοβηθητε (et. Or^{saepe} Const al) .. C al pauc φοβεισθε | δε μαλλ. (et. Or^{1} Const Ir^{int} al) .. Hom^{cl} Or^{2} om, L 1. al^{5} fere Isid Dam om δε | δυν. κ. (et. Iust Hom^{cl} Thdot Const al) .. it^{pl} cop Or Cyp al om και, hinc Ln [k.] | κ. ψυχ. κ. σωμ. (Hom^{cl} Ir^{int} Cyp al κ. σω. κ. ψυ.) c. BCDLX etc Hom^{cl} Iust Thdot Or^{3} Const al .. EGKMSUVΔ al plus^{50} κ. την ψ. κ. το (ita et. Or^{1}) σωμ. | εν γεεννη (et. Or^{4} Const al) .. D it vg Ir^{int} Cyp al εις γεενναν

29. L ασαριου. D* Or^{1} του ασσ. | D πωλουνται | επι (Or^{2,1} εις) την γην (X al^{5} της γης) .. Or^{5} Chr (et.$^{mosc\,6}$) εις την (Or^{2} om) παγιδα, item Hom^{cl} (οὐδὲ στρουθὸς ἐν παγίδι ἐμπεσεῖν ἔχει) .. L Or^{1} Nov Op om (Gb^{oo}) | ανευ (vv pm Or^{1} Ir^{int} Tert al add της βουλης) τ. πατρ. υμ. (Or om υμ., al^{30} fere vv aliq Or^{4} Ath al add του εν [τοις] ουρανοις) .. Hom^{cl} ανευ της του θεου βουλης

30. υμων δε και .. D it^{pl} Clem Hil al αλλα και | LX al αι (L ε) τριχαι L -χε) | κεφαλης .. DL it^{pl} Clem Hil al add υμων

31. φοβεισθε (Gb′) c. BDL 1. 13. 118. 157. 209. 36.^{ev} 70.^{ev} Or Cyr, item al^{1} -βησθε .. ς φοβηθῆτε (M al add αυτους) c. CEGKMSUVXΔ etc | πολλων (et. Or) .. 10. 83. 148. 167. al^{5} a b c g^{1}·h Hil πολλω

πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμολογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογήσω κἀγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς· 33 (94.2) ὅστις δ' ἂν ἀρνήσηταί με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι κἀγὼ αὐτὸν ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 34 (95.5) Μὴ νομίσητε ὅτι ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἦλθον βαλεῖν εἰρήνην ἀλλὰ μάχαιραν. 35 ἦλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς, 36 καὶ ἐχθροὶ τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ. 37 (96.5) Ὁ φιλῶν πατέρα ἢ μητέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν υἱὸν ἢ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμὲ οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὀπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 (97.3) ὁ εὑρὼν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. 40 (98.1) Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται, καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 (99.10) ὁ δεχό-

Mich 7, 6. Lc 12, 51–53. 34–36 Lc 14, 26 s. Lc 17, 33. Io 12, 25. 38 s. 16, 24 s. Lc 10, 16. Io 13, 20.

---

32. οιν (et. Or¹ Hil¹) .. x al pauc Or¹ Hil² Chr^mosc³ om | ομολογησει (et. Or² etc) .. κυν al pauc Or³ (sed ibi ος εαν ομ.) –γηση | εν (G om) αυτω (et. Or) .. DL (ante καγω) al pauc Did αυτον (it vg etc *confitebitur me - - et ego eum*)| εν ουρ. c. DEFGLMSUXΔ al pler Clem Or³ etc .. BCKV al⁷ Or¹ (et¹ ubi alludit) etc εν τοις ουρ. (Ln 49.)

33. δ' αν c. DEFGKMSUVXΔ al pler Or² (et¹ και οστις αν vel κ. ος εαν) etc .. BL al¹ δε (Ln 49.), item c δ' (sed sequente απαρν. pro αρν.)| αρνησηται (LX al –σεται) .. C 1. Or² (¹αρν.) απαρνησηται | αρνησομαι (KL al –σωμαι) .. 1. Or² απαρν. | αυτον καγω c. CEFGKLMSUVX al pler Or¹ etc .. BDΔ al plus¹⁵ Or² Chr (et.^mosc⁵) al (item it vg etc) καγω αυτον (Ln 49.), item al¹ καγ. εν αυτω | εν ουρ. c. CDEGKLMSUΔ al pler Or² etc .. BVX al pauc Or¹ ε. τοις ουρ. (Ln 49.)

34. βαλειν .. K al pauc βαλλειν (sed K –λλεῖν)

35. διχασαι . D*Δ (sed d *separare*) δικασαι | ανθρωπον .. D 42. 114.** itpler Hil¹ Op υιον | L θυγατεραν

36. D εχθροι | οικιακοι (B οικοικοι) c. CDEFGKLMVXΔ etc .. U al plus⁴⁰ οικειακοι (apud Zonaram „οἰκειακὸς ὁ οἰκεῖος, οἰκιακὸς δὲ ὁ ἐν τῷ οἴκῳ. Coraes ad Plut. Cic. 20. οἰκιακά εἰσι τὰ κατὰ τὴν οἰκίαν ἢ τὰ τῆς οἰκίας, οἷόν ἐστι τὸ Ἐχθροὶ τοῦ ἀνδρὸς οἱ οἰκιακοὶ αὐτοῦ, οἱ σύνοικοι· οἰκειακὰ δ' ἂν λέγοιτο, εἴγε ὅλως καὶ λέγεται, τὰ τῶν οἰκείων.). Cf . ad v. 25.

37. και ο φιλ. υι. η (B και, Δ add ο) θυγ. – – αξιος (et. Or Cyp² etc) .. B*D 17.248. syrP cod Cyp¹ om

38. και ος ου λαμβανει (K al –νη) – – αξιος .. ℵ* om

39. και ο .. D Tert ο δε

μενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήμψεται, καὶ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήμψεται.

Mc 9, 41. 42 (100.6) καὶ ὃς ἐὰν ποτίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

XI.

1 (101.10) Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

2–6 Lc 7, 18–23. 2 (102.5) Ὁ δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ Χριστοῦ, πέμψας διὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ 3 εἶπεν αὐτῷ Σὺ

*Deut 8, 18. εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἕτερον προσδοκῶμεν; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἃ ἀκούετε καὶ

*Es 35, 5 s. 61, 1. 29, 18 s. βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, καὶ νεκροὶ ἐγείρονται καὶ πτωχοὶ

---

41. *λημψεται* c.* BCDLZΔ .. ς *λημψ.* c. EFGKMSUVX al ut vdtr fere omn | D al[1] om *και ο δεχ. δικ.* usq *λημψ.*

42. *εαν* c. CEFGKLMPSUVXΣ al pler .. BD *αν* (Ln) | *ποτιση* .. L al pauc *–σει* | *των μικρων* .. D *των ελαχιστων*, item *minimis* it vg cop Hil al (157. *τ. μικρ. τουτ. των ελαχιστ.*) | *ψυχρον* (D vv pl schol Or alludens praem vel add *υδατος*) .. MXΣ 33. 126.* tisch** al plus[10] *ψυχρουν* | *μονον* .. D al[3] schol Cyp om (Δ* *ψυχρουμενον*, **ψυχρ. *μονον*, E* om *μον. εις ον. μαθ.*) | *απολεση* (LZ al fere[20] *–σει*) .. D itpm al Cyp al *απολεσηται ο μισθος αυτου*

XI. 1. *ετελεσεν* c. BCDEFGKLPSUVXZΔ etc .. M al plus[10] *συνετελ.*

2. *ακουσας* .. M post *εργα* pon | FLX *δεσμοτηριω* | *του χυ* (et. Dial etc) .. D al[20] fere sy[cu] aeth[rom] Chr[mosc 6] *του ιυ* (item Or *τα περι του ω*) | *δια* (Gb' prob. Schu) c. BCDPZΔ 33. 124. syr utr arm go (item a b e f h k *discipulos*, item Dial *επεμψε τους μαθητας*) .. ς *duo* c. EFGKLMSUVX etc vg syr[P mg] etc Or Chr Cyr etc :: e Lc

3. *ο ερχομενος* (et. Or Dial etc) .. D*gr *ο εργαζομενος*

4. D a b c ff g[1] h *αποκρ. δε* | *ιωαννη* c. BCR (*–ννην*) FGKLMPSUVXΣ etc .. DΔ *–ννει* | L 435. cop syr[cu] Or (alibi *ειδετε κ. ηκουσατε*) *βλεπ. και ακου.*

5 *και χωλ.* c. BCEFGKLMPSUVXΔ rell ut vdtr omn a b g[1] k l go syr utr (et. syr[cu]) etc .. z (vdtr) Δ al[1] cop c ff g[2] h vg fr sax Or om *και*, Ln [*και*] .. D om *και χωλ. περιπατ.* | *λεπροι* .. K syr utr (et. syr[cu]) k Chr[mosc 2] *και λε.* | *και κωφοι* .. cop c ff g[2] h vg fr sax Or om *και*, Ln [*και*] | *και νεκρ.* c. BDLPZΔ 1. 13. 122.* 300. syr utr arm go a b g[1] k l for Chr (et.[mosc 3]) Bas[sel] .. ς om *και* c. CEFGKMSUVX etc cop c ff g[2] h vg (non for, sed am) sax fr Or Hil, Ln [*και*] | *και πτωχοι* .. cop c f

εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν
ἐμοί. 7 Τούτων δὲ πορευομένων ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις Lc 7, 24–28.
περὶ Ἰωάννου Τί ἐξήλθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον
ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν
μαλακοῖς ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις
τῶν βασιλέων εἰσίν. 9 ἀλλὰ τί ἐξήλθατε; προφήτην ἰδεῖν; ναὶ λέγω
ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 (108.2) οὗτός ἐστιν περὶ οὗ 3, 3.
γέγραπται Ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου *Mal 3, 1. Mc 1, 2.
σου, καὶ κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. 11 (104.5) ἀμὴν
λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου
τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων
ἐστὶν αὐτοῦ. 12 (105.8) ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ Lc 16, 16.
ἕως ἄρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἁρπάζουσιν
αὐτήν. 13 (106.10) πάντες γὰρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἕως Ἰωάν-
νου ἐπροφήτευσαν· 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἠλίας *Mal 3, 23.

---

ff vg (et. am, sed non for) item (omittens ibi κ. νεκρ. εγ., alibi alia om) Or om και, Ln [και]

6. εστιν (h k erit) .. x 235. Chrmosc^{6} a b Hil Prom Quaest om | ος εαν c. CEFGKLMPSUVXZΔ etc .. BD 1. 33. ος αν (Ln)

7. εξηλθατε c. BCDGLPZ al^{7} .. ϛ εξηλθετε c. EKMSUVX etc .. FΔ εξεληλυθατε

8. εξηλθατε c. BCDLPZΔ al^{9} .. ϛ εξηλθετε c. EGKMSUVX etc .. F εξελη-λυθατε | εν (D* it vg om) μαλακ. c. BDZ 47.^{ev} a c ff$^{1\cdot 2}$ k vg (exc gat) Tert Hil al .. ϛ add ιματιοις, Ln [ιμ.] c. CEFGKLMPSUVXΔ etc (non-nulli post ημφ. pon) :: ita Lc | D ημφιασμενον | βασιλεων c. BCDLM PUΔ etc .. EFGKSVX al fere^{90} βασιλειῶν (FG tisch^{8} al pler) vel (ita Gb^{1} 8z) -λείων (K -λεῖων) :: cf Lc | εισιν .. B om

9. εξηλθατε c. BCDLPZΔ al^{7} .. ϛ εξηλθετε c. EGKMSUVX etc (idem ap Orig editum) .. F εξεληλυθατε | προφ. ιδ. c.^{BZ} (f k coniungunt *videre* | *prophetam*) .. ϛ (Ln) ιδειν; προφητην; quem ordinem tuentur CDEFGK LMPSUVXΔ etc Or etc :: ita et. Lc

10. οιτος c.^{BDZ} b g^{1} k syr^{cu} al Or Amb Op Quaest .. ϛ (49; Ln [γ.]) add γαρ c. CEFGKLMPSUVXΔ etc :: cf 3, 3. ubi γαρ non fluctuat | εγω (et. Or^{2} etc) .. z c ff g^{2} Chrmosc^{6} Amb om, Ln [εγ.]| x al pauc αποστελω | και κατασκ. c. P cop syrP a b c Chrmosc^{2} Amb^{1} Hier .. ϛ ος κατασκ. c. BCDEFGKLMSUVXΔ etc Or etc :: ita Lc; et. LXX

11. EFGLX al ṗm εγεγερται | D* ε. τοις γ. των γυναικ. | εστ. αυτ. c. c it (exc b k) vg Aug .. ϛ (Ln) α. ε. c. BDEFGKLMSUVXΣ (vdtr) Δ etc :: ita Lc

12. δε .. D^{gr*} cop Amb om | βιασται (et. Iust al) .. D (item Clem) οι βι.

13. B ιωαννου, C al mu ιωαννου D* ιωαννους | επροφητ. c.^{BDZ} 1. 13. a^{ser}, item B*Δ προφητευσαν .. ϛ προεφητ. c. B**EFGKLMSUVX etc

14. δεξασθαι (it *accipere, scire, audire, recipere, percipere,* vg *recipere*) .. EL al mu -σθε | ἡλιας (D -λειας): hoc acc. c. EGKLM etc, item *helias* it vg .. ϛ ἡλιας c. F etc

16–19 Lc 7, 31–35. ὁ μέλλων ἔρχεσθαι. 15 ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. 16 (107,5) *Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; ὁμοία ἐστὶν παιδίοις καθημένοις ἐν ἀγοραῖς, ἃ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις* 17 *λέγουσιν Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν, καὶ οὐκ ἐκόψασθε.* 18 *ἦλ-*
Io 10, 20. *θεν γὰρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν Δαιμόνιον ἔχει.* 19 *ἦλθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἁμαρτωλῶν. καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς.*

20 (108,5) *Τότε ἤρξατο ὀνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο*
21–23 Lc 10, 13–15. *αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν.* 21 *Οὐαί σοι Χοραζείν, οὐαί σοι Βηθσαϊδάν· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγέ-*

---

15. *ωτα* c. BD 32. k (Sev vdtr) .. ς (Ln) add *ακουειν* c. CEFGKLMSUVXΔetc Iust Clem Or :: sine *ακ.* semper Mt; in Mc et Lc *ακ.* nusquam fluctuat

16. *παιδιοις* (Gb Sz) c. BCDEFGKLMSUVXΣΔ al plus[150] .. ς *παιδαριοις* c. minusc | *καθημ. εν αγ.* (Gb′) c. BCDLMΣΔ al fere[20] it vg al pl Chr Thph .. ς *εν αγ. καθημ.* c. EFGKSUVX etc Clem :: cf Lc | *εν αγοραις* c. CEFGKLMSUVXΔ al pl cop syrP Clem, item BZ 124. 157. *εν ταις αγοραις* (1. *εν αγορα καθ. εν ταις αγ.*) .. D *εν τη αγορα* (Ln), item al pl Euth Thph *εν αγορα* (Gb′), item *in foro* it vg syr (et. syr[cu]) go. al :: cf Lc | *α προσφωνουντα – – λεγουσιν* (Gb′) c. BDΣ al[10] fere ff g[2] l (k *qui adclamant aliis dicentes*) vg cop syrP mg; c *α προσφωνουσιν – – και λεγουσιν .. ς και προσφωνουσι – – και λεγ.* c. EFGKLMSUVXΔ etc :: cf Lc | *τοις ετεροις* (Gb′) c. BCDEFKLMXΣΔ al plus[50], item *invicem* vel *ad invicem* a b c g[1] cop, *aliis* d k goth, *ad alterutrum* f; et quidem absque *αυτων* (Gb°) c. BDΣ 1. al vv .. ς (Ln) *τοις εταιροις* c. GSUV etc syr utr (et. syr[cu]) vg (*coaequalibus*) al, adduntque *αυτων* c. iisdem et CEFKLMXΔ etc

17. *λεγουσιν* .. ς *και λεγουσιν*: vide ad v. 16. | LU al mu *ορχησασθε* | *εθρηνησαμεν* (prob. Schu.) c. BCDΣ 1. 248. 48[ev]. c f ff g[1·2·] k l vg cop go al Clem Aug .. ς add *υμιν* c. EFGKLMSUVXΔ etc :: ita Lc

18. *γαρ* .. L *προς υμας*, al[12] syr[cu] syrP cod Eus *γαρ πρ. υμ.* | Δ *μητ εσθ.*

19. *φιλος* .. L al[5] cop al Clem Aug[2] ante *τελων.* pon, it[pler] vg post *αμαρτ.* | *και εδικ.* usq *αυτης* (et. Valentt ap Ir, Or etc) .. b om | 13. 124. 356. k *απο παντων των* :: e Lc | *τεκνων* (et. Valentt. ap Ir, Or Hil etc) .. ff[2] B* 124. edd quidam ap Hier syr (sed non syr[cu]) syrP (sed syrP mg cd *τεκν.*) cop aeth pers[P] pera[cod] *εργων* (*τεχνων*)

20. *ηρξατο* c. BDEFGMSUVXΔ etc .. CKL al fere[50] et evglstaria g[1·] h syr utr al add *ο ις*, item Chr[mosc 6] praem | *εγενοντο* .. D *γεγονεισαν* (d *factae sunt*)| *αυτου* .. D om

21. *χοραζειν* c. BCEFGKMSVΔ etc .. ς (Ln) *χοραζιν* c. U etc .. X al mu *χωραζειν*, item *χωραζιν* vel (ut Or[2]) *χώρα ζίν* tisch** 126. al[10] Or[2] .. L *χοραζιη* .. D *χοραζαιν*, vg b g[1·] h *corozain* (*chor.*), a ff[1] am *corazain* (*chor.*), c *corozaim*, k *chorazan* | *ουαι σοι* sec. loc. (et. Or etc) .. D it[pler] Hil *και* | *βηθσαιδαν* c. BEFGKMSUXΔ tisch* etc .. CD (*βεθσαιδα*) L

νοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 *πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ ὑμῖν.* 23 *καὶ σὺ Καφαρναούμ, ἡ ἕως οὐρανοῦ ὑψωθῆς, ἕως ᾅδου καταβήσῃ· (109.10) ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν ἂν μέχρι τῆς σήμερον.* 24 *πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται* 10, 15. Lc 10, 12. *ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ σοί.*

25 (110.5) *Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν· Ἐξο-* 25–27 Lc 10, 21 s. *μολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἔκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις·* 26 *ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία ἔμπροσθέν σου.* 27 (111.3) *Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου,* (112.3) *καὶ οὐδεὶς ἐπιγινώσκει τὸν υἱὸν εἰ μὴ ὁ πατήρ, οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει*

(*βιθσ.*) v al[90] vv pler vel omn Or al mu (et. Suid) *βηθσαϊδα* (Gb″ Ln)| A *σειδωνι* (et. v. sq)| *εγενοντο* .. D *εγεγονεισαν*, 157. al[3] *εγενηθησαν* | *σπυδω* .. CU al Or Bas Gaud al add *καθημενοι* et A al[25] fere *-μεναι*, item syrP :: e Lc

23. *καφαρναουμ* (Gb″) c.[2*]BD etc it (d *caparnaum*) vg sax fr cop arm Ir[int] etc .. ς *καπερναουμ* c. CEFGKLMSUVXΔ etc. Cf ad 4, 13. | *ἡ* (ita et. D*L) – – *υψωθης* (Gb′) c. E (ipse* *θης* ex *θησα*) FGSUV al plus[50] fh cod ap Hier et ut vdtr syr (sed non syr[cu]) syrP pers[P] Chr .. BOD al[3] a b c ff g[2·] vg syr[cu] cop aeth pers[W] Ir[int] *μη* (sed D* *η*) –– *υψωθηση* (Ln) .. L *ἡ* – – *υψωθησει*, g[1·] *quae* - - *exaltaberis* .. ς *ἡ* et *υψωθεισα* c. KMXΔ etc l etc .. k *ne quomodo in caelum elata es usq. ad inferos descendas*, Dial[trin] *εαν* –'– *υψωθης*, *εως* etc | *ουρανὸν* c. BDΔ al[5] vel plurib .. ς *του ουρ.* c. CEFGKLMSUVX etc :: ita Lc | *εως αδου* .. DL a b praem *η* (L *ἡ*, a b d *aut*), item g[2·] *et* | *καταβηση* c. BD, item *descendes* it vg Ir[int], item *vadis* go (item syr[cu]?) .. ς *καταβιβασθηση* (*-σει* L) c. CEFGKLMSUVXΔ etc :: cf Lc | *εγενηθησ.* c. BCD 1. 157. et evv plurimis Caes .. ς *εγενοντο* c. EFGKLMSUVXΔ etc | *γεν. εν σοι* (ita et. it vg et rell vv ut vdtr omn; Ir[int] etc) .. B *εν σοι γεν.* (Ln 49.)| *εμειναν* c. DEFGKSUV etc .. LXΔ tisch** *εμεινον*, M al[2] *εμενον* .. BC 1. al[2] *εμεινεν* (Ln 49.)| 49.ev om *της*

24. *υμιν* .. al[5] syr[sch] (non[cu]) syrP *σοι* | *σοι* .. DM[mg] it (exc fl) for arm Ir[int] *υμιν*

25. *εκρυψας* c.[2*]BD 12. Hom[clem] .. ς *απεκρυψ.* c. CEFGKLMSUVΔ etc Marcos ap Ir, Or :: cf Lc ubi non variat | *ταυτα* .. L *αυτα* | *συνετων* .. 1*. *δυνατων*

26. *εγεν. ευδοκ.* c. CDEFGKLMSUVΔ etc Or, item *fuit placitum, fuit benepl.* it[pler] vg Hil al .. B 1. k (*placitum factum est*), item Marcos ap Ir (*ὅτι ἐμπρ. σου εὐδ. μοι ἐγέν.*) *ευδ. εγεν.* (Ln)

27. *επιγινωσκει* (et. Clem[1] Ir[int] saepe) .. c g[ser] Iust[1] Clem[1] Chr[mosc 6] *γινωσκει* (:: ita Lc); item Hom[clem] Marcos ap Ir Iust[1] Clem[5] Or[saepe]

εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 (115.10) *Δεῦτε πρὸς μὲ πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς.* 29 *ἄρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς, καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ ὅτι πραΰς εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ, καὶ εὑρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν.* 30 *ὁ γὰρ ζυγός μου χρηστὸς καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἐστιν.*

XII.

Mc 2, 23–28. Lc 6, 1–5. 1 (114.2) *Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἤρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν.* 2 *οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες εἶπαν αὐτῷ*

*Deut 23, 25. *Ex 20, 10. *Ἰδοὺ οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ.*

3–4 *1 Sam 21, 6. 3 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε ἐπείνασεν καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ;* 4 *πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ*

*Ex 29, 33. *τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, ὃ οὐκ ἔξὸν ἦν αὐτῷ φαγεῖν*

sȳnod^{ant} (in epist. ad Paul. Samos.) Eus^{2} Epiph^{1}, (saepe *οιδε*) *εγνω*. Hi pp similiter postea. | *ω εαν* c. BCEFGKLMSUVA al fere omn Clem^{1} etc .. D al^{1} Hom^{cl} Marcos ap Ir Iust^{3} Clem^{saepe} Or^{saepe} Eus^{2} *ω* (Hom^{cl} Iust^{3} Ir$^{int\,2}$ *οις*) *αν* (Ln)| *βουληται* (L al *-λεται*) o *νι. αποκαλυψαι* (et. Hom^{cl} Ir^{int} etc) .. Iust^{3} Marcos ap Ir Clem^{6} Or^{4} synod^{ant} (ut ante) Epiph^{saepe} Ir$^{int\,2}$ Tert o *νι. αποκαλυψη*. Ir^{int} (adv. haer. 4, 6. 1.): *qui peritiores apostolis volunt esse, sic describunt: Nemo cognovit* (ipse Ir modo ante *cognoscit*) *patrem nisi filius, nec filium nisi pater, et cui voluerit filius revelare.* Sed hunc ordinem ipse Ir^{2} sequitur, eundem affert e Marcosiis (quem locum antea contulimus); idem invenitur Hom^{clem} Iust^{3} Mcion Or^{1} Epiph^{7} (sed^{4} alter ord.) Recogn^{clem} Tert^{4}

28. *προς με* (et. Hom^{clem} Marcos ap Ir Clem^{1} Or^{4} etc) .. Clem^{1} Or^{3} om | *πεφορτίσμενοι* .. D add *εσεσαι* (it vg *qui - - estis*)

29. *πραυς* c. $^{\aleph}$BC*D* Clem Or^{2} Ath^{cod} Bas .. ς *πρᾶος* c. C***D***EFGKL MSUVA etc Or^{4} etc

30. *χρηστος* .. E (ipse* *χριστ.* ex *χρηστ.*) KL al mu *χριστος* (scribitur et. passim $\overline{\chi s}$)

XII, 1. *επορευθη* .. U al *-ρευετο* | *τους* .. D om | *σαββασιν* c. CDEGK (*σαβασι*) LMSUVA rell omn .. B *σαββατοις* (Ln)| *σταχυας* .. D (ante *τιλλ.*) U al plus^{15} *τους σταχ.* :: ut Lc et Mc

2. *ιδοντες* c. BEGKMSUV al pler f k vg syr^{P} etc .. CDLA 13. 124. a b c ff g^{1}·h syr (et. syr^{cu}) add *αυτους* | *ειπαν* c. BC .. ς *ειπον* c. DEGKLMS UVA etc

3. *δαυειδ* .. ς *δαβιδ*, Gb Sz 49. *δαυιδ*: cf ad 1, 1. | *επεινασεν* (Gb Sz) c. BCDEGKMSUVA etc .. ς add *αυτος* c. L etc :: ita Lc et Mc

4. *εφαγεν* .. $^{\aleph}$B al^{1} *-γον* (Ln) praegresso *εισηλθεν* | *ὃ* c. BD 13. 124. b k

οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν μόνοις; 5 (115.10) ἢ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; 6 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὧδε. 7 εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν Ἔλεος θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. 8 κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου.

*Num 28, 9 s. 9, 13. *Hos 6, 6.

9 (116.2) Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 9–14 Mc 3, 1–6. Lc 6, 6–11. 10 καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν λέγοντες Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν; ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τίς ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος ὃς ἕξει πρόβατον ἕν, καὶ ἐὰν ἐμπέσῃ τοῦτο τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸ καὶ ἐγερεῖ; 12 πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος Lc 14, 5.

---

harl* .. ς οἵς (item ν ὅς) c. CEGKMSUA etc Or etc :: ita Lc et Mc | εξον ην (Chr^{mosc6} om ην) .. D ην εξον, Or εξην, C al εξεστιν (:: ita Lc et Mc)

5. τοις σαββασιν .. CD al^{1} Cyr εν τοις σαββ.

6. δε .. D k syr^{cu} γαρ | μειζον (Gb^{1} Sz) c. BDEGKMSUV 1. 22. 33. 124. 157. 262. al plus^{100}, item c* μειζοων ut vdtr, ff cop Chr (et.^{mosc6}) Thph Ir^{int} (*plus*) .. al pauc πλειον .. ς -ζων c. C (sed vide ante, o erasum est) LA etc it^{pler} (et. d) vg etc

7. ελεος c. BCD 1. 33. 124. Or^{1} .. ς ἐλεον c. EGKLMSUVA etc Or^{1} etc (LXX^{ed} et^{a} ελεος, sed minusc mu ελεον)

8. εστιν (Gb Sz) c. BC (et* et***) DEGKLMSUVA al plus^{100} vv pl Or al Tert al .. ς εστι και c. minusc vg f syr^{p} :: e Lc et Mc

9. εκειθεν .. CEG al g^{1}·h al mu add ο ις

10. ανθρ. χειρ. c. BC k l vg (et. am fu for; sed non gat mm) cop, item (αν. εχ. την χειρ.) Chr ^{mosc6} .. ς ανθρ. ην την (al^{1} om) χ. c. GKSVX etc; item DLMA al pm vv mu ανθρ. ην εκει την χειρα (L al -ραν), E al ην εκει ανθρ. τ. χ., U al ην ανθρ. εκει τ. χ. | CX al επερωτησαν | αυτον .. X αυτου | θεραπευειν .. DL al -πευσαι | κατηγορησωσιν c. BCEGKL MSUVA etc .. DX al -σουσιν. Spectat huc quod Hier ex evang *quo utuntur Nazareni et Ebionitae* affert: *Homo iste qui aridam habet manum caementarius scribitur, istiusmodi vocibus auxilium precans Caementarius eram, manibus victum quaeritans, precor te Iesu ut mihi restituas sanitatem, ne turpiter mendicem cibos.*

11. τις (DE^{T} τι) c. C*LX 61. 124. ff^{1,2} g^{1}·h cop Vict^{edd2} .. ς (Ln) add εσται c. BC**EGKMSUVA etc, item D al plus^{20} syr (et. syr^{cu}) al mu (varie pon) Vict^{ed} εστιν | εξ υμων .. D εν υμειν | ανθρωπος .. L 47.^{ev} b om | εξει .. D al^{1} it vg etc εχει | προβ. εν .. K εν (it^{mu} om) προβ. | εαν (L αν) .. D al^{1} b om | εμπεση .. L ενπεσει, al pauc πεση | τουτο .. D it^{mu} al mu om | εις .. L al^{3} add τον | D κρατει et εγειρει (posterius solum etiam CL 124, item εγειρεῖ G), hinc Ln κρατησει et εγείρει | αυτο (al pauc -τον) .. U om, vg al transp

12. ποσω .. S ποιω, L πως, al ποσον

προβάτου· ὥστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. 13 τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔκτεινόν σου τὴν χεῖρα. καὶ ἐξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη. 14 (117.4) ἐξελθόντες δὲ οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

15 (118.10) Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν. καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς πάντας, 16 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν· 17 ἵνα πλη-
18–21 •Es. 42, 1–4. ρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου λέγοντος 18 Ἰδοὺ ὁ παῖς μου ὃν ᾑρέτισα, ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. 19 οὐκ ἐρίσει οὐδὲ κραυγάσει, οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 20 κάλαμον συντετριμμένον οὐ κατεάξει καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει, ἕως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. 21 καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

12. D* του προβατου | σαββασιν .. B σαββατοις

13. σου τ. χειρα (c^{accr} -ραν) c. BL 1. 124. 157. 346. al^{3} .. ς τ. χ. σου c. CDEGKMSUVXΔ etc | απεκατεσταθη (Gb^{1}) c. BC** (*latet) EFGLMSVXΔ al^{50} fere, item U απεκατεστη .. ς αποκατεσταθη c. DK etc | υγιης (LX etc -ιεις) .. al pauc syr (et. syr^{cu}) itp^{ler} Hil om | ως η .. L ωσει

14. εξελθ. δε (D itp^{ler} al και εξ.) usq κατ αυτου (Gb' prob. Schu.) c. BCD al^{7} it vg sax fr cop syr (et. syr^{cu}) persP Eus^{2} Chr$^{\text{mosc}\,6}$; item L al^{3} vv aliq οι δε φαρ. εξελθ. – – κ., αυτου .. ς οι δε φαρ. συμβ. ελ. κατ. αυτ. εξελθ. c. EGKMSUVX etc syrP .. Δ al^{5} et evv om εξελθ. (al^{1} ελθ.)| συμβ. ελαβον .. L al^{1} et evv ut vdtr pler εποιησαν (itp^{ler} vg *faciebant, fecerunt;* sed dk *acceperunt*)

15. γνους .. X om | οχλ. πολλ. (X al^{2} Hil πο. οχλ.) c. CDEGKLMSUVΔ al pler fh etc Or etc .. B itp^{ler} vg Eus om οχλ. (Ln)

15. 16. παντας (al^{10} fere απαντας, al^{1} Or om), και .. D 1. abceffhk παντας δε ους εθεραπευσεν

16. επετιμ. αυτοις (U*Δ al -τους) .. D 1. Eus^{1} επεπληξεν (1. -σεν) αυτους (1. -τους)| ποιησωσιν .. D** ποιωσιν

17. ινα c. BCD 1. 33. Or Eus^{2} .. ς οπως c. EGKLMSUVXΔ etc | δια (et. Eus) .. c** Chr$^{\text{mosc}\,6}$ υπο | ησαΐου : ita EKM etc; G (sed alibi ησ.) L om spiritum .. it vg spiritum non exprimunt, vg itp^{m} esaiam, abhk esaiam, c isaiam | Δ om του, item v. sq. ὁ pr

18. εις ον c. c**EGKLMSUVXΔ al pler Eus^{1} etc .. B al^{2} Eus^{1} (ff^{1} *quem suscepit*) ον (Ln 49.) .. c* (vdtr) D 1. 33. (item Dial ex Esaia) εν ω, item in quo (*bene placuit animae meae* et similiter, Ir^{int} *bene sensi*) itp^{ler} vg Irint Hil | ευδ. (et. Eus Dial etc) .. CD al ηυδοκ. | D^{gr} απαγγελλει, al αναγγελλει

19. L κραυασει (Or libere κραξει)| D^{gr} ακουει

20. λίνον: hoc acc. EKI aliique unc (B λινον)| D ου μη (D** om) ζρεσει |

22 (119.5) *Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος τυφλὸς καὶ* Lc 11, 14—23.
κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν κωφὸν λαλεῖν καὶ βλέπειν.
23 (120.7) *καὶ ἐξίσταντο πάντες οἱ ὄχλοι καὶ ἔλεγον Μήτι οὗτός*
ἐστιν ὁ υἱὸς Δαυείδ; 24 (121.2) *οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον* Mc 3, 22—30.
Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι
τῶν δαιμονίων. 25 (122.2) *εἰδὼς δὲ τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν*
αὐτοῖς Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται, καὶ
πᾶσα πόλις ἢ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. 26 *καὶ*
εἰ ὁ σατανᾶς τὸν σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν
σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 *καὶ εἰ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ*

αν .. LX al om | *εκβαλη* (LΓ *-βάλει*) .. x al *εκβαλλει* (*-αλλη*), it vg *eiciat* | *χριστ* .. x al[7] syrP Chr[mosc4] add *αυτου*. Quae apud Iesaiam h. l. interiecta leguntur, de iis Hier sic: *quod autem de assumto testimonio in evglio minus est videtur mihi accidisse primi scriptoris errore, qui legens superiorem sententiam a verbo iudicii esse finitam, putavit inferioris sententiae ultimum verbum esse iudicium, et pauca verba quae in medio h. e. inter iudicium et iudicium fuerant, praetermisit.* Origene vero iudice ὁ *Ματθ. μνησθεὶς ἀπὸ μέρους τῆς περικοπῆς*. Nec ullo modo offendit Eus Mtth[1] textu, quem totum a v. 15 usque 21. exscripsit dem. evang. 9, 15.

21. *τω ονομ.* (Gb Sz) c. BCEFGKLMSUVXΓΔ al plus[100] Chr (et.mosc[6]) al (126. *τω σω ονομ.*) .. ς *εν τ. ο.* c. D etc Eus[1] it vg Ir[int] al .. al pauc Eus[1] al *επι τ. ο.* | D*[gr] *ελπιζουσιν*

22. *προσηνεχθη α. δαιμονιζομενος τυ. κ. κω.* (C* om vdtr *τυ. και*; b ff[1] h em vel post *mutus* vel post *caecus* add *et surdus*; syr[sch] *κω. κ. τυ.*) c. CDEGKLMSUVXΔ etc it vg etc .. B cop syr[cu] *προσηνεγκαν α. δαιμονιζομενον τυφλον κ. κωφον* (Ln)| *τον κωφον* c. BD ff[1] k (hi duo *surdus*) – g[1] (*mutus*) cop syr[cu] .. ς *τ. τυφλον και κωφ.* c. CEGKMSUVΓ etc syrP etc .. LXΔ al plus[10] syr[sch] arm *τ. κωφ. και τυφλον* .. it[pl] vg sax fr om plane *λαλειν* c. BD al plus[10] it vg cop arm sax fr (al[1] syr[cu] it[3] *λαλ. κ. βλεπ. και ακουειν*) .. ς *και λαλ.* c. CEGKLMSUVXΓΔ etc syrP etc

23. *και ελεγον* .. U al pauc *λεγοντες* | *μητι* .. D[gr*] *οτι* | *ο υιος* (al mu vv aliq praem o $\overline{\chi\upsilon}$) .. L add *του* | *δαυειδ*: vide ad 1, 1.

24. *τω* .. K al[10] fere om | *βεελζεβουλ* c. CDEGKMSUVXΓΔ etc, item L al *βελζεβουλ* .. B *βεεζεβουλ*. De vv cf ad 10, 25.

25. *ειδως* (L *εἰδως*) .. D al[3] ff[1] k syr[cu] *ιδων* | *δε* c. BD cop syr[cu] k .. ς add *ο ιυ* c. CEGKLMSUVXΓΔ etc (it[pler] vg *Iesus autem sciens*) | *καθ εαυτης* pr .. D al pauc *εφ εαυτην*, LX al plus[23] Chr[mosc5] *καθ εαυτην* | *ερημουται* – – *ου σταθησεται* (D* al *στησεται*) .. K *ου σταθ.* – – *ερημ.* (Δ om *ερημ.* usq *καθ εαυτ.*) | *καθ εαυτης* (al pauc Chr[mosc5] *–την*) .. D *εφ εαυτην*

26. *και ει* .. D *ει δε και* (d *si autem*) .. vv aliq variant | *τον* .. X al om

27. *και ει* .. D *ει δε* (it[pler] *quod si*) .. al pauc var | *βεελζεβουλ*: vide ad v. 24.

ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο αὐτοὶ κριταὶ ἔσονται ὑμῶν. 28 εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγὼ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 29 ἢ πῶς δύναταί τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἁρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ ἁρπάσει. 30 ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. 31 ([128.2]) Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν Πᾶσα ἁμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις, ἡ δὲ
Lc 12, 10. τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις. 32 καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἂν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, οὐκ ἀφεθήσεται
38–35
Mc 7, 16–18. Lc 6, 43–45. αὐτῷ οὔτε ἐν τούτῳ τῷ αἰῶνι οὔτε ἐν τῷ μέλλοντι. 33 (124. 10) Ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον καλὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἢ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρὸν καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν πονηροὶ ὄντες; ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος

---

27. LX al ἐκβάλω | οι .. L al pauc om | υμων .. X al ημων | ἐκβαλλουσιν (ℵ* –βάλουσιν) .. al mu ff¹ ἐκβαλοῦσιν | κριτ. εσοντ. υμ. c. BD al² itᵖˡᵉʳ am for, item 1. 124. c vgᵉᵈ etᵐˢˢᵃᵐᵘ Ambrst Op Cyr Chr (et,ᵐᵒˢᶜ ⁶) κρ. υμ. εσ. .. ς υμ. εσ. κρ. c. CEGKMSUVXΓΔ etc; L al υμ. κρ. εσ.

28. εν πν. θε. εγω c. BCDEGKLSUVXΓΔ al⁵⁰ vv mu Ath al .. ς εγω (א al⁶ vv aliq Did Amb¹ Op¹ om) ε. π. θε. c. minusc

29. L om τις | εισελθειν .. Γ al pauc post ισχυρου pon | αρπασαι c. BC*X 1. al³ Valentt ap Thdot .. ς διαρπασαι c. C**DEGKLMSUVΔ etc (it vg diripere) :: cf Mc | δησῃ (L al –σει) τ. ισχ. .. Δ al τ. ισχ. δησ. | αρπασει c. B 1. al⁴ .. ς διαρπασει (–σῃ DGK al plus³⁰; –σαι Δ al pauc) c. CELMSUVX etc, item DGKΔ etc :: cf Mc

30. Γ ειπεν ο κυριος *O μη ων*

31. τοις (Δ om) ανθρ. pr (et. Or etc) .. B 1. Ath praem υμιν | η δε του πν. usq fin .. X al⁶ a g¹· l for Vict om .. b ff¹ h *qui autem in sp. s. blasphemaverit non remittatur illi* [*peccatum*]| τοις ανθρ. sec c. CDEGK LMSUVXΓΔ al pler c f ff² syrˢᶜʰ syrᴾ etc .. al¹⁰ syrᶜᵘ Chrᵐᵒˢᶜ ⁵ Vig αυτους .. B al¹⁰ g²· k vg sax fr cop al mu Cyrʰʳ Hil al om (Gbᵒ Lm)

32. ος εαν (Gb″) c. BCEFGKLMUVXΓΔ al pl Or .. ς ος αν c. DS etc | αφεθησεται pr (et. Or Chr Cyp etc) .. B ουκ αφεθ. | D* του πν. αγιου | ουκ αφεθ. c. CDEGKLMSUVXΓΔ etc .. B ου μη αφεθῃ (Ln) .. Or (libere) ουχ εξει αφεσιν :: ad Mc | τουτ. τ. αιων. c. BCD etc Or² etc (it vg etc) item KXΔ al⁷ Or¹ Chrᵐᵒˢᶜ ⁵ Did Cyrʰʳ τω αι. τουτω .. EFGLMSUVΓ al plus¹²⁵ Bas Epiph al mu τω νυν αιωνι (8ʙ Gb′)

33. D τον δενδρ. καλ. | Δ al γινωσκετε

34. Δ al pauc γεννηματα | LXΓ al περισευμ.

τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 (128.5) ὁ ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά, καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. 36 (126.10) λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ἀργὸν ὃ λαλήσουσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. 37 ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιωθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

38 (127.5) Τότε ἀπεκρίθησαν αὐτῷ τινὲς τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων λέγοντες Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἰδεῖν. 39 (128.5) ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 ὥσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 ἄνδρες Νινευεῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς

Lc 38—42 11, 16. 29—32.

16, 4.

Ion 2, 1.

Ion 3, 5.

---

34. λαλει .. D* et d add αγαθα, ff² *mala*

35. ο αγαθος .. D* (Or libere) om ὁ | αγαθ. θησαυρου (Gb Sz) c. BCD EFGKMSUVXΓΔ al plus¹²⁰ it (exc f* ff²) vg (exc gat mm) sax fr syr^sch syr^p pers Or¹ Dial Chr (et.mosc⁴) al Cyp al .. ς add της καρδιας c. L 1.22.33. etc (sed L 1. etc τ. κα. αυτου) Clem Or¹ Ath Bas etc | αγαθα (Sz Gb') c. BDEGKMSVXΓ al plus⁷⁰ Did Chr^mosc¹ Thph .. ς τα αγαθ. c. CLUΔ etc Or (libere) etc (Clem το αγαθον et το κακον) | πον. θησ. .. L aliiq test pauc add της καρδιας αυτου | πονηρα c. BCDEGKM SVXΓ etc .. LUΔ al plus²⁰ τα πον.

36. αργον (al pauc πονηρον) .. X al³ om | ὃ c.ℵBD, item *quod* it (exc h *quodcunque*) vg Ir^int Cyp .. ς ο εαν c. CEGKMSUVXΓΔ etc, item L al Or ο αν | λαλησουσιν c.ℵBC, item D λαλουσιν .. ς (Ln) λαλησωσιν c. EGK LMSUVXΓΔ etc Or (it vg pp^lat *locuti fuerint*) | πε. αυτ. λογ. (et. Or etc) .. L c vg al λο. π. α.

37. L al δικαιωθησει | και εκ (et. Clem Or etc) .. D^gr a c g¹· Hil Paulin η εκ | καταδικασθ. c. BCDEKMSUVΔ etc Clem Or etc .. GLXΓ tisch** al²⁵ Bas Chr (et.mosc⁶) al καταχριθηση (L al −σει)

38. αυτω c. BCDLM al¹⁰ it vg al fere omn Chr (et.mosc⁶) .. ς om c. EGK SUVXΓΔ etc | τ. γραμμ. κ. φαρ. (K al¹ τ. φα. κ. γρ.) c. CDEGLMSUVXΓΔ al pler it vg syr^utr cop etc (Or) Chr al .. B al² om κ. φαρ. (Ln)| L al θελομεν

39. επιζητει (et. Iust etc) .. L ζητει | αυτη (et. Or etc; Iust αυτους) .. D*G^gr σοι | Iust om του προφ. (:: ut Lc et infra Mt)

40. ωσπερ (Or ως) .. D* ωσπερι | D^gr al¹ om ην | G εν κοιλια | εσται c. BCG KMSUVXΓΔ al longe pl vg cf al etc .. DEFL al¹⁵ fere it^pl al Eus Chr al Ir^int al εστ. και

41. νινευιται c.ℵBCD(*νινευεται)LXΔ etc .. ς (Ln 49.) νινευεται (-ῖται EKM etc; Γ etc -ῖται)

ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα
*1 Reg 10, 1. Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε. 42 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται
ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι
ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος,
43–45 Lc 11, 24–26. καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. 43 (120.5) Ὅταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον
πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων
ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. 44 τότε λέγει Εἰς τὸν οἶκόν
μου ἐπιστρέψω ὅθεν ἐξῆλθον. καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει σχολάζοντα,
σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 τότε πορεύεται καὶ παραλαμ-
βάνει μεθ' ἑαυτοῦ ἑπτὰ ἕτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ
εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου
ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ
πονηρᾷ.

46–50 Mc 3, 31–35. Lc 8, 19–21. 46 (120.9) Ἔτι δὲ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδοὺ ἡ μήτηρ
καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἱστήκεισαν ἔξω ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι.
47 εἶπεν δέ τις αὐτῷ Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἔξω

---

41. εις .. L επι

42. ELX etc βασιλεισσα | εκ .. 13. Or απο (item *a fontibus* it vg)| σολομωνος (D* pri. loco του σολ.) bis (Gb 8s) c. B (C sec. loco) DEGKLMSUVXΓ etc .. ς −μωντος c. (C pri. loco) Δ etc Or

43. δε (Chr$^{mosc\,6}$ γαρ) .. L al pauc om | ζητουν .. L −των | ουχ .. LX al ουκ

44. εις −− επιστρ. (Z al^{10} υποστρ.) c. BDΣ .. ς επιστρ. εις τ. ο. μ. c. CEG KLMSUVXΓΔ etc it vg etc :: cf Lc | ελθων c. DFGXΓ al plus^{25} .. ς (Ln 49.) ελθον c. BCEKLMSUVΔ etc. Similiter lectio fluctuat ap Lc | ευρισκει .. D add τον οικον | σεσαρωμενον c. BC**DEFGKLMSUVXΓΔ etc .. C*Z (vdtr) al plus^{10} a c h syr^{p} Chr (et.$^{mosc\,5}$) Thph και σεσαρ., Ln [και] σεσ. | και κεκοσμ. .. EL al pauc it^{aliq} om και (sed EL κακοσμημ.)

45. επτα ετερα .. Z al b c Chr$^{mosc\,7}$ ετερ. επτ. | εαυτου .. DE* tisch* al pauc αυτου | εισελθοντα c. BCDFGKMSUVXΓΔ** etc .. E*L 13. 124. εισελθων, E** −λθον .. Δ* al pauc ελθοντα | D* τα εσχ. αυτου τ. α. εκ. χειρονα (D* −ρον) τ. πρ., d *novissima eius peiora prioribus hominis illius* | εσται και .. U a b h Hil om και

46. ετι δε α. λα. c. CEFGKMSUVXΓΔ etc; item DLΣ 2. ff^{1}· Or^{1a} λαλουντος δε (Or non addit nec ff) αυτ. (2. του ιυ) .. B al^{5} c f vg al ετι αυτ. λα. (Ln 49.), item a b ff^{2}· *haec eo loquente* (ff^{2}· *loq. eo*), k *haec cum loqueretur*; g^{2}· *et adhuc eo loq.* Similiter vv aliae | η μητ. (al^{4} a b ff^{1} g^{1}·h, k d, vg Or Chr$^{mosc\,7}$ add αυτου) κ. οι αδ. αυτου .. Z al^{3} a b ff^{1} g^{1}·h vg Or om αυτ., Ln [αυτ.]| CFGXΔ etc ιστηκεισαν (Δ ιστικ.), E ειστηκησαν .. L ιστηκασι | αυτ. λαλησαι .. DL 124. 346. it vg etc λαλ. αυτ.

47. ειπεν −− εξω (D al vv aliq post εστηκ. pon) εστηκασιν (D* 28. 54. −κεισαν, D** −κασαν) ζητ. σοι λαλ. (D b c f etc λαλ. σοι, al^{2} σε λαλ.,

ἑστήκασιν ζητοῦντές σοι λαλῆσαι. 48 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ εἰπόντι αὐτῷ Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου, καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου;* 49 *καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν Ἰδοὺ ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου·* 50 *ὅστις γὰρ ἂν ποιῇ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἐστίν.*

XIII.

1 (131.2) *Ἐν δὲ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς* Mc 4, 1–9. Lc 8, 4–8. *οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν.* 2 *καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἱστήκει.* 3 *καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς λέγων Ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ*

---

al[5] a *σε ιδειν*, vg al mu *σε*: ita Gb′) c. CDEFGKMSUVXΓΔ etc .. BL 126. 225. 238. 400.* ff[k] syr[cu] om

48. *τ. ειπ.* (X om *τ. ε.*) *αυτ.* (Chr[mosc 7] om *αυτ.*) c. CEFGKLMSUVXΓΔ al fere omn .. BD 33. 49.[ev] et evv al[4] *τ. λεγοντι α.* (Ln 49.)| *η μητηρ* .. X om *η* | B* om *μου* pr | *και* .. D aff[1.2] hk *η*

49. *τ. χ. αυτου* (al[1] *εαυτ.*) c. BCEFGKLMSUVXΣΓΔ etc .. D al fere[10] a b g[1]. ff[1] k vg Or om *αυτ.* (vide ad v. 50.); item vv aliq Or Chr[mosc 6] om *αυτ.* sec

50. *οστις* .. L al pauc *ος* (e *qui*)| *αν* (al pauc *εαν*) .. D al pauc om | *ποιη* c. CΔ 251; item D *ποιει* (*facit*) .. ς (Ln) *ποιηση* (–σει KLΣΓ al) c. BEF GMSUVX etc, item KLΣΓ al (*fecerit* it vg) :: ita Mc, nec fluctuat | *αυτος* .. LΔ al pauc eff[k] syr[P mg] *ουτος* | *αδελφος* .. 13 al fere[15] b eff Or Amb *και αδ.* Epiph ex evg. Ebion. haec affert: *ἀρνοῦνται (οἱ Ἑβιωναῖοι) εἶναι αὐτὸν (τ. Χριστ.) ἄνθρωπον δῆθεν ἀπὸ τοῦ λόγου οὗ εἴρηκεν ὁ σωτήρ, ἐν τῷ ἀναγγελῆναι [πρὸς?] αὐτὸν ὅτι ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδ. ἔξω ἑστήκασιν, ὅτι τίς μου ἐστὶ μήτηρ (μου* h. l. repetit ed.) *καὶ ἀδελφοί; καὶ ἐκτείνας ἐπὶ τοὺς μαθητὰς τὴν χεῖρα ἔφη Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀδ. μου καὶ ἡ μήτ. οἱ ποιοῦντες τὰ θελήματα τοῦ πατρός μου.* (Similiter Clem[2.cor] *εἶπεν ὁ κύρ. Ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ ποιοῦντες τὸ θέλ. τοῦ πα. μ.*)

XIII. 1. *δε* c. CDEFGKLMSUVXΓΔ etc .. BΣ al[2] it (exc f) vg Or[2] om (Ln 49.)| B* al pauc *ε. δ. ταις ημεραις εκειναις* | *εξελθων* – – *εκαθ.* .. D it[aliq] *εξηλθεν* – – *και εκ.* | *απο* (Z 33. Or[1] Chr[mosc 7] *εκ*: ita Ln; *de domo* it[mu] vg; B 1. 124. Or[1] om) *τ. οικιας* .. D a b eff g[1.2] om

2. *το πλ.* c. DEFGKMSUVXΓΔ al pler .. BCLZ al plus[15] om *το* (Ln 49.)| *εμβαντα* .. L om; al pauc *εμβηναι*, omisso *καθησθαι* (A *καθησαι*, al *καθισαι*)| *ειστηκει* (ita BD**KMUΓ etc; CEFGLXZΔ etc *ιστηκει*) .. D* al[1] *εστηκει*

3. *ελαλησεν* .. L *ελαλη* | *πολλα* c. BDEFGKMSUXΣΓΔ etc (et. Or[1]) .. C al[10] fere Or[1] (*ε. πα. αυτ. πο.*) post *παραβ.* (:: ut Mc) .. LV al[5] 1 om | *λεγων* .. Or Chr[mosc 6] om | *του* (et. Or[5]) .. D om

σπείρειν. 4 καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν. ἃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἐλθόντα τὰ πετεινὰ κατέφαγεν αὐτά. 5 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθέως ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 ἡλίου δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη. 7 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ ἀπέπνιξαν αὐτά. 8 ἄλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν καὶ ἐδίδου καρπόν, ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω.

10–17 Mc 4, 10—12. Lc 8, 9 s. 10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἶπαν αὐτῷ Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Ὅτι ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις 25, 29. Lc 8, 18. δὲ οὐ δέδοται. 12 (13B.5) ὅστις γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ πε-

---

3. σπειρειν c. BCEFGKSUVXΓΔ etc (et. Or^{3} etc) .. DLMX al plus^{60} Iust Or^{2} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Thph σπειραι (Gb') :: ita Lc (Iust sic: ἐξῆλθεν ὁ σπ. τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον, καὶ ὃ μὲν ἔπεσεν εἰς τὴν ὁδόν, ὃ δὲ εἰς τ. ἀκάνθας, ὃ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὃ δὲ ἐπὶ τ. γ. τ. καλήν). Praeterea (ex Lc) al^{10} fere b ff^{1} sax (Iust) Chr $^{mosc\,3}$ add τον σπορον αυτου (Iust om αυτ.)

4. και ε. τ. σπειρ. αυτον .. c om excepto αυτον, item Or excepto και | ελθοντα – – κατεφαγεν c. B al^{7} (ita nullus in Mc) .. DLZ al^{8} ηλθον – – και κατεφαγεν (sic), ita Ln .. ς ηλθεν – – και κατεφαγεν c. CEFGKMSU VXΓΔ etc (et. Or) :: ita Mc | τα πετεινα .. E*KM al^{50} fere vv mu Or add του ουρανου :: ita Lc

5. αλλα δε (et. Or) .. D Chr$^{mosc\,7}$ α δε (it^{pler} *quaedam autem*) | ευθεως .. D 40. ευθυς .. L post ανατειλαντος v. sq. transp | εξανετειλεν c. CDEFGKLMSUVXΣΓΔ etc .. B -λαν | γης c. iisdem (sed Σ hiat) .. B της γης (Ln)

6. ηλιου δε (et. Σ) .. D του δε ηλιου | εκαυματισθη .. B -τωθη, D -τισθησαν | D εξηρανθησαν

7. αλλα δε .. Chr$^{mosc\,7}$ α δε, item v. sq. | επι .. D 13. 124. 346. Iust (vide ad v. 3.) Or εις (:: ut Mc), similiter it vg *in spinas*, *in spinis* | D 13. 124. 346. επνιξαν

8. επεσεν .. C al^{1} επεσαν, al^{1} επεσον | εκατον etc .. DX etc ρ̄, ξ̄, λ̄: et. v. 34.

9. ωτα c. BL eff^{2}k .. ς (Ln) add ακουειν c. CDEFGKMSUVXΓΔ etc :: cf ad 11, 15.

10. προσελθοντες (et. Or) .. C cop add αυτω | οι μαθητ. c. BDEFGKLM SUVXΓΔ al pler e ff^{2}k vg etc Or etc .. CX al plus^{10} it^{pl} syr^{sch} et^{cu} syr^{p*} cop etc Eus Chr$^{mosc\,4}$ οι μα. αυτου (Ln) | ειπαν c. BL .. ς (Ln) ειπον c. CDEFGKLMSUVXΣΓΔ etc

11. αυτοις c. BDEFGKLMSUVXΓΔ etc .. CZ Eus Chr$^{mosc\,4}$ cop om | Οτι (it vg *quoniam*, *quia*) .. M al^{10} fere Eus om | των ουρ. (et. Clem Or^{2} Ir^{int} etc) .. al pauc it^{mu} mm al Eus Tert om (al^{4} Or^{1} του θεου)

12. οστις .. Chr$^{mosc\,6}$ ος | Δ αν εχει, al pauc αν εχη

ρισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.
13 (133.1) διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ
βλέπουσιν καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν οὐδὲ συνιοῦσιν. 14 καὶ 12 s. Es 6, 9 s.
ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαΐου ἡ λέγουσα Ἀκοῇ ἀκού- Io 12, 40. Act 28, 26 s.
σετε καὶ οὐ μὴ συνῆτε, καὶ βλέποντες βλέψετε καὶ οὐ μὴ ἴδητε.
15 ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὠσὶν βαρέως
ἤκουσαν, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν
τοῖς ὀφθαλμοῖς καὶ τοῖς ὠσὶν ἀκούσωσιν καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν
καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἰάσομαι αὐτούς. 16 (134.5) ὑμῶν δὲ μα- 16 s. Lc 10, 23 s.
κάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ ὅτι βλέπουσιν, καὶ τὰ ὦτα ὑμῶν ὅτι ἀκούουσιν.

---

12. M* om κ. ο εχει (al[1] δοκει εχειν)

13. αυτοις (D al plus[10] Chr (et.[mosc 6]) it[pl] al post λαλ.pon) .. L c Cyr[hrs] om | λαλω .. DGr* λαλει, **ελαλει | οτι (et. Clem etc) – – συνιουσιν (FMU etc -ιοῦσιν, EGr -ίουσιν: ita et. Erasm Ln; B* -ισσιν, al -ιωσιν, B** συνωσιν; Clem -ωσιν) .. D 1. 13. al[10] fere it (exc f) Eus Cyr[hr] Ir[int] Tert al ινα βλεπ. μη βλεπωσιν και ακουοντ. μη ακουσωσιν (vel -ωσιν) και μη συνωσιν (vel -ωσιν) μηποτε επιστρεψωσιν (vel sine μ. επιστρ.)

14. και .. D' 1. evv aliq it[mu] Eus και τοτε .. fg[2·] am harl gat mm Ir[int] ut (sequitur *adimpleretur*) | αναπληρουται (1. 243 πληρ.) .. D al[10] fere c ff[1·] g[1·] h k πληρωθησεται, Eus επληρωθη | αυτοις (Gb Sz) c. BCEFG KLM**SUVXΓΔ al plus[125] am for harl* syrP Bas Chr (et.[mosc 4]) Thph .. ς επ (al[3] εν) αυτ. c. DM* etc k etc Eus, item *in eis* b fff[1] Ir[int] .. a c g[2·] om | ησαιου (D του ησ.) .. 126. al[4] b Chr[mosc 2] om. De ἡσ. et ἡσ. cf ad 12, 17. | η (D tisch* al pauc om) λεγουσα .. D it[pler] Eus add πορευθητι και ειπε (Eus ειπον) τω λαω τουτω :: ut LXX | ακουσετε (B* -σατε) et βλεψετε c. BCDKLΘXΓΔ etc Or[2] Eus etc .. EFGMUV al pm (et. Or[1] libere priorem partem usque ακουσητε exscribens) ακουσητε et βλεψητε | ιδητε .. X al ιδετε

15. τους ωσιν .. c b c g[2·] h k Ir[int] add αυτων, hinc Ln [αυτ.] :: ut LXX. Ceterum a k Ir[int] *incrassa - - obtura - - grava* (*excaeca*) | τους οφθαλμους (et. passim αυτων additur) .. U*X τοις (sed U* τους) -λμοις | ακουσωσιν .. c om | συνωσιν (ita et. ς 1550, item ς[e] 1624. 1633; postea plerumque συνῶσι pro Elzeviriana lectione habitum et editum) c. BDEFGKLMSUVXΓΔ etc .. c συνειωσιν, minusc (sed multo plures videntur συνῶσι tueri) σιντωσι (Gb' Sz)| επιστρεψωσιν c. BCDLMSUXΓΔ etc .. EFGKV al plus[20] -ψουσι | ιασομαι (Gb') c. BCDE (*et***) FGLMS VΓΔ** al plus[50] .. ς –σωμαι c. E**KUXΔ* etc

16. οι (et. Heges. ap Phot, Or etc) .. M*om | τα (et. Heges ap Phot Or etc) .. D om | ωτα υμων c. CDEFGKLMSUVXΓΔ rell fere omn fff[1·] g[2·] h k vg syr utr (et. syr[cu]) etc Heges ap Phot Or etc .. B al[3] a b c ff[2·] g[1·] Hil Chr[mosc 1] om υμων (Ln)| ακουουσιν c. BCDMX al[35] fere Or Chr[mosc 4] al (Heges μακαρ. οἱ ὀφθ. ὑμ. οἱ βλέποντες κ. τὰ ὦτ. ὑμ. τὰ ἀκούοντα, καὶ τὰ ἑξῆς) .. ς ακουει c. EFGKLSUVΓΔ etc

17 ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἰδεῖν ἃ βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε, καὶ
13–23 Mc 4, 13–20. Lc 8, 11–15. οὐκ ἤκουσαν. 18 (135.2) ὑμεῖς οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος. 19 παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρὸς καὶ ἁρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὁδὸν σπαρείς. 20 ὁ δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· 21 οὐκ ἔχει δὲ ῥίζαν ἐν ἑαυτῷ ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν. γενομένης δὲ θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22 ὁ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συνπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται. 23 ὁ δὲ ἐπὶ τὴν καλὴν γῆν σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιείς, ὃς δὴ καρποφορεῖ καὶ ποιεῖ ὃ μὲν ἑκατόν, ὃ δὲ ἑξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα.

---

17. *γαρ* .. x al[10] fere it (exc d k) Hil al om | *προφ. και* (al[1] om) *δικαιοι* (Chr[mosc 1] *διδασκαλοι*, Hom[cl] *βασιλεις*) .. B* om *και δικ.* | *ιδειν* ℵ .. al pauc vv aliq Hom[cl] Or[2] (alibi[1] non add) Eus Hil al add *υμεις* (nonnulli ex his ut Eus et ℵ *υμεις ακου.*)| *ειδαν* c. B .. CEFGLMUΓΔ etc *ειδον*, KXV etc *ιδον*, item 8 .. D *ηθυνηθησαν ειδειν*. Huc spectat Christi verbum apud Marcos (Ir I. 20, 2.) *πολλάκις ἐπεθύμησα ἀκοῦσαι ἕνα τῶν λόγων τούτων, καὶ οὐκ ἔσχον τὸν ἐροῦντα.*

18. *σπειροντος* c. CDEFGKLMSUVΓΔ rell pler etc (it vg *seminantis*) .. BX 4.ev syrP Chr[mosc 2] *σπειραντος* (Ln 49.). Cf 13, 3. lectionem *σπειραι*, item 13, 24. *σπειραντι*

19. *συνιεντος* c. BCEFGKMSUVXΓΔ etc .. DF al pauc *συνιοντος* (F *-ίοντος*), L *συνιωντο;* (ipse cod *-ηωντος*)| Δ om *ὁ*, item v. 18. om *του* | *εσπαρμενον* (et. Or etc, it vg *seminatum*) .. D *σπειρομενον* (*quod seminatur*)| *αυτου* .. D[gr] *αυτων*

20. U om *ουτ. εστιν* | *λογον* .. XΔ al pauc f[a] syrP add *μου* | *ευθυς* .. EU al pauc Or *ευθεως*

21. FL al pauc om *δε* | *εν* .. D*[gr] om | *εαυτω* .. (et. Or etc) .. LΔ al pauc *αυτω* | *ευθυς* (et. Or etc) .. D al pauc *ευθεως*

22. *σπαρεις* (vg aliq *seminatus*) .. D *σπειρομενος* (it[pl] *seminatur*)| *μεριμνα* .. K *μερημνη* | *τ. αιωνος* c. BD al[2] (ap. Scriv., hinc certe et. alii minusc) a ff g[1] h k arm .. ς *τ. αι. τουτου* c. CEFGKLMSUVXΓΔ etc | *απατη* .. al pauc *αγαπη*, itmu *voluptas* | *πλουτου* .. L in marg add *και περι τα λυπα επεθυμηα εισπορευομενεαι* (:: cf Mc)| *συνπνιγει* (B *-πνηγει*, D *-πνειγει* etc) c. BCDLXΔ etc .. ς (Ln 49) *συμπν.* c. EFGKMSUVΓ etc

23. *την καλ. γην* c. BCLΔ 1. 124. 262. al[5] Or[2] .. ς *την γην την καλ.* c. DEFGKMSUVXΓ etc :: cf v. 8. | *τ. λογ. ακουων* (et. Or etc) .. D it vg *αν. τ. λογ.* | *συνιεις* c. BD 238. Or .. ς *συνιων* c. CEFGKLMSUVXΓΔ etc (C *συνειων*, GL

24 (130. 10) *Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους ἦλθεν αὐτοῦ ὁ ἐχθρὸς καὶ ἐπέσπειρεν ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου καὶ ἀπῆλθεν. 26 ὅτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρες ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς Ἐχθρὸς ἄνθρωπος τοῦτο ἐποίησεν. οἱ δὲ αὐτῷ λέγουσιν Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξωμεν αὐτά; 29 ὁ δὲ φησίν Οὔ, μήποτε συλλέγοντες τὰ ζιζάνια ἐκριζώσητε ἅμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30 ἄφετε*

συνίων, EMUXΓ *συνιῶν*, K *συνιῶν*) :: cf ad v. 19; item Rom 3, 11 ubi nemo lectionem *συνιων* mutavit | *ος δη* (a al[1] *δε*, al[2] om) .. D a b e h *τοτε*, k* *et tunc*; vg g[1. 2] f ff[1]k[**] l *et* | *εκατον* etc .. DX al ut v. 8. | *τριακοντα* .. GM** al mu, item evv pler b arm add *ο εχων ωτα ακουειν* (b om) *ακουετω*

24 *ωμοιωθη* c. BDEGKLMSUVXΓ etc .. CFA tisch* al *ομοιωθη* | *σπειροντι* c. CDEFGKLSUVΓ al pler syrP mg cod, item *seminanti* d h k *ð* Aug .. BMXA al[20] fere schol (Origeni adscriptum), item *qui seminavit* it[pl] vg al mu Amb *σπειραντι* (Ln 49.)| *αγρω αυτου* (B *εαυτου*) .. D *ιδιω αγρω*

25. *αυτου* (al[1] h Ir om) *ο εχθρ.* (D *εκθρ.*) .. al pauc it vg etc *ο εχθρ. αυτ.* (49. ex incuria)| *επεσπειρεν* c. B 1. 13. 22. 119. 157. 48.ev Antitact (ap Clem et Thdrt) Clem Or Naz Nyss schol, item *superseminavit* it (et d *ð*) vg Ir[int] Amb al .. ς *εσπειρε* c. CDG[r]EFGKLMSUVXΓA etc Ir[gr] etc | *ανα* .. 127. Or Ir om

26. *και τα* .. D 13. 124. 248. 346. Chr[mosc 4] it[pler] (non ff) om *και*

27. *προσελθ. δε* .. Γ *και προσελθ.* | D *του οικοδεσπ. εκεινου* | *εσπειρες* c. CDEFGVX al[12] .. ς (Ln 49.) *εσπειρας* c. BKLSUΓA etc .. M *εσπειραμεν* | *σω* .. K al[40] fere Epiph al om (Chr[mosc 3] *ε. τ. α. σου*)| *ζιζαν.* c. BCDEFGKMSUVΓA al plus[30] syrP mg Chr (et. mosc 4) .. ς *τα* ζιζ. cum LX etc

28. *οι δε* (c add *δουλοι*, ita Ln) *αυτ. λεγ.* (157. *λε. α.*) c. BC 157. cop; item *dixerunt* (*ergo* add h) *ei* g[2] h .. D a b c e ff[2] g[1] k etc *λεγουσιν αυτω οι δουλοι* .. ς *οι δε δουλοι ειπον αυτω* c. EFGKLMSUVXΓA etc vg f ff[1] etc | *ουν* .. D al[1] it (exc f) vg al mu om | *συλλεξωμεν* (D *συνλ.*) c. BCDEGSUVXΓA etc .. FKLM 1. 22. 262. al fere[30] Chr[mosc 2] *–ξομεν*

29. *ο δε φησιν* c.[**]BC, item *et ait* it[pl] vg .. D *ο δε λεγει αυτοις*, item h k *ait* (*dicit*) *illis*, similiter it[al] .. ς *ο δε εφη* (al pauc *ειπεν*) c. EFGKLMSU VXΓA etc | D *συνλεγ.* | Γ *εκριζωσετε* | D al[6] vg ff[1] syr[sch] etc[u] al *αμα και* (add et. syrP*) *τον σιτον* (D *σειτ.*) *συν αυτοις* (Γ *αμα συν αυτ. τ. σι.*)

συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια καὶ δήσατε αὐτὰ δεσμὰς πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά, τὸν δὲ σῖτον
31 s. Mc 4, 31 s. Lc 13, 19. συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου. 31 (137.2) Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς λέγων Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ· 32 ὃ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων, ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστὶν καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.
Lc 13, 21. 33 (138.5) Ἄλλην παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.
34 s. Mc 4, 33 s. 34 (139.6) Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς
*Ps 78, 2. τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐδὲν ἐλάλει αὐτοῖς· 35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος Ἀνοίξω ἐν

30. *συναυξ.* (U al fere[10] Chr[mosc 4] *δυν συναυξ.*) .. L 1. 247. 262. al plus[5] *συν αυξαν.* (prob. Schu) .. D it vg post *αμφ.* pon | *μεχρι* c. CEFGKMS UVXΓΔ al pler, item L Chr (et.[mosc 3]) *αχρι* .. BD al[1] Eulog *εως* (saepe *εως* pro *μεχρι* substituunt cdd, ut 28, 15. Mc 13, 30. Lc 16, 16. Phil 2, 30; non item *μεχρι* pro *εως*), ita Ln 49. | *εν καιρω* c. BDFGKMSUVXΓΔ al[100] fere .. ς *ε. τω καιρ.* c. CEL etc | D *συνλεξ.* | *αυτα δεσμας* (L 1. *δεσμαὶς*, KM *δεσμᾶς*; ς Ln *δέσμας*; al pauc *δεσμᾶ*, *δεσμούς*) c. LXΔ 1. al[5] Or (*δήσ. δεσμ. τὰ ζιζ.*) Chr[mosc 6], item (*adligate ea fasciculos*) a b c g[1. 2] ff[2]· am for emm gat mm; item omisso *αυτα* D e f ff[2]· h k Aug .. ς (Ln) *αυτα εις* (Gb[oo]) *δεσμ.* c. BCEFGKMSUVΓ etc ff[1]· vg[ed] etc | *κατακ. αυτα* .. D al[2] it (exc f k) vg Aug om *αυτα* | *συναγαγ.* c. CEFGKLMSUVXΔ etc .. BΓ 1. *συναγετε* (Ln) .. D *συνλεγεται*

31. *παρεθηκεν* c. BCEFGKL(ipse*)MSUVXΓΔ etc .. DL* (sed ipse* substituit *παρεθ.*) 1. 13. 124. 346. it[pler] *ελαλησεν* | *αυτοις* .. L* add o *ω̄ς* | *ομ. εστιν* .. L 61. *ωμοιωθη*, 243. *ομοιωθη* | LΔ al *ποκω*

32. *παντων των* .. D* 124. om *των* | *αυξηθη* .. D 13. 124. 346. *αυξηση* | *μειζον* .. DG[r] al[1] *-ζων* | *των* .. K al plus[60] it vg sax fr syr utr (et.[cu]) al pm Euth Hil al *παντων των* | M 299. om *ελθειν* et *και* seq | *κατασκηνουν* c. B*D .. ς *-νουν* c. B**CEFGKLMSUVXΓΔ etc

33. *ελαλησεν* (c 243. *παρεθηκεν*) *αυτοις* (ita BEFGKSVΓΔ al pler vv pler; CLMUX 13. 124. 126. 243. al[10] fere g[2] h add *λεγων*, pauc *λεγων ο ω̄ς* vel *ο ις λεγ.*) .. D 76. k syr[cu] om | *ενεκρυψ.* c. BCDEFKMSUVXΓΔ etc Valentt ap Ir Clem al .. GL al plus[110] Mac Cyr cat[ox] al *εκρυψεν* (Gb') :: cf Lc

34. *ουδεν* c. BCMΔ al[15] fere f syr[p] Clem Or[1] Chr[2] in[mosc 6] .. ς *ουκ* c. DEFGKLSUVXΓ etc Or[1] etc :: ita Mc nec fluctuat | *ελαλει* (KMΓ etc *-λη*) .. Δ al pauc *ελαλησεν*

35. *προφητου* .. 1. 13. 33. 124. 253. cdd ap Eus (in psalm. *διὰ ποίου*

παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς.

36 (140.10) Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἦλθεν εἰς τὴν οἰκίαν. καὶ προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ υἱοὶ τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνιά εἰσιν οἱ υἱοὶ τοῦ πονηροῦ, 39 ὁ δὲ ἐχθρὸς ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια αἰῶνός ἐστιν, οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοί εἰσιν. 40 ὥσπερ οὖν συλλέγεται τὰ

δὲ προφήτου ταῦτα εἴρηται ἢ διὰ τοῦ προκειμένου Ἀσάφ; ὃ μὴ συνιέντες τινὲς προσέθηκαν ἐν τῷ εὐαγγ. τὸ διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου. ἐν δέ γε τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις ἄνευ τῆς προσθήκης τῆς διὰ Ἡσαΐου ἁπλῶς οὕτως εἴρηται. Similiter cat in psalm), item nonnull ap Hier et Porphyr („*quod quia minime inveniebatur in Esaia, arbitror postea a prudentibus viris esse sublatum. Sed mihi videtur in principio ita dictum:* quod scriptum est per Asaph dicentem - - *et primum scriptorem non intellexisse* Asaph *et putasse scriptoris vitium atque emendasse nomen* Esaiae, *cuius vocabulum manifestius erat.* - - *Denique et impius ille Porphyrius proponit adversum nos hoc ipsum et dicit Evglista vester Mt tam imperitus fuit ut diceret* - - *per Esaiam* - -. *Error fuit scriptorum ut pro Asaph Esaiam scriberent. Scimus enim quia prima ecclesia de imperitis congregata fuit gentibus. Ergo cum legerent in evglio* - - in Asaph, *ille qui primus scribebat evglium coepit dicere Quis est ille Asaph propheta? Non erat notus in populo, et hoc fecit ut, dum errorem emendaret, faceret errorem.* Ceterum et. Hom^clem habet τὸν Ἡσαΐαν εἰπεῖν Ἀνοίξω τὸ - - καταβ. κόσμου. | καταβολης c. B 1. 22. ek syr^cu Or (et. Clem^2) .. ς add κοσμου c. CDEFGKLMSUVXΓΔ etc (LXX^ed ἀπ' ἀρχῆς) cf 25, 34 etc

36. οικιαν (Gb'') c. BD syr^cu cop aeth arr it (exc fh) vg fr sax, item addito αυτου 1. al^5 sl^2· et^3· Or^5 Chr (et.^mosc 5) .. ς add ο ις c. CEFGKLMSUVXΓΔ etc (al^1 ο ις ἀνηλθ. ε. τ. ο.) | προσηλθαν c. B .. ς (49.) -λθον c. CDEFGKLMSUVXΓΔ etc | φρασον (et. Or^4 etc) .. B Or^1 διασαφησον (Ln)

37. ειπεν c. BD a b ff^1·2· g^1· k l (e *quibus ait* omissis rell) am fu for emm cop aeth arr al Or .. ς add αυτοις c. CEFGKLMSUVXΓΔ etc c f g^2· h vg^ed gat etc

38. εισιν οι (M al pauc om, item nonnull om οι prius) υιοι sec. loco.. Δ it^pler οι υι. εισ. | του (Δ om, item antea ὁ) πονηρου .. g^2· ff^1· l vg *nequam*, a c ff^2· g^1· *nequitiae;* sed b m *iniqui*, k *mali*, d e f h *maligni*

39. L al pauc ο σπειρων | αυτα .. D al pauc ff^1· om | εστιν (ita et. vg it^pler) .. B post εχθρος (ita Ln); it^mu (e *inimic. autem diab. est qui seminavit ea*) post διαβ. (g^2· *zabulus*, k *ziabulus*) | συντελεια .. al plus^10 Chr^mosc 5 η συντ. | αιωνος c. BD 13. 124. 346. Or^1 .. ς του αι. c. CEFGKLMSUVXΓΔ (G al pauc add τουτου) Or^1 etc

40. συλλεγεται (L post τα ζιζ.) .. D συνλεγονται

ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται, οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος. 41 ἀποστελεῖ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.
*Dan 12, 3. 43 τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. ὁ ἔχων ὦτα ἀκουέτω. 44 Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρὼν ἄνθρωπος ἔκρυψεν, καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει καὶ πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον. 45 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· 46 εὑρὼν δὲ ἕνα πολύτιμον μαργαρίτην ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν καὶ ἠγόρασεν αὐτόν. 47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· 48 ἣν ὅτε ἐπληρώθη ἀναβιβάσαντες

40. καιεται (Gb Sz) c. CEFGKLMSUVXΓΔ 13. 33. 124. 157. al plus[130] Chr (et.mosc[5]) Dam .. ς (Ln) κατακαιεται c. B etc, item D –καιονται (it vg comburuntur)| εσται .. K* g[2*] add και | του αιωνος (Gb′) c. BDΓ 1. al[10] fere it (exc fh) vg syr[cu] aeth Cyr Ir[int] Hil al .. ς add τουτου c. CEFG KLMPSUVXΔ etc

41. αποστελει c. BCDEFGKLMP(sic, non –ελλει)SUVΔ etc .. K –ιλει, Γ –ελλει, al pauc –ιλλει, item e *mittit*, tum *colligunt* | D συνλεξ.

42. βαλουσιν .. DX al pauc βαλλουσιν, item d e fuld al | B κλαθμος

43. εκλαμψ. c. BCEFGKLMPSUVXΔ etc .. D 124. 238. (lust Clem alludentes) Or[3] Cyr λαμψ. | ωτα c. B a b e k Hil[edd] .. ς add ακουειν, Ln [ακ.] c. CDEFGKLMPSUVXΓΔ etc (Chr[mosc6] om ο εχων – – ακ.). Vide ad 11, 15.

44. ομοια c. BD a c e ff[1.2] g[1.2] k l vg syr[cu] cop .. ς praem παλιν, Ln [πα.] c. CEFGKLMPSUVXΓΔ etc f h (b) etc (vv. 45. et. 47. non fluctuat)| D θησαυρω, item a b e f h k | τω .. D al plus[30] Chr (et.mosc[6]) om | πωλ. παντ. (B 28. 38. 61. 113. 248. 435. Or[1] om) οσ. εχ. c. BD 1. 61. 108. 118. 127. it (exc f) vg al syr[sch] et[cu] cop .. ς πα. οσ. εχ. πωλ. c. CEFG KLMPSUVXΓΔ etc syr[P] etc

45. ανθρωπω (et. Or Cyp etc) .. B 50. 59. Chr (et.mosc) Amb om

46. ευρ. δε (Gb, item Sz confusis lectionib) c. BD (d *et inveniens*, item syr) L 1. 12. 33. (124. ος ευρων δε) it (exc f) vg al syr[sch] et[cu] al mu Cyr Cyp .. ς ος ευρων c. CEFGKMPSUVXΓΔ etc cop al | ενα (et. Or[2] etc) .. D 124. it[mu] (al) Cyp om | πεπρακεν (K* al –χεν) .. D επωλησεν | παντα (om. 32.) οσα (et. Or etc) .. D ff[2] α, item *quaecunque* a c h (b al *omnia quaecunque*)

47. συναγαγουσῃ (F al pauc Or[2] in cod συναγουσῃ) .. L συναγουσιν

48. ην οτε .. D it[pler] Amb Aug οτε δε | αναβιβασαντες .. D it[pler] ανεβιβασαν

αὐτὴν ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν καθίσαντες συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγη, τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἐξελεύσονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 51 Συνήκατε ταῦτα πάντα; λέγουσιν αὐτῷ Ναί. 52 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν ὁμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καινὰ καὶ παλαιά.

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν. 54 (141.1) καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδί- 54–58 Mc 6, 1–6.
δασκεν αὐτοὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήσσεσθαι αὐτοὺς καὶ λέγειν Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος υἱός; οὐχὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριὰμ

---

48. αυτην c. PSA al[8], item D itp[ler] Amb Aug .. ς om c. BCEFGKLMUVXΓ etc | επι τ. αγ. (Gb′) c. L 13. 124. 346. a .. c 1. e ff[1.] g[2.] vg sax fr Cyr και επι τ. αγ. (Ln) .. ς επ. τ. αγ. (E αἰγιᾶλον) και c. BDEFGKMPSUV XΓΔ etc | καλα (et. Or etc) .. D καλλιστα (d *meliora*), item *optimos, optima* itp[l] Amb Aug | αγγη c. BCM[**] 1. 124. 48.[ev] Or[3] Cyr Isid .. ς (Ln) αγγεια c. D (τα αγγ.) EFGKLM[*]PSUVXΓΔ (DPX αγγια, L αγια) etc. 25, 4 αγγειοις non fluctuat. Hesych ἄγγος et ἄγγεα (utrumque rarius) per ἀγγεῖον et ἀγγεῖα explicat. | εβαλον (D -λαν) .. VA al -λλον, X εξεβαλλον

49. αιωνος (et. Or) (panc add τουτου) .. D κοσμου

50. βαλουσιν .. D[ET*] X al panc -λλουσιν | E κλαθμος

51. συνηκατε (Gb′′) c. BD b c ff[1.2.] g[1.] k l vg fr sax cop aeth[rom] Or(1x1) .. ς praem λεγει αυτοις ο ιης c. CEFGKLMSUVXΓΔ etc (a *et dixit*, g[2.] *dixit autem eis*; syr[cu] *Iesus ait illis discipulis suis* etc) | ναι (Gb′) c. BD 1. 13. 124. ff[1.2.] k vg fr sax syr[cu] syr[hr] cop Or Hil .. ς add κυριε c. CEFGK LMSUVXΓΔ etc

52. ο δε c. BEFGKLMSVXΓΔ etc .. CU al syr[p mg] etc ο δε ιης .. itp[l] (sed f *at ille*) Hil *et* .. D ff[2.] g[2.] vg om | ειπεν c. B*CEFGKLMSUVXΓΔ etc .. B** D λεγει (Ln); it vg *ait* | D μαθηθευθεις | τη βασιλεια (Gb) c. BCK 1. 13. 33. 124. 346. al[6] e k, item vv al mu Or[4] Ath Cyr[10] Proc .. DM 42. itp[ler] vg Ir[int] Chr (et.mosc[3]) Hil aP εν τη βασ. (Gb′ Ln) .. ς εις την βασιλειαν c. EFGL(corrupte μαθητευθη; εις την βα.) SUVXΓΔΘ etc | KL etc εκβάλει, al εκβαλη

54. ελθων .. L ηλθεν (non addito και in seqq)| εκπλησσεσθ. c. BCDEFGL UVXΔ (EFL εκπλησεσθ.) etc .. ς εκπλητ. c. KMSΓ etc | η σοφια (et. Or etc) .. D praem πασα

55. ουχι c. DEFGKLSUVXΓ al pler Eus .. BCMΔ al panc Or[3] ουχ (Ln 49.). Prius ουχ non fluctuat; itp[ler] vg utroque loco *nonne* | μαριαμ c. BDE

καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσὴφ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; πόθεν οὖν
Lc 4, 24. Io 4, 44. τούτῳ πάντα ταῦτα; 57 καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. (142.1) ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλὰς διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

XIV.

1–2 Mc 6, 14 ss. Lc 9, 7 ss. 1 (143.2) Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ Οὗτός ἐστιν Ἰω-
3–5 Mc 6, 17 ss. Lc 3, 19 s. άννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 (144.2) ὁ γὰρ Ἡρῴδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν τῇ φυλακῇ διὰ Ἡρωδιάδα

GKLMSUVXΓΔ al pler copᵉᵈᵈ² etc Or²(item acta Andr. et Matth. in cod. saec. VIII.) etc .. c al pauc (it vg nusquam *Mariam* sed ubique *Maria*) copᵉᵈ¹ etc Or¹ Chrᵐᵒˢᶜ⁶ *μαριαμ* (49.)| *ιωσηφ* c. BΘ 1. 33. yˢᵉᶜʳ syrᵉᵘ cop syrP ᵐᵍ it (exc k) vg sax fr Or² Eus Hier .. ς *ιωσης* c. KLΔ etc k syrˢᶜʰ syrP etc; item *ιωση* ˢᵐᵍ al plus¹³ .. DEFGMSUVXΓ al plus³⁰ Or¹ *ιωαννης* .. gat mm *et Iohannes et Ioseph* .. 12. 17. 236. om *και ιω.*

56. *οιν* .. M om | *παντα* (Chrᵐᵒˢᶜ⁴ om) *ταυτα* c. DEFGKLVXΔ al pl it (ff²· *ista sapientia*) vg etc Or etc .. ς (Ln 49.) *ταυ. πα.* c. BCMUΓ etc (:: 4, 9. 6, 33. 13, 34. *ταυτα παντ.* tantum non fluctuat)

57. *εν αυτω* (et. Or) .. X 28. *εις αυτον*, al¹ *επ αυτω* | *ειπεν* (it vg *dixit*) .. Z *λεγει* | *πατρ. αυτου* c. CEGKLMSUVXΓΔ al pler itplerˢ vg etc Or² etc .. Z al³ Or¹ *ιδια πατρ.* .. BD 33. 346. a k *πατριδι* (Ln 49.)| L al² f g¹· harl* (Or¹ Hil al: non plene afferunt versum) om *και εν τη οικ. αυτ.*

58. *δυν. πολλας* .. al pauc Chr *σημεια πολλα* | D k *δια τας απιστειας* (*incredulitates*) *αυτ.*

XIV. 1. *εν εκεινω* .. D al pauc syrˢᶜʰ etᵍᵘ al add *δε*; al pauc praem *και* | X al pauc *ο ηρωδ.* (yˢᵉᶜʳ om *ηρωδ.*)| CZΔ *τετρααρχης*, item cop

2. *ουτος* (et. Or¹ etc) .. D itᵐᵘ gat mm praem *μητε* .. Or¹ *οτι* (ita et. 243.) *αυτος* | o *βαπτιστης* (et. Or² etc) .. D 5. itᵃᵘ gat tol sax add *ον εγω απεκεφαλισα* | *αυτος* c. BDEGKLMSUVXΓΔ etc Or² etc .. c 1. 61. d Orᶜᵒᵈ (semel) *ουτος* (k* om)| B* om *δια τουτο* | Dˣ *ενεργουσιν* | M* al pauc *ενεργ. αι δυν.* | *εν* (et. Or) .. Z al¹² om

3. *κρατησας* (et. Or) .. B 13. 124. *τοτε κρ.* | B *ιωαννην* | *εδ. αυτ.* (Or¹ *δησας* absq *αυτ.*) K. *εθετ.* (1. 13. Or¹ *απεθετο*, al² *εθηκεν*, al¹ *εβαλεν*) *εν τη* (*τη* c. B**XΣ 1. 124. al⁶ Or²; ς om c. B*CDEGKLMSUVΓΔ etc, Or¹ vide post; al aliq *εις φυλακην*) c. CEGKLMSUVXΓΔ etc item itᵖˡ vg etc Or¹ .. B 33. 124. 346. ff¹· h *εδ. αυτ.* (sed B om) K. *εν τη* (sed B* 33. 346. om) *φυλ. απεθετο* (Ln) .. DΣ 61. e k aeth Or¹ *εδησ. αυτ. εν τη* (D 61ᵗ om) *φυλ.* (49; sed cf Mc) .. Or¹ *εδησ. εν φυλ. και απεθετο* (:: forma *απεθ.* aptius visa est quam *εθετο*, ut est 2 Paral. 18, 26.

τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. 5 καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι ἐφο- 21, 26.
βήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 (145.6) γενεσίοις 6–12
δὲ γενομένοις τοῦ Ἡρώδου ὠρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρωδιάδος Mc 6, 21–29.
ἐν τῷ μέσῳ καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ, 7 ὅθεν μεθ' ὅρκου ὡμολόγησεν
αὐτῇ δοῦναι ὃ ἐὰν αἰτήσηται. 8 ἡ δὲ προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς
αὐτῆς Δός μοι, φησίν, ὧδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ
βαπτιστοῦ. 9 καὶ λυπηθεὶς ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς
συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι, 10 καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν
Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 καὶ ἠνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι
καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ, καὶ ἤνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 12 καὶ προσ-
ελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα καὶ ἔθαψαν αὐτόν, καὶ

ἀπόθεσθε τοῦτον εἰς οἶκον φυλακῆς; et. ἔθηκ., ἔβαλ. aptius videbatur) :: cf Mc et Lc | γυναικα c. D ace ff^{1} g^{1} k vg Aug .. ς (Ln) add φιλιππου c. BCEGKLMSUVXΣΓΔ etc (b g^{2} ff^{2} gat mm post αυτου pon) Or etc (in fine additur et. οτι εγαμησεν αυτην) :: e Mc, cf et. ad Lc

4. αυτω o (D al^{3} om) ω. c. CDEGKLMSUVXΓΔ etc it vg etc Or etc .. BZ 251. o ω. αυτ. (Ln)| ουκ .. M al pauc praem οτι

5. εφοβηθη .. al^{40} fere –βειτο | οτι .. B* επει

6. γενεσιοις δ. γενομενοις (1. 22. 59. αγομενοις) c. EBDLΞ (al^{3}), item –ιων δ. –μενων CK al^{3} Chr^{1}; item vv pl (it^{pler} vg *die autem natalis*; k *cum esset autem d. n.*, d *natale autem facto*; ff^{1} *sed cum advenisset d. n.*) .. ς γενεσιων δ. αγομενων c. EGMSUVXΓΔ etc | L al pauc ορχησατο | D^{gr} η θυγ. αυτου ηρωδιας

7. Χ μετ ορκου | ωμολογησεν .. Z 13. 124. 346. y^{ser} Chr$^{\text{mosc}\,5}$ ωμοσεν| K 1. al^{6} ff^{1} δουν. αυτη | ο εαν c. CEGKLMSUVXΣΓΔ etc .. BD al pauc o αν (Ln 49.)

8. Δος μοι φησιν .. D it^{pler} al ειπεν Δος μοι | επι πινακι .. D om | την .. D* om

9. λυπηθεις (ita ex it^{edd} tantum a, rell ελυπηθη quamquam non sequente δε exprimunt) et δια τους c. BD (L* ελυπηθη et δια τους) 1. 13. 124. 346. a b ff^{1,2} g^{1,2} h .. ς ελυπηθη et δια δε τους c. CEFGKL** MSUVXΣΓΔ etc c k etc | δοθηναι .. 1. 13. 124. 346. vv aliq add αυτη

10. ιωαν. c. BZΘ 1. (al) .. ς τον ιω. c. CDEFGKLMSUVXΓΔ etc

11. επι .. D ε. τω (1. 13. εν τω)| ηνεγκεν .. M al^{10} fere add αυτην

12. προσελθοντες (*accedentes* it vg) .. Z al^{1} Or ελθοντες | σωμα c. EFGKM SUVXΓΔ al pler, item *corpus* it vg etc .. BCDL 1. 13. 22. 33. 124. 346. al^{10} fere πτωμα (Gb' Ln) :: e Mc. Praeterea DL al^{30} fere vv pm add αυτου (:: ut Mc) | εθαψαν.. y^{ser} εθαμψαν | αυτον c. Bϴ a ff^{1*} (Hil *Et sepulto eo discipuli eius ad dominum transierunt*) .. ς (Ln) αυτο c. CDE FGKLMSUVXΓΔ etc (:: ut Mc)

Mc 6, 32 s. Lc 9, 10 s. ἐλθόντες ἀπήγγειλαν τῷ Ἰησοῦ. 13 (146.3) καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ἰδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἠκολούθησαν αὐτῷ πεζοὶ ἀπὸ τῶν πόλεων.

14–21 Mc 6, 34–44. Lc 9, 12–17. Io 6, 1–13. 14 Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. 15 (147.1) ὀψίας δὲ γενομένης προσῆλθαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ λέγοντες Ἔρημός ἐστιν ὁ τόπος καὶ ἡ ὥρα ἤδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον οὖν τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. 17 οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ Οὐκ ἔχομεν ὧδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 ὁ δὲ εἶπεν Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὧδε. 19 καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους, λαβὼν τοὺς

---

13. *και ακουσας* c. CEFGKMSUVXΓΔΘ al pler item *quo audito, quod cum audisset* it vg, item syr^{p} etc .. BDLZ al^{15} fere fk syr^{sch} et^{cu} cop Or^{2} Chr$^{mosc\,6}$ *ακ. δε* (Ln 49.) (:: *δε* aptius videbatur, praesertim toties *και* repetito)| *ο ις̄* .. Θ al^{2} om | *εν πλοιω* .. Γ om | *πεζοι* c. ILZ al^{4} it (exc a ff$^{1\cdot}$) vg syr$^{p\,mg}$ etc .. ς (Ln 49.) *πεζη* c. BCDEFGKMSUVXΓΔΘ etc a ff$^{1\cdot}$ etc Or (:: *πεζη* ap Mc non fluctuat; est id magis ex usu quam *πεζοι* dictum)

14. *Και* .. G al om | *εξελθων* (Gb″) c. BD 1. 22*. 33. 61. 118. 124. 219. it^{pm} vg syr^{cu} cop al mu .. ς add *ο ις̄* c. CEFGIKMSUVXΓΔ etc (item L al a etc post *ειδεν*)| *ειδεν* c. BDFGIMUΓΔ etc .. CEKLX etc *ιδεν* | *πολ. οχλ.* (et. Or^{2}) .. D 33. 435. it vg syr utr etc Chr$^{mosc\,6}$ *οχλ. πολ.* | *επ αυτοις* (Gb Sz) c. BCEFGKLMSUVXΓΔΘ al plus^{100} Or^{1} .. D *περι αυτων* .. ς *επ αυτους* c. minusc .. I Or^{1} *επ αυτον* | *αρρωστους* (et. Or) .. D *αρρωστουντας* (d *infirmos*)

15. *προσηλθαν* c. B .. ς (49.) *-λθον* c. CDEFGKLMSUVXΓΔ etc | *οι μαθηται* c. BZ 33. 346. b k Or^{2} .. ς add *αυτου* c. CDEFGKLMSUVXΓΔΘ etc Or^{2} etc :: cf ad 8, 21. | *ηδη* (Or^{1} om) *παρηλθεν* .. Z 1. Or^{2} *παρ. ηδη* | *ουν* c. CZ 1. 238. cop syr$^{p\,mg}$ Or^{2} (alibi, ubi minus accurate verba affert, om) .. ς (Ln) om c. BDEFGIKLMSUVXΔΘ etc (:: absque *ουν* Mc, nec fluctuat lectio; nec enim nisi 28. it^{2} add *ουν*)| *εις τας* (C* 33. al syr$^{p\,mg}$ syr^{hr} arm add *κυκλω* ut Lc et Mc) *κωμας* .. al^{3} Or^{1} om

16. *ις̄* c. BCEFGIKLMPSUVXΔΘ etc .. D 61. k syr^{sch} et^{cu} pers^{p} cop aeth^{rom} om | *χρειαν*: ita CDEFKLMUXΔ etc; IPZΘ etc *χριαν* | *αυτ. υμ. φαγ.* (et. Or etc, ita et. Mc) .. D *υμ. φαγ. αυτ.* (:: ut Lc)

17. *λεγουσιν* .. Z *ειπον* (it^{pl} vg *responderunt*, g$^{1\cdot}$ al *dixerunt*; d *dicunt*) | *εχομεν* .. LUΘ al mu *εχωμεν*

18. *αυτους ωδε* c. CEFGKLMPSUVXΔΘ rell fere omn ff$^{1\cdot}$ g$^{2\cdot}$ vg syr^{sch} syr^{p} etc .. BZ 33. *ωδ. αυτ.* (Ln 49.) .. D 1. it^{pler} (*afferte eos ad me*) cop syr^{cu} pers^{p} om *ωδε*

19. *κελευσας* .. Z ff$^{1\cdot}$ *εκελευσεν*, Or^{2} *κελευει*, B* *κελευσατε* | *τους οχλους* (et. Or etc) .. D^{gr} it^{pler} al *τον οχλον* | *επι τους χορτους* c. C**EFGK (L *ε. του χορτους*) MPSUVXΔΘ al pler .. BC*I 1. 22. 33. al^{7} syr $^{p\,mg}$ Or

πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ηὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις. 21 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν ἄνδρες ὡσεὶ πεντακισχίλιοι χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

22 (149.6) *Καὶ εὐθέως ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς* 22–26 Mc 6, 45–52. Io 6, 15–21. *τὸ πλοῖον καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἕως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 23* (149.7) *καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος κατ' ἰδίαν προσεύξασθαι.* (150.1) *ὀψίας δὲ γενομένης μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 τὸ δὲ πλοῖον ἤδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 τετάρτῃ δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τὴν θάλασσαν.*

ε. του χορτου (Ln 49.), D 16. 61. *ε. τον χορτον* (vg it *super faenum*) :: apud Mc est *ἐπὶ τῷ χλ. χόρτῳ*, ap Io *ἦν δὲ χόρτος πολύς* etc; *χόρτου* minus usitatum | *λαβων* (Gb Sz) c. BC**EFGKLMPSUVXA(*λαμβων*) al plus[125] it[pler] vg etc Or al .. ς *και λαβων* c. C*I etc ff[1·] etc .. D *ελαβεν* | *ηυλογ.* c. CDIP al Or[3] al .. ς *ευλογ.* c. BEFGKLMSUVXAΘ etc Or[1] etc | τ. *αρτους* .. 242.* b ff[1·] syr[sch] om

20. *των κλασματων* .. Θ a ff[1·] g[1·] (it[mu] post *κοφιν.* pon) om

21. *ωσει* c. BCEFGKLMPSUVX etc .. DIA 1. 33. 48.[ev] *ως* .. Θ al[2] it[pler] vg cop al om | *γυν. κ. παιδ.* c. BCEFGIKLMPSUVXAΘ reli fere omn f vg syr[sch] et[cu] syrP etc .. D 1. it[pler] cop Or[3] Amb *παιδ. κ. γυν.* (Ln; cf ad 15, 38. de D etc)

22. *ευθεως* .. C* ff[1·] syr[cu] om | *ηναγκ.* (Gb Sz) c. BC*DIPAΘ al[25] fere f ff[1·] am fu for tol em syr[sch] et[cu] syrP syr[hr] cop al mu Or al .. ς add ο ις̄ c. C***EFGKLMSUVX etc (it[pler] ante *ηναγκ.* pon, et. aliter transponitur)| τ. *μαθητ.* (Gb Sz) c. CDGILMSUVAΘ al[70] fere vv pm Or[ssepe et dis] al .. ς (Ln) add *αυτου* c. BEKPX etc it[pler] etc | *το πλ.* c. CDEFGIKLMPSUVXAΘ etc Or[7] .. B 1. 33. 124. al plus[15] Eus Chr[mosc 2] om το (49.)| *αυτον* (Ie al[2] *αυτους*, al[1] *αυτω*) .. D al[6] it[pl] Arn om | *απολυση* .. K al pauc *–σει* | F* *τον οχλον*

23. D *καθ ιδιαν* | *μονος* .. F om

24. *ηδη* .. D al[2] a ff[1·1] vg om | *μεσ. της θαλ. ην βασαν.* c. CEFGKLMPSUVXA etc (item similiter Or legit, certe ter affert *μεσον της θαλ.*); D *ην εις μεσον* (*in medium*) *της θαλ. βα.*, Eus *ην εν μεσω τ. θαλ.* .. B 13. 124. 238. 346. syr (et.[cu]) syr[hr] pers cop arP arm *σταδιους πολλους* (cop arP *σταδ. ωσει εικοσι πεντε*) *απο της γης* (238. om α. τ. γ.) *απειχε* (syr[hr] add *μεσον της θα.*) *βασανιζ.*

25. D *τεταρτης δε φυλακης* | *απηλθ.* c. C*DEFGKLMPSUVXAΘ al pler .. BC** al[10] it vg cop al mu (syr[p mg] *ερχεται* ut Mc) Or Chr (et.[mosc 6]) Eus al *ηλθεν* (Gb" Ln 49.) | *περ.* αυτ. (Gb Sz) c. BC*D (post *περιπ.*) PS VAΘ al plus[30] vv pm Or Chr (et.[mosc 5]) al .. ς add ο ις̄ c. C***EFGKLMUX etc it[pm] syr[sch] et[cu] al | *επι την θαλ.* c. BPAΘ 1. 13. 124. 238. 346.

26 καὶ ἰδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν περιπατοῦντα ἐταράχθησαν λέγοντες ὅτι φάντασμά ἐστιν, καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. 27 εὐθέως δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. 28 (151.10) ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με ἐλθεῖν πρὸς σὲ ἐπὶ τὰ ὕδατα. 29 ὁ δὲ εἶπεν Ἐλθέ. καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα καὶ ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν 30 βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἰσχυρὸν ἐφοβήθη, καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν λέγων Κύριε, σῶσόν με. 31 εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ Ὀλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; 32 (152.6) καὶ ἐμβάντων αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες προσεκύνησαν αὐτῷ λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς εἶ.

Or (praeterea notat: οὐ γέγραπται Ἦλθε πρ. αὐτ. περιπ. ἐπὶ τὰ κύματα, ἀλλ' ἐπὶ τὰ ὕδατα) .. ϛ ε. της θαλασσης c. CDEFGKLMSUVX etc Eus :: cf Mc

26. και ιδ. αυτ. οι μα. (1. it^{pler} vg al Eus^{2} Aug al om οι μα.) c. CEFGK LMPSUVXΔΘ al pler cg^{2} vg syr utr (et.^{cu}) cop etc Eus^{1} .. BD al^{4} οι δε μαθ. ιδ. αυτ. (Ln); it^{pler} *videntes autem illum* vel similiter, item Eus^{1} ιδ. δε αυτ. | επι την θαλ. c. EFGKLMPSUVXΔΘ al pler etc .. BCD 1. 13. 33. 124. 346. al plus^{15} Eus (^{1}om περιπ.) Chr (et.$^{mosc\,6}$) Thph επι της θαλασσης (Ln 49.) :: cf Mc | οτι .. 265 om; item Chr$^{mosc\,5}$ sequente φαντ. εισαι

27. ευθεως c. CEFGKLMPSUVXΔΘ rell ut vdtr omn Eus etc .. BD ευθυς (Ln) | αυτ. (al^{2} om) ο ις (D al^{1} ff^{1} cop syr^{cu} al Eus om) c. CEFGKLMPS UVXΔΘ etc .. B 131. ο ις αυτ. (Ln) .. it^{pler} vg *Iesus locutus est eis* | D θαρρειτε

28. αυτω (Δ al plus^{30} a c l Euth om) ο (D om) πε. ειπ. c. CDEFGKLMPSU VXΘ etc it^{pl} etc Eus .. B 47.^{ev} al^{4} g^{1} ο πε. ειπ. αυτ. (Ln)| κελ. με (et. Eus al) .. CΔ al^{2} κελ. μοι | ελθ. (346. απελθ.) πρ. σε c. BCDΔΘ 1. 13. 33. 124. 157. 238. 47.^{ev} al^{10} fere it am cop al Eus cat^{ox} .. ϛ πρ. σε ελθ. c. EFGKLMPSUVX etc .. 126. 27.^{ev} om πρ. σε

29. ο πετρ. c. CEFGKLMPSUVXΔ ϗell ut vdtr omn .. BD (D eodem modo v. 28.) Eus πετρ. (Ln 49.). In Ioh. et actis saepius πέτρ. absque ὁ, iisque locis plerisque pauci cdd add ὁ | D περιπατησεν | και ηλθεν c. BC^{a} (vdtr) Chr$^{mosc\,4}$ (item syr^{cu} ut vdtr) .. ϛ (Ln) ελθειν c. C^{a**}DEFG KLMPSUVXΔ etc (it vg *ut veniret*)

30. ισχυρον .. B* cop om

31. ο ις .. D om ὁ (cf ad vv. 28 et 29.)

32. εμβαντων c. CEFGKLMPSUVXΔ al pler (Chr$^{mosc\,6}$ επιβαντ.) .. BD 13. 33. 124. Or Cyr^{hr} αναβ. (Ln 49.) :: cf Mc. Ceterum saepe fluctuat lectio inter εμβ. et αναβ. Posterius substituere in locum prioris adamasse veteres probatur Ioh 6, 17. 6, 24. 21. 3. Secus fit infra 15, 39

33. ελθοντες (13. 124. 346. προσελθ., 28. 118. οντες) c. DEFGKLMPSU

34 (158.2) *Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον εἰς τὴν γῆν Γεννησαρέθ.* Mc 6, 53–56.
35 *καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας,* 36 *καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα μόνον ἅψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἥψαντο διεσώθησαν.*

XV.

1 (154.6) *Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων* Mc 7, 1–13.
γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι λέγοντες 2 *Διὰ τί οἱ μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν.* 3 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν;* 4 *ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο λέγων Τίμα τὸν πατέρα* *Ex 20, 12. 21, 17.

VXA etc (fortasse et. c* omissis *ε. τ. πλ.*) it (exc ff[1*]) vg syr utr (et.[cu]) etc .. BC[**] al[10] ff[1*] cop aeth (Or libere) Did om | *θε. υι. εἰ* (et. Or[saepe] Amb) .. D it (exc f) vg *υι. θε. εἰ συ* (it vg om *συ*)

34. *εἰς* (c al[6] Chr[mosc 5] *επι*) *την* (al[2] om) *γην* (al[3] om, item al[1] om *τ. γ.*) *γεννησαρεθ* c. EFGKLMPSUVX etc vv longe pl Or[4] .. BDA *επι τ. γην εις γεννησαρετ*, item syrP (teste Adl. apud Birch.) arm | *γεννησαρεθ* c. EFGKLMPS(vdtr)UVXA (nisi quod FLA *γεννησ.* habent non *γεννησ.*) etc cop g[2] (*genesareth*) etc .. ς (49.) *γεννησαρετ* c. C etc (syrP[mg] *γεννισαρετ*) f *genesaret*, D** *-σαρατ* .. D* it[pler] vg (item Hil Hier) syr[sch] et[cu] *γεννησαρ* (nisi quod vv inter *gennesar* et *genesar* fluctuant), d *gennasar*. Cf ad Mc, item ad Lc 5, 1., ubi et. de B refertur.

36. B* Or[1] Chr[mosc 5] om *αυτον* | *ινα* .. 1. 22. 33. 346. al plus[15] Or[2] add *καν* (cf Mc), item omisso *μονον* it[pler] vg | EX 1. al[10] fere vel et. plures *ψωνται* | *οσοι* (et. Or[2]) .. C al[2] add *αν* :: ut Mc

XV. 1. D*[gr] *προερχονται*. Or *απερχονται* (Or[txt] *προσερχ.*)| *τω ιω* C. BCEFGKLMPSUVXA etc f syr utr (et.[cu]) cop etc .. D it (exc f) vg al Hil *προς αυτον*, 1. Or *αυτω* :: cf Mc | *οι* C. CEFGKLMPSUVXA etc (et. cat[ox]) .. BD 1. 124* al[7] cop Or om (Ln)| *γραμμ. κ. φαρ.* ut ante *οι* .. BD 1. 124. item (qui *οι* non om) 13. 33. 346. e cop arm Or *φαρ. κ. γρ.* :: cf Mc

2. E*FL al *παραδωσιν* | *αυτων* .. B 229*. fg[1] Or Chr[mosc.1] om | *εσθιωσιν* (K *-οσιν*) .. 346. al[5] Cyr *-ουσιν*

3. *αυτοις* .. D cop om

4. *ενετελ. λεγ.* C. CEFGKLMSUVXAΘ rell fere omn f syrP .. BD 1. 124. it (exc f) vg syr[sch] et[cu] syrP mg cop aeth al Ptol (*ὁ γὰρ θεός, φησίν* [*ὁ σωτήρ*], *εἶπε Τίμα τ. πα. σου κ. τ. μη. σου, ἵνα εὖ σοι γένηται. ὑμεῖς δέ, φησίν, εἰρήκατε, τοῖς πρεσβυτέροις λέγων, Δῶρον τῷ θεῷ ὃ ἐὰν ὠφ. ἐξ ἐμοῦ· καὶ ἠκυρώσατε τ. νόμ. τ. θε. διὰ τ. παράδ. τῶν πρεσβυτέρων ὑμῶν. τοῦτο δὲ ἡσαΐας ἐξεφώνησεν εἰπών Ὁ λα. οὗτ. τοῖς – – ἐντάλμ. ἀνθρ.*) Cyr[saepe] (Or libere) Ir[int] Hier *ειπεν* (Gb', improb. Schu, Ln 49.) :: cf Mc | *πατερα* (Gb Sz) c. BC*DEFGSVXAΘ al[100] fere

καὶ τὴν μητέρα, καὶ Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτω· 5 ὑμεῖς δὲ λέγετε Ὃς ἂν εἴπῃ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί Δῶρον ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῇς, καὶ οὐ μὴ τιμήσει τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα αὐτοῦ· 6 καὶ ἠκυρώσατε τὸν νόμον τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. 7 ὑποκριταί, καλῶς ἐπροφήτευσεν περὶ ὑμῶν
Is. 29, 13. Ἡσαΐας λέγων 8 Ὁ λαὸς οὗτος τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· 9 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκον-
10–11 Mc 7, 14 a. τες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. 10 Καὶ προσκαλεσάμενος

---

ff^{1} g$^{1.2}$ vg^{ed} (et. for harl* al, sed non am al) al Or^{1} Chr (et.^{1} in$^{mosc\,6}$) Ir^{int} al .. ς add σου c. C**KLMU (in K* certe iam σ scriptum erat ut σου fieret) etc it^{pler} am etc Ptol Or^{2} etc :: ut Mc; item al^{10} fere vv mu Ptol Or^{2} al add σου post μητερα :: ut Mc (Lxx^{ed} σου utroq loco, A sec loco om; passim et. prius omittitur)

5. ος αν c. BCDEFGKMUVXΔ etc Or^{1} .. Lsθ al sat mu Or^{1} Cyr ος εαν | ο εαν .. D* οσαν, **ο αν | και ου μη (minusc aliq om) c. EFGKLMSUVXΔΘ al pler cf vg syr^{sch} syrP etc Hier Quaest .. BCD 1. 33. al^{3} it^{pler} cop syr^{cu} sl^{2} Cyr^{2} om και (Gb^{oo} Ln)| τιμησει (Gb′) c. BCDK**ΔΘ 1. 13. 33. 124. 346. al^{11} Or (omisso μη) Cyr^{1}, item it vg etc .. ς τιμηση c. K*FG KLM^{2}SUVX etc Cyr^{1} | η τ. μη. αυτ. (13. 33. 124. 346. al^{20} fere it^{mu} am al Chr, et.$^{mosc\,6}$, Cyr Hier al om αυτ.) c. CEFGKLMSUVXΔΘ etc vv fere omn etc .. BD syr^{cu} om (Ln)

6. τον νομ. c. C 13. 124. 346. Ptol .. ς την εντολην c. EFGKLMSUVXΔΘ al pler item *mandatum* it^{pl} vg etc Or^{1} Cyr al (:: ut v. 3.).. BD a b ff$^{1.2}$ syr^{sch} et^{cu} syrP mg cop al mu Or^{1} Eus Ir^{int} Aug τον λογον (Ln) :: ita Mc nec fluctuat

7. επροφητ. c. CDL 124. 48.^{ev} a^{scr} (idem in Or editum est), item προφητευσεν BΔ .. ς προεφητ. c. K**EFGKMSUVXΘ etc | De ησαι. et ησα. cf ad 12, 17.

8. Ο λα. ουτ. etc (Gb) c.*BDL 33. 124. it (exc f) vg syr^{sch} et^{cu} cop pers aeth arm fr sax Ptol Clem Or^{2} (*παρέθετο* [*Ματθ.*] *ρητὸν ἀπὸ τοῦ Ἡσα. ὅπερ αὐταῖς λέξεσιν οὕτως ἔχει Καὶ εἶπε κύριος Ἐγγίζει μοι ὁ λα. οὗτ. ἐν τῷ στόμ. αὐτῶν, καὶ τὰ ἑξῆς. καὶ προειπομέν γε ὅτι οὐκ αὐταῖς λέξεσιν ἀνέγραψεν ὁ Ματθ. τὸ προφητικόν*) Bas Cyr Chr (et.$^{mosc\,6}$) Tert Cyp al mu, item Clem^{rom} (*λέγει γάρ που Οὗτος ὁ λα. τοῖς* etc) Clem$^{2.cor}$ (*λέγει δὲ ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ Ὁ λα. οὗτ. τοῖς*) etc Iust .. ς *Ἐγγίζει μοι ο λα. ουτ.* (Δ om) *τω στοματι αυτων, και τοις χειλ.* c. CE FGKMSUVXΔΘ etc (1. *ο λα. ουτ. εγγιζει μοι, τοις χειλ.* etc) f syrP :: Lxx^{ed} *Ἐγγ. μοι ὁ λα. οὗτ. ἐν τῷ στ. αὐτοῦ, καὶ ἐν τοῖς* etc, Δ om *ἐν τῷ* usq *καὶ ἐν* | *απεχει* (Clem^{rom} et 1. et 2. cor *απεστιν*, Clem *εστιν*) *απ εμου* .. D *εστιν εμου*, item *est a me* it vg pp^{lat} pler (Tert *absistit a me*, Cyp *separatum est a me*)

9. *ενταλματα* .. it^{pler} vg Cyp al praem *et*

10. Δ *προσκ. των οχλων*, *ὁ advocatis turbis*

τὸν ὄχλον εἶπεν αὐτοῖς Ἀκούετε καὶ συνίετε· 11 οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον, ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 12 (135.10) *τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ λέγουσιν αὐτῷ Οἶδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν;* 13 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Πᾶσα φυτεία ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος ἐκριζωθήσεται.* 14 (136.5) *ἄφετε αὐτούς· ὁδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν· τυφλὸς δὲ* 23, 16. 24. Lc 6, 39. *τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται.* 15 (137.6) Mc 7, 17—23. *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.* 16 *ὁ δὲ εἶπεν Ἀκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε;*

11. *οὐ* (et. Clem Or etc) .. D pers^{P} add *παν*|*το εισερχ.* (et. Or^{3}; Clem^{2} Or^{2} Chr$^{mosc\,6}$ *τα εισερχομενα*, Clem^{1} *τα εισιοντα*) .. B *το ερχομ.* | *κοινοι* (et. saepius Clem et Or) bis .. D* *κοινωνει*, d *communicat*; item c sec loco, item Tert Aug, Hier: *verbum* communicat *proprie scripturarum est ei publico sermone conteritur.* (it^{pler} vg *inquinat, coinquinat*)| *το εκπορ.* (et. Or^{2}) .. E* (sed ipse* scripturam nondum absolutam mutavit) Or^{1} *το εξερχομ.*, Chr$^{mosc\,6}$ *τα εκπορ.*, Clem^{2} Or^{2} *τα εξερχ.*, Clem^{1} *τα εξιοντα*|*τουτο* (D *εκεινο*, Clem *εκεινα* :: cf Mc; 22. a e ff^{1*} al om) *κοιν. τ. ανθρωπον* .. 1. 124. al^{2} Or^{ubique} Clem^{2} (1 habet) Chr$^{mosc\,6}$ Tert Amb om

12. *προσελθ.* .. F al pauc add *αυτω* | *οι μαθ.* c. BD 13. 61. 124. 245. 346. e .. ς add *αυτου* c. CEFGKLMSUVXΔΘ etc. Cf ad 8, 21. | *λεγουσιν* c. BD 1. 13. 33. 61. 124. 346. .. ς CEFGKLMSUVXΔΘ etc *ειπον* (it vg *dixerunt*, sed d *dicunt*)| *τον λογον* .. K al^{2} aeth^{mich} om

13. *ειπεν* (it^{pler} vg *ait*) .. A al pauc vv aliq add *αυτοις* | *πασα* etc: ita et. Hom^{cl}, omisso tantum *μου*.

14. *αυτους* (et. Or etc) .. D *τους τυφλους* | *οδηγ. εισ. τυφλοι τυφλων* (131. *τυφλων τυφλοι*; Chr$^{mosc\,3}$ om *τυφλων*) c. CEFG (K omisso *τυφλοι*) MSUVXΔΘ al pler Chr, item omisso *τυφλων* cop$^{cdd\,2}$ .. LZ 1. 13. 33. 124. 346. al^{3} it vg fr sax syr^{sch} syr^{P} cop$^{cd\,1}$ pers^{s} aeth ar^{P} arm^{e} Or^{2} Bas^{saepe} Cyr^{saepe} pp^{lat} *τυφλοι εισ. οδ. τυφλων* (Ln 49.), item *τυφλοι ει. οδηγ.* (D *οδαγοι*) omisso *τυφλων* BD 209. syr^{cu} (Non placuit ter iuxta posita vox *τυφλος*, praetereaque *τυφλοι* primo loco ponendum videbatur, quae correctio antiquissima est. Cur quis voci *τυφλοι* tertium locum dederit nullo modo apparet. Ista enimvero varietas, *τυφλοι εισιν οδηγοι*, omnino criticam manum prodit, non incuriam)| *εαν οδηγη* (D *οδαγη*) .. 13. 124. 346. arm *οδηγων*, praetereaque addunt *σφαλησεται και* | *εις* (13. 346. add *τον*) *βοθυν.* (D 1. Cyr *βοθρον*) *πεσουντ.* (DF al plus^{20} Cyr Chr, et.^{1} in$^{mosc\,6}$, *εμπεσουντ.*, Or *εισπεσ.*) .. DLZ 1. 124. 346. *πεσ.* (D *ενπεσ.*) *ε.* (346. add *τον*) *βοθυ.* (D 1. *βοθρ.*)

15. *επ. αυτω* (ita et. it^{pler} vg; ff^{1*} om *αυτ.*) .. B *αυτ. επ.* | *ταυτην* c. CDEFGKLMSUVXΘ (Δ *αυτην* ex incuria, *ð istam*) al pler (13. 124. 346. ante *την παρ.* pon) it vg etc .. BZ 1. cop (arr^{mich}) om (Ln 49.) :: cf Mc

16. *ο δε* (Gb′) c. BDZ 33. it (exc f) vg fr sax syr^{sch} et^{cu} cop aeth pers^{s} arr .. ς add *ις* c. CEFGKLMSUVXΔ etc f syr^{P} | *ακμην* (et. Or) .. it vg *adhuc*; D *ακρην*

17 οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν
χωρεῖ καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ
στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἐξέρχεται, κἀκεῖνα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.
19 ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἐξέρχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι,
μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι. 20 ταῦτά
ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν
οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

21–28 Mc 7, 24–30. 21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη
Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 καὶ ἰδοὺ γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὁρίων
ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ λέγουσα Ἐλέησόν με, κύριε
υἱὸς Δαυείδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. 23 ὁ δὲ οὐκ ἀπ-
εκρίθη αὐτῇ λόγον. καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἠρώ-
τουν αὐτὸν λέγοντες Ἀπόλυσον αὐτήν, ὅτι κράζει ὄπισθεν ἡμῶν.
10, 6. 24 (158.5) ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα
τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 25 (159.6) ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνει

---

17. ου c. BDZ 33. 238. it vg al, cop syr^{sch} et^{cu} aeth al; item Or ετι ου .. ς ουπω c. CEFGKLMSUVXΛ etc :: idem testes mu in Mc substituerunt; praetereaque cf Mt 16, 9. Mc 8, 17. | εισπορευομ. (et. Or^{1}) .. B Or^{1} εισερχομ.

18. εξερχεται .. FM al^{10} -ρχονται | κακεινα (nonnulli και εκ.) .. D tisch* al pauc it^{aliq} εκεινα | κοινοι .. D* d Aug^{1} κοινωνει

19. L πορν. μοιχ. φον. | E om πορν. | D*^{gr} βλασφημεια, item e *blasfemia*

20. D ταυτα εισιν τα κοινωνουντα (ita D*, d *quae communicant*, item e ff$^{1.}$ k Aug^{1}; Hil *quae communem hominem faciunt*), posteaque D* κοινωνει, d k Aug^{1} *communicat*

22. εκραυγασεν (E*L -αυασεν, Δ -αυαγασεν) c. CEGKLSUVXΛ al pler, item M 299. -γαζεν .. BD 1. 245. 346. Chr$^{mosc\,1}$ εκραζεν (Ln), z 13. 124. Or^{1} Chr$^{mosc\,4}$ -ξεν, Or^{1} κεκραγε .. it^{mu} vg *clamavit*, c ff$^{1.}$ k *clamabat*, *excl.* | αυτω c. EGKLMSUVXΛ al pler, item (*clam. ad eum*) f ff$^{1.}$ k syr^{p} etc, item D οπισω αυτου, item post λεγουσα it^{mu} vg (sed vide post) etc .. BCZ 1. 9. 13. 124. 346. Chr$^{mosc\,1}$ a am fu syr^{sch} et^{cu} cop arm Or^{2} om (Ln 49.)| υιος c. BD al^{2} Bas .. ς υιε c. CEGKLMSUVXZΛ etc Or | δαυειδ: cf ad 1, 1. | κακως .. 1. Or^{4} δεινως. item a *sevissime*

23. λογον (13. al^{3} λογω) .. z om | ηρωτουν c.^{ℓ} BCDX (E*M al -τον) .. ς -των c. E**ḠKL(M vide ante)SUVΛ etc

24. Ουκ απεσταλην etc: eadem ex evg. Ebion. affert Or (ἐὰν φάσκῃ ὁ σωτήρ Οὐκ – – Ἰσραήλ, οὐκ ἐκλαμβάνομεν ταῦτα ὡς οἱ πτωχοὶ τῇ διανοίᾳ Ἐβιωναῖοι – – ὥστε ὑπολαβεῖν ἐπὶ τοὺς σαρκίνους Ἰσραηλίτας προηγουμένως τὸν χν̄ ἐπιδεδημηκέναι) | προβατα .. D add ταυτα (d *ad oves has quae* etc)

25. ελθουσα .. V al απελθ., 126. al προσελθ., al εξελθ. | προσεκυνει c. BDM (-νη) 1. 13. 33. 124. etc Or, item (*venit et* b c g$^{1.2.}$ ff$^{2.}$, *veniens* ff$^{1.}$

αὐτῷ λέγουσα Κύριε, βοήθει μοι. 26 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἔξεστιν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 ἡ δὲ εἶπεν Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἐσθίει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ Ὦ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. καὶ ἰάθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

29 (160.6) Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἦλθεν παρὰ τὴν Mc 29–31 7, 31–37. θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεῖ. 30 καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλοὺς τυφλοὺς κωφοὺς κυλλοὺς καὶ ἑτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς, 31 ὥστε

---

k) *adorabat* b c ff$^{1\cdot 2\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ k etc .. CEFGKLSUVXA al plus^{100} Chr Thph, item (*venit et*) *adoravit* a vg, *προσεκυνησεν* (Gb″)

26. *εξεστιν* c. D a b c ff$^{1\cdot 2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ l pers^{p} et^{ma} Hom^{cl} (vide post) Or^{2} Bas^{sel} Hil^{2} Amb Ambrst Hier (Laur^{med} .. ς *εστι καλον* c. BCEGKLMSUVXA etc (al mu *καλ. εστ.*) e f g$^{2\cdot}$ k vg cop syr^{sch} et^{cu} etc Or^{1} :: cf Mc

27. *και γαρ* (et. it vg etc Or al) .. B om *γαρ* | *εσθιει* .. D y$^{scr\,1}$ *-ουσιν* | *ψιχιων* (et. Or) .. D *ψειχων*

28. ο *ω* .. D al^{2} fu syr^{cu} om | ω .. D^{gr} al^{1} for om | L *γενηθητω*, Or *γενεσθω*. Ad h. l. spectat Hom^{cl} his: *Ἰούστα τις ἐν ἡμῖν ἐστὶν Συροφοινίκισσα, τὸ γένος Χαναναίτις, ἧς τὸ θυγάτριον* (post nominatur *Βερνίκη*) *ὑπὸ χαλεπῆς νόσου συνείχετο, ἣ καὶ τῷ κυρίῳ ἡμῶν προσῆλθεν βοῶσα καὶ ἱκετεύουσα ὅπως αὐτῆς τὸ θυγάτριον* (cf Mc) *θεραπεύσῃ. ὁ δὲ καὶ ὑφ' ἡμῶν ἀξιωθεὶς εἶπεν Οὐκ ἔξεστιν ἰᾶσθαι τὰ ἔθνη, ἐοικότα κυσὶν διὰ τὸ διαφόροις χρῆσθαι* (Cotel. *χρᾶσθ.*) *τροφαῖς καὶ πράξεσιν, ἀποδιδομένης τῆς κατὰ τὴν βασιλείαν τραπέζης τοῖς υἱοῖς Ἰσραήλ. ἡ δὲ τοῦτο ἀκούσασα καὶ τῆς αὐτῆς τραπέζης ὡς κύων ψιχίων ἀποπιπτόντων συμμεταλαμβάνειν* [*δεομένη*], *μεταθεμένη ὅπερ ἦν, τῷ ὁμοίως διαιτᾶσθαι τοῖς τῆς βασιλείας υἱοῖς, τῆς εἰς τὴν θυγατέρα ὡς ἠξίωσεν ἔτυχεν ἰάσεως.*

30. א b g$^{1\cdot}$ om *πολλοι* | *χωλ. τυ. κωφ. κυλλ.* c. EGPUVX al ut vdtr pl syr^{sch} et^{cu} cop f etc, item omisso *κωφ.* D al^{5} g$^{2\cdot}$ l, item omisso *τυφλ.* s .. 1. vg^{ed} for Or^{2} *κωφ. τυ. χωλ. κυ.* .. CK al *χω. κω. τυ. κυλλ.* (49), item LMA al mu am fu syr^{p} *κω. χω. τὺ. κυ.* .. B *χω. κυ. τυ. κω.* .. et aliter | L 71. Chr (et.$^{mosc\,6}$) om *κ. ετ. πολλ.* | *ερριψ.* c. B(sed Act 27, 19. B* *ερεψαν*)CEGKMPSUVXA etc .. DL *ερψαν*. Cf ad Act 27, 19. *ερριψαμεν* Lc 17, 2. *ερριπται* Mt 9, 36. *ερριμενοι*. Item 2 Co 11, 25. *εραβδισθ.* Heb 9, 19. *ερραντισεν* et 10, 22. *ρεραντισμ.* Mt 26, 67. *εραπισαν*. Item *ερρυσατο* 2 Co 1, 10. Col 1, 13. 2 Tim 3, 11; *ερρυσθην* et *ερυσθην* 2 Tim 4, 17; *ερριζωμενοι* Eph 3, 17. Col, 2, 7. | *παρα τους* .. D b *υπο τους* .. C* om | *αυτου* (Gb″) c. BDL 13. 33. 56. 58. 124. y^{scr} it (exc f) vg fr sax syr^{cu} cop arr arm Chr (et.$^{mosc\,6}$) Aug .. ς *του ιυ* c. CEGKMP SUVXA etc syr^{sch} syr^{p} pers^{p} f etc | *αυτους* .. D b c g$^{1\cdot}$ ff$^{2\cdot}$ add *παντας*

τὸν ὄχλον θαυμάσαι βλέποντας κωφοὺς λαλοῦντας, κυλλοὺς ὑγιεῖς καὶ χωλοὺς περιπατοῦντας καὶ τυφλοὺς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραήλ.

32–39 Mc 8, 1–10. 32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πόσους ἄρτους ἔχετε; οἱ δὲ εἶπον Ἑπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. 35 καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν. 36 καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους

---

31. *τον οχλον* c. CDUA 1. 13. 124. 157. al[10] fere (in his 33. 237. sequente *βλεποντα*, item d) Or[1] (sequente *βλεποντας* etc) Chr[mosc 1] (sequente *βλεποντα*) .. ς (Ln) *τους οχλους* c. BEFGKLMPSVX etc (Or[1])| *θαυμασαι* (Or[1] *-ζειν*, item ℵ*, sed ipse[*] corr. *-σαι*) *βλεποντας* (A *-ντες*, de *-ντα* vide ante) .. B *βλεπ. θαυμ.* | *λαλουντας* .. B 59. 115. 238. syrP[mg] *ακουοντας* .. al[15] fere *ακουοντας, αλαλους λαλουντ.* :: cf Mc, 7, 37. | *κυλλ.* (D 13. 157. syrP *και κυ.*) *υγιεις* .. 1. y[ser] cop syr[cu] pers[P] aeth arm it(exc f) vg fr sax Aug om; Hier interpretem Latinum dicit de *κυλλοις tacuisse quia quid e contrario diceret non haberet* | *και χω.* c. BCDMPA 1. 4. 13. 124. 157. f for syr[utr] cop al .. ς om *και* c. EFGHKLSUVX etc it[pler] vg (exc for) al | *τυφλους* .. D *τους τυ.* | *εδοξασαν* (d *glorificaverunt*) .. L 1. al plus[35] Or Chr (et.[mosc 6]) Thph *-ξαζον*, item it vg *magnificabant* (*clarificab.* e k**, k* *clarificant*)| *ισραηλ* (al pauc Chr[mosc 5] *του ισρ.*; a b k d *istrahel*, e f* *isdrahel*, am for al *israhel*) .. X Chr[mosc 1] om

32. *ειπεν* (it vg *dixit;* c *leyei* :: ut Mc) .. CK al plus[10] vv aliq add *αυτοις* :: ut Mc | *οχλον* .. DK** al[10] fere vv aliq Chr[mosc 4] add (vv add vel praem) *τουτον* | *ηδη* (cop syr utr *ιδου*, fu *ecce - - iam*) .. B 106. 301. om | *ημεραι τρ.* (Gb Sx) c. BCDEFGHKLMPSUVXA al plus[100] (D add *εισιν και*, similiter it *triduum est quod*) .. ς *ημερας τρ.* c. minusc (idem in Orig editum)| *μοι* .. A *μου* | *εχουσιν* .. X al mu *εχωσιν* | *νηστεις* c. unc omn ut vdtr .. al pl *-στις*

33. *οι μαθ.* c. B 1. 116. 124.* 237. (et aliis haud dubie) it (exc c f) vg fr cop al .. ς add *αυτου* c. CDEFGHKLMPSUVXA etc :: ut Mc. Praeterea cf ad 8, 21. | *ποθεν* .. D 1. it (exc f) vg aeth arm al *ποθ. ουν* (ita Mt 13, 27. 56; non item Mc 8, 4.), 238. *και ποθεν* | *ερημια* .. C Or *ερημω τοπω* :: cf Lc 9, 12. Mt 14, 15.

34. *ειπον* .. DE[gr] al pauc syr[utr] (et.[cu]) add *αυτω*

35. *τοις οχλοις* (C al[10] fere Chr[mosc 5] *τους οχλους*) c. EFGHKLMPSUVXA al pler a d e f k syr[sch] et[cu] cop etc Hil .. BDE[gr] al fere[10] it[mu] vg syrP al Or *τω οχλω* (Ln) :: ut Mc

35. 36. *επελευσεν - - και λαβων* c. CEFGHKLMPSUVXA al pler, item *praecepit* (*praecipit*) - - *et accipiens* (*accepit*, ff[1] *acceptis*) it vg; *cum iussisset* - - *accepit* d (Hil *turbis iubetur* - -) etc .. BD 1. 13. 33. 124. 346. *παραγγειλας - - ελαβεν* (Ln), item Or *ενθαδε δε ου κελευει* (ad 14, 19. re-

καὶ τοὺς ἰχθύας εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 37 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων ἦραν ἑπτὰ σπυρίδας πλήρεις. 38 οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. 39 καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἀνέβη εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγαδάν.

XVI.

1 (161.4) Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. 2 (162.5) ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Ὀψίας γενομένης

Mc 8, 11–13. Lc 12, 54–56.

spiciens) ἀλλὰ παραγγέλλει, item addit ἐνθάδε δὲ ἐπὶ τὴν γῆν (contra 14, 19. ἐπὶ τοὺς χόρτους) ἀναπίπτουσι. Sed cf Mc

36. επτα .. D ζ, idem antea $\overline{\gamma}$ pro τρεις v. 32., similiterque alibi | L om και τ. ιχθ. | ευχαριστησας c. B(e silentio) EFGHKLMPSUVXΔ etc e (**, si non est*) f ff^{1} etc .. D 1. 13. 124. (et ut vdtr 33. 346.) και ευχ. (Ln), similiter it^{pl} vg .. c* (vdtr) a ευχαριστησεν, omisso εκλασεν. Or ἐνθάδε δὲ ὡς Ματθ. καὶ Μάρκ. ἀνέγραψαν εὐχαριστήσας ὁ ω̄ ἔκλασε (contra supra ἀναβλέψας εἰς τ. οὐρ. ηὐλόγησεν)| εδωκεν (it vg *dedit*) .. BD (d *dabat*) 1. 13. 33. 124. 157. 346. Chr (et.$^{mosc\ 5}$) Thdor^{mop} in schol εδιδου :: e Mc|τοις μαθ. c. BD 1. 13. 22. 33. 65. 124. 243. 5.^{ev} c ff^{1} g^{2} emm cop arm Chr (et.$^{mosc\ 5}$) .. ς add αυτου, Ln[αυτ.] c. CEFGHKL MPSUVXΔ etc a b e f ff^{2} g^{1} vg etc :: ut Mc; vide ad v. 33. | τοις οχλ. (prob. Schu) c. BKLM 1. 13. 33. 124. 157. 238. 243. 346. al^{11} e f ff^{1} cop syr^{sch} et^{cu} al .. ς (Ln) τω οχλω c. CDEFGHPSUVXΔ etc :: ut Mc

37. το πεμασσ. των κλ. ηραν c. BD 1. 33. (et al ut vdtr) a b c e ff^{2} g$^{1.2}$ l vg .. ς ηραν το πε. τ. κλ. (nonnulli των περισσευοντων κλ.) c. CEFGH KLMPSUVXΔ etc f ff^{1} etc :: ut Mc, item Mt 14, 20. | D σφυριδας

38. ησαν .. B 1. 13. 22. 33. 124. ff^{1} al pauc add ως (item ωσει al^{3}, ωστε 346.) :: ut Mc | D 1. 124. it (exc f) vg fr sax syr^{cu} cop aeth ποιδ. κ. γυν. (cf ad 14, 21.)

39. ανεβη (Gb, improb. Schu) c. CEFGHKLMUVXΔ al fere^{100} Chr (et.$^{mosc\ 5}$) .. ς (Ln) ενεβη c. B (e sil.) S (e sil.) etc, item D ενβαινει. Cf ad 14, 32. | μαγαδαν c.^{ek} BD syr^{cu} syr^{hr} perss, item *magedan* (*magedam*, *magidan*) it vg fr sax Hier Aug (*Mc hoc idem subiicit quod Mt, nisi quod Dalmanutha, quod in quibusd cdd legitur, non dixit Mt sed Magedan*) .. CM al^{8} et^{2} in scholl cop μαγδαλαν .. ς μαγδαλα c. EFGHKLSUVXΔ (ὅ *magedan*) etc syr^{p} etc

XVI. 1. οι .. 1. 33. 124. al^{8} Or (text) om | A al pauc οι σαδδ. | D αυτον επηρωτ. (c *tentantes eum, et rogaverunt illum*)

2. 3. Οψιας – – ου δυνασθε c. CDFGHKLMSUΔ 1. 22. 33. al pler (item E cum asteriscis) it vg syr^{sch} syr^{p} cop al pler Eus (in canone) Chr cat^{ox} comm codicis x Thph Euth Hil Iuv .. BVX (vide ante de E) 13.* 124. *157. al^{11} cdd^{pler} ap Hier („*hoc in plerisq cdd non habetur*“) syr^{cu} arm Or (ut vdtr, certe enim non attingit) om

λέγετε Εὐδία, πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός· 3 καὶ πρωΐ Σήμερον χειμών, πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐ δύνασθε;
12, 39. 4 (168.6) γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἀπῆλθεν.
Mc 8, 13—21. Lc 12, 1. 5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. 6 (164.2) ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 7 (165.6) οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. 8 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὀλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε; 9 οὔπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε

2. πυρραζ. c. BDKUVXΔ etc .. C(E)FGHLM al mu πυραζει | M al[1] om γαρ | ο ουρανος .. K add και γινεται ουτως :: cf Lc

3. και .. K add παλιν .. F al syrP[cd] om και – – ουρ. | πρωι .. EM[**] al plus[30] –ιας | (E)GHL al mu πυραζει | ο ουρ. .. D[gr] ο αηρ | το (C[**] praem και: ita Ln) μεν (F al[2] om) c. C*(et[**])DLΔ 1. 22. 33. 262. al[7] a c g[2] ff[2]· l vg fr sax syrP aeth arm Aug .. ς (Gb[oo]) praem υποκριται c. (E)FGH MSU etc b e f g[1]· ff[1]· syr[sch] cop al :: e Lc | δυνασθε c. CD(E)FHKΔ etc .. GMU al mu vv aliq δυν. δοκιμαζειν, al δυν. γνωναι vel διαγνωναι .. L δοκιμαζετε (:: ut Lc), s al[50] fere vv aliq συνιετε, al (et. comm codicis א) γινωσκετε et aliter

4. και μοιχαλις (et. Or al) .. D 4. a e ff[1]· [2]· g[1]· Prosp om | σημ. επιζ. (B* αιτει) .. D[gr*] it aliq ζητει σημ. (:: ut Mc), D[**] σημ. ζητει | ιωνα c. BDL 262. ff[1]· g[1]· am fu for harl emm tol (Hil libere) .. ς (Gb[o]) add του προφητου c. CEFGHKMSUVXΔ al pler itpl vg[cd] fr sax syr[utr] (et.[cu]) cop etc Or :: cf 12, 39. | EFHXΔ etc καταλειπων (sed –πὼν iidem pler)

5. ελθοντες .. a b c ff[2]· g[1]· Hil cum venisset | οι μαθ. c. BCD 209. 346. y[scr] e arm .. ς οι μα. αυτου c. EFGHKLMSUVX etc (cf ad 8, 21.) .. A 301. om .. praeterea D it (exc f) Hil post επελαθ. pon, similiter post εις το περαν syr[cu] cop | αρτ. λαβ. (et. itpler vg; item Or[txt]) .. BK e[scr] e λαβ. αρτ. :: ut Mc

6. και σαδδουκ. (et. Or[2] Lcif Hil al) .. U 115. 235. y[scr 1] a Chr[mosc 1] cat[ox] Amb Ambrst om (131. σαδδ. και ante φαρ.)

7. οι δε .. D 4. a b c e ff[2]· Lcif τοτε (g[1]· tunc illi)| λεγοντες .. K om (item syr[cu])

8. ειπεν (Gb Sz) c. BDKLMSXΔ al[30] fere itpler vg syrP al Or Lcif al .. ς add αυτοις c. CEFGHUV etc a ff[1]· syr[sch] et[cu] cop al | εν εαυτοις .. L εν αὐτοις | ελαβετε c. CEFGHKLMSUVXΔ al fere omn f syr[sch] et[cu] syrP etc Or Chr (et.[mosc 5]) .. BD 13. 124. 346. it (exc f) vg syrP[mg cod] cop (vdtr) al mu cat[ox] Lcif εχετε (Ln) :: e Mco, apud quem εχουσιν (εχομεν) et εχετε, ut apud Mt ελαβομεν et ελαβετε scriptum est.

9. K om ουδε μνημον. | D μνημονευετε οτε (quando)

ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; 10 οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; 11 πῶς οὐ νοεῖτε ὅτι οὐ περὶ ἄρτων εἶπον ὑμῖν; προσέχετε δὲ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. 12 τότε συνῆκαν ὅτι οὐκ εἶπεν προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων.

13 (166.1) Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἠρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων Τίνα λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 οἱ δὲ εἶπαν Οἱ μὲν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἕτεροι δὲ Ἰερεμίαν ἢ ἕνα

13–20 Mc 8, 27–30. Lc 9, 18–21.

9. D τους πεντακισχιλειους, similiter *in quinque milia* c f ff^{2}·g^{2}·
10. D τους τετρακεισχειλειους, similiter *in quattuor milia* c f ff^{2}·g^{2}·| σπυριδας c. CEFGHKLMSUVXΔ etc .. BD p^{scr} σφυριδ. (Ln), cf ad 15, 37.
11. αρτων (Gb″) c. BCKLMS al^{50} fere d e f cop syr^{p} cd sl Chr$^{mosc\,5}$ .. ς αρτου c. D^{gr}EFGHUVXΔ etc Or Lcif Amb | ειπ. υμιν (C al^{3} υμ. ειπ.) .. D a b ff^{2}· Lcif om υμ. | προσεχετε δε (Gb″) c. BC*L 1. al^{3} cop syr^{sch} pers^{p} Or, item absque δε D* it 13. 124. (et. d) vg al .. C** 33. 346. al plus^{20} προσεχειν; προσεχετε δε .. ς προσεχειν c. EFGHKMSUVX(add δε post ζυμης)Δ etc (א** al^{8} Thph add αλλα vel αλλ)| q αφ. κ. σαδδ. .. al^{2} g^{1}· σαδδ. κ. φαρ.
12. της ζυμης c. D 124*. a b ff^{2}· arm Lcif, item (τ. ζυμ. των φαρ. κ. σαδδ. αλλ. α. τ. διδ. των φαρ. κ. σαδδ., ff^{1}· - - *doctrina illorum*) syr^{cu} ff^{1}· ac fere etiam 33. .. 1. e Or των αρτων .. BL 157. 48.^{ev} y^{scr} g$^{1·2·}$ l vg (fr sax) cop aeth syr$^{p\,ed}$ τ. ζυμ. των αρτων (Ln 49.), item ς τ. ζυμ. του αρτου c. CEFGHKMSUVXΔ etc (:: videbatur parum apte h. l. negari quod ipsum v. 6. dictum est, cavendum esse a *fermento* Phar. et Sadd. Hinc ut explicatius scriberent alii των αρτων substituerunt, alii vel των αρτ. vel του αρτ. ad τ. ζυμ. addiderunt. Ceterum si τ. ζυμ. cum των αρτ. [του αρτ.] ab initio scriptum fuisset, additamentum istud etiam a syr^{cu} etc expressum esset.)| αλλα c. B?CDGHKLMUXΔ al ut vdtr longe pl .. ς (Ln) αλλ c. EF etc | φαρ. κ. σαδδ. (et. Or) .. B σαδδ. κ. φαρ. .. 13. a b Lcif om κ. σαδδ.
13. ελθων .. G al ut vdtr mu syr^{p} Chr$^{mosc\,6}$ εξελθ. (:: cf Mc)| δε .. E al om | καισαρειας: ita FGKMUΔ etc .. CDELX etc -ρια·; sed cf alibi (potissimum in actis) | αυτου .. D om | τινα c. B cop syr^{hr} aeth^{rom} et^{ppl} arr pers^{w} c vg (et. am gat mm harl**, non for) sax fr Ir$^{int\,cd}$ Amb^{1} .. ς add με, Ln [με] c. DEFGHKLMSUVXΔ (item C post λεγουσιν) etc Or^{2} (sed utroq. loc. om τ. υι. τ. ανθρ.) Hil al (test mu ante τον υι. distinguunt) :: cf Mc et Lc, apud quem utrumque τινα με sed absque τ. υι. τ. ανθρ. legitur | D a b g^{2}· Ir^{int} οι ανθ. λεγ. εισν., 1. λεγ. εισν. οι ανθ. | τον υιον .. D om τον
14. ειπαν c. B .. unc rell omn ειπον | οι μεν (f *quidam*) .. Δ (item δ) c g^{2}·ff^{2}· vg αλλοι .. D a b e ff^{1}·g^{1}· om :: cf Mc et Lc | αλλοι δε (et. Or) .. B Chr$^{mosc\,5}$ οι δε (Ln); Chr$^{mosc\,1}$ οι μεν omissis οι μ. ισ. τ. βα. | ηλιαν (D -λειαν) .. ς ηλιαν, cf ad 11, 14. (ηλ. et. H) | ετεροι .. Chr$^{mosc\,6}$ οι δε (iidem οι δε pro η ενα)| D ιηρεμιειαν, EG ιηερ., U ηρεμ.

τῶν προφητῶν. 15 λέγει αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι;
Io 8, 20. 16 ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς
τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 (16,7.10) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν
αὐτῷ Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπε-
κάλυψέν σοι ἀλλ' ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 κἀγὼ δέ
σοι λέγω ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω
16, 18. μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι ᾅδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 καὶ
δώσω σοι τὰς κλεῖς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, καὶ ὃ ἐὰν δήσῃς
ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ ὃ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ

---

15. λεγει .. κ add δε | αυτοις .. c al pauc it^{mu} (sed non a e al) vg (sed non am for al) fr (non sax) add o ις, Ln [o ις]

16. ειπεν .. d add αυτω | ζωντος (et. Or^{saepissime} Eus Ir^{int} etc; alludit et. Hom^{cl} οὐκ οἶδα – Petr. loquitur – πῶς εἶπον Σὺ εἶ ὁ υἱ. τοῦ ζῶντ. θεοῦ) .. d* d^{a} σωζοντος (*salvatoris*)

17. αποκρ. δε c. bd 1. 13. 33. 124, 346. b c g$^{1.2}$ ff^{2} l vg cop Eus .. ς και αποκρ. c. cefghklmsuvxa etc ff^{1} etc .. a e syr^{sch} et^{cu} etc αποκρ. | a Eus^{ed} om ὁ | αυτω .. d om | Βαρωνᾶ (l βαριῶνα) .. ς βὰρ Ἰωνᾶ (ita efk aliique unc et minusc). Similiter formata sunt Βαραββᾶς, Βαριησοῦς, Βαρθολομαῖος, Βαρνάβας. | οτι .. b* om | ε. τοις ουρ. c. cdefghklmsuvxa rell ut vdtr fere omn Clem Or^{1} Eus Phot etc .. b y^{scr} Or^{2} om τοις (Ln 49.). Et. ουραιος et επουρανιος a paucis legitur. :: Et εν τοις ουρ. et εν ουρ. Mto frequentatur; passim εν ουρ., passim etiam εν τοις ουρ. sine ulla differentia: τοις saepe test. mu. addunt ubi non vdtr ab evglsta positum esse, passim vero etiam pauci ex antiquissimis pro arbitrio ut vdtr omittunt, ut 6, 1. (5, 48.)

18. καγω (Eus Chr$^{mosc\,6}$ και εγω) δε .. l al^{5} fere it (exc d; a *ego enim*) vg al Eus Chr$^{mosc\,6}$ Cyp al om δε | οτι .. Eus Chr$^{mosc\,5}$ Phot om | επι ταυτη (x add μου, b* ταυ. post πετρ. pou) τη πετρα (et. Or^{3} etc) .. d Eus ε. ταυτην την πετραν (it vg *super hanc petram*)| μου τ. εκκλ. (et. Or Eus Phot etc) .. d it vg Tert Cyp etc τ. εκκλ. μου

19. και (et. Or Eus Phot Cyp etc; Chr$^{mosc\,1}$ και εγω δε, $^{mosc\,5}$ αλλ εγω) .. d ff^{1} om | δωσω σοι c. bcefghkmsuvxa etc a etc Or^{saepe} Eus Phot Tert^{1} al .. dl it^{pler} vg Chr$^{mosc\,6}$ Cyp al mu σοι δωσ. | τ. κλεις c. b^{e**}cd efghkmsuvxa rell ut vdtr omn Or^{1} Eus Chr (et.$^{mosc\,6}$) Phot .. b*l Or^{5} τ. κλειδας (Ln 49. :: Phryn. κλεῖδα· τὸ ὀχύμον κλεῖν ἐστίν· Antiatt. κλεῖν ἀξιοῦσι λέγειν, οὐ κλεῖδα. Similiter Moeris et Thomas. Sed utraeque formae, κλεῖν κλεῖς et κλεῖδα κλεῖδας, iam apud veteres Graecos. In N. T., cf Apoc 1, 18. 3, 7. 9, 1. 20, 1., nusquam κλεῖν vel κλεῖς legitur quin testes multi alteram formam substituant; contra κλεῖδα Lc 11, 52. tantum non fluctuat. | ο εαν pr c. efghklmsuvxa al fere omn Dion^{ar} Phot, item ο εαν sec c. iisdem et b .. bd pri loco ε αν (Ln 49.); item d sec loco ο αν .. 1. Or^{2} (sed priora tantum adscribit) Eus Chr (et.$^{mosc\,6}$), item it (exc a) for Tert al mu utroq loco ουσ αν (Or^{1} εαν) etc

τῆς γῆς ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 (168.2) τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ Χριστός.

21 Ἀπὸ τότε ἤρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Mc 8, 31–33. Lc 9, 22. ὅτι δεῖ αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 (169.6) καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων Ἵλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ· σκάνδαλόν μου εἶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.

24 (170.2) Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Εἴ τις Mc 8, 34–9, 1. Lc 9, 23–27. θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν

---

20. *διεστειλατο* (*praecepit*, *imperavit* vg it) c. B**CEFGHKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn Or etc .. B*D (*comminatus est*) cddallq ap Or (*ὁ μὲν οὖν Ματθ. πεποίηκε κατά τινα τῶν ἀντιγράφων τὸ Τότε διεστείλατο – – ἰστέον δὲ ὅτι τινὰ τῶν ἀντιγρ. τοῦ κατὰ Ματθ. ἔχει τὸ Ἐπετίμησεν*) *επετιμησεν* (Ln), item *increpavit* e, item arm (et ut vdtr sl) :: e Mc et Lc | *τ. μαθητ.* c. BCD arm Or^{3} Hil .. ς add *αυτου* c. EFGHKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg etc Or^{2} :: cf ad 8, 21 .. Chr^{mosc6} *αυτος* :: e Mc et Lc | *αυτος* (et. Or; *ipse* it vg; e om) .. DU *ουτος* | *ο* $\overline{\chi\varsigma}$ (GbSz) c. BLXΔ al fere^{70} abeff^{1}g^{1} vg^{cd} syr^{sch} et^{cu} pers^{p} ar^{p} arm sl^{cd} Or^{4} et^{txt} Chr (et.^{mosc6}) al Hil al .. D^{gr} cff^{2} fu al *ο* $\overline{\chi\varsigma}$ $\overline{\omega\varsigma}$ .. ς $\overline{\omega\varsigma}$ *ο* $\overline{\chi\varsigma}$ c. CE FGHKMSUV etc df g^{2} l vg^{ed} am for cop syr^{p} etc

21. *ο* $\overline{\omega\varsigma}$ c. CEFGHKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn Or^{3} cat^{ox} .. BD al pauc om *ὁ* (Ln) .. Chr^{mosc6} Or^{1} Ir^{int} om .. cop add $\overline{\chi\varsigma}$ | *δεικνυειν* (et. Or^{4}) .. B *δεικνυναι* | *εις ιερ. απ.* c. BD^{gr} 1. 13. 124. 157. 346. y^{scr} e Or^{4} cat^{ox} Ir^{int} Hil .. ς *απ. εις ιερ.* c. CEFGHKLMSUVXΔ etc | *απο* (et. Or^{2}) .. D *υπο*, al^{1} *παρα* | Δ *γραμμ. π. αρχ.* | *τη τρ. ημ.* (et. Or Ir^{int} etc) .. D cop al *μετα τρεις ημερας*, item *post tertium diem* it^{mu} :: e Mc | *εγερθηναι* (et. Or) .. D al^{10} (et. E* videtur sic scripturus fuisse) *αναστηναι* :: ut Mc et Lc

22. *ηρξ. επιτ.* (D^{gr} Or^{1} 1. 124. al^{2} post *αυτ.* pon : ita Ln) *αυτω* (abcff^{2} g^{1} mm om) *λεγων* (D 238. abcff^{2} *και λεγειν*, F *και λεγων*) c. CEGHKL MSUVXΔ al pler vg e fg^{2} etc Or^{2}, item DF al it^{mu} Or^{1} .. B 346. *λεγει αυτω επιτιμων* (49; cf B ad Mc 14, 69; Δ ad Mc 10, 41.)| *ιλεως* .. D* *ειλεος*, F al mu *ιλεος* | *σοι τουτο* (et. Or) .. D *τουτο* (*haec*) *σοι* (it^{mu} Hil al om *σοι*)

23. *στραφεις* (et. Or) .. DKL al plus^{20} *επιστραφ.* | *μου ει* c. EFGHKLMS UXΔ 1. al pler Or^{4} etc; v e f Hil^{3} Ruf Aug *μοι ει*, item cop et omisso *ει* sah .. B 13. 124. *ει εμου* (Ln); C *ει μου* (49.); item D Mceil (ap Eus) it^{pler} vg Hier al *ει εμοι* | *αλλα τα* .. D *αλλ α* (d* *sed que*, d** *sed quae sunt*, item it^{pler} *sed quae* vel *s. q. sunt*)| D ff^{1} sah *του ανθρωπου*

24. *ο* $\overline{\omega\varsigma}$ (et. Or^{txt}) .. B* 157. 209. π et y^{scr} al^{1} om :: deest apud Mc et Lc

σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν
Lc 17, 33. ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν
Jo 12, 25. αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, εὑρήσει αὐτήν. 26 τί γὰρ ὠφεληθήσεται ἄν-
θρωπος, ἐὰν τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζη-
μιωθῇ; ἢ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ;
27 (171.10) μέλλει γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ
τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει
ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. 28 (172.2) ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰσίν
τινες ὧδε ἑστώτες οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν
τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

XVII.

1–9 Mc 9, 2–10. Lc 9, 28–36. 1 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον
καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς

---

24. ℵ*FLU al mu ακολουθητω

25. εαν c. BC al ut vdtr mu .. ς αν c. DEFGHKLMSUVXΔ etc | θελη .. HK al -λει | απολεση c. BCEFGKMSUVX etc .. DHLΔ al -σει

26. ωφεληθησεται c. BL 1. 13. 22. 61. 124. 157. 346. y^{scr} e f gat sah cop syr^{utr} Or^{3} Cyr^{saepe} Chr^{1} in$^{mosc\,5}$ Cyp .. ς ωφελειται c. CDEFGHKLMS UVXΔ etc Clem Hil Lcif al (et. Iust et Ign^{spur}) :: cf ad Lc et Mc (Clem^{2}·cor τί γὰρ τὸ ὄφελος ἐάν τις τὸν ὅλον κό. κε. τὴν ἀ. ψυ. ζημ.) | κερδησῃ .. L al pauc -σει (Or^{1} κερδανῃ)| ELX al mu ανταλαγμα

27. των (D add αγιων :: ut Lc) αγγ. αυτου .. C τ. αγγ. των αγιων (:: ut Mc). Similiter al pauc et vv pauc | τ. πραξιν (ot. Or) .. F 1. 22. 28. al fere^{20} it^{pler} (et. d, sed non e g^{2}·) vg (sed non am gat al) al mu Cyr Chr^{1} in$^{mosc\,5}$ cat^{ox} Avit al τα εργα

28. αμην .. L** 1. al plus^{10} add δε, item ℵ al plus^{5} γαρ, item al^{1} Or^{comm} Chr$^{mosc\,3}$ αμην| εισιν c. CDEFGHKMSUVXΔ al pler a vg etc Or .. BL al^{5} it^{pler} al Hil praem οτι (Ln) :: ut Lc, ubi non fluctuat | ωδε (Δ οιδε?) εστωτες (pauc εστηκοτες) (Sz) c. EFGHVXΔ al plus^{80} Thph .. BCDLS al plus^{25} Or Eph Epiph Thdrt Chr (et.$^{mosc\,5}$) Dam των ω. εστωτων (Gb Ln :: cf Mc et Lc), item ς των (225. om) ω. εστηκοτων c. KMU etc (Valentt) .. 49.^{ev} c et r^{scr} των ω. εστωτες | γευσωντ. (et. Or) .. HLUX tisch** al mu Thdrt – σονται, item *gustabunt* it vg, item Valentt ex Thdot (ἐχρῆν κἀκεῖνον πληρωθῆναι τὸν λόγον τοῦ σωτῆρος, ὃν εἶπεν Εἰσί τινες τῶν ὧδε ἑστηκότων οἳ οὐ μὴ γεύσονται θαν. ἕ. ἄ. ἴδ. τὸν υἱ. τοῦ ἀνθρ. ἐν δόξῃ)| βασιλεια (et. Or^{dis}) .. 38. 113. 245. 435. y^{scr} a cop syr^{p} mg al (Valentt) Ephr Epiph al δοξη (nonnulli add του πατρος) (syr^{cu} εν τη βασ. κ. τη δοξ. αυτ.)

XVII. 1. Και μεθ .. D it (exc f) Hil Και εγενετο μεθ | D 33. 157. κ. τον ιακωβον, item D* 253. κ. τον ιωαννν. | αναφερει .. D 1. Or αναγει (cf D ad Mc)

εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν. 2 καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένετο λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 καὶ ἰδοὺ ὤφθη αὐτοῖς Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες. 4 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι· εἰ θέλεις, ποιήσω ὧδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσεῖ μίαν καὶ Ἠλίᾳ μίαν. 5 ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς, καὶ ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγα- 5, 17. 2 Pe 1, 17. πητός, ἐν ᾧ εὐδόκησα· ἀκούετε αὐτοῦ. 6 καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἔπεσαν ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 καὶ

1. κατ ιδιαν (et. Or) .. D λειαν (nimis). Spectat huc quod Orig. affert ex evglio sec. Hebr. hunc in modum: Ἐὰν δὲ προσέλεται τις τὸ καθ' Ἑβρ. εὐαγγ., ἔνθα αὐτὸς ὁ σωτὴρ φησιν Ἄρτι ἔλαβέ με ἡ μήτηρ μου τὸ ἅγιον πνεῦμα ἐν μιᾷ τῶν τριχῶν μου καὶ ἀπήνεγκέ με εἰς τὸ ὄρος τὸ μέγα Θαβώρ.

2. μετεμορφωθη (itplerHil add ο ις) .. D μεταμορφωθεις ο ις, omisso και seq | εγενετο c. BCDEFGHKMVA etc Or1 (3φαινεται) .. LU 18. 22. 33. al plus50 εγενοντο (:: cf ad Mc) .. Chrmosc6 γεγονε .. S 245. 47.ev om | το φως (et. Valentt ex Thdot Or3 etc) .. D it vg syrcu aeth al Dionalex Hil3 al χιων (:: cf ad Mc)

3. ωφθη c. BD 13. 33. 124. 244. yscr (pergit αυτω) a b c e g1. 2. l n (et. δ; non f ff1.) am emm gat mm tol (non for al) Bed .. ς ωφθησαν c. CEFG HKLMSUVA etc | μωυσης c. BDKL etc (cf ad 8, 4; ad itedd accedit n) .. ς μωσης c. CEFGHMSUVA etc. Cf et. ad 19, 7. et alibi | ἡλιας .. ς ἡλιας :: cf ad 11, 14. 16, 14. | μετ αυτ. συλλαλ. (L συλαλ., DA συνλαλ.) c. CD EFGHKLMSUVA al pler itpler vg etc Or etc .. B 1. ff1. 2. Cyr Chrmosc6 συλλ. μετ αυτ. (Ln)

4. P al ει θελης | ποιησω c. BC bff1. g1. .. ς -σωμεν (1. al aliq -σομεν) c. DEFGHKLMSUVA etc itpl vg syrutr (et.cu) etc Or2 etc :: ut Mc et Lc | ο πετρος .. G al pauc om ὁ | ωδε .. 252.* ff1. g1. for harl* arm al Or om | B e σκην. τρεις :: ut Lc | μωυσει (D al mu μωσ.) c. BDKA al30 et multo plurib Or Chrmosc5 .. ς μωση (L al mu μωυσ.) c. CEFGH LMSUV etc | ηλια μιαν (D ηλεια μειαν) c. BCDKLA 1. 33. 124. al plus20 it vg syrcu syrp al .. ς μι. ηλ. c. EFGHMSUV etc Ephr

5. ετι .. al7 add δε, item al1 praem και | φωτεινη (CELA etc -τινη) (et. Or) .. 5. 13. 36. 124. 183. 209. 238. 346. uscr Ephr φωτος (Gb)| επεσκιασεν (et. Or; obumbravit it vg) .. D* d -αζεν :: ut Lc | ευδοκ. c. BEFHKLMSUVA al ut vdtr pler (Or1) .. CDG al10 fere (Homcl Or1 Dam) ηυδοκ. (Ln 49.) Cf ad 3, 17. 12, 18. | ακουε. αυτ. c. BD 1. 33. ff1. (cop sah al) Or Tert .. ς αυτ. ακου. (A ακουσατε) c. CEFGHKLMSUVA etc :: cf ad Lc et Mc (Homcl ἀλλὰ καὶ ἐξ οὐρανῶν μάρτυς φωνὴ ἠκούσθη λέγουσα Οὗτός ἐστίν μου ὁ υἱ. ὁ ἀγ. εἰς ὃν ηὐδόκησα· τούτου ἀκούετε.)

6. D sah ακουσ. δε | επεσαν c. BCD 33. 124. .. ς -σον c. EFGHKLMSUVA etc | αυτων (Chrmosc6 om) .. L εαυτων

προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἥψατο αὐτῶν καὶ εἶπεν Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 ἐπάραντες δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν οὐδένα εἶδον εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον. 9 καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὄρους ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγων Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα ἕως οὗ
20–28 Mc 9, 11–13. ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἐγερθῇ. 10 (172.6) Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ λέγοντες Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἠλίας μὲν ἔρχεται καὶ ἀποκαταστήσει πάντα. 12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἠλίας ἤδη ἦλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτόν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἠθέλησαν. οὕτως καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ' αὐτῶν. 13 τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

14–21 Mc 9, 14–29 Lc 9, 37–42. 14 (174.7) Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν

---

7. προσελθων c. CEFGHKLMSUVA rell ut vdtr omn .. BD (it vg accessit) προσηλθεν (Ln)| ηψατο c. iis qui προσελθων, item D it vg και ηψατο .. B 124. item 13. 346. και (13. 346. om?) αψαμενος (Ln)| και ειπεν .. B solus om και (Ln)| εγερθητε (syr^{cu} eth^{hr} om εγ. και) .. D 33.^{ev} εγειρεσθε

8. D* επειροντες | C ουκετι ουδενα :: e Mc | ειδ. c. BDEFGHMUA etc .. CKLV etc ιδον|τον (B* αυτον) ιν̄ .. D it vg post μονον | μονον .. C 33. add μεθ εαυτων :: e Mc

9. καταβαινοντων αυτων .. D καταβαινοντες | εκ (Gb Sz) c. BCDEFGHK (vdtr* εκ ex απο restituisse) LMSUVA al plus^{100} (it vg *de monte*) Or^{1} Chr (et$_{mosc^6}$) al .. ς απο c. minuse Or^{1} :: cf Mc et Lc | εγερθη c. BD .. ς αναστη c. CEFGHKLMSUVA etc :: ita Mc (isque saepe ita, non item Mt)

10. οι μαθητ. c. LZ 1. 33. 124. it (exc f) vg cop sah arm Or^{txt} .. ς (49.) add αυτου c. BCDEFGHKLMSUVA etc | ηλιαν (DA –λειαν) .. ς ηλιαν : cf ad 11, 14. 16, 14.

11. ο δε (Gb″) c. BDLZ 1. 33. al^{4} syr^{cu} cop sah it vg sax fr al .. ς add αὐ c. CEFGHKMSUVZA etc | ειπεν c. BD 33. 124*. cop a b c e ff^{2*} .. ς add αυτοις c. CEFGHKLMSUVZA etc (l. etc ante ειπ. pon) vg it^{aliq} sah etc :: cf ad Mc | ερχεται (Gb′) c. BDL (vide post) 1. 22. 33. 435. y^{ecr} it (exc f) vg cop sah syr^{cu} arm arr Aug Hil .. ς add πρωτον c. CEFGHKMSUVZA etc | και αποκαταστησει .. L κ. αποκαθιστησι πρωτον .. D a b c g^{1} ff^{2} (ff^{1*}) αποκαταστησαι

12. ηδη (et. Iust Or) .. Z syr^{sch} (exprimit ιδου) et^{cu} om | U al εγνωσαν | αλλα c. CDKM al .. ς (Ln) αλλ c. B$^{?}$EFGHLUZA etc | εν (al^{1} επ) αυτω c. BCEGHKLMSVZ etc Or^{2} (sed^{1} cdd^{2} εις αυτον, item semel Chr$^{mosc^6}$ et cat^{ox}) .. DFU al plus^{20} Iust αυτω (::^{qui} Mc) .. A om | ουτως – – υπ αυτων .. D a b c e (praem *Et ait illis*) ff$^{1.2}$ g^{1} post ειπεν αυτοις v. 13. pon

13. αυτοις .. Z (ut vdtr) am for om

14. ελθοντ. αυτ. c. CEFGHKLMSUVXA al pler sah cop syr^{sch} syr^{P} etc

αὐτῷ ἄνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν 15 *καὶ λέγων Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν υἱόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ.* 16 *καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι.* 17 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε μεθ' ὑμῶν ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; φέρετέ μοι αὐτὸν ὧδε.* 18 *καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.* 19 (176.5) *Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ' ἰδίαν εἶπον Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;* 20 *ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν· ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον*

Or^{txt} Chr (et.$^{mosc\,6}$ *ελθ. δε αυ.*); item omisso *αυτων* BE 1. 124. 245. (Ln) .. D, item (*cum venisset*) it vg fr sax syr^{cu} syr^{hr} cop^{ed} arr Hil Aug, *ελθων* (49.); 253.* *ελθοντος αυτου* :: cf Mc ubi est *ελθων*, sed ad lectionem Mtthi alii *ελθοντες* scripsere | *αυτω* .. F (*τω ιω αυτω*) G al^{15} fere *τω ιω* | *ανθρ.* .. FH al plus^{20} vv pauc add *τις* | *γον. αυτου* (Gb Sz) c. BCE (*ipse – ου* scripsit sed ut vdtr ex *– ω* restituens, nisi primo fuerat *-ω̄*) FGHKLM (**vel ipse*, est enim *-ω̄*) SUVXZΔ etc .. D item it^{mu} (e ff$^{1\cdot}$ l Hil om) vg syr^{p} *ενπροσθεν αυτου* .. ς *αυτω* c. (א*M* vide ante) minusc

15. z om *κυριε* | *κακ. πασχ.* c. CDEFGHKMSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg etc .. BLZ Or *κακ. εχει* (Ln)| *πολλακις* sec .. D 1. 22. Or^{2} (*ὅτι δὲ καὶ εἰς τὸ πῦρ σπανιώτερον*) *ενιοτε*, item *aliquando* vel (ff$^{2\cdot}$) *aliquotiens* it (d *aliquotiens enim cadit in ignem, saepius in aquam*), item arm

16. *ηδυνηθησαν* c. CDEFGHLMSUVXΔ etc .. B *ηδυνασθησ.*, K y^{scr} *εδυνηθησ.*, Z *ηδυναντο* | D it (exc ff$^{1\cdot}$) vg *θεραπ. αυτ.*

17. *αποκριθεις δε* .. Z y$^{scr\,1}$ for cop *τοτε* (y h. l. pon *ο ις*) *αποκρ.*, vv aliq *και αποκρ.*, syr^{sch} etc^{cu} sah it mu *απυκρ.* | *απιστος* (al^{2} Or *–στε*) .. Z y$^{scr\,1}$ *πονηρα* :: cf 12, 39. 16, 4. | Z *διεστρεμμενη* | *με. υμ. εσομ.* c. BCDZ al^{5} ff$^{1\cdot}$ Or .. ς *εσομ. με. υμ.* EFGHKLMSUVXΔ etc it (exc ff$^{1\cdot}$) vg etc :: cf Lc et Mc

19. D *καθ ιδιαν* | B*K *εδυνηθημεν* | L *εκβάλειν*, al *–αλλειν*

20. ο *δε* c. BD 33. 124. 243. 258. aff$^{1\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ n am for tol sax syr^{cu} cop sah al mu .. ς add *ις* c. CEFGHKLMSUVXΔ etc | *λεγει* c. BD 1. 13. 33. 124. 346. bceff$^{1\cdot 2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ n am fu for al .. ς *ειπεν* c. CEFGHKLMSUVXΔ etc afg$^{2\cdot}$ vg^{ed} etc | *απιστιαν* (DEFGL al *–στειαν*) c. CDEFGHKLMSUVXΔ etc it vg syr^{sch} syr^{p} etc .. ℵB 1. 13. 22. 33. 124. 346. syr^{cu} cop sah aeth al Or (Chr$^{mosc\,1}$ sic: *τί οὖν ὁ χς; οὐκ εἶπε διὰ τὴν ἀπιστίαν ὑμῶν, ἀλλὰ διὰ τὴν ὀλιγοπιστίαν ὑμῶν φησίν*, similiterque schol vetust: *οὐ γὰρ ὁλοτελῆ ἀπιστίαν αὐτοῖς ἐγκαλεῖ ἀλλ' ὀλιγοπιστίαν.*) Hil *ὀλιγοπιστίαν* (Ln)| *αμην γαρ* (al^{10} vv mu Recogn^{el} om) *λεγ. υμιν* .. C 27.^{ev} add *οτι* | *εχητε* .. al mu cat^{ox} *εχετε* | D* *κοκκος* (L *κοκο*)

σινάπεως, ἐρεῖτε τῷ ὄρει τούτῳ Μετάβα ἔνθεν ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται, καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. 21 τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

22 s. Mc 9, 30—32. Lc 9, 43—45. 22 (176.2) Ἀναστρεφομένων δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μέλλει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, 23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

Mc 9, 33. 24 (177.10) Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καφαρναοὺμ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπαν Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ δίδραχμα; 25 λέγει Ναί. καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς τὴν

---

20. μεταβα c. ℵ B 1. 13. 124. 346. Or[1] Cyr[hr] (ut αναβα Apoc 4, 1. καταβα Mc 15, 30. sed utrobique mutarunt istam formam) .. ς μεταβηθι c. CDEFGHKLMSUVXΔ etc Or[2] (et[1] μεταβληθι ut vdtr)| ενθεν c. BD 1. 435. Or[3] (diserte) .. ς εντευθεν c. CEFGHKLMSUVXΔ etc (124. εινταυθα) :: similiter Lc 16, 26. pro ενθεν cdd mu εντευθεν | εκει .. 33. om (Chr[mosc 6] om ενθ. εκει), item vv mu non exprimunt

21. του. δε τ. γ. ο. εκπορευετ. (tisch[**] al[15] εξερχετ.) – – νηστ. c. CDEFGH KLMSUVXΔ rell fere omn itpler vg syr[sch] syrP cop etc Or Chr (et.mosc 6) cat[ox] Hil Amb Aug al .. B 33. c ff[1·] syr[cu] syr[hr] sah aeth[rom] (aeth[ppl] *et talis* pro του. δ. το γε., item νηστ. κ. προσευχ.) Eus in canone (nam Mc 9, 28 sq in canone 10. posuit, ubi recensentur quae singulis propria sunt; nostrum vero locum 16, 19—21. canone 5. cum solo Lc 17, 5 sq composuit) om

22. αναστρ. δε αυτ. (D a b c ff[2·] n αυτ. δ. αν.) c. CDEFGHKLMSUVXΔ rell fere omn .. B 1. συστρεφ. (Ln) .. Or[txt] στρεφομ. posteaque εις την γαλιλαιαν (ita et. al pauc): itpler vg *conversantibus*; c *revertentib.*, ff[1·] *redeuntib.*, e *cum autem regrederetur ipse*; b c e g[1·] ff[1·] n pergunt *in Galilaeam.*

23. D[gr] αποκτεινουσιν | τη τρ. ημ. (et. Or) .. D μετα τρεις ημερας (a b c n *post tertium diem*, e *post triduum*)| εγερθησ. c. CDEFGHIKLMSUVXΔ etc Or .. B al[20] fere Chr[mosc 6] αναστησεται (Ln) :: e Mc | κ. ελυπ. σφ. (et. Or) .. K al mu om

24. ελθ. δε αυτ. (Or[txt] om αυτ.) .. D it (exc f) vg και ελθ. αυτ. | καφαρναουμ .. ς καπερναουμ (ita h. l. et. 1): cf 4, 13. | διδραχμα c. BC G(sec. loc.)IKMSUVΔ etc (Or) .. EFG (pri. loc.) HLX al sat mu (et. carp) διδραγμα, D (sec. loc. -γμα) al pauc -γματα (c vg[ed] *didrachma*, b ff[2·] am fu for gat al *didragma*, g[1·] *-gmam*; a e n al *tribulum*)| τω πετρω .. D 27.[ev] syr[hr] post κ. ειπ. pon | ειπαν c. BD .. ς -πον c. CEFGHIKLMSUVXΔ etc

25. ναι .. b *utique non* | οτε εισηλθεν c. EFGHIKLMSUVXΔ al pler, item *cum intrasset* (*introisset*) e f g[1·2·] ff[1·] vg cop sah syr[sch] syrP etc; D εισελθοντι, b n *intranti ei* (b om), d *ingresso* (vg it sequitur *praevenit eum*, Cyr εισελθοντος .. U al[20] fere syr[cu] οτε εισηλθον, item 13. 124. 346. εισελθοντων, a *intrantes* .. B 1. ελθοντα (49; Ln ex errore εισελθοντα) .. C 27.[ev] οτε ηλθον, 33. ελθοντων αυτων

οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; 26 λέγει αὐτῷ Ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων. ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἄραγε ἐλεύθεροί εἰσιν οἱ υἱοί. 27 ἵνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον καὶ τὸν ἀναβάντα πρῶτον ἰχθὺν ἆρον, καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ εὑρήσεις στατῆρα· ἐκεῖνον λαβὼν δὸς αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

XVIII.

1 (178.2) Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες Τίς ἄρα μείζων ἐστὶν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; 2 καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ αὐτῶν 3 καὶ εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ὡς τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 ὅστις οὖν

Mc 9, 33—37. Lc 9, 46—48.

---

25. απο τινων (et. Or Hil etc) .. B sah a. τινος

26. λεγει αυτω (c. CDEFGHKLMSUVXΔ rell fere omn it vg syr^{sch} et^{cu} syr^{P} etc; B 1. cop sah arm aeth Or (libere) Chr$^{mosc\,6}$ ειποντος δε : ita Ln) c. BD 1. it (exc f) vg fr sax syr^{hr} cop sah aeth arm pers^{w} Cyr .. ς add ο (H 28. om) Πετρος c. CEFGHKLMSUVXΔ f syr^{sch} et^{cu} al, item Or του Πετρου (Or sic: εἰπόντος δὲ τοῦ Πέ. ὅτι οὐκ ἀπὸ τῶν ἰδίων υἱῶν ἀλλ' ἀπὸ τῶν ἀλλοτρ. αὐτῶν, φησὶν ὁ ις)| εφη (prioribus λεγει αυτω Α. τ. ἀλλ. non omissis) .. CL 73.** aeth^{rom} (nonPpl) ειποντος δε αυτου (L om)· Απο των αλλοτριων, εφη | οι .. X 13. 346. 435. al^{5} om

27. δε .. E*M al om (346. post μη pon)| σκανδαλισωμεν c. BCDEFGHIKMS UVXΔ etc Or .. LZ –λιζωμεν (it vg *scandalizemus*)| εις θαλ. c. BIKLMU VZΔ 1. 33. 262. 435. al plus^{10} Did .. ς εις την θαλ. c. DEFGHSX etc (Or om ε. θαλ.)| αναβαντα c. BDE*HKLMUV etc (Or^{2}) .. E**FGISXZΔ al pl Cyr αναβαινοντα | και ανοιξας .. L om και | ευρησεις .. D add εκει, Chr$^{mosc\,6}$ (omissis αν. το στ. αυτ.) εν αυτω vel εις αυτον, item it^{pler} *ibi, illic, in illum, in illo* | αντι .. Z αντ

XVIII. 1. Εν εκεινη .. BM cop sah (sed cd alius om) add δε | ωρα c. BD EFGHIKLMSUVXZΔ al pler f vg syr^{sch} syr^{P} cop sah etc edd ap Or (vide post) .. 1. 33. 24.^{ev} 31.^{ev} it (exc f) syr^{cu} arm Or^{txt} et^{comm} cum hac nota: κατὰ μέν τινα τῶν ἀντιγράφων ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθ. τῷ ις, κατὰ δὲ ἄλλα ἐν ἐκ. τῇ ἡμέρᾳ) Hil ημερα (Gb'' Ln)| τω ις .. E* scripturus erat αυτω, 299. αυτω, post προσηλθ.

2. ο ως c. DEGHIKMSUV**XZ(vdtr)Δ al pler it (vel ante vel post προσκ.) vg syr^{utr} (et.^{cu}) sah etc (Or) .. BFLV* al^{4} cop arr aeth Chr (et.$^{mosc\,6}$) om (49.)| παιδιον .. D e add εν | αυτο .. F al pauc om | L εμ' μεσω

3. H στραφησθε

4. οστις ουν (13. ff^{1} και οστ., g^{1} *quicumq. enim*) .. G om ουν

ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν
τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 5 καὶ ὃς ἐὰν δέξηται ἓν παιδίον τοι-
Mc 9, 42. Lc 17, 2. οῦτον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται. 6 (179.2) ὃς δ' ἂν σκανδα-
λίσῃ ἕνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει
αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὀνικὸς εἰς τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ
Lc 17, 1. καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ
ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἐστιν ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα, πλὴν
5, 29. Mc 9, 43. 47. οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. 8 (180.6) εἰ
δὲ ἡ χείρ σου ἢ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὸν καὶ
βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἢ
κυλλόν, ἢ δύο χεῖρας ἢ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ
5, 29. Mc 9, 47. αἰώνιον. 9 καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ

---

4. ταπειν. (Gb'' Sz) c. BDEFGHKLMSUVXΣΔ al plus[80] Or .. ς -ση c. minusc (it[pler] vg *humiliaverit*, Clem ος εαν εαυτ. ταπειν. ση)| εαυτον .. Δ al αυτον

5. εαν c. BEFGHKMSUVXΔ rell fere omn Or[2] cat[ox] .. DLΣ y[scr] Or[1] αν (Ln 49.)| εν παι. τοι. c. BDLΣ 1. 124. 346. y[scr] it (exc e) vg syr[cu] arm etc Or[3] (et.[1] εν των παιδιων τοιουτο) Lcif .. ς παι. τοι. εν c. EFHKMUV etc; item G syrP παι. εν τοι. .. SXΔ al plus[15] e cop sah syr[sch] al Chr (et.[mosc5]) cat[ox] om εν | τοιουτον c. BDEFGHMSUX y[scr] al ut vdtr longe pl .. KLVZΔ 1. al pauc Or[ubiq] τοιουτο | Σ επι το ονομα

6. σκανδαλιση .. HL y[scr] al pauc -σει | μυλ. ονικ. (et. Or[3], et. Clem[1.cor] alludens aliiq) .. LΣ y[scr] λιθος μυλικος :: cf ad Mc et Lc | εις τ. τρ. (Gb'') c. EFHKMSVXΔ 1. 13. 22. 124. 126. 131. 209. 262. 346. 435. tisch** al fere[100] Or[1] Chr (et.[mosc5]) cat[ox] .. BLΣ tisch* 28. 157. y[scr] al plus[5] Or[1] Bas Cyr Bas[sel] περι τον τρ. (Ln) :: cf Mc et Lc .. ς επι τον τρ. c. DGU etc

7. εστιν c. DEFGHKMSUVXΔ etc (it vg etc) Or[2] Chr[mosc5] .. BL al plus[15] Chr[mosc1] cat[ox] om (Gb° Ln 49. :: At Heb 9, 16. 23. Rom 13, 5., ubi αναγκη absque εστιν scriptum est ab auctorib, nemo addidit εστιν)| πλην .. D* add δε (it vg *verum tamen* vae etc)| εκεινω c. EGHKMSUVXΔ 124. al pler it (exc g[1]) vg (et. fu al, sed non am for) sah etc Dial .. BDFL al[6] g[1] am for cop syr[utr] (et.[cu]) al cat[ox] om (Gb° Ln 49. :: At hunc in modum Mt εκεινου pronomen apponere adamat, testes vero multi in iisque optimi saepe omittunt; cf 18, 7. 27. 28. etc, et. 26, 24.)

8. πους: hoc acc. unc pler, M ποῦς | σκανδαλιζει .. FLVX al mu -ζη, al pauc -σει vel -ση | αυτον (Gb'') c. BDL 1. 13. 124. 157. 243. 245. 346. it vg sah al Hil Lcif al, item U 28. αυτην .. ς αυτα c. EFGHKMS VXΔ etc cop al | K al pauc it vg εις τ. ζω. εισελθ. | χω. η κυλλ. c. DEF GHKLMSUVXΔ etc e cop sah syr[utr] (et.[cu]) etc (Or) .. B 157. f[ser] it[pler] vg (sed ff[2]· for al tantum *debilem* i. e. κυλλ.) κυλλ. η χωλ. (Ln)| δ. χειρ. η δυ. (Chr[mosc6] και pro η δυ.) ποδ. .. D it (exc f) Chr[mosc1] (Or libere alludens) δ. ποδ. η δυ. (Chr και) χειρ.

9. και ει .. D το αυτο ει και (d *similiter et si*)| σκανδαλιζει (B σκανδαλει)

βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοί ἐστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 10 (181.10) Ὁρᾶτε μὴ καταφρονήσητε ἑνὸς τῶν μικρῶν τούτων· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 12 (182.5) Τί Lc 12-14 15, 4—7. ὑμῖν δοκεῖ; ἐὰν γένηταί τινι ἀνθρώπῳ ἑκατὸν πρόβατα καὶ πλανηθῇ ἓν ἐξ αὐτῶν, οὐχὶ ἀφεὶς τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐπὶ τὰ ὄρη πορευθεὶς ζητεῖ τὸ πλανώμενον; 13 καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ' αὐτῷ μᾶλλον ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς ἵνα ἀπόληται ἓν τῶν μικρῶν τούτων.

.. FLΔ al –ζη | al pauc e ff$^{1\cdot}$ al Chr$^{mosc\,4}$ εισελθ. ε.˚τ. ζω. | εχοντα .. L 13. 124. 346. εχειν και (sed L om και)| EFLX al γεεναν | του (Δ om) πυρος .. D om

10. των μι. τουτ. c. BEFGHKMSUVXΔ etc cef etc Hil .. DL it^{pl} vg sah Or Lcif al τουτ. τ. μι., praetereaque D it^{pm} sah sax (non fr) Hil add των πιστευοντων εις εμε | λεγω usq ουρανοις .. sax om | εν (H al^{1} Ath Bas add τοις) ουρ. c. DEFGHKLMSUVXΔ al pler (al^{1} post δι. πα) it^{pler} vg syr^{cu} syr^{p} cop etc Lcif; item B 33. εν τω (33. om) ουρανω (ita Ln) .. 1. 13. 22. al^{6} e ff$^{1\cdot}$ sah syr^{sch} al (Valentt et Clem alludentes) Or^{4} Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$) Thdrt Hil om (49; Ln [ε. ουρανω])| διὰ παντὸς: his acc. LUX; διαπαντὸς EGM | DV al του εν τοις ουρ.

11. ς (Gb^{oo}) ἦλθε γὰρ (a n δε, b om; syr^{cu} hunc versum ita cum praegressis coniungit ut pendeat a verbis λεγω γαρ υμιν, ita fere: καὶ ὅτι ἦλθεν etc) ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι (L** ζητησε σωσε, G 126. 131. 157. 346 al^{30} fere ζητησαι και σωσαι) τὸ ἀπολωλός c. DEFGHIKMSUXΔ al pler it^{pl} vg syr^{utr} (et.^{cu}) al Chr cat^{ox} al .. om (Gb^{oo}) c. BL* 1*. 13. 33. e ff$^{1\cdot}$ sah cop (in plerisq cdd, sed cd unus habet) syr^{hr} Or Eus (in canone; componit enim Lc 19, 10. cum Mt 15, 24. i. e. Lc 226. cum Mt 158.) Hil Hier Iuv (:: Frustra negant hunc versum e Lc 19, 20 huc illatum esse quum non ubique ζητησαι και additum legatur. At enim nihil magis usu venit quam simili modo differre imitationem a proposito exemplo. Cf ad Mt 8, 13; ad Lc 9, 56; ad Mt 21, 44 etc)

12. τι .. D al^{1} a cop syr^{cu} add δε | αφεις et πορευθεις (al^{1} ut vdtr και πορ., item al^{1} και ante επι τα ορη add, vv aliq Chr$^{mosc\,5}$ πορ. ante επι pon) c. EFGHIKMSUVXΔ al pler .. BLD 124. 157. 346. it vg al αφησει (D vg ff$^{1\cdot}$ al αφιησιν) et και πορευθεις (D πορευομενος) (Ln 49.)| τα .. B om | ενενηκοντ. c. BDEFGHIKLMSUVXΔ al ut vdtr longe pl .. ς εννενηκ. c. minusc. Item v. 13. | εννεα (G al mu ενεα) .. B al^{2} add προβατα | ζητει . H 13. 124. 346. d (e h gat al *vadet quaerere*) ζητησει

13. χαιρει .. Δ* χαρει, it (et. δ) am gat mm *gaudebit*

14. υμων (D^{gr*} al pauc Chr$^{mosc\,5}$ harl* ημων) c. DEGKLMSUVXΔ al longe pl it vg syr^{sch} et^{cu} sl al Aug .. BFHI al^{25} cop sah syr^{cd} syr^{p} aeth al Or^{3} μου (Ln 49. :: cf v. 10. ubi μου non fluctuat)| DV* (item E* τοις

15 (185.5) Ἐὰν δὲ ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ ὁ ἀδελφός σου, ὕπαγε ἔλεγξον
αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου· ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας
τὸν ἀδελφόν σου. 16 (184.10) ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ
*Deut 19. 15. 2 Co 13, 1. σοῦ ἔτι ἕνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἢ τριῶν σταθῇ
πᾶν ῥῆμα. 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ
καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ
τελώνης. 18 (185.7) Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς
16, 19. ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς ἔσται
λελυμένα ἐν τῷ οὐρανῷ. 19 (186.10) Πάλιν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν
δύο ὑμῶν συμφωνήσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος

scripturus fuisse videtur) al pauc Or^{2} *εν τοις ουρ.* | ἔν (Gb′) c. BDLM$^{a.c}$ 33. 157. al^{5} et plurib e* harl* .. ς *εἰς* c. EFGHIKMSUVXΛ al pler it^{pler} vg etc Or

15. *αμαρτηση* (L al *-τησει*, item L postea *ακουσει*) .. 33. al^{40} Or Chr (et.$^{mosc\,6}$) Dam *αμαρτη* :: cf Lc 17, 3. | *εις σε* c. DEFGHIKLMSUVXΛ al pler it vg syr^{utr} (et.^{eu}) cop etc Chr Lcif Hil al .. B 1. 22. 234.* sah Or (txt) om (Ln 49; cf v. 21. et Lc 17, 3.)| *υπαγε* (Gb) c. BD 1. al plus^{30} ff$^{1.2.}$ syr^{utr} (sed syr^{eu} om *υπαγ.*) al Or (txt) Chr (et.$^{mosc\,6}$) Bas Cyr Dam Cyp Amb .. ς add *και* c. EFGHIKLMSUVXΛ etc it^{pl} vg al Lcif Hil

16. *δε μη* .. LΛ al pauc it vg (sed non for) al pm add *σου* (post *μη* vel post *δε*)| *μετα σου* (KLM 1. 13. 33. 157. 346. al plus^{10} Or Chr$^{mosc\,6}$ *σεαυτου*) .. B ff$^{1.}$ post *δυο* pon (Ln)| *μαρτυρων* (L al ante *δυο*, 1. al e ff$^{1.}$ Or Lcif post *τριων*) .. D 435. Aug^{1} om | *σταθη* c. BDEFGHKLSVX etc Cyr .. IMUΛ 33. 262. y^{scr} al^{10} (e ff$^{1.}$) Or *σταθησεται* (ita vel *στηοεται* LXX non praegresso *ινα*)

17. *ειπε* .. L Or *ειπον*. Cf ad Mc 13, 4. | D 301. ff$^{1.}$ al *και ως* (ita antea al pauc Chr$^{mosc\,6}$ Or pro *ωσπερ*) o τελ.

18. M c *αμην αμην*, v** al *αμ. δε*, al *αμ. γαρ* | *οσα εαν* pr c. EFGHIMSUVXΛ al pler Or^{1} (et^{1} o *εαν*) .. BDKL al plus^{10} *οσα αν* (Ln 49.): item *οσα εαν* sec c. BEFGHKMSUVXΛ etc .. D$^{*}_{a}$L al^{10} fere *οσα αν* | *εν τω ουρ.* pr c. EFGH(I vdtr) KMSUVXΛ al pler Or^{1}; item sec c. iisdem exc M .. B Or^{1} utroq loco *εν ουρ.* (Ln 49; sed cf 6, 10 et 20. ubi *εν ουρ.* a nemine mutatum est) .. D (sec loco D$^{*}_{a}$) L (item M sec loco) 22. 33. 157. al pauc cop sah ε. *τοις ουρανοις*

19. *παλιν αμην* c. BEFGHIKSUVX 22. 33. 69. 157. 262. 299. 346. al plus^{100} a b c (e *iterum audite dico*) f g$^{1.2.}$ h n mm syr^{eu} (syr^{sch} *et amen*) sah al Bas .. ς *παλιν* c. DLMΛ (MΛ add *δε*) 1. etc vg (et^{ed} et$^{mss\,pler}$) ff$^{2.}$ l cop al Or (txt) (ita 49; sed cf 19, 24. ubi *παλιν δε* sive *και παλιν* sive *παλιν λεγω υμιν* praegresso *αμην λεγω υμιν* scriptum est nemine intrudente vel substituente *αμην*) .. al^{3} ff$^{1.}$ Cyp *αμην* (ita Ln ex errore)| *εαν δυο* .. D^{gr} *δυο εαν* | *συμφωνησουσιν* c. BDEHILVΛ 33. y^{scr} al mu .. ς *-νησωσιν* c. FGKMSUX etc Or | *δυο υμων* (33. al a ff$^{1.}$ al om) *συμφ.* c. EFGHIKMSUVXΛ al pler Or^{txt} et^{1} libere al .. BDL 13. 124. 262. y^{scr}

οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 οὗ γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 (187.5) Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν Κύριε, Lc 17, 3 s. ποσάκις ἁμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου καὶ ἀφήσω αὐτῷ; ἕως ἑπτάκις; 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Οὐ λέγω σοι ἕως ἑπτάκις, ἀλλὰ ἕως ἑβδομηκοντάκις ἑπτά. 23 (188.10) διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἠθέλησεν συνᾶραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσήχθη αὐτῷ εἷς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι, ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος πραθῆναι καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ τὰ τέκνα καὶ πάντα ὅσα ἔχει, καὶ ἀποδοθῆναι. 26 πεσὼν

---

al itpler vg (sed mss aliq om) etc Or^{1} Chr^{mosc5} Cyp al *δ. συμφ. εξ υμων* (vv pler *δ. εξ υ. συμφ.*) (ita Ln 49; se^{d} c^{f} Lc 24, 13. ubi *δυο εξ αυτων* a nemine mutatum, item Ioh 1, 35. 1, 40. 21, 2 etc) | *ου εαν* (D *αν*) .. x** al *ο εαν* | *αιτησωνται* .. G*HL*x al mu *–σονται* | V al pauc Chr^{mosc4} *εν τοις ουρ.*

20. *ου γαρ – – εκει ειμι εν* (et. Or Cyp al) .. D* d *ουκ εισιν γαρ*, et D d *παρ οις ουκ ειμι εν* (g^{1} *ubi enim sunt – – ibi sum et ego in medio eorum. Non enim sunt – – inter quos ego non sum*)| LΔ al *εμμεσω* (L *εμ᾽μ.*)

21. *πρ. αυτω ο πε. επ.* c. EFGHKLMSUVXΔ al pler it vg (g^{2} vg *accedens Petr. ad eum dixit*) al pl Chr (et.^{mosc6}) Lcif^{2} al (minusc aliq it^{mu} al Lcif^{1} post *ειπεν* repetunt *αυτω*) .. BD al^{2} Or *πρ. ο* (D om) *πετρ. επ. αυτω* (Ln 49.)| *κυριε* .. G* al^{1} om | *ο αδελφ. μου* (L om *μ.*) .. B 124. 346. ante *εις εμε* pon

22. *αλλα* c. BD .. ς *αλλ* c. EFGHKLMSUVXΔ etc | *επτα* .. D* *επτακις*. Huc spectat locus evglii Nazar. ab Hier exscriptus: *Si peccaverit, inquit* (Christus), *frater tuus in verbo et satis tibi fecerit, septies in die suscipe eum. Dixit illi Simon discipulus eius: Septies in die? Respondit dominus et dixit ei Etiam ego dico tibi, usque septuagies septies. Etenim in prophetis quoque postquam uncti sunt spiritu sancto, inventus est sermo peccati.*

23. H y^{scr} al *ομοιωθη* | *ανθρωπω* :. G al^{2} om

24. *προσηχθη* c. BD Or^{1} (et^{1} in inscriptione pericopae) .. ς *προσηνεχθη* c. EFGHKLMSUVXΔ etc Or^{2} | *αυτω εις* (et. Or Lcif al) .. B *εις αυτω* | *μυριων* (ita Or in inscriptione pericopae) .. cop sah Or^{6} (Iuv) *πολλων* (c *centum*)

25. *αυτου* pr .. B 237. om | *ο κυρ.* c. BDL y^{scr} a g^{2} am for emm harl fr Lcif Hier .. ς (Ln) *ο κυρ. αυτου* c. EFGHKMSUVΔ etc (vv. 32. 34. *ο κυρ. αυτ.* non fluctuat) .. 1. g^{1} syr^{cu} Chr (et.^{mosc5}) om (Or *ο βασιλευς*)| *εχει* c. B 1. 56. 58. 124. al (item sah *quae sunt ei*) Or (alibi liberius *πάντα ἃ εἶχεν*) .. ς *ειχε* c. DEFGHKLMSUVΔ etc it vg etc Lcif

26. *πεσων ουν* .. D y^{scr} it vg sah syr^{P} (sed^{mg} *ουν*) al Lcif *πε. δε*; 299. syr^{sch} e^{cu} al *και πε.*

οὖν ὁ δοῦλος ἐκεῖνος προσεκύνει αὐτῷ λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ πάντα ἀποδώσω. 27 *σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτόν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ.* 28 *ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος εὗρεν ἕνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ ὃς ὤφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἔπνιγεν λέγων Ἀπόδος εἴ τι ὀφείλεις.* 29 *πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ παρεκάλει αὐτὸν λέγων Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοί, καὶ ἀποδώσω σοι.* 30 *ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακὴν ἕως οὗ ἀποδῷ τὸ ὀφειλόμενον.* 31 *ἰδόντες δὲ οἱ σύνδουλοι*

---

26. *εκεινος* c. DLA 33. al[7] it vg cop syr[sch] et[cu] syr[P] al Lcif .. ς (Ln) om c. BEFGHKMSUV etc | *λεγων* c. BD y[scr] 15. 47.[ev*] a c ff[1]·g[2]·h1 vg (et. am al, non for) syr[cu] (antea *τω κυρ. αυτ.* pro *αυτω*, item c) Or Lcif .. ς add *Κυριε* c. EFGHKLMSUVA etc f ff[2]·g[1]· (gat mm post *επ εμ.*, b post *μακρ.* omissis *επ εμ.*) etc | *επ* (G *εν*) *εμοι* .. L *επ εμε* | *αποδωσω* c. D b e (om et. *παντα*) ff[1]·[2]· cop .. BL 13. 33. 124. 157. vg a c g[1]·h al Or Lcif *αποδ. σοι* (Ln), item ς *σοι αποδ.* c. EFGHKMSUVA etc f etc

27. *εκεινου* c. DEFGHKLMSUVA etc .. B 1. 124. om (Ln)| *το δανειον* (KLA 124. al *-νιον*) .. 1. Or *πασαν την οφειλην* :: ut v. 32.

28. *ο δουλ. εκεινος* .. 44.[ev] om; B om *εκειν.* (Ln)| D *δηναρ. ϙ*, item d *denarios centum* | *αποδος* (Gb″) c. BDL 1. 33. 114. y[scr] it (exc f) vg cop sah al Or Dam Lcif .. ς add *μοι* c. CEFGHKMSUVA etc | *ει τι* (Gb Sz) c. BCDEFGHKLMSUVA al plus[150] .. ς *ο,τι* c. minusc, item *quod* vg it (d *quae*)

29. *εις* (al[1] *υπο*) *τ. ποδ. αυτ.* c. c[**]EFGHKMSUV al pler f cop (*in partem inferiorem*) syr[sch] syr[P] al mu .. BC*DLA al[9] it (exc f) vg sah syr[cu] Or Lcif om (Gb Ln 49; at multo probabilius est a testibus omissum esse quam additum. Nihil enim simile alibi invenitur [nisi quod v. 26. a verba *ad pedes domini sui* intrusit]. Ubi vero additamentum eiusmodi habetur, ut Mc 4, 22. Lc 8, 41. Act 10, 25., ibi est *προς, παρα, επι τ. ποδας;* Iohannis vero scripturam I 1, 32. *εις τ. ποδ.* multi mutarunt substituentes *προς.*)| *επ εμοι* c. BEFGHMSUVA rell ut vdtr. omn .. CDL (L ut v. 26.) *επ εμε* (Ln 49.)| *και* (D *καγω*) (Gb″ Sz) c. BC*DEFGHMSUVA al plus[100] a b e ff[2]·g[1]·h syr[cu] syr[P] al mu Dam al Lcif .. ς add *παντα* Ln [*πα.*] c. c[**]L etc vg c f ff[1]·g[2]·l cop sah syr[sch] etc, item K post *αποδ. σοι* | c[**] 13. 33. 114. 124. 346. y[scr] al[10] fere sl al Chr (et.[mosc6]) *σοι αποδ.*

30. *ηθελεν* .. D 124. al plus[5] *ηθελησεν* (it vg *noluit*)| *αλλα* (Gb Sz) c. BC DEGHKLMU al ut vdtr longe pl .. ς *αλλ* c. FA etc | L y[scr] al mu (Or) *εις την φυλ.* | *εως ου* (Dam *αν*) c. DEFGHKMSUVA rell ut vdtr omn .. BCL *εως* (Ln 49; sed B cum similibus *οὗ* et *ἄν* post *εως* omittere adamat, cf 1, 25. 10, 23. 18, 34. 26, 36. etc)| *το* .. c al[5] g[1]· tol al pauc Chr[1] *παν το*

31. *δε* c. CEFGHKLMSUVA rell ut vdtr omn it[pler] vg syr[utr] (et.[cu]) cop sah etc .. BD e *ουν* (Ln)| *οι συ. αυτου* .. B *αυτ.* (minus[aliq] om) *οι συνδ.* (Ln)

αὐτοῦ τὰ γινόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα, καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἑαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὀφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς κἀγὼ σὲ ἠλέησα; 34 καὶ ὀργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς ἕως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὀφειλόμενον αὐτῷ. 35 οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἕκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν.

XIX.

1 (189.6) Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τού- Mc 10, 1.
τους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἦλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰου-
δαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 2 καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί,
καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ.

3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν καὶ Mc 10, 2–12.

---

31. τα γινομ. (D γειν.) c. DL al[15] (*fiebant* vg it exc e) Chr[1] (Chr[mosc5] om) Lcif .. ς (Ln 49.) τα γεν. c. BCEFGHKMSUVA etc (infra παντ. τα γεν. non fluctuat)| εαυτ. c. BCEFGKMUVA al[50] fere Or .. ς αὐτων c. DHLS etc (sed HL etc αὐτων)

32. αυτω .. D al pauc om

33. ουκ εδει .. D add ουν, item *nonne* (*non*) *ergo oportuit* it vg (exc for al) al | καγω c. BDL 33. al aliq Or .. και εγω c. CEFGHKMSUVA etc (:: vdtr saepius και εγω pro καγω substitutum esse, cf Mt 26, 15. Ioh 6, 44. 54. 14, 16. 21. 17, 11. 22.)

34. εως ου .. B (Or) om ου (Ln)| παν .. D y[scr] al pauc Chr[mosc5] pers[p] om :: ut v. 30. | αυτω c. CEFGHKLMSUVA al pler .. BD 124.* al[15] fere (Or) om, item *universum debitum* it vg et rell ut vdtr omn (Ln 49 :: ut v. 30: ibi vero nemo addidit αυτω)

35. επουρανιος c. C*EVGHMSUVA al longe pl Chr (et.[mosc6]) .. BC**DKL al[30] fere Or Dam ουρανιος (Gb' prob Schu, Ln 49. :: at ο πατ. ο ουρ. sexies apud Mt ac tantum non fluctuat; ο πα. ο επουρ. hoc loco solo)| ποιησ. υμιν (ita prorsus f vg) .. D it[pler] υμ. ποι. eaque ante ο παντ.; similiter Or[1] ουτ. ουν ποι. και υμ. ο πατ. etc, item[1] ουτ. και υμ. ο πατ. ο ουρ. ποι. | υμων (Gb) c. BDL 1. 22.* al[3] it (exc f h) vg fr sax cop sah syr[cu] aeth arr Or Lcif Hier Amb Aug .. ς add τα παραπτωματα αυτων c. CEFGHKMSUVA etc (:: cf 6, 14 sq Mc 11, 25 sq)

XIX. 1. ετελεσεν (minusc aliq Thph συνετελ.) c. BCEFGHKLMSUVA etc (Or[3] et[txt]) .. D a b c e ff[1.2] g[1] Hil ελαλησεν

3. οι φαρ. c. DEFGHKSUV al pler Or Naz .. BCLMA 1. 33. y[scr] al[10] fere om οι (Ln 49 :: ita Mc; apud Mt ubique οι φαρ., sed et. 15, 1. plures antiquiss. cdd om οι; item 16, 1.)

λέγοντες Εἰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολῦσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ
Gen 1, 27. πᾶσαν αἰτίαν; 4 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποι-
Gen 2, 24. ήσας ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς; 5 καὶ εἶπεν
Ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα
καὶ κολληθήσεται τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα
μίαν. 6 ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ σὰρξ μία. ὃ οὖν ὁ θεὸς συν-
Deut 24, 1. ἔζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 7 λέγουσιν αὐτῷ Τί οὖν Μωϋσῆς
ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου καὶ ἀπολῦσαι; 8 λέγει αὐτοῖς
Ὅτι Μωϋσῆς πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπο-
λῦσαι τὰς γυναῖκας ὑμῶν· ἀπ' ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. 9 (190.2)

---

3. λεγοντες (Gb″) c. BCKLM* 1. 124. 131. 299. al plus[25] it (exc c) vg cop sah syr[sch] et[cu] al mu Or Naz (Chr) Hil .. ς λεγουσ. (D* et d λεγουσιν) αυτω c. DEFGHM**SUVA etc c Op | ανθρωπω (al[1] Or[1] -πον, al[1] ανδρι ut Mc) c. CDEFGHKMSUVA rell fere omn it vg syr[utr] (et.[cu]) cop sah etc Or[2] Naz Hil Op al .. BL al[2] al[2·] (Clem) Aug om (Ln 49.)

4. ειπεν c. BDL al pauc a c e ff[1·2·] h cop sah al Or .. ς add αυτοις c. CEFGHKMSUVA al pler b f g[1·2·] vg syr[utr] (et.[cu]) al Op (:: ita Mc nec fluctuat) | ποιησας (et. Naz al) .. B 1. 22. 33. 124. (cop sah) Or[2] Tit Meth Ath (Hom[cl]) κτισας (schol vetus: οἰκονομικῶς δὲ οὐκ εἶπεν Ἐγὼ ὁ κτίσας τὸν ἄνθρ., ἀλλ' ὁ ποίησας ἀπ' ἀρχῆς) | αρσεν .. E al pauc (Or[1]) αρρεν | D* θηλυν (d cum it et vg *masculam et femínam*)

5. ενεκεν c. CDEFGHKMSUVA al pler (y[scr] ενεκε) Const al .. BLZ Or ενεκα (Ln 49. Apud antiquos ενεκα usitatissimum, longe rarius ενεκεν. Locis N. T. mu pro ενεκεν E et socii nonnulli substitutum habent ενεκα, ut Mt 5, 10. Mc 10, 29. 13, 9. Act 19, 32. Rom 8, 36. Ad Gen quidem 2, 24. [deficit B] non notati sunt cdd a forma ενεκεν discedentes.) | τ. πατερα c. BDFGHKLMSUVZ etc it vg etc (Or) Thphil Ath al .. CEIA al plus[50] syr[utr] (et.[cu]) cop sah al mu Const Tit Dam Op add αυτου (:: ita LXX, dissentientib paucis) | τ. μητερα .. al[10] fere syr[utr] (et.[cu]) cop sah al mu Thphil Ath al add αυτου (:: deest LXX[ed], sed a plurib testib additur) | κολληθησ. (Gb″) c. BDEFGHISUV al[50] fere Or al .. ς προσκολληθ. c. DKLMZA etc (:: ita LXX); minusc mu et pp[aliq] pergunt προς την γυναικα ut LXX | οι δυο .. Z om οι

6. σαρξ μια (et. Or etc) .. D it vg al μια σαρ. | ο θεος .. Z 6. om ο | συνεζευξεν .. D a e** ff[1·2·] h Aug Chrom add εις εν | D αποχωριζετω

7. μωυσης (D a μωυσ.) .. ς μωσης: vide ad 8, 4; confirmant h. l. μωυσ. BDKL (pri loc) MNZ etc, μωσ. CEFGHIL (sec loco) SUVA etc | ενετειλ. (28. εγραψεν) .. N add ημιν | απολυσαι c. DLZ 1. 22. a e ff[1·2·] g[1·2·] h l vg syr[hr] al mu Or[2] Aug Op .. ς add αυτην c. BCEFGHIKMNSUVA etc (it[mu] mm gat Ir[int] Amb *uxorem*, item syr[cu]; cop sah *eas*)

8. λεγ. (D*[gr] και λεγ.) αυτοις .. M it[mu] add ο ις | μωυσης (U al pauc add μεν) (vide ad v. 7.) .. D it[pler] post επετρ. υμιν pon | ου γεγονεν (et. Or) .. D 64. Chr[mosc5] ουκ εγενετο

λέγω δὲ ὑμῖν, ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ μὴ ἐπὶ πορνείᾳ 5, 32. Lc 16, 18.
καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται, καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται. 10 (192.1) λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί Εἰ οὕτως ἐστὶν ἡ αἰτία
τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμῆσαι. 11 ὁ δὲ
εἶπεν αὐτοῖς Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον, ἀλλ' οἷς δέ-
δοται. 12 εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν
οὕτως, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνουχίσθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώ-
πων, καὶ εἰσὶν εὐνοῦχοι οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν
τῶν οὐρανῶν. ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.
13 (192.2) Τότε προσηνέχθησαν αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας 13—15 Mc 10, 13—16. Lc 18, 15—17.

9. ος αν (CM εαν) c. BCZ a b c e ff1· h Aug Op .. ς praem οτι c. CEFGHI KLMNSUVA etc (:: cf 5, 32. ubi e Graecis solus D om, item cf 6, 5 et 16. 19, 24. ubi pariter a pler οτι infertur. Aliis vero locis mu οτι post λεγω υμιν non fluctuat)! απολυση ., H al -σει | μη επι (Gb Sz) c. CEF GHIKLMNSUVZA al ferè150 etc; item ς praemisso ει c. minusc pauc .. BD al3 Or3 Chrmosc 6 παρεκτος λογου πορνειας (Ln :: e Mt 5, 32), item vv pl, quamquam non ubique satis liquet utrum textum interpres verterit. Ita de cddlat cum BD etc inprimis consentiunt e d ff1· excepta causa adulterii (c fornicationis); e habet praeter causam fornic., a b f g1· h al gat mm nisi ob causam forn., vg (et. am fu for) nisi ob fornicationem. Aug ex cdd suis testatur et lectionem cd c et cdd a b etc et cd e | και γαμηση (-σει HM al) αλλ. c. CDEFGHIKLMSUVZA etc itpler vg syrutr (et.cu) sah etc Aug1 Op1 (Tert libere om μη επι πορν.) .. BN 1. 4. ff1· cop al2· Or Aug2 Op1 om | μοιχαται pr c. DEFGHIKLMSUVZA etc Tert Aug1 Op .. BCN 1. 4. ff1· cop Or Aug2 ποιει αυτην μοιχευθηναι (Clem ἐὰν γάρ τις ἀπολύσῃ γυναῖκα, μοιχᾶται αὐτήν, τοῦτ' ἔστιν ἀναγκάζει μοιχευθῆναι)| και ο απολ. γαμησας (ita BEFGHKMUVZ etc; CINA 1. 13. 33. 124. 346. yscr al γαμων :: cf Lc) μοιχ. c. BCEFGHIKMNUVZA etc Tert (Or alludens — nisi potius ad 5, 32. vel ad Lc — ὥσπερ δὲ μοιχαλίς ἐστι γυνή, κἂν δοκῇ γαμεῖσθαι ἀνδρί, ἕτι ζῶντος τοῦ πρωτόμου, οὕτως καὶ ἀνὴρ δοκῶν γαμεῖν ἀπολελιμένην οὐ γαμεῖ κατὰ τὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν ἀπόφασιν ὅσον μοιχεύει) .. C***DLS al15 a b e ff1· 2· g1· h l mm gat sah copcd Chrmosc 6 om

10. οι μαθητ. c. B al2 e ff1· g1· sah .. ς add αυτου c. CDEFGHIKLMNSUVZA etc (:: cf ad 8, 21.)| ανθρωπου (et. Or etc) .. D ανδρος, item viri itpler Amb al

11. ο δε .. KM al20 fere vv aliq add ις | τουτον c. CDEFGHIKLMNSUVZA etc Clem2 Amb Aug Philastr etc (οἱ ἀπὸ Βασιλείδου [ex evg Hebr?] -- ἀποκρίνασθαι λέγουσι τὸν κύριον Οὐ πά. χωρ. τὸν λόγ. τοῦτον· εἰσὶ γὰρ εὐνοῦχοι, οἳ μὲν ἐκ γενετῆς, οἳ δὲ ἐξ ἀνάγκης teste Clem) .. B 1. yscr e Or Chrmosc 1 Cyp2 om (49; Ln [τουτ.])

12. και εισιν: his acc. KKM etc, non και εισιν | D ηυνουχισθησαν | B* διπομενος

13. προσηνεχθησαν c. BCDL al15 Orlxt .. ς -χθη c. EFGHI(vdtr)KMSUVA etc Orcomm

ἐπιθῇ αὐτοῖς καὶ προσεύξηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε τὰ παιδία καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς μέ· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 15 καὶ ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτοῖς ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

16—22 Mc 10, 17—22. Lc 18, 18—23.

16 (192.2) Καὶ ἰδοὺ εἷς προσελθὼν αὐτῷ εἶπεν Διδάσκαλε, τί

13. D επιθ. τας χ. αυτ., U τ. χ. αυτ. επιθ., y^{scr} al επιθ. (y al^{5} fere add επ) αυτοις τας χ., et aliter transponitur | επετιμησαν .. c al pauc επετιμων (it vg *prohibebant, increpabant*)

14. ειπεν .. CDL al^{12} f g$^{1.2.}$ l vg syr^{sch} et^{cu} syrP* cop (non sah) al mu Chr (et$_{mosc^6}$) add αυτοις | κωλυετε .. D 13. 124. -υσητε, al^{1} -υητε LA προς εμε

15. τας χ. αυτοις (al^{4} επ αυτα, al^{3} αυτου) c. BDLA* 69. 124. al^{10} fere Or^{comm} et^{txt} .. ς αυτ. τας χ. c. CEFGHKMSUVA (ipse^{4} correxit) etc; al aliq (praeter eos qui αυτου praebent) om αυτοις

16. c***G** al mu (inprimis evglistaria) *Τω καιρω εκεινω* (G** om, al haec omnia om) νεανισκος τις (τις pro εις et. al) προσηλθεν (G** -ελθων) τω ιω γονυπετων αυτον και λεγων (G** ειπεν αυτω pro γο. α. κ. λ.)| προσ. αυτω (124. om) ειπ. (ab usq Hil add αυτω) c. B 13. 157. 346. f e (item a b c ff$^{1.2.}$ g$^{1.}$ h Hil) sah (Iust, vide infra) Op .. ς προσ. ειπ. (D λεγει) αυτω c. CDEFGHKLMSUVA al pler syr^{utr} (et.^{cu}) vg etc Or(txt)| διδασκ.(Gb″) c. BDL 1. 22. tisch** 5.^{ev} a e ff$^{1.}$ Or (txt et^{comm}) Hil^{1} (evg Hebr) .. ς add αγαθε c. CEFGHKMSUVA rell pler it^{pl} vg syr^{utr} (et.^{cu}) cop sah etc Ir^{int} Hil^{3} Aug al :: e Lc et Mc. Ceterum appellationem διδασκ. αγαθε testantur etiam Hom^{cl} Iust Marcos (Naass), nisi quod quae ab his afferuntur, et. a Lc et Mc pendere credi possunt. Loci ipsi satis memorabiles sic habent: Hom^{cl} *ὁ διδάσκαλος ἡμῶν τῷ εἰπόντι Φαρισαίῳ Τί ποιήσας ζωὴν αἰώ. κληρονομήσω; πρῶτον ἴφη Μή με λέγε ἀγαθόν· ὁ γὰρ ἀγαθὸς εἷς ἐστὶν ὁ πατὴρ ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. εὐθὺς ἐπάξας λέγει Εἰ δὲ θελήσεις εἰς* (Par. θελης εις) τ. ζω. εισελθ., τήρει (Par. τήρησον) τὰς ἐντ. τοῦ· δὲ εἰπόντος *Ποίας; ἐπὶ τὰς τοῦ νόμου ἔπεμψεν.* Iust *προσελθόντος αὐτῷ τινὸς καὶ εἰπόντος* (haec omnino Mt^{um} indicant, alibi *λέγοντος αὐτῷ τινὸς*) *Διδάσκαλε ἀγαθέ, ἀπεκρίνατο λίγων Οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ μόνος ὁ θε. ὁ ποιήσας τὰ πάντα* (alibi *ἀπεκρίνατο Τί με λέγεις ἀγαθόν; εἷς ἐστ. ἀγαθός. ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρ.*) Marcos (teste Ir) *καὶ τῷ εἰπόντι αὐτῷ Διδάσκαλε ἀγαθέ, τὸν ἀληθῶς ἀγαθὸν θεὸν ὡμολογηκέναι* (φασὶν). *εἰπόντα Τί με λέγεις ἀγαθόν; εἷς ἐστ. ἀγ. ὁ πατὴρ ἐν τοῖς οὐρ.* Alludentes accedunt Valent (teste Clem) *γράφει* (Valentinus) *Εἷς δέ ἐστ. ἀγαθός*, et Ptol (teste Epiph) *ἵνα γὰρ μόνον εἶναι ἀγαθὸν τὸν ἑαυτοῦ πατέρα ὁ σωτὴρ ἡμῶν ἀπεφήνατο.* Simillimum locum ex evg Hebr affert Or^{int} - - *dixit ad eum alter divitum Magister, quid bonum faciens vivam? Dixit ei Homo, legem et prophetas fac. Respondit ad eum Feci. Dixit ei Vade vende omnia quae possides et divide pauperib. et veni sequere me. Coepit autem dives scalpere caput suum, et non placuit ei. Et dixit ad eum dominus Quomodo dicis Legem feci et prophetas? quoniam scriptum est in lege Diliges proximum tuum sicut te ipsum: et ecce multi*

ἀγαθὸν ποιήσω ἵνα σχῶ ζωὴν αἰώνιον; 17 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τί με ἐρωτᾷς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ; εἷς ἐστὶν ὁ ἀγαθός. εἰ δὲ θέλεις εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, τήρει τὰς ἐντολάς.* 18 *λέγει αὐτῷ Ποίας; ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Τὸ οὐ φονεύσεις, οὐ μοιχεύσεις, οὐ κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις,* 19 *τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα, καὶ ἀγαπήσεις*

---

fratres tui filii Abrahae amicti sunt stercore, morientes prae fame, et domus tua plena est multis bonis, et non egreditur omnino aliquid ex ea ad eos. Et conversus dixit Simoni discipulo suo sedenti apud se Simon fili Iohannae, facilius est camelum intrare per foramen acus quam divitem in regnum caelorum. | *αγαθον* .. 238. 248. syr^{cu} sah ff^{2}· Chr$^{mosc\,6}$ om | *ποιησω ινα* .. L 28. 33. 157. Chr$^{mosc\,6}$ *ποιησας*, item *ποιησας ινα* 244. 258. | *σχω* c. BD Or^{ixt} .. *ς εχω* c. CEFGHKMSUVΔ etc .. L 28. 33. 77. 157. 238. syr^{cu} syr$^{p\,mg}$ arr aeth Or^{comm} Ir^{int} *κληρονομησω*, idque plerique post *αιωνιον* pon :: e Lc et Mc

17. *ο δε* .. EM al mu it^{pm} syr^{cu} al add *ις* | *τι με ερωτας; περι του* (D 251. Or^{1} om) *αγαθ.* (Gb) c. BDL 1. 22. 251. (is cod v. 17. ut *ς* exhibet, sed post *ποιας* pergit: *ο δε ις ειπ. αυτω Τι με ερωτας π. τ. αγ.*, reli usq *εντολας* cum *ς*) it (exc f) vg fr sax syr^{cu} syr$^{p\,mg}$ cop aeth (et^{rom} et^{ppl}) arm Or^{2} (*ὁ μὲν οὖν Ματθ. ὡς περὶ ἀγαθοῦ ἴργου ἐρωτηθέντος τοῦ σωτῆρος ἐν τῷ Τί ἀγαθὸν ποιήσω; ἀνέγραψεν· ὁ δὲ Μάρκ. κ. Λουκ. φασὶ τὸν σωτῆρα εἰρηκέναι Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδ. ἀγαθ. εἰ μὴ εἷς ὁ θε.*) Eus Cyr^{1} Dion^{ar} Antioch Hier Aug Nov Iuv .. *ς* (Gb′) *τι με λεγεις αγαθον* c. CEFGHKMSUV(Δ *τι με αγαθον* sine *λεγ.*) al pler f syr^{sch} et^{p} arr al (Hom^{cl} vide supra) Iust (vide supra) Marcos teste Ir (vide supra) Cyr^{1} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Euth Thph Hil^{s} Op | *εις εστ. ο* (D om, item Iust Marcos Valent) *αγ.* (add *ο θεος* syr^{cu} cop b c ff$^{1.2}$ l vg sax fr Antioch Nov Hier, item *ο πατηρ* e et Clem, *ο πατ.* [Iust *ο πα. μου*] *ο εν τοις ουρ.* Hom^{cl} Marcos Iust Naass) (Gb) c. BDL 1. 22. a syr^{hr} arm Valent Or^{2}, item syr^{cu} cop b c e ff$^{1.2}$ l vg sax fr Hom^{cl} Marcos Iust Clem Antioch Nov Hier .. *ς ουδεις αγαθος ει μη εις* (Dion^{ar} *μονος*) *ο* (U om) *θεος* c. CEFGHKLMSUVΔ al pler f g^{1*} h m syr^{sch} et^{p} etc Eus Chr (et.$^{mosc\,6}$) Dion^{ar} al Hil Op Amb al | F al pauc (Hom^{cl}) *θελῃς* | *εις τ. ζω. εισελθ.* (D it^{pler} Cyp Lcif Amb *ελθειν*) c. BCDKL 33. 124. 248. it vg al Hom^{cl} Or Ir^{int} Cyp Hier al .. *ς εισελθ.* (al^{1} Op *ελθειν*) *ε. τ. ζω.* c. EFGHMSUVΔ etc | *τηρει* c. BD Hom^{cl} .. *ς τηρησον* c. CEFGHKLMSUVΔ etc Or^{2} etc

18. *λεγει* (et. Or) .. B 13. (c f fu *dixit*) *εφη* (Ln) .. L *φησιν* (post *ποιας*) | *ις* .. F 13. 124. al e om | *ειπεν* (H al vv aliq add *αυτω*) .. B 13. 124. *εφη* (Ln) | *το* .. D y^{scr} om

19. *πατερα* (Gb Sz) c. BC*DEFGHKLMSUVΔ al plus^{75} vv mu Or^{2} Ir^{int} Cyp al .. *ς* add *σου* c. C** etc vv pm Aug al (al pauc vv pl Aug et. post *μητερα* add) :: cf Lc et Mc | *και αγαπησεις - - σεαυτον* (ita unc omn; 124. 126. 157. y^{scr} al fere^{60} *εαυτον*) .. syr^{hr} om; Or favet coniecturae „*ὡς οὐχ ὑπὸ τοῦ σωτῆρος ἐνταῦθα παρειλῆφθαι ἀλλ' ὑπό τινος τὴν ἀκρίβειαν μὴ νοήσαντος τῶν λεγομένων προστεθεῖσθαι.*“

τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος Πάντα ταῦτα ἐφύλαξα· τί ἔτι ὑστερῶ; 21 (194.2) ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Εἰ θέλεις τέλειος εἶναι, ὕπαγε πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δὸς τοῖς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι. 22 (195.2) ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23–26 Mc 10, 23–27. Lc 18, 24–27. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πλούσιος δυσκόλως εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 24 πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος

---

20. παντ. ταυτ. c. CEFGLMSUVA it vg etc Or[1] Ath Cyp al .. BDK al[20] fere vv aliq Or[1] Hil Amb[1] Op ταυτ. παντ. (Ln; :: ita Lc et Mc, cf et. ad 13, 56.) | εφυλαξα (ita BDL 1. 22. Ath; ς -ξαμην c. CEFGHKMSUVA etc Or) c. BL 1. 22. ff[1]·g[1.2]· l am fu for emm harl (et vg[mss] al) sax Int[int] Cyp Hier Promiss al .. ς add εκ νεοτητος μου (D om μου) c. CDEFGH KMSUVA al pler syr[utr] (et.[cu]) cop sah a b c d (ut D) e f ff[2]·h vg[ed] fr etc Or Hil al (:: cf Mc, item Lc)

21. εφη .. B 69. 124. (it vg *ait*, *dicit*) λεγει (Ln) | θελεις .. F al pauc -λης | τοις πτωχ. c. BD cop sah .. ς om τοις c. CEFGHKLMSUVZA rell ut vdtr omn Clem[2] Or[5] Bas Cyr[hr] (:: ita ap Lc nec fluctuat; cf et. ad Mc) | εν (sah add τοις) ουρανοις c. BCD al[20] fere e sah Cyr[hr] Chr[mosc 6] Cyp[1] Hil Aug[1] .. ς (Ln) εν (cop add τω) ουρανω c. EFGHKLMSUVZA etc it[pler] vg etc Or Cyp[2] al mn (:: ita Mc; cf et. ad Lc)

22. δε .. D (**[gr] vdtr add) f h for (Or) om | τον λογ. c. CDEFGHKMSU VXA al pler(al[2] Or ante ο νεα. pon) vg ff[2]·g[1.2]· etc; item B 51.[ev] vv aliq (a b c n *hoc verbum*, ff[1]· *verb. hoc*, e f h *hoc*) addito τουτον (ita Ln) .. LZ Chr[mosc 6] om (49.) | κτηματα (et. Or; it vg *possessiones*) .. B Chr[mosc 6] χρηματα (ut D in Mc)

23. πλουσ. δυσκ. c. BCDLZ 1. 33. 65. 124. 157. 346. vg a b c ff[1]·g[1.2]· n Or[1] Chrom .. ς δυσκ. πλ. c. EFGHKMSUVXA etc e f ff[2]·h etc Or[1] Hil Aug al | M om των

24. παλιν δε c. CD[gr]EGHKMSUV**XZA etc ef etc .. FLV* 1. al[10] fere a b d ff[1]·n παλιν .. B al pauc vg c g[1.2]·h Aug και παλιν | λεγω υμιν .. CMZ al pauc vv pauc add οτι | καμηλον c. unc omn .. al καμιλον, b *camillum* (it[pler] vg *camellum*, *camelum*). Scholion [Origeni adscriptum]: κάμηλον δὲ ὧδε οὐ τὸ ζῶον λέγει, ἀλλὰ τὸ παχὺ σχοινίον, ᾧ δεσμοῦσι τὰς ἀγκύρας οἱ ναῦται. Similiter Thph ad h. l. Aliud schol: κάμηλον οἱ μὲν τὸ σχοινίον τῆς μηχανῆς, οἱ δὲ τὸ ζῶον. τὸ πρῶτον δὲ τοῦ δευτέρου βεβαιότερον κατ' αἴσθησιν, κατὰ δὲ νοῦν νόει. Suid vero et schol Aristoph: κάμηλος τὸ [ἀχθοφόρον] ζῶον· κάμιλος δὲ τὸ παχὺ σχοινίον [διὰ τοῦ ι]. | τρυπηματος c. DEFGHLSUVXZA al pler (Clem) Cels ap Or (vult enim Celsus ex imitatione Platonis dictam esse τὴν κατὰ τῶν πλουσίων ἀπόφασιν τοῦ ιυ εἰπόντος εὐκοπώτερον κάμηλον εἰσελθεῖν διὰ τρυπήμ. ῥαφ. ἢ πλούσιον εἰς τ. βασ. τοῦ θε.) .. CKMU al[20] fere Or[4] τρυμαλιας (:: ut Mc, cf et. Lc) .. B (y[scr] τρύπατος) Or[ed] τρηματος, Or[1] τρυπης

ῥαφίδος εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 25 ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐξεπλήσσοντο σφόδρα λέγοντες· Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ· Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἠκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 (196.10) ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς· Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ, ὅταν καθίσῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, (197.5) καθίσεσθε καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 29 (198.2) καὶ πᾶς ὅστις ἀφῆκεν ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ πατέρα ἢ μητέρα ἢ τέκνα ἢ

27—30 Mc 10, 28—31. Lc 18, 28—30.

Lc 22, 30.

---

24. *εισελθ.* (Gb Sz) c. CEFHKLMUZΔ 1. 13. 28. 33. 69. 157. 209. 262. 346. al^{100} fere vv pl Or^{3} Chr (et.cat^{ox}) Aug al .. ς (Ln) *διελθειν* (:: cf ad Mc et Lc) c. BDGSV etc (it vg *transire*, e *pertransire*) Or^{1} | *εις τ. β. των ουρ.* (*τ. ουρ.* c. Z 1. 33. 124. 157. 48.^{ev} it vg fr syr^{cu} arP pers^{w} Clem Or^{1} Chr, et.$^{mosc\,6}$, Hier Hil etc; ς *του θεου* c. BCDEFGHKLMSUVXΔ etc syr^{sch} etP cop sah sax al Or et Cels ap Or Arn) c. LZ 1. 33. 61. 124. (?) 157. 235. ff^{1}·g^{1}· syr^{cu} Cels ap Or Chr (et.$^{mosc\,6}$) Aug Arn .. ς add *εισελθειν* c. CEFGHKMSUVXΔ etc (44.^{ev} *ελθειν*) Hil; item ante *εις* (Ln) BD (124.?) vg it^{pler} Or^{1} :: cf Mc et Lc; apud neutrum omittitur.

25. *οι μαθ.* (Gb Sz) c. BC*DKLZΔ al^{15} fere vg it^{pler} vg al pm Hil Aug .. ς add *αυτου* c. C***EFGHMSUVX etc ff^{1}· Op | *εξεπλησσοντο* .. D it^{pl} mm Hil add *και εφοβηθησαν*

26. *ειπεν* .. K al^{5} fere *λεγει* | *θεω* (et. Iust Thphil Or) .. DM al^{10} fere *τω θε.* | *παντ. δυν.* (Gb Sz) (LZ *δυν. πα.*) c. BC*HKLSUV*XZΔ al^{80} fere Or Chr (et.$^{mosc\,5}$) Thph Paulin .. ς add *εστι* c. C***DEFGMV** etc it vg Op al

27. *τοτε* .. C om; item pergentes *αποκρ. δε* v^{mg} y^{ser} 44.^{ev} | *ιδου* .. MX al mu (inprimis evglstaria) praem *κυριε* | *ηκολουθησαμεν* (et. Clem Or^{1}) .. D* *-καμεν* :: ut Mc

28. *αυτοις* .. D al pauc *αυτω* | CDELZΔ etc *παλιγγενεσια* | *καθιση* .. EGHL al *καθηση* (H al pauc *-σει*) | *καθισεσθ.* c. BCD*EFHKV etc .. D** GLMUXΔ etc (et. ap Or^{4} editum) *καθησεσθε* .. Z 435. Did *καθεσθησεσθε* | *και υμεις* c. BCEFGHKMSUVXΔ etc it vg etc (Hil^{3} ante *καθ.* et^{2} om) .. DLZ 124. Or^{2} (alibi^{3} om) Amb^{2} al *και αυτοι* | *τας* .. D* om | *δωδεκα* .. D *δεκαδυο*

29. *οστις* (Gb prob Schu) c. BCDE*KLΔ al^{30} fere Or^{3} Bas Cyr Chr (et$^{mosc\,6}$) al .. ς *ος* c. E**FGHMSUVX etc | *η πατ.* (D b ff$^{1.2}$· Hil Paulin om haec) *η μητ.* .. 1. e Or^{3} Ir^{int} *η γονεις* :: ut Lc | *μητερα* c. BD 1. a b e ff$^{1.2}$· n· syr^{hr} Or (*οὐ σιγκατηρίθμηται δὲ τούτοις γυνή*) Ir^{int} Hil Amb^{1} Paulin .. ς add *η γυναικα* c. CEFGHKLMSUVXΔ rell pler c f g$^{1.2}$· h l syr^{utr} (et.^{cu}) cop sah etc Amb^{1} Promiss (:: habet Lc; cf et. ad Mc)

ἀγρούς ἢ οἰκίας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου, πολλαπλασίονα λήμψεται καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. 30 ([100.2]) πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

XX.

1 ([200.10]) Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐξῆλθεν ἅμα πρωὶ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 συμφωνήσας δὲ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 καὶ ἐξελθὼν περὶ τρίτην ὥραν εἶδεν ἄλλους ἑστῶτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς, 4 κἀκείνοις εἶπεν Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν ᾖ δίκαιον δώσω ὑμῖν. 5 οἱ δὲ ἀπῆλθον. πάλιν δὲ ἐξελθὼν περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν ἐποίησεν ὡσαύτως. 6 περὶ δὲ τὴν ἐν-

---

29. η οικιας idque h. l. c. c*L 1. cop syr^{hr} aeth^{rom} for (sed et. *domum* post αφηκεν retinet) Or^{3} Cyr Chr (et. η οικιαν mosc^{5} semel, ^{1} om) .. ς (Ln) οικιας (κ al plus^{30} vg it^{pler} al Chr$^{mosc\,1}$ Aug -ιαν) η post αφηκεν c. BC***DEFGHKMSUVXΔ rell pler vv pl (e *dimis. domos et agros aut fratres*) :: ita Mc et Lc | ενεκεν .. D -κα | τ. ονομ. μου (et. Or) .. B 124. του εμου ον. .. carp εμου | πολλαπλ. c. BL syr^{hr} sah Or^{3} Cyr .. ς εκατονταπλ. c. CDEFGHKMSUVXΔ etc (:: ita Mc nec fluctuat; πολλ. cum Lc quem cf) | λημψ. c. BCDL .. ς ληψ. c. EFGHKMSUVXΔ etc

30. δε .. κ* (vdtr, sed ipse* restituit δε) al pauc ff^{1}· cop γαρ | πρωτ. εσχ. κ. (c tisch** 13. 22. 69. al^{10} fere add οι :: ut Mc) εσχ. πρ. (et. Or^{3}) .. L aeth^{rom} εσχ. πρ. κ. πρωτ. εσχ.

XX. 1. c*** (et evglistaria) sic: *Ειπεν ο ις̄ την παραβολην ταυτην· Ομυοθει* (i. e. ομοιωθη, ita et. y^{scr} al) η βασ.

2. συμφ. δε c. BCDLΘΔ (Δ* habuerat και συμφ. sed ipse* mutavit) 1. 13. 33. 124. etc it vg cop sah etc Cyr .. EFGHKMUVXΔ* al^{130} fere vv aliq Chr (et.$^{mosc\,6}$) Antioch και συμφ. (Gb′)

3. εξελθ. (et. Or) .. D διεξελθων | περι (Gb Sx) c. BCDEFGHKLMSUX al^{130} fere Or^{2} Cyr Thph .. ς add την c. VΔ etc (Chr$^{mosc\,6}$ τη τριτη ωρα) | τριτ. ωραν (et. Or^{2}) .. DΔ al it vg etc ωρ. τρ. | ειδεν (c. BEFGHL MUΔ etc; CKVX etc ιδεν) .. D 245. it^{pl} (non e ff^{1}· g^{2}·) (Or^{1} aliud) ευρεν

4. κακεινοις c. BCDKLS etc .. EFGHMUVXΔ al pl και εκειν. (Gb″)| αμπελωνα (et. Or Hil) .. 13. 33. 69. 124. al^{20} fere it^{pler} vg^{ed} et^{mss} aliq (non am for al) sah al mu (non syr^{cu} et^{sch} cop al) pp aliq add μου | ο εαν c. BCEFGHKMSUVXΔ etc Or^{1} .. DL 1. Or^{1} Chr$^{mosc\,5}$ ο αν

5. παλιν δε c. BCDL 33. al pauc ff^{2}· g$^{1.2}$· l vg (exc mm) sah al pl Cyr Op .. ς (Ln ex errore) παλιν c. EFGHKMSUVXΔ etc a b c e ff^{1}· h n mm (f *et iterum*) cop al (Or)| ενατην (Gb″) c. BCEFHKLMUVXΔ etc .. ς ενατ. c. DG etc (et. in Or editum)| ωραν .. D f Op Arn ante εκτην pon

6. ενδεκατην (Gb″) c. BDL 11. a b ff$^{1.2}$· g$^{1.2}$· h l n vg al Or Cyr Op Hil (*duodecim.*) .. ς add ωραν c. CEFGHKMSUVXΔ etc c e f etc

δεκάτην ἐξελθὼν εὗρεν ἄλλους ἑστῶτας, καὶ λέγει αὐτοῖς Τί ὧδε ἑστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; 7 *λέγουσιν αὐτῷ Ὅτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα.* 8 *ὀψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ Κάλεσον τοὺς ἐργάτας καὶ ἀπόδος τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων.* 9 *καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἑνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον.* 10 *καὶ ἐλθόντες οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλεῖον λήμψονται· καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ τὸ ἀνὰ δηνάριον.* 11 *λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου* 12 *λέγοντες Οὗτοι οἱ ἔσχατοι μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἴσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα;*

---

6. *εξελθων* (ℵ* *ελθων*) .. D *εξηλθεν και* (it vg *exiit et*)| *εστωτας* (Gb) c. BC**DL a b c e ff[1.2] g[1.2] l n vg cop sah al Or[2] Cyr Arn .. ς add *αργους* c. C*EFGHKMSUVXΔ rell ut vdtr omn f h syr[utr] (et.[cu]) al (passim ante *εστ.* ponitur)

7. *αμπελωνα* c. BC*EFGHKLMNSUVXΔ al pler c ff[1] m am for cop syr[utr] (et.[cu]) etc Or[2] Arn .. C***DZ al[20] fere it[pler] vg[cd] et[mss] aliq sah al Cyr Chr[mosc 4] Op add *μου*, Ln [*μου*]| *αμπελ.* (DZ etc add *μού*) c. BDLZ 1. a b c e ff[1.2] g[1.2] l m n vg (exc tol) sax fr cop[cd] sah pers Or[2] Cyr Arn Hier al .. ς (Gb[oo]) add *και ο εαν η δικαιον ληψεσθε* (CNX *λημψ.*, tol syr[cu] syr[hr] cop[edd 2] aeth arr Op *δωσω υμιν*: contra 243. versu 4. *ληψεσθε* pro *δω. υμ.*) c. CEFGHKMSUVXΔ al fere omn fh tol syr[utr] al Op (:: cf ad 18, 11.)

8. *απολος* (Chr[mosc 6] *δος*) c. CLZ Or[3] .. ς (Ln 49.) add *αυτοις* c. BDEF GHKMNSUVXΔ etc | *εως τ. πρωτων* .. X om

9. *και ελθ.* c. CEFGHKLMNSUVXZΔ rell pler cop syr[sch] etP etc .. B sah syr[cu] *ελθ. δε* (Ln) .. D 33. 124. 346. it vg *ελθ. ουν*

10. *και ελθ.* c. BCD 13. 33. 69. 124. 346. e syr[sch] et[cu] Chr (Chr[mosc 6] *και* absque *ελθ.*) .. ς (Ln) *ελθ. δε* c. EFGHKLMSUVXZΔ al pler cop syrP etc .. N d[ser] it[pler] vg sah *ελθ. δε* (sah om) *και* | *πλειον* c. BC*NZ 1. 13. 69. 118. 124. 346. 4.[ev] 47.[ev] Or[1] (1 *πλειον τι*, 1 *πλεον*), item *plus* (vg[cdd aliq] *amplius*) it vg etc .. ς *πλειονα* c. C***(vel**) EFGHKLMSU VXΔ etc, D *πλειω* | *λημψ.* c. BCDLNIZ .. ς *ληψ.* c. EFGHKMSUVXΔ,etc | *και αυτοι* h. l. c. CDEFGHKMNSUVXΔ etc it (d om) vg cop sah etc .. BLZ arm post *δηναρ.* (49.)| *το ανα* c. CLNZ etc .. ς (Ln) om *το* c. B (e sil.) DEFGHKMSUVXΔ etc

11. *λαβ. δε* .. it[pler] (non d e) vg al *accipientes* | *εγογγυζον* (al pauc *διεγογγ.*) .. D 248. *–γυσαν*, it[pler] *murmuraverunt*

12. *λεγοντες* c. BC**D 1. it vg syr[sch] et[cu] al Chr[mosc 6] Arn .. ς (49.) add *οτι* c. C*(vdtr)EFGHKLMNSUVXΔ etc cop sah al Op | C* om *οι*, al[3] om *ουτοι* | *ημιν αυτους* c. BCEFGHKMNSUVXΔ 1. al pler c Or[1] (alibi[1] *ισ. αυτ. επ. ημ.*) Chr[mosc 5] (et[mosc 1] *ημ. επ. αυτ.*) .. DLZ al[6] it[pler] vg Hier al *αυτ. ημ.* (Ln)

13 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἑνὶ αὐτῶν Ἑταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; 14 ἆρον τὸ σὸν καὶ ὕπαγε. θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί· 15 ἢ οὐκ ἔξεστίν μοι ὃ θέλω ποιῆσαι ἐν τοῖς ἐμοῖς; εἰ ὁ ὀφθαλμός σου πονηρός ἐστιν ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; 16 οὕτως ἔσονται οἱ ἔσχατοι πρῶτοι καὶ οἱ πρῶτοι ἔσχατοι· πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

17–19. Mc 10, 32–34. Lc 18, 31–33.

17 (201.2) Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἰεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς κατ' ἰδίαν, καὶ ἐν τῇ ὁδῷ εἶπεν αὐτοῖς 18 Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρι-

---

13. *εἶπ. ἑνι* (A *μοναδι*) *αὐτων* c. CEFGHKLMNSUVXΣΔ rell pler e cop sah etc .. B *αὐτων ἑνι εἶπ.*, D 124. itpler vg Or^{1} (et^{i} *ἑνι εἶπ. αὐτ.*) Op *ἑνι αὐτ. εἶπ.* | *συνεφωνησας μοι* c. BCDEFGHKMNSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg syr^{utr} (et.cu) ete Or^{1} Op al .. LΞ cop sah al mu Or^{1} Antioch *συνεφωνησα σοι*

14. *θελω δε* (y^{scr} om, Or^{1} *γαρ*, E al pauc itpler vg Or^{1} *δε και*, Or^{1} *και θελ.*) .. B sah *θελ.* (sah add *δε*) *εγω* | *τω εσχατω* .. D Chr$^{mosc\,1}$ ante *τουτω* pon, Or^{1} om

15. *η ουκ* c. CEFGHKMNSUVXΣΔ rell ut vdtr omn item (*aut*) it vg cop sah etc .. BDLΞ (versio nulla) om *η* (Ln 49; facillime omissum; videbatur abundare; cur tandem additum? Nullibi simile additamentum.)| *εξεστιν* .. D* *εστιν* (d *licet*) | *ο θελω ποιησαι* c. BDLΞ 13. 33. 69. 124. 157. 346. itpler vg etc Chr$^{mosc\,5}$ .. ς *ποι. ο θε.* c. CEFGHKMNSUVXΣΔ al pler b f g^{2*} cop sah etc | *ει* (Gb″ item ς) c. B**HS 1. 13. 22. 69. 108. 118. 124. 131. 157. 209. 238. 299. 435. y^{scr} al pl (itpler vg *an*) Did Chr (et.mosc^{6}) .. ς^{e} (Ln) *η* c. B*CDEFGKLMUVXΣΔ ete (d e h Vocat *aut*)

16. *πολλοι – – εκλεκτοι* c. CDEFGHKMNSUVXΣΔ rell fere omn it vg syr^{utr} (et.cu) al pl Or$^{txt\,et\,comm}$ Chr (et.mosc^{6}) (Ir^{int} sed unde? alludunt et. Barn Hom^{el} Clem, sed possunt et. ad 22, 14 spectare) .. BLΞ 36. cop sah om (49. Deest item 19, 30; cur vero ex 22, 14. huc transtulerint vix dixeris.)

17. *και αναβαινων* (et. Or^{1} Chr$^{mosc\,6}$ Hil Op) .. B 1. sah (syr^{sch} et^{cu}) Or^{2} *μελλων δε αναβαινειν* | *ο* (B om) *ις* (Or^{2} ante *αναβαινων*, ^{1}post *ιεροσ.*) .. 13. al^{3} om | *μαθητας* c. BCEFGHKMNSUVXΔ al fere omn it vg syr^{sch} syr^{p} sah aeth^{ppl} etc (al^{10} fere vv aliq add vel praem *αυτου*) .. DLΞ 1. syr^{eu} cop aeth^{rom} arm Or^{txt} et^{3} om (Gb^{0} 49. Passim quidem *οι δωδ.* in test mu additum habet *μαθητ.* ut Mt 26, 20. Lc 9, 1; sed saepius pauci addunt, ut Mc 6, 7. 11, 11. Lc 8, 1. 9, 12. 18, 31. Ioh 6, 67; nec raro nemo addit. Hoc vero loco ad omittendum *μαθ.* valuerunt Mc et Lc, ad quos vix ullus *μαθ.* adiecit)| B* *κατ ιδιαν* | *και εν τη οδω* c. BLΞ 1. 13. 33. 61. 69. 124. 48.^{cv} cop sah arm pers^{p} Or^{2} .. ς *ε. τ. ο. και* c. CDEFGHKMNSUVXΣΔ etc it^{aliq} (a c *in via scorsum*) syr^{utr} (et.cu) etc Or^{txt} .. it^{pm} vg pers^{w} Hil om *ε. τ. ο.*

18. X *αναβαινωμεν* | *θανατω* (ut Mc) .. B om

νοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, 19 καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν
εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι, καὶ τῇ τρίτῃ
ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται.

20 (202.6) Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου Mc 20–28 10, 35–45.
μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἰτοῦσά τι ἀπ' αὐτοῦ.
21 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Τί θέλεις; λέγει αὐτῷ Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν
οὗτοι οἱ δύο υἱοί μου εἷς ἐκ δεξιῶν σου καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων σου ἐν
τῇ βασιλείᾳ σου. 22 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐκ οἴδατε τί
αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν; λέγουσιν
αὐτῷ Δυνάμεθα. 23 λέγει αὐτοῖς Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε,
τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων, οὐκ ἔστιν ἐμὸν

---

19. CXEA *εμπιξαι*, DE *ενπαιξεσι* | X om *κ. σταυρ.* | *εγερθησ.* c. C*LNE 50. Or^{comm} Chr$^{mosc^6}$ .. ς (Ln) *αναστησεται* c. BC**DEGHKMSUVXE rell fere omn Or^{txt} (:: e Mc et Lc)

20. *απ* c. BD .. ς *παρα* c. CEGHKLMNSUVXΣΔ etc (*αιτ. τι παρα τιν.* usitatissimum. In eundem prorsus modum lectio fluctuat 1 Io 5, 15. Et. Act 26, 22. *παρα* pro *απο* substituerunt; at cf et. Lc 8, 49. 12, 48. Mc 14, 43.)

21. *λεγει* (MN al^6 aliiq haud dubie praem *η δε*) *αιτω* .. B e Op^1 sah *η δε ειπεν* .. a b c ff$^{1.2}$ h n *ait* (ff^1 *et ait*, c ff^2 *ait et*, bn *ait ei*) *illa* | *ουτοι* c. BDEGHKLMNSUVXΔ rell pler vv pl Amb Op .. cz 56. 58. aen cop sah al Bas Isid om; Ln [*ουτ.*] | *δεξ. σου* c. GDEGHKLMNSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg cop sah syr^{utr} (et.^{cu}) etc .. B om *σου* (Ln) | *ευων. σου* (Gb Sz) c. BCEFGHKLMNSUVXΣΔ al longe pl afg$^{1.2}$h l n harl tol cop sah syr^{sch} et^{cu} syr^{p} cd al Bas^{sel} al Op .. ς om *σου* c. D etc b c e ff$^{1.2}$ vg etc

22. *αιτεισθε* .. B* *αιτειτε* | D *το ποτ. πειειν* | *μελλω πινειν* (ita CDEGHK LMSUVXΔ Or^1 ete; B al^4 *πιειν*, G *πίειν*) .. 17. 118. 209. al^{10} fere Or^1 cat^{cox} Chr^1 in$^{mosc^6}$ *πινω* :: e Mc | *μέλλω πιν.* (vide ante) (Gb) c. BDLZ 1. 22. cop sah syr^{cu} aeth^{rom} et^{ppl} pers^{w} it (exc^2) vg sax fr Or^2 (verba ipsa *ἢ τὸ βάπτ.* etc affert Marco adscribens) Epiph Hil Hier Amb Op^1 Iuv .. ς *και* (unc omn, exc s, al^{100} fere vv pler Thph Op *ἤ*: ita Sz) *το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθηναι* c. CEFGHKMSUVXΔ etc f h syr^{sch} et^{p} al Chr Thph al Op^1 | *αιτω* .. D syr^{cu} am om

23. *λεγει* c. BD al^5 it vg sah syr^{sch} et^{cu} (sed syr praem *Iesus*) arm al Amb .. ς *και λεγ.* c. CEGHKLMSUVXΣΔ etc cop syr^{p} etc Op^1 | *αυτοις* .. D al^3 it^{mu} al Amb add *ο ω*|*πιεσθε* (Gb) c. BDLZ 1. 22. insuperque al^7 cop sah syr^{cu} aeth^{ro} et^{ppl} pers^{w} it (exc^2) vg sax fr Amb Hier Iuv .. ς add *και* (Sz inepte *η*) *το βαπτισμα ο εγω βαπτιζομαι βαπτισθησεσθε* (H *-ισεσθε*) c. CEFGHKMSUVXΔ etc f h etc Chr Thph cat^{cox} al Op | *και εξ* .. L 1. 33. it^{pl} vg (sed non am al) sah al Or al *η εξ* | *ευωνυμων* (Gb″) c. BCDKLMSΣ al plus^{20} a b e f ff$^{1.2}$ g^{1} n vg al Or Chr (et.$^{mosc^6}$) al Amb Hier Op .. ς add *μου* c. EGHUVXΔ etc c g^{2} h l cop sah syr^{utr} (et.^{cu}) etc

τοῦτο δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. 24 (206.2) ἀκούσαντες δὲ οἱ δέκα ἠγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 οὐχ οὕτως ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι, ἔστω ὑμῶν διάκονος, 27 καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω ὑμῶν δοῦλος· 28 (204.4) ὥσπερ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

24 ss. Lc 22, 25–27.

---

23. τοιτο c. CDΔ 33. 346. al[16] cop sah syrP al Chr[1] in[mosc 5] cat[ox], item ante ουκ U al[5] .. ς (Ln) om c. BEGHKLMSUVXZ etc | αλλ οις (it vg *sed quibus*) .. 225. ἄλλοις, d *aliis*, item Hil (ut vdtr) Aug | υπο .. L απο; 126. 131. al[5] παρα

24. ακουσ. δε c. LZ 13. 33. 69. for cop sah syr[sch] Or(txt) .. ς (Ln) και (124.* Or[comm] om) ακουσ. c. BCDEGHKMSUVXΔ etc (:: ita Mc)

25. ειπεν .. D al[1] vv aliq add αυτοις | κατακυριευουσιν .. B 124. al pauc –ευσουσιν

26. ουτως (Gb Sz) c. BDEGHKLSUVZΔ al pl it[pler] vg sah al Thph Hier al .. ς add δε c. CMXΓ etc syr[cu] cop etc (:: ita Mc)| εσται c. CEGHKLMSUV XΓΔ rell ut vdtr omn it vg syr[utr] (et.[cu]) cop etc Chr (et.[mosc 5]) .. BDE m sah Chr[mosc 1] εστιν (Ln :: e Mc)| εαν (H om) .. BD αν (Ln)| εν υμιν c. BCDEGHKMSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg etc (sed B al pauc ante γενεσθαι, C al pauc post γεν. pon) .. LZ υμων (49.)| εστω c. HLMSUX al sat mu ff[1]·g[1·2·] l vg syrP etc Chr (et.[mosc 6]) Hier al .. BCDE(sed est[**]; *enim om αλλ ος – – διακ.)GKVΣΓΔ al[90] fere a b c e ff[2·] h n cop sah etc Did Thph εσται (Ln Gb'' :: ut Mc)

27. εαν (al pauc om) c. CEGHKLMSUVXΔ etc .. BDE αν (Ln)| εν υμ. εσ. πρ. (et. Or) .. BX εσ. υμων (X υμ. ες.) πρωτ. (:: cf Mc)| εστω c. BEGHS UVXΓ etc Or Hier .. CDKLMZΔ al[70] fere it vg cop sah al mu Did Thph εσται (Ln Gb'' :: ut Mc)| υμων .. M (Chr[mosc 5]; item[mosc 6] v. 26. παντων διακ.) παντων :: e Mc

28. X al ωσπ. γαρ | αντι πολλων .. D add υμεις δε ζητειτε εκ μικρου αυξησαι και εκ μειζονος ελαττον ειναι. εισερχομενοι δε και παρακληθεντες δειπνησαι μη ανακλινεσθαι εις τους εξεχοντας τοπους, μηποτε ενδοξοτερος σου επελθη, και προσελθων ο δειπνοκλητωρ ειπη σοι Ετι κατω χωρει, και καταισχυνθησῃ. εαν δε αναπεσῃς εις τον ηττονα τοπον και επελθη σου ηττων, ερει σοι ο δειπνοκλητωρ Συναγε ετι ανω, και εσται σοι τουτο χρησιμον. Item it (exc f g[2·] l) i. e. a b c d e ff[1·2·] g[1·] h m n pariterque and emm *vos autem* (e *enim*) *quaeritis de* (m *in*) *pusillo* (d *minimo*, m *modicis*, emm *modico*) *crescere* (m *extolli*) *et de maiore* (d *magno*, and *magnis*, m *maximis*, emm *maximo*, b g[1·] *minore*) *minores* (c *minor*, d m emm *minui* et e *minorari* sine *esse*, b g[1·] and *maiores*) *esse* (ff[1·] g[1·] *fieri*). Quae ab hoc inde loco sequuntur, habent a b c d e ff[1·2·] g[2·] h n (non item f g[1·] l m) pariterque and emm. *Intrantes* (d *intro-*

29 (205.2) *Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἰερειχὼ ἠκολούθησεν* 29–34 Mc 10, 46–52. Lc 18, 35–43.
αὐτῷ ὄχλος πολύς. 30 *καὶ ἰδοὺ δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν*
ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν λέγοντες Κύριε,
ἐλέησον ἡμᾶς, υἱὸς Δαυείδ. 31 *ὁ δὲ ὄχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα*
σιωπήσουσιν· οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον λέγοντες Κύριε, ἐλέησον ἡμᾶς,
υἱὸς Δαυείδ. 32 *καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν*

---

euntes, g^{2} emm *cum autem introieritis*) *autem et* (e om, and om *et rog.*) *rogati* (g^{2} emm *ad ce. vocati*) *ad cenam* (d *cenare*) *nolite recumbere* (ff^{1} *nol. disc.*, d *ne discubueritis*) *in* (ff^{2} om) *locis eminentioribus* (and *eminentib.*, e ff^{2} *emin. loc.*, d *eminentib. loc.*, g^{2} emm *superiorib. loc.*), *ne forte clarior* (d g^{2} emm *dignior*, e *honoratior*) *te superveniat et accedens qui ad cenam vocavit te* (ff^{1} *qui invitavit te*, g^{2} emm *is qui te inv.*, d *cenae invitator*) *dicat tibi Adhuc* (e om) *deorsum* (g^{2} emm *inferius*) *accede* (e *acc. deors.*), *et confundaris* (ff^{1} *et erit tibi confusio*). *Si autem in loco inferiori recubueris* (ff^{1} h *disc.*, g^{2} emm *rec. in inf. lo.*, c *rec. in lo. inf.*, d *disc. in minimum locum*) *et supervenerit* (g^{2} emm *adv.*, d *superveniat*) *humilior* (d *minor*) *te*, *dicet* (c ff^{2} *dicat*, d *dicit*) *tibi qui te ad cenam vocavit* (and *invitav.*, ff^{1} g^{2} emm d ut supra) *Accede* (d *Collige*) *adhuc* (e *om*) *superius* (ff^{1} h and *sursum*), *et erit hoc* (d g^{2} emm post *tibi*, and ante *erit*, c om) *tibi utilius* (d *utile*; e *et tunc erit tibi gloriam coram discumbentibus*, sic fere et. syr^{cu}). Accedunt syr^{cu} syr^{p} $^{ed\ mg}$ (cum d maxime conveniens, addita insuper hac nota: *Haec quidem in exemplis antiquis in Lc tantum leguntur capite* 53; *inveniuntur autem in exx graecis h. l.; quapropter hic etiam a nobis adiecta sunt.*) sax^{edd}. Agnoscunt et. Hil (exc prioribus ut g^{2}) Leo (vdtr) Iuv

29. *εκπορευομενων αυτων* .. FGHΓΔ al mu vv aliq *-μενου -του* (Gr al inprimis evgg *του ιυ*) | *ιερειχω* c. BCLZ, item alibi (cf Lc) DPQΔ (Mc 10, 46. et. Γ) etc .. ς (Ln 49.) *ιεριχω* c. (D)EGHKMNSUVXΓ(Δ) etc (EK *-χω*, HMΓ item alibi L *-χῶ*, Γ modo hoc modo illud tuetur) | *ηκολουθησεν* (r al aliq *-σαν*, item cop sah) α. *οχλος πολυς* (et. Or Hil al) .. D al pauc syr^{p} it^{mu} fu al Chr$^{mosc\ 6}$ *-σαν* α. *οχλοι πολλοι*

30. *ακουσαντες ο. ις παρ.* .. D (it vg) *ηκουσαν ο. ις πα. και* | *εκραξαν* (it vg *clamaverunt*) .. al pauc Chr$^{mosc\ 6}$ *εκραζον* (*εκραυγαζον*) | *κυριε* h. l. c. BLΞ 69. 124. g$^{1.2.}$ l vg cop sah sax fr .. ς post *ελ. ημ.* c. CEGHKMNS UVXΓΔ etc f ff^{2} etc Or Op al .. D 13. 118. 209. 346. syr^{cu} syr^{hr} b ff^{1} item (addito *ihesu* ante *fili*) c e h n om | *υιος* c. BGHKMSUVXΣΓΔ etc Or^{2} .. CDELN al^{20} fere Or^{1} Chr (et.$^{mosc\ 4}$) al *υε* (Ln; praetereaque LΞ al vv aliq praem *ιυ*) | *δαυειδ* .. ς (49.) *δαυιδ*: cf ad 1, 1. Item v. sq.

31. N ff^{1} syr^{cu} et^{sch} etc *οι δε οχλοι επετιμησαν* | *σιωπησουσιν* c. LNΔ .. ς (Ln 49.) *-σωσιν* c. BCDEGHKMSUVXΣΓ etc | *μειζον* .. U *πλειον* | *εκραζον* c. CEGHKMNSUVXΓΔ al pler (it vg *clamabant*; v. 30. *clamaverunt*) etc (13. 69. 124. *εκραυγαζον*) .. BDLΞ al aliq cop sah *εκραξαν* (Ln 49.) | *κυριε* h. l. c. BDLΞ 69. 124. 346. vg b c ff^{1} g$^{1.2}$ h l n sax fr cop sah syr^{sch} .. ς post *ημας* c. CEGHKMNSUVXΓΔ al pler f ff^{2} syr^{cu} etc .. 13. 209. a e syr^{hr} om | *υιος* c. BEGHKMSUVXΣΓΔ al pler .. CDLN al mu *υε* (Lu)

Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; 33 *λέγουσιν αὐτῷ Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὀφθαλμοί.* 34 *σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἥψατο τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.*

XXI.

1–9 Mc 11, 1–10. l.c 19, 29–38. Io 12, 12–15.

1 (206.2) *Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ ἦλθον εἰς Βηθσφαγὴ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, τότε Ἰησοῦς ἀπέστειλεν δύο μαθητὰς* 2 *λέγων αὐτοῖς Πορεύθητε εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι*

---

32. *ποιησω* c. BCDEGHKMNSUVXΓΔ al pler (a b e n) cat^{ox} al .. Lz 106. 238. (vg c d f ff^{1} al) Or^{2} praem *ινα*, Ln [*ινα*]

33. *ανοιχθ.* c. CEGHKMNSUVXΓΔ 1. al pler .. BDLZ al^{7} Or Chr (et.$^{mosc\,6}$) *ανοιγωσιν* (Ln 49. Ad eam formam cf Mc 7, 35. Similiter fluctuant *ανοιχθησεται* et *ανοιγησ.* Lc 11, 9; at *ανοιγησεται* Mc 7, 7 sq tantum non fluctuat.) | *ημ. οι οφθ.* c. CFGHKMNSUVXΓΔ etc .. BDLZ 33. (item al panc ut vdtr, sed non 1. 13. 124 etc) (item ut solent it vg) *οι οφθ. ημ.* (Ln 49.)

34. *τ. οφθαλμ.* c. CEGHKMNSUVXΓΔ etc Or^{1} .. B(post *αυτων* pon)DLZ 13. 69. 124. 346. Or^{1} *τ. ομματων* (Ln 49; at Mc 8, 23. *ομματα* a nemine mutatum est) | *αυτ. οι οφθ.* c. CEGHKMNSUVXΓΔ al pler (aliq *οι οφθ. αυτ.*) syr^{sch} syrP al .. BDLZ al^{10} vg it cop sah syr^{cu} syr^{hr} al (in Or non satis liquet) Bas^{sel} Op om (Ln 49 :: at permolestum videbatur additamentum istud, nec ex antecedd repetitum dici potest; longe enim aliter habet *ἀνέβλ.* et *ἀνοιχθ.*)

XXI. 1. *ηγγισαν* (ita et. EUΔ, quos vide ad *ηλθ.*) .. C*** V^{mg} al mu inprimis evgg vv aliq Or^{1} Chr$^{mosc\,6}$ *–σεν* (C*** V^{mg} al add h. l. *ο ις* et post om) | *ηλθον* (et. nonnulli qui antea *ηγγισεν*) .. EUΔ item qui modo *ηγγισεν* test plerique *ηλθεν* | *βηθσφ.* c. B**FKL(*βησφ.* item 47.^{ov})M** NUVXΓ al fere^{100} (qui notati sunt) .. ς (Ln) *βηδφ.* c. B*C**DEGHM*SVΔ etc .. Z (item cop sah) *βηδφ.* it^{pler} *bethphage*, d *betphage*, e *vethpagae*, h am fu al *bethfage*, for *bethfaget*. Praeterea *–γὴ* c. EKMUΓ item F, L *–άγη*; B**H etc *–γῆ* (ita ς Ln 49.) .. al panc Or^{1} *–γην*. Cf et. ad Mc et Lc | C** 13. 33. 69. al syr^{hr} post *βηθσφ.* add *και βηθανιαν* :: e Mc et Lc | *εις το* c. BC(**, latet*) 33. g^{scr} item (*in montem*) b c e ff$^{1.2}$ h n Or^{1} .. ς *προς το* c. DEGHKLMNSUVXΓΔ etc (*ad montem* vg d f g$^{1.2}$) Or^{1} Chr :: ita Mc et Lc | *ις* c. DEHV 22.* al mu Or .. ς (Lu 49.) *ο ις* c. BC** GKLMNSUXΔ (N al post *απεστ.*, M al post *μαθ.* pon) etc (:: cf 4, 1. item Io loco parall. Apud Mt *ις* raro sed passim, apud Io plerumque scriptum est, testib plurimis saepissime *ο ις* substituentib) | *μαθητας* .. 13. 28. 33. 124. 157. 243. 346. Chr$^{mosc\,5}$ *των μαθητων αυτου* (*αυτου* et. y^{scr} al it al)

2. *πορευθητε* c. CEGHKMNSUVXΔ 1. al pler .. BDLZ al^{7} Or Eus^{1} (alibi^{2} *πορευθεντες* omissis *και ευθ.*) Chr (et.$^{mosc\,6}$) *πορευεσθε* (Gb' Ln 49. At alibi ubi *–εσθε* scriptum est, non fluctuat lectio, ut 22, 9. 25, 9.) | *απεναντι* c. EGHKMNSUVXΔ al pler Or$^{1\,ed}$ Eus^{2} .. BCDLZ al^{7} Or^{1} et^{1} ed

ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὑρήσετε ὄνον δεδεμένην καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετέ μοι. 3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστελεῖ αὐτούς. 4 (207.7) τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῇ τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου λέγοντος 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών Ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεταί σοι πραΰς, *Zach 9, 9. *Is 62, 11. ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὄνον καὶ ἐπὶ πῶλον υἱὸν ὑποζυγίου. 6 (208.2) πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταὶ καὶ ποιήσαντες καθὼς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7 ἤγαγον τὴν ὄνον καὶ τὸν πῶλον, καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω

Eus[1] Chr[mosc 6] *κατεναντι* (Gb' Ln :: e Mc et Lc) | *ευθεως* (LZ *-θυς*) .. al[3] a b c ff[1.] h n cop (syr[cu] *ιδου* exprimit) al (Eus[2] vide ante) Chr[mosc 6] om | *αγαγετε* c. CEGHKLMNSUVXΣΓΔ al pler Or Eus[3] cat[ox] al .. BD 56. 58. *αγετε* (Ln 49 :: *αγαγετε* et. Lc; sed cf ad 13, 30. 21, 18.)

3. *εαν* .. D *αν* | *τι* .. D 157. Or[1] Eus[2] *τι ποιειτε* :: cf Mc | *ευθεως* (c. CDEGHKMNSUVXΓΔ etc Or[4]; BL Or[2] *ευθυς*) *δε* .. D al pauc it vg syr[sch] et[cu] al *και ευθ.* | *αποστελει* (prob Schu) c. BDHM (H *-έλῃ*, M *-έλει*) etc it (et. *δ*, exc d h) vg cop sah syr[sch] syrP etc Or[ubiq] Op .. CEGKLNSUV XΣΔ al[150] fere d h syr[cu] pers[w] Chr (et.[mosc 4]) Thph *αποστελλει* (Gb Sx)

4. *ολον* c. BEGHKMNSUVXΓΔ rell ut vdtr omn g[2.] vg[ed] (et. gat) sax syr[sch] syrP sah per[aP] etc Op .. CDLZ it[Pler] am fu for fr syr[cu] (sed eodem modo 1, 22.) cop aeth al Or Chr[mosc 5] Hil al om (Gb[oo] Ln 49. Vix vdtr ex 1, 22. 26, 56. invectum. | *δια* (et. Or) .. LZ al[4] *υπο* | *προφητου* .. 42. a c h Chr (et.[mosc 5]) Hil add *ζαχαριου* (sic M aliique in margine notatum habent), item al[2] aeth[mich] (cop ap Wtst, sed nec Wilk nec Schw testatur) *ησαιου*

5. *επιβεβηκως* c. D 61. 69. a b c ff[1.2.] h vg[ed] fu gat fr arm al Cyp Hil Op al .. ς (Ln) *και επιβεβ.* c. BCEGHKLMNSUVXΣΓΔ etc :: ita LXX nullo codice discedente | *επι* sec c. BLNΣ 1. 124. sah syr[sch] et[cu] syrP .. ς om c. CDEFGHKMNSUVXΓΔ etc it vg cop etc Or :: ita LXX, nec ullus add | *υιον υποζυγιου* (et. Or[alliq]; D* *-γιον*, item omisso *υιον* d *pullum subiugalem*) .. LZ cdd ap Or et Or[1] am* om *υιον* (libere it[pl]) .. 1. *υιον* (eandem lectionem testatur ex cdd suis Or: in Mt? in LXX?)

6. 7. *ποιησαντες* et *ηγαγον* .. D 61. 243. sah (it vg) *εποιησαν* et *και ηγαγον*

6. *καθως* .. G Eus *καθα* | *συνεταξ.* c. BCD 33. 48.[ev] .. ς *προσεταξ.* c. EFGHKLMNSUVXΣΓΔ etc Or Eus :: *συνετ.* apud solum Mt, cf 26, 19. 27, 10; sed nec *συνετ.* nec *προσετ.* (et. bis ap Mt, cf 1, 24. 8, 4.) fluctuare solet.

7. *επανω* (it vg *super*) *αυτ.* c. CEFGHKMNSUVXΓΔ rell fere omn .. BLZ 69. Or[2] *επ αυτων* (Ln 49.), item D it[pm] Or[1cd] *επ αυτον*. (:: *επ αυτων* vel *αυτον* multo usitatius et simplicius est quam *επανω*; nec apte *επανω* ad id quod subsequitur conformatum dicitur. Apud Lc aut Mc nemo *επανω* dedit. Alterum vero *επανω* multo magis ex re videbatur.

αὐτῶν τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. 8 ὁ δὲ πλεῖστος ὄχλος ἔστρωσαν ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐν τῇ ὁδῷ, ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. 9 (209.1) οἱ δὲ ὄχλοι οἱ προάγοντες αὐτὸν καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες
•Ps 118, 26. ἔκραζον λέγοντες Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 10 (210.10) Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἰεροσόλυμα ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις λέγουσα Τίς ἐστιν οὗτος; 11 οἱ δὲ ὄχλοι ἔλεγον Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης ὁ ἀπὸ Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας.

12–13 Mc 11, 15–17. Lc 19, 45 s. Io 2, 13–17. 12 (211.1) Καὶ εἰσῆλθεν Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐξέβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ,

---

7. τ. ιμ. αυτων c. CEFGHKLMNSUVXΣΓΔ rell ut vdtr omn vv pler Or .. BD b e g^{2} ff$^{1.2}$ gat om αυτων (49; Ln[αυτ.] :: displicuit ter iuxta positum αυτων; aliter textus ap Mc et Lc habet) | επεκαθισεν (ς Gb Sz) c. BCF MSUVXΓΔ al pl it^{pl} (*sedebat, sedit*) syr^{utr} (et.^{cu}) sah al Or al; H al -θησεν; item N al εκαθισεν, K al -θησεν, D εκαθητο .. ς^{e} επεκαθισαν c. minusc, item L al -θησαν, vg g$^{1.2}$ *sedere fecerunt* .. EG al pauc om και επ. επ. αυτ. | αυτων tert (et. Or^{aliq}) .. D 27.^{ev} it^{pler} (*super eum*, a *super eam*?) syr^{hr} al αυτου .. non exprimunt l vg Op (*desuper*)

8. εαυτ. c. BCEFGHKMNSUVXΣΓ al pler Or^{3} .. DLΔ al plus^{20} αυτων, idque mu (item it vg etc) post ιματ. pon | απο .. N εκ :: cf ad Mc | εστρωννυον (*sternebant* vg it^{pl}) .. D c e ff^{2} Or εστρωσαν (*straverunt*)

9. αυτον c. BCDL 1. 33. 69. 124. 157. ff^{1} (cop sah syr^{sch} et.^{cu} al) Or Eus .. ς om c. EFGHKMNSUVXΓΔ al pler it^{pler} vg etc Hil Op (:: ita Mc nec fluctuat lectio) | εκραζον (et. Or^{2}) .. L al pauc Or^{1} εκραξαν (D -ζαν? d *clamabant*) | ὡσαννα (F ωσσαννα, D οσσαρα): huic spir. conveniunt *osanna* (vg c ff$^{1.2}$ h) *ozanna* (g^{2}) *ossanna* (a b g^{1}) *ossana* (d e); in pler (non tamen omn) cddd^{sr} ὡσάννὰ (ς 49. ὡσαννὰ) legitur | δαυειδ: cf ad 1, 1.

11. οι δε οχλοι (et. Or^{2}) .. D it^{mu} οι δε πολλοι, item 1. 22. οι (1. om) πο. δε, Or^{1} πολλοι | ελεγον (vg it^{pl} *dicebant*) .. D ειπον (a b c d e *dixerunt*) | ὁ (13. 124. al^{5} a om) ο (Δ om, item post προφ.) προφ. c. CEFGHKLMN SUVXΓΔ rell fere omn it vg etc Or^{2} etc .. BD 157. cop sah Or^{1} Eus ο πρ. ὁ (Ln 49. At convenientius dici videbatur ὁ ο απ. ναζ. quam ο προφ. ο α. ναζ., quemadmodum solemne erat illud: cf Act 10, 38. Io 1, 46; quo eodem redit ὁ ο ναζαραιος.) | ναζαρεθ c. CDEHKUVX etc it^{pler} vg cop sah etc (Eus), item Δ -ραθ .. ς (49.) -ρετ c. BFGLMNS etc d e (Or)

12. εισηλθεν - - και .. Chr$^{mosc^{6}}$ εισελθων, item G εισελθων - - και | ὁ c. BCEHMVXΔ al^{15} fere (ac plurib) Or^{2} .. ς ο ὁ c. DFGKLNSUΓ etc Or^{txt} | του θε. c. CDEFGHKMNSUVXΓΔ rell pler it^{pler} vg syr^{utr} (et.^{cu}) etc Or^{2} et^{txt} Op etc .. BL al^{3} b cop sah aeth sax Or^{2} Chr (et.$^{mosc^{6}}$) Hil om (Ln)

καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς, 13 καὶ λέγει αὐτοῖς Γέγραπται ·Es 56, 7. ·Ier 7, 11. Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται, ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ποιεῖτε σπήλαιον λῃστῶν. 14 (212-10) Καὶ προσῆλθον αὐτῷ τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 15 (213-5) ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἃ ἐποίησεν καὶ τοὺς παῖδας τοὺς κράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ καὶ λέγοντας Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυείδ, ἠγανάκτησαν. 16 καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ναί· οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἶνον; 17 (214-6) καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἐξῆλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ. ·Ps 8, 3.

18 Πρωΐας δὲ ἐπαναγαγὼν εἰς τὴν πόλιν ἐπείνασεν. 19 καὶ Mc 11, 12–14. 18-22 19–24.

---

13. Ὁ .. D om | αυτον .. ℵ 28. 299. al^{6} it vg etc Ir^{int} Hil al ante σπηλ. pon | ποιειτε c. BL 124. cop Or^{2} Eus .. ς εποιησατε c. CDEFGHKMNSU VXΓΔ rell pler (:: ita Lc), item 1. Or^{2} πεποιηκατε (:: ita Mc), item *fecistis* it vg sah syr^{utr} (et.^{cu}) etc Ir^{int} Hil al

14. τυ. κ. χωλ. c. BDL 1. 13. 124. etc it vg sax fr syr^{sch} et^{cu} cop etc Or^{2} etc .. CEFGHKMNSUVΓΔ al^{100} fere sah syr^{P} Chr (et. ^{mosc6}) Thph χωλ. κ. τυ. (Gb'' : cf ad Lc 14, 21.)

15. κ om οι sec | τους κραζ. c. BDLN .. ς om τους c. CEFGHKMSUVΓΔ etc (y^{ser} om et. τους pr) Or | ὡσαννα: cf ad 21, 9. | υιω .. Or: ζητήσεις δὲ πότερον ταὐτόν ἐστιν οἶκος Δαυ. καὶ υἱὸς Δαυ.· καὶ εἰ μὴ ταὐτόν ἐστιν, ἡμάρτηται τὸ κατὰ ματθ. γραφικῶς· ὄφειλον ἔχειν ἤτοι δὶς Τῷ οἴκῳ Δαυ. ἤτοι Τῷ υἱῷ Δαυ. Sunt haec in vv. 9. et 15. dicta; altero igitur loco οικω altero υιω scriptum invenit: at nunc quidem Or neutro loco aliter quam υιω legisse invenitur. | δαυειδ: cf ad 1, 1.

16. ειπαν c. BDL .. ς ειπον c. CEFGHKMNSUVΓΔ etc | ακουεις (et. Or Ir^{int}) .. FH 28. 108. 157. 238. 346. al^{20} fere cop syr^{cu} al Chr (et.^{mosc6}) praem ουκ | λεγει .. ℵ al^{10} fere it vg (sed non am for) ειπεν | οτι c. BCEFGHK LMNSUVΓΔ etc c f g$^{1.2.}$ vg etc Or^{1} Hier .. D al^{7} b e ff$^{1.2.}$ h al (Or ubi libere) Chr^{mosc6} Ir^{int} Hil al om

17. καταλιπων c. BE**GHNΓ etc .. CDE*FKLMUΔ (L -λειπων, pler -πών, M -πῶν) etc -λειπων: cf 4, 13. 16, 4. | ηυλισθη (Δ· υλισεν) εκει .. C* ηυλισθησαν .. mm sax add *et docebat eos de regno dei*, item alii cdd^{vg} testante correctorio *Ecclesia addit quod Graeci Hier Raban antiqui et glossati non habent.*

18. πρωιας .. BD x^{ser} πρωι (Thom et Moer πρωΐ κ. ὀψέ, οὐ πρωΐας κ. ὀψίας. Phot πρωΐαν οὐ λέγουσι καθ' ἑαυτὸ ἀλλ' ἐν συντάξει, δεῖλην πρωΐαν etc) | επαναγαγων c. B*L .. ς (Mn) επαναγων c. B**CEFGHKMN SUVΓΔ etc Or, item D it^{pler} Hil παραγων (*transiens*) (: cf ad 13, 30. 21, 2.). Praeterea M al pauc it^{aliq} add ο ις

ἰδὼν συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ἦλθεν ἐπ' αὐτὴν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον, καὶ λέγει αὐτῇ Οὐ μηκέτι ἐκ σοῦ καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. καὶ ἐξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. 20 *καὶ ἰδόντες οἱ μαθηταὶ ἐθαύμασαν λέγοντες Πῶς παραχρῆμα ἐξηράνθη ἡ συκῆ;* 21 (215.5) *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ κἂν τῷ ὄρει τούτῳ εἴπητε Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται·* 22 (216.4) *καὶ πάντα ὅσα ἐὰν αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ πιστεύοντες λήμψεσθε.*

21-27 Mc 11, 27-33. Lc 20, 1-8.

23 (217.2) *Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ εἰς τὸ ἱερὸν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ λέγοντες Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἐξουσίαν ταύτην;* 24 *ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ λόγον ἕνα, ὃν ἐὰν εἴπητέ μοι, κἀγὼ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ·* 25 *τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου πόθεν ἦν; ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; οἱ δὲ διελογίζοντο παὐ ἑαυτοῖς λέγοντες* 26 *Ἐὰν εἴπωμεν*

---

19. *επ αυτην* .. L *επ αυτης* (sic al[1] pro *εν αυτη*) | *Ου μηκ.* c. BL .. ς om c. CDEFGHKMSUVΓΔ etc Or[3] etc (:: *μηκετι* Mc, nec ullus praem ou) | *εκ σου* .. D al *εξου* (cf ad 2, 6. ubi et. tisch[8] 126. ita habent) | M *η συκ. παραχρ.*

20. *η συκη* (D* *συχη*) .. 238. b c e (om el. v. 19.) ff[1.2] g[1.2] l vg Hier om (non item f h gat Op)

21. *πιστιν* .. 126. e[ser] ad *ως κοκκον σιναπεως*, et 126. om κ. *μη διακρ.* | *κἀν τ. ορ. τουτω* .. D al[5] *και τω ορ. το. εαν* (al[2] om *εαν*) | H *και γενησεται*

22. *οσα εαν* c. CEFGKLMSVΔ al ut vdtr longe pl Clem Or .. ς (Ln) *οσα αν* c. BHU etc .. D om *εαν* | L *αιτησησθαι* | *λημψ.* c. B*DL .. ς *ληψ.* c. B[sec] (ita plerumq) CEFGHKMSUVΔ etc

23. *ελθοντι* (K al *εισελθ.*) *αυτω* c. EFGHKMSUVΔ rell pler .. BCDL 1. 13. 69. 124. Or[txt] et[comm] *ελθοντος αυτου* (Ln) | *διδασκοντι* (et. Or) .. 44.[ev] a b c e ff[1] g[2] h l (non f ff[2] g[1]) om (2.[ev] *και διδ.* ante *πρ.*) | A om *οι* sec | *και τις* .. c ff[1] g[2] *η τις* :: ut Mc et Lc

24. *αποκριθεις* c. LZ it[pler] vg syr[sch] et[su] etc .. ς (49.) add *δε* c. BCDEF GHKMSUVΔ etc e g[2] syrP etc Op (:: e Lc) | *ερωτησω* (et. Or) .. D al *και υμ. επερ.* (ita Mc; of et. D ad Lc) | *υμας καγω* .. al pauc *κα. υμ.* | *λογ. ενα* .. DF al plus[15] (it vg Amb etc) Or *εν. λο.* (:: cf ad Mc et Lc) | *ον* (L o) .. y[ser] syrP[mg] (item syr?) *και* .. D* d om, item (*dicite mihi*) e e ff[1] h

25. *το* sec c. BCZ 48.[ev] (1. *του*) Or .. ς om c. DEFGHKLMSUVΔ etc (cf ad Lc et Mc) | *διελογ.* .. Θ *παρελογ.*, al pauc *ελογ.* | *παρ* c. CDEFGHKM*S UVΔ rell pler .. BLM**Z al[6] Cyr *εν* (Ln 49: at *διελογ. εν εαυτ.* 16, 7. 8. plane non fluctuat, nec magis alibi; est istud *εν* magis ex usu quam *παρα*) (it vg *inter se*, Aug *apud semetipsos*) | *εαυτοις* (ita et. Z vdtr) .. L *αυτοις*

Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; ἐὰν δὲ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ὡς προφήτην ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην. 27 *καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον Οὐκ οἴδαμεν. ἔφη αὐτοῖς καὶ αὐτός Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.* 28 (21:8. 10) *Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο· προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν Τέκνον, ὕπαγε σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι.* 29 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Οὐ θέλω, ὕστερον δὲ μεταμεληθεὶς ἀπῆλθεν.* 30 *προσελθὼν δὲ τῷ ἑτέρῳ εἶπεν ὡσαύτως. ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἐγὼ κύριε, καὶ οὐκ ἀπῆλθεν.* 31 *τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός;*

---

26. *ημιν* .. H al pauc *υμιν* | *ουν* c. BCEFGHKMSUVΣΔ etc Ps-Ath^{dial} etc .. DL 28. 126. al plus^{30} a b ff^{2*} vg^{cd} al Or om (:: ita Lc et Mc) | *επιστευσατε* .. H b Op *πιστευετε* | *ως προφ.* h. l. c. BCLΣ 33. 157. 238. Cyr Aug .. ς post *τ. ω.* c. DEFGHKMSUVΔ etc it (sed cdd^{aliq} libere transp) vg etc | *εχουσιν* .. 1. al pauc vv pm Cyr *ειχον* (:: ut Mc)

27. *ειπον* c. BCEFGHKLMSUVΣΔ etc .. D *ειπαν* | *λε. υμιν* .. MA al^{10} fere it^{pl} al Or^{2} et^{txt} *υμ. λε.*

28. *ανθρ.* c. BDFGHKLSVΣ etc g^{2*} am for harl* gat etc Or^{1} et^{txt} Chr (et.$^{mosc\,5}$) cat^{ox} .. CEMUΔ al plus^{70} it^{pler} vg^{ed} fu al mu Or^{1} Cyr Ps-Ath^{disp} Op add *τις* (Ln) | *τε. δυο* c. CDEFGHKLMSUVXΣΔ al pler (et. carp^{ev}) Or^{txt} et^{comm} Chr (*mosc*^{5} *υιους δυο*) Cyr cat^{ox} .. B 142. 299. (item it vg Hil cop etc) *δυ. τε.* (Ln 49.) | *προσελθ.* c. LZ e ff^{1*} cop syr^{cu} etc Or(^{txt}) Ps-Ath^{disp} .. ς (Ln 49.) praem *και* c. BCDEFGHKMSUVXΔ etc it^{pl} vg etc Cyr (Chr$^{mosc\,6}$ *και λεγει τω πρ.* omisso *προσελθ.*) | *εν τω αμπ.* .. D it^{pler} for al Ps-Ath^{disp} Chr$^{mosc\,5}$ *εις τον* (D* *το*) *–λωνα*, item Bas omissis *σημ. εργ.* | *αμπελ.* (Gb″) c. C*DKLMΔ 1. 13. 22. 33. 124. tisch** 48.^{ev} al plus^{20} a b e ff$^{1.2*}$ h syr^{utr} (et.^{cu}) al Or^{txt} Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$) .. ς (Ln) add *μου* c. BC**EFGHSUVXΣ etc c g$^{1.2*}$ l vg cop al Or^{1} Cyr Op

29. *Ου θελω, υστ. δε* (H, item B v. 30., b e g^{2*} h om; a ff^{1*} *et postea*, hinc Ln [*δε*]) *μεταμ. απ.* c. CDEFGHKLMSUVXΣΔ al pler it vg fr sax syr^{sch} et^{cu} pers^{p} etc Or Chr (et.$^{mosc\,6}$) Cyr Hil Op .. B 4. 13. 69. 124. 238. 262. 346. tol** cop syr^{hr} arm ar^{P} ar^{e} Isid Dam Ps-Ath^{dial} schol *Εγω* (13. 69. 124. tol** al *υπαγω*) *κυριε, και ουκ απηλθεν.* Vide post. | *απηλθεν* .. D it^{pm} syr^{cu} syr^{hr} al (Or^{1} libere) add *εις τον αμπελωνα*

30. *πρ. δε* c. BDLΣ 1. 33. 69. 124. it (exc h) vg cop al Cyr Op al .. ς *και πρ.* c. CEFGHKMSUVXΔ etc h syr^{utr} (et.^{cu}) etc Chr (et.$^{mosc\,6}$) | *ετερω* (Gb Sz) c. C*DEFGHKUXΔ al^{100} fere, item *alterum* it vg al pl, Or^{1} Cyr Ps-Ath^{parab} et^{disp} Dam schol .. ς (Gb′ Ln) *δευτερω* c. BC**LMSVΣ etc Or^{1} Chr (et.$^{mosc\,6}$) | *Εγω κυρ.* (D vv^{aliq} add *υπαγω*, 61. it vg al *υπαγω* pro *εγω*), *κ. ο. απηλθ.* qui antea v. 29. *Ου θελω* etc .. B et ceteri qui v. 29. *Εγω* (*υπαγω*) *κυρ.* sic: *Ου θελω, υστερον δε* (B om teste Btl) *μεταμεληθεις απ.*

31. D* *δυω* | *εποιησεν* .. D it^{aliq} post *πατρος* (v al pauc vv^{aliq} Ps-Ath^{disp} add *αυτου*) pon

λέγουσιν Ὁ πρῶτος. λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 32 ἦλθεν γὰρ Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

21, 33–46
Mc 12, 1–12.
Lc 20, 9–19.
*Is 5, 1. 33 (219.2) Ἄλλην παραβολὴν ἀκούσατε. ἄνθρωπος ἦν οἰκοδεσπότης ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν καὶ ὤρυξεν ἐν αὐτῷ ληνὸν καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 34 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργοὺς λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. 35 καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλείονας τῶν πρώτων, καὶ

32. *λεγουσιν* c. BDL 13. 124. (etc) $g^{1\cdot}$ l am for tol sax fr cop al $Chr^{mosc\,3}$ (Hier) .. ς add *αυτω* c. CEFGHKMSUVXΔ etc it^{Pl} vg^{ed} et gat mm al syr^{utr} (et.^{cu}) al | *ο πρωτ.* c. CEFGHKLMSUVXΔ al pler $cfg^{2\cdot}$ vg^{ed} et gat mm aliisq^{mss} fr syr^{utr} (et.^{cu}) ar^{e} al Chr (et.$^{mosc\,6}$) Hier verisq exx ap Hier (*Quod dicitur:* Quis ex duobus fecit voluntatem patris, *et illi dicunt* Novissimus: *sciendum est in veris exemplarib non haberi* Novissimum *sed* Primum, *ut proprio iudicio condemnentur* - - *si autem* Novissimum *voluerimus legere, manifesta est interpretatio, ut dicamus intelligere quidem veritatem Iudaeos, sed tergiversari, et nolle dicere quod sentiunt; sicut et baptismum Iohannis scientes esse de caelo dicere noluerunt.*) .. B *υστερος* (Ln), 4. *ο δευτερ.*, D 13. 69. 124. 238. 262. 346. abe $ff^{1\cdot2\cdot}$ $g^{1\cdot}$ h l am fu for tol harl* and sax cop syr^{hr} arm ar^{P} Hipp Ps-$Ath^{dis\,P}$ Dam cdd ap Hier Aug (Hil *iunior* libere) *ο εσχατος* (*novissimus*). Ceterum Or verba *λεγουσιν* usque *αυτους ο* $\overline{\text{ις}}$ (E* *κυριος*, sed ipse* $\overline{\text{ις}}$ restituit) plane praeterit (probante Ln ed. mai. praef.)

32. *ιωαννης.* (al^{10} fere $Chr^{mosc\,4}$ *ο ιω.*) *πρ. υμ.* c. BCL 33. 157. 209. 48.^{ev} c Or Chr (et.$^{mosc\,6}$) .. ς *πρ. υμ.* (al^{3} syr^{sch} arm om; syr^{cu} ante *ηλθ.*) *ιω.* c. DEFGHKMSUVXΔ al pler it^{pler} vg cop etc | *αυτω* .. 33. *εν αυτω* | *οι δε* (F om) *τελ. κ. αι πορν.* (X om *κ. αι πο.*, al^{1} *κ. αμαρτωλοι*) *επ. αυτω* .. G 6. om | *ου* c. CEFGHKLMSUVXΔ al pler Or Chr (et.$^{mosc\,6}$; praetere$a^{mosc\,4}$ om *υστ.*) .. B al^{10} it (exc c) vg cop syr^{utr} (et.^{cu}) etc Hil Op *ουδε* (Ln 49; at aptius ac fere necessarium visum esse *ουδε*, ex interpretationum tanta consensione intellegitur) .. D c (*videntes haec*) om | G al^{1} om *του* (al^{3} om) *πιστ.* (Or^{txt} et^{comm} add *εν*, al^{1} *εις αυτον*) *αυτω* (it^{3} om)

33. *ανθρ.* (Gb Sz) c. BC*DKLSVΔ al^{40} fere it^{pler} vg cop syr^{P} al Or^{2} Thph Lcif Hil .. ς add *τις* c. C***EFGHMUVΠΣX etc f h syr^{sch} et^{cu} al Ir^{lat} Arn | K *περιεθηκαν* | *εν* (V al pauc om; similiter d *εἰ*) *αυτω* .. al^{1} $Chr^{mosc\,6}$ om .. al^{3} *εαυτω* | *εξεδετο* c. B*CL (in Lc et. A, in Mc et. AK) .. ς (Ln) -*δοτο* c. B**DEFGHKMSUVXΔ etc

35. *εδειραν* .. U al $plus^{40}$ *εδηραν*

ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. 37 ὕστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς
τὸν υἱὸν αὐτοῦ λέγων Ἐντραπήσονται τὸν υἱόν μου. 38 οἱ δὲ γεωργοὶ
ἰδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε
ἀποκτείνωμεν αὐτὸν καὶ σχῶμεν τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 39 καὶ
λαβόντες αὐτὸν ἐξέβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν.
40 ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωρ-
γοῖς ἐκείνοις; 41 λέγουσιν αὐτῷ Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς,
καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν
αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ
Ἰησοῦς Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς Λίθον ὃν ἀπεδοκίμα- *Ps 118, 22 s.
σαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ
κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν;
43 διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. 45 (220.1) ν 44

---

37. προς (al² εις) αυτους .. D al⁴ itmu Irint Lcif al αυτοις .. al³ e ff¹· g¹· m (item g²· gat?) Or om | λεγων .. 61. vv pm Chr (et.mosc³) Irint al add ισως :: e Lc

38. εν εαυτοις (L αυτοις) .. v om | σχωμεν (Gb′) c. BDLZ 1. 22. 33. Or Cyr, item *habebimus, habeamus* itpler (ff¹· m *possideamus*) vg Irint Lcif al .. ς κατασχωμ. c. CEFGHKMSUVXΔ etc

39. εξεβαλον c. BCEFGHKLMSUVXΔ etc .. D -βαλαν, Z -βαλλον | και απεκτ. (et. Or³ Irint Aug) .. D a b c e ff²·h (non f ff¹· g¹·²·l) mm Lcif Iuv απεκτ. και ante εξεβ. ε. τ. αμπ. Totum versum yscr Chrmosc⁵ sic: και εκβαλοντες αυτον (mosc¹ om) ε. του αμπ. απεκτ.

41. εκδωσεται (Gb Sz) c. BDEFGHKLMSUVXΔ al ut vdtr longe pl, item c al pauc Cyr εκδωσει .. ς (ita et ς et ςᵉ 1624. 1633. 1670 etc, sed edd aliae substituerunt εκδωσ.) εκδοσεται (Gb″) c. minuse sat mu

42. εν τ. (Z ut vdtr add αγιαις) γραφαις (et. Or¹) .. 6. e Or² Epiph Chrmosc⁵bis Irint om | ον .. L om | ημων (et. Or Irint etc) .. D* 4. 13. 22. 28. 69. 124. al¹⁰ fere d sled et²· υμων

44. ς (Gb°) καὶ (al pauc om; syrcu etp Chrmosc⁵ add πας, ut Lc) ὁ πεσὼν (Chrmosc⁵ πιπτων) ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον (sic Or² in Lc pro ἐπ' ἐκεῖνον τ. λίθ.) συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' (Δ δε) ἂν πέσῃ (X al -σει), λικμήσει αὐτόν c. BCEFGHKLMSUVXZ etc Chr catox Op (Ln [και - - αυτον]) .. om (prob. Schu) c. D 33. a b e ff¹·²· Or Irint (afferens 33 usq 43. non add v. 44.), item praeterit Lcif (:: Omnino vdtr ex Lc assumptum, apud quem istis concluditur oratio ut apud Mt versu 43. Accommodavit vero corrector libere verba Lucae ad Mt; nec ea quae leviter differunt, impediunt hanc opinionem: quam in rem, de qua iam dictum est supra, cf Mt 23, 14. 24, 41; item Mt 27, 36 ad Io 19, 24; Mc 6, 12 ad Mt 10, 15; Mc 13, 14 ad Mt 24, 15; Lc 17, 36 ad Mt 24, 40.)

Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει· 46 καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατῆσαι ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ εἰς προφήτην αὐτὸν εἶχον.

XXII.

Lc 2–14 14, 16–24. 1 (221.5) *Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς, λέγων* 2 *Ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ υἱῷ αὐτοῦ.* 3 *καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἤθελον ἐλθεῖν.* 4 *πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους λέγων Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις Ἰδοὺ τὸ ἄριστόν μου ἡτοίμακα, οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἕτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους.* 5 *οἱ δὲ ἀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὃς μὲν εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὃς δὲ ἐπὶ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ·* 6 *οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς*

---

45. *και ακουσ.* (et. Or^{ixt}) .. LE cop syr^{cu} *ακ. δε* | *τας παρ. αυτου* (ν *αυτων*) .. A al^{2} cat^{ox} *την παραβολην αυτ.*

46. *τους οχλ.* (et. Or) .. C al pauc it^{aliq} cop syr^{sch} et^{cu} *τον οχλον* | *επειδη* (Ln ex errore retinuit) c. CEFGHKMSUVXΔ rell pler .. BDL 1. 22. 33. Or (*ιερ. και*) *επει* (49; at item substituerunt *επει* pro *επειδη* Lc 7, 1. 1 Co 1, 22. Alienum a Mt cum Schu dici non potest, nec enim *επει* nisi 18, 32. 27, 6. habet.) .. al pauc Chr (et.^{mosc6}) *οτι* | *εις* (Gb*) c. BL 1. 22. Or^{6} .. ς ως c. CDEFGHKMSUVXΔ etc (:: cf 21, 26. ubi nemo *εις* pro ως, item 14, 5.)

XXII, 1. *ειπ. εν πα. αυτ.* c. BDL 1. 33. 69. 124. 209. vg g^{2}· Or .. ς *ειπ. αυτ. εν πα.* c. CFGHKMSUVXΔ etc it^{pler} etc (E om *ειπ. αυτ.*, Chr^{mosc6} om *αυτ.* item^{pp} *λεγ.*)

2. *ωμοιωθη* .. F al ut vdtr mu (nam notati sunt b e y^{ascr}) *ομοιωθη*

2. 3. *εποιησεν* – – *και απεστ.* .. 1. Or^{ixt} et^{comm} *ποιων* – – *απεστ.*

4. *απεστειλεν* .. L *αποστελλει* | *μου* .. 1. Or om | *ητοιμακα* (Gb*) c. BC*DL 1. 22. 33. .. ς –*σα* c. C***DEFGHKMSUVXΔ rell pler Or .. al^{10} fere Mac Eddth *ητοιμασται*, y^{ascr} *ετοιμοι* | *σιτιστα* (et. Or^{3}) .. G al^{3} (Or^{1}) *σιτευτα* .. X al^{5} fere ff^{1}· h al add *μου* (A b eff^{1}· om *μου* pr)

5. *ος μεν* et *ος δε* c. BL 1. 22. 33. 124. 238. 346. al^{3} Or^{2}, item C*(et U?) *ο μεν* et *ος δε*, Mac *ος μεν* et *αλλος* .. D b eff^{2}· h Ir^{int} Lcif *οι μ.* et *οι δε* .. ς *ο μ.* et *ο δε* c. C**EFGHKMS(U)VXΔ etc Chr (et.^{mosc6}) | *εις τον* (it vg *in*, sed f *ad* .. Or^{1} *επι τον* | *επι την* (Gb* prob. Schu) c. BCD 13. 33. 69. 125.* 157. 346. Or^{2} Chr^{mosc4}, item *ad* it vg Lcif .. ς *εις την* c. EFGHKLMSUVXΔ etc, item *in* Ir^{int} Op | *αυτου* .. D b eff^{2}· h Ir^{int} Lcif *αυτων*

δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. 7 καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος ὠργίσθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. 8 τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ Ὁ μὲν γάμος ἕτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἦσαν ἄξιοι. 9 πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἐὰν εὕρητε καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. 10 καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς ὁδοὺς συνήγαγον πάντας ὅσους εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. 11 (222.10) εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεῖ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου. 12 καὶ λέγει αὐτῷ Ἑταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὧδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; ὁ δὲ ἐφιμώθη. 13 τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς τοῖς διακόνοις Δήσαντες αὐτοῦ

---

6. αυτου c. CDEFGHKMSUVXΔ rell ut vdtr omn it vg cop sah syr^{utr} (et.^{cu}) etc Or^{1} (et^{1} αυτ. τ. δ.) etc .. BL Or^{1} Ir^{int} (ex 4 cdd) om (:: videbatur omittendum tam remoto ὁ βασ. Si quis τοὺς δούλ. definitius significari voluisset, certe non αὐτοῦ adposuisset.)

7. και ακουσ. ο βασ. εκειν. (Gb′ Sz) c. CEFGHKMSUVXΔ al^{130} fere f syr^{p} sl Dam$_{\frac{1}{2}}$ item D b Lcif et a c e ff^{2}· εκεινος (a c e ff^{2}· *ille autem*) ο βασ. ακ. .. 13. 69. 124. 346. ff^{1}· g$^{1.2}$· h vg cop$^{edd\,2}$ arm Chr$^{mosc\,5}$ Ir^{int} ο δε βασ. ακ. (Ln), ς ακουσ. δε ο βασ. c. minusc ut vdtr pauc syr^{sch} etc, item Gb addito (de coniectura) + εκεινος .. BL 1. 22. 118. 209. cop^{cd} sah ο δε βασ. (49. Gb″), similiter (*et ille rex*) syr^{cu} (:: Molestum erat εκεινος subsequente εκεινους, item potius δε quam και copula videbatur apta. ακουσας et εκεινος a viris doctis ex ipsius Mt usu intrusa esse fidei absonum est.)| x y^{ser} οργισθη | τα (α om) στρατ. (et. Or^{1} Ir^{int} Hil) .. D 1. 118. 209. 238. cop Or^{3} item (*exercitum*) a b c e f ff$^{1.2}$· h Lcif το στρατευμα

8. αυτου .. Chr$^{mosc\,5}$ om

9. εαν c. BCEFKMUVXΔ al^{30} fere (Or) .. ς αν c. DGKLS etc

10. εκεινοι .. D 49. it^{pler} vg Ir^{int} αυτου .. Chr$^{mosc\,5}$ arm Lcif Cassiod om | οσους .. D 124. 126. al pauc (Clem ους εαν) ους | ευρον .. D −ραν | γαμος .. B*L νυμφων | ανακειμενων (κ −νου) .. D 13. 61. 69. 346. των ανακ., item Chr$^{mosc\,5}$ των κεκλημ.

11. ειδεν c. BDEFGHMUΔ etc .. CKLVX etc ιδεν | ουκ c. BC*EFGHKLMSUVXΔ rell pler Or al .. C***D al pauc μη

12. εταιρε (et. Ir^{int} Lcif Aug Amb al) .. Or om, item cdd nonnulli antiqui teste schol cdd^{4}: ἓν τισι κεῖται τὸ Ἑταῖρε. | εισηλθες (et. Or Lcif^{1} al) .. D it^{pl} (non f g^{2}· h) Ir^{int} Lcif Aug Amb^{1} al ηλθες | ο δε .. D ο; δε

13. ειπ. ο βασ. c. CDEFGHKMSUVXΔ rell pler it^{pler} vg cop (sah) syr utr (et.^{cu}) etc Ir^{int} Lcif .. BL al^{5} h ο βασ. (ff^{1}· om) ειπ. (Ln 49.)| δησ. αυτ. ποδ. κ. χειρ. (M al^{60} fere c h ff^{2}· vg^{ed} et$^{mss\,aliq}$ sax [non fr] cop sah syr^{sch} et^{cu} syr^{p} al mu Hil Ambrst al χειρ. κ. πο.) αρατ. αυτ. κ. εκβ. (vide post) c. CEFGHKMSUVXΔ rell pler f ff^{1}· syr^{p} etc Ambrst Victtun

πόδας καὶ χεῖρας ἄραντε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώ-
20, 13. τερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 14 πολλοὶ
γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

15—22 Mc 12, 13—17. Lc 20, 20—26. 15 (223.2) Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον
ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. 16 καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ
τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν λέγοντες Διδάσκαλε,
οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις,
καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώ-
πων· 17 εἰπὸν οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ· ἔξεστιν δοῦναι κῆνσον Καί-
σαρι ἢ οὔ; 18 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν Τί
με πειράζετε, ὑποκριταί; 19 ἐπιδείξατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου.
οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. 20 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Τίνος

Hier .. BL al^{6} g$^{1.2}$ l vg cop sah syr^{sch} al mu Or^{saepe} Chr$^{mosc\,5}$ (Cyr vdtr) Hil^{1} Op Aug *δησ. α. πο. κ. χειρ. εκβ. α.* (Gb'' Ln 49.) .. D a b c e ff^{2}·h syr^{cu} Ir^{int} Lcif Hil^{1} al *αρατ. αυτ. ποδων κ. χειρων και βαλετε αυτ.* (:: Lectio coniunctis *δησαντες* et *αρατε* rectissime habet, sed visa est abundantia laborare; hinc alteri *δησ.* alteri *αρατε* omiserunt: quid quod Hil modo hoc modo illud omisit. Minime vero caussa erat cur adderetur *αρατε* ad *δησαντες* aut *δησαντ.* ad *αρ.*) | *εκβαλετε* c. BCEGK LMSUV etc Or .. Δ *εκβαλατε*, FX al mu *εκβαλλετε*, DH 13. 28. 124. al^{25} fere *βαλετε*, al panc *βαλλετε*, item al^{20} fere Cyr Cyr^{hr} *εμβαλετε* vel *-λλετε* | E *κλαθμος*

15. *συμβ.* (DK *συνβ.*) *ελαβον* (al^{3} it^{aliq} Hil *εποιησαν*) .. C**Δ 1. al panc cop al Or et^{txt} et^{comm} add *κατ αυτου*, item C***M al mu (inprimis evv) *κατα του ιω* | *οπως* .. D f *πως*

16. *αυτω* (*ει* vg it^{mu}) .. D *προς αυτον*, item *ad eum* a c f (b e om) | *λεγοντες* c. CDEFGHKMSUVXΔ reli fere omn .. BL 27. *-ντας* (Ln) | *εν αληθεια* (et. Or) .. D *επ αληθειας* (D** *-εια*) | *μελει* .. BFGHMU al pl *μελλει* | *ανθρωπων* .. G 1. 28. 118. 157. 209. y$^{scr\,1}$ al^{7} for Or Chr (sed non^{mosc}) cat^{ox} *-που*

17. *ειπ. ο. ημιν* .. D a b e ff$^{1.2}$ om | *ειπον* c. LZ 33. .. ς (Ln 49.) *ειπε* c. BCEFGHKMSUVXΔ etc (:: cf Lc 10, 40. 22, 66. ubi *ειπον* pariter atque h. l. a plerisque testib in *ειπε* mutatum est. Contra *ειπε* saepissime legitur nemine discedente. Cf et. ad Mc 13, 4.)

20. *λεγει* c. D 69. (allisq ut vdtr) b e ff$^{1.2}$ g^{2}·h sah Pist .. C praem o *δε*, item ς (Ln 49.) *και* c. BEFGHKLMSUVXΔ etc (:: ita prorsus Mc) | *αυτοις* o *ις* c. DLZ 13. 33. 69. 157. 346. it^{pler} vg syr^{sch} et^{cu} cop aeth arr perss fr sax Op^{1} .. ς (49.) om o *ις* c. B(C vide ante)EFGHKMSUVXΔ al pler f sah syr^{p} sl Op^{1} (:: sine o *ις* Mc; videtur o *ις* ad *λεγει* absque *και* lectionem pertinere. Ceterum *αυτοις* praecedit ultimis litteris tribus paribus cum o *ις*)

ἡ εἰκὼν καὶ ἡ ἐπιγραφὴ αὕτη; 21 λέγουσιν αὐτῷ Καίσαρος. τότε
λέγει αὐτοῖς Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ
θεῷ. 22 καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν, καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθαν.
23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἱ λέ- 23–33 Mc 12, 18–22. Lc 20, 27–39.
γοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν 24 λέγοντες
Διδάσκαλε, Μωϋσῆς εἶπεν Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπι- *Deut 25, 15.
γαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ ἀναστήσει
σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 ἦσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἑπτὰ ἀδελφοί,
καὶ ὁ πρῶτος γήμας ἐτελεύτησεν, καὶ μὴ ἔχων σπέρμα ἀφῆκεν τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 26 ὁμοίως καὶ ὁ δεύτερος καὶ ὁ
τρίτος, ἕως τῶν ἑπτά. 27 ὕστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ
γυνή. 28 ἐν τῇ ἀναστάσει οὖν τίνος τῶν ἑπτὰ ἔσται γυνή; πάντες

---

20. αυτη h. l. c. LZ 157. (L ἡ εἰκωνα καὶ: vdtr scriptor codicis αυτη post εικων ab aliquo ad Mci modum indicatum invenisse) .. ς (Ln 49.) post εικων c. BCDEFGHKMSUVXΔ etc vg it^{mu} (ff$^{1.}$ ante εικων) etc .. 253. Valentt (ap Clem) Or Amb Promiss om (:: apud Mc post εικων, nec fluctuat)

21. λεγουσιν (al pauc και λεγ.) αυτω .. B g$^{2.}$ om αυτ. | αυτοις .. al^{1} it^{pm} add ο ις | ουν (et. Iust Or^{1}) .. D al^{4} a b c ff$^{1.}$ (Or^{2} Did) Chr$^{mosc\,6}$ Amb al om | καισαρι c. BEFGHLMSUVXZ rell fere omn .. DKΔ al pauc Iust Or^{3} praem τω (:: ut Lc)

22. απηλθαν c. BD al^{4} (ac plurib) .. ς -λθον c. EFGHKLMSUVXZΔ etc (Or)

23. σαδδουκαιοι .. 13. 69. 124. 209. 346. al^{3} praem οι | οι c. EFGHKLUV etc .. BDMSZ al^{50} fere Or^{1} et^{txt} (et^{1} οιτινες ελεγον) om (Ln) .. Δ om οι λεγ. usq επηρ. αυτον | επηρωτησαν .. U ηρωτ.

24. μωυσης c. BDKLMZ etc it^{pler} vg (sed non am fu) fr sax cop sah etc .. ς μωσης c. EFGHSUV etc am fu g$^{1.}$ syr^{utr} (et.^{cu}) etc (Or) | επιγαμβρευσει c. BEFGHKLMSUVΔ rell ut vdtr omn Or .. DZ (it vg) praem ινα (:: Mc et Lc ινα λαβη), item 13. 69. και | τ. γυν. αυτου (αυτου ter h. v. om Chr$^{mosc\,6}$, item bis v. sq.) .. D 33. om (:: vdbtur abundare post επιγαμβρ. Aliter text in Mc et Lc habet.)| αναστησει .. FGM al^{10} fere εξαναστ. (:: ut Mc et Lc)

25. δε (al pauc it aliq ουν) .. D om | γημας c. BL 1. 22. 33. 124. 157. 209. 299. al^{5} Or .. ς γαμησας c. DEFGHKMSUVΓΔ etc | γυν. αυτου .. L al pauc for al om αυτου (vide ad v. 24.)

26. ομοιως .. U al plus^{5} add δε | εως .. M* και εως

27. παντων .. Δ Chr$^{mosc\,6}$ om | και .. LUΔ 1. al^{5} (ac plures) om

28. ε. τ. αναστ. ουν c. BDL 1. 69. 124. .. ς ε. τ. ουν (131. y^{scr} om; it^{aliq} autem) αναστ. c. EFGHKMSUVXΓΔ etc (:: multo magis usu venit ουν inter artic. et subst. positum, quod apud Ioh. invenitur saepissime nullo teste discedente, ut 11, 20. 30. 32. 9, 8. 7, 11. 6, 14. Nec aliter plurimi apud Mc et Lc dederunt. Ceterum cf et. Lc 16, 27. ubi pro ερωτω σε ουν pler posuerunt ερ. ουν σε.)| τ. επτ. εσται .. D εστ. τ. επτ., item c ff$^{1.2.}$ g$^{1.2.}$ erit de septem .. a b c om τ. επτ. | Γ al pauc η γυνη

γὰρ ὄσχον αὐτήν. 29 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν οὔτε ἐκγαμίζονται, ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ εἰσίν. 31 περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ῥηθὲν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ λέγοντος
Ex 3, 6. 32 Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰα-

28. αυτην .. GM** al^{3} vv aliq add γυναικα :: e Mc et Lc

29. του θεου .. Epiph Philast αυτων

30. εκγαμιζ. c. EFGHKMSUVΓΔ al pler Or^{1} scholl .. BDL al^{8} (Clem, sed unde affert?) Or^{2} Ath Isid Thdrt Niceph γαμιζονται (Gb΄ Ln 49.) .. 33. 124. 157. Or^{2} Chr$^{mosc\,6}$ Dial γαμισκ., al^{2} εγγαμιζ., al^{1} εγγαμισκ. :: Definienti quam huius verbi formam Mt dederit, quam Mc, quam Lc, primum ante oculos esse debet totus singg locorum apparatus. Est autem εκγαμιζ. ap Lc maxime testatum, similiter (nisi quod ΑΡΩ de Lc testantes in Mt silent) ap Mt; εκγαμισκ. nusquam multum auctoritatis habet, nisi forte altero Lc loco; γαμισκ., quod nonnulli test antiquiss et. ap Lc tuentur, quaeritur an Mc^{1} loco (ubi et. forma εκγαμισκ. confirmatur) praeferendum sit alteri scripturae γαμιζ., quam quidem et. Mt^{1} et Lc^{ae} locis test aliquot optimi praebent. Iamvero formae εκγαμιζ. (et εκγαμισκ.) ap antiq Graecos ut vdtr plane non inventae sunt; nec magis fere γαμιζ. nisi quod Apollon. de syntax. habet: ἔστι γὰρ τὸ μὲν γαμῶ γάμου μεταλαμβάνω, τὸ δὲ γαμίζω γάμον τινὶ μεταδίδωμι. Denique γαμισκ. ex plurib locis (ut Aristot., Heraclid., Florileg. ap Stob., Clem) affertur. Quae cum ita sint, εκγαμιζ. in Mt et Lc testatissimum eo magis retinendum est quum sit antiquorum auctoritate plane desertum. Dissuadebat et. istius verbi usum quod ἐκγαμηθῆναι iniquum enubendi sensum (ὅταν εἰς ἕτερον γένος ἐκδοθῇ παρθένος, οἱονεὶ τοῖς μὴ προσήκουσιν Suid) habet. In Mc pro frequentiore verbi γαμισκ. usu plus probalitatis γαμιζ. quam γαμισκ. habet, nisi praestat certe uno loco posteriorem form. positam credere. Reliquae lectt vel ex emendatione vel ex collatione locorum parall ortae, indeque mox mirum in modum confusa omnia. Ceterum pp in similibus rebus plerumque magis testantur ipsorum usum quam codicum scripturam, neque satis inter singg evglist distinguere solent. Accedit quod in ipsis pp praesertim locos ss. afferentibus librariorum se licentia exercuit. | του (L al plus^{20} Chr$^{mosc\,5}$ om) θεου c. EFGHKLM SUVΓΔ al pler ff$^{1\cdot}$ g$^{1.2\cdot}$ l vg eop syr^{sch} syr^{P} al mu Chr$^{mosc\,5}$ al (Hil libere) Aug^{aliq} .. BD 2. 209. a b c e f ff$^{2\cdot}$ h harl* sah syr^{cu} arm Or^{4} (1. al it vg Or^{ubiq} αλλ ισων ως ut Mc, item οι αγγ.) Niceph Amb Aug^{aliq} al om (Gb^{o} Ln 49. :: at ita Mc)| εν τω ουρ. c. BL 1. 33. 124. 157. 209. 346. 48.^{ev} p^{scr} cop sah Or^{3} (et^{1} ε. τοις ουρ.) Niceph .. ς εν (U al οι εν) ουρ. c. DEFGHKMSUVΓΔ etc Chr (et.$^{mosc\,6}$) :: cf ad 18, 18.

31. υμιν (al pauc ημιν, vv^{aliq} post λεγοντ.) .. ΚΔ al^{15} fere e syr^{P} schol Irint Cyp om (alibi ubique ρηθεν sine υμιν : hinc et. h. l. omiserunt)| υπο .. B απο

32. ισαακ .. D b e ισακ

καὶ; οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων. 33 *καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.*

34 (124.c) *Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό,* 35 *καὶ ἐπηρώτησεν εἷς ἐξ αὐτῶν νομικὸς πειράζων αὐτὸν καὶ λέγων* 36 *Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλη ἐν τῷ νόμῳ;* 37 *ὁ δὲ ἔφη αὐτῷ Ἀγαπήσεις κύριον* •Deut 6, 5. *τὸν θεόν σου ἐν ὅλῃ τῇ καρδίᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου.* 38 *αὕτη ἐστὶν ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ἐντολή.* 39 *δευτέρα δὲ ὁμοία αὐτῇ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.* •Lev 19, 18. 40 *ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος κρέμαται καὶ οἱ προφῆται.*

Mc 12, 28–31. Lc 10, 25–27. 34–40

---

32. o (H om) *θε. θεος* c. EFGHKMSUVΓΔ al pler (et. carp) syrP Or^{2} Chr$^{mosc\,2}$ cat^{ox} .. BLΔ al^{6} cop sah Or^{3} (libere) *o θεος* (Ln), D al^{4} (Hom^{cl}) Eus Dam Chr (et.$^{mosc\,4}$) *θεος*, item alterum om it vg syr^{sch} et^{cu} al mu Ir^{int} Hil^{saepe} (:: cf Mc et Lc)

33. *διδαχη* .. M *διδασκαλια*

34. *επι το αυτο* (vg ff^{1} g$^{1.2}$ Op) .. D a b c e ff^{2} h sl^{3} aeth^{mich} Hil *επ αυτον* (f utroq coniuncto *in unum ad eum*)

35. *νομικος* (G add *τις*, item omisso *εις* al^{2}) .. 1. al^{2} arm om | *και λεγων* c. DEFGHKMSUVΓΔ rell fere omn syr^{cu} syrP b c f ff^{2} g^{1} h fu sax etc .. BL 33. e ff^{1} g^{2} l vg cop sah syr^{sch} aeth om (Ln 49; :: at nulla causa addendi erat si abfuisset, quemadmodum ap Mc *επηρωτησεν αυτον* absque *λεγων* non temptatum est. Praeterea Mt cum *ἐρωτᾶν* et *ἐπερ.* solet *λέγων* coniungere: 12,10. 15,23. 16,13. 17,10. 22,23. 41. 27,11.)

36. *μεγ. ε. τ. νομω* .. D 122. *ε. τ. νομ. μεγ.*

37. *ο δε εφη αυτ.* c. BL 33. cop sah .. D it vg *εφη αυτ. ις* .. EFGHKMSU VΓΔ etc *ο δε ις εφ. α.* (Gb Sz), item ς *ο δε ις ειπεν* (ita c. minusc; unc omn al^{150} fere *εφη*) *αυτ.* (:: cf Mc, ubi *ις* certum est) | *τη καρδ.* c. DK LMSΣ etc (et. carp) .. BEFGHUVΓΔ al plus^{50} Clem om *τη* (Gb^{oo}) | *τη ψυχ.* c. BDKLMSΣ etc Clem .. EFGHUVΓΔ al^{20} fere (et. carp) om *τη* (Gb^{a}) | *τη* (minusc pauciss om) *διαν. σου* .. 13. 69. 124. al^{2} syr^{sch} et^{cu} syr^{hr} aeth (similiter e) add *και εν ολη τη ισχυι σου* (eadem Clem pro *κ. ε. ὁ. τ. διαν. σ.* habet)

38. *η* (D om) *μεγ. κ.* (L add *η*) *πρωτ.* (Gb′) c. BDLΣ 1. 13. 33. 69. 118. 124. 209. 346. 26.^{ev} it (exc f) vg cop sah syr^{sch} et^{cu} syr^{hr} al mu Hil .. ς *πρωτη* (Δ *η πρ.*) *κ. μεγ.* c. EFGHKMSUVΓΔ etc f syrP pers^{p} Aug Op

39. *δευτερα δε ομοια* .. B *δευτερα ομοιως* | *αὐτῇ* : ita (*huic*) it vg Cyp al cop sah syr^{utr} (et.^{cu}) etc, D al pauc *ταυτη*, Δ 238. Chr (et.$^{mosc\,1}$) Bas *αυτης* .. B**EFGHKMUVΓ al ut vdtr longe pl *αὕτη* (ipsi cdd mu *αὐτῇ*) : ita Gb′ (:: cf Mc) | E *αγαπησης* (item pauciss v. 37; cf ad 4,10.) | *ως σεαυτ.* c. BDEFGHKLMSUΓΔ etc Clem .. V al plus^{50} *ως εαυτ.* (Gb′)

40. *ταυς* .. M om | *κρεμαται κ. οι πρ.* (Gb′) c. BDLΣ 33. it vg′fr (sax om *κ. οι πρ.*) syr^{sch} et^{cu} Tert Hil al .. ς *κ. οι πρ. κρεμανται* c. EFGHKMS UVΓΔ etc Clem Or Zen

41–46 Mc 12, 35–37. Lc 20, 41–44.

41 (226.6) *Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων ἐπηρώτησεν αὐτοὺς* *ὁ Ἰησοῦς* 42 *λέγων Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ Χριστοῦ; τίνος υἱός* *ἐστιν; λέγουσιν αὐτῷ Τοῦ Δαυείδ.* 43 *λέγει αὐτοῖς Πῶς οὖν* *Δαυεὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ, λέγων* 44 *Εἶπεν ὁ κύριος* *τῷ κυρίῳ μου Κάθου ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου* *ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου.* 45 *εἰ οὖν Δαυεὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον,* *πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἐστίν;* 46 (226.7) *καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἀποκριθῆναι* *αὐτῷ λόγον, οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ' ἐκείνης τῆς ἡμέρας ἐπερωτῆσαι* *αὐτὸν οὐκέτι.*

*Ps 110, 1.

---

41. *των* .. A om | *αυτους* .. FKΓ $x^{ser\,1}$ *αυτοις*

42 sqq. *δαυειδ* : cf ad 1, 1.

43. *λεγ. αυτ.* c. BDEFGHKMSUVΓΔ al pler it^{pler} vg sah syr^{utr} (et.cu) al mu Hil Aug al .. LΣ al^{7} $f\,ff^{1\cdot}$ cop aeth arm Dial Amb add *ο* $\overline{ις}$ | *κυρ. αυτ. καλ.* c. EFGHKMSUVΓΔ al pler (ex his pauci *κυ. κα. αυτ.* vel *αυτ. κυ. κα.*) Dial .. BD 33. it vg (item cop sah syr^{sch} et^{cu} etc) Did Amb Aug al *καλ. αυτ. κυρ.* (Ln 49.), item LΣ *καλ. κυρ. αυτ.* (:: a priore ordine, quem a Mt et. ad Lc 20, 44. transtulerunt, discesserunt inque primis interpretes quoniam *εν πν.* videbatur arcte cum *καλει* iungendum, praesertim quum alteri ordini v. 45. faveret, quo quidem versu pauci mutarunt assumentes ordinem versus 43.)

44. *ο κυρ.* c. BEFGHKLMSUVΓΔ reli omn cop sah Dial .. DΣ *κυρ.* (Ln 49. :: Apud Mc et Lc BD, ap Mt DΣ, in Act D om *ὁ*, iique omnib quattuor locis soli. At *κυριος* absque *ὁ* ab ipsis scriptorib datum saepe, ut Mt 27, 10. Mc 13, 20. Lc 1, 58. Act 12, 11. legitur, nullo vel paucissimis articulum addentibus. Ceterum non dici potest articulus ad exemplum textus LXX invectus esse. Psalmus enim 110. cum aliis plurim. in cod. B periit: hinc nescimus an in V. T. non pariter atque in Novo articulum omiserit. Codex A vero c. pler. aeque in V. atque in N. T. articulum tuetur.) | *αν* .. F* om | D *εκθρους* | *υποκατω* (Gb′) c. BDGLΣΓΔ al^{25} fere b e h cop sah syr^{sch} et^{cu} Aug .. ς *υποποδιον* c. EFHKMSUV etc it^{pl} vg (syr^{p} utrumq conj.) etc Hil al (:: *υποποδ.* Lucae est, item LXX)

45. *καλει* c. BEFGHLSUVΓ etc e $ff^{1\cdot}$ vg fr cop^{ed} sah syr^{sch} et^{cu} etc Amb[1] .. DKMΔ tisch* al^{50} it^{pler} fu $cop^{edd\,2}$ syr^{p*} sax $sl^{edd\,pl}$ Dial Cyp al praem (vv mu varie pon) *εν πνευματι* | *καλ. αυτ. κυρ.* .. B al^{2} Dial Amb[1] *κυ. α. κ.* (Dial *λεγει*), al^{1} *κυ. κ. α.*

46. *εδυνατο* c. B*DEFGHKLMSUVΣΓ(Δ *δυνατο*) etc .. B** al plus[20] *ηδυνατο.* Cf ad 26, 9. Moeris: *ἤμελλον, ἠβουλόμην, ἠδυνάμην διὰ τοῦ η ἀττικῶς, διὰ δὲ τοῦ ε Ἑλληνικῶς.* Sed apud ipsos scriptores atticos et antiquos ceteros frequentius fere est *εδυναμην εδυνηθην* quam *ηδ.* | *αποκρ. ειπω* (prob. Schu) c. BDKLΣΔ al plus[20] a b c $g^{1\cdot2\cdot}$ l am fu for tol Op .. ς *αυτ. αποκρ.* c. EFGHMSUVΓ etc e $ff^{1\cdot2\cdot}$ h vg^{ed} et gat Amb | *ημερας* .. D al^{4} a syr^{cu} syr^{p} mg cd aeth Op *ωρας*

XXIII.

1 (221.10) *Τότε Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς* Mc 12, 38. Lc 20, 45.
αὐτοῦ 2 *λέγων Ἐπὶ τῆς Μωϋσέως καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι.* 3 *πάντα οὖν ὅσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν ποιήσατε καὶ τηρεῖτε, κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε· λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν.* 4 (222.5) *δεσμεύουσιν δὲ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα* Lc 11, 16.
καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὤμους τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. 5 (229.2) *πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις. πλατύνουσιν δὲ*

XXIII. 1. $\overline{ις}$ c. BV al pauc .. al^{2} e (*Et dixit illis Super*) om .. ς (Ln 49.) o $\overline{ις}$ c. D (sed D al^{3} post *ελαλ.*) EFGHKLMSUΣΓΔ etc .. (:: cf 4,1. Rarum est ap Mt $\overline{ις}$ sine ὁ proptereaque nisi erroris suspicione data, ut fit praecedente *ηρξατο*, tenendum est dummodo bonis aliquot testib. nitatur. Apud Ioh frequens est $\overline{ις}$ absque articulo, sed plerumque testes plurimi vel certe permulti articulum invexere.)

2. *μωυσεως* c. BDKLZ al sat mu .. ς *μωσεως* c. EFGHMSUVΓΔ etc. Ceterum vide ad 8, 4. 17, 3. 19, 7., ubi et. de vv refertur. | *μω. καθ.* (syrP mg *θρονου* graece) c. BEFGHKLMSUVΣΓΔ etc Dam .. D 13. 69. 238. 346. Or (libere) it vg (etc) Hom^{cl} Ir^{int} Hil al *καθ. μω.* | *εκαθισαν* .. EGHK al mu *-θησαν*

3. *οσα εαν* (Gb′) c. EGHLMUVΣΔ 1. 13. 22. 33. 124. 346. al plus^{50} .. (ς Ln 49.) *οσ. αν* c. BDFKSΓ etc | *ειπ.* (Hom^{cl} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ Dam *λεγωσιν*) *υμ.* (D^{gr} om *υμ.* item Aug libere) (Gb′ prob Schu) c. BDLΣ 1. 124. 209. it vg sax fr cop sah syr^{cu} aeth arm arr Eus Ir^{int} Hil al mu (Hom^{cl}; *επὶ τῆς καθ. μω. ἐκάθ. οἱ γρ. κ. οἱ φαρ.· πά. οὖν ὅσα λέγωσιν ὑμῖν, ἀκούετε αὐτῶν.*) .. ς add *τηρειν* c. EFGHKMSUVΔ al pler syr^{sch} syrP perss; item Γ 26.^{ev} Dam Chr$^{mosc\,6}$ Phot *ποιειν* | *ποιησατ.* (D 1. 209. Eus Dam *ποιητε*) *κ. τηρ.* c. BDLΣ 1. 124. 209. fu for cop sah syr^{hr} arm aeth^{mich} Eus Dam Hil^{1} .. ς *τηρειτε κ. ποιειτε* c. EFGHKMSUVΔ etc it vg (et. am, sed vide ante) syr^{utr} (et.^{cu}) etc .. Γ al^{1} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ Hil^{1} Aug^{saepe} *ποιειτε*, item al^{1} *τηρειτε*

4. *δε* (Gb′) c. BLMΔ 1. 33. al plus^{20} it^{pl} am tol cop sah syrP Thph Amb Op al .. ς *γαρ* c. D*EFGHKSUV etc e f h vg (et. for al, sed vide ante) al Chr (et.$^{mosc\,6}$) Ir^{int} Hil .. D**Γ al^{7} arm arr sax fr om (syr^{sch} et^{cu} *και δεσμ.*, Hier *alligant quoque*)| *και δυσβ.* (D* *αδυσβ.*) c. BDEFGHKMSUVΓΔ al pler c f ff^{1} g$^{1.2}$ l vg sah syrP sax fr al Chr (et.$^{mosc\,6}$) Hier Amb^{1} al .. L 1. 209. (y^{scr1} *δυσβ. κ. βαρ.*, al^{1*} om *βαρ. και*) a b e ff^{2} h cop syr^{sch} et^{cu} arr pers^{P} Ir^{int} Amb^{1} al om (49. Apud Lc est *δυσβ.* sine *βαρ.*, CX etc *βα. κ. δυσβ.* Vix videtur hunc in modum e Lc huc illatum esse.)| *τω δε* c. EFGHKMSUVΓΔ rell pler it vg syrP etc .. BDL al^{2} cop sah syr^{sch} et^{cu} Ir^{int} Hier Amb Op *αυτοις δε τω* (Ln; :: cf Lc)

5. *πλατ. δε* c. EFGHKMSUVΓΔ al longe pl etc (syr^{cu} exprimit *και πλατ.*) .. BDL al plus^{30} it vg cop sah syr^{sch} syrP al Chr (et.$^{mosc\,5}$) Dam cat^{ox} *πλατ. γαρ* (Gb′ Ln 49 :: cur *δε* pro *γαρ* invectum sit dici nequit; sed planissimum est cur *γαρ* librorum scriptores et interpretes maluerint.)

6 s. Mc 12, 38 s. Lc 11, 43. 20, 46. τὰ φυλακτήρια αὐτῶν καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα, 6 φιλοῦσιν δὲ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς 7 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων ῥαββεὶ ῥαββεί. 8 (220. 10) ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε ῥαββεί· εἷς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ διδάσκαλος, πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 9 καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἷς γάρ ἐστιν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος. 10 μηδὲ κληθῆτε

5. τα κρασπεδα (Gb′) c. BD 1. 22. vg (et. am fu for ing tol; vide post) a e ff^{1} g$^{1.2}$ l sax fr Op^{1}; item b c sah aeth cat^{ox} addito αυτων .. ς add των ιματιων αυτων c. EFGHKMSUVΓ al pler f ff^{2} h mm gat (mm gat *vestimenti sui*) cop syr^{utr} (et.^{cu}) etc Chr (et.$^{mosc\,6}$) Op^{1}; item omisso αυτων LΔ 243.

6. δε c. BDEKLM**Δ al^{20} fere (al^{1} δε και) it vg (sed vide post) cop sah syr^{P} Thph Op^{1} .. ς τε c. EFGHM*SUV etc syr^{utr} (et.^{cu}) etc (al^{1} και φιλ.) .. al^{4} am fu Chr$^{mosc\,6}$ Op^{1} γαρ .. r Cyp plane om | τ. πρωτοκλισιαν (c. BDEKMSU etc; FGHLVΓΔ al pm −κλησιαν) .. 1. 33. al pauc it^{pler} vg syr^{utr} (et.^{cu}) al Bas Hil Op τας −σιας

7. και τους −− αγοραις .. r al pauc om | ραββ. ραββ. c. DEFGHKMSUVΓ al pler (et. carp) syr^{cu} syr^{P} (item Iust alludens his: ἐὰν οὖν μὴ τῶν διδαγμάτων τῶν ἑαυτοὺς ὑψούντων καὶ θελόντων ῥαββὶ ῥαββὶ καλεῖσθαι καταφρονήσητε −−) .. BLΔ al^{18} it vg cop sah syr^{sch} arr pers aeth al Chr (et.$^{mosc\,5}$) Cyp Op ραββ. (Gb′ Ln 49. Cf ad Mc 14, 45.) Praeterea −ββει c. BDEFKΓΔ etc (alibi et. ACMPXΔ) .. ς (Ln 49.) −ββι c. GHLMU (item SV ut vdtr)

8. ραββει ut ante (exc KΓ) .. ς (Ln 49.) −ββι (et. KΓ) | ο διδασκ. (Gb′ prob Schu) c. B al plus^{60} (et. carp) Chr (et.$^{mosc\,6}$) (item alludentes Clem et Or), item ut vdtr (adhibito alio nomine v. 10.) syr^{utr} (et.^{cu}) .. ς ο καθηγητης c. DEFGHKLMSUVΓΔ etc (:: posterius haud dubie e v. 10. illatum, quemadmodum multi inde et. ο $\overline{χς}$ assumsere. Versu 10. καθηγηται et −ται non fluctuant.) Praeterea ς add ο $\overline{χς}$ c. K*FGK MSVΓΔ etc (et. carp) syr^{cu} syr^{P} (ed^{mg}) al pauc, item $\overline{χς}$ HU .. om (Gb) c. BDE**L al plus^{15} it vg sax fr cop sah syr^{sch} syr^{hr} aeth pers arm (Or vdtr) Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$) Thph Cyp al | παντ. δ. ν. αδ. εστε .. U al plus^{20} ad finem v. 9. transferunt.

9. υμων pr (et. Bas Cyr al; minusc pauc post πατερα pon) .. D (υμειν) 26.^{ev} υμιν (Clem alludens μὴ καλ. οὖν ὑμῖν ἐπὶ τῆς γῆς πατέρα), item *vobis* it vg cop sah al pler Cyp al .. al^{4} g^{2} aeth^{mich} om | εστ. ο πα. υμ. c. DEFGHKLMSUVΓΔ al pler etc .. B al^{6} ε. υμ. ο πα., 299. υμ. ε. ο πα. | ο ουρανιος c. BL 33. 69. 124. 238. aeth^{mich} Bas Cyr .. ς ο εν τοις (DΔ 1. al pauc om) ουρανοις c. DEFGHKMSUVΓΔ etc it vg etc Clem Or (uterque libere) (ο πα. υμ. ο εν τ. ουρ. in Mt^{o} frequentissimum est; semel tantum 7, 11. notabiles nonnulli test ο ουρ. substituerunt. Quater apud eundem est ο πα. υμ. ο ουρ., sed 5, 48. plurimi ο εν τ. ουρ. maluerunt. Hoc vero loco propter επι της γης aptius videri debebat ο εν τ. ουρ.)

καθηγηταί, ὅτι καθηγητὴς ὑμῶν ἐστὶν εἷς ὁ Χριστός. 11 (231.5) ὁ Mc 9, 35.
δὲ μείζων ὑμῶν ἔσται ὑμῶν διάκονος. 12 ὅστις δὲ ὑψώσει ἑαυτὸν
ταπεινωθήσεται, καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

13 (232.5) Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, Lc 11, 52.
ὅτι κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων·
ὑμεῖς γὰρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.
15 (233.10) οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι
περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἕνα προσήλυτον,
καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.
16 οὐαὶ ὑμῖν, ὁδηγοὶ τυφλοὶ οἱ λέγοντες Ὃς ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ ναῷ,
οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὀφείλει. 17 μω-
ροὶ καὶ τυφλοί, τίς γὰρ μείζων ἐστίν, χρυσὸς ἢ ὁ ναὸς ὁ ἁγιάσας

10. οτι καθ. υμ. εστ. (b om, DG vg c ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$ h pp^{lat} post εις, Hil post χε) εις (124. 26.^{ev} a d e syr^{cu} arm Hil om, 1. om εστ. εις) (Gb′) c. BDGL 1. 33. 124. 26.^{ev} 48.^{ev} x$^{scr\,1}$ it vg syr^{cu} (οτι et. syr^{sch}) arm Hil Amb al .. ς εις γαρ υμων (ℵ al^{10} om, al pauc Bas Thph post καθ.) εστιν ο (U al om) καθηγ. c. EFHKMSUVΓΔ etc cop syr^{p} Bas Thph (:: accomodarunt haec ad v. 9.)

11. δε .. D it^{pler} (non e f) vg Hil Op om | εσται .. G al plus^{30} vv pauc Chr (et.$^{mosc\,1}$) Hil εστω

12. L υψ. αὐτον | M ταπειν. αὐτον

13. δε .. V al pauc vv aliq (sed non it vg) Hil al om | οτι .. ff^{1} g^{1} for fu tol al Hil Op al quia (οἱ). Similiter infra | εισελθειν .. V al^{2} om

14. ς^{e} Οὐαὶ ὑμῖν γραμματεῖς καὶ φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν καὶ (al pauc vv aliq om) προφάσει μακρὰ (ℵ al mu it^{aliq} Hil al μακρᾷ, Δ 13. μικρα) προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα h. l. c. minusc non ita mu item b c ff^{2} h vg^{ed} tol fr syr^{cu} al, eadem vero ς (Gb Sz) ante v. nostrum 13. habet, ita ut ipsa versum 13. efficiant, et nostra versu 13. scripta versum 14. (nisi quod δε ad initium versus 13. transfertur) c. EFGHKMSUVΓΔ al longe pl f cop syr^{utr} arr aeth sl$^{b.6.}$ et^{ed} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Dam al Op .. plane om (Gb^{oo} prob Schu) c. BDLΣ 1. 28. 33. 118. 209. 346. (item 208?) a e ff^{1} g$^{1.2}$ am emm for fu gat harl ing mm (et vg^{edd} al) sax arm ar^{ed} Or (ait enim δεύτερος ταλαιπωρίας οὕτως ἔχει Οὐαὶ ὑμῖν – – ὅτι περιάγετε etc) Or^{int} Eus^{can} (ponit enim haec canone 8. in quo habentur quae apud solos Lc et Mc inveniuntur) Hier Druthm (:: sunt e Mc 12, 40. et Lc 20, 47. huc translata et ad hunc loc. accommodata)

15. ποιησαι (et. Or; Δ 13. 69. praem του) .. D ινα ποιησητε (it vg *ut faciatis*) | ποιειτε .. F al pauc ποιητε

16. οι .. D* om | ος αν .. M al panc ος εαν | G ab ομοσῃ ερ pr ad alt transiluit

17. τις γαρ μειζων (D –ζω, F –ζον) c. BDEFGHKLMSUVΔ rell omn etc .. Σ τι (item al$^{1\,**}$) γαρ μειζον (Ln); item *quid enim maius* (g^{2} *maior*) it (non item d) vg (at in Latino et praecedunt et sequuntur *templum* et *aurum*)| αγιασας c. BDΣ (d *qui sanctificavit* accurate reddens ut ante *quis*

τὸν χρυσόν; 18 καὶ Ὅς ἐὰν ὀμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὀμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὀφείλει. 19 τυφλοί, τί γὰρ μεῖζον, τὸ δῶρον ἢ τὸ θυσιαστήριον τὸ ἁγιάζον τὸ δῶρον; 20 ὁ οὖν ὀμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ ναῷ ὀμνύει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὀμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὀμνύει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.
Lc 11, 42. 23 (234.5) οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸ ἔλεος καὶ τὴν πίστιν. ταῦτα δὲ ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ ἀφεῖναι. 24 (235.10) ὁδηγοὶ τυφλοί,
Lc 11, 39. οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες. 25 (236.5) οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε

---

c. maior; contra it vg *quod sanctificat*) .. ς αγιαζων c. CEFGHKLMSUVΔ etc (Chr^{mosc6} om v. 16. usq 23.) :: ut v. 19.

18. ος εαν c. EGHMSUVΔ al pler .. BCDFKL al mu ος αν (Ln 49. prob. Schu; at multo saepius ἄν pro ἐὰν substituerunt quam ἐὰν pro ἄν. Cf et. v. 16. ubi ος αν a paucissimis temptatum est.)| 234.* syr^{cu} om και ος usq ουδ. εστ. | επαν. αυτον .. tisch* syr^{hr} (item syr^{cu} sed vide ante) επ. τον θυσιαστηριον

19. τυφλοι c. DLZ 1. 209. syr^{cu} a e ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$ h l vg fr sax .. ς praem μωροι και, Ln [μωρ. κ.] c. BCEFGHKMSUVΔ etc c f cop syr^{sch} syr^{P} ai | τι γ. μειζον (D –ζω) .. H al^{5} τις (ita et. F) γ. μειζων (–ζων et. G al pauc)| η το .. V και το | H al mu το αγιαζων

20. επανω .. Z (ut vdtr) επ

21. ομοσας .. v 22. 28. al plus^{30} (Or?) ομνυων (idem ex minusc nonnull ad v. 20. affertur, per errorem ut vdtr)| κατοικησαντι (Gb Sz) c. CDE FGKLMUVΔ al plus^{110} .. ς (Ln) κατοικουντι c. BHS 1. 13. 124. etc (d *in habitanti*, it vg *in eo qui habitat* vel *inhabitat:* unde frustra ad –κουντι concluditur)| αυτον (d *eum*) .. G al plus^{20} εν αυτω, al pauc εις αυτον (it vg *in ipso*, e *in eo*)

23. ανηθον .. G αννηθον, L ανθον | αφηκατε .. B* –κετε | το ελεος c. BDL 33. 124*. Chr Cyr^{saepe} Epiph^{1}; cf et. ad 9, 13. 12, 7. Tit 3, 5. Heb 4, 16.) .. ς τον (M al^{3} το) ελεον c. CEFGHKMSUVΔ etc | δε (Gb, sed Gb^{o}) c. BCKLMΔ al^{30} fere a d h syr^{utr} (et.^{cu}) cop Chr^{cdd} cat^{ox} .. ς om c. DEFGHSUV etc it^{P1} vg etc Lcif | αφεινται c. BL x^{scr*} 7.petr .. ς αφιεναι c. CDEFGHKMSUVΔ etc (Cf ad Lc 11, 42. ubi pariter forma παριεται praeter BL fere ab omnibus deserta est. Contra Mt 9, 6. αφιεται non fluctuat.)

24. τυφλοι οι c. CD**EFGHKLMSUVΔ reli ut vdtr omn .. BD*L om οι (Ln)| διυλιζοντες (–ιϊ, ut in plerisq cdd antiq fieri solet, ϊῦ vel ϊΰ, non ιυ absque signo) .. C* -ζονται | την δε .. D τον δε | M al pauc καμιλον

τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἐξ ἁρπαγῆς καὶ ἀκρασίας. 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἔντος τοῦ ποτηρίου, ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτοῦ καθαρόν. 27 (237.5) οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι (Lc 11, 44.) παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὀστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 28 οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δέ ἐστε μεστοὶ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας. 29 (238.5) οὐαὶ Lc 11, 47 s. ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί, ὅτι οἰκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε Εἰ ἤμεθα ἐν ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἤμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ἐν τῷ αἵματι τῶν προφητῶν. 31 ὥστε μαρτυρεῖτε

25. *ἐξωθεν* (et. Hom^{cl}) .. D 238. Clem Chr$^{mosc\,1}$ *ἐξω*, 28. Epiph *ἐκτος* | *παροψιδος* (Δ *παῤᾶβσψιδος, δ parabsidis*) .. M al^{20} fere syrP* etgr marg *του* (124. syrP^{ed} *και του*) *πινακος* | *εσωθεν* (et. Hom^{cl}) .. Clem *ενδοθεν* | ἐξ c. BEFGHKLMSUVΔ rell pler .. CD al plus^{15} Chr (et.$^{mosc\,6}$) om (Ln). Hom^{cl} sic: *ἔσωθ. δὲ γέμει ῥύπου.* | *ακρασιας* (Gb′) c. BDLΔ 1. 13. 33. 69. 124. 238. etc item *intemperantia* a c d ff^{2} h, *incontinentia* e etc; al^{2} cop sah Clem *ακαθαρσιας*, item *immunditia* vg ff^{1} g$^{1.2}$ l .. CEFGHKSUV al plus^{150} f syr syrP^{ed} (syrP^{ed} et$^{ed\,bodl}$ ad *ακρασ.* add *και αδικ.* c. obel.) al Bas^{ed} Chr^{ed} (et.$^{mosc\,5}$) Euth Thph Op Promiss *αδικιας* (Gb Sz) .. M Chr^{ed} *πλεονεξιας*

26. c* sic: *φαρισαιοιετυφλε*, c *pharisaei caeci* (pergens *mundate*) .. Chr$^{mosc\,6}$ om *φαρ. τυ.* | *εντος* (Clem *ενδον*) .. KM al^{11} Hom^{cl} *εσωθεν* | *του ποτηρ.* (Gb″) c. D 1. 209. 21.^{ev} a e Clem Chr^{ed} (et.$^{mosc\,5}$ semel et^{1} bis) Ir^{int} .. ς (Ln) add *και της παροψιδος* (al^{2} syrP add *του* [syrP^{ed} *και του*] *πινακος*) c. BCEFGHKLMSUVΔ etc it^{pler} vg cop syr etc :: ex v. 25. | *εκτος* .. D Clem *εξωθεν*, item Hom$^{cl\,ed}$ (is sic: *ἵνα γέν. καὶ τὸ ἔξωθ. αὐτοῦ καθ.*, cd^{par} *τὰ ἔξω αὐτῶν*, cd^{vat} *τὰ ἔξω αὐτοῦ*)| *αυτου* (Gb″) c. B*D^{E*} 1. 13. 28. 69. 124. 157. al^{20} fere a e aeth (et^{rom} et^{ppl}) Hom^{cl} (vide ante) .. ς *αυτων* c. B**C^{E**}FGHKLMSUVΔ etc .. al^{2} it^{pler} vg al Clem Chr (et.$^{mosc\,6}$) cat^{ox} Ir^{int} Amb al om

27. *παρομοιαζ.* c. CDEFGHKLMSUVΔ etc (et. Iulian) .. B 1. *ομοιαζ.* (Ln)| *οιτινες — γεμουσιν* (et. Lcif Aug al, item bis alludens Iust: *τάφοι κεκον., ἔξωθ. φαινόμενοι ὡραῖοι, ἔσωθεν δὲ* [*καὶ ἔσ.*] *γέμοντες ὀστ. νεκρ.*) .. D Clem Ir^{int} *εξωθεν ο ταφος φαινεται ωραιος, εσωθεν* (Clem *ενδον*) *δε γεμει.* Eodem modo haec in epist. Iuliani (ap. Cyr contr. Iul. 1. X.) leguntur.

28. *εστ. μεστ.* c. BCDL 13. 33. 69. 124. al^{3} .. ς *μεστ. εστ.* c. EFGHKMSU VXΔ etc it vg etc Ir^{int} Lcif al

29. *των δικαιων* .. H* om *των*

30. *ημεθα* (Gb Sz) c. BCDEFGHLM**VXΔ (et. carp) al^{70} fere (ex minusc nonnulli alt loc *ημεθα* alt loc *ημεν*) Or^{cd} Cyr .. ς *ημεν* c. KM*SU etc Or^{ed} Chr (et.$^{mosc\,6}$) | *αυτων κοιν.* c. BD 1. 13. 69. 124. 209. al Chr$^{mosc\,6}$ (semel) cat^{ox} .. ς *κοιν. αυτ.* c. CEFGHKLMSUVXΔ etc it vg etc Or al

ἑαυτοῖς ὅτι υἱοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας. 32 (200.16) καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 ὄφεις, γεννήματα ἐχιδνῶν, πῶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;
34–36 Lc 11, 49–51. 34 (240.5) διὰ τοῦτο ἰδοὺ ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· ἐξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε καὶ σταυρώσετε, καὶ ἐξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς ὑμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυννόμενον ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἄβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἥξει πάντα ταῦτα

---

31. *εαυτοις* .. M tisch* 1. al pauc *αυτους*

32. *πληρωσατε* c. B**CEFGKLMSUVXΔ al pler a b c ff[1·2·] g[1·2·] h l vg syr[utr cop] etc Or Eus Chr (et.[mosc 6]) cat[ox] al Amb Aug Op .. B* 60. e ar[c] ar[P] pers *–σετε* .. f gat mm *impletis* .. DH al[15] fere *επληρωσατε*

33. H *γεννηματα* | *φυγητε* (et. Or; it [et. d] vg Lcif al *fugietis*, item Chr[mosc 4] *φευξεσθε*) .. DE[r]X al plus[5] *φυγετε* | *απο* .. F om

34. *ιδου* .. E* 13. 22. 124. y[ser] al[5] sax om | *εγω* (et. Or[1] cat[ox] Lcif[1] Amb al) .. D 13. 33. 124. al pauc Or[1] Phot Ir[int 2] Lcif[2] om | *αποστελλω* (et. Or[1] Ir[int] Lcif al) .. DE[r] al plus[20] Or[1] Chr (et.[1 mosc 5], item[2 mosc 1]) cat[ox] *–στελω* (prob Schu :: ut Lc)| *προς* (Or[1] *εις*) *υμας* .. D y[ser] om | *σοφ. και* .. X om; L al[4] vg[cdd] (sed non am for ing al) cop sax om *και* | *εξ* pr c. BMΔ 1. 13. 33. 69. 124. al[8] e am fu harl[4] syr (syr[P] vide post) Or[1] .. Σ praem *και* c. CDEFGHKLSUX etc it[pler] vg[ed] et for ing al cop syr[P] c. ob. etc Or[1] Chr (et.[mosc 6]) Ir[int] Lcif al (:: ita Lc, ad quem test mu modum Mt[i] transtulerunt)| *και εξ αυτ. μαστ.* (haec et. E* om) – – *υμων* (et. Or al) .. D a Ir[int] Lcif om .. e *flagellabitis in synagogis*

35. *οπως* .. C**M** 33. 124. al[10] add *αν* | *ελθη* .. L al[1] *επελθη* | *εκχυνομ.* (D *εχχυνν.*) c. BCDGUΔ al mu .. Σ *εκχυνομ.* c. EFHKLMV etc (cf et. ad 26, 28. Mc 14, 24. Lc 11, 50.)| *απο του* (et. Or) .. DL y[ser] al[1] Eus[2] om *του* | *εως του* (et. Or) .. D 1. Eus[2] om *του* | *υι. βαραχιου* (et. Or Ir[int] Lcif etc) .. [א]B.ev 13.ev om, item Eus[2] praeterit. Schol vetus: *Ζαχαρίαν δὲ τὸν Ἰωδαὲ* (al[4] *Ἰωδανὲ*) *λέγει· δυώνυμος γὰρ ἦν.* Schol aliud: *εἰκὸς Ζαχαρίαν νῦν λέγεσθαι τὸν Ἰωάννου πατέρα.* (Cuius de morte plura in eodem scholio narrantur: cf Mtthaeli notam ad h. l., item Euth et Thph. Alia traduntur Protev. 23 et 24. Rursus alia ex *Γέννα Μαρίας* refert Epiph 26, 12.) Hier ad h. l.: *in evglio, quo utuntur Nazareni, pro filio Barachiae filium Ioiadae reperimus scriptum.*

36. *ηξει* (Gb') c. BDL 1. 124. etc it (exc f) vg cop etc Ir[int] Lcif al .. CEF GHKMSUVXΔ al plus[150] f syr[utr] sl Or Chr (et.[1 mosc 6]) Thph praem *σε* (Gb Sz). Cf ad 19, 9. | *παντ. ταυτ.* c. BEFGHKUVXΔ 1. 22. 33. 157. al plus[50] d Ir[int] .. Σ *ταυτ.* (e om) *πα.* c. CDLMS etc it[pler] vg cop etc Or Lcif al :: cf ad 13, 56.

ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην. 37 (241-5) *Ἰερουσαλὴμ Ἰερουσαλήμ, ἡ ἀπο-* 37—39 Lc 13, 34 s.
κτείνουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους
πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν
τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις τὰ νοσσία αὐτῆς ὑπὸ τὰς πτέρυγας αὐτῆς,
καὶ οὐκ ἠθελήσατε. 38 *ἰδοὺ ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.*
39 *λέγω γὰρ ὑμῖν, οὐ μή με ἴδητε ἀπ' ἄρτι ἕως ἂν εἴπητε Εὐλο-* 21, 9. Ps 118, 26.
γημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XXIV.

1 (242.2) *Καὶ ἐξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ, καὶ* 1—9. Mc 13, 1—9. Lc 21, 5—12
προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ
ἱεροῦ. 2 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα;*

---

37. *αποκτεινουσα* c. BDEFHLMSUVX etc (et. Or⁴ [²-*κτεινασα*] Eus) .. CGK tisch** al¹⁵ fere Thdrt^{cd} *αποκτεννουσα*, Δ al plus⁴⁰ Thph -*κτενουσα* (Gb″). Cf ad 10, 28. | *αυτην* (*αὐτήν* : ita EFG aliiq unc; M *αὐτήν*) .. D al² *σε*, y^{scr} *σεαυτ.* (it vg *ad te*) | *επισυν. ὄρν.* c. CEFGHMSUVXΔ al pler syr^{utr} al .. BDKL al⁷ it vg cop al Clem Or Eus$^{ps\ 126.\ 178.\ 436.\ 464.\ 496}$ Bas Cyr Thdrt *ορν. επισ.* (Ln 49.) .. 108. Eus$^{dem\ 4,16}$ Ir^{int} Aug al om *επισ.* (:: ut Lc) | *τα νοσσια* (א al mu *νοσια*) *αυτης* c. B**DMΔ 33. al Clem¹ Eus^{dem}, item ς *τ. ν. εαυτης* (:: Lc *την εαυτης νοσσιαν*) c. CEFGHKLSU VX etc, item *pullos suos* it vg etc Ir$^{int\ 2}$ Hil al .. B* Clem¹ Or¹ Eus$^{ps\ 5}$ Cyp om *αυτης* (Ln 49.) | *αυτης* sec c. BΧΔ 28. 435. al it fu gat mm fr sax cop syr^{utr} syr^{hr} Clem² Or¹ et^{int} Cyp Hil al .. ς om (Ln [*αυτ.*]) c. CDEFGHKLMSUV etc vg^{ed} am for etc Clem¹ Or^{aliq} (et.^{int}) Eus Ir^{int} Zen (:: ita Lc)

38. *υμιν* (et. Or^{aliq} Eus² Ir^{int} Cyp etc) .. al³⁵ fere Clem Chr (et.$^{mosc^6}$) Amb¹ om | *υμων* .. D^{gr*} *ημων* | *ερημος* c. CDEFGHKMSUVXΔ rell ut vdtr omn it^{pler} vg cop^{ed} et$^{cdd^2}$ sah syr^{utr} etc Clem Or^{4} Eus^{saep} Cyr Chr (et.$^{mosc^6}$) Ir^{int} Cyp al .. BL ff$^{2\cdot}$ cop$^{cd^1}$ Or$^{1\ cd^1}$ om (Ln :: at ita Lc)

39. *υμων* .. D 1. 13. 22. 124. al²⁰ fere a b c ff$^{2\cdot}$ h (non e ff$^{1\cdot}$ g$^{1.\ 2\cdot}$ l) (cop) add *οτι* (:: ita Lc; cf et. ad 19, 9.) | א om *με* | *ιδητε* (E al *-ετε*) .. CMΔ al *ειδητε* | *ἀπ' ἄρτι* : ita KM etc .. EX etc (ita minusc pl) *ἀπάρτι* | *κυριου* .. D *θεου*

XXIV. 1. *επορ. απο τ. ιερ.* c. CEFGHKMSUVX etc Chr (et.$^{mosc^1}$) .. BDLΔ al²⁰ fere it vg al ut vdtr omn Chr$^{mosc^5}$ Hil Or^{int} al *απο* (B 4. *εκ*: ita Ln) *τ. ιερ. επορ.* (prob Schu Ln 49. At hunc ordinem si ab initio fuisset nemo turbaturus fuisset. Ceterum cf Mc) | *προσηλθον* .. F al plus²⁵ vv mu Chr (et.$^{mosc^3}$) Thph Or^{int} add *αυτω*

2. *ο δε αποκρ.* c. BDL 1. 13. 33. 69. 124. 209. al pauc it (exc f l) vg cop syr^{hr} al mu Chr (et.$^{mosc^6}$) .. ς *ο δε ις* (H 2. l syr pers^{P} om) c. CEFG (H)KMSUVXΔ etc | *Ονc.* BCEFGHKMSUVΔ 1. 13. 22. 124. 157. al pl syr^{utr} al Chr (et.$^{mosc^6}$) Or^{int} .. DLX al³⁰ fere it vg cop sah al Thph Amb Op Or^{int} om (Gb^{00} prob Schu conferente Mc 13, 2. Lc 7, 44.) | *παντ. ταυτ.* c. DEFGKSΔ al longe pl syr^{P} al .. BCHLMUVX al plus⁵⁰ it vg cop syr al Chr (et.$^{mosc^6}$) Thph Amb Or^{int} al *τα. πα.* (Ln 49. Cf ad 13, 56.)

ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὧδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται. 3 ($^{248.2}$) καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ' ἰδίαν λέγοντες Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται, καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας καὶ συντελείας τοῦ αἰῶνος; 4 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες Ἐγώ εἰμι ὁ Χριστός, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὁρᾶτε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ πάντα γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ σεισμοὶ κατὰ τόπους. 8 πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὠδίνων. 9 ($^{244.1}$) τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλῖψιν καὶ ἀποκτενοῦσιν

10, 22. Mc 13, 13. Lc 21, 17.

2. υμιν .. D syrP add οτι | ος ου (Gb Sz) c. BCDEFHLMSVXΔ al plus^{110} Chr (et.^{mosc6}) Mac al .. ς add μη c. GKU etc

3. των ελαιων .. C add κατεναντι του ιερου :: e Mc | οι μαθ. c. BDEFG HKLMSV al pler a b al pl vg syrP arm Chr (et.^{mosc6}) al .. CUΔ al^{20} fere c al cop syr al Or^{int} add αυτου, hinc Ln [αυτ.] (cf ad 8, 21.) | B* καθ | ειπε c. BCDEFGHKMSUVΔ etc Ath al .. L (εἶπον) 1. 33. ειπον (cf ad Mc 13, 4.) | τ. σης (354. 1 om) παρ. (et. Ath al) .. D τ. παρ. σου (it vg *adventus tui*) | και συντ. c. BCL 1. 33. 157. 209. Cyr^{hr} .. ς κ. της συντ. c. DEFGHKMSUVΔ etc (cf 13, 39; item ubi της non fluctuat 28, 20.)

4. πλανηση .. C tisch* y^{scr} al pauc -ησει

5. λεγοντες .. C* al^{10} fere vv aliq Or^{int1} add οτι

6. μελλησετε .. D p^{scr} Or (non item Or^{int}) Chr^{mosc1} μελλετε | θροεισθε .. o^{scr*} θορυβεισθε | παντα c. CEFGHKMSUVΔ rell longe pler Chr (et.^{1} mosc^{5}) al, item addito (vel ut in vv aliq praemisso) ταυτα al^{1} f syr^{utr} al mu .. al^{1} cop syr^{hr} it^{pler} vg al Cyp ταυτα (:: ut Lc) .. BDL al^{3} g^{2} sah Ps-Ath^{dial} Or^{int} om (Ln Gb^{0} :: ut Mc) | ουπω .. U al^{10} fere aeth ουκ ευθεως :: e Lc | εστιν (al^{8} εσται) .. U al^{10} fere Chr (et.^{mosc6}) om :: ut Lc

7. εγερθησεται .. L al^{2} -σονται | επι pr c. BDEFGHMSUVΔ al pler Chr al .. CKL 1. y^{scr} al^{5} fere επ (:: cf Lc) | λιμοι (Δ al λειμοι: inde facilius omitti debebat λοιμοι) κ. λοιμ. c. CE** (nisi forte ipse* add in mg) FGHKMSUVΔ al pler h cop syr^{utr} al mu Chr^{comm2} Or^{int} (et txt et comm) Cyp (*fam. et terrae motus et pestil. per sing. loca*: hoc ord.) Op, item (:: ita Lc) L al^{3} it^{pler} vg Oros λοιμ. κ. λιμοι .. BDE* al^{3} a b e ff^{2} Hil Arn om και λοιμ. (Ln 49. :: At om et. Mc, praetereaque facillime pro similitudine litterarum omitti poterant; neque transpositio in L etc inventa ad modum Lucae commendat omissionem.)

8. πα. δ. ταυτα .. 1. 124. 209. 346. al^{5} vv mu pp aliq ταυ. δ. πα.

9. Δ παραδωσωσιν | θλιψιν (C θλιψειν, D θλειψειν. θλίψιν: hoc acc. EFKL M ac rell unc ut vdtr omn item minusc pler; Ln 49. θλῖψ.) .. L 1. 157. 209. al^{15} fere d e f syrP^{mg} al Or^{int} θλιψεις (Gb') | D^{scr} αποκτεινουσιν

ὑμᾶς, καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὄνομά μου. 10 καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοὶ καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν καὶ μισήσουσιν ἀλλήλους. 11 καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται καὶ πλανήσουσιν πολλούς. 12 καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. 13 ὁ δὲ ὑπο- 10, 22. Mc 13, 13. (Lc 21, 19.)
μείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 14 (246.6) καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν, καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος. 15 (247.6) Ὅταν 15–25 Mc 13, 14–23. Lc 21, 20 ss. ᵒDan 9, 27.
οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως τὸ ῥηθὲν διὰ Δανιὴλ τοῦ ᵒπροφήτου ἑστὸς ἐν τόπῳ ἁγίῳ, ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, 16 τότε οἱ Lc 17, 31.
ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ τὰ ὄρη, 17 (248.2) ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαινέτω ἆραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, 18 καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὀπίσω ἆραι τὰ ἱμάτια αὐτοῦ. 19 (249.2) οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς

---

9. *των εθν.* (ς Gb Sz) c. BD**EFGHKLMSUVA al pler .. c 1. 131. tisch* al plus[25] (syrP habet c. ob.) Chr (et.mosc[6]) om (:: ut Mc et Lc) .. ς (ex errore ut vdtr) om *των* c. D* aliisq pauc | *δια τ. ον. μου* .. C***M** al pauc add *ο δε υπομεινας εις τελος ουτος σωθησεται.*

11. *εγερθησονται* (vg it[mu] *surgent*) .. D *εξεγερθ.* (a d e Cyp Lcif al *exsurgent*, sed ita interpres[lat] saepe ubi ab omn *εγερθ.* legitur, ut 24, 24; b c ff[2] *insurg.*) .. al pauc *αναστησονται.*

12. D Chr[mosc 1] *πληθυναι* (d *quia repleta est iniquitas*) | K *ψυχησεται*

14. *τουτο* (D al[5] Or Eus Chr[ed] et[mosc 6] post *ευαγγ.*) .. al plus[20] a arm om | *της βασιλειας* .. g[1] sax Or Chr (et.mosc[6]) Op al om

15. *ουν* .. L al[8] fere cop al Eus Chr (et.mosc[6]) Ir[int 1] *δε* :: ut Mc et Lc .. al pauc Ir[int 1] Or[int] om | D* *δια δανιηλου* | *εστος* (ς Gb′) c. B*D* (vdtr) FGHLVA al plus[80] (notatis) .. ς[e] *εστως* c. B**D**EKMSU etc :: apparet *εστως* (contractum ex *-αος*) emendationem esse formae insolentioris *εστος*.

16. *επι τα* c. EFGHKLMSUVZ al pler .. BDA al plus[20] Ath Chr (et.mosc[6]) Cyr[hr] al *εις τα* (Ln :: e Mc et Lc). Similiter *in montes, in montib.* it[pl] Ir[int] al; contra *ad montes* f ff[1] g[1. 2] Hier al

17. *ο επι* (et. Or al) .. D 33. *ο δε επι*, al[20] fere cop it vg al Ir[int] Cyp al *και ο επι* | *καταβαινετω* c. EFGHKMSUVA 1. al pler .. BDLZ al[20] Or Chr[txt] et[mosc 5] *καταβατω* (Ln :: at ita Mc) | *αραι τα* (Gb Sz) c. BE**F GHKLMSUVZA al plus[150] cop syr[utr] al Or Ath Chr (et.mosc[6]) Thph .. ς *αρ. τι* c. D (E* *αρ.τη*?) 1. etc it vg al Ir[int] al (:: ita Mc) | *αυτου* (et. Or Ath al) .. D a b ff[2] Ir[int] Cyp al om

18. *τα ιματια* c. EFGHMSUVA al longe pl f syrP etc Chr (et.mosc[6]) .. BD KLZ al[40] fere it[pler] vg cop sah syr al Hipp Isid Cyp Hil Or[int] al *το ιματιον* (Gb″ Ln :: e Mc)

19. *θηλαζουσαις* (L *ενθηλαζ.*) .. D *-ζομεναις* (sed d *lactantibus*). Or[int]: *in multis exempl scriptum est* vae sugentibus

ἡμέραις. 20 (250.6) προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος μηδὲ σαββάτῳ. 21 (251.2) ἔσται γὰρ τότε θλῖψις μεγάλη, οἵα οὐ γέγονεν ἀπ' ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν οὐδ' οὐ μὴ γένηται. 22 (252.6) καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτοὺς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι. 23 (253.2) τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Ἰδοὺ ὧδε ὁ Χριστός, ἢ ὧδε, μὴ πιστεύσητε. 24 (254.6) ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. 25 ἰδοὺ προείρηκα ὑμῖν.

26 s. Lc 17, 23 s. 26 (255.5) ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδοὺ ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. 27 (256.5) ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, Lc 17, 37. οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 28 (257.5) ὅπου γὰρ

---

20. σαββατω (Gb Sz) c. BKSUVA 1. 13. 22. 33. 69. 124. al130 fere (it vg sabbato) Or Eus al (Cyp al) .. DLM al plus10 Chrcomm aliq etmosc1 σαββατου .. ς εν σαββ. c. EFGHZ etc Chrtxt etmosc5 (iidemmosc antea εν χειμωνι)

21. τοτε (al1 post μεγ.) .. ℵ* al6 b ff2· g1· for harl* cop al Chrmosc1 Thdrt Op om | θλῖψ.: de accentu vide ad v. 9. | ου γεγονεν .. D Eus Chr1 (et.mosc5) catox ουκ εγενετο | εως του .. D om του | ουδ ου μη c. BEF GHKLMSVZ etc .. DUA al plus10 Eus Thdrt Chr1 ουδε μη | D* γενωνται

22. E om αι | Hunc versum Pist sic: ἐκολόβωσα τοὺς καιροὺς διὰ τοὺς ἐκλεκτούς μου· εἰ μή, οὐκ ἂν πᾶσα ψυχὴ ἐσώθη. ἐκολόβωσα δὲ τοὺς καιροὺς καὶ τοὺς χρόνους διὰ τὸν ἀριθμὸν τὸν τέλειον τῶν ψυχῶν αἳ λήψονται τὸ μυστήριον· αἵτινές εἰσιν οἱ ἐκλεκτοί· καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσα τοὺς χρόνους, οὐκ ἂν πᾶσα ψυχὴ ὑλικὴ ἐσώθη.

23. υμιν ειπη .. L d e Cyp al ειπ. υμ. | η (al1 ιδου) ωδε (et. Or Chr al) .. D al1 itmu vg al Thdrt Hier al η εκει, item test nonnull ιδου (η ιδου) εκει (:: cf Mc)| μη πιστευσητε (ℵ** al1 -ητε) c. DEFGHKLMSUVXΣΔ rell ut vdtr omn Oredd .. B* Ored (edd aliq -σητε) μη πιστευετε (Ln :: e Mc)

24. ψευδοχρ. και .. A al pauc h om (yscr c Iust και ψευδοχρ. post ψευδοπροφ.)| Z δωσωσιν | πλανησαι .. LΣ 1. 22. 33. Or πλανασθαι (Or1 αποπλ.), D πλανηθηναι, item italiq vg

26. F μηδε εξελθ. | ταμειοις c. BDE**FHKMUVA etc, item ταμιοις E*G al sat mu .. LX al pauc ταμιειοις

27. φαινεται (et. Or Dial Chr Dam al) .. DG 1. 118. φαυτες | εσται (Sz Gb″) c. BDEFGHKLSUVX al70 fere vv pm Or Dial al mn .. ς add και c. MA etc itpm vg al Chr Dam Cyp al

28. γαρ c. EFGHKMSUVXΔ al longe pler c ff2· syrp etc Chr (et.mosc5) Orint txt al (syr δε) .. BDL al5 itpler vg cop sah al Irint Cyp al om (Gb° Ln 49. prob Schu :: At perquam probabile est multos hac in coniunctione offendisse, praesertim quum γάρ proxime praecedat. Nihil vero hunc potissimum nexum suasit.)

ἐὰν ᾖ τὸ πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί. 29 (258. 2) Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλῖψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 30 καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ οὐρανῷ, (260. 2) καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς καὶ ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 31 καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἕως ἄκρων αὐτῶν. 32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν ἤδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἁπαλὸς καὶ τὰ φύλλα ἐκφύῃ, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· 33 οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ἴδητε πάντα ταῦτα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 34 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ

29–35 Mc 13, 24–31. Lc 21, 25–33.

Apoc 1, 7.

---

28. εαν .. D al pauc Chr αν | συναχθησονται .. al plus[10] vv aliq Chr (et.mosc[6]) al add και (:: cf Lc)

29. θλιψιν : de acc cf ad v. 9. | απο .. D al[3] εκ (it vg de)

30. εν τω ουρ. c. EFGHKMSUVXΔ 1. rell ut vdtr omn Thdrt Chr Dam etc .. BL om τω (Ln 49. :: cf ad 18, 18.) .. D του εν ουρανοις | τοτε sec (D 1. 69. 124. 209. a post κοψ. pon) .. 13. al[5] Cyp om | και δοξ. πολλης .. D 115. it (exc f) vg Cyp Amb al (sed non Op) πολλ. κ. δοξ. (:: ut Mc et Lc)

31. αποστελει .. X al pauc -στέλλει (al -λλεῖ)| φωνης (syr[hr] aeth al ante σαλπ. pon, D al plus[10] it, exc e, vg Hil al praem και) .. LΔ 1. 118. 209. y[ser] al[4] cop syr al Cyr[hr] Chr (et.mosc[6]) Thdrt cat[ox] Cyp Or[int] aliq om (Schu : *aut και φω. legendum aut φω. expellendum*)| απ .. DX al pauc απο | εως .. B 1. 69. (item 13. απ ακρ. των ουρ. ε. των ακρ. sine αυτ.) add των (Ln)| αυτων .. D bch add *αρχομενων δε τουτων γινεσθαι αναβλεψατε* (Lc ανακυψατε) *και επαρατε τας κεφαλας υμων* (c om), *διοτι εγγιζει η απολυτρωσεις υμων* :: e Lc

32. εκφύῃ : hoc acc. UX tisch 1. 124. 126. al sat mu .. EFGHKMV etc *εκφυῇ* .. ff[1] *et folia procreaverit*, Or[int] *et fol. producit* (sic[txt] et[comm]) Hil *atque fronduerit*; it[pler] *et folia nascuntur*, - - *nata fuerint* (sic et. vg absq *fuer.*), -- *germinaverint* | γινωσκετε (vg it *scitis, cognoscitis*) .. B[**]D al mu -ται | εγγυς .. D al[7] (it vg) add εστιν

33. παντ. ταυ. c. BEFGLMSXΔ etc e syrP etc .. DHKU 1. 28. 69. 102. 104. al plus[55] it[pler] vg cop syr al Chr (et.mosc[6]) ταυ. πα. (Gb'. Cf 13, 56.)

34. αμην .. L al plus[10] Thph add δε (item al pauc γαρ vel αμην) | ου μη c. EGHKMSUVXΔ (et. barb) al pler cop etc Chr (et.mosc[6]) Op .. BDFL al[7] it vg al mu Or[int] praem οτι (Ln :: ita Mc et Lc)

παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. 35 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.
Mc 13, 32. 36 ($^{360.6}$) Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὥρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ
37 ss. Lc 17, 26 s. οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου μόνος. 37 ($^{20!.5}$) ὥσπερ δὲ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῶε, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀν-

---

34. παντα ταυτα c. BEFGKMSUVXA etc c vg (et. am fu gat) etc Or$^{int\,1}$ (Hil) .. DHL al^{20} fere it^{6} etc Chr (et.$^{mosc\,4}$) ταυ. πα. .. barb al^{20} fere it^{3} for harl** Bas al Op Or$^{int\,1}$ om ταυτ.

35. παρελευσεται (Gb) c. BDL barb al^{30} fere e sl Or^{cd} Mac Nyss Cyr^{saepe} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Hesych Ir^{int} Hil^{1} et$^{1\,cdd\,2}$ Aug .. ς -σονται EFGHKMSU VXA etc it^{pler} vg cop etc Or$^{ed\,2}$ Tert Hil^{saepe} Amb al (:: ita Mc et Lc)

36. και ωρας (Gb Sz) c. BDEFGHKMUVA (et. barb) al plus^{110} Eus Cyr Chr$^{mosc\,1}$ .. ς κ. της ωρ. c. 8 (e sil.) etc syr$^{p\,mg}$ Bas^{ed} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Thph .. L al^{3} Bas^{cdd} om | οι αγγ. τ. ουρ. c. EFGHKLMSUVA (et. barb) rell longe pler g$^{1.2.}$ vg (et. am gat mm tol; fu harmonia *neque fil.* ex Mc habere vdtr) sax fr cop sah syr^{utr} al cdd$^{pler\,lat}$ et^{gr} apud Hier (*in quibusd Lat cdd additum* neque filius, *cum in Graecis et maxime Adamantii et Pierii exx hoc non habetur adscriptum*) cdd$^{gr\,vet}$ ap Amb (*veteres non habent cdd graeci quia nec filius scit: sed non mirum si et hoc falsarunt qui scripturas interpolavere divinas.* Non indicavit Amb de Mt se loqui: nihilominus non de Mc sed de Mt verba intellegenda esse in promtu est.) Bas (allatis et Mt^{i} et Mc^{i} verbis pergit: ὁ μὲν ματθ. οὐδὲν εἶπε περὶ τῆς τοῦ υἱοῦ ἀγνωσίας. Eadem verba c. sqq. transiere et. in scholia vetera.) Ps-Ath^{dial} (in syn. Nicaea habito: ἐν μὲν τῷ ματθ. οὐ φέρεται Οὐδὲ ὁ υἱός - - μονώτατος δὲ μάρκ. ἐφ, Euth (σκόπει δὲ πῶς παρὰ μὲν τῷ ματθ. κεῖται μὲν τὸ μόνος, οὐ μὴ- μονεύεται δὲ ὁ υἱός - -) Phaebad BD 13. 28. 86. 124. a b c e (addit *hominis*) f ff$^{1.2.}$ h l for (item tres quattuorve apud Lucam Brugensem, cod. Treviensis et recentiores alii) syr^{hr} aeth (et^{ro} et^{ppl}) arm Chr (disserte exponens) (in Ir^{int} 158. Mass. non satis patet utrum Mt^{i} an Mc^{i} verba afferantur; certe conclusionem inde faciens nihil de differentia evv commemorat) Or^{int} (*seipsum salvator secundum hunc locum coniungit ignorantib. diem illum et horam - - quomodo hoc abscondit pater a filio*? et similibus pertractans) Amb (vide ante) Op Hil (in cod. Vat. add *hominis*) add ουδε ο υιος (Ln) | μου c. EFGHKMSUV al pler f s$^{l\,ed}$ et$^{cdd\,aliq}$ Thph .. BDLA barb al^{30} fere it vg cop sah syr^{utr} aeth arm etc Bas Ps-Ath^{dial} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Dam Or^{int} (Ir^{int} vide ante) Amb et rell om (Gb improb Schu, Ln :: at deest in Mc, ac proclive erat omittere μου sequente μονος. Praeterea ο πατ. μου ap Mt saepissime, ap Lc raro, ap Mc nusquam.)| μονος .. Chr$^{mosc\,8}$ om, item (*nisi deus*) sah

37. δε c. EFGHKLMSUVA barb rell pler it^{pler} vg syr^{p} etc Or .. BDI 63.^{ev} e cop syr$^{p\,mg}$ Did Or^{int} Op γαρ (Ln)| εσται c.^{ex} BL barb 102. al^{5} c d ff$^{1.}$h harl* cop syr Or Did .. ς add και c. DEFGHIKMSUVA etc a b e ff$^{2.}$ g$^{1.2.}$ l m vg syr^{p} etc Or^{int} Op (:: ita Lc, nec fluctuat lectio)

θρώπου. 38 *ὡς γὰρ ἦσαν ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν,* 39 *καὶ οὐκ ἔγνωσαν ἕως ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἦρεν ἅπαντας, οὕτως ἔσται ἡ παρουσία τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.* 40 (262 5) *τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ, εἷς παρα-* Lc 17, 35 s. 40 s.
λαμβάνεται καὶ εἷς ἀφίεται· 41 *δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ, μία παραλαμβάνεται καὶ μία ἀφίεται.* 42 (263.6) *γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι* Mc 13, 33. 35. 25, 13.
οὐκ οἴδατε ποίᾳ ἡμέρᾳ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. 43 (264.2) *Ἐκεῖνο* Lc 12, 39 s. 43 s.

---

38. ως c. ^{c}BL 33. 102. (aliisque ut vdtr) Or .. ς ωσπερ c. DEFGHIKMSUVΔ etc (:: vdtr omnino ad v. 37. correctum esse, quo quidem versu *ωσπερ* non fluctuat.)| *ημεραις του* c. L 13.ev (est cod unc) a e ff^{1} Or^{2}(al^{1} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ *ημ. του νωε*) .. ς *ημ. ταις* (al^{1} om) *προ του* c. EFGHIKMSUVΔ etc; item D al^{3} *ημ. εκειναις προ του* et (ita Ln) B c^{scr} *ημ. εκειν. ταις προ του*; item vg g$^{1.2}$ *diebus ante*, b c f ff^{2} h m *dieb. illis ante* etc (lectio *ημερ. του* minime ad v. 37. *ημ. του νωε* a lectoribus effecta esse dici potest; contra offendebat quod ipsis dieb. diluvii acta dicuntur quae, si verum quaerimus, non poterant nisi ante diluvium agi; quemadmodum sequitur: *ἕως ἦλθ. ὁ κατακλ.* Hinc vario modo sed in eundem istum sensum correctum est. Nam et. lectio *του νωε* ob eandem caussam substituta.)| *εκγαμιζ.* c. EFGHIKLMSUVΔ rell fere omn Chr^{edd} .. D 33. Chr^{ed} *γαμιζ.* (al^{1} *εγγαμ.*) .. B *γαμισκονται.* (ita Ln), al^{1} *εγγαμισκ.* (:: cf ad 22, 30.)

39. *απαντας* .. DI al^{10} fere Did *παντας* | *εσται* c. BD 102. (aliisque) a b ff^{1} g^{2} h cop syr .. ς add *και* c. EFGHIKLMSUVΔ etc. Cf ad vv. 37 et 27.

40. *δυο εσονται.* c. DEFGHIKLMSUVΔ rell fere omn it vg (et. am tol etc) cop etc Chr (et.$^{mosc\,6}$) Or^{int} Victorin Op .. B 102. p^{ser} for (et fu?) *εσ. δυ.* (Ln :: cf ad Lc 17, 34 sq)| *εις* bis BDI (sec loc hiat) L 1. 33. 102. 124. 262. al^{15} fere Chr$^{mosc\,4}$, item pri. tantum loco A Chr (et.$^{mosc\,1}$) .. ς o *εις* bis c. EFGHKMSUV etc, item sec loco A Chr (et.$^{mosc\,1}$)

41. *μυλω* (Gb′) c. BEFGIKLSUVΔ 22. 33. 102. 262. al plus^{20} Or (it^{pler} vg *in mola*) .. ς *μυλωνι* c. DHM (*μύλωνι* hoc acc.) etc Chr (d Victorin *in pistrino*, e *in molendino*) :: Videbatur *μύλων* aptius esse et magis *τῷ ἀγρῷ* respondere quam *μύλος*. (Moeris: *μύλος η τράπεζα τοῦ μύλου· ὅτος τὸ ἄνω τοῦ μύλ.*)| *αφιεται* .. D 13. 69. a b c f h, item (ante v. 41.) e, item (omisso v. 41.) ff$^{1.2}$ (non g$^{1.2.1}$) item gat mm tol multique edd ap Luc^{brug} sax (non fr) aeth (et^{rom} et^{ppl}) Or^{int} (exponit etiam) Hil al (contra Lucae soli vindicant Victorin Op al) add *δυο επι κλινης* (*κλιν.*) *μειας* (*με.*: om it^{4} gat mm sax Hil al), *εις παραλαμβανεται και εις αφιεται* :: e Lc

42. *π. ημερα* c. BDIA 1. 13. 33. 69. 115. 124. 238. f ff^{2} syr^{hr} syr^{p} Ath$^{edd\,2}$ et alibi^{ed} et$^{edd\,aliq}$ Ir^{int} Hil, item *quâ hora ant* (gat mm *vel*) *qua die* e gat mm aeth (x^{scr} *την ημεραν ουδε την ωραν εν η ο υιος του ανθρωπου ερχ.*) .. ς *ωρα* c. EFGHKLMSUVΔ etc (et. barb) it^{pl} vg cop syr al mu Ath^{ed} et alibi$^{edd\,2}$ Chr Or^{int} Op (:: cf v. 44. ubi nemo fere *ἡμέρα* pro *ὥρα* substituit)

δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἤδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἂν εἴασεν διορυγῆναι τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. 44 *διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ ὁ*
45–51 Lc 12, 42–46. *υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.* 45 (266.5) *Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ;* 46 (266.5) *μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει οὕτως ποιοῦντα.* 47 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν.* 48 (267.5) *ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ Χρονίζει μου ὁ κύριος ἐλθεῖν,* 49 *καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους, ἐσθίῃ δὲ καὶ πίνῃ μετὰ τῶν*

---

43. *δε* .. F* om | Δ* om *γινωσκ.* | *φυλακη* .. M 13. 33. 69. 124. 6.ev it (*i vigilia aut hora aut custodia*) vg syr^{hr} arP Aug Op *ωρα* | Δ *γρηγορησεν* | *διορυγηναι* c. BEFGHKMSUVΔ al pler Chr .. DIL 1. 33. 124. al pauc *διορυχθηναι* (:: cf Lc) | *την οικιαν* .. L al pauc *τον οικον* :: ita Lc | *αυτου* .. I 33. 63.ev *εαυτου*

44. *η ου δοκ. ωρα* c. BDI 102. vg (*qua nescitis hora*) Ath^{2} .. ς *η ωρα* (L add *η*) *ου δοκ.* (1. 209. *γινωσκετε*, al pauc vv aliq *οιδατε*) c. EFGHKLMSUVΔ barb etc (f g^{1} *qua hora nescitis*; sed it^{pl} tol gat al *nescitis qua hora*) :: cf Lc

45. *τις αρα* .. D y^{scr} *τις γαρ* (it^{pler} *quisnam*, Hil *quis namque*, Or^{int} Op *quis enim* .. e *quis est ergo*, vg g^{1} *quis putas*) | *κατεστησεν* .. M cop Chr^{1} et.$^{mosc\,6}$ *καταστησει* :: ita Lc. Vide infra ad v. 51. de Hom^{cl}. | *ο κυρ. αυτου* c. EFGHKMSUVΔ al pler b c f ff$^{1.2}$ g^{1} l vg (et. am aliisq) etc Bas Chr Op Or$^{int\,1}$ .. BDIL 1. 33. 102. al^{3} a e g^{2} h for (item fu?) Or$^{int\,1}$ Hil Amb Hesych om *αυτου* (Gb^{o} Ln 49; :: at ita Lc, nec fere fluctuat. Videbatur *ο κυρ.* omnino ad ipsum Christum spectare: vide Or^{int}) | *οικετειας* c. BILA 13. 33. al^{6}; item al^{10} Ephr Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$) *οικιας* .. ς *θεραπεια;* c. DEFGHKMSUV etc :: e Lc (it vg *familiam*). *αυτου* .. C *εαυτου* | *του* (D al pauc Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ om) *δουν.* (Gb) c. BCDILΔ 1. 13. 22. 33. al^{25} fere Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$) .. ς (Gb′) *τ. διδοναι* c. EFGHKMSUV etc :: ita Lc

46. *ουτ. ποι.* (prob Schu) c. BCDIL 1. 13. 33. 69. 102. 124. 157. al^{3} it (exc f) vg Hil al .. ς *ποι. ουτ.* c. EFGHKMSUVΔ etc f etc Bas^{2} al :: ita Lc

47. K al pauc *επι πα. αυτου τοις υπαρχ.*

48. *μου* (124. om) *ο κυρ.* c. BCDIL 33. 102. 157. 209. 409. Or cat^{ox} .. ς *ο κυρ. μου* c. EFGHKMSUVΔ etc Hom^{cl} Bas Chr :: ita Lc | *ελθειν* (1. 157. 209. Or Bas *ερχεσθαι* :: ut Lc) c. CDEFGHIKLMSUVΔ etc it vg etc Hom^{cl} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Op al .·. B 6. 33. cop sah arr om (Ln)

49. *συνδουλους* (Gb′) c. EFGHKMSUVΔ al pl sl^{edd} Bas^{edd} vet Thph Or^{int} (libere) Hil .. BCDIL al^{30} fere it vg cop sah syr^{utr} al ut vdtr fere omn Hom^{cl} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Euth Op add *αυτου* (ita Gb Sz Ln 49. prob Schu :: at quidni potius aliena manu illatum quam electum putamus.

μεθυόντων· 50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

XXV.

1 (368.10) Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν τοῦ νυμφίου. 2 πέντε δὲ ἦσαν ἐξ αὐτῶν φρόνιμοι καὶ

---

quum similia innumeris locis illata esse constet? Ut a textu arceamus, facit etiam quod 18, 28. 29. 31. a nemine αυτου omissum est. Ceterum cdd nunc secundi ordinis, quorum nullus h. l. αυτου habet, minime solent eiusmodi omittere.) | εσθιη δε (c al[15] fere syr al Bas τε) κ. πινη (Gb 8z) c. BCDEHLSUVΔ carp al[70] fere, item -ιει (M -ιη) et -γει FHKM al mu, item it (exc a) vg cop syr[utr] al mu Bas Chr (et,mosc[3]) Euth Thph Op .. ς εσθιειν δ. κ. πινειν (G -γην) c. G et minuse a etc

51. υποκριτων .. m Dial απιστων, 126. υπηρετων | θησει .. D it[pler] vg ante μετα pon | EL κλαθμος. Totum istum locum Hom[cl] sic habent (e Mt et Lc si vis collectum): – – μακάριος ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὃν καταστήσει ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας τῶν συνδούλων αὐτοῦ τοῦ διδόναι αὐτοῖς τὰς τροφὰς ἐν καιρῷ αὐτῶν, μὴ ἐννοούμενον καὶ λέγοντα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ Χρον. ὁ κύρ. μου ἐλθ. καὶ ἄρξηται τύ. τοὺς συνδ. αὐτοῦ, ἐσθίων καὶ πίνων μετὰ πορνῶν καὶ μεθυόντων· καὶ ἥξει ὁ κύρ. τοῦ δούλ. ἐκείνου ἐν ὥρᾳ – – (ad verbum consentit) καὶ τὸ ἀπιστοῦν αὐτοῦ μέρος μετὰ τ. ὑποκρ. θήσει.

XXV. 1. εαυτων c. BDL 124. .. ς αὐτων (cdd longe pler αὐτ.) c. CEFGH IKMSUVXΔ etc Or Bas etc | εξηλθ. – – τας λαμπ. αυτων (v. 3.): F al[5] om | απαντησιν c. DEFGHKLMSUVXΔ al longe pler Bas Chr al .. BC 1. Meth υπαντησιν (Ln 49. Ubi lectio inter υπανταν et απαντην fluctuat, plerumque difficile dictu est utrum ab ipso auctore scriptum sit. Qua in re grave est quod locis parall. Mc 5, 2. Mt 8, 28. Luc 8, 27. υπηντησ. apud Mt et Lc tantum non fluctuat; apud Mc vero pro απανταν a probatiss. test. substitutum est υπανταν: inde enim perspicuum fit υπανταν ubi a paucis testib praebetur magis suspectum esse quam απανταν. Accedit quod απαντησις et Mt 8, 34. et 1 Thess. 4, 17. in opt. aliq cdd cum υπαντησις commutatum est. Hinc videndum est ne απαντησις nisi bonis testib destitutum plerisq a textu excludamus. Ceterum vix credibile est v. 1. aliter ac 6. versu hac in re a Mt scriptum esse.)| τ. νυμφιον (C των -φιων) c. BCEFGHKLMSUVXΔ al pler cop sl Meth Bas Chr (et.mosc[6]) Aug (Or[int comm]) .. D 1. 124.* 209. 262.* al[4] it vg fr sax syr syr[P*] (ibidem in mg: *non in omnib exx invenitur, et nominatim in alexandrino*) perss arm Hil Op Arn Tich Or[int txt] add και της νυμφης

2. πεντε δε .. z αι π. δ. | ησαν (ff[1.] om) e. α. c. EGHKMSUVX carp al pler Bas Chr[mosc 1] (et[mosc.1] om ε. α., item y[scr 1]) .. BCDLZΔ 1. 102.

αἱ πέντε μωραί. 3 *αἵτινες μωραί, λαβοῦσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν οὐκ ἔλαβον μεθ' ἑαυτῶν ἔλαιον·* 4 *αἱ δὲ φρόνιμοι ἔλαβον ἔλαιον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.* 5 *χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον.* 6 *μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν Ἰδοὺ ὁ νυμφίος, ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.* 7 *τότε ἠγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας ἑαυτῶν.* 8 *αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπαν Δότε ἡμῖν*

---

124. 157. 247. it vg Chr$^{mosc\,4}$ Orint *ε. α. ησ.* (Ln 49. :: at est manifesta correctio, quae etiam nonnihil valet ad reprobandam eorundem fere codd lectionem in iis quae proxime subsequuntur.)| *φρονιμοι – – μωραι* c. EGHKMSUVXΔ carp al pler f syr^{utr} al Bas Chr Thph (Hil) .. BCDLZ l. 12. 33. 102. 157. 209. it^{pler} vg fr sax syr^{hr} cop aeth arr arm *μωραι – – φρονιμοι* (Ln 49. :: at idem ordo in seqq est; videbaturque fatuarum virginum ratio in tota parabola eminere.)| *και αι πε.* (et. ς Gb Sz prob Schu) c. EG(*αι δε πε.*)HMS(vdtr)UVXΔ (*και α π.*) carp al pler Bas Chr$^{mosc\,6}$ Thph .. BCDLZ 1. 102. 157. al^{10} ac plures Chr$^{txt\,ed}$ *και πεντε* (ς^{e} Gb′ Ln 49. :: at *αι* non modo praecedente *και* facillime omitti poterat, sed etiam propter praecedens *πεντε* absque *αι* [addidit z] videbatur parum aptum.)

3. *αιτινες* c. EGHKMSUVXΔ al pler (syrP arm pers^{P}, item *και αι* syr syrP ^{ed} aeth) Bas Chr (et.$^{mosc\,6}$; sed Chr$^{txt\,ed}$ et$^{mosc\,1}$ om *μωρ.*, item y$^{scr\,1}$) .. BCL 33. cop *αι γαρ*, D ff^{2}· *αι ουν*, Z 157. (item 1. 209. *λαβ. δε αι μωρ.*) b c f ff$^{1.}$ g$^{1.\,2.}$ h l vg Aug Op Arn *αι δε* (Ln)| *λαμπ. αυτων* (Gb Sz) c. BCDEGHKMUVXΔ al pler Bas .. ς *λαμπ. εαυτων* c. (s e sil.) minusc .. L 44. it^{mu} vg al om *αυτων* (Chr$^{txt\,ed}$ et$^{mosc\,5}$ om *λαβ. τ. λ. αυτ.*)| *μεθ* (Z *μετ*) *εαυτ.* (Δ *αυτων*) *ελαιον* .. D al^{2} Arn add *εν τοις αγγειοις αυτων*

4. *αγγειοις* (CE^{3}KXΔ etc *αγγιοις*, L *αγιοις*) *αυτων* c. CEFGHKMSUVXΔ al longe pler it^{pler} vg (et. am etc, non for) cop syrP etc Bas Chr Aug (ff$^{1.}$ *secum* omissis *εν – – λα. αυτ.*) .. BDLZ 1. 102. 124. h for syr arr arm Arn om *αυτων* (Ln 49. :: at offendit duplex *αυτων*, hinc alii prius alii posterius, alii utrumque omiserunt.)| *αυτων* sec c. DE$^{a\,*}$(*om *μετα – – αυτ.* item Bas)FGHKLMSUVXΔ al longe pler it^{mu} cop syr^{utr} etc Chr Arn; item B *εαυτων* (Ln) .. CZ al^{1} f ff^{2} g$^{1.\,2.}$ h vg sax fr pers^{w} Aug om (:: vide ante)

6. *γεγονεν* .. B *εγειρετο* | *ο νυμφ.* (Gb′) c. BC*DLZ 102. cop sah arP (g$^{1.}$ vide post) Meth Ephr Cyr .. ς add *ερχεται* c. C***EFGHKMSUVXΔ al longe pler (al^{1} *εξερχ.*) it (sed g$^{1.}$ *est: venite exite*) vg syr^{utr} etc Bas Chr Op | *εξερχεσθε* (D* *–ρχεται*) .. 1. 157. *εγειρεσθε* et Orint *exurgite*, Chr$^{mosc\,6}$ *εξελθετε* | *εις απαντησ.* (C *συναντ.*, 157. Cyr *υπαντ.*) *αυτου* (C al^{1} *αυτω*, item *obviam ei* it vg) .. B 102. Cyr om *αυτου* (49.)

7. *εκειναι* .. D 22.^{ov} syr om | *εαυτων* c. ABLZ al^{2} .. ς *αυτων* c. CDEFGHKMSUVXΔ etc

8. *ειπαν* c. BCL .. ς (Ln) *ειπον* c. ADEFGHKMSUVXΣΔ etc | *ημιν* .. A add *ελαιον*

ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι λέγουσαι Μήποτε οὐ μὴ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι ἦλθεν ὁ νυμφίος, καὶ αἱ ἕτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 ὕστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι λέγουσαι Κύριε κύριε, ἄνοιξον ἡμῖν. 12 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἀμὴν λέγω Lc 13, 27.
ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν 24, 42.
οὐδὲ τὴν ὥραν. 14 (269.2) Ὥσπερ γὰρ ἄνθρωπος ἀποδημῶν ἐκά- 14–30
λεσεν τοὺς ἰδίους δούλους καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ὑπάρχοντα Lc 19, 11–27.
αὐτοῦ, 15 (270.3) καὶ ᾧ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ᾧ δὲ δύο, ᾧ δὲ
ἕν, ἑκάστῳ κατὰ τὴν ἰδίαν δύναμιν, καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως.
16 πορευθεὶς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἠργάσατο ἐν αὐτοῖς

8. ημων .. c*LU al υμων | D ζβεννυνται
9. ου μη (Gb″ Sz) c. BCDEFGHKMSUVXΔ al[50] (ac sine dubio multo plurib) Eph Bas .. ϛ ουκ c. LZ 126. etc | αρκεση c. ABCEFGHKLMSUVXZΔ etc .. D 28. 33. 126. tisch* al plus[10] -σει | πορ. δε c. CFKLMUXZ 1. al longe pl ff[2·] cop[edd2] syr[utr] etc Bas al .. ABDEGHSVΔ al[30] fere it[pler] vg al (Chr[mosc4] om δε μαλλ.) Or[int] Aug Op om δε (Gb Sz Ln 49. :: at vidèbatur oratio omisso δέ rectius procedere; nam μήποτε etc cum πορευεσθε a plerisq coniuncta sunt. Praetereo quod δε syllabam σθε excipit.)| αγορασατε .. E*$* -σετε
10. απερχ. δε αυτων .. D εως υπαγουσιν, item b c ff[2·] h (*et* c h) *dum eunt*, similiter it[al] | A al[1] ετοιμοι
11. ερχονται .. D c f syr cop (Chr[mosc6]) Or[int] Op ηλθον | και αι c. ABC EFGKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn ff[1·2·] g[1·2·] h vg (et. am gat mm emm) syr[utr] etc Bas Or[int] Aug Op .. DHZ b c f for tol fr om και (Ln)
13. ωραν (Gb Sz) c. ABC*DLXΔ 1.* al plus[20] it vg syr[utr] syr[hr] cop sah al mu Ath Bas Chr (et.[mosc6]) Or[int] Hil al .. ϛ add εν η ο υιος του ανθρωπου ερχεται c. C***EFGHKMSUV al pl al (:: cf 24, 44 et 42.)
14. γαρ .. D om (Or[libere]: ως ανθρ. – –)| ανθρωπος .. C***FM al mu (inprimis evglistaria omissis ωσπ. γαρ, ut C*** notat: ειπεν ο κυριος την παραβολην ταυτην· ανθρωπος της) arm Or[int] add τις (:: ut Lc)| αυτου (et. Or etc) .. al[1] αυτω, item A αυτων .. Chr[mosc5] om
15. ω ter (et. Or[2]) .. Or[1] τινι ter | πεντε, δυο, εν .. D ε̄, β̄, ενα | ιδιαν (61. om, 240. οικειαν) δυναμιν .. D δυν. αυτου
15. 16. ευθεως (16.ev Chr[mosc5] cop om). πορευθ. δε .. B b g[1·] om δε, hinc Ln [δε] .. 1. 118. 124. 243. 26.ev c ff[1·2·] h syr[hr] Op ευθεως δε πορευθ.
16. ηργασ. c. DL (B? certe alibi) .. ϛ (Ln 49.) ειργασ. c. ACEFGHKMSUVXΔ etc (cf ad Mc 14, 6. In Cram. Anecd. 4, 412: ἐργάζομαι, εἰργαζόμην, ὅπερ καὶ διφορεῖται· τινὲς μὲν γὰρ διὰ τῆς ει διφθόγγου γράφουσιν αὐτό, τινὲς δὲ διὰ τοῦ η.)

καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα. 17 *ὡσαύτως καὶ ὁ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς ἄλλα δύο.* 18 *ὁ δὲ τὸ ἓν λαβὼν ἀπελθὼν ὤρυξεν ἐν τῇ γῇ καὶ ἔκρυψεν τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ.* 19 *μετὰ δὲ πολὺν χρόνον ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων καὶ συναίρει λόγον μετ' αὐτῶν.* 20 *καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα λέγων Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.* 21 *ἔφη*

16. *και εποιησεν* c. A*EFGHKMSUVXΔ al pl .. A**BCDL al[20] fere syrp mg *και εκερδησεν* (Gb′ prob Schu Ln :: omnino e vv sqq est; neque vero *εποι.* e Lc 19, 18. derivari potest), item *lucratus est* itpler vg etc .. al[3] b ff[2·] om .. x add *εν αυτοις* | *ταλαντα* c. ACDEFGHKMSUVXΔ al pler f syrp al .. BL al[5] itpler vg syr syrhr cop sah arm al Op om (Gb° Ln :: ut postea)

17. *ωσαυτως* .. D *ομοιως* | *και* c. BC***DEFGHKMSUVXΔ al pler cf ff[1·2·] g[1·] vged fu* cop syr etc Op, item A al[3] h *δε και* .. C*L 33. b g[2·] am for emm tol fu** al om, hinc Ln [*και*]| *ο τα δυο* .. pscr add *ταλαντα.* item 235. itpler vg cop al *λαβων*, item D e aethro fr (nonPPl) Op *ταλαντα λαβων* | *και αυτος* c. AC***D(ante *εκερδ.* pon)EFGHKMSUVXΔ al longe pler h syrp al .. BC*L 33. 59. 102. it (exc h) vg cop sah syr al mu Bas Op Orint om (Gb° Ln 49. :: at praegresso *ωσαυτως και* nemo addidit, sed abundare videbatur: hinc plerique interpretes omiserunt.)

18. *το εν* c. BCDEFGHKLMSUVXΔ rell omn vg cop syr etc Op .. A it add *ταλαντον* (Ln)| *απελθων* .. D al[3] it (exc f h) om | L al pauc *ωρυξεν* | *εν τη γη* c. AC***DEFGHKMSUVXΔ rell fere omn, item (*in terram* vel *in terra*) itpler vg etc .. BL 33. ff[1·] (ff[2·] plane om) *γην* (49.), item c* *την γην*. Invenitur quidem apud Herodot *τὸν ὀρυσσόμενον χοῦν*, at vix videtur Mt accusativum posuisse. Abhorret etiam ab usu LXX. Nescio an *-ξεν εν* turbas creaverit.)| *εκρυψ.* (Gb′ prob Schu) c. ABCDL 33. tisch* al[7] .. ς *απεκρυψ.* c. EFGHKMSUVXΔ etc (al[1] *κατεκρ.*). Cf ad 11, 25; item vide 25, 25.

19. *πολ. χρον.* c. BCDGL 1. 33. 69. 102. 124. al[5] fere it vg cop al Or Op Orint .. ς *χρ. πολ.* (F al *πολλην*) c. AEFHKMSUVXΔ etc syrutr al | *λογ. μ. αυτων* (prob Schu collato 18, 23.) c. BCDL 1. 33. 124. al plus[30] a b c f ff[2·] g[1·2·] h l vg etc Orint .. ς *μ. αυτ. λογ.* c. AEFGHKMSUVXΔ al pl ff[1·] syrutr al Or

20. *και προσελθ.* c. BCDEFGHKLMSUVXΔ etc it vg etc .. A cop *προ. δε* | *ταλαντα* sec .. A yscr[1] h syr Orint om | *ταλ.* quart .. C* (supplevit**) L itpler vg (et. am al, non for al) syr al Orint om | *εκερδ. επ αυτ.* c. ACFHKMSUVXΔ al pler syrutr al Orint comm, item EG tisch* 28. 238. al plus[30] *εκ. εν αυτοις* .. D *επεκερδησα* et *superlucratus sum* itpler vg Orint txt, item BL al[7] cop al mu *εκερδ.* omissis rell (ita Gb′ prob Schu. Lu 49. :: at *επ αυτ.* additamentum molestissimum videbatur, hinc vel scribendo *επεκερδησα* compensarunt vel emendarunt *εν αυτοις* vel prorsus omiserunt. Quae enimvero addendi caussa fuisset? Frustra Schu ex *εφη αυτω* ortum putavit.)

21. *εφη* (Gb Sz) c. BCDEKLMU al plus[50] itpler (f ff[1·] *et ait*) vg syr al Orint

αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 22 *προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα εἶπεν Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας, ἴδε ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.* 23 *ἔφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἦς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἴσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου.* 24 *προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἓν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἶ ἄνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας·* 25 *καὶ φοβηθεὶς ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἴδε ἔχεις τὸ σόν.* 26 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὀκνηρέ, ἤδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν*

.. ς add *δε* c. AFGHSUVXΔ etc cop syrP al | *εν* (et. Or² Ath Bas Chr) .. A* it (et. *δ*) vg Or¹ Ir^{int} Amb Or^{int} etc *ειγε* (cf Lc 19, 17.)| *επι* c. ABCEFGHKLMSUVXΔ rell omn cop syr^{utr} etc Or Chr .. D it vg arm fr sax Ir^{int} Lcif Amb Or^{int} rell lat *επι επ* (*quia* vel *quoniam super*)| *ης* .. UX al aliq *εις*

22. *δε και* .. B 102. om *δε* (item gat *accessit alter et qui*; ff^{1}· *et eum accessisset*, similiter syr), U b ff^{2}· cop om *και* | *ο τα δυ. ταλ.* (Gb′) c. ABCL 1. 69. 102. 124. al^{7} syr^{utr} .. ς add *λαβων* c. DEFGHKMSUVXΔ al pl (sed 157. 243. *ειληφως*) it vg cop etc Op Or^{int} | *παρεδωκας* .. D *-κες* | *ιδε* .. D *ιδου* | *ταλαντα* tert .. v 435. it^{pler} (non ff^{1}·) vg cop syr al Op Or^{int} om | *εκερδ. επ αυτ.* c. ACEFGHKMSUVXΔ al pler, item al pauc (sed multo pauciores quam v. 20.) *εκ. εν αυτοις* .. D *επεκερδησα*, item f *superlucratus sum*. BL al^{7} fere (33. 102. 124. ut v. 20., sed ex rell al h. l. om qui v. 20. non om) cop it^{pler} vg al mu *εκερδ.* omissis rell (ita Gb′ prob Schu, Ln 49. :: qua de lectione vide ad v. 20.)

23. *εφη* .. minusc fere^{10} cop add *δε* (it^{aliq} *et ait*)| *εν* .. A* it (et. *δ*) vg Amb Or^{int} etc *ειγε* | *επι* .. D it vg sax fr arm *επι* (*quia*, *quoniam*) *επ* | *ης* (UX al *εις*, ut v. 21; c om) *πιστος* .. B 102. h Amb *πιστ. ης* (eodem modo Ir^{int} Amb^{1} Paulin^{3} Aug^{1} v. 21.). Versus 22. 23. praetermittunt a *fu*

24. *δε και* .. D a b c g^{2}· om *και* | *εν* .. D* *ενα* | *ειληφως* .. F al pauc *λαβων* | *εγνων* (K *εγνως*, V *εγνω*) *σε* .. D 46. it (exc f h) vg arm al Hil Op Or^{int} om *σε*, item (sed *ηδειν* pro *εγν.*) Chr (et.^{1} mosc^{6})| *ει* .. E* om, al pauc post *ανθρ.* pon | *οθεν* .. D 56. *οπου*, item (et. v. 26.) *ubi* it vg Hil

25. *απελθων* (al^{1} Chr^{ed} et$^{mosc\,8}$ om) .. D 252.* (vdtr) *απηλθον και*, item it vg al | *ιδε* .. D *ειδου*

26. *πον. δουλ.* c. BCDEFGHKLMSUVXΔ rell ut vdtr omn Clem Or et Or^{int} Chr$^{mosc\,6}$ (Chr^{ed} et$^{mosc\,8}$ om *κ. οκν.*) .. A it (sed c *Nequam serve male*) vg cop syr etc Hom^{el} Chr^{ed} Dam Lcif al *δουλ. πον.* (Ln :: accomodatum est ad vv. 21 et 23.)

οὐ διεσκόρπισα; 27 ἔδει σε οὖν βαλεῖν τὸ ἀργύριόν μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα.
13, 12. 29 (271.2) τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· τοῦ δὲ μὴ ἔχοντος, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 30 (272.5) καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων.

31 (273.10) Ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ· 32 καὶ συναχθήσονται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ

---

27. *σε ουν* c. BCL 33. 102. $y^{scr\,1}$ .. ς (Lu) *ουν σε* c. ADEFGHKMSUVΧΔ etc it vg etc Op Or^{int} al .. al^{1} *και σε*, al^{1} Chr^{ed} $et^{mosc\,5}$ (sed libere, ut et. Clem Or al) om *ουν* (:: cf ad 22, 38; quippe offendebat *ουν* tertio loco collocatum) | *βαλειν* (et. Clem Or al) .. Hom^{cl} *προβαλ. επι τωv*, al^{3} Chr *καταβαλ.* (ita $et.^{1\,mosc\,5}$ $et^{2\,mosc\,1}$) *επι τους* | το *αργ.* (et. Hom^{cl} Clem Or etc) .. Β syrP *τα αργυρια* | *και ελθ. εγω* .. Α ff^{1} g^{2} h Or Cyr $Chr^{mosc\,5}$ et $Chr^{alicubi}$ Cassiod al *κ. εγ.* (Chr^{mosc} *καγω*) *ελθ.* (Hom^{cl} *και εγω αν ελθ. επραξα το εμον*: similiter Lc) :: cf Lc | Δ *συν τω τοκω*

28. *ουν* .. U al pauc ff^{1}· om, syrP c.* | *δεκα* .. D *πεντε*

29. *τω γαρ εχ. παντι* .. it vg Or^{3} *παντι γαρ* (Or^{2} om) *τω εχ.* (:: cf Lc) .. D al^{5} syr Chr ($et.^{2\,mosc\,5}$ $et^{1\,mosc\,1}$) om *παντι* (omitti vult Schu collatis Lc 19, 26 et Mt 13, 12.)| *περισσευθησ.* (א al *περισευθ.*) .. D *περισσευσεται* | *του δε μη* (Gb″) c. BDL 1. 33. 102. 124. (de vv vide post) .. ς *απο δε του μη* c. ACEFGHKMSUVΧΔ etc Or^{2} Chr (:: ita apud Lc nec fluctuat) .. it^{pler} vg *ei autem qui non habet - - auferetur· ab eo;* Hil *qui autem non habet* etc; $Vict^{tun}$ *ab eo autem qui* etc; cop *hic autem cui non est, hoc quod ei sument ab eo*, similiterque syr^{utr} | ο *εχει* .. ΛΔ al^{50} fere $fg^{1.2.}$ l vg syrP (sed var cdd) sl Or^{2} $Chr^{1\,mosc\,5}$ (non Chr^{ed}) schol Hier Op Amb Philastr ο *δοκει εχειν* (:: e Lc 8, 18.) | απ *αυτου* .. C***F**GHM**V** al sat mu (inprimis evglstaria) add *ταυτα λεγων εφωνει* (minusc aliq haec om) *Ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* (eadem 13. 69. 124. al^{20} fere post *οδοντων* v. 30. add)

30. *εκβαλετε* (Gb Sz) c. ABCEKLMSUVΧΔ al $plus^{80}$ Chr ($et.^{mosc}$) $Euth^{cdd}$ Thph, item D 51. *βαλετε εξω* (it^{pler} *proicite foras*) .. ς *εκβαλλετε* c. FG**(*om versum)Η etc | Κ al *κλαυθμ.*

31. *αγγελοι* (Gb probSchu) c. BDL al $plus^{15}$ it (exc f) vg sax fr cop aeth arm syr^{hr} ar^{r} are Or Eus Ath Chr^{gue} al Cyp Hil Aug al .. ς praem *αγιοι* c. AEFGHKMSUVΔ etc f syr^{utr} sl Chr^{ed} et^{mosc} (:: cf *Zach 14, 5. ἥξει κύρ. ὁ θε. μου καὶ πάντ. οἱ ἅγιοι μετ' αὐτ.*) .. al pauc vv mu add *αυτου* | *καθισει* .. ΚU al mu *καθησει*, L *καθειση*

32. *συναχθησονται* c. BDKL al^{80} fere Thdrt .. ς *-σεται* c. AEFGHMSUVΔ etc Chr

ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων, 33 *καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων.* 34 *τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.* 35 *ἐπείνασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με,* 36 *γυμνὸς καὶ περιεβάλετέ με, ἠσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθατε πρὸς μέ.* 37 *τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδαμεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν; ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν;* 38 *πότε δέ σε εἴδομεν ξένον καὶ συνηγάγομεν; ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν;* 39 *πότε δέ σε εἴδομεν ἀσθενοῦντα ἢ ἐν φυλακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σέ;* 40 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἐρεῖ αὐτοῖς Ἀμὴν*

---

32. *αφορισει* c. ABDEFGHKMSUV etc .. LA 1. 209. c^{ser} Thdrt Cyr^{hr} *-ρισει* (sed L *-ρισεῖ*) | *απ* .. D *απο* | *αφοριζει* c. ABDEFGHIKLMSU etc .. A *-ρισει*, al pauc *-ρισει* .. V al^{1} (Chr) om | *εριφων* .. B *-φιων*

33. *μεν* (et. vg ff^{2}. g$^{1.2.}$ cop syrP etc) .. D it^{pl} syr syrP^{cd} aeth arr perss om | *αυτου* .. A al^{8} vg$^{edd\ aliq}$ (Clem) Bas^{sel} Cyp^{1} Avit om

34. *ευλογημενοι* c. BDEFGIKLMSUVA etc .. A *ηυλογημενοι*

35. Huc spectat quod Christi dictum affert Or (ex ev. secc. Hebr.? ex alio libro apocr.?): *καὶ Ἰησοῦς γοῦν φησί Διὰ τοὺς ἀσθενοῦντας ἠσθένουν, καὶ διὰ τοὺς πεινῶντας ἐπείνων, καὶ διὰ τοὺς διψῶντας ἐδίψων.* Similiter huc referunt Iustini illud: *διὸ καὶ ὁ ἡμέτερος κύρ. Ἰησ. Χρ. εἶπεν Ἐν οἷς ἂν ὑμᾶς καταλάβω, ἐν τούτοις καὶ κρινῶ.* Quod idem ap Clem (et Nilum aliosq) legitur: *ἐφ' οἷς γὰρ ἂν εὕρω ὑμᾶς, φησίν, ἐπὶ τούτοις καὶ κρινῶ.* | *εδιψησα* .. A syr syrP* praem *και* (cf ad v. 42.)

36. A* *περιεβαλατε* | *ηλθατε* (prob Sch) c. ABDEFGLA al^{10} fere Chr^{gue} .. Ç *-θετε* c. KMSUV etc

37. *οι δικαιοι* .. A om | *ειδαμεν* (I *id.*) c. ℵ*I .. Ç (Ln 49.) *ειδομεν* c. AB** DEFGMSUV etc, item KLA al^{10} ac plures *ιδομεν*

38. *ειδομεν* (D Clem ante *σε* pon: eundem ordinem 124. v. 39. habere dicitur) .. I *ιδαμεν*, KL al *ιδομεν* | *η γυμνον* .. D *και γυμν.* | A al pauc *περιεβαλλομεν*

39. *ποτε δε* (et. Cyp) .. D it vg cop (item iam v. 38.) Clem *η ποτε* | *ειδομεν* .. KL al *ιδομεν* | *ασθενουντα* c. BD 124. 237. 259. Clem Cyp^{1} (*infirmari*) .. Ç *ασθενη* (A *-νην*) c. AEFGIKLMSUVA etc (it vg *infirmum*, ita et. d) :: ut vv. 36 et 39. sibi respondent *ησθενησα* et *ασθενουντα*, ita vv. 43 et 44. *ασθενης* et *ασθενη*. Hinc potius h. l. *ασθενη* ad v. 44. conformatum videtur quam *ασθενουντα* ad v. 36. | *ηλθομεν* c. ABEFGKLMSUVA etc .. D *-θαμεν*

40. *ο βασ. εφ. αυτ.* (et. Clem al Cyp al) :. D *εφ. αυτ. ο βασ.*

λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 *τότε ἐρεῖ καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.* 42 *ἐπείνασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με,* 43 *ξένος ἤμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενὴς καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με.* 44 *τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοὶ λέγοντες Κύριε, πότε σε εἴδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα ἢ ξένον ἢ γυμνὸν ἢ ἀσθενῆ ἢ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι;* 45 *τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς λέγων Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἑνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε.* 46 *καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον, οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.*

XXVI.

1 (274. 1) *Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους*
Mc 14, 1. Lc 22, 1. *τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ* 2 *Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας*

40. *εν τουτων* .. I add *των μικρων*, reliquis non mutatis | *των αδελφ. μ.* c. AB**DEFGIKLMSUVA al ut vdtr omn (al pauc post *ελαχ.* pon) itpler vg syrutr cop etc Clem[1] Or[int dis] Cyp Hil[1] (sine *μου*) Tich Op al .. B* ff[1.2.] y scr* (retento *μου*) Clem[3] (ter libere, alibi *εποι. τους μικρους τουτοις*) Hil[1] Amb[saepe] Aug[3] (retento *μου*) Ambrst Gaud Chrom om. hinc Ln [*τ. α. μ.*]

41. *οι* .. BL 33. 102. om | *το ητοιμασμ.* c. ABEFGIKLMSUVA rell pler f g[2.] l vg syrutr cop go etc Or[2] Chr Tert[1] Hil[1] Aug[3] .. D 1. 22. Ir[int] aliq Or[int] aliq Cyp Hil[3] al mu o *ητοιμασεν ο πατηρ μου* (Gb'). Accedunt Hom[cl] Iust Hipp his: *υπαγετε εις το σκοτ. το εξωτ. ο ητοιμ. ο πατ. τω διαβ.* (Iust *σατανᾶ*) *κ. τ. αγγ. α.*, item Clem alludendo his: *το πυρ - - ο ητοιμ. ο κυριος τω διαβ.* etc, item Clem[ro] apud Ir[int] *deum - - qui ignem praeparaverit diabolo et angelis eius*

42. *εδιψησα* .. BL syr praem *και* (cf ad v. 35.)

44. *αποκριθ.* (Gb Sz) c. ABDEFGIKLMSUVA al[150] fere vv pl Const Thph Cyp Op .. ς add *αυτω* c. minusc (1. post *αυτοι*) f ff[2.] vg[ed] gat mm al | *ποτε* .. G al add *δε* | *ειδομεν* .. AKL al mu *ιδομεν*

45. *τουτων* (124. 157. al[10] fere Chr[ed] et[gue] add *των αδελφων μου*) *των* (E* add *αδελφ*, interrupta scriptura) *ελαχ.* (Chr[mosc 6] *τ. ελ. τουτ. των αδ. μου*) .. Or[int] *ad iniustos sic - - non adiiciens* fratribus meis, *quemadmodum cum loqueretur ad iustos.* Item schol vet

XXVI. 1. *οτε* .. U *ως* | *ετελεσεν* (K *ετελεν*) .. M al[1] Chr (et.[mosc 8]) *συντελ.* | *παντας* c. ABDFGKLMSUVA al pl vv pler (sed itpl vg post *τουτ.* pon) Or[int dis] (*vide non dixit simpliciter* omnes sermones, *sed addidit* hos omnes, *id est quos iam locutus fuerat, non quos adhuc fuerat locutu-*

τὸ πάσχα γίνεται, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς τὸ σταυρωθῆναι.

3 (275.6) Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, 4 καὶ συνεβουλεύσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 ἔλεγον δέ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. Mc 14, 1 s. Lc 22, 2. Io 11, 47.

6 (276.1) Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα βαρυτίμου καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἠγανάκτησαν λέγοντες Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; 9 ἐδύνατο γὰρ τοῦτο πραθῆναι πολλοῦ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. 6–13 Mc 14, 3–9. Io 12, 1–8. (Lc 7, 36 ss.)

---

rus) .. E al[10] fere vvaliq Chr (et.mosc[6]) om | αυτου .. D al[1] om, al[1] om τ. μα. αυτ.

2. οιδατε (et. Chr[aliq] Or[int] aliq etc) .. D om

3. οι αρχιερ. (Gb′) c. ABDL al plus[15] a b ff[1·2·] g[1·]1 vg sax fr cop sah aeth arp Or[int] comm Aug .. ς add και οι (A om) γραμματεις; c. EFGKMSUVΔ etc c f g[2·] h gat syr[utr] al Chr Or[int] txt (:: cf Mc et Le)| B* om του λαου | καιαφα (ita et. am cop syr utr etc) .. D 64. it vg sah καΐφα

4. συνεβουλευσαντο (it vg *consilium fecerunt*) .. D Chr[mosc 5] – λεγοντο (d *consiliabantur*) | δολω κρατ. (Gb Sz) c. ABDEFGHKLMSUVΔ 1. 22. 28. 33. al longe pl it vg syr[utr] etc Chr Thph .. ς κρατ. δολ c. minusc etc | και αποκτειν. (al[10] fere απολεσωσιν) .. B* al[1] om

5. ινα μη .. L μηπατε (it[pl] vg *ne forte*) | γενηται .. F al pauc γινεται

6. λεπρου .. D* λεπρωσου (it vg *leprosi*)

7. αλαβ. μυρ. εχ. c. AEFGHKMSUVΔ al pler (157. αλ. εχ. μυ.) Chr .. BDL al[6] it vg etc εχ. αλ. μυ. (prob Schu Ln :: e Mc ubi is ordo non fluctuat)| βαρυτιμ. c. BEFGHKSUVΔ al longe pl syr[P] etc Chr[ed] et[mosc] .. ADLM al[30] fere syr syr[P] mg al Chr[gue] πολυτιμου (Ln :: ita Io, nec fluctuat)| επι την κεφ. c. AEFGHKLSUVΔ al longe pl .. BDM al plus[15] Chr (et.[mosc 5] et[gue]) επι της κεφαλης (Ln; cf ad Mc, item infra v. 12.)| ανακειμενου (ita et. vg d ff[1·] g[1·2·1]) .. D[gr] a b c f ff[2·] h mm Amb Or[int] add αυτου (*supra caput eius recumbente ipso*)

8. οι μαθ. (Gb″) c. BDL 33. 69. 102. 124. 48.[ov] it (exc[2]) vg cop sah al (Hil) .. ς add αυτου c. AEFGHKMSUVΔ al pler c f syr[utr] etc Chr Or[int] (:: cf ad 8, 21.)

9. εδυνατο c. B*KLΔ al[10] (ac plurib) .. ς (Ln 49.) ηδυνατο c. AB**DEFGHMSUV etc (et. Chr[gue]). Cf ad 22, 46. Ad Moer. adde Eustath (in Odyss. ε): δῆλον δὲ ὅτι οὐ μόνον ταπεινοῦνται μυριαχοῦ χρονικαὶ αὐξήσεις ἰωνικῶς, ἀλλὰ καὶ ἐκ βραχέων μηκύνονται ἀττικῶς, ὡς ἐν τῷ ἠβουλόμην. ἠδυνάμην, ἤμελλον. | τουτο (Gb Sz) c. ABDE*(nam post τουτο iam scriptum erat πῳ, quo eraso τὸ μυρ. repositum est)LΔ al[20] fere it (exc c) vg cop sah syr[utr] al pler Bas Bas[sel] Or[int] Amb Hil .. ς add το μυρον c. E**FGHKMSUV al longe pl c sl (Or) Chr (et.[gue]) (:: cf Mc et Io)| τοις πτωχ. (Gb Sz) c. ADEFGHKSUVΔ al[70] fere Chr[gue]

10 γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικί; ἔργον γὰρ καλὸν εἰργάσατο εἰς ἐμέ. 11 πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 12 (277.4) βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. 13 ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

14–16 Mc 14, 10 s. Lc 22, 3–6. (*Zach 11, 12.)

14 (278.2) Τότε πορευθεὶς εἷς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς 15 εἶπεν Τί θέλετέ μοι δοῦναι, κἀγὼ ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια. 16 καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17–19 Mc 14, 12–16. Lc 22, 7–13.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ λέγοντες αὐτῷ Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμέν σοι φαγεῖν τὸ

---

et$^{mosc\,4}$ .. ς (Gb^{o}) om τοις c BFLM etc Or (locum ad Ioh conformat pro πολλου repohens δηναρ. τριακοσιων) Chr^{ed} (:: Io absque τοις discedentib paucis; Mc cum τοις paucissimis differentib. Cf et. Mt 19, 21.)

10. ὁ .. D om | D x^{scr} ηργασατο. Cf ad 25, 16. Mc 14, 6. | εις εμε .. M εν εμοι

11. παντοτ. γ. τ. πτωχ. c. ABDGKLSUVA al pl it vg etc Chr^{sue} Amb$^{\cdot}$ al .. EFHM al plus^{60} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ al τ. πτωχ. γ. παντ.

13. αμην .. B**D (syr) add δε (al pauc γαρ vel αμην)| εαν .. DL al pauc Or cat^{ox} αν

14. ισκαριωτης c. ABEFGHKLMSUVA etc vg^{ed} (tol Iscarioth) syr (Iscariota) syr^{p} cop etc Or Eus Chr .. D f for (fu?) σκαριωτης, item scariotha c, scarioth a b ff$^{2\cdot}$ g$^{1.2\cdot}$ h gat mm ing, scariot ff$^{1\cdot}$ am

15. ειπεν .. D (d antea abit, nunc et ait) και ειπεν αυτοις, item (sed antea abiit) vv pl | χαγω c. ABE*KL(s?) etc Or Eus^{2} Chr^{1} (et.$^{mosc\,6}$, item^{sue}) .. DE**FGHMUVA al pl Chr^{1} (et.$^{mosc\,6}$) και εγω (Gb$^{\cdot}$; cf ad 18, 33.)| αυτω .. A αυτων | αργυρια c. BEFGHKLMSUVA al pler (argenteos it^{pl} vg etc) Or Eus^{1} Chr, item A αργυρα .. D a b Eus^{1} Or^{int} στατηρας, 1. 209. στατηρας αργυριου, stateres argenteos h (LXX: και ἑστ. [Symm ἑστάθμισαν] τὸν μισθ. μ. τρ. ἀργυροῦς)

16. παραδω c. ABEFGHKLMSUVA rell fere omn it^{pl} vg syr^{utr} etc Chr .. D 69. b c h cop syr^{hr} arm Eus (edd fluctuantib) Or^{int} add αυτους (cf Lc, item Mc 14, 10.)

17. M** al pauc προσηλθ. αυτω οι μαθ. αυτου λεγ. αυτω | αυτω c. AEF GHMSUV al longe pl f syr etc Or^{int} .. BDKLA al^{20} fere it (exc f) vg cop sah syr^{p} arm al Hil om (Gb^{oo} prob Schu Ln 49. :: at multo verisimilius est αυτω abundare visum propterea que omissum esse quam a testib textui illatum esse. Ubi Mt non ipse addidit, nec testes addiderunt: cf 15, 1. 18, 1. et similes locos.)| ετοιμασωμεν c. ABEFGHLM SVA etc .. DKU al plus^{60} Or (sic ed. Delarue) Chr^{1} mosc^{3} ετοιμασομεν.

πάσχα; 18 ὁ δὲ εἶπεν Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα καὶ εἴπατε αὐτῷ Ὁ διδάσκαλος λέγει Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν, πρὸς σὲ ποιῶ τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὡς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

20 Ὀψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα μαθητῶν. 20—29 Mc 14, 17—25. Lc 22, 14—23.
21 (279.4) καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 (280.1) καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἤρξαντο λέγειν αὐτῷ εἷς ἕκαστος Μήτι ἐγώ εἰμι, κύριε; 23 (281.2) ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα, οὗτός με παραδώσει. 24 ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· (282.6) οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ

(Huc spectat quod Epiph ex evg Ebionitarum affert: *ἑτοίησαν — οἱ Ἐβιωναῖοι — τοὺς μαθητὰς μὲν λέγοντας Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσομέν σοι τὸ πά. φαγεῖν; καὶ* (ab hoc inde loco ad Lc 22, 15. cferendum) *αὐτὸν δῆθεν λέγοντα Μὴ ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα κφίας τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν;*

18. *ο δε* (LM al[10] fere vg it[aliq] add ω̄) *ειπεν* (KM al mu d it[mu] al add *αυτοις*)| V *υπαγε* | *ο διδ. λεγει* .. A om | *ποιω* (vg it *facio*) .. D *ποιησω* (*faciam*, item Or[int])

19. *συνεταξεν* .. M*U al[10] fere *προσετ.* | *και ητ. το. πασχα* .. G om (Chr totum vers praeterit)

20. *δωδ. μαθητ.* c. ALMA 33. 157. al[10] fere (al[1] et vv pm add *αυτου*) it vg cop syrP (syr *μαθ. αυτου* omisso *δωδ.*) al pler Chr (et.[1 mosc 5]) Or[int] (*cum disc. suis* sine *δωδ.*) .. ς (49.) om *μαθ.* c. BDEFGHKSUV al longe pl sah Eus (Chr[1 mosc 6]) Aug :: Videtur Mt maluisse *οι δωδ. μαθ.* quam *οι δωδ.* (hoc nisi ubi est *εἷς τῶν δώδ.* et 10, 5. *τούτους τοὺς δώδ.* non habet), cf 10, 1. (10, 2.) 11, 1. 20, 17. (cum nota). Non ita Mc l c Ioh. Nostro loco gravis est etiam interpretum tanta consensio; nec enim iidem Mc 14, 17., qui locus ad omittendum *μαθ.* valuisse videtur, aliud quam *οι δωδ.* reddiderunt.

22. *αυτω* .. D 33. 44. 69. 102. 124. 49.ev it vg cop (non sah) Eus Or (vide post) Or[int] om | *εις εκαστ.* (Gb') c. CLZ 102. sah (*singuli* it vg), item addito *αυτων* BD(*unusquisq. eorum* d)M al[10] cop syrP mg .. ς *εκαστ. αυτων* c. AEFGHKSUVA etc Eus (Chr[ed] et[mosc 6] om *αυτ.*) .. Or om

23. *ο εμβαψας* (et. Or[2] Chr etc) .. D *ο ενβαπτομενος* (:: ut Mc) .. Clem *ος αν εμβαψηται* | *μετ εμ. εν τ. τρ. την χ.* c. CEFGHKMSUVA 1. al pler Chr (sed[mosc 6] om *τ. χειρ.*) .. ABDLZ al[5] it vg syr[utr] cop sah etc Or[2] Or[int2] *μετ εμ. τ. χειρ.* (D cop sah Or[1] *τ. χ. με. εμ.*) *εν τω τρ.* (Or[1] *εις το τρυβλιον*, item vv mu :: ut Mc; D *εις το τριβαλιον*, cf ad Mc): ita Ln 49; at in promtu est hunc ordinem aptiorem visum esse .. Clem *με. εμ. εις το τρ.* (om *τ. χειρα* :: ut Mc)

24. *ο μεν* c. ABCEFGHKLMSUVA etc it vg etc Chr etc .. DZ al[4] Chr[mosc 4] *ο μεν ουν* (209. c syr[utr] Or[int] praem *και*)| A *περι εαυτου*

ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος. 25 (283.10) *ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν Μήτι ἐγώ εἰμι, ῥαββεί; λέγει αὐτῷ Σὺ εἶπας.*
26 ss. 1 Co 11,23–25. 26 (284.1) *Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν ἄρτον καὶ εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς καὶ εἶπεν Λάβετε φάγετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου.* 27 (285.2) *καὶ λαβὼν ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες·* 28 *τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ περὶ πολλῶν*

24. *καλον* .. D praem *δια τουτο*, item (ut vdtr) a | *ει* .. AU al pauc *η*, A *εγεννηθη*. Spectat huc (et 18, 17.) Clem$^{1\text{-cor}}$ *μνήσθητε τῶν λόγων Ἰ τοῦ κυρ. ἡμῶν· εἶπεν γάρ Οὐαὶ τῷ ἀνθρ. ἐκείνῳ· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη, ἢ ἵνα τῶν ἐκλεκτῶν μου σκανδαλίσαι.*

25. *ιουδας* .. D al pauc *ο ιουδ.* | *ραββει* c. ABDEFKA etc sah (alibi et. CMPXΓΛ) .. ς (Ln 49.) *ραββι* c. GHLMU(SV vdtr) rell pler cop: cf ad 23, 7.

26. *εσθ. δε αυτων* .. D a b c h *αυτ. δε εσθ.* | *ο* (M om) *Ἰ̄ς̄* .. D ante *λαβων*, A om | *τον αρτ.* c. AEFHKMSUVΔ al longe pl Chr^{txt} .. BCDGLΣ 1. al^{20} fere Chr^{1} (libere) et$^{mosc\,2}$ *αρτον* (Ln :: at ita Mc Lc Cor, nec fere fluctuat lectio)| *ευλογησας* c. BCDGLΣ etc item (*bene dixit*) it vg syr syr$^{p\,mg}$ cop etc .. AEFHKMSUVΔ al plus^{130} syr^{p} ar^{c} ar^{r} Bas Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ al *ευχαριστησας* (Gb″ Sz :: at ita Lc et Cor; Mt vero c. Mc consentit, eo quoque quod uterque post habet *ευχαριστησας*, non item Lc et Cor. Solum Mc *ευλογ.* pro *ευχ.* nostro loco scripsisse minime probabile est.)| *εδιδου τ. μ. και* c. ACEFGHKMSUVΔ al pler (al^{2} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ *εδωκεν* :: ita Mc et Lc) .. BDLΣ al^{6} cop (non sah) *δους τ. μ.* (Ln)| *μαθηταις* .. U al mu (sed non z) it vg al mu Or^{int} add *αυτου*

27. *ποτηριον* c. BEFGLΣΔ 1. 28. 33. 102. al^{10} fere cop sah sl Chr$^{mosc\,1}$ .. ς (Ln) *το ποτ.* c. ACDHKMSUV etc Chr^{ed} et$^{mosc\,5}$ (:: ita Lc et Cor; *ποτ.* et *ευχαρ.* Mt et Mc)| *και ευχαρ.* c. ABDEFGHKMSUVΔ al pler cop etc (it vg *et accipiens calicem gratias egit et dedit* etc) Chr Or^{int} .. CLΣ al^{4} sl om *και* (Ln :: at ita Mc, et tantum non fluctuat lectio)| *πιετε* (et. Or^{1} Ir^{int} etc) .. b g^{1} h syr Clem Or^{1} (uterq libere) Cyr Amb Epph *λαβετε* (*accipite et*) *πιετε*

28. *γαρ* .. c***(?) 1. 22. al plus^{30} (inprimis evglist) vv mu (Or libere: *τουτο μου εστ. το αιμα το υπερ υμων εκχ. εις αφ. αμαρτ.*) Chr (et.mosc 6) Ir^{int} om (:: ita Mc; cf et. v. 26.)| *μου της* c. BDLΣ 33. (et 102. ut vdtr) cop .. ς *μου το της* c. ACEFGHKMSUVΔ etc (it^{pl} vg Ir^{int} *sanguis meus novi testamenti*, sed it^{aliq} Cyp Or^{int} om *meus*)| *της διαθηκ.* c. BLΣ 33. 102. (sah vide ad v. 28. sub Pist) .. ς (Ln) *της καιν.* (b *novi et aeterni*) *διαθ.* c. ACDEFGHKMSUVΔ etc it vg syr^{utr} cop etc Ir^{int} Cyp al; item Chr^{txt}, sed in comm – – *το αιμα μου το εκχ. εις αφ. αμ.* (:: *καινη* Lc et Cor; cf et. ad Mc)| *περι* .. D *υπερ*, item Chr^{ed} (sed diff edd) et$^{mosc\,5}$

ἐκχυννόμενον εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 29 λέγω δὲ ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

30 (286.6) Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν. 30 ss. Mc 14, 26–31. Lc 22, 39.
31 (287.4) τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ. (286.6) γέγραπται γάρ Παταξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρόβατα τῆς ποίμνης. 32 μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. *Zach 13, 7.

28. εκχυννομενον c. ABCDLZΔ 1. 33. etc (cf ad 23, 35. ubi et. G) .. ς εκχυνομ. c. EFGHKMSUV etc. Versus 27 et 28. ita expressit Pist: ελαβον το ποτηριον του οινου, ευχαριστησα αυτο, εδωκα αυτο υμιν, οτι τουτο εστιν το αιμα της διαθηκης, ο εκχυθησεται περι υμων εις αφ. αμαρτ. υμων.

26.—28. Huc et ad ll. pp. spectat Iust Ap. 1, 66.: οἱ ἀπ. ἐν τοῖς γενομένοις ὑπ' αὐτῶν ἀπομνημονεύμασιν, ἃ καλεῖται εὐ, οὕτως παρέδωκαν ἐντετάλθαι αὐτοῖς τὸν ιν, λαβόντα ἄρτον εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν Τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἀνάμνησίν μου, τοῦτ' ἔστι τὸ σῶμά μου· καὶ τὸ ποτ. ὁμοίως λαβόντα καὶ εὐχαριστήσαντα εἰπεῖν Τοῦτό ἐστιν αἷμά μου, καὶ μόνοις αὐτοῖς μεταδοῦναι. Idem c. Tr. 70. – – περὶ τοῦ ἄρτου, ὃν παρέδωκεν ἡμῖν ὁ ἡμέτερ. χς ποιεῖν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ, τε σωματοποιήσασθαι αὐτὸν διὰ τοὺς πιστεύοντας εἰς αὐτόν, δι' οὓς καὶ παθητὸς γέγονεν, καὶ περὶ τοῦ ποτηρίου, ὃ εἰς ἀνάμνησιν τοῦ αἵματος αὐτοῦ παρέδωκεν εὐχαριστοῦντας ποιεῖν – – Idem ibid. 41. ἡ τῆς σεμιδάλεως προσφορὰ τύπος ἦν τοῦ ἄρτ. τῆς εὐχαριστίας, ὃν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ πάθους οὗ ἔπαθεν – – ιω χς ὁ κύρ. ἡμῶν παρέδωκε ποιεῖν.

29. ου μη c. DZ 1. 33. 69. 102. 116. 209. 241.* 8.pe a b c ff1·g1·h vg etc Clem (libere) Or Cyr Chr Ir^{int} Cyp al .. ς (49.) οτι ου μη c. ABCEFG HKLMSUVΔ al pler f ff2·g2· gat mm cop etc Or^{int} (:: at ita Mc lectione tantum non fluctuante)| του .. c om, test alii om τουτου | γενηματος c. ABCDEFHLMUVZ(vdtr)Δ al pl .. ς γεννηματ. c. GK(s?) etc (vg ff1·g1·2· Euch *genimine*, f Ir^{int} *generatione*, a b c ff2·h Cyp *creatura*)| πινω .. D 25. Clem Or (uterq libere) Cyr^{schol} Chr^{1} et$^{mosc\,1}$ πιω | με. υμ. καιν. c. ABDEFGHKMSUVΔ al pler it^{pler} vg cop syr^{utr} etc Or Cyr^{scholion} al Ir^{int} Or^{int} al .. CLZ 1. 28. 33. 209. c^{acer} Cyr Epiph Chr καινον (Clem om) με. υμ. (c om μ. υ.)| ἀπ' ἄρτι: ita FK etc; EGM etc ἀπάρτι, cf et. ad 23, 39.

31. ο ιω .. 56. 58. b Chr^{ed} et$^{mosc\,3}$ om | L ἐν μοὶ | διασκορπισθησονται c. ABCH**ILM al^{35} fere Or^{1} .. ς –σεται c. DEFGH*KSUVΔ al pl Or^{1} Chr (: similiter lectio in Mc fluctuat)

32. Valentt (ap Thdot) καὶ προάξω ὑμᾶς. λέγει. τῇ τρίτῃ τῶν ἡμερῶν εἰς τὴν γαλ.

33 (290.1) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ Εἰ πάντες σκανδα-
Io 13, 38. Lc 22, 34. λισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ οὐδέποτε σκανδαλισθήσομαι. 34 ἔφη
αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἀλέκ-
τορα φωνῆσαι τρίς ἀπαρνήσῃ με. 35 (290.6) λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος
Κἂν δέῃ με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὁμοίως
καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.

36–41 Mc 14, 32–38. Lc 22, 40–46. Io 18, 1. 36 (291.1) Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγό-
μενον Γεθσημανεί, (292.6) καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς Καθίσατε
αὐτοῦ ἕως οὗ ἀπελθὼν προσεύξωμαι ἐκεῖ. 37 καὶ παραλαβὼν τὸν
Πέτρον καὶ τοὺς δύο υἱοὺς Ζεβεδαίου ἤρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδη-

33. εἰ (Gb Sz) c. ABCDEGHILMSUVΔ al plus[100] item (*sī*) a b c ff[2]· cop sah Or[int 2] .. ς εἰ και (*etsi, etiamsi*) c. FK etc it[mu] vg syr[utr] etc Or[2] Chr Hil Or[int 1] (:: e Mc) | ἐγω c. ABC*DILSVΔ al pl it[pler] vg etc Or[2] Amb Or[int] .. C***EFGHKMU al[70] fere h cop sah add δε (Gb +) .. Chr[ed] et[mosc 6] αλλ ἐγω :: ut Mc | F in fine add εν σοι

34. εν .. D it[pm] fu Chr[mosc 6] om | L 1. 209. a Or πριν (L πρ. η, Or πρου) αλεκτοροφωνιας | τρις .. A cop sah post με pon | απαρνηση c. ADEFG HIKLMSUVΔ etc .. BC al[5] (et haud dubie multo plures) cat[ox] -νησει

35. D om ὁ | απαρνησομαι (H αρν.) c. BCDFHILMSΔ al pl Chr[2] .. AEGKUV al[70] fere Thph -νησωμαι (Gb′. Similiter lectio in Mc fluctuat.) | ομ. και c. BCDILS etc it vg syr[utr] etc Or[int] .. AEFGHKMUVΔ al plus[130] cop sah syrP[cd] sl Chr Thph ομ. δε και (Gb + Sz. Similiter Mc ωσαυτ δε και, δε non fluctuante)

36. μετ αυτ. ο ις̄ .. D ο ις̄ μ. αυτ., cop om ο ις̄ | γεθση- c. ABCFKLM*ST etc cop sah, item D γεθσα-, M** cop[cd] γηθση-, K γεθσση- .. EGH* et** VΔ 126. etc γεσση-. Item *gethse-* f ff[1]· g[1·2]· vg (et. ing al), *gethsa-* d** gat mm, *getsa-* d* ff[2]·, *gedsa-* a b; *gese-* am fu, *gessa-* c h | -μανει (Gb″ Sz) c. ABCDEFG**IKSVΔ al longe pl sah (-νεί: ita B**EFK; G** -νεῖ, ita Ln 49.), item LU al mu cop it vg etc -μανη .. ς -μανη c. G*HM etc (G* -νῆ, HM -νή) | τ. μαθητ. c. BEFGHIKLMSUVΔ al pl sah Chr .. ACD al[35] fere it vg cop syr[utr] etc Hil τ. μαθ. αυτου (Ln; cf ad 8, 21.) .. al pauc arm Or[int] αυτοις | ELU al mu καθησατε | αυτου (al[2] εκει. al[1] ωδε) .. c* 61. 300. om | εως ου c. BEFGHISUV al longe pl, item A εως ου αν (ita Ln) .. DKLM**Δ al[11] Chr[txt] et[mosc 3] cat[ox] εως αν (49.) .. CM* al[7] Chr[comm] Thph om (:: ita Mc; ceterum cf ad 18, 30.: αν ex correctione fluxit, modo servato ου modo omisso. Alii ad Mc modum malebant εως simplex.) | πρ. εκει c. ACEFGHIKMSUVΔ 1. al pler syrP .. BDL 33. 69. 102. 157. it vg cop sah etc Chr[txt] Hil Or[int] εκει (*illuc* vel *illuc et*) πρ. (Ln 49; at videbatur εκει omnino ad απελθων pertinere, hinc consentientes interpretes pleriq *abiens illuc* expresserunt. Cur post πρ. transponeretur nulla caussa erat.) .. 244. syr arm Chr[comm] om εκει | προσευξωμαι c. ABCEGIKLMSUVΔ etc .. DFH tisch* 22. 28. 262. al[30] fere Chr[mosc 3] cat[ox] -ξομαι

μονεῖν. 38 ([293.4]) τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 ([294.1]) καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων Πάτερ, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθάτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· ([295.1]) πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω ἀλλ' ὡς σύ. 40 ([296.2]) καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ Οὕτως οὐκ ἰσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. ([298.4]) τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 ([299.6]) πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθὼν προσηύξατο Mc 42–46 14, 39–42. λέγων Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο παρελθεῖν ἐὰν μὴ αὐτὸ

---

38. *ο ιησους* (Gb + Sz) c. c***EFGHKMSUVΔ 22. 33. 131. 157. 238. 262. al[120] fere a f h syrP sl .. ς (Ln 49.) om c. ABC*DIL 1. etc vv pler Chr (:: at addendi nulla caussa erat, quemadmodum nec in Mc ubi deest addiderunt. Omittendum vero videbatur quum praecessisset v. 36. Ceterum *ο ις*, ut ubique scriptum est, post *αυτοις* multo facilius omittebatur quam intrudebatur. Loci paralleli iam facta est mentio.)

39. *προελθων* c. BM al sat mu, item *progressus* it vg Hil Or[int] al, item cop sah etc .. ACDEFGHIKLSUVΔ al[100] fere, d *accedens*, (Chr[cdd] et Thph[cdd] etc pariter fluctuant) *προσελθων* (Gb′ Sz; probat Schu collatis 21, 28. 28, 2. 9. 18. et *προερχεσθαι inauditum ap Mt* dicit). Cf ad Mc | *πατερ* c. LΔ 1. 209. al[10] a am Iust Or[6] et Cels (ap Or) Valentt (ap Ir) Dial[3] Eus Ath Nax Did Bas Chr[ed] et[mosc 6] Cyp Hil[2] Hier Aug[saepe] al .. ς (Ln) add *μου* c. ABCDEFGHIKMSUV etc vv longe pler (sed it et vg inter *mi pater* et *pater mi* vel *meus* fluctuant) Hil[1] Amb[plerumq] al (:: non Mc aut Lc sed v. 42. huc valuit)| *εστιν* (et. Iust Or[saepe] Dial[3] al) .. Or[aliq] Valentt Eus Ath Nax Chr[ed] et[mosc 6] al om | *παρελθατω* c. ACDEFLΔ 28. 33. 124. .. ς *-θετω* c. BGHIKMSUV al pler (idem in Or aliisq editum)| *αλλ ως συ* .. post haec in evgg adduntur Lc 22, 43 sq *ωφθη δε αυτω αγγελος* etc, similiterque addita habent c[mg]*** 69. 124. aliiq pauci vel in textu vel in mg (M in mg: *υπαγε εις λουκ. κεφ. σπγ· ωφθη δε αυτω*)

40. *και* .. c[mg] M[mg] 69. al mu (inprimis evv) add *αναστας απο της προσευχης* (:: e Lc 22, 45.)| *μαθητας* .. D al pauc it (exc g[2·]) vg (sed non am ing** al) cop syr al Or[int] add *αυτου* | *τω πετρω* .. FKM al plus[10] syrP mg *αυτοις* (:: e Lc)| *ισχυσατε* .. Δ ff[2·] g[2·] gat syrP mg Chr[comm] Iuv *ισχυσας*

42. *λεγων* .. B 102. g[1·] om; L al pauc praem ο ις | *μου* (et. Or Hil[1] Or[int2] al) .. 48.ev ac Chr[ed] et[mosc 2] Hil[2] om | *τουτο* (Gb″) c. ABCILΔ (nisi quod *το ποτ.* ante *εαν μη* additum et deletum habet) 1. 33. 102. al[10] b ff[2·] sah syrP aeth Or[2] Eus (*αυτο*) Chr[ed] et[mosc 6] Amb .. ς add *το ποτηριον* c. EFGHKMSUV (v al[2] om *τουτο*) al pler (157. arm ante *εαν*, ut Δ*) itpl vg cop syr al; item D al[3] l fu Hil[1] praem | *παρελθειν* c. BDL 1. 102. al[2] it (exc f ff[2·]) vg syr aeth al Or[2] Eus Hil[2] Amb .. ς

πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 καὶ ἐλθὼν πάλιν εὗρεν αὐτοὺς
καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὀφθαλμοὶ βεβαρημένοι. 44 καὶ
ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο ἐκ τρίτου τὸν αὐτὸν
λόγον εἰπών. 45 (299.4) τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ λέγει
αὐτοῖς Καθεύδετε τὸ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. ἰδοὺ ἤγγικεν ἡ ὥρα
καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἁμαρτωλῶν.
46 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ἤγγικεν ὁ παραδιδούς με.

47–56 Me 14, 43–50. Lc 22, 47–53. Io 18, 2. 47 (300.1) Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ Ἰούδας εἷς τῶν δώ-
δεκα ἦλθεν, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων
ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 (301.2) ὁ δὲ
παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον λέγων Ὃν ἐὰν φιλήσω,
αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 καὶ εὐθέως προσελθὼν τῷ

---

add απ εμου (Gb^{oo} et Ln [α. ε.]) c. ACEFGHIKMSUVΔ al pler f ff$^{2.}$ al Chr Hil^{1} Leo (:: e v. 39.)

43. παλιν (al pauc Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ om) h. l. (Gb″) c. BCDIL 1. 33. 124. 157. 209. al pauc it vg cop sah syr syr$^{p\,mg}$ al mu .. ς ante καθευδ. c. AEFGHKMSUVΔ al pler syr^{p} (:: videbatur ad καθευδ. trahendum) | ευρεν (Gb″) c. ABCDIKLΔ al^{60} fere .. ς ευρισκει c. EFGHMSUV al pl (:: ad v. 40. conformatum, non ex Mc ευρεν invectum)

44. παλιν h. l. (prob Schu) c. BCDIL 28. 33. 102. 32.^{ev} c^{acr} y^{ecr} b c ff$^{1.2.}$ g$^{1.2.}$ h l vg cop sah .. AKΔ al^{10} fere syr^{p} post προσηυξ. (Δ al pauc προσευξ.), ς post απελθ. c. EFGHMSV al longe pl f syr al .. U (sed suppletur in mg) 1. 69. 124. al^{5} a for om | εκ τριτ. c. BCEFGHILMSUVΔ al pler (262. ante προσηυξ.) it^{pler} vg cop sah syr^{utr} etc .. ADK al^{6} (ex his AK al^{3} παλιν post προσηυξ. pon: vide ante) a b om (49; Gb^{o} Ln [ε. τ.] :: at εκ τρ. minime prodit correctorem; videtur expulsum ne cum τον αυτ. λογ. ειπ. coniungeretur, quam eandem ob caussam BL aliiq ad haec rursus παλιν additum habent) | ειπων .. BL 124. (om antea) al^{2} a (om antea) al add παλιν

45. μαθητας c. ABCKLMΔ al^{20} vv aliq .. ς add αυτου c. DEFGHSUV etc it vg etc Ath (:: cf ad 8, 21.) | το λοιπ. c. ADEFGHKMSUVΔ al pler Ath (sic) cat^{ox} .. BCL al^{6} Chr om το (49. Similiter lectio in Mc fluctuat, apud quem λοιπον legendum videtur.) | αναπαυεσθε; : hoc modo Schu (aliique) interpungi vult et in Mt et in Mc | ιδου .. BE al^{4} sah arm Ath add γαρ (item 1. 209. post ηγγ. omisso ιδου) | και ο υι. τ. ανθρ. παραδιδοται .. L του υι. τ. ανθρ. και παραδ.

46. αγωμεν .. G al plus^{5} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ add εντευθεν (G –θε) | ηγγικεν .. al plus^{15} om

47. και ετι (et. Or^{int} Hil etc) .. D ετι δε, Chr^{ed} ετι γαρ, Chr$^{mosc\,6}$ ετι γουν .. 28. sah it vg (exc for) Lcif ετι | Δ al pauc και των πρεσβ.

48. εαν c. AEFGHKMVΔ al^{40} fere Or^{1} Eus .. ς (Ln 49.) αν c. BCDLU etc Or^{1}

Ἰησοῦ εἶπεν Χαῖρε ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἑταῖρε, ἐφ' ὃ πάρει; τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 (302.1) καὶ ἰδοὺ Lc 18, 10 s. εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτίον. 52 (303.10) τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρῃ ἀπολοῦνται. 53 ἢ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείω δώδεκα λεγεῶνας ἀγγέλων; 54 πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 (304.1) ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατή-

---

49. ραββει c. ABDEFHKMA etc .. ς (Ln 49.) ραββι c. CGLU(SV?) etc. Cf et. ad v. 25.

50. ο δε ις ειπ. αυτ. (ita et. cop syr^{utr} for fr al Or^{int}) .. D it vg (exc for) Lcif ειπεν δε (*dixit autem, dixitque, dixit; cui dixit*) αυτω ο ις | εταιρε .. D ital^{iq} Lcif post παρει | εφ ο (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSVA al plus^{80} al Epiph cat^{ox} .. ς (Gb′) εφ ω c. U al pl Eus Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$

51. μετα (L al pauc add του) ιυ .. B μετ αυτου | παταξας – – αφειλεν .. D (et it^{pler}) επαταξεν – – και (και et. U*) αφ.

52. σου τ. μαχ. c. ACEFGHMSVA al pler sah .. BDL al^{8} (it vg etc) Or Bas Cyr τ. μαχ. σου (Ln 49.) .. KU al plus^{15} cop syr al Chr^{ed} et$^{mosc\,5}$ om σου | μαχαιρη c. AB*C(**?*?)L 124. .. ς -ρα c. D**^{DEFGHKMSUVA} etc (Or al)| απολουντ. c. ABCDEGL 1. 33. 124. al sat mu item (*peribunt*) it vg cop (sah *cadent*) Or^{2} Chr^{4} .. FHKMSUVA al plus^{180} (syr^{utr} al?) Or^{1ed} Bas Cyr Chr^{1} al Aug^{aliq} al αποθανουνται (Gb″)

53. δοκεις .. C* 1. al^{5} syr$^{p\,mg}$ Or δοκει σοι | αρτι h. l. c. ACDEFGHKMSUVA al longe pler it^{pl} al Or Chr^{1} Oros .. BL 33. vg ff^{1} g^{1} cop sah syr^{utr} al Cyr Hier post παραστ. μοι .. al pauc f al Bas Chr^{1} om | πλειω c. BD (it vg *plus*) .. ς πλειους c. ACEFGHKLMSUVA etc Or Bas Chr etc | δωδεκα c. BDL (item b d; om enim *quam*) .. ς η δωδ. c. ACEFGHKMSUVA etc Or Bas al: hinc Ln [η] δωδ. | λεγεωνας αγγελων c. BDEFGHMSUV al pler Or al .. ACKLA 33. al^{8} λεγεωνων αγγελους (KA 33. -λων)

54. πληρωθωσιν (et. Or al) .. D πληρωθησονται, item *implebuntur* (*compl.* d Oros) it vg Or | δει .. C 1. al^{4} al Or^{ed} huet εδει

55. ειπεν ο ις .. D a ο ις ειπ. | εξηλθατε c. ABCEFGLA 28. 33. 124. al^{10} fere, item D it^{pl} ηλθατε .. ς εξηλθετε c. HKMSUV etc (Ln συλλαβ. με;)| καθ ημεραν (Gb′) c. BL 33. 102. cop sah Cyr^{2} Chr^{1ed} et$^{mosc\,6}$ (accurate) Or^{int} comm (libere) .. ς (Ln) add προς υμας c. CDEFGHKMSUVA al pler it vg etc, item A post εκαθεζομ.; Chr^{1} (et.$^{mosc\,6}$) libere μεθ υμων ημην και εκ. δωδ., rursus^{1} (et.$^{mosc\,6}$) μεθ υμων ημην δωδ. bis

σατέ με. 56 (306.6) τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

57 s. Mc 14, 53 s. Lc 22, 54 s. 57 (306.1) Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 (307.4) ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν ἕως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως, καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν ἰδεῖν τὸ τέλος.

59—66 Mc 14, 55—64. Lc 22, 66—71. 59 (308.2) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ τὸ συνέδριον ὅλον ἐζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως αὐτὸν θανατώσουσιν, 60 καὶ οὐχ εὗρον πολλῶν προσελθόντων ψευδομαρ-

---

omisso ε. τ. ι. (:: Mc ημην προς υμας [Lc οντος μου μεθ υμων]: inde ad Mt translatum, quamquam is malebat εκαθεζ. pro ημην) | εν τ. ι. εκαθ. δια. c. BL 33. 102. 124. 157. syr Cyr[1] Chr[ed] et[mosc6] (accurate) Or[int], item omisso δια. (Gb[o]) 1. 209. Cyr[1] .. CDK al[15] fere it[pler] cop sah Eus Thph εκαθεζομ. (D εκαθημην) ε. τ. ι. δια. (Ln) .. ς εκαθ. δια. ε. τ. ι. c. AEFGHMSUVA al pl vg etc

56. οι μαθ. c. ACDEFGHKLMSUVA al longe pler vv pler .. B al[10] fere a h n gat mm sah Chr[ed] et[mosc6] add αυτου, hinc Ln [α.]

57. οι δε etc .. B praem οι δε κρατησαντες εφυγον, sed ut perperam scripta uncis inclusa sunt | C απηγον | καιαφαν (et. am cop etc, K -φα) .. D καειφαν, it vg (exc am) caiphan (-fan, -pham), item sah

58. απο c. ABDEGHKMSUV al longe pl .. CFLA al[20] fere om

59. οι δε αρχ. (et. Or[1ed] Cyr Or[int] etc) .. cop (exc ed[1]) sah Or[1] et[1ed] ο δε αρχιερευς | και οι πρεσβ. c. ACEFGHKMSUVA 1. al longe pler f.syr[utr] sl al Or[int] .. BDL 69. 102. 157. cop sah arm sl it (exc f) vg fr sax Or[2] Cyr Aug om (Gb[oo] Ln 49. At idem in Mc deest nec a quopiam additum est. Ceterum Mt solet cum principibus sacerdotum coniungere seniores populi, ut 26, 47. 27, 1. 3. 12. 20.) | ολον (28.[ev] Or[2] om) .. K al plus[10] it (non d) vg al Or[int] ante το συνεδρ. (:: ut Mc) | αυτ. θανατ. c. BCDLN 1. 33. 124. etc it (exc d) vg etc .. AEFGHKMSUVA al[60] fere (ac plures) d etc Or[2] θανατ. αυτ. (Gb″ Sa prob Schu :: magis ex usu est θαν. αυτ. ut est apud Mc, item Mt 27, 1. etc) | θανατωσουσιν c. AC(**ι*?)DEFGHLNA 33. al plus[10] .. ς -σωσι c. B(e sil.)KMSUV etc

60. και ουχ (K ουκ, item AD al) ευρ. (K ηυρον, item EG al; 124. 6. ευρισκον) πολλ. προ. ψευδ. (de hor. verb. ord. vide post; Gb προ. ψ. προ.) c. (et. Gb) BC*LN* 1. 51. 102. 118. 124. 209. 23.[ev*] b ff[1.] g[1.2.] l n vg fr sax cop sah arm pers[w] Or[2] Cyr, item ante πολλων addito και (id quod explicantis magis quam vertentis esse videtur, ut fere sit *quamvis*) syr syr[hr] arr pers sl[3.] .. K** al[4] c και προ. ψευδ. προ. ουκ (-χ) ηυρον (ευρ.) .. ς και ουχ (vide supra -κ) ευρον (vide supra ηυρ.)· και (a om) πολλ. ψ. προσελθ. (K al ελθ., de ord. verb. vide post) ουχ ευρον (EG al ηυρ. ut supra; a add *exitum rei*, f *culpam*) c. AC*EFGHK MSUVA al pler a f syr[P] Or[int] .. Ln και ουχ ευρ. προ. προ.ψ. [ουχ ευρ.]:

τύρων. (309.6) ὕστερον δὲ προσελθόντες δύο 61 εἶπον Οὗτος ἔφη 27, 40. Io 2, 19.
Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι. 62 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Οὐδὲν ἀποκρίνῃ τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 63 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐσιώπα. καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπῃς εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. 64 (310.1) λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Σὺ εἶπας· πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 (311.6) τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ λέγων Ἐβλασφήμησεν· (312.7) τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; ἴδε νῦν ἠκούσατε τὴν βλασ-

---

ita prorsus c. nullo teste nisi a (sed vide ante) .. πο. πρ. ψευδ. c. ABL 33. 102. 124. 301. syr^{hr} Or^{2} Cyr, item D (vide infra); 1. 118. 209. cop sah syr πρ. πο. ψ.; ς πο. ψ. πρ. c. CEFGHKMNSUVΔ etc it vg syr^{p} etc; al^{9} plane om (Gb^{o} prob Schu) .. D ff^{2}·h και ουκ ευρον το εξης (d *sequentia*, ff^{2}· *exitum*, h *exitum rei*)· και πολλοι προσηλθον ψευδομαρτυρες και ουχ ευρον το εξης (d *rei sequentia*, ff^{2}· *quicquam in eo*, h *in eum quicquam*)| προσελθοντες (al^{1} ελθ.) – – εσχον .. D it vg ηλθον – – και εσχ. | δυο c. BL 1. 102. 118. 124. 209. cop sah syr syr^{hr} aeth (et^{ro} et^{pp1}) arr pers^{p} Or^{1} .. ς (Ln) add ψευδομαρτυρες c. A**CDEFGHKMSUVΔ al pler it vg syr^{p} al Or^{1} Or^{int} (*non arbitreris Mt duos hos test sine caussa falsos dixisse etc*), item N al pauc τινες ψευδ., item A* (vdtr) μαρτυρες (:: addiderunt ψευδομ. quum et ipsi pervertentes rem falsi testes exstitissent; alius malebat simplex μαρτυρες. Non eodem iure ψευδομ. deletum credi potest quod accusationi isti certe veri aliquid subesse visum sit. Cf et. Mc)

61. ουτος εφη (et. Or^{3} Or^{int} al) .. D b c f ff^{2}·h τουτον ηκουσαμεν (it^{4} ηκ. τα.) λεγοντα | οικοδομ. (Or^{1} *ανασταση.*, mm *resuscit.*, it^{mu} vg^{ed} gat ing al *reaedifie.*) c. B 1. 69. 102. 209. arm Or^{3} .. ς (Ln) add αυτον (Gb^{o}) c. ADEFGHKMNSUVΔ etc it^{pler} vg etc, item praem CL 33. b Or^{1}, item e praem *aliud* (ut Mc) :: cf ad 27, 40. ubi similiter addiderunt αυτον, quod idem Ioh scripsit 2, 19.

62. αποκρινη .. H al pauc –νει | σου .. A* al^{2} σοι

63. ις .. KF al pauc (Chr) om (:: ita Mc)| και αποκριθ. (D απ. ουν, U απ. δε) c. ACEFHKMNSUVΔ al pler (item DU) a b c f ff^{2}·h sah syr^{utr} al .. BGLΣ 1. 13. 33. 69. 102. cop sah ff^{1}·g$^{1.2}$·l vg fr sax Or Or^{int} om αποκρ. | εξορκιζω (et. Or al) .. DL al^{10} Cyr ορκιζ. | ει .. 126. al^{10} fere Or om | τ. θεου (et. Or Or^{int} al) .. C*NΔ al^{15} fere cop sah syr^{p} al Chr^{ed} (sine του) et^{mosc6} add του ζωντος

64. λεγω υμιν .. D al pauc add οτι

65. λεγων (Gb') c. BC**DLΣ 102. it vg cop sah arm syr^{p} al Or Cyr Chr^{ed} et^{mosc6} Or^{int} .. ς add οτι c. AC*EFGHKMSUVΔ al fere omn; item syr al *ecce* | τ. βλασφημιαν (Chr της –ιας, item 157.) c. BDLΣ 102. a c ff^{1}·g^{1}·h l vg (et. am fu for ing tol; sed exc^{2}) cop sah fr Chr ..

φημίαν. 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον Ἔνοχος θα-
67 s. Mc 14, 65. Lc 22, 63 ss. νάτου ἐστίν. 67 (313.1) Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐράπισαν 68 λέγοντες Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69–75 Mc 14, 66–72. Lc 22, 55–60. Io 18, 16 ss. 69 (314.1) Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσ-ῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων λέγων Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 (315.1) ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα

ς add αυτου, Ln [α.] c. ACEFGHKMSUVΔ al fere omn b f ff^{2}· g^{2}· gat mm sax syr^{utr} al Or Or^{int} (:: cf ad Mc ubi similiter test mu add)

66. αποκριθεντες .. D a b c h gat απεκριθησαν παντες; και

67. οι δε (it vg *alii autem*) .. D sah αλλοι δε | εφαπισαν c. ACDLΣ al mu .. ς ερραπ. c. (B e sil.)EFGHKMSUV etc. Praeterea DG add αυτον (vg *palmas in faciem ei* [*eius*] *dederunt*, similiter it^{aliq})

69. εξω (al^{3} εξωθεν, 47.^{ev} om) εκαθ. c. ACEFGHKMSUVΧΔ (* εξ. εν τ. α. εκαθ.) al pler syrP Chr (sed$^{mosc\,6}$ εξω post αυλη) .. BDLΣ 1. 33. 102. 124. 157. it vg go syr syr^{hr} cop sah al pler εκαθ. εξω (Ln 49. :: cf 12, 47. ubi test mu εξω εστηκ. ad v. 46. conformarunt εστ. εξ. Videbatur εξω arcte cum εν τη αυλη coniungendum: hinc pler interpp consentiunt.)| γαλιλαιου .. c 238. 252.* syr pers^{P} ναζωραιου (:: cf Lc)

70. αυτων παντων (Gb 8z) c. AC*FHMSUVΧΔ 1. 22. 108. 124. 209. 262. 435. al plus^{120} al^{6}· pers^{W} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ .. ς (Ln 49.) om αυτων c. BC**DEGLΣ etc it vg al pler Or^{int}; item K al plus^{10} Thph om παντων (:: αυτων incommodum videbatur quum non id ipsum adscriptum esset quorsum spectaret; praeterea proclive erat alterutrum omittere.)| τι λεγεις .. D 1. 209. a b n mm gue^{lect} syr^{hr} add ουδε. επισταμαι (*nec novi* vel *neque intellego*), item Cyp *neque novi te* (:: cf Mc)

71. εξελθοντα δε αυτον c. ACEFGHKMSUVΧΔ al pler etc, item omisso αυτον BLΣ al^{7} Chr$^{mosc\,1}$, hinc Ln [αυτ.] (1. 209. al panc om αυτον sec) .. D al^{1} εξελθοντος δε αυτου, item vg it^{mu} *exeunte autem illo* (a n *egressus autem*)| ειδεν c. BDEFGHMUΔ etc .. ACKLΧ etc ιδεν | αλλη .. D a b c ff^{2}· h n vg (sed non am for) Or^{int} add παιδισκη | αυτους εκει (Sz αυτους· εκει item Gb′: ita CR*FHMU al pler, non AL al panc) c. ACE*FHL MUVΧΔ 1. al^{150} fere go al .. ς (Ln) τους εκει c. BDE**GKS etc Thph (vg it *his qui erant ibi*, n a *illis qui ibi erant*) .. 157. αυτους εκεινη, al^{2} αυτους· εκει δε, al^{1} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ pers^{P} αυτους, 251. Thph εκει, y^{ser} Or^{int} αυτοι· εκει (*ei ibi*)| και ουτος c. ACEFGHKLMSUVΔ al ut vdtr omn Or^{int} al .. BD sah om και

72. μετα c. ABCKLΔ al panc .. ς μεθ c. DEFGHMSUVΧ al pler | οτι (et. vg ff^{1}· g$^{1.2}$· n; f h *dicens quia*) .. al panc om; item D ff^{2}· b c λεγων omisso οτι

τὸν ἄνθρωπον. 73 *μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.* 74 *τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.* 75 (316.2) *καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.*

XXVII.

1 (317.2) *Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ* Mc 15, 1.
ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θα-
νατῶσαι αὐτόν. 2 (318.1) *καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρ-* Lc 23, 1. Io 18, 28.
έδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

---

73. και συ (et. vg it^{mu}) .. D 1. om; b c h l gue^{elect} sic: *vere ex illis es tu* | και γαρ (c* syr^{P} c.* add γαλιλαιος ει και :: cf Mc) — — δηλον σε ποιει (D a b c ff^{2}· h gue^{elect} ομοιαζει, *similis est*) .. L 32.^{ev} om

74. καταθεματ. (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVXΔ al^{170} fere Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ Thph .. ς καταναθεματ. c. minusc sed non ita mu ut vdtr | ευθεως c. ACDEFGHKMSUVXΔ etc .. BL ευθυς

75. ιω (Gb″) c. ABC*DEFGHXΔ al^{60} fere .. ς του ιυ c. C**KLMSUV 1. etc Chr | ειρηκοτος (Gb′ prob Schu) c. BDL 33. 57. 61. 102. c ff$^{1.2}$· g$^{1.2}$· h l vg sah arm Chr$^{mosc\,6}$ .. ς add αυτω, Ln [α.] c. ACEFGHKMSUVXΔ al pler b f cop syr^{utr} al Chr^{ed} Or^{int} (:: in Mc et Lc ως ειπεν αυτω est, nec id a scriptoribus mutatum)| οτι (et. for Or^{int}) .. D al pauciss it vg (exc for) om (οτι et. in Mc et Lc legitur)| πριν .. A al pauciss Bas add η | απαρνηση .. C al pauc cat^{ox} — σει

XXVII. 1. ελαβον (b ff^{2}· h Or^{int} *acceperunt*, ff^{1}· g$^{1.2}$· vg *inierunt*) .. D a c f εποιησαν (*fecerunt*)| ωστε θανατωσαι .. D (69.^{mg}) ινα θανατωσουσιν

2. αυτον sec c. AC***EFGHMSUVXΔ 1. al longe pler cop sah syr syr^{P} c. ob. go Or$^{int\,1}$ etc .. BC*KL 33. 247. 31.^{ev} h^{scr} y^{scr} it (et. d) vg (syr^{P} c. ob.) Or Or$^{int\,1}$ om (Ln 49. :: at multo probabilius est ut abundans omissum esse quam a scribis invectum: quam sententiam confirmat Marci locus geminus, quo non offendit παρεδωκαν absque αυτον)| ποντιω c. ACEFGHKMSUVXΔ 1. al fere omn it vg syr^{P} go al mu Or$^{int\,2}$ .. BL 33. 102. cop sah syr pers^{P} ar Or Petr^{alex} om (49. prob Schu :: idem nomen nonnisi Lc 3, 1. Act 4, 27. 1 Tim 6, 13. legitur; in ecclesia utrumque coniunctum invaluit, ut ap Ign Trall. 9. Magn. 11. Smyrn. 1; item ap Iust plerumq. Ap Ioseph antt. 18, 2 sqq plerumq πιλατος, primo loco ποντιος πιλατος. Ut ποντ. non invectum putem, facit inprimis locorum parall ratio, ubi nec evangelistae ipsi adposuerunt nec scribae addiderunt. Nec magis infra ap ipsum Mt additum est.)| πιλατω .. nusquam (sed D hiat) scribitur πειλατω. Postea aliter fit. | τω (Δ om) ηγεμονι .. Petr^{alex} om

φημίαν. 66 τί ὑμῖν δοκεῖ; οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον Ἔνοχος θα-
67 s. Mc 14, 65. Lc 22, 63 ss. νάτου ἐστίν. 67 (313.1) Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτόν, οἱ δὲ ἐρράπισαν 68 λέγοντες Προφήτευσον ἡμῖν, Χριστέ, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;
69—75 Mc 14, 66—72. Lc 22, 55—60. Io 18, 16 ss. 69 (314.1) Ὁ δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσ-ῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη λέγουσα Καὶ σὺ ἦσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 ὁ δὲ ἠρνήσατο ἔμπροσθεν αὐτῶν πάντων λέγων Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 (315.1) ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη καὶ λέγει αὐτοῖς ἐκεῖ Καὶ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 καὶ πάλιν ἠρνήσατο μετὰ ὅρκου ὅτι οὐκ οἶδα

ς add αυτου, Ln [α.] c. ACEFGHKMSUVΔ al fere omn b f ff^{2} g^{2} gat mm sax syr^{utr} al Or Or^{int} (:: cf ad Mc ubi similiter test mu add)

66. αποκριθεντες .. D a b c h gat απεκριθησαν παντες και

67. οι δε (it vg *alii autem*) .. D sah αλλοι δε | εραπισαν c. ACDLΞ al mu .. ς εῤῥαπ. c. (B e sil.)EFGHKMSUV etc. Praeterea DG add αυτον (vg *palmas in faciem ei* [*eius*] *dederunt*, similiter it^{aliq})

69. εξω (al^{2} εξωθεν, 47.^{ev} om) εκαθ. c. ACEFGHKMSUVXΔ(* εξ. εν τ. α. εκαθ.) al pler syrP Chr (sed$^{mosc\,6}$ εξω post αυλη) .. BDLΞ 1. 33. 102. 124. 157. it vg go syr syr^{hr} cop sah al pler εκαθ. εξω (Ln 49. :: cf 13, 47. ubi test mu εξω εστηκ. ad v. 46. conformarunt εστ. εξ. Videbatur εξω arcte cum εν τη αυλη coniungendum: hinc pler interpp consentiunt.)| γαλιλαιου .. c 238. 252.* syr perP ναζωραιου (:: cf Lc)

70. αυτων παντων (Gb 8z) c. AC*FHMSUVXΔ 1. 22. 108. 124. 209. 262. 435. al plus^{120} al^{6} perasw Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ .. ς (Ln 49.) om αυτων c. BC**DEGLΞ etc it vg al pler Or^{int}; item K al plus^{10} Thph om παντων (:: αυτων incommodum videbatur quum non id ipsum adscriptum esset quorsum spectaret; praeterea proclive erat alterutrum omittere.)| τι λεγεις .. D 1. 209. a b n mm gue^{lect} syr^{hr} add ουδε επιστασαι (*nec novi* vel *neque intellego*), item Cyp *neque novi te* (:: cf Mc)

71. εξελθοντα δε αυτον c. ACEFGHKMSUVXΔ al pler etc, item omisso αυτον BLΞ al^{7} Chr$^{mosc\,1}$, hinc Ln [αυτ.] (1. 209. al pauc om αυτον sec) .. D al^{1} εξελθοντος δε αυτου, item vg it^{mu} *exeunte autem illo* (a B *egressus autem*)| ειδεν c. BDEFGHMUΔ etc .. ACLΞ etc ιδων | αλλη .. D a b c ff^{2} h n vg (sed non am for) Or^{int} add παιδισκη | αυτοις εκει (8z αυτοις· εκει item Gb′: ita CR*FHMU al pler, non AL al pauc) c. ACR*FHL MUVXΔ 1. al^{150} fere go al .. ς (Ln) τοις εκει c. BDE**GKS etc Thph (vg it *his qui erant ibi*, n a *illis qui ibi erant*) .. 157. αυτοις εκεινη, al^{2} αυτοις· εκει δε, al^{1} Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ perasP αυτοις, 251. Thph εκει, y^{ser} Or^{int} αυτου· εκει (*ei ibi*)| και ουτος c. ACEFGHKLMSUVΔ al ut vdtr omn Or^{int} al .. BD sah om και

72. μετα c. ABCKLΔ al pauc .. ς μεθ· c. DEFGHMSUVX al pler | οτι (et. vg ff^{1}· g$^{1.2}$· n; f h *dicens quia*) .. al pauc om; item D ff^{2}· b c λεγων omisso οτι

τὸν ἄνθρωπον. 73 *μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἑστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ Ἀληθῶς καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ.* 74 *τότε ἤρξατο καταθεματίζειν καὶ ὀμνύειν ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον· καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.* 75 (316.2) *καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος Ἰησοῦ εἰρηκότος ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι τρὶς ἀπαρνήσῃ με· καὶ ἐξελθὼν ἔξω ἔκλαυσεν πικρῶς.*

XXVII.

1 (317.2) *Πρωΐας δὲ γενομένης συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ* Mc 15, 1. *ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὥστε θα-* Lc 23, 1. Io 18, 28. *νατῶσαι αὐτόν.* 2 (318.1) *καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρ-* *ἔδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.*

---

73. *και συ* (et. vg it^{mu}) .. D 1. om; b c h l gue^{lect} sic: *vere ex illis es tu* | *και γαρ* (c* syr^{P} c.* add *γαλιλαιος ει και* :: cf Mc) – – *δηλον σε ποιει* (D a b e ff$^{2\cdot}$ h gue^{lect} *ομοιαζει, similis est*) .. L 32.^{ev} om

74. *καταθεματ.* (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVXΔ al^{170} fere Chr^{ed} et$^{mosc\,6}$ Thph .. ς *καταναθεματ.* c. minusc sed non ita mu ut vdtr | *ευθεως* c. ACDEFGHKMSUVXΔ etc .. BL *ευθυς*

75. *ιω* (Gb″) c. ABC*DEFGHXΔ al^{60} fere .. ς *του ιυ* c. C**KLMSUV 1. etc Chr | *ειρηκοτος* (Gb′ prob Schu) c. BDL 33. 57. 61. 102. c ff$^{1\cdot 2\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ h l vg sah arm Chr$^{mosc\,6}$ .. ς add *αυτω*, Ln [α.] c. ACEFGHKMSUVXΔ al pler b f cop syr^{utr} al Chr^{ed} Or^{int} (:: in Mc et Lc *ως ειπεν αυτω* est, nec id a scriptoribus mutatum) | *οτι* (et. for Or^{int}) .. D al pauciss it vg (exc for) om (*οτι* et. in Mc et Lc legitur) | *πριν* .. Δ al pauciss Bas add *η* | *απαρνηση* .. C al pauc cat^{ox} – *σει*

XXVII. 1. *ελαβαν* (b ff$^{2\cdot}$ h Or^{int} *acceperunt*, ff$^{1\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ vg *inierunt*) .. D a c f *εποιησαν* (*fecerunt*) | *ωστε θανατωσαι* .. D (69.^{ms}) *ινα θανατωσουσιν*

2. *αυτον* sec c. AC***EFGHMSUVXΔ 1. al longe pler cop sah syr syr^{P} c. ob. go Or$^{int\,1}$ etc .. BC*KL 33. 247. 31.^{ev} h^{ser} y^{ser} it (et. d) vg (syr^{P} c. ob.) Or Or$^{int\,2}$ om (Ln 49. :: at multo probabilius est ut abundans omissum esse quam a scribis invectum: quam sententiam confirmat Marci locus geminus, quo non offendit *παρεδωκαν* absque *αυτον*) | *ποντιω* c. ACEFGHKMSUVXΔ 1. al fere omn it vg syr^{P} go al mu Or$^{int\,2}$ .. BL 33. 102. cop sah syr pers^{P} ar Or Petr^{alex} om (49. prob Schu :: idem nomen nonnisi Lc 3, 1. Act 4, 27. 1 Tim 6, 13. legitur; in ecclesia utrumq coniunctum invaluit, ut ap Ign Trall. 9. Magn. 11. Smyrn. 1; item ap Iust plerumq. Ap Ioseph antt. 18, 2 sqq plerumq *πιλατος*, primo loco *ποντιος πιλατος*. Ut *ποντ.* non invectum putem, facit inprimis locorum parall ratio, ubi nec evangelistae ipsi adposuerunt nec scribae addiderunt. Nec magis infra ap ipsum Mt additum est.) | *πιλατω* .. nusquam (sed D hiat) scribitur *πειλατω*. Postea aliter fit. | *τω* (Δ om) *ηγεμονι* .. Petr^{alex} om

3 (Mc 9. 10) *Τότε ἰδὼν Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἔστρεψεν τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις* 4 *λέγων Ἥμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. οἱ δὲ εἶπαν Τί πρὸς ἡμᾶς; σὺ ὄψῃ.* 5 *καὶ ῥίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ* Act 1, 18. *ἀνεχώρησεν, καὶ ἀπελθὼν ἀπήγξατο.* 6 *οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες* Deut 23, 19. *τὰ ἀργύρια εἶπαν Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν.* 7 *συμβούλιον δὲ λαβόντες ἠγόρασαν ἐξ αὐτῶν* Act 1, 19. *τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις.* 8 *διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος ἀγρὸς αἵματος ἕως τῆς σήμερον.* 9 *τότε ἐπληρώθη*

---

3. *ιουδας* (et. Eus Chr al) .. 1. Or *ο ιουδ.* | *παραδιδους* c. ACEFGHKMS UVXΔ al pler (al[1] *προδιδ.*) Or Eus Chr .. BL 33. 259. cop sah (item it vg *qui eum tradidit*) *παραδους* (Ln)| *εστρεψεν* (prob Schu) c. BL 102. y[scr 1] Or[8] (1–φε) .. ς (Ln) *απεστρ.* c. ACEFGHKMSUVXΔ al fere omn Eus Chr cat[ox] (:: at multo magis ex usu est *αποστρ.* quam *στρ.*, ut ap LXX hoc fere tricies, illud trecenties legitur) .. al panc *απερριψε* | *και τους* c. Δ(B ?)EFGHKMSUVXΔ 1. al pler Chr .. (B? dicitur ap Btl omittere *τους* prius) CL 33. 102. al[15] fere Or[3] Eus om *τους* (Ln 49. :: at solet Mt articulum ante *πρεσβ.* repetere; ubi vero non repetit ut 26, 47. 16, 21., lectio vel plane non vel a paucis vexata est. Contra passim test antiq om articulum, ut praeter hunc locum 27, 12.)

4. *αθωον* c. AB[*]CEFGHKMSUVXΔ al ut vdtr omn syr[utr] go etc Or[2] Eus Chr .. B[**mg] L it (et. d) vg cop sah arm Or[2] et[1 cod] Cyp Lcif Or[lat 3] al *δικαιον* (prob Schu Gb″ :: at quis tandem scripturus fuisset *αθωον* pro *δικαιον*?)| *ειπαν* c. L Eus Chr[gue] .. ς –*πον* c. AB(e sil.)CEFGHKM SUVXΔ etc (et. Or)| *οψη* (Gb″ Sz) c. ABCEFGHKLMSUVXΔ al[25] fere Or[1] Chr[gue] .. ς *οψει* c. U et minusc pl Or[1] Eus Chr[ed] (Schol Aristoph: *οἱ ἀττικοὶ τὰ τῶν παθητικῶν χρόνων δεύτερα πρόσωπα ἀεὶ διὰ διφθόγγου γράφουσιν – – ἡ δὲ κοινὴ διάλεκτος – – βούλει καὶ ὄψει καὶ οἴει – – τῇ ἀττικῇ ἐπομένη συνηθείᾳ – –*)

5. *εν τω ναω* c. ACEFGHKMSUVXΔ al longe pler it vg etc Or[1] .. BL al[3] Or[1] Eus Chr[ed] item[gue] et[mosc 5] *εις τον ναον* | *απηγξατο*: Papias (cf Thph et Oec item cat[ox]) *πνιγεὶς* (*Ἰούδας*) *ἐπὶ τοσοῦτον τὴν σάρκα, ὥστε μὴ δύνασθαι διελθεῖν ἀμάξης ῥᾳδίως διερχομένης, ὑπὸ τῆς ἁμάξης ἐπισθη ὥστε τὰ ἔγκατα αὐτοῦ ἐκπεσεῖν.* Apollinar *ὁ Ἰούδας οὐκ ἐναπίθανε τῇ ἀγχόνῃ ἀλλ' ἐπεβίωσε, κατεσχεθεὶς πρὸ τοῦ ἀποπνιγῆναι.*

6. *ειπαν* c. BL Eus .. ς –*πον* c. ACEFGHKMSUVXΔ al ut vdtr omn Chr (et.[gue])| *κορβαναν* (–*ναν* B[**]YFHKM etc, –*να* X etc, –*ναν* VE al) c. AB[**]c FGHLSUVΔ etc Eus Chr[gue], item *corbanan* am fu for ing, -*nam* mm ff[1] .. KKM al mu vg[ed] Chr[ed] Cyr[hr] –*βοναν* .. B[*] *κορβαν*, item *corbam* vel *corban* a d f g[1] h .. X 157. act[pll ven] –*βανα*, al panc –*βονα* vel *βωνα*

7. *συμβ. δε* (et. Eus al) .. HM al pauc act[pll ven] *συμβ. τε*, Chr[ed] et[mosc 5] *και συμβ.*

8. G al[1] *εως την σημερον*

τὸ ῥηθὲν διὰ τοῦ προφήτου Ἱερεμίου λέγοντος Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ υἱῶν Ἰσραήλ, 10 καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος. *Zach 11, 12. (*Ier 18, 1.)

11 (320.1) Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔστη ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμὼν λέγων Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ Σὺ λέγεις. 12 (321.4) καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων οὐδὲν ἀπεκρίνατο. 13 τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; 14 καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ 11—14 Mc 15, 2—5. Lc 23, 2. Io 18, 33.

9. ιερεμιου (AC* al Chrgue ιερεμ.) c. ABCEFGHKLMSUVXΔ al longe pler itpl vg cop sah go etc Eus (*ἐπεὶ μὴ ταῦτα φέρεται ἐν τῇ τοῦ Ἱερεμίου προφητείᾳ, εἴτε χρὴ ὑπονοεῖν περιῃρῆσθαι αὐτὰ ἐξ αὐτῆς κατά τινα ῥαδιουργίαν ἢ καὶ σφάλμα γραφικὸν γεγονέναι* etc dem. ev. 10, 4.) actpll ven Hier (- - *legi nuper in quodam hebraico volumine quod Nazarenae sectae mihi Hebraeus obtulit Ieremiae apocryphum in quo haec ad verbum scripta reperi. Sed tamen mihi videtur magis de Zacharia sumptum testimonium evangelistarum et apostolorum more vulgato, qui verborum ordine praetermisso sensus tantum de V. T. proferunt in exemplum.* Ex his apparet eodem modo in evglio Hebr scriptum fuisse.) Orint (- - *suspicor aut errorem esse scripturae et pro Zacharia positum Ieremiam, aut esse aliquam secretum Ieremiae scripturam in qua scribitur.* - -) Aug (*et plures edd habent Ieremiae nomen, et qui diligentius in Graecis exx evglium consideraverunt, in antiquioribus Graecis ita se perhibent invenisse.*) .. 33. 157. syr persp a b edd ap Aug (*non omnes edd evgliorum habent quod* per Ieremiam *dictum sit, sed tantummodo* per prophetam - -) ed ap Lucbrug om .. 22 syrp mg arcod ζαχαριου, l *esaiam* | ισραηλ .. K om (versu exeunte)

10. εδωκαν (A* −κεν) .. al8 syrutr persp −κα .. 69. ελαβον

11. εστη c. AEFGHKMSUVXΔ al longe pler Or Chr al .. BCL 1. 33. (Or: var edd) εσταθη (Ln 49. :: at hoc certe loco multo facilius dictu est cur εσταθη corrector invexerit quam cur quis maluerit εστη.)| ο δε ις εφη αυτω .. L al3 om ις, item L al4 a d cop sah syrhr sl Chred itemmosc6 etgue om αυτω | λεγεις (*dicis* it vg Orint et Hil1: uterqdiserte) .. Chrcomm (et.mosc6 etgue) ειπας, d Hil1 *dixisti* (:: ut 26, 64.)

12. και των c. AB**EFGHKMSUVXΔ etc .. B*LX al25 fere (ac plur) Or2 Chred etgue (et.mosc3) om των (cf ad 27, 3.)| απεκρινατο (et. Or1, itpler vg *respondit*) .. D Or1cod απεκριναντο (D απεκριων.), item b ff2 h Orint *respondebat*

13. πιλᾶτος: hoc acc. EGKM (GK plerumq certe) (item F, passim certe), item alibi ΓΔ, al mu .. (F)HU etc πιλάτος | σου καταμαρτ. (1. 209. κατηγορ.) .. D καταμ. σου | πιλατος .. Δ πειλατος. Eandem formam Δ in sqq septies i. e. ubique, item D sexies (except. est v. 24.) habent.

14. προς ουδε εν (L al pauc Or ουδεν) .. D εν omissis πρ. ουδε, item it (exc h) tol gat sah arm syr aeth al *ullum* sine *ad*

15–26 Mc 15, 6–15. Lc 23, 17–25. Io, 18. 39 s.

ἓν ῥῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. 15 (322.2) Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον ὃν ἤθελον. 16 (323.4) εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν. 17 συνηγμένων οὖν αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν, Βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; 18 ᾔδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. 19 (324.10) καθημένου δὲ

---

15. κατα δε (D add την) – – ηθελον .. $y^{scr\,1}$ om | ενα τω οχλ. δεσμ. c. ABEFGHKLSUVΔ al pl .. D 63.^{ev} cop ε. δε. τ. οχλ., M al^{25} fere (it vg etc) τ. οχλ. ε. δε.

16. ειχον .. 49.^{ev} $y^{scr\,1}$ vg ff^{1}. g^{1}. Or^{int} ειχεν | λεγομενον (go om) .. D των λεγ. | βαραββαν (ita et. it^{pler} vg; al pauc gat al βαραβαν: ita L al v. 20; syr^{hr} βαρ ραββαν, g^{2}. barrabas. In act$^{pll\,a}$ cd^{1} constanter βαρραβαν) c. ABDEFGHKLMSUVΔ al longe pler it vg cop sah syr^{utr} go etc Or^{int} item Or versu 17. .. 1.* 118. 209.* 241.** 299.** syr^{hr} arm, item versu 17. Or^{int} diserte (vide post) et cdd^{vet} in scholio quod plerumq Anastasii episc antioch, alibi Chr^{i} esse dicitur inque cod s aliisque^{20} reperitur (s sic: *ἀναστασίου ἐπισκ. ἀντιοχ. Παλαιοῖ; πάνυ ἀντιγράφοις ἐντυχὼν εὗρον καὶ αὐτὸν τὸν βαραββᾶν Ἰησοῦν λεγόμενον. οὕτως γοῦν εἶχεν ἡ τοῦ πιλάτου πεῖσις ἐκεῖ Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν, Ἰησοῦν τὸν βαραββᾶν ἢ Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; ὡς γὰρ ἔοικεν πατρωνυμία τοῦ λῃστοῦ ἦν ὁ βαραββᾶς, ὅπερ ἑρμηνεύεται διδασκάλου υἱός.*) ιησουν βαραββ. (49 :: at etiam atque etiam dubium an Mt ita scripserit. Verum est quidem potuisse nomen istud pietatis caussa a textu secludi; tamen id vix crediderim, nec enim minus probabile placiturum id pro mira singularitate fuisse multis. Iam quum Hier tradiderit in evglio Hebr pro Barabbae nomine scriptum fuisse *filium magistri eorum*, quo redderetur Barrabban sive Barrabbon, ibidem Iesu nomen isti interpretationi praecessisse egregie conclusum est. Quod si est, nihil est verisimilius quam inde in cdd evglii Mt invectum esse. Quam coniecturam confirmat locus Or^{int}, quem h. l. ab ipso Or prorsus discessisse haud credibile est: *In multis exx non continetur quod Barabbas etiam Iesus dicebatur, et forsitan recte, ut ne nomen Iesu conveniat alicui iniquorum. In tanta enim multitudine scripturarum neminem scimus Iesum peccatorem – – Et puto quod in haeresibus tale quid superadditum est, ut habeant aliqua convenientia dicere fabulis suis de similitudine nominis Iesu et Barabbae. Existimo enim in istis verum aliquod mysterium demonstrari.* Ceterum ut $\overline{\text{ιν}}$ haud recipiendum putem, facit etiam quod vv. 20. et 26. nude scriptum est τον βαραββαν, τον δε $\overline{\text{ιν}}$)

17. ουν (et. ff^{1}. vg Or^{int}) .. D 13. 69. c^{ser} it^{pler} for (syr) δε | απολ. υμιν (D υμ. απ.) .. Δ al^{6} syr^{hr} arm sl^{ed} Or cdd^{vet} scholii (vide ante) praem των δυο (ut Δ Or) vel απο των δυο, item 1. 118. 209. add των δυο (similiter a *vobis de duob. mittam*)| βαραββαν .. 1.* 118. 209.* 241.** 299.** syr^{hr} arm Or^{int} (vide ad v. 16.) cdd^{vet} scholii (vide ad v. 16.) praem ιησουν τον (49.), item B Or τον (ita et. act^{pll} cod)

αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ λέγουσα Μηδὲν σοὶ καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ' ὄναρ δι' αὐτόν. 20 (335.1) οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. 21 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; οἱ δὲ εἶπαν Βαραββᾶν. 22 (336.1) λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον Χριστόν; λέγουσιν πάντες Σταυρωθήτω. 23 ὁ δὲ ἡγεμὼν ἔφη Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον λέγοντες Σταυρωθήτω. 24 (337.10) ἰδὼν δὲ ὁ Πιλᾶτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου λέγων Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τούτου· ὑμεῖς ὄψεσθε. 25 καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ' ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. 26 (338.1) τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

---

19. απεστειλεν .. Chrgue etmosc6 επεμψεν, item actpil a | τω δικ. εκεινω .. Ored Chr (ete6 etmosc6 etgue) Hil τω δι. τουτω, Ored τω ανθρωπω τουτω τω δικ., actpil a τω ανθρ. τω δι. τουτω | σημερον .. al4 om, al2 post οναρ, cop al *hac nocte*, item actpil a νυκτος^{edd2} vel (εν) τη νυκτι ταυτη^{edd2}

20. οι πρεσβυτεροι .. F add του λαου | αιτησωνται .. EF**HV al mu -σονται | βαραββαν .. de scriptura nominis vide ad v. 16.

21. οι δε .. L οι δ' | ειπαν c. DL .. ς (Ln) ειπον c. AB(e sil.)EFGHKMSUVA etc | βαραββ. c. ADEFGHKMSUVA al longe pler .. BL 1. 33. 122. τον βαρ. (ita et. actpil)

22. ποιησω .. D^{gr} 59. a b c ff^{2}· h (item actpil cod) -ωμεν, *faciemus* (d *faciem* sic) | λεγουσιν (Gb'') c. ABDKA al plus^{11} cop sah syr^{utr} it (exc f) vg al mu Or^{int} Aug .. ς add αυτω c. EFGHLMSUV al pler f | K al4 σταυρωθητω σταυρωθητω

23. ο δε ηγεμ. (B 33. 69. 102. sah arm arr2 Chred etgue etmosc5 om: ita 49. :: at cf Lc 23, 22. ubi nemo addidit; mm syr *Pilatus*: e Mc) εφη .. DL 1. al pauc it^{pler} vg cop al λεγει αυτοις ο ηγεμ. | εκραζον (it vg *clamabant*) .. D^{gr} εκραξαν | λεγοντες .. K 1. al^{10} a b sah Chred etmosc5 (Chrgue περισσ. ελεγον) om

24. απεναντι c. AEFGHKLMSUVA al ut vdtr omn Chr (item actpil) .. BD κατεναντι (Ln; cf ad 27, 61. 21, 2.) | του οχλου .. actpil (exc cd1) του ηλιου | ειμι (it vg *ego sum*) .. D add εγω | τουτου (prob Schu) c. BD 102. a b mm Chred etgue etmosc4 Or^{int} .. ς του δικαιου τουτ. (ita actpil a) c. EFGHKLMSUVA al longe pler it^{pl} vg syrP etc, item AA cop sah syr al (item actpil cod1) τουτου του δικ., Ln τουτ. [του δικ.]

25. πας (al2 om) ο λαος .. L ο λα. πας

26. φραγελλωσας .. D* φλαγ. | παρεδωκεν c. ABEGHKMSUVA al longe

δεξιῶν καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων. 39 (227.2) οἱ δὲ παραπορευόμενοι
ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν 40 καὶ λέγοντες
Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον
σεαυτόν· εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 (228.2)
ὁμοίως δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ
πρεσβυτέρων ἔλεγον 42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι·
βασιλεὺς Ἰσραήλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ καὶ πιστεύ-
Ps 22, 8. σομεν ἐπ' αὐτῷ· 43 πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν, ῥυσάσθω νῦν αὐτὸν

---

38. εξ ευωνυμων .. add *nomine camma*

39. τας κεφαλας (et. Eus al) .. D al[1] cop[edd] την κεφαλην (:: ita et psalm: εκινησαν κεφαλην)

40. ο καταλ. c. ABEFGHKLSUV al longe pler fff[1·] g[1] am for syr cop sah al Chr Hil .. DMA al[3] a b c ff[2·] g[2·] h l vg[ed] et[mss pl] fr sax syr[P] arm Eus Or[int] Hier Amb Cassiod praem ουα (:: e Mc)| εν τρισιν .. L d om εν | οικοδομων (et. Eus Chr Or[int]) .. 131. 238. it vg cop sah syr[hr] al Hil al add αυτον | ει του θε. c. ADEFGHKLMSUVA al ut vdtr omn d δ etc Eus Chr[ed] (Chr[gue] et[mosc aliq] om ει υι. ει τ. θε.) al .. B it vg etc θεου ει (Ln isque sic: σεαυτόν, εἰ)| καταβηθι c. BEFGHKLMSUVA al longe pler fff[1·2·] g[1·2·]1 vg cop sah syr[P] etc Eus Or[int] al .. AD al[5] a b c h syr syr[hr] Chr[gue] Cyr και καταβ. (Ln)

41. δε και c. BD[gr]EFGHMSUVA al pler ff[1·] syr[P] al Eus .. AL al[3] b for om, hinc Ln [δ. κ.]; K 1. 33. 69. 102. al[5] a c d f ff[2·] h vg syr cop al Or[int] om δε, sah cop[edd] om και (:: cf ad Mc)| πρεσβυτερων c. ABL 1. 33. 69. 124. etc ff[1·] g[1·2·] vg fr sax cop sah syr[P] ed etc Eus (πρεσβ. κ. γραμμ.) al .. D al[10] fere a b c ff[2·] h gat Cassiod φαρισαιων .. EFGHKMSUVA al plus[150] f syr syr[P] arr pers[P] sl Thph πρεσβ. και φαρισαιων | ελεγον .. D[gr] al[1] am g[1·2·] λεγοντες (cop sah *illuserunt - - dicentes*)

42. σωσαι .. cdd σωσαι; | βασιλευς (Gb) c. BDL 33. 192. sah .. ς (Ln) praem ει c. AEFGHKMSUVA al longe pler it vg cop syr[utr] etc Eus Or[int] (:: cf v. 40; vide et. ad v. 43.)| νυν .. A al pauc om | πιστευσομεν c. BDGKSUV etc cop sah syr[P] etc Eus al .. EFHLMA al[20] (ac multo plures) -σωμεν .. A al[3] vg it[pler] (f syr al *ut videamus et credamus* :: ut Mc) Or[int] πιστευομεν (Ln; lectio haud improbabilis est)| επ αυτω (Gb+ Sz) c. EFGHKMSUVA al[150] fere Thph (ita raro, ut Lc 24, 25.) .. ς (Ln) αυτω c. AD 1. etc (it vg go etc) Eus (legitur ita frequentissime) .. BL 33. al[5] Cyr επ αυτον (49. ita Ro 4, 5. 4, 24 etc), item al pauc εις αυτον (ut Io solet)

43. πεποιθεν .. D 1. 118. 209. a b h cop sah arm Eus praem ει | επι τον θε. (et. Eus etc; c d f g[1·] fu Or[int] Amb *in deum*) .. B (Ln) επι τω θεω (it[pl] vg *in deo* vel *in domino*)| νυν (et. Eus Or[int] etc) .. AH al plus[60] ff[2·] cop om | αυτον pr .. BL 33. om, item vg[ed] (sed am for ing al it[mu] om sec)

εἰ θέλει αὐτόν· εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμὶ υἱός. 44 (339.2) τὸ δ' αὐτὸ καὶ οἱ λῃσταὶ οἱ συνσταυρωθέντες αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

45 (340.2) Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 46 (341.6) περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ λέγων Ἠλὶ ἠλὶ λιμὰ σαβαχθανί; τοῦτ' ἔστιν Θεέ μου θεέ μου, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες; 47 τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἑστώτων ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἠλίαν φωνεῖ οὗτος. 48 (342.2)

45–49 Mc 15, 33–36. Lc 23, 44.

(Ps 22, 2.)

---

43. θελει .. F al pauc -λη

44. το δ .. D το δε | συνσταυρ. c. ABEGA al .. ς συσταυρ. c. FHKMU (SV?) al pler .. DL σταυρ. | αυτω c. AEFGHKMSUVA al ut vdtr omn .. B συν αυτω, item (vide ante) DL (Ln 49. Similiter BL in Mc) | ωνειδιζον .. H al pauc ονειδ. | αυτον (Gb Sz) c. ABDEFGHKLMSUVA al[150] fere .. ς αυτω c. minusc nec ita mu

45. σκοτ. εγ. (et. Eus Chr Or[int] al) .. UA al[5] (ac plures) εγ. σκ. | επι πασαν (al[1] Chr[ed] et[gue] εφ ολην :: ut Lc) τ. γην (et. Eus Or[int] Cyp Gaud Promiss etc) .. 248. l Lact om | ενατης (D ante ωρ. pon) et v. sq ενατην c. ABEFHKLMUVA (S?) al pl, item ενατης D .. ς εννατης c. G etc, item εννατην c. GD etc

46. ανεβοησεν (it[mu] *exclamavit*) .. BL 33. 69. 124. (:: ut Mc) εβοησ. (it[pl] vg Or[int] *clamav.*), Chr (et.[gue] et[mosc 5]) εκραξεν | ο ις .. D om ο | ηλι ηλι (ἡ-: ita EFM al mu, *heli* a b d f ff[1.] g[1.] am emm fu for ing gat mm; ἠ-, ut ς, KU al pl, *eli* vg[ed] c ff[2.] g[2.] h) c. AFGHKL (ἀήλι ἀήλι item Eus[1 cdd 2]) MU (SV?) al pler Clem, item DEA 1. al Eus[1] ηλει .. B ελωει ελωει, Eus[1] -ωειμ bis, 33. al pauc cop harl Chr[gue] ελωι, :: ut Mc | λιμα c. AKUA al longe pl f Chr[gue], item (λειμα) EFGHMSV al mu .. BL 33. al a pauc ff[1.] g[1.] am for ing emm cop λεμα (49; Ln λημα quod Bch ex B adscripsit) .. ς λαμα c. D al b h gat mm (g[2.] vg[ed] *lamma*) Eus[2] :: probandum videtur λιμα, a quo λειμα tantum scriptura differt, a testib et antiquis et plurimis traditum: quo quidem modo forma Chaldaica pronuntiari potuisse videtur; fuerunt tamen qui λεμα et qui λαμα corrigerent. Ipsum vero λιμα sive λειμα correctione effectum esse vix docueris. Cf et. ad Mc | σαβαχθανι c. EFGHKLMSUV al longe pler Eus Chr[gue], item -νει ABA al mu; item (inde Ln σαβακθανι) *sabacthani* c f ff[1.2.] g[1.] (*zab.*) g[2.] vg .. D ζαφθανει (D** σαφθ.), d h *zapthani*, b *zaptani*, a *zahthani* | εγκατελιπες (AD ενκ.) c. B (e sil.) DLU (SV?) etc .. AEFGHKMA al mu (al pauc Chr[gue] -πας) -λειπες

47. εστωτων c. ADEFGHKMSUVA al ut vdtr omn Chr (et.[gue]) .. BCL εστηκοτων (49. :: de quibus formis statuere difficile est. Passim εστωτες intentatum reliquerunt test omn vel tantum non omn, item εστηκοτες. Tamen saepius forma εστηκοτες in alterius locum a testib substituta est, ut Lc 9, 27. Io 12, 29. Apud ipsum Mt cf ad 16, 28.) | οτι c. ABC EFGHKMSUVA al longe pler Chr (et.[gue]) .. DL al pauc (it vg etc) om | ἠλιαν .. -ι- B?CEFGHKMSUV etc; ADLA -ει- (at iidem excepto D v. 49. ηλιας, praeterea cf 11, 14. 16, 14. et alibi ubi unus D -ει-). De ἠ- (ς ἠ-) cf ad 11, 14.

Lc 23, 36. Io 19, 29. (*Ps 68, 22.) καὶ εὐθέως δραμὼν εἷς ἐξ αὐτῶν καὶ λαβὼν σπόγγον πλήσας τε ὄξους καὶ περιθεὶς καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν. 49 οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον Ἄφες ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας σώσων αὐτόν.

50—54. Lc 15, 37—39. Mc 23, 45—47. 50 (343.1) Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. 51 (344.2) καὶ ἰδοὺ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω εἰς δύο, (345.10) καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη, καὶ αἱ

---

48. πλησ. τε .. D om τε

49. ελεγον c. ACEFGHKLMSUVΔ al pler (vg it^{mu} *dicebant*) .. B 124. ειπαν (Ln), D 69. ειπον (it^{pl} *dixerunt*) | σωσων (al^{7} vv^{aliq} σωσαι) .. D 1. 209. it^{pl} και σωσει (d *et liberat*) | αυτον c. ADEFGHKMSVΔ al longe pler vv pler Eus^{can} (idem dem. ev. 10, 8. eam rem κατὰ τὸν εὐαγγ. ἰω. accidisse tradit) Iuv Sev^{ant} (vide post) .. ^{34}BCLU 5. 48. 67. 115. 127.^{s} gat mm syr^{hr} aeth add αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν αυτου την πλευραν, και (U add ευθεως) εξηλθεν υδωρ και αιμα (U αι. κ. υδ.) :: cf Io 19, 34. Eadem vero testantur Chr (addit *τί γένοιτ' ἂν τούτων παφαναιώτερον, τί δὲ θηριωδέστερον· οἳ μέχρι τοσούτου τὴν ἑαυτῶν μαφίαν ἐξέτειναν καὶ εἰς νεκρὸν σῶμα λοιπὸν ὑβφίζοντες.*) schol$^{cod\ 72}$ (*ὅτι εἰς τὸ καθ' ἱστορίαν εὐαγγέλιον Διοδώρου* [?] *καὶ Τατιανοῦ* [?] *καὶ ἄλλων διαφόρων ἁγ. πατέφων τοῦτο πφόσκειται, τοῦτο λέγει καὶ ὁ Χφυσόστομος. ὅταν οὖν ὁ Ματθ. πρὸ τελευτῆς αὐτοῦ σφαζόμενον ὑπὸ τοῦ στφατιώτου τῇ λόγχῃ εἰς τὴν πλευφὰν ἐδήλωσεν, εἶθ' οὕτως νυχθέντα τελευτῆσαι, ὁ δέ γε Ἰω. τοῖτον ἔφη λόγχῃ νυχθῆναι μετὰ τὸ τελειωθῆναι, οὐ μάχης τὸ εἰφημένον· ἀμφότεφοι γὰφ τὸ ἀληθὲς ἐμήνυσαν* etc) cdd ap Sev^{ant} (Is IX, 26. ad Thom. episc. German. ap. Assem. II. p. 81. haec tradit: *Nonnulli evglio Mt vim plane inferentes id ibi obtrusere quod contra evglstae mentem est, ut scil. ostenderent Christi adhuc viventis latus a milite lancea prius percussum esse quam spiritum redderet. Haec res summo studio discussa est quum mea tenuitas in urbe regia esset Macedonii - - causa. Producto igitur in medium Mt evglio, quod egregie descriptum erat et in regio palatio summa cum veneratione asservabatur, quodque imperante Zenone in urbe Cypri insulae una cum S. Barnaba repertum fuisse ferebant, eoque aperto deprehensum est huiusmodi historiae militis et lanceae additamentum in ipso haudquaquam extare.*) Ceterum opinionem quorundam (ex hoc additamento spurio ortam), Iesu adhuc vivi latus lancea apertum fuisse, Clemens V. in concilio Viennensi (1311.) damnavit, docens Iohannem tenuisse rectum rei gestae ordinem.

50. παλιν .. FL al^{10} fere Cyr Chr (et.^{gue} et$^{mosc\ 6}$) (Or^{libere}) om

51. το καταπ. τ. ναου (ita test omn) .. evg Hebr teste Hier non velûm templi scissum sed *superliminare templi mirae magnitudinis corruisse* tradidit. | εις δυο (D add μερη, item *in duas partes* it vg etc) post κατω c. BC*L 33. 102. cop sl .. ς (Ln) post εσχισθη c. ADEFGHKMSUVΔ al pler it vg syr^{utr} al Or^{int} Promiss al .. C**? Or^{2} Eus^{2} om | απο c. ADEFGHKMSUVΔ al pler Eus .. BC al pauc απ .. L Or om

πέτραι ἐσχίσθησαν, 52 καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῴχθησαν καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἁγίων ἠγέρθησαν· 53 καὶ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἁγίαν πόλιν καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. 54 (346.2) ὁ δὲ ἑκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γινόμενα ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. 55 (347.6) Ἦσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν Mc 15, 40 a. Lc 23, 49. Io 19, 25. θεωροῦσαι, αἵτινες ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας διακονοῦσαι αὐτῷ· 56 ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

57 (348.1) Ὀψίας δὲ γενομένης ἦλθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Mc 15, 42—47.

---

52. *μνημεια* .. A *μνηματα* | *ανεωχθησαν* c. BDEFGHKMSUVA al pler Or, item C***L 1. 157. al^{10} fere *ηνεωχθησαν*, al pauc *ηνοιχθησαν* .. A al pauc *ανεωχθη*, C* al pauc *ηνεωχθη* | *ηγερθησαν* c. BDGL 1. 33. 69. 124. 209. al^{10} fere Or Eus .. ς *ηγερθη* c. ACEFHKMSUVA al pler

53. *μετα τ. εγ. αυτου* (al^{3} aeth arr Glyc *αυτων*, al^{1} om) .. syr^{hr} om | *εισηλθον* (et. Or Amb^{1} Gaud Or^{int}) .. D it (exc f) vg *ηλθον* | *ενεφανισθησαν* .. D* *εφανησαν*, D** *ενεφανεισαν*

54. *εκατονταρχος* .. D Or *-ρχης* | *γινομενα* c. BD al^{2} (et plurib) Or^{1}, item *quae fiebant* it vg Or^{int} .. ς *γενομενα* c. ACEFGHKLMSUVA al pler Or^{1} | *θε. υι.* c. ACEFGHKLMSUVA al fere omn it^{pler} (et. d) am fu for ing gat etc Or^{2} .. BDE^{r} 102. b vg^{ed} Hil^{1} al *υι. θε.* (Ln)| *ην* (et. Or) .. c fg^{1} Aug Vig *εστιν*

55. *εκει* c. ABCEGHMSUVA al longe pl it vg al pl Chr^{ed} et^{mosc} Or^{int} .. D al^{10} fere Chr^{gue} *και* (:: ita Mc), FKL al^{50} syr$^{P\ mg}$ *εκει και* (al pauc *και γυν. εκ.*)| *απο* (:: et. Mc) .. AKA al^{10} fere Chr (et.^{gue} et$^{mosc\ 5}$) om | *θεωρουσαι* (al^{1} *ορωσαι*) .. it^{aliq} vg om | *τω* $\overline{\text{ω}}$ (et. Chr^{gue}) .. F 80. om, item una cum *απο τ. γαλ.* Chr^{ed} et$^{mosc\ 5}$

56. *εν αις ην* (al pauc *ησαν*) .. Chr (et.^{gue} et^{mosc}) om | *μαρια* (C* praem *και*) *η* (D* om) *μαγδ.* c. ABDEFGHKMSUV al fere omn Chr (et.^{gue} et^{mosc}) .. CLA 1. *μαριαμ η μαγδ.* (Formam *μαριαμ* ubi ipse evglista posuit, ut 1, 20; 13, 55; item Lc 2, 19. et saepe per capp duo priora Lucae, raro mutant testes nec ii multi. Cf. et. ad v. 61.)| *μαρκ* sec c. iisdem ut pr et L 1. .. CA *μαριαμ* | *η* (D* al^{1} om) *του* (al^{1} Chr^{ed} et^{gue} et$^{mosc\ 4}$ om) .. E al^{10} fere Chr^{mosc} om | *ιωση* (131. praem *ἡ*) .. D*(**)*ιωσητος* :: cf Mc)L 157. al^{3} it vg cop aeth syr$^{P\ mg}$ *ιωσηφ* (Hesych^{hier} in cat^{ox} p. 256. *μαρίαν τὴν ἰακ. καὶ Ἰωσῆ μητέρα, καὶ ἄλλην μαρ. παρὰ τοῖς εὐαγγελισταῖς ὠνομασμένην τὴν θεοτόκον εἶναι καὶ οὐκ ἄλλην πεπιστεύκαμεν.* Item Chr: *ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ταύτην γὰρ λέγει τὴν ἰακώβου.* Hinc huius loci lectio ad 13, 55. conformata credi potest.)

57. *δε* .. A* om

Lc 23, 50–55. Io 19, 38–42. Ἀριμαθαίας, τοὔνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν τῷ Ἰησοῦ· 58 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ᾐτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. τότε ὁ Πιλᾶτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα. 59 (349.1) καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσὴφ ἐνετύλιξεν αὐτὸ ἐν σινδόνι καθαρᾷ, 60 καὶ ἔθηκεν αὐτὸ ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ, καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου ἀπῆλθεν. 61 (350.6) ἦν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

62 (351.10) Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλᾶτον 63 λέγοντες Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν Μετὰ

---

57. αριμαθαιας (ita ff[1] vg[ed] mm tol) .. D αρειμαθειας, al[2] αριμαθιας, item it[pler] am fu for ing (syr[p mg] *Rama*) | τουνομα .. D το ονομα | εμαθητευσεν c. ABEFGHKLMSUVA al longe pler .. CD 1. 17.[ev] εμαθητευθη (Ln). Utriusque usus exempla in promtu sunt, nisi quod prius apud antiquos ut Plutarchum invenitur, posterius apud recentiores tantum, ut ὁ ἅγιος Ἱερόθεος τῷ ἁγ. Παύλῳ ἐμαθητεύθη, ex vitis SS. ut vdtr; cf Steph. Thes.

58. προσελθων .. D προσηλθεν – – και, item it vg etc | πιλατω .. cf ad v. 13.; et. A πειλατος | το σωμα sec (syr[p mg] sl add του ῑυ) c. ACEFG HKMSUVA al pler .. BL 1. 33. 40. 118.* 209. al[10] fere (al[1] αυτω) syr[hr] om (49.); item cop αυτο

59. λαβων .. D παραλαβων | το σωμ. ο (L al pauc om) ιωσηφ .. D ιωσηφ το σωμ. | εν σινδ. c. BD al[5] (et haud dubie plurib), item (*involvit in*) it vg cop al Or (alludente) Or[int] .. ς (Ln, ex errore de cod B) om εν c. ACEFGHKLMSUVA al pler syr[utr] al (:: videbatur εν abundare, quemadmodum in Lc deest ac fere non fluctuat, similiterque in Mc ενειλησεν τη σινδονι tantum non correctum est. ενετυλ. εν et. act[pll a], sed ibi et. cdd[2] om)

60. MU 1. 69. al[5] (ac multo plures) λιθον μεγα | τη θυρα c. BCDEFGHK LMSUVA al longe pler (d *osteo*) .. A al[2] επι τη θυρα (Ln), item al[1] επι την θυραν (:: sic Mc), item *ad ostium* s. *osteum* it vg

61. μαρια η c. AD(*om η)EFGHKMSUV al longe pler .. BCLA 1. μαριαμ η (cf ad v. 56.) | και η αλλη (it[pler] vg Or[int] *et altera*) c. BCEFGHKLMS UVA al ut vdtr omn .. AD (dh *et alia*) και αλλη | μαρια sec .. A -ριαμ | απεναντι (et. Chr[gue]) .. D κατεν.

62. δε .. L om

63. εκειν. ο πλαν. c. AB*(C* vdtr)DE**FHKLMSUVA al pler syr[utr] go etc Chr[1] (et.[gue] et[mosc]) Or[int] Aug .. B**C**E*G 33. 69. 124. 157. al[20] fere it vg cop sl Did Chr[1] (et.[gue] et[mosc]) Promiss ο πλαν. εκειν. | ειπεν ετι (Schu *coniiciasne* ὅτι?) ζων· ita CGKMA etc (E ειπεν, ετι ζων), item Chr (et.[gue] et[mosc]) ετι ζων ειπεν .. L ειπεν· ετι ζων .. D 157. al[3] Chr (et.[gue] et[mosc]) add οτι

τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 κέλευσον οὖν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον 28, 13.
ἕως τῆς τρίτης ἡμέρας, μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κλέψω-
σιν αὐτὸν καὶ εἴπωσιν τῷ λαῷ Ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἔσται
ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 ἔφη αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος
Ἔχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 οἱ δὲ
πορευθέντες ἠσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον μετὰ
τῆς κουστωδίας.

XXVIII.

1 (302.1) Ὀψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββά- 1–10 Mc 16, 1–8. Lc 24, 1–9.
των, ἦλθεν Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ ἡ ἄλλη Μαρία θεωρῆσαι
τὸν τάφον. 2 καὶ ἰδοὺ σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γὰρ κυρίου
καταβὰς ἐξ οὐρανοῦ προσελθὼν ἀπεκύλισεν τὸν λίθον καὶ ἐκάθητο
ἐπάνω αὐτοῦ. 3 ἦν δὲ ἡ εἰδέα αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα

---

64. εως της .. DL al[10] Chr[mosc2] om της | τριτ. ημερας .. D it vg ημ. τρ. | οι μαθ. αυτου c. ACDEFGHKLMSUVA al ut vdtr omn it vg etc Chr (et.[gue] et[mosc]) .. B om αυτ. | κλεψ. αυτ. (Gb Sz) c. ABC*DEHKVA al[50] fere it vg cop syr[P] go arr fr sax Chr (et.[gue] et[mosc] pler) Dam Or[int] al .. ς praem νυκτος c. C***FGL(sic)MU al pl syr al, item postpon s al pauc (:: cf 28, 13.) | ειπωσιν (*dicant* it vg) .. D ερουσιν (*dicent*) .. al[25] fere a ff[2]· add οτι

65. εφη (Gb Sz) c. BEFGHKLM** al[70] fere it vg cop go syr al mu .. ς add δε c. ACDM*SUVA al sat mu syr[P] c.* al pauc Or[int] | κουστωδιαν .. D* φυλακας, item *custodes* a b c f ff[2]· g[1]· for Or[int], similiter *milites* h gat Aug Inv (contra ff[1]· g[2]· l vg *custodiam*). Ita et. go al | ως .. L εως

66. D* ησφαλισαν | μ. τ. κουστωδ. (A κωστουδ., sed 28, 11. κουστωδειας) .. D* μ. των φυλακων, item *cum custodibus* it vg (aliaeq vv)

XXVIII. 1. δε (et. Chr[gue]) .. HL 33. al[10] fere et evglstaria (Or al) om | ο. δ. σαββατων (et. Or Eus al) .. LA al[7] Chr[gue] ο. δ. σαββατω .. it vg et pp[lat] *vespere autem sabbati* (sed d *-torum*), item it[pler] vg et pp *in prima* (*una*) *sabbati* | μαρια pr et sec (et. Or Eus Chr[ed gue mosc]) .. CLA pr loco et LA sec μαριαμ (H sec loco om) :: cf ad vv. 61 et 56. | η pr .. D* om | κ. η αλλη (ita et. Or Eus Chr al) .. A 90. και αλλη, item d *et alia* :: cf ad v. 61.

2. εξ (et. Or Eus; Chr[ed gue mosc] εκ του) .. D απ | προσελθων c. ADE FGHKMSUVA al longe pler Eus .. BCL al[7] Or Dion[alex] Chr[ed gue mosc] και πρ. (it vg *descendit - - et accedens* etc) | λιθον c. BD 60. 84. a b c ff[1.2]· g[1.2]· l n vg aeth fr sax Or Dion[alex] Hil Epph .. ς add απο της θυρας c. ACE*GHKM*SVA al pl f h syr al, item E**FLM**U al[50] fere cop syr[P] al Eus Chr[ed gue mosc] απο τ. θυρ. (al[1] om τ. θ) του μνημειου (:: utrumq additam. vide Mc 16, 3.)

3. ειδεα c. ABCDEHM tisch* 124. al[10] (et haud dubie multo plurib) .. ς (Ln) ιδεα c. FGKLSUVA etc (et. Chr[gue])

αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ χιών. 4 ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγενήθησαν ὡς νεκροί. 5 ($^{353.2}$) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γὰρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 οὐκ ἔστιν ὧδε· ἠγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν· δεῦτε ἴδετε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο. 7 καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι ἠγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ ἰδοὺ προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε. ἰδοὺ εἶπον ὑμῖν. 8 ($^{354.3}$) καὶ ἀπελθοῦσαι ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 9 ($^{355.10}$) καὶ ἰδοὺ Ἰησοῦς ἀπήντησεν αὐταῖς λέγων Χαίρετε·

3. ωσει c. ACEFGHLMSUVΔ al pler Chr (et.^{gue}) .. BDK al^{10} fere ως (Ln 49. :: ως αστρ. praecessit, neque id fluctuat)

4. φοβου (Δ φορου) αυτου (al^{1} αυτων) .. ΑΔ al panc om αυτου | εγενηθησ. (L -νν-) c. BC*DL 33. (aliisque) .. ς εγενοντο c. AC***EFGHKMSUVΔ al pler (:: forma aoristi 1. in evv plerumq cum aor. 2. a plurimis testib commutata est, ut Mt 11, 23. Lc 10, 13. Multo frequentior in epp est, sed ibi quoque passim a plerisq testib abiecta est, ut 1 Thess 2, 8. Tit. 3, 7.)| ως νεκρ. c. ABDLΔ 1. 209. (aliisque), item ως οι νε. 69.

6.^{pc} .. (e *velut mortui* ut antea *velut coruscatio*, sed *albus ut nix*) .. ς ωσει νε. c. CEFGHKMSUV al pler

5. αποκρ. δε .. C vdtr om δε

6. ηγ. γαρ .. Δ 33. 238. al plus^{10} ff^{2}. (Chr^{ed} gue) om γαρ | εκειτο (prob Schu) c.^{5}B 33. 102. (aliisq ut vdtr) e cop aeth arm arP Chr^{ed} et^{mosc} s (sed non^{gue}) cat^{ox} .. ς (Ln) add ο κυριος c. ACDEFGHKLMSUVΔ al pler syr (*dominus noster*) syrP itp^{ler} vg etc Chr^{gue} (:: appositum esse ab ipso Mt vix credibile est; accedit enim ad tantam auctoritatem variorum testium qui omittunt, quod titulus iste plane praeter morem Matthaei adhibitus est. Orta videtur lectio inde quod litterae ox iuxta positae nomen οχς scribenti in mentem iniecerunt. Posset quidem ut abundans omissum aut pro similitudine litterarum vicinarum credi praetermissum, nisi ipsa dictio ab usu Matthaei aliena esset.)

7. απο τ. νεκρων (et. cff^{2}g^{2} for gat) .. D 7.^{pc} abff^{1}g^{1}h1 vg arm Cyr^{hr} Aug om | ιδου .. D p^{scr} abcff^{2}h Cyr^{hr} Chrysolog^{1} om | ιδου ειπον υμιν .. 126. καθως ειπεν υμιν, item c^{scr} omissis εκ..αυτ. οψ., item f *sicut dixit vobis* et emm *ecce praedixi vobis*.

8. απελθουσαι c. BCL 33. 69. 124. e cop syr .. ς (Ln) εξελθουσαι (:: ita prorsus Mc nec fluctuat lectio) c. ADEFGHKMSUVΔ al pler itp^{ler} vg syrP al | αυτου .. 242. 253. 433. arm om

9. και ιδου (Gb'' prob Schu) c. BD 33. 69. 435. y^{scr} al^{20} fere abcef ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$h1n vg fr sax cop syr arm perss arP (Or Eus: uterq enim locum ita affert ut ab και ιδου verborum initium faciat) (Chr^{ed} gue mosc επει ουν εξηλθον μετα φοβ. κ. χαρας ιδου etc) Hier Aug .. ς ως δε (haec ab usu Mt^{1} aliena sunt; habet potius οτε δε) επορευοντο απαγγειλαι τοις μαθηταις αυτου (al^{2} om απ. τ. μ. α., al^{1} om τοις μ. α.), και (al^{5}

αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 *τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε ἀπαγγείλατε τοῖς ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κἀκεῖ με ὄψονται.*

11 *Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ἰδού τινες τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἅπαντα τὰ γενόμενα.* 12 *καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων συμβούλιόν τε λαβόντες ἀργύρια ἱκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις,* 13 *λέγοντες Εἴπατε* π, 64. *ὅτι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων.* 14 *καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν.* 15 *οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ὡς ἐδιδάχθησαν· καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.*

---

om) *ιδου* c. ACEFGHKLMSUVΔ al longe pl f syrP al | $\overline{\iota\varsigma}$ (Gb′) c. ACEFG HKMUVΔ 22. 102. al plus[60] Chrgue Thph .. ς (Ln 49.) o $\overline{\iota\varsigma}$ c. BDLΞ (e sil.) al sat mu Or Eus (:: $\overline{\iota\varsigma}$ absque articulo tam egregie testatum omnino praeferendum videbatur usitatissimo proptereaque facile substituto o $\overline{\iota\varsigma}$)| *απηντησ.* c. ADEFGHKLMSUVΔ al longe pl Eus Chred etmosc .. BC 1. 124. 209. tisch** al[12] Or Cyr Chrgue *υπηντησ.* (49. :: cf ad 25, 1. ubi pariter atque h. l. BC formam *υπανταν* tuentur. Mt 8, 28. *υπηντησαν* non fluctuat.)| *αυτου τ. ποδ.* (et. Or Eus Chred etmosc al) .. D it vg etc Chrgue Aug al *τ. ποδ. αυτ.*

10. o $\overline{\iota\varsigma}$ (e b om) .. B om o (praecedit *σ*)| *εις την* .. D* om *την* | *κακει* c. B(C**?)DGLMS 1. al ut vdtr pl Eus Chred gue mosc .. A(C*?)EFHKUVΔ al[50] fere *και εκει* (Gb′ :: cf ad 18, 33. quod enim de *καγω* et *και εγω* idem de *κακει* et *και εκει* valet.) .. itpler vg (et. am ing al; non for nec Amb) *εκει* | *οψονται* (et. Eus Chred gue mosc; U alaliq *οψωντ.*) .. D 10.pe e h *οψεσθαι* (d e h *videbitis*)

11. *της κουστωδιας* .. it vg *de custodibus* | *απηγγ.* c. ABCEFGHKLMSUVΔ etc .. D Or Chred gue mosc *ανηγγειλ.* | *απαντα* (et. Chrgue etc) .. A Or *παντα* | *γενομενα* .. H alaliq *γιν.*

12. *τε* (et. Or Chred gue mosc) .. D al[2] (it vg al) om, al[1] *δε* | *αργ. ικανα* (ita et. ff[2]· cop syrP etc; Chrgue om *ικ.*) .. D itpler vg (syr) *αργυριον ικανον*

13. *ημ. κοιμωμενων* .. F ante *οι μαθ. αυτ.* pon

14. *και εαν* .. D*L *και αν*, 1. Or[1] *καν* | *επι* c. ACEFGHKLMSUVΔ al longe pler syrutr etc Or Chred gue mosc catox .. BD 59. *υπο* (Ln), item *si hoc auditum fuerit a praeside* itpler vg (h *si hoc audierit praeses noster*, item cop)| *πεισομεν* c. ABCDE**FKLMSVΔ etc Or Chred gue mosc; item *ποιησομεν* c. iisdem, exceptis FM, et U .. E*GHU al mu *πεισωμεν*, item *ποιησωμεν* E*FGHM al pm | *αυτον* c. ACDEFGHKLMSUVΔ al fere omn itpler vg etc Or[1ed] Chred gue mosc .. B 102. e Or[1] etcod om

15. *εδιδαχθησαν* .. H *προσεταχθ.* | *διεφημισθη* (et. Chrad gue mosc) ..

16 Οἱ δὲ ἕνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν,
εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 17 καὶ ἰδόντες αὐτὸν
προσεκύνησαν αὐτῷ, οἱ δὲ ἐδίστασαν. 18 καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς
ἐλάλησεν αὐτοῖς λέγων Ἐδόθη μοι πᾶσα ἐξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ
[Mc 16, 15.] ἐπὶ γῆς. 19 πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζον-
τες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς καὶ τοῦ υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου

A 33. al pauc Or² εφημισθ. | ιουδαιοις (et. Or² Chr^ed gue mosc) .. D τοις ιουδ. | μεχρι (et. Or¹ Chr^ed et^gue) .. D Or¹ Chr^mosc⁵ εως | σημερον c. AEFGHKMSUVA al fere omn Or² .. BDL 7.^ev Chr^ed gue mosc (item it vg etc, sed istae vv ibi quoque additum habent ubi Graecorum nemo addit) add ημερας (Ln 49. :: ημερα ad η σημερον appositum Ro 11, 8. Act 20, 26. plane non fluctuat; item 2 Co 3, 14. gravissimi test pler tuentur ημερα. Alibi, certe bis: Mt 11, 23. 27, 8. nec η σημ. absque ημερα fluctuat. Quae cum ita sint, ημερα ubi a paucis tantum testibus praebetur, potius illatum quam verum esse statuendum est. Neque praetereundum quod apud ipsum Mt bis, ut notavimus, haud dubie scriptum est η σημ. sine ημερα.)

16. ο ις̄ .. D om ο (αυτοις praecedente)

17. προσεκ. αυτω c. AEFGHKMSUVA al pler (item al¹⁵ πρ. αυτον: quae variatio vix usquam deest) .. BD 33. 102. Chr^ed gue mosc (οι δε ενδ. απελθοντες [απηλθον] εις τ. γαλ. οι [και οι] μεν προσεκ. οι δε ιδ. αυτ. εδιστ.) item it vg om αυτω (Ln 49. At Mt decies προσκυν. αυτω habet, praeterea 4, 10. ex Deut τον θεον σου προσκ. affert et 20, 20. scribit προσηλθεν αυτω προσκυνουσα και αιτουσα τι etc. Inde apparet nostro loco nec αυτον προσεκ. nec προσεκυνησαν solum, sed προσεκ. αυτω ex usu esse Matthaei. Elegantior vero oratio esse videbatur omisso αυτω. Quod si ab initio aberat, ut adderetur post ιδοντ. αυτον nulla caussa erat.)

18. ουρανω .. D -νοις | επι γης c. AEFG***HKMSUVA al fere omn Or² Cyr² Chr^ed et^mosc cat^ox .. BD 90.** Chr^gue ε. της γ. (Ln 49. At multo usitatius erat εν ουρανω quam επι γης, hinc sec. loc. articulum nonnulli addiderunt, non item pri. loco. Simillimus locus est Mt 6, 10. Perpaucis locis επι γης scriptum est, plurimis vero επι της γης: quod posterius ubi fit, articulus tantum non fluctuat.

19. πορευθεντες (Gb Sz) c. AEFG*,*HKMSUV al plus¹⁵⁰ ar^p pers^p sl⁴· et^ed Or Eus^saep Ath^saepe Bas Amphiloch Cyr² Chr^ed gue mosc cat^ox al Ir^int Tert Lcif Amb al .. ς add ουν, Ln [ουν] c. B (e sil.) A 1. y^scr al it^pl vg syr^utr cop (sed cdd² autem) al Cyp⁴ Zeno al; item D a b h n al Victorin Hil³ νυν (nunc), item gat mm Leo Faustin ergo nunc. Praeterea D e Or¹ Tert Cyp al πορευεσθε (e Cyp al ite ergo et) | βαπτιζοντες c. AEFG*,*HKMSUVA al ut vdtr omn Ath Amphiloch Cyr² Chr^ed gue mosc al (baptizantes it [et. d] vg Ir^int al, tingentes Cyp al) .. BD βαπτισαντες (49.) | εις το ονομα (Tert in nomen, alibi iussit ire et docere nationes tinguendas in patrem etc) .. it vg Ir^int Cyp Hil al pl in nomine | D om του sec, item c^scr tert

πνεύματος, 20 *διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετειλάμην ὑμῖν. καὶ ἰδοὺ ἐγὼ μεθ' ὑμῶν εἰμὶ πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος.*

---

20. *μεθ υμ. ειμι* (et. Or^{saepius} Eus^{aliq} Chr^{ed} gue mose eat^{ox} al) .. D Or^{1} *ειμ. μ. υ.* | *αιωνος* (Gb) c.^{hr} ℵ*(vdtr)BD 1. 22. 33. 102. 240. 244. 58.^{ev} (aliisq ut vdtr) eff$^{1\cdot2}$ g$^{1\cdot2}$ h n vg (et. ing mm tol al, non am for) cop arm fr Chr^{ed} gue mose Thph, item, qui inde ab *ἰδοὺ* usq *αἰῶνος* afferentes certe non addunt *αμην*, Or^{saepius} Eus^{4} Cyr eat^{ox} al Cyp Lcif al .. ς add *αμην* c. ℵ**EFG$^{*}_{a}$*HKMSUVΔ etc a b c f am for gat syr^{utr} cop^{cd1} sax al

Subscriptiones: B *κατα ματθαιον* (cf infra e) .. AEHKUVΔ al pl *ευαγγελιον κατα ματθαιον* (K −*ιον*) .. D *ευαγγ. κατα ματθαιον εγραφη αρχεται ευαγγ. κατα ιωαννην.* Eodem modo utuntur pler cdd^{lat} (ut for: *explicit evang. secundum matth. incipit sec. marc.*), eundem vero cum D ordinem evangeliorum testantur b e f: *evang.* (e om) *sec. matth. explicit incipit evang.* (b e om) *sec. iohannem* (b -*nen*) .. al mu *τελος του κα. ματθ.* [*αγιου*] *ευαγγ.* .. FM aliique item a aliiq nihil subscriptum habent. Praeterea G$^{*}_{a}$*HKS al longe pl additum habent versuum numerum: HK al mu *στιχχ. βψ′*, G$^{*}_{a}$* S al pl *βχ′*, al mu *βφ′*, *βφιδ′*, alii aliter; pauciores etiam *ρηματα* (*βφκβ′*, *αχοε′*, *γωγ′*, *βωκβ′* etc), *κεφαλαια* (*τξ′*; K ad mg adscriptos numeros habet *τνθ′*, M *τνζ′*, al $\overline{\text{τνε}}$ etc), *τιτλους* (*ξη′*). In cod B evg Mt^{1} in capp 170 divisum est. Sensim vero variis additamentis subscriptiones auctae sunt. Ita K habet: *το κα. ματθ. ευαγγ. εξεδοθη υπ αυτου εν ιεροσολυμοις μετα χρονους η′ της του* $\overline{\text{χυ}}$ *αναληψεως*, item G^{rec} exceptis *υπ. αυτ. εν ιερ.* Cod. 126. *συνεγραφη το κα. ματθ. αγιον ευαγγ. μετα οκτω χρον. της* $\overline{\text{χυ}}$ *του θεου ημων* (al mu om *τ. θ. η.*) *αναληψεως· εξεδοθη εις ιεροισαλημ* (sic vel *ιεροσολυμοις* pl, 174. *εις παλαιστινην*, 293. *τοις εν ανατολη εβραιοις*, syr *in regione Palaestinae*, syr^{p} *in Palaestina*) *φωνη τη εβραϊδι* (idem exprimunt al mu, plerumque sic: *τη εβραϊδι διαλεκτω* vel *εβραϊστι*, item syr^{utr}). Alibi additur et. *ηρμηνευθη* (*ερμ.*) *δε υπο ιωαννου* (ita 5. 29. 132. 138. 176. d^{scr} etc, 53. *υπο του ιακωβου*, al *υπο ιακ. αδελφου του κυρ.*, 293. *υστερον δε παρα βαρθολομαιου του πανευφημου αποστολου ερμηνευθεν τη ελληνιδι διαλεκτω, ως δε τινες φασιν υπο ιω. του θεολογου, οι και αληθως ειρηκασιν.*)

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΜΑΡΚΟΝ.

I.

1 (1.2) *Ἀρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ Χριστοῦ υἱοῦ θεοῦ.* 2 *κα-*
Mal 3, 1. Mt 11, 10. Lc 7, 27. *θὼς γέγραπται ἐν τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν*

---

*ευαγγ. (BF om) κα. μαρκ. c. A(B)DE(F)HKLMUΓΔ al pl .. ς το κα. μαρκ. (ς add αγιον c. minusc mu, non item ς^{e} c. minusc pm) ευαγγ. c. minusc sat mu .. 258. ευαγγελεια (idem vero cod ad Mt -λιον) κα. μαρκ.

1. $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$ υ. θε. c. BDL 102. Severian cat^{ox} cat^{pos} .. $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$ υ. του. θε. c. AEFG*$_{*}$*HKMSUVΓΔ al pler, item it vg (sed gat mm praem *domini nostri*) etc $\text{Ir}^{\text{int}\,2}$ Hier[1] Amb etc .. Epiph $\text{Ir}^{\text{int}\,1}$ itemque ipse Ir in scholio codicis 288. om .. 28. 255. Ir (ibidem ubi scholiasta et interprete testibus et. $\overline{\omega}$ $\overline{\chi\upsilon}$ om) Or[3] Bas Hier[3] Victorin om υ. θε. .. gat mm *domini nostri Ies. Chr.* | θεου.[2] καθως -- αυτου.[4] εγενετο: ita edd pler (et. ς Wtst Matth, item Gb sed - - αυτου· [4]εγενετο) .. Sz al θεου· - - τριβους αυτου·, Ln θεου ([2]ως - - τριβ. αυτου) [4]εγενετο, 49. θεου [2]καθως - - τριβ. αυτου. [4]εγενετο

2. καθως c. BKLΔ 4. 20.* 33. 209. 255. e^{ser} al pauc Or[3] Tit Bas Severian al .. ς (Ln) ως c. ADEFG*$_{*}$*HMPSUVΓ al pler Or[1] Ir (e scholio et Anastasio) Epiph Phot cat^{ox} et^{pos} al (:: 7, 6. ὡς γέγραπτ. non fluctuat, nec vero magis καθὼς γέγρ. 14, 21.)| εν τω (τω c. BLΔ 33. al[5] Or[3] vel[2]; D 1. 22. al[15] fere Or[1] vel[2] Ir - e schol et Anast - Bas Epiph al om: ita Gb Sz) ησα. τ. προφ. c. BDLΔ al[25] fere vg it cop (cod[1] εν τοις προφ. εν ησ. τ. πρ. utraque lectione in unam conflata) syr syr^{hr} syr^{p} (modo in txtu modo in mg) go ar^{e} perss Or[4] Porph (teste Hier *quaerit quomodo ab uno Esaia exemplum putemus assumptum*) Vict^{ant} (e cat^{pos}, alibi ε. τοις πρ. testari dicitur) Serap Tit Severian Bas Epiph (item Eus? in ep ad Marin τοῦτο δὲ τὸ προφητικὸν μαλαχίου ἐστίν, οὐχ ἡσαΐου· σφάλμα δὲ ἐστι γραφέως) al $\text{Ir}^{\text{int}\,1}$ Aug Victorin Hier[3] et^{dis} al .. ς (Gb') εν τοις προφηταις c. AEFG*$_{*}$*HKMPSUVΓ al longe pl ($\text{cop}^{\text{cod}\,1}$ syr^{p} vide ante) aeth ar^{ro} et^{po} al Phot al $\text{Ir}^{\text{int}\,2}$ (utroque loco eandem lectionem explicando confirmare videtur, inprimis altero ubi habet: *Manifeste initium evgelii esse dicens sanctorum prophetarum voces*) .. al[1] (et quidem barb, teste Caryophilo) εν τω προφητη .. tol* plane om | ιδου c. BD 28. am fu ing taur emm gat mm mt tol it Severian Ir^{int} Aug Hier[1] (ubi de Porph refert) Amb Vig al .. ς add εγω c. AEFG*$_{*}$*HKLMPSUVΓΔ al longe pler vg^{ed} etc Or (Eus potius

ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου· 3 (2.1) φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 4 (2.6) ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν. 5 καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ἡ Ἰουδαία χώρα καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται πάντες, καὶ ἐβαπτίζοντο ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ

*Es 40, 3. Mt 3, 3. Lc 3, 4. Io 1, 23. 4—8 Mt 3, 1 ss. Lc 3, 2 ss. Io 1, 6 ss.

ex LXX locum affert quam e Mc) Phot al mu Hier[2] (:: item Mt paucissimis dissentientib; apud Lc vero pariter atque in Mc testes pl invexerunt *εγω*. In LXX B aliique pl *εγω* additum habent, Vaticanus vero textus om. Ceterum similis ratio est additamenti *εμπροσθ. σου*.)| *τ. οδ. σου* (Gb Sz) c. BDKLP 36. 102. al[1] a b c l am emm fu ing mt taur tol al mu (ap Luc[brug] ap Vallars etc) cop syr syr[hr] aeth pers[p] Or[2] et[1 diserte] (omnino enim *οὐ παρέθετο* legendum 4, 126.) cat[ox] et (ubi Vict[ant] verba esse dicuntur) cat[poss] Ir[int] Hier[2] al .. ς add *εμπροσθεν σου* c. AEFG*,*HMSUVΓΔ al longe pl f ff[1. 2] g[1. 2] vg[ed] syr[p] go arr al al (Or[1] ubi cum Mt et Lc miscere vdtr; Eus ut supra) Severian Phqt al Tert Hier[1] al (:: e Mt et Lc, verbis differunt LXX)

3. *αυτου* c. ABEFG*,*HKLMPSUVΓΔ al fere omn vv pler ff[1] g[1] l vg (et. am fu ing taur etc) cop al pl Or[dis] Vict[ant dis] al Hier[dis] (*pro eo quod* LXX *transtulerunt* dei nostri, *Mc Lcque dixerunt* eius) al .. D 34.[mg] a b c f ff[2] g[2] mt go syr[p] edd[2] in[mg] *του θεου ημων* (it[6] etc *dei nostri*), item Ir[int] *ante deum nostrum*. Praeterea c addita habet haec (e Lc 3, 5 sq et Esa 40, 4—8.): *Omnis vallis replebitur, et omnis mons et collis humiliabitur, et omnia prava erunt recta et aspera in planitiem: et videbitur gloria domini, et videbit omnis caro salutare dei nostri, quoniam deus locutus est. Vox dicentis Clama. Et dixit Quid clamabo? Omnis caro fenum et omnis gloria eius sicut flos feni: aruit fenum et flos cecidit; verbum autem domini manet in aeternum.*

4. *βαπτιζων* c. ADEFG*,*HKMPSUVΓ al fere omn (vg it *baptizans*, non *baptista* ut 6, 14.) etc (sed D 28. vg it[pler] syr sax Eus post *ερημω* pon) .. BLΔ 33. (73.? 102.?) cop o *βαπτιζ.* atque ex his B 33. 73. 102. om *και* (o *βα.* sine *και* 49. :: at videntur haec ad Mt 3, 1. conformata; reddebatur etiam sic oratio apta coniungentibus *ἀρχὴ* etc cum *ἐγέν. Ἰω.* Ceterum parum commendatur lectio ista loco quem verba *ἐν τ. ἐρ.* tenent)

5. *εξεπορευετο* c. ABDG*,*KMPUΔ al pl vg (et. am fu ing etc, sed non edd[omn]) it[pl] etc Or Eus al .. EFHLSVΓ al plus[50] b ff[1] g[1] taur harl[*] (al) go cop[edd2] Thph *-ρευοντο* (Gb'' :: ortum vdtr propter sq *οἱ ἱερ. πάντες*, non ex Mt)| *ἡ* .. HM al aliq om | *οι* .. D c[acer] syr[p] (sed in mg[gr] *και οι ιερ.*) om | *ιεροσολυμιται* .. ΔDA 124. etc *-μεται*, Γ *-μῆται* | *παντες* h. l. (Gb) c. BDLΔ 28. 33. 102. it[pler] vg sax cop syr arm arr pers Or[2] Eus .. ς post *κ. εβαπτιζ.* c. AEFG*,*HKMPSUVΓ al pler syr[p] go al; item 13. 124. 346. al[2pe] ante *εβαπτιζ.* .. 11. 32. 69. 108. 126. f sl[edd2] om | *υπ αυτου* h. l. c. BL 102. it (exc a) vg arm al Or[2] Eus .. ς (Ln) post *ιορδ. ποταμ.* c. ADEFG*,*HKMPSUVΓΔ etc (:: ita Mt nec fluctuat) .. al[3] cop om | *εν τω* (D* om) *ιορδ.* .. b d *in iordanen*

Ἰορδάνῃ ποταμῷ ἐξομολογούμενοι τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν. 6 καὶ ἦν
ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμήλου καὶ ζώνην δερματίνην περὶ
τὴν ὀσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἤσθιεν ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 7 (6.1) καὶ
ἐκήρυσσεν λέγων Ἔρχεται ὁ ἰσχυρότερός μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ
Act 13, 25. ἱκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8 ἐγὼ
ἐβάπτισα ὑμᾶς ὕδατι, αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς πνεύματι ἁγίῳ.
9–11 Mt 3, 13–17. 9 (8.1) Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις ἦλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ

(item g^{2}· addito *flumine*) | ποταμω c. ADEFG*$_{*}$*HKLMPSUVΓΔ al omn vg (exc mt) it^{aliq} etc Or al .. D a b e $ff^{1.2}$ g^{1}· mt (Or^{1} libere) om (:: ita Mt)

6. και ην c. BL 33. 69. (aliisq) b d ff^{1}·$g^{1.2}$· vg (et. am fu taur ing etc) sax cop^{cdd2} .. ς ην δε c. ADEFG*$_{*}$*HKMPSUVΓΔ a c ff^{2}· mt cop^{1} syr^{utr} (sed syr αὐτὸς δὲ Ἰω. ut Mt) al Thph | ο ιω. c. BEFG*$_{*}$*KLMPUVΓ 1. 33. 69. al^{60} ac multo plurib Thph .. ς (Ln) ιω. c. ADHSΔ etc | τριχας .. D^{gr} a δερρην (*pellem*)| καμηλου (D* –μηλου) .. G*$_{*}$* al^{3ser} (aliiq) καμηλου | κ. ζων. usq οσφ. (–ὺν: hoc acc. FΓ etc; EKMU etc –ῦν) αυτου .. D a b ff^{2}· int om | εσθων c. BL*Δ (alibi et. D) .. ς (Ln) εσθιων c. ADE FG*$_{*}$*HKL**MPSUVΓ etc | a totum v. 6. post v. 8. pon

7. εκηρυσσ. (Γ εκεκραγεν) λεγων .. D a ελεγεν αυτοις | Ἔρχεται sqq: haec D (a ff^{2}·) sic: *εγω μεν υμας βαπτιζω εν υδατι* (a add *in paenitentiam*)· *ερχεται δε οπισω μου* (ff^{2}· om δ. ο. μ.) *ο ισχ. μου, ου ουκ ε. ικ. λυσ. τον ιμ. τ. υποδ. αυτ., και* (a ff^{2}· om) *αυτος υμ. βαπτισ.* (D*^{gr} -τιζει) *εν πν. αγ.* | A x^{scr} sl *ο ισχυρος μου* | *οπισω μου* (et. Or^{1}) .. B 102. Or^{1} om *μου* | *κυψας* (c^{scr} *κυμψ.*): ita et. Or et^{dls} .. D 28. 256. 2.p^{e} a b c ff^{2}·g^{1}· mt Bas (libere) Amb om (:: ita Mt et Lc)| *των υποδηματων* (ita Or^{dls}) .. L al pauc syrP (cop) *του υποδηματος* (quod Or soli Ioh tribuit)

8. *εγω* (prob Schu) c. BL 33. 102. 124. b c ff^{1}·$g^{1.2}$· vg (et. am fu etc, non mt) go sax cop syr aeth $pers^{w}$ Or .. ς add *μεν*, Ln [*μεν*] c. ADEFG*$_{*}$*HKMPSUVΓΔ al pler a ff^{2}· mt syrP al (:: ita Mt et Lc nec fluctuat; similiter in Ioh intulerunt test; Mc raro *μεν*)| *εβαπτ. υμ.* (69. al pauc a *υμ. βα.*) .. D (vide ante) al pauc it^{aliq} mt go Or Aug *υμ. βαπτιζω* (ita D, reli pler *βα. υμ.*) (:: ita Mt Lc Io)| *υδατι* c. BHΔ 16. 56. 58. 258. al^{3} p^{e} vg (et. am fu taur ing etc; non gat mm mt) Or (alibi et. *εν* Mc^{o} tribuere vdtur) Ang .. ς (Ln) *εν υδατι* c. ADEFG*$_{*}$*KLMPSUVΓ etc (:: ita Mt nec fluctuat, item Io. Cum Mc om Lc, in quo pariter test addiderunt)| *πνευματι* c. BL 33. al^{2} b vg (ut antea) Ang .. ς *εν πν.* (Ln [*εν*] *πν.*) c. ADEFG*$_{*}$*HKMPSUVΓΔ al pler it^{p1} gat mm mt cop etc Or (:: ita Mt et Lc, nec fluctuat lectio)| *αγιω* (et. Or) .. P al^{7} syrP c.* add *και πυρι*

9. *Και εγεν.* c. ADEFHKLMPSUVΓΔ al ut vdtr omn vv pler Or .. B e^{ser} om *και*, hinc Ln [*κ.*] .. cop^{edd2} ff^{2}· mt al *εγ. δε* .. a om | D al^{1} italiq vg *εν τ. ημ. εκειν.* | ιε c. ADEFHKLPSUV etc .. DMΓΔ al $plus^{35}$ ο ιε (Schu ‚ex Mc^{1} usu recte, of 11, 22. varr')| *απο* .. P *εις*. Similiter al^{10} *εις την γαλιλ.*

Ναζαρὲθ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐβαπτίσθη εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Lc 3, 21 s. Io 1, 29 ss.
Ἰωάννου. 10 *καὶ εὐθὺς ἀναβαίνων ἐκ τοῦ ὕδατος εἶδεν σχιζομέ-*
νους τοὺς οὐρανοὺς καὶ τὸ πνεῦμα ὡς περιστερὰν καταβαῖνον εἰς
αὐτόν. 11 *καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν Σὺ εἶ ὁ υἱός μου ὁ* Ps 1, 17.
ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

12 (s. 2) *Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον.* 12 s. Mt 4, 1 ss. Lc 4, 1 ss.
13 *καὶ ἦν ἐκεῖ ἐν τῇ ἐρήμῳ τεσσεράκοντα ἡμέρας πειραζόμενος*

---

9. *ναζαρεθ* (ita et. ς^{e} c. DΘΓFHKM(s?)UV 1. 124. 262. 346. al pl italiq vg (et. am fu ing etc) cop syr go al .. ς (Ln) *-ρετ* c. B(sane videtur) LΓΔ al pl a b d f (et al^{pauc} ut vdtr) syrP etc, item AΓ *-φατ* | *ε. τον* (D* *την*) *ιορδ. υπ. ιω.* c. BDL 13. 33. 69. 102. 124. al^{10} fere a b ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$ am fu ing tol cop syr sax Or (item 1. 28. 131. 209. *εν τω ιορδ. υ. ιω.*) .. ς *υπ. ιω. εις τ. ιορδ.* c. AEFHKMPSUVΓΔ al longe pl c f (l om *υπ. ιω.*) vg^{ed} et^{odd} aliq syrP go al catt

10. *ευθυς* c. BLΔ 33. (aliisq) .. ς (Ln) *-θεως* (*-εος* M al) c. AEFHKMPSUVΓ al pler .. D a b aeth perss om (:: vdtr in Mc plerumque *ευθυς* tenendum esse quamvis paucis sed insignibus fultum testib; quod ut in Mc nunquam fere non auctoritatem habet, ita rarissime in Mt Lc Io Act epp, ubi fluctuat lectio, a testib praebetur: id quod minime casu factum esse potest. Mirum vero non est quod *ευθεως* per totum N. T. frequentissimum etiam Mc^{o} plerumque a test plurimis pro *ευθυς* alibi non plus septies adhibito illatum reperimus. Quae cum ita sint, nec excipienda est propter Mt 8, 16. huius loci lectio. | *εκ* (Gb″) c. BDL 13. 28. 33. 69. 124. al^{10} go al (item *de aqua* it vg) .. ς *απο* c. AEFHKMPSUVΓΔ al pler (:: ita Mt). Pro *αναβ. εκ τ. υδ.* cop$^{edd^2}$ sic: *veniens rursum in aquam* | *ειδεν* c. BDEFHKMUΓ etc .. ALPVΔ etc *ιδεν* | *σχιζομενους* .. D *ηνιγμενους* (it vg *apertos* vel *aperiri*, item go :: e Mt et Lc) | *ως* (Gb 8s) c. ABDEFHKLSUVΓΔ etc (et. syrP mg Sr .. ς *ωσει* c. MP etc (:: ita Mt; cf et. Lc)| *καταβαινον* .. D* al *-νων* | *φ εις αυτ.* c. BD 13. 69. 124. al pauc a .. ς *επ αυτον* c. AEFHKLMPSUVΓΔ al pler (:: cf Mt Lc Io), item (vel *επ αυτω*, *in ipsum* ff^{1} g^{1} l, *in ipso*) 33. 262. al^{10} it^{pm} vg cop (*et stetit*) al praemisso *και μενον* (:: ex Io 1, 33.), Δ spatium vacuum habet iisdem verbis aptum

11. *εγενετο* (b post *ουρ.*, al^{2} g^{1} *ηκουσθη* post *ουρ.*, a f *venit*) .. D ff^{2} mt om (:: ut Mt)| *εν σοι* (Gb′) c. BDΘΓLP 1. 13. 22. 33. 69. 118. 131. 209. 435. al plus^{20} a c ff^{2} g^{2} l vg cop syr^{utr} go al mu .. ς *εν ω* c. AEFHKMS UVΓΔ al pl b d f ff^{1} g^{1} syrP mg (:: ita Mt, *ε. σοι* Lc, cf et. evg Hebr ad Mt)| *ευδοκησα* c. ABD*KLMU etc .. D**EFHVΓΔ etc *ηυδοκ.*

12. *ευθυς* c. B^{2}**FHLMSUVΓΔ etc .. ADE*KM^{mg} al plus^{50} *-θεως* (Ln :: cf ad v. 10.)| *το πνευμα* .. D add *το αγιον* | *αυτ. εκβ.* c. AEFHKLMSUVΓ etc .. DΔ 33. 69. 124. (ante *το πν.*) 346. al pauc (it vg etc) *εκβ. αυτ.*

13. *εκει εν τη ερ.* (defendit et. Schu) c. EFHMSUVΓΔ al pler syr^{utr} etc .. ABDL al^{6} it vg cop go al Or om *εκει* (Gb Ln 49.) .. K al^{20} fere arm om *εν τ. ερ.* (:: alterutrum abundare videbatur, sed eiusmodi a Mc^{o} minime aliena) .. a om *και ην εν. ε. τ. ερ.* | *τεσσερακ.* (c. AB*LΔ etc;

ὑπὸ τοῦ σατανᾶ, (7.c) καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 s. Mt 4, 12. 17. Lc 4, 14 s.

14 (8.4) Καὶ μετὰ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην ἦλθεν Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, (9.c) κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, 15 λέγων ὅτι πεπλήρωται ὁ καιρὸς καὶ ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ· μετανοεῖτε καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16–20 Mt 4, 18–22.

16 Καὶ παράγων παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν Σίμωνος ἀμφιβάλλοντας ἐν τῇ

ς Ln τεσσαρακ. c. B**EFHKMSUVΓ al pler; D μ̄ ημερ. c. BL 33. 102. 2.pe itpler vg cop Or .. ς (Ln) ημερ. τεσσ. c. ADEFHKMSUVΓΔ etc (:: at ita et Mt et Lc) .. 1. 13. 28. 69. 124. 131. 209. 346. 2.pe επι ημ. τεσσ. (τε. ημ.). Praeterea LM 13. 33. 102. 346. c et vscr italiq vg cop aeth syrP mg arr Orcd add και τεσσ. νυκτας (M etc νυ. τεσσ.) :: e Mt | Dgr και πειραζομ. (it vg et temptabatur)| οι (et. Or) .. AM al15 fere om (:: cf Mt)

14. και μετα c. BD ac cop (ex cdd2) .. ς μετα δε c. AEFGHKLMSUVΓΔ etc vv pler Or Eus (:: at και toties repetitum ex more est Mcl)| τον ιω. c. BDG**KLMΔ etc Or2 .. AEFG*HSUVΓ al plus40 Eus om τον | ις̄ c. AEFHKMUV**(v* al pauc om ις̄)Γ al40 fere Eus .. ς (Ln 49.) ο ις̄ c. BDG L(s?)Δ etc Or :: cf ad v. 9. | του θε. (Gb'') c. BL 1. 28. 33. 69. 209. al15 fere b c ff2. mt cop arm syrP Or2 .. ς της βασιλειας τ. θε., Ln [τ. βασ.] τ. θε. c. ADEFGHKMSUVΓΔ al pler itpm vg syr syrP ed go etc (:: cf Mt 4, 23. 9, 35.) .. al1 fu al om τ. θε. (al1 των ουρανων)

15. λεγων (Gb'') c. ADEFGHSUVΓ al30 fere ff2. g1. go arr .. ς (Ln) και λεγ. c. BKLMΔ al pl itpm vg cop syrutr etc c mt Or plane om (:: cf ad Mt 3, 2.)| πεπληρ. ο καιρος .. D itpler mt πεπληρωνται οι καιροι | εν .. oscr 36.ev italiq vg (exc fu) Or om

16. και παραγ. (Gb'') c. BDL 4. 13. 28. (παρ. δε?) 33. 69. 124. 346. 372. al1pe (itfm al1 vel2 παρ. δε) it vg sax cop go syrP mg aeth arr persw .. ς περιπατων δε c. AEFGHKMSUVΓΔ al pler syr (και περ.) syrP etc (:: ita Mt; cf et. Mc 2, 14.)| ειδεν c. ABDEFGHUΓΔ etc .. KLMV etc ιδεν | συμωνα .. D 28. 124. 346. τον σιμ. | σιμωνος c. BLM 102. aliisq (collatores parum distinxerunt inter lectionem σιμωνος et του σιμωνος) a cop arm, item AE**Δ al25 fere (sed in his plures absq του) του σιμωνος (ita Gb'' Ln); E*FHKSUV al plus190 syrP go al αυτου του (al pauc om) σιμωνος (ita Sz) .. ς αυτου c. DGr al mu itpler vg syr al | αμφιβαλλοντας (Gb Sz) c. A(–τες)BDE*FGKLSUVΔ al plus35 .. ς (Gb') βαλλοντας c. E**HMΓ al longe pl (:: ita Mt)| εν τη θαλ. c. BL 33. .. ς (Ln) praem αμφιβληστρον c. AEFGHKMSUVΓΔ etc b syrP cop al, item 1. 118. 131. 209. al plus5 itpler vg syr al mu -στρα, sed plus10 -στρον vel -στρα ante βαλλ. (αμφιβ.) pon; D 13. 28. 69. 124. 346. al1pe praem τα δικτυα (videtur αμφιβαλλ. εν τ. θαλ. sensu mittendi retia scriptum esse; modis variis quattuor pleniorem reddiderunt dictionem. Ceterum in Mt βαλλ. αμφιβλ. non fluctuat.)| εν τη θαλ. .. K* (sed ipse* correxit) 13. 28. 69. al10 fere εις την θαλασσαν

θαλάσσῃ· ἦσαν γὰρ ἁλιεῖς. 17 (10.2) καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἁλιεῖς ἀνθρώπων. 18 καὶ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν ἠκολούθησαν αὐτῷ. 19 (11.6) καὶ προβὰς ὀλίγον εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα, 20 καὶ εὐθὺς ἐκάλεσεν αὐτούς. καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαῖον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

21 (12.3) Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καφαρναούμ· καὶ εὐθέως τοῖς σάββασιν ἐδίδασκεν εἰς τὴν συναγωγήν. 22 (13.2) καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἐξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. Lc 4, 31 s. Mt 7, 28 s.

---

16. αλιεις (B*DL* αλεεις) .. AL**A αλεεις

17. γενεσθαι .. 1. 13. 28. 69. 118. 209. al10 vv aliq om :: ut Mt | αλιεις .. AC(C rursus a verbis υμας γενεσθαι incipit)LA αλεεις

18. ευθεως .. L – θυς | τα δικτυα αυτων c. AEFGHKMSUVΓΛ al pler (al1 αυτ. τ. δι.) itmu syrutr go al .. BCL al10 vg cop arm om αυτων (Gb00 Ln 49. :: at deest in Mt nec intulerunt nisi pauciss; similiter deest v. sq) .. D a b c ff2· παντα | ηκολουθησαν (it vg secuti sunt) .. B -λουθουν

19. προβας (D* προσβας) c. (Gb'' prob Schu) BDL 1. 28. 102. 118. 124. 131. 209. 2.pe a b ff2· g1· cop syr arr persP .. ς add εκειθεν, Ln [εκ.] c. ACEFGHKMSUVΓΛ al pler (33. ante προβ. pon) italiq vg syrP etc (:: e Mt)| ειδεν c. BDEFGHUΓ etc .. ACKLMVΛ etc ιδεν | τα δικτυα .. c**KMΓ al plus20 vv mu (sed non it vg al) add αυτων (:: ita Mt)

20. ευθυς c. BL 13. 28. 33. 346. .. ς (Ln) – θεως c. ACDEFGHKMSUVΓΛ etc (:: cf ad 1, 10.) .. al pauc italiq om vel ante αφεντ. pon | r ζεβεδδαιου et -δδαιον, item alibi | απηλθ. οπ. αυτου (K -των) .. D it vg ηκολουθησαν αυτω

21. εισπορευονται (et. Or) .. al10 fere -εται .. D 33. 61. italiq go εισεπορευοντο (61. διεπ.)| καφαρναουμ c. BDA (accedunt alii alibi) etc it vg cop go sax Or .. ς καπερναουμ c. ACEFGHKLMSUVΓ al longe pler syrutr etc | ευθεως (et. Or1) .. L 1. 28. 33. 131. Or1 -θυς | τοις σαββ. c. ABDEFGHKLMSUVΓΛ etc Or2 .. C al pauc εν τοις σαββ., idque c copedd2 syr post εδιδασκ. pon | εδιδ. εις τ. συναγ. c. CLA (ε. τ. συν. αυτων εδ.) 28. 69. 346. 2.pe al5 ac plurib copedd2 syr (b *Et ingrediens cum eis sabbatis in synagogam Capharnaum docebat populum*) Or2 .. ς (Ln) εισελθων (Gb00; 124. al post εδιδ. pon, al2 go ελθων) εις την συν. εδιδ. (D it vg al mu add αυτους) c. ABDEFGHKMSUVΓ al pler itpler vg copedd1 syrP etc

22. και sec .. Dgr* b c d om | οι γραμμ. c. ABDEFGHKLSUVΓ al pler itpl vg cop al catt .. CMA al15 fere c f g2· syrutr al add αυτων, Ln [αυτ.]

21–28 Lc 4, 33–37. 23 (14.5) *Καὶ εὐθὺς ἦν ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν* 24 *λέγων Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς· οἶδαμέν σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.* 25 *καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων Φιμώθητι καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ.* 26 *καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ φωνήσαν φωνῇ μεγάλῃ ἐξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ.* 27 *καὶ ἐθαμβήθησαν ἅπαντες, ὥστε συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντας Τί ἐστιν τοῦτο; διδαχὴ καινὴ κατ' ἐξουσίαν· καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκα-*

---

23. *ευθυς* c. BL 1. 33. 131. 209. (aliisq ut vdtr) cop Or .. ς (Ln) om c. ACDEFGHKMSUVΓΔ etc | *ην* .. c Or post *ε. τ. σ. αυτ.* pon :: ut Lc | *αυτων* c. ABCEFGHKMSUVΓΔ al fere omn-f ff^{1} g^{2} vg cop$^{cod\,1}$ syr^{utr} go al Or .. DL al pauc b c e ff^{2} g^{1} cop$^{odd\,2}$ om (:: ut Lc); evgstaria mm *των ιουδαιων* | *ανεκραξεν* (et. Or) .. D *ενεκ.*, 2. *εκεκραξ.*, al^{2} *εκραξεν*

24. *εα* c. ACEFGHKLMSUVΓΔ al longe pler syr^{P} go etc Or (Eus, sed non satis patet utrum e Mc hauriat an e Lc) al .. BD 102. 157. 2.^{pe} it vg cop syr aeth arr perss Aug om (Gb^{0}, Ln 49. :: vox ista non legitur nisi h. l. et Lc loco parallelo 4, 34. huic simillimo. Quum vero totidem fere testes ac fere iidem in Lc omittant atque in Mc, neutro loco eiicienda videtur.)| *απολ. ημας;* (Ln 49. *ημας;*) .. c cat^{ox} et Victant *ημ. απολ.* | *οιδαμεν* c. LA cop arm aeth Or^{3} Eus Thdor^{mop} Cyr Bas Cyr^{hr} Chr^{4} vel^{6} Ir^{lat} Tert Aug Paulin .. ς (Ln) *οιδα* c. ABCDEFGHKM SUVΓ al ut vdtr omn it vg syr^{utr} etc catt Amb al (:: ita Lc)

25. *ο ις* .. D 142.* b g^{1} om | *λεγων* .. A* (ita prorsus vdtr) om (:: cf Lc)| *εξ αυτου* (D 8.^{pe} it^{pl} vg sax *ex* [8. *απο*] *του ανθρωπου*) .. HL al^{15} fere Dam *απ αυτ.* (:: cf Lc). Praeterea D 8.^{pe} it^{pl} gat mm go aeth add *πνευμα* (b d e *spirite;* 8. *το πν. το*) *ακαθαρτον* (:: cf *b*, 8.)

26. *και σπαρ. αυτ. το πν.* (B 102. om *τ. πν.*) *τ. ακ. κ. φωνησαν* (ita c. BL 33. Or; ς Ln *κραξαν* c. ACEFGHKMSUVΓΔ etc, item *-ξας* D al^{4} :: ita 9, 26. lectione non fluctuante) *φ. μ. εξ. εξ* (ita c. ABEFGHKLSUVΓ al pler etc Or etc; ODMA al^{10} fere it vg Dam *απ*: sic Ln :: cf Lc) *αυτου* .. D e ff^{2}· *και εξηλθεν το πν. το ακ.* (e om *το ακ.*) *και σπαραξας αυτ.* (ff^{2}· *απ. αυτ.* ante *το πν.*) *και κραξας φω. με. εξηλθ. απ αυτ.*

27. D Or (?) *εθαμβησαν* | *απαντες* c. BL(U?) 157. al pauc Or .. ς (Ln) *παντες* c. ACDEFGHKMSUVΓΔ etc (:: solent test pler locis plur *απαντ.* c. *παντ.* commutare)| *συνζητ.* c. ABCDGLΔ etc .. ς *συζητ.* c. EFHKMS UVΓ al pl | *πρ. εαυτους* c. ACDEFHKMUVΓΔ 1. 22. 33. 108. 124. 131. 157. 209. 262. 299. 346. 435. al^{70} ac plur .. ς *πρ. αυτ.* (et quidem *αὑτ.*) c. GLS etc, item omisso *προς* B (item b e ff^{2}· om *inter se*). In Lc est *πρ. αλληλ.* | *λεγοντας* c. BDE**FGHKLSUVΓΔ* etc .. ACE*MΔ** 13. 33. 238. 346. 48.^{ev} al^{15} fere *–ντες*; | *τι εστ. τουτο* (et. f g^{1} vg^{cd} am fu taur ing emm tol) .. D evgll^{3} b c e ff$^{1.2}$ g^{2} gat mm mt (arm aeth arr) om | *διδ. καινη κατ εξουσιαν· και* (ita interpxi c. L al, item b *doctr. ista cum potestate, et quia*, e *doctr. haec impotentabilis*, ff^{2}· *haec doctr. potestatis;* Ln *διδ. καινη· κ. εξουσιαν και*) c. BL 33. 102., item addito *αυτη* post

θάρτας ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ. 28 καὶ ἐξῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς πανταχοῦ εἰς ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 (15.2) Καὶ εὐθὺς ἐκ τῆς συναγωγῆς ἐξελθόντες ἦλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 30 ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθὺς λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς. 31 καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτὴν κρατήσας τῆς χειρός· καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετὸς εὐθέως, καὶ διηκόνει αὐτοῖς. 32 Ὀψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους·

Lc 4, 29—41. Mt 8, 14—16.

καινη 1. 118. 131. 205. 206$_{c}$ 209. 2^{pe*} .. ς τις η διδ. η καιν. αυτη (A τ. η κα. αυ. δι., alibi et αυτη et η καιν. varie transponuntur); οτι κατ εξ. και c. (A)CEFGHKMSUVΓΔ etc .. D τις η διδ. εκεινη η καινη αυτη η εξουσια (d *quaenam est doctr. ista nova haec potestas*) οτι και .. Gb′ *fortasse* τις η διδαχη η καινη; κατ εξουσ. και | Ln interpg κ. υπακ. αυτω;

28. και εξηλθ. c. BCDLMΔ 33. y^{scr} al^{10} it (exc f) vg cop syr aeth sax .. ς εξηλθ. δε c. AEFGHKMSUVΓ etc f syrP go al | ευθυς .. 1. 28. 33. 131. 435. al^{5} b c e ff^{2*} cop^{edd} aeth al om | πανταχου (L -χη) c. BCL 69. 124. b e cop .. ς (Ln 49.) om c. ADEFGHKMSUVΓΔ al pler vv pler (:: at pleonasm iste prorsus ex more Marci est, nec simile quid in Lc habetur)

29. ευθυς c. BLΔ 1. 28. 33. 118.** 131. 209. 346. .. ς -θεως c. ACEFGHKMSUVΓ al pler .. D it^{q} syr al pauc om | εξελθοντες ηλθον (L ηλθων, Fa al^{10} fere εισηλθ.) c. ACEFGHKLMSUVΓΔ al pler vg cop go syr^{utr} (sed vide post) etc .. B 1. 22. 69. 124. 131. 209. 346. al plus^{10} it^{pl} gat mm syrP $^{ed\ mg}$ aeth al Euth Thph εξελθων ηλθεν (Ln Gb′ :: cf Lc et Mt) (item D c e εξελθων δε εκ τ. συν. ηλθεν, similiter ff^{2*}); evgll c ff^{2*} add o ις, mt tol ff^{1*} l *egrediens* et *venerunt* | D ιωαννου

30. η δε πε. (LMΔ al^{15} fere add τοτ) σιμ. κατεκ. .. D it^{pler} vg κατεκ. δε η πε. σιμ. | ευθυς c. BDL 33. 69. 346. al pauc .. ς ευθεως c. ACEFGHKMSUVΓΔ al pler .. b c ff^{2*} g^{1*} (non e f ff^{1*} g^{2*} l) syr pers aeth arr om

31. ηγειρ. αυτ. κρατ. της χειρος .. D b εκτεινας την χειρα κρατησας ηγ. αυτην (b -- *apprehendit eam et levavit*)| τ. χειρος (D -ρα) absq αυτης c. BDL b .. ς της χ. αυτης c. ACEFGHKMSUVΓΔ etc | ευθεως (D it^{pl} vg al ante αφηκεν, etiam ante ο πυρετ. et ante διηκον. ponitur; al^{1} syrP c.* add και ηγερθη :: e Mt) c. A(D)EFGHKMSUVΓΔ al pler vv pl .. BCL 1. 28. 33. 102. 118. 131. 209. e cop arm om (:: om Mt et Lc)

32. εδυ c. ACEFGKLMSUVΓΔ al fere omn .. BD 28. εδυσεν (Ln 49. Legitur vox ista hoc tantum loco et Lucae loc parali, in quo similiter D *δυσαντος* invexit)| D εφεροσαν | και. εχοντας .. D b c e ff^{2*} g^{1*} add νοσους ποικιλους (:: e Lc)

33 καὶ ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη πρὸς τὴν θύραν. 34 καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλεν, (16.9) καὶ οὐκ ἤφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ᾔδεισαν αὐτόν.

Mc 1, 35–39 Lc 4, 42–44. 35 (17.8) Καὶ πρωὶ ἔννυχα λίαν ἀναστὰς ἐξῆλθεν καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηύχετο. 36 καὶ κατεδίωξαν αὐτὸν ὁ Σίμων καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, 37 καὶ εὗρον αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ

---

33. και ην -- επισυνηγμ. (B al^{6} συνηγμ.) c. BCDL 33. 102. y^{ser} al^{4} b e l vg Aug .. ς και - - επισ. ην c. AEFGKMSUVΓΔ etc .. Γ om ην | ολη (y^{ser} om) η πολ. c. BCDL al^{5} (vel plur) it vg etc .. ς η πολ. ολη c. AEFGKMSUVΓΔ etc (:: pendent ista ut apparet a priore lectione ην - - επισ. vel επισ. ην. Praeterea ολ. plerumque praeponitur substantivo sed passim etiam postpon) | πρ. την θυρ. (D c add αυτου) .. U al pauc πρ. τη θυρα, item 28. 124. 2.pe πρ. τας θυρας

34. D hunc versum sic habet: και εθερ. αυτους και τους δαιμονια εχοντας εξεβαλεν αυτα απ αυτων (in eundem modum textum editum exprimunt ff^{2} g^{1} *et qui daemonia habebant*, [ff^{2} add *et*] *eiiciebat illa ab eis*), και ουκ ηφ. αυτα λαλειν, οτι ηδ. αυτ. και εθεραπευσεν πολλους κακως εχοντ. ποικ. νοσοις, και δαιμ. πολλ. εξεβ. | ποικ. νοσοις .. L om | λαλ. τα δαιμ. c. ACEFGKLMSUVΓΔ etc .. B 102. τα δαιμ. λαλ., D (vide ante) it (exc f) vg sax αυτα λαλ. :: cf Lc | τα δαιμ., οτι: Ln absque commate, ita ut οτι pendeat a λαλειν | ηδ. αυτ. c. AD(vide ante)EFKS UVΓΔ 1. etc syr^{mtr} a b e e ff^{2} g^{2} vg go al Vict^{ant} (in catena: ὁ αὐτὸς i. e. Lc ἐπιμεῖνον οὐκ εἶα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδ. αὐτ. εἶναι τὸν $\overline{χν}$. τὸ δὲ τελευταῖον *Μάρκος* οὐκ ἔχει) .. BCGLM 28. 33. 69. 124. 131. 209. 238. 262. 346. 435. al plus^{60} ff^{1} g^{1} l mt sax cop aeth arm syrP c.* al Ambrst ηδ. αυτον (c etc post $\overline{χν}$ pon) $\overline{χν}$ (CGM etc τον $\overline{χν}$) ειναι (al ante τον $\overline{χν}$ pon) :: cf Lc

35. εννυχα (Gb') c. BCDL 1. 28. 33. 131. 209. al plus^{12} .. ς -χον c. AEF GKMSUVΓΔ etc Or catt; al pauc -χιον | αναστας .. D^{gr} 226. c om | και απηλθεν .. B 28. 56. 102. 235. 2.pe om (b d e om εξηλθ. και) .. c^{ooo} FGV al^{20} fere catt add ο $\overline{ις}$ (mt post εξηλθ. add) | εις .. D add τον | κακει c. BCEFGKLMSUVΓΔ al longe pler Or catt .. AD al pauc και εκει (Ln :: cf ad Mt 28, 10.) | D προσευξετο (sic; d *orabat*)

36. κατεδιωξαν c. ABCDEFGKLSVΓΔ etc .. MU 28. 40. y^{ser} al^{10} fere cop ff^{1} g^{2} δ vg al -ωξεν | ο σιμ. c. ACEFGKMSUVΓΔ al longe pler catt; item K 1. 28. 69. 124. 209. al plus^{15} ο τε σιμ. (D* τε σιμ., D** d τοτε σιμ.) .. BL 33. 102. al^{4} om ο (49. at iidem fere test et. Lc 5, 5. om [cf et. Act 8, 24.], hinc neutro loco eos solos sequi ausim. Alibi idem nomen modo cum artic. modo sine artic. legitur) | οι μετ αυτου .. A add ησαν (it vg *qui - - erant*)

37. και ευρον (*invenerunt*) αυτ. και λεγ. (*dicunt*) c. BL e cop^{bo1} (cf 1, 41 cum parall) item D και οτε ευρ. αυτ. λεγ. (*dixer.*) .. ς (Ln) και ευροντες (al^{1} ευρ. δε) λεγ. c. ACEFGKMSUVΓΔ etc .. b c nil nisi *dicentes*

ὅτι πάντες ζητοῦσίν σε. 38 καὶ λέγει αὐτοῖς Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ εἰς τὰς ἐχομένας κωμοπόλεις, ἵνα κἀκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἐξῆλθον. 39 καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

40 (18.2) Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτὸν καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι. 41 ὁ δὲ Ἰησοῦς σπλαγχνισθεὶς ἐκτείνας τὴν χεῖρα

40—45 Lc 5, 12—16. Mt 8, 1—4.

---

37. ζητ. σε c. BCDLA etc itpler (b c e *quaer. te omnes*) vg etc catttxt .. AEFGKMSUVΓ 22. 69. 124. 131. 262. 346. 435. al100 fere af go Victant σε ζητ. (Gb'' Ln)

38. αυτοις .. A add ο ις̄ | αλλαχου c. BCL 33. cop arm arr .. ς (Ln) om c. ADEFGKMSUVΓA etc it vg etc (:: prorsus ex more Marci est, ut πανταχου 1, 28; neque simile additamentum in Lc habetur) | ε. τ. εχομενας (B -να) κωμοπολεις (A κωμο και πολ.) .. D it vg go syr al mu ε. τ. εγγυς (it vg *proxim.*) κωμας και εις τας πολεις | κακει c. BDL(s?) etc (al aliq εκει) .. ACEFGKMUVΓA al100 fere και εκει (Gb Sz :: cf ad Mt 18, 33. de καγω et και εγω) | M* cop κηρυξωμεν | γαρ .. C add και | εξηλθον (Gb' Schu „recte apud Mc") c. BCL 33. .. ς (Ln) εξεληλυθα c. ADEFGKMSUVΓ etc .. A 28. 40. 69. 124. 262. 346. al plus50 εληλυθα (Gb'), item *veni* it vg copcdd2 go syr syrp mg al (:: in Io frequens est εληλυθα de Cho, ut 12, 46. 16, 28. 18, 37. nec fluctuat. Similiter Lc 4, 43. απεσταλμαι pro απεσταλην substituerunt plurimi)

39. ην .. BL ηλθεν | εις τας συναγ. (Gb) c. ABCDKLA 1. 69. 118. 124. 131. 157. 209. 238. 346. 435. al plus15 .. ς εν ταις συναγωγαις c. EFG MSUVΓ etc

40. παρακαλ. (it vg *deprecans*) .. D ερωτων | και γονυπετ. αυτον (al10 αυτω, L al10 fere vvaliq om) c. ACEFGKLMSUVA al pler e ff1· g2· vg go syr (ante παρακ. αυτ. pon) syrp aeth persp (ut syr) al catttxt .. BDΓ 102. 124. al6 a b c ff2· g1· om (Ln 48. :: pro diversitate textus non ex ll. parall. petita credi possunt. Eadem verba non inveniuntur nisi Mc 10, 17. -τησας αυτ. et Mt 17, 14. Talia disertius scribere adamat Mc, cf 5, 22 sq. 5, 32. 10, 17. et alibi) | και λεγων c. ACDEFGKL MSUVΓA etc .. B e copcdd2 λεγων (49. :: elegantior dictio fit omisso και, ut Mt 3, 2. ubi pariter ita B) | αυτω .. D itpl emm ing tol am fu al om | οτι c. AEFGKMSUVΓA etc a go etc .. CL c e ff2· g1· mm mt fu (?) copcdd2 al mu κυριε (124. post θελ. add), B (teste Btl) κυριε οτι .. D 28. 69. 71. 238. itmu vg al om (:: cf Mt et Lc, ubi est κυριε sine οτι) | θελης .. D -λεις (sed d e *volueris*, itpler vg *vis*) | δυνασαι c. ACDEFGKL MSUVΓA etc .. B δυνη (: cf Lc 16, 2.)

41. ο δε ις̄ c. ACEFGKMSUVΓA (item L σπλαγχν. δε ο ις̄) al fere omn e f ff1· (g1·) g2· i vg copcd1 syrutr go al mu .. BD 102. a b e ff2· copcdd2 και (Ln 49. :: at ita et Mt et Lc) | σπλαγχν. .. D a ff2· οργισθεις .. b g1· om | χειρα .. A* al pauc -ραν

αὐτοῦ ἥψατο καὶ λέγει αὐτῷ Θέλω, καθαρίσθητι. 42 *καὶ εἰπόντος αὐτοῦ εὐθὺς ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθερίσθη.* 43 *καὶ ἐμβριμησάμενος αὐτῷ εὐθὺς ἐξέβαλεν αὐτόν,* 44 *καὶ λέγει αὐτῷ Ὅρα μηδενὶ μηδὲν εἴπῃς, ἀλλὰ ὕπαγε σεαυτὸν δεῖξον τῷ ἱερεῖ*
[a]Lev 14, 2. *καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἃ προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.* 45 (19.10) *ὁ δὲ ἐξελθὼν ἤρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὥστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλὰ ἔξω ἐπ' ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν πάντοθεν.*

41. αυτου ηψ. c. BL 435. (aliisq haud dubie) item (αυτ. ηψ. αυτ.) D 7.pe, item it vg al *extend. manum suam* (*suam* eaedem vv pler in Mt et Lc om) *et tangens eum* .. ς ηψ. αυτου c. ACEFGKMSUVΓΔΑ etc (:: ita Mt et Lc lectione non fluctuante)| *και λεγει* .. 69. 124. 346. 2.pe etc *λεγων* | *αυτω* .. 1. etc om

42. ευθυς απηλθ. απ. αυτ. *η λεπρ.* c. BDEGLMSUVΓ al pler it vg copcd[1] etc .. AK al plus[10] syrP item Δ al pauc *απηλθ. η λεπρ. απ* (Δ al pauc om) *αυτ.*, C copcdd[2] go *η λε. απηλθ. απ. αυτ.* | *εκαθερισθη* c. AB*CGLΔ 1. 2. 24.ev ycer etc .. ς (Ln 49.) *εκαθαρισθ.* c. B**DEKMSUVΓ al pler

43. *ευθυς* c. BDL 33. 164. (aliisque) .. ς *-θεως* c. ACEGKMSUVΓΔ al pler, idque AK al pauc post *εξεβ. αυτ.* pon .. al pauc syr aeth al om (b c om *και εκαθ.* usq *εξεβ. αυτ.*, item e *εκαθερ.* usq *ευθυς*)

44. *μηδεν* c. BCEGKMSUVΓ al pler .. ADLΔ 33. 69. 124. 238. al[15] fere it vg al cattxt et Victant Thph om (Ln :: ita Mt et Lc)| *αλλα* c. ARCDEGKLUΔ al mu .. ς *αλλ* c. M(B?V?)Γ 1. al ut vdtr longe pl | *σε. δειξον* .. D it vg etc *δειξ. σε.* | *ιερει* .. 33. 69. al pauc ff[1] l vg go *αρχιερει*, in aliis vv vel *τοις ιερευσι* vel *principibus sacerdotum* legitur | *προσενεγκε* .. CL al[12] (ac multo plures) *-γκαι* | *ἃ* .. c* *καθως*, 33. *καθα*, etiam *ὅ* legitur | *μωυσης* c. BDKΔ al sat mu etc (cf ad Mt 8, 4. et alibi) .. ς *μωσης* c. ACEGLMSUΓ al pler etc

45. *πολλα* .. D it vg al om (238. post *διαφημ.*)| *αυτον δυν.* (minusc aliq *δυν. αυτ.*) .. D al[1] om *αυτ.* | *φαν. εις πολ. εισελθ.* c. ABEGKMSUVΓΔ al pler it vg etc .. CL 28. 33. 124. al aliq cop *εις πο. φα. εισελθ.*, D *φα. εισελθ. εις πολ.* | *αλλα* c. ABCDMΔ al sat mu .. ς *αλλ* c. EGKLSUVΓ al longe pl | *επ* c. BLΔ 28. 124. al pauc .. ς (Ln) *εν* c. ACDEGKMSUVΓ al pler | B 102. om *ην*, b e om *ην και*: hinc Ln [*ην*]| *παντοθεν* (Gb" Sz) c. ABCDKLMSΔ 1. 33. 118. 131. 157. 209. 238. 299. al plus[20] .. ς *πανταχοθεν* (Schu: „nusquam in N. T.") c. EGUVΓ al pler

II. 1. *εισελθων* (cecer *ελθ.*) *παλιν* e. BDEGL 28. 33. 124. 2.pe bcer cecer cop (arm ?) a (*cum introisset iterum*) c (*cum venisset* om *πα.*) .. ACEKMUVΔ al[100] fere syrP go al *εισηλθεν παλ.* (Gb" Sz Ln), item *εισ. ο ις παλ.* V(Wtst)Gr al[15] fere syr (*παλ. ο ις*) .. ς *παλ. εισηλθ.* c. minusc aliq itmu (et. d)

II.

1 (30.1) *Καὶ εἰσελθὼν πάλιν εἰς Καφαρναοὺμ δι' ἡμερῶν,* Mt 9, 1–8. Lc 5, 17–26. *ἠκούσθη ὅτι εἰς οἶκόν ἐστιν.* 2 *καὶ εὐθέως συνήχθησαν πολλοί, ὥστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν, καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον.* 3 *καὶ ἔρχονται φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων.* 4 *καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὅπου ἦν, καὶ ἐξορύξαντες χαλῶσιν τὸν κράβαττον ἐφ' ᾧ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο.* 5 *ἰδὼν δὲ ὁ*

---

vg al .. s *εισηλθ.* omisso *παλιν* | *καφαρν.* c. BDA etc it vg cop arm go (cf et. ad Mt 4, 13. et alibi) .. ς *καπερναουμ* c. ACEGKLMSUVΔ al longe pler syr^{utr} aeth etc | *ηκουσθη* (a *cognitum est*, it^{pler} vg *auditum est*) c. BL 28. 33. 124. 2.^{pe} ac cop arm .. ς *και ηκ.* (Ln [*και*] *ηκ.*) c. ACDEGKMSUVΓΔ etc (:: *εισελθων* – – *ηκουσθη*: dura haec dictio, a Mco quidem minime aliena, aptissime correcta est scribendo *εισηλθεν και ηκ.*)| *εις οικ.* c. ACEGKMSUVΓΔ al fere omn (g^{1} *in domum*) .. BDL 33. 67. (item it^{pler} vg *in domo*) *εν οικω* (Ln :: aperta correctio)

2. *ευθεως* c. ACDEGKMSUVΓΔ al fere omn it^{pl} go syr^{p} al .. BL 33. 102. b g^{2} l vg cop syr aeth al om (Ln [*ευθ.*])| *ωστε* – – *πρ. την θυραν* (ℵ** *πρ. τη* –*ρα*): a d f ff^{2*} *ita* (a *in tantum*) *ut iam* (f om) *non posset capere* (ff^{2*} *non caperet*) *usque ad ianuam*; b *ita ut iam nec ad ianuam caperet*; vg g^{2} *ita ut non caperet* (g^{2} gat mm add *domus*) *neq. ad ian.*; e *ita ut non caperet domus*; c *ita ut non cap. introitus ianuae* | *αυτοις* .. D b c ff^{2*} *προς αυτους* | *τον* .. D om; 225. om τ. *λογ.*

3. *φερ. πρ. αυτ. παραλ.* c. BL 33. 346. (aliisq) g^{1} am fu ing tol mt (cop *adduxerunt ei pa.*) .. C*DG 1. 124. 131. 209. al^{10} fere it^{pler} vg^{ed} al ut vdtr mu *πρ. αυτ. φερ. παρ.* (Ln) .. ς (49.) *πρ. αυτ. παρ. φερ.* c. AC***EKMSUVΓΔ al pler (:: propter sqq vitandum videbatur *φέροντες πρὸς αὐτόν*, hinc alii *φέρ.* ante *παραλ.* alii post *παρ.* transposuerunt)| *υπο* .. L *απο*, Δ *επι*, y^{scr} *παρα*

4. *προσεγγισ.* c. ACDEGKMSUVΓΔ al longe pler (al^{6} *εγγισαι*) it^{pler} go syr etc .. BL 33. 63. 72.^{mg} 253. 48.^{ev} f l vg *δ* cop syr^{p} aeth arr pers^{p} *προσενεγκαι* (33. *-γκειν*) (:: Schu „recepta nusq. in N. T.“ At poterat *προσενεγκ.* significantius videri; commendabatur et. collato Lc)| *αυτω* (al^{2} *-τον*, ℵ** al pauc ante *προσεγγ.*) .. DK* al pauc it^{pler} (cop$^{edd\,z}$) om | *δια* (*propter* a) *τ. οχλον* .. D *απο του οχλου*, it^{pler} vg *prae turba* (e *-bam*, al *multitudine*)| *οπου ην* .. DΔ al^{10} fere it^{pler} mt go syr al add *ο ις* | *εξορυξαντες* .. D it^{pler} syr om | *κραβαττον* c. ACDEGHLM(s ?)UΓΔ (FV certe 9. 11. 12.) al pm, item *κραβατον* B*K al mu, *grabattum* a e am ing al, *grabatum* it^{pl} vg^{ed} et^{edd} mu .. ς *κραββατον* c. B**V (hoc certe versu) etc b | *εφ ω* c. ACEGHKMSUVΔ al pler go etc (item r al pauc *εφ ο*, 13. 33. 69. 346. 2.^{pe} *εφ ου*, al pauc *εφ ον*), it^{pler} vg *in quo* .. BDL (a g^{1} *ubi*) *οπου* (Gb' Ln 49.)| D *ην* (*erat*) *ο παρ. κατακειμενος* (*iacens*)

5. *ιδων δε* c. ADEGHKMSUVΓΔ al pler it^{pler} vg syr^{utr} go etc .. BCL 13.

Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ Τέκνον, ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 6 *ἦσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν* 7 *Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ; βλασφημεῖ· τίς δύναται ἀφιέναι ἁμαρτίας εἰ μὴ εἷς ὁ θεός;* 8 *καὶ εὐθὺς ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, λέγει αὐτοῖς Τί ταῦτα διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν;* 9 *τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε ἆρόν σου τὸν κράβαττον*

---

28. 33. 69. 124. 346. 2.pc e cop *και ιδων* (49. :: at ita prorsus Mt et Lc) | *τεκνον* .. c *θαρσει τεκν.* | *αφεωνται* c. ACDEGHKLMSUVΓΔ al pler, (*-εωνται* G al mu) .. B 28. 33. (aliique?) *αφιενται* (Ln), Δ *αφιονται* (itpler vg *remittuntur* vel *dim.*, b *remissa sunt*) | *σου αι αμαρτ.* (Gb) c. BDEFGLΔ 1. 33. 69. 102. al[10] fere, item c* al pauc am fu mt ing emm b e ff[1.2.] *σοι αι αμ.* .. ς (Ln) *σοι αι αμ. σου* (Ln [*σου*]) c. AC[***]EHK M[**]SUVΓ al pler itpm (et. d) etc, item M* 28. 346. al[10] *σου αι αμ. σου*

6. *ε. τ. καρδ. αυτων* .. D al pauc add *λεγοντες*, item itpler copcd[1] *dicentes* vel *et dic.*

7. *τι* .. B pscr *οτι* | *ουτως* (H *-τος*) c. BDEGHLMUΓΔ etc .. ς *ουτω* c. ACK etc .. al[20] fere vvaliq om | *λαλει; βλασφημει* c. BDL itpl vg copcd[1] .. ς *λαλει βλασφημιας* (al pauc vvaliq *-μιαν*, Δ *-μας*) c. ACEGHKMSU VΓΔ al pler e (*loquitur blasfemia*) copcdd[2] go syrutr etc (c *loquitur blasphemans*; b nil nisi *Hic blasphemat*) (:: at ita prorsus Lc, nec fluctuat lectio. Ut fert Marci ratio, lectio a nobis recepta ex Mt et Lc repetita videtur) | D* *τας αμαρτιας* | *εις* (a *unus*, itrell vg *solus*) .. DΣT om

8. *ευθυς* c. BL 33. .. ς – *θεως* c. ACEGHKMSUVΓΔ etc .. D 28. 64. 2.pc a b c ff[2.] g[1.] copcd[1] syr al mu om (:: ita Mt et Lc) | *αυτου* .. D 258. a b c e ff[2.] om (g[2.] gat *sancto*) | *οτι ουτως* c. ACDEFGHKLMSUVΓΔ al fere omn f g[2.] vg cop go syrp aeth etc (b c e ff[2.] syr *quid*) .. B 102. item (*quod cogitarent*) a g[1.] om *οτι*. (Ln) | *αυτοι* (Gb Sz) c. ACEFHKMSUVΓΔ 13. 22. 33. 69. 262. 299. 346. 435. al plus[150] syrutr go sl Thph .. ς (Ln) om c. BDGL 1. etc it vg cop al (:: vox ista delenda videri poterat, non item addenda) | *εν εαυτοις* .. L al[2] *εν αυτοις* | *λεγει* c. BL 33. e f g[2.] vg .. ς (Ln) *ειπεν* c. ACDEFGHKMSUVΓΔ etc (:: ita Mt et Lc, nec fluctuat lectio)

9. *παραλυτικω* .. D *παραλυτω* .. 33. a Aug om | D hoc ordine: *ειπ. τω παραλ. εγειρε – – εις τ. οικον σου, η ειπειν αφ. σ. αι αμαρτ.* | *αφεωνται* (minusc pauc *-εωνται*) c. ACDEFGHKLMSUVΓΔ etc .. B 28. (33.?) 2.pc *αφιενται* (Ln). De it et vg cf ad v. 5. | *σου αι αμαρτ.* (Gb Sz) c. BEFGHKLMUV 1. 28. 33. 69. 106. 124. 157. 209. 262. 299. 346. al plus[120] .. ς (Ln) *σοι αι αμαρτ.* c. ACDSΓΔ etc itpler vg etc, item al pauc vv aliq *σου αι αμ. σου* vel *σοι αι αμ. σου* | *εγειρε* (Gb Sz) c. ACD EFGHKM(sed M* om *εγειρ. και*)SVΓ 1. 33. 124. 157. 209. 262.* 299. al plus[40] .. BL 28. 33. *εγειρου* (49. receperam praesertim quum nec v.

καὶ περιπάτει; 10 *ἵνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἐξουσίαν ἔχει ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς ἁμαρτίας, λέγει τῷ παραλυτικῷ* 11 *Σοὶ λέγω, ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου.* 12 *καὶ ἠγέρθη, καὶ εὐθὺς ἆρας τὸν κράβαττον ἐξῆλθεν ἐναντίον πάντων, ὥστε ἐξίστασθαι πάντας καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν λέγοντας ὅτι οὕτως οὐδέποτε εἴδαμεν.*

13 (21, 2) *Καὶ ἐξῆλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος* Mt 9, 9—13. Lc 5, 27—32. 13—17
ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. 14 *καὶ παράγων εἶδεν*

---

11. nec ll. parall. eadem scriptura inventa esset: at potest et. hoc solo loco istum in modum correctum esse) .. ς *εγειραι* c. UA al pl | *αρον* (Gb Sz) c. CDE^{sr}L 1. 33. 118. 131. 209. al^{10} fere fl vg (exc am) cop^{edd2} syr arm sl^{4} .. ς (Ln) *και αρ.* c. ABEFGHKMSUVΓΔ al pler it^{pl} d am cop^{ed1} syrP go al (al^{2} b c om *αρ. τ. κρ. σ.*) | *κραβαττον* c. ACDE F**GHKLM(s?)UVΓΔ al pm, item B*F* al mu *κραβατον* (de it vg vide ad v. 4.) .. ς *κραββατον* c. B** etc | *σου τ. κραβ.* c. EFGHSUVΓΔ al longe pl .. ABCDKLM al^{20} fere *τ. κρ. σου* (Ln 49. :: at ita v. 11. lectione non fluctuante) | *περιπατει* .. LΔ *υπαγε*, D a ff^{2} arm *υπαγε εις τον οικον σου* (g^{2} *Surg. et ambula, et tolle grab. tuum et vade in dom.*)

10. *ειδητε* (it vg *sciatis*) .. ACL al pauc *ιδητε* | *αφι. επ. τ. γ. αμαρτ.* c. AEFGKSUVΓ 1. al sat mu syrP etc .. CDHLMΔ al plus^{60} it^{pler} vg go syr al *επ. τ. γ. αφι. αμ.* (Gb Sz Ln :: at ita Mt et Lc lectione tantum non fluctuante) .. B 142. 157. *αφι. αμ. επ. τ. γης* .. al^{2} b Aug om *επ. τ. γ.*

11. *εγειρε* (Gb Sz) c. ABCDEFGHMSVΓ al^{40} fere .. ς *εγειραι* c. LUΔ al sat mu .. K *εγειρον* | *αρον* (Gb Sz) c. BCDE^{sr}LΓ 13. 28. 33. al^{10} fere a b e f ff$^{1.2}$ g^{1} l vg cop syr al Ephr Amb Aug .. ς *και αρ.*, Ln [*κ.*] *αρ.* c. AEFGHKMSUVΔ al longe pl c d g^{2} mt go al | *κραβαττ.* c. ACDEFGHK LM(s?)UVΓΔ etc; B* al mu *κραβατον* .. ς *κραββατον* c. B** etc

12. *ηγερθ. κ. ευθυς* (c –*θεως*) c. BC*L cop^{ed1} .. ς (Ln) *ηγερθ. ευθεως και* c. AC***EFGHKMSUVΓΔ al pler syr^{utr} go aeth al (:: cf Lc *παραχρ. αναστας*, quod non fluctuat) .. D 47.^{ev} 60.^{ev} a f g^{1} l vg cop^{edd2} *ευθεως ηγερθ. και* (:: videbatur *ευθ.* ad *ηγερθ.* trahendum: hinc modo ante *ηγ.* modo post *ηγ.* posuerunt) .. passim ut b c e ff^{2} omittitur *ευθυς* (:: ita Mt) | *κραβαττον* .. ς *κραββατον*: ut v. 11. Praeterea H al^{5} c cop al add *αυτου* | *εναντιον* .. BL 187.^{mg} *εμπροσθεν*, 28. 33. al pauc *ενωπιον* | *παντας* .. A –*τες* | *λεγοντας* .. D *και λεγειν* .. B b om, hinc Ln [*λεγ.*] | *ουτ. ουδεπ.* c. BDL 244. arm (e *sic numquam taliter*, b *taliter non talia*) .. ς (Ln) *ουδεπ. ουτ.* c. ACEFGHKMSUVΓΔ al longe pler it^{pler} vg etc (:: cf Ioh 7, 46. ubi in nullo teste *ουτως ουδεπ.* correctum est) | *ειδαμεν* c. CD .. ς (49.) *ειδομεν* c. BEFGHLSUΓΔ etc, item AKMV etc *ιδομ.* (b *viderant*)

13. *παλιν* .. D^{sr} 13. (infert o $\overline{\omega\varsigma}$, item al pauc vv aliq) vg^{cd} al pauc Aug om | o *οχλος* .. D* om o

14. *παραγων* .. FGH^{r} 13. 33. 69. 262. al^{30} fere et evglstaria al add o $\overline{\omega\varsigma}$ | *ειδεν* c. BDEFGH(s?)U etc .. ACKLMVΓΔ al sat mu *ιδεν*

Λευεὶν τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. καὶ ἀναστὰς ἠκολούθησεν αὐτῷ. 15 (22.2) *καὶ γίνεται ἐν τῷ κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἁμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἦσαν γὰρ πολλοὶ καὶ ἠκολούθησαν αὐτῷ.* 16 *καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν, ἔλεγον τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Ὅτι μετὰ τῶν ἁμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἐσθίει καὶ πίνει;* 17 (22.2) *καὶ ἀκούσας*

14. *λευειν* c. BE*LM al pauc, item ς (Ln 49.) *λευΐν* c. CE**FGHSUV al sat mu am fu etc .. AKΓΔ 33. 80. 118. 126. 262. 346. al plus[30] vg[ed] go syr[utr] cop catt Thph *λευΐ* .. D 13. 69. 124. (in mg *ἐν ἄλλοις· λευΐν*) scholl codicum 237. 238. 253. 259. a b c e ff[1.2] g[1.] (cdd Origenis? vide post) *ιακωβον* (Or: *ἔστω δὲ καὶ ὁ Λεβὶς τελώνης ἀκολουθήσας τῷ ῳ̄, ἀλλ' οὔτιγε τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀπ. αὐτοῦ ἦν, εἰ μὴ κατά τινα τῶν ἀντιγράφων τοῦ κατὰ Μάρκ. εὐαγγ.*)

15. *γινεται* c. BL 33. 2.pe (aliisq ut vdtr) .. ς (Ln) *εγενετο* c. ACDEFGH KMSUVΓΔ etc (:: at *εγενετο* non fluctuans apud Mt legitur ac per se facile commendabatur; praesenti vero tempore Mc uti adamat, quemadmodum toties cum praeteritis consociat)| *εν τω* (B?L 13. 33. 69. 102. 124. haec om) *κατακεισθ.* (Δ *κατακλιθηναι*) *αυτον* .. D a b c e ff[2] *κατακειμενων* (al[1] *-νου*) *αυτων* (al[1] *-του*) :: cf Mt | *αυτου* .. b c om | *και* (al pauc *ιδου*) *πολλοι* .. D 1. 28. 118. al[5] it vg (al) om *και* | *συνανεκειντο* .. AC praem *ελθοντες* (:: e Mt)| *πολλοι και* .. D it vg sax *πο. οι και* (a c e ff[2.] mt om *και*)

15. 16. *κ. ηκολουθησ. αυτω. και οι γρ. κ. οι φα.* (al[1] add *οἱ*) *ιδοντες* c. ACEFGHKMSUVΓ etc (D it vg sax vide ante) .. BLΔ 33. (124.? ex parte sic? certe *των φαρ.*) b (qui ante *οἱ* *καὶ* habuerat) cop syr[hr] *και ηκολουθουν αυτω γραμματεις* (ita BΔ; L 33. cop *οι γρ.*, b syr[hr] *και* praem) *των φαρισαιων* (ita et. 28., syr[hr] *των ιουδαιων*, cop[edd 2] *και οι φαρ.*)· *και ιδοντες* (b *et viderunt*). Eandem singulorum coniunctionem confirmat D, suo quidem ille modo (vide ad v. 15. extr), pro *ιδοντες* pergens *και ειδαν* (Ln [*και*] *ιδοντ.*) posteaque *και* (male om b) *ελεγον*

16. *αυτον εσθιοντα* (et. a f; Δ *εσθ.* ante *ελεγον* pon) .. B 33. (124.?) 2.pe item (*quia manducat*) b d ff[2] cop[edd 2] *οτι εσθιει* (Ln), DL (rescripta habet sed ab ipso*) item (*quia manducaret*) c ff[1.] g[1.] vg cop[ed 1] aeth (al) *οτι ησθιεν* | *αμαρτ. και* (D add *των*) *τελων.* c. BDL* 2.pe it am tol mt cop[ed 1] aeth .. ς *τελ. και αμαρτ.* c. ACEFGHKL**MSUVΓΔ al fere omn vg[ed] et[mss aliq] cop[edd 2] syr[utr] go sax al (:: is ordo v. 15. non fluctuat, nec magis apud Mt; cf. et. Lc) .. 28. 69. 53.[ev] syr[hr] om *αμαρτ. και*, e om *ιδοντ.* usq *αμ. κ. τελ.* | *Οτι* c. BL 33. 102. 108. 246.* .. ς (Ln) *τι οτι* c. ACEFGHKMSUVΓΔ al longe pler (Schu „*τι οτι* non dixit Mc sed Lc saepe") .. D *δια τι* (:: idem *οτι* interrogativum cf epist Barn 7. 8. 10., item Mc 9, 11. 28. etc)| *τ. αμαρτ. κ.* (B** D add *των*) *τελων.* c. BDL a aeth .. ς *τ. τελ. κ. αμαρτ.* c. ACEFGHKMS(U om *αμ. κ. των*)VΓΔ etc (:: vide supra; certe enim utroq loco aut neutro ordo a nobis receptus servandus est)| *εσθιει* (B ante *μετα των* pon;

ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ἰατροῦ ἀλλ' οἱ κακῶς ἔχοντες· οὐκ ἦλθον καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλούς.

18 Καὶ ἦσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύοντες. καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν, οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ οὐ νηστεύουσιν; 19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστὶν νηστεύειν; ὅσον χρόνον ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν, οὐ δύνανται νηστεύειν· 20 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 21 Οὐδεὶς ἐπίβλημα ῥάκους

Mt 9, 14–17. Lc 5, 33–39.

G -ιετε, 124. syr^{hr} -ιετε) κ. πινει (G -νειτε, 124. syr^{hr} -νετε :: ut Lc) c. ACEF(G)HKLMSUVΓΔ etc .. BD 102. 235. 271. abeff^{2*} om κ. πινει, hinc Ln [κ. π.] (:: ut Mt). Praeterea CLΔ 69. al plus^{10} cfff^{1*} g^{1*} l vg (et. am al mu, sed non omn) cop aeth arr perss sax add (c ante εσθ., sax post εσθ.) ο διδασκαλος υμων (:: e Mt)

17. αυτοις .. D l. 209. abcg^{1*} om | ου .. B (2.pe?) οτι ου | αλλ c. ACD EFGHKLMSUVΓΔ etc .. B αλλα | ουκ c. ABDEFGHKMSUVΓΔ etc .. GL al plus^{5} cf vg cop^{edd2} al ου γαρ (:: ut Mt)| αλλα (ℵ l. al pauc αλλ) αμαρτ. (Gb Sz) c. ABDKLΔ 1.* 22. 28. 102. 118.* 157. 209. 238. 299.* 435. al plus^{30} b e fff^{2*} g^{2*} i l vg cop go syr^{utr} aeth arm perss sax cattcomm Euth Aug .. ς add εις μετανοιαν c. CEFGHMSUVΓ al longe pl acff^{1*} g^{1*} catttxt (:: ita Lc, nec fere fluctuat. Cf et. Mt)

18. οι φαρ. (Gb Sz) c. ABCDKM 13. 69. 157. 238. al^{20} fere bceff^{2*} (g^{2*}?) i vg (exc mt) cop go syrP arm sax .. ς (Gb′) οι των φαρισαιων c. EFG HLSUVΓΔ al pler affl^{1*} g^{1*} l syr syrP mg al (:: cf Lc)| και οι μαθ. τ. φαρ. c. BC*L 33. 2.pe e syrP mg .. ς (Ln) κ. οι (Δ al pauc om) των φαρ. c. C**DEFGHKMSUVΓ(Δ) etc .. al pauc affl^{2*} g^{2*} go cop^{edd2} arm ℵ. οι φαρισαιοι .. A om | οι δε σοι μαθ. (Δ σου μαθ., E* 28. al pauc vvaliq μαθ. σου) .. B 102. 127. (2.pe?) sax om μαθ.

19. ο ις .. D 28. bi | του νυμφωνος (bff^{2*} vg nuptiarum) .. acefff^{1*} g^{1*2*} i l sponsi, item go aeth | οσον χρ. – – νηστευειν .. DU 1. 33. 118. 209. 225. 235. 248. abeff^{2*} g^{1*} i aeth arP perP om (Gb^{0}) .. syr nequaquam | εχ. τον νυμφ. μ. αυτ. (μετ αυτων c. BC 124. e^{ser} 2.pe aliisq; ς Ln μεθ εαυτων c. AEFGHKLMSUVΓΔ etc) c. BCL 28. 131. 124. (εχ. μ. α. τ. νυ.) c (ut 124.) .. ς μεθ εαυτ. εχ. τ. νυμφ. c. AEFGHKMSUVΓΔ al pler go syrP f al

20. απαρθη .. C 13. 28. 64. 69. 124. 346. αρθη | νηστευσουσιν (E* -σωσιν) .. D*Gr U al^{6} go νηστευουσιν | εν εκεινη τ. ημ. (Gb Sz) c. ABC DKLΔ 1. 13. 28. 33. 69. 157. 209. 238. 346. al plus^{20} ff^{2*} i l am go syr^{utr} aeth arm .. ς εν εκειναις ταις ημεραις c. EFGHMSUVΓ etc (:: ut Lc)

21. ουδεις (Gb Sz) c. ABCKLSΔ 1. 13. 33. 69. 102. 131. 157. 209. 346. 435. al^{40} fere it^{pl} vg go cop^{ed1} syr^{utr} al Thph (Aug al) .. DGM 28. al^{6} acff^{2*} syrP mg add δε (:: ut Mt), item 75.** cop^{edd2} g^{2*} mt mm al γαρ .. ς και ουδ. c. EFHUVΓ al pl aeth al | ραπους c. BCEKL(s?)UVΔ al pler

ἀγνάφου ἐπιράπτει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μή, αἴρει τὸ πλήρωμα ἀπ' αὐτοῦ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. 22 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μή, ῥήσσει ὁ οἶνος τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἀπόλλυται καὶ οἱ ἀσκοί.

Lc 6, 1–5. Mt 12, 1–8.

23 ($^{24.2}$) Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν ἐν τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίμων, καὶ ἤρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὁδὸν ποιεῖν τίλ-

.. ADFGHMΓ al mu ραπους (Ln)| αγναφου (al pauc ακναφ.) .. EFLA al pauc −φους | επιραπτει c. AB*CEFGHLVA 1. 124. al mu .. ς (Ln) επιρραπτ. c. B**KM(s?)UΓ al pler .. D επισυνραπτει | επι ιματιον παλαιων c. BCDL 33. .. ς επι (13. 69. 124. al pauc om) ιματιω παλαιω c. AEFGHKMSUVΓΔ etc (:: ita Mt, nec fluctuat)| μη .. ΚΔ 28. 33. 346. al^{20} fere μηγε (:: ita Lc)| το πληρ. απ αυτ. (B αφ εαυτ.) c. (B)L 1. 131. 209. 435. al^{8} vel^{9} go; item απ αυτου (A* −τω) το πληρ. ΑΚΔ al^{20} fere (49.) .. D 13. 28. 124. itpler vg syrP etc το πληρ. omisso απ αυτ., pergentes το καιν. απο του παλ. .. ς το πληρ. αυτου (Gb^{00} αυτ. ex D etc coniectura facta) c. CEFGHMSUVΓ al longe pl .. passim et. aliter legitur (:: extrema lectio est Mt^{1} et per se facillima; praeterea το πλ. απ αυτ. commodius reddiderunt postposito το πληρ.)| L om κ. χειρον (D −ρων) σχισμ. γιν.

22. μη .. CLM** al pauc μηγε (ita Mt et Lc)| ρησσει c. AEFGHKMSUVΓΔ al fere omn c e f ing fu emm cop syrP etc .. BCDL 33. (alP^{e} ut vdtr) itp^{l} vg (et. am gat mm mt) ρηξει (Ln :: at est e Lc)| ο οιν. (Gb'') c. BC*DL 13. 69. 242. 258. 301.* b^{acr} (et alP^{e}) itp^{l} (b om ο οιν.) vg (exc gat) sax cop syr arm pers^{w} .. ς add ο νεος c. AC**EFGHKMSUVΓΔ al pler (118. ο νε. οιν.) f gat syrP go al (:: e Lc, ubi nemo fere testium om)| απολλυται (L 102. εκχεεται, D it^{5} απολουνται post ασκ., item 301.* omissis τ. ασκους) και οι ασκ. (cop *cum uteribus*) c. BDL 102. a b e ff^{2} i cop (:: itaque et L 102. et D it^{5} leviter iam e Mt corrupti sunt) .. ς (Ln) εκχεεται και οι ασκ. απολουνται (syr κ. οι ασκ. απ. post και ο οιν. εκχ. pon) c. ACEFGHKMSUVΓΔ etc (:: at ita Mt paucis variantib)| κ. οι ασκ. (vide ante) c. D a b ff^{2} i .. ς (Ln) add αλλα (MA al mu αλλ) οινον νεον εις ασκους καινους (al^{1} νεους, al^{1} om) βλητεον (e f cop go aeth βαλλουσιν, B 102. om; [al^{2} e g^{1} f gat mm mt sax add και αμφοτεροι συντηρουνται]) c. A(B)CEFGHKLMSUVΓΔ etc (:: at ista e Mt et Lc addita esse tantum non certum est, praesertim cum lectio a nobis recepta optime conveniat rationi Mc^{i}, et quin locus Marci varie e parallelis corruptus sit dubitari nequeat)

23. εγενετο .. D 13. 69. 124. 346. a ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$ i l vg sax add παλιν (prob Schu in Mc collatis 2, 1. 13. 3, 1. etc)| παραπορ. (C. AEFGHKLMSUVΓΔ etc; BCD διαπορ. e Lc: ita Ln; al pauc πορευεσθ.) αυτον (h. l. c. ACE GHKLMSVΓ etc; BDUA a ff^{2} mt al pauc post εγενετο: ita Ln) εν (CLA al plus^{23} om, Gb^{00}: ita Mt) τ. σαββ. (h. l. c. AEGHMSUVΓ etc; K 265. post σποριμ.; BCDLA a ff^{2} mt inter αυτ. et διαπ. vel παραπ. pon: ita Ln; itpler vg *cum sabbatis ambularet*: of Lc)| κ. ηρξ. οι μαθ. αυτ. c. AEGH KMSUVΓΔ 1. al pler syrP go al etc .. BCDL 13. 28. 33. 69. 124. 346. 2.P^{e} it vg cop κ. οι (2.P^{e} e ff^{2} g^{2} οι δε) μαθ. αυτ. (DE^{r} 435. arm om)

λοντες τοὺς στάχυας. 24 καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἔλεγον αὐτῷ Ἴδε τί [a]Ex 20, 10. ποιοῦσιν τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; 25 καὶ αὐτὸς ἔλεγεν αὐτοῖς [b]1 Sam 21, 6. Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυεὶδ, ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; 26 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον [c]Lev 24, 9. τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ἱερεῦσιν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; 27 (25-2) καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἄνθρωπον ἐγένετο, οὐχ ὁ ἄνθρωπος διὰ τὸ σάββατον· 28 ὥστε κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

ηρξ. (Ln 49. :: similiter test mu in Lc transposuere verba; praeterea adamant ηρξ. et infin. iuxta ponere, cf ad 6, 2.)| οδον ποιειν (c. AC EKLMSUVΓΔ al ut vdtr omn; BGH οδοποιειν: ita Ln; utrumque apud Graecos sed neutrum hoc sensu dictum est) τιλλοντες .. 13. 69. 124. 346. οδοιποροῦντες τιλλοντες (346. -λειν), item af go arm *iter facientes vellere* .. D 26.ev b c e ff^{2}·g^{1}·i pers^{p} τιλλειν (c e ff^{2}· arm add και εσθιειν; similiter g^{2}·: e Mt et Lc)

24. και οι .. D it vg οι δε | αυτω .. D e i om | ποιουσιν .. DM 1. 13. 28. 69 124. 346. al^{6} it gat go syr^{hr} aeth arm Hier add οι μαθηται σου (:: cf Mt) | τοις σαββ. (Δ 28. post εξεστ., Λ ante τι) c. ABCDEKMΔ 1. 13. 69. 102. 124. 131. 157. 346. 435. al^{30} fere it vg .. ς (Gb^{00}) praem εν c. EGHLSUVΓ al longe pl | εξεστιν .. D a b c ff^{2}·g^{1}· add αυτοις

25. αυτος c. AEFGHKMSUVΓΔ al longe pler c (*ipse*) e (*ille*) syr^{p} ete (nec ap Mt nec ap Lc) .. BCL 13. 28. 33. 69. 102. 124. 2.^{pe} b ff^{2}· g^{1}· i l vg cop al om (Ln [αυτ.]), D a αποκριθεις (:: ita Lc), go syr al o $\overline{\text{ις}}$ | ελεγ. c. ABEGHKMSUVΓΔ al longe pler, item *dixit* (a c e ff^{2}·) vel *dicebat* a c e ff^{2}· go syr^{utr} cop$^{edd\,2}$ etc, item D (ut Mt et Lc) ειπεν (d *ait*) .. CL 13. 28. 33. 69. 124. item (*ait*) it^{pm} vg (cop$^{ed\,1}$) λεγει (Ln)| δαυειδ .. δαυιδ (Gb Sz 49.), δαβιδ (ς Gb″): cf ad Mt 1, 1. | οι μ. αυτου .. D add οντες, Δ ησαν (it vg *qui - - erant*)

26. πως c. ACEGHKLMSUVΓΔ al fere omn vv fere omn (a *et*) .. BD 102. om | εισηλθεν (et. Mt et Lc) .. B ηλθεν | του θεου .. C* om του | επι αβι. (c. BEGHKLMSUVΓ al plus^{70}; ς add του c. ACΔ etc, Gb^{0}) αρχιερεως (Δ f go ιερεως) .. D 271. a b e ff^{2}·i om (:: ita Mt Lc)| D προσθεσεως | τους αρ. (28. αρχιερ., Δ al plus^{5} vv aliq vel add vel praem μονους: e Mt et Lc) .. BL τους (L τους) ιερεις (:: ut Lc)| και εδ. και (D it vg aeth al om) τ. συν αυτω (D al plus^{10} μετ αυτου) ουσιν (2.^{pe} om) .. al^{4} ff^{2}· om (:: ut Mt) .. D 2.^{pe} a b c e g^{1}·i post εφαγεν (:: ut Lc) pon

27. και ελεγ. αυτοις – – δια το σαββ. c. ABCEGHKLMSUVΓΔ al omn vv fere omn .. D a c e ff^{2}·i λεγω δε υμειν omissis reli omnib, item b servatis reli :: cf Mt 12, 6. et Lc 6, 5. | ουχ c. AC***EGHKMSUVΓ al longe pler b f go etc .. BC*LA 33. ff^{1}·g$^{1.2}$· l vg cop syr syr^{p} c. ob. aeth etc praem και (49.)

28. ωστε .. a b c e ff^{2}·i οτι, g^{1}· λεγω δε υμιν .. D om | σαββατου .. a add *et cum audissent qui ab eo erant, exierunt detinere eum; dicebant enim quia extitit mente* (:: cf 3, 21.)

III.

1–6 Mt 12, 9–14. Lc 6, 6–11.

1 *Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἄνθρωπος ἐξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα·* 2 *καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσουσιν αὐτοῦ.* 3 *καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἐξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἔγειρε εἰς τὸ μέσον.* 4 *καὶ λέγει αὐτοῖς Ἔξεστιν τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακοποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; οἱ δὲ ἐσιώπων.* 5 *καὶ*

III. 1. *ε. την σ.* c. ACDEGHKLMSUVΓΔ etc .. B 102. 7.pe om *την* (49. In Mt et Lc est nec fluctuat: hinc suspectum in Mc. At Ioh 6, 59. *εν συναγωγη* eadem ratione quum utatur neminem offendit. Comparandum videtur *το* ante *πλοιον* toties a testib plurib antiquiss omissum. Certe non cautum videbatur tali in re tot antiquissimorum test consensum uni cum paucis sociis posthabere.) | *και ην εκει* (Δ *εκ. ην*) c. (Δ)CDEGHKLMSUVΓΔ al ut vdtr omn a f ff1. 2. g1. 2. i l vg cop etc (:: *και ην* ab initio periodi frequens apud Mc, ut 1, 13. bis [23.] 39.) .. B om *ην* (Ln 49. at sic absque *ιδου* vel simili vix inveneris dictum in Mc) .. b c e *venit* (c e *accessit*) *ad illum* (e *eum*): in iisdem cdd (et i) praecedit *cum introisset* | *εξηραμμενην* (r al mu *-φαμενην*, item post) .. D (item G capitulum in mg) *ξηραν* | *χειρα* .. Gmg (ut ante) *-ραν* (item al pauc et hoc versu et v. 3.)

2. *παρετηρουν* c. BC***EGHKLMSUVΓ al longe pler .. AC*DΔ 1. 10. 67. 118. 238. 6.pe *-ρουντο* (Ln :: forma medii certa est in Lc pro testium graviss consensu: 6, 7. 14, 1. Act 9, 24. Inde et quidem e l. par. eadem forma huc translata.) | *τοις σαββ.* c. ABEGHKLSUVΓΔ al ut vdtr omn it vg etc .. CDM (M* om *ει*) ysscr *εν τ. σ.* | *θεραπευσει* .. A 271. *-πευει* | *κατηγορησουσιν* c. CD (aliisq?) .. ABEGHKLMSUVΓΔ etc *-σωσιν* (:: videbatur praeferenda futuri forma, quae ubicumque invenitur, a plurimis c. coni. aor. commutatur: cf Mt 20, 31. Mc 15, 20. Lc 20, 10. Ioh 7, 3. 12, 20. et alibi. Fortasse et. Mt l. par. praestabat futuri forma: certe alterutro horum ll. par. tenenda erat)

3. *τω εξηραμμενην* (D* *-φαμενην*: vide ad v. 1.; D 28. itpl vg post *τ. χειρ.* pon) *εχ.* (D *τω εχ. τ. χ. εξ.*, 124. a *τω τ. χ. εχ. εξ.*) *την χ.* c. (D)E GHKMSUVΓ al fere omn .. BL 102. *τω την χ. εχ. ξηραν* (Ln 49.), item CΔ *τω την ξηραν χει. εχ.* (:: at *εξηραμμ.* apud solum Mc legitur et utroq versu tenendum. Altera forma *ξηρα* ubique apud Mt et Lc habetur nec fluctuat: inde ad Mc transtulerunt modo plures modo pauciores.) | *εγειρε* (Gb Sz) c. ABCDEF(Wtst)GHKLMSVΔ etc .. ς *-ρας* c. UΓ etc (al plus10 *εγερθητι*) | *εις το μεσον* .. D c e f *και* (e f om) *στηθει* (*sta*) *εν μεσω* (e f *in medium*): e Lc

4. *λεγει αυτοις* (vg *dicit eis*) .. D itpler *ειπεν προς αυτους* | *εξεστιν* .. E* (sed ipse* se correxit) 1. 118. 131. al5 Thph praem *τι* | *τοις σαββ.* c. BCGHKLMSUVΓΔ al pler it vg etc .. ADE al10 *εν τ. σ.* | *αγαθοποιησαι* .. D *τι αγαθον ποιησαι* (b d g1. *aliquid bene fac.*, e *bonum aliquid fac.*) | *σωσαι* .. D 28. 124. add *μαλλον* | *αποκτειναι* (et. cop syrP aeth) .. LΔ*

περιβλεψάμενος αὐτοὺς μετ' ὀργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν λέγει τῷ ἀνθρώπῳ Ἔκτεινον τὴν χεῖρα. καὶ ἔξέτεινεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ. 6 ([36.4]) καὶ ἐξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθὺς μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀνεχώρησεν εἰς τὴν θάλασσαν, ([37.1]) καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἠκολούθη- Mt 12, 15. Lc 12, 17–19.

---

1. 22. 124. 209. al[15] Vict[ant] (in utraq cat) Thph item (*perdere*) it vg go syr al mu ἀπολεσαι (:: cf Lc)| εσιωπων (it[pl] vg *tacebant*) .. L -πησαν (a g[1] *tacuerunt*)

5. συνλυπουμ. c. B*CDA etc (L συλυπουμ.) .. ς (Ln 49.) συλλυπ. c. AB**EGHKMSUV al pler | πωρωσει (A ποῤῥωσει) .. 17. 20. πηρωσει, item *caecitatem* (-te) a b e f g[1] l vg .. D νεκρωσει, *super emortua illorum corda* (i *cord. eor.*, d *cordis eor.*) c d ff[2] i | M* om λεγ. τω ανθρ. | τ. χειρα c. BEMSUVΓ 1. 102. 126. al plus[30] .. ς (Ln) add σου c. ACDGHK LPΔ al pl (al panc praem) it vg etc (:: at ita Mt et Lc, nec fluctuat)| απεκατεσταθη (Gb'' Sz) c. ABEFHKLMPSUVΓΔ al[60] (ac plur) .. c απεκατεστη .. ς αποκατεσταθη c. DG al sat mu | η χειρ αυτ. (237. 238. om; D ff[2] g[1. 2] i add vel praem ευθεως) c. (Gb Sz) ABC*DKPΔ al[15] e f ff[2] g[1] i vg sax go syr[utr] cop aeth arm arr pers Chrysol Bed .. ς add υγιης (131. a b c g[2] syr[hr] om) ως η αλλη c. C***EFGHLMSUVΓ al pler vv panc (:: e Mt; cf et. Lc)

6. και εξελθοντες .. D it[pl] (non a e ff[2]) vg εξελθ. δε | ευθυς c. BCΔ 33.; item ς (Ln) –θεως c. AEFGHKMSUVΓ al pler vv pl (sed a e ante εξελθ., l cop arm ante οι, item 106. syr[P] post ηρωδ. pon) .. DL al[5] b c ff[2] g[1. 2] i mt aeth om | D συνβουλ. | εποιουν (CΔ al[5] Thph –ησαν, D ποιουντες, item a *exierunt facientes*) c. A(CD)EFGHKMPSUVΓ(Δ) al pler item (*faciebant*) it vg etc .. BL 13. 28. 69. 124. 346. εδιδουν (49. :: at caussam huius lectionis dedisse videtur frequens apud Graecos illud βουλὴν διδόναι. Mc vero et. 15, 1. solus συμβ. ποιήσαντες, quod vel cum ἑτοιμάσαντες vel λαβόντες [ita Mt dicere consuevit] commutaverunt.)

7. και ο ις .. D it[pler] ο δε ις | μετα τ. μαθ. αυτ. ανεχωρ. (Gb) c. BC DLΔ 1. 13. 33. 69. 124. 209. 346. al aliq a ff[1. 2] g[1. 2] i vg cop syr arm pers[P] .. ς ανεχ. με. τ. μ. α. c. AEFGHKMSUVΓ al pler b c e f go syr[P] | εις (Gb) c. DHP 131. 209. 238[c] y[ser] al[20] Thph .. ς προς c. ABCEFGKL MSUVΓΔ etc, item 13. 28. 69. 124. παρα (Schu „προς tuetur, εις repudiat evglstae usus, cf 2, 13. 4, 1. 7, 31.")| πολυ πληθος .. D πολυς οχλος, item *multa turba* (*tu. magn.* a) it vg al | ηκολουθησαν c. CEFH K*UVΔ al pl ff[1] cop[cd1] go syr[P] pers[P] .. ABGK**LMPS al[40] fere g[1. 2] vg cop[cd1] al Vict[ant] Thph –θησεν (Gb'' Lu 49.), al[1] -θει .. D 28. 124. a b c e ff[2] i cop[cd1] om (b c vide ad ηλθ. πρ. α.). Praeterea ηκολ. (ς add αυτω, Ln [α.], c. AEFGHKMPSUVΓ al pler it[aliq] vg go etc, item A αυτον, al[1] τω ιω; at nil add BCDL 102. al[5] fere cop; Gb[00]) post ιουδαιας pon CΔ 238. f ff[1] g[1. 2] l vg sax, item ante απο τ. γαλ. 116. aeth arm[P]

σαν· καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας 8 καὶ ἀπὸ Ἰεροσολύμων καὶ ἀπὸ τῆς
Ἰδουμαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου καὶ οἱ περὶ Τύρον καὶ Σιδῶνα,
πλῆθος πολύ, ἀκούοντες ὅσα ἐποίει, ἦλθον πρὸς αὐτόν. 9 καὶ
εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ
Mt 13, 2. τὸν ὄχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν· 10 πολλοὺς γὰρ ἐθεράπευσεν,
ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ ἵνα αὐτοῦ ἅψωνται ὅσοι εἶχον μάστιγας.
Lc 4, 41. 11 καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρουν, προσ-
έπιπτον αὐτῷ ($^{20.3}$) καὶ ἔκραζον λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ.
Mt 12, 16. 12 καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ αὐτὸν φανερὸν ποιῶσιν.

---

7. και απο τ. ιουδαιας .. D it vg om απο, item 16. 28. 124. om απο της, al^{3} om κ. α. τ. ι., 1. 131. 209. post ιερος. pon, b a *ind.* ante *et galil.*, G ιδουμαιας (vide ad v. 8.) pro ιουδ.

8. απο prim .. al^{7} Vict^{cat} ox om (33. om απο usq απ. της) | και απο (D^{gr} om) της ιδουμ. .. G (vide ante) al^{3} c ff^{2*} arm om, item (qui h. l. pon κ. α. τ. ιουδ.) 1. 131. 209. | D^{gr} (item n^{*ascr}) και οι περαν, item f omisso οι seq | και οι περι c. ADEFGHKMPSUVΓ al ut vdtr omn a ff^{1*} g$^{1.2}$ vg .. BCLA b c d f e ff^{2*} (e ff^{2*} *et de circa tyrum*) Vict^{cat} ox om οι, Ln [οι] | και (D add οι περι, d περι) σιδ. | ακουοντες c. Ba 1. 13. 69. 118. 124. 209. 346. 2.pe cop (item *audientes* it vg etc) .. ς ακουσαντες c. ACD^{2}^{gr}EFGHKLMPSUVΓ al pler Vict | οσα c. ABEFGHKLMPSUVΓΔ etc (it^{pler} *quanta*, item go syr^{utr} al) .. CD 28. 6.pe (aliiq) ὅ, item *quae* a d vg cop | εποιει c. ACDEFGHKLMPSUVΓΔ al fere omn (al^{3} -ησεν), item *faciebat* it vg item cop syr^{utr} go etc .. BL ποιει (49. At maxime probabile est alteros eosq plurimos ακουσαντες propter εποιει, alteros eosq paucos ποιει propter ακουοντες invexisse. Ad repudiandum ποιει facit inprimis quod nullus codex Latinorum, quos si invenissent retenturos fuisse vix dubitari potest, nec alia versio tuetur.) | ηλθον (D -θαν, U -θεν) πρ. αυτον .. b c *sequebantur illum* (ante ακουοντες pon)

9. ειπεν .. F al^{3} ειπον | πλοιαριον .. B -ρια | προσκαρτερη .. F al pauc -ρει | αυτον .. 13. 28. 69. 124. 346. add οι οχλοι, item D a ff^{2*} i πολλοι

10. εθεραπευσεν (d ff^{2*} *sanavit*) .. K e^{ascr} -πευεν, item it^{pler} vg cop$^{edd\,2}$ *curabat* vel *sanabat* | αυτω .. D εν αυτω (it vg *irruerent in eum*) | ἁψωνται (H al pauc -ψονται) .. KU al pauc απτωνται | οσοι .. A 28. f sax go cop syr al και οσοι, item am mt aliiq vg^{edd} οσοι δε (mt mm etc postea *spir. immundos*, cf D^{gr})

11. και τα (D 13. 124. om) πν. τα (D^{gr} 13. 124. om, non K) | οταν .. D^{gr} οτ. ουν | εθεωρουν c. BCDGLA 13. 33. 124. 238. 346. al^{10} fere .. ς -ωρει (FH -ωρη) c. AEFKMSUVΓ al pler catt | προσεπιπτον (B -ταν) c. (Gb″) ABCDFGKLMPΓΔ 13. 33. 69. 124. 238. 271. 299. 346. 435. 435. al^{40} fere Thph catt .. ς -πτει c. EHSUV al pl | αυτω .. Γ αυτον | εκραζον (Gb″) c. ABCDFGKLPΓΔ 1. 13. 33. 69. 124. 209. 238. 271. 299. 435. al plus^{40} (al^{aliq} εκραυγαζον) Thph .. ς εκραζε c. EHMSUV al pl catt | λεγοντα .. DK 69. al^{3} -τες | οτι .. D it vg etc om | συ ει .. CMP 16. 121. syr^{p} c.* add ο $\overline{χς}$ (69. ο θεος, νι. τ. θ.)

13 (29.2) *Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὄρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς* 13–19 Lc 6, 12–16. Mt 10, 1–4.
ἤθελεν αὐτός, καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 *καὶ ἐποίησεν δώδεκα*
ἵνα ὦσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτοὺς κηρύσσειν 15 *καὶ*
ἔχειν ἐξουσίαν ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. 16 (30.2) *καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα*
τῷ Σίμωνι Πέτρον· 17 *καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰω-*
άννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου, καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὀνόματα
Βοανηργές, ὅ ἐστιν υἱοὶ βροντῆς· 18 *καὶ Ἀνδρέαν καὶ Φίλιππον*

---

12. *αυτον φανερον* c. BCDA 1. 13. 33. 69. 124. 209. 346. al mu item (*eum palam fac.* s. *manifestarent*) a e ff^{2} .. AEFGHKLMPSUVΓ al plus^{60} Vict^{ant} item (*manifestar. illum*) it^{pl} vg *φαν. αυτ.* (Gb Sz :: at ita prorsus Mt lectione non fluctuante) | *ποιωσιν* c. DKL 13. 42. 69. 72. 124. 346. (aliisq ut vdtr) .. ς (Ln) *ποιησωσι* c. ABCEFGHMSUVΓA al pler catt (:: at ita Mt lectione tantum non fluctuante; cf et. ad 6, 41.). Praeterea c a b ff^{2} g$^{1.2}$ add *οτι ηδεισαν τον χν̄ αυτον ειναι* (b ff^{2} g$^{1.2}$ *eum* pro *τ. χ. α. ε.*), hinc Ln [*οτι η. τ. χ. α. ε.*] :: cf Mc 1, 34. Lc 4, 41.

13. *αναβαινει* .. P 1. al pauc *ανεβη* | *και* (C**A *οι δε*) *απηλθον* c. A**BC EFGHKMPSUVΓA etc (D *ηλθον*, item *venerunt* it vg al) .. A*L *κ. απηλθεν*

14. *δωδεκα* (271. *δεκα δυο*, D a c i l vg Aug post *ωσιν*, A post *μετ αυτ.* pon) c. AC**DEFGHKLMPSUVΓ al longe pler it vg go syr^{utr} etc .. BC*A 13. 28. 69. 124. 238. 346. cop aeth syr$^{p\ mg}$ ar^{p} add *ους και αποστολους ωνομασεν* (:: cf Lc 6, 13.) | *και ινα* (B 102. 48.^{ev} om) *αποστελλη* (D* *-στελη*, EHUΓ al mu *-λλει*) *αυτ. κηρυσσ.* (D it [exc a] mt sax add *το ευαγγελιον*) .. c g^{2} gat mm om (iidem cdd add et alii repetunt ad finem v. 15.)

15. *και εχειν* .. D it (exc a e) vg sax aeth arr *και εδωκεν αυτοις* | *εξουσιαν* c. BC*LA 102. cop .. ς (Ln) add *θεραπευειν τας νοσους και* c. AC**DEFGHKMPSUVΓ etc (:: cf Mt 10, 1. unde et. fluxit *κ. εδωκ. αυτοις*) | *δαιμονια* .. a c e g^{2} gat mm tol add *et ut* (a c om) *circueuntes* (*circumeunt.*, a *circumirent*) *praedicarent* (a *-cantes*) *evangelium* (vide ad v. 14.)

16. *και επεθηκεν* .. BC*A praem *και εποιησεν τους δωδεκα*, item (ut pendeant ab *εποιησεν* v. 14.?) 13. 39. 124. 346. *πρωτον σιμωνα* | *ονομα τω σιμ.* c. BCLA 102. y^{scr} al^{5} c e cop Vict^{ant} .. ς (Ln) *τω* (D om) *σιμ. ον.* c. ADEFGHKMPSUVΓ al pler it^{pler} vg go etc (al pauc *επεθ. αυτοις ονοματα, τω σιμ. ονομα*) | *πετρον* .. A *πετρος*, item (*petrus*) b c d f ff^{1} g^{1} i vg (non gat mm)

17. *και* (D add *τον*) *ιακ. τον* (D om) *του* (al pauc om) *ζεβ. και* (D add *τον*) *ιω. τον* | *του* (c. BDEHLMPUVΓ al pler; CKSA 1. 13. 124. 238. 346. al plus^{15} om, Gb^{0}) *ιακωβου* .. G 28. 69. 271. al^{10} g$^{1.2}$ *αυτου* .. AF al pauc *αυτου ιακ.* (E *τουι* in litura habet) | *ονοματα* .. D^{gr} 28. 225. 271. syr *ονομα* | *βοανηργες* c. ABCKLMA** (*-*αργες*, ut vg$^{cdd\ aliq}$) al pauc cop^{cd1**} .. D al pauc cop^{cdd2} *-εργης* .. ς *-εργες* c. EFGHUΓSV (vdtr) al pler cop^{cd1*} etc .. Hier *benereem* | e post *simoni petrum*, item b c post *fratrem iacobi* pergunt: *communiter autem vocavit* (c *convoc.*) *eos* (*illos*)

καὶ Βαρθολομαῖον καὶ Ματθαῖον καὶ Θωμᾶν καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἁλφαίου καὶ Θαδδαῖον καὶ Σίμωνα τὸν Καναναῖον 19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

(21.10) Καὶ ἔρχονται εἰς οἶκον· 20 καὶ συνέρχεται πάλιν ὁ ὄχλος, ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μηδὲ ἄρτον φαγεῖν. 21 καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ' αὐτοῦ ἐξῆλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι ἐξέστη. 22 (22.2) καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 (23.2) καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς Πῶς δύναται σατανᾶς σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται

21–30 Mt 12, 24–32. Lc 11, 15 sq.

---

boanerges, quod est (e add *interpraetatum*) *fil. tonitrui. erant autem hi* (c om): *simon et andreas, iacobus et iohannes* (e *-nnis*) etc

18. *μαθθαιον* c. B*D .. ς (49.) *ματθ.* c. AB**CEFGHKLMSUVΓΔ etc | *θαδδαιον* (K *δαδδ.*, Δ* *ταδδ.* ut vg^{cdd} aliq it^{aliq}) .. D a b ff^{2} i *λεββαιον* (cdd^{aliq} ap Or: vide ad 2, 14. *ἵστω δὲ καὶ ὁ λεβῆς τελώνης* etc), e om sed post *βαρθολ.* add *iudas* | *καναναιον* c. BCDLΔ 33. 2.p^{e} it vg sax cop aeth pers^{p} sl^{1} (eadem forma Act Thom 1.^{cdd} omn) .. ς *καναινιτην* c. AEFGHKMSUVΓ al pler go syr^{p} (syr *zelotem*) etc

19. *ιουδαν* .. D *ιουδας* (item, ubi praecesserat v. 17. *erant autem* etc, b c e) | *ισκαριωθ* c. BCLΔ 33. 2.p^{e} tol, item *σκαριωθ* D a b ff$^{1.2}$ g$^{1.2}$ i l vg sax (c *scariotha*, e *cariotha*, f *scariothen*) .. ς *ισκαριωτην* c. AEFGHK MSUVΓ al pler cop go etc | *και* .. M ing al om | *ερχονται* .. Γ al pauc cop$^{edd\,2}$ b (e i) *ερχεται* .. D cop$^{cd\,1}$ *εισερχ.* Libere e i *et introivit iterum* (i om) *in domum, et invenit turbas* (i *et convenit iterum turba*) *ita ut*

20. *συνερχεται* .. 126. al aliq (iique pler *οχλοι*) *συνερχονται.* vel *ερχονται.*, M *ερχεται* | o *οχλ.* c. ABDL(** vel potius*)Δ 209. 300. al^{10} fere cop$^{edd\,2}$ .. ς *οχλος* c. CEFGHKMSUVΓ al pler (1. al pauc add *πολυς*) catt | *ωστε* .. F (*ος*) al pauc *ως* | *αυτους* .. D om (item go) | *μηδε* c. ABDKLUΔ 28. 33. 300. 346. al^{20} (ac plurib) cat^{comm} .. ς *μητε* c. CEFGHMSVΓ al longe pl cat^{txt} | *αρτον* .. D^{gr} *αρτους* (al^{1} *-τον*)

21. *κ. ακουσ. οι παρ* (sic et. syr^{p} ^{mg} g^{r}; al pauc *περι* vel *μετ*) *αυτου* (al^{1} *οι π. αυτω*, vg l δ cop *sui*, syr^{utr} aeth al *cognati eius*, mm *discipuli*, gat *disc. sui*, a [ad 2, 28. ubi hunc vers. repetit] *qui ab eo erant*) .. D it^{pler} go *και οτε ηκουσαν περι αυτου οι γραμματεις και οι λοιποι* (c *pharisaei*) | *εξεστη* (it^{mu} vg *in furorem versus est*, g^{1} *demens factus est*, a ad 2, 28. *extitit mente*) .. D *εξεσταται* (**εξεσται) *αυτους*, a b d ff^{2} *exentiat eos* .. al^{10} fere *εξεστι*, 13. 69. *εξεσταται*, 346. *εξισταται* .. c e om *οτι εξεστ.* usq *καταβ. ελεγον* (c om et. *οτι*)

22. *οι απο* .. H al plus^{5} a i praem *και* | *βεελζεβουλ* (et. AHΓ etc) .. cf ad Mt 10, 25.

23. *ελεγεν αυτους* .. D *ελ. ο κυριος* $\overline{ις}$. Similiter U (post *αυτους*) al pauc vv aliq huic versui inferunt *o* $\overline{ις}$ (*domin. iesus* et. a ff^{2} g$^{1.2}$ i) | D al pauc *εκβαλειν*

σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. 25 καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ' ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη στῆναι. 26 καὶ εἰ ὁ σατανᾶς ἀνέστη ἐφ' ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται, οὐ δύναται στῆναι ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 ἀλλ' οὐ δύναται οὐδεὶς τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. 28 (34.2) ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἁμαρτήματα καὶ αἱ βλασφημίαι, ὅσα ἐὰν βλασφημήσωσιν· 29 ὃς δ' ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, οὐκ ἔχει ἄφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ ἔνο-

---

25. *δυνησεται* c. BCLA (aliis ?) ag^{1}i fu ing emm tol, item (qui et. v. 24. *poterit*) gat mm aeth .. ς (Ln) *δυναται* c. ADEFGHKMSUVΓ al longe pler itpl vged am go etc (:: ut v. 24.)| *η οικ. εκ. στην.* (D *εσταναι*, K al pauc ante *η οικ.*) c. BL 11. 28. 42. 60. 114. item D item K al pauc, item hoc ordine vg (ex cdd omn) itpl syr .. ς *σταθηναι η οικ. εκ.* c. AEFGHMSUVΓ etc, item CA *η οι. εκ. σταθ.* (Ln) :: ut v. 24. ubi *σταθ.* tantum non fluctuat

26. *ει* .. D *εαν* | *ανεστη* (Γ *εστη*) *εφ ε. και μεμερισται* (c. AC**EFGHKMS UVΓ al ut vdtr omn; BL *και εμερισθη*, A *εμερισθη και*, item alterutrum C*) .. D a b c é ff^{2} g^{1} i *σαταναν εκβαλλει, μεμερισται* (D* *-σθαι*) *εφ εαυτον* (ff^{2} *super regnum eius*, item c e omisso *super*)| *στηναι* c. BCL .. ς (Ln) *σταθηναι* c. AEFGHKMSUVΓA etc, item D a b g^{1} i *σταθ. η βασιλεια αυτου* | D *το τελος*

27. *αλλ* c. BC*(vdtr)LA 1. 13. 28. 33. 69. 124. 131. 209. 346. cop arm syrp mg item (*nemo autem*) a d ff^{2} .. C**(vdtr)G aeth *και* .. ς (Ln) om c. ADEFHKMSUVΓ etc | *ου δυν. ουδεις* c. BC(et* et**)A etc cop etc .. ADEFGHKLMSUVΓ al plus^{130} it vg syrutr go etc *ουδεις δυναται* (Gb Sz Ln :: at duplex negatio eiusmodi prorsus ex ingenio Mci est. Quis tandem tam simplicem dictionem *ουδ. δυν.* mutaturus fuisset?)| *τα σκ. του ισχ. εισελθ. ε. τ. οικ. αυτ.* (G om *εισ.* usq *αυτ.*, D al pauc itpl vg om *αυτ.*) *διαρπ.* c. A(D)EF(G)HKMSUVΓ al pler it vg go syrp etc .. BCLA 33. 102. cop syr aeth *εις την οικ. του ισχ. εισελθ. τα σκ. αυτου διαρπ.* (:: ita ad Mt corr)| *διαρπασει* c. BCGHLMSA 1. etc, D *-αζει* .. AEFKUVΓ al^{100} fere *-ασῃ* (Gb'. Similiter lectio in Mt fluctuat.)

28. *τοις υι. τ. ανθρ.* (A 118. al *τοις ανθρωποις*) *τα αμαρτ.* (Gb'') c. ABC DLM**A 1. 28. 33. 118. 124. 131. yscr al^{10} fere itpler (c e libere) vg arm .. ς *τα αμ. τοις υι. τ. ανθρ.* (al *τοις ανθρωποις*) c. EGHKM*SUVΓ etc (F al^{1} onf *τα αμ.*)| *και αι* (Gb Sz) c. ABCEFGHLA al^{25} fere .. ς om *αι* c. D(**βλασφημια*)KMSUVΓ al longe pl | *οσα* c. EDE*(*οσ αν*)GHA 13. 16. 69. 124. al^{5} fere (d *quaecumq.*) .. ς *οσας* c. ACK(*ipse corr)FKLMSUVΓ al pler | *εαν* c. BCFLA 33. yscr al^{aliq} .. ς (Ln) *αν* c. ADEGHKMSUVΓ etc | *οσ. εαν βλασφημησωσιν* (L *-σουσιν*) .. a b c ff^{2} g^{1} i Cyp Ambrst om

29. *ος δ αν* (it vg *qui autem*) .. D *ος αν δε τις* (d *si quis autem*)| *βλασφημησῃ* .. H 126. al pauc *-σει* | *εις* pr .. DEr a b i go om | *εχει* (et. am fu ing etc) .. c vged coped^{1} aeth Cyp *habebit* | *εις τ. αιωνα* c. ABCEFGHK LMSUVΓA al longe pler. c ff^{2} g^{2} i vg cop go syrutr etc (gat Ambrst

χός ἐστιν αἰωνίου ἁμαρτήματος. 30 ὅτι ἔλεγον Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31—35 Mt 12, 46—50. Lc 8, 19—21. 31 (35. 2) Ἔρχονται οὖν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἔξω στήποντες ἀπέστειλαν πρὸς αὐτὸν καλοῦντες αὐτόν. 32 καὶ ἐκάθητο περὶ αὐτὸν ὄχλος, καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἰδοὺ ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου ἔξω ζητοῦσίν σε. 33 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ ἀδελφοί;

---

neque in hoc seculo neque in futuro: e Mt) .. D 1. 22. 28. 209. 2.pe a b e ff2. g1. Ath Ps-Athdisp Cyp3 om (Gb0 :: cf Mt)| *αλλα* c. ADLA etc .. ς *αλλ* c. B(e sil.)CEFGHKMSUVΓ al pler | *εστιν* c. ABCMFGHKMSUVΓ al longe pler b fff1. 2. g1. 2. 1 go cop syrutr etc Ath Ps-Athdisp al Cyp1 .. DLA 33. 69. al4 a c eff2. g1. vg sax aeth *εσται* | *αμαρτηματος* (Gb″ prob Schn) c. BLA 28. 33. 2.pe, item *αμαρτιας* c*(vdtr)D 13. 69. 346. Ath Ps-Athdisp, item *delicti* (*peccati*) it (exc f) vg (exc tol) cop go arm sax Cyp3 Aug .. ς *κρισεως* c. AC**EFGHKMSUVΓ al pler f tol syrutr al; item al3 arr *κολασεως*

30. *πνευμα* (A 28. al pauc *οτι πν.*) *ακ.* (C add *αυτον*, similiter aeth *possidet ipsum*) *εχει* (D 77. 235. *εχειν*, item *habere eum* d, *eum* vel *illum* - - *habere* a b c eff2. g1.)

31. *ερχον.* (al pauc *ερχετ.*) *ουν* c. AEFHKMSUVΓ al pler syrP .. BCLA 13. 28. 69. 124. (346. *κ. ερχ. ουν*) vg cf cop syr go aeth (item DG 1. 118. 209. 2.pe a b eff1. 2. g1. *κ. ερχεται*) *και ερχονται* (Ln 49. :: istud ex more quidem Mcl est; at *ουν* ad v. 21. respiciens offendebat, nec vero propter eundem versum potest illatum credi.) | *οι αδ. αυτου* (Gb 8z) c. AKM al20 fere, item (qui postponunt) BCDGLA al10 fere itmu cop go syr aeth .. ς om *αυτου* c. EFHSUVΓ al pl syrP, item (postpon) a e f g1. 1 vg al | *οι αδ. αυτ.* (vide ante) *κ. η μητ. αυτ.* hoc ordine c. AEFHKMSUVΓ al pler syrP .. BCDGLA al10 it vg al pl *η μητ. αυτ.* (al pauc si om) *κ. οι αδ. αυτ.* (a e f g1. 1 vg al pauc om) (ita Gb 8z Ln :: at eundem ord. Mt et Lc tuentur, nec ibi fluctuat)| *στηκοντες* c. BC*A 28. .. C** s. ***GL 1. 118. 124. 131. *εστηκοτες* .. ς (Ln) *εστωτες* c. AD EFHKMSUVΓ al pler | *καλουντ. αυτ.* c. BCL 1. 13. 28. 69. 118. 124. 131. 209. 346. 2.pe .. A *ζητουντ. α.*, ς *φωνουντ. αυτον* (al1 *-τω*) c. DE FGHKMSUVΓ al pler .. A (spatio relicto) a om (Gb0)

32. A yser al pauc *εκαθηντο* | *περ. αυτ. οχλ.* (Gb′) c. ABCKLMA al50 fere it (a *et turbae dix. ei* omissis reli) vg go syrutr al (DΣΓ *προς τον οχλον*) .. ς *οχλ. πε. αυτ.* c. EFGHSUVΓ al pl (cop) aeth al | *και λεγ.* c. BCDLA 13. 69. 124. 346. b fff1. 2. g1. 2. 1 (item e *et dix.*) vg cop syr syrP mg ed aeth sax .. ς *ειπον δε* c. AEFGHKMSUVΓ al pler (a, vide ante, e *et sedentes* - - *dix. ei*) syrP al | *και αι αδελφαι σ.* (Gb+8z) c. ADEFHMSUVΓ 22. 124. 238. 299. 483. al100 fere a b e f ff2. 1 go syrP mg al .. ς om c. BCGKLA 1. 13. 33. etc e ff1. g1. 2. vg cop syr aeth sax al (:: at desunt et in Mt et in Lc, uti nec v. 31. nec v. 34. habentur)

33. *κ. απομρ. αυτ. λεγ.* (C *λε. αυ.*) c. BCLA al pauc vg (itpm *qui respondens dicit illis*, e *ille autem resp. dix. eis*) cop syrP .. ς (Ln) *κ. απεκριθη*

34 καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν καθημένους λέγει Ἴδε ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 35 ὃς ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφὴ μου καὶ μήτηρ ἐστίν.

IV.

1 ($^{36.2}$) Καὶ πάλιν ἤρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. καὶ Mt 13, 1–9. Lc 8, 4–8. συνάγεται πρὸς αὐτὸν ὄχλος πλεῖστος, ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ

αυτ. λεγων c. ADEFGHKMSUVΓ al pl go (similiter a b syr al) .. 1. 13. 28. 69. al plus^5 απεκριθη αυτοις και λεγει, differunt al pauc | ἤ c. ADE FGHKMSUΓ 13. 33. 69. 124. etc c e f ff^{2*} go syrP aeth Amb Aug .. BC LVA 1. 40. al^{50} fere a b ff^{1*} g$^{1.2*}$ l vg cop syr al και (Gb′ Ln :: at ita Mt variantib pauciss) | οι .. D om | αδελφοι c. BDEΓ 102. arm (Amb Aug *quae mihi est* [Aug om] *mater aut qui fratres?*) .. ς (Ln) add μου c. ACEFGHKLMSUVΓΔ etc (:: at ita Mt lectione non fluctuante; nec magis μου repetitum v. 34. fluctuat)

34. 271. al^5 (ac multo plur) g^{2*} om versum | και .. B 102. persP om | κυκλω h. l. c. AEFGHKMSUVΓ al pler go .. BCLΔ ante καθημ. (Ln), 1. 13. 28. 69. 118. 124. 209. 346. post τους (Gb″), D τους κυ. omissis πε. αυτ., al^2 om κυκλω .. it vg *eos* (a d om) *qui in circuitu eius* (b om *eius;* a *qui circa eum*, e *qui circum*), similiterque vv pler κυκλω non exprimunt | λεγει .. DG 28. 124. 346. al pauc ειπεν, item it^{aliq} *dixit* | ιδε c. BCEFHLSUV al sat mu .. ADGKMΔ 1. 13. 28. 33. 40. al^{40} fere ιδου (Gb′ Ln :: ut Mt)

35. ος c. B b e cop aeth .. ς ος γαρ c. ACDEFGHKLMSUVΔ al ut vdtr omn vg ff$^{1.2*}$ g$^{1.2*}$ go syr^{utr} al Ambrst, item a c Aug *et qui* (*quicumq* a Aug) (:: γαρ in Mt est, nec fluctuat) | ποιηση .. H 346. al pauc -σει | το θελημα .. B τα θεληματα (49. :: sane το θελ. ex Mt esse potest; tamen non cautum videbatur hac in re B solum sequi, praesertim cum et. vv τα θελ. reddere potuissent. Ceterum τα θελ. in eadem sententia ex evg Ebion retulit Epiph, cf ad Mt; idem frequens est in psalmis et Esaia; in N. T. cf Act 13, 22. [e psalm] et Eph 2, 3.) | αδελφος μου .. D b e g^{1*} fu Amb Aug μου (b e Aug *mihi*) αδ. | μου sec c. CEFGHKMSUV 124. al longe pl a ff^{2*} g^{2*} vg syr^{utr} cop al mu .. ABDLΔ 1. 13. 33. 40. 69. 118. 131. 209. 346. al^{15} fere c ff^{2*} g^{1*} (item b e Amb Aug, vide ante) go arm om (Gb″ Ln 49. :: at deest in Mt. Concinnitati consulentes alteri μου semel tantum, alteri ter voluerunt) | μητηρ .. al^{50} fere a syr aeth sl al pauc add μου

IV. 1. και (28. 209. om; 13. 124. παλ. δε) παλ. ηρξατο .. D al plus^5 itpl (non ff^{1*} g^{2*}) κ. ηρξ. πα. | παρα .. D προς | συναγετ. c. BCLΔ 13. 28. 69. 124. (346. συναγαγεται, 1. 209. συνερχετ., 131. συνερχοντ.) .. ς συνηχθη c. DEFGHKMSUV al pler, item *congregata est* it vg etc; A al^{10} fere -χθησαν, item syr^{utr} (syrP cd -χθη) go (syr go sequente *turbae*) :: cf Mt | οχλος .. D ο λαος | πλειστος c. BCLΔ .. ς (Ln) πολυς c. ADE FGHKMSUV al ut vdtr omn (*turba multa* vel ut a *magna* it vg) | εμβαντα (DA ενβ.) h. l. c. AEFGHKMSUV al pl go syrP (item syr) cop aeth

πλοῖον καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦσαν. 2 καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ 3 Ἀκούετε. ἰδοὺ ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 καὶ ἄλλο ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν, καὶ εὐθὺς ἐξανέτειλεν διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος, ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ῥίζαν ἐξηράνθη.

---

al .. BCDLΔ 33. it vg arm Thph post πλοιον (Ln :: at ita Mt nec fluctuat; Mc aliter ponere solet, ut 5, 18. 6, 45.), item 13. 69. 124. 346. post καθησθ. | ε. το πλ. c. ADEFGHSUVΔ al cop .. BCKLM 1. 33. 118. 131. 209. al[15] om το (49. :: ut toties in Mt, ita et. in evv rell το πλ. a multis testib cum πλοιον mutatum parum intellecto sensu articuli) | καθησθαι .. M* al pauc καθησαι | εν τ. θαλ. (vg ff[1] g[2] *in mari*; g[1] om) .. 131. παρα την θαλ., D πειραν της θαλασσης, similiter it[pl] *ad* (vel *circa* vel *proxime*) *litus* (*maris* add a) | προς τ. θαλ. επ. της γης (al pauc ε. την γην) .. D πειραν της θαλασσης, it[pler] *in litore* vel (ad) *circa mare* | ησαν c. BCLΔ 33. y[scr] al[5] (item d *turba* -- *erant*) .. ς (Ln) ην c. ADEFGHKMSUV al pler

2. πολλα .. D πολλαις (item arP ar[e] perasP) .. bce om

3. ακουετε (al[5] c om) .. C 2.pe al pauc ακουσατε | του σπειραι (vg ff[1] g[1] *ad seminandum*; it[pl] *seminare*) .. B 102. Vict[ant] (item it[pl]? vide ante) σπειραι (Ln 49. :: at et. in Mt et Lc est qui omittat του) .. DG[r] cop[ed 1] om .. F al[12] g[2] go add (:: e Lc) τον σπορον αυτου

4. εγενετο .. DF al pauc it (exc a) vg al mu om (:: ut Mt et Lc) | σπειρειν .. D -ραι | ηλθεν .. HKΔ 33. y[scr] al[aliq] ηλθον, item D ηλθαν | τα πετεινα (GbSz) c. ABCEFHKLSUVΔ al[150] fere it[pl] am fu emm tol ing mt cop go syr[utr] al mu .. ς add του ουρανου c. DGM etc a ff[1] g[2] vg[ed gat] (:: e Lc) | κατεφαγεν .. D -γαν, al[8] -γον | αυτο (33. al -τα) .. H* 38. -τον

5. και (M* 2.pe b om) αλλο (DG[r] 33. 2.pe al pauc -λα) c BC(D)LM**Δ al[10] fere ad cop aeth .. ς αλλο (al pauc e -λα) δε c. AEFGHKSUV al pler it[pl] vg syr[utr] go al (:: cf Mt) .. al pauc και α. δε | επεσεν .. D -σαν | το πετρωδες .. D 1. 33. al[6] it[pm] vg (et. am et al pler) τα πετρωδη (:: ut Mt) | οπου c. ACEFGHKLMSUVΔ al ut vdtr omn vg ff[1] g[1.2] l cop go syr[utr] aeth etc .. B a (vdtr) και οπου (ita 49.; Ln [και] οπ.), D ff[2] bce i και οτι (sed i om και sq, bc om διο usq γης, e om και et διο usq γης) | ευθυς c. BCDLΔ etc .. ς -θεως c. AEFGHKMSUV al pler | εξανετειλεν .. 1. 13. 28. 69. 118. 124. 346. εξεβλαστησεν (131. εβλαστ.) | βαθος (al pauc βαρος) γης (L γης βαθ.) .. B (idem sic in Mt) βαθ. της γης (Ln), D βαθ. την γην

6. και οτε αν. ο ηλ. (prob Schu) c. BCDLΔ vg ff[2] il (aliisq ut vdtr it[edd]) .. ς ηλιου δε ανατειλαντος c. AEFGHKMSUV al ut vdtr omn a e f (b c libere) (:: e Mt, ubi lectio non fluct) | εκαυματισθη .. BDG[r] -σθησαν, item a | εξηρανθη .. DG[r] -θησαν. Similiter haec in Mt fluctuant.

7 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἄκανθαι καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν καλήν, καὶ ἐδίδου καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξανόμενον, καὶ ἔφερεν εἰς τριάκοντα καὶ εἰς ἑξήκοντα καὶ εἰς ἑκατόν. 9 καὶ ἔλεγεν Ὃς ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 10 Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰ μόνας, ἠρώτων αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὰς παραβολάς. 11 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὑμῖν τὸ μυστήριον δέδοται τῆς

Mt 13, 10–23. Lc 8, 9–15.

7. αλλο .. 28. 33. al pauc e –λα, item infra αυτα et εδωκαν | εις c. AB EFGHKLMSUVΔ al pler vg itpler .. CDM** 33. al10 (b supra) επι (:: ut Mt) | συνεπν. .. 33. al plus10 απεπν. (:: e Mt)

8. αλλο c. ADEFGHKMSUVΔ al pler itpler vg go syrutr etc .. BCL 28. 33. 124. e (ut vv. 5 et 7.) cop αλλα (49. :: at ita Mt, videturque hoc maxime loco pluribus placuisse propter varietatem fructus: τριακ. εξηκ. εκατ. Ut in Mt ubiq αλλα, ita in Mc αλλο, in Lc ετερον) | εις την .. c 1. 28. 118. 124. al plus15 επι την (:: ut Mt) | εδιδου .. c εδιδοσαν | αυξανομενον (Gb̄) c. AB (–μενα) CDLΔ 238. .. ς αυξανοντα c. EFGHKMSUV al pler (:: vulgatum est αὐξάνειν sensu intrans. ut Mt 6, 28. πῶς αὐξάνει Lc 1, 80. τὸ παιδ. ηὔξανε Lc 13, 19. ηὔξησε κ. ἐγέν. εἰς δένδρ., neque sunt eiusmodi correcta) | εφερεν .. c –ρον, D 124. 2.pe φερει | εις ter (L εἰς et bis ἐν sed sine acc.) c. BC*LΔ 28. 46. (aliisque, ut 2.pe) Naz, item EFGHKMUV al100 fere syrp al (item aeth) Ephr Bas Andr2 Thph Hier ἐν (Gb̄), nec aliter habere credendum est accentib. et spir. vacuos AC**, nisi quod D ex d (unum ter) iudicandus est .. ς (Ln) ἕν c. (D ?s?) minusc sat mu it (unum vel aliud) vg (et. d) go cop syr etc (:: res ad diiudicandum difficillima: interpp quidem suadent ἕν, quamquam id ad Mt ὃ μὲν etc accommodatum credi potest. At unde tandem εις testium antiquisse ortum? Inde vero, sive pro εἰς sive pro εἷς accipiebatur, fluxisse videntur et ἐν et ἕν. Cf et. v. 20.) | τριακ. εξηκ. εκατον .. ut solent D aliiq $\overline{\lambda}$, $\overline{\xi}$, $\overline{\varrho}$. Item itedd XXX. LX. C.

9. ελεγεν (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMUVΔ al pler it vg cop go syrutr etc .. ς add αυτοις c. M**(s?) minusc aliq | ος εχει c. BC*DA .. ς ο εχων c. AC**EFGHKLMSUV al ut vdtr omn (:: at ita Mt et Lc lectione non fluctuante) | ακουετω .. D syrp mg a b ff2. g1. 2. i add και ο συνιειων συνιετω

10. και οτε c. BCDLΔ al pauc (ut 2. et 3.pe) it vg cop go sax .. ς οτε δε c. AEFGHKMSUV al pler syrutr aeth al | ηρωτων (c –τουν, D al2 επηρ.) c. ABCDLΔ 33. al pauc item (interrogabant) a b .. ς ηρωτησαν (13. al pauc επηρ.) c. EFGHKMSUV al pler item (interrogaverunt) vg itpl | οι περ. αυτ. (L 359. haec om) συν τοις (vg σ. τ. om, sed non am) δωδεκα .. D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe (item evglstaria) a b c ff2. g1. i οι μαθηται αυτου | τας παραβολας c. BCLΔ g2. am gat ing mm mt copcdd2 .. D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe a b c ff2. g1. i l τις η παραβολη αυτη (:: cf Lc) .. ς (Ln) την παραβολην c. AEFGHKMSUV al pler vged fu (al) copcd1 go syrutr al

11. ελεγεν .. D λεγει, item itpl ait vel dicit | το μυστ. δεδ. c. BC*(ita

βασιλείας τοῦ θεοῦ· (27.1) ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω ἐν παραβολαῖς τὰ
•Es 6, 9 s. πάντα γίνεται, 12 ἵνα βλέποντες βλέπωσιν καὶ μὴ ἴδωσιν, καὶ
ἀκούοντες ἀκούωσιν καὶ μὴ συνιῶσιν, μήποτε ἐπιστρέψωσιν καὶ
ἀφεθῇ αὐτοῖς. 13 καὶ λέγει αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν
ταύτην, καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; 14 (28.2) ὁ
σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν
ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθὺς ἔρχεται ὁ σα-
τανᾶς καὶ αἴρει τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον εἰς αὐτούς. 16 καὶ
οὗτοί εἰσιν ὁμοίως οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἳ ὅταν ἀκούσω-

prorsus vdtr)L 102., item AK al[11] cop[cdd2] ff[1·] *δεδ. το μυστ.* (ita Ln) .. ς *δεδ. γνωναι* (Gb[00]) *το μυστ.* (G 1. 118. 435. y[scr] al[10] cop syrP *τα -ρια* :: ut Mt et Lc) c. C**DEFGHMSUVΔ al pler it[pler] vg syr[utr] cop[cd1] go al pler (:: *δεδ. γν.* et Mt et Lc)| *τοις* (Δ om) *εξω* (et. Or[2]) .. B *τ. εξωθεν* | *τα* (DK 28. 124. al[20] fere om) *παντα* (M* 124. ante *εν* pon) .. al[2] *ταυτα*, c ff[2·] g[1·] i om (:: nil simile Mt Lc)| *γινεται* .. D 28. 64. 124. 2.po a b c ff[1·] g[1·] i *λεγεται*, c[scr] *δεδοται*

12. *βλεπωσιν* c. ABCDE**KLMSUV etc .. K*FGHΔ al[10] fere Or[2] *μη βλεπ.*, sed ex his Δ Or[2] om (item 3. 38.) *και μη ιδ.* (v *ειδ.*)| *ακουωσιν* (28. ℵ Or[1] om *ακουσ. και*) .. CM 33. 124. al pauc *ακουσωσιν* .. Δ praem *μη* | *συνιωσιν* (M *-ίω-*, EFKV etc *-ιῶ-*, U al pauc *-ίω-*) .. D*L 1. 118. 209. al pauc *συνωσιν* | *αφεθη* c. BCDEFGHLMSUVΔ al pler Or[1] .. AK al[15] Or[1] *-θησεται* (Gb′: item antea 346. al pauc *επιστρεψουσιν*), D** d ff[2·] g[1·] i *αφησω* (D* *αφεθησομαι*) | *αυτοις* (Gb″) c. BCL 1. 22. 118. 209. 251. 340.* b cop arm Or[2] .. ς add *τα αμαρτηματα* (al[8] Thph *τα παραπτωμ.*, Δ al pauc syr syrP c.* al *τ. αμ. αυτων*) c. ADEFGHKMSUVΔ al pler vv pler (aeth *peccatum illorum*), Ln [*τα αμ.*]

15. *οπου* .. D ff[2·] g[1·] syr *οις* | *και οταν* .. B *οι οταν* | *ακουσωσιν* .. D*G *ακουωσιν* | *ευθυς* (prob Schu) c. BCLΔ 69. y[scr] al[2] ac plur .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUV al pler (:: cf ad 1, 10.)| *αιρει* (vg it[pl] *aufert* vel *tollit*) .. D *αφερει* (d e *auferet*), CΔ *αρπαζει* :: e Mt | *εις αυτους* c. B 1. 13. 28. 69. 118. 209., item (Gb′) *εν αυτοις* CL c cop syrP mg arm (sed istae vv pler videntur etiam ad *εις α.* trahi posse) .. ς (Ln) *εν ταις καρδιαις αυτων* c. DEFGHKMSUVΔ al pler vv pl (et. cop[cd1 **]) (:: ad Mt), item Δ l aeth *απο της καρδιας αυτων* (:: e Lc) (:: Quum *εν τ. καρδ. α.* et *απο τ. κ. α.* vel maxime videantur e ll. pp. fluxisse, ubi quidem lectio non fluctuat, quaeritur tantum utrum *εις α.* an *εν α.* praestet. Posterius videtur iam accommodatum esse ad Mt[1] lectionem: omnino enim usitatius erat dicere *εσπαρμ. εν* quam *εσπ. εις*, alioquin et. *εν ταις καρδ.* correctionem subisset. Hinc *εν αυτοις* confirmat lectionem *εις αυτους*, cuius vestigium etiam superest in lectione *in corda eorum*, quam habent am emm ing go etc)

16. *εισιν ομοιως* (al[2] *ομοιοι*) c. ABEFGHKMSUV al pler ff ff[1·] g[2·] vg go etc .. CLΔ al[3] *ομ. εισ.* .. D 1. 13. 28. al[6] a b c ff[2·] g[1·] i syr al pauc Or om *ομ.* | *σπειρομενοι* .. M add *λογοι*

σιν τὸν λόγον εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, 17 *καὶ οὐκ ἔχουσιν ῥίζαν ἐν ἑαυτοῖς ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν, εἶτα γενομένης θλίψεως ἢ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον εὐθὺς σκανδαλίζονται.* 18 *καὶ ἄλλοι εἰσὶν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι· οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον ἀκούσαντες*, 19 *καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συνπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἄκαρπος γίνεται.* 20 *καὶ ἐκεῖνοί εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν τριάκοντα καὶ ἐν ἑξήκοντα καὶ ἐν ἑκατόν.*

21 (39.7) *Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι μήτι ἔρχεται ὁ λύχνος ἵνα* Lc 8, 16. 11, 33. Mt 5, 15.

16. *ευθυς* (prob Schu) c. BCLA 13. al pauc .. ς *-θεως* c. AEFGHKMSUV al pler Or .. D 1. 28. al plus[10] it[aliq] cop[edd 2] om (:: ut Lc) | *λαμβ.* (1. 131. 209. al pauc *δεχονται.* :: e Lc) *αυτον* .. 1. 13. 28. 69. 124. 131. 209. arm Or om *αυτ.* (:: cf Lc)

17. *ριζαν* (al pauc go *-ζας*).. v *υδωρ* | F *προκαιροι* | *ἤ* .. D cf1 vg *και* | *ευθυς* c. BCLA al[10] .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUV al pler Or | *σκανδαλιζονται* .. D *-λισθησονται*

18. *αλλοι εισ.* (Gb) c. BC*DLA it[pler] vg cop .. ς *ουτοι εισ.* c. AC**EFGHK MSUV al pler f go syrP etc .. 1. 13. 28. 124. al mu syr al qm | *οι* (K *οις*) *εις* .. A (non *δ*) al[5] om *οι* | *εις* .. CA *επι* (:: cf ad v. 7.)| *ουτοι εισ.* c. BC*DLA 1. 124. al mu it[pler] (nisi quod b c aliiq *εισ.* prius om) vg cop etc .. AC**EFGHKMSUV al pler f go syrP etc om (:: sequitur duplex *ουτοι εισιν* in nullo cod uncial esse nec in aliis nisi forte paucis) | *ακουσαντ.* (Gb') c. BCDLA 13. 69. 124. 346. al[5] cop syr .. ς (Ln) *ακουοντες* c. AEFGHKMSUV al pler it (it[pl] et. sic in Lc) vg go syrP al (:: *-οντες* c. Mt, *-σαντες* c. Lc convenit)

19. *του αιωνος* (D c[ser] *βιου*, item it[pl] *victus, victi, vitae* :: cf Lc) c. (et. Gb) BCDLA 1. 102. al[6] it[pler] vg arm .. ς add *τουτου* c. AEFGHKMSUV al pler f syr[mtr] cop etc | *και η απατ.* (D *αγαπη*) *τ. πλουτου* .. M* om .. D *και απαταις του κοσμου*, item (libere) it[mu] | *κ. αι π. τ. λ. επιθυμιαι* .. D 1. al[4] it[pl] (non ff[1] g[1.2]) om | *συνπνιγ.* (ABD *-πνιγ.*) c. AB*C DELA etc .. ς (Ln 49.) *συμπν.* c. FGHKMSUV al pler | *ακαρπος γινεται* (et. f g[2]) .. D 124. it[pler] cop[ed 1] *-ρποι γειτονται* (*γιν.*)

20. *εκεινοι* (Schu: *ap Mc apte;* cf 7, 15. 12, 7. cum ll. pp.) c. BCLA .. ς (Ln) *ουτοι* c. ADEFGHKMSUV al pler (it vg *hi*) Or (:: at *ουτοι* et *ουτος* in Lc et Mt sunt nec fluctuant) .. al[3] om | *την γην τ. καλην* .. c 28. 124. al pauc *την καλ. γην* | *ἐν* ter (Gb'): ita EFGHK(L *ἐν*, tum *ἐν* bis: sed non *ἐν*)M(S?)UV (i. e. cdd unc accentus habentes omn) 1. al pl, item syr[mtr] aeth (vdtr) pers[P] sl :: ς (Ln) *ἴν*: ita it vg go cop (:: cf ad v. 8.). Ceterum B 102. 300. 360. om *εν* sec (item c* vdtr) et tert (item 406. d[ser])

21. *οτι* c. BL .. 13. 28. 69. 124. 346. *ιδετε* .. ς (Ln) om c. ACDEFGHKMS UVA al pler (:: videbatur molestissimum; at *οτι* recitativum quod

ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ ἢ ὑπὸ τὴν κλίνην; οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν
Lc 8, 17. 12, 2. τεθῇ; 22 (40.2) οὐ γὰρ ἔστιν τι κρυπτόν, ἐὰν μὴ φανερωθῇ· οὐδὲ
Mt 10, 26. ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃ εἰς φανερόν. 23 εἴ τις ἔχει ὦτα
ἀκούειν, ἀκουέτω.

Lc 8, 18. 6, 38. Mt 7, 2. Lc 8, 18 19, 26. Mt 13, 12. 25, 29. 24 (41.2) Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Βλέπετε τί ἀκούετε. ἐν ᾧ μέτρῳ
μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν. 25 (42.3) ὃς
γὰρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται
ἀπ' αὐτοῦ.

26 (43.10) Καὶ ἔλεγεν Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν
ἄνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27 καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγεί-

---

dicunt in Mc frequentissimum est; testes vero mu omittunt saepissime)| ερχεται (D απτεται, 13. 69. 124. 346. καιεται, item alterutrum it cop^{ed1} al mu) o λυχν. c. BCDLA 1. 33. y^{scr} al plus^{5} it vg cop syr^{utr} al .. ς o λυχν. ερχ. c. AEFGHKMSUV al pler go al | ουχ (A ουχι) .. D και ουχ .. italiq *sed* | επι .. B* υπο | τεθη sec (Gb') c. BCDLA al plus^{60} .. ς επιτεθη c. AEFGHKMSUV al pl (:: invectum est ut maior fieret oppositio. Cf et. Lc 8, 16.)

22. τι c. ACEFGLSVA al sat mu c f ff^{1} g^{1} vg go syr^{utr} al .. BDHKMU al^{80} fere b e ff^{2} g^{2} i sl (cop?) Thph om (49. Gb^{0}, Ln [τι] :: at in Lc 8, 16. deest nec ab ullo teste gravi illatum. Praeterea praecedente τιν vel τι facillime omittebatur.)| εαν μη (Gb') c. ACKL 33. 102. 209. 288. 292. 346. al^{15} fere, item (ita Ln) addito ινα BA .. ς o εαν (U οσ αν) μη c. EFGHMSUV etc it^{aliq} vg etc .. 1. 13. 28. 69. 131. ει μη ινα, D 49. it^{aliq} αλλ ινα, item al pauc ινα μη, o μη, o ου, o ον μη | αλλ (A -λα) ινα .. 1. 13. al pauc ει μη ινα | ελθ. εις φαν. c. CDLA y^{scr} 2.pe al^{5} fere cop .. ς (Ln) εις φα. ελ. c. AEFGHKMSUV al pler it vg etc (:: ita Lc) .. B φανερωθη

24. l om και usq ακου. | τι .. D^{gr} τα | και πρ. υμ. (arm post ακουν. pon; 13. 69. al pauc utroq loco habent interiecto versu 25. ante εν ω, al^{3} om υμιν) c. ABCEFHKLMSUVA etc .. DG 114. y^{scr} (sed 114. y^{scr} habent τοις ακου.) 2.pe b e g^{1} gat om (Gb :: at compara testes, ac deest in Mt et Lc)| υμιν c. BCDGLA 102. 2.pe al pauc it (exc f) vg cop (ex edd^{2}) aeth al pauc .. ς (non Gb) add τοις ακουουσιν c. AEFHKMSU$^{\gamma}$ al pler syr^{utr} al (item *credentibus* f go; 253. αυτους)

25. εχει pr c. BCLA 13. 28. (al?), item αν εχει DE*FHK 131. al^{aliq} .. ς αν (al mu εαν) εχη c. AE**GMSUV al pler | δοθησεται .. D 271. προστεθησεται | εχει bis .. G al εχη

26. ελεγεν .. C* vdtr add οτι | ως εαν (C y^{scr} al αν, al^{10} οταν, al^{1} οτι) c. ACEFGHKMSUV al pler it^{pler} vg syr^{P} go etc .. BDLA 13. 28. 33. 69. 118. 124. al plus^{5} tol e (*quo modo homo cum mittit*, item syr, item 1. ως ανθ. οταν) cop (*modo hominis qui iacit*) ως (13. 28. 69. 124. 346. 2.pe ωσπερ) (49. :: at εαν facillime periit sequente αν)| βαλη (al^{10} -λλει) τον (C* το, 69. 124. om) σπορον .. D σπορον βαλη

27. καθευδη c. ABCDGKLMSVA etc .. EFHU al mu -δει | εγειρηται G. ABC

ρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστᾷ καὶ μηκύνηται, ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 *αὐτομάτη ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἶτα στάχυν, εἶτα πλήρης σῖτος ἐν τῷ στάχυϊ.* 29 *ὅταν δὲ παραδοῖ ὁ καρπός, εὐθὺς ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.*

30 (44.2) *Καὶ ἔλεγεν Πῶς ὁμοιώσωμεν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ,* 30–32 Lc 13, 18 s. Mt 13, 31–33. *ἢ ἐν τίνι αὐτὴν παραβολῇ θῶμεν;* 31 *ὡς κόκκον σινάπεως, ὃς ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶν τῶν*

κsuvᴀ etc, D *εγερθη* .. EFGHLM al pm *-ρεται* | *νυκτα* .. C* *-κτος* | *βλαστα* c. BC*DLᴀ 2.pe al^{alliq} .. ς *-σταν* c. AC**GKMSUV al longe pl, item EFH al mu *-στανει* | *μηκυνηται* (B *μικυν.*) c. ACEFGKLMSUVᴀ etc .. BDH al plus^{20} *-νεται*

28. *αυτοματη* (Gb′) c. ABCL 102. al pauc cop$^{cdd^2}$ syrP (edd^{pler}) (Or) .. D *οτι αυτ.* .. ς *αυτ. γαρ* c. EFGHKMSUVᴀ etc | *πρωτον* .. D add *μεν* (postea idem bis *εστιν*)| *σταχυν* .. D^{gr} *-χυας* | *πληρης* (D add *ο*) *σιτος* c. BD (cop$^{cd^1}$) .. 48.^{ev} *-ρης σιτον*, item C*?, 271. *πληρες σιτον*, 124. al^{5} *πληροι σιτον* .. ς *-ρη -τον* c. AC**EFGHKLMSUVᴀ etc (it vg *plenum frumentum* s. *triticum* s. *granum* ad utramq lectionem trahi potest)

29. *οταν δε* .. D it^{pler} vg *και οτ.*, al pauc *οτ. γαρ* | *παραδοι* c. BDᴀ .. ς *-δω* c. ACEFGHKLMSUV al ut vdtr omn | *ευθυς* c. BCL .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUVᴀ etc

30. *πως* (Gb′) c. BCLᴀ 7. 13. 28. 33. 69. 346. y^{scr} al^{6} b e syrP ^{mg} (huc enim nota marginis omnino trahenda) .. ς (Ln) *τινι* c. ADEFGHKMSUV al pler it^{pler} vg cop go syr^{utr} al Or (:: cf Lc)| *ομοιωσωμεν* c. ABDEF GHLMSUVᴀ etc (Or) .. c 1. al plus^{40} *-σομεν* (item it vg *adsimilabimus* vel *similab.*), K 28. al^{5} arr^{2} Thph *-σω* | *τινι* c. BC*Lᴀ 1. 7. 13. 28. 63. y^{scr} al^{15} Or .. ς *ποια* c. AC**DEFGHKMSUV al pler | *αυτ. παραβ. θω-μεν* c. BC*Lᴀ 28. 63. al pauc (item 13. 69. 346. pergentes *παραβαλω-μεν αυτην ως κοκκ.*) b (*ponemus*) e (*damus*) cop syrP ^{mg} Or .. ς *παρα-βολη* (1. 118. 131. 209. *ομοιωματι*) *παραβαλωμεν* (al mu *-βαλουμεν* vel *-βαλλομεν* et aliter) *αυτην* c. AC**DEFGHKMSUV al pler (vg *cui parabolae comparabimus illud*, similiter it^{pler}, item syr^{utr} go etc)

31. *ως* .. D praem *ομοια εστιν* (c *simile est regnum dei sicut*) :: ut Mt et Lc | *κοκκον* c. ACEFGHKLMSUV 1. 13. 28. 33. 40. 69. al^{100} fere (it vg *sicut granum*) .. ς (49.) *κοκκω* (Aᴀ *κοκωσ*) c. BA 124. al ut vdtr mu, item (vide ante) D (:: *κοκκω* ad Mt et Lc conformatum videtur, praesertim quum D ex iisdem *ομοια εστ.* in ipsum text susceperit)| ος (C*ᴀ *ως*) *οταν* .. D* *ο οτιαν* | *επι της γης* .. DL *επ. την γην* | *μικροτερος* (ᴀ *μακρ.*) c. ACD**EFGHKSUV 1. al pler .. BDLMᴀ 13.* 28. 33. 69. 131. 179. 235. 258. p^{scr} 7.pe *-τερον* (Ln 49.)| *εστιν* c. CEFGHKM*SUVᴀ al ut vdtr fere omn go etc, item post *γης* sec ᴀ, item post *μικροτ.* D(** *μεν εστ.*)M** al pauc it vg al .. BLᴀ *ον* (L *ων*) post *μικρ.* (Ln 49. :: lectionem textus nostri egregie testatam esse patet. Videtur locus corruptus esse collato Mt^{l} loc. parall.: hinc est enim *-τερον, εστιν* ac *μεν εστιν* ante *παντων*, item omissio verborum *των ε. τ. γ.*, item omissio

ἐπὶ τῆς γῆς, 32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων, καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν.

Mt 13, 34. 33 (45.6) Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύναντο ἀκούειν· 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς, (45.10) κατ' ἰδίαν δὲ τοῖς ἰδίοις μαθηταῖς ἐπέλυεν πάντα.

35–41 Lc 8, 22–25. Mt 8, 23–27. 35 (47.1) Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὀψίας γενομένης Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ, καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια ἦν μετ' αὐτοῦ. 37 καὶ γίνεται λαῖλαψ μεγάλη ἀνέμου, καὶ τὰ κύματα ἐπ-

---

verborum *και οτ. σπαρη* et *αυξηθη* pro *σπαρη*. Praeterea verba seqq *και οταν σπ.* videntur in caussa fuisse cur quis priora mallet participio apposita.)| *των* (D *a εισιν*, it vg *quae sunt*, al[1] om) *επι* (al[2] om *τ. ε.*) *τ. γης* .. c 271. b e om (:: ut Mt), hinc Ln [*τ. ε. τ. γ.*]

32. *και οτ. σπαρη* (al[11] c syr[P mg] *αυξηθη*, al[3] *φυη*) *αναβαιν.* (c om) .. D i om .. b e *crescit* (b add *autem*)| *πα. τ. λα. μειζ.* c. AEFGHKM*SUV al pler go .. BCDLM**Δ 1. 28. 33. al plus[10] it vg al mu *μειζ. πα. τ. λα.* (Ln 49. :: at ita Mt nec fluctuat lectio; idem ordo per se commendabatur: hinc in vv pler expressus est)| *μειζων* c. BDFGHKMSUA etc .. ACELV al[10] fere *-ζον* (:: vide ante, item Mt)| *σκιαν* .. AD *σκειαν* | Δ al[5] *παντα τα* | *κατασκηνουν* c. B* (apud Mt et. D) .. ς (49. Ln) *-νουν* e. AB**CDE FGHKLMSUV etc (Δ *-σκηνως* sic)

33. *πολλαις* c. ABC**DEFGHKMSUV al pler syr[P], item ante *παραβ.* D f ff[12.] g[1.2.] i l vg go cop[cd1] al .. c*(vdtr, idem fortasse *ελαλησεν* ut est in Mt)LΔ 1. 28. 33. 40. 108. 118. 131. al[15] b c e cop[cdd2] syr aeth al mu om (Gb[0])| *εδυναντ.* (Gb'') c. ADEGHKLMV al plus[50] .. ς *ηδυν.* c. BCF(8?)UA 1. al sat mu

34. *χωρις δε* .. B cop[cdd2] syr *και χωρ.* | D *καθ' ιδιαν* (item alibi B*, ut Mc 13, 3.)| *τ. ιδιοις μαθ.* c. BCLΔ .. ς (Ln) *τ. μαθ. αυτου* (al[2] ff[2.] i l om) c. ADEFGHKMSUV etc (:: Similiter 15, 20. *τα ιμ. τα ιδια* correxerunt ad Mt 27, 31. *τα ιμ. αυτου*)| *παντα* .. D *αυτας*

36. *αφεντες τ. οχλ.* (Δ *αφ. αυτον*) .. D 13. 28. 346. it[aliq] *αφιουσιν τ. ο. και* | *και αλλ. δε* c. AC**D(et. d)EFGHKMSUV al pler syr[P] .. BC*LΔ 28. 102. 157. 292. 433. h[scr] it vg cop syr go etc om *δε* (Ln)| *πλοιαρια* c. EFGHLSUV al longe pl .. ABCDKMΔ al[20] fere *πλοια* (Gb Ln 49. :: at unde tandem *-ρια*? Quae forma, Mco quidem perquam conveniens, locis iis paucis ubi habetur fere omnib commutata est a testib mu cum *πλοιον.*)| *και αλλ. δ. πλ. ην* (D *ησαν*, L om) *μετ αυτου* (Δ al[5] cop[cdd2] syr syr[P mg] pers[P] *αυτων*) .. 1. 28. 118. 131. 209. 2.[pe] arm *και αλλ. τα οντα μετ αυτ. πλοια* .. D** ff[2.] *κ. αλλ. δε* (ff[2.] om) *πλοια πολλα* (D* *κ. αλλαι δ. πλοιαι πολλαι*) *ησαν μετ αυτ.*

37. Δ *λελαμψ* | *μεγαλη ανεμου* c. BDLΔ 1. 13. 28. 69. 102. 118. 131. 209. 346. 2.[pe] it (exc f) vg (syr) (cop *magnus ventus*) .. ς *ανεμου μεγαλη* c. AEFGHKMSUV al pler f go syr[P] al, item c al[6] *ανεμ. μεγαλου* | *και τα*

ἐβαλλεν εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε ἤδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον. 38 *καὶ ἦν αὐτὸς ἐν τῇ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν αὐτὸν καὶ λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα;* 39 *καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ Σιώπα, πεφίμωσο. καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη.* 40 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί δειλοί ἐστε οὕτως; πῶς οὐκ ἔχετε πίστιν;* 41 *καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα αὐτῷ ὑπακούει;*

---

c. BCDLΔ 13. 28. 69. 131. 238. 2.pe it vg cop go syr aeth al .. ς τα δε c. AEFGHKMSUV al pler syrP | *επεβαλλεν* (33. al -λλον, U *ενεβαλλεν*) c. ABCGHKMSVΔ al pl (it vg *mittebat, immittebantur* vel *mitt., f ascendebant*) .. EFL al^{50} fere *επεβαλεν*, al pauc *ενεβαλεν*, D *εβαλεν* | *ηδη* (itpler vg al om) *γεμ. το πλοι.* (Gb″) c. BCDLΔ 2.pe it (e om *ωστε -- πλ.*) vg cop syrP^{mg} .. ς *αυτο* (102. om, al pauc transp) *ηδη γεμιζ.* (G 1. 33. y^{scr} al^{15} fere *βυθιζ.*, al pauc *καταποντιζ.*) c. AEF(G)HKMSUV al pler go etc ●

38. *κ. ην αυτ.* c. ADEFGHKMSUV al fere omn itpl (b e *erat autem ipse*, a *ipse autem erat*) vg go .. BCLΔ 48.ev *κ. αυτ. ην* | *εν τη* (Gb) c. ABCDLΔ 1. 13. 69. 2.pe al^{10} (it vg *in puppi*) .. ς (Gb′ Sz?) *επι τη* c. EFGHKM SUV al pler | *επι το* (28. 235. 2.pe om) *προσκ.* .. D 131. *επι προσκεφαλαιου* | *διεγειρ.* c. AB**C**EFGHKLMSUV al pler, item D 28. 2.pe *διεγειραντες* omisso *και* sq .. B*C*Δ al pauc *εγειρουσιν* (49. :: at *εγειρ.* cum Lc ut *διεγ.* cum Mt convenit), item 13. 124. 346. *εγειραντες* | *μελει* .. EGV al pm *μελλει*

39. *διεγερθεις* .. D 28. al pauc *εγερθ.* | Δ om *και ειπεν* usq *ο ανεμος* | *και ειπ. τη θαλ.* (28. *τ. θα.* ante *ειπ.*, a^{scr} om) .. D 1. 118. 131. 209. b c ff^{2} i arm *και τη θαλ. και ειπ.* (c *dicens*) | *πεφιμωσο* (AC *πεφειμ.*, F al *πεφημ.*) .. D *και* (et. am cop) *φιμωθητι*

40. *ουτως* (c. ACEGHKLMU etc; ς *ουτω* c. F etc) c. ACEFGHKLMSUV al ut vdtr omn (1. 13. 28. 69. 131. 209. 346. post *τι* pon) go syr^{utr} .. BDLΔ (2.pe?) it vg cop om (Ln :: permolestum erat, hinc alii omiserunt, alii certe ad *τι* transtulerunt. Minime credibile est *ουτως* ex *ουπω* ortum esse. Praeterea ut omitteretur, fecit et. Mt^{i} loc. par.) | *πως ουκ* (f go *ουπω* pro *ουκ*: ad sensum) c. ACEFGHKLMSUV al pler f go syr^{utr} pers^{P} etc .. BDLΔ 1. 13. 17. 20. 33. 69. 131. 209. 346. 2.pe it (sed e nil nisi *habete fidem*) vg cop arm *ουπω* (Gb″ Ln :: quae lectio arctissime cohaeret cum praecedenti: *ουπω* vel maxime correctorem prodit)

41. *ουτ. εστ.* (:: ut Lc) .. D al pauc it^{mu} (non i; b e *ecce* pro *τις α. ο. ε.*, pergentes *quomodo*) vg *εστ. ουτ.* (:: ut Mt) | *και ο ανεμος* .. D (pon post *θαλ.*) E 1. 33. 131. al plus^{10} it^{pm} cop syr *κ. οι ανεμοι* (:: ut Mt) | *αυτω υπακουει* c. CΔ 1. 13. 28. 118. 209. 346. al pauc Vict^{ant} (ex cat^{ox}), item BL (69?) *υπ. αυτ.* .. ς (Ln) *υπακουουσιν αυτω* c. AEFGHK MSUV al pler (131. *αυτ. υπ.*) it vg etc (:: at ista lectio Mt et Lc est) .. D *υπακουουσιν*

V.

1–20 Mt 8, 28–34. Lc 8, 26–39.

1 *Καὶ ἦλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν.* 2 *καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθὺς ἀπήντησεν αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ,* 3 *ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν, καὶ οὐδὲ ἁλύσει οὐκ-*

V. 1. *ηλθον* c. ABDEFHKSUV al pl it vg go syrP^{mg} sa etc ...CGLMΔ al plus^{20} cop syr^{utr} etc *ηλθεν* (Gb'), et G al item evv add *ο ω* | *γερασηνων* (Gb') c. BD it (et, ð) vg sax (Nyss?) .. ς *γαδαρηνων* c. ACEFGHKMSV al longe pl go syr^{utr} persP .. LUΔ 1. 28. 33. 118. 131. 209. y^{ser} 2.pe al^{20} fere cop aeth arm arr syrP ^{mg} *γεργεσηνων*: eandem lectionem dicit Thph habere τὰ ἀκριβέστερα τῶν ἀντιγράφων, habetur etiam nota quae ad Orig refertur tum in scholiis codd^{aliq} tum in catt hunc in modum: *οὔτε γαδαρηνῶν οὔτε γερασηνῶν τὸ ἀκριβῆ ἔχει τῶν ἀντιγρ. ἀλλὰ γεργεσηνῶν. γάδαρα γὰρ πόλις ἐστὶ τῆς Ἰουδαίας, περὶ ἣν τὰ διαβόητα θερμὰ τυγχάνει· λίμνη δὲ κρημνοῖς παρακειμένη οὐδαμῶς ἐστιν ἐν αὐτῇ ἡ θάλασσα. καὶ γέρασα δὲ τῆς ἀραβίας ἐστὶ πόλις, οὔτε θάλασσαν οὔτε λίμνην πλησίον ἔχουσα· καὶ οὐκ ἂν οὕτω προφανὲς ψεῦδος καὶ εὐέλεγκτον οἱ εὐαγγελισταὶ εἰρήκεισαν, ἄνδρες ἐπιμελῶς γινώσκοντες τὰ περὶ τῆς Ἰουδαίας. γέργεσα τοίνυν ἐστὶν ἀφ' ἧς οἱ γεργεσηνοί, πόλις ἀρχαία περὶ τὴν νῦν καλουμένην τιβεριάδα λίμνην, περὶ ἣν κρημνὸς παρακείμενος τῇ λίμνῃ, ἀφ' ἧς δείκνυται τοὺς χοίρους ὑπὸ τῶν δαιμόνων καταβεβλῆσθαι. ἑρμηνεύεται δὲ ἡ γέργεσα παροικία ἐκβεβληκότων, ἐπώνυμος οὖσα τάχα προφητικῶς, οὗ περὶ τὸν σωτῆρα πεποιήκασι, παρακαλέσαντες αὐτὸν μεταβῆναι ἐκ τῶν ὁρίων αὐτῶν οἱ τῆς χώρας πολῖται. καὶ ταῦτα ὠριγένης φησὶν ἐν τῷ ἑκτῷ τόμῳ τῶν εἰς τὸ κα. ἰω. εὐαγγ. ἐξηγητικῶν.* Ceterum pp parum distinxerunt de hoc nomine disserentes inter singg evglistas. Cf ad Mt 8, 28. (Vel maxime statuendum videtur singg evgstas non idem nomen scripsisse: hinc variarum lectionum origo repetenda. Nobis quidem in Mt *γαδαρ.*, in Lc et Mc *γερασ.* scribentibus grave videbatur quod ubique codicis B ac fere etiam C — in Lc certe et Mt — auctoritatem sequebamur.)

2. *εξελθοντι αυτω* c. AEFGHKMSUV al pler (item accuratissime am mt emm al *exeunti ei de navi statim occurrit ei*, item go; i vg^{ed} al alterum *ei* om) .. BCLΔ 1. 13. 28. 33. 69. 118. 124. 131. 209. 346. y^{ser} 2.pe al^{10} fere (b f *exeunte eo - - ei*) *εξελθοντος αυτου* (prob Schu Ln :: manifesta correctio) .. D ceff^{2} *-ντων -των* | *ευθυς* c. CLΔ (al?) .. ς *-θεως* c. DEFGHKMSUV al pler .. B itpm syr persP om (Ln :: ut Mt et Lc) | *απηντησ.* c. AEFGHKMSUV al pler .. BCDLΔ 1. 13. 28. 40. al plus^{15} Dam *υπηντησ.* (Ln :: e Mt et Lc, ubi tantum non fluctuat) | *εκ. τ. μν. ανθρ.* (et. vg ff^{2} g^{1} etc) .. D b c e f i go *ανθρ. εκ τ. μν.*

3. *τ. κατοικ.* (al^{25} fere *οικησιν*) *ειχεν* .. D 2.pe a b c e ff^{2} go al *ειχ. τ. κατ.* | *μνημασιν* (Gb Sz) c. ABCEFGKLMSUVΔ al longe pl .. ς *μνημειοις* c. DH al mu | *ουδε* c. BCDLΔ 33. 2.pe (al?) .. ς *ουτε* c. AEFGHKMSUV

ἐτι οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, 4 *διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἁλύσεσιν δεδέσθαι καὶ διεσπάσθαι ὑπ' αὐτοῦ τὰς ἁλύσεις καὶ τὰς πέδας συντετρῖφθαι, καὶ οὐδεὶς ἴσχυεν αὐτὸν δαμάσαι,* 5 *καὶ διὰ παντὸς νυκτὸς καὶ ἡμέρας ἐν τοῖς μνήμασιν καὶ ἐν τοῖς ὄρεσιν ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.* 6 *καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτόν,* 7 *καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ λέγει Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; ὁρκίζω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς.* 8 *ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ Ἔξελθε τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον ἐκ τοῦ ἀνθρώπου.* 9 *καὶ*

---

al pler | *αλυσει* c. BC*L 33. 2.pe c e .. ς *αλυσεσιν* c. AC**DEFGHKMS UVA al pler itpler vg go cop syrutr etc | *οικετ. ουδ.* c. BC*DLA 13. 28. 69. 124. 346. (al?) it (exc i) vg arm, item 1. 118. 131. *ουδ. ετι* .. ς om *οικετι* c. AC**EFGHKMSUV al pler | *εδυνατο* c. AB*C*DEGHKLUVA carp al50 fere .. ς *ηδιν.* c. B**C**F(8?) al sat mu .. M *ετολμα.* Praeterea D i am fu ing tol al post *αυτον* pon

4. *δια* (EFH al *και δια*) *το* – – *διεσπασθ.* (U al pauc *διασπασθ.*, A *διεσπαρασθ.*) *υπ* (V al plus20 απ) – – *συντετριφθαι* .. D *οτι πολλακις αυτον δεδεμενον πεδες και αλυσεσιν, εν αις εδησαν, διεσπακεναι και τας πεδας συντετριφεναι,* item 1. 28. 131. 209. 251. (similiter 2.pe) *δια το αυτον πολλας πεδας και αλυσεις, αις εδησαν αυτον, διεσπακεναι κ. συντετριφεναι,* item similiter itmu | *και ουδ. ισχυεν* (V 1. 131. 209. al20 fere *-νσεν*) *αυτον* (*ισχ. αυτ.* c. ABCKLMUA al20 itpl vg etc; ς *αυτ. ισχ.* c. EFGHSV etc) *δαμασαι* .. D (italiq) *και μηδενα αυτον ισχυειν δαμασαι*

5. *και δια παντος* (al pauc a *πασης*) *νυκτος* (et. vg f al) .. D b c e ff2. i (persp) *νυκτος δε* | *ε. τ. μνημασιν* (1. 13. 28. al6 *μνημειοις*) *κ. ε. τ. ορεσιν* (Gb Sz) c. ABCKLMUA 1. 13. 28. 33. al plus50 vg (fu om *ε. τ. μν. κ.*) f ff2. go cop al pl catt .. ς *ε. τ. ορεσ. κ. ε. τ. μνημασιν* (D *μνημειοις*) c. DEFGHSV al sat mu itpm (124. c om *ε. τ. ορ. κ.*) | *κραζων* (D *-ζον*) .. 69. 124. 225. 346. *κραιγαζ.*

6. *και ιδ.* c. BCLA 1. 28. 69. 131. 346. cop .. ς (Ln) *ιδ. δε* c. ADEFGHK MSUV al pler it vg go syrutr etc (:: at ita prorsus Lc) | *απο μακρ.* c. BCDEFGHSUVA al pl .. AKLM al plus30 om *απο* (Gb0 sed improb Schu collatis 11, 13. 14, 54. 15, 40.) | *προσεκ. αυτον* c. ACLA al15 (ac multo plurib) .. ς (Ln 49.) *πρ.* (F *προσεπισεν* :: e Lc) *αυτω* c. BDEFGHMSUV al pl (*προσκ. αυτω* vulgatiss in N. T., Mt semel aliter e LXX 4, 10.; Mc bis tantum *προσκ.*, altero loco 15, 19. *αυτω* non fluctuat)

7. *λεγει* (Gb″ prob Schu) c. ABCKLMA al plus30 arm emm syrp .. ς *ειπε* c. DEFGHSUV al pl it vged etmss pl go etc (:: ut Lc) | *ω* .. 1. 33. alaliq om (:: cf Mt) | *υψιστου* .. A syrp mg *ζωντος* (ita ex evv solus Mt: 16, 16. 26, 63.) | H al pauc *βασανισεις*

8. *αυτω* .. D ff2. fu sax add *ο ις* | *εξελθε* .. A post *ακαθαρτ.* | *εκ* (itpl *de*) .. A 33. al5 (vg c f l *ab*) *απο*

ἐπηρώτα αὐτόν Τί ὄνομά σοι; καὶ λέγει αὐτῷ Λεγιὼν ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. 10 *καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτοὺς ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας.* 11 *ἦν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὄρει ἀγέλη χοίρων μεγάλη βοσκομένη·* 12 *καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαίμονες λέγοντες Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν.* 13 *καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς. καὶ ἐξελ-*

9. *επηρωτα* .. A aceff^{2*} i emm go *-ωτησεν* (:: ut Lc)| *ονομ. σοι* (al pauc *σου*) c. ABCKLMΔ al plus^{25} syrP go Dam .. ς *σοι ονομ.* (D it vg add *εστιν*) c. DEFGHSUV al pl it vg etc | *λεγει αυτω* (Gb Sz) c. ABCKLMΔ al plus^{25} vg (et. am ing mt mm etc) it^{aliq} go cop syr^{utr} etc .. ς *απεκριθη λεγων* c. EFGHSUV al pl (c vg$^{edd\ aliq}$ *qui respondens dixit*), item omisso *λεγων* D al pauc a b e fi | *λεγιων* (prob Gb et Schu) c. ℵ*CDLΔ 69. cop syr^{utr} it vg (sed hae vv omn eandem formam et. in Lc habent) .. ς *λεγεων* c. AB**EFGHKMSUV al pler go etc (Or)| *λ. ον. μοι* c. CEFGHKLMSUVΔ al pler a Or .. AB 69. 124. 238. 346. it^{pler} vg (sed it^{mu} et vg^{edd} aliter ponunt) add *εστιν* (Ln), item D *εστιν μοι ον. λ.*

10. *παρεκαλει* c. BCDEFGHKLMSUV etc .. Δ^{a} 1. 28. 2.pe al^{10} it^{mu} vg$^{edd\ aliq}$ sixt Dam *-καλουν* | *αυτους αποστ.* (ΔM al^{20} fere it^{mu} fu *απ. αυτ.*) c. DEFGHSUV etc item ΔM etc .. BCΔ *αυτα αποστ.*, KL al pauc b e syr *αυτον αποστ.* (K al syr *απ. αυτ.*)

11. *πρ. τω ορει* (Gb Sz) c. unc omn item al^{150} fere it vg al omn Thph Euth; sed AKU al plus^{15} go syrP post *βοσκ.*, M al pauc post *μεγαλη* (M 346. *βοσκ. μεγ.*) pon .. ς *πρ. τα ορη* (al$^{2\,vel\,3}$ *το ορος*) c. minusc ut vdtr pauc .. 1. plane om (Gb^{0})| *μεγαλη* (al^{1} *-λων*, al^{2} pers^{w} *πολλων*, al^{3} *-λη πολλων*, M 346. pon post *βοσκ.*) c. ABCEFGHKMSVΔ al pler it^{pm} vg (et. am fu ing emm al) syr^{utr} al .. DLU 131. y^{scr} al^{4} b eff^{2*} i om (Gb^{00} :: cf Mt et Lc)| *βοσκομενη* .. ΑΛΔ al pauc b d *-μενων* (:: ut Lc)

12. *παρεκαλεσαν* c. BCKEFGHLSUVΔ al pler c go syrP cop$^{cd\,1}$ etc .. ADKM al^{15} fere it^{pler} vg cop$^{edd\,2}$ etc *-καλουν* (:: cf Mt, item Lc)| *παντες οι δαιμονες* c. AEFGHSUV al sat mu a go syrP etc .. BCLΔ 1. 13. 22. 28. 102. al^{5} cop$^{}$ aeth (add *multum*) om (49.), DKMΔ al^{15} fere (al^{1} post *λεγ.*) it^{pler} vg syr al *οι δαιμονες* (D *τα -νια*) omisso *παντ.* (Gb Sz, item Ln [*παντ.*] *οι δαιμ.* et Gb^{00} *οι δαιμ.* :: at unde tandem *παντ.* – Marco inprimis conveniens – *οι δαιμ.*, quum nec ullus apud Mt addiderit *παντες*, et ap Lc simillimo cum Mco textu nemo lectione absq *πα. οι δαιμ.* offenderit? Videbatur [praesertim subsequente, ut apud Lc, *τα πν. τ. ακ.*] molestum additamentum: hinc alii cum Lc prorsus omiserunt, alii certe *παντ.* ad modum Mt^{i} delevere.)| *λεγοντες* (L *-ντας*) .. D *εισποντα* | *εισελθωμεν* (it vg *introeamus*) .. DE^{gr} *απελθ.*

13. *και επετρεψ. αυτοις* (U al *-τους*, H 2.pe [post *ο ις*] al pauc *επεμψεν αυτους*, item additis *εις τους χοιρους* D c ff^{2*} post *ις*) *ευθεως* (c. AEF GHKMSUV al pler fg^{2*} vg syrP, item D c ff^{2*} i post *και*, al^{6} l go post *ις*, g^{1*} ante *εξελθ.*: BCLΔ al plus^{10} b e cop syr arm aeth pers^{P} om, hinc Gb^{0} et Ln [*ευθ.*]) *ο ις* (ita c. AFGHKMSUV al pler fg^{1*} vg go syrP al, item *κυριος ις* D it^{mu}, i *dominus*: BCELΔ al^{10} fere b e cop syr arm om, hinc Gb^{0} et Ln [*ο ις*]) :: quae textus varietas e Lc fluxit, apud quem

θόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, ὡς δισχίλιοι, καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. 14 *καὶ οἱ βόσκοντες αὐτοὺς ἔφυγον καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς· καὶ ἦλθον ἰδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός.* 15 *καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν λεγιῶνα, καὶ ἐφοβήθησαν.* 16 *καὶ διηγήσαντο αὐτοῖς οἱ ἰδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ καὶ περὶ τῶν χοίρων.* 17 *καὶ ἤρξαντο παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν.* 18 ($^{\text{AB.S}}$) *καὶ ἐμβαίνοντος αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθεὶς ἵνα μετ' αὐτοῦ ᾖ.* 19 *καὶ οὐκ ἀφῆκεν*

εισθ. ο $\overline{\omega\varsigma}$ abest testib non fluctuantibus | *τα πν. τα* (33. al pauc *τα ακ. πν.*, K non om τα) *ακ.* .. A*F al^{1} om *τα ακαθ.* | *εισηλθον* .. B al^{12} *-λθεν* (:: cf ad Lc)| E**L al pauc *ορμησεν* | *ως δισχιλ.* (H *χιλ.*) c. (Gb″) c. BC*DLA 1. 2.pe b c eff^{2} g^{1} vg cop syr (cd^{1} om *ως δισχ.*) perss .. ς praem *ησαν δε*, [Ln *η. δ.*] c. AC**EFGHKMSUV al pler a i go al, item al^{4} syrP *ησ. γαρ*

14. *και οι βοσκ.* (Gb″) c. ABCDLMΔ 1. 13. 28. al^{20} fere a e go cop syr^{utr} aeth .. ς *οι δε βοσκ.* c. EFGHKSUV al longe pl itpl vg al (:: ut Mt; cf et. Lc)| *αυτους* (Gb Sz) c. BCDLA 13. 69. 124. 346. 2.pe it vg cop syr aeth sax .. ς *τους χοιρους* c. AEFGHKMSUV al pler syrP go al | *απηγγειλ.* (Gb Sz prob Schu) c. ABCDKLM 1. 33. y^{scr} al plus^{20} .. ς *αννηγγειλ.* c. EFGSUVΔ al pl (:: ita per 3 evv priora nuspiam, nisi forte v. 19.)| *ηλθον* (Gb″) c. ABKLMU 33. 238. y^{scr} al^{25} fere cop go syrP .. ς *εξηλθον* c. CDEFGHSVΔ al pl it vg al (:: ita Lc et Mt)| *τι εστιν* .. H al^{5} om (:: ut Lc), A* (vdtr) om *εστ.*

15. D *αυτον τον δαιμ.* (it vg *illum* vel *illum hominem qui* etc)| *και ιματ.* c. ACEFGHKM**(* om *κ. ιμ.*)SUV al pler go syrP (syr transp singg) al .. BDLΔ al^{16} it vg cop om *και* (Gb^{o} Ln 49. :: at deest ap Lc, nec fluctuat lectio)| *τ. εσχ. τ. λεγ.* (*-ιωνα* c. BCΔ [al?], de vv vide ad v. 9.; ς *-εωνα* c. ACEFGHKMSUV etc, cop *hunc quocum erant daemones*) .. D 17.* 27. (al^{1} *om *τ. λεγ.*) it vg (exc mt) aeth pers^{w} om (Gb^{oo} :: at omnino abundare videbatur post *δαιμονιζ.*, nec simile quidquam Lc)

16. *και διηγησ.* c. ABCGKLMSΔ 1. 13. al sat mu it^{mu} vg go cop syr^{utr} etc .. DEFHUV al^{100} fere (al pauc *δι. δε και*) c ff^{2} i aeth *διηγ. δε* (Gb″ :: similiter Lc)| D *αυτω τω δαιμονιζ.* (it vg *ei qui* etc: cf ad v. 15.)

17. *ηρξαντ. παρακ.* .. D 225. 2.pe *παρεκαλουν* | *απελθειν* (H add *και*) .. D *ινα απελθη* (it vg *ut* etc)| *απο* .. Δ *εκ*

18. *εμβαινοντ.* (D *ενβ.*) c. (Gb″) c. ABCDKLMΔ 1. 33. 124. al^{25} fere it vg go etc .. ς *εμβαντος* c. EFGHSUV al pl syr^{utr} al | *παρεκαλει* (et. b e) .. D itpler vg *ηρξατο παρακαλειν* | *μ. αυτ. η* (B *ην*) c. ABCKLMUΔ 1. 28. al^{25} fere e go syr^{utr} arm sax .. ς *η μ. αυτ.* c. DEFGHSV al pl itpler vg cop al (:: posterius magis ex usu est. Mc 3, 14. *ινα ωσιν μετ αυτ.* graece non fluctuat.)

19. *και* (Ln add [$\overline{\omega\varsigma}$] ex errore de c) *ουκ* (Gb Sz) c. ABCKLMΔ 1. 33. 102.

αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ Ὕπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀπάγγειλον αὐτοῖς ὅσα ὁ κύριός σοι πεποίηκεν καὶ ἠλέησέν σε. 20 *καὶ ἀπῆλθεν, καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ πάντες ἐθαύμαζον.*

Mt 9, 1. Lc 8, 40. 21 (49.2) *Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοίῳ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὄχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν*
22–43 Lc 8, 41—56. Mt 9, 18—26. *θάλασσαν.* 22 *καὶ ἔρχεται εἷς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὀνόματι Ἰάειρος, καὶ ἰδὼν αὐτὸν πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ,* 23 *καὶ παρακαλεῖ αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει, ἵνα*

---

al[30] fere f vg (et. am ing enim mm al, sed non omn) go cop syr[utr] al; item 13. 28. 69. 124. 346. gat *και ο ις ουκ .. ς ο δε ις ουκ* c. DEFGH (om *ουκ*)SUV al pl it[pler] vg[cdd aliq] sax al | *αλλα λεγει .. D και ειπεν* (*et ait* d)| *απαγγ.* c. BCΔ 50. 258. .. D 1. 13. 28. 69. 131. 209. 346. *διαγγ.* (:: legitur ter tantum: Lc 9, 60. Act 21, 26. Ro 9, 17. Nec improbabile nostro loco, nisi forte ex *διηγοῦ* Lucae ortum sit.) .. ς *αναγγ.* c. AEFGHKLMSUV al pler (:: vide ad v. 14.)| *αυτοις .. K τοις σοις .. U* om | *ο κυρ. σοι* c. BCΔ ff[2·] (cop syrP) .. ς (Ln) *σοι ο κυρ.* (D 238. cop *ο θεος* :: ut Lc) c. ADEFGHKLMSUV al pler it[pler] vg go etc (:: Lc *οσα σοι επ. ο θε.*, test pl *οσα επ. σοι ο θε.*)| *πεποιηκ.* (Gb Sz) c. ABCE(* *επεποιηκ.*)FGHLMSUV al[100] fere Sev Thdor[hera] Thph .. ς *εποιησε* c. DK al non ita mu | *και ηλ.* (346. al pauc *ελεησ.*) *σε .. D* it[pm] syr *και* (i om) *οτι* (c *quomodo*) *ηλ. σε .. e* om

20. c* (vdtr) *εν ολη τη* | *οσα .. c a* (cop *haec quae*)

21. *εν τω* (B 102. 447. om) *πλοιω* (et. vg fg[1·] etc) .. D 1. 28. 2.pe al[5] ab c eff[2·] i arm om | *παλ.* (c cop[cd 1] om) *ε. το περαν .. D* 2.pe it[pl] syr pers[P] *ε. τ. περ. παλ.* | c* (vdtr) *ο οχλ.* | *επ .. D* 13. 28. 69. 90. 346. 2.pe *προς* (Schu „sic 4, 1. 6, 30. 7, 1; rec. vero nusquam ap Mc")| *και* (a add *ipse*) *ην* (et. ag[1·] vg etc) .. D b c eff[2·] i aeth pers[P] om

22. *και ερχ.* (Gb′ prob Schu „Mc non iungit *και ιδου*") c. BDLA 102. (3.pe?) it[pler] vg cop syr aeth arr ar[vat] pers sax .. ς *και ιδου ερχ.* (Ln κ. [ιδ.] *ερχ.*) c. ACEFGHKMSUV al pler c f go syr[P] al (:: e Lc et Mt)| *εις* (b *unus*) .. D al pauc *τις* (it[pler] vg *quidam*)| *ονομ. ιαειρ. .. D* a eff[2·] i om (:: ut Mt)| *ιδων αυτον .. D* e om | *πιπτει* (13. 69. 124. 346. *προσ-πιπτ.*) .. D *προσεπεσεν* | *προς* (al[5] ac plur *εις*) *τ. πο. αυτου .. 131.* a *αυτου* (*illi*) *πρ. τ. πο.*

23. *και παρακαλει* (Gb′ prob Schu; omnino ex more est Mc[l]) c. ACL 33. 2.pe al[10] fere .. ς (Ln) *και παρεκαλει* c. BDEFGHKMSUVA al pler c f g[1·2·] vg etc (:: ut Lc) .. D a b eff[2·] i *παρακαλων* (e ff[2·] *και παρ.*)| *πολλα .. D* al[7] it[mu] om (:: ut Lc)| *λεγων .. D* a b ff[2·] i *και λεγων* | *οτι .. D* 13. 69. a c e om | *ινα ελθων* etc .. D *ελθε αψαι αυτης εκ των χειρων σου* (similiter it[pler] vg *veni impone* etc)| *επιθης .. U* al[5] arm *-θη* (U) vel *-θηση* | *τας χειρ.* (A add *σου*, item it[pler] syr[utr] cop al, non vg go; e *tange eam*; 28. 124. 258. 346. vv mu *την χειρα*) *αυτη* (28. 258. 2.pe *επ αυτη* vel *-την*) c. BCLA 13. 131. 209. al plus[5] it[pl] vg cop al .. ς *αυτη* (AK al plus[6] *αυτω*) *τας χειρ.* c. EFGHMSUV al pler go syr[P] al,

ἐλθὼν ἐπιθῇς τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα σωθῇ καὶ ζήσῃ. 24 *καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ ὄχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.* 25 *καὶ γυνή τις οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἔτη δώδεκα,* 26 *καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα,* 27 *ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὄχλῳ ὄπισθεν ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ·* 28 *ἔλεγεν γὰρ ὅτι ἐὰν ἅψωμαι κἂν τῶν ἱματίων αὐτοῦ, σωθήσομαι.* 29 *καὶ εὐθὺς ἐξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἴαται ἀπὸ τῆς*

---

item AK etc | *ινα* (Gb′ prob Schu; semel tantum Mc *οπως*: 3, 6.) *σωθ. κ. ζηση* (et. *ζηση* prob Schu) c. BCDLΔ 13. 69. 124. 301. 346. 2.pe item it (exc e) vg go cop .. ς *οπως σωθ. κ. ζησεται* (al[5] *-σηται*) c. AEFGHK MSUV al pler c e (omissis *οπ. σωθ.*, item aeth) syrP aeth (:: grave est quod *ινα* iidem test tenent qui *ζηση*. Praeterea usitatius est *ζησομαι* quam *ζησω*: hinc plerumque illud pro hoc a test plur substitutum ut Io 5, 25. 6, 57. 58. 14, 19. Valuit et. ad corrumpendum locum Mt[i] loc. par.)

24. *απηλθεν* (U *-λθον*) .. D 124. *υπηγεν* | *ηκολουθει* .. CLΛ[mg] (initio lectionis eccl.) al pauc *-θησεν* (al pauc *-σαν*)

25. *τις* c. DEFGHKMSUV al pler a go syr[utr] al .. ABCLΔ 1. 33. 102. 209. 32.ev it[pler] vg cop om (Gb[00] Ln :: at deest Lc et Mt lectione haud fluctuante. Ex Mt fluxit et. *δωδ. ετη*)| *ετη δωδ.* c. ADEFGHKMSUV al pler it vg go syr[utr] al .. BCLΔ 1. 28. 33. 124. 131. 209. 346. cop *δωδ. ετη*

26. *και* ab initio (et. a e vg etc) .. D *η*, item *quae* b c ff[2]· i | *τα παρ αυτης* (Gb Sz) c. ABEFGHKLMSUV al[100] fere .. ς *τα παρ εαυτης* c. CΔ al non ita mu, item D 1. 28. 69. al[10] fere (it vg al) *τα εαυτης* | *εις* .. D *επι* | *ελθουσα* .. DΣ[r] om (d *deterius habebat*)

27. *περι* .. BC*(vdtr)Δ al pauciss *τα περι* | *εν τω οχλ.* (13. 28. 69. 124. 346. *εις τον οχλον*) .. D 2.pe a post *τ. ιμ. αυτ.* pon .. 1. 251. al pauc om | *ηψατο* (D* *και ηψ.*, item d it vg *venit - - et tetigit*) .. M 1. 33. 209. 48.ev add *του κρασπεδου* (:: e Mt et Lc)

28. *ελεγεν γαρ* (D b c ff[2]· *λεγουσα*) .. DK 1. 33. 209. al plus[20] a c ff[2]· i add *εν εαυτη* (:: e Mt)| *οτι* .. 28. 33. al[aliq] it[pler] om (:: ut Mt)| *εαν αψ. κατ* (B* go al om) *τ. ιματ. αυτ.* c. B**CLΔ 49.ev (it[pl] vg al *si vel* etc ad utramq lectionem quadrare videntur) .. ς (Ln) *καν των ιμ.* (D 33. it vg cop syr al *του -τιου* :: e Mt) *αυτ.* (D *εαυτου*, y[acr] al pauc om) *αψωμ.* (H al pauc *αψομ.*) c. ADEFGHKMSUV al pler (:: ita simplicior et ad Mt convenientior reddita est lectio) .. 33. *εαν μονον αψωμαι του ιμ. αυτ.* (:: cf Mt)| K al pauc *σωθησωμαι*

29. *ευθυς* c. BCLΔ 33. 49.ev .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUV al pler | *ἴαται*: hoc acc. MV et ut vdtr pler .. 1. al sat mu *ἰᾶται* (K *ἰάτε*)| *α. της* (c om) *μαστ.* (al pauc a syr aeth add *αυτης*) .. b c om; e om *και εγνω* usq *απο τ. μαστ.*

μάστιγος. 30 *καὶ εὐθὺς ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὄχλῳ ἔλεγεν Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων;* 31 *καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Βλέπεις τὸν ὄχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις Τίς μου ἥψατο;* 32 *καὶ περιεβλέπετο ἰδεῖν τὴν τοῦτο ποιήσασαν.* 33 *ἡ δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὃ γέγονεν ἐπ' αὐτῇ, ἦλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν.* 34 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ Θυγάτηρ, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὕπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἴσθι ὑγιὴς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.* 35 *ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου λέγοντες ὅτι ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν, τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον;* 36 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εὐθέως παρακού-*

---

30. *ευθυς* c. BCLΔ 33. 49.ev .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUV al pler | *εν* (V om) *εαυτω* (L 122. *αυτω*) .. D 226.* b c e ff¹·i sl^re om | D sic: *κ. ευθ. επιγν. ο* $\overline{\text{ις}}$ (eodem ordine 2.pe al, D^gr* add *και*) *την δυν.* (** add *την*) *εξελθ. απ αυτου και επιστραφ. εν τ. οχλ. ειπεν* (*ειπ.* et. al panc), item e *et cognovit continuo* $\overline{\text{ihs}}$ *virtutem quae exisset a se, et conversus dixit turbis.* Similiter b c ff²·i | *μου* .. D it vg etc post *ιματιων*

31. *και ελεγ. α. οι μαθ. αυτου* .. D 2.pe a e i *οι δε μαθ. αυτ. λεγουσιν* (a *dixer.*) *αυτω* (a e om)

33. *τρεμουσα* .. D 50. 124. 2.pe 6.pe a ff²·i arm add *δι ο* (d ff²·i *quod*, a *ob hoc quod*) *πεποιηκει* (6.pe *εποιησε*) *λαθρα.* Totum locum d ff²·i sic habent: *quod fecerat occulto* (-*tum* d) *sciens factum* (*quid esset acti* d) *ipsa venit* | *ειδυια* .. D *-υῖα* (ita cdd antiquiss plerumq), Δ *-υεια* (Δ corrupte *ιδουεγεγονεν*)| *επ* (it^pl vg *in*; exprimunt et. go syr^p; Δ *εν*, item F ap Wtst non ap Her) *αυτη* (13. 69. al panc *-την*) c. AEFGHKM SUV(Δ) al pler it^pl vg go syr^p etc .. BCDL 3. 9. 102. (y^scr) a (*ει*) cop syr *αυτη* (y^scr *εαυτη*): huc valet et. *ipsa* d ff²·i (prob Schu 49; Ln [*επ*] :: at molestum erat *επ*, hinc elegantius *αὐτῇ* substitutum. Poterat vero etiam *επ* post *εν* pro antiquarum litterarum formis facillime omitti. 9, 21. *γεγονεν αυτω* minime fluctuat; nec vero probabiliter dicitur *επ* illatum h. l. esse ne dat. pro nomin. haberetur: similia enim in scriptura unciali saepissime inveniuntur, ut nullo modo cauta sit confusio)| *προσεπ. αυτω* .. c 6.pe *προσεκυνησεν αυτον* (6. *-τω*)

34. *ο δε* c. ABEFGHKLM*SUVΔ al longe pl e vg (et. am ing emm etc, non mt al) cop go syr aeth al Quaest .. CDM** 1. 13. 28. 69. al^15 it^pler vg^edd aliq arm sl^re syr^p c.* (sed var cdd) add $\overline{\text{ις}}$ (Ln :: ut Mt)| *αυτη* (Δ 346. *αυτω*, 1. al om) .. c** al^10 fere sl add *θαρσει* (:: e Mt)| *θυγατηρ* c. BD e^scr (aliisq ut vdtr) .. ς *-τερ* c. AC**EFGHKLMSUVΔ al pler (c* latet)| *και* (c* om?) *ισθι* .. c* pauciora, sed latent

35. *λεγοντες* .. D 33. b i add *αυτω*

36. *ευθεως* c. ACEFGHKMSUV al pler a (*statim* $\overline{\text{ihs}}$ *ut audiit*) go syr^p .. BCDL 1. 28. 40. 209. 225. 271. 2.pe a^scr it^pler vg cop syr aeth arm arr perss sax sl om, (131. al⁸ post *ακουσ.* pon) (Gb^0 Ln [*ευθ.*], 49. om: vide post)| *παρακουσ.* c. BLΔ e (*neglexit*) .. ς (Ln) *ακουσ.* c. ACD

σας τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ M᾽ φοβοῦ, μόνον πίστευε. 37 καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα μετ᾽ αὐτοῦ συνακολουθῆσαι εἰ μὴ τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. 38 καὶ ἔρχονται εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον καὶ κλαίοντας καὶ ἀλαλάζοντας πολλά, 39 καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν ἀλλὰ καθεύδει. 40 καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. ὁ δὲ ἐκβαλὼν πάντας παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα

EFGHKMSUV al pler vv fere omn. Locus perdificilis. Videtur vel maxime aut *παραχ.* aut *ευθ. ακουσ.* edendum, quum nemini eorum qui *παραχ.* habent *ευθεως* sit probatum. Iam vero facile quisq praetulerit *παραχ.*, tum propter speciosam qua valet (subaudiendi sensu) rationem tum propter *ακουσας* Lucae idque a nemine mutatum. At *ευθεως* (sane locis aliquot aliena manu ipsi Mco illatum, ut 3, 5. 9, 8. 14, 63 et 68.) hoc maxime loco ubi parum aptum videtur (hinc interpp longe pler om aliiq test transposuere) quomodo tandem Mco illatum est, quum Lcae nemo intulerit? Quae cum ita sint, sic existimo, *ευθεως* ut locis tot aliis ita hoc et. loco ab antiquiss test pl omitti; *παραχ.* vero inde haud pendere, sed a pler ad Lcae modum correctum, a paucis ut fere fit servatum esse. | *τον λογ.* (B add *τον*) *λαλουμενον* (al *λεγομ.*, itpl al om) .. D *τουτον τον λογ.* .. b (*audito*) om

37. *ουδενα* (א* om) .. D *ουδε ενα* | *μετ αυτ. συνακ.* c. BCLA .. ς *αυτω συνακ.* c. EFGHMSUV al pler .. AK al8 *αυτω ακολ.* (Ln) .. D 1. 28. 124. 209. 2.pe *παρακολουθ. αυτω* (1 etc *αυτ. παρ.*)| *τον πετρ.* c. BCA .. ς (Ln) om *τον* c. ADEFGHKLMSUV al ut vdtr omn (:: at ita Lc nec fluctuat. Ceterum cf 9, 2. 14, 33.)| *ιακωβου* (FH 124. 8.pe al pauc praem *του*, escr *αυτου του*) .. DGA 1. 36. 61. 106. 48.ev 2.pe a syrp (addito c.* *ιακ.*) *αυτου* (Gb′)

38. *ερχοντ.* (Gb″ prob Schu) c. ABCDFA 1. 33. al6 b g1.2.i l vg cop syr pers^{p} .. ς *ερχεται* c. EGHKLMSUV al pler a c f ff2. go syrp coped1vs al | *τον οικον* .. D 2.pe *την οικιαν* (D *-εισαν*)| *θεωρει* (b cop *videnl*) .. D *εθεωρει* (f g1. *vidit*, sed d *videt*)| *και κλαιοντ.* (Gb Sz) c. ABCLMUA 1. 13. 28. 40. al35 fere g1.2.1 vg go syrutr al mu .. ς om *και* c. DEFGHKSV al pl cop | *κλαιοντας κ. αλαλαζοντας* (238. 282. *ολολυζ.*) .. D 2.pe a *-ντων κ. -ζοντων* (b d *turbam flentem ac lamentantem*, similiter c e f ff2.i, item pscr *θορυβον -τα κ. -ζοντα*)

39. D 28. itmu vgedd aliq *και τι κλαιετε* | E *κλαι.* cum το *παιδ.* conig

40. *και* (et. f vg etc: ceterum sic et. Mt et Lc) .. D itpler *οι δε* | *κατεγελων* .. K 238. 447. cscr (aliiq *-λουν* | O *δε* (M 118. 124. 209. 238. 271. add $\overline{ις}$) c. AEFGHKMSUV al pler e go etc .. BCDLA 33. 48.ev itpler vg (item syr addito $\overline{ις}$, syrp addito c.* $\overline{ις}$) *αυτος δε* (Gb′ Ln :: at ita Lc)| *παντας* (Gb Sz) c. ACEFGHKLMUVA al pler .. ς *απαντας* c. (B? e sil. S e sil.) al non ita mu .. D itpm (non a f g2.) *τους οχλους*. Praeterea D 13. 124. al5 itpler add *εξω* | *του παιδιου* .. D itpler (e om *κ. μητ.*) vg post *μητερα*

καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον. 41 καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου λέγει αὐτῇ Ταλιθὰ κοῦμι, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειρε. 42 καὶ εὐθὺς ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει· ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἐξέστησαν εὐθὺς ἐκστάσει μεγάλῃ. 43 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνοῖ τοῦτο, καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

VI.

1—6 Mt 13, 53—58. 1 (50.1) Καὶ ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἔρχεται εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθοῦσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 καὶ γενομένου σαββάτου ἤρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν· καὶ οἱ πολλοὶ ἀκού-

40. τους μετ αυτου (124. al pauc μεθ εαυτ.) .. D add οντας (it vg qui secum erant)| εισπορευεται (M 33. 126. mt ing al −ονται) .. D 2.pe it εισεπορευετο | το παιδ. (Gb) c. BDLA 20. 33. 102. a b e ff2· i cop arP .. ς add ανακειμενον c. ACEFGHKMSUV al pler (sed al20 fere κατακειμ., κειμενον, κατακεκλιμενον, καταβεβλημενον) italiq vg etc

41. της χειρος .. D 435. την χειρα | αυτη (L al pauc αυτω) .. D add ραββι | ταλιθα (−θά: sic antiquiss pler) c. ACEFGHKLMSUV al pler, B 346. ταλειθα, al pauc ταληθα, A ταλιτα .. D θαβιτα, item al pauc ταβιτα vel ταβηθα, a ff2· g2· tabitha, b i thabitha, e tabea acultha; (contra g1· vg thalitha vel tal. vel -ita)| κουμι (κούμ M 1. etc, non κοῦμι) c. BCLM 1. 271. al20 fere ff2· sl5· 6· 7· Suid (sub αββακουμ) Thph Euth .. ς (Ln) κοῦμι (A −μει, al mu −μη) c. ADEFGHKSUV al pl itpl vg cop go syrP (syr perss non exprim o εστιν usq εγειρε) .. a g2· om (:: κουμι ex usu populi sumptum, κουμι ex emendatione esse videtur)| εγειρε (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSVA al pl .. ς −ραι c. U al sat mu (al pauc Suid −ρου, al1 −ρθητι)

42. ευθυς c. BLA 33. .. ς (Ln) −θεως c. ACDEFGHKMSUV etc (:: cf ad 1, 10.)| ην γαρ (et. cop go syrutr etc) .. D 2.pe 7.pe it vg ην δε | ετων .. CA 1. 33. 118. 124. 238. 2.pe al praem ωσει (CA 124.) vel ως (1. 118. 2.pe 238.)| εξ. ευθυς c. BCLA 33. cop aeth .. ς (Ln) om ευθ. c. ADEF GHKMSUV al pler vv pl (D itpl gat εξ. παντες, 8.pe 48.ev al pauc mm εξ. οι γονεις αυτης)

43. πολλα .. D esscr itpl om | γνοι c. ABDL (aliisq?) .. ς γνω c. CEFGHK MSUVA al longe pler | δοθηναι αυτη (K αυτῆν sic, 33. 346. αυτω) .. D δουναι αυτη (c ut - - darent illi aliquid)

VI. 1. ερχεται c. BCLA syrP ms (cop esse potest et praes. et perf., item a venit) .. ς (Ln) ηλθεν c. AD(καπηλθ. pro κ. ηλ.)EFGHKMSUV al pler vv pl (itpler vg abiit, ibat; item postea secuti sunt, sequebantur) Or (omissis κ. εξ. εκ.)

2. γενομενου σαββατου (vg f al facto sabbato, a sabb. fa.) .. D ημερα σαββατων (ff2· i die sabbatorum, b e sabbato, c sabbatis)| ηρξ. ε. τ. σ. διδ. c. AEFGHKMSUV al pler a b c e g1· 2· i vg go .. BCDLA 33. 7.pe ff2· cop syrutr arm ηρξ. διδ. ε. τ. σ. (49. :: at saepius accidit ut infiniti-

οντες ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες Πόθεν τούτῳ ταῦτα, καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται; 3 οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ υἱὸς τῆς Μαρίας καὶ ἀδελφὸς Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆτος καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; καὶ οὐκ εἰσὶν

vum iuxta ηρξ. adponerent ut 2, 23. 10, 28. Lc 20, 9. Contra non fluctuat 5, 20. ηρξ. κηρ. εν etc et similia.)| οι πολλ. c. BL 13. 28. 69. 346. .. ς (Ln) πολλοι c. ACDEFGHKMSUVΔ al pler (:: similiter Mc 9, 26. ubi pariter test pler eiecerunt articulum, et 12, 36.)| ακουοντ. c. ABC EGKMSUV al pler (*audientes* vg d f ff^{2} g$^{1.2}$ i) .. Dgr PHLΔ 13. 40. 69. 124. al^{20} ακουσαντες (a *cum audissent*; b c e om)| εξεπλησσοντο .. D 118. y^{scr} 2.pe al^{7} it^{pler} (non e) vg syr^{p} arm sax add επι (*in*) τη διδαχη αυτου | ταυτα .. Ca al pauc f g$^{1.2}$ vg aeth al add (Δ praem) παντα (c* απαντα, **πα.)| δοθ. αυτω c. ADEFGHKMSUV al ut vdtr omn (it vg *illi* vel *ei*, non ut ante *huic*) go etc .. BCLΔ cop δοθ. τουτω (49. :: at multo verisimilius est τουτω ex praecedenti τουτω, quod non fluctuat, ortum quam αυτω libere in eius locum substitutum esse. Ceterum fluxit e Mt 13, 56.)| και δυν. τοι. δια τ. χ. α. γινομ. (Ac γειν.) c. (Gb Sz) Ac**EFGHMSUV 1. 13. 28. 69. 131. 157. 209. 435. al^{80} fere a e al Thph Euth .. ς eadem praemisso οτι c. minusc ut vdtr pauc f go (f go om και), item c* 124. 271. 346. e^{scr} al^{15} fere praemisso ινα, item Dk 247. 251. 253. d^{scr} o^{scr} al pauc b ff^{2} i syr^{utr} ινα -- γινωνται (D γειν.) .. BLΔ 33. 31.^{ev} c l (g$^{1.2}$?) vg cop al και αι (L om) δυν. τοι. αι (B al^{2} om) δια τ. χειρ. (c *per labia*: χειλ.?) α. γινομεναι (49. :: at videtur lectio in textum nunc nostrum recepta ut parum conciuna vario, triplici maxime, modo correcta esse.)

3. ουχ .. D* ουκ | ο τεκτων (syr^{hr} om) ο υιος; c. ABCDEFGHKLMSUVΔ al pler ff^{2} vg (et. am fu ing emm al) cop go syr^{utr} pers sl sax (Inst ῑῡ -- νομιζομένου Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος υἱοῦ ὑπάρχειν -- καὶ τέκτονος νομιζομένου· ταῦτα γὰρ τὰ τεκτονικὰ ἔργα εἰργάζετο ἐν ἀνθρώποις ὤν, ἄροτρα καὶ ζυγά etc; Cels ὁ διδάσκαλος αὐτῶν σταυρῷ ἐνηλώθη καὶ ἦν τέκτων τὴν τέχνην) .. 10. 13. 33. 69. 31.^{ev} 48.^{ev} y^{scr} c^{scr} 2.pe (item fere ut vdtr 234.**) a b c e g$^{1.2}$ i gat mm tol vg$^{cdd\,2}$ (ap Matthaeium) arm aeth arr Chrysol ο του (10. c^{scr} om, item 234.**) τεκτονος (13. τέκτονος; ὁ) υιος (g^{1} *Ioseph' fabri filius*; g^{2} *fabri filius Ioseph*) και (c^{scr} om; item 234.**?, item e om). Pertinent huc etiam quae Or de Celso (vide ante) scripsit: οὐ βλέπων ὅτι οὐδαμοῦ τῶν ἐν ταῖς ἐκκλησίαις φερομένων εὐαγγελίων τέκτων αὐτὸς ὁ ῑς ἀναγέγραπται. | της μαριας (28. -ιαμ) c. BCLΔ 13. 124. 36.^{ev} 49.^{ev} y^{scr} 3,pe 7.pe .. ς (Ln) om της c. ADEFGHKMSUVΔ al pler | και (DL 2.pe add ο) αδελφ. c. BCDLΔ 31.^{ev} 2.pe (?) (aliisq ut vdtr) e cop$^{cdd\,2}$ syr^{p} pers^{p} aeth .. it^{pler} vg sax cop$^{cdd\,1}$ arm ar^{p} ar^{e} αδελφος .. ς αδ. δε c. AEFGHKMSUV al pler go syr^{p} | κ. ιωσητος c. BDLΔ 13. 33. 69. 124. 346. 2.pe 3.pe a cop .. ς κ. ιωση c. ACEFGHKMSUVΔ al pler syr^{utr} go aeth al .. 121. b e f g$^{1.2}$ vg sax κ. ιωσηφ, c ff^{2} i plane om | και ουκ (e *et non*) .. D it^{pler} vg ουχι και (*nonne et*) .. Δ ου (δ *nonne*)| εισιν (h. l. e) .. D it^{mu} (item b c post ωδε) vg post πρ. ημας

αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὧδε πρὸς ἡμᾶς; καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ.
Lc 4, 24. Io 4, 44 4 (51.1) καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος
εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ ἐν τοῖς συγγενεῦσιν αὐτοῦ καὶ ἐν τῇ
οἰκίᾳ αὐτοῦ. 5 καὶ οὐκ ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδεμίαν δύναμιν, εἰ
μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας ἐθεράπευσεν. 6 καὶ
ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

7–13 Lc 9, 1–6. Mt 10, 1–15. (52.2) Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων. 7 (52.2) καὶ
προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἤρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο
δύο, καὶ ἐδίδου αὐτοῖς ἐξουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων,
8 καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδὸν εἰ μὴ ῥάβδον

---

3. ωδε (ser πασαι) .. M* om

4. και ελεγ. (prob Schu) c. BCDLA 33. 2.pe itpler vg cop syr .. ς ελεγ. δε c. AEFGHKMSUV al pler c go syrP aeth etc | οτι .. SA 13. 69. 124. 346. 435. 2.pe al15 syrutr al om | πατριδι αυτου (L 13. 846. εαυτου) .. AL praem ιδια (:: cf Io 4, 44. ubi ιδια non fluctuat; cf et. ad Mt, ex quo et. Or ιδια absq αυτ. afferre vdtr) | τοις (D*E* ταις, C*ης) συγγενευσιν c. BD**EFGHLUVA 1. 33. 124. 209. 262. 271. 346. al10 fere (ac multo plur ut vdtr) .. ς (Ln 49.) τ. συγγενεσιν c. ACD*KMS al sat mu (:: pro tanta auctoritate -νευσιν forma, quae ab usu vulgari fuisse videtur, recipienda est. A multo pauciorib eadem forma Lc 2, 44. praebetur.) | συγγ. αυτου (A εαυτ.) c. BC*KLM**A 28. 218. 235. 48.ev gscr 8.pe bfg1.2.i1 vg cop syrutr al .. ς om αυτου (Ln [αυτ.]) c. AC** DEFGHM*SUV al pler aff2. (e om και εν τοις usq οικια αυτ., item c κ. ε. τ. συγγ. α.) go

5. εδυνατο c. AB*CKLM 124. 271. 346. 435. yscr al plus10 (ac multo plur) .. ς (Ln) c. B**DEFGH(s?)VA 1. al sat mu (Or utrumq) | ποι. ουδ. δυν. c. BCLA 1. 2.pe al pauc cop syr (b c e ff2. *et non faciebat* vel *fecit* otc) .. D 124. 238. yscr a Or Hier ουδ. ποι. δυν. - - ς ουδ. δυν. ποι. c. AEFGHKMSUV al pler f vg go syrP al

6. κ. εθαυμαζεν (BK*? 2.pe 7.pe al go -ασεν, 28. 253. ff2. -αζον, e om κ. εθ.) δι. τ. απιστιαν (ita CGKLMU etc; AEFH etc -στειαν, DE1 πιστιν) αυτων .. A om; spatio vacuo relicto | κωμας κυκλω (a g2. syr al om, 238. παντοθεν) .. L 13. 69. 124. 346. al pauc κυκλ. κωμ.

7. κ. προσκαλειται (D 1. 116. 118. 209. cscr 2.pe al itpl Gaud -λεσαμενος) τ. δωδ. (D b ff2. g2. i [non a c e f g1. vg Gaud] add μαθητας, item al10 ac plures sl μαθ. αυτου) και (D 1. 116. etc om) ηρξ. αυτ. αποστ. (D 2.pe itpm Gaud απεστειλεν αυτ.) | δυο δυο .. D 2.pe ανα δυο | και εδιδου .. D 2.pe itpm δους | H την εξουσ. | των (A 238. al pauc praem κατα, CA 13. 28. 69. 124. al om) πν. των (CA 13. etc om) ακαθ.

8. παρηγγειλεν .. EFUV al15 fere (ac plur ut vdtr) -γγελλεν (F al -λεν) | αιρωσιν c. ABCDEFGHKMSUV al pler .. CLA 13. 69. 2.pe al pauc αρωσιν | εις (28. al10 fere add την :: e Lc) οδον .. K a c e f vg Gaud εν τη οδω (*in via*)

μόνον, μὴ ἄρτον, μὴ πήραν, μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν, 9 *ἀλλὰ ὑποδεδεμένους σανδάλια, καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας.* 10 (54.2) *καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὅπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν.* 11 (55.2) *καὶ ὃς ἂν τόπος μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.* 12 (56.3) *καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν,* 13 *καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἤλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευον.*

---

8. *μονον* .. A al^{aliq} cat^{ox} *μονην* | *μη αρτ. μη πηρ.* c. BCLA 33. cop aeth .. ς (Ln) *μη* (D 2.^{pe} cop a go al *μητε*: ut Lc) *πηρ. μη* (D etc *μητε*: ut ante) *αρτ.* c. ADEFGHKMSUV al pler it vg go syr^{utr} al (:: at id et aptius videbatur et ad Lc, ubi ordo non fluctuat, accommodatum est)| *μη εις* .. D 238. 2.^{pe} it^{pl} vg cop go al *μητε εις* | AK *ζονην*

9. *αλλα* c. ABCDLU etc .. ς *αλλ* c. EFGHKM(SV?)Δ al pl | *ενδυσησθε* (K *εδυσ.*, ADA *-σησθαι*) c. (ς Gb Sz) ACDEFGHKMUVΔ al longe pl cop go arm sl a (*nolite indui*), item B* 33. al pauc *-σασθε* .. ς^{e} *-σασθαι* c. B**S al non ita mu ut vdtr; item L al^{10} fere *ενδεδυσθαι*, item it^{pler} vg *ne induerentur* vel *induerent* (et. Gaud), e *neque vestiri*, item syr^{utr} etc

10. *ελεγεν* (aΓi al vg *dicebat*, cd ff^{2c} *dixit*) .. A al pauc b *λεγει* (*ait*)| *οπου* (C* *οποι*) *εαν* c. BCEFGHKMSUV al pler .. ADLΔ al pauc *οπ. αν* (Ln 49.)| *εις οικιαν* .. D a ff^{2c} i om

11. *ος αν τοπος* (c*? 1. 118. 209. om) *μη δεξ.* c. BLΔ 13. 28. 69. 124. 346. cop syr$^{p\ mg}$, item c* 1. 118.** 209. .. ς (Ln) *οσοι αν* (*αν* c. EFG MUV etc; Ln *εαν* c. AC**DHK al pl) *μη δεξωνται* (KH 118.* 131. al^{aliq} *-ξονται*) (:: at ος *αν* etc Mt nec fluctuat, item *οσοι αν* etc Lc: hinc ad alterutrum accommodarunt Mc^{l} textum)| *ακουσωσιν* .. 1. 13. 28. 69. 209. *ακουσει* (209. *-σῃ*, 1. 209. 106. syr^{p} add *τους λογους*)| *τον υποκατω* (y^{scr} *τον κολληθεντα εκ*: e Lc 10.) .. D 33. 2.^{pe} it^{pler} vg al om (:: ut Mt)| *εις μαρτ. αυτ.* (Gb) c. BCDLΔ 17. 28. 2.^{pe} b c ff^{2c} g^{1c} i l vg sax arm ar^{r} pers^{w} (cop testib Beng Wist Gb etc, at invitis Wilk et Schwa). Seqq *αμην λεγω* etc Mt^{l} esse, Zachar. Chrysopol. et Vict^{cap} in Ammonii quod fertur monotess. asserunt, ponentes sect. 109. canone 10. Accedit quod scholia cdd 237. 238. aliorumq in Mc non attingunt .. ς add *αμην λεγω υμιν, ανεκτοτερον εσται σοδομοις η γομορροις* (33. *γη -μων και -ρρας*, 131. om *η γομ.*) *εν ημερα κρισεως η τη πολει εκεινη* (Ln [*αμην — εκεινη*]) c. AEFGHKMSUV al pler a f g^{2c} cop go syr^{utr} aeth al (:: omnino est e Mt. Similiter et. Lc)

12. *εκηρυξαν* c. BCDLΔ (al?) syr syr$^{p\ mg}$ go .. ς (Ln) *-ρυσσον* c. AEFGH KMSUV al haud dubie pler item (*praedicabant*) it (c *-cat*e) vg etc (:: apparet ad sqq accommodatum esse)| *μετανοωσιν* c. BDL c (*ut paenit. agant*) cop .. ς *-νοησωσιν* c. ACEFGHKMSUV al haud dubie pler (:: at cf 6, 8. ubi pro *αφωσιν* similiter *αφωσιν* substituerunt. Similia et. alibi.)

13. *εξεβαλλ.* c. ABEFGHKLSUV al pler (it vg *eiiciebant*, et. d) .. CDMΔ al^{15} fere *-βαλον*, item go cop | *ηλειφον* (G pergit *ελαιον*) .. D b c i *αλειψαντες* omisso *και* sq (go *unxerunt*)| D *αρωστους* | *εθεραπευον* (b

Lc 9, 7–9. Mt 14, 1 s.

14 (57.2) *Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρῴδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἀνέστη, καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ.* 15 *ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Ἠλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι προφήτης ὡς εἷς τῶν προφητῶν.* 16 (56.2) *ἀκούσας δὲ ὁ Ἡρῴδης ἔλεγεν Ὃν ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτος ἠγέρθη.*

---

d ff²·i go *sanaverunt*) .. M 13. 28. 124. 346. 2.pe *εθ. αυτους* .. H al pauc g¹· *-πευοντο*·

14. *ο βασ. ηρωδ.* (c***DF y^{scr} 2.pe al mu inprimisq evgll it^{pm} am fu ing tol harl syr aeth pers^{p} sax *ηρ. ο βασ.*) .. M 13. 69. 131. 346. al plus^{25} inque primis evgll add *την ακοην ιω* :: e Lc | *ελεγεν* c. ACEF GHKLMSUVΔ al pler cf g¹·²·i vg go cop syr^{utr} etc .. BD 6. 271. a b ff²· mt Aug Bed *-γον* (D *-γοσαν*) (Ln :: accomodatum est ad sqq; inprimis offendit *ελεγεν* ob v. 16.)| L *ιωαννης* | *ο βαπτιζων* (ff²·g²· om) .. DΘ 13. 28. 33. 69. 122. 346. *ο βαπτιστης*, item *baptista* it^{pler} vg al (:: cf Mt); 55.^{ev} *ο -πτης ο -πτιζων* | *εκ νε. ανεστ.* c. AK 11. 28. 114. al plus^{10} Thph (go syr^{p} *a mort. surrex.*) .. ς *εκ νε. ηγερθη* (C *ηγ. εκ νε.*) c. (C)EFGHMSUV al pl (go syr^{p} vide ante); item (ita Ln) BDLΔ 33. *εγηγερται εκ νε.*, item *surrex. a mort.* it vg syr cop al (:: cf Mt et Lc apud quorum utrumq est *ηγερθη*)| *ενεργ. αι δυν.* .. KΔ 33. 108. 131. al^{15} fere a cop syr^{utr} al *αι δυν. ενεργ.* (:: e Mt)

15. *δε* pri (Gb + Sz) c. ABCDEHKLMSΔ 1. 13. 28. 69. al plus^{30} it vg go cop syr^{p} Thph .. ς om c. FGUV al sat mu syr al | *ἠλιας* .. ς *ἠλιας*: cf ad Mt 11, 14. 16, 14. | G al^{5} ac plur ab *οτι* pri ad *οτι* sec transiliunt ! *εστιν* .. c *venerit*, ff²· *venit* | *δε* sec .. V* 33. 48.^{ev} al^{25} fere om | *ελεγον* sec .. 1. 28. 209. a b c ff²· syr om | *προφητης* (edd ap Euth *ο προφ.*) c. BC*LΔ 1. 28. 33. 209. 2.pe Or .. ς add *εστιν* (Ln [εστ.]) c. AC**EFG HKMSUV al pler a f g¹· vg etc .. D b c ff²·i om *προφ. ως* (item a om *ως εις τ. προφ.*)| *ως* (Gb Sz) c. ABC* et** KFGHKLMSUV al^{150} fere f g¹·l vg go cop syr al pl Or al .. ς *η ως* c. Δ 1. al pauc syr^{p} | *ως εις* etc .. 33. *τις των αρχαιων ανεστη* :: e Lc

16. *ο ηρωδ.* c. ABEFGHK**LMSΔ al pl cop .. CDK*UV 13. 28. 131. 346. y^{scr} 2.pe al plus^{25} om *ὁ*, al pauc om *ο ηρ.* | *ελεγ.* (*dicebat*) c. BCLΔ 33. f cop .. ς (Ln) *ειπεν* c. ADEFGHKMSUV al pler it^{mu} (*dixit*; sed b g¹·²·i vg *ait*) go etc (:: cf Mt et Lc)| *Ον* (Gb′) c. BDL 1. 28. 33. 67. 124. 209. 2.pe it vg syr^{utr} (Or) .. ς *οτι ον* c. ACEFGHKMSUVΔ al pler go cop (:: *οτι* ter in antecdd positum tantum non fluctuat. Inde repetitum videtur: et. in Lc addiderunt test mu. Praeterea h. l. iisdem maxime testib improbatur quos per reliquas versus partes sequendos duximus.)| *ιωαννην* .. D om (Gb^{00}: cop omittere dicitur, at invitis Wilk et Schwa) .. 1. 2.pe *ιωαννης* post *ουτ. εστ.*, item it^{aliq} (vide post) :: e Mt | *ουτος* (Gb Sz) c. BDLΔ 33. 69. 102. 346. item (*εστιν* pro *ηγερθ.*) x^{scr} c ff²·g¹·²· vg sax Or, item (Gb′) *αυτος* (*ipse*) 33. f syr syr^{p} ^{mg} (sic vdtr) aeth arr pers^{w} Hier .. ς *ουτος εστιν· αυτος* (Ln *ουτ.* [*εστ.· αυτ.*]) c. ACEFGHKMSUV al pler a b i (a i *hic est ioh. hic*, b *ipse e. io. hic:*

17 (50.2) *Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρῴδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν* 17–29 Mt 14, 3–12. Lc 3, 19 a. *Ἰωάννην καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν·* 18 *ἔλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῴδῃ ὅτι οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου.* 19 *ἡ δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ καὶ ἤθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι, καὶ οὐκ ἠδύνατο·* 20 *ὁ γὰρ Ἡρῴδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἅγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν, καὶ ἀκούσας αὐτοῦ πολλὰ ἐποίει, καὶ ἡδέως αὐτοῦ ἤκουεν.* 21 (50.6) *καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῴδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίησεν τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας,* 22 *καὶ εἰσελθούσης τῆς*

vide ad *ιωαννˑ*) go (*hic est, hic*) cop (*is est qui*) syrP al (:: verisimillimum est turbas huius loci ex Mt ortas esse, unde et. additamentum ad *ηγερθη* sumptum est. Videbatur quod in *ηγερθη* inest plenius dicendum: inde commendabatur *ουτ. εστιν*) | *ηγερθη* c. BLa 33. 102. cop syrhr .. ς (Ln) *ηγ. εκ* (C al10 fere Or *απο των*: ut Mt; alibi vero *εκ* ut v. 14., item Mt 17, 9.; et. al pauc add *των*) *νεκρων* c. AEFGHKM SUV al longe pl itmu go syrutr al (C al10 Or); item D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe ag1·2·i vg (it vg a *mortuis*) *εκ νεκρ. ηγ.* (:: vide ante)

17. *αυτος γαρ* (A g2· *δε*, b om) o (D 69. 346. yscr al5 fere om) .. L cop go o *γαρ* | *και εδησ.* (69. 2.pe syr perP sl *εβαλεν*) *αυτον* (A haec post *φυλακη* pon) *εν* (ita – et. Gb Sz – c. ABCEFGHKLMSUVA al longe pl; ς *εν τη* c. minusc ut vdtr pauc) *φυλακη* (69. syr al *εις την φυλακην*) .. D 13. 28. 124. 346. abfff2·i arm *κ. εδ. αυτ. και εβαλεν εις την φυλακην* | *την γυναικα* .. B haec add in mg | *οτι αυτ. εγαμ.* (D abcfg1· *εγαμ. αυτ.*) .. i om

18. *ελεγεν* .. K *-γαν* (sic) | *ὁ* .. D 28. yscr al10 fere om | *οτι* (et. ab1 go) .. D 28. 131. 7.pe al5 itpm vg al mu om | *σοι* (et. Or Amb) .. Dgr a *σε*

19. *ενειχεν* .. D* *-κεν* | *και* (E* om) *ηθελεν* c. ABC***DEFGHKLMSUVA al ut vdtr omn fff2·g1·2·1 vg go cop etc .. C* abcdi *κ. εζητει* (Ln :: est manifestum interpretamentum) | *αυτ. αποκτ.* (DU 2.pe itpm vg al *απ. αυτ.*) .. C* *αυτ. απολεσαι* | *και ουκ* (et. D*) .. D** *κ. ουχ* | *ηδυνατο* c. B(e sil.)CDEFGHLMSUV al pler .. AKA al5 (ac plur) *εδυν.*

20. *κ. αγιον* (1. al5 haec om) .. D add *εσται* (item cg2·i) | *και* sec .. B 102. om | *ακουσας* .. 28. 282. al plus30 bfi go al *ακουων* | *εποιει* (A arP om *επ. και*) .. BL cop *ηπορει* (cop *et audiebat multa ab eo et anxio erat corde, et libenter* etc)

21. *και γενομ.* (D* add *δε*) .. 2.pe itmu *γεν. δε* | *οτε* (Ln edidit ὅ τε) .. D om, item (sed pleriq libere) it vg (vg: *Et cum dies op. accidisset, Herodes natalis sui caenam fecit; a Die autem op. Herodes natali suo cenam fecit* etc) | *γενεσιοις* .. D *-θλιοις* (*-χλιοις*) | *εποιησεν* c. BCDLa 13. 28. 69. 124. (item *fecit* it vg go etc) .. ς *εποιει* c. AEFGHKMSUV al pler | *αυτου* .. D 1. 131. 2.pe itpler (non ci) vg om

22. *και εισελθ.* .. D 28. italiq *εισελθ. δε*

θυγατρὸς αὐτῆς τῆς Ἡρωδιάδος καὶ ὀρχησαμένης, ἤρεσεν τῷ Ἡρῴδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις. ὁ δὲ βασιλεὺς εἶπεν τῷ κορασίῳ Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· 23 *καὶ ὤμοσεν αὐτῇ ὅτι ὃ ἐάν με αἰτήσῃς δώσω σοι ἕως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου.* 24 *καὶ ἐξελθοῦσα εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς Τί αἰτήσωμαι; ἡ δὲ εἶπεν Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτίζοντος.* 25 *καὶ εἰσελθοῦσα εὐθὺς μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα ἠτήσατο λέγουσα Θέλω ἵνα ἐξαυτῆς δῷς μοι ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.* 26 *καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς διὰ τοὺς ὅρκους καὶ τοὺς*

---

22. *αυτης* (1. 118. 209. b c f cop go al mu om) *της* (al^{2} om) c. ACEFGHK MSUV al pler it^{pm} vg syr^{p} etc .. BDLΔ 2.p^{e} 238. *αυτου* (238. add *της*); Γ al^{alfq} *ωρχησαμενης* | *ηρεσεν* c. BC*L 33. c ff^{2*} cop (accedit Δ confuse: *ηρωδιαδος· ορχησαμενην και· ρεσεν.*) .. ς *και αρεσασης* c. AC***DEFG HKMSUV al pler it^{pler} vg al pm | *ο δε βασ. ειπ.* c. BC*LΔ 33., item (ita Ln) Δ cop c ff^{2*} *ειπ. δε* (c *tunc dixit*, ff^{2*} om *δε*) *ο βασ.* .. ς *ειπεν ο βασ.* c. C***DEFGHKMSUV al pler it^{pler} vg etc | *ο εαν θελης* (HL 118. 47.^{ev} al *-λεις*) .. D 1. 209. 238. 2.p^{e} al pauc *ο θελεις* (it vg *quod vis*), Δ *ο εθελης* .. K al pauc post *δωσω σοι*

23. *ωμοσεν* (Γ Euth *ωμολογησεν* :: e Mt) *αυτη* (D 28. 2.p^{e} it^{pl} arm add *πολλα*) .. L (item 28.?) om *αυτη* | *οτι* (44.^{ev} om) *ο εαν* (2.p^{e} al *αν*) c. ACEFGHKLMSUV al pler it vg etc .. BΔ 124. 435. al pauc *ο τι εαν* (237. *αν*), item D^{gr} *ει τι αν* | *με* (HL 13. 69. al pauc b c l vg al pauc om; y^{scr} 2.p^{e} al *μοι*) *αιτησης* (Δ al *-ση*, al pauc *-σεις*) .. AK al^{10} fere go al *αιτ. με* | *εως ημισους* (K y^{scr} *-σου*, s 36. Thph *-σεως*) .. LΔ *εως ημισυ*, D *και το ημισυ* (it^{pler} vg *etiamsi* vel *licet dimidium*) | Γ 131. syr^{hr} om *και ωμοσεν* usq *δωσω σοι*. Simile quid accidit in c*(et. 1.)

24. *και εξελθ.* (Δ *ελθ.*) c. BLΔ 33. cop (item c d g^{1} i vg *quae cum exisset*) .. ς (Ln) *η δε εξελθ.* c. ACD^{gr}EFGHKMSUV al pler a b ff^{2*} go (syr *tunc exiit*) syr^{p} al | *αιτησωμαι* (Gb′) c. ABCDGLΔ 28. 33. 124. 346. al^{5} (ac plur) .. ς *-σομαι* c. EFHKMSUVΓ al pl | *του βαπτιζοντος* c. BLΔ 28. 33. go syr^{p} (:: ita nullus apud Mt) .. ς (Ln) *τ. βαπτιστου* c. ACDEFGHKM SUVΓ al pler it vg etc

25. *ευθυς* c. BCΔ 28. 33.; item ς *- θεως* c. AEFGHKMSUVΓ al pler .. DL 1. al pauc a b c i l cop arm om | *προς* .. H 131. *εις* | *ητησ. λεγ.* (et. it^{alfq} vg go cop syr^{p} al) .. DΔ 1. 28. 118.* 209. 2.p^{e} a b ff^{2*} i syr al *ειπεν* | *Θελω ινα* .. D 60. (retento *ινα*?) 2.p^{e} a b ff^{2*} i om | *εξαυτ.* (ff^{2*} ante *ειπεν*) *δως μοι* c. BC*LΔ 2.p^{e} (vdtr) a b ff^{2*} g$^{1.2*}$ i vg cop syr .. ς *μοι δως εξαυτ.* (syr^{p} *ex hac* addito c. ob. *hora*) c. AC***EFGHKMSUVΓ al pler syr^{p} al .. D *δος μοι* (om *εξαυτ.*, item y^{scr} al^{2} f go) :: e Mt | *επι πινακι* .. D add *ωδε* :: e Mt | D *ιωαννου* | *τ. βαπτιστου* .. L go (non syr^{p}) *τ. βαπτιζοντος*

26. *και* pr .. D^{gr} om | Δ 6.p^{e} *γενομενος* | *ο βασιλευς* .. D c ff^{2*} add *ως ηκουσεν*: similiter g^{2*} *mox ut audivit*, d i *mox audiit* (i *-ivit*) | *και τους* .. D it^{pler} vg go al *κ. δια τους*

ἀνακειμένους οὐκ ἠθέλησεν ἀθετῆσαι αὐτήν. 27 *καὶ εὐθὺς ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.* 28 *καὶ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἤνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ, καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς.* 29 *καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦλθαν καὶ ἦραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ καὶ ἔθηκαν αὐτὸ ἐν μνημείῳ.*

30 (61.8) *Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ* Lc 9, 10 c. Mt 14, 13. Lc 6, 1 a. *ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα καὶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν.* 31 (62.10) *καὶ λέγει αὐτοῖς Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ' ἰδίαν εἰς ἔρημον*

---

26. *ανακειμ.* c. BLA 42. .. ς (Ln) *συνανακειμ.* (:: at ita Mt, nec fluctuat) | *αθετ. αυτην* c. BCLA 7.pe (aliisq) .. ς (Ln) *αιτ. αθετ.* c. ADEFGHKMS UVΓ al pler it vg etc

27. *και* .. D 2.pe itpler vg syr *αλλα* | *ευθυς* c. BCLA .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUVΓ etc .. itpm vg etc | *ο βασ.* (K al pauc ante *αποστ.*) .. D 1. 28. 118. 251. aser 2.pe it vg arr om | *σπεκουλατορα* (D *σπεκολ.*, D* cser *-τοραν*) c. ABDEFGHKLMSUVΔ 1. 108. 124. 131. 157. al30 (ac multo plur) syrp mg sr .. ς *-τωρα* c. Γ al sat mu | *ενεχθηναι* c. ADEFGHKLMSUVΓ al ut vdtr omn it vg syrutr etc .. BCA go cop *ενεγκαι* (cop *sumere* i. e. abscidere) (ita 49. :: at videtur ita correctum esse propterea quod ipse speculator attulisse dicitur v. sq.)| *τ. κεφ. αυτ.* (K al pauc *αιτ. τ. κεφ.*) .. CA 1. 33. al pauc italiq vg add *επι πιναχι* (Ln [*ε. πιν.*])

28. *και απελθ.* c. BCLA 1. 28. 124. yser it vg cop syr sl al .. ς o *δε απ.* c. ADEFGHKMSUVΓ al pler go syrp etc | *αυτου* (al pauc ante *τ. κεφ.*) .. D a om | *αυτην* pr .. LA 1. 33. user b c syr arm al Thph om (Gb0) | *εδωκεν* sec .. C al1 *ηνεγκεν* :: ut Mt | *αυτην* sec .. D 258. a c ff2. i vg syr arm om (:: cf Mt)

29. *και ακουσ.* .. D 6.pe cop$^{edd\,2}$ *ακουσ. δε* (2.pe *οι δε μα. αυ.*)| *ηλθαν* c. BL 33. .. ς (Ln) *ηλθον* c. ACDEFGHKMSUVΓA etc | *αυτο* .. EFUΓ al *αυτω* (sic)| *εν μνημ.* (et. ς^{e} etc) c. ABCEFGHKLMSUVΓA etc .. ς (et. Wtst aliiq) *εν τω μν.* c. D al non ita mu

30. *και οσα εποι.* (K al pauc *εδιδ.*) *και οσ. εδιδ.* (K al pauc *εποι.*) c. AC*** FGHKMSUΓ 124. al pl go syrp .. BC*DELVA. 1. 28. 33. 102. 131. al30 fere it vg cop syr al mu *οσα επ. κ. οσα* (c 1. 271. 2.pe alaliq it [non d] vg arr om) *εδιδ.* (Gb′ Ln 49. :: at in promtu est omisso *και* priori simpliciorem redditam esse orationem, quod idem factum est omisso altero *οσα*. Addendi caussa vix erat. Contra Mec inprimis convenit duplex *και*. Similiter vero ac nostro loco test eiecerunt 5, 33. 9, 22.

31. *λεγει* c. BCLA 33. item (*ait*) itpler d vg syr .. ς (Ln) *ειπεν* c. ADEFGH KMSUVΓ al pler a (*dixit*) syrp al | *αυτους* .. D 13. 28. 61. 69. 124. 238. 346. itpler (non ff2.) add *o ις* | *υμεις αυτοι* (1. 28. 56. 58. 209. b cop al mu om; al2 ante *υμ.* pon; f vg om utrumq) *κατ ιδιαν* .. D a c ff2. i *υπαγωμεν* (*eamus*; a add *seorsum*)| *εις* .. LA *επ*

τύπον καὶ ἀναπαύσασθε ὀλίγον. ἦσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ ὑπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 (63.6) *καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τύπον τῷ πλοίῳ κατ' ἰδίαν.* 33 *καὶ εἶδον αὐτοὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν πολλοί, καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.*

---

31. *αναπαυσασθε* (Gb') c. ABCMΔ 40. 69. 108. 238. 346. 435. al[15] fere .. ς (Ln ex errore de B) *–παυεσθε* c. DEFGHKLSUVΓ al longe pl | *οι* sec .. c* ?K al[10] fere om | *ευκαιρουν* (Gb'; LΔ *-ρουν*) c. ABEFGHLVΓΔ al pl .. ς *ηυκαιρ.* c. CKMU(s?) 1. al sat mu .. D *ευκαιρως ειχον* (it vg *nec manducandi spatium habebant*)

32. *και απηλθον* (c. ABDKLMSUΔ al pl vv ut vdtr omn; EFGHVΓ 13. 40. 69. 108. 124. al plus[30] *-λθεν*) *εις ερ. το. τω πλ.* (ita c. AEFGHKMSUVΓ al pler [al[aliq] – – *εν τω πλ.* vel *εν πλ.*] syr[utr] aeth al; BLΔ 13. 124. 346. al pauc cop *εν* [al pauc om] *τω πλ. εις ερ. το.*: ita Ln; item b omisso *τ. πλ.*) .. D 66.[ms] it (exc b) vg *και αναβαντες εις το πλοιον απηλθ. εις ερ. το.*

33. *ειδον* (D *–δαν*) c. B(D)EFGH**UΓ al ut vdtr pl .. AH*KLMVΔ etc *ιδον* | *αυτοις υπαγοντας* (108. *–τον –ντα*) c. (Gb Sz) ABDEFGHKLMSUVΓΔ al[130] fere it vg cop syrP al mu .. ς add *οι οχλοι* c. 13. 124. al non ita mu (108. syr [persP] *πολλοι*, quod test[aliq] om, huc transpon) | *επεγνωσαν* c. AB**EFGHKLMSUVΓΔ al pler .. B*D 1. 118. 209. *εγνωσαν* (Ln 49, :: at multo rectius *εγν.* ex *επεγν.* ortum existimatur quam substitutum hoc pro illo) | *πολλοι* (Gb) c. BD 1. 13. 28. 49. 102. 118. 131. 209. al pauc it (exc f) vg arm pers .. AKLMUΔ al plus[60] f cop syr[utr] aeth al praem (al[1] add) *αυτους*, item ς *αυτον* c. EFGHSVΓ al sat mu (al[1] post *πολλ.*) (:: aut *αυτον* aut nihil horum recipiendum: auctoritas testium – vv prius prorsus deserunt – suasit posterius) | *πεζῃ* .. L 131. 157. al pauc *–ζοι*, item *pedestres* it[pl] vg | D *απο παντων πολεων* (d *de omnem civitatem*) | *κ. προηλθ.* (Γ al mu *προσηλθ.*) *αυτους* (al pauc *–τοις* vel *–τω*, Γ *–τοι*) *κ. συνηλθ.* (69. *συνεισηλθ.*, A *συνεδραμον*) *πρ. αυτον* (*–τους* 69. al arr) c. AEFGHKMSUVΓ al pl f syrP aeth .. BL 13. 49.[ev] y[ecr] (aliiq?) vg (g[1.2]1?) *κ. προηλθ.* (L 13. y[ecr] *προσηλθ.*) *αυτους* (Ln 49.): item A (et 142.** ? aliiq?) *κ. προσηλθ. αυτοις*: item D 28. 2.[pc] (al?) b *κ. συνηλθ.* (2.[pc] *ηλθ.*) *αυτου* (28. *αυτω*): item 1. it[pl] *και ηλθον εκει* (a om; 1. om *εκει* anteed atque hanc lect Gb recepit) .. 209. 240. 244. Euth omnia post *συνεδρ. εκει* om (:: Equidem nullus dubito quin lectio textus nostri, cuius pleonasmus quidam optime ipsi Mc[o] convenit, rectissime habeat. Plerisque lectt variantibus simplicior reddita est oratio, quum ex abundanti *–συνεδραμον, προηλθον, συνηλθον* – laborare visa esset. Porro *προσηλθον* pro *προηλθον* substituto omnino abundabat *συνηλθ.* Alii retinuerunt *συνηλθ.*, alii *προηλθ.*, alii satis habuerunt praegresso *συνεδραμ.*, alii nil nisi *ηλθ.* ex *προη.* et *συνη.* assumsere. Contra quis tandem turbaturus fuisset planissimam Gb[1] lectionem? Unde vero *συνηλθ. πρ. αυτ.* ortum putamus, si Mc nil nisi *προηλθ. αυτ.* dedisset?)

34 *Καὶ ἐξελθὼν εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ'* 34–44 Mt 14, 14—21. Lc 9, 11—17. Io 6, 5—13.
αὐτούς, ὅτι ἦσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα, καὶ ἤρξατο Mt 9, 36. 6, 1 ss.
διδάσκειν αὐτοὺς πολλά. 35 (64. 1) *καὶ ἤδη ὥρας πολλῆς γενομένης*
προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν ὅτι ἔρημός ἐστιν
ὁ τόπος, καὶ ἤδη ὥρα πολλή· 36 *ἀπόλυσον αὐτούς, ἵνα ἀπελθόν-*
τες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους·
τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν. 37 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς*
Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἀπελθόντες ἀγορά-

34. *εἰδεν* (ita c. ABEFGHS?U etc; KLMVΓΔ etc *ιδεν*: D *και ειδων* omisso *και* sq, item 2.pe) c. (Gb) BL 1. 13. 20. 33. 69. 102. 124. 209. 2.pe g^{1} cop arm .. ς add *ο ις* c. EFGHKMSVΔ al pl ff^{2} g^{2}? syrP .. AU al^{20} ac plur (inprimisq evglstia) cfi mm (sax ante *εξελθ.*) syr praem *ο ις*: hinc Ln [*ο ις*] *ειδ.* .. D 253. a b l vg *ο ις* post *οχλον* (:: similiter lectio in Mt fluctuat)| D *εσπλαγνισθη*, K *εσπλαχν.*, Γ* *ευσπλ.* | *επ αυτους* c. BDF 245. 253. (aliisq ut vdtr), item *super eos* b f i l (g^{1} ?) vg (:: ita minusc tantum in Mt) .. ς *επ αυτοις* c. AEGHKLMSUVΓΔ al pler (a c *eis*, ff^{2}. *illis*) (:: sic Mt)| *διδ. αυτ.* (et. it vg) .. AKΓ 2.pe 11. 253. al pauc *αυτ. διδ.*

35. *και ηδη* .. D^{gr} 2.pe a *ηδ. δε* | *γενομενης* .. D *γενομενης* (it^{pler} vg *cum – fieret*)| *αυτω* (226.* 235. a^{scr} a i vg plane om; DK 157. 346. 2.pe al^{10} fere b g^{2} post *λεγ.* pon; 13. 69. 7.pe g^{scr} utroq loco habent, Δ ante *λεγ.* pon) *οι μαθ. αυτου* (c. BDEFGHKLMSUVΓΔ etc; A om, item 13. 28. 69. 209. 261. 282. 346. c: hinc Ln [*αυτ.*]) *λεγουσ.* (BLΔ 33. *ελεγον*)| D^{gr*} om *ὁ* et *και*

36. *κυκλω* .. D *εγγιστα*, item it vg *proximas* .. 118.** om | *και* (D add *εις τας*) *κωμ.* (D post *κω.* repetit *ινα*) .. A om (1. 209. al *κωμ. κ. αγῳ.*)| *αγορασωσιν* (al pauc *–σουσιν*) *εαυτοις* (M 33. *–τους* sic) .. KL* y^{scr} al pauc *αγ. αυτοις* | *αρτους* (2.pe ante *αγ. εαυτ.* pon, syr al *panem*; 1. 22.* *καταλυσωσιν* pro *αγ. ε. αρτ.*)· *τι γαρ* (157. om) *φαγ. ουκ εχ.* c. AEFGHKMSUVΓ al pler f syr^{utr} aeth al (b *panem quod manducent, quia hic non habent*; similiter arm *quid manducent, quia hic manducare quicquam non habent*) .. BLA (D^{gr}) 28. 102. a d ff^{2} i cop *τι φαγωσιν* (D^{gr} *–γειν*); item c g^{2} l vg sax *cibos quos* (g^{2} *escas quas*) *manducent* (*τι φαγωσ.* Gb'' 49; item Ln [*αρτ.*] *τι* [*γ.*] *φα.* [*ο. εχ.*] :: at ista lectio planissima est; similiter Mt *βρωματα*, Lc *επισιτισμον*. Horum aliquid si commentandi caussa adscriptum esset, alieni suspicionem moveret, non item *αρτους*. Accedit quod in Mt nihil eiusmodi ut *τι γ. φα. ουκ εχ.* est, nec quisquam addidit; quippe enim maxime otiosum videbatur. Conferri possunt cum iis quae Lc habet: *οτι ωδε* etc, quae quum Mc iam ante expressisset, hoc loco ulterius quid addidit. Si aliena manu addita essent, minime *ωδε* illud abesset.)

37. *ο δε* (et. cop syr^{utr} al) .. D it^{pler} (c *quibus iesus* etc) vg aeth *και* | *αυτοις* pr (D a i add *ο ις*, item it^{pl} ante *ειπ.*) .. AL 1. 33. om | *αγορασωμεν* (*emamus* vg d f g^{2} i) .. L* 1. al^{15} Euth *–σομεν* (*ememus* a b c ff^{2}. tol, g^{1} *emimus*)

σωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δώσομεν αὐτοῖς φαγεῖν. 38 *ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Πόσους ἔχετε ἄρτους; ὑπάγετε ἴδετε. καὶ γνόντες λέγουσιν Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας.* 39 *καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ.* 40 *καὶ ἀνέπεσαν πρασιαὶ πρασιαί, κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ πεντήκοντα.* 41 *καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς ἵνα παρατιθῶσιν αὐτοῖς, καὶ τοὺς δύο ἰχθύας*

---

37. *δηναρ. διακ.* (Gb Sz) c. ABEFGHKLSUVΔ al plus[70] it[pl] am fu ing tol sax syr[P] .. ς *διακ. δηναρ.* c. DMΓ al mu c g[2·] ff[2·] vg[ed] cop syr aeth al (:: ut Io)| *δωσομεν* c. AB(sic)LΔ 65. 2.[pe] 7.[pe] 28?, item *dabimus* it vg, item *-σωμεν* D 13. 28? 33. 69. 124. 229.** 346. .. ς *δωμεν* c. EFGH KMSUVΓ al pler (ς *φαγειν*; Ln *αρτους*; et *φαγειν*.). Praeterea 13. 69. 124. 346. (ex Io) add *ινα εκαστος βραχυ* [τι] *λαβη* | L *αυτους φαγ.*

38. *ο δε* (et. c ff[2·]) .. D 237. it[pl] vg aeth al *και* | *αυτους* .. D it[alliq] add *ο ω̄ς* | *ποσ. εχ. αρτ.* c. BLΔ (al?) .. ς (Ln 49.) *ποσ. αρτ. εχ.* c. ADEFGHKM SUVΓ al ut vdtr omn it vg etc (:: cf ad 8, 5. ubi similiter D al it vg syr[utr] al *αρτ. εχ.* praebent; apd Mt vero 15, 34. *αρτ. εχ.* non fluctuat. Contra *εχ. αρτ.* h. l. ad alterum Mc[l] locum correctum esse minime probabile est.)| *ιδετε* (Gb'') c. BDL 1. 33. 102. 118. 240. 244. b c cop syr .. ς *και ιδ.* (Ln [και] *ιδ.*) c. AEFGHKMSUVΓΔ al pler it[pl] vg syr[P] al | EFGU al *γνωντες* | *λεγουσιν* (et. c ff[2·] vg cop syr[P] al) .. ADM[mg] 13. 69. al[10] fere it[pl] tol syr al add *αυτω* (Ln [α.])| *πεντε* .. D 2.[pe] it[pm] gat mm sax cop syr al add *αρτους* | D* *δυω* (infra $\overline{\rho}$)

39. *αυτοις* (et. Or[2]) .. D a b f g[2·] mt add *ο ω̄ς* | *ανακλινας* c. AB**DEFHKL MSUVΓΔ al longe pl Or[1] (*παντας αν.*) .. B*G 1. 13. 28. 2.[pe] al[10] Or[1] (*πασιν αν.*) *ανακλιθηναι* (Ln :: e Mt)| *συμπ.* (L al[6] om) *συμπ.* (et. Or) .. D *κατα την συνποσιαν* (it[pler] vg *secundum* [c *per*] *contubernia* [b add *sua*]; a om)| EFGΓ al *χλορω*

40. *ανεπεσαν* c. BEFGHMVΔ 1. 28. al[10] (ac multo plur) .. ς (Ln) *-σαν* c. ADKLSUΓ al pl (Or)| *πρασ. πρασ.* (it[pler] vg *in partes*, a om) .. LΔ al pauc om alterum | *κατα* c. BD 2.[pe] (aliisq?) cop .. ς *ανα* c. AEFGHKL MSUVΓΔ al pler Or (:: *ανα* in Lc est nec fluctuat, nec magis fluct alibi)

41. D om *τους* prim | *ευλογησεν* (et. Or) .. LΔ 28. 262. e[ecr] (aliiq) *ηυλογ.* | *τ. μαθητ.* c. BLΔ 102. al[5] d g[2·] cop .. ς (Ln) add *αυτου* c. AD[ε]EFGHKMSUVΓ al pler it[pler] vg syr[utr] al (:: et. in Mt et Lc minusc[aliq] et vv mu add *αυτου*, item Mt 15, 36. pleriq. Infra v. 45. *αυτον* non fluctuat. Hinc eo facilius et. nostro versu addendum videbatur.) | *παρατιθωσιν* c. BLM*Δ 42. 63. 122. 229. 251.** 253. .. ς (Ln) *παραθωσιν* c. ADEFGHKM**SUVΓ al pler (:: de praes. similiter cum praet. coniuncto ap Mc cf 6, 8. 12. 3, 12.)| *αυτους* .. D *κατεναντι αυτων* (it vg *ante* [c om] *eos*), M* *τω οχλω* (:: cf Mt et Lc, item Mc 8, 6. Mt 15, 36.)

ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· 43 καὶ ἦραν κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα, καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 καὶ ἦσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

45 (65.6) Καὶ εὐθὺς ἠνάγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἕως αὐτὸς ἀπολύει τὸν ὄχλον. 46 (66.2) καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 47 (67.4) καὶ ὀψίας γενομένης ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. 48 καὶ ἰδὼν αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνε-

45–52 Mt 14, 22—33. Io 6, 15—21.

41. *εμερισεν* (s al pauc *και εμ.*, al pauc *διεμερ.*, M^{mg} al pauc *παρεθηκεν*) .. r *μερίσε* (i. e. *-σαι*)

43. *κλασματα* (ita BLA; 13. 69. 124. 209. 346. *-ατων*, 1. om) *δωδ. κοφινων* (LA *-νους*) *πληρωματα* c. BLA 1. 13. 69. 124. 209. 346. .. ς (Ln) *κλασματων* (28. *-ατα*, FU *το περισσευον των κλ.*, 7.pe c^{ser} *των περισσευοντων* [c *-σαντων*] *κλ.*, it^{pm} vg *reliquias fragmentorum*) *δωδ. κοφινους πληρεις* (v *-ρες*) c. ADEGHKMSVΓ (item FU) etc (:: hac lectione expeditissima nemo offendere poterat. Longe aliter statuendum de nostra, cuius nihil simile reliquis locis quinque. Correctum autem est nostro loco adhibitis reliquis. Ceterum grave est in paucis quidem testib integram superesse lectionem Marci, in multis vero potiores eiusdem partes.)

44. *και ησαν* .. M^{*} 111. om | *τοις* (M add *πεντε*) *αρτους* .. D 1. 28. 118. 209. it^{pler} (non cf) vg Thph om (:: rell. ll. omnib. abest) | *πεντακισχ.* (Gb Sz) c. ABDEFGHKLMSUVΓΔ al^{140} fere it vg cop syr^{utr} etc Thph .. ς praem *ωσει* (al^{5} ως vel *ωσπερ*) c. minusc ut vdtr pauc

45. *ευθυς* c. BLA 28. .. ς (Ln) *–θεως* c. ADEFGHKMSUVΓ al pler (Or). Praeterea D it^{pler} add *εξεγερθεις* | *τ. μαθ. αυτου*: Or diserte testatur hunc in modum: *ἔχει δέ τι πλεῖον τὸ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ παρὰ τῷ Μάρκῳ γεγραμμένον παρὰ τὸ ἁπλῶς τοὺς μαθητάς.* | D *ενβηναι* | *προαγειν* (D^{*} *προσαγ.*) .. D 1. 13. 28. 40. 2.pe al^{15} fere Or (item it vg etc) add *αυτον* | *εις τ. περαν* .. 1. 118. 209. om | *προς* .. 1. 28. 209. 2.pe Or *εις* | *βηθσαιδαν* c. BEFGHKLMSUV etc .. Δ *βηδσ.*, D al pauc (et. i) *βησσ.*, Δ *βησα.*, Γ al pauc *βιθσ.* .. Δ al^{10} (ac plur) *–σαιδα* | *εως αυτος* .. D^{gr} 2.pe b *αυτος δε* .. Δ corrupte *εως ιδειν αυτον* (sequitur *απολυει, ὃ* sic: *donec viderent eum dimittere*) | *απολυει* c. BL 1. item (de quibus vide ante) DA .. $E^{*}K\Gamma$ 28. al^{25} *απολυσει* (2.pe *απελυσε*) .. ς *–λυση* c. AE^{**}FGHMSUV al pl

47. *ην* (Δ om, per incuriam) .. D 1. 28. 209. 251. add *παλαι* (it^{alliq} *iam*) | *εν μεσω* (c. BEFGHKM^{**}UXΓ etc; ALM*Δ al ut vdtr pauc *εμμεσω*) *της θαλασσης* .. D 2.pe *εν μεση τη θαλασση* (it^{pler} vg *in medio mari*) | *επι της γης* .. AU al^{6} cop al praem *ην*, item M al^{2} add *ην*

48. *ιδων* c. BDLΔ 18.ev 19.ev 49.ev it^{pler} vg cop .. ς *ειδεν* c. EFGH(s ?)UΓ etc item *ιδεν* AKMVX etc | *εν* (Δ praem *εν τω πλοιω*) *τω ελαυνειν* (et. f vg) .. D *και ελαυνοντας*, item 2.pe it^{pler} *ελαυνοντ.* *και* ante *βασαν.*

μος ἐναντίος αὐτοῖς, περὶ τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτοὺς περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης. καὶ ἤθελεν παρελθεῖν αὐτούς· 49 *οἱ δὲ ἰδόντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἔδοξαν φάντασμα εἶναι, καὶ ἀνέκραξαν·* 50 *πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδαν καὶ ἐταράχθησαν. καὶ εὐθὺς ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς Θαρσεῖτε, ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε.* 51 (68.6) *καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτοὺς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκ περισσοῦ ἐν ἑαυτοῖς ἐξίσταντο καὶ ἐθαύμαζον.* 52 *οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.*

53—56 Mt 14, 31—36. 53 (69.2) *Καὶ διαπεράσαντες ἦλθον ἐπὶ τὴν γῆν Γεννησαρὲτ*

---

48. *ο αν. εναντ.* (A 1. 209. al^{3} *εν. ο αν.*: ut Mt) *αυτους* (1. 209. om: ut Mt) .. 13. 28. 124. 346. c^{ecr} add *σφοδρα* (item 2.^{pe} post *εναντ.*)| *περι* c. BLA 102. 18.^{ev} 19.^{ev} a .. *ς και περι* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pl} vg (quamquam praecedit *videns* vel *cum vidisset*) etc (2.^{pe} b cop *πε. δε.*)| *πρ. αυτους* .. D aff^{2}i *ο ω* (a post *περιπ.*), 61. fg^{2} syr aeth pers^{p} *πρ. αυτ. ο ις* .. 2.^{pe} b c om | *και ηθελεν* (D *ηθελησεν*) *παρ. αυτους* .. GH om (:: ut Mt)

49. DΓ al *ειδοντες* | *περ. ε. τ. θαλ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg cop syr^{utr} etc .. BLA 33. c^{ecr} *ε. τ. θαλ. περ.* (:: ut Mt)| *φαντ. ειναι* (et. it vg) .. BLA 33. *οτι φαντ. εστιν* (:: ut Mt)

50. *γαρ αυτ. ειδαν* (ita c. B; AEFGHUΓΔ etc *ειδον*; KLMXV etc *ιδον*) .. D 2.^{pe} it (exc f) om | *και ευθ.* (*-θυς* c. BLA: cf ad 1, 10.; Mt 14, 31. *-θεως* non fluct: ς Ln *-θεως* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler; D 33. c i om) c. A(D)EFGHKMSUVΓ al fere omn it^{pler} vg syr^{utr} etc .. BLA 33. c cop *ο δε ευθ.*, 2.^{pe} *ευθ. δε* | *μετ αυτων* .. D 33. a c ff^{2}i *προς αυτους*, 2.^{pe} b *αυτοις* | *και λεγ. αυτοις* .. D a b ff^{2}i *λεγων* :: ut Mt | *θαρσειτε* (et. Mt) .. G al^{6} om (:: ut Io)

51. *πρ. αυτους* (7.^{pe} pro his *ευθυς*) .. D 49.^{ev} 2.^{pe} a (vdtr) c i cop post *ε. τ. πλ.* | *λιαν* .. D 1. 28. 2.^{pe} (vide post) b om (Gb^{0})| *εκ περισσου* (D 2.^{pe} *περισσως*, 1. *εκπερισσως*) .. BL 102. (syr al) om (Gb^{0})| *εν εαυτ.* (L al pauc *εν αυτ.*) *εξιστ.* (D* *εξεστ.*, ***εξειστ.*; 1. 118. 209. *εξεπλησσοντο*)| *και εθαυμ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler a (*stupebant cum admiratione*) b f syr (*εθαυμ. και* ante *εξιστ.* etc) syr^{p} aeth al .. BLA 1. 28. 102. 118. 209. c i l (aliiq ut vdtr) vg cop om (49., item Gb^{vo}, Ln [*κ. εθ.*] :: at offendit pleonasmus Marci ille quidem, praesertim cum praecedentia fortiora quam *εθαυμ.* viderentur)

52. *ην γαρ* c. ADEFGHKM*UVXΓ al pler it^{pl} vg syr^{utr} etc .. BLM**SA al^{15} fere cop syr^{p} ^{mg} *αλλ ην* (b *erat autem*)| *αυτ. η καρδ.* (Gb' Sz) c. ABEF GHKMSUVXΓ al longe pl .. ς *η καρδ. αυτ.* c. DLA al mu (it vg etc)| XΓ al *πεπορωμ.*, 1. al *πεπωρωμ.*

53. *διαπερασαντες* .. D 45. a b c ff^{2}i (non fg$^{1.2}$ vg) add *εκειθεν* | *ηλθ.* (al pauc *απηλθ.*) *επι* (x 13. 69. 225. al^{3} *εις*) *τ. γ. γεν.* c. ADEFGHKMSU VXΓ al pler it vg cop syr^{utr} etc .. BLA 28. 33. 2.^{pe} *επι τ. γ. ηλθ.* (28. ante *επι*, A om) *εις γεν.* (:: cf ad Mt ubi BDA syr^{p}? arm similiter

καὶ προσωρμίσθησαν. 54 *καὶ ἐξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου εὐθὺς ἐπιγνόντες αὐτὸν* 55 *περιδραμόντες ὅλην τὴν χώραν ἐκείνην ἤρξαντο ἐπὶ τοῖς κραβάττοις τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἤκουον ὅτι ἐκεῖ ἐστίν.* 56 *καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ*

---

scripturam mutavere)| *γεννη-* (U al pauc syrP *γεννι-*) c. ABDEGKLMS UVXΓΔ al longe pl a f g^{1} am ing (etc) cop etc .. ς *γενη-* c. FH al non ita mu b c vg^{ed} et^{mss} aliq | *-σαρετ* c. AB**LMΓΔ al pm a c etc .. B*EF GHKSUVX al pl f g$^{1.2.}$ vg cop etc *-σαρεθ* (hanc formam recepimus in Mt, ubi et. codicibus LMΔ confirmatur) .. D b *-σαρ* .. i om | *και προσ-ωρμισθ.* (et. f g$^{1.2.}$ vg go cop syrP etc; X al pauc *προσορμ.*) .. D 1. 28. 209. syr pers a b c ff$^{2.}$ i om

54. *αυτων* .. B* om | *ευθυς* c. BLΔ 13. 28. 69. 72.** .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler | *επιγνοντες* (FUXΓ al *-γνωντ.*) .. D 2.^{pe} it vg *επεγνωσαν* | *αυτον* c. BDEFHKLMSUVXΓ al pl itp^{l} vg cop syrP go etc .. AGΔ 1. 13. 28. 33. 69. 2.^{pe} al^{20} fere c g$^{2.}$ gat syr arm arr pers^{P} catt^{comm} add *οι ανδρες του τοπου εκεινου* (238. al pauc catt^{comm} om *εκ.*, al pauc inprimis evgll *της γης γεννησαρετ* pro *ανδρ. τ. τ. εκ.*): hinc Ln [*οι – – εκ.*] (:: e Mt)

55. *περιδραμοντες* (D a *περ. δε*, it^{pler} vg *και περ.*) .. B 1. 13. 33. 69. 2.^{pe} al plus^{6} *περιεδραμον* (seq *και ηρξ.*)| *χωραν* c. BLΔ 33. cop .. ς (Ln) *περιχωρον* (:: at ita Mt, nec fluctuat) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler (it^{pler} vg *regionem*: at ita et. in Mt; b *confinem regionis*)| *τοις* .. D 1. 209. 346. 2.^{pe} al pauc om | *κραβαττοις* (D *γραβ.*) c. ADF**GKLM(S?) UVΓ al pl, item *κραβατοις* B*F*XΔ al .. ς *κραββατοις* c. B**EH al mu. De it vg cf ad 2, 4. | *τους κακ. εχ.* .. D c^{scr} a b ff$^{2.}$ praem *παντας* :: e Mt | *περιφερειν* (253. *επιφ.*, syr^{utr} arm *προσφ.*) .. DM 1. c^{scr} al^{5} a b ff$^{2.}$ i cop go catt^{comm} *φερειν* (D it^{4} ante [*παντ.*] *τους κα. εχ.*)| *οπου ηκ. οτι εκει* (ita c. AEFGHKMSUVXΓ al pler; 1. 28. 209. post *εστιν*: BLΔ 102. om, sic Ln) *εστ.* (M** add $\overline{ις}$, 48.^{ev} o $\overline{ις}$) .. D c^{scr} a b ff$^{2.}$ i *περιφερον γαρ* (b ff$^{2.}$ i *autem*) *αυτους οπου αν ηκουσαν τον* $\overline{ιν}$ (i *illum*) *ειναι*

56. *οπου* (D *που*, 1. 209. *οποτ'*, 2.^{pe} *οταν*) *αν* c. ABDEFGHKLMSUV al pl .. XΓΔ al mu *οπ. εαν* | *εισεπορευετο* c. BDEFGHKSUVXΓ etc .. ALM al^{5} *-οντο*, Δ *εισπορευονται* | *κωμας* (F 282. *-μην*) *η πολεις* .. M 107. 262. *πολεις* (M* *-λιν*) *η κωμ.* | *η* (c. AEGHKMSUVXΓ al pler b cop go; BFLΔ al^{9} it^{pler} vg syr^{utr} add *εις*, item *εις τας* D) *πολ. η* (c. AEFGHKMSUVXΓ al pler a b i vg^{ed} et^{mss} mu cop; BDL**Δ al^{6} it^{mu} am mm syrP add *εις*) *αγρ.* (L* 1. 209. g$^{2.}$ syr om *η αγρ.*; D a b vg al *αγρ.* pon prius, tum *πολ.*) (49. *η εις πο. η εις αγρ.*, Ln *η* [*ε.*] *π. η* [*ε.*] *αγρ.*)| *ε. τ. αγοραις* .. D 2.^{pe} it^{pl} vg go *ε. τ. πλατειαις* (go *-τεια*), a *in foro et in plataeis* | *ετιθουν* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler .. BLΔ 18.^{ev} 19.^{ev} 49.^{ev} (al pauc ut vdtr) *ετιθεσαν* (49. :: est forma antiquis frequentata; altera novella et. Act 3. 2; 4, 35. legitur nec fluctuat; at mutationibus eiusmodi pro maiore usu multo magis evv obnoxia erant quam acta)

παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κἂν τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ ἅψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο αὐτοῦ ἐσώζοντο.

VII.

1—16 Mt 15, 1—11. 1 (70. 10) Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καί τινες τῶν γραμματέων ἐλθόντες ἀπὸ Ἱεροσολύμων. 2 καὶ ἰδόντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας τοὺς ἄρτους, – 3 οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, 4 καὶ ἀπ' ἀγορᾶς ἐὰν μὴ βαπτίσωνται οὐκ ἐσθίουσιν, καὶ ἄλλα πολλά ἐστιν ἃ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν – 5 (71. 6)

---

56. του ιμ. αυτου .. Γ αυτ. τ. ιμ. | αψωνται .. HK al mu αψονται. | αν (U εαν) .. DA 1. 33. al^{5} om :: ut Mt | ηπτοντο c. AEFGHKMSUVXΓ al pler item (*tangebant*) it^{pler} vg .. BDLA 1. 13. 28. 33. 69. 124. 346. 2.^{pe} a ηψαντο (Ln :: e Mt)| αυτου .. D αυτον | εσωζοντο (1. al pauc *διεσ.*) c. ABDEFGHKLMSUVXΓ al pler it^{pler} vg .. A *διεσωθησαν* (:: ut Mt), 33. 2.^{pe} a *εσωθησαν*

VII. 2. *ιδοντες* (it^{pler} d vg *cum vidissent*; b *viderent*) .. D^{gr} *ειδοτες* | *κοιναις – – εσθιοντας* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler a go etc .. BLA 33. cop *οτι* (A *ειπον οτι*, et. *δ*) *κοιναις – – εσθιουσι* (it^{pler} vg *manducare*)| *τοῦτ' ἔστιν*: ita prorsus E al, item duplici acc. KM al pl (Ln *τουτ–έστιν*)| *τους* (c. BDLA 13. 33. 69. 124. 346. 2.^{pe}; ς om c. AEFGHKMSU VXΓ al longe pl) *αρτους* (al^{10} b e d ff^{2c} l mt syr al *αρτον* :: ita Mt, nec fluct) c. (Gb Sz) c. ABEGHLVXΓΔ al plus^{36} b go cop aeth al .. ς add *εμεμψαντο* c. FKMSU al pl, item D *κατεγνωσαν*, item *vituperaverunt* it^{pler} vg syr^{utr} etc

3. *πυγμη* (et. Or; et. syrP ^{mg} s^{gr} 59. *–γμην*, D *πυκμη*, d *primo*): c ff^{2c} i *pugillo*, fg$^{1.2c}$ vg go cop syrP *crebro* (g^{2c} *prius crebro*: *πυκνα*?), a *momento*, b *subinde*; syr *sedulo*, aeth *intense* .. A om | *νιψωνται* .. E al pauc *–ονται* | *ουκ εσθιουσιν* (Γ *–ωσιν*) .. DM** al^{3} it^{pl} aeth arm add *αρτον* (M** 13. 48.^{ev} *τον αρτ.*, c *pa. sum.*)| *την παραδοσιν* (EHLMΓ al mu *–δωσιν*) .. F om

4. *απ* (c. ABDLA al mu Or; ς *απο* c. EFGHKMSUVXΓ al longe pl) *αγορας* .. D add *οταν ελθωσιν*, c^{ser} *δε οταν εισελθωσιν*, item (*cum venerint*, *venientes*, *redeuntes*) it^{pler} vg^{sixt} tol arm | *βαπτισωνται* (c. ADE [ipse*]GHMSUVΓ al pl Or Chr; KX al *–σονται*, E*FA al *–ζωνται*, L al pauc *–ζονται*) .. B 40. 58. 71. 86. 237. 240. 244. 259. g^{ser} Euth *ραντισωνται* | α (B *απιρ*) *παρελαβ.* (B *ελαβον*) .. D add *αυτους* (d it^{pl} vg *quae tradita sunt illis*)| *κρατειν* .. D *τηρειν* (it^{pl} vg *servare*)| *χαλκιων* c. B(e sil.)DEFGHKMSUVXΓΔ al pl .. AL al^{20} ac plures (Or Chr) *–κειων*| *και κλινων* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg syr^{utr} go etc Or .. BLA 102. 48.^{ev} cop om

καὶ ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς Διὰ τί οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταί σου κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ κοιναῖς χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; 6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ησ. 29, 13.
ὅτι καλῶς ἐπροφήτευσεν Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὡς γέγραπται Οὗτος ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ· 7 μάτην δὲ σέβονταί με διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. 8 ἀφέντες γὰρ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων· βαπτισμοὺς ξεστῶν

5. και επερ. (Gb') c. BDL 1. 33. 209. 2.pe it (exc f) vg sax cop syr aeth .. ς επειτα (al[1] ειτα) επερ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f syrP go .. A επειτα Και (sic)| οι φαρ. κ. οι γραμμ. (passim οι γρ. κ. οι φαρ.) .. A (et. A*??) om κ. οι γραμμ. | Δια .. DA 13. 28. 69. 124. 2.pe c[ser] a c ff[2] g[2] i praem λεγοντες | ου περιπ. οι μα. σου c. BLA 33. 49.ev al pauc cop aeth .. ς (Ln) οι μα. σ. ου περιπ. c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg etc (:: at ita saepe transposuere verbum et subst., cf 2, 23 et alibi)| παραδοσιν .. HΓ al -δωσιν. Item EH al v. 8. | αλλα κοιναις (Gb) c. BD 1. 28. 33. 118. 209. 2.pe a g[2] i vg cop arm arP pers[w] .. ς αλλα (Γ al αλλ) ανιπτοις c. AEFGHKLMSUVXΓΔ etc .. 13. 69. 124. 346. αλλ. κοιναις χερσ. ανιπτ. | D 28. ταις χερσ. | τον .. K al[10] om

6. ο δε c. BLA 33. 102. cop syr aeth pers[p] .. ς (Ln) add αποκριθεις c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg go etc (:: at ita Mt nec fluct)| οτι c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler b go syrP (cop) etc .. BLA 33. 102. itp[ler] vg om (Ln 49. :: at iidem fere infra add οτι post γεγραπτ.; hinc videtur in eum locum transpositum esse. Fortasse etiam vitandum videbatur ne ὅτι h. l. ad praecedens διὰ τι respondere putaretur)| επροφητ. c. B*(προφητευσεν)DLA 1. 13. 33. 124. 346. a[scr] .. ς προεφητ. c. AB**EF GHKMSUVXΓ al pler | ησαιας (A al pauc g[2] cop syr post υμων :: ut Mt, a[scr] post υποκριτ.) .. ἡσ. ita EFKLM al pl; it vg esaias vel isaias: hinc Ln ἡσ. ubique | των .. D om | ως (M ωστε) γεγραπται (minusc[pauc] προγεγρ.) .. D (1. 2.pe arm) i (a b, c ff[2]) και (1. etc ως, a b qui; c ff[2] om) ειπεν (c ff[2] dicens). Praeterea BL (aliiq ut vdtr) add οτι (vide ante)| ουτος (a ff[2] om) ο λα. c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn cop go etc .. BD it[pler] vg ο λα. ουτ. (Ln :: at ita Mt [et LXX] nec fluct)| τιμα (et. d) .. D[gr] a b c αγαπα (aeth honorant me et amant me)| αυτων .. M al[5] fere αυτου | απεχει .. D αφεστηκεν (sequente αφ) .. L 2.pe απεστιν, A απεστη, it[pl] vg[ed] am al est, fu emm ing mt g[1.2] abest (ff[2] longe habetis a me)

8. γαρ c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f1 vg go syr[utr] etc .. BLA 102. 124. cop arm om, item (quos vide post) D 28. 2.pe 8.pe it[pler] (Ln 49. :: at γαρ videbatur h. l. parum aptum; cohaeret vero omissio ista cum omissis βαπτισμους etc. Utraque omissione maiorem tota sententia vim nacta est.)| βαπτισμους (-σμον A; a d f ff[2] i baptizantes sequente urceos etc) ξεστ. κ. ποτ. (2.pe al pauc ποτ. κ. ξε.) κ. αλλα (A syr om) παρομ. τοι. πο. (minusc[mu] in his variant vel transponendis singg vel leviter mutandis, ut ταυτα pro τοι. legitur vel et. τοι. plane omittitur)

καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. 9 καὶ
ἔλεγεν αὐτοῖς Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν
*Ex 20, 12. 21, 16. παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε. 10 Μωϋσῆς γὰρ εἶπεν Τίμα τὸν
πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου, καὶ Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ
μητέρα θανάτῳ τελευτάτω. 11 ὑμεῖς δὲ λέγετε Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρω-
πος τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρί Κορβᾶν, ὅ ἐστιν δῶρον, ὃ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ
ὠφεληθῇς· 12 καὶ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ
αὐτοῦ ἢ τῇ μητρὶ αὐτοῦ, 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ

ποιειτ. (syr aeth persP om; FK al^{aliq} vg ante πολλ. pon) c. AEFGHKM SUVXΓ al pler fl vg go syr^{utr} aeth etc; item D 28. 2.^{pe} 8.^{pe} a b c ff^{2}· i ante αφεντες sic: βαπτ. (*baptizantes* vide ante) ξε. κ. πο. (2.^{pe} etc πο. κ. ξε.) κ. αλλ. παρ. α. (ἃ et. a ff^{2}· i exprimunt, non item b c, nec 28. 2. 8.) ποιειται τοιαυτα πολλα (ita D, variant paullulum reli) .. BLA 1. 102. 209. 251. (item 17.^{*gr} et^{lat} una c. versu 9.) cop arm om (49.. Ln$^{ed.\ min.}$ [βα. – – ποι.] :: sunt suspecta quidem et orta videri possunt e vv. 4 et 13. Sed Marco inprimis apta sunt; priora maxime: βα. ξε. κ. ποτ. minime interpolatorem tradunt; offenderunt vero tum propter eosdem vv. 4. et 13, quibus idem dicitur, tum quoniam verba αφεντες usque ανθρωπων graviora videbantur reliquis omissis. Hinc alii certe his ipsis anteposuerunt. Inde quod in ipsa lectionum varietate religio conservandi id quod res est conspicitur, satis commendantur verba suspecta. Etiam ex seqq και ελεγ. αυτ. additamentum istud, quo ad exempla oratio a sententia principali degressa erat, confirmatur. Omisso vero additamento rectius omittebantur verba και ελ. αυτ., ut fit in B)

9. κ. ελεγ. αυτοις .. B 28. om | τηρησητε (B 15.^{ev} τηρητε, vg *servetis*) .. D^{gr} 1. 28. 209. syr (item it Cyp Hier Zen *statuatis*; d *tradatis*) στησητε (Gb″; cf Ro 3, 31. 10, 3.)

10. μωυσης c. BDKMΔ al sat mu .. ς μωσης c. AEFGHLSUVXΓ al pl. Praeterea cf ad Mt 8, 4. Mc 1, 44. et alibi | σου sec .. D 13. 69. 271. al pauc om | D τελευτειτω (d *morietur*)

11. Εαν (al pauc praem οτι) .. Δ ος αν | τω πατρ. (D al plus^{5} a c ff^{2}· g^{2}· i go cop syr Avit add αυτου) η τη (Δ n^{scr*} om) μητρ. (K al^{10} fere cop syr add αυτου) | κορβᾶν: sed EKMΓ al mu –ρβάν | ο (Δ 346. al pauc om) εαν (D αν) | εξ εμου .. D* μου | Γ οφεληθης

12. και c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f g^{2}· vg go syr^{utr} al .. L οτι .. BDΔ 1. 13. 28. 69. 102. 346. 2.^{pe} (7.^{pe}?) a b c ff^{2}· i cop om (Ln) | ουκετι .. D ουκ εν (confusis τι cum ν?), al pauc a syr ουκ | αυτον .. Γ αυτω | Δ om τω πα. usq μη. αυτ. | αυτου pr c. AEFGHKMSUVX al pler f ff^{2}· g^{2}· l vg go cop syr^{utr} al .. BDLΓ 28. 69. 240. 244. 245. 346. 2.^{pe} a b c i arm Avit om (Ln 49.). Item αυτου sec c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go cop syr^{utr} .. BDL 1. 13. 28. 56. 69. 240. 244. 346. 2.^{pe} it vg arm Avit om (Ln 49. :: at quum v. 11. tam pauci αυτου addiderint, non verisimile h. l. a plerisq additum esse. Omiserunt vero quemadmodum

παραδόσει ὑμῶν ἣ παρεδώκατε. καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε. 14 καὶ προσκαλεσάμενος πάλιν τὸν ὄχλον ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀκούσατέ μου πάντες καὶ σύνετε. - 15 οὐδέν ἐστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι· ἀλλὰ τὰ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενα, ἐκεῖνά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. 16 εἴ τις ἔχει ὦτα ἀκούειν, ἀκουέτω. 17 ($^{13.6}$) Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων Mt 15, 12–20. αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὴν παραβολήν. 18 καὶ λέγει αὐτοῖς

deerat vv. 11 et 10. Plures altero certe loco omiserunt. Ex Mt vix crediderim assumptum, ubi alterum similiter permulti abstulerunt, prius vero in BD tenebatur omisso toto membro secundo.)

13. *τῃ παραδοσει* (–*δωσει* FMΓ al) *υμων* .. D a b c ff^{2} g^{2} i n (non f, al?) sax syrP mg add *τῃ μωμφα* | *τοιαυτα* (Dgr *τα αυτα*, b *ista*) .. M* 1. 13. 69. al plus^{5} post *πολλα*

14. *παλιν* (Gb') c. BDLΔ a b ff^{2} g$^{1.2}$ i l n vg sax cop aeth syrP mg .. ς *παντα* (y^{scr} απ.) c. AEFGHKMSUVXΓ (r al pauc syr praem o $\overline{ις}$) al pler syr^{utr} al .. 235. 238. 2.pe (f^{scr*} *o* $\overline{ις}$ pro *πα.*) c om | *ελεγεν* (it vg *dicebat*) .. B 59. *λεγει* | *ακουσατε* c. BDHL 2.pe al^{3} (ac plur) .|. ς *ακουετε* c. AEFGKMSUVXΓΔ al pler (:: at Ita Mt nec fluct)| *μου* .. Δ om (:: ut Mt)| *παντες* (H –*ντα*) .. LΔ al^{3} cop om (:: ut Mt)| *συνετε* c. BHLΔ 238. .. D *συνητε* .. ς *συνιετε* c. AEFGKMSUVXΓ al pler (:: at ita Mt nec fluct)

15. *ουδεν* .. D*gr *ουδ* | *ο* (Δ an ante *εισπορ.*) *δυν. αυτ.* (2.pe om) *κοινωσ.* (LΔ *κοι. αυτ.*) .. B *το κοινουν αυτον*, Aug *coinquinans eum* | *τα εκ τ. ανθρ. εκπορ.* c. BDLΔ 33. 2.pe it vg sax cop go aeth^{1} pers^{P} .. ς *τα εκπορ. απ* (al^{3} *εξ*) *αυτου* (al^{7} om *απ αυτ.*) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler syr^{utr} Aug | *εκεινα* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg go cop syr^{utr} etc .. BLΔ 102. 2.pe 48.ev 49.ev al pauc om | B om *τον*

16. *ει τις* usq *ακουετω* c. ADEFGHKMSUVXΓΔ** (vide post) al pler it vg go syr^{utr} al mu cattcomm (*ο εχων* etc, item g^{1*}) Euth (48.ev 49.ev transpon ad finem insequentis lectionis eccles.) .. BLΔ* (adscripsit ipse*, ut vdtr, ex parte ad mg) 28. 102. cop om (49. :: videbantur apposita ad terminandam lectionem eccles., sed plura contrarium suadent. Omissa enim potius sunt ad exemplum Mt^{1}, eoque magis ut quae sequuntur arctius cum antecedd coniungerentur. Ut autem suspecta verba retineam, inprimis facit quod *ει τις εχει* ratione Marco propria [4, 23; item *ος εχει* 4, 9.] scriptum est, non, ut ab usu Mt^{1} ad formulas liturgicas transiit, *ο εχων*, cf Mt 13, 23. 25, 29. Id quod accurate observare ab interpolatore eoque liturgico alienum.)

17. *εισηλθεν* (B evgstia syr pers^{P} sax add *ο* $\overline{ις}$) .. U al^{10} fere cop *-λθον* | *εις* (Δ al pauc add *τον*) *οικον* .. D 2.pe al pauc *ε. την οικειαν* (*–ιαν*) | *επηρωτων* (X *επερ.*) .. M *και επηρ.* | *αυτου* .. Δ om | *την παραβ.* (Gb') c. BDLΔ 33. 38. it vg .. ς *περι της παραβολης* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go etc

Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι, 19 ὅτι
οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν ἀλλ' εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ
εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζων πάντα τὰ βρώματα;
20 ἔλεγεν δὲ ὅτι τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἐκεῖνο κοινοῖ
τὸν ἄνθρωπον. 21 ἔσωθεν γὰρ ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ
διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, πορνεῖαι, κλοπαί, φόνοι, 22 μοι-
χεῖαι, πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὀφθαλμὸς πονηρός,
βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη· 23 πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ
ἔσωθεν ἐκπορεύεται καὶ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

24—30 Mt 15, 21—28. 24 *Καὶ ἐκεῖθεν ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου. καὶ*

18. *ουτως* c. ABDEFGHKLMU(sv?)XΓ etc .. ς *ουτω* c. A etc | *ασύνετοί εστε*: his acc. KΓ item similes ni fallor et reli pler; contra Ln edidit *-τοι ἐστέ* | *ου* c. ABDEFGHKMSVXΓ al longe pl itpler vg etc .. LUA 1. al[20] fere f syrp mg *ουπω*

19. *οτι ουκ* .. D a b i n go *ου γαρ* | *εισπορ.* .. D *εισερχεται* | *αυτ.* (al pauc om) *ε. τ. καρδ.* .. D (it vg etc) *ε. τ. καρδ. αυτ.* | *αλλ* .. A *αλλα* | *ε. τον* (8 1. al pauc om) *αφεδρωνα* (Γ al *αφαιδρ.*, X al *-δρονα*) .. D *ε. τ. οχετον* (it vg *in secessum*) | *εκπορ.* .. D *εξερχεται*, al[5] *εκβαλλετ.* | *καθαριζων* c. ABEFGHLSXA 1. 13. 28. 69. 124. y[scr] 2.pe al[15] (ac plur) Or Chr .. ς *-ριζον* c. KMUVΓ etc .. D *-ριζει* (i *et purgat*). Post *τα βρωμ.* a n add *et exit in rivum*

20. *ελεγεν* (D[gr]Γ 33. *-γον*) *δ. ο. το* .. syr perp *το δε* | *το* - - *εκπορευομενον* .. it vg *quae* (*-cunque* c) - - *exeunt* | *εκεινο* .. D it vg *-να*

21. *των ανθρωπων* (M *του -που*, 209. om) .. A 28. post *διαλογ.* | *οι* (D* om) *κακοι* (241. *πονηρ.*) .. 225. 237. om | *πορνειαι* (D *-νεια*, d *adulteria*) *κλοπ.* (D *κλεμματα*) *φονοι* (D[gr] *-νος*) [22]*μοιχ.* (d *fornicationes*, idque D ante *φον.*) c. BLA (D) (similiter al) cop aeth; similiter a b c i *μοι. κλο. πο. φο.*, go *πο. μοι. φο. πλο.* .. ς (Ln) *μοι. πορ.* (haec et. Mt componit lectione non finct) *φο. κλο.* (minusc[aliq] syr *κλ. φο.*) c. ABEFGHKMSUVXΓ al pler vg ff[2]·g[1]· (om *φο.*) syr[utr] al

22. D *πλεονεξια* (item 2.pe a b f ff[2]·g[2]·i fu emm syr al) *δολος πονηρια* (*-ρια* et. itpl syr al; 2.pe *-λοι -ριαι*) | *ασελγεια* .. al plus[30] vg[ed et] e[mss] pauc cop (sed cop et. *δολοι* et *οφθαλμοι -ροι*) *-γειαι* | *βλασφημια* .. D al plus[30] b c g[2]· vg[edd aliq] cop[edd 2] go *-μιαι* | *υπερηφανια* .. D[gr] 2.pe (et. *αφροσυναι*) al[3] b *-νιαι*

23. *παντα* (L om; K 13. 28. 33. y[scr] al[3] go al post *ταυτ.*) *ταυτ. τα* (E al om) *πο.* (1. al om *τα πο.*) *εσωθ.* (A post *εκπ.*) *εκπορευεται* (GKA 28. y[scr] al[aliq] *-ονται*)

24. *και εκειθ.* (it[mu] om) *αναστ.* (D ff[2]·g[1]· ante *εκειθ.*) c. ABDEFGHKMSU VXΓ al pler it vg go etc .. BLA (cop *κ. εκ. δε*) syrp mg *εκειθεν* (B* *-θε*) *δε αγ.* (49. :: visa erat lectio *και* etc ad Mt conformata; sed potius ut vitaretur *και* ter repetitum, *δε* scriptum est.)| *απηλθεν* .. LA *εξηλθεν*, M 28. evgs[mu] go syr Or[3] *ηλθεν*, al[3] *εισηλθ.* | *μεθορια* c. ADEFG

εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν οὐδένα ἤθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἠδυνήθη λαθεῖν· 25 ἀλλ' εὐθὺς ἀκούσασα γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἧς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ· 26 ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς, Συρα Φοινίκισσα τῷ γένει· (13.6) καὶ ἠρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. 27 καὶ ἔλεγεν αὐτῇ Ἄφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γάρ ἐστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ τοῖς κυναρίοις βαλεῖν. 28 ἡ δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ Ναί,

---

HKMSUVXΓ al pler .. BDLΔ 1. 13. 28. 61.mg 69. 209. 346. 2.pe Or² ορια (Ln :: at cf Mt; μεθορ. hoc tantum loco per N. T.)| τυρου (Gb') c. DLΔ 28. 2.pe a b ff²·i n Or² .. ς (Ln) add και σιδωνος c. ABEFGHKMSU VXΓ al pler c f g¹·² vg go cop syr^mtr al (:: at ita prorsus Mt, nec fluct lectio)| εις οικ. (Gb'' Sz) c. ABEFGHKLMSUVXΓΔ al longe pl .. ς ε.την οικ. c. D al mu Or | ηθελεν .. Δ 13. 69. 124. 346. 2.pe y^scr al pauc Or ηθελησεν (itp^ler vg *voluit*)| ηδυνηθη (B -νασθη) .. KΔ opy^scr al εδυνηθη (al ηδυνατο vel εδ.)

25. αλλ ευθ. ακ. γυ. c. BLΔ 33. f cop^edd 2 (et^ed 1 και pro αλλα) go syrP img; D itpl vg γυνη δε (ita mt al, *enim* b c g¹· vg) ευθεως (D* add ως) ακουσασα, item syr pers^w ευθ. γαρ ακ. .. ς (Ln) ακουσασα γαρ (minusc^aliq δε) γυνη c. AEFGHKMSUVXΓ al pler a n (g²·) syrP al | ης (13. 28. 69. 346. ᾗ) ει. το θυγ. αυτης (DΔ 1. 13. 28. 69. 225. 237. 253. 282. 346. 2.pe al³ arm om, nec exprim it vg go etc) πν. ακ. (13. 28. 69. 346. εν πνευματι ακαθαρτω)| ελθουσα (D* add και, d *intravit et*) .. Δ itp^ler vg cop εισελθ. (al¹ προσελθ.)

26. η δε γυ. ην c. BDLΔ 1. 28. 33. 2.pe al⁶ (ac plur) a cop syr perP .. ς ην δε (itmu vg^ed et^edd pl *enim*) η (U al om) γυ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler itp^ler vg go syrP | Δ ελλην | συρα φοινικισσα (EFH al -κησσα. σύρα φοινίκ. c. EFGHMSVXΓ etc; Gb συραφοινίκ.) c. BEFGHMSVXΓ al plus^100 Euth Thph cat^pos txt; item U al pauc a συραφοινισσα .. AKL s^mg v^mg Δ al mu arm sl Bas συροφοινικισσα (Sz? Ln), item ς συροφοινισσα c. minusc ut vdtr pauc itpl vg syrP .. D i φοινισσα (*φυν.)| εκβαλλη (M al -λλει) c. BFGHK*M al mu .. ADEK**LSUVXΓΔ al^90 fere (mu -αλει) -αλη (Gb Sz Ln 49. :: at Mc adamat hunc in modum praeteritum et praesens coniungere, ut 3, 12. 6, 8 et 12. Praeterea in βαλλειν et similibus saepe alterum λ elecerunt.)| εκ (D 115. απο, item c ff²·; itp^ler vg *de*) .. L 1. 13. 69. 2.pe al⁶ om (Gb^90)

27. κ. ελεγ. c. BLΔ 33. cop (itpl vg *qui dixit*; et. syr aeth και retinet), item D a g¹· και λεγει, d *et dixit*) .. ς ο δε ις ειπεν c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go syrP al | αυτη .. 1. 28. 90.* 209. c fu om | εστ. καλ. c. BDLΔ 1. 124. 209. 48.ev 49.ev 2.pe al⁵ it vg (eundem ord. test pl in Mt tuentur, cf Mt) .. ς καλ. εστ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler | τ. κυν. βαλ. c. B 1. 28. 209. 49.ev (ac plur) .. ς (Ln) βαλ. τ. κυν. c. ADEFGHK LMSUVXΓΔ al pler it vg etc (:: at ita Mt nec fluct)

28. και λεγ. αυτω .. D 69. a f i n, item 1. al⁵ αυτω (1. al⁵ om) λεγουσα | ναι .. D 13. 69. b c ff²·i arm om

κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίουσιν ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. 29 *καὶ εἶπεν αὐτῇ Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε, ἐξελήλυθεν ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον.* 30 *καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς εὗρεν τὸ παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἐξεληλυθός.*

Mt 15, 29. 31 (74.10) *Καὶ πάλιν ἐξελθὼν ἐκ τῶν ὁρίων Τύρου ἦλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας ἀνὰ μέσον τῶν ὁρίων Δεκαπόλεως.* 32 *καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογιλάλον, καὶ παρα-*

---

28. *και γαρ* (*nam et* a f g$^{1.2}$ n vg; item go syrP) c. AEFGKLMSUVXΓ al pler it^{pl} vg go syrP etc .. D b c ff^{2} i *αλλα και* .. BHΔ 13. 28. 33. al^{5} om *γαρ* (:: B et. in Mt om; sane et. Mt *ναι* et *και γαρ*)| *εσθιουσιν* c. BDLΔ 1. 13. 28. 33. 69. 346. 2.pe c^{ser} al^{5} (ac plur) .. ς *-ωσι* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler (:: ita Mt, nec nisi D al^{1} *-ουσιν*)| D *ψιχων*, cf ad Mt | D 122. *παιδων* (D *πεδ.*)

29. *τον* .. D om | *υπαγε* (et. ff^{2} vg go cop aeth syrP) .. D 1. 209. a b c f g^{1} i n syr per^{s}P ante *δια* pon | *εκ τ. θ. σ. το δαιμ.* c. BLΔ cop^{edd2} .. ς (Ln) *το δαιμ. εκ* (r al^{5} it^{aliq} *απο*) *τ. θ. σου* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg etc

30. *εις τον* (D om) *οικ. αυτης* (D 1. 28. om, item it^{aliq})| *το παιδ.* (ita BLΔ 33. 86. y^{scr} 7.pe 9.^{ev} 10.^{ev} 12.^{ev} 49.^{ev}, item *puellam* it^{pl} vg cop al; D 1. 209. 2.pe 18.^{ev} 19.^{ev} f syr al *την θυγατ.* sequente *-μενην*) *βεβλ. επι* (L *υπο*) *την κλινην* (1. al pauc *της -νης*) *και το* (Δ om) *δαιμ. εξελ.* c. B(D)LΔ al^{15} fere (y^{scr} et. *κ. την θυ.* etc add) it^{pler} vg cop syr syr^{hr} aeth pers arr .. ς *το δαιμ. εξεληλυθος* (X *-θως*, K *-θοται* i. e. *-θοτα* cum sq *και*) *κ. την θυγατερα* (y^{scr} *-ραν*) *βεβλημενην επι της κλινης* (52. *-ν -νην*) c. AEFGHKMSUVXΓ al longe pl a n syrP go al (:: quod primarium erat, daem. exisse, anteponendum videbatur. Ceterum grave est ad commendandam nostr lect *παιδιον*, nam *θυγ.* ad v. 29. conformarunt; nec *επι την κλ.* correctorem prodit, quemadmodum Mt 9, 2. Mc 4, 26. a nemine mutatum est *βαλλ. επι* c. gen.)

31. *εξελθων* .. GVXΓ 40. 69. 124. 238. 262. al^{50} fere (evgat^{mu}) syr per^{s}P sl (c post *ηλθ.* omissis *εξ.* usq *τυρ.*) add o $\overline{\text{ις}}$ | *ηλθ. δια σιδ.* (Gb′) c. BDLΔ 33. 2.pe it vg sax cop syr^{hr} aeth .. ς *και σιδ. ηλθ.* c. AEFGHKM SUVXΓ al pler syr^{utr} per^{s}P al | *εις* (Gb) c. BDLΔ 1. 13. 69. 124. 209. 282. 346. 2.pe 7.pe 20.^{ev} sl .. ς *προς* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler | ΣΚΧ al mu *ανα μεσων* | D *της δεκαπ.*

32. *κωφ. μο.* c. AEFGHKLMSUVXΓ al fere omn cop go syr^{utr} al .. BDΔ 2.pe it vg arm al Synops Vict^{ant} *κωφ. και μο.* (Ln)| *μογιλαλ.* (ℵ *-λαι-λον*) c. AB*DGKMSUV 1. al sat mu .. B**EFHLXΓΔ 28. 33. 131. 157. 262. 271. 346. al^{70} fere *μογγιλαλ.* (X *-νγ-*) (Gb′ 49. :: recepimus *μογιλαλ.* pro maiore quae nunc innotuit testium auctoritate. Tamen *μογγιλ.* dubito an nil nisi „vitiosa forma" sit; nec magis pro voce h. l. inepta habuerim. Ceterum ad interpretandum hunc locum plus valet *ἐλάλ.* *ὀρθῶς* v. 35, quam *τ. ἀλάλους* v. 37.

καλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ' ἰδίαν ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὦτα αὐτοῦ καὶ πτύσας ἥψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν ἐστέναξεν καὶ λέγει αὐτῷ Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν Διανοίχθητι. 35 καὶ εὐθέως ἠνοίγησαν αὐτοῦ αἱ ἀκοαί, καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὀρθῶς. 36 καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ λέγωσιν· (75.8) ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο, αὐτοὶ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυσσον· 37 καὶ ὑπερ- Mt 15, 30 s.
περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες (76.6) Καλῶς πάντα πεποίηκεν, καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν καὶ τοὺς ἀλάλους λαλεῖν.

VIII.

1 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις παμπόλλου ὄχλου ὄντος καὶ μὴ Mt 15, 32 - 39. Mc 6, 34 - 44.
ἐχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς λέγει αὐτοῖς

33. *απολαβομενος* .. E*Γ 131. 271. y^{ser} al plus^{30} *επιλαβ.*, Δ al^{1} *λαβομ.* | *απο* .. ΓΔ y^{ser} al^{5} *εκ* (it^{mu} vg *de turba*)' *πτυσας* .. D a b c i ante *εβαλ.*, item minusc^{aliq} ante *εις τα* vel post *γλωσσ. αυτ.* | *γλωσσης* (Δ *δ χειρος*): ita unc omn et rell longe pl .. minusc non ita mu (ut pry^{ser}) *-ττ-*, item vero Δ v. 35.

34. *εστεναξεν* .. D 13. 69. 124. 346. *ανεστεναξ.* (*αναστεν.* 8, 12. a pauciss. mutatum)| *εφφαθα* (Δ cop^{edd3} *επφ.*, al *εφα.*: *-θά* M atq unc et min pl; tamen passim ut Γ est *-θᾶ*) .. D *εφφεθα*, item c vg^{edd} aliq *effetha*, b am ing al *effeta*, fi *eppheta* etc | D *διανεκθητι* (υ pro οι hoc in verbo frequens)

35. *ευθεως* (Δ *-θυς*) c. AEFGHKLMSUVXΓΔ (sed LΔ ante *ελυθη*) al fere omn cf al vg^{s} go syr^{utr} al .. BD 33. 102. a b ff^{2}·i cop om (49. Ln [*ευθ.*] :: at cf ad 1, 29. 1, 31. 2, 2. 5, 13. 5, 36. 6, 25. et alibi)| *ηνοιγησ.* c. BDΔ 1. item 124. 2.p^{e} *διηνοιγησ.*, L *ηνοιχθησαν*, c^{ser} *ανοιχθ.*, 126. *ανεωχθ.* .. ς *διηνοιχθησ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler (:: ista forma ad praegressum *διανοιχθ.* accommodatum vdtr)| *αυτ. αι ακ.* .. D (it vg etc) *αι ακ. αυτ.*

36. *μηδενι* (al pauc *-δεν*) .. D 28. 2.p^{e} add *μηδεν* | *λεγωσιν* c. BLΔ 28. 33. 2.p^{e} .. ς *ειπωσιν* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler (:: cf ad 7, 26.)| *οσ. δε αυτος αυτοις* (33. 346. d^{ser} *-τοις -τος*) *διεστελλετο* (XΔ al *-στειλετο*) c. EFGHKMSUVΓ al pler go syr^{utr} aeth .. ABLXΔ 1. 25. 28. 53. 102. 118. 209. 237. 259. 2.p^{e} c^{ser} it^{pl} vg cop om *αυτος* (Ln 49. prob Schu) .. D b c ff^{2}·i om | *αυτοι* (D* *οι δε αυτοι*) c. BDLΔ 61. 2.p^{e} (ac plur) f cop go syr arm, item *ad* (ff^{2}· *al*) *illi* b d ff^{2}·i, *illi vero* c .. ς om c. AEF GHKMSUVXΓ al pler g^{2}· vg syr^{p} | *περισσοτερον* .. D 61. *-ρως*

37. D 1. *υπερεκπερισσως* | *και* (28. 2.p^{e} syr al om) *τους* .. B cop praem *ως* | *τους αλαλ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler .. BLΔ 33. om *τους* (49.), 28. om *τ. αλ.*

VIII. 1. *εν εκειναις* .. D 28. a b c f ff^{2}·i go syr add *δε* | *παμπολλου* (x

2 *Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἤδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν.* 3 *καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ· καί τινες αὐτῶν ἀπὸ μακρόθεν εἰσίν.* 4 *καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι πόθεν τούτους δυνήσεταί τις ὧδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ' ἐρημίας;* 5 *καὶ ἠρώτα αὐτούς Πόσους ἔχετε ἄρτους; οἱ δὲ εἶπαν Ἑπτά.*

παυπολου, al mu *παμπολου*) c. AEFHKSUVXΓ al longe pl syr^{utr} pers (item al^{aliq} *πολλου*, 124. c^{ecr} *παλιν παμπολλ.*) .. BDGLMΔ 1. 13. 28. 33. 59. 61. 69. 73. 209. 242. 248. 253. 259. 346. 2.^{pe} it vg go cop arm aeth arr *παλιν πολλου* (Gb′ Ln 49. :: at *παμπολλ.* vox dictioni Mci convenientissima et hoc solo loco per N. T. inventa vix alii quam ipsi Mco debetur)| *εχοντων* .. D 2.^{pe} add *αυτων* | *προσκαλεσαμενος* (Gb Sz) c. ABDKLMΔ 1. al^{25} fere it (exc f) vg go cop syr^{utr} aeth arm al mu .. ς add ο $\overline{ις}$ c. EFGHSUVXΓ al longe pl f | *τ. μαθητ.* (Gb″) c. DLΔ 1. 28. 209. al plus^{5} it (exc g^{2}·) vg (exc emm) go cop syrP al .. ς (Ln) add *αυτου* c. ABEFGHKMSUVXΓ al pler g^{2}· emm syr al (:: v. 4. *αυτου* non fluctuat, nec magis in Mt fluct). Praeterea Δ add *παλιν*

2. *επι τ. οχλον* (L al pauc it al mu add *τουτον*) .. D *ε. του οχλου τουτου* | *ημεραι τρεις* (Gb Sz) c. AEFGHKLMSUVXΓ al pler .. D *ημ. τρις εισιν απο ποτε*, item it^{pler} *triduum est ex quo* vel *quod* .. B *ημεραις τρισι* .. ς *ημερας τρεις* c. Δ al non ita mu (vg it^{aliq} *triduo*)| *προσμενουσιν* (49. *παραμ.*) *μοι* (B 49. om *μοι*: ita Ln 49. Sane *μοι* et. in Mt est) .. D it^{pler} *ωδε εισιν* | *εχουσιν* .. LXΔ al^{10} fere *εχωσιν*

3. *και εαν* (L *καν*, E 157. om *εαν*) *απ. αυτ. νηστεις* (Δ al^{25} fere ac plur *-στις*. Lexic. ms. ap. Mtthaeium: – – *τὸ πληθυντικὸν τοὶς νῆστις διὰ τοῦ ἰῶτα.* Cf et. Steph. Thes.) *εις* (al.plus^{7} add *τον*) *οικ. αυτ. εκλυθ.* .. D 2.^{pe} *και απολυσαι α. ν. ου θελω, μη* (2.^{pe} add *ποτε*) *εκλυθωσιν*, item vel similiter a b ff^{2}· i :: e Mt | *και τινες* c. BLΔ 1. 13. 28. 33. 209. cop, item D *οτι και τινες*, b i *quoniam quidem et* (b om) *aliqui*, a c *quoniam quidam*, ff^{2}· *quidam* .. ς *τινες γαρ* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f vg go syr^{utr} (al^{1} g^{2}· *τιν. δε*)| *αυτων* .. D al^{15} fere it^{pl} vg *εξ αυτ.* | *απο μακρ.* c. DLΔ 1. 13. 28. 33. 69. 209. 346. 2.^{pe} al^{aliq} .. ς (Ln) om *απο* c. ABEFGHKMSUVXΔ al pler (:: at cf Mt 26, 58. Mc 5, 6. 11, 13.)| *εισιν* c. BLΔ cop .. ς (Ln) *ηκασιν* c. AD al plus^{35}, item ς^{e} *ηκουσιν* c. EFGHK MSUVXΓ etc, item *venerunt* it vg go syr^{utr} etc*(:: at [*απο*] *μακροθεν* verbum veniendi requirere sibi videbatur)

4. *οτι* c. BLΔ .. ς (Ln) om c. ADEFGHKMSUVXΓ etc (:: cf ad 4, 21.)| *ωδε* (al pauc vv pauc varie transp) .. DH 69. it^{pl} vg$^{edd\ aliq}$ go om | *αρτων* .. FHKΓ 1. al mu *αρτον* | *επ ερημια;* c. BDEFGHLMSUVXΓ al pler (it vg etc) .. AKΔ al plus^{10} *επ –μιαις* (al^{1} *–μια*)

5. *ηρωτα* c. BLΔ (aliiq?) .. ς (Ln) *επηρωτα* (M *–τησεν*) c. ADEFGHKMS UVΓ etc (X al pauc *επερωτα*) (:: *επερ.* multo usitatius est quam *ερωτ.*, hinc pro hoc saepe illud testib placuit, cf 4, 10. Mt 21, 24. Lc 9, 45.)| *εχετ. αρτ.* (X om *αρτ.*) .. D 28. 33. 124. 131. al plus^{10} (it vg al) *αρτ. εχ.* | *ειπαν* c. BΔ .. ς (Ln) *ειπον* c. ACDEFGHKLMSUVXΓ etc (L 282. i l syr aeth add *αυτω*)

6 *καὶ παραγγέλλει τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἑπτὰ ἄρτους εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα παρατιθῶσιν· καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ.* 7 *καὶ εἶχαν ἰχθύδια ὀλίγα· καὶ ταῦτα εὐλογήσας εἶπεν παρατιθέναι καὶ αὐτά.* 8 *ἔφαγον δὲ καὶ ἐχορτάσθησαν, καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἑπτὰ σπυρίδας.* 9 *ἦσαν δὲ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.*

10 *Καὶ εὐθὺς ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ* Mt 15, 39.

6. *παραγγελλει* c. BDLΔ (cop) .. ς *παρηγγειλε* c. ACEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it vg (cop) etc | *ευχαριστησας* c. ABEFGHKLMUXΓΛ al longe pl itpl vg cop etc .. CDSV al40 fere a f go praem *και* (Ln [א.]) | *παρατιθωσιν* c. BCLMΔ 13. 33. 69. 346. yscr al plus5 .. ς (Ln) *παραθωσιν* c. ADEFGHKSUVXΓ al pler (:: cf ad 7, 26 et 36.)

7. *ειχαν* c. BDΔ .. ς *-χον* c. AEFGHKLMSUVXΓ etc | *ταυτα ευλ.* c. AFK al20 fere go syrutr sl, *αυτα ευλ.* M al16 fere, *ipsos benedixit* it vg .. BCLΔ 6. 10. 28. 116. aeth *ευλογ. αυτα* .. EGHSUVXΓ al pl *ευλογησας* (ita ς 49.), item D *ευχαριστησας*. Item *και* (V al15 syr om) *αυτα* h. l. c. AEFGHKMSU(V)XΓ al longe pl go syrP aeth item syr .. BCLΔ 115. cscr *και ταυτα* (cscr *αυτα*) ante *παρ.*, D *και αυτους* ante *επελευσεν* (sic pro *ειπεν*, item *iussit* it vg, *dixit* d) *παρ.* .. 1. 10. 28. 61. 67. 124. 209. 271. gscr 2.pe it vg om (Gb0 :: at qui h. l. om, ii omnes ante habent) (:: turbae huius loci inde-ortae videntur tum quod offendebat duplex pronomen, praesertim quum *εὐλογεῖν* hac in re absque pron. adhiberetur - plerumque [Mt 14, 19. 26, 26. Mc 6, 41.], tum quod *ταῦτα* certe magis ad *παρατιθ.* quam ad *εὐλογ.* quadrare videbatur. Hinc alteri alterutrum de pronominibus omiserunt, alteri certe *ταυτα* et *αυτα* transposuerunt) | *παρατιθεναι* c. BDLM**Δ al3 (ac plur?) .. ς *παραθεινα* c. GM*SUVX etc et *-θηναι* EFHKΓ al pm .. C 33. aeth *παραθετε* .. Δ al3 *παρατεθηναι* (Ln), item *apponi* it vg. Praeterea M** 48.ev add *τω οχλω*

8. *εφαγ. δε* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go syrP al .. BCDLΔ 1. 28. 33. 40. 124. 2.pe it vg cop syr aeth sax *και εφαγ.* (al1 א. *εφ. δε*) (Ln :: at sic lectione non fluctuante 6, 42. Mt 14, 20. 15, 37.). Praeterea (e ll. par.) al3 add *παντες*, quod idem KM al30 fere post *εχορτ.* add | *περισσευματα* (Γ al *-ισευ-*; C cop *τα περισσ.*) *κλασμ.* (Δ om *κλ.*) .. D 2.pe *το περισσευμα των κλασμ.* | *επτα* (D ζ) .. DL 2.pe syr post *σπυρ.* | *σπυρ.* c. A**BCEFGHKLMSUVXΓΛ etc .. A*D *σφυριδ.* (Ln). Praeterea al plus10 i add *πληρεις* :: e Mt

9. *ησαν δε* (Gb′) c. BLΔ 33. 69. 18.ev 19.ev 49.ev cop .. ς (Ln) add *οι φαγοντες* c. ACDEFGHKMSUVXΓ al pler it vg go syrutr etc (:: ut 6, 44. ubi nemo om) | *ως* .. M al7 (ac plur) *ωσει* | *τετρακισχ.* .. GΔ al pauc a b c syr (post *ησ. δε*) add *ανδρες* (:: ut 6, 44.)

10. *ευθυς* c. BCLΔ 1. 13. 28. 69. 253. 346. .. ς *-θεως* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. D (8.pe) b ff2 i (vide post) om. Ponitur h. l. c. BCEFGHLSVXΓΛ al pler itpl vg etc .. AKMU 1. 69. 124. al plus10 go al post *εμβ.* | *εμβας* .. B add *αυτος*, hinc Ln [*αυτ.*] .. DEr *αυτος ανεβη* (2.pe *ενεβη*), item b d i *ipse ascendens* (c ff2 *Iesus autem ascend.*) | *το* .. L 1. 28. 33. 124.

11–13 Mt 16, 1–4. ἦλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά. 11 (77.4) καὶ ἐξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι καὶ ἤρξαντο συνζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ' αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. 12 (78.6) καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει Τί ἡ γενεὰ αὕτη ζητεῖ σημεῖον; ἀμὴν λέγω ὑμῖν εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτῃ σημεῖον. 13 καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς πάλιν ἐμβὰς ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14–21 Mt 16, 5–12. Lc 12, 1. 14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἕνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ' ἑαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. 15 (79.2) καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς

---

209. y^scr al^10 go om | ηλθεν .. D 2.p^e (vide ante) και ηλθ. | ε. τ. μερη .. D ε. τ. ορια, cf *in finibus* | δαλμανουθα (Γ al -θᾶ, B -νουνθα) (et. fg^1.2. vg cdd ap Aug cop syr^utr, et. syr^p mg gr etc) .. D* μελεγαδα, D** μαγαδα, 28. 2.p^e μαγεδα, d *magidan*, abcff^2.i *magedan* (-*da* c, -*dam* bi) .. 1. 13. 69. 209. 271. 347. μαγδαλα, go μαγδαλαν (Aug: *Mc - - hoc idem subiicit quod Mt, nisi quod* Dalmanutha, *quod in quibusdam cdd legitur, non dixit Mt sed* Magedan. Schol codicis 238: *καὶ ὁ Μτθ. μαγδαλὰ εἶπεν, ὁ δὲ Μρκ. δαλμανουθά· οὐ διαφωνίαν δὲ ἔχει τοῦτο· ὁ μὲν γὰρ τὴν κωμόπολιν ὠνόμασεν, ὁ δὲ τὰ πόρρω τοῦ ἄστεος μέρη ἀνεγράψατο· μαγδαλὰ γὰρ καὶ δαλμανουθὰ πλησιόχωροί εἰσιν.*)

11. εξηλθον (c^scr -λθαν) .. D -λθοσαν | συνζητ. c. ABCDE*GLΓΔ al .. ς συζητ. c. E**FHKMUX (SV?) al pl | συνζ. αυτω .. D^gr συνζ. συν αυτω, it (sed d haec om) vg *conquirere cum eo* | σημειον .. D praem το, 2.p^e τι (2.p^e τι σημ. ante παρ pon)

12. αναστεναξας .. M* al^10 fere στεναξ. | αυτου (AL εαυτου) .. DM*Γ 1. 282. al^1 bg^2.i l vg arr om | λεγει .. Γ al pauc ειπε, item *dixit* a al | τι .. C Or οτι | ζητει σημ. c. BCDLΔ 1. 28. 33. 118. 209. 2.p^e item *quaerit signum* (hoc ordine: nam *quaerit* it vg etc et. in Mt) abcil am fu-ing tol al sax cop .. ς σημ. επιζητει (:: at ita prorsus Mt) c. AEFGHKMSU VXΓ al pler, item *sign. quaer.* fff^2. g^1.2. vg^ed emm al go syr^p Or | υμιν (et. Or) .. BL om | ει .. Δ 5. 13. 69. 124. 346. cop syr al ου (Or εἰ δοθ. - - τουτέστιν οὐ δοθ.) | ταυτη .. FLΓ al αυτη (sic)

13. παλιν εμβ (D ενβ.) c. BCDLΔ 28. 33. 69. 346. 2.p^e d^scr ai cop^cd1 arm .. ς εμβ. παλ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler fff^2. g^1.2. vg go syr^p .. 108. e^scr bc cop^cdd2 syr Thph om παλ. (y^scr al^aliq post απηλθ. pon). Praeterea παλ. εμβ. sine additamento c. BCLΔ ff^2. g^1. am tol .. ς (Gb^00) add εις το πλοιον c. HKUΓ al mu, item (ita Ln) εις πλοιον AEFGMSVX al pl, item it^pl vg^ed et^mss pl go cop syr^utr etc (y^scr 49.^ev al εμβας om retento ε. τ. πλ., item et. ε. τ. περ. omittitur)

14. επελαθοντο (B*-θεντο) .. D al plus^10 c add οι μαθηται, item U al^30 sl οι μαθ. αυτου (:: ef Mt) | και (D 49. om) ει μη ε. α. ουκ (D om) ειχον (ita accurate fg^1. vg, nisi quod fu om ουκ, go etc) .. cdff^2.i (a g^2.) *nisi unum panem* (c *tantum*) *quem* (ag^2. om) *habebant* .. 1. 13. 28. 69. 209. 346. 2.p^e arm ενα μονον (2.p^e om) αρτ. εχοντες (69. εχ. α.) | D μετ εαυτων (sic)

15. διεστελλετο .. EF 13. 28. 69. 131. 346. al pauc -στειλατο, Δ ενετειλατο, item *praecepit* it^pler go al | ορατε .. D 1. 2. 118. 209. 2.p^e ab

λέγων Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρῴδου. 16 ([80.6]) *καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχουσιν.* 17 *καὶ γνοὺς λέγει αὐτοῖς Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; οὔπω νοεῖτε οὐδὲ συνίετε; ἔτι πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν;* 18 *ὀφθαλμοὺς ἔχοντες οὐ βλέπετε, καὶ ὦτα ἔχοντες οὐκ ἀκούετε, καὶ οὐ μνημονεύετε;* 19 *ὅτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων πλήρεις ἤρατε; λέγουσιν αὐτῷ Δώδεκα.* 20 *ὅτε δὲ τοὺς*

---

ff^{2}·i tol arm om .. c 13. 28. 69. 124. 8.^{pe} al^{aliq} cfl vg^{ed} et$^{edd\ aliq}$ (at non am fu ing emm) *ουατ. και* (Ln *ου.* [κ.]) | A om *βλεπ.* | *και* (B om Btl teste) *της* (GA 1. 28. 124. 209. 346. it^{aliq} al *απο της*) *ζυμ.* (et. *της* vel *του* additur) *ηρωδου* (1. 13. 28. 69. 118. 209. 251. 346. 2.^{pe} i tol arm *των ηρωδιανων*)

16. *διελ.* (c *dicebant*) *πρ. αλληλ.* c. BD 1. 28. 209. 2.^{pe} a b c ff^{2}·i .. ς add *λεγοντες* c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ al pler fg$^{1.2}$· vg go cop etc (:: at ita prorsus Mt) | *εχουσιν* c. B 1. 28. 209. 2.^{pe} it (exc fg^{1}·) (cop$^{edd\ 2}$ *nullus panis ἐὰν*), item D *εσχαν* .. ς *εχομεν* (K al -*ωμεν*) c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ etc (al^{4} *ελαβομεν*: ita Mt, ad quod et. *εχομεν* conformatum videtur)

17. *κ. γνους* c. BA* i cop .. ς (Ln) add o (A** om) *ις* c. ACDEFGHKMSUV XΓΔ** etc; item post *αυτοις* add L c^{ser} b ff^{2}· vg^{ed} et$^{mss\ aliq}$ (sed non am fu ing tol al) (:: o *ις* in Mt non fiuct) | *διαλογιζεσθε* .. DU 28. 67. 124. 238. 271. c^{ser} 2.^{pe} it^{pl} syrP c.* arm aeth add *εν ταις καρδιαις υμων* (:: cf 2, 8.), item M 13. 61. 69. 346. 8.^{pe} *εν εαυτοις* (:: cf Mt). Insuperque 13. 28. 61. 69. 124. 271. 346. 2.^{pe} c^{ser} arm syrP c.* add *ολιγοπιστοι* (:: e Mt. SyrP ^{ms}: „*εν τ. καρδ. υμ. ολιγοπ.* non inventum est in 2 exx Graecis neque in antiquo Syr") | *εχετε* .. A c^{ser} 7.^{pe} pers^{p} *εχομεν* | *ετι* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler fg$^{2.1}$ vg syrP aeth, item (confusis o et ε) 106. go *οτι*, item *sic* b e d ff^{2}·i .. BCDG^{gr}LA 1. 28. 33. 124. 209. 225. 245. 2.^{pe} a cop om (Ln 49. :: at facillime excidit post *ετε*; poterat et. consulto omitti, quemadmodum it^{mu} malebant *sic.*) | *πεπωρωμ.* (Γ *πεπορρωμ.*) *εχ. τ. καρδ. υμων* (et. fg^{2}·1 vg *caecatum habetis cor vestr.*) .. D 2.^{pe} *πεπηρωμενη* (ita D* sed D** 2.^{pe} *πεπωρ.*, a *obtusum*) *εστιν η καρδια υμων*, item b c d ff^{2}·i *obtusa sunt corda vestra*

18. ς (et. Gb 8ε) *βλεπετε*; – – *ακουετε* (Wtst -*ετε*;) – – *μνημον.*; .. Ln *βλεπετε*, – – *ακουετε*; – – *μνημον.* | *και ου* .. D 2.^{pe} *ουδε*

19. *οτε* (A al^{7} *οτι*) .. 28. 60. b ff^{2}· i k cop al om (eaedem vv *οἷς ἔκλασα*, item 13. 69. 346. 28.? 60.? D inepte repetit *τους*) | *πεντακισχ.* .. A it^{pl} add *ανθρωπους* | *ποσους* (U *οσους*) .. CDMA al plus^{10} fg$^{1.2}$·1 am fu emm ing (al) arm aeth *και ποσ.* (item *ex quibus quot* a b e i) | *πληρεις* (AFGM al -*ρης*, EHKA al -*ρις*) h. l. c. BCLA 1. 20. 33. 124. 131. 300. 49.^{ev} y^{ser} 2.^{pe} al^{aliq} vg fg$^{1.2}$·1 cop (*ηρατε* ante *κλασμ.*) syr .. ς c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go syrP ante *κλασμ.*, D^{gr} 53. post *ηρατε* .. 13. 69. 237. 259. 346. a b c d ff^{2}·i om (:: cf Mt)

20. *οτε δε* .. (c f add *και*) .. A g$^{1.2}$· vg *οτε και*, B e cop syr *και οτε* .. L 2.^{pe} *οτε* | *τους* .. A om

ἑπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; καὶ λέγουσιν αὐτῷ Ἑπτά. 21 *καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Οὔπω συνίετε;*

22 (81.10) *Καὶ ἔρχονται εἰς Βηθσαϊδάν. καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἅψηται.* 23 *καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ ἐξήνεγκεν αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης, καὶ πτύσας εἰς τὰ ὄμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτόν Εἴ τι βλέπεις;* 24 *καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ὡς δένδρα ὁρῶ περιπατοῦντας.* 25 *εἶτα πάλιν*

---

20. *επτα* .. CM** 13. 69. 124. 346. 48.ev al10 fere itmu vg al add *αρτους* (Ln [αρτ.]) | *εις τους τετρακισχιλιους* .. A italiq add *ανθρωπους* | *ποσων σπυρ. πληρωματα* .. D 49. (2.pe) it vg etc *ποσας σφυριδας* (49. 2.pe *σπυρ.*), et 2.pe post *κλασμ.* add *πληρεις*, item A *και ποσους κοφινους κλασμ. πληρεις* | *και* (A g1.k1 syr om) *λεγ. αυτ.* (syr k om) c. BCLA 115. g1.2.k1 vg cop aeth (syr) .. ς (Ln) *οι δε* (a *qui*) *ειπον* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler itpm go syrP al

21. *ελεγεν* c. ABCEGHLMSUVXΓΔ al pl vg go cop syrP etc .. DFK al plus40 it syr *λεγει* | *ουπω* (K *ουπως*) c. CKLA 1. 25 114. 118. 127. 209. 220. 229.** yscr escr al k .. ADMUX al30 fere itpler vg go syrutr al Thph *πως ουπω* (Ln), 13. 61.** 69. 124. 346. f arm *πως οιν ουπω*, ς *πως ου* c. BEFGHSVΓ al pl b d cop al (:: at *πως* ex Mt illatum varieque adhibitum est) | *συνιετε* (D .. *συννοειτε*) .. BD** *νοειτε* (:: cf Mt)

22. *ερχονται* (Gb'' prob Schu) c. BCDLA 13. 28. 33. 69. 92. 124. 198. 346. (aliisq ut vdtr), item vel *veniunt* vel *venerunt* it vg sax go cop aeth arm arr .. ς *ερχεται* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler syrutr pers | *βηθσαιδαν* c. ABEFGHKLMSUVXΓ etc (b *betsaidam*, vged *bethsaidam*) .. CA 1. 28. 33. al30 fere ac plur c g2.k am fu ing emm mt al cop *βηθσαιδα* (1. alpl *-δᾶ*. A *βησσ-*, al *βησ- βιθσ-*, cop *βηδσ-*) .. D 262.* a ff2.i go *βηθανιαν* | *τυφλον* .. A add *δαιμονιζομενον*

23. D *λαβομενος την χειρα* | *εξηνεγκεν* (A *εξεν.*) c. BCLA 33. .. ς (Ln) *εξηγαγεν* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler | *επιθεις* .. G 1. 13. 28. 69. 124. 346. al pauc (et. b c al pauc) praem *και* | *αυτω* .. AKA 28. 2.pe al10 fere f1 vg go al (g2. cop syrP al utroque coniuncto *illi* et *manus suas*) *αυτου* | DEF *επερωτα* | *βλεπεις* c. CD*A 2.pe cop aeth (etrom etppl) arr pers .. ς (Ln) *-πει* c. ABD**EFGHKLMSUVXΓ al pler it vg syrutr al (:: at istum in modum facile vitari poterat *εἰ* paullo insolentius in interrog. directa.)

24. *ελεγεν* c. ABEFGHKLMSUVXΓΔ al pler etc .. D 13. 69. 346. al pauc *λεγει*, item *ait* itpl vg .. C al pauc *ειπεν*, item *dixit* c ff2.k | *οτι ως δε. ορω περ.* (et. ς Gb') c. ABC*EFGHKLMSUVXΓΔ al longe pl go Thph Euth .. ςe (et. Gb 8s) *ως δε. πε.*, omissis *οτι* et *ορω*, c. C**D al non ita mu it vg cop etc

25. *ειτα* .. D b e ff2.i k aeth al *και* .. syr arm persP om | *επεθηκεν* c. ACEFGHKMSUVXΓΔ etc, item D 2.pe *επιθεις* (D *επειθ.*) servato (2.pe

ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ διέβλεψεν καὶ ἀπεκατέστη, καὶ ἐνέβλεπεν τηλαυγῶς ἅπαντας. 26 *καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς οἶκον αὐτοῦ λέγων Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσελθῃς, μηδὲ εἴπῃς τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.*

27 (82.1) *Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγων αὐτοῖς Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι;* Mt 16, 13–20. Luc 9, 18–21.

---

omisso) *και* sq .. BL *εθηκεν* (49.)| *κ. διεβλεψ.* (C** *ενεβλ.*) c. BC*LA 1. 28. 209. 346. (aliisq ut vdtr), item k cop aeth (et^{rom} et^{PPl}) arr .. D b c g^{2} ff^{2} i vg pers^{w} *κ. ηρξατο αναβλεψαι* .. ς (Ln) *κ. εποιησεν αυτον αναβλεψαι* (al pauc *βλεψαι*) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler (sed 13. 69. *κ. εποι. αυτ. αναβλ.* additis *και διεβλεψ.*, similiter arm *et aperuit et videbat*) a f go syrP .. syr om plane (Gb^{0}), item pers^{P} omissis una *κ.απεκατ.* (:: substituto *εποιησ. αυτ. αναβλ.* vel et. *ηρξ. αναβλ.* pro *διεβλεψ.* oratio rectius procedere visa est. A correctore alienissimum est ipsum *διεβλεψ.*)| *απεκατεστη* (B *αποκ.*) c. BCLA al pauc .. AEFGK MSVXΓ al pl *απεκατεσταθη* (Ln), item ς *αποκατεσταθη* c. DU 1. 126. al pm | *κ. ενεβλεπεν* (Δ 346. *ανεβλ.*) c. BLΔ 13. 28. 69. 346. (244. *εβλεπ.*) .. ς *κ. ενεβλεψεν* c. ACEGHKM**SUVXΓ al pm, item FM* al^{60} fere Thph catt^{comm} *κ. ανεβλεψεν* .. D it vg pers^{w} Ps-Chr^{lat} *ωστε αναβλεψαι* | *τηλαυγως* c. AB(e sil.)DEFGHKMSUVXΓ etc (Hesych *τηλαυγ.* = *λαμπρῶς*) .. CLΔ *δηλαυγ.* (Hesych *δηλαυγ.* = *ἄγαν φανερῶς*)| *απαντας* c. AC**E FGHKSUVXΓ al pler go .. D 2.Pe *παντα*, BC*LMΔ 1. 13. al^{6} it^{Pler} vg cop syr^{utr} al mu Ps-Chr^{lat} *απαντα* (Gb″ prob Schu, Ln 49. :: non intellectum est *απαντας* ad illud *βλεπω τους ανθρ.* etc respicere; multo aptius videbatur *απαντα* substitui.) .. c k om

26. *οικον* (Gb Sz) c. ABCDEFHKLSVΓ al pl .. ς *τον οικ.* c. GMUXΔ al sat mu | *λεγων* .. D *και λεγει αυτω* | *μηδ. εις τ. κω. εισελθ. μηδ. ειπῃς τινι* (Δ *ειπις τιν*) *εν τη κω.* c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al pler go syr^{utr} aeth al .. D *υπαγε εις τον οικον σου και μηδενι ειπῃς εις την κωμην*, item 13. 28. 61. 69. 346. 2.Pe i (b ff^{2} g$^{1.2}$ l vg) *υπαγε εις τ. οικ. σου· και εαν εις την κωμην εισελθῃς, μηδενι* (28. 61. 346. add *μηδεν*) *ειπῃς μηδε εν τη κωμη* (b ff^{2} g$^{1.2}$ l vg om *μηδ. ε. τ. κω.*). Eadem omissis *υπαγε* usq *σου* syrP ^{mg}, item a *vade domi aput te et ne in municipio intres nec cuiquam dicas* .. BL 1.* 209. cop *μηδε εις τ. κω. εισελθῃς* rell omissis (49.), item c *ne cui diceret in castellum*, k *nemini dixeris in castello* (:: lectio in textum recepta non poterat non offendere; at variantes lectt fere omnes ad eiusdem auctoritatem augendam faciunt. Lectio codicum BL etc si vera esset, additamentum tale quale in plerisque testib est, oriri non poterat. Ceterum recepta lectio rationi Marci maiorem in modum conveniens est.)

27. *ε. τ. κωμ. καισαρειας* (ACEFHLXΔ etc *-ριας*, KMUΓ etc *-ρειας*) .. D a b ff^{2} i (non c f g$^{1.2}$ k) *εις καισαριαν* | *αυτου* sec .. A om | *αυτους* .. DLΔ al^{10} fere it^{Pm} tol al pauc om (:: ut Mt)| *τινα* .. K *τι* | *οι ανθρ. ειν.* (et. b g^{2} i k) .. D a ff^{2} (al) vg *ειν. οι ανθρ.*

28 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, καὶ
ἄλλοι Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι εἷς τῶν προφητῶν. 29 καὶ αὐτὸς ἐπ-
ηρώτα αὐτούς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος
λέγει αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Χριστός. 30 ($^{33.2}$) καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα
31–33 Mt 16, 21–23. Lc 9, 22. μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτοὺς ὅτι
δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι
ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ

28. *ειπαν* c. BC*et**LA cop syr k .. ς (Ln) *απεκριθησαν* c. ADEFGHKMS UVXΓ etc it vg go syrP al. Praeterea *αυτω λεγοντ.* c. BC*DLA 13. 28. 69. 124. 282. 346. 2.pe it (exc fk) vg cop, item *αυτω* c** 33. 90. 6.pe q*ser rser atque (*illi omnes*) k, item *λεγοντες* f arm .. ς om c. AEFGHK MSUVXΓ al pler go syrutr al (:: offendit omnino coniunctum, quod rarissime invenitur, *ειπαν* cum *λεγοντες*. Hinc alii *απεκριθ. αυτ. λεγ.*, alii *ειπ.* absque *λεγ.*, alii *απεκριθ.* omissis reli. Similiter offendit Lc 20, 2. *ειπ. πρ. αυτ. λεγ.* Habent ll. pp. *οι δε ειπ.* et *οι δε απεκριθεντες ειπ.*) | *οτι* c. B cop syr .. C*et**A 13. 69. 124. *οι μεν* (e Mt) .. ς (Ln) plane om c. AC***DEFGHKLMSUVXΓ al pler it vg go syrP etc (:: cohaeret *οτι* arcte cum lectione praecedenti. Qui substituerunt *απεκριθ.*, abiecerunt molestum *οτι*, quemadmodum in Lc [et Mt] deest; alii pauci ipsum tantum *οτι* omiserunt, alii ad modum Mt^{1} substituerunt *οι μεν*.) 28. 2.pe r. *βαπτιζοντα* | *και* (va al pauc vg b c al om) *αλλοι* .. D 13. 346. 2.pe c^{ser} a f k cop^{ed1} *αλλ. δε* (:: ut Mt et Lc) | *ηλιαν* (ita et. Γ) .. ς *ηλιαν*: cf ad Mt 11, 14. 16, 14. | *οτι εις* c. BC*L cop (item 2.pe syr *εις*) .. D it vg *ως ενα* .. ς *ενα* c. AC***EFGHKMSUV XΓΛ etc

29. *και αυτος* (al^{1} add *δε*) .. D al^{5} fere a ff^{2}· *αυτ. δε* .. b f i vg *tunc* .. 1. 28. al pauc om, k* om *κ. αυτ. επ. αυτ.* | *επηρωτα αυτ.* (Gb′ prob Schu) c. BC*DLA 53. 2.pe a c ff^{2}· cop .. ς *λεγει αυτους* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler (al^{aliq} *ελεγ αυτ.*) it^{aliq} vg etc (:: at sic plane Mt) | *αποκριθεις* c. BL al pauc vg (et. it^{aliq}?) cop syr Eus .. A 33. al^{5} fere a b i k seth *και αποκρ.* (Ln) .. ς *αποκρ. δε* (:: ut Mt lectione non fluct, item test^{pler} in Lc) c. CDEFGHKMSUVXΓ al pler ff^{2}· go syrP al | *ο* $\overline{χς}$ .. L 157., item 13. 69. 124. 346. b syr syr^{hr} pers^{P} Euth add *ο υιος του θεου* (insuper add *του ζωντος* 13. etc) :: e Mt, quae quidem nec a Mc nec a Lc addi diserte testatur Or. Item Eus dem. ev. 3, 3. relatis *αποκριθεις* usq *περι αυτου*, addit de iis quae plus Mt habet: *ταυτα μεν ουν ὁ Ιλέ. εικοτως παρασιωπᾶσθαι ηξιου· διὸ και Μαρκ. αὐτὰ παρ-ελιπεν.*

30. *επετιμ.* (ita Mc scripsisse diserte monet Or) *αυτοις* (D c *αυτω*) .. M c add *ο* $\overline{ις}$ | *λεγωσιν* c. ABEFHKLMSUVXΓ al ut vdtr omn Or Eus .. CDG *ειπωσιν* (Ln :: at cf ad 7, 36 et 26.)

31. *υπο* (Gb′) c. BCDGKL al^{10} (et. lust^{2} *υπο*) .. ς *απο* c. AEFHMSUVXΓΔ al pler (:: ita Lc atque et. Mt lectione tantum non fluct) | *των* (D praem *απο* sic) *αρχ.* (Gb 8s) c. BCDEHMUVX al plus^{70} .. ς om *των* c. AFGKLSΓΔ al sat mu. Item *των γραμματεων* (ACKLXΔ etc *-ταιων*) c.

ἀποκτανθῆναι καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι, 32 *καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει.* (84.6) *καὶ προσλαβόμενος ὁ Πέτρος αὐτὸν ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ.* 33 *ὁ δὲ ἐπιστραφεὶς καὶ ἰδὼν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐπετίμησεν Πέτρῳ καὶ λέγει Ὕπαγε ὀπίσω μου, σατανᾶ, ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων.*

34 (85.2) *Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς* Mt 16, 24—27. Lc 9, 23—26. *αὐτοῦ εἶπεν αὐτοῖς Ὅστις θέλει ὀπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι.* 35 *ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν·* Mt 10, 39. Lc 17, 33. *ὃς δ' ἂν ἀπολέσει τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγε-*

BCDEFHLMUVΓ al plus[80] .. ς om *των* c. AGKSXΔ al sat mu (:: deest bis in Mt et Lc lectione tantum non fluct)| *μετα τρ. ημερας* .. 1. 13. 28. 33. 69. 124. 2.pe al plus[5] d g[1] syr al (lust[2] Ath, non add nomen evgst) Ir[int] *τη* (13. 28. al *εν τη*) *τριτη ημερα* :: ut Mt et Lc

32. B* *παρησια.* Ita B* solet. Cf Ioh 7. 11. 18. et alibi. | *προσλαβομ.* .. Σ *προσκαλεσαμενος* | *αυτον* h. l. c. BL (aliisq?) a .. D om (b c d ff[2] i *quem suscipiens* [d *respic.*] etc) .. ς ante *ο πετρ.* c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al pler f k cop etc (:: at ita prorsus Mt nullo teste variante)

33. *ο δε* c. BCDEFGHLMSUVXΓΔ etc .. AK al plus[10] f syrP (persP *Christus*) add $\overline{\text{ις}}$ | *πετρω* c. BDL .. ς praem *τω* c. ACEFGHKMSUVXΓΔ etc (:: at in Mt *τω πε.* non fluct, nec magis alibi fluctuare solet)| *και λεγει* (Δ k add *αυτω*) c. BCLΔ ff[2] k cop syr .. ς (Ln) *λεγων* c. ADEFGHKMSUVXΓ etc | *αλλα τα* (d *sed quae sunt*) .. DΣ[r] 225. om *τα*

34. *αυτοις* (et. Or) .. DXΔ it (exc f) om | *οστις* c. AC**EFGHKMSUVXΓ al pler go cop syr[utr] al catt[txt] et[comm] (Vict[ant]) .. BC*DLΔ 1. 13. 28. 33. 61. 69. 124. 2.pe al[5] it vg syrP [mg] Or Synops *ει τις* (Gb′ prob Schu, Ln :: at ita lectione non fluct et Mt et Lc)| *ακολουθειν* (Gb Sz) c. C* DEFGHMSUVXΓ 1. 28. 108. 118. 131. 157. 209. al[100] fere a b f ff[2] i n vg go aeth al Or Vict[ant] Thph Amb .. ς (Ln) *ελθειν* (:: e Mt, ubi non fluct) c. ABKL al mu c g[1] k cop syr[utr] al. Utroque coniuncto Δ *ελθειν και ακολουθειν* | Δ *επαφατω* | FLX etc *ακολουθητω*

35. *γαρ εαν* c. BCKMΔ 1. 28. 33. etc .. ς (Ln) *γαρ αν* c. ADEFGHLUXΓ etc | *τ. ψυχ. αυτου* (et. D*) .. D** *τ. ψ. εαυτου*, Or *τ. εαυτου ψ.* (sed uterq post om) (Btl ex B *εαυτ. τ. ψυχ.* per errorem afferre vdtr, nam de sq. *τ. ψ. αυτ.* nihil habet invito Bch)| D* d* k om *ος δ αν απ. τ. ε. ψυ.* | *απολεσει* c. BCD**ΓΔ al[30] (ac multo plurib) .. ς (Ln) *-λεση* c. AEFGHKLMSUVX etc | *τ. εαυτ. ψυχ.* (Gb Sz) c. BC***EFGHKMSUVX 13. 28. 69. 108. 124. 131. 157. 282. 346. 435. al[50] fere (ac multo plur) .. ς (Ln) *τ. ψυχ. αυτ.* c. AC*LΔ (ita et. scripturus erat B*) al pm (:: at ita Mt et Lc lectione tantum non fluct) .. D**Γ i* *αυτην* .. Or om (Gb[0]) | *ενεκεν εμου και* (Δ *η, δ et*) .. D a b i (k) n arm aeth[rom] Or om *εμου και* (k post *perdet illam* pergit: *propter evgll utem salvavit illam*)

λίου, σώσει αὐτήν. 36 τί γὰρ ὠφελεῖ τὸν ἄνθρωπον κερδῆσαι τὸν κόσμον ὅλον καὶ ζημιωθῆναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 τί γὰρ ἀντάλ-
Mt 10, 33. Lc 12, 9. λαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 (86. 2) ὃς γὰρ ἐὰν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ἁμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἁγίων.
Mt 16, 28. Lc 9, 27. IX. 1 (87. 2) καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες ὧδε

---

35. σωσει (Gb Sz) c. ABC*DKLM*XΔ al[15] fere it vg go cop syr[utr] al Or .. ς praem ουτος (:: e Lc) c. C**EFGHM**SUVΓ al pler sl al

36. ωφελει (L οφ.) c. BL a n go cop syr (item CD in Lc: e Mc?) .. ς (Ln) ωφελησει (Γ al οφ.) c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn it[pl] vg syr[P] al Or (:: at futurum ad Mt accommodatum, ad quem sequentia a plurimis testib conformata esse dubitari nequit.)| τον ανθρ. c. AC*D 28. 124. 262. 435. a[scr] al[5] Or; item ς omisso τον c. BKSUV al pl .. C***E FGHLMXΓΔ 1. 13. 33. 69. al[30] fere Pet[alex] ανθρωπος (Gb′ :: at cf Mt et Lc)| κερδησαι (L -σας vitiose) et ζημιωθηναι c. BL (eandem lectionem ad Lc transtulere D it[aliq]) .. ς (Ln) εαν κερδηση (Γ al -σει, c 33. al[4] syr Pet[alex] post ολον) et ζημιωθη c. A(C)DEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn it vg etc Or (:: at ita prorsus Mt lectione non fluct) .. aeth ut vdtr κερδησας et ζημιωθεις (:: ut Lc)

37. τι γαρ c. BLΔ 28. 2.P[e] cop Or, item D η τι γαρ .. ς (Ln) η τι c. ACD EFGHKMSUVXΓ etc (:: at ita Mt lectione non fluct); ανταλλαγμα (LX al mu ανταλαγμα, Γ ανταλγμα) c. Δ (et. δ: *quid enim commutabit pro anima sua*) .. ς (Ln) praem δωσει (B δοι, L δω) ανθρωπος c. A(B)CDEF GHK(L)MSUVXΓΔ etc (:: at ita Mt lectione non fluct; revera lectio a nobis recepta tantopere ab aliena manu abhorret ut contra tot testium auctoritatem recte stare videatur. Grave est et. BL, quibuscum Δ τι γαρ tuetur, paullulum certe recedere a plerorumque consensu. Quemadmodum autem η τι pro τι γαρ tantum non certum est e Mt invectum esse, ita additamentum δωσει ανθρ. eiusdem originis perquam suspectum est.)

38. γαρ εαν c. BCEFLMVXΓΔ al pl .. ς γαρ αν c. GHKSU al sat mu Clem .. D δ αν, item it[Pm], Δ γαρ omisso εαν | επαισχυνθη με .. D επαισχυνθησεται εμε | των αγιων .. 1. 209. vg[cd] om, al[3] αγιων idque ante αγγ., F al pauc emm al Clem Aug[1] αυτου, al[1] syr cop αυτου τ. αγι.

IX. 1. ωδε των εστ. c. BD* k* (*sunt hic quidam ex iis qui adstant*) c (*sunt hic quidam de hic stantibus*) (d ff[2]. *sunt quidam hic circumstantium*, a *su. quid. hic stantes*) .. 1. cop Or των εστ. ωδε .. ς (Ln) των ωδε εστ. c. ACD**EFGHKLMSUVXΓΔ etc .. b (*quid. de circumstantib.*) i (*quid. circumstantes*) non exprim ωδε. Praeterea D 2.P[e] a b d ff[2]. ad εστηκ. add μετ εμου (*mecum* vel *me*). (:: των ωδε non potest non pro correctione ad Mt et Lc facta haberi, quemadmodum et. additum μετ εμου et transpositio adverbii post εστηκ. sine dubio correctoribus debentur et nostrae lectionis auctoritatem augent.)

τῶν ἑστηκότων οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ἐληλυθυῖαν ἐν δυνάμει.

IX.

2 *Καὶ μετὰ ἡμέρας ἓξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὄρος ὑψηλὸν κατ' ἰδίαν μόνους, καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν* 3 *καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο στίλβοντα λευκὰ λίαν, οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται οὕτως λευκᾶναι.* 4 *καὶ ὤφθη αὐτοῖς Ἠλίας σὺν Μωϋσῇ, καὶ ἦσαν συνλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ.* 5 *καὶ*

2–8 Mt 17, 1–8. Lc 9, 28–36.

1. *γευσωνται* c. ABCDE**FGMSUVΓΔ etc Or[1] .. E*HKLX al mu Or[1].–*σον–ται* | F om *αν*

2. *μετα* c. BC(vdtr)DLΔ etc .. ς *μεθ* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler | Δ o *ω παραλαμβ.* | *τον ιακ.* c. ABC(vdtr)DEFGHKLMSUV al pl .. ΧΓΔ al mu om *τον* | *ιωαννν.* (Gb Sz) c. ABEFGHMSVΓΔ al pl .. ς *τον ιω.* c. CDKLUX al sat mu | *αναφερει* .. D 2.pe *αναγει* | *κατ ιδιαν* (52. 19.ev *λιαν*, 124. *λιαν κα. ιδ.*) .. 255. sah syr al om | *μονους* (a d ff[2]·g[2]·1n gat ing mt emm tol *solus*) .. y[scr] al[5] syr arr om | *μετεμορφ.* (D *τατεμορφ.*) .. 13. 28. 69. 124. 346. c[scr] 2.pe praem *εν τω προσευχεσθαι αυτον* (–*τον* c 2. al, sed 124. al –*τους*), item Or[dis]: *κατὰ τὸν Μάρκον* (:: at ita Lc) | *εμπροσθ.* (D *ενπρ.*) *αυτων*: ita Or et Mt et Mc habere testatur.

3. *εγενοντο* c. ADGKLVXΓ 1. al[30] fere ac plurib (Or *κατὰ τὸν Μάρκον γίνονται τὰ ἱμ. αὐτ. λευκὰ* etc) Thph .. ς –*νετο* c. BCEFHMSUΔ etc | *λευκα λιαν* (Gb″) c. BCLΔ 1. d k sah cop[cd 1] aeth arm (Δ b g[2·1] go aeth[rom] om *λιαν*, item Or libere) .. ς (Ln) add *ως* (K al plus[15] *ωσει*) *χιων* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it[pler] vg go cop[odd 2] al, item 48.ev al[3] Or *ως το φως* (:: quemadmodum in Mt test mu maluerunt *χιων* pro *φως* [cf Mt 28, 3. ubi *χιων* non fluct], ita Mco test pl maluerunt *ως χιων* quam *ως τ. φ.* inferre.) | *οια γναφ.* (28. 124. 262. 271. y[scr] al plus[20] Thph *κναφ.*: *τὸ μὲν διὰ τοῦ γ κοινόν, τὸ δὲ διὰ τοῦ κ ἀττικόν* Suid) – – *λευκαναι* (–*κᾶναι* ut Γ etc; HM 1. aliiq mu –*κάναι*) .. X a n om; D (similiter b i, item syr *homines* pro *γναφ.*) *ως ου δυναται τις λευκαναι επι της γης*, persP *ut homines intuitum non possent ferre* | *ουτως*; c. BCLΔ 13. 28. 33. 69. 116. 124. 346. 48.ev 49.ev c[scr] 2.pe al pauc ff[2]· k cop sah aeth arm arr Or .. ς (Ln) om c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it[pm] vg al (:: *ουτως* prorsus est ab ingenio Mci; ut molestum et abundans abiectum est.)

4. *ωφθη* .. EM 124. cop al –*θησαν* | *ἠλιας* (D –*λει–*, item A vv. 12 et 13.): cf supra ad 8, 20; item ad Mt 11, 14.: accedit h. l. H .. ς *ἠλιας*: cf ibidem | *μωϋ–* c. BDKΔ al pm, item v. 5. accedente M. Item cop sah it[pler] (ut a b c f i n) vg (et. fu ing emm etc, sed non am) .. ς *μω–* c. ACEFGHL(v. 4. et. M)UXΓ(SV?) al pl k am go etc. Porro –*σῃ* c. B*c HKUΓ al pm .. ς (Ln) –*σει* c. AB**DEFGLMSVXΔ etc. Item –*σῃ* v. 5. c. BHKUVΓ etc; ς –*σει* c. ADEFGLMSXΔ etc | *και ησαν* (13. 48.ev 49.ev c sah

ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ Ῥαββεί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς
ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, σοὶ μίαν καὶ Μωϋσῇ μίαν
καὶ Ἠλίᾳ μίαν. 6 οὐ γὰρ ᾔδει τί λαλήσει· ἔκφοβοι γὰρ ἐγένοντο.
7 καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς, καὶ ἦλθεν φωνὴ ἐκ τῆς
2 Pet 1. 17. νεφέλης Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός, ἀκούετε αὐτοῦ.
8 καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι οὐκέτι οὐδένα εἶδον ἀλλὰ τὸν

---

al om haec :: ut Mt) *συνλαλουντ.* (*συνλ.* c. B*CHLA etc: ita et. Mt 17, 3. scribendum erat accedente codicis B auctoritate; ς Ln 49. *συλλαλ.* c. AB**EFGKMSUVXΓ etc) .. D 1. 2.pe a n *κ. συνελαλουν*

5. Γ 253. om ὁ | *λεγει* .. D 2.pe *ειπεν*, item *dixit* it^{aliq} go al; 1. 13. 28. 124. 346. *ελεγεν* | *ραββει* c. ABCDEHX etc (alibi et. FKMΠΓΔΛ) .. ς (Ln 49.) *-ββι* c. FGKLMUΓΔ(SV ut vdtr; alibi H)| *και* (X y^{ser} cop$^{edd^2}$ om; it^{aliq} sah *itaque*) *ποιησωμεν* (V 13. 124. al^{15} fere *-σομεν*) .. D 13. 28. 2.pe al^{6} it^{pler} (non k* al nec vg) *θελεις* (28. al it^{aliq} *ει θελ.*) *ποιησω* (*-σω* D b i; 13. etc *-σωμεν*) :: cf Mt. Praeterea c 2.pe c ff^{2*} add *ωδε* :: ut Mt | *σκην. τρ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler f go syrP al .. BCLA al^{6} it^{pler} vg cop al *τρ. σκην.* (Ln 49. :: at ita Mt lectione tantum non fluctuante; in Lc vero pro *σκ. τρ.* similiter test pm substituerunt *τρ. σκ.*)| *μωυση* .. ς (Ln) *μωσει* (*μωυσει*): vide ad v. 4.

6. *λαλησει* (Gb″) c. ADEFGHKMSU^{s*}VXΓ al^{130} ac plurib Vict^{ant} Thph Euth catt; item ς (Ln) *-σῃ* c. C***L* al non ita mu Chr (69. *-σαι*); Or^{1} *ελαλει*, item it^{pler} vg sah go etc .. BC*LΔ 1. 28. 33. 2.pe k cop Or^{2} *αποκριθη* (Or^{3} *απεκριθη*) (49. Gb″ :: at unde *λαλησει* ortum sit [in Lc est *μη ειδως ο λεγει*] vix dici potest; *αποκριθη* vero tum ad *αποκριθεις* v. 5. conformatum esse potest, tum legis grammaticae caussa substitutum videtur.)| *εκφ. γ. ησαν* (Gb′) c. BCDLΔ 33. 2.ev 2.pe it^{pler} (*timore enim exterriti erant* vel *sunt*; k *in metu enim fuerat*) cop sah etc Chr .. ς *ησαν γ. εκφοβ.* (KU al pauc Chr^{cd} *εμφοβ.*) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f vg (*erant enim timore exterriti*) go syr^{utr} al

7. *αυτοις* .. U 13. 28. 69. 108. 124. 48.ev al plus^{15} *αυτους* | *ηλθεν* c. ADEFGHKMSUVXΓ al fere omn (aliq post *φωνη* pon) it^{pler} vg go sah syr^{edd} syrP al .. BCLΔ item (item praemisso *ιδου* 300.?) cop arm syr^{sch} syrP ^{mg} *εγενετο* (Gb′ :: ut Lc lectione non fluct) .. c *ecce* (:: ut Mt); 1. k om | *Ουτος* (Gb Sz) c. BCEFGHKMSUVXΓ al^{100} fere k go cop al mu (vide post syrP) Thph .. ς (Ln) praem *λεγουσα* (:: ut Mt et Lc) c. ADL(Δ *λεγων*) al mu it^{pler} vg sah syr syrP c.^{4} al pauc | *ακουε* (28. *-σατε*) *αυτ.* c. BCDL 1. 28. 33. 209. 2.pe it^{pler} vg cop sah al .. ς *αυτ. ακουε* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler b f syr^{utr} go al (:: ita Lc lectione non fluctuante; in Mt vero *ακουε αυτ.* pariter atq in Mc a testib longe pl cum *αυτ. ακουε* permutatum est) .. Δ *εν ω ηυδοκησα* omissis *αυτ. αυτ.* :: e Mt

8. *εξαπινα* .. D 28. 66.^{mg} 69. 2.pe *ευθεως* (c ff^{2*} *repente*, f *confestim*, k *subito*: a d g$^{1.2*}$ i n vg *statim*) .. b om | *ειδον* c. ABDEFGHUΓ etc .. CKL MVΔ etc *ιδον* (Δ ante *ουδενα*)| *αλλα* c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ al pler .. BD 33. 61. 48.ev 3.pe al^{3} *ει μη* (Ln), item *nisi* it vg cop go etc

Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν. 9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ ἃ εἶδον διηγήσωνται, εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ. 10 ($^{\text{sq. 10}}$) καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτοὺς συνζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 11 ($^{\text{sq. c}}$) καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες Ὅτι λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἠλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 12 ὁ δὲ ἔφη αὐτοῖς Ἠλίας ἐλθὼν πρῶτον ἀποκαθιστάνει πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἵνa πολλὰ πάθῃ καὶ ἐξουδενωθῇ;

Mt 17, 9–12. Lc 9, 36 a

Mal 4, 4. (3, 22.)

8. μονον (2.p^{e} c ante τ. ιν) .. F om | μεθ (B μετα) εαυτων .. B 33. c post ειδον pon, 61. acfff^{2}·l om

9. καταβαιν. (B μεταβ.) δε c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f go syr^{p} al .. BCDLΔ 33. (8.p^{e} και κατ. δε) it^{plcr} vg cop syr aeth al και κατ. (Ln :: at ita Mt lectione non fluct) | απο c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al pler .. BD 33. f^{ser} (it vg *de monte*) εκ (Ln :: at ita rursus Mt lect tantum non fluct) | διεστειλατο .. c 1. διεστελλετο, D παρηγγειλεν (Δ om ινα) | α ειδον (ειδ. c. ABCEFGHMUΓΔ etc, D ειδοσαν, KLVX al ιδον) διηγησωντ. (EKX al plus^{10} -σονται, 13. 28. 69. 346. εξηγ.) hoc ord. c. BCDLΔ 1. 13. 69. 2.p^{e} a b g$^{1.2}$·i k l n vg .. ς διηγ. α ειδ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler c fff^{2}·

10. συνζητ. c. ABCDGLΔ etc .. ς συζητ. c. EFHKMSUVXΓ al pler. Item v. 14. (h. l. Γ scripturus erat συνζ.) et v. 16. (sed his duob vv Δ συζ.) | τι εστιν .. M το τι εστ. | το (Γ τω) ε. ν. (Δ om το ε. νε.) αναστηναι c. ABC EFGHKLMSUVXΓΔ al pler cop go syr^{p} al .. D 1. 13. 69. 118. 124. 209. 346. it vg syr pers^{s} Hier οταν ε. ν. αναστη (Gb')

11. επηρωτων (*interrogabant* it^{pl} vg) .. A 1. 13. 28. 33. al^{5} -τησαν (*interrogaverunt* c g^{1}· go cop) :: ut Mt | Οτι (Ln "*O τι*, b d ff^{2}·i go *quia*; al pauc et vv^{aliq} τι, πως, πως ουν, it^{pl} vg *quid ergo*, cop$^{cd\,1}$ *quapropter*, arm τι εστι τουτο ὅ: 27. 60. cop$^{edd\,2}$ aeth om) λεγ. (D a cop post γραμμ. pon) οι γρ. (L c g^{1}· al? vg οι φαρισαιοι και οι γρ.: hinc Ln de cod. c falsus [οι φα. κ.] οι γρ.) οτι (D^{gr} 1. 108. al^{5} b ff^{2}·i k cop om :: at offendit propter antecedens οτι) ηλιαν (de ἡλ. et ἡλ. vide ad v. 4., ad Mt 11, 14. 16, 14 et alibi) δ. ελθ. πρωτ. (D it^{pl} vg^{aliq} πρ. ελθ.) .. 2.p^{e} τι εστι το εκ νεκρων αναστηναι

12. εφη (Gb') c. BCLΔ cop syr pers^{p} .. ς (Ln) αποκριθεις ειπεν c. ADEF GHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it (k *respondit et dix.*) vg go syr^{p} al (:: at ita Mt lectione non fluct) | αυτοις .. D add ει (*si* d) | ηλιας (Schu „recte; ap Mc μεν rariss., sed est ap Mt^{11}) c. DL 1. 28. 209. 2.p^{e} it vg syr syr$^{p\ mg}$ pers^{s} aeth .. ς (Ln) add μεν c. ABCEFGHKMSUVXΓΔ al pler cop go (potius enim μεν quam δε exprimit) syr^{p} al (:: at ita Mt lectione non variante; praeterea vide supra | πρωτον .. D^{gr}Δ (non δ) p^{ser} -τος | αποκαθιστανει (D αποκαταστ., B^{a} αποκατιστ.) c. ABDLΔ 1. 28. 33. 118. (209. αποκαθινει) 2.p^{e} 8.p^{e} .. ς αποκαθιστα c. EFGHKMSUVXΓ al pler .. C it vg (syr$^{p\ mg}$ vdtr) αποκαταστησει (cop *veniet* - - *restituet*) | και πως c. BCDEFGHLSUVXΓ al pl it vg cop go al .. AKMΔ al plus^{20} syr$^{p\ mg}$ al^{7}· Vict^{ant} Euth καθως | εξουδενωθη c. ACEFGHKMSU

13 *ἀλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἠλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἤθελον, καθὼς γέγραπται ἐπ' αὐτόν.*

14—29
Mt 17, 14—21.
Lc 9, 37—42.

14 (90. 10) *Καὶ ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶδεν ὄχλον πολὺν περὶ αὐτοὺς καὶ γραμματεῖς συνζητοῦντας αὐτοῖς.* 15 *καὶ εὐθὺς πᾶς ὁ ὄχλος ἰδόντες αὐτὸν ἐξεθαμβήθησαν, καὶ προστρέχοντες ἠσπάζοντο αὐτόν.* 16 *καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς Τί συνζητεῖτε πρὸς αὐτούς;* 17 (91. 2) *καὶ ἀπεκρίθη αὐτῷ εἷς ἐκ τοῦ ὄχλου Διδάσκαλε,*

VXIΓA al pler (69. *-θενωθη*) .. BDL 2.pc (al pauc?) *εξουδενηθη* (L *-θενηθη*) (Ln 49. :: at quum satis frequens sit in N. T. *ἐξουθενεῖν* [2. Cor. 10, 10. *-δενεῖν*], nusquam fere altera forma *-δενοῦν* substituta est. In LXX quidem utraque frequens est. Hinc h. l. non temere deserenda est forma *-δενοῦν*, soli Marco probata.) Ceterum Ln interpx: *ανθρωπου*; et *εξουδενηθη*.

13. *και* pr .. M*Γ 1. 28. 69. al[20] a l vg[cd] cop go al om (:: ita prorsus Mt)| *εληλυθεν* (Δ *-λυθει*) .. C 1. 209. al pauc *ηδη* (ita et. al gat go al) *ηλθεν* (et. 28. al) :: plane ut Mt | *αυτω* .. KL 28. 299. al[15] syr syr[P mg] *εν αυτω* :: ut Mt | *ηθελον* c. BC*DL .. ς (Ln) *ηθελησαν* (ita Mt lectione non fluct) c. AC**EFGHKMSUVΓΔ etc (it vg *voluerunt*) .. X om *αυτω οσα ηθελ.* | *επ αυτον* (10.pc *-τω*) .. Γ *εν αυτω*, 13. 28. 69. 124. 346. al pauc *περι αυτου* (item *de eo* it vg; d *in eum*)

14. *ελθων* et *ειδεν* (IKMV al pauc *ιδεν*) c. ACDEFGHIKMSUVXΓ al fere omn it[pler] vg cop go syr[utr] etc .. BLA k *ελθοντες* et *ειδον* (B* *-δαν*, A *ιδον*)| *οχλ. πολ.* (M al mu go al *πο. οχλ.*) .. 1. 28. 209. arm om *πολ.* | *περι* (vg *circa*) .. D 28. *προς*, item it *ad* vel (k) *aput* | *γραμμ.* ..'DI13. 28. 69. 124. 2.pc *τους γρ.* | *συνζητ.* (accedit h. l. 1): vide ad v. 10. | *αυτοις* c. ADEFHKMSUVXΓ al pler (it vg *conquirentes cum illis*) .. BCG ILA 1. 28. 118. 124. 209. (al ut vdtr) *προς αυτους* (G *εαυτ.*)

15. *ευθυς* c. BCLA 1. 13. 28. 69. 118. 209. .. ς (Ln) *-θεως* c. ADEFGHIK MSUVXΓ al pler | D *πας οχλος* | *ιδοντες* et *εξεθαμβηθησ.* (D *εθαμβησαν*) c. (Gb') BCDILA 1. 13. 27. 28. 33. 69. 124. 209. 346. 19.ev y[ser] a b c ff[2]·i go cop[cd1] syr syr[P mg] (M** 70. 48.ev 49.ev cop[edd2] *ιδων* et *-βηθησαν*, 18.ev *ιδοντες* et *-βηθη*) .. ς *ιδων* et *-βηθη* c. AEFGHKM SUVXΓ al pler fk (g[1. 2.] vg *videns Iesum stupefactus est* et [am fu om] *expaverunt*; i *videntes salutaverunt eum* omissis reli)| *αυτον* .. D it[pler] vg (sed am fu *eum*, item a) *τον ιν* | *προστρεχ.* (f g[1. 2.] l vg *accurrentes* [gat mt *occurr.*]; AC *προτρ.*) .. D *προσχεροντες*, item *gaudentes* a c ff[2]·k (b *cadentes*)

16. *αυτους* (Gb) c. BDLA 1. 28. 209. 2.pc it (exc a) vg sax cop arm aeth .. ς (Gb'') *τους γραμματεις* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler a go syr[utr] al | *συνζητ.*: vide ad v. 10. | *προς αυτους* (*αὐτους* [Gb']: ita EHKΓ 124. al pm; ς *αὐτ.*: ita U 1. etc) c. BC(vdtr)EFHKLSUVXΓΔ al pl go syr al .. AGM 33. 157. 238. al[20] fere cat[pos] *πρ. εαυτους* (syr[P] *apud ipsos*, al pauc *πρ. αλληλους*) .. D *εν ημειν* (it vg *inter vos*, item cop al)

17. Ad h. v. G in marg haec notata habet: *τω καιρω ανθρωπος τις προσηλθεν τω ιω γονυπετων αυτον και λεγων· διδασκαλε*: cf Mt | *απεκριθη*

ἤνεγκα τὸν υἱόν μου πρὸς σέ, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον· 18 καὶ ὅπου
ἐὰν αὐτὸν καταλάβῃ, ῥήσσει αὐτόν, καὶ ἀφρίζει καὶ τρίζει τοὺς
ὀδόντας καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπα τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸ
ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἴσχυσαν. 19 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει Ὦ
γενεὰ ἄπιστος, ἕως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; ἕως πότε ἀνέξομαι
ὑμῶν; φέρετε αὐτὸν πρὸς μέ. 20 καὶ ἤνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν·
καὶ ἰδὼν αὐτόν, εὐθὺς τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν αὐτόν, καὶ πεσὼν
ἐπὶ τῆς γῆς ἐκυλίετο ἀφρίζων. 21 καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα
αὐτοῦ Πόσος χρόνος ἐστὶν ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; ὁ δὲ εἶπεν Ἐκ

αυτω c. BDLΔ 28. 33. a b c i k cop (c i post add *dicens*) .. ς αποκριθεις (c add αυτω) et ειπεν (1. 13. al add αυτω) post οχλου c. ACEFGHIKMS UVXΓ al pler it^{aliq} vg al

18. εαν c. ABKΔ al mu .. ς αν c. CDEFGHILMSUVXΓ etc | ρησσει (Δ al ρησει) αυτον .. D ρασσει (it^{a} et. 2.pe) (d *applontat*) absque αυτον (et. k om αυτ., Δ om αυτ. prius)| και τριζει (al^{5} Thph τριζ.) .. X om | τους οδοντ. (Gb″) c. BC*DLΔ 1. 13. 33. 59. 69. 73. 209. 2.pe it^{pl} vg al .. ς add αυτου (Ln [αυτ.]) c. AC***EFGHIKMSUVXΓ al pler b f cop go syr^{utr} al | ξηραινεται: sed ACDILXΔ 124. al ξηρενεται | ειπα c. BFL 1. 28. 209. al panc .. ς (Ln) ειπον c. ACDEGHKMSUVXΓΔ etc | αυτο: EFLUΓΔ al αυτω | εκβαλωσιν .. 1. 131. 209. al^{aliq} -λλ- | ουκ ισχ. .. D 69. 2.pe a b arm add εκβαλειν αυτο (Schu: „ap Mc non ineptum; cf Lc et Mt")

19. ο δε c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ al pler go cop^{ed1} syr^{p} (syr *respondit Iesus*) al (g$^{1.2}$ vg *qui*) .. D 1. 13. 28. 69. 209. 2.pe 7.pe c^{ecr} (item al panc) a b c f i k cop^{edd2} aeth και (:: in Mc toties repetitum και haud improbabile; tamen aliud suadet tum tanta testium qui contra sunt auctoritas, tum quod altera lectio non propius ad Mt et Lc: αποκριθεις δε ο ις, accedit.)| αυτοις (Gb Sz) c. ABDLΔ 1. 28. 33. al^{12} it^{vler} vg go cop al pl .. ς αυτω c. C***EFGHKMSUVXΓ al pl g^{1} syr^{sch} syr^{p} ^{mg} .. C* 13. 40. 69. 124. al^{5} k sl om (Gb^{0})| απιστος (13. 69. 124. 157. al plus^{5} Vict^{ant} add και διεστραμμενη :: e Mt et Lc) .. D -στε | F al^{aliq} εσωμαι et ανεξωμαι | φερετε (post φε. E scripturus erat μοι, item it^{a} 142.* al :: ad Mt) αυτ. (142.* 2.pe syr^{p} c.* add ωδε :: ad Mt)

20. πρ. αυτον (47.^{ev}τον ιν) .. D it^{pl} vg om | ιδων .. C**(***?)8V al^{25} fere ιδον | ευθυς c. BCLΔ 33. 2.pe .. ς -θεως c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. D a b ff^{2} i om. Praeterea hoc loco c. AEFGHIKMSUVXΓ al pler (2.pe ante ιδων) g^{1} vg go .. BCLΔ 33. 7.pe c g^{2} k cop syr^{utr} arm al post το πν. (Ln 49. :: at est manifesta correctio)| εσπαραξεν c. AEFGHIKMSUVXΓ al pler .. BCLΔ 33. συνεσπαραξ. (Ln :: at est e Lc, ubi συνε- non fluct), D εταραξεν (it vg *conturbavit*)

21. ως c. AC***DEFGHKMSUVXΓ al pler go al .. B εως, C*LΔ 33. 2.pe al εξ ου, 13. 40. 124. 346. αφ ου (it vg al *ex quo*)| τουτο .. Δ om

παιδιόθεν· 22 καὶ πολλάκις καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ' εἴ τι δύνῃ, βοήθησον ἡμῖν σπλαγχνισθεὶς ἐφ' ἡμᾶς. 23 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ τὸ Εἰ δύνῃ; πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. 24 εὐθὺς κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου ἔλεγεν Πιστεύω· βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. 25 ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ λέγων αὐτῷ Τὸ ἄλαλον καὶ κωφὸν πνεῦμα, ἐγὼ ἐπιτάσσω

---

21. *εκ παιδιοθεν* (I 1. 118. *-δοθεν*) c. BCGILΔ 1. 33. 118. 209. 262. c^{ecr} al^{4}, item D 2.pe Chr *εκ παιδος .. ς παιδιοθεν* (X *-ωθεν*, 2. 238. e^{ecr} *-δοθεν*) c. AEFHKMSUVXΓ al pler

22. *και* (DI 1. 2.pe al^{5} a b i k vg^{ed} et^{mss} aliq [non am ing emm al] cop syr arm om) *εις* (c. BCDHILSUXΔ al sat mu; AEFGKMVΓ al^{60} fere cat^{pos} add *το*: ita Gb + Sz :: at ita Mt sequente *κ. ε. το ὑδωρ*, post pauciss *τα ὑδατα*, cat^{pos} *το ὑδωρ*) *πυρ* | *αυτον* h. l. c. $BC^{*}L\Delta$ (a post *εβαλ.*) .. ς (Ln) post *πολλακις* c. AC^{***}DEFGHMSUVXΓ (K om *και πολλ. αυτον*) al pler (I 2.pe *αυτ. εβαλ.* post *ὑδατα*) it^{pler} vg go etc | *εβαλεν* .. D b i k *βαλλει* idque (item *misit* c f $g^{1.2}$ vg) post *ὑδατα* | *απολεση* (H al mu *-σει*) *αυτον* .. D 2.pe it^{pl} (non a f k) vg *αυτ. απολ.* | *αλλ* .. D *-λλα* | *ει τι* .. A *ετι* | *δυνη* c. BDILΔ 1. 28. 118. 209. .. ς *δυνασαι* c. ACEFGHK MSUVXΓ al pler | *ημιν* .. B 2.pe it^{pl} add *κυριε*

23. *το* c. ABCEFGHMSVXΓΔ al pl go; item interpretamento exprim a (*quid est si quid potes· si potes credere* etc) cop (*quid est hoc*) arr (*quid est hoc quod dicis*), arm (*dixisti*) aeth (*quoniam dixisti*) .. DKU 13. 28. 69. 124. 131. 2.pe al $plus^{20}$ om, nec exprim it^{pler} vg syr^{utr} perss | *Ει δυν.* (*-νη* c. BDΔ 1. 28. 118. 209.; ς *-νασαι* c. ACEFGHKLMSUVXΓ al pl. Forma *-νῃ* et. Polyb. Aelian Lucian aliq usi sunt; cf Lob. ad Phryn.) c. (Gb″) $BC^{*}L\Delta$ 1. 118. 209. 244. k^{*} (de a vide ante) cop $aeth^{ro}$ et^{ppl} arm arr .. ς (Ln) add *πιστευσαι* c. AC^{***}DEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pl} vg syr^{utr} go al Chr (KHMΓ etc disting: *αυτω· το ει δυ. πιστευσαι· παντα* etc, ς *το, ει* [1624. 1633. *Το ει*] *δυ. πιστ.· παντα* etc, Ln *Το ει δυ. πιστ. παντα δ. τ. πι.* absq interp)

24. *ευθυς* c. BLΔ c cop .. C^{*} fu aeth *και* .. ς *και ευθεως* (Ln [*και*] *ευθ.*) c. AC^{***}DEFGHKMSUVXΓ etc (28. *ευθ. δε*) | *ελεγεν* c. $A^{*}BC^{*}L\Delta$ 28. (item al ut vdtr) k cop $aeth^{rom}$ et^{ppl} arm .. ς praem *μετα δακρυων* c. A^{**} C^{***}DEFGHKMSUVXΓ al pler (124. post *κραξ.* pon) it^{pler} vg go syr^{utr} al | *πιστευω* (Gb Sz) c. ABC*DL 346. g^{1} i k l am go syr^{utr} aeth arm al $Vict^{ant}$ .. ς add *κυριε* c. C^{**}EFGHKMSUVXΓΔ al pler a b c f ff^{2} g^{2} vg (et. fu ing al mu) al pauc Chr | *μου* (et. Chr, D it vg etc post *τη απιστ.* pon; KB 299. y^{scr} al pauc *μοι*) *τη απιστια* (*-ια* c. CGKMUΔ etc; ADEFLXΓ etc *-ειαι*)

25. *ιδων δε* c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn cop go syr^{utr} al .. D it vg (aeth) *και οτε ειδεν* (*et cum videret*) | *οχλος* c. BCDEFGHKSUVΓ al sat mu (1. add *πολυς*) .. ALMXΔ al^{50} fere *υ οχλ.* | *λεγων* (D *ειπων*) *αυτω* (al pauc a al om) | *το αλαλ. κ. κωφ. πν.* c. $BC^{*}DL\Delta$ 1. 33. 73. 118. 2.pe it vg (e k *mute et surde spir.*, rell pler vg Vig *surde et mute spir.*) cop al Did $Vict^{ant}$ .. ς *το πν. το αλαλ. κ. κωφ.* c. AC^{***}EFGHKMSU

σοι, ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. 26 *καὶ κράξας καὶ πολλὰ σπαράξας ἐξῆλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε τοὺς πολλοὺς λέγειν ὅτι ἀπέθανεν.* 27 *ὁ δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρὸς ἤγειρεν αὐτόν, καὶ ἀνέστη.* 28 (92.10) *καὶ εἰσελθόντα εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ κατ' ἰδίαν ἐπηρώτων αὐτόν Ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἠδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό;* 29 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἐξελθεῖν εἰ μὴ ἐν προσευχῇ.*

---

vxr al pler go syr^{utr} al | *επιτ. σοι* c. BCLA 33. ff^{2} k vg^{ed} (item^{mss} pauc ut emm) cop syr^{utr} .. ς (Ln) *σοι επιτ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pl} am fu ing tol go Vict^{ant} | *εξ* c. ABC***DEFGHKLMSUVXΓ al pler go cop Vict^{ant} .. c*A al^{6} (ac plur) item (*ab eo, ab illo*) it (et. d) vg al *απ* (Ln)

26. *κραξας* et *σπαραξας* (A –ξαν) c. (Gb) BC*DL(A) (al ut vdtr pauc) .. ς –ξαν et –ξαν c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler | *και πολλα* .. A 1. 2.pe al^{10} fere syr *πολλ. και* (c^{secr} fu om *πολλ.*) | *σπαραξ.* sine *αυτον* c. BC* DLA (al ?) b ff^{2} i al .. ς *σπ. αυτον* (Ln *σπ.* [*αυτ.*]) c. AC***EFGHKMSU VXΓ etc | *εξηλθεν* .. D(A) al pauc add *απ αυτου* (A *επ αυτω*), item *ab* vel *de eo* it (et. *δ*) vg | *ωσει* .. D *ως* | *τους πολλ.* c. ABLA 33. .. ς om *τους* c. CDEFGHKMSUVXΓ al pler | *λεγειν* .. D *λεγοντας*

27. *αυτον της χειρ.* (c* syr^{utr} add *αυτου*) c. A(c*)c***EFGHKMSUVXΓ al pler go (syr^{utr}) .. BDLA 1. 13. 28. 53. 69. 118. 209. y^{scr} 2.pe (c^{secr} *αυτου της χ.*) it vg cop al Vict^{ant} *της χειρ. αυτου* (Ln :: ex manifesta emendatione)

28. *εισελθοντα αυτον* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. BCDLA 1. 13. 28. 69. 118. 209. 246. 2.pe *–ντος –του* (Ln :: ex manif. emendatione) | *οικον* (cf 7, 17.) .. AM al^{10} fere praem *τον* | *κατ ιδ. επηρωτων* (c *–τουν*, X *–τον*, D al pauc *ηρωτ.*, al pauc *–τησαν*) *αυτ.* c. BC*DLA 1. 33. 209. al pauc it vg (121. c *επηρ. αυτ.* pon post *οι μα. α. κ. ιδ.*) .. ς *επηρ. αυτ. και. ιδ.* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler cop go syr^{utr} (:: cf. Mt, ad quem et. propius accedunt 13. 28. 69. 2.pe al *προσηλθον αυτω και. ιδ. και επηρ.* [*ηρ.*] *α. λεγοντες*) | *Οτι* (Ln *Ὅ τι*) c. BCEFGHLMSVXΓA etc .. ADK al plus^{30} *δια τι*, U 131. 238. al^{10} fere *οτι δια τι*, al^{6} Thph^{ed} *τι οτι* (:: Euth *τὸ Ὅτι ἀντὶ τοῦ Διατί· οὕτω γὰρ εἶπεν ὁ ματθ. ἢ τὸ Ἐπηρώτων αὐτὸν ἀντὶ τοῦ Ἔλεγον αὐτόν· πολλαὶ γὰρ τοιαῦται καταχρήσεις παρὰ τῷ μάρκῳ*) | K al pauc *εδυνηθημεν* | F e^{secr} *εκβαλλειν* (sic uterq, item haud dubie al) | *αυτο* .. K (*αὐτόν* sic ut extrema pars litterae *ν* una ad *κ* sequens pertineat) A 2.pe *αυτον* (it vg *eum* vel *illum*)

29. *αυτοις* .. G g^{2} add *ο ις* | *εν ουδενι* (c* pro his *ου*) *δυ. εξ.* .. 33. y^{scr} *ουκ εκπορευεται* | *εν προσευχη* c. B k .. ς (Ln) add *και* (A add *τη*) *νηστεια* c. ACDEFGHKLMSUVXΓA etc (sed syr aeth pers^{p} arm *εν νηστ. και προσευχ.*) (:: in Mt a nullo eorum testium qui versum habent *και νηστ.* omittebatur: inde huc translatum esse tot similibus ll. perquam probabile fit. Similiter *νηστεια* ad *προσευχη* aliena manu additum est 1 Cor 7, 5.)

30—32 Mt 17, 22 s. Lc 9, 43—45. 30 (98.2) *Κἀκεῖθεν ἐξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οὐκ ἤθελεν ἵνα τις γνοῖ* 31 *ἐδίδασκεν γὰρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ ἀποκτανθεὶς μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.* 32 *οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.*

33—37 Mt 18, 1—5. Lc 9, 46—48. 33 (94.10) *Καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναούμ. καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς διελογίζεσθε;* 34 (95.2) *οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γὰρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ τίς μείζων.* 35 *καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα καὶ λέγει*

---

30. *κακειθ.* c. BDLΔ .. *ς και εκειθ.* c. ACEFGHKMSUVXΓ etc | *παρεπορευοντ.* c. AB**CEFGHKLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn (itpl vg *praetergrediebantur* vel (et. d) *transiebant*) .. B*D^{gr} a c f *επορευοντ.* | *γνοι* c. BCDL .. *ς γνω* c. AEFGHKMSUVXΓΔ etc (1633. *τις ινα γν.*, non 1624. nec edd post 1633.)

31. *αυτοις* .. B k om (*και ελεγεν*: k *dicens*) | *ὁ* .. D* om | *ανθρωπων* .. D^{gr} *-που* | *αποκτενουσιν* .. D^{gr} *-κτειτουσιν* | *αποκτανθεις* .. D x^{ser} y^{ser} a c g^{1} k cop arr om | *μετ. τρ. ημ.* (Gb″) c. BC*DLΔ itpl (*post tertium diem* a k, *post tres dies* b c i, *in tres dies* d) cop syrp mg .. *ς τῃ τριτη ημερα* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn f g^{1} l vg go syr^{utr} al (:: *με. τρ. ημ.* Marco frequentatum, cf 8, 31. 10, 34., solent test mu cum *τη τριτ. ημ.*, quod est Mt^{i} et Lc^{ae}, commutare.)

33. *ηλθον* (D *-οσαν*, 13. 69. 235. *εισηλθ.* item cop al) c. BD 1. 91. 106. 118. 209. 258. 282. 2.pe 3.pe al^{3ser} item ut vdtr 13. 69. 235. it (exc f) vg syr pers^{w} .. *ς -λθεν* c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ al pler f go cop syrp al (:: incipit h.l. lectio eccles., quapropter passim o *ις* additur. Praeterea multo plus quae sequuntur ad mutandum *ηλθον* quam antecedentia ad mutandum *ηλθεν* valuisse putanda sunt.) | *καφαρν.* c. BDΔ it vg cop go sax arm (cf et. ad Mt 4, 13.) .. *ς καπερν.* c. ACEFGH KLMSUVXΓ etc syr^{utr} al | *πρ. εαυτ.* c. AEFGHKMSUVXΓΔ (*διαλογιζεσθ.*) al ut vdtr omn (1. 2.pe al^{7} post *διελ.*) f go syr^{utr} aeth al .. BCDL item (*tractabatis*, *retract.*) itpler vg cop arr om (Gb^{00} Ln 49. :: at *διαλογ.* sine additamento alibi non offendit, nec cur *πρ. εαυτ.* potissimum addiderint patet. Contra videbatur abundare; eoque molestius esse poterat proxime *πρ. αλληλ.* sequente. Nonnulli: 1. 28. 209. in *διαλογ. πρ. εαυτ.* offendentes certe *διελεχθητε* pro *διελογ.* scripserunt.)

34. C *εσιωπουν* | *εν τη οδω* c. BCEFGHKLMSUVXΓ al ut vdtr omn it^{mu} vg cop syr^{utr} al Or (libere; *διελεχθ.* absq *πρ. αλληλ.* habet) .. ADΔ a b f i go om: hinc Ln [*ε. τ. οδ.*] :: videbatur ex abundanti appositum | *τις μειζων* .. D 2.pe *τ. μει. γενηται αυτων*, 13. 69. 346. *τ. αυτων μει. ειη*, al^{5} *τ. ειη μειζ.*, item *quis esset illorum maior* vel similiter it vg cop go syr^{utr} etc

35. *και* .. D it^{aliq} *τοτε* | AL *καθεισας*, FHΓ al *καθησας* | *και λεγει* – – *θελει* (FH* al plures *-λη*) – – *εστω* (Δ al plus^{30} Or^{cd} semel *εστω*, al^{10}

αὐτοῖς Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος καὶ 10, 43.
πάντων διάκονος. 36 καὶ λαβὼν παιδίον ἔστησεν αὐτὸ ἐν μέσῳ
αὐτῶν, καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτὸ εἶπεν αὐτοῖς 37 Ὃς ἐὰν ἓν τῶν Mt 10, 40. Io 13, 20.
τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· (96.1)
καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέχηται, οὐκ ἐμὲ δέχεται ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά
με. 38 (97.8) Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰωάννης λέγων Διδάσκαλε, εἴδομέν 38—40 Lc 9, 49 s.
τινα τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ

fere εστιν, itpl *fiat*) – – διακονος (M* al[4] Chr δουλος) (passim variant al) .. D k om

36. παιδιον .. D praem το | αυτο pr .. D αυτον (d *puerum statuit illum*) (fortasse idem ex emendatione Δ)| ACL εμμεσω. Cf ad 6, 47. | C αναγκαλισαμ., L αναγκαλεσαμ., D* ανκαλισαμ., X εναγκαλησαμ., Δ εκαλισαμ. | αυτο .. Γ αυτω (ut supra)

37. ος εαν pr c. EFGHKMSUVXΓ al pler .. ABCDLΔ 1. 13. 28. al pauc ος αν (Ln 49.) Item sec c. CEFGHKMSUVΓ al pler .. ABDLXΔ al pauc ος αν (Ln 49. :: tum videtur εαν per N. T. ubicumque per testes licet praeferendum esse; tum passim ut 9, 42. 10, 11. 15. Mt 18, 5. intellegitur testib aliquot ex antiquiss inprimis αν placuisse.)| εν .. DXΓ 124. 32.ev 44.ev escr yscr om, 13. 69. 346. 2.pe εκ, item ex b cff[2]·i (itpm vg *unum ex*; k *tales pueros*)| των τοιουτ. παιδ. c. ABDEFGHKLM SUVXΓ al pler Or[2] (alibi[1] om τοιουτ.) .. CΔ al[5] fere τ. παιδ. τουτων | επι .. D 69. 73. 247. 44.ev εν | τω ον. μου (et. Or[2]) .. Δ Or τω εμω ον. | δεχηται (cscr –χεται) c. BL cscr 7.pe ac (antea a *receperit*, c *exceperit*, h. l. a *recipit*, c *excipit*) .. ς δεξηται c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al pler (al pauc –ξεται) itpler vg (nec Mt 18, 5. nec Lc 9, 48. δεξητ. alterum fluct. Similiter vero et. Lc 9, 5. pro δεχωνται pleriq dederunt δεξωντ.)

38. εφη αυτω – λεγων (Δ cop syr om) c. BLΔ (item C praemisso [e Lc] αποκριθεις δε et omisso λεγων) cop syr .. ς απεκριθη δε αυτω – λεγων (k om, D και ειπεν, 1. al bi και λεγει) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler cff[2]· go al, item (Ln) omisso δε (Ln [δε]) D al pauc abik vg syrp, et aliter legitur (:: offendit, ut etiam alibi, εφη αυτω – λεγων, hinc alii adhibito Lucae αποκριθεις δε vario modo correxerunt, alii satis habuerunt deleto λεγων)| ο ιω. c. BCLMXΔ al sat mu .. ADEFGHKSUVΓ al[50] fere om ὁ (Gb Sz Ln)| ειδομεν c. ABCFGHMUΓ etc .. D ειδαμεν, EKL VXΔ al ιδομ. | τω ονομ. (ita et. ς Gb Sz) c. AEFGHKMSVXΓ al longe pl catt Thph .. ς* (49.) εν τω ον. c. BCDLΔ 1. al ut vdtr pauc (it vg *in*: at eodem modo Mt 7, 22. ubi Graece ἐν non legitur), U al plus[20] επι τ. ον. (τω ον. et. Mt 7, 22. nec fluct; sed vix credibile ἐν, quod postea maxime usu venit, cf Mc 16, 17., a quopiam deletum, praesertim quum v. sq. nemo τω ον. legerit. Nec putandum est ab omnibus επι ex v. 39. inferendum fuisse.)| ος ουκ ακολ. (2.pe ηκολ.) ημιν (D go ak μεθ ημων) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler itpler vg go syrp al .. BCLΔ 10. 115. 346. 44.ev f cop syr aeth arr perss om (:: ut deest in Lc)

ἡμῖν, καὶ ἐκωλύομεν αὐτόν. 39 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Μὴ κωλύετε*
αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου
καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαί με· 40 *ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ'*
Mt 10, 42. *ἡμῶν, ὑπὲρ ἡμῶν ἐστίν.* 41 ($^{98.c}$) *ὃς γὰρ ἂν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτή-*
ριον ὕδατος ἐν ὀνόματι ὅτι Χριστοῦ ἐστέ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ
2–48 Mt 18, 6—9. Lc 17, 2. *μὴ ἀπολέσει τὸν μισθὸν αὐτοῦ.* 42 (99.1) *Καὶ ὃς ἐὰν σκανδαλίσῃ*
ἕνα τῶν μικρῶν τῶν πίστιν ἐχόντων, καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ

---

38. *εκωλυομεν* c. BDLΔ 1. 209. .. ς (Ln) *-λυσαμεν* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler item *prohibuimus* (k *vetuimus*) it vg etc (:: ita Lc dissentientib BL it^{aliq})| *αυτον* (Gb″) c. DX 1. 13. 14. 28. 69. 106. 209. 251. 255. it (exc f: is ante solus ex it^{cdd} om *ος* etc) vg (om et. antea *ος* etc) arm (syrP vide post) sl^{1}·^{pe} .. ς (Ln) add *οτι ουκ ακολουθει* (BA *ημιν*) *ημιν* (L q^{ascr} r^{ascr} et ut vdtr al *μεθ ημων*) c. AEFGHKMSUVΓ al pl item (omittentibus *ος* etc) BCLΔ al, item f go cop syr syrP c.* aeth al. Praeterea 237. om omnia post *δαιμονια*, 121.* 124. 131. 433. c^{ascr} om inde a *και εκωλ.* (:: Posset quidem utrumq a Mc scriptum putari nisi ratio testium aliud suaderet. Verba enim *οτι* etc omnino e Lc huc transisse videntur: quae quum multo aptiora quam *ος* etc videri deberent, prioribus modo deletis modo retentis inferebantur. Cui sententiae minime obstat quod plerumque *ημιν*, non *μεθ ημων* scriptum est: hoc enim in Mc adscribentes ad ipsum Mc quam ad Lc, cuius dictio insolentior esset, conformare maxime consentaneum erat.)

39. *ις* (et. cf vg etc) .. D 2.^{pe} it^{pl} *αποκριθεις* .. 1. 13. 28. 69. 118. 209. 346. arm om | *αυτον* (et. ff^{2}· vg; c *eos*) .. D 115. it^{pl} om | *ουδεις* .. r *ου* | *ποιησει* .. Δ *ποιει* (it vg *faciat*)| *επι* .. 1. 13. 69. 346. al pauc *εν* | *ταχυ* (et. f vg etc: catt *τὸ δὲ ταχὺ πρόσκειται διὰ τοὺς εἰς αἵρεσιν ἐκπεσόντας*) .. P* 1. 28. 209. it^{pler} (et. d) arm om

40. *ημων υπ. ημων* (et. ς^{e} prob Schu) c. BCA 1. 13. 209. al sat mu k cop (sic) syrP ^{mg} (item *ημ. υπ. υμ.* L, *υμ. υπ. ημ.* UX al plus^{10}) .. ς (Gb Sz Ln) *υμ. υπ. υμ.* c. ADEFGHKMSVΓ al^{70} fere it^{pler} vg go syr^{utr} aeth al catt (:: ut in Lc *υμ.* bis, ita in Mc *ημ.* legendum. Gravissimi test qui h. l. *ημ.* habent, iidem in Lc *υμ.* tuentur.)

41. *αν*: ita unc omn nec aliter ut vdtr minusc | *ποτισῃ* .. HΓΔ al aliq *-σει* | *εν* (Gb Sz) c. ABCEFGKLSUVXΓ al longe pl .. ς *επ τω* c. DHMΔ al mu | *ονοματι* (Gb Sz) c. ABC*KL 1. 229.* 238. 435. al^{5} syr^{utr} ar^{ro} ar^{e} (arm *ον. του τουτω*) .. ς add *μου* c. C***DEFGHMSUVXΓΔ al pler it vg cop go syrP ^{mg} al | *οτι* sec c. BC*DLΔ al plus^{10} b ff^{2}·g^{2}·k l gat go cop syr al .. ς om (Ln [*οτι*]) c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler a c i vg syrP al | *απολεσει* c. BDE al^{20} fere .. ς *-σῃ* c. ACFGHKLMSUVXΓΔ etc

42. *εαν* c. ACEFGHKM(S?)UXΓΔ al pl .. ς (Ln 49.) *αν* c. BDLV al mu | *σκανδαλιση* .. H al aliq *-σει*, D^{gr} *-ζῃ* | *των μικρ.* c. C*EFGHKM*SUVXΓ al pl .. ABC**DLΔ 1. al pauc add *τουτων* (Ln), M** al mu praem, item vel add vel (ut pl) praem it vg cop go syr^{utr} etc (:: e Mt, ubi *τουτων* non omittitur)| *πιστιν εχοντ.* c. C*D a, item (quod prope accedit) *πιστευοντων* sine *εις εμε* Δ b ff^{2}·i k cop$^{od\,1}$ (item 256. *πιστων*: sine *ε*.

περίκειται λίθος μυλικὸς περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ βέβλῆται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 (100.6) *καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπό-* Mt 5, 30.
κοψον αὐτήν· καλόν ἐστίν σε κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἢ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον. 45 *καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστίν σε εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἢ τοὺς δύο*

εμ.?) .. ς (Ln) *πιστευοντων εις εμε* (:: e Mt, ubi lectio non fluct) c. ABC***EFGHKLMSUVXΓ al pler it^{mu} vg cop^{edd2} go syr^{utr} etc | *εστιν αυτω* (ita et. it^{pl} vg) .. A *αυτ. εστιν* .. U al pauc om *αυτω*, it^{aliq} om *εστ.* | *περικειται* .. D *περικειτο* (it^{pler} vg *si circumdaretur*, k *ut suspensa esset*)| *λιθ. μυλικ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler cop syr^{P} al .. BCDLΔ al^{8} item (*mola asinaria*) it vg go syr aeth al *μυλος ονικος* (Gb' Ln 49. :: lectio et. in Mt et Lc variat; sed *μυλ. ονικ.* in Mt a paucissimis mutatum. Inde eo magis huc translatum videtur quum et *πιστευοντ. ε. εμ.* et *τουτων* Mto debeantur.) .. 2.P^{e} al^{5} Thph *μυλωνικος λιθ.* | *περι* (b c ff^{2}· k *circa collum*) .. D al^{3} *επι* (a d f i vg *collo*, g^{2}· *in collo*)| *βεβλ. εις τ. θαλ.* .. D *εις τ. θ. εβληθη* (it vg *in mare mitteretur*)

43. *σκανδαλιζῃ* c. ACDFGKMSUVΓ al pl (*scandalizat* b c i) .. EHX al aliq *-ζει*, BLΔ al^{3} (item *scandalizaverit* a ff^{2}· k al vg) *-σῃ* (255. *-ζῃ σε* post *η χ. σου* pon)| *εστ. σε* c. BCLΔ 13. 28. 69. 346. 2.P^{e} a .. D it^{pler} vg *εστ. σοι* .. ς *σοι εστι* (:: ut Mt lectione non fluct) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go al | *εις τ. ζ. εισελθ.* c. EFGHKMSUVXΓ 1. al fere omn go .. ABCDLΔ 282. 2.P^{e} (al ?) it vg cop syr^{utr} al *εισελθ. ε. τ. ζ.* (Ln 49. :: e Mt, ubi tantum non fluct, pariter ac *σοι εστι* esse iudicandum est. Accedit quod versu 45. eadem verborum collocatio paucissimos dissentientes habet.)| *τας* .. D om :: ut Mt (item y^{scr} al pauc om *τους* v. 45.)| *απελθειν* .. D 12. 61. 8.P^{e} a ff^{2}· k gat *βληθηναι* :: ut Mt | *ε. την* (al^{4} om) *γεενναν* .. 1. 28. 118. 435. om | *εις* (D b c ff^{2}· i k *οπου εστιν*, 238. *η εις*) *τ. π. το ασβ.* .. F (cf ad v. 47.) gat syr^{P} *του πυρος* (gat syr^{P} add *του ασβεστου*) .. LΔ 240. 244. 255. syr pers^{P} om (Gb^{0})

44. ς (Gb^{0}) Ln *ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pler} (f om *και τ. πυ. ου σβ.*) vg syr^{utr} go aeth (aeth^{rom} transp membra) al Aug („*non eum piguit uno loco eadem verba ter dicere*") videtur et. huc alludere Ir^{int} (*iniustos autem et qui non faciunt opera iustitiae mittet in ignem aeternum, ubi vermis ipsorum -- extinguetur*) .. om c. BCLΔ 1. 28. 118. 251. 255. (idem om vv. 45. 46.) 2.P^{e} (10.P^{e}?) k cop arm

45. *και εαν* .. D *καν* | *πούς*: ita h. l. et. Γ; cf ad Mt 18, 8. | *σκανδαλιζῃ* .. X al pauc *-ζει*, L *-σει*, 90.* *-σῃ* | *αυτον* .. A *αυτην* | *καλον* c. BCDE FGHLMSUVXΓΔ al pler it^{pler} vg cop go syr^{utr} etc .. AK al^{10} c add *γαρ*, hinc Ln [*γαρ*] | *εστ. σε* (et. Sz) c. ABCEFGHKLVXΔ al^{25} fere .. ς *εστι σοι* c. M^{2}UΓ al ut vdtr pl it^{pler} (et. d) vg etc; item DM**S al plus^{15} b *σοι εστιν* .. al^{aliq} *εστιν* | *εισελθ.* (al pauc *απελθ.*, Γ^{T} al^{10} fere post *ζω.*) *ε. τ. ζω.* (D a b c g^{2}· i l vg arm add *αιωνιον*) *χωλ.* (D 2.P^{e} a b c ff^{2}· g^{2}· i k l vg arm ante *εισελθ.*)| *εις την* (M*X 13. 28. al pauc om) *γεεν-*

Mt 5, 29. πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν. 47 καὶ ἐὰν ὁ ὀφθαλμός
σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν ἐστίν σε μονόφθαλμον
εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἢ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα
Es 66, 24. βληθῆναι εἰς γέενναν, 48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ
Lev 2, 13. τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 49 πᾶς γὰρ πυρὶ ἁλισθήσεται, καὶ πᾶσα
Mt 5, 13 Lc 14, 34. θυσία ἁλὶ ἁλισθήσεται. 50 (109.2) καλὸν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ τὸ
ἅλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς
ἅλα, καὶ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

ναν (E al γεενναν, item X al v. 43., D al v. 47.) c. BCLA 1. 28. 118. 251. 10.^{pc}, porro 24. 237. 259. 11.^{pc}, item b k cop arm syr pers^{p} .. F add του πυρος, item c g^{2} l vg syr^{p} του πυρ. του ασβεστου .. ς (Gb^{gg}) add εις (a ff^{2} i *ubi*) το πυρ το ασβεστον, item Ln [εις -- ασβ.], c. ADEGHKMSUVXΓ al pler f (a ff^{2} i) go aeth al

46. ς (Gb^{0}) Ln ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται c. iisdem qui v. 44. habent (aeth^{rom} om και το usq σβεννυται) .. om c. iisdem atque v. 44. item 253. item, qui et. versum 45. om, 92. 218. 19.^{ev} c^{ser}

47. και εαν (241. ει) ο οφθ. σ. σκανδαλιζη (X al pauc -ζει) σε .. D^{gr} κ. ο οφθ. σ. ει σκανδαλιζει σε | εστιν (2.^{pc} om) σε (B ante εστ., 13. 28. 69. 346. post εισελθ.) c. BLA 13. 28. 69. 346. 2.^{pc}, item εστ. σοι M^{a} it vg al .. ς (Ln) σοι εστ. c. ACD^{gr}EFGHKM^{ac}SUVXΓ al pler | εισελθειν .. A post ε. τ. β. τ. θεου | βληθηναι .. D al^{10} απελθειν (d i *ire*, c *introire*, k *incidere*)| εις (Ita c. BL 28; ς Ln add την c. ACDEGHKMSUVXΓΔ etc :: cohaeret cum του πυρος addito; praeterea similiter hoc versu δυο οφθ. absq articulo, postquam antea bis την γεενν. pariter ac τας δυ. χειρ. atque τους δυ. ποδ.) γεεν. c. BDLA 1. 28. 118. 209. 2.^{pc} 8.^{pc} 10.^{pc} a b c ff^{2} k cop arm sl arr .. ς (Gb^{0}) ε. τ. γε. του πυρος (g^{2} add του ασβεστου) c. ACEGHKMSUVXΓ al pler fg^{2} i l vg go syr^{utr} aeth al .. F εις το πυρ το ασβεστον

48. (versum istum nemo om) αυτων .. GSVX al^{25} c om (al pauc ita^{liq} cop al post πυρ add αυτων)

49. πας (cop aeth arr παν) γαρ (al^{8} add αρτος) πυρι (c al pauc εν πυρι, X πυρι αλι sic) αλισθ. (46. 52. δοκιμασθ., g^{1} *examinantur*) .. D 64. 65.* a b c ff^{2} i tol pers^{p} om .. k *omnia autem substantia consumitur* (ἀναλωθήσεται igitur exprim pro αλισθ.)| και πασα (D b c ff^{2} i tol πασα γαρ, a πασα absq και) θυ. αλι (al^{10} a c g^{2} em harl ing gat mt tol al aeth om) αλισθ. c. ACDEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pler} vg go cop^{ed1} syr^{utr} al Vict^{ant} Amb .. BLA 1. 61. 73. 118. 205. 206. 209. 229.* 251.^{vid} 253. 435. b^{*ser} s^{ser} 2.^{pc} 10.^{pc} k cop^{edd2} arm om (Schu „*glossam olent*")

50. το αλας bis .. LA το αλα | δε (13. al γαρ) .. V om | γενηται (it [et. d] vg *fuerit*) .. D γενησεται | αυτο .. MΓ 1. 206. 209. 255. 299. e^{ser} f go al mu om | αρτυσετε (-τε BEFGMUXΓ etc; ACDHL 126. al mu -σεται, Δ 28. -σηται) .. K 1. 14. 91. 118. 206. 209. 255. 299. e^{ser} αρτυθησεται, item *condietur* (vel *conditur* ut go) d f go al mu | L* al

X.

1 (108.6) *Κἀκεῖθεν ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας* Mt 19, 1–9. *καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ συνπορεύονται πάλιν ὄχλοι πρὸς αὐτόν, καὶ ὡς εἰώθει πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς.* 2 *καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι ἐπηρώτων αὐτὸν εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν.* 3 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωϋσῆς;* 4 *οἱ δὲ εἶπαν Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς βιβλίον* *Deut 24, 1. Mt 5, 31. *ἀποστασίου γράψαι καὶ ἀπολῦσαι.* 5 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην.* 6 *ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν* 6 as. *Gen 1, 27. 2, 24.

---

pauc *εν αυτοις* | *αλλα* c. A*BDLΔ 1. 28. 209. al pauc .. ς *αλας* (ū praem το) c. A**CEFGHKMSUVXΓ al pler

X. 1. *κακειθεν* c. AFGHKLMSU(?)VXΓ al pler .. BCDEΔ al[15] fere *και εκειθ.* (Ln 49. :: cf ad Mt 18, 33. 28, 10. Supra 7, 24. *και εκειθεν* non fluct) | *και περαν* c. BC*L cop .. C**DGΔ 1. 13. 28. 69. 124. 209. y[ser] 2.pe al[25] fere it vg go syr aeth al *περαν* (:: ita Mt lectione non fluct) .. ς *δια του περ.* c. AEFHKMSUVXΓ al pl (47. *δια το*) syrP | *συνπορ.* c. ABCΔ etc .. ς (Lu) *συμπορ.* c. EFGHKLMSUVXΓ al pler | *-ρευονται* (1. 13. 28. al plus[5] *-εται*) *παλ.* (13. 69. 124. 10.pe b c ff[2]. i syr arm al om) *οχλοι* (x al pauc *οι οχλ.*, 1. 13. etc *οχλος* vel *ο οχλ.* vel *οχλ. πολυς*) .. D al *συνερχεται παλ. ο οχλος*, item *convenit - turba* it[pler] arm | *και ως ειωθει* .. D b ff[2]. i arr *ως ει. και*

2. *προσελθ. φαρ.* (*φαρ.* [et. Gb Sz] c. ABEFGHKLMSUΓΔ al pl; ς *οι φαρ.* c. CVX al sat mu, 1. al post *αυτον* pon; ff[2]. *quidam*) .. D a b k om | *επηρωτων* (c[ser] *-ρωτουν*, item c *επηρουν* vitiose, Δ *ηρωτ.*) c. BCDLMΔ al[15] fere Or, item *interrogabant* it vg al .. ς *-τησαν* c. AEFGHKSUVXΓ al go al

3. 4. *μωυσης* c. BDKMΔ al pm etc (cf ad Mt 8, 4. 17, 3. Mc 1, 44.) .. ς *μωσης* c. ACEFGHLSUVXΓ al pl

3. *ενετειλατο* .. D* 28. *ετειλατο*

4. *ειπαν* c. BCD (aliisque ut vdtr) .. ς *-πον* c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al pler | *επετρ.* (*iussit* k cop aeth) *μω.* c. BCDLΔ 124. y[ser] 48.[ev] al aliq k cop aeth .. ς *μω. επετρ.* (1. 118. 209. 299. c[ser] *ενετειλατο*) c. AEFGHK MSUVXΓ al pler f g[2]. vg go al .. 2.pe a c ff[2]. om *μω.*, 131. b om *επετρ. μω.* | *γραψαι* .. 61. b *douvai*, D *douvai γραψαι*, c d ff[2]. *dare scriptum*

5. *και αποκριθ.* ο $\overline{\text{ις}}$ c. ADEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it[pler] vg (a b al vg *quibus resp.*, k *resp. autem*, ff[2]. *resp. vero*) go syr (om *και*) syrP al .. BCLΔ cop ο *δε* $\overline{\text{ις}}$ (49.), item c *ipse vero* | *αυτοις* .. D 235. 252.* om | *εγραψεν* .. D c g[2]. k add *μωυσης*, item al aliq ante *προς*, b post *ταυτ.*, g[1]. post *υμιν* | *υμιν* .. D 13. 28. 69. al[5] b c g[2]. k arm Quaest om

6. *κτισεως* (r al *κτησ.*) .. D 255. 36.[ev] b ff[2]. syr pers[P] om (:: ut Mt) | D* *θηλυν*

αὐτούς· 7 ἕνεκεν τούτου καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ
καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,
8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. ὥστε οὐκέτι εἰσὶν δύο ἀλλὰ
μία σάρξ. 9 ὃ οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω.
10 (104.10) καὶ εἰς τὴν οἰκίαν πάλιν οἱ μαθηταὶ περὶ τούτου ἐπηρώ-
Mt 5, 32. L.c 16, 18. των αὐτόν. 11 (105.2) καὶ λέγει αὐτοῖς Ὃς ἐὰν ἀπολύσῃ τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν· 12 καὶ
ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ, μοιχᾶται.

6. αυτους (D 86.* 219. b fff²·k* fu go aeth persP Quaest om) c. BCLA eff²· cop cat$^{ox comm}$ .. ς add ο θεος, Ln [ο θε.] c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler itP^{l} vg go syr^{utr} al cat^{poss}

7. ενεκεν .. D 13. 28. 69. 124. 346. e^{scr} 2.^{pe} al^{5} b c ff²·g²· harl gat mt fu sax aeth arm Quaest praem και ειπεν (:: e Mt)| τον πατ. αυτου (DM* om) κ. τ. μητ. (D add εαυτου, M αυτου, item siam itP^{l} go al)| και προσκολλ. προς την γυν. (ACLA 1. al^{5} a e f g²· gat mt tol τη [C om] γυναικι: ita Ln :: cf Mt) αυτου c. ACDEFGHKLMSUVXΓΛ al fere omn vv fere omn (k corrupte *et inprobitas mulierem*, fortasse ortum ex *et adherebit ad mul.*) .. B 48.^{ev} go om (49. :: gravibus rationibus omissio commendatur: at videntur verba salvo nexu vix abesse posse.)

8. μια σαρξ c. BDEGHLM*SVXΛ al pl it vg etc .. ACFKM**UΓ al plus^{30} go cop al σα. μια (:: at ita Mt paucissimis discedentibus)

9. ουν .. D^{gr} om | ὁ .. AG al pauc om | χωριζετω .. Λ (sed non ∂) -ζεσθω

10. εις την οικ. (Gb^{vid}) c. BDLA 9.^{ev} 10.^{ev} 12.^{ev} 18.^{ev} 19.^{ev} 36.^{ev} 49.^{ev} y^{scr} al^{2} vel^{3pe} b (*in domum*) .. ς εν τη οικια c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler item (*in domo* vel *domi*) itP^{ler} vg etc | οι μαθητ. c. BCLA 28. 18.^{ev} 19.^{ev} 36.^{ev} 49.^{ev} y^{scr} al^{6} vel plur a c k cop .. ς add αυτου (Ln [αυτ.]) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler itP^{l} vg go etc | περ. τουτου c. ABC LMXΓΛ al^{30} (2.^{pe} post αυτον pon) a (k *de isto sermone*) cop syr sl .. ς περι του (124. al^{5} om) αυτου (D c fff²·g²· add λογου) c. (D)EFGHSUV al pl (al^{2} post αυτον pon) itP^{l} vg go syrP al .. K 67. 116. 131. 346. 48.^{ev} e^{scr} harl^{4} om | επηρωτων (C e^{scr} -τουν, LΛ επερ.) c. BCLA al^{11} ac plurib .. ς (Ln) -τησαν c. ADEFGHKMSUVXΓ al pl item *interrogaverunt* it vg al | αυτον .. M om

11. ος εαν c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. BCDLA al^{10} fere ος αν (Ln :: ita Mt paucissimis differentib) .. 1. 13. 28. 69. 124. 346. 2.^{pe} a arm εαν (1. και εαν) ανηρ (2.^{pe} αν. post απολ.; 1. versum 12. ante v. 11. ponit)| απολυση .. HK al^{10} fere -σει. Item al pauc γαμησει | γαμ. αλλην .. D αλλ. γαμ., item it vg | επ αυτην (al pauc -τη) .. 1. 2. 28. 262. 2.^{pe} syr perP aeth arm Tert om

12. και εαν γυνη (cop αυτη) απολυση (18.^{ev} 19.^{ev} 49.^{ev} y^{scr} -σασα omisso και sq) τ. ανδρ. αυτης (eadem fere evgll om; item vide post) και c. AEFGHKMSUVXΓ al pler f g^{1}· vg cop syrP al .. BCLA (ita Gb^{vid} 49.) και εαν αυτη απολυσασα τον ανδρ. αυτης (C αυτου, Gb^{0}) (Λ add

13 (106.2) *Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία ἵνα ἅψηται αὐτῶν·* Mt 19, 13—15. Lc 18, 15—17.
οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν. 14 *ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς*
ἠγανάκτησεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς
μέ, μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. 15 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ*
θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 *καὶ ἐναγκαλι-*
σάμενος αὐτά, τιθεὶς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, κατευλόγει αὐτά.

και) .. D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe itpler go syr arm *κ. γυνη εαν* (vel *si mulier*) *εξελθη* (*relinquit, reliquerit, discesserit, exeat*) *απο του ανδρος και* | *γαμηθη αλλω* c. AC**EFGHKMSUVXΓ al pler .. BC*LA al[10] fere (Ln 49.) *γαμηση αλλον* (A *αλλην*, minuscpler ut vdtr *αλλω*), D *αλλον γαμηση*, item *alii* (*alio*, b d *alium*) *nupserit* (k *nubet*, d *duxerit*) it vg | *μοιχαται* .. a b c ff[2]·g[2]·k l add *super illum* (k *illo*). Praeterea a b ff[2]·g[2]· add *similiter* (ff[2]·g[2]· om) *et qui dimissam* (a add *a viro*) *ducit, moechatur* :: e Mt

13 sqq. De h. l. Or: *σχεδὸν δὲ ταῖς αὐταῖς λέξεσιν* (cum Lc comparat) *καὶ ὁ Μάρκος μάλιστα τὰ τελευταῖα ὡσαύτως ἐξέθετο.*

13. *ινα* .. ν *ἱν'* | *αψητ. αυτων* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg al Or .. BCLA 124. 49.ev y[scr] al pauc *αυτ. αψητ.* (:: ut Lc)| *μαθηται* .. D 406. 2.pe a c f go syr add *αυτου* | *επετιμων* c. ADEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it vg al .. BCLA cop go *επετιμησαν* (:: ita Mt; cf et. Lc)| *τοις προσφερ.* (r add *αυτα*) c. ADEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn (sed 1. 118. τ. *φερουσιν*, 255. *τους προσφεροντας*,) itpler vg go syr[utr] al .. BCLA c k cop *αυτοις* (:: ita Mt et Lc)

14. U om *ὁ* | *ειπεν* .. 1. 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe syrP ms arm praem *επιτιμησας* | *παιδια* .. D* *παιδαρια* | *μη* (Gb Sz) c. BEFGHKM*SUVXΓA al[50] fere cop sl Thph .. ς (Ln) *και μη* c. ACDLM** al mu it vg go al (:: at ita Mt et Lc)

15. *ος εαν* c. AEFGHMSUVXΓ al pler .. BCDLA 1. al pauc *ος αν* (Ln)| *παιδιον* .. y[scr] 49.ev al pauc praem *το* | *εισελθη ε. αυτην* (it vg *non intrabit* [k *introivit*] *in illud*) .. D[gr] *ε. αυτ. εισελευσεται*

16. *εναγκαλισαμενος* (L *-λεσαμενος*, X *-λησαμενος*) .. D b c ff[2]· *προσκαλεσαμενος* | *τιθεις* (1. 13. 28. 346. *τιθων*, 1. *και τιθ.*, D *ετιθει* item it[pl] al) *τ. χειρ. επ αυτ.* (D add *και* item it[pl] al) h. l. c. A(D)EFGHKMSU VXΓ al pler it vg go syr[1] syrP ed al .. BCLA al[10] fere cop syrP ed aeth cat[comm] (vdtr) ad finem versus pon (49. :: at maluerunt participia seiungere et, quod aptius videbatur, *τιθεις* ad *κατευλογ.* adnectere, omisso una *αυτα* tertio) .. 106. a om, syrP habet c.* | *κατευλογει* (L y[scr] cat[comm] *κατηυλ.*) c. BCLA al[10] fere cat[comm] (sed isti test pler post *εναγκ. αυτα* pon) .. ς *ηυλογει* c. Γ (8?) al, item (Gb' Sz Ln) ADE HK*MUVX al pl *ευλογει* (K *-γη*) .. FGK** al[7] vel plur Thph *ευλογησεν* (:: *κατευλογειν* hoc uno loco in N. T. habetur, item rarissimum est apud LXX)| *αυτα* extr .. BCLA al[10] fere om, transposito (vide ante) *κατευλ.* (ita 49. :: vitandum videbatur triplex *αυτα*)

17—27 Mt 19, 16—26. Lc 18, 18—27.

17 (206. 1) *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἷς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;* 18 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ Θεός.* *Ex 20, 12—16. 19 *τὰς ἐντολὰς οἶδας Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα.* 20 *ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.* 21 (206. 2) *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας*

17. εκπορ. .. r f^{scr} πορ. | προσδραμων (al προδραμ., itp^{ler} vg *procurrens* vel *praecurr.*, al Clem προσελθ., al^{1} δραμ.) εις (al mu Clem τις, al pauc syr^{p} ^{mg} add πλουσιος) .. akm al plus^{25} arm ιδου τις (m om) πλουσιος προσδραμ. | και .. Δ itp^{l} (k om προσδρ.) vg cop om | γονυπετησας .. d 28. 69. 124. 346. -πετων | επηρωτα (d ηρωτα) αυτον .. d al^{8} a b f ff^{2c} k l go syr arm add λεγων

18. Exscripsit haec: 18—31. Clem; item uberius tractat Or, ratione habita Matthaei haec adnotans: *ὁ δὲ μρκ. καὶ λουκ. φασὶ τὸν σωτῆρα εἰρηκέναι Τί με — — εἷς ὁ Θεός· ὡς τὸ τεταγμένον ἀγαθὸς; ὅρομα ἐπὶ τοῦ Θεοῦ μὴ ἂν ταχθῆναι καὶ ἐφ' ἑτέρου τινός.* Eadem narratione utuntur Hom^{clem} Iust^{2} Marcosii (apud Ir) Naass (apud Hipp) Valent (apud Clem): de quibus vide ad Mt, ubi et. locum similem ex evgl Hebr adscripsimus. | r om ιω | εις ο θε. (et. Clem Or; alibi Or^{4} add ο πατηρ) .. d μονος εις (b *unus ac solus*, c ff^{2c} gat *solus*) θεος

19. μη φον. (d^{gr} k πορνευσης, item r: vide post) h. l. (ut Lc) c. a(d)ef ghkmsuvx pler itp^{l} vg go syr^{p} aeth al Clem .. bca 115. 240. 244. al pauc c cop ar ante μη μοιχευσης (k -σις) pon (Ln :: ut Mt) .. r (vide ante) syr pers^{p} post κλεψ., 1. 118. 209. 300. f plane om (Gb^{0}) | μ. κλεψ. (c πορν.) .. 300. ff^{2c} om | ψευδομαρτυρησης .. d -σεις | μη αποστερησης (itp^{l} vg *ne fraudem feceris*; a c *non abnegabis*, k *ne abnegaveris*) .. b* ℵa 1. 28. 69.* 118. 209. e^{scr} al^{15} fere arm Thph om | σου .. d Clem om | μητερα c. abdeghkmsuvxΓΔ al pler ff^{2c} g$^{1.2c}$ k l vg syr^{p} al Clem .. cf 28. 124. 238. al^{10} a b c f go cop syr add σου (Ln :: cf Lc)

20. ο δε (Δ om ο δε, c b g^{1c} am mt και) αποκριθεις (ba cop om :: ut Mt et Lc) ειπ. (c. adefghkmsuvxΓ rell ut vdtr omn; bcΔ εφη :: cf ad Mt 19, 21 et 18; Clem λεγει) αυτω (ℵ al^{3} g^{1c} k am om) | διδασκαλε .. ℵ 1. 209. al^{5} Clem om (:: ut Mt et Lc) | ταυτ. παντ. (ut Lc) c. abcefghk msuvxΓΔ rell ut vdtr omn itp^{ler} vg (et. am mt emm al) go al cat^{ox} .. d b k fu ing al Clem Or πα. ταυ. (Ln, de c falsus :: ceterum ita Mt plurib dissentientib) | εφυλαξαμην c. bcefghkmsuvxΓΔ al fere omn catt .. ad 28. Clem Or -ξα (Ln :: ita in Mt et Lc legendum vdtr), 1. 209. 2.pe εποιησα | εκ νε. μου .. km 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe al^{25} fere a c arm syr^{p} c.* vel^{mg} add τι ετι υστερω (:: e Mt)

21. ιω .. akΓ al^{10} om | d ενβλεψ.

AD ARCENDAS CALUMNIAS.

Quem Sam. Prid. Tregelles nuper edidit librum, inscriptum: An introduction to the textual criticism, etc. of the N. T., eum auctor non satis habuit utilibus laboribus insignire, sed plurimis mirae temeritatis obtrectationis perfidiae documentis deformavit. Cuius rei exempla pauca haec sunt.

Pag. 184. circa editionem codicis Nitriensis haec habet: The intention of publishing the Nitrian fragments had been communicated by Tregelles to many, and amongst others to Prof. Tischendorf. After, however Tregelles had made all the arrangements for the publication, and just as he had completed a reexamination of the MS. for that purpose, he received a communication from Prof. Tischendorf, stating that it would be superfluous for an edition of it to appear in England, because he was about to bring one out at Leipsic." Quae res sic habet. D. 24. m. Aug. 1854. Tregelles mihi scripsit: „Mon sujet en venant à Londres est à collationner des fragmens Palimpsestes dans le Musée Britannique (les 45 feuilles que vous appelez R), qui sont trop considerable pour etre negligé dans mon N. T. qui est maintenant dans les mains des imprimeurs." Ego vero m. Mart. medio a. 1855. tertium in Angliam profectus sum ut labores antea nondum absolutos reciperem. In his non ultimum locum occupabat codex Nitriensis, quem quum S. V. Cureton edendi consilium abiecisset, indicatum a me a. 1850. in prolegg. ed. N. T. (p. XIV.: „Editionem parat S. V. Cureton."), altero volumine Monumentorum Sacr. edere constitueram. Aliquot diebus postquam Londini incepissem codicem describere, bona fide ea de re certiorem feci Tregellium, invitans ut et ipse Londinum veniret. D. 22. m. Mart. 1855. respondit ille his: „Il me semble que vous avez lu les Fragmens de S. Luc bien vitement: ce palimpsest m'a occupé pour quelques semaines. Si vous le publiez, il faut que vous soyez fort exact, car il y a aussi des personnes qui examineront votre impression avec un rigueur sevère. Il y a aussi des personnes qui ont proposé publier ce MS. en Angleterre il y a deux ou trois années. Dans votre edition du palimpsest qui contient une partie du N. T. il y a des lettres qui vous avez indiqué comme illisible qui je suis certain qu'on peut déchiffrer avec soin; mais pour cela il faut avoir une grande patience. En vérité vous avez fait beaucoup pour tous ceux qui sont occupés avec des choses critiques: il serait presque incroyable si il n'y avait pas quelque chose pour des autres à déchiffrer apres vous." Quemadmodum igitur anno 1854. ne

litterulam quidem ad me scripserat de edendo a se codice, ita nec tum quum ei significaveram secundo Monumentorum volumini a me editionem destinatam esse, aliud rescripsit nisi hoc: il y a aussi des personnes qui ont proposé publier ce MS. en Angleterre. Brevi post respondi inter alia ei haec fere: „Les travaux que je me suis efforcé, depuis presque une vingtaine d'années, d'exécuter pour la science sacrée, sont des plus consciencieux; je regarde toute ma vie comme un sacrifice pour la science sacrée. Il y a des amis reconnaissants dans le monde, j'aimais toujours à vous compter parmi eux. Quant aux ignorants, aux envieux, aux ingrats, le monde en est plein; j'en ai souffert depuis le commencement de ma vie littéraire: la grâce de Dieu nous les donne aussi bien que les amis; mais elle m'a aussi donné les moyens de poursuivre toujours avec succès mes entreprises, dont on s'est moqué assez souvent.... Je n'ignore point que je ne suis pas exempt de l'erreur, que mes travaux, tout consciencieux qu'ils soient, ne sont pas libres de fautes; mais je serai toujours heureux de trouver des personnes instruites et consciencieuses qui se mettent à me contrôler. La science n'y pourra que gagner; les sérieux amis de la science sauront toujours apprécier ce que j'ai fait, malgré les efforts des méchants et des envieux." Rursus die 31. m. Mart. Tregelles rescripsit: „Il faut que je vous dis que le palimpseste dans le Mus. Brit. est le MS. que j'ai eu l'intention de publier il y a quelques années, comme je vous ai écrit en 1853 (!!), et maintenant je trouve que le libraire qui avait l'expectation de le donner au public par mes soins desire le faire.... Ceux, pour lesquels je travail, me tiennent a mes promesses, et comme on a publié l'Homère en Angleterre, il me semble que le S. Luc doit etre publié naturellement ici aussi. Vaudra-t-il mieux qu'il y aura ce MS. publié en deux éditions; le mien separée, et le votre avec des autres monumens?" Ad haec ego nihil respondi. Si enim verum erat quod — m. Mart. a. 1855 — scripserat: „Ceux, pour lesquels je travail, me tiennent a mes promesses," non erat quod exspectaret alterum Monumentorum meorum volumen, quod circa initium a. 1857. prodiit. Cuius prospectum quum edebam exeunte fere anno 1855, Tregellio misi cum litteris, quibus ni fallor dicebam bonarum litterarum non eam mihi rationem esse videri ut quae Lipsiae edantur, in Anglia pro peregrinis sint habenda. At quum jam m. Mart. a. 1855. proposuisset ille ut, quae cum aliis monumentis equidem coniuncta ederem, ipse singulari ederet libello, quid tandem impedivit quominus textu 45 foliorum nulla mora edendo promissis suis satisfaceret? Quod utut est, ea quae nunc de eadem re scripsit eiusmodi sunt ut oblitus sit, mendacem oportere esse memorem.

Eadem vel peiore etiam fide circa codicem Claromontanum versatus est. Cuius edendi quae studia mea fuerint, plane expositum est in prolegg. cod. Clarom. p. XXXV sqq. In his eminet hoc quod, quum in paranda editione N. T. II. Lips. intellexissem, post curas meas intra annos 1840. 1841. 1842 bis iteratos quartam totius codicis retractationem valituram esse ad correctorum lectiones ex apographo meo recte edendas, hieme a. 1849. rursus Parisios repetii novumque intra aliquot menses totius codicis examen institui, unde exemplum meum quibuscunque locis opus erat emendatum est. Hoc quum optime sciret Tregellius atque in editione perscriptum videret, nihilominus et in libro suo: An account of the printed text 1854. p. 164. et in altero: An introduction p. 192. rem ita tradidit ac si ex meis et ipsius notis confecissem appendicem („sixty-two quarto pages"). Ac probaturus quantum ipse hanc ad rem valuerit, scribit: „whoever compares these corrections of D in Tischendorf's Gr. Test. with the Appendix to Cod. Clar., will see that many amendments have been introduced." Caute igitur silentio praeteriens et hoc loco et in libro nuperrimo, ad emendandas correctorum lectiones, ut in apographo meo dudum notatae indeque ad N. T. 1849. adhibitae erant, eodem anno exeunte me repetisse iter Parisinum, finxit ex differentia apparatus Novi Test. 1849. et appendicis cod. Clar. 1852. disci posse studiorum ipsius gravitatem. Quum Tregellius Lipsiae me adisset a. 1850, sane die aliquo antemeridiano attulit libellum, unde coram mihi indicabat nonnullorum locorum lectiones quas in ed. Ni. Ti. mea a. 1849. non recte notatas deprehenderat. Quum vero brevi ante ad ipsum codicem diligentissime exegissem totum apographum meum, vix operae pretium erat. Id quod ipse videtur sensisse notans l. l. „sometimes indeed we differed as to which hand had made the correction, and then Tisch. has given simply his own opinion." Nihilominus eius rei, quoad aliquid momenti habere videbatur, fideliter in prolegg. p. XXXVII. rationem reddidi. At mirari satis non possum, re pessime depravata eo nunc Tregellium arrogantiae processisse ut appendicem ed. meae codicis Clar. „printed from his and my notes" dicere auderet.

Anno 1855. in Monum. sacr. ined. Nov. Coll. volumine I. plura Novi Testamenti fragmenta edidi ex cod. palimpsesto antiquissimo, quem brevi ante secundo itinere orientali cum codicibus aliis pretiosissimis multis ex mille annorum tenebris protrahere contigerat. Quo de labore ille (An introduct. p. 186. item 184.) breviter sic: „In the printed edition there are oversights and omissions." Jam supra significavi consentire me Tregellio scribenti: „il serait presque incroyable si il n'y avait pas quelque chose pour des autres à dechiffrer apres vous." Quam-

quam enim nulli unquam operae peperci, tamen facile credo atque scio in tot tantisque laboribus, quibus alios — summo Bentlejo non excepto, cf. Anecd. sacr. et prof. p. 213. — in legendis maxime iudicandisque veteribus codicibus saepissime erroris convincere debebam, me ipsum passim errasse. Tamen non possum quin, quod de editis meis fragmentis ille scripsit, pro audaci calumnia habeam, nisi vitiosos editionis locos luculenter docuerit.

Eiusdem libri pag. 139. de editione N. T. mea a. 1849. refert: „the readings of the versions are in general (with the exception of the Latin) taken entirely from others, and so too are the most part of the patristic citations." ... „Omnia non possumus omnes." At vero ipse in prolegg. eius editionis pag. IX. sq. accurate exposui quantum consumpserim laboris quum in versionibus (praeter Latinam) tum in patribus ad apparatam criticum adhibendis. Ibi, ut nonnulla excerpam, est, evangeliorum versionem copticam sah. basm. e novissima ed. Schwartzii, ad actus epistolas apocalypsin copt. ex ed. Wilkinsii, sah. e Woidio, basm. ex Engelbretho me contulisse. Porro: „Ad actus epistolas apocalypsin diligenter contuli syr. Peschito ed. a Schaafio, syr. post. a I. White editam, item goth. ex ed. Loebii et Gabelentz, item aeth. et arab. ex polygl. Londin." „Ex patribus postquam per evv. Clem. et Orig. duce potissimum Griesb. (in symbb. crit.) denuo contuli, porro pauca antiquissima duorum priorum saecc. monumenta et Iren. (ex Mass.), item pp. Lat. sat multos duce Sabatario: ad acta a prioribus inde capp. continuo contuli Chrys. Theophyl. Oec., ad epp. cath. Theophyl. et Oec., ad Paul. epp. Chrys. Theodoret. Jo. dam. Theoph. Oec., ad apoc. Andr. et Areth. Porro ad actor. et epp. locos permultos contuli, praeter eos quibus iam ad evv. utebar, Ath. Cyr. hier. Dial. c. Marc. item Hipp. et Dionys. alex. Passim vero etiam hos: Amphilochium, Anast. sin. Archel. Bas. M. Caesarium" etc. (Sequuntur alii patres plus triginta.) Ad haec quomodo quadrat Tregellii nota?

Sed taedet id genus plura videre. Scilicet hominem prae invidia caecutientem nihil pudere planum est. Quod paucis probandum duxi propter theologos Anglos eos, qui ex longo iam tempore mea circa textum sacrum studia magno favore ornarunt eaque re hos ipsos labores maiorem in modum promoverunt. Illos vero, qua sunt iustitia sinceritate verique amore, obtrectatorum iniurias pronis auribus accepturos numquam credam.

Dab. Lipsiae m. Apr. 1857. C. T.

αὐτῷ ἠγάπησεν αὐτὸν καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἕν σε ὑστερεῖ· ὕπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ δὸς πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι ἄρας τὸν σταυρόν. 22 (109.2) ὁ δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά. 23 καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ· ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν εἰς τὴν βασι-

---

21. *εἰπ. αὐτω* .. KM 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe y^{ser} al^{17} cop^{edd2} aeth syrP c.* add *εἰ θέλεις τέλειος εἶναι*, atque eadem post *ὑστερεῖ* add al^{25} fere arm Clem (:: e Mt)| *σε* c. BCMΔ 28. 48.^{ev} y^{ser} al^{16} ac plurib .. ς (Ln) *σοι* c. ADEFGHKSUVXΓ al pl Clem cat^{ox} (:: Lc *σοι λειπει*, lectione non fluct)| *πτωχοις* (Gb″) c. ABEFGHKMSUVXΓΔ al plus^{80} go Clem cat^{ox} Thph .. ς *τοις πτωχ.* c. CD al mu | *ἑξεις* .. HKΓ al *ἑξῃς* | ℵ* *ἐν οὐρανοις*, sed ipse* corr *-νῳ* | *αρ. τον σταυρ.* (13. 69. 124. 238. 346. al^{15} syr perss add *σου*, idem ℵ* additurus erat) c. AEFHKMSUVXΓ al pler go cop^{edd2} syrP al, item ante *δευρο* G 1. 13. 28. 69. al^{5} a syr arm al Ir^{int} .. BCDΔ 406. 2.pe it^{pler} vg cop^{ed1} Clem (Aug Amb Hil sine nomine evglstae) om, hinc Ln [*αρ. τ. στ.*] :: at desunt ap Mt et Lc lectione non fluct

22. *στυγνασας* .. D *εστυγνασεν* addito *και* ante *απηλθεν*. Similiter b c d ff^{2}· *contristatus est* (b d om) - - *et abiit* (c *recessit*)| *τω λογω* .. D 28. 124. 346. 2.pe it^{pler} (non vg) al praem *τουτω* | *κτημ. πολλ.* (g^{1}· vg *possess. multas*, c *mu. poss.*) .. D *πολλα χρηματα* (b ff^{2}· d *multas pecunias* [b add *et agros*], a *-am -iam*, f *divitias mu.*, k *mu. div. et agros*). Ita et. go legisse vdtr. Similiter in Mt lectio fluct

23. *λεγει* .. C *ελεγεν*, Δ al^{5} *ειπεν* | *τα* .. C om | *εισελευσονται*: cf ad v. 25. quae h. l. D a b ff^{2}· add

24. *μαθηται* .. D 1. al^{5} it^{pler} add *αυτου* | D *εθαμβ.* | *ω̄* .. A om | *παλιν* .. A al pauc g^{2}· om (11. a post *αποκρ.*)| *λεγει* .. Δ 2.pe al pauc *ειπεν* | *τεκνα* c. BCDEFGHKMSUVXΓΔ al pler .. A 1. 299. 300. al^{5} Clem *τεκνια* (Ln), item *filioli* it (et. *δ*; d *fili*) vg .. EGK al^{20} om (:: forma *τεκνία* istum in modum magis quam *τεκνα* adhiberi solet, ut fit toties per 1. Ioh, item Ioh 13, 33. Gal 4, 19. Hinc et. *filioli* esse vdtr; interpres vero Latinus, qui minime cum A discedentibus reliquis facere solet, vix *τεκνία* legit.)| *τους πεποιθοτας* (χΓ al *-θωτας*) *επι* (ita c. ACEFGHKMSUVXΓ al^{100} fere Clem; ς [Gb^{oo}] add *τοις* c. D al non ita mu) *χρημ.* (a *qui pecunias habent vel confidentes in eis*, c *divitem*) c. ACDEFGHKMSUVXΓ rell ut vdtr omn it^{pler} vg go cop^{edd2} syr^{utr} al Clem .. BΔ k cop^{ed1} om (:: ea verba salvo nexu vix possunt abesse. Omissis vero augeri videbatur sententiae vis.)

λείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ῥαφίδος διελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο λέγοντες πρὸς ἑαυτούς Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 ἐμβλέψας αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ' οὐ παρὰ θεῷ· πάντα γὰρ δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ.

28–31 Mt 19, 27–30. Lc 18, 28–30.

28 Ἤρξατο λέγειν ὁ Πέτρος αὐτῷ Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφήκαμεν

25. εὐκοπωτ. (Clem εὐκολωτ.) .. A add δε, al[15] fere γαρ | καμηλον .. b°scr syrP καμιλον | της (c. BEGHSUVX al pl Clem; ACDFKMΓΔ al plus[40] om: ita Ln, Gb⁰ :: ut Mt et Lc) τρυμ. (13. al τρυπηματος) της (c. BE FHSUVXΓ al pl Clem; ACDGKMΔ al[30] fere om: ita Ln, Gb⁰ :: ut Mt et Lc) ραφιδ. (13. al Clem βελονης) διελθ. (δι. c. BC[D]K 1. al sat mu, item *transire* itpl vg cop syrP etc; AEFGHMSUVXΓΔ al pl a k [a k alterum εισελθ. non exprim] go syr syrP mg al Clem Thph εισελθ.: ita Gb′′ :: uno certe loco διελθ. legendum, sed difficile dictu utro, quum in Mt Mc Lc pari fere auctoritate utatur. Sed cf ad Mt et Lc). Totum istum versum D a b ff²· ante v. 24. transpon hunc in modum: ταχειον καμηλος δια τρυμαλιδος ραφιδος διελευσεται (a *intrabit*) η πλουσιος εις την βασιλειαν του θεου

26. περισσως .. F om | προς εαυτους (p[scr] πρ. αυτ., M* πρ. αλληλους, 68. εν εαυτοις) .. BCΔ cop arP πρ. αυτον .. 7.p[e] ar[r] ar[e] Clem om (:: ut Mt et Lc)

27. εμβλ. (D ενβλ.) c. BC*Δ 1. 18.ev 19.ev 49.ev (allisq ut vdtr) go cop a (*quos intuens*) .. ς (Ln) εμβλ. δε (:: at ita Mt lectione non fluct) c. AC**DEFGHKMSUVXΓ al pler k syr[utr] al (itpler vg *et intuens*. Clem ο δε εμβλ. omisso ο ις) | αυτοις (r post ο ις, al post λεγ., al om) ο ις λεγει (r Clem ειπεν, al aliq εφη, a k *dixit*) | αδυνατον (r -τα) c. ABC* EFGHKMSUVXΓΔ al pler itpl vg go cop al Clem (ειπεν οτι) .. C**D al[10] b (g²· *haec imposs. videntur*) syr arm praem τουτο, Ln [τουτ.] :: e Mt. Item D al pauc (it vg etc) add εστιν :: e Mt | αλλ ου πα. (Clem οτι πα. ανθρ. αδ. πα.) θεω (c. BCEFGHMSUVXΓΔ al plus[60] Clem; ς [Gb⁰] Ln praem τω c. ADK al mu; Clem add δυνατον)· πα. γαρ (247. om) δυν. εστιν (n 124. al[8] om; 90. q[scr] add τω πιστευοντι) παρ. (10. om) τω (124. om) θεω .. D 157. a ff²·k (b c) παρα δε (k om) τω (157. om) θε. δυνατον (b c *omnia possib. sunt*) .. A 1. al[12] arm om παντα usq πα. τ. θε. (Gb⁰ :: at sic ad Mt et Lc conformarunt)

28. ηρξατο (Gb Sz) c. ABCEFGHMSUVXΓΔ al plus[60] cop[1] Clem .. ς και ηρξ. c. D al itpler vg syr[utr] aeth al .. K al[45] fere f cop[2] go sl catt[txt] ηρξ. δε, al[1] syrP mg τοτε ηρξ., 406. y[scr] ηρξ. ουν | λεγ. ο πε. αυτω (28. 2.p[e] cop ante ο πε., 1. 124. ante λεγ. pon) c. BCΔ item 28. 2.p[e] cop item 1. 124. .. ς (Ln) ο (D om) πε. λεγ. αυτ. (am ing b al ante λεγ., vg[ed] ante ο πε., c syr om) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler vv pler Clem (:: ηρξ. ο ις λεγ. et similia non fluctuant Mt 4, 17. 11, 7. 16, 21; videnturque illa magis ex usu dicta esse. Contra paullo alia est ratio locorum 2, 23. 6, 2. — ad quem non conferri debebat 10, 28. — Lc 20, 9.) |

πάντα καὶ ἠκολουθήκαμέν σοι. 29 (110.2) *ἔφη ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς ἢ μητέρα ἢ πατέρα ἢ τέκνα ἢ ἀγροὺς ἕνεκεν ἐμοῦ καὶ ἕνεκεν τοῦ εὐαγγελίου,* 30 *ἐὰν μὴ λάβῃ ἑκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ οἰκίας καὶ ἀδελφοὺς καὶ ἀδελφὰς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγροὺς μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν*

ηκολουθηκαμεν c. BCD (al ?) .. ς – *θησαμεν* c. AEFGHKMSUVXΓΔ (A* pergit *σοι*) al longe pler Clem (:: at sic Mt et Lc)| *σοι* .. al[2] b gat add (e Mt) *τι αρα εσται ημιν*

29. *εφη* ο ω̄ς c. BA cop .. AMSUVX al plus[25] itpl vg go syr al *αποκριθεις* (go add *αυτοις*) ο ῑς *ειπεν* (Gb Ln), item CEFGH al plus[30] syrp aeth *και αποκριθ.* ο ῑς *ειπ.* (Sz), item ς *αποκριθ. δε* ο ῑς (r om) *ειπ.* (D d om; Clem[1] *λεγει*, al add *αυτοις*) c. DK(r) al pl c ff[2]·k q al Clem[2] (:: cf 9, 38. 12, 24. 14, 29. quibus locis omnib pro *εφη* substitutum est a plerisq *αποκριθ. ειπεν.* Mt et Lc ο *δε* — ῑς — *ειπ. αυτ.*)| *υμιν* .. A c[ser] add *οτι* | *οικιαν* (FM 92. cop syr aeth –ιας: ut Mt) .. D b om | *η μητερα* (cop[2] –ρας) *η πατ.* c. BCA 106. 2.pe c f q am go cop[1](et[2]) .. ς *η πατ. η μητ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler b (*patr. aut mat.* ante *aut fratr. aut sor.*) g[1.2.1] vg[ed] et[mss pl] sax syr[utr] al (:: ita Mt) .. D a ff[2]·k harl* om *πατ.* | *η τεκνα* (ΓΔ om haec) *η αγρους* (b k om *η αγρ.*) c. BDA 1. 66. 209. 2.pe it (exc f q) vg sax cop arm Clem (libere, sed ita bis: *ὃς ἂν ἀφῇ τὰ ἴδια καὶ γονεῖς κ. ἀδελφοὺς κ. χρήματα* etc) Or (exscripto Mt 19, 29. insuperque ad *πολλαπλ.* collato Marci *εκατοντ.* addit: *τήρει τὸ σεμνὸν τῆς γραφῆς πολυπλασιασμὸν καὶ ἑκατονταπλ. ὑπισχνουμένης ἀδελφῶν καὶ* etc. *οὐ συγκατηρίθμηται δὲ τούτοις γυνή· οὐ γὰρ εἴρηται Πᾶς ὅστις ἀφῆκεν ἀδ. ἢ ἀδ. ἢ γονεῖς ἢ τί. ἢ ἀγρ. ἢ οἰκίας ἢ γυναῖκα ἕνεκεν* etc. Sed Lc addit. Thph ad Mc: *ἆρα οὖν καὶ γυναῖκας ἑκατονταπλασίονα; λήψεται; ναί· κἂν ὁ κατάρατος Ἰουλιανὸς ἐκωμῴδει τοῦτο.*) cat[ox comm] (*προστέθεικε δὲ ὁ Λουκ. καὶ περὶ γυναικός* etc) .. ς (Gb[0]) praem *η γυναικα* c. ACEFGHKMSUVXΓ al longe pler f q go syr[utr] al Vict in catt | *και* (D 1. 118. 2.pe *η*) *ενεκεν* (D alpauc –κα) c. (Gb Sz) B**CDEFGHKMS**UVXΓΔ al[90] fere it[pler] vg al pler Clem Thph .. ς om *ενεκεν* (Ln [*ενεκ.*]) c. AB*S* al mu c k

30. *εαν* (229. praem *και*) .. D *ος αν*, 28. 2.pe *ος ου* (omisso *μη*?), item it[pler] (k* *et non*) vg al mu *qui* | *νυν* .. D[gr] 255. 406. a k q ar[p] om | *οικιας* (D a b ff[2] *οικειαν*) .. D a b ff[2]· praem *ος δε αφηκεν* (vide post), c k om *οικιας* usque *διωγμ.* | *αδελφους κ. αδελφας* (M om *κ. αδ.*) .. D b ff[2]· –*λφας κ.* –*λφους* | *και μητερας* c. BEFGHSUVΓΔ al vg (et. am fu em etc) syr cop al cat[ox comm] (test pauc vel add vel praem *και πατερας*) .. ACD al[pauc] it syr[p] arm *κ. μητερα* (Ln), item KMX 218. 220. p[ser] al plus[55] go aeth al *και πατερα κ. μητερα* (218. 220. p[ser] add *και γυναικα*)| *μετα διωγμων* (et. Clem[3]; D[gr] 92. syr aeth –*γμου*), it[pler] vg *cum* (b *in*) *persecutionibus* .. 25. 114. y[ser] 7.pe** 47.ev al[6] *μετα διωγμων* (q *post persecutionibus* sic)| *και* (D a**? b ff[2]· om; vide ante) *εν* .. c k *εν δε*

αἰώνιον. 31 (111.2) πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι καὶ οἱ ἔσχατοι πρῶτοι.

32—34 Mt 20, 17—19. Lc 18, 31—33.

32 (112.2) Ἦσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες ἐφοβοῦντο. καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα ἤρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν, 33 ὅτι ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰεροσόλυμα, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν, 34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτὸν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστήσεται.

---

30. αιωνιον (B −ιαν) .. D a b c ff^{2}·^{i} k add λημψεται (c accipit)

31. οι εσχατοι c. BCEFGHSUΓ al pm Clem^{3} .. ADKLMVXΔ al^{30} fere cop εσχατοι (Gb Ln :: at ita Mt paucis discedentib)

32 sqq. Or cum Mt comparans: πάντα τῇ τάξει τετήρηκε καὶ ὁ Μάρκος. | εν τη οδω .. K supplet in mg | προαγων .. D^{gr} προσαγ. (d praecedens)| και εθαμβ. .. al^{3} om | και ακολ. (13. 124. 346. al f g^{1}· mt al add αυτον) εφοβ. c. AEFGHMSUVXΓ al pler f g$^{1.2}$·^{i} q vg go syr^{utr} (syr^{p} et sequebantur timentes) al .. BC*LΔ 1. 2.^{pe} cop οι δε (c** και οι) ακολ. εφοβ. .. c k (omissis και et εφοβ.) qui sequebantur eum (k illum) .. DK 11. 28. 61. 157. 251. 408. e^{scr} al plus^{5} a b (Chr?) om (:: non dubito quin lectio και αν. εφ. omnes creaverit turbas. οι δε speciosa emendatio est; sed ita si scripserat Mc, quis tandem substituere poterat και? Illud οι δε Mt 28, 17. nemo mutavit. Ad substituendum οι δε etiam ea quae sequuntur valuisse videntur, unde duodecim ab iis omnibus qui sequebantur distingui apparet.)| παλιν (testes^{aliq} om) .. HΓ al (item evgg ineunte lectione) add ο ις̄ | δωδεκα (2.^{pe} δεκα δυο) .. 124. al (inprimis evgg) add μαθητας αυτου

33. παραδοθησεται .. K παραδιδοται | και τοις c. ABHLUΔ al sat mu cop .. CDEFGKMSVXΓ al plus^{60} om τοις (Ln Gb^{00} :: at ita Mt lectione non fluct)| D* θανατου

34. εμπαιξουσιν (CDLX al εμπεξ.) .. Δ −ξωσιν | κ. μαστιγ. αυτ. (haec om D 47. 115. 258. ff^{2}· g^{2}· k) κ. εμπτυσουσιν (VΔ al −σωσιν) αυτω (Δ mt om, al^{10} fere αυτον, al^{15} fere om κ. εμπτ. α.) hoc ord. c. AEFGHKMSU VXΓ al pler go syr^{utr} al (g^{1}·?) .. BCLΔ 237. 259. 406. 2.^{pe} a b c f l q vg sax cop syr^{hr} aeth κ. εμπτ. α. κ. μαστιγ. αυτ. (Ln 49. :: at iste ordo rei gestae convenientior videbatur idemque in Lc est. Contra nulla idonea caussa inveniri potest cur quis εμπτ. ante μαστ. posuerit)| και αποκτ. αυτον (αυτ. c. A*CEFGHKMSUVXΓ etc; BLΔ 1. 209. al pauc b c om: hinc Ln [αυτ.]) .. A**D 157. al^{3} vel plur g^{2}· om | μετα τρ. ημερ. (Gb″ prob Schu) c. BCDLΔ (al?) it^{pler} cop syr$^{p\ mg}$ .. ς τη (Δ* om) τριτη ημερα c. AEFGHKMSUVXΓ al longe pler f g^{2}· vg go syr^{utr} aeth al Or (:: at ita Mt et Lc)

35 (118.6) *Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης* 35—40 Mt 20, 20—23.
υἱοὶ Ζεβεδαίου λέγοντες αὐτῷ Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὃ ἐὰν αἰτήσωμέν σε ποιήσῃς ἡμῖν. 36 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Τί θέλετέ με ποιῆσαι*
ὑμῖν; 37 *οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Δὸς ἡμῖν ἵνα εἷς σου ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς*
ἐξ ἀριστερῶν καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν*
αὐτοῖς Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ
πίνω, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 *οἱ δὲ*

35. Α al pauc *προπορευονται*. | Μ *ιωαννης* | *υιοι* c. AKMUX 28. 122. 157. 406. 433. 48.ev al plus^{30} .. ς (Ln) *οι υιοι* c. DEFGHLSVΓΔ al pl Or, item BC cop *οι δυο υιοι* :: cf Mt 20, 21. | Γ *ζεβεδδαιου* | *λεγοντ.* (D 406. 2.pe a syr Or *και λεγουσιν*) *αυτω* c. BCDLΔ 2.pe a cop syr arm Or .. ς om *αυτω* (Ln [*αυτω*]) c. AEFGHKMSUVXΓ al longe pler itpler vg syrP go al (:: similibus locis *αυτω* abesse solet nec fere a testib additur, cf Mt 8, 25. 9, 14. 13, 36. 14, 15. 15, 1. 18, 1. etc)| *ινα* .. Dgr al plus^{6} italiq om | *ο εαν* c. ABC***EFGHKLMSUVXΓΔ etc .. C* *οτι αν*, D al pauc *ο αν* | *αιτησωμεν* c. BEFGHKLMSUVXΓΔ etc .. AC *-σομεν* .. D 1. 2.pe (63.?) *ερωτησωμεν* | *σε* c. ABCLΔ al aliq, item ante *αιτ.* vel *ερωτ.* DK al aliq, item vel post vel ante *αιτ.* itpl cop go syrP arm .. ς om c. EFGHMSU VXΓ al longe pl ciq (k* *quot* k** *quo te*) vg al | Η 346. al pauc *ποιησεις*

36. *ειπεν* .. D *λεγει* | *τι θελετε* .. D (et. d) om; de it vg vide post | *με ποιησαι* c. BL, item omisso *με* post *θελετε* Δ 282. 29.ev cscr 7.pe, item ς *ποιησαι με* c. AEFGHKMSUVXΓ al longe pl .. CD (vide ante) 1. 13. 69. 209. 2.pe al^{5} *ποιησω* (Gb″ Ln), item yscr *ποιησομαι*, item 106. 251. *ινα ποιησω* (a b i al *quid faciam*, vg f al *quid vultis ut faciam*, q *quid vultis faciam;* d *praestabo*) (:: tenenda est lectio *με ποιησαι* vel *ποι. με*. Prius confirmant etiam testes qui *με* omittunt; omiserunt enim propter *θελετε* praecedens. Praeterea postpositum pronomen istud multo magis quam praepositum emendatricem manum prodit. Altera vero lectio: *θελετε ποιησω* minime est quae emendationem provocarit, quemadmodum nec loci simillimi 10, 51. 14, 12. 15, 12. Mt 20, 32. correctores experti sunt. Hinc potius hac lectione substituta usui consuluerunt.)

37. *ειπαν* c. BC*DLΔ (al) .. ς *-πον* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler | *σου εκ δεξ.* c. BC*LΔ .. ς (Ln) *εκ δεξ. σου* (at sic in Mt, nec ullus *σου ε. δ.*) c. AC***DEFGHKMSUVXΓ al pler (vv aliq vel alterum vel utrumq *σου* om)| *εξ* (L *σου εξ*) *αριστερ.* c. BLΔ, item om *σου* itpler .. ς (Ln) *εξ ευωνυμων σου* (Ln [*σου*]) c. ACEFGHKMSUVXΓ al fere omn a f vg etc, item absque *σου* D 2.pe (:: at *εξ ευων. σου*, paucis omittentib *σου*, Mt, nec ullus apud illum *αριστερων*. Neque magis infra *ευωνυμων* fluctuat)| Δ *καθισομεν*, HV**Γ al aliq *καθησωμεν*

38. *ο δε ις* (Δ al pauc go syr om) .. D 1. 13. 28. 69. 91. 124. 346. 2.pe a b ff^{2} i k q arm add *αποκριθεις* (:: cf Mt)| *πιειν* .. D *πειν* | Δ *πινω*, D *πεινοι* | Δ om *το* pr | *η* (Gb″) c. BC*DLΔ 1. 13. 28. 69. 124. 346. al pauc it vg cop syrP mg al Or^{2} Rebapt .. ς *και* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al pler go syrutr al

εἶπαν αὐτῷ Δυνάμεθα. ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε· 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου ἢ ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ' οἷς ἡτοίμασται.

41–45 Mt 20, 24–28. Lc 22, 25–27.

41 (114.2) Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἤρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 οὐχ οὕτως δέ ἐστιν ἐν ὑμῖν· ἀλλ' ὃς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας

---

39. *ειπαν* c. BDLΔ 29.ev (al?) .. ς *-πον* c. ACEFGHKMSUVXΓ al fere omn | *αυτω* .. D 1. 28. al^5 it (exc f) om | *το ποτηρ.* (Schu commend) c. BC*LΔ em gat iac cop (syr al?) .. ς (Ln) *το μεν ποτ.* c. AC***DEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it vg sed vide ante etc (:: at sic Mt lectione non fluct; ceterum cf ad 9, 12.)

40. ΒΓLΓ al *καθησαι* | *η εξ* (Schu commend) c. BDLΔ al^4 vel plur it vg cop go .. ς *και εξ* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler syr^{utr} al | *ευωνυμων* (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVXΓΔ (Δ *εξ ευων· υμων* idque *δ* reddit *ad sinistram vobis!*) al^{10} fere ac plur it vg cop go al .. ς add *σου* c. minusc non ita mu syr al | *ἀλλ' οἷς*: a b d ff^{2*} k aeth *aliis* i. e. *ἄλλοις* (ita et. 225; in ABCDΔ *αλλοις* in utrumque sensum accipi potest)| *ητοιμασται* .. 1. 209. al^5 a syrP mg cattcomm (sed Vict: *ὁ Μάρκ. οὐδὲ εἴρηκε τὸ ὑπὸ τ. π. μ.*) add *υπο* (*παρα*) *του πατρος μου* (:: e Mt)

41. *και* pr .. D^{gr} 64. om | *οι δεκα* .. D a b c ff^{2*} i q cop^1 syr^{hr} *οι λοιποι δεκ.* | *ηρξ. αγανακτ.* (et. Or) .. Δ 1. al pauc g^{2*} q gat vg^{sixt} *ηγανακτησαν* (:: e Mt)| *περι* (D add *του*) *ιακ. κ. ιωαννν.* (et. Or; al pauc *ιω. κ. ιακ.*) .. Δ (91.?) *περ. των δυο αδελφων* (:: e Mt)

42. *κ. προσκ. αυτ. ο* $\overline{\text{ις}}$ (Schu prob) c. BCDLΔ 2.pe a b c ff^{2*} k (b c d ff^{2*} *quos cum advocasset Ies.*) cop syr .. ς *ο δε ις προσκ. αυτ.* c. AEFGHKM SUVXΓ al pler f g^{1*} g^{2*} l q vg go syrP al (:: at ita Mt lectione non fluct)| *οιδατε* .. 13. 69. 108. 124. 127. praem *ουκ* | ΕΚΓ al *αρχην* | *εθνων* .. Δ *θεων* (sed *δ gentibus*)| *κατακυριευουσιν* (D* et d *και κατακ.*) .. D^{gr} al^5 ac plur *-σουσιν* | *οι μεγαλοι* (c* longius verbum habuerat) *αυτων* .. 1. al^{10} fere om *αυτ.*

43. *ουτως* (Γ *ουτος*) c. edd unc omn item minusc pl .. ς *ουτω* c. minusc pm | *δε* (et. vg c k cop go syr^{utr} etc) .. D al^5 fere it^{pler} om | *εστιν* (Schu prob) c. BC*DLΔ it (exc q) vg .. ς *εσται* c. AC***EFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn q cop go syr^{utr} al (:: ita Mt paucis discedentib)| *εν* .. al^5 ac plur om | ος (ΧΓ *ως*) *εαν* c. ACEFGHKMSUVXΓ al fere omn .. BDLΔ 13. 299. *ος αν* (Ln)| *θελη* .. H al *θελει*, Δ *θεληση* | *γενεσθ. μεγ. εν υμ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler cop go syrP etc (vg *fieri maior* omissis *εν υμ.*) .. BCLΔ 1. 69. 124. al pauc *μεγ. γεν.* (hic ordo in Mc non fluct) *εν υμ.* (al pauc syr *εν υμ. με. γε.*) .. D *μεγ. εν υμ. ειναι*, k *esse magnus in vobis*, f ff^{2*} q *maior esse in vob.*, a b c *in vob. maior esse* (c *ess. mai.*), etc (g^{1*} l om *in vob.*)

ἐν ὑμῖν, ἔσται ὑμῶν διάκονος, 44 *καὶ ὃς ἂν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος.* 45 (115.4) *καὶ γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἦλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.*

46 (116.2) *Καὶ ἔρχονται εἰς Ἰερειχώ. καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ* 46–52 Mt 20, 29–34. Lc 18, 35–43. *ἀπὸ Ἰερειχὼ καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ ὄχλου ἱκανοῦ ὁ υἱὸς Τιμαίου Βαρτιμαῖος, τυφλὸς προσαίτης, ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδόν.* 47 *καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζαρηνός ἐστιν, ἤρξατο κράζειν*

---

43. *εσται* c. ABDEFGHKLMSUVΓ al pler it vg .. CXΔ al[10] fere *εστω* (:: ita Mt ex multis idoneisque testib)| *υμων διακ.* (Gb 8z) c. ABCDEFGHKL MSUVXΓΔ al plus[100] it vg etc .. ς *διακ. υμ.* c. minusc non ita mu etc

44. *ος εαν* (Gb, improb Schu) c. ACEFGHKLM(s ?)UVXΓ al plus[70] .. ς (Ln) *ος αν* c. BDΔ al non ita mu | *θελη .. x* al *θελει*, Δ *θεληση* (itpl vg *voluerit*, et hoc versu et v. 43.)| *υμων γενεσθ.* (D 1. 118. 2.pe al pauc *ειναι*, al[10] fere *γεν.* ante *υμ.*) *πρωτ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go al, item D al .. BCLΔ 12. 28. 61. al pauc it vg cop al *εν υμιν* (cop post *πρωτ.*) *ειναι* (Δ itmu vg post *πρωτ.*) *πρωτ.* (Ln :: e Mt)| *εσται* .. al pauciss *εστω* (Hier Amb Hil *sit*)| *παντων* .. D 40. 2.pc a g[2·] *υμων* (al pauc syrp *πα. υμ.*)

46. *ερχονται* c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ al fere omn c f k q al vg cop go syr[utr] al .. D 61. 258. a b ff[2·] g[2·] i Or[2] (urget quod Mc scripserit *ἔρχεται*, quum in Mt et Lc Iesus dictus sit *ἐγγίζειν*) *ερχεται* (Ln) | *ιερ(ε)χω* (FMΓ al *-χῶ*, cf et. ad Mt) c. BCFL (cf de testib qui alibi eandem scripturam tuentur ad Mt 20, 29.) .. ς (Ln 49.) *ιεριχω* c. ADEGH KMSUVXΓΔ etc. Ita bis (F sec. loc. *-ριχω*). | *απο ιερ.* c. ABCEFGHKLMS UVXΓΔ al fere omn c g[2·] (k ab *iericho* priore ad alterum transiluit) (item ut vdtr g[1·]l) vg cop syr[utr] aeth al .. D 2.pe a b f ff[2·] i q go Or[2] *εκειθεν* (Gb′ :: *απ. ιερ.* ex Mt huc illatum esse multo minus probabile est quam *εκειθεν* propter nomen modo praegressum substitutum esse. Iidem fere testes *ερχεται* ad subsequens *εκπορευομένου αὐτοῦ* accommodatum praebent)| *και των* (et. Or) .. D itpler go *μετα των* | o (Gb +) *υιος* (13. 28. 69. 124. 346. c[scr] c f1 Or *ιδου ο υι.* :: cf Mt) c. BCDLSΔ al plus[20] item al[6] Or .. ς *υιος* c. AEFGHKMUVXΓ al pl | *τιμαιου* (D *-μου*) .. b d ff[2·] i q *timeae* | *βαρτιμαῖος*: hoc accentu EFKMVΓ (Γ al *-μαιος*) 1. al pm .. ς (Ln 49.) *-τίμαιος* (Δ in indice et inscriptione *περι βαλτιμαιου*) .. D *παρτειμιας*, b d *baritimeas*, q *baritmeas*, a ff[2·] i *bartimeas* (ff[2·] *barth.*), f *bartimacus*, c *barthimeus* | *τυφλος* c. BDLΔ 124. 49.ov 3.pe y[scr] al pauc cop Or .. ς o *τυφλ.* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler | *προσαιτης* c. BLΔ k cop .. ς (Ln) *προσαιτων* idque post *οδον* c. AC**EFGHKMSUVXΓ etc, item post *οδον* D 2.pe Or *επαιτων* .. C* om

47. *ναζαρηνος* c. BLΔ 1. 118. 209. itpl vg Or, item D l q** *ναζορηνος* (D** *ναζωρ.*, 28. *ναζωρινος*) .. ς *ναζωραιος* (EΓ al *ναζορ.*, al[3] ff[2·] *ναζαραιος*) c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler go al | *εστιν* .. B post *ις*

καὶ λέγειν Ὁ υἱὸς Δαυεὶδ Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 καὶ ἐπετίμων αὐτῷ πολλοὶ ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν Τιὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με. 49 καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Φωνήσατε αὐτόν. καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλὸν λέγοντες αὐτῷ Θάρσει, ἔγειρε, φωνεῖ σε. 50 ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναπηδήσας ἦλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Τί θέλεις ποιήσω σοι; ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ Ῥαββουνί, ἵνα ἀναβλέψω.

---

47. ο (D 409. Or om ὁ; item al pauc substituto *κυριε* vel $\overline{\text{ιυ}}$) *υιος* c. A(D) EFGHKM^{txt}SUVXΓ al pler (Or) .. BCLM^{mg}Δ al plus^{5} *υιε* (Ln :: ex sqq et ex Lc). Praeterea syrP^{mg}: „in 3 exx. Graec. *fili filii Dav.* inventum est." | *δαυειδ* .. ς *δαβιδ*, Gb Sz *δαυιδ*: cf ad Mt 1, 1. | $\overline{\text{ιυ}}$ .. L al^{15} fere (Or^{libere}) om, item al aliq itpm vg^{ed} et^{edd} aliq (sed non am fu ing al) syrP post *λεγειν* transp

48. *επετιμων* (A *επιτ.*? c^{scr} *–μουν*) *αυτω* .. B 52. 48.^{ev} y^{scr} (semel) *επ. αυτον* | *εκραζεν* .. D^{gr} *–ξεν* | *υιε* (test aliq praepon *κυριε* vel $\overline{\text{ιυ}}$ vel $\overline{\chi\text{ι}}$) .. DF al pauc Or *υιος*, item 1. 118. ο *υιος* | *δαυειδ*: ut v. 47.

49. *ειπεν Φων. αυτ.* c. BCLΔ 7. 299. y^{scr} (semel) 3.pe al^{6} k cop syrP ^{mg} .. ς (Ln) *ειπεν* (48.^{ev} c^{scr} *εκελευσεν*, it *iussit*, vg *praecepit* :: cf Lc) *αυτον φωνηθηναι* (1. 48.^{ev} al *φω. αυτ.*, 38. α. *φωνησαι* item Meli^{edd} 2 *e. vocare*) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler go syr^{utr} it vg al Or^{2} (:: lectio *φωνησατε αυτ.* egregie convenit Mco et a correctore alienissima est; altera vero lectio etiam ad Lc accommodata est.)| *και φων. τ. τυ. λεγ. αυτω* (F *–τον*) .. D 2.pe a b ff^{2}· i q sax *οι δε λεγουσιν* (2.pe *ειπον*, itpl *dixerunt*) *τω τυφλω* | *θαρσει* (U *–ση*) .. 1. 13. 28. 209. 346. *θαρσων* vel *θαρρ.* | *εγειρε* (Gb″) c. ABCDEFGHKLM(S?)VXΓ al pP .. ς *εγειραι* c. U al mu 1. al plus^{5} *εγειρου* | *φωνει* .. EGK al *–νῆ*

50. *αποβαλων* .. A *–βαλλων*, 2.pe *επιβαλων* | *αναπηδησας* c. BDLM^{mg}Δ 34.^{ev} 48.^{ev} 2.pe it vg cop go syrP ^{mg} Or (bis, sed altero loco libere *ἀνεπήδησε καὶ ἀνέστη*) (confirmat idem Vict^{cat} libere describens voce *ἐκπηδήσας*) .. ς *αναστας* c. ACEFGHKM^{txt}SUVX al pler syr^{utr} al (:: *αναπηδ.* est a propria Mci ratione, quam, ut alibi toties, absolvit scriptorum ieiunitas *αναστας* substituto) .. r pers^{P} plane om | *πρ. τ. ιν* (et, Or) .. D al pauc itpl (non fq) vg (exc em) sax *πρ. αυτον* (238. add *τον ιν*)

51. *αυτω ο ις ειπεν* c. BCDLΔ 115. (al ut vdtr) g^{2}· i q tol cop arm (:: *αποκριθεις* nulla interrogatione praecedente non solet dativum adiunctum habere, ut in Mc 9, 5. 11, 14. 12, 35.: hinc varie mutarunt) .. ς (Ln) *λεγει αυτω* (f al *dixit illi*) *ο ις* c. AEFGHMSUVXΓ al pler a al; item K al^{15} fere k vg al *ο ις λεγει* (k vg *dixit*) *αυτω* | *θελ.* (minusc pauciss b c em al add *ινα*) *ποιησω* (Γ *–ησαι*) *σοι* c. ADEFGHMSUVXΓ al itpl (item g^{2}· k q am fu ing mt al *θε. σοι ποι.*) .. BCKLΔ al plus^{15} i vg^{ed} et^{mss} aliq *σοι θελ. ποι.* (:: ita Lc lectione tantum non fluct) .. Or om *σοι* | *ραββουνι* (Gb Sz) c. ABCE**FGHKLMSVXΓ al^{100} fere cop Or, item E*U al plus^{40} *ραβουνι*, item Δ *ραββωνει* .. D a b ff^{2}· i *κυριε ραββει* (38. g^{1}· k q syr *ραββι*, 409. *κυριε*) .. ς *ραββονι* c. minusc pauc c f vg (syrP *raboni*)

52 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε, ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. καὶ εὐθὺς ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει τῷ Ἰησοῦ ἐν τῇ ὁδῷ.

XI.

1 (117.2) Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱεροσόλυμα καὶ εἰς Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

1–10 Mt 21, 1–11. Lc 19, 29–38. Io 12, 12–15.

52. ο δε ις c. ACDEFGHKMSUVXΓ al fere omn itpler vg go syrp al .. BLΔ al pauc q cop syr και ο ις (:: ita prorsus Lc) | ειπεν .. K al pauc λεγει, item ait itmu vg | ευθυς c. BLΔ (al?) .. ς (Ln) -θεως (ita Mt lectione non fluct; cf ad Mc 1, 10.) c. ACDEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn Or | ηκολουθει (E* al -θη; itpler vg sequebatur) (et. Or² Victcatt) .. B al³⁰ -θησεν (item q secutus est) (:: hoc cum Mt, illud cum Lc convenit) | τω ιυ c. EFGHKMtxt etmg**SUVXΓ al longe pl go syrp Or¹ Vict in catt .. ABC DLMmg*Δ al²⁰ fere it vg cop arm syrp mg al Or¹ αυτω (Gb Ln 49. :: at recte iam Schu: „rec. defendi potest Mci usu." In Mt et Lc αυτω non fluctuat. Quomodo tandem si αυτω scriptum erat, τω ιυ substitui poterat?)

XI. 1. εγγιζουσιν (vged et am ing al adpropinquarent, a -quassent; et. Or²) .. M 124. 346. 48.ev al³ ηγγισαν .. D al pauciss ηγγιζεν (al¹ vel² -σεν), item itpler em al cop² syr aeth, item addito ο ις evgg mu | ιεροσολυμα (prob Schu ex usu Mci) c. BCDLΔ 1. 13. 28. 69. 121. 124. 218. 346. 435. it vg (ut in Mc hanc formam, ita in Lc alteram pariter ac Graeci codd tuentur Latini) sah Or .. ς ιερουσαλημ c. AEFGHKMSU VXΓ al pler go (alibi etiam altera forma legitur) cop (ubique hanc formam habet) etc | και εις βηθαν. (Gb') c. D a b c ff²· g¹· i k l vg (nisi quod em om haec verba) Or² et quidemdiserte (ἴδωμεν δὲ περὶ τῆς βηθφαγὴ μὲν κατὰ Ματθ., βηθανίας δὲ κατὰ τὸν Μάρκ., βηθφαγὴ δὲ καὶ βηθανίας κα. τὸν Λουκ.) Hier .. ς (49.) εις (A 2.pe praem και, item 3. 76. 77. 218. και ηλθον et 49.ev 3.pe aliaque evgg similiterque cop και ηλθεν :: cf Mt) βηθφαγη (ita ACEGHKMSVXΔ al pl; L βηθφάγεῖν, al -γην; B* βηδφαγη; B**FUΓ al⁷⁰ fere βηθσφαγη. -γὴ EFGKV etc, -γὶ U; -γῆ B**HΓ etc. Praeterea cf ad Mt) και (C add εις) βηθαν. c. (A)B(C)EFGHKLMSUVXΓΔ al pler fg²· q go syrutr aeth al (Or¹ ubi textus 1—12. exscriptus est. At quum alibi bis in commentario aliter habeat idque urgeat, Mc non scripsisse nisi Bethaniam, textus ille cum additamento non potest non corruptus haberi) .. yscr εις βηθσφ. (:: ad lectionem κ. εις βηθ. tuendam gravissimum est Origenis testimonium; ad eandem commendandam valet etiam quod A και εις βηθφ. et C και εις βηθαν. habent. Praeterea Mci lectio debebat ex Lc maxime emendanda i. e. amplificanda videri, qua re una dissensio Mtthi tollebatur. Quod de omissione alterius membri propter similitudinem nominum βηθφ. et βηθ. prolatum est, parum valet, quemadmodum nec in Mc alterum membrum omissum est.) | των ελαιων .. B το ελαιων, ut etiam k ad montem eleon | αποστελλει (et. ff²· g¹· i k* q [mittet] vg Or) .. FH al⁶ a b c f g²· go sah απεστειλεν (ita Ln ex errore de C), C επεμψεν

2 καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν, καὶ εὐθὺς εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε. 3 καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθὺς αὐτὸν ἀποστέλλει ὧδε. 4 (118.2) καὶ ἀπῆλθον καὶ εὗρον πῶλον δεδεμένον πρὸς θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ

2. και λεγει (et. itpler vg Or) .. dgr κ. ειπεν, al pauc a sah λεγων | κατεναντι .. m al pauc απεναντι | ευθυς c. bla Or .. ς (Ln) -θεως c. acdefghkmsuvxΓ etc | εις αυτην (et. Or) .. d a b c ff²·i q sah om | ουδεις ανθρωπων c. defghmsuvxΓ al pl a c g¹·²·k em cop² syr al Or¹ (libere) .. bla b ff²·i l q vg Or³ ουδ. ουπω (et Or¹ πω) ανθρ. (Ln), item ack al plus³⁰ ουπω ουδ. ανθρ. (κ al pl) vel ουδ. ανθρ. ουπω (c al) vel ουδ. ποτε ανθρ. (a: ita Lc) vel ουδεπω ουδ. ανθρ. (68. al) item unum ex quinque his cop¹ sah go syrP al | κεκαθικεν (d*emΓ al mu -θηκεν) c. adefghkmsuvxΓ al pl .. bcla al aliq Or² εκαθισεν (l al -θησεν) :: ut Lc | λυσατε (l -σαντες) αυτ. και φερετε (Δ*-ρατας) (Gb″) c. bcla it (et. d) vg cop sah aeth Or (item syrmtr *solvite, adducite eum*) .. ς λυσαντες αυτον (d* 28. add και) αγαγετε (2.pe απαγαγ., al αγαγ. μοι) c. adgrefghkmsuvxΓ al pler go al (Ln e coniectura magis λυσατε αυτ. και αγαγετε)

3. εαν .. d αν | τι ποιειτε (hkx al mu ποιητε, lΓ 131. al item 1. al³ ποιειτε·) τουτο (1. al³ τουτω, 209. al³ om ποι. τουτ., 245. c k vg om τουτ.) (et. Or¹) .. d 28. 69. 124. 346. 2.pe a b ff²·i arm Or¹ τι λυετε τον πωλον (:: cf Lc) | ειπατε (c* praem και) c. ba 239. 433. cscr (al?) a b c i k .. ς add οτι c. acdefghklmsuvxΓ al pl italiq vg al Or (:: at ita Mt et Lc lectione tantum non fluct) | ευθυς c. bcdla Or .. ς -θεως c. aefghkmsuvxΓ al ut vdtr omn | αποστελλει (Gb Sz) c. abcdgrefh klmsvxΓa al plus¹⁰⁰ b c g¹· em (al?) go .. ς αποστελει c. gu al mu a d f g²·i k (*dimisitet*) l q (et. δ) vg cop sah al mu Or⁴. Praetcrea bc*dl al plus¹⁰ (ex edd latinis unus d) Or² add παλιν (Schu: „Mco usitatissimum cave celerius cum Gb abiicias") vario loco: b αποστ. παλ. αυτ., c* αυτ. παλ. αποστ., dl al Or² αυτ. αποστ. παλ., a αποστ. παλ. omisso αυτον, yscr (idem semel αυτοις pro αυτον) παλ. pro ωδε (:: παλιν fluxit ex eadem loci interpretatione ex qua *ἀποστελεῖ* et *remittet* [c -*ttit*] a c q orta sunt.)

4. και (38. 245. k arm om) απηλθ. c. bla c (item al² k arm) Or¹, item d 2.pe itpler vg cop syr al Or¹ και απελθοντες (omisso και sq) .. ς απηλθ. δε c. acefghkmsuvxΓ al pl go sah syrP, item 1. 13. 28. 69. 91. 124. 299. 346. 433. απηλθ. ουν (:: Mt πορευθεντ. δε, Lc απελθοντ. δε) | πωλον (Gb Sz) c. abdefghklmsuvxΓ al pl cop Or² .. ς τον πωλ. c. ca al sat mu sah Or¹ | προς θυραν c. bla 2.pe (?) cop sah Or² .. ς (Ln) πρ. την θυρ. c. acdefghkmsuvxΓ al longe pler (:: ut ἄμφοδον articulum habet, ita videbatur etiam ad *θύραν* apponendus. Praeterea appositi articuli ad πωλον et ad *θύραν* verba Chi certiora reddere videbantur.)

λύουσιν αὐτόν. 5 καί τινες τῶν ἐκεῖ ἑστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; 6 οἱ δὲ εἶπαν αὐτοῖς καθὼς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 καὶ φέρουσιν τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιβάλλουσιν αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτόν. 8 καὶ πολλοὶ τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἔστρωσαν εἰς τὴν ὁδόν, ἄλλοι δὲ στιβάδας, κόψαντες ἐκ τῶν ἀγρῶν. 9 (119.1) καὶ οἱ προ-

5. *εστηκοτων* .. MΓ 238. 48.ev al20 Or *εστωτων*

6. *ειπαν* c. ALA 72. y^{sor1} (al?) .. ς (Ln) *ειπον* c. BCDEFGHKMSUVXΓ al pler Or | *αυτοις* (et. Or) .. D al pauc bcff^{2}·ik om | *ειπεν* (Gb″) c. BCLA 28. 124. 209. al pauc Or, item *dixit* (k cop sah al) vel *dixerat* b cff^{2}·ikq cop sah arm al, item D *ειρηκει* .. ς *ενετειλατο* (*praeceperat* a d f al vg) c. AEGHKMSUVXΓ al pler it^{mu} vg syr^{utr} al. Praeterea DM 1. 13. 69. 124. 209. 2.p^{e} al10 it vg al pl Thph add *αυτοις*

7. *φερουσιν* c. BLA Or (cop sah et *ducunt* et *duxerunt* confirmant), item c 1. 13. 28. 69. 91. 124. 209. 299. 346. *αγουσιν* (Gb′) .. abff^{2}·i *ducere* (quod ab *ἀφῆκαν* pendet) .. ς (Ln) *ηγαγον* c. ADEGHKMSUVXΓ al pl it^{mu} vg go syr^{utr} al (:: at ita et Mt et Lc; nec obliviscendum est Mco vel maxime praes. temp. in usu esse.)| *επιβαλλ.* (Gb) c. BCDLA 1. 28. 91. 209. 299. 2.p^{e} bff^{2}·i vg cop Or .. ς *επεβαλον* c. AEGHKMSU VXΓ al pl (al pauc *-βαλλον*, *επηγαγον*, *επεθηκαν*) it^{pm} sah go syr^{utr} al (:: pendet ab *ηγαγον*, de quo vide ante)| *αυτων* (2.p^{e} ante *τα*) .. B *εαυτων*, D^{gr} 256. *αυτου* .. 1. 28. 299. bff^{2}·ikq arm om | *εκαθισεν* (HK al *-θησεν*) .. D^{gr} 1. 28. 91. 209. 241. 299. 2.p^{e} *καθιζει* (d *sedebat*)| *επ αυτον* c. BCDLA 108. 238. 2.p^{e} al plus[5] (al pauc sah *ε. αυτα*, item *ε. αυτην*?), item *super eum* (*illum*) it (exc c *supra*) vg sah .. ς *επ αυτω* c. AEGHKMSUVXΓ al pler (al pauc sah Thph *ε. αυτων*)

8. *και* (L *κα*) *πολλοι* c. BCLA (al?) kq cop aeth .. ς (Ln) *πολλ. δε* c. ADE GHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it^{pl} vg sah syr^{utr} al (:: non obliviscendum est Mc saepissime copula *και* uti ubi Mt et Lc *δε* malunt, a scriptoribus vero locis multis Marci copulam ad modum reliquorum mutatam esse.)| *τα* (al10 fere om) *ιματ.* (al10 ac plur *τους χιτωνας*) *αυτων* (B *εαυτων*: ut Mt, K *αυτου*, L om | *εστρωσαν* (ut Mt) .. D 1. 28. 63. 91. 209. 241. 299. 2.p^{e} *εστρωννυον* (:: cf Lc), item *sternebant* it^{pl} (f al vg *straverunt*, gat *instrav.*)| *εις τ. οδ.* c. BCDEGHLSUVXΓΔ al longe pl b i al cop .. AKM al20 acfklq vg sah *εν τη οδω* (:: ut Mt et Lc)| *στιβαδ.* (EG *στειβ.*) c. BDEGKLMUΔ 13. 28. 69. 209. al plus20 Or1 .. ς *στοιβαδ.* c. ACHSVXΓ al pl Or1, item al aliq *στυβαδ.* (syr^{p} ^{mg} *στυβ.* alii cdd *στοιβ.*) (:: *στιβάς* a *στείβω* derivat Eustath. dicens proprie esse *εὐτελῆ καὶ καταπεπατημένην στρωμνήν*, Zonaras vero habet: *στοιβὰς ἡ στρωμνὴ ἢ τρυφῆς θρύψις, παρὰ τὸ στοιβάζω*)| *κοψαντες* (c cop2 sah *εκοπτον*) *εκ των αγρων* (*εκ. τ. αγρ.* Or2; sah *in agris*) c. BCLA sah cop2 Or; sed cop Or add *εστρωσαν* (cop *και εστρ.*) *εις την οδον* (Or vero ante omiserat *και εκαθισεν* usque *τα ιμ. αυτ. εστρωσ. ε. τ. οδον*) .. ς (Ln) *εκοπτον εκ των δενδρων* (syr^{p} ^{mg} *αγρων*, cop1 *ceciderunt ramos arborum ex agris*) *και εστρωννυον εις* (D^{gr} om) *την οδον* (KM al20 fere it^{pm} vg al *εν τη οδω*, k plane om) c. ADEGHKM

ἄγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ
ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου· 10 εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία
τοῦ πατρὸς ἡμῶν Λαυείδ, ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

(Mt 21, 17.) 11 (120.6) *Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱερουσάλυμα εἰς τὸ ἱερόν· καὶ*
περιβλεψάμενος πάντα, ὀψίας ἤδη οὔσης τῆς ὥρας, ἐξῆλθεν εἰς
Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

12–14 Mt 21, 18 ss. 12 *Καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας ἐπεί-*

BUVXΓ al ut vdtr omn it vg cop[1] syr[utr] go al (:: lectio ς ad Mt maxime conformata est.)

9. *και οι προαγ.* (D[gr] *προσαγ.*) (Γ add *δε*, sah habet *οι πρ. δε*)| *εκραζον* (Gb') c. BCLA 115. 20.[ev] c ff[2]·k cop sah Or .. ς add *λεγοντες* (Ln [*λεγ.*]) c. ADEGHKMSUVXΓ al pler itP[l] vg go syr[utr] al (:: at ita Mt lectione non fluct)| *ὡσαννα*: (L *ωσανα*, M al mu *ὡσαννὰ*): hunc spir. Latini (it am fu ing etc) commendant, *osanna* exhibentes, cf ad Mt .. ς (49.) *ὡσαννά* (13. 69. 2.[pe] al k add *τω υψιστω*, 28. al a arm *εν υψιστω*, 299. c i *εν τοις υψιστοις*) .. D b ff[2]· om | X om o *ερχομενος*

10. *ευλογημενη* c. BCD**EGHLSUVXΓΔ al pler it (k *qui venit in regnum pat. nostr. Dav.* pro o *ερχομενος* usque *δαυειδ*) vg go cop sah syrP al Or .. AD*KM al plus[15] d syr aeth al *και ευλογ.* | *η ερχομ.* .. Δ 1. 209. g[scr] al[4] a om | *βασιλεια* (Gb Sz) c. BCDLUΔ 1. 13. 69. 115. 124. 209. 238. 346. 20.[ev] 48.[ev] c[scr] y[scr] 2.[pe] 7.[pe] it (exc q) vg cop sah syr arm al Or[2] .. ς add *εν ονοματι κυριου* c. AEGHKMSVXΓ al pler q syrP go al Hier Euth[dls] cat[ox]: *τὸ δὲ καὶ εὐλογ. ἡ ἐρχ. βασ. ἐν ὀν. κυρ. τοῦ π. ἡμ. δ. ἄριστα εἴρηται· πολλαχοῦ γὰρ οἱ προφῆται τὴν κατὰ τὸν κύρ. ἡμ. ιη̄ χ̄ρ̄ βασιλείαν ἐπ' ὀνόματι Δαβὶδ ἴφασκον ἔρχεσθαι, Δαβὶδ τὸν χ̄ν̄ ὀνομάσαντες διὰ τὸ ἐκ Δαβ. αὐτὸν κατὰ σάρκα γνωρίζεσθαι.* | *δαυειδ*: ς *δαβιδ*, Gb Sz 49. *δαυιδ*: cf ad Mt 1, 1. | *ωσαννα* (cf ad v. 9; D* *οσσαννα*, **ωσσ.) *ε. τ. υψιστοις* .. test aliq *ειρηνη εν ουρανω και δοξα εν υψιστοις*, alii eadem post *υψιστοις* add, item 251. et syrP c.* ante *ωσαννα*, addita nota: „non in omnib. exx. Gr. invenitur, neque in illo Mar Xenaiae; in nonnullis autem accuratis ut putamus invenimus." (:: cf Lc)

11. *εισηλθεν* .. D *εισελθων*, it[pler] (non q; k *introiverunt*) *cum introisset*| *εις ιεροσολ.* (Gb'' prob Schu) c. BCDLA 1. 2.[pe] al[3] it[pler] vg cop Or .. ς add *ο ις* c. AEGHKMSUVX al pler c (ante *εις*) q go al mu (test aliq vel post vel ante *εισηλθ.*)| *εις το* c. BCLMA 13. 28. 60. 69. 115. 225. 346. 2.[pe] a[scr] it (exc q) vg cop arm syr perss arr Or .. ς *και εις το* c. ADEGHKSUVXΓ al pler q go syrP al | *και* .. D it[pl] om (it[mu] *cum introisset - - circumspexit*; d *cum introisset - et in templum circumspexisset*)| *οψιας* (CL Or *οψε*, Δ *οψε δε*, 2.[pe] *οψινης*) *ηδ. ουσ. της* (D 245. 2.[pe] om) *ωρας* (13. 28. 69. 124. 346. *ημερας*, B om *τ. ωρ.*) .. 40. et 72. (cdd cum scholiis) in mg notant: *ἀναξίων ὄντων τῶν Ἰουδαίων, ἐν ἄλλοις ἀντιγράφοις.* | *εξηλθεν* .. H praem *και* | *δωδεκα* (et. Or) .. D y[scr] al plus[10] it[pler] add *μαθητων* (al pauc it[allq] *μα. αυτου*)

12. *εξελθοντων αυτων* (13. 69. 48.[ev] p[scr] 2.[pe] om *αυτ.*) .. D[gr] *εξελ-*

νασεν. 13 *καὶ ἰδὼν συκῆν ἀπὸ μακρόθεν ἔχουσαν φύλλα, ἦλθεν εἰ ἄρα τι εὑρήσει ἐν αὐτῇ, καὶ ἐλθὼν ἐπ᾽ αὐτὴν οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· ὁ γὰρ καιρὸς οὐκ ἦν σύκων.* 14 *καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῇ Μηκέτι εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. καὶ ἤκουον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.*

15 *Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα.* (121.1) *καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ* Mt 15–18 21, 12–26. Lc 19, 45–48. Io 2, 14–17. *ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ τοὺς ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστερὰς κατέστρεψεν,* 16 *καὶ οὐκ ἤφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ἱεροῦ,* 17 *καὶ ἐδίδασκεν καὶ ἔλεγεν*

θοντα, Γ *-λθοντα αυτον*, item it^{mu} mt al *cum exisset* | *απ. βηθανιας* (Η *-νια*) .. 1. 299. (al?) om

13. *συκην* (KM al^{20} syr add *μιαν* :: e Mt) .. D al pauc it^{plr} (non k) vg al Or post *μακροθ.* | *απο* (Gb + Sz prob Schu) c. ABCDMΔ al plus^{20} Or Thph .. ς om c. EGHKM^{mg}SUVXΓ al longe pl | *ει αρα τι ευρησει* (X *-σῃ. τι ευρ.* c. ABCKLUΔ al^{20} Thph; ς *ευρ. τι* c. EGHMSVXΓ al pl) .. D b c ff^{2} g^{2} i k gat *ειδειν εαν τι εστιν*, 2.p^{e} a f q Or^{2} *ως ευρησων τι* (2.p^{e} pergit *επ*) | *και ελθ.* .. 2.p^{e} a f Or *ελθ. δε* .. D b c ff^{2} i k om *ελθ. επ αυτ.* | *ουδεν* (L add *ουχ*) *ευρεν* .. D 2.p^{e} a q Or *μηδεν* (2.p^{e} a q Or *και μηδ.*) *ευρων* omisso *και* ante *αποκριθ.* | *φυλλα* .. c** 61. 69. 124. 2.p^{e} b c q arm Or add *μονον* (E post *φυλλ.* habet *μ* erasum), item 13. 28. *μονα* (Ln [*μονα*] ex errore de c) :: e Mt | *ο γαρ* etc c. BC*LΔ cop syr .. ς (Ln) *ου γαρ ην καιρος* (D Or Chr Max^{conf} *ο καιρ.*: sic Ln) *συκ.* c. AC**DEGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it vg al Or al

14. *και* .. D 2.p^{e} a q Or om: vide ante | *αποκριθεις* (it^{pm} om) (Gb Sz) c. ABCDKLMΔ al^{35} fere it vg cop go syr^{utr} al pl Or .. ς add *ο* $\overline{ις}$ c. EGHSUVXΓ al pl | *εις τ. αι. εκ σου* (D*Δ *εξου*) c. BCDLΔ 1. 28. 209. 299. 2.p^{e} (it vg *εκ σου* post *καρπ.* vel post *μηδεις*) Or^{2} .. ς *εκ σου ε. τ. αιωνα* c. AEGHKMSUVXΓ al pler | *μηδεις* (ς Gb Sz) c. ABCDEGHKLM SUVXΓ(Δ om) al pl Or^{2} .. ς^{o} *ουδεις* c. minusc non ita mu | *καρπον* .. M (aliter M^{mg}) ante *εις*, 1. al ante *μηδεις* pon | *φαγοι* c. ABCEGHKLMS VXΓ al pl .. DU 1. 13. 69. 91. 299. 346. al^{20} fere Or^{2} *φαγη* (:: cf Mt *γενηται*)

15. *ερχονται* (ita et. Or^{2}; c *ηρχοντο*) .. DE^{r} *εισελθων*, b i *venit*, item cop^{1} .. evgg^{10} it^{mu} vg^{mss} mt sax sl^{ed} add *παλιν* | *εισελθων* (al pauc *ελθων*, D *οτε ην*) c. (Gb) BCDLΔ 1. 33. 91. 124. 238. 346. 2.p^{e} it^{plr} vg cop arm aeth Or^{2} .. ς add *ο* $\overline{ις}$ c. AEGHKMSUVXΓ al pler fq go syr^{utr} al | *εις το ιερον* (d *in templum*) .. DE^{r} *εν τω ιερω* | *εκβαλλειν* (X *εκβάλειν*, al pauc *ἐκβαλεῖν*) .. D b add *εκειθεν*, item A *και* | *τους αγοραζ.* c. ABC KLMU al^{20} fere .. ς om *τους* c. DEGHSVXΓΔ al pl Or^{2} (:: ita Mt lectione non fluct) | *εν τω ιερω* (225. c haec om) .. A *εν αυτω* | *κατεστρεψεν* (c syr transp) .. D k Or om; sed Or post *κολλυβιστ.* (Δ *-βαστων*) add *ανεστρεψε*, item test aliq *εξεχεεν*

17. *και ελεγεν* c. BCLΔ 6. 13. 69. 346. cop syr Or, et quidem absque *αυτοις* c. B, idem om 28. b (g^{1}) .. ς (Ln *λεγ.* [*αυτ.*]) *λεγων αυτοις* (124. c ff^{2} *αυτ.*

*Is 56, 7. *Ier 7, 11. *Οὐ γέγραπται ὅτι ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; ὑμεῖς δὲ πεποιήκατε αὐτὸν σπήλαιον λῃστῶν.* 18 (122.1) *καὶ ἤκουσαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβοῦντο γὰρ αὐτόν, πᾶς γὰρ ὁ ὄχλος ἐξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.*

(Mt 21, 17.) 19 (123.10) *Καὶ ὅταν ὀψὲ ἐγένετο, ἐξεπορεύετο ἔξω τῆς πόλεως.*

20—24 Mt 21, 20—22. 20 *Καὶ παραπορευόμενοι πρωὶ εἶδον τὴν συκῆν ἐξηραμμένην ἐκ ῥιζῶν.* 21 *καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ Ῥαββεί, ἴδε ἡ συκῆ ἣν κατηράσω ἐξήρανται.* 22 (124.6) *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ*

λεγ., g1· *doceb. eos dicens*) c. ADEGHKMSUVXΓ al pler vv pler (:: *λεγων αυτοις* Lc, *λεγει αυτ.* Mt, lectione apud neutrum fluct)| *Ου* (et. Or; 69. arm *οτι*, ff2· *script. est enim*) .. D 1. 28. 33.pc b c i k cop al om (:: ita Mt)| *οτι* c. ABEGHKLMSUVXΓΔ al pler g1· f al vg cop al Or .. CD 69. 251. 300. escr hscr a c ff2· i k q arm om (Ln :: at ita Mt lectione non fluct)| *πεποιηκατε* c. BLΔ Or .. 238. *ποιειτε* .. ς (Ln) *εποιησατε* c. ACDEGH KMSUVXΓ al fere omn (:: ita Lc lectione non fluct; cf et. ad Mt)| *αυτον* (D* *αυτην*) hoc loco c. BCDEGHKLSUVXΓΔ al pler itpler vg Or .. AM 1. 33. al15 fere a ante *εποιησ.* pon (:: ita Lc et Mt)

18. *ηκουσαν* .. Δ *ηκουον* | *οι* (Δ om) *αρχ. κ. οι γραμμ.* (Gb′) c. ABCDKLΔ al plus20 it vg cop syr al Or .. ς *οι γραμμ. κ. οι αρχ.* (Mmg 48.ev al *φαρισαιοι*, al add *και οι φαρ.*) c. EGHMSUVXΓ al pl go syrP al | *και εζητ.* .. D om *και*, item (*και ηκουσ. quo audito* reddentes) itpler vg | *απολεσωσιν* (Gb′ prob Schu) c. ABCDEGHLM**UVXΓ(Γ *αυτον πως*) al50 fere Or .. ς *-λεσουσιν* c. KM*(s?)Δ al mu | *αυτον* (et. Or; a *populum*) .. AK al20 fere c om (Ln [*αυτ.*])| *πας γαρ* c. BCΔ 1. 13. 28. 69. 346. cop go .. ς (Ln) *οτι πας*; c. ADEGHKLMSUVXΓ al pler it vg al Or (:: vitandum videbatur istud *γαρ* propter *γαρ* proxime praecedens)| *εξεπλησσετο* (et. Or2) .. MΔ 61. 91. 108. 299. 300. dscr escr (al ut vdtr) *-σσοντο*, item c cop2

19. *οταν* c. BCKLΔ 28. 33. 48.ev 2.pc al10 .. ς (Ln) *οτε* c. ADEGHMSUVXΓ al pler (:: cf Prol)| *εγενετο* c. BCDE*KLMSUV*ΓΔ al pler (it vg *vespera facta esset, serum factum esset*) .. AE**GHV**X 48.ev al pauc *εγινετο* (Δ *εγειν.*)| *εξεπορευετο* c. CDEFGH(L om)Mmgsuvxr al pler (1. al pauc post *πολ.*) itpler vg go cop al .. ABKMΔ 124. 2.pc al15 cd syr syrP mg arm *-ρευοντο* (Ln :: omnino ad seqq accommodatum. Contra nulla caussa est cur quis *-ετο* substituerit.)| *εξω* .. D *εκ* (itpler vg *de*)

20. *παραπορ.* (D add *το*) *πρωι* c. BCDLΔ 1. 28. 33. 209. yscr al5 b i q (a c k om *πρωι*) cop .. ς *πρ. παραπορ.* c. AEGHKMSUVXΓ al pler italiq vg al | *ειδον* c. BDEGH(S?V?)UΓ al pl .. ACKL(*πρωϊδον* sic)MX al pm *ιδον* (Δ *ιδοντες*)

21. *αυτω* .. Mmg 33. al *τω ιω* | *ραββει* c. BCDEHX etc .. ς (Ln 49.) *-ββι* c. AGKLM(SV?)UΓΔ al pler. Cf ad Mt 23, 7 et 8. 26, 25 et 49. Mc 9, 5. | *ιδε* (CΔ *ειδε*) .. D al aliq Or *ιδου* | *ἡ* .. M 433. om | *εξηραται* (X al15 ac plur *-ρανται*) .. DLΔ 1. 433. al10 Or *-ρανθη* (:: ita Mt)

22. *και* .. V om | *ο ις* (Gb Sz) c. ACDEGHKLMUVXΓΔ al longe pl .. ς *ις*

Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Ἔχετε πίστιν θεοῦ. 23 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι (Lc 17, 6.)
ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ Ἄρθητι καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν,
καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύῃ ὅτι ὃ λαλεῖ
γίνεται, ἔσται αὐτῷ. 24 (125.4) διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, πάντα ὅσα
προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε, πιστεύετε ὅτι ἐλάβετε, καὶ ἔσται ὑμῖν.
25 (126.6) καὶ ὅταν στήκετε προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά (Mt 6, 14.
τινος, ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ
παραπτώματα ὑμῶν.

---

c. B(?)s(?) al aliq | *Εχετε πι.* (D add *του*) *θε.* (passim ut in cod. 9. et k^{ser} signum interrogationis adponitur) .. D 13. 28. 61. 69. 124. arm praem *ει*, item a b d i *si habueritis* etc

23. *αμην* c. BD 1. 28. 51. 106. 124. 157. 225. 251. 2,pe c^{ser} it (exc q) vg syr (syrP vide post) arm al .. ς add *γαρ* c. ACEGHKLMSUVXΓΔ al pler q cop go syrP c.* al | *οτι* .. D 33. 2.pe p^{ser} al^3 g^{2*}k em tol go syr Aug om | *αν* .. Δ 1. al pauc *εαν* | *αρθητι* etc .. 1. 28. al *αρθηναι κ. βληθηναι* | *πιστευη* (Δ $y^{ser\,2}$ c^{ser} *–ει*) c. BLΔ 2.pe h^{ser} $y^{ser\,2}$ c^{ser} item al haud dubie .. ς (Ln) *-ση* c. ACDEGHKMSUV al pl, item Xr al mu *-σει* (it vg *crediderit*, sed iidem fere cdd *dixerit* pro *λεγει* vel *λαλει* quod sequitur)| *ὃ* c. B(D vide post)LΔ 33. 48.^{ev} (al?) fg^{1*}k (g^{2*}1?) vg cop go syr (D b cff^{2*} i *πιστ. το μελλον ο αν ειπη γενησεται αυτω*) .. ς (Ln) *ἃ* c. ACEGHKMSUVXΓ al pler aq syrP al | *λαλει* c. BL(*ὃ λα*, omissa syllaba *λεῖ* exeunte versu)Δ 33. 48.^{ev} 2.pe a (*loquitur*) k (*locutus fuerit*) .. ς *λεγει* c. ACEGHKMSUVXΓ al pler item (*dicit*, *dixerit*) it^{pl} vg; al pauc *ειπη* (:: *λαλειν* saepe a test pler mutatum est: cf 12, 1. 14, 31.)| *εσται* (Δ k praem *και*, D 2.pe *γενησεται*) *αυτω* (Gb′) c. BGDLΔ 1. 28. 209. g^{1*2*} f vg cop .. ς (Ln) add *ο εαν ειπη* c. AEGHKMSUVXΓ al pler a k q, item (*sed crediderit futurum, fiet quodcumque dixerit*) b c (- - *dixeritis*) ff^{2*} i, item syr^{utr} go al (:: corruptus est locus maxime eo quod post *πιστευη* interpunxerunt ita ut *οτι* usq *γινεται* a *λεγω υμιν* pendere crederentur. Hinc ad *εσται αυτω* addenda videbantur *ο εαν* etc; hinc etiam *και* ante *εσται* immiscuerunt. Similiter D et Latini ad *πιστευῃ* adposuerunt *το μελλον*, et quod sequitur plenius expresserunt scribentes *ο εαν ειπη γενησετ. αυτ.*)

24. *οσα* (Gb″) c. BCDLΔ 61. 157. 346. (al?) .. ς add *αν* c. AEGHMSUVXΓ al pler, item K al pauc *εαν* (:: cf Mt)| *προσευχεσθε και* (Gb′) c. BGDLΔ a cff^{2*} k syr Cyp .. ς *προσευχομενοι* c. AEGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it^{pl} vg go syrP (cop *εν τη προσευχη* ut Mt), *αιτεισθε* .. Γ al^{25} Thph *αιτησθε*, al pauc *αιτησεσθε* | *ελαβετε* (Gb′) c. BCLΔ cop .. ς *λαμβανετε* c. AEGHKMSUVXΓ al pler go syr al, item D 2.pe it vg al Cyp *λημψεσθε* (D *–θαι*)

25. *στηκετε* (L *εστηκ.*) c. ACDHLM′*VX 1. 124. al plus[30] .. ς *στηκητε* (K al *–κειτε*, Δ *εστηκηται*) c. BEGKM*(s?)UΓΔ al pl | *αφιετε* (ita et c**) .. c* *αφετε* | *ο* (D add *ων*) *εν τοις* (K al pauc om) *ουρ.* | *αφη* .. D 157. 346. y^{ser} *αφησει*, X *ἀφίῃ* | *υμιων* .. D Cyp^{1} om (al pauc a ff^{2*} i k om *υμιν*)

27–33 Mt 21, 23—27. Lc 20, 1—8.

27 (127.2) *Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα. καὶ ἐν τῷ ἱερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι,* 28 *καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; ἢ τίς σοι τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἔδωκεν ἵνα ταῦτα ποιῇς;* 29 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ἐπερωτήσω ὑμᾶς ἕνα λόγον, καὶ ἀποκρίθητέ μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα*

---

26. ς (Ln) *ει δε υμεις ουκ αφιετε, ουδε ο πατηρ υμων ο εν τοις* (CDKM 1. al mu om; 33. y^{scr} al plus^{10} om *ο ε. τ. ουρ.*, al^{2} *ο ουρανιος*) *ουρανοις αφησει* (D al plus^{10} it^{pl} vg go al pm Cyp add *υμιν*) *τα παραπτωματα υμων* c. ACDEGHKMUVXΓ al pler it^{pl} vg go syr^{utr} al Cyp (ut vdtr) .. om c. BLΔa 2. 27.** 63. 64. 121.* 157. 258. f^{*scr} p^{scr} g^{2}· k l arm cop (cop^{1} supplet** in mg; cop^{1} addit** in pag. vacua ipsum Mt 6, 15.) (:: testes BLΔ, qui toties soli fere veram lectionem conservarunt, h. l. tot aliorum variorumq. testium auctoritate aucti eo pluris faciundi sunt quum accedat maxima suspicio, verba ista ex Mt 6, 15. huc illata esse. Contra quam suspicionem parum valet quod non ad verbum concinunt cum Mt^{l} verbis: id ipsum enim eodem quo h. l. fit modo fieri solet; cf ad Mt 21, 44. Adde Mt 27, 35 et 49. Ceterum hunc Mci locum augmentis e Mto inprimis obnoxium fuisse, probant etiam additamenta codicis M et reliquorum.)| Post ista verba M al^{20} addita habent haec: *λεγω δε υμιν· αιτειτε, και δοθησεται υμιν· ζητειτε, και ευρησετε· κρουετε, και ανοιγησεται υμιν· πας γαρ ο αιτων λαμβανει, και ο ζητων ευρισκει, και τω κρουοντι ανοιγησεται* (:: e Mt 7, 7 sq.)

27. *ερχονται* .. DX al pauc (in evgg *ερχεται ο ις*) it^{mu} aeth al *ερχεται* | *παλιν* .. F om | *οι πρεσβυτεροι* .. D add *του λαου* (:: e Mt)

28. *ελεγον* c. BCLΔ 1. 209. item *dixerunt* (antea *venerunt*) a b c f cop go .. ς (Ln) *λεγουσιν* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pm} vg al (:: non potest non ad *ερχονται* praecedens accommodatum credi)| *η τις* c. BLΔ (c latet) 124. c^{scr} y^{scr} al^{5} (ac plur) cop syr^{p} ^{mg} .. ς (Ln) *και τις* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pler} vg go syr^{utr} al (:: ita Mt, ad quem etiam sqq conformata sunt) .. D 238. al^{6} k om *η τις* usq *ποιης*, item 2.^{pe} a b ff^{2}· i arm om *ινα τ. ποι.* | *την εξ. ταυτ. εδωκ.* (UΓ al plus^{10} *δεδωκ.*) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler i q go syr^{p} al .. BCLM^{mg}Δ al^{15} fere it^{pl} vg al mu *εδ. τ. εξ. ταυτ.* (Ln :: at ita Mt lectione non fluct)| *ποιης* c. ABEFGMSVΔ al pl .. HKLUXΓ al pm *ποιεις*

29. ο *δε ις* (al pauc om *ις*) c. BCLΔ 33. g^{1}· k cop syr aeth .. ς (Ln) add *αποκριθεις* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pl} go syr^{p} al (:: est in Mt et Lc, nec fluct lectio)| *υμας* c. B(c vdtr e spatio)LΔ p^{scr} q^{scr} k cop .. ς *υμας καγω* c. DGMSΓ al mu, et EFHUVX al pm *υμ. και* (157. om) *εγω*, *vos et ego* it^{pl} vg al, item AK al^{5} fere g^{2}· go (syr) arm *καγω υμ.* (Ln :: ex Mt et Lc est, sive praeponitur sive postpon; apud horum neutrum omittitur; videbatur ad sensum loci aptissimum)| *και* prius .. D 28. it^{pler} cop arm om

ποιῶ. 30 τὸ βάπτισμα τὸ Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν ἢ ἐξ ἀνθρώπων; ἀποκρίθητέ μοι. 31 καὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτοὺς λέγοντες Ἐὰν εἴπωμεν Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 ἀλλὰ εἴπωμεν Ἐξ ἀνθρώπων; ἐφοβοῦντο τὸν λαόν· ἅπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην ὄντως ὅτι προφήτης ἦν. 33 καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν Οὐκ οἴδαμεν. καὶ ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἐξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

---

30. το βαπτ. .. A praem ει | το ιω. c. ABCDLΔ 33. .. ς om το c. EFGHKM SUVXΓ al pler. Praeterea (:: e Mt) c 299. 33. 77. 218. k syr aeth add (k ante το βαπτ.) ποθεν ην (77. 218. syr εστιν, 33. om), iidemque om ην seq (om etiam L; A om ἦ)| ουρανου .. Dᵍʳ -νων

31. διελογιζ. (Gb' prob Schu: „simplex λογιζ. nusquam sic") c. BDDGK LMΔ al plus⁵⁰ .. ς ελογιζ. c. AEFHSUVXΓ al pl | λεγοντες .. D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pᵉ itᵖˡ (non fg¹·q) add τι ειπωμεν (c *quid si dicerent*, b *quid si responderent*)| ειπωμεν .. HΓ al aliq - πομεν, item al aliq v. 32. | ερει (Dᵍʳ b λεγει) .. DM 1. 13. 69. 124. 209. 225. 299. itᵖˡᵉʳ vgˢᵈˡˣ em tol mt gat cop al pl Bed add ημιν (Dᵍʳˣ 346. υμιν) :: e Mt | διατι c. AC*LMΔ al plus⁸⁰ it (exc f) tol al cop arm al mu .. ς add ουν c. BC**DEFGHKSUVΓ al pl f vg (et. am fu ing al) syrP al (go libere *at cur*, syr *et cur*) :: eo magis e Mt adsumptum dicendum est quum totus iste locus tam varie ex Mt interpolatus sit.

32. αλλα (-λλα c. ABCLΔ al; EFGHKMSUVXΓ al pl -λλ) c. ABCEFGHKLMS UVXΓΔ al pl k go cop (syrP*?) Euth .. D al plus¹⁵ g²·q vg εαν .. ς αλλ εαν (Gb⁰⁰ εαν) c. minusc non ita mu etc (b c *si vero*, f ff²· *si autem*; i syr *et si*)| εφοβουντο .. D** (*φοβουμεν) 13. 28. 124. 2.pᵉ cˢᶜʳ oˢᶜʳ al⁵ itᵖᵐ vgᵉᵈ etᵐˢˢ aliq (ut tol; sed non am ing em erl iac al) cop arm syrP al φοβουμεθα :: e Mt | λαον .. BC 33. 106. syrP ᵐᵍ οχλον :: e Mt | απαντες .. CD 1. 28. 33. 299. al pauc παντες (Ln)| ειχον (28. -χοσαν) .. D 2.pᵉ it (exc g²·) arm ηδεισαν | οντως οτι πρ. ην c. BCL 13. 69. 346., item Δ οντως ως προφητην .. ς (Ln) οτι οντως πρ. ην c. AEFGHKMSUVXΓ al pl afq al (sed b c ff²·i *Ioh. vere prophetam fuisse*) vg cop go al; item D οτι αληθως πρ. ην .. 1. 28. 124. 209. 299. yˢᶜʳ 2.pᵉ al plus¹⁵ c k aeth arm arr om οντως

33. τω ιω λεγ. c. BCLΔ 28. 33. 69. 124. 346. a (*ad Ie. dixer.*) ff²· (*respondet. ad Ie. dicentes*) mt (ut a) cop² persP .. ς (Ln) λεγ. τω ιω (59. 73. αυτω, non go) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler itᵖˡᵉʳ (itᵖˡ *dixer. ad Ies.*) vg go al | και .. D g²· am em om | ο ις (28. post αυτοις, al⁴ om) e. BCLΓΔ 33. fˢᶜʳ 7.pᵉ a c f k cop persP (syr et και ο ις et αποκριθ. om) .. ς ο ις αποκριθεις c. EFGHSUVX al mu, item ADKM 1. al³⁰ fere b ff²· g¹·g²·i q vg go syrP αποκριθεις ο ις (Ln [αποκρ.] ο ις)| αυτοις .. Dᵍʳ αυτω, k om | D*ᵍʳ εις ποιαν εξουσιαν

XII.

1–12 Mt 21, 33—46. Lc 20, 9—19.

1 (128.2) *Καὶ ἤρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λαλεῖν. Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος, καὶ περιέθηκεν φραγμὸν καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον καὶ ᾠκοδόμησεν πύργον, καὶ ἐξέδετο αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν.* 2 *καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τῶν καρπῶν τοῦ ἀμπελῶνος·* 3 *οἱ δὲ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν καὶ ἀπέστειλαν κενόν.* 4 *καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς ἄλλον δοῦλον· κἀκεῖνον λιθοβολήσαντες ἐκεφαλαίωσαν καὶ ἀπέστειλαν ἠτιμωμένον.* 5 *καὶ*

XII. 1. *λαλειν* c. BGLA 1. 13. 118. 124. 346. vg it (exc k; b add *ita dicens*, item c *dicens*) syr syrP mg cop .. ς *λεγειν* c. ACDEFHKMSUVX al pler k go al, item r 126. *λεγων* (:: h. l. ubi statim ipsa parabola sequitur — longe aliter habent loci 4, 33. Mt 13, 3. 10. 13. 34. — aptius videbatur *λέγειν* quam *λαλεῖν*, quemadmodum Mc 3, 23. nemo mutavit quod scriptum est: *ἐν παραβ. ἔλεγεν αὐτοῖς*. Substituto *λέγειν* pro *λαλεῖν* non opus erat ut adderetur *λέγων* ad modum loci Mt 13, 3. Praeterea locus Lucae geminus praebet *ἤρξ. λέγειν τὴν παραβ. ταύτην.*) | *αμπελωνα* (r *ἄμπελον*) *εφυτ. ανθρ.* c. ADEFGHKMS UVXΓ al pler it (exc c) vg go syrP al .. BCLA 33. 262. *αμπ. ανθρ. εφυτ.* (L *εποιησεν*) (49.), item 13. 69. 346. 433. 2.pe c cop syr Or *ανθρ.* (346. 2.pe al c syr Or add *τις*) *εφυτ. αμπ.* | *περιεθηκεν* .. c** 28. 2.pe al pauc syrP c.* al Or add *αυτω* (:: e Mt)| L* ut vdtr *ωκοδομησεν* | *εξεδετο* c. ACKL (al? In Mt et. B*) .. ς (Ln) *-δοτο* (F**H al *-δωτο*) c. B(**?)DEFHMSUVXΓΔ etc | *γεωργοις* .. D praem *τοις* .. G om *κ. εξεδ. αυτ. γε.*

2. *τω καιρω* (it vg cop *in tempore*) *δουλον* .. K al6 syr *δουλ. τ. καιρ.* | *ινα παρα* (Δ *ναπω*) *τ. γεωργ.* (33. 2.pe *παρ αυτων*, syr perh om *πα. τ. γε.*) *λαβ. απο των καρπ.* (*των καρπ.* c. BCLA 33. 433. 49.ev 11.pe d f k syr; ς Ln *του καρπου* c. ADEFGHKMSUVX [Γ om *τ. καρπ.*] etc :: e Lc, ubi lectio non fluct) *τ. αμπ.* .. D it*l *ινα απο του καρπου* (vide ante) *του αμπ. δωσουσιν αυτω* :: e Lc

3. *οι δε* c. ACEFGHKMSUVXΓ 1. 2.pe al pler go syrmtr al (itmu vg *qui adprehensum* etc, c *quem illi*) .. BDLA 33. 48.ev 49.ev ysscr alevss a b i k q cop *και* (Ln 49. :: ut hoc ex Mt, ita illud ex Lc illatum esse potest. Sed quum iste Mci locus magis cum Mt conveniat, potius ex hoc corruptus esse videtur. Accedit quod in sqq neutro loco ante *κακεινον* ex Lc *οι δε* adscriptum est)| *εδειραν* .. B**U al plus30 *εδηραν* | *κενον* (ACDKMX al *καινον*) .. D a b ff2 add *προς αυτον*

4. *παλιν* .. X om | *κακεινον* .. DA al pauc *και εκεινον.* | *λιθοβολησαντ.* (EFΓ al mu *-λισαντες*) *εκεφαλ.* (L *-λωσαν*) c. ACEFGHKMSUVXΓ al longe pler go syrmtr aeth al .. BDLA 1. 28. 33. 91. 118. 299. 2.pe (sed minusc isti – et. 33.? – *κεφαλαιωσαντες* omisso *και*) it vg cop arm om

ἄλλον ἀπέστειλεν· κἀκεῖνον ἀπέκτειναν, καὶ πολλοὺς ἄλλους, οὓς μὲν δέροντες, οὓς δὲ ἀποκτέννοντες. 6 *ἔτι ἕνα εἶχεν υἱὸν ἀγαπητόν· ἀπέστειλεν αὐτὸν ἔσχατον πρὸς αὐτοὺς λέγων ὅτι ἐντραπή-*

λιθοβολ. (Gb^{00} improb Schu, Ln 49. :: vide post)| *κ. απεστειλ.* (92. *απέλυσαν*) *ητιμωμεν.* (1. 28. 91. 118. 2.^{pe} *ητιμασμ.*) c. ACEFGHKMSU VXΓ al fere omn go syr^{utr} aeth al .. BDLΔ 33. it vg cop *κ. ητιμησαν* (L *-μασαν*, Δ *ητιμασαν*) (Ln 49. :: cohaerent arctissime *ητιμησαν* et omissum *λιθοβολ.* Quippe videbatur parum apte dici „dimissus esse", ad quem *λιθοβολ. εκεφαλ.* pertinebat. Rursus hoc ipsum *λιθοβ. εκεφ.* ex pleonasmo eoque fortasse inepto laborare videbatur. Hinc alii *λιθοβ.* sustulerunt, alii omissis *εκεφ. κ.* substituerunt *κεφαλαιωσαντες.* Haec magis probo quam *λιθοβ.* ex Mt adscriptum esse: quod si esset, minime iidem testes *απεστειλαν* illatum haberent.)

5. *και αλλον* (Gb improb Schu) c. BCDLΔ 33. (10.^{pe}?) it (exc fq) cop aeth pers^{p} .. ς *κ. παλιν αλλ.* c. AEFGHKMSUVX(om *αλλ.*)Γ al pler f q vg go syr^{utr} al (:: cur omiserint multo minus intellegitur quam cur addiderint. Neque ad retinendum satis facit Mci usus.)| *απεστειλεν* .. D 435. (om *αλλ.*) a b ff^{2}·i q add (ff^{2}· praem) *δουλον* | *ους μεν* et *ους* (D *αλλους*, item vg) *δε* c. BDLΔ 1. 11. 33. c^{ecr} 2.^{pe} al^{25} fere .. ς *τους μεν* et *τους δε* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pl | *δερ̣οντες* .. 69. 157. al^{30} fere *δαιρ.* | *αποκτεννοντες* c. ABCDEUVΓ al mu, item FGHKX al pm *-κτενοντες*, M *-κταινοντες*, 157. *-κτενουντες* .. L al paue *-κτεινουντες*, y^{ecf} *-κτειννυντες*, al aliq *-κτεννυντες* .. ς *-κτεινοντες* c. s (?) al non ita mu, item Δ *-κτειναντες*

6. *ετι* c. BLΔ 1. 33. 209. b i cop .. ς *ετι ουν* (Ln *ετ.* [*ουν*]) c. ACDEFG HKMSUVXΓ al pl q ai vg syr^{p} .. 13. 28. 69. 124. 346. c^{ecr} 2.^{pe} syr *υστερον δε ετι* (2.^{pe} om *ετ.*), item ff^{2}· (a) al *adhuc autem* | *ειχεν* c. BC**LΔ 33. 48.^{ev} s^{ecr} (syr) .. ς *εχων* post *υιον* c. EFGHKMSUVXΓ al pler, item AC*D it^{aliq} vg ante *υιον* (ita Ln) .. cop *adhuc filium dilectum, qui erat sibi, misit ad postremum ad eos*, k *novissimum misit filium:* simili licentia aliae vv utuntur | *αγαπητον* (Gb′) c. BCDLΔ it vg al .. ς *αγαπ.* (1. 13. 28. 124. 299. praem *τον*) *αυτου* (251. *αυτω*) c. AEFGH KMSUVXΓ al longe pler syr^{p} al | *αιτον* c. BLX**Δ 13. a (al? vv mu libere) .. 1. 28. 91. 241. 299. 2.^{pe} om .. D *κακειτον* ante *απεστ.* .. ς *και αυτ.* (Ln [*και*] *αυτ.*) c. ACEFGHKMSUVX*Γ al pl it^{aliq} vg go al (:: lectio *ετι ουν ενα εχων* etc pluribus modis emendatorem prodit. *εχων*, vario illud quidem loco positum, aptissimum erat ut ad Mti exemplum *απεστειλεν* prae ceteris emineret; quemadmodum k simpliciter habet: *novissimum misit filium*, prope accedentibus vv aliis. *και αυτον* repetito *κακειτον*, quod ipsum etiam h. l. in D legitur, accommodatum est. Contra non patet cur quis maluerit *ειχεν* et *αυτον*, contrarium etiam suadentibus ll. pp.)| *εσχατ. πρ. αυτ.* c. BCLΔ 13. 33. al plus^{15} cop .. ς *πρ. αυτ. εσχ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pl vg go syr^{utr} al .. D (2.^{pe}?) it om *πρ. αυτ.*, al pauc om *εσχ.* | *οτι* .. L 33. al^{25} fere it^{aliq} al om, al pauc a b q al mu *ισως*

σονται τὸν υἱόν μου. 7 ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 καὶ λαβόντες ἀπέκτειναν αὐτόν, καὶ ἐξέβαλαν αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. 9 τί ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν
10 ss. *Ps 118, 22 ss. ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10 οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὀφθαλμοῖς ἡμῶν; 12 (130.1) καὶ ἐζήτουν αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν. καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

12–17 Mt 22, 16–22. Lc 20, 20–26. 13 (130.2) Καὶ ἀποστέλλουσιν πρὸς αὐτόν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρωδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 οἱ

---

6. *εντρ. τ. υν. μου* .. D a b i q *τ. υν. μ. εντρ.*

7. *εκειν. δε οι γεωργ.* (D it^{pler} vg al *οι δε γε.*) .. al^{5} c pers^{p} add *θεασαμενοι* (al^{3} *ιδοντες*) *αυτον*, item 13. 28. 69. 124. al^{25} fere arm syr^{p} c.* vel^{mg} *θεασαμ. αυτον* (2.P^{e} *τον*) *ερχομενον* (al pauc add *προς αυτους*) :: libere ex Mt et Lc | *πρ. εαυτ.* (A al *αυτ.*) ante *ειπ.* c. BCLA 1. 11. 33. 69. 209. 299. item (qui ante habent *θεασ. αυτ. ερχ.*) 13. 28. y^{ser} al mu .. ς (Ln) post *ειπ.* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pl it vg al | *ειπαν* c. BCDLA 209. (al?) .. ς *-πον* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler | *οτι* .. D 1. 28. 2.P^{e} it vg al mu om (:: ut Mc et Lc) | *ουτος* .. A *ο υιος* (confusis *τ* et *ι*; *ô hic filius*) | MΓ al *αποκτειυομεν* (Γ et. *γεοργοι*)

8. *απεκτ. αυτ.* c. BCLA y^{ser} al^{3} (ac plur ut vdtr) i k q .. ς (Ln) *αυτ. απεκτ.* (K *-κτειναν*) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pl vg ff^{2}· al .. al aliq it^{aliq} om *αυτον*, item cop al (ut etiam i q *quem adprehensum occid. eum*) et ad *λαβ.* et ad *απεκτ.* adponunt | *εξεβ.* (*-λαν* c. B: ς Ln *-λον* c. rell ut vdtr omn) *αυτον* c. ABCDMΓ al plus^{20} ac ff^{2}· q cop go al .. ς om *αυτον* c. EFGHKLSUVXA al pl vg it^{aliq} al :: cf Mt et Lc

9. *τι* c. BL g^{2}· cop .. ς (Ln) add *ουν* c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn it^{pler} (k om *τι ποιησει*) vg go al (:: est in Lc similiterque in Mt, nec fluctuat. Ex iisdem adscriptum est *τουτους* vel *εκεινους*) | *τ. γεωργους* .. C** 33. y^{ser} al plus^{10} add *τουτους*, item 1. 209. 299. al^{12} *εκεινους*, item alterutrum vv aliq (:: vide ante)

10. *εγενηθη* .. L e^{ser} 433. *-νηθη* | *γωνιας* .. E*K*X (X antea *απωλεσει*) al *γονιας*

11. *και εστιν* (al mu *εστη*): ita edd antiqui ut KMΓ habere solent, non *και έστι*

12. *την παραβ.* (al plus^{15} it^{aliq} vg al add *ταυτην*) .. A ante *πρ. αυτ.* pon | *απηλθον* .. D (non item B) *-λθαν*

13. *ινα* .. Γ *ιν'* | *πρ. αυτον* .. D a c i k q om | *πρ. αὐτὸν τινὰς*: sic edd antiq ut KMΓ, non *-τόν τινας* (go *τινες*) | *αγρευσωσιν* .. D 2.P^{e} *παγιδευσωσιν*

14. *οι δε* (ita c. AEFGHKMSUVXΓ al pler go syr^{utr} al; vg *qui*, a b i q *et*

δὲ ἐλθόντες λέγουσιν αὐτῷ Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς εἶ καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἐπ' ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις· ἔξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι ἢ οὔ; δῶμεν ἢ μὴ δῶμεν; 15 ὁ δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς Τί με πειράζετε; φέρετέ μοι δηνάριον ἵνα ἴδω. 16 οἱ δὲ ἤνεγκαν· καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Καίσαρος. 17 ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. καὶ ἐθαύμαζον ἐπ' αὐτῷ.

---

illi; BCDLΔ 33. c^{ser} c ff^{2}·k cop *και*: ita Ln 49. at videtur ex Lc ortum, ex quo et. alia huc translata, vide post; praetereaque *και* aptius ad coniungenda sqq cum prioribus visum) *ελθοντ.* (c ff^{2}·k add *Pharisaei*) *λεγουσ. αυτω* (Γ *αυτον*, G 1. 13. 28. al^{10} fere *ηρξαντο ερωταν αυτον εν δολω λεγοντες*, item test^{aliq} *επηρωτων αυτον εν δολω και λεγουσι* vel similiter; c^{ser} *οι φαρισαιοι επηρωτον αυτον λεγοντες*) .. D *και επηρωτων αυτον οι φαρισαιοι* | *μελει* .. ℵ*(ipse* corr)ΓGK al pm *μελλει* | *ανθρωπων* .. GK 1. 28. al^{10} fere b am *–που* .. 126. om | *αλλα* c. (B ?)DLΔ al .. ς (Ln 49.) *αλλ* c. A(B ?)CEFGHKM(SV?)UXΓ al pler | A *τον οδον* | *εξεστιν* c. ABEFGHKLSUVXΓΔ al pl vg g^{1}·(1?) go cop syr al .. C (et* et**)DM al^{12} fere it^{pl} gat tol syr^{P} c.* (sed in mg: „non invenimus in Graecis") arm arr *ειπε* (C* [vdtr] M al aliq *ειπον*) *ουν ημιν ει* (C**M al mu vv aliq om: item Ln; 8.P^{e} k *τι σοι δοκει*) *εξεστ.* (:: e Mt)| *κηνσ. καισ. δουν.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. vv pl libere .. BC(D)LΔ al plus^{10} it^{mu} vg al *δουν.* (D *ημας δουν.*, vg b *dari*, item q) *κηνσ.* (D 2.P^{e} *επικεφαλαιον*, k *capitularium*) *καισ.* (Ln :: at ita Mt lectione non fluct)| *δωμ. η μη δωμεν* (ita et. q; k *dabimus aut non*: uterque om *η ου*) .. D it^{pl} al om (:: ut Mt et Lc), item 225. g^{2}· vg go al (*δωμεν* cum *η ου* coniungentes) om *η μη δωμ.*

15. *ο δε* .. DG 1. 13. 28. 69. 346. 2.P^{e} al^{4} it^{pler} go arm add $\overline{\iota\varsigma}$ | *ειδως* .. D 13. 28. 69. 346. 2.P^{e} b c ff^{2}·i q go *ιδων* (Gb′; cf ad v. 28.)| *πειραζετε* .. FG 1. 13. 28. 33. 2.P^{e} al^{8} q syr^{P} c.* arm pers^{P} add *υποκριται* (:: e Mt)| *δηναριον* .. EKL al *δην.* | *ιδω* .. CDΔ al *ειδω*

16. *οι δε* (et. c ff^{2}·q) sec loco .. AD a b i k al vg om (:: ut Mt; Ln [*οι δε*])| *ειπαν* c. BCDLΔ al pauc .. ς *–πον* c. EFGHKMSUVXΓ al pler .. A vg b d i q al *λεγουσιν* (:: e Mt)| *αυτω* .. 1. 13. 28. 69. 209. y^{scr} al pauc it^{aliq} om

17. *ο δε* $\overline{\iota\varsigma}$ c. BCLΔ 33. (cop *ipse vero*) .. ς *και αποκριθεις* (D 2.P^{e} it^{pl} vg al *αποκρ. δε*) *ο* $\overline{\iota\varsigma}$ (al^{10} fere om) c. A(D)EFGHKMSUVXΓ al pler go syr^{P} al .. k om (habet *Dixit illis*, item b *Ait illis et Ies.*, syr *Dixit eis Ies.*)| *ειπεν* c. BD .. ς (Ln) add *αυτοις* c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ etc (:: in Lc est nec fluct; nec magis in Mt om)| *τω καισ.* (2.P^{e} add *ουν*) *αποδ. καισ.* c. BCLΔ 28. 2.P^{e} cop (syr *αποδ.* post *καισαρι*) .. ς (Ln) *αποδ.* (M 13. 69. 124. 346. y^{scr} al plus^{16} it^{pler} vg al add *ουν*) *τα* (D add *του*) *καισ.* (D add *τω*) *καισ.* c. A(D)EFGHK(M)SUVXΓ al pler it vg al (:: cf Mt et Lc)| *εθαυμαζον* (B *εξεθ.*, D* *–ζοντο*) *ο.* BDLΔ 2.P^{e} it (exc

18—27 Mt 22, 23—33. Lc 20, 27—38. *Deut 25, 5.

18 *Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι, καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν λέγοντες* 19 *Διδάσκαλε, Μωϋσῆς ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ καὶ καταλίπῃ γυναῖκα καὶ μὴ ἀφῇ τέκνον, ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα καὶ ἐξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.* 20 *ἑπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα.* 21 *καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτὴν καὶ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως* 22 *καὶ*

---

k) vg cop .. ϛ *εθαυμασαν* c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler k go al (:: ita Mt lectione non fluct)| *επ αυτω* .. D 28. al^{1} ^{pe} *επ αυτον* (K -*των*, sed *ν* cum sq *κ* arctius iunctum)

18. *σαδδ.* (2.^{pe} al *οι σαδδ.*) *πρ. αυτον* .. D 28. 106. it^{pm} vg *πρ. αυτ. σαδδ.* | *αναστ. μη ειναι* .. 1. 13. 28. 69. 124. 346. cop *αναστασις ουκ εστι* | *επηρωτων* (C -*τουν*) c. BCDLΔ 33. 2.^{pe} al aliq it (exc c) vg al .. ϛ -*ρωτησαν* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler c go al (:: ita et Mt et Lc)

19. *μωυσης* c. BDKMΔ al mu it^{pler} (et. q; b *moeses*) vg (sed non am) .. ϛ *μωσης* c. ACEFGHLSUVXΓ al pl k am | *εγραψ. ημιν* (et. ackq) .. D al pauc b ff^{2}·i vg *ημ. εγρ.* | *οτι* .. D al pauc om (it vg *ut si* etc)| *καταλιπη* c. B(e sil.)GKL(s?)UVΔ al pl .. AΠMX al mu -*λειπη*, ΒΗΓ al pauc -*λειπει* (Γ -*λιπει*) .. C 433. -*λιψει* (433. -*ληφ.*) .. D 28. it *εχη* | *γυναικα* pr .. c^{ecr} -*καν* | *μη αφη τεκνον* (C 33. cop -*κνα*; 1. al^{3} vel plur ac ff^{2}· k -*κνον μ. αφ.*) c. B(C)LΔ (al^{5} ac plur it^{4} cop) .. ϛ (Ln) *τεκνα μ. αφη* (r* *εχων*) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler b i q vg go al (:: in Mt *τεκνα* non fluct)| *την γυναικα* (Gb′) c. B(sic omnino vdtr)CLΔ 1. 61. 209. 2.^{pe} 8.^{pe} k cop .. ϛ (Ln) add *αυτου* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pler} vg al mu (:: ita Mt lectione tantum non fluct)| *εξαναστηση* c. BDEGHKLMSUVXΔ al pl .. ACHΓ al^{30} fere *εξαναστησει* (Γ *αναστ.*) (r -*στη*)| *σπ. τω αδ. αυτ.* .. L *τω α. α. σπ.*

20. *επτα αδ. ησ.* (ϛ Gb 8z) c. ABC*EFGHKLS(vdtr)UVXΓΔ al longe pl k go al .. ϛ^{e} *επτ. ουν* (al panc cop al *δε*) *αδ. ησ.* c. C**M al mu c (ff^{2}. *ουν* post *ησαν*) vg al (:: e Lc). Praeterea 13. 28. 61. 69. al^{5} c cop syr^{p} ^{mg} add *παρ ημων* :: e Mt .. D it^{mu} *ησαν ουν* (a *autem*, q om) *παρ ημειν* $\overline{ζ}$ *αδελφ.* | *αποθνησκων* .. D 1. 28. 2.^{pe} al^{3} syr^{p} (sed syr^{p} ^{mg} *αποθνησκων*) ff^{2}·i *απεθανεν και*, item b c q al vg *mortuus est* pergentes *non relicto semine*

21. *και ουδε αυτος* (א 28. 300. 435. *ουδ. ουτος*, a d go *nec hic*, q *nec ille*; al^{3} b ff^{2}· nil nisi *ουκ*, D al^{3} add *ουκ*) *αφ. σπερμ.* c. A(D)EFGHKMS UV(X)ΓΔ al pler it^{pler} (i om versum, k libere: *et accepit eam sec. resuscitare sem. fratri suo* - similiter c - *et ipse mortuus est* etc) vg go syr^{p} al .. BCLΔ 33. c cop (syr similiter sed exprimit *ουδε αυτος*) *μη καταλιπων σπ.* (49. :: offendebat quod res secundi fratris tantopere urgetur. Hinc alii aliter temptarunt verba *ουδε αυτος*. Eadem sustulerunt *μη καταλιπων* substituentes, quod inter *ουκ αφηκεν* et *ουκ αφηκαν* positum loci naturae parum convenit.)| *και ο τριτ. ωσαυτ.* .. D ff^{2}·i om (sed vide post)

οἱ ἑπτὰ οὐκ ἀφῆκαν σπέρμα. ἐσχάτη πάντων καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν. 23 *ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν, τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; οἱ γὰρ ἑπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα.* 24 *ἔφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε μὴ εἰδότες τὰς γραφὰς μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ;* 25 *ὅταν γὰρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὔτε γαμοῦσιν οὔτε γαμίζονται, ἀλλ' εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.* 26 *περὶ δὲ*

---

22. *και* (c *deinde*; 28. om; A^{mg} add *ελαβον αυτην*) *οι* (ck *omnes*) *επτα* (M 13. 69. 346. c add *και*) *ουκ αφ. σπ.* (k om *ο. αφ. σπ.*) c. BCLMA 13. 28. 33. 69. 346. c k cop .. ς *και* (i *similiter*, D *και ωσαυτως*) *ελαβον αυτην* (A al^{2} add *ωσαυτως και*, item vg go syrP *ωσαυτ.*) *οι επτα και ουκ αφ. σπ.* (q om *κ. ο. α. σπ.*) c. (AD)EFGHKM^{mg}SUVXΓ al pler it^{aliq} vg go syr^{utr} al (Ln *και* [*ελαβ. αυτ.*] *οι επτ. και ο. αφ. σπ.*)| *εσχατη* (MU al syrP add *δε*) *παντ.* c. AEFMSUVXΓ al pl vg g$^{1.2}$ go syr^{utr} al .. BCGHKLΔ al plus^{35} it^{mu} (*postea*, q *novissime*) cop *εσχατον* (G al mu b q cop add *δε*, Δ *γαρ*) *παντ.* (it^{aliq} om) (Gb″ Ln 49. :: at videtur ad *υστερον* Mt^{l} et Lc^{ae} accommodatum, quemadmodum it^{mu} id ipsum exprimunt) .. D om (nec exprimunt c k libere verba mutantes); 36.^{ev} om una cum sqq | *και η γυ. απεθ.* (Gb′) c. BCDLΔ 1. 13. 28. 33. 69. 209. 299. 346. y^{ser} 2.^{pe} a b ff^{2}·i .. ς *απεθ. κ. η γυ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler vg q al go cop syr^{utr} al (:: at sic Mt lectione non fluct; in Lc lectio fluct)

23. *εν τη αναστ.* (Gb″) c. BC*EFHLSUVXΓΔ al pl k q go (c cop add *δε*) (syrP vide post) .. ς (Ln) *εν τη ουν αναστ.* c. AC^{2}KM al mu, item DG 1. 28. al *ε. τ. αναστ. ουν*, item it^{mu} vg syr syrP c.* al (:: e Mt et Lc)| *οταν* (aeth add *ουν* omissis *εν τ. αναστ.*) *αναστ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler it^{pler} vg go syrP al (13. 69. 346. *οτ. ουν αναστ.* ante *εν τη αν.* pon) .. BCDLΔ 28. 33. 13.^{ev} 18.^{ev} (2.^{pe}?) c k cop syr arP pers^{P} sax om (Gb^{00} Ln [*οτ. αν.*] :: at nec Mt nec Lc habet, delebaturque propter pleonasmum)| *αυτων* (1. al pauc *των επτα*) .. A c k om | *εσται* .. E *εστω* | *γυνη* (c^{scr} om) .. AD* 13. *η γυνη*

24. *εφη αυτ. ο ις* c. BCLΔ 33. cop syr (k *respondit illis*) .. ς (Ln) *και αποκριθεις* (D 1. 13. 2.^{pe} al^{5} a *αποκρ. δε*) *ο ις ειπεν αυτ.* c. A(D)EFGH KMSUVXΓ al pler it^{pler} vg etc (:: cf Mt et Lc. Toties in Mc simplex *εφη* cum *αποκριθεις ειπεν* commutarunt; cf 9, 12. et alibi)| *Ου* .. A a c i k Thph om | *ειδοτες* (a k vg *scientes*; q *ignorantes*) .. D Or *γινωσκοντες* (b c d ff^{2}·i *intellegentes*)| *του θεου* .. D add *οιδατε* (d *scitis*)

25. *αναστωσιν* .. D^{gr*} *αναστησουσιν* (d *resurrexerint*)| *ουτε* pr (et. Or) .. D *ου* | *γαμιζονται.* (D 2.^{pe} *-ζουσιν*, 239. 483. d^{scr} *εκγ.*) c. BC(D)GLUΔ 1. 124. 209. al plus^{10} .. ς *γαμισκονται* c. EKMSVX al pl Or, item AFH al^{15} fere *εκγαμισκ.* (: cf ad Mt)| *αλλ* .. DA (al?) *αλλα* | *ως* (A confusis litteris *εις*) .. B Or *ως οι* | *οι εν* c. ABEGHSVXΓ al sat mu go syr Or (13. 33. al^{10} fere vg^{six} al add *θεου* ante *οι*) .. CDFKLMUΔ al^{30} fere om *οι* (Gb Sz Ln: *οι* praecedente *αγγελοι* multo facilius omittebatur quam addebatur. Praeterea ad *αγγελοι* magis convenire videbatur *εν* quam *οι εν*, quemadmodum B et Or *οι* retinentes etiam ante *αγγ.* articulum addere malebant. Cf et. Mt)

*Ex 3, 6. τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωϋσέως ἐπὶ τοῦ βάτου πῶς εἶπεν αὐτῷ ὁ θεὸς λέγων Ἐγὼ ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ θεὸς Ἰακώβ; 27 οὐκ ἔστιν θεὸς νεκρῶν ἀλλὰ ζώντων· πολὺ πλανᾶσθε.

28—34 Mt 22, 35—40. 28 (131.6) Καὶ προσελθὼν εἷς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν (Lc 20, 39.) συνζητούντων, εἰδὼς ὅτι καλῶς ἀπεκρίθη αὐτοῖς, ἐπηρώτησεν 29 s. *Deut 6, 4 s. αὐτόν Ποία ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη πάντων; 29 ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς

---

26. βιβλω .. D βυβλω | μωυσεως c. BDKMA al plus[20] (qui notantur) .. ς μωσεως c. ACEFGHLSUVXΓ al pl: cf ad Mt 8, 4 et alibi | του βατου (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMSUVXΓA al pler .. ς της βατου c. D al non ita mu Or (:: ita Lc)| πως (Schu: „rec. ap. Lc") c. BCLA 108. 131. al[20] fere .. ς (Ln) ως c. ADEFGHKMSUVXΓ al pl Or (sed ως ειπεν ante επι pon); item 28. 33. 299. ωσει (:: cf 2, 26. 9, 12. πως in tali locutione minus usitatum)| Εγω (MU al aliq it vg al Or[1] add ειμι) ο θεος (M ο ις̄ sed M[mg] ο θε.) .. B 18.[ev] Or[1] om ὁ | θε. (282. om) ισ. (D it[mu] ισακ) και θε. (131. 282. om) ιακ. c. BD Or[1] .. ς ο θε. ισ. κ. ο θε. ιακ. c. ACEFGHKLMSUVXΓA al ut vdtr omn cop Or[2] (:: in Mt est ὁ, nec fluct; cf et. Lc. Similiter v. sq plerique ο θεος substituerunt)

27. θεος c. BDKLM[mg]XA al plus[20] Or[2] .. ς ο θε. c. ACEFGHMSUVXΓ al pl cop Or[2]. Praeterea 13. 69. 108. 124. 346. al[40] fere Or[1] add θεος | αλλα ζωντ. (Gb Sz) c. ABCDFKLM[mg]UXA 1. 13. 33. al plus[55] it[pler] vg go cop syr[utr] al mu Or[4] .. ς αλλ. θεος ζω. c. EGHMSVΓ al pm q | πολυ πλαν. c. BCLA k cop .. ς (Ln) υμεις ουν (G 1. 229. 299. 2.[pe] c go δε) πολυ (FH k[scr] πολλοι, al pauc πολλυ et πολλα, G c[scr] om) πλαν. c. ADEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn it[pler] vg syr[utr] al

28. των γραμμ. .. F al[5] ac plur γραμματευς | ακουσας .. K ἀκούσαι | αυτων .. D[gr4] αυτω | συνζητ. c. ABCDGLA etc .. ς συζητ. c. EFHKMSUVXΓ al pler | ειδως c. ABEFGHKMSUVXΓA al pler (67. om) cop .. CDL 1. 13. 28. al[20] it (sed k reddit ακουσας οτι, omissis αυτ. συνζ. ειδ.) vg (gat om) go syr[utr] arm al mu (D 28. al pauc it[aliq] vg al praem και) ιδων (Ln :: cf v. 34. ad quem iste locus correctus videtur; scilicet ιδων aptius esse putabatur. Similiter supra v. 15. substituerunt ιδων.)| απεκρ. αυτ. (prob Schu) c. BCLA 1. 13. 28. 33. 69. al[10] fere cop Thph .. ς (Ln) αυτ. απεκρ. c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it vg go al .. al[6] om αυτοις (:: ut h. l. ita 14, 40. in oratione indirecta αυτοις et αυτω dativi ante αποκριθηναι in plerisque positi sunt: ex emendatione, ut videtur. Certe uterque locus et. pro testium ratione eodem modo constituendus est.)| επηρ. αυτον (ita et. a q vg) .. D bc ff[2]· g[2]· i k (gat) add λεγων (gat om) διδασκαλε :: e Mt | εντολη πρ. παντ. c. BCLUA 33. 108. 127. 131. cop syr[utr], item omisso παντων. D 2.[pe] ac ff[2]· ikq .. AEFGHKM[mg]SVXΓ al plus[100] g[1]· vg Euth Thph πρωτ. παντ. εντολη (Gb Sz Ln), item ς πρωτ. πασων εντολη c. M al mu .. 1. al[5] g[2]· πρωτ. εντ.

29. απεκρ. (syr dixit) ο ις̄ c. BLA 33. cop (syr) .. ς (Ln) ο δε ις̄ απεκρ.

ὅτι πρώτη ἐστίν Ἄκουε Ἰσραήλ, κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν κύριος εἷς ἐστίν, 30 καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας Lc 10, 27.
σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου καὶ
ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου. 31 δευτέρα αὕτη Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον Lev 19, 18.
σου ὡς σεαυτόν. μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 (132. 10)
καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ' ἀληθείας

(al pauc k *ειπεν*) αυτω c. ACEFGHKMSUVXΓ al pler vg k go syrP al Aug .. D itpl *αποκριθεις δε ο ις* (a *et Iesus*) *ειπεν αυτω* (b ff2· i q *ad eum*)| *οτι πρωτη εστ.* c. BLA cop, item c *prim. mandatum est* .. 229. k plane om .. X 209. 299. *οτι πρωτη παντων* (209. *πασων*), D 91. a b i arm *παντων πρωτη*, 1. 28. Mcelleus *πρωτον παντων* (28. *πα. πρ.*) .. A(C)KMmg(M)U 33. 69. 131. al35 fere italiq vg go *οτι πρωτη παντων* (M *πασων*) *εντολη* (al pauc italiq vg add *εστι*, item C *εστιν αυτη*) (ita Gb; item Ln *οτι πρ. παντ.* [*εντολη εστιν*]) .. ς (Gb') *οτι πρωτ. πασων* (ita c. minusc pauc; EFGHSVΓ al60 fere *παντων*: ita Sz) *των* (V al aliq om) *εντολων* c. EFGHSVΓ al60 aliisq pauc syr|D *ισραηλ*, item a b k *israhel* (k *isdr.*)| *ημων* .. al plus10 i (al?) *υμων*, al5 e vged (et. tol; sed cdd longe pler *noster*, item sax) cop aeth al Ath Cypssaepe Hil al *σου* | *κυριος* sec .. F yscr al pauc a b k Hil3 om (et. *deus* legitur)

30. *και* pr .. A xscr 238. om | *της* .. D*x om prim, B om ter (vide ad Lc 10, 27.)| *και εξ ο. τ. ψυχ. σου* .. K 157. al5 k om | *κ. εξ ο. τ. διαν. σου* (a b i *et ex totis viribus tuis*) c. BEFGKLMSUVXΓΔ al longe pler a b g2·i q (l?) vg cop go syrutr aeth al Hil Aug; item A post *καρδ. σου*, 218. post *ισχ. σου* .. DH 157. 49.ev c ff2· g1·k syrhr arm Cyp3 Firm om (49. :: at nec h. l. nec Lc 10, 27. cautum videtur membrum istud omittere, testibus quidem similibus utroq loco suadentibus. Eo minus omittendum quod desunt in Deuteron.)| *κ. εξ ολ. τ. ισχ. σου* (ff2· g1·k *et ex* [k *de*] *totis viribus tuis*; a *fortitudine*; b c d i Cyp Hil Firm *virtute*; Aug om) c. BELΔ cop (a pergit statim: *et propinquum tuum* etc) .. ς (Ln) add *αὕτη πρωτη* (K al30 fere add *παντων*, item xscr Victcat *και μεγαλη*) *εντολη* 28. 2.pe (Mcelleus Victcat om, item k Firm addito *est*; 229. *παντων εντολων*) c. ADFGHKMSUVXΓ etc itpler vg go syrutr al Mcelleus Cyp Hil Firm Aug (:: haec eo magis ex Mt fluxisse videntur si sequentia ex eodem in pler test corrupta esse recte statuimus)

31. *δευτερα* (Δ *η δ.*, k praem *deinde*) c. BLA sscr b i(k) cop Hil .. ς *και δ.*, Ln [*κ.*] *δ.* c. AEFGHKMSUVX al pler c q go syrutr Mcelleus Cyp Quaest; item D 33. 2.pe xscr al pauc vg ff2· al Aug *δευτ. δε*, item Γ fscr *και δευτ. δε* | *αυτη* c. BLA cop .. ς (Ln) *ομοια αυτη* (ς *αὕτη* c. FGHKM UVΓ al pl; sed 124. al mu it vg go syrutr al pler *αὐτῇ*: ita Ln) c. A (Δ* vdtr al pauc catox Victcat *ομ. αυτης*)EFGHKMSUVXΓ etc, item D Mcelleus *ταυτη* (:: in Mt *ομοια* certissimum, indeque Mc corruptus)| *σεαυτον* .. HK al plus50 *εαυτον* | *μειζ.* (L b i Hil add *δε*) *τ. αλλ.* (b Hil om) *εντ.* (U 13. om; D *εντ. αλλ.* item italiq) *ουκ εστ.* .. a (vide ante) *hoc est magn. mandatum*

32. *και* .. B cop syr ϙm | Δ om *ὁ*

εἶπας ὅτι εἷς ἐστὶν καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ. 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ὡς ἑαυτὸν πλεῖόν ἐστιν πάντων τῶν ὁλοκαυτωμάτων καὶ
Mt 22, 46. Lc 20, 40. θυσιῶν. 34 καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἰδὼν αὐτὸν ὅτι νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ Οὐ μακρὰν εἶ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. (128.2) καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

35–37 Mt 22, 41–45. Lc 20, 41–44. 35 (134.2) Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ Χριστὸς υἱός ἐστιν Δαυείδ;
*Ps 110, 1. Act 2, 34. 36 αὐτὸς Δαυὶδ εἶπεν ἐν τῷ πνεύματι τῷ ἁγίῳ Λέγει ὁ κύριος

---

32. εἰπας c. ABGKMSUVΓ al pl .. DEFHLXΔ al mu εἰπες. Praeterea D itpl Hil post καλως pon | εις εστιν (Gb Sz) c. ABKLMSUVXΓΔ al plus[100] l am fu ing em prag erl iac al go syr aeth al Thph .. ς add θεος (DG 28. al[7] cop al[7] Mcell[eus] o θε.) c. DEFGH al sat mu it (exc l; k *dominus*) vg[ed] (item tol al) cop syr[P] c.* al Hil al | αλλος .. D a Mcell[eus1] om

33. της prim .. BUX al pauc om | καρδιας .. L al pauc cop add σου | συνεσεως .. D 2.p[e] a i q δυναμεως, item b Hil; 1. 33. 118. 209. 299. cop arm ισχυος rursusque infra συνεσ. pro ισχ. .. eff[2*] om | κ. εξ ολ. τ. ψυχης (DE[T] add αυτου, al pauc d σου) c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler it[pler] go syr[utr] al mu Hil .. BLΔ 1. 33. 118. 209. 299. al pauc a cop Mcell[eus] om (49. item Ln [και ψυχ.]) | κ. εξ ολ. τ. ισχυος (LX al -υως, item al pauc v. 30.) (vide ad συνεσ.) .. D b arm Hil om | τον πλησιον .. A (cop) add σου | εαυτον c. BEFGHKMSUVXΔ* al pl it vg go syr[utr] al .. ADLΓΔ** al plus[10] (cop) σεαυτον | πλειον .. BLΔ 33. περισσοτερον | και θυσιων (Gb Sz) c. ABDEFGHKSUVXΓ al pl .. ς κ. των θυσ. c. LMΔ al mu

34. ιδων (ℵ** al ειδων) .. ℵ* al plus[5] ειδως | αυτον .. DLΔ al[15] fere om (nec exprimunt it[pler] vg al Hil) | ει .. A post βασιλ. pon, L om | ουκετι (al[3] ουκ, al pauc a post ετολμα vel post επερ. αυτ. pon) .. D al[6] cop (fu?) tol al om

35. ελεγεν (a vg *dicebat*) .. D b c q ειπεν (*dixit*, c *ait*) post ιερω, item i k *dixit*, ff[2*] *ait* | εστιν δαυ. (de δαυειδ cf ad Mt 1, 1.) c. AEFGHKMSUVXΓ al pl it[pler] vg go etc (et. Barn alludens) .. BDLℳ[ms]Δ 1. 33. 69. 2.p[e] al plus[10] k cop δαυ. εστ.

36. αυτος c. BLΔ 13. 28. 59. 69. 2.p[e] a k cop .. ς add γαρ, Ln [γ.] c. AEFGHKMSUVXΓ al pl it[mu] vg go syr[utr] al Hil; item D arm και ουτος (d *ipse*), item eff[2*] *ipse autem* (:: cf ad Lc) | δαυειδ h. v. et sq: cf ad Mt 1, 1. | ειπεν (et. q go al) .. X 282. b[ser] d[ser] al aliq it[pler] vg (Barn alludens) λεγει (X al pauc it[aliq] post αγιω) | εν .. B om | τω πν. τω αγι. c. BDLUΔ 2.p[e] al ut vdtr mu .. AEFGHKMSVXΓ al pl πν. αγ. (Gb Sz :: at nihil erat cur adderetur τω. Usus malebat locutionem absque τω) | Λεγει (Gb Sz) c. ADEGHKMSV 124. 131. 157. al plus[60] k q go .. ς (Ln 49.) ειπεν c. BLℳ[ms]UXΓΔ al sat mu it[pl] vg al Barn al (:: ita Mt et Lc et Act, item LXX sed Iust[3] dial 83. λεγει [ειπεν quaest 101.]

τῷ κυρίῳ μου Κάθισον ἐκ δεξιῶν μου ἕως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποκάτω τῶν ποδῶν σου. 37 *αὐτὸς Δαυεὶδ λέγει αὐτὸν κύριον, καὶ πόθεν αὐτοῦ ἐστὶν υἱός; καὶ ὁ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἡδέως.*

38 (126.1) *Καὶ ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν Βλέπετε ἀπὸ τῶν* 38–40 Lc 20, 46 s. Mt 23, 6 s. Lc 11, 43. *γραμματέων τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς* 39 *καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις·* 40 (126.2) *οἱ κατέσθοντες τὰς οἰκίας* Mt 23, 14.

---

item lat^{vet}. Quum in Mt *ειπεν* non fluctuet nec nisi leviter in Lc et Act, praestat h. l. *λεγει* tot gravibus testib probatum)| o *κυριος* c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al fere omn Barn (Iustquaest) al .. BD c^{ser} (Iustdial^{2} ex psalm) *κυριος* (Ln 49. :: cf ad Mt, ibique adde Iust^{2} psalmi verba absque *ὁ* scripsisse)| *καθισον* c. B .. ϛ (Ln) *καθου* c. ADEFGHKLMSU VXΓΔ al ut vdtr omn (item etsi potius ex ipsis psalm. hausisse censendi sunt Barn Iust al) (:: nullo trium locorum pp. aliter quam *καθου* legitur: hinc codicis antiquissimi lectio in Mc saepe similiter a reliquis deflectente haud arcenda videbatur)| *αν* .. D om | *θω* .. D* *θωσω*, **θησω | D *εκχθους* (sic)| *υποκατω* c. BD 28. cop arr perss .. .. ϛ (Ln) *υποποδιον* c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al pler it vg syr^{utr} go al (:: sic Lc et Act pauciss fluct, item LXX: et. Clem^{rom} Barn Iust. Hinc *υποποδιον* maxime solenne fuisse censendum est, propterea que in Mt et Mc praeferendum *υποκατω*, quo Mc et. 6, 11. 7, 28. utitur.)

37. *αυτος* (Γ *πως*) c. BDLΔ 28. 106. 251. 2.p^{e} a i k q (item c ff^{2*} *si David*) cop syr^{P} (vide post) Hil .. ϛ add *ουν*, Ln [*ουν*] c. AEFGHKMSUVXΓ al pler vg it^{aliq} (b *si ergo*) syr syr^{P} c.* al (al^{1} *γαρ ουν*, go *enim*) (:: cf Mt et Lc)| *λεγει* .. M^{mssu} 33. 2.p^{e} 48.^{ev} al aliq c mt cop^{1} syr al *καλει* (:: e Mt et Lc)| *ποθεν* .. M (*ποθ.* M^{mg}) 1. 13. 28. 33. 2.p^{e} al^{10} fere b (*quomodo*) *πως* (:: e Mt et Lc)| *αυτου εστ. vs.* c. BL(Δ k *εστ. αυτ. vs.*) al? (7.p^{e} *αυτ. vs. εστ.*, go *ei fil. est*) .. ϛ (Ln) *vs. αυτ. εστ.* c. AEF GHKMSUVXΓ al pler b (:: at ita Mt lectione non fluct; cf et. ad Lc); item D it^{pler} vg Hil *εστ. vs. αυτ.* | o *πολυς* .. D 2.p^{e} om *ὁ* | *ηκουεν* (M^{T} al pauc vg [exc fu] *-σεν*, al aliq it^{mu} fu *ηκουον*, go *audiverunt*) *αυτ. ηδ.* .. D b ff^{2*} i q vg *ηδ.* (D* d* praem *και*) *αυτου ηκ.*

38. *και εν τ. δι. αυτ. ελεγεν* (e *doceb.*, syr add *αυτοις*) c. BLΔ 33. e k cop syr .. ϛ (Ln) *κ. ελεγ. αυτοις* (P al *αυτους*, 1. 28. 124. 299. om; go *ad eos*) *εν τ. δι. αυτ.* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler vg q al go al .. D 2.p^{e} a b i *ὁ δε* (d *et ille*) *διδασκων* (D^{gr} a add *αμα*) *ελεγ. αυτοις* (similiter c ff^{2})| *των θελοντων* .. D^{gr} *και των τελωνων* (d *et qui volunt*) | *ασπασμους* .. 11. 238. 346. al^{25} fere c (*volunt*) syr arm pers^{P} praem *φιλουντων* (:: e Lc)| *εν τ. αγοραις* .. D 2.p^{e} add *ποιεισθαι* (d *facitis*)

39. *πρωτοκλισιας* c. B(e sil.)DEGM(SV?)Δ etc .. AFHKLUXΓ al pm *-κλησιας*

40. *κατεσθοντες* c. B (eadem forma Lc 7, 33. 34. 10, 7. 22, 30. *εσθων*, *εσθοντες*, *εσθητε* solos BD testes habet; quos si sequimur, nec h. l. solius B deserenda auctoritas est: apparet enim operam a scriptoribus datam esse ut ea forma cum similibus aliis exstirparetur. Acce-

τῶν χηρῶν καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι, οὗτοι λήμψονται περισσότερον κρίμα.

41–44 Lc 21, 1–4. 41 *Καὶ καθίσας κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά,* 42 *καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἐστιν κοδράντης.* 43 *καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγει αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκεν τῶν βαλλόντων εἰς τὸ γαζοφυλάκιον·*

---

deret haud dubie et. h. l. D ad B, nisi part. cum verbo fin. mutatum haberet: vel potius nisi *κατεσθοντες* [sic] Marci ad Lc et *-θουσιν* Lucae ad Mc transtulisset) .. ς (Ln) *-θιοντες* c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al pler .. D 1. 91. 299. *οι κατεσθιουσιν* (it vg *qui devorant, qui comedunt*) :: e Lc | *τας* (D 229. om) *οικ. των* (D 229. om) *χηρ.* (KΓ al *χειρ.*) .. D 13. 28. 69. 124. 346. 2.pe it (exc e k) syrhr add *και ορφανων* | *και* (D it vg syr al mu om) *προφασει μακρα* (LΔ al pauc *μακραν*, KMΓ al mu *μακρᾶ*, similiter itmu) *προσευχ.* (b l vg *sub obtentu prolixae orationis*; a e ff2· q *occasione longa orantes*, i *oratione longa utentes*, d *sub obtentu orantes*; c *oratione prolixa orantes et haec in oratione faciunt*, k *ista faciunt in accusatione longa*) .. 13. om | *ουτοι* .. 13. 28. *οιτινες* | *λημψ.* c. ABDLXΔ .. ς *ληψ.* c. EFGHKMSUVΓ al ut vdtr omn | Δ *περισσον* | *κρίμα*: hoc acc. EKMUΓ item unc al item ut vdtr minusc longe pl (Ln 49. *κρῖμα* ut 1. al)

41. *καθισας* (1. 13. 28. 69. 91. 209. 299. 346. 2.pe syrp mg arm Or *εστως*) c. BLΔ a k cop .. ς add *ο ις*, Lu [*ο ις*] c. AEFGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn (sed 11. om *ὁ*) itpl vg syrutr al Or, item post *κατ. τ. γαζ.* D *καθεζομενος ο ις* | *κατεναντι* (et. Or) .. BU al20 *απεν.*, 13. 346. *κατενωπιον* | *γαζοφυλακιου* c. AB (e sil.) DH (vdtr) KL (s?) UV*ΓΔ etc .. E (F hiat) GMV**X al mu *-κειου*. Item bis *-ακεῖον* (V *-άκειον*) EFGMVX (X v. 41. non 43.) al mu | *βαλλει* (Or1 *τινα τροπον πας ο λαος βαλλει χ.*, item1 *και πας εβαλλε χαλκος*) .. 13. 69. 124. *εβαλλε*, item itpl vg (D ab *εβαλλεν* ad *εβαλλον* transiluisse vdtr; certe enim om *βαλλει* usq *πλουσιοι*)| *εβαλλον* c. ABDEGHKLSXΓΔ al pl it vg al Or .. FMUV al20 fere Thph *εβαλον*

42. *και ελθ.* .. D 2.pe it vg cop2 Or *ελθ. δε* | *πτωχη* c. ABEFGHKLMSUV XΓΔ al ut vdtr omn g2· (item ut vdtr g1·1) vg al mu Or .. D 2.pe a b c ff2· i k q arm om (Gbo)| *εβαλεν* .. K 13. 124. al pauc *-λλεν*

43. *λεγει* c. EFGHMSVXΓ 1. al pl syrp Or1, item *αὐτ* itpl vg .. ABDKLUΔ al25 fere a k syr al Or1 Dam *ειπεν* (Gb Ln :: at ita Lc, ex quo et. *εβαλεν*. Praeterea cf ad 3, 32. 5, 7. 8, 20.)| *αυτη η πτωχη* (et. c ff2· g2· al vg; k Cyp Amb om *πτ.*) .. D 2.pe y$cer al pauc a b i q Or2 *η πτ. αυτ.* | *πλειον* .. U 2. 33. 73. 245. 435. al pauc *πλειω* (:: cf Lc)| *βεβληκ.* c. EFGHKM(suppletur in mg)SUVXΓ al pl .. ABDLΔ 33. al15 ac plur Or2 *εβαλεν* (Ln :: e Lc)| *τ. βαλλοντ.* c. ABDEGKLMUVXΓΔ al50 ac plur Or2 .. ς *τ. βαλοντ.* c. FH(s?) al sat mu, item *qui miserunt* k vg .. 1. 13. 248. itpler om

44 *πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὅσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.*

XIII.

1 (127.2) *Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ* Mt 24, 1–8. Lc 21, 5–11.
εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Διδάσκαλε, ἴδε ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 *καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.* 3 (128.2) *καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτα αὐτὸν κατ' ἰδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας* 4 *Εἰπὸν ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται,*

---

44. *παντες γαρ* .. D 1. 33. al aliq (Cyp potius e Lc) add *ουτοι* (:: e Lc)| *περισσευοντος αυτοις* .. UΓΔ al mu Dam (Clem et Const liberrime) *–ευματος αυτων* (Γ al pauc *–τοις*) :: similiter aliq in Lc

XIII. 1. *εις εκ* c. ADFXΔ 1. 13. 28. al[30] fere (item it vg cop *unus ex [de]*) .. ς (Ln ex errore) c. BEGHKLMSUVΓ al pl om *εκ* | *οικοδομαι* (et. ai vg[ed] am fu prag em ing al) .. D b c ff[2]·g[2]·k l q gat mt tol add *του ιερου*

2. *και ο ω̄ς* (e syr *Iea. autem*) *ει. αυτ.* c. BL 33. 115. 237. 255. e cop syr pers[P] .. ς *και ο* (al *ο δε*, al pauc om *ὁ*) *ω̄ς αποκριθεις ε. α.* c. EFGHMS UVXΓ al pl q al, item AKΔ 1. 28. 69. al plus[20] it[mu] (a b i om *ο ω̄ς*) vg syr[P] al *κ. αποκριθ. ο ω̄ς ε. α.* (sic Ln), item D *κ. αποκρ. ει. α. ο ω̄ς* (:: *αποκριθ.* locis talibus saepe addiderunt; praeterea in Mt est, ubi ut minus aptum test mu elecerunt)| *αυτω* .. D al pauc it[pler] (fu al? non am em ing prag tol al) pers[P] *αυτους* (:: e Mt) .. 1. 118. c arm om | *βλεπεις* .. DM[mg] 48.[ev] al[1] it[pler] sax *–πετε* (:: e Mt), praeterea 2.[pe] b c i k* praem *ου* (*nonne*, k* *non*)| *ου μη* .. DG 1. 13. 28. 69. 2.[pe] al[10] fere it arm praem *αμην* (1. 299. om) *λεγω υμιν* (G 2.[pe] 13. 28. arm *σοι*) *οτι* (G 1. 13. 69. 2.[pe] al a al om) :: e Mt | *αφεθη* c. AEFHK M[txt]SVXΓ al pl ff[2]·i al vg (syr[P] vide post) al .. BDGLM[mg]SUΔ al[60] fere a b g[2]·q (c e k Cyp *in* [c add *isto*] *templo*) cop syr syr[P] c.* al add *ωδε* (Ln :: e Mt, ubi non fluct)| *επι λιθω* c. ADEFHKSV al pl .. BGLMUXΓΔ 1. 13. 28. 33. al plus[35] *επι λιθον* (:: ut Mt), al pauc *ε. λιθου* | *ος ου μη* (L 106. 252.* om) *καταλυθη* (13. 69. 106. 346. *–θησεται*) .. D a b c e ff[2]·g[2]·i k n (non item q) Cyp add *και δια τριων ημερων αλλος αναστησεται ανευ χειρων*

3. *και* (L om) *καθημ.* .. al pauc *καθ. δε* vel *καθ. ουν* | *ιερου* .. K *ὄρου* (sic)| *επηρωτα* c. BL 13. 28. 33. 49. 69. 229. 3.[pe]? al? syr[P mg] cop[2] .. ς (Ln) *επηρωτων* (AEFGH *επερωτ.*, Δ *επιρωτ.*) c. ADEFGHKMSUVXΓΔ al pler it (c ff[2]· *interrogaverunt*) vg cop[1] al mu | B* *καθ ιδιαν*, M *κατ ιδια* | D 2.[pe] *ο πετρ.*, 7.[pe] *ο τε πε.*

4. *ειπον* (L 1. al *εἰπ.*) c. BDL 1. 13. 28. 33. 69. 346. .. ς *ειπε* c. AEFGH KMSUVXΓΔ al pler (:: sic Mt, solis L 1. 33. *ειπον* praebentibi)| Γ *π. ταῦτά ἐστι*

καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλει ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα; 5 *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤρξατο λέγειν αὐτοῖς Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ.* 6 *πολλοὶ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν.* 7 *ὅταν δὲ ἀκούητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γενέσθαι, ἀλλ' οὔπω τὸ τέλος.* 8 *ἐγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, ἔσονται*
9–13 Lc 21, 9–19. Mt 10, 17–22.
σεισμοὶ κατὰ τόπους, ἔσονται λιμοὶ καὶ ταραχαί. 9 *ἀρχαὶ ὠδίνων*

4. *οταν* .. MA *οτε* (124. οτε)| *μελλει* c. DEMXΓΔ 33. 69. 124. y^{ser} al plus^{20} .. ς (Ln 49.) *-λλη* c. ABΥGHKL(s?)UV etc (:: in Lc *-λλη* tantum non fluct; in Mc cf et. 3, 11. 11, 19 et 25. 13, 7.)| *με ταυτ.* (L τα. *με.*) *συντελ. πα.* c. BL .. ς *με. πα.* (c *πα. με.*) *ταυτ. συντ.* c. DEFSUVX al pl a c n al, item (Ln) AGHKMΓ al^{35} it^{pl} vg cop al *με. ταυτ. πα. συντ.* .. A 13. 229.* 435. y^{ser} 2.p^{e} k om *παντ.* (insolens separatio verbi *πα.* a *ταυτ.* omnes turbas creavit, aliis *πα.* ante *τα.* aliis post *τα.* transponentibus aliis ad modum Lcae plane omittentib)

5. o *δε* $\overline{ω}$ c. BL 33. cop syr pers^{p} arr .. ς (Ln) o *δε* $\overline{ις}$ (237. 238. om) *αποκριθεις* c. AEFHKMSUVXΓΔ al pler ff^{2} (*Resp. autem Ies.*) syr^{p}, item DG 13. 28. 69. 91. 124. 209. 299. (vdtr) 2.p^{e} it^{pler} vg *και αποκριθ.* (vide post de *αυτοις* h. l. posito) o $\overline{ις}$ (a k n om) (:: *αποκριθεις* aliena manu illatum ut alibi toties; ceterum h. l. in Mt est nec fluct)| *ηρξ. λεγ. αυτ.* c. BLU 11. 13. 33. 209. al^{5} ac plur b c ff^{2} i l (al vdtr) vg cop syr aeth .. ς *αυτ. ηρξ. λεγ.* c. AEFHK^{txt}SVXΓ al pl syr^{p}, item *αυτοις* (y^{ser} om) inter *αποκρ.* et o $\overline{ις}$ G 1. al pauc; item AM^{mg}Σ 124. 157. 346. 3.p^{e} *ηρξ. αυτ. λεγ.* .. D 237. 2.p^{e} al^{6} a k n pers^{p} arr *ειπεν αυτ.* :: e Mt | *πλανηση* .. DHΓ al^{6} ac plur *-σει*

6. *πολλοι* c. BL aeth pers^{p} .. ς (Ln) add *γαρ* c. ADEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn it vg cop al (:: *γαρ* in Mt non fluct; Mc vero etiam ablectis coniunctionibus scribere adamat, testib pler saepe substituentib quod aptum videbatur maxime ex ll. pp., ut 3, 35. 4, 28. 9, 24. 11, 23. 10, 28 et 39. 12, 36.)| *επι* (it vg *in*) .. G *εν* | *οτι* .. D 33. al^{3} ac plur it^{aliq} om (:: ut Mt)| *ειμι* .. 13. 28. 69. 346. al^{6} ac plur it^{aliq} gat cop arm sax add o $\overline{χς}$ (:: e Mt)

7. *ακουετε* c. B 124. (al ut vdtr) .. ς (Ln) *ακουσητε* c. ADEFGHKLMSUV XΓΔ etc (:: at ita Lc lectione non fluct; accedit quod Mc passim *οταν* cum ind. praes. construit sed a pleriaq scriptoribb corr. est, cf 11, 25. 13, 4.)| *μη* (8.p^{e} praem *ορατε*) *θροεισθε* (al aliq *-ησθε*) .. D al^{4} *μ. θορυβεισθε*, 245. *μ. πτοηθητε* | *δει* c. B cop .. ς (Ln) add *γαρ* c. ADEFGHKLMSUVXΓΔ etc (:: at ita et Lc et Mt lectione non fluct; praeterea cf ad 13, 6.)| *αλλ* .. D *αλλα*

8. *επι εθνος* c. ABDEFGHMSUVXΓ al pler .. KLΔ (supra lineam) 1. 69. al^{3} ac multo plur cat^{pcss} *επ εθνος* .. A^{txt} 2.p^{e} (?) *αντι εθνου* | *εσονται σεισμ.* c. BDL 28. 124. 299. cop .. ς (Ln) *και εσ. σ.* c. AEFGHKM (M* 122.* ab *εσοντ.* ad *εσοντ.* transiluere) SUVXΓΔ al pler it vg syr^{utr} al (:: at sic Mt lectione non fluct, Mc vero adamat asyndeton)| *εσονται λι.* c. BL 28. (al?) cop .. ς (Ln) *και εσονται.* (arm om utrumq) *λι.* c. AEF GHKMSUVXΓΔ al pler q syr^{utr} al .. D 2.p^{e} it^{pler} vg *και λι.* (:: vide ad

ταῦτα. (139.1) Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἑαυτούς· παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς Mt 24, 9.
συνέδρια καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασι-
λέων σταθήσεσθε ἕνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 10 (140.6) καὶ
εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. 11 (141.3)
καὶ ὅταν ἄγωσιν ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριμνᾶτε τί λαλή- Lc 12, 11 s.
σητε μηδὲ μελετᾶτε, ἀλλ' ὃ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ,

εσοντ. pr)| και παραχαι c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler q syr^{utr} al .. BDL itpler vg cop aeth ar^{e} (Vict$^{cat?}$) om (Gb^{0} Ln 49. :: at vix idoneis caussis utuntur pro glossemate habentes. Nec Mt nec Lc habet, propter quod eo magis omissum esse videtur quum minus aptum haberetur. Statuentes ob seq αρχαι omissum non refutantur eo quod ipsi cdd omittentes tuentur αρχη: quippe enim primum omissum esse credibile est in exemplo illis multo antiquiore, in quo αρχαι erat, post a plurimis in αρχη mutatum.)

9. αρχαι c. AEFGHMSVXΓ al pl .. BDKLUΔ (item ita ℵ* scripturus erat) al^{36} fere it vg cop syr^{utr} arm reli ut vdtr omn αρχη (Gb' Sz Ln :: at sic Mt lectione tantum non – it vg al *initia* – fluct)| βλεπ. δ. υμ. εαυτους (Δ αυτους) .. D 1. 28. 91. 124. 2.^{pe} a ff^{2} i n arm om (:: ut Mt)| παραδ. υμ. ε. BL cop aeth .. ς (Ln) παρ. γαρ υμ. (:: ut Mt 10, 17. lectione non fluct) c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler it^{mu} vg syr^{utr} al .. 1. 28. 124. 299. και παρ. υμ., item D 2.^{pe} a ff^{2} i k n ειτα (2.^{pe} add δε) υμ. αυτους παραδ. | και εις συναγωγας (x^{scr} 3.^{pe} 10.^{pe} aliaq evv mu g^{2} syr [similiter n syr^{p} al] κ. εν ταις συναγωγαις αυτων) non addita interpunctione (ita et. ς Gb Sz al), ut AEKLM ac test ut vdtr pler .. ς^{e} Wtst Ln συναγωγας· (Ln –γας,) c. Γ al et vv mu | και επ. ηγεμ. (AKΓ al^{15} ac plur add δε) κ. βασ. σταθησ. (GU 1. 13. 33. al^{36} fere Thph αχθησεσθε :: cf Mt 10, 18.) .. X 435. om | ενεκεν .. B –κα

10. τα .. D^{e} om | δει πρωτ. c. AEFGHKLMSUVXΓΔ al pler q cop syr^{p} al .. BD 28. 299. 33.^{ev} a n vg syr al πρωτ. δει (Ln 49.); item 108. 124. 157. al pauc it^{pl} arm verbis και εις π. τ. εθν. ad praecedentia tractis pergunt (g^{2} tol interponunt *sed constantes estote* [tol *state*], item k *sed confortamini*) πρωτον δε δει | ευαγγ. .. D ff^{2} g^{2} tol add εν πασι τοις εθνεσιν

11. και οταν c. BDL 33. it^{pler} vg cop .. ς οταν δε (:: ut Mt 10, 19. Lc 12, 11.) c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler ff^{2} q syr^{utr} al Or | αγωσιν (Gb Sz) c. ABDGKLMUXΔ al^{60} fere (346. αγουσιν) Or Thph cat^{ox} .. ς αγαγωσιν c. EFHSVΓ al pm (it^{mu} *perduxerint*, vg i *duxerint*, k *optulerint*; a q *adducent*)| προμεριμνατε .. MΓ 11. 33. 131. al plus^{40} μεριμνατε (:: cf Lc 12, 11. Mt 10, 19.)| τι λαλησητε (U al^{30} ac plur –σετε) .. 28. 299. 433. 2.^{pe} a n post μελετ. pon, Or om | μηδε μελετατε (28. 2.^{pe} al ut vdtr Or προμελ., n *praemeletare*, a *praemeditare*) c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler a n syr^{utr} al Or .. BDL 1. 33. 69. 157. 209. 33.^{ev} it^{pler} vg cop ar^{e} arp (aeth vdtr) Vig om (49. Gb^{00} Ln [μ. μ.] :: at pleonasmus talis ut est ex more Mci, ita offendit scriptores. Nec recte dicuntur ista ex ll. pp. adsumpta. Mc proprio modo coniuncta habet tum quod Mt tum quod Lc praebet.)| αλλ .. D αλλα | ο

τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἐστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον. 12 καὶ παραδώσει ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον καὶ πατὴρ τέκνον, καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς καὶ θανατώ-
Mt 24, 9. 13. σουσιν αὐτούς. 13 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ
14—23 Mt 24, 15—25. Lc 21, 20—24. ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 14 (142.c) Ὅταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως ἑστηκότα ὅπου οὐ δεῖ,
•Dan 9, 27. ὁ ἀναγινώσκων νοείτω, (142.2) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη, 15 ὁ δὲ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν μηδὲ εἰσελθάτω τι ἆραι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ, 16 καὶ ὁ εἰς τὸν

ταν c. BEFGHKLMSUVXΓΔ al pler Or .. AD al pauc o αν (Ln)| τουτο (itpl vg hoc, id; 18.ev om) .. D αυτο (e ipsum; d hoc), 13. 28. 69. 91. 124. 299. 346. 2.pe Or εκεινο (k illud)| εστε (r γὰρ ἐστε, 1. γὰρ ἐστὲ, similiter al mu) υμεις .. MU al20 fere italiq vg (sed non am fu ing prag al) υμ. εστ.

12. και παραδ. c. BDL (al?) a c k n cop .. ς παρ. δε (:: ut Mt 10, 21. lectione non fluct) c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler (v* oscr nec και nec δε) itpm vg al Or | επαναστησονται .. B -σεται (cf ad Mt)

13. A* δια τον | X* ουτως

14. το βδ. της ερ. (Gb) c. BDL 2.pe aff2· g2· i n* q (item ut vdtr g1·1) vg cop arm sax Aug2 (semel id ipsum dicit, verba ista a Mc non adscripta fuisse) (nec catt attingunt nec Thph) .. ς (Ln [το ρηθ. etc]) add το ρηθεν υπο (1. 28. 91. yscr al5 δια) δανιηλ του προφητου c. AEFGHKM SUVXΓΔ rell fere omn c k n** syrutr aeth al (:: e Mt, ubi nemo om) | εστηκοτα c. BL, εστηκος (Ln 49.) D 28. .. ς εστος (:: ut Mt) c. AEFGHS (vdtr)VΔ al pl, item ςe εστως c. KMUX al mu, item 1. 13. 28. 69. 91. 299. 346. στηκον (:: εστηκοτα a describentium ratione alienissimum non potest non pro antiquissima omnium lectione haberi. Inde tot turbae ortae, quarum nihil simile in Mt. A soloecismis Mci ratio nec alibi abhorret. Fortasse erunt quibus ista dictio excusanda inde videatur quod τὸν ἀνδριάντα τοῦ τότε τὴν πόλιν ἑλόντος [catox, similiter catpos] antiqui τὸ βδέλ. esse docuerunt. [ὃ καὶ μάλιστά μοι δοκεῖ λόγον ἔχειν Victcat et catox.] Ut Lc prophetiam Iesu verbis κυκλ. υπο στρατοπ. etc interpretatus est, ita Mc τὸν ἀνδριάντα etc in mente habere poterat, τὸ βδ. τῆς ἐρ. scribens mentione Danielis non sine consilio praetermissa.)| νοειτω (r νοητω) .. D ag2· n add τι αναγινωσκει (n dicit)| εις .. U 2.pe 131. al pauc επι

15. ο δε c. AEGKLMSUVXΓΔ al fere omn syrP .. D 2.pe itpler vg al και ο .. BFH c cop (Or, sed non adscribit praecedentia) ο (Ln :: at sic Mt)| UΓ al δωματος | καταβατω (XΔ al -βητω) .. M al pauciss -βαινετω (:: ut Mt)| ε. τ. οικιαν (Or add αυτου, sed om sqq, item add 7.pe) c. ADEFGHKMSUVXΓΔ al pler itpl vg syrP aeth al Or .. BL 61. (2.pe 8.pe?) c k cop syr persP om, hinc Ln [ε. τ. ο.] (:: deest in Mt una cum μη εισελθ. Videbatur abundare propter sqq)| εισελθατω c. ADLΔ 13. 28. 346. (al?) .. ς -θετω c. BEFGHKMSUVXΓ al pler | τι αραι c. BKL 72. 253. (al) .. ς (Ln) αραι τι c. ADEFGHMSUVXΓΔ al pler it vg al

ἀγρὸν ὢν μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὀπίσω ἆραι τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ. 17 (144.2) *οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.* 18 (145.6) *προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται χειμῶνος.* 19 (146.2) *ἔσονται γὰρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλῖψις, οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτη ἀπ' ἀρχῆς κτίσεως, ἧς ἔκτισεν ὁ θεός, ἕως τοῦ νῦν καὶ οὐ μὴ γένηται.* 20 (147.6) *καὶ εἰ μὴ ἐκολόβωσεν κύριος τὰς ἡμέρας, οὐκ ἂν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτοὺς οὓς ἐξελέξατο ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας.* 21 (148.2) *καὶ τότε ἐάν τις* Lc 17, 23. *ὑμῖν εἴπῃ Ἴδε ὧδε ὁ Χριστός, ἴδε ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε.* 22 (149.6)

16. *ων* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler itp^{ler} vg (addunt enim *est, erit, fuerit* in Mc, non item in Mt; nec magis v. 15. addunt) al .. BDLΔ 1. 28. 209. 245. 299. c^{scr} 2.pe q (ita et. d) cop om (Ln 49. :: vdtr omissum ut in Mt deest, quemadmodum nec v. 15. legitur)| *εις* (M *επι*) *τα* .. D al pauc om (:: ut Mt)

17. *δε* .. D^{gr} om | A *εγ γαστρι* | *θηλαζουσαις* .. D 28. *-ζομεναις*, L *εν-θηλαζουσαις*

18. *προσευχ. δε* (g^{scr} om) .. D an *και πρ.* | *γενηται* (D itp^{ler} vg *γενωνται*) *χειμωνος* (D itp^{l} vg arm ante *γεν.*), item *γενητ. ταυτα χει.* 13. 28. 299. 2.pe vel *χει. ταυ. γενητ.* (L *γινετ.*, 262. ante *ταυ.*) L 50. 69. 262. an: igitur absque *η φυ. υμ.* c. BDL al^{7} itp^{ler} vg arm .. ς (Gb^{00}) ante (cop post) *χειμ.* add *η φυγη υμων* c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pler g^{2}· k gat cop syr^{utr} al (:: e Mt ubi non fluct; ex eodem rell additamenta). In fine add L al^{20} fere g^{2}·k n** gat pers^{p} *η* (al mu *μηδε*) *σαββατου* (al mu *-των* vel *-τω* vel *εν σαββατω*)

19. *εσονται*: Γ *εσται* | *αι ημιερ. εκειναι* (Δ om). Γ *αι ταις ημεραις εκειναις*, item a b d k n q | *θλιψις* (*-ι-* et. Γ, cf ad Mt 24, 9. ΑΔ al *-ψεις*) etc .. D 299. 2.pe y^{scr} it vg *θλιψεις οιαι ουκ εγενοντο* (y^{scr} *ου γεγοναν*, 2.pe *ου γεγονασι ποτε*, et. a n add *numquam*) *τοιαυται* – – *γενωνται* (ita certe D 2.pe it vg; item 299.? y^{scr}?)' *ης* (c. AC**EFGHKMSUVXΓΔ al fere omn; BC*L 28. *ην*: ita Ln 49.) *εκτ. ο θεος* .. D 27. 2.pe a c ff^{2}·i k n arm om | *και ου μη* .. D *ουδε μη*, FG 1. 13. 69. 157. 253. 346. 2.pe *ουδ* (157. *-δε*) *ου μη* (:: cf Mt)

20. *εκολοβ. κυρ.* (c k *deus*) c. BL b c ff^{2}·g^{1}·g^{2}·i k (item l vdtr) vg aeth Promiss .. ς (Ln) *κυρ.* (al pauc *ο κυρ.*, al^{10} fere arm *ο θεος*, al pauc om) *εκολ.* c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn a q cop al | *τας ημερας* .. EFGMΔ al^{25} fere ita^{lll}q mt tol cop syr al Aug Op Promiss add *εκεινας* (:: cf Mt), item D a b ff^{2}·i q arm add *δια τους εκλεκτους αυτου*

21. *και* .. U 1. al plus^{10} syr om (:: ut Mt)| *εαν* .. DL *αν* | *υμιν ειπη* .. *η ειπ. υμ.* (ita 49.; similiter in Mt fluct lectio)' *ιδε* pr c. BL .. ς (Ln) *ιδου* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ etc | *ιδ.* (*ιδε* c. BDL 28. 2.pe al?; ς *ιδου* c. AEFGHKMSUVXΓΔ etc) c. LU 40. 69. 131. 2.pe al^{50} ac plur k l vg (et. am em ing tol al) Cyr^{hr} Thph Promiss .. ς (Ln) *η ιδ.* c. ADEFGHKMSVXΓΔ al sat mu itp^{l} syr^{p} al; item C 63. cop *η* omisso *ιδ.*; item B syr prag (al?) *και ιδ.* (:: rursus offendit asyndeton; corrigebatur a pler adhibito Mto, ex quo et. *ιδου* pro *ιδε*, item-

ἐγερθήσονται γὰρ ψευδοπροφῆται καὶ ποιήσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, τοὺς ἐκλεκτούς. 23 ὑμεῖς
24–27 Mt 24, 29–31. Lc 21, 25–28. δὲ βλέπετε· προείρηκα ὑμῖν πάντα. 24 (150.2) Ἀλλὰ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις μετὰ τὴν θλῖψιν ἐκείνην ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, 25 καὶ οἱ ἀστέρες ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πίπτοντες, καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. 26 (151.2) καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. 27 καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους καὶ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς ἐκ τῶν

---

que πιστευσητε pro -ετε)| πιστευετε (Gb Sz Schu prob) c. ACDEFH LVΔ al plus[40] itp[ler] *nolite credere*, g[2] *ne credetis* .. ς πιστευσητε c. BG KMSUXΓ al sat mu, b i vg *ne credideritis* (:: ap Mt in pauciss fluct)

22. γαρ .. c δε | ψευδοπροφ. (Schu prob vdtr) c. D 124. i k .. ς (Ln) praem ψευδοχριστοι και (:: e Mt petita cum tot aliis per hos vv.) c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ etc | ποιησουσ. (Schu prob vdtr) c. D 13. 28. 69. 91. 124. 299. 346. 2.p[e] a sax Vict[mosc] .. ς (Ln) δωσουσι (al pauc -σωσι) c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ etc (:: in Mt non fluct)| προς .. Γ εις | τους c. BD[Gr] .. ς (Ln) και τους (:: e Mt ubi non fluct) c. ACEFGHKLM SUVXΓΔ etc (Or libere)

23. προειρ. (Schu prob vdtr) c. BL 28. a cop .. ς praem (237. add) ιδου, Ln [ιδ.], c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ etc (:: cf Mt ubi fluct)| παντα c. BCDEFGHLSVXΓΔ al .. AKMU al[35] ac plur απαντα (:: cf ad 5, 40.)

24. αλλα c. BCDΔ al .. ς αλλ c. AEFGHKLMSUVXΓΔ etc | εν .. x om | LΓ φεγος

25. εσοντ. εκ τ. ουρ. c. ABC al[20] fere a (item i *stell. de caelo erunt cadentes*, e g[1.2] *st. cadent de caelo* [e *de c. ca.*]) item syr syrP[mg] cop al; item D c ff[2] q οι εκ (*quae sunt in*) του ουρ. εσοντ. .. ς του (al mu praem εκ) ουρ. εσοντ. c. EFGHKLMSUVXΓΔ al pl vg go al (k om)| πιπτοντ. c. BCDL al mu it al .. ς εκπιπτοντ. c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pl vg (*decidentes*) al Promiss (: εκπιπτ. in Act et epp saepe legitur)| αι εν τ. ουρ. .. DK 115. it[pl] (contra k *in caelis*, q *caelestes*) al Thph Promiss των ουρανων (:: e Mt)

26. εν νεφελαις (1. 13. 28. 69. al? k -λη) .. D επι των νεφελων (a d ff[2] i q *cum nubibus*) .. x e g[1] om | δυν. πολλ. κ. δοξ. c. BCDEFGHKLSUVXΓ al pl it vg go cop syr .. AMΔ al[60] fere syrP aeth arm al δυν. κ. δοξ. (al pauc post πολλ.) πολλ. (ita Ln ex errore :: e Mt)

27. αποστελει (VX -στέλει) .. LΔ 28. al pauc prag -στελλει (item H -στελλεῖ)| τ. αγγελ. (Gb Schu prob vdtr) c. BDL a e ff[2] i k q cop[1] .. ς add αυτου, Ln [α.], c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn c g[2] (g[1] l?) vg cop[2] syr[utr] go al Vig (:: e Mt ubi non fluct). Praeterea al[aliq] Vig add (ex eodem Mt) μετα σαλπιγγος φωνης μεγαλης | επισυναξει .. FLM al[10] fere g[2] aeth -ξουσιν (:: e Mt), 28. επισυντρεψουσι | τ. εκλεκτ. c. DL 1. 28. 91. 299. 2.p[e] a e ff[2] i k .. ς (Ln) add αυτου c. ABCEFGHK MSUVXΓΔ al pler it[mu] vg cop syr[utr] go al (:: rursus e Mt, in quo lectio

τεσσάρων ἀνέμων ἀπ' ἄκρου γῆς ἕως ἄκρου οὐρανοῦ. 28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν. ὅταν αὐτῆς ἤδη ὁ κλάδος ἁπαλὸς γένηται καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκεται ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· 29 οὕτως καὶ ὑμεῖς ὅταν ταῦτα ἴδητε γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 30 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη μέχρις οὗ ταῦτα πάντα γένηται. 31 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. 32 (152.6) Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἢ τῆς ὥρας οὐδεὶς

28—31 Mt 24, 32-35. Lc 21, 29—33.

Mt 24, 36.

---

non fluct)| απ ακρου (D al pauc -κρων) γης (U 1. 13. 28. 69. 2.pe al[10] της γης) ε. ακρου (1. al pauc -κρων) ουρανου (U 13. 28. 69. 2.pe al[10] fere του ουρ., 1. -νων) (:: cf Mt)

28. αυτης ηδη (U al aliq syr al om, S al post κλαδ.) ο (A om) κλαδ. c. EFGHKMVXΓΔ(SU) al pl .. ABCDL 13. al plus[10] it vg al ηδη ο κλαδ. αυτης (Ln :: at ita Mt lectione non fluct)| ἐκφύη (ut et. ς[e] Gb Sz Wtst etc): ita FUΓ al mu .. ς Ln -φυῆ: ita EGKMV al pm. Sine accentu h. l. LX .. vg aiq al c ff[2] nata fuerint (ff[2] nascuntur, c prodeunt) folia; go germinant fol., a fol. procreaverit, k germinaverit folia, cop producit fol. Cf et. ad Mt. Post φυλλα D 28. 2.pe al aliq q arm add εν αυτη | μαθετε .. V al μαθε | γινωσκεται (Schu prob) c. AB**DLΔ (sed iidem et. v. sq -ται) al mu cop[1] (cognoscunt) aeth (cognoscitur) .. ς (Ln) -σκετε c. B*CEFGHKMSUVXΓ al pl; it[pler] vg cognoscitis vel -scetis, a scitote, item cognoscitis cop[2] go syr[utr] | οτι .. D[gr] add ηδη | C εγγυ | το θερος (K τελος) εστιν (al[10] fere om) .. Γ 282. εστ. το θερ.

29. ουτως c. unc fere omn al pl .. ς ουτω c. M al | ταυτ. ιδητ. c. EFGHKMSVXΓΔ al pler·a (om γινομ.) .. ABCDLU al[15] fere it[pler] vg al pler ιδητ. (CD al ειδ.) ταυτ. (D 36.[ev] i παντα ταυτ., c ff[2] q Promiss ταυτ. παντ.) (ita Ln :: cf Lc et Mt)

30. μεχρις (D 1. 13. 28. 2.pe al[12] εως) ου (B οτου, 1. 13. 28. al[8] αν): Vict[mosc] μέχρις οὗ -- ἀντὶ τοῦ ἕως οὗ (:: Mt et Lc εως αν)| ταυτ. παντ. (Schu prob) c. BCLΔ 13. 69. 346. al[20] ac plur (28. i πα. γε. τα.) d cop .. ς (Ln) παντ. τα. (:: ut Mt) c. AD[gr]EFGHKMSUVXΓ al pl vg k** q al (a c g[1] k* om ταυτ.)

31. παρελευσονται pr c. BDKUΓ 1. al pm (et. it[pler] vg transibunt, item cop syr[utr] al) .. A(C?)EFGHLMSVXΔ al plus[60] a k -σεται (Gb Sz :: e Mt ut vdtr)| ου μη .. D* om μη, item B? | παρελευσοντ. sec (Schu prob vdtr) c. BL y[scr] 3.pe 18.[ev] 36.[ev] 49.[ev] .. ς (Ln) παρελθωσιν (:: ita Mt lectione non fluct) c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al pler

32. ἢ (Gb Sz) c. ABCEHKLMS**UVXΓΔ al[100] fere c ff[2] vg syr[p] sl Ath[1] Naz Bas[1] Cyr Euth Merc .. ς και c. DFG al mu it[pler] vg cop syr aeth al Ath[1] Ir[int] Hil Aug Promiss al (:: in Mt non fluct)| της ωρας c. BCDKLMUΔ al mu Ath[2] .. AEFGHSVX al[80] fere Bas al aliq om της (Gb[00] :: ut Mt). Titulus huius capitis 43. ubique (ut in AKLM) scribi solet: περι της ημερας και ωρας

οἶδεν, οὐδὲ ἄγγελος ἐν οὐρανῷ οὐδὲ ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ.
Mt 25, 13. 33 (155.6) βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός
(Mt 25, 14 ss. Lc 19, 12 ss.) ἐστιν. 34 (154.2) ὡς ἄνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ
καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἐξουσίαν, ἑκάστῳ τὸ ἔργον αὐτοῦ,
Mt 24, 42. (Lc 21, 36 ss.) καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 (155.2) γρηγορεῖτε οὖν·
οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ἢ ὀψὲ ἢ μεσο-

---

32. *αγγελος* c. B Aug .. DK*LU 11. 28. 80. 90. 115. 262. 299. 2.pe y^{scr} c^{scr} e^{scr} s^{scr} al^{12} ac pluribus Ath^{2} Caes^{1} *οι αγγελοι*, item ς (Ln) οι (f^{scr} al? om) *αγγελοι* οι c. ACEFGHK**MSVXΓΔ al pl, item *angeli* it vg cop syr^{utr} al Hil Promiss al (:: in Mt *οι αγγελοι* non fluct, hinc vdtr cum tot aliis horum vv. lectionibus et. haec ad Mc translata, quemadmodum rursus ex Mc ad Mt transtulerunt verba *ουδε ο υιος*. Codex B, qui comitantibus paucissimis toties summa cum probilitate verum tenere iudicatur, nec facile deserendus est ubi tantum non solus tale quid praebet quod propria critica ratione valeat. A Mco „nec angelum nec filium" scribi non minus consentaneum dixerim quam quod Mt „angelos" pluraliter dicit, non addito filio. Alterum vero locum ex altero corrigentes, ut plerisque ipsis qui describebant primis usu venisse videtur, maluerunt utroq loco *οι αγγελοι*. Nec mora negligentia factum videtur quod alteri [cum Mt] *οι αγγ.* vel et. *αγγελοι*, alteri [accuratius sequentia observantes] *οι αγγ. οι* scripserunt.)| *εν* (D 2.pe 90. 131. al^{20} add *τω*) *ουρανω* (al pauc *-νοις*) .. U 28. al^{10} fere a g^{1} syr al Caes Merc *των ουρανων* (ut Mt) .. Ath^{2} Promiss al om; Aug *neque virtus*; Ir^{int} om *ουδε* usq *ουρανω* | *ουδε* (L *ουτε*) o (y^{scr} om) *υιος* (sax add *hominis*) .. X prag Bas om (cdd^{gr} ap Amb spectant haud dubie ad Mt, ad quem vide)| *ο πατηρ* .. A c Aug praem *μονος*, idem add 13. 61. 124. 238. 262. 236. 2.pe a k tol arm sax aeth pera^{p} Ir^{int} Hil (:: e Mt)

33. *βλεπ.* (al^{4} om; D ff^{2} g^{2} i q add *ουν*, c *ουν και*, 13. 69. k *και*, 28. 299. 346. 2.pe aeth *δε και*) *αγρυπν.* c. BD 122. a o k tol* .. ς add *και* (al^{10} ac plur om) *προσευχεσθε* c. ACEFGHKLMSUVXΓΔ it^{pl} vg al mu Vict^{mosc} Euth^{dis} (:: cf 14, 38. c. pp. ubi nemo om)| *εστιν* (k *veniet*) .. D^{gr} a c om

34. *ως* .. 1. 13. 28. al^{12} fere *ωσπερ*, iidem pler c mt syr add *γαρ* | *αποδημος* .. DX 1. 28. 209. 245. 299. 2.pe c^{scr} *-δημων* | *αυτου* .. B *εαυτου* | *εκαστω* c. BC*DL 238. 248. 2.pe 8.pe a c e ff^{2}* k (item g^{2} vg *et dedit servis suis potest. cuiusq. operis;* d f q *et* [f om] *data serv. su. potestate cuiusq. op.*) cop (aeth vdtr) .. ς *και εκαστω* c. AC**EFGHKMSUV XΓΔ al pler i syr^{utr} al | D* *θυρουρω* | *γρηγορη* (r *αγρυπνη*) .. HU al pauc *-ρει*

35. *η οψε* c. BCLA k syr$^{p\ mg}$ .. ς (Ln) *οψε* c. ADEFGHKMSUVXΓ etc | *μεσονυκτιον* (B* *μεσαν.*) c. BCLA .. ς (Ln) *-κτιου* c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler; item 238. c^{scr} Or *-κτιω* | *αλεκτοροφωνιας* .. D *-νιου*, Δ *-νια*

36. *ελθων* .. D^{gr} r *εξελθ.* | *εξαιφνης* (ita AEFGMUX etc) .. CDKLΓΔ al *εξεφνης*

νύκτιον ἢ ἀλεκτοροφωνίας ἢ πρωΐ· 36 μὴ ἐλθὼν ἐξαίφνης εὕρῃ ὑμᾶς καθεύδοντας. 37 ἃ δὲ ὑμῖν λέγω, πᾶσιν λέγω, γρηγορεῖτε.

XIV.

1 (156.1) *Ἦν δὲ τὸ πάσχα καὶ τὰ ἄζυμα μετὰ δύο ἡμέρας,* Mt 26, 2–5. *(157.6) καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν* Io 11, 47 ss. *δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν· 2 ἔλεγον γάρ Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε ἔσται θόρυβος τοῦ λαοῦ.*

3 (158.1) *Καὶ ὄντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος* Mt 26, 6–13. *τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ ἦλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον* Io 12, 1–8. (Lc 7, 36 ss.) *μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· συντρίψασα τὴν ἀλάβαστρον*

---

37. ἃ c. AEFGHMSUVΓ al longe pl q syrP Bas .. BCKLXΔ al^{18} fere itpm vg cop syr al Opt ὃ (Ln 49. Gb″ :: manifesta correctio, quae tantum non necessaria videbatur; hinc ab omnibus fere interpretibus recepta) .. D (similiter 2.Pe) a ff^{2}·i *εγω* (ff^{2}·i *ecce*) *δε λεγω υμεων* (ff^{2}·i *vobis dico*) pro ἃ usq *πᾶσ. λέγω* (E om *π. λε.*)| *υμιν λεγω* .. U 1. al *λεγ. υμ.* | *γρηγορειτε* .. K al -ρητε

XIV. 1. *το πασχ. και τ. αζυμα* (k syr persP *pascha azumorum*; gat *pascha et azymorum*) .. D a ff^{2} sax om *κ. τα αζυμ.* | *και οι* .. Δ 300. (al?) om *οι* | *πως* .. MX *οπως* | *εν* (Δ 1. 13. 28. al^{15} fere om) *δολω* (U *λογω*) .. D^{gr} ai (vg^{cod}?) om | *κρατησαντες* (28. *-σωσι και*, item it vg) .. D*Δ add *και*

2. *γαρ* c. BC*DL it am em erl fu ing iac mt prag reg cop syrP mg .. ς *δε* (:: e Mt ubi lectio non fluct) c. AC**EFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn vg^{ed} et tol syrP aeth (syr persP *et dicebant*)| *μη* .. D *μηποτε* (d *ne*)| *μηποτε* (ita et. f al vg; al pauc *ινα μη*, 2.Pe *και*) .. D a ff^{2}·i q om; c k *ne cum venerit turba in* (k *ad*) *diem festum tumultus oriatur* (k *fiat tum.*) *in populum* (k *populi*)| *εσται θορ.* c. BCDL 2.Pe (al ut vdtr) k (syr?) .. ς (Ln) *θορ. εστ.* c. AEFGHKSUVXΓ etc, item M 28. al^{10} fere *θορ. γενηται* :: ut Mt (item itplor vg *fieret*, *oriretur*, *operetur* vel similiter) .. Δ *θορυβου οντος*

3. *ναρδου πιστικης* (fg$^{1.2}$ di gat tol *pistici*, k *piscicae*; cff^{2}·l q vg *spicati*; a *optimi*) *πολυτελους* (AGM^{mg} 1. 13. 28. 69. 2.Pe al^{20} fere *πολυτιμου* :: e Io; cf ad Mt) .. D^{gr} om | *συντριψασα* c. BL cop .. ς (Ln) *και συντριψ.* (D 2.Pe *θραυσασα*) c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn it vg syr^{utr} al (:: asyndeton Marci, toties in cdd pler sublatum, et. h. l. agnoscendum tenendumque videbatur. Certe enim non posset a studio emendandi sed ab incuria describentium explicari: id quod in tali caussa atque testib plerumq optimis statuere non cautum videbatur.)| *την αλαβ.* c. BCLΔ .. ADEFHKSUVXΓ al pl san^{mg} *τον αλαβ.* (Ln) .. ς *το αλαβ.* c. GM al mu (Photlex et Eust: *λήκυθον δὲ ἀγγεῖον φασὶν Ἀττικοί. ἐν ᾧ τοῖς νεκροῖς ἔφερον τὸ μύρον, τὴν ἀλάβαστρον. ἀρσενικῶς δὲ τὸν ἀλάβ. εἶπεν Ἡρόδοτος.*)

κατέχεεν αὐτοῦ τῆς κεφαλῆς. 4 *ἦσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἑαυτούς Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν;* 5 *ἠδύνατο γὰρ τοῦτο τὸ μύρον πραθῆναι ἐπάνω δηναρίων τριακοσίων καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς· καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ.* 6 *ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; καλὸν ἔργον ἠργάσατο ἐν ἐμοί.* 7 *πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, καὶ ὅταν θέλητε δύνασθε αὐτοὺς εὖ ποιῆσαι, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.* 8 (150.4) *ὃ ἔσχεν ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα*

---

3. αυτου της κε. c. BCLA 1. 28. 435. .. ς αυτου (et. post κεφ. ponitur) κατα της κε. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler (k *cum a capite*) .. D 20.ev επι της κε. αυτου (:: cf Mt); item *super caput eius* itpler vg

4. ησαν δε τ. αγ. πρ. εαυτους (ita et. vg fg1.2.k q, item c [*quo viso* pro ησ. δε], sed c k om πρ. εαυ.) .. D 2.pe a ff2.i arm οι δε μαθηται αιτου διεπονουν (2.pe -νουντο)| πρ. εαυτ. c. BC*L cop item (om πρ. εαυ. sed non add κ. λεγ.) i .. ς (Ln) add και (28. 299. yser al15 a c ff2. om) λεγοντες c. AC**EFGHKMSUVXΓΛ al pler (1. 209. ante πρ. εαυ. pon) itpler vg, item D 2.pe και ελεγον (:: in Mt ηγανακτησ. λεγοντες non fiuct)| εις τι .. U 127. τις | του μυρου .. 1. al italiq om (:: ut Mt)| γεγονεν .. D 64. a ff2.i om (:: ut Mt)

5. ηδυνατο c. ABCDEFG(H ειδυν.)M(s?)UVXΓΛ etc .. KL al aliq εδυν. (cf ad Mt)| γαρ .. D k om (in Mt quidem non fiuct)| τουτο το μυρ. (Gb Sz) c. ABCKLUΔ al35 a go syrP arm aeth; item D 13. 28. 2.pe al plus10 itpl vg το μυρ. τουτο .. ς τουτο c. EFGHMSVXΓ al pm c k syr perap al (:: ita Mt quem cf)| πραθηναι .. D al10 fere italiq post ηδυν. | δηναρ. τριακ. c. CDL 2.pe a c ff2. g1.i k q .. ς τριακ. δην. (:: ita Io testib Graecis non fiuct) c. ABEFGHKMSUVXΓΛ al pler fg2. vg cop go al mu Amb | c* c3cr ενεβριμουντο | αιτη .. D* εν αιτη (it vg *fremebant in eam*)

6. ειπεν .. D 2.pe it cop al add αιτοις (:: ut Mt)| αυτη .. V* al pauc c arm om (et. post παρεχ. ponitur)| καλον .. 13. 28. 69. 2.pe al5 c cop1 (go αραγε fere expressisse dicitur) syr c.* arm add γαρ (:: e Mt)| ηργασατο c. B*D (al? neglexerunt Wtst Bi Gb Sz etc). Ita B* et. Mt 25, 16. ubi supple .. ς (Ln) ειργ. cum rell et unc et minusc ut vdtr | εν εμοι (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVXΓΛ al130 fere ac plur .. ς εις εμε c. minusc non ita mu (:: e Mt)

7. μεθ εαυτων .. D 91. 299. (al?) μεθ υμων (it vg *vobiscum*)| θελητε .. B*X al aliq -λετε | αυτους c. AEFGHKMSUVX al longe pl .. BCDLΓΛ al18 αυτοις (Ln 49. :: at dativus multo magis quam acc. manum alienam prodit. Ita Lc 6, 27. καλως ποι. τοις μισουσιν non fiuct; pariterque in additamento Mt 5, 44. cdd pler [unc omn] dativum tenent.)| εν .. BL cop praem παντοτε | ποιησαι .. D*(teste Wtst)Δ al pauc ποιειν

8. εσχεν (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVXΓΛ al120 fere .. ς ειχεν c. minusc non ita mu | εποιησεν c. BL 1. 13. 28. 69. 209. 346. 2.pe a l cop syrutr (1 syrutr *hoc fecit*) .. ς αιτη, εποι. (Ln [αυτη] εποι.) c. AC(C* αιτη) DE

εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 ἀμὴν δὲ λέγω ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

10 (160.2) Καὶ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης ὁ εἷς τῶν δώδεκα ἀπ- 10 s. Mt 26, 14–16. Lc 22, 3–6.
ῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς ἵνα αὐτὸν παραδοῖ αὐτοῖς. 11 οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐχάρησαν καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι· καὶ ἐζήτει πῶς αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ.

FGHKMSUVXΓ al pler itpl vg al (persp *haec mulier*); item Δ εποι. αυτη (:: simili modo αὕτη Mt 26, 12.); L προσελαβ. | μου το σωμ. c. ACHP GHKM*SUVXΓΔ al pler k (*meum corp.*) .. BDLM** al8 ac plur itpler vg το σωμ. μου (Ln)

9. δε c. BDEGKLVΓΔ al35 fere ac plur a .. ς om (Ln [δε]) c. ACFHMSUX al pl itpler vg cop go syrP al (syr persp *et amen*; 91. αμ. γαρ) (:: Mc αμην λεγω tredecies habet, nec usquam fere [cf ad 11, 23.] testes δε aut γαρ aut simile quid interponunt. Hinc multo probabilius est δε hoc uno loco interpositum ad rell locorum rationem electum esse quam ipsum aliena manu illatum. Accedit quod deest in Mt, nisi quod duo cdd ex Mc ut vdtr addunt.)| εαν (Gb″) c. ACEFGHKL(ε supra lineam prim manu)M(s?)UVXΓΔ al ut vdtr longe pl .. ς (Ln 49.) αν c. BD al ut vdtr pauc (:: eandem fere auctoritatem αν et. in Mt habet; ceterum cf ad 9, 37.)| το ευαγγ. c. BDL 13. 28. 69. 2.pe (al ut vdtr) aff2-1k .. ς add τουτο, Ln [τουτο] c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al pler itmu (c f *hoc evang.*) vg cop go syrP (syr persp *meum hoc*) (:: e Mt ubi non fluct)

10. ιουδας (Gb″) c. ABCDELMΓΔ al40 Or Eus Thph .. ς ο ιουδ. c. FGHKS UVX al pl | ο ισκαριωτης (D it vgmss pl *σκαρ.*, c*?L –ωτ) c. AC** EFGHKLMSUVXΓΔ al pler cop Eus Thph .. BC*D al4 Or om ὁ (Ln 49. :: at magis usu venit absque articulo, ut nec Mt 26, 14. adest; nec magis Mc 3, 19. Lc 6, 16. intulerunt [quamquam nec offendit articulus Mt 10, 4.]. Cf et. ad 14, 43.)| ο εις c. B(C*?)LM cop .. ς (Ln) εις c. C**EFGHKSUVXΓΔ al ut vdtr omn Or Eus; D 2.pe εις εκ .. Δ om ο εις τ. δωδ. (:: ubi est εις των δωδ., nusquam a testib ὁ praepositum invenitur; hinc h. l. multo minus probabile a testib additum quam deletum esse. Cf et. ad 14, 20. εἷς ἐκ τῶν et 14, 43. εἷς ὢν τῶν, quibus ll. pariter a multis vel plerisq testib εἷς τῶν restitutum est, ut habent Mt 42, 67. et Lc 22, 47.)| απηλθεν .. L ηλθ., Or προσηλθ. | αυτ. παραδ. c. BCLΔ 69. 346. f k q Eus1 (ubi accurate) .. ς (Ln) παρ. αυτ. c. AEFGHKMSUVXΓ al pler itpl vg cop al Or Eus1 (ubi minus accurate), item D προδοι (item *proderet* vg c i k al; rell *trad.*) αυτ. (sed ex his multi om αυτους, vide post). Ceterum -δοι c. BD .. ς -δω c. rell ut vdtr omn (in Mt -δω et. BD. Sed in Mc cf 4, 29. 14, 11.)| αυτους .. D 28. 91. 299. 2.pe a c ff2-i Or Eus1 (ubi minus accurate) om

11. οι δε (et. Or Eus2) .. Δ και (:: ut Lc)| ακουσαντες .. D a c ff2-i k Eus1 (ubi minus accurate) om | BE al εχαρισαν | αργυριον c. BCDEFG HLMSVXΔ al pl (*pecuniam* it vg etc) Or Eus1 (ubi accuratius) .. AKUΓ (ponit post διδοναι: sic) al60 fere Eus1 (ubi minus accurate) -ρια (:: in

12–16 Lc 22, 7–13. Mt 26, 17–19.

12 *Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ πάσχα ἔθυον,*
λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἑτοιμά-
σωμεν ἵνα φάγῃς τὸ πάσχα; 13 *καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν*
αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτοῖς Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει
ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ,
14 *καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι ὁ διδάσκαλος*
λέγει Ποῦ ἐστὶν τὸ κατάλυμά μου, ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μα-
θητῶν μου φάγω; 15 *καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρω-*
μένον ἕτοιμον, καὶ ἐκεῖ ἑτοιμάσατε ἡμῖν. 16 *καὶ ἐξῆλθον οἱ*
μαθηταὶ αὐτοῦ καὶ ἦλθον εἰς τὴν πόλιν καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν
αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.

17–21 Mt 26, 20–25. Lc 22, 14. 21–26.

17 (161.4) *Καὶ ὀψίας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα.*

Mt est *τριακ. αργυρια*)| *αυτ. ευκαιρ.* c. ABCLMA al[5] ac plur it[pler] vg Eus .. ς *ευκ. αυτ.* c. DEFGHKSUVXΓ al pler q | *παραδοι* c. BD .. ς *-δω* c. A (C latet, neque magis v. 10. *-δω* certissimum) EFGHKLMSUV XΓΔ etc. Praeterea Δ al pauc add *αυτοις*

12. *οι μαθ. αυτου* c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn fik q cop go syr[utr] al .. D it[pl] vg arm om *αυτ.* | E* al *θελης* | *ετοιμασωμεν* (1. 11. 40. 69. al plus[50] *-σομεν*) .. DΔ al pauc it[mu] vg al add *σοι* (:: cf Mt) | *φαγης* .. KL y[scr] al pauc *-γεις*

13. *δυο* .. D add *εκ*, item it vg | *και λεγει* .. D 2.[pe] a ff[2.] i q *λεγων* | *αυτοις* .. D 2.[pe] a ff[2.] i q om | D[gr*] *υπαγε*

14. *εαν* c. CEFGHKLMPSUVXΓ al pler .. ABDΔ al *αν* (Ln 49. :: cf ad 9, 37.)| *οτι* .. U (sed praecedente *-σποτι*) al fere[20] it[mu] al Thph om (:: cf Mt et Lc)| *ποῦ ἐστὶν*: hoc acc. antiquiores mu ut GU (Γ al pm *ποῦ ἐστι*: ita ς Gb Sz Wtst; Ln 49. *ποῦ ἔστιν*)| *.μου* pr c. BCDLΔ 1. 13. 28. 69. al[8] a f q l al vg syr[p mg] sax .. om (Ln [*μ.*]) c. AEFGHKMPS UVXΓ al longe pl c ff[2.] i k cop go syr[utr] al (:: in Lc deest)| *το πασχα* .. D 2.[pe] a f i q (syr *φα. μ. τ. μ. το π.*) post *φαγ.* | *φαγω* .. D 13. 69. 124. 209. 346. *-γομαι*, item G 28. *-γωμαι*

15. *αναγαιον* (Gb Sz) c. AB*CDEFGHKLPV al pm, item Δ al *αναγεον* .. B** MSUX al pm syr[p mg] *ανωγαιον* (49.), item ς *ανωγεον* c. Γ al mu; al mu *ανωγεων* | *μεγα* (91. 131. 229.* 299. 346. y[scr] c om; ff[2.] i q post *εστρ.*, item a post *εστρ. αναγ.*) *εστρ.* (F *-ωμμενον*) *ετοιμον* (*ετοιμ.* c. BCEFG HKLM**SUVXΓ al longe pl it[pl] go cop syr syr[p] c.* al; AM*Δ al fere[20] a l vg sax arm Vict[mosc] [vdtr] Euth om, hinc Ln [*ετ.*] :: ut Lc) .. D *οικον εστρ. μεγαν ετοιμ.* | *και εκει* (D 2.[pe] *κακει*, 8.[pe] om *εκ.*) c. BCDL 346. 2.[pe] (8.[pe]) f l vg cop[2] go aeth sax .. ς (Ln) *εκει* (:: ut Lc) c. AEF GHKMPSUVXΓΔ al pler it[pl] cop[1] al

16. *οι μαθ. αυτου* c. ACDEFGHKMPSUVXΓ al pler it vg syr[utr] al .. BLΔ 1. al pauc cop om *αυτου* (:: ita Mt lectione non fluct)| *ευρον* .. D a c ff[2.] i q *εποιησαν* (k om *και ευρ.*) :: e Mt

17. *και οψιας* .. D it[pl] vg sah *οψ. δε* (:: ut Mt)

18 *καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ.* 19 (162.1) *ἤρξαντο λυπεῖσθαι καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς κατὰ εἷς Μήτι ἐγώ; καὶ ἄλλος Μήτι ἐγώ;* 20 (163.2) *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρύβλιον.* 21 *ὅτι ὁ μὲν υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐαὶ δὲ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· (164.6) καλὸν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος.* 22 (165.1)

---

18. *ειπεν* (D 2.pe *λεγει*) *ο ις* c. ADEFGHKMPSUVXΓΔ al pler itpl (a c ff2· om *ο ις*) vg cop al mu .. BCL *ο ις ειπ.* Ceterum al aliq vv aliq add *αυτοις* | *ο εσθιων* .. B sah (similiter cop) *των εσθιοντων* (Schu prob)

19. *ηρξαντο* c. BL cop (sah *ηρξ. δε*) item (vdtr) Or .. c 238. aeth *και ηρξ.*, item ς (Ln) *οι δε ηρξ.* c. ADEFHKMPSUVXΓΔ al pler it vg al (:: rursus offendit Mci asyndeton)| *αυτω* .. K al vv aliq om | *εις κατα εις* c. BLΔ .. ς (Ln) *ε. καθ εις* (Or *ενα*) c. ADEFHKMPSUVXΓ al pler (Or) (r *εἷς καθεἷς*, similiter edd pm vel et. *εἷς καθεἷς*. Besa proposuit *κἄτα* i. e. *καὶ εἶτα* quod non displicuit in Thes. Gr. Ling. III. p. 288. Schol [e Thoma?]: *οὐ καθ' εἷς ἀλλὰ καθ' ἕκαστον χρὴ λέγειν.* Sed *καθ' εἷς* et. Plut. Aem. 32. Eus-Cedren et alibi) .. C *εις εκαστος* :: e Mt | *εγω* pr .. Δ add *ειμι ραββει*, item 13. 28. al pauc g2· gat cop sah *ειμι* (:: cf Mt)| *και αλλ. μητ. εγω* c. ADEFHKMSUVXΓ al pler a ff2·i k q syrp mg Or (c *aut alius. hoc singuli coeperunt dicere*) .. BCLPΔ al20 g2· l vg cop sah syrutr aeth al om (Gb0 assentiente Schu :: at nihil simile in Mt; videbatur maxime abundare)

20. *ο δε* (Gb' prob Schu) c. BCDL itpler vg cop sah syr al .. ς add *αποκριθεις* (:: ut Mt lectione non fluct; cf et. ad 9, 12. 13, 5.) c. AEFHKM PSUVXΓΔ al ut vdtr omn k syrp aeth al | *ειπεν* .. D 2.pe *λεγει*, item k *dicit* (itpler [et. d] vg *ait*)| *εν* .. BCL 38. 60. 78. 127. c ser 8.pe om (:: cf ad v. 10.)| *εις εκ τ. δωδεκα* .. M om | *εμβαπτομενος* .. D *ενβαπτιζομενος* | *μετ εμου* c. BCDEFHKLMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn i k l am em erl harl* iac ing prag reg tol (al mu) syrutr al Or Const Bed .. Δ a c f ff2· q vged etcdd aliq cop sah arr perss sax add *την χειρα* (Ln :: e Mt)| *εις το τρυβλιον* (*τρύβλ.* hoc acc. M etc; ς Ln 49. *τρυβλίον.* D* *τρυβαλιον*) .. BC* *ε. τ. εν τρυβλ.* (an potius *εντρυβλ.*?)

21. *οτι* (Schu prob vdtr) c. BL cop sah (itpl vg syrutr aeth *et filius quidem* etc, f persp *verumtamen fil.* etc) .. ς (Ln) om (:: ita prorsus Mt lectione non fluct; ad *οτι* cf Lc) c. ACDEFHKMPSUVXΓΔ etc | *υπαγει* .. D a c i *παραδιδοται* (Schu prob vdtr :: at est interpretamentum, quamquam non item in Mt adscriptum)| *γεγραπται* .. D *εστιν γεγραμμενον* (it vg *scriptum est*)| *ο υι. τ. ανθρωπου* (et. Irint) .. D a om (:: ut Lc)| *καλον* c. BL c i l q prag (al?) sah .. ς add *ην*, Ln [*ην*], c. ACDEFH KMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn a ff2·g1·2·k vg (sed am mt *est*) cop al Irint (:: in Mt non fluct)| *ει* .. ALΔ al *η* | *εγεννηθη* .. ALΓΔ al (ut vdtr) mu *εγενηθη*

22—25 Mt 26, 26—29. Lc 22, 18—20. 1 Co 11, 23 ss. *Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν λαβὼν ἄρτον εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς καὶ εἶπεν Λάβετε· τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου.* 23 (166.2) *καὶ λαβὼν ποτήριον εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες.* 24 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου τῆς διαθήκης τὸ ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν.* 25 *ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.*

26—31 Mt 26, 30—35. Lc 22, 39. Io 16, 32. 26 (167.6) *Καὶ ὑμνήσαντες ἐξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν.* 27 (168.4) *καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντες σκανδαλισθήσεσθε,*

---

22. *λαβων* (Schu prob vdtr) c. BD 2.pe a ff2· i k sah .. ς add *ο ις*, Ln [*ο ις*], c. ACEFHKLMPSUVXΓΔ al fere omn (sed aliq post *αρτον*) itpm cop syrutr al (:: e Mt ut vdtr)| *αρτον* (M al10 fere *τον αρτ.* :: ut Mt) .. U al fere30 add *και* (itmu vg *accepit - et benedicens*, item al) :: ut Mt | *ευλογησας* .. D 50. *ευλογησεν και*, item a (*accipiens - benedixit et*) k (*accepit - et benedixit et*), U *ευχαριστησας* (:: ut Lc)| *λαβετε* (Gb Sz) c. ABCDKLM*PUΔ (Δ* om, Δmg male supplet *λαβων*) 1. 2.pe al15 it (exc ff2·) vg cop sah syrutr aeth arm al .. ς add *φαγετε* (:: e Mt) c. EFHM** SVXΓ al longe pl ff2· (*et edite*)| *τουτο* .. D *τουτ* (k post *dedit illis* pergit *et manducaverunt ex illo omnes. et dixit illis. hoc est corp. meum.* Ad *corp. meum* a add *quod pro multis confringitur in remissionem peccatorum*)

23. *ποτηριον* (Gb′) c. BCDLXΔ 1. 11. 13. 28. al30 fere .. ς *το ποτ.* c. AEF HKMPSUVΓ al pl (:: cf ad Mt)| *ευχαριστησας* .. P post *εδωκ. αυτ.*

24. *αυτοις* .. B om | *τουτο* .. D *τουτ* | *το αιμ. μου* (Gb′) c. CD**ELVX 11. 157. 2.pe al8 cop sah .. ς add *το*, Ln [*το*], c. ABD*FHKMPSUΓΔ al pler | *της διαθ.* (Gb″) c. BCDL 2.pe k cop .. ς (Ln) *τ. καινης διαθ.* c. AEFHKMPSUVXΓΔ al fere omn itpler vg syrutr sah (syrutr sah *testam. novi*, ita et. in Mt) al .. ff2· om | *εκχ.* h. l. c. BCL cop sah aeth .. ς (Ln) post *πολλ.* (:: ita Mt lectione non fluct) c. ADEFHKMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn it vg etc | *εκχυννομ.* (D *εχχ.*) c. ABCDLPΔ (al ut vdtr pauc) .. ς *εκχυνομ.* c. EFHKMSUVXΓ al pler | *υπερ* (Schu prob vdtr) c. BCDLΔ 13. 69. 124. 2.pe 8.pe 18.ev .. ς *περι* (:: ut Mt) c. AEFHKMP SUVXΓ al pler. Praeterea 9. 13. 18. 69. 13.ev cscr (al ut vdtr) a g2· cop sah add *εις αφεσιν αμαρτιων*

25. *αμην* (et. it vg cop sah syrutr al) .. FVΓΔ al plus50 Thph add *δε* (:: cf Mt *λεγω δε υμιν*)| *ουκετι* c. ABEFHKMSUVXΓΔ al fere omn ff2· g1· 2· iq vg (Latini hi *iam non*) .. CDL bscr* a c f k em gat om (:: ut Mt lectione non fluct)| *πιω* .. D 2.pe a f *προσθω πειν* (2.pe *πιειν*) (Gb′)| *γενηματ.* (Gb″) c. ABCEFHLMUVXΓΔ al40 fere ac multo plur .. ς (Ln) *γεννηματ.* c. DK(s?) al mu | *αυτο* (EFKΓ al *αυτῶ*) *πινω* (Δ *πιννω*, X *πιω*)

27. *και* .. D c ff2· *τοτε* :: e Mt | *παντες* .. D 13. 38. 69. 124. 8.pe itpl gat al add *υμεις* :: e Mt | *σκανδαλισθ.* (Gb″) c. BC*DHLSVXΓΔ al fere40 ff2· q cop2 .. ς (Ln) add (:: e Mt lectione non fluct) *εν εμοι* (haec om et. al plus5 g1· am em fu iac ing gat prag reg san al Bed) *εν τη νυκτι ταυτη* (Ln [*εν τη ν. τ.*]: haec om et. G al3 a f i k) c. AC**EF(G)KMU al

ὅτι γέγραπται Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται. 28 (160.6) *ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναί με προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν.* 29 (170.1) *ὁ δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ Καὶ εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ' οὐκ ἐγώ.* 30 *καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ταύτῃ τῇ νυκτὶ πρὶν ἢ δὶς ἀλέκτορα φωνῆσαι τρίς με ἀπαρνήσῃ.* 31 (171.6) *ὁ δὲ ἐκπερισσῶς ἐλάλει μᾶλλον Ἐάν με δέῃ συναποθανεῖν σοι, οὐ μή σε ἀπαρνήσομαι. ὡσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.*

* Zach 13. 7. Lc 22, 33 s. Io 13, 36 ss. 29 ss. 14, 72.

---

pl cg^{2*} vg^{ed} tol (al; praeterea vide ante ad *εν εμοι* et ad *εν τ. ν. τ.*) sah cop^{1} syr^{utr} al | *οτι* .. A add *ιδου* | *τα προβ. διασκ.* hoc ord. c. BCDL 13. 115. 127. 346. 2.^{pe} ik q sah .. ς (Ln) *διασκ. τα πρ.* c. AEF GHKMSUVXΓΔ al pler it^{pl} vg cop al (:: at sic et Mt et LXX, vide post); *διασκορπισθησονται* c. ACDFGKLΔ al mu .. ς *-σεται* c. BEHMSUVXΓ al pl (:: similiter in Mt lectio fluct). Praeterea post *διασκ. τ. πρ.* EFKM al plus^{20} ac add (:: e Mt et LXX) *της ποιμνης* (syr al *oves eius*). LXX A *πάταξον τ. ποιμ. καὶ διασκορπισθήσονται τὰ πρ. τῆς ποίμν.* (LXX^{ed} *πατάξατε τοὺς ποιμ. κ. ἐκσπάσατε τὰ πρ.*) Item lust -- *τὰ πρ. αὐτοῦ*. Barn *ὅταν πατάξω τὸν ποι. τότε διασκορπισθήσεται τὰ πρ. τῆς ποίμν.*

28. *αλλα μετα* (al mu *μετ. δε*) .. C *και μετα*

29. *εφη* .. D *λεγει*, 1. 13. 69. 124. 209. 346. 2.^{pe} *αποκριθεις λεγει* (item *αποκριθ.* praem c k sah) | *και ει* (D *και εαν*, 2.^{pe} *καν*) c. A(D)EFHKMSU VXΓΔ al pler it vg cop (*καν*) etc .. BCGL 1. 13. 39. al pauc *ει και* (49. :: at maxime vdtr ex emendatione fluxisse, quemadmodum idem pro *ει* in Mt substituerunt) .. c^{scr} i sah al *ει* | *σκανδαλισθησονται* (D 2.^{pe} *-σθωσιν*, it^{pl} vg *scandalizati fuerint*) .. EGU al fere^{10} vg^{ed} (et. tol, sed cdd pler non add) add *εν σοι* :: e Mt | *αλλ ουκ εγω* .. D *ουκ εγω ὀὐ* (d *ego non*) *σκανδαλισθησομαι*, item it^{aliq} aeth al

30. *ο ις* .. X om | *συ σημ.* (Gb Sz) c. ABEFGHKLMSUVXΓ al pl c k al vg cop sah al pl .. ς om *συ* c. CΔ al mu, item D a ff^{2} i q om *συ σημ.* (*σημ.* om et. s 2.^{pe} arm) :: utrumq deest in Mt lectione non fluet | *ταυτη τ. νυκτ.* c. BCDL 1. 69. al pauc a ff^{2} i k q arm (cop sah *in hac nocte*) .. ς *εν* (al pauc om) *τη νυκτ. ταυτ.* (:: *εν* omnino ex Mt adsumptum vdtr; *τη νυ. ταυτ.* ad v. 31. apud Mt accommodatum est. Similiter supra v. 27. *εν τη νυ. ταυτ.* Mco intulerunt) c. AEFGHKMSU VXΓΔ al pler it^{aliq} vg al | *η δις* .. D 238. om, c* om *δις* (2.^{pe} om *η*, 2.^{pe} al^{5} *δις* post *αλεκτ.*, c** post *φω.* pon), item om a c ff^{2} i k prag tol* aeth al | *με* (L om) *απαρνηση* (fere nemo *-σει*, cf Mt) c. BCDΔ al aliq it vg .. ς *απαρν. με* (:: ut Mt) c. AEFGHKMSUVXΓ al pler

31. *ο δε* c. BDEFHKLYXΓΔ al pl it vg cop al .. ACGMSU al^{35} fere syr^{P} al add *πετρος* (:: cf Mt) | *εκπερισσως* (Gb′; Schu ut „inauditum plane missum faciat") c. BCD al^{4} vel^{5}, item L 13. 69. 124. 209. 346. 2.^{pe} *περισσως* .. ς *εκ περισσου* c. AEFGHKMSUVXΓ al pler, item Δ *εκ περισιας* (offendit insolitum *εκπερισσως*, hinc alii *περισσως* reposuere, alii servato *εκ* vel *περισσου* vel *περισσιας*. Cf et. 6, 51. 10, 26.) | *ελαλει* c. BDL

32–42 Mt 26, 36–46. Lc 22, 40–46. Io 18, 1.

32 ([172.1]) *Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανεί, καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Καθίσατε ὧδε ἕως προσεύξωμαι.* 33 *καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην μετ' αὐτοῦ, καὶ ἤρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν,* 34 ([174.4]) *καὶ λέγει αὐτοῖς Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἕως θανάτου· μείνατε ὧδε καὶ γρηγορεῖτε.* 35 ([175.1]) *καὶ προελθὼν μικρὸν ἔπιπτεν ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηύχετο ἵνα εἰ δυνατόν ἐστιν παρέλθῃ*

---

item *loquebatur* it vg .. ς ελεγε c. rell omn ut vdtr et unc et min (:: cf ad 11, 23.)| *μαλλον* c. AEFGHKMSUVXΓΔ al pl k (*plura loquebatur magis*) syrP aeth (1. 13. al ante εκπερ. pon, al cum seqq conig.) .. BCDL 2.pe itpler vg al mu om (Ln 49. Gb⁰ :: at prorsus abundare videbatur atque interpretibus ad reddendum parum aptum. Mc vero adamat similia. Cf 7, 36.)| *με δεη* c. CEFGHKMSUVXΓΔ (item D* *μη δεη*) al pler .. ABD**L 1. al[10] fere it vg Thph *δεη με* (Ln :: at ita Mt lectione non fluct)| *απαρνησομαι* (H *αρνησ.*) c. ABCDHLΔ al sat mu .. EFGKM(S?)UVXΓ al[50] ac multo plur *-σωμαι* (:: in Mt similiter fluct lectio)| *δε* (1. 209. al pauc it[mu] om) *και* (D[Γ] al pauc om) .. 67. 68. om *ωσ. δε κ. πα. ελ.*

32. *ου το* .. C 282. *ω* (282. add *το*?), item it[pler] (q *quod dicitur*) vg (Ln)| *γεθση-* c. AB**CKLMSUVΓΔ al pl item *gethse-* vg f al sah (B* *γετση-* ut a ff[2] gat *getsa-*) .. EFGHX al mu (item c l q *gesse-*) *γεσση-*, D *γησα-* (prag *gethsa-*, k *getha-*, am *gese-*), 1. *γηθσε-* (item cop[1], *γεθσε* cop[2], syrP mg *γεθσι-*), al *γηθση-* et *γεδση-* | *-μανει* (*-εί* B**FHM 1. etc; *-εῖ* v al; Gb') c. ABCDEFGHLMSV al pl sah, item X *-νεις* .. KUΓΔ al mu *-μανι* (item it vg cop) .. ς *-μανῆ* c. minusc non ita mu (syrP mg *γεθσιμανη*)| *τοις μαθ. αυτου* (A om) .. D a *αυτοις* | A *καθεσαι* | *ωδε* (1. 209. *αυτου*) .. B* om | *εως* .. M al plus[10] aeth add *απελθων*, item U al plus[15] *αν* (vel *ου*) *απελθων*, al pauc add *αν* (:: cf ad Mc)| *προσευξωμαι* .. DHX al plus[80] *-ξομαι* (:: similiter lectio fluct in Mt)

33. *τον* .. pauci om | *ιακωβον* (Gb Sz) c. CDEFGHMSUVW[b]XΓΔ al pl .. ς *τον ιακ.* c. ABKL al sat mu | *ιωαννην* c. CDEFGHLMSUVW[b]XΓΔ al pl .. ABK al mu *τον ιω.* | *μετ αυτου* c. BCD 57. 69. 346. 2.pe item (haud dubie) al .. ς *μεθ εαυτου* c. AEFGHKLMSUVW[b]XΓΔ al pler | LS *ηρξαντο*| *αδημονειν* .. D* *αχηδεμονειν*, vg f al *taedere*, c d ff[2] i q *taediari*, k *taedium pati*, a *acediare et deficere*, e[secr] *αχηδιαν* (pergens *και αδημονων λεγει αυτ.*)

34. *και* (D al[5] a arm *τοτε* :: e Mt) *λεγει* .. FGHΔ al[30] fere Thph *κ. λεγειν* | *γρηγορειτε* .. G 1. 28. al pauc g[2] q gat add *μετ εμου* :: e Mt

35. *προελθων* c. BFKM al mu item *cum processisset* vel *processit* it[pler] vg cop etc .. ACD[Γ]EGHLSUVW[b]XΓΔ al pl *προσελθων* (Gb'), item *accedens* ff[2] syr[mtr] (:: similiter lectio in Mt fluct)| *επιπτεν* c. BL cop[2] .. ς (Ln) *επεσεν* c. rell ut vdtr omn (:: omnino e Mt ut vdtr ubi lectio non fluct; nec enim credibile ad seq *προσηυχ.* accommodatum esse.

ἀπ᾽ αὐτοῦ ἡ ὥρα, 36 καὶ ἔλεγεν Ἀββᾶ ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι· παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ᾽ ἐμοῦ τοῦτο· (176.1) ἀλλ᾽ οὐ τί ἐγὼ θέλω ἀλλὰ τί σύ. 37 (177.2) καὶ ἔρχεται καὶ εὑρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ Σίμων, καθεύδεις; οὐκ ἴσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 38 γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ ἔλθητε εἰς πειρασμόν· (178.4) τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 (179.6) καὶ πάλιν ἀπελθὼν προσηύξατο τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν καθεύδον-

---

Ex eodem Mt adsumpserunt *επι προσωπ.*). Praeterea DG 1. 13. al[20] it[pl] gat arm add *επι προσωπον* (:: e Mt) | ℵ[c] *προσευχετο* | *ινα* .. DG 1. 13. 2.pe c[scr] al[5] fere a k q post *ει* (r al *η*) *δυν. εστ.* pon | *η ωρα* .. D add *αυτη* (it[mu] *hora haec* vel *illa hora*)

36. *αββᾶ* .. KΓ al *ἀββά* | *παντα δυν. σοι* (Or *δυ. σ. πα.*, item min pauc varie transp) .. D i *δυν.* (d *si possib.*) *πα. σοι εισιν*, similiter 124. 346. al add *εστιν*, similiter it[mu] vg | *παφενεγκε* c. BDEFGHLM(s?)UVXΓΔ etc .. ACKW[b] al *-γκαι*, d *transferre* | *το ποτ. απ εμ. τουτ.* c. EFHSVW[b]Γ al pl (:: horum testium auctoritas non est tam parva ut deseri debeat; lectio vero quam tuentur ut aliena est a suspicione emendationis et a ll. pp. ratione, ita reliquas ex ipsa ortas esse plane ostendit) .. ABCGLUXΔ al[15] fere f ff[2·] vg Or *το ποτ. τουτ. απ εμου* (Ln 49.), item D al pauc a q Hil *τουτ. το ποτ. απ εμ.*, item KM al aliq c prag al *απ εμ. το πο. τουτ.* (c *hunc calic.*) (:: cf ad has lectt et Mt et Lc) | *αλλ* (W[b] *-λλα*) *ου τι* (D *ουχ ο*, 70. *ουπω ο*, 13. 346. 2.pe it[aliq] *ουχ ως*) *εγ. θε. αλλα τι* (D 70. *αλλ ο*, G 1. al plus[5] *αλλ οτι*, CU al[30] fere *αλλ ει τι*, 13. 346. 2.pe al pauc it[aliq] *αλλ ως*) *συ* (LX al *σοι*, D it[mu] add *θελεις*)

37. *και λεγει* .. A om *και* | *τω* .. A om | *ισχυσας* .. D 1. 69. 124. 209. 346. al[11] ff[2·] k pers[p] *-σατε* :: e Mt | *γρηγορησαι* (61. c[scr] *αγρυπν.*) .. F al[5] add *μετ εμου*

38. *προσευχεσθε* .. (ℵ*?) W[b] (?) *-χετε* | *ελθητε* c. B 346. (al?) q Cyp Paulin Fulg (in Mt et Lc nemo Graec *ελθητε*, item q in utroq *intretis* [b in Mt *veniatis*, h. l. hiat]; hinc et. Cyp Paulin Fulg lectionem a Mc, non a Mt pendere statuendum est.) .. ς (Ln) *εισελθητε* (:: ut Mt et Lc lectione non fluct) c. ACDEFGHKLMSUVW[b]XΓΔ al pler it[mu] (sed c k *transeat a vobis*) vg etc (cop exprimit *veniatis*, sed item in Mt et Lc)

39. *τον αυτ. λογ. ειπων* .. D a c ff[2·] k om

40. *υποστρ. ε. α. παλ.* (Gb[00] *παλ.*, 90. 6.ev pers[p] om; X post *καθ.* item 2.pe f g[1·] g[2·] l vg arm aeth post *υποστρ.* pon) c. ACEFGHKMSUVXΓΔ al ut vdtr omn f g[1·2·] l vg syr (*et reversus est rursum veniens invenit eos*) syr[p] al .. B(D)L (a c ff[2·] k q) (cop) ar[p] pers[w] *παλιν* (D a c ff[2·] k om, cop post *ελθ.*, q post *αυτ.*) *ελθων ευρ. αυτ.* (Ln 49. :: at omnino e Mt fluxisse vdtr, ubi nemo *υποστρεψας* pro *ελθ. παλ.*, nisi quod *παλ.* passim transp; ex quo eodem *βεβαρημενοι* et *αυτ. οι οφθ.* hoc ipso versu petita sunt)

τας· ἦσαν γὰρ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν καταβαρυνόμενοι, καὶ οὐκ ἤδεισαν τί ἀποκριθῶσιν αὐτῷ. 41 (180.4) καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον καὶ λέγει αὐτοῖς Καθεύδετε λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε· ἀπέχει· ἦλθεν ἡ ὥρα, ἴδου παραδίδοται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἁμαρτωλῶν. 42 ἐγείρεσθε, ἄγωμεν· ἰδοὺ ὁ παραδιδούς με ἤγγικεν.

Mt 26, 47—56. Lc 22, 47—53. Io 18, 1—12.

43 (181.1) Καὶ εὐθὺς ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος παραγίνεται Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς ὢν τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων

40. οι οφθ. αυτ. c. ADEFGHKMSUVXΓ al pler (it vg, sed eodem ordine ap Mt habent) .. BCLΔ al[5] αυτ. οι οφθ. (:: at sic Mt lectione tantum non fluct)| καταβαρυνομ. (M 56. βαρυνομενοι, D 238. 253. καταβαρυνομενοι) c. (Gb″) AB(D)KL(M)UΔ 1. 11. 13. 69. 106. al[55] fere .. ς βεβαρημενοι c. CEFGHSVXΓ al pl (:: e Mt)| αποκρ. αυτω c. ABCDLU** (sic: αὐτῷ αποκρ. αυτω) al plus[10] itpler vg cop al .. ς αυτ. (al aliq om) αποκριθ. c. EFGHKMSU*VXΓΔ al pl f k (cf ad 12, 28.)

41. λοιπον (Gb″) c. ACDEFLSV**X al[60] fere Thph .. ς το λοιπ. c. BHKMU V*ΓΔ al pm (:: ita Mt sed fluct lectio)| αναπαυεσθε: de signo interrogationis apponendo (ut habent F al aliq) cf ad Mt | απεχει (g[1.2.]1 vg *sufficit*, f *adest finis*; 106. επεχ., 50. k cop aeth om)· ηλθεν (157. om) η ωρ. (k *iam ora est*, cop *iamiam venit hora*) .. D απεχει το τελος (το τελ. add et. 13. 69. 124. 2.pe al[5]) και η ωρα. Item c ff[2.] *adest enim consummatio et* (ff[2.] add *venit*) *hora*, d q *sufficit finis et hora*, a *consummatus est finis. adesnit hora et.* Item syr[utr] *appropinquavit finis et venit hora.* | τας c. BCDEGHLMSUXΓΔ al pl .. AFKU 1. 11. 69. 2.pe al[15] (ex iis paucis om et. των) om (:: ut Mt, sed is om et. των sq)

42. ο παραδ. με ηγγικεν (C –σεν) (et. vg g[1.2.]1 syrP al) .. D c[abr] 8.pe a c f ff[2.] q cop syr ηγγ. ο παραδιδοις (D –δωσ) με (:: ut Mt) .. k om

43. ευθυς c. BCLΔ (al?) .. ς –θεως c. AEFGHKMSUVXΓ al pler .. D 1. 13. 69. 346. 2.pe it (exc f) vg al mu (non cop syrP) om | ισυδ. c. CDEFGH KLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn Or .. A ο ισκ. (Ln 49.), item B omisso ο ισκαρ. sq | ο (D al[10] fere Or om) ισκαρ. (D etc σκαρ.) c. ADKMU al plus[40] it vg syr[utr] aeth arm al mu Or .. ς om c. BCEFGHLSVXΓΔ al pl cop sah (:: at ita et Mt et Lc lectione non fluct; Mc item habet 14, 10. 3, 19.)| ων c. EFGHMVXΓ 1. al pl .. ABCDKLSU al[50] fere (nec exprimunt it vg etc praeter syrP) Or catt al om (Gb[00] Ln :: at om et Mt et Lc nec additur a testib; eiectum est ut maxime abundans. Cf et. ad 14, 10.) .. A al pauc cop sah al (it vg *ex* vel *de*) εκ | οχλος c. BL 13. 69. 2.pe (item ut vdtr al) a ff[2.] q emm prag san (al?) cop sah go syrP arm .. ς add πολυς, Ln [πολ.] (:: omnino e Mt, ubi lectio non fluct; et. in Lc qui paullo aliter habet fuerunt qui adderent) c. ACDEFGHKMSUVXΓΔ al pl itmu vg (et. am ing iac tol al) syr al Or | παρα (B al[11]? απο :: e Mt; 1. al[10] e ff[2.] g[2.]1 vg[six] gat mt sah praem απεσταλμενοι [–νος]) των αρχ. κ. των (c. BEFGHLSUVXΓ al pl, item D απο των, sed ACKMΔ al fere[30] om) γρ. κ. των (AU al[6] ac plur om) πρεσβ.

καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 (182.2) δεδώκει δὲ ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν σύσσημον αὐτοῖς λέγων Ὃν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτὸν καὶ ἀπάγετε ἀσφαλῶς. 45 καὶ ἐλθὼν εὐθὺς προσελθὼν αὐτῷ λέγει Ῥαββεὶ ῥαββεί, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν· 46 οἱ δὲ ἐπέβαλαν τὰς χεῖρας αὐτῷ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 (183.1) εἷς δέ τις τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν

---

44. *δεδωκει* (al pauc *εδεδ.*) .. D *εδωκειν* (:: ut Mt), item a c k *dedit* (contra vg itpm et. d *dederat*)| G (sic) *ο παραδους* | *συσσημον* (FL al *συσημ.*, A *συνσημ.*) .. D 2.pe al5 *σημειον* (:: e Mt). Victmosc *σύσσημον τουτέστι σημεῖον* | *αυτοις* (al pauc vv aliq vel post *αυτον* vel post *λεγ.* pqn) .. D 2.pe itpler prag om | *ον αν* .. LA al pauc *ον* (A *ο*) *εαν* (:: cf ad Mt)| *απαγετε* c. BDL 28. 40. 69. al8 vel4 .. ς *απαγαγετε* (F al15 fere *αγαγετε*, item itpl vg *ducite*; q *abducite*, k *adducite*) c. ACK(F)GHKMSUVXΓΔ al pler (:: quamquam facillime ex *απαγαγ.* incuria describentium fieri poterat *απαγετε*, quemadmodum Mt 21, 2. *αγετε* ex *αγαγετε* fluxisse statuendum erat, tamen probabilius est *απαγαγετε* ad *κρατησατε* accommodatum esse. Similiter Mc saepe aor. et praes. componit, nec raro eiusmodi emendata reperiuntur, ut 11, 2. ubi pro *λύσατε κ. φερετε* pleriq Mtthaeo adhibito *λυσαντες αγαγετε* reposuerunt. Ln post *κρατ. αυτον* considerate comma posuit, sed id pro loci natura et Mci usu non opus videtur). Ceterum D 13. 17. 157. 2.pe cscr yscr italiq fu mt cop sah al add *αυτον*

45. *ελθων* .. D al12 itpm al om | *ευθυς* c. BCLΔ .. ς *-θεως* c. AEFGHKMS UVXΓ al pler .. D 251. 2.pe a cff2· k q om | *αυτω λεγει* c. ABCKLMUXΔ al sat mu f al vg cop sah syrp al .. DF 2.pe 282. a cff2· k q syr *λεγ. αυτω* .. EGHSVΓ 1. al60 fere aeth *αυτω λεγει αυτω* | *-ββει* c. ABC(**, latet*) DEHX etc (et. sah). Alibi et. FKMPΔΛ .. ς (Ln) *-ββι* c. FGKLMUΓΔ (sv?) al pler (et. cop)| *ραββ. ραββ.* c. AE*FGHKSUVXΓ al longe pl syrutr persp .. BC*DLMΔ al pauc itpl am fu em ing prag (al mu) cop aeth sax persw arc arro *ραββ.* (Gb΄ Ln :: cf ad 23, 7.) .. c** 1. 13. 69. 124. 346. 2.pe yscr al10 vged a c sah syrp mg *χαιρε ραββ.* (al pauc *χαιρ. ραββ. ραββ.*) :: ut Mt

46. *επεβαλ.* (*-λαν* c. B; ς Ln *-λον* c. reli ut vdtr) *τ. χειρ. αυτου* c. BDL 1. 11. 13. 69. 118. 346. 2.pe a k q .. CΔ (al?) *επεβ. τ. χειρ. αυτων* (*-τον* Δ), item d ff2· omisso *αυτων* .. M*s 28. cscr 8.pe al5 fere c f (al) vg go syrutr *επεβ. επ αυτον τ. χειρ.* (f vg *manus iniec. in eum*, c *iniec. man. in illum*) .. ς *επεβ. επ* (Sa male *επι*) *αυτον* (Gbc *επ αυτ.*) *τ. χει. αυτων* c. EF**GHM**UVXΓ al pl, item AK al cop sah *επεβ. τ. χ. αυτ. επ αυτ.*, Ln (e coniectura) *επεβ. τ. χει. επ αυτ.* (:: e Mti *επι τον ιν* fluxit *επ αιτον*, *αυτων* vero ex *αυτω* potissimum ortum)| Γ om *κ. εκρατ. αυτ.*, F* om totum v.

47. *εις δε τις* c. CEFGHKSUVXΓΔ al pler a (g1· g2·1 vdtr) vg go syrp .. ABLM al10 vel11 c ff2· k q cop sah syr al *εις δε* (Ln 49. :: ut Mt ubi nemo *τις* add), D *και* (*και* et. 1. al c k q al) *τις* | *των παρεστ.* .. D a om | *την* .. D 1. 435. 2.pe yscr (al ut vdtr) om | *επαισεν* .. CDHLΓΔ al mu *επισεν*

δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον. 48 (184.1) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξήλθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με· 49 καθ' ἡμέραν ἤμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατεῖτέ με· ἀλλ' ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 (185.6) καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον πάντες.

51 (186.10) Καὶ εἷς τις νεανίσκος συνηκολούθει αὐτῷ περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ, καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι· 52 ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ' αὐτῶν.

53 s. Mt 26, 57 s. 53 (187.1) Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα, καὶ

---

47. ωταριον c. BD 1. syrP mg (certe cdd aliq) .. ς ωτιον c. ACEFGHKLMS UVXΓΛ al pler (:: in Mt ωτιον non fluct; in Io quoque ωταριον legendum, sed longe pler ωτιον substituere). Ceterum it vg *auriculam* ut et. in Mt habent.

48. και αποκρ. ο ις̄ .. D a ff² q ο δε ις̄ | ως .. D om | εξηλθατε c. ABCDE GHLXΛ 13. 69. 124. 131. c^scr y^scr al .. ς -θετε c. FKMSUVΓ al pler Ln με; (ita et. F)

49. εν τ. ιερ. διδ. .. P c^scr e^scr 262. 435. al d f q cop al διδ. ε. τ. ι. | ο. εκρατειτε c. B .. ς (Ln) ουκ εκρατησατε (L ου κρατησατε) c. rell ut vdtr omn; et. it vg *tenuistis* (:: ita Mt lectione non fluct; et. alibi imp. Mci pler c. aor. permutarunt ut 6, 10. 10, 10. 12, 18. 14, 51. 14, 70. 15, 4.) | αι γραφαι .. 13. 69. 124. 346. c^scr 2.^pe al⁶ sah al add των προφητων :: e Mt

50. και .. 13. 69. 124. al aliq it^aliq vg sah syr al τοτε οι μαθηται (161.ª vv pl add αυτου) :: e Mt | εφυγ. παντ. (435. απ.) c. BCLΛ 61. 258. 435. go cop .. ς (Ln) πα. (al pauciss απ.) εφ. (:: ita fere Mt) c. ADEFGHK MPSUVXΓ al longe pl vv pl .. 13. 124. al plus¹⁰ syr om παντ.

51. και εις τις νεαν. c. AEFGHKMPSUVXΓΛ al fere omn go syrP .. BCL cop syr και νεαν. τις (Ln), item D it vg sah νεαν. δε τις, 72. και εις νεαν. | συνηκολουθει (prob Schu collato 5, 37.) c. BCL, item ς ηκολουθει c. D al mu, et *sequebatur* it vg, item A συνηκολουθησεν .. AEF GHKMPSUVXΓ al plus¹²⁰ go ηκολουθησεν (Gb'' Sz) | αυτω (28. -τον) .. D 42. ff² αυτους | κ. κρ. αυτ. οι νεανισκ. (1. 13. 124. 346. 209. 2.^pe sah οι δε [209. και] νεαν. [sah exprimit υπηρεται] κρ. αυτ.) c. AC**EF GKMPSUVXΓ al ut vdtr omn q go syrP sah aeth .. BC*DLΛ it^pler vg cop syr perss arr Thph om οι νεαν. (Gb^oo Ln 49. :: at quis tandem ipsum οι νεαν. apposuit? multo probabilius est ut parum aptum esse eiectum. Ex lectione τον νεανισκον ortum esse, ut si habere traditur, minime credo.) .. si τον νεανισκον

52. καταλιπων .. DKPX al -λειπων | γυμν. εφυγ. (LΛ y^scr al cop sah cd k al εφ. γυ.) απ. αυτ. (237. q εφ. α. αυτ. γυ.) c. ADEFGHKMPSUVXΓΛ al pler it^pl vg syrP go al .. BCL ck cop sah syr aeth al om απ αυτ. (Gb^o Ln [α. αυτ.])

53. αρχιερεα .. AKM 11. 13. 69. 124. 2.^pe al²⁵ sah syrP al add καιαφαν, item praem syr al Or (:: e Mt). Vict^mosc ἀπήγαγον τὸν ις̄ πρὸς

συνέρχονται αὐτῷ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. 54 (198.4) καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἠκολούθησεν αὐτῷ ἕως ἔσω εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν καὶ θερμαινόμενος πρὸς τὸ φῶς. L.c 22, 54 s. Io 18, 13 ss.

55 (199.2) Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἐζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ ηὕρισκον· 56 πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ, καὶ ἴσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἦσαν. 57 (199.6) καί τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ' αὐτοῦ λέγοντες 58 ὅτι ἡμεῖς ἠκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι ἐγὼ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. 59 καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. 60 καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον 55—64 Mt 26, 59—66. Io 2, 19.

ἄνναν, ὅπου ἦσαν ἅπαντες συνηγμένοι. | αυτω (1. 209. αυτου, c προς αυτον) .. DLA 13. 2.pe 346. al^{8} itpl vg aeth pers^{w} Or om (cop k *ad pontificem et scribas et seniores*)| και οι πρ. κ. οι γραμμ. (x add συνεστειμουν αυτω) c. BCEFGHLMPSUVXΓΔ al pler go cop sah syrP al .. ADK 2.pe p^{scr} al pauc it vg syr Or κ. οι (D al Or om) γραμμ. κ. οι (D 72. Or om) πρεσβ. (Lu :: ut v. 43. lectione non fluct)

54. απο .. A item ut vdtr L om | ηκολουθησεν .. G 1. 18. 69. al^{5} ηκολουθει, item *sequebatur* cff^{2}·kq al | εσω .. D 1. 209. al om, item it^{aliq} am gat al | εις τ. αυλην .. 1. 209. της αυλης | συγκαθημενος (συγκ. EFGHKLMSUVXΓ al pler; AB?CΔA al συνκ.) .. D καθημενος | και .. D al pauc it^{mu} om | CDKLΔA al *θερμενομενος* | πρ. το (ς^{e} 1624. 1633. al om c. minusc ut vdtr pauc; non ς Wtst Gb Sz etc) φως .. 1. al pauc om

55. μαρτυριαν .. A al^{6} sah k ψευδομαρτ. (:: e Mt)| εις το θανατωσαι .. D 2.pe ινα θανατωσουσιν (2.pe −σωσιν) :: cf Mt | ουχ .. LA ουκ | ηυρισκ. (A ηρισκ.) c. BDF^{W}LΔA 1. e^{scr} al .. ς ευρισκ. c. ACEGHKMSUVXΓ al pl

56. εψευδομαρτυρουν .. D^{gr} add και (D* om) ελεγον (it [et. d] vg *falsum testimon. dicebant*)| ἴσαι: hoc acc. EKMΓ item similes etc .. ς (et. Wtst Gb Sz etc) ἴσαι

57. και τινες (sah syr τιν. δε) .. D 2.pe 13. 69. 124. 346. a cff^{2}· k q και αλλοι (2.pe al^{4} c αλλ. δε)| εψ. κατ αυτ. λεγοντες .. D εψ. και ελεγον κ. α. (c ff^{2}· *fals. testim. dicebant adv. eum*)

58. λεγοντος (U λαλουντ.) .. VΓ −ντες | καταλυσω .. A 2. go vg^{cdd} −λιω | τουτον .. D^{gr} om (d *hunc templum*), item ff^{2}· substituto *dei* | αχειροπ. οικοδομ. (Or αναικ. sed diff cdd) .. D a cff^{2}·k αναστησω (*suscitabo*, k *excit.*, c add *illud* pro αλλ.) αχειρ.

59. ουδε (A*K al ουδ, itpl vg *non*) ουτως (A −τω, itpl vg om) ιση ην (DL 1. al it vg si ην ιση)

60. εις μεσον (Gb Sz) e. ABCEF^{W}GHIKLPSUVXΓΔ al pl .. ς εις το μεσ. c. DM al mu cop sah (:: cf 3, 3.)

61 as. Lc 22, 67 as.

ἐπηρώτησεν τὸν Ἰησοῦν λέγων Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδὲν τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; 61 ὁ δὲ ἐσιώπα καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν. πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτὸν καὶ λέγει αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ εὐλογητοῦ; 62 ([1C1.1]) ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐγώ εἰμι, καὶ ὄψεσθε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 63 ([192.6]) ὁ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει ([192.2]) Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; 64 ἠκούσατε τῆς βλασφημίας· τί ὑμῖν φαίνεται; οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν ἔνοχον εἶναι θανάτου.

60. *επηρωτησεν* .. al plus[10] *-ρωτα*, item *interrogabat* it[mu] | *αποκριση* .. HI y[ser] al *-νει* | *ουδεν τι* (B *οτι*: notat Schu *forsan recte ap Mc*): absque interpct et, Ln et h. l. et Mt 26, 62.; ς Wtst etc *ουδεν*; *τι* et Gb Sz *ουδεν, τι*. Favent nostrae rationi cdd antiquiss (ut CDILP) quod nihil interpctionis habent (non item EKM etc) item interpretes Latini, habet enim vg *non respondes quicquam ad ea quae tibi obiciuntur ab his?* item a *nihil respondes ad haec quae isti adv. te contestantur?* similiterque rell. Non item vero cop sah syr[utr] go | *σου* .. Γ c[ser] *σοι*

61. ο *δε* (et. Or[2]) .. A al[10] fere syr al add *ως* .. D *εκεινος δε* (item it vg *ille autem*) | *εσιωπα* .. D *εσειγα* | *ουκ απεκρ. ουδεν* c. BCL 33. cop sah go al Or[1] .. ς (Ln) *ουδεν* (al pauc *ουκ*) *απεκρινατο* (D al *-κριθη*) c. A(D)EFGHKMPSUVXΓΔ al pler Or[1], item *nihil respond.* it vg al | *παλιν* (Γ k add *ουν*, 1. 124. 2.p[e] al syr al praem *και*) ο *αρχ. επηρωτα* (F[w]I c[ser] 2.p[e] al mu go sah al Or *-ρωτησεν*, A *επερωτα*) *αυτον* .. D a ff[2] q om | *και λεγει αυτω* .. D q add ο *αρχιερευς* | ο *ως* .. Γ k om | *του ευλογητου* .. AK al[15] fere ff[2] vg (et. em tol al, sed non am fu ing al) praem *του θεου* (:: cf Mt). Item Euth testatur Mc habere *τοῦ εὐλογητοῦ ἤτοι τοῦ θεοῦ τοῦ εὐλογ.*

62. ο *δε ως* (DG 1. 13. 69. 124. 346. 2.p[e] a ff[2] k q sah arm al Or add *αποκριθεις*) *ειπεν* (D 2.p[e] Or *λεγει*, item D 2.p[e] 1. 13. 69. 124. 346. 58. c[ser] y[ser] it[pl] [non k] vg cop sah syr[utr] al Or add *αυτω*) *εγω* (13. 69. 124. 346. 2.p[e] arm Or praem *συ ειπας οτι* :: cf Mt) | *εκ δεξ. καθημ.* (Gb Sz) c. BCDEFGHKLMSUVXΓΔ al longe pl am em fu ing mt prag reg tol a[f] l q go sl sax Or[1] Thph Cassiod .. ς *καθ. εκ δεξ.* c. AI 1. al sat mu it[pl] vg[ed] cop sah al Or[1] (:: ut Mt lectione non fluct) | *της* (D* om) *δυν. και* (D om) *ερχομ.* (D[gr] om) *μετα* (G 1. 11. 28. 33. al fere[28] a sah syr *επι* :: e Mt)

63. *διαρρηξ.* (B* *διαρηξ.*, 124. 2.p[e] a Or add *ευθεως*, item praem sah arm) *τ. χιτωνας* (B* *κτ.*, S syr pers[p] *τον χιτωνα*) *α. λεγει* (D *και λεγει*, item praecedente *διερρηξε* 60. c d ff[2] k *και ειπεν, et ait* [k *dixit*])

64. *ηκουσατε* .. G 1. 124. 2.p[e] c[ser] al[10] fere d (*omnes*, pergens *blasphemias*) sah arm add *παντες*, item al[7] *παντως* | *της βλασφ.* c. BCEHIKL MSUVXΓΔ al pler .. ADG 1. 13. 2.p[e] al[5] *την βλασφημιαν* (Ln :: e Mt). Praeterea DGI al[10] d q gat mt go aeth add *αυτου*, item 13. 61. 69. 346. syr arm syr[p mg] (testib White et Adl) *του στοματος αυτου*, 124. 2.p[e] sah syr[p mg] (teste Birch) *αυτου* (sah om) *εκ τ. στομ. αυτ.* :: cf

65 ([194.1]) *Καὶ ἤρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ καὶ περικαλύπτειν* Mt 26, 67 s. Lc 22, 63 s. *αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ κολαφίζειν αὐτὸν καὶ λέγειν αὐτῷ Προφήτευσον, καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔλαβον.*

66 ([195.1]) *Καὶ ὄντος τοῦ Πέτρου κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ἔρχεται* 66—72 Mt 26, 69—75. Lc 22, 54—62. Io 18, 15—18. et 25—27. *μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως,* 67 *καὶ ἰδοῦσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ ἦσθα τοῦ Ἰησοῦ.* 68 *ὁ δὲ ἠρνήσατο λέγων Οὐκ οἶδα οὔτε ἐπίσταμαι σὺ τί λέγεις.* ([196.1]) *καὶ ἐξῆλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον,*

Lc | *φαινεται* .. D 28. 2.pe *δοκει* | *οι δε παντες* .. D *παντ. δε* (c k d *omnes autem*) .. 1. 13. 2.pe al a ff[2]. q *και παντ.* | *ενοχ. ειναι* c. BCLA 33. (al ut vdtr) l q go .. ς (Ln) *εν. ενοχ.* c. AEGHKMSUVXΓ al pler vg a c k al .. D ff[2]. om *ειναι*

65. *εμπτυειν* (DA *ενπτ.*) *αυτω* .. D (2.pe?) af go sah syr arm *ε. τω προσωπω* (vv pler *εις το προσωπον*) *αυτου* :: cf Mt | *και περικαλ. αυτ. το πρ.* (habent ista et. go sah syr arm) .. D af om :: cf Mt | *αυτ. το προσωπ.* c. BCLUA 108. 127. (al haud dubie) cop sah .. ς (Ln) *το πρ. αυτ.* c. AEGHIKMSVXΓ al pler it[pl] vg etc | *κολαφιζειν* .. D a c k *εκολαφιζον* :: cf Mt | *λεγειν* .. D 2.pe c k go *ελεγον* (a om *και λεγειν* usq *ελαβ.*)| *προφητευσον* .. additur *νιν* (G 1. 69. 118.), item *ημιν* (F[w] al pauc c f k cop[2]), item *ημιν* (13. etc *νυν*) *χριστε τις εστιν ο παισας* (Δ *πενψας*, et. *δ minit*) *σε* (UXA al mu gat cop sah al mu : ex his minusc aliq et vv vel *ημιν* vel *χρ.* om) :: cf Mt et Lc | *οι υπηρεται* .. D om | *αυτον* (D cop post *ελ.*) *ελαβον* (DG 1. 13. 2.pe al[10] *ελαμβανον*, 9. *κατελαβ.*) c. ABCIKLSVΓΔ al fere[10], item DG al[13] item cop syrp .. ς *εβαλλον* c. H al ut vdtr pm; item EMUX al[15] fere *εβαλον*, item it[pl] vg *caedebant*, k *percutiebant*, similiter sah syr gp al

66. *και* .. L om (c sah *ουτος δε*)| *κατω ε. τ. αυλ.* c. BCLU[**]X al[10] fere syr aeth .. ς (Ln) *εν τ. αυλ. κατ.* c. AEGHKMSU[*]VΓΔ al pl f k vg syrp go al .. DI 2.pe c[ser] al pauc a c ff[2]. q cop sah Eus om *κατω* | *ερχεται* .. D a c ff[2]. k q Eus add *προς αυτον*

67. *τον πετρον* .. 1. 69. 346. 2.pe c syr al Eus *αυτον* | ACDE[*]LΓΔ etc *θερμενομ.* | *εμβλεψασα* (D *ενβλ.*) .. KMΔ 33. 282. 435. - *ψας* | *αυτω λεγει* (cop sah al add *αυτω*) .. D c ff[2]. q *λεγ. αυτ.* | *Και* .. DE[T] om | *μ. του ναζ. ησθ. του ω̄ῡ* c. BCL (syr *cum Ies. eras Naz.*) .. DA al[10] fere it vg go syrp al (cop sah) Eus *μ. του* (Eus om) *ω̄ῡ του ναζ.* (D *ναζορηνου*, Δ al Eus *ναζωραιου*) *ησθ.* (Eus *ης*, cop sah ante *μετα*) .. ς *με. του ναζ.* (KXΓ al mu *ναζαρινου*) *ω̄ῡ* (al[6] om *ω̄ῡ*) *ησθ.* (1. 2.pe al pauc *ης*) c. AEGHKMSUVXΓ al pler

68. *ηρνησατο* .. M al[8] add *αυτον* | *ουκ οιδ. ουτε* c. CEGHSVΔ 1. al[30] ac plur .. ς *ουκ οιδ. ουδε* c. AKMUXΓ al pm (I – – *ουκ επιστ.* sic, vdtr in abscissis pariter *ουκ οιδ.* scriptum fuisse) .. BDL 2.pe (al?) Eus *ουτε οιδ. ουτε* (Ln 49.). It[pler] vg cop sah al *neque scio* (sah add *eum*; vg[edd] aliq *nescio*, item k syr pers[p] omissis *neq. nov.*) *neque novi*; go *non scio, non novi* (:: incredibile est ex *ουτε – – ουτε* fluxisse has variantes adhibitis ll. pp. Contra *ουκ – – ουτε* ad emendandum vel hoc vel illo modo omnino incitavit.)| *συ τι* c. BCLA 1. 33. 108. 209.

καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 69 καὶ ἡ παιδίσκη ἰδοῦσα αὐτὸν ἤρξατο
πάλιν λέγειν τοῖς παρεστῶσιν ὅτι οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. 70 ὁ δὲ
πάλιν ἠρνεῖτο. καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ
Πέτρῳ Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εἶ. 71 ὁ δὲ
ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὀμνύναι ὅτι οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον
14, 30. τοῦτον ὃν λέγετε. 72 καὶ ἐκ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν, (197.2)
καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ῥῆμα ὡς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι

2.pe (al?) .. ς τι συ c. AEGHIKMSUVXΓ al pler go cop sah al Eus .. D al pauc it vg om συ | και .. Dgr om | εξω (2.pe post το, q[2] om) εις το προαυλιον (D την προσαυλην, 73. το προπυλον) .. 1. 209. εις την εξω αυλην, Eus ε. την εξω προαυλιν | και (al[7] add ευθεως) αλεκτ. εφων. (sah ante exiit vero in atrium) c. ACDEGHIKMSUVXΓΔ al fere omn itpler vg go syrutr al Eus .. BL 17.ev c cop om, hinc Ln [κ. α. εφ.] (:: omiss est collatis Mt et Lc; hinc et. infra L c om εκ δευτ.)

69. παλιν post ηρξ. c. CLA 108. 127. (131. post λεγειν) .. BM 50. cop sah arr om (49.) .. ς (Ln) post ιδ. αυτ. c. AEGHIKSUVXΓ al pl go syrutr al (item 157. 245. ante αυτον) .. D 2.pe itpler vg Eus sic singula transp: παλιν δε ιδ. αυτ. η παιδ. (c altera ancilla) (:: tot turbae inde ortae quod παλιν c. ηρξ. λεγ. coniunctum non aptum videbatur; quum enim antea ipsum Petrum, postea τοὺς παρεστ. allocuta est [hinc fuere qui mallent omittere], tum vero ιδουσα αυτον repetitum παλιν maxime sibi flagitare videbatur [hinc modo post ιδ. αυτ. modo post ιδ. positum est, modo quod aptissimum παλιν δε ιδ. etc scriptum. Interpretum nemo cum ηρξ. λεγ. coniunxit.)| η (escr om, item syrP?) παιδισκη .. cop[2] alia | ηρξ. λεγ. .. B ειπεν, item dicebat cop sah al | παρεστωσιν c. BCIKLΔ al plus[10] Eus .. ς (Ln) παρεστηκοσιν c. ADEGHMSU VXΓ al pler (:: cf ad Mt 27, 47.)| οτι (Eus om; Dgr al[7] a cff[2] syr arm aeth add και) ουτος (Dgr αυτος)

70. ο δε παλ. ηρνειτο (FWGMXΔ 1. 13. 69. 124. 2.pe al plus[10] Eus ηρνησατο, it vg negavit) .. D ο δε παλ. ηρνησατο inepte v. 69. post παλ. δε ιδ. α. η παιδ. pon, pergens και ηρξ. | παρεστωτες (D −ηκοτες) .. G 1. περισστ. | τω πετρω .. D a om (et. αυτω et αυτω τω πετρ. legitur)| και γαρ γαλ. ει (73. 131. 142.* a go haec om: Gb⁰, 116. post ομοιαζει pon) c. (Gb″ Schu „recte, et λαλια et ομοιαζ. aliena a Mc“) BCDL 1. 118. 209. 2.pe a cff[2] g[1.2] k l cop sah Eus Aug .. ς add και (escr add γαρ) η (Δ om) λαλια σου ομοιαζει (aeth δηλον σε ποιει) c. AEGHKMSU VXΓΔ al pler q go syrutr al (116. ante και γα. γαλ. ει pon) Euthdis (:: omnino ortum ex Mt; ipsum ομοιαζει glossatoris est, pervenitque e Mc glossato in cdd aliq ad Mt)

71. κ. ομνυναι (Gb) c. BEHLSUVXΓ al[80] fere .. ς κ. ομνυειν (Gb′) c. ACG KMΔ al pm Eus .. D (a)q κ. λεγειν (a dicens), arm κ. ομν. κ. λεγειν | τουτον .. DgrK al[5] om

72. εκ δευτερ. c. ACEHKMSUVXΓΔ al pler cop sah go syrP al .. BDG al[14] itpler vg syr arm al Eus praem ευθεως (Gb+ Sκ; B −θυς: ita Ln), item L c −θυς omissis εκ δευτ. (:: omnino e Mt [et Io] illatum vdtr; de omissis εκ δευτ. cf extrema ad v. 68.)| ανεμνησθη (al[9] εμν.) .. G

πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δὶς ἀπαρνήσῃ με τρίς· καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

XV.

1 (198.2) Καὶ εὐθὺς ἐπὶ τὸ πρωὶ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, (199.1) δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν Πιλάτῳ. 2 (200.1) καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλᾶτος Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ λέγει Σὺ λέγεις. 3 (201.4) καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά. 4 ὁ δὲ Πιλᾶτος πάλιν ἐπηρώτα αὐτὸν λέγων Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; ἴδε πόσα 1–5 Mt 27, 1 s. 11—14. Lc 23, 1 ss. Io 18, 28 ss

13. 69. *αναμνησθεις*, item omisso *και* sq 1. 209. | *το ρη. ως* c. ABCLΔ al[7] cop sah .. DEGHKSUVXΓ al[125] fere (itpler *rememoratus est verbum quod*) *το ρη. ο* (Gb″ Sz) .. ς *του ρηματος ου* c. M al mu | *αυτω* .. Dgr om | *οτι* – – *φω. δις* (*φ. δ.* c. AC**EGHKLMSUVXΓ al pler g[2*] vg go cop sah syrutr al; BC*? 2.pe k *δις φω.* : ita Ln 49; C*?Δ 251. cff[2*] g[1*] l q om *δις*) *απαρνηση* (al pauc – *σει*) *με τρις* (AXΓΔ al *τρεις* : hoc ord. c. AEGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn go cop sah syrP al; BC*et** LΔ itpler vg syr *τρ. με απαρν.*: ita Ln 49. :: accommodarunt ad 14, 30.; ceterum idem ordo in Lc sed testib fluct) .. D 142.* a persP om | *επιβαλων* (Δ 247. *–λαβων*, csscr *–λαβομενος*) *εκλαιεν* (C *εκλαυσεν*) .. D *ηρξατο κλαιειν*, item it vg go cop sah syrutr al .. 37. emm om

XV. 1. *ευθυς* c. BCLΔ .. ς (Ln) *–θεως* c. ADEGHKMSUVXΓ al ut vdtr omn .. italiq al om | *επι το* (א al pm *τω*) *πρωι* c. AEGHKMSUVXΓΔ al fere omn .. BCDL 46. Or om *επι το* (Ln). ItPl vg *mane*; a *prima luce*, c sah *cum mane factum esset*; go syrP *in mane*, k* *e mane* | *ποιησαντες* (D al[5] itpler sah Or *εποιησαν*, iique pler postea *και δησαντες*) .. CL *ετοιμασαντες*, 13.ev *λαβοντες* | *των πρεσβυτ.* (C 47.ev *γραμμ.*) *και* (D 1. 2.pe al pauc Or add *των*) *γραμμ.* (C 47.ev *πρεσβυτ.*): cf 14, 43. | *απηνεγκ.* c. ABEHKLMSUVXΓΔ al pler .. CDG 1. 124. 2.pe al[4] Or *απηγαγον* (it vg *duxerunt*, *perdux.*, *addux.*, item go al) :: e Mt; cf et. 14, 53. Praeterea D itPl Or add *εις την αυλην* (k *in praetorium* :: ut Io)| *πιλατω* (AD *πειλατ.*, ita D per totum caput, item A uno fere loco excepto : cf ad Mt 27, 13. ubi et. de accentu; r per hoc caput plerumq *–ά–*) c. BCDLΔ 1. csscr al pauc Or .. ς praem *τω* c. AEGHKMSU VXΓ al pler (:: paullo saepius cum art. quam absque art. legitur)

2. *ο δε* .. D a aeth *και* | *αυτω λεγει* c. BC (quamquam vox post *αυτω* legi nequit) D 1. (al *λεγει αυτω*, 2.pe *λεγει*, c ff[2] q *ait*, cop *ei dixit*; sah *respondit ei dicens*, item a omisso *dicens*) .. ς (Ln) *ειπεν αυτω* c. AEG HKMSUVXΓΔ al pler k al vg go al

3. *κατηγορουν* .. Dgr *–γορουσιν* | *πολλα* .. UΔ 13. 33. 69. 124. 131. al[40] ac syrP arm aeth Or add *αυτος δε ουδεν απεκρινατο* (:: cf Lc 23, 9.)

4. *παλιν* (CD k q post *αυτον*) .. U 127. 131. 238. al pauc om (:: ut Mt 27, 13.)| *επηρωτα* c. BU 13. 33. 69. 124. 2.pe al[10] fere a k syrP mg .. ς (Ln) *–τησεν* c. ACDEGHKMSUVXΓΔ al pler itPl vg al (:: toties imperf. apud Mc c. aor. mutarunt ipso hoc in verbo)| *αποκρινη* (BD *–κρινει*, al

σου κατηγοροῦσιν. 5 ὁ δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλᾶτον.

6—15 Mt 27, 15—26. Lc 23, 17—25. Io 18, 39 ss.

6 (202.2) Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἕνα δέσμιον ὃν παρητοῦντο. 7 (203.4) ἦν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν δεδεμένος, οἵτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. 8 καὶ ἀναβὰς ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι καθὼς ἀεὶ ἐποίει αὐτοῖς. 9 ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 10 ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. 11 (204.1) οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 (205.1) ὁ δὲ Πιλᾶτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς Τί οὖν θέλετε

---

pauc –νει) ουδεν (B supplet in mg) | κατηγορουσιν c. BCD 1. 48.ev (al ut vdtr) item *accusant* it vg (nam καταμαρτυρ. reddunt *adv. te testificantur* vel similiter) cop al .. ς καταμαρτυρουσιν (:: e Mt) c. AEGHK MSUVXΓΔ al pler go al

5. απεκριθη .. G 1. 13. 69. al pauc -νατο

6. εορτην .. D praem την | ονπερ (DG 2.pe al pauc ον αν [13. εαν], 1. ον) ητουντο .. A ον παρητουντο

7. βαραββας .. de huius nominis scriptura cf ad Mt 27, 16. | συνστασιαστ. (συνστ. c. AGHVΔ al mu; ς συστ. c. EMS?UXΓ al pl) c. AEG HMSUVXΓΔ al longe pl .. BCDK al[12] fere sah στασιαστ. (Schu plane prob Ln 49. :: at συστασιασται et. Ios. Antiqq 14, 2, 1., Herodot aliiq συστασιωται. στασιωται et στασιασται paullo magis in usu fuisse videntur. Certe improbabile pro στασιαστ. emendatum esse συνστασ.) | φον. πεποιηκεισαν (FW 61. επεπ., Γ al -ηκασι, 28. -ηκαν, al -ηκεσαν) .. DGr 2.pe πεπ. φον., item [*qui* praecedit] itpler vg sah arm *fecerat homicid.* (a *hom. fecerat*)

8. αναβας (Schu „bene") c. BD it (a *accensa* [*ascensa*?], k om) vg go cop sah (aeth *ascendit et clamavit*) .. ς αναβοησας c. ACEGHKMSUV XΓΔ al ut vdtr omn syrutr al | ο οχλος .. D 299.ax a k go praem ολος | αιτεισθαι .. D k mt add αυτον | αει .. A om

9. απεκριθη αυτ. λεγων .. D 2.pe αποκριθεις λεγει αυτοις (similiter italiq) | υμιν .. D om

10. εγινωσκεν c. BCEGHMSUVXΓΔ al pler .. AK al[5] επεγιν. .. D 1. 13. 69. 346. 2.pe ηδει (:: e Mt) | παραδεδωκεισαν (al pauc -χασιν) c. BCKMSUΓ al pl (pscr ssor al pauc παρεδεδ.) .. AEGVXΔ al mu παρεδωκεισαν .. DH 1. 13. 69. al[5] (a *tradiderunt*, k *tradebant*) παρεδωκαν (:: ut Mt) | οι αρχιερεις .. B 1. 13.ev 47.ev cop om (:: ut Mt)

11. ανεσεισαν (Euth ἀνέσεισ. ἤγουν ἀνεκίνησαν) .. Γ 131. 48.ev al[16] ανεπεισαν, D επεισαν (:: ut Mt), item a cff[2]·k sah arm, al[3] ανεστησαν | τον οχλον .. D* τω οχλω (itcdd *turbae, turbis, populo* praecedente *suaserunt* vel *persuas.*) | τον (D om) βαρ. απολυση (HXΓ al -σει)

12. αποκριθ. παλιν (h. l. c. AKGHKMSUVXΔ al pler; BC 33. 2.pe al[5] c g[1.2.]1 vg go sah syrp aeth sax ante αποκριθ. [Ln 49. at respicienti

ποιήσω ὃν λέγετε τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 13 *οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν Σταύρωσον αὐτόν.* 14 *ὁ δὲ Πιλᾶτος ἔλεγεν αὐτοῖς Τί γὰρ ἐποίησεν κακόν; οἱ δὲ περισσοτέρως ἔκραξαν Σταύρωσον αὐτόν.* 15 (206.1) *ὁ δὲ Πιλᾶτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν, καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.*

16 (207.4) *Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς,* Mt 27, 27—31. Io 19, 2 s.

---

ad v. 9. multo aptius videri debebat *παλ. αποκρ.*; quod cur quis mutaverit vix liquet.]; Dr al[10] ff[2]· prag cop syr om :: cf Mt) *εἰπ.* (c. ADE GHKMSUVXΔ al fere omn item *ait* [*dixit* k] itpler vg go cop al mu; BC syrp *ἐλεγεν* :: ita 49. sed cum *παλιν* transposito cohaerere videtur, praetereaque v. 14. *ἐλεγέν* redit nec fluct; Γ *λεγει* [ut Mt] post *αυτους*. Praeterea 2.pe *απεκριθη* pro *αποκρ. εἰπ.*, item addito *dicens* c sah) *αυτους* (Γ ante *λεγει*, item c; ff[2]· om)| *Θελετε* c. ADEGHKMSUVXΓ al pler it vg go syr[utr] al .. BCΔ 1. 13. 33. al pauc cop sah om :: ut Mt | *ον* (hoc solum om B) *λεγετε* c.(B)CEGHKMSUVXΓΔ al pler go cop syr[utr] al mu .. AD 1. 13. 69. 118. 13.ev 2.pe c[ser] it vg sah arm om (Schu prob, Ln)| *τον βασ.* c. ABCΔ 1. 13. 69. 229.** 346. 13.ev 49.ev c e[ser] 2. 3. 10.pe cop sah, item D *τω* (* om) *βασιλει* .. ς om *τον* c. EGHKMSU VXΓ al pler

13. *παλ.* (D post *εκρ.*, a c ff[2]· om) *εκραξαν* (G 1. 13. 69. al pauc it[aliq] vg syrp *εκραζον*, 2.po c[ser] *εκραυγαζον*) c. BCEGHPSUVXΓΔ al pler k al vg go cop al mu .. ADKM al[25] fere a c ff[2]· gat sah add *λεγοντες* (Ln), item G 13. 69. 124. 346. c[ser] syrp mg arm *ανασειομενοι υπο των αρχιερεων και ελεγον* (arm om *κ. ελ.*)

14. *εποιησ. κακ.* c. BCΔ 2.pe 49.ev al aliq .. ς (Ln) *κακ. εποι.* (:: ita Mt lectione non fluct) c. ADEGHKMPSUVXΓ al pler it vg etc | *περισσοτερως* (al aliq *-τερον*) c. EPSUVXΓ al pl .. ABCDGHKMΔ 1. 13. 33. 69. 346. 2.pe al[33] fere *περισσως* (Gb Sz Ln 49. :: at *περισσοτερως* hoc uno evgliorum loco scriptum eo minus eiiciendum quod loco Mti parallelo, unde vix unus huius loci versus non corruptus est, *περισσως* legitur nullo prorsus teste fluctuante; nec magis Mc 10, 26. quisquam *-τερως* pro *περισσως* substituit. Ad commendandos testes quos h. l. secuti sumus nonnihil facit quod iidem cum gravioribus allis pauc et. *εκραξαν* retinuerunt, plerisque ipsis antiquissimis *-ζον* e Mt inferentibus.)| *εκραξαν* c. BCEHSUVXΓ (Δ *-ζαν*, sed ex ζ emendatum esse vdtr *ξ*, *δ* vero *clamabant*) al pl go .. ADGKMP 1. 69. 346. al plus[20] (2.pe *εκραυγαζ.*) it vg cop sah al *-ζον* (Ln :: e Mt)| *βουλ. τω οχλ.* (r[ser] post *ποιεῖ.*) *το ικ. ποιησαι* (B *ποιειν*, C *ποιη. το ικ. τω οχλ.*) .. D ff[2]· k om (:: nil simile in Mt)| *και παρεδ.* (B cop *παρ. δε*, F[w] al syr add *αυτοις*) *τ. ἰν φραγελλω.σ.* (UXΓ al mu *φραγελωσ.*) .. D k sah *τον δε* (k om) *ἰν φραγ.* (D* *φλαγ.*) *παρεδ.*

16. *αυτον* .. C*** X[ser] al c gat al *τον ἰν* | *εσω* (al[6] *εως*, Δ *δ εξω*) *της αυλης* (237. add *του καιαφα*) .. Dr 1. 13. al pauc *εσω εις την αυλην*, C***M al plus[20] *εις την αυλην* (M al mu sl[2]· add *του καιαφα*); item vel

ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν· 17 *καὶ ἐνδιδύσκουσιν αὐτὸν πορφύραν καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον·* 18 *καὶ ἤρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων·* 19 *καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ καὶ ἐνέπτυον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ.* 20 (208.6) *καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια τὰ ἴδια.*

21–28 Mt 27, 31–37. Lc 23, 26–31. Io 19, 17 ss. *Καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσουσιν αὐτόν.* 21 (209.1) *καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπὸ ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ῥούφου, ἵνα ἄρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ.* 22 (210.1) *καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶν τόπον, ὅ ἐστιν*

intro in atrium (ut $g^{2\cdot}$ fu em erll ing gat mt prag san al) vel *in atrium* (vg^{ed} am tol c k al) it vg al | *πραιτωριον* .. U 127. praem το | *ολην σπειραν* (AB ?CPA *συνκ.*) .. D^{Er} *καλουσιν* | *σπεῖραν*: hoc acc et. cdd unc secundi ordinis pler, sed Γ *σπείραν*

17. *ενδυδυσκ.* (D *ενδυδισκ.*) (Gb′ prob Schu) c. BCDFΔ 1. 13. 69. al pauc .. ς *ενδυουσιν* c. AEGHKMPSUVXΓ al pler | *περιτιθεασιν* (124. 346. *–τιθουσιν*) .. D *επιτιθ.* (it^{pler} vg [sah] *imponunt*, k *superpon.*) | *πλεξαντες* .. D om (c d ff$^{2\cdot}$ addito *factam* exprim sic: *coronam factam de spinis* [c *spineam*])

18. *ασπαζ. αυτον* (Δ *αυτ. ασπ.*) .. C**U 11. 33. 346. al^{40} fere arm cat$^{pos\ txt}$ Thph add *και λεγειν*, item M al^{7} c al *λεγοντες* | o *βασιλευς* (Gb Sz) c. AC**EFGHKUΓΔ al plus^{110} .. ς (Ln) *βασιλευ* c. BDMPSVX al mu (:: similiter test mu [ipsi et. BD] in Mt substituerunt *–λευ*)

19. *αυτου την κεφ.* (C al mu vg it^{aliq} al *τ. κεφ. αυτ.*) *καλαμω* .. D 2.^{pe} *αυτον καλ. εις την κεφ.* (c ff$^{2\cdot}$ k d *illum de* [d om] *harundine in caput*) | *και ενεπτυον* (C* vdtr *–υσαν*) *αυτω* (M** al aliq *–τον* [M** *–τω*]) .. U om | *και τιθ. τ. γ. προσεκ. α.* .. D 253. 32.^{ev} k om (:: ut Mt)

20. *ενεπαιξαν* (ACMΔ 1. al *–πεξαν*) *αυτω* (al aliq *–τον*) .. D om | *τα ιμ.* (59. 251. add *αυτου*) *τα ιδ.* (282. *τα ιδ. ιμ.*, item c^{acr} addito *αυτου*) c. AEFGHKMPSUVXΓ al ut vdtr omn .. BCΔ *τα ιμ. αυτου*: ita Ln :: e Mt (it vg etc *vestimentis suis* vel *eius*) .. D^{Er} *τα ιματ.* | *εξαγουσιν* .. Δ *αγουσιν* (cf Io 19, 16.), item *ducunt* prag, *duxerunt* c d ff$^{2\cdot}$ | *ινα σταυρωσουσιν* (*–σουσιν* c. ACDLPΔ al^{6}; ς *–σωσιν* c. EFGHKMSUVXΓ al pler) *αυτον* (D 122.** ff$^{2\cdot}$ k om) .. 1. 72. *ωστε σταυρωσαι* (72. add *αυτον* ut vdtr), 28. 131. *ινα σταυρωθη* .. B om

21. *αγγαρευουσιν* .. B* *εγγ.*, D *ανγαρ.*, al pauc *αγκ.* | *παραγ. τινα* (1. 209. post *σιμ.*) *σιμ.* (D *τον σιμ. παραγ. τον*) *κυρηναιον* (Δ *κηρην.*, Γ al mu k al mt al cop *κυριν.*) .. 2.^{pe} *σιμ. τον κνρ. παρ.* | *απο* c. BDX 1. al .. ς *απ* c. ACEFGHKLMSUVΓΔ etc | *αγρου* .. Δ *ακρου* | *και ρουφου* .. 47. al^{1} (teste Erasmo) *του ρουφου* .. ff$^{2\cdot}$ om | *ινα αρη* (al pauc *αρει*) *τ. στ. αυτου* .. M* 6.^{pe} om

22. *φερουσιν* .. D 13. 69. 346. 2.^{pe} *αγουσιν* | *επι* c. AC*DEGHKMPSUVXΓ al pler .. BC**FLΔ 13. 69. 124. 127. 131. 346. 2.^{pe} al^{8} fere *επι* (13.

μεθερμηνευόμενον κρανίου τόπος. 23 (211.4) *καὶ ἐδίδουν αὐτῷ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν.* 24 (212.1) *καὶ σταυροῦσιν αὐτόν, καὶ διαμερίζονται τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτὰ τίς τί ἄρῃ.* 25 (213.10) *ἦν δὲ ὥρα τρίτη καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν.* 26 (214.1) *καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμ-* Lc 19, 19.
μένη Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.

27 (215.1) *Καὶ σὺν αὐτῷ σταυροῦσιν δύο λῃστάς, ἕνα ἐκ* 27–28 Mt 27, 38–44. Lc 23, 32–43. Jo 19, 18.

69. al *εις*) *τον*, item al aliq *ε. το* | *γολγοθαν* (L om *γολ* syllabam; *-ᾶν* ut FM al mu; KUVΓ etc *-ὰν*) c. FGKLMUVΓΔ al[45] ac plur (ex his fere nullus praem *τον*) k (*culgotham*) .. ς (Ln 49.) – *θα* (D post *τοπον*) c. ABCDEH (h. l. *-θά*, cf ad Mt) P (S?) X al pm it[pler] vg etc (:: *-θαν* tot perantiquis testib [LA in Mc toties c. B soli valent] fultum in Mc omnino recipiendum vdbtur pro *-θα* ex Mt [ubi ex edd unc unus N *-θαν*] invecto.)| *μεθερμηνευομενον* c. CDEFGHKLMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn .. AB *-μενος* (:: similiter *-ος* in Mt. Quod si Mc dedisset, certe *ὅς* pro *ὅ* passim correctum esset.)

23. *εδιδουν* (E y[acer] *-δου*, M* *-δων*, 2.pe *διδουσιν*) *αιτω* (Schu prob vdtr) c. BC*LA n cop arm .. ς (Ln) add *πιειν* (D *πειν*, X *πειειν*, al *ποιειν*) c. AC**DEFGHKMPSUVXΓ al ut vdtr omn it[pler] (i. e. c ff[2·] g[1·2·] k l) vg sah syr[utr] go al (:: ita Mt)| *οινον* .. syrP in cod Ridl *οξος* | *o* (B 33. *ος*) *δε* (G add *γευσαμενος*) .. D 1. it vg *και* (1. add *γευσαμενος*)

24. *και σταυρουσιν* (it[4] cop sah aeth *crucifixerunt*, sed post et. *diviserunt*) *αυτ. και* (L d om) c. BL c d ff[2·] k cop sah aeth .. ς (Ln) *και σταυρωσαντες αυτ.* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ACDEFGHKMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn g[1·2·] l n vg go al | *διαμεριζονται* (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLM PSUVXΓΔ al plus[130] (al paue go *-ζοντες* vel *-ζομενοι*) .. ς *διεμεριζον* c. minusc paucissim; item 69. 124. al[15] fere *-ζοντο*, al plus[5] *-σαντο*. Item it vg al fere omn *diviserunt* | KLMV al[15] *βαλοντες* (sed mu ut K *βάλοντ.*)| *τις τι αρη* (HX al *-ρει*) .. D 157. ff[2·] k n om (:: ut Mt)

25. *δε* .. F om | *ωρα τριτη* c. BC***DEFGHLMPSUVXΓΔ al pler it vg cop sah go etc .. AC*K al *τριτ. ωρα* .. k**[acer] syrP [mg] aeth Hier *ωρ. εκτη* (aeth *sext. ho.*). Cf Act. Pil. B. pag. 283 sq *Ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ οἱ στρατ. καὶ διεμερίσαντο ταῦτα πρ. ἑαυτούς, αὐτῷ δὲ ἐνέδυσαν ῥάσον κόκκινον, καὶ ἀνεβίβασαν αὐτὸν καὶ ἐκάθωσαν ἐν τῷ σταυρῷ ὥρᾳ ἕκτῃ τῆς ἡμέρας.* Vict[cat] *τινὲς δέ φασιν ὅτι ὁ μάρκ. μὲν τῆς τοῦ λαοῦ ἀποφάσεως ἐπιμνησθεὶς εἶπε τρίτ. ὥραν αὐτὸν ἐσταυρῶσθαι ὑπὸ τοῦ λαοῦ. τρίτη γὰρ ὥρα ἦν ὅτε αὐτὸν ὁ Ἰουδαίων λαὸς κατέκρινε σταυρωθῆναι. οἱ δὲ λοιποὶ τῆς ἕκτης ἐμνήσθησαν ὥρας, ἐν ᾗ τὴν ὑπὸ Πιλ. ἀπόφασιν λαβὼν σταυροῦται παρὰ τῶν στρατ.* (item cat[ox]) Hier (brev. in ps. 77.) *Error scriptorum - - multi ς putaverunt esse* Γ | *εσταυρωσαν* .. D ff[2·] k n *εφυλασσον* (Schu non vilipendit)

26. *και ην η* .. D *ἦν δε*, d k sah *erat autem* | *o βασιλευς* .. D (item syr?) praem *ουτος εστιν*, item c *Iesus*

27. *σταυρουσιν* .. A (omissis *συν αυτω*) *συνσταυρ.* .. B it[pl] go al mu (vide ante ad *διαμεριζονται*) *εσταυρωσαν* .. D *σταυρουται* sequente D* *$\overline{\beta}$· λησται* (d *crucifixerunt duo latrones*)| *ενα* etc .. c *unum a dextris*

δεξιῶν καὶ ἕνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 29 (217.6) καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν καὶ λέγοντες Οὐᾶ ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ οἰκοδομῶν τρισὶν ἡμέραις,

---

nomine zoathan et alium a sinistris nomine chammatha (idem codex isque solus in Mt *zoatham* et *camma*. Cf ad Lc. Cf et. nomina *Γεστᾶς* et *Λυσμᾶς* (*Δημᾶς*) in Act. Pil. A. pag. 232 sq. et B. pag. 284. | **αυτου** .. c***D 1. 2.pe 7.pe g^{scr} al aliq it^{pler} om (:: ut Mt)

28. ς (Ln) καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ (H φωνὴ) ἡ λέγουσα (cop om, v al add το) Καὶ (al pauc om) μετὰ ἀνόμων (Hipp de antichr alludens ut vdtr καὶ ἐν νεκροῖς κατελογίσθη, Vig lib. 4. contra Eutychen *tu* (corrumpens) *dixisti Et inter mortuos deputatus est.*) ἐλογίσθη (:: Lc 22, 37. *Es 53, 12.) c. EFGHKLMPSUVΓΔ al pl it^{pler} vg cop syr^{utr} go aeth al (Or: ὁ παρὰ τῷ Κέλσῳ Ἰουδαῖός φησιν ὅτι δύναιτο ἄν τις ὁμοίως ἀναισχυντῶν καὶ περὶ λῃστοῦ καὶ ἀνδροφόνου κολασθέντος εἰπεῖν ὅτι οὗτός γε οὐχὶ λῃστὴς ἀλλὰ θεὸς ἦν· προεῖπε γὰρ τοῖς συλλῃσταῖς ὅτι πείσεται τοιαῦτα οἷα δὴ πέπονθε. – – ταῦτα λέγομεν ἐν τοῖς εὐαγγ. προειρῆσθαί πως· ἐπεὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη ὁ θεὸς παρὰ τοῖς ἀνόμοις, λῃστὴν μᾶλλον – – βουλομένους ἀπολυθῆναι, τὸν δὲ ἵν᾽ σταυρώσαι, καὶ σταυρώσασιν αὐτὸν μεταξὺ λῃστῶν δύο. Haec immerito dicuntur de lectione Marci testari, quum potius ad Lc spectent. De Eus vide post.) .. om (Gb^{00} Schu „ex Mc^{l} genere non est; formulam citandi ex Io., locum e Lc cepisse videtur glossae auctor“) c. ABC(et* et***)DX al^{45} fere (in his evgll fere^{20}) k sah sl^{2} (Eus^{can} vdtr. In antiquiorib enim cdd aliquot qui ipsum versum habent, ut M, inde a *Και συν αυτω* v. 27. usque *ελογισθη* notatur sectio *σιε΄* addito canone *α΄*, sequente inde a *και οι παραπορ.* sectione *σις΄* cum canone *ς΄*. Quod si recte habet, nec Ammonius nec Eus legit versum 28., alioquin proprium ei numerum dedissent, quem revera in aliis cdd habet et Graecis [iam in P] et Latinis. Auget vero hac in re codicis M auctoritatem quod, qui versum non habent, A et C consentientes habet in numeris Ammonianis, codicem A et. in Eusebianis, quibus C abstinet. Atque et. in Lc numeros Amm-Eus aliena manu tactos esse idem cod M probat, in quo praeter morem inter numeros *σος΄* et *σοη΄* ipse is de quo quaeritur *σοζ΄* cum canone suo [ι? η?] desideratur.)

29. παραπορευομενοι .. D Eus παραγοντες | αυτων .. D 59. k n om | ουα (–ᾶ: ita KMΓ al mu; ς Ln 49. –ά ut EF etc) .. L*A d k om (al pauc Eus ουαι) :: ita Mt | οικοδομων b. l. c. BDL 2.pe k n cop sah syr .. ς post ημεραις c. ACEFGHKMPSUVXΓΔ al fere omn it^{mu} syr^{p} go al Eus (:: ita Mt nec fluct lect)| τρισιν (Schu prob vdtr) c. ADFV al^{10} c k sah sl .. ς εν τ. c. BCEFGHKLMSUXΓΔ al pler it^{mu} cop al Eus (:: ita Mt)

30. και (EF και duplex habent) καταβα (P 1. al^{9} Eus -βηθι, quae forma in Mt) c. ACEFGHKM(P)SUVXΓ al pler (item al^{10}) c d ff^{2} go syr utr al (Eus) .. BDLA k n (g$^{1.2.}$ l?) vg cop (sah *descende* -- *ut serves te*) καταβας (Ln 49. :: at ista lectio multo magis quam και καταβα correctorem sapit; similiter interpres sah σωσον et καταβα arctius coniungenda duxit)

30 σῶσον σεαυτὸν καὶ κατάβα ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 ([218.2]) ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι· 32 ὁ Χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραήλ, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμεν. ([219.2]) καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 ([220.2]) Καὶ γενομένης ὥρας ἕκτης σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην Mt 27, 45–54. Lc 23, 44–47.
τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 34 ([221.6]) καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ ἐβόησεν
ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ Ἐλωὶ ἐλωὶ λιμὰ σαβαχθανί, ὅ ἐστιν με- (Ps 22, 2.)

31. ομοιως (Gb 8z) c. AC^{+}EFGHKLM^{+}PSUVXΓΔ al plus^{110} it^{aliq} vg al mu Eus al .. ς add δε c. BC***M** al mu sah :: ut Mt .. D 238. cff$^{2\cdot}$ k n om (Schu „rec. ap. Mt“)| DPΔ al εμπεζοντ. | προς (D 2.pe Eus εις) αλληλ. .. 13. 28. 69. al pauc c k om (:: ut Mt); 2.pe (antea εις αλλ.) sl$^{2\cdot}$ post ελεγον add | σωσαι· : similiter interpg ς Gb 8z; Ln 49. σῶσαι, $^{32\cdot}$ὁ χρ. ὁ βα. Ισραηλ., cdd mu (ut fg k m n^{sscr}) σωσαι;

32. του ισρ. c. ACEFGHMPSUVXΓ al pler cop sah Eus .. BDKLΔ al^{8} (ex his 6.pe ει βα.) om του (Ln)| καταβατω .. L καταβα | πιστευσ. c. ABC*EKLM**SUV*XΔ al pm g$^{1\cdot}$ g$^{2\cdot}$ vg (et. am em prag ing etc) go cop syrP al .. C***DFGHPV**r al^{80} ac plur cff$^{2\cdot}$ k l n fu gat sah arm al Eus add αυτω (Ln), item al^{10} fere syr al επ αυτω, εν αυτω, αυτον, εις αυτον (:: cf ad Mt)| αυτω (D om) c. ACEFGHKMPSUVXΓΔ al ut vdtr omn .. BL συν αυτω (Ln) :: cf ad Mt ubi similiter soli B et DL συν αυτω maluerunt | ωνειδιζον .. F al aliq ονειδ.

33. και γενομ. c. BDGLMΘΔ 1. 28. 69. al^{10} fere it vg go cop syr .. ς γενομ. δε c. ACEFHKUVXΓ al longe pl syrP al | εφ ολην τ. γην (ita et. Lc similiterque Mt) .. D al^{2} Eus εφ ολης της γης | ενατης c. ABCEFG HKLMΨΥΔ al pm; D $\overline{Θ}$· .. ς εννατης c. XΓ al sat mu. Item post.

34. τη ωρ. τη εν. c. ACEGHKMPSUVXΓΔ al pler it^{pler} (et. d; k vero om *hora nona*) vg cop syr^{utr} al .. BD^{gr}FL 1. al aliq c go Eus τη εν. ωρ. (Ln 49. :: similiter Mt lectione non fluct) .. 2.pe c^{secr} al pauc τη ενατη | εβοησεν (M al aliq ανεβ. :: ut Mt) .. D εφωνησεν | ο $\overline{ις}$ .. DK om (item D solus om in Mt)| φω. μεγ. (Schu „rec. ap Mt“) c. BDL 2.pe e^{secr} al aliq ff$^{2\cdot}$ k n cop .. ς (Ln) add λεγων (:: ita Mt lectione non fluct) c. ACEFGHKMPSUVXΓΔ al pler it^{aliq} vg go syr^{utr} al Eus | ἑλωΐ (ἑ- ita cdd mu, item, idque in tali re grave, *heloi* g$^{1\cdot}$ l am em fu ing gat mt prag reg san etc; ς ἐ- ita cdd pl ut HKΓ, item vg^{ed} cop go al. -ωϊ P B [*?**?] al pm, sed HKΓ etc -ωὶ absque punctis; 1. sec. loco -ωει; syrP ^{mg} -ωη, item aeth go *eloe*) c. ABCEFGHKLMPSUVXΓΔ al pler it^{mu} vg go cop al .. D 2.pe 131. c i k n syr arm al Eus ηλει vel (ut 131. Eus^{edd2} et vv) ηλι (c i k n *heli*) :: ut Mt | λιμα (-μὰ EFHKV al pl; -μᾶ Γ al) c. AKMPUXΓ al^{120} fere go al Ath al item λειμα EFG HSV al plus^{10} .. CLΔ 72. c g$^{2\cdot}$ em ing (*laema*) prag (*leba*) san sax cop al λεμα (Ln) .. BD 1. al ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ i (*lamanai, **-na) n am gat reg syrP Eus λαμα (49.), item ς λαμμα c. minusc pauc vg^{ed} (:: cf ad Mt. Quum apud utrumq iidem fere test [in Mc et. plures] λιμα vel λειμ. tueantur

θερμηνεύμενον Ὁ θεὸς ὁ θεός μου, εἰς τί ἐγκατέλιπές με; 35 *καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον Ἴδε Ἠλίαν φωνεῖ.*
Io 19, 29 n. 36 (222.2) *δραμὼν δὲ εἷς καὶ γεμίσας σπόγγον ὄξους περιθείς τε καλάμῳ ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων Ἄφετε ἴδωμεν εἰ ἔρχεται Ἠλίας καθελεῖν αὐτόν.* 37 (223.1) *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνὴν μεγάλην ἐξέπνευσεν.* 38 (224.2) *καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω.* 39 (225.2) *ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ*

---

tur, reliquis similiter in utroq discedentib, non cautum videbatur diversa edere.)| *σαβαχθανι* c. EF (*σαβαχθαχθανι*) KLMP (*σαβαχτανι*) S UVΓ (Γ al mu *λειμᾶς ἀβαχθανί*) Δ al longe pl cop syrP (fu? *sabachtani*, c al vg^{ed} am ing *sabacthani*, san al *sabactani*, em *sebactani*, prag *sabbathani*), item CGH al aliq *σαβαχθανει* (G *-νεῖ*, H *-νεί*. Ita potius quam *-νι* in utroq evglio edendum), Δ go *σιβαχθανει*, B i *ζαφαχθανει* (*zapapthani*), D ff^{2}·k reg *ζαφθανει* (d *zaphtani*, k *zaphani*, reg *zaptani*, ff^{2}· *sapthani*?)| *ο θε. ο θε. μου* c. AEFGKPΓΔ al^{60} fere i (vg^{ed}?) Eus Thph Amb (:: ita et. LXX. At quum in Mt duplex *μου* non fluctuet, in Mc c. testib tot egregiis alterum omittendum. Iust *ο θεος ο θεος* scribit; Valentt ap Ir *ο θεος μου* ut B, sed ap Ir^{int} repetuntur) .. ℵ (Ln 49.) *ο θε. μου ο θε. μου* c. CDHLMSUV al pm it^{pl} vg go cop syr^{utr} al .. B (al?) *ο θε μου*, item Tert | *εγκατ. με* c. BL al aliq ff^{2}· al vg cop syr^{utr} al Eus item Iust Valentt ap Ir .. Ϛ *με εγκ.* c. ACEFGHKMPS UVXΓΔ k n go al (Amb Tert e Mc?) (:: at iste ordo in Mt non fluct; LXX vero plerumq *εγκ. με*) .. D c i *ωνειδισας με*. Praeterea *εγκατελιπες* (APΔ *εγκ.*) c. ABCFHMPS?UVΓΔ al pl .. EGL al *-λειπες*, K al pauc *-λειπας* (*-λειπ.*)

35. *παρεστηκοτων* c. CEFGHKLMPSVΓ al pler .. B *εστηκοτων*, Δ *εκει εστηκοτ.*, DU 33. 2.pe al plus^{10} *παρεστωτων* .. Δ om *κ. τιν. τ. παρ. ακουσ.*, C om *ακουσαντες*, Eus sic: *και τιν. των ακουσαντων* | *ιδε* c. BFLUΔ 1. 13. 33. al^{10} .. Ϛ *ιδου* c. AEGHMPSVΓ al pl; K al^{7} *οτε ιδου*, C 2.pe al aliq *οτι* :: ut Mt .. D c k gat tol om | *ἡλιαν*: cf ad Mt 11, 14. 27, 47. Ad *ἡλ-* accedunt h. l. FΓ; *-ει-* h. l. Δ solus, item v. sq P (nec CDLΔ; B?)| *φωνει* (K al *-νη*) .. D c add *ουτος*

36. *δραμ. δε* (D 1. 2.pe it^{pl} *και δραμ.*) *εις* (c. ACDEFGHKMPSUVΓ al pler; BLΔ *τις*: ita 49. :: at in Mt *εἷς ἐξ αὐτ.* aliam rationem habet nec facile potest *εις* pro *τις* ex Mt correctum credi) *και* (c. iisdem qui *εἷς* tuentur item it^{aliq} vg go al; BLΔ c cop om: ita Ln 49. :: at vdtr una cum *τις* substituto deletum esse; nec commendatur omissio eo quod rursus iidem fere *τε* om) *γεμ.* (D 2.pe *πλησας*) *σπογγ.* (D *σφογγ.*) *οξ. περιθ.* (D *επιθεις*) *τε* (c. ACEFGHKMPSUVXΓΔ al pler, 1. al *και* ante *περ.*, V *και περ. τε*; BDL 33. 67. 2.pe cop go om: ita Ln 49. :: at id nec per se nec collato Mt correctorem tradit) *εποτ. αυτ. λεγ.* (D^{gr} male om *επ. αυτ. λε.*) .. 13. 69. 124. 346. *και δραμοντες εγεμισαν σπ. οξ. και περιθεντες καλ. εποτιζον αυτ. λεγοντες* | *αφετε* .. DV 1. 13. 2.pe al plus^{25} it^{aliq} go arm *αφες* (:: ut Mt)| Γ al *ιδομεν*

38. *εις δυο* (D add *μερη*, item it :: pariter fit in Mt) .. 40. al pauc om |

παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως κράξας ἐξέπνευσεν, εἶπεν Ἀληθῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος υἱὸς ἦν θεοῦ.

40 (226.6) *Ἦσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν* 40 s. Mt 27, 55 s. Lc 23, 49.
αἷς καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆτος μήτηρ καὶ Σαλώμη, 41 *αἳ καὶ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ ἠκολούθουν αὐτῷ καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.*

42 (227.1) *Καὶ ἤδη ὀψίας γενομένης, ἐπεὶ ἦν παρασκευή, ὅ* 42–47 Mt 27, 57–61. Lc 23, 50–55. Io 19, 38–42.
ἐστιν προσάββατον, 43 *ἐλθὼν Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ Ἁριμαθαίας, εὐσχή-*

απο c. ACEGHKMSUVΓΔ al fere omn .. BDL 48.ev απ (Ln 49. :: similiter in Mt lect fluct)

39. *εξ εναντ. αυτου* .. D 2.pe i q *εκει*, item 1. al pauc (syr?) *αυτω* .. 72. 251. om | *οτι ουτως* (ita cdd unc omn al pm; ς *ουτω* c. minusc pm; 2.pe cop arm ar om) *κραξας* (c. ACEGHKMSUVXΓΔ al it vg go syrutr al; BL cop ar om: ita 49. :: at offendebat quod ad solum *κραξαι* respiciebatur, aliud suadentibus li. pp.) *εξεπν.* (k *quia sic exclamavit*) .. D *ουτως αυτον κραξαντα και εξεπνευσεν* (d *et expirasse*)| *ειπεν* .. D d (inepte) om | *ουτ. ο ανθρ.* c. BDLΔ 33. 282. 2.pe al ut vdtr c ff2· k n q al vged em al cop syr al .. ς *ο ανθρ. ουτ.* c. ACEGHKMSUVXΓ al pler am fu ing prag tol al syrp al (:: at sic Lc lectione non fluct. Praeterea cf Mc 7, 6. *ουτ. ὁ λαὸς* c. Mt 15, 8. *ὁ λα. οὗτ.*)| *υι. ην θε.* c. ACEGHKMSUVX al fere omn c ff2· go syrutr .. BLΓΔ al aliq n al vg *υι. θε. ην*, item D 2.pe k q *θε. υι. ην*

40. *ειν αις* c. BL psscr am prag tol .. ς (Ln 49.) add *ην* c. ACDEGHKMSU VΓΔ al pler vv pler (:: at ita Mt nemine omittente. Ex quo quum adsumpsissent, pm omiserunt *και* ad modum Mt1)| *και* c. ABC*EHKLMS V(X vdtr)Δ al pm am tol .. C***DGUΓ al60 fere it vged etcdd pl cop go syrp al om (:: vide ante). Ceterum syr persp aeth non exprim *εν αις και* | *μαρια* (BC 1. al aliq *-ριαμ* :: cf ad Mt; L *μακαρια*) *η* (D om) *μαγδ.* | *μαρια* (1. al *-ριαμ*) *η ιακ.* c. BCKLΔ 1. 11. 33. al8; item DF*WL 13. 28. 69. 2.pe al plus10 *μαρ. ιακ.* .. ς *μαρ. η του ιακ.* (:: ut Mt) c. AEF**WGHMSVXΓ al pl | *μικρ. και* .. B 131. add *η* | *ιωσητος* (Δ *-σηβτος*) c. BDEFLΔ 13. 33. 69. 346. 2.pe (item 1. *ἰώσηπος*) k n cop Hier1 .. ς *ιωση* c. ACEGHKMSUVΓ al pler go syrutr aethPP al .. c ff2· g1·2·1 q vg aethro Hier1 *ioseph*, item sax *iosepes* (in Mt *iosephes*)

41. *αι και* c. DEGHKMSUVXΓ al pler n syrp .. ACLΔ al10 g1·2· vg go om *αι* (Gb0), item B 33. 131. c ff2· k q cop syr al om *και* (Ln)| *ηκολουθουν* (d *sequebatur*) .. DEF 59. 245. go *-θησαν* :: ut Mt | *και διηκ. αυτω* .. 28. *διακονησαι αυτω* .. CDΔ al6 n Thph om | *αλλαι* .. Δ *αυτεραι* | *αι* .. L om

42. *γενομενης* .. Δ *γεναμ.* | *επει* .. Δ *επειδη* | *προσαββ.* c. B*CKMSUΔ 1. al pm .. AB**EGHLVΓ al plus50 *προσσαββατον* (vel *προσσάββ.* ut KGU al vel *πρὸσ σάββ.* ut HΓ al), Ln *πρὸς σἀββ.* .. D *πριν σαββ.*

43. *ελθων* (Gb″) c. ABCKLMUΓΔ al plus75 go cop arm Thdrt .. ς *ηλθεν* c.

μων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς τὸν Πιλᾶτον καὶ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 *ὁ δὲ Πιλᾶτος ἐθαύμασεν εἰ ἤδη τέθνηκεν, καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν·* 45 *καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος ἐδωρήσατο τὸ πτῶμα τῷ Ἰωσήφ.* 46 (220.1) *καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καθελὼν αὐτὸν ἐνείλησεν τῇ σινδόνι καὶ κατέθηκεν αὐτὸν ἐν μνημείῳ ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας, καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου.* 47 (220.6) *ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰωσῆτος ἐθεώρουν ποῦ τέθειται.*

DEGHSV al pm it vg al (sed vide ad *τολμησας*)| *ιωσηφ* .. k *ioses* | o *απο* .. D al[6] om *ὁ* | *αριμαθαιας* (syr pers[p] *Rama*) .. D y[ecr] – *θιας*, item it vg[edd] pler (non vg[ed] tol) sax. Cf ad Mt | *ενσχημων* .. L – *μωνος* | *ος και αυτ. ην* .. D 2.pe c ff[2] k n q *ος ην κ. αυτ.* | *τολμησας* (syr[hr] om) .. al[6] ac plur q vg syr al catt[txt]Euth praem *και*, item c ff[2] n *hic* | *εισηλθεν* .. D *ηλθεν* | *τον* c. BLΔ 38. .. ς (Ln) om c. ACDEGHKMSUVΓ al fere omn (:: at ita Mt lectione non fluct)| *σωμα* .. D[gr] *πτωμα*

44. *εθαυμασεν* (et. n go cop al) .. D – *μαζεν*, item it[pler] vg *mirabatur* | *τεθνηκεν* .. D *τεθνηκει* (D* praem *ει*), 49. *ετεθνηκει* (it vg *mort. esset* vel *obisset*)| *επηρωτησεν* (L *επιρ.*) .. Δ al *επερωτ.* | *ει παλαι* c. ACEGK LMSUVΓ al fere omn .. BD al[1] (ap Erasm) Thph *ει ηδη* (item it vg go cop al): ita Ln .. Δ *και ειπεν* (et. *ὃ et dixit*, sed super *απεθανεν* habet *si iam mort. esset*)| *απεθανεν* .. D 6.pe *τεθνηκει* (it vg *mortuus esset*; sed n ab *mortuus esset* priore ad alterum transiluit)

45. *απο* .. D 124. 2.pe al panc *παρα* | D *κεντουριωνος*, 47.ev *κεντουριονος* | *το πτωμα* (D q syr add *αυτου*, cop *Iesu*) c. BDL 2.pe .. ς *το σωμα* c. ACEGKMSUVXΓΔ al fere omn (it vg *corpus*, item vv rell)| B *τω ιωση*

46. *και* .. D 33. 106. 435. 2.pe it vg syr[utr] syr[hr] o *δε ιωσηφ* (k *ioses*) vel, ut n syr, *εἰ ioseph* | *καθελων* (D *λαβων* :: e Mt) c. BDL cop n (*empta sindone acceptum eum involvit*) (k *empta palla deposuit eum et involvit*, c *emens sind. dep. eum et inv.*) .. ς praem *και* c. ACEGKMSUV (X vdtr) ΓΔ al ut vdtr omn vg (*mercatus sindonem et deponens*) etc | *τη σινδονι* .. D *εις την σινδονα* (d *in sindonem*, ff[2] n *in sindone*)| *κατεθηκεν* (Δ *καθηκεν*, Γ al *κατεθεικεν*, K – *καρ*) c. AC*EGKMSUVXΓ al pler .. BC**DL al plus[10] *εθηκεν* (Ln :: at ita Mt lectione non fluct) .. Δ om *ενειλησεν* usq *κατεθ. αυτον* | *αυτον* .. AM 435. go *αυτο* (item al panc go pro priore *αυτον*)| *εν* (D al panc add *τω*) *μνημειω* (B *μνηματι*)| *εκ* (D al[3] add *της*) *πετρας* | *προσεκυλισεν* (D[gr] 1. al[1] *προσκυλισας*) *λιθ. επι* (Δ *εις*) *τ. θ. τ. μνημειου* (G 1. 59. 209. add *απηλθεν*, item D 157. *και απηλθεν* :: cf Mt)

47. *η δε μαρια* (1. 33. al pauc? – *ιαμ*) *η* (D om :: cf D* ad Mt) *μαγδαλην* (Δ al mu – *λινη*) *κ. μαρια* (1. al pauc? – *ιαμ*) *η* (c. ABCGΔ 1. al[10]; ς om c. DEKLMSUVΓ al pler)| *ιωσητος* c. BLΔ 1. [vdtr ϖ ex *π* restitu-

XVI.

1 (330.3) *Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου Μαρία ἡ Μαγδα-* 1–8 Mt 28, 1–10. Lc 24, 1–10.
ληνὴ καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ Σαλώμη ἠγόρασαν ἀρώματα, ἵνα
ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 (331.1) *καὶ λίαν πρωὶ τῆς μιᾶς σαβ-*
βάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἡλίου. 3 *καὶ*
ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας
τοῦ μνημείου; 4 *καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀνακεκύλισται ὁ*

---

tum esse; vide ad v. 40.] k cop Hier .. A 258. l vg *ιωσηφ*; D ff^{2*} n q *ιακωβου*; 13. 69. 124. 346. [2.pe?] syr^{hr} arm *ιακωβου και ιωσητος μητηρ*, c g^{2*} gat *iacobi et* [g^{2*} gat add *maria*] *ioseph*; c^{scr} *ιακωβου και σαλωμη* .. ς *ιωση* c. EGKMSUVΓ al pler (32.^{ev} add *και μαρια ιακοβου* sic) go syr^{utr} al | *εθεωρουν* .. D *εθεασαντο*, item *notaverunt* c ff^{2*} q, *viderunt* k n go | *που* (ita et. k n al vg) .. D *τον τοπον οπου*, c ff^{2*} q arm *locum ubi* | *τεθειται* (L c^{scr} *τεθηται*, A *τεθυται*) c. (Gb′) ABCDLΔ 33. 131. 229. 238. 6.pe c^{scr} o^{scr}, item k *positus est*, go *positus esset*, cop *posuerant eum* .. ς *τιθεται* c. EGKMSUVΓ al pler (it^{mu} vg *poneretur*)

XVI. 1. *κ. διαγ. του* (c*** om) *σαββ. μαρια* (1. -*ριαμ*, L tisch$^{2.*}$ praem *η*) *μαγδαληνη* (rA**[*-*λενη*] al mu -*λινη*) *κ. μαρ.* (1. al pauc? -*ριαμ*) *η* (Gb′ c. CGMUVXΓ al^{25} fere cop; E al^{75} om; L 6.^{scr} *του*; ς Ln 49. *η του* c. ABEKS?Δ al ut vdtr non ita mu :: cf ad 15, 40.) *ιακ. κ. σαλωμη* .. D k n q *και* (k add *διαγ. τ. σαββ.*) *πορευθεισαι* (sed q locum bis habet, secundo loco cum vg consentiens) | *ελθουσαι* .. D c ff^{2*} k n q (q ut ante) om | *αυτον* (D c ff^{2*} k n q$^{pri\ loc}$ ante *αλειψ.*) .. KMX 13. 69. 124. 346. al^{60} fere vg^{ed} (non sax) sl *τον ιν*

2. *λιαν* (D c k n syr arm om) *πρωι* (c q om, k post *σαββ.* pon)| *της* (D om) *μιας* c. AC(D)EGKMSUVXΓ al pler .. B 1. *μια* (Ln), item LΔ 33. 2.pe al pauc Eus Hes^{hr} *τη μια* (:: ut Lc et Io)| *σαββατων* c. ACKGMSUV (X vdtr) rA^{txt} al longe pler .. BKLΔ$^{supr\ lin}$ al cop Eus Hes^{hr} *των σαββ.* (Ln :: ut Lc et Io) .. D al *σαββατου*, Eus^{1} *του σα.* | *ερχ.* .. D k q post *και* | *μνημειον* .. c* Ps-Nyss *μνημα* | *ανατειλαντος* (D Ps-Nyss *ανατελλοντος*, item *oriente* c n q Tich^{dis} Aug) .. K 2.pe al^{10} fere Eus Hes^{hr} (*τὸ γὰρ ἔτι τοῖς ἀκριβεστέροις τῶν ἀντιγράφων ἐμφέρεται*) Ps-Nyss$^{de\ resurr}$ praem *ετι*, item add *iam* g^{1c} (item g^{2*} ut vdtr) vg Aug

3. *πρ. εαυτας* .. D *πρ. εαυτους* (d *ad invicem*)| *αποκυλισει* (al aliq Eus *-λιση*, go *revolvat*) .. D^{gr*} *αποκαλυψει* | *ημιν* .. D 2.pe c ff^{2*} k n q post *τις* pon | *εκ* c. ABEGKLMSUVXΓΔ al pler .. CD al^{8} Eus Ps-Nyss Sev^{ant} *απο* (item *ab ostio* it vg): ita Ln (:: cf Mt et Lc)

4 *και αναβλ. θε. οτι ανακεκυλ.* (*ανακεκ.* c. BL; ς Ln *αποκεκ.* c. rell ut vdtr omn :: at et Mt et Lc formam *αποκ.* tuentur lectione non fluct, nec magis fluct v. 3.) *ο λιθ.* *ην γ. με. σφοδρ.* (syr^{hr} *ην – – σφοδρ.* ante *και αναβλ.* pon) .. D 2.pe c ff^{2*} n Eus *ην γαρ με. σφοδρ. και* (Eus$^{ed\ ox}$ om) *ερχονται και ευρισκουσιν αποκεκυλισμενον τον λιθον* .. k *subito autem ad horam tertiam tenebrae diei factae sunt per totum orbem terrae et descenderunt de caelis angeli et surgent* (corrige *-gen-*

λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς περιβεβλημένον στολὴν λευκήν, καὶ ἐξεθαμβήθησαν. 6 (232.2) ὁ δὲ λέγει αὐταῖς Μὴ ἐκθαμβεῖσθε. Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν ἐσταυρωμένον· ἠγέρθη, οὐκ ἔστιν ὧδε· ἴδε ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 ἀλλὰ ὑπάγετε εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν
14, 28. Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε, καθὼς εἶπεν ὑμῖν. 8 (233.2) καὶ ἐξελθοῦσαι ἔφυγον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις, καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον· ἐφοβοῦντο γάρ.

---

tes?) in claritate vivi dei simul ascenderunt cum eo et continuo lux facta est Tunc illae accesserunt ad monimentum et vident revolutum lapidem fuit enim magnus nimis

5. *ελθουσαι* (Schu „rec ap Le[61]") c. B 127. (go *accedentes*) .. ς (Ln) *εισελθουσαι* c. rell ut vdtr omn (:: ut Lc non addito *ε. το μν.* Cf et. 14, 38. Lc 8, 51.)| *ιδον* c. ACGKLMVXΔ al pm .. ς (Ln 49.) *ειδον* c. BD E(s?)UΓ al sat mu | *νεανισκον* .. D^{gr} 2.p^{o} ante *ειδ.* | *εξεθαμβηθ.* .. D *εθαμβησαν*

6. *ο δε* .. D c ff^{2} n *και* (n *et ille*)| *αυταις* (D^{gr} *αυτους*) .. D ff^{2} add *ο αγγελος* | *μη εκθαμβεισθε* (al mu *-βησθε*) .. D *μ. φοβεισθαι* (d n *nolite timere*) :: ut Mt .. k *quid stupetis* | *ιν* .. D praem *τον* | *τον ναζαρηνον* (U al mu *-ρινον*, LΔ k *ναζωραιον*) .. D om (d exit voce *quaeritis*; sequitur d*** ex vg) :: ut Mt | *ιδε ο τοπος* .. D *ειδετε εκει* (** add *τον*) *τοπον αυτου* (2.p^{o} similiter: *ιδε εκει ο τοπ. αυτου*) .. c ff^{2} n q *videte ecce* (c om) *locum* (n q *-cus*) *eius* (n *illius*)

7. *αλλα* c. AB*CDGKLΔ al .. ς *αλλ* c. B**EMU(SV?)XΓ al pl | *ειπατε* .. C*D 33. 300. 2.p^{e}, k prag mt al go sl sax praem *και* | *οτι* (2.p^{e} add *ιδου*) *προαγει* .. D *οτι ιδου προαγω*, item k *praecedo* | *αυτον* .. D k *με* | *καθ. ειπεν* (Δ *ειρηκεν*) *υμιν* .. D 40. 72. *καθ. ειρηκα* (40. 72. *ειπον*) *υμιν*, item *sicut dixi vobis* (k *vob. dix*) a*** ff^{2} k q

8. *εξελθουσαι* (2.p^{e} *ακουσαντες*, syr syr$^{p\ mg}$ pers^{p} *αι δε ακουσασαι*) c. (Gb Sz) ABCDF^{w}GKLMSUVΓΔ al plus^{140} it vg go cop syr^{utr} syr^{hr} al pl .. ς add *ταχυ* (:: e Mt) c. K al non ita mu | *δε* c. ACEGKLMSUVΓΔ al ut vdtr omn go al .. BD it vg cop syr^{utr} al *γαρ* (Ln)| *τρομος* (k vg *tremor*) .. D *φοβος*, item *timor* c ff^{2} n q | *ειπον* .. D *-παν*

9—20. Haec non a Mc scripta esse argumentis probatur idoneis.

1) omittunt B k*) arm^{cdd} ven ar^{vat}. Asterisco notant al, ut 137. 138.

*) Eorum loco haec habet: *Omnia autem quaecumque praecepta erant et qui cum puero* (corrige *petro*) *erant breviter exposuerunt post haec et ipse ihesus adparuit · et ab orientem usque · usque in orientem ·* (corrige occidentem) *misit per illos sanctam et incorruptam* (infra suppletur *praedicationis*, sed sub *-onis* videtur *-onem* latere) *salutis aeternae · amen ·*

2) L testatur antiquiores libros longe alia habuisse; quae ipsa*) quum afferat, apparet prorsus eadem esse quibus revera in k

clauditur evangelium. Ceterum eadem et. 274.^{mg} ad v. 7. litteris unc. adnotat, item syrP ^{mg} praemissa hac nota: *addumtur alicubi et haec.*

*) L 274.^{mg} syrP^{mg} *φερετε που και ταυτα* + (haec solus L) *Παντα δε τα παρηγγελμενα* (syrP ^{mg} *imperata*) *τοις περι τον πετρον* (syrP ^{mg} *qui cum Petro*) *συντομως εξηγγιλαν* (274. *-γειλαν*)· *μετα δε ταυτα και* (syrP^{mg} om) *αυτος ο* $\overline{ις}$ *απο ανατολης* (274. *-λων*) *και αχρι δυσεως εξαπεστιλεν* (274. *-στειλε*, syrP^{mg} *promulgavit*) *δι αυτων το ιερον και αφθαρτον κηρυγμα* + (274. om signum) *της αιωνιου σωτηριας* + (274. syrP^{mg} add *αμην*·) Post ista L solus sic pergit: *εστην δε και ταυτα φερομενα μετα το εφοβουντο γαρ* + *Αναστας δε* etc

3) scholia permultorum codicum ut 22.*) 15., 1.**) 206. 209., 20.***) 300., similiterque al^{25} fere evangelium Mci versu 9. in antiquioribus (et accuratioribus) cdd. finem habuisse indicant. Quam rem praeter Sev$^{schol\,a}$) Hes$^{hrs\,b}$) Vict$^{cat\,c}$) Euth^{d}) inprimis confirmant Eus^{e}) et Hier^{f}).

*) *εφοβουντο γαρ* + *τελος: εν τισι των αντιγραφων εως ωδε πληρουται ο ευαγγελιστης· εν πολλοις δε και ταυτα φερεται Αναστας* etc. **) *εν τισι μεν των – –* (ut ante) *– – ο ευαγγελιστης· εως ου και ευσεβιος ο παμφιλου εκανονισεν· εν πολλοις δε – –* ut ante. ***) *εντευθεν εως του τελους εν τισι των αντιγραφων ου κειται· εν δε τοις αρχαιοις παντα απαραλειπτα κειται.*

a) in excerptis cod. Coisl. 23. saec. X. *εν μεν ουν τοις ακριβεστεροις αντιγραφοις το κα. μαρκ. ευαγγ. μεχρι του Εφοβ. γαρ εχει το τελος· εν δε τισι προσκειται και ταυτα Αναστας* etc. Eadem prorsus verba in orat. II. in resurr. habentur quam in Nysseni opp ediderunt, nuper vero Hesychio^{hrs} adscribere maluerunt. b) *μαρκος μεν εν επιτομω τα μεχρι του ενος αγγελου διελθων τον λογον κατεπαυσε.* c) Haec et in cat. Mosq. et in cat. Poss. Victori adscribuntur, non item in cat. Oxon. Leguntur vero etiam eadem in scholiis codicum modo priora modo quae sunt inde a verbis *παρα πλειστοις*. Habent autem sic: *επειδη εν τισι των αντιγραφ. προσκειται τω κα. μαρκ. ευαγγ. Αναστας* etc, *δοκει δε τουτο διαφωνειν τω υπο του ματθ. ειρημενω, ερουμεν, ως δυνατον ην ειπειν, οτι νενοηθειται το παρα μαρκω τελευταιον εν τισι φερομενον. πλην ινα μη δοξωμεν επι το ετοιμον πεφυγεναι, ουτως αναγνωσομεθα Αναστας δε, και υποστιξαντες επαγομεν Πρωι τη μια* etc. *παρα πλειστοις αντιγρ. ου κειται ταυτα τα επιφερομενα εν τω κα. μαρκ. ευαγγ.· ως νοθα γαρ ενομισαν αυτα τινες ειναι· ημεις δε εξ ακριβων αντιγρ. ως εν πλειστοις ευροντες αυτα κατα το παλαιστιναιον ευαγγ. μαρκου, ως εχει η αληθεια συντεθεικαμεν και την εν αυτω επιφερομενην δεσποτικην αναστασιν μετα το Εφοβουντο γαρ.* d) *φασι δε τινες των εξηγητων ενταυθα συμπληρουσθαι το κα. μαρκ. ευαγγ.· τα δε εφεξης προσθηκην ειναι μεταγε-*

ρεστεραν. χρη δε και ταυτην ερμηνευσαι μηδεν τη αληθεια λυμαινομενην.

e) ad Marinum (pp. nov. coll. ed. Mai. tom. IV.): τα γουν ακριβη των αντιγραφ. το τελος περιγραφει της κα. μαρκ. ιστοριας εν τοις λογοις του οφθεντος νεανισκου ταις γυναιξι και ειρηκοτος αυταις Μη φοβεισθε· ιν ζητειτε τον ναζαρηνον, και τους εξης οις επιλεγει Και ακουσασαι εφυγον και ουδενι ουδεν ειπον· εφοβ. γαρ. εν τουτω γαρ σχεδον εν απασι τοις αντιγραφ. του κα. μαρκ. ευαγγ. περιγεγραπται το τελος· τα δε εξης σπανιως εν τισιν, αλλ ουκ εν πασι φερομενα περιττα αν ειη, και μαλιστα ειπερ εχοιεν αντιλογιαν τη των λοιπων ευαγγελιστων μαρτυρια. Praeterea Eus in schol. catenae Mosq. scripsisse dicitur: κα. μαρκ. μετα την αναστασιν ου λεγεται ωφθαι τοις μαθηταις. f) epist. ad Hedibiam (ep. CXX.) quaest. 3. *Aut non recipimus Marci testimonium, quod in raris fertur evv., omnibus Graeciae libris pene hoc capitulum in fine non habentibus, praesertim cum diversa atque contraria evglistis caeteris narrare videatur: aut hoc respondendum quod uterque* (Mt et Mc) *verum dixerit.* Rursus idem Hier contr. Pelagian. scribit: *In quibusdam et maxime in Graecis edd iuxta Mc in fine eius evangelii scribitur Postea quam accubuissent undecim - - non crediderunt.*

4) nec Ammonii sectionibus nec Eusebii canonibus agnoscuntur. Codd enim plures gravissimi et Graeci*) et Latini**) ultra v. 8. vel 9. numeros Ammonii Eusebiique appositos non habent. Eidem rei (cf ante sub 3. not.**) testimonium perhibent Epiph (ancor. 50. τεσσαρα εισιν ευαγγ. κεφαλαιων 1162) et Caesarius (D. 1, 39. τεσσαρα ημιν υπαρχει ευαγγ. κεφαλαιων 1162): quippe enim summam capitulorum in 4 evv. 1162 dicentes, Mco non possunt plus 232 tribuere (Mt 355. Lc 342. Io 232.).

*) Ultimos numeros AU habent 232, 2 ad v. 6; L 233, 2 ad v. 8; Γ 232, 2 ad v. 6. 233. ad v. 8. 234. ad v. 9; Δ 233, 2 ad v. 8. et 234, 10 ad v. 13. Similiter 127. 129. 132. 133. 134. 137. 169. 186. 188. 195. 371. aliique mu. Rursus alii pm post 233. addunt tantum numeros fere quattuor, ut tisch$^{2.}$ 234, 2 ad v. 9. 235, 8 ad v. 12. 236 ad v. 13. 237 ad v. 15. Item tisch$^{1.}$ 234, 8 ad v. 9. 235 ad v. 10. 236 ad v. 12. Plenum vero numerorum supplementum iam in cdd habetur CEKV, in quibus ad v. 20. appositus est num. 241. (K add canonem 2.), atque in MH, ubi 240 ad v. 19. notatur.

**) Ita am fu, quorum uterque 233, 2 ad v. 8. habet. In ing quum ad v. 14. adscriptus esset 234, 10., rursus deletus est.

Quae testimonia confirmantur etiam aliis argumentis, ut quod collatis prioribus v. 9. parum apte adduntur verba ἀφ' ἧς ἐκβεβλ. etc, item quod singula multifariam a Marci ratione abhorrent. De versibus 15—18. vide infra.

Nihilominus supplementum istud perantiquum est atque ut videtur secundo iam saeculo vulgatum. Patrum qui agnoscunt antiquissimi sunt Ir^{int} (adv. haer. III, 10, 6. affert 16, 19.) et Hipp (16, 17—18

affert *περὶ χαρισμάτων*), Const (eadem cum Hipp VIII, 1, 1. et 16, 16. VI, 15, 3.) Caes (16, 16.) Iac^{mlsib} (16, 16—18.). Scilicet frustra ad Clem^{rom} et^{alex} provocant, ad Amm et Tat in harmoniis (quae supersunt, vix quicquam cum Amm aut Tat commune habent), ad Cels ap Orig (utuntur Celsi verbis his: *τίς τοῦτο* [*ὅτι νεκρὸς ἀνέστη καὶ τὰ σημεῖα τῆς κολάσεως ἔδειξεν*] *εἶδε; γυνὴ πάροιστρος, ὡς φατέ, καὶ εἴ τις ἄλλος* etc.) Paullo plus probabilitatis habet Iustini testimonium, qui verbis (Apol. 1, 45.) *ὃν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ οἱ ἀπ. αὐτοῦ ἐξελθόντες πανταχοῦ ἐκήρυξαν* ad v. 20. allusisse videtur. (Quod Christum *ἀνεληλυθότα εἰς τοὺς οὐρανοὺς* dicit, minus valet.) Praeterea ex cdd et vv testes hi habent: ACDKGH(a v. 14. inde)KL (vide supra)MSUVXΓΔ etc c ff^{2} g$^{1.2}$ l n q vg cop (ex sah^{askw} v. 20. satis a textu vulgato diversus affertur, vide post) go (deficit a v. 12.) syr^{utr} syr^{hr} syr^{eu} (rursus incipit a v. 17.) aeth etc.

ς (Ln) textum sic exhibent:

9 *Ἀναστὰς δὲ πρωὶ πρώτῃ σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ* Io 20, 1. 14—18. Lc 8, 2.
τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ' ἧς ἐκβεβλήκει ἑπτὰ δαιμόνια. 10 *ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ' αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ*
κλαίουσιν. 11 *κἀκεῖνοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπ' αὐτῆς* Lc 24, 10 a.
ἠπίστησαν. 12 *Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἐξ αὐτῶν περιπατοῦσιν* Lc 24, 13 ss.
ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἀγρόν. 13 *κἀκεῖνοι*
ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.
14 *Ὕστερον ἀνακειμένοις αὐτοῖς τοῖς ἕνδεκα ἐφανερώθη, καὶ* [Mt 28, 16 s. Lc 24, 42 s. et 25.]
ὠνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς* Mt 28, 19 s. Lc 24, 47 ss.

9. *αναστ. δε* (C* vdtr *και αναστ.*) .. F^{w} 13. 28. 69. 124. al^{40} fere it^{mu} (non n q) vg^{six} gat mt tol al (non sax) arm Thph add o *ις* | *πρωτη* (al mu vel *πρωτου* vel *-της*) *σαββατου* (K 1. al^{60} fere Ps-Nyss *-των*) | *εφ. πρωτον* .. D *εφανερωσεν πρωτοις* | *μαρια* .. C *-ιαμ* | *τη* .. D om | *αφ* c. AC**EGKMSUVXΓΔ al fere omn cdd ap Eus .. C*DL 33. *παρ* (Ln)

10. *εκεινη* .. C* al pauc c ff^{2} g^{2} q sl add *δε* (Ln) | *πορευθεισα* .. K al^{5} *απελθουσα*, n *abiit et*, Hier *abiens* | *τοις* .. D *αυτοις τοις* (it vg *his* [*illis*, *eis*] *quae*)

11. *κακεινοι* (D *κακειν.*) .. C* c ff^{2} q cop sl *εκειν. δε* .. LU 127. C^{ser} *εκεινοι* | *εθ. υπ αυτης* .. A *υ. α. εθ.* | *ηπιστησαν* .. D *και ουκ επιστευσαν αυτη* (D* *-τω*; item fu sax Hier add *ei*)

12. *μετα δε* .. D* praem *και*

13. *εκεινοις* (arm *εκεινω*) .. L *εκεινοι*

14. *υστερον* c. EGKLMSUVXΓΔ al pler ff^{2} g^{2} l vg (et. am fu em ing prag etc) (syr^{p} vide post) .. AD al^{10} fere e g^{1} n o q vg^{six} mt cop syr syr^{p} c.* add *δε* (Ln) | *αυτοις* .. L 13. al pauc om (nec exprim cop syr^{utr} syr^{hr}) | *απιστιαν* c. CDGKLMUΓ etc .. EXΔ al mu *-στειαν* | *εγηγερμ.* (EHKM al mu *εγειγερμ.*, X om) c. DEGHKLMSUVΓ al pl it vg al mu .. AC*X(sic)Δ al^{20} fere syr^{p} arm al add *εκ νεκρων* (Ln)

Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 *ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.* 17 *σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς,* 18 *ὄφεις ἀροῦσιν, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν* Lc 24, 50 ss. Act 1, 9. *καὶ καλῶς ἕξουσιν.* 19 *ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ·* 20 *ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.*

15 — 18. Cf ad haec Act. Pil. A. XIV. p. 243.

15. αυτοις .. D *προς αυτους* | *κοσμ. απαντα* (cq al ante *κοσμ.* pon, D 225. gat cop al^{cd} om) .. D add *και* (cq al *ite - - εἰ*)| *κτισει* .. Hier (contr. Pelagian.) „in quibusdam exx. et maxime in Graecis cdd iuxta Mc in fine eius evglii scribitur: *Postea quam accubuissent undecim - - non crediderunt. Et illi satisfaciebant dicentes Seculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia est, quae non sinit per immundos spiritus veram dei apprehendi virtutem. Idcirco iam nunc revela iustitiam tuam.*

16. *ο* (q Amb Vocat *et qui*, item $cdd^{lat\,3}$ in Act Pi; c *qui autem*) *πιστευσας* .. D^{***} $2.^{pe}$ $6.^{pe}$ praem *οτι* (item CE in Act Pi)| *και* (LA add *ο*) *βαπτ.*

17. *ταυτα* (h. l. et. Hipp Const; $AC^{*}et^{**}L$ 33. sl post *παρακ.* vel *ακολ.* pon: ita Ln; item c in Act Pi) *παρακολουθ.* ($C^{*}L$ *ακολ.* item c in Act Pi; A *ρακολ.*)| *εν* .. L *επι* | *εκβαλουσιν* .. D^{***} *-λλουσι*, item BCG in Act Pi | *λαλησουσιν* (D^{***} *-σωσιν*) *καιναις* (o Hipp Const Iac^{mis} *καιν. λαλ.*, item syr^{utr} al) .. $C^{*}LA$ cop arm om *καιν.*

18. *οφεις* .. $C^{*}et^{**}LM^{mg}XA$ 1. 22. 33. $6.^{ev}$ $2.^{pe}$ $6.^{pe}$ syr^{P} $c.^{a}$ (item syr^{cu} post *αρουσιν*) praem *και εν ταις χερσιν* (syr^{cu} add *αυτων*), item in Act Pi c Ven addito *αυτων* | *αρουσιν* .. o *non timebunt* | *ου μη* (c^{a} *ουδεν*) *αυτους* (A *-τοις*)| *βλαψη* (Gb Sz) c. $ACD^{***}EF^{w}GHKLMSUVXΓΔ$ al longe pl Hipp .. ς *-ψει* c. minusc mu Const (*-ψει* in Act Pi c. BC; G *-ψη*). Iac^{mis} om *οφ. αρ.* et *καν θαν.*, sed tot. loc. libere affert

19. *ουν* .. $C^{*}L$ 90.* arm $sl^{1.2.3.}$ om (it vg *et dominus quidem* [o om], Ir^{int} *et quidem dom.*, syr^{sch} et^{cu} *sed dom.*)| *κυρ.* (H al pauc $\overline{\omega\varsigma}$) c. $AC^{***}D^{***}$ EGMSUVXΓ al pler $g^{1.}$ d^{***} am ing prag .. $C^{*}KLΔ$ 1. 22. 33. 124. $2.^{pe}$ al^{6} $cff^{2.}$ n o (*Ies. Christ.*) vg syr^{utr} syr^{cu} cop al Ir^{int} add $\overline{\iota\varsigma}$ | *ανελημφθη* (ita Ln c. ACD^{***}; ς *-ληφθη* c. rell) .. 36. 40. 68. *ανεφερετο* (68. *ανελη. κ. ανεφερ.*)| *τον ουρανον* .. 13. 69. 124. 346. *τους ουρανους* | EHKL al mu *εκαθησεν* | *εκ δεξιων* .. CA al^{3} ac plur *εν δεξια*. Cf ad h. v. Act Pi l. l., ubi haec respondent: *ετι του ιυ* (E *και ετι αυτου*) *λαλουντος* (E add *ταυτα*) *προς τους μαθητας* (C *τοις μαθηταις*, E om) *αυτου ειδομεν αυτον αναληφθεντα εις τον ουρ.*

20. *σημειων*: ita $ς^{e}$ (Ln) c. AC^{**}(s ?) al mu q al vg^{cd} ing al syr^{utr} syr^{cu}

al .. ς add αμην c. c*D***EFWGKLMUVXΓΔ al pl am prag gat al c o cop al .. l om totum versum .. sahcd askw sic: *exeuntes terni in quatuor climata caeli praedicarunt evglium in mundo toto, Christo operante cum iis in verbo confirmationem cum signis sequentibus eos et miraculis. Atque hoc modo cognoverunt (cognitum est) regnum dei in terra tota et in mundo toto Israelis in testimonium gentium omnium harum quae exsistunt ab oriente ad occasum.*

Subscriptiones: B *κατα μαρκον* .. ACEHKLUΓΔ *ευαγγελιον κατα μαρκον* .. D*** *ευαγγελιον κατα μαρκον ετελεσθη αρχεται πραξις αποστολων* .. al mu *τελος του κατα μαρκον* [*αγιου*] *ευαγγελιου* .. am *explicit* (in Mt nihil subscr. habet), vgcdd mu (et. syrcu) *explicit evang. secund. marcum*, ing *explicit evangelium secundum marcum incipit argumentum evang secd lucam*, k *evangelium cata marcum exp · incip · cata mattheum felicicüter* (sic), q *evangelium secundum marcum εξπλικητ φελικιτερ* .. *αμεν* .. MΧ nil subscr. habent. Praeterea GHKS al pl versuum (*στιχοι*) numerum notatum habent: GHS al pl $\alpha\chi'$, K al $\alpha\psi'$ (et. aeth *voces* 1700), al $\alpha\chi\varsigma'$, al β, al *χιλ. πενταχοσ. πεντηκ.* et aliter; item al pauciores et. *ρημματα* ($\alpha\chi o\varepsilon'$ pl, al $\alpha\chi o\varsigma'$, al α), *κεφαλαια* ($\sigma\mu\alpha'$ pl. Cf supra ad 9—20. ubi numerus capitulorum ad mg adscriptorum refertur. Ab Amm et Eus non facta videntur plus $\sigma\lambda\beta'$, ut ante expositum est, sed magnopere variant edd), *τιτλους* ($\mu\eta'$). In cod. B evg Mcl 61 (teste Btl; 62 ap Bi) sectiones habet. Additamentorum, quibus sensim subscriptiones auxerunt, exempla haec sunt: GK (post *ευαγγ. κα. μαρκ.* addita habet) S al mu: *το κατα μαρκον* (G al add *αγιον*) *ευαγγελιον εξεδοθη* (G -*δωθη*) *μετα χρονους ι'* (K *δεκα*, al $\iota\beta'$) *της του* $\overline{\kappa\upsilon}$ (G al *κυριου*) *αναληψεως*. Praeterea in pauc aliquot adduntur *εγραφη ρωμαϊστι εν ρωμη* (ita 160. 161., aliunde affertur et. *εν αιγυπτω*. Codpar genov *εγρ. εν τη ρωμη υπ αυτου εν ομοιωματι μοσχου*, ut idem ad Mt habet *και εστιν ανθρωπομορφον*.). Similiter syr *finitum est ev. sanctum praedicationis Mci, qui loquutus est ac praedicavit Latine Romae*, syrP *finitum est ev. sanctum Mci, quod loquutus est Latine Romae* .. *υπηγορευθη* (qscr rscr *διηγορευθη δε*) *υπο πετρου* (qscr rscr add *εκ ρωμης* praetereaque nihil), item *επεδοθη μαρκω τω ευαγγελιστη και εκηρυχθη εν αλεξανδρεια και πασῃ τῃ περιχωρῳ αυτης*. In nonnullis ut 262. 300. sic: *ευαγγ. κα. μαρκ. εγραφη και αντεβληθη ομοιως εκ των εσπουδασμενων*. Iidem similiter sub evgll rell, ita 262. 300. sub Mt — *αντεβληθη εκ των εν ιερο-σολυμοις παλαιων αντιγραφων* (262. add insuper *των εν τω αγιω ορει αποκειμενων*).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

1 (1.10) *Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν*
περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 *καθὼς παρ-*
έδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ
Act 1, 1. *λόγου,* 3 *ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς*
καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 *ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν*
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

---

*ευαγγ. (BF om) κα. λουκ. c. A(B)CD (his compendiis ευαγγελ κατ) E(F)IKL MUXΓ (add sub hac inscriptione αγιου ευαγγ.) Δ al pl .. A** (*nihil habet) λουκας .. ς το κα. λουκ. (ita ς^e cum minusc pm; ς add αγιον c. minusc mu) ευαγγ... al aliq εκ του κα. λουκ. ευαγγ. (al αγιου ευαγγ., al om ευαγγ.). Veterrimi cdd lat et^it et^vulg pleriq inscriptionibus praeponunt *incipit*, quemadmodum subscriptionibus postpon vel antepon *explicit*. Pleriq vero consentientes c. ACD etc simpliciter habent *evang. sec. luc.* (similiter in rell evv), pauci utriusq generis om *evangelium*, ut e *evangelium cata* (*cata* et. gat) *iohannem explicit incipit cata lucan* (vide k ad subscriptt ev Mci), item g^1· *incipit secundum lucam* (Et. syr^cu in margg singularum pagg ubique habet *sec luc.* etc, non addito evang.). Formam *lucam* tuentur g^1·2· am ing pe al, *lucas* b d e f q for gat al, *lucanum* a i ff^2·

1—4. 130.ΣΤ et^lat om hos versus

1. *πολλοι* (Γ -λλιι) *επεχειρησαν* (X al -ρισαν, 1. επιχ.) *ανεταξ.* (L αντταξ.) *διηγ. περι* (it, exc d e, vg al non exprim) *τ. πεπληροφορ.* (FΓ al *πεπληρωφ.*, Δ *πληροφορημ.*) *εν* (F al^20 fere om) *ημ. πρ.*

2. *καθως* .. D *καθα* | *παρεδοσαν* (AX al mu -*δωσαν*) .. K al^7 *παρεδωκαν* | *γενομενοι* (C -*νου*) .. XΓ 126. 435. 2.P^c om (al pauc post *τ. λογ.* pon)

3. *εδοξε* c. CDFLMPRUXΓΔ etc .. AEKΛ 1. etc -*ξεν* (49. Tale quid rarissimum; sed cf Mt 6, 24. Lc 16, 13.)¦ *καμοι* (g^1· *mihi*) .. b g^1· bodl g^o add *et spiritui* (b -*ω*) *sancto* (:: cf Act 15, 28.)

4. *ασφαλειαν* .. CRU al -*λιαν* (49.^ev *ωφελειαν*)

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας 1 Chr 24, 10
ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ
ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 6 ἦσαν
δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις
ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 καὶ οὐκ ἦν
αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προ-
βεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. 8 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα-
τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ,
9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς
τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, 10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσ-

---

5. *βασιλεως* c. BLR (al ?) .. ς (Ln 49.) *του βασ.* c. ACDEFKMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (:: Mt 2, 1. *του* non fluct. Cf et. Act 7, 10. 10, 32. quamquam non eadem prorsus ratione sunt. In LXX *ὧγ βασιλ. τῆς βασάν, σηὼν βασ. τῶν ἀμορραίων* frequens, sed ibi quoque passim a testib additur art. ad *βασ.*: cf Num 32, 33. Deut 1, 4. 3, 1 sq)| *της* (258.* om) *ιουδ.* .. 28. 255. om | *ονοματι* .. E *-μα* | *γυνη* (L praem *η*) *αυτω* (X *-το*) (Gb″) c. BC*DLX 1. 22.** 33. 73. 2.pe c ff²·g¹·l q am em for fu iac ing mt bodl Aug Hier Bed .. ς *η* (c*** om?) *γυ. αυτου* c. AC***EFHKMPRSUVΓΔΛ al pler b e f g²· vg^ed (item gat tol) go cop syr^utr al Amb | *το* .. A om | *ελισαβετ* .. B *ελεισ.*: ita semper, item h. v. D (non vv. 7. 13. 24. 36. 40. 41. 57.), item C v. 7. (non v. 5. 13 sqq) Reli omn ut vdtr *ελισαβ.* Porro *-βετ* c. unc et minusc tantum non omn a e am cop .. D *-βεθ* vv. 5. 36. 40. (*-βεδ* v. 13. [h. l. et. d; v. 41. d *-bet*] et bis v. 41., sed v. 57. *-βετ*), item *-beth* c f q (plerumque *helis.*) for per go ambr^resc .. b (ubique) *-bel*

6. *ενωπιον* c. ADEFHKLMPRSUVΓΔΛ al (e *ante faciem*, d f Hier *in conspectu*) Or .. BCX 73. 239. Cyr² Resp^orthod (item *ante* b c ff²·g¹·²·q vg Ir^int: at sic et. *ενωπ.* reddi poterat) *εναντιον* (49. :: saepius quidem legitur *ενωπ.* quam *εναντ.*, tamen v. 8. unus tantummodo *ενωπ.* pro *εναντι* substituit; nec magis fere 20, 26. 24, 19. *εναντιον* fluct.)

7. *ην* sec h. l. c. BDLXΔ 33. 69. 239. 258. 44.ev 53.ev it vg go .. ς post *ελισαβ.* c. ACEFKMPRSUVΓΔ al pler cop al. Praeterea B 69. 258. 435. y^ser 53.ev om *ἡ* (Ln)| *ησαν* .. D e ante *προβεβηκ.* (d *erant seniores*, e *erant progressi*; vg it^alii *processissent*, c f *progressi erant* [f *essent*], b ff²·g¹·q *processi erant*)

8. *εναντι* c. BDELPRSUVΓΔ al sat mu .. ACFMXΔ al^90 fere *-ντιον* (Gb′) .. K *ενωπιον* (d *in conspectu*)

9. *ιερατειας*: ita ADEFKLMXΓΔ etc .. CPRUΔ al *-τιας* | *ελαχεν*: ita ACE KLPRUXΓΔΛ etc; DFM etc *-χε* (Ln)| *του* (C *το*) *θυμιᾶσαι* (ita et. Gb Sz Ln) c. ΓΔ al; KM *-άσαι* (ita ς Wtst etc)| *εισελθων* .. L *-λθειν* | *κυριου* .. C*D^gr 59. 144. 254. 7.pe pers^P *θεου*

10. *ην του λαου* (Gb Sz) c. BEF^WG^WLMPRSUVXΓΔΛ al^70 fere q am fu for ing go .. ς *του λα. ην* c. ACDK al sat mu e f g²·vg^ed gat em al (b c ff²·g¹· Amb *orabat*)

ευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. 11 *ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος.* 12 *καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν.* 13 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην·* 14 *καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται.* 15 *ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ,* 16 *καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν* Καὶ 4, 5 a. *θεὸν αὐτῶν·* 17 *καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον.* 18 *καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς.* 19 *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ*

---

13. *ειπεν δε* .. D b c e ff^{2} mt syr *και ειπεν* | *ζαχαρια* .. R* *-ριας* | *διοτι* .. CA *οτι* | ACDL al *η δεησεις* | *ελισαβετ*: cf ad v. 5. | *υιον σοι* (*tibi filium* it vg etc; A *γεννη, σοι υιον*) (et. Or^{3} al) .. DEr 1. sah al^{2} Amb Aug om *σοι* | ΓA al *καλεσης* | D *ιωαννην*

14. *χαρα σοι* .. D go al *σοι χαρ.* | *επι* .. 69. 44.^{ev} (al pauc ut vdtr) *εν* (it vg *in*)| *γενεσει* (Gb Sz) c. ABCDEHKLMSUVΔΛ al pm .. ς *γεννησει* c. GXΓ al pl ut vdtr (:: cf ad Mt 1, 18.)| VXA al *χαρησονται*.

15. *κυριου* (Gb) c. ACLΓ al^{60} ac plur Tit Cyr Ps-Chr cat^{comm} .. ς (Ln 49.) praem *του* c. BDEGHKMSUVXΔΛ al pm cop (:: saepe in Lc potissimum *κυριος* non fluctuante lectione; tamen multo saepius fuerunt qui adderent articulum quam qui delerent, cf 1, 17. 1, 25 et alibi. Omnino in Lc, qui praeter morem reliquorum non raro art. om, articulos supplendi studium fuisse videtur. Cf praeter ll. ll. 1, 5 et 25 ante *ονειδος* etc)| *κυριου* .. F^{w} 69. 124. 157. al^{10} Antioch Thph *θεου* | L *πληθησεται*

16. *επι* .. U 1. 22. 2.pe al^{10} fere Or^{1} (libere) Tit Thph cat^{comm} 259.^{schol} *προς*

17. *προελευσεται* .. CLV al aliq *προσελ.* .. al aliq *προπορευσεται*, F^{w} *πορευσετ.* | *αυτου* .. A *κυριου* | *ηλιου* (*ἡλ-*: ita LMUΓ al mu; *ἠλ-* ut ς: ita KΛ al pl. Item *-ίου*: ita EK al mu; sed *-ιοῦ* MUVΓΛ al pl, al aliq *-ιού*; cf ad 4, 25.) c. AB** (*ηλειου*) CDEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn .. B* *ηλεια*, L 2.pe** *-ια* | *κυριω* (et. Or al) .. AK al aliq Tit praem *τω* | *κατεσκευασμ.* c. AB (e sil.) CDGHMS (e sil.) UVXΔ al pl .. EKLΓΛ al mu *κατασκευασμ.*

18. *πρ. τον αγγελον* .. C* (vdtr) *πρ. αυτον* | A* *κατα τινος*

Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· 20 καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. 21 καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. 22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. 23 καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 24 μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐφεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ

---

19. παρεστηκως .. D παρεστως | πρὸς σὲ: ita KMA 209. al, item προς σὲ KΓ 1. al mu; ς (Ln) πρός σε

20. αχρι (K al panc -ρις) ης ημερας .. D αχρις ημερας ης (it vg usque in diem qua)| πληρωθησονται .. D Or πλησθησοντ. (Gb' :: at toties πλησθηναι in Lc a testib non mutatum est)

21. προσδοκων .. D προσδεχομενος, 59. εκδεχ. | εν (D επι) τ. χρονιζ. (A -νιαζειν) εν τ. ναω (al[7] Thph om ε. τ. ν.) αυτον (h. l. c. BL 2.pe; ς Ln 49. ante εν τ. ν. c. ACDEGHKMSUVW[c]XΓΔΛ al pler)

22. εδυνατο c. AB*K 33. 72. 253. o[ser] al .. ς ηδυν. c. B**CDEGHLMSUV W[c]XΓΔΛ al longe pl | επεγνωσαν .. W[c] (errore scribae) ενεγν. | εωρακεν c. ABCDKLUΓΔ al pl .. EGHMVX al pm εορακεν, W[c]Δ ορακεν | διεμενεν (W[c]Δ διαμενεν) .. D[gr] al[8] Tit cat διεμεινε (al[1] επεμεινε); item permansit it (exc d manebat) vg cop al mu

23. επλησθησαν (W[c] επληθησ.) .. F[w] 1. 91. 239. 248. 299. επληρωθησαν | ΛW[c] al λειτουργ. | απηλθεν .. D praem τοτε

24. μετα δε .. D και μετα | ταυτ. τ. ημερας .. DE 69. 435. c[ser] (cop) τας ημ. ταυτ. | ελισαβετ: cf ad v. 5. | αυτου .. M[mg] al[8] item evv pm. al ζαχαριου | εαυτην .. L al[5] αυτην

25. ουτως (A al -τος) c. ABCDEGKLMUXΓΔΛ etc .. ς ουτω absq cod unc ut vdtr | κυριος c. CDL 33. (al ?) .. ς (49.) ο κυρ. c. ABEGHKMSUVW[c]XΓΔΛ al pler (:: cf ad 1, 15. Cf et. Mc 13, 20.)| εφειδεν (X c[ser] εφιδεν) c. DW[c]XΔ 69. 73. c[ser] (al ut vdtr) .. ς (Ln 49.) επειδεν (C al επιδεν) c. AB(?)CEGHKLMSUVΓΔ al pler (:: cf εφιδε Act 4, 29. ex ADE; εφ ελπιδι Ro 8, 20 ex B*D*FG)| ονειδος (AC ονιδ.) c. B*DL 1. (al ut vdtr) .. ς (Ln 49.) praem το c. AB**CEGHKMSUVW[c]XΓΔΛ al pler

26: εν δε τω μηνι τω εκτω (D[gr] ε. δε τω εκτ. μην. item e in sexto autem mense) (in mense autem sexto et. d f g[1.2] q vg Aug Max[taur]) .. a b c ff[2] Ir[int] Amb eodem (Ir[int] in ipso) autem tempore | απο (Schu „bene ap Le") c. BLW[c] 1. 69. 131. 2.pe Cyr[hr] .. ς (Ln) υπο c. ACDEGHKMSUVX

Mt 1, 18 ss. *τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ,* 27 *πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ.* 28 *καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ.* 29 *ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος.* 30 *καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες*

ΓΔΛ al pler Eus | *της γαλιλαιας* (B *γαλειλ.*) .. D *γαλιλαιαν* (et. d *galilaeam*) .. 255. *ιουδα* .. 248. om | *η ονομ.* (54.ev om haec) *ναζ.* (habent et. Eus Cyr Cyrhr) .. D 255. 259. om | *ναζαρεθ* (sic et. ς^{e} 1624. 1633. c. CEGHMUVΓΔ al pl b c f al vg cop al Eus Cyrutr; item AΔ *-ραθ* .. ς (Wtst Gb Sz) *-ρετ* c. B(sed 2, 39. et 51. B* *-ρεθ*)KLX al pl eq al

27. *εμνησταιμενην* c. AB*L (2, 5. et. C*D*) .. ς *μεμνηστ.* c. B**CEGHKMS UVW^{c}XΓΔΛ al ut vdtr omn; item D *μεμνησμενην* | *οικου* .. CFL 1. 28. al^{30} fere sl Eus Thaum Chr Chron^{alex} add *και πατριας*, item cat post *δαυ.* (:: ex 2, 4. ubi non fluct)| *δαυειδ*: cf ad Mt 1, 1.

28. *εισελθων* (A* *ελθων*, L *εισηλθεν* non addito postea *και*) c. (Gb′) BL 1. 131. cop (cop^{dz} ad *ειπεν αυτη* in mg adscriptum habet *ei angelus*) .. ς (Ln) add *ο αγγελος* c. ACDEGHKMSUVXΓΔ al pler it^{mu} vg go syrP al, item post *αυτην* F^{w}Δ 69. e ff^{2}·l q syr arm sl | *ειπεν* .. Δ 229. 262.* 2.pe* 6.pe b (similiter a e ff^{2}·l) syrP praem *ευηγγελισατο αυτην και*, *μετα σου* (Gb′ prob Schu) c. BL 1. 131. 44.ev 2.pe** cop sah arm syrhr Dam cat^{comm} Promiss (Protev 11, 1. add *ευλογ. συ εν γυν.* ex cdd pler, sed HK om) .. ς (Ln) add *ευλογημενη συ εν γυναιξιν* (:: e versu 42.) c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg go syr^{utr} al Eus al (47. gat And^{cret} praeterea add - ex eodem v. 42. - *και ευλογημενος ο καρπος της κοιλιας σου.* Similiter cod L in Protev.)

29. *η δε* (Gb) c. BDLX 1. 131. 152. 184. 2.pe** cop^{2} sah arm Dam .. ς (Ln) add *ιδουσα* c. ACEGHKMSUVW^{c}ΓΔΛ al pler it (a q *ipsa autem ut vidit*, item addito *eum* b ff^{2}·l Amb; *illa autem cum vidisset angelum*; c g^{1}· fu Aug *quae cum vidisset*) cop^{w} (add *eum*) go syr^{utr} al; item 130.^{lat} vg (exc fu) pers^{w} Chron^{alex} add *cum audisset* (item *δ quae haec audiens aut quae cum scivisset aut quae cum vidisset*). Cf Protev 11, 2. *η δε ακουσασα* etc | *επι τω λογω* h. l. (Gb) c. BDLX 1. 131. 152. 184. 2.pe arm Dam; non addito *αυτου* (Gb) cum iisdem et W^{c} cop sah .. ς (Ln) *επι τω λογω αυτου* post *διεταρ.* c. AC***EGHKMSUVW^{c} (om *αυτου*) ΓΔΛ al pler c f vg cop sah (uterq om *αυτου*) syr^{utr} al .. a b e ff^{2}·g^{1}·l q go Amb *in* (go *de*) *introitu* (e *ad introitum eius*) .. c^{e} plane om (Gb^{00})| *διεταραχθη* .. D 44. 76. 225. 2.pe *εταραχθ.* | *διελογιζετο* .. D 28. 73. arm add *εν εαυτη*, item F^{w}X 33. 282. syrP mg *εν εαυτη λεγουσα* | *ποταπ.* (D *ποδαπος αν*) *ειη* (L 13. 69. *ει*, 254. *η*, 1. c^{ser} om) *ο ασπ. οντ.* (a b ff^{2}·l q *quod sic benedixisset eam*) .. f g^{1}· go add *quod* (g^{1}· *et quod*) *sic benedixisset eam* („codex teste Harduino" videtur Latinus potius quam Graec. esse)

30. *ο αγγ. αυτη* (c al^{5} e go Chron^{alex} Cyp Amb *προς αυτην*) .. D al^{11} it^{pl} *αυτη ο αγγ.* | *μαριαμ* .. D *-ρια* (it vg ubique *maria*)

γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. 31 καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ Es 7, 14. Mt 1, 21 aa.
τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται Mich 4, 7.
μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς
τὸν θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν
οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται
τέλος. 34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς ἔσται τοῦτο,
ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ
Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκάσει
σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. 36 καὶ
ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενίς σου καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει
αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ·
37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 38 εἶπεν δὲ

31. *συλλημψη* (D *συνλ.*): *-μψη* c. ABCDL .. ς *-ψη* c. EGHKMSUVW^{c}XΓΔΛ al ut vdtr omn

33. *ουτος* .. X *αυτος* | *δαυειδ*: cf ad Mt 1, 1.

34. *ειπεν δε* .. D *και ειπεν* | *μαριαμ* (et. go cop) .. C*(**-*ιαμ*) D* *-ρια* | *πως εσται* c. AB*C*DEGHKLSUVΓΔΛ al sat mu it vg go syr al cat^{comm} ambr^{resecr} Amb Vig Hier^{1} (alibi *unde mihi hoc*) .. B**C***F^{w}MX 1. 28. 33. 69. al^{60} fere cop sah syr^{P} aeth arm Thaum Nyss Cyr^{hr} Chr al mu add *μοι*

35. *διο* .. A* *διοτι* | *γεννωμενον* (it vg Ir^{int} Tert etc *quod nascetur* vel *nascitur*; U al *γεννομ.*, XΓ 13. 124. al^{12} fere *γενομενον*: ita edd^{1} in Protev) c. ABC***DEGHKLMSUVXΓΔΛ al pl b f ff^{2} g^{2} 1q am em for ing iac harl (al ap Sanftl) go cop syr^{P} al Dion^{alex} Petr^{alex} Nyss Cyr^{utr} Ath^{aliq} Or^{int} (in Lcam) Tert^{1} Amb^{1} item edd^{aliq} ap Ephr (*ἅγια τῶν ἀντιγράφων οὐ περιέχει τὸ ἐκ σοῦ, ταῖς αἱρέσεσι χαριζόμενοι*) .. C* 1. 22. 33. 124. 2.P** al^{15} fere 130.^{lat} a c vg^{ed} perus gat (al) syr aeth arm arr pers^{P} sax Valent (in Philosoph) Dial (*τοῦ εὐαγγ. οὐ φήσαντος διὰ σοῦ ἀλλ' ἐκ σοῦ*) Ath (*οὐχ ἁπλῶς δὲ τὸ γενν. φησὶν – – ἵνα μὴ ἔξωθεν ἐπεισαγόμενον αὐτῇ σῶμα νομισθῇ, ἀλλὰ ἐπήγαγεν τὸ ἐκ σοῦ, ἵνα ἐξ αὐτῆς φύσει τὸ γενν. εἶναι πιστευθῇ*: eadem cat) Iust (alludens *διὸ καὶ τὸ γενν. ἐξ αὐτῆς* etc) Thaum Resp^{orthod} Ephr Chr Epiph Amphil Thdrt Dam Euth Ir^{int} Cyp Tert^{2} Or^{int} (in Rom) al pl add *εκ σου* (Ln [ε. σ.]). Protev add ex BEF^{a}I Pos; sed om ACDF^{b}HK

36. *ελισαβετ*: cf ad v. 5. | *συγγενης* (DA *συγγ.*) c. BC*KMU(SV?)XΓΔ al pl Ath .. AC***DEGHLA al mu *-νις* (Ln 49.). Eadem forma (*συγγενιδα*) in Protev | *και αὐτὴ* (ita M etc, *αὐτῆ* EK al, it vg *et ipsa*) .. G al κ. *αὕτη*, item go *etiam haec* | *συνειληφυια* (C *-φυεια*) .. BL 2.P^{e} *συνειληφεν*, item *concepit* it vg cop al | *γηρει* (Gb Sz) c. ABCDEF^{w}GHKLMUVXΓΔΛ al plus^{125} .. ς *γηρα* c. (8 e sil.) al mu | *μην* .. A o *μην*

37. *παρα του θεου* c. BDL 2.P^{e} .. ς (Ln) *παρ. τω* (al pauc om) *θεω* c. ACEGHKMSUVΓΔΛ al pler .. al^{10} *τω θεω*, item *deo* b c e f ff^{2} q Amb | *παν ρημα* .. D ante *παρα τ. θ.* (cop ante *impossibile*)

38. *ειπεν δε* (e om usq *κατα τ. ρη. σου*, item b sed habet *ecce ancilla*

Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 *Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα,* 40 *καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.* 41 *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,* 42 *καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.* 43 *καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ;* 44 *ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.* 45 *καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.*

46 ss. 1 Sam 2, 1 ss. 46 *Καὶ εἶπεν Μαριάμ Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,*

---

etc v. 34. pro πως εσται usq γινωσκ.) .. D a και ειπ. | μαριαμ .. c*D -ρια | απηλθεν .. D απεστη (d *recessit*)

39. αναστασα δε .. AK al[11] και αναστ. | μαριαμ .. D -ρια (ut lt vg ubique) | εν τ. ημ. ταυταις .. Γ 255. om | ιουδα (a al vg *iuda*, c f mt *iudae*, b e ff[2]·l q *iudeae*) .. cod ap Stephanum δαυιδ

41. η ελισαβ. (cf ad v. 5.) h. l. (Gb″) c. BC*DL 1. 13. 69. 73. 124. 131. 346. 2.pe 130.lat it vg arm Or Cyp Amb .. ς post ηκουσεν c. AC***EG HKMSUVΓΔΛ al pler go cop al | εσκιρτ. το βρεφ. (al[8] gat syrP mg 259.schol add [praem 2.pe**] εν αγαλλιασει: e v. 44.) ε. τ. κοιλ. αυτης .. D εσκ. εν τη κοιλ. της ελισαβεδ (d -bet) το βρεφ. αυτης

42. ανεφων. c. ABDEGHKMSUVΓΔΛ al pl Or[3] .. CF 13. 28. 33. 69. al[20] fere Thph ανεβοησεν | κραυγη c. BL 2.pe Or[3] (ter scripturam ανεφων. κραυγη testatur. Eodem fere loco habet μεγάλη φωνὴ γίνεται ἐν τῇ ἐλισ.) .. ς (Ln) φωνη c. ACDEFGHKMSUVΓΔΛ al pler, item *voce* it vg etc

43. προς με (MΓΔ al pler πρός με) .. B πρ. εμε

44. το βρεφ. εν αγαλλ. (Gb Sz) c. AC***EGHKMSUVΓΔΛ al[120] e go cop syrP Or[cat] Chron[alex] Thph Or[int1] .. ς (Ln 49. Gb′) εν αγαλλ. (33. om) το βρεφ. c. BC*DFL 1. al it[pler] vg al Or Or[int1] (:: nulla caussa erat cur εν αγαλλ. cum εν τη κοιλ. componeretur; contra cum minus eleganter iuxta posita videbantur εν αγ. et εν τη, tum εν αγ. cum εσκ. ad quod pertineret componere consentaneum erat)

45. και .. c* (ut vdtr) om

46. μαριαμ (c*D -ια) .. a b l *elisabet* (b- *bel*, vide ad v. 5.) ḡdd ap Or[int] (*invenitur beata Maria, sicut in aliquantis exx. reperimus. Non enim ignoramus quod secundum alios cdd et haec verba Elisabet vaticinetur.*)

47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου, 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, 49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 51 ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς, 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

---

47. *επι* (it^{pler} vg Ir^{lmt} al *in deo*, e *super deo*) .. D *εν* | *τω σωτηρι μου* .. it (exc d) vg Ir^{lmt} Or^{lmt} al *salutari meo*

48. *επι την* .. D praem *κυριος*

49. *μεγαλεια* (-*λια* CD**E*KO^{a}O^{c}O^{d}O^{e}U*Γ al mu, ex his -*ία* KO^{e}U*Γ al, O^{c} *megalia*) c. ACD**EFGHKMO^{a}O^{b}O^{c}O^{d}O^{e}SUVΓΔΛ al ut vdtr omn Chron .. BD*L *μεγαλα*, item *magna* it vg (et. δ et 180.^{lat}) (ita Ln :: at aptius videbatur *μεγαλα* quam *μεγαλεια*, quod non cadit in Act 2, 11. aut Ps. 71 [70], 19. Hinc est et. quod interpretes plerique *magna* vel *magnitudines* reddiderunt.)| o *δυνατος* .. D praem o *θεος* | o *δυνατος*. *και αγ. το ον. αυτου*,: ita et. Ln, sed ς (1624. 1633 etc, et. Wtst Gb Sz) *ο δυνατος, και αγ. τ. ο. αυτου*·: edd antiqui, ut GO^{a}O^{d} paullo magis favent huic distinctioni; sed in multis, ut AEKL, eodem signo post *δυνατος* et post *αυτου* distinctis, utra ratio valeat non satis liquet. Grave est quod cop syrP al habent *atque est sanctum*.

50. *εις γενεας κ. γενεας* c. BC*L am em fu for ing mt tol vat (gat *in progenie* [corrigendum -*nies*] *et progenies*) Aug cop syr (cf et. infra *ε. γενεας και γενεων*) .. FMO^{a}O^{b}O^{c}O^{d}O^{e} 1. 13. 28. 69. 106. 124. al^{65} fere ff^{2} g^{1} l q brev^{mss} Isid Thph Euth *εις γενεαν και γενεαν* (Gb′) .. ς (Ln) *εις γενεας γενεων* c. A(in textu)C**DEGHKSUVΓΔ al pm b c go syrP al Chron, item A 8. 258.** *ε. γενεας και γενεων*, item e *in saecula*, a *in saecula saeculorum saecula* .. A (in fine psalterii) 2.P^{e} sah *απο γενεας εις γενεαν*, vg^{ed} arm *a progenie in progenies*

51. *υπερηφανους* (FKU al *υπεριφ.*) .. 2.P^{e} 237. 258. 282. q^{scr} r^{scr} al pauc *-φανων* | *διανοια* .. EFHO^{a}O^{c} 209. 237. 258. 282. al plus^{10} *-νοιας*

52. *απο θρονων* .. it^{pler} vg *a sede* | *και* .. O^{c} om

54. *ισραηλ* .. O^{a} *ισταελ*, a b *istrahel*, e *isdrahel*, f *sdrahel*

55. *τω αβρααμ* (O^{a} *αβερααμ*) *κ. τω σπ.* .. al^{3} *το αβρ. κ. το σπερμα*. Similiter syr^{utr} al | *εις τον αιωνα* (Gb′) c. ABDEGHKLMUVΓΔΛ al pl .. A(in fine psalt)CFMO^{a}b c d e$_{8}$ al^{60} fere 256.schol Thaum *εως* (O$^{a\text{-}e\text{-}}$ add *του*) *αιωνος* (Gb Sz :: at testium auctoritas contra est, nam praeter CYRR test unc omnes ad usum hymnorum liturg. pertinent. In LXX utrumq frequens; ubicunque vero similiter legitur cum „*τω σπερμ.*

Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἅπαντα κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 *ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται, ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται.* 17 *σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν, γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς,* 18 *ὄφεις ἀροῦσιν, κἂν θανάσιμόν τι πίωσιν οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ, ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν* Lc 24, 50 ss. Act 1, 9. *καὶ καλῶς ἕξουσιν.* 19 *ὁ μὲν οὖν κύριος μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς ἀνελήμφθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ·* 20 *ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων.*

15—18. Cf ad haec Act. Pil. A. XIV. p. 243.

15. αυτοις .. D προς αυτους | κοσμ. απαντα (c q sl ante κοσμ. pon, D 225. gat cop sl^{cd} om) .. D add και (c q sl ite - - εἰ)| κτισει .. Hier (contr. Pelagian.) „in quibusdam exx. et maxime in Graecis cdd iuxta Me in fine eius evglii scribitur: *Postea quam accubuissent undecim - - non crediderunt. Et illi satisfaciebant dicentes Seculum istud iniquitatis et incredulitatis substantia est, quae non sinit per immundos spiritus veram dei apprehendi virtutem. Idcirco iam nunc revela iustitiam tuam.*

16. ο (q Amb Vocat *et qui*, item cdd$^{lat\ 3}$ in Act Pi; c *qui autem*) πιστευσας .. D*** 2.P^{e} 6.P^{e} praem οτι (item CE in Act Pi)| και (LA add ο) βαπτ.

17. ταυτα (h. l. et. Hipp Const; AC*et**L 33. sl post παρακ. vel ακολ. pon: ita Ln; item c in Act Pi) παρακολουθ. (c*L ακολ. item c in Act Pi; A ρακολ.)| εν .. L επι | εκβαλουσιν .. D*** -λλουσι, item BCG in Act Pi | λαλησουσιν (D*** -σωσιν) καιναις (ο Hipp Const Iac^{als} καιν. λαλ., item syr^{utr} al) .. c*LA cop arm om καιν.

18. οφεις .. c*et**LM^{mg}XA 1. 22. 33. 6.^{ev} 2.P^{e} 6.P^{e} syrP c.* (item syr^{cu} post αρουσιν) praem και εν ταις χερσιν (syr^{cu} add αυτων), item in Act Pi c Ven addito αυτων | αρουσιν .. ο *non timebunt* | ου μη (c* ουδεν) αυτους (A -τοις)| βλαψη (Gb 8z) c. ACD***EF^{w}GHKLMSUVXΓΔ al longe pl Hipp .. ς -ψει c. minusc mu Const (-ψει in Act Pi c. BC; G -ψη). Iac^{als} om οφ. αρ. et καν θαν., sed tot. loc. libere affert

19. ουν .. c*L 90.^{s} arm sl$^{1.2.3}$ om (it vg *et dominus quidem* [o om], Ir^{int} *et quidem dom.*, syr^{sch} et^{cu} *sed dom.*)| κυρ. (H al pauc $\overline{\text{ις}}$) c. AC***D*** EGMSUVXΓ al pler g^{1} d*** am ing prag .. c*KLA 1. 22. 33. 124. 2.P^{e} al^{6} cff^{2} n o (*Ies. Christ.*) vg syr^{utr} syr^{cu} cop al Ir^{int} add $\overline{\text{ις}}$ | ανελημφθη (ita Ln c. ACD***; ς -ληφθη c. rell) .. 36. 40. 68. ανεφερετο (68. ανελη. κ. ανεφερ.)| τον ουρανον .. 13. 69. 124. 346. τους ουρανους | EHKL al mu εκαθησεν | εκ δεξιων .. CA al^{3} ac plur εν δεξια. Cf ad h. v. Act Pi l. l., ubi haec respondent: ετι του $\overline{\text{ιυ}}$ (E και ετι αυτου) λαλουντος (E add ταυτα) προς τους μαθητας (C τοις μαθηταις, E om) αυτου εἰδομεν αυτον αναληφθεντα εις τον ουρ.

20. σημειων: ita ς^{e} (Ln) c. AC**(8?) al mu q al vg^{ed} ing al syr^{utr} syr^{cu}

al .. ς add *αμην* c. c*D***EFWGKLMUVXΓΔ al pl am prag gat al c o cop al .. l om totum versum .. sah^{cd} aak^{w} sic: *exeuntes terni in quattuor climata caeli praedicarunt evglium in mundo toto, Christo operante cum iis in verbo confirmationem cum signis sequentibus eos et miraculis. Atque hoc modo cognoverunt (cognitum est) regnum dei in terra tota et in mundo toto Israelis in testimonium gentium omnium harum quae exsistunt ab oriente ad occasum.*

Subscriptiones: B *κατα μαρκον* .. ACEHKLUΓΔ *ευαγγελιον κατα μαρκον* .. D*** *ευαγγελιον κατα μαρκον ετελεσθη αρχεται πραξις αποστολων* .. al mu *τελος του κατα μαρκον* [*αγιου*] *ευαγγελιου* .. am *explicit* (in Mt nihil subscr. habet), vg^{cdd} mu (et. syr^{cu}) *explicit evang. secund. marcum*, ing *explicit evangelium secundum marcum incipit argumentum evang secd lucam*, k *evangelium cata marcum exp · incip · cata mattheum feliciciter* (sic), q *evangelium secundum marcum εξπλικητ φελικιτερ* .. *αμεν* .. MX nil subscr. habent. Praeterea GHKS al pl versuum (*στιχοι*) numerum notatum habent: GHS al pl *αχ′*, K al *αψ′* (et. aeth *voces* 1700), al *αχς′*, al *,β*, al *χιλ. πενταχοσ. πεντηκ.* et aliter; item al pauciores et. *ρηματα* (*αχοε′* pl, al *αχος′*, al *,α*), *κεφαλαια* (*σμα′* pl. Cf supra ad 9—20. ubi numerus capitulorum ad mg adscriptorum refertur. Ab Amm et Eus non facta videntur plus *σλβ′*, ut ante expositum est, sed magnopere variant cdd), *τιτλους* (*μη′*). In cod. B evg Mc^{i} 61 (teste Btl; 62 ap Bi) sectiones habet. Additamentorum, quibus sensim subscriptiones auxerunt, exempla haec sunt: GK (post *ευαγγ. κα. μαρκ.* addita habet) S al mu: *το κατα μαρκον* (G al add *αγιον*) *ευαγγελιον εξεδοθη* (G *-δωθη*) *μετα χρονους ι′* (K *δεκα*, al *ιβ′*) *της του χ̄ῡ* (G al *κυριου*) *αναληψεως*. Praeterea in pauc aliquot adduntur *εγραφη ρωμαϊστι εν ρωμη* (ita 160. 161., aliunde affertur et. *εν αιγυπτω*. Cod^{par} gen^{ov} *εγρ. εν τη ρωμη υπ αυτου εν ομοιωματι μοσχου*, ut idem ad Mt habet *και εστιν ανθρωπομορφον.*). Similiter syr *finitum est ev sanctum praedicationis Mci, qui loquutus est ac praedicavit Latine Romae*, syr^{p} *finitum est ev. sanctum Mci, quod loquutus est Latine Romae* .. *υπηγορευθη* (q^{scr} r^{scr} *δηγορευθη δε*) *υπο πετρου* (q^{scr} r^{scr} add *εκ ρωμης* praetereaque nihil), item *επεδοθη μαρκω τω ευαγγελιστη και εκηρυχθη εν αλεξανδρεια και παση τη περιχωρω αυτης*. In nonnullis ut 262. 300. sic: *ευαγγ. κα. μαρκ. εγραφη και αντεβληθη ομοιως εκ των εσπουδασμενων*. Iidem similiter sub evgll rell, ita 262. 300. sub Mt — *αντεβληθη εκ των εν ιεροσολυμοις παλαιων αντιγραφων* (262. add insuper *των εν τω αγιω ορει αποκειμενων*).

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΛΟΥΚΑΝ.

I.

1 (1-10) *Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν*
περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 *καθὼς παρ-*
έδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ
Act 1, 1. *λόγου,* 3 *ἔδοξε κἀμοὶ παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς*
καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 *ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν*
κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

---

* *ευαγγ.* (BF om) *κα. λουκ.* c. A(B)CD (his compendiis *ευαγγελ κατ*) E(F)EL MUXΓ (add sub hac inscriptione *αγιου ευαγγ.*) Δ al pl .. A^{**} (*nihil habet) *λουκας .. ϛ το κα. λουκ.* (ita $ϛ^{e}$ cum minusc pm; ϛ add *αγιον* c. minusc mu) *ευαγγ.*.. al aliq *εκ του κα. λουκ. ευαγγ.* (al *αγιου ευαγγ.*, al om *ευαγγ.*). Veterrimi edd lat et^{it} et^{vulg} pleriq inscriptionibus praeponunt *incipit*, quemadmodum subscriptionibus postpon vel antepon *explicit*. Pleriq vero consentientes c. ACD etc simpliciter habent *evang. sec. luc.* (similiter in rell evv), pauci utriusq generis om *evangelium*, ut e *evangelium cata* (*cata* et. gat) *iohannem explicit incipit cata lucan* (vide k ad subscriptt ev Mci), item g^{1} *incipit secundum lucam* (Et. syr^{cu} in margg singularum pagg ubique habet *sec luc.* etc, non addito evang.). Formam *lucam* tuentur $g^{1.2}$ am ing pe al, *lucan* b d e f q for gat al, *lucanum* a i ff^{2}.

1—4. 130.gr et^{lat} om hos versus

1. *πολλοι* (r -λλιν) *επεχειρησαν* (x al -ρισαν, 1. επιχ.) *αναταξ.* (L *αν-ταξ.*) *διηγ. περι* (it, exc d e, vg al non exprim) *τ. πεπληροφορ.* (FΓ al *πεπληρωφ.*, Δ *πληροφορημ.*) *εν* (F al^{20} fere om) *ημ. πρ.*

2. *καθως* .. D *καθα* | *παρεδοσαν* (AX al mu -*δωσαν*) .. K al^{7} *παρεδω-καν* | *γενομενοι* (C -*νου*) .. XΓ 126. 435. 2.pe om (al pauc post *τ. λογ.* pon)

3. *εδοξε* c. CDFLMPRUXΓΔ etc .. AEKΔ 1. etc -*ξεν* (49. Tale quid rarissimum; sed cf Mt 6, 24. Lc 16, 13.)¦ *καμοι* (g^{1} *mihi*) .. b g^{1} bodl go add *et spiritui* (b -*ιο*) *sancto* (:: cf Act 15, 28.)

4. *ασφαλειαν* .. CRU al -*λιαν* (49.ev *ωφελειαν*)

5 Ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρῴδου βασιλέως τῆς Ἰουδαίας 1 Chr 24, 10
ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά, καὶ γυνὴ αὐτῷ
ἐκ τῶν θυγατέρων Ἀαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 6 ἦσαν
δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις
ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἄμεμπτοι. 7 καὶ οὐκ ἦν
αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἦν ἡ Ἐλισάβετ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προ-
βεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν. 8 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερα-
τεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ,
9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθὼν εἰς
τὸν ναὸν τοῦ κυρίου, 10 καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσ-

5. *βασιλεως* c. BLR (al?) .. ς (Ln 49.) *του βασ.* c. ACDEFKMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (:: Mt 2, 1. *του* non fluct. Cf et. Act 7, 10. 10, 32. quamquam non eadem prorsus ratione sunt. In LXX *ὢν βασιλ. τῆς βασάν, σηὼν βασ. τῶν ἀμορραίων* frequens, sed ibi quoque passim a testib additur art. ad *βασ.*: cf Num 32, 33. Deut 1, 4. 3, 1 sq)| *της* (258.* om) *ιουδ.* .. 28. 255. om | *ονοματι* .. E *-μα* | *γυνη* (L praem *η*) *αιτω* (X *-το*) (Gb″) c. BC*DLX 1. 22.** 33. 73. 2.pe cff2·g1·1q am em for fu iac ing mt bodl Aug Hier Bed .. ς *η* (c*** om?) *γυ. αυτου* c. AC***EFHKMPRSUVΓΔΛ al pler b e f g2· vged (item gat tol) go cop syrutr al Amb | *το* .. A om | *ελισαβετ* .. B *ελεισ.*: ita semper, item h. v. D (non vv. 7. 13. 24. 36. 40. 41. 57.), item c v. 7. (non v. 5. 13 sqq) Reil omn ut vdtr *ελισαβ.* Porro *-βετ* c. unc et minusc tantum non omn a e am cop .. D *-βεθ* vv. 5. 36. 40. (*-βεδ* v. 13. [h. l. et. d; v. 41. d *-bet*] et bis v. 41., sed v. 57. *-βετ*), item *-beth* c f q (plerumque *helis.*) for per go ambrresc .. b (ubique) *-bel*

6. *ενωπιον* c. ADEFHKLMPRSUVΓΔΛ al (e *ante faciem*, d f Hier *in conspectu*) Or .. BCX 73. 239. Cyr2 Resporthod (item *ante* b c ff2· g1·2· q vg Ir1nt: at sic et. *ενωπ.* reddi poterat) *εναντιον* (49. :: saepius quidem legitur *ενωπ.* quam *εναντ.*, tamen v. 8. unus tantummodo *ενωπ.* pro *εναντι* substituit; nec magis fere 20, 26. 24, 19. *εναντιον* fluct.)

7. *ην* sec h. l. c. BDLXΔ 33. 69. 239. 258. 44.ev 53.ev it vg go .. ς post *ελισαβ.* c. ACEFKMPRSUVΓΔ al pler cop al. Praeterea B 69. 258. 435. yscr 53.ev om *ἡ* (Ln)| *ησαν* .. D e ante *προβεβηκ.* (d *erant seniores*, e *erant progressi*; vg italiq *processissent*, c f *progressi erant* [f *essent*], b ff2· g1·q *processi erant*)

8. *εναντι* c. BDELPRSUVΓΔ al sat mu .. ACFMXΔ al60 fere *-ντιον* (Gb′) .. K *ενωπιον* (d *in conspectu*)

9. *ιερατειας*: ita ADEFKLMXΓΔ etc .. CPRUΔ al *-τιας* | *ελαχεν*: ita ACE KLPRUXΓΔΛ etc; DFM etc *-χε* (Ln)| *του* (C *το*) *θυμιασαι* (ita et. Gb Sz Ln) c. ΓΔ al; KM *-άσαι* (ita ς Wtst etc)| *εισελθων* .. L *-λθειν* | *κυριου* .. C*DSr 59. 144. 254. 7.pe perap *θεου*

10. *ην του λαου* (Gb Sz) c. BEFWGWLMPRSUVΓΔΛ al70 fere q am fu for ing go .. ς *του λα. ην* c. ACDK al sat mu e f g2· vged gat em al (b c ff2· g1· Amb *orabat*)

ευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. 11 ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου ἑστὼς ἐκ δεξιῶν τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. 12 καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἰδών, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ' αὐτόν. 13 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρία, διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην· 14 καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γενέσει αὐτοῦ χαρήσονται. 15 ἔσται γὰρ μέγας ἐνώπιον κυρίου, καὶ οἶνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἁγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ, 16 καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν
*Mal 4, 5 s. θεὸν αὐτῶν· 17 καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἠλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἑτοιμάσαι κυρίῳ λαὸν κατεσκευασμένον. 18 καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκυῖα ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. 19 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ

---

13. *ειπεν δε* .. D b c e ff^{2} mt syr *και ειπεν* | *ζαχαρια* .. R* *-ριας* | *διοτι* .. CA *οτι* | ACDL al *η δεησεις* | *ελισαβετ*: cf ad v. 5. | *υιον σοι* (*tibi filium* it vg etc; A *γεννη, σοι υιον*) (et. Or^{3} al) .. DΣΓ 1. sah al^{2*} Amb Aug om *σοι* | ΓA al *καλεσης* | D *ιωαννην*

14. *χαρα σοι* .. D go al *σοι χαρ.* | *επι* .. 69. 44.^{ev} (al pauc ut vdtr) *εν* (it vg *in*)| *γενεσει* (Gb Sz) c. ABCDEHKLMSUVΔΛ al pm .. ς *γεννησει* c. GXΓ al pl ut vdtr (:: cf ad Mt 1, 18.)| VXA al *χαρισονται*.

15. *κυριου* (Gb) c. ACLΓ al^{60} ac plur Tit Cyr Ps-Chr cat^{comm} .. ς (Ln 49.) praem *του* c. BDEGHKMSUVXΔΛ al pm cop (:: saepe in Lc potissimum *κυριος* non fluctuante lectione; tamen multo saepius fuerunt qui adderent articulum quam qui delerent, cf 1, 17. 1, 25 et alibi. Omnino in Lc, qui praeter morem reliquorum non raro art. om, articulos supplendi studium fuisse videtur. Cf praeter ll. ll. 1, 5 et 25 ante *ονειδος* etc)| *κυριου* .. F^{w} 69. 124. 157. al^{10} Antioch Thph *θεου* | L *πληθησεται*

16. *επι* .. U 1. 22. 2.pe al^{10} fere Or^{1} (libere) Tit Thph cat^{comm} 259.schol *προς*

17. *προελευσεται* .. CLV al aliq *προσελ.* .. al aliq *προπορευσεται*, F^{w} *πορευσετ.* | *αυτου* .. A *κυριου* | *ηλιου* (*ἡλ-*: ita LMUΓ al mu; *ἡλ-* ut ς: ita KΔ al pl. Item *-ίου*: ita EK al mu; sed *-ιοῦ* MUVΓΔ al pl, al aliq *-ιού*; cf ad 4, 25.) c. AB** (*ηλειου*) CDEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn .. B* *ηλεια*, L 2.pe** *-ια* | *κυριω* (et. Or al) .. AK al aliq Tit praem *τω* | *κατεσκευασμ.* c. AB (e sil.) CDGHMS (e sil.) UVXΔ al pl .. EKLΓΔ al mu *κατασκευασμ.*

18. *πρ. τον αγγελον* .. C* (vdtr) *πρ. αυτον* | A* *κατα τινος*

Ἐγώ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρὸς σὲ καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα· 20 καὶ ἰδοὺ ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι ἄχρι ἧς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ' ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. 21 καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν, καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν ἐν τῷ ναῷ αὐτόν. 22 ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἐδύνατο λαλῆσαι αὐτοῖς, καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἑώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. 23 καὶ ἐγένετο ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 24 μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα 25 ὅτι οὕτως μοι πεποίηκεν κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐφεῖδεν ἀφελεῖν ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

26 *Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἕκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ἀπὸ*

---

19. *παρεστηκως* .. D *παρεστως* | *πρὸς σὲ*: ita ΚΜΔ 209. al, item *προς σὲ* ΚΓ 1. al mu; ς (Ln) *πρός σε*

20. *αχρι* (Κ al pauc *-ρις*) *ης ημερας* .. D *αχρις ημερας ης* (it vg *usque in diem quo*) | *πληρωθησονται* .. D Or *πλησθησοντ.* (Gb' :: at toties *πλησθηναι* in Lc a testib non mutatum est)

21. *προσδοκων* .. D *προσδεχομενος*, 59. *εκδεχ.* | *εν* (D *επι*) *τ. χρονιζ.* (Α *-νιαζειν*) *εν τ. ναω* (al[7] Thph om *ε. τ. ν.*) *αυτον* (h. l. c. BL 2.pe; ς Ln 49. ante *εν τ. ν.* c. ACDEGHKMSUVW[c]ΧΓΛΔ al pler)

22. *εδυνατο* c. AB*K 33. 72. 253. o[secr] al .. ς *ηδυν.* c. B**CDEGHLMSUV W[c]ΧΓΛΔ al longe pl | *επεγνωσαν* .. W[c] (errore scribae) *ενεγν.* | *εωρακεν* c. ABCDKLUΓΛ al pl .. EGHMVX al pm *εορακεν*, W[c]A *ορακεν* | *διεμενεν* (W[c]A *διαμενεν*) .. D[gr] al[8] Tit cat *διεμεινε* (al[1] *επεμεινε*); item *permansit* it (exc d *manebat*) vg cop al mu

23. *επλησθησαν* (W[c] *επληθησ.*) .. F[w] 1. 91. 239. 248. 299. *επληρωθησαν* | ΛW[c] al *λειτουργ.* | *απηλθεν* .. D praem *τοτε*

24. *μετα δε* .. D *και μετα* | *ταυτ. τ. ημερας* .. DE 69. 435. c[secr] (cop) *τας ημ. ταυτ.* | *ελισαβετ*: cf ad v. 5. | *αυτου* .. M[mg] al[8] item evv pm. sl *ζαχαριου* | *εαυτην* .. L al[6] *αυτην*

25. *ουτως* (Α al *-τος*) c. ABCDEGKLMUXΓΛΔ etc .. ς *ουτω* absq cod unc ut vdtr | *κυριος* c. CDL 33. (al ?) .. ς (49.) o *κυρ.* c. ABEGHKMSUVW[c]ΧΓΛΔ al pler (:: cf ad 1, 15. Cf et. Mc 13, 20.) | *εφειδεν* (X c[secr] *εφιδεν*) c. DW[c]ΧΔ 69. 73. c[secr] (al ut vdtr) .. ς (Ln 49.) *επειδεν* (C al *επιδεν*) c. AB(?) CEGHKLMSUVΓΛ al pler (:: cf *εφιδε* Act 4, 29. ex ADE; *εφ ελπιδι* Ro 8, 20 ex B*D*FG) | *ονειδος* (AC *ονιδ.*) c. B*DL 1. (al ut vdtr) .. ς (Ln 49.) praem *το* c. AB**CEGHKMSUVW[c]ΧΓΛΔ al pler

26. *εν δε τω μηνι τω εκτω* (D[gr] *ε. δε τω εκτ. μην.* item e *in sexto autem mense*) (*in mense autem sexto* et. d f g[1.2.] q vg Aug Max[taur]) .. a b c ff[2.] Ir[int] Amb *eodem* (Ir[int] *in ipso*) *autem tempore* | *απο* (Schu „bene ap Lc") c. BLW[c] 1. 69. 131. 2.pe Cyr[hr] .. ς (Ln) *υπο* c. ACDEGHKMSUVX

Mt 1, 18 ss. *τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας ᾗ ὄνομα Ναζαρέθ, 27 πρὸς παρθένον ἐμνηστευμένην ἀνδρὶ ᾧ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυείδ, καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 καὶ εἰσελθὼν πρὸς αὐτὴν εἶπεν Χαῖρε κεχαριτωμένη, ὁ κύριος μετὰ σοῦ. 29 ἡ δὲ ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη, καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ Μὴ φοβοῦ, Μαριάμ· εὗρες·*

ΓΔΛ al pler Eus | *της γαλιλαιας* (B *γαλειλ.*) .. D *γαλιλαιαν* (et. d *galilaeam*) .. 255. *ιουδα* .. 248. om | *η ονομ.* (54.ev om haec) *ναζ.* (habent et. Eus Cyr Cyrhr) .. D 255. 259. om | *ναζαρεθ* (sic et. ς^{e} 1624. 1633. c. CEGHMUVΓΛ al pl b c f al vg cop al Eus Cyrutr; item AΔ *-ραθ* .. ς (Wtst Gb Sz) *-ρετ* c. B(sed 2, 39. et 51. B* *-ρεθ*)KLX al pl e q al

27. *εμνηστευμενην* c. AB*L (2, 5. et. C*D*) .. ς *μεμνηστ.* c. B**CEGHKMS UVW^{c}XΓΔΛ al ut vdtr omn; item D *μεμνησμενην* | *οικου* .. CFL 1. 28. al^{30} fere sl Eus Thaum Chr Chron^{alex} add *και πατριας*, item cat post *δαυ.* (:: ex 2, 4. ubi non fluct)| *δαυειδ*: cf ad Mt 1, 1.

28. *εισελθων* (A* *ελθων*, L *εισηλθεν* non addito postea *και*) c. (Gb′) BL 1. 131. cop (cop^{ds} ad *ειπεν αυτη* in mg adscriptum habet *ei angelus*) .. ς (Ln) add *ο αγγελος* c. ACDEGHKMSUVXΓΔ al pler it^{mu} vg go syrP al, item post *αυτην* F^{w}A 69. e ff^{2}·1 q syr arm sl | *ειπεν* .. A 229. 262.* 2.pe* 6.pe b (similiter a e ff^{2}·l) syrP praem *ευηγγελισατο αυτην και* | *μετα σου* (Gb′ prob Schu) c. BL 1. 131. 44.ev 2.pe** cop sah arm syrhr Dam cat^{comm} Promiss (Protev 11, 1. add *ευλογ. συ εν γυν.* ex cdd pler, sed HK om) .. ς (Ln) add *ευλογημενη συ εν γυναιξιν* (:: e versu 42.) c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg go syrutr al Eus al (47. gat And^{cret} praeterea add - ex eodem v. 42. - *και ευλογημενος ο καρπος της κοιλιας σου*. Similiter cod L in Protev.)

29. *η δε* (Gb) c. BDLX 1. 131. 152. 184. 2.pe** cop^{2} sah arm Dam .. ς (Ln) add *ιδουσα* c. ACEGHKMSUVW^{c}ΓΔΛ al pler it (a q *ipsa autem ut vidit*, item addito *eum* b ff^{2}·l Amb; *illa autem cum vidisset angelum*; c g^{1}· fu Aug *quae cum vidisset*) cop^{w} (add *eum*) go syrutr al; item 130.^{lat} vg (exc fu) pers^{w} Chron^{alex} add *cum audisset* (item *δ quae haec audiens aut quae cum scivisset aut quae cum vidisset*). Cf Protev 11, 2. *η δε ακουσασα* etc | *επι τω λογω* h. l. (Gb) c. BDLX 1. 131. 152. 184. 2.pe arm Dam; non addito *αυτου* (Gb) cum iisdem et W^{c} cop sah .. ς (Ln) *επι τω λογω αυτου* post *διεταρ.* c. AC***EGHKMSUVW^{c}(om *αυτου*) ΓΔΛ al pler c f vg cop sah (uterq om *αυτου*) syrutr al .. a b e ff^{2}·g^{1}·l q go Amb *in* (go *de*) *introitu* (e *ad introitum eius*) .. C* plane om (Gb^{00})| *διεταραχθη* .. D 44. 76. 225. 2.pe *εταραχθ.* | *διελογιζετο* .. D 28. 73. arm add *εν εαυτη*, item F^{w}X 33. 282. syrP mg *εν εαυτη λεγουσα* | *ποταπ.* (D *ποδαπος αν*) *ειη* (L 13. 69. *ει*, 254. *η*, 1. c^{ser} om) *ο ασπ. ουτ.* (a b ff^{2}·l q *quod sic benedixisset eam*) .. fg^{1}· go add *quod* (g^{1}· *et quod*) *sic benedixisset eam* („codex teste Harduino" videtur Latinus potius quam Graec. esse)

30. *ο αγγ. αυτη* (c al^{5} e go Chron^{alex} Cyp Amb *προς αυτην*) .. D al^{11} it^{pl} *αυτη ο αγγ.* | *μαριαμ* .. D *-ρια* (it vg ubique *maria*)

γὰρ χάριν παρὰ τῷ Θεῷ. 31 καὶ ἰδοὺ συλλήμψῃ ἐν γαστρὶ καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 οὗτος ἔσται μέγας καὶ υἱὸς ὑψίστου κληθήσεται, καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ Θεὸς τὸν θρόνον Δαυεὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 εἶπεν δὲ Μαριὰμ πρὸς τὸν ἄγγελον Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ Πνεῦμα ἅγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἅγιον κληθήσεται υἱὸς Θεοῦ. 36 καὶ ἰδοὺ Ἐλισάβετ ἡ συγγενής σου καὶ αὐτὴ συνείληφυῖα υἱὸν ἐν γήρει αὐτῆς, καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἐστὶν αὐτῇ τῇ καλουμένῃ στείρᾳ· 37 ὅτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τοῦ Θεοῦ πᾶν ῥῆμα. 38 εἶπεν δὲ

Es 7, 14. Mt 1, 21 ss. Mich 4, 7.

31. *συλλημψη* (D *συνλ.*): *-μψη* c. ABCDL .. ς *-ψη* c. EGHKMSUVW^{c}XΓΔΛ al ut vdtr omn

33. *οιτος* .. X *αυτος* | *δαυειδ*: cf ad Mt 1, 1.

34. *ειπεν δε* .. D *και ειπεν* | *μαριαμ* (et. go cop) .. C*(***-ιαμ*) D* *-ρια* | *πως εσται* c. AB*C*DEGHKLSUVΓΔΛ al sat mu it vg go syr al cat^{comm} amb$^{r\,escr}$ Amb Vig Hier^{1} (alibi *unde mihi hoc*) .. ℵ**C***Y^{w}MX 1. 28. 33. 69. al^{60} fere cop sah syr^{P} aeth arm Thaum Nyss Cyr^{hr} Chr al mu add *μοι*

35. *διο* .. A* *διοτι* | *γεννωμενον* (it vg Ir^{int} Tert etc *quod nascetur* vel *nascitur*; U al *γεννομ.*, XΓ 13. 124. al^{12} fere *γενομενον*: ita cdd^{v} in Protev) c. ABC***DEGHKLMSUVXΓΔΛ al pl b f ff^{2} g^{2} l q am em for ing iac harl (al ap Sanftl) go cop syr^{P} al Dion^{alex} Petr^{alex} Nyss Cyr^{utr} Ath^{aliq} Or^{int} (in Lcam) Tert^{1} Amb^{1} item cdd^{aliq} ap Ephr (*ἅτια τῶν ἀντιγράφων οὐ περιέχει τὸ ἐκ σοῦ, ταῖς αἱρέσεσι χαριζόμενα*) .. C* 1. 22. 33. 124. 2.pe** al^{15} fere 130.^{last} a c vg^{ed} perus gat (al) syr aeth arm arr pers^{P} sax Valent (in Philosoph) Dial (*τοῦ εὐαγγ. οὐ φήσαντος διὰ σοῦ ἀλλ' ἐκ σοῦ*) Ath (*οὐχ ἁπλῶς δὲ τὸ γενν. φησὶν — ἵνα μὴ ἔξωθεν ἐπεισαγόμενον αὐτῇ σῶμα νομισθῇ, ἀλλὰ ἐπήγαγεν τὸ ἐκ σοῦ, ἵνα ἐξ αὐτῆς φύσει τὸ γενν. εἶναι πιστευθῇ*: eadem cat) Iust (alludens *διὸ καὶ τὸ γενν. ἐξ αὐτῆς* etc) Thaum Resp^{orthod} Ephr Chr Epiph Amphil Thdrt Dam Euth Ir^{int} Cyp Tert^{2} Or^{int} (in Rom) al pl add *ex σου* (Ln [*ε. σ.*]). Protev add ex BEF^{a}I Pos; sed om ACDF^{b}HK

36. *ελισαβετ*: cf ad v. 5. | *συγγενης* (DA *συγγ.*) c. BC*KMU(SV?)XΓΔ al pl Ath .. AC***DEGHLΔ al mu *-νις* (Ln 49.). Eadem forma (*συγγενιδα*) in Protev | *και αὐτὴ* (ita M etc, *αὐτῇ* EK al, it vg *et ipsa*) .. G al *κ. αὕτη*, item go *etiam haec* | *συνειληφυια* (C *-φυεια*) .. BL 2.pe *συνειληφεν*, item *concepit* it vg cop al | *γηρει* (Gb Sz) c. ABCDEF^{w}GHKLMUVXΓΔΛ al plus^{125} .. ς *γηρα* c. (8 e sil.) al mu | *μην* .. A *ο μην*

37. *παρα του θεου* c. BDL 2.pe .. ς (Ln) *παρ. τω* (al pauc om) *θεω* c. ACEGHKMSUVΓΔΛ al pler .. al^{10} *τω θεω*, item *deo* b c e f ff^{2} q Amb | *παν ρημα* .. D ante *παρα τ. θ.* (cop ante *impossibile*)

38. *ειπεν δε* (e om usq *κατα τ. ρη. σου*, item b sed habet *ecce ancilla*

Μαριάμ Ἰδοὺ ἡ δούλη κυρίου. γένοιτό μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. καὶ ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

39 *Ἀναστᾶσα δὲ Μαριὰμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὀρεινὴν μετὰ σπουδῆς εἰς πόλιν Ἰούδα,* 40 *καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου καὶ ἠσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ.* 41 *καὶ ἐγένετο ὡς ἤκουσεν τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου ἡ Ἐλισάβετ,* 42 *καὶ ἀνεφώνησεν κραυγῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου.* 43 *καὶ πόθεν μοι τοῦτο ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρὸς μέ;* 44 *ἰδοὺ γὰρ ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὦτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει ἐν τῇ κοιλίᾳ μου.* 45 *καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου.*

46 ss. 1 Sam 2, 1 ss. 46 *Καὶ εἶπεν Μαριάμ Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον,*

---

etc v. 34. pro *πως εσται* usq *γινωσκ.*) .. D a *και ειπ.* | *μαριαμ* .. C*D *-ριαμ* | *απηλθεν* .. D *απεστη* (d *recessit*)

39. *αναστασα δε* .. AK al[11] *και αναστ.* | *μαριαμ* .. D *–ριαμ* (ut it vg ubique) | *εν τ. ημ. ταυταις* .. Γ 255. om | *ιουδα* (a al vg *iuda*, c f mt *iudae*, b e ff[2] l q *iudeae*) .. cod ap Stephanum *δαυιδ*

41. *η ελισαβ.* (cf ad v. 5.) h. l. (Gb″) c. BC*DL 1. 13. 69. 73. 124. 131. 346. 2.pe 130.[lat] it vg arm Or Cyp Amb .. ς post *ηκουσεν* c. AC***EG HKMSUVΓΔΛ al pler go cop al | *εσκιρτ. το βρεφ.* (al[8] gat syrp[mg] 259.[schol] add [praem 2.pe**] *εν αγαλλιασει*: e v. 44.) *ε. τ. κοιλ. αυτης* .. D *εσκ. εν τη κοιλ. της ελισαβεθ* (d *-bet*) *το βρεφ. αυτης*

42. *ανεφων.* c. ABDEGHKMSUVΓΔΛ al pl Or[3] .. CF 13. 28. 33. 69. al[20] fere Thph *ανεβοησεν* | *κραυγη* c. BL 2.pe Or[3] (ter scripturam *ανεφων. κραυγη* testatur. Eodem fere loco habet *μεγάλη φωνὴ γίνεται ἐν τῇ ἐλισ.*) .. ς (Ln) *φωνη* c. ACDEFGHKMSUVΓΔΛ al pler, item *voce* it vg etc

43. *προς με* (MΓΔ al pler *πρός με*) .. B *πρ. εμε*

44. *το βρεφ. εν αγαλλ.* (Gb Sz) c. AC***EGHKMSUVΓΔΛ al[120] e go cop syrp Or[cat] Chron[alex] Thph Or[int1] .. ς (Ln 49. Gb′) *εν αγαλλ.* (33. om) *το βρεφ.* c. BC*DFL 1. al it[pler] vg al Or Or[int1] (:: nulla caussa erat cur *εν αγαλλ.* cum *εν τη κοιλ.* componeretur; contra cum minus eleganter iuxta posita videbantur *εν αγ.* et *εν τη*, tum *εν αγ.* cum *εσκ.* ad quod pertineret componere consentaneum erat)

45. *και* .. C* (ut vdtr) om

46. *μαριαμ* (C*D *-ια*) .. a b l *elisabet* (b- *bel*, vide ad v. 5.) ĝdd ap Or[int] (*invenitur beata Maria, sicut in aliquantis exx. reperimus. Non enim ignoramus quod secundum alios cdd et haec verba Elisabet vaticinetur.*)

47 καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου, 48 ὅτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. ἰδοὺ γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί, 49 ὅτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα ὁ δυνατός. καὶ ἅγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 50 καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς καὶ γενεὰς τοῖς φοβουμένοις αὐτόν. 51 ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ, διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν· 52 καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων καὶ ὕψωσεν ταπεινούς, 53 πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. 54 ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, 55 καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

---

47. *επι* (itpler vg Irint al *in deo*, e *super deo*) .. D *εν* | *τω σωτηρι μου* .. it (exc d) vg Irint Orint al *salutari meo*

48. *επι την* .. D praem *κυριος*

49. *μεγαλεια* (*-λια* CD**E*KO^{a}O^{c}O^{d}O^{e}U*Γ al mu, ex his *-λα* KO^{e}U*Γ al, O^{c} *megalia*) c. ACD**EFGHKMO^{a}O^{b}O^{c}O^{d}O^{e}SUVΓΔΛ al ut vdtr omn Chron .. BD*L *μεγαλα*, item *magna* it vg (et. δ et 130.^{lat}) (ita Ln :: at aptius videbatur *μεγαλα* quam *μεγαλεια*, quod non cadit in Act 2, 11. aut Ps. 71 [70], 19. Hinc est et. quod interpretes plerique *magna* vel *magnitudines* reddiderunt.)| *ο δυνατος* .. D praem *ο θεος* | *ο δυνατος. και αγ. το ον. αυτου,*: ita et. Ln, sed ς (1624. 1633 etc, et. Wtst Gb Sz) *ο δυνατος, και αγ. τ. ο. αυτου*·: edd antiqui, ut GO^{a}O^{d} paullo magis favent huic distinctioni; sed in multis, ut AEKL, eodem signo post *δυνατος* et post *αυτου* distinctis, utra ratio valeat non satis liquet. Grave est quod cop syrP al habent *atque est sanctum*.

50. *εις γενεας κ. γενεας* c. BC*L am em fu for ing mt tol vat (gat *in progenie* [corrigendum *-nies*] *et progenies*) Aug cop syr (cf et. infra *ε. γενεας και γενεων*) .. FMO^{a}O^{b}O^{c}O^{d}O^{e} 1. 13. 28. 69. 106. 124. al^{65} fere ff^{2}. g^{1}. 1q brev^{mos} Isid Thph Euth *εις γενεαν και γενεαν* (Gb′) .. ς (Ln) *εις γενεας γενεων* c. A(in textu)C**DEGHKSUVΓΔ al pm b c go syrP al Chron, item A 3. 258.** *ε. γενεας και γενεων*, item e *in saecula*, a *in saecula saeculorum saecula* .. A (in fine psalterii) 2.P^{e} sah *απο γενεας εις γενεαν*, vg^{ed} arm *a progenie in progenies*

51. *υπερηφανους* (FKU al *υπεριφ.*) .. 2.P^{e} 237. 258. 282. q^{acr} r^{acr} al pauc *-φανων* | *διανοια* .. EFHO^{a}O^{c} 209. 237. 258. 282. al plus^{10} *-νοιας*

52. *απο θρονων* .. it^{pler} vg *a sede* | *και* .. O^{c} om

54. *ισραηλ* .. O^{a} *ιστραελ*, a b *istrahel*, e *isdrahel*, f *sdrahel*

55. *τω αβρααμ* (O^{a} *αβρααμ*) *κ. τω σπ.* .. al^{3} *το αβρ. κ. το σπερμα.* Similiter syr^{utr} al | *εις τον αιωνα* (Gb′) c. ABDEGHKLMUVΓΔΛ al pl .. A(in fine psalt)CFMO^{a}b c d e$_{8}$ al^{60} fere 256.^{schol} Thaum *εως* (O^{a**} add *του*) *αιωνος* (Gb Sz :: at testium auctoritas contra est, nam praeter CFMS test unc omnes ad usum hymnorum liturg. pertinent. In LXX utrumq frequens; ubicunque vero similiter legitur cum „*τω σπερμ.*

56 Ἔμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ὡσεὶ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. 58 καὶ ἤκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. 59 καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὀγδόῃ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον, καὶ ἐκάλουν αὐτὸ ἐπὶ τῷ ὀνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. 60 καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν Οὐχί, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. 61 καὶ εἶπαν πρὸς αὐτὴν ὅτι οὐδείς ἐστιν ἐκ τῆς συγγενείας σου ὃς καλεῖται τῷ ὀνόματι τούτῳ. 62 ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ τὸ τί ἂν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν. 63 καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν λέγων Ἰωάννης ἐστὶν τὸ ὄνομα αὐτοῦ. καὶ ἐθαύμασαν πάντες. 64 ἀνεῴχθη δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παρα-

αυτου", solet εως αιωνος poni. Cf Gen 13, 15. 1 Rgg 22, 51. Deut 28, 46. Ps 17, 51. 88, 1.). Praeterea o^c add αμην

56. μαριαμ .. D -ρια | ωσει c. ACEFGHKMSUVΓΛΑ etc Chron, item BL 1. ως (Ln :: at ωσει fere proprium Lcae idque plerumq a test aliq cum ως permutatur, cf 3, 23. 9, 14. 28. etc), item cfg^2· ambrescr vg go cop^2 al Pet^cap .. D 69. abeff^2· g^1· l q sah cop^w Or^int Amb om

58. οι (D om) συγγεν. (DF συνγ., D et. v. 61.) αυτης (L om)

59. και εγεν. (Γ add δε) .. cop εγ. δε | εν .. DL 28. 33. 54.^ev e om | τη ημερ. τη ογδ. (Gb'' prob Schu) c. BCDL 13. 28. 33. 69. 124. 237. 346. 2.^pe (item it vg cop go al) Chron .. ς τη ογδ. ημ. c. ABFGHKMSUVΓΛΑ al pler (:: similiter 1, 26. 18, 33. Lcae scripturam mutarunt. Contra τη τριτ. ημ. 9, 22. 24, 7. non fluct. Nec magis vero τη ημ. τη ογδ. Act 7, 8. fluct)| ηλθον .. D* -λθαν

60. κληθησεται (L 124. κλησεται) .. C*D cop^w et^dz al^2. 3· add το ονομα αυτου | D ιωανης

61. ειπαν c. DLΛ 1. (aliisq ut vdtr) Chron .. ς (Ln) -πον c. ABCEFGHKM SUVΓΛ al pler | εκ της συγγ. (Gb') c. ABC*LΛΛ 11. 15. 28. 33. 65.* 72. 131. 253. 262. 300. 2.^pe cop Chron .. ς εν τη συγγενεια c. C**DEFGH KMSUVΓ al pler it vg go al | τω ονομ. τουτω .. D το ονομα τουτο (*hoc nomen*)

62. το τι (D οτι o, de *quid*, f *quomodo*, it^pl vg *quem*) αν θελοι (V al mu -λει, d *vult*)| αυτον c. ACEHKLMSUVΓΛΑ al it vg etc Chron .. BDFG al^6 αυτο (Ln 49. :: at αυτο multo magis quam αυτον manum alienam prodit)

63. πινακιδιον .. C* (vdtr) D -κιδα | λεγων (et. Or) .. D e om | D ιωανης | εστιν (et. Or^1 Or^int etc) .. CU 1. al^25 fere syr^p mg al^iun Or^1 εσται | το (L 2.^pe Or^2 om) ονομ. αυτου (L Or^1 αυτω)

63. 64. και εθαυμ. παντ. ανεωχθ. δε (F add και) το στ. αυτ. παραχρ. κ. (Chron add ελυθη) η γλ. αυτου (C* 53.^ev c^scr eq om αυτ., al^2 add διηρθρωθη, g^scr l om παρ. κ. η γλ. α. [Gb^o], item 245. om κ. η γλ.

χρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν Θεόν. 65 καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὀρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα, 66 καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; καὶ χεὶρ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ ἑαυτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἁγίου καὶ ἐπροφήτευσεν λέγων 68 Εὐλογητὸς κύριος ὁ Θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, 69 καὶ ἤγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν οἴκῳ Δαυεὶδ παιδὸς αὐτοῦ, 70 καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων τῶν ἀπ' αἰῶνος προ- Act 3, 21.
φητῶν αὐτοῦ, 71 σωτηρίαν ἐξ ἐχθρῶν ἡμῶν καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς, 72 ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἁγίας αὐτοῦ, 73 ὅρκον ὃν ὤμοσεν πρὸς Gen 22, 16.

α., 1. 254. schol και ελυθη ο δεσμος της γλωσσης αυτ. pro κ. η γλ. α.) .. D a b g^{1*} (ff^{2*} Amb) και παραχρ. ελυθη η γλ. αυτ. και εθαυμασ. παντ. (b πα. εθ., ff^{2*} Amb κ. εθ. πα. ante κ. παραχρ.) ανεωχθ. δε (ff^{2*} Amb και αν.) το στομ. αυτ.

65. και εγενετο .. AK al^{5} εγ. δε | επι παντ. φοβ. (et. Or) .. D 2.pe al aliq itpler vg al φυβ. (D 50. b c add μεγας) επι παντ. | αυτους .. D go αυτον, al^{5} αυτου | παντα .. L al^{3} syr sl^{2*} om

66. οι ακουσαντες (itpl vg *qui audierant*, d f *-runt*) .. CD al^{13} fere go οι ακουοντες (ff^{2*} *qui audiebant*) .. e om | εν τη καρδια .. DL 49. 254. e arm ε. ταις καρδιαις | ἄρα: ut M etc; EKΓ al ἆρα | και c. AC*** (nisi forte C** est) EFGHKMSUVW^{c}ΓΔΛ al fere omn syr^{utr} (al?) Chron .. BC* DL 2.pe it (et. ὁ) vg go cop syrp ing al add γαρ (Ln 49. :: at nimis manum emendatricem prodit; videbatur sensus postulare istud additamentum. Propter χειρ sq vix omissum credi potest.) | ην (b est) .. D 59. 1q aeth om; 1. 131. ante χειρ pon

67. επροφητ. c. ACL 1. 33.; w^{c} (B*?) προφητευσεν; 124. επροεφητ.; ς προεφητ. c. B(?)EFGHKMSUVΓΔΛ al pler .. D ειπεν omisso λεγων sq

69. εν (Gb') c. BCDLMO^{ae} 1. 11. 28. 33. 69. 124. 300. 346. 2.pe l^{scr} al cop Eus Cyr .. ς add τω c. AEFGHKO^{bd}RSUVW^{c}ΓΔΛ al pler Chron | δαυειδ: cf ad Mt 1, 1. | παιδος c. BDL 2.pe (al?) .. ς praem του c. ACEFGHKMO^{abde}RSUVW^{c}ΓΔΛ al longe pler Chron

70. των (D om) αγιων (Ln αγιων,)| των (c. ACEFGHKMO^{abde}RSUVΓΛ al pler; BLW^{c}Δ 13. 33. 69. 346. Eus Chron om: ita 49.) απ αιων. προφ. (Eus post αυτ.) αυτου (Or libere alludens *πάντων ὧν ἐλάλησε διὰ στόμ. τῶν ἁγ. ἐξ αἰῶν. προφ. αυτ.*) .. D προφ. αυτ. των απ αιωνος, item itpler Ir^{int} al *prophetarum suorum* (b e *su. proph.*, ff^{2*} om *su.*) *qui ab aevo* (a d f Ir^{int} *a saeculo*, e *a principio temporis*, c *a principio*) *sunt*

71. D σωτ. εκ χειρ. εχθρ. ημ. και παντ.

72. και .. D om

73. LO^{b}Γ al ωμοσεν. Similiter v. sq. O^{e}RW^{c}Γ al αφορος (237. -βους)

Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν 74 *ἀφόβως ἐκ χειρὸς ἐχθρῶν ῥυσθέντας λατρεύειν αὐτῷ* 75 *ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιοσύνῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας ἡμῶν.* 76 *καὶ σὺ δὲ παιδίον προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου κυρίου ἑτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ,* 77 *τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἁμαρτιῶν αὐτῶν* 78 *διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὕψους* 79 *ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.*

2, 40. 80 *Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἕως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ.*

II.

Act 5, 37. 1 *Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην.*

74. *εκ χειρ.* c. BDL 1. 13. 33. 69. Or .. ς add *των* c. ACEFGHMO$^{a\,b\,d\,e}$RS UVW^{c}ΓΔΛ al pler Chron, item K *παντων των* | *εχθρων* (K *εκχθρων*, D 69. *εκθρων*, A *εχρων*) c. BLW^{c} 1. 13. 33. (omnino vdtr) 69. 2.^{pe} e Ir^{int} Or$^{int\,2}$ .. ς add *ημων*, Ln [*ημ.*] c. ACDEFGHKMO$^{a\,b\,d\,e}$RSUVΓΔΛ al pler itpler vg al pl Or Chron

75. *πασας τας ημερας* .. BL 2.^{pe} *–σαις ταις –ραις*, item itpler [non a Ir^{int}] vg | *ημων* (Gb Sz) c. A(et^{txt} et^{psalt})BCDFKLO^{a}O^{d}RUVW^{c}Δ al plus^{20} it vg go cop syr^{utr} etc Ir$^{int\,2}$ Or^{int} .. ς praem της ζωης c. EHMO^{b}O^{e}ΣΓΔ al pl Or Chron

76. *και συ δε* (Schu prob) c. BCDLR 33. 72.^{mg} cop (cop^{1} *συ δε* omisso *και*) .. ς (Ln) *και συ* c. AEFGHKMO$^{a\,b\,d\,e}$SUVW^{c}ΓΔΛ al pler it vg go syr^{utr} al Or Chr Chron Ir^{int} Or^{int} (:: *και – δε* ubicunque legitur, a testib mu vexatum est, cf Mt 10, 18. [nec ibi it vg exprim *δε*] Mc 4, 36. Lc 2, 35. 10, 8. Io 6, 51., unde liquet it vg aliosq interpr *δε* praeterire solitos esse)| o^{er} al aliq *κληθησει* et *προπορευσει* | *προ προσωπου* (it vg *ante faciem*) .. B Or^{1} (item Or^{int} *coram*) *ενωπιον*

77. *αυτων* (130.^{gr} 2.^{pe} *αυτου*) c. BDEFGHKLO^{c}RSVW^{c}ΓΔΛ al pler itpler vg (et. am ing for em al) cop^{1} go syr^{utr} sax al Ir^{int} al .. ACMO$^{a\,b\,d_{\text{U}}}$ 1. 28. 131. 209. c^{ser} al^{10} fere per (et al) sah al$^{2.3.}$ *ημων* (item *meorum* fu* mich g$^{2.}$) .. 122. 245. 246. 253. 300. 435. tol (et al) cop^{2} om

78. *δια σπλαγχνα* (Lr* *–αγνα*, KR [vdtr] al *–αχνα*) *ελ. θε. ημων* .. F om | *επεσκεψατο* .. B *επισκεψεται* (item L *επεσκεψαιται*), item cop syr (it vg *visitavit*; go *visitat*)

79. *επιφαναι* (EMΓΔ 1. etc *–φάναι*) .. L *επεφαναι*, 36. *επέφανε*, item Ir^{int} *et apparuit*, Chron *επιφανεῖ* .. D add *φως* | *κατευθῦναι* (A *–θῆναι*) .. Er etc *–θύναι*

80. *ηυξανεν* .. D* *–νετο*

II. 1. *δε* .. A 28. (teste Wtst) 253. c^{ser} om | *απογεισται* .. C*A q go

2 αὕτη ἡ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. 3 καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἕκαστος εἰς τὴν ἰδίαν πόλιν. 4 ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐκ πόλεως Ναζαρὲθ εἰς τὴν Ἰουδαίαν εἰς πόλιν Δαυεὶδ ἥτις καλεῖται Βηθλεέμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυείδ, 5 ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ ἐμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικί, οὔσῃ

ἀγουστου | ἀπογραφεσθ. (1. 13. 69. 131. 132. Eus -γραψασθ., ita et. y^{scr} v. 3.) .. L Eus praem του | e om πασ. τ. οικ. usq ἀπογραφεσθ. v. 3. | Cf Protev 17, 1. ubi pro πᾶσ. τ. οἰκ. est πάντας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ τῆς Ἰουδαίας (ita test pl, similiter al; duo tantum πᾶσ. τ. οἰκ. substituere)

2. αιτη (αὕτη ut EGKMΓ[αὕτη]Λ etc; L αὐτη omisso accentu ut saepe habet; it vg etc *haec*, nusquam *ipsa*. In Triglott. et ed. acad. edidi αὐτή, id quod certe non est contra antiquissimos cdd. Gr. nondum accentibus insignitos) η (B 131. p^{scr} 2.p^{e} Eus [sed cod. Par. add] om: ita Ln) απογρ. πρωτη (it vg go cop syr^{utr} etc *prima*, non aliter) εγενετο .. D αυτη εγεν. απογρ. πρωτ., a *haec prima facta est professio* (*professio* a b c d ff^{2}· q Amb; *descriptio* f g$^{1.2}$· vg)| Δ ηγεμονου οντος | της συριας .. syr^{hr*} om | κυρηνιου c. CDEFGHKLMRSUΓΔΛ al pler Iust^{2} Eus Chr al; cop *Kyrinneos*, go *Cyrenaeo*; A al κηρυνιου, V al κηρηνιου, 13. 2.p^{e} al mu κυρεινιου .. B κυρεινου (hinc Ln *Κυρίνου* edidit), it^{pler} vg (item Amb al) *cyrino* (d *cyrenio*, g *cyreno*). Huius versus nihil Protevg habet. Iust: ἀπογραφῆς οὔσης ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ τότε πρώτης ἐπὶ Κυρηνίου, et alibi: πρὸ ἐτῶν ἑκατὸν πεντήκοντα γεγενῆσθαι τὸν χν̄ ἐπὶ Κυρηνίου. Chr ὅθεν δῆλον ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἀπογραφὴν ἐτέχθη.

3. ιδιαν c. ACEFGHKMRSUVΓΔΛ al fere omn Chr .. BDL 2.p^{e} Eus ἑαυτου (Ln)| πολιν .. D πατριδα, c* gat χωραν (*regionem*)

4. Γ πολεος | ναζαρεθ (ita et. ς^{e} 1624. 1633.) c. DFGHMUVΓΔ al pl Eus Chr, item (ita Ln) ACΔ -ραθ .. ς (Wtst Gb Sz) -ρετ c. BEKL(s?) al pm (:: cf ad 1, 26. 2, 39. etc)| την ιουδαιαν .. D γην ιουδα, item a e *terram iuda* (a *iudeam*)| δαυειδ: cf ad Mt 1, 1. | δια το – – δαυειδ .. D post ουση εγκυω v. 5. pon .. 225. om

5. απογραψασθ. (Δ -ψεσθ.) c. BCEFGHKLMSUVΓ(Δ)Λ al pler Eus Cyr^{hr} .. AD al^{10} fere Chr Thph -φεσθαι (Ln)| συν .. AEUVΓ συμ | μαριαμ .. D Eus^{2} -ρια | εμνηστευμενη c. AB*C*D*L .. ς μεμνησ. c. B**C** D**EFGHKMSUVΓΔΛ etc | γυναικι c. A(C** vdtr) EFGHKMSUVΓΔΛ al pler a b c ff^{2}· g$^{1.2}$· l q* vg (et. am fu ing em for etc) go syr^{p} aeth (a b c ff^{2}· Amb al *uxore sua* omissis *desponsata sibi*) Eus^{ed} (in dem. evg. 7, 2.) Chr^{2} Cyr^{hr} (τί λέγει ἡ γραφή; ἀνέβη – – τῇ μεμν. αὐτ, γυν. οὖσ. ἐγκ. ἴγκυος μὲν γὰρ ἦν. οὐκ εἶπε δὲ ὅτι τῇ γυν. αὐτοῦ, ἀλλὰ τῇ μεμν. αὐτῷ. Ex appositis his dubium fit utrum Cyr γυναικι legerit necne. Quod utut est, optime certe docet cur test mu omiserint.) al .. B(c* vdtr)DL 1. 131. 2.p^{e} e f q** per sax cop sah arm syr perss ar Eus^{1} (et^{1} ex cdd^{2}) Naz om (Ln 49. :: at in promtu est cur omiserint, non item cur addiderint. Ut alteri cum Cyr^{hr} sentiebant, ita alteris displice-

6 s. Mt 1, 25. et 2, 1. ἐγκύῳ. 6 (2.5) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν, 7 καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτὸν καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 (2.10) Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. 9 καὶ ἰδοὺ ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς, καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. 10 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος Μὴ φοβεῖσθε· ἰδοὺ γὰρ εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἥτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ, 11 ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὅς ἐστιν Χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυείδ. 12 καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον, εὑρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον κείμενον

---

bant coniuncta sponsa et uxor. Praeterea cf Protev 19, 1. *εἶπον ἐγώ Ἡ μεμνηστευμένη μοι. καὶ εἶπέ μοι Οὐκ ἔστιν σου γυνή; καὶ εἶπον αὐτῇ Μαριάμ ἐστιν – – καὶ οὐκ ἔστιν μου γυνή, ἀλλὰ σύλληψιν ἔχει ἐκ πν. ἁγ.*)| A(B?)D al *εγκυω*, EFGHKLMUΓΔΛ al pler *εγκ.* (al aliq *εγγ.*)

6. *εγενετο – – αυτους* (b e *cum esset*) *εκει* .. D *ως δε παρεγενοντο* | *επλησθησαν* .. D *ετελεσθησαν*

7. *αυτης* .. b c ff^{2} l Amb al om (Promiss nil nisi *filium*, ut Mt)| *τη* c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler Cyr^{hr} Chr^{2} Eus^{ed} al .. ABDL al^{a} Eus (ex edd^{2} et alibi^{libere}) Cyr (vdtr) om (Gb^{0} Ln 49. :: multo facilius omittebatur quam addebatur; ut nec v. 12., ubi et magis addendum videri poterat, multi [ex antiquissimis paucissimi] addiderunt.) Iust: *ἐν σπηλαίῳ τινὶ συνεγγὺς τῆς κώμης κατέλυσε· καὶ τότε αὐτῶν ὄντων ἐκεῖ, ἐτετόκει ἡ Μαρ. τὸν χν καὶ ἐν φάτνῃ* (et. hoc probat *τῇ* a Mco potius scriptum quam aliena manu illatum esse) *αὐτὸν ἐτεθείκει.* Protev 22, 2. (nexu diverso a Lc) *ἔθηκεν ἐν φάτνῃ βοῶν* (ita edd pler; al^{2} *ε. τη φα. των βο.*, al^{1} *ε. τη φα.*)| *διοτι* .. F* *οτι*

8. *και ποιμ.* .. D it^{pler} syr *ποιμ. δε* | *τη αυτη* .. D* c^{secr} *ταυτη*, item it^{pler} cop syr (F 33. 69. *εν τη αυτ. χ.*)| *φυλακας* .. D 131. 242. praem *τας* | *επι την ποιμνην* .. EH al^{2} *ε. τη -μνη*, 1. *ε. της -μνης*

9. *ιδου* (et. it^{pler} vg cop syr^{utr} al) .. BL e g^{1} go sah syr^{hr} arm aeth Eus om | *κυριου* pr .. F y^{secr} e om | *κυριου* sec (Gb^{0}) .. D 67. (antea *η δοξα*) 209. b ff^{2} l om (item Or liberrime) .. c e vg syr$^{p\ mg}$ pers sax Eus *θεου* | *φοβον μεγαν* .. B *σφοδρα*

10. *φοβεισθε* (AUF etc *–σθαι*) .. K al *φοβησθε* | *γαρ* .. F om | EK al *ευαγγελιζομαι* | *εσται* .. D add *και*

11. *ος* (F *ὅ*) *εστ.* (118. om *ο. ε.*) $\overline{χς}$ (Or^{1} om *ο. ε. χ.*) *κυριος* (syr^{hr} *–ιου*, d e Cyp *Iesus* [e add *dominus*], 71. g^{secr} om)| *δαυειδ*: cf ad Mt 1, 1.

12. *το* (B 130. om) *σημειον* .. D add *εστω* | *ευρησετε* (A *–σητε*): ALΔ al mu *–σεται* | *κειμενον* c. AEFGHKMUVΓΔΛ al pler a cop^{1} .. BLPs 1. 33. 122.* 254. 2.p^{e} (al?) it^{pler} vg go cop^{2} syr^{utr} al Eus Cyr Promiss al *και κειμ.* (Ln [*και*] *κειμ.*) .. D 68. om

ἐν φάτνῃ. 13 *καὶ ἐξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου αἰνούντων τὸν θεὸν καὶ λεγόντων* 14 *Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίας.* 15 *Καὶ ἐγένετο ὡς ἀπῆλθον ἀπ' αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἄνθρωποι οἱ ποιμένες εἶπον πρὸς ἀλλήλους Διέλθωμεν δὴ ἕως Βηθλεὲμ καὶ ἴδωμεν τὸ ῥῆμα τοῦτο τὸ γεγονὸς ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν.* 16 *καὶ ἦλθαν σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦραν τήν τε Μαριὰμ καὶ τὸν Ἰωσὴφ καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ·* 17 *ἰδόντες δὲ διεγνώρισαν περὶ τοῦ ῥήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου.* 18 *καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ*

---

12. *εν* (Gb Sz) c. ABDRP*GHLMPSUVΓΔΛ al plus[100] Eus Cyr .. ς add *τη* c. F**K al aliq

13. AKLPΛ al *εξεφνης* | *ουρανιου* .. D* d *-νου*

14. *εν* sec (et. Or[3] Eus Ath Bas Cyr[hr] Cyr al mu, item g[1] d *δ* am ing for harl Or[int1] Hier[1], item go cop etc) .. eod ap Erasm it[pler] vg[ed] et[mss] mu Ir[int] Aug Hier[1] Hil Amb al mu om, nec exprim syr pers[P] .. cop syr pers[P] arr syr[P] c. ob. praem *και* | *ευδοκιας* c. AD it vg go sax Cyr[hr] Ir[int] Or[int2] Amb Aug Hier Epiph[cant] rell Lat omn .. ς (49.) *ευδοκια* c. BEGHKLMPSUVΓΔΛ al ut vdtr omn (item in hymno matutino A et o[d]) cop syr[utr] al Or[3] Eus Ath Bas Cyr Chr al (:: incredibile est *ευδοκιας* a correctore profectum esse, *ευδοκια* vero facile se offerebat. Praeterea lectio a nobis recepta ab ipso sensu imprimis commendatur; aptissime enim hymnus iste duobus membris absolvitur, quorum alterum verbis *δοξα* usque *θεω*, alterum [KΓΛ ante *εν* non interpg] verbis *και επι* usque *ευδοκιας* continetur.)

15. *οι αγγελοι* .. D (item sl[2] pe) ante *απ αυτων*, item 13. 28. 33. 69. c[ser] al[5] b c e ff[2] l q (sed hi it[6] *angelus*) ante *εις*, al[7] om *εις τ. ουρ.*, Γ *οι εκ των ουρανων αγγελοι* | *και οι ανθρωπ.* c. ADEGHKMPSUVΓΔΛ al longe pler q go syr[P] aeth .. BL 1. 130.ST et[lat] c[ser] 2.pe al[2] it[pler] vg cop sah arm syr perss ar[P] sax Eus Aug om (Ln [*και οι ανθρ.*]) | *ειπον* (L *-παν*) *πρ. αλλ.* .. B 2.pe *ελαλουν πρ. αλλ.*, item it[pl] (non c e q) vg *loquebantur ad invicem* (g[1] add *dicentes*, a b ff[2] l *et dixerunt*) | *εως* .. P 245. 258. y[ser] add *εις* (for al *usque in*) | *ιδωμεν* (A *ειδ.*) .. MP al *ιδομεν* (P *ειδ.*) | *γεγονος* (D* h[ser] *-νως*) .. Eus *γενομενον* | ELΓ al *εγνωρησεν* | *ημιν* .. Γ om

16. *ηλθαν* c. B*L .. ς (Ln 49.) *-θον* c. AB**DEGHKMPSUVΓΔΛ etc | *σπευσαντες* .. D 61. *-δοντες* | *ανευραν* (*-ραν* c. B*L; ς Ln *-ρον* c. rell ut vdtr omn) .. DL 1. 13. 69. 2.pe al[10] Eus *ευρον* (L *-ραν*, c[ser] *ηυρ.*) | *τε* .. D Eus om (item it vg etc) | *μαριαμ* .. D Eus[cod] *-ριαν* | *τη* .. H c[ser] 44.[ev] om

17. *διεγνωρισαν* (ELΓ al mu *-ρησαν*) c. AEGHKMPBSUVΓΔΛ al pler .. BDL al[6] Eus *εγνωρισαν* (Ln) | *τουτου* .. DA 1. al aliq a e f cop al om

18. *ακουσαντες* .. D (de *audiebant*) c[ser] *ακουοντες* | *εθαυμασαν* .. D[ST] 241. 2.pe *-μαζον* (et. E sub *σ* latentem habet ζ.)

τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς· 19 *ἡ δὲ Μαριὰμ πάντα συνετήρει τὰ ῥήματα ταῦτα συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.* 20 *καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεὸν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ ἶδον καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.*

*Lev 12, 3. 21 *Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλλημφθῆναι αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.*

*Lev 12, 4. 22 *Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν, κατὰ τὸν νόμον Μωϋσέως, ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα παρα-*
*Ex 13, 2. *στῆναι τῷ κυρίῳ,* 23 *καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου ὅτι πᾶν*
*Lev 12, 8. *ἄρσεν διανοῖγον μήτραν ἅγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται,* 24 *καὶ τοῦ*

---

19. *μαριαμ* c. AEGHKLMPSUVΓΔΛ al ut vdtr omn cop[1] .. BDR cop[2] Eus *-ρια* (Ln) | *παντα* (2.pe om) *συνετηρει* (et. Eus) .. DX a[scr] 129. it vg al *σινετ. παντ.* | *ταυτα* .. B 77. 129. 225. a[scr] om | DFR *συνβαλλουσα* .. K* al mu *συμβαλουσα* | *αυτης* .. B 33. *εαυτης*

20. *υπεστρεψαν* (Gb Sz) c. unc omn (R *υπετρεψ.*) et al[150] fere .. ς *επεστρεψ.* c. minusc non ita mu | *ιδον* c. AD*HKLRVΓΔΛ al pm :: ista forma ubi tanta auctoritate excellit, quod maxime in Lc passim fit, omnino edenda est. Cf 5, 2 et alibi. Item Mc 16, 5. Io 9, 1. etc .. ς (Ln 49.) *ειδον* c. BD**EGMPS ?U al pl | *καθως* .. G add *και*

21. *επλησθησαν* (al pauc *επληρωθ.*) .. D *συνετελεσθησαν*, item *consummati sunt* it[pl] vg | *ημεραι* (D al[25] fere syr[p] mg Eus praem *αι*) *οκτω* (D syr[p] mg praem *αι*, Eus om)| *του* .. X *το* | *αυτον* (Gb Sz) c. ARF[w]KLR SUXΔΛ al[100] fere it[pl] am fu for ing per mt al go cop syr[p] al Andr[ercf] Thph Or[int] .. ς *το παιδιον* c. DEGHMV al pm e g[2.] vg[ed] et gat ĕm al syr al, item Γ *αυτο το παιδ.* | *και* .. D 13. 69. 124. 346. it[pl] (non e q nec Or[int]) vg cop[2] al om | *εκληθη* .. D *ωνομασθη* (d *nominatum est*)| *συλλημφθηναι* (D *συνλη-*, L *συλη-*) c. ABDLRXΔ .. ς *συλληφθ.* c. EGH KMSUVΓΔ al ut vdtr omn | D *εν κοιλια μητρος*

22. *αι* (B 242. om) *ημερ. του* (B* om)| *αυτων* (et. ς Wtst Gb Sz) c. ABE GHKLMRSUVXΓΔΛ al pler q go cop[1] syr[utr] al Ath Cyr[dis] Nyss Or[int dis] Hier .. D al[6] Ps-Ath *αυτου* (Gb΄), item ς[e] (1624. 1633. al) *αυτης* c. perpaucis minusc (ut 76.) ar[e] ar[ro] cat al, item *eius* it[pler] vg (et. 130.[lat]) pers[w] Aug .. 435. x[scr] y[scr] cop[2] Amphil Ir[int] om | *κατ. τ. νομ. μωυσεως* (*μωυ-* c. BDKRXΔ al pm; ς *μω–* c. AEGHLMSUVΓΔ al pl; praeterea cf ad Mt 8, 4. Mc 12, 19 et 26. et alibi) .. Ir[int] om | *αυτον* .. X al aliq (maxime evgll, et. al[cdd]) Nyss *οι γονεις το παιδιον ιν* (cf v. 27.)| *τω* .. D om

23. *νομω* c. ABEGHKLMRSUVΓΔΛ al pler Ath Nyss .. DF[w] praem *τω* (Ln ex errore de B)| *τω κυριω* .. D om *τω*

24. *του* .. A *το* | *εν νομ. κυρ.* .. Γ f[scr] om | *νομω* c. AEF[a]GHKMRSUVΔΛ al pler Ath Nyss .. BDL 2.pe 55.ev praem *τω* (Ln 49.)| *νοσσους* (Gb΄) c.

δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ κυρίου, ζεῦγος τρυγόνων ἢ δύο νοσσοὺς περιστερῶν.

25 Καὶ ἰδοὺ ἦν ἄνθρωπος ἐν Ἰερουσαλὴμ ᾧ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβής, προσδεχόμενος παράκλησιν τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἅγιον ἐπ' αὐτόν· 26 καὶ ἦν αὐτῷ κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἁγίου, μὴ ἰδεῖν θάνατον πρὶν ἢ ἴδῃ τὸν Χριστὸν κυρίου. 27 καὶ ἦλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν τοῦ ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, 28 καὶ αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸ εἰς τὰς ἀγκάλας καὶ εὐλόγησεν τὸν θεὸν καὶ εἶπεν 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ τὸ ῥῆμά σου ἐν εἰρήνῃ, 30 ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν σου, 31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν, 32 φῶς εἰς ἀποκάλυψιν ἐθνῶν καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ.

BEF^{a}GHSVA al^{10} fere .. ς (Ln) *νεοσσ.* c. ADKLMRUXΓΔ al pler Ath al (:: Phryn *νοσσὸς, νοσσίον, ἀμφοῖν λείπει τὸ ε· διὰ τοῦτο ἀδόκιμα. λέγε οὖν νεοττὸς, νεοττίον, ἵνα ἀρχαῖος* – et. additur *Ἀττικός* – *φαίνῃ.* Cf et. Lc 13, 34.)

25. *ιδου* .. D go syr aeth al aliq om | *ην* (F^{w} 243. om) *ανθρωπ.* c. ADE GHKLMRSUVXΓΔΛ al pler a c e q per go cop al .. B b f l vg al *ανθρ.* *ην* | *συμεων* (et. it vg$^{edd\ pl}$ cop go etc) .. B(? non item v. 34.) vg^{ed} et^{edd} aliq (et. v. 34. ubi accedit c) *σιμεων* | *ευλαβης* .. KΓ al^{15} fere syr$^{p\ mg}$ *ευσεβης* | *του* .. L 1. 22. 243. 248. 44.^{ev} x^{scr} y^{scr} Did *τω* | *ην* (1. 131. 10.^{pe} om) *αγιον* (Gb Sz) c. ABEGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler e (*sp. erat in eo sa.*) sl (cop *ην πν. αγ.*) .. ς *αγ. ην* c. D al pauc it^{pler} vg al Cyr^{hr} Nyss

26. *και ην αυτω κεχρ.* .. D *κεχρηματισμενος δε ην*, item b c ff^{2} g^{1} q *responsum autem* (e *enim*) *acceperat* (b *-pit*)| *πριν η* (al plus^{12} om *η*) .. BF^{w} 36. Nyss Cyr$^{hr\ cod}$ *πριν αν*, LRX (33.?) *πριν η αν* (L *ηνα*) .. al aliq Did *εως αν* | *ιδη* (Γ *ιδει*) .. K 69. 124. 2.^{pe*} al^{10} fere Cyr$^{hr\ 1}$ (et alibi cdd fluct) *ιδειν* | *κυριου* (27.** om) .. A cop it^{aliq} *-ριον* (slrem τ. $\overline{\chi\upsilon}$ *και κυριον*)

27. *εισαγαγειν* .. A d^{scr} al pauc *εισαγειν* | *εισθισμενον* (ΔVX al *ηθισμ.*) .. D *εθος* (it^{pler} vg *consuetudinem*, e *legem*)

28. *αυτο* .. MUΓΔ 13. 69. 124. 131. 262. al plus^{35} go (it vg al *eum* sed praecedente *puerum*, vel similiter) Cyr$^{hr\ 2}$ Nyss *αυτον* | *εις τ. αγκαλ.* c. BL 72. 229.* 2.^{pe*} a b l Or (vdtr, libere) Did Cyr$^{hr\ 1}$ .. ς add *αυτου* (Ln [*αυτ.*]) c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it^{pm} vg go cop al Cyr$^{hr\ 1}$ Nyss Ir^{int} al | *ευλογησεν* .. Dr al aliq Cyr^{hr} *ηυλογ.*

30. *ειδον* c. BDEGHMO^{bs} S$^{?}$UΓΔ al pl .. AKL^{d}O^{ev}VXΔ al mu *ιδον*

31. *παντων των λαων* .. O^{d} *παντος του λαου*

32. *εθνων* .. b e Ir$^{int\ 1}$ (ex cdd pler) *oculorum* .. D om | D *ισραηλ* (cf ad 1, 54.), item b d *istrahel*, e f *isdrahel*

33 καὶ ἦν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις περὶ αὐτοῦ. 34 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεὼν καὶ εἶπεν πρὸς Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ Ἰδοὺ οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραὴλ καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον. 35 καὶ σοῦ δὲ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ῥομφαία, ὅπως ἂν ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. 36 Καὶ ἦν Ἄννα προφῆτις, θυγάτηρ Φανουήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ· αὕτη προβεβηκυῖα ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς ἑπτὰ ἀπὸ τῆς παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὐτὴ χήρα ἕως ἐτῶν ὀγδοήκοντα τεσσάρων, ἥ οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ νηστείαις καὶ δεή-

---

33. ο (157. aeth praem ιωσηφ) πατ. α. κ. η μητ. (L 131.? 157. cop sah al Cyr^{hr} add αυτου) c. (Gb) BDL 1. 131. 157. g^{2} vg 130.^{lat} sax cop sah arm syr$^{P\ mg}$ (White notat pro ιωσ. κ. η μητ. αυτ. *parentes eius*, sed cdd Adl *pater eius* pro ιωσ.) aeth Cyr^{hr} (add: ὅπερ ἁρπάζουσιν αἱρεσιωτῶν παῖδες, ἐξ ἀνδρὸς αὐτὸν καὶ γυναικὸς γεγεννῆσθαι λέγοντες) Or^{int} (addit: *quae igitur causa exstitit ut eum qui pater non fuit patrem esse memoraret?* Similia Or in cat^{ox} p. 26.) Hier (addit: *licet tu* [adv. Helvid. scribit] *mira impudentia haec in Graec. cdd. falsata contendas, quae non solum omnes paene Graeciae tractatores in suis voll. reliquerunt, sed nonnulli quoque e Latinis ita ut in Graecis habentur assumpserunt. Nec necesse est nunc de exemplariorum varietate tractare, cum omne et V. et N. scripturae instrumentum in Lat. sermonem exinde translatum sit, et multo purior manare credenda sit fontis unda quam rivi.*) Aug .. ς (Ln Gb″) ιωσηφ (A al^{5} o ιωσ.) και η μητ. αυτου (33. al^{rem} om αυτ.) c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler a b c e f ff^{2} g^{1} l q go syr perss arr Phot Thph Helvid (teste Hier, vide ante) Hil

34. Γ ηυλογησεν | μαριαμ .. D -ριαν | και αναστασ. (et. Or Tert al) .. D it^{alliq} vg (sed am fu ing em al mu om *in*) κ. εις αναστ.

35. και σου δε (et. a e go Or Chron) .. BL it^{pl} vg cop al om δε (Ln [δε]) | αν (15. 435. 2.^{pe} om) αποκαλυφθωσιν .. D ανακαλυφθ. | εκ (et. vg e f al) .. D om, item (*multorum cordium*) it^{pl} gat syr al Hil al

36. ην .. D b syr om | προφητις .. EKLUΓ 1. al mu -της | αυτη .. D 130. 254. praem και (similiter syr pers^{P} *illa quoque*) | ετη με. (124. 229.** r^{secr} add του) ανδρ. επτα c. EHMSUVΓΔ 1. al pler bc .. BGLXΔ al^{6} it^{mu} vg go cop syr^{P} Nyss Amb *μετ.* (B? add του) ανθρ. (ℵ** vv pm add αυτου) ετη επτ. (Ln 49.), item ADK al^{7} ff^{2} syr ετη επτ. (2.^{pe} επτ. ετ.) με. (11. add του) ανδρ. | παρθενιας .. ADEMXΔ al -νειας

37. αὐτὴ: ita vel (ut EHKΔ) αὐτῇ EHKMUΔ tisch^{8} al pl, item e (*et ipsa*) .. ς (Ln) αὕτη: ita G tisch^{8} al, item *et haec* it^{pler} vg | εως c. ADL 33. 120. ff^{2} g$^{1.2}$ vg (et. δ) cop sah ar^{P} Aug .. ς ως c. EGHKMSUVΓΔΛ al pler syr^{utr} al Nyss .. D a b c e l q go aeth ar^{e} ar^{ro} sl^{rem} Hier Amb om | ογδοηκοντα τεσσαρων: sic EKΔ etc; MΓ 1. al *ογδοηκοντατεσσαρων* | απο c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn Nyss, item (*discedebat de templo* vel similiter) it vg go etc .. BD^{gr}F^{w}L cop Const om (49. ::

σεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 *καὶ αὕτη αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐπιστᾶσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν Ἰερουσαλήμ.*

39 *Καὶ ὡς ἐτέλεσαν ἅπαντα τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου,* Mt 2, 23.
ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν εἰς πόλιν ἑαυτῶν Ναζαρέθ. 40 *τὸ* 1, 80.
δὲ παιδίον ηὔξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πληρούμενον σοφίας, καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ' αὐτό.

–τατο απο)| ιερου .. D ναου | δεησεσιν: ita AEIΓΔΛ etc; DKLMU etc –σι (ita et. Ln)| Δ νυκταν, B* νυκτας | AΓ al aliq ημερα

38. αὕτη (ita prorsus vel αὐτη EHKMUΓΔ, item vg itpler go; sed αὐτὴ exprim e syrutr) c. EGHKMSUVΓΔ 1. al pler Nyss, item (*et haec ipsa hora* vg itpler; e *et ipsa illa hora*; c *orans* pro *hora stans*) it vg go (om και) syrutr al .. ABDLXΔ 22. 27.** 33. 59.* 61. 114. 157. pser (sequente αὕτῃ) cop aeth arr Thph om (Ln 49. :: at multo probabilius est ut molestum electum esse, passim et. ex incuria praetermissum, quam studiose illatum). Praeterea Δ om τῃ, kser** αὐτῇ. | HΓ al mu (bdfh k*xser) ανθομολογειτο | τω κυριω c. AEGHKMSUVX**ΓΔΛ al ut vdtr omn itpler vg go syrutr aeth al Const .. BDLX* a (vdtr *deum dominum* habere) cop syrp mg arr persp Nyss (Irint libere alludens) τ. θεω (Ln 49. :: at θεω explicatius substitutum est pro κυριω)| Fw δεχομενοις | ιερουσαλημ (Gb′ prob Schu) c. B 1. 72. 114. 229.* 6.pe (2.pe* om plane) b c e ff2· g2·1q am for fu em ing iac mt per tol (al pl, cf Sanftl) go cop sah syr arm sax Irint Hier Aug Bed (similiter ed ap Lcbrug a g1· vged arr perss του ισραηλ) .. ς εν ιερουσ. c. ADEGHKLMSUVXΓΔΛ al pler gat syrp al Nyss (similiter al aliq Const Phot 130.lat εν τω [et. omittitur] ισραηλ)

39. Η ετελεσεν | απαντα .. FwLX al παντα | τα .. DLΔ 1. 13. 69. 2.pe al[7] om (it vg *omnia secundum* [a *quemadmodum*] *legem*, unde non satis apparet utrum τα expressum sit necne. Similiter go al)| κυριου (cser μωυσεως) .. Γ 1. 131. Thph om | εις πολιν c. BD* 1. (al ut vdtr; Wtst plane praetermisit) .. ς ε. την πολ. c. AD**EGHKLMSUVXΓΔΛ al pler | εαυτων c. ABDEGKLMUVXΔ 1. 11. 33. 69. al plus65 .. ς αὐτων (sed H etc αὐτ.) c. (Fw e sil.) HS(e sil.)ΓΔ al pm | ναζαρεθ (et. ςe 1624. 1633. etc) c. B*DEGHMUVΓΔ al pl; item Δ –ραθ .. ς (et. Wtst Gb Sz Ln) –ρετ c. B**KLS(e sil.)X al mu, item Δ –ρατ. Praeterea D a add καθως ερεθη (D** ερηθη) δια του προφητου οτι ναζωραιος κληθησεται (:: e Mt 2, 23.)

40. παιδιον .. D add ις | ηυξανεν (D* –νετο) κ. εκρατ. (D b c e εκρατ. κ. ηυξ. :: 1, 80. ordo verborum non fluct) c. BDL itpler vg cop sah arm persw Cyralex (teste catox: ὁ εὐαγγ. ἐφη ηὔξανε καὶ ἐκρατ., καὶ τὰ ἑξῆς. διὰ τοῦτο περὶ τὸν κατὰ σάρκα χρὴ νοεῖν ταῦτα· σωματικῶς γὰρ ηὔξανε κ. ἐκρ., τῶν μελῶν συναδρυνομένων τῇ αὐξήσει. Eadem Tit?, item 255.schol 256.schol) Geometr (in catvat singula illustrat) Orint (*De Iohanne:* Puer autem crescebat et confortabatur, *et tamen non additur:* et replebatur sapientia, *sed* confortabatur spiritu. *Hic*

41 *Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ' ἔτος εἰς Ἰερουσαλὴμ τῇ ἑορτῇ τοῦ πάσχα.* 42 *καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβαινόντων αὐτῶν κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς,* 43 *καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτοὺς ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἰερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνωσαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ.* 44 *νομίσαντες δὲ αὐτὸν εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ἦλθον ἡμέρας ὁδὸν καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν*

---

vero de domino: Crescebat, *inquit*, et confortabatur, et replebatur sapientia, et gratia dei erat super eum.) Aug Amb Gaud .. ς (Gb^{00}) add *πνευματι* (:: ex 1, 80.) c. AKGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f q go syr^{utr} al (aeth pers^{p} *πν. αγιω*), item per syr^{hr} *ηλικια* (ex 2, 52.)| *σοφιας* c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al pler Cyr^{alex} (ut ante) .. BL 33. 157. 44.^{ev} *-φια* (49. :: utraque constructio ex usu est Ni Ti; nec dat. ut Rom 1, 29. 15, 13. 2 Cor 7, 4., nec gen. ut Rom 15, 14. 2 Tim 1, 4. fiuct solet. In Act quidem non legitur nisi gen. 5, 28. 13, 52. item 2, 28.)| *επ αυτο* c. ABEGHLSVΓΔΛ al pl .. M al^{2} *επ αυτον*, KUX al plus^{50} Sync *επ αυτω*, D al pauc *εν αυτω*, item it^{mu} vg *in illo* (b c d l q gat Amb Gaud *cum eo* [*illo* l]; sed a e *super eum* [*illum* e])

41. *και επορ.* .. D *επορ. δε και* | *οι γονεις αυτου* (et. e f g^{2} q vg) .. a b c ff^{2} g^{1} l *ioseph et maria* (c ff^{2} add *mater eius*)| *τη εορτη* .. D praem *εν* (item it^{pler} vg)

42. *εγενετο ετων* .. DL *εγενετο αυτω ετη*, item *et cum facti* (a om) *essent illi anni* a b l q arm Amb | l. 131. *δεκαδυο* | *αναβαινοντ.* (c. ABKLX 33. 72. 114. 20.^{ev} 2.^{pe} c^{ser}, item *ascendentibus illis* vg f q al; ς *αναβαντ.* c. EGHMSUVΓΔΛ al pler, item *ascenderunt* vel *et ascendiss.* it^{pl}) *αυτων* .. D e *ανεβησαν οι γονεις αυτου* (haec add et. c) *εχοντες αυτον*. Praeterea haec absque *εις ιεροσολ.* dedimus (Gb$''$ prob Schu) c. BDL 125. 219. 248. cop sah syr pers^{p} .. ς (Ln) add *εις ιεροσολυμα* c. ACE GHKMSUVXΓΔΛ al pler (218. post *εορτης*) it (e ante *εχοντες αυτον*) vg go syr^{p} al | *της εορτης* .. DX a c e add *των αζυμων*

43. *τελειωσαντων* .. D 6.^{pe} *τελεσαντων* | *υπεμεινεν* .. D 1. 33. al^{5} Cyr^{alex} cat ox Thph 237.^{schol} *απεμ.*, 254. *επεμ.*, al^{2} *εμεινεν* | *εν* .. Γ 47.^{ev} *εις* | *ιερουσαλημ* .. E *ισραηλ* (confusis compendiis)| *ο παις* .. D it^{mu} vg cop al ante $\overline{\text{ις}}$ (et. alterutrum omittitur)| *εγνωσαν οι γον. αυτ.* (Gb$'$) c. BDL 1. 13. 33. 118. 131. 157. 209. c^{ser} a e vg 130.^{lat} cop sah arm syr^{hr} syr$^{p\,mg}$ Hier .. ς *εγνω* (A al pauc f ff^{2} g^{1} go *εγνωσαν*) *ιωσηφ και* (g^{ser} *ουδε*) *η μητηρ αυτου* (l *mater eius neque ios.*) c. ACEGHKMSUV XΓΔΛ al pler it^{mu} go syr^{utr} al

44. *νομισαντες* (XA *-ζοντες*) *δε* .. D *και νομ.*, b c e ff^{2} go cop^{s} om *δε* | *αυτ.* (y^{ser} om) *ειναι ε. τ. συνοδ.* c. BDL 1. 33. 124. 209. item *illum esse* (a e *esse eum*) *in comitatu* it^{pler} vg .. ς *αυτ.* (al aliq post *συνοδ.* pon) *ε. τ. συνοδ. ειναι* c. ACEGHKMSUVXΓΔΛ al pler. Item ev. Thom. Gr. A *ἐνόμισαν αὐτ. ἐν τ. συν. εἶναι.* | *ημερας οδον* .. D *οδ. ημερ.*, item it^{pler} (e sic: *Venerunt autem domi et quaesierunt eum inter* etc) vg al. Item ev. Thom. Gr. A *ὁδὸν ἡμέρ. μιᾶς* (*unius* add et. d)| *ανεζητουν* .. MT

IV.

1 (15.2) Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ 2 ἡμέρας τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. (16.5) καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν. 3 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς *Deut 8, 3. Mt 4, 1–13. Mc 1, 12 s.

---

teste 56 et Iac^{arug} 57 (addit numerari tantum 55 viderique unum [?] nomen a scribis praetermiss.); item Iac^{arug} a Chr. ad Nath. 42.

IV. 1. *πληρ.* (F^{w} add *ων*) *πνευμ. αγ.* (Schu prob) c. BDEF^{w}KL 1. 11. 33. 131. 209. al plus^{20} it vg cop syr^{utr} arm al Amb al .. ς *πν. αγ. πληρ.* c. AGHMSUVΓΔΛ al pl go al (:: in Actis in similibus locutionibus ubique *πληρης* ante gen. positum est, ut 6, 3. 5. 8. 7, 55. 9, 36. 11. 24.)| *εν* (c^{ser} om) *τω* (11. 225. Did om) *πνευμ.* (a c vg^{ed} *a spiritu*) .. 107. b Eus^{libere} om (g^{ser} post *εις τ. ερ.*)| *εν τη ερημω* c. BDL a b g^{1} q em fu harl mt sah .. ς *εις* (Did *επι*) *την ερημον* (:: ut Mt et Mc) c. AEGHKM SUVΓΔΛ al ut vdtr omn c e f g^{2} l vg (et. am for al) al (Did) Eus^{libere}

2. *τεσσερακοντα* c. AB*LΔ .. ς (Ln) *τεσσαραν.* c. B**DEGHKMSUVΓΔ etc. Praeterea Γ g^{scr} 7.^{pe} aeth add *και νυκτας τεσσαρακοντ.* (:: e Mt)| *υπο* (a* *απο*) *τ. διαβ.* (D 243. e *σατανα.* Ita e et. v. 3.)| *συντ. αι·των* (Gb'') c. BDL a b c e g$^{1.2}$ l vg 130.^{lat} sah cop arm aeth pers^{w} Cyr^{1} (nam in comm. ed. Mai. *υστ.* habet) Bed .. ς add *υστερον* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn go syr^{utr} cop^{ds**} al (:: at ita Mt lectione non fluct)| B verba *κ. ουκ εφ. ουδ.* supplet in mg; Eus^{libere} *κ. ουδεν εφ. εν* etc

3. *ειπ. δε* c. BDL 1. 33. 67. 130.^{gr} it^{pler} vg cop (for sah om *δε*) Amb ..ς *και ειπ.* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler (157. *και ειπ. δε*) eq go syr^{utr} al Thdrt (:: ita Mt nec fluct lectio)| *τω λιθω* (a *lapidibus*) – – *γενητ. αρτος* (a *fiant panes*) .. D 31.^{ev} tol Thdr^{mops} Cyp *ινα οι λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται* (:: e Mt)

4. *και* (130.^{gr} sah om) *απεκρ.* (13. *απ. δε*) *πρ. αυτ.* (13. cop sah *αυτω*, 130.^{gr} om) *ο* (Δ om) *ις* (Δ c e f g^{2} add – et. Ln – *λεγων*, a b ff^{2} g^{1} q *ei dixit*) c. BL(Δ) 13. 33. 130.^{gr} (it) vg cop sah .. ς *κ. απεκρ. ις* (M 1. al^{25} fere *ο ις*) *πρ. αυτ.* (69. 124. 346. al *αυτω*) *λεγων* (al pauc om) c. AEG HKMSUVΓΔ al pler go syr^{p} (syr *Resp. Ies. et dix. ei*) al .. D (tol) *και αποκριθεις* (tol add *αυτω*) *ο ις ειπεν* (:: minus usitatum est *απεκριθη* c. *πρ. αυτ.* coni. Addi solet *λεγων* c. *αυτ.* vel *πρ. αυτ.*, item *και ειπεν*, ac plerumque dicitur *αποκριθεις ειπεν* c. dat. vel etiam absque dat. Cf locos similes per totum Lc)| *οτι* .. D tisch 69. 124. al^{10} om (:: ut Mt)| *ο ανθρ.* c. ABDEGLVΔ al pm cop sah .. F^{w}HKMSUΓΔ al plus^{20} om *ὁ* (Gb^{00} :: cf ad Mt, ubi et. de LXX). Praeterea haec edidimus absque additamento c. BL cop^{schw} sah .. ς (Ln) add *αλλ επι παντι ρηματι* (al^{20} cop^{ds**} et^{wi} aeth ar^{p} Thph add *εκπορευομενω δια στοματος*) *θεου* c. ADEGHKMSUVΓΔΛ etc (:: e Mt; cuius verba quod in brevius contracta a plerisq. adscripta sunt, id prorsus ex more est

ῥῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. 51 καὶ κατέβη μετ' αὐτῶν καὶ ἦλθεν εἰς Ναζαρέθ, καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ῥήματα ταῦτα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. 52 καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφίᾳ καὶ ἡλικίᾳ καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

III.

1 ($^{6.3}$) Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος τῆς Γαλιλαίας Ἡρῴδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος, 2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἅννα

---

51. *και ηλθεν* (h^{scr} *-λθον*, Did *κατηλθ.*) c. ABC**EGHKLMSUVXΓΔΛ al fere omn it vg syr^{utr} (et. syr^{cu}) go etc .. C*D^{pr}F^{w} 28. cop pers^{p} arP om (Gb^{v}); aeth^{utr} *et abiit* ante *και κατεβ.*, b l Amb om *και κατ. μετ αυτ.* | *ναζαρεθ* (et. ς^{e} 1624. 1638.) c. B*DEGHMUVΓΔ al pl, item C**A *-ραθ* .. ς Wtst Gb Ss Ln *-ρετ* c. B**KLS(e sil.)X al mu, item A *-ραετ* | *και η* c. ABC*KLSUVXΓΔΛ al pl it^{pler} vg go syrP al .. C***DEGHM al^{40} fere e cop syr^{sch} syr^{cu} *η δε* (Gb′), item ev. Thom | *παντα τα ρημ.* c. BCEG HLMUVXΓΔΛ al pler it^{pler} vg syr^{utr} (syr^{cu} *πα. ταυτα τα ρη.*) al .. ADK 114. 253. 2.^{pe} a (go cop *haec verb. omnia*) *τα ρημ.* (a add *eius*) *παντα* (AK 2.^{pe} *απαντ.*, item al pauc; al^{2} post *ταυτ.* pon) .. S 62. om *τα ρημ.* (ev. Thom. *διετηρει παντα τα γενομενα.*)| *ταυτα* .. BDM a e om, hinc Ln [*τα.*]. Praeterea X al^{5} ac plur sl add *συμβαλλουσα* (X *-αλουσα*), item sax post *καρδ.*

52. *ις* .. A al^{5} ac plur Or^{2} o *ις* | *προεκοπτεν* (*-πτεν* c. ACEKLXΓΔΛ etc; D *-πταν*, M* *-πτει*, U al *-πτε*: ita et. Ln): ita et. Amphil-Vict^{ant} Ath Thdrt .. B add *τη*, L Or^{1} *εν τη* | *σοφια και ηλικ.* (al pauc arm^{ed} om *κ. ηλ.*) c. ABCEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn ff^{2} g$^{1.2*}$ vg go syrP sl Or^{1} al Aug al .. DL a b c e l q cop syr^{sch} et^{cu} et^{hr} al aliq Or^{1} Epiph Ath Cyr Nyss Thdrt^{saepe} Amphil (*προέκοπτεν οὖν κατὰ τὴν ἡλικίαν ἀνδρουμένου κατὰ φύσιν τοῦ σώματος· σοφίᾳ διὰ τοὺς παρ' αὐτοῦ τὰ θεῖα σοφιζομένους· χάριτι, ἐφ' ᾗ εὐφραινόμενοι προκόπτομεν* etc) Amb al *ηλικ. κ. σοφ.* | *ανθρωποις* (et. Or^{2} al) .. D praem *παρα*

III. 1. *δε* (agnoscit et. Clem) .. HK*X 28. 124. al^{20} fere tol arm Eus^{3} cat om | *ηγεμονιας* (AΓ *-νειας*) *τιβ. καισαρος* .. X add *αυγουστου* | *ηγεμονευοντος* (et. Eus^{1} etc) .. D Eus^{2} Chron^{alex} *επιτροπευοντος*, it vg *procurante* | AD *πειλατου* | *και τετραρχουντος* (Eus *τετρ. δε*, C ter *τετρααρχ.* ut cop) *της γαλ. ηρωδ.* (AK *ηρωδ. τ. γαλ.*) .. D^{gr} om *και τετρ. τ. γαλ.* (i. e. versus excidit in columna Graeca, postque pagina exeunte alteraque ineunte bis scriptum *τετραρχ. τ. στοιρ.*)| LA al *ητουραιας* .. cop *ιδουμαιας* | *τραχωνιτ.* .. K 48.^{ev} s^{scr} *τετραχων.*, e *tetrachontidis*, cop *τετραγωνιτ.* | *αβιληνης* ut EGHKLS(e sil.)UXΓΔ al pl q (*abilaenae*) em syr^{sch} et^{cu} al, item AB *αβειληνης*, go *abeilemi* .. CMVΔ

καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ῥῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν 2 ss. Mt 3, 1 ss. Mc 1, 1 ss. Io 1, 6 ss.
ἐν τῇ ἐρήμῳ. 3 (7.1) καὶ ἦλθεν εἰς πᾶσαν περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν, 4 ὡς 4–6 Es 40, 3–5.
γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου Φωνὴ βοῶντος
ἐν τῇ ἐρήμῳ Ἑτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου, εὐθείας ποιεῖτε τὰς
τρίβους αὐτοῦ· 5 πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται καὶ πᾶν ὄρος καὶ

---

al mu Chron *αβιλινης*, D** *αβιλλινης*, cg1.2 vg (consentiunt cdd pler) cop syrP *abilinae* .. D* *αβιλλιαινης*, item abeff2 *abilianae* (e -*neae*), d *abillianetis*. Et aliter. | L *τ. αβιληνης τε* · reliquis tribus syllabis *τραχωνιτος* ipsa prima ut vdtr manu super lineam adscriptis. | De Mcionis evglii initio Tert: *anno quintodec. principatus Tiberiani proponit eum* (al *deum*; Dial „*κατῆλθεν ὁ ἀγαθ. θεὸς*") *descendisse in civitatem Galil. Capharnaum.* Epiph: *Εν τω πεντεκαιδ. ετει τιβερ. καισαρος* (Dial *επι τιβ. καισ. επι των χρονων πιλατου*) *καὶ τὰ ἑξῆς.* Irint *dicens Iesum ab eo patre qui est super mundi fabricatorem deum, venientem in Iudaeam temporibus Pont. Pil. praesidis, qui fuit procurator Tib. Caesaris.* Hippphilos *νομίζων χωρὶς γενέσεως ἔτει πεντεκαιδεκ. τῆς ἡγεμ. τιβ. καίσ. κατεληλυθότα αὐτὸν ἄνωθεν – – διδάσκειν ἐν ταῖς συναγωγαῖς.* Dial – – *ἐπὶ τιβερίου κατελθὼν ἐφάνη ἐν καφαρναούμ.* Seqq usque 4, 16. praeterlit Mcion

2. *επι αρχιερεως* (Gb Sz) c. ABCDEFW(testatur Wtst tantum –*ρεως* pro –*ρεων*)GHKLMSUVXΓΔΛ al pl b e syrP sl Eus Epiph Thdrtcod Syncell .. *ς επ αρχιερεων* c. minusc non ita mu itpler vg go cop al Chron | *αννα* .. H 28. 258. *ανα* | *καιαφα* c. ABEGHKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn q am fu go cop syrutr al .. CD itpler vg *καιφα* (Ln :: at ita D itpler vg ubique)| *επι* .. Δ 28. Or1 *προς* | D *ιωαννην* | *τον ζαχ.* (Gb Sz) c. ABCDEFHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl Clem Or Chron .. *ς τον του ζαχ.* c. G 2.pe al Eus

3. *πασαν* c. ABL al pauc Or3 (:: vdtr comparandum cum 4, 37. *εις παντα τοπον της περιχ.* Alibi in simillima dictione artic. non fluct, cf 7, 17. 4, 14. Mt 3, 5. Mc 1, 28.) .. *ς* add *την* c. CDEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler Eus (itpler vg *omnem*; a *totam*)

4. *ως* .. C Eus *καθως* | *βιβλω* (et. Or Eus) .. B *βιβλιω* | K* vdtr *των λογων* | *προφητου* (Gb") c. BDLΔ 1. 118. 124. itpler vg cop arm syreu Or Eus (:: cf 3, 22.) .. *ς* add *λεγοντος* c. ACFGHKMSUVXΓΔ al pler (13. *λεγων*) fq syrutr go al | *κυριου* (et. Or Eus Cyr) .. Δ al5 ac plur *του κυρ.* | *αυτου* (et. Or collato eo quod habent LXX: *τοῦ θεοῦ ἡμῶν*) .. Dgr *υμων*, syrsch eteu persP *τω θεω ημων*, item (e Mt et Lc) Irint *dei* (cdd2 *domini*) *nostri*. Cyr: *τί δὲ βούλεται τὸ Εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβ. τοῦ θεοῦ ἡμῶν;* Postea vero *ὁ δὲ Ἰωάννης Εὐθ. ποιεῖτε τ. τρίβ. ὑμῶν· τοῦτο δέ ἐστι τὸ εὐθείαν εἶναι τὴν ψυχήν.* Rursusque postea *πῶς εὐθείας αὐτοῦ τὰς τρίβ. ποιήσομεν;*

5. *φαραγξ*: ita BCDFGKL**MUXΓΔΛ etc .. AHL*X al pm (aeflxyser) –*ραξ* | *ευθειας* c. BD 73. 253.* 32.ev itpl vg Or2 (*ἀντὶ ἑνικοῦ Εἰς εὐθεῖαν* [quod est LXX] *πληθυντικὸν εὐθείας*) Irint (*in directa*, sed cdd2 *in directum*: hoc adhibe et. ad notam in Mt. Nimirum Ir sic: *de*

βουνὸς ταπεινωθήσεται, καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθείας καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὁδοὺς λείας· 6 καὶ ὄψεται πᾶσα σὰρξ τὸ σωτήριον
Mt 3, 7–10. τοῦ θεοῦ. 7 ($^{8.5}$) Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὄχλοις βαπτισθῆναι ὑπ' αὐτοῦ Γεννήματα ἐχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὀργῆς; 8 ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας, καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 9 ἤδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ῥίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 10 ($^{9.10}$) Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὄχλοι λέγοντες Τί οὖν ποιήσωμεν; 11 ἀποκριθεὶς δὲ λέγει αὐτοῖς

---

quo [Ioh] *iterum ait Mt, similiter autem et Lc Hic est enim* etc, unde ad Mt eum [certe Ir^{int}] quae Lucae sunt transtulisse apparet, quemadmodum et. in cdd Lat aliq fit. Cf ad Mt) Leo .. ς *ευθειαν* c. ACFGH KLMSUVΓΔΛ al pler e f q cop syrP (item al mu, sed pler liberius)| αι (DKL ε) *τραχειαι* (D –ιαι) ε. ο. *λειας* (CΧΛ al mu *λιας*)

6. *του θεου* (et. Or Ir^{int} al) .. D *κυριου*. Syr^{cu} pro hoc versu exhibet plene *Es. 40, 5.

7. *ουν* .. D 1. 13. 28. al^{5} e f go cop^{ds} *δε* | *υπ αυτου* (et. Or al) .. D be l q *ενωπιον αυτου* | X al pauc *γεννηματα* | *υπεδ. υμιν* .. DΛ *υμ. υπεδ.* | PL al *μελουσης*

8. *καρπους αξιους* (B Or *αξ. καρπ.* urgetque Or pluralem a Lc positum) .. D 106. e go cop syrP (sed in mg –*πους* –*ιους*) –*ρπον αξιον* | *αρξησθε* .. Λ 252. *δοξησθε*, L *δοξητε* (item Did Thdrt, nisi potius Mt 3, 7—10. quam Lc 3, 7—9 laudant)| *εν* (D^{gr*} 259. om) *εαυτοις* (D*L *αυτοις*) (et. Or^{2} al) .. it^{pler} (non f q) vg arm aeth Or^{1} Amb om | *πατερα* .. L 33. syr^{sch} et^{cu} syrP c.^{a} arm Or^{3} Did (ut ante) praem *οτι* | X y^{scr} al *εχωμεν*

9. *ηδη* (syr al *ecce*) *δε και* .. D it^{pler} go cop syr al mu Did om *και* .. syr^{cu} *και ιδου*, Or^{int} saepe *ecce*, vg *iam enim*, a *iam quid enim* | *δενδρον* .. Λ om | *καρπον καλον* (D syr^{sch} et^{cu} –*πους* –*λους*) .. a ff^{2*} am for per Or (*τὸ μὲν γὰρ μὴ ἔχον καρπὸν οὐδὲ καλὸν ἔχει καρπόν*) (Ir^{int} ex cdd pler: potest quidem eodem iure ad Mt trahi, sed propter ipsos testes in Lc omittentes praestat Lc) om *καλον*, hinc Ln [*καλ.*], al^{rem} *καρπους* absque *καλ.*

10. *επηρωτων* (X –*τουν*) .. D 244. –*ωτησαν*, item *interrogaverunt* b c e ff^{2*} q | *ουν* .. D al^{2} b c e q cop^{ds} al om | *ποιησωμεν* (Gb' Sz) c. ABCDFHL MSVΧΓΔΛ al pl go .. ς –*σομεν* c. GKU al pm (it vg al *faciemus*). Praeterea D add *ινα σωθωμεν*, item *ut vivamus* b g^{1*} q gat syr^{cu}

11. *αποκριθ. δε* .. U al pauc e *δε αποκριθ.*, e *ille autem*, syr^{cu} *ille* | *λεγει* c. AC**DYGHKMSUVΓΔΛ al pler syr^{cu} syrP etc .. BC*LX al^{6} f (*dicebat*, item δ) *ελεγεν* (Ln 49.), item *dixit* (ut vv. sqq.) it^{pler} (et. d) vg go al

Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι, καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. 12 *ἦλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι καὶ εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, τί ποιήσωμεν;* 13 *ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε.* 14 *ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι λέγοντες Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μηδένα διασείσητε μηδὲ συκοφαντήσητε, καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὀψωνίοις ὑμῶν.* 15 *Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ καὶ* Io 1, 15 ss.
διαλογιζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, 16 s.
μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ Χριστός, 16 (10.1) *ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης* Mt 3, 11 s.
ἅπασιν λέγων Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρό- Mc 1, 7 s.

---

11. *μεταδοτω* (U al *-δωτω*, L *-δωτο*, K *-δότῶ*) *τω* (KL om) *μη εχ.*

12. *τελωναι* .. D add *ομοιως* | *βαπτισθηναι* .. CKX al[55] fere syrP c. ob. cop[dz] mg arr add *υπ αιτου* | *ειπαν* c. C*D (al ut vdtr) .. ς (49.) *-πον* c. ABC***FGHKLMSUVXΓΔΛ etc | *ποιησωμεν* c. ABCDFHKLMSVXΓΔΛ al pl go .. ς *-σομεν* c. GU al pm (it vg al *faciemus*). Praeterea D add *ινα σωθωμεν* (non item b etc, cf ad v. 10.)

13. *προς αυτους* (64. b om) .. D al[1] a c f q mt *αυτοις* | *μηδεν* .. AΔ Const *μηθεν* | *πλεον* (C *πλειον*) .. V al[5] om .. D add *πρασσετε* (vide post) | *πρασσετε* (itpl mt gat *exigatis*; itpl mt post *πλεον*) .. D *πρασσειν*

14. *επηρωτων* (X *-τουν*, CD b c g[1] ff[2] q go *-τησαν*) *δε* (C fu om) *αυτον* (D om, item c) *και* (28. 118. 209. al[10] go add *οι*) | *ποιησωμεν* c. BC (et* et***)DFHLMSVXΓΔΛ al pl go .. ς (LD) *-σομεν* c. AGKU al pm (it vg al ut vv. 10. 12.). Praeterea D (ut bis supra) add *ινα σωθωμεν* | *και ημεις* h. l. c. BC*L 1. 69. 124. (al?) itpler vg syrsch etcu al .. D 7.ev om .. ς ante *τι ποι.* c. AC***FGHKMSUVXΓΔΛ al pler a go (cop *quid nos quoque faciemus*) syrP al | *και* (ante *ειπεν*) .. D e o *δε* .. b q cop[1] syrsch etcu om | *αυτος* c. BC*DL 1. 33. it vg .. ς *προς αυτους* (:: vdtr ad vv. 13 et 12. accommodatum esse) c. AC***FGHKMSUVXΓΔΛ al pler go al | *μηδενα* .. A 12. 119. 229.** 8.pe praem *μηδενα αδικησητε* | *μηδε* .. H *μηδενα*

15. *περι του* (D 1. 69. al[15] om) *ιωαννου* (D *ιωανου*) | *ειη* .. L 69. yscr 258. 47.ev *ει*, 239. 299. *εστι*

16. *απεκριν. ο* (E al pauc om) *ιω.* (124. a b l mt arm om) *απασιν* (GK* al *πασιν*, Γ om item syr pers[P]) *λεγων* (K q *λεγ. απ.*) c. ACEFGH(K)MSU V(Γ)ΔΛ al pl vg f ff[2] (q) al .. BL e Or *απεκρ. λεγ. πασ.* (L *πασ. λεγ.*) *ο ιω.* .. D *επιγνους τα νοηματα αυτων ειπεν* .. differunt alii | *μεν* .. D om | *υδατι βαπτ. υμ.* c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler ff[2] al vg syrP Or .. D 1. 13. al *υμ. βαπτ. εν* (ita et. minusc al aliq) *υδατι*, a b c q mt go *vos* [*in* q mt add] *aqua bapt.*, f cop syrsch etcu *bapt. vos* [*in* cop add] *aqua* (:: cf ll. pp.). Praeterea CD itpl (non f g[2] l) mt syrP mg (certe in cod. Ass. II.) add *εις μετανοιαν* (contra Or: *μόνος ματθ. τοίνυν προστέθεικε τὸ εἰς μετάνοιαν*) | *ερχεται δε* .. D l o *δε ερχομενος* (:: e Mt) | *ο* (D om) *ισχ. μου* (C *εμου*) .. D l add *εστιν*, item L al[6]

τερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἱμάντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ, αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἁγίῳ καὶ πυρί· 17 (11.5) οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἅλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἕτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν
19 s. Mt 14, 3 ss. Mc 6, 17 ss. λαόν· 19 (12.2) ὁ δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης, ἐλεγχόμενος ὑπ' αὐτοῦ περὶ Ἡρωδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ καὶ περὶ πάντων
Mt 4, 12. Mc 1, 14. ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρῴδης, 20 προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν καὶ κατέκλεισεν τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ.

21 s. Mt 3, 13 ss. Mc 1, 9 ss. Io 1, 29 ss. 21 (13.1) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἅπαντα τὸν λαὸν καὶ Ἰησοῦ βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, 22 καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον σωματικῷ εἴδει ὡσεὶ περι-

syrp cd οπισω μου (e ll. pp.)| λυσαι (itpm arm portare) .. M al4 add κυψας (contradicente Or)| των υποδημ. αυτου (ita et. Or urgens numerum pluralem) .. D του υποδηματος (om αυτου et. itpl; A αυτων)| αγιω .. 63. 64. Tert Aug (*Sicut enim Mt, ita et Lc dixit, et eodem ordine* Ipse vos baptizabit in spiritu et igni; *nisi quod Lc non addidit* sancto, *sicut et Mt*) om. Idem testari vdtr Heracl ὁ ἰω. φησὶν ὅτι ἐγὼ μὲν ὑμᾶς ὕδ. βαπτίζω, ἔρχεται δέ μου ὀπίσω ὁ βαπτίζων ὑμᾶς ἐν πνεύματι καὶ πυρί.

17. και διακαθαριει .. B a e cop Irint διακαθαραι (similiter ἴνιοι, ὥς φησιν Ἡρακλέων, -- οὕτως ἀκούσαντες τὸ ἀποστολικὸν Τὸ γὰρ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τοῦ διακαθᾶραι τὴν ἄλω, καὶ συνάξει - - ἐπιθήκην - - ἀσβ. cf ecl. proph. ap. Clem)| συναξει (D post σιτον) .. B e συναγαγειν | DEGA al6 ac plur τον μεν σιτον | εις την (D 13. 69. om) αποθ. αυτου (D 13. 69. e cop2 om)

18. παρακαλων .. D παραινων

19. C τετρααρχης (ut cop): cf ad 3, 1. | υπ αυτου .. F cop syr al υπο ιωαννου (similiter Mmg initium lectionis eccles. notatum habet: τω καιρω ηρωδ. ο τετρ. ελεγχ. υπο του ιω. περι ηρ. Item al)| του αδελφ. αυτ. (Gb Sz) c. BDEFGHLMSUVΓΔΛ al120 fere it vg go arm al Thph Euth Leif .. ς praem φιλιππου (:: e Mc ubi non fluct) c. ACKX al mu cop syrutr aeth al | πονηρ. ο (X al pauc om) ηρωδ. (e l syr perspP om) .. B 127. 132. 234. 235. ο ηρωδ. πον.

20. και pr .. B 251. 258. ab l mt Leif om | και sec .. D b e om (cop *adiiciens - - proiecit*)| κατεκλεισεν .. D ενεκλισε (it vg *inclusit*), 2,pe απεκλ. | D ιωαννην | τη c. ACEFGHSUVXΓΔ al pl .. BDKLMΔ al12 (Eus libere) om (Ln 49. :: et. in Mt et Mc fluctuat: in Mc omnino delendum erat; in Mt c. pauc test [B**ℵ etc, dele X] edidimus; in Lc igitur multo plus quam alibi auctoritatis habet)

21. ανεωχθηναι .. D ανοιχθ.

22. σωματικω (K 254. cacr -κως) ειδει (254. εν ειδει) ωσει (254. ὡσω)

στερὰν ἐπ᾽ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἐξ οὐρανοῦ γενέσθαι Σὺ εἶ ὁ υἱός 9, 35.
μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 (14.3) Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριά- 23 ss. Mt 1, 1–17.
κοντα, ὢν υἱός, ὡς ἐνομίζετο, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλεὶ 24 τοῦ

περιστεραν (254. -ρας)| ωσει c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn .. BDL 33. Or ως (Ln 49. :: at solet pro ωσει a test mu nec ultimis substitui ως, cf Mt 9, 36. 14, 21. 28, 3. Lc 1, 56. 3, 23. etc. In Mc l. p. ως scriptum est paucis [e ll. pp.] ωσει substituentibus; in Mt pariter ac nostro loco ωσει tenendum uno D ως praebente.)| επ .. D εις (itpler vg *in ipsum*, f *super ipsum*) :; cf ll. pp. | εξ .. A απ, D εκ του | γενεσθαι (Gb″) c. BDL a b c e g1·1 l vg cop Amb .. ς add λεγουσαν c. AEGHKMSU VXΓΔ al pler f ff2·g2·q go syrutr al, item A 13. al6 προς αυτον λεγ. (:: deest et. in Mc, tamen potius e Mt [et. in ev. Ebion. legitur, cf ad Mt] invectum est. Cf et. 3, 4.) | συ ει – – εν σοι (א al aliq ω, cf pp) ευδοκησα (c. BFWKMUΔ 1. 11. 33. 127. 346. al40 ac multo plur; ς ηυδοκ. c. AEGHLSVXΓΔ al pm :: similiter lectio fluct in pp) .. D a b c ff2·*1 υιος μου ει συ, εγω σημερον γεγεννηκα σε. Eandem lectionem testantur [Clem? Method?] Aug (*Illud vero quod nonnulli cdd habent sec. Lc, hoc illa voce sonuisse quod in ps. scriptum est* Filius meus es tu, ego hodie genui te: *quamquam in antiquiorib. cdd. Gr. non inveniri perhibeatur, tamen si aliquibus fide dignis exx. confirmari possit, quid aliud* etc) Faust ap Aug (*Illic dicit - - factum aliquando esse filium dei post annos duntaxat secundum Lcae fidem ferme triginta, ubi et vox tunc audita est dicens ad eum* Filius meus es tu, ego hod. gen. te) Iuv (*Ablutumque undis Chm flatuque perunctum Alloquitur: Te nate hodie per gaudia testor Ex me progenitum* etc). De ev. Ebion. Iust etc cf ad Mt 23. א. α. ην (13. 69. 124. 346. it vg al post ο ως pon) ο (LUX al aliq om) ως .. D Ath Epiph4 ην δε (Epiph1 add ο) ως, cop Irint *Iesus autem erat* | αρχ. ωσει ετ. τρ. c. BLX 1. 33. 118. 131. 209. escr b c g1·2·1 q vg Or Eus Ath2 Amb Quaest Victcap, item 13. 69. 346. Epiph4 αρχ. ειναι ως (Epiph1 ωσει) ετ. τρ. .. ς (Ln) ωσει (D al aliq Clem libere ως, Γ om) ετ. τριακ. (Mmg add ων) αρχ. (124. e f mt syr al om, syrp mg ειναι αρχ.) c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pl a go al Cyr | ων υιος (Or υι. ων) ως ενομιζ. (Epiph1 add ειναι) c. BL 1. 33. 118. 131. 209. a (*filius ut existimabatur*) Or Eus Epiph4 Ath Cyr (vide post) Quaest .. ς ων (א ων·) ως ενομιζ. υι. c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pl vg (*ut putabatur filius*) syrp etc .. D ως ενομιζ. ειναι υιος, item itpler Aug Amb *quod* (ita b c ff2·g1·q; *qui* Amb Aug; *sicut* e f) *putabatur* etc | του ιω. c. BHΓ 1.33.118.131.209. cscr Eus2 Ath (serm. mai. de fid.) Epiph4 (h. 10, 29. h. 31, 10 sqq) Cyr (ad 4, 22. εἰ καὶ υἱ. ἦν ὡς ἐνομίζ. τοῦ Ἰωσ.) .. ς (Ln) om του c. ADEGKLMSUVXΔΛ al pler Or | του ηλει – – του ναθαν (v. 31.) .. D ratione Mt1 a v. 16. ad v. 10. ad Lc translata) του ιακωβ τ. μαθθαν τ. ελεαζαρ τ. ελιουδ τ. ιαχειν τ. σαδωκ τ. αζωρ τ. ελιακειμ τ. αβιουδ τ. ζοροβαβελ τ. σαλαθιηλ τ. νεχονιου τ. ιωακειμ τ. ελιακειμ τ. ιωσεια τ. αμως τ. μανασση τ. εζεκεια τ. αχας τ. ιωαθαν τ. οζεια τ. αμασιου τ. ιωας τ. οχοζιου τ. ωραμ τ. ιωσαφαδ τ. ασαφ τ. αβιουδ τ. ροβοαμ τ. σολομων. In E aliisq mu singulorum nominum ordo perturbatus est inde quod

Μαθθὰτ τοῦ Λευεὶ τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἰανναὶ τοῦ Ἰωσὴφ 25 *τοῦ Ματταθίων τοῦ Ἀμὼς τοῦ Ναοὺμ τοῦ Ἐσλεὶ τοῦ Ναγγαὶ* 26 *τοῦ* [1 Chr 3, 17. 2 Esr 3, 2.] *Μαὰθ τοῦ Ματταθίου τοῦ Σεμεεὶν τοῦ Ἰωσὴχ τοῦ Ἰωδὰ* 27 *τοῦ*

scriptores in columnis describendis errarunt. Hinc in E (fol. 165. vers. fol. 166. rect. et vers.) ordinis restituendi caussa ita legendum est ut ab *του ηλει*, cui perperam addit (cum g^{scr}) *του ιακωβ*, et τ. *ματθατ* ad alterius col. priora nomina tria transeatur, tum rursus ab *ιωσηφ* priore col. posito pergatur usque ad *μαθατ* (fol. seq.). Inde transeundum est ad alterius col. nomen quartum τ. *λευι* usque *θαμα*. Iam sequitur pri. col. *ραχωρ* usq *νωε*, indeque *λαμεχ* usque τ. *θεου*. | *ηλει* (*ἡλ*– ita EA et pl ut vdtr item it^{pler} vg *heli*; b e *eli*, item K 12ro. etc *ἠλ*–) c. ABEGHMSΓA al pl .. ς (Ln 49.) *ηλι* c. KLUVXΛ al pm

24. *μαθθατ* c. B* (ita vdtr, quemadmodum v. 29. certum est. Similiter D *μαθθαν*. Nimirum ut in Mt *μαθθαιος* et *μαθθαν* edidimus cum solis BD, ita in Lc cum B [textum mutante D] solo edendum videtur *μαθθατ* bis.) .. ς (Ln 49.) *ματθατ* c. AB**EGHM^{mg} SVΛ al pl (c^{scr} –ττα*θ*) vg cop syr (–*τθαθ*) go; item KLM^{txt}UXΛ al pm syr^{p} –*τθαν* (minusc aliq *μαθαν*); b e q a *matthei* (a -*eae*), f *mathi*, ff^{2} g^{1} l *matthiae*. (Aug „sec. Mt Mathan est avus Ioseph; sec Lc vero non Mathan sed Mathat. Quod si quisquam putat esse tantam similitudinem nominis, ut ab scriptoribus in una littera erratum sit -- quid de istorum patribus dicturus est? Nam sec. Lc Mathat filius fuit Levi, sec. Mt autem Mathan ex Eleazar genitus“) | *λευει* c. BGΓΛ al mu (go *levveis*) .. ς (Ln 49.) *λευι* c. AEHKLMSUVXΛ al longe pl; cf ad v. 29. | *μελχει* c. ABEGHLMSΓΛΛ al mu .. ς (Ln 49.) -*λχι* c. KUVX al pl | *ιανναι* c. BLA 33. al (1. *ιωαννα*) item (*iannae, ianne, anne* a, *annae* e, etc) it vg go cop (cop^{dz} *anne*) al (syr *iani*) Naz .. ς *ιαννα* c. AE**GK MSUV al pl syr^{p}, item X *αννα*, H *ιαννας* .. E*Λ al *ιωαννα* et Γ al –*νναν*. Ceterum Afric, teste Eus h. e. 1, 7., om τ. *μαθθατ* τ. *λευει* (– – *κατὰ λουκᾶν ὁμοίως τρίτος ἀπὸ τέλους μελχί, οὗ υἱὸς ὁ ἡλὶ ὁ τοῦ Ἰωσὴφ πατήρ*. Totus iste Eus vel potius Afric locus de genealogiis Chi classicus.) Eus (ad Steph. qu. 3. et textum affert *του ηλι* τ. *μελχι* et accuratius tractat) Naz (?) Ir^{int} (vdtr certe inde quod habet: „Lc genealogiam quae est a generatione domini nostri usq ad Adam LXXII generationes habere ostendit“) Amb (lib. 3. in Lc: „Lc vero Ioseph filium Heli, Heli autem filium Melchi esse descripsit“ etc)

25. *ματταθιου* c. AEKLMSUVΓΛΛ al pl cop; B* *μαθθαθιου*, B** *ματθ.*, X al pauc *ματατθιου*, item *matthathiae* (q *mattathiae*) vel similiter it^{mu} (sed a b c e l* om τ. *ματτ.* τ. *αμως*) vg go al .. G al pauc *ματθαιου*, H al pm ff^{2} syr^{p} *ματθιου* | *εσλει* c. ABEGHMSΓΛΛ al mu .. ς (Ln 49.) -*λι* c. KUVX al pm .. L al mu f go cop aeth Naz -*λιμ* (h^{scr} 7.pe -*λειμ*). Ceterum *esli* (*ἐσλ.* et. E cum unc et minusc pler) cg^{2} q am em for ing mt al; *hesli* g^{1} vg^{ed}; b ff^{2} *sedi*, a *seddi*, e *aedi* | *ναγγαι* (A al *ναγαι*, U 126. al *ναγγε*) .. F^{w} al mu *αγγαι*

26. *ματταθιου* c. ABEGHKMSUVXΓΛΛ etc, L al pauc *ματαθιου*, h^{scr} 49.ev 3.pe 10.pe *μαθθαθιου*, al aliq *ματθαθιου*, *ματθιου*, *ματθαιου* etc | *σεμεειν* c. BL (al?) item *semein* b e go cop .. AEGHMSXIΓΛ al pm

Ἰωανὰν τοῦ Ῥησὰ τοῦ Ζοροβάβελ τοῦ Σαλαθιὴλ τοῦ Νηρεὶ
28 *τοῦ Μελχεὶ τοῦ Ἀδδεὶ τοῦ Κωσὰμ τοῦ Ἐλμαδὰμ τοῦ Ἦρ*
29 *τοῦ Ἰησοῦ τοῦ Ἐλιέζερ τοῦ Ἰωρεὶμ τοῦ Μαθθὰτ τοῦ Λευεὶ*
30 *τοῦ Συμεὼν τοῦ Ἰούδα τοῦ Ἰωσὴφ τοῦ Ἰωνὰμ τοῦ Ἐλιακεὶμ*
31 *τοῦ Μελεὰ τοῦ Μεννὰ τοῦ Ματταθὰ τοῦ Ναθὰν τοῦ Δαυεὶδ* *2 Sam 5, 14.

σεμεει, item ς (Ln 49.) *σεμεΐ* c. KUVA al pm | *ιωσηχ* c. BLΓ 1. 33. 131. 209. 346. tisch** al⁵ ac plur b c e ff²· g¹·²· am cop arm Naz .. ς (Ln) *−σηφ* c. AEGHKMSUVXΔΛ al longe pl a f q vg (for mt *ioseth*) go syr^{utr} al | *ιωδα* c. BLX (*ιωδ*) Γ (*Ἰωδᾶ*) 22. 69. 106. 131. 346. tisch** g^{ser} al^{10} fere (1. *Ἰωαδά*) g¹· am em for harl ing mt (*δ iuda aut ioda*) cop^{dz} .. ς (Ln) *ιουδα* c. AEGHKMSUVΔΛ al pl it^{pler} vg^{ed} et^{mss} aliq go cop^{2} syr^{utr} al

27. *ωαναν* (LΞΓV tisch al cop syrP *−νναν*) c. ABEGLVXΓΔΛ al pl vg^{edd} (ap Ln) cop syrP; item U al mu b (*ionae*) *ωναν*, H al *ιαναν* (*−νὰν* pler ut VΛ; ΓU al mu *−νᾶν*) .. ς *ωασννα* c. KMS al mu it^{pler} vg go al | *ρησα*: *−σὰ* EKMΓΛ ac pler; pauc *−σᾶ* ut Ln 49. | ΔΛ 42. *ζορομβαβελ* (Λ *−βίλ*) | *νηρει* c. ABEGHLMSΓΔΛ al pl .. ς (Ln 49.) *−ρι* c. KUVX al pm

28. *μελχει* c. ABEGHLMSΓΔΛ al pl .. ς (Ln 49.) *−χι* c. KUVX al pm | *αδδει* c. ABEGHMSΓΛ al pm .. ς (Ln 49.) *−δι* c. KUVXΛ al pm, item L *ανδι* | *ελμαδαμ* (*ἐ−* ita EKΓΛ ac pler a e f q em go cop syr^{utr}; Ln 49. *ἑ−*: ita minusc ut vdtr non ita mu b c g¹·²· am ing for fu) c. BL 33. al (item al aliq *ελλαδαμ*) a (*elmadan*) b (*hermadam*) e (*etmadam*) c (*helmadam*) g¹· (*helmadan*) vg (vg^{ed} fu ing for al *-adan*; am em harl *-adam*) cop .. ς *ελμωδαμ* c. AEGHKMSUVXΔΛ al pl f q go (*ermodam*) syr^{utr}, item Γ al g²· *−ωδαν* | *ἤρ*: ita EHKΓΛ ac pler it^{pler} em for harl *ð* cop syr^{utr} etc; Ln *ἦρ*: ita k^{ser} al f vg go

29. *ιησου* c. BL 13. 33. 69. 346. al (item Γ 1. 131. al *ιησω*), item it^{pler} (ff²· *ioses iesu*) vg cop arm .. ς *ιωση* c. AEGHKMSUVX (*ιωσηχ*) ΔΛ al pl q go (*iosez*) syr^{utr} al | *ιωρειμ* .. UV al mu *−ρειμ*, Γ al f g²· syr al mu *−ραμ*, syrP *−ρια* | *ματθαθ* (cf ad v. 24.) c. B* 346. al .. E al *ματθατ*, AK al mu *ματταθ*, L *ματτθ*, X al *ματταθιου*, ς (Ln 49.) *ματθατ* c. B**GHMUVΔΛ al pl, Γ al q syrP *ματθαν* | *λευι* c. ABGHLΓΛ al mu (go ut supra) .. ς (Ln 49.) *λευι* c. EKMUX (*-μι*)Λ (SV e sil.) al pl

30. B *συμεων*, item a e vg^{ed} (non am fu for ing al) | *ιωραμ* c. BΓ 1. al^{15} ac longe plur c e cop^{dz} syr syrP^{ms} arm .. ς (Ln 49.) *ιωναν* c. ADGHL MSUVX al pm cop^{2} syrP .. it^{pl} vg *iona* vel *ionae* .. EKΔΛ al mu go *ιωαναν* (K al *−ννανν*)

31. *μελεὰ*: hoc acc. c. EK tisch al mu, MU al *−λέα*, ς (Ln 49.) *−λεᾶ* c. minusc | *μεννα* c. BLX 33. al (157. al *μενα*) c g¹·g²· vg cop¹ arm, item Γ 1. 131. al q *μεναν*, cop^{2} vg^{edd} *μενναν* (a e *enam*, b *enan*, ff²· *cenam*) .. ς *μαϊναν* c. EGHKMSUVΔΛ al pl f (*mainan*) go al .. Λ 49. 51. om, hinc Ln [*με.*]| K al *ματαθα* | *ναθὰν* (hoc acc. GKMΛ al; EΓ tisch al *νάθαν*) .. B c e *ναθαμ* | *δαυειδ* c. ABDG (*δαειδ*)HLΔ 1. al go .. ς *δαβιδ* et Gb Sz 49. *δαυιδ*: *−νιδ* c. EKMUXΛ al, Γ al *δᾶδ*, *−βιδ* c. minusc

32 s. *Ruth 4, 18—22. *1 Chr 2, 1 ss. 34 s. *1 Chr 17, 34 ss. 35—38 *1 Chr 1—4.

32 τοῦ Ἰεσσαὶ τοῦ Ἰωβὴδ τοῦ Βοὸς τοῦ Σαλμὼν τοῦ Ναασσὼν
33 τοῦ Ἀμιναδὰβ τοῦ Ἀδμὶν τοῦ Ἀρνεὶ τοῦ Ἑσρὼν τοῦ Φάρες
τοῦ Ἰούδα 34 τοῦ Ἰακὼβ τοῦ Ἰσαὰκ τοῦ Ἀβραὰμ τοῦ Θάρα τοῦ
Ναχὼρ 35 τοῦ Σερούχ τοῦ Ραγαῦ τοῦ Φαλὲκ τοῦ Ἔβερ τοῦ
Σαλὰ 36 τοῦ Καϊνὰμ τοῦ Ἀρφαξὰδ τοῦ Σὴμ τοῦ Νῶε τοῦ
Λάμεχ 37 τοῦ Μαθουσαλὰ τοῦ Ἐνὼχ τοῦ Ἰάρεδ τοῦ Μαλελεὴλ
τοῦ Καϊνὰν 38 τοῦ Ἐνὼς τοῦ Σὴθ τοῦ Ἀδὰμ τοῦ θεοῦ.

32. *ιωβηδ* c. ABF^{w}LMUXΓΔ 33. 346. al plus^{15} cd cop aeth .. ς *ωβηδ* c. (D^{sr} *ωβηλ* d *obed*) EGHKSVΔ al pl (et. carp^{ev}) it^{pler} vg go syr^{utr} al | *βοος* c. ABDLM^{txt}X 33. 40. 69. al (et. carp^{ev}) a b e cop (*boes*) aeth (*boas*) .. ς *–ος* c. EGHKM^{mg}SUVΓΔΛ al pl it^{mu} vg go syr^{utr} al | *σαλμων* (LMΓ al *–μῶν*, non item EKΔ pl) .. B *σαλα* | *ναασσων* .. X al *ναασων*, it^{mu} vg^{aliq} cop *nasson*

33. *αμιναδαβ* c. B (ut Mt 1, 4.) D .. ς (Lu 49.). *αμιναδαβ* c. AEGHKLM^{mg}SUVXΓΔΛ etc .. M^{txt} 1.* 28. 69. 126. 131. 209. al plus^{40} syrP *–δαμ* | τ. *αδμειν* (Γ al *αλμειν*, 1. al *αλμει*, X al *αδμη*, 1. al praem τ. *αραμ*) τ. *αρνει* (LX al *–νι*) c. BLXΓ al mu cop syrP^{mg} (certe in edd^{2} Adleri) .. ς (Lu) τ. *αραμ* c. ADEGHU al non ita mu it^{pl} vg go syr al; item al τ. *ιωραμ* .. KMSVΔΛ al^{70} ac plur b e syrP (sed diff edd) aeth al τ. *αραμ του ιωραμ* (al pauc b *ιωαραμ*, e *irram*) | *εσρων* (D *ασρ.*) c. BD y^{scr} b al vg (et. tol, sed non am for fu em ing al) syr pers^{P} .. ς *εσρωμ* (ut Mt, nec fluct) c. AE (*εζρ.*) GHKLMSUVXΓΔΛ al pler it^{pl} vg$^{cdd\ pl}$ cop syrP al (go *Αἰσρ*) | τ. *φαρες* .. A om

34. D a b c e go *ισαακ* | *θαρα* (*–ἀρα*: ita EKΓ al ut vdtr pl; GMΔ al mu *–αρά*) .. X 1. al plus^{60} cop^{2} syrP *θαρρα*

35. *σεφουχ* (Gb Sz) c. unc omn al longe pl it am fu em ing for tol al go cop etc (D b *–φουκ*, item go al) .. ς *σαρουχ* c. minusc ut vdtr pauc vg^{ed} al | *ραγαυ* (M al *–γαύ*) .. LV al pm *–γαβ* | *φαλεκ* (*φάλ–*: ita K carp^{ev} al mu; EGMUΓΔ al pl *–λέγ* vel *–λέκ*) c. BDLVXΔ al pm b c e ff^{2} q am for cop^{2} etc .. AEGHKMSUΓΔ al pl vg go *–λεγ*, a f g^{1} cop^{1} *-lech* | *ἔβερ*: hoc acc. et spir. EHKMΓΔ ac pler item it^{pler} am em for ing etc (al pauc *ἔβ.* et ff^{2} vg^{ed} et$^{cdd\ aliq}$ *heber*) .. ς *ἐβὲρ*: ita G (ni fallor) al ut vdtr non ita mu | *σαλά*: ita GKMΔ al pl .. Γ al mu *σάλα* (Lu 49.)

36. *καιναμ* c. BL 1. 33. al aeth (:: eadem forma cod A Gen 10, 24. bis) .. D om .. ς (Lu) *–ναν* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pl (al aliq *–να*) it vg go cop al | DMX *λαμεκ*, item q *lamec* a *-eci*

37. *μαθουσαλά*: hoc acc. EGKΔ al pm .. MΓ al mu *–σάλα* (K *μασαλά*) | *ιαρεδ* (*–ά–* hoc acc. EHKLMVΓΔ al pl; ς *ἰαρέδ*: ita G al) .. AK al aliq b c *ιαρεθ* (Lu) | A cop^{1} *μελελεηλ* (al^{2} *μελεηλ*) | L ff^{2} cop^{dx} *καιναμ*

38. *σηθ* .. A *σημ* | *θεου*: post hanc vocem hari additum habet (litteris paullo minoribus) *generationes* LXXV. Ceterum Bas (*εὑρήσεις κατὰ τὴν τοῦ λουκᾶ γενεαλογίαν τῇ ἑβδομηκοστῇ ἑβδόμῃ διαδοχῇ γεγεννημένον τὸν κύριον*) Naz Nyss Aug Op generationes numerant 77 – tot in textu nostro leguntur – Ir^{int} (vide ad v. 24.) 72; Aug generationes 55 ab Abr. usq Ioseph (a Domino ad Dav. 43.) item codd. syr. Barsalib.

IV.

1 (15.2) Ἰησοῦς δὲ πλήρης πνεύματος ἁγίου ὑπέστρεψεν ἀπὸ 1–13 Mt 4, 1–11. Mc 1, 12 s.
τοῦ Ἰορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι ἐν τῇ ἐρήμῳ 2 ἡμέρας
τεσσεράκοντα πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. (16.5) καὶ οὐκ ἔφαγεν
οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν ἐπείνασεν.
3 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ διάβολος Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ
τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 καὶ ἀπεκρίθη πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Deut 8, 3.

---

teste 56 et Iac^{sarug} 57 (addit numerari tantum 55 viderique unum [?] nomen a scribis praetermiss.); item Iac^{sarug} a Chr. ad Nath. 42.

IV. 1. *πλήρ.* (F^{w} add *ων*) *πνευμ. αγ.* (Schu prob) c. BDEF^{w}KL 1. 11. 33. 131. 209. al plus^{20} it vg cop syr^{utr} arm al Amb al .. ς *πν. αγ. πλήρ.* c. AGHMSUVΓΔΛ al pl go al (:: in Actis in similibus locutionibus ubique *πλήρης* ante gen. positum est, ut 6, 3. 5. 8. 7, 55. 9, 36. 11. 24.)| *εν* (c^{ser} om) *τω* (11. 225. Did om) *πνευμ.* (a c vg^{ed} *a spiritu*) .. 107. b Eus$^{lib ere}$ om (g^{ser} post *εις τ. ερ.*)| *εν τη ερημω* c. BDL a b g^{1} q em fu harl mt sah .. ς *εις* (Did *επι*) *την ερημον* (:: ut Mt et Mc) c. AEGHKM SUVΓΔΛ al ut vdtr omn c e f g^{2} 1 vg (et. am for al) al (Did) Eus$^{lib ere}$

2. *τεσσεράκοντα* c. AB*LΔ .. ς (Ln) *τεσσαρακ.* c. B**DEGHKMSUVΓΔ etc. Praeterea Γ g^{scr} 7.^{pe} aeth add *και νυκτας τεσσαρακοντ.* (:: e Mt)| *υπο* (A* *απο*) *τ. διαβ.* (D 243. e *σατανα*. Ita e et. v. 3.)| *συντ. αυτων* (Gb^{vid}) c. BDL a b c e g$^{1.2}$ 1 vg 130.^{lat} sah cop arm aeth pers^{w} Cyr^{1} (nam in comm. ed. Mai. *υστ.* habet) Bed .. ς add *υστερον* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn go syr^{utr} cop^{dz**} al (:: at ita Mt lectione non fluct)| B verba *κ. ουκ εφ. ουδ.* supplet in mg; Eus$^{lib ere}$ *κ. ουδεν εφ. εν* etc

3. *ειπ. δε* c. BDL 1. 33. 67. 130.^{gr} it^{pler} vg cop (for sah om *δε*) Amb .. ς *και ειπ.* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler (157. *και ειπ. δε*) eq go syr^{utr} al Thdrt (:: ita Mt nec fluct lectio)| *τω λιθω* (a *lapidibus*) – – *γενητ. αρτος* (a *fiant panes*) .. D 31.^{ev} tol Thdr^{mops} Cyp *ινα οι λιθοι ουτοι αρτοι γενωνται* (:: e Mt)

4. *και* (130.^{gr} sah om) *απεκρ.* (13. *απ. δε*) *πρ. αυτ.* (13. cop sah *αυτω*, 130.^{gr} om) o (Δ om) *ις* (Δ e f g^{2} add – et. Ln – *λεγων*, a b ff^{2} g^{1} q *et dixit*) c. BL(Δ) 13. 33. 130.^{gr} (it) vg cop sah .. ς *κ. απεκρ. ις* (M 1. al^{25} fere o *ις*) *πρ. αυτ.* (69. 124. 346. al *αυτω*) *λεγων* (al pauc om) c. AEG HKMSUVΓΔ al pler go syr^{P} (syr *Resp. Ies. et dix. ei*) al .. D (tol) *και αποκριθεις* (tol add *αυτω*) o *ις ειπεν* (:: minus usitatum est *απεκριθη* c. *πρ. αυτ.* coni. Addi solet *λεγων* c. *αυτ.* vel *πρ. αυτ.*, item *και ειπεν*, ac plerumque dicitur *αποκριθεις ειπεν* c. dat. vel etiam absque dat. Cf locos similes per totum Lc)| *οτι* .. D tisch 69. 124. al^{10} om (:: ut Mt)| o *ανθρ.* c. ABDEGLVΔ al pm cop sah .. F^{w}HKMSUΓΔ al plus^{10} om *ὁ* (Gb^{00} :: cf ad Mt, ubi et. de LXX). Praeterea haec edidimus absque additamento c. BL cop^{schw} sah .. ς (Ln) add *αλλ επι παντι ρηματι* (al^{20} cop^{dz**} et^{wi} aeth ar^{P} Thph add *εκπορευομενω δια στοματος*) *θεου* c. ADEGHKMSUVΓΔΛ etc (:: e Mt; cuius verba quod in brevius contracta a plerisq. adscripta sunt, id prorsus ex more est

Γέγραπται ὅτι οὐκ ἐπ' ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὁ ἄνθρωπος. 5 *καὶ ἀναγαγὼν αὐτὸν ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου.* 6 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος Σοὶ δώσω τὴν ἐξουσίαν ταύτην ἅπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν·* 7 *σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς*
*Deut 6, 13. *ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα.* 8 *καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Γέγραπται Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου καὶ αὐτῷ*

---

interpolatorum. Exx. locorum parall. liberius textui illatorum vide ad Mt 21, 44. 27, 35. Mt 27, 49. Lc 2, 39.)

5. *αναγ.* (s al aliq *αγαγων*) *αυτον* (Gb″) c. BDL 1. 36. 40. 259. 260. a e cop sah arm .. ς (Ln) add *ο διαβολος* c. AEGHKMSUVΓΛΛ al pler (et. ante *αυτον* ponitur) it^{pler} vg go syr^{utr} al. Item absque *ε. οϱ. υψ.* c. BL b g$^{1.2.}$ am em fu for ing iac harl mt tol al pl sax cop sah Vig Bed .. ς (Schu „rec. ap. Mt") add *εις οϱος υψηλον* (Ln [*ε. οϱ. υψ.*]) c. AEG HKMSUVΓΛΛ al pler it^{mu} vg^{ed} go syr^{utr} al, item addito *λιαν* D 13. 69. 124. 346. l δ; *supra montem* e, *hierusalem et statuit eum supra pinnam templi et* (quae eadem iterum postea leguntur) a (:: quod Mt habet *εις οϱ. υψ. λι.*, id Lc satis habuit verbo *αναγαγων* expressisse.) | *της οικουμενης* .. D 5. 245. f *του κοσμου*, item Or^{comm} :: e Mt | *στιγμη* .. E *-γμα*, 1. alius *-γματι*

6. *αυτω* .. D it^{pler} Hil *πϱος αυτον* | *αυτων* .. D *τουτων* (d *eorum*) | *παραδεδοται* .. M 217. *-δεδονται*, Γ e^{scr} *-διδοται*, 8.^{pe} *-διδονται* | *ω εαν* c. AEGHKLMSUVΓΛΛ al ut vdtr omn .. BD *ω αν* (Ln 49.)

7. *εαν* .. 1. al plus^{20} it^{pl} am vg^{six} Ir^{int} Amb al add (:: e Mt) *πεσων* | *προσκυνησης* .. HLΛΛ al pm *-σεις* | *εμου* (Schu prob) c. BDEF^{w}HVΓΛΛ 1. al^{50} ac plur .. ς *μου* c. AGKLMSU al pm | *σου* (*σοῦ* M etc; al^{15} fere sah *σοι*) *πασα* (Gb Sz) c. ABDEF^{w}GHKLMSUVΓΛΛ al^{150} ac plur e cop sah syr^{utr} etc .. ς *σου παντα* c. minusc non ita mu, item *tua omnia* (sed it^{mu} vg iam antea *do illa*) it^{pler} vg

8. *αποκϱ. αυτω ειπ.* ο (B om) *ι̅ς̅* (DΛ al aliq go syr^{p} *ο ι̅ς̅ ειπ.*) c. BEGHS UVΓΛ al pl, item DΛ al aliq go syr^{p} .. AKM^{txt} al^{15} a b c q *αποκϱ. ειπ. αυτω ο ι̅ς̅* (Ln), item FLM^{mg} 1. 13. 33. 69. 124. al plus^{10} it^{pm} (e cop^{dz} omisso *αυτω*) vg cop syr al *αποκϱ. ο ι̅ς̅ ειπ. αυτω* .. et aliter (al pauc c sah om *και*) | *γεγϱαπται* (Gb prob Schu) c. BDL 1. 8. 22. 33. 118. 131. 251. 34.^{ev} a c f ff$^{2.}$ g$^{1.2.}$ vg go cop sah syr arm aeth al (Or 3, 540. urgens quod diabolo a Cho dictum sit *υπαγε σατανα* absque additamento *οπισω μου*, Mt quidem spectat, sed id urgere non poterat si in Lc scriptum habebat *υπαγε οπ. μ. σατ.*) Amb Vig Bed .. ς praem *υπαγε οπισω μου σατανα*, item Ln [*υπ. ο. μ. σατ.*] c. AEFGHKMSUV ΓΛΛ al pler b e l q syr^{p} cop$^{dz\ mg}$ et cop^{wi} al Thph. Item *γεγϱ.* sine *γαϱ* (Gb Sz prob Schu) c. ABDEFGHKLMSVΓ al longe pl it^{pler} vg go al pl Thph Amb al .. ς add *γαϱ* c. UΛΛ al mu b q :: utrumq e Mt | *προσκυνησεις* (Γ al *-σης*) *κυϱ. τ. θ. σ.* c. AEGHKMSUVΓΛ al longe pl sah al .. BDFLΛ al^{35} fere it vg go cop syr^{utr} al (et. Or et Or^{int} ut vdtr) *κυϱ. τ. θε. σ. προσκυνησ.* (Ln :: e Mt ubi lectio non fluct)

μόνῳ λατρεύσεις. 9 ἤγαγεν δὲ αὐτὸν εἰς Ἰερουσαλὴμ καὶ ἔστησεν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ τοῦ διαφυλάξαι σε, 11 καὶ ὅτι ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 12 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι εἴρηται Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ᾽ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

10 s. •Ps 91, 11 s.

•Deut 6, 16.

14 (17.1) Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἐξῆλθεν καθ᾽ ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. 15 καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

14 s. Mt 4, 12. 24 Mc 1, 14.

16 (18.10) Καὶ ἦλθεν εἰς τὴν Ναζαρέθ, οὗ ἦν τεθραμμένος, καὶ εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτῷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων

16 ss. (Mt 13, 54 ss. Mc 6, 1 ss.)

9. *ηγαγ. δε* c. BL cop sah syrP mg Or^{int} .. ς (Ln) *και ηγαγ.* c. ADEFG HKMSUVΓΔΛ etc (e *Iterum duxit*, f go *Deinde duxit*) | *ιερουσαλημ* .. M^{mg} 1. al *ιεροσολυμα* | *εστησεν* (Schu prob vdtr) c. BL e Or^{int} .. ς (Ln) add *αυτον* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ADEFGHKMSUVΓΔΛ etc | *επι* .. A *υπο* | *αυτω* (ita et. in Mt) .. L e Or^{int} om | *υιος* (Gb Sz) c. ADEF GHKLMSUVΓΔΛ al^{150} fere .. ς *ο υιος* c. (B? deest Wo. Ceph.) al non ita mu (:: apud Mt quidem deest artic., item antea v. 3.) | *εντευθεν* (al pauc *ενθεν*, al aliq post *κατω* pon) .. EGH al plus^{15} vg^{cod} (?) Or^{int} Amb om (:: ut Mt); 251. ab l Amb^{1} om *κατω*

11. *και* (a c e ff^{2*} om) *οτι* c. ABKLM 1. al pm c e ff^{2} g$^{1.2}$ q vg go syrP al Or (in schedis Grab. et Combef.) .. DEFGHSUVΓΔΛ al pl ab l sah al mu Thph Or^{int} om *οτι* (Gb^{00} :: at ita Mt lectione non fluct)

12. *ειπ. αυτω ο ις* .. D al aliq it^{mu} vg cop al *ο ις ειπ. αυτ.* | *οτι* (a habet) .. D it^{pler} vg al om | *ειρηται* (ita g^{2*} vg) .. D it^{pler} persP *γεγραπται*. Ceterum b c f g^{1*} l q cdd^{lat} ap Fabr^{stap} Amb al vv. 5—8. post v. 12. pon (:: ut Mt)

13. *αχρι καιρου* .. D *αχρ. χρονου*

14. *ὁ* c. ABDLMSUΓ al pl Or .. EFGHKVΔΛ al^{40} fere om | *της* .. A om

15. *αυτος* .. A 11.P^{o} e om | *αυτων* .. D a b l om | *υπο* .. K al mu *παρα*

16. *και ηλθεν* .. D *ελθων δε*, e *cum venisset autem* .. FG al aliq (item M^{mg} ubi initium lectionis eccl. notatur) add *ο ις* | *εις την* c. AEFGHKM SUVΓΛ al pler Eus al .. BDL al plus^{10} Or om *την* (Gb^{0} Ln), item A om *εις την* | *ναζαρεθ* (et. ς^{e} 1624. 1633. etc) c. EFGHMUVΓΔ al pl it^{pl} vg cop go al Eus al .. ς (et. Wtst Gb Sz Ln) *-ρετ* c. BKL (s vdtr) al pm A .. A *-ρατ*, Δ *-ραθ*, D (et. d) *-ρεδ*, 33. Or e *-ρα* | *ου* .. D 1. 13. 69. 124. 346. *οπου* (Mcion om *ου ην τεθρ.*) | *τεθραμμ.* (Δ *τεθρεμμ.*, FL 1. 13. 69. 124. 131. 157. 346. Eus Cyr *ανατεθραμμ.*, q* *enutritus*) *και* (d om) *εισηλθεν* .. D^{gr} om | *αυτω* (et. Or Eus al) .. D om (a c d cop^{dz} *sec. consuetudinem* sine *suam*; e haec om)

εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. 17 καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ
βιβλίον τοῦ προφήτου Ἡσαΐου, καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον εὗρεν
Es 61, 1 s. τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον 18 Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἵνεκεν
ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς, ἀπέσταλκέν με 19 κηρῦξαι
αἰχμαλώτοις ἄφεσιν καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσ-
μένους ἐν ἀφέσει, κηρῦξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. 20 καὶ πτύξας
τὸ βιβλίον ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ ἐκάθισεν, καὶ πάντων ἐν τῇ συν-
αγωγῇ ἦσαν οἱ ὀφθαλμοὶ ἀτενίζοντες αὐτῷ. 21 ἤρξατο δὲ λέγειν

16. *και ανεστη αναγν.* (1. 22. 131. 9.pe syrhr arm post *προφητου* v. 17. pon) .. 416. xscr 3.pe 10.pe 48.ev alevv 4 (sed 44.ev add *αναγνωσαι* post *προφ.*) om. Item Mcion om una c. vv. 17—19.

17. *βιβλ. του προφ.* (q *profetiae*) *ησαι.* c. BL 33. 69. 346. a b q am fu for ing per al, item D o *προφητης ησαιας .. ς βιβλ. ησαι. του προφ.* c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al pler itmu vged etmss aliq go cop al (:: *ησ. του προφ.* maxime ex usu est nec fere fluctuat, cf Mt 2, 17. 3, 3. 4, 14. 8, 17. Lc 3, 4. 4, 27. Mutat vero Lc ordinem ut h. l. ita Act. [2, 16.] 8, 28. fluctuantib. testib.)| *αναπτυξας* (hoc uno Ni Ti loco legitur) c. D (*απτυξας) EFGHKMSUVwbΓΔΛ al pler it vg go al Eus .. ABL 33. 440.* *ανοιξας* (Ln), item cop-syrutr al Hier | *το βιβλιον* .. D alevv 3 om | *τον* (L 33. om) *τοπον* .. 40. 259. 260. om. Eus totum loc. sic habet: *– – ὅτε ἐλθὼν εἰς τὴν ναζ., οὗ ἦν ἀνατεθρ., εἰσῆλθεν κατὰ τὸ εἰ. αὐτῷ ἐν τ. ἡμ. τ. σαββ. εἰς τὴν συναγ., ἀναστάντι δὲ αὐτῷ ἐπεδόθη ἡσαΐας ὁ προφήτης, οὗ καὶ ἀναπτύξας τὴν βίβλον ἀνέγνω τὸ ἐγγε-γραμμ.* (dem. 9, 10.)

18. *ευνεκεν* (Gb Sz) c. ABDEFGHKLMSUVΓΔΛ al pl Eus al mu .. ς *ενεκεν* c. minusc non ita mu Or (ita certe editum)| *ευαγγελισασθαι* (Gb Sz) c. AB (ita certe vdtr ex ed. Wolf. Cephal.) DEFGHKLMSUVΓΔΛ al pler Or2 Eus al mu .. ς *–ζεσθαι* c. minusc aliq | *απεσταλκεν με* (DEr2 *απεσταλμαι*) c. (Gb prob Schu) BDL 13. 33. 69. it (exc f) am ing harl for per mt tol sax cop aeth Or2 (item Orint) Eus3 Ath Cyr al Hier Amb al .. ς add *ιασασθαι τους συντετριμμενους την καρδιαν* (al20 fere *τη καρδια*), item Ln [*ιασ. τ. σ. τ. καρδ.*] c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al pler f vged etmss aliq (ut em gat) go syrutr al Irint Hil1 (alibi post *εχρισεν με* pergit *κηρυξαι*) (:: e LXX adsumptum)

19. *κηρῦξαι* (*–ῦ–* ut K al; sed FHKMUΓΛ al pl *–ῠ–*) .. F al aliq *και κηρ.* | *τεθραυσμενους* .. D** *τεθραυμ.* (teste Kipl.), D* *τεθραυματισμενους* | *δεκτον* .. 229.** it vg sax arro Petr Hil1 Amb Aug Bed, item 254. 413. 6.pe syrp arP Hier1 add (:: e LXX) *και ημεραν ανταποδοσεως* (254. etc praeterea add *τω θεω ημων*)

20. EK al *εκαθησεν | παντων ε. τ. σ. ησαν οι οφθ.* c. AK 72. 118. 209. 253. 2.pe (vdtr) cscr b go cop .. ς *πα. ε. τ. σ. οι οφθ. ησαν* c. DEGH MSUVΓΔΛ al pler itpl vg al .. BFL al5 (c) q Eus3 *πα. οι οφθ. εν τ. σ. ησαν* (c ante *εν* pon)

πρὸς αὐτοὺς ὅτι σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὠσὶν ὑμῶν. 22 (19.1) καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον Οὐχὶ υἱός ἐστιν Ἰωσὴφ οὗτος; 23 (20.10) καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἠκούσαμεν γενόμενα εἰς τὴν Καφαρναούμ, ποίησον καὶ ὧδε ἐν τῇ πατρίδι σου. 24 (21.1) εἶπεν δέ Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐ- Io 4, 44.
τοῦ. 25 (22.10) ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἦσαν ἐν 3 Reg 17, 1. Iac 5, 17.
ταῖς ἡμέραις Ἠλίου ἐν τῷ Ἰσραήλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἕξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, 26 καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἠλίας εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα 3 Reg 17, 9.

21. οτι .. D om, item (liberius) Or. Ceterum Mcion et verba πτυξας usq υπηρετη v. 20. et οτι σημερον usq ωσιν υμων om

22. ουχι c. BDL item ut vdtr 69. 346. .. ς ουχ c. AEFGHKMSUVXΔΛ al pler Cyr (:: cf Mt 13, 55. Mc 6, 3.) .. Γ om | υι. (B Cyr[1] ο υι: ita 49.) εστ. (A non exprimit, D e post ιωσ. pon) ιωσ. (Cyr[1] του ιωσ.) ουτ. c. BDL 69. 346. a e Cyr[2] .. ς (Ln) ουτ. εστ. ο υ. ιωσ. (:: cf Mt et Mc ll. ll.) c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler it[pl] vg go cop al. Mcion nonnullis vdtr omisisse εμαρτυρ. αυτω και, item της χαριτος; item om ut vdtr και ελεγον usq finem.

23. γενομενα .. D γεινομ. | εις την (:: ita nuspiam alibi; confirmatur vero ista lectio eo quod pl habent εν τη. Similiter την ante ναζαρεθ offendit v. 16.) c. B, item (ita Gb Ln) DL 13. 33. 69. 124. 346. εις .. ς εν τη c. EFGHMSUVXΓΔ al pl; item AKΛ al plus[10] Epiph εν | καφαρναουμ c. BDX 69. (al?) it vg sax go cop arm Epiph (cf et. alibi) .. ς καπερναουμ c. AEFGHKLMSUVΓΔΛ etc. Mcion omisisse censendus est εν τη πατρ. σ. una c. v. 24. atque etiam ut vdtr vv. 25. 26.

24. D al pauc Cyr αμην αμην | λεγω υμιν .. AEHVΓ tisch* al[25] fere go syr[P] υμ. λεγ. | αυτου .. D εαυτου

25. δε (syr γαρ) .. DK it (exc f) vg al mu Amb om | υμιν .. LXΔ 1. 13. 33. 69. al plus[25] f l go al Bas add οτι | ηλιου .. ἡλ- ut EGHKLMΓΔ al pm plerumque, passim et. F ut Io 1, 25., item *he*- it[pl] ut a d f g[1] q (e *heliae*, v. sq. *elias*), item am fu for ing per al go; ς ἡλ- ut v al pm b c al .. Δ -λεε- h. v., item DU** v. sq. .. MΓΔ al pl -λιοῦ, Κal -λιού: at id ex usu LXX fluxisse videtur, apud quos ηλιου est nomen prophetae indeclinabile. Cf et. ad 1, 25. | D b ισραηλ, e *isdrahel*. Item b d e v. 27. | επι ετη c. ACEFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler a (*per triennium*) go syr[P] .. ℵD 37. 225. 235. 245. om επι (Ln), nec exprim it[pler] vg cop syr al | πασαν .. Γ 111. 50.[ev] x[scr] 2.[pe] om; praeterea Γ επι της γης

26. σαρεπτα (Δ al mu for b q -ραπτα) c. AB*CDEFGHUVXΓΔΛ al pl it vg go cop (cop g[1] *serepta*) etc .. B**KLMS 1. al[40] arm Or[cat] σαρεφθα (Or -θαν, L al mu αρεφθα, item al αραφθα, αρεπτα, αραπτα: omisso σ

*2 Reg 5, 14. τῆς Σιδῶνος πρὸς γυναῖκα χήραν. 27 καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου, καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθερίσθη εἰ μὴ Ναιμὰν ὁ Σύρος. 28 καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ ἀκούοντες ταῦτα, 29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἤγαγον αὐτὸν ἕως ὀφρύος τοῦ ὄρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις ᾠκοδόμητο αὐτῶν, ὥστε κατακρημνίσαι αὐτόν· 30 αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 a. Mt 7, 28 a. Mc 1, 21 a. 31 (23.8) Καὶ κατῆλθεν εἰς Καφαρναοὺμ πόλιν τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν· 32 (24.2) καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

ob σ praecedens) :: ita 49. | σιδωνος c. EFGHKMSUΛΛ al pl .. ABCD (L)XΓ al[20] fere σιδωνιας (L -νας, item v[manu recenti] al σιδονιας), nec aliter it vg go cop syr[utr] al Or (Gb' Ln 49. :: at ubique in evv et act forma σιδωνος; hinc της σιδωνιας h. l. ex LXX, ubi lectio tantum non fluctuat, vel maxime orta videtur)

27. εν τω (Λ al aliq om) ισρ. h. l. c. BCDLX 1. 13. 33. 69. 118. 130. c[scr] g[scr] al aliq it vg cop arm syr aeth al Or[int] .. ς post προφητου (:: ut v. 25.) c. AEFGHKMSUVΓΛΛ al pler go syr[p] al .. 56. 58.* Mcion[epiph] (sed non[tertull]) Or om (similiter 36. 260. 18.[ev] al tol om v. 25.)| επι .. Or Mcion[tertull] εν ημεραις|ἑλι-: ita Λ al et *heli-* aq am fu for ing al go; sed ἑλι- (ita ς 49.) unc et minusc pl it[pl] etc. Item -ισσαιου c. BCEFHKMXΓΛ(S?) al pl f q .. ADGLUVΛ al mu it[pm] vg go cop al -ισαιου (Ln)| εκαθερισθη c. ACLX 2. x[scr] y[scr] al (cf Mt 8, 3. B*ELX etc, item Mc 1, 42. AB*CGLΛ etc) .. ς (Ln 49.) εκαθαρισθ. c. BDEFGHKMSUVΓΛΛ al pler | ναιμαν (D* d -μας) c. ABCDKL 1. al mu go, item X al aliq νεμαν et (*Neman*) a (*nisiineman*) eff[2.] g[1.] am for ing gat al cop .. ς νεεμαν c. EFM(S?)UVΛ carp[ev] al pl (et. Or), item *Neaeman* fq, Λ al ναιεμαν, GHΓ al νεεμμαν, b c al vg[ed] et[mss aliq] syr[utr] Tert Amb *Naaman*

28. και .. D e οι δε (*illi autem*)| ακουοντες .. D 1. al aliq Thph -σαντες, item (*cum haec audissent*) e (non d) syr

29. οφρυος (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMSUVXΓΛΛ al longe pl Or .. ς (Ln ex errore) praem της c. D* al non ita mu, item D** 13. 124. 346. του | X 44.[ev] εφ ω, o[scr] εφ ο | ωκοδομητο (EK al οκοδ., Λ -μειτο, X -μηθη, D οικοδομηται) αυτων h. ord. c. DL 13. 33. 346. ace .. ς (Ln) αυτ. ωκοδ. c. rell et unc et minusc it[pl] vg etc (et. Or)| ωστε (Gb) c. BDL 1. 13. 22. 33. 61.[mg] 69. 118. 131. 237.[scholl] cop Or .. ς εις το c. ACE FGHKMSUVXΓΛΛ al pler go | BC*(vdtr)FVΓΛ al mu κατακριμνησαι, KM al -ημνησαι. Mcion (teste Tert) vv. 16—30. transposuit post vv. 31—39.

31. κατηλθεν .. GHΓΛ al mu add ο ῑς (item M[mg] lectio eccl.: τω καιρω ηλθεν ο ῑς, ut et. evv.)| καφαρναουμ ut v. 23. (sed X h. l. καφερναουμ) .. ς καπερναουμ ut ibidem (accedit h. l. C)| γαλιλαιας .. D add την παραθαλασσιον εν οριοις ζαβουλων και νεφθαλειμ | αυτους .. E 1. 28. al[5] αυτοις, al[10] fere om | Λ om εν τοις

32. XΛ al εξεπλησοντο | εν εξουσια .. V al εξουσια

33 *Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου* Mc 1, 23–28.
ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ 34 *Ἔα, τί ἡμῖν καὶ σοί,*
Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; ἦλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ἅγιος
τοῦ θεοῦ. 35 *καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς λέγων Φιμώθητι καὶ*
ἔξελθε ἀπ᾽ αὐτοῦ. καὶ ῥῖψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον ἐξῆλθεν
ἀπ᾽ αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. 36 *καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάν-*
τας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Τίς ὁ λόγος οὗτος,
ὅτι ἐν ἐξουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν
καὶ ἐξέρχονται; 37 *καὶ ἐξεπορεύετο ἦχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα*
τόπον τῆς περιχώρου.

38 (38.2) *Ἀναστὰς δὲ ἀπὸ τῆς συναγωγῆς εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰ-* 38 s. Mt 8, 14 s. Mc 1, 29–31.
κίαν Σίμωνος. πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ
μεγάλῳ, καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. 39 *καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω*

33. *και εν τ. σ. ην* (157. abf syr *κ. ην εν* etc) .. D e *ην δε εν τ. σ.* | D 29. y^{ser} *πνευμα* (29. y^{ser} om) *δαιμονιον ακαθαρτον* (y^{ser} om), item *daemonium inmundum* (*imm.*, c om) it vg al

34. *φων. μεγαλη* (v. 33.) c. BLV* cop Or (affert 31 — 35) .. ς (Ln) add *λεγων* c. ACDEFGHKMSUV**XΓΔΛ al ut vdtr omn it vg go al mu Ath (:: additur in Mc lectione non fluct; cf et. ad 3, 4. 3, 22. 4, 4. 8, 9 et 50. etc)| *εα* c. ABCEFGHKLMQSUVXΓΔΛ al pler g$^{1.2}$ vg go al mu Or Ath .. D 33. al^{3} it^{pler} cop syr^{hr} arr aeth Tert om (:: iidem fere test in Mc om)| *σοι* .. AFHX al *συ*|*ναζαρηνε* (D* *ναζορ.* D** al^{1} e q go *ναζωρ.*) .. Mcion om (Schu „rec. sonat Mci formam 1, 24. 14, 67. 16, 5.")| *απολ. ημας·* (Ln 49. *ημας;*) .. D 68. *ημας ωδε απολ.* | *του θεου* .. Archel *deus*, c *dei filius*

35. *απ* (Gb″ prob Schu ex usu Lcae a Mc diverso) c. BDLV 1. 13. 22. 108. 124. al plus^{25} it vg al Or .. ς *εξ* c. ACEFGHKMQSUXΓΔΛ al pl go al (:: ut Mc)| *ῥῖψαν* (sed EKMΓΛ etc *ῥίψαν*) .. D* *ρειψας* | *εις μέσον* (Gb) c. DEFGHKSUVΓΔΛ al^{100} fere Or .. ς (Ln 49.) *ε. το μεσ.* c. ABCL MQX al pm (:: at usitatius est *εις το με.* cf Mc 14, 60. ubi test mu substituerunt *το*, item ubi lectio tantum non fluct Mc 3, 3. Lc 5, 19. 6, 8. Ioh 20, 19 et 26.) Praeterea D add *ανακραυγασαν τε* (d om *τε*)| *απ* .. MΓ al pauc *εξ* | D* *βλαψας*

36. *θαμβος* .. D 253. b g^{1} gat per cop^{2} add *μεγας* | *τις* .. U add *εστιν*, item it vg etc | *πνευμασιν* .. Γ 7. 61. *δαιμοσιν*

37. *εξεπορευετο ηχος* .. D *εξηλθεν η ακοη*

38. *απο* (Gb″ prob Schu) c. BCDLQ 1. 13. 22. 33. 69. 118. 124. 131. 209. 346. Or (d *a*) .. ς (Ln) *εκ* (:: ut Mc lectione non fluct) c. AEFGHK MSUVXΓΔΛ al pler (it vg *de*) go etc | *εισηλθεν* (D al^{20} fere *ηλθεν* :: cf Mc) .. AM al plus^{15} vv aliq praem (al pauc add) o $\overline{\text{ις}}$ | *σιμωνος* .. D it^{pm} Amb add *και ανδρεου* (:: e Mc)| *πενθερ. δε* (Gb Sz) c. ABDEFG HKLMQSUVXΓΔΛ al longe pl .. C al plus^{5} *η δε πενθ.* .. ς *η πενθ. δε* c. minusc ut vdtr non ita mu | *συνεχομενη* .. D *κατεχομενη* (it vg *detinebatur*, *tenebatur*)

αὐτῆς ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 s. Mt 8, 16. Mc 1, 32–34. 40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου πάντες ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσοις ποικίλαις ἤγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἑνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευσεν αὐτούς. 41 (27.8) ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κραυγάζοντα καὶ λέγοντα ὅτι σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ. καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ᾔδεισαν τὸν Χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42–44 Mc 1, 35–39. 42 (28.8) Γενομένης δὲ ἡμέρας ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι ἐπεζήτουν αὐτόν· καὶ ἦλθον ἕως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. 43 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς ὅτι καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βα-

---

39. παραχρ. δε c. ABEFGHKMQRSUVXΓΛΛ al pler go cop syrP al .. CL itpl vg syr al και παραχρ. .. D 254. e παραχρ. (et. Cyr παρ. c. praecedd conjg), posteaque D ωστε αναστασαν αυτην διακονειν α., 254. η δε αναστ. etc, e *et surgens* etc | A αναστας

40. δυνοντος (ad *occidente*) .. UA al[30] fere δυναντος, D δυσαντος, Or δυντος (itpler vg *cum occidisset*)| C 1. 131. απαντες | οσοι .. DGr* οι (italiq vg *qui*)| D ειχαν | H ποικιλοις | ηγαγον (A praem και) .. D εφερον (:: e Mc), Or ηγον|αυτων .. D al pauc (itpm vg *singulis*) om | τας χ. (bq *manum*) επιτιθεις (itpler vg *inponens*) c. BDQ al plus[10] itpler vg Or .. ς τας χ. επιθεις (a *manib. inpositis*) c. AEFGHKLMRSUVXΓΛΛ al pler a, item C cop επιθ. τ. χ. | εθεραπευσεν (ita et. Mc) .. D Orcod -πευεν, item *curabat* it vg

41. εξηρχετο c. ABDEFGHKLMQRSUVΓΛΛ al pler .. CX 1. 33. al[10] fere Or -χοντο | κραυγαζοντα (Q al κραυαζ.) c. ADEGHQUVΓΛ al plus[50] Or .. .. ς κραζοντα c. BCFKLMRSXA al pl | και λεγοντα .. L* om | ο υιος τ. θε. (Gb) c. BCDFLRX 33. 130. 220. itpler vg cop arm arP Or Tert Victorin .. ς praem ο χς c. AEGHKMQSUVΓΛΛ al pler fq go syrutr al (:: cf Mt 16, 16. 26, 63. Io 6, 69. 11, 27. etc)| τον χρ. αυτ. ειν. (et. Or) .. D bfq al vg αυτον χρ. ειναι (italiq vg *esse Chr*)

42. ημερας .. Γ praem της | επορευθη .. K al[20] fere επορευετο, item *ibat* itmu vg | επεζητουν (Gb Sz) c. ABCDFLMQRSUVXΓΛΛ al plus[110] Vict al, item *requirebant* (e *inquir.*) it vg (sed d for *quaereb.*) | .. ς εζητουν c. EGHK etc κατειχον .. D επειχον

43. ο δε .. A add ις | ταις ετερ. πολεσιν .. D e εις τας αλλας πολεις | με δει c. ACEFGHKLMQRSUVXΓΛΛ al pler .. B δει με (Ln), item post οτι D, item ante ευαγγ. it vg | οτι ε. τ. .. D e ε. τ. γαρ | επι c. BL 13. 67. 124. 346. a (*ob hoc*), item *ideo* itpm vg .. ς εις (:: cf Mt) c. ACDEFGHK MQRSUVXΓΛΛ al pler Victcat (de *in hoc*, fq *ad hoc*)| απεσταλην c. BC DLX 1. 12. 13. 33. 69. 111. 124. 131. (-λει) 346. .. ς απεσταλμαι c. AEFGHKMQRSUVΓΛΛ al pler Victcat (:: similiter in Mc substituerunt εξεληλυθα et εληλυθα)

σιλείαν τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην. 44 *καὶ ἦν κηρύσσων εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Γαλιλαίας.*

V.

1 (29.10) *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ καὶ ἀκούειν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἑστὼς παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ,* 2 *καὶ ἴδεν δύο πλοιάρια ἑστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἁλιεῖς ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἀπέπλυναν τὰ δίκτυα.* 3 *ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὃ ἦν Σίμωνος, ἠρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον· καθίσας δὲ ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου τοὺς*

1–11 (Mt 4, 18–22. Mc 1, 16–20.)

44. *εις τας συναγ.* c. BDQ 13. 69. y^scr al^10 fere .. ς (Ln) *εν ταις συναγωγαις* (:: cf ad Mc, ubi pler idem tenent) c. ACEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler (item it vg, at ita pariter in Mc) | *της γαλιλ.* c. ABDEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg go cop^dz** syr syr^p mg al .. CLQR 1. 22. al^18 cop syr^p *τ. ιουδαιας* (item evv^2 *τοις ιουδαιοις*, 18.^ev *των ιουδ.*) .. 34.^ev 48.^ev *αυτων*

V. 1. *και ακουειν* c. ABLX 1. 131. c cop^2 arm .. ς (Ln) *του ακ.* c. CDEFGHKMQRSUVΓΔΛ al pler it^pler vg cop^1 go syr^utr al (:: *και* incommodum videri poterat, non item *του*) | *και αυτος ην εστως* (C***FGHX al add *ο ιϛ*, item M^mg in lectione eccl. et evv) .. D *εστωτος αυτου*, item (*cum staret ipse*) e | *γεννησάρετ* c. ABCGQRSUVΓΔΛ al pl a b e al .. FL al mu per *γενησαρετ* .. EHKM al mu q for ing (am al *genesareth*) cop (-ζ- pro -σ- exc cop^dz*) al *γεννησαρεθ* .. D (nec aliter d) *γεννησαρεδ* .. X a *λιμνην* ad *λιμν.* transiluit

2. *και* (al aliq it^pl om) *ιδ.* .. Γ *ειδ. δε* | *ιδεν* c. ACDKLQRVΔ al .. ς (Ln 49.) *ειδε* (-*εν*) c. BEFGHMUΓΔ al pl | *πλοιαρια* c AC*LQR 1.* 33. 40. 53. 237. 259. item *naviculas* a f .. ς (Ln) *πλοια* (:: cf vv. 3 et 7.) c. BC***DEFGHKMSUVΓΔΛ al pler item *naves* it^pl vg. Praeterea B a e cop *δυο* post *πλ.* pon | ACLQ *αλεεις*. Cf ad Mc 1, 16 sq et ad Mt 4, 18 sq | *απ αυτων* h. l. (Gb'') c. BC*DL 33. (a *de quibus piscatores egressi*) .. ς (Ln) post *αποβαντ.* c. AC***EFGHKMQSUVXΓΔΛ al pler c f (g^1·?) go al .. R b ff^2·l q vg amb^rescr om, item e om *απ αυτ. αποβ.* | *απεπλυναν* (al^5 -*νον*, 7.^ev *επεπλ.*) c. AC***EFGHKMRSUVΓΔΛ al pler .. C*LQX 239. 299. *επλυναν*, item BD 91. *επλυνον* (Ln 49. :: at *απ* facilius omittebatur quam addebatur; illud hoc tantum loco legitur, hoc et. Apoc 7, 14. 22, 14.)

3. *εμβ.* (D *ενβ.*) *δε* .. X add *ο ιϛ* | *των πλοιων* (359. c^scr *πλοιαριων*) .. D *πλοιον*, item it (a f *naviculam*) vg | *σιμωνος* c. BDL .. ς praem *του* c. ACEFGHKMQRSUVXΓΔΛ etc (:: 4, 38. nec *οικ. σιμωνος* nec *πενθ. δε του σιμ.* fluct. Infra v. 4. *πρ. τον σιμ.* non fluct, nec magis *τω σιμ.* et *του σιμ.* v. 10. Contra potius invecti quam omissi videntur articuli praeter nostrum locum v. 5. bis v. 7. v. 8 v. 10. Etiam alibi saepe tantum non certum est nominibus propriis articulum post additum esse.) | *επαναγαγειν* (A al aliq *επαναγειν*) .. D it^pl go cop al amb^rescr Amb ante *απο* pon | *ολιγον* .. D *οσον οσον* | *καθισ. δε* c. BLQ a cop ..

ὄχλους. 4 (30.9) ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 καὶ ἀποκριθεὶς Σίμων εἶπεν αὐτῷ Ἐπιστάτα, δι' ὅλης νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ῥήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον. 6 καὶ τοῦτο ποιήσαντες συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολύ·
(Io 21, 6.) διερήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον αὐτῶν. 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις ἐν τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἦλθον, καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά.

ς (Ln) και καθισ. c. ACDEFGHKMBSUVXΓΔΛ etc (:: offendit δε saepius repetitum) | εδιδασκ. εκ (1. 13. al απο) τ. πλ. c. ACEFGHKLMQBSUV XΓΔΛ al ut vdtr omn itpler vg al pl .. B εκ τ. πλ. εδιδασκ. (49.), item Dgr*e εν τω πλοιω εδ. (d in nave turb. doceb.)

4. ως (itpl vg ut cessavit) .. D οτε (a cumque desiit, e cum cessaret) | A επαγαγε

5. και αποκρ. σιμων (c. BLA; ς Ln ο σιμ. c. ACEFHKMBSUVΓΛ etc; X ο πετρος post αυτω) ειπ. αυτω (B cop om, item e) .. D e δε σιμ. αποκρ. ειπ. αυτ., e simon autem dixit | επιστατα (itplervg praeceptor) .. D διδασκαλε (a d magister) | ολης c. ABL 131. (al?) Cyr .. ς add της c. CDEFHKMSUVXΓΔΛ al pler Tit (:: minime ad tenendum artic. satis est quod facile post λης omitti potuerit; saepissime enim ολης της, ολην την, ολον τον legitur nulla inde turba orta; contra cf Act 5, 19. ubi pler pro δια νυκτος substituerunt δι. της νυ.) | A ελαβαμεν | χαλασω (K al -σομεν, 1. al -σωμεν, item go cop[2] al) το δικτ. (BL 1. 209. al pauc e go cop arm Amb τα δικτυα)[6]και τουτο ποιησαντες .. D e ου μη παρακουσομαι (item d praeteribo; Dgr**-σομεν, e intermittimus) και ευθυς χαλασαντες τα δικτυα

6. πληθ. ιχθ. πολ. (Gb Sz) c. ACEFHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl cop go arm Thph .. ς (Ln 49.) ιχθ. πλ. πολ. c. BD al it vg | διερηγνυτο (-ερη- c. A g[2cr] al, item BL; ς -ερρη- c. EFHKMSUVXΓΔΛ al pler, item c) δε το δικτ. (BL 1. al pauc itpl go cop al τα δικτυα, item D: vide post) αυτων c. AEFHKMSUVXΓΔΛ al pler itpl vg cop syrp al; item B(c)L 6. διερησσετο (6. -ρρ-; c διερρητο) δε etc (::ita 49. Legitur -ηγνισθαι hoc uno loco; -ρρηξαι Mt 26, 65. Mc 14, 63. Act. 14, 14. -ρησσων Lc 8, 29.). Practerea s 28. al[10] fere add ωστε μη δυνασθαι αναγαγειν (al aliq αγαγειν) αυτο .. D ωστε τα δικτυα ρησσεσθαι, item e (ut retia dirumperetur eorum) f (ita ut rumperentur retiae eorum) go syr

7. κατενευσαν .. D a e gat -νευον (fortasse et. E*) | τ. μετοχοις c. BDL 259. (al?) a .. ς add τοις, Ln [τοις] c. ACEFHKMSUVXΓΔΛ etc (:: quum nec alibi desint exempla articuli similiter omissi, potius ex emendatione additus quam ex incuria praetermissus pro illorum testium auctoritate censendus est) | ελθοντας (U -ντα) .. K al aliq -ντος | συλλαβεσθαι .. D βοηθειν (it vg adiuvarent) | αυτοις .. A* 245. 435. -τους | και ηλθον (L 435. -θαν) και .. D e ελθοντες συν (e cum renissent itaque), b om κ. ηλθ. | επλησαν (A εμπλησ.) .. B al[4] επλησθησαν, al[1] -σθη | αμφοτερα .. M pscr -ρος | ωστε .. C* add ηδη, D add παρα τε, item (ita ut pene c e g[2] vged) italiq vg (invitis am fu for

8 (31. 10) *ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ λέγων Ἔξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ἁμαρτωλός εἰμι, κύριε.* 9 *θάμβος γὰρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἣ συνέλαβον,* 10 *ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἳ ἦσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι.* (32. 2) *καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα Ἰησοῦς Μὴ φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρῶν.* 11 *καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἅπαντα ἠκολούθησαν αὐτῷ.*

12 (33. 2) *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων,* 12—16 Mt 8, 2—4. Mc 1, 40—45. *καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον ἐδεήθη αὐτοῦ λέγων Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαί με καθαρίσαι.* 13 *καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ εἰπών Θέλω, καθαρίσθητι. καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.* 14 *καὶ* *Lev 14, 2.

per ing iac al, non tol) cop (*incipierent mergi*) syr syrpmg al | αυτα .. D om (ut it vg)

8. *ιδων δε* (D o δε) *σιμ.* (106. syrp txt sax om) *πετρ.* (13. 69. a b e syr arc arp om: Schu „haud inepte") | *τοις γον.* (1. al3 c cop syr *ποσι*) *αυ* (c. BEHKSUVΓΔ al70 fere; ς [Gb00] praem *του* c ACFLMXΔ al mu) .. D e *αυτου τοις ποσιν* (d e *ad ped. eius*) | *λεγων* (e add *ad ihesum*) .. D c e f go syr add *παρακαλω* (*oro te* vv)

9. *και παντ.* (359. om) *τ. συν αυτω* .. D 47.ev om | *επι τη* .. KΔ 300. 2.pe al aliq *εν τη*, item *in* itpler (e *super*) vg | *η* .. BDX go Thph *ων* (item l?) | *συνελαβον* .. 8 e ff2 *-βεν*

10. *ομοιως - - υι. ζεβ.* (c* arm? om *υι. ζεβ.*) - - *τω σιμωνι* (a b c ff2. q *similiter autem* [a om] *iacobus et iohannes filii* etc.) .. D *ησαν δε κοινωνοι αυτου ιακωβος και ιωαννης υιοι ζεβ.*, item e *similiter fuerunt socii iac. et ioh. filii zeb.* | *και ειπεν - - ω̄ς* (ω̄ς c. BL; ς Ln o ω̄ς c. ACEF HKMSUVXΓΔΛ etc) - - *ζωγρων* . . D o *δε ειπεν αυτους· δευτε και μη γενεσθε αλιεις ιχθυων· ποιησω γαρ υμας αλιεις ανθρωπων*, item e *Qui ait ad simonem ihesus nolite esse piscatores piscium faciam enim vos piscatores hominum.*

11. *και καταγαγ.* - - *απαντα* (c. ACEFHKMSUΓΔΛ al pler; B[D]L 131. al? *παντα*: ita Ln) *ηκολ. αυτω* . . D *οι δε ακουσαντες παντα κατελειψαν επι της γης και ηκ. αυτ.*, item e *illi autem cum audissent omnia dimiserunt super terram et* etc

12. Γ om *και εγενετο* usq *πολεων* | *και ιδου* .. c***al vvaliq om *και* | *πληρ. λεπρας* .. D *λεπρος* | *και* (19. 124. syr arm om) *ιδων* (B e cop *ιδ. δε*) *τον ῑν̄* .. a b c ff2. l Amb *et ipse* (Schu „*και αυτος* a Le non alienum") | *πεσων* .. D e *επεσεν*, omissis *εδεηθη αυτ.* | *θελης* .. Γ al pauc *-λεις*

13. *και ἐκτειν.* .. D *εκτ. δε* | *ειπων* c. AEHKMSUVΓΔΛ al pler .. BCDLX 13. al5 Cyract *λεγων* (Gb' Ln :: e Mt) | *η λεπρ. απηλθ. απ αυτου* (min aliq singg transp) .. D e *εκαθαρισθη*, 46. 126. *εκαθαρισθη η λεπρ. απ* (46. om) *αυτ.* (:: cf ll pp)

αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν, ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἱερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου καθὼς προσέταξεν Μωϋσῆς εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 15 (34.1) διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ, καὶ συνήρχοντο ὄχλοι πολλοὶ ἀκούειν καὶ θεραπεύεσθαι ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν· 16 (35.2) αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17–26 Mt 9, 1–8. Mc 2, 1–12.

17 (36.2) Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων, καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἳ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἰᾶσθαι αὐτούς. 18 (37.1) καὶ ἰδοὺ ἄνδρες φέροντες ἐπὶ κλίνης ἄνθρωπον ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἐζήτουν αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον αὐτοῦ. 19 καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὄχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ

14. αυτω .. U al αυτον | αλλα (X 1. al αλλ) απελθων .. D a e απελθε δε και, item it^{mu} vg omisso και | προσενεγκε (L al mu -γκαι) .. X syr Epiph (vult id Mcionem omisisse) add το δωρον :: e Mt|μωυσης c. BCDEKLXΓ al pm .. ς μωσης c. AEHMSUVΔΛ al pl. Praeterea cf ad 2, 22. et alibi | εις μαρτ. αυτοις (ita et. ll pp) .. D a b c e ff^{2} l q Meion (vdtr ex Epiph et Tert) Epiph Tert Amb ινα εις μαρτυριον η (D^{e} ην. it^{pler} et pp post ινα pon) υμιν τουτο. Praeterea D add ο δε εξελθων ηρξατο κηρυσσειν και διαφημιζειν τον λογον· ωστε μηκετι δυνασθαι αυτον φανερως εις πολιν εισελθειν· αλλα εξω ην εν ερημοις τοποις· και συνηρχοντο προς αυτον· και ηλθεν παλιν εις καφαρναουμ (:: e Mc 1, 45.)

15. μαλλ. ο λογος .. DMU al go ο λογ. μαλλ. | ακουειν .. M al aliq cop syr al add αυτου | θεραπευεσθαι (Gb′) c. BC*DL 1. 22. al^{10} fere it vg cop syr arm aeth al .. ς add υπ (Δ 2. g^{2cr} απ) αυτου c. (Δ) C**EHKM SUVXΓΔΛ al pler go syrP al | E*L*ΔΛ al ασθενιων

17. Λ* om και εγεν. usq ημερων | και αυτ. ην διδασκ. (C***HAM^{mg}S in lect eccl al mu add ο ις) .. D c e αυτου διδασκοντος | και ησ. καθ. φαρ. (c. ACEHKLMUVXΓΔΛ al pler cop^{2}; BS cop^{1} praem οι: ita Ln) κ. νομοδ. .. D e συνελθειν τους φαρισαιους και νομοδιδασκαλους | οι ησαν .. D e ησ. δε | εληλυθοτες c. A**BCEHKLMSUVXΓΔΛ al pler it^{pler} vg cop syr^{utr} al .. A*D 1. 13. al^{7} a go συνεληλυθ. (ita Ln), item al^{3} συνελθοντ. | πασης .. B (al?) add της | H om και ιουδαιας, D om και ιερουσ. και δυν. κυρ. ην, item X om και δυν. κυρ. ην | εις το .. D του | αυτους .. BL αυτον, K Cyr παντας, 11.^{ev} τους ασθενουντος

18. κλινης .. K al aliq praem της | αυτ. εισενεγκ. .. D 47.^{ev} a c e εισ. αυτ. | θειναι (BL syrP c. * add αυτον) .. EMUΛ al mu θηναι

19. ποιας (Gb Sz) c. ABCDEKLMSUVXΓΔΛ al^{30} fere .. ς praem δια c. minusc non ita mu, al^{55} fere πως, al plus^{12} ποθεν | αναβαντες - - δια τ. κεραμ. (b *et discoperuerunt tectum et*) καθηκ. - - κλινιδιω .. D ανεβη-

κλινιδίῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. 20 καὶ ἰδὼν τὴν πίστιν
αὐτῶν εἶπεν Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἁμαρτίαι σου. 21 καὶ
ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι λέγοντες
Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; τίς δύναται ἁμαρτίας
ἀφεῖναι εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; 22 ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλο-
γισμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί διαλογίζεσθε ἐν
ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 23 τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν Ἀφέωνταί
σοι αἱ ἁμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν Ἔγειρε καὶ περιπάτει; 24 ἵνα δὲ εἰ-
δῆτε ὅτι ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐξουσίαν ἔχει ἐπὶ τῆς γῆς ἀφεῖναι
ἁμαρτίας, εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ Σοὶ λέγω, ἔγειρε καὶ ἄρας τὸ
κλινίδιόν σου πορεύου εἰς τὸν οἶκόν σου. 25 καὶ παραχρῆμα

σαν ε. τ. δ. και αποστεγασαντες τους κεραμους οπου ην καθηκαν τον κραβαττον συν τω παραλυτικω | εμπρ. (D ενπρ.) τ. ῑῡ .. B ε. παντων

20. και ιδων (D ιδ. δε, e *ille autem cum vidisset*) .. CDS al[5] ff[2·] syr pers[p] add o (D om) ῑς | ειπεν (D λεγει) c. (Gb) BL 33. 130. ff[2·] g[2·] vg pers[w] .. ς add αυτω c. AEKMSUVXΓΔΛ al longe pl syr[p], item CD al pauc f cop go syr aeth al Cyr τω παραλυτικω (ut ll pp), item 1. 118. 131. it[pl] τω ανθρωπω omisso ανθρωπε sq | σοι αι αμ. σου .. D[gr] F[w] al[7] σου αι αμ. (al[4] add σου)

21. οι γραμμ. .. Γ add αυτων | λεγοντες .. D it[pl] praem (c add) εν ταις καρδιαις αυτων | τις εστ. ουτος ος .. D τι ουτος | αμαρτ. αφειναι (L 1. Cyr αφιεναι) c. BDL 1. c e Cyr Amb .. ς αφιεναι αμαρτ. (:: ut Mc) c. ACEKMSUVXΓΔΛ etc | μονος (Λ -νον) .. C*** D[gr]X al[7] a go syr[p mg] Cyr εις (:: e Mc), cop utrumq conj | ο (D* om) θεος

22. αποκριθεις c. ABEKLMSUVXΓΔΛ al pler e f g[2·] q vg go cop syr[p] al .. CD 98. 32.[ev] abc ff[2·] g[1·] l syr aeth om (Ln Gb[0]) | ειπ. πρ. αυτους (al pauc αυτοις) .. D λεγει αυτοις | ε. τ. καρδ. υμων .. D add πονηρα, item praem c e l aeth syr[hr] Cyp Amb

23. EΓ al ευκοποτερ. | σοι αι αμ. σου (al aliq e f g[2·] vg go Aug om σου) c. ABEKLMSUVΓΔ etc .. D 48.[ev] σου αι αμ., CF[w]XΛ al[7] σου αι αμ. σου | εγειρε (Gb Sz) c. ABCDEF[w]KLMSVΓΔ al pl .. ς -ραι c. UXΔ al mu

24. ειδητε .. ALU al ιδητε | εξουσ. εχ. h. l. c. BKL al[6] ac plur b f g[1·] l q .. ς (Ln) post οτι (:: at ita Mt et Mc lectione non fluct) c. ACDEMSUVXΓΔΛ etc | επ. τ. γης (Mcion post αφ. αμ.) .. D*Λ al aliq Cyr επι γης | αφειναι (αφιναι) c. D*L* (vide ad v. 21.) .. ς (Ln 49.) αφιεναι (:: ut ll pp lectione non fluct) c. AB?CD**EKL**MSUVXΓΔΛ etc | ειπεν .. D al aliq λεγει :: ut Mt et Mc | παραλελυμενω c. ABEKSUVΓΔΛ al pl .. CD F[w]LMX al pm Cyr Thph παραλυτικω (Gb'' Ln :: at ita Mt et Mc) | σοι .. Γ add δε | εγειρε (Gb Sz) c. ABCDEF[w]KMSVXΔΛ al pl .. ς -ραι c. LUΓ al mu | και αρας .. D 157. it[pler] (e om αρ. τ. κλ. σου) vg και (157. it[mu] vg om) αρον, addito και ante πορευου | το κλινιδιον .. D τον κραβαττον

ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἆρας ἐφ' ὃ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν θεόν. 26 *καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἅπαντας καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου λέγοντες ὅτι ἴδομεν παράδοξα σήμερον.*

27–32 Mt 9, 9–13. Mc 2, 13–17.

27 (38.2) *Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν καὶ ἐθεάσατο τελώνην ὀνόματι Λευεὶν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀκολούθει μοι.* 28 *καὶ καταλιπὼν ἅπαντα ἀναστὰς ἠκολούθει αὐτῷ.* 29 (39.2) *καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευεὶς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὄχλος τελωνῶν πολὺς καὶ ἄλλων οἳ ἦσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι.* 30 *καὶ ἐγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ λέγοντες Διὰ τί μετὰ τῶν τελω-*

25. *εφ* (U* *εν*) o (Gb'' c. ACEKLMSVXΓΔ al plus^{60}; ς Ln ω c. BʔRUΔ al pm) *κατ.* (243. it^{aliq} al *το κλινιδιον*, *grabattum*, praem ante *εφ*) .. D *την κλεινην*, item (*grabattum suum*) e syr pers^{p}

26. *και εκστ. - - απαντ.* (142. *εξισταντο δε απαντες*) *κ. εδ. τ. θε.* (Δ *κ. εδ. τ. θε.* post *φοβου*; ista om et. 19.* a) .. DMSX 13. 69. 124. al^{12} e om | *φοβου* .. D *θαμβου* (** *–βους*) | *οτι* .. D om | *ιδομεν* (C *ιδαμ.*, R *ιδωμ.*) c. ACKLMRVX al .. ς (Ln. 49.) *ειδομ.* c. BDRSʔUΓΔΛ al pl

27. *και μετ. τ. εξηλθ.* (Δ al b c al add o $\overline{ις}$, item al mu post *εθεασ.*) .. D *και ελθων παλιν παρα την θαλασσαν τον ακολουθουντα αυτω οχλον εδιδασκεν* :: e Mc | *κ. εθεασ.* (Δ al *ειδεν*, K al *ιδεν*) *τελ. ον. λευειν* (c. ABCLMRΓ al; ς Ln 49. *λευῖν* c. EGʔUVXΔΛ al pl; K al *λευι*, al *–υει*. Praeterea C 157. add *καλουμενον*) .. D *και παραγων ειδεν λευει τον του αλφαιου* :: e Mc | *ειπεν* .. D al^{5} *λεγει*

28. *καταλιπων* c. B(vdtr)CDKMRSʔUVʔX al pl .. AKLΓΔΛ al mu *–λειπων* (sed ΕΓΔ al *πων*: cf ad Mt 4, 13. 21, 17. et alibi) | *απαντα* (M *απαν*) c. AEK(M)SUVXΓΔΛ al pler .. BC** (C* *–τας*) DLR al^{6} *παντα* (Ln)| *ηκολουθει* c. BDL 69. (al?) a .. ς *–θησεν* c. ACEKMRSUVXΓΔΛ al pler itpler vg etc (:: at sic Mt et Mc)

29. *λευεις* (c. ABCLRX al go; ς Ln 49. *–υῖς* c. EKMSUVΓΔΛ al pler; D *λευει*, al *–ιῖ*) absq. art. (Gb Sz) c. ABCDEF^{w}KLMRSUVXΓΔΛ al longe pl... ς *ο λευις* c. min non ita mu | *δοχ. μεγ. λευ. αυτω* (Δ al aliq e for amb$^{r\text{-}escr}$ om; et. transponitur) .. D *λευ. δοχ. αυτω μεγ.* | K al aliq *εν τω οικω* | *ην* .. F^{w} om | *τελων. πολ.* c. AEKMSUVXΓΔΛ al pler go .. BCDL R al^{6} it vg cop al *πολ. τελ.* (Ln) | *αλλων* .. X al *αμαρτωλων*| *οι ησ. μ. αυτ. κατακειμενοι* (Δ *συνανακ.*) .. D e *συνακειμενων*

30. *εγογγυζον* (R *–ζαν*) .. D c e ante *προς* pon | *οι φαρ. κ. οι γραμμ. αυτων* (*αυτ.* c. ABCEKLMRSUVΓΔΛ al pler itpler vg go al; DFX al^{3} f e vg^{cod} cop syr sax al mu om: Gb^{0}) c. BC(D)LR 1. 33. 131. 157. it vg cop syr^{hr} arm al .. ς *οι γραμμ. αυτ.* (vide ante) *κ. οι φαρ.* (:: hoc ordine Mc) c. AEFKMSUVXΓΔΛ al pler go syr^{utr} al | *αυτου* (18.^{ev} *–των*) .. C* om | *των* (Gb Sz) c. ABCDEFKLMRUXΓΔΛ al pl .. ς om c. SV al mu | *τελωνων* c. C*D h^{scr}r^{scr} (al ut vdtr) Cyr (ad h. l. Mai. p. 180.) .. ς (Ln) add *και αμαρτωλων* (:: ita 11 pp lectione non fluct) c. ABC**

νῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 (40.2) καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ἰατροῦ ἀλλὰ οἱ κακῶς ἔχοντες· 32 οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους ἀλλὰ ἁμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.

33 Οἱ δὲ εἶπαν πρὸς αὐτόν Οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνὰ καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὁμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων, οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν. 34 ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μὴ δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστίν, ποιῆσαι νηστεύειν; 35 ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς ὅτι οὐδεὶς ἐπίβλημα ἀπὸ ἱματίου καινοῦ σχίσας ἐπιβάλλει ἐπὶ ἱμάτιον παλαιόν· εἰ δὲ μήγε,

33—35 Mt 9, 14 s. Mc 2, 18—20.

36—39 Mt 9, 16 s. Mc 2, 21 s.

EFKLMRSUVXΓΔΛ etc | εσθ. κ. πιν. (κ om κ. πιν.) .. itpl (go? cf Gab. et Loeb.) aeth Amb *manducat (edit) et bibit* :: e ll pp

31. και αποκρ. .. D e αποκρ. δε | Β om ὁ | πρ. αυτους .. L 33. al cop al αυτοις | αλλα οι c. ABX?al .. ς αλλ οι c. rell

32. εληλυθα .. c***D 1. 28. al5 Thph ηλθον (:: ut ll pp) | αλλα .. 1. al mu αλλ

33. ειπαν c. CDLR (al?) .. ς -πον c. ABEFHKMSUVXΓΔΛ al longe pler| Οι c. BL 33. 157. cop .. ς (Ln) praem δια τι (:: ut ll pp lectione non fluct) c. CDEFHKMRSUVXΓΔΛ al pler it vg go copdz**al | οι μαθ. ιω. (D ιωαννου) .. D 91. add και οι μαθηται των φαρισαιων | ΚΔ al ποιουσι| ομοιως (ff2· om) και οι των φαρ. .. D 19.* 77. 108. 244.* om; abcql *et* (b om) *pharisaeorum* ante και (b om) *δεησ. ποιουντ.*|οι δε σοι (vvmu add *μαθητ.*) .. D οι δε μαθηται σου (:: ut Mt) | εσθ. κ. πινουσιν .. D e ουδεν τοιντων ποιουσιν

34. ο δε .. CDLRX al15 fere f cop syrp mg aeth arr add ις̄ (:: cf ll pp) | μη δυνασθ. τ. υιους .. D abceg1· gat* μη δυνανται οι υιοι (:: e Mc)| εν ω ο νυμφ. μ. αυτ. εστιν .. D e εφ οσον εχουσιν τον νυμφιον μεθ εαυτων (:: cf Mc) | ποιησαι νηστευειν (BX 28. -ευσαι) .. D a b c e g1· gat* om ποιησαι (:: e Mc)

35. και οταν c. ABDEHKMmgRSUVXΓΔΛ al longe pl a em for ing go .. CFLMtxt 1. 13. 69. al25 fere itplervg cop al mu om και, hinc Ln [και]| τοτε .. FMΔ 1. 13. 69. al20 fere vv mu praem και (:: e ll pp) | νηστευσουσιν (ΔΛ al -σωσιν) .. EHKU al10 fere -ευουσιν | εν .. X om

36. δε και .. X al mu c e cop al om και | παραβ. πρ. αυτ. .. X πρ. αυτ. παρ. | απο (Gb „bene") c. BDLX 1. 13. 22. 33. 69. 124. 131. 157.* 346. itplervg cop syrutr persp al Amb .. ς om (Ln[απο]) c. ACEFHK MRSUVΓΔΛ al pler a go Irint. Item σχισας (Gb „bene") c. BDL 1. 22. 33. 131. 157. 251. cop syr persp .. ς Ln om c. ACEFHKMRSUVXΓΔΛ al pler it vg syrp go al Irint Amb (:: similitudo ll pp fecit ut vel utrumq vel alterutrum omitteretur. Cf Mcion) | επι ιματιον παλαιον .. MT al aliq Thph επι ιματιω παλαιω. Item (liberius et ex ll pp corruptum)

καὶ τὸ καινὸν σχίσει καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνήσει τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε, ῥήξει ὁ οἶνος ὁ νέος τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται· 38 ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινοὺς βλητέον. 39 καὶ οὐδεὶς πιὼν παλαιὸν θέλει νέον· λέγει γάρ Ὁ παλαιὸς χρηστός ἐστιν.

VI.

Mc 2, 23–28. Mt 12, 1–8.

1 (41.2) Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ σπορίμων, καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας,

---

Mcion ap Epiph et in Dial: οὐδεὶς ἐπιβ. ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ (Dial om) ἱματίῳ παλαιῷ.| σχισει (Schu „bene ap Lc") c. BCDLX 5. 36. 40. 60. 239. 259. 19.ev 36.ev 49.ev y^{scr} 3.pe a e; item συμφωνησει c. ABCDLX 5. 33. 36. 40. 53. 57. 60. 91. 157. 234.* 239. 259. 299. 410. a e Mcion (ap Epiph εἰ δὲ μήγε, καὶ τὸ πλήρωμα αἴρει, καὶ τῷ παλ. οὐ συμφωνήσει· μεῖζον γὰρ γενήσεται σχίσμα: rursus ex II pp mutationem passa) .. ς σχιζει et συμφωνει c. (A vide ante) EFHKMRSU VΓΔΛ al pler it^{pler} vg go etc | το απο c. AEFHKMRSUVΓΔ al longe pl go sl Thph .. ς (Gb^{00}) Ln praem επιβλημα (CLX al mu το επ.) c. B (CLX etc) al pm it^{pler} vg cop al mu, item D επιβλημα add post καινου

37. βαλλει .. c επιβαλλ. | ρηξει .. CΓΔ al aliq f q am go al ρησσει (r ρησει) :: e Mc | ο οιν. ο νε. c. BCDLMRUXΔ al plus^{20} it vg cop syr^{utr} al .. ς ο νε. οιν. c. AEFHKSVΓΔ al pl go | τ. ασκους .. D cop add τους παλαιους

38. αλλα c. ADEFHLRS^{2}UVXΓΔ al pl .. BCKMΛ 1. al αλλ | βλητεον .. D it^{pler} go cop al βαλλουσιν (item Mcion in Dial λέγει γὰρ πάλιν ὁ σωτὴρ Βάλλουσιν οἶν. νέ. εἰς ἀσκ. νέους καὶ ἀμφότ. συντ.) :: e Mt|βλητ. absq additamento c. BL 1. 33. 131. 157. 209. 301. cop .. ς (Gb^{0} prob ut vdtr Schu) Ln add και αμφοτεροι συντηρουνται (D a e τηρουνται) c. ACDEFHKMRSUVXΓΔΛ al pler it vg go cop^{dz**} syr^{utr} al (Mcion vide ante) :: e Mt ubi nemo om; cf et. ad Mc

39. D a b c e ff$^{2.*}$ l om versum (nec Eus habuisse videtur quod non addidit huic versui canonem decimum, in quo quae cuique propria sunt posuit) :: deest Mt et Mc | και .. B om | θελει c. BC*L 1. 118. 131. 157. 209. 11.pe cop arm aeth .. ς (Ln) praem ευθεως (X al -θυς) c. AC**EFHKMRSUVXΓΔΛ al pler f g$^{1.2.}$ q vg go syr^{utr} al | γαρ .. K 157. add οτι | χρηστος c. BL 157. 225. cop .. ς χρηστοτερος (BX al χρωστ.) c. ACEFHKMRSUVXΓΔΛ etc (:: et ευθεως et χρηστοτερος emendatorem prodit)

VI. 1. εγεν. δε .. D a e go και εγεν. | δευτεροπρωτω (RΓ 13. 117. 124.* 235. -ρω πρωτω) c. ACDEHKMRSUVXΓΔΛ al pler a f* ff$^{2.}$ g$^{1.2.}$ vg go syr^{P} ^{txt} al Caesar (Μτθ. [corrige Λουκ.] δευτεροπρ. φησὶ σαββ. τὴν ἡμίφαν δηλῶν τὴν μετὰ τὸ πύριον σάββ. αὐτοῖς δὲ ἑορτῆς ἀγομένης)

καὶ ἤσθιον ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον

Epiph (explicat ἵνα δείξῃ σάββ. πρῶτον εἶναι τὸ ἀπ' ἀρχῆς ὁρισθὲν κ. ῥηθὲν ὑπὸ κυρ. ἐν τῇ κοσμοποιΐᾳ κατὰ περίοδον ἀπὸ τότε ἄχρι τοῦ δεῦρο κατὰ ἑπτὰ ἡμέρας ἀνακυκλούμενον, τοῦτο εἶναι πρῶτον. δεύτερον δὲ σάββ. τὸ ἀπὸ νόμου ὡρισμένον. -- δεύτ. καλεῖται σάββ. μετὰ τὸ σάββ. ἡ τοιαύτη ἁγία [τοῦ προσαββ.] ἡμέρα εἰς σάββ. ἁγιασθεῖσα, κἂν τε κυριακὴ εἴη κἂν δευτέρα κἂν τε τρίτη καταντήσῃ. εἰς δὲ ἑπτὰ ἡμέρας πάλιν ἀνακυκλούμενον δεύτερον καλεῖται πρῶτον: haer. 30, 31.) Chr (explicans hom. 40. in Mt ὅταν διπλῇ ἡ ἁγία ᾖ καὶ τοῦ σαββάτου τοῦ κυρίου καὶ ἑτέρας ἑορτῆς διαδεχομένης. Similiter 237. schol ὅταν μετὰ τὴν τοῦ σαββάτου ἀργίαν ἑτέρα διαδέξηται πάλιν ἑορτή.) Isid (epp. 3, 110. δευτερόπρωτ. εἴρηται ἐπειδὴ δεύτερον μὲν ἦν τοῦ πάσχα, πρῶτον δὲ τῶν ἀζύμων. ἐσπέρας γὰρ θύοντες τὸ πάσχα τῇ ἐξῆς τὴν τῶν ἀζύμων ἐπανηγύριζον ἑορτήν, ἣν καὶ δευτερόπρωτον ἐκάλουν. Addita explicatione ulteriore pergit: εἰ δὲ σαββάτῳ εἴρηται, μὴ θαυμάσῃς· σάββατον γὰρ πᾶσαν ἑορτὴν καλοῦσι· etc. Eadem fere exscripta habent 239.schol 255.schol 256.schol) Thph Euth Amb („secundoprimum, non primosecundum dixit, δευτεροπρωτον enim scriptum est. Praeferri enim debuit quod praecellit. Secundum ideo quia primum ante ex lege praecessit, in quo etiam poena praescripta est si quis operetur; primum autem ideo, quia sabbatum illud ex lege solutum est quod erat primum: et hoc primum factum est quod secundo est constitutum.") Conferri praeterea possunt Eustath. vit. Eutych. nr. 95. μέχρις ἑβδόμης ὥρας τῆς δευτεροπρώτης κυριακῆς (i. e. dominica prima post pascha); item δευτεροδεκάτη Hier. in Ezech. 45. et δευτερίσχατος Heliod. ap. Chirurg. vett. p. 94. Facit huc etiam Clem strom. 6, 5. (ex Praedicat. Petri) -- ἐὰν μὴ σελήνη φανῇ, σάββατον οὐκ ἄγουσι τὸ λεγόμενον πρῶτον etc .. BL 1. 22. 33. 69.* 118. 157. 209. (item vgll ut x^{scr} y^{scr}, ubi est *εποριευετο ο ις τοις σαββασιν* etc) b c e f^{**} l q cop syr $syr^{p\ mg}$ („non in omni exemplari est") aeth arp (ar^{er} et ar^{ro} δευτερω) perss om (Schu „recte", 49. Ln [δευτ.] : : at ut ab additamenti ratione alienum est, ita cur omiscrint in promtu est. Ceterum nec simile quid Mt nec Mc adscripserunt.) | διαπορευεσθαι .. $c^{*}x$ al pauc πορ. | αυτον .. D ante εν σαββ. | δια c. ABLΔΛ* 1. h^{scr} al $plus^{10}$ .. ς add των (:: at ita et Mt et Lc) c. CDE HKMRSUVXΓ al longe pl cop | και ετ. οι μαθ. αυτ. .. D e οι δε μαθ. αυτ. ηρξαντο τιλλειν (e *vellebant*): : cf ll pp | τ. σταχ. (BC*LR post ησθ. pon) κ. ησθ. (κ. ησθ. a q post χερσ. pon, item ησθ. D e f arm) ψωχ. τ. χερσ. (CM* al aliq b c e cop al Amb add αυτων: hinc Ln [αυτ.])

2. ειπον (x -παν) c. BC*LX 1. 118. 131. 157. 209. a c e cop .. ς add αυτους c. AC***EHKMRSUVΓΔΛ etc (254. go πρ. αυτους), item Ln [αυτ.] .. D ελεγον αυτω ειδε (:: prorsus ut Mc) | τι ποιειτε .. D τι ποιουσιν οι μαθηται σου :: e ll pp | ο ουκ εξεστ. c. BD(L)R 69. 274.mg it^{pler}vg arm perss .. ς add ποιειν c. ACEHKMSUVXΓΔΛ al pler q go cop al (item L syr post σαββ.) :: vdtr magis e Mt illatum, quocum et σαββ. eodem loco ponitur, quam c. Mc omissum esse. Ex eodem Mt addiderunt εν | τοις σαββ. c. BDLR 1. 22. 124. 131. al it^{pler} (D e ante ὃ pon) ..

*1 Sam 21, 6. *Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν;* 3 *καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε ὃ ἐποίησεν Δαυείδ, ὁπότε ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες;* 4 *ὡς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν καὶ ἔφαγεν καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἱερεῖς;* 5 (42.2) *καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι κύριός ἐστιν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.*

6–11 Mc 3, 1–6. Mt 12, 9–14. 6 *Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν. καὶ ἦν ἄνθρωπος ἐκεῖ καὶ ἡ χεὶρ*

ς εν τοις (A*om) *σαββασιν* (13. al *εν σαββατω*) c. ACEHKMSUVΓΓAA al pler $g^{1.2*}$ vg al (:: e Mt; cf et. ad Mc)

3. *και αποκρ.* .. D *απ. δε* | *πρ. αυτ. ειπ.* (a b g^{1*} *dix. illis*) o (B om) $\overline{ις}$ (33. al go o $\overline{ις}$ *ειπ.*) c. BC*EHSUVΓAA al pl a b g^{1*} go al .. AC***(D)K (L)MRX al pm it^{mu} vg cop al o $\overline{ις}$ *ειπ.* (D^{gr} *ελεγεν*) *πρ. αυτ.* (L al vg al *πρ. α. ειπ.*): ita Ln .. e *dix. ad illos* sine o $\overline{ις}$ | *ουδε* (D *ουδεποτε*)*τουτο* .. HL *ουδεποτε* :: e Mc | *οποτε* c. AEHKMRSUVΓA al pler .. BCDLXA al plus[10] *οτε* (Ln) | *μετ αυτου* (ita et. Mt et Mc) .. D *συν αυτω* | *οντες* c. ACEHKMRSUVΓAA al pler (124. 6.P^e *παντες*).. BDLX al fere[10] om *οντες* (Ln :: at ita et Mt et Mc)

4. *ως* c. ACEHKMRSUVΓAA al pler (item LX al[10] *πως*: ita Ln ex errore de c :: e ll pp) item *quomodo* (*quemadmod.* Ir^{int}) it^{pler} vg go cop al pl Ir^{int} .. BD c (sed habet *et*) Mcion ap Epiph (sed vv. 3 et 4. post 9, 44. affert) om (49. :: at quum iidem BD cum 102. soli *πως* in Mc omittant, nec faveat glossae quod in pler *ως* [inter *ες* et *εις* facile omiss. ut al[3] om *εισ–*], in pauc *πως* [c. Mt et Lc ubi nemo *ως*] legatur, praestat servare) | *εισηλθεν* .. D *εισελθων* | *προθεσεως* .. D^{gr} *προσθ.* (item D^{gr} ll pp; supple ad Mt) | *ελαβ. και* c. AC***EHMRSUVΓAA al pl it vg go al; item BC*LX 33. cop syr Thph[ed] *λαβων* (ita Ln) .. DK 1. 13. 69. 124. 131. 157. 209. al[25] fere syrP syr^{hr} arm aeth Ir^{int} Thph[ed] om (Gb[0] :: at ita ll pp) | *και εδ. και* c. ADEHKMRSUVXΓAA al pler syrP aeth al Thph[ed] .. BL 1. 112. it vg go cop syr al Thph[ed] Ir .. Amb om *και* sec (Ln 49. :: at testes similes et, in Mc om: abundare videbatur, hinc tot interpr consentiunt invitis cdd Gr pler) | *ους* .. *οις* | *εξεστιν* .. DM *εξον ην*, item *licebat* it^{pl} gat Ir^{int} Amb :: Mt, unde M etiam add *αυτω* (gat *εὐ*) | *μονους* (BA al mu syrP *μονον*, it^{alliq} vg *tantum*; D al *μονοις*) *τους ιερεις* (D al *τοις ιερευσιν*). Post haec D (quos Wechelius „cdd 2 vetustissimos" laudat, sunt Steph. *β* et Cant. i. e. ipse D) addita habet: *τη αυτη ημερα θεασαμενος τινα εργαζομενον τω σαββατω ειπεν αυτω· ανθρωπε ει μεν οιδας τι ποιεις μακαριος ει· ει δε μη οιδας επικαταρατος και παραβατης* (*trabaricator*) *ει του νομου.*

5. *αυτοις* .. X 299. add o $\overline{ις}$ | *οτι* .. B 1. 131. arm om | *ο υι. τ. ανθρ.* (A* haec omnia om exeunte columna) .. B cop syr post *και* (syr al om) *τ. σαββ.* :: ut Mt

6. *εγεν. δε* usq *ξηρα* .. D *και εισελθοντος αυτου παλιν εις την συναγω–*

αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά· 7 *παρετηροῦντο δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύει, ἵνα εὕρωσιν κατηγορίαν αὐτοῦ.* 8 *αὐτὸς δὲ ᾔδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν· εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ τῷ ξηρὰν ἔχοντι τὴν χεῖρα Ἔγειρε καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. καὶ ἀναστὰς ἔστη.* 9 *εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς Ἐπερωτῶ ὑμᾶς εἰ ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ ἀγαθοποιῆσαι ἢ κακο-*

γην σαββατω εν η ην ανθρωπος ξηραν εχων την χειρα | *δε και* c. AEH KMRSUVΓΔΛ al longe pl g^{2} q vg go (*et factum est autem*) .. BLX al^{16} it^{pm} (e *et factum est*) eop al pl Cyr om *και* (Ln) | *ανθρ. εκει* c. BLE 1. 33. 131. 157. 209. 239. 299. (al?) cop Cyr .. ς (Ln) *εκει ανθρ.* (:: ita Mc) c. AEHKMSUVΓΔΛ al pler it^{pler} (b om) vg go al

7. *παρετηρουντο* (Gb′) c. ABDLMRXΔ al fere^{30} Cyr .. ς *-ρουν* c. EKSU VΓΔ al pl (H 17.^{ev} *-ρουν τε*, et. *και παρ.* legitur) :: cf ad Mc | *δε* absq *αυτον* (Gb Sz) c. AEF^{w}HKMRSUVΓΔΛ al plus^{130} it vg go al Thph Tert .. ς (49.) add *αυτον* c. BDLX al mu cop syr^{utr} al Cyr amb^{resecr} :: e Mc | *εν* .. DK al plus^{15} it^{pl} am om :: cf ll pp | *θεραπευει* c. ADL 2.^{pe} al aliq .. ς *-πευσει* c. BEHKMSUVXΓΔΛ al pler (:: ita Mc, Δ al^{1} *-πευει* praebentibus) | *ευρ. κατηγοριαν αυτου* (Δ *αυτω*) c. AEHMUVΓΔΛ al pl f (*occasionem accusandi illum*) go (*facultatem ad accusand. eum*), item *ευ. κατηγ. κατ αυτ.* F^{w}KLR al fere^{60} cop syrP ^{mg} arm al Cyr Thph .. B(D)ΣX al^{10} g^{1} q am for gat syr^{utr} *ευρ. κατηγορειν* (D *-ρησαι*) *αυτου* (49), al pauc *κατηγορησωσιν αυτ.*, a e *invenirent et accusarent eum*, b c ff^{2} vg^{ed} ing em al *inv. unde* (*quemadmod.* b) *accusarent eum* (:: insolitum *ευρ. κατηγοριαν αυτου* vario modo temptarunt)

8. *ηδει* .. D *γινωσκων*, item b *sciens* | *επ. δε* c. BLX 1. 13. 33. 69. 91. 157. 209. a .. ς (Ln) *και επ.* c. AEHKMSUVΓΔΛ etc; D *λεγει* (c e *et dicit*) | *τ. ανδρι* (Gb″) c. BL 1. 33. 91. 131. 209. 239. 299. 237.^{schol} Cyr .. ς (Ln) *τ. ανθρωπω* (:: ut ll pp lectione non fluct) c. AEHKMSUVXΓ ΔΛ etc (it vg *homini*) .. D om (e om *τω ξηρ. εχ. τ. χ.*) | *τω* (Δ add *την*) *ξηραν* (KM al^{15} *εξηραμμενην*) *εχ. τ. χειρα* (e^{secr} e^{secr} *-ραν*) .. D *τω τ. χειρ. εχ. ξηρ.* | *εγειρε* (Gb″) c. AEF^{w}KLMUVXΔΛ al pl .. ς *-ραι* c. s? Γ al .. D *-ρου* | *και* .. Δ om | *εις το μεσον* .. D *εν τω μεσω*, item it^{pl} *in medio* | *και αναστ.* c. BDLX 1. 33. e^{secr} (al?) it vg cop (syr) (go *tunc* etc) Cyr 237.^{schol} .. ς *ο. δε αναστ.* c. AEKMSUVΓΔΛ al pler syrP al | *εστη* .. D *εσταθη*

9. *δε* c. BDL 13. 33. 69. 124. 346. it vg go .. ς *ουν* c. AEKMSUVXΓΔΛ al pler syrP al .. cop (syr) om | *ο* (B om) *ις* .. K al plus^{15} it^{mu} vg al post *πρ. αυτ.* | *επερωτω* c. BL 157. e fg^{2} l vg go cop .. ς (Ln) *επερωτησω* c. ADEKMSUVXΓΔΛ al pler a b c ff^{2} g^{1} q syr^{utr}al (:: cf 20, 3. c. ll pp, ubi *-τησω* non fluct) | *υμας ει* (Schu prob) c. BDL 157. it^{pler}vg cop Cyr schol Mcion ap Tert .. ς *υμας τι·* c. minusc q syrP, item AEKMS ΓΔ al fere^{100} go syr al *υμας· τι* (Gb Sz), item alterutrum UVXΔ (:: et. in Mc fuerunt qui *τί* inferrent) | *τω σαββ.* c. BDL it^{pl} am for em (cop fluct) Aug .. ς *τοις σαββασιν* (:: ut ll pp) c. AEKMSUVXΓΔΛ al longe pler a f al vg^{ed} et^{mss} aliq Mcion ap Tert | *η κακοποιησαι* .. Mcion ap Tert *η ου*

ποιῆσαι, ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀπολέσαι; 10 καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτοὺς εἶπεν αὐτῷ Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου. ὁ δὲ ἐποίησεν, καὶ ἀπεκατεστάθη ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὡς ἡ ἄλλη. 11 αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας, καὶ διελάλουν πρὸς ἀλλήλους τί ἂν ποιήσειαν τῷ Ἰησοῦ.

12 s. Mc 3, 13–15. 12 (43.2) Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐξῆλθεν εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι, καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ. 13 (44.2) καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους

---

9. *απολεσαι* (Gb″ Schu prob) c. BDLX al itp^{ler} vg go cop syr syrP^{mg} al Mcion ap Tert .. AEFW^{vid}KMSUVΓΔΛ al^{130} ac plur e syr^{cd} syrP al Thph *αποκτειναι* (Gb Sz) :: e Mc. Praeterea DA tisch** al^{20} arr add *οι δε εσιωπων* (Δ *–πουν*) :: e Mc

10. *περιβλεψ. παντ. αυτ.* (DX al aliq b e ff^{2} q al *αυτ. πα.*) .. DΧΔ 1. 11. 22. al^{10} add *εν οργη*, 13. al^{4} *μετ οργης*, item itPm syrP sax :: e Mc | *ειπεν* .. D *λεγει* :: ut ll pp | *αυτω* (Gb Sz) c. ABEFW^{vid}KMSUVΓΔΛ al pl go syr syrP txt arm al Thph .. ς (Gb′) *τω ανθρωπω* (:: e ll pp) c. DLX al mu it (c. *hom. illi*, e *illi hom.*) vg cop syrP^{mg} al | Δ* *χειραν* | *εποιησεν* (Gb) c. ABEFW^{vid}LMSUVΓΔΛ al plus^{30} (syrP add *ουτως* c. ob.) Thph.. ς (Ln 49. prob Schu) *επ. ουτως* (ς *–τω* c. min) c. BK al mu .. DX 1. 13. 69. al mu it vg go cop syr syrP^{mg} al mu *εξετεινεν* (Gb′ :: e ll pp) | *απεκατεστ.* (Gb″) c. ADEKLMSVXΓΔΛ al pl .. ς *αποκατεστ.* c. BU al mu (1. al *αποκατεστη*) | *η χειρ αυτ.* (Gb Sz) c. ABDKLQUXΔ al plus^{30} it vg go cop syr^{utr} arm aeth al Thph .. ς add *υγιης* c. KMSVΓΔ al pl| *ως* (D 1. al add *και*) *η αλλη* c. ADEKMQSUVXΓΔΛ al longe pler b c f g$^{1.2}$ q go syr^{utr} al mu .. BL 33. 34.* 63. a e ff^{2} l 130.^{lat} vg sax cop om (49. item Ln [*ω. η αλλ.*] :: at multo probabilius est *ως η αλλη* ut abundans et absq *υγιης* minus aptum ab alteris esse deletum, ab alteris praemisso *υγιης* ad Mt^{i} modum completum esse. Cf ad Mc, ubi unus 131. cum paucis interpr verba *ως η αλλ.* sola habet). Praeterea h. l. D add (cf supra ad v. 5.) *και ελεγεν αυτοις οτι κυριος εστιν ο ιος του ανθρωπου και του σαββατου.*

11. *διελαλουν* (KU al plus^{12} *ελαλουν*) .. D *διελογιζοντο* | *πρ. αλλήλους* .. AM syrP c. ob. add *λεγοντες*|*τι αν ποιησειαν* (QX al *–σιαν*: c. EKMQSU VXΓΔ al pler, item A al^{6} *–σειεν*; BLA 1. 13. 69. al^{5} *–σαιεν*: ita Ln) .. D *πως απολεσωσιν αυτον* :: e ll pp

12. *ταυταις* .. D cop *εκειναις* (it vg *illis*) | *εξηλθεν* c. EKMQSUVΓΔΛ al pler itp^{ler}vg Cyp al .. ABDL(X) 33. al^{5} fere e *εξελθειν αυτον* (X om) (Schu „bene," 49. :: utraque ratio frequens; at vdtr iste locus ad v. 6. correctus esse, ubi *εισελθειν αυτον* non fluct) | *προσευξασθαι* .. D *και προσευχεσθ.* | *του θεου* (et. Or Cyp Amb) .. D om (Tert paullo liberius affert locum e Mcione, sed inde vix concludere licet omissum fuisse *του θε.*)

13. *προσεφ.* .. D 1. 22. 131. 157. Eus *εφωνησεν* | Γ b^{ser} *τους μαθητας*|

ὠνόμασεν, 14 Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην καὶ Φίλιππον καὶ Βαρθολομαῖον 15 καὶ Μαθθαῖον καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον Ἁλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον ζηλωτήν, 16 καὶ Ἰούδαν Ἰακώβου, καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώθ, ὃς ἐγένετο προδότης, 17 (45.1) καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὄχλος μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἰερουσαλὴμ καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἳ ἦλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν, 18 καὶ οἱ ἐνοχλούμενοι ἀπὸ πνευμάτων

14–16 Mc 3, 16–19. Mt 10, 2–4. Act 1, 13.

17–19 Mc 3, 7 ss. Mt 4, 24 s.

απ .. 28. al[20] fere Eus εξ, item it (sed non d) vg al | ωρομασεν (E* G al ονομασ.) (et. Eus) .. D al[5] εκαλεσεν

14. σιμωνα .. D praem πρωτον (:: cf Mt) | ωνομασεν (r al ονομ., y[scr] post πε.) πετρ... D πετρ. επωνομασεν (it vg *cognominavit petr.*) | και ιακ. c. BDK LA al[20] fere a b c vg[cd] syr arm pers[P] .. ς om και c. AEMQSUVXΓΛ al pl it[pm] vg go cop al (:: valuit huc et ad sqqtia locus Mt[l] [non paullo dissimilior Mc[l]] ubi app[orum] nomina bina proponuntur) | ιωαννην .. D ιωαννην τον αδελφον αυτου· ους επωνομασεν βοανηργες ο εστιν υιοι βροντης :: e Mc | και φιλ. c. BDL 33. 157. 244. a b c l syr arm aeth pers[P] Eus .. ς om και c. AEKMQSUVXΓΔΛ al pler it[mu] vg go cop al

15. και ματθ. (-θθ- c. B*D item go et h.l. et in Mt, non item in Mc; ς 49. -τθ- c. rell ut vdtr) c. BDL 13. a b c l q cop syr arm aeth pers[P] arr Eus .. ς om c. AEKMQSUVX (X vg[cd] θωμ. κ. ματθ.) ΓΛ (A om κ. ματθ. κ. θω.) al pler it[mu] (sed e *iac. ioh. phil. bart. matth. thom. iac.*: ubique omisso *et*) vg go al | θωμαν .. D add τον επικαλουμενον διδυμον :: ex Ioh 11, 16. etc | και ιακ. c. D*L 13. 33. c[scr] a b c d l cop[2] syr arm aeth pers[P] arr .. ς (Ln) om και c. ABD**EKMQSUVXΓΔΛ it[mu] vg go cop[1] syr[P] al | αλφαιου c. BL 1. 13. 33. 69. 131. 346. .. ς (Ln) praem τον (485. add υιον) τον (b[scr] om) c. ADEKMQSUVXΓΔΛ etc (:: ita Mc [et Mt] lectione non fluct)

16. και pr c. BDF[W]LQ al[8] a b c ff[2] l vg[ed et mss] aliq cop syr arm aeth pers[P] arr .. ς om c. AEKMSUVXΓΔ (A om κ. ιουδ. ιακ.) al pler e f g[1] q am em ing for per tol go syr[P] sax | ισκαριωθ (D it[pl] vg σκαριωθ, d *inscarioth*; c *scariotha*, a b om) c. BDL 33. it vg Mcion ap Epiph[1] .. ς ισκαριωτην c. AEKMQSUVXΓΔΛ etc (Mcion ap Epiph[1]) :: alterum c. Mc alterum c. Mt convenit, sed et. in Mc pler –ωτην substituerunt, pauci (c solus Graecorum) in Mt –ωθ | ος c. BL 53. 112. it vg cop syr aeth arr pers[s] Mcion ap Epiph[2] .. ς add και c. ADEKMQSUVXΓΔΛ al pler go syr[P] al (:: at ita et Mt et Mc)

17. καταβας μετ αυτων .. Epiph urget quod Mcion scripserit κατεβη εν αυτοις | A om εστη | τοπου .. KSVΔ al plus[12] του (al[1] τοπ. του) | οχλος .. BL 1. 118. add πολυς | του λαου .. 1. 118. 131. al[2] l om (:: ut Mc) | πασης της .. DF[W] om της | ιερουσαλημ usq σιδωνος (c e go add *et aliarum civitatum*) .. D αλλων πολεων | οι ηλθον (L –θαν) .. D ελθυθοτων

18. ενοχλουμ. c. ABL 1. 157. al ut vdtr (7.P[e]?) .. ς (Ln) οχλουμ. c. DEK

ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο· 19 καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐζήτουν ἅπτεσθαι αὐτοῦ, ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἰᾶτο πάντας.

20 s. Mt 5, 3–6. 20 ($^{46.5}$) Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 ($^{47.5}$) μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε. ($^{48.5}$) μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

22–26 Mt 5, 11 s. 22 ($^{49.5}$) μακάριοί ἐστε ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς καὶ ὀνειδίσωσιν καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρὸν ἕνεκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 23 χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε, ἰδοὺ γὰρ ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες

MQSUVXΓΔΛ al pler (:: quum simillimo loco Act 5, 16. *ὀχλουμένοι* non fluctuet, isque ipse ad nostrum varie mutandum valuisse videatur, *ἐνοχλ.* praestat, quamvis in universum *ἐνοχλ.* frequentius sit quam *ὀχλ.* Similiter Tob. 6, 7. *ἐάν τινα ὀχλῇ δαιμόνιον.* In N. T. Heb 12, 15. *ἐνοχλῇ* legitur.) | *απο* (Gb Sz) c. ABDEF^{w}LMQSVΓΔΛ al pl .. ς *υπο* c. KUX al pl (:: cf Act 5, 16.) | *και εθεραπ.* c. EKMSUVXΓΔΛ al pler go syr^{utr} al .. ABDLQ 33. 85. 240. 244. 254. 6.pe** it vg cop aeth arm al Euth om *και* (Ln 49. : : manifesta correctio; *και* vero a correctore alieniss imum)

19. *εζητουν* c. BL (al?) b e f am go syr .. ς (Ln) *εζητει* c. ADEKMQRSUV XΓΔΛ al ut vdtr omn it^{mu} vg cop syr^{p} al | D *αψασθε*

20. *αυτος* .. D e om | *επαρας* .. DE^{r} *επιαρας* (confusis π et τι) | *μαθ. αυτου* (et. Or^{1}) .. D 67. 91. ff^{2*} pers^{p} Or^{1} Thph om *αυτ.* | *ελεγεν* (et. Or^{1}) .. X Or^{1} *λεγει* | *οι πτωχοι* c. ABDEKLMRSUVΓΔΛ it^{pl} vg cop syr^{utr} al Mcion^{tertull} Or Cyr^{diserte} Eus Amb^{comm} al .. QX 1. 13. 33. tisch* al^{25} a c f gat go cop^{ds**} syr^{hr} arm arr al^{1} mur sax Amb^{1txt} add *τω πνευματι* (:: e Mt) | *του θεου* .. X* al^{10} c go Amb^{1} *των ουρανων* :: e Mt

21. *χορτασθησεσθε* .. X al pauc it^{pm} al Mcion ap Tert Amb *–σθησονται* :: ex Mt (Passim et., ut Mcion^{tert}, antea *αυτων* pro *υμετερα*, item postea *γελασονται*) | *μακ. οι κλαι. – –γελασετε* (syr^{hr} ante *μακ. οι πειν.* pon) .. D om

22. DPΣA *μισησουσιν*, item X *ονειδισουσιν* | *υμας* sec .. D om | *ονειδ. κ. εκβαλ.* (et. Chr Mcion ap Tert) .. D it^{pl} (non e f g^{2*}) Cyp^{4} *εκβ. κ. ονειδ.* | *ενεκα* .. DF^{w}Γ^{r} al aliq Chr *–κεν*

23. *χαρητε* (Gb Sz) c. ABDEF^{w}HKLMPQRSUVXΓΔΛ al^{150} fere .. ς *χαιρετε* c. min pauc Chr^{3} | *ιδου γαρ* (K al aliq om *γαρ*) .. D 6.pe syr *οτι* :: e Mt | *πολυς* .. K *πολλοις*, al (item X v. 35.) *πολλυς* | *τω ουρανω* .. K 13. 69. al fere^{10} e f go al Thph^{ed} Cyp al *τοις ουρανοις* :: e Mt | *κ. τα αυτα* (Schu commend) c. BD (d *sic*) QX 33. (al ut vdtr) c e (c *sec. eadem*, e *per ead.*) a (*similiter*) Mcion^{epiph} .. ς *κ. ταῦτα* (Gb" *τ' αὐτά*: at in edd accentu praeditis facile omn, ut EKLMUΓΔ, *ταῦτα* est) c. AE HKLMPR(plane vdtr, sed vide post)SUVΓΔΛ al pler it^{pl} (*sec. haec*) vg go cop (sed go cop vide post) etc (Mcion^{tertull} *secund. haec* vix valet

αὐτῶν. 24 (50.10) *Πλὴν* οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν. 25 (51.10) οὐαὶ ὑμῖν οἱ ἐμπεπλησμένοι, ὅτι πεινάσετε. οὐαὶ οἱ γελῶντες νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε. 26 οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν πάντες οἱ ἄνθρωποι· κατὰ τὰ αὐτὰ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν. 27 (53.5) *Ἀλλὰ* Mt 5, 39–42. ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούουσιν· ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν, προσεύχεσθε περὶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 (53.5) τῷ τύπτοντί

---

contra Mcion^{epiph}) | γαρ .. D^{gr} 64. (Mcion^{epiph} et^{tert}, sed non una cum praecedentib affertur) a Amb (ut Mcion) om | αυτων . . 49. al^{1}barb Mcion^{epiph} (invito Tert) υμων, 10.^{pe} των ιουδαιων

25. οι εμπεπλ. (DEPA ενπ., F^{w} 124. vv aliq τοις –νοις) c. ADEHKMPSUVΓ al pl it^{pler} vg syr (syr^{p} vide post) al cat^{ox} Mcion^{tertull} Ir^{int} al .. BLQ RXA (,νυν, sic) Δ 1. 13. 22. 33. al^{15} f go cop arm aeth syr^{p} c.* al Thph^{ed} add νυν | M πεινασητε | ουαι c. BK (ὑ pro οἰ)Y LS(om et. οι γελ. νυν)X 1. 13. 69. 157. 209. al aliq Or^{3} (semel add γαρ) Ir^{int} (*Vae vobis qui sat. estis, quon. esur. : et qui ridetis nunc* etc) (Mcion^{tert} *Ingerit vae etiam saturatis, quia es., etiam* [cod *et*] *rid. nunc, quia lugebunt.*) .. ς (Ln) add υμιν c. ADEHMPQRUVΓΔΛ al pler it vg etc | και κλαυσετε (et. Or^{3}) .. x (Mcion^{tert} vdtr; vide ante) om (29.* Ir^{int} Hil om πενθ. και)

26. ουαι (Gb Sz) c. ABEF^{w}HKLMPQRSUVXΓΔ al pler it^{plervg} go al Mcion^{tert} Bas Chr^{1} cat^{ox} al .. ς add υμιν c. DΔ al mu b cop syr al Chr^{2} Ir^{int} | και. υμας (D 28. d^{ser} υμιν, item it^{pm} vg^{ed} et^{mss} pler) ειπ. c. DEKMPQRSUVXΓΔΛ etc (et. Chr^{2} cat^{ox}) .. AHL al aliq vg^{ed} et^{mss} mu (sed non am ing al) Chr^{2} Ir^{int} και. ειπ. υμ., B e q υμ. και. ειπ. | παντες c. ABEHKMPQRUX al^{pm} it am fu for em iac ing per mt (al^{mu}) go cop syr^{p} arm sax al Tit Chr^{5} (et^{1} *οὐκ εἶπεν - - οἱ ἄνθρ. ἀλλ' ὅταν πάντες*) cat^{ox} Ir^{int} al .. DF^{w}LSVΓΔΛ al fere^{100} 239.^{schol} 259.^{schol} vg^{ed} syr aeth pers arm^{p} Mac al aliq Mcion^{tertull} om παντ. (Gb Sz) | x. τα αυτα (Schu ut supra) c. BDK (Q hiat h. l.) RX d^{ser} al fere^{10} item (ut supra) c e a go cop .. ς (Gb ut v. 23.) x. ταυτα c. AEHLMPSUVΓΔΛ al pler it^{pl}vg etc (Mcion^{tert} rursus *sec. haec*; cf ad v. 23.) | γαρ (et. Ir^{int}) .. D 29. it am fu for em iac ing mt per tol (al) sax Mcion^{epiph} et^{tert} Aug om | τ. ψευδοπρ. (b Ir^{int} Mcion^{tert} praem *et*) .. 243. f g^{1}·1 am for ing em mt per tol al sax Mcion^{epiph} (uberius tractat Epiph; at item Tert lectionem *et pseudoprophetis*) Bed τοις προφηταις (243. τους –τας) | οι πατ. αυτων (142.* 251. c^{ser} Ir^{int} υμων, 435. om) .. B om

27. αλλα c. ABDEKLMPRΔ al pl (cdd^{14} ap solum Scriv) .. ς αλλ c. HX item ut vdtr SUV, item al pl | R εχθρους | Δ ποιητε

28. υμιν c. BEHLSUVΔΛ al pl (item c f al vg Amb *maledic. vobis*) Iust (libere: *εγω δε υμιν λεγω Ευχεσθε υπερ των εχθρ. υμ. και αγαπατε τους μισ. υμ. και ευλ. τους καταρωμ. υμιν και ευχ. υπερ τ. επηρεαζ. υμ.*) Or .. ADEMPRΣΓ al^{55} (it^{pl}) Eus Thph υμας (Gb Sz 49. :: at hoc multo usitatius; hinc ap Mt υμας, non υμιν in textum illatum est) |

σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἱμάτιον καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. 30 παντὶ δὲ τῷ αἰτοῦντί σε δίδου, καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει.
Mt 7, 12. 31 (54. 5) καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ
32–36 Mt 5, 44 sqq. ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 (55. 5) καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 καὶ ἐὰν ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ γὰρ οἱ ἁμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν. 34 καὶ ἐὰν δανίζητε παρ' ὧν ἐλπίζετε λαβεῖν,

---

προσευχ. (Gb Sz) c. ABDEHKLMPRSUVXΓΔΛ al longe pl vv pl Aug .. ς praem και c. min ff^{2} vg^{ed} (non am fu for em ing iac per al, nec sax) syr al Iust (vide ante) (Mcion^{dial} -- και ευχεσθε υπ. των διωκοντ. υμ. liberrime) Mcion^{tert} Amb Adim | περι c. BL (al ut vdtr, nam Wtst Gb plane non attenderunt) .. ς (Lu) υπερ c. unc rell et min haud dubie pler Chr (ευχεσθε bis) (:: at υπερ ex Mt, ubi lect non fluct. Ap Lc περι et. Act 8, 15. Ap Paulum utrumque saepius; sed Col 1, 3. περι a pm in υπερ mutatum, non item 1, 9 υπερ in περι) | ALX al mu επερεαζ., D* επηρηαζ. | υμιας .. Δ υμων, 235. υμιν

29. επι c. ABEHKLMPRSUVXΓΔΛ etc .. D Clem Or εις (it vg *in maxillam*) :: e Mt | σιαγονα (XΓ al mu -γωνα) .. E* 28. (106.) Or^{1} praem δεξιαν (106. add την δεξ.) :: e Mt | παρεχε (13. 69. 124. 346. στρεψον) .. D 13. 28. 69. al^{5} fere it^{pl} vg^{sixt} et^{cdd} aliq al Amb add αυτω :: e Mt | τον χιτωνα .. AΓ al aliq cop al add σου :: cf Mt. Praeterea it^{mu} (Ir^{int} libere, item Mcion^{tert}) transpon το ιματ. (*palleum*) et τ. χιτ. (*tunicam*) :: ad Mt^{1} modum

30. δε c. ADEHMPSUVXΓΔΛ al pler it^{pl} vg (et. am em ing for al; per *enim*) go cop syr^{P} c.* al Chr .. BKLR al plus^{12} b ff^{2}· l syr arm om (Barn Clem aliique omittentes nil valent quum non afferant nisi sententiam παντι τω etc). Item τω c. unc omn exc B, item Clem^{2} Const (Iust alludens παντι τω αιτ. διδοτε) Chr al .. B Barn om. Hinc Ln [δε τω]

31. ποιωσιν υμιν .. A ποιουσιν (ut c*L in Mt) υμας | και (72.* 253. 2.pe e q om) υμεις (q post αιτ., item κ. υμ. b cop; Clem post ποι.; Mcion^{tert} *ita et vos*, alibi Tert *et vos ita* omisso ομοιως) .. B a ff^{2}· l Ir^{int} (affert v. 29 usq 31.) om (:: sane est in Mt), hinc Ln [κ. υ.] | ομοιως (52. 258. ante αιτ., a *sic* post *homin.* :: ut Mt) .. D 248. e Clem Ir^{int} om (praeterea vide ante)

32. τους (D praem τουτο ποιουσιν) αγ. αιτ. αγαπωσιν .. 209. το αυτο ποιουσιν (:: e Mt), item 1. omisso toto v. sq. | οι .. A om

33. και (B add γαρ) εαν (D al^{1} ες) | αγαθοποιητε c. DHMPΓΔΛ 33. al^{6} acr al haud dubie pm (s?) .. ς (Ln 49.) -οιητε c. ABEKLUVX al pl | υμιν (D post χαρ., c om) χαρ. (P it^{pm} vg post εστ.) εστ. | και γαρ (BA om; al pauc add και) οι (A om) αμαρτ. το (A 262. om) αυτο (το αυτο, e *id ipsud*: D a ff^{2}· vg δ τουτο, 130.^{sr} b c f q ταυτα)

34. και εαν .. D καν | δανιζετε (Gb'') c. ADEF^{w}HKLPXΔΛ al pl .. ς -ζητε

ποία ὑμῖν χάρις ἐστίν; καὶ ἁμαρτωλοὶ ἁμαρτωλοῖς δανίζουσιν ἵνα
ἀπολάβωσιν τὰ ἴσα. 35 *Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἐχθροὺς ὑμῶν καὶ*
ἀγαθοποιεῖτε καὶ δανίζετε μηδὲν ἀφελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς
ὑμῶν πολύς, καὶ ἔσεσθε υἱοὶ ὑψίστου, ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ
τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 36 *γίνεσθε οὖν οἰκτίρμονες, καθὼς* Mt 5,48.
καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. 37 ([56.2]) *καὶ μὴ κρίνετε, καὶ* Mt 7,1 a.

---

c. MSUVΓ al pm (de - ι - et - ει - vide infra) .. B 157. -σητε (Ln) .. b f ff^{2} g$^{1.2}$ q vg Amb *si mutuum dederitis*, e Mcion^{tert} *feneraveritis*, c d *feneratis*, a *feneretis*. Iust: *εἰ γὰρ δανείζετε παρ' ὧν ἐλπ. λαβεῖν, τί καινὸν ποιεῖτε; τοῦτο καὶ οἱ τελῶναι ποιοῦσιν.* | *λαβειν* c. BL 237. Iust .. ς (Ln) *απολαβειν* c. ADEHKMPSUVXΓΔΛ al longe pler etc (:: *απολαβωσιν* non fluct) | *υμ. χαρ.* .. D e *χα. υμ.* | *εστιν* .. B e om (b l om v. 32.) | *και* c. BL 157. cop (b q *nonne et*) .. ς (Ln) add *γαρ* c. iisdem unc qui *απολ.* al pler it^{pl} vg al | *αμαρτωλοι* c. ABDELMPSUV ΓΔΛ al pl..ς (Gb^{00}) praem *οι* c. HK al mu cop|Λ om *αμαρτωλοις* (H al *-λους*) | *δανιζουσιν* c. AB*DLPΔ al, item et ante et post (Λ *δανιζουσιν* hoc tantum loco, E* *δανιζ.* primo et tertio loco) .. ς (Ln 49.) *-ει-* c. B**HKMS(vdtr)UVXΓ(Λ) al longe pl| *τα ισα* (ἴ- EKMΔ etc; Γ al ἶ-) .. D a b c e ff^{2} l q Amb om (non item f g$^{1.2}$ vg)

35. *πλην* .. U add *λεγω υμιν* (:: e Mt) | Λ *εχθρους* | *αη ελπιζ.* c. DP e^{ascr} 6,p^{e} (et al sine dubio: nec Wtst nec Gb nec Sz attendit) .. ς (49.) *απελπ.* c. ABEHKLMSUVXΓΔΛ etc (:: cf ad 1, 25.). Accurate a b d e f ff^{2} g^{1} q for tol *nihil desperantes* (c al vg^{ed} et am em ing al *nih. inde sper.*) Contra syr^{utr} syr^{p} ar^{p} (exprimentes *μηδενα απελπιζ.*) *neminis spem praescindentes* | *πολυς* .. Λ y^{ascr} al^{1} c add *εν τοις ουρανοις*, hinc Ln [*ε. τ. ουρ.*], item a l (al?) sax Amb *in caelo* (:: cf v. 23. et Mt 5, 12.) | *υψιστου* (Gb Sz) c. ABDEHKLMPSUVXΓΔΛ al pl .. ς praem *του* c. min non ita mu | *χρηστος*: ita unc omn etc .. e^{ascr} f^{ascr} *χριστ.*

36. *γιν. ουν* c. AEHKMPSUVXΓΔΛ al pler f g$^{1.2}$ vg syr^{utr} al .. BDL 1. 33. 131. 157. a b c e ff^{2} l q go cop arm (Mcion^{tert} ex contextu om, item Iust Clem Or Chr^{7} Cyp al non afferentes quae praecedunt coniunctionem negligunt) om (Gb^{00} Ln 49. :: e Mt 5, 48. eo minus adsumptum credi potest quod iidem fere test om *και* sq a Mt alienum. Contra videbatur minus apte adpositum praecedentibus *και εσεσθε υι. υψ. οτι αυτος* etc) | *καθ. και* c. AD^{gr}EHKMPSUVXΓΔΛ al pler it^{pler} vg go syr^{utr} al Iust^{2} Or (Iust et Or *ως και*) Cyp al .. BL 1. 131. 262. c d cop Clem^{2} Chr^{7} (Clem^{1} Chr^{7} *ως*) Mcion^{tert} om *και* (49. Ln [*και*]:: at multo saepius *καθως* non addito *και* legitur, idque multo facilius omittebatur quam addebatur) | *ο πα. υμ.* .. 13. 69. al^{5} ac plur Iust^{1} Chr^{3} Amb Chrom add *ο ουρανιος* (item y^{ascr} Chr^{1} *ο εν τοις ουρ.*) :: e Mt. Iust^{2} sic: *Γινεσθε* (add^{1} *δε*) *χρηστοι και οικτιρμ. ως και ο. πα. υμ. ο ουρ.* (ita^{1}, item^{1} *ο πα. υμ. χρηστος εστι κ. οικτιρμ., και τον ηλιον αυτου ανατελλει* etc)

37. *και* .. D 1. 131. 157. al^{10} fere it vg cop syr al mu Thph Mcion^{tert} Cyp al om :: ut Mt | P *κρινηται*|*και ου* c. BCEHKLMPSUVXΓΔΛ al pler b ff^{2} g$^{1.2}$ q vg cop syr^{utr} al .. AD q^{ascr} r^{ascr} (et al ut vdtr) a c e f go

οὐ μὴ κριθῆτε· καὶ μὴ καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε.
Mc 4, 24. *ἀπολύετε, καὶ ἀπολυθήσεσθε·* 38 *δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·*
μέτρον καλὸν πεπιεσμένον σεσαλευμένον ὑπερεκχυννόμενον δώσουσιν
εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν· τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ᾧ μετρεῖτε ἀντιμετρη-
Mt 15, 14. *θήσεται ὑμῖν.* 39 ($^{37.5}$) *Εἶπεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς. Μήτι*
δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον ἐμ-
Mt 10, 24. Io 13, 16. 15, 20. *πεσοῦνται;* 40 ($^{38.5}$) *οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ·*
41 a. *κατηρτισμένος δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ.* 41 ($^{39.5}$) *τί*
Mt 7, 3—5. *δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ*

aeth pers^{p} Mcion^{tert} Cyp Amb *ινα* (Ln :: e Mt) | *και μη κατεδικαζετε* (ϰA al aliq *-ζητε*, A 262. *-σητε*, B *δικαζετε*) c. BLSX al^{15} fere syr^{p} .. ς (Ln) om *και* c. ACDEHKMPUVΔΛ al pler vv pler (:: ut in sqq nulla adest copula, ita et. h. l. otiosa videbatur; quid quod et. ineunte versu et Graeci aliquot et interpr fere omn abiecerunt) | *και ου* .. D a c e ff^{2*} aeth pers^{p} Bas *ινα* | B *δικασθητε*. Γ om *κ. μη καταδ.* usq *καταδ.*

38. *καλ.* (v al^{3} vg^{ed} et^{edd} aliq [non am ing for al] go syr al add *και*) *πεπιεσμ.* (absq *και* c. BDL 1. 69. 131. it^{pler} cop arm Dial^{lib} Cyr Amb^{3}; ς add *και* c. ACEHKMPSUVXΓΔΛ al pler f g^{2*} vg go al mu Clem^{lib} Cyr) *σεσαλ.* (D 1. 131. 157. Dial Or^{libere} ante *πεπ.* [157. *και πεπ.*]; 48.^{ev} g^{scr*} syr al Cyr Mcion^{tert} om; absq *και* c. BDL 1. 69. 131. it^{pler} cop arm Clem^{lib} Dial^{lib} Or^{lib} Amb^{3}; ς add *και* c. iisdem quibuscum ante et Mcion^{tert}) | *υπερεκχυννομ.* c. ABCDE**LPUΔ f^{scr} (et al ut vdtr) .. ς *υπερεκχυνομ.* c. E*HKMS(vdtr)V(vdtr)XΓΔ al pler | *κολπον* .. D *κολμων* | *τω γαρ* (13. 69. 34.^{ev} a b l q arm Mcion^{tert} Amb om) *αυτω* (X al^{5} om) *μ. ω* c. ACEHKMPSUVXΓΔΛ al longe pler it^{pler} vg etc .. BD L 1. 33. 131. 209. c e (cop *mensura enim qua*) *ω γαρ μετρω* (Ln :: e ll pp) | *αντιμετρηθ.* (it^{pl} vg *remetietur*) .. E*P al pauc b e q *μετρηθησ.* (*metietur*)

39. *ειπεν* .. D 13. 69. 91. 124. *ελεγεν* (item *dicebat* it vg) | *δε και* c. BC DF^{w}LX al plus^{10} it vg 130.^{lat} Thph^{ed} .. ς om *και* c. ACEHKMPSUVΓΔΛ al pler vg cop al | *μητι* .. X al pauc *μη* | D *οδαγειν* (ut D et. in Mt) | *εμπεσουντ.* c. BDLP 1. 13. c^{scr} g^{scr} y^{scr} al^{6} a (*incident*, item d) .. ς *πεσουντ.* (*cadent*) c. ACEHKMSUVΓΔΛ it^{pler} vg (:: ita Mt, quem vide)

40. *διδασκ. αυτου* c. ACEHKMPSUVΓΔΛ (vide post) al pler cop go syr^{utr} al .. BDLX al plus^{10} it vg Or Ir^{int} Mcion$^{tert\ lib}$ om *αυτου* (Gb^{o} vix prob Schu, Ln 49. :: at verisimillimum est deletum esse ad exempl Mt^{l}; ap quem qui *αυτου* add [nullus antiquiss cdd], ii ipsi ex Lc habere vdtr) | *κατηρτ.* (H *καταρτ.*) *δε* (A al pauc om) *π. εσται* (et. Nyss; F^{w} al pauc Or Const Thph^{ed} *εστω*) *ως ο δι. αυτ.* .. ΓΔ* (una c. *αυτου* priore) 48.^{ev} om

41. *το* sec (EXΓΔ al *τω*, item XΓΔ al v. 42. bis, E sec. loco) .. D al aliq om (nec exprim it [exc e] vg cop) | *δοκ. ε. τ. ιδιω* (D *σω*, it vg *tuo* post *oculo*) *οφθ.* .. P 13. 69. 124. 346. *ε. τ. σω οφθ. δοκ.* (:: e Mt)

δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὀφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ σοῦ δοκὸν οὐ βλέπων; ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὀφθαλμοῦ σοῦ, καὶ τότε διαβλέψεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν. 43 (60.5) Οὐ γάρ ἐστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρόν, Mt 7, 16 s. et 12, 33. οὐδὲ πάλιν δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 ἕκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται· (61.5) οὐ γὰρ ἐξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου σταφυλὴν τρυγῶσιν. 45 (62.5) ὁ Mt 12, 34 s. ἀγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν, καὶ ὁ πονηρὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ περισσεύματος καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

---

42. πως (Schu commend vdtr) c. B e ff^{2}· .. 251. g$^{1.2}$· am em for ing per tol sax praem και .. ς (Ln) praem η c. ACDEHKLMPSUVXΓΔΛ etc (:: at ita Mt lectione non fluct; ex eodem alia quoque locus noster passus est) | αδελφε .. D 157. a b c e ff^{2}· l q arP om (:: ut Mt) | το εν τ. οφθ. σου .. D 33. it vg cop εκ (33. απο) του οφθαλμου σου | αυτος - - ου βλεπων (Γ ουκ εμβλ.) .. D a b c e ff^{2}· l q και ιδου η δοκος εν τω σω οφθαλμω υποκειται (d e est) :: ad Mt^{l} modum | την sec .. c 69. al om | εκβαλειν h. l. (Schu prob vdtr) c. B 13. 69. 124. 346. .. L 1. post το καρφ. pon .. ς (Ln) post διαβλεψ. c. ACDEHKMSUVXΓΔΛ etc (:: at ita Mt lectione non fluct) | το εν τ. οφθ. .. D it vg cop syr εκ του οφθαλμου (et. L^{s} pro το iam scripserat εκ) :: ut Mt

43. ου γαρ (et. it^{pler} vg cop go syrP al) .. D a syr aeth al (Clem^{lib}) ουκ, 346. al^{1} ουδε | καρπον σαπρον etc .. D it^{pler}vg -ποιης -πρους, item D it^{pler} καρπους καλους :: e Mt 7, 18. | παλιν c. BL 1. 13. 69. 124. 131. 157. 346. b g^{1}· q cop arm (Clem μην) .. ς om (Ln [πα.]) c. ACDEHKM SUVXΓΔΛ etc (:: at sic Mt lectione non fluct). Dial^{2} (ex Mt corrupta) haec habet: οὐ δύνανται δένδρ. σαπρ. καρποὺς καλοὺς ἐνεγκεῖν (alibi προσεν.) οὐδὲ δένδρ. καλ. καρποὺς κακοὺς ἐνέγκαι (alibi προσεν.). Similiter Mcion^{Philos} οὐ δύν. δένδρ. καλ. καρποὺς πονηρ. ποιεῖν.

44. γαρ (Γ δε) .. D g^{ser} al^{6} a b c e ff^{2}· l q tol om | ιδιου (V al^{5} om) καρπου .. D καρπ. αυτου, item *fruct. suo* it vg | εξ ακ. συλλεγ. .. D εκλεγονται (et. e *leguntur*, item go) εξ ακ., item it^{Pm} *leguni* (*colliguni*) *de spin.* | συκα (Γ al σύκ.) .. 28. ροδα | βατου .. U al^{5} ac plur -των | σταφυλην (L 13. 69. 346. -λας, item c e cop go syr^{utr} al Tert; K -λης) τρυγ. c. BCDLX y^{ser} al fere^{10} syrP .. ς (Ln) τρυγ. σταφ. c. AEHKMSUV ΓΔΛ al pler it (e *vendemiantur*) vg al (:: accommodatum ad συλλ. συκα)

45. της καρδ. αυτ. (D αυτ. τ. καρδ.) (et. Or) .. 69. om, B om αυτ. | προφερει .. LΓ al aliq προσφ. item pr. loc. v | ο πονηρος (Gb″ commend Schu) c. BDL 1. 130^{Gr} et^{lat} 131. a b g^{1}· l cop arP .. ς add ανθρωπος item Ln [ανθρ.] c. ACEHKMSUVXΓΔΛ etc (et. Dial :: ut Mt lectione non fluct) | πονηρου (Gb″) c. BDL 1. 69. 131. a ff^{2}· g^{1}· am for tol cop arm (item b vg 130.^{lat} arr Dial add tantum θησαυρου) .. ς add θη-

Mt 7, 21. 46 ($^{53.5}$) *Τί δέ με καλεῖτε Κύριε κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἃ λέγω;*
Mt 7, 24–27. 47 (54.5) *πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρὸς μὲ καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἐστὶν ὅμοιος.* 48 *ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρης δὲ γενομένης προσέρηξεν ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἴσχυσεν σαλεῦσαι αὐτὴν διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομεῖσθαι αὐτήν.* 49 *ὁ δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου, ᾗ προσέρηξεν ὁ ποταμός, καὶ εὐθὺς συνέπεσεν, καὶ ἐγένετο τὸ ῥῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.*

σαυρον της καρδιας αυτου, item Ln [*θ. τ. κ. α.*], c. ACEHKMSUVXΓΔΛ etc (:: *θησ.* add Mt lectione non fluct; *της καρδ. α.* ex prioribus adsumenda videbantur) | *περισσευμ.* (XΓ al *περισευμ.*) c. ABDEHKVXΔΛ al^{20} fere .. ς praem *του* c. CLMSUΓ al longe pl Dial | *καρδιας* c. ABD al plus^{10} .. ς praem *της* c. CEHKLMSUVXΓΔΛ al pler Dial | *λαλει* (DE^{sr} *καλει*) *το στ. αυτου* (CF^{w} al plus^{16} vg cop syr aeth al Dial om, hinc Gb^{00} :: ut Mt) hoc ord. c. ABDEHKLMSUVXΓΔΛ al pler (e *loquitur malum*) go syr^{utr} al .. c al pauc it^{pler} vg cop al Dial (Clem al ex Mt potius) *το στομ.* [*αυτου* vide ante] *λαλ.* (ita Lu :: at est e Mt)

46. Δ *με δε* | *καλειτε* .. D 28. *λεγετ.*, K *λαλειτ.* (d Ir^{int} Gaud *mihi dicitis*) :: cf Mt | *ἃ* .. B e go syr o (*quod*)

47. *πας* .. Δ *και* | *των λογων* .. CF^{w}MX al^{10} *τους λογους* (X b q add *τουτους* :: ut Mt) :: ut Mt, item K* al pauc *τον λογον*

48. *ος* .. Δ y^{ser} 3.pe al aliq add *και* | *πλημμυρης* c. B*L 33. (al? nec Wtst nec Gb attendit) .. ς (Ln 49.) *πλημμυρας* (DKV al *πλημυρ.*, Δ *πλημηρ.*) c. AB**DEHKMSUVXΓΔΛ etc | *προσερηξεν* c. B*DL (al vdtr) .. ς (Ln 49.) *-ερρηξεν* c. AB**CEHKMSUVXΓΔΛ etc | *ο ποταμος* .. Γ om | *δια το καλ. οικ. αυτ.* c. BL 33. 157. cop syr$^{p\ mg}$ aeth (*quoniam supra petram aedificata fuit ac bene aedificata fuit*) .. ς (Ln) *τεθεμελιωτο* (F^{w} *εθεμ.*) *γαρ επι την πετραν* (Γ ε. *τη -ρα*) c. ACDEHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg go etc (:: at sic Mt lectione non fluct)

49. *οικοδομησαντι* c. ABDEHKLMSUVXΓΔΛ al pler cop syr^{utr} al .. C 13. 69. e^{ser} al pauc *οικοδομουντι* (Ln) .. it vg go *aedificanti* (ita et. d et *ð*; nec vdtr statuendum ita non potuisse nisi *οικοδομουντι* reddi) | *οικιαν* .. U al^{10} fere praem *την* | *ᾗ* .. D a b c e ff^{2c} g^{1c} q om (sed a b ff^{2a} g^{1c} q post add *domui illi*, c *in dom. illam*) | *προσερηξεν* (D *συνερηξ.*, b d ff^{2c} q al *allisit*, c e *impegit*, a *impulit*, f g^{2c} vg *inlisus est*) c. B*DL (al vdtr) .. ς (Ln 49.) *προσερρ.* ut v. 48. | *ευθυς* c. BCL 33. y^{ser} al^{10} fere .. ς (Ln) *-θεως* c. AEHKMBSUVXΓΔΛ al pler .. D a c om :: ut Mt | *συνεπεσ.* (*concidit* b d e l q tol) c. (Gb' commend Schu) DLR 1. 13. 33. 69. 124. y^{ser} al^{10} b e l q tol .. ς (Ln) *επεσεν* c. ABCEHKMSUVXΓΔΛ etc (it^{pm} vg *cecidit*) :: e Mt

VII.

1 ($^{35.3}$) *Ἐπειδὴ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς* Mt 7, 28. *ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καφαρναούμ.*

2 *Ἑκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἤμελλεν τελευτᾶν,* Mt 8, 5–13. 2–10 *ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος.* 3 *ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ.* 4 *οἱ δὲ παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως λέγοντες ὅτι ἄξιός ἐστιν ᾧ παρέξῃ τοῦτο·* 5 *ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ᾠκοδόμησεν ἡμῖν.* 6 *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. ἤδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπεμψεν πρὸς αὐτὸν φίλους ὁ ἑκατόνταρχος λέγων αὐτῷ Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γὰρ*

VII. 1. *επειδη* c. ABC*X 124. 254. 299. gat (*cum*), item addito *δε* K 91. 239. (:: cf ad Mt 21, 46.) .. ς *επει δε* c. C**EHLMRSUVΓΔΛ al pler e f g^{2} vg go cop syr^{p} (syr *και επει*) al .. D b ff^{2} g^{1} q *και εγενετο οτε*, item a c l syr$^{p\ mg}$ arm *εγ. δε οτε*|*επληρωσεν* (*implesset* it^{pl} vg) .. D *ετελεσεν* (c e *perfecisset*, d *consummasset*) | *παντα* (X 131. om) *τα ρημ. αυτου* (it^{pl} syr om; M al plus^{10} q gat *ταυτα* .. D *ταυτα τα ρημ.* | *εις τ. ακ. τ. λαου* .. D *λαλων*, e *quae loquebatur ad populum* | *εισηλθεν* (D *ηλθεν*) .. HΔ al^{10} fere (inprimis evgll) syr add $\overline{\text{ις}}$ | *καφαρ.* c. BC*DX 33. it (exc q) vg sax go cop arm (in Mt et. z et in Mc Δ; item Or Epiph Nonn) .. ς *καπερναουμ* c. AC***EHKLMRSUVΓΔΛ al pler q syr^{utr} al (alibi et. c, item I)

2. *δουλος* .. D *παις* (d *puer*, D^{gr*} *τις*), item v. 3. 47^{ev} *παιδα* pro *δουλ.* :: e Mt | *ημελλ.* c. ABCDEHLMRUVXΓΔΛ etc .. F^{w}Ks al^{40} fere *εμελλ.*| *εντιμος* .. D *τιμιος*

3. *ακουσ. δε* .. D 245. it^{pler} vg syr *και ακ.* | *πρ. αυτον* .. D 13. 69. it (exc f) om | *ερωτων* .. X *ερωτουντας* | *διασωση* .. EHMΓΔ al mu *–σει*

4. H al aliq *παραγενομενοι* | *πρ. τ. ιησ.* (C *πρ. αυτον*) .. D a c e ff^{2} l pers^{w} om (sed a c e ff^{2} l *Iesum* pro *αυτον*) | *παρεκαλουν* (Δ *–λεσαν*) .. D 1. 13. 69. 346. *ηρωτων* | *λεγοντες* .. AC*KΔ al^{20} f vg (et. mss pler, non em) cop aeth add *αυτω*|*παρεξη* (Gb′) c. ABCDEHLRXΔ carp^{ev} al^{20} fere .. ς *–ξει* c. GKMSUVΓΔ al pl cat (60. 71. g^{acr} *–ξεις*)

5. *ωκοδομησεν* .. Δ *ωικοδομ.*, C*D *οικοδ.*

6. *ο δε* $\overline{\text{ις}}$ *επ. σ. αυτοις* .. D a c e *επορευετο δε* (c *ergo*, e *itaque*) *μετ αυτων ο* $\overline{\text{ις}}$ | *αυτου* .. D post *απεχοντ.* | *απο* .. D al^{7} go om|Δ *επενψεν*| *προς* (Δ *επ*) *αυτον* (6.P^{e} *αυτω*) .. B om | *φιλ. ο* (BL om) *εκατονταρχος* (L al pauc *–αρχης*) c. BCLX 33. 131. 157. c e cop aeth .. ς (Ln) *ο εκατ. φιλ.* c. ADEGHKMRSUVΓΔ al pler it^{pl} vg go al mu .. Δ om *ο εκατ.* | KΔ al mu *σκυλου* | *ικαν. ειμ.* (Schu „rec. ap. Mt 8, 8.") c. B b l q am ing for al .. ς (Ln) *ειμ. ικαν.* c. ACDEGHKLMRSUVXΓΔΛ etc (:: at *ειμ. ικαν.* Mt 3, 11. 8, 8. Mc 1, 7. Lc 3, 16. 1 Co 15, 9. lectione non fluct; ex

ικανός εἰμι ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου εἰσέλθῃς· 7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἠξίωσα πρὸς σὲ ἐλθεῖν· ἀλλὰ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ἰαθήτω ὁ παῖς μου. 8 *καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἐξουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ' ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ Πορεύθητι, καὶ πορεύεται, καὶ ἄλλῳ Ἔρχου, καὶ ἔρχεται, καὶ τῷ δούλῳ μου Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ.* 9 *ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὄχλῳ εἶπεν Λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὗρον.* 10 ($^{66.5}$) *καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα δοῦλον ὑγιαίνοντα.*

11 ($^{67.10}$) *Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ἑξῆς ἐπορεύετο εἰς πόλιν καλου-*

Mt 8, 8. in test pl et. sqq interpolata) | *υπο τ. στ. μου* c. ABEGHKSU VAA al pl (it vg etc) .: CDLMRXΓ al plus^{35} *μου υπ. τ. στεγ.* (Gb″ :: ut Mt lectione tantum non fluct)

7. *διο ο. εμ. ηξ. πρ. σε ελθ.* (A *προσελθ.* omisso *πρ. σε*, item *d advenire*) .. D al^{3} abceff^{2*} l om :: ut Mt | *αλλα* c. ABEGHLRA etc .. DKMUX ΓΛ al pl *αλλ* | *ειπε* .. c q^{ser} 13. 69. 90. 124. 346. syrP c.^{a} praem *μονον* :: e Mt | *λογω* .. Γ al^{10} *–γον* (item g^{1} go *die verbum*) | *ιαθητω* c. BL .. ς (Ln) *ιαθησεται* (:: at ita Mt lectione non fluct) c. reli ut vdtr omn

8. *υπο* .. DΥ al *υπ* | *υπ εμαυτον* .. Υ 13. 69. *–του* | G *τους στρατ.* | *πορευθητι* .. DX 209. *πορευου*. Valentt ap Ir: *εν τω ευαγγελιω – – Και γαρ εγω υπο την εμαυτου εξουσ. εχω στρατιωτας και δουλοις, και ο εαν προσταξω ποιουσι.*

9. *ταυτα ο ις* .. c 157. *ο ις ταυτ.* | *αυτον* (et. q go cop syr^{utr} al) .. DR X al^{5} it^{pler} vg arm om :: ut Mt | *τω ακολ. αυτ. οχλ. ειπ.* .. D e *ειπ. τω αν.* (e add *αυτω*) *οχλ.* | *λεγω* (DX al^{7} it^{pl} vg go cop^{ds} ms al praem *αμην* :: e Mt) *υμιν* (AU al^{15} fere cop syr add *οτι*) .. Mcion^{epiph} *λεγω δε* | *ουδε* (c. ABCKLMRXΓ al sat mu, D *ουδεποτε*, EFGHSUVAA al^{70} fere *οντε*: Gb′ commend Schu; sane commendationem inde habet quod in Mt *ουδε* est nec fluct) *ε. τ. ισρ.* (D haec post *ευρ.*) *το. πι. ευρον* (Mcion^{epiph} *το. πι. ουδε ε. τ. ισρ. ευρ.*, sed postea Epiph *ει ουδε ἑ. τ. ἰ. το. πί. εὗρεν* etc, item Tert adv. Mcion. *professus est talem se fid. nec in Isr. invenisse*) .. abcff^{2*} g^{1*} l q *in nullo tantam fid. inveni in Isr.*, item Amb (sed add *iuxta Graecos Nec in Isr. tant. fid. inv.*)

10. *οι πεμφθ. εις τ. οικ.* c. ACEGHMRSUVΓAA al longe pl f ff^{2*} g^{2*} l vg go syr^{utr} al .. 2. g^{1*} q (sl?) om *ε. τ. οικ.* .. BDFKLX al^{15} fere a b c e cop *εις τον* (D* om) *οικ. οι πεμφθ.* (Ln) Praeterea D add *δουλοι* | *τον ασθενουντ.* (c. ACDEFGHKMRSUVXΓAA al pler f g^{2*} vg go syr^{utr} al; BL 1. 157. 209. a b c e ff^{2*} g^{1*} l q cop om: ita Ln) *δουλον* (D om)

11. *εγενετο* .. D e om | *εν* (D c e om) *τη εξης* c. BCDKMS al pm c e f go cop syr^{utr} al mu .. AEFGHLRUVXΓAA al^{70} fere it^{pl} vg pers^{w} Thph *εν τω εξ.* (Gb′′ improb Schu :: 8, 1. *εν τω καθεξ.* non fluct; 9, 57. est *τη εξ. ημερα*, ter in Act *τη εξης* 21, 1. 25, 17. 27, 18.) | *επορευετο*

μόνην Ναΐν, καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοὶ καὶ ὄχλος πολύς. 12 *ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἰδοὺ ἐξεκομίζετο τεθνηκὼς υἱὸς μονογενὴς τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα, καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν αὐτῇ.* 13 *καὶ ἰδὼν αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτῇ καὶ εἶπεν αὐτῇ Μὴ κλαῖε.* 14 *καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ, οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν, καὶ εἶπεν Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι.* 15 *καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρὸς καὶ ἤρξατο λαλεῖν, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ.* 16 *ἔλαβεν δὲ φόβος ἅπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεὸν λέγοντες ὅτι προφήτης μέγας ἐγήγερται ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ.*

(*ibat* it vg; BR 13. 69. 346. -ρευθη) .. C***UXA al mu a c add *ο ις*| *ναιν* c. ABCDFHKLMBUXA al pler .. EGΓA al aliq *ναειν* (1. 13. al -*ειμ*, itpl vg *Naim*) | *αυτω* c. BCDEFGHKLMSVΓA al longe pl it vg etc .. ARU XA al15 om | *ικανοι* c. ACEGHKMRSUVXΓΔΛ al pler b c q go syrP al .. BDFL 130.sr etlat 157. itpl vg cop syr syrhr cop al om: hinc Gb0 et Ln [*ικ.*] | *πολυς* .. K al fere15 add *της πολεως*

12. *ως δε ηγγισεν* .. D itpl *εγενετο δε* (b c ff2· q *et fact. est*) *ως ηγγιζεν* (teste Kipl. -*εν*)| *και* (1. al vv aliq om) *ιδου* .. DGr om (d om tantum *ιδ.*)| *τεθνηκως* (122. *νεκρος*) .. A 54. c om, hinc Ln [*τεθν.*]| *υι. μονογ.* c. ACDEFGHKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn it (exc c) vg go cop etc .. BLX (alpe?) c *μον. υι.* (49. :: 8, 42. *θυγ. μονογ.*, Io 1, 18. *ο μον. υι.* item 3, 18.)| *και αυτη* (*αὐτὴ*: ita K al pl [al15 ap. Mthae. et al10 ap. Scriv.] item, quod ex usu horum cdd vix differt, *αὐτῇ* EFGHKΓA al mu [al aliq *αὐτῇ χήρᾳ*], item go syrutr; ς Ln 49. *αὕτη*: ita v al non ita mu, item *et haec* itpler vg cop :: at *και αυτος* in Lc frequens nec raro a testib mu cum *οιτος* commutatum, cf inprimis 8, 41. 17, 16. 19, 2.; videtur *καὶ αὕτη* lectio arcte cum *ἦν* addito cohaerere) absq *ην* (ita et. ς Wtst Gb Sz) c. ABEFGHKMRSUXΓΔΛ al pl go syrP .. ςe Lu add *ην* c. CLV al15 fere it (e *quae erat vidua*) vg cop syr syrP mg al .. D *ουσα* (d *cum esset*) post *χηρ.*|*οχλ.* (A add *πολυς* retento et. *ικαν.*) *τ. πολ. ικαν.* (absq *ην*, ut et. ς Gb″, c. ACEFGHKMRS[vdtr]UVXΓΔΛ al pl itpler vg go syrutr Thph Amb; ςe Gb Sz add *ην* c. BL al non ita mu cop) *σ. αυτ.* (X om *σ. αυτ.*) .. D *πολυς οχλ. τ. πολ. συνεληλυθει αυτη* (d *cum ea erat*), e *multa turba consequebatur illam*

13. *και ιδ. αυτην* .. D e syr *ιδ. δε* (e syr add *αυτην*)|*ο κυριος* .. D 1. al6 f for gat sax cop syr al mu Chr *ο ιησους* (go *ο κυρ. ιησ.*) | K *εσπλαχνισθη, Fa εσπλαγν.* | *επ αυτη* c. ABCDEFGHLMSVΔΛ al pl .. KRUXΓ al30 fere *επ αυτην* (itpl vg *super eam*; f am *super ea*; a d *ei*)

14. B al *σωρου* | D a ff2· *νεανισκε νεανισκε* | *σοι* .. EΔ al *συ*

15. *ανεκαθισεν* (EMA al -*θησεν*) (itpl vg *resedit, consedit*) .. B *εκαθισεν* (c e Irint *sedit*) | *εδωκεν* .. A 33. *απεδωκ.* (c al *reddidit*), 50.ev *παρεδ.* (e *et coepit loqui ad matrem suam* omissis *εδωκ. αυτ.*)

16. *απαντας* c. ABCFLRΓ al mu .. DEGHKMSUVXΔΛ al plus100 *παντας* (Gb Sz) | *εγηγερται* (EFH al *εγειγερτ.*) c. EFGHKMRSUVXΓΔΛ al pler

17 (68.10) καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ καὶ ἐν πάσῃ τῇ περιχώρῳ.

18—28 Mt 11, 2—6. 18 (69.5) Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννει οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. 19 καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπεμψεν πρὸς τὸν κύριον λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 20 παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἶπαν Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν ἡμᾶς πρὸς σὲ λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 21 ἐν ἐκείνῃ τῇ

*Deut 18, 15.

Chr .. ABC(D)L 1. 13. 118. 131. ηγερθη (D εξηγ.) : ita Ln 49.; at saepius perf., quod Lc adamat, test mu ac boni cum aor. mutarunt, cf ad 9, 7. item infra vv. 20. 24—26. Item sq επεσκεψατο valuisse vdtr ad ηγερθη substituendum) | ο θεος .. r 1. 131. al aliq e κυριος | τ. λα. αυτου (et. f g^{2} vg go cop syr al Mcion^{tert}) .. MXA 13. 69. 124. al^{25} fere add εις αγαθον, item in bonum (-no a b ff^{2} g^{1} l q) a b c e ff^{2} g^{1} l q for al syrP al

17. ο λογ. ουτ. (e^{ser} om ουτ.) .. D b ουτ. ο λογ. | εν sec c. ADEGHKMRSU VXΓΔΛ al longe pler a f ff^{2} $g^{1.2}$ q vg^{ed} et^{mss} aliq go cop al .. BFL l. al aliq b c am for fu ing al om, hinc Ln [εν]. Sed FL al (non l.) b c περ. αυτ. (ff^{2} om) post περιχωρ. (56. e om και usq περιχ.) pon

18. και απηγγειλ. (ΓΔ ανηγγ.) ιωαννει (-ει c. AB^{*}; ς Ln 49. -η [E -ηρ] c. B^{**}EFGHKLMRSUVXΓΔΛ etc :: quum A et B^{*} h. l. et v. 22., ubi et. L accedit, in forma -ει consentiant, non magis arcenda est quam alia eiusmodi. Ceterum similis est forma μωυσει, cf Mt 17, 4. et alibi. In Mt 11, 4. ιωαννει DΔ; contra Act 3, 4 et Apoc 1, 1. -νη non fluct) οι μαθ. αυτ. περ. πα. τουτων .. D e εν οις και (d e om; sed e add *adnuntiaverunt*) μεχρι ιωανου (e -νν-) του βαπτιστου

19. και .. D e ος και | τινας (et. a e) .. D c^{ser} x^{ser} 2.pe (al ut vdtr) it^{pler} vg go cop al Amb om (e om δυο) | ο (1. al aliq om) ιωαννης (L -ανης) .. D e (vide ante) om | επεμψ. πρ. τ. κυρ. (κυρ. c. BLR 13. 33. 69. [κυρ. αυτου] 157. a ff^{2} g^{1} am fu tol arm aeth cat; ς Ln ιησουν c. AEFGHK MSUVXΓΔΛ etc) λεγων .. D e λεγει πορευθεντες ειπατε αυτω (e *inquirite dicentes* pro ει. α.) | αλλον c. ADEFGHKMSUVXΓΔΛ al pl .. BLRX al plus^{18} cat Cyr ετερον :: ut Mt lectione non fluct; iidem fere v. sq. mutarunt (Dial ex Mt et Lc mixtum habet: ἀκούσας γὰρ ἐν τ. δεσμ. τὰ ἔργα τ. χῡ ἐπεμψε τοὺς μαθ. αὐτ. πρ. αὐτὸν λέγων Σὺ εἶ ὁ ἐρχ. ἢ ἕτερ. προσδοκ.)

20. B 239. q^{ser} x^{ser} g^{1} l fu om versum (:: cf Mt) | παραγεν. δε .. D ae syr και παραγ. | πρ. α. οι ανδρ. .. D 33. a οι ανδρ. πρ. αυτ. | ειπαν c. BDL .. ς -πον c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn | D ιωαννης | απεσταλκεν .. B tisch* al^{10} Cyr απεστειλεν :: cf ad v. 16. | πρ. σε .. K 28. 243. a Cyr om

21. εκεινη c. BL 1. 33. 69. 157. y^{ser} al plus^{5} c e q cop Cyr^{act} Bas^{sel} .. ς (Ln) αυτη c. ADEFGHKMRSUVXΓΔΛ etc (:: multo significantius est si *in ipsa hora* miracula accidisse dicuntur, hinc αυτη correctorem prodit)| τη c. BLX 1. 33. 69. 157. y^{ser} 48.^{ev} (al?) a b c ff^{2} l cop Cyr^{act} Bas^{sel}

ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο βλέπειν. 22 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννει ἃ εἴδετε καὶ ἠκούσατε, ὅτι τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 23 καὶ μακάριός ἐστιν ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί. *E. 35, 5 s.*

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς ὄχλους περὶ Ἰωάννου Τί ἐξεληλύθατε εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 25 ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; ἄνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἱματίοις ἠμφιεσμένον; ἰδοὺ οἱ ἐν ἱματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. 26 ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε ἰδεῖν; προφήτην; ναὶ λέγω ὑμῖν, καὶ πε- Mt 11, 7–19.

.. ς δε τη c. ADEFGHKMRSUVΓΔΛ etc | ωρα .. L 69. Cyr^{act} ημερα | εθεραπευσεν (Γ al aliq add ο ις) .. D^{gr} a b ff^{2} q –πευεν | κ. πνευμ. πον. (D c e πον. πν.) .. s 28. 71. g^{scr} om | τυ. πο. εχαρ. .. D c e τυφλους εποιει (D* εποιε) | βλεπειν (Gb′) c. AB(D)EGHKMRSVXΓΔ al^{45} ac multo plur .. ς praem το c. FLUΔ al pm

22. αποκριθ. (Gb″) c. BD tisch 157. a b e ff^{2}· g$^{1·2·}$ l vg cop arm Cyr Thph^{ed} .. ς add ο ις, Ln [ο ις], c. AEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al longe pler c f q go syr^{utr} al (:: ut Mt lectione non fluct) | απαγγειλατε .. D syr ειπατε | ιωαννει c. AB*L .. ς (Ln 49.) –ννη (D ιωαννη), ut v. 18. | α ειδετε (ειδετ. c. BEFGLMRS?UΔΛ al pl; HKVXΓ al mu ιδετε, A ιδατε, q^{scr*} οιδατε) κ. ηκ. (X om κ. ηκ.) .. D e α ειδον υμων οι οφθαλμοι (d e *oculi vestri*) και α (e om) ηκουσαν υμων τα ωτα (d e *aur. vestr.*) | οτι c. ADEFGHK MRSUVΓΔΛ al pler e f g$^{1·2·}$ vg go etc .. BLX al plus^{12} a b c ff$^{2·}$ l q (Or^{lib}) Amb om (Ln :: ut Mt) | χωλοι .. 69. 157. 346. al aliq e em syr^{utr} και χω. (pauci ex his et. και λεπρ.) | κωφ. c. AEGHKLMSUVXΔ** al pler it vg cop go al mu .. BDFΓΔ*A al mu syr και κω. | νεκρ. εγειρ. .. X 435. om | πτωχοι .. FX 1. 13. 69. al fere^{10} e syr praem και (:: cf ad haec Mt)

23. ος εαν .. D al ος αν

24. αγγελων .. KM^{mg}X 1. 131. al plus^{30} syr syr$^{p\ txt}$ arm arr al μαθητων | D ιωανου | πρ. τ. οχλ. c. ABKLMSUX al pl it vg go al .. DEFGHVΓΔΛ al^{30} fere cop al Thph τοις οχλοις (Gb′ improb Schu:: e Mt) | περι ιωαννου (D –ανου) .. D it^{pm} vg (vg^{ed} ante λεγ.; am fu for ing al post λεγ.) ante τοις οχλ. (πρ. τ. οχλ.) pon | εξεληλυθατε c. EFGHMSUVXΓΔΛ al pl .. ABDL al aliq εξηλθατε (Ln Gb″), item K al^{30} fere –λθετε (:: e Mt)

25. εξεληλυθ. c. EFGHSUVXΓΔΛ al pl .. ABDL al aliq εξηλθατε (Ln Gb″) item KM al^{30} fere –λθετε (:: ut ante) | υπαρχοντες .. DK al^{15} Clem διαγοντες

26. εξεληλυθ. c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pl .. BDL al aliq εξηλθατε (Ln Gb″), item al mu –λθετε (:: ut ante). Or (3, 472) περι οὗ ὁ σωτηρ λέγει Ἀλλὰ τί ἐξεληλύθατε; προφ. ἰδ.; ναὶ usq προφ. (in his ut εξεληλ.

*Mal 3, 1. ρισσότερον προφήτου. 27 (70.7) οὗτός ἐστιν περὶ οὗ γέγραπται Ἰδοὺ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου. 28 (71.8) λέγω γὰρ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου οὐδείς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστίν. 29 (72.10) καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἠθέτησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ' αὐτοῦ. 31 (73.5) Τίνι οὖν ὁμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς

---

ex Lc ita προφ. cd. ex Mt fluxisse vdtr) | ναι .. H y^{ser} και | προφητου .. D add οτι ουδεις μειζων εν γεννητοις γυναικων προφητης ιωαννου του βαπτιστου (item a post λεγω υμιν inepte add *nemo maior in natis mulierum amplior est iohannes baptista*) :: cf ad v. 28.

27. ουτος .. U 1. 13. 33. al plus^{30} b e (*de eo enim*) cop add γαρ | ιδου (Schu prob) c. BDL 1. 131. 209. 243. 346. it vg cop arm Mcion$^{epiph^2}$ et^{tert} edd Or^{ed} .. ς add εγω c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler go syr^{utr} al Mcion$^{epiph^1}$ et^{tert} ed Or^{ed} (:: cf ad Mc 1, 2.) | πρ. προσ. σου .. D^{ET} 57. om σου | την (D του) οδ. σου (X om) | εμπρ. σου (et. Or al) .. D 122.* a l Mcion^{tert} (Epiph non affert nisi usq προ πρ. σου) om

28. λεγω γαρ c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler f g^{2} q vg go syrP al .. D al pauc a b c e ff^{2} g^{1} l λεγ. δε, LX 157. syr^{hr} arm pers^{P} αμην λεγ. (:: ut Mt) .. B 33. y^{scr} al^{5} cop syr arr pers^{W} λεγω (49. :: at nisi coniunctio adscripta fuisset, vix tam varie legeretur. Videbatur γαρ minus aptum, hinc al δε substituerunt, al om, al omissum adscripto e Mt αμην compensarunt) | υμιν .. D c e add οτι | D om μειζων εν usq ουδ. εστ. | προφητ. c. A (et. D, vide ad v. 26.) EGHSUVΓΔΛ al pl f g$^{1.2}$ q vg go syr syrP txt al Clem Mcion^{tert} (vdtr ex verbis - - *qui sit maior tanto propheta*) Amb Quaest.. BKLMX al^{25} a b c e ff^{2} l cop syr^{hr} syrP mg aeth arP ar^{c} Or^{3} Euth Thph^{ed} om (Gb^{0} Ln :: at id omnino e Mt fluxit ubi nemo προφητης add) | ιωαννου (Gb') c. BL 1. 131. 157. al pauc (iidem pler antea om προφ.) cop arm syr^{hr} Or^{1} (Mcion^{tert} vdtr, certe enim Tert uberius istum locum tractans nusquam *baptistam* add ad *Ioh*) .. ς (Ln) add του (A om) βαπτιστου c. A (D vide ad v. 26.) EGHKMSUVX ΓΔΛ al pler it vg go syr^{utr} al Or^{1} Amb Quaest (:: at ita Mt lectione non fluct) | M (per incuriam) om ουδ. εστ. | ο δε .. D (vide ante) οτι ο | μικροτερος .. D add αυτου

29. ο λα. ακουσας (7.P^{c} a e -σαντες) κ. οι τελωναι .. M 71. g^{scr} ο οχλος (ita et. Chr^{lib} 254.) κ. οι τελ. ακουσαντες | D* εδικαιωσαι (d *iustificabit*) | D*d ιωαννου. Ceterum Mcion^{tert} om ut vdtr vv. 29—35.

30. εις εαυτους .. D 60. 243. om (nec exprim aeth)

31. τινι ουν (F^{W} al pauc om ουν) c. (Gb Sa) ABDEF^{W}GHKLMSUVXΓΔΛ al^{150} fere ac plur it^{pler} am for fu em harl iac ing gat mm mt per tol (al) sax go cop syr^{utr} arm aeth arr pers^{P} al Euth Thph Bed .. ς praem

ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; 32 *ὅμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις λέγοντες Ηὐλήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ὠρχήσασθε, ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν καὶ οὐκ ἐκλαύσατε.* 33 *ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἔσθων ἄρτον μήτε πίνων οἶνον, καὶ λέγετε Δαιμόνιον ἔχει.* 34 *ἐλήλυθεν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔσθων καὶ πίνων, καὶ λέγετε Ἰδοὺ ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἁμαρτωλῶν.* 35 *καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.*

36 (74.1) *Ἠρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ'*

ειπε δε ο κυριος c. min pauc (M^{mg} et evgll initio pericopae habent *Ειπεν ο κυρ.*) f g^{1} vg^{ed} pers^{w} | *και τινι .. H κ. τινες*

32. *παιδιοις* .. D* praem *τοις* | *εν* (D add *τη*) *αγορα* .. F^{w}A *εν αγοραις* :: e Mt | *λεγοντες* c. DL 13. 69. 124. 346. item (*sedentib. – et loquentib. – dicentes*) ff^{2}·q, (*sedentib. – et loquentes – dicentes*) b, (*qui – sunt et adclamant – dicentes*) e, (*sedentib. qui clamant – dicentes*) a, item l, cop (arr?) .. 157. *λεγοντα*, B 1. al^{1} α *λεγει*, Δ 262. *οι λεγουσιν* .. ς (Ln) *και λεγουσιν* c. AEGHKMPSUVXΓΔ al pler item (*loquentib. – – dicentibus*) it^{mu} (et. d) vg go al (:: tot variantes non possunt nisi a lectione a nobis recepta explicari) | PA al mu *ηυλισαμεν* | LX al *ορχησασθ.* | *εθρ. υμιν* c. ABEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler a b ff^{2}·q go syr^{utr} al .. DL 13. 346. y^{ecr*} c e g$^{1·2·}$ l vg cop arm Amb Aug om *υμιν* (:: ut Mt) | *εκλαυσατε* (K *-σετε*) .. M^{mg} 13. 69. 346. *εκοψασθε* :: e Mt

33. *γαρ* .. F^{w} al^{6} ac arm (Or sine prioribus) om (l *autem*) | D* d *ιωαννης* (Or praem *ὁ* omissis *ὁ βαπτ.*) | *μητε* (B 157. *μη*) *εσθ.* (*εσθων* c. BD, cf ad Mc 1, 6. 12, 40; ς *-θιων* c. AEGHKLMPSUVXΓΔΛ etc) *αρτ. μητε* (157. *μηδε*) *πιν. οινον*: hoc ordine c. BL 157. (item *πι. οιν.* 243. 48.^{ev}) f g$^{1·2·}$ vg cop arm syr .. ς *μ. αρτ. εσθ. μ. οι. πι.* c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler go syr^{p} .. D 1. 13. 69. 129. 131. 18.^{ev} a b c e ff^{2}·l q seth Or om *αρτ.* et *οιν.* (:: ut Mt lectione non fluct) | *λεγετε* .. A g^{acr} 7.P^{a} 262. al^{3} *-γουσιν* :: ut Mt

34. *εληλυθεν* .. X *ηλθεν* :: e Mt | *εσθων* c. D (B?) .. ς (Ln) ut v. 33. (:: aut utroq versu *εσθων* aut neutro legendum esse apparet) | *φιλ. τελω.* (Gb Sz) c. ABDEGKLMPSUVΓΔΛ al longe pl it^{pler} (130.^{gr} b q *φιλ.* post *αμαρτ.*, 142.* a om *κ. αμαρτ.*) vg go cop syr^{utr} etc .. ς *τελ. φιλ.* (:: ut Mt) c. (F^{w} e sil.) HX al non ita mu

35. *εδικαιωθη*: Thph^{comm} *τοιτεστιν ετιμηθη* | *παντων* (Γ *απαντ.*) h. l. c. AEGHKPSUVΓΔΛ al pl go cop syr^{p} al; item B al^{1} vel^{5} it vg syr Amb (*bene ab omnib, quia circa omnes iustitia servatur, ut susceptio fiat fidelium, reiectio infid. Unde pler Graeci* – – ab omnib operib suis, *quod opus iustitiae sit circa uniuscuiusq meritum servare mensuram.*) post *απο* (Ln 49. :: at iste ordo multo magis ex usu est et correctorem prodit) .. DF^{w}LMX 1. 13. 28. al fere^{20} syr^{cu} arm om (Gb^{0})

36. *ηρωτα* .. D it vg^{codd} al^{14}q (sed non am for em ing per tol al) Amphil *-τησεν* | *τις αυτον* .. D 1. al pauc it vg (sed tol *quidam illum*) etc *αυτ. τις* | *των φαρισ.* (V b^{scr} 246.^{mg} *ιουδα·ων*) .. GH al add *τον ιν* (ut de-

αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸν οἶκον τοῦ Φαρισαίου κατεκλίθη. 37 καὶ ἰδοὺ γυνὴ ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ἁμαρτωλός, καὶ ἐπιγνοῦσα ὅτι κατάκειται ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου 38 καὶ στᾶσα παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὀπίσω κλαίουσα, ἤρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ ἤλειφεν τῷ μύρῳ. 39 ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων Οὗτος εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἅπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἁμαρτωλός ἐστιν. 40 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν.

lendum sit αυτον, quemadmodum in evgll scriptum est) | τον (1. την) οικον c. BDL 1. 33. 69. 124. 131. Mcion^{epiph} Amphil .. ς την οικιαν (:: ista forma v. sq. non fluct) c. AEGHKMPSUVΓΔΛ al pler | κατεκλιθη c. BDLX 1. 33. 131. Mcion^{epiph} .. ς ανεκλιθη (HΓ al mu -κληθη) c. AEGHKMPSUVΓΔΛ al pler Amphil

37. ητις ην h. l. c. BL 346. et barb^{1} c f ff^{2*} g^{1,2*} l vg pers^{w} cat^{comm1} Amb, item (sed αμαρτ. ante εν τ. π.) 1. 118. 131. 209. syr^{cu} (ητ. ην non exprim) cop Tit, item (sed γυνη τις pro γυνη ητις) 13. 69. (346?) syr aeth pers arr .. ς post πολει c. AEGHKMPSUVΓΔΛ al pler (126. τις pro ητις) a b e q go syr^{p} Amphil .. D om | και επιγν. (D γνουσα) c. ABFMPSVΔ al plus^{80} go cop syr^{utr} arr Antioch .. ς om και c. DEG HKLUΓΔ al pl it vg syr^{cu} al | κατακειτ. (D c e post φαρισ.) c. ABDLΔ 33. Tit Antioch .. ς ανακειτ. c. EGHKMPSUVΓΔ al pler | αλαβ. (F praem το) μυρου .. D μυρ. αλαβ.

38. οπισω h. l. c. AEFGHKMPSUVΓΔ al longe pl go syr^{p} al .. BDLXΔ al^{15} fere it (sed q om, item Amphil) vg cop syr^{sch} et^{cu} aeth arm al Mcion^{epiph} (sed libere, vide post) Antioch Amb post στασα (Gb Sz Ln 49. :: at videbatur arcte c. στασα coniungdum; inde seiungi a correctore non potuit) | αυτου (ℵ τοῦτοῦ sic) .. AK al^{25} fere του $\overline{κυ}$, 47. 17.^{ev} om (Mcion^{epiph2} η δε γυνη στασα οπισ. η αμαρτωλ. παρ. τ. ποδας εβρεξε τους δακρ. τους πο. και ηλειψε και κατεφιλει etc) | κλαιουσα .. F 157. 235. b g^{1*} l q vg Amb om | ηρξ. βρεχ. τ. ποδ. α. τοις δακρ. c. AEFGHKMPSUVΓΔΛ al fere omn go cop syr^{p} aeth al Amphil .. BDL 33. it vg syr^{cu} (similiter syr^{sch}) arm τοις δα. ηρξ. βρε. (D εβρεξε, item it^{pl}) τ. πο. α. (Ln 49. :: accommodarunt ad v. 44.) | δακρυσιν et θριξιν: ita AEGKLPΓΔΛ etc .. DMU etc -σι et (ita Ln) -ξι (D -ξει) | εξεμασσεν (ℵ^{a}Δ al -μασεν) c. BEFGHKMPSUVΓΔΛ al pler it vg etc .. ADLX al^{3} go cop -μαξεν (:: cf Io 12, 3.)

39. ο καλεσ. αυτον .. D e παρ ω κατεκειτο .. syr^{hr} om | λεγων .. DX al^{4} e syr^{p} txt arm Amphil Aug^{2} om | G om ει | D ποδαπη | ητις απτεται .. D Or η απτομενη

40. πρ. αυτον .. X al αυτω | ειπε .. D -πον | φησιν h. l. c. BIL 1. 131. .. ς (Ln) post ο δε c. EFGHKMPSUVΓΔΛ al pler Amphil, item AD al^{2} εφη, item it vg etc

ὁ δέ Διδάσκαλε εἰπέ, φησίν. 41 Δύο χρεοφειλέται ἦσαν δανιστῇ τινί· ὁ εἷς ὤφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἕτερος πεντήκοντα. 42 μὴ ἐχόντων αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. τίς οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει; 43 ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν Ὑπολαμβάνω ὅτι ᾧ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ὀρθῶς ἔκρινας. 44 καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα τῷ Σίμωνι ἔφη Βλέπεις ταύτην τὴν γυναῖκα; εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὕδωρ μοι ἐπὶ πόδας οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας καὶ ταῖς θριξὶν αὐτῆς ἐξέμαξεν. 45 φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ ἀφ' ἧς εἰσῆλθον οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου

---

41. *δυο* .. DX praem o *δε* $\overline{ω}$ (D om) *ειπεν*. Similiter al aliq it^{pm} syr^{utr} et^{cu} cop al mu | *χρεοφειλετ*. c. ABDEFGHIKL**MPSVXΓΔΛ carp etc .. ς *χρεωφ*. c. L* (sed ipse* correxit) U al pm (*-φιλετ-* AB*DLPΔ al; *-φειλετ-* B**EFGHIKMUXΓΔ al pl)| *δανιστη* c. AB*DILPΔΛ al .. ς (Ln 49.) *δανει-* c. B**EFGHKMUX (Γ praetermitt *δανε*) al pl (: : cf ad 6, 34.) | L al *οφειλεν* | *πεντηκοντα* .. D 69. a c syr^{sch} et^{cu} pers^{p} praem *δηναρια*

42. *εχοντων* (Gb′) c. BDLP al^{5} a ff$^{2\cdot}$ g$^{2\cdot}$ l vg Or Amphil Aug al (c e syr^{sch} et^{cu} *et cum non haberent*) .. ς add *δε* c. AEFGHIKMSUVXΓΔΛ al pler b f g$^{1\cdot}$ q go cop al | *αυτων* pr (Amphil^{2}) .. d^{scr} g^{scr} 8.^{pc} al aliq Amphil^{2} Dam om | *αυτων* sec .. DI 69. 157. 262. it^{pler} (non f e) vg (exc tol) pers^{w} Aug Amb om | *ειπε* (A *επι*, K *εἰπε*) c. AEFGHIKMPSUVXΓΔΛ al pler go syr^{p} (add c.* *μοι*) .. BDL al^{5} it vg cop syr^{sch} et^{cu} al mu Aug al om (Gb^{0} Ln :: videbatur molestum et abundans)| *πλειον* (AP *πλιον*) *αυτ. αγαπ.* c. AEGHIKMPSUVΔ al pler f tol go; item D al aliq it^{pler} vg pers^{w} Aug Amb *αυτον πλ.* (D *πλεον*) *αγαπ.* .. BFLX 33. 157. arm *πλ. αγαπ. αυτ.* (Ln 49.) .. ΓΔ al aliq auct^{novat} *πλ. αγαπ.* omisso *αυτον*

43. *αποκρ.* o (L om) *σιμ.* c. BDL** 22.^{ev} b c e ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ l vg cop syr^{sch} arm .. ς *αποκρ. δε* o (L Γ om) *σιμ.* (Ln α. [*δε*] o *σι.*) c. AEFGHKL*MPS UVXΓΔΛ al pler a f q go syr^{p} al Amphil (aeth auct^{novat} *et resp. Si.*) .. I 1. 131. al aliq syr^{cu} (non exprim *δε*) arm o *δε σιμ.* | D *πλεον* (AP rursus *πλιον*)

44. *τω σιμ. εφη* .. D it vg al pl *ειπεν τω σιμ.* | L 47.^{ev} om *την* | *υδωρ* .. D 157. praem *και* | *μοι* (D a ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ q post *ποδ.*, L cop *μου*) *επι* (K cat add *τους*, sed id om et. I* 131.) *ποδ.* (go add *μου*) c. BDLX 33. (al?) a e ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ q go cop cat Aug^{2} .. ς (Ln) *επι τους* (I* om) *ποδ. μου* c. AEFGHIKMPSUVΓΔΛ al pler b c f g$^{2\cdot}$ vg al Amphil| *θριξιν* (A *θρηξ.*, et. v. 38.) c. (Gb Sz) ABDIKLPX al plus^{20} it vg go cop syr^{sch} syr^{p} al mu 237.^{schol} Aug al .. ς add *της κεφαλης* c. EFGHMSUVΓΔΛ al longe pl syr^{cu} al pauc

45. *φιλ. μοι* .. A 184. 262. 346. 8.^{pc} add *αγαπης* | *εισηλθον* (et. b c f l q go syr^{sch} et^{cu} syr^{p} ^{mg} al mu Amb) .. L* 13. 69. 157. 184. 262. 346. y^{scr} 8.^{pc} al plus^{10} a e ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ vg cop syr^{p} ^{txt} Amphil Aug Vict^{tun} *εισηλθεν* (Gb′)| *διελιπεν*: ita DFGHPUΓ etc; AEIKLMΧΔΛ al mu Amphil

τοὺς πόδας. 46 ἐλαίῳ τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψεν τοὺς πόδας μου. 47 οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἁμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἠγάπησεν πολύ· ᾧ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὀλίγον ἀγαπᾷ. 48 εἶπεν δὲ αὐτῇ Ἀφέωνταί σου αἱ ἁμαρτίαι. 49 καὶ ἤρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς Τίς οὗτός ἐστιν, ὃς καὶ ἁμαρτίας ἀφίησιν; 50 εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε, πορεύου εἰς εἰρήνην.

VIII.

1 (75.10) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς καὶ αὐτὸς διῴδευεν κατὰ πόλιν καὶ κώμην κηρύσσων καὶ εὐαγγελιζόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναῖκές τινες αἳ ἦσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρία ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἧς δαιμόνια ἑπτὰ ἐξεληλύθει, 3 καὶ

-λειπεν | μου τ. ποδ. c. ABDEFGHIKLMSUVXΓΔΛ al fere omn (d mihi ped.) Amphil .. P al pauc τ. ποδ. μ. (Ln), item it vg etc

46. τ. ποδ. μου (L ante ηλειψ., al pauc om μου) c. ABEFGHLPUVΓ al pl .. ς μου τ. ποδ. c. KMSΧΔΛ al sat mu .. DI al^{2} vel^{2} b c q om (Gb^{0}) item (sed antea habent pedes meos pro caput meum) a e ff^{2}. l auct^{novat}

47. Gb 8z ου χαρ. λεγ. σοι· | ου χαριν .. D^{Gr} add δε (it^{pler} vg propter quod) | P αφιονται | αι αμ. αυτ. αι πολλ. c. BEGHILMSUVXΓΔΛ al pler q go Amphil Bas Amb^{1}; item AFK al pauc αυτης αι αμ. αι (K om) πολλ., item P auct^{novat} αυτη αι αμ. αυτης αι πο. et it^{pl} vg Aug al ei pecc. multa (g^{1} om mu.): hinc Ln αυτη αι αμ. αι πο. .. D ff^{2}. l αυτη πολλα | οτι ηγ. πολυ (Γ πολλυ, P -λλοι, arm add οτι ω πολυ αφιεται πολυ αγαπα, item Amb^{2} [non item alibi]· ω δε ολιγ. αφιετ. (P 28. aeth αγαπα, arm om, B add και) ολ. αγαπ. (P 28. aeth αφιετ., arm om): ita omnia et. Bas .. D om. Spectat huc et. Cyp: in ev. cata Lucam Cui plus dimittitur plus diligit, et cui minus dimittitur modicum diligit. Item Ir^{int} (213.) cui enim plus dimittitur plus diligit.

48. σου .. P al^{6} it^{pler} vg al σοι

49. ουτ. εστ. c. ABEFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler go al .. DP 1. 13. 69. 157. 346. e^{scr} it vg cop al εστ. (131. om) ουτ. (Ln :: ita 5, 21. lectione non fluct)

50. εις ειρηνην .. D εν ιρηνη, item in pace it (exc g^{1} in pacem) vg al

VIII. 1. καθεξης .. A εξης | K εδιωδευεν, al aliq διοδευεν | οι δωδ. (g^{1} discipuli) .. al aliq add αποστολοι, item it^{pl} discipuli | συν αυτω .. D μετ αυτου

2. ADPVXΔ al ασθενιων | μαρια c. BDEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler .. ALP 1. 33. 131. -ριαμ (:: cf ad Mt 27, 56.) | PXΔ al mu μαγδαλιην | αφ .. D εξ, item it^{pm} | δαιμονια (K om α extrem) επτα (H al^{5} πολλα, D vg^{ed} et^{mss} aliq ante δαιμ., P om) εξελ. .. c daem. exierant duodecim

Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρῴδου καὶ Σουσάννα καὶ ἕτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 (76. 2) *Συνιόντος δὲ ὄχλου πολλοῦ καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπι-* Mt 13, 1—9. Mc 4, 1—9. 4—8
πορευομένων πρὸς αὐτὸν εἶπεν διὰ παραβολῆς 5 *Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον ἑαυτοῦ. καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτὸν ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὁδόν, καὶ κατεπατήθη καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό·* 6 *καὶ ἕτερον κατέπεσεν ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἰκμάδα·* 7 *καὶ ἕτερον ἔπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἄκανθαι ἀπέπνιξαν αὐτό·* 8 *καὶ ἕτερον ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἑκατονταπλασίονα. ταῦτα λέγων ἐφώνει Ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.*

---

3. D *ιωανα*, item syrP mg gr | *χουζᾶ*: hoc acc unc (ut M) et min pl; K (al ut vdtr) *-ζά* | *σουσαννα* .. MΓ al fere^{60} Or Thph *σωσαννα* (aeth *Sosena*) | *ετεραι* .. A *ετεραι* | *αιτινες* .. D al^{5} it^{mu} Mcion^{tert} (sed libere) add *και* | *αιτοις* (Gb′ Sz) c. BDE**FGHKSUVΓΔΛ al^{90} fere c e ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot}$ am for iac em gat san al^{brug} go syr^{sch} et^{cu} syrP ^{mg} sax pers^{w} Aug .. ς (Ln ex errore) *αυτω* c A(E*?)LMX al pm a b g$^{2\cdot}$ l vg^{ed} et^{cdd} (ut fu ing per) cop syrP ^{txt} al Mcion^{tert} | *εκ* (Gb″) c. ABDKL 1. 69. 124. al^{15} Or (it vg *de*) .. ς *απο* c. E**FGHMSUVXΓΔΛ al longe pl | *αυταις* (H *-τοις*) .. D *αυτων*. Ceterum E* (inde ab *-οις* in *αιτοις*) 229.* om *εκ* (*απο*) τ. *υπ. αυτ.*

4. *συνιοντος* (Γ *-λοιτος*, al aliq *συνοντος*) .. D *συνελθοντος* (a c *convenienti*, similiter itpler vg; d *congregato*) | D *κατα την πολιν* | *δια παραβολης* .. D 39. b c e g$^{1\cdot}$ q *παραβολην τοιαυτην* (c g$^{1\cdot}$ om) *προς αυτους*, item a e (1?) *parabolam talem* (c om), similiter vv al

5. *του σπ.* (it vg *seminare*) (et. Tit Cyr al) .. DK al^{8} om *του* (cf ad Mt) | *τ. σπορ. εαυτ.* (l Amb *agrum suum*) .. c syr^{cu} om | *εαυτου* c. AMSVΓΔ al^{35} ac plur (Tit^{dis} *τ. ιδιον σπορ.*) .. ς (Ln 49.) *αυτου* (ς *αὐτ.*, Ln 49. *αὐτ.*) c. BDEFGHKLR(vdtr)UXΔ al pl (:: at solet a testib modo plur modo paucior *εαυτου* c. *αυτου* commutari, cf ad 2, 39. 12, 17. 21. 36. 47. 14, 26. 15, 5. etc) | *αυτον* .. D om | B a *μεν* | *του ουρανου* .. D a b e ff$^{2\cdot}$ l q syr^{sch} et^{cu} pers^{P} om :: e ll. pp. | *αυτο* (F *-τον*) .. B *αυτα*

6. *ετερον* .. D *αλλο* :: e ll. pp. | *κατεπιεσεν* c. BLR (al? nec Wtst nec Gb attendit) .. ς (Ln) *επεσεν* (:: ut ll. pp. lectione non fluct) c. ADEFGHK MSUVXΓΔΛ etc | L *εφυεν*

7. *ετερον* .. D *αλλο* :: ut ante | *εν* (ALP *εμ*) *μεσω* .. D *μεσον* (d *in medio*) | *συμφυεισαι* (ADL *συνφ.*) .. K d^{ser} y^{ser} om *συμ*, L *-σαν* | *αι* .. G om

8. *ετερον* .. D 282. *αλλο* :: ut ante | *εις* (Gb Sz) c. ABEF^{w}GHKLMRSUVXΓ ΔΛ al.pler b e ff$^{2\cdot}$ g$^{1\cdot 2\cdot}$ l q vg .. ς *επι* c. D al non ita mu, item *super* a c d Amb | *τ. αγαθην* .. D a c e syr^{sch} et^{cu} arm add *και καλην* (:: e ll. pp.) | *φυεν* (L *εφυεν*) .. D^{gr} add *και* | *ταυτα* etc : cf ad v. 15.

9 s. Mt 13, 10 s. Mc 4, 10–12.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη. 10 ὁ δὲ εἶπεν Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια
Es 6, 9. τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, (Ψ.1) τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα
11–15 Mt 13, 18–23. Mc 4, 13–20. βλέποντες μὴ βλέπωσιν καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. 11 (Ψ.2) ἔστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή. ὁ σπόρος ἐστὶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 12 οἱ δὲ παρὰ τὴν ὁδόν εἰσιν οἱ ἀκούοντες, εἶτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. 13 οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἳ ὅταν ἀκούσωσιν μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ῥίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἳ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. 14 τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συνπνίγονται καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. 15 τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρ-

9. αυτου .. B a b c ff^{2} · om | λεγοντες (c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler f q go syr^{p} aeth al; BDL 1. 33. 157. 346. it^{pl} vg 130.^{last} cop syr^{sch} et^{cu} arm al om: Ln 49. Gb^{o} prob Schu) τις ειη (K ει, al aliq ην vel η, f q est, LΓ al^{2} om, B 33. 131.? 209.? post αυτη pon) η (B p^{scr} om) παρ. αυτ. .. B περι της παραβολης, cf ad Mc 7, 17. (:: apparet multos offendisse in eo quod λεγοντες cum τις ειη etc coniunctum est; hinc alii alio modo emendarunt)

10. γνωναι .. D post τ. θεου, a (*vobis traditum est mysterium regni dei*) om | εν παραβολαις .. A 13. 262. 346. 8.^{pe} b add λαλω (g^{1}· *non est datum nisi in parabolis dicetur*, similiter syr^{sch} et^{cu} pers^{p}):: ut Mt 13, 13. | μη βλεπωσιν .. DL 1. 131. μη ιδωσιν (D ειδ.), B βλεπ« σιν και μη ιδωσιν | ακουοντες .. A -σαντες | μη συνωσιν (-ῶσιν KLMΓ etc, EGU VΔ etc -ίωσιν, 1. al -ῶσιν, d *audiant*) .. B 13. 69. 124. ακουσωσιν (13. 69. -ωσιν teste Wtst) και μη συν., F^{w} gat cop syr^{p} ^{mg} μη ακουσωσι μηδε συν. (:: cf ll. pp.)

11. D ο λογ. ο του

12. εισ. (A om) οι ακουοντες (c. AEGHKMRSVXΓΔΛ al pler; BLU d^{scr} 3.^{pe} al^{4} -σαντες. X 124. c^{scr} b c e syr^{sch} et^{cu} al Zen add τον λογον vel ut b syr^{cu} τ. λ. του θεου) .. D εισ. οι ακολουθουντες | ειτα .. D ων (d *quorum*) | τον λογον (e om) .. D it^{pl} post καρδ. αυτων

13. επι της πετρας .. DF^{w}X 48.^{ev} Or επι την πετραν (:: ll. pp. επι τα πετρωδη) | ουτοι .. D e (item vv al) om | πιστευουσιν : -σιν AEKLUX ΓΔΛ etc; -σι (ita Ln) DM etc

14. πεσον (al ut vdtr mu -σων) .. A 13. 262. 8.^{pe} εμπεσον, 6.^{pe} εκπ. | οι ακουσαντες .. K (sic) 33. 131. p^{scr} al^{7} -οντες item *qui audiunt* it^{mu} go cop | μερ. (l add *seculi*) και πλουτ. (et. Or Bas) .. D 64. 69. c^{scr} e f μερ. (c^{scr} add του) πλουτου | και (A 251. add υπο) ηδονων | συν-πνιγ. (A -πνιγ.) c. ABDERA etc .. ς (Ln 49.) συμπν. c. GHKLMUXΓΔ (sv?) al pler

15. εν τη καλη γη .. D 157. Or εις την καλην γην, item *in* (Amb *super*)

δίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ. 16 (79.2) *Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας καλύπτει* 11, 33. Mc 4, 21. Mt 5, 15. *αὐτὸν σκεύει ἢ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ' ἐπὶ λυχνίας τίθησιν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς.* 17 (80.2) *οὐ γάρ ἐστιν* 12, 2. Mc 4, 22. Mt 10, 26. *κρυπτὸν ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται, οὐδὲ ἀπόκρυφον ὃ οὐ γνωσθήσεται καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ.* 18 (81.5) *βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς* 19, 26. Mc 4, 24 aa. Mt 13, 12. 25, 29. *γὰρ ἐὰν ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ, καὶ ὃς ἐὰν μὴ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.*

19 (82.2) *Παρεγένοντο δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ* 19—21 Mc 3, 31—35. Mt 12, 46—50. *αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἠδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον.* 20 *καὶ ἀπηγ-*

---

bonam terram (vel *terr. bon.*, f add *occidit*) it vg Amb | *καλη και* .. D a b c e ff^{2} l q Amb om | *τ. λογον* .. D add *του θεου* | *καρποφορ.* .. L *τελεσφορ.* | *εν υπομονη* .. E** (additamentum non plene scriptum habet) F**G**HMXΛ al^{60} fere (ex his minusc nonnulli eadem v. 8. om) ac (iisdem v. 8. omissis) evgll pler sl add *ταυτα* (H add *δε*) *λεγων εφωνει* (al pauc *εφη*) *O εχων ωτα ακουειν* (G** al mu om) *ακουετω* (49.ev hanc notam habet: *οὕτως μὲν ἀναγινώσκεται καὶ τελειοῖ εἰς τὰς ἕξω ἐκκλησίας. εἰς δὲ τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τὸ Ταῦτα λέγων ἐφώνει, οὐ λέγεται, ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐν ὑπομονῇ προστίθεται ταῦτα Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς* usq *καὶ τὰ τοῦ θε. τῷ θε.* 20, 21—25.)

16. *δε* .. al^{25} fere item evgll cop al mu Thph om | *αλλ* c. AB (e sil.) EG HKMS(e sil.)UV(e sil.)XΓΔΛ etc .. DL (al ?) *αλλα* | *επι λυχνιας* c. ABEFG HLSVΓΔΛ al pl .. DKMUX al^{30} fere *επ. την* (U al om) *λυχνιαν* (:: at ita ll. pp. omn tres) | *τιθησιν* (D *τιθει*) *ινα* c. BDLFLA al plus^{10} .. ς *επιτιθησιν* c. AEFGHKMSUVXΓΔ al longe pl (:: cf ad Mc 4, 21.) | *ινα οι εισπορ.* (A *εκπορ.*) *βλεπ.* (*-σιν* AEXΓΔΛ etc; *-σι* ut Ln DKLMU etc; 13. 346. c^{ser} g^{ser} al *-πουσιν*) *το φως* .. B om .. c e *ut omnibus luceat* (e Mt)

17. *εστιν* (*-ιν* AELXΓΔΛ etc; *-ι* ut Ln DKMU etc) .. UX 8.P^{e} al add *τι* (a e etc *nihil est enim*) | *φανερ. γενησ.* (D *εσται*) .. 1. 131. 157. al^{5} *φανερωθησεται* | *ο ου* (F *ου μη*) *γνωσθησεται* c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ etc .. BL 33. *ο ου μη* (sed L *μη* supra lineam) *γνωσθη* (ita Ln), D 157. *αλλα* (157. *ει μη*) *ινα γνωσθη*. Item it^{pm} vg *quod non cognoscatur*, a b ff^{2} q *nisi* (a add *ut*) *cognoscatur*

18. *γαρ εαν* c. AEFGHMVΓΔ 1. al^{50} ac longe plur (:: cf ad Mc 9, 37.) .. ς (Ln) *γαρ αν* c. DKSUXΔ al mu, item BL 157. *αν γαρ* (49.); al pauc om *αν* | *εχη* pr .. HΓΔ al mu *εχει* | *ος εαν* (Ln ex errore) c. EFGHMUV XΓΔΛ al pl .. ς (49.) *ος αν* c. AB(?)DKLS al mu | *μη* .. A *ουκ* | *εχη* .. HMΔ al mu *εχει* | *και* (e om) *ο δοκει* (V *-ειν*) *εχειν* .. D e post *αφθ. α. αυτου*

19. *παρεγενοντο* .. DX 50. 71. (al ut vdtr) *-γενετο* | *η μητηρ* .. D c^{ser} y^{ser} 69. al^{6} c e cop syr^{sch} et^{cu} al Epiph add *αυτου* (sed c^{ser} al? c e om *αυτου* post). Mcion^{epiph} et^{tert} om *η μητ. και οι αδ. αυτου* (non recte enim coniiciunt totum vers. a Mcione omissum esse) | *ηδυναντο*

γέλη αὐτῷ λεγόντων Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἑστήκασιν ἔξω ἰδεῖν σε θέλοντες. 21 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες.

22–25 Mc 4. 35–41. Mt 8, 18. 23–27. 22 (33. 2) Ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοῖον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης· καὶ ἀνήχθησαν. 23 πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο καὶ ἐκινδύνευον. 24 προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτὸν λέγοντες Ἐπιστάτα ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. ὁ δὲ διεγερθεὶς ἐπετί-

---

(L -νοντο) c. AB (e sil.) DFHLMS(e sil.)XΓΛ etc .. EGKUVΛ tisch** al pm (10 ap solum Scr) εδυναντο

20. και απηγγελη (F al -ελλη, al mu -ελθη, syr^sch et^cu *dixerunt*) c. AEF GHKMSUVΓΛΛ al pler (251. και απ. δε) e f g^2· vg go syr^utr syr^cu al Bas .. BDLX 33. 69. 157. 346. al^pe a b c ff^2· g^1· l q cop απηγγελη (X cop -γγειλαν) δε (c *ergo*) : ita Ln 49 (:: iidem test h. l. plura libere mutarunt) | λεγοντων c. AEFGHKMSUVXΓΛΛ al pler syr^p .. BDL 1. 22. 33. 131. 157. 209. al? it vg 130.^lat go cop syr^sch et^cu al Bas om (Ln) | η μητηρ .. DLX 1. 131. 157. 251. y^scr it^pler go al Bas praem οτι | εστ. εξω .. D 130^gr et^lat 131. c e Bas Mcion^tert lib εξ. εστ. | ιδ. σε (B post θελ.) θελ. (Mcion^tert *quaerentes* pro θελ.) .. D ζητουντες σε (:: cf ll. pp.)

21. πρ. αυτους .. D 127. 7.^pe c e αυτοις (Ln ex errore) | μητ. (DXΛ al mu praem η) μ. κ. (DXΛ al mu add οι) αδ. μ. .. Mcion^tert ante Μητηρ intulit (ut legitur ap Mt) τις εστιν η μητηρ μου και τινες εισιν οι αδελφοι μου. Spectat huc et. quod Apelles (teste Tert de carne Chi 7.) ad Chi verba provocavit *Quae mihi mater et quae mihi fratres.* | ποιουντες (Gb) c. ABD(H** vide post)LV*(vide post)Λ 1. 22. 33. al^30 it vg go syr^p al Tit Thph Amb .. ς add αυτον c. EFGH(vide ad V)KMSUV** (additum habet post notam τελ i. e. τελος. Similiter H post ποιουντες punctum habet, ita ut αυτον improbatum videatur)XΓΛ al pl cop syr^sch et^cu al Cyr Mcion^tert (:: cf simillimum locum 11, 28.)

22. εγεν. δε c. ABDKLMU 1. 33. 69. al^20 it vg go cop syr^sch al .. ς και εγ. c. EFGHSVXΓΛΛ al pl syr^cu syr^p al | κ. αυτ. (F add ο ις̄) ενεβη (c. ABEGHKSUVXΓΛΛ al pl; FLM 13. 69. 124. al^50 fere [it vg *ascendit*] Thph ανεβη : ita 49; sed cf ad Mt 14, 32. Praeterea GH al mu add ο ις̄, item pro αυτος syr^sch et^cu) .. D αναβηναι αυτον (d corrupte *ascenderunt eum*) | πλοιον .. HMV al mu praem το (:: ut Mt)

23. λαιλαψ: λαῖ- MΛ al pl; HΓ al λαί-; DFKXΛ al mu λε- vel λέ-. U -λαμ, p^scr -λαμψα [potius -μψ?] | ανεμου (D add πολλη) .. B a post ε. τ. λιμν. (haec it^mu om) pon

24. προσελθ. (Λ ελθ.) δε .. K al mu syr^sch et^cu και πρ. | επιστ. επιστ. (XΓ al fere^30 it vg go cop syr^cu al Cyr^act om alterum) .. D κυριε κυριε, item syr^sch et (om alterum) syr^cu. Praeterea U al aliq add σωσον

μησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ποῦ ἡ πίστις ὑμῶν; φοβηθέντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γερασηνῶν, ἥτις ἐστὶν ἀντίπερα τῆς Γαλιλαίας. 27 ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ τις ἐκ τῆς πόλεως ὃς εἶχεν δαιμόνια ἐκ χρό-

Mc 5, 1–20. Mt 8, 28–34.

(:: e Mt; Tit^{cat} miscens aperte Lc et Mt : *επιστατα, σωσον, απολλ.*) | *διεγερθ.* c. BL 13. 33. 106. 124. .. ς (Ln) *εγερθ.* c. ADEFGHKMUVXΓΔΛ al pler (:: *εγερθ.* et *ηγειρ.* in Mt non fluct; contra in Mc quoque et *διεγειρ.* et *διεγερθ.* fluct. Et. in Lc al fere^{10} Mcion^{epiph} lib *ηγειραν* pro *διηγ.*) | *τω κλυδωνι* (ΧΓ** al -*δονι*) *του υδ.* (D om τ. *υδ.*) .. Mcion^{epiph} *τη θαλασση* :: e Mt | *επαυσαντο* .. EFGH 1. 13. 28. al^{16} it^{pm} vg cop^{1} Cyr^{act} *-σατο* | *γαληνη* .. KΔ 1. 28. al^{35} ac plur b f* g^{2} mm cop^{2} syr^{p} c.* (syr^{p} ^{mg} „non in omnib. exx^{li}) al add *μεγαλη* :: e ll. pp.

25. *ειπ. δε* .. L 33. al aliq cop al- *και ειπ.* | *που* (Gb′) c. ABLX 1. e^{scr} p^{scr} al^{10} fere .. ς add *εστιν* c. DEFGHKMSUVΓΔΛ al pler (item it vg etc) | *φοβ. δε* .. L 33. 157. syr^{sch} et^{cu} syr^{p} (sed *ipsi* c.*) cop οι *δε φοβ.*, item *qui timentes* g^{1} vg | *λεγ. πρ. αλλ.* .. L 33. 157. al aliq it^{pler} vg^{ed} et^{mss} aliq syr^{p} *πρ. αλλ. λεγ.* | *ἄρα* : sed EKMΓΔ etc $\overset{3}{\alpha\rho\alpha}$ | *και υπακ. αυτω* (v *αυτου*) .. B om (:: in Lc abundare videbatur; aliter Mt et Mc); e sic: *quod et ventis imperat et aquae obaudiunt illi*

26. *και κατεπλευσαν* (L *καταπλευσαν*, 13. 69. 124. 346. *καταπλευσαντες*, B m^{ser} *-πλευσεν*, item addito ο $\overline{\iota\varsigma}$ c^{scr}) .. D it^{pl} (non b e) am fu for em al *κατ. δε* | *των* .. A* om | *γερασην.* (Gb′) c. BC* (nam non aliter h. l. ac versu 37., quem vide, habuisse statuendum est) D it vg (et. 130^{lat} et δ) syr^{p} ^{mg} sah (ex v. 37. nam h. l. hiat) Amb .. ς *γαδαρην.* (KΔ al *-ρωων*) c. AEFGHKMBSUVΓΔΛ carp^{ev} al pler go syr^{sch} et^{cu} syr^{p} ^{txt} al .. LX (C**P e versu 37.) 1. 33. 118. 131. 157. 251. cop syr^{hr} aeth arm arr Cyr^{act} *γεργεσηνων.* Cf ad ll. pp. Praeterea cf Epiph haer. 45, 33. *εἰς τὰ μέρη τῶν γεργεσηνῶν, ὡς ὁ μάρκ. λέγει, ἢ ἐν τοῖς ὁρίοις τ. γεργεσηνῶν, ὡς ὁ λουκ. φησίν, ἢ γαδαρηνῶν, ὡς ὁ ματθ., ἢ γεργεσαίων, ὡς ἀντίγραφά τινα ἔχει. τῶν γὰρ τριῶν κλήρων ὁ τόπος ἀνὰ μέσον οἶν*, (quaeritur an nomina in ipso Epiph fideliter conservata sint). | *εστιν* .. U *ην* | *αντιπερα* (*-ἱπερα* EFHKΓ al ut vdtr pl; V al *-ιπέρα*: ita Ln 49.) c. (Gb″) ADEFGHKRUVXΓΔ al^{50} ac plur .. ς *αντιπερων* c. BLΔ al ut vdtr mu; item Ms al plus^{10} *περαν* (:: e ll. pp.)

27. *εξελθ. δε αυτω* (H *τω* $\overline{\omega}$, ut M^{mg} eccles et evgll *τω καιρω ελθοντι τω* $\overline{\omega}$ vel *-ντος του* $\overline{\omega}$ etc) .. D *και εξηλθον* (it^{pl} vg al *et cum egressus esset* vel similiter) | *υπηντησεν* (Γ al panc *απηντ.*) .. D praem *και* | *αυτω* .. BE 1. 33. 157. al^{10} fere om | *τις* (B ante *ανηρ* pon) .. D y^{ser} a tol* aeth al om | *εκ τ. πολεως* .. a ff^{2} g$^{1.2}$ l vg om :: ut ll. pp. | *ος ειχεν* .. BL 157. *εχων* | *εκ* (D *απο*, it^{pler} vg *temporibus multis*) *χρ. ικ. και* (D *ος*) *ιματ. ουκ ενεδιδυσκ.* (A *εδυσκ.*) c. ADEFGHKMBSUVΓΔΛ al pler it

νων ἱκανῶν, καὶ ἱμάτιον οὐκ ἐνεδιδύσκετο, καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν ἀλλ' ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 *ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας προσέπεσεν αὐτῷ καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ υἱὲ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; δέομαί σου, μή με βασανίσῃς.* 29 *παρήγγελλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἐξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο ἁλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρήσσων τὰ δεσμὰ ἠλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος εἰς τὰς ἐρήμους.* 30 *ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς λέγων Τί σοί ἐστιν ὄνομα; ὁ δὲ εἶπεν Λεγεών, ὅτι δαιμόνια πολλὰ*

---

vg al pm .. BL 1. 33. 131. 157. cop syr^{hr} syr^{p} ^{mg} al *και χρονοι ικανοι* (1. 131. *πολλοι*) *ουκ ενεδυσατο ιματ.* | *εν οικια* (EU al *-κεια*) .. D *ε. οικω*, 13. 69. 346. *εις οικιαν* | *εμενεν* .. AL 1. *εμεινεν* | *αλλ* (R *αλλα*, L 33. arm add *ην*) *ε. τ. μνημασιν* (D aΓ aliq *-μειοις*) .. X^{c}64. add *και εν τοις ορεσιν ην κραζων και κατακοπτων εαυτον λιθοις* :: e Mc

28. *και ανακραξ.* (R *κραξας* :: e Mc) c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler go syr^{p} .. BLX 33. 157. al aliq om *και* (Ln 49. :: at est aperta correctio, *και* enim h. l. non participia connectit sed apodosi inservit, quemadmodum libere expresserunt interpretes pler, vide post) .. D *ανεκραξεν* omissis *προσεπ. αυτω και*, sed D^{gr**} postea *και ειπεν*. Libere it vg al *procidit ante illum et exclamans voce magna* etc (vel similiter) | *ησου* (:: est in Mc paucis omittentibus, deest in Mt sed test pl add. Per totum loc. istum Lc cum Mc multo magis consentit quam cum Mt) c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler it^{pler} vg (et. am fu for etc) go syr^{sch} et^{cu} syr^{p} al Cyr Cyr^{hr} .. DR 1. y^{ser} 8.^{pe} al^{10} e vg^{cod} (teste Gb) cop om (Gb^{o}) | *του θεου* .. D 1. al^{8} g^{1} l vg^{ed} (teste Gb) om (Gb^{o})

29. *παρηγγελλεν* (GX al *-γγελεν*) c. ACEGHKLRUVXΓΔ 1. 33. al mu, item *praecipiebat* it^{pler} vg etc; item D e *ελεγεν* (:: e Mc) .. ς *παρηγγειλε* c. BFMSΔ al pl Cyr^{hr}, item go cop etc | *γαρ* .. K* om (sed ipse* supplet), *πνευματι* .. D e *δαιμονιω* | *εξελθειν* .. D e *εξελθε* | *απο τ. ανθρ.* .. L 33. *απ αυτου* | *αυτον* .. Γ al aliq *αυτω* | *και εδεσμ.* .. D it^{pler} *εδεσμ. γαρ* | *εδεσμειτο* c. ACDEFGHKMRSUVΓΔΛ al longe pler .. BLX 33. *-σμευετο* (49. :: at *δεσμεύειν* melioris notae quam *δεσμεῖν* videtur; Moeridi enim *δοῦσιν* magis est atticum quam *δεσμεύουσιν*, alibi vero habet: *θέω ἀττικῶς, δεσμῶ ἑλληνικῶς*.) | *διαρησσων* (D *διερησσε*) c. AB*CDRUΔ 1. e^{ser} h^{ecr} p^{ecr} etc .. ς *διαρρησσων* c. B**EFGHKLMSVXΓΔ al pl | *ηλαυνετο* (Δ *ελαυν.*) .. D ce add *γαρ* | *υπο* .. B *απο* | *του δαιμονος* c. AB C***K^{corr} (sed ipse * corr) FGHKLMRSUVΓΔ al fere omn a .. C*DE*X *τ. δαιμονιου* (Ln), item *a* (e om) *daemonio* (ff^{2} om) it^{pl} vg .. Δ al pauc syr^{p} ^{mg} *των δαιμονων* | *τας ερημους* .. D 49. c. mm al *την ερημον*

30. F *επερωτησεν* | *λεγων* .. B 1. 56. 58. a b c e ff^{2} l q syr^{sch} pers^{p} om (Ln :: ut Mc) | *σοι εστ. ον.* c. AC***EFGHKMRSUVΓΔΛ al pler Dial .. BDL 1. 33. 131. 157. 209. *σοι ον. εστ.* (Ln), item it vg (al paullo liberius) .. C* *ονομ. σοι* (:: ut Mc) | *λεγεων* (D** *-γαιων*, D*L cop [sed cop^{1} *-γεων*] *-γιων*, item it vg al :: ut Mc) .. D 74.** c syr^{hr} aeth add *ονομα μοι* :: ut Mc | *οτ. δαιμ. πολλ. εισηλθεν* (CF al aliq *-λθον*,

εἰσῆλθεν εἰς αὐτόν. 31 καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. 32 ἦν δὲ ἐκεῖ ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων ἐν τῷ ὄρει· καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν· καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους, καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην καὶ ἀπεπνίγη. 34 ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγονὸς ἔφυγαν καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός, καὶ ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗραν καθήμενον τὸν ἄνθρωπον, ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἐξεληλύθει, ἱματισμένον καὶ σωφρονοῦντα παρὰ

L -ελθειν vitiose) ε. α. c. ACEFGHKLMRSUVXΓΛΛ al pler a f (a f - - *erant in illo*) go syr^sch syr^p al .. B it^aliq vg cop οτ. εισηλθ. δαιμ. πο. (cop δαι. πο. post ε. α.) ε. αυτ. (Ln 49.) .. D c ff^2· (al liberius) πολλα γαρ ησαν δαιμ.

31. κ. παρεκαλει c. ABEGHKMPRVXΓΛΛ al pl go cop^1 al .. CDFLSU 1. 13. 28. 33. 69. 124. al plus^15 it vg (et. 130^lat) cop^2 syr^utr (syr^cu praem οι δαιμονες) syr^p al Cyr κ. παρεκαλουν (D παρ. δε) : ita Gb' Ln (:: ad sqq accommodatum et ad ll. pp.) | επιταξη .. AΓ al mu -ξει

32. ικανων (X πολλων :: ut Mt, a [similiter sl] *magna* :: ut Mc) .. D c 49. om | βοσκομενων c. ACEFGHLMPRSVXΓΛΛ al longe pl it^pler (et. d) vg go cop syr^cu syr^p al .. BD^gr KU al^25 fere a syr aeth -μενη (Ln :: e ll. pp.) | κ. παρεκαλεσαν c. BC*L 1. 33. 124. 243. item (*rogaverunt*) a b c f ff^2· q go etc .. ς κ. -καλουν (D παρ. δε) c. AC***DEGHKMPRSUVXΓΛΛ al pler g^1·2· vg cop etc (:: at ita Mt lectione non fluct; in Mc vero -λεσαν a test mu bonis in -λουν mutatum est) | ινα (A add μη) επιτρεψη (A al mu -ψει) αυτοις (LR 33. α. επ.) ε. εκ. εισελθ. (G al fere^10 απελθ., A* ελθ.) .. D a b c ff^2· l q ινα εις τους χοιρους (a b ff^2· l q εις εκεινους) εισελθωσιν | και (D ο δε) επετρ. αυτοις (C* add ο ῑς, item deleto αυτ. f^scr)

33. εισηλθον (Gb') c. ABCEGHKLMPRVXΓΛΛ al longe pl .. ς -λθεν c. S (e sil.) U al mu .. D ωρμησαν | και ωρμ. (D ωρμ. δε) .. X add πασα :: e Mt | EΓΛ al mu κριμνου | απεπνιγη .. S al^3 -γησαν, C -γοντο (:: cf Mc)

34. γεγονος (Gb Sz) c. ABCDKLPRU al^36 fere .. ς γεγενημενον c. EGHMS VXΓΛΛ al pl | εφυγαν c. DA .. ς Ln 49. -γον c. rell ut vdtr | απηγγειλαν (Gb Sz) c. unc omnib (nec enim dubito quin et. B ita habeat; deest enim απελθ. in ed. Wolf. Ceph.) al fere^140 it vg go cop al pler Euth Thph .. ς praem απελθοντες (:: e Mt) c. min pauc aeth al

35. εξηλθ. δε (C* 1. 131. syr^sch et^cu aeth και εξηλθ.) ιδειν (C** add τι εστιν :: e Mc) το γεγ. κ. ηλθαν (-λθαν et ευραν c. B*; rell -λθον et -ρον, ut ς Ln 49.) - - καθημ. τ. ανθρ. (P 1. 124. 131. 157. 209. it^pler vg cop τ. ανθρ. καθ., 243. mm om καθ.) - - εξεληλυθει (B εξηλθεν) - - του (B om; cf. v. 41.) ῑυ και εφοβ. .. D παραγενομενων δε εκ της πολεως και θεωρησαντων καθημενον τον δαιμονιζομενον σωφρονουντα κ. ιματισμενον καθημενον παρ. τ. ποδ. τ. ῑυ εφοβ.

τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐφοβήθησαν. 36 ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ οἱ ἰδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. 37 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν ἅπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γερασηνῶν ἀπελθεῖν ἀπ' αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· (54.8) αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον ὑπέστρεψεν. 38 ἐδέετο δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ' οὗ ἐξεληλύθει τὰ δαιμόνια, εἶναι σὺν αὐτῷ· ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν λέγων 39 Ὑπόστρεφε εἰς τὸν οἶκόν σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέν σοι ὁ θεός. καὶ ἀπῆλθεν, καθ' ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

---

36. απηγγ. δε (C syr^sch et^cu και απηγγ., D c απ. γαρ) αυτοις (E*[sed ipse* corr]Γ al cop om, item b *illi* pro *illis*) | και οι c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al pler vg go syr^p al .. BCDLPX 33. 69. al^5 it cop syr^sch (syr^cu om και οι ιδ.) al aliq om και (Gb^o Ln :: at ita Mc lectione non fluct) ο δαιμονισθ. (a *is qui a daemoniis erat vexatus*, item b *qui a daem. vexabatur*) .. D** ο ληγαιων (d *legion*), D^gr* λιων .. f ff^2. g^1. 2. l q 130^lat vg *a legione* .. c om (Gb^oo)

37. και ηρωτ. .. D a sah ηρ. δε | ηρωτησαν c. DEGHLSUVΓΔΛ 1. al pler, item (*rogaverunt illum omnis multitudo*) it^pler vg cop sah, item (-- *omnes incolae*) go .. ABCKMPRX al^10 a ηρωτησεν (X επηρ.) : ita Ln | αυτον .. D c τον ιν̄ | απαν τ. πλ. τ. περιχωρου .. D παντες και η χωρα γερασην. c. BC*D it vg (et. 130^lat et δ) sah .. ς γαδαρην. c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al pl go etc ut v. 26. .. C**LPX 1. 13. 22. 33. 69. al^5 cop aeth arm arr 237.^schol (item in aliis) γεργεσηνων | οτι φοβω .. D c go φοβ. γαρ | αυτος δε (A 19.^ev om) εμβ. .. D ενβ. δε | εις το πλ. c. AEGHKMPSUVΓΔΛ al longe pl .. BCLRX al^15 fere εις πλ. (Ln 49. :: similiter in Mc abiecerunt το) .. D l Amb om

38. εδεετο c. C*EGHKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn .. BC**LX Cyr^act εδειτο (:: Phryn. ἐδέετο, ἐπλέετο, ἰωνικὰ ταῦτα· ἡ δὲ ἀττικὴ συνήθεια συναιρεῖ ἐδεῖτο etc. Item Thom.) .. AP εδεειτο (Ln) .. D ηρωτα, pergens δε αυτον | εξελ. τα δαιμ. .. CRX 1. 13. 124. al^5 it^pler vg go sah al τα δαι. εξελ. | ειναι .. P ινα η (item it vg cop) :: ut Mc | απελυσεν .. L syr^p mg Cyr^act απεστειλεν | λεγων (Gb'') c. BDL 1. 131. 157. b c g^1. l cop sah aeth arm Cyr^act .. ς praem ο ιε̄, Ln [ο ιε̄], c. ACEGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler a (*Ies. illum*) f ff^2. g^2. q vg syr^sch et^cu syr^p al Vig (:: similiter in Mc intulerunt test pl)

39. υποστρεφε .. D πορευου (c d *vade*) | οικ. σου .. X add προς τους σους :: e Mc | και διηγου .. D διηγουμενος | εποιησ. σοι ο θε. c. AC***EGHKMSUVΓΔΛ al pler go cop (sah syr^cu ο θε. επ. σοι) syr^utr .. B(C*)(D)LP(R)X 1. 131. 251. 435. it vg Tit Vict Cyr^act σοι (L σου) εποιησ. (R Cyr^act πεποιηκεν) ο θε. (D b f ο θε. εποι., C* ο κυριος πεποιηκεν) :: ita Ln 49; at vario modo ad Mc accommodatum est, in quo quidem nemo σοι post πεποιηκ. transp). Praeterea C* 1. 124. add (e Mc) και ηλεησεν σε | απηλθεν κ. ολ. τ. πο. κηρυσσων .. D απελθων κατα την πολιν εκηρυσσεν | ο ιε̄ .. 1. al plus^10 g^2. for mm Cyr^act ο θεος

40 (35. 2) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑποστρέψαι τὸν Ἰησοῦν ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἦσαν γὰρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. 41 καὶ ἰδοὺ ἦλθεν ἀνὴρ ᾧ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν· καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, 42 ὅτι θυγάτηρ μονογενὴς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα καὶ αὕτη ἀπέθνησκεν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν. 43 καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ῥύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἥτις ἰατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον οὐκ ἴσχυσεν ἀπ' οὐδενὸς θεραπευθῆναι, 44 προσελθοῦσα ὄπισθεν ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ, καὶ παραχρῆμα

40–46 Mc 5, 21–24. Mt 9, 18–22.

40. *εγεν. δε εν τ. υποστρεψαι* (28. 157. al pauc *-φειν*) c. ACDEGHKMPSU VXΓΔΛ al pler it vg go syrP al (sah *εν τω ποιειν τον ιν δε υποστρεφσθ.*) .. BLR 1. 33. 118. 131. cop al mu *εν δε τω υποστρεψαι* (BR *-φειν*) | *απεδ.* (א al aliq *υπεδ.*) a. o (c om; corr vdtr addidisse) *οχλ.* .. D *αποδεξασθαι α. τον οχλον* | *παντες* .. FWL 1. 33. *απαντ.*

41. *ιδου ηλθεν* (et. itpler vg go al) .. D c *ελθων* .. vv mu libere | *ιαειρος* : R *ειαειρος*, E* *ιαιρος*, Dgr *αϊρος*, sah *ιαρος* | א. *αυτ.* c. A(C vdtr) EGHKLMPSUVXΓΔΛ al pler itpm vg syrP etc .. BDR al9 a f cop (go *hicque*, ut et. 17, 16. et alibi) א. *ουτος* (Ln) .. c syrsch etcu non exprim *αυτ.* | *υπηρχεν* (K al pauc sah *υπαρχων*, 28. *ην*) *και* .. D c syrsch om | *παρα* .. D *υπο* (*sub*) | *ιν* c. BP csscr (al?) .. ς (Ln 49.) *του ιν* c. rell ut vdtr omnib (:: cf ad 1, 15.) | *εισελθειν* .. C* (vdtr) *ινα εισελθη* | *τον οικ.* .. D *την οικιαν* (litteris *οικια* abscissis)

42. *οτι* etc .. D *ην γαρ* (ita et. go al) *θυ. αυτω μονογ.* | *ως* c. ABCDEG HMPRSUVΓΔΛ etc .. KLX al7 *ωσει* | *δωδεκα* (D $\overline{\iota\beta}$, infra $\overline{\beta\iota}$) .. 1. 131. 209. *δεκαδυο.* Item v. sq. | *και αυτη* (EMΓ *αὐτη*, K *αὶτῆ*, Δ *αὐτῇ*) *απεθν.* .. D (Dgr* om *-σα*) *αποθνησκουσα* | א. *εγεν. εν τω* c. C*DP 251. itpler vg (et. 130.lat et *d*) Mcionepiph .. ς *εν δε τω* c. ABC***EGH KLMRSUVXΓΔΛ al longe pler f go cop etc | *πορευεσθαι* c. C*DP .. ς *υπαγειν* c. iisdem qui *εν δε τω*, item 251. et Mcionepiph (:: cf 17, 11 et 14.) | *αυτον* (italiq cop al *τον ιν*) .. Epiph *αυτους* urget contr Mcion: *οὐκ εἶπεν ἐν τῷ ὑπ. αὐτόν, ἵνα μὴ ἑτέρως αὐτὸν σχηματίσει παρὰ τὴν τῶν ὁδοιποροῦντων ἀκολουθίαν* (schol 14.) :: cf *αὐτοὺς* 17, 14. | *συνεπνιγον* (D *-γαν*) .. CLU 13. 28. 33. 69. 157. al plus10 (a ff2. l *ita comprimebatur ut suffocarent eum*; sed itpm vg *premebat eum* vel *comprimebatur*) *συνεθλιβον* (U *-γον*) :: e Mc

43. *ητις* (B arm om *ιατροις* usq *βιον*) *ιατροις* (ita [et. Gb Sz] c. ACEFG HKLMPRSUVXΓΔΛ etc; ς *εις ιατρους* c. min aliq Orlib, item itpler vged etmss pl) *προ. ολ. τ. βιον* (c. ABEGHKLMPRSUVΓΔΛ al pler harl*; CX al pauc it vg al mu add *αυτης* : ita Ln) *ουκ ισχ. απ* (c. ABR 254.; ς *υπ* c. C[*υπο*]EGHKLMPSUVXΓΔΛ al pler; 69. *παρ*) *ουδ. θεραπευθηναι* .. D sah *ην ουδε εις* (sah *nemo*) *ισχυεν θεραπευσαι*

44. *προσελθ.* (C* al plus5 add *δε*) *οπισθ.* (K post *ηψ.*, D 258. om) | *τ. κρασπ.* .. D a ff2. om | A* om *αυτου*

ναι φαγεῖν. 56 *καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὁ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.*

IX.

1 - 6
Mc 6, 7 - 13.
Mt 10, 1. 5 aa.

1 (56. 2) *Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἐξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια καὶ νόσους θεραπεύειν.* 2 *καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ καὶ ἰᾶσθαι,* 3 (56. 2) *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδόν, μήτε ῥάβδον μήτε πήραν μήτε ἄρτον μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ δύο χιτῶνας ἔχειν.* 4 *καὶ εἰς ἣν ἂν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεῖ μένετε καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε.* 5 (56. 2) *καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέχωνται ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν*

---

56. *κ. ἐξεστ.* (a *obstup. autem*, e *admirati sunt autem*) *οι γο. αυτης* (syr^{cu} *οι γ. α.* ante *ἐξεστ.*) .. D c *οι δε γον. αυτ. θεωρουντες* (c om) *ἐξεστ.* | *ο δε παρηγγειλεν* (K* *-γγελεν*,** *-γγελλεν*) .. D *παρηγγ. δε* | *μηδενι* .. Dgr^{a} *μηδε*

IX. 1. *συγκαλ.* (DR *συν.*) *δε* .. C***FH al aliq (item evgil) c vg^{six} al add *ο ις* (omisso *δε* C***H al) | *τ. δωδεκα* (Gb Sz) c. AB(omnino vdtr; deest enim ed. Wolf. Ceph.)DKMRSVΓΛ al^{100} fere syr^{cu} et^{sch} sah arm al Dial al .. ς (Ln) add *μαθητας αυτου* c. C***EFHU al mu b ff^{2} g^{1} l q, item C*LXΛ al^{8} a c e f g^{2} vg go cop syrP al mu *αποστολους* | *αυτ. δυν.* .. B *δυν. αυτ.* | D *πασαν* (**παντα*, d *omne*) *δαιμονιον* | Σ *νοσους*

2. *ιασθαι* (Γ 226.* *ιασασθ.*) c. B syr^{cu} Dial (totus locus 1-2. *συγκαλ.* usq *ιασθ.* affertur) .. ς add *τους ασθενουντας* c. CEFHKMSUVXΓΔΛ al pler (sed 407. 435. go praem *παντας*, 20.^{ev} habet *τους νοσουντας*, f *omnes infirmitates*), item ADL al^{5} add *τους ασθενεις* (Gb″ Ln 49.), item alterutrum it^{pler} vg al pl

3. *την* .. CΧΛ 69. g.^{scr} al pauc om :: ut Mc | *ραβδον* (Gb Sz) c. C*D* FLM(X *ραβδιον*) 1. 11. 13. 22. 28. 33. 69. al fere^{30} it vg cop sah syr^{oms} aeth arm al mu Cyr Thph .. ς *-βδους* c. ABC***E**HKSUVΓΔ(non *δ*)Λ al pl go (:: at id omnino ex Mt fluxisse et ad Mc^{1} locum minus quadrare vdtr) | X al *πειραν* | *ανα* c. AC***DEHKMSUVXΓΔΛ al pler syrP .. BC*FL 254. 48.^{ev} om, nec exprim it (d vero *ana*) vg al pler | *εχειν* (et. d go) .. F^{w}L 33. 157. *εχετε*, item it vg al pler

4. *και εις την* (MXΓ al add *δ'*) *αν* (al fere^{15} om, nec exprim go al) | *και εκειθεν* (D *καικειθ.*) .. 33. al^{1} bodl c vg pers Aug Bed add *μη*. Similiter f mm cop sax *donec exeatis*; aeth *et ne exeatis inde usque dum exieveritis*)

5. *εαν* c. CEFHM(a?)VXΓΔ al^{60} ac multo plur (14 ap. sol. Scriv.) .. ς (Ln 49.) *αν* c. ABDKLUΔ al mu (:: cf ad Mc 9, 37.) | *δεχωνται* (Gb″) c. ABC*KLMU al fere^{15} go .. ς *δεξωνται* c. C***DEFSVXΓΔ al pl, item HΔ al^{20} fere *-ξονται*, item *receperint* it vg etc (:: ex ll. pp.) | *απο της* .. D 28. 6.p^{e} al *εκ της*, item *de* it vg | *και τον* c. AC***EFGHMSUVΓΔΛ

ὑμῶν ἀποτινάξατε εἰς μαρτύριον ἐπ' αὐτούς. 6 (80.8) ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 (80.2) Ἤκουσεν δὲ Ἡρῴδης ὁ τετράρχης τὰ γινόμενα πάντα, καὶ διηπόρει διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπό τινων ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, 8 ὑπό τινων δὲ ὅτι Ἠλίας ἐφάνη, ἄλλων δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 9 εἶπεν δὲ Ἡρῴδης Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω τοιαῦτα; καὶ ἐζήτει ἰδεῖν αὐτόν.

7–9 Mc 6, 14–16. Mt 14, 1 s.

---

al longe pler itpl vg go syromn al Amb .. BC*DLX 1. 124. a c f cop sah om και (49. et Ln [κ.] :: at ita ll. pp. lectione non fluct) | απο (L 33. praem τον) .. DU al plus15 scholcdd aliq c vg cop sah om (q *etiam pulverem vestrum excutite*) | αποτιναξατε (D εκτειν. idque ut et. c ff2· ante τον κοντορτ. pon :: e ll. pp.) .. B 131. 157. -νασσετε (131. -νασετε)| επ αυτους .. K al10 schol229. 259. επ αυτοις, al fere12 a f αυτοις (:: ut Mc) .. syrhr om (item videri potest Mciontert, at affert libere)

6. διηρχ. (A add απο της πολεως εκεινης) κατ. τας (al6 Dialed om) κωμ. (K πολεις, itmu al mu Dial πολεις κ. κωμ. vel κω. κ. πο.) .. D κατα πολεις και ηρχοντο (d *circ. civit. transibant*)

7. ηκουσεν .. D ακουσας | C τετραραρχης, ut iam supra | τ. γινομενα (AK 1. 69. 346. al15 fere τ. γεν., item b q *quaecumq. erant facta*) absq υπ αυτ. (Gb″) c. BC*DL 69. 157. 6.pe a b e (antea *faciebant*, corrige *fiebant*) ff2· l cop sah syrcu arm .. ς add υπ αυτου, Ln [υ. α.] c. AC*** EGHKMSUVXΓΔΛ al pler c f g1·2· q vg go al mu | παντα (157. απ.) .. Dr al2 tol om | και διηπορει .. D ηπορειτο | υπό τινων : hoc acc. cdd antiquiss ut KMΓΛ etc, non (ut Ln 49.) υπὸ τινῶν|εγηγερτ. (EHXΓ al εγειγ.) c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler .. BCL al6 ηγερθη (Ln 49. :: e ll. pp.; ceterum cf ad 7, 16. 7, 24 sqq 8, 46. etc), D ανεστη post εκ (al aliq απο, K al mu add των) νεκρ.

8. ἡλ. (ita et. ΓΛ) .. ς ἠλ. : cf ad Mt 11, 14. et alibi | αλλων .. D αλλοι (ut antea 69. pro υπ. τινων) | τις (Schu commend vdtr) c. BCLX 1. 13. 33. yser al12 go cop syrP al (Mciontert lib *unum aliquem ex* etc) .. ς (Ln) εις c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pl itpl vg sah al (:: Mt 16, 14. Mc 8, 28. ενα τ. προφ. plane non fluct, nec magis Mc 6, 15. εις τ. προφ. nisi quod 33. Lcae textum ut apparet intulit. Confirmat Lcae dictionem versus 19.) .. D 69. 346. a e syrsch om | ανεστη .. A cser εστιν

9. ειπ. δε c. BCDLX 1. 13. 33. 69. 124. 131. 157. 346. it cop sah .. ς και ειπ. c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler vg syromn al (:: και c. Mt, δε c. Mc convenit. Ter praegresso δε aptius videbatur και.) | ηρωδης (Gb 8z) c. ACDEFWGHKMSUVΓΔΛ al longe pl .. ς ο ηρ. c. B(? deest ὁ ed. Wolf. Ceph.)LX 1. al (:: ita Mc lectione satis fluct; similiter intulerunt ὁ Mt 14, 1.) | ιωαννην (D -ανην) .. CD praem οτι, item cop sah | εγω sec .. BC*L al6 vel7 e f ff2· cop sah al aliq om | τοιαυτα .. D(ante

10—17 Mc 6, 30—44. Mt 14, 13—21. Io 6, 1—13.

10 (91.8) *Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν.* (92.3) *καὶ παραλαβὼν αὐτοὺς ὑπεχώρησεν κατ' ἰδίαν εἰς πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά.* 11 *οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἠκολούθησαν αὐτῷ, καὶ ἀποδεξάμενος αὐτοὺς ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰᾶτο.* 12 (93.1) *ἡ δὲ ἡμέρα ἤρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον αὐτῷ Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα πορευθέντες εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς ἀγροὺς καταλύσωσιν καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν, ὅτι ὧδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν.* 13 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Δότε αὐτοῖς φαγεῖν ὑμεῖς. οἱ δὲ εἶπαν Οὐκ εἰσὶν ἡμῶν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι καὶ*

ακουω)x al aliq e sah al *ταυτα* | *ιδ. αυτ. . .* D al pauc b l q go *αυτ. ειδ.* (al *ιδ.*)

10. *εποιησαν* .. A (item schol$^{cdd\ aliq}$) add (:: e Mc) *και οσα εδιδαξαν*| D y^{scr} al aliq *ανεχωρησ.* (274. *απεχ.*) | *πολιν καλουμ.* c. BLX 33. cop sah,ar^{e}, similiter D *κωμην λεγομενην* .. ς (Ln) *τοπον ερημον* (A 13. 346. a^{scr} c^{scr} al *ερ. το.*, 1. 131. 209. om *ερ.*, ar^{P} om *τοπ.*: Gb^{0} *το. ερ.*) *πολεως* (13. 69. 157. 346. g^{scr} it vg syr^{cu} et^{sch} pers^{s} ar^{P} om : Gb^{00}) *καλουμενης* (13. 69. 157. 346. o^{scr} [g^{scr} *–νην*] syr^{cu} et^{sch} al om; it^{pl} vg *qui* [*quod*] *est*, sed a e f *qui vocabatur* [e *appell.*, f *dicitur*] : Gb^{00})| *βηθσαιδα* (L al pauc *βιθσ.*, D cop^{1} *βηδσ.*, a b sah *bets.*, e ff^{2} *bess.*; *–δα* c. BCDEGHKMSX al pl it vg cop sah al; AF^{W}HLUVΓΔΛ al plus^{50} go *–δαν*. Cf et. ad 10, 13.) .. 13. 69. 157. 346. syr^{cu} om (:: cf Mc)

11. Ιγ al *γνωντες* | *αποδεξ.* c. BDLX 1. 11. 13. 22. 33. c^{scr} al^{10} .. ς *δεξ.* c. ACEGHKMSUVΓΔΛ al pler (Schu: *αποδ. bene ap. Lc qui unus hoc verbo usus est:* 8, 40. Act 2, 41. 15, 4. etc. *δεξασθαι* toties adhibitum minime c. *αποδ.* commutari solet, nec Lc 9, 51. Io. 4, 45. fit. Passim vero *αποδεξ.* displicuit.) | *περι* .. MU 13. 33. al^{18} praem τα|τ. *χρ. εχ. θεραπ.* (D add *αυτου παντας*) *ιατο* (CL al^{17} sah *ιασατο*)

12. *η* (60. *ηδη*) *δε* (sah om; f l add *iam*; go *tunc -iam*) .. B e syr^{cu} *ηδη* .. X *και* | *οι δωδ.* . . U om | *ειπον* (chiat) . . L *–παν* | *πορευθ.* (Gb) c. ABCDLR al^{10} fere (it vg *eunies*).. ς (Gb') *απελθοντες* c. EGHKMSUVΓΔΛ etc (:: e ll. pp.)|*και τους* c. ACDGHKLMRSUVΓΔΛ al pler .. BEX 1. 13. 69. 131. 346. 435. om *τους* (:: cf Mc) | c^{a} vdtr om *καταλ. και*, nisi forte *αγορασωσιν εαυτοις βρωματα* (e Mc) pro *καταλ.* usq *επισιτ.* habuit | *και* (syr^{cu} *η ινα* ut vdtr.) *ευρ. επισ.* (f go *et emant sibi escas*; g^{1} *inveniant escas* ante *et reficiant se* pon) .. D om | Γ om *εν*

13. *πρ. αυτους* .. C add o $\overline{ις}$, item g^{1} syr^{sch} et^{cu} | *αυτοις* .. V al *–τοις*| *υμεις* h. l. c. B b .. a c om, it^{alliq} vg ante *δοτε* pon, 74. 243. $7.pe$ (al ut vdtr) post *δοτε*, ς ante *φαγειν* c. ACDEGHKLMRSUVXΓΔΛ qlc (:: ita prorsus et Mt et Mc, apud quos nemo nostrum ordinem habet; D unus in Mt *δο. υμ. φ. αυτ.* non plane [corrige notam] c. Lc consentiens)| *ειπαν* c. BCDL .. ς *–πον* c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn | *πλειον* .. Dr 1. 131. *πλεον* .. F^{W}M al^{3} *πλειους* | *πεντε* (C *επτα* ex manifesto

ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. 14 ἦσαν γὰρ ὡσεὶ ἄνδρες πεντακισχίλιοι. εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ πεντήκοντα. 15 καὶ ἐποίησαν οὕτως καὶ ἀνέκλιναν ἅπαντας. 16 λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανὸν εὐλόγησεν αὐτοὺς καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παραθεῖναι τῷ ὄχλῳ. 17 καὶ ἔφαγον καὶ ἐχορτάσθησαν πάντες, καὶ ἤρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς, κλασμάτων κόφινοι δώδεκα.

18 (94. 1) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον κατὰ μόνας συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί, καὶ ἐπηρώτησεν αὐτοὺς λέγων 16—22 Mt 16, 13—23. Mc 8, 27—33. (Io 6, 68 ss.)

errore; infra recte πεντ.) αρτοι.. B αρτ. πε. | ιχθυες (ℵ -ας) δυο (Gb Sz) c. ABCEF^{w}GHKMSUVXΓΔΛ al longe pl a go cop sah al .. ς δυ. ιχθ. c. DLR al mu it^{pler} vg al mu (:: ut ll. pp.) | μητι (ΕΓ μιτι) .. A 1. 131. 262. μη | πορ. ημ. .. D 157. it (q om ημ.) vg go cop (cop^{1} om ημ.) sah al ημ. πορ. | αγορασωμεν .. 1. 11. 22. al plus^{40} -σομεν | M al pauc απαντα

14. γαρ .. L a e vg cop δε | ωσει ανδρες .. D 1. al it^{aliq} al ανδρ. ως (1. al ωσει) | κλισιας (AX al κλησ.) c. AKGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler .. BCDLR 33. 157. e (item a ut vdtr) sah Or add ωσει, Ln [ω.]

15. κ. επ. ουτως (nullus ut vdtr ex unc -τω, V om) .. 240. 244. om | κ. ανεκλ. (L 1. 13. 33. al^{3} κατεκλ., 59. εκλ.) απαντ. (L 13. 33. al παντ., 1. 131. αυτους) .. DX om .. a b c ff^{2}. g^{1}. q vg^{cdd} aliq *et discubuerunt omnes* (q om) (item g^{2}. *et ita disc. et fecer. omnes*)

16. ευλογ. (AF^{w}Γ al fere^{10} Mcion$^{epiph^{2}}$ et Epiph ηυλ., D praem προσηυξατο και) αυτους (X syr^{sch} al om; D it^{pl} Mcion$^{epiph^{1}}$ et Epiph επ αυτους) | και κατεκλ. . . D om | τ. μαθηταις .. LR al aliq vv aliq add αυτου | παραθειναι (X al^{3} -θηναι) c. BCX 1. al plus^{10} (69. -τεθηναι) .. ς (Ln) -τιθεναι c. ADEGHKLMRSUVΓΔΛ al pler (:: cf ad Mc 8, 7.) | τω οχλω .. D it^{pl} vg cop al τοις οχλοις

17. παντες .. 13. 69. al aliq it^{aliq} vg al post εφαγ. pon (:: ut Mc); a b c ff^{2}. g^{1}. l q om | ηρθη (s cop sah al ηραν :: ut ll. pp.) το περισσευσαν (al -ευον) αυτοις (D al το περισσευμα των) κλασμ. κοφ. (MΓ al κωφ., M al mu post δωδ.) δωδ. (D δεκαδυο). Coniunximus κλασμ. c. sqq ut X al; ς c. antecedd coni. ut KM al. Ceterum syr^{cu} addit ex Mt (et Mc) clausulam hunc fere in modum: και οι ανδρες οι φαγοντες τ. αρτ. ησ. ωσει πεντακισχ. χωρις γυν. κ. παιδ.

18. εν τω (Δ haec om) ειν. αυτον (Γ add εκει και) προσευχ. (a c e om πρ.) .. D ε. τ. ειν. αυτους | συνησαν .. 245. συνηντησαν, 17.^{ev} συνηχθησ., f occurrerunt | οι μαθ. . . MU 1. 13. 69. al^{15} vv mu add αυτου | επηρωτ. (X επερ.) αυτ. (X add ο ις) | οι οχλ. λεγ. ειν. c. BLR 1. al aliq item cop sah (:: iste ordo pro testium gravitate praeferendus videtur quum et Mc et Mt alterum teneant lectione vix fluct) . . ς (Ln 49.) λεγ. οι οχλ. (Δ al^{5} g^{1}. al Dial Synops οι ανθρωποι :: e Mt) ειναι (Dial

Τίνα με οἱ ὄχλοι λέγουσιν εἶναι; 19 *οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπαν Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν, ἄλλοι δὲ Ἠλίαν, ἄλλοι δὲ ὅτι προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη.* 20 *εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Τὸν Χριστὸν τοῦ θεοῦ.* 21 (96.2) *ὁ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ εἰπεῖν τοῦτο,* 22 *εἰπὼν ὅτι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.*

23–27 Mt 16, 24–28. Mc 8, 34–9, 1.

23 (96.2) *Ἔλεγεν δὲ πρὸς πάντας Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἔρχεσθαι, ἀρνησάσθω ἑαυτὸν καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καθ'*

τον υι. τ. ανθρ. [e Mt] pro *ειν.*) c. (A)DEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg al (sed it^{mu} vg go al *dicunt esse turbae*)

19. *ειπαν* c. BD .. ς *-πον* c. ACEGHKLMRSUVXΓΔΛ etc | D *ιωαννην* | *ηλ.* et ς *ηλ.* cf (ut v. 8.) ad ll. pp. D *-λειαν* et v. 8. *-λειας* ut solet. | *αλλοι* (1. al fere^{10} syrP c.* praem *αλλοι* [*ετεροι*] *δε ιερεμιαν* e Mt) *δε οτι* - - *ανεστη* (al^{2} *εστιν*) .. D e *η ενα των προφητων* (:: e Mt) .. syr^{cu} om

20. *πετρ.* (syr^{cu} praem *Simon*) *δε* (sah syr^{cu} om) *αποκριθ.* c. BCL 1. cop sah syr^{cu} .. ς (Ln) *αποκρ. δε ο* (EGHSVΓΔΛ al^{50} fere om : Gb^{0}) *πετρ.* (it^{aliq} vg *Sim. Petr.*) c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (:: ut ll. pp.) | *τον χν* (D 28. e Or^{cod} add *υιον*) *τ. θε.* .. f l go sax arr *tu es Chr. filius dei;* syr^{cu} *tu es Chr.*; cop pers^{P} *tu es* (cop^{2} om) *Chr. deus* (sah vero *dei*). Or (3, 533 sq) *οἱ γοῦν ἀναγράψαντες Μάρκ. κ. Λουκ. ἀποκριθέντα τὸν Πέτρον εἰρηκέναι Σὺ εἶ ὁ χς, καὶ μὴ προσθέντες τὸ παρὰ τῷ Ματθ. κείμενον* („*ὁ υἱ. τ. θε. τοῦ ζῶντ.*“) – –

21. *παρηγγειλεν* (MK *-γγελεν*) .. K al^{6} vv aliq (syr^{P} c.*) add *αυτοις* | *ειπειν* c. EGHKRSUVXΓΔΛ al pl .. ABCDLM al plus^{20} Or *λεγειν* (Gb Ln 49. :: at istud omnino substitutum vdtr propter subsequens *ειπων*, quemadmodum Mcion^{epiph} [priora non afferuntur] *λεγων* pro *ειπων* habet. In pp. quidem utrumq : Mc *λεγωσιν*, Mt *ειπωσιν*)

22. *απο* (D 1. al Thph *υπο*) *τ. πρεσβ. κ. αρχ.* (69. 124. 346. al g^{1}· q Or *αρχ. κ.* ante *πρεσβ.*) *κ. γραμμ.* (1. 131. 209. Or om *κ. γρ.*) | *τη τριτη ημ.* (et. Or) .. D it^{pm} Mcion^{epiph} et^{tert} Dial *μεθ ημερας τρεις* (sed Mcion^{ep} *μετα τρ. ημ.*, a al Mcion^{tert} *post tertium diem*) :: e Mc | *αναστην.* (Gb') c. ACDF^{w*}K 1. 69.* 118. 131. 157. al^{20} Or (cf 24, 7 et 46. unde Lcae usus discitur) .. ς *εγερθηναι* (:: ita Mt; *αναστ.* Mc) c. BEF^{w**}GHLMRSUVXΓΔΛ al longe pl

23. *ερχεσθαι* (Gb) c. ABC*DKL al plus^{20} Or .. ς *ελθειν* (:: e Mt) c. C*** EGHMRSUVXΓΔΛ al pl | *αρνησασθω* (Gb) c. ABDKL al^{6} Or .. ς (Gb') *απαρνησ.* (:: e Mt et Mc) c. CEGHMRSUVXΓΔΛ al pler | *και αρ. τ. σταυρ. αυτ.* (et. Or Chr Cyr al Hier Amb al) .. D a l om (Gb^{0}; Schu „hab. Mt et Mc“) | *καθ ημεραν* c. ABKLMR 1. 13. 33. 69. 124. 131. al f g$^{1.2}$ vg (et. am em fu for al; tol post *αν. μου* pon) go cop sah syr^{cu} et^{pch} syr^{P} c.* aeth al (Mill 676. „exstabat in cod. Ptol“??) Cyr Hier et cdd^{vet} ap Hier (ut asserit in ep. ad Principiam; in comm. vero ad

ἡμέραν, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 24 *ὃς γὰρ ἐὰν θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ' ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἕνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν.* 25 *τί γὰρ ὠφελεῖται ἄνθρωπος κερδήσας τὸν κόσμον ὅλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς;* 26 (97.2) *ὃς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμούς, τοῦτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἁγίων ἀγγέλων.* 27 (98.2) *λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν αὐτοῦ ἑστώτων οἳ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου ἕως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.*

Mt 10, 38 sq testatur sic: „in alio evglio scribitur Qui non accip. cruc. suam quotidie" .. CDEFᵂGHSUVXΓΔΛ al¹²⁰ fere (72.ᵐᵍ : *ἐν ἄλλῳ τὸ καθ' ἡμ. οὐκ ἦν*) a b c e ff²· l q vgᵉᵈ sax syrP ᵐᵍ „non in omnib exx invenitur" Or Chr (sed praecedit *δεῖ – πρὸς σφαγὰς εἶναι ἕτοιμον καὶ θάνατον καθημερινόν*, ut textus male exscriptus videatur) Euth Thph Amb om (Gb⁰⁰ Sz Ln; volunt ex 1 Cor 15, 31 venisse. At multo magis ob ll. pp. omissum vdtr) | ℵ*KLΠΓ al mu *ακολουθητω*

24. *εαν* c. CGH(ipse* *εαν* ex *αν*)EUVXΓΔΛ al pl (13 ap. solum Scr) .. ς (Ln 49.) c. ABDEKLM(s?) al mu *αν* (:: cf ad Mc 9, 37.)| *θελη* .. ΗΓΔ al mu *-λει*|*τ. ψ. αυτ.* pr.. Or *την εαυτου* (excidit *ψυχ.* vel ante vel post) |*απολεσει*..X al *-ση*|*απολεσῃ* .. ΧΔ al mu *-σει*|*τ. ψ. αυτ.* (K *εαυτου*) sec .. Fᵂ*τ. αυτ. ψ.*|*ουτος* (et. Or Cyp al) .. ℵ 63. 116. 253. *αυτος* (Schu „a Lc usu non alienum") .. 56. itᵐᵘ vg go al Mcion^tert om

25. *γαρ* .. X om | *ωφελειται* (C *-λει*, ΓΔ al *οφελ.*) *ανθρωπος* .. D *ωφελει ανθρωπον* (** *-πος*), itᵖˡ Cyp *prode est* (al *prodest*) *homini* (q al vg *proficit homo*) | *κερδησας* -- *απολεσας η ζημιωθεις* .. D *-σαι* (** *εαν -ση*) - - *-λεσαι η -ωθηναι* (** *-λεση η -ωθη*), item a c Cyp *lucrari* (c *lucrum facere*, Cyp *lucrifac.*) - - *perdere aut damnum facere* (a *aut facturam faciat*, Cyp haec om)

26. *αν* c. ABDEGHKRSUVXΓΔΛ al pl .. CLM al mu *εαν* ut Mc|*με* .. D Or¹ *εμε*|*και* (go *ἡ*) *τ. εμους* c. D a e l syrᶜᵘ Or¹ (:: 24, 51 sq similes test sequimur. In Or quidem 1, 298. dubitari potest an recte *τοὺς ἐμοὺς* legatur, quum praecedat *οὔτε ἐπαισχυντέον αὐτὸν ἢ τοὺς λόγους αὐτοῦ*. Sed continuo pergitur: *καὶ ὁ ὡς* -- *καὶ οἱ μιμηταὶ δὲ αὐτοῦ* - -. Atque quo ante loco [1, 296.] *τοὺς ἐμ. λόγους* invenitur, contextu certe non requiritur *λόγους*.) .. ς (Ln 49.) add *λογους* (:: ut Mc lectione non fluct) c. ABCEGHKLMRSUVXΓΔΛ etc (Mcion^tert om *και τ. εμ.* libere) | *αυτου και* (syrᶜᵘ etˢᶜʰ om *α. κ.*) *τ. πατρ.* (D 65. 125.* cop sah add *αυτου*) .. persP om

27. *αληθως*: KMR al plus¹⁰ add *οτι*, item EG etc post *αληθ.* interpg, item a b e (*veritatem autem dico vobis*) al go cop sah syrᵒᵐⁿ al .. D al¹ vel plur praem *οτι*, item ADHLSUΔΛ al f am al *αλ. c. εσ.* conjg, item Or | *αυτου* (Gb') c. BL 1. Cyrᶜᵃᵗ .. ς (Ln) *ωδε* (:: ut Mt et Mc lectione non fluct) c. ACDEFGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler Or Caesar Phot | *εστωτων* (Gb Sz) c. ACDEFGHKMPSVΔΛ al plus¹⁰⁰ Or Eus .. ς *εστηκοτων* (: : ut Mc lectione tantum non fluct; Mt *εστωτ.* multis differentib. Cf ad

28–36 Mt 17, 1–8. Mc 9, 2–8.

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους, ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι. 29 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἕτερον καὶ ὁ ἱματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἐξαστράπτων. 30 καὶ ἰδοὺ ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωϋσῆς καὶ Ἠλίας, 31 οἳ ὀφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἣν ἤμελλεν πληροῦν ἐν Ἰερουσαλήμ. 32 ὁ δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ ἦσαν βεβαρημένοι ὕπνῳ· διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδαν

Mt 27, 47.) c. BLRUXΓ al mu Cyr Phot | οι .. AK al[10] fere Or Caesar Phot οιτινες :: e ll. pp. | γευσωντ. (Gb Sz) c. ABCDEFKLMPSUVXΔ al fere[100] Cyr .. ς -σονται c. GHRΓΔ al mu Or (om μη) Caesar Phot (:: item in ll. pp. lectio fluct, sed ubique -σωντ. edendum vdbtur). It et vg ubique *gustabunt* | τ. βασ. τ. θεου (76.* 242. 53.ev add εληλυθυιαν εν δυναμει, syr[cu] add ερχομενον εν δοξη) .. D Or (ad ipsum Lc referens) Caesar (sed alibi τ. β. τ. θ.) τον υιον του ανθρωπου ερχομενον εν τη (Caes om) δοξη αυτου (:: similiter Mt, ad quem vide Valentt)

28. εγενετο .. P -νοντο | ωσει .. HLMΓ al plus[20] ως | και παραλ. c. ACD EFGKLMPRSUVXΓΔΛ al fere omn it[pl] vg (et. am em al) syr[cu] al... BH 28. a b g[1·] l for (al) go cop sah al om και (Ln [και]) | πετρον (Gb Sz) c. unc omn al pl.. ς τον πε. c. (G[mg] eccles) min non ita mu (:: e ll. pp.) | κ. ιω. κ. ιακ. c. ABC*EGHKPRSUVΓΔΛ al longe pl it[pl] vg (et. am em al) sah syr[P] al .. C***DLMX al plus[15] ff[2·] g[1·] for (al) go cop syr[cu] et[sch] al mu κ. ιακ. κ. ιωαννην (D -ανην) : ita 49. at item et Mt et Mc; cf et. 8, 51. | ανεβη .. G al aliq praem και (G[mg] eccles - - παραλαμβανει - - και ανεβη) | προσευξασθαι .. L om

29. το ειδος .. D Or η ιδεα .. a *effigies*, e *figura*, b c d f ff[2·] g[1·2·] vg *species*, Arn *aspectus* (sequitur *vultus eius* a c e f g[1·2·] vg Arn; b ff[2·] *aspectus eius*) | ετερον (Or -ρα) και (syr[P] c.* arm Or add ηλλοιωθη) .. D cop ηλλοιωθη και. Similiter (antea *et factum est dum orat* a f, *et dum orat* ff[2·]-g[1·] q Arn, *et in orando* c e) it[pl] Arn *facta* (Arn -*ctus*, f *visa*) *est - alia* (ff[2·] *altera*, e *commutata alia*, Arn *immutatus*) *et*, item sah

30. συνελαλουν (ita et. Mcion[epiph]) .. Mcion[tert] συνεστησαν (ut vdtr : *noluit cum colloquentem domino sed stantem - cum illo*) | οιτινες (c* οι) ησαν .. D a Arn ην δε, item it[pler] vg ησαν δε .. syr[cu] Mcion[epiph2] om | μωυσης c. BCDKLRXΔ al pm it[pler] vg (sed non am) cop sah Or Eus Cyr Epiph et Tert cum iisque Mcion .. ς μωσης c. AEGHMPSUVΓΔ al pl etc | ἡλ. et ἡλ. ut 9, 8.

31. οι (et. Or[2]; D it vg arm Or[2] Arn om) οφθ. (C***M al mu add αυτω) .. Mcion[epiph] (nec contra est Tert) om | εν (A add τη) δοξη (et. Mcion[epiph]) .. a e Mcion[tert] *in gloriam* (Mcion[tert] add *ipsius*, item Epiph in refut. scribit ἐν τῇ ἰδίᾳ αὐτοῦ δόξῃ) | ελεγον c. ABEGHKLRS UVXΓΔΛ al pler a cop go syr[cu] al Or[aliq] .. P sah praem οι, item C***M al[12] b f ff[2·] g[1·2·] l q vg arm Arn και .. C*D al[10] c e syr[sch] syr[P] ελεγ. δε, hinc Ln ελ. [δε] | εμελλ. c. BEGHKLMPRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn .. AC ημελλ. (Moer. et Thom. ἤμελλ. Ἀττικοί) .. D μελλει | εν .. D εις

τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ' αὐτοῦ εἶπεν Πέτρος πρὸς τὸν Ἰησοῦν Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὧδε εἶναι, καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοὶ καὶ μίαν Μωϋσεῖ καὶ μίαν Ἠλίᾳ, μὴ εἰδὼς ὃ λέγει. 34 ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίαζεν αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν αὐτοὺς εἰς τὴν νεφέλην. 35 καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης λέγουσα Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἐκλελεγμένος, αὐτοῦ ἀκούετε. 36 καὶ ἐν τῷ γενέσθαι 2 Pe 1, 17.
τὴν φωνὴν εὑρέθη Ἰησοῦς μόνος. καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὧν ἑόρακαν.

---

32. *ιδαν* c. LR, item *ιδον* ACDKVX al mu .. ς (Ln 49.) *ειδον* c. BEFGHMP s ? UΓΔΛ etc

33. *διαχωριζεσθαι* .. D *-ρισθηναι* | *απ* .. ΔΛ *υπ* | *ειπεν* .. R *ελεγεν*? | *πετρος* (Gb′) c. AEGHPSUVΓΔ al[80] fere ac plur .. ς (Ln 49.) *ο πε.* c. BCDKLMRXΔ al pm (:: ita ll. pp., cf et. ad 1, 15. 5, 3.) | *πρ. τ. ιν* .. D *τω ιυ* .. a b ff[2]· om | *επιστατα* .. X 157. *διδασκαλε* | *ωδε* .. c*** al[10] praem *παντοτε* (:: cf 1 Thess 4, 17.) | *και* (NU al fere[30] l sah om; X *κα*, ff[2]· *si vis*) *ποιησωμεν* .. D *θελεις ποιησω* (d *vis facio*) :: similiter Mt | *σκ. τρ.* c. ABCEGHMPRSUVXΓΔΛ etc .. DF[W]KL al mu it[pl] vg al *τρ. σκ.* (:: ut Mt; cf ad Mc) | *μωυσει* (*μωυ-* et [h. l. et. c] *μω-* ut v. 30; *-σει* c. ABCDEGLMSV al pl Eus Cyr; F[W]HKPRUXΓΔΛ al pm *-ση* : hoc in Mc, illud in Mt recepimus) post *μιαν* (Gb Sz) c. unc omn al pl it vg go cop syr[P] al mu .. ς ante *μιαν* (ut ll. pp.) c. minusc syr[sch] et[cu] (sed in utroq et. *σοι μι.* et *ηλ. μι.*) al | *ὅ* (et. Or[aliq]) .. D *α*, al aliq *τι*

34. *λεγοντος* .. K al pauc *λαλουντος* (:: e Mt) | *επεσκιαζεν* c. BL 47.[ev] X[scr] al (ut 1,[pe] 10,[pe]?) a .. ς (Ln) *-ασεν* c. ACDEFGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler it[pler] vg etc (:: ita Mt) | *εισελθ. αυτ.* (c 157. 435. *α. ε.*) c. BCL al aliq cop .. ς (Ln) *εκεινους εισελθ.* (s *ελθειν*, al[8] ac plur it[mu] vg ante *εκειν.*) c. ADEFGHKMPRSUVXΓΔΛ etc (syr[sch] pers[P] *cum viderent Mosen et Eliam ingredientes.* Ut ab istis interprr perspicuitatis caussa ipsa nomina adscripta sunt, ita substituto *εκεινους* provisum est ne ipsi discipuli in nubem intrasse crederentur)

35. *εγενετο* (al[10] fere ante *φω.*) .. D *ηλθεν* (:: e Mc) .. K om (:: cf Mt) | *λεγουσα* .. al pauc italiq om | *ο υι. μου* (et. Or) .. P *μου ο υι.* | *ο εκλελεγμ.* (Gb′; Schu „non alienum a Lc vdtr, cf 2, 15. 27. 8, 34 sqq. 22, 22.") c. BL 274.[mg] (item 1. *ο εκλεκτος*) a ff[2]·1 gat sah cop syr[P] mg aeth[Ppl] (aeth[ro] *ο αγαπητος ο εκλελεγμ.*) .. ς (Ln) *ο αγαπητος* c. ACD EGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler it[pm] vg go etc (:: at ita et Mt et Mc lectione non fluct). Praeterea c***DM al[20] add *εν ω ευδοκησα* (:: e Mt; cf et. 3, 22 cum ll. pp.) | *αυτ. ακου.* .. D c e cop sah *ακ. αυτ.* (:: cf ll. pp.)

36. *φωνην* (U *νεφελην*) .. X add *ταυτην* | *ις* (Gb″) c. ABC*DEGHRSUVW[a] ΓΔ al plus[30] .. ς *ο ις* c. C***KLMXΔ al pl | *και αυτοι* (et. Or) .. D e sah *αυτ. δε* | *ουδεν* (et. it exprim) .. D al[1] om | *εορακαν* (*εορ.* c. C*et**L**X

37–43 Mt 17, 14–23. Mc 9, 14–29.

37 ($^{90.2}$) Ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἑξῆς ἡμέρᾳ κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους συνήντησεν αὐτῷ ὄχλος πολύς. 38 καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὄχλου ἀνεβόησεν λέγων Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι ἐπὶ τὸν υἱόν μου, ὅτι μονογενής ἐστίν μοι, 39 καὶ ἰδοὺ πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν καὶ ἐξαίφνης κράζει καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ' αὐτοῦ συντρῖβον αὐτόν. 40 καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἠδυνήθησαν. 41 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ὦ γενεὰ ἄπιστος καὶ διεστραμμένη, ἕως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; προσ-

---

al, item B? certe alibi ut Io 9, 37. 20, 25., item EGHVW^{a} al mu; ς Ln 49. *εωρ.* c. AB?KL*MRUΓΔΛ etc) : *-καν* c. BO**LX 47.ev 50.ev ^{xser} 1.pe* .. ς (Ln) *-κασιν* c. AC*EHKMRSUVW^{a}ΓΔΛ al pl; item G al aliq *-κεισαν* .. D* *εθεασαν*, ** *-σαντο*

37. *εν τ. εξ. ημ.* c. ACEGHKMRSUVW^{a}XΓΔΛ al pler it^{mu} vg etc .. BLΞ l. 69. q om *εν* (49. :: at alibi et. test similes abiecerunt istud *εν* ut l, 59.) .. D a b e ff^{2*} l sah *δια της ημερας* (*per diem*) | *κατελθοντων αυτων - - συνηντησεν* (R *-τησαν*) α. *οχλος πολυς* (L al *πολλυς*) .. D *κατελθοντα αυτον - - συνελθειν* α. *οχλον πολυν* | *απο* .. Γ *εκ*

38. *ανεβοησ.* c. AEGHKMRSUVW^{a}XΓΔΛ al pler (it [et. d] vg *exclamavit*) .. BCDL al^{5} *εβοησ.* (Ln 49. Schu „bene, *ἀραβοᾶν* non hab. Lc". At similiter Mt 27, 46., quo loco solo *αναβ.* legitur, BL al substituerunt *βοαν;* item Act 25, 24. *επιβοαν* AH al c. *βοαν* commutarunt. Lc quinquies *βοαν* habet, ubi *αναβ.* parum aptum.) | *επιβλεψαι* (GHK al mu *-ἐψαι*, go *respicere*) c. ABCGHKLMRSUVΓΔ al pl Thph .. ς (Ln) *-ψον* c. DEW^{a}XΔ al pm | *εστ. μοι* c. EGHKMRSUVW^{a}ΓΔΛ al longe pl it^{pler} vg .. ABCDLX al fere^{30} a e go cop sah *μοι εστ.* (Gb'' Ln 49. :: at hoc, non illud alienam manum prodit; testaturque Lcae usum 8, 42.)

39. *κ. ιδ. πν. λαμβ.* (R *-βανει*) α. *κ. εξαιφν.* (ABKLEW^{a} al *εξεφν.*) *κραζει* .. D e *λαμβανει γαρ αυτον εξαιφν. πν. και ρησσει* | *κ. σπαρασσ.* (X *ρησσει*) .. 1. al it^{mu} vg cop al praem *και ρησσει* | *μογις* (L *μογγις*) c. ACDEGHK(L)MSUVW^{a}XΓΔΛ al pler .. BR al^{5} *μολις* (Schu „recte ap. Lc. immo in N. T." Cf de utraq forma Steph Thes. Gr. Ling. Cdd saepe fluct.) | *συντριβον* (Γ al mu *-βων*) .. D *και συντριβει* (item e omissis *κ. μογ. αποχ.* α. *αυτ.*)

40. *εκβαλωσιν* (Gb Sz) c. ABCEGHKLMRSUVW^{a}XΓΔΛ etc .. ς *-αλλωσιν* c. min non ita mu .. D *απαλλαξωσιν* | *αυτο* .. D al^{10} fere *αυτον* (it vg *illum* praecedente *spir.*) | K al aliq *εδυνηθ.*, C*** *ισχυσαν* (:: e Mc) .. Mcion^{epiph} add *εκβαλειν αυτο*

41. *αποκριθ. δε* .. C* om (supplet C**) | *ειπεν* .. Mcion^{epiph} add *προς αυτους* | *απιστος* .. D *-στε.* Mcion$^{epiph_{ettert}}$ non add *και διεστραμμ.* | EX al *εσωμαι* et *ανεξωμαι* | *και* .. KX al^{25} fere e tol sah syrp mg Mcion^{tert} (item Mcion^{epiph} sed omissis ex incuria ut vdtr *εως πο. εσ. πρ. υμ.*) *εως* (e sah praem *και*) *ποτε* (tol add *σε*) :: e Mc | *προσαγαγε* (D 33. *προσενεγκε*) .. LW^{a}X 33. al pauc syr^{cu} syrp c.* aeth add *μοι* :: e Mt|

ἄγαγε ὧδε τὸν υἱόν σου. 42 *ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ.* 43 (100.8) *ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.* 43—45 Mc 9, 30—32. Mt 17, 22 s.

(101.2) *Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίει, εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ* 44 *Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὦτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γὰρ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων.* 45 *οἱ δὲ ἠγνόουν τὸ ῥῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ' αὐτῶν ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό, καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ῥήματος τούτου.*

46 (102.2) *Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν.* 47 *ὁ δὲ Ἰησοῦς ἰδὼν τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας* 46—48 Mc 9, 33—37. Mt 18, 1—5.

ωδε h. l. c. BLX 1. al mu it vg syr^{sch} al .. D am per om :: ut Mc .. ACEGHKMRSUVW^{a}ΓΔΛ al longe pl go cop syr^{cu} syrP al post *τ. υ. σου* (Gb 8z :: at similiter Mt)

42. *συνεσπαραξ.* (ℵ al^{10} vv^{aliq} add *αυτον*) .. D al^{3} *συνεταραξ.* | *τω πν. τω ακαθ.* .. D e (e om *τ. ακαθ.*) syr^{cu} *τω ακαθ. πν.* | *ιασατο τ. παιδ. κ. απεδ. αυτον* .. D e *αφηκεν αυτον κ. απεδ. τον παιδα* (e *illum*)

43. *εξεπλ. δε πα...* D c e (syr^{cu}) *πα. δε* (syr^{cu}) (*και πα.*) *εξεπλ.* | CDM W^{a}ΧΔΛ al *μεγαλιοτητι* | *επ. πασιν* .. U om | *εποιει* (Gb) c. ABCDLW^{a} al plus^{10} it vg al .. ς *εποιησεν* c. EGHKMSUVXΓΔΛ al pler go al. Item non addito ο $\overline{ις}$ c. (B? certe sic ed. Wo. Ceph.) DL 1. 131. 157. 209. m^{ser} it^{pler} vg cop syr^{cu} arm .. ς (Gb^{0}) Ln add ο $\overline{ις}$ c. Α(Β vide ante) CEGHKMSUVW^{a}XΓΔΛ al pler q go syr^{sch} etP al. Praeterea c e f ff^{2} (et. corrector. bibl. teste Wtst; sed quale?) go add *dixit ei* (e f go om) *Petrus Domine quare* (c *propter quid*) *nos non potuimus eicere illud* (e ff^{2} *illum*, f *eum*) ? *Quibus* (f *Ad ille*, go *At Iesus*) *dixit quoniam huiusmodi* (ff^{2} *eiusm.*) *orationibus* (ff^{2} *-one*) *et ieiuniis eicietur* (e *-citur*, ff^{2} *eicitur et ieiunio*) (f go *dix. Hoc genus non exiet* [go *exit*] *nisi in* etc) :: cf ll. pp. | *ειπεν* .. H add *δε*, similiter b (om antea *δε*) c e f ff^{2} cop^{dz} | *αυτου* .. W^{a} c om

44. *ανθρωπ.* (al aliq syrP add *αμαρτωλων*) .. V *αμαρτωλων*

45. *παρακεκαλυμμ.* .. D *κεκαλυμμ.*, X *παρακεκρυμμ.* | *απ* .. M 127. *υπ*, 157. *επ*, al aliq *παρ* | EH al aliq *αισθονται* | *ερωτησαι* c. ABEFGHLSU VW^{a}XΓΔΛ al pler .. CDKM al^{12} fere *επερωτ.* (Ln :: e Mc) | *αυτον* (69. 124. al vg^{ed} et^{mss} aliq al ante *ερωτ.*) .. D e om | *του ρημ.* .. F om

46. *εισηλθ. δε* (F om) *διαλ. εν* (H al om) *αυτ.* (ℵ al *εαυτ.*) .. D om (excidit versus). Or : *κατὰ μέντοι τ. λουκ. διαλογισμὸς εἰς τοὺς μαθ. οὐκ ἀναβίβηκεν ἀλλ' εἰσῆλθε περὶ τοῦ τίς αὐτῶν εἴη μείζ.* (it^{mu} vg *quis eorum maior esset*)

47. *ιδων* .. FKΔ al plus^{20} syr^{omn} aeth al *ειδως*, item 1. al *γρους* (:: cf

αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίον ἔστησεν αὐτὸ παρ' ἑαυτῷ, 48 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὃς ἐὰν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γὰρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων, οὗτός ἐστιν μέγας.*

49—50 Mc 9, 38—40. 49 (103.8) *Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωάννης εἶπεν Ἐπιστάτα, εἴδομέν τινα ἐπὶ τῷ ὀνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, καὶ ἐκωλύσαμεν αὐτὸν ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν.* 50 *καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς Μὴ κωλύετε· ὃς γὰρ οὐκ ἔστιν καθ' ὑμῶν, ὑπὲρ ὑμῶν ἐστίν.*

51 (104.10) *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς*

5, 22. 6, 8.) | της καρδ. (Γ 28. 235. c^{ser} l om) αυτ... D 346. αυτ. τ. κα. | παιδιον .. CD 28. c^{ser} 2.pe al^{6} -διον | αυτο (A 262. -τον) .. D a b e ff^{2}. q om | παρ εαυτω (et. Or) .. D παρ εαυτον

48. αυτοις .. D 157. it^{pl} syr^{cu} om | εαν c. ACEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler Or .. BDL al αν (Ln :: cf ad Mc 9, 37.) | X δεξεται, ita editum in Cyr | τουτο τ. παιδ. (et. Or Cyr) .. D al aliq it vg al Cyr το παι. τουτ.| ος εαν (D al pauc αν) εμ. (A post δεξ.) δεξηται (X -χεται) δεχεται .. D 71. om | πασιν .. E syr^{cu} Cyp^{1} om | υπαρχ. (et. Or) .. D om (sed d est) | εστιν (Gb″) c. BCLX 1. 33. al^{10} fere it vg syr^{cu} cop al (go *fit*) Or^{3} .. ς εσται (H post μεγ.) c. ADEFGHKMSUVΓΔΛ al pler syr^{sch} et^{p} al edd ap Or (*ἀνέγνωμεν δὲ καὶ ἐν ἄλλοις καὶ ἔσται μέγ.*) Cyp^{3} :: cf Mc

49. απουρ. δε (syr^{cu} et^{sch} και απ.) .. C* om δε ? | ιωαννης (D -ανης) c. BC*(vdtr)D 28. 69. 346. c^{ser} al aliq .. ς ο ιω. c. AC**EFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler (:: ap Mc o ιω. recipiendum vdbatur; certe utroq loc codicem E secuti sumus) | επιστατα (et. C**) .. C*L al syr^{p} mg διδασκαλε :: e Mc | ειδομεν c. BC(certe**)DEFGHMS?UΓ al pl .. A(C* ?)KVXΔΛ al ιδομ. (A ιδωμ.), item L ιδαμ. | επι (et. Cyr) .. BLXΔ al^{10} cop αν (it vg *in nomine*, item al) :: ita Mc; in Lc cf 9, 48. 21, 8. et al | εκβαλλοντα .. VΔ al -βαλοντα (sed V al -βάλ.) | δαιμονια (Gb″ Sz) c. unc omn al pl .. ς praem τα c. min non ita mu | εκωλυσαμεν (it^{pl} vg *prohibuimus*) .. BL a b e -λιομεν (:: ita ex BDLΔ al in Mc recepimus) | μεθ ημων (:: cf Phryn. Epit. p. 353.) .. F 28. 69. al^{4} ημιν :: ut Mc

50. και επ. c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al pler it^{pl} vg go syr^{p} (syr^{cu} et^{sch} om και) al .. BCDLX al^{5} a c e cop (cop^{2} o δε ως etc ut Mc) syr^{p} mg επ. δε (Ln 49. :: at id aptius videri debebat, ut et. in Mc est) | προ. αυτον (al b c e al mu -τους) .. D tol* om | ὁ .. B om | μη κωλ. c. ABKGHKSU VΓΔΛ etc .. CDFLMX al aliq em tol (al) cop al mu add αυτον (X al -τους) :: e Mc. Praeterea L 33. al^{9} schol cop syr^{p} c.* (sed syr^{p} mg „non in omnib. exx. est") add *ου γαρ εστιν καθ υμων | ουκ .. X om*| καθ υμ. υπ. υμ. (Gb Sz) c. BCDKLM al^{25} ac plur it vg go cop syr^{omn} al mu Synops cat al Amb al .. ς κα. ημ. υπ. ημ. c. EFGHSUVΓΔ al mu (:: ut in Mc recepimus), item AXΔ al κα. υμων υπ. ημων, al pauc κα. ημ. υπ. υμ. | εστιν .. a b c e l go add (:: libere e Mc) *nemo est enim qui non faciat virtutem in nomine meo* (a b add *et poterit male loqui de me*)

51. συμπληρ. (KΔ al συνπλ.) .. D πληρουσθαι | τας .. A τῆς | αναλημψ.

ἀναλήμψεως αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήρισεν τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἰερουσαλήμ, 52 καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου ἑαυτοῦ. καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε ἑτοιμάσαι αὐτῷ· 53 καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἰερουσαλήμ. 54 ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης εἶπαν Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς; 55 στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς. 56 καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

c. ABCDLX .. ς αναληψ. c. EFGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn | το πρ. αυτου (s εαυτ.) .. BL 1. al c om αυτ., hinc Ln [αυτ.] | εστηρισεν c. BCLVX al pauc (eadem forma Iud. 19, 5. Ier. 3, 12. Prov. 15, 25. et alibi) .. ς (Ln) -ξεν c. ADEFGHKMSUΓΔΛ al pler. Praeterea LX al a cop al Hier ante το πρ. pon | εις .. A c^{ser} εν

52. εαυτου c. AEGSVΔ al fere^{50} .. ς (Ln 49.) αυτου c. BCDFHKLMUXΓΔ al pl Bas (:: cf ad 8, 5.) | κωμην (*viculum* Mcion^{tert}) .. Γ 28. 69. 124. 262. al fere^{20} it^{pl} vg al Thph Tert πολιν | ΑCLΧΓΔ al σαμαριτων (Γ -ρρι-, Η -ρη- suprascripto ε) | ωστε (et. Bas) .. B ως, *quasi* b e l q, *tanquam* a

53. πορευομενον (a *tendens*, c *pergens*, Hier *vadens*) .. b f l q al vg Amb *euntis*, e *euntibus*

54. αυτου (et. Bas) .. B 1. 118. 131. 157. e om | D ιωαννης | ειπαν c. BCL (al ?) .. ς (Ln) -πον c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ etc | ειπωμεν (KUΓ al mu -πομεν) .. it (et. d) vg *dicimus* | απο του (L al απ, Cyr απο) c. ABEGHKLMSUVXΓΔΛ al pler .. CD 1. 118. 131. go (item *de caelo* it vg) Bas Chr εκ του (Ln; ita et. LXX *Βασ. δ'* 1, 10. 12.) | κ. αναλ. αυτ. (1 om haec) c. BL 71. 157. e l vg (et. am fu for em ing gat mm etc, item sax) syr^{cu} cop^{ds} arm pers^{w} Hier (vdtr certe; cf ad Algas. 5.) .. ς (Gb^{0}) Ln add ως και (g^{ser} c q cop^{s} Gaud Quaest om) ηλιας εποιησεν [* 2 Reg 1, 10. 12.] c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it^{pler} syr^{sch} et^{p} go cop^{s} al Cyr (vide post) Chr (alludens *τῶν μαθ. ἀξιούντων κατενεχθῆναι πῦρ ὡς ἐπὶ Ἠλιού*) Gaud Quaest (Tert adv Mcion 4, 23. vdtr agnoscere et haec et illa : *και ειπεν Ουκ οιδατε* etc; Mill vero 418. verisimile duxit „a Tert aliisq ad h. l. notatum occasionem dedisse huic interpolationi".)

55. στραφ. δε .. K al^{30} fere f (q post αυτους) al add *o* $\overline{ις}$ | επετ. αυτ. (Gb^{vid}) c. ABCEGHLSVXΔ tisch* 28. 33. 71. 157. al^{30} fere g^{1} l fu gat eddv^{et} ap Stapul cop^{ds} aeth sax Bas Cyr (post ἀναλῶσαι αὐτ. pergit: *πρ. αὐτοὺς δὲ πάλιν ὁ σωτὴρ Ἄφετε αὐτούς. ἢ οὐκ οἴδατε ὅτι δύναμαι παρακαλέσαι τὸν πατ. μου καὶ παραστήσει μοι ἄρτι δώδ. λεγιῶνας ἀγγέλ.* in Io. XI. p. 1017.) cat (vdtr certe, vide post) Hier (? l. l. *increpat eos quod non meminerint doctrinae suae et bonitatis evglicae, in qua dixerat* Mt 5, 30 et Lc 6, 35.) .. ς add και ειπεν Ουκ οιδατε οιου (D al plus^{10} Clem? Chr Antioch ποιου) πνευματος εστε υμεις (DF^{w}U ΓΔ al mu it vg go al Chr^{2} Antioch om υμ.) c. DF^{w}KMUΓΔ al pm it^{pl} vg go cop^{s} syr^{omn} al Clem ? ap Mac Chrysoceph (vehementer dubito an Mac iste [saec. XIV.] libro suo 8. in Mt locum de quo quaeritur

57—60 Mt 8, 19—22. 57 (105.5) *Καὶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ εἶπέν τις πρὸς αὐτόν Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ, κύριε.* 58 *καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις, ὁ δὲ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν*

ex Clem hauserit) Did (vdtr alludere his: *οὐκ οἰδ. οὐ. πν. ἐστιν ὁ υἱ. του ανθρωπ.*) Epiph$^{2,\,31}$ (vdtr allud.) Chr^{4} Ps-Dion^{ar} ap Thdor^{stud} (epp. l. 2, 155. Theophilo : *καθά φησιν Διονύσ. πρ. τινα Δημόφιλον Οὐκ ἀποδεξόμεθά σου τὰς ἀζηλώτους ὁρμάς, κἂν εἰ μυριάκις ἐπαναλάβοις τὸν Φινεὲς κ. τὸν Ἠλίαν. ταῦτα γὰρ ἀκούοντα τὸν ιν̄ οὐκ ἤρεσκον οἱ τοῦ πραέος τούτου καὶ ἀγαθοῦ πνεύμ. ἀμέτοχοι μαθηταί.*) Antioch Thph Meion^{tert} ? Cyp^{vdtr} Op Aug Amb Quaest (:: vide post)

56. *και* ete (Gb Sz) c. ABCDEGHLSVXΔ atque iisdem testib qui om *και εἰπ.* etc item 59. g^{2} Chr . . ς praem *ο γαρ* (UΓΔ 1. 11. 13. 22. 69. tisch** al fere^{20} a e vg al Antioch Cyp om; b *quia*) *υιος του ανθρωπου ουκ ηλθε ψυχας* (Γ *-χην*) *ανθρωπων* (c e vg go syr^{cu} et^{sch} peras om) *απολεσαι* (UΓ al^{9} *αποκτειναι*) *αλλα σωσαι* [:: cf similia 19, 10. Mt 18, 11.] c. ℵ^{W}KMUΓΔ al pm vv pl (ut ante) Cyp Amb Quaest. Cat (eadem in schol. habentur atq. etiam Titi esse dicuntur) *εἰπόντων ἐκ τῶν μαθ. Κύριε – ἀναλῶσαι αὐτούς; ἐπετίμησεν αὐτοῖς, περιστέλλων θεοπρεπῶς τὴν ὀξυθυμίαν καὶ πείθων ἀνεξικακεῖν – – εἰδέναι γὰρ χρὴ ὅτι ὡς μήπω τῆς νέας κεκρατηκότες χάριτος, ἀλλ' ἔτι τῆς προτέρας ἐχόμενοι συνηθείας τοῦτο εἶπον, τὸν Ἠλίαν ἀφορῶντες τὸν πυρὶ καταφλέξαντα δὶς τοὺς πεντήκοντα κ. τοὺς ἡγουμένους αὐτῶν.* (:: locus est ad iudicandum perdifficilis. At cur quis deleverit verba *ὡς κ. Ἠλ. ἐποί.* ad excusandos app. idonea vix dixeris; quae eadem cur quis addiderit planum. Eidem vero interpolatori debentur quae *ἐπετίμ. αὐτ.* sequuntur, quibus *ἐπιτιμᾶν* istud non acrius redditur sed lenitur. Denique gravissimum facile est, tertium additamentum : *ὁ γὰρ* etc minime posse solum pro spurio haberi; cohaeret enim cum duobus prioribus arctissime cum pro argumento tum pro auctoritate testium.) | *κ. εποριευθησαν* (al aliq e al *-θη*) *ε. ετ. κωμ.* (Δ** b al *πολιν*, Δ*** reposuit *κωμ.*) .. Δ* c copp^{petr} om

57. *και* (Gb″) c. BCLX 33. 69. 121. 124. cop syr^{cu} et^{sch} arm aeth peras, item addito *εγενετο* D 346. a c e .. ς (Ln) *εγενετο δε* c. ADEGHKMSUV ΓΔΛ al pler it^{pm} vg go syr^{P} al (c*** lectionis ecc. initium sic habet: *τω καιρω εκινω εγενετω πορευομενου του ιῡ*, item M^{mg} ecc) | *πορευομενων* (E *-νου*) *αυτων* .. G (ut c***) al *πορευομενου του ιῡ* (al *αυτου*) | *εαν* c. ABCKLU al pl Ath^{2} .. ς *αν* c. DEGHMS?VXΓΔΛ etc | *απερχῃ* (E al *-ρχει*) (ita et. Mt) .. D 157. *υπαγεις* (it vg *ieris*) | *κυριε* (b syr^{cu} ante *ακολ.*, 32.^{ev} post *σοι*) c. ACEGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler b f q go syr^{omn} al .. BDL 1. 28. 64. 131. 157. it^{pm} vg cop arm Ath (vdtr) Meion^{tert} (vdtr) Aug om (Gb^{00} Ln 49. :: at facillime excidere poterat ιε̄ sequente *και*; neque suasit additionem Mt^{d} loc. parall. Videtur Lc omnino ter posuisse *κυριε* his vv.)

58. *ο ις̄* . . B om *ὁ* (item B v. 50. et passim solus. In Mt quidem *ὁ* non

κεφαλὴν κλίνῃ. 59 εἶπεν δὲ πρὸς ἕτερον Ἀκολούθει μοι. ὁ δὲ εἶπεν Κύριε, ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. 60 εἶπεν δὲ αὐτῷ Ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς, σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 61 ($^{108.\,10}$) εἶπεν δὲ καὶ ἕτερος Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. 62 εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς Οὐδεὶς ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπ' ἄροτρον καὶ βλέπων εἰς τὰ ὀπίσω εὔθετός ἐστιν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

---

fluct) | κλινη .. GMXΛ** al mu -νει, A* 126. al Valentt ap Ir (e Lc an e Mt?) Did (unde?) -ναι .. l om που τ. κεφ. κλ.

59. κυριε (et. it vg go cop syr^{omn} etc) .. B*DV 57. (item Or παραπλήσιόν τι ποιήσαντες τῷ λέγοντι Ἐπίτρεψον – – πατ. μου, similiter Thdrt) om (:: in Mt quidem non fluctuat; hinc in Lc omittendum putassem, nisi pro testium ratione cum isto κυριε etiam prius omitti deberet.) | απελθοντι (D -οντα) πρωτ. (BD πρ. απ.) c. BCDEGHLMSUVX ΓΔΛ al pler (al^{3} πρ. post θαψ.) .. AK al^{25} απελθειν πρ., 300. 346. y^{ser} al^{3} Thdrt πρ. (al^{3} Thdrt om) απελθειν, item 1. it vg (al) Or πρ. απελθειν και: hinc Ln πρ. απελθειν (:: in Mt πρ. απελθειν και non fluct)

60. ειπεν δε (D o δε ειπ., e *et dix.*, c *dix. ergo*, vg *dixitque* cop^{dz} syr^{sch} om δε, item syr^{cu} *Ies. dix. ei*) αυτ. (am om) c. BDL 33. a cop .. ς add ο ις, Ln [ο ις] c. ACEGHKMSUVXΓΔΛ etc (47.^{ev} ο κυριος) | απελθων .. D Valentt ap Ir πορευθεις (it vg *vade*, *vadens*, *vade et*) | GXΓ al mu διαγγελε

61. κυριε .. Valentt ap Ir om | πρ. δε (Or αλλα πρ., b f g^{1} q. al *sed prim.*) επιτρ. μοι .. D (cop) Valentt ap Ir επιτρ. δε (cop om) μοι πρωτ. (Ir^{int} om πρωτ., praetereaque idem atque a syr^{cu} et^{sch} *ire et*, g^{1} *ire*, Or εις τον οικον μου απελθειν και, Bas απελθειν και) | τοις (V al^{6} cat τους) εις τον (D om) οικ. (1. al aliq cat Valentt εν τω οικω)

62. ειπ. δε ο ις c. B .. Δ ε. δ. προς αυτον .. ACEGHKMSUVΓΔ al longe pl q syr^{p} ε. δ. ο ις πρ. αυτ. (Ln), ς ε. δε (syr^{sch} om) πρ. αυτ. (c cop *illi*) ο ις c. LX al c go cop syr^{sch}; D e syr^{cu} ο δε (syr^{cu} om) ις ειπ. αυτω (d *illis*) | ουδ. επιβαλων (c. BCEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn cop Bas al item Valentt ap Ir, item al Or^{2} Cyr Chr βαλων; contra ADL e^{ser} Clem επιβαλλων [e^{ser} -ων] : ita Ln) τ. χ. αυτου (ita et. Clem Bas^{1} Chr al Cyp al; sed B al^{5} a b q arm Valentt ap Ir Or^{2} Cyr Bas^{2} Tert Hier al om) ε. αροτρ. (Valentt επ αρ. τ. χειρ. επιβ.) και βλεπ. (al^{14} Or^{3} Cyr Chr cat al στραφεις) ε. τ. οπ. (D a b c e q Clem Cyp^{2} Hil Prom Zen εις τ. οπ. βλεπ. ante και επιβ. usq αροτρ. pon) | τη βασ. (Schu prob) c. BL 1. 33. al ut vdtr 237. schol al Clem Or^{3} al, item *aptus est regno* it^{pler} vg Cyp al; similiter 131. (al?) Valentt ap Ir Bas^{cod} Chr^{montf} *εν τη βασ.* item q (*habilis est in regno*) cop .. ς εις (Δ om) την βασιλειαν c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al pler (d *aptus est in regnum*) Bas^{aliq} Cyr Chr^{savil} cat (:: cf 14, 35. et Heb 6, 7. item Diosc. 2, 65.

X.

1 (107.10) *Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἑτέρους ἑβδομήκοντα, καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς*
Mt 9, 37 s. *πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἤμελλεν αὐτὸς ἔρχεσθαι.* 2 (108.5) *ἔλεγεν δὲ πρὸς αὐτούς Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ ὅπως ἐργάτας ἐκβάλλῃ εἰς τὸν*
Mt 10, 16. 4 aa. 9, 3–5. *θερισμὸν αὐτοῦ.* 3 (109.5) *ὑπάγετε· ἰδοὺ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων.* 4 (110.2) *μὴ βαστάζετε βαλλάντιον, μὴ πήραν μηδὲ*

εὔθ. εἰς ἀπόθεσιν Diod. 2, 57. *πηγὰς εἰς λοιπρὰ εὐθέτ.* Stob. flor. 1. p. 331. *εὔθετον τῷ πράγματι*, atque et. sequente *ἐν* invenitur.)

X. 1. *μετα δ. τ. ανεδ. ο κυρ.* (al aliq f syr^{sch} o $\overline{\text{ις}}$, syr^{cu} om) .. D a b c e (l) *απεδειξ. δε* (b add *Iesus*, l add *dominus postea*) | *και* (BL 3. cop om) *ετερ. εβδομ.* c. ACEGHKLSUVXΓΔΛ al pler b f q go cop syr^{sch} et^{p} aeth al Eus^{2} (ad Mar. 10. et alludendo h. e. 1, 18.) Nyss Cyr Tit^{cat} (comparat 70 *στελέχη φοινίκων* in Elim) al Ir^{int2} (p. 146. de numeri 70. typo disserit) Mcion^{tert} (Tert „quo enim 12 secundum totidem fontes in Elim, si non et 70 sec. totidem arbusta palmarum?") Amb al .. B DM (item B vdtr ex indice capp) 42. it^{pm} vg (et. 130.^{lat}) syr^{cu} arm perss sax Dial^{2} Epiph (alludendo) (Tit??) Recogn^{cl} („postmodum alios 72 probatiss. discip., ut vel hoc modo recognita imagine Moysis crederet multitudo quia hic est quem praedixit Moyses venturum proph.") Hil Aug al add *duo*, hinc Ln [*duo*] | *αυτους* .. B om, item Eus^{lib} (d. e. 3, 2, 25.) | *ανα δυο* (et. Eus^{2}) .. BK 13. 69. 300. 346. al plus^{20} syr^{p} c. ob. (syr^{cu} *δυο δυο*) *ανα δυο δυο* | *αυτου* .. H 1. al aliq *εαυτου* | *πασ. πολ. κ. τοπον* .. D a b c e l q syr^{cu} et^{sch} Eus (praep. ev. 1545. p. 72. l. 10.) *παντα τοπ. κ. πολιν* (Eus *χωραν*) | *ημελλ.* (c. ABCEGHMUVXΓΔΛ al pl; ς *εμ.* c. DKLS? al pm) *αυτ.* (D it^{pm} syr^{cu} et^{sch} om) *ερχ.* (et. Eus; A al^{4} a e syr^{p} ^{mg} Thph *εισερχ.*, al plus^{10} *διερχ.*)

2. *ελ. δε* (Gb′) c. BCDL 1. 13. 33. al^{7} ac plur a c e q go cop^{ds} syr^{p} ^{mg} sl .. it^{mu} vg syr^{sch} aeth al mu *και ελ.* (7.^{pe} *κ. ελ. δε*), syr^{cu} cop^{2} sine copula .. ς *ελ. ουν* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler syr^{p} ^{txt} | *μεν* (et. Heracl ap Or *κατὰ τό Ὁ μὲν – ὀλίγοι*) .. D it^{aliq} al mu om | Γ al *πολλης* | *ουν* .. D^{gr} om | *οπως* .. KM al mu add *αν* | *εργ. εκβ.* (–*αλλῃ* c. BF [Γ al –*λλει*] al mu; Gb Sz Ln –*αλη* c. ACDEGKLMSUVXΔΛ al pl :: ut Mt; X al *εμβ.*) hoc ord. c. BD e .. ς (Ln) *εκβ. εργ.* c. reli ut vdtr (:: at ita Mt nec fluct)

3. *ιδου* c. AB al^{2} a e l (item vg^{ms}?) arm .. ς add *εγω* (:: ita Mt nec fluct) c. CDEGKLMSUVXΓΔΛ etc | *αρνας* .. AM al^{15} fere *προβατα* (:: e Mt) | *εν μεσω* (ALR al *εμμεσω*) .. D *μεσον*

4. K *βασταξαστε* | *βαλλαντ.* c. ABCDEF^{w}GKLRUVΔ al pl .. ς *βαλαντ.* c. MS?XΓΔ al pm | *μη* (M al it^{pl} vg al Amb *μητε*) *πηρ. μηδε* (M al it^{pl} vg al Amb *μητε*, DL al mu c e *μη*) *υποδ.* | *και* (A* 28. 33. om) *μηδενα* (A** *–ναν*)

ὑποδήματα, καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὁδὸν ἀσπάσησθε. 5 (111.5) εἰς Mt 10, 9—15.
ἣν δ' ἂν εἰσέλθητε οἰκίαν, πρῶτον λέγετε Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ.
6 καὶ ἐὰν ᾖ ἐκεῖ υἱὸς εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται ἐπ' αὐτὸν ἡ εἰρήνη
ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε, ἐφ' ὑμᾶς ἀνακάμψει. 7 (112.2) ἐν αὐτῇ δὲ τῇ
οἰκίᾳ μένετε, ἔσθοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ' αὐτῶν· ἄξιος γὰρ ὁ 1 Tim 5, 18.
ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. (113.10) μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς
οἰκίαν. 8 καὶ εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέρχησθε καὶ δέχωνται ὑμᾶς,
ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, 9 καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ
ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς Ἤγγικεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ
θεοῦ. 10 (114.2) εἰς ἣν δ' ἂν πόλιν εἰσέλθητε καὶ μὴ δέχωνται
ὑμᾶς, ἐξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε 11 Καὶ τὸν κο-

5. δ' αν .. D* αν δε | εισελθητε (Gb') c. BCDF^{w}LX 1. 13. 69. al^{4} (it vg *intraveritis* vel *introieritis*, item v. 10. atque et. v. 8.), idque post αν c. BD e (Mcion^{tert} *in quam introissent domum, pacem ei dicere*), Ln post οικ. .. ς εισερχησθε (א al -εσθε) post οικ. c. AEGKMRSUVΓΔΛ etc (:: εισερχησθ. v. 10. tantum non fluct) | πρωτον .. D^{gr*} ante οικ., similiter a b q (et. copp^{etr}) *domum primum* (a *pr. do.*) *intraveritis*, c *quamcunq. primam* (ita et. syr^{cu}) *dom. intr.* sed addit et. *primum dic.* .. D** d (Aug?) om, item (sed libere, vide ante) Mcion^{tert}. Const: λέγει δὲ ὁ κύρ. Ὅταν εἰσέρχησθε εἰς οἰκόν τινος, λέγετε etc

6. και εαν (D καν) c. (Gb Sz) AB(sic enim Wo. Ceph.)CDEF^{w}GKLMRSUV XΓΔΛ al pl (item it vg [it^{aliq} vg Mt 10, 13. exprim *μεν*] go cop al) Or^{1} Const Bas$^{\frac{1}{2}}$. ς add μεν c. min non ita mu (Or^{1}) | η (A al aliq ει) εκει (et. Or^{1} Const Bas) .. B al pauc it^{pl} (non c e) vg εκει η | υιος (et. ς Gb Sz) c. AB(rursus ita Wo. Ceph.)CDEF^{w}GKLMRSUVXΓΔΛ al pl Or Const Bas .. ς^{e} *o vi.* c. min pauc (nullis?)|L om ειρηνης | εφ (al pauc προς :: ut Mt) υμ. αναναμψ. (al επ'αναπ. vel αναστρεψει, R cop syr^{sch} Or^{2} praem η ειρηνη υμων :: ut Mt) .. D *e. v.* επιστρεψει η ειρηνη υμων

7. εσθοντες c. BD .. ς εσθιοντ. c. reli ut vdtr | τα .. GΔ al aliq om| αυτων .. U αυτους|τ. μισθ. αυτ. c. BDLRX 248. (:: ita et. Mt et 1 Tim, sed pariter in Mt pl add εστιν) .. ς add εστι c. ACEGKMSUVΓΔΛ etc (it vg *dignus est enim* etc | μη .. F^{w} μηδε | L μεταβενεται, R μεταβενεται | εξ (it vg *de*; D^{gr} απο) οικιας (XΛ -ιαν)

8. και ε. ην δ (U om ην δ) αν c. ABKLXΛ al sat mu .. CDEGMRSVΓΔ al^{70} fere (nec exprim it vg al) om δ' (Gb$^{\omega}$ Ln :: in Mt est δ' sed sine και) | εισερχησθε .. R c^{acr} y^{scr} al aliq -εσθε| δεχωνται (L praem μη) .. E*KL*MRUXΓΔ al plus^{35} -ονται

9. τους (D^{gr*} ους, d *qui sunt* etc) ε. α. ασθενεις (D 2.^{pe} -ρουντας) | εφ υμας .. Γ f^{scr} e om

10. εις (M και εις) ην δ (al aliq om) αν | εισελθητε (Gb'') c. BCDL 1. 13. 33. 69. 131. 157. 346. (it vg vide ad v. 5.) .. ς εισερχησθε (:: at istud nemo mutavit v. 8.) c. AEGKMRSUVXΓΔΛ al pler Eus | δεχωνται (it vg *receperint*, item v. 8. vel *suscep.*, *accep.*) .. UΓΔ al^{25} fere -χονται, D -ξωνται (d *accipient*), al pauc -ξονται

νιπτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν ἀπομασσόμεθα ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε ὅτι ἤγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 12 *λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ*
13–15 Mt 11, 21–22. *ἀνεκτότερον ἔσται ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.* 13 (115.5) *Οὐαί σοι Χοραζείν, οὐαί σοι Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγενήθησαν αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἂν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμενοι μετενόησαν.* 14 *πλὴν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει ἢ ὑμῖν.* 15 *καὶ σὺ Καφαρναούμ, ἡ ἕως οὐρανοῦ ὑψω-*

---

11. *ημιν* .. DΓ**A al^{8} *υμιν* | *εις τ. ποδ. ημων* (BDR al^{3} itpler [non f] mm sax om; hinc Ln om) c. ABCDKLMRUX al^{50} fere (al aliq *των ποδ. ημων* vel similiter) it go cop syr^{omn} (syr^{cu} om *εκ τ. πολ. υμ.*) al mu .. ς om c. EGSVΓΔΛ al pm vg al pauc | *ηγγικεν* (D pergit *ηη* pro *η*) (Gb) c. BDL 1. 13. 131. 157. 209. y^{scr} it (exc f l) vg (exc mm) go cop syr^{cu} arm pers^{w} Thph Mcion^{tert} (*etiam adicit - - Scitote tamen appropinquasse regnum dei*) .. ς add *εφ υμας* (:: e v. 9.) c. ACEGKMRSUVXΓΔΛ al pler (118. post *θεου*) f l mm syr^{sch} etP al

12. *λεγω* (Gb Sz) c. A(B? deest certe Wo. Ceph.)CEGKLRUXΓΔΛ al^{90} fere b c e i vg go syr^{omn} al mu .. ς add *δε* et Ln [*δε*] c. (B?)DMV al mu it^{aliq} cop al (115. l *γαρ*) | x al *ανεκτωτερον*, item A al v. 14. | *εν τη ημ. εκεινη* (A al^{5} cop syr^{cu} et^{sch} arm haec post *αν. εσται* pon) .. D e *εν τη βασιλεια του θεου* eaque post *αν. εστ.*, item a b *in regno* ante *αν. εστ.*

13. *χοραζειν* (EVΓ al mu *χωρ.*) c. ABCEGKLMSVW^{a}XΓΔ al pm (et. go) .. ς (Ln) *χοραζιν* (al mu cop^{2} Caesar *χωρ.*) c. UA etc (et. cop) .. D *χοραζαϊν*, a b i q am al *corazain*, c f al vg *corozain* (e *capharnaum*) | *βηθσαιδα* (A a *βηδσ.*, D *βεδσ.*, b e *bets.*, B** *βησσ.*) .. EUΓ 1. al mu go *-δαν* | *εγενηθησ.* c. BDL 13. 33. 69. 346. .. ς *εγενοντο* (:: ita Mt) c. ACEGKM RSUVXΓΔΛ al pler | *εν* (U om) *σακκ. κ. σποδ.* (a l *in cinere et cilicio*) .. P om *κ. σπ.* | *καθημενοι* c. ABCFLRW^{a}XΓ al^{8} ac plur .. ς *-μενοι* c. DEGK MSUVΔΛ al longe pl (al pauc vv aliq om ut Mt)

14. *εν τη κρισει* (1. 131. a b q ante *ανεκτ.*, 13. 69. 346. c f go al mu *εν ημερα κρισεως*) .. D 63. 253. c^{scr} e (item vg^{ms}?) om

15. *καφαρν.* c. BCDR it (exc q) vg cop go al, w^{a} *καπαρναουμ* .. ς *καπερν.* c. AEGKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn q syr^{omn} al Caes. Cf et. alibi | *ἡ* et *υψωθεισα* c. ACEGKMRSUVXΓΔΛ rell ut vdtr omn c f g^{1*} q vg go syr^{sch} etP al mu Caes Aug .. BDL a b e i l (*numquid* [a d; b i l *quid*] *usq. - exaltaberis* [a d; i l *-tata es*] etc; e vero *ne dum usq. in caelum exaltata es usq. ad inferos deprimaris*) syr^{cu} cop aeth (et^{ro} et^{ppl} *videtisne exaltata esse*) *μη* et *υψωθησῃ* (Ln 49.) .. 1. 237.^{schol} al *ἢ* et *υψωθησῃ* (:: *-ουμι μη* [ex *-ουμι η* facile ortum] a loci natura alienum vdtr; ac vix credibile est ab altero evglsta *ἤ* etc, ab altero *μὴ* etc scriptum esse). | *ουρ.* c. B*CD al aliq Caes .. ς (49.) *του ουρ.* c. AB** EGKLMRSUVW^{a}XΓΔΛ al pler (:: eadem fere testium ratio in Mt) | *εως του* (*του* c BLW^{a} 157. 36.^{ev} 88.^{ev} [al?]; ς Ln om [:: at ita Mt lectione non fluct] c. ACDEGKMRSUVXΓΔΛ al pler Caes) *αδου* (w 88.^{ev} *αδη*) ..

θεῖσα, ἕως τοῦ ᾅδου καταβιβασθήσῃ. 16 (116.1) Ὁ ἀκούων ὑμῶν Mt 10, 40. Io 13, 20.
ἐμοῦ ἀκούει, καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 (117.10) Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἑβδομήκοντα μετὰ χαρᾶς λέγοντες Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὀνόματί σου. 18 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 ἰδοὺ δέδωκα ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὄφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἐχθροῦ, καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσει. 20 πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται, χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὀνόματα ὑμῶν ἐγγέγραπται ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

CDSr* 1. 237schol al a b d i l praem ἤ (aut) | καταβιβασθ. c. ACEGK LMRSUVWᵃXΓΔΛ rell fere omn itpler vg (*demergeris*, e *deprimaris*) go cop al pler Aug .. BD syrcu (ut et. in Mt) Caes καταβηση (d *descendet*) :: ita in Mt edidimus ex iisdem testib, sed accedentibus it vg go

16. ακουων υμων .. AK al pauc itpm vg Igninterpol Irint υμ. ακ. | ακουει .. Wᵃ Igninterpol add και ο εμου ακουων ακουει (Ign ουκ ακ. εμου αλλα) του πεμψαντος με (item 88.ev sed omissis sqq ut vdtr; Ign add πατρος) | ο δε (a b praem *et eum qui me misit*) εμε - αποστ. με .. D a b i ο δε (i om) εμου ακουων ακουει του αποστειλαντος με, e Irint nil nisi *et eum qui me misit* .. Emg* 13. 124. 346. syrcu ethr etP al add και ο ακουων εμου (E εμ. ακ.) ακουει του αποστ. με (Iustᵃpol ὡς καὶ αὐτὸς ὁ κύρ. ἡμῶν εἶπεν Ὁ ἐμοῦ ἀκ. ἀκούει τοῦ ἀποστ. με. Similiter Hipp)

17. οι εβδομ. (vide ad 10, 1. Accedit h. l. MWᵃ i syrcu) .. BD itpm vg syrP mg arm persP add δυο, Ln [δυο]. Praeterea Δ 124. add μαθηται | μετ. χαρ. .. AK al pauc ante οι εβδ. | υποτασσ. ημιν .. Δ 1. al aliq ημ. υποτασσ. (Δ επιτ.)

18. ως αστρ. εκ τ. ουρ. (c^ser Caes Ath Epiph Did ε. τ. ο. post πεσ.) πεσοντα (et. Or Bas al) .. B 254. εκ. τ. ο. ως αστρ. πεσ. (Homcl ὅτι ἑώρακεν τὸν πονηρὸν ὡς ἀστρ. πεσ. ἐκ. τ. οὐρ. ἐδήλωσεν.)

19. δεδωκα c. BC*LX 1. al pauc b e f g¹· i l q vg go (cop et δεδωκ. et διδ. exprim) syrP mg al Or² Caes³ Bas Cyr Epiph al Lcif Hil al .. ς (Ln) διδωμι c. AC***DEGKMSUVWᵃΓΔΛ al pler c (al?) syrcu etsch al Iust Eus Irint | την (et. Eus¹ al; Iust Or⁴ [sed¹ hab] Caes³ al om) εξουσ. του (et. Eus¹ Epiph al; 1. Iust Or⁵ Caes³ Bas¹ al om) πατειν (Iust καταπατ.) | οφεων (et. Iust Orsaepe Caes³ Eus Bas al) .. D Or¹ των οφ. | Iust post σκορπ. (D των σκ.) sic pergit : και σκολοπενδρῶν καὶ ἐπάνω πάσης δυνάμ. τοῦ ἐχθρ. | την (et. Orsaepe Caes² al; Caes¹ om) δυναμ. (B add την) | ου μη .. D om | αδικησει (et. ςe) c. ABDEHLMΓΔ al mu Or al .. ς Gb Sz -ση c. CFGKSUVWᵃXΔ al pl Thph

20. εν τουτω .. Wᵃ al aliq εν τουτο | πνευματ. (b *spir. maligni*) .. D 1. 131. 157. 2.pe 237.schol al f e syromn al Bas Cyr Thdrt Amb al δαιμονια | L Cyr υποτασσ. υμιν | χαιρ. δε (Gb Sz) c. Δ(B ex ed. Wo. Ceph.)CDEGHKLMUVWᵃΓΞΔ al pl it vg al pler Eus (Const αλλα χαιρ.)

21—22 Mt 11, 25—27. 21 (118.5) *Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἠγαλλιάσατο τῷ πνεύματι καὶ εἶπεν Ἐξομολογοῦμαί σοι πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις· ναὶ ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως εὐδοκία ἐγένετο ἔμπροσθέν σου.* 22 (119.1) *καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου, καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱὸς εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατὴρ εἰ μὴ ὁ υἱὸς καὶ ᾧ ἐὰν βού-*

Bas al Amb al .. ς add *μαλλον* c. SX al mu Cyr (Aug[1]?) | *εγγεγραπτ.* c. BLX 1. 33. Eus Bas[1] Cyr (157. *ενεγραφη*, Or Bas[1] Const cat *γεγραπται*) .. ς (Ln) *εγραφη* c. ACEGHKMSUVW[a]ΓΔΛ al pler (it vg *scripta sunt* etc) | τοις ουρ. (et. Or Cyr al) .. D it al Const Hil al *τω ουρανω*. Hom[cl] *κἂν πάντες δαίμονες μετὰ πάντων τῶν παθῶν ὑμᾶς φείγωσιν, οὐκ ἔστιν ἐν τούτῳ μόνῳ χαίρειν, ἀλλ' ἐν τῷ δι' εὐαρεστίαν τὰ ὀνόμ. ὑμῶν ἐν οὐρανῷ ὡς ἀεὶ ζώντων ἀναγραφῆναι.*

21. *εν αυτη* (ΔΛ go cop ταυτη, e *in illa die*) .. DA al fere[10] add *δε* | *τω* c. ABCEGHKMSUVΓΔΛ al pler f al vg (et. am fu em al mu) go al cat .. D F[w]LW[a]X 33. it[pl] vg[sl]x cop al Clem *εν τω* | *πνευματι* absq *ο ις* c. BD 157. a b i l vg 130.[lat] syr[cu] cop al; item absq *τω αγιω* c. AEGHMSUV W[a]ΓΔΛ al pler f q go al Clem cat .. ς add *ο ις* (sed LX al c e al ante *εν τω* pon; CK al syrP al praem *τω αγ.*) c. ACEGHKLMSUVW[a]XΓΔΛ etc; item BCDKLX al[8] it[pler] vg al pm add *τω αγιω* (Ln) | *εξομολογουμ.* (a Mcos ap Ir [unde?] *-γησομαι*) *σοι* (et. Hom[clem] al) .. Mcion[epiph] *ευχαριστω σοι*, Mcion[tert] *gratias ago et confiteor* | *πατερ κυριε* (et. Mcos ap Ir [unde?] Or al; al pauc it[pl] for *κυρ. πατ.*, Clem *πατ. ο θεος*, Hom[clem] om *κυρ.* sed alibi alludendo om *πατ.*) .. F[w] Mcion[epiph] et[tert] om *πατ.*, item Mcion[epiph] et[tert] om *και της γης*. Epiph[bis] : *οὐκ εἶχε δὲ καὶ τῆς γῆς, οὔτε πάτερ εἶχεν. ἐλέγχεται δέ· κάτω γὰρ εἶχεν Ναὶ ὁ πατήρ.* | Hom[cl] *εκρυψας* ad Mt traximus | *σοφ. κ. συνετ.* (Hom[cl] *σοφ. πρεσβυτερων*, e om *κ. συν.*) .. D *συν. κ. σοφ.* | W[a] *ουτω* | *ευδ. εγεν.* c. BC*LX 33. b c e ff[2]. l q (a al vg *placuit*) (item Mcos ap Ir, cf ad Mt, ubi adde quod Ir[int] *μοι* om) .. ς *εγεν. ευδ.* c. AC***DEGHKMSUVW[a]ΓΔΛ al pler go al (:: ita Mt paucissimis fluct)

22. *κ. στραφ.* (W[a] *στρ. δε*) *πρ. τ. μαθ.* (C**vdtr Γ al fere[10] vv aliq add *αυτου*) *ειπ.* c. A(B?)C*EGHKSUVW[a]XΓΔΛ al longe pl c ff[2]. q go cop syr[ech] etP al .. (B certe ex ed. Wo. Ceph.) DLM 1. 13. 22. 33. al[15] fere it[pl] vg cop syr[cu] aeth arm pers[w] om (Gb : : tum propter sqq v. 23. tum propterea quod in Mt desunt [ubi nemo addidit] iecta sunt) | *μοι παρεδοθη* (K al[2] *παραδεδοται*, item [unde?] Iust) c. (Gb Sz) ABCDK GHKLMSUVW[a]XΓΔΛ al pl (item *mihi tradita sunt* it vg go etc) .. ς *παρεδ. μοι* c. min ut vdtr pauc (:: consentiunt Mt et Lc) | *υπο* (:: et. Mt) .. D *απο* | *μου* (:: et. Mt) .. D a c l am for per arm Iust [unde?] Mcos ap Ir[int] [unde?] Mcion[tert] lib om | *γινωσκει* .. CF[w]HA al[23] fere *επιγινωσκ.* (:: ut Mt, ad quem vide pp) | *τις εστ. ο υς.* (U a b o *πατηρ*) - - o *πατ.* (U a b o *υιος*) *και τις ε. ο πατ.* (U b o *υς.*, a om *και τις* usq *υς.*) - - o *υς.* (U b o *πατ.*) | ω (W[a]XΓ al mu ō) *εαν* c. ACEGHKLMSUVXΓΔΛ al pler

ληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 23 (120.6) Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μα- 23 ss. Mt 13, 16 s.
θητὰς κατ' ἰδίαν εἶπεν Μακάριοι οἱ ὀφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἃ βλέ-
πετε. 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἠθέλη-
σαν ἰδεῖν ἃ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδαν, καὶ ἀκοῦσαι ἃ ἀκούετε,
καὶ οὐκ ἤκουσαν.

25 (121.2) Καὶ ἰδοὺ νομικός τις ἀνέστη ἐκπειράζων αὐτὸν καὶ 25 ss. 18, 18 ss. Mt 22, 35 ss. 19, 16. Mc 12, 28 ss.
λέγων Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 ὁ δὲ
εἶπεν πρὸς αὐτόν Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; πῶς ἀναγινώσκεις;
27 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης *Deut 6, 5. *Lev 19, 18.
τῆς καρδίας σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς ἰσχύος
σου καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν.
28 εἶπεν δὲ αὐτῷ Ὀρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ.

.. BDW^{a} al pauc αν (Ln 49.) | βουληται .. AW^{a}XΛ al -λεται. Ceterum cf de h. l. ad Mt

23. και στραφ. .. D e στρ. δε | μαθητας .. U νν aliq add αυτου | κατ ιδιαν (test pauc transp) .. D (item barb unus) itp^{ler} (non fq) vg 130.^{lat} om | ειπεν .. D 1. 131. 209. cop al add αυτοις | βλεπετε .. D add και ακουοντες α ακουετε, item c e f tol *et aures quae audiunt* (tol add *quae auditis*) :: cf Mt

24. γαρ (al aliq δε) .. U om, nec exprim syr^{cu} | και βασιλεις (b q *et iusti*) .. D a e ff^{2}. i Meth Mcion$^{tert\ lib}$ om | ειδαν (c ιδ.) c. BCL 33. .. ς (Ln) ειδον (KVX al ιδ.) c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler | και ακουσαι (B add μου) α (D it^{mu} al add υμεις) - - ηκουσαν .. a i om

25. και ιδου (itp^{l} *et haec eo dicente ecce*, similiter syr^{cu}) νομικ. τις (it vg *quidam legis peritus*) ανεστη .. D e ανεστ. δε τις νομ. (d e *legis doctor*) | και λεγων .. BL e cop om και (49. :: at istud και, quod rationem aliquam epexegeticam habet, minus elegans videbatur. Cf Mt 3, 2. Iidem testes, qui h. l. και om, in Mt και λεγ. abiecerunt.) | διδασκαλε (M c$^{ser\ ?*}$ add αγαθε) .. D Mcion^{tert} om | αιωνιον .. g$^{2.}$ Mcion^{tert} om (Tert adv Mcion : „In haeretico vita solummodo posita est sine aeternae mentione, ut doctor de ea vita videatur consuluisse quae in lege promittitur a creatore longaeva, et dominus ideo illi sec. legem responsum dedisse Diliges" etc)

26. τι .. Dgr^{a} g^{scr} om

27. τον θε. σου .. B*H om σου | εξ ολ. της (B c^{scr} om) καρδιας .. D 1. 131. 157. 209. itp^{ler} (non e f) aeth^{utr} εν ολη τη (1. 209. om) καρδια | εξ ολ. τ. ψυχ. σ. κ. εξ ολ. τ. ισχ. σ. (U al aliq om και usq ισχ. σ.) κ. εξ ολ. τ. διαν. σ. (Dr itp^{ler} [non e f] Mcion^{tert} om membr. quart.) .. BDL 1. 131. 157. 209. itp^{ler} (non e f) aeth^{utr} εν ολη τη (1. 209. om) ψυχη – εν ολη τη (1. 209. om) ισχυι – εν ολη τη διαν. σ. (Ln) | σεαυτον .. AVX al plus^{50} Or^{1} εαυτον

28. ειπ. δε αυτω .. P^{w}MX al pauc vv aliq add ο ις | απεκριθης .. L al aliq εκρινας .. Mcion^{epiph} ειπες, item syr^{cu} et^{sch} al | ζηση (et. Or Mcion^{epiph} al) .. D ζησεις

29 (122.10) ὁ δὲ θέλων δικαιῶσαι ἑαυτὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν
Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; 30 ὑπολαβὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἄν-
θρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱερειχὼ καὶ λῃσταῖς
περιέπεσεν, οἳ καὶ ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγὰς ἐπιθέντες ἀπῆλ-
θον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα. 31 κατὰ συγκυρίαν δὲ ἱερεύς
τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν.
32 ὁμοίως δὲ καὶ Λευείτης γενόμενος κατὰ τὸν τόπον, ἐλθὼν καὶ
ἰδὼν ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρείτης δέ τις ὁδεύων ἦλθεν κατ'
αὐτὸν καὶ ἰδὼν ἐσπλαγχνίσθη, 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ
τραύματα αὐτοῦ ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον, ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν
ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος ἤγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον καὶ ἐπεμελήθη
αὐτοῦ. 35 καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἐξελθὼν ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδω-

29. δικαιωσαι (D c e Cyr Isid post εαυτ.) c. BC*DLX 157. 346. Cyr Isid cat .. ς δικαιουν c. AC***EGHKMSUVΓΛΛ al pler

30. υπολαβ. δε (BC*? om, syr^cu et^sch om υπ. δε) ο ις ειπ. (DΓ cop² syr^cu et^sch add αυτω) | C* καταβαινει | ιερειχω c. BL go (:: ita constantiae caussa edendum, nam alibi eandem formam tuentur BCDFLPQZΛ quamquam non omnes sibi constant) .. ς (Ln 49.) ιεριχω c rell pler | και ληστ. .. C* om και | εκδυσαντες .. EGHSVΛΛ 1. al plus³⁰ it^pm vg go εξεδυσαν | αυτον .. D 54. om | επιθεντες .. H περιθ. | αφεντες .. C* αφεικαν | τυγχανοντα (C* -νταν) c. ACEGHKMSUVXΓΛΛ al longe pler cop Chr¹ .. BDL 1. 33. 131. 209. Chr¹ Vict^cat mai om (Ln), nec exprim it vg al

31. κατα συγκυρ. (A συνκ.) .. D κατατυχα (d *forte*) | δε .. D it^pl om (syr^cu et^sch exprim και κ. σ.) | A καταιβεννεν, D καταβαινων | εν .. B 1. om, item *eadem via* f l q vg; c ff² *eandem* (*illam* c) *viam*

32. λευειτης c. BD (:: ut λευει ab antiquiss pler scribi solet) .. ς (Ln 49.) λευιτης c. rell ut vdtr omn. Praeterea Γ praem ὁ | γενομενος (BX 1. 33. 118. om) κ. τ. το. ελθων (D al¹⁰ Chr Thph om: Gb⁰) (q *cum esset secus locum veniens;* e haec omnia om) .. it^pler vg al pl aut γενομ. (c *cum venisset*, item al mu) aut ελθ. tantum exprim | και (Chr om) ιδων c. BCEGHKLMSUVXΛ al longe pl Chr .. ADΓΛ al fere¹⁵ it vg al pler Thph add αυτον (Ln)

33. CDL al σαμαριτης | ιδων c. BL 1. 33. 254. b c i l q cop² .. ς add αυτον, Ln [αυτ.] c. ACDEGHKMSUVXΓΛΛ etc (et. Chr, sed antea ελθων εις τ. τοπον) | D εσπλαγχισθη, Γ ευσπλαγχν.

34. A(B?)CDLΓΛ al ελεον | επιβιβ. δε (cop¹ om δε) .. D al³ it vg syr^cu et^sch και επιβ. (Ln, ex errore de C) | ηγαγ. αυτον .. 1. 209. al pauc it vg (et. am al, non for al) Chr om αυτ. | CLΛ al πανδοχιον

35. A al pauc επι τη αυριον | εξελθων (C* 239. add και) c. AC* et C*** vel** EFGHKMSUVXΓΛΛ al pler syr^p sl .. BDL al⁸ it vg cop syr^cu et^sch aeth arr perss Vict^cat mai Chr om (Gb⁰⁰ Schu „vox molestiss." Ln 49. :: at vdtr ut molestum eiectum esse; hinc est etiam quod interpr

κεν τῷ πανδοχεῖ καὶ εἶπεν Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ, καὶ ὅ τι ἂν προσδαπανήσῃς ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαί με ἀποδώσω σοι. 36 *τίς τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς λῃστάς;* 37 *ὁ δὲ εἶπεν Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ' αὐτοῦ. εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πορεύου καὶ σὺ ποίει ὁμοίως.*

38 *Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτοὺς καὶ αὐτὸς εἰσῆλθεν* Jo 11, 1 ss. 12, 1 ss. *εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὀνόματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.* 39 *καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἣ καὶ παρακαθεσθεῖσα πρὸς τοὺς πόδας τοῦ κυρίου ἤκουεν τὸν λόγον*

---

longe pler om; al aliq om *εκβαλ.*) | *δυο δην.* (D c e *δη. δυ.*) *εδωκ.* (B ante *δυο*) | D* *πανδοκει*| *και ειπεν* (al[10] fere Chr Thph *ειπων* pro *his*) c. BDL al[10] fere itpl vg cop syrcu arm Chr Amb .. ς add *αυτω*, Ln [*αυτ.*] c. ACEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler a f q syrsch etP al | *και ο* (X al[8] *ει*) *τι αν* (B *εαν*, K al pauc *δ αν*) *προσδαπανησης* (DΓ 1. al pauc *-νησεις*) *εγω* (D c e post *επαν. με*, 1. 118. arm Chr Amb Aug om) | *με* .. HΓ al aliq *μοι* | *σοι* (itmu ante *αποδ.*) .. D om

36. *τις* c. BL 1. 118. 209. itpler vg coppetr syrcu .. ς add *οιν*, Ln [*οιν*] c. ACEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler c e cop[2] syrsch etP al Chr[2], item D c *τινα οιν*|*τουτων* (aliq om vel post *τριων* pon) *των* (B om?? vdtr error ex ed. Wo. Ceph. fluxisse; Γ om, sed praecedit *τῶνδε*) *τριων* .. D om |*πλησ. δοκ. σοι γεγ.* (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl Chr[1] (et[1] *πλ. γεγ. σ. δοκ.*) .. ς (Ln ex errore de B) *δοκ. σοι πλησ. γεγ.* c. min non ita mu, item it vg .. D e (similiter cop) *δοκεις πλησ. γεγον.* (e non exprim)

37. *ειπ. δε* (Gb) c. BC*DFLXΔ al mu a e cop syrP mg sl .. ς *ειπ. οιν* c. AC***EGHKMPSUVΓΔ al pl q syrP txt .. al[2] italiq vg aeth *και ειπ.*, al[3] c (*cui dixit*) syrcu etsch al om copulam (Gb') | *αυτω* .. DX copdz om| *ομοιως* .. X *ουτως* (Ln sic interp: *ποῤ. κ. συ, ποι. ομ.*)

38. *εγεν. δε εν τ. ποῤ. αυτους* (1. 157. 209. gat mm syrhr *αυτον*, D om) .. BL 33. 69. cop syrcu al *εν δε* (syrcu al *και εν*) *τω ποῤ. αυτ.* | *και* (BL 69. item 33.? a cop al om) *αυτος εισηλθεν* (K *ηλθεν*, PH al add *ο ις*) .. D *αυτον εισελθειν*| *εις τον οικον* (C*L 33. *την - κιαν*) *αυτης* (P *εαυτης*, C*[** add] L 33. om) .. B om (** supplet?)

39. *μαρια* .. C*LP 1. 33. coppetr *μαριαμ* (:: collatis Mt 27, 56 et 61. istorum testium auctoritas hac in re suspecta redditur; prae ceteris enim istam formam adamasse videntur) | *και* .. D itpl om | *παρακαθεσθ.* c. ABC*L Mac .. ς (Ln) *παρακαθισασα* (Γ al mu *-θησασα*, K *-θησα*) c. C***DEFGHKMPSUVΓΔΛ al ut vdtr omn (:: Phryn. Epit. *ἐκαθίσθη, καθεσθείς, καθεσθήσομαι καὶ τὰ πληθυντικὰ καθεσθήσονται ἐκφυλα* etc. Sed cf ed. Lob. p. 269.) | *προς* c. BC*L 33. 44. Mac .. ς (Ln) *παρα* c. AC***DEFGHKMPSUVΓΔΛ etc | *τ. κυρ.* c. BC*DL 7.pe it (exc b) vg cop syrcu etsch syrP mg aeth arm al .. ς *τ. ιυ* c. AC**EF GHKMPSUVΓΔΛ al fere omn b syrP txt al (:: $\overline{κυ}$ et $\overline{ιυ}$ facillime confundebantur, item $\overline{οκς}$ et $\overline{οις}$ v. 41. Praeterea Lc adamat nomen istud,

αὐτοῦ· 40 ἡ δὲ Μάρθα περιεσπᾶτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν διακονεῖν; εἰπὸν οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. 41 ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ κύριος Μάρθα Μάρθα, μεριμνᾷς καὶ τυρβάζῃ περὶ πολλά, 42 ἑνὸς δέ ἐστιν χρεία· Μαρία δὲ τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἐξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ' αὐτῆς.

XI.

1 (128.5) Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἶπέν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν

---

idque passim cum ιησους a testib commutatum, cf ad 13, 15. 22, 61.) | ηκουεν .. L al pauc ηκουσεν | τον λογον .. UT al[60] fere e syr[cu] et[sch] al aliq των λογων | αυτου .. D om

40. επιστασα .. D επιστασθεις | δε .. C* τε | μελει .. FGM al pl (10 ap. sol. Scriv.) μελλει | μονην με .. D it vg με μονην idque post κατελ. pon | κατελειπεν c. ABCEGHKLMPΓΔΛ al pm .. ς (Ln 49.) -λιπε (-εν) c. DFS?UV al pl | ειπον c. DL 1. 33. (al?) .. ς (Ln) ειπε c. rell ut vdtr omn (: ubicumque ειπον edendum videtur, test pler ειπε substituere ut Mt 22, 17. Mc 13, 4. Lc 20, 2, 22, 66.; ubi vero ειπε tenendum est, plerumque non fluct) | μοι (G al μη) συναντιλαβ. .. D μου αντιλαβ.

41. ο κυρ. c. BL 157. (al?) a i l al vg syr[p mg] Amb[3] Aug .. ς (Ln) ο ω̄ c. ACDEFGHKMPSUVΓΔΛ etc, sed C***DKU al plus[30] cop al pon ante ειπεν | D Bas[cat mai] Clem[lib] Aug[2] om μεριμνας και, item a b e ff[2]. i l Amb[3] om μεριμν. usq πολλα (habet et. Hier) | τυρβαζη (ΓΔ al -ζει) c. AEFGHKMPSUVΓΔΛ al pler Clem Bas Cyr Chr Dam al .. BCD(om περι πολλ.)L 1. 33. Bas[cat mai] Evagr[monachio] θορυβαζη (Ln)

42. ενος δε εστ. χρ. c. AC*et***EFGHKMPSUVΓΔΛ al pler f g[1.] q al vg syr[cu] et[sch] et[p txt] pers[p] al Chr Bas[1] (2, 535.) Dam al Aug[2] .. BC**L 1. 33. 38. cop syr[p mg] aeth arm arr (Or certe ex cat. Corder.) Bas[1] (2, 365. ὀλίγων μὲν δηλονότι τῶν πρὸς παρασκευήν, ἑνὸς δὲ τοῦ σκόπου) Cyr (et semel teste Sz e catenis? ενος δε εστι χρ. ητοι ολιγων) Olympiod Ioseom Hier Aug[1] ολιγων δε (arm add ωδε) εστιν χρεια η ενος (38. arm arr om η ενος) .. D a b c e ff[2]. i Clem[lib] Amb[3] om | B 1. μαριαμ | δε c. ACEFGHKMPSUVΓΔ al pler f g[1.] q (al) mt mm cop[2] syr (sed syr[cu] sine copula) syr[p] al Chr Bas[1] .. BLΔ al[5] cop[1] al[cod] Bas[1] Antioch Dam γαρ .. D 262. a b c e ff[2]. i vg Hier Amb[3] om | ητις .. D η | απ c. AC EFGHKMPSUVΓΔΛ rell ut vdtr omn (c d f al vg auferetur ab ea) Bas[2] Dam al .. BDL om (Gb[0] Ln [α.]); a b e ff[2]. q illi (a ei)

XI. 1. και εγεν. (et. Or[2]) .. A al[6] e syr[cu] εγ. δε | προσευχ... P Or[1] ante εν τοπ. τιν. | ως επαυσ. (P 60. om) .. DM al[6] it[pler] praem και | καθ. και .. A 1. al aliq it[mu] for al cop syr[cu] Amb om και | D ιωαννης

τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 2 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ὅταν προσεύχεσθε, λέγετε Πάτερ, ἁγιασθήτω τὸ ὄνομά σου· ἐλθάτω ἡ βασιλεία σου· 3 τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν· 4 καὶ ἄφες ἡμῖν τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίομεν παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν· καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν. Mt 6, 9–13. 2–4

2. εἰπ. δε αυτοις .. D e o δε εἰπ. (e add αυτ.)| προσευχεσθε c. ACHMP ΓΔΛ 1. 33. 69. 124. al^{6} ac plur Ath^{2} (ex cdd pl) .. ς (Ln 49.) -χησθε c. BDEFGKLSUVX al pl Or (ex ed.) .. D add μη βαττολογειτε ως (d *sicut et*) οι λοιποι· δοκουσιν γαρ τινες οτι εν τη πολυλογια αυτων εισακουσθησονται· αλλα προσευχομενοι (:: ad Mt conformata)|πατερ (L a^{acr} add ημων) c. (Gb) BL 1. 22. 33. 57. 130.^{gr} et^{lat} 346. a^{acr} vg (exc per gat harl*) Or (idque ipsi Lcae tribuit) Mcion^{tert} (vdtr. „Cui dicam Pater? ei qui me omnino non fecit, a quo originem non traho, an ei qui me faciundo et instruendo generavit?“) schol^{aliq} edd (Lc ἐσιώπησε τὸ Ἐν οὐρανοῖς: cf ed. Matth. III. p. 504 sq) .. ς (Ln) add ημων (a c ff$^{2\cdot}$ i mm *sancte*) o (13. om) εν τοις ουρανοις c. ACDEFGHKMPSUVXΓΔΛ al pler it per gat harl** mm cop syr^{omn} al mu (Or^{1} a Mt pendere censendus est) Ath (vdtr) | αγ. το (DKU om) ον. σου (D add εφ ημας) |ελθατω (c. CPA 13. 346. al?; ς Ln 49. ελθετω c. rell ut vdtr omn) η βα. σου (D 57. σου η βασ. : ita Gb) .. Nyss „Lc ἀντὶ τοῦ Ἐλθέτω ἡ βασ. σ., Ἐλθέτω, φησί, τὸ ἅγιον πνεῦμά σου ἐφ' ἡμᾶς καὶ καθαριεσάτω ἡμᾶς, idem testatur Maxim hunc in modum : *„ἐλθ. σου το πν. το ἅγιον κ. καθαρ. ἡμ.* (cf de utrisq ed. Matth. III. p. 507 sq) Idem in Mcione^{tert} quaesivere, ubi est : *A quo spiritum sanctum postulem?* At ea potius ad ἁγιασθήτω etc spectant; sequitur enim paullo post: *Eius regnum optabo venire quem nunquam regem gloriae audivi?*|Praeterea η βασ. σου absq additamento (Gb Sz) c. BL 1. 22. 130.^{gr} et^{lat} 346. ff$^{2\cdot}$ vg (exc per tol harl sax) syr^{cu} arm Or (bis; semel id ipsum testatur, Lcam reli omittere) Mcion^{tert} (nec quicquam contra dicit ipse Tert) Hier Aug^{dis} Bed .. ς (Ln) add γενηθητω το θελημα σου ως (a b e l om) εν ουρανω και επι της (ACDMPΔ al aliq om) γης (Ln [ως ε. ουρ. κ. επι γης], haec om et. a harl vg$^{\text{cod mosq}}$) c. ACDEFGHKMPSUVX ΓΔΛ al pler it^{pler} per tol harl sax syr^{sch} et^{P} cop aeth al

3. ημων .. Mcion ap Or^{cat} Mazar. diserte σου | επιουσιον (cf ad Mt) .. Cyr^{comm} *οἱ μὲν εἶναι φασὶ τὸν ἥξοντά τε καὶ δοθησόμενον κατὰ τὸν αἰῶνα τὸν μέλλοντα – – ἀλλὰ – – διὰ τί προσεπάγουσι τὸ Δίδου ἡμ. τὸ καθ' ἡμ.; ἔστι γὰρ ὅτι διὰ τούτων ἰδεῖν ὅτι τῆς ἐφημέρου τροφῆς ποιοῦνται τὴν αἴτησιν, ὡς ἀκτήμονες δηλονότι· ἐπιούσιον δὲ τὸν αὐτάρκη νοεῖσθαι χρή.* Cf reliqua ap. Mai. p. 265 sq Victorin (adv. Ar. 2, 8.) „ex eadem substantia“ „ουσια“|διδου (G διδους) .. D al^{15} δος (:: ut Mt) | το (Or^{3} ita, sed alibi^{3} om) καθ ημεραν .. D al fere^{10} it (exc g$^{2\cdot}$ q) vg (et. for al, sed non am em gat mt per al mu) syr$^{\text{p txt}}$ sax σημερον (:: e Mt)

4. τας αμαρτιας (et. Or^{saepe} ac^{diserte} Cyr Mcion^{tert} etc) .. D 131. b c ff$^{2\cdot}$ per tol (e *debita et peccata*) τα οφειλημματα (:: e Mt) | και γαρ αυτοι .. D it^{pm} mm ως και ημεις (:: e Mt) | αφιομεν c. ABCDEGHKPΓ

5 (134. 10) *Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Τίς ἐξ ὑμῶν ἕξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου καὶ εἴπῃ αὐτῷ Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος μου παρεγένετο ἐξ ὁδοῦ πρὸς μὲ καὶ οὐκ ἔχω ὃ παραθήσω αὐτῷ· 7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἴπῃ Μή μοι κόπους πάρεχε· ἤδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστὰς διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον, διά γε τὴν ἀναίδειαν αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσων*
Mt 9–13 7, 7–11. *χρῄζει.* 9 (135. 5) *Κἀγὼ ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν·*

AA al[15] fere . . ς αφιεμεν c. FLMSUVX al pl Or[2] (sed alibi[1] *αφηκαμεν* e Mt) | *παντι* (LX al mu Or[1] add *τω*) *οφ. ημιν* .. D it[pm] mm Amb *τοις οφειλεταις ημων* (:: e Mt) | *εις πειρασμ.* absq additamento (Gb Sz) c. BL 1. 22. 57. 130.[gr] et[lat] 131. al[5] vg arm Or (praeterea bis id ipsum dicit, verba *αλλα ρυσαι* etc a Lc omitti) Cyr (vide post) Mcion[tert] Hier Aug[diserte] schol[edd] aliq (*ὁ μὲν Λουκ. μέχρι τούτου τὴν προσευχὴν ἵστησιν, ὁ δὲ Ματθ. εὑρίσκεται προσενεγκών Ἀλλὰ ῥῦσαι* etc. Eadem Cyr[comm]) .. ς (Ln) add *αλλα ρυσαι ημας απο του πονηρου* c. ACDEFGHKMRSUVXΓΔA al pler it (e hiat) syr[omn] cop al mu Thph

5. *πρ. αιτους* (et. Or.) .. D Mcion[epiph] om, item c addens *Iesus* | *εξει* (M al *εξη*) .. 240. it[pm] per gat al cop *εχει* | *πορευσεται*.. (K *πορρευεται* sic) F al plus[15] *πορευεται* (b *abiit*) | *μεσονυκτιου* (D* *μεσαν.*) .. A Or *-κτιον*, c[ser] Bas *-τιω* | *ειπη* (FGXΓ al *-πει*) c. BCEFGHLSUVXΓΔA al pl Or .. ADKMP al[40] fere Bas Dam (item *dicet* vel *dicit* it vg) *ερει* (Gb' Ln). Mcion[epiph] *αὐτῶν τρ. ἄρτ.* pro *και ειπη* etc (libere)

6. *μου* c. ABLX al mu it[pler] vg cop syr[cu] et[P] al mu Or; item M al[10] c *μοι*, item *μοι* sed omisso *πρ. με* D 7.[pe] Bas .. CEFGHKRSUVΓΔA al[100] fere ff[2] sah syr[sch] al Thph Euth om (Gb[o] 49. :: at nulla caussa addendi erat; potius videbatur vel maxime abundare) | *παρεγεν. εξ οδου* (et. Or Bas al) .. D *παρεστιν απ αγρου* (i b *quoniam amicus meus* [b add videtur *venit*] *de via et non* etc; a e hiant). Praeterea L add *μακραν*

7. *κακεινος* (A *και εκ.*) .. D sah *εκειν. δε* | *ειπη* (GXΓ al mu *-πει*, A *-πεν*) .. D *ερει* (d q *dicit*, b *dicet*) | *ηδη* .. F 13. 346. al cop Bas *ηδ. γαρ* (similiter syr[cu] et[sch] praem *quia*) | *μου* .. C*M 1. al aliq it[pl] syr[cu] et[P] om | *εις την κοιτην* .. D 57. it[pler] vg sah Bas *εν τη κοιτη* | *εισιν* .. D *εστιν*

8. *λεγω υμιν* . . it[pl] (non b g[1]· q; a e hiant) vg (et. am em 130.[lat] al, sed non for per al) Amb Aug Bed (de Tert non satis liquet) praem *et* (*at*) *ille si perseveraverit pulsans* | *ει και* . . D om (sah syr[cu] et[sch] om *και*) | *αυτου* (al[2] *-τω*) *φιλον* (13. al *-λος*) c. BEFGHKMSUVΓΔA al pler, item *φιλ. αυτ.* CLX al it vg al Or Bas Chr Mac . . AR al fere[15] *αυτον φιλον*, item D *αυτον φιλ. αυτου* | CDEKLRU*XΓΔA al mu *αναιδιαν* | *δω. σ. αυτω* .. D[gr] Or[1] om *αυτ.* | *οσων* c. ABCKMR al sat mu it[pl] (*quantos*) vg et it[aliq] (*quotquot*) cop sah syrP al Or[1] Bas[2] .. DEFGHLSUVXΓΔA al pl syr[cu] et[sch] (ita vdtr) Or[1] Bas[cod] Mac Thph *οσον* (Gb')

ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιχθήσεται ὑμῖν. 10 *πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιχθήσεται.* 11 *τίνα δὲ ἐξ ὑμῶν τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ υἱὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; ἢ καὶ ἰχθύν, μὴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν αὐτῷ ἐπιδώσει;* 12 *ἢ καὶ ἐὰν αἰτήσει ᾠόν, μὴ ἐπιδώσει αὐτῷ σκορπίον;* 13 *εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὁ ἐξ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἅγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν.*

---

9. *ανοιχθησ.* c. DEFGHSUVΓΛ al^{50} fere .. ς (Ln) *ανοιγησεται* (:: e Mt) c. ABCKLMRXΔ al pm

10. *ανοιχθησ.* (Gb′) c. AEFGHKSUVΓΔΛ al^{60} fere .. ς *ανοιγησ.* c. CLMRX al pm Bas (:: ut v. 9.) .. BD *ανοιγεται* (d *aperietur*) : cf ad Mt

11. *τινα* (DLX al^{6} c al? vg syrP ^{mg} Or Cyr$^{txt\ cat}$ *τις*) *δε εξ* (ita et. Gb† Sz: c. ABCDKLMRX al^{50} fere Or Mcion^{epiph} Dial item it vg etc; ς om c. EFGHSUVΓΔΛ al pl) *υμ. τον* (ℵ 1. 131. d^{scr} g^{scr} om) *πατ.* (48.$^{ev\ 1}$ b syr^{cu} Dial om *τ. πατ.*, B 254. post *αιτ.* pon) *αιτησει ο* (1. Or Mcion^{epiph} om) *υιος* (L 157. c al? vg [sed non gat mm] om; 1. 124. c^{scr} al^{4} it^{mu} gat syr^{cu} et^{sch} al Dial add *αυτου;* D al^{2} syr^{cu} et^{p} ^{mg} Or ante *αιτησ.* pon | *αρτον* usque *η και* (et. Dial) .. B ff^{2*} i l sah Or Mcion^{epiph} (Mcion^{tert} non satis clarum est) om (:: potuerint e Mt illata credi)| *επιδ. αυτω* .. D *αιτ. επιδ.* | *η και* (Gb Sz) c. ACDEFGHKLMRSUVXΓΔΛ (L al mu om *και*) al pl (q *vel etiam;* Dial *η εαν*, it^{pl} am per al item vv al mu *aut si*, syrP *aut si* [c. obelo] *et*; d vg^{ed} et^{mss} aliq *aut*) .. ς *ει και* c. min non ita mu | *ιχθυν* (ΓΛ al mu *-ύν*, KM al pl *ῦν*) .. D al aliq it^{pl} (sed vide ante) Dial add (a c Dial praem) *αιτησει* | *μη* (Γ add *και*) *αντ. ιχθ.* (et. Or Dial, sed Dial om *α. ι.*) .. B 254. Mcion^{epiph} *και α. ι.*, sah om | *αιτ. επιδωσει* (X ter *-δωση*. G primo loc. *-δω*) c. BDL al? it^{aliq} .. ς *επιδ. α.* c. ACEFGHKMRSUVXΓΔΛ etc (et. Or Mcion^{epiph} Dial)

12. c versum istum ante *η και ιχθυν* usq *επιδ. αιτ.* pon, 157. 31.^{ev} plane om | *η* (c syr^{cu} et^{sch} om) *και* (al pauc it vg om) *εαν* (ΔΛ al *αν*, BL 1. 13. al^{5} fere Dial om, 33. cop sah om *κ. εα.*) .. D *εαν δε και* | *αιτησει* (et. ς^{e}) c. AB(ex ed. Wo. Ceph. et Oxon.)CDHKLΓΔΛ al pl Dial .. ς (Ln) *-ση* c. EFGMSUVX al pl | *ωον* .. DU tisch** al c fu Aug^{1} (non item^{2}) ante *αιτ.* pon | *μη* .. BL sah om | *επ. αιτ. σκ.* (et. Dial) .. D *σκ. αιτ. επ.*

13. *υπαρχοντ.* ABCEFGHLRSUVΓΔΛ etc .. DKMX al plus^{25} Dial Mcion^{epiph} Cyr al *οντες* (:: e Mt)| *δομ. αγαθ.* (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al longe pl cop al Dial Mcion^{epiph} al .. ς *αγ. δομ.* c. min non ita mu it vg al Hil | *υμων* .. K *ημων* | *ο πατηρ* .. CU al^{16} (tisch *ημων*) it^{pl} vg al mu Epiph unaq Mcion Cyr Did^{int} Hier al add *υμων* (Ln :: e Mt)| *ο* (LX 33. om, item it^{pler} vg al) *εξ ουρ.* (Epiph cum Mcione *ο εποιφαριος*, Cyr *ο ουρ.*) | *πν. αγ.* (agnoscit et. Mcion^{tert}, Did$^{int\ 2}$ item^{1} *spir. suum sanct.* al) .. L al^{8} vg (et. 130.^{lat}) syrP ^{mg} *πν. αγαθον*, D edd

14 s. Mt 9, 32–34. 12, 22 ss. Mc 3, 22. 14 (126. 5) *Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ἦν κωφόν· ἐγένετο δὲ τοῦ δαιμονίου ἐξελθόντος ἐλάλησεν ὁ κωφός. καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι·* 15 (127. 2) *τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπαν Ἐν Βεελζεβοὺλ* Mt 12, 26. 10, 1. Mc 3, 11. *τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια·* 16 (128. 5) *ἕτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον ἐξ οὐρανοῦ ἐζήτουν παρ' αὐτοῦ.* 17 (129. 2) *αὐ-* Mt 12, 25–30. Mc 3, 23–27. *τὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς Πᾶσα βασιλεία ἐφ' ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται, καὶ οἶκος ἐπὶ οἶκον πίπτει.* 18 *εἰ δὲ καὶ ὁ σατανᾶς ἐφ' ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; ὅτι λέγετε ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια.* 19 *εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ υἱοὶ*

---

nonnulli ap Amb b c ff^{2}· i l Or^{3} *αγαθον δομα* (106. arm *δοματα αγαθ.*)

14. *και ην* (F add o ις) *εκβ. δαιμ. κ. αυτ. ην* (A*vdtr BL al^{7} cop om κ. α. η.) .. D *ταυτα δε ειποντος αυτου προσφερετε αυτω δαιμονιζομενο; κωφος.* Similiter b f *haec cum* (f *cum autem haec*) *dixisset, offerunt illi* (f *adduxer. ad eum*) *unum daemoniacum surdum et mutum* (f om *et mu.*) *et erat dum eiciebat* (f *et eiecit*) *daemonium, id ipsum fuit* (f *et illud erat*) *mutum* | *εγ. δε τ. δαιμ. εξελθοντ.* (c. BEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler syr^{omn} cop^{2} al; ACLX al^{6} cop^{1} *εκβληθεντ.* ita Ln) *ελ. ο κωφ. κ. εθαυμ. οι οχλοι* .. D *και εκβαλοντος αυτου* (ita et. it vg) *παντες εθαυμαζον* (similiter b)

15. *τιν. δε* .. D c syr^{cu} *και τιν.* | *ειπαν* c. B .. ς (Ln 49.) -*πον* c. rell ut vdtr omn | *βεελζεβουλ* ut Mt 10, 25. (adde h. l. AHRΣΓΔ); item *βελζεβ.* (exc X) et *βεεζεβ.* ut Mt l. l. | *τω* (Δ *των*) c. (Gb†) ABCKLM al^{20} .. ς om c. DEFGHRSUVΧΓΔΛ al pl (:: at quum in Mt desit articulus lectione tantum non fluctuante, hoc loco tenendus vdtr) | *τα δαιμονια* .. ADE MX al fere^{40} syrP aeth^{utr} add o *δε* (K al aeth *και*) *αποκριθεις ειπεν Πως δυναται σατανας σαταναν εκβαλλειν* (DX al *εκβαλειν*) (:: e Mc)

16. *εξ ουρ. εζητ. παρ αυτ.* (X om; 69. *εζ. αυτω*) c. ABCDLX 1. 13. 33. 69. 124. 131. 157. y^{scr} it^{pler} vg .. ς *παρ αυτ. εζ.* (M *επεζητ.*) *εξ ουρ.* (q *de celo quaereb.*) c. EFGHKMRSUVΓΔΛ al pler b q syrP (al liberius)

17. *ειδως* (AR *ιδως*) .. X al^{5} it vg *ιδων* (:: cf Mt 9, 4) | *αυτ. τα διαν.* c. BCDEFGHLMRSUVΧΓΔΛ al pl cop .. AK al plus^{10} it vg *τα δι. αυτ.* (Ln)| *διαμερισθ.* (ADL al pauc cop Promiss ante *εφ εαυτ.* :: alt. ad Mt, alt. ad Mc accedit) .. CFMXΓ al fere^{30} *μερισθ.* (:: ut Mt) | *επι οικον* c. AB DEGHLUVΓΔΛ(s?) al pl .. CFKMRX al mu *επ οικ.* | *πιπτει* .. D *πεσειται* (f i q vg [et. am for per al; sed cdd aliq *cadit*] *cadet*, sed c d vg^{ed} et^{mss} aliq et. antea *desolabitur*)

18. *ει δε και* .. Γ om *και* | *διεμερισθη* .. CΔ al plus^{10} *εμερισθη*, Γ al aliq *μερισθη* (:: cf Mt et Mc) | *πως* .. D *ου* | E *οτι λεγετε οτι* (sic) | *βεελζεβουλ* : vide ad v. 15. | *εκβαλλειν* .. X (item F* vdtr) al pauc -*βαλειν* | F om *με*

19. *βεελζεβουλ* : ut ante | X al pauc *εκβαλω* | *οι* .. ADΓ om (Ln) | *εκβαλλουσιν* .. MRΧΔ al mu -*βαλουσιν* (passim -*βαίουσιν*, sed pler ut

ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ ἔσονται. 20 εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἔφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 Ὅταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἐστὶν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ· 22 ἐπὰν δὲ ὁ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ' ᾗ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 ὁ μὴ ὢν μετ' ἐμοῦ κατ' ἐμοῦ ἐστίν, καὶ ὁ μὴ συν- Mc 9, 50. Mc 9, 40.
ἄγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει. 24 (120.5) Ὅταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα Mt 12, 43–45.
ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι' ἀνύδρων τόπων ζητοῦν ἀνάπαυσιν, καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἶκόν μου ὅθεν ἐξῆλθον· 25 καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἕτερα πνεύματα

MTA –βαλοῦσιν), d *eicient*, Γ* *ἐκβαλλωσιν*, ** –βαλωσιν|*κριτ. υμ. αυτοι* (al^{10} fere *α. υ.*) *εσονται.* (s^{ser} *εσ. αυτ.*, 113. om *αυτ.*) c. EFGHRSVXΓΔΛ al pl .. BD c *αυτοι υμ. κρ. εσ.* (Ln 49.), item ACKLMU al fere^{20} itpler vg al *αυτ. κρ. υμ. εσ.* (itP^{l} *erunt vestri*) (:: in Mt *αυτοι* prim. loc. obtinet nec fluct)

20. *ει δε* .. D al^{6} vv aliq Bas (praem *ὁ δὲ λουκ.*) Mcion^{tert} Aug al add *εγω*, item CLR al pauc vv aliq Amb^{1} ante *ἐκβαλλω* (X al *–βαλω*) (:: est e Mt)

21. HRΓΔ al *καθοπλισμ.* | *φυλασση* c. ABCFGHKLRSUVΔ etc .. DEMXΓΔ al *–σσει* | *τ. εαυτ. αυλ.* .. D *την αυλ. αυτ.* (it vg *atrium suum*, *regiam suam*) | *εστιν* .. R al aliq *εσται*

22. *επαν* .. D al *εαν* | *ο ισχυροτ.* c. ACEFGHKMRSUVXΔΛ al longe pler .. BDLΓ 248. cop om ὁ (Ln) | *αυτου* .. D om | *νικησῃ* .. EHMRXΓΔ al mu *–σει* (D om *νικ. αυτον*, sed d antea *supervenerit*) | *επεποιθει* .. D *πεποιθεν* | *σκυλα* (Γ al *–ὐ–*, Λ al *–ῦ–*) .. FK al mu syrP txt *σκευη*

23. *σκορπιζει* .. L 33. add *με* (gat *dispergit a me*, item cop *dispergit mihi* vel *me* : cf Schwa.)

24. *οταν* .. DUX al plus^{10} vv aliq add *δε* (:: ut Mt) | *δι ανυδρων* .. DS^{er} *δια των υδρων* | *ζητουν* .. Γ 13. 69. *–των*|*ευρισκον* .. R*ĞHSΓ al fere^{20} Or^{cat} *–σκων*. Praeterea BLX al^{4} b cop syrP add *τοτε* (Ln *ευρισκον* [*.τοτε*]) :: e Mt | H *εις την οικον* (sic)

25. *ελθων* (R 13. *εξελθ.*) c. (B? certe ita Wo. Ceph.) CDGHKRS*ΧΓΔ al pm (8 ap solum Scriv) .. Ϛ (Ln 49.) *–λθον* c. AELMS**UVΓΔ etc|*σεσαρωμ. και* (DLΓ al cop al om, sed L *καικοσμ.*) *κεκοσμ.* .. BCLRΓ al fere^{11} f l cop syrP c.* al Vict^{tun} praem *σχολαζοντα* (al^{2} syrP *σχ. και*) :: e Mt

26. *τοτε* .. D om (et. syr^{cu}) | *παραλαμβ.* .. CX al pauc add *μεθ εαυτου* :: e Mt | *ετερα* (D *αλλα*) *πν.* (Δ* ante *ετερ.*) *πονηροτερα* (L al *–ρωτερα*) *εαυτ.* (EH** vdtr al aliq *αυτου*) *επτ.* (h. l. c. BL 13. 69. 124. 157. 346.; Ϛ Ln ante *ετερα* c. ACEHKMRSUVXΓΔΛ etc :: ut Mt; DG p^{ser} it^{mu} post

πονηρότερα ἑαυτοῦ ἑπτά, καὶ ἐλθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ, καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 (121.10) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα ἐπάρασά τις φωνὴν γυνὴ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. 28 αὐτὸς δὲ εἶπεν Μενοῦνγε μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες.

29–32 Mt 12. 38–42. 29 (122.5) Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἤρξατο λέγειν Ἡ γενεὰ αὕτη γενεὰ πονηρά ἐστιν· σημεῖον ζητεῖ, καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ. 30 καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς τοῖς Νινευίταις σημεῖον, οὕτως ἔσται καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-

*1 Reg 10, 1. που τῇ γενεᾷ ταύτῃ. 31 βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει

ετερ. [αλλα]; 28. post πνευμ., 57. om) | ελθοντα (G al^2 ελθων, al^1 -ον) c. (Gb′) EGMSUVΓΔΛ** (*om) al plus^{55} Euth .. ς (Ln) εισελθοντα (:: ut Mt lectione in paucis fluct) c. ABCDHKLRX al pm it vg etc | εκει (118.* αιτου) .. C*D al pauc it^{mu} om | X al χειρονα

27. εγ. δε (syr^{cu} et^{sch} al *et* - -) .. A om δε | επαρ. τις φων. γυν. c. BL, item (cum levi eaque perspicua correctoris mutatione) ς επ. τις γυν. φων. c. ACEGHMRSUVXΓΔΛ al pler cop, item sed φωνην post εκ τ. οχλ. posito K 1. p^{scr} al .. D e γυν. τις επαρ. φων., it^{pler} vg *extollens vocem* (a *levata voce*) *quaed. mulier* (:: omnia ad commendandam lectionem a nobis receptam faciunt) | μαστοι .. DG al mu (3 ap Wtst, 3 ap Scriv) μασθοι

28. αυτος δε .. C και αυτ., D ο δε, a *qui* | μενουνγε (μενοῦνγε : sic antiquiss ut KMΓΔ ac pler edd, non μὲν οὖν γε) c. B**CDEGHKMSUVXΓΔ al pler .. AB*LΔ al pauc μενουν | φυλασσ. (Gb) c. ABCDLΔ al fere^{15} it am for (al) syrP al Mcion^{tert} Aug .. ς add αυτον c. EGHKMSUVXΓΔ al longe pl vg^{ed} et^{mss} aliq al Lcif (:: cf ad 8, 21.)

29. γενεα sec c. ABDLX al fere^{20} it vg (et. 180^{las}) cop syr^{cu} etP c.* arm al Amphil (post πονηρα εστιν textum Mt^{l} affert) Amb .. ς om c. CEG HKMSUVΓΔΛ al longe pl syr^{sch} al | ζητει c. ABL al plus^{12} .. ς (Ln) επιζητει (:: ut Mt; cf et. Mt 16, 4 c. pp.) c. CDEGHKMSUVXΓΔΛ etc (Epiph de Mcione : περικόπτει τὸ περὶ Ἰωνᾶ τ. προφ. εἶχε γάρ Ἡ γενεὰ αὕτη, [ita bis, sed postea σημεῖον αἰτεῖ, καὶ] σημ. οὐ δοθ. αὐτῇ. οὐκ εἶχε δὲ περὶ Νινευὴ καὶ βασιλίσσης νότου κ. Σαλομῶνος.) | ιωνα (Gb) c. BDL it^{pler} am fu for em iac mt per san (al) cop syr^{hr} (syr^{cu} om *ει μη το σημ. ιω.* ut Mcion^{epiph}) arm sax Bed .. ς add του προφητου (:: e Mt ubi lectio non fluct) c. ACEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f q vg^{ed} syr^{sch} etP al

30. ιωνας .. BA c^{scr} al aliq praem ὁ | τοις νινευιτ. (ita et. ABCEGHKLM SUVXΓΔΛ etc non -ιτ., D νινειταις) σημ. c. BCLX 33. al aliq .. ς (Ln) σημ. τ. νιν. c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler it vg al mu | τη γεν. ταυτη (pro his i *in corde terrae*) .. D a ff^{2} add και καθως ιωνας εν τη κοιλια του κητους εγενετο τρις ημερας και τρεις νυκτας (τρ. ημ. κ. τρ. ν. om ff^{2}), ουτως (a e add *erit*) και ο υιος του ανθρωπου εν τη γη (ff^{2} in

μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἦλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Σολομῶνος ὧδε. 32 *ἄνδρες Νινευὴ ἀναστήσονται* * Ion 3, 5. *ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδοὺ πλεῖον Ἰωνᾶ ὧδε.* 33 ([133.2]) *Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἅψας εἰς κρύπτην τίθησιν οὐδὲ ὑπὸ τὸν* Mt 5, 15. 8, 16. Mc 4, 21. *μόδιον, ἀλλ' ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος βλέπωσιν.* 34 ([134.5]) *ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὀφθαλμός σου.* Mt 6, 22 s. *ὅταν ὁ ὀφθαλμός σου ἁπλοῦς ᾖ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ᾖ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν.* 35 *σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν.* 36 *εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον*

---

corde terrae, e *in cor terrae*), quae eadem e in locum versus 30. substituta habet. (:: e Mt)

31. ℵ*ΧΓΔ al *βασιλισσα* | *εν τη κριτει* .. D ff²· om | *των ανδρων* .. C al⁴ syr^{cu} aeth persP om (:: ut Mt) | *την σοφιαν* .. X *της σοφιας* | *σολομωνος* (Gb Sz) c. ABDEGHMSVXΔΛ al pl (MVΛ al *σολόμωνος*) .. ς *σολομωντος* c. CKLUΓ al mu | *πλειον* .. D *πλεον*

32. *νινευη* (ς *-ειτ*) c. ℵ*HKSVΛ al pm syr^{cu} syrP txt cop (*-ευη* ℵ*HSVΛ al mu, K al *-ευι*) .. ABCℵ**GLMUXΓΔ al^{80} fere it vg syr^{sch} syrP mg *νινευιται* (GUΔ al pl *-ίται*, M al *-ῖται*, ℵ**Γ al *-ηται*, BL *-εῖται*): ita Gb′ Sz Ln 49. :: at sic Mt lectione non fluct | MU al pauc *μετ. των ανδρων της γε. ταυτ.* | D om totum versum

33. *δε* .. CDUΓ al^{16} it^{pm} vg cop^{petr} syr^{cu} et^{sch} om | *κρυπτην* (et. ς^{e} 1624. Gb Sz) c. unc omn et min pl (*κρύπτην* hoc acc. Γ al; cdd pl *-πτὴν*: ita ς Ln 49.) .. ς (item ς^{e} 1633. al) *κρυπτον* c. 1. 28. al non ita mu cat Thph^{cod} | *ουδε* (al fere^{15} *ἤ*, 90. *και*, 251. om) *υπ. τ. μοδιον* .. LΓ al^{6} arm om | *αλλ* (ita ς Gb Sz) c. unc et min pler .. ς^{e} (Wtst etc) *αλλα* c. D al non ita mu | *το φεγγ.* c. ABEGHKLMSUVΓΔΛ al longe pl .. CDX al plus^{30} Thph *το φως* (X al mu post *βλεπ.* pon) : ita Ln :: ex 8, 16.

34. *του σωματος* .. D it^{pler} (non i q) vg cop syr^{sch} al Hier add *σου* | *σου* pr (Gb†) c. ABCDM al pauc it vg cop syr^{sch} etP al .. ς om c. EGHKLS UVXΓΔΛ etc (:: in Mt deest nec add nisi pauc; ab isto *σου* ortum etiam est alterum post *σωματος*) | *οταν* (Gb′) c. BDLΔ 435. (al?) it vg cop al .. ς add *ον* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ACEGHKMSUVXΓΔ al pler syr^{omn} al | *ἤ* .. D b e q al ante *ο οφθ.* | *και ολον* (D *παν*, al pauc om) .. CDΓ al fere^{30} it vg al om *και* (Ln :: ut Mt) | *εστιν* .. KLMX 1. 13. 28. 33. al plus^{20} it^{aliq} vg al *εσται* (:: ut Mt) | *επαν* (D al aliq *οταν*) *δε* .. X a syr^{cu} add *ο οφθαλμος σου* | *και* .. X 1. al^{4} cop syr^{cu} Hier (cop Hier om *και*) add *ολον* | *σκοτεινον* .. KMUX al fere^{30} it vg al mu (syrP c.*) add *εσται* (:: ut Mt), item D al mu *εστιν* (D* *εστιν* ante *σκοτ.*)

35. Versum totum om 57. 239. 433. (Gb^{0}) | *σκοπει* etc .. D a b e ff²· i syr^{cu} Aug *ει ουν το φως το εν σοι σκοτος, το σκοτος; ποσον* (:: e Mt), omisso v. sq

36. D a b e ff²· i syr^{cu} Aug om (vide ante) versum (Gb^{0}) | *μη* (X praem

φωτεινόν, μὴ ἔχον μέρος τι σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

37 (135.5) Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. 38 ὁ δὲ Φαρισαῖος ἰδὼν ἐθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου.
Mt 23, 25. 39 εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἁρπαγῆς καὶ πονηρίας. 40 ἄφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; 41 πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύ-
Mt 23, 23. νην, καὶ ἰδοὺ πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστίν. 42 (136.5) ἀλλὰ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην
20, 46. Mt 23, 6 s. τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει ποιῆσαι κἀκεῖνα μὴ παρεῖναι. 43 (137.2) οὐαὶ

εἰ [ἦ?]) εχον (GHMXΓΔ al mu -χων) μερ. τι (μερ. τι c. ABKMX al[20] fere f al; ς τι μερ. c. EGHSUVΔΛ al pl c vg al; CLΓ om τι) σκοτ. .. 73. om |τη αστραπη .. B praem εν | φωτιζη .. EXΓ al aliq -ζει | σε .. X om. Totum versum q sic habet: *si ergo corpus tuum lucernam non habens lucidam obscurum est · quanto magis cum lucerna luceat inluminat te.* Similiter (corrupte) f ad v. 36. add: *si enim corpus quod in te est lucernam non habuerit lucentem tibi tenebrosa est · quanto magis autem lucerna tua fulgens lucebit tibi.*

37. εν δε τω λαλ. (A add αυτον, item b cop : ita Ln, 1. al plus[15] f i add αυτον ταυτα, it[aliq] ταυτα) ερωτα (c. ABM al[5] ac plur e [*petit*]; ς ηρωτα c. CEGHKLSUVXΓΔΛ al pler it[pler] vg) α. φαρισ. (ita c. BL 1. 13. 69. 118. 131. 157.; ς Ln φαρ. τις c. ACEGHKLSUVΓΔΛ etc; X 130.^{gr} et[lat] it[aliq] vg τις φαρ.) οπως .. D syr[cu] sax εδεηθη δε (syr[cu] και εδ.) αυτου τις φαρ. ινα | παρ αυτω .. D a ff[2]. q μετ αυτου

38. ιδων εθαυμασεν οτι .. D 251. it (exc f) vg (et. 130[lat]) syr[cu] Aug (item Tert libere) ηρξατο διακρεινομενος εν εαυτω λεγειν δια τι (251. οτι)

39. ο κυριος .. U al aliq vv aliq ο ιω|οι φαρισαιοι .. D b add υποκριται| το δε .. U y[scr] τα δε

40. ουχ ο .. AB* ουκ ο | το εξωθ. κ. το εσωθ. (et. Cyr Mcion[tert] Aug) .. CD al[7] a c e sax Tit Cyp[3] το εσωθ. κ. το εξωθ.

41. τα ενοντα (L οντα) .. b d q *quae sunt*, it[pl] vg *quod superest*, f *ex his quae habetis*, Mcion[tert] *quae habetis* .. e Cyp Amb al om | παντα .. LXΓ 13. 33. 69. 346. y[scr] al aliq απαντα | εστιν (et. Bas[2] Cyp[2] al) .. DXΓ al plus[15] a al Bas[2] cdd[2] Mcion[tert] εσται (D al ante υμιν)

42. αλλα c. DEGHLUΓΔΛ al pm .. ς (Ln) αλλ c. ABCKMX al pm | παν .. v[**] το | A παρερχεστε | κρισιν .. Mcion[epiph] (diserte) et[tert] κλησιν| του θεου .. B* om |ταυτα (CKLMX al plus[20] it[aliq] [sed e f q *enim*] vg syr[cu] et[sch] syr[p] c.* cop[2] al add δε, hinc Gb† Ln [δε] :: at est e Mt) εδει (A a δει) ποιησαι (A 262. ποιειν) κακεινα (ΔΛ κακεινα sic) μη

ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 (138.5) οὐαὶ Mt 23, 27.
ὑμῖν, ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες ἐπάνω οὐκ οἴδασιν. 45 (139.5) Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις.
46 ὁ δὲ εἶπεν Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀν- Mt 23, 4.
θρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἑνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψαύετε τοῖς φορτίοις. 47 (140.5) οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε Mt 23, 29–31.
τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς.
48 ἄρα μάρτυρές ἐστε καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν, ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε.
49 (141.5) διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν Ἀποστελῶ εἰς Mt 23, 34–36.
αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ

παρεισαι (c. B*L 13. 346., y^{ser} 57. αφεισαι, A παραφεισαι, ς αφιεναι c. B**CEGHKMSUVXΓΔΛ al pler :: cf ad Mt) .. D b om

43. τους φαρισαιους .. D it^{pler} syr^{cu} φαρισαιοι (syr^{cu} praem γραμματεις και) | κ. τους (A om) ασπ. εν τ. αγορ. .. CD 13. 64. 66.^{mg} 69. 124. 346. b q add (124. 346. praem) και τας (D om) πρωτοκλισιας (13. 69. 124. 346. την -σιαν) εν τοις δειπνοις, hinc Ln [κ. τ. πρ. ε. τ. δ.] :: e Mt

44. ου. υμιν (Gb) c. BCL al^{9} a c e ff$^{2.}$ g$^{1.2.}$ l vg syr^{cu} cop arm Aug .. ς et Ln [ ] add γραμματεις και φαρισαιοι υποκριται (D i Lcif om) c. AD EGHKMSUVXΓΔΛ al pler b f i q em syr^{sch} et^{p} al Cyr Lcif :: e Mt | ως τα μνημεια (A 262. μνηματα) τα .. D it^{pler} Lcif μνημεια | περιπατουντες (D post επανω) c. (Gb″) ABDEGHKSUVXΓΔΛ al pl Thph .. ς praem οι c. CLM al pm

46. και υμιν .. X add λεγω | τ. νο. ουαι .. D ου. τ. νο. (syr^{cu} ουαι, οι νομικοι) | δυσβαστ. .. CX al plus^{10} syr^{p} ^{mg} praem βαρεα και (:: e Mt) | αυτοι .. B add υμεις | ενι (C 1. 209. επι) των δακτ. .. X al aliq τω δακτυλω, item G ενι τω δακτυλω | A προσψαυσετε | τοις φορτιοις (a syr^{cu} ea) .. D b q om

47. οι δε .. C Mcion^{epiph} και οι (a *nam;* syr^{cu} et^{sch} al *quos*)

48. μαρτυρες εστε c. BL Or .. ς (Ln) μαρτυρειτε (:: ut Mt lectione non fluct) c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (item it vg al) Chr | και συνευδοκειτε .. D e μη συνευδοκειν (*non placere vobis* e), item a b q Lcif *non consentientes* | οικοδομειτε (e *gloriamini*) c. BDL a b e i l .. ς (Gb^{00}) add, item Ln [ ], αυτων τα μνημεια c. ACEGHKMSUVXΓΔΛ etc; item 1. 131. 157. 209. c^{ser} Chr Lcif τους ταφους (c^{ser} τα μνημεια, Chr τα μνηματα) αυτων, item 13. 69. 124. 346. τ. ταφ. αυτ. (13. αυτ. τ. ταφ.?) ante οικοδ. Loco verborum οτι αυτοι usq finem versus syr^{cu} και υμεις εστε οι υιοι των φονεων αυτων (:: ad Mt accommodatum)

49. και (A copp^{etr} om) η σοφ. τ. θ. ειπ. .. D b Lcif om | αποστελω (X -στέλω) .. D b q Lcif -στελλω | και εξ .. AKU al^{10} d om και | CLX al^{12} Thph

ἐκδιώξουσιν, 50 ἵνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ
ἐκχυννόμενον ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης,
* Gen 4, 8. * 2 Chr 24, 21. 51 ἀπὸ αἵματος Ἅβελ ἕως αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου με-
ταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου· ναὶ λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσε-
Mt 23, 13. ται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 (142.5) οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι
ἤρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθατε καὶ τοὺς εἰσ-
ερχομένους ἐκωλύσατε.

53 (143.10) Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ἤρξαντο οἱ γραμματεῖς
καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ
πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν, θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος
αὐτοῦ.

διωξουσιν (:: cf Mt). Ceterum Mcion teste Epiph (item Tert e sil.) om 49—51.

50. εκζητηθη .. L al^5 syrp ^{mg} arr εκδικηθη | το αιμα παντων (258. 2.pe vgedd aliq om, a om των sq) .. Lcif *sanguis omnis* | εκχυννομενον c. AC DEGLUa al .. ς εκχυνομ. c. HKMS?VXΓΔ al pl .. B 33. 69. εκκεχυμενον | απο sec .. D a b c i l q (e om απ. τ. γε. ταυτ.) syr^{cu} Lcif εως (Schu „haud inepte"), d^{scr} μεχρι

51. απο (Gb′) c. BCDLX 1. 33. (al aliq vdtr) .. ς add του c. AEGHKMSU VΓΔΛ al pler (:: e Mt) | αβελ .. KM al^{20} fere c e i em syrp ^{mg} al add του δικαιου (:: e Mt) | εως c. BDLX 1. 33. (al?) .. ς add του c. C iisque qui ante (:: rursus e Mt) | ζαχαριου .. D al^3 cop^2 syr^{cu} arp add υιου βαραχιου (:: e Mt) | του απολ. μεταξυ .. D a *or* εφονευσαν ανα μεσον | οικου .. D al aliq ναου (d *templi*, item e; sed it^{pler} vg *aedem*)

52. ηρατε (et. Or^2 Cyr Amb Aug al) .. D 157. a b c e q εκρυψατε (b e q *absconditis* [b *obsc.*]), aeth ηρατε και εκρυψ. | κλειδα .. D κλειν | αυτοι .. D al^5 a b c i l q Amb και αυτοι, M al^6 αυτ. γαρ | εισηλθατε (Gb″) c. ABC**(*latet) DE*HLMΓΔ al mu .. ς εισηλθετε (A επηλθ.) c. E**GKSU VXΔ al pm | εισερχομ. .. D εισπορευομενους | εκωλυσατε .. G εκωλυετε, c Hier *prohibetis*

53. κακειθ. εξελθ. αυτ. c. BCL 33. cop syrp ^{mg} (sed pergit ελεγε ταυτα πρ. αυτους ενωπ. παντ. του λαου, και κατησχυνθησαν· και ηρξ.) .. 69. και (Gb″) .. ς (Ln) λεγοντος δε αυτου (al^4 om, 48.^{ev} του $\overline{\text{κυ}}$) ταυτα (18. add παντα, al aliq post αυτους vel post δε pon) προς αυτους (DX 157. it syr^{cu} add ενωπιον παντος του λαου [X οχλ.], item 254. arm insuper additis κατησχυνθησαν και) | οι γραμμ. κ. οι φαρ. (243. om οι γρ. και : Gb^0) .. D it^{pm} vg οι φαρ. κ. οι νομικοι, item 1. al i syrp ^{mg} οι νομ. κ. οι φαρ. | ενεχειν (1. al^6 add αυτω) .. C επεχειν, H al plus^{20} συνεχειν, al panc ανεχ. vel ελεγχ., Ds al^6 εχειν (121. add αυτω) .. a b c e i q *habere* (a praem *se*) praecedente *male* vel *graviter*, l *graviter ferre*, f *contristari*, vg *grav. insistere* | αποστοματιζ. (LSV*Δ al^{16} αποστομιζ., al^3 επιστομιζ.) αυτον .. D 69. συνβαλλειν (69. συμβ.) αυτω, b d i l q *committere cum illo* (d *illi*), c e *conferre illi* (c cum *eo*), a *comminare illi*, f *altercari cum illo*, vg *os eius opprimere*

XII.

1 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὥστε κατα- Mt 16, 6.
πατεῖν ἀλλήλους, ἤρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον
(144.2) Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων, ἥτις
ἐστὶν ὑπόκρισις. 2 (145.5) οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀπο- 8, 17. Mc 4, 22. Mt 10, 26 s.
καλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 ἀνθ' ὧν ὅσα
ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται, καὶ ὃ πρὸς τὸ οὖς
ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων.
4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτεν- 4–9 Mt 10, 28–33.
νόντων τὸ σῶμα καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἐχόντων περισσότερόν τι ποιῆ-

---

54. ενεδρ. αυτον (al[6] αυτω, Γ αυτων, X 130.gr om) .. D 17. al[3] a b c e i l q syr[cu] arm om (Gb[00]), sed 17. al[3] una cum περ. πλειον. | θηρευσαι (Gb'': c. BL 1. 118. 131. 209. 239. cop; ς praem και ζητουντες c. SU? al mu vg al, item ACDEGHKMVXΓΔΛ etc ζητουντες : ita Gb Sz Ln) τι (243. Thph[comm] θηρασαι τι, K al aliq τι θηρευσ., al[2] om τι) εκ τ. στομ. αυτου .. D αφορμην τινα λαβειν αυτου, item *occansionem aliquam invenire de illo* (c e) vel similiter a b c e i l q .. haec omnia Gb[0] | εκ τ. στ. αυτ. absq additamento c. BL cop aeth[utr] .. ς (sed Gb[00]) Ln add ινα κατηγορησωσιν (ΑΧΔ -σουσιν, D ευρωσιν κατηγορησαι) αυτου (f *ut occasionem invenirent accusare eum*) c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn vv pler (:: cf Mt 12, 10. Mc 3, 2.)

XII. 1. εν οις usq οχλου .. D πολλων δε οχλων συνπεριεχοντων κυκλω, item it[pler] vg *multis autem turbis circumstantibus* (vel similiter), syr[p mg] *multis autem myriadibus congregatis in circuitu* | καταπατ. αλλ. (it vg *se invicem conculcar.*) .. D αλλ. συνπνιγειν (*alterutros suffocarent* d) | ηρξατο .. A 69. add δε | αυτου .. D a i q om | πρωτον c. antecedentib coni. (ut et. ς Gb Sz Ln) ACDEHKΛ al pl (14 ap. sol. Mtthaeium) syr[p] etc .. ς[e] (et. Wtst Mtth etc) c. sqq : ita GLΔ al mu f i q syr[cu] et[sch] Cyr Lcif etc .. BMΓ al (item vv mu) nec ante nec post πρωτ. distingu .. b l vg (et. 130.[lat]) om | εαυτοις (L al pauc αυτοις) .. 253. 435. Epiph[690.] om | των φαρ. .. BL e post υποκρ. pon

2. δε .. D a syr[cu] syr[p mg] al γαρ (:: ut Mt) .. 13. 69. al aliq em al om | συγκεκ. (DC*** al συνκ.) εστιν .. C* cop εστιν κεκαλυμμ. (:: ut Mt) | ουκ αποκαλ. .. D ου φανερωθησεται (d *revelabitur*) item Mcion[tert] *non patefiet*

3. εν τη (Δ om) σκοτια (DE*X al -τεια) | ταμειοις .. AΓ al -μιοις, K al plus[10] -μιειοις

4. μου .. X a om | Γ al οὖς | μη φοβ. etc : Or τὸ Μὴ φοβ. ἀπὸ τῶν ἀποκτειν. τὸ σῶμα αὐταῖς λέξεσιν ὑπὸ Ματθ. κ. Λουκ. εἰρημένον. | αποκτεννοντ. c. AEKLUVΓΔ al plus[32], item (Gb Sz) DGHSXΛ al plus[60] αποκτενοντ. .. ς αποκτεινοντ. c. B al mu (item in Or[2] Epiph al editum), M αποκταινοντ., Or[1] αποκτιννυντ. | και μετ. τ. μη εχοντ. .. D

σαι. 5 ὑποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβήθητε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔχοντα ἐξουσίαν ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γέενναν. ναὶ λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβήθητε. 6 οὐχὶ πέντε στρουθία πωλοῦνται ἀσσαρίων δύο; καὶ ἓν ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 ἀλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἠρίθμηνται. μὴ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 λέγω δὲ ὑμῖν, πᾶς ὃς ἂν ὁμολογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμολογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ· 9 (146.2) ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρ-
Mt 12, 32. Mc 3, 29. νηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 (147.2) καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ

την δε ψυχην μη δυναμενων αποκτειναι μηδε εχοντων, item 157. omisis *μηδε εχ. πευ. τι ποι.* (:: e Mt) | *περισσοτερ.* c. BEGHLMSUVX ΓΑΑ al pl (LX al post *τε*, 1. al post *ταυτ.* pon) Or[1] al .. ADKR al fere[10] *περισσον* (Gb′ Ln). Cf ad Mc 15, 14.

5. *φοβήθητε* .. D al[7] a syr[sch] pers[P] om | *εχοντ. εξουσ.* (Gb′) c. ABDK LRX al fere[20] it vg cop syr[cu] et[P] al Or[3] Mcion[epiph] .. ς *εξ. εχ.* c. EGH MSUVΓΑΑ etc (et. Mcion[tert]) | *εμβαλειν* (D al pauc Mcion[epiph] Thdot[allud] *βαλειν*) *ε. την* (DR Iust[allud] Thdt[allud] Or Mcion[epiph] om) *γε.* (D Thdot[allud] *ε. γε.* ante *βαλ.* item Iust[allud] ante *εμβ.*)

6. Epiph de Mcione: *ουκ ειχε δε Ουχι πεντε* usq *ενωπ. τ. θε.*, nec Tert ex eo affert vv. 5 et 6. | *πωλουνται* c. B 13. 69. 346. Epiph .. ς (Ln) *πωλεισαι* (A al mu *-τε*) c. ADEGHKLMRSUVXΓΑΑ al pler Or Cyr (:: ut Mt uno D discedente)

7. *αι τριχ. τ. κεφ. υμ. πασ. ηριθμ.* (et. Cyr) .. D *αι τρ. υμων πασαι τ. κεφ. ηριθμημεναι εισιν* (*ηρ. εισ.* et. al aliq Clem[1] :: e Mt) | *μη* c. BLR 157. a b ff[2] i l cop sah Amb .. ς (item Ln [ ]) add *ουν* (:: ut Mt) c. ADEGHKMQSUVXΓΑΑ etc (et. Or) | *φοβεισθε* (KX al *-ησθε*) .. D al Or *φοβηθητε* | *πολλων* (al[7] a *πολλω*, D syr[cu] et[sch] al mu add *γαρ*) *στρουθιων* (LA al *-θειων*) *διαφερ.* (DFGKM al plus[60] a e vg al mu add *υμεις* :: e Mt)

8. *υμιν* .. D add *οτι* | *αν* .. F al pauc Clem *εαν* | *ομολογηση* c. BEFGHK LMQSUVXA al pl (it vg *confessus fuerit*) Or Bas .. ADEΓA al mu *-γησει* (:: cf Mt) | *ομολογησει* .. FGHMVA al mu *-γηση* | *εν αυτω* .. H 157. om | *των αγγελων* .. 259. om. Epiph de Mcione: *αντι του Ομολογησει* (Mcion[tert] *confitebor* : ut in Mt) *ενωπ. των αγγ. τ. θεου*, *ενωπ. του θεου λεγει* (et. Mcion[tert] *coram deo*, item v. 9.) :: ut Mt

9. *ενωπ.* pr c. BEFGHLMRSUVXΓΑΑ al pler Clem Or Bas al .. ADKQ al plus[15] *εμπροσθεν* (D *ενπρ.* ut solet) : ita Ln :: e Mt | *απαρνηθησεται* (D h[ser] *αρν.*) .. X *απαρνησωμαι καγω αυτον*, item b (:: cf Mt) | *ενωπ.* sec .. D al pauc Clem *εμπροσθεν* (D ut ante)

10. *ος* .. D al pauc add *αν* | *ερει* .. it[pl] *dixerit*, b f q vg *dicit* | *τω δε* (A *και ο*, 262. *και τω*) *ε. τ. αγ.* (X 2.P[c] om) *πν.* (69. 124. al aliq *το πν.*

εἰς τὸ ἅγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 (148.2) ὅταν δὲ φέρωσιν ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἐξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε πῶς ἢ τί ἀπολογήσησθε ἢ τί εἴπητε· 12 τὸ γὰρ ἅγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἃ δεῖ εἰπεῖν.

11 a. Mt 10, 19 a. Mc 13, 11.

13 (149.10) Εἶπεν δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστὴν ἢ μεριστὴν ἐφ' ὑμᾶς; 15 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Ὁρᾶτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ πάσης πλεονεξίας, ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτῷ. 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτοὺς λέγων Ἀνθρώπου τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα. 17 καὶ διε-

---

το αγ.) *βλασφ.* (69. om, al pauc a e syr^{cu} cop al Epiph [*-μουντι*] Lcif ante *εις το*, c e ff^{2}· i q Mcion^{tert} Amb *qui dixerit* :: ut Mt) .. D *εις δε το πν. το αγ.* (omisso *βλασφ.* : Gb^{0}) | *αφεθησεται* .. GA al pauc Epiph$^{464.}$ (it^{pl} Mcion^{tert} Aug) add *αυτω*, item D c e (item Lcif Hier) *αυτω ουτε εν τω αιωνι τουτω ουτε εν τω μελλοντι* (:: e Mt)

11. *φερωσιν* (*ducent* b q) c. D b q (syr^{cu}?) Clem Or Cyr^{hr} .. BLX al^{9} f ff^{2}· i vg cop Lcif *εισφερωσιν* (*inducent*, Schu „bene"), ς Ln *προσφερωσιν* (ℵ*A al aliq *-ρουσιν*) c. AEFGHKMQRSUVΓΔΛ etc (a d *adduc.*, c *perduc.*) | *επι* (et. Or Cyr^{hr}) .. DR al^{11} Clem *εις* (it^{pl} vg Lcif *in synagogas* [*-gis*], a c *ad syn.*) | *μεριμνατε* (D^{gr} Clem *προμεριμν.*) c. Δ(D)EF GHKMSUVΓΔΛ al pler (Clem) .. BLQRX al^{12} Or Cyr^{hr} *μεριμνησητε* (:: ita Mt lectione non fluct) | *πως η τι* c. ABEFGHKLMQRSUVXΓΔΛ al fere omn f vg cop (sed cop^{petr} om *η τι απολ.*, item cop^{ds} *η τι ειπ.*) syr^{P} . al mu Lcif (om *η τι απολ.*) .. D 157. it^{pler} syr^{cu} et^{sch} pers^{p} (sah *τι απολ. πως απολ.*) Clem Or Cyr^{hr} Amb om *η τι* (49. :: at omissis istis oratio elegantior vdbatur. Ex Mt non apte adsumptum dici potest.) | *η τι απολ.* .. al pauc (Lcif cop^{1} vide ante) om (ℵ^{scr} om *απολ. η τι*)

12. *διδαξει* .. AL al *-ξη* | *ε. α. τ. ωρ.* (et. Clem Cyr^{hr}) .. 33. Or om

13. *αυτω εκ τ. οχλ.* c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ al pler vg (it^{pl} *αυτω τις εκ* etc) .. BFLQ 33. *ε. τ. οχλ. αυτ.* | *ειπε* .. D *-πον*

14. *δικαστ.* (c. AEFGHKMQRSUVXΓΔΛ al pler; BDL 1. 13. 33. al^{8} sah 239.^{schol} *κριτην* : Ln 49. :: at *δικ.* nusquam nisi Act 7, 27. 35.) *η μεριστ.* (D 28. 33. a c syr^{cu} Mcion^{tert} om; Aug om *δικ. η*, c^{scr} *μερ. η* ante *δικ.* pon) .. 157. *αρχοντα και δικ.*, 69. *κριτ. η δικ.*

15. *φυλασσεισθε* .. (G?)H 157. *-ξασθε* | *πασης* (Gb″) c. ABDKLMQRUX al plus^{36} it vg al pler Clem Bas al mu .. ς *της* c. EFGHSVΓΔΛ al pl | *η ζωη αυτου* c. ABFKLQRT^{s}UXΔΛ al pl Clem Cyr al .. EGHMSVΓ al plus^{60} Antioch *η ζ. αυτω* .. D syr^{cu} et^{sch} al om *αυτ.* | *εστιν* .. D c ante *η ζω.*, K al post *ουκ*, 28. post *υπαρχ. αυτ.*, 157. g^{scr} al aliq om | *αυτω* c. BDFQRT^{s} al^{20} fere Bas Tit Cyr al .. ς *αυτου* c. AEGHKLMSUVXΓΔΛ al pl

16. *δε* .. X *ουν* | *παρ. πρ. αυτ.* .. D sah *πρ. αυτ. παρ.* | *ευφορ.* c. BEFH MQS?T^{s}UVXΔ al pl Bas^{cdd} .. ADGKLΓΔ al mu Bas^{ed} *ηυφορ.* (Ln 49. :: cf Mt 3, 17. 12, 18. 17, 5. Lc 3, 22 etc)

λογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; 18 καὶ εἶπεν Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ πάντα τὰ γενήματά μου καὶ τὰ ἀγαθά μου, 19 καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. 20 εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Θεός Ἄφρων, ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἃ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; 21 οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ καὶ μὴ εἰς Θεὸν πλουτῶν.

(* Sir 11, 19.)

Mt 6, 25—33. 22 (150.5) Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ τί φάγητε, μηδὲ τῷ σώματι τί ἐνδύ-

17. *εν εαυτω* .. BL^{a} *εν αυτω* | *συναξω* .. A 13. 69. 131. 346. *-ξαι*

18. *μειζον. οικοδ.* (it^{pl} vg Amb *maiora faciam* [m q add *ea*], f *mai. aedificabo*) .. D e *ποιησω αυτας μειζον.* | *κ. συν. εκει* .. D 157. it vg Amb *κακει* (157. *και εκ.*) *συν.* | *τα γενημ.* (ς Gb Sz) c. ADEFGHMQ(s?)UVΓΔΛ al longe pl (15 ap. sol. Scriv, 19 ap. Mtthae.); item ς^{e} *τ. γεννημ.* c. K al .. BLT^{a}X al^{10} cop sah syr^{sch} arm *τον σιτον* (sl *τα σιτα*) | *μου* sec .. T^{a} 131. 157. om | *και τα* (T^{a} om) *αγ. μου* (et. f al? vg etc) .. D al^{4} a b c e ff^{2*} i l q syr^{cu} Amb om

19. *κειμενα* (al^{2} Clem^{2} Bas *απεκ.* [sah syr^{cu} Clem^{1} add *σοι*], 10.pe om) *εις ετ. πο. αναπ.* (36. Clem^{2} cat^{comm} om; 433. *αναστα σιν*) *φαγ. πιε* c. ABEGHKLMQSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn fg^{1*}? g^{2*} q (l m nil nisi *in multos annos* [m *ann. mu.*]) cop sah syr^{omn} al mu Or Cyr cat Amb Aug .. D a b c e ff^{2*} i Leo om (*ευφρ.* : a b d ff^{2*} m Leo *epulare*, c e i *iucundare*)

20. *ο* (T^{a} om) *Θεος* .. A Cyp^{1} *ο κυριος* | *αφρων* (et. ς) c. ABDEGHLQT^{a}X ΔΛ al mu .. ς^{e} (Gb Sz) *αφρον* c. KMUV (s?) al pm | *απαιτουσ.* (it^{pl} vg *repetunt* [*-ent*], a Mcion^{tert} *reposcunt* [*-cent*], Ir^{int} al *expostulabunt*, Cyp^{3} *expostulatur*, e Hier^{3} *auferetur*) c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn Clem Or^{5} Bas al (sed D c i cop sah syr^{cu} Clem Or^{2} Ir^{int} Cyp al ante *την ψυχ.*) .. BLQT^{a} 33. d (*petunt*) *αιτουσιν* | *α δε* (et. Clem Or Ir^{int} al mu) .. D italiq Cyp *α σιν* | *τινι* .. D Clem^{1} Antioch *τινος*, item *cuius* it^{pler} (ff^{2*} i *cui*) vg Ir^{int} Cyp Mcion^{tert} etc

21. D a b om versum (nec attingunt 237.^{schol} aliorumq) | *εαυτω* (*sibi* it^{pler} vg) c. ADEGHKMQSUVXΔΛ etc .. B 44.^{ev} *αυτω*, L *εν αυτω*, Γ^{Γ} al pauc *εν εαυτω* | *πλουτων* .. E^{mg}F^{mg}G^{mg}HSUV^{mg}ΓΔ a^{i} ac plur add (multi rubro) *ταυτα λεγων εφωνει ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* (α^{mg} al non plene adscripta habent)

22. *αυτου* .. B c e om, hinc Ln [α.] | *υμιν λεγ.* c. AEGHKMQST^{a}UVΓΔΛ al pl a b c e syr^{utr} al .. BDLX al plus^{20} f l q al vg cop sah syr^{cu} al *λεγ. υμ.* (49. :: at ita Mt, nec aliter solet dici) | *τη ψυχη* (Gb″) c. ABDLQ al fere^{10} it^{pl} am fu for em tol al syr^{p} arm Amb .. ς add *υμων* (:: e Mt) c. EGHKMST^{a}UVXΓΔΛ al pler a e g^{2*} vg^{ed} syr^{cu} et^{sch} cop sah al Clem^{2} | *τω σωματι* .. BT^{a} al^{30} fere a cop sah syr^{sch} al Clem^{1} add *υμων*, Ln [*υμ.*] (:: e Mt)

σησθε. 23 ἡ ψυχὴ πλεῖόν ἐστιν τῆς τροφῆς καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐν-
δύματος. 24 κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὔτε σπείρουσιν οὔτε
θερίζουσιν, οἷς οὐκ ἔστιν ταμεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει
αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν. 25 τίς δὲ ἐξ
ὑμῶν δύναται ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ προσθεῖναι πῆχυν; 26 εἰ οὖν
οὐδὲ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; 27 κατα-
νοήσατε τὰ κρίνα, πῶς οὔτε νήθει οὔτε ὑφαίνει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ
Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἓν τούτων. 28 εἰ

---

23. *η ψυχ.* c. AEGHKQUΓΔΛ al pl itpl vg al .. BDLMSVX al25 fere b c e cop al mu (syrp *γαρ* c.*) Clem3 *η γαρ ψυχ.*, Ln *η* [*γ.*] *ψ.*, Ta sah praem *οτι*, al plus30 syrp mg ed praem *ουχι* (37.** *μη*) :: e Mt | *πλειον* (al30 fere Clem3 al *-ων*) .. D *πλεον* | *της τροφης* (s *τριφ.*) .. A *του σωματος*

24. *τ. κορακ.* (Eus *κατὰ τ. λουκ. λέγων Κατ. τ. κόρ. πλεῖόν τι ἐμφαίνει· τοῖς μὲν γὰρ σπερμολόγοις τῶν πτην. ἑτοιμοτέρα ἐστ. τροφή, τοῖς δὲ σαρκοβόροις ὥσπ. οἱ κόρ. δυσχερεστέρα*) .. D e f l for mt *τα πετεινα του ουρανου* (f for om *τ. ουρ.*) :: e Mt | *ουτε σπ. ουτε θερ.* c. DLQ (al vdtr) e .. *ς* (Ln) *ου σπ.* (A *-ρωσιν*) *ουδε* (M al pauc *ου*, Ta *ουγε*) *θερ.* c. ABEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler itpler vg etc (:: at ita Mt lectione tantum non fluct) | *ταμειον* (MFU al fere25 Clem *-ειων*) *ουδε* .. D *ουτε ταμ. ουτε* | *αυτους* .. D 253. 346. *αυτα* (vide ante) | *ποσω μαλλον* .. D c e mt *ουχι* :: e Mt

25. *δυναται* c. D 64.* 225. Tert (alludit his: *quia nemo potest adicere cubitum unum ad stat. suam*) .. *ς* (Ln) praem *μεριμνων* c. ABEGHKLMQST* UVXΓΔΛ etc (c postpon) :: ut Mt lectione non fluct; nimirum facile intellegitur versum istum aut cum Mt consentientem edendum esse aut ex auctoritate testium paucorum probatissimorum tribus locis differentem. Vide sqq) | *επι τ. ηλικ. αυτ.* .. d *ad aetatem suam*, e *ad statum aetatis suae*, b q *ad statum suum*; itpl vg (item cop sah syromn al) *ad staturam suam* | *προσθειναι* (EHXΓΔ al mu *-θηναι*) h. l. c. B .. *ς* (Ln) post *δυναται* c. test reli ut vdtr (:: ut Mt lectione non fluct, vide ante) | *πηχυν* c. BD i l cop sah .. *ς* (Ln) add *ενα* c. test reli ut vdtr omn (:: ut Mt lectione non fluct, vide ante)

26. *ει ουν* (X sah om; syrcu etsch *δε*) *ουτε* (c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler; Ln 49. *ουδε* c. BLQT* al5 :: mihi non dubium videtur quin fatiscente Graecitate et. *ουτε* pro *ουδε* sit dictum; hinc videndum est ne emendationem paucorum testium sequamur. Quod si stat, quaeritur an recte ediderimus *οὐδέ* Mc 5, 3 et 3, 20. Cf et. Mc 14, 68.) *ελαχ. δυ-νασθε* .. D itpl om | *τι περι τ. λοιπ.* .. D itpl *και πε. τ. λοιπ. τι*

27. *τα κρινα* .. X al plus10 itmu syrcu Aug add *του αγρου* (:: e Mt) | *πως ουτε νηθ. ουτ. υφ.* c. D a syrcu Clem (plene affert v. 27. et sq). Consentit et. ut vdtr Mcionter: *cuius et lilia et foenum non texunt nec nent*) .. *ς* (Ln) *πως αυξανει* (F *-νουσιν*, e *crescunt et florescunt*) · *ου κοπια* (F *-ιωσιν*) *ουδε νηθει* (F *-θουσιν*, itpl add *ουδε υφαινει*) c. ABEFGHK LMQST*UVXΓΔΛ etc :: ut Mt | *ουδε* c. BEFGHKQST*UVΓΔΛ al pl a al vg etc .. ADLMX al fere30 itpl al mu Clem Hier praem *οτι*, Ln [*οτι*] :: e

δὲ ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα σήμερον καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέζει, πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι. 29 *καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε καὶ τί πίητε, καὶ μὴ μετεωρίζεσθε·* 30 *ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητοῦσιν· ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρῄζετε τούτων.* 31 *πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, καὶ ταῦτα προστεθήσεται ὑμῖν.* 32 (151.10) *Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι*
33 a. Mt 6, 19–21. *ὑμῖν τὴν βασιλείαν.* 33 (153.2) *Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην·* (153.3) *ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλλάντια μὴ παλαιούμενα·*

Mt | *σολομων* : A *-μὼν*, Γ *-μῶν*, V *-λόμων*. Ceterum cf ad Mt | X al mu *περιεβαλλετο* (itpm vg *vestiebatur*)

28. *εν* (absq τω c. ABLMQTsUA al17; ς add τω c. EFKSVΓΛ al pl Clem) *αγρω* h.l.c. BL 157.; AKMQTsUal15 itpl vg (vged *hod. est in agro*) al mu Clem inter *σημ.* et *οντ.* (ita Ln); ς ante *σημερ. οντ.* (A 262. o. σ.) c. KSVΓΛΔ al pl .. DG***HX al15 *του αγρου* post *τ. χορτ.* (:: ut Mt) .. Amb om | *οντα σημ.* c. BLA 262. (al? nec Wtst nec Gb attendit) .. ς *σημ. οντ.* (ita praeter notatos et. DGHX etc :: e Mt), item Ln interpositis *εν αγρω* : vide ante | *αμφιεζει* c. DLTs, item B *-ιαζει* (ita Ln) .. ς *ενδυσι* (:: ut Mt lectione non fluct) c. AEG***HKMQSUVXΓΛΔ etc (:: gramm. in Cram. anecd. Ox. *ἀμφιέσῃ σημαίνει τὸ ἐνδύσῃ – – τὸ μὲν ἀμφιζῶ ἐστὶ κοινῶς, τὸ δὲ -ιάζω δωρικόν, ὥσπερ τὸ ὑποπιάζω κ. -ιάζω.* Cf. Steph. Thes.). Epiph de Mcione : *οὐκ ἔχει τό 'Ὁ θεὸς ἀμφιέννυ. τὸν χόρτ.*

29. *και τι* c. BLQTs al plus10 e cop2 syrcu etsch aethutr Bas .. ς (Ln) *η τι* (:: ut Mt) c. ADEG***HKMSUVXΓΛΔ al pler itpler vg sah copdz syrP al

30. *του κοσμ.* (Γ post *επιζ.*) .. al18 l om :: ut Mt | *επιζητουσιν* c. BLTsX 13. 33. 69. 124. 346. .. ς (Ln) *επιζητει* c. AEG***HKMQSUVΓΛΔ al pler, item D Clem *ζητει*, itpl vg Mciontert *quaerunt* (sed ff2. l *inquir.*, f Tert *requir.*) :: similiter inter *-ει* et *-ουσιν* lectio in Mt fluct | *υμων δε* etc .. D itpler *οιδεν γαρ* (f q *autem*) *ο πατ. υμ.* | *τουτων* (Mcionepiph add *των σαρκικων*?) .. X al plus10 italiq al add *απαντων* (226.* *παντ.*) :: e Mt

31. *πλην ζητ.* .. D a Mcionepiph *ζητ. δε* | *αυτου* (Gb″) c. BDEΓ*L a c cop (cop1 male *eius dei*) sah aeth arᵉ .. ς *του θεου* (:: e Mt) c. AD**EG*** HKMQSTsUVXΓΛΔ al ut vdtr omn d itpl vg syromn al Mciontert etepiph al | *ταυτα* (Gb″) c. BEHLQSVΔΔ al plus30 a e syrcu sah arm Mciontert Tert .. ς add *παντα*, Ln [*π.*], c. ADG***KMTsUXΓ al pl itpl vg syrsch syrP c.* al Mcionepiph Amb (:: e Mt)

32. *οτι* (D add *εν αυτω*) *ευδοκ.* (DΓ carp al mu *ηυδ.*). Sic e : *nolite metuere pusillum gregem* (ita et. i) *in quo bene sensit pat. vest. dare* etc | *δουναι* .. V tisch** al aliq praem *του* | *υμων* (Mcion omisisse dicitur ab Epiph consentiente Tert) et *υμιν* .. G*** al aliq *ημ.* (*ημων* et. copdz) et *ημ.*

33. *εαυτους* .. A al *αυτ.* | *βαλλαντ.* (Gb″) c. ABDEKQTsUVXΔ al pm (et.

μενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει οὐδὲ σὴς διαφθείρει. 34 *ὅπου γάρ ἐστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.* 35 (154.10) *Ἔστωσαν ὑμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι·* 36 *καὶ ὑμεῖς ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα ἐλθόντος καὶ κρούσαντος εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ.* 37 (155.5) *μακάριοι οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εὑρήσει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτοὺς καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς.* 38 *καὶ ἐὰν ἔλθῃ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἔλθῃ καὶ εὕρῃ οὕτως, μακά-*

262.) .. ς *βαλαντ.* c. G***HLMSΓΛ al pl | *ανεκλειπτ.* (QX al *-λιπτ.*, L *-λιπον*) .. D *ανεγλιπτον* | *διαφθειρει* .. Dᵍʳᴬ *-φθειρει*

34. *υμων* pr (e l 130.lat *tuus*) .. G*** al *ημ.* | *εκ. και η* (Tᵍᴬ om) *καρδ. υμ.* (G*** al *ημ.*, e l 130.lat *tuus*) *εσται* (LA al *εστιν*, al om) .. D a b e f al (cop sah *εστ. εκ.* etc) *εκ. εστ. κ. η κα. υμ.* (Dᵍʳ* *ημ.*)

35. *εστωσαν* (D *εστω*) *υμ.* (G*** *ημ.*, h. l. c. BDEG***HLMPSUVXΓΔΛ al pler Clem; AKQ al mu Or Const Bas al item it vg al Ir^{int} al post *οσφ.*: ita Ln) *αι οσφυες* (Γ c^{ecr} *-υαι*, P *-υαις*; D *η οσφυς*) *περιεζωσμ.* (D *-μενη*)

36. Α *προσδεχόμενοι* | *εαυτ.* (et. Or^{cat} Const Cyr Bas) .. D 1. 13. 33. al mu Clem Or Meth *αυτων* | *αναλυση* c. ABDEHLMPQSUVΛ al pm Meth (postea : *καν τη δευτ. καν τη τρ. φυ.*, *μακαριοι*) .. ς *-σει* c. GKXΓΛ al pl Bas | *κρουσ.* .. Α 251. add *αυτου* | D *ανυξουσιν* | *αυτω* .. Γ 28. *αυτον*

37. *ελθων* .. LQ post *ο κυρ.* | *ευρησει* (d q Ir$^{int\,1}$ *inveniet*) .. D Clem *ευρη* (Clem *εγρηγοροτας ευρ.*), item *invenerit* it^{pler} vg Ir$^{int\,1}$ Cyp Amb

38. *και εαν* (Γ *κ. αν*, cop sah *καν*) *ελθ. εν τ. δευτ. φυλ.* (cop om) *και* (cop *καν*, sah *ἦ*, P** al^{15} fere add *εαν*) *εν τ. τρ. φυ. ελθη* (Γ *-λθειν* inepte, sah om *φ. ε.*, al^{4} om *ε.*) *και* (AK al^{7} *φυ. κ. ελθων*) *ευρη* (P al pauc *-ρησει*) *ουτ.* (ς *-τω* sine cod unc) c. AEG***HKMPQSUVΓΔΛ al pler f q al vg cop sah syr^{p} (syr *et si in vigilia sec. aut tert. venerit et inv. ita*) al .. BLT^{s}X 33. 131. Cyr *καν εν τη δευτ. καν* (BT^{s} *και*) *εν τη τρ. φυ.* (syr^{cu} post *δευτ.*) *ελθ. κ. ευρ. ουτ.*, item 1. 118. 209. syr^{cu} c ff$^{2\cdot}$ i l mm Ir^{int} sed praemissis his : *και εαν ελθη τη εσπερινη* (syr^{cu} *τη πρωτη*) *φυλακη και ευρη ουτως ποιουντας* (syr^{cu} *γρηγορουντας*, ff$^{2\cdot}$ i l mm Ir^{int} *ποι.* non exprim), *μακαριοι εισιν* (syr^{cu} *μακ. εκεινοι*)· *οτι ανακλινει αυτους και διακονησει αυτοις* .. (eadem b nihil praeterea addens; c ff$^{2\cdot}$ i l reliqua sic: *et si* [c add *in*] *sec. et si* [c add *in*] *tertia*, Ir^{int} *licet sec. et licet tert.*, sed mm *et si venerit in sec. vig. et si in tert. et ita inv.*); item e sic: *et si venerit vespertina vig. et invenerit sic faciet* (cf D) *quia recumbere eos faciet et ministravit: et si in secunda vel tertia* .. D *και εαν ελθη τη εσπερινη φυλακη και ευρησει ουτως, ποιησει· και εαν εν τη δευτερα και τη τριτη.* Epiph de Mcione: *ἀντὶ τοῦ δευτέρᾳ ἢ τρίτῃ φυλακῇ εἶχεν ἑσπερινὴν φυλακήν.* | *εκεινοι* (Gb′) c. BDL e ff$^{2\cdot}$ i l mm gat Ir^{int} Niceti (e *erunt illi*, mm gat non exprim *εκ.*, rell *sunt*) syr^{cu} cop^{ds}

39 s. Mt 24, 43 s. *οἱοί εἰσιν ἐκεῖνοι.* 39 (156.2) *τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ᾔδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἂν καὶ οὐκ ἀφῆκεν διορυχθῆναι τὸν οἶκον αὐτοῦ.* 40 *καὶ ὑμεῖς οὖν γίνεσθε ἕτοιμοι, ὅτι ᾗ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.*

41 (157.5) *Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις ἢ καὶ πρὸς πάντας;* 42 *εἶπεν δὲ ὁ κύριος Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς οἰκονόμος ὁ φρόνιμος, ὃν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ σιτομέτριον;* 43 *μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εὑρήσει ποιοῦντα οὕτως.* 44 *ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς*

42–46 s. Lc 12, 45–51.

Cyr$^{comm\ 302}$ .. ς (Ln) *οι δουλοι εκειν.* c. AEG***HKMPQST^{s}UVXΓΔΛ al ut vdtr omn c f q al vg cop^{s} syr^{sch} etP al

39. D 69. e i sah syr^{cu} arm om *εγρηγ. αν και*, item D 69. om (per incuriam) *αφηκεν δ. τ. οικ. αυτ.* | *ουκ* c. BKLPS 1. 13. al plus^{12} .. ς (Ln) add *αν* (:: ut Mt ad quem et. Or spectat) c. A(D)EG***HMQT^{s}UVXΓΔΛ al pl | *διορυχθ.* c. BL 33. 157. .. ς (Ln) *διορυγ.* (:: ut Mt sed similiter lectio fluct) c. rell ut vdtr

40. *και υμ. ουν* (D^{gr} *δε*) c. A(D)EG***HKMPSUVXΓΔΛ al pler d (cop^{s} *et vos quoque*) .. BLQT^{s} al^{5} it vg cop^{1} sah al mu om *ουν* (Ln 49. :: at corrector potius dedisset *δια τουτο κ. υμ.* ut Mt) | D^{gr} *ηωρα η ου.* Ceterum 1. 118. 209. om versum

41. *ειπ. δε* .. D *και ειπ.* | *αυτω* c. AEG***HKMPQST^{s}UVΓΔΛ al longe pler f g^{2} q vg cop sah syr^{omn} al .. BDLRΞ 83. 124.* al aliq it^{pl} sax pers^{p} om (Ln 49. :: at post tam longam orationem molestum et sequente *κυριε* abundans vdbtur) | *λεγεις* .. D it vg al ante *την*, Δ post *παντ.* | *η και* (X al^{10} it^{pl} am al Or^{int} om) *πρ. παντας* .. D om

42. *ειπ. δε* c. AEG***HKMPQRST^{s}UVXΓΔΛ etc .. BDL al^{8} l cop^{s} *και ειπεν* .. cop^{dz} syr^{cu} et^{sch} sine copula | *εστιν* .. AK al aliq (item Ir^{int} in Mt) *εσται* | *ο φρον.* (Gb″) c. BDEG***HKPQST$_{2}$VΔΛ al mu sah .. ς *και φρον.* c. ALMUXΓ al pl vv pler Or Amb al. Praeterea D 157. 60.^{ev} 63.^{ev} add *ο αγαθος*, item *et bonus* (Ir^{int} *bon. et* ante *sapiens*, sed potius ad Mt spectat) c e syr^{cu} | *καταστησει* (L *-ση*, M *κατεστησεν*) .. T^{s} sah *καστεστησεν*, it^{pl} vg (non am) al *constituit*, Ir^{int} (ut ante) *praeponit* | *ο κυρ.* .. L *κυρ.* | *της* (D *την*) *θεραπειας* (PQRΔ al *-πιας*, D *-πειαν*) .. 1. 124. Or^{1} *τ. οικετιας*, 131. Or^{1} *τ. οικιας* (:: cf Mt) | *του διδ.* c. AB EG***HKMPRST^{s}UVΓΔΛ al pler Or^{1} .. DLQX 60.^{ev} 63.^{ev} Or^{1} om *του* (Ln 49. :: at praecedit *του* similiterq lectio in Mt fluct). Praeterea R al aliq vv pl Ir^{int} al add *αυτοις* (item Or^{2} *τοις συνδουλοις* [^{1}*δουλ.*] *εαυτου* [^{1}*αυτ.*]) :: e Mt | *το σιτομ.* c. AEG***HKLMPQRST^{s}UVXΓΔΛ etc (et. cop sah Or) .. BD om *το* (49.)

43. *ευρησει* .. D add *αυτον* (*eum*) | *ποι. ουτως* .. LT^{s}X al aliq it (non d) vg al Ir^{int} al *ουτως* (L *-τω*) *ποι.* (:: e Mt)

44. *αληθως* (e om *αλ. λε. υμ.*) .. D al pauc e *αμην* (:: e Mt) | *αυτου* .. PT^{s}ΓΔ 157. 63.^{ev} al pauc *αυτω*

ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 (158.5) ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ Χρονίζει ὁ κύριός μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἐν ἡμέρᾳ ᾗ οὐ προσδοκᾷ καὶ ἐν ὥρᾳ ᾗ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτὸν καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 (159.10) ἐκεῖνος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ καὶ μὴ ἑτοιμάσας μηδὲ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνούς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. παντὶ δὲ ᾧ ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ' αὐτοῦ, καὶ ᾧ παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν. 49 (160.5) Πῦρ ἦλθον βαλεῖν εἰς τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἀνήφθη. 50 βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἕως ὅτου τελεσθῇ. 51 δο- Mt 10, 34 s.

45. o (MX al[10] cop[2] al aliq Or Ir[int 1] add κακος :: e Mt) *δουλ. εκ.* | *ε. τ. καρδ. αυτ.* .. A (sed servat *αυτου*) 435. om, Caes *εν εαυτω* post *ειπη* | *ο κυρ. μου* .. K al aliq Or[1] *μου ο κυρ.* (:: e Mt) | *ερχεσθ.* . . KM al[10] Caes *ελθειν* (Caes praem *του*) :: e Mt | D *τυπτειν* | DE[T] *εσθιων τε κ. πινων μεθυσκομενος*, item e *manducans et bibens et inebrietur*

46. *τ. δουλ. εκεινου* (ita et. Mt) .. D e Ir[int 1] *αυτου* | *μετ. τ. απιστ.* (X 1. al mu Ir[int 1] *υποκριτ.* :: e Mt) *θησ.* . . D *θησ. μ. τ. απ.* (Caes *θησ.* ante *το μερ.*, item Dial : scilicet Dialogi locus, quem ad Mt traximus, potius pertinet ad Lc, quamquam ibi est : *ὁ κύρ. τοῦ κακοῦ δούλου*)

47. *εαυτου* c. AE**G***HMRSUVΓΔΛ al pm .. BDE*KLT[s]X al[60] fere *αυτου* (Ln 49.) | *μη ετοιμ. μηδε* (BT[s] 33. *η*) *ποιησας* .. D 96. sax Or[lib] Dial[liberrime] Ir[int lib] (om et. *πρ. το θελ.* a.) Amb *ὃν ετοιμ. μηδε*, item L 13. 8.[pe] b f ff[2] i syr[cu] et[sch] pers[p] om *μηδ. ποιησ.* . . . c e l q Cyp Ambrst (pergit *ei* pro *προς* etc) *et non paruit* (*paruerit*) | *πολλας* .. A Dial *πολλα*

48. *εδοθη* .. D *εδωκαν* | *πολυ ζητηθησ.* (sah *requirent*) *παρ* (1. 64. 131. 209. *απ*) *αυτου* .. D *ζητησουσιν απ αυτου περισσοτερον* | *περισσοτερ.* (R *-σωτερον*, D *πλειον*) *αιτησ.* (DU al p[l]us[30] Clem[liberrime] Const Bas Mac Epiph[anc 28.] [*ω δεδοται περισσοτ., περισσοτ. απαιτ. αυτ.*] *απαιτ.*) *αυτον* (Const *παρ αυτου*). Ceterum ad vv. 47—56. respicit libere Pist. Item ad 48. lust: *ᾧ πλέον ἔδωκεν ὁ θεός, πλέον καὶ ἀπαιτηθήσεται παρ' αὐτοῦ.*

49. *πυρ* . . K b e ff[2] praem *ουκ οιδατε οτι* | *εις* c. DEG***HRSUVΓΔΛ al pl .. ABEKLMT[s]UX al plus[10] Clem Or[6] Eus[saepe] Bas Vict[ant] al (cop sah) *επι* (Gb″ Ln :: at ut per se alienam manum prodit, ita e Mt, ubi *επι* non fluct, fluxisse probabile est) .. it vg Mcion[tert] al *in terram*, Hil Hier *super terram*

50. *δε* .. L al plus[10] italiq al om | *οτου* (Gb′ prob Schu) c. ABDEKLMRT[s]U al plus[30] Or .. ς *ου* c. EG***HSVXΓΔΛ al pl. Cf huc et. Epiph[784.] *πο-*

κεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; οὐχὶ λέγω ὑμῖν
ἀλλ' ἢ διαμερισμόν. 52 ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν πέντε ἐν οἴκῳ
*Mich 7, 6. ἑνὶ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσὶν καὶ δύο ἐπὶ τρισὶν 53 διαμε-
ρισθήσονται, πατὴρ ἐπὶ υἱῷ καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί, μήτηρ ἐπὶ τὴν θυ-
γατέρα καὶ θυγάτηρ ἐπὶ τὴν μητέρα, πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην
αὐτῆς καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.
54–56 Mt 16, 2 s. 54 (161.5) Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις Ὅταν ἴδητε τὴν νεφέλην
ἀνατέλλουσαν ἀπὸ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε Ὄμβρος ἔρχεται, καὶ
γίνεται οὕτως· 55 καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι καύσων
ἔσται, καὶ γίνεται. 56 ὑποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ
οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν, τὸν δὲ καιρὸν τοῦτον πῶς οὐ δοκι-

τήριον ἔχω πιεῖν, καὶ τί σπεύδω ἕως οὗ πίω αὐτό. καὶ βάπτισμα ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ τί θέλω εἰ ἤδη ἐβαπτίσθην.

51. δουναι .. D e syr^cu ποιησαι, it^mu Mcion^tert cop sah (sed var. lect.) *mittere*, 63.^ev βαλειν | αλλ η .. D al^5 αλλα (nec exprim η it vg al)

52. πεντ. εν οικ. ενι c. AEGHKMST^sUVXΓΔΛ al pler it^pl vg cop sah syr^omn al Eus .. BD^grL c e Hil πε. (sed D c post οικ., e post διαμεμ.) εν ενι οικ. : ita Ln | διαμεμερισμ. (T^sX al aliq διαμερισμ.) .. D post τρεις, c om | επι bis .. D εν, item *in* it vg (Hil *in duo* et *super tres*), sed ita et. in sqq | δυσιν : LU al mu -σι (sed LU τρισιν). H om τρ. επ. δυσ. κ. δ. επ. τρ.

53. διαμερισθησονται c. BDLT^sU 59. 157. 18.^ev 48.^ev 63.^ev it vg cop Eus Hil Amb Eucher .. ς (post τρισιν puncto posito) -σθησεται c. AEGHKMSVXΓΔΛ al pler sah syr^omn al Mcion^tert | επι υιω (Gb'') c. BE GHMST^sUVXΓΔΛ al pl Eus .. ς (Ln) εφ υιω (K p^scr ante πατ.) c. ADKL al pm | επι (Λ εν) πατρι .. D c e i q Amb add αυτου (Amb om) διαμερισθησονται (c e i q *dividetur*) | επι την θυγατερα c. BLT^s 1. 131. 157. 209. Eus, atque (ita Ln) omisso την D; item επι την (T^s om) μητερα c. BDLT^s 1. 124. 131. 157. 209. Eus .. ς επι θυγατρι et επι μητρι c. AEGHKMSUVXΓΔΛ etc | επι την (X al aliq om) νυμφ. αυτης (T^s 63.^ev εαυτης, Δ* cop^2 Eus Mcion^tert om) κ. ν. επ. την (X al aliq om) πενθ. αυτης (αυτ. c. AEGHKMST^sUVXΓΔΛ al pler vv pler; BDL cop^petr 157. Eus Mcion^tert om : ita 49.)

54. Λ ιδετε, al pauc ειδητε | την c. DEGHKMST^sUVΓΔΛ al pler .. ABLXΔ al^8 om (Ln) | X al ανατελουσαν | Ομβρος c. BDEGHMST^sVΓΔΛ al longe pl it^pl vg .. AKLUX al plus^20 c e Bas praem οτι (49. et Ln [οτ.]) | ουτως c. unc omn (exc Γ) aliisq pl .. ς -τω c. Γ etc

55. D πλεοντα | οτι .. DL 157. 48.^ev 63.^ev vv aliq (sed non it vg) om

56. το .. D y^scr al pauc b q cop add μεν (:: ut Mt) | τ. γης κ. τ. ουρ. c. ABEGHMSUVΓΔΛ al longe pl am harl al syr^p .. DKLT^sX al^35 fere it vg^ed et^cdd pl cop sah syr^cu et^sch al του ουρ. κ. τ. γης (In Λ vdtr scriptor της γης και addidisse quum iam του ουρ. scripsisset) | τον δε (B post καιρ., L om; D 157. πλην τον, c e *verum*, d *verumtamen*) καιρ. τ. πως

μάζετε; 57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 (163.5) ὡς γὰρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, Mt 5, 25 s. ἐν τῇ ὁδῷ δὸς ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ, μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδώσει τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βαλεῖ εἰς φυλακήν. 59 λέγω σοι, οὐ μὴ ἐξέλθῃς ἐκεῖθεν ἕως οὗ καὶ τὸν ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

XIII.

1 (163.10) Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων ὧν τὸ αἷμα Πιλᾶτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἁμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο,

---

(D c e i om) ου δοκιμ. (BLT^{s} 33. ff^{2} cop sah syrP ^{mg} aeth ουκ οιδατε δοκιμαζειν [T^{s} -ζεται inepte]) .. X om

57. τι δε .. D b (vdtr) syr^{cu} om

58. σου .. K om | D εν τω οδω | απηλλαχθαι .. AXΔ c^{scr} απαλλαχθ. (X -αλα-), D απαλλαγηναι | απ (c^{scr} υπ) .. B Bas om | κατασυρη .. D b ff^{2} i l q syr^{cu} Amb^{1} κατακρεινη, *condemnet* (item it^{aliq} for gat mm al Aug Bed *tradat*, Ir^{int} *det*) | σε παραδωσει (D 157. παρ. σε) c. ABDT^{s} al^{5} Mcion^{epiph} .. ς σε παραδω (it vg *tradat te*) c. EGHKLMSUVXΓΔΛ etc | πρακτορι .. A παρκτ., E -τωρι | σε .. D al mu it vg al post βαλ. pon | βαλει c. BDXΓ 28. 33. 63.^{ev} y^{scr} al aliq .. AEGHKLMSUVΔΛ al longe pl Bas βαλη (Gb Sz) .. ς βαλλη c. T^{s} al mu (157. al βαλλει)

59. λεγω .. L al pauc syr^{sch} Ir^{int} praem αμην :: e Mt | U* om εκειθ. | εως ου (A του) .. BL 1. εως, T^{s} εως αν :: e Mt | και τον (c. AEGHKLUV XΔΛ al plus^{45} Or; ς Ln το c. BMS?T^{sr} al pm) εσχ. (A om) λεπτ. (vg *minutum*; it Ir^{int} Mcion^{tert} Amb Aug *quadrantem*) αποδ. (X ante και τον pon) .. D αποδοις τον εσχατον κοδραντην atque eodem ordine it^{aliq} syr^{cu} et^{sch} Ir$^{int\,1}$ Aug :: e Mt

XIII. 1—9. Mcion om teste Epiph nec dissentiente Tert (Epiph : ἦν παρακεκομμένον ἀπὸ τοῦ Ἡλθόν τινες ἀναγγέλλοντες αὐτῷ – συνέμιξε Πιλ. μετὰ τ. θυ. αὐτῶν, ἕως ὅπου λέγει περὶ τῶν ἐν τῷ Σιλ. δέ κ. ὀκτ. ἀποθανόντων ἐν τῷ πυργῷ· καὶ ὅτι ἐὰν μὴ μετανοήσητε· καὶ ἕως τῆς παραβ. τῆς συκῆς, περὶ ἧς εἶπεν ὁ γεωργὸς – κόπρια, καὶ ἐὰν μὴ ποιήσει, ἐκκοψον.

1. εν .. D al pauc a e g^{2} om | X al απαγγελοντ. | AD πειλατος (h. l. et. H -ᾶ-, cf ad Mt 27, 13.)

2. αποκριθεις c. BLT^{s} 157. a b e i l al vg cop^{dz} sah .. ς add ο ις̄ (Ln [ο ις̄]) c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al pler c ff^{2} q cop^{2} syr^{omn} al | οι γαλ. ουτ. .. D 69. 346. al it vg al ουτ. οι γαλ. | αμαρτ. .. D it vg al post (vg^{ed} et^{edd} aliq ante) εγενοντ. pon

ὅτι τοιαῦτα πεπόνθασιν; 3 *οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.* 4 *ἢ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ, ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωὰμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι αὐτοὶ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας τοὺς ἀνθρώπους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Ἰερουσαλήμ;* 5 *οὐχὶ λέγω ὑμῖν, ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήσητε, πάντες ὡσαύτως ἀπολεῖσθε.*

6 (164. 10) *Ἔλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν. Συκῆν εἶχέν τις πεφυτευμένην ἐν τῷ ἀμπελῶνι αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ καὶ οὐχ εὗρεν.* 7 *εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν Ἰδοὺ τρία*

---

2. οτι (T^s 13. om) τοιαυτα (DL al^2 e ταυτα, al^3 τα τοι., al^2 τοσαυτ.) *πεπονθ.* .. g^{scr} c om

3. *αλλ* .. L αλλ *η*, D αλλα | *μετανοησητε* (Gb') c. ADMXΓ al plus[25] (346. *-σετε*) Chr^2 Bas Antioch cat, item *paenitentiam habueritis* (*egeritis*) itP^l vg $Vict^{tun}$ al .. ς *μετανοητε* (*-ειτε* HV al^{10}) c. BEG(H)KLST^{s}U(V)ΔΛ al pl, item *paenit. habeatis* b q. Praetorea vide ad v. 5. | *παντες* .. MA al^5 237.^{schol} *-τως* (ff^{2*} l om et h. l. et v. 5.). Item aliq ex his (sed non MA) v. 5. | *ωσαυτως* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler Chr^1 .. BDLT^s al^8 237.^{schol} al syrP ^{mg} Chr^1 cat *ομοιως* (Ln). Item it vg *similiter*. Cf et. ad v. 5.

4. *ἢ* .. X *ει* | *και οκτ.* c. AEGHKMST^{s}UVXΓΔΛ al ut vdtr omn Chr Epiph cat (item it vg, nisi quod XVIII b e fu) .. BD^{gr}L sah (cop *ιη*) Cyr om *και*, Ln [κ.] | *επεσ. ο πυργ.* .. LX (Cyr^{IIb}) *ο πυργ. επ.* | *εν τω σιλ.* (A* haec om) .. D^{gr} *του σιλ.* | *αυτοι* c. ABKLT^{s}X 33. 69. 157. al fere[10] it vg sah (*οτι εγεν. αμαρτιαι αυτοις*) syrP Chr .. D al^2 syr^{sch} et^{cu} $auct^{novat}$ om .. ς *οιτοι* c. EGHMSUVΓΔΛ al pl cop al | *τους ανθρ.* c. ABDLMT^{s}Δ al^8 Bas .. ς om *τους* c. EGHKSUVXΓΔ al pl .. 1. 63. 131. al plus[5] gat mm 130^{lat} al Chr om | *κατοικ.* .. D *ενοικ.* (d *inhabit.*) | *εν* c. AEGHKMST^{s}UVΓΔΛ al pler itP^{ler} vg cop sah .. BDLX al^8 e Chr om (:: utraq ratio in Lc frequens; sed cf ad Act 13, 27. ubi similiter test aliq boni *εν* eiecerunt)

5. *λεγω* .. D add *δε*, item e *enim* | *αλλ* .. KT^s *αλλα*, L *αλλ η*, D *οτι* (13. itP^l non exprim, item 433. itP^l v. 3.) | *μετανοησητε* (346. *-σετε*) c. (Gb') ADLMT^{s}UX al^{30} it vg Epiph Chr Antioch al .. ς *-νοητε* (H al *-νοειτε*) c. BEG(H)KSVΓΔΛ al pl | *ωσαυτως* c. BLM al^{11} syrP ^{mg} Bas Chr .. ς (Ln) *ομοιως* c. ADEGHKST^{s}UVXΓΔΛ etc. Item *similiter* it vg

6. *ταυτ. τ. παραβ.* .. K al *τ. παρ. ταυτ.* | *ειχ. τις* .. DK al pauc e Amb *τις ειχ.* | *πεφυτευμ.* h. l. c. BDLX al^{10} it vg cop sah syr^{sch} (syr^{cu} non exprim) syrP arm al Cyr Petr Bas al .. ς post *ε. τ. αμπ. αυτ.* c. AEG HKMST^{s}UVΓΔΛ al pler | *ζητ. καρπ.* (Gb Sz) c. unc omn alliisq pl itP^{ler} vg al mu Petr Bas al .. ς *καρπ. ζητ.* c. min non ita mu c i | *εν αυτη* .. D^{gr} *απ αυτης* | *κ. ουχ ευρεν.*[7] *ειπ. δε προς* .. D 157. e l *και μη ευρων ειπ. πρ.*

7. *ειπεν* .. M al pauc *ελεγεν* | *τρια ετη* (D itP^l [a e *triennia*.] vg *ετ. τρ.*) c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler sah syr^{sch} etP al Or $Petr^2$ Bas $Vict^{aut}$ al Ir^{int} ..

ἔτη ἔρχομαι ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ καὶ οὐχ εὑρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν· ἵνα τί καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἕως ὅτου σκάψω περὶ αὐτὴν καὶ βάλω κόπρια, 9 κἂν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον ἐκκόψεις αὐτήν.

10 Ἦν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν. 11 καὶ ἰδοὺ γυνὴ πνεῦμα ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ, καὶ ἦν συγκύπτουσα καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν καὶ εἶπεν αὐτῇ Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου, 13 καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνορθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν.

BDLT^{s} al^{4} it vg cop syr^{cu} arm al Petr^{1} al Amb add *αφ ου* (item 157. *αφ ης*) | *ουχ* .. D *ουκ* | *εκκοψον* (D praem *φερε την αξινην*) c. BDEGH KMSUVΓΔΛ al pler e syr^{cu} et^{sch} al .. ALT^{s}X al^{6} it^{pler} vg cop sah syr^{P} al Or add *ουν* (Ln) | *την γην* .. B* 80. *τον τοπον* | *καταργει* .. HSX al fere^{80} Bas (var cdd) Thph *-ργη*

8. *και τουτ. τ. ετος* (Hier *et istum adhuc annum*) .. D *ετι τουτον τον ενιαυτον* | *σκαψω* .. T^{s} Petr add *τα*|*κοπρια* (ς^{e} 1624. 1633. al *-πρία*, sed Gb Sz *κόπρια*) c. ABELMST^{s}UVXΓΔΛ al longe pl (vg *stercora*, e Hier *stercus*) Or Ath Cyr Petr al mu .. ς (et. Wtst sed commend *-πρια*) *-πριαν* c. GHK al mu (1. 13. al *κοπρον*) .. D *κοφινον κοπριων*, it^{pler} Aug Amb *cofinum* (*squalum*) *stercoris*

9. *καν* (Δ *και*) .. T^{s} *και*, D c^{scr} *και εαν*, 1. 118.* 209. om *καν μ. π. κα.* | *ποιηση* .. Δ al *-ησει* | *ει δε μηγε, εις το μελλ.* c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg syr^{P} (similiter syr^{cu}; item syr^{sch} sed *εις το μελλ.* reddit *ad quid viveret?*) al Petr .. BLT^{s} 33. 69. cop sah arr Cyr *εις το μελλον* (T^{s} sah add *αφησεις*)· *ει δε μηγε* | *εκκοψεις* (Γ al mu *-ψης*) *αυτην* .. Γ al(evgll) add *ταυτα λεγων εφωνη* (*-νει*)· *ο εχων ωτα ακουειν ακουετω.* Praeterea ad istum locum alludit Hipp ex Docetar. libris 8, 8. p. 262. *καρπὸς ἐφ' ὃν ἦλθεν ὁ ζητῶν, φησί, τρὶς καὶ οὐχ εὗρε* etc

10. *διδασκ.* . . GHΓ al mu (et. evgll) syr^{sch} pers^{P} add *ο ις* | *συναγωγων* .. H 13. 346. *ημερων* | *εν* .. DT^{s} al aliq it vg al om | *τοις σαββ.* .. D cop^{2} sah *τω σαββατω*

11. *γυνη* c. BLT^{s}X 33. 157. al aliq it^{pler} vg cop sah syr^{P} . . ς add *ην* c. Δ(D)EGHKMSUVΓΔΛ al pler e syr^{sch} et^{cu} (D sic: *γυν. εν ασθενεια ην πνευματος*) | *δεκ. και οκτ.* (D cop *ιη*, XVIII b e fu) . . BT^{s} al^{5} sah al om *και*, Ln [κ.] | *συγκυπτ.* (LΔ *συνκ.*) . . X *συγκυμπτ.*, D** *συνκαμπτουσα* (* om *-μ-*) | AX *ανακυμψαι*

12. *προσεφων. και* .. D e om | *της ασθ.* c. BEGHKLMST^{s}UVΓΔΛ al pler Or Cyr .. ADX al fere^{10} praem *απο* (Ln). It vg *dimissa es* vel *liberata es ab*

13. *αυτη τ. χειρας* . . D cop sah syr^{sch} et^{cu} *τ. χ. αυτ.* | *ανορθωθη* c. ABDG**HLMXΓΔΛ al . . ς *ανωρθ.* c. EG*KS?T^{s}UV? al pl | *εδοξαζεν* .. D c *-ασεν*

14 (165.2) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ ὅτι ἓξ ἡμέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν αὐταῖς οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε καὶ μὴ τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 ἀπεκρίθη οὖν αὐτῷ ὁ κύριος καὶ
14, 5. Mt 12, 11. εἶπεν Ὑποκριταί, ἕκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; 16 ταύτην δὲ θυγατέρα Ἀβραὰμ οὖσαν, ἣν ἔδησεν ὁ σατανᾶς ἰδοὺ δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 (166.10) καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ κατῃσχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ, καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ' αὐτοῦ.

18 s. Mc 4, 30—32. Mt 13, 31 s. 18 (167.2) Ἔλεγεν οὖν Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἄνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ, καὶ ηὔξησεν καὶ ἐγένετο

---

14. ο ις .. D om ὁ | ελεγ. τω οχλω .. D a e post αγανακτ. pon | οτι c. BL gat mm (cop sah ubique : hinc corrige Mt 26, 65.) .. ς (Ln) om c. ADEFGHKMST^{s}UVXΓΔΛ etc | εργαζεσθαι (it vg *operari*) .. d *curari* | ουταις c. ABLT^{s}X al^{9} .. ς ταυταις c. DEFGHKMSUVΓΔΛ al pler (it vg *in his* etc) | ουν .. U p^{ser} om, item A sed pergit συνερχομ.

15. ουν c. AEFGHKMST^{s}UVXΓΔΛ al pler q syr^{p} .. BDL 1. 69. 124. 131. 209. 346. it^{pler} vg al mu δε (Ln 49. :: at vdtr ουν istud propter ουν modo praegressum cum δε mutatum, quod optime quadrare videbatur) .. d^{ser} om, 16. aeth και (ante απεκρ.) | ο κυρ. .. D^{Er}FUΓ al plus^{2} for al syr^{cu} et^{sch} al ο ις|υποκριται (Gb″ Sz) c. ABEFGHKLMST^{s}UΓΔΛ al plus^{70} it^{pler} vg cop sah syr^{p} al mu Ir^{int} al .. ς -τα c. DVX al mu f syr^{cu} et^{sch} al | υμων .. T^{s} ημων | τω σαββ. .. AT^{s} al pauc cop sah praem εν | ᾗ .. D και | AV 86. την ονον | απαγαγων (Δ* αγαγων) .. B* 1. απαγων

16. δε .. F al pauc om | θυγατερα .. KXΓ*Δ 209. al mu (7 ap. sol. Scriv) -ραν | αβρ. .. D praem του | δεκ. και οκτ. (cop sah it^{aliq} ut supra) ετη (et. Eus) .. D ετη ιη̄ | απο .. Δ Or^{cod} εκ

17. ταυτ. λεγ. αυτου .. D e om | κατησχυνοντο .. D^{Er} e sah κατησχυνθησαν | παντες .. D b e q om | Δ οι αντικ. αυτου (it^{pl} vg al *adversarii eius*) | οχλος .. GL al λαος | εχαιρεν .. Δ 262. -ρον | επι πασιν (K al pauc om) τ. ενδ. τ. γινομ. (T^{s} γιγνομ., Δ γειν., B γενομ.) υπ αυτου (ita et. a g^{2}. vg) .. D it^{pl} εν πασιν (it^{pl} om exc e f) οις εθεωρουν (f *quae videbantur*) ενδοξοις υπ. αυτ. γεινομενοις (*fieri*)

18. ουν c. BL 1. 13. 69. 157. 346. it^{pler} vg cop sah syr^{p} ^{mg} .. ς (Ln) δε c. ADEFGHKMST^{s}UVXΓΔΛ al pler c q syr^{sch} syr^{p} ^{txt} al (syr^{cu} aeth και ελεγ.) | του θεου .. U al pauc aeth των ουρανων

19. εις .. D al fere^{10} add τον | εαυτου c. ABEGHMST^{s}UVΓΔΛ al pl .. DF KLX al mu αυτου | ηυξησεν .. H -ξανεν | εις (al^{3} ως) .. D al aliq om (it^{pl} *facta est arbor*; sed e al vg *fact. est in arborem*) | μεγα c. AEFGH

εἰς δένδρον μέγα, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. 20 (168.5) Καὶ πάλιν εἶπεν Τίνι ὁμοιώσω τὴν Mt 13, 33.
βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἕως οὗ ἐζυμώθη ὅλον.

22 (169.2) Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς Ἱερουσαλήμ. 23 (170.5) Εἶπεν δέ τις αὐτῷ Κύριε, εἰ ὀλίγοι οἱ σωζόμενοι; ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς 24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς θύρας, ὅτι πολλοί, λέγω Mt 7, 13 s.
ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν καὶ οὐκ ἰσχύσουσιν. 25 (171.5) ἀφ' οὗ 25 ss. Mt 25, 10–12.
ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἑστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν λέγοντες Κύριε ἄνοιξον ἡμῖν,

---

KMSUVXΓΔΛ al pler c f q al vg cop² et cop^dz mg syr^sch et^p al .. BDL T^s 251. a b e ff^2· i cop^dz txt syr^cu et^hr arm Amb om, Ln [με.] :: ut Mt | κατεσκηνωσεν (U κατασκ.) .. DΓ 21.^ev -σαν (Γ κατασκ.), A 13. 69. 346. κατεσκηνουν | εν (cop *super*) τ. κλ. .. D sah υπο τους κλαδους

20. και (c. BGLT^s al mu it vg cop syr^sch syr^p c. ob. al; AEFHKMSUVXΓΔΛ al longe pl sah syr^cu al Thph om : ita Sz 49. et Gb^00. Cf Mt 13, 45. 47. ubi nemo και παλιν substituit) παλιν etc .. D η τινι ομοια εστιν η βασιλεια του θεου και τινι ομοιωσω αυτην

21. εκρυψ. (Gb' prob vdtr Schu) c. BKLU al^70 fere Thph .. ς (Ln) ενεκρ. c. ADEFGHMST^sVXΓΔΛ al pl Eus (:: similiter in Mt fluct lect, sed ibi B ενεκρ. Altero loco ab evglsta omnino scriptum vdtr εκρ.) | εζυμωθη (it^pl d Amb *fermentatum est*) .. D^gr ζυμωθη, a vg Aug *fermentaretur*, e *fermentetur*

22. διεπορ. (a *circuibat*, e *perambulab.*) .. H al pauc επορ. (it^pl vg *ibat*) | κατα .. LT^sX 157. add τας | AELT^sU al πορειαν | εις .. K al aliq εν | ιερουσαλημ (et. it^pler vg) .. BL ιεροσολυμα (a *hierosolymis*)

23. ολιγοι (et. Or) .. D al⁴ add εισιν (item it vg al) | ειπ. πρ. αυτους (al aliq syr^cu al πρ. αυτον, 13. 69. om) .. D αποκριθεις ειπ.

24. θυρας (Gb) c. BDLT^s (δ. τ. θυρας στηνης πυλης : sic) 1. 131. Or („ἐν τῷ κα. λουκ. οὕτως ἔχον." Alibi πυλης ad Mt spect), item *ostium* a e ff^2· i q Lcif Faust (*ianuam* d) .. ς (Gb') πυλης c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler, item *portam* b c f al vg sah al (:: in Mt lect non fluct) | ουκ ισχυσουσιν (A -σωσιν, T^s ισουσιν) .. D ουχ ευρησουσιν (:: cf Mt)

25. αφ ου (D οτου) αν (T^s al Bas εαν) .. Ln 49. haec usq ανοιξ. ημιν prioribus annexa habent, puncto posito ante και αποκριθεις. Inter ισχ. et αφ plene interpg AEKL(non item M)ΔΛ etc, item (*Cum autem intraverit*) it^pl vg Faust, nec aliter (*Ex quo surrexerit*) b q (non item e). Accedunt ut vdtr vv rell item Bas Lcif Amb | εγερθη (al² ελθη, 13. 346. it^pl vg Bas Faust Amb εισελθη [*intraverit*]) ο οικοδεσπ. (K al οικωδ.) .. D ο οικοδ. εισελθη | αποκλεισῃ .. Γ al mu -κλεισει (A al -κλησει) | την θυραν (U bis -ρα) sec .. D c^scr b q Lcif Faust om, a om κ. κρου. τ. θυρ. | κυριε c. BL 157. a c e vg cop sah (et. Pist) sax

καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν Οὐκ οἶδα ὑμᾶς πόθεν ἐστέ. 26 τότε ἄρξεσθε λέγειν Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς
Mt 7, 22. πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. 27 καὶ ἐρεῖ Λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες, ἐργάται τῆς ἀδικίας. 28 ἐκεῖ
Mt 8, 11 s. ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων, (172.6) ὅταν ὄψησθε Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. 29 καὶ ἥξουσιν

Faust .. ς κυριε κυριε, Ln κυρ. [κυρ.], c. ADEGHKMST^{s}UVXΓΔΛ al fere omn it^{pl} syr^{omn} al mu Bas Lcif (Amb om utrumq) :: e Mt 25, 11. ubi nemo alterum om; nec magis Mt 7, 21. 22. Lc 6, 46. | Bas *και τοτε αποκριθεις | ερ. υμιν* .. U add *οτι*

26. *αρξεσθε* c. BEGHSUVΔ al pl (it vg *incipietis*) .. ADKLMT^{s}XΓΔ al plus^{20} *αρξησθε* | *λεγειν* .. D add *κυριε* | *ἐνώπιόν σου* : ita in edd; Ln 49. *ἐνώπ. σοῦ* invitis edd

27. *λεγω* (8 add *δε*) .. BT^{s} *λεγων* .. 225. it vg cop sah syr^{sch} (non syr^{cu} nec^{p}) al Lcif Faust om | *οὐκ οἶδα* c. BLRT^{s} 157. 346, b i tol (item san vdtr) Lcif Amb (uterque affert et. v. 25. sed addito *vos;* ibi non om nisi c) Faust Op .. ς add *υμας*, Ln [*υμ.*] c. AEGHKMSUVXΓΔΛ etc .. D e *ουδεποτε ειδον υμας* (e *vos vidi*) pro *ο. ο. πο. εστ.* (*πο. εστ.* om et. al^{3} Cyr Hier; Or^{lib} *ουκ οιδ. υμ. οτι εργ. εστε ανομιας*) | *αποστητε* .. M g^{ser} al (Iust^{lib}) *αποχωρειτε* :: e Mt | *παντες* .. Clem$^{rom\ lib}$ Iust^{lib} Or^{lib} (ter : *οτι εργατ. εστε* [^{1}*εστ. εργ.*] *αδικ.* [^{1}*ανομ.*]) Epiph^{760} et$^{2,\ 26.}$ Cyr om | *εργαται* (Gb') c. (B? ex ed. Wo. Ceph.) DEGHLRSVXΔΛ al fere^{15} Cyr cat (Clem^{rom} Iust Or Epiph^{1} libere) .. ς (Ln) *οι εργ.* c. A(B?) KMT^{s}UΓ al pl Epiph^{1} (:: coniungenti arcte *παντες* c. *εργ.* videbatur *οι* necessarium) | *της αδικ.* (D x^{ser} Or^{1} Epiph^{2} al *ανομιας* :: e Mt) c. AE GHKLMST^{s}UVXΓΔΛ al ut vdtr omn Epiph^{2} Cyr al .. BDLR cat (Or al libere) om *της* (Ln 49. :: ut al *οι* addiderunt, ita al non addentes om *της*). Cf huc et. Clem$^{2.}$ ad Cor *ἐρῶ ὑμῖν Ὑπάγετε ἀπ' ἐμοῦ, οὐκ οἶδ. ὑμᾶς πόθεν ἐστέ, ἐργ. ἀνομίας.* Item Pist (antea v. 26. *καὶ λέξει σί μοι* pro *τοτε αρξ. λεγ., ἐλάβομεν ἐκ μυστηρίων σου καὶ ἐπληρώθημεν πάσῃ τῇ διδαχῇ σου* pro *εφαγ. εν. σου κ. επιομ.*) : *καὶ ἀποκριθεὶς ἐρῶ αὐτοῖς Οὐκ οἶδα ὑμ. τίνες ἐστέ, ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν καὶ τὸ πανοῦργος νῦν· διὰ τοῦτο ἀπέρχεσθε εἰς τὸ σκότος τὸ ἐκτός. καὶ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἀπελεύσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἐκτός.*

28. *οψησθε* .. DX al^{20} *-εσθε* (Lcif *cum videbitis;* contra it [et. d] vg Ir^{int} al *cum videritis*) | DL it^{pm} *ισαακ* | *του θεου* .. A *αυτου*, 86. 7^{pc} Ir^{int} Amb *των ουρανων* (:: e Mt) .. 59. om. Epiph de Mcione : *παρέκοψε πάλιν Τότε ὄψ. ἀβρ. κ. Ἰσ. κ. Ἰακ. κ. πάντ. τ. προφ. ἐν τ. βασ. τ. θεοῦ. ἀντὶ δὲ τούτου ἐποίησεν Ὅτε πάντας τ. δικαίους ἴδητε ἐν τ. βασ. τοῦ θε., ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. ἐποίησε* (altero loco *προσέθηκε*) *δὲ κρατουμένους ἔξω. καὶ* (alt. loc. om) *ἐκεῖ ἐστὶν* (alt. loc. *ἔσται*) *ὁ κλ. κ. ὁ βρ. τ. ὀδ.* Confirmat Tert his : *cum videbunt iustos introeuntes* [*introeuntes* add et. it^{pl} Lcif al] *in regnum dei* (similiter

ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ ἀπὸ βορρᾶ καὶ νότου, καὶ ἀνακλι-
θήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 30 (173.2) καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἔσχα- Mt 19, 30. 20, 16.
τοι οἳ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἳ ἔσονται ἔσχατοι. Mc 10, 31.

31 (174.10) Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ προσῆλθάν τινες Φαρισαῖοι λέγον-
τες αὐτῷ Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀπο-
κτεῖναι. 32 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι
ταύτῃ Ἰδοὺ ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ἰάσεις ἀποτελῶ σήμερον καὶ αὔ-
ριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον
καὶ τῇ ἐχομένῃ πορεύεσθαι, ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι
ἔξω Ἱερουσαλήμ. 34 (175.5) Ἱερουσαλὴμ Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτεί- 34 s. Mt 23, 37 - 39.
νουσα τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς
αὐτήν, ποσάκις ἠθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου ὃν τρόπον ὄρνις
τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἠθελήσατε. 35 ἰδοὺ

Amb[1] *cum videritis iustos intrare in regnum caelorum*), *se vero detineri foris.*

29.—35. Mcion om teste Epiph singula percensente, nec contradicente Tert

29. *και* (T[s] om) *απο* c. BLRT[s] al mu a d f q al (syr[cu] et[sch] quater *απο*) Amb (item quamquam libere Ir[int] Hier al) .. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al[90] ac plur b c e ff[2.] i l vg cop sah syr[p] al om *απο* (49. Gb[00] Ln [*απ.*]) | KMRXΓΛ al mu *ανακληθησ.* | H* om *του θεου*?

30. *ἰδοὺ εἰσὶν* et *καὶ εἰσὶν* : his acc. KMΓΛ 1. atq haud dubie pl; non (ut Ln 49.) *ἰδού εἰσιν* et *καί εἰσιν* | X *πρωτ. οι εσ. εσχ. κ. ε. εσχ. οι εσ. πρ.*

31. *εν αυτη* (GS al pauc b e f add *δε*) c. ABEGHLRSUVXΓΔΛ al pler it vg syr[omn] al .. DKMT[s] al[12] cop sah *ε. ταυτη* (157. cop add *δε*) | *ωρα* (Gb′ Schu „bene ap Lc") c. AB*DLRX al fere[15] syr[p mg] .. ς (Ln 49.) *ημερα* c. B**EGHKMST[s]UVΓΔΛ al pl it vg al mu (cop[dz] syr[cu] *diebus* etc) | *προσηλθαν* c. DL .. ς (Ln 49.) *-λθον* c. rell ut vdtr. Praeterea D al aliq Thph add *αυτω*, sed D al om post *λεγ.* | *φαρισαιοι* .. D it vg *των φαρισαιων* | *θελει* .. E 31.[ev] *μελλει* (sed E *μελει*), D al[5] sah *ζητει*

32. *και* (M 7.[pe] a e o *δε*) *ειπ. αυτ.* (K al om) | L *τα δαιμονια* | *αποτελω* c. BL 33. 124., item D *αποτελουμαι* .. ς *επιτελω* c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (al[2] *τελω*) | *τη τριτη* .. B al pauc it vg (sed non am san al) al add *ημερα*, hinc Ln [*ημ.*]

33. *αυριον* .. syr[sch] ar[p] pers[p] Thph[comm] add *εργαζεσθαι* | *εχομενη* (cf Act 20, 15. et alibi) .. DΛ al plus[15] *ερχομ.* (et. cop exprim *ερχ.*) | *απολεσθαι* (RΛ al *απωλ.*) .. D ante *προφ.* pon

34. *ιερ.* bis .. B ter ut vdtr, sed semel in mg additum | *αποκτεινουσα* (LR al *-κτιν-*) c. BDEGHLMRSU**VΓΛ al pl .. AKU* al plus[15] *αποκτεννουσα*, XΔ al plus[50] *αποκτενουσα* (Gb″) | D *ορνιξ* | *την εαυτ. νοσσιαν* (HL al mu *νοσιαν*) c. BEGHLRSUVXΓΔΛ al pler item *nidum suum* a b vg

ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν. λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ ἴδητέ με ἕως
Ps 118, 26. ἥξει ὅτε εἴπητε Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

XIV.

1 (176.10) *Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἦσαν παρατηρούμενοι αὐτόν.* 2 *καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς*
Mt 12, 10. *ἔμπροσθεν αὐτοῦ.* 3 (177.2) *καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους λέγων Ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεῦσαι ἢ οὔ; οἱ δὲ ἡσύχασαν.* 4 *καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτὸν*

---

cop .. ADKM al plus[35] *τα εαυτ.* (D *αυτης* post *νοσσ.*) *νοσσια* (Ln :: e Mt), item *pullos suos* (:: at ita poterat et. *την νοσσιαν* verti) itᵖˡᵉʳ sah syrᵒᵐⁿ al Iᵢᵗ al

35. *υμιν* .. X al fere[10] 237.ˢᶜʰᵒˡ al Chr om | *ο οικ. υμ.* (Gb Sz) c. ABKL RSVΓΛ al fere[80] e ff²· g²· i am for fu em san tol bodl iac trevir al sax copᵈᶻ sah arm Or³ Epiph al Cyp Bed .. ς add *ερημος* (:: e Mt) c. DE GHMUXΔ al pm a b c f g¹· l vgᵉᵈ copᵍ syrᵒᵐⁿ al (Eus Iᵢᵗ cum aliis ex Mt non Lc afferre censendi sunt) | *λεγ. δε* (Gb Sz) c. unc omn (exc L) et al pl f q al vg al pl, item L al itᵐᵘ al omisso *δε* (a e *enim*) .. ς *αμην δε λεγ.* c. min mu | *οτι* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler a f ff²· g¹·²· vg .. BDHLR al[6] b c e i l q gat mm om (Ln [οτ.] :: at deest in Mt) | *ιδητε* (E al *ιδητε*) *με* c. ABKMR al plus[10] a f i l al vg cop sah syrᵒᵐⁿ al Epiph .. ς *με ιδ.* (:: ut Mt) c. DEGHLSUVXΓΔΛ al pl b c e q. Praeterea Δ add *απ αρτι* e Mt, item sah | *εως* (AVΔΛ al fere[35] add *αν* : ita Ln, sed vide post ubi om et. BKLR al; ceterum est in Mt) *ηξει οτε ειπ.* c. D item AVΔΛ al fere[35]; similiter ς *εως αν ηξη οτε* (H *οτε*) *ειπ.* c. EG HSU al pl; nec aliter itᵖˡ (c *donec veniam et dicatis*) vg syrᶜᵘ etᵖ al .. BLR 79. item MX 1. 69. al aliq *εως* (*αν* add MX 1. etc) *ειπητε*, K *εως οτε ειπητε*, item *quoadusq.* (*donec*, *cum*) *dicatis* e i mm gat cop sah syrˢᶜʰ arm :: ut Mt

XIV. 1. *ελθειν* (DM al mu [item evgll] it vg al mu *εισελθ.*) *αυτον* (Γ om) *εις* (Δ add *τον*) *οικ.*

2. *τις* .. D 1. 131. itᵖᵐ mt om | *ην* .. Δ al aliq om | ΧΓΛ al (mu ut vdtr) *υδροπικ.*

3. *λεγων* .. D 15.ᵉᵛ a b e q am om (sed b q *ειπεν* h. l. pon), Ln [*λεγ.*] (ex errore de Δ). Similiter 57. al? *λεγει* omisso *ειπ.* | *Εξεστιν* (Schu „recte ap Lcˮ) c. BDL 59. 15.ᵉᵛ (al ut vdtr) f am copˢ al cat .. ς (Ln) praem *ει* (:: e Mt) c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler itᵖˡᵉʳ vg (et. fu for san al) copᵈᶻ sah al | *θεραπευσαι* c. BDL 1. 124. 131. 209. 254.ˢᶜʰᵒˡ (at .. ς *-πευειν* (:: e Mt) c. unc iisdem qui modo *ει* al pler | *η ου* c. BDL 1. 13. 69. 124. 131. 157. 209. 346. 253.ˢᶜʰᵒˡ b e f q mm cop sah syrᶜᵘ syrʰʳ syrᵖ c.* aeth cat Cyr .. ς (Ln [*η ου*]) om (:: ut Mt) c. unc iisdem qui et *-πευειν* et *ει* al pler itᵖᵐ vg sahᵂᵒⁱᵈ syrˢᶜʰ al

καὶ ἀπέλυσεν. 5 καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτοὺς εἶπεν Τίνος ὑμῶν 13, 15.
υἱὸς ἢ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται, καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν
ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἀνταποκριθῆναι
αὐτῷ πρὸς ταῦτα.

7 (178. 10) Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων
πῶς τὰς πρωτοκλισίας ἐξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς 8 Ὅταν
κληθῇς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῇς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν,
μήποτε ἐντιμότερός σου ᾖ κεκλημένος ὑπ' αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ
σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι Δὸς τούτῳ τόπον, καὶ τότε ἄρξῃ
μετὰ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 ἀλλ' ὅταν κληθῇς,

4. και επιλαβ. (1. 13. 69. 124. al aliq itpm al add αυτου, a manum illius, f gat mt hominem, mm Iohannem) ιασατο αυτ. (69. al? gat om) κ. απελ. .. D κ. επιλαβ. αυτον και ιασαμενος απελυσεν

5. αποκριθεις c. AEGHMSUVXΓΔΛ al longe pl f vg (et. am fu for em san al) syrp al .. BDKL al fere15 itpler gat mm cop sah syrsch etcu al mu om (Gb00 Ln :: at deest in Mt nec inprimis aptum videbatur) | πρ. αυτ. (x al add ο ις) ειπ. .. ADK al6 it cop sah al ειπ. πρ. αυτ. (Ln :: at hoc usitatius est praetereaque cum αποκρ. omisso cohaeret) | υμων .. D cop1 sah praem εξ | υιος (Gb΄ 8z) c. ABEGHMSUVΓΔΛ (AD ο υι.) al fere150 scholl e f q sah syromn (sed syrcu post βους add η ονος) al Cyr (μὴ φροντίσῃς υἱοῦ κινδυνεύοντος ἐν σαββ.;) Tit al .. ς ονος (:: cf 13, 15.) c. KLX al itpl vg cop al; item D προβατον (:: ut Mt) .. 52. arp om υι. η | εμπεσειται (DEG ενπ.) c. BDEGHKMSUVXΓΔΛ al longe pl .. AL al30 πεσειται (L πεσηται) : ita Ln 49. :: videri potest εμπεσ. ex Mt fluxisse, sed et. apud Mt lectio fluct; praeterea it vg al (*ceciderit* vel similiter) nihil contra εμπ. valent, certe enim nec in Mt aliter habent. | αυτον .. A αυτο | εν c. BEGHMSUVΓΔ al longe pl itpl cop sah .. ADKLXΔ al fere30 b c l vg om, hinc Ln [ε.] :: in Mt τοις σαββασιν non fluct) | τη ημ. τ. σαββ. .. D syrcu etsch al ante και ουκ pon

6. κ. ο. ισχ. ανταποκριθ. (A 1. al aliq αποκριθ.) .. D 47. e οι δε ουκ απεκριθησαν (e *potuerunt respond.*) | αυτω c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler itpler vg al pl .. BDL 124. 157. 209. e l om (49. :: molestum erat propter πρ. ταυτα : hinc alteri om αυτω, alteri [1. 118. 131.] pro αυτ. πρ. ταυτ. reposuerunt προς αυτον. Quod itmu vg ita transp : *ad haec respondere illi*, id non valet ad eiiciendum αυτω)

7. ελεγ. δε .. D italiq (non b c e f i q) vg add και | AE*HKLXΓΔΛ al mu πρωτοκλησιας, item v. 8. AE*XΔ al -κλησιαν et MXΔ al κατακληθης

8. κληθης υπο τινος (ita et. b f q, D italiq vg 130.lat om; item alludens Clem ὅταν κληθῇς, εἰς τὸν ἔσχ. τόπ. ἀνάπιπτε) .. a c ff2 i l *cum invitatus quis* (*aliquis;* i plane om) *fuerit* etc | γαμους .. D 17.ev -μον | HXΓ al εντιμωτερος | η κεκλημ. υπ αυτ. (L om υπ, item vv mu om υπ αυτ.) .. D ηξει

9. αρξη (A -ηται) .. DE1 εση (d *incipiens*) | μετα c. ABDEGLMVΔΛ al mu .. ς μετ c. HKS?UXΓ al pl | τον .. D* om

πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ὁ κεκλη-
κώς σε ἐρεῖ σοι Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα
18, 14. Mt 23, 12. *ἐνώπιον τῶν συνανακειμένων σοι.* 11 (179.8) *ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυ-*
τὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 (180.10) *Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν Ὅταν ποιῇς ἄρι-*
στον ἢ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου
μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου μηδὲ γείτονας πλουσίους, μήποτε καὶ αὐτοὶ
ἀντικαλέσωσίν σε καὶ γένηται ἀνταπόδομά σοι. 13 *ἀλλ' ὅταν*
ποιῇς δοχήν, κάλει πτωχούς, ἀναπήρους, χωλούς, τυφλούς, 14 *καὶ*
μακάριος ἔσῃ, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται
γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

---

10. *κληθης* .. B* al *-θεις* | *πορευθεις* .. D al pauc e om | *αναπεσε* (Gb' Sz Schulzio „scribendi errore ortum" vdtr pro *-σαι*) c. AB*EHKSUVΓ al fere100 .. B**GLMXΔΛ al plus20 (idem editum in Antioch) *-πεσαι* (Gb :: quum saepissime in N. T. *πεσεῖν* c. composs., nusquam vero *πεσασθαι* sit adhibitum, *-πεσαι* scriptura tantum a *-πεσε* differre censendum, quemadmodum innumeris locis *αι* et *ε* promiscue in edd posita sunt. Eandem prorsus rationem habet 17, 7. quo loco paullo pauciores *-σαι* pro *-σε* scriptum exhibent) .. D *αναπεπτε* (D e post *ε. τ. εσχ. το.* pon) .. ς *-πεσον* c. min pauc | *σε* .. E *σοι* | *ερει* c. BLX al aliq .. ς (Ln) *ειπη* (EG al mu *-πει*) c. ADEGHKMSUVΓΔΛ etc (:: ex emendatione fluxit, ut saepe *ινα* c. fut. vel ind. praes. emendatricem manum invenit) | *τοτε* .. D cop praem *και* (similiter syrcu etsch sed non exprim *τοτε*) | *των συναναν.* (K al aliq *αναπειμ.*) c. DEGHKMSUVΓ ΔΛ al pler it vg al .. ABLX al10 cop sah syromn aethutr perasP praem *παντων* (Ln) | *σοι* .. D al it vg om

11. *ταπεινωθησεται* et *υψωθησ.* (et. Clem Or) .. DET *ταπειρουται* et *υψουται* | *και ο* .. X 69. 118. al sah o *δε* :: ex 18, 14.

13. *και* .. V al fere10 vv aliq om | A *κεκληκοτι* | *σου* prim .. D a Irint om | *μηδ. τους αδελφ. σου* (b q Cyp om) .. L al plus15 Irint (libere sic: *noli voc. divites neq. amicos et vicin. et cognat.*) om | *μηδ. τ. συγγ. σου* (itmu vg Irint om) .. D 48.ev a e Cyp om (Gb0) | *μηδε* (B *μη*, D add *τους*) *γειτον.* (XΓ al *γειτων.*, D itpl Cyp add *μηδε*) *πλουσ.* (D *τους πλ.*) | *αντικαλ. σε* c. BDLRX 1. 69. 346. 48.ev e f mt go cop arm syromn Irint Cyp .. ς *σε αντικ.* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler itpler vg | *γενηται* .. A al10 *γενησεται*, *fiet* vel *erit* b c e f i l | *ανταποδ. σοι* c. BDLR a e cop syrcu .. ς (Ln cum errorib.) *σοι ανταπ.* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn itpler vg go syrsch etP Cyp

13. D yscr *αλλα* | *ποιης* (HUΓ al aliq *-εις*, M *-ησης*) .. B post *δοχ.* pon | *αναπηρους* c. B**GHKMSUVXΓΔΛ etc .. ABDE*LR 157. yscr *-πειρους* (Ln). Cf et. ad v. 21.

14. *ανταποδουναι* .. A *-διδοναι* | *γαρ* .. 1. 69. 124. 157. 346. itPm mt Cyp Aug *δε*

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ
Μακάριος ὃς φάγεται ἄρτον ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 16 (181.5) ὁ
δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἄνθρωπός τις ἐποίει δεῖπνον μέγαν, καὶ ἐκάλεσεν 16 sa. Mt 22, 1 sa.
πολλούς, 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δείπνου
εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις Ἔρχεσθε, ὅτι ἤδη ἕτοιμά ἐστιν πάντα.
18 καὶ ἤρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες. ὁ πρῶτος εἶπεν
αὐτῷ Ἀγρὸν ἠγόρασα καὶ ἔχω ἀνάγκην ἐξελθεῖν ἰδεῖν αὐτόν·
ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρῃτημένον. 19 καὶ ἕτερος εἶπεν Ζεύγη βοῶν
ἠγόρασα πέντε καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με
παρῃτημένον. 20 καὶ ἕτερος εἶπεν Γυναῖκα ἔγημα καὶ διὰ τοῦτο
οὐ δύναμαι ἐλθεῖν. 21 καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἀπήγγειλεν

15. ος c. ADEGHKMSUVΓΛΑ al pler (it vg *qui*) Clem Epiph^{652}. .. BLPRX 1. 13. 69. al^{8} cop (ος αν) syr$^{p\ mg}$ (*quicunque*) οστις (:: hoc nexu nimis prodit emendatricem manum, etsi alibi passim οστ. in ος a testib mu mutatum est, cf Mt 12, 50. 19, 29. 25, 3.) | φαγεται .. A φαγιται, 346. al -γηται | αρτον c. ABDE*GH*K*LRXΛΑ 1. al mu it vg go cop sah syr^{sch} et^{p} al Epiph Bas^{ed} Or^{int} .. E**H**(sed in utroq ipse *vdtr correxisse)K**MSUVΓ 11. 13. 69. 124. 127. 130.^{gr} 131. al plus^{130} syr^{cu} arm sl Clem Bas^{cod} Cyr^{txt} (in cod. Vat. catenae Maianae) Thph Euth αριστον (Gb′)

16. αυτω (U c αυτοις) ..D al pauc a b e al om | τις .. P Or^{1} om | εποιει c. BR 1. 209. Or^{1} .. ς (Ln) εποιησεν c. ADEGHKLMPSUVXΓΛΑ al pler (it vg *fecit*) Or^{1} Bas (:: ut alibi saepe aor. pro imperf. reposuerunt) | μεγαν c. B(sed ν supra lineam ac punctis notatum)DA al plus^{30} 237.^{schol} Clem .. ς μεγα c. AEGHKLMPRSUVΓΛ al pl Or (X arm om)

17. τον δουλον .. P c^{scr} τους δουλους | τη ω. τ. δειπνου .. P om | ερχεσθε (13. 346. praem οτι. It go syr^{sch} et^{p} al *venite*) .. ADKLPR al -σθαι, item *ut venirent* vg syr^{cu} cop Promiss | ετοιμα (b c ff^{2}· i l q *paratum*) εστιν (LR εισιν) παντα (D a e m cop syr^{cu} et^{sch} ante ετοιμ. pon) .. BLR b c ff^{2}· i l q om παντα (agnoscit et. Eus Bas), hinc Ln [πα.]

18. παραιτ. παντ. c. AEGHKMPSUVΓΛΑ al pler go cop syr^{p} Bas .. BDLRX 1. it vg syr^{sch} (syr^{cu} om παντ.) arm παντ. παρ. (Ln) | ο πρωτος .. P c e praem και, hinc Ln [κ.] | αυτω .. D 1. 118. 209. it^{pl} go al Bas om | εχω αναγκ. c. ABEGHKLMRSUVXΓΛΑ al ut vdtr omn etc (et. Bas) .. DP (item *necesse habeo* it vg) αναγκ. εχ. (Ln) | εξελθειν ιδειν c. BGR cop syr^{cu}, item DL εξελθων ιδειν .. ς (Ln) εξελθειν και ιδειν c. AEHK MPSUVXΓΛΑ etc (et. Bas)

19. ερωτω σε (e Or$^{1\,lib}$ om) εχε με παρητημ. (et. e f al vg etc) .. D it^{pl} διο (c ff^{2}· i q *et ideo*, b *et*) ου δυναμαι ελθ. (it ante ου pon). Or : ἔν τισιν ἀντὶ τοῦ Ἐρωτῶ σε Καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἐλθεῖν.

20. ετερος .. D αλλος (it vg *alius*) | εγημα (et. Clem Or) .. D ελαβον (it [et. d] vg *duxi*) | και δια τουτο (157. a b c e i q Clem om δι. το.) .. D διο .. syr^{cu} om

21. ο δουλ. (Gb″ prob vdtr Schu) c. A(B ex ed. Wo. Ceph.)DKLPR al

τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. τότε ὀργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχοὺς καὶ ἀναπήρους καὶ τυφλοὺς καὶ χωλοὺς εἰσάγαγε ὧδε. 22 καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος Κύριε, γέγονεν ὡς ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἐστίν. 23 καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμοὺς καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ μου ὁ οἶκος· 24 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἐκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεταί μου τοῦ δείπνου.

25 (182.5) Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ στραφεὶς
26 a. Mt 10, 37 a. εἶπεν πρὸς αὐτούς 26 Εἴ τις ἔρχεται πρὸς μὲ καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα ἑαυτοῦ καὶ τὴν μητέρα καὶ τὴν γυναῖκα καὶ τὰ τέκνα καὶ τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι τε καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν, οὐ

---

plus[10] it vg go cop arm Bas .. ς add εκεινος c. B?EFGHMSUVXΓΛΛ al pler syr[omn] al | αυτου .. Γ al pauc εαυτου | ταυτα (346. al παντα, b c e om) .. D al pauc παντα ταυτα (d haec omnia) | τοτε .. D e και | ειπεν .. D post τ. δ. αυτου | τους .. D om | αναπηρους .. ABDLPR 157. b[scr] y[scr] -πειρους (PR -πιρ.): ita Ln. Cf et. ad v. 18. | τυφλ. κ. χωλ. c. BDFKLMPU al[25] fere it vg go cop syr[p] aeth al Bas .. ς χωλ. κ. τυφλ. c. EGHRSVXΓΛΛ al pl syr[cu] et[sch] al .. A al[2] syr[hr] om κ. χωλ. | εισαγαγε .. D ενεγκε

22. ειπεν (A add αυτω) ο δουλος .. D e ο δουλ. ειπ. | κυριε .. D e om | ως (A καθως) επεταξ. (1. al aliq προσετ., A υπετ.) c. AEFGHKMPSUVXΓΛΛ al fere omn it[pler] vg al mu Bas .. BDLR 1. al? e cop syr[cu] syr[p mg] arm Aug[1] ο επεταξ.

23. πρ. τ. δουλον .. D al pauc it[aliq] al Bas add αυτου | μου (B om) ο οικ. (e mihi domus) c. AD[gr]KLRX 157. e cop .. ς (Ln) ο οικ. μου c. EFGHMPSUVΓΛΛ al fere omn it[pler] vg etc (et. Bas)

24. τ. ανδρων εκεινων (Bas[edd] om των κεκλ.) .. D e m τ. ανθρωπων (d illor. hom., e m ex hominib. illis) | μ. τ. δειπνου .. E[mg]F[mg]GHV[mg]XΓΛ al pl (maxime evgll) sl add πολλοι γαρ εισιν κλητοι, ολιγοι δε εκλεκτοι

25. αυτω .. EGH al aliq τω ιυ | πολλοι .. D it[pl] syr[cu] om | πρ. αυτους .. D αυτοις

26. πατ. εαυτου c. BLRSΓ al mu .. ADEFGHKMUVXΛΛ al plus[69] πατ. αυτου (Gb'' Ln 49. :: at ut toties, ita hic quoque εαυτ. c. αυτ. mutatum vdtr. Nec aliter v. sq. Contra τ. εαυτ. ψυχ. a minusc tantum pauc mutatum est, quippe quo loco [μισειν τ. ε. ψ.] εαυτου [Clem την ιδιαν ψ.] satis emineret.) | μητερα .. D add αυτου (item cop syr[sch] et[cu] et h. l. et in sqq) | ετι τε και c. BLRΛ, item adhuc etiam et d ff[2]. Hil Amb. etiam et b q, adhuc et e Aug[1], insuper et a Hier Aug[1] .. ς ετι δε και c. AD[gr]EFGHKMSUVXΓΛ etc (et. Cyr Bas); c f al vg adhuc autem et, item go cop syr[p] (non item syr[sch] et[cu]) | τ. εαυτ. ψυχ. (d suam animam) .. B 69. al it vg τ. ψ. εαυτου (69. al αυτου) | ειναι μου μαθ. c. BLMRSX g[scr] al aliq fu Aug[1] .. ς (Ln) μου μαθ. ειν. c. ADEGHUVΓΛΛ al pl

δύναται εἶναί μου μαθητής. 27 καὶ ὅστις οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν ἑαυτοῦ καὶ ἔρχεται ὀπίσω μου, οὐ δύναται εἶναί μου μαθητής. 28 ($^{183.10}$) Τίς γὰρ ἐξ ὑμῶν θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει εἰς ἀπαρτισμόν; 29 ἵνα μήποτε θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἰσχύοντος ἐκτελέσαι πάντες οἱ θεωροῦντες ἄρξωνται αὐτῷ ἐμπαίζειν, 30 λέγοντες ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἤρξατο οἰκοδομεῖν καὶ οὐκ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 Ἢ τίς βασιλεὺς πορευόμενος ἑτέρῳ βασιλεῖ συμβαλεῖν εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ὑπαν-

---

it^{pl} (e *discens meus esse*) go .. K al fere^{30} it^{aliq} vg Cyr Bas Hil al *μου εἰν. μαθ.* (Clem^{bis} *ἐμος εἰν. μαθ.*), F *μαθ. εἰν. μου* (?)

27. M*RΓ al mu om versum | *καὶ* (L cop om) *ὅστις* (D Ir ex Valentt ος) .. B *οστ. οὐν*, 157. *οστ. γαρ* | *ἑαυτου* c. ABL**M**Δ al fere^{10} .. ς *αυτου* c. DEFGHKL*SUVΔ al pler :: ut Mt | *ερχεται* .. K al aliq Bas *ακολουθει* :: e Mt (libere Ir ex Valentt *αχ. μοι* pro *ερχ. οπ. μ.*) | *εἰν. μου μαθ.* c. BEFGHLVXΔΔ al fere^{30} b e f q am** for fu (vdtr) al go Bas Tert .. D (a Ir^{int}) *μου μαθ.* (a Ir^{int} *disc. meus*) *εἰν.* .. ς (Ln) *μου εἰν. μαθ.* c. AKM**SU al pl c al vg^{ed} et am* al Cyr. Libere Ir ex Valentt *μαθ. ἐμος ου δυν. γενεσθαι.* Toto isto loco Clem Or Pist al libere usi sunt.

28. *θελων* c. ABDFGKLRXΔ al pm (Or *βουλομενος*) .. EHMSUVΓΛ** (sed ipse* corr. vdtr) al^{60} fere *ο θελων* (simili modo artic. positus est Gal 1, 7. Col 2, 8. Ro 3, 11. sed ibi nusquam fluct) | XΓΛ al mu *καθησας* (Δ *καθεισας*), item ΔΔ al mu v. 31. | *εἰς απαρτ.* (Gb 8s) c. BDLR g^{scr} 225. (al?) Item it^{pl} vg *sumptus qui necessarii sunt, si habet* (vg^{ed} *habeat*) *ad consummandum* (*perficiend*), e *sumptum, si habet ad consummationem* .. AEGHKMSUΓΔΔ al plus^{50} Ephr Thph *τα εις* (Ln Gb′), item a *impendia, si habeat quae opus sunt ad consummandum eam*, item f .. ς *τα προς* c. VX al pm Cyr Bas^{2}

29. *αυτου* .. U om | *και μη ισχυοντος* (LXUΔ al fere^{10} Petr *-σαντος*, S al add *αυτου*) *εκτελεσαι* .. D a b c e Aug *μη ισχυση οικοδομησαι* (a b *consumm.*, c *explicare*) *και* | *αρξωνται* (ERUXΓ al aliq *-ξονται*) α. *εμπαιζ.* (α. ε. cum BKLRUX al mu Bas^{1}; ς *εμπ.* [E al *ενπ.*] α. c. AEGHMS VΓΔΔ al pl f vg al Bas^{1}) ^{30} *λεγοντες* .. D e Aug *μελλουσιν* (*incipient*) *λεγειν*, similiter a b c ff^{2} i l *dicent* vel *dicant*

30. *οτι* (et. Bas^{2}) .. D al^{8} it^{pler} om

31. *ετερω* (R *εταιρω*, syr^{sch} *cum rege socio suo*) *βασ. συμβ.* (DL *συνβ.*) c. ABDLRX 33. 157. al aliq .. ς *συμβ. ετ. βασ.* c. EGHKMSUVΓΔΔ al pler Bas, item a *committere cum alio rege bellum*, e *comm. ali regi ad bellum*, sed it^{pl} vg *comm. bellum adv. alium reg.* | *ουχι* .. D *ουκ ευθεως* | *βουλευεται* .. B a b ff^{2} q *-σεται* | *δυνατος* .. U al aliq *-τον* | *υπαντ.* (D post *επ αυτ.* pon) c. ABDRXΔ al aliq .. ς *απαντ.* c. EGHKLMSUVΓΔ al pler Bas

τῆσαι τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ᾽ αὐτόν; 32 εἰ δὲ μήγε, ἔτι αὐτοῦ πόρρω ὄντος πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 (184.5) οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν ὃς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν
Mt 5, 13. Mc 9, 50. τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν οὐ δύναταί μου εἶναι μαθητής. 34 (185.2) Καλὸν οὖν τὸ ἅλας· ἐὰν δὲ καὶ τὸ ἅλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; 35 οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὔθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. ὁ ἔχων ὦτα ἀκούειν ἀκουέτω.

XV.

1 s. Mt 9, 10 s. 1 (186.2) Ἦσαν δὲ αὐτῷ ἐγγίζοντες πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἁμαρτωλοὶ ἀκούειν αὐτοῦ. 2 καὶ διεγόγγυζον οἵ τε Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι οὗτος ἁμαρτωλοὺς προσδέχεται καὶ συνεσθίει αὐτοῖς. 3 (187.5) εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν
4—7 Mt 18, 12—14. ταύτην λέγων 4 Τίς ἄνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα καὶ ἀπολέσας ἐξ αὐτῶν ἓν οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν

32. ετι αυτ. πορρω c. BDLX al mu, itpl vg *adhuc illo longe agente* .. AEG HKMRSUVΓΔΛ al60 ac plur Bas Dam ετι (A al om) πορρ. αυτ. (Gb′ :: manifesta correctio) | πρεσβ. αποστ. .. D e cop go al αποστ. πρ.|τα προς ειρ. c. ADEGHLMRSUVXΓΔΛ al pler Bas .. BK al plus10 τα (B om) εις ειρ.

33. ουν .. A 237. om | πας (Γ add ο) εξ υμων .. D και εξ υμ. πας (b c ff2· i q *sic* [e *quis*] *ergo ex vobis qui*) | πασιν .. DR 47. 57. 251. om | τ. εαυτ. υπαρχ. .. DKM al minus10 τ. υπαρχ. αυτου | μου ειν. μαθ. c. AEGHKMSU**VXΓΔΛ al pler Bas2, item *meus esse disc.* f al vg pplat aliq (et. Archelint) .. BLR al fere5 a go ειν. μου μαθ. (Ln) .. DU* b c e i q μου μαθ. ειν.

34. Γ om καλ. ο. τ. αλας | ουν c. BLX 69. 124. 346. cop2 cat item (*quia bonum*) sah .. ς (Ln) om (:: ut Mc) c. ADEGHKMRSUVΔΛ al pler it vg copdz al pl | D το αλα bis | δε και c. BDLX al6 itpl vgedd pler syrcu etsch .. ς δε (:: ut Mc) c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al pler e f ff2· (f ff2· *quodsi sal*) vged cop syrP al Bas | μωρανθη (a d e *infatuatum fuerit*, itpl vg *evanuerit*) .. 56. 58. 69. μαρανθη

35. εις (D 69. add την) γην | H om ευθ. εστ. | αυτο .. ELΓ al αυτω

XV. 1. αυτω εγγ. παντ. (LR πα. εγγ., 237. 251. itpm vg 130.lat syrcu etsch al Hier om πα.) c. ABKLMRU al plus10 go cop Bas .. ς εγγ. αυτ. πα. c. DEGHSVXΓΔΛ al pler a e f ff2· i | και οι .. DU al fere25 om οι | αυτου .. Γ αυτω

2. τε c. BDL .. ς om c. AEGHKMSUVXΓΔΛ etc | φαρ. κ. οι γραμμ. .. A al pauc syrcu etsch Bas γρ. κ. οι φαρ.

3. λεγων .. D al4 b e syrcu etsch arm om

4. εχων et απολεσας .. D ος εξει (itpl vg *qui habet*) et (ita et. B*) απο-

τῇ ἐρήμῳ καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἕως εὕρῃ αὐτό; 5 καὶ εὑρὼν ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὤμους ἑαυτοῦ χαίρων, 6 καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας. 8 (188.10) Ἢ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἅπτει λύχνον καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἕως ὅτου εὕρῃ; 9 καὶ εὑροῦσα συγκαλεῖ τὰς φίλας καὶ γείτονας λέγουσα Συγχάρητέ μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν ἣν

λεση (vg *perdiderit*, itpl *erraverit*, a *perierit*) | εξ αυτ. εν c. BD^{gr} 1. 69. 131. 157. 346. e .. ς (Ln) εν εξ αυτ. (:: ut Mt lectione non fluct) c. AEGHKLMSUVXΓΔΛ etc (et. Meth) | ου (L al^{7} ουχι :: ut Mt) καταλειπει (AL al -λιπει, EA al -λειπη) .. D Meth ουκ αφιησι | ενενηκοντα c. unc omn aliisq pl .. ς εννενηκοντ. c. min non ita mu | πορ. επι το απολωλος .. D απελθων το απολωλος ζητει (a e *vadit ad illam quae perit* [e *perierat*] *quaerens*; f *vadit quaerere eam quae erravit*) | εως c. BDEGHK LSVXΓΔ al pl Meth .. AMUA al fere^{40} arm Bas add ου, item 254. οτου

5. εαυτου c. ABEGHMSUVΔ al pl .. DFKLXΓΔ al^{50} fere Meth αυτου

6. και ελθων .. D sah ελθ. δε | D* Meth εις οικον (itpler vg *veniens domum*) | συγκαλει .. DFΔ al fere^{30} Meth Bas Bas^{sel} Meth -λειται | Γ al γειτονας, item v. 9. Cf ad 14, 12. | αυτους .. Γ 7.pe cop^{2} Bas^{sel} Meth Orient^{epist} ad Symm om | Δ συγχαιρητε | U την προβ.

7. λεγω .. D al pauc syr^{cu} add δε, e *ergo* | ουτως .. ς -τω sine cod unc | χαρ. εστ. (e Cyp Hier al *erit gaud.*) ε. τ. ουρ. c. ADEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg go al pl Amb al .. BL 33. 157. χα. ε. τ. ουρ. εστ. (49.) | ενενηκοντα (F al praem τοις) : ut v. 4. | δικαιοις .. X -ων, 131. -ους | ου χρ. εχ. .. D ουκ εχουσι (** -σιν) χρ.

8. AFLX 157. al aliq δραγμας, item FX al δραγμην (sed F non v. 9.), A bis δραγχην. Item *dragmas* et *dragmam* f i (semel *draghmam*) q al vg (et. am al); b al *dracm.*, c al *drachm.* (a *drachmas* et *dracmam*); e *denarios* et -*ium.* | δρ. εχ. δεκα .. D it vg al εχ. δρ. δε., 157. εχ. δε. δρ. | εαν (L add αν) απολεση (E al -σει) .. D 157. και απολεσασα | δραχμην .. D 157. itpl al aliq om (sed a syr^{cu} et^{sch} cop sah *unam ex illis*) | λυχνον .. Γ 239. -νιαν | οτου .. BLX al fere^{10} ου (LX σου) .. D 69. sah om

9. συγκαλει c. BKLUXΔ al fere^{25} .. ς (Ln) -λειται c. AEGHMSVΓ al pl item (qui et. v. 6.) DΔ al mu (F hiat) :: cf 9, 1. 23, 13. Act 10, 24. 28, 17. ubi συγκαλεσαμενος et -σασθαι non fluct; contra Act 5, 21. pro συνεκαλεσαν D συγκαλεσαμενοι. Hinc ut v. 6. ita et. v. 9. -λειται ab emendatore esse vdtr, nec pro testium auctoritate aliter iudicandum. τας subsequens et ad omittendum et ad addendum τας facere poterat. | και γειτ. c. BL al pauc, accedente insuper D (τας γειτ. και

ἀπώλεσα. 10 (189.5) οὕτως, λέγω ὑμῖν, γίνεται χαρὰ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἑνὶ ἁμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

11 (190.10) Εἶπεν δέ Ἄνθρωπός τις εἶχεν δύο υἱούς. 12 καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. καὶ διεῖλεν αὐτοῖς τὸν βίον. 13 καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἅπαντα ὁ νεώτερος υἱὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεῖ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ ζῶν ἀσώτως. 14 δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα ἐγένετο λιμὸς ἰσχυρὰ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἤρξατο ὑστερεῖσθαι. 15 καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἑνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης, καὶ ἔπεμψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους· 16 καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν κεράτιων ὧν ἤσθιον οἱ χοῖροι, καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. 17 εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν ἔφη Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύονται ἄρτων· ἐγὼ δὲ ὧδε λιμῷ ἀπόλλυμαι.

φιλ.) .. ς κ. τας (M al[5] ac plur τους) γειτ. c. AEGHK(M)SUVXΓΔΛ al pler | ADΔ συγκαλ. et συγχαρ. | D e ην απωλεσα (EFKXΓ al απολεσα) δρ.

10. γιν. (erit syr Vict) χαρ. c. BLX cop syr[sch] Vict[tun] (ap Amb) .. ς (Ln) χαρ. γιν. (D al[4] it vg al pm Hier al erit) c. A(D)EFGHKMSUVΓΔΛ etc | των (B om) αγγελων .. 49. 71. 235. g[scr] Mcion[tert] om | επι .. E al pauc εφ

11. ειπ. δε (a dix. ergo, b et ait, sah om δε, liberius paullo al pauc syr[cu] et[sch] al) .. E 24.* 69. om. Mcion teste Epiph (πάλιν ἀπέκοψε πᾶσαν τὴν παραβολὴν τῶν δύο υἱῶν etc), nec contradic Tert, om 11—32.

12. το επιβαλλον (ΓΔ al -λλων) .. D al[7] add μοι (it[pl] vg quae me contingit, item al) | και sec c. DEGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it vg go syr[omn] al mu .. ABL cop (sah divisit autem) ο δε (Ln 49.)

13. μετ ου .. D 157. ου μετα (it vg non post multos) | απαντα c. AEFGH KLMSUVXΓΔΛ al pler .. BDP al pauc παντα (Ln) | και εκει .. D al pauc κακει | την ουσ. αυτου .. D[gr] εαυτου τον βιον

14. ισχυρα (Gb') c. ABDLR 1. 33. 131. .. ς -ρος c. EGHKMPQSUVXΓΔΛ al pler (:: similiter lectio fluct Act 11, 28.) | υστερεισθαι c. BDEGHKLQ RUVXΔ etc .. AMSΓΔ al[15] fere Nyss praem του

15. επεμψ. αυτον .. A 262. 6.P[e] add ο πολιτης | τους αγρους .. al pauc vv pler (non cop[petr]) Hier τον αγρον | αυτου .. D 34. syr[cu] et[sch] om

16. γεμισ. τ. κοιλ. αυτ. c. AEGHKMPQSUVXΓΔΛ al pler it[Pler] (a saturare ventr. suum) vg cop (implere se) syr[sch] et[P] al .. BDLR al[8] e f go sah syr[cu] Tit Cyr Chr cat 237.[schol] et aliorum χορτασθηναι | απο c. iisdem unc qui γεμισ. etc (item Cyr) .. BDLR al cat εκ

17. εφη c. BL 13. 69. 124. 346. .. ς (Ln) ειπεν c. rell ut vdtr omn | ποσοι (L syr[cu] et[sch] add αρτι) .. X al[20] πως οι | περισσευοντ. c. ABP 1. al pauc Tit Theoph[ceram] cat 254.[schol] aliorumq (:: multo usitatius erat -ευειν quam -ευεσθαι. Posterius Nonn 6, 50. ὅσσα περισσεύοντο.

18 *ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ ἐρῶ αὐτῷ Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ,* 19 *οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου· ποίησόν με ὡς ἕνα τῶν μισθίων σου.* 20 *καὶ ἀναστὰς ἦλθεν πρὸς τὸν πατέρα ἑαυτοῦ. ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, ἴδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ κατεφίλησεν αὐτόν.* 21 *εἶπεν δὲ ὁ υἱὸς αὐτῷ Πάτερ, ἥμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιον σοῦ, οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι υἱός σου.* 22 *εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ Ἐξενέγκατε στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ*

Nec absimile vdtr Mt 13, 12. 25, 29. Eundem usum confirmat *περισσεύειν τι* ut 2 Cor 4, 15.) .. ς (Ln) *-σευσησιν* c. DEGHKLMQRSUVX ΓΔΛ al pler | *ωδε λιμω* (Gb† Sz) c. DRU 1. al fere[10] it vg item (sed ex vv his mu libere collocant *ωδε*) al pl Chr[3] .. BL al e syrP *λιμω ωδε* (Ln) .. ς om *ωδε* c. AEFGHKMPQSVXΓΔΛ al pler go (excidit post *εγωδε*)

18. *πορευσομαι* .. Γ al *-σωμαι*, R *-ομαι*

19. *ουκετι* (Gb Sz) c. ABDEHKLQRSUVXΓΔΛ al[35] fere (ac plur) it vg[ed et edd aliq (ut em gat) go cop sah al Hier Amb .. ς praem *και* c. GMP al pl am fu for mt al syr[omn] al Aug | *υι. σου* (D[gr] *σου υι.*) : ab his vocibus R transiluit ad easdem voces v. 21. exeunte. Omissa manu saeculi fere 9. in mg suppleta sed ex parte abscissa sunt.

20. *πατερα εαυτου* c. ABEGSUVΔ al pm .. DHKLMPQXΓΔ al plus[40] *αυτου* (Ln) | *μακραν* (PX praem *ου* :: praecedit *αυτου*) *απεχ.* (Δ *εχ.*) | *ιδεν* c. AKLPQVX al mu (cf ad 2, 20. 5, 2 et 26. atq alibi) .. ς (Ln 49.) *ειδ.* c. BDEGHMUΓΔΛ al pl | Γ al aliq *ευσπλαγχν.* (R[**] *-αχνησθ.*) | *επεπεσεν* (e *superiecit se*, itP[l] vg *cecidit super*) .. D *ενεπεσεν* (a d Hier *incubuit*), al[40] fere Thph cat *επεσεν* | *και* (ante *κατεφ.*) .. D* om

21. *ειπ. δε ο υι.* (D *ο δε υι. ειπ.*, syr[cu] *et fil. eius dix.*) *αυτω* c. BDL 1. 131. 157. 209. cop syr[cu] .. ς (Ln) *ειπ. δε αυτω* (Δ *-του*) *ο υι.* c. AEG HKMPQR[**]SUVXΓΔ(Δ) al pler it[P] vg al (sed mu libere var) :: iste ordo usitatissimus | *και* .. P om | *ουκετι* c. ABDKL 1. al aliq it vg go cop sah al aliq .. ς praem *και* c. EGHMPQR[**]SUVXΓΔΛ al pler syr[omn] al Const | *υι. σου* (D[gr] *σου υι.*) c. AEGHKLMPQR[**]SVΓΔΛ al longe pl it vg (et. am fu for al) cop sah syr (syr[cu] hiat) al Aug („nec dicit omnia quae dicturum se esse promiserat, sed usq. ad illud : Non sum – fil. tuus" – „non addit - Fac me – de mercen. tuis" etc) al .. BDUX al plus[15] gat mm tol bodl Tit cat Vict[tun] add *ποιησον με ως ενα των μισθιων σου*

22. *εξενεγκατε* (Δ 50.[ev] *-γκαντες* omisso *και* sq) c. AEGHKMPQRSUVΓΔΛ al longe pler sah syr al Amb .. BDLX al[3] it vg cop go aeth arm Hier praem (Ln) *ταχυ* (D al[3] *-χεως*), item syrP c.* add post *εξενεγκ.* (:: plane prodit alienam manum; tale quid ut omitteretur consilio fieri nequibat) | *στολην* (Gb′) c. ABD*K*LPQ al pauc .. ς praem *την* c. D[**]EGH

καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας, 23 καὶ φέρετε τὸν μόσχον τὸν
22. σιτευτόν, θύσατε καὶ φαγόντες εὐφρανθῶμεν, 24 ὅτι οὗτος ὁ υἱός
μου νεκρὸς ἦν καὶ ἀνέζησεν, ἦν ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη. καὶ ἤρξαντο
εὐφραίνεσθαι. 25 ἦν δὲ ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ
ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἤκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν,
26 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα τῶν παίδων ἐπυνθάνετο τί εἴη ταῦτα.
27 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἥκει, καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ
σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν.
28 ὠργίσθη δὲ καὶ οὐκ ἤθελεν εἰσελθεῖν· ὁ δὲ πατὴρ αὐτοῦ ἐξελ-
θὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρί Ἰδοὺ

κ**MRSUVΣΓΔΛ al pler | εως την .. B om την | ποδας c. ABEHKLMQRSUV ΓΔΛ al longe pl it^{mu} am fu for al Aug .. DGPX al plus^{25} vv pl Hier add αυτου

23. φερετε c. BLRX item *adducite* (supra *proferte* pro εξενεγκ.) it vg sah (cop φερ. vel ενεγκατε) .. ς (Ln) ενεγκαντες (QΔ al ενεγκοντες, al^{10} fere εξενεγκαντες vel -γκοντες) c. AEGHKMPSUVΓΔ(QΔ) al pler, item D ενεγκατε | τον μοσχ. τον σιτ. . . D e τον σειτευτ. μοσχ. | θυσατε .. DX it vg praem και | φαγοντες .. D it vg cop (item sah ap. Woid.) φαγωμεν και

24. ουτος (K al^{6} al post μου) ο υι. μου (Δ μ. ο υι.) | ανεζησεν .. B εζησεν, cf ad v. 32. | ην ante απολ. c. ABL al pauc .. ς post απολ. c. KGHKM PRSUVΣΓΔΛ al pl cat . . DQ al^{10} fere 237.^{schol} aliorumq om (it vg *perierat*). Haec absq και praemisso (Gb″) c. ABDLPQRX al fere^{30} it vg cop arm Tit Dam Thph cat Hier al .. ς praem και c. EGHKMSUVΓΔΛ al pl syr^{utr} al | απολωλως .. KMRXΓ al pm (14 ap. sol. Scriv.) -λος | ευρεθη (c. BDKLMQUXΓΔ al pl; AEGHPVΔ al mu ηυρεθ.) .. D praem αρτι

25. και ως ερχομενος .. D ελθων δε και (libere e : *Cum maior autem filius eius qui in villa erat venisset et adpropiasset*) | ηγγισεν (AM al aliq -ζεν) .. D εγγισας | τη .. X 44.^{ev} praem εν | DR συνφ. (E συφ.) | A^{a} χοιρων

26. παιδων .. ς (non ς^{e} Gb Sz) add αυτου c. minusc aliq sah | τι c. AD (sed vide sqq) EGHKMSUVΓΔΛ al longe pl; item L al aliq τινα, item it^{pl} vg *quae* vel *quaenam* (contra a *quidnam essent haec*, e f *quidnam* [f add *hoc*] *esset*) .. BPQRX al^{16} fere τι αν (Ln) | ειη (EPΓ ει) ταυτα (KM p^{scr} τουτο, vide ante e f) .. D 42.^{ev} θελει τουτο ειναι

27. αυτω .. D om | τ. μοσχ. τ. σιτ. (sah his praem αυτω) .. D τ. σειτευτ. μο. αυτω

28. HX al οργισθη | ηθελεν (*nolebat* b e f al vg Hier) c. BDEGHKMSUVΓ ΔΛ al pler .. ALPQRX al^{6} ηθελησεν (*noluit* b c ff^{2}· i q) :: vdtr omnino ad ωργισθη accommodatum esse | o δε c. ABDLRX 1. 33. 131. 157 f^{ser} it go cop sah al Hier .. ς ο ουν c. EGHKMPQSUVΓΔΛ al pler vg syr^{p} (syr και ο) al (:: toties repetitum δε vdtr offendisse) | παρεκαλει (d e *rogabat*) .. D^{gr} ηρξατο (sic omisso παρακαλειν), it^{plor} vg Hier *coepit rogare*

29. τω πατρι c. EHKLMQSUVΣΓ al longe pl go syr^{p} .. ADGPRΔΛ al^{30} fere

τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι καὶ οὐδέποτε ἐντολήν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ· 30 ὅτε δὲ ὁ υἱός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ τῶν πορνῶν ἦλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν σιτευτὸν μόσχον. 31 ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἐστιν· 32 εὐφρανθῆναι δὲ καὶ χαρῆναι ἔδει, ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν καὶ ἔζησεν, καὶ ἀπολωλὼς καὶ εὑρέθη.

XVI.

1 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἄνθρωπός τις ἦν πλούσιος ὃς εἶχεν οἰκονόμον, καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυ-

---

it vg cop sah syr al add *αυτου* (A *αυτω*) : ita Ln (:: v. 28. nemo om *αυτου*) | *ιδου* .. X om | *εντολ. σου παρηλθον* (al[5] Thph *παρειδον*) .. D *παρεβην σου εντ.*, item c d al *praeterivi mandatum tuum* | *εμοι* (K* om) *ουδεπ.* (H al pauc i *ουκ*) *εδωκ.* .. D *ουδ. εδ. μοι*, item it[pm] vg | *εριφον* (D add *εξ αιγων*) .. B *ερφιον*, item sah *pullum haedi* | *ευφρανθω* .. D *αριστησω* (it[p1] vg go al *epularer*)

30. *οτε δε* o (U om) *υι.* — — *σου τον βιον* .. D e *τω δε υιω σου τω καταφαγοντι παντα* (e *omnia tua*) | *των* c. ADLQRX cop sah .. ς om c. BF GHKMPSUVΓΔΛ etc | *ηλθεν* .. D e *και ελθοντι* | *αυτω* (al aliq *–τον*) .. D a e om | *τον σιτ. μοσχ.* c. BDLQR e .. ς (Ln) *τ. μοσχ. τον σιτ.* (:: ut vv. 23 et 27.) c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it[p1er] vg al pl

31. *αυτω* .. E om | *τεκνον* .. D a om

32. *ευφρ. δε* (H *δει*) K. *χαρηναι* (K *αγαλλιασθηναι* item 42. *–σθηναι*) *εδει* (DK a c f Const Hier post *δε* pon; HL b c f ff[2] i l q tol mm sah Hier Vict[tun] *δει*) .. e *iucundatus sum autem et gavisus sum* | *εζησεν* c. BLRΔ cop sah .. ς (Ln) *ανεζησ.* (:: ut v. 24.) c. ADEGHKMPSUVXΓΔ etc (it vg *revixit*) | *και* (DX al[20] it vg cop sah al Antioch Hier al om, Gb[0]) *απολωλως* (MKXΓ al pm *–λωλος*, E *–λολος*) c. ABDLRX al[13] go Const Ephr Dam .. ς (Gb[00]) add *ην* c. EGHKMPSUVΓΔΛ al longe pl cop sah .. it vg *perierat* | *ευρεθη* .. AEGHPVΔ al aliq *ηυρεθ.*

XVI. 1. *δε και* .. SV al[20] fere b d f i go cop Hier om *και* | *μαθητας* c. BDLR al pauc e arm .. ς (Ln) add *αυτου* c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ etc

2. *αυτον* .. D[gr] f[ser] om | *σου* sec c. BEGHMSUVXΓΔΛ al pler it vg cop[1] go syr[utr] al .. ADKLPR al fere[10] cop[2] om (Gb[0] :: praecedit *σ* et sequitur *ου*. Tamen inde et. oriri poterat additamentum) | *δυνηση* (A al *–σει*) c. AEGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler item *poteris* it[p1er] vg cop syr[P] al Hier .. BDP al plus[10] *δυνη* item *potes* e ff[2] go syr Aug (:: fut. vdtr alienum a correctore; altera forma *δυνασαι* non substituta est)

νήσῃ ἔτι οἰκονομεῖν. 3 εἶπεν δὲ ἐν ἑαυτῷ ὁ οἰκονόμος Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; σκάπτειν οὐκ ἰσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. 4 ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα ὅταν μετασταθῶ τῆς οἰκονομίας δέξωνταί με εἰς τοὺς οἴκους ἑαυτῶν. 5 καὶ προσκαλεσάμενος ἕνα ἕκαστον τῶν χρεοφειλετῶν τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ ἔλεγεν τῷ πρώτῳ Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν βάτους ἐλαίου. ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 ἔπειτα ἑτέρῳ εἶπεν Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; ὁ δὲ εἶπεν Ἑκατὸν κόρους σίτου. λέγει αὐτῷ Δέξαι σου τὰ γράμματα καὶ γράψον ὀγδοήκοντα. 8 καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας, ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ υἱοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς υἱοὺς

3. τ. οικ. (L it^{Pm} post απ εμ. pon, e om απ εμ.) απ εμου .. D τ. οικ. μου (item 258. a sed addito απ εμ.) .. K al^{5} με της οικονομιας | επαιτειν .. B cop praem και

4. της οικονομ. c. AEFGHKMPRSUVΓΔΛ al longe pl .. BD al^{15} (et. a go cop) praem εκ (Ln [εκ]); item LX al pane (et. it^{Pler} vg) απο | δεξωνται .. X al aliq -ξονται | εαυτων c. BPRX al aliq .. ς (Ln) αυτων c. ADEF GHKLMSUVΓΔΛ al pler

5. χρεοφ. c. ABDEFGHKLMPRSVXΓΔΛ al pl .. ς χρεωφ. c. U al mu (-φιλετ- AB[vdtr]DKLPRXΓΔ etc, -φειλετ- EFGHMUVΛ etc. Cf et. ad 7, 41.) | εαυτου c. ABEHKLPRSUVΓΔ al pl .. DFGMΛ al^{50} fere αυτου | ελεγεν .. K al mu ειπεν (item *dixit* go Hier)

6. βατους (item go, ff^{2} q gat *batos*, a *ratos*, b *vathos*) .. LX al^{16} fere βαδους (idem in Or editum) .. D* (D** 48.^{ev} καδους) al^{5} Chr^{edd} e f vg Gaud καδους (*cados*). Hesych : βάδος, ὃ καὶ βάτος, ν' ξέσται ἥγουν λίτραι μή' (50 sextariorum sive 48 librarum). Est Hebr. בַּת Cf et. Epiph. de pond. et mens. p. 178. βάθος ἀπὸ τῆς ἑβραϊκῆς διαλέκτου παρῆκται, συνωνύμως τῷ ἑλαιοτριβείῳ καλούμενον βίθ. βάδου γὰρ ἑρμηνεύεται ἑλαιοτριβεῖον etc | ο δε ειπ. c. ABLR al^{6} cop Thph, item D a b e f q ειπεν δε .. ς και ειπ. c. EFGHKMPSUVΓΔΛ etc | τα γραμματα c. BDL (et. R v. sq), item *litteras* b c ff^{2} q go cop Gaud (item vg v. sq) .. ς το γραμμα c. AEFGHKMPR(certe hoc versu)SUVΓΔΛ etc, a f vg Hier *cautionem*, e *chirografum*, X Chr το γραμματειον | καθισας (435. om) ταχ. (60. om; B c^{ser} e arm syrP c.* post γραψ. pon) .. D 56.^{ev} om

7. ετερω (157. δευτερ.) .. D 157. al^{2} praem τω | συ δε usq ο δε ειπεν .. D^{gr} om | λεγει c. BLR 13. 69. 71. 157. 346. c^{ser} g^{ser} b c e ff^{2} q (b q *ait et*) al vg cop syr .. ς praem και c. AEFGHKMPSUVΓΔΛ etc; item D ο δε (a *dixit autem et*) | τα γραμματα c. BDLR, item *litteras* b c f ff^{2} q vg go cop Gaud .. ς το γραμμα (A -μμαν) ut v. 6., item X a e Hier ut ibidem

8. οτι sec (et. f q al vg Hier Gaud) .. D δυο λεγω υμιν, a b c e ff^{2} l

τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. 9 *καὶ ἐγὼ ὑμῖν λέγω, ἑαυτοῖς ποιήσατε φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα ὅταν ἐκλείπῃ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰωνίους σκηνάς.* 10 *ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν.* 11 *εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει;* 12 *καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει;* 13 (191.5) *οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶ κυρίοις δουλεύειν· ἢ γὰρ τὸν ἕνα μισήσει καὶ τὸν ἕτερον ἀγαπήσει, ἢ ἑνὸς ἀνθέξεται καὶ τοῦ ἑτέρου καταφρονήσει. οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾷ.* Mt 6, 24.

---

gat mm mt *dixit autem ad discipulos* (e *discentes*) *suos* (ff^{2}· om *ad disc. su.*, a add *dico vobis*, item mt *quia*) | οι (Α al^{7} ac plur om) *υιοι*

9. *και εγω* c. BLR 1. al (:: quum alibi ex BL maxime recipiendum sit visum *καγω*, *καιτοι* ut Mt 18, 33. 28, 10., iidem nec ubi contrarium tenent negligendi sunt) .. ς (Ln) *καγω* c. ADEFGHKMPSUVXΓΔΛ etc | *υμιν λεγω* .. DM al pauc it^{aliq} al *λεγ. υμ.*| *εαυτοις* (Η al *-τους*) *ποιησ.* c. BLR .. ς (Ln) *ποι. εαυτ.* (:: dictione ad usum revocata) c. ADEFGHK MPSUVXΓΔΛ etc (it vg pp^{lat} *facite vobis*)| *του μαμωνα της αδικιας* (it^{pl} vg *mamona iniquitatis*, Tert *ma. iniustitiae*) .. D a Hier Amb^{aliq} (sed alibi^{aliq} ut vg) Paulin *τ. αδικου μαμωνα* (*iniquo ma.*), Meth *της αδικιας του μαμωνα* | *εκλειπη* (*-λειπ-* B*DLR 1. al : ita Ln Sz) c. ABDLRX al plus^{5}, item *defecerit* (e *-rint*) a e l* cop syr syr$^{p\ mg}$ arm aeth^{utr} pers^{p} item 237.^{schol} aliorumq (,,*ὅταν αὐτοὺς ὁ ἐπίγειος ἐκλίπῃ* [*-λειπ-*] *πλοῦτος*, item 254.^{schol} *ὅταν αὐτοὺς ἡ ἐπίγειος ἐκλείποι ζωή* : eadem cat^{ox} habet) .. ς (et. Gb, non Sz) *εκλιπητε* c. FPU al mu Meth Bas Chr^{1}, item EGHKMSVΓΔΛ al pl Chr^{1} *-λειπητε* (Α *-πετε*). Accedit *defeceritis* it^{pm} vg go syr$^{p\ txt}$ al Hier (et. Ir^{int} *quando fugati fueritis*)| *σκηνας* c. ABDEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it^{pler} vg go cop syr^{p} al Meth Cyr^{1} Chr^{1} Ir^{int} al .. P b syr aeth arr pers^{p} Cyr^{1} Chr^{3} cat^{ox}. (ad Mc 10, 24.) Amb add (cat praem) *αυτων*, hinc Ln [*αυτ.*]

10. *ελαχιστω* (et. Clem^{2}· cor) .. 131. d e f syr al Hier *ολιγω*, item sec. loco D 1. 69. 118. b c e f q al vg syr al (Dion^{areo} epist ad Demophil.)

11. Cf huc Clem^{2}· cor (praemissis *λέγει γὰρ ὁ κύρ. ἐν τῷ εὐαγγ.*) *εἰ τὸ μικρὸν οὐκ ἐτηρήσατε, μέγα τίς ὑμῖν δώσει* (tum adduntur illa : *λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ὁ πιστὸς ἐν ἐλαχ. κ. ἐν πολλ. πι. ἐστ.*) Item Ir^{int} : *si in modico fideles non fuistis, quod magnum est quis dabit vobis?*

12. *ει* .. Α al om | *υμετερον* c. ADEFGHKMPRSUVXΓΔΛ etc (et. Cyr Or^{int} Cyp al) .. BL 21.^{ev} Or Thph Euth *ημετερον*, item 157. i 1 Mcion$^{tert\ 2}$ *εμον* | *υμιν δωσει* .. DR 33. it vg cop Or Cyr Mcion^{tert} Ir^{int} Cyp al *δωσ. υμ.*

13. *δυσι* c. ABDEFGHKLMPRUΔ etc .. ΧΓΔ etc *-σιν* | *ενος* .. 86. 243. al^{8} (ap Scr) et al ut vdtr praem *του* | F om *ου δυν.* usq *μαμ.* | D* *μα-*

14 ([192.10]) *Ἤκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἐξεμυκτήριζον αὐτόν.* 15 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐστὲ οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν*
Mt 11, 12 a. *βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ.* 16 ([193.5]) *ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται μέχρι Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται καὶ*
Mt 5, 18. *πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται.* 17 ([194.5]) *εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν ἢ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν.*
Mt 5, 32. 19, 9. Mc 10, 11 a. 18 ([195.2]) *πᾶς ὁ ἀπολύων τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἑτέραν μοιχεύει, καὶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει* 19 ([196.10]) *Ἄνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον εὐφραινόμενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς.* 20 *πτωχὸς δέ τις*

μονα, item v. 11. (non item v. 9.) Habet totum vers. et. Dial sed absque *οικετ.* ut Mt

14. *παντα* (ℵ 116. it[aliq] vg ante *ταυτ.*).. D al[8] i Or[1] om | *και* (DLRX al aliq it vg cop al Or Cyp Hier om) *οι φαρ.* (Δ y[scr] add *οι*)

15. *αυτοις* .. Γ *προς αυτους* | B* *εν ανθρωπω* | *ενωπ.* (al pauc Ign[intpol] Const Thph *παρα*) *του* (B om) *θεου* (B *κυριου*, lidem qui *παρα* habent *τω θεω* vel *θεω*) absq *εστιν* (Gb Sz) c. ABDKLPRSV**(vdtr)Δ al plus[vo] go Ign[intpol] Const cat .. ς add (vv pl praem) *εστιν* c. EFGHMUV* ΧΓΛ al pm vv pler

16. *μεχρι* c. BLRX al[7] Clem Or[1] 237.[schol] aliorumq .. ς (Ln) *εως* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ADEFGHKMPSUVΓΔΛ al pler Or[1] Mcion[epiph] | *ιωαννου* (D *–arou*) .. D 13.[ev] 17.[ev] mm add *επροφητευσαν* (al[2] *προεφ.*) :: e Mt | *ευαγγελιζεται* .. Δ *–ζονται*, item a g[2] gat mm (*regnum dei* praecedit) *evangelizantur* | *και πας ε. α. βιαζ.* .. G al aliq om

17. ℵ*K al *ευκοποτερ.* | *μιαν κεραιαν* (AB*DLPXΓΔ al *κεραιαν*) .. B sah *κερ. μι.*

18. *μοιχευει* .. KMX al fere[20] *μοιχαται* :: e Mt | *και* e (Gb') c. BDL 67. 69. 157. 248. 252.* it vg cop sah arm aeth sl Tert Amb .. ς *και πας* o c. AEFGHKMPSUVXΓΔΛ al pler syr[utr] go al (:: multo probabilius est pro ratione locorum horum additum esse ad exemplum prioris membri quam eiectum ad exemplum Mt[1]) | Δ *απολελυμενην* | *απο ανδρος* (X post *γαμων*) .. D 28. 64. go syr arm pers sax om (:: ut Mt). Iust huc alludere vdtr his : *ὃς γαμεῖ ἀπολελυμένην ἀφ' ἑτέρου ἀνδρὸς μοιχᾶται* | *μοιχευει* .. U al[10] *–χαται*

19. *ανθρ. δε* (DΔ it[pm] vg al om) .. D bodl praem *ειπεν δε και ετεραν παραβολην*. Similiter M[mg] eccl et evgll *ειπεν ο κυριος την παραβ. ταυτην*. Scholiasta (in cdd 36. 37. aliisq) : *ἡ τοῦ πλουσ. καὶ τοῦ λαζ. περιοχὴ παραβολή ἐστι καὶ παραβολικῶς εἴρηται, εἰ καὶ ὁ εὐαγγ. μὴ προσέθηκε ταύτην τὴν προσηγορίαν τῷ διηγήματι.* Idem : *εἶφον δέ τινες καὶ τοῦ πλουσ. ἴν' τισιν ἀντιγράφοις τοὔνομα νινευὴς λεγόμενον.* Ac revera sah add ad *πλουσ.* : *cuius nomen erat Nineue.* | X *βυσσον* |

ὀνόματι Λάζαρος ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ εἱλκωμένος 21 καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἐπέλειχον τὰ ἕλκη αὐτοῦ. 22 ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχὸν καὶ ἀπενεχθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος καὶ ἐτάφη. 23 καὶ ἐν τῷ ᾅδῃ ἐπάρας τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὁρᾷ Ἀβραὰμ ἀπὸ μακρόθεν καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. 24 καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με καὶ πέμψον Λάζαρον ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ ὕδατος καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου, ὅτι ὀδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. 25 εἶπεν δὲ Ἀβραάμ Τέκνον,

---

εὐφραιν. .. D^{gr} go praem και (it vg *et epulabatur* [e *iucund.* Ir^{int} *delectab.*])

20. τις absq ην c. BDLP*X 33. 157. 237. 251. 47.ev 6.pe a e f i cop (et. sah arm, vide post) Clem (vv. 19-21 fere totos exscriptos habet) Dial (totam parabolam exhibet a v. 19 usq 30.) .. ς add ην, Ln [ην], c. AEFGHKMP**SUVΓΔΛ al pler it^{pm} vg syr^{utr} al Chr (:: ad priora conformatum, quamquam ὅς, quod aptius erat, non και sequitur) | εβεβλητο c. BDLX 33. 157. a e f i (sic) cop (sah arm *erat proiectus*) Clem Dial .. ς praem ος, Ln [ος] c. AEFGHKMPSUVΓΔΛ al pler it^{pm} vg syr^{utr} al Chr | προς .. Pr 131. c^{ser} al Clem Dial Chr εις | ειλκωμενος (G ἕλκ., FHΛ al -κομενος) c. ABDEFGHLPXΔΛ al mu .. ς ηλκωμ. c. KMSUVΓ al pl

21. και (it^{pl} vg al Clem om) επιθυμων (X 44.ev επεθυμει) | των πιπτοντ. c. BL b c e ff^{2} i l m q sah cop^{s} syr^{hr} Clem Dial Amb Gaud .. ς praem των ψιχιων, Ln [τ. ψ.], c. AD(τ. ψιχων)EFGHKMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (sed 1. ψιχιων idque post πιπτ. add) a f g^{1} vg cop^{wl} syr^{utr} al Ephr Chr (:: cf Mt 15, 27.) | πλουσιου .. al^{6} l vg^{ed} tol syr^{hr} mg add και ουδεις εδιδου αι-τω :: e Mt 15, 16. | επελειχ. c. ABLX go (vdtr) .. ς απελειχ. (PX al mu -λιχον) c. EFGHKMPSUVΓΔΛ etc (et. e) .. 157. Chr περιελειχ., D 1. 131. Dial $Ephr^{lib}$ 255.schol aliorumq ελειχον, it^{pl} vg *lingebant*, e *abling.*, d *eling.*, a *lambeb.*

22. υπο (Or απο) τ. αγγελων .. D 142. post αβρ. | αβρααμ (Gb Sz) c. unc omnib (nec enim propter silentium collator. exceperim B) al^{70} ac plur Or Dial $Mcion^{epiph\,1}$ Ephr al .. ς praem τον c. min non ita mu ($Mcion^{epiph\,1}$)

23. υπαρχ. εν βασ. (syr ante εν τω, Or^{2lib} ante επαρ.) .. syr^{hr} om | αβρααμ c. BDLX Or^{1} Dial .. ς praem τον c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn Or^{1} Ephr | X al α. μακρωθ. | εν τοις κολποις (D^{gr} it^{pler} vg cop sah al τω -πω) (et. Or Dial) .. D b c e m q add αναπαυομενον (item Hil^{2}allud, similiter et. Or^{allud})

24. φωνησας (it^{pm} *exclamans*) .. D^{gr} ενφων. (d *excl.*), 157. εκφων. | καταψυξη .. PX al -ξει | A* om οτι | E*F al οδυνομαι, L οδυναμαι

25. αβρααμ (Γ αβραμ) .. A al^{4} it^{pl} vg sah al Ephr praem αυτω

μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες τὰ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὁμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὧδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὀδυνᾶσαι. 26 καὶ ἐπὶ πᾶσιν τούτοις μεταξὺ ἡμῶν καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὅπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν πρὸς ἡμᾶς διαπερῶσιν. 27 εἶπεν δέ Ἐρωτῶ σε οὖν, πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου· 28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς· ὅπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τοῦτον τῆς βασάνου. 29 λέγει δὲ αὐτῷ Ἀβραάμ Ἔχουσιν Μωϋσέα καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. 30 ὁ δὲ εἶπεν Οὐχί, πάτερ Ἀβραάμ, ἀλλ' ἐάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῇ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. 31 εἶπεν δὲ

---

25. απελαβες (Gb Sz) c. BDGHL al fere[80] it (exc b) vg cop sah syr arm aeth al Cyr Ephr Ps-Athqu ad Ant al Cyp al mu .. ς (Ln ex errore de B) add συ c. EFKMSUVXΓΔΛ al pl b syrP Dial (omisso σου pr, quod et. om it vg al) Chr[1]; item A post τα αγ. σου, 245. ante απελ. | ωδε (Gb' Sz) c. unc omnib al[100] fere vv pler (it vg *hic*, quo et ωδε et οδε redditur) cat[3] pp mu (Chr ουτος ωδε) .. ς οδε c. min non ita mu (et. in Dial editum)

26. και .. A om | επι (et. a *super omnib. istis*, e *super ista omnia*, m Aug[1] *super haec omnia* [Aug om], Dial al) .. BL εν, item *in his omnib.* itP[l] vg cop | πασιν : ita ΑΕΧΓΔΛ etc; πασι (ita et. Ln) DKLMU (B?) etc | ενθεν (Gb Sz) c. ABEFGHLMSUVXΓΔΛ al[120] fere (69. 157. ante διαβ.) pp mu .. ς εντευθεν c. K al non ita mu .. D c e om (Dial sic : ὅπως οἱ ἐνταῦθα διαβ. πρὸς ὑμ. μὴ δύν. μηδὲ οἱ ἐκεῖθ. ὧδε διαπερῶσιν) E*HX al δυνονται | μηδε .. D μητε | οι εκειθ. c. AEFGHKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn cop syrP Ephr .. BD εκειθεν (Ln :: at aperta correctio est), item *inde* it vg syr al | πρ. ημ. (E al υμ.) διαπερωσιν (L διαβωσιν) .. D it vg syr[utr] arm al ωδε διαπερωσαι. Libere m : *ut qui veniunt ad nos transire non possint ad vos.*

27. σε ουν c. ABD al aliq Thph .. ς ουν σε c. EFGHKLMSUVXΓΔΛ al pler it[pm] vg al Dial Ephr .. al pauc e f cop al om ουν | πατερ (e* om) .. DX mt Aug add αβρααμ | αυτον .. al[8] it[pl] cop om

28. ινα .. D Dial om | e al διαμαρτυρηται | τον τοπ. τουτον .. D it[aliq] Dial Aug[1] τουτ. τον τοπ.

29. λεγει (D a ειπεν) δε (c. ABDFKLUVXΔ al pl a l cop syrP arm Ephr; ς om c. EGHMSΓΛ al pm e syr al Dial; it[pl] vg και λεγ.) αυτω (c. AD[gr]EF GHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it [exc d] vg cop syr[utr] al Dial; BL d Ephr om : ita 49. at cf vv. 27 et 30. ad quorum exemplum omissum vdtr) | αβρ. .. e Dial om | εχουσιν : ita AELXΓΔΛ etc; εχουσι (ut Ln) DKMU etc | μωυσεα c. BDKLX al (de vv et pp cf ad 9, 30. et alibi) .. ς μωσεα c. AEFGHMSUVΓΔΛ al pl

30. πατερ .. D –τηρ | Dial rursus om αβρ. | D αλλα | απο (et. e a *mort.*) .. DF al plus[12] Dial Thph cat εκ, item εξ it[pler] vg Ir[int] Aug. Praeterea al minus[10] add των | μετανοησουσιν .. MXΓ al aliq –σωσιν

αὐτῷ Εἰ Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ ἐάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ πεισθήσονται.

XVII.

1 (197.2) *Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἀνένδεκτόν ἐστιν τοῦ* Mt 18, 7. *τὰ σκάνδαλα μὴ ἐλθεῖν, οὐαὶ δὲ δι' οὗ ἔρχεται·* 2 *λυσιτελεῖ αὐτῷ* Mt 18, 6. Mc 9, 42. *εἰ λίθος μυλικὸς περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ τῶν μικρῶν τούτων ἕνα.*

31. *μωυσεως* (et. Ir^{int}) et ς *μωσεως* : cf ad 29. | *ουδε εαν* c. EFGHKLMS UVXΓΔΛ al pler .. ABD g^{scr} (al?) *ουδ εαν* (Ln 49.), Dial *ουδ αν|νεκρων* .. v al pauc praem *των* | *αναστη* (et. d f g^{1} vg Aug) .. D *αναστ. και απελθη προς αυτους*, Ir^{int} *resurgens ad illos eat*, Ephr *αναστας πορευθη πρ. αυτους* .. 225. 245. *πορευθη*, Dial 237.^{schol} *απελθη*, it^{pl} *ad illos abierit* (*-rint, ierit*) | *πεισθησονται* (M al aliq *-σωνται*) .. D Ephr *πιστευσουσιν*. Item it^{pler} vg Ir^{int} Aug al *credent* (f *-dunt*; c i l m Ir^{int} add *εἰ*); e *persuadebuntur*. Dial extrema sic : *εἰ Μωυσ. κ. τῶν προφ. οὐκ ἤκουσαν, οὐδ' ἄν τις ἐκ νεκρ. ἀπέλθῃ ἀκούσωσιν αὐτοῦ*. Mcion$^{epiph^2}$ post *ἀκουσάτωσαν αὐτῶν* pergit : *ἐπεὶ οὐδὲ τοῦ ἐγειρομένου ἐκ (ἀπὸ) νεκρ. ἀκούσουσιν.*

XVII. 1. *μαθητας* c. EG**HKSVΓΔΛ al pl e (ac vide syrP) Tert (adv Mcion: *Conversus ibidem ad discipulos Vae dicit auctori scandalorum* etc) .. ABDFLMUX al plus^{25} vv longe pl (sed syrP c.*) add *αιτου* (Ln 49.). Ceterum G* om *επ. δ. πρ. τ. μαθ.* | *του* (et. ς Gb Sz) c. ABDEFGHK LMSUVXΓΔΛ al longe pl (17 ap. sol. Scriv) Or al .. ς^{e} om c. min pauc |Or : *παρὰ τῷ λουκᾷ Ἀνένδεκτον - ἀντὶ τοῦ Ἀδύνατον* | *τα σκ. μη ελθ.* c. BLX (al?) e .. ς (Ln) *μη ελθ. τα σκ.* c. ADEFGHKMSUVΓΔΛ al pler vv pler (cop *αναγκη ελθ. τα σκ.* plane ut Mt) Or al (:: in Mt *ελθ. τα σκ.* non fluct) | *ουαι δε* c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler f al vg syr^{utr} al .. BDL al^{8} it^{pl} cop syrP ^{mg} al *πλην ουαι* (Ln :: e Mt)

2. *λυσιτελει* (it^{pler} vg *utilius est* [*fuerat*]; it^{mu} add *autem*) .. D e *συνφερει* (e *expedit*, d *-diebat*) *δε* (e om) | *ει* (e f al vg Hier) .. a b c i ff^{2}. l q Mcion^{tert} Dial (utrumq vide post) Or^{int} (*melius fuerat homini illi non nasci aut molam - -*) *ne nasceretur aut* (cf Mt 26, 24.). Similiter Hil al mu | *λιθ. μυλικ.* (*lapis molaris, lap. molae*) c. (Gb') BDL al^{18} fere it vg cop syrP ^{mg} arm al (13. *λιθ. μυλωνικ.*) Mcion^{tert} (*molin. sax.*) Hier .. ς *μυλος ονικος* (:: e Mt vdtr ubi tres tantum edd mutarunt e ll. pp. Similiter in Mc fecimus.) c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pl (157. *λιθ. ονικ.*) syr^{utr} al Dial| *περικειται* et *ερριπται* (*inponatur* et *proiciatur*) .. D a e *περικειτο* (*impositus fuisset* a, *circumiectus sit* e) et *ερριπτο* (** *ερριπτετο*, a *proiect. esset*, e *pr. sit*) | *ενα* h. l. c. BL .. ς (Ln) ante *των μι. τουτ.* c. rell ut vdtr (:: ita Mt et Mc lectione non fluct). Cf huc Dial *συμφέρει* (praecedit : *οὐαὶ τῷ ἀνθρ. δι' οὗ ὁ υἱ. τ. ἀνθρ. παραδίδοται*, cf Mt 26, 24.) *αὐτῷ εἰ μὴ ἐγεννήθη, ἢ γεννηθέντα μύλῳ ὀνικῷ προστεθῆναι καὶ καταποντισθῆναι ἐν τῷ βάθει τῆς θαλ.* Accedit Tert adv Mcion ad hunc ipsum locum : *Vae dicit auctori scan-*

3 s. Mt 18, 15. 21. 22. 3 (196.5) *προσέχετε ἑαυτοῖς. ἐὰν ἁμάρτῃ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ, καὶ ἐὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ.* 4 (199.5) *καὶ ἐὰν ἑπτάκις τῆς ἡμέρας ἁμαρτήσῃ εἰς σὲ καὶ ἑπτάκις ἐπιστρέψῃ λέγων Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.*

Mt 17, 20. 21, 21. 5 (200.5) *Καὶ εἶπαν οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ Πρόσθες ἡμῖν πίστιν.* 6 *εἶπεν δὲ ὁ κύριος Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἂν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ Ἐκριζώθητι καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ, καὶ ὑπήκουσεν ἂν ὑμῖν.* 7 (201.10) *Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν δοῦλον*

dalorum, expedisse ei si natus non fuisset, aut si molino saxo ad collum deligato praecipitatus esset in profundum, quam unum ex illis modicis utiq. discip. eius scandalizasset. Cf et. Clem[1·cor] ad Mt 26, 24.

3. *εαυτοις* .. Γ al *-τους* | *εαν* (L add *αν*, item A* *εαν* post *εαν δε*) c. (Gb″) BDLX 33. al[10] it vg go cop syr al mu .. ς add *δε* c. AEFGHKMSU VΓΔΛ al pler (235. *γαρ*) syrP (:: cf Mt) | *αμαρτη* (DΔ al[10] *-τηση* [al[2] *-σει*]) absq *εις σε* c. ABL 1. 42. 131. 209. 254. 346. (6.pe 11.pe?) a b f ff[2·] g[1·2·] i l am fu for em gat mt iac tol al pl (19 theologi Lovan. notarunt) go cop syr syrP (exc cod Barsalib.) persP sax Clem Bas Ant et Max Dam Bed Mcion[tert] (vdtr; *Peccantem fratrem iubet corripi*) .. ς add *εις σε* c. DEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler c e q vg[ed] syrP cod al (:: ex v. sq et Mt 18, 15. ortum vdtr) | *αυτω* .. Γ 28. *αυτον* | *και εαν* .. A al[3] add *μεν* (item 1. 209. *μη*) | *μετανοηση* .. H al mu *-ησει*

4. *αμαρτηση* (al aliq *-σει*) c. (Gb″) ABDLXΔ al fere[26] .. ς *αμαρτη* c. FGHKMSUVΓΔ al pl Clem Or al | *εις* (145. *επι*) *σε* .. 28. al[3] i vg[cd] aeth[utr] om | *και* (AK al[2] b add *εαν*: Ln [*εαν*], item D Clem add *το*) *επτ.* absq additam c. BDLX al pauc a b c i l q mt cop syr[hr] arm al Clem Or Amb Vict[tun] .. ς add *της ημερας* c. AFGHKMSUVΓΔΛ al pler it[mu] vg syr[utr] al (E al a priore *της ημερας* ad posterius transiliunt) | *επιστρεψη* (HXΓ al *-ψει*) c. (Gb Sz) EFGHKMSUVΓΔ al plus[120] f i mt go aeth sl (sed non ap. Mur.) Or Dam .. ABDLXΔ al[8] Clem add *προς σε* (Ln Gb″), al[6] Thph *εις σε, ς επι σε* c. min non ita mu, item *ad te* it[pler] vg cop syr[utr] al | *αφησεις* .. DHΔ al *αφες* (*dimitte* it vg cop[dz] al). Cf huc Naass (in Hipp p. 102.) *τὸ εἰρημένον ἐν τῇ γραφῇ Ἑπτάκις πεσεῖται ὁ δίκαιος καὶ ἀναστήσεται.*

5. *ειπαν* c. BDLX 209. .. ς *-πον* c. AEFGHKMSUVΓΔΛ etc

6. *ειπ. δε ο κυρ.* .. D it[pl] al o *δε* (it[mn] *αι*) *ειπ. αυτοις* | *ει εχετε* (ita et. Mtthaei) c. ABFKLUVXΓΔΛ al plus[40] (item ut vdtr cop) cat, item M al[5] *εαν εχητε* .. ς (Ln 49.) *ει ειχετε* c. DEGHS al pl (:: pro hac testium ratione *ειχετε* non potest non pro emendatione haberi. It vg *si haberitis* (c d f am Aug *haberetis*), *diceretis* (a i vg[ed] et[cdd] mu *dicetis*, e *dicitis*, ḍ *dicebatis*). Item ge al | F al *κοκον* | *ελεγετε αν* .. D add *τω ορει τουτω Μεταβα εντευθεν εκει, και μετεβαινεν· και* :: e Mt 17, 20. | *ταυτη* .. DLX cop om | *εκριζ. και* .. D om | *φυτευθητι* .. D *μεταφυτ.* (item it[pl] vg *transplantare*) | *εν τη θαλ.* .. D *εις την θαλασσαν*, item *in mare* it vg | *αν* .. A om

ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, ὃς εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ
αὐτῷ Εὐθέως παρελθὼν ἀνάπεσε; 8 ἀλλ' οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ Ἑτοί-
μασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι ἕως φάγω καὶ
πίω, καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 μὴ ἔχει χάριν τῷ
δούλῳ ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; οὐ δοκῶ. 10 οὕτως καὶ ὑμεῖς,
ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι δοῦλοι
ἀχρεῖοί ἐσμεν, ὃ ὠφείλομεν ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ

---

7. εξ .. D^grL om, item it (exc d *ex vestris*) vg *vestrum*. D sic : εχων υμων δουλον | ἤ .. X και | ερει .. D e l praem μη (d *numquid dicit*, e l *non dicit*) | αυτω c. BDLX al^15 it vg cop syr syr^p c.* al Aug .. ς om (Ln [αυτ.]) c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al pl go al Cyp | ευθεως (X b ff^2· i l q om) : coniunximus c. sqq ut ELA (et ante et post interpg sed gravius ante) etc; contra c. praecedentibus coniung (ita ς Wtst Gb, non Sz) DKMUΔ etc (et. a [*statim dicet*] cop go al ut vdtr pl) | αναπεσε (Gb') c. BDEGHKSUVΔ al plus^70 .. ς -πεσαι (L ανπεσαι, X αναπαυσαι) c. AL MXΔ al mu .. Γ al fere^10 -πεσον. Cf ad 14, 10. | F om παρ. αναπ.^8 αλλ ουχ. ερ.

8. αλλ ουχι (Δ al ουχ, 1. 131. 209. al ουκ) .. D a b c e f ff^2· i l q Cyp Amb αλλα (contra g^1·2· vg Aug *et non*) | εως c. BDEFGHSUVΓΔΛ al pl .. AKLMX al fere^20 add αν, al^2 ου | συ (it^pler vg ante φαγ., D post φαγ., 1. 124. 346. al και συ, item cop syr ante φαγ.) .. 433. e om

9. εχει χαρ. c. BDL 124. a e cop Cyp .. ς χαρ. εχει (X al -χη) c. AEFG HKMSUVXΓΔΛ etc | τω δουλω (Gb') c. ABDLX a b c ff^2· i l q cop Amb .. ς add εκεινω (K ante τω δουλ.) c. EFGHKMSUVΓΔΛ it^aliq vg go al Cyp Aug | τα διαταχθ. (Gb Sz) c. ABEFGHKLMSUVΓΔΛ al^130 fere e vg^cod (ap Wtst) go syr^p al Antioch Thph .. ς add αυτω c. DX al non ita mu it^pler vg cop syr al Cyp al | ου δοκω c. ADEFGHKLMSUVΓΔΛ al pler it^pler vg go syr^utr al .. BLX 1. 28. 118. 131. 157. 209. a e cop aeth arm (sed cdd var) Cyp om (49. Ln [ο. δ.] :: at parum vdtr alienam manum prodere)

10. ουτως .. ς ουτω sine cod unc (nam vdtr et. SV) | παντα (it^mu Cyp om; Δ al^5 syr add ταυτα) τα διατ. υμιν .. D οσα λεγω, Ambrst *quae dico vobis* | οτι c. BDEFGHKLMSUVΓΔΛ al pler gat (et. δ) go (cop ut semper) al Or Bas^1 Ps-Ath^vit synclet Philast .. AX al^4 it vg al mu Bas^1 Cyp al om (Ln) | αχρειοι (ADLXΔ al -ριοι) .. D^gr 220. Ign^intpol Philast post εσμεν, U al mu Epiph ante δουλ. | ὅ (Gb') c. ABDL al^8 it vg cop sl Or Epiph Bas^1 (alibi^1 ἃ γάρ) Antioch Thph Cyp al .. ς οτι ο c. EFGHKMSUVXΓΔΛ al pler syr^utr al (go *nam quod*) | ωφειλ. c. AB** DF**LUXΓ al pl item (quod hac in re grave est) it vg go (cop *debitum nostrum facere*) syr^utr al Epiph Bas^1 Cyp al .. B*EF*GHKMSVΔΛ al pm aeth ar^p ar^e Or Chr Bas^1 (sed in pp. gr. rursus res talis pendet tota a codd) οφειλομεν (F* -λαμεν). Epiph de Mcione : παρέκοψε τό Λέγετε ὅτι (altero loco om) ἀχρ. δοῦλ. ἐσμεν· ὃ ὠφείλ. ποι. πεποιήκ.

11. αυτον (syr *Iesum*) .. BL om

αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 καὶ εἰσ-
ερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην ἀπήντησαν αὐτῷ δέκα λεπροὶ
ἄνδρες, οἳ ἔστησαν πόρρωθεν, 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνὴν λέγοντες
*Lev 14, 2. Ἰησοῦ ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 καὶ ἰδὼν εἶπεν αὐτοῖς Πορευ-
θέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερεῦσιν. καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν
αὐτοὺς ἐκαθαρίσθησαν. 15 εἷς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἰδὼν ὅτι ἰάθη, ὑπέ-
στρεψεν μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν, 16 καὶ ἔπεσεν
ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς
ἦν Σαμαρείτης. 17 ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Οὐχὶ οἱ δέκα

11. και αυτ. διηρχετο (A* διερχ., M g^{scr} ην διερχομενος) .. X om | δια μεσου c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler (al pauc δια μεσης, δια της, δια) .. BL δια μεσον (Ln), item *per medium* d e, D μεσον, 1. 13. al aliq ανα μεσον (:: cf 4, 30. δια μεσου αυτων, frequentissimum est εν μεσω, passim et. εκ μεσου) | σαμαρειας (AB*EFLΔΛ al -ριας) κ. γαλ. .. a b c e ff^{2}· i l q add *et hiericho* (*ier.*), similiter 28. post διηρχ. add την ιεριχω και

12. εισερχομενου αυτου .. X εισελθων, item a *ingrediens autem* | τινα .. LΔ 157. την | απηντησαν (L al^{15} fere Bas Dam υπηντ.) αυτω (BL om : ita Ln) .. D e οπου ησαν .. a b c ff^{2}· i l q *et ecce* | λεπρ. ανδρ. .. D 157. it vg al ανδρ. λε. | οι .. D cop^{2} και .. a b c e ff^{2}· i l q cop^{1} om | εστησαν .. BF 157. ανεστησαν

13. αυτοι .. D it vg om | ηραν φων. λεγοντες .. D e εκραξαν φωνη με-γαλη (e add *dicentes*)

14. ιδων .. D al^{6} it^{pler} (a *et cum audisset illos*) vg al add αυτους | ειπ. αυτοις .. D add τεθεραπευεσθε (** -πευσθε), d *curati estis* | και εγε-νετο (D cop^{2} εγ. δε) .. A* om εγ. | εκαθαρισθησαν (et. B) .. AX al aliq εκαθεριοθ. (Vide et. ad 17.) Cf huc Epiph de Mcione : ὅτε συνήντη-σαν οἱ δέκα λεπροί. ἀπέκοψε δὲ πολλά, καὶ ἐποίησεν Ἀπίστειλεν αὐ-τοὺς λέγων Δείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ἱερ. καὶ ἄλλα ἀντ' ἄλλων ἐποίησε. λέγων ὅτι πολλοὶ λεπροὶ ἦσαν ἐν ἡμέραις Ἐλισσαίου τοῦ προφ., καὶ οὐκ ἐκαθαρίσθη εἰ μὴ Νεεμὰν ὁ Σύρος. (Quae postrema intrusa fuisse et. Tert haud obscure significat.)

15. εις δε .. A add τις | ιαθη .. D al^{6} it^{aliq} vg go al mu Vig εκαθαρισθη | φων. μεγ. (D it^{mu} vg cop al μεγ. φων.) .. Γ φοβου μεγαλου

16. παρα .. D προς | αυτου (et. του κυριου et του ω̄ legitur) .. A αυτω | ευχαριστ. αυτω (A it^{pm} vg Vig om; 242. τω θεω) .. D om | και αυτ. ην .. D ην δε | σαμαρειτης (et. B) .. ADL* al -ρικης

17. αποκρ. δε (A om) ο ω̄ς̄ ειπ. (D add αυτοις) | ουχι οι c. AEGHKMSUVX ΓΔΛ al fere omn, item *nonne* it^{aliq} vg (et. Vig Cassiod) go cop syr^{utr} al; item BL 131.** (*ου οι) g^{scr} *ουχ οι* (Ln :: similiter lect fluct Mt 13, 55.) .. D a b c e ff^{2}· i q *ουτοι* (item A al aliq post οι δεκα add ου-τοι) | ALΔ al aliq εκαθερισθησαν. Cf ad v. 14. | δε c. BEGHKLMSUVXΓΔΛ al pler go syr^{P} al (f ff^{2}· al vg *et novem*) .. AD al^{8} it^{pl} cop syr Vig om (Ln)

ἐκαθαρίσθησαν; οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες
δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ εἰ μὴ ὁ ἀλλογενὴς οὗτος; 19 καὶ εἶπεν
αὐτῷ Ἀναστὰς πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

20 (202.5) Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων πότε ἔρχεται
ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν Οὐκ ἔρχεται ἡ
βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως, 21 οὐδὲ ἐροῦσιν Ἰδοὺ
ὧδε ἢ ἐκεῖ· ἰδοὺ γὰρ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

22 (203.10) Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε
ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἰδεῖν, καὶ
οὐκ ὄψεσθε. 23 (204.2) καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν Ἰδοὺ ἐκεῖ, ἰδοὺ ὧδε· μὴ Mc 13, 21. Mt 24, 23. 26.

---

18. *ουχ ευρεθησαν* etc .. D *εξ αυτων ουδεις ευρεθη υποστρεφων ος δωσει δοξαν τω θεω*. Similiter a b c ff^{2}· i l q *ex illis* (a *his*) *non est* (ff^{2}· *erat*) *inventus* (b ff^{2}· i q om; l ?) *qui rediret et gratias ageret* (a *qui reversus honorem daret*) *deo* (nec fere differunt Amb Vig al); item e *et nemo ex eis reversus est qui daret claritatem deo*; f al 130.^{lat} vg *non est inventus qui rediret* (f *reverteretur*) *et daret glor. deo*

19. *η* (D itp^{ler} vg praem *οτι*) *πιστ. σ. σεσ. σε* (ℵ add *πορευου εις ειρηνην*) .. B om

20. *απεκριθη* .. S praem *και* | *του θεου* sec. loco .. L a om | *παρατηρησεως* .. Γ *παρρησιας*

21. *η εκει* c. BL 157. 14.^{ev} e ff^{2}· g$^{1.2}$· i l cop Cyr$^{al lud}$ .. ς (Ln) *η* (syr Hil *et*, al fere^{25} Tert adv Mcion om) *ιδου εκει* c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al pler a b e f q go al Or (pergit *αλλα ἡ* et *ἡ γαρ*) al (:: cf v. 23. c. ll. pp.). Praeterea D add *μη πιστευσητε* :: cf Mt 24, 23. Mc 13, 21.| *του θεου* .. Or *εἰ δὲ ταυτόν ἐστιν ὑποστάσει, εἰ καὶ μὴ ἐπινοίᾳ, βασ. οὐρανῶν καὶ βασ. θεοῦ, δῆλον ὅτι, πρὸς οὕς; λέγεται ἡ βασ. τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστί, πρὸς τούτους ἂν λέγοιτο καὶ τὸ Ἡ βασ. τῶν οὐρ.* (sic ipse Or affert locum 3, 243.) *ἐντ. ὑμ. ἐστ.*

22. *ειπ. δε* (itp^{ler} vg al *et αὐτ*) .. D 157. *ειπ. ουν* | *μαθηταις*; c. BDEGHK LMRSUVΓΔΛ al longe pl e f al am for al go .. AX al mu itp^{l} vg^{ed} et^{mss} aliq cop al mu add *αυτου* (Ln) | *οτε* (L al aliq Mcion^{epiph} *οταν*) *επιθυμησετε* (MΔ 1. 209. al Mcion^{epiph} *–σητε*) .. D al^{4} itp^{l} arm *του επιθυμησαι υμας*|*μιαν τ. ημερ.* .. D go add *τουτων* | *ιδειν* (itp^{ler} vg al Mcion$^{epiph\,1}$ ante *μιαν* pon) .. D mt Mcion$^{epiph\,1}$ Vig^{1} om|*ουκ* .. A *ουχ*

23. *και* (et. it vg cop al) .. Γ *και*, al^{3} *και εαν*, item syr syr^{p} c. ob. al | *ιδ. εκει ιδ.* (cop *ἡ*) *ωδε* c. BL cop .. ς (Ln) *ιδ. ωδε η* (Gb^{0}; DKX al plus^{40} am al Thph om, M al^{7} it^{aliq} vg al *και*) *ιδου* (al pauc om) *εκει* (KM al fere^{25} syr^{p} c.* add *ο χς*) c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ etc | *μη απελθητε.* (209. syr^{p} mg *πιστευετε*) *μηδε* (e *μη*, B 13. 69. al arm om *απ. μηδ.*) *διωξητε* (LΔΛ al *–ξετε*, syr^{sch} om *μηδ. διωξ.*, item syr^{cu} sed ante *μηδε απελθητε* add *ne decipiamini*) .. 1. 118. 131. (vdtr) 209. haec cum prioribus sic : *ιδου ωδε, μη διωξητε· η ιδου εκει ο χς, μη πιστευσητε*

Mt 24, 27. ἀπέλθητε μηδὲ διώξητε. 24 (205.5) ὥσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα ἐκ τῆς ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς τὴν ὑπ᾽ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως
9. 22. ἔσται ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ. 25 (205.2) πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς
Mt 24, 37–39. ταύτης. 26 (207.5) καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως
*Gen 7, 7. ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου· 27 ἤσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἐγαμίζοντο, ἄχρι ἧς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἦλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.
*Gen 18, 20 ss. 28 (208.10) ὁμοίως καὶ ὡς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λὼτ· ἤσθιον,
*Gen 19, 24. ἔπινον, ἠγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, ᾠκοδόμουν· 29 ᾗ δὲ ἡμέρᾳ ἐξῆλθεν Λὼτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ᾽ οὐρανοῦ καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας. 30 κατὰ τὰ αὐτὰ ἔσται ᾗ ἡμέρᾳ ὁ υἱὸς

---

24. η (B 245. 48.ev 49.ev om) αστρ. η (LXΓ al[12] om) αστραπτ. | εκ της υπο τον (c. ABDKR al aliq; ς υπ [Z** υπο] c. EGHLMSUVXΓΔΛ al pler) ουρ. (U ουρανων) εις τ. υπ (al pauc υπο τον) ουρ. (D 71. 241. om εις τ. υ. ουρ.) λαμπει (A ital[iq] ante εις την, D αστραπτει) .. 69. υπο των απ ουρανων λαμπει .. c ff[2*] *de sub caelo*, f *in his quae sub caelo sunt fulget*, e *de caelo in parte* (cod. *patre*) *quae sub caelum est* .. a om ista omnia | εσται (Gb Sz) c. A(B? certe sic Wo. Ceph.)EGHKLMRSUVXΓΔΛ al longe pl a f ff[2*] q al vg go cop al mu .. ς add και, Ln [και], c. (B e sil.) D al mu it[pm] (:: similiter in Mt lectio fluct) | εν τη ημερ. (248. παρουσια) αυτ. c. AEGHKLMRSUVXΓΔΛ al fere omn q al vg go cop al (f Vig *adventus filii hom. in die sua*) .. BD 220. a b e i om (Ln); nec exprim (habentes *adventus filii hom.* pro *fil. hom.*) c l mm gat Amb

25. αυτον (K supra lineam habet) πολλ. παθ. (Γ πα. πο.) .. AK p[ver] e πο. παθ. αυτ.

26. και .. A al om | νωε (Gb Sz) c. unc omnib aliisq longe pl Clem al .. ς του νωε c. min non ita mu | και .. Γ al pauc b al om

27. εγαμιζ. c. BDLVX al fere[20] (Chr εγαμισκ.) .. ς εξεγαμιζ. c. AEGHKM RSUΓΔΛ al pl (:: cf Mt) | ηλθεν ο κατ. .. D e εγενετο κατ. | MΓΔ* al απολεσεν, item E al v. 29. | απαντ. c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn .. BDLX παντας (Ln)

28. ομοιως και ως .. LRX al aliq ομ. καθως, item it[aliq] (ut i) vg *similiter sicut*, b ff[2*] q *similiter*; a e *similiter et*, f *et sicut*, Ir[int] *et quemadmodum* | E οικοδομουν

29. η δε ημερα (syr[cu] *et qua die*) .. D a e cop[2] om δε, item Ir[int] (*quoadusque*) | εξηλθεν ut AD[2*]EKLRUXΓΔΛ etc, item εβρεξεν ut AEKLRXΓΔΛ etc; sed D*M etc εξηλθε (Ln) et DMU etc εβρεξε (Ln) | πυρ και θειον c. EGHLRSUVXΓΔΛ al pler vv pm (sed it[pl] syr[cu] Ir[int] om και θειον, item f[ser*]) .. ADKM al plus[10] go syrP θει. και πυρ :: e LXX | απαντας c. AEGHKMRSUVXΓ al pler .. BDLΔΛ al pauc παντας (Ln)

30. κατ. τα (E om) αυτα (Schu commend) c. BDK(R)X al fere[10] cop, item *similiter* a, *sic* Ir[int] syr[cu] et[sch] .. ς κατ. ταυτα (Gb′ prob Schu ταυτα

τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. 31 (200.7) ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ὃς Mt 24, 17 s.
ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ κατα-
βάτω ἆραι αὐτά, καὶ ὁ ἐν ἀγρῷ ὁμοίως μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ
ὀπίσω. 32 (210.10) μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 33 (211.5) ὃς *Gen 10, 26. 9. 24. Mc 8, 35. Mt 10, 39. Io 12, 25.
ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ περιποιήσασθαι, ἀπολέσει αὐτήν, καὶ
ὃς ἐὰν ἀπολέσει αὐτήν, ζωογονήσει αὐτήν. 34 (212.5) λέγω ὑμῖν,
ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς, εἷς παραλημφ-
θήσεται καὶ ὁ ἕτερος ἀφεθήσεται· 35 ἔσονται δύο ἀλήθουσαι Mt 24, 40 s.
ἐπὶ τὸ αὐτό, μία παραλημφθήσεται, ἡ δὲ ἑτέρα ἀφεθήσεται.

:: invitis cdd) c. AEGHLMSUVΓΔΛ al pler, item *secundum haec* itpler vg go syrP al (:: cf ad 6, 23.) | *η ημερα ο υι. τ. ανθρ. αποκαλυπτεται* (B *-λυπτηται*, L *-λυπται*) .. D c ff2· i l? (item b q Aug) *εν τη ημερα* (b q Aug *dies*) *του υιου του ανθρωπου η* (d *qui*) *αποκαλυφθη* (*revelabitur*)

31. *καταβατω* .. M al pauc *-βαινετω* | *εν αγρω* c. BL 13. 69. 346. (al ut vdtr) .. ς (Ln) *ε. τω αγρ.* (:: ut Mt lectione non fluct) c. ADEGHKMRS UVXΓΔΛ al pler | *εις τα* .. K* om

32. *λωτ* (et. d) .. Dgr *λωθ*, item *loth* b i q am fu for san al. Item (exc D) et. vv. 28 et 29.

33. *ος εαν* .. D al aliq *ος αν* | *ζητηση* (KΓ al aliq *-σει*, U al *ζητη*) .. D *θελησῃ* | *τ. ψ. α. περιποιησασθ.* (*liberare* b c i q) c. BL b c i q .. ς (Ln) *τ. ψ. α. σωσαι* c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (itpm vg *salvam facere*, *salvare*) .. D *ζωογονησαι* (*vivificare*) *τ. ψ. α.* (:: cf ll. pp. quorum nullo *περιπ.* legitur) | *απολεσει* (K bis *απωλ.*) .. EH al *-λεση*| *και ος εαν* (al aliq *αν*) .. BL al7 *ος δ αν* :: ut 9, 24. (X om *και ος εαν* usq *ζωογ. αυτ.*) | *απολεσει* c. ALRΓΔΛ al mu .. ς (Ln 49.) *-λεση* c. BDEGHKMSUV al pl | *αυτην* sec (A itpl mt add *ενεκεν εμου* :: e ll. pp.) .. BDR 1. 131. a arm om (49. et Ln [*αυτ.*] :: at potius ut molestum electum est quam additum. In pp. est *τ. ψυχ. αυτ.* nec fere fluct) .. 13. 28. 69. 346. *την ψυχην αυτου* :: ut ll. pp. | *ζωογονησει* .. V al fere20 *ζωοποιησει*, 1. al4 *σωσει*. Item *salvam faciet* itpl mt go; *inveniet* l syrcu (:: cf ll. pp.)

34. *λεγω* .. A al mu e g1· for al syrcu add *δε*, al pauc a *γαρ* | *εσονται δυο* c. BEGHLSVXΓΔΛ al itpler vg cop etc (D 11. 80. dscr *εσ. επ. κλ. μι. δυο*) .. AKMRU al20 fere q go *δυ. εσ.*|*μιας* .. B c om, hinc Ln [*μι.*]|*εις* (Gb Sz) c. unc omnib (exc B? e sil.) al pl Bas Thph .. ς *ο εις* c. (B?) min non ita mu cop | *παραλημφθ.* c. ABLQ(ex v. sq.)RXΔ (non item v. sq.) .. ς *παραλημφθ.* c. (D v. sq) EH(GK v. sq)MSUVΓΔ al pler .. DgrGK 116. al4 go *παραλαμβανεται* :: ut Mt | *αφεθησεται* .. DK 116. go *αφιεται* :: ut Mt

35. *εσονται δυο* c. BDL a cop Maxtaur .. ς (49.) *δυ. εσονται*. c. AEGHKMQRS UVXΓΔΛ al pler f vg al .. b c e ff2· i q (al?) Amb om *εσονται*. | *επι το αυτο* .. K* *εν τω μυλωνι* :: e Mt | *μια* (et. ς Gb″) c. AEGHKLMQSUVX ΓΔΛ al longe pl .. ς6 (et. Sz) Ln *η μια* c. B (e sil.) DR al non ita mu cop1 | *παραλημφθ.* et ς *παραλημφθ.* vide ad v. 34. | *η δε ετερ.* c. BLR

Mt 24, 28. 37 (213.5) *καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ Ποῦ, κύριε; ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ὅπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ καὶ οἱ ἀετοὶ ἐπισυναχθήσονται.*

XVIII.

1 (214.10.) *Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι αὐτοὺς καὶ μὴ ἐγκακεῖν,* 2 *λέγων Κριτής τις ἦν ἔν τινι πόλει τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος καὶ ἄνθρωπον μὴ ἐντρεπόμενος.* 3 *χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ, καὶ ἤρχετο πρὸς αὐτὸν λέγουσα Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου.* 4 *καὶ οὐκ ἤθελεν ἐπὶ χρόνον· μετὰ ταῦτα δὲ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ*

13. 69. 346. .. ς (Ln) *και η* (s al pauc om) *ετερ.* c. ADEGHKMQSUVXΓΔΛ al pler it vg al mu (cop om copulam) :: at ita et v. 34. et ll. pp. Ceterum 209. al aliq vg^{edd} (ap Ln) om versum.

36. Non damus versum c. (ς Gb) ABEGHKLMQRSVXΓΔΛ al longe pl g^{l} go cop aeth^{utr} slms Bas al Op Max^{taur} .. ς^{e} (et. Sz) sic habet : *δυο εσονται* (D al aliq it^{pler} vg om) *εν τω* (D om) *αγρω· ο* (DU al om) *εις παραληφθησεται και ο ετερος αφεθησεται* (e om *και ο ετ. αφ.*) c. DU al pm it^{pler} (i ante v. 35. pon) vg (in editione ad v. 35. trahuntur, tum sequitur v. 36. usq *κυριε*, tum v. 37.) syr^{pmn} al Victorin Amb Aug al (:: e Mt)

37. *λεγ. αυτω* (e ff^{2}· *illi dixer.*) .. D om *αυτω* | *το σωμα* .. EGH al fere^{25} e (*cadaver*) syr^{p} ^{mg} al Thph *το πτωμα* :: e Mt | *εκει και* (c. BLΓΔ al plus^{80} b d vg^{ed} cop syr^{p} arm Bas Thph Amb^{2}; Ln [*και*], ς om c. AD^{67} EGHKMQRSVXΓΔ al pl it^{pl} vg^{edd} pler go syr^{cu} et^{sch} al :: ut Mt) *οι αετ. επισυναχθ.* (*επισυν.* c. BLQ 19.^{ev}; ς Ln *συναχθ.* c. ADEGHKMRSUVXΓΔ etc :: ut Mt lectione non fluct, A Amb^{1} om; posuimus h. l. c. BL 13. 69. 300. 346. y^{scr} arm pers^{p}; ς Ln post *εκει* c. rell :: ut Mt lectione non fluct)

XVIII. 1. *δε και* c. ADEGHKQRSUVXΓΔΛ al pler it^{pl} vg go al pl .. BLR al fere^{10} a b c q cop Or^{1} *δε* (Or^{1} *γαρ*) : ita Ln | *αυτους* c. ABKLMQRU VXΓΔ al plus^{55} Or^{1} .. ς om c. DEGHSA al pl Or^{1} | *ενκακειν* (*εγκ.* c. AB^{2} DHKQ al; B**LUA al *εγκ.* : ita Ln 49.) c. ABDHKLQUA al .. ς *εκκακ.* c. EGMRSVXΓΔ al pler Or

2. *λεγων* (et. Or^{1}) .. D 1. al^{4} syr^{cu} et^{sch} pers^{p} Or^{1} Bas om (Gb^{0}), *τινι* c. ABEGHKMQRSUVΓΔΛ al pler it vg al mu Or Ath (pergit *χωρα*) al .. DLX 33. 126. 254. *τη*

3. *χηρα δε* (ς Gb Sz) c. unc omnib (exc A) aliisq longe pl e go syr^{p} al Bas Chr Dam .. ς^{e} add *τις* c. A 1. al mu it^{pler} vg cop al

4. *ηθελεν* (Gb′) c. ABDLQRXΔ al fere^{40} (item *nolebat* it vg) Hipp Chr Dam .. ς *ηθελησεν* c. EGHKMSUVΓΔ al pl | *χρονον* .. D add *τινα*| *μετ. ταυτ. δε* c. BLQ (it^{pl} vg cop *post haec autem*, b c d ff^{2}· om *autem*) .. ς (Ln 49.) *μετ. δε ταυτ.* c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (:: at iste ordo ubi est non fluct : 10, 1. Mc 16, 12. Ioh 19, 38. Lc 1, 24.) | *ειπ. εν εαυτω* ..

φοβοῦμαι καὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐντρέπομαι, 5 διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑπωπιάζῃ με. 6 εἶπεν δὲ ὁ κύριος Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει· 7 ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βοώντων αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμεῖ ἐπ' αὐτοῖς; 8 λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. πλὴν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἆρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

9 Εἶπεν δὲ καὶ πρός τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι

D ηλθεν εις εαυτον και λεγει, item Vig *in se autem reversus dix. intra se* | ει και .. D itᵖˡᵉʳ om και | και ανθρ. ουκ c. ADEGHKMQRSUVΓΔΛ al pler q go .. BLX 157. itᵖˡᵉʳ vg (sed b Irⁱⁿᵗ Vig ita et. v. 2.) cop *ουδε ανθρ.* (Ln)

5. *δια γε* .. X *δια δε* | *κοπον* .. ℵ*GR 1. 131. 209. 346. al mu *κοπους* | ℵ*UX al *την χηρα* | *εκδικησω* .. D praem *απελθων* | *υπωπιαζη* c. ABD G**LQΔ al pm, item *suggillet* itᵖˡ vg (e *molestior sit mihi, permolestet me* go cop; l *invidiam mihi faciat*) .. EG*HKMRSUVXΓΛ al pl (12 ap. sol. Scriv) *υποπιαζη* (Gb') et al fere²⁵ *υποπιεζη*, item *constringat me* b ff²· q (:: Etymolog. *ὑπώπια τὰ ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμ. πελιώματα*, item Pollux *τὰ ὑπὸ τοὺς ὤπας τῶν πληγῶν ἴχνη*. Suid : *ὑποπιέζω ἐκθλίβω, ὑπωπιάζω δέ*. Sic. In cdd *υπωπιαζ. υποπιαζ. υποπιεζ.* non raro confusa. Cf et. ad 1 Cor 9, 27.)

6. *ακουσατε* (A* om) .. Γ fˢᶜʳ* yˢᶜʳ *ηκουσατε*, item e *audistis*

7. *ποιηση* c. BDGMQUVXΓΔ al⁵⁰ fere cat .. ς *-ησει* c AEHKLRSΔ al pl Antioch al (:: in tali interrogatione facile magis se commendabat *-ησει* quam *-ηση*. Auctoritatis plus a testibus hoc quam illud habere clarum est) | *των βοωντ. αυτω* c. BLQ (Dᵍʳ *βοωντων αυτων*, quod inde ortum vdtr); a b ff²· i l q *clamantium* sine *αυτω* .. ς (Ln) *των βοωντ. προς αυτον* c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ etc | *ημερ. κ. νυκτ.* .. D cˢᶜʳ Antioch¹ *νυ. κ. ημ.* | *και μακροθυμει* (Gb') c. ABDLQR(vdtr)X 1. 157. 209. cˢᶜʳ al aliq e (*et patiens est in illis*) go cop sl item (ut putant) aeth arr perss, item Chr Antioch²; accedunt 254. f al vg syrᶜᵘ etˢᶜʰ *κ. μακροθυμησει* (*et patientiam habebit in illis*, g²· add *diebus*) .. ς *και* (80. 88. a b c ff²· i l q om; syrᵖ exprim *etiamsi*) *μακροθυμων* c. EGHKMBUVΓΔΛ al pler itᵖᵐ syrᵖ (Irⁱⁿᵗ om *κ. μακρ. ε. αυτ.*) | *επ* (Dᵍʳ 157. *εν*, item *in illis* it vg; d *super eos*) *αυτοις* (al aliq *-τους*) .. 64. Antioch² om. Ceterum 13. 69. pro *και μακροθ.* etc libere sic : *και λεγω, μακροθυμων επ αυτους ποιησει την εκδικ.* etc

8. *λεγω* .. GMR 28. 124. 346. al¹² fere em cop arm arr Mac Antioch² Irⁱⁿᵗ Aug al praem *και* | *οτι* .. DG al aliq itᵖᵐ tol* Mac Irⁱⁿᵗ Aug om | *αρα* .. D post *πλην* | *την πιστ.* (et. Clem Or Epiph Const al) .. D al² om *την*

9. *δε και* c. BDLMQRXΔ al sat mu itᵖᵐ vg al .. AEGHKSUVΓΔ al plus⁹⁰ b c l q fu** cop sah go syrᵖ (syrᶜᵘ etˢᶜʰ *και ειπεν* sine *δε*) al Bas

εἰσὶν δίκαιοι καὶ ἐξουθενοῦντας τοὺς λοιποὺς τὴν παραβολὴν ταύτην. 10 Ἄνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι, εἷς Φαρισαῖος καὶ ὁ ἕτερος τελώνης. 11 ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηύχετο Ὁ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἅρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ὡς οὗτος ὁ τελώνης· 12 νηστεύω δὶς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὅσα κτῶμαι. 13 καὶ ὁ τελώνης μακρόθεν ἑστὼς οὐκ ἤθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανόν, ἀλλ' ἔτυπτεν εἰς τὸ στῆθος αὐτοῦ λέγων Ὁ θεός, ἱλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. 14 λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικαιωμένος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ ἢ γὰρ ἐκεῖνος· (215.6) ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

14, 11. Mt 23, 12.

Thph om και (Gb⁰ Ln [κ.]) | ℵ πρ. τινας τους πεποιθόσιν | A al εφ εαυτους | εξουθενουντας .. B al⁶ ac plur -ντες|τ. λοιπους (KLX λιπ.) .. D add ανθρωπους | την παραβ. ταυτην .. D om

10. ανθρ. δυο (et. e Cyp) .. D itᵖˡᵉʳ vg Aug δυ. ανθρ. | εις c. EDRX gˢᵉʳ .. Ç o εις c. AEGHKLMQSUVΓΔΛ al pler | ο ετερος .. D itᵖᵐ Cyp Opt εις | φαρ. et τελω. (et. Cyp Aug Opt) .. itᵖˡ τελ. et φαρ.

11. ο (QX 157. cop add δε) φαρισ. (syrᵒᵐⁿ Or και ο φα.) σταθ. (e Cyp *cum stetisset*) .. a b c f ff²· i q *stans itaque phar.* | προς (D καθ) εαυτον .. BL 1. 131. 209. e al vg cop arm sl Or Bas Cyp post ταυτα (e Cyp *talia;* itᵖˡ *sic*) pon; itᵖˡ sah om | προσηυχετο .. A 1. alˢ -ηυξατο | ω.σπερ c. ABEGHKMSUVXΓΔΛ al pler .. DLQ al pauc Or³ ως (Ln) | ουτ. ο τελ. .. AK al fere¹⁰ e Cyp Aug³ Victᵘⁿ ο τελ. ουτ.

12. αποδεκατω .. B -κατευω

13. και ο τελ. c. ADEHKMQSUVXΓΔΛ al pler itᵖˡᵉʳ vg go syrP al .. BGL alᵍ e cop sah syrᶜᵘ etˢᶜʰ Cyp Aug al ο δε τελ.|εις τον ουρ. (A ε. τους -νους) h. l. c. BLQX 33. al b e q go cop sah syrᶜᵘ etˢᶜʰ .. Ç (Ln) ante επαραι (MΓΔ al επάρ.) c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler itᵐᵘ (sed aliq libere) vg syrP al Cyp al mu .. 40. i l Or (item bis alludens) om|εις το στηθος c. AEGHMSUVΓΔΛ al longe pl go cop syrᶜᵘ et syrP .. BDKLQX al fere¹⁵ it vg arm sl Or Cyr Antioch Cyp al om εις (Ln 49. :: at omissio omnino a correctore est) | αυτου (Q Or εαυτου) .. B 1. 118. yˢᵉʳ om

14. λεγω .. A al add γαρ (itᵐᵘ add *itaque;* et. *amen* praemittitur)|καταβη c. ABDEGHLMPSVXΓΔΛ al pler e al vg go al Cyr Cyp al .. KQU al mu itᵖˡ al Antioch Thph Hil al praem οτι, Ln [οτ.] | εις τ. οικ. αυτου (BLᵉᵉ εαυτ.) .. D sah om|η γαρ εκεινος (Gb Sz) c. AEGHKMPQSUVXΓΔΛ al¹⁵⁰ fere go (*quam quidem ille*) syrP (accurate η γαρ εκ.) Cyr Basᶜᵈᵈ Thph (ἢ γὰρ ἐκ. ἀντὶ τοῦ παρ' ὃ ἐκεῖνος. Addit Euth : ἤγουν οὐκ ἐκεῖνος) (157. Bas ηπερ εκ., Doroth υπερ εκεινον) .. Ç η εκεινος c. min pauc .. BL 1. 22.ᵐˢ 94. 209. cop sah (παρα τουτου) Or¹ (et¹ μαλλον αυτου) Nas 256.ˢᶜʰᵒˡ παρ εκεινον (Ln), item D μαλλον παρ (d *praeter*) εκεινον τον φαρισαιον (et. syrˢᶜʰ perᵘP add *Pharis.*). Cf et. it vg : a

15 ([216.2]) *Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη ἵνα αὐτῶν ἅπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμων αὐτοῖς.* 16 *ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ εἶπεν Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρὸς μὲ καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.* 17 ([217.2]) *ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.*

18 ([218.2]) *Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων λέγων Διδάσκαλε* Mt 19, 16—26. Mc 10, 17—24. *ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω;* 19 *εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Τί με λέγεις ἀγαθόν; οὐδεὶς ἀγαθὸς εἰ μὴ εἷς ὁ θεός.* 20 *τὰς ἐντολὰς οἶδας, Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς, μὴ* Ex 20, 12—16.

---

prae illum Pharis., vg *ab* (mm *magis ab*) *illo* (tol add *Pharis.*); sed b c e f ff^2 i l q mt Cyp Aug al *magis quam ille Phar.* (:: *ἢ γὰρ ἐκ.* insolenter dictum tot lectionis turbas creavit) | *εαυτον* pr .. D* *αυτον* | o *δὲ* c. BD^{gr}EGHIKLMPQSUVXΓΔΛ al pler go cop sah syr^p al .. A al^6 it vg syr^{cu} et^{sch} al (Or *και πας* o, *ως πας* o) Cyp al *και* o (Ln :: ita 14, 11. et Mt 23, 12.)

15. *και* .. D al aliq a b go cop syr^{sch} om | *τα* (1. 13. 69. al cop Or om) *βρεφη* (Ordiserte) .. D *παιδια* (idem E pro *τα βρ.* scripturus erat) :: e ll. pp. | *αυτων* (in B additum supr. lin.) *απτηται* (et. Or; P *αψητ.* :: e Mc) .. IX al *απτητ.* (X *αψητ.*) *αυτ.* (:: e Mc) | *επετιμων* c. BDGL 1. 13. 69. 118. 209. f^{ser} item *increpabant* it vg .. ς *-τιμησαν* c. AEFHIKM PSUVXΓΔΛ al pler go (:: *-ησαν* Mt paucis fluct, *-ων* Mc sed test graves substituerunt similiter *-ησαν*) | *αυτοις* .. Γ *αυτους*

16. *προσκαλεσ. αυτα ειπ.* (al panc *ελεγεν* vel *λεγει*) .. BL a cop *προσεκαλεσατο αυτα* (A *imperavit eis*, B om *αυτ.*) *λεγων*, item DG 1. 118. 131. 209. *προσεκαλειτο αυτ. λεγ.* | *κωλυετε* .. D *κωλυσηται* | *του θεου* .. A* 157. al it^{pm} syr^{cu} et^{sch} *των ουρανων* :: e Mt

17. *αμην* .. D 11.^{pe} add *γαρ* | *ος εαν* c. AEFGHIKMPSUVΓΔΛ al pler .. BD LX al panc Or *ος αν* (Ln 49. :: ita iidem fere test et. in Mc)

18. *τις αυτον* .. G 1. al aliq *αυτ. τις*, item *eum quidam* it vg etc | *λεγων* .. D am al (ap Wtst) sax om

19. *ειπ. δ. α.* o (Dial om *α.* o) *ις* .. DG o *δε ειπ. αυτω* | *τι με λεγεις* etc: ad locos veterum in Mt adscriptorum accedunt: Hipp (p. 254.) ex Mcione *τί με λέγετε ἀγαθόν; εἷς ἐστ. ἀγαθός.* Sed ad verbum c. nostro textu consentit Dial *τί με* usq *ὁ θε.* (nisi quod alibi est *λέγοντος τοῦ Χρ. Οὐδεὶς ἀγ. εἰ μὴ εἷς ὁ πατήρ.*) Epiph^{742} ex Ario sic: *πῶς εἶπεν ὁ κύριος Τί μ. λ. ἀ. εἷς ἐστ. ἀγαθ. ὁ θε.* Or consensionem Marci et Lucae testari vide ad Mt (nihilominus Or alibi^2 scribit *εἰ μὴ εἷς ὁ θε. ὁ πατήρ*). Epiph de Mcione: *μή με λέγε* (alt. loc. *-γετε*) *ἀγαθ. εἷς ἐστ. ἀγ. ὁ θε. προσέθηκε ἐκεῖνος Ὁ πατήρ* (alt. loc. *ἀγαθός. προσέθηκε τὸ ὅτι ὁ πατήρ.*)

20. Epiph de Mcione: *ἀντὶ τοῦ Τὰς ἐντ. οἶδας λέγει Τὰς ἐντ. οἶδα.* Id non agnoscit Tert (Or ex Mac. Chrysoceph. 3, 980. vix huc valet), nec magis Dial, nisi quod verba *ὁ δὲ ἔφη*, in Dial praemissa verbis *τὰς*

ψευδομαρτυρήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου. 21 *ὁ δὲ εἶπεν Ταῦτα πάντα ἐφύλαξα ἐκ νεότητος.* 22 (219.2) *ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἔτι ἓν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἕξεις θησαυρὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, καὶ δεῦρο ἀκολούθει μοι.* 23 (220.2) *ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περίλυπος ἐγενήθη· ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα.* 24 *ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσπορεύονται·* 25 *εὐκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τρή-*

ἐντ. οἶδας, Epiphanii testimonium confirmare vdtr. | *οἶδας* .. D add *ο δε ειπεν ποιας. ειπεν δε ο ις το* (:: e Mt) | *μη μοιχευσης* etc (e^{scr} al *-σεις*, item bis vel ter in sqq; M quarto tantum loco *-σεις*, item Dial *μηδε -σεις*) .. D *ου μοιχευσεις· ου φονευσεις· ου κλεψεις· ου ψευδομαρτυρησεις* | *μητερ. σου* c. EFGHSUVΓΔΛ al longe pl a b c cop syr^{cu} et^{sch} al Dial (*τιμαζον τον* etc) Or^{allud} (*καὶ ὁ σωτὴρ δέ φησι Γέγραπται ἐν τ. νόμ. Τίμα τ. πατ. σου κ. τ. μητ. σου*) .. ARDIKLMPX al^{25} it^{pl} vg go syrP arm *μητερα* (Ln Gb″ :: at *σου* nec in Mt nec in Mc est, ad quos vide paucitatem testium qui addunt. Fluctuat et. LXX : B add, A om)

21. *ταυτ. παντα* .. AIK al fere^{5} e *πα. ταυτ.* (:: ut Mt; nonnulli et. in Mc) | *εφυλαξα* c. ABL 1. 209. al Dial .. ς *-ξαμην* c. DEFGHIKMPSU VXΓΔΛ al pler (:: *-ξαμην* in Mc, *-ξα* in Mt edidimus, sed et. in Mt test pler *-ξαμην* nec nemo in Mc *-ξα*. Hinc defendi potest si quis *-ξαμην* ut rarius ubique servat.) | *εκ νεοτ.* c. BD 1 Dial Mcion^{tert} .. ς (Ln) add *μου* c. AEFGHIKLMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it^{pler} vg et rell (:: at ita Mc lectione non fluct; cf et. ad Mt)

22. *ακουσ. δε* c. BDL 1. 33. 69. 131. 209. al cop syr^{cu} et^{sch} perss Thph .. ς add *ταυτα* c. AEFGHIKMPSUVXΓΔΛ al pler syrP, item it vg go *τουτο*, item 157. *αυτου* | *ετι* .. FHV al fere^{10} *οτι* | *διαδος* c. BEFGHK PSUVXΓΔ al pl (et. go cop syrP *distribue*) .. ADILMRΔ al fere^{45} (it vg al *da*) Dial Bas Thph *δος* (Gb′ Ln :: at ita et Mt et Mc) | *πτωχοις* .. D al panc praem *τοις* (e ll. pp.) | *εν τοις* (ALR al^{8} om :: ita Mt) *ουρανοις* c. ABDLR al plus^{10} a e cop .. ς *εν ουρανω* c. EFGHIKMPSUVXΓΔΛ al pler it^{pl} vg go al Dial al (:: ita Mc lectione tantum non fluct)

23. *ταυτα* .. Γ add *παντα* | *εγενηθη* c. BL (:: cf ad Mt 28, 4.) .. ς (Ln) *εγενετο* c. rell ut vdtr omnib (et. Cyr)

24. ο (B om) *ις* *ειπ.* c. BL 1. 131. 157. 209. cop*. . ς (Ln) ο *ις* (al panc om vel ante *αυτον* pon) *περιλυπον γενομενον ειπ.* c. AEFGHIKMPRSU VXΓΔΛ etc, item D b c e i al *περιλ. γενομ. ειπ.* (e add *illi*) ο *ις* | *εις τ. β. τ. θ. εισπορευονται.* (DR 124. 157. it^{pler} vg *εισελευσονται*, go *introeunt in regn. d.*, item cop *difficile ut intrent*) c. BL (go cop), item DR al it^{pler} vg .. ς (Ln) *εισελευσονται εις τ. β. τ. θε.* (KM al mu *των ουρανων* :: e Mt) c. AEFGHIKMPSUVXΓΔΛ etc (:: cf Mt et Mc)

25. Γ al *ευκοποτερ.* | *καμηλον* (it^{pm} for al *camellum*) .. s 59. 124. 130.^{sr} 239. 433. c^{scr} y^{scr} *καμιλον* (239. *-μιλλον*). Cyr (apud Mai. p. 380.) *καμηλον οὐ τὸ ζῶον ἀλλὰ τὸ ἐν τοῖς πλοίοις παχὺ σχοινίον* (transiit et. in scholia). Ceterum cf ad Mt ad quem adde : *καμιλον* et. syrP (pariter

ματος βελόνης εἰσελθεῖν ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 *εἶπον δὲ οἱ ἀκούσαντες Καὶ τίς δύναται σωθῆναι;* 27 *ὁ δὲ εἶπεν Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατὰ παρὰ τῷ θεῷ ἐστίν.* 28 *Εἶπεν δὲ Πέτρος Ἰδοὺ ἡμεῖς ἀφέντες τὰ ἴδια ἠκολουθήσαμέν σοι.* 29 (221.2) *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν ἢ γυναῖκα ἢ ἀδελφοὺς ἢ γονεῖς ἢ τέκνα ἕνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,* 30 *ὃς οὐχὶ μὴ ἀπολάβῃ*

28—30 Mt 19, 27—29. Mc 10, 28—30.

in Mt atque in Mc, non item in Lc). Contra Amb: „camelus in typo populus gentilis accipitur, quem leo ille quaerens quem devoret onustum thesauro propheticis agitat speciebus in desertum" etc | *τρημ*ατος c. BD 49. (sic B et. in Mt)..LR 157. 242. 31.ev 32.ev *τρυπημ*ατος (:: ita Mt) .. ς *τρυμαλ*ιας (:: ut Mc) c. AEFGHKMPSUVXΓΔΛ etc (it vg *foramen acus* [e *cavernam*] ubique) | *βελ*ονης (Gb″) c. BDL 1. 13. 69. 124. 157. 209. 251. 346. .. ς *ραφιδ*ος (:: ut Mt et Mc) c. AEFGHKMPR SUVXΓΔΛ al pler | *εισελθ.* pr c. BEFGHKLRSUVXΓΔΛ al longe pl e cop syr^{sch} syrP ^{mg} .. ADMP al plus^{20} item (*transire*) it^{pler} vg go syr^{cu} syrP ^{txt} sl *διελθειν* (:: ut in Mc edidimus; cf ad Mc et Mt) | *εισελθ.* sec (a e ff^{2*} i syrsch non exprim) .. D it^{pm} vg syr^{cu} ante *εις την* pon

26. *οι ακουσαντες* (d g^{1*} *qui audierunt*) .. D^{gr} L al aliq go *οι ακουοντες*, item it^{pler} vg *qui audiebant*

27. *ο δε* .. A al aliq add $\overline{\text{ις}}$ (similiter it^{aliq}) | *τω* c. ABEFGHKLMRSUVXΓ ΔΛ al longe pler .. DP 157. f^{scr} Iust (*τα αδ. πα. ανθρ. δυ. πα. θε.*) Thphil (*τα γαρ πα. ανθρ. αδ. δυ. εστ. παρ. θε.*) om (Ln :: cf ll. pp.)| *εστιν* h. l. c. BDL 1. 28. 118. 131. 157. 209. al pauc a e Hier .. ς post *δυνατα* c. AEFGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler it^{pl} vg (sed in his Latt pler *quae impossibilia sunt ap. de. poss. sunt* etc, item Ir$^{lat\,2}$ [alibi^{1} om *εστ.*]) go etc (:: in Mc *δυνατα εστ. πα. θε.* non fluct)

28. *πετρος* (Gb′) c. AEFGHKMPSVΓΔΛ al longe pl (18 ap. sol. Scriv.).. ς (Ln) *ο πετρ.* (:: ut Mt et Mc lectione tantum non fluct) c. BDLRUX al mu | *αφεντες* (D 1. 69. 118. 131. 209. post *τ. ιδ.*) *τα* (1. 13. 69. 118. 131. 209. 346. it^{mu} *παντα τα*) *ιδια* c. BDL 157. al^{7} cop syrP ^{mg} it^{pl} (*relictis rebus* [b *retibus*, a l *omnibus*, c q *omnib. reb.*] *nostris* a b c ff^{2*} i l q; e *remisimus omnia nostra et*) item ut vdtr syr^{cu} (simili modo quo e) .. ς *αφηκαμεν παντα και* c. AEFGHKM PRSUVXΓΔΛ etc (f al vg *dimisimus omnia et*) :: at ita et Mt et Mc | *ηκολουθησαμεν* (R *-καμεν*, ut in Mc edidimus, item D* in Mt) *σοι* .. X c^{scr} e^{scr} (al ?) l add (:: e Mt) *τι αρα εσται ημιν*

29. *οτι* .. DΔ al pauc it (exc f) vg (sed non Hier) om (:: ut Mc) | *οικιαν* .. DH al aliq syr^{sch} pers^{p} *-ιας* (:: ut Mt) | *η γυναικ. η αδ. η γον.* c. BL cop .. ς (Ln) *η γον. η αδ.* (DXΔ al^{6} sl Cyp^{1} add *η αδελφας* :: ut Mt et Mc) *η γυναικ.* cf rell ut vdtr omnib (et. Cyp Hier al) (:: vdtr *γυναικ.* cum *τεκν.* consilio compositum esse; quamvis et. dici queat aliena manu composita esse singulariter dicta. Cf eosdem test vv sqq) | *ενεκεν* (U al *-κα*) .. B *εινεκεν*

30. *ος ουχι μη* c. BL 1. 124. 209. al ut vdtr .. ς (Ln) *ος ου μη* c. AEGH KMPRSUVXΓΔΛ al pler; sed D (:: e Mc) *εαν μη* (it^{pm} *nisi tu*, f al vg

πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

31—34 Mt 20, 17–19. Mc 10, 32–34. 31 (222.2) Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἰδοὺ ἀναβαίνομεν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ υἱῷ τοῦ ἀνθρώπου· 32 παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν καὶ ἐμπαιχθήσεται καὶ ὑβρισθήσεται καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. 34 (223.10) καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ῥῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

35—43 Mt 20, 29—34. Mc 10, 46—52. 35 (224.2) Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίζειν αὐτὸν εἰς Ἰερειχὼ τυφλός

Cyp al *et non*) | *απολαβη* c. AEGHKLPRSUVXΓΔΛ etc .. BDM al[10] *λαβη* (:: ut Mc, similiter Mt) | *πολλαπλασ.* .. D itpler (non f et ut vdtr g[1. 2.]) syrp ms (in cod. Bars.) Cyp al mu *επταπλασ.* (sed Hier sic : *Iovinian. in alio evgl. centies in alio septies – – sciat in Mt et Mc apostolis qui universa dimiserant centuplum repromissum, in evgl. autem Lucae multo plura, πολλαπλασ., et penitus in nullo evgl. pro centum scriptum esse septem, seque aut falsarii aut imperitiae reum teneri.*) | *εν τω καιρ. τουτω* .. X praem *νυν* (:: e Mc)

31—34. Epiph de Mcione: *παρέκοψε τό Παραλαβὼν τ. δώδ. Ἔλεγεν Ἰδοὺ ἀναβ. εἰς ἱεροσολ. καὶ τελεσθ. πάντα τὰ γεγρ. ἐν τοῖς προφ. περὶ τοῦ υἱ. τ. ἀνθρ.· παραδοθήσεται* (alt. loc. add *γὰρ καὶ*), *ἀποκτανθήσεται, καὶ τῇ τρ. ἡμ. ἀναστήσ.* (alt. loc. *ἐγερθήσ.*) *ὅλα ταῦτα παρέκοψε.*

31. *δωδεκα* (Or *δεκαδυο*) .. E* italiq add *μαθητας* | *πρ. αυτους* .. D itmu vg *αυτοις* | Γ *αναβαινωμεν* | *ιερουσαλημ* c. BDLR y[scr] e cop go Or .. ς (Ln) *ιεροσολυμα* (:: ut Mt et Mc lectione non fluct) c. AEGHKMPSUV XΓΔΛ al longe pler itpler vg al | *τελεσθησεται* .. al[10] Orlib *τελειωθησ.* | *τω υιω* .. D 13. 69. 124. al[6] Epiph (item *de filio* it vg go ac reli) *περι του υιου* (Schu „bene"), Δ *του υιου*

32. *παραδοθ. γαρ* .. D e *οτι παραδ.* | ADEP *ενπαιχθ.* (Δ[X] al *–εχθ.*; K *–χθησονται*) | *και υβρισθ.* (al pauc post *κ. εμπτ.* pon; 130.E[r] et[lat] f vg *κ. μαστιγωθησεται*) .. DL al[11] it[mu] al (syrp c.*) om (:: nec Mt nec Mc habet) | *κ. εμπτυσθ.* (D *ενπτ.*) .. PR al[7] arm om (:: om et. Mt, non item Mc)

33. *αποκτενουσιν* (et. d) .. D[Er] *αποκτεινουσιν* | *τη ημ. τ. τριτη* .. Δ[X] 1. 13. 69. al plus[40] vv aliq Epiph *τη τρ. ημ.* (:: ut Mt) | *αναστησεται* .. L al fere[10] Epiph[1] (vide ante) *εγερθησ.* (:: ut in Mt edidimus)

34. *και αυτοι* .. DU al pauc e syr[sch] aeth *αυτ. δε* | *ουδ. τουτων* .. D *τουτ. ουδ.* | *και ην* .. D 1. al itpl syr[cu] et[sch] persp *αλλ ην* | *τουτο* .. D 1. al[3] itpler copdx syr[cu] arm om | *κεκρυμμενον* .. Gr al pauc *κεκαλυμμενον* | *απ* .. Δ *επ*

35. *ιεριχω* (Γ[A] *–χῶ* cf ad Mt) c. (B?)DFQ (cf multo plur ad Mt et Mc) go .. ς (Ln 49.) *ιερι̣χω* c. AEGHKLMRSUVXΓΔΛ etc

τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν ἐπαιτῶν. 36 *ἀκούσας δὲ ὄχλου διαπορευομένου ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο.* 37 *ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται.* 38 *καὶ ἐβόησεν λέγων Ἰησοῦ υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με.* 39 *καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιγήσῃ· αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν Υἱὲ Δαυείδ, ἐλέησόν με.* 40 *σταθεὶς δὲ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν. ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν* 41 *Τί σοι θέλεις ποιήσω; ὁ δὲ εἶπεν Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω.* 42 *καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ Ἀνάβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.* 43 *καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἠκολούθει αὐτῷ δοξάζων τὸν θεόν. καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἰδὼν ἔδωκεν αἶνον τῷ θεῷ.*

---

35. *επαιτων* (D e Dial ante *εκαθητο*) c. BDL Or Dial .. *ς προσαιτων* (cf ad Mc) c. AEGHKMPQRSUVXΓΔΛ etc

36. *διαπορ.* (et. Or Dial) .. DX (go vdtr) *παραπορ.* (itᵖˡᵉʳ vg *praetereuntem*, e *transeuntes*) | *τι ειη* (r *ει*, L *εη*) τ. c. ABEGHPSUVΓΔΛ al longe pl; item itᵖˡᵉʳ vg *quid hoc esset* (e *quid esset illud*) .. DKLMQRX al plus[25] Or[2] Dial *τι αν ε. τ.* (a d *quidnam* etc), hinc Ln *τι* [*αν*] etc

37. Dial *απηγγελη* | e (Δ om) *ναζωραιος* (M c copʷⁱ *ναζαραιος*) .. Dᵍʳ 1. al pauc a al (sed e i l *nazorenus*) vg Or o *ναζαρηνος* .. Dial om

38. *και* .. D e go *ο δε* | *εβοησεν* (Epiph ex Mcion[libere] *εβοα*) .. P *επηυξεν* | *ιω* .. AEK al fere[10] sl[cod] Or om | *δαυειδ* (et. v. sq) et *δαιυδ, δαβιδ* cf ad Mt 1, 1.

39. Om versum al[8] b Dial (propter *ὁμοιοτέλ.*) | *και οι* .. D e Mcion[tert] *οι δε* | *προαγοντ.* .. AK al[3] a *παραγ.* (*qui praeteribant*), 32.ev *παραπορευομενοι* | AΓ al *επετιμων* | *σιγηση* (Schu „recte ap. Lc qui unus ex evglst hoc verbo utitur) c. BDLPX al pauc Or[1] .. *ς σιωπηση* (:: ut et Mt et Mc) c. AEGHKMQRSUVΓΔΛ al longe pler Or[1] | *πολλω* .. D c om | *εκραζεν* (al pauc am go Or *-ξεν*) .. EGHM al fere[15] sl add *λεγων* | *υιε* (D al aliq *υιος*, d *filius*) .. U 1. al[12] praem *ιω*

40. *ις* (c. BD; *ς* Ln 49. o *ις* c. EGHKLMQRSUVXΓΔΛ etc) .. A 63. Dial om | *πρ. αυτον* .. D 1. 63. 131. 209. al pauc a e ff[2]. i l Dial om | *επηρ. αυτον* .. QX al aliq add o *ις*

41. *τι* c. BDLX 57. (al ?) e cop Dial .. *ς* (Ln) praem *λεγων* c. AEGHKMQ RSUVΓΔΛ etc, item Or *ειπων* | *ειπεν* .. R syrᶜᵘ syrᵖ ᵐᵍ add *αυτω*

42. o *ις* (1. al pauc o *κυρ.*, al[3] om) *ειπ. αυτω* .. D itᵖˡ Or *αποκριθεις ειπ. αυτ.* (Or itᵖˡ add *ις*, item e omissis *ειπ. αυτ.*), item Dial *αποκριθ. ειπ. ο ις*

43. Dial exscriptis 35 usq 43. non add *και ηκολ.* usq *τω θεω* | *δοξ. τ. θεον* : Or de Lc : *πλειὸν τι εἶχε παρὰ τοὺς λοιποὺς· ἠκολ. γάρ, φησίν. αὐτῷ δοξ. τ. θε.* | *λαος* (et. Or[1]) .. Q al plus[20] Or[1] Thph *οχλος* | *ιδων* .. K al[3] 237.schol aliorumq om | *αινον* (et. Or[2]; it vg *laudem*) .. D *δοξαν* (d *gloriam*)

XIX.

1 (225.10) *Καὶ εἰσελθὼν διήρχετο τὴν Ἱερειχώ.* 2 *καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν πλούσιος·* 3 *καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἐστιν, καὶ οὐκ ἠδύνατο ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν.* 4 *καὶ προδραμὼν ἔμπροσθεν ἀνέβη ἐπὶ συκομωρέαν, ἵνα ἴδῃ αὐτόν, ὅτι ἐκείνης ἤμελλεν διέρχεσθαι.* 5 *καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτὸν καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν Ζακχαῖε,*

XIX. 1. *διηρχετο* (A *διερχετο*) .. MA al plus[10] vv aliq praem *ο* $\overline{\iota\varsigma}$, item add Γ al mu | *την* .. M al aliq (cop *ambulabat in Ier.*) sl praem *εις* | *ιερειχω* c. (B?)DQA (:: cf ad 18, 35. c. ll. pp.) .. ς (Ln 49.) *ιεριχω* c. AEGHKLMRSUVΓΛ etc

2. *καλουμενος* (et. e go cop syr^{p}) .. DG al[7] it^{pler} vg al mu om (Schu „sic ubique locorum ap Lc") | *και αυτος* (69. f^{scr} it^{pm} vg cop al *ουτος*) .. D e i go *ουτος* | *και ουτ. ην* c. AEGHMQRSUVΓΛΛ al pler f (*et iste erat*) syr$^{p\ mg}$ .. BK 1.13. 42. 69. 131. f^{scr} p^{scr} it^{pl} vg al *και αυτος* (item U? c ff$^{2\cdot}$ mt addito *ην*), L 245. go cop syr^{cu} *και ην*, 108. 157. syr$^{p\ txt}$ (syr^{sch} paullo liberius) *ουτος ην*, 25. *και ουτος*, al[2] *αυτος* .. D e om : Ln *και αυτος* [*ην*]

3. B*K al aliq *εδυνατο* (A *ουκ δυνατο*, uti Mt 22, 46.)

4. *προδραμων* c. ABKMQSUΛΛ etc (it^{pl} vg *praecurrens*, e *praecessit*, a *procurr.*) .. (E?)FGHLRVΓ al fere[25] *προσδρ.*, 42. *αποδρ.*, al plus[25] *δραμων* (q *currens*), D *προλαβων* (d *antecedens*) | *εμπροσθ.* (D *ενπρ.* ut solet) .. BL f^{scr} praem *εις το*, item 157. *εις τα* .. it^{pler} vg non exprim (d *ab ante*, e *in priore*) | *συκομωρεαν* c. BDQ 1. 131. al[15] fere, item (et. ς) *-μωραιαν* c. E*GKU al pm (similiter A Naz^{cod} Cyr *συκωμοραιαν*) .. ς^{e} (Gb Sz) *-μορεαν* c. LA al mu, item *-μοραιαν* (et. in Zonara editum) E**FHMSVΓΛ al pl (et. R, nam *-μορ-* clarum est et reliqua potius *-αιαν* quam *-εαν* esse vdtr) (:: in usu sunt *συκομορέα* et magis etiam *μορέα*. Passim vero in libris invenitur *μω-*, ut editum est in Galeno. Hinc nostro loco pro auctoritate testium tenenda vdtr forma *συκομωρεα*.) | RA *ειδη* | *εκεινης* (Gb Sz) c. ABEFGHKLMQRSUVΓΛ al pl .. ς *δι εκεινης* c. A 1. al mu .. D *εκεινη* (it^{mu} [et. d] vg *inde*, b c ff$^{2\cdot}$ i q Amb *illa parte*, a *per illa parte*) | *ημελλ.* .. KUA 1. al[30] fere *εμελλ.* | *διερχ.* .. A *εισερχ.*, 1. al *παρερχ.*

5. *κ. ως ηλθ. επ. τ. τοπον* .. D 157. a b c e ff$^{2\cdot}$ i l q *κ. εγενετο εν τω διερχεσθαι αυτον* (157. it *τον* $\overline{\iota\nu}$) | *αναβλεψας* (syr^{sch} et^{cu} pers^{p} om) *ο* (B om) $\overline{\iota\varsigma}$ *ειδεν* (KQVA al *ιδ.*) *αυτ. και* (BL 1. 131. cop arm om *ειδ. αυτ. και*, sed habent AEFGHKMQRSUVΓΛΛ al pler f al vg go syr^{p}. Item q *respiciens vidit illum et*, e *respexit et vidit illum*, c ff$^{2\cdot}$ i l *vidit illum sursum aspiciens et*) .. D *ειδεν και* .. 157. *ειδεν αυτον· αναβλεψας δε ο* $\overline{\iota\varsigma}$, item a *vidit illum et respiciens* (atque b *vid. illum respicientem et*) | *πρ. αυτον* .. D al a e cop *αυτω* | *σπευσας* (et. Valentt ap Ir et Epiph)

σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 καὶ ἰδόντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι παρὰ ἁμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον Ἰδοὺ τὰ ἡμίσειά μου τῶν ὑπαρχόντων, κύριε, τοῖς πτωχοῖς δίδωμι, καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς υἱὸς Ἀβραάμ ἐστιν· 10 (226. 5) ἦλθεν γὰρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός. [Mt 18, 11.] 1 Tim 1, 15.

11 (227.10) Ἀκουόντων δὲ αὐτῶν ταῦτα προσθεὶς εἶπεν παρα-

.. D^{gr} e q cop σπευσον (sed e pergit *descendere*) | σημερ. γαρ (H* al^{5} om γαρ) .. D it vg al Valentt ap Ir et Epiph Amb οτι σημ.

7. ιδοντες .. KM al^{5} ac plur add αυτον | παντες c. ABDEFGHLQRUVΓΔΛ al^{100} fere .. ς απαντ. c. KMS 1. al non ita mu | λεγοντες (et. b e f q al vg) .. D a e ff^{2}· i l syr^{cu} om

8. ζαχχ. .. D al^{6} e ζαχχ. | κυριων .. GKM al^{55} fere e vg^{clx} (Lc Brug „non substituas Iesum pro dominum") syr^{sch} syr^{p} ^{mg} al ιν̄ | τα ημισεια (Q 382. -σια, A -σηα) c. BLQ 382. (al ut vdtr) item A .. ARΔ al τα ημισυ (et D* τα ημισοι), ς τα ημιση c. D**EFGHKMSUVΓ. al longe pl (8.^{pe} -σεα : ita Ln ex errore de Q) Bas .. 69. al aliq το ημισυ (:: τα ημισεια, ut et. Antonin. Liberal. c. 2. p. 16. et bis Cleomed. Theor. cycl. 1, 5. p. 23. [cod. unus -σεα] editum est, pro auctoritate ipsorum testium nostrorum insolentius quidem sed non vitiose dictum vdtr. Etiam τὰ ἡμίση [ap Philon. Aelian. aliosq inventum] improbant Phryn. et Herodian. pro τὰ ἡμίσεα.) | μου των υπαρχ. c. BLQ 1. al pauc cop .. ς (Ln) των υπαρχ. μου (D* al plus^{30} Bas$^{cdd\,2}$ μοι) c. ADE FGHKMRSUVΓΔΛ etc | τοις (B 248. g^{scr} om : ita 49. at cf Mc 10, 21. ubi ab evglsta πτωχοις scriptum CD aliiq auxerunt articulo, Mt 19, 21. ubi τοις πτ. ab evglsta scriptum vdtr sed pleriq abiecerunt art. Similiter fit Mt 26, 9. et ll. pp.) πτωχ. διδ. c. BDLQ 1. 33. 209. al .. ς (Ln) διδ. τ. πτωχ. c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler it vg go al Bas Ir^{int} Cyp al (:: Mt 19, 21. 26, 9. Mc 10, 21. 14, 5. Lc 18, 22. Io 12, 5. διδοναι ante πτωχοις positum est nec fluct) | ει τινος .. B om ει (cop *et huic cui* etc)

9. πρ. αυτ. (d e Cyp om, B πρ. αυτους) o (B om) ιη̄ .. D it^{plor} vg al o ιη̄ πρ. αυτον (ita et. f q al vg, sed it^{pl} syr^{p} ^{mg} πρ. αυτους) | τω (et. Tit Naz Cyp al) .. AD cop^{dx} syr^{cu} εν τω | τοιτω .. Γ b^{scr} x^{scr} (al ut vdtr) τοῦτο | αβρααμ (L αβραμ) εστιν .. LB om εστ.

10. Laudant vel respiciunt versum Clem Or Const (– – σωσ. κ. ζητ. το πεπλανημενον). Respicit totam narrationem et. Hom$^{cl\,3,\,63}$· ζαχχ. πρὸς ὃν καὶ ὁ κύρ. ἡμῶν (Cotel. om) εἰσιὼν ἀνεπαύσατο, τοῦ σώζεσθαι κρίνας ἄξιον εἶναι.

11. εγγ. ειν. ιερ. αυτον c. BL 157. 209. (nisi est εγγ. ιε. αυτ. ειν.) al?, item (ita Ln) Q εγγ. ειν. αυτ. ιερ· .. ς εγγ. αυτ. (sed l. 131. al αυτ.

βολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς εἶναι Ἰερουσαλὴμ αὐτὸν καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι
12 aa. Mt 25,14–30. Mc 13, 34. παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. 12 (220.2) εἶπεν οὖν Ἄνθρωπός τις εὐγενὴς ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἑαυτῷ βασιλείαν καὶ ὑποστρέψαι. 13 (220.3) καλέσας δὲ δέκα δούλους ἑαυτοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Πραγματεύσασθε ἐν ᾧ ἔρχομαι. 14 οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὀπίσω αὐτοῦ λέγοντες Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. 15 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν φωνηθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους οἷς ἔδωκεν τὸ ἀργύριον, ἵνα γνοῖ τίς τί διεπραγματεύσατο. 16 παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος λέγων Κύριε, ἡ μνᾶ σου δέκα

ἐγγ., 50. om αυτ.) ειν. (al mu add εις) ιερ. c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ etc .. D ειν. αυτ. ἐγγ. ιερ. (lt vg *eo quod esset prope Hier.*) | δοκ. αυτους (al^{3} –τοις) .. D om αυτ. | παραχρ. (e om) μελλει (e *incipit*) .. D μελλ. παρ. (itp^{ler} vg *confestim - - manifestaretur*) | αναφαινεσθ. . . Γ αναφερεσθ.

12. ειπ. ουν (DL 247. go δε, 252.* e cop^{ds} syr^{cu} om; syr^{sch} και ante ειπ.) .. Γ 235. om | επορευθη (et. Or) .. DH 157. επορευετο (d *abiit*) | εαυτω (et. Or^{4}) .. D itp^{l} cop Leif Amb om

13. καλ. δε (L 69. al panc om) .. ΔΛ 124. al aliq itp^{m} (e *et vocitis autem*) syr^{sch} et^{cu} Leif και καλ. | εαυτου . . Dr al^{10} fere αυτου . . it^{mu} Or Leif om | πραγματευσασθε (ABDELΓ etc –σθαι) .. DΔ 1. al^{10} Or –τευεσθε (U –τευσθε) | εν ω (Gb″) c. ABDKLR al fere^{20} Or (itp^{ler} vg *dum*, a *donec*) .. ς εως c. EFGHMSUVΓΔΛ al longe pl (al panc add αν) B al panc ερχωμαι

14. DEFΓ al πολειται | αυτου .. D 254. b ff^{2}. l Leif om | απεστειλαν .. D επεμψαν (D* ενεπεμψ.) | KHΔ al θελωμεν | τουτον .. A* add λαβοντα την βασιλειαν (sed ipse* se corr.) | K 124. εφ υμας

15. εν τω .. DΔ om (item e ut vdtr, nam pro *revertenti* corrigendum vdtr *reverti*) | επανελθ. αυτ. λαβοντα .. M 29. 71. g^{scr} λαβειν αυτον | και .. al fere^{40} vv aliq Thph om | αυτω . . Dr αυτου .. A om, item itp^{ler} (non e; a ut d *serv. suos*) vg al | τουτους .. D al^{5} (sed d^{scr} αυτου) itp^{ler} vg al Or Leif om | εδωκεν (itp^{ler} vg Leif cop go al *dedit*) c. AE FGHKMRSUVΓΔΛ al pler (al^{8} δεδωκε) itp^{ler} vg etc .. BDL al^{4} a e δεδωκει (ita Ln), Or εδεδωκει | γνοι c. BDL .. ς γνω c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn | τις τι διεπραγματευσατο (K –σαντο, A πραγματευσαντο) c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ al fere omn itp^{ler} vg go syr^{sch} syrP al . . BDL 157. e syr^{cu} cop τι διεπραγματευσαντο (157. –σατο?)

16. κυριε .. K om | η μνα σου .. EFHKMR 1. 13. 33. 157. 209. al fere^{40} η μνας (ita et. syrP ^{mg} gr) σου. Item (exc K) vv. 18 et 20. | δεκ. προσ. μν. c. BL 1. 131. 209. (al ?) a e .. ς προσ. δεκ. μν. c. AEFGHKMRSUVΓ ΔΛ al pler go cop syr^{cu} syrP al, item D itp^{ler} vg syr^{sch} δεκ. μν. προσ. | προσηργασ. c. AB*DE*LR al aliq .. ς προσειργ. c. B**E**FGHKMSUVΓ ΔΛ al pler

προσηργάσατο μνᾶς. 17 καὶ εἶπεν αὐτῷ Εὖγε, ἀγαθὲ δοῦλε, ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. 18 καὶ ἦλθεν ὁ δεύτερος λέγων Ἡ μνᾶ σου, κύριε, ἐποίησεν πέντε μνᾶς. 19 εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ Καὶ σὺ ἐπάνω γίνου πέντε πόλεων. 20 καὶ ὁ ἕτερος ἦλθεν λέγων Κύριε, ἰδοὺ ἡ μνᾶ σου, ἣν εἶχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἶ, αἴρεις ὃ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὃ οὐκ ἔσπειρας. 22 λέγει αὐτῷ Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. ἤδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὃ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὃ οὐκ ἔσπειρα; 23 καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκάς μου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τράπεζαν; καὶ ἐγὼ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἂν ἔπραξα

---

17. *και* .. D e o *δε* | *ευγε* c. BD al[3] ac plur Or, item (sed ita et. Mt 25, 21 et 23.) it (a solus *tanto melior*) vg Lcif Amb .. ς *ευ* (:: ut Mt quem cf) c. AEFGHKLMRSUVΓΔΛ etc (ita et. syr[p mg sr]) | *αγ. δουλε* .. M 1. 13. 69. al fere[15] it[mu] cop syr[sch] et[p] *δουλ. αγ.* (:: ut Mt)

18. *ηλθ. ο δευτ.* (157. *ετερ.*, a e *alius*) *λεγ.* (et. a e), it[pler] vg Lcif *alter venit dicens* .. D *ο ετερος ελθων ειπεν* | *κυριε* (ff[2] om) h. l. c. BL .. ς (Ln 49.) ante *η μν. σου* (:: at ita et ante et post, nec aliter Mt lectione non fluct) c. reli ut vdtr | *εποι. πε. μνας* .. D *πε. επ. μν.*

19. *γινου* (AD *γειν.*, L 433. *γενου*) h. l. c. BL 1. 131. 157. 209. (al ut vdtr) .. D cop ante *και συ* .. ς (Ln) ante *επανω* c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ etc (et. Or[1] addens : *οὐδὲ τὸ ὄνομα τῆς ἐξουσίας ὡς ἐπὶ τοῦ προτέρου ὥρισατο*, tamen alibi[2] ipse dat *ἴσθι ἐξουσίαν ἔχων ἐπάνω*, ut et. q[ser] r[ser] item a) | *πεντε* .. Γ *δεκα*

20. *ο ετερος* c. BDLR 69. 247. o[ser] y[ser] syr[p] (sed *ὁ* c.*) .. ς *ετερος* c. AE FGHKMSUVΓΔΛ al pler (:: at articulus male positus videri debebat). It[pler] vg *alter*, a d e *alius*

21. *εφοβουμ. γαρ* .. D it[pl] gat mm Lcif *οτι εφοβηθην* (a d e *timebam*) | *οτι ανθρ.* .. D e go *ανθρ. γαρ* | *αυστ. ει* (κ η) .. D e *ει αυστ.* | *εσπειρας* .. UA al fere[15] aeth add *και συναγεις οθεν ου διεσκορπισας* (:: ex Mt fluxit)

22. *λεγει* (Gb″) c. B(ex ed. Wo. Ceph.)E*GLMRS*UA 1. 28. 69. 124. 131. 157. al plus[40] a al vg cop syr[omn] (syr[cu] praem *ὁ κύρ. αὐτοῦ*) al Thph .. ς (Ln) *λεγ. δε* c. A(B??)E**VHKS**VΓΔ al pl q .. D *ο δε ειπεν*, b c e f i go Lcif *et dixit*, ff[2] *tunc dix.* | *κρινῶ*: ita EHKMΓ al pl a d cop syr[sch] et[cu] al .. E**A al it[pler] vg go syr[p] Lcif *κρίνω* | *αιρων* .. DF it[pl] cop Lcif Amb *αιρω* (Lcif *et tollo*) | *θεριζων* .. D it[pl] cop Lcif Amb -ζω | *εσπειρα* .. UA al fere[15] aeth add *και συναγων* (U -γω) *οθεν ου διεσκορπισα* (:: cf ad v. 21.)

23. *και* (al aliq cop syr[cu] et[sch] al om) *δια τι* .. D e pers[w] *δια τι συν* | *μου το αργ.* c. ABL 33. 157. 48.[ev] f[ser] al .. ς *το αργ. μου* c. DEFGHK MRSUVΓΔΛ etc | *τραπεζαν* (Gb″) c. ABDEFGHLMRSUVΓΔΛ al pl .. ς praem *την* c. K al mu | *και εγω ελθ.* (al[7] ac plur *ελθ. εγ.*) c. AEFGHKLMRSUV ΓΔΛ etc .. BD *καγω ελθ.* (Ln 49.) | *αν* (a e non exprim) *επραξ.* (254.

αὐτό. 24 *καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι.* 25 *καὶ εἶπαν αὐτῷ Κύριε, ἔχει*
8, 18. Mt 13, 12. Mc 4, 25. *δέκα μνᾶς.* 26 (230.2) *λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται, ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.* 27 (231.5) *πλὴν τοὺς ἐχθρούς μου τούτους τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτοὺς ἀγάγετε ὧδε καὶ κατασφάξατε αὐτοὺς ἔμπροσθέν μου.*

28–38 Mt 21, 1–9. Mc 11, 1–10. Io 12, 12 ss. 28 (232.2) *Καὶ εἰπὼν ταῦτα ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων*

εισεπῥ.) αυτο c. DEFHKMRSUVΓΔΛ al fere omn itpler vg go etc (et. Lcif al) .. BL f *αν αυτο επῥ.* (Ln 49.), item A *αν αυτο ανεπραξα* .. G fscr *εκομισαμην αν το εμον συν τοκω* :: e Mt

24. *και τ. παρ. ειπ.* (et. Or Lcif) .. D *ειπ. δε τοις παρ.* (a *circumstantibus autem dix.*) | *την μναν* (b Lcif *talentum* ut et. supra ubique, item l[s]) .. D a e om | *δοτε* .. D *απενενκατε*

25. *κ. ειπαν* (c. BL g[ecr]; ς *ειπον* c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ etc) *α. κυριε* (B supra lineam habet) *εχ. δ. μνας* .. D al[10] b e g[2] syr[cu] Lcif om (:: ut Mt)

26. *λεγω γαρ* c. ADEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler go syr[cu] syrP al .. itpler vg *dico autem;* i syr[sch] syrP edd[2] aeth al *et* (syr[sch] al om; pers[P] arr *Christus* vel *ille*) *aut illis Dico autem* (ita i, syr etc om) .. BL 1. 131. 209. al aliq a cop arm Thph[ed] om *γαρ* (ita 49. et Ln [*γαρ*] :: at omissum ab alilsq mutatum esse una cum v. 25. propter insolentiam sermonis clarum est) | *δοθησεται* (al fere[10] vg[ed] et[cdd] aliq syr[cu] [*et adiicietur ei*] aeth add *και περισσευθησεται* :: e Mt) .. D *προστιθεται* (d *adicietur*) | *εχει* .. al[7] syr[cu] syrP c.* Mcion[tert] (alluditur his: *auferentem quod quis videatur habuisse*) *δοκει εχειν* :: cf ad Mt | *απ αυτου* c. ADEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler it vg (it vg: *ab eo autem qui – auferetur ab eo.* Aliter in Mt) go syr[omn] al Ephr .. BL 36. 53. 63. 77. 108. 253. 259. Lcif om (49. et Ln [*α. α.*] :: ut abundans molestumque omissum est, nec vero ex Mt, quem vide accuratius, huc adscriptum)

27. B *εκχθρους* | *τουτους* c. BKLM al[8] cop Did .. ς *εκεινους* c. ADEFGH RSUVΓΔΛ al longe pl it vg go al Or Lcif (sed D e al ante *τ. εχθρ.*) .. al[7] syrP om | *θελησαντας* (it vg *qui noluerunt,* A *-ντες*) .. DR al[10] e *θελοντας* (*qui nolunt*) | *βασιλευσαι* .. D *-λευειν* | D *αγαγατε* | *κατασφαξατε* .. MS al pauc *-ξετε* | *αυτους* c. BFLR 33. 53. 157. y[scr] al aliq cop syr[cu] et[sch] syrP c.* Chr .. ς (Ln) om c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler it vg go al | *εμπρ.* (D *επῥ.*) *μου* .. D add (:: e Mt) *και τον αχρειον δουλον εκβαλετε εις το σκοτος το εξωτερον· εκει εσται ο κλαυθμος και ο βρυγμος των οδοντων*

28. *εμπροσθεν* .. D 40. a c e ff[2] i l q om | *αναβ. εις ιεροσολυμα* (et. Or) .. D e *αναβ. δε εις ιερουσαλημ* (*-ουσαλημ* et. 145.)

29—46. Epiph de Mcione: *παρέκοψε τὸ κεφάλαιον τὸ περὶ* (alt. loco om *τὸ περ.*) *τῆς ὄνου καὶ Βηθφαγή, καὶ τὸ περὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ ἱεροῦ· ὅτι* (alt. loco *διότι*) *γεγραμμένον ἦν Ὁ οἶκ. μου οἶκ. προσευχῆς* (alt. loc. add *κληθήσεται*), *καὶ ποιεῖτε αὐτὸν σπήλ. λῃστῶν.*

εἰς Ἱεροσόλυμα. 29 καὶ ἐγένετο ὡς ἤγγισεν εἰς Βηθφαγὴ καὶ Βηθανίαν πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιών, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν 30 εἰπών Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην, ἐν ᾗ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν, καὶ λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε. 31 καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ Ὅτι ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 32 ([38.2]) ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς. 33 λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον εἶπαν οἱ κύριοι

29. και εγεν. ως (Eulog οτε) ηγγισεν (ita et. D) .. e *fuit* βηθφαγη (-γὴ EGHKMUA al pl; -γῆ B** al mu : ita Ln 49.) c. ADEFGHKLMRSVΔΛ al longe pl; c q al vg (et. am etc) *bethfage*. a d f i ff^{2} *betphage*, for *bethphage*, e *bethapagae*, gat *bethphaguae;* item cop al .. BUΓ al pm go βηθσφαγη (r al -γηρ)| Dgr* 131. βηθαγια, item d e (sed praecedit *fuit in-*) am *bethania* | προς .. U εις | το καλ. (al add των) ελαιων (-ῶν EGMUΓΛ al pl [ut et. σολομῶν in iisdem fere libris scribitur]; al mu [4 ap Mtthaeium] -ών) .. K al aliq e *των ελαιων* (e *oliveti*) .. D *των ελαιων καλουμενον* (d *oliveti qui vocatur*). Itpler vg *qui vocatur* (a *appell.*) *oliveti* (c q al *-etum*). Cf ad 21, 37.| *των μαθητ.* c. BL al^{3} e l Or Amb .. ς (Ln) add *αυτου* (:: ut Mc lectione non fluct; Mt^{i} ratio paullulum differt) c. ADEFGHKMRSUVΓΔΛ etc (et. Eulog)

30. *ειπων* c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler .. BDL al pauc Or *λεγων* (Ln :: e Mt et Mc) | *εν η* (D *και*, similiter syr^{cu}) *εισπορ.* (K *πορ.*) .. Eulog *και εισερχομ. εις αυτην* (cf Mc) | *πωλον* (itpler vg *pullum asinae*) .. a *asinam cum pullum*. Eulog *ονον και πωλ.* | *δεδεμενον* .. D Eulog om| *εφ ον* .. Γ al pauc Eulog *εφ ω* (c ff^{2} i q *in quo*) | *πωποτε* (M al post *ανθρ.*, al pauc aliter) .. DH 245. a c e f ff^{2} i l q (sed a c ff^{2} i q Amb om et. *ανθρ.*) Or^{1} Eulog Amb om (:: ut Mc) | KRΓ al *εκαθησεν*, 1. 131. 157. al aliq *κεκαθικεν* (:: e Mc) | *και* c. BDL 157. copbetr .. ς (Ln) om c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ etc (et. Or Eulog :: at ita et Mt et Mc lectione non fluct) | *αυτον* (DLU* al^{5} om :: ut Mt lectione non fluct; AK al^{5} e syr^{omn} al post *αγαγ.* pon) *αγαγετε* (D *αγαγατε*) .. G 130.gr etlat al aliq Eulog add *μοι*

31. *εαν* .. D *αν* | *δια τι λυετε* (et. Or) .. D c e ff^{2} l om (:: similiter Mt)| *αυτω* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler a f al vg go syr^{cu} et^{sch} al .. BDFLR 27. 28. 243. itpl cop syrp aeth pers^{p} Or om (hinc Gb^{0} Ln [α.] :: at deest et Mt et Mc)

32. 33. 34. Hos versus (propter *ὁμοιοτέλ.*) G* om | *απελθοντες δε – – ειπαν* .. D *και απελθοντες απεκριθησαν*, item e *et abierunt et sic invenerunt stantem, et cum solverent aiunt.* Similiter syr^{cu} *et abierunt et invenerunt sic. Et cum illi interrogabant eos, responderunt ad eos hoc*

32. ευρ. καθ. ειπ. αυτοις (itpm add *Iesus*) .. U al aliq itpler vg syrp aeth arm Or^{1} (non alibi^{2}) add εστωτα (U om) τον (157. om) πωλον (i l q om)

33. ειπαν c. BL Or^{2} .. ς ειπον c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ etc

αὐτοῦ πρὸς αὐτούς Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 οἱ δὲ εἶπαν Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 35 καὶ ἤγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐπιρίψαντες ἑαυτῶν τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 πορευομένου δὲ αὐτοῦ ὑπεστρώννυον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 37 (224.1) ἐγγίζοντος δὲ αὐτοῦ ἤδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν ἐλαιῶν ἤρξαντο ἅπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς ἐν ὀνόματι κυρίου· ἐν οὐρανῷ εἰρήνη, καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις. 39 (225.5) Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπαν πρὸς αὐτόν Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν Λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν οὗτοι σιωπήσουσιν, οἱ λίθοι κράξουσιν.

---

33. αυτου (g^{scr} αυτων) .. L om

34. ειπαν c. BL Or .. ς ειπον ut v. 33. | ο κυρ. αυτ. c. KYGHKRSUVΓΔΛ al longe pl c e i l go al .. ABDKLM al fere^{35} it^{Pm} vg al Or praem οτι (Ln 49. :: ex v. 31. adsumptum vdtr ubi non fluct)

35. και ηγαγ. αυτ. πρ. τ. ιν και .. D και αγαγοντες τον πωλον, item e *et adduxerunt pullum et* . . F om usque ιν | επιριψαντ. c. AB*EGHLRΔ o^{scr} etc; item D επεριψαν, 1. 131. 209. επερριψ. .. ς επιριψ. c. B**Γ KMSUVΓΔ al pler | εαυτων (Λ post τα) c. AEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler .. BDL al^{10} fere Or αυτων (D al aliq post ιματια, item it vg etc) : ita Ln | επι τον πωλον .. D c e ff^{2} i syr^{cu} επ αυτον | επεβιβ. .. D 1. 131. 209. praem και

36. αυτων .. AK 1. al aliq εαυτ. .. 243. 245. al om | τ. τ. οδω .. D 229. om

37. εγγιζοντος δε αυτου .. D aeth -ντων δε αυτων | ηδη (et. Or) .. DKΓ al^{8} a e syr^{sch} et^{cu} aeth al om | πρ. τη καταβασει (et. Or) .. D 115. πρ. την καταβασιν | ηρξαντο c. ABEGHKMSΓΔ al longe pl it^{Pler} et vg (*coeperunt omnes turbae*) go syr^{omn} (et go et syr *coeperunt - turba*) etc .. DLRUVΔ al fere^{25} Or ηρξατο, item *coepit omnis turba* (a *multitudo*) a e cop etc | απαν .. D al aliq παν | φω. μεγ. .. D 1 om | πασων (BD παντων : ita Ln, cop^{petr} om) ων (Γ om) ειδον (KLV al ιδον) δυναμ. (D γενομενων, 13. 69. 346. γινομενων δυναμ.)

38. ο ερχομ. (haec om H 69. 258. e l Or) βασιλ. (B ο βασ., DΔ* al^{8} it^{Pm} [non e f g$^{1.2}$ q] aeth Meth Eulog om) ε. ον. κυρ. (e om ε. ο. κυρ., D 157. it^{Pm} [ut ante] aeth syr^{P} c.* [in mg : „non in omnib exx"] add ευ-λογημενος ο [157. om] βασιλ. [157. aeth syr^{P} c.* add ισραηλ]) :: cf Mt et Io | εν ουρ. ειρ. c. BL Or .. ς (Ln) ειρ. εν ουρανω (Δ -νος) c. ADEGHKMRSUVΓΔΛ etc (80. pergit κ. εν υψ. δοξ.)

39. και τινες .. D e τιν. δε | ειπαν c. ABDL f^{ser} Or .. ς ειπον c. EGHKMR SUVΓΔΛ al longe pler

40. και αποκριθ. (it^{Pl} vg non exprim) .. D απ. δε | ειπεν (D^{Er} λεγει, it^{ma} vg *ait*, a c d e al *dix.*) c. BL cop arm Or .. ς (Ln) add αυτοις c. ADEG HKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn it vg al; praeteresq G add αμην | οτι

41 (286.10) *Καὶ ὡς ἤγγισεν, ἰδὼν τὴν πόλιν ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτήν,*
λέγων 42 *ὅτι εἰ ἔγνως καὶ σὺ καίγε ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ τὰ*
πρὸς εἰρήνην σου· νῦν δὲ ἐκρύβη ἀπὸ ὀφθαλμῶν σου. 43 *ὅτι*
ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν οἱ ἐχθροί σου χάρακά σοι
καὶ περικυκλώσουσίν σε καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, 44 *καὶ ἐδα-*
φιοῦσιν σὲ καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, (287.2) *καὶ οὐκ ἀφήσουσιν ἐν*
σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκο-
πῆς σου.

45 (286.1) *Καὶ εἰσελθὼν εἰς τὸ ἱερὸν ἤρξατο ἐκβάλλειν τοὺς* 45 ff. Mt 21, 12 s. Mc 11, 15–17.

.. B* al aliq it^mu Or om .. 1. *και* | *σιωπησουσιν* c. ABLRA al^5, D *σειγησουσιν* (254. *σιγησωσιν*), item *tacebunt* e i fu Amb^1 .. ς *σιωπησωσιν* c. EGHKMSUVΓΔ al pler (157. *σιωπωσιν*), item *tacuerint* it^pl vg Amb^1 | *κραξουσιν* (13.^ev *κεκραξ.*) c. BL 13.^ev Or^1 (sed fluct edd) .. ς (Ln) *κεκραξονται* (M al fere^10 *-ξωνται*) c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al longe pler Or^2 (et^1 ex codice), D b^ser *κραξονται* (:: nec *κραξουσι* nec *κεκραξοντ.* alibi in N. T.; sed in LXX quum frequentissimum sit *κεκραξονται*, nusquam legitur *κραξουσι*, quae forma alibi quoque rarissima, cf Steph Thes. Gr. Ling. Quae quum ita sint, nostro loco *κραξουσι* non potest ad correctorem referri)

41. *επ αυτην* c. ABDHLRΓΔ al plus^30 Or^3 Ir (ex Valentt) Bas Thph .. ς *επ αυτη* c. EGKMSUVΔ al pl Or^1 Cyr

42. *ει εγνως και* (a e om, Eus^h. e. *καιγε* omisso *καιγ.* sq) *συ* (syr^cu om *κ. σ.*) *καιγε* (157. e f q go cop al om : Ln [*καιγε*]) *εν τη ημ. σου* (A 1. 157. al fere^10 e f i q cop al Eus h. e. Bas om : Gb^0) c. AEGHKMRSUVΓ ΔΛ al pler it vg go cop syr^sch etP (syr^cu satis libere) al .. BDL Or^1 *ει εγν. εν τη ημ. ταυτη* (D *ε. τ. η. τ.* post *συ*) *και συ*, Ir cum eoque Epiph ex Marcos *ει εγν. και συ σημερον* et Eus^in psalm *ει εγν. και συ*, Or^1 *ει εγνωκας συ* | *τω πνος* (et. Ir et Epiph ex Marcos Or^1 Eus^3 al; Or^1 Ath *εις*) *ειρ. σου* (BL 259. Ir et Epiph ex Marcos Or^1 om; D al^4 it^pler [non a] vg Eus^1 *σοι* : Ln [*σου*]) | *δε* .. A *δ'* | *απο* .. al^10 Eus^1 add *των*

43. *επι σε* (28. syr^cu om) *και περιβαλ.* (C^*L 33. 255.^schol *παρεμβαλ.*, G al pauc *επιβαλ.*) .. D *και βαλουσιν επι σε* | *και περιβ. οι εχθρ.* (R *εχχθρ.*) *σ. χαρ. σοι* (D a e ff^2. om, 28. *επι σοι*, Eus post *περιβ.*) .. 259. Or om, item syr^cu et^sch nisi quod *οι εχθρ. σου* ad *περικυκλ. σε* transferunt | *συνεξουσιν* .. K 13. 61.^mg 69. al? *συναξουσιν* | *παντοθεν* .. Γ *παντες*

44. *εν σοι* pr .. D Or Eus om | *εν σοι* (D 1. 124. 209. c ff^2. i arm *εν ολη σοι*, e *in tota terra*) sec h. l. c. ACEGHKMRSUVΓΔΛ al pler f al vg go syr^omn al .. BDL 1. 124. 131. 157. 209. y^scr it^pl cop aeth Or post *λιθ. επ. λιθ.* (Ln 49.) | *επι λιθω* c. ACEGHKMRSUVΔΛ^** al pler (Γ *ε. λιθων*) .. BDLRA* 1. 124. 131. 209. y^scr al aliq Or *επι λιθον* (:: ita Mt 24, 2. lectione tantum non fluct; contra et. in Mc 13, 2. et Lc 21, 6. pro *-θω* a mu *-θον* substitutum est) | *τον* (D *εις*, C om) *καιρ. της* (D om)

45. *και εισελθ.* (al^3 *ελθ.*, E al pauc syrP add *ο ις*) .. D e *ελθων δε* | *εκβαλλειν* (E *-λλειν*) .. A al aliq *εκβαλειν*

XXI.

1-4 Mc 12, 41—44. 1 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν πλουσίους. 2 εἶδεν δέ τινα καὶ χήραν πενιχρὰν βάλλουσαν ἐκεῖ δύο λεπτά, 3 καὶ εἶπεν Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὕτη πλείω πάντων ἔβαλεν· 4 ἅπαντες γὰρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα, αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἅπαντα τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

XXI. 1. *αναβλ. δε* .. x 157. syr^{sch} pers^{p} add *ο ις* | *ειδεν* c. ABDEGHSUXΓΔ al pl .. KLMPQVΛ al non ita mu *ιδεν* (eiusmodi locis utrum praestet dictu perdifficile) .. Or *εις* (ita ter) omisso *δε* v. sq (similiter syr^{sch} et pers^{p} *intuitus* pro *αναβλ.*) | *εις το γαζοφυλακιον* (EGHΔ al aliq *-λακειον* et quidem GHΔ al *-κεῖον*) h. l. c. BDLX 1. 33. 69. 124. 131. 157. 209. 248. 346. e syr^{sch} Or^{2} (et alibi *πλουσ.* ante *τα δ. α.* posito) . . ς (Ln) post *τα δ. αυτ.* c. AEGHKMPQSUVΓΔΛ al pler vv pl

2. *ειδεν* et *ιδεν* iidem qui v. 1. (nisi quòd x h. l. *ιδεν*) | *δε* .. s al aliq it^{mu} syr^{sch} et^{cu} (c ff^{2}· i q syr *et vidit* [c *-dit*]) om | *τινα* (A *τιναν*) *και* c. AEGHSUVΓΔΛ 1. 13. 69. 108. 131. 209. 262. 346. al^{60} fere .. ς *και τινα*, Ln [*και*] *τινα* c. DP al ut vdtr non ita mu it^{mu} (item c ff^{2}· i q in quibus est *et vid.*) vg cop al (syr^{p}, sed *και* c.*) (Or^{lib} *ὁρᾷ καὶ τὴν πενιχρ.* etc) .. BKLMQX 33. 124. 157. al plus^{30} Or om *και* (Gb^{0}) | *πενιχρ.* (EKLΛ al mu *πενηχρ.*) . . x 299. om | *βαλλουσαν* . . Q 1. 209. al aliq Or^{cod} *βαλουσαν* | *εκει* . . D 44. it^{pler} (non f q) vg al Or^{3} om (:: ad modum Mci) | *δυο λεπτ.* c. ADEGHKMPSUVΓΔΛ al pler a e syr^{cu} et^{p} al .. BLQX al^{4} it^{pl} vg cop syr^{sch} Or *λε. δυ.* (:: ut Mc lectione non fluct) Praeterea D add *ο εστιν κοδραντης* (:: e Mc)

3. *η πτωχ.* (243. e Cyp Amb om) *αυτ.* c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler a syr^{p} Or^{2} (syr^{sch} cop *haec vidua pauper*, syr^{cu} *haec paup. vid.*) .. BD LQ al^{5} it^{pl} vg arm *αυτη η πτωχ.* (Ln :: ut Mc) | *πλειω* c. DQX al^{7}, item L *πλειονα* .. ς *πλειον* (243. *πλεον*) c. ABEGHKMSUVΓΔΛ al pler Or (:: ita Mc paucis nec antiquis [e Lc?] *πλειω* praebentibus) | *εβαλεν* .. x* 131. *εβαλλεν*

4. *απαντες* c. AEGHKLMQSUVXΓΔ al ut vdtr omn .. BDΛ Or *παντες* (Ln :: ut Mc) | *περισσευοντος αυτοις* .. L 13. 33. 69. al^{5} *-σσευματος αυτων*, item 1. 118. al^{4} *-σσευματος αυτοις* (:: similiter lectio in Mc fluct) | *εις* (L om) *τα δωρα* (syr^{omn} *in locum oblationis*) c. BLX 1. 118. 131. 209. cop syr^{cu} syr^{hr} .. ς (Ln) add *του θεου* c. ADEGHKMQSUVΓΔΛ al pler it (m *in dono dei*) vg syr^{sch} et^{p} al (pers^{p} *iniecerunt* absq *εις* etc, aeth *obtulerunt domino*) Or^{3} Cyp Hier (:: vdbtur *εἰς τὰ δῶρα* nimis nude positum : hinc mox fuit qui addito *τοῦ θεοῦ* explicatius redderet; fuit etiam qui alia ratione utens deleto *εἰς* ad v. 1. accommodaret.) | *υστερηματος* .. Δ *-ρησαντος* | *απαντα* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler .. BDLQX al pauc Or^{3} *παντα* (Ln) | *εβαλεν* (v al *κατεβαλ.*) .. Π(**, certe rubro)GHM(**, certe rubro)V(certe*)ΓΔ al pm (itemq evgistaria) sl add *ταυτα λεγων εφωνει· ο εχων ωτα ακουειν ακουετω* (sed nonnulli ut v istius clausulae initium tantum appositum habent)

5 (346.2) *Καί τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς* 5–11
καὶ ἀναθέμασιν κεκόσμηται, εἶπεν 6 *Ταῦτα ἃ θεωρεῖτε, ἐλεύσον-* Mt 24, 1–7.
ται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ κατα- Mc 13, 1–8.
λυθήσεται. 7 (349.2) *ἐπηρώτησαν δὲ αὐτὸν λέγοντες Διδάσκαλε, πότε*
οὖν ταῦτα ἔσται; καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι;
8 *ὁ δὲ εἶπεν Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γὰρ ἐλεύσονται ἐπὶ*
τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι ἐγώ εἰμι καὶ ὁ καιρὸς ἤγγικεν· μὴ
οὖν πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 *ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ*
ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γὰρ γενέσθαι ταῦτα πρῶτον,
ἀλλ' οὐκ εὐθέως τὸ τέλος. 10 *τότε ἔλεγεν αὐτοῖς Ἐγερθήσεται*
ἔθνος ἐπὶ ἔθνος καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν, 11 *σεισμοί τε μεγά-*

---

5. *και αναθεμασιν* c. ADX 1. al aliq syrP mg sr (ex cod uno) (:: Moer. *ἀνάθημα ἀττικῶς, -θεμα ἑλληνικῶς.* Thom. *-θημα, οἱν -θεμα, εἰ καὶ Φιλόστρατος λέγει.*) .. ς (49.) *και αναθημ.* c. BEGHKLMQSUVΓΔΛ al pler syrP mg sr (ex cdd aliq). Praeterea D haec post *κεκοσμ.* pon

6. *ἃ* .. DL a c ff2· i q om (1 aeth *nonne videtis haec* : cf ll. pp.) | *λιθος* (x 1. 33. al5 e syrcu arm aeth praem *ωδε*) *επι λιθω* (LX 1. 13. 33. al plus80 *-θον* :: e Mt ubi lectio non fluct; cf et. ad Mc; BL al4 cop add *ωδε* : ita Ln; item D a c ff2· i l q add *εν τοιχω ωδε* [itpler *hic in pariete*]) :: *ωδε* ex Mt fluxit, unde et. in testes pl Mci transiit.

7. *αυτον* .. D al2 add *οι μαθηται* (al1 add *αυτου*) :: cf Mt | *οὖν* .. D al5 it vg cop syrcu etsch al (sed non syrP) om :: cf ll. pp.| *οταν* (1. al pauc *οτε*) *μελλη* (r 1. al aliq *-λλει*) *ταυτ. γιν.* .. D l *της σης ελευσεως* (*adventus tui*) :: cf Mt *τ. σ. παρουσιας*

8. *βλεπετε* etc .. Pist *προσεχετε απο των διδασκαλιων πλανης*, item postea *οτι εγω ειμι, εγω οιν ειμι.* Spectant ista certe huc vel ad ll. pp. | *επι* (it vg *in nomine*, ut et. in Mt et Mc) .. KM al aliq *εν* | *οτι* c. ADEGHKMSUVΓΔΛ etc .. BLX 50.ev c Mciontert lib om, hinc Ln [*οτ.*] (:: deest in Mt, D etc om et. in Mc) | *εγω ειμι* .. 157. itpl gat mm syrsch perspP Mciontert Amb add o $\overline{\chi\varsigma}$ (:: e Mt) | *οιν* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler f g1.2. l q vg syrP al .. BDLX 157. 346. a c e ff2· i cop syrcu (syrsch *δε* exprim) al om (Gb0 Ln 49. :: at vix additum est, potius omissum ut molestum. Similiter factum est v. 7.)

9. *πτοηθητε* (XA al mu *πτωηθ.*, itpler vg *nolite terreri*, e *nol. expavescere*) .. D q *φοβηθητε* (q *nol. timere*), item syrcu etsch | *γιν. ταυτ. πρ.* c. ADX al aliq .. ς (Ln) *ταυτ. γιν. πρ.* c. BEGHKLMSUVΓΔΛ al pler a e cop al (sed itpl al *ταυτ. πρ. γιν.*, vg *πρ. τα. γε.*)

10. *τοτε ελ. αυτοις* (Knapp. ad praeceptum Bezae et Casaub. *τοτε, ελ. αυτ.*, : id alienum ab usu Ni Ti) .. D (al?) a e ff2· i l syrcu etsch perspP om (:: ut ll. pp.) | *εγερθησεται* .. D 74. 346. a c e ff2· i l syrcu etsch perspP add *γαρ* (:: ut ll. pp.). Item evglstaria exclusis antea libere aliis.| *επι εθν.* c. BEGHKMSUVΓΔΛ al longe pler .. ADLX 1. 209. al *επ εθν.* (Ln 49. at ista ratio simili auctoritate et. in Mt et Mc utitur, videturq elegantiam caussam habere)

λοι καὶ κατὰ τόπους λοιμοὶ καὶ λιμοὶ ἔσονται, φόβηθρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ μεγάλα ἔσται. 12 (250.1) Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χεῖρας αὐτῶν καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς καὶ φυλακάς, ἀπαγομένους ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας ἕνεκεν τοῦ ὀνόματός μου· 13 ἀποβήσεται δὲ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 (251.2) θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γὰρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἣ οὐ δυνήσονται ἀντιστῆναι ἢ ἀντειπεῖν ἅπαντες οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν.

12 ss. Mt 10, 17 ss. 24, 9. Mc 13, 9–13.

12, 11.

11. τε .. AL al aliq d om | και κατα τοπ. c. BL 33. (al?) item cop arm aeth^{utr} .. ς (Ln) κατα τοπ. και c. ADEGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler it vg etc (:: at ét in Mt et Mc κα. τοπ. arctius cum σεισμ. iunctum lectione tantum non fluct) | λοιμ. κ. λιμ. c. B 130.^{gr} et^{lat} 157. (al?) it^{pler} vg syr^{cu} Mcion^{tert} (*et pestem et fames terraeq. motus*) .. ς (Ln) λιμ. (AD λειμ.) κ. λοιμ. (X y^{scr} om κ. λοιμ.) c. ADEGHKLMSUVΓΔΛ al pler e cop syr^{sch} et^{p} al (:: at idem ordo in Mt, ad quem alterum ordinem transferentes ex Lc pendisse vdtr). Ad κ. ταραχαι in Mc adde quod Or^{int} testatur in comm. ad Mt: „Mc eadem, addit autem: et turbelas." | φοβηθρα c. BD (ut μαθθ. et similia ex solis vel fere solis BD) .. ς (49.) –τρα c. AEGHKLMSUVXΓΔ al ut vdtr omn .. A φοβοι τεραατα τε απ ουρ. b. l. c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler, item cum σημ. μεγ. coniung cop (post εσται pon) arm syr^{sch} et^{p} al Mcion^{tert} (*prodigia de caelo*); B ante σημ. (ita Ln), L 13. 33. 69. al^{5} post μεγ. (vide antea cop etc) .. D it vg Or^{int} Amb post φοβ. τε pon

12. παντων (Gb Sz) c. ABDEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl .. ς απαντων c. min non ita mu | επιβαλουσιν (Γ –λλοῦσιν, item al) .. Γ c^{acr} add γαρ (in evglst: Εἶπεν ὁ κύριος τοῖς ἑαυτοῦ μαθ. Προσέχετε ἀπὸ τῶν ἀνθρ. ἐπιβ. γὰρ etc) | εις .. D 157. d^{scr*} add τας | απαγομενους c. BDL 1. 131. 209. (al ut vdtr) e (*abducentes*; d *ducentur*) ..ς (Ln) αγομενους c. AEGHKMSUVXΓΔΛ etc (it^{pler} vg: at alibi quoque απαγειν reddunt *ducere* cf ad Mc 14, 44.) | ενεκεν .. D g^{acr} (al?) –κα

13. δε (c ff^{2c} i q *enim*; a *ut sit* etc) .. D om

14. θετε c. AB*DLMRX 33. p^{scr} .. ς θεσθε c. B**EGHKSUVΓΔΛ al pler Or Cyr al | εν ταις καρδ. (Gb') c. ABDLX 1. 33. 157. Cyr item *in cordibus* it vg cop al Did^{int3} .. ς εις (al fere^{10} om) τας καρδιας c. EGHKMRSUVΓΔΛ al pler Or | προμελεταν (Or μελεταν) .. D –τωντες

15. δωσ. υμιν .. D υμ. δωσ. | ἢ .. L οι | αντισ. η (B arm ουδε: ita Ln, vg g$^{1.2.}$? *et*) αντειπ. c. BL 13. 69. 124. 157. 346. e vg arm ar^{c} ar^{p} al Or Did^{int3} (et^{1} *contradic. aut respondere*) .. ς αντειπ. ουδε (AEMR al fere^{20} f Cyr η: ita Gb) αντιστ. c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ al pler f (1?) syr^{p} al Cyr .. D^{gr} a c ff^{2c} i q cop syr^{cu} et^{sch} pers^{p} Cyp Aug αντιστηναι, item d *contradicere* (:: αντειπ. alteris abundare, alteris certe iustiore loco ponendum vdtr. Praeponendum vero duxere αντειπ. ut quod minus esset quam αντιστ., nisi forte ad ordinem verborum στομα και σοφ. respectum est.) | απαντες c. BL .. ς (Ln) πανντ. c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn Or (it^{p1} Cyp Aug om)

16 παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν Mt 10, 21 sq.
καὶ φίλων, καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν, 17 καὶ ἔσεσθε μισούμενοι
διὰ τὸ ὄνομά μου ὑπὸ πάντων. 18 καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν
οὐ μὴ ἀπόληται· 19 ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσεσθε τὰς ψυχὰς
ὑμῶν. 20 (252.10) Ὅταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατο- Mt 24, 15—19.
πέδων τὴν Ἰερουσαλήμ, τότε γνῶτε ὅτι ἤγγικεν ἡ ἐρήμωσις Mc 13, 14—17.
αὐτῆς. 21 (253.2) τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὄρη,
καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν, καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ
εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν, 22 ὅτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗταί εἰσιν
τοῦ πλησθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 (254.2) οὐαὶ ταῖς ἐν
γαστρὶ ἐχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις·

16. και αδελφων .. EHVΓΔΛ al fere^{80} Or post φιλων, X al aliq post συγγεν. pon, 157. a om | κ. συγγενων (A 1. -νεων) .. 13. 157. 209. al aliq e om

17. δια το ον. μου h. l. c. KMUVΓΔ al mu syrP .. ς (Ln 49.) post υπ. παντ. pon (:: at ita Mt et Mc item Mt 10, 22. lectione nusquam fluct) c. ABDEGHLRX al pl it vg al mu .. Bᴬ 11.122.*219.229.*243. k^{scr} om

18. Epiph de Mcione : πάλιν ἀπέκοψε τό Θρὶξ ἐκ – – ἀπόληται. Deest versus in Mt et Mc | απολητα (EΓ al απωλ. ut E passim) .. G add εις τον αιωνα

19. κτησεσθε (Gb′) c. AB 1. 13. 33. 124. 346. al^{5} ac plur it (q *adquiritis*, e *possidetis*; i teste Altero *adquirite*, nisi rectius Blanch. *adquiretis*) vg cop (sed cdd^{2} *possidetis*) syr^{omn} aeth arr Or Mac^{1} Mcion^{tert} auct^{72} mans .. ς κτησασθε c. D(d *adquirite*)EGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler arm (e sil. collator.) pers^{P} (ut certe editum) Const Bas Mac^{1}

20. την ιερ. c. AEGHKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn Or^{2} (et^{1} lib; alibi^{2} vero alludens libere om την) Eus^{2}.. BDR om την (Ln). Praeterea D al pauc pon ante υπο στρ., item cop syr^{omn} al ante κυκλ. υ. στρ. | γνωτε (et. Or^{1} Eus^{1}) .. R 1. 131. 209. (al ut vdtr) γινωσκετε (R -ται), DX al pauc e Or^{1} Eus^{1} γνωσεσθε | ηγγικεν (et. Or^{1} Eus^{2}) .. A 1. 209. al Or^{1} (et alibi libere^{2}, item^{1} επιστη) -ισεν

21—22. (item ut vdtr suadente Tert 23. 24.) Mcion om, testante Epiph: πάλιν παρέκοψε ταῦτα Τότε οἱ ἐ. τ. Ἰουδ. φ. εἰς τ. ὄρη, καὶ τὰ ἐξῆς, διὰ τὸ ἐπιφερόμενον (alt. loc. τὰ -μενα ἐν τῷ ῥητῷ) Ἕως πληρωθῇ πάντα (alt. loc. om) τὰ γεγραμμ.

21. εις τα .. H 49.^{ev} επι τα (:: ut Mt) | και οι (Γ om) εν μεσω (ACLR ut solent εμμεσω) αυτ. (D tol sax sl^{cod} add μη) εκχωρειτ. (HX al -ρητ.) .. A 262. a^{scr} om | H εισερχετωσαν

22. αυται .. B αυτα | του .. L το | πλησθην. (Gb Ss) c. ABDEGHKLMRS UVΔΛ al longe pl (Γ om του πλ. πα. τ. γεγρ.) Eus Thph .. ς πληρωθηναι c. CX al mu

23. ουαι c. BDL it^{pler} arr Thph^{ed} .. ς add δε (:: ut Mt et Mc) c. ACEGH KMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f vg cop syr^{omn} al Eus | A εν γαστρι | θηλαζουσαις .. L ενθηλ., D^{gr} (d *quae lactant*; e *quae mammant*) θηλαζο-

(256.2) ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλη ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ὀργὴ τῷ λαῷ τούτῳ, 24 (256.10) καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας καὶ αἰχμαλωτισθήσονται εἰς τὰ ἔθνη πάντα, καὶ Ἰερουσαλὴμ ἔσται πατουμένη
26 an. Mt 24, 29 a. Mc 13, 24—26. ὑπὸ ἐθνῶν, ἄχρι οὗ πληρωθῶσιν καιροὶ ἐθνῶν. 25 (256.2) Καὶ ἔσονται σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἄστροις, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἐθνῶν ἐν ἀπορίᾳ ἤχους θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀποψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 (256.2) καὶ τότε ὄψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν, διότι

μεναις (item D et L in Mt et Mc) | του λαου (Gb Sz) c. ABEDHKLMRX al[20] it vg cop arm Eus[1] .. ς praem εν c. EGHSUVΓΔΛ al pl (46. επι, syr[omn] super) Eus[1]

24. στοματι .. DR al fere[10] (item it vg *cadent in ore*) Eus[2] εν στομ. (ita LXX Iud 4, 16. item πιπτ. ἐν ῥομφ. vel μαχ. Hos 7, 16. 13, 16. Am 7, 17. item πατάσσειν ἐν στόμ. μαχ. vel ῥόμφ. Ios 8, 24. 10, 37. 19, 47. Iud 1, 8. etc) | μαχαιρας .. D ρομφαιας | τα εθν. παντ. c. BLR 124. (al?) a cop .. ς παντ. τα εθν. c. ACDEGHKMSUVXΓΔΛ al pler it[pler] vg al Eus[2] | αχρι (-ρι c. BL ut in N. T. ubiq. et. ante vocalem ex optim. edd; CDR etc -ρις : ita Ln) ου c. BCDLR al[20] fere Eus[1] .. ς αχρι (absque ου) c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al longe pl Eus[1] | καιροι (R praem και εσονται, item L cop syr[P mg] in cod. Assem. 2. καιροι· και εσονται) εθνων c. ACEGHKMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it vg syr[omn] al Eus Tert al; item BL etc .. D om

25. εσονται c. BD 229.** (al?) cop .. ς εσται c. rell ut vdtr omn Eus (:: 21, 11. σημ. εσται a Lc scriptum non fuct) | και επι..Λ om και | εν απορια (harl* *et confusione*) .. D και απορια (d *et aporia sonante mare et salo*). Similiter syr[cu] (*et confusio* [ad verbum *complosio manuum*] *nationum*, praecedit : *afflictio in terra*) et syr[sch] (*et complosio manuum*, pergens *prae stupore sonitus maris;* syr[cu] pergit και ἦχος ὡς) item pers[P] | ηχους (Gb'') c. ABGLMRX al[12] fere it (f *ut sonitus*) vg (san for al *sonitus et*) cop syr[omn] al Mcion[tert] (*–nationum obstupescentium velut a sonitu maris fluctuantis–*) Tert (*cum stupore sonitus maris et motus*) .. ς ηχουσης c. DEGHKSUVΓΔΛ al pler Eus | X σαλευς

26. RX al αποψυχοντων | των (L praem αι) ουρανων .. D αι (°η) εν τω ουρανω (d it[pl] Amb *quae sunt in caelo*, e *in caelo*)

27. εν νεφελη .. C al plus[10] c e f i l q syr[omn] Tert Amb εν νεφελαις (:: ut Mc itemque Mt) | μετα δυν. κ. δοξ. πολλ. (al[3] it[pler] vg al Tert πολλ. κ. δοξ. :: e Mc) .. D e και δυναμει πολλη κ. δοξη

28. αρχομενων .. D[gr] 13. ερχομ. | ανακυψατ. (M -κυψατε, quamquam° scripturus erat -κυψ.) κ. επαρ. .. c ff[2] i l m q Hesych (ap Aug) Mcion[tert] Tert *respirabitis* (Mcion et Tert *erigetis*) *et levabitis* (item e nisi quod om *respir.*) | υμων pr .. D om

ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν. 29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς. 29–33 Mt 24, 32–35. Mc 13, 28–31.
Ἴδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσιν ἤδη,
βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἤδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν.
31 οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς
ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 32 ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ
ἡ γενεὰ αὕτη ἕως ἂν πάντα γένηται. 33 ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρ-
ελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρελεύσονται. 34 (259.10) Προσ-
έχετε δὲ ἑαυτοῖς μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ
καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος
ἡ ἡμέρα ἐκείνη· 35 ὡς παγὶς γὰρ ἐπεισελεύσεται ἐπὶ πάντας τοὺς

---

29. D ειδετε

30. οτ. προβαλ. (A al pauc προσβαλ., al mu -βαλλωσιν) ηδη (syr^sch et^cu perss aeth arr om; 157. s^scr arm praem vel add τον καρπον αυτων, similiter syr^cu aeth perss) βλεποντ. (syr^sch et^cu perss aeth om) αφ (F al εφ) εαυτων (L 69. 157. cop [cop^petr post add et. *ex vobis*] syr^sch arm arr pers^w απ αυτων, syr^cu aeth pers^p om, syr^p mg απο των καρπων αυτων) γινωσκετε .. D οτ. προβ. τον καρπον αυτων γεινωσκετε ηδη (sed D^gr** om ηδ.), e *cum coeperint mittere fructus suos, agnoscite;* f *cum incipient ostendere fructum, scitis;* it^pl vg Aug al *cum producunt* (b *-cant*) *iam ex se* (i om) *fructum* (i *-ctus*); contra a *cum florient a se scitis* | οτι .. A διοτι | ηδη .. DLR 33. al pauc post εγγ. pon, KX al^10 fere it^pler (non b q) vg cop syr^cu et^sch al om

31. ουτως c. unc pler al pl .. ς ουτω c. MΓΔ etc | DR al ειδητε | ταυτα .. Δ 69. 124. (al?) e Mcion^tert Cyp add (e Mcion praem) παντα :: cf Mt | γινομ. (A γειν.) .. D a om | εστιν .. Δ om

32. αν .. D ταυτα, al aliq l cop syr^cu et^sch al mu add ταυτα vel h. l. vel post παντ. (:: e ll. pp.)

33. κ. η γη παρελευσοντ. (al aliq σαλευθησοντ.) c. ABDEFGHLMRSUVXΓΔΛ etc .. CK 1. al^25 fere a e q Thph κ. η γη παρελευσεται (:: ut in Mt edidimus; test pl et. in Mc) | ου μη παρελευσοντ. c. BDL 13. 33. 157. .. ς ου μη παρελθωσι (:: ut Mt lectione non fluct; in Mc invitis pl edidimus παρελευσ.) c. ACEFGHKMRSUVXΓΔΛ al pler

34. δε .. D al^15 om, item Ir^int2 al | εαυτοις .. C*L al pauc αυτοις .. Meth om | βαρηθωσιν (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al longe pl Bas Cyr al .. ς βαρυνθωσιν c. D al mu | υμων αι καρδ. c. CDEFGHKLMRSUVΓΔΛ al pler Meth Epiph^401 .. ABX al^6 (item it vg al) αι καρδ. υμ. (Ln) | ALMRXΓ al κρεπαλη | επιστη ε. υ. αιφν. (Meth om αιφν.) c. BDLR 77. 157. (al?) it vg Meth Mcion^tert .. A al aliq cop syr^sch (syr^cu η ημερ. εκ. επιστ. ε. υ. αιφν.) Ir^int αιφν. επιστ. ε. υμ. (Ln), item ς αιφν. ε. υμ. (X om ε. υ.) επιστ. c. CEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler syr^p al | αιφνιδιος .. ACD(*ενιφνιος, **εφνιος)FKLMRXΓΔ al mu εφν., BΓ 1. 33. 69. al^35 fere Bas al -διως (item *repente* cop al Ir^int) | ἡ .. DKV om

35. εκεινη·^35 ως παγ. γαρ επ. c. ACEFGHKMRSUVXΓΔΛ al fere omn f q al vg syr^omn al Ir^int .. BDL 157. it^pl cop Meth Cyr^lib Mcion^tert εκεινη^35

καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 ἀγρυπνεῖτε δὲ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι ἵνα καταξιωθῆτε ἐκφυγεῖν πάντα ταῦτα τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 a. Mt 21, 17. Lc 8, 1 a.

37 Ἦν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων, τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον ἐλαιών. 38 καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὤρθριζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

XXII.

1 a. Mc 14, 1 a. Mt 26, 1 ss.

1 (260. 1) Ἤγγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων ἡ λεγομένη πάσχα, 2 (261. 1) καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

ως (Cyr ωσπερ) παγις· επ. γαρ (d autem) : ita Ln | επεισελευσετ. (a intrabit, d e introibit) c. BD a e . . ς επελευσεται (supervenient itpl vg Irint) c. ACEFGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler (al aliq ελευσ., 382. παρελευσ., 157. επισυησεται) | παντας .. D persp om, al aliq om επ. πα. τ. καθ. | πασης .. AKU** al pauc post τ. γης, 1. 108. 131. ff2. int syrcu persp Irint om

36. LXA al αγρυπνητε | δε c. BD a e copsetr . . ς ουν c. ACEFGHKLMRSUVXΓΔΛ etc | καταξιωθητε c. ACDEFGHKMRSUVΓΔΛ al pler it vg syrcomn al .. BLX 1. 33. 36. 57. 131. 157. 209. cop aethutr arp κατισχυσητε | παντ. ταυτα c. AC*M al aliq a e i aeth Tert; item ς (Ln) ταυτ. πα. c. BDLX al itmu vg cop al (cf ad Mt 13, 56. 19, 20. 24, 2. ubi similes test ταυτ. πα. pro πα. τα. substituere) . . c***EFGHKRSUVΓΔΛ al plus100 syrp Thph om ταυτα (Gb0 :: potius delendi quam addendi caussa fuisse vdtr. Accedit quod facile describentium negligentia omittebatur), item syrcu etsch om παντ. | τα .. U al om | σταθηναι (et. f al vg) .. D itpl (Tert) στησεσθε (stabitis, Tert stetis)

37. εν τ. ιερ. διδασκ. (G om διδ.) c. ACDEFHLMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn a syrp al Mcionstert .. BK (item lectio eccles. incipiebat : τῷ καιρῷ ἦν διδάσκ. ut in GM al videre licet) itpler vg cop syrsch etcu διδ. ε. τ. ιερ. (49. :: ex lectione eccles. discitur uter ordo magis se commendaverit. Mc 12, 35. διδ. ε. τ. ι. non fluct, sed Mc 14, 49. ε. τ. ι. διδ. a multis temptatum est.) | D om τας δε νυκτ. εξερχ. (:: excidit versus. Eadem praetermittere Tit in 237.schol refert Matthaei.) | ηυλιζετο (Δ διηλιζ. sic) ε. τ. ορος .. D ε. τ. ορ. ηυλησετο (**–ζετο, d habitabat). Similiter 157. εις ορος εξερχ. ηυλ. | το καλουμενον . . K*(**το καλ. των)Γ 1. 131. 209. al των | ἐλαιών (Tert adv Mc in elaeonem secedebat) : ita A al mu, sed EHKMU (et. XΓ) al pl ἐλαιῶν (cf et. ad 19, 29.)

38. EF*HMXΓΛ al aliq ορθριζεν | ε. τ. ιερω (C* ?U al ορει) .. D e post αυτ. Praeterea 13. 69. 124. 346. h. l. add καὶ ἀπῆλθεν ἕκαστος εἰς etc Ioh 7, 53 usq 8, 11. (pericopa de adultera; cf ad Ioh l. l.)

XXII. 1. ηγγιζεν (et. Philopon) .. DL b e g1. i q –σιεν | δε .. K om

3 (262.2) *Εἰσῆλθεν δὲ σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν καλούμενον* 2—6 Mt 26, 14—16. Mc 14, 10 s. Io 13, 2. 27.
Ἰσκαριώτην, ὄντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα· 4 (263.2) *καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτοῖς παραδῷ αὐτόν.* 5 *καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι·* 6 *καὶ ἐξωμολόγησεν, καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν ἄτερ ὄχλου αὐτοῖς.*

7 *Ἦλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν ᾗ ἔδει θύεσθαι τὸ πάσχα·* 7—13 Mt 26, 17—19. Mc 14, 12—16.

2. *και εζ. οι αρχ. κ. οι γρ.* .. D e (syr^{cu}) *οι δε* (syr^{cu} *και οι*) *αρχιερ. και γραμμ. εζητ.* | *το* .. D 254. om | *ανελωσιν* (*interficerent*) .. D cop *απολεσωσιν* (d *perderent*) | *εφοβ. γαρ* (et. a e f cop syr^{omn} al; D al^{3} it^{pl} vg al *δε*) *τ. λαον* .. G om

3. Hunc versum, ut ex Epiph et Tert coniici potest, ita adulteravit Mcion ut auferret Satanam. Itaque scripsit fere: *ἀπελθὼν δὲ Ἰούδας — — συνελάλησεν* etc | *σατανας* (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMPRSVXΓΔΛ al longe pl .. ς *ο σατ.* c. U al mu Eus | *τ. καλουμ.* c. BDLX al^{6} cop al (d am *qui vocatur*; it vg *qui cognominabatur* vel *-natur*) .. ς (Ln) *τ. επικαλουμ.* c. ACEHKMPRSUVΓΔΛ etc Or Eus .. G om | *ισκαριωτην* (et. Eus, E^{s} *εισκαρ.*) .. D^{Er} *-ωθ*, Or *ισχαριωθ* .. vg^{ed} cop syr^{sch} et^{p} *iscariotes*, e *scharіotes*, a d syr^{cu} *iscarioth*, it^{pl} am fu for san gat mm al *scarioth*, c Hil *scariotha* | *εκ του αριθμου* (it^{pler} vg al *του αρ.* non exprim; D^{Er*} pergit *εκ των*) .. X *εις τους αριθμους*

4. *τοις αρχ.* c. ABDEGHKLMR(vdtr)SUVXΓΔΛ al pler f al vg cop Or Aug .. CP al^{10} it^{pl} syr^{omn} arm aeth al Eus^{2} add *και τοις* (P al Eus^{2} om) *γραμματευσιν* (Ln) | *και* (absq *τοις* c. ABEGHKLMPR$^{?}$VXΓΔ al fere^{10} Or Eus^{1}; ς Ln add *τοις* c. CSUA al mu Eus^{1}) *στρατηγ.* (CP al^{9} syr^{sch} et^{p} pers^{p} Eus^{3} [non Mcion^{epiph}] add *του ιερου* :: ut 22, 52.) .. D 31.^{ev} a b c e ff$^{2.}$ i l q syr^{cu} aeth om (?: ut ll. pp.) | *το* (D om) *πως* .. 13. 69. 124. 346. arm Or Eus^{1} (et^{1} *ινα*) *οπως* | *αυτοις* (D a om) *παραδω* (D *-δοι*) *αυτ.* c. BC(D)GKL al pauc .. ς *αυτον παραδ. αυτοις* (:: ut Mc) c. AEHMPSUVXΓΔΛ al pler it^{mu} (et e ff$^{2.}$ i l omisso *αυτοις*) vg Or Eus^{2} Mcion^{epiph}

5. *κ. εχαρησ.* (:: idem in Mc) .. 1. 118. 131. 209. b ff$^{2.}$ i l q om | *αργυριον* c. BDEGHLMPRSVΓΔΛ al pl Eus^{1}, item *pecuniam* it vg cop (*argentum*) etc .. ACKUX al^{10} fere Eus^{1} Thph *αργυρια* (Gb′ :: ita similes test et. in Mc, quem cf), aeth *τριακοντα αργυρια* :: ut Mt

6. *και εξωμολογ.* (HUΓ al mu [8 ap. sol. Scriv] *εξομολ.*, D *ωμολογ.* P *ομολογ.*, 57. *συνεξωμολ.*) c. ABDEGHKLMPRSUVXΓΔΛ al pler e f g$^{1.2.}$ vg cop syr^{omn} al mu .. c 31.^{ev} 48^{ev} *semel* a b c ff$^{2.}$ i l q Eus om (Ln) :: ut ll. pp. | *του παραδουν. αυτον* .. P 36.^{ev} (item it^{pl} vg *ut eum traderet* [*tr. illum*]) *ινα παραδω αυτον* (36.^{ev} *α. π.*) :: e Mt | *αυτοις* h. l. c. ABCL 157. b i .. ς ante *ατερ* c. EGHKMPSUVXΓΔΛ al pl it^{mu} cop al Eus .. D al^{7} a e l al vg pers^{p} om (:: ut ll. pp.)

7. *δε* .. G al add *και* | *η ημερα* .. ACΔ f^{scr*} om *η* | *των αζυμων* .. D a b e ff$^{2.}$ i l syr^{cu} *του πασχα* .. Amb om (similiter a om *εν η* usq *πασχ.*) | *εν η* c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler (item it vg etc *in qua* vel *in quo*) ..

8 *καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην εἰπών Πορευθέντες ἑτοιμάσατε ἡμῖν τὸ πάσχα, ἵνα φάγωμεν.* 9 *οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ποῦ θέλεις ἑτοιμάσωμεν;* 10 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἰδοὺ εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν συναντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ εἰσπορεύεται.* 11 *καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος Ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμα ὅπου τὸ πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω;* 12 *κἀκεῖνος ὑμῖν δείξει ἀνάγαιον μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἑτοιμάσατε.* 13 *ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἰρήκει αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ πάσχα.*

14 ss. Mt 26, 20 ss. Mc 14, 17 ss.

14 *Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ ἀπόστολοι σὺν*

BCDL al pauc om *εν* (49. :: at cf ad 9, 37. 1, 59. 14, 5. 13, 10.) | *εδει* (69. 346. al *δει*) .. H *ἐστιν*

8. *πετρον* .. D *τον πε.* | D (ut solet) *σωσην* | Mcion^{epiph} (utroque loco sic testatur Epiph) : *και ειπε τω πετρω και τοις λοιποις Απελθοντες ετοιμασατε ινα φαγωμεν το πασχα.*

9. Γ om versum | *ειπαν* c. BCDL .. ς *ειπον* c. AEGHKMPRSUVΧΔΛ al ut vdtr omn | *ετοιμασωμεν* (v 1. 106. 209. 262.** al^{10} fere *-σομεν*) c. AC EGHKLMRSUVΧΔΛ al pler it^{pl} vg cop syr^{omn} al .. B syr^{p} (in edd Bars et Bodl, non item in rell) add *σοι φαγειν το πασχα* (:: e Mt), item DP al pauc c e ff^{2}. gat sah add *σοι*, hinc Ln [*σοι*]

10. *αυτοις* .. D e om (:: ut Mt) | *εισελθοντων* .. D *εισερχομενων* (it vg *introeuntibus* vel *intrantibus*) | *συναντησει* c. ABEGHKMPRSUVΓΔΛ al pler .. CLX al pauc *υπαντησει*, D al^{5} *απαντησει* | *κερ. υδ. βασταζ*... D *βαστ. κερ. υδ.*, e *ferens amphoram* (d *bascellum*) *aquam portans* | *ου* (d *ubi*) c. DEGHSUVΓΔΛ al longe pl (157. *οπου*), item AKMPK al^{15} fere *ου εαν* .. BCL *εις ην* (Ln), X *εν η*, item it^{pler} vg *in quam*, am fu san *in qua* (q *in quo*), a *qua* | PX al aliq *εισπορευηται*

11. C *οικωδεσποτη* | *σοι* .. DUX al fere^{10} q syr^{sch} et^{cu} pers^{p} om (:: ut ll. pp.) | *εστιν* : ita ACELPRXΓΔΛ etc .. DKMU etc *εστι* (ita et. Ln) | *το καταλυμα* .. C 124. sah add *μου* (:: ut Mc)

12. *κακεινος* .. D *εκεινος* | K al pauc *υποδειξει* (sed K om *υμιν*) | *αναγαιον* (Gb Sz) c. ABDEGHKLMPRS^{mg}VΔ al pl, item C al *αναγεον* .. ς *ανωγεον* c. XΓ al mu; item SUA al mu *ανωγαιον*, 157. al *ανωγεων* .. d q *superiorem locum*, e e ff^{2}. i *in superioribus locum*, (l *ostendet*, *et in superiorib. magnum stratum parate*), a *maedianum*, b *pede plano locum*, f al vg *caenaculum*. Praeterea D sah add *οικον* omisso (om et. e^{acr}) *μεγα* | *εστρωμ*. . . X 69. add *ετοιμον* :: e Mc | *εκει* .. X 131. *κακει* :: cf Mc

13. *ειρηκει* c. AEGHKMPRSUVΓΔΛ al pler (it^{pler} vg *dixit*) .. BCDL 69. (a *dixerat*) *ειρηκει* (Ln) .. X al plus^{10} *ειπεν* : : ut Mc

14. sqq. Laudat Epiph ex Mcione : *και ανεπεσε και οι δωδ. απ. συν αυτω. και ειπ. Επιθ. επεθ. – – παθειν.* Tum pergit : *παρέκοψε τό Λεγω γαρ* (alt. loc. om) *υμιν, ου μη φαγ. αυτο απαρτι εως αν* (alt. loc. om) *πλ. εν τ. β. τ. θε.*

αὐτῷ. 15 (264. 10) καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 (265. 2) λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ ἕως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 17 καὶ δεξάμενος ποτήριον εὐχαριστήσας εἶπεν Λάβετε τοῦτο καὶ διαμερίσατε εἰς ἑαυτούς· 18 λέγω γὰρ Mt 26, 29. Mc 14, 25. ὑμῖν, οὐ μὴ πίω ἀπὸ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου ἕως ὅτου ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. 19 (266. 1) Καὶ λαβὼν ἄρτον εὐχαριστήσας 19 s. Mt 26, 26 ss. Mc 14, 22 ss. ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς λέγων Τοῦτό ἐστιν τὸ σῶμά μου τὸ 1 Co 11, 23–25. ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν.

14. οι αποστ. c. BD 157. itpler syrcu sah .. LX 6.ev οι δωδεκ. (:: ut ll. pp.), ς οι δωδεκ. αποστ. c. ACEGHKMPRSUVΓΔΛ al pler f l q vg cop syrsch etp al Epiph

15. Cf locum ev. Hebr. huc spectantem ad Mt 26, 17. | πρ. αυτους .. L itpler (non a e) vg al αυτοις

16. οτι (et. it vg etc) .. DX (item c* vdtr) om | ουκετι c. C**DEGKMPSU VXΓΔΛ al pler itpler (*ex hoc* vel *iam* ut c d e vel *ultra* ut f) vg (*ex hoc*) syromn al .. AB(C*?)HL al[4] a cop sah om (Epiph απαρτι, vide ante); hinc Ln [ουκ.] et Schu ex Mc 14, 25. illatum putat. At cf v. 18. | ου μη φαγω .. D μη φαγομαι | εξ αυτου c. AC**EGHKMPSUVXΓΔΛ al pler f syrp txt, item (ex v. 18.) D al[4] απ αυτου .. B(C*?)L 1. 118. 131. 209. 239. itpler vg cop sah syrcu etsch syrp mg Epiph αυτο (Ln 49. :: at id ex v. 15. fluxisse vel maxime vdtr) | πληρωθη (e *adimplear*) .. D καινον βρωθη (:: cf Mt 26, 29. Mc 14, 25.)

17. 18. Hos versus 32.ev b e syrcu et syrodd aliq (ut guelph. et heidelb.) om (sed vide ad vv. 19. 20.)

17. ποτηριον c. BCEGHLSVΓΔΛ al longe pl .. ADKMU al fere[25] το ποτ. (Ln :: fluxit ex v. 20 et ll. pp.) | τουτο .. 13.ev e (infra) al vg om | και .. Dgr e syrcu om | εις εαυτους (L αυτ.) c. (B vdtr ex ed. Wo. Ceph.) CLM 1. 13. 42. 69. 118. 124. 131. 346. fscr pscr, item *inter vos* vel (ut a) *in vobis* it vg cop syrcu etsch .. ς (49.) εαυτοις (*vobis* d) c. ADEGHKSUVXΓΔΛ al pler syrp (:: διαμ. εαυτοις Mt 27, 35. Joh 19, 24. non fluct; cf et. Act 2, 45.)

18. υμιν absq οτι c. BCDGL 1. al[7] e mt aeth al .. ς (Ln) υμιν οτι c. AEH KMSUVXΓΔΛ al pler itpler vg syromn al :: ex Mc ut vdtr; cf et. ad Mt | ου μη πιω c. ACEHSUVXΓΔΛ al pler it vg syrsch al .. BKLM al fere[15] syrp mg (syrp txt add ετι) add απο του νυν, item eadem praem DG 1. al aliq cop sah syrcu arm al, 225. add απ αρτι | γενηματος c. ABCDE GHLMS?UVXΓΔΛ al longe pl (14 ap. sol. Scriv) .. ς γεννημ. c. K al mu | οτου (C* om vdtr) .. BC**FL 1. 157. 209. al[5] ου | ελθη .. D ante η βασ. τ. θ. pon

19. 20. D a b e ff[2]. i l om το υπερ υμων usq εκχυνομενον eorumque loco b e versus 17. 18. exhibent. Similiter syrcu om versum 20. eiusque loco vv. 17. 18. ponit.

19. λεγων .. A add λαβετε (:: e ll. pp.) | υμων .. Γ al ημων | διδομενον .. syrcu om (:: ut 1 Cor 11, 24.)

20 ($^{167.2}$) *καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καινὴ διαθήκη ἐν τῷ αἵματί μου, τὸ ὑπὲρ*
21 ss. Mt 26, 21 ss. Mc 14, 18 sc. Io 13, 21 ss. *ὑμῶν ἐκχυννόμενον.* 21 ($^{168.2}$) *Πλὴν ἰδοὺ ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ' ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης.* 22 *ὅτι ὁ υἱὸς μὲν τοῦ ἀνθρώπου κατὰ τὸ ὡρισμένον πορεύεται, πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται.* 23 ($^{169.1}$) *καὶ αὐτοὶ ἤρξαντο συνζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.*

9, 46. 24 ($^{170.2}$) *Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς αὐτῶν*
25 ss. Mt 20, 25 ss. Mc 10, 42 ss. *δοκεῖ εἶναι μείζων.* 25 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἐξουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται·* 26 *ὑμεῖς δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω ὡς ὁ νεώτερος, καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν.* 27 ($^{171.10}$) *τίς γὰρ μεί-*

---

20. *και το πο. ωσαυτ.* c. BL cop sah .. ς (Ln) *ωσαυτ. κ. τ. πο.* (:: ut 1 Cor lectione non fluct) c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ etc | *η καινη διαθ.* (et. itpler vg cop sah syrP) .. c g^{2*} gat mm syr^{sch} $aeth^{utr}$ $pers^{P}$ *novi testamenti* (c pergit *sanguinis mei*) .. U al mu add *εστιν* (similiter it^{mu} vg al). Or: *ἐν εὐαγγελίῳ γέγραπται ποτήριον καινῆς διαθήκης* | *το* .. A* *τω* vel aliter | *εκχυννομ.* c. ABKLΔ al aliq .. ς *εκχυνομ.* c. FGHKMSUVXΓΛ al pler

21. *μετ εμου* (et. Or) .. D 57. syr^{sch} $pers^{P}$ om

22. *οτι* c. BD^{gr}L 157. cop sah .. a d Or om .. ς (Ln) *και* c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler it^{pler} vg syr^{omn} al (:: similiter a test pler in Mc electum est *ότι*, Mt om lectione non fluct) | *ο υ. μεν* c. BL item (*et filius quidem*) a c d e (cop syr^{P}) .. D^{gr} *μεν ο υ.* item *et quidem filius* it^{pl} vg .. ς (Ln) *ο μεν υ.* (:: ita Mt et Mc lectione non fluct) c. AKΠ G HKMSUVXΓΔΛ etc (syr^{cu} et^{sch} *μεν* non exprim) | Δ al *ωρισμενον* | *πορευετ.* h. l. c. BDGL 13. 69. 124. 157. 346. $48.^{ev\,1}$ it^{pler} vg arm Or .. ς ante *κατα* (:: similiter ll. pp.) c. AEFHKMSUVXΓΔΛ al pler f cop syr^{omn} al | *τω ανθρωπω* .. D e syr^{cu} om

23. *και αυτοι* .. D e sah *αυτ. δε* | *συνζητ.* c. ABDGLΔ etc .. ς *συζητ.* c. EFHKMSUVXΓΔ al certe pler | *το* .. DL 254. Or om, item cop sah | *αρα* .. Γ sah om | *ειη* .. 1. 131. 157. 209. al *εστιν*, al aliq *ην* | *εξ αυτων* (et. Or) .. D 142.* it^{pler} om | *τουτο μελλων* .. D al aliq Or *μελλ.* (al post *πρασσ.*) *τουτ.* (it^{mu} vg – *qui hoc facturus esset*; ff^{2} i q al *quis esset hoc fact.*)

24. *και* .. 127.* f^{ser} it^{pm} Or om | ADF al *φιλονικεια* | *τις αυτων δοκει ειναι* (Or *ἦ*) *μειζ.* .. D a *τις αν* (*quisnam*) *ειη* (*esset*) *μειζ.*, item f Hier *quis eorum esset maior* (Hier *illor. ma. ess.*), q *quisnam mai. eorum est*

25. *ο δε* .. A al aliq syr^{sch} (syr^{cu} *dominus noster*) $pers^{P}$ add *ω* | *κυριευουσιν* .. UX 13. 69. 124. al^{15} Or^{1} *καταχυρ.* (:: ut ll. pp.)

26. *γινεσθω* c. ABEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler .. DL 1. al aliq *γενεσθ.* (D *γειν.*) | *ο νεωτερ.* (*iunior* e f al am fu san al, *adulescentior* b q) .. D a c ff^{2*} i l $auct^{bapt}$ vg^{ed} sah cop^{petr} syr^{sch} et^{eu} al *μειζοτερος* (*minor*,

ζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ὁ διακονῶν. 28 ὑμεῖς δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου. 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου βασιλείαν, 30 ἵνα ἔσθητε καὶ πίνητε ἐπὶ Mt 19, 28.
τῆς τραπέζης μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου, (272.5) καὶ καθίσεσθε ἐπὶ θρόνων κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραήλ. 31 (273.10) Σίμων Σίμων, ἰδοὺ ὁ σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς τοῦ σινιάσαι ὡς τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ ἵνα μὴ ἐκλίπῃ ἡ πίστις σου.

---

d *minus*) | ο διακονων (Or -νουμενος) .. D ο διακονος, item it^{mu} vg *ministrator* (f *minister*)

27. τις γαρ μειζ. (ν al add εστιν) usq ουχι (KM* 1. al aliq Bas ουχ) ο ανακ. (pro ουχι etc a c e ff^{2}· i l mm *in gentibus quidem qui recumbit: in vobis autem non sic sed qui ministrat;* syr^{cu} om, pergens *nonne ego* etc) .. D (nec aliter d) μαλλον η ο ανακ. .. X om | εγω δε ειμι εν μεσω (AL εμμεσ.) etc .. D εγω γαρ (d *autem*) εν μεσ. υμ. ηλθον (d *sum in med. vestrum veni* sic; ηλθον et. Or^{1} libere) ουχ ως; ο ανακειμενος (ουχ ως ο ανακ. et. c Ambrst Sedul add) αλλ ως ο διακ., Or^{1} καγω εγενομην εν μεσ. υμ. ουχ ως ο ανακ. (haec et. alibi add) αλλ ως ο διακ.

28. υμ. δε ε. οι διαμεμ. .. D και υμεις ηνεχθητε εν τη διακονια μου ως ο διακονων οι διαμεμ.

29. διατιθεμαι (A 1. al fere^{10} διατιθημι, Or θησομαι) υμιν (K ante διατ., A al aliq syr^{P} cop^{fragm} wold Or schol$^{237.}$ et$^{239.}$ add διαθηκην, sed Or om καθως usq βασ.) | μου .. Dr al aliq e om

30. εσθητε c. BD* .. ς εσθιητε c. AD**EFGHKLMQSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (sed al pauc -ιετε; item A al pauc πινετε [A -ται]) Eus | μου pr .. Or^{lib} του πατρος | εν (Ath επι) τ. βασ. μου (D e l am for tol syr^{cu} om μ.) c. ARDKLMQUXΔ al pl it vg cop sah (agnoscit et. Pist) syr^{pl} al Ath cat .. EFGHSVΓΛ al fere^{80} Eus Ps-Ath (II. p. 523.) Euth Thph om (Gb^{0}) .. Or^{lib} εν τη αληθεια | καθισεσθε (AB**GLQ al mu καθησ-. AL -σθαι) c. (Gb^{1}) AB**EFGKLMQSUVXΓΔ al, item b d q *sedebitis* (e *sedentes*) .. B*A καθησθε (A -σθαι), Dgr καθιζησθε .. ς καθισησθε c. H al mu (it^{pl} vg *sedeatis*) | επι .. DX al plus^{20} it^{pl} (non e i al) mm syr^{cu} syr^{P} c.* arm Pist Ath$^{ep. fest.}$ cat Tert add (8.P^{e} al c al post θρον.) δωδεκα (D ut solet ιβ) :: e Mt | θρονων .. D 13. 69. 124. 346. 433. cat -νους :: e Mt | κρινοντες .. B i post φυλας | τας; .. D* om

31. σιμ. σιμ. c. BL cop sah .. ς (Ln) praem ειπε (-πεν) δε ο κυριος c. AD EFGHKMQSUVXΓΔΛ etc (e *ille autem dixit petro quoniam satanas*, g^{2}· i *ait autem dom. simoni petro Simon ecce*, similiter it^{mu} et vg^{cdd}, item Cyp *dix. autem dom. ad petr.*, syr^{cu} *et dom. noster dix. Simoni Simon ecce*, syr^{sch} *et dix. Iesus Simoni.* Similiter al) | υμιας (Bas post τ. σιν.) του σιν. (it^{Pm} *ut vos ventilet;* Cyp *ut vos vexaret,* Tert Hil *ut vos cernevet* [Tert *cern. vos*]; a vg *vos ut cribaret* [a *scrib.*]: σινιάσαι (ab -άζω) ut EKM al; sed Γa 1. al σινιᾶσαι (ab -άω). Praeterea r al aliq add σε (Chr εξητησ. σιν. σε ως)

32. εγω δε .. y^{scr} al syr^{sch} (sah *ego etiam*) Bas Chr καγω | εκλιπη (Gb^{1})

(274.9) *καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήρισον τοὺς ἀδελφούς σου.*
33 s. Mt 26, 33—35. Mc 14, 29—31. Jo 13, 36—38. 33 (275.1) *ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, μετὰ σοῦ ἕτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι.* 34 *ὁ δὲ εἶπεν Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ φωνήσει σήμερον ἀλέκτωρ ἕως τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.*

35 (276.10) *Καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ὅτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλλαντίου καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μή τινος ὑστερήσατε; οἱ δὲ εἶπαν Οὐθενός.* 36 *εἶπεν οὖν αὐτοῖς Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλλάντιον ἀράτω, ὁμοίως καὶ πήραν, καὶ ὁ μὴ ἔχων πωλησάτω τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀγορασάτω μάχαιραν.* 37 (277.8) *λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι*

c. BDKLMUX al[80] fere cat .. ς (49.) *ἐκλειπῃ* c. AEGHQS(c sll.)VΓΔΛ al pl | *καὶ σὺ ποτε ἐπιστρεψας* .. D e sah (ex cdd[2]) *σὺ δὲ* (ita et. Amb[1]) *ἐπιστρεψον καὶ* | *στήρισον* (X *ἐπιστ.*) c. ABKLMQX 1. al .. ς *-ιξον* c. DEGHSUVΓΔΛ al pler | *σου* .. it[pler] (non f g[1]) Vocat Leo add *et rogate* (l Vocat *orate*, Leo om haec) *ne* (Leo *ut non*) *intretis in temptationem* (a *-one*)

33. *ὁ δὲ εἶπ. αὐτ.* .. A *εἶπ. δὲ αὐτ.* (item a b f ff[2] i q *dixit autem ei Petrus*. Similiter syr[sch] al

34. *ὁ δὲ* .. X add *ἐγώ* (similiter syr[cu] et[sch] pers[p]) | *οὐ* c. BLQX al pauc .. ς (Ln) *οὐ μή* (ut Ioh lectione non fluct) c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler | *φωνήσει* .. VΓ al fere[70] *-σῃ* (:: cf Ioh) | *ἕως* (KMX al fere[15] add *οὗ* :: ut Ioh, item D *οτου*) c. BL 69. 124. 157. 346. item DKMX al mu, item it vg cop sah syr[sch] syr[p mg] al .. ς *πρὶν η* (Q al pauc om) c. AEGHQ SUVΓΔΛ al longe pl syr[cu] syr[p txt] aeth al (:: cf Mt et Mc; item infra v. 61.) | QUXΔ al aliq *τρεις* | *απαρνηση* (Γ al aliq *-σει*, H add *του*, D al praem *με* servato et. *με* sq) *μη εἰδ.* (et. it[pm] [non a b e al] vg exprim) *με* c. ADEGHKSUVΓΔΛ al pl .. BLMQX al mu *με* (Q al post *απ.*, MX al post *εἰδ.* pon) *απαρν. εἰδ.* (Ln)

35 sqq. Epiph de Mcione : *παρέκοψε τό Ὅτε απεστ. ὑμας, μη τινος υστερησατε, καὶ τὰ ἑξῆς· διὰ τό Και τουτο το γεγραμμ. δει τελεσθ., το Και μετα αν. συνελογ.*

35. *βαλλαντιου* c. ABDEFGHKLMQS**UVX**ΔΛ** al pl .. ς *βαλαντιου* c. S*X*ΓΔ* al pl (idem in Or editum) | *ειπαν* c. BDL .. ς *ειπον* c. AEFGH KMQSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn | *ουθενος* c. AEFGHKMQSVXΓΔ al[50] fere .. ς (Ln ex err.) *ουδενος* c. DLUΔ al pl Or

36. *ειπ. οὐν* c. AEFGHKMQSUVXΓΔΛ al pler it[pler] vg al .. BL al[4] cop sah *ειπ. δε*, D e o *δε ειπ.* | *αὐτοις* .. D 1. al a b e ff[2] i om | *βαλλαντ.* et ς *βαλαντ.* plane ut v. 35. nisi quod ut vdtr s *βαλαντ.* | *αρατω* (*tollat* it vg) .. D *αρει* (*tollet*). Bas: *ἀράτω ἤτοι ἀρεῖ· οὕτω γὰρ καὶ τὰ πολλὰ τῶν ἀντιγράφων ἔχει – – ὡς μὴ εἶναι πρόσταγμα ἀλλὰ προφητείαν. πηραν* (it[pler] vg d *peram*) .. e *chilotrum* | *πωλησατω* c. ABFKLMQUX al sat mu Or Chr[cat] .. EGHSVΓΔΛ al plus[110] Chr al *πωλησει*, item D *πωλησαι* (*vendat*) | *το* .. A *και το* | *αυτου* .. U *εαυτου* | *αγορασατω* c. ABGKLMQXΔ al sat mu Or Chr[cat] .. DEFHSUVΓΛ al longe pl Chr al *αγορασει* (d *emet*)

τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἐμοί, τό Καὶ μετὰ ἀνόμων Is 53, 12.
ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ περὶ ἐμοῦ τέλος ἔχει. 38 (278.10) οἱ δὲ εἶπαν
Κύριε, ἰδοὺ μάχαιραι ὧδε δύο. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἱκανόν ἐστιν.

39 (279.1) Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος Mt 26, 30. Mc 14, 26. Io 18, 1.
τῶν ἐλαιῶν· ἠκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταί. 40 (280.2) γε- 40 ss. Mc 14, 32 ss.
νόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου εἶπεν αὐτοῖς Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν Mt 26, 36 ss.
εἰς πειρασμόν. 41 (281.1) καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ
λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο 42 λέγων Πάτερ, εἰ
βούλει παρενεγκεῖν τοῦτο τὸ ποτήριον ἀπ' ἐμοῦ· (282.1) πλὴν μὴ

37. *υμιν* .. D b om | *ετι* c. EFGHKMSUVΓΔΛ al longe pl itpler vg syrP (item syrcu etsch *etiam*) Amb .. ABDHLQX al fere10 b (om et. *τοιτο*) f cop sah aeth al om (Ln prob Schu) | *τελεσθ.* .. A al6 *πληρωθηναι* | *το και* .. A a c d e ff2. i Amb *οτι και*, item g2. am em for gat mt al *et quod*, sah cop *οτι* vel *το* | *μετ.* (D add *των*) *ανομων* (it vg *iniustis, iniquis, sceleratis*): Hier: *licet in Latinis codd. propter simplicitatem interpretum male editum sit Et cum iniquis reputatus est, tamen sciendum aliud apud Graecos significare ἄνομον quod hic scriptum est, aliud ἄδικον quod in Latt. voll. habetur: ἄνομος enim dicitur ille qui sine lege est - - ἄδικος vero iniquus.* | *και γαρ* (itmu vg *etenim*) .. BD a e ff2. i syrcu *και*, q *nunc*: hinc Ln *και [γαρ]* | *τα* e. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler itpler vg al .. BDLQ 1. b cop sah syrcu etP *το*

38. *ειπαν* c. BDLQ .. ς *ειπον* c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn | *κυριε ιδου* .. D *ιδ. κυρ.* | *μαχ. ωδε δυο* (ita et. q) .. D vged em cop aeth *δυ. μαχ. ωδ.* (d om *ωδ.*), itpler am fu al *glad. duo hic* | *ικαν. εστ.* (itpm vg *satis [sat] est*) .. D *αρκει* (*sufficit* b d f)

39. *επορευθη* (a c f *abiit*) .. D al7 *επορευετο* (itpl vg *ibat*) | *εθος* .. F *εισ-θος* | *των* .. A om | *οι μαθηται* c. A(B ex Wo. Ceph.)DLM**A** 1. 13. 131. 209. al aliq q al vg cop syrP arm .. ς (Ln) add *αυτου* c. (B vide ante)EFGHKM*QSUVXΓΔ*A al pler itpl sah syrcu etsch al

40. *του* .. D om | *εισελθειν* (et. Or; Aer *ελθειν*) .. D yscr *εισελθητε* (it vg *ne intretis*) :: ut ll. pp.

41. Epiph ex Mcione affert *απεσπασθη* usq *προσηυχετο* | *και αυτος* .. D sah *αυτ. δε*, cop3 *και αυτ. δε* | *απεσπασθη* (itpm vg *avulsus est*) .. D *απεσταθη*, G 157. *απεστη*, item (*recessit secess. discess.*) c d f l, *recedebat* sah; similiter cop syromn al | X *σταθεις* (sed punctis notatur) *θεις* | D *προσευχετο*, Γ 124. al *προσηυξατο*

42. *πατερ* .. H *κυριε* | *ει* (K *ει ου*) *βουλει* (FGRXΔΛ al aliq *-λη*, 1. 22. 118. 131. 209. al (ut vdtr) a om *ε. β.*, fu syrcu *si possibile est*) - - *απ εμου* .. D a c e ff2. post *μη* (omisso *πλην*) *το* - - *γινεσθω* pon | *παρ-ενεγκειν* c. AEGHQSUVXΓΔΛ al longe pl d i Bas (al aliq Const *παρελ-θειν*) .. BDEr al fere25 itpler vg syrcu syrP aeth Or DamAmb (Tertlib) *παφενεγκε* (Ln) et (imper. an inf.?) KLMR al aliq *-γκαι*, item *praeterito* (*παρελθατω*) syrsch sah cop al :: ef ll. pp. | *τουτ. το ποτ.* c. BDLQ 157. 48.ev al f ff2. .. ς (Ln) *το ποτ. τουτ.* (:: ef ll. pp.) c. AEGHKMRSU VXΓΔΛ al pler itpler vg Bas

τὸ θέλημα μοῦ ἀλλὰ τὸ σὸν γινέσθω. 43 (283. 10) *ὤφθη δὲ αὐτῷ*

---

42. *γινεσθ.* (AA *γεν.*) c. A(B e Wo. Ceph.)GHKLMQRUVΓ(vdtr)Δ 1. 13. al[25] fere Bas$^{cdd^2}$ .. ς (Ln 49.) *γενεσθ.* c. (B ?)DEXΣA al pl Const Nyss Bas^{ed}

43. 44. *ωφθη - - γην* c. DFGHKLMQUXΓΔ al pler (item habent asteriscis notata EΣVΔ al[5] syr^{p} cod [est cod. Assem. 2. cf Adler p. 183.] et obelis al[4]) it^{pler} vg cop^{s} syr^{omn} (sed vide ante et post) aeth arm (Sz: „arm^{ms} ap. Lacroz. et Zohrab. in fine v. 44. habet tantum: *et fluxerunt ab eo sudores tanquam stillae sanguinis*, in al. cdd. plane desunt, sed arm^{ed} addit *grumi grumi effusi in terra*, et ed. Zohrab. ex cod. sec. 12. integrum versum exhibuit.") al Iust (dial. c. Tr. *ἐν γὰρ τοῖς ἀπομνημονεύμασιν - - ὅτι ἱδρὼς ὡσεὶ θρόμβοι κατεχεῖτο αὐτοῦ εἰχομίνου*) Ir (3, 22. 2. *οὐδ' ἂν ἱδρωσι θρόμβους αἵματος*: *nec sudasset globos sanguinis*) Hipp (contr. Noet. c. 18.) Caes (Gall. VI. p. 16 sq) Epiph (p. 742. ex Ario *ὅτι ἐφάνη ἄγγελ. κυρ. ἐνισχίων αὐτόν* etc rursusque p. 785. etiam explicatius; item ancor. 31. *ἀλλὰ καὶ ἱκλαυσε. κεῖται ἐν τῷ κα. λουκ. εὐ. ἐν τοῖς ἀδιορθώτοις ἀντιγράφοις· καὶ πεχρῆται τῇ μαρτυρίᾳ ὁ ἅγ. Εἰρηναῖος ἐν τῷ κα. αἱρέσ. πρὸς τοὺς δοκήσει τὸν χν πεφηνέναι λέγοντας, ὀρθόδοξοι δὲ ἀφείλοντο τὸ ῥητόν, φοβηθέντες καὶ μὴ νοήσαντες αὐτοῦ τὸ τέλος καὶ τὸ ἰσχυρότατον· Καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἱδρωσε, καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡς θρ. αἵμ. καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. ἐνισχύων αὐτόν.*) Naz (*ἠγωνίασε*, item - - *σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου κ. ἀγωνίας κ. θρόμβων κ. προσευχῆς*) Did (contr. Manich. ap. Canis. I, 394.) Chr (hom. 84. in Mt *καὶ ἀγωνιῶν ἐφάνη κ. ἱδρῶν κ. ὑπὸ ἀγγέλων ἐνισχυόμενος*) Thdret (*λέγοντος [Λουκᾶ] ὅτι διειλιάσατο παρὰ τὸ πάθος κ. ἱδρώσαντα θρόμβους αἵματος ἄγγελος προσελθὼν ὑπεστήριξεν* [-*ισεν* haeret. fab. comp.] interp. in ps. 15. item haer. fab. comp. 5. et demonstr. per syll. 8.) Dion^{areop} (de cael. hier. 4. *περὶ τοῦ ἁγγ. τοῦ τὸν ιν ἐνισχύσαντος*) Cosm (ex Theodosio episc. Alex. Gall. XI, p. 564 sq) Leont (contr. Nest et Eutych. Gall. XII, p. 688 et 691. Theodor^{haeret}) cat al (afferuntur Tit^{cat} p. 803. Athan in anathematism. vol. 6. de beatit. fil. dei. Item Eus^{canon}: quod ut convenit codd MA ac pl in quibus isti versus adscriptum habent *σπγ'* cum can. *ι'* [eosdem numeros cod. A ad *πλην* etc male habet], ita abhorret a cod. L ubi *σπγ'* cum can. *α'* ad *και θεις τα* etc et *σπδ'* c. can. *β'* ad *και αναστας* etc adposita sunt. Similiter Q *σπγ'* ad verba *πατερ ει βουλει* et *σπδ'* ad *και αναστας* addit.) Hil Hier Aug Facund (Gall. XI. p. 693.) Bed . . contra om (Ln [*ωφθη - - γην*]) ABR 13.* (habet tantum *ωφθη δε*, reli supplet**) 69. (sed add ut evglstria post Mt 26, 39.) 124. (adde EΣVΔ al[5] syr^{p} cod qui asteriscis et al[4] qui obelis notata habent) f cop^{ds} sah (de arm vide ante) syr$^{p\ mg}$ (est idem cod. Assem. 2., ubi notatur: Haec pericope non reperitur in evangeliis ap. Alexandrinos, propterea posuit [non posuit?] eam Cyrill. in hom. sua 18. ad [nomen deest]) cdd^{gr} et^{lat} pl ap Hil („nec sane ignorandum a nobis est et in Gr. et in Lat. cdd. complur. vel de adveniente angelo vel de sudore sanguinis nil scriptum reperiri"), item ap Hier (nam ait: „in quibusdam exx. tam Gr. quam Lat. invenitur scribente Luca") 34.schol (*ἰστέον ὅτι τὰ περὶ τῶν θρόμβων τινὰ τῶν ἀντι-*

ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 καὶ γενόμενος ἐν ἀγωνίᾳ ἐκτενέστερον προσηύχετο. ἐγένετο δὲ ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. 45 (284.2) καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εὗρεν κοιμωμένους αὐτοὺς ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί καθεύδετε; ἀναστάντες προσεύχεσθε ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

47 (285.1) Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἰδοὺ ὄχλος, καὶ ὁ λεγόμενος 47—53 Mt 26, 47—56. Mc 14, 43—52. Io 18, 1—12.

γράφων οὐκ ἔχουσιν· πλὴν μαρτυρεῖ τῇ χρήσει ταύτῃ ὡς κειμένῃ καὶ Διον. Ἀρεοπ. καὶ Γεννάδ. ὁ Κωνστ. κ. Ἐπιφάν. ὁ Κύπρ. κ. ἕτεροι πατέρ. ἅγ.). Evglstria om in lectione quae est a 22, 39—23, 1. sed habent in lectione Mt 26, 2—27, 2. ubi post v. 20. Ioh 13, 3—17. et post v. 39. Lc 22, 43—45. leguntur. Ath quum saepe adhibere posset non adhibuit: cf I. p. 456. 463. 709. 817. Cyr et Amb in comm. certe praetereunt. Anast (in Hodego) testatur: ἐπεχείρησαν παριπᾶραι τοὺς θρόμβους τοῦ αἵματος τοῦ ἱδρῶτος χν. Item Syri a Photio (epist. 138. ad Thdorum μηκέτι οὖν σοι τοῦ εὐαγγ. τοῦτο τὸ χωρίον περικεκόφθαι, κἂν τισι τῶν Σύρων ὡς ἔχῃς δοκεῖ, εὐπρεπὲς νόμιζε), Armeni a Nicone (cf Gall. III. p. 250. περὶ τῆς δυσεβοῦς θρησκείας τῶν κακίστ. Ἀρμενίων: περιεῖλον δὲ καὶ ἀπὸ τῶν ἱερ. εὐαγγ. τὴν λέγουσαν φωνὴν ὅτι καὶ ἐγένετο ὁ ἱδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβ. αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν. Addit vero etiam ἀλλὰ καὶ τὴν ἱστορίαν τὴν διδάσκουσαν ἡμᾶς ὡς προσηνέχθη τῷ ιῳ γυνὴ etc) ab Isaaco Catholico (οὗτοι οἱ χριστομάχοι ἀρμένιοι τοὺς ἱδρῶτας αὐτοῦ ἐκ τοῦ εὐαγγ. ἀπαλείψαντες) aliisq (ut in Collectan. anni 881. ap. Canisium) ista delevisse arguuntur; contra Io. Armenus (nomen et verba ex Wtst sumo): καὶ ἐν ταῖς θείαις γραφαῖς προσετέθει ὁ Σατουρνῖλος πολλὰς αἱρέσεις, ὡς καὶ εἰς τὸ κα. Λουκ. εὐαγγ. Ὤφθη δὲ etc. Ceterum Mcion an hos versus legerit non satis constat tacentibus Epiph et Tert.

43. απ ουρ. c. EGHKLMSVXΓΔΛ al pler Cosm (vide ante) .. DQU 67. 69. 191. 6.pe al copdz απο του ουρ. (Ln) | ενισχυων .. L επησχυων

44. εγεν. δε .. VX 1. 118. 131. 157. 209. ecr al ut vdtr it vg copdz syrcu etsch al Epiph Nicon (vide ante) Facund και εγεν. | ωσει .. D ως, A ως αι et al2 ως οι | καταβαινοντες .. X al pauc a c ff2. g1. 2 (q decurrens -βαινων) vg (et. am em san gat ing mt al, non item fu? for mm al) copdz al Facund -βαινοντος | επι την γην (et. Cosm Nicon) .. QU al pauc επ. της γης

45. προς .. D al pauc επι | τ. μαθητας (et. ς Gb Sz) c. ABDEGHKLMQR SUVXΓΔΛ etc .. ςe add αυτου c. 1. 209. al non ita mu itpler vg al mu |κοιμωμ. αυτ. c. BDL 69. 346. al .. ς (Ln) αυτ. (c om) κοιμ. (:: idem ordo in ll. pp. non fluct) c. AEGHKMQRSUVXΓΔΛ al pler itpler vg etc

46. τι .. D om | εισελθ. (Bas εμπεσητε) ε. πειρ. .. D ε. πειρ. εισελθ.

47. ετι (Gb') c. ABGKLMRUXΔ al plus15 l q al vg copdz sahtxt wold syrP persP .. ς ετι δε c. DEHSVΓΔ al pl itmu (sed a f cop2 syrcu etsch aeth *et adhuc*) sahfragm wold al | οχλος .. D al pauc syrcu add πολυς :: e ll. pp. | ο λεγομενος (Cyrdiserte) .. D 1. 131. al ο καλουμενος, item

Ἰούδας εἷς τῶν δώδεκα προήρχετο αὐτούς, καὶ ἤγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. 48 (288.2) *Ἰησοῦς δὲ εἶπεν αὐτῷ Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως;* 49 (287.1) *ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπαν Κύριε, εἰ πατάξομεν ἐν μαχαίρῃ;* 50 *καὶ ἐπάταξεν εἷς τις ἐξ αὐτῶν τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον καὶ ἀφεῖλεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν.* 51 *ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Ἐᾶτε ἕως τούτου,* (288.10) *καὶ ἁψάμενος τοῦ ὠτίου ἰάσατο αὐτόν.* 52 (289.1) *εἶπεν δὲ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ' αὐτὸν*

qui vocabatur (*vocatur* d) it vg al | *ισυδας* .. D add *ισκαριωθ* (corr. *εισκ.*, d *-iot*), item 157. (*και ιουδ. ο καλουμ. ισκαριωτης*) | *προηρχ.* (HT al aliq *προσηρχ.*) .. D 1. 22. 69. al plus[80] *προηγεν* | *αυτους* (Gb Sz) c. ABDEGHKLMRSUVXΔ al longe pl .. ΓΛ al fere[10] *αυτοις* .. ς *αυτων* c. min pauc | *ηγγισεν* – – *αυτον* (Γ *αυτω*) .. D a b c e ff[2*] i cop[s] *εγγισας εφιλησεν τον ιν*, similiter vv al. Epiph de Mcione: *και ἤγγισεν καταφιλῆσαι αὐτὸν Ἰούδας* (alt. loc. om) *καὶ εἶπεν.* Praeterea DEHX al fere[60] b c syr[sch] etP aeth arm al add in fine *τουτο γαρ σημειον δεδωκει* (E *δεδοκει*, H al *δεδωκεν*) *αυτοις Ον αν φιλησω αυτος εστιν* (X b c [om *αυτ. εστ.*] arm pers[P] [ut c] aeth add *κρατησατε αυτον*) :: e *ll. pp. fluxit*

48. *ις δε* c. BLX 157. .. ς (Ln) *ο δε ις* (:: Mt 26, 50. non fluct) c. ADEGH KMRSUVΓΔΛ al pler (itpl *dixit autem illi Iesus;* sed e om *Iesus* et syrP ad *ο δε* add *ις* c.*) | *αυτω* [a om] *Ιουδα* .. D *τω ιουδα*

49—51. Epiph de Mcione: *παρέκυψε ὃ ἐποίησε πέτρος, ὅτε ἐπάταξε καὶ ἀφείλετο τὸ οὖς τοῦ δούλου τοῦ ἀρχιερέως.*

49. *το εσομενον* (sah *τα –να*) .. D 106. ff[2*] cop syrP [mg] pers[W] arr *το γινομενον* .. 71. 248. g[ser] b e i l q aeth om | *ειπαν* c. BDLX .. ς *ειπον* c. AEGHKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn | *κυριε* c. BLX 71. 240. 244. 248. g[ser] (al?) i l q cop sah, item D *τω κυριω* .. ς (Ln) *αυτω Κυριε* c. AEG HKMRSUVΓΔΛ al pler itpl vg syr[omn] al | *παταξομεν* .. (B in altera Btlji collatione) GHΓΔ 71. 131. 346. al[15] ac plur *-ξωμεν* | *μαχαιρῃ* c. B*DL .. ς (Ln 49.) *–ρα* c. AB[a**]EGHKMRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn

50. *τις* .. Γ al[10] om, item vv pm | *του αρχ. τον δουλ.* c. BL 69. 346. .. ς (Ln) *τον δουλ. του αρχ.* (:: ut ll. pp. lectione non fluct) c. ADEGHK MRSUVXΓΔΛ etc | *αφειλεν* .. D *-λατο* | *το ους αυτου* c. BL 69. 346. per (item it vg al, in quibus idem ordo et. ap Mt et Mc) .. ς *αυτ.* (124. om) *το ους* (DK al itpl vg *ωτιον* :: cf ll. pp.) c. iisdem unc ac rell fere iisdem qui *τ. δ. τ. αρχ.* (:: at idem ordo ap Mt et Mc in Graecis non fluct)

51. *αποκρ. δε* (A sah[fragm woi] syr[sch] om; syrP *et respond.*, syr[cu] *Ies. resp. ac dix.*) ο (B om) *ις ειπ.* (itpl *dix. autem Iesus*) | *κ. αψαμ. τ. ωτιον* (absq *αυτ.* c. BLR 1. 131. al?, ς Ln add *αυτου* c. AEGHKMRSUVΓΔΛ etc) *ιασ. αυτον* .. D a e ff[2*] i l (sed i l ista post v. 53. pon) *κ. εκτεινας την χειρα* (it add *suam*) *ηψατο αυτου και απεκατεσταθη το ους* (d *auricula*) *αυτου*, item 157. *κ. αψαμ. του πληγεντος και το ους αφῃρημενον ιασατο*

ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους Ὡς ἐπὶ λῃστὴν ἐξεληλύθατε μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων· 53 καθ' ἡμέραν ὄντος μου μεθ' ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ οὐκ ἐξετείνατε τὰς χεῖρας ἐπ' ἐμέ. ἀλλὰ αὕτη ὑμῶν ἐστὶν ἡ ὥρα καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

54 (290.1) Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἤγαγον καὶ εἰσήγαγον εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχιερέως· (291.1) ὁ δὲ Πέτρος ἠκολούθει μακρόθεν. 55 περιαψάντων δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς καὶ συνκαθισάντων ἐκάθητο ὁ Πέτρος μέσος αὐτῶν. 56 ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ εἶπεν Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 (292.1) ὁ δὲ ἠρνήσατο αὐτὸν λέγων Οὐκ οἶδα αὐτόν,

54 s. Mt 26, 57 s. Mc 14, 53 s. Io 18, 13 ss.

56—62 Mt 26, 69—75. Mc 14, 66—72. Io 18, 25—27.

52. ὑμ̄ c. AB .. ς ο ὑμ̄ c. EGHKLMRSUVXΓΔΛ al pler (Or) .. D 1. 131. c^{ser} e syr^{cu} om | επ .. GHΔ al^{50} fere syr$^{p\ mg}$ (in cod Bars) προς | ιερου .. D^{gr} λαου | εξεληλυθατε c. AEGHSUVΓΔΛ al pl .. BDLR al^{10} εξηλθατε (Ln) item KMX al fere^{30} Or εξηλθετε :: e Mt et Mc | ξυλων .. X al fere^{10} vv mu add συλλαβειν με :: e ll. pp.

53. καθ ημεραν .. D praem το | μεθ. υμ. (59. 18.^{ev} 19.^{ev} sah$^{txt\ wol}$ om) ε. τ. ιερω .. D 157. 248. h^{ser} sah$^{fragm\ wol}$ ε. τ. ιερ. μεθ υμ. | αλλα c. DEGL(R vdtr)UΔΛ al pl (nam 11 ap. sol. Scriv.) .. ς (Ln) αλλ c. ABHK MXΓ(SV?) etc | υμων (49.^{ev} om) εστ. (H om ε.) c. AESUVΓΔΛ al pler .. BDGKLMRX al^{10} a (it^{pl} vg *haec est hora vestra* [b *ve. ho.*]) εστ. υμ. (Ln) | ἡ sec .. D g^{ser} 7.^{pe} om | του σκοτους .. D το σκοτος (et. d *tenebrae*)

54. D συνλαβ. | και εισηγαγ. (219. προσηγ.) c. ABEGHKLMRSUVXΔΛ al pler c cop sah syr^{p} al Or Thph .. Dr al^{15} it^{pler} vg syr^{cu} et^{sch} aeth^{utr} perse arr Eus^{lib} om. Non addidimus αυτον c. ABDKLMR al plus^{30} it vg al mu Or Eus Thph .. ς (Gb^{00}) add c. EGHSUVXΓΔΛ al pl syr^{cu} syr^{p} c. ob. al | την οικιαν c. BKLM 1. 124. 131. 157. 209. p^{ser} al^{3} Or Eus Thph .. ς (Ln) τον οικον c. ADEGHSUVXΓΔΛ al pler | ηκολ. (D al plus^{15} it^{pm} vg^{sixt} em cop sah [*eos*] al mu add αυτω :: ut ll. pp.) μακροθ. (DΔ al aliq praem απο :: ut ll. pp.)

55. περιαψ. c. BL Eus^{2} .. ς (Ln) αψαντων c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ etc | πυρ .. 1. 118. 209. al^{10} fere πυραν | ALR εμμεσω | συνκαθισαντ. (συνν. c. AB*LRΔ al; ς Ln 49. συγκ. c. B**EHKMSUVXΓΔ etc; LRU al −θησαντ.) c. ABEHKLMRSUVXΓΔΛ al pler a (*consedentib.*) syr^{p} .. DG 1. 118. 131. 209. al pauc it^{pler} vg syr^{cu} et^{sch} περικαθισ. (Ln :: ex errore), 142.^{mg} επικαθ., cop sah καθισ. (:: mutato περιαψ. cum αψ. multi transtulerunt περι ad καθισ. quod aptius vdbtr). Praeterea non addidimus αυτων c. BDKL(R vide post)Δ 157. it^{pler} cop sah (item Eus sed non add και συνκαθ.) .. ς add αυτων c. AEGHMSUVXΓΔ al pler f al vg; item R al aliq post αψ. δε | εκαθητο .. D it^{mu} cop add και | μεσος c. BL .. ς (Ln) εν (AR εμ) μεσω c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (et. it vg *in medio*) .. D μετ | αυτων .. D add θερμαινομενος (:: e Mc)

57. αυτον pr c. AD*EGHSUVΔΛ al pl d vg (g$^{1.2.}$?) item (*negavit ei dicens*) e ff$^{2.}$ i q .. BD**KLMSX al plus^{40} vv pler om (Gb^{00} Ln :: ut ll. pp.)

γύναι. 58 *καὶ μετὰ βραχὺ ἕτερος ἰδὼν αὐτὸν ἔφη Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. ὁ δὲ Πέτρος ἔφη Ἄνθρωπε, οὐκ εἰμί.* 59 *καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς ἄλλος τις διϊσχυρίζετο λέγων Ἐπ' ἀληθείας καὶ οὗτος μετ' αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖός ἐστιν.* 60 *εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος Ἄνθρωπε, οὐκ οἶδα ὃ λέγεις. καὶ παραχρῆμα ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ ἐφώνησεν ἀλέκτωρ,* 61 (296. 2) *καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ, καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι σήμερον ἀπαρνήσῃ με τρίς.* 62 *καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος ἔκλαυσεν πικρῶς.*

63 a. Mt 26, 67 a. Mc 14, 65.

63 (294. 1) *Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες αὐτὸν ἐνέπαιζον αὐτῷ*

57. *γυναι* h. l. c. BLX cop sah arm .. D pers^{p} om .. ς (Ln) ante *Ουκ* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn it vg syr^{omn} al (:: Io 4, 21. similiter test pl *γυναι* anteposuerunt; contra non fluct ab evglsta antepositum Io 19, 26. 20, 13. 15.)

58. *εφη Και* usq *ει* (b e f ff^{2}· i l q *dixit Homo* [om *ανθρ.* sq] *et tu cum illo eras semper* [e om]. Var al) .. D syr^{cu} *ειπεν το αυτο* | *ο δε πετρ.* .. D om *πετρ.* (b ff^{2}· i q *qui respondit;* a [:: e Mt] *et rursus negavit cum iureiur.*) | *εφη* sec c. BKLM al plus^{15} .. ς (Ln) *ειπεν* c. ADEGHKSU VXΓΔΛ al longe pl

59. *διαστασ.* (d *intercesso*).. D *–στησας*|*ωσει* .. A 142.* 8.^{pe} h^{scr} (al?) om |*διισχ. λεγων* (it^{pl} *contendens dixit*) *Επ αληθ.* .. D *διισχ. επ αληθ. λεγω*

60. *ὅ* .. D al *τι,* item it vg [sed san al *quod*] sah al *quid* | *ετι* (V al om) *λαλ.* (U 1. al post *αυτ.*) *αυτ.* (KM al^{15} *του* [K om] *πετρου*, syr^{p} *αυτου* addito c.* *τ. πετρ.*) | *αλεκτ.* (Gb Sz) c. ABDEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl .. ς *ο αλεκτ.* c. min non ita mu

61. *και στραφ.* .. D sah *στρ. δε*|*ο κυριος* .. D al^{12} cop^{2} syr^{sch} et^{p} txt al *ο ις* | *ο πετρος* .. D 157. gat om (sah ante *υπεμν.*) | *τ. λογου* .. BLX al^{3} *τ. ρηματος* (:: e ll. pp.), 243. om|*οτι* .. D it^{pl} om (:: iidem test ac plur in Mt om)|*πριν* .. B add *η* (:: item in Mt Δ al; ceterum cf v. 34.) | *σημερον* c. BKLMX al^{25} ac plur (69. 124. ante *φων.* pon) cop sah^{txt} woi syr^{p} c.* aeth arr sax item (post *negabis*) b ff^{2}· l fu .. ς (Ln) om (:: ut ll. pp. lectione non fluct) c. ADEGHSUVΓΔΛ al longe pl it^{pl} vg sah$^{[r}$ woi syr^{cu} et^{sch} al | *απαρνηση* (Γ al *-σεις*, X *–σαι*) *με* (Δ om) *τρις* (DXΓΔ al *τρεις*) .. D it vg *τρ. απ. με* (it vg *μ. α.*), praetereaque D^{gr} 71. g^{scr} add *μη ειδεναι με* (g^{scr} om), item it^{aliq} (:: e v. 34.)

62. Versum om a b e ff^{2}· i l|*ο πετρ.* c. AEGHSUVΓΔΛ al pl c f g$^{1.2}$· q vg syr^{sch} (*Simon*, item pers^{p}) syr^{p} al .. BDKLMX al^{45} fere vg^{cod} sah cop syr^{cu} arm al om (ita Gb :: at ita ll. pp.)

63. 64. Epiph ex Meione adnotat: *οἱ συνέχοντες ἐνέπαιζον, δέροντες τύπτοντες καὶ λέγοντες* (alt. loc. *δέρ. καὶ τύ. ἔλεγον*) *Προφήτευσον τίς – – σε.* Haec libere exscripsit, urgens tantum de quibus dicturus esset.

63. *και οι* .. D c sah *οι δε*|*αυτον* (Gb″) c. BDLM 157. al pauc (124. *αυτον τον ις*) it (i om) vg (et. 130.^{lat}) cop sah syr^{p} ^{mg} (et syr^{p} ^{cod}) arm

δέροντες, 64 *καὶ περικαλύψαντες αὐτὸν ἐπηρώτων λέγοντες Προφήτευσον, τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;* 65 *καὶ ἕτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.*

66 (295.2) *Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ* Io 18, 24.
λαοῦ ἀρχιερεῖς τε καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον ἑαυτῶν, λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὸν ἡμῖν. 67 (296.10) *εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε·* 68 *ἐὰν δὲ ἐρω-* 67 ss. Mt 26, 63 ss. Mc 14, 61 ss.
τήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε. 69 (297.1) *ἀπὸ τοῦ νῦν δὲ ἔσται ὁ υἱὸς*

.. ς τον ιν c. AEGHKSUVXΓΔΛ al pler syr^{cu} et^{sch} syrP txt al mu | ADX al *ενεπεζον* | *δεροντες* (et. Mcion^{epiph}; al^{40} fere *δαιρ.*) .. D 69. itpl (non f al vg) syr^{sch} al om

64. *περικαλυψ. αυτον* c. BKLM i ff^{2}· (*velaver. eum et percutieb. eum* [antea om *δερ.*] *et illudeb. eum dicentes*) cop, item 1. 209. p^{scr} al^{5} fu sah syr^{cu} arr^{2} *περ. αυτου το προσωπον* atque item sed additis *στυπτον αυτον και* D 131. a q arm .. ς add *στυπτον αυτου το προσωπον και*, item Ln [*στυπτ. -και*] c. AEGHSUVXΓΔΛ al pler f (*et velantes caput eius percutiebant faciem eius*, pro his c *et alligatum eum caedebant*) vg syr^{sch} syrP aeth al .. b e om (b sic : *inludebant eum dicentes*, e *inlud. illum et interrogab. eum dic.* omissis mediis omnibus) | *επηρωτ. λεγοντες* c. BKLMX p^{scr} al aliq; item D syr^{sch} et^{cu} *ελεγον* (syr^{cu} add *αυτω*), item b ff^{2}· q *dicentes*, c *interrogantes eum* .. ς (Ln) *επηρ. αυτον* (433. *αυτου*) *λεγ.* c. AEGHSUVΓΔΛ al pler it^{mu} vg al mu | *προφητευσον* (x 131. sah$^{txt\ woi}$ add *ημιν χε*, item al^{10} it$^{mu.}$ sah$^{fr\ woi}$ cop al *ημιν* :: e Mt) .. K om | *παισας* .. L *πταισας*

65. *ετερα* (127. *ετεροι*) .. D *αλλα* (it vg *alia*) | *εις* (131. *προς*) *αυτον* .. D^{gr} *ε. εαυτους* .. S al *αυτω*

66. V *πρεσβυτέριον* | *αρχιερ. τε* (EGSUΓΔΛ al fere^{50} a om) .. D 116. *και αρχιερ.*, item it^{pler} vg etc .. HV al om | *ανηγαγ.* c. AEGHLMSUVXΓΔΛ al longe pl etc (c d *adduxer.*) .. BDK al fere^{25} a (*deduxer.*) syrP mg Or *απηγαγ.*, 28. *ηγαγον*, itpl vg *duxer.* | *εαυτων* c. A(B?)Δ al mu .. B(e Wo. Ceph.)DEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl (17 ap Scriv, 20 ap Mtth) Or *αυτων* (Gb" Sz :: at saepe a test pler *αυτ.* pro *εαυτ.* repositum est) | *Ει* .. DL 80. 142. om | *ειπον* c. BL .. ς (Ln) *ειπε* c. AEGHKMSUV XΓΔΛ al pler .. D 61. om

67. *ειπ. δε* .. D o *δε ειπ.*

68. *εαν δε* c. BL al^{6} Cyr^{act} (p. 52.), item omisso *δε* D a b ff^{2}· i q Amb^{1} (alibi^{1} *sed et si*), item *και εαν* 243. f^{scr} c syr^{cu} et^{sch} pers^{P}, aeth *sive* (praecedente et. *sive*) .. ς *εαν* (59. *ει*) *δε* (sah om) *και* c. AEGHKMSUVX ΓΔΛ al pler f al vg cop (sah) syrP al (e mt *non creditis mihi neque demittitis* [mt *dimittetis*] omissis rell) | *ου μη αποκριθ.* c. BL cop Cyr^{act} (l. l.), item addito *μοι* 22. 131. 157. 209. for (fu?) sah Amb^{2} .. ς (Ln) add *μοι* (243. om) *η απολυσητε* (x 245. 300. c^{scr} *-σετε*, al paue a i [*mihi*] syr^{cu} et^{sch} add *με*) c. ADEGHKMSUYXΓΔΛ al pler vv pler. Tert adv. Mcion. praeterit versum exscriptis 67. et 69.

69. *δε* c. ABDLX (6.^{ev} post *απο*) it (exc c *enim*) vg cop^{2} arm aeth syrP

τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. 70 (296.10) *εἶπαν δὲ πάντες Σὺ οὖν εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ; ὁ δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη Ὑμεῖς λέγετε, ὅτι ἐγώ εἰμι.* 71 (299.2) *οἱ δὲ εἶπαν Τί ἔτι ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν; αὐτοὶ γὰρ ἠκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.*

XXIII.

1 ss. Mt 27, 2. 11–14. Mc 15, 1 ss. Io 18, 28 ss.

1 (300.1) *Καὶ ἀναστὰν ἅπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν ἤγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλᾶτον.* 2 (301.10) *ἤρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ λέγοντες Τοῦτον εὕραμεν διαστρέφοντα τὸ ἔθνος ἡμῶν καὶ κωλύοντα φόρους*

---

c.* Cyr^{aut} (l. l.) Amb (Or *απο γαρ* etc item syr^{cu}) .. ς om c. EGHKMS UVΓΔΛ al fere omn sah cop^{dz} syr^{sch} al (et. Mcion^{tert} sed poterat libere omitti)

70. *ειπαν* c. BL f^{ser} .. ς (Ln) *–πον* c. ADEGHKMSUVΓΔΛ al pler | *ειπ. δε* (it^{pl} *et dix.*) .. AKM 1. 69. 124. 209. al^{10} mm *ειπ. ουν* | *ουν* (et. Mcion^{tert}; mm *autem*) .. DKΔ 69. 124. 209. 262. al aliq a e sah^{fr} woi syr^{cu} om | *ις* .. Γ al aliq tol om | *πρ. αυτ. εφη* .. D f *ειπεν αυτοις* (it^{pl} *ait autem illis*; vg *qui ait*)

71. *ειπαν* c. BDLRΞ .. ς *–πον* c. AEGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn | *εχομ. μαρτ. χρ.* c. BL .. ς (Ln) *χρ. εχομ.* (EHΞΓ al *εχωμεν*, al ante *χρ.* pon) *μαρτυριας* (D al fere^{15} sah al mu Thph Amb$_{\text{ę}}$ *–τυρων* :: e ll. pp.) c. ADEGHKMRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn : : ut ll. pp. lectione non fluet | *αυτ. γ. ηκουσαμεν* (K *–σατεν* sic, 56. *–σατε*) .. D it^{pl} al *ηκουσ. γαρ*

XXIII. 1. *αναστας* (D al^{8} sah *–σταντες*) *απαν* (R *παν*, L *ολον*) *το πλ. αυτ.* (69. 142.* al om; D om *απ. το πλ. α.*) | *ηγαγον* (Gb 82) c. ABDE GHKLMRSUVΓΔΛ al longe pl it vg al pler .. ς *ηγαγεν* c. min aliq *επι* .. L 157. al *προς* | *τον* .. D 157. om | AD *πειλατος*, item vv. 3. (D* *πιλ.*) 4. 6. (et. R h. l.) 11. 12. (D *πιλ.*) 13. 20. 24. 52. Cf et. ad Act 4, 27.

2. *ευραμεν* c. B*LX 1. Mcion$^{epiph^1}$ (*ηυραμ., alibi *ηυρομ.* et *ευρ.*) cat^{ox} (ad 20, 20.) .. ς (Ln 49.) *ευρομεν* c. AB**D(D*^{gr} *ευρον*)EGHKMRSUVΓΔΛ al pler | *το εθν.* (157. Epiph Cyr al *τ. λαον*) *ημων* c. BDHKLMR al^{60} it vg cop sah syr^{omn} al omn Euth .. ς om *ημων* c. AEGSUVXΓΔΛ al pl Eus Mcion^{epiph} et Epiph Cyr Thdret. Praeterea b c e ff^{2}· i l gat mm Mcion^{epiph} add *και καταλυοντα τον νομον και τους προφητας*, *et solventem legem nostram* (c om) *et prophetas* | *φορους* (syr^{sch} pers^{p} *–ρον*) *καισ. διδον.* (D it vg Cyr *διδ. καισ.*) c. BDL it vg syr^{sch} pers^{p} Const (*και φορους καισ. διδον. κωλυει*) Cyr (Mcion$^{epiph^2}$ *κελευοντα φορους μη δουναι*) .. ς *καισ.* (Eus praem *τω*) *φορους* (AKMR al cop syr^{cu} et^{p} al Eus Thdret^{2} *–ρον*) *διδοναι* (al aliq *δουν.*) c. AEGHKMRSUVXΓΔΛ al pler syr^{p} (cop syr^{cu} *διδ. φο. και.*) Eus Thdret. Praeterea Mcion teste Epiph ad haec add *και αποστρεφοντα τας γυναικας και τα τεκνα.* Contra scribit Epiph. | *λεγοντα* (ita et. a c l cop sah Thdret al) .. BL 106. it^{mu} vg syr^{omn} al *και λεγ.* (Ln [κ.] *λεγ.*), D *λεγ. δε* | *εαυτον* .. BG

Καίσαρι διδόναι, λέγοντα ἑαυτὸν Χριστὸν βασιλέα εἶναι. 3 (302.1) *ὁ δὲ Πιλᾶτος ἠρώτησεν αὐτὸν λέγων Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; ὁ δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη Σὺ λέγεις.* 4 (303.9) *ὁ δὲ Πιλᾶτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους Οὐδὲν εὑρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ.* 5 (304.10) *οἱ δὲ ἐπίσχυον λέγοντες ὅτι ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἕως ὧδε.* 6 *Πιλᾶτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἄνθρωπος Γαλιλαῖός ἐστιν,* 7 *καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἐξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρῴδην, ὄντα καὶ αὐτὸν ἐν Ἰεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.* 8 *ὁ δὲ Ἡρῴδης ἰδὼν τὸν Ἰησοῦν ἐχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἐξ ἱκανοῦ ἰδεῖν αὐτὸν διὰ τὸ ἀκούειν περὶ αὐτοῦ, καὶ ἤλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ' αὐτοῦ γινόμενον.* 9 *ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς*

αιτον. Ceterum Act. Pil. A (Evv. apocr. p. 207.) accusatio sic habet: *Τοῦτον οἴδαμεν ὄντα υἱὸν Ἰωσὴφ τοῦ τέκτονος ἀπὸ Μαρίας γεννηθέντα, καὶ λέγει ἑαυτὸν υἱὸν θεοῦ καὶ βασιλέα· ἀλλὰ καὶ τὰ σάββατα βεβηλοῖ καὶ τὸν πάτριον νόμον ἡμῶν βούλεται καταλῦσαι.*

3. *ηρωτησεν* c. BR 48.ev (al?) .. ς (Ln) *επηρωτ.* (:: at ita et Mt et Mc lectione non fluct; nec fluct v. 6.) c. ADEGHKLMSUVXΓΔΛ al pler | *απο-κριθ. α. εφη* .. D 1. 209. (al?) a cop^{2} *απεκριθη α. λεγων* (1. 209. a om *λε.*)

5. *επισχυον* (L *-σχυνον*) .. DH 69. *ενισχ.* | *οτι* .. D itpler vg om | ARX al *ανασειει* | *ιουδαιας* .. D *γης* | *και* c. BL am fu em ing al cop^{2} syr^{pmn} al .. ς (Ln 49.) om c. ADEGHKMRSUVXΓΔΛ etc (:: at omnino abundare vdbtur, habet vero rationem epexegetic.) | *εως ωδε* .. c e add *et filios nostros et uxores avertit a nobis; non enim baptizantur* (c *-zatur*) *sicut et* (c om) *nos nec se mundant* (c om *nec se mund.*) Cf quae Mcion v. 2. add

6. *πιλ. δε ακουσ.* .. D c *ακουσ. δε ο πειλ.* | *γαλιλαιαν* (D sah *την γαλ.*, c syr^{cu} *a galilaea*) .. BL cop om | o (B^{2} c^{acr} al om) *ανθρ. γα. εστιν* .. D itpl syr^{cu} *απο της γαλιλαιας ο ανθρ.* (syr^{cu} non exprim) *εστ.* (a *hom. iste esset;* c *est ipse hom.*)

7. *και επιγν.* .. D *επιγν. δε* | *προς* (B solus add *τον*: ita Ln) *ηρωδην* .. D *τω ηρωδη* | *οντα και* (al pauc om) *αυτον* (a f al vg *qui et ipse* etc) .. D *οντι αυτω*, item it^{mu} | *ταυταις* .. D *εκειναις*, item itpler vg al | X ab *αυτον* ad *αυτον* transilit

8. *εξ ικανου* c. ARGKRSUVΓΔΛ al pl; item addito *χρονου* HMX al plus^{25} itpl vg al pl .. BDL 157. c sah *εξ ικανων χρονων* (Ln). Hoc loco c. testib pler .. BX 13. 69. 124. al pauc c ante *θελων* (L om *θελ.*): ita Ln; D itpl (a om) cop sah al post *ειδειν αυτον* (vel *illum videre*) | *ακουειν* (Gb^{vid}) c. BDKLM al plus^{15} cop sah syr^{cu} aeth arP .. ς (Ln) add *πολλα* (a arm *frequenter*, U *αυτον πολλα*, al^{5} post *πε. αυτ.* pon) c. AR GHRSUVXΓΔΛ al longe pl it vg syr^{sch} etP al | *υπ* (B *υπο*) .. L al aliq schol *παρ* | *γινομενον* (al pauc *γεν.*) .. GX al^{4} syr^{sch} om

δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10 (305.2) εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11 (305.10) ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ Ἡρῴδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ καὶ ἐμπαίξας, περιβαλὼν ἐσθῆτα λαμπρὰν ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. 12 ἐγένοντο δὲ φίλοι ὅ τε Πιλᾶτος καὶ ὁ Ἡρῴδης ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὄντες πρὸς ἑαυτούς.

13 (307.9) Πιλᾶτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαὸν 14 εἶπεν πρὸς αὐτούς Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν, καὶ ἰδοὺ ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν εὗρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὧν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ. 15 (308.10) ἀλλ' οὐδὲ Ἡρῴδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδοὺ οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἐστὶν

9. επηρωτα .. G (om δε sq) 28. sah –τησεν | αυτον .. Γ add λεγων, ουδεν (p^{scr} ουκ).απεκρ. (L –κρινετο) αυτω (Γ αυτον) .. D sah ουκ απεκρ. α. ουδεν

10. ARXA al ιστηκεισαν, A al –κησαν | και οι .. A al pauc om οι

11. εξουθενησας .. X –νωσας | ο ηρωδ. .. LX al pauc a d cop^{2} praem και | περιβαλων c. BL 52. b^{scr*} a b al vg .. ς add αυτον, Ln [αυτ.] c. ADEFGHKMVXΔΛ al pler it^{pl} al mu, item RSUΓ al^{5} αυτω | ανεπεμψ. (it^{pler} vg *remisit*, M ανεπεμψαι) .. LR c^{scr} c επεμψ. | τω .. AM al pauc om

12. εγ. δε φ. ο τε πιλ. κ. ο (HU al^{15} fere om) ηρ. (hoc ordine c. A[D]EFG HKMSUVXΓΔΛ al pler [c] cop syr^{sch} et^{p} pers^{p} al; BL 124. 48.^{ev} al aliq it vg sah syr^{cu} [libere] aeth ηρωδ. κ. ο πιλ. :: praeposito regis nomine) ε. α. τ. ημερ. (o^{scr} al mu a syr^{p} ^{mg} ωρα) με. αλληλ. (Γ x^{scr} al it vg al om) .. D c ορτις δε εν αηδια ο πιλατ. και ο ηρωδ. εγενοντ. φιλ. εν α. τ. ημ. | προυπ. γαρ – – εαυτους .. D om

13. πιλ. δε .. D ο δε πειλ. | συγκαλεσαμενος (συγκ. AB**EGHKLMSUVXΓΔ etc; B*FΔ al συνκ.) .. D συνκαλεσας | τον λαον .. D c syr^{cu} praem παντα

14. Γ πρ. εαυτους | προσηνεγκ. (*optulistis* it^{pler} vg) .. D κατηνεγκ. (a *detulistis*, d *addixistis*) | αποστρεφ. .. 1. 13. 69. 124. al fere^{20} διαστρεφ. | και ιδ. εγω (HΓ 1. al sah om εγ.) .. D καγω δε | εν. υμ. ανακρ. .. D cop syr^{cu} et^{sch} al ανακρ. (c om) ενωπ. υμ. | B 1. ουδεν | εν (A επι) τ. ανθρ. τουτ. αιτιον (EFG** y^{scr} αιτιαν, 157. post αιτου, 1.131. 209. al om) .. D αιτιον εν αυτω, item syr^{cu}. It vg *nullam causam* (c *nihil causae*; a *nihil inveni dignum*) *invenio* (*inveni*) *in homine isto* (a b *hoc*; e om) | ων κατηγ. κατ (ALA 1. 28. 131. 209. 262. al aliq om) αυτου .. D 59. 274.** om

15. ανεπεμψα (H 47.^{ev} –ψεν) γ. υμας (274. x^{scr} syr^{cu} et^{sch} arm pers sl sax αυτον) πρ. αυτον c. ADEFG(H)SUVXΓΔΛ al longe pl it^{pler} vg syr^{p} (item syr^{cu} etc vide ante) .. 71. 248. gat mm syr^{p} ^{mg} (in edd aliis

πεπραγμένον αὐτῷ. 16 (309.2) παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. Io 19, 1.
18 (310.1) ἀνέκραγον δὲ παμπληθεὶ λέγοντες Αἶρε τοῦτον, ἀπόλυ- 18—25 Mt 27, 16—26. Mc 15, 7—15. Io 18, 40 ss.
σον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν· 19 ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν
τῇ πόλει καὶ φόνον βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ. 20 (311.1) πάλιν οὖν ὁ
Πιλᾶτος προσεφώνησεν, θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. 21 οἱ δὲ
ἐπεφώνουν λέγοντες Σταύρου σταύρου αὐτόν. 22 (312.2) ὁ δὲ τρί-
τον εἶπεν πρὸς αὐτούς Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; οὐδὲν αἴτιον

---

syrP txt) ανεπεμψα γ. αυτον πρ. υμας .. BKLM al^{18} f 130.^{lat} bodl cop sah syrP mg cod arr ανεπεμψεν γ. αυτον προς ημας (B syrP mg cod υμας) : Gb′ .. aeth om | ιδου .. D e^{scr} om | εστ. πεπραγμ. (X -αχμ.) .. D πεπρ. εστ., item it vg | αυτω .. DΧΓ al plus^{35} c (*invenimus in illo*) cop sl Thph εν αυτω

17. Om versum c. ABKL a fu cop^{dz} sah; D syr^{cu} aeth^{utr} post v. 19. pon .. ς (Gb^{00}) αναγκην δε ειχεν (syr^{cu} *Et Pilatus habebat consuetudinem*) απολυειν αυτοις (al pauc em om) κατα (A al κατ) εορτην (D al aliq aeth arm ante απολ., 255. ante αναγκ., al syr^{sch} et^{cu} al post ενα pon; al^{2} κατ ενιαυτον, b *sec. consuetud.*) ενα (al^{12} fere c q syrP c. ob. al ndd δεσμιον, c^{scr} δεσμ. ον ηθελων, similiter l) c. (D)EFGHMSUVΧΓΔΛ al ut vdtr omn it^{pler} vg cop^{2} syr^{sch} et^{P} (syr^{cu} aeth^{utr}) al Eus^{can} (vdtr certe; canon enim 2. continet Mt 322. Mc 202. Lc 309.) :: vdtr omnino ex ll. pp. Mt 27, 15. Mc 15, 6. Io, 18, 39. fluxisse.

18. ανεκραγον c. BL 124. 157. Cyr .. ς (Ln) ανεκραξαν (quae forma fluctuare non solet, cf Mc 1, 23. 6, 49. Lc 4, 33. 8, 28. Mt 8, 29. etc; εκραγον hoc solo loco) c. ADEFGHKMSUVΧΓΔΛ al pler | παντληθ. c. A(B vdtr)DEHMΔ 124. 131. al aliq .. ς (Ln 49.) παμπλ. c. FGKLS?UVΧΓΛ al pler; -θει ut EKM al pl; Γ^{A} al -θεῖ, G al -θῇ | αιρε τουτον .. D (et. d) bis habet | βαραββαν c. AEFGHKM(S vdtr)UVΓΔΛ al longe pl (18 ap. sol. Scriv.) .. ς (Ln 49.) praem τον c. BDLX al pauc Cyr (:: at ita plerumque lectione tantum non fluct, cf Io 18, 40. etc; contra Mt 27, 21. similiter atq nostro loco BL aliiq pauc articulum ingesserunt)

19. βληθεις (X βεβλημμενος, 243. βεβλημεν.) εν τη φυλ. c. BLX 243. .. ς (Ln) βεβλημενος εις (1. 131. al add την) φυλακην c. ADEFGHKMSUVΓΔΛ al pler :: cf v. 25.

20. ουν c. BEFGHKMSUVΧΓΔΛ al pler syrP (syr^{cu} aeth pers^{P} και παλ.) .. ADL 124. 157. it vg cop^{2} sah syr^{sch} δε (Ln) .. 252. tol cop^{dz} arm pers^{W} om | προσεφων. (*locutus est, adloc. est, advocavit*) c. AEFGHKMΓS UVΧΓΔΛ al pler .. BL 124. 157. add αυτοις (Ln), item D 13. αυτους, 69. προς αυτ., item (it^{pler} vg *ad illos*, a *eis*, d *eos*) it vg cop sah syr^{omn} etc | τον ιν .. R 1. 131. 209. al αυτον

21. επεφωνουν (b e q al vg *subclamab.* vel *succl.*, a *proclamab.*) .. D εκραξαν (c d *clamaver.*, f *clamab.*) | σταυρου bis (Gb″) c. HDF^{a} Or^{2} Cyr (in Sophon. 619.) schol .. ς σταυρωσον bis (sed U 157. it^{mu} aeth semel om) c. AEFGHKLMPSUVΧΓΔΛ al ut vdtr omn (:: ut Mc 15, 13. Io 19, 6 et 15. lectione non fluct)

22. ουδεν (1. al^{5} b e l q add γαρ) αιτιον (L al aliq a c syrP mg al [et.

θανάτου εὗρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23 (213.1) οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι, καὶ κατίσχυον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων. 24 (214.1) καὶ Πιλᾶτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν· 25 ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν φυλακήν, ὃν ᾐτοῦντο, τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

Mt 27, 22. Mc 15, 21. Io 19, 17. 26 (215.1) Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτόν, ἐπιλαβόμενοι Σίμωνά τινα Κυρηναῖον ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρὸν φέρειν ὄπισθεν τοῦ Ἰησοῦ. 27 (216.10) ἠκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ καὶ γυναικῶν, αἳ καὶ ἐκόπτοντο καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς Ἰησοῦς εἶπεν Θυγατέρες Ἰερουσαλήμ,

---

syr^{cu} et^{sch} similiter] *αξιον*) .. D *ουδεμιαν αιτιαν*, item it^{pler} vg al! *ευρον* .. D 248. it^{pler} vg (exc gat) *ευρισκω* | *αιτ.* (al pauc om) *απολ.* .. D cop sah *απολ. αυτ.*

23. *αυτ. σταυρωθηναι* (D *στ. αυτ.*) .. B *αιτ. σταυρωσαι* .. it^{aliq} sah *crucifige illum* | 1. *κατισχυον* : cf ad v. 5. | *και τ. αρχιερ.* c. ADEFGH KMPSUVXΓΔΛ al pler c f syr^{omn} aeth al .. BL 130^{sr} et^{lat} al^{1} it^{pler} vg cop sah om, hinc Ln [*κ. τ. α.*]

24. *και* (157. add *ὁ*) *πιλ. επ.* c. BL 157. it (exc e : *iudicavit itaque Pil.*) vg cop syr^{cu} aeth .. ς o *δε πιλ.* (:: cf Mc) *επ.* c. AEFGHKMPSUVXΓΔΛ al pler sah syr^{sch} etP al Philop; item D *επεκρ. δε* o *πειλ.*

25. *απελ. δε* (Gb Sz) c. ABDEFGHLPSUVXΓΔΛ al longe pl a cop sah al .. ς add *αυτοις*; item Ln [*αυτ.*] c. KM al non ita mu it^{pler} vg syr^{omn} (sed syrP c. ob.) al (:: e ll. pp.) | *τον δια* .. 1. 13. 69. 124. al plus^{20} arm praem *τον* (al om) *βαραββαν* (:: e ll. pp.) | *δια στασ. κ. φονον* (K^{a}LM al *φων.*; it vg cop syr^{cu} aeth al *propt. homicid. et seditionem.*) .. D *ενεκα φονου* | *βεβλημ.* (Or^{lib} *βληθεντα*) .. A om | *εις την* c. ACEGHLM PSUVXΓΔΛ al pler (al^{2} *εν τη -κη*) .. BDFK al^{7} (Or^{lib}) om *την* (Ln 49. :: at facilius omittebatur quam addebatur, quemadmodum et v. 19. a plerisq *εις φυλ.* pro *εν τη φ.* substitutum est)

26. *και ως* .. D *ως δε* | *απηγαγον* .. B c^{ser} f^{ser} *απηγον* | *σιμωνα τινα* (CD ante *σιμ.*, L 13. om) *κυρηναιον ερχομενον* c. BCDLX 13. 33. 124. 346. 7.^{ev} (et 69. *-να -να -αιον του -νου*) .. ς *σιμωνος τινος* (al om) *κυρηναιου* (FA al mu *κυρην.*, Δ *κηρην.*) *του* (Gb Sz om c. unc omnib aliisq longe pl) *ερχομενου* (H al aliq *-νον*) c. AEFGHKMPSUVΓΔΛ al pler | *απ* .. D (al pauc?) *απο* (Ln :: ex errore de c) | *οπισθεν* (D *οπισοθεν*) .. al aliq *οπισω*

27. *αυτω πολυ* (it^{pler} sah syr^{cu} et^{sch} al om; 69. 124. al post *πληθ.* pon) *πληθ.*... D *το πληθ. αυτω* | *γυναικων* .. D 248. c f sah (et. cop ut vdtr) syr^{cu} et^{sch} al mu *-κες* | *αι και* c. C***EFGHKMPSUVΓΔΛ 1. al pler (28. om *εκοπτ. και*) syrP .. ABC*DLX 33. al^{12} it (c *και* omisso *αι*) vg cop sah syr^{cu} et^{sch} al Thph om *και* (Gb^{a} Ln :: at *και* tale plane ex usu est Lcae) | *αυτον* (b e ff^{2}· om) .. D post *εκοπτ.* pon

28. *πρ. αυτ. ω̄ς* (ita c. BL; ς Ln o *ω̄ς* c. rell pler; Γ om) *ειπεν* .. C 157.

μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ· πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν, 29 ὅτι ἰδοὺ ἔρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν Μακάριαι αἱ στεῖραι, καὶ κοιλίαι αἳ οὐκ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἳ οὐκ ἔθρεψαν. 30 τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν Πέσατε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ τοῖς βουνοῖς Καλύψατε ἡμᾶς· 31 ὅτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται; 32 (217.1) ἦγοντο δὲ καὶ ἕτεροι δύο κακοῦργοι σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

*Hos 10, 8. Apoc 6, 16.

Mt 27, 38. Mc 15, 27. Io 19, 18.

33 (218.1) Καὶ ὅτε ἀπῆλθον ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεῖ ἐσταύρωσαν αὐτὸν (219.1) καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 (220.10 ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν

33—38 Mt 27, 33 ss. Mc 15, 22 ss. Io 19, 17 ss.

y^{scr} o ω̄ πρ. αυτ. ειπ., D c^{scr} o ω̄ ειπ. πρ. αυτ. | B*XΓ θυγατερας | μη κλαι. επ (D it^{pl} om) εμε (al aliq εμοι, item postea s εφ εαυτας) .. D add μηδε πενθειτε | πλην .. D αλλ, item it vg al *sed* (a *verum*) | εφ et επι .. D it^{pl} om

29. ιδου .. D al^{5} a b e ff^{2}· Leo syr^{cu} om | ερχονται. (D al^{4} it vg [non mm Leo] syr^{cu} aeth ελευσονται.) ημερ. . . CX 157. g^{scr} ημ. ερχ. | και κοιλιαι c. ADEFGHKLMPSUVΓΔΛ al pler .. BCX 1. 28. 69. 124. al^{8} και αι κοιλ. (49.) | A εγεννησαν | D*FGΓ (vdtr) c^{scr} μασθοι, C μαζοι | εθρεψ. (C**D 1. 118. 209. εξεθρεψ.) c. BC*et**DL 1. 118. 131. 209. it^{pler} (b e ff^{2}· l Leo *nutrierunt*, d *enutr.*, c *nutricaverunt*, a *educaverunt*) syr$^{p\ mg}$ sah cop Leo .. ς εθηλασαν (f al vg *lactaver.*) c. AEFGHKMPSUVXΓΔΛ al pler f al vg syr^{cu} et^{sch} et^{p} txt al

30. αρξονται .. AFΔ al -ξωνται | πεσατε c. c(certe** nisi ipse*)LQXΔ 157. g^{scr} al .. ς (Ln) πεσετε c. ABDEFGHKMPSUVΓΔ al pler

31. ει (E s^{scr} οι) .. L x^{scr} y^{scr} om | τω pr c. ADEFGHKLMPQSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn Cyr .. BC om | ταυτα .. C Amb^{2} τουτο | γενηται (et. Cyr) .. DKΔ al fere^{25} γενησεται (it vg *fiet* [item cop sah al] vel *facient*) .. EFS y^{scr} al^{10} γινεται

32. ηγ. δε .. c*** (deletis σ. αυτω) E** 33. 69. al add συν τω ιω̄ | δυο κακουργ. (l add *Joathas et Maggatras*. Cf ad Mc 15, 27.) .. D cop sah κακ. δυο

33. Epiph ex Mcione : και ελθοντες εις τοπον λεγομενον κρανιου τοπος εσταυρωσαν αυτον, και διεμεριζοντο τα ιματ. αυτου (alt. loc. om αυτ.), και εσκοτισθη ο ηλ. | απηλθον c. AEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler syr^{p} txt .. BCDLQ al^{5} it vg al pl (Mcion^{epiph} vide ante) ηλθον (D -θαν): ita Ln (:: cf Mt) | καλουμ. c. ABDEFHKLMQSUVΓΔ al pler .. CGXΔ al mu Mcion^{epiph} (vide ante) Thph λεγομενον | τους κακουργ. .. D add ομου | μεν .. Γ om | αριστερων c. ABC***DEFGHKMSUVXΓΔΛ al pler .. C*LQ al^{10} ευωνυμων (:: ut Mt et Mc)

34. ο δε – – ποιουσιν ς. ACD**^{gr}EFGĦKLMQSUVXΓΔΛ al longe pler it^{pl} vg cop^{2} syr^{omn} al mu Const^{2} Eus^{can} Chr^{saepe} al Ir^{int} Hil Amb Aug Hier al. Alludit et. Hom^{clem} (11, 20.) αυτος γαρ ο διδασκ. προσηλωθεις ηὔχετο τῷ πατρὶ τοῖς αὐτὸν ἀναιροῦσιν ἀφεθῆναι τὸ ἁμάρτημα, εἰπών Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· οὐ γὰρ οἴδασι

Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν. (321.1) *διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἔβαλον κλήρους.* 35 *καὶ εἱστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν·* (322.2) *ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς λέγοντες Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ Χριστὸς τοῦ θεοῦ ὁ ἐκλεκτός.* 36 (323.2) *ἐνέπαιζον δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται προσερχόμενοι, ὄξος προσφέροντες αὐτῷ* 37 *καὶ λέγοντες Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν.* 38 (324.1) *ἦν*

τί ποιοῦσιν. Habent et. Act. Pil. A X. p. 233. . . BD* 38. 435. a b d cop^{dz} (in textu; man. recent. suppl in mg) sah om (De Mcione non satis constat.) : hinc Ln [*ο δε - - ποι.*] :: nihil simile in ll. pp. | *ις* .. Q syr$^{p\ mg}$ *κυριος* | *ελεγεν* .. AKM al fere^{10} *ειπεν* | *πατερ* (D** *πατιρ*) .. A om | *τι* . . Const^{2} *ὅ* | *διαμεριζομενοι δε* et *εβαλον* (FX al fere^{20} *εβαλλον*, a *mittebant*) : ita diserte Aug Lcam scripsisse testatur . . D c *διεμεριζοντο δε* et *βαλοντες* :: cf ll. pp. | *κληρους* (Gb′) c. AX 1. 33. 131. 209. c^{scr} al^{5} it^{pler} vg 130.^{lat} syr^{cu} syr$^{p\ txt}$ al Aug (Lc *dicendo* sortes *pluralem pro singulari posuit - - quamvis nonnulli cdd* sortem *reperiantur habere, non* sortes) .. *ς* (Ln) *κληρον* (:: ut Mt et Mc) c. BCD EFGHKLMQSUVΓΛΛ al pler b c syr^{sch} syr$^{p\ mg}$ aeth perss al. De Mcione testatur Tert: *Vestitum plane eius a militib. divisum, partim sorte concessum Mcion abstulit* etc, sed contra est Epiphanii locus supra exscriptus.

35. ACFHLQΛ al *ιστηκει* | *θεωρων* . . D *ορων* | D *εμυκτηριζον* | *δε και* .. D 1. 118. 131. 209. 239. p^{scr} it^{aliq} omisso *και* (Ln om ex errore de c) add *αυτον*, item al fere^{30} *δε αυτον και*, item (*et deridebant eum*, Eus *και εξεμ. αυτον*, vel similiter) it^{mu} vg syr^{omn} al Eus add *αυτον* | *οι αρχοντες* .. D om | *συν αυτοις* c. AEFGHKMSUVΓΛΛ al pler f al vg (item a *intra se;* tol al *cum Pharisaeis*, gat mm *cum Sadducaeis*) syr^{cu} et^{p} pers^{w} al Eus .. BCDLQX al^{6} b c e ff$^{2.}$ l cop syr^{sch} aeth pers^{p} ar^{p} ar^{e} om (Gb^{0} 49; Ln [*σ. α.*]) | *λεγοντες* .. D c *και ελεγαν αυτω* (c om) | *εσωσεν* .. K**M* al aliq *σεσωκεν* .. D c *εσωσας*, pergentes *σεαυτον σωσον* | *ει ουτ.* (B *υιος*) *εστ. ο* $\overline{χς}$ (13. 69. 126. 131. 346. c^{scr} cop sah syr^{p} arm Eus add *ο* [c^{scr} om] *υιος*) *του θε. ο* (126. om) *εκλεκτ.* (ita c. BL 1. 118. 209. it^{pler} vg *dei electus* [e om], C c ff$^{2.}$ *elect. dei*; *ς* Ln *ο του θε. εκλ.* c. AEFGHKMQSUVXΓΛΛ etc) .. D *ει υιος ει του θεου, ει* $\overline{χς}$, *ει ο εκλ.*, c *si tu es Chr. elect. dei*

36. *ενεπαιζον* (ACDMX al *-πεζον*) c. ACDEFGHKMQSUVXΓΛΛ al ut vdtr omn it vg cop etc .. BL sah *-παιξαν* (49.) | *αυτω* .. E* (vdtr) 28. c^{scr} al *αυτον* .. K* om | *οξος προσφ.* c. ABC*L a cop, item D *οξ. τε προσεφερον*, it^{pm} *et acetum offerebant* .. *ς* praem *και*, Ln [*και*] c. C***EFGH KMQSUVXΓΛΛ al ut vdtr omn f al vg sah al (syr^{cu} om *οξ. προσφ. αυτ.* additque post *λεγοντες* : *pax tibi*)

37. *και* .. D it^{pl} vg cop^{dz} sah al om | *ει* (A 1. 131. 209. 239. 243. al^{3} a e om, hinc Ln [*ει*]) *συ ει* etc .. D c *χαιρε ο βασ. τ. ιουδ.* (c add *σωσ. σεαυτ.*), *περιτεθεντες* (sic, c *imposuerunt autem*) *αυτω και ακανθινον στεφανον.* Similiter syr^{cu} post *σωσ. σεαυτ.* add *και επεθηκαν τη κεφαλη αυτου στεφ. ακανθ.*

δὲ καὶ ἐπιγραφὴ ἐπ' αὐτῷ Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων οὗτος.
39 (226.2) Εἷς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν Mt 27, 44. Mc 15, 32.
Οὐχὶ σὺ εἶ ὁ Χριστός; σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 (226.10) ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἕτερος ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὧν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον ἔπραξεν.
42 καὶ ἔλεγεν Ἰησοῦ, μνήσθητί μου ὅταν ἔλθῃς ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

---

38. ην δε (sah om) και (A al e om) .. b q *et erat* | επιγραφη c. ABEHKL MQVXΓΔΛ al longe pl cop sah syr^{cu} etc .. CDGSU al^{25} η επιγρ. :: ut Mc | επ αυτω c. BL cop sah .. ς γεγραμμενη ε. α. c. C***EGHKMSUVΓ ΔΛ al pler it^{pler} vg (sed b q al am for san al *inscripta*) syr^{omn} (sed syr^{cu} *atque etiam erat scriptus titulus et positus super eum*) al; item c*X 13. 33. 69. 124. 346. tisch** ε. α. γεγρ., item (ita Ln) ADQ 47.^{ev} επιγεγραμμενη ε. α. (:: cf ll. pp.). Praeterea non addidimus γραμμασιν etc c. BC*L a cop sah syr^{cu}; ς vero add γραμμασιν ελληνικοις και (DH f^{ser} b f om) ρωμαικοις και (D f^{ser} om) εβραικοις, item Ln [γρ. ε. κ. ρ. κ. εβρ.] c. AC**EGHKMQRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it^{pler} vg syr^{sch} etP al mu (sed syr^{sch} aeth arr habent ελληνιστι κ. ρωμαιστι και εβραιστι, c *litteris hebraicis graece et latine*) :: quae quamquam nec in Mt aut Mc sunt, tamen potius ex loh fluxisse quam a Lc scripta vdtr. Ceterum habent et. Act. Pil. A X, 1. p. 232. | Ο βασ. τ. ιουδ. ουτ. (c c absque ουτ., D 124. e ff^{2} ουτ. εστιν) c. BL a, item c c, item D 124. e ff^{2} (Ln Ο βα. τ. ι. [ουτ.]) .. ς Ουτος εστιν (X 1. 33. 118. al sah add ϊω) o βα. τ. ιουδ. c. AEGHKMQRSUV(X)ΓΔΛ al pler it^{pl} vg cop (sah) syr^{omn} al

39. κρεμασθεντων (K* al κρεμμασθ.) .. D 26.^{ev} om | αυτον (K al plus^{10} αυτω) .. B om? | ουχι c. BC*L a b ff^{2} cop sah syr^{cu} aeth^{utr} arm (sed c* et vv praem λεγων) .. ς (Ln) λεγων Ει c. AC***EGHKMQRSUVXΓΔΛ etc; D e om Ουχι (vel λεγων Ει) usq ημας, l vero eorum loco habet: *qui destruebas templum et in trib. dieb. reaedificabas illum, salvum te fac nunc et descende de cruce* (:: e ll. pp.)

40. επιτιμ. α. εφη c. BC*LX cop item (*respondit alter dicens increpans eum*) sah et (*atque increpavit eum et dix. ei*) syr^{cu} et^{sch} .. ς (Ln) επετιμα (K*-τιμησεν) α. λεγων c. AC***EGHKMQRSUVΓΔΛ al ut vdtr omn it vg al. Item Act. Pil. l. l. | ουδε (it^{pl} vg *nec;* sed c f Or^{lat} Aug Vict^{tun} *non*) .. D οτι ου | εἰ .. C* cop sah syr^{cu} et^{hr} Chr^{aliq} εσμεν (syr^{cu} *nos quoque sumus*); item D ει (sed d om) και ημεις εσμεν (non mutatis sqq). Ceterum cf ad omnes hos versus Act. Pil. l. l. sect. 2.

41. και .. iidem om qui antea εσμεν habent exc syr^{cu} | απολαμβανομεν .. C απελαβαμεν, item (*recepimus, percep.*) a b c am syr^{cu} et^{sch} al Vict^{tun} | ατοπον .. D πονηρον (it vg *nihil mali* [*male*], d *nih. inicum*)

42. και .. D add στραφεις προς τον κυριον (item Act. Pil. B p. 286. και στρ. πρ. τον ϊν etc) | ελεγεν .. D ειπεν, item b f *dixit* | ϊυ c. BC*L cop sah, item Or post μν. μου .. ς (Ln) τω ϊυ c. AC**EGHKMQRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it vg syr^{omn} al, item D αυτω | μνησθ. μου c. BC*DLM* 15. 42. 300. p^{scr} a cop sah syr^{hr} Or^{1} (et^{1}, ut iam notatum, add ϊω)

43 *καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμήν σοι λέγω, σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.*

44–49 Mt 27, 45–56. Mc 15, 33—41. 44 (277.2) *Καὶ ἦν ἤδη ὡσεὶ ὥρα ἕκτη καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης,* 45 *καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος,* (278.2) *καὶ ἐσχίσθη τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον.* 46 (22A.1)

Or^{int} Aug .. ς add *κυριε*, Ln [κυρ.] c. AC**EGHKM**RSUVXΓΔΛ it^{pm} vg al Eus^{psalm} Amb Hil^{1} al, item q c f ff^{2} syr^{cu} Hil^{1} Vict^{tun} ante *μνησθ. μ.* (Act. Pil. l. l. cum ς consentiunt) | *οταν ελθης* .. DQ c^{ser} om (ita edidi Act. Pil. l. l.) | *εν τη βασ.* (et. Or^{2} Eus^{psalm} al) .. BL *εις την βασιλειαν*, item it^{pl} (non a b q) vg al Hil Amb al .. D *εν τη ημερα της ελευσεως*. Ceterum Descens. Chr. ad infer. (Evv. apocr. p. 310.) verba latronis sic habet : *Κύριε, ὅτε βασιλεύσεις, μή μου ἐπιλάθου.*

43. Hunc versum Mcion abstulit Epiph teste. Or (4, 455.) *οὕτω δὲ ἐτάραξέ τινας ὡς ἀσύμφωνον τὸ εἰρημένον ὥστε τολμῆσαι αὐτοὺς ὑπονοῆσαι προστεθεῖσθαι τῷ εὐαγγ. ἀπό τινων ῥαδιουργῶν τὸ Σήμερον μ. ἐ. ἔ. τ. παρ. τοῦ θεοῦ.* Chr (IV. p. 680. serm. 6. in Gen.) *οἱ Μανιχαῖοι ἐπιλαβόμενοι τοῦ τόπου τούτου φασὶν Εἶπεν ὁ κύριος Ἀμὴν κτλ. οὐκοῦν ἀντίδοσις ἤδη γέγονε τῶν ἀγαθῶν καὶ περιττὴ ἡ ἀνάστασις; – – εἰ γὰρ ἦν σωμάτων ἀνάστασις, οὐκ ἂν εἶπε Σήμερον κτλ.* etc) | *και ειπ. αυτ.* (αυτω c. BL 26.ev e*-cop sah; ς Ln add *ο ω* c. ACE GHKMQRSUVXΓΔΛ etc) .. D *αποκριθεις δε ο ω ειπ. αυτ. τω επιπλησοντι* (*επλησοντι, d *qui obiurgabat eum*) | *αμ. σοι λεγ.* c. BC*L .. ς (Ln) *αμ. λεγ. σοι* (:: uti solet dici) c. AC***EGHKMQRSUVXΓΔΛ etc .. D *θαρσει*|*σημερον* (L praem *οτι*, item Act. Pil. A p. 233.) .. Hesych^{hier} (quaest. 49.) *τινὲς μὲν οὕτως ἀναγινώσκουσιν Ἀμὴν λέγω σοι σήμερον, καὶ ὑποστίζουσιν· εἶτα ἐπιφέρουσιν ὅτι μετ' ἐμοῦ* etc (ita revera habet syr^{cu}). Similiter habet schol aliquot codicum (ap. Matthaei : Lc p. 474 sqq.) : *ἄλλοι – – τὸ ῥητὸν ἐπιζώζοντας· λέγουσι γὰρ δεῖν ὑποστίζοντας* (al. -ξαντας) *ἀναγινώσκειν Ἀμὴν λέγ. σοι σήμερον, εἶθ' οὕτως ἐπιφέρειν τὸ Μετ' ἐμοῦ* etc. Eadem Theoph^{ceram} hom. 27. et Thph ad h. l. (Augustini explicationem verborum : *Hodie mecum eris* etc vide ep. 187. ad Dardanum). In eundem vero modum interpuncta exhibet Descens. Chr. 10. (Evv. apocr. p. 310.): *ὅτι ἀμὴν ἀμὴν σήμερ. λέγω σοι, μετ' ἐμ. ἔσῃ ἐν τ. παρ.* | c* *εση μετ εμ.* | *παραδεισω* .. Or^{ler} add *του θεου* (non item Ath Epiph 2, 58.)

44. *και ην* c. C*DL a b e ff^{2} q cop Or^{int} .. B sah pers^{w} Or^{int} *ην* .. ς *ην δε* c. AC***EGHKMQRSUVXΓΔΛ etc | *ηδη* c. BC*L cop syrP arP Or^{int} .. ς om c. AC***DEGHKMQRSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it vg al mu Or^{int} | *και σκοτος* usq *ενατης* .. syr^{hr} om, in mg vero haec adscripta habet: *et luna amisit lumen suum, et stellae deciderunt, et petrae disruptae et sepulchra aperta sunt, et corpora multorum sanctorum surrexerunt et apparuerunt multis.* | *ενατης* c. unc pler allisq longe pl .. ς *εννατης* c. LΓΛ al | *εκτη* .. ad Mc 15, 25. adde quod de permutatione numerorum ς et Γ ab Eus (in quaest. ad Marin.) explicatur. Locus ex Corder. cat. in Ioh. p. 496. exscriptus legitur ap. Mai. IV, 299 sq. Videtur hinc Hier ex Eus hausisse.

καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Πάτερ, εἰς χεῖράς σου παρατίθεμαι τὸ πνεῦμά μου. τοῦτο δὲ εἰπὼν ἐξέπνευσεν. 47 (330.2) ἰδὼν δὲ ὁ ἑκατόνταρχος τὸ γενόμενον ἐδόξαζεν τὸν θεὸν λέγων Ὄντως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 (331.10) καὶ πάντες οἱ συνπαραγενόμενοι ὄχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωρήσαντες τὰ Ps 30 (31). 6.

45. *και* (a b c e arm om) *εσκοτ.* (D *εσχ. δε*) *ο ηλιος* (syrP *του ηλ. σκοτισθεντος*, ut et. Act. Pil. A) c. AC***DEGHKMQRSUVXΓΔΛ al fere omn itmu vg syrcu etsch (syrP txt) al mu Mcionepiph (vide ad v. 33.) Orint (3, 923. „Lc secundum pleraque exx") .. BC*L evgll[11] (sed semel tantum 48.ev et 49.ev) cop sah syrPmg Or[2] Orint[1] (3, 56) et edd ap Orint (3, 923. „in quibusdam exx." „Et forsitan ausus est aliquis quasi manifestius aliquid dicere volens pro *Et obscuratus est sol*, ponere *Deficiente sole*, existimans quod non aliter potuissent fieri tenebrae nisi sole deficiente. Puto autem magis quod insidiatores ecclesiae Chi mutaverunt hoc verbum - ut verisimiliter evglia argui possint secundum adinventiones volentium arguere ea." Cf huc Act. Pil. A XI, 2. „*Ἔκλειψις ἡλίου γέγονεν κατὰ τὸ εἰωθός.* Item B p. 288.) *του ηλιου εκλειποντος* (L al Or *εκλιποντος*) .. C** (vdtr) 33. om (Gb[0]) | *και* (cop sah om) *εσχ.* (BC*L 1. 33. 131. *εσχ. δε*) *το κατ. τ. ν. μεσον* (consentiunt Act. Pil. A) .. D *και το κατ. τ. να. εσχισθ.* post *εξεπνευσεν* v. sq. pon

46. *φων. μεγ. ο ις* (c d cop syrsch ante *φων.*, esscr Mcionepiph om) .. DGr *ο ις μεγ. φω.*, item (sed *ο ις* ante *φωνησας*) sah syrcu | *χειρας* .. A al Epiph[1] (certe ita ed. p. 771.) *-ρα* | *παρατιθεμαι* (Gb') c. ABCKMPQUX al[20] fere Iust (Dial. c. Tryph. 105. *καὶ γὰρ ἀποδιδοὺς τὸ πν. ἐπὶ τῷ σταυρῷ εἶπε Πάτερ – – μου, ὡς καὶ ἐκ τῶν ἀπομνημονευμάτων καὶ τοῦτο ἔμαθον*) Thdot Or Eus[2] Cyrhr; item DR al[30] fere Ath Bas Nyss Const[2] Epiph[77] Thdret Cyract al (et. Act. Pil. A) *παρατιθημι* (B et D** *-τιθειμι*). Item *commendo* it vg cop syromn al Orint al .. ς *παραθησομαι* (et. Act. Pil. B) c. EGHLSVΓΔΛ al pl (:: ex LXX ut vdtr). Respicit huc et. Iust[gnost] ap Hipp. p. 157. *αὐτὸς δὲ εἰς χεῖρας παραθέμενος τὸ πν. τοῦ πατρὸς ἀπῆλθεν πρὸς τὸν ἀγαθόν.* Item Valentt (exc. ex Theod. 62.) et Iudaeus ap Or contr. Cels. 2, 55. | *τουτο δε* c. BC*D al[3] c cop[1]; KMP al[3] b d e l q cop[2] Amb (et. Act. Pil. A) *και τουτο* (Ln); L 22. pscr sah syrsch pers *τοιτο* .. ς *και ταυτα* c. AC*** EGHQRSUVΓΔΛ al pler f al vg syrP al .. a syrcu *και* omissis *τουτο ειπων*, X 29. 64. 247.* om *τουτο δε ειπ. εξεπν.*

47—49. an habuerit Mcion, tacentibus Epiph et Tert non liquet.

47. *ιδ. δε ο εκατονταρχος* (B 1. 131. 209. al? *-χης*) *το γενομ.* (C* *το γεγονος*, ℵ al Orint *τα γενομενα*) .. D *και ο εκατ. φωνησας* | *εδοξαζεν* c. BDLR c e ff[2] q cop[2] Cyr .. ς *-ασε* c. ACEGHKMPQSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn a f al (b *magnificat*) vg cop[1] sah al (et. Act. Pil. A) | *οντως* (Cyr praem *οτι*) .. X (confuse) *ουτος* | *ο ανθρ. ουτ. δικ. ην* .. D *δικ. ην ο ανθρ. ουτ.*

48. *συνπαραγεν.* c. AB*CDELPQRΔ 209. al aliq .. ς (Ln 49.) *συμπ.* c. B** GHKMUVXΓΔ al pler | *πα. οι συ. οχλ. επι την θεωρ.* .. D e *πα. οι συ. επι θεωρια οχλ.* | *θεωρησαντ.* (c. BCDEFLRX 33. e cop; ς *θεωρουντ.*

Io 19, 25. γενόμενα, τύπτοντες τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτῷ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθοῦσαι αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὁρῶσαι ταῦτα.

50—54 Mt 27, 57—60. Mc 15, 42—46. Io 19, 38—42. 50 (382.1) Καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσὴφ βουλευτὴς ὑπάρχων, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος, 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν, ἀπὸ Ἀριμαθαίας πόλεως τῶν Ἰουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἠτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, 53 (383.1) καὶ καθελὼν αὐτὸ ἐνετύλιξεν αὐτὸ σινδόνι, καὶ ἔθηκεν

c. EGHKMPQSUVΓΔΛ al pler itpler vg al, et. Act. Pil. A) τα γεν. (al mu γεν.) .. A 226. xser om | τα στηθη (Gb″) c. ABC*DL 1. 131. 209. al4 for al arm (et. Act. Pil. B p. 288.) .. ς (Ln) praem εαυτων (et. Act. Pil. A) c. C**EGHKMQRSVΔΛ al pler et (τα εαυτ. στ.) P 124., item UXΓ al mu αυτων, item (sed post στηθη) it vg etc. Praeterea D add και τα μετωπα (c *frontes suas* pro τα στηθ.) | D υπεστρεφαν. In fine add g1· *dicentes Vae vobis, quae facta sunt hodie propter peccata nostra: appropinquavit enim desolatio Hierusalem.*

49. AHPQRA al ιστηκεισαν | δε .. A sah om | αυτω c. ABLP 33. 64. .. ς αυτου c. CDEGHKMRSUVXΓΔΛ al pler (et. Act. Pil. A) | μακροθ. c. AC EGHKMPRSUVXΓΔΛ al pler .. BDL al10 (et. Act. Pil. A XI, 3.) απο μακρ. (Ln :: ut ll. pp.) | και .. B (item cod1 Act. Pil. A) add αι, item sah syrcu | συνακολουθουσαι c. BCLRX al pauc .. ς (Ln 49.) –θησασαι c. ADEGHKMPSUVΓΔΛ al pler item *quae secutae erant* (*fuerant*) it vg etc

50—53. Epiph ex Mcione: και (alt. loc. om) ιδου ανηρ ον. ιωσ. καθελων το σωμα ενετυλ. σινδονι (alt. loc. deest) κ. εθηκ. εν μνηματι (alt. loc. –μειω) λαξευτω.

50. ανηρ (C praem και o, item LX al και) sec .. Dr a b e ff2· q om | και sec .. B sah om

51. συνκατ. c. A(B vdtr)CDHLPΔ al .. ς (Ln 49.) συγκ. c. EGKMUXΓΛ (SV vdtr) al pler | –τεθειμενος (AP –θιμεν.) c. ABEGHKMPSUVΓΔ al pler .. CDLXΞ al plus12 –τιθεμενος | αριμαθαιας (vged etedd pauc) .. D it am fu for ing san al –θιας | ος και προσεδ. και αυτ. (:: ex ingenio Lcae) c. AEGHSVΔΛ al pl syrP, item 1. 33. 131. 209. al30 fere f ff2· al vg sl ος πρ. και αυτ., item (:: ut ll. pp.) KMPUX al15 fere arm ος και αυτ. προσεδ., item r 13. 127. 346. al q (item syrcu etsch omisso ος) ος και προσεδ. .. BCDL 69. a b e l cop al ος προσεδ. (Gb″ Ln 49. :: at ex hac lectione non poterant tot variae lectiones oriri. Potius pleonasmum qui vdbtur esse vario modo correxerunt ratione etiam ll. pp. habita.

52. οιτος (al aliq και ουτ., οιτ. ουν, αυτος, ος, EL al οιτως) .. Dff2 om; d D** και | του θυ .. G τ. κυριου

53. και καθελ. αιτο (c. AEGHKMPSVXΓΔΛ al pler b, U eser fser 157. q αυτον; BCDL al8 itpler vg Ln 49. om) ενετ. αιτο (HXΓ al15 itpler vg om; eser gser al a αυτον, D το σωμα του θυ) .. c *Pilatus autem cum*

αὐτὸν ἐν μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδεὶς οὔπω κείμενος.
54 (334.10) καὶ ἡμέρα ἦν παρασκευή· σάββατον ἐπέφωσκεν.

55 Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες, αἵτινες ἦσαν συνεληλυ- Mt 27, 61. Mc 15, 47.
θυῖαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας, ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον καὶ ὡς ἐτέθη
τὸ σῶμα αὐτοῦ, 56 (335.8) ὑποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα *Ex 20, 10.
καὶ μύρα· καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

---

audisset quia exspiravit, clarificavit dominum et donavit corpus Ioseph. Ioseph autem deposuit corpus et involv. (:: cf Mc) | *σινδονι* (H al praem *τη*) .. D *εν σινδ.*, item it^{pl} *in sindone* [vel *-nem*] | *αυτον* c. BCD f^{ser} (al?) it (exc c) vg cop (sah et *αυτον* et *αυτο* exprim) .. ς *αυτο* c. AEG HKLMPSUVXΓΔΛ etc .. al^{10} fere om | *μνηματι* .. D al *μνημειω* :: ut ll. pp. | *ουδ. ουπω* (D Or *ουπ. ουδ.*) c. ABL l. 118. 209. item D Or .. ς *ουδεπω* (A *ουδεποτε*) *ουδ.* (:: ut Io lectione non fluct) c. EGHSVXΓΔΛ al pl (al^{4} c nil nisi *ουδεις*); item CKMPU al plus^{10} *ουδ. ουδεπω.* It^{pler} vg *nondum quisquam* (*aliquis* a), d *adhuc nemo* | *κειμενος* .. D c sah add *και θεντος αυτου επεθηκεν τω μνημειω λιθον ον μογις* (sah om) *εικοσι ενδιον.* Item (ex ll. pp.) U 13. 69. 124. al^{15} cop *και προσεκυλισε λιθον μεγαν επι την* (al mu *τη*) *θυραν* (al mu *-ρα*) *του μνημειου*

54. *και ημ. ην* .. D c *ην δε ημερα* | *παρασκευη* c. AC**EGHKMPSUVXΓΔΛ al pler f ff^{2*} al am** al .. BC*L 13. 346. it^{pl} vg cop sah al *-σκευης* (Ln :: ab eodem profectum vdtr qui *και* addidit; utrumq enim iidem fere test. tuentur) .. D *προ σαββατου* | *σαββατον* (Γ *-τω*) *επεφ.* (K al pauc *απεφ.*) (Gb‴) c. unc iisdem qui *-σκευη* aliisque fere^{120} (qui notati sunt) sah Eus Thph .. ς (Ln) praem *και* c. BC*L 1. 13. 209. 346. al it^{pler} vg cop al pl (sed syr^{p} c. ob.) .. D c om

55. *κατακολουθησασαι* .. D c ff^{2*} *κατηκολουθησαν* | *δε* (Gb′) c. ACEFG HKMUVΓΔΛ al fere^{100} Eus^{essai} Thph, item BLPX al plus^{15} cop sah syr^{cu} al *δε αι* (L *δε ε*, p^{scr} *δαι αι*) : ita Ln (:: fluxisse vdtr inde quod de illis feminis iam v. 49. dictum est, praetereaque sequente *αιτινες* articulus facilius addebatur quam omittebtr. Hinc et. v. 49. erat qui adderet.). Item absque *και* it vg al .. ς *δε και* c. (s?) al pauc .. D 29. 33. a b e ff^{2*} q (Eus vdtr, ad Marin. IV, 3.) *δε δυο* (:: fluxit e Mt et Mc) | *αυτω* c. AC**EFGHKMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn item it^{pler} vg al pl, item BL Eus^{essai} post *γαλιλ.* .. C* (omnino vdtr) D c om | *εκ* (it^{pler} vg *de*) .. D al *απο* (item c f *a gal.*) | *εθεασ.* .. D c ff^{2*} praem *και* (vide ante) | *μνημειον* .. D *μνημα* | *και ως* – – *αυτου* .. D om

56. *υποστρ. δε* (C* om *δε*) .. C** al pauc it^{pler} (exc a) vg syr^{cu} et^{sch} al Mcion^{epiph} *και υποστρ.* | *και μυρα* ϛ. 1. 131. om | *κατ. την εντολ.* (Mcion^{epiph} *τον νομον*) .. D om. Epiph ex Mcione sic : *και υποστρ. αι γυν.* (alt. loc. om) *ησυχασαν το σαββ. κατ. τον νομον.*

XXIV.

1 (336.1) Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων ὄρθρου βαθέως ἦλθον ἐπὶ
1 ss. Mt 28, 1 ss. Mc 16, 1 ss. Io 20, 1 ss. τὸ μνῆμα φέρουσαι ἃ ἡτοίμασαν ἀρώματα. 2 εὗρον δὲ τὸν λίθον
ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου, 3 εἰσελθοῦσαι δὲ οὐχ εὗρον
τὸ σῶμα. 4 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἀπορεῖσθαι αὐτὰς περὶ τούτου, καὶ
ἰδοὺ ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις·
5 (337.2) ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν καὶ κλινουσῶν τὰ πρόσωπα

XXIV. 1. τη δε μια .. D μια δε | Γ σαβαττων, item 23, 56. σαββατον| βαθεως c. ABCDGHLMXΓΔΛ al pl (9 ap. sol. Scriv) Eus (certe dem. 10.) .. ς -θεος c. EKPUV(s?) al pl | ηλθον (D ηρχοντο, GH al aliq item evgll Eus^{ps} add γυναικες) .. BL Dion^{alex} Eus^{ps} pon post μνημα, DST it^{pl} Eus^{dem} post σαββ. | μνημα . . C*ΡΧΔ al mu Dion^{alex} Eus μνημειον :: ut Mc et Io | αρωματα (D it^{pl} sah syr^{cu} om) absq additamento (Gb″) c. BC*L 33. 124.* it^{pler} vg cop aeth^{ro} Dion^{alex} Eus^{ps} Aug .. ς add και τινες (syr^{omn} al *et aliae feminae*) συν αυταις c. AC***DEFGH KMSUVXΓΔΛ al pler f q sah syr^{omn} aeth^{pp} arm al Eus^{dem}. Praetereaque D c sah add (:: cf Mc) ελογιζοντο δε εν εαυταις τις αρα αποκυλισει τον λιθον

2. ευρον δε (it^{pl} vg syr^{cu} et^{sech} al *et invenerunt*) .. D c sah ελθουσαι δε ευρον | απο .. C*H al pauc Eus^{dem} εκ

3. εισελθ. δε c. BC*DL 1. 33. 118. 209. a b c e ff^{2*} l cop sah Eus^{3} .. ς και εισελθ. (:: ut Mc) c. AC***EFGHKMSUVXΓΔΛ al pler f q al vg syr^{omn} al | C* ουκ ευρον | το σωμα absq κυρ. ϖ̄ c. D a b e ff^{2*} l Eus^{dem}, item absq κυρ. c. 42. f sah syr^{cu} et^{sech} pers^{p} ar^{p} sax .. ς (Ln) add του κυριου ϖ̄ c. ABCEFGHKLMSUVXΓΔΛ al fere omn c q al vg cop syr^{p} al Eus^{ps}

4. και εγ. .. C cop^{dz} sah εγ. δε | απορεισθ. c. BCDL(11.^{pe}?) .. ς διαπορεισθ. (1. 22. 131. 209. al -ρειν) c. AEGHKMSUVXΓΔΛ etc (:: διαπ. ter in Act nec fluct; Lc 9, 7. unus D ηπορειτο pro διηπορει. Tamen nec απορεισθ. quod quater legitur [Io Act 2 Co Gal] fluctuare solet) | πε. τουτου .. C πε. αυτου | και ιδου .. C al pauc it^{pl} (non b e q) vg al om και | ανδρ. δυο (Gb Sz) c. ABCEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl a f cop sah al Eus Thph .. ς δυ. ανδρ. c. D al non ita mu it^{pler} vg al | επεστησαν .. C* παρεισεστηκεισαν :: cf Act 1, 10. | ε. εσθησεσ. αστραπτουσ. (L λευκαις) c. ACEGHKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn cop sah syr^{p} aeth al .. BD it vg syr^{cu} et^{sech} al Eus εσθητι αστραπτουση (Mcion^{epiph} λαμπρα) :: ita Ln

5. εμφυβων (B*DL al ενφ. sed v. 37. ex his D tantum accedente fortasse B*; X al aliq εν φοβω) δ. γεν. α. κ. κλινουσων (A κλειν.) .. D c (similiter a, item syr^{cu}) ενφοβοι δε γενομεναι εκειναι εκλειναν | τα προσωπα (C* al pauc d cop sah al add αυτων) c. BC*DGLX 1. 33. 42. 157. al aliq sah syr^{omn} sl (aeth *oculos suos*) .. ς (Ln) το (A om) προσωπον c. AC***EFHKMSUVΓΔΛ al pler it vg cop al | ως .. X επι | ειπαν c. BCDL (a ?) Mcion^{epiph} .. ς ειπον c. AEFGHKMUVXΓΔ etc (SA al aliq

εἰς τὴν γῆν, εἶπαν πρὸς αὐτάς Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 οὐκ ἔστιν ὧδε, ἀλλὰ ἠγέρθη. μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν 18, 0 32 a.
ὑμῖν ἔτι ὢν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δεῖ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἁμαρτωλῶν καὶ σταυρωθῆναι καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 (388.2) καὶ ὑποστρέψασαι ἀπὸ τοῦ μνημείου ἀπήγγειλαν πάντα ταῦτα τοῖς ἕνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 (389.10) ἦν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία ἡ Ἰακώβου καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς αἳ ἔλεγον πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ ἠπίστουν αὐταῖς.

εἰπεν); sed D c praem οἱ δε (item syr^{cu} eth^{r} *illi viri*).Epiph ex Mcione haec affert: εἶπαν οἱ ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ Τί – – νεκρῶν; ἠγέρθη· μνήσθητε ὅσα ἐλάλησεν ἔτι ὢν μεθ' ὑμῶν (alt. loc. om μ. ὑ.), ὅτι δεῖ τὸν υἱ. τ. ἀ. πολλὰ (alt. loc. om) παθ. καὶ παραδοθῆναι.

6. οὐκ εστ. ὠδ. αλλα (c. BLX al cop sah; ς Ln αλλ c. AC***EFGHKMSU VΓΔΛ etc; c* g^{2} syr^{sch} pers^{P} om) ηγερθη .. D a b e ff^{2*} l om | μνησθ. (e praem και) .. D add δε | ως (et. Eus Cyr; D c ff^{2*} syr^{cu} et^{sch} al Mcion^{epiph} et^{tert} οσα) ελ. υμιν (X al ημιν, al pauc om)

7. λεγων .. D c ff^{2*} om | τον υ. τ. ανθρ. οτι δει (a *quoniam fil. hom. oportet*) c, BC*L a syr^{cu} .. ς (Ln) οτι δει τον υ. τ. α. c. AC**DEFGHKM SUVXΓΔΛ etc (it^{pler} vg *quia* [*quon.*] *oportet fil. hom.* etc; item Mcion^{tert} *quod oport. tradi fil. ho.* etc | εις χειρ. ανθρ. (36. 127.* 254. tol sl^{cod} om) αμαρτ. (D b e ff^{2*} l om) κ. σταυρ. ..a om | αναστ. .. Δ 33. εγερθηναι

9. απο τ. μνημ. (et. Cyr) .. D a b c e ff^{2*} l arm om | παντ. ταυτ. c. DEFHKUVXΓΔΛ al plus^{20} c .. ς (Ln 49.) ταυτ. πα. c. ABGLMS al pl it^{pler} vg al Cyr (sed 242. 262. syr^{cu} sah aeth pers^{P} om παντ., e^{ascr} om ταυτ.) :: cf ad Mt 18, 56. | πασιν .. X om

10. ην δε (Gb; Sz ex incuria ut vdtr) c. B(e Wo.Ceph.)KU 1.22.69.131. 300. al^{15} ac plur Cyr, item *erat autem* (constat vero etiam pro ipso ησαν passim ην positum esse, cf Steph. Thes. sub ειμι p. 262.) a b f ff^{2*} q al vg cop^{dz} sah sl^{pler} .. ς (Ln 49.) ησαν δε c. (B?)EFGHLMSVX ΔΛ al pl c (al?) syr^{sch} et syr^{P} c.* al .. ADΓ al fere^{40} cop^{2} syr^{cu} aeth om (Gb^{0}) | η μαγδαληνη (XΔ al mu cop sah -λινη) μαρια (1. al -ριαμ, item post) .. D al it vg cop sah al μαρ. η μαγδ. | DL ιωαννα | ἡ c. AB DH*KMSUVXΓΔ al fere^{40} sah Thph (*filia* syr^{cu} eth^{r*}, *mater* syr^{sch} eth^{r**} pers^{P}) .. ς om c. EFGH**LΔ al pl Cyr | E*KΓ al aliq λοιπαι | αι c. KM SUVXΔ al pl a c f al vg cop syr^{sch} syr^{P} c.* al Cyr .. 157. και, sl αι και .. BEFGHLΔ al mu item ADΓ al pm b e ff^{2*} q (b e q *haec diceb. ad apost.*) sah (*diceb. autem*) syr^{cu} (*hae dicebant*) al om (Gb^{0} Ln) | D ελεγαν

11. εναντι. (1. om) αυτων (l *apostolis*) .. X al^{2} om | αυτων sec c. AEFGHIK MSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f syr^{P} (sed cod. Bars. in mg) .. BDL it^{pler}

[Mc 16, 12 s.] 13 *Καὶ ἰδοὺ δύο ἐξ αὐτῶν ἦσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἑξήκοντα ἀπὸ Ἰερουσαλήμ, ᾗ ὄνομα Ἐμμαούς,* 14 *καὶ αὐτοὶ ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων.* 15 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὁμιλεῖν αὐτοὺς καὶ συνζητεῖν, καὶ αὐτὸς Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς·* 16 *οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν.* 17 *εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι, οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες καί ἐστε σκυθρωποί;* 18 *ἀποκριθεὶς δὲ εἷς*

---

vg (similiter it^{pm} gat v. 8. *verborum horum* pro τ. ρημ. αυτου) cop sah syr^{sch} al ταυτα (Ln)

12. Versum non dedimus c. D a b e l syr^{hr} txt^{t} Euscan (nec magis Amm legisse vdtr; nec enim antiqui cdd. Gr. aut Lat. post v. 10., ubi est 339, 10., numerum Ammonianum appositum habent) .. ς (sed Gb^{o}) ο *δε πετρος αναστας εδραμεν επι το μνημειον, και παρακυψας βλεπει τα οθονια κειμενα* (B al^{3} cop sah syr^{cu} Thph^{comm} om, L it^{mu} vg al post *μονα*, 53.^{ev} Thph^{txt} ante τα hab) *μονα* (AK al^{4} am harl mt om) *και απηλθεν* (A *-λθον*) *προς εαυτον* (BL *πρ. αυτον*, it vg *secum* idque ut vv pler cum *θαυμ.* coniung) *θαυμαζων το γεγονος*, item Ln [ο δε *-γεγονος*] (:: cf Io 20, 5 ss.) c. ABEFGHIKLMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it^{mu} vg syr^{cu} et^{sch} et^{p} syr^{hr} txt^{t} et^{mg1} aeth al

13. *κ. ιδ. δυ. εξ αυτ. ησαν* (B post *ημερ.*, X ante *εξ*) *πορ.* .. D e *ησαν δε δυ. πορ. εξ αυτ.* Libere syr^{cu}: *atque apparuit duobus ex illis ipsa die quando erant euntes* etc | *εν α. τ. ημερ.* (A *ωρα*) .. a om | *εξηκοντα* .. IK*X* al^{6} g^{1} syr^{hr} syr^{p} ^{cod} (in aliis cdd syr^{p} ^{mg}) arm schol^{24} et^{1} (*ἑκατὸν ἑξήκ. λεκτέον, οὕτως γὰρ τὰ ἀκριβῆ περιέχει καὶ ἡ* [194. add *Ἱλιγένους*] *τῆς ἀληθείας βεβαίωσις*) *εκατον εξηκ.* . . e *septem*|*η ογδ.* (a *cui nomen*, it^{pler} vg *nomine*) *εμμαους* (c f al vg [et. am for al] cop sah syr^{cu} *emmaus;* vg^{cdd} syr^{sch} et^{p} *emaus*, a l *ammaus;* D *αιλαμμαους*, sl^{1} *ελμαους*) .. e ff^{2} *nomine ammaus et cleopas* (ff^{2} *-phas*), b *clefas et ammaus*. Cf huc quod Or^{5} duorum illorum nomina dicit *Σίμων* et *Κλεώπας*, item s^{mg} (ad v. 18.); v^{mg} (ad eund. v.): *ὁ μετὰ Κλεόπα Ναθαναὴλ ἦν, ὡς ἐν παναρίοις ὁ μέγας ἔφη Ἐπιφάνιος. Κλε. ἀνηψιὸς ἦν τοῦ σωτῆρος, δεύτερος ἐπίσκ. ἱεροσολύμων.* Locus Epiph est haer. 23, 6. (p. 67.). Schol^{237} (ad v. 18.): *ὁ δὲ μετ' αὐτοῦ ὁ Ναθαναήλ, ᾧ ὡς τινες, ὁ εὐαγγελιστὴς οὗτος Λουκᾶς.* Apud Amb vero saepius audiunt *Ammaon et Cleophas.*

14. *και αυτ.* (sah *ἰστὶ vero*) *ωμιλ.* .. D c e *ωμιλ. δε* | *προς αλληλ.* (D *εαυτους*) .. A om, item a b ff^{2} | *των* (D* om) *συμβ.* (D *συνβ.*)

15. HΓ al *ωμιλειν* | *συνζητ.* c. ABDGLNPΔ al? . . ς *συζητ.* c. EFHKMSUVΓΔ al certe pler | *και αυτος* .. B* om *και*, D a om *αυτος*, c e sah syr^{cu} om utrumq | *ὡς* c. ABL cop sah .. ς (Ln) ο *ὡς* c. DEFGHKMNPSUVΓΔΛ al ut vdtr omn

17. *ειπ. δε* (it^{mu} vg *et ait*) .. D c e Or ο *δε ειπ.* | *πρ. αυτ.* (et. Or) .. D om | *πρ. αλληλ.* (et. Or) .. D *πρ. εαυτους* | GX al *αντιβαλετε* | *περιπατ.* .. a b c e ff^{2} l non exprim | *και εστε* (KM al *καὶ ἐστὲ*) c. A**EFGHIKM

ᾧ ὄνομα Κλεόπας, ●πεν πρὸς αὐτόν Σὺ μόνος παροικεῖς Ἰερουσαλὴμ καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις; 19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ποῖα; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ, 20 ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν εἰς κρίμα θανάτου καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 21 ἡμεῖς δὲ ἠλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν

NPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn itp^{ler} vg syrP (nec ita differre videntur syr^{sch} cum arP et ar^{e} : syr^{cu} *dum estis*, quod si rell non satis exprimunt, non tam defuisse in Graecis *και εστε* quam libere vertisse interpretes existimo. Syr^{hr} vero om plane *κ. εστ. σκυθρ.*) al .. A*(vdtr)B *και εσταθησαν*, L *εστησαν*, item *et steterunt* e cop sah aeth .. D Cyr (*τί ποτέ ἐστιν ὃ διαλέγεσθε πρ. αλλ. περιπατοῦντες σκυθρ.*) (Or *περιπατουντες*; non additis rell, unde certe probatur eum non legisse *περιπατ. σκυθρ.*) om (49. :: at satis molestum erat illud *και εστε*, hinc varie temptatum est)

18. *εις* c. B(e Wo. Ceph.)DE*(I periit)LNΓΔ 1. 13. 28. 69. 124. 131. 157. 209. 244. 346. 382. 435. cop sah Cyr; item X *τις* .. Ϛ *ο εις* c. A(B??) K**ΠFGHKMSUVΓΔ al pler. Praeterea IP 13. 28. 33. 69. al aliq itp^{m} gat sah cop^{s} syr^{omn} al Cyr add *εξ αυτων*, hinc Ln [*ε. αυτ.*] | *ω ονομα* (I latet) .. BLNX b *ονοματι* | *κλεωπας* .. K al plus^{20} sah (non item cop) *κλεοπας* (K *-πᾶς*) | *ιερουσ.* c. ABDEFGHIKLMNPSUVXΓΔ al fere^{120} Cyr .. Ϛ (Ln) *εν ιερ.* c. A al aliq Or Severian (item itp^{l} vg al *peregrinus es in Hier.*, c e *peregrinaris ab Hier.*) .. 28. al^{5} sl *εις ιερ.* (Gb′) | *και ουκ* .. D itp^{l} om *και*

19. *και ειπεν αυτ.* .. D c e Aug *ο δε ειπ. αυτω* (c e Aug *illis*); it^{aliq} vg *quibus ille dix.*, a *qui ait illis*, sah *dix. vero illis* | *οι δε ειπαν* (*-παν* c. BI; Ϛ Ln 49. *-πον* c. rell ut vdtr omn) *αυτω* (1. it vg al om) .. D om (Or *ειποντος δε* – – *απεκρινοντο* [ed. Huet. *αποκρινονται*]) | *ις* .. A praem *του* | *ναζωραιου* c. ADEGHKMNPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn (f *nazoreno*, b ff^{2} *nazaraeo* b *-reo*; sah *nazoraeo*, cop *incola Nazareth*).. BIL (*-ρινου*) itp^{l} vg al Or^{huet} (sed *-ζωραι*. Or^{ruae}) *ναζαρηνου* (:: in Act ubique *ναζωραιος*, item Lc 18, 37. D c. al test *ναζαρην.* substituente; praeterea *ναζαρην.* ubique [ter] in Mc et Lc 4, 34.) | *ος* .. K al^{20} *ως* | *εν εργ. κ.* (A c syr^{cu} et^{sch} add *εν*, hinc Ln [*εν*]) *λογ.* .. D Severian *εν* (Severian om) *λογ. κ. εργ.* | *εναντιον* .. D *ενωπιον* (c e Aug *in conspectu*)

20. *οπως τε* (itp^{l} *τε* non exprim) .. D *ως* | *παρεδ. αυτ.* c. BEGHLMNSUV XΓΔΛ al pler (240. l om *αυτ.*) for Or al .. ADKP al aliq it vg Aug *αυτον* (D e ff^{2} Aug *τουτον*) *παρεδ.* (Ln) | *ημων* .. LU al *υμων* | *κρίμα* : sic EKMUΓΔ etc, non (ut Ln 49.) *κρῖμα*

21. *ηλπιζομεν* (B^{a} *-ζαμεν*, X al *-ζωμεν*) : ita et. Or Severian (urget : *οὐ λέγει προσδοκῶμεν ἀλλὰ προσεδωκῶμεν*) cat^{mai} (*ἀπηλπικότων ἡ φωνή· ἠλπίζομεν γάρ φησιν, οὐκ ἐλπίζομεν.* Eadem in schol) .. PΔΛ al e ff^{2} sah *ελπιζομ.* | *εστιν* (ff^{2} *quia ipse incipit liberare*) .. D *ην* (c e Aug *quia*

ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραήλ· ἀλλά γε καὶ σὺν πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ἡμέραν ἄγει σήμερον ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. 22 *ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἐξ ἡμῶν ἐξέστησαν ἡμᾶς, γενάμεναι ὀρθριναὶ ἐπὶ τὸ μνημεῖον,* 23 *καὶ μὴ εὑροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ ἦλθαν λέγουσαι καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἳ λέγουσιν αὐτὸν ζῆν.* 24 *καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ἡμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὗρον οὕτως καθὼς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον, αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον.* 25 *καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς Ὦ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται.* 26 *οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ;* 27 *καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωϋσέως καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν διερ-*

ipse fuit [Aug *erat*] *qui redempturus erat* [Aug *esset red.*, f al vg *quia ipse esset redempturus*, a b *ipsum esse qui redempturus esset.*) | *αλλα γε και* c. BDL 1. 33. 229.** syrP mg .. ς om *και* c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ etc (itpler vg al *et nunc*) | *συν πασιν* c. AB(e sil)DHKPUΔΛ al pler .. EGLM Xr al *συμ πασιν* | *τουτων* .. D al aliq om (nec exprim it vg al) | *ημεραν* .. A* om | *σημερον* (et. it vg sah al; D *σημεραν* ante *αγει*) .. B 1. om nec exprim vv mu | *εγενετο* .. D *γεγονεν*

22. *εξ ημων* (sah *αυτων*) .. D om (nec exprim aeth persP) | *γεναμεναι* c. B fscr .. ς (Ln 49.) *γενομ.* c. rell ut vdtr | *ορθριναι* c. ABDK*LΔ 1. al? .. ς *ορθριαι* c. EGHK**MPSUVXΓΔ al pler (:: Phryn. eclog. *ὀρθριός οὐκ, ἀλλ' ὄρθριος.* Cf quae adnotat Lobeck. p. 51.)

23. *ηλθαν* c. B* .. ς (Ln 49.) *-λθον* c. rell ut vdtr | *και οπτ.* .. D c e (item cop al) om *και* | *εωρακεναι* c. ABDKM(s?)UΓΔ al pl .. EGHLPVXΔ al pm *εορ.*

24. *απηλθον* (L *-θαν*) .. Δ *απελθοντες* (omisso *και* sq) | *τινες* .. D add *εκ*, item (*ex nostris* itpl vg, c e *de nobis*) it vg | *ουτως* (ita c. unc pler aliisq pl; ς *ουτω* c. Γ al) *καθως* (D ως) *και* (c. AEGHKLMPSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn cop syrP al; BD it vg sah syrcu etsch al om: ita Ln) *ως γιν. ειπ.* (D c e *ειπ. ως γυν.*) | *ειδον* (KLVX al *ιδον*) .. D e *ειδομεν*

25. *και αυτος* .. D c e o *δε* (sah *dixit vero*) | Δ *πρ. εαυτους* | *του πιστ.* (syrcu cum priorib. coniungit, ita ut *επι πασιν* etc excipiantur a verbis *ουχι ταυτα* etc) .. D om (Schu „haud inepte") | *ελαλησαν οι προφηται* .. Meion diserte testante Epiph pro his scripsit *ελαλησα* (urget Epiph *-σα*) *υμιν*, teste vero Tert *locutus est vobis*. Habet vero Epiph sic: *παρέκυψε τὸ εἰρημένον πρὸς Κλεόπαν καὶ τὸν ἄλλον, ὅτε συνήντησεν αὐτοῖς, τό Ὦ ἀνόητ. κ. βρ. τοῦ πιστ. πᾶσιν οἷς ἐλ. οἱ προφ. οὐχὶ* (alibi *οὐ* habet) *ταῦτ. ἔδει παθεῖν; καὶ ἀντὶ τοῦ Ἐφ' οἷς ἐλάλ. οἱ πρ., ἐποίησεν Ἐφ' οἷς ἐλάλησα ὑμῖν.* Eundem locum Dial sic: *ω αν. κ. βρ. τη καρδ. του πι. επι πασ. οις ελαλησα προς υμας, οτι εδει ταυτα παθ. τον χν.*

26. *ουχι* (Severian *ου*) .. D Dial *οτι*

27. *αρξαμενος* .. D itpl gat mm Aug praem *ηr*, posteaque D *ερμηνευσεν*, itpl gat mm Aug *interpretans* (e praem *et*) | *μωυσεως* (Severian *του*

μίνευεν αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ αὐτοῦ. 28 καὶ ἤγγισαν εἰς τὴν κώμην οὗ ἐπορεύοντο, καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρώτερον πορεύεσθαι· 29 καὶ παρεβιάσαντο αὐτὸν λέγοντες Μεῖνον μεθ' ἡμῶν, ὅτι πρὸς ἑσπέραν ἐστὶν καὶ κέκλικεν ἡ ἡμέρα. καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. 30 καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς· 31 αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὀφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἄφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. 32 καὶ εἶπαν πρὸς ἀλλήλους Οὐχὶ ἡ καρδία ἡμῶν καιομένη ἦν ἐν ἡμῖν, ὡς

νομου) c. BKLX al .. ς μωσεως c. ADEGHMPSUVΓΔΛ al longe pl (de vv vide alibi) | και απο .. D 28. it vg al om απο (item om Severian απο πα.) | διερμηνευεν c. AGPXΓΔΛ al mu, item BLU al διερμηνευσεν, M διηρμηνευσεν .. ς διηρμηνευεν c. EHK(8?)V al pl (de D etc vide ante) | εν .. L 1. 33. τι ην εν, item cop *quae sunt haec quae in* | πασαις .. D g^{1} cop^{1} om | τα .. L y^{ser} om | αυτου (ς^{e} Gb Sz) c. B(?)DEHLMSVX al pl .. ς εαυτου c. AGKPUΓΔΛ al pl (15 ap. sol. Scr.) .. itpler vg *de ipso, de se, de semetipso, de se ipso:* d e *de eo*

28. ηγγισαν .. B -ισαν | προσεποιειτο c. EGHKMPSUVXΓΔΛ al pler (a *adjectabat se*) .. ABDL al pauc (itpler vg *finxit se*, e *similavit se* etc) προσεποιησατο (Ln) | πορρωτερον c. AB 382. (al?) .. ς πορρωτερω (P al πορροτ.) c. DEGHKLMPSUVXΓΔΛ al pler (:: -τερω multo usitatius quam -τερον. Cf Steph. Thes. p. 1505.)

29. παρεβιασαντο (D^{e} παραβ.) .. MP al aliq -αζοντο | εστιν και .. D itpler (non f al) for mm tol (non am san em ing al) om (similiter sed paullo liberius syr^{cu} *quia est prope ut tenebrescat*, syr^{sch} *quia dies nunc inclinat se ut tenebrescat*) | κεκλικεν (GHKP al mu -ηκεν, D καικλεισεν) c. ADEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler c gat* sah syr^{cu} aeth al .. BL al^{7} itpler (sed pl ante κεκλικ.) vg cop syr (vide ante) syr^{P} c. ob. (sed ante πρ. εσπερ., in cod. Bars. deest obelus) al add ηδη (49. et Ln [ηδη]) | D εισηλθεν μεινας μετ αυτων

30. κατακλιθηναι (E -κλισθηναι, KM al mu -κληθηναι) .. L ανακλιθ. | μετ αυτ. .. D e syr^{cu} om | τον (et. Or Mion^{epiph}) .. D 131. om | ευλογ. c. EGHKLMPSUVXΓΔΛ al pler .. AD 243. 346. ηυλογ. (Ln) | κλασ. επεδιδ. (et. Or) .. D προσεδιδου

31. αυτ. δε διηνοιχθ. οι οφθ. .. D c e Or λαβοντων δε (Or δ') αυτων τον αρτον απ αυτου (Or om) ηνιγησαν (Or διηνοιχθ.) οι οφθ. αυτ. (Or α. οι οφθ.). Epiph de Mcione : ἐλέγχεται δὲ (de „ἐλάλησα ὑμῖν" loquitur) ὅτε ὅτε ἔκλασε τὸν ἄρτ. ἠνοίχθησαν αὐτ. οἱ ὀφθ. καὶ ἐπέγν. αὐτόν. Tert quidem ex vv. 26—35. nil affert, sed Ir (3, 14. 3.) testatur : (notatis variis rebus a Lc solo relatis) *et alia multa sunt quae inveniri possunt a solo Lc dicta esse, quibus et Mcion et Valentinus utuntur.*

32. και .. D c e οι δε | ειπαν c. BL al pauc .. ς (Ln) -πον c. ADEGHKMPS UVXΓΔΛ al pler | πρ. αλληλ. .. D πρ. εαυτους | η κα. ημ. καιομενη (a b f post εν ημ.) ην εν ημ. (tol* vg^{eod} Or^{3} om ε. η., sed Or^{2} habet) .. D η κα. ην

ἐλάλει ἡμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, ὡς διήνοιγεν ἡμῖν τὰς γραφάς; 33 Καὶ
ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλήμ, καὶ εὗρον
ἠθροισμένους τοὺς ἕνδεκα καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι
ἠγέρθη ὁ κύριος ὄντως καὶ ὤφθη Σίμωνι. 35 καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο
τὰ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

Io 20, 19 sq. [Mc 16, 14.] 36 (340. 9) Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων αὐτὸς ἔστη ἐν μέσῳ
αὐτῶν. 37 πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα
θεωρεῖν. 38 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί δια-
λογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν; 39 ἴδετε τὰς χεῖράς

ημων κεκαλυμμενη, c e l *cor nostr. fuit exoaecatum* (ita c; e *exterminatum*, l *obtusum*), item *nostr. cor* (sah add *nobis*) *gravatum erat* sah syr^{cu} | ως ελαλει (A -λησεν, KM al aliq -λη) ημιν (ita et. f ff^{2}· al vg Hier) .. a b c e l Amb Aug syr^{cu} Or^{3} (ibidem ubi εν ημ. om) om | ως διηνοιγ. (B*A al διηνυγ., D ηνιγ.) c. BDL 33. (item qui modo ως ελ. ημ. om) item *explicans* cop sah .. ς και ως (E* scripturus erat πως, f ff^{2}· al vg syr^{sch} aeth al om) διην. c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler f ff^{2}· al vg syr^{sch} syrP al

33. ανασταντες .. D c e sah add λυπουμενοι (*tristes* c e sah) | ηθροισμ. (hoc solo loco legitur) c. BD 33. .. ς συνηθροισμ. (:: Act 12, 12. 19, 25. non fluct) c. AEGHKLMPSUVXΓΔΛ al pler Cyr (:: LXX utrumq saepius, sed frequentius συναθρ. quam αθρ.)

34. λεγοντας .. D -ντες | ηγ. ο κυρ. οντ. c. AEGHKMSUVXΓΔΛ al pler ff^{2}· al vg syrP al .. BDLP 1. 25. 131. a c f cop sah syr^{cu} et^{sch} aeth al οντ. ηγ. ο κυρ. (Ln) .. 258.* b e l Cyr^{libere} om οντ. | A* οφθη | Δ σημων, L σημων

35. ως .. D e e οτε

36. αυτος (al fere^{40} l Thph praem και) c. (Gb) BDL al^{5} a b e 130^{lat} sah syr^{cu} Cyr cat^{ox} Amb .. ς add ο (X om) ις (P ff^{2}· vg^{ed} post εστη, K 157. c ο κυριος) c. AEGHKMPSUVXΓΔΛ al pler it^{mu} vg cop syr^{sch} et^{p} al (sed ff^{2}· al vg syr^{sch} om αυτος) Eus | εστη .. D εσταθη | ALMP al εμεσω | αυτων (Γ 28. 7.^{pe} al των μαθητων αυτου [28. om], 255. εις το μεσον omisso αυτων) absq additam (Gb′) c. D a b e ff^{2}· l .. ς (Ln) add και λεγει αυτοις Ειρηνη υμιν (A* υμων) c. ABEGHKLMPSUVXΓΔΛ etc (et. Eus), praetereaque GP 88. 127. 130.^{gr} et^{lat} c f g$^{1.2}$· vg cop^{s} (non cop^{ds} nec sah) syr^{sch} (non syr^{cu} nec syrP) aeth arm arr pers al^{1}· Amb Aug add εγω ειμι, μη φοβεισθε (127. 130.^{gr} θροεισθε), hinc Ln [ε. ε. μ. φ.] :: illa ex Io 20, 19. haec ex Io 6, 20 fluxere

37. πτοηθεντ. (B θροηθεντ.) δε .. D αυτοι δε πτ. | DM ενφοβ. | πνευμα .. D Apell (ap. Hipp. p. 260.) Mion^{tert} φαντασμα (item Dial φαντασιαν). Hier (in Esai. 18. prol.) *Quum enim app. eum putarent spiritum, vel, iuxta evg. quod Hebraeorum lectitant Nazaraei, incorporale daemonium, dixit eis Quid turbati* etc. Cf ad v. 39.

38. και ειπεν .. D c e o δε ειπ. (b *dix. autem*, sah *dix.*) | και δια τι c. AEGHKMSUVXΓΔΛ* al pler it^{pler} (*quid turbati estis et* [e om] *quare*, item

μου καὶ τοὺς πόδας μου, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός· ψηλαφήσατέ με καὶ [Io 20, 20.] *ἴδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα.* 41 ([241.9]) *ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς Ἔχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε;* 42 *οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου·* 43 *καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.*

Amb) syr^{omn} Thdrt; item DL 382. Dial *κ. ινα τι* .. BA** (cop ut vdtr) Mcion^{tert} *και τι* (49.), vg Aug Vig *et* | H 382. *λογισμοι* | *εν τη καρδια* c. BD a b c e ff^{2*} l gat mm sah aeth pers^{p} Vig, item *εις την καρδιαν* Dial .. *ς εν ταις καρδιαις* c. AEGHKLMNSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f al vg cop syr^{omn} pers^{w} al Thdrt Mcion^{tert} Hil Amb Aug

39. *εγω ειμι. αυτ.* c. BL 33. a b f l Dial Amb; item D c e ff^{2*} vg Mcion^{tert} Aug *εγ. αυτ. ειμι*, 300. cop sah syr^{cu} et^{sch} al om *αυτ.* .. *ς αυτ. εγ. ειμι.* (:: solet *αυτος εγω* componi, ut Rom 7, 25. 9, 3. 15, 14.) c. AEGH KMNSUVXΓΔΛ al pler syr^{p} Eus^{ps} Thdrt Hil | *με* (et. Ath Cyr^{hr} al) .. D it^{pler} (c post *ιδετε* habet) vg 130.^{lat} syr^{cu} (pon *οτι εγ. ειμι* post *ιδετε*) syr^{hr} (syr^{p} c. ob.) Hil Hier al om; Dial om *ψηλ. με κ. ιδ.* | L al^{1} *ιδατε* | *οτι* (d *quoniam*; 130.^{gr} om) .. D *το* | *σαρκα* (B praem *και*) *κ. οστεα* (N 33. *οστα*) *ο. εχ.* .. D *οστα ουκ εχ. και* (d *nec*) *σαρκας*, Dial *οστεα και σαρκας ο. εχ.*, sah *non habet ossa et carn.*, Ir^{int} *neq. ossa neq. carnes hab.*, Mcion^{epiph} et^{tert} *οστα ουκ εχ.* | *θεωρειτε* .. D *βλεπετε*. Huc conferendus Ign (ad Smyrn. 3.) — *ὅτε πρὸς τοὺς περὶ Πέτρον ἦλθεν, ἔφη αὐτοῖς Λάβετε, ψηλαφήσατέ με κ. ἴδετε, ὅτι οὐκ εἰμὶ δαιμόνιον ἀσώματον.* Eadem Domini verba exscripsit ex Ign Eus nesciens unde ille hausisset (*οὐκ οἶδ' ὁπόθεν* h. e. 3, 36.), item Hier ex evg. Hebr. sumpta esse significans (de vir. illustr. 16.). Adde quod Or^{int} de princ. 1, 8. habet: „Si vero quis velit nobis proferre ex illo libello qui Petri Doctrina appellatur, ubi Salvator videtur ad discipulos dicere: Non sum daemonium incorporeum." Epiph ex Mcione haec: *τί τεταραγμ. ἐστέ*; *ἴδετε τὰς χ. μ. κ. τ. πόδ. μου* (alt. loc. *μου* utrumq om), *ὅτι πν. ὀστᾶ* (alt. loc. *οστεα*) *οὐκ ἔχ. καθ. ἐμὲ θεωρ. ἔχ.* Cf et. Iust (de resurr. 9.) — *ἴδετε ὅτι ἐγώ εἰμι. καὶ ψηλαφᾶν αὐτὸν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς καὶ τοὺς τύπους τῶν ἥλων ἐν ταῖς χερσὶν ἐπεδείκνυε.*

40. Versum non dedimus c. D a b e ff^{2*} l syr^{cu} .. *ς* (Ln) sic: *και τουτο ειπων επεδειξεν* (BGHLNX al^{35} fere Cyr al *εδειξεν*: ita Ln) *αυτοις τας χειρας και τους ποδας* (:: e Io 20, 20.) c. ABEGHKLMNSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn c f q al vg cop sah syr^{sch} et^{p} al Ath Cyr Dam al

41. *αυτων* .. A *αιτω* | *απο τ. χαρ.* h. l. c. BDEGHKLMNSUVXΓΔΛ al pler f gat cop sah syr^{omn} al Cyr^{hr} (p. 210.) Chr .. A 130^{gr} et^{lat} 382. it^{pler} vg Cyr^{alex} Aug post *θαυμαζ.* (Ln) | *αυτους* .. D a b l al vg om

42. *οι δε* (D e syr^{cu} aeth *και*) *επ. αυτω* (Γ *αυτον*) | *και απο μελισσιου* (H *-λισιου*, al plus^{30} *-λισσειου*, A *-λισσου*, a b q om) *κηριου* (ℵ*x 382. o^{scr} 6.^{pe} al Cyr^{hr} *-ριον*, 124. 131.* *-ριοιν*, it^{pl} vg *favum* [*mellis*]) c. EHKMNSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it^{pler} vg cop^{s} syr^{omn} (sed syr^{p} c.*) aeth al mu Iust (de resurr. 9. *και ἔφαγ. κηρίον κ. ἰχθύν*) Ath (orat. 4.

22, 39. 44 (342. 10) *Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς Οὗτοι οἱ λόγοι μου, οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὢν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωϋσέως καὶ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ.* 45 *τότε διήνοιξεν αὐτῶν τὸν νοῦν τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς,* 46 *καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι οὕτως γέγραπται παθεῖν τὸν Χριστὸν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ,* 47 *καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἄφεσιν ἁμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον ἀπὸ Ἰερουσαλήμ.* 48 *ὑμεῖς μάρτυρες τούτων·* 49 *καὶ*

---

contr. Arian. 35.) Cyr^{hr} (bis; p. 210 et 341) Procl (Galland. IX, 633. *σημαίροντες ἐν τῷ ἰχθύϊ – – ἐν δὲ τῷ κηρίῳ – –*) al Aug Vig . . ABDL e cop^{ds} Clem Or Epiph$^{113.}$ Ath (in fragm. in Lc ap. Mai.) Cyr (ap. Mai. p. 442. *ἤτησέ τι τῶν ἐδωδίμων· ὀπτοῦ δὲ ἰχθ. μέρος ἦν· καὶ λαβὼν* etc) om (Ln)

43. *εν. αυτ.* (A *παντων*) *εφαγεν* .. K 13. 42. 88. 130. 161.* 207.^{mg} 278.^{mg} 300. 346. c l vg cop^{s} syr^{cu} syr^{hr} syrP c. ob. aeth arm arr pers^{w} Ath (ll. ll.) Epiph^{143} (habet tantum *εφαγ. και εδ. τοις μαθητ.*) Aug Vig add *και λαβων* (habet et. Ath, sed K al aliq vv aliq om) *τα επιλοιπα* (88. *περισσευματα*, 130. *το επαναλειφθεν*) *εδωκεν* (Ath *απεδ.*) *αυτοις*

44. *ειπ. δε* .. D it vg syr^{cu} et^{sch} al *και* (b om) *ειπ.* | *πρ. αυτους* c. BLX 33. al pauc it^{pl} vg . . ς (Ln) *αυτοις* c. ADEHKMNSUVΓΔΛ al pler a e *μου* c. ADKLNX 33. 157. al pauc cop^{s} aeth^{utr} Hil .. ς om (Ln [*μου*]) c. BEHMSUVΓΔΛ al pler it vg cop^{ds} syr^{utr} al Ir^{int} Aug al (it^{pl} vg pp^{lat} add *sunt* post *ουτ.* vel *λογ.*) | *ετι ων* .. D *ev ω ημην* (it vg Ir^{int} etc *cum adhuc* [d om] *essem*) | *πληρωθηναι* .. D* *πλησθ.* | B *απαντα* | *μωυσεως* c. BDKLNVX al mu it vg (non tamen am fu) cop al Ir^{int} Cyp Hil al .. ς *μωσεως* c. AEFHMSUΓΔΛ etc | *προφηταις* .. B praem *τοις*, L *εν τοις* (c Hil *et in proph. et in ps.*) | *και ψαλμ.* .. F 1. 22. al pauc om

45. B *τ. συνειναι*, H* *τ. συνιεναι* (A om *τ. νουν τ. συν.*)

46. *γεγραπται* (Gb') c. BC*DL a b c e ff$^{2.}$ l gat mm cop aeth^{utr} arr Ir^{int} Hil Aug^{1} .. ς add *και ουτως εδει* et Ln [*κ. ο. ε.*] c. AC**EFHKMNSUVX ΓΔΛ al pler (al^{4} arm Epiph$^{67.}$ *οτι ουτ. εδει* omissis *ουτ. γεγρ. κ.*) f q vg syr^{utr} al Cyp Aug al | *παθ. τ. χν̄* .. D it vg al Epiph$^{67.}$ Ir^{int} Cyp Aug al *τ. χν̄ παθ.* | *εκ νεκρ.* .. D al^{4} om | *τη τρ. ημ.* .. b ff$^{2.}$ l gat mm Ir^{int} om

47. *μετανοιαν και* (et. Eus ap. Mai. p. 310. Cyp Hil) . . B *μετ. εις* . . Ir^{int2} om | *εις* (c e Cyp *usque in*) .. D *ως επι* (d *super*) | A om *τα* | *αρξαμενον* c. AC***FHKMUVΓΔΛ al pler item (*incipiens*) a c e l Aug^{1} syr^{sch} (*ut* - - *et initium fieret*) syrP al, s al^{6} *-μενος*, l. *-μενην* . . BC*LNX 33. cop syrP ^{mg} (in cod Ass. 2., ubi est : *inveni in uno cod. Gr. incipientes*) aeth^{utr} al *-μενοι*, item D *αρξαμενων* (d *incipientium*) et (*incipientibus*) b f ff$^{2.}$ q al vg Aug^{saepe} (49. *-μενος* :: habet revera quo se commendet; at quum L et cop c. seqq. coniunctum praebeant, vereor ne ex ista coniunctione ortum sit, tam facili illa quidem si recte statuimus *υμεις* absq *δε* vel *και* a Lc scriptum esse.)

48. *υμεις* c. BC*L mt cop . . ς (Ln) *υμ. δε* c. AC**FHKMSUVXΓΔΛ it^{pl} vg

ἰδοὺ ἐγὼ ἐξαποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει ἕως οὗ ἐνδύσησθε ἐξ ὕψους δύναμιν.

50 *Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἕως εἰς Βηθανίαν, καὶ ἐπάρας* Act 1, 12.
τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλο-* Act 1, 9 ss. [Mc 16, 19.]
γεῖν αὐτὸν αὐτοὺς διέστη ἀπ' αὐτῶν. 52 *καὶ αὐτοὶ ὑπέστρεψαν εἰς Ἰερουσαλὴμ μετὰ χαρᾶς μεγάλης,* 53 *καὶ ἦσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ αἰνοῦντες τὸν θεόν.*

---

syrP Aug[1]; D *και υμ. δε*; c e syr[sch] aeth perss al Aug[1] *και υμ.* | *μαρτυρες* c. BD aeth Aug[1] .. ς (Ln) praem *εστε* c. AC[***]FHKLMNSUVXΓΔΛ etc; item add c* vg[ed] al

49. *και ιδου* (D it[pler] vg cop syr[sch] al om; 1. post *εγω* pon) *εγω* .. L 33. *καγω* | *εξαποστελλω* (L -*ελω*) c. BLXΔ 33. 157. .. ς (Ln) *αποστελλω* (al[10] fere -*ελω*) c. ACDFHKMNSUVΓΛ al pler: a g[2·] vg[sixt] et[edd mu] cop al mu Aug Hier Vig *mittam* | AB*FL al *επαγγελειαν* | *του πατρος* .. D e om (a om *μου*) | *πολει* (Thdrt[3] add *ταυτη*) c. (Gb) BC*DL it[pler] vg 130.[lat] cop pers[w] Thdrt[3] Hier Amb Aug Mamert al .. ς add *ιερουσαλημ* c. AC**FHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn f q syr[utr] aeth al Chr cat[ox] | *ου* .. D 1. 157. *ουου*, Eus[esai] *αν* (*εως αν λαβητε*) | *εξ υψ. δυν.* c. BC*L 33. Eus[esai] (item Eus[marcell] ad Act 1, 8. trahente) .. ς (Ln) *δυν. εξ υψ.* c. AC**DFHKMSUVXΓΔΛ al pler it vg al Chr cat[ox]

50. *εξηγ. δε* .. L *και εξηγ.*, Γ *εξηγ. τε*, cop[dz] syr aeth perss *et eduxit* | *εξω* c. AC***DFHKMSUVXΓΔΛ al pler it[pler] vg syrP aeth al .. BC*L 1. 33. 157. a e cop syr Aug om, hinc Ln [ε.] | *εως εις* c. AC***FHKMSUVXΓΔΛ al pler (b c f l q al vg *in Bethaniam* [f -*nia*], a *usque ad Be.*, gat *usque in Be.*, Aug *usque Be.*, e *quasi Bethaniam*), 237. 15.[ev] om *εις* .. BC*L 1. a Cosm *εως προς* (Ln), item D 33. *προς* | *και επαρ.* .. D *επ. δε* | τ. *χ. αυτου* (D om *αυτ.*) .. X add *εις τον ουρανον* | D *ηυλογησεν*

51. *διεστη* (D *απεστη*, d *discessit*) α. *αυτ.* (Gb' prob diserte Schu) c. D a b e ff[2·] l Aug .. ς (Ln) add *και ανεφερετο εις τον ουρανον* c. ABCFHK LMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn c f q al vg cop syr[utr] al Cyr Cosm al. Cf ad Act 1, 9.

52. *και αυτοι* (Gb' prob Schu) c. D a b e ff[2·] l Aug .. ς (Ln) add *προσκυνησαντες αυτον* (243. c. vg om) c. iisd unc et min atque vv quibuscum *και ανεφ. ε. τ. ο.* | B* om *μεγαλης*

53. *εν τ. ιερω* .. A* om | *αινουντ.* c. D a b e ff[2·] l gat bodl cop (sic) Aug .. BC*L arP *ευλογουντες* .. ς (Ln 49.) *αινουντ. και ευλογουντες* (F -*ντας*) c. AC**FHKMSUVXΓΔΛ al ut vdtr omn it[aliq] vg syr[utr] al (aeth *ευλ. κ. αιν.*) | *τον θε.* absque *αμην* c. c*(vdtr)DL 1. 22. 33. 130. al aliq a b e ff[2·] l vg[edd pl] (ut bodl em for fu gat harl iac mm trevir etc) cop syr[hr] arm al Euth Hier Bed .. ς add *αμην*, Ln [*αμ.*] c. ABC**FKMSUVXΓΔΛ al pler c f al vg[ed] et am ing tol al syr[utr] al

Subscriptiones : B *κατα λουκαν* .. A**CKLSUΔΛ *ευαγγελιον κατα λουκαν* .. D *ευαγγελιον κατ λουκαν επληρωθη αρχεται κατ μαρκον* .. H al mu *τελος του κα. λουκ.* [al add *αγιου*] *ευαγγελιου* .. a b d f *evangelium* [b om] *secundum lucan* [a *lucanum*, d *lucam*] *explicit incipit* [d f add *evang*]

secundum marcum [idem ordo evgg in e], item q *evangelium secundum luca εχπλιχιτ. ινχιπιτ secundum marcum* .. for ff^{2c} *evangelium secundum lucanum explicit* [ff *exp. ev. s. l.* et pergit *incipiunt capitula evangeli secundum marcum*] .. gat *finitum evangelium cata lucan item incipit evangelium secundum marcum* .. contra ing aliique vg cdd *explicit evangelium secundum lucam* (haec sola am), *incipit prologus secundum iohannem*) .. A*FMXΓ nihil subscriptum habent. Praeterea add HKSA al pl versuum (*στιχοι*) numerum notatum habent : HKS al pl *βω'*, A al mu *βχοζ*, al *βχ'*, *βψξ'*, *βψπ'*, *διςχιλιοι οκταχοσιοι* (ut 246.) et aliter; item alii pm *κεφαλαια* (*τμβ'*, ut A al pl; usque ad eundem numerum notatio marginalis codicum LM etc procedit; in C vero usque ad *τμθ'*; al *τμε'*), item al *τιτλοι* (*πγ'*), aliquot et. *ρηματα* (*,γ* vel *,γογ* vel *,γωγ* vel *,γωτ* etc. Aeth: *voces evangelii Lcae* 2800.) In B numerantur sectiones 152. Praeterea multi (ut iam KS) subscriptiones auctas habent his : [*εν. κ. λουκ.* vel quod frequentius *το κα. λουκ. ευ.*] *εξεδοθη μετα χρονους δε της του χυ αναληψεως*. Notabilis etiam est ratio haec (ex A 262. 300. et aliis) : *ειναγγ κατ. λουκ. εγραφη και αντεβληθη ομοιως εν στιχοις βχοζ κεφα. τμβ'* (262. *τμθ'*, 300. *τμε'*). Denique in paucis notantur haec et similia: *εγραφη ελληνιστι εις αλεξανδρειαν την μεγαλην* (9. 29. 124. 161 163. 174. 346.) .. *εν τη ρωμη .. ιταλικου χαρακτηρος υπαρχων .. εν τη αττικη τις βιωταιας και επεδοθη τω κρατιστω θεοφιλω επισκοπω γενομενω μετα τον θειον βαπτισματος, υπαγορευσαντος αυτω ταυτα του μεγαλου αποστολου παυλου* (293.) .. *υπηγορευθη υπο παυλου εν ρωμη* (5. 29.) .. d^{ecr} (et 18.) sic : *κοσμα ινδικοπλ. εις λουκ. παραγραφη' ιστιον* (ab hoc inc. 18.) *οτι το κα. λουκ. ευ. υπηγορευθη υπο πετρου* (18. *παυλου*) *εν ρωμη· ατε δε ιερατικου χαρακτηρος υπαρχοντος* (18. *-ρχον*) *απο ζαχαριου του ιερεως θεμιωντος ηρξατο* .. syrP *finitum est ev. sanctum Lucae quod loquutus est Graece* .. ar^{e} *finitum est exemplar evang. apost. Lucae medici, quod scripsit Graece in urbe aliqua Macedoniae post ascensionem D. N. Iesu Chri ad coelum XXII. anno, XIV. Claudii Caesaris.*

ΕΥΑΓΓΕΛΙΟΝ ΚΑΤΑ ΙΩΑΝΝΗΝ.

I.

1 (1.3) Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν. 4 ἐν

---

* ευαγγ. κα. ιω. ut ACEFGHKLMUXΛΛ al pl; item (omisso ευαγγ.) BD κατα ιωαννην (B -ανην) .. ς το κατ. ιω. (ita ς^e c. min pm; ς add αγιον c. min mu) ευαγγ. .. al pauc (ut 178. 259.) εκ του κα. ιω. (178. add αγιου) ευαγγελιον. De cdd^it (ordinem vv ad fin. Mt notavimus) et^vg cf ad Lc. Syr^cu *evangelium Iohannis*; syr^p (et. cod. antiquiss. Assem. 1.) *sanctum evangelium* (vel *ev. sa.*) *Iohannis*; syr^sch (ut certe editum est) *evg. sanct. praedicationis Iohannis praeconis* (praeterea subiicitur: *quod locutus est ac praedicavit Graece Ephesi*): go *evang. per Ioh.*; cop *evang. sec. Ioh.* Valent ista de cdd syr go cop et. ad Mt Mc Lc.

1-2. habent Valentt ap Ir^41 Peratae ap Hipp^134 Ign^intpl 308 Or^saepe Dial Eus^dem ter item Eus^luc Epiph^379. 384. 465. 609. etc Cyr^hr aliq Thdrt Eunom al mu Ir^int Cyp Tert Hil Amb etc (v. 1. et. Clem et Thdot ap Clem Ign^intpl 260 etc) | L και ο (ita scriptum esse negat Or^1.50.) θεος ην, item Nyss (2,696. adv. Apoll. ὁ γὰρ λόγος - καὶ ὁ θεὸς καὶ πρὸ τῆς τοῦ δούλου μορφῆς καὶ μετὰ ταύτην ὁ θεός ἐστι. Sed alibi ut 2, 50. 2, 107. θεος habet)

3. ουδε εν: ita et. Valentt ap Ir Naass ap Hipp^107 Peratae ap Hipp Ign^intpl Clem^saepe Or^saepe Dial Eus Epiph^saepe Cyr^hrs Eunom^610 Nyss^1,495 etc .. D 209.47.^ev g^scr al^5 ald Ptolem (ap Epiph^217) Heracl ap Or Clem^aliq Or^2 Eunom^622 Thdrt^ed 1,621 (sed cod^1 ουδε εν, et^1 ουδε εν ο γεγ.) ουδεν | ουδε εν ο γεγ.: haec coniunximus c. (certe enim in his perspicuum est) C***EG**HKMUXΛ al ut vdtr longe pl c al vg syr^sch et^p cop al Ign^intpl 308 Dial^107 Chr (οὐ γὰρ δὴ τὴν τελείαν στιγμὴν τῷ Οὐδὲ ἓν ἐπιθήσομεν κατὰ τοὺς αἱρετικούς. ἐκεῖνοι γὰρ βουλόμενοι τὸ πνεῦμα κτιστὸν εἶναι etc vide ad h. l. p. 40.) Epiph^379. 609. 779. (h. l. adv. Arianos id ipsum docet, sententiam: χωρ. αὐτ. ἐγ. οὐδὲ ἕν continuandam esse usque ad verba ὃ γέγ. Hinc nihil valet quod alibi, ut 384. 465. etc non affert cum οὐδὲ ἕν et. id quod sequitur) Thdrt^1,808 (sed^4,102 ἐγ. οὐδὲ ἕν, καὶ τὰ ἑξῆς) Thdor^mop (εἰπὼν γὰρ ὅτι πάντα δι' αὐτοῦ ἐγένετο, ἐπήγαγε Καὶ χωρὶς αὐτοῦ οὐδὲ ἓν ὃ γέγονεν, τοῦτ'

αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων. 5 *καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸ οὐ κατέλαβεν.*

Mt 3, 1. Mc 1, 4. Lc 3, 2. 6 (2.3) *Ἐγένετο ἄνθρωπος, ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὄνομα αὐτῷ Ἰωάννης·* 7 *οὗτος ἦλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ*

ἔστι καὶ σιντόμως εἰπεῖν Οὐδὲν τῶν γεγονότων ἄνευ αὐτοῦ γεγένηται) Nonn (*οὐδὲν ἄφυ τόπῳ ἔσκε*) Thph Euth „Alexandrini et Aegyptii" item „plerique docti et fideles" ap Amb (cf in ps. 36 et de fide 3, 6.) Hier (in Es. 44., sed alibi non affert nisi *et sine ipso factum est nihil*, quod libertati scriptoris tribuendum vdtr, non diversitati textus vel distinctionis: id quod et. in alios quadrat eadem in his brevitate usos) al .. contra maxima auctoritate valet distinctio haec: *οὐδὲ ἕν. ὃ γέγονεν* (ita et. Ln): ita enim non modo c*D(G*vdtr)L al a b e f ff2 em „cod veterr. unc." ap Sab. sah syrcu sl1, sed et. Naass ap Hipp (p. 107. *ὃ δὲ γέγονεν ἐν αὐτῷ, ζωή ἐστιν*) Peratae ap Hipp (p. 134. pergentes *ἐν αὐτῷ δέ, φησίν, ἡ Εὔα γέγονεν, ἡ Εὔα ζωή*) Valentt ap Ir (p. 41. *ἀλλὰ ὃ γέγ. ἐν αὐτῷ, φησί, ζωή ἐστιν. τὰ μὲν γὰρ ὅλα ἔφη, δι' αὐτοῦ γεγενῆσθαι, τὴν δὲ ζωὴν ἐν αὐτῷ.*) Heracl (3, 68. *ὃ γέγ. ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν ἐξείληφεν ἀντὶ τοῦ Ἐν αὐτῷ, εἰς τοὺς ἀνθρ. τοὺς πνευματικούς*) Clemsaepe et Thdot ap Clem Orsaepe Euseliq Cyr (et. *οἱ περὶ τὸν Μακεδόνιον* teste Harmenopulo de sectis, ut est ap Wtst) al mu (et. ap Thdormop *τινές*. Ap multos, ut Ptol ap Epiph Cyrhr aliq, certe inde vdtr quod non afferunt *ὃ γέγ.* una cum *οὐδὲ ἕν*) Irint Tert Hil Amb (in ps. 36. „ego non vereor legere Quod factum est in ipso, vita est") al pm. Praeterea ab aliis ante *εν αυτω*, ab aliis post *εν αυτω* (ita et. f) interpunctum est teste inprimis Aug (tract. 1. in Ioh) „potest enim sic dici Quod factum est in illo, vita est." „Non te abducant" (Manichaei); „pronuncia sic Quod factum est, hic subdistingue et deinde infer In illo vita est." (Cf et. Amb de fide 3, 6.) Denique testatur Or2,60. Heracleonem ad *οὐδὲ ἕν* addidisse (*ἀναδιέστειρον ἱστάμενος πρὸς τὸ Καὶ χωρ. αὐτ. ἐγ. οὐδ. ἕν*): *τῶν ἐν τῷ κόσμῳ καὶ τῇ κτίσει.*

4. *ην* pr: et. Clem1 et. Thdot ap Clem Or Chr Thdrt al Irint 1/3 Cyp al .. D cdd ap Or (*τινὰ τῶν ἀντιγράφων καὶ τάχα οὐκ ἀπιθάνως* 4, 72.) itpler (non item g) gat mm (non item vged am fu san etc) sah syrcu Naass et Perat ap Hipp (ll. ll.) Valentt ap Ir41 Clem1 Hil Amb Vig Quaest (Aug et Victorin utrumque habent) *εστιν* (ita Ln). Ceterum nonnulli ex his testib, ut b „cod veterr. unc." ap Sab. syrcu, et. postea *εστιν* pro *ην* tuentur. | *και η ζωη* (et. Or2) .. Clemlibere (*οτι ζωη ην το φως*) Or2 ald om *ἡ* | *των ανθρ.* (illustrant Ir41 Or al) .. ista b suppleta habet in mg

5. *αυτο* (et. Or4 Eusdom Epiph678 al Irint Cyp al) .. B (*αυτο͞*) 13. al4 (Thdot *οὗτός ἐστι τὸ φῶς τῆς ἐκκλησίας - - καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλαβεν*) *αυτον*, item e *et lux - - et tenebrae eum non compraehender.*

6. *θεου* .. D* *κυριου* (d hiat usq ad 8, 16.) | *ονομα αυτω* .. D* *ην ον. αυτω*, Irint *erat ei nom.*, 433. 60.ev *ω ον. αυτω*, Or1 *ω ονομα*, it vg *cui nom. erat* | *ιωαννης* (D* *-νην*) .. B *-ανης* : ita ubique

τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι' αὐτοῦ. 8 οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ' ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 (3.2) Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. 10 ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 (4.10) εἰς τὰ ἴδια ἦλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 ὅσοι δὲ ἔλαβαν αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, 13 οἳ οὐκ ἐξ αἱμάτων οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκὸς οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρὸς ἀλλ' ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. 14 (5.3) καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν, καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας.

---

7. μαρτυρηση .. H al aliq (c e y ap Scriv) -σει | ινα πα. πιστευσωσιν (D -σουσιν) δ. αυτ. .. 235. aldprius Cyr^{2} Ir$^{int\ 189}$ Hil om

8. μαρτυρηση .. U al aliq (c e y ap Scriv) -σει

9. ερχομενον : cum ανθρωπον coniung (*venientem*) it vg syr^{omn} cop al, item Eus^{dem} et theoph^{184} Cyr Epiph^{391} al; aliter Thdor^{mop}: εἰπὼν τό (male cat^{ox} τὸν cum ερχ. coniunctum) Ἐρχόμενον εἰς τ. κοσμ. περὶ τοῦ δεσπότου χῡ καλῶς ἐπήγαγε τό Ἐν τῷ κόσμ. ἦν, ὥστε δεῖξαι ὅτι τὸ Ἐρχόμενον πρὸς τὴν διὰ σαρκὸς εἶπεν φανέρωσιν.

12. οσοι δε (et. Or Cyr^{hr} Epiph^{654} al Ir^{int} Lcif Hil^{saepe} al) .. D Cyp^{1} Tert al om δε (Iovin *enim*) | ελαβαν c. B* .. ς (Ln 49.) -βον c. rell ut vdtr

13. οι ουκ εξ usq εγεννηθησαν : ita prorsus et. Ath^{417} Cyr$^{hr\ 158}$ Thdrt 3,174 al Hil Amb^{2} Aug^{2} al (nisi quod Hil Aug^{1} al *sanguine* pro *sanguinibus*) | οι et εγεννηθησαν (AB*A al εγενηθησ.) .. b Ir$^{int\ 2}$ (vide post) Tert (rectissime vidit Sabatier, invitis editionibus, οι et -θησαν ab Tert tribui Valentinianis adulteratoribus" cf de carne Chr. 19.) Amb^{1} Aug^{1} Ps-Ath^{int} ος et εγεννηθη (Ir$^{int\ 208}$ *non enim ex voluntate carnis neque ex vol. viri sed ex vol. dei verbum caro factum est.* 212· „*is qui non ex voluntate carnis - natus est filius hom. hic est Chr. fil. dei vivi.* Similiter alludit^{217}) | οι .. D* a om | εξ αιματων (it^{aliq} al Tert al mu *sanguine*, item Epiph^{654} αιματος) ουδε : Epiph^{850} om (item libere^{654} et^{486} sic: οι ουκ εξ αιματος ουδε [ε. αιματων και] εκ σαρκος αλλ εκ θε. εγ.) | ουδε (A ουθ) εκ θελ. σαρκ. .. E* (sed ipse* ut vdtr in mg suppl) al^{3} fu om; similiter B*(habet suppl in mg) 17.* Eus^{esai} Ath^{838} lib Chr^{aliq} (habet ad h. l. sed exponendo non agnoscit) Cyr^{1} om ουδε (A ουθ) εκ θελ. ανδρ. (Hil Aug haec ante o. ε. θ. σαρκ. pon) | E εκ του θεου

14. πληρης (ita et. Or Eus Thdrt^{2} al mu, item a e Novat *plenus* praecedente *verbum*) .. D 5. (Valentt ap Ir^{42}? non satis clarum est) Cyr^{aliq} (sed^{saepe} πληρης) Max in 249.schol Thph^{com} πληρη (Aug^{1} *pleni* ad *unigeniti* respiciens, it^{pl} vg *plenum* praegresso *verbum*) | και .. B suppletum habet supra lineam

15 (6.1) Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ καὶ κέκραγεν λέγων Οὗτος
1, 30. ἦν ὃν εἶπον Ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 16 (7.10) ὅτι ἐκ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος· 17 ὅτι ὁ νόμος διὰ Μωϋσέως ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐγέ-
6, 46. νετο. 18 (8.3) Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱὸς ὁ ὢν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

19 (9.10) Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἱ Ἰουδαῖοι ἐξ Ἰεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευείτας ἵνα ἐρω-

---

15. *λεγων* (et. Or Epiph al mu) .. D b om | *ον ειπον* (C*** *ελεγον*, D** ℵ f am fu aeth Epiph[435. 736.] [et [762] ex vv. 15 et 30] add *υμιν*) .. B*C* (item Or[1] ut certe editum est 4, 107.) *ο ειπων* | A om ὁ (vel potius o quod sequitur)

16. *οτι* c. BC*DLX 33. al (ap Mur ut vdtr) a b e ff[2] q cop aeth[utr] arm schol[237.] et al Or[3] Eus Cyr[3] al Hil Aug .. ς (= Gb) *και* c. AC***EFGH KM(s vdtr)UVΔΛ al pler italiq vg syr[omn] al (sah om) Or[2] Chr al | *και* .. itmu vg[edd mu] (sed non am san al) arm al mu (sed non syr[omn] etc) Quaest om

17. *μωισεως* c. BCKLXΔ al mu .. ς *μωσεως* c. AEFGHMSUVΔ al pl (De vv et pp vide alibi.)

18. *εωρακ.* c. ABCLMUΔΛ al pl .. EFGHKX al mu *εορακ.* | *ο μονογ.* .. BC* L om ὁ | *υιος* c. AC***EFGHKMSUVXΔΛ al fere omn itpler vg syr[co] et p txt aeth[PP] al Or[1] et[1] cod Eus (sed Eus[marc] „*ὁ μονογ. υἱὸς ἢ μονογ. θεός*“) Ath[saepe] (ut p. 172. 178.) Thdrt[4] (1,1392. 3,733. 4,20 et 383.) Naz (1,535. orat. theol. 3,17.) Bas[3] (sed vide post) Chr Nonn Ir[int 2.] Tert Hil al .. BC*L 33. cop syr[sch] et[p mg] aeth[ro] Thdot Clem Or[2] Did Bas[1] (3, 12. de sp. sa. 6, 15. collato 3, 14. „*μονογενῆ θεόν*“) Cyr[aliq] (ad h. l. *ἐπιτηρητέον δὲ πάλιν ὅτι καὶ μονογενῆ θεὸν ἀποκαλεῖ τὸν υἱόν*) Epiph[aliq] al pm (sed al pler quos adscripsere Wtst ete, aliudendo tantum testantur, ut Arius ap Epiph[731] „*πλήρης θεὸς μονογενής*“ Ign[intpl 282] „*ἐάν τις - ὁμολογῇ δὲ καὶ χν̄ ιν̄ - οὐχὶ θεὸν μονογενῆ*“ Const 5, 20, 5. et 3, 17. „*χς̄ ὁ μονογ. θεός*“) Ir[int 256] Fulg[saepe] Op al mu *θεος* .. etiam *υιος θεος* (ita in Or[4,102] editum, sed cod habet *υιος του θεου*), *υιος του θεου* (ita q Or[1] loc. laud. Ir[int 189] Or[int]), *θεου* (ita pers[p]) legitur .. plane om (Gb[0]) gat Ign[intpl 264] (*εἷς δὲ καὶ υἱὸς λόγος θεός· ὁ μονογενὴς γάρ, φησίν, ὁ ὢν εἰς τοὺς κόλπ. τοῦ πατρ.*) Or 4,102 (*τὸν μονογενῆ εἰς τὸν κόλπον ὄντα τοῦ πατρὸς τὴν ἐξήγησιν - παραδεδωκέναι*) Epiph[2,7.] (*ιν̄ χν̄ τίνα; ἀληθινὸν θεόν. εἰ δὲ[?] θεὸν χι ιν̄, ὡς λέγει περὶ αὐτοῦ ὁ ἰω. Ὁ μονογενὴς ὁ ὢν εἰς τὸν - ἐξηγήσατο*: at in his contextus ut *θεός* addatur postulare vdtr) Cyr[hr 117] (*ὃν ἀνθρώπων μὲν οὐδεὶς ἑώρ., ὁ μονογενὴς δὲ μόνος ἐξηγήσατο*) Amb[1] et Victorin[1] (sed alibi uterque add *filius*)

19. *οτε* .. F *οτι*, Or[4,110] *τοτε* (prioribus omissis; alibi[4,89] *οτε* agnoscit) | *απεστειλαν* c. C***EFGHKLMSUVΔΛ al pler Or[aliq] al .. BC* al[3] a b e

τήσωσιν αὐτὸν Σὺ τίς εἶ; 20 καὶ ὡμολόγησεν καὶ οὐκ ἠρνήσατο, καὶ ὡμολόγησεν ὅτι οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός. 21 καὶ ἠρώτησαν αὐτόν Τί οὖν; Ἠλίας εἶ σύ; καὶ λέγει Οὐκ εἰμί. Ὁ προφήτης εἶ σύ; καὶ ἀπεκρίθη Οὔ. 22 εἶπαν οὖν αὐτῷ Τίς εἶ; ἵνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς· τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; 23 (10.1) ἔφη Ἐγὼ φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἐρήμῳ Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἶπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. 24 (11.10) καὶ οἱ ἀπεσταλμένοι ἦσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων, 25 καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν καὶ εἶπαν αὐτῷ Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ Χριστὸς οὐδὲ Ἠλίας οὐδὲ ὁ προφήτης;

*Es 40, 3. Mt 3, 3. Mc 1, 3. Lc 3, 4.

---

syr^{cu} et^{sch} et^{hr} cop arm arr aeth Chr (et.^{mosc6}) add *προς αυτον* (Ln), atque eadem AX al^{20} aldin e f ff^{2}· l q vg syrP post *λευειτας* add | *λευειτας* c. B (item BD Lc 10, 32. Act 4, 36.) .. ς (Ln 49.) *λευιτας* c. rell ut vdtr (sed D hiat) | *ερωτησωσιν* .. LΔ 33. *-σουσιν*

20. HK al aliq *ομολογησεν* bis | *και* tert .. c***L 1. al b f om (e syr^{cu} om *και ωμολ.* sec, foss Promiss *dicens*; syr^{cu} *et dixit* pro *κ. ουκ ηρν.*) | *ουκ ειμι εγω* c. c***EFGHKMSUVΛ al fere omn e f al vg syrP Cyr^{txt} Aug .. ABC*LXΛ 33. a b e q foss cop arm Or^{3} (et^{1} om *εγω*) Cyr^{com} Chr (sed var cdd) *εγω ουκ ειμι* (Gb″ Ln 49. :: ad nec h. l. nec 3, 28. cum B similibusq faciendum ad consuetudinem dicendi revocantibus exquisite dictum)

21. *τι ουν; ηλ. ει συ* c. AC***EFGHKMSUVXΔΛ al fere omn b c f q al vg (et. am san al) syrP (syr^{sch} om *συ*, syr^{cu} *Et dixer. ad eum Et es tu propheta* omissis *τι ουν ηλ. ει συ* etc. Similiter syr^{hr} om *ο προφητ.* usq *ειπ. ο. αυτω*) etc; item omisso *συ* L a sl$^{2.3.}$ Cyr .. c* 33. e ff$^{2.}$ l for (al) Or^{3} (et^{2} omisso *τι ουν*, item cop *συ ει ηλ.* omisso *τι ουν*) *τι ουν συ ηλ. ει* (e *quid ergo es tu · helias es* · for *quid ergo tu es · helias* ·); B *συ ουν τι; ηλειας ει* | *κ. λεγ. Ουκ ειμι* .. s om | *οὐκ εἰμί*: sic EKM etc, non *οὔκ εἰμ.*

22. *ειπαν* (*-παν* c. BC*Δ; ς *-πον* c. rell ut vdtr) *οιν* (B c syr^{cu} om : ita Ln; it^{aliq} *et dixer.*) *αυτω* (1. 209. b om) .. 59. om; it^{mu} add *dic ergo nobis* | M *αναπρισιν*

23. *ευθυνατε - - κυριου* (ita Or^{saepe}, testans etiam non habere Iohannem plura [male quidem semel 4, 126. additum habet *ὅπερ παρίθετο ὁ Μάρκος*]; Item Epiph^{148} etc) .. Cyr om (quod libere ille aut negligenter fecit)

24. *οι απεστ. ησ.* c. A**C***EFGHKMSUVXΔΛ al ut vdtr omn it vg (*qui missi fuerant erant;* q foss *qui missi erant* [foss *fuerant*] — *interrogaverunt*, item *qui venerant — interr.* gat mm) syr^{sch} etP al Or^{1} lib Cyr Chr al .. A*BC*L$_{t}$ (cop *et miserant*; syr^{cu} *et erant mittentes et dicentes ad eum Quid igitur* omissis rell) Or^{1} lib Nonn (*και χοροὺς ἄλλος ἄπιστος ἁμαρτωδῶν φαρισαίων πέμπετο*) om *οι* (49.)

25. *ειπαν* c. BC*LX 33. Or .. ς *-πον* c. AC***EFGHKMSUVΔΛ al longe pler | *ουδε* bis c. ABCL 1. 33. 124. 209. c^{ser} al Or^{6} .. ς *ουτε* c. EFGHKUSMV XΔΛ al pler (Or^{1} *μητε*) | BL *ηλειας* | o *προφητης* .. CΔ (al ut vdtr) om *ὁ*

Mt 3, 11. Mc 1, 7 s. Lc 3, 16. Act 19, 25. 26 (12.1) ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι· μέσος ὑμῶν ἕστηκεν ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε, 27 ὁ ὀπίσω μου ἐρχόμενος, οὗ οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἱμάντα τοῦ ὑποδήματος. 28 (12.10) ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης βαπτίζων.

---

26. απεκριθη .. LU 33. al[3] Or -κρινατο | ὁ .. A al aliq om | εν υδατι: Or[4,138] μόνος ματθ. τούτῳ προστίθεικε τὸ Εἰς μετάνοιαν | μεσος c. BC*L ff[2*] arm Heracl Or[10] .. ς (Gb[0]) Ln add δε c. AC***EFGHKMSUVX ΔΛ al ut vdtr omn vv pler Or[1] Chr al | εστηκεν c. ACEFHKMSUVXΔΛ al longe pler (c vg *stetit*, quod nimiam accurationem vertentis ἕστηκεν prodit) Or[6] et Heracl ap Or (ὁ Ἡρακλέων τό Μέσος ὑμῶν ἕστηκε, φησὶν Ἀντὶ ταῦ ἤδη πάρεστι etc) Cyr Chr al .. 49. στηκει c. BGL 1. (it[pler] Cyp al *stat*, sed ita et. ἔστηκ. reddebatur, item al) Or[1] (et[1] εστηκει) (:: Mc 11, 25. στηκειν in paucissimis mutatur, item alibi)

27. ο (et. Or[4]; B Or[2] om) οπισω c. BC*L 1. 22. 33. a syr[cu] cop aeth[utr] ar[e] arP Or[6] Cyr[2] Amb .. ς (= Gb) praem αυτος εστιν, Ln [α. ε.] c. AC***EFHKMUVXΔΛ al pler b c f q vg syr[sch] etP al Or[1]; item G al Chr (et.[mosc 6]) ουτος εστιν, item s e ff[2*] l Cyp αυτ. εστ. ον ειπον | ερχομενος c. BC*L 1. 13. 22. 33. 19.[ev] 20.[ev] b l syr[cu] cop aeth[ro] arm al Or[4] Cyr[2] Nonn Chr[mosc 1] Amb .. ς (= Gb) add ος (60.[ev] a e Cyp om) εμπροσθεν μου γεγονεν (28. perg οτι πρωτος μου ην) c. AC***EFGHKM UVXΔΛ al pler it[pler] vg syr[sch] etP aeth[PP] al Chr (et.[com]) al Cyp (al confundunt similes locos) | εγω h. l. c. BX 13. 69. 118. al Or[4] (et[1] post αξιος) Aug[1] .. ς (Ln) ante ουκ c. AEFGHKMSUVΔΛ al pl it[pler] vg al Gaud al .. CL al[20] fere q cop arm sl[2*] al Heracl Clem Or[1] Chr[3] Cyp Aug[1] al om : Gb[00] et Ln [εγω] | EFG al plus[12] aeth[PP] sl[2*] add in fine εκεινος υμας βαπτισει εν πνευματι αγιω και πυρι (:: cf Mt 3, 11. Lc 3, 16.)

28. βηθανια (Gb Sz) c. ABC*EFGHLMSUVXΔ al longe pl aldin it vg cop sah syr[sch] et[P txt] et[hr] arr perss tl[2-3.+5.] sax (aeth[utr] ἐν βηθανίᾳ ἐν βηθαράβᾳ sic) „σχεδὸν πάντα τὰ ἀντίγραφα" ap Or Heracl edd ap Epiph (425. ταῦτα ἐν βηθαβαρᾷ ἐγένετο. ἐν ἄλλοις δὲ ἀντιγράφοις ἐν βηθανίᾳ) Cyr Chr (sed notat : ὅσα δὲ τῶν ἀντιγράφων ἀκριβέστερον ἔχει, Ἐν βηθαβαρᾷ φησίν) Nonn (βηθανίης πέλε ταῦτα) Quaest .. ς βηθαβαρα (Gb') c. C**KU (βιθαβηρα) Λ (βηθεβαρα, ut et. 262. 346.) 1. 22. 33. 69. al plus[20] (sed multi in mg tantum) syr[cu] syr[P mg] (sed habet βηθαραβα) arm sl[rec] et[ed] edd „accuratiores" ap Chr (vide ante) ap Thph ap Euth Or (certe sic voluit legi : ἐπείσθημεν δὲ δεῖν ἀναγινώσκειν βηθαβαρᾷ) Epiph (vide ante) Eus-Hier (de situ et nom. loc. hebr. p. 182. additis his : καὶ δείκνυται ὁ τόπος ἐν ᾧ καὶ πλείους τῶν ἀδελφῶν εἰς ἔτι νῦν τὸ λουτρὸν φιλοτιμοῦνται λαμβάνειν.) Suid (ἐσφαλμένως γέγραπται - - βηθανίᾳ) schol[edd multorum] eat | εγενετο .. A 262. -νοντο | ιωαν. c. AEFGHKLMSUVXΔΛ al fere omn Chr al .. Ln o ιωαν. c. BC 44.[ev] (:: sed v. 26. paucissimi abiecerunt ὁ,

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ 1, 36.
λέγει Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ ὁ αἴρων τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου.
30 (14.1) οὗτός ἐστιν ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εἶπον Ὀπίσω μου ἔρχεται ἀνὴρ 1, 15. 27.
ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρῶτός μου ἦν. 31 κἀγὼ οὐκ ἤδειν
αὐτόν, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἦλθον ἐγὼ ἐν
τῷ ὕδατι βαπτίζων. 32 (15.1) καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Mt 3, 16. Mc 1, 10. Lc 3, 22.
τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὡς περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ, καὶ
ἔμεινεν ἐπ' αὐτόν. 33 κἀγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν, ἀλλ' ὁ πέμψας με
βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἐφ' ὃν ἂν ἴδῃς τὸ πνεῦμα
καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ' αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύ-
ματι ἁγίῳ. 34 κἀγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ
υἱὸς τοῦ θεοῦ.
35 (16.10) Τῇ ἐπαύριον πάλιν εἱστήκει ὁ Ἰωάννης καὶ ἐκ τῶν 1, 29.
μαθητῶν αὐτοῦ δύο, 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι

---

rursusque v. 32. multi addiderunt, nec fere aliter scripserunt qui v. 29. Iohannis nomen addiderunt.) | y^{scr} *o βαπτ.*

29. *βλεπει* (Gb Sz) c. ABC*KLMSUVXΔ al plus[80] aldin a q mt cop syr^{cu} et^{P} arm aeth arr sl^{7}· Or^{1} Chr (et.$^{mosc\,6}$) al .. ς add *ο ιωαννης* c. C^{***} (*ο ιωανις*) EFGHΛ al pl it^{pl} vg syr^{sch} al Or^{1} al (item M^{mg} eccles etc)| *λεγει Ιδε* : M *λεγοντα*

30. *υπερ* c. BC* Or^{3} (:: istum in modum raro positum est; *περι* plerumque c. *ειπ.* vel *λεγ.* compositum fluctuare non solet) .. ς *περι* c. AC^{***} EFGHKLMPSUVXΔΛ al ut vdtr omn Or^{1} Eus^{dem} Epiph Chr al | *ειπον* .. X add *οτι*, item 18. 69. 124. y^{scr} al aliq *υμιν*

31. *ηλθ. εγω* .. c* al pauc b al *εγ. ηλθ.* (al aliq Chr om *εγω*) | *εν τω* c. AEFHKMSUVXΔ al longe pl .. BCGLPΔ al^{20} fere Or Cyr Chr (et.$^{mosc\,5}$) *εν* (Gb' Ln :: *εν* non fluct v. 25. nec fere magis v. 33.)

32. *ιωαννης.* (BL -*αννης*) c. ABC*EFHKLPSVΔΛ al longe pl .. C^{***}GMUX al mu *ο ιω.* | ως (Gb Sz) c. ABCEFGHLSV al fere[50] aldin Or^{3} .. ς *ωσει* (:: ut Mt et Lc) c. KMPUXΔΛ al pl Cyr al

33. *εν* (et. Or^{1}) .. 1. 118. 209. Or^{3} *ε. τω*|*ουτος* (et. Or $Cyr^{hr\,268}$ [libere[46] et Chr^{1} *εκεινος*] Chr [et.^{gue}] al) .. Δ b e q *αυτος*|L 33. *εν τω πνευμ. τω αγ.*, item X *εν πν. το αγιω* | *αγιω* .. c* Or^{3} (alibi[3] om) Nonn (*εν πνρι βαπτιζων και πνευματι*) add *και πυρι* (:: e ll. pp)

34. *εωρακα* (G add *αυτον*) c. ABCLMUXΔΛ al longe pl .. EFGHKPV al mu *εορακα*

35. *ειστηκει* c. BCEGKLMUΔ etc .. AFHPXΔ al *ιστ.* | *ο ιωαννης* c. ACEFGH MPSUVXΔΛ al pler Or^{3} al .. BL al pauc om ὁ (Ln 49.)

λέγει Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 37 καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθη-
ταὶ λαλοῦντος, καὶ ἠκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. 38 στραφεὶς δὲ ὁ
Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας λέγει αὐτοῖς 39 Τί
ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί, ὃ λέγεται ἑρμηνευόμενον διδά-
σκαλε, ποῦ μένεις; 40 λέγει αὐτοῖς Ἔρχεσθε καὶ ὄψεσθε. ἦλθαν
καὶ εἶδαν ποῦ μένει, καὶ παρ' αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην·
ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. 41 ἦν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου
εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάν-
των αὐτῷ· 42 (17.1) εὑρίσκει οὗτος πρῶτος τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον

---

36. ιδε .. G 124. 230. 262. arm add ο χ̅ε̅ | θεου (et. Or² Chr al) .. c* 59. 235. a ff²· foss mt aethutr Cyr (οὐ γὰρ ὀκνήσας - - καὶ εἰς δεύτερον εἰπεῖν) (item Amm ap Victcap teste Gb) add ο αιρων την αμαρτιαν του κοσμου, hinc Ln [ο αιρ. τ. α. τ. κοσμ.] (:: ex v. 29.)

37. αυτου (59. 157. sl²·³· om) οι δ. μαθ. (a e q foss add *eius* vel *sui*) .. c*LX οι δ. αυτου μαθ., B cscr b οι δ. μαθ. αυτου | τω ιυ̅ .. X αυτω ιυ̅ erasis litteris αυ

38. δε c. ABCGKLPSUXΔ al longe pl itpl vg cop syrp al (e q syrcu etsch και στρ.) Or¹ al .. EFHMVΛ al fere³⁰ arm Or¹ om (Gb⁰)

39. ειπαν c. BC .. ς -πον c. AEFGHKLMPSUVXΔΛ al ut vdtr omn | ραββι. c. BEHKPΛ etc (cf ad Mt 26, 25.) .. ς (Ln 49.) -ββι c. ACFGLMUXΔ(sv?) al certe pler | ερμηνευομ. c. EFGHKMPSUVΔΛ al longe pler .. ABCLX 33. 157. 249. cscr Or μεθερμην. (Ln :: at μεθερμηνευομενον dici solet nec fere fluctuat, cf Mt 1, 23. Mc 5, 41. 15, 22. 34. etc, item v. 42. Contra ερμηνευεται non legitur nisi v. 43. et 9, 7. [D μεθερμ.], nusquam μεθερμ.) .. 1. 118. 209. ερμηνευεται pro λεγ. ερμ. | L al μενης

40. οψεσθε (Gb') c. BC*L 1. 22.* 33. 118. 209. al pauc syromn Or (et. comm illustrat) Nonn (δεῦτε καὶ εἰσόψεσθε, sed edd aliae δ. κ. ἀθρήσαιτε vel -σοιτε) .. ς (Ln) ιδετε (PΔ ειδ., C*** ηδ., Δ ιδατε) c. AC***EFGHKMPSUVXΔΛ al pler it vg cop al Epiph⁴³⁵ (δευτε κ. ιδ.) Chr al (:: at nec v. 47. nec 11, 34. fluct ερχου και ιδε, videturque οψ. multo magis ad solennem formam in plerisq revocatum esse quam ex interpretatione perquam ieiuna fluxisse) | ηλθαν et ειδαν (C ιδ.) c. B*C .. ς ηλθον (ita et. Ln ex errore de B) et ειδον (AKLVXΔ al ιδ.) c. AB**EFGHKLMPSUVXΔΛ al ut vdtr omn | ηλθ c. EFGHKMPSUVΔΛ al longe pl itpl vg al .. Ln 49. add ουν c. ABCLX al plus¹⁰ a e cop syrp mg Cyr Thph. Et. ηλθ. δε (8. ald b syrsch) et και ηλθ. (syrcu etp; Epiph⁴³⁵ και απηλθ.) legitur | ωρα (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMPSUVXΔΛ al plus¹³⁰ (et. tubingev) ald q foss Epiph⁴³⁵ Cyr .. ς add δε c. min non ita mu itpm vg cop syrp al (sed e syrcu etsch *et fuit* etc, b f *erat enim*) | ως .. G cop om | δεκατη (sl²·⁸· facili in Slav errore *nona*) .. Δ εκτη

41. ην (et. Or al) .. Δ al plus¹⁵ itpl (non b q) vg (non for al) cop syrsch (syrcu arr *et unus* etc) syrp c.* al Thph add δε, hinc Ln [δε] | εις .. L 59. και εις | αυτω .. GΔ syrsch τω (Δ του) ιυ̅

Σίμωνα καὶ λέγει αὐτῷ Εὑρήκαμεν τὸν Μεσσίαν, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Χριστός. 43 *ἤγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. ἐμβλέψας αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Σὺ εἶ Σίμων ὁ υἱὸς Ἰωάννου, σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς, ὃ ἑρμηνεύεται Πέτρος.*

44 ([18.10]) *Τῇ ἐπαύριον ἠθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὑρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἀκολούθει μοι.* 45 *ἦν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἀνδρέου καὶ Πέτρου.* 46 *εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναὴλ καὶ λέγει αὐτῷ Ὃν ἔγραψεν Μωϋσῆς ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται, εὑρήκαμεν, Ἰησοῦν*

---

42. *πρωτος* c. EFGHKLSUVΔΛ al longe pl Epiph^{435} Cyr al .. ABMX 1. 22. 69. 118. 209. 346. a^{scr} c^{scr} al plus^{10} (item *primum* it^{pler} [b e *mane*] vg al pl) Thph^{ed} *πρωτον* (Ln) | *μεσσιαν* c. ABL**XΔ al pl (4, 25. et. CDHKLM) it vg al Nonn (ita editum et. in Or Cyr Chr) .. EFGHKL*MSUVΔ (et. tubing^{ev}) al longe pl aldin cop arm syr^{p} mg gr al Chr^{mosc6} (ita et. editum in Epiph Thph) *μεσιαν* : Gb″ | L *ο εστιν μεθερμηνευομενος* | $\overline{χς}$ (Gb Sz) c. ABEFGHKLMSUVXΔΛ al longe pl aldin Or Chr (et.^{mosc5}) Epiph Nonn (*μεσσίαν σοφὸν εὕρομεν*) Thph .. ς *ο* $\overline{χς}$ c. min non ita mu (et. in Cyr editum)

43. *ηγαγεν* (K 55.^{ev} *-γον*, e *adducunt*) c. BL cop Chr^{com}, item praemisso *ουτος* G 1. 209. arm Epiph^{435} .. ς *και ηγαγ.*, Ln [*και*] *ηγ.* c. AEFHKMS UVXΔΛ al pler vv pl (sed 15.^{ev} b *ηγ. ουν*) | *αυτον* .. B om?|*εμβλεψας* (Gb Sz) c. ABE (sed fortasse * scripturus erat *δε*) FGHKLMUV (et. tubing^{ev}) al plus^{60} ald arm (vide et. syr^{p}) .. ς (Ln ex errore de B) *εμβλ. δε* c. SXΔΛ al pl it^{pl} vg cop (syr^{p} add *δε* c.*) al Epiph al; item 117. al pauc a e q syr Chr (et.^{mosc6}) *και εμβλ.* | *ιωαννου* (B* *ιωανου* atque sic Ln :: at locis mu. D, ubiq. B, passim et. L vel alii *-ανου* pro *-αννου* praebent, cf prolegg) c. B*L 33. a b f ff^{2*} l am fu fos san^{mg} (hi^{4} *-nna*) mm cop aeth^{ro} arm (:: cf et. ad 21, 15. sqq; Mt vero 16, 17. lectio non fluct) .. ς (49.) *ιωνα* c. AB**EFGHKMSUVXΔΛ al longe pler c (e *frater andreae* pro *ο νι. ιω.*) q vg (et. san em for ing al; gat *iohna*) syr^{utr} aeth^{PP} Epiph Chr Cyr al | *ὅ* .. A *ος*

44. *ηθελησεν* (Gb Sz) c. ABEKLMSUVXΔΛ (et. tubing^{ev}) al longe pl ald it vg al pl Or Epiph^{2} Chr al .. ς add *ο* $\overline{ις}$ c. FGH al mu syr pers^{p} | *ο* $\overline{ις}$ (et. Sz, non item Gb) c. ABEGKLSUVXΔΛ (et. tubing^{ev}) al longe pl ald it^{pler} vg (et. san for al, sed non am fu) al pm Epiph^{2} al .. ς om c. FHM al pm e am fu cop^{ds} syr al Or Chr al

45. *ὁ* .. F* 13. 69. b^{scr} c^{scr} al fere^{10} Epiph^{2} om | *βηθσαιδα* (a b *bedsaida*, item cop *βηδσ.*, e *bessaida*) .. 8. 127. (al ut vdtr) *-δαν*

46. *μωυσης* c. BKLVXΔ al pm it vg (sed non am fu san) cop al Or Epiph Cyr Chr al .. ς *μωσ.* c. AEFGHMSUΔ al pl am fu san syr^{utr} al | $\overline{ιν}$ (LM om) *τον* (B Or^{1} Cyr Epiph om : ita Ln; Or^{1} *τον* $\overline{ιν}$ *τον υι. ι. τον απο* etc; Chr$^{com\ lib}$ *εἰ δὲ νἱ. ἰω. αὐτὸν λέγει*) *υι. του* (AKMΔ al plus^{30} Epiph

τὸν υἱὸν τοῦ Ἰωσὴφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 47 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ Ἐκ Ναζαρὲτ δύναταί τι ἀγαθὸν εἶναι; λέγει αὐτῷ ὁ Φίλιππος Ἔρχου καὶ ἴδε. 48 εἶδεν Ἰησοῦς τὸν Ναθαναὴλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτὸν καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ Ἴδε ἀληθῶς Ἰσραηλείτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. 49 λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ Πόθεν με γινώσκεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι ὄντα ὑπὸ τὴν συκῆν εἶδόν σε. 50 ἀπεκρίθη Ναθαναήλ Ῥαββεί, σὺ εἶ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, σὺ βασιλεὺς εἶ τοῦ Ἰσραήλ. 51 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὅτι εἶπόν σοι ὅτι εἶδόν σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; μείζω τούτων ὄψῃ. 52 καὶ λέγει αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα

Chr Cyr Thph om : Gb^{00}) ιω. τον (Or^{1} om, s του) απο|ναζαρετ (et. ς et Gb″) c. ABL (s : certe id ex Bch concludendum) x (A v. 47.) al pl (15 ap. sol. Scriv) a (editum et. in Or Epiph Chr Cyr) .. ς^{e} Gb Sz -ρεθ c. EFGHKMUV(A -ραθ hoc versu) A al pl itpl (sed e nazara) vg cop

47. ναζαρετ et -ρεθ ut v. 46. | ο φιλιππ. c. BL Epiph .. ς φιλιππ. c. unc rell et min certe pler Cyr Chr (:: v. 46. φιλιππος non fluct; v. 45. ὁ certe a nonnullis ablicitur) | A ειδε (item p^{ser} v. sq)

48. KVX al ιδεν | ω̄ς c. BH 234. (al?) .. ς ο ω̄ς c. unc rell et min pler (:: persaepe in Ioh aliena manu ο ω̄ pro ω̄ς substitutum esse dubium non est) | ισραηλειτης c. B (ita Act 2, 22 et 5, 35. ABCDE. Cf et. alibi) .. ς (Ln 49.) -λιτης c. rell ut vdtr

49. ω̄ς c. ABEFGHKLMSUVXAA (et. tubing^{ev}) al longe pl aldin Epiph Cyr .. ς (= Gb Sz) ο ω̄ς c. (K* vdtr) al non ita mu | KLXA al ιδον

50. απεκρ. (ita B c e; LX etc add αυτω) ναθ. c. BL 33. 249. b, item addito και ειπεν (*ait, dixit*) x 124.· a f l vg Epiph .. ς απεκριθη ναθαναηλ και λεγει (A al ff^{2}· q ειπεν) αυτω (Gb^{0} κ. λεγ. α.) c. AEFG HKMSUV(A)A al pler italiq syr^{utr} Cyr/Chr; item Ln απεκρ. [αυτ.] ναθ. [και λεγει] | ραββει c. ABEHA etc (cf ad v. 38.) .. ς (Ln 49.) -ββι c. FGKLM(SV?)UXA al certe pler | s 251. Hil om συ ει ο υι. τ. θε. | βασ. (B ex err. Btl ο βασ. atque sic Ln 49. Cf 12, 13. ubi similiter pl add ὁ: cf et. Mt 27, 42 et Mc 15, 32.) ει c. ABL 33. Epiph .. ς ει ο βασ. c. EFGHKMSUVXAA al longe pler (it vg al) Chr Cyr Thdor^{mop} (aldin om ει)

51. οτι sec c. ABGL 157. al^{8} a b arm cop syr^{utr} Cyr .. ς om c. EFHKMSU VXAA al pler itpl vg Epiph Chr Tert Aug | AKLXA al ιδον | μειζω .. MXA al aliq -ζον, item al mu vg (exc fos) al -ζον (*maius*) | οψη (Sz Gb″) c. ABEFGHKLMSVXAA al pl etc .. ς οψει c. U al pl (et. in Epiph Cyr Chr editum)

52. λεγει .. x ειπεν | υμιν .. x 157. σοι | απ αρτι (ἀπ' ἄρτι sic antiquissimi ut KMA, non ἀπάρτι ut post usu venit) c. AEFGHKMSUVAA al ut vdtr omn e q syr^{utr} al Chr (et.^{mose} et^{cat} ox) Cyr$^{l.116}$ Amb .. BL

καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

II.

1 *Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ·* 2 *ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον.* 3 *καὶ ὑστερήσαντος οἴνου λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν Οἶνον οὐκ ἔχουσιν.* 4 *λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; οὔπω ἥκει ἡ ὥρα μου.* 5 *λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις Ὅ τι ἂν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε.* 6 *ἦσαν δὲ ἐκεῖ λίθιναι ὑδρίαι ἓξ κατὰ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ἰου-*

---

itpl vg cop arm aeth Or Epiph Cyr^{1} (ad h. l.) al Aug al om (Gb^{00} Ln 49. :: at cur omissum sit facile dictu; cur additum [conferunt Mt 26, 64.], vix dixeris)

II. 1. *τη ημερ.* (haec om M) *τη τριτ.* (*die tertia* vel *-tio* itpl vg Gaud Arn) .. BU 69. 124. 346. al^{6} b e q Epiph^{437} et ^{443} (sed non ^{425}) *τη τριτ. ημερ.* | *κανᾶ* : nt MA ac pl ut vdtr; K al *κανά*. Praeterea post *γαλιλαιας* syrp ^{mg} add : *et vinum non habebant quia defecit vinum convivii* subiuncta nota recentiori, ista non in omnib. exx. heracleensib. esse sed in nonnullis Graecis reperta. | *η μητ. τ. ῑ̄ῡ εκει* : Chr (et. comm) add *και οι αδελφοι αυτου*, quos simul ad nuptias vocatos negat Or$^{4.168}$.

3. *και υστερ. οινου* .. e l *et factum est per multam turbam vocitorum* (l *-a-*) *vin. consummari*; a b ff^{2} aeth Gaud *et* (aeth om) *vinum non habebant, quoniam consummatum* (b *finitum*) *erat vin. nuptiarum* (aeth *eorum*). *Et* (a *Deinde*). Cf ad haec syrp ^{mg} v. l. : videntur illa potius ad hunc locum quadrare. | *του ῑ̄ῡ* (U 34.^{ev} *αυτου*, item Chr omisso *πρ. αυτ.*) *πρ. αυτ.* (Epiph om *π. α.*) .. a arm *ad Iesum*

4. *λεγει* c. EFHMSVA al longe pl a fos syr pers Chr al .. ABGKLUXA al^{20} fere ald itpler vg cop syrp arm aeth Epiph^{443} Cyr Nonn (*Καί οἱ χ̄ε̄ ἔιπε*) praem *και*: hinc Ln [*και*] | *σοι*: KA al pm (8 ap sol Scriv) *συ* (F antea *οιστερησαντ.*) | X *ω γυναι* | *μου* : Nyss (in 1 Cor 15, 28.) *μου*; Exponit enim: *ἡ ὥρα μου ἡ τὸ αὐτοκρατὲς παρεχομένη τῇ ἡλικίᾳ καὶ αὐτεξούσιον.* (*μου*; legi et. nuper voluit Voemel)

5. *λεγη* c. ABE**G**LS(e sil.)XA al sat mu .. E*FG*HKMUVA al pl (10 ap Scr, 7 ab Mtthaei) *-γει*

6. *λιθ. υδρ.* c. BLX 33. c al vg .. ς *υδρ. λιθ.* c. AEFGHKMSUVAΔ al pler itpl al Cyr Chr | *κειμεναι* h. l. c. BLX 33. al$^{2.3}$ .. ς (Ln) post *εξ* c. AE FGHKMSUVAΔ al pler vv pl Chr; ponitur vero et. ante *εξ* (69. 124. l Chr, et.$^{mosc\,6}$), ante *υδρ.* (b f), ante *λιθ.* (fos), ante *δε και* (cop); om vero al^{2} a e arm (:: obtinuit ut apparet studium *κειμ.* propius adponendi ad *ἦσαν*) | F *κατα των καθαρισμων*

δαίων κείμεναι, χωροῦσαι ἀνὰ μετρητὰς δύο ἢ τρεῖς. 7 *λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἕως ἄνω.* 8 *καὶ λέγει αὐτοῖς Ἀντλήσατε νῦν καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. καὶ ἤνεγκαν.* 9 *ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἶνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἤδει πόθεν ἐστίν, οἱ δὲ διάκονοι ἤδεισαν οἱ ἠντληκότες τὸ ὕδωρ, φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος* 10 *καὶ λέγει αὐτῷ Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οἶνον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οἶνον ἕως ἄρτι.* 11 *Ταύτην ἐποίησεν ἀρχὴν τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.* 12 (19.7) *μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καφαρναοὺμ αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.*

Mt 21, 12 aa. Mc 11, 15 aa. Lc 19, 45. 46.

13 (20.1) *Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἰερουσόλυμα ὁ Ἰησοῦς.* 14 (21.1) *καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πω-*

---

6. FKLA al mu *μετρητας*

7. *λεγει* (x praem και) a. o $\overline{\text{ις}}$: e ff^{2*} fos *et vocatis* (e *vocibis ad se*) *Iesus* (e post *et*; fos *his*? lege ihs i. e. *Iesus*) *ministris dixit* (fos *dicit*) *eis* (e *illis*), item l *et vocavit Ies. ministros et dic. eis*

8. *και* prim (42. 122.** o *δε*) .. 33. 40. a b cop syr om | *και* (BKL al^{15} aldin a cop arm syr$^{p\ mg}$ al^{2*3*} οι *δε*) *ηνεγκαν* .. e ff^{2*} l *et fecerunt sicut dixit illis* (e *eis Iesus*) .. x om

9. F *γεγεννημενον*

10. *τοτε* .. BL 57. 67. 248. a e ff^{2*} l cop Gaud om, hinc Ln [τοτ.] | G al aliq *τον ελασσω*, x *τον -σσον* | *συ* .. GA 69. 124. c^{ser} al^{8} it^{pl} vg (non for tol al) cop syr et syr^{p} c.* al Gaud *συ δε*, item 47.^{ev} ar^{e} et^{ro} *και συ*, y^{ser} *συ οιν*

11. *αρχην* c. ABLA 1. 33. 262. Or Eus^{dem} (lib) Chron Cyr^{1} Chr$^{a.140}$ .. ς *την αρχ.* c. EFGHKMSUVΧΛ al pler Cyr (ad h. l.) Chr^{aliq} (ad h. l.) | AΓ *εγ καναα* (FK al *κανά*)

12. *μετα* (H al Chr praem και) *τουτο* .. M 124.* b f ff^{2*} q al Chr *μ. ταυτα* | *καφαρναουμ* c. BX (alibi et. c [passim ut Lc 7, 1. 10, 15.] D^{R} [Lc 10, 15.] ZΔ [in Mc]) item ut vdtr 33. 69. al? it^{pler} vg cop arm Or Epiph Nonn .. ς *καπερναουμ* c. AEFGHKLMSUVΔΛ al certe pler q (d *capharnaum*) syr^{utr} al Chr Cyr | Ln *αδελφ.* [*αυτου*] .. om *αυτ.* BL a c e Or$^{2/3}$ (sed L Or^{4} om et. *αυτου* sq; al^{5} a b e ff^{2*} l q arm om *κ. οι μαθ. αυτ.*. K 13. 28. p^{scr} al^{6} Chron$^{200.}$ *κ. οι μαθ. α.* pon ante *κ. οι αδ. α.*) | *εμειναν* (et. Or^{2} Chron Cyr Chr al) .. Gb' *εμεινεν* c. AFGH**Λ al mu b cop al Or^{1} Nonn

13. o $\overline{\text{ις}}$ .. om 13. 69. 124. 245. 346. Aug .. Δ (*οις* [corrige *εις*] *ιεροσολυμα* $\overline{\text{ις}}$) GLMU al pauc b vg^{ed} al Or^{1} ($\overline{\text{ις}}$ eoque loco post *ιεροσ.* add *και οι μαθηται αυτου*) Chron$^{200.}$ post *ανεβη* pon

λοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστερὰς καὶ τοὺς κερματιστὰς
καθημένους, 15 καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέ-
βαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας, καὶ τῶν κολλυ-
βιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν, 16 καὶ
τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν Ἄρατε ταῦτα ἐντεῦθεν, μὴ
ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἶκον ἐμπορίου. 17 (22 10) ἐμνή-
σθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου Ps. 68 (69), 9. (0.)
σου καταφάγεταί με. 18 (23 4) ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ
εἶπαν αὐτῷ Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 (24 10)
ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ Mt 26, 61.
ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερῶ αὐτόν. 20 εἶπαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Τεσσε-
ράκοντα καὶ ἓξ ἔτεσιν ᾠκοδομήθη ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν

15. φραγελλιον (U al -ελιον, al aliq φραγγ.) .. GLX 1. 22. 33. al it (exc e) vg syrp mg Or¹ Cyr³ Aug praem ως | το κερμα (G 1. 118. 209. al post εξεχ. pon) c. AEFGHKMPSUVΔΛ al pler (et. ven) vv pl Cyr al .. BLX 33. b q cop arm Or⁷ Eusps τα κερματα | ανεστρεψ. (13. 69.mg 124. 157. al κατεστρ.) .. BX al plus¹⁰ Oraliq (semel alludens ανατετραφεναι. Alibi cdd var) ανετρεψ.

16. τοις τ. περ. πωλουσιν (K -λουντα sic corrupte) : Nonn Ἀνδρὶ δὲ πιπρήσκοντι πελειάδας etc | μη c. BEFGHKLMPSVΔΛ al pler (et. ven) itmu am ing for al cop al Or² Eusps 368. Cyr .. AUX 1. 69. 124. 157. al fere²⁵ a b e q syrutr al mu Eusdem etps 374 Cyrhr 115 Thph Orint3.916. praem και, hinc Ln [κ.] | E 126. al mu ποιητε | εμποριου (E ενπ.) .. M al Eusdem -ρειου

17. εμνησθησαν c. BLX cop (Or4.186. vdtr) Eusps bis .. ς (Gb⁰) add δε, Ln [δε] c. AEFGHKPSUVΔΛ al pler italiq vg syrp al Cyr; item M δε και .. f ff²· q fos Epiph656 και εμν., a arm Or² Chr (εμν. οι μ. αυτ. τοτε) τοτε εμν. | οτι (X om) γεγρ. εστ. (B Chr εστ. γεγρ., Epiph656· ην γεγρ.) ο (Δ om; X tscr Or praem οτι) | καταφαγεται (Gb Sz) c. ABEFGHKLMPSUVXΔΛ al fere150 (et. ven) cop Oraliq et Heracl Naz Cyr al .. ς κατεφαγε c. min vix mu it vg (uterq *comedit me*, sed Amb² *devoravit*) syrutr al Or¹ vel² Epiph148 et656 (Chrcdd καταφαγεται, κατεφαγε, κατεφαγησε) : ita LXX

18. ουν (239. syr δε, f *tunc resp.*, e *et iud. resp.*) : ita et. Or al .. 3. 33. 69. 126. (om et. οι sq) 346. 382. 4.ev escr b (add *ei*) l cop arm om (Gb⁰) | ειπαν c. BL Or .. ς -πον c. unc rell et min ut vdtr omn | ALP διγνυεις (ΔΛ* ven al δικν.)

19. ιϛ c. ABEFGHLMPUVXΔΛ al longe pl Or Cyr .. ς praem ὁ (Gb⁰⁰) c. K al mu (S?) | εν (et. Orsacpe) .. B Or¹ Tert¹ Ambrst om (v. 20. om itmu am fu al)

20. ειπαν c. B Or4.200 .. ς -πον c. AEFGHKLMPSUVXΔΛ etc | ουν (vv mu om) .. M 12. 33. syr arm add αυτω | τεσσερακ. c. AB*GLMPΔ .. ς (Ln

ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 ὅτε οὖν ἠγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν, καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ καὶ τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ πάσχα ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει· 24 αὐτὸς δὲ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν αὐτὸν αὐτοῖς διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

III.

1 Ἦν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα
7, 50. 19, 39. αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· 2 οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ῥαββεί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ποιεῖν ἃ σὺ ποιεῖς, ἐὰν

ex err.) τεσσαρακ. c. B**EFHKSUVXA (et. ven) al certe pler | B* οικοδομηθη

21. του ναου (et. Or^saepe al) .. Ir^int Tert^lib om

22. ελεγεν (Gb Sz) c. ABEFGHLMPSUVXAA al longe pl (et. ven) vv certe pler Or al mu .. ς add αυτοις c. K al pauc | ω (al aliq δ) .. BL (sl) Or^saepe ον (Ln)

23. εν τοις (Gb Sz) c. unc omn al longe pl ald Or^3 al .. ς εν c. min non ita mu | εν τη .. B om εν, hinc Ln [εν] | αυτου sec .. M al plus^15 (et. x, sed x deficit) vv mu Ir^int Aug om (ald post σημ.)

24. ις c. BL Cyr (sed non ad h. l.) .. ς ο ις c. AEFGHKMPSUVXAA etc | επιστευεν .. A al b Or^3 -σεν | αυτον c. A*BL 253. Or^1 (A* 253. pergunt εαυτοις) .. ς εαυτον c. A**EFGHKMSUVXAA ald al certe pler Or^2 al .. Did om (item arr aeth) | EFGH al fere^40 aldin l Euth παντα (contra Or urget παντας)

25. A cop al mu om οτι (Did και μη χρ. εχειν) | Ln (ex err. de B) om του c. Or^3

III. 1. ανθρωπος .. M praem τις (M^mg eccles et evv Ανθρ. τις ην)

2. πρ. αυτον (Gb Sz) c. ABKLSUVAA (et. x) al longe pl vv pm Cyr Chr al .. ς πρ. τον ιν c. EFGHM al pm a e f al vg^ed cop al | ραββει c. AB EFHA (cf et. alibi) .. ς (Ln 49.) -ββι c. GKLM(s?)U(v?)A al certe pler. δυναται h. l. c. ABL 33. al it^pler vg al Or .. ς ante (q post) ποιειν (al aliq Chr [et.^mose 6] ποιησαι) pon c. EFGHKMSUVAA al pler syr^p al Cyr Chr | L al aliq om τα | ᾖ (al aliq ει) .. L a^scr* om

μὴ ᾖ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. 3 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ἰδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ Νικόδημος Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὤν; μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 6 τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν, καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἐστιν. 7 μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἶπόν σοι Δεῖ ὑμᾶς

3. ις c. BFGHKLM al^{40} fere Cyr .. ς (Gb^{0}) praem ὁ c. AESUVΔΛ al pl

4. ὁ .. E*GL al fere^{20} om | γεννηθηναι (A* γενηθ. bis, item v. 7.) pr .. H 28. add ανωθεν. Similiter a f q *renasci*, e *denuo renasci* (it^{mu} vg *nasci*), posteaque a b e ff^{2}· q *renasci* (c f g vg *nasci*) | B* νεικοδημος, ita plerumq

5. ις c. AEGHKMVΔΛ al plus^{60} (et. x) aldin Cyr Thph .. ς (Gb^{00}) praem ὁ c. BLU(s ??) al pm Chr. Praeterea KLM al plus^{12} ald vv pm (sed non it^{pler} vg) add και ειπεν αυτω (L f om α.) | αμην αμην .. Δ al pauc om alterum | γεννηθη (it^{pler} vg *renatus fuerit*) .. ΔΔ γενηθη | πνευματος .. it^{aliq} vg (sed non am al) aeth pp$^{lat\ aliq}$ *spir. sanct.* | εισελθ. εις .. M ιδειν | του θεου .. c^{scr} 26.^{ev} al Docetae Const al Or^{int} των ουρανων (Chr saepius τ. θε. quam τ. ουρ.). Cf ad vv. 3 et 5. Docet ap Hipp^{267}· λέγει ὁ σωτὴρ Ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐκ εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασ. τῶν οὐρανῶν· ὅτι τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἐστιν. Hom$^{clem\ 11.26}$· οὕτως γὰρ ἡμῖν ὥμοσεν ὁ προφήτης εἰπών Ἀμὴν ὑμῖν λέγω, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆτε ὕδατι ζῶντι εἰς ὄνομα πατρός, υἱοῦ, ἁγίου πνεύματος, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρ. Eadem Epitom^{clem} sic : ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀναγεννηθῆτε δι' ὕδατος καὶ πνεύματος, εἰς τὸ ὄνομα τοῦ πατρ. κ. τοῦ υἱ. καὶ τοῦ ἁγ. πν. (εἰς usq πν. om recensio Cotelerii, sed habent cod orient. [cf Anecd. mea p. 85.] et al), οὐ μὴ εἰσέλθ. ε. τ. β. τῶν οὐρ. Iust^{apol} 1,61. ὁ χς εἶπεν Ἂν μὴ ἀναγεννηθῆτε, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τ. β. τῶν οὐρ. Const 6,15,3. λέγει γὰρ ὁ κύριος Ἐὰν μή τις βαπτισθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πν., οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς τ. βασ. τῶν οὐρ.

6. γεγεννημενον : ς^{e} 1624. γεγεννημενον, ut et. A (priore certe loco, altero propter scissuram membranae non liquet) H al | σαρξ εστιν: 161.* add οτι εκ της σαρκος εγεννηθη, item *quia* (*quoniam*) *de carne natum est* a b e ff^{2}· l q* harl* bodl syr^{cu} Tert Amb al mu | εκ τ. πνευματος .. syr$^{p\ mg}$ praem εκ του υδατος και | πνευμ. εστιν .: 161.* add οτι εκ του πνευματος εστιν, item *quia* (*quoniam*) *deus spiritus est et ex (de) deo natus est* (posteriora *et ex* etc non add nisi a harl* bodl syr^{cu} Tert concil^{carth} auct$^{de\ fid.\ orth.}$) a e ff^{2}· harl* bodl Tert Amb Opt Vig al aliq. Amb de spir. sa. l. 3. „Quem locum ita expresse, Ariani, testificamini esse de spiritu, ut eum de vestris cdd. auferatis. Atque utinam de vestris et non et. de ecclesiae cdd. tolleretis. Eo

γεννηθῆναι ἄνωθεν. 8 τὸ πνεῦμα ὅπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ' οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἐστὶν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. 9 ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; 10 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραὴλ καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; 11 ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι ὅτι ὃ οἴδαμεν λαλοῦμεν καὶ ὃ ἑωράκαμεν μαρτυροῦμεν, καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. 12 εἰ τὰ ἐπίγεια εἶπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς ἐὰν εἴπω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια πιστεύσετε; 13 καὶ οὐδεὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανὸν εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώ-
*Nm 21, 8. 9. που ὁ ὢν ἐν τῷ οὐρανῷ. 14 καὶ καθὼς Μωϋσῆς ὕψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, 15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων ἐν αὐτῷ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 16 οὕτως γὰρ ἠγά-

---

enim tempore quo impiae infidelitatis Auxentius Mediolanensem ecclesiam armis exercituque occupaverat, vel a Valente atque Ursatio nutantibus sacerdotibus suis incursabatur ecclesia Sirmiensis, falsum hoc et sacrilegium vestrum in ecclesiasticis cdd. deprehensum est. Et fortasse hoc et. in oriente fecistis." Item Fulbert$^{epist\ 1.}$ „Arii auditores quoniam spiritum sa. deum esse negabant, de evglio eraserunt illud quod Salvator ait Spiritus est deus." Ceterum vers. totum το γεγ. usq πν. εστ. accurate ex libris Naass affert Hipp$^{106.}$, item Eus^{marc} in fine subiungens : πνεῦμα δὲ ὁ θεός.

7. υμας .. 69. 118. al plus^{10} ald ημας

8. ν al θελη | L πνεει | B αλλα | και που c. BEGHKLMSUVΔΛ al fere omn e g l am ing em harl cop syr^{omn} al Ign^{180} allud Ath^{704} Epiph^{m-e} al Ath^{int} Hil Idac al .. Ln η που c. A c^{scr} al? a b c f ff$^{2.}$ q vg (et. for al) syr$^{p\ mg}$ arm al Amb Rebapt al | H γεγεννημενος

10. ις̄ (Gb Sz) c. ABEGHKLMSUVΔΛ al longe pl .. ϛ ο ις̄ c. min non ita mu

11. αμην αμην .. L* om alterum | εωρακ. c. ABUΔ al pl .. EGHKLMS?VΛ al pm εορακ.

12. ου πιστευετε .. EH 22. al plus^{10} cop pers^{w} Epiph^{99} Aug ουκ επιστευσατε (97. ουκ επιστευετε)| υμιν sec .. EHK al^{7} a e ff$^{2.}$ fos arm pers^{p} om | πιστευσετε (et. Epiph$^{99.}$ al) .. GHKMΔ** 1. 22. 28. 69. 124. al^{50} fere Cyr Chr$^{mosc\ 3}$ Thph^{ed} -σητε (aliq -σειτε), Λ al aliq πιστευετε

13. ο ων (Δ* 44.^{ev} om; e Zen syr^{cu} *qui erat*) εν τω ουρ. (80. 88. εκ του ουρανου) : et. Epiph$^{486.}$ Thdrt$^{3,570.\ 4,226.\ 1049.\ 1153.}$ al Or$^{int\ 1}$ diserte Lcif Hil al .. BL 33. cop^{ds} aeth^{ro} Eus^{ps} (certe non add) Naa Or$^{int\ 1}$ om (Gb^{o})

14. μωυσ. c. BKL al pm .. ϛ μωσ. c. AEGHMSUVΔΛ al pl (de vv et pp vide alibi) | υψωθ. δει : et. Epiph$^{274.}$ Thdrt$^{1,201.\ 4,205.}$ al Cyp al .. A 26.^{ev} a Lcif δει υψ. (33. υψ. post ανθρωπου pon)

15. εν αυτω (*in ipso*) c. B c g am em ing mt harl al Fulg; item L Thdrt

πησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται ἀλλ' ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 17 *οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ.* 12, 47. 18 *ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἤδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ.* 19 *αὕτη δέ ἐστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον καὶ ἠγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ αὐτῶν πονηρὰ τὰ ἔργα.* 20 *πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ·* 21 *ὁ δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἐστὶν εἰργασμένα.*

22 *Μετὰ ταῦτα ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς*

4,205. *επ αυτω .. ς εις αυτον* c. EFGHKMSUVΔΛ al pler itpl vg (et. for al) Thdrtsaepe (ut 1, 201. 4, 383. 660.) Chr Cyr Lcif; item Ln *επ αυτον* c. A .. 47.ev* om semel | *εχη* (EFHMSΔ al plus30 *εχει*) c. BL 1. 22. 33. 118. 124. 161. 209. a e syrcu ethr cop arm aeth Cyract Nonn Cyp Lcif .. ς praem (Gb00) *μη απολητα αλλ*, item Ln [*μ. α. α.*] c. AEFGHKMSUVΔΛ al pler vv mu Thdrt1, 201. 2, 1578. 4, 205 etc Chr al Victorin al

16. *αυτου* .. B om (?) | 13. 346. 382. *μονογενην* | *εις αυτον* (L *επ αυτω*) .. 47.ev om semel | *μη απολητα* (A *απολλυηται*, M al mu *απωλητ.* et. v. 15.) *αλλ* (B *αλλα*) .. syrcu om | *εχη* .. EFHMΔ al pm *εχει*

17. *αυτου* c. AEFGHKMSUVΔΛ al pler it (et. d) vg etc Cyrtxt Chr al Lcif al .. BL 22. 118. 209. 262. Cyrcom saepe Victorin Fulg om. Ad h. v. pertinet Naass ap Hipp125. *οὐ γὰρ ἦλθεν ὁ υἱ. τοῦ ἀνθρ. εἰς τὸν κόσμον ἀπολέσαι τὸν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σωθῇ ὁ κόσμ. δι' αὐτοῦ.*

18. *ο πιστευων* .. d praem *propter hoc*, item a Lcif *ideo* | *αυτον* .. A al7 Chr (et.mosc6) Cyrsaepe (et.txt) cat *τον υιον* | *δε* : et. Chr al Irint Lcif Hil Amb Fulg .. B ff2. l (Orlibere) Cyp2 Tert om; hinc Ln [*δε*]

19. *αυτων πονηρα* (Gb'') c. ABGKLUΔ al fere20 c d e f ff2. g vg (cop *eorum opera enim erant mala*) sl (exc3.) Ath Cyr (com68.) Chr (et.mosc6) Irint .. ς *πονηρ. αυτ.* c. EFHMSVΔ al longe pl Amb (*mala ipsor. op.*) (b *malae operae eorum*, a q Lcif *opera illorum* [q *eorum*] *mala*)

20. *γαρ* (Chr [et.mosc6] *δε*) .. E a Or2 Lcif om | *τα εργ. αυτ.* c. BEFGHL MSUVΔΛ al longe pler it vg al mu Cyr Irint Lcif al .. AK 1. al10 fere cop Chr (et.mosc6) *αυτ. τα εργ.* (:: cf v. sq). Praeterea LΔ 13 33. al fere15 cop arr sl add *οτι πονηρα εστιν* (L confuse *πον. εστ. οτι*)

21. *αυτ. τα ἐργα* (et. c am for ing al) .. LU 33. 69. al pauc itpler vg (ed etcdd aliq) al mu Cyr Irint Lcif *τ. ἐργ. αυτ.* | *θεω* .. 13. 69. al fere15 praem *τω* | *ειργασμενα* (al pauc *ἐργ.*) .. L *ἐργασαμενα*

22. *ο ις* .. A al5 om *ὁ*

τὴν Ἰουδαίαν γῆν, καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν.
23 (25.2) ἦν δὲ καὶ Ἰωάννης βαπτίζων ἐν Αἰνὼν ἐγγὺς τοῦ Σαλείμ,
ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ, καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο·
24 (26.4) οὔπω γὰρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης.
25 (27.10) ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 καὶ ἦλθαν πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ
εἶπαν αὐτῷ Ῥαββεί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ᾧ σὺ
μεμαρτύρηκας, ἴδε οὗτος βαπτίζει καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν.
27 ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν
οὐδέν, ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 (28.1) αὐτοὶ
1, 20. ὑμεῖς μοι μαρτυρεῖτε ὅτι εἶπον Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ ὁ Χριστός, ἀλλ' ὅτι
ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 (29.10) ὁ ἔχων τὴν νύμ-
φην νυμφίος ἐστίν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἑστηκὼς καὶ ἀκούων
αὐτοῦ, χαρᾷ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου. αὕτη οὖν ἡ χαρὰ
ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.
8, 23. 31 ὁ ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· ὁ ὢν ἐκ τῆς γῆς ἐκ

---

23. ιωαννης (B al[2] o ιω.) βαπτ. (1. o βαπτ.) | σαλειμ (A σαλλειμ) .. UA 1. 69. 262. al plus[70] ald cop (item syr[sch] et[cu] al; contra it vg syr[P] *Salim*) σαλημ (idem editum in Eus Cyr Nonn[edd2] Thph) : Gb'

24. εις την .. E*M ven al[5] Or[1] om την | ὁ .. B 47.[ev] p[scr] om (y[scr] ιωαννης)

25. μαθητων (et. Or al) .. B add των | ιουδαιου c. ABEFHKLMSUVAA* ven al longe pl ald syr[sch] et[P] pers[P] Eus Cyr Chr (et. mosc[6]) Nonn al .. ς (= Gb Sz) ιουδαιων (Gb') c. GA** 1. 13. 69. 124. al mu it (et. d) vg syr[cu] cop go arm al Or Aug

26. ηλθαν et ειπαν c. B* (pr et. Chr[cod] mosc) .. ς (Ln 49.) -θον et -πον c. rell ut vdtr | ραββει c. ABDEHA .. ς (Ln 49.) -ββι c. FGKLM(s?)UVA al certe pler | ιδε .. D 1. 209. al? ιδου

27. ιωαννης .. M 33. al praem ὁ (75.** ουν o) | λαμβανειν .. LA 13. 33. 69. 157. 262. c[scr] al aliq c e (*fac. quicq. a se*) cop syr[sch] et[P] arm al Eus[theoph 200] Chr[1] (et.mosc[3]) add αφ εαυτου, item 124. al Chr[mosc3] eadem praem (:: cf 5, 19.) | ουδεν .. B c[scr] ουδε εν | εαν .. B αν | αυτω (E 87. -το) .. F al[2] om

28. μοι (1. 124. 209. al εμοι) c. ABDGKLSUAA etc .. EFHMV al plus[60] ald harl om | ειπον .. B add εγω | ουκ ειμ. εγω c. ABEFGHKLMSUVAA al ut vdtr omn b e f ff[2] g q al vg (ed et[edd] aliq) al Eus[theoph] Chr .. Ln (ex err.) εγω ουκ ειμι. c. c am fu fos for al cop al Cyr .. D a (vdtr) l Cyp al om εγω | εκεινου .. S 245. αυτου

29. εστηκως .. D Thdot εστως

30. εκεινον .. H add δε | δε .. G om

31. o (D a b l q mt Quaest add δε, syr[cu] et[sch] και o) ων εκ (D 13. 69. απο) της | A om εκ της γης alterum | επαν. πα. εστ. sec. loco (: ita

τῆς γῆς ἐστὶν καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ. ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν· 32 ὃ ἑώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 ὁ λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθής ἐστιν. 34 ὃν γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γὰρ ἐκ μέτρου δίδωσιν τὸ πνεῦμα. 35 (30.3) ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ τὸν υἱόν, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 (31.10) ὁ πιστεύων εἰς τὸν υἱὸν ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ υἱῷ οὐκ ὄψεται ζωήν, ἀλλ' ἡ ὀργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ' αὐτόν.

IV.

1 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἢ Ἰωάννης, 2 καίτοιγε Ἰη-

---

et. c f g q vg Aug Hier auct^{vocat}) .. D 1. 22. 118. al? a b e ff^{2}· l syr^{cu} arm (Or^{1} libere; ante accurate text. exscribens non om, nec Tit^{cat}) Eus$^{marc\ 1,20}$· (ὁ ἄνωθ. ἐρχόμ. ἐπάν. πάντ. ἐστίν, καὶ ὁ ἐκ τ. οὐρ. ἐρχόμ. ὃ ἑώρ. κ. ἤκ. μαρτυρεῖ) Nonn Tert Hil Quaest om : Gb^{00}

32. ο εωρακ. (εωρ. c. ABDMS?UVA al pl; EFGHKLΔ al εορ.) c. BL 33. 209. cop pers^{p} Or (et. eo loco quo habet verba επαν. πα. εστ., sed diff cdd) auct^{vocat}, item (qui modo om επ. π. εστ.) D al^{3} it^{5} syr^{cu} arm Eus Nonn Tert al^{2} .. ς (Gb^{00}) 49. praem και, Ln [κ.], c. AEFGHKMSUV ΔΛ al pler c f g q vg syr^{sch} et^{p} go al | τουτο (69. εκεινο) .. D 1. 22. 28. 118. a b e ff^{2}· l (non c f g q vg) cop syr^{cu} et^{sch} (non^{p}) arm al Eus (contra Or^{3} al) Hil Quaest (non Hier al) om : Gb^{00}

33. λαβων .. Λ 12. 59. 124. 230. c^{scr} Cyr^{2} λαμβανων

34. εκ μετρου (et. Or^{dis} Naz al mu) .. U 12. 40. 63. 253. 254. (sed aliter schol$^{253.\ 254.}$) ald εκ μερους | διδωσιν c. BC*L 1. 33. b e f Cyr .. ς (Gb^{00}) add ο θεος, Ln [ο θε.] c. AC**DEFGHKMSUVΔΛ al pler it^{pm} vg cop syr^{utr} al (sed vv varie transpon) Or Chr Cyr^{hr} Naz Aug | το πνευμα .. B habet suppletum in mg

35. δεδωκεν (et. Eus^{theoph} et^{marc} al) .. DK 131. εδωκεν

36. ο θεοστ. .. D praem ινα posteaque habet εχη | ουκ .. DΔ ουχ | ζωην (et. Cyr^{hr} al) .. EFHLM al plus^{40} Ign$^{int\ pl\ 324}$ Const Thdrt^{4,383}· Cyr Chr (et.$^{mosc\ 6}$) την ζω. | μένει : hoc acc. EHK etc, *manet* a c d f ff^{2}· q vg syr^{cu} syr^{p} al Amb .. MΔ al pm b e g cop syr^{sch} al Ir^{int} Cyp Tert (Aug, sed var cdd) μενεῖ (Gb'; idem editum in Cyr Chr Thph) | επ αυτον .. syr^{p} mg add *et post haec traditus est Iohannes.*

IV. 1. ο κυριος .. DΔ 1. 22. 209. al plus^{20} it^{pler} (non f q) vg syr^{omn} (sed non syr^{p} mg) cop al Chr (et.$^{mosc\ 6}$) Aug ο $\overline{\text{ις}}$ | $\overline{\text{ις}}$ .. Δ 262. al^{5} om | ἢ .. AB*L 262. f^{scr*} al om (ita et. in Or editum est)

2. καιτοιγε .. C καιτοι

σοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν ἀλλ' οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, 3 (22.7) ἀφῆ-
κεν τὴν Ἰουδαίαν καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 4 (23.10) ἔδει
δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 ἔρχεται οὖν εἰς πόλιν
τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου οὗ ἔδωκεν
Ἰακὼβ Ἰωσὴφ τῷ υἱῷ αὐτοῦ. 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. ὁ
οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακὼς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ
πηγῇ· ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. 7 ἔρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆ-
σαι ὕδωρ. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Δός μοι πεῖν. 8 οἱ γὰρ μαθηταὶ
αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν.

---

2. ις αυτ. (251. it^{aliq} vg syr^{cu} om αυτ.) .. ADK al fere^{10} ff^{2} gat mm Chr (et.$^{mosc\,6}$) Cyr αυτ. (ℵ al Chr add ὁ) ις

3. την ιουδαιαν (et. Or al) .. D 1. 13. 69. 124. al fere^{25} a b e ff^{2} l fos gat mm arm al (sed a d *terram iudaeam*) Thph Aug add γην (:: cf 3, 22.) | απηλθεν c. AB*EFGHKSUVΔΛ al plus^{120} q syr^{p} pers^{p} Or^{lib} Chr (et.$^{mosc\,6}$) .. ς (Gb^{0}) Ln 49. add παλιν c. B^{mg}CDLM al aliq it^{pler} vg cop syr^{sch} al Cyr Nonn

4. σαμαρειας : ita AE**FGHKMUΔ al pl .. CDE*LΔ al mu -ριας. Item v. sq; sed v. 7. -ριας non est nisi DFL* al mu. De nominis origine explicat Chr ad h. l. p. 204 sq

5. ερχετ. οιν (c*** al om, item F ut vdtr) .. c*** (cum eo facit M^{mg} eccles) FHU al plus^{30} add ο ις | συχαρ (et. ς Gb Sz) c. unc omn al longe pl ald a b (*esychar*) e (*sycar*) f l q am fu for harl al cop al Cyr Chr (et.$^{mosc\,4}$) Thph Amb .. ς^{e} σιχαρ c. (B^{mai}) min ut vdtr pauc c al vg^{ed} (et ut vdtr$^{edd\,aliq}$) Nonn (certe editum) .. Hier (atque et. Iuvenc) *Sichem*. Cf qu. hebr. in Gen. 48, 22. (pag. 374.) „hebraice Sichem dicitur, ut Io. quoque evgista testatur, licet vitiose ut Sichar legatur error inolevit." Item de nom. Hebr.^{98} „Corrupte autem pro Sichem - ut Sichar legeretur usus obtinuit." | οὑ (Gb Sz) c. c*DLMS 1. 28. 33. 157. 209. al^{25} Chr (et.$^{mosc\,4}$) .. ς ὅ c. ABC**EFGHKUVΔΛ al longe pl Cyr | ιωσηφ .. B praem τω

6. ουν .. V al pauc vv aliq δε | ουτως (B -τω) : et. Thdrt^{2} al .. 1. 69. 118. 124. a b e ff^{2} l gat fos mm syr al (Or^{lib}) om | επι τη πηγη (et. Or Thdrt$^{4,191.\,271.}$ al) .. L ε. την πηγην | ως (Gb'') c. ABCDL 33. b^{ser} (69. 1.^{ev} ως η) .. ς ωσει c. EFGHKMSUVΔΛ al pler Chr Cyr

7. πειν (49. πῖν, sed -ει- B*C*DL) c. B*C*DL .. ς (Ln ignorans B et C) πιειν c. AB**C*** (πειην) EFGHKMSUVΔ(Λ ποιειν) etc (:: forma πεῖν vel πῖν et. aliunde testata est, cf A. Buttm. Gramm. d. N. T. Sprachgebr. p. 58. sq. Praestat vero πεῖν quam πῖν pro auctoritate codicum [sed cf ad 1 Co 9, 4. 10, 7.] confirmata illa quidem testimonio Herodiani [„ἀπαρτάνουσιν οἱ λέγοντες Πιεῖν βούλομαι, μονοσυλλάβως· δέον λέγειν Πιεῖν, δισυλλάβως· μόνως γὰρ οὕτως καὶ παρὰ τοῖς ἀρχαίοις πᾶσιν εἴρηται"] et epigrammate veteri [Anthol. Pal. 11, 140. οἷς οἰ σκῶμμα λέγειν, οὐ πεῖν φίλον]. Aliter edendum erat Mt 27, 34. Mc 10, 38.)

9 *λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις Πῶς σὺ Ἰουδαῖος ὢν παρ' ἐμοῦ πεῖν αἰτεῖς γυναικὸς Σαμαρείτιδος οὔσης; οὐ γὰρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρείταις.* 10 *ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Εἰ ᾔδεις τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι Δός μοι πεῖν, σὺ ἂν ᾔτησας αὐτὸν καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν.* 11 *λέγει αὐτῷ ἡ γυνή Κύριε, οὔτε ἄντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθύ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν;* 12 *μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ;* 13 *ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου διψήσει πάλιν·* 14 *ὃς δ' ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσει εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ*

8. *απεληλυθεισαν* (EFHK al mu *-θησαν*, al fere[10] *-θασιν*) .. L Chr montef (et.mosc[6]) *απηλθον* .. B (negante Maio) 1. 118. *απελυθεισαν*

9. *οιν* (et. it vg sah syrP) .. V* 1. al fere[15] cop syr[cu] et[sch] al mu Cyr om : Gb[0] | *η σαμαρειτις* (CDL *-ριτις*, HMA al *-ρειτης*, Δ* *-ρειται*) .. syr[hr] om | *πως* .. D it[pl] Aug al post *συ* *ιουδ. ων* pon | *πειν* c. AB*C* DL (B*C*D *πειν*, AL *πιν* : ita Ln 49.) .. ς *πιειν* c. B**C***EFGHKMSUVΔΛ etc | *ουσης* h. l. c. ABC*L al Cyr .. ς ante *γιν. σαμ.* c. C***EFGHKMSU VΔΛ etc .. D om | *ου γαρ συνχρ.* (*συνχρ.* c. AB*CLΔ al; ς Ln 49. *συγχρ.* c. B**EFGHKMSUV al pler; Δ al *συχρ.*) *ιουδ. σαμαρειταις* (L *-ρειταις*) : et. Or[3] Chrexponens al Aug al .. D a b e om

10. ις .. D al praem ὁ | *πειν* (sic rursus omnes, non *πιν*) c. B*C*DL .. ς (Ln ex errore ut v. 7.) *πιειν* ut v. 7. (et. Δ *ποιειν*) | *αυτον* (et. Or[4] Eusdem etc) .. Naass (ap Hipp[121]) *παρ αυτου* | *εδ. αν* (et. Naass Or[3] Eusdem etc) .. L 69. c[scr] al sah (om et. *αν* pr) Or[1] Cyr[1] om *αν* | *σοι υδ. ζων* .. Naass *σοι πιειν ζων υδωρ αλλομενον*

11. *η γυνη* .. B om | *ουτε* .. D *ουδε* | *οὖν* .. D c[scr] (et. Chr[mosc1] semel) it[mu] fos sah syr[cu] et[sch] al Ambb Aug om | *το υδ. το ζων* (Or[1] *το ζω. υδ.*) .. D 49. 91. *υδ. ζων*

12. *ημων* .. Δ* om | *ιακωβ* .. M *αβρααμ* | *εδωκεν* .. C 69. Or *δεδωκ.* | *αυτου* extr (et. Or[saepe], idem[1] *αιτων*) .. D om

13. ις (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSUVΔ al longe pl Or Cyr Chr (et.mosc[6]) Thph .. ς ο ις c. Δ al mu

14. *ος δ αν πιη* (E* al Eus[ps 174] *πιει*) : et. Or[4] etc .. D Eus[ps 87] (libere) *ο δε πινων* (d *qui autem bibit*) | *οὗ* .. E scripturus erat *τουτου* | *ου μη διψ.* usq *δωσ. αυτω* (et. Heracl et Or Nonn [*οὔποτε διψήσειε πιὼν* etc] etc) .. C* 13. 51. 59. 68. 108. 220. 53.[ev] 1 sah sl[2.*] sax Or[2] (ad h. l.) Eus[ps 174] (sed contra est Idem[ps 87]) Cyr[hr 249-lib] Amb om : hinc Ln [*ου - αυτω*] | *ου μη* .. D om *μη* | *διψησει* c. ABDLMΔ (*διψει*) 1. 28. 124. 131. 157. al[20] ald Or et Heracl Eus Thdrt[1, 613. 1036. 2, 103.] Cyr Chr .. ς *-ση* c. C***EFGHKSUVΔ al pl Thdrt[2, 1089.] | EA *τω υδωρ* | *δωσω* .. DM 22. 33. 69. c[scr] al[6] it (exc c q) vg (et. am al; non em ing tol al) arm praem *εγω*

πηγὴ ὕδατος ἁλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. 15 λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνή Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ μηδὲ ἔρχομαι ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 λέγει αὐτῇ Ὕπαγε φώνησόν σου τὸν ἄνδρα καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. 17 ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν Οὐκ ἔχω ἄνδρα. λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Καλῶς εἶπας ὅτι ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γὰρ ἄνδρας ἔσχες, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἔστιν σου ἀνήρ. τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. 19 λέγει αὐτῷ ἡ γυνή Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἶ σύ. 20 οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου προσκυνεῖν δεῖ. 21 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Πίστευέ μοι, γύναι, ὅτι ἔρχεται ὥρα ὅτε οὔτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὔτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 ὑμεῖς προσκυνεῖτε ὃ οὐκ οἴδατε, ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὃ οἴδαμεν, ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐστίν· 23 ἀλλὰ ἔρχεται

---

15. D* διψησω | ερχομαι (B Or διερχ.) c. BEFGHKLMA 28. 33. al fere^{40} Or^{1} Thph^{ed} cat$^{ox\ 216}$ .. ς (Ln 49.) ερχωμαι (Or διερχ.) c. ACDUVΔ al pl Or^{4} al (:: cf Ioh 17, 3.)

16. λεγ. αυτη c. BC* a Heracl et Or .. ς add ο ω̄ς c. C**DEFGHKLMSUVΔΛ etc (vv aliq *Ies. dic. ei*), item A 1. al ω̄ς : hinc Ln [ω̄ς] | σου τον ανδρ. c. B 69. 74. 248. 254. 32.^{ev} 60.^{ev} g^{scr} al ut vdtr Or^{3} Chr^{3} (et.$^{mosc\ 1}$) .. ς (Ln) τ. ανδρ. σου c. unc rell aliisq pler (item it vg etc) Or^{2} et Heracl Chr^{1} Cyr

17. ειπεν c. ADKLMSUVΔΛ al pl it^{pl} vg cop syr^{p} al Or^{2} al .. BCEFGH al^{40} a b l sah al mu add αυτω, Ln [α.] (pro απεκρ. etc Chr η δε φησιν, Cyr λεγει αυτω η γυνη, syr^{cu} *illa ait ad eum*) | ουκ εχω ανδρα .. C*DL 142. Cyr ανδρ. ο. εχ. | καλως ειπας (B* -πες) .. Heracl αληθες ειρηκας | οτι ανδρα (142. 60.^{ev} it^{pl} vg [sed non fos] sah cop al Or^{1} post εχω) ουκ εχω (D b c e l gat mm pers^{p} Heracl εχεις)

18. πεντε .. Heracl ες („παρὰ δὲ τῷ Ἡρακλέωνι εὕρομεν Ἕξ ἄνδρ. ἔσχες. καὶ ἑρμηνεύει γε τὴν ὑλικὴν πᾶσαν κακίαν δηλοῦσθαι διὰ τῶν ἓξ ἀνδρῶν etc) | B* om νυν | αληθες (a e ff^{2*} Aug *verum*; it^{pl} vg *vere* vel *vero*) .. B al αληθως

19. D a b e l Hil om συ (cop sah al libere transp)

20. τουτω h. l. AD (e Wo. Ce.) CDEFGHKLMSUVΔΛ al longe pl ald it^{mu} vg syr^{p} arm sl Heracl Or Thdrt$^{4,\ 361}$ Cyr Chr (et.$^{mosc\ 6}$) al .. ς (= Gb Sz) post εν c. min non ita mu it^{mu} (et. d) cop sah al | προσκ. δει c. ABC*DL al it vg al Or Cyr Hil al .. ς (= Gb) δει πρ. c. C***EFGHKMSUVΔΛ al pler cop sah syr^{sch} et^{p} al Epiph^{677} Thdrt Chr

21. Πιστευε (g^{scr} 253. 259. Chr$^{com\ 2}$ Cyr^{1} -σον) μοι γυν. (Gh'') c. BC*L al^{3} b q sah Heracl Or Ath^{745} Cyr^{2} Chr$^{com\ 2}$ Hil al .. ς Ln Γυν. (F om) πιστευσον (Ln -ευε : ita h. l. D al^{3} Chr^{alibi}) μοι (Δ om) c. AC***(D)EFGHKMSUVΔΛ al pler it^{pl} vg syr^{omn} cop al Thdrt $^{2,\ 1675}$ Chr^{txt} et^{alibi}

ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 *πνεῦμα ὁ θεός, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτὸν ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν.* 25 *λέγει αὐτῷ ἡ γυνή Οἶδα ὅτι Μεσσίας ἔρχεται ὁ λεγόμενος Χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν ἅπαντα.* 26 *λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.* 27 *Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἦλθαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμαζον ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδείς μέντοι εἶπεν Τί ζητεῖς ἢ τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς;* 28 *ἀφῆκεν οὖν τὴν ὑδρίαν αὐτῆς ἡ γυνὴ καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις* 29 *Δεῦτε ἴδετε ἄνθρωπον ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός;* 30 *ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν.* 31 *Ἐν τῷ μεταξὺ ἠρώτων αὐτὸν οἱ μα-*

| *οτε* .. AA al[10] fere *οτι* | *τω ορει τουτω* (A al *τουτο*, item v. 20. KL al) .. D it[aliq] al *τουτω τω ορ.*

23. *αλλα* c. ABD .. ς *αλλ* c. CEGHKLM(SV vdtr)UAA etc

24. *αυτον* (al pauc *αυτω*) .. D* d Heracl om. Ceterum G al aliq a *προσκυν. αυτον* (v. 23.) ad *προσκ. αυτον* sq transiliunt | *δει προσκ.* (et. Heracl Or Thdr[taliq] al mu Novat al) .. D it[aliq] Hil[1] *προσκ. δει*

25. *οιδα* (et. Or[2] al) .. GLA al plus[10] cop sah syr[P] [mg] arm al Or[1] Cyr Nonn *οιδαμεν* | *μεσσιας* (D -*ειας*) c. ABCDHKLMA al sat mu (it vg al) .. Gb" *μεσιας* (c[ser] -*ειας*) c. EGSUVA al fere[60] ald syr[P] [mg] [gr] (cop sah arm). Cf et. ad 1, 42. | D[gr] *αναγγελλει* | *απαντα* c. BC* 1. Or[4] (69. *τα πα.*) .. ς (Ln 49.) *παντα* c. rell ut vdtr Or[1] al

26. *ο ις* .. A om *ὁ*

27. *επι* (D *εν*) *τουτω* .. EKU al[20] fere Or *επι τουτο* | *ηλθαν* c. B* .. ς Ln 49. -*θον* c. rell ut vdtr | *αυτου* .. B om (ex altera Btl[1]) | *εθαυμαζον* (Gb Sz) c. ABCDGKLM al plus[10] it vg cop al Or[2] Chr (et.[mosc 6]) Cyr al .. ς *εθαυμασαν* c. ESUVAΔ al longe pl sah al | *ειπεν* .. D vv aliq add *αυτω*

28. *την υδρ. αυτης* (D *εαυτης*, 126. om) *η γυνη* (D it[aliq] syr[cu] sah basm arm ante *την* pon, 244. syr[hr] om)

29. *παντα οσα* c. AC***DEGHKLMSUVAΔ al ut vdtr omn item *omnia quaecumque* it[pl] vg Or[2] Cyr[hr] Chr[3] Cyr .. BC* a d e q cop sah basm Or[1] edd *παντ. α* (49.) | *ουτος* (et. Or[saepe] al) .. D *εκεινος*

30. *εξηλθ.* (L *εξηρχοντο*) c. (Gb Sz) ABEGHKLMSUVA al fere[100] it[aliq] am fu for em tol al arm al Or[2] Chr[mosc 2] (Chr[ed] et[mosc 4] om versum) .. ς add *ουν* c. A 1. al mu it[mu] vg[ed] sah al Cyr (item cop basm Or[1] *δε*), item CD b syr[omn] aeth[utr] praem *και*, hinc Ln [κ.] *εξ.*

31. *Εν* (Gb) c. BC*DL it[pl] vg basm Or[3] .. ς add *δε*, Ln [*δε*] c. AC***EGH KMSUVAΔ al ut vdtr omn b f q cop syr[omn] al Cyr Chr | *τω* .. KL al *το* | *ηρωτων* (K al -*τον*, C 69. 60.[sv] -*τουν*) : Or *ηρωτων* non *ελεγον* dictum

θηταὶ λέγοντες Ῥαββεί, φάγε. 32 *ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε.* 33 *ἔλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους Μή τις ἤνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν;* 34 *λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον.* 35 *οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἔτι τετράμηνός ἐστιν καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; ἰδοὺ λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὑμῶν καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαί εἰσιν πρὸς θερισμόν.* 36 *ἤδη ὁ θερίζων μισθὸν λαμβάνει καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἵνα καὶ ὁ σπείρων ὁμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων.* 37 *ἐν*

---

esse urget .. A 262. *παρεκαλουν* (Chr *„ἠρώτων ἐνταῦθα παρεκαλουν ἐστί“* | *αυτον* (A om) *οι μαθ.* (28. 33. 124. al plus[60] e f q fos cop bas[ae] syr[omn] al Chr [et.mosc[6]] Cyr Euth add *αυτου*, non item Or) | *φαγειν* c. BCDEA .. ς (Ln 49.) c. AGHKLMSUVA al certe pler

33. *ουν* .. D[gr] a b q al *δε* .. d e syr[cu] et[sch] om | *οι μαθ. πρ. αλλ.* (it[pl] d vg *ad invicem*, q *inter se*, ff[2]· *intra semetipsum*; 13. 69. 124. ante *οι* pon) .. D *εν εαυτοις οι μαθ.*

34. *λεγει* (v[manu rec] *εφει*) *αυτοις* (A *αυτη*) | *ποιω* c. AEGHMSUVAA al pler Or[1] Chr[1] cat .. Gb[vid] Ln *ποιησω* c. BCDKL al[7] Clem Heracl Or[3] (*εστου ποιησαι*) Cyr Chr[1] (:: ut planissimum est *ποιησω* propter sq *τελειωσω* substitutum esse, ita nihil suasit ut *ποιω* corrigeretur)

35. *ετι* c. ABCEGHKMSUVAA al sat mu it vg cop syrP al Or[4] Chr[mon] Hil Aug .. DL al[60] fere syr[cu] (libere syr[sch] al) pers[P] sl[2]· Or[saepius] Cyr Chr[mosc 3] Thph om (Gb[0]) | *τετραμηνος* (Gb Sz) c. unc omnib praeter H, item al[160] fere Or al mu .. ς *-μηνον* c. H al ut vdtr pauc

35. 36. *ηδη* : c. sqq coniunxi c. (prob Schu) A (B nec ante nec post interpg, item M aliiq) C*DEL al b d l q (item ut vdtr e) syr[cu] (*και ηδη*) Eus[esai] Cyr (txt; com non atting) item (sequitur inde quod utroq loco *πρ. θερισμ.* absq *ηδη* affert) Thdrt[1, 1298. 2, 233.] (vdtr et. Ir[int] qui post *albae sunt ad messem* pergit *Nam* [*Iam?*] *messor* etc) .. ς Ln c. antecdd conig c. C**GHKUAA al ut vdtr pl cop[wi] syrP Or Eus[dem 3, 8.], item qui ante *πρ. θερισμ.* pon 254. c f ff[2]· vg syr[sch] .. plane om a cop[dz] aeth utr syr[hr] pers[P] sl[2]· sax Chr Hil[saepe] (:: vdbatur pro sensu aptissimum esse ut cum antecdd iungeretur; at mihi quidem incredibile est tam insolenter evglstam collocasse *ἤδη*. Cum seqq iunctum non tam se commendabat quam offendebat; hinc est etiam quod multi plane omiserunt.)

36. o *θεριζων* (Gb) c. BC*DL 8. 17. 33. a b e l q cop[dz] Or Cyr item (vide ante) Ir[int] .. ς praem *και*, Ln [*και*] c. AC**EGHKMSUVAA al pler c f ff[2]· vg al mu Cyr[hr] Chr al (:: cohaeret c. *ηδη* ad antecdd tracto) *ινα και* c. ADEGHKMSVAA al pler it[pler] vg syr[omn] al Chr Cyr al Ir[int] al .. 49. om *και* c. BCLU 1. 33. 67. e g cop (basm non certum) arm sl (exc sl[3]) Heracl Or[4] (:: at abundans videri debebat sequente *ομου*) | *χαιρη* (D ald *χαρη*) .. EKA al pm (12 ap Scriv) *χαιρει*. Ceterum D

γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός, ὅτι ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε. 39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα. 40 ὡς οὖν ἦλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται, ἠρώτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ δύο ἡμέρας. 41 καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, 42 τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου.

43 (34.7) Μετὰ δὲ τὰς δύο ἡμέρας ἐξῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν

(syrcu etsch syrp cdd arm) Irint ομ. χαρ. (*adgaudeant* Irint) post θερ. pon

37. ο λογ. εστιν (et. Or al Irint 1) .. D 301. pscr al it vg arm al Heracl Irint 1 Aug εστ. ο λογ. (Cyr ο λογ. αλ. εστιν, similiter vv aliq) | ο αληθινος (ADΔ -θεινος, 1. 22. al Chr [et.mosc 6] αληθης) .. BC*KLΔ 1. 22. 33. al plus 15 Or et Heracl Cyr Chrmosc 6 al om ὁ (Gb0)

38. απεστειλα .. D απεσταλκα | H om θεριζειν | ὅ .. D*L d e om, cscr αλλ | κεκοπιακατε (v 246.mg -κετε) .. D εκοπιασατε | D Chrmosc 6 εκοπιασαν

39. εις αυτον (1. codlat ap Wtst post τ. σαμ.) .. pscr a e Or1 om (v. 41. Δ al6 ac plur vv pm Chr ad επιστ. add εις αυτον) | οσα c. AC***DEFG HKMSUVΔΔ al ut vdtr omn itpl vg Or2 al .. 49. ἃ c. BC*L b e l q cop basm Or2 (:: cf ad v. 29. Utroq loco pleonasmum qui vdbtur mutarunt reponentes ἅ)

40. ως ουν ηλθον .. B* ως ηλθ. ουν : Maidis | σαμαρειται .. ADL al -ρεται, item v. 39. DLΔ al -ρυτον | KL al ηρωτον | παρ αυτοις (Or : ὁ Ἡρακλ. - - ταῦτα φησίν· Παρ' αὐτοῖς ἔμεινε καὶ οὐκ ἐν αὐτοῖς - -) .. C προς αυτους | εμειναν .. H 126. al -ναν

42. τη τε .. DEV al aliq a e ff2· l q fos syrp Or τη δε | οτι (60. ως) .. B 80. 53.ev al? b Or Irint om, hinc Ln [οτ.] | την λαλ. (et. Heracl [„φησὶ λείπειν τὸ μόνην" Or] al; et. itpler vg Irint *tuam loquellam, tuum sermonem*) .. B Or2 λαλ. σου .. D b l την μαρτυριαν (Schu „haud inepte") | αυτοι (et. Or al Irint al) .. D a αυτου | οιδαμεν (pscr add και εγνωκαμεν) .. K 116. 131. εγνωμεν, 53. εγνωκαμεν | ουτος .. H ουτως | αληθως (ita et. Or1 al Irint 1 Aug1; fu am syrcu al Or2 Aug1 ante ουτος) .. K al vv aliq Heracl Or1 Victorin om | ο σωτ. τ. κοσμ. c. BC* 69. 71. 5.ev 19.ev itpl vg cop syrcu syrhr arm aethutr Heracl Or4 Irint Victorin Aug .. ς (Gb00) add ο (gscr om) χς c. AC***DEFGHKLMSUVΔΔ al longe pler e f q (et. δ) syrp (syrsch ante ο σωτ.) Δ

43. εξηλθ. εκειθ. c. BCD 13. 69. a b e f ff2· l q syrcu cop Or Cyr .. ς

Mt 13, 57. Mc 6, 4. Lc 4, 24. *Γαλιλαίαν.* 44 (35.1) *αὐτὸς γὰρ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ἰδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει.* 45 (36.10) *ὅτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὅσα ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.* 46 *ἦλθεν οὖν πάλιν εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον.*

(Mt 8, 5 aa. Lc 7, 1 aa.) (37.3) *Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ υἱὸς ἠσθένει, ἐν Καφαρναούμ·* 47 *οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἥκει ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτὸν καὶ ἠρώτα ἵνα καταβῇ καὶ ἰάσηται αὐτοῦ τὸν υἱόν· ἤμελλεν γὰρ ἀποθνήσκειν.* 48 *εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε.* 49 *λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου.* 50 *λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Πο-*

(Gb^{0}) add *και απηλθεν* (L 106. gat mm syrP txt *ηλθεν*) c. AEFGHK(L) MSUVΔΛ etc, item c for tol al *et fuit* (sqtur *in galilaea*) :: cf v. 3.

44. $\overline{\iota\varsigma}$ (Gb Sz) c. ABCDEFGHKSUVΔ al fere^{20} ald Or^{aliq} al .. ϛ o $\overline{\iota\varsigma}$ c. LMΔ al pl (Chr [et.$^{mosc\ 6}$] o $\overline{\chi\varsigma}$) .. t^{ser} om

45. οτε .. D ως | εδεξ. (et. Or^{saepe}) .. D εξεδέξ. | *παντα* (syr^{cu} om) .. G syrP (atque in mg add *παντα* ad εωρ.) *παντες*, item a e ff^{2}. sed servato simul *παντα* | εωρακ. c. ABCDMUΔΛ al pl .. EFGHKLV al εορακ., οσα (Gb"; contra Mtthaei : „ἅ de Cho quibusdam parum vdbtur") c. ABCL al^{10} Or^{4} Cyr Chr (et.$^{mosc\ 1}$) .. ϛ α c. DEFGHKMSUVΔΛ al longe pl Or^{1} lib (:: cf ad vv. 29 et 39.) | ιεροσολυμοις .. D q ιεροσαλημ | εν τη .. D om εν | και αυτοι (l *et ipse venerat* etc) - - εορτην .. G 108. 122.* om

46. *παλιν* (Gb) c. BCDL al fere^{10} it^{pler} vg cop syr^{cu} arm al Or Cyr al Gaud .. ϛ praem o $\overline{\iota\varsigma}$ c. S (e sil.) al pm Chr, item Sz add o $\overline{\iota\varsigma}$ c. AEFG HKMUVΔΛ al longe pl ald f q syr^{sch} etP al | εις την (et. Or^{3} al) .. B εν | και ην .. DL 33. b e f ff^{2}. q cop al Gaud *ην δε* | βασιλικος (KM al -λειικος) .. D 31.ev^{s*} Chron$^{405.}$ ed. par. Synops *βασιλισκος*, item a d *basiliscus*. Item v. 49. D^{gr} y^{scr} *βασιλισκος*, AM al *-λεικος* | εν (al^{3} εις, al^{2} om, nec exprim it^{mu} vg) *καφαρν.* (*καφαρν.* c. BCD it^{pler} vg cop basm al Or Cyr; ϛ *καπερν.* c. AEFGHKLMSUVΔΛ al certe pler q [a *caparn.*] etc. Vide et. alibi) .. e (*erat autem illic*) vg^{cod} Aug om (syr^{cu} et^{sch} post *ἦν* pon)

47. *απηλθεν* .. C 1. 18. 33. 69. 124. it^{pm} al Chr (et.$^{mosc\ 6}$) *ηλθεν* | *ηρωτα* c. BCDL 33. 69. a e l q fos arm Or Chr^{2} Aug .. ϛ (Gb^{oo}) add *αυτον*, Ln [αυτ.], c. AEFHKMSUVΔΛ al pler vv pm Cyr (G om *και ηρωτα*) | *καταβη και* (ita et. C**) .. C^{c} (vdtr) cop *καταβας* | *ιασηται* .. H al aliq *ιασεται* | *ημελλεν* .. K al plus^{30} *εμελλ.* (et. in Heracl et Or atque Cyr editum)

48. *πιστευσητε* .. EHΔ 262.* al aliq *-σετε* (it vg *credatis*)

ρεύου· ὁ υἱός σου ζῇ. ἐπίστευσεν ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. 51 *ἤδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ὑπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν λέγοντες ὅτι ὁ παῖς σου ζῇ.* 52 *ἐπύθετο οὖν τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ἐν ᾗ κομψότερον ἔσχεν· εἶπον οὖν αὐτῷ ὅτι ἐχθὲς ὥραν ἑβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός.* 53 *ἔγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ἐν ᾗ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ὁ υἱός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη.* 54 *Τοῦτο πάλιν δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐλθὼν ἐκ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.*

49. *το παιδιον* .. A al^{6} sl^{2}· Chr$^{mosc\ 6\ semel}$ *τον υιον* | *μου* .. D 1. b e ff^{2}· l syr^{cu} et^{sch} al Chr^{1} om

50. *ο ω̄ς* .. D 157. c^{scr} om | *σου* .. F om | *επιστευσεν* c. BD c l vg syr$^{c\ sch}$ pers^{p} Cyr .. ς (Gb^{0}) praem *και*, Ln [*κ.*], c. ACEFGHKLMSUVΔΛ al ut vdtr omn vv pl; item L s^{scr} *επιστ. δε* | *ω* c. DEGHKMSUVΔΛ al ut vdtr omn Cyr (F *ὢν*, y^{scr} *ὁ*) .. ABCL *ον* (Ln) | *αυτω* .. K d om | *ο ῑς* c. ABCDEFGHKLM(s?)UVΔΛ al longe pl Cyr .. ς (= Gb+ Sz) om *ὁ* c. min vix mu

51. *αυτου* sec .. D^{gr}L 1. it^{pler} (non q nec d) vg om (vide et. Or^{allud}) | *υπηντησ.* (D ante *οι δουλ.*) c. BCDKL al fere^{20} ald .. ς *απηντ.* c. AEFG HMSUVΔΛ al longe pl Or Chr Cyr | *αυτω* (A al^{3} *αυτον*) .. d om | *και απηγγ.* (K al^{5} *ανηγγ.*, D *ηγγειλ.*) .. BL cop syr^{hr} om. Contra D a b basm al add *αυτω*, sed D b omisso *λεγοντες* | *ο* (C* om) *παις* c. ABCE FGHMSVΔΛ al longe pl Heracl Or^{2} Chr .. DKLU 13. 33. 69. 124. al fere^{25} ald Cyr Thph *ο υιος* (item *filius* it vg.syr^{cu} et^{sch} syr$^{p\ mg}$ cop basm al) | *σου* c. D^{gr}EFGHKLMSUVΔΛ al fere omn a b e q syr^{omn} cop basm al Heracl Or^{1} Cyr Chr .. ABC 13. c d f ff^{2}· (vdtr) g l vg arm Or^{1} *αυτου* (Ln)

52. *την ωρ.* (B add *εκεινην* omissis *πα. αυτ.*) *παρ αυτων* c. ACDKU al plus^{10} a b c e g q vg .. ς *παρ αυτ. την ωρ.* c. EFGHLMSVΔΛ al longe pl vv pl (sed mu ut ff^{2}· *in qua hora*, f *in quam oram*) Chr Cyr | *ειπον οιν* c. BCL 1. 33. al aliq arm .. ς (Ln) *και ειπον* (D *-παν*) c. ADEFGH KMSUVΔΛ al pler vv mu Chr Cyr .. e fos cop basm syr^{cu} et^{sch} *ειπον* | *εχθες* c. AB*CDKL al? .. ς *χθες* c. B$^{a\ a}$EFGHMSUVΔΛ al ut vdtr omn | *αυτον* (A *αυτην*, item B^{mg}) .. B* om

53. *ο πατηρ* .. C al^{10} e cop basm syr^{omn} (sed syr^{hr} *του παιδος*) al add *αυτου* | *εν* pr .. BC 1. Chr (et.$^{mosc\ 6}$, sed$^{mosc\ 6}$ om et. *εν* sec) om (item it vg *illa hora erat in* [sed it^{mu} om] *qua*) | *οτι* sec c. DEFGHIKMSUVΔΛ al pler e f q al Chr .. Gb^{0} Ln om c. ABCL al^{5} ald it^{pm} vg al Cyr | *ολη* (et. Heracl Or al; arm al ante *η οικ.*) .. I al^{7} Chr$^{mosc\ 3\ semel}$ om

54. *τουτο* c. AC^{corr}DEFHIKLMSUVΔΛ al pler vv pler (e *hoc igitur*) Chr Cyr Chron^{405} .. BC*G al pauc cop^{2} (non cop^{dz}) Or^{2} add *δε*

V.

1 (39.1) *Μετὰ ταῦτα ἦν ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.* 2 *ἔστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρα ἡ ἐπιλεγομένη Ἑβραϊστὶ Βηθεσδά, πέντε στοὰς ἔχουσα.* 3 *ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν,*

V. 1. *μετα* .. v al fere[25] f cop[wl] al add *δε* | *εορτη* c. ABDGK(s?)UVA al pl Or (addit „*οὐ πρόσκειται τὸ ὄνομα αὐτῆς*“) Chr (addit *ποία ἑορτή; ἐμοὶ δοκεῖ ἡ τῆς πεντηκοστῆς*, assentiente Cyr ad h. l.) Chron[40n. 60c.] (*ἐπειδὴ γὰρ ἐπίσημον καὶ ἐξαίρετον καὶ πρώτην ἑορτὴν ἰουδαῖοι τὴν τοῦ πάσχα εἶχον διὰ τοῦτο ὁ εὐαγγ. ποτὲ μὲν μετὰ προσδιορισμοῦ ταύτης μέμνηται λέγων Ἐγγὺς ἦν τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τ. ἰουδ., ποτὲ δὲ ἀπροσδιορίστως γράφων Ἦν ἑορτὴ τῶν ἰουδ.*) cat .. 49. *η εορτη* c. CE FH(i vdtr)LMA al fere[50] ald cop sah Cyr Thph (:: *ἡ* qui addiderunt, *τὸ πάσχα* intellegi voluerunt) | *των ιουδαιων* (syr[hr] om) .. A *των αζυμων*. Praeterea 131. add *η σκηνοπηγια* | *ως* c. ABDHIKL al[16] ac plur Chron[2] .. ς (Gb[00]) praem ὁ c. CEGMSUVAA al longe pl Or Chr Cyr

2. *εστιν* (et. Chr Cyr al) .. syr[omn] arm al Nonn *ην* | *επι* (ADGL d q Nonn *εν*) *τη προβ.* (a b ff[2·] *in inferiorem partem* [ff[2·] *-re -te*] *natatoria piscina* [b *-riae -nae*]) .. 61.[mg] 116. 57.[ev] e vg (et. for fu? tol al; sed non am em fos gat ing mm mt san al) aeth[utr] sl[ed ree] Eus Ath Amm cat (*προβατικὴ ἐκαλεῖτο* [*ἡ κολυμβ.*] *ὅτι ἐκεῖ σινήγετο τὰ πρόβ. τὰ μέλλοντα σφάζεσθαι εἰς τὴν ἑορτήν, καὶ τὰ ἔγκατα αὐτῶν ἐπλύνοντο ἐκεῖ*) Thdor[mop] (*μετὰ τὰς ἐν κύκλῳ πέντε στοὰς μέση ἦν ἡ προβ. κολυμβ.*) Chr Thph Hier Bed *προβατικὴ* (pp laudati nonnulli, ut Amm et Thdor, certe coniunxerunt *προβατικη* cum *κολυμβ.*) .. l syr[cu] et[sch] perss sax Cyr om (Gb[0]) | *κολυμβηθρα*: ς et ς[e] 1624. Gb Sz *-βήθρα*. Sed ς[e] 1633. Wtst al *-βήθρᾳ* (ita et. sl[ed] et[ms], sed non sl[2·]) | *επιλεγομενη* .. DV 1. 33. 131. al[5] vv aliq *λεγομενη* | *βηθεσδα* (et. q *bethesda*, f *betesda*, item syr[cu] et[sch] etp[mg] al; A al *βεθεσθα*, al similiter) .. L e l Eus *βηζαθα* (*bezatha*), 33. *βηθζαθα*, D *βελζεθα*, a *belzatha*; b *betzeta*, for harl[*] al *bethzeta*; ff[2·] *berzeta* .. B c vg (et. am em ing fos gat san al) cop sah syr[p txt] aeth ar[p] Thph Tert Hier al *βηθσαιδα* | *στοας* .. L *στομα*

3. *εν ταυταις* .. D add *οιν* (syr[cu] et[sch] al *και εν ταυτ.*) | *κατεκειτο* .. DA[**] q[**] sah *-κειντο* (item sequente *turbae* a b cop) | *πληθος* (L praem *το*) c. BCDL 33. 68. a b e l q cop sah syr[cu] sl Chr[2] (ex edd mu atque et. mosc[6]; sed edd semel add semel praem *πολυ*) .. ς (Gb[00]) add *πολυ*, Ln [*πολ.*], c. AEFGHIKMSUVAA al pler vv mu Cyr (:: cf Mc 3, 7 et 8. Lc 5, 6. 6, 17. 23, 27. Act 17, 4.) | *ξηρων* (perss exprim *παραλυτ.*) .. D a b l add *παραλυτικων*. Praeterea ς (Gb[00]) Ln add *εκδεχομενων* (al[6] *απεκδεχ.*) *την του υδατος κινησιν* c. A[**]C[***]DEFGHIKMSUVAA al longe pler vv pl Cyr al (vide post) .. om c. A*BC*L 18. 157. 314. q syr[cu] cop[ds] sah (de Nonn vide ad v. 4.)

χωλῶν, ξηρῶν. 5 *ἦν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα καὶ ὀκτὼ ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ αὐτοῦ·* 6 *τοῦτον ἰδὼν ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἤδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι;* 7 *ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν·*

---

4. ς Ln istum vers. sic habent : *ἄγγελος γὰρ* (L it^{mu} vg *δε*, 51.^{ev} cop^{wl} om; arm *και αγγ.*; AKL al fere^{30} ald it^{mu} vg [sed non for al] arm al Cyr Amb^{1} add *κυριου* : hinc Ln [*κυρ.*], al^{3} *του θεου*) *κατὰ καιρὸν* (L κα. *καιρω*, test aliq post *κατεβ.* pon; a b ff^{2} gat om; cop^{wl} *ad hos omnes*) *κατέβαινεν* (LC*** *-βενεν*, al^{2} *κατηρχετο*, A 42. for fos al syrP aeth al$^{2\cdot3\cdot8\cdot}$ *ελουετο*, K *ἐλούετον*) *ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ* (a b ff$^{2\cdot}$ gat om *ε. τ. κ.*) *καὶ ἐτάρασσε* (C***GHIMUVA* al fere^{70} vv aliq [*movebatur*] Thph Amb^{2} *-σσετο*) *τὸ ὕδωρ· ὁ οὖν πρῶτος ἐμβὰς* (itP^{l} vg [sed non am fu] arm Amb^{1} add *in piscinam* [*natatoriam*]) *μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος* (*μετ.* usq *ὕδ.* om a b ff$^{2\cdot}$ gat Amb^{1}) *ὑγιὴς ἐγίνετο* (FL al mu *εγεν.*) *ᾧ δήποτε* (Ln *οἱωδηποτοῖν* c. A; L *νοδηποτε*, K 42. *ω δ αν*) *κατείχετο* (L al aliq *κατηχ.*, C*** *κατηχετω*) *νοσήματι* c. AC***EFGHIK LMUVA al pl a b c e ff$^{2\cdot}$ g vg (ex cddP^{ler} sed vide post) syr^{sch} (syrP c.* et ob. vide post) cop^{wl} al Cyr (ad ipsum txt nihil habet, post vero sic : *κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς ἁγίας πεντηκοστῆς ἄγγελοι καταφοιτῶντες ἐξ οὐρανοῦ τὸ .τῆς κολυμβ. ἐξετάραττον ὕδωρ* etc) Chr (in textu non habet, sed agnoscit in comm) Thph Euth Tert (alludit) Amb^{2}. Item habent sed asteriscis notata s al^{12}, item obelis A 262. 269. d^{scr} k^{scr}* (syrP notat asterisco *αγγελος* usq *υδωρ*, item obelo reli) .. om (Gb^{00}) c. BC*D 33. 157. 314. f l q harl* san al^{2} (sunt paris : alter reg 4582.* alter collegii s. Ludov.) syr^{cu} cop^{ds} sah arm^{edd} pler Aug (Nonn an legerit verba maxime dubia ambigitur, sed vix credo. Habet enim sic : *εὐρυτενὴς ἀσάμινθος, ὅπῃ κεκακωμένος ἀνήρ, Ἄλμασιν αὐτομάτοισιν ἰδὼν ὀρχούμενον ὕδωρ, Ὁππότε κυμαίνοντι δέμας φαίδρυνε λοετρῷ, Θερμὰ πεπαινομένης ἀπεσείσατο λύματα νούσου, Ψίφτερον ἰητῆρος ἰδὼν ὀδυνήφατον ὕδωρ.*)

5. τις .. D 11. it^{aliq} arm om | F al vv aliq *εκει ανθρ.* | *και* (Gb Sz) c. ACDEFGHILMUA 1. 13. 28. 33. 69. 124. 157. al fere^{70} itP^{l} vg (sed non am al) al mu Eus$^{in\ titulis}$ Cyr (et. Chr ap Wtst) Thph .. ς om (Ln [*και*]) c. BKSVA al pm vv mu Chr | U om *τη* | ADE* al *ασθενια* | *αυτου* c. BC*DL 1. 33. 124. al plus^{10} itP^{l} vg cop sah arm Cyr Chr .. ς om (Ln [α.]) c. AC***EFGHIKMSUVAA al longe pl b f q al mu Or Aug

6. KA al aliq *θελης*

7. *απεκριθη* .. A**D *λεγει* | *κυριε* .. C**FGH 33. 124. al fere^{20} syr^{sch} etP et^{hr} (non item syr^{cu}) al Chr (et.$^{mosc\ 6}$) praem *ναι*, atque C** al^{3} syr^{sch} etP perP Chr$^{mosc\ 5}$ (Chr^{montf} *ἀλλ' ἄνθρ.*) pergunt *ανθρ. δε* | *υδωρ* .. syrP c. ob. add *υπο του αγγελου* | *βαλη* (Gb Sz) c. ABC^{corr}DE FGHKLMSUVAA (G al *βάλει*) al longe pl Cyr^{hr} Chr, item C* al^{3} Cyr

ἐν ᾧ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 λέγει αὐτῷ
ὁ Ἰησοῦς Ἔγειρε ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει. 9 καὶ
εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράβαττον αὐτοῦ
καὶ περιεπάτει· ἦν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ. 10 ἔλεγον
Ex 20, 10. οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ Σάββατόν ἐστιν, οὐκ ἔξεστίν
σοι ἆραι τὸν κράβαττον. 11 ($^{39.10}$) ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ὁ ποιήσας
με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἶπεν Ἆρον τὸν κράβαττόν σου καὶ περιπάτει.
12 ἠρώτησαν αὐτόν Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπών σοι Ἆρον καὶ
περιπάτει; 13 ὁ δὲ ἰαθεὶς οὐκ ᾔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς

ειμβαλη .. ς βαλλη c. min aliq | εγω (13. it^{mu} al ante ερχ.) .. v al fere^{10} Aug om | B* προς | καταβαινει .. 69. add εγω δε ασθενων πορευομαι, item 64. και λαμβανει ιασιν

8. εγειρε (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMA al pl .. ς -ραι c. S (e sil.) UVA al pm | αρον .. ADK a b e ff^{2} praem και, hinc Ln [א.] | κραβαττον c. AB* CDFGHKLMSUAA al pl; E κραβατον, sed vv sqq κραβαττον; et. a b d e am ing for san al *grabattum* (q *crabattum* et *crabbattum*; f *gravatum*. c al *grabatum*) .. ς κραββατον c. B** v al mu. Item vv sqq. (:: cf et. ad Mc 2, 4 sqq)

9. και ευθ. (D l arm om) εγ. ην. (D 1. 118. it^{pler} [non q] vg ην. εγ.) o ανθρ. (108. gat Chr$^{mosc\ 6}$ [Chr$^{mont f}$ deest v. 9.] om) .. 96. 97. om. item omissis simul και ηρ. usq περιπ. al^{6} | ηρεν .. D 1. 13. 69. 124. a b e ff^{2} syr^{sch} et^{P} c.* al praem εγερθεις | αυτου .. c* εαυτου | περιεπατει .. AL 63. πιριπατει | εν εκεινη τη ημερα .. D e om

10. D τω τεθαραπευμενω (item B* Act 4, 14. τον τεθαραπευμενον) | ουκ c. BC***EFHKMSUAA al pl it^{pm} vg syr^{oma} al Cyr^{hr} Chr Hil .. Ln [και] ουκ c. AC*DGLV al fere^{10} a b e l cop sah al mu Cyr (non ad h. l. Gaud | Ln τ. κραβ. σου c. C*DLA al^{12} it (exc e) vg syr^{omn} (sed^{P} c.*) al pm Cyr Chr Hil al

11. απεκριθη c. C***DEFHMSUV al longe pl it^{pler} vg syr^{cu} al .. Ln praem ος δε c. AB, item o δε C*GKLA al fere^{25} Cyr, item f fos cop (sah απεκρ. δε ο ανθρ. λεγων) syr^{sch} et^{P} al

12. ηρωτησαν c. BD 7.ev p^{scr} a e ff^{2} fos syr^{cu} sah arm .. ς add οιν, Ln [οιν] c. ACEFGHKLMSUVAA etc (sed q cop δε) | EFKL*A al ο ειπον αρον c. BC*L sah (*sume eum, abeas*) .. ς (Ln) add τον κραββατον (Ln κραβαττ.) σου c. AC***DEFGHKMSUVAA al ut vdtr omn vv pler Chr al (:: ex vv. 8 et 11.). Ceterum A* al^{6} b om v. 12. a περιπ. ad περιπ. transilientes

13. δε .. D* d om | ασθενων (Gb') c. D b l fos .. ς (Ln) ιαθεις c. unc pler et min ut vdtr omn it^{pl} vg al pl Chr al Aug; item Chr (et.$^{mosc\ 6}$) τεθεραπευμενος .. pers^{P} ασθενων ιαθεις, q plane om (:: ασθεν. non ineptum est, quamquam eiusmodi ut tantam lectionis varietatem creaverit : alii enim omiserunt salvo sensu, alii addendum duxerunt quod sanatus esset ille infirmus, alii pro ασθ. vel ιαθεις vel τεθεραπευμ. substituerant. Nimis ieiuna coniectura est pro ἰαθείς ex v. 7.

ἐξένευσεν ὄχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. 14 μετὰ ταῦτα εὑρίσκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἴδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἁμάρτανε, ἵνα μὴ χεῖρόν σοί τι γένηται. 15 ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. 16 καὶ διὰ τοῦτο ἐδίωκον οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν, ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ. 17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς Ὁ πατήρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, κἀγὼ ἐργάζομαι. 18 διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἔλεγεν τὸν θεόν, ἴσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ. 19 ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ υἱὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν

---

substitutum esse *ασθενων*. Nec si ὁ *δέ* evglista dedisset, tot turbae oriri poterant. Ut vero toties BD soli vel fere soli rectum tenere iudicandi sunt, ita etiam facile fieri potuit ut alter eorum solus verum servaret. Id quod statuendum est ubi graves caussae testimonii auctoritatem augent.) | *εστιν* .. D *ην* (it vg *quis esset*) | D* *ενευσιεν*

14. *μετα* .. FA cop add *δε* | ὁ .. B om | *ιδε* .. A* al *ιδου* | *σοι τι* (Sz et Gb″) c. ABCFGHLMSUVΔΛ al pl c vg (et. aın for ing san al; al om *tibi*) al Cyr^{alex} et^{hr} al .. *ς τι σοι* c. DEK al pm vv mu Chr

15. *απηλθεν* .. A b q fos syr^{omn} al praem *και*, hinc Ln [κ.]; item DA al^{12} cop Chr (et.$^{mosc\ 6}$) Cyr add *ουν* | *ανηγγειλ.* c. ABEFGHMSVΔ al longe pl; et DKUΔ al^{20} fere Chr (et.$^{mosc\ 6}$) *απηγγ.*, item it^{pl} vg syr^{P} al .. 49. *ειπεν* c. CL al^{5} a e q syr^{cu} et^{sch} cop Cyr | *αυτον* .. DΔ** et*** 1. 19.** 29. 40. 118. 244.** 357. a e ff^{2}. l q syr^{cu} cop sl *με* (:: quae lectio commendatur 4, 51. ubi multi *αυτου* pro *σου* substituere)

16. *οι ιουδ. τον ιν* (Gb″) c. BCDLU 33. 69. s^{scr} it^{pl} vg cop^{dz} syr^{sch} (syr^{cu} *οι ιουδ. εδ. τ. ιν*) .. *ς τον ιν οι ιουδ.* c. AEFGHKMSVΔΛ al pler a e q syr^{P} cop^{wi} al (Chr [et.$^{mosc\ 6}$] *εδιωκ. ουν αυτον οι ιουδ.*). Praeterea *ς* (= Gb) add *και εζητουν αυτον αποκτειναι*, Ln [κ. ε. α. απ.], c. AEFGH KMSUVΔΛ al pler f q syr^{sch} et^{P} al Cyr^{1} (et^{txt} ad h. l. sed non agnosc comm) Chr^{montf} (sed nec$^{mosc\ 6}$ nec^{comm} agnosc) Hil .. om c. BCDL 1. 22. 33. 69. 249. it^{pler} vg syr^{cu} cop arm Chr$^{mosc\ 6}$ Nonn | *εν* (D a b e q om) *σαββ.* .. EFH al fere^{15} add *τα ιαματα*

17. ο *δε ις* (B om) *απεκρινατο* (D *απεκριθη*)

18. *ουν* .. D it^{mu} for Tert Hil^{saepe} al om | *οι ιουδ.* (D Hil^{1} ante *εζητ.*) .. 409. om | A* *ελυσεν* | *αλλα* .. Δ 13. al vv aliq Chr (et.$^{mosc\ 6}$) add *οτι* | *ισον εαυτ. ποι. τω θεω* .. Epiph^{614} (libere) *ισον θεω εαυτον φασκων*

19. *απεκρινατο* .. D al aliq *απεκριθη* | *ουν* .. 33. y^{scr} al^{3} it^{pl} fos arm al (syr^{cu} nil nisi *Iesus dixit eis*) om | ο *ις* .. B c^{scr} om | *ειπεν* (it vg *dixit*) .. BL *ελεγεν*, p^{scr} *λεγει* | ο *υιος* (et. Or al Hil^{saepius} al) .. D 13. 69. 124. arm add *του ανθρωπου* | *ποιειν* (13. 69. 124. al^{5} it^{mu} vg Hil^{saepe} [sed non^{semper}] post *αφ εαυτ.* pon, V om) *α. ε. ουδεν* (D *τι*

μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἃ γὰρ ἂν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ υἱὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν υἱὸν καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἃ αὐτὸς ποιεῖ, καὶ μείζονα τούτων δείξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ υἱὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. 22 οὐδὲ
Act 17, 31. γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ υἱῷ, 23 ἵνα πάντες τιμῶσιν τὸν υἱὸν καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. (40.1) ὁ μὴ τιμῶν τὸν υἱὸν οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐ-
1 Io 2, 23. τόν. 24 (41.10) ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ εἰς κρίσιν
3, 18. οὐκ ἔρχεται ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. 25 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστίν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται τῆς φωνῆς τοῦ υἱοῦ τοῦ θεοῦ καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσουσιν. 26 ὥσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ υἱῷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ· 27 καὶ ἐξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν ποιεῖν, ὅτι υἱὸς ἀνθρώπου ἐστίν. 28 μὴ θαυμάζετε

---

post ποι.) εαν (B αν) | βλεπη .. EHMA al pl (11 ap Scriv) -πει | D^{ET} ποιουντα τον πατερ. | αν : et. Or (εαν) Epiph^{854} Cyr^{hr} al .. AD$^{E^2}$L 126. al fere^{10} om, item (*quae*) e q | ποιη .. D ποιηση, AE*A al plus^{30} ald ποιει, item (*fecerit* a c d f al vg Amb) *facit* b e q Tert Hil^{saepe} al | ομοι. ποιει .. D itmu Hil^{saepe} (sed non^{semp}) al mu ποι. ομοι.

20. φιλει (Epiph^{801} al) .. D Or Chr (et.$^{mosc\ 6}$) αγαπα (it^{pler} d vg *diligit*; a *amat*) | D δεικνυει, A δηγνυσιν (E*LA δικν.) | D 16. a (L om) αν αυτ. ποιη (d *facit*) | δειξει .. D 28. e δεικνυσιν | L al θαυμαζετε

21. L al ους θελη (item LM al v. 22. κρινη)

24. οτι .. D al^{2} Clem Chr$^{mosc\ 6}$ om | τον λογον .. 247. Clem των λογων (Chr^{1} τους λογους) | ερχεται .. b e f ff^{2}· l q am gat mm Tert al *veniet*; μεταβεβηκεν .. e ff^{2}· l q am al mu pp aliq *transiet* vel *transibit*; b c for tol pp aliq *transiit* (Nonn ἴξεται ἐκ θανάτοιο etc) | την .. D* om

25. ακουσονται .. B 22. 357. Chr^{2} (et.$^{mosc\ 4}$) Cyr^{2} -σουσιν, item L 1. 33. 69. 157. Chr$^{mosc\ 2}$ -σωσιν | θεου .. KS 28. al^{10} syr^{hr} syr^{P} mg Chr^{1} ανθρωπου (syr^{eu} του θεου pro τ. υι. τ. θε.) | ζησουσιν c. BDL 22. 33. 346. 357. Chr^{1} in$^{mosc\ 6}$ (:: cf ad 6, 57 et 58. 14, 19. Contra 11, 25. ζησεται tantum non fluct [paullo aliter 6, 51.] nec magis Mt 9, 18. 4. 4. [ex LXX] et alibi) .. ς ζησονται c. AEGHKMSUVΔΛ al pler Const al

26. ο πατηρ .. D add ο ζων | εδωκ. κ. τ. υιω .. BL b l Eus$^{marc\ 2}$ Epiph$^{841.857}$ Cyr^{aliq} Tert Hil^{aliq} (sed non^{ubiq}) al κ. τ. υ. εδ. (al Cyr^{2} δεδωκ.), item Or εδωκεν post ζωην posito

27. και κρισιν .. Ln om και c. ABL 33. it^{pl} (et. d, non item f g q) vg^{ed} (non item am fu for em ing mt al) syr^{eu} cop arm al Or^{2} Did Paul^{samo}

τοῦτο, ὅτι ἔρχεται ὥρα ἐν ᾗ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται
τῆς φωνῆς αὐτοῦ, 29 καὶ ἐκπορεύσονται οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιή- Mt 25, 46.
σαντες εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ τὰ φαῦλα πράξαντες εἰς Dan 12, 2
ἀνάστασιν κρίσεως. 30 οὐ δύναμαι ἐγὼ ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ
οὐδέν· καθὼς ἀκούω κρίνω, καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν,
(42. 1) ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμ-
ψαντός με. 31 (43. 10) ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία
μου οὐκ ἔστιν ἀληθής· 32 ἄλλος ἐστὶν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ,
καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 1, 19 sq.
33 ὑμεῖς ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀλη-
θείᾳ· 34 ἐγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω,
ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 ἐκεῖνος ἦν ὁ λύχνος ὁ
καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἠθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς

ap Chr (Chr^{cdd} var) Cyr (sed non ad h. l.) Aug^{1} al | ὅτι υἱ. ἀνθρ. ἐστ. : cum antecdd conjg (et. L ac pl; quippe in multis inprimis antiquiss neutrius coniunctionis certa ratio est. Conjg ita et. b e f m syr^{cu} cop) Or Did Cyr (in ipso comm) Paul^{samos} ap Chr (Chr ipse contra dicit his : *ἀλλ' οὐδεμίαν ἀκολουθίαν ἔχει τοῦτο οὕτω λεγόμενον· οὐ γὰρ διὰ τοῦτο ἔλαβε κρίσιν ὅτι ἄνθρωπός ἐστιν - ἐπεὶ τί ἐκώλυε πάντας ἀνθρώπους εἶναι κριτάς; - ἀλλ' ἐπειδὴ τῆς ἀρρήτου οὐσίας ἐκείνης ἐστὶν υἱός, διὰ τοῦτό ἐστι κριτής. οὕτω τοίνυν ἀναγνωστέον Ὅτι υἱὸς ἀνθρ. ἐ., μὴ θαυμάζ. τοῦτο.* Eadem fere in cat et scholl exhibentur.) Nonn Tert Hil Aug al. Contra c. sqq conjg KMA (certe vdtr) al mu ald q (vdtr) syr^{sch} et^{p} (uterq post ὅτι add δέ sed syr^{p} c.*) arm Chr (vide ante) Dam Thph Euth

28. ακουσονται .. B 157. Cyr^{txt} (non^{com}) -σουσιν, L 33. -σωσιν (cf ad v. 25.)

29. εκπορευσονται .. D εξελευσονται (cf Mt 25, 46. απελευσ.) | οι sec c. B a e ff^{2}. Tert Aug^{2} .. ς add δε, Ln [δε] c. ADEGHKLMSUVΔΛ etc (et. Aug^{aliq} Hil al); item cop syr^{cu} et^{sch} Ir^{int} praem και | D οι δε φαυλα πρασσοντες

30. ποιειν (et. Ign$^{int\,pl}$ Or al) .. D 13. 249. it^{pl} vg Eus$^{marc\,1}$ post εμαυτου, 33. t^{ser} ante εγω pon | ουδεν .. G al ουδε εν | G al κρινω | τ. πεμψ. με (B om με?) c. ABDKLΔΛ al^{12} it^{pler} vg (et. am for ing al) cop syr^{omn} al mu Or^{3} Eus$^{marc\,2}$ Chr (et.$^{mosc\,6}$) Amb Aug .. ς (= Gb Sz) add πατρος c. EGHMSUV al longe pl b c em tol (Or^{1} libere)

32. οιδα .. D a e q syr^{cu} arm οιδατε, 56. 58. 61. οιδαμεν | αληθης .. L 33. αληθινη | η μαρτυρια .. D^{gr*} e add μου, item D** (et. d**) 254. b g tol syr^{cu} et^{sch} cop al Chr (et.$^{mosc\,6}$) Fulg αυτου (sed Chr [et. mosc^{3}] om ην μαρτ. π. εμ.)

34. ανθρωπου .. DA** 126. al^{3} mm cop^{wl} -πων (:: cf v. 41.), item A* al^{4} -πω | λεγω .. L λαλω

35. αγαλλιαθηναι c. ADEGHKMSUVΔΛ al longe pl Chr$^{mosc\,5}$ .. ς (= Gb

10, 25. 14, 11. ὥραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 ἐγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ δέδωκέν μοι ὁ πατὴρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. 37 καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, ἐκεῖνος μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ· (44.3) οὔτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε, οὔτε εἶδος αὐτοῦ ἑωράκατε, 38 (45.10) καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ὑμῖν μένοντα, ὅτι ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 ἐραυνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ· 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω, 42 ἀλλὰ ἔγνωκα ὑμᾶς ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 ἐγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου,

---

Sz) αγαλλιασθηναι c. BL al vix mu Chr Cyr | A al[5] it[aliq] vg (sed non am fu for al) Chr (et.[mosc 6]) Hil al πρ. ωρ. αγαλλ.

36. μειζω (D Chr [et.[mosc 6]] -ζονα) c. HKLSUVA al pl .. Ln μειζων c. AB EGMA (ζω exeunte versu) al mu | BD ιωανου | δεδωκεν c. BL 1. 33. 157. al plus[12] Ath[428] .. ς (Ln) εδωκεν c. ADEGHKMSUVAΔ al longe pler Chr Cyr | V om ὁ pr | αυτα sec .. G 33. om | α εγω (εγ. c. EGHKMSUVAΔ al pler it[pler] vg al Cyr[com 274] Chr Aug Arn; Ln om c. ABDL al[5] b cop arm Cyr[1] [txt] Hil) ποιω .. 38. 435. a ff[2] l Ath[428] Did Chr[1] (et.[mosc 6]) Hil[1 cod] om | απεσταλκεν .. D al[20] Chr (et.[mosc 6]) απεστειλεν

37. εκεινος c. BL a syr[cu] (vdtr) go (*hic*) Ath[448], item D εκεινος αυτος .. ς (Ln) αυτος c. AEGHKMSUVAΔ al ut vdtr omn it[pler] vg al mu Chr Cyr Tert Hil al | μεμαρτυρηκεν (et. Ath al Tert Hil) .. D vv mu Fulg al μαρτυρει | ακηκ. πωπ. c. EGHMSUVAΔ al pler cop Cyr[aliq] Chr Tert Quaest .. Ln πωπ. (258. Hil[1] om) ακηκ. c. ABDKL al[10] it vg al pm Ath Cyr[hr] Cyr[alex 1] Hil[1] al | εωρακ. c. ABDUVA (item s e sil.) al pl .. EGHKLMA al mu εορακατε

38. εν υμ. μενοντα (13. οντα) c. BL 1. (13.) 33. 124. y[scr] al b c f ff[2] g l vg Ath[448] Cyr Hil Adim (ap Aug) .. ς (Ln) μεν. εν υμ. c. ADEGHKM SUVAΔ al pler a e q go syr[P] (al mu libere) Chr | D al[6] απεσταλκεν (K απεστειλεν)

39. εραινατε c. B[a] (cf 7, 52. 1 Pe 1, 10. 1 Co 2, 10. Apoc 2, 23. quibus ll. omnib. eadem forma gravib. testib. nixam edidimus, fultam illam quidem et. antiquissimis LXX codd. plerisq.) .. ς (Ln 49.) ερειν. c. rell qui supersunt ut vdtr omnib | εχειν .. D ante εν αυτ. | αι μαρτυρουσαι .. D[gr*] αμαρτανουσαι

40. ζωην (U praem και) .. D al[6] vv aliq Chr (et.[mosc 7]) add αιωνιον

41. AK al[18] cop arr Cyr Chr (et.[mosc 4]) ανθρωπου (:: ex v. 34.)

42. αλλα c. BDL .. ς αλλ c. AEGHKMSUVAΔ ete | ουκ εχετε (A ουχετε) .. D b e q ante την αγαπ. | LA al εν αυτοις

καὶ οὐ λαμβάνετέ με· ἐὰν ἄλλος ἔλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ἰδίῳ, ἐκεῖνον λήμψεσθε. 44 πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν Μωϋσῆς, εἰς ὃν ὑμεῖς ἠλπίκατε. 46 εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωϋσεῖ, ἐπιστεύετε ἂν ἐμοί· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ῥήμασιν πιστεύσετε; 12, 43. *Gen 3, 15. *Dt 18, 15.

VI.

1 (46.1) Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας τῆς Τιβεριάδος· 2 ἠκολούθει δὲ αὐτῷ ὄχλος πολύς, ὅτι ἑώρων τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν ἀσθενούντων. 3 (47.2) Mt 14, 13–21. Mc 6, 32–44. Lc 9, 10–17.

---

45. λημψεσθε c. ABDLΔ .. ς ληψεσθε c. rell ut vdtr omn

44. υμεις (122. Or¹ post πιστ.) .. L 355. 32.ev om | AL al⁵ Cyr Chr (et.mosc 5) πιστευειν | BDK al Or¹ παρ | αλληλων .. Δ al plus²⁰ Or¹ Euspraep Ephr Hil ανθρωπων (-ποις Or) | θεου (et. Or al mu Hil al) .. Ln [θεου] : om B a b copdz (μονου om al²) | ζητειτε .. al¹⁰ e l Ephr Chr (et.mosc 7) Aug ζητουντες

45. εγω .. G*K*Δ 262. yscr al om | υμων pr .. L yscr al υμιν, D* υμας | ο κατηγορων (M -γορος) υμων .. B add προς τον πατερα | μωυσ. c. BD KL al mu .. ς μωσ. c. AEFGHMSUVΔΔ al pl. Praeterea vide alibi.

46. επιστευετε .. A yscr al Euspe επιστευσατε bis (al Ignintpl sec loco) | μωυσ. (et. Or Epiph Bas Chr) .. ς μωσ. (et. Ignintpl Thdrt Cyr) : ut v. 45. | -σει c. ABDEFGLVΔ al pm (11 ap Scriv) ald Ignintpl (sededd² -σῃ) Or Epiph⁶⁶· ⁶⁷· Bas Chr Cyr .. ς -σῃ c. HKM(8?)UΔ al pl Thdrt | γαρ εμου (et. Ignintpl Or Const al) .. D al plus¹⁰ εμ. γαρ (Δᵃ add αν)

47. F γραμασιν | Epiph⁶⁶⁶· πως αν τοις εμοις λογοις ακουσητε | πιστευσετε .. DGSΔ 1. 28. 69. 124. al plus³⁰ Orcod Chrmosc 4 πιστευσητε (go credatis) .. BV 235. tscr al Chrmontf πιστευετε (item creditis ff²· l fos syrcu)

VI. 1. G 157. al sl²·³· Cyraliq om της γαλιλ. | της τιβερ. (c vg quod est Tib.) .. D al² b e syrP (in codd Bars et Assem 2.) praem εις τα μερη, v 247. f go praem και. Diff al pauc

2. ηκολ. δε c. BDL 1. 33. 69. 124. a b c e ff²· l cop Cyr .. ς και ηκολ. (F al ηκολουθησεν) c. AEFGHKMSUVΔΔ al pler italiq vg syromn al Chr Chron⁴⁰⁷ | εωρων (al pauc εωρουν, εωρασι, εωρακασι) c. EFGHKMSUVΔΔ al longe pler Chr Chron⁴⁰⁷ al .. Ln εθεωρουν c. (Δ 18. εθεωρων) BDL al⁴ Cyr | ς (= Gb Sz) αυτου τα σημεια c. EGHMUVΔ al pl persw sl (sed non²· ³·) Chr¹ contra ABDFKLSΔ al²⁰ it vg syromn cop go al mu Chr² (et.mosc 7) Cyr Chron (:: cf ad haec Jo 2, 23.)

ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 ($^{49.1}$) *ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων.* 5 ($^{49.1}$) *ἐπάρας οὖν τοὺς ὀφθαλμοὺς ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν Φίλιππον Πόθεν ἀγοράσωμεν ἄρτους ἵνα φάγωσιν οὗτοι;* 6 *τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ᾔδει τί ἤμελλεν ποιεῖν.* 7 *ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἕκαστος βραχύ τι λάβῃ.* 8 *λέγει αὐτῷ εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου* 9 *Ἔστιν παιδάριον ἓν ὧδε ὃς ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὀψάρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἐστιν εἰς τοσούτους;* 10 *εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. ἦν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. ἀνέπε-*

---

3. *ανηλθ.* (Chron *ανεβη*) .. D al^{3} a ff^{2*} Chr (et.^{mosc}) *απηλθεν* | *δε* (D al^{4} it^{pler} vg *οιν*, syr^{cu} et^{sch} *και αν.*) .. cop^{2} om | $\overline{\text{ις}}$ c. BD .. A om .. ς ⸗ $\overline{\text{ις}}$ c. AEFGHKLMSUVA etc | *εκει* .. D al^{7} post *εκαθ.* (D *εκαθηζετο.* 13. 69. 124. *εκαθεζετο*), al plus^{10} perp om

4. *ην δε εγγυς* .. D *εγγ. δε ην*

5. *ο* $\overline{\text{ις}}$ h. l. c. ABDKLM al^{12} it vg go cop syrP arm aeth Cyr .. ς post *οιν* c. EFGHSUVAA al longe pl syr^{sch} (syr^{cu} *και ο* $\overline{\text{ις}}$ *επ.*) al | D it^{pl} vg *οχλ. πολ.* | D^{gr} *και λεγει* | *τον φιλιππ.* c. AEFGHKMSUVA al longe pler .. Ln 49. om *τον* c. BDLA al^{2} Cyr (:: cf v. 7 ubi pauciss add artic.) *αγορασωμεν* (Gb') c. ABDEFGHLMSAA al longe pl .. ς *-σομεν* c. KU V al pm Cyr (it^{pler} vg *ememus*, b e *emimus*) | G vv aliq *ουτοι φαγ.*

6. *ημελλ.* c. DEFGHMUVA al plus^{50} Thph .. ς (Ln 49.) *εμελλ.* c. AB KLS (e sil.) A al ut vdtr pl Chr Cyr (:: cf 4, 47. 12, 33. 18, 32 ubi pro testium auctoritate omnino edendum erat *ημελλ.*, nec minus fere 11, 51. Quod nescio an et. ad nostrum locum et ad 6, 71. 7, 39. ubi fluctuat testium auctoritas adhibendum sit.)

7. D^{gr} *αποκρινεται* | L 74. o *φιλιππ.* | *αρτοι* .. D post *αυτοις* | L *αρκεσει* | *εκαστος* c. ABL 13. 33. 69. al aliq it vg go cop (syr^{cu}) syrP arm al Cyr Chr (et.^{mosc}) Aug .. ς add *αυτων* c. DEFGHKMSUVAA al pl syr^{sch} (d *singuli*) | Ln [τι] .. om BD b e ff^{2*} l q cop go

9. *εν* c. AEFGHKMSUVAA al longe pl c f ff^{2*} g q vg go syr^{sch} (*quidam* syrP al (cop non liquet, artic. enim indefin. et. num. card. unum exprimit) .. 49. om (prob Schu Gb^{0} Ln [ε.]) c. BDL al^{15} a b e l aeth^{utr} al Or Cyr Chr | *ος* (Gb') c. ABD*GUA al plus^{15} .. ς *ὅ* c. D**EFH($\dot{\omega}$)KL MSVA al longe pl

10. *ειπεν* c. BL al a fos syr^{cu} et^{sch} arm Or .. ς (Gb^{0}) add *δε*, Ln [*δε*]. c. AEFHKMSUVAA al pler vv mu, item DG al it^{mu} vg *οιν* (cop *και ειπ.*) | A b *πολ.* (e om) *χορτ.* | *ανεπεσαν* c. ABDEFLMVA al plus^{30} .. ς *-σον* c. GHKSUA al pl | *ουν* c. ABDKLUA al pl it^{pler} vg cop^{wi} syrP al Cyr (al^{2} *δε*, al^{4} e q syr^{cu} et^{sch} Aug *και ανεπεσ.*) .. Gb^{0} c. EFGHMSVA al

σαν οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ πεντακισχίλιοι. 11 ἔλαβεν οὖν τοὺς ἄρτους ὁ Ἰησοῦς καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς ἀνακειμένοις, ὁμοίως καὶ ἐκ τῶν ὀψαρίων ὅσον ἤθελον. 12 ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. 13 συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἃ ἐπερίσσευσαν τοῖς βεβρωκόσιν.

14 (50.10) Οἱ οὖν ἄνθρωποι ἰδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον. •Dt 18, 15.
15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἁρπάζειν αὐτὸν ἵνα ποιήσωσιν βασιλέα, (51.4) ἀνεχώρησεν πάλιν εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς 6, 3.
μόνος.

16 Ὡς δὲ ὀψία ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν Mt 14, 22–36. Mc 6, 45–56.
θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ πλοῖον ἤρχοντο πέραν τῆς

---

plus[36] cop[2] (go *ibi*) | DL al[5] Cyr om οι | *ανδρες* (al[4] a Aug Cyr *ανθρωποι*) .. AK al[9] *ανθρ. ανδρ.* | *ωσει* (cop syr[cu] et[sch] om) .. DL ως

11. *ουν* c. ABDL al c e f ff[2]· g q vg cop syr[p mg] (in cod Bars) Cyr .. a om .. ς *δε* c. EFHKMSUVΔΛ al pler b go al (sed syr[cu] et[sch] *και ελαβ.*) Aug (G 1. 13. 69. 118. 124. 2.p[e] *και λαβων*) | *αρτους* .. D 59. praem *πεντε* | *κ. ευχαριστησας* (D *ηυχαριστησεν και*) *διεδωκ.* (D al[8] b e q al Or *εδωκ.*, al[8] *δεδωκ.*) | *τοις ανακειμ.* c. ABL 1. 33. 118.* 254. p[scr] it[pler] vg syr[omn] syr[hr] go cop al mu Or Chr Bas Nonn Aug .. ς (Gb[00]) praem *τοις μαθηταις, οι δε μαθηται* c. DEFGHKMSUVΔΛ al pler b e (al?) Cyr (:: e Mt) | DM al *ομ. δε και* | *εκ* .. M απο

12. *ενεπλησθ.* .. E 1. 118. 131. s[scr] al *επλησθ.* | *περισσευσαντα* .. B al[8] *-ευοντα* | *απολησται* .. D cop b (praem) f add *εξ αυτων*

13. *ουν* .. DA al pauc it[aliq] *δε* (112. cop[ds] arm om; a syr[cu] et[sch] *και συνηγ.*) | *επερισσευσαν* c. BD al .. ς *επερισσευσεν* (U al *περιεσσ.*) c. AEFGHKLMSUVΔΛ al longe pler

14. e om versum | L al[3] *ειδοτες* | B a cop α *εποιησεν σημεια* | *σημειον* c. BD 237. it[pl] am fu fos for ing em iac mt (sed mm gat ut vg[ed]) syr[cu] arm sax Aug Bed .. ς (Gb[0]) Ln add ο *ιησους* c. AEFGHKLMSUVΔΛ al fere omn f ff[2]· q vg[ed] (sed ante *εποι.*) cop go syr[sch] etP al Cyr (sed ante *σημ.*) | D om *αληθως* | DM 254. it[aliq] ο *ε. τ. κ. ερχομ.*

15. G 15. al? Chr (et.[mosc 7]) ο *ουν* (Chr *γουν*) *ως* | *ποιησωσιν* c. ABL (sed* vdtr additurus fuisse *αυτον*) 1. 28. 33. al q Or Cyr .. ς (Gb[0]) add *αυτον* c. DEFGHKMSUVΓΔΛ etc | *ανεχωρησεν παλιν* c. ABDKLΔ al p[m] (al[2] post *μονος*) it vg go syr[cu] etP al Cyr .. Gb[00] 49. om *παλιν* c. EFGHMSUVΓΔ al longe pl ald cop sah syr[sch] pers[P] aeth Or Chr (et.[mosc 7]) Nonn Thph | *μονος* .. D add *κακει προσηυχετο*

17. *εμβαντ.* (D *ενβ.*) .. AK al Chr (et.[mosc 7]) *αναβαντες* | BLΔ al *εις πλοιον* | *περαν* .. D 13. 69. al (item ut vdtr syr[cu] al) Chr (et.[mosc 6]) praem

θαλάσσης εἰς Καφαρναούμ. καὶ σκοτία ἤδη ἐγεγόνει καὶ οὐκ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, 18 ἥ τε θάλασσα ἀνέμου μεγάλου πνέοντος διεγείρετο. 19 ἐληλακότες οὖν ὡς σταδίους εἴκοσι πέντε ἢ τριάκοντα θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον, καὶ ἐφοβήθησαν. 20 ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς Ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. 21 ἤθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ εὐθέως ἐγένετο τὸ πλοῖον ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

22 ($^{22.\,10}$) Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης ἰδὼν ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἕν, καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον ἀλλὰ

εις το | καφαρν. c. BD y^{ser} al it (exc q) vg cop sah go al Cyr .. ς καπερν. c. unc rell et al longe pler q al Chr. Cf et. alibi | και σκ. ηδ εγεγον. (ven γεγονει) .. D 69. κατελαβεν δε αυτους η σκοτ. | οτι c AEFGHKMSUVΓΔΛ al pler (et. ven) c ff^{2} g vg syr^{cu} et^{sch} etP al Chr .. Ln ουπω c. BDL al^{5} it^{pm} cop go syr^{hr} al Cyr Nonn | B al πρ. αυτ. εληλυθει|ο (L 80. om) ως (K al^{12} fere add εις το πλοιον, al eadem praem) .. D 80. it^{aliq} ante προς (syr^{cu} ante ουκ)

18. τε .. D^{gr} itmu go cop syr^{sch} etP δε | διεγειρ. c. BGLUVΔ al^{5} .. ς (Ln) διηγειρ. c. ADEFHKMSΓΔ al pler

19. ουν .. ven add ολην την νυκτα | ως (28. 127. 137. d om) .. Ln ωσει c. AD (ante εικοσ.) al^{6} | σταδιους .. D 106. -δια· G al^{13} fere γενομενον

20. φοβεισθε .. FK (ante αυτους pro αυτοις) al -βησθε

21. λαβ. αυτ. .. D al fere^{10} e go Aug αυτ. λαβ.· εγεν. το πλ. c. ABG(Υ)L 1. 33. 69. 124. al c e g l q am fu for fos ing mt al arm Or Cyr Aug .. ς το πλ. εγενετ. (D εγενηθη) c. DEFHKMSUVΓΔΛ al pler vv mu | επι της γης .. 13. 28. 69. 124. 127. 157. al^{6} Or επι (127. 157. εις) την γην

22. ιδων (λ ειδων) c. EFGHKMSUVΓΔΛ al longe pler (et. ven; 67. ιδοντες) e (*cum scirent*) syr^{cu} (Cyr et Chr in textu; sed Chr^{com} ειδον, Cyr^{com} non habet) .. ABL (ιδον) Chr ειδον (Ln) et D 42. ειδεν (y^{ser} ιδεν vdtr), item (:: quod magis ab interprete quam ab ipso quem reddiderunt textu esse vdtr) alterutrum it^{pler} vg go cop sah syr^{sch} etP (syr^{p} mg εγνωσαν) al, Nonn σκοπιαζειν | ει μη εν c. ABL 1. 11. 22. 42. 157. 265.* it^{pler} vg go cop aeth arr $pers^{w}$ Nonn .. ς (= Gb) add εκειτο (ΓΔ -νω, D 33. 235**) y^{ser} al ut vdtr ald a syr^{cu} arm $sl^{2.3}$ Chr^{3} [et.mosc^{7}] om) εις (al om) ο (Δ ον, E^{s}Γ al ω) ενεβησαν (Δ al mu Cyr ανεβ., sah post οι μ. τ. ιω) οι μαθηται αυτου (D^{**} 13. 69. 124. a syr^{cu} sah arm του ιω, D^{*} αυτου ιω, 108. syr^{sch} $pers^{p}$ om) c. DEFGHKMSUVΓ ΔΛ (om ου in sqq) al pler (et. ven) a (b nil nisi *illuc* add) e syr^{osm} sah al Chr Cyr | ο ις (vv aliq ante τους μα. αυτ., Λ utroq loco) .. c^{ser} y^{ser} al^{5} Aug om| πλοιαριον sec c. EFGHMSUVΓΔΛ al longe pl (et. ven) item (*navicula*) a f q (priore loc. *navis* e q) syr^{p} .. Gb Ln 49. πλοιον c. ADDEL al^{24} Cyr Chr (et.mosc^{2}) item it^{mu} vg (:: fluct et. πλοιαρια v. 23., non item πλοιον v. 17 et 21. Eo magis nostro loco πλοιον se

μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον, 23 ἄλλα δὲ ἦλθεν πλοιάρια ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου· 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοιάρια καὶ ἦλθον εἰς Καφαρναοὺμ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 καὶ εὑρόντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης εἶπον αὐτῷ Ῥαββεί, πότε ὧδε γέγονας; 26 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με οὐχ ὅτι εἴδετε σημεῖα, ἀλλ' ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἐχορτάσθητε. 27 ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατὴρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. 28 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν Τί ποιῶμεν ἵνα ἐργαζώμεθα τὰ ἔργα τοῦ

---

commendabat quoniam ad idem navigium respicitur de quo vv. 17 et 21. relatum est)

23. *αλλα δε* (BL 33. e cop om; sah *et ecce alia*) *ηλθεν* (KLMΓ 1. 33. 124. al[20] fere *-λθον*, 254. *διηλθον*, K al pauc ald post *πλ.*, L post *τιβερ.* pon) *πλοιαρια* (B 157. 32.[ev] item [vide ante] it[mu] vg *πλοια* : sic Ln) .. D arm *αλλων πλοιαριων ελθοντων*, item b (similiterq syr[cu]) *et cum supervenissent aliae naves* | *τιβεριαδος* .. B al[12] praem *της* (:: cf v. 1.) | *ευχαριστησαντος του κυρ.* (al[7] syr[sch] etP mg persP *του ιυ*, p[ser] *αυτου*) .. c for fos em ing tol al *gratias agentes domino* (fos al *deo*) .. D 69. a e arm om (Gb[0])

24. *ειδεν* (AKLA al *ιδεν*) .. U *εγνω* | *ις* .. H 264. om (3. post *εστ.* pon) | *ενεβησ.* (L al[15] *ανεβ.*) *αυτοι* (*αυτ.* c. ABDEFGHKLMVΔΛ al longe pl [et. ven] ald q cop syrP al Cyr Thph; ς [= Gb Sz] *και αυτ.* c. UΓ al vix mu; S al[4] it[pler] vg go syr[cu] et[sch] al om) *εις τα* .. D b ff[2]. 1 *ελαβον εαυτοις*, item 13. 69. 124. arm *ελαβον αυτοι* (124. *-τοις*) *τα* | *πλοιαρια* c. BDL 33. 69. 124. 249. 254. 259. 264. al ut vdtr it[pler] vg syrP mg Cyr Thph (:: cf et. ad Mc 4, 36. Praeter cap. nostrum *πλοιαρ.* non legitur nisi 21, 8. Mc 3, 9 et 4, 36; *πλοιον* vero fere septuagies) .. ς (49.) *πλοια* c. AEFGHKMSUVΓΔΛ al longe pl q syrP | *καφαρναουμ* .. ς *καπερναουμ* (et. ven) : ut v. 17. | *τον ιν* .. K al[8] for *αυτον* (ν om)

25. *ραββει* c. BEHΓΔ al (cf et. alibi ubi sic unc pl, inprimis ACD) .. ς (Ln 49.) *-ββι* c. ADFGKLMUΔ (sv e sil.) al pler | *γεγονας* .. D *εληλυθας* (28. *ηλθες* ante *ωδε*, 48. Chr[1] [et.[mosc 7]] *παραγεγον.*) it vg al mu

26. *ειδετε* c. BEFGLMΓΔΛ al pl .. AHKUV al mu *ιδητε* .. D *ειδατε* | *σημεια* (et. Or al) .. D a b fos gat go add *και τερατα* (:: ex 4, 48.)

27. *την βρωσιν* sec c. ABDKLMSUVΓΔΛ al longe pl vv pler Clem[1] Or Cyr Chr[2] Hil Novat .. EFGH al[15] it[aliq] (non a b e f q) vg Clem[1] Const Epiph[1070] Chr[1] Aug om | *υμιν δωσει* (al aliq a b f q vg [sed non am fu al] Chr[1] Hil *δω. υμ.*) .. D e ff[2] fos Chr[1] *διδωσιν υμ.* | ΓΔ al mu *εσφραγησεν*

28. *οιν* .. A syr[cu] et[sch] et[thr] arm al om | *ποιωμεν* (et. Or Chr [comm ad

θεοῦ; 29 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτό ἐστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ ἵνα πιστεύσητε εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 ($^{53.6}$) εἶπον οὖν αὐτῷ Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἴδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι, τί ἐργάζῃ; 31 ($^{54.10}$) οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφα-
*Ps 78, 24. γον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθώς ἐστιν γεγραμμένον Ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἀλλ' ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἐστὶν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ. 34 εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. 35 ($^{55.1}$) εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρὸς μὲ

---

h. l.] Cyr al) .. ς (sed non ς^{e} Gb Sz) *ποιουμεν* c. min plus^{20} Thph; G (praem *ουν*) 13. 124. *ποιησωμεν*, 69. 254. Chr^{1} (8, 329.) *ποιησομεν*, item *faciemus* it vg .. D *ἐργασωμεθα* (*ἐρσωμεθα) | *ἐργαζωμεθα* .. KMΓ al mu -ζομεθα, Chr^{1} (8, 329) -σωμεθα .. D *ποιησωμεν*

29. ὦ c. EFGHMUVΓΔ(s?) al plus^{65} ald Cyr .. ς (Gb^{00}) Ln praem ὃ c. AB DKLTΔ al pm Or (Chr *ειπεν ουν αυτοις ο ω*) | το *ἐργον* (et. Or Const Thdrt al) .. T *τα ἐργα* | *πιστευσητε* (et. Const Thdrt Cyr$^{1\text{txt}}$ et^{com} Chr^{2} al) .. ABLT al^{10} Or Bas *πιστευητε* (L -ευτε) | *απεστειλεν* .. TΓ 61. -σταλκεν

30. *ουν* sec (Gb^{0}) .. L 33. al^{4} l (b *autem*) fos cop syr^{sch} arm al om (al^{2} q go syr al om *ουν* pr) | *ποιεις συ* (al mu om) *σημ.* .. D c e *σοι* (*τι ποι. σημ.*, itpl vg *tu signum facis*

31. *ημων* .. U *υμων* | το *μαννα* (K *μανα*) *εφαγ.* .. LV 33. 69. 124. al^{19} fere a syr^{omn} arm Chr^{3} (et.mosc^{5}) Cyr *εφ. το μα.* | *εστ. γεγρ.* .. D *εστ.* (deletum est) *γεγρ. εστιν* (it vg *scripl. est*)

32. *ουν* (Gb^{00}) .. GL al pauc a (*respondens Ies. dix. illis*) e l cop syr^{cu} et^{sch} arm om (b *autem*) | *μωυσ.* c. BDKLV al mu .. ς *μωσ.* c. AEFGHM SUΓΔΛ al longe pl | *δεδωκ.* c. AEFGHKMSTUVΓΔΛ al Or Eus^{ps} al .. Ln *εδωκ.* c. BDL al^{4} Clem (:: e v. 31. Cf et. ad 7, 19.) | *αλλ'* .. D *αλλα*

33. D o *του θεου* | *ζωην διδους* .. AK 33. 254. o f ff^{2} al vg go cop sah al Aug *διδ. ζω.*

35. *ειπεν* (Gb'') c. BLT 113. al? a b e fos cop syr^{cu} et^{sch} arm .. ς add *δε*, Ln [*δε*], c. AEFGHKMSUVΔΛ al longe pl it^{mu} syr^{p} ^{mg} al Cyr; item Dr al^{15} g sah syr^{p} ^{txt} *ουν* (ff^{2} go *et dixit*) | *πρ. με* (et. Or al) .. BT *πρ. εμε* | *πειτασῃ* c. ABEFGKLMSUVΓΔΛ al pl Or Cyr .. DHT al^{20} fere ald Eus^{ps} Chr Thph -*ασει* (Ln) | *διψησει* (D *διψασ.*) c. AB*DKLTΔ al^{25} fere Eus Chr Thph .. ς (49.) -*σῃ* c. B**EFGKMSUVΓΔ al longe pl Or Cyr (:: quod h. l. accuratior testium observatio suadet, ut fut. et cons. aor. componantur, id confirmare licet exemplis haud paucis, ut Mt 7, 6. Lc 22, 30. Apoc 3, 9. *Lev 10, 6. *Deut 29, 18.)

οὐ μὴ πεινάσῃ, καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μή διψήσει πώποτε. 36 ἀλλ' εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἑωράκατέ με καὶ οὐ πιστεύετε. 37 (56.10) πᾶν ὃ δίδωσίν μοι ὁ πατὴρ πρὸς ἐμὲ ἥξει, καὶ τὸν ἐρχόμενον πρὸς μὲ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω, 38 (57.1) ὅτι καταβέβηκα ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμὸν ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 (58.10) τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκέν μοι μὴ ἀπολέσω ἐξ αὐτοῦ ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 τοῦτο γάρ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου, ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν υἱὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτὸν ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ ἐν τῇ ἐσχάτῃ

36. οτι και .. ΚΑ al[5] e f fos mt go syr[cu] et[sch] sah al om και | ἑωρακ. c. ABDGHMS(e sil.)ΓΓΑ al pl .. EFKLTVΔ al mu ἑορακ.| με (Λ a b e q gat et vg[cod] ap Mtthium om : hinc Ln [μ.]) και ου (Τ add μη) πιστευετε (Λ Chr[1] [et.mosc[5]] add μοι)

37. προς εμε (et. Ath[456] etc) .. LΔ 1. al aliq πρ. με | πρ. με (L μεμε) .. EKTΔ al pauc πρ. εμε | εκβαλω .. G al[10] fere Thph -λλω | εξω .. D a b e Hil om

38. απο c. ABLT 13. 33. 69. 124. 254. al ut vdtr (sic nemo vv. 33. 41.; D v. 42.; Or[1] [novies εκ] v. 51. etc; it vg ubique *de caelo*) .. ς εκ c. DEFGHKMSUVΓΔΛ al pler Ign[intpol260] Eus[3] Bas Ath[3] al | ποιω .. DL* Eus[marc] Ath[3] (sed [366] ποιω) Ps-Ath[3,14] ποιησω | D al plus[10] it[aliq] syr[cu] eth[r] Did al (non Eus Ath al) Tert al (non Cyp Hil al) in f. add πατρος (C al mu transiliunt a πεμψ. με ad πεμψ. με sq)

39. πεμψ. με c. AB(C; cf ad v. 38.)DLT al[10] b e f q cop sah syr[cu] et syr (ex edd pl; ed[sch] admisit) go (sed vide post) ar[p] pers[p] Ath Cyr[3] Chr (et.mosc[5]) Amb Aug .. ς (= Gb) add πατρος (M 157. al go ab ινα παν ad ινα πας transiliunt) c. EGHKMSUVΓΔΛ al longe pl it[mu] vg syr[P] al | D μηδεν pro εξ αυτου (b Tert al *ex eo quicquam*, e f *aliquid ex eo*; a *nihil ex illo*) | αλλα (Γ Δ al mu αλλ) .. D αλλ ινα | αυτο c. ABCDKL[**]TU al sat mu c ff[2*] al vg (et. ing gat mm al) cop (sah *ut omnia - suscitem ea*) syr[omn] al Ath Cyr Chr[savil] (et.mosc et[al]) Tert Amb Aug .. EGH L*SVΓΔΛ al pl a b e f q am for tol em fos mt iac Chr[mont[f]] αυτον (Gb') | εν c. ADKS al ut vdtr sat mu it[pler] vg[ed] et[cdd] mu cop sah Ath Tert Amb Aug .. BCEGHLTUVΓΔΛ al plus[60] e am for ing al Ath[ms] Cyr Chr Victorin om (Gb⁰)

40. γαρ (Gb Sz) c. ABCDKLU al plus[30] it am fu (for al v. 40. post v. 36. pon) ing fos iac em mt tol al cop sah syr[cu] et[sch] al Clem Ath Bas Cyr Nonn Hil al mu .. ς δε c. EGHSVΓΔΛ al pl vg[ed] et[cdd] aliq syr[P] al Chr Chrom .. Τ (τουτον pro -το) om (item Tert) | τ. πατρ. μου (Gb'') c. BCDLTU al[9] a b e q cop sah syr[cu] et[sch] et[P] arm al mu Clem Ath[ms] Chr[1] (sed omisso μου, et.mosc[4]) Nonn Tert Hil Victorin .. (M vide ante) Λ al plus[20] ald c f ff[2*] g vg syr[hr] ar[e] et[ro] pers[w] Cyr Aug Amb Chrom του πεμψαντος με πατρος .. ς του πεμψαντος με c. AEGHKSV ΓΔ al pl sl[aliq]? Did Ath[ed] Chr[1] | εχη .. EKMUΓΔ al mu εχει | εγω c.

ἡμέρᾳ. 41 (59.1) Ἐγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβὰς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, 42 καὶ ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗ ἡμεῖς οἴδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; πῶς νῦν λέγει οὗτος ὅτι ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; 43 (60.10) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μὴ γογγύζετε
6, 65. μετ' ἀλλήλων. 44 οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρὸς ἐμὲ ἐὰν μὴ ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με ἑλκύσῃ αὐτόν, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ
*Es 54, 13. ἡμέρᾳ. 45 ἔστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. πᾶς ὁ ἀκούων παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν

BCEGHKLMSTUVΓΔΛ al pler (157. al aliq ante αυτον pon) vv pl (am ing** al Aug al *ego* ante *eum*, vg^{ed} et^{edd} aliq ante *resuscitabo*) Ath^{ed} Cyr Aug Amb .. AD al^{8} b fos tol al cop (non item sah) Clem Ath^{mss} Chr Tert Hil om : Gb^{0} et Ln [εγω] | εν c. ADKLSU al plus^{35} it^{pler} vg cop sah go Clem Chr al Hil Amb al .. ς om c. BCEGHMTVΓΔΛ al pl e Cyr al Tert. Ceterum A* al om versum.

41. ουν .. DΘΓ syr^{cu} et^{sch} go δε | MΓ 13. 69. 124. 157. al mu it^{pm} vg (edd^{aliq} om εκ τ. ουρ.) al Chr εκ τ. ουρ. καταβ.

42. ουχ .. BT ουχι | ω̄ .. M al^{20} fere b c g san em gat al^{aliq} arm al$^{2.3}$ Eus^{eclog} (libere) Ath$^{edd\ 4}$ (sed^{4} alii habent) Amm^{cat} Chr^{2} (et.^{mosc} pler, Nonn Quaest om | ιωσηφ .. D Ath (sed$^{edd\ mu}$ om) praem τον | και τ. μητερα .. b syr^{cu} arm Quaest om | νυν c. BCT cop go arm Ath$^{edd\ 2}$ .. a e sah syr^{cu} (syr^{sch} *et quomodo*) om .. ς (Ln) ουν c. ADEGHKLMSUVΓ ΔΛ al ut vdtr omn it^{pl} vg syr^{p} al Ath (sed vide ante) Chr al Aug al ουτος sec c. AEGHKMSUVΓΔΛ al pler (47.^{ev} αυτος) it^{pl} vg go al Aug al .. BCDLT al^{9} a ff^{2} cop sah al Chr (et.$^{mosc\ 6}$) Cyr om: Gb^{0} Ln [ουτ | | οτι εκ τ. ουρ. καταβεβηκα .. D εαυτον απο τ. ουρ. καταβεβηκεναι, item Chr (et.$^{mosc\ 6}$) εκ τ. ουρ. καταβεβηκεναι

43. απεκριθη (Gb Sz) c. BCKLT al^{10} a e cop sah syr^{cu} et^{sch} arm al Cyr .. ς add ουν, Ln [ουν] c. ADEGHMSUVΓΔΛ al longe pl it^{pl} vg syr^{p} al (go δε) | ω̄ c. BLT 1. 33. .. ς Ln 49. o ω̄ c. rell certe pler | αυτους .. A* om | B μετα

44. πρ. εμε c. BEMUVΔ al^{5} ac plur .. ς (Ln) πρ. με c. ACDGHKLSTΓΔ al longe pl Naass^{112} Or Did Chr Cyr | εαν μη ο πατ. (G al pauc Chr$^{mosc\ 2}$ Hil^{1} Amb^{1} add μου, A al^{9} om) ο πεμψ. με (Did ουρανιος pro πεμψ. μ.) ελκ. αυτον .. Naass^{112} εαν μη τινα ελκυση ο πατ. μου ο ουρανιος καγω c. BCDL 1. al aliq Cyr .. ς και εγω c. AEGHKMSUVΔΛ al pler Did Chr .. T εγω | εν (Gb Sz) c. AB(e Wo. Oe.)CDEGHKLMSTUVΓΔ al longe pl it vg (sed vide post) go cop sah Chr Cyr Amb al .. ς om c. Δ al mu am ing** al

45. θεου (Gb Sz) c. unc omn aliisq longe pl Const Did Thdrt$^{2.22ss}$ Cyr Chr (et.$^{mosc\ 6}$) al .. ς praem του c. min non ita mu | πας (Gb Sz) c. BCDLST 69. 124. al aliq it^{pler} vg cop sah go (sed add πανς) arm aeth al^{pler} Or^{2} Hil .. ς add ουν c. AEGHKMUVΓΔΛ al pler q syr^{oum} al Cyr | ακουων (Gb Sz) c. DEGHMSUVΓΔΛ al^{140} fere a b e g q fos gat mm al go

ἔρχεται πρὸς μέ. 46 (61.3) οὐχ ὅτι τὸν πατέρα ἑώρακέν τις εἰ μὴ 1, 18.
ὁ ὢν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἑώρακεν τὸν πατέρα. 47 (62.10) ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων ἔχει ζωὴν αἰώνιον. 48 (63.1) ἐγώ εἰμι
ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 (64.10) οἱ πατέρες ὑμῶν ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ Ex 16, 15.
τὸ μάννα καὶ ἀπέθανον· 50 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρα-
νοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἐξ αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 (65.1)
ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ
ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ ὁ ἄρτος δὲ ὃν ἐγὼ
δώσω ἡ σάρξ μου ἐστίν, ἣν ἐγὼ δώσω ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.
52 (66.10) Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς

---

syrP ms Cyr (sed non^{txt} ad h. l.) Hil .. ς (49. Ln) ακουσας c. ABCKLT al pm c f ff^{2*} vg (et. am san for ing al)·syr^{cu} et^{sch} etP ^{txt} cop sah al Or^{2} | μαθων .. A add την αληθειαν | πρ. με .. BT Or^{1} πρ. εμε

46. εωρακ. (εωρ. c. ABCDKS?UΓΔ al pl; EGHLMTVΛ al mu εορ.: item post, sed K εορ.) τις (U om) c. BCDLT al it vg go Or Cyr^{txt} et^{com} Cyr^{hr} .. ς τις εωρ. c. AEGHKMSVΓΔΛ al pler cop sah al Did Thdrt$^{4,2\cdot 870\cdot}$ Chr | παρα (1. 22. 2.^{ps} cop sah Did^{2} Chr^{hr} Chr^{1} εκ) του (B om) | πατερα .. D a b e Novat Quaest θεου

47. ο πιστευων c. BLT arm (ap Sz) .. ς (Ln) add εις εμε c. ACDEGHKMS UVΓΔΛ al ut vdtr omn vv pler (sed syr^{cu} habet εις τ. θεον) Cyr Hil al (:: cf ο πι. εις εμε 6, 35. 7, 38. 11, 25. etc nec usquam fluct εις εμ.)

49. υμων .. Γ al ημων | εν (D a b e praem τον αρτον; item syr^{cu} sed om το μαννν.) τ. ερ. το μα. c. BCDT b c e am san ing tol al (Or ε. τ. ερ. εφ. το μα.) Eus^{ps} Chr (et.^{mosc4}) Aug .. ς το (K τον) μα. εν τ. ερ. c. AEG HKLMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn vv pler Thdrt Cyr Amb

50. ο αρτ. ο (H om) εκ τ. ουρ. (D^{gr*} add και) καταβαινων (T al -νον) ινα (D^{gr**} d it^{pl} vg sah add εαν) τ. ε. α. φαγη (E al -γει) κ. (it^{pl} vg sah om) μ. αποθανη (et. Or al; B -θνησκη)

51. εαν .. D^{gr} add ουν | τουτου τ. αρτου .. D^{gr} arm τ. αρτ. τουτ., a e Cyp meo (b eo) pane (item Hil pan. meo) | ζησεται (et. Or^{3} Cyr^{2} Chr) .. DL 33. Or^{3} ζησει (fortasse recte, cf ad 5, 25.) | δε (et. Or^{3} Thdrt al) .. om DΓ al plus^{12} it^{pl} (a b om et. και) vg cop al Clem Or^{1} Amm^{cai} (e q sah Cyp om και) | ην εγω δωσω (go al do, item antea; 96. 97. utroq loco add υμιν) c. EGHKMSUVΓΔΛ al longe pler f q go cop syr^{sch} etP al mu Clem Or^{2} (^{1,244} d et e) Cyr (txt ad h. l.) Chr Thdrt^{7} ($^{4,27\cdot 219\cdot 274\cdot 1218\cdot 1251\cdot 5,94\cdot 473\cdot}$) al Chrom .. Gb^{0}Ln 49. om c. BCDLT 33. 157. e^{ascr} it^{pler} vg syr^{cu} sah aeth^{utr} Or^{2} ($^{4,177\cdot 364\cdot}$) Ath Cyr^{act} Cyp Aug Gaud .. m *hic panis quem ego dabo pro huius mundi vita corpus meum est*, similiter Tert *panis quem ego dedero pro salute mundi caro mea est.* (Thdot affert ο αρτος ον usq η σα. μου εστ. nihil addens praeterea; item Amb) .. 113.* 251. a δωσω ad δωσω transiliunt | υπερ .. U περι

52. πρ. αλληλ. (al^{3} om) οι ιουδ. c. BEGHKLMSTUVΓΔΛ al longe pl vv pl (et. m) Or al .. CD al^{20} fere it^{aliq} vg al Aug οι ιουδ. πρ. αλλ. (Ln)

δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; 53 *εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς.* 54 *ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.* 55 (67.1) *ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις.* 56 (68.10) *ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ.* 57 *καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ.* 58 *οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ*

---

52. οιτος ημιν (c 1. t^{ser} al Or ante οιτος, u post *δουναι*, am post *carn. suam*) δουναι (dk al itp^{l} vg Amm^{cat} ante *φαγ.*) τ. *σαρκ.* (ita et. Or al; bt itp^{ler} [et. m] vg al pler Chr [et.$^{mosc\ 6}$] Aug Gaud add *αυτον* [item 61.^{mg} *εαυτου*]: ita Ln)

53. b om ὁ | *ε. μ. φαγ.* (et. m item Or^{2} al Cyp^{5} al; d ¦a Victorin *λαβητε*) τ. *σα. του* (k τοῦτοῦ sed alterum τοῦ deletum) *υ*ς. τ. α. (pro his f^{a} *εμου την σα.*, item Epiph^{89} *μου τ. σα.*) *κ. πιητε* (r g^{scr} *πιετε*) *αυτου* (f^{a} Epiph *μου*) τ. *αιμ.* (d a Hil τ. *αιμ. αυτ. πιητ.*), *ουκ εχ.* (it vg *habebitis*) ζω. *εν εαυτ.* (d *εν εαυτ. την ζω.*, item Amb^{1} Cassiod^{1}) .. Naass^{109} *εαν μη πιητε μου το αιμα και φαγ. μου τ. σαρκα, ου μη εισελθητε εις την βασιλειαν των ουρανων*

54. *μου* bis .. d e Victorin *αυτου* | d *σαρκαν* | *καγω* c. bcdgklu 1. p^{scr} al^{15} ac plur Or^{1} Chr (et.$^{mosc\ 3}$) Cyr Bas$^{2,\ 586.\ 650.}$ .. ς *και εγω* c. ehns tvfaa al longe pl Or^{1} Eus^{marc} | *εν* (Sz) c. ckmtvaa al^{60} fere it^{pler} vg go cop sah Or^{2} Eus^{marc} Cyr Bas^{2} Chr (et.$^{mosc\ 5}$) .. ς om (Ln [*εν*]) c. bdeghlsuf al pm a e

55. *αληθης* bis (Gb″) c. bcf^{a}klt al fere^{30} q tol mm cop sah arm ar^{r} Clem Or^{5} (et^{1} *αληθινη*) Eus$^{marc\ 3,\ 12.}$ Bas^{3} ($^{1,\ 448.\ 2,\ 586.}$ sed $^{2,\ 650.}$ fluct lectio) Cyr Apollin^{cat} Chr (et.$^{mosc\ 5}$) Procop Dam al Or$^{int\ 3,\ 720.}$ .. ς *αληθως* c. d (sed om *και το* usq *ποσις*) eghmsuvfaa al pl it^{pler} vg syr^{omn} al (Or$^{3,\ 720.}$ sed^{int} *αληθης* agnoscit) Hil Aug Amb

56. d add in fine *καθως εν εμοι ο πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμιειν, εαν μη λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ως τον αρτον της ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω.* Item a ff^{2}. *si acceperit homo corpus filii hominis quemadmodum panem vitae, habebit vitam in eo* (ff^{2}. *illo*). Ad eadem alludit ut vidtr Victorin his : *Vitam esse et aeternam vitam sic testatur, sic docet : Nisi acceperitis corpus filii hom. sicut panem vitae et biberitis sanguinem eius, non habebitis vitam in vobis.*

57. *απεστειλεν* .. d al plus^{15} *-σταλκεν* | t om ζω | *τρωγων* (et. Or Eus^{marc} al) .. d Victorin *λαμβανων* | *ζησει* (Gb′) c. bc**klt al fere^{25} Or Eus$^{marc\ 2}$ Cyr^{com} Cyr^{act} Chr (et.$^{mosc\ 3}$) .. ς *ζησεται* c. eghmsuvfaa al longe pl Cyr^{txt} .. c*(vdtr)d^{gr} *ζη*, item *vivit* b q go Amb^{2} al

58. *εξ* c. bct .. ς *εκ του* (:: ut vv. 50 et 51.) c. deghklmsuvfaa al ut

καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. 59 ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; 61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 (69.1) ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; 63 (70.4) τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· 2 Co 3, 6. (71.10) τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. 64 ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. (72.4) ἤδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 (73.10) καὶ ἔλεγεν Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι 6, 44.

---

vdtr omn Or Cyr Chr|οἱ πατερες c. BCLT 3.pe cop Or .. ς (Gb^{00}) add ημων c. DEGHKMSUVΔΛ al pler vv pler Chr al; item Γ al aliq ημων. Praeterea ς (= Gb) Ln pergunt το μαννα c. EGHKSUVΓΔΛ al pler (Μ post εφαγον) vv pl Chr al (al^{6} ff^{2}· syr^{hr} praeterea add εν τη ερημω) contra BCDLT 33. e cop sah syr^{cu} Or|τρωγων .. Γ al plus^{50} add μου | ζησει (Gb″) c. B(e Wo. Ce.)CEGLSTVΔΛ al plus^{50} Or Cyr Chr .. ς (Ln) ζησεται c. DHKMUΓ al pm Thdrt al

59. D εν τη συναγωγη | καφαρναουμ c. BCDT it (exc q) vg go cop sah Cyr .. ς καπερν. c. EGHKLMSUVΓΔΛ etc. Praeterea D a ff^{2}· Aug^{1} add σαββατω

60. ακουσαντες .. D q syr^{cu} post μαθ. αυτου, b e om | D ειπαν | ο λογ. ουτ. c. BCDKLT al fere^{15} e q cop arm Cyr^{2} Chr Bas$^{1,528.\ 2,586.\ 650}$· Thph .. ς ουτ. ο λογ. c. EGHMSUVΓΔΛ al longe pl it^{pl} vg|σκληρος .. A^{mg} (explicationis caussa) δυσπαράδεκτος, quo eodem modo explicat Chr

61. ειδως (C^{a} cop ιδων) δε .. D Chr (et.mosc^{3}; sed diff cdd al et edd) ως ουν εγνω. Similiter 13. al εγνω ουν, posteaque και ειπ. | εν εαυτω οτι .. D Chr (ut ante) οτι εν εαυτοις

62. θεωρητε .. HΓΔ 13. 157. al^{30} fere -ρειτε | Κ τ. υ. του ανθρ. | οπου .. D ου

63. KL al οφελει | ουδεν .. 13. 69. ουδενα | λελαληκα (Gb″ Sz) c. BCDK LTU al^{16} it vg go al pl Or Eus$^{marc\ 2}$ Ath Did Cyr^{utr} Chr al Tert al .. ς λαλω c. EFGHMSVΓΔΛ al longe pl sl^{aliq} (non sl$^{2\cdot 3\cdot}$) | D* d Tert om και

64. αλλ .. DL αλλα (49. Cf Lc 8, 16. Mc 12, 25.) | εισ. εξ υμ. τιν. (157. Did om) .. D it^{pm} εξ υ. εισ. τιν., ST al mu vg Chr (et.mosc^{4}) εισ. τιν. εξ υ. | G al^{6} vg^{sixt} am em san for fos ing mm mt tol al sax Hier al om μη (syr^{cu} om τιν. ε. οι μ. πι.) | D al^{3} παραδιδουσ

65. οτι .. om K al pauc a Chr (et.mosc^{3})

οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός.

66 *Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν.* 67 *εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν;* 68 ($^{76.1}$) *ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα*
Lc 4, 36. Mc 1, 24. *ζωῆς αἰωνίου ἔχεις·* 69 *καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν*
11, 27. Mt 16, 16. *ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ.* 70 ($^{75.10}$) *ἀπεκρίθη αὐτοῖς Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν.* 71 *ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἤμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.*

---

65. *πατρος* c. BC*DLT al a b ff^{2}· l cop syr^{cu} arr aeth^{utr} .. ς (Gb^{ww}) add *μου* c. C***EFGHKMSUVΓΔΛ al pler itP^{m} vg al mu Chr Cyr Bas^{2}

66. D al^{5} b c f l fos *εκ τ. ουν* | *απηλθον* h. l. c. EFGHMSUVΓΔΛ al pler q go Bas^{2,650}· .. Ln ante *εις* c. BCDKLT al^{12} vv pl Cyr Chr (et.$^{mosc^2}$ Aug | Ln [*εκ*] *των* c. BGT al^{7} a b e q Bas^{2,650}· | T *περιπατουν*

67. *ουν* .. G al a arm syr^{cu} om; D b *δε* | *δωδεκα* .. U 13. 69. al vv sl^{a} add *μαθηταις*

68. ς (= Gb Sz) *απεκρ. ουν* c. EFGHMSUVΓΔΛ al pl q al vg syrP Bas$^{2.650}$ (om *αυτω*) Aug^{1} contra BCKLΔ al plus^{30} a c e f cop sah syr^{cu} et^{sch} arm al mu Cyr Bas^{2,650}· Cyp al (D b *ειπεν δε*, go *tunc resp.*) | *απελευσομεθα* .. Γ al aliq *-σωμεθα*

69. *και εγνωκαμεν* (D add *σε*; al^{3} cop *εγνωκ. και* ante *πεπιστ.* pon^{t} .. GΓ al^{6} om | *ο αγιος* (Gb) c. BC*DL Nonn Cosm, item praemisso *ο* $\overline{χς}$ cu; sah .. ς (Gb') *ο* $\overline{χς}$ *ο υιος* c. C***(vdtr, minus enim recte in apparat. cod. c datum puto *ο* $\overline{χς}$ *ο αγ. υιος*)EFGHKMSUVΓΔΛ al fere omn vv p. (et. aethPP; aeth^{ro} *ο* $\overline{χς}$ *ο αγ. ο υι.*) Bas^{2}CyrChrCyp^{2} al; item omisso *ο* $\overline{χς}$ 17. al? b syr^{cu} Chr$^{mosc^5}$ semel Cyp^{1} (:: Schulzio *ο αγ. τ. θε. Iohanneum non vdtr*) | *του θεου* (Gb Sz) c. BCDL al^{7} itP^{ler} vg cop sah syr^{cu} arm pers^{w} Cyr Nonn Cosm Victorin Aug .. ς add *του ζωντος* : EFGHKMSUVΓΔΛ al pler ff^{2}· syr^{sch} etP al Bas^{3} Chr Cyp Amb

70. *αυτοις* (al^{3} g q for fos al sax Nonn *αυτω*, D a b c e ff^{2}· cop arm om c. EFGHMSUVΓΔΛ al plus^{70} ar^{e} etP al .. ς (Gb^{00}) Ln add *ο* $\overline{ις}$ c. BCDKL al pm vv pler Cyr. Praeterea D a ff^{2}· cop sah add *λεγων* (*et dix.* f a) | *υμας* (Δ om) *τ. δωδ.* (28. om) *εξελεξ.* .. G *εξελ. υμ. τ. δω.* | *εξ υμ. εις* .. D al pauc it^{aliq} Chr (et.$^{mosc^5}$) Aug *εις ε. υμ.*

71. DK 1. 2.^{pe} al om *τον* | *ισκαριωτου* c. BCGL 33. f g vg^{six} arm for ga harl al arm syrP ^{mg} gr (*του απο καριωτου*, ap Wh. sed alibi *τον απο* etc) Alcuin .. D a b e (*carioth*) ff^{2}· san *σκαριωθ*, item syr^{cu} et^{sch} *iscariot* (a *iudam simonem scarioth*, b ff^{2}· *de iuda simone* [ff^{2}· *si. im.*] *scarioth*, e *de iuda simonem carioth*; q mm al *iudam simonem iscariothem* vel *-then*; c *de iuda simone iscariothe*; ff^{2}· *de simone iuda scarioth*; fos *de iuda simonem scariothem*); 13. 69. 124. *απο καριωτου* (13. *σκαρ.*) . ς

VII.

1 *Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰου-* 5, 18.
δαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 *ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνο-* *Lev 23, 34.
πηγία. 3 *εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·* 4 *οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.* 5 *οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.*

ισκαριωτην c. EFHKMSUVΓΔΛ al pler vg^{ed} (*iudam simonis iscariotem*, item em al ut vdtr) syrP Cyr (:: et h. l. et 13, 26. pro testium auctoritate edendum *ισκαριωτου*. Multo enim verisimilius est id quod Iohanni proprium est ad modum reliquorum mutatum esse, quam ad *σιμωνος* aliena manu accommodatam *ισκαριωτην* scripturam. Minime vero scripturam nostram impedit 14, 22., ubi quum *ιουδας* absque *σιμωνος* ponat, ipsum Iudam dicit Iscariotem, ut haud dubie solebat dici; quemadmodum addito patris nomine, quod esset a Carioth aptissime cum isto coniungit.) | *ημελλ.* c. DEFGHMSVΓΔΛ al pl .. Ln 49. *εμελλ.* c. BCKLU al plus^{45} Cyr Thph (:: cf ad 6, 6.) | *παραδ. αυτον* c. BCDL 69. 124. o^{scr} al itpler vg cop sah .. ς *αυτ. παρ.* c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler a go Cyr Thph | *ων* c. C**EFGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn Cyr, item (*unus cum esset* q, *cum esset unus* it^{pl} vg, *cum unus esset* c, *qui unus erat* e) it vg go cop sah syrP .. BC*DL syr^{cu} et^{sch} al om (Gb^{00} Ln)

VII. 1. *και* .. C**D al^{2} it^{pler} (non q) vg^{cdd} pl (sed vg^{ed} gat mm g *με. τα. δε*) sah (non cop) syr^{cu} et^{sch} (non syrP) al (sed non go al) Chr^{com} om (Gb^{0}) | *μετ. ταυτ.* h. l. (Sz) c. BCDGKLX al fere^{20} it^{pler} vg cop sah al aliq Chr^{com} Cyr .. ς post o (B om) $\overline{\iota\varsigma}$ c. EFHMSUVΔΛ al longe pl q go syrP Chr^{txt} .. Γ y^{scr} al aliq om | *ηθελεν* .. A *-λον*

3. *ιουδαιαν* .. D^{gr} *γαλιλαιαν* | *θεωρησουσιν* c. B*DLMΔ 33. al aliq .. ς (item Ln ex errore) *-σωσι* (*-σιν*) c. B**EFGHKSUVXΓΔ al pler | *σου* sec .. B (cop) ante *τα εργ.* pon (Ln) .. DG al plus^{20} it^{pm} sah syr^{cu} et^{sch} al Bas Cyr Chr (et.^{mosc5}) Thph^{ed} om; sed G 1. al aliq pergunt *ἃ σὺ π.*

4. *εν κρ. τι* c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler it^{pler} vg go Chr^{1} .. BKLX al aliq (b *aliquid faciens in occ.*, similiter ff^{2*}) Cyr Chr^{1} *τι εν κρ.* (Ln) | *αυτος* (E* 253. *-τον*) .. BD* (sed post *παρρησ.* pon) d cop *αυτο* (Ln) .. b e non exprim

5. *ουδ. γαρ* (a c ff^{2*} q syr^{cu} add *tunc*) *οι αδ. αυτ.* (e f fos add *tunc*. Ambrst *adhuc*) *επιστευον* (DL *-ευσαν*, q *crediderunt*; b d add *tunc*) *εις αυτον* (D^{gr} add *τοτε*)

6 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
15, 18. καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 7 οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. 9 ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. 10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν,

---

6. *ουν* .. D^{gr} al aliq fos syr^{cu} et^{sch} arm$_A$ al Cyr om (Gb^{00}) | *εστιν* (al^{10} fere post *ετοιμ.*) .. B *παρεστιν*

7. In T exciderunt *-σειν υμας εμε δε μι-* (quibus versus efficitur) | *μαρτυρω* .. T *-ρον*

8. *εορτην* (Gb″ prob Schu) c. BDKLTX al fere^{15} a b c e ff^{2}· cop sah Chr (et.$^{mosc\,5}$) Cyr .. ς add *ταυτην* c. EFGHMSUVΓΔΛ al longe pl (sed al aliq transiliunt ad *ταυτην* sq) f g q vg syr^{omn} go al Amm^{cat} Aug Quaest | *ουκ* (Gb Sz) c. DKM 17.** 33. 389. p^{scr} a b c ff^{2}· vg cop syr^{cu} al mu Porph (teste Hier$^{2,\,761}$· adv. Pelag. 2, 17. „Negat, inquit, fratrib. et propinquis ire se ad scenopegiam. Et postea scriptum est Ut autem adscenderunt fratres eius, tunc et ipse adscendit ad solemnitatem – – Iturum se negavit, et fecit quod prius negaverat. Latrat Porphyrius, inconstantiae ac mutationis accusat.") Epiph^{447} (*ἔλεγεν ὅτι οὐ καταβαίνω* [corrige *οὐκ ἀναβ.*] *εἰς τ. ἑορτ. ταύτην. οὐ γὰρ ἐψεύδετο, μὴ γένοιτο – – μυστηριωδῶς γὰρ καὶ πνευματικῶς διαλεγομένου τοῖς αὐτοῦ ἀδελφοῖς οὐκ ᾔδεισαν τί ἔλεγεν. ἔλεγε γὰρ αὐτοῖς μὴ ἀναβαίνειν εἰς τὸ ἱερὸν ἐν τῇ ἑορτῇ ἐκείνῃ μηδὲ εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τελειῶσαι τέως τὴν οἰκονομίαν τοῦ πάθους αὐτοῦ* etc) Cyr (*ἀποφάσκει μὲν ἤδη σαφῶς τὸ βούλεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις συνεορτάζειν ὁ κύριος ἦγουν ἶέναι κατὰ ταὐτὸν ὡς συμμεθέξων ἐκείνοις τῆς ἐν σκιαῖς εὐθυμίας*) Chr (sed habet sic: *ἐγὼ οὐκ ἀναβ. ἄρτι. πῶς οὖν, φησίν, ἀνέβη, εἰπών Οὐκ ἀναβαίνω; οὐκ εἶπεν καθάπαξ Οὐκ ἀναβ., ἀλλά Νῦν, εἶπεν· τοιτέστι μεθ' ὑμῶν.*) Aug Hier Quaest .. ς (Ln) *ουπω* c. BEFG HLSTUVXΓΔΛ al pler f g q vg^{cdd} aliq (ap^{r} Ln) go sah (syr^{sch} et^{P} *ego nunc non*) al | *εις τ. ε. ταυτην* .. 69. om | *ο εμος καιρ.* c. BDLTUX al^{8} (item *meum tempus* c f ff^{2}· q vg go arm) Cyr .. ς *ο καιρ. ο εμος* c. EP GHKMSVΓΔΛ al pler (*temp. meum* a b e Aug Quaest) Chr

9. *ταυτα* (Gb Sz) c. DK 1. 33. 42. 118. 389. a^{scr} p^{scr} t^{scr} al plus^{15} it^{pler} vg syr^{cu} et^{sch} arr perss al Cyr Chr (et.$^{mosc\,3}$) .. ς (Ln) *τα. δε* c. BEP GHLMSTUVΓΔΛ al pl e f go cop sah syr^{P} al (Chr$^{mosc\,2}$ aeth *και ταυτ.*) | *αυτος* (Gb′) c. D*KLT(teste Birchio)X 1. 22. 33. 42. 118. 389. a^{scr} p^{scr} t^{scr} al^{5} a b d ff^{2}· l al vg (a ff^{2}· fos *illis ipse*) cop sah syr$^{P\ mg}$ arm al^{3}· Cyr Aug .. al^{6} e syr^{cu} et^{sch} arr perss al^{2}· om; c Chr^{1} (et.$^{mosc\,6}$) *ο ις* .. ς *αυτους* c. BD**EFGHMS(T teste Georg.)UVΓΔΛ al pl f (*dix. eis cum esset*) q go syr$^{P\ txt}$ al Chr^{1} | *εν τη γαλιλαια* .. D 2.^{ev} it^{aliq} Thph *εις την γαλιλαιαν*

10. *εις τ. εορτ.* h. l. c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler it (a bis habet) vg go

οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. 11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον Ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; 12 καὶ γογγυσμὸς περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον Οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. 13 οὐδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων. 9, 22.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν καὶ ἐδίδασκεν. 15 ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; 16 ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με· 17 ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. 18 ὁ ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ 14, 24.

---

syr^{cu} et^{p} al Chr^{txt} Hier Aug .. Ln post οι αδ. αυτ. c. BKLTX al^{4} (et al^{3} ^{scr} post τοτε) a (vide ante) cop sah syr^{sch} eth^{r} pers^{p} si Cyr .. al^{4} Chr^{com} (et.^{mosc6}) om | αλλα c. BT al? .. ς αλλ c. DEFGHKLMSUVXΓΔΛ etc | ως (D al it^{aliq} al mu Cyr Chr^{1} ^{mosc3} om; Chr^{1} ap Morel et^{mosc2} αλλα κρυπτως, sed^{semel} αλλ ως εν fere non fluct) εν (Λ add τω) κρυπτ.

11. εν τη εορτη (sah Synops^{vdtr} *in templo*) .. Λ 69. Chr (et.^{mosc6}) om

12. πολυς (LM al πολλυς, X -λλοις) h. l. c. BLTX al (33. Chr$^{et.mosc6}$ ην πε. αυτ. πολ., 127. ην πολ. πε. αυτ.) b q Cyr .. ς post γογγυσμ. c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler f al vg al (sed aliae mu libere) .. D a c e ff^{2}· om | τοις οχλοις .. D 33. it vg go cop sah al (non syr^{p}) τω οχλω (:: Schu „et vero sing. saepissime, plur. nusquam usus est Io.") | αλλοι (Gb Sz) c. DEFGHKLMSUVΓΔΛ al fere^{100} b e q (a syr^{cu} et^{sch} *et alii*) go al Euth Thph .. ς Ln αλλ. δε c. BTX al vix mu it^{aliq} vg cop sah syr^{p} al Cyr (Chr οι δε) | ου .. KT al^{12} ουχι

13. B*(ut passim)DL* παρησια (-σεια D) | L om περι αυτου

14. μεσουσης (et. Epiph^{447} al) .. D 1. 13. 22. 69. 118. 124. 2.^{pe} Ps-Chr μεσαζουσης | ω̄ c. BLTUX al ut vdtr pauc .. ς ο ω̄ c. DEFGHKMSVΓΔΛ al pler

15. εθαυμ. ουν (Schu „bene") c. BDLTX 1. 33. 42. 2.^{pe} al aliq a c e ff^{2}· l (b q εθ. δε) cop sah syr^{p} ^{mg} Cyr .. ς και εθαυμ. (M εθαυμαζαν) c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler vv pm | Γ πως ουτως

16. ουν (Gb† Sz; Schu „recte") c. BEFGHKMSTUVΓΔΛ al longe pl q go sah (ap Georg) syr^{p} si^{pler} Thph .. ς om c. DLX al non ita mu it^{aliq} vg cop sah syr^{cu} et^{sch} al Cyr (vv aliq απεκρ. δε vel και απεκρ.) | αυτοις .. Γ 13. al it^{aliq} al om | ο ω̄ .. B om ὁ | F* om και

17. θελη .. Γ al -λει | ποτερον (Λ** 131. p^{**scr} προτερον, item aeth *cognoscet primum quod*; X 33. add ει) εκ του (D om) θε.

18. εν αυτ. ουκ εστιν .. LX al? c ff^{2}· o. εστ. ε. αυτ.

Ex 24, 3 a. ἔστιν. 19 οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; 20 ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος
8, 48. 10, 20. Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; 21 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
Lev 12, 3. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. 22 διὰ
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋ-
Gen 17, 10. σέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄν-
θρωπον. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ
λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν
8, 15. κρίσιν κρίνατε. 25 Ἔλεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; 26 καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ,
καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες

---

19. *μωυσης* c. BDKLTXA al mu .. ς *μωσης* c. EFGHMSUVΓΔ al longe pl. Praeterea cf alibi | *δεδωκ.* c. EFGKLMSTUVXΓΔΛ al pler Chr Cyr .. Ln *εδωκ.* c. BDH (pergit *ημιν*) al aliq | G om *εξ υμων*

20. *απεκρ. ο οχλ.* c. BLTX 33. cop sah Aug (*respondit ei turba*) .. ς add *και ειπεν* (go syr^{sch} *et dixerunt;* 258. syr^{P} al add *αυτω*, item 247. *προς αυτον*) c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler vv pl (syr^{cu} *οι οχλ.* [sic vdtr] *ειπον αυτω* omisso *απεκρ.*, sed item v. sq *Iesus dixit eis*) Cyr .. K al^{6} syr^{P} ^{mg} *απεκριθησαν οι ιουδαιοι και ειπον αυτω* (:: v. sq *και ειπ.* post *απεκρ.* non fluct nec fere similia alibi)

21. *ις* c. BEFGHMVXΓΔ al plus^{60} (18 ap. sol. Scriv) Thph .. ς (Gb^{o}) Ln praem *ὁ* c. DKLS?TUΔ (*αποκριθεις ο ις ειπ. α.*, item sah cop^{dx}) al pm Cyr | *αυτοις* .. D it^{aliq} om | *παντες* .. D *υμεις*

22. *δια τουτο* c. sqq coniunxi (ut et. ς et edd pl) : ita (B certe^{mai}) DEG KLTUΓΔΛ al ut vdtr pl d e f al ut vdtr pl vg (ut am for etc) go syr^{omn} cop (sah vdtr certe) al Cyr Chr Euth Aug Gaud .. Ln 49. (item Knapp Theile aliiq) c. antecedd coni : ita X al q | *μωυσ.* et *μωσ.* h. v. et sq : vide ad v. 19. nisi quod KΔ v. 22. *μωσεως* | *δεδωκεν* .. DL al fere^{10} *εδωκ.* (D *εδ. υμ.* ante *μωυσης* pon) | D *αλλα* | *εν* (et. Or al) .. B b e om, hinc Ln [ε.] | *περιτεμνετε ανθρωπον* .. G al fere^{15} *-νεται -πος*

23. D 29. a f arm *ει ουν* (syr^{cu} et^{sch} *et si*) | L** *λαβει* | *ανθρ.* .. B 33. p^{scr} al praem *ὁ* | *εμοι* .. D cop sah arr aeth pers^{P} praem *πως* (cop sah pers^{P} *cur*; arr aeth *cur igitur*) | *ολον* (Chr *τῷ γοῦν εἰπεῖν Ὅλον ἄνθρ. δείκνυσι καὶ μερικὴν ὑγείαν οὖσαν τὴν περιτομήν*) .. X om | L *υγιη*

24. *μη κρινετε* .. V 69. al? *μη κρινατε* | *κρισ. κρινατε* c. EGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler Or al .. Ln *κρ. κρινετε* c. BDLT 245. 251 al? Const Cyr

25. *ουν* .. r* f^{scr} 10.pe om (go *δε*, syr^{cu} et^{sch} *et dicebant*) | *εκ* .. Γ al om (a *hierosolymitae*, it^{aliq} vg al *ex hierosolymis*) | *ιεροσολυμειτων* c. BD item (*-μητων*) EXΓ al aliq (:: et. Mc 1, 5. edendum erat *-μειται* ex AB[sic]DΔ etc)

26. *και* pr (et. Or Epiph^{447} al) .. LX al^{12} a g em al cop Cyr om | *μηποτε*

ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; 27 *ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.* 28 (76.3) *ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων Κἀμὲ οἴδατε* 8, 14. *καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·* 29 *ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.* 30 (77.1) *ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω* 8, 20. *ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.* 31 (78.10) *Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα*

.. D 49. 108. Chr[1] (et.[mosc 4]) *μητι* (itpl vg *numquid*, c ff[2] *numq. forte*) | *αληθως* .. 33. al[3] syr[sch] al om | *εγνωσαν* .. D syr[cu] arm post *οι αρχ.* | *ο χς* (Gb Sz) c. BDKLTX al plus[25] itpler vg cop sah syr[cu] arm al Or[2] Epiph[4/7] Cyr Chr[com] (et.[mosc 3] et[2] txt et com) Isid Nonn .. ς praem *αληθως* c. EFGHMSUVΓ (om *εστιν*) ΔΛ al longe pl f q go syr[sch] etP al Chr[txt] Thph

27. *ερχηται* (et. ς Wtst Gb Sz etc) .. ς[e] (1624. et al) *ερχεται* c. (F? e sil.)HΧΔ[*] al aliq; G al[2] *ελθη*

28. *εκραξεν* .. D al[2] it vg *-ζεν* (*clamabat*) | *εν τ. ιερω διδασκ.* (T al q post *ιησ.*) *ο* (B[**]T om) *ως* (Δ 61.* om *ο ως*) .. D *ο ως διδ. εν τ. ι.*, item sed *διδ.* post *ιερω* 1. 69. 131. 254. b l. Variant al | *και λεγων* .. K *κ. ελεγεν* | *και οιδατε* (V *οιδα*, b ff[2]. om *οιδ.*) .. X 409. l Or[2] (sed[3] et. habet) Chr[mosc 5] et[edd] al aliq Tert om

29. *εγω* (Gb Sz) c. BEGHKLMSTUVΓΔΛ al longe pl a e g q vg sah arm syrP c.[*] sl Or .. ς add *δε* c. DX al mu it[mu] cop syr[cu] et[sch] go al Cyr | *παρ* .. X *απ* | *απεστειλεν*, (D 131. *-σταλκεν*) .. 161. (et 124. fu) add (addita nota in mg *εις το ρωμαικον ευαγγελιον τουτο ευρον* 161.) haec: *και εαν ειπω οτι ουκ οιδα αυτον, εσομαι ομοιος υμων ψευστης* (huc usque 124. et fu). *και οιδα αυτον οτι παρ αυτου ειμι κακεινος με απεστειλεν.* Similiter g mm mt tol et al ap Ln totum vers. sic habent: *ego* (mm add *autem*) *scio* (tol *novi*) *eum, et si dixero* (g *dixerim? -rit?*) *quia nescio eum, ero similis vobis mendax*; *et* (mt *sed*, mm add *ego*) *scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit* (g *scit*)

30. *πιασαι* (MΓ et ut vdtr pl *-άσαι*, Δ *-ᾶσαι*) .. Δ 13. 69. 262. arm add *και εξηλθεν εκ της χειρος* (sed Δ *χωρας*) *αυτων* | *επεβαλεν* (b *iniecit*, d Ir[int] *inmisit*, X Or[1] *-αλλεν*) : et. Or[2] al .. T *εβαλεν*, itpler vg *misit* | *την χειρα* : et. Or al .. G al[10] it vg al mu Nonn Ir[int 3, 16, 7.] *τας χειρας* | *εληλυθει* .. BL al[5] *-λυθεν*

31. *εκ τ. οχλ. δε* (33. post *εκ*, K al[9] *ουν*) *πολλ. επιστ.* c. B(K)LTX al[16] fere itpler vg Cyr .. ς *πολλ. δε εκ τ. οχλ. επιστ.* (D *επ.* post *δε*) c. (D)EGH MSUVΓΔΛ al longe pl q al pl | D *ελεγαν* | *οτε* c. EGHKMSVΓΔΛ al longe pl .. Gb[0] Ln om c. BDLTUX al plus[10] Cyr (nec exprim it vg go etc) | *μητε* c. GHMSUVΓΔΛ al longe pl .. Gb' Ln 49. *μη* c. BDEKLTX al[20] Chr (et.[mosc 5]) Cyr | D *πλεονα*

σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; 32 ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, (79.1) καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. 33 (80.10)
12, 35. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμὶ καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. 34 (81.10) ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 35 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς Ποῦ μέλλει οὗτος πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; 36 τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος

31. *σημεια* c. BDKLTX al plus[35] it vg sah syrP arm al Chr (et.mosc 5) Cyr .. ς (Gb⁰) add *τουτων* c. EGHSUVΓΛ al pl go cop syrcu etsch al; item ante *σημ.* M al[6] et post *ποιησει* Δ al | *ποιησει* (X −*σῃ*) .. G al *ποιει*, Cyr *εχει ποιησαι* | *εποιησεν* .. D 13. 69. itpler vg syrsch al *ποιει*

32. *ηκουσαν* .. KMU 1. 28. 131. al fere[20] (et. T teste Birchio) italiq sah add *ουν*, item D al c e go *δε* .. 13. 124. syrcu etsch syrP c. ob. praem *και* | B *φαρεισαιοι* atque ita plerumque | *ταυτα* .. DL* al pauc a b c e l syrcu arm Chr (et.mosc 5) om | *υπηρετας* h. l. c. DEHMVΓΔΛ al fere[30] a q go syrP al Thph .. ς (Ln) ante *ινα* c. BGKLSTUX itpl vg al mu Cyr (al pauc syrcu om *υπηρ.*, e Chr [et.mosc 5] om *οι φαρ. κ. οι αρχ.*) | *οι φαρ. κ. οι αρχιερ.* c. EHMSVΓΔΛ al longe pl a q go syrP (et syrsch *αυτοι και οι αρχ.*) al Thph .. Ln 49. *οι αρχ.* (al[5] *ιερ.*) *κ. οι φαρ.* (:: quae mutatio cohaeret cum *υπηρετ.* transposito. Cf et. 7, 45. item 11, 47. 11, 57. 18, 3. ubi iste ordo est nec fluct) c. BDGKLTUX al mu itpl vg al mu Cyr

33. *ειπ. ουν* (Gb Sz) c. BDEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl vv pler Euth Thph Aug Bed .. ς add *αυτοις* c. T al vix mu e (*Ies. ad eos*) vged aeth persw Cyr | *ο ω̄ς ετι* .. T *οτι ω̄ς* | *χρον. μικρ.* (B*D *μεικρ.*) c. BLTX 69. al? e q (al?) .. ς *μικρ. χρ.* c. DEGHKMSUVΓΔΛ al pler vv pler Chr Cyr (Tert *modicum adhuc temporis*) Aug | *μεθ υμ. ειμι* .. U *μενω̄ μ. ὑμ.*

34. *ουχ* .. T *ουκ* | *ευρησετε* c. DEGHKLMSUVΓΔΛ etc .. Ln add *με* c. BTX cop sah syrcu etsch aeth | *ειμί* .. a c d syrcu cop (non sah) al Nonn (*ὁδεύσω*) Thph *εἶμι* (*vado* a c d) : Gb' | *και οπου* usq *ελθειν* (B add *εκει*, nil Mai.) .. U om

35. *πρ. εαυτους* .. G *πρ. αλληλους* | *μελλει ουτος* c. DLX al? syrcu .. ς (Ln 49.) *ουτ. μελλ.* c. BEGHKMSTUVΓΔΛ etc | *ημεις* .. D 249. itpler (non f q) vg cop om | *ευρησομεν* .. HMΓΔ al mu *−σωμεν* | *μη* .. D 124. *μητε* (it vg *numquid*) | *και* .. H om

36. *ο λογ. ουτ.* c. BDEГ(E* vdtr)KLX al[9] arm Nonn (*τίς δὲ πέλει λόγος οὗτος*) .. ς *ουτ. ο λογ.* c. E(ipse* corr)GHMSUVΓΔΛ etc .. T al[5] harl Chr [et.mosc 5] libere om *ουτος* | *ον* .. T *οτι* | *ευρησετε* c. DEHKLMSUVXΓΔΛ etc .. BGT cop sah syrcu etsch syrP c. ob. add *με* (Ln) | *εἰμί* : a (*eo*)

ὃν εἶπεν Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μὲ καὶ πινέτω. 38 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἤμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. 40 (32. 7) Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς

°Zeh 14, 8. °Es 58, 11.

°Ioel 2, 28. (3, 1.)

---

cop (non sah) al (sed non c d syr^{cu}) Nonn (ὀππόθι βαίνω) Thph εἶμι | ἐλθειν .. 225. h. l. add και εποριευθη εκαστος etc Ioh 7, 53 usq 8, 11.

37. τη εσχ. ημ. τη μεγαλη (12. 17. 229.* for al? om τ. μεγ.) .. D^{gr} (syr^{sch}) τη ημερ. τη μεγ. τη εσχ., syr^{cu} τη μεγ. ημ. (om τη εσχ.) | B** DGHTXΔ al ιστηκει | εκραξεν (et. Or al) .. D 1. al Chr -αζεν, item *clamabat* it vg cop sah al | εαν (Did ει) τ. διψα (Or^{1} -ψη) | προς με (B εμε) : et. Or^{saepe} Did al .. D b e Cyp Victorin^{1} Aug^{1} om

38. ρευσουσιν .. HΔ al -σωσιν | καθως ειπεν η γραφη : Chr ἐνταῦθα ὑποστίξαι δεῖ, ἵνα ᾖ τό Ποταμοὶ etc τῆς αὐτοῦ (i. e. Christi) ἀποφάσεως (antea habet: καὶ ποῦ εἶπεν ἡ γραφὴ ὅτι ποταμοὶ etc; Οὐδαμοῦ.)

39. οὔ c. DGHLSTXΓΔ al longe pl (et. carp^{ev}) Cyr^{hr} Chr Cyr .. BEKMUVΛ al^{25} Thph ὅ | ημελλ. c. EGHKLMUVΓΔΛ al plus^{40} .. Ln 49. εμελλ. c. BDS? TX al pl Cyr^{hr} et^{alex} Chr (Nonn) | πιστευοντες c. DEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn it vg (*credentes, qui credunt, qui credebant* : ita et. pp^{mu}; sed Amb^{1} Aug^{1} Vig^{1} *qui credituri erant*) etc Cyr^{hr} Thdrt al .. BLT (Birch male ut vdtr -σοντες) 18.^{ev} sah (vdtr) Chr^{mosc1} -σαντες (Ln) | ουπω .. A* οπου | πνευμα (D praem το) absq αγιον et δεδομενον et similibus c. KT 42. 91. san fu harl* cop (sah *nondum enim acceperant spiritum*) arm Or^{4} Ath^{898} Cyr^{3} Hesych Or$^{int\,3,\,908}$ lib Rebapt Hier (Nonn$^{libere\,mutans}$: οὔπω γὰρ βροτέῃσιν ἐνερρίζωτο μενοιναῖς Χριστὸς ἄναξ γενέτειο φανεὶς ἀγχίθρονος ἕδρης.) .. ς (Gb^{00}) add αγιον c. EGHLMSUXΓΔΛ v al pler Chr (Chr^{1} οὔπω γὰρ ἦν πν. ἅγιον, τουτέστι δοθέν. Thdrt$^{4,\,188}$) Or$^{int\,3,\,913}$. Item add δεδομενον it^{pl} vg^{ed} et^{cdd} pl syr^{sch} syrP c.* pers Eus$^{luc\,169}$ Victorin Aug Amb Quaest : ita Ln. Item add αγιον δεδομενον (254. δοθεν) B 254. e q sl$^{1.\,2.\,3.}$ cat Or$^{int\,3,\,900}$; item D f go aeth αγιον επ αυτοις (D** -τους, f *in eis*, aeth *illis*) | ω̄ c. BDEGHKLMTUXΓΔΛ (B?) v al longe pl (et. carp^{ev}) Or^{3} Did Cyr Chr (et.$^{mosc\,5}$) Thdrt Thph .. ς (Gb^{00}) praem ὁ c. min mu Or^{1} | ουδεπω (et. Or^{1}; L 56. ουδεπωτε sic) .. BD al aliq Or^{3} Did ουπω

40. εκ του οχλου ουν (itmu *autem*, Or om) c. (Schu „bene") BDLTX 1. (124. οι ουν εκ τ. οχλ. πολλοι) it^{pl} vg Or, item *quidam autem ex turba* cop sah arm; item *ex illa ergo turba multi* g gat mm, item addito τινες post ακουσ. Cyr .. ς πολλοι ουν (f go syr al δε) εκ του οχλου c. EGHKMSUΓΔΛ al pler q f go syr^{utr} al | των (D praem αυτου) λογων (K

δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα φαγεῖν; 53 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἔχει ζωὴν αἰώνιον, κἀγὼ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 ($^{67.1}$) ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθής ἐστιν βρῶσις, καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθής ἐστιν πόσις. 56 ($^{55.10}$) ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα ἐν ἐμοὶ μένει κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατὴρ κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα, καὶ ὁ τρώγων με κἀκεῖνος ζήσει δι' ἐμέ. 58 οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐξ οὐρανοῦ

---

52. οιτος ημιν (c 1. t^{ser} al Or ante οιτος, u post δουναι, am post carn. suam) δουναι (DK al it^{pl} vg Amm^{cat} ante φαγ.) τ. σαρκ. (ita et. Or al; BT it^{pler} [et. m] vg al pler Chr [et.$^{mosc\,6}$] Aug Gaud add αυτου [item 61.^{mg} εαυτου]: ita Ln)

53. B om ὁ | ε. μ. φαγ. (et. m item Or^{3} al Cyp^{3} al; D^{a} Victorin λαβητε) τ. σα. του (K τοῦτοῦ sed alterum τοῦ deletum) υι. τ. α. (pro his F^{a} εμου την σα., item Epiph^{89} μου τ. σα.) κ. πιητε (T g^{ser} πιετε) αυτου (F^{a} Epiph μου) τ. αιμ. (D a Hil τ. αιμ. αυτ. πιητ.), ουκ εχ. (it vg *habebitis*) ζω. εν εαυτ. (D εν εαυτ. την ζω., item Amb^{1} Cassiod^{1}) .. Naass^{109} εαν μη πιητε μου το αιμα και φαγ. μου τ. σαρκα, ου μη εισελθητε εις την βασιλειαν των ουρανων

54. μου bis .. D e Victorin αυτου | D σαρκαν | καγω c. BCDGKLU 1. p^{ser} al^{15} ac plur Or^{1} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Cyr Bas$^{2,\,586.\,650.}$ .. ς και εγω c. KHMS TVΓΔΛ al longe pl Or^{1} Eus^{marc} | εν (Sa) c. CKMTVΔΛ al^{60} fere it^{pler} vg go cop sah Or^{2} Eus^{marc} Cyr Bas^{3} Chr (et.$^{mosc\,5}$) .. ς om (Ln [εν]) c. BDEGHLSUΓ al pm a e

55. αληθης bis (Gb'') c. BCF^{a}KLT al fere^{30} q tol mm cop sah arm arr Clem Or^{5} (et^{1} αληθινη) Eus$^{marc\,3,\,12.}$ Bas^{3} ($^{1,\,44a.\,2,\,586.}$ sed $^{2,\,650.}$ fluct lectio) Cyr Apollin^{cat} Chr (et.$^{mosc\,5}$) Procop Dam al Or$^{int\,3,\,730.}$ .. ς αληθως c. D (sed om και το usq ποσις) EGHMSUVΓΔΛ al pl it^{pler} vg syr^{omn} al (Or$^{3,\,730.}$ sed^{int} αληθης agnoscit) Hil Aug Amb

56. D add in fine καθως εν εμοι ο πατηρ καγω εν τω πατρι. αμην αμην λεγω υμειν, εαν μη λαβητε το σωμα του υιου του ανθρωπου ω; τον αρτον της ζωης, ουκ εχετε ζωην εν αυτω. Item a ff$^{2.}$ *si acceperit homo corpus filii hominis quemadmodum panem vitae, habebit vitam in eo* (ff$^{2.}$ *illo*). Ad eadem alludit ut vidtr Victorin his : *Vitam esse et aeternam vitam sic testatur, sic docet : Nisi acceperitis corpus filii hom. sicut panem vitae et biberitis sanguinem eius, non habebitis vitam in vobis.*

57. απεστειλεν .. D al plus^{15} -σταλκεν | T om ζω | τρωγων (et. Or Eus^{marc} al) .. D Victorin λαμβανων | ζησει (Gb') c. BC$^{a\,*}$KLT al fere^{15} Or Eus$^{marc\,2}$ Cyr^{com} Cyr^{act} Chr (et.$^{mosc\,3}$) .. ς ζησεται c. EGHMSUVΓΔΛ al longe pl Cyr^{txt} .. c^{a}(vdtr)D^{gr} ζη, item *vivit* b q go Amb^{2} al

58. εξ c. BGT .. ς εκ του (:: ut vv. 50 et 51.) c. DEGHKLMSUVΓΔΛ al ut

καταβάς, οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον ζήσει εἰς τὸν αἰῶνα. 59 ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καφαρναούμ.

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον Σκληρός ἐστιν ὁ λόγος οὗτος· τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; 61 εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 (60.1) ἐὰν οὖν θεωρῆτε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; 63 (70.4) τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σὰρξ οὐκ ὠφελεῖ οὐδέν· 2 Co 3, 6. (71.10) τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λελάληκα ὑμῖν πνεῦμά ἐστιν καὶ ζωή ἐστιν. 64 ἀλλ' εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινὲς οἳ οὐ πιστεύουσιν. (72.4) ᾔδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες καὶ τίς ἐστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 (73.10) καὶ ἔλεγεν Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι 6, 44.

vdtr omn Or Cyr Chr | οἱ πατερες c. BCLT 3.pe cop Or .. ς (Gb00) add ημων c. DEGHKMSUVΔΛ al pler vv pler Chr al; item r al aliq ημων. Praeterea ς (= Gb) Ln pergunt το μαννα c. EGHKSUVΓΔΛ al pler (M post εφαγον) vv pl Chr al (al6 ff2· syrhr praeterea add εν τη ερημω) contra BCDLT 33. e cop sah syrcu Or | τρωγων .. r al plus30 add μου | ζησει (Gb") c. B(e Wo. Ce.)CEGLSTVΔΛ al plus50 Or Cyr Chr .. ς (Ln) ζησεται c. DHKMUΓ al pm Thdrt al

59. D εν τη συναγωγη | καφαρναουμ c. BCDT it (exc q) vg go cop sah Cyr .. ς καπερν. c. EGHKLMSUVΓΔΛ etc. Praeterea D a ff2· Aug1 add σαββατω

60. ακουσαντες .. D q syrcu post μαθ. αυτου, b e om | D ειπαν | ο λογ. ουτ. c. BCDKLT al fere15 e q cop arm Cyr2 Chr Bas1, 536· 2, 586. 650· Thph .. ς ουτ. ο λογ. c. EGHMSUVΓΔΛ al longe pl itpl vg | σκληρος .. Amg (explicationis caussa) δυσπαράδεκτος, quo eodem modo explicat Chr

61. ειδως (C* cop ιδων) δε .. D Chr (et.mosc3; sed diff cdd al et edd) ως ουν εγνω. Similiter 13. al εγνω ουν, posteaque και ειπ. | εν εαυτω οτι .. D Chr (ut ante) οτι εν εαυτοις

62. θεωρητε .. HΓΔ 13. 157. al30 fere -ρειτε | K τ. υι. του ανθρ. | οπου .. D ου

63. KL al οφελει | ουδεν .. 13. 69. ουδενα | λελαληκα (Gb" Sz) c. BCDK LTU al16 it vg go al pl Or Eusmarc2 Ath Did Cyrutr Chr al Tert al .. ς λαλω c. EFGHMSVΓΔΛ al longe pl alaliq (non al2·3·) | D* d Tert om και

64. αλλ .. DL αλλα (49. Cf Lc 8, 16. Mc 12, 25.) | εισ. εξ υμ. τιν. (157. Did om) .. D itpm εξ υ. εισ. τιν., ST al mu vg Chr (et.mosc4) εισ. τιν. εξ υ. | G al6 vgsixt am em san for fos ing mm mt tol al sax Hier al om μη (syrcu om τιν. ε. οι μ. πι.) | D al3 παραδιδους

65. οτι .. om K al pauc a Chr (et.mosc3)

οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με ἐὰν μὴ ᾖ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός.

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἰς τὰ ὀπίσω καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; 68 ($^{\text{vs. 1}}$) ἀπεκρίθη αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; ῥήματα
Lc 4, 36. Mc 1, 24. ζωῆς αἰωνίου ἔχεις· 69 καὶ ἡμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν
11, 27. Mt 16, 16. ὅτι σὺ εἶ ὁ ἅγιος τοῦ θεοῦ. 70 ($^{\text{vs. 10}}$) ἀπεκρίθη αὐτοῖς Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἐξελεξάμην; καὶ ἐξ ὑμῶν εἷς διάβολός ἐστιν. 71 ἔλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτου· οὗτος γὰρ ἤμελλεν παραδιδόναι αὐτόν, εἷς ὢν ἐκ τῶν δώδεκα.

---

65. πατρος c. BC*DLT al a b ff^{2}· l cop syr^{cu} arr aeth^{utr} .. ς (Gb^{00}) add μου c. C***EFGHKMSUVΓΔΛ al pler itp^{m} vg al mu Chr Cyr Bas^{2}

66. D al^{5} b c f l fos εκ τ. ουν | απηλθον h. l. c. EFGHMSUVΓΔΛ al pler q go Bas$^{2,\,650}$· .. Ln ante εις c. BCDKLT al^{12} vv pl Cyr Chr (et.$^{mose\,5}$) Aug | Ln [εκ] των c. BGT al^{7} a b e q Bas$^{2,\,650}$· | Τ περιπατουν

67. ουν .. G al a arm syr^{cu} om; D b δε | δωδεκα .. U 13. 69. al vv aliq add μαθηταις

68. ς (= Gb Sz) απεκρ. ουν c. EFGHMSUVΓΔ al pl q al vg syrP Bas$^{2,\,650}$· (om αυτω) Aug^{1} contra BCKLΔ al plus^{20} a c e f cop sah syr^{cu} et^{sch} arm al mu Cyr Bas$^{2,\,650}$· Cyp al (D b ειπεν δε, go *tunc resp.*) | απελευσομεθα .. Γ al aliq -σωμεθα

69. και εγνωκαμεν (D add σε; al^{3} cop εγνωκ. και ante πεπιστ. pon) .. Gr al^{6} om | ο αγιος (Gb) c. BC*DL Nonn Cosm, item praemisso ο $\overline{\chi\varsigma}$ cop sah .. ς (Gb′) ο $\overline{\chi\varsigma}$ ο υιος c. C***(vdtr, minus enim recte in append. cod. C datum puto ο $\overline{\chi\varsigma}$ ο αγ. υιος)EFGHKMSUVΓΔΛ al fere omn vv pl (et. aethPP; aeth^{ro} ο $\overline{\chi\varsigma}$ ο αγ. ο υι.) Bas^{3} Cyr Chr Cyp^{2} al; item omisso ο $\overline{\chi\varsigma}$ 17. al? b syr^{cu} Chr$^{mose\,5}$ semel Cyp^{1} (:: Schulzio ο αγ. τ. θε. Iohanneum non vdtr) | του θεου (Gb Sz) c. BCDL al^{7} it^{pler} vg cop sah syr^{cu} arm pers^{w} Cyr Nonn Cosm Victorin Aug .. ς add του ζωντος c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler ff^{2}· syr^{sch} et^{p} al Bas^{3} Chr Cyp Amb

70. αυτοις (al^{3} g q for fos al sax Nonn αυτω, D a b c e ff^{2}· cop arm om) c. EFGHMSVΓΔΛ al plus^{70} ar^{e} et^{p} al .. ς (Gb^{00}) Ln add ο $\overline{\iota\varsigma}$ c. BCDKLU al pm vv pler Cyr. Praetcrea D a ff^{2}· cop sah add λεγων (*et dix. illis* a) | υμας (Δ om) τ. δωδ. (28. om) εξελεξ. .. G εξελ. υμ. τ. δω. | εξ υμ. εις .. D al pauc it^{aliq} Chr (et.$^{mose\,5}$) Aug εις ε. υμ.

71. DK 1. 2.^{pe} al om τον | ισκαριωτου c. BCGL 33. f g vg^{six} am for gat harl al arm syrP $^{mg\,gr}$ (του απο καριωτου, ap Wh. sed alibi του απο etc) Alcuin .. D a b e (*carioth*) ff^{2}· san σκαριωθ, item syr^{cu} et^{sch} *iscariot* (a *iudam simonem scarioth*, b ff^{2}· *de iuda simone* [ff^{2}· *si. iu.*] *scarioth*, e *de iuda simonem carioth*; q mm al *iudam simonem iscariothem* vel *-then*; c *de iuda simone iscariothe*; ff^{2}· *de simone iuda scarioth*; fos *de iuda simonem scariothem*); 13. 69. 124. απο καριωτου (13. σκαρ.) .. ς

VII.

1 *Καὶ μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἤθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰου-* 5, 18.
δαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 *ἦν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ σκηνο-* Lev 23, 34.
πηγία. 3 *εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὕπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσουσιν τὰ ἔργα σου ἃ ποιεῖς·* 4 *οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι ποιεῖ καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ.* 5 *οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν.*

ισκαριωτην c. EFHKMSUVΓΔΛ al pler vg^{ed} (*iudam simonis iscariotem*, item em al ut vdtr) syrP Cyr (:: et h. l. et 13, 26. pro testium auctoritate edendum *ισκαριωτου*. Multo enim verisimilius est id quod Iohanni proprium est ad modum reliquorum mutatum esse, quam ad *σιμωνος* aliena manu accommodatam *ισκαριωτην* scripturam. Minime vero scripturam nostram impedit 14, 22., ubi quum *ιουδας* absque *σιμωνος* ponat, ipsum Iudam dicit Iscariotem, ut haud dubie solebat dici; quemadmodum addito patris nomine, quod esset a Carioth aptissime cum isto coniungit.) | *ημελλ.* c. DEFGHMSVΓΔΛ al pl .. Ln 49. *εμελλ.* c. BCKLU al plus^{45} Cyr Thph (:: cf ad 6, 6.) | *παραδ. αυτον* c. BCDL 69. 124. o^{scr} al it^{pler} vg cop sah .. ς *αυτ. παρ.* c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler a go Cyr Thph | *ων* c. C**EFGHKMSUVΓΔΛ al ut vdtr omn Cyr, item (*unus cum esset* q, *cum esset unus* it^{pl} vg, *cum unus esset* c, *qui unus erat* e) it vg go cop sah syrP .. BC*DL syr^{cu} et^{sch} al om (Gb^{00} Ln)

VII. 1. *και* .. C**D al^{3} it^{pler} (non q) vg$^{edd\ pl}$ (sed vg^{ed} gat mm g *με. τα. δε*) sah (non cop) syr^{cu} et^{sch} (non syrP) al (sed non go al) Chr^{com} om (Gb^{0}) | *μετ. ταυτ.* h. l. (Sz) c. BCDGKLX al fere^{20} it^{pler} vg cop sah al aliq Chr^{com} Cyr .. ς post o (B om) $\overline{ις}$ c. EFHMSUVΔΛ al longe pl q go syrP Chr^{txt} .. Γ y^{scr} al aliq om | *ηθελεν* .. Δ *-λον*

3. *ιουδαιαν* .. D^{gr} *γαλιλαιαν* | *θεωρησουσιν* c. B*DLMΔ 33. al aliq .. ς (item Ln ex errore) *-σωσι* (*-σων*) c. B**EFGHKSUVXΓΔ al pler | *σου* sec .. B (cop) ante *τα εργ.* pon (Ln) .. DG al plus^{20} it^{pm} sah syr^{cu} et^{sch} al Bas Cyr Chr (et.$^{mosc\,5}$) Thph^{ed} om; sed G 1. al aliq pergunt *ἃ σὺ π.*

4. *εν κρ. τι* c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler it^{pler} vg go Chr^{1} .. BKLX al aliq (b *aliquid faciens in occ.*, similiter ff^{2*}) Cyr Chr^{1} *τι εν κρ.* (Ln) | *αυτος* (E* 253. *-τον*) .. BD* (sed post *παρρησ.* pon) d cop *αυτο* (Ln) .. b e non exprim

5. *ουδ. γαρ* (a c ff^{2*} q syr^{cu} add *tunc*) *οι αδ. αυτ.* (e f fos add *tunc*, Ambrst *adhuc*) *επιστευον* (DL *-ευσαν*, q *credidérunt*; b d add *tunc*) *εις αυτον* (D^{gr} add *τοτε*)

6 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὔπω πάρεστιν, ὁ δὲ
15, 18. καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἕτοιμος. 7 οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς, ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 ὑμεῖς ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτήν· ἐγὼ οὐκ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ ἐμὸς καιρὸς οὔπω πεπλήρωται. 9 ταῦτα εἰπὼν αὐτὸς ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ. 10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτήν,

---

6. ουν .. D^{gr} al aliq fos syr^{cu} et^{sch} arm$_{A}$ al Cyr om (Gb^{00}) | εστιν (al^{10} fere post ετοιμ.) .. B παρεστιν

7. In T exciderunt -σειν υμας εμε δε μι- (quibus versus efficitur) | μαρτυρω .. T -ρον

8. εορτην (Gb$''$ prob Schu) c. BDKLTX al fere^{15} a b c e ff^{2*} cop sah Chr (et.$^{mosc\,5}$) Cyr .. ς add ταυτην c. EFGHMSUVΓΔΛ al longe pl (sed al aliq transiliunt ad ταυτην sq) f g q vg syr^{omn} go al Amm^{cat} Aug Quaest | ουκ (Gb Sz) c. DKM 17.** 33. 389. p^{scr} a b c ff^{2*} vg cop syr^{cu} al mu Porph (teste Hier$^{2,\,761*}$ adv. Pelag. 2, 17. „Negat, inquit, fratrib. et propinquis ire se ad scenopegiam. Et postea scriptum est Ut autem adscenderunt fratres eius, tunc et ipse adscendit ad solemnitatem – – Iturum se negavit, et fecit quod prius negaverat. Latrat Porphyrius, inconstantiae ac mutationis accusat.“) Epiph^{447} (*Ἔλεγεν ὅτι οὐ καταβαίνω* [corrige *οὐκ ἀναβ.*] *εἰς τ. ἑορτ. ταύτην. οὐ γὰρ ἐψεύδετο, μὴ γένοιτο – – μυστηριωδῶς γὰρ καὶ πνευματικῶς διαλεγομένου τοῖς αὐτοῦ ἀδελφοῖς οὐκ ἤδεισαν τί ἔλεγεν. Ἔλεγε γὰρ αὐτοῖς μὴ ἀναβαίνειν εἰς τὸ ἱερὸν ἐν τῇ ἑορτῇ ἐκείνῃ μηδὲ εἰς τὸν σταυρὸν τοῦ τελειῶσαι τέως τὴν οἰκονομίαν τοῦ πάθους αὐτοῦ* etc) Cyr (*ἀποφάσκει μὲν ἤδη σαφῶς τὸ βούλεσθαι τοῖς Ἰουδαίοις συνεορτάζειν ὁ κύριος ἦγουν εἶναι κατὰ ταὐτὸν ὡς συμμεθέξων ἐκείνοις τῆς ἐν σκιαῖς εὐθυμίας*) Chr (sed habet sic: *ἐγὼ οὐκ ἀναβ. ἄρτι. πῶς οὖν, φησίν, ἀνέβη, εἰπὼν Οὐκ ἀναβαίνω; οὐκ εἶπεν καθάπαξ Οὐκ ἀναβ., ἀλλά Νῦν, εἶπεν· τουτέστι μεθ' ὑμῶν.*) Aug Hier Quaest .. ς (Ln) ουπω c. BEFG HLSTUVXΓΔΛ al pler f g q vg^{cdd} aliq (ap^{r} Ln) go sah (syr^{sch} et^{P} *ego nunc non*) al | εις τ. ε. ταυτην .. 69. om | ο εμος καιρ. c. BDLTUX al^{a} (item *meum tempus* c f ff^{2*} q vg go arm) Cyr .. ς ο καιρ. ο ερος c. EF GHKMSVΓΔΛ al pler (*temp. meum* a b e Aug Quaest) Chr

9. ταυτα (Gb Sz) c. DK 1. 33. 42. 118. 389. a^{scr} p^{scr} t^{scr} al plus^{15} it^{pler} vg syr^{cu} et^{sch} arr perss sl Cyr Chr (et.$^{mosc\,3}$) .. ς (Ln) τα. δε c. BEF GHLMSTUVΓΔΛ al pl e f go cop sah syr^{P} al (Chr$^{mosc\,2}$ aeth και ταυτ.) | αυτος (Gb′) c. D*KLT(teste Birchio)X 1. 22. 33. 42. 118. 389. a^{scr} p^{scr} t^{scr} al^{5} a b d ff^{2*} l al vg (a ff^{2*} fos *illis ipse*) cop sah syr$^{P\,mg}$ arm sl^{3*} Cyr Aug .. al^{6} e syr^{cu} et^{sch} arr perss sl^{2*} om; c Chr^{1} (et.$^{mosc\,6}$) ο ις .. ς αυτοις c. BD**EFGHMS(T teste Georg.)UVΓΔΛ al pl f (*dix. eis cum esset*) q go syr$^{P\,txt}$ al Chr^{1} | εν τη γαλιλαια .. D 2.^{ev} it^{aliq} Thph εις την γαλιλαιαν

10. εις τ. εορτ. h. l. c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler it (a bis habet) vg go

οὐ φανερῶς ἀλλὰ ὡς ἐν κρυπτῷ. 11 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν
ἐν τῇ ἑορτῇ καὶ ἔλεγον Ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; 12 καὶ γογγυσμὸς περὶ
αὐτοῦ ἦν πολὺς ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ἀγαθός ἐστιν·
ἄλλοι ἔλεγον Οὔ, ἀλλὰ πλανᾷ τὸν ὄχλον. 13 οὐδεὶς μέντοι παρρη- 9, 22.
σίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἤδη δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης ἀνέβη Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν
καὶ ἐδίδασκεν. 15 ἐθαύμαζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες Πῶς οὗτος
γράμματα οἶδεν μὴ μεμαθηκώς; 16 ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰη- 14, 24.
σοῦς καὶ εἶπεν Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἔστιν ἐμὴ ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός
με· 17 ἐάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς
διδαχῆς πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστὶν ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. 18 ὁ
ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν
τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθής ἐστιν καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ

---

syr^{cu} et^{p} al Chr^{txt} Hier Aug .. Ln post οι add. αυτ. c. BKLTX al^{4} (et al^{3} ^{scr} post τοτε) a (vide ante) cop sah syr^{sch} et^{hr} pers^{p} sl Cyr .. al^{4} Chr^{com} (et.^{mosc6}) om | αλλα c. BT al? .. ς αλλ c. DEFGHKLMSUVΓΔΛ etc | ως (D al it^{aliq} al mu Cyr Chr^{1} ^{mosc3} om; Chr^{1} ap Morel et^{mosc2} αλλα κρυπτως, sed^{semel} αλλ ως εν fere non fluct) εν (A add τω) κρυπτ.

11. εν τη εορτη (sah Synops^{vdtr} *in templo*) .. A 69. Chr (et.^{mosc6}) om

12. πολυς (LM al πολλυς, X -λλοις) h. l. c. BLTX al (33. Chr$^{et.mosc6}$ ην πε. αυτ. πολ., 127. ην πολ. πε. αυτ.) b q Cyr .. ς post γογγυσμ. c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler f al vg al (sed aliae mu libere) .. D a c e ff^{2}· om | τοις οχλοις .. D 33. it vg go cop sah al (non syr^{p}) τω οχλω (:: Schu „et vero sing. saepissime, plur. nusquam usus est Io.") | αλλοι (Gb Sz) c. DEFGHKLMSUVΓΔΛ al fere^{100} b e q (a syr^{cu} et^{sch} *et alii*) go al Euth Thph .. ς Ln αλλ. δε c. BTX al vix mu it^{aliq} vg cop sah syr^{p} al Cyr (Chr οι δε) | ου .. KT al^{12} ουχι

13. B*(ut passim)DL* παρησια (-σεια D) | L om περι αυτου

14. μεσουσης (et. Epiph^{447} al) .. D 1. 13. 22. 69. 118. 124. 2.p^{e} Ps-Chr μεσαζουσης | ω̄ c. BLTUX al ut vdtr pauc .. ς ο ω̄ c. DEFGHKMSVΓΔΛ al pler

15. εθαυμ. ουν (Schu „bene") c. BDLTX 1. 33. 42. 2.p^{e} al aliq a c e ff^{2}· l (b q εθ. δε) cop sah syr^{p} ^{mg} Cyr .. ς και εθαυμ. (M εθαυμαζαν) c. EFGHKMSUVΓΔΛ al pler vv pm | Γ πως ουτως

16. ουν (Gb† Sz; Schu „recte") c. BEFGHKMSTUVΓΔΛ al longe pl q go sah (ap Georg) syr^{p} sl^{pler} Thph .. ς om c. DLX al non ita mu it^{aliq} vg cop sah syr^{cu} et^{sch} al Cyr (vv aliq απεκρ. δε vel και απεκρ.) | αυτοις .. Γ 13. al it^{aliq} al om | ο ω̄ .. B om ὁ | F* om και

17. θελη .. Γ al -λει | ποτερον (A** 131. p^{**scr} προτερον, item aeth *cognoscet primum quod*; X 33. add ει) εκ του (D om) θε.

18. εν αυτ. ουκ εστιν .. LX al? c ff^{2}· ο. εστ. ε. αυτ.

*Ex 24, 3 s. ἐστιν. 19 οὐ Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον; καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν
ποιεῖ τὸν νόμον. τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; 20 ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος
8, 48. 10, 20. Δαιμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; 21 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
*Lev 12, 3. καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἓν ἔργον ἐποίησα καὶ πάντες θαυμάζετε. 22 διὰ
τοῦτο Μωϋσῆς δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν, οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωϋ-
*Gen 17, 10. σέως ἐστίν, ἀλλ' ἐκ τῶν πατέρων, καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἄν-
θρωπον. 23 εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἄνθρωπος ἐν σαββάτῳ ἵνα μὴ
λυθῇ ὁ νόμος Μωϋσέως, ἐμοὶ χολᾶτε ὅτι ὅλον ἄνθρωπον ὑγιῆ
ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; 24 μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν
5, 18. κρίσιν κρίνατε. 25 Ἔλεγον οὖν τινὲς ἐκ τῶν Ἱεροσολυμειτῶν Οὐχ
οὗτός ἐστιν ὃν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; 26 καὶ ἴδε παρρησίᾳ λαλεῖ,
καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες

---

19. *μωυσης* c. BDKLTXΔ al mu .. ς *μωσης* c. EFGHMSUVΓΛ al longe pl. Praeterea cf alibi | *δεδωκ.* c. EFGKLMSTUVXΓΔΛ al pler Chr Cyr .. Ln *εδωκ.* c. BDH (pergit *ημιν*) al aliq | G om *εξ υμων*

20. *απεκρ. ο οχλ.* c. BLTX 33. cop sah Aug (*respondit ei turba*) .. ς add *και ειπεν* (go syr^{sch} *et dixerunt;* 258. syrP al add *αυτω*, item 247. *προς αυτον*) c. DEFGHMSUVΓΔΛ al pler vv pl (syr^{cu} *οι οχλ.* [sic vdtr] *ειπον αυτω* omisso *απεκρ.*, sed item v. sq *Iesus dixit eis*) Cyr .. K al^{6} syrP mg *απεκριθησαν οι ιουδαιοι και ειπον αυτω* (:: v. sq *και ειπ.* post *απεκρ.* non fluct nec fere similia alibi)

21. *ις* c. BEFGHMVXΓΔ al plus^{60} (18 ap. sol. Scriv) Thph .. ς (Gb^{o}) Ln praem *ὁ* c. DKLS?TUΔ (*αποκριθεις ο ις ειπ. α.*, item sah cop^{dx}) al pm Cyr | *αυτοις* .. D it^{aliq} om | *παντες* .. D *υμεις*

22. *δια τουτο* c. sqq coniunxi (ut et. ς et edd pl) : ita (B certe^{mai}) DEG KLTUΓΔΛ al ut vdtr pl d e f al ut vdtr pl vg (ut am for etc) go syr^{omn} cop (sah vdtr certe) al Cyr Chr Euth Aug Gaud .. Ln 49. (item Knapp Theile aliiq) c. antecedd coni : ita X al q | *μωυσ.* et *μωσ.* h. v. et sq : vide ad v. 19. nisi quod KΔ v. 22. *μωσεως* | *δεδωκεν* .. DL al fere^{10} *εδωκ.* (D *εδ. υμ.* ante *μωυσης* pon) | D *αλλα* | *εν* (et. Or al) .. B b e om, hinc Ln [ε.] | *περιτεμνετε ανθρωπον* .. G al fere^{15} *–νεται –πος*

23. D 29. a f arm *ει ουν* (syr^{cu} et^{sch} *et si*) | L^{ea} *λαβει* | *ανθρ.* .. B 33. p^{scr} al praem *ὁ* | *εμοι* .. D cop sah arr aeth pers^{p} praem *πως* (cop sah pers^{p} *cur*; arr aeth *cur igitur*) | *ολον* (Chr *τῷ γοῦν εἰπεῖν Ὅλον ἄνθρ. δείκνυσι καὶ μερικὴν ὑγείαν οὖσαν τὴν περιτομήν*) .. X om | L *υγιη*

24. *μη κρινετε* .. V 69. al? *μη κρινατε* | *κριν. κρινατε* c. EGHKMSUVXΓΔΛ al longe pler Or al .. Ln *κρ. κρινετε* c. BDLT 245. 251 al? Const Cyr

25. *ουν* .. Γ^{e} f^{scr} 10.pe om (go *δε*, syr^{cu} et^{sch} *et dicebant*) | *εκ* .. Γ al om (a *hierosolymitae*, it^{aliq} vg al *ex hierosolymis*) | *ιεροσολυμειτων* c. BD item (*–μητων*) EXΓ al aliq (:: et. Mc 1, 5. edendum erat *-μειται* ex AB[sic]DΔ etc)

26. *και* pr (et. Or Epiph^{447} al) .. LX al^{12} a g em al cop Cyr om | *μηποτε*

ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός; 27 *ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ Χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν.* 28 (76.8) *ἔκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων Κἀμὲ οἴδατε* 8, 14. *καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἔστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε·* 29 *ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμὶ κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν.* 30 (77.1) *ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι, καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα, ὅτι οὔπω* 8, 20. *ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.* 31 (78.10) *Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι ὁ Χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι πλείονα*

.. D 49. 108. Chr[1] (et.mosc[4]) *μητι* (itpl vg *numquid*, c ff[2]. *num. forte*) | *αληθως* .. 33. al[3] syr[sch] al om | *εγνωσαν* .. D syr[cu] arm post *οι αρχ.* | *ο χς* (Gb Sz) c. BDKLTX al plus[25] itpler vg cop sah syr[cu] arm al Or[2] Epiph[4.17] Cyr Chr[com] (et.mosc[3] et[2] txt et com) Isid Nonn .. ς praem *αληθως* c. EFGHMSUVΓ (om *εστιν*) ΔΛ al longe pl f q go syr[sch] etP al Chr[txt] Thph

27. *ερχηται* (et. ς Wtst Gb Sz etc) .. ς[e] (1624. et al) *ερχεται* c. (F? e sil.)HΚΔ* al aliq; G al[2] *ελθη*

28. *εκραξεν* .. D al[2] it vg *-ζεν* (*clamabat*) | *εν τ. ιερω διδασκ.* (T al q post *ιησ.*) *ο* (B**T om) *ως* (Δ 61.* om *ο ως*) .. D *ο ως διδ. εν τ. ι.*, item sed *διδ.* post *ιερω* 1. 69. 131. 254. b l. Variant al | *και λεγων* .. K *κ. ελεγεν* | *και οιδατε* (V *οιδα*, b ff[2]. om *οιδ.*) .. X 409. l Or[2] (sed[2] et. habet) Chr[mosc5] et[cdd] al aliq Tert om

29. *εγω* (Gb Sz) c. BEGHKLMSTUVΓΔΛ al longe pl a e g q vg sah arm syrP c.* sl Or .. ς add *δε* c. DX al mu it[mu] cop syr[cu] et[sch] go al Cyr | *παρ* .. X *απ* | *απεστειλεν*, (D 131. *-σταλκεν*) .. 161. (et 124. fu) add (addita nota in mg *εις το ρωμαικον ευαγγελιον τουτο ευρον* 161.) haec: *και εαν ειπω οτι ουκ οιδα αυτον, εσομαι ομοιος υμων ψευστης* (huc usque 124. et fu). *και οιδα αυτον οτι παρ αυτου ειμι κακεινος με απεστειλεν.* Similiter g mm mt tol et al ap Ln totum vers. sic habent: *ego* (mm add *autem*) *scio* (tol *novi*) *eum, et si dixero* (g *dixerim? -rit?*) *quia nescio eum, ero similis vobis mendax*; *et* (mt *sed*, mm add *ego*) *scio eum quia ab ipso sum et ipse me misit* (g *scit*)

30. *πιασαι* (MΓ et ut vdtr pl *-άσαι*, Δ *-ᾶσαι*) .. Δ 13. 69. 262. arm add *και εξηλθεν εκ της χειρος* (sed Λ *χωρας*) *αυτων* | *επεβαλεν* (b *iniecit*, d Ir[int] *inmisit*, X Or[1] *-αλλεν*) : et. Or[2] al .. T *εβαλεν*, itpler vg *misit* | *την χειρα* : et. Or al .. G al[10] it vg al mu Nonn Ir[int 3, 16, 7.] *τας χειρας* | *εληλυθει* .. BL al[5] *-λυθεν*

31. *εκ τ. οχλ. δε* (33. post *εκ*, K al[9] *ουν*) *πολλ. επιστ.* c. B(K)LTX al[16] fere itpler vg Cyr .. ς *πολλ. δε εκ τ. οχλ. επιστ.* (D *επ.* post *δε*) c. (D)EGH MSUVΓΔΛ al longe pl q al pl | D *ελεγαν* | *οτι* c. EGHKMSVΓΔΛ al longe pl .. Gb[0] Ln om c. BDLTUX al plus[10] Cyr (nec exprim it vg go etc) | *μητι* c. GHMSUVΓΔΛ al longe pl .. Gb' Ln 49. *μη* c. BDEKLTX al[20] Chr (et.mosc[5]) Cyr | D *πλεονα*

σημεῖα ποιήσει ὧν οὗτος ἐποίησεν; 32 ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα, (79.1) καὶ ἀπέστειλαν ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. 33 (80.10)
12, 35. εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἔτι χρόνον μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμὶ καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. 34 (81.10) ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 35 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς Ποῦ μέλλει οὗτος πορεύεσθαι, ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἑλλήνων μέλλει πορεύεσθαι καὶ διδάσκειν τοὺς Ἕλληνας; 36 τίς ἐστιν ὁ λόγος οὗτος

31. *σημεια* c. BDKLTX al plus[35] it vg sah syrP arm sl Chr (et.mosc[5]) Cyr .. ς (Gb[0]) add *τουτων* c. EGHSUVΓΔ al pl go cop syr[cu] et[sch] al; item ante *σημ.* M al[6] et post *ποιησει* Δ al | *ποιησει* (X −σῃ) .. G sl *ποιει*, Cyr *εχει ποιησαι* | *επoιησεν* .. D 13. 69. it[pler] vg syr[sch] al *ποιει*

32. *ηκουσαν* .. KMU 1. 28. 131. al fere[20] (et. T teste Birchio) it[aliq] sah add *οιν*, item D al c e go *δε* .. 13. 124. syr[cu] et[sch] syrP c. ob. praem *και* | B *φαρεισαιοι* atque ita plerumque | *ταυτα* .. DL[*] al pauc a b c e l syr[cu] arm Chr (et.mosc[5]) om | *υπηρετας* h. l. c. DEHMVΓΔΛ al fere[50] a q go syrP al Thph .. ς (Ln) ante *ινα* c. BGKLSTUX it[pl] vg al mu Cyr (al pauc syr[cu] om *υπηρ.*, e Chr [et.mosc[5]] om *οι φαρ. κ. οι αρχ.*) | *οι φαρ. κ. οι αρχιερ.* c. EHMSVΓΔΛ al longe pl a q go syrP (et syr[sch] *αυτοι και οι αρχ.*) al Thph .. Ln 49. *οι αρχ.* (al[5] *ιερ.*) *κ. οι φαρ.* (:: quae mutatio cohaeret cum *υπηρετ.* transposito. Cf et. 7, 45. item 11, 47. 11, 57. 18, 3. ubi iste ordo est nec fluct) c. BDGKLTUX al mu it[pl] vg al mu Cyr

33. *ειπ. ουν* (Gb Sz) c. BDEGHKLMSUVXΓΔΛ al longe pl vv pler Euth Thph Aug Bed .. ς add *αυτοις* c. T al vix mu c (*Jes. ad eos*) vg[ed] aeth pers[w] Cyr | *ο ω̄ς ετι* .. T *οτι ω̄ς* | *χρον. μικρ.* (B*D *μεικρ.*) c. BLTX 69. al? e q (al?) .. ς *μικρ. χρ.* c. DEGHKMSUVΓΔΛ al pler vv pler Chr Cyr (Tert *modicum adhuc temporis*) Aug | *μεθ υμ. ειμι* .. U *μενω̄ μ. ὑμ.*

34. *ουχ* .. T *ουκ* | *ευρησετε* c. DEGHKLMSUVΓΔΛ etc .. Ln add *με* c. BTX cop sah syr[cu] et[sch] aeth | *ειμί* .. a c d syr[cu] cop (non sah) al Nonn (*ὁδεύσω*) Thph *εἶμι* (*vado* a c d) : Gb' | *και οπου* usq *ελθειν* (B add *εκει*, nil Mai.) .. U om

35. *πρ. εαυτους* .. G *πρ. αλληλους* | *μελλει ουτος* c. DLX al? syr[cu] .. ς (Ln 49.) *ουτ. μελλ.* c. BEGHKMSTUVΓΔΛ etc | *ημεις* .. D 249. it[pler] (non f q) vg cop om | *ευρησομεν* .. HMΓΔ al mu −*σωμεν* | *μη* .. D 124. *μητε* (it vg *numquid*) | *και* .. H om

36. *ο λογ. ουτ.* c. BD[gr](E* vdtr)KLX al[8] arm Nonn (*τίς δὲ πέλει λόγος οὗτος*) .. ς *ουτ. ο λογ.* c. E(ipse* corr)GHMSUVΓΔΛ etc .. T al[5] harl Chr [et.mosc[5]] libere om *ουτος* | *ον* .. T *οτι* | *ευρησετε* c. DEHKLMSUVXΓΔΛ etc .. BGT cop sah syr[cu] et[sch] syrP c. ob. add *με* (Ln) | *εἰμί* : a (*eo*)

ὃν εἶπεν Ζητήσετέ με καὶ οὐχ εὑρήσετε, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἱστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν λέγων Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρὸς μὲ καὶ πινέτω. 38 ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ ἤμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες εἰς αὐτόν· οὔπω γὰρ ἦν πνεῦμα, ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. 40 (32. 7) Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ἀκούσαντες τῶν λόγων ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς

*Zch 14, 8. *Es 55, 11.

*Ioel 2, 28. (3, 1.)

---

cop (non sah) al (sed non c d syr^{cu}) Nonn (ὁππόθι βαίνω) Thph εἶμι | ἐλθειν .. 225. h. l. add και επορευθη εκαστος etc Ioh 7, 53 usq 8, 11.

37. τη εσχ. ημ. τη μεγαλη (12. 17. 229.* for al? om τ. μεγ.) .. D^{Gr} (syr^{sch}) τη ημερ. τη μεγ. τη εσχ., syr^{cu} τη μεγ. ημ. (om τη εσχ.) | B** DGHTXA al ιστηκει | εκραξεν (et. Or al) .. D 1. al Chr -αζεν, item *clamabat* it vg cop sah al | εαν (Did ει) τ. διψα (Or^{1} -ψη) | προς με (B εμε) : et. Or^{saepe} Did al .. D b e Cyp Victorin^{1} Aug^{1} om

38. ρευσουσιν .. HA al -σωσιν | καθως ειπεν η γραφη : Chr ἐνταῦθα ὑποστίξαι δεῖ, ἵνα ᾖ τό Ποταμοὶ etc τῆς αὐτοῦ (i. e. Christi) ἀποφάσεως (antea habet: καὶ ποῦ εἶπεν ἡ γραφὴ ὅτι ποταμοὶ etc; Οὐδαμοῦ.)

39. οὐ c. DGHLSTXΓΔ al longe pl (et. carp^{ev}) Cyr^{hr} Chr Cyr .. BEKMUVΛ al^{25} Thph ὅ|ημελλ. c. EGHKLMUVΓΔΛ al plus^{40} .. Ln 49. εμελλ. c. BDS? TX al pl Cyr^{hr} et^{alex} Chr (Nonn) | πιστευοντες c. DEGHKMSUVXΓΔΛ al fere omn it vg (*credentes, qui credunt, qui credebant* : ita et. pp^{mu}; sed Amb^{1} Aug^{1} Vig^{1} *qui crediturі erant*) etc Cyr^{hr} Thdrt al .. BLT (Birch male ut vdtr -σοντες) 18.^{ev} sah (vdtr) Chr^{mosc1} -σαντες (Ln)|ουπω .. A* οπου|πνευμα (D praem το) absq αγιον et δεδομενον et similibus c. KT 42. 91. san fu harl* cop (sah *nondum enim acceperant spiritum*) arm Or^{4} Ath^{898} Cyr^{3} Hesych Or$^{int\,3,\,908}$ lib Rebapt Hier (Nonn libere mutans: οὔπω γὰρ βροτέῃσιν ἐνερρίζωτο μενοιναῖς Χριστὸς ἄναξ γενέτειο φανεὶς ἀγχίθρονος ἕδρης.) .. ς (Gb^{00}) add αγιον c. EGHLMSUXΓΔΛ v al pler Chr (Chr^{1} οὔπω γὰρ ἦν πν. ἅγιον, τοιουτέστι δοθέν. Thdrt$^{4,\,188}$) Or$^{int\,3,\,912}$. Item add δεδομενον it^{pl} vg^{ed} et^{edd} pl syr^{sch} syr^{P} c.* pers Eus$^{luc\,189}$ Victorin Aug Amb Quaest : ita Ln. Item add αγιον δεδομενον (254. δοθεν) B 254. e q sl$^{1.\,2.\,3.}$ cat Or$^{int\,3,\,900}$; item D f go aeth αγιον επ αυτοις (D** -τους, f *in eis*, aeth *illis*) | ω̄ς c. BDEGHKLMTUXΓ ΔΛ (s?) v al longe pl (et. carp^{ev}) Or^{3} Did Cyr Chr (et.$^{mosc\,5}$) Thdrt Thph .. ς (Gb^{00}) praem ὁ c. min mu Or^{1} | ουδεπω (et. Or^{1}; L 56. ουδεπωτε sic) .. BD al aliq Or^{3} Did ουπω

40. εκ του οχλου ουν (it^{mu} *autem*, Or om) c. (Schu „bene") BDLTX 1. (124. οι ουν εκ τ. οχλ. πολλοι) it^{pl} vg Or, item *quidam autem ex turba* cop sah arm; item *ex illa ergo turba multi* g gat mm, item addito τινες post ακουσ. Cyr .. ς πολλοι ουν (f go syr al δε) εκ του οχλου c. EGHKMSUΓΔΛ al pler q f go syr^{utr} al | των (D praem αυτου) λογων (K

1, 21. ὁ προφήτης· 41 ἄλλοι ἔλεγον Οὗτός ἐστιν ὁ Χριστός· (88.7) οἱ δὲ
ἔλεγον Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ Χριστὸς ἔρχεται; 42 οὐχὶ ἡ
*Ps 89, 4; *Mich 5, 1. γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυὶδ καὶ ἀπὸ Βηθλεὲμ τῆς
κώμης, ὅπου ἦν Δαυείδ, ἔρχεται ὁ Χριστός; 43 (84.10) σχίσμα οὖν
7, 30. ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ δι' αὐτόν· 44 (85.1) τινὲς δὲ ἤθελον ἐξ αὐτῶν
πιάσαι αὐτόν, ἀλλ' οὐδεὶς ἔβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 (86.10) Ἦλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φα-
ρισαίους, καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι Διὰ τί οὐκ ἠγάγετε αὐτόν; 46
ἀπεκρίθησαν οἱ ὑπηρέται Οὐδέποτε ἐλάλησεν οὕτως ἄνθρωπος ὡς
οὗτος ὁ ἄνθρωπος. 47 ἀπεκρίθησαν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι Μὴ καὶ

---

al it^{alliq} vg al add αυτου) c. BDEGHKLMTUΓΔ* al longe pl it vg go cop sah syr^{sch} syr$^{p\ mg}$ (*verba haec*) et^{txt} (*verba eius*) pers^{w} sl$^{1.2.3}$ Or (add του ιυ) cat. Praeterea BDLTU al e syr$^{p\ mg}$ add τουτων (U τούτον) : ita Ln, item G al it^{pler} vg al praem .. ς τον λογον (X al mu arm Cyr add τουτον et aeth praem; al pers^{p} add αυτου) c. $\aleph$?(X)Δ**Λ al pm arm aeth pers^{p} (Cyr) .. 106. 44.^{ev} om plane | ουτος (et. Or Cyr) .. BD praem οτι (fortasse recte, et. v. sq)

41. αλλοι pr .. T 1. 13. 69. al pauc c f cop sah Or add δε, hinc Ln [δε] | ουτος .. DLX al panc syr^{p} c.^{a} praem οτι | οι (*quidam*) δε c. BLTX 1. 33. al^{5} it^{pl} vg sah sl$^{2.}$ et^{ed} Or Cyr .. 49. αλλοι c. DEGHK(MΔ* al^{10} fere b q ab ελεγον ad ελεγον transiliunt)SUΓΔΔ** al longe pl (et. v) go syr^{utr} al, item ς (Gb^{00}) add δε c. min b q cop al | D* ελεγαν

42. ουχι (r οὐχῆ) c. DEGHKMSUXΓΔΔ al ut vdtr omn Cyr .. Ln 49. ουχ c. B**(* ουκ)LT Or (alibi hoc alibi illud fluct, nec enim ratio locorum omnium eadem; passim neutrum fluct; tamen cf ad Mt 13, 55. Rom 2, 26. ubi similiter testes ουχ η pro ουχι η praebent) | ειπεν .. D al pauc λεγει, item *dicit* it vg al | τον .. D 13. 69. 157. al om | δαυειδ, δαυιδ, δαβιδ : cf ad Mt 1, 1. | r* al βηθλεμ, item *baethlem* a, *bethlem* e | ερχ. ο χς (Schu „bene ap Io.") c. BLT c ff^{2} g (e om ο χς) vg syr^{sch} Cyr Chr .. ς ο χς ερχ. c. DEGHKMSUVΓΔΔ al ut vdtr omn vv pl cat (sed D ante οπου, cop ante απο βηθλ., sah ante εκ του σπερμ.)

43. εγεν. εν τω οχλ. (D^{gr} εις τον οχλον) c. BDLTX 33. 124. 157. al pauc it^{pler} vg cop sah syr^{p} (similiter syr^{sch}) al Cyr .. ς εν τ. οχλ. εγεν. c. EGHKMSUΓΔΔ al pler q al

44. επεβαλεν c. DEGHKMSUXΓΔΔ al ut vdtr omn (131. -αλλεν) e f go al Cyr Chr .. BLT it^{pl} vg al εβαλεν (Ln 49. :: cf ad v. 30.) | U επ αυτω | fu om versum (y^{ser} om τιν. usq πιασ. αυτ.)

45. ειπον .. T teste Birchio ελεγον | εκεινοι .. KU al g om | D ηγαγατε (T ηγαγιντε)

46. απεκριθησαν (et. Or) .. D add δε, al pauc Chr (et.$^{mosc\ 3}$) add οτιν | ελαλ. ουτως ανθρ. c. BLTX 3. 33. Or Cyr^{4} (et^{1} ελ. α. ουτ.) Chr^{2} cat .. ς ουτ. ελαλ. ανθρωπ. c. EGHKMSUΓΔΔ al longe pler it^{pl} (al*libere* ut e *nemo unquam sic locutus est*) vg al; item D ουτ. ανθρ. ελαλ. | ως ουτ.

ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 *μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτὸν ἢ ἐκ τῶν Φαρισαίων;* 49 *ἀλλὰ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπάρατοί εἰσιν.* 50 *λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς,* 3, 1. *ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν πρότερον, εἷς ὢν ἐξ αὐτῶν,* 51 *Μὴ ὁ νόμος* Dt 19, 15 sq. *ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον ἐὰν μὴ ἀκούσῃ πρῶτον παρ' αὐτοῦ καὶ γνῷ τί ποιεῖ;* 52 *ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; ἐραύνησον καὶ ἴδε ὅτι ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης οὐκ ἐγήγερται.*

ο ανθρ. (3. 9. mm mt al ap Ln syr^{sch} eth^{hr} al add *λαλει*) c. EGHKMSU ΧΓΔΛ al pler itp^{l} vg (et. am san al pler) sah syrP al Thdrt$^{2,\ 121}$ Chr^{txt} (sed$^{mosc\ 2}$ om) cat; item D c ff^{2}· *ως ουτος λαλει*, item a *quomodo et hic* .. Ln 49. om (Gb^{0}) c. BLT 225. 229.* for cop Or Cyr^{3} Chr$^{com\ 2}$ Aug (:: offendit illud *ουτος ο ανθρ.*; hinc alii satis habuerunt delevisse *ὁ ἄνθρωπος*, alii totum additamentum abstulere; quod ut adderetur nulla prorsus caussa erat)

47. *απεκριθησαν* c. D 1. 33. al fere^{10} a c e ff^{2}· sah syr arm perss sl$^{1.\ 2}$· Cyr .. ς (Gb^{0}) Ln add *ουν* c. EGHKLMSTUXΓΔΛ al longe pl it^{mu} vg syrP al; item go cop *δε* | *αυτοις* .. BK al^{5} l fos arm om (v. 46. nemo add) | L *πεπλανασθαι*

48. *εκ* .. K al^{7} om | *επιστευσεν* .. D *πιστευει*

49. *αλλα* c. BDLT .. ς *αλλ* c. EGHKMSUXΓΔΛ etc (Or *αλλ η*) | *επαρατοι* c. BT 1. 33. Or Cyr^{schol} et^{1027}· Chr^{com} .. ς *επικαταρατοι* c. DEGHKL MSUXΓΔΛ al pler Cyr^{txt} Chr^{txt} (:: cf Gal 3, 10. 13.)

50. *προτερον* (*το πρ.* LX al^{7}) c. BLT a (*qui prius venit ad eum*) e (*qui venerat ad Ies. primo tempore*) sah syr^{hr} Cyr, item addito *νυκτος* vel ante [το] *προτερ.* (K c ff^{2}· l syrP c.* arm aeth) vel post *προτ.* (cop) vel ante *πρ. αυτ.* (al^{7}) K 1. 13. 69. 118. 124. 209. 2.^{pe} it^{g} cop arm aeth syrP c.*, item D 33. *νυκτος το πρωτον*... ς *νυκτος* ante *πρ. αυτον* c. EGHMSΓΔ al pler; item post *πρ. αυτον* (al aliq *τον ιν*) KUΔ al f l q vg go syr (*qui venerat ad Ies. nocte*) .. 49. Gb' nec *προτ.* nec *νυκτ.* : at sic e coniectura (:: ex 19, 39. fluxit textus immutatio) | *εις ων* (L vv aliq om) *εξ αυτων* .. D ante ο *ελθων*, 71. 142.* g^{ser} om

51. *ακουση* .. Γ al aliq *-σει* | *πρωτον* (K 118. al post *πα. αυτ.*, K ante *ακουσ.*) *παρ αυτου* c. BD(K)LT(X) 1. 33. 69. al^{15} fere Or Cyr Bas$^{3,\ 304}$ (*πρωτ. αυτου ακ.*) item (*primum*) c ff^{2}· q (a *prius ab illo*, f *prius* ante *ακ.* item go) arm .. ς *παρ αυτου πρωτερον* (Gb' *πρωτον*) c. EGHMSUΓ ΔΛ al longe pl g vg cop sah syr^{utr} al Chr .. e Eus^{pe} Lcif om *πρωτ.* | *γνω* .. D *επιγνωσθη* (*cognoscatur* d) | *ποιει* (et. Or al) .. D c Lcif *εποιησεν*

52. *ειπαν* c. BDKT .. ς *-πον* c. EGHLMSUXΓΔΛ etc (Or om *κ. ειπ. αυτ.*) | *εραυνησον* c. B*T .. ς Ln (ignorans B) 49. *ερευνησον* c. B**DEGHKLMS UXΓΔΛ etc (:: cf ad 5, 39.) | *ιδε* .. D 229.** add *τας γραφας*, item 229.* (*την γραφην*) a c e ff^{2}· l (non item f g q) vg (sed non am san for em ing** gat mm al) sah post *εραυνησον* (:: ex 5, 39.) | *εκ τ. γαλιλ.* (B

γαλειλ. ut solet) προφ. c. BLTX al pauc it^{aliq} vg (sed non am fu for san ing al) Or Cyr Chr (et.^{mosc5}) .. ς προφ. εκ της (G om) γαλ. c. DE GHKMSUΓΔΛ (et. carp^{ev}) al pler it^{pl} vg$^{edd\ pl}$ go al pl | εγηγερται (EG HM al mu εγειγερτ.) c. EGHLMS^{txt}XΛ (et. carp^{ev}) al pl (syr interprete Schaafio) syrP ^{mg} pers^{P} (*quando surrexit*) Cyr^{3} (multus est in exponendo, cf p. 481 sq, urgetque Iesum ne fuisse quidem Galilaeum) Chr (urget quod Iesus respondendo docuerit se non prophetam sed τοῦ κόσμου δεσπότην esse) .. Gb' Ln 49. εγειρεται c. BDKS^{mg}ΓΠΛ al fere^{30} it^{pler} vg (syr teste Wtst aliisq) syrP ^{txt} go aeth^{utr} pers^{w} (e *surget*, item cop sah) Or (ουκ εξερχεται ουδε εγειρεται); item U ερχεται (:: ut vix probabiliter dici potest unde εγηγερτ. ortum sit, ita planissima est lectionis εγειρεται origo)

53.—8, 11. om c. ABCLTXA (in A et C par foliorum quod periit: 6, 50.—8, 52. in illo, 7, 53.—8, 11 in hoc: pericopam de adultera non continuisse certum est. De C cf editionis meae prolegg pag. 31. nota 4.) (L et A spatium vacuum habent) 22. 33. 72. 96. 97. 106. 131. 157. a* bxy^{scr} 2.pe al plus^{50} (sed in his aliquot om tantum 8, 3—11.) et evgg^{pm} (et. carp^{ev}) a b** f l^{txt} q cop^{dz} et$^{cdd\ al}$ sah syr (mss pl, quemadmodum et. Lee in ed. 1816. testatur deesse istam historiam in Peschitho. Vertit primum Syriace Maras Amidae episc. teste Zacharia Meletin. ap. Dion. Barsalib., abbas Mar Paulus teste syrP $^{cod\ mg}$.) syrP (mss pl; qui habent cdd, vel in mg exhibent vel testantur nota non in omnibus inveniri istam historiam) arm^{mss} ar^{cod} (e copta facta) go; item praetereunt Or Apollin Thdor^{mop} Chr Cyr Bas Cosm Nonn Thph cat (hinc nec in Amm^{presb} inventum vdtr unde plurima in cat transiere) Cyp Tert Iuvenc (non addiderim Amm et Eus in canonibus videri praeterisse, nam quod in GM $\overline{\pi\varsigma}^{\varepsilon}$ notatur ad 7, 46. $\overline{\pi\zeta}^{\gamma}$ ad 8, 19. id non satis est ad probandum, quum tota de adultera historia ad canonem ε' trahi potuerit.) Defuisse antiquitus testantur et. capitulorum indices in veterrimis cdd; nam nec ACΔΛ nec al mu capitulum περὶ τῆς μοιχαλίδος in indicem relatum habent; habent vero KM aliiq pm .. asteriscis notant EΔ al^{15} fere, obelis S al plus^{30}, asterisco ad 7, 53. et 8, 11. notat M .. transpon (sive 7, 53.—8, 11. sive 8, 3—11.) ad finem evglii Io 1. al plus^{10} (et. tisch in quo 7, 53.—8, 2. ab ipso*, 8, 3—11. a posteriore scriptore supplentur) .. 13. 69. 124. 346. post Luc 21., 225. post Io 7, 36. hab .. omitti in cdd testantur scholl varia. Ita A 262. aliiq sic in mg habent: τὰ ὀβελισμένα (al ὠβ.) ἔν τισιν ἀντιγράφοις οὐ κεῖται, οὐδὲ Ἀπολιναρίου (al -ρίῳ)· ἐν δὲ τοῖς ἀρχαίοις ὅλα κεῖται (al κεινται)· μνημονεύουσιν τῆς περικοπῆς ταύτης καὶ οἱ ἀπόστολοι ἐν αἷς ἐξέθεντο διατάξεσιν εἰς οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας. Item 1.^{mg} ad fin. evglii: τὸ περὶ τῆς μοιχαλίδος κεφάλαιον ἐν τῷ κατὰ Ἰωάννην εὐαγγ. (cod. ἑαγγ.) ὡς ἐν τοῖς πλείοσιν ἀντιγράφοις μὴ κείμενον, μηδὲ παρὰ τῶν θείων πατέρων τῶν ἑρμηνευσάντων μνημονευθέν, φημὶ δὴ Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστ. καὶ Κυρίλλου Ἀλεξανδρέως οὐδὲ μὴν ὑπὸ Θεοδώρου Μωψουεστίας καὶ τῶν λοιπῶν, παρέλειψα κατὰ τὸν τόπον. κεῖται δὲ οὕτως μετ' ὀλίγα τῆς ἀρχῆς τοῦ $\overline{\pi\varsigma}$ κεφ. ἑξῆς τοῦ Ἐρεύνησον καὶ ἴδε ὅτι προφήτ. ἐκ τ. Γαλιλ. οὐκ ἐγείρεται. Eodem

loco 135.mg et 301.mg : *εὕρηται καὶ ἕτερα ἐν ἀρχαίοις ἀντιγράφοις, ἅπερ σιωπῶμεν γράψαι πρὸς τῷ τέλει τοῦ αὐτοῦ εὐαγγελιστοῦ, ἃ ἐστι τάδε.* 34.mg ad ipsum loc. sic: *ἰστέον ὅτι διὰ τοῦτο μετὰ ἀστερίσκων ἐτέθησαν τὰ περὶ τῆς μοιχαλίδος, ἐπειδὴ εἰς τὰ πλείω τῶν ἀντιγράφων οὐκ ἔγκειται· πλὴν εἰς τὰ ἀρχαιότερα ηὕρηνται.* Ceterum memorabile est quod Eusb. e. 3, 39. de Papia refert : *ἐκτίθεται δὲ καὶ ἄλλην ἱστορίαν περὶ γυναικὸς ἐπὶ πολλαῖς ἁμαρτίαις διαβληθείσης ἐπὶ τοῦ κυρίου, ἣν τὸ καθ' Ἑβραίους εὐαγγ. περιέχει.* Quae quorsum spectent ambigitur; Rufinus vero ad hanc adulterae historiam pertinere eo significavit quod verba *ἱστορίαν περὶ* usq *κυρίου* sic reddidit: *historiam de muliere adultera quae accusata est a Iudaeis apud dominum.*

Habent pericopam DΓ (quamquam hiat 7, 28.—8, 10.) GHKUΓ (sed hiat post *στησ. αυτην* v. 3.) (item EMSΔ : vide supra) al plus300 edd mugr etlat ap Hier (adv. Pelag. 2, 17. „in ev. sec. Ioh. in multis et Graecis et Latinis edd. invenitur de adultera muliere quae accusata est ap. dominum") b* c e ff2. g lmg vg aethutr syrhr sl sax perss (in cod vat ad cap 10. trahitur); adde vv quarum mss differre supra indicavimus .. agnoscunt Const (2, 24, 4. *ἑτέραν δέ τινα ἡμαρτηκυῖαν ἔστησαν οἱ πρεσβύτεροι ἔμπροσθεν αὐτοῦ, καὶ ἐπ' αὐτῷ θέμενοι τὴν κρίσιν ἐξῆλθον· ὁ δὲ καρδιογνώστης κύριος, πυθόμενος αὐτῆς εἰ κατέκριναν αὐτὴν οἱ πρεσβ. καὶ εἰπούσης ὅτι οὔ, ἔφη πρὸς αὐτήν "Υπαγε οὖν, οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω*) Synops (sed post v. 20. demum atque in hunc quidem modum commemorat: *ἐνταῦθα τὰ περὶ τῆς κατηγορηθείσης ἐπὶ μοιχείᾳ*) Euth (sed add *χρὴ δὲ γνώσκειν ὅτι τὰ ἐντεῦθεν* etc *παρὰ τοῖς ἀκριβέσιν ἀντιγράφοις ἢ οὐχ εὕρηται ἢ ὠβέλισται. διὸ φαίνονται παρέγγραπτα καὶ προσθήκη· καὶ τούτου τεκμήριον τὸ μηδὲ τὸν Χρυσόστομον ὅλως μνημονεῦσαι αὐτῶν*) Hier Amb Aug (de coniug. adulter. 2, 7. – „quis non intelligat debere ignoscere maritum, quod videt ignovisse dominum" – „Sed hoc videlicet infidelium sensus exhorret, ita ut nonnulli modicae fidei vel potius inimici verae fidei, credo metuentes peccati impunitatem dari mulieribus suis, illud quod de adulterae indulgentia dominus fecit auferrent de codd. suis." Similiter Nicon iactam esse vult narrationem ab Armenis, *βλαβερὰν εἶναι τοῖς πολλοῖς τὴν τοιαύτην ἀκρόασιν* dicentibus.) Textum sic habet ς (Gb00):

53 *καὶ ἐπορεύθη* (DMSΓ al15 c al *-θησαν*, U al pl *απηλθεν*, Λ al mu *απηλθον*) *ἕκαστος εἰς τὸν οἶκον* (tisch 1. 25. copwi armed *τ. τοπον*, 69. *τα ιδια*) *αὐτοῦ.*

VIII. 1 *Ἰησοῦς δὲ* (UΓ al pm *και ο ιησ.*, al mu *και ιησ.*, *και ο ιησ. δε*, *ο δε ιησ.*) *ἐπορεύθη* (S al *-ετο*) *εἰς τὸ ὄρος τῶν ἐλαιῶν* (Γ 272. fscr add *μονος*). 2 *ὄρθρου δὲ* (Γ 272. *και οτε* pro *ορθρ. δε*) *πάλιν* (U al pl Euth add *βαθεως* s. *βαθεος*) *παρεγένετο* (D *παραγεινεται*, U al pl vv mu *ηλθεν* s. *παρηλθεν*, item U al pm add *ο ιησους*) *εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς* (GSU al20 *οχλος*, Γ 272. om) *ἤρχετο πρὸς αὐτόν* (om *πρ. α.* EGHKU al plus30; *και πας* usq *αυτον* om al6), *καὶ καθίσας* (275. arm om) *ἐδίδασκεν αὐτούς* (D al6 om *και καθ. ε. αυτ.*). 3 *ἄγουσι* (al2 *φερουσι*, Λ** al6 *και προσηνεγκαν αυτω*) *δὲ* (UΓ al mu vv aliq om) *οἱ γραμματεῖς* (οι.γρ. al7 Prom cum *και*

sq om, al transp, 1. al arm οι *αρχιερεις*) *και οι Φαρισαιοι προς αυτον* (Sz om *πρ. α.* c. DMUFA al longe pl vv mu; et. transp; et. *πρ. τον ιησουν* legitur) *γυναικα εν* (Sz *επι* c. DMSUFA al longe pl) *μοιχεια* (D *επι αμαρτεια γυναικα*) *κατειλημμενην* (D *ειλημμενην*, EGHK al pm *καταληφθεισαν*, 16.ev *καταλελημμενην*), *και στησαντες αυτην εν* (A al pl add *τω*) *μεσω* 4 *λεγουσιν* (CA al plus[80] italiq vg al *ειπον*) *αυτῷ* (et om et *τω ιησου* legitur; praeterea add *πειραζοντες* EGHK al pl Euth Promiss; D add *εκπειραζοντες αυτον οι ιερεις ινα εχωσιν κατηγοριαν αυτου*) *Διδασκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ* (M *η γυ. αυτ.*) *κατειλήφθη* (EGHK al mu *κατειληφθη*, D al *κατειληπται*, MA al pm *ηλειπται* s. *ειληπται*, 32.ev *προκατειληπται*) *ἐπαντοφώρῳ* (EGHMA al *-φορω*, A[88] al *-φορως*) *μοιχευομένη* (U al pl vv pm Amb *ταυτην ευρομεν επαντοφωρω* [vv pm om] *μοιχευομενην*). 5 *ἐν δὲ* (al[10] fere *και εν*) *τῷ νόμῳ Μωσῆς* (M al mu *μωυσ.*, D *μωυσης δε ε. τ. ν.*) *ἡμῖν* (DH al om, U al aliq italiq vg post *ενετ.* varieq al transp, HS al[90] fere vv aliq *ημιν* ante *μωσ.*) *ἐνετείλατο* (D *εκελευσεν*, 161. *εγραψεν*) *τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι* (Sz *λιθαζειν* c. DMSUA al longe pl vv mu Cassiod; al[12] *λιθαζεσθαι*)· *σὺ οὖν* (D *συ δε νιν*, italiq fos al Amb Prom *συ δε*) *τί λέγεις* (Sz add *περι αυτης* c. MSUA al pl vv mu Euth Amb al); 6 *τοῦτο δὲ* (15. 272. c al om) *ἔλεγον* (S al mu *ειπον*) *πειράζοντες* (al plus[12] *εκπειρ.*) *αὐτόν* (al om), *ἵνα ἔχωσι* (al mu vv pauc *σχωσι, εχουσι, ευρωσι*) *κατηγορεῖν* (Sz *κατηγοριαν* c. SU al longe pl vv mu et cum iisdem fere add *κατ*) *αὐτοῦ* (*τουτο δε* usq *αυτου* om DM 264.). *ὁ δὲ Ἰησοῦς* (e[scr] om, 258. *γνους*) *κάτω κύψας* (et. *κ. κεκριφως, κ. νευσας, κατακυψ.* legitur, c[scr] *κυμψας*) *τῷ δακτύλῳ* (A 262. al syr[utr] om; et. transponitur) *ἔγραφεν* (DEGHM tisch[**] al mu *κατεγραφεν*, al[10] *εγραψεν*, al[2] *καταγεγραφεν*) *εἰς τὴν γῆν* (EGHK al fere[80] sl add *μη* [al[2] om, al[5] *και*] *προσποιουμενος*). 7 *ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες* (M al plus[50] *επερωτ.*) *αὐτόν* (D al om, al add *και*, ff[2] *cum autem interrogarent exspectantes eum quid diceret*), *ἀνακύψας* (DMS al mu vv *ανεκυψεν* [*-ψε*] *και*, UA al pm Euth *αναβλεψας*) *εἶπε πρὸς αὐτούς* (DSUA al pl vv *αυτους*, M al om) *Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν πρῶτος* (EGH al mu *-τον*) *τὸν* (DUA al pl om) *λίθον ἐπ' αὐτῇ* (DEGHKMUA al pl *επ αυτην*) *βαλέτω* (EGHK al pm *βαλλετω*; D *επ α. βαλ. λιθ.*, EGHKS al pm *επ α. τ. λιθ. β.*, UA al pm *λιθ. β. ε. α.*, M al *β. ε. α. τ. λ.* etc). 8 *καὶ πάλιν κάτω κύψας* (D al al[2·3·] *κατακυψ.*, H* 272. om *κατω*; praeterea D al ff[2] Hier Aug add *τω δακτυλω*) *ἔγραφεν* (D al *κατεγραφ.*, M 126. al *εγραψεν*) *εἰς τὴν γῆν* (U al mu add *ενος εκαστοι αυτων τας αμαρτιας*, item Bar Hebr. ex cod. aliquo Alex. ap. Asseman. Contra Hier adponit [explicationis caussa] : *eorum videlicet qui accusabant et omnium peccata mortalium.*). 9 *οἱ δὲ ἀκούσαντες* (A 13. 69. 124. 262. al om *οι δ. ακ.*, D *εκαστος δε των ιουδαιων*, diff al) *καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι* (*και* usq *ελεγχ.* om DMUA 1. 13. 69. 124. al longe pl vv pm Euth al) *ἐξήρχοντο* (D al *-χετο*, A 13. 69. 124. al [sed pler praem *και*] *εξηλθεν* s. *-θον*, M *ανεχωρησαν* post *ε. κ. ε.*) *εἷς καθ' εἷς* (haec om D, 1. al *εις εκαστος αυτων*, al vg transp), *ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἕως τῶν ἐσχάτων* (*ε. τ. εσχ.* om EGHKM al pl vv pl Hier Amb, D *ωστε παντας εξελθειν*), *καὶ*

*I.ev 20, 10.

VIII.

12 *Πάλιν οὖν αὐτοῖς ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς λέγων Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἕξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς.* 13 *εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής.* 14 *ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς Κἂν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία μου, ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον καὶ ποῦ ὑπάγω· ὑμεῖς δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι ἢ ποῦ ὑπάγω.* 12, 46.

κατελείφθη (KA al mu -*ληφθη*) *μόνος* (al mu om, [syr^{utr}] pers^{p} *μονη* omissis *ο ιησ. και*) *ὁ Ἰησοῦς* (D al vv om, U al pm *ιησ. s. ο ιησ. ante μον.* pon) *καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ ἑστῶσα* (Sz *ουσα* c. cdd unc omn al longe pl vv aliq). 10 *ἀνακύψας* (A al mu -*βλεψας*, 254. -*νευσας*) *δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικὸς* (*και* usq *γυναικ.* om DMS al pm vv pl Amb Aug, UA al pl aeth Euth *ειδεν αυτην και*) *εἶπεν αὐτῇ* (om UA al pl pers^{p}, 282. *προς αυτην*, D vv aliq Amb *τη γυναικει*) *Ἡ γυνή* (om DEFGHK al pl vv mu Hier Amb; Sz *Γύναι* c. MSUA al longe pl), *ποῦ εἰσὶν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου* (om *που* usq *σου* al^{14} Aug, om *εκεινοι* HU al pm vv, om *εκ. οι κατ. σ.* DMA al pl vv mu); *οὐδείς σε κατέκρινεν;* 11 *ἡ δὲ εἶπεν* (D *κακεινη ειπεν αυτω*, diff al) *Οὐδείς, κύριε. εἶπε δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς* (D fos *ο δε ειπ.*, A al mu *ο δε* [vel *και ο*] $\overline{\text{ις}}$ *ειπ. α.*, EFGKM al pl vv mu om *αυτη*, U al om *δε*) *Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω* (sic MUA etc, *κατακρινω* H al vv, *κρινω* EFGK al mu, tisch^{8} al *κρίνω*)· *πορεύου* (D *υπαγε*) *καὶ* (om D al^{5} ff^{2} cop) *μηκέτι* (U *μη*, praem *απο του νυν* DMU al pl vv mu Hier Amb, item *το λοιπον* al^{2} Aug) *ἁμάρτανε* (M add *τουτο δε ειπαν πειραζοντες αυτον, ινα εχωσι κατηγοριαν κατ αυτου*).

VIII. 12. *αυτ. ελ.* o (B om) $\overline{\text{ις}}$ c. BLSTUX al b („congregatis illis" pro *αυτοις*) q (go *αυτ. ο* $\overline{\text{ις}}$ *ελ.*), item (sed *ελαλ. αυτ.*) D al mu a (*loquebatur ad illos*) f ff^{2c} g l (e *iterum autem* [ita et. b g syr al; ff^{2c} go arm al om] *cum convenissent loquebatur Ies.*) cop syr .. EFGHKMAA al pl go Thph Euth *αυτ. ο* $\overline{\text{ις}}$ *ελ.* .. ς *ο* $\overline{\text{ις}}$ (al^{2} om) *αυτ.* (al^{6} e for al om, al syr^{p} post *ελαλ.* pon) *ελαλ.* c. min (syr^{p}) | Ln *μοι* c. BT Or | *περιπατησῃ* c. BFG KLTUXA al plus^{80} Or Cyr^{1} .. ς *-τησει* c. DEHMA(s?) al pm Cyr^{1} | D *αλλα*

13. *αυτω.* . A c.* supplet in mg

14. D al^{5} Or *ο ιησ.* | *αληθ. ε. η μαρτ. μου* (et. Or^{2} al) .. B al^{4} b sah Or^{1} Did Chr (et.mosc^{4}) Faust ap Aug *η μαρτ. μ. αληθ. εστ.*, D *αληθεινη μου ε. η μαρτ.* | *υμ. δε* (om FHKU al mu a; b *enim*) *ουκ οιδ. π. ε. η* (*η* c. BDKTUXA al pl f ff^{2c} l q vg [sed q gat mm cop^{wi} sic et. ante] cop sah go syr^{p} al Novat; ς [= Gb Sz] Ln *και* c. EFGHLS? al mu it^{mu} al Amb) *που υπαγω* .. MA al pm syr^{hr} Or^{2} Cyr Aug om

7, 24. 8, 17. 15 ὑμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε, ἐγὼ οὐ κρίνω οὐδένα. 16 καὶ
ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθινή ἐστιν, ὅτι μόνος οὐκ εἰμί,
16, 32. ἀλλ' ἐγὼ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. 17 καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμε-
*Dt 19, 15. Mt 18, 16. τέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθής ἐστιν.
18 ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ
πέμψας με πατήρ. 19 ἔλεγον οὖν αὐτῷ Ποῦ ἔστιν ὁ πατήρ σου;
14, 7. 9. (87.3) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὔτε ἐμὲ οἴδατε οὔτε τὸν πατέρα μου· εἰ
ἐμὲ ᾔδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἂν ᾔδειτε. 20 (88.1) ταῦτα τὰ ῥή-
ματα ἐλάλησεν ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ διδάσκων ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ οὐ-
7, 30. δεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὔπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.
7, 33 ss. 21 (89.10) Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς Ἐγὼ ὑπάγω καὶ ζητήσετέ
με, καὶ ἐν τῇ ἁμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς
οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. 22 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Μήτι ἀποκτενεῖ
ἑαυτόν, ὅτι λέγει Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν;
23 καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς Ὑμεῖς ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω
3, 31. 1 Io 4, 5. εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ, ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου

---

15. κατα την σαρκα .. A om την

16. και (al aliq om) εαν κρ. δε (al post εαν pon; GX al[6] fere vv aliq om) | αληθινη c. BDLTX 33. Or[1] .. ς αληθης c. EF(F* ab αληθ. εστ. transilit ad αληθ. εστ. v. 17.)GHKMSUΔΛ al longe pler Or[1] Chr[1] (alibi δικαια ut et. al[2] gat mm syrp mg sl[2.] vdtr) | μονος .. D 40.ev sah add (sah praem) εγω | D αλλα | πατηρ (et. Or[2] etc, s ο πατ.) .. D om

18. εμαυτου .. U εμου

19. ῑς̄ c. BDEFGHKLMTUXΔΛ al pl .. ς (= Gb Sz) ο ῑς̄ c. (s?) al mu Or | T ουδε τον | αν (c f vg Amb *forsitan*, a q *utique*; D b e ff[2.] al Victorin om) ηδειτε (X al ειδητε) c. BLTX al Or[6] Cyr[2] Amb .. ς ηδ. αν c. EFG HKMSUΔΛ al pler q al Cyr[1]

20. ελαλησεν c. BDKLT al fere[10] vv longe pl Or liq Cyr Chr[com] .. ς (= Gb Sz) add ο ιησους c. EFGHMSUXΔΛ al pler ff[2.] q vg[ed] et[cdd] aliq al Amb Chr[txt] | E**XΛ al aliq γαζοφυλακειω | εληλυθει .. L ηλθεν, al mu Or[1] Cyr εληλυθεν

21. αυτοις c. BDLTX b e Or Cyr .. ς (Gb[00]) add ο ιησους c. EFGHKMSU ΔΛ al ut vdtr omn vv pler (sed passim transp) Chr | ζητ. με .. 1. 22. 209. al[12] vv aliq add και ουχ ευρησετε με (vel absq με) | T teste Bchio αποθανησεσθε | UX al mu sah syr Cyr και (157. οτι) οπου

22. D* ελεγαν | L αποκτεννει | D* al sah Or[1] αυτον

23. ελεγεν c. BDLTX al[4] it[pler] vg syrp mg sl[2.3.] Or Cyr .. ς ειπεν c. EFG HKMSUΔΛ al pler f q go al | εγω .. D[gr] f q cop go add δε | X om υμ. ε. τ. τ. κοσμ. ε. | τουτ. (al aliq om) του κ. c. BT 33. 69. 124. it[pler] go cop sah al (sed hae vv ita et. sec loco; contra vg *de hoc mundo* pr

τούτου. 24 εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἁμαρτίαις ὑμῶν. 25 ἔλεγον οὖν αὐτῷ Σὺ τίς εἶ; εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν; 26 πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ' ὁ πέμψας με ἀληθής ἐστιν, κἀγὼ ἃ ἤκουσα παρ' αὐτοῦ, ταῦτα λαλῶ εἰς τὸν κόσμον. 27 οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. 28 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ὅταν ὑψώσητε τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ, ταῦτα λαλῶ. 29 καὶ

8, 14. 12, 32.

---

loco, altero *ex m. hoc*) Or[1] Cyr .. ς του κ. τουτου c. DEFGHKLMSUXΔΛ al pler Or[1] Chr

24. D 69. 124. e *πιστευσ. μοι*

25. *ειπεν* c. BLX 1. 33. 69. 124. al[5] it[pler] vg cop sah al mu Cyr .. ς (Gb[00]) praem *και* c. EFGHKMSTUΔΛ al pler f q go syr[P], D[ET] (d om) al em al add *οιν* | *ὅ τι* .. ς (non ς[e] Gb Sz) Gb″ *οτι*: ita cdd mu (sed in antiqss mss omnib utrumque *οτι* scribitur) .. a c f ff[2]· q *δ* gat mm Amb[aliq] Idac *initium* (f ff[2]· q mm gat *δ* Idac Amb[2] *principium*) *quod* (c f ff[2]· q Amb Idac *quod et*); et. go cop syr[P] *principium quod et*, item sah omisso *και*; similiter e vg[ed] foss emm mt Amb[1] *principium qui et* .. am san ing for tol harl Aug *princ. quia et*, d *init. quoniam et* .. b *inprimis quia*. Syr interprete Sch : *etiamsi inceperim loqui vobiscum* | *ὑμῖν*; (ita et Lu) .. ς (49.) cum puncto, non cum interrogationis signo. Cf Chr : *ὃ δὲ λέγει, τοιοῦτόν ἐστι· τοῦ ὅλως ἀκούειν τῶν λόγων τῶν παρ' ἐμοῦ ἀνάξιοί ἐστε, μήτιγε καὶ μαθεῖν ὅστις ἐγώ εἰμι. ὑμεῖς γὰρ πάντα πειράζοντες φθέγγεσθε, καὶ οὐδενὶ τῶν παρ' ἐμοῦ προσέχοντες. καὶ ταῦτα πάντα ἠδυνάμην ἐλέγξαι νῦν· τοῦτο γάρ ἐστι Πολλὰ ἔχω* etc Cyr : *ἀτιμάζομαι, φησί, καίτοι λαλῶν εἰς αἰώνιον ζωήν - ἀλλὰ καὶ δίκαια πάσχω, φησίν, ὅτι καὶ λόγου παρ' ὑμῖν ἐποιησάμην ἀρχήν - ἔδει γάρ με, φησίν, οὐχ ὑμῖν ὅλως προσλαλῆσαι κατὰ τὴν ἀρχήν* etc.

26. *πολλα* etc .. 157. al b (*cum multa habeam*) e (*multa habens*) Nonn (*ὅττιπερ ὑμῖν Ἐξ ἀρχῆς ὐάριζον, ἔχων νήριθμα δικάζειν καὶ λαλέειν*) c. antecdd conig. De Chr vide ante. | *λαλειν* (Chr *λεγειν*) .. G al[10] Chr (et.mosc[4]) praem *και* | T *και καγω* | *λαλω* (Gb″ prob Schu) c. BD KLTXΔ al fere[45] Cyr, item *loquor* it vg go .. ς *λεγω* c. EFGHMSUΔ al pl (sic v. 29. al fere[10] pro *λαλω*) | *κοσμον* .. D[**gr] add *τουτον*, item habent ff[2]· q *in hunc mundum*, it[pl] *in hoc mundo*

27. *ουκ εγν.* (Δ 262. al aliq add *ουν*, item al Chr *δε*; U al it[pl] vg syr[utr] *και ο. ε.*) *οτι τ. πατ. αυτοις* (D al plus[15] it[aliq] vg[ed] et[edd] mu [non am san al] sl[3]· Thph *αυτου*) *ελεγ.* (D[F] Chr *λεγει*) .. D al[3] it[pl] vg (sed non am san for harl al) arm[mg] (in ed. Const.) sl[2]· add *τον θεον*

28. *ειπ. οιν* c. BLT 1. a .. ς (49.) add *αυτοις* c. EFGHKMSUXΔΛ al pler vv mu (go *ad eos*); item D 28. 106. sah[fragm woi] syr[utr] al *αυτους παλιν* (sed vv mu om *οιν*) | *οταν* .. B praem *οτι* | *ο πατηρ* c. DLTX 13.

ὁ πέμψας με μετ' ἐμοῦ ἐστίν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον, ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε.

30 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.
31 Ἔλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ἰουδαίους· Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ,
32 καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς.
33 ἀπεκρίθησαν πρὸς αὐτόν Σπέρμα Ἀβραάμ ἐσμεν καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι ἐλεύθεροι γενήσεσθε;
Ro 6, 16 a. 34 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ
Gen 21, 10. ποιῶν τὴν ἁμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἁμαρτίας· 35 ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ υἱὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα.
36 ἐὰν οὖν ὁ υἱὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε.
37 οἶδα ὅτι σπέρμα Ἀβραάμ ἐστε· ἀλλὰ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 ἐγὼ ὃ ἑώρακα παρὰ τῷ

---

69. al^4 itp^{ler} vg $sl^{2.3.}$ Eus^{marc} Cyr Thdrt^{5,946} Hil Faustin .. ς (Gb^{Θ}) add μου c. BEFGHKMSUAΔ al pler f q cop sah syr^{utr} go al

29. με pr .. L add πατηρ | ουκ (et. Eus^{marc}) .. LX al pauc it^{aliq} vg al pm Cyr Chr Hil και ουκ | μονον c. RDLTX al^5 itp^{ler} vg cop sah syr^{hr} arm aeth Eus^{marc} Cyr Chr (et.$^{mosc\,5}$) Hil .. ς ($Gb^{\Theta\Theta}$) add ο πατηρ c. EFGHKMSUAΔ al pler (al^2 praem) f q syr^{utr} (syr add μου) al | εγω .. X om | αυτω .. al^6 fere Ign^{intpl} (ex cdd^3, sed diff cdd^2) αυτου

31. ο ως .. A om | μεινητε (et. Or^{saepe} Eus^{p_s} $Epiph^{739}$ al) .. TA al μενητε | D εν τω εμω λογω | μαθηταί μου ἐστέ: his acc. EKMA etc, non (ut Ln 49.) -ταί μού ἐστε

33. πρ. αυτ. c. BDLXT^{s} 33. al? e ff^{2}· l q .. ς αυτω c. EFGHKMSUAΔ etc. Sed al fere^{35} απεκρ. και ειπον αυτω, D al aliq απεκρ. αυτω (D πρ. αυτ.) και ειπον (D -παν). Similiter it^{mu} cop sah al. Praeterea XA 13. 33. 124. 262. al aliq it^{pm} (non q al, sed a *responderunt illi quod Iudaei* etc) syr^{P} $sl^{2.3.}$ add (post πρ. αυτ. vel αυτω pleriq) οι ιουδαιοι | ουδενι δεδ. πωποτε .. D ου (*numquam*) δεδ. ουδενι πωποτ. (*umquam*) | πως .. 69. 106. 124. al plus^{12} syr^{P} cod και πως (al πως οιν) | οτι .. 1. 69. al itp^{l} vg al om | X al γεγνησθε

34. ο ως .. B om ὁ (Ln :: at ita saepe B solus) | της αμαρτιας (et. Or^{2} [a Or^{1} ante εστ.] $Dial^{2}$ Chr Cyr al Ir^{int} Cyp Hil Amb al) .. D b Clem Faustin om ($Gb^{\Theta\Theta}$)

35. εν τη οικια .. D 2. εις την οικειαν (-ιαν) | ο (DT^{s} al aliq vv mu Chr Cyp add δε, b *nam fil.*) υιος μενει (Δ add εν τη οικια) εις τ. αιωνα .. X al plus^{12} Clem om

36. ελευθερωση (it vg *liberaverit*) .. DHMΔ al plus^{30} -φωσει (d *liberabit*)

38. ὅ utrumq c. BFGHMST^{s}UAΔ al pler a c ff^{2}· q go syr^{utr} aeth pers al Amb. Item pr et. K al mu b e g vg: sec et. L al Tert .. Ln 49. ἃ bis

πατρὶ λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν ὃ ἑωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ποιεῖτε.
39 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἐστιν. Mt 3, 9.
λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραὰμ ἦτε, τὰ ἔργα τοῦ
Ἀβραὰμ ἐποιεῖτε· 40 νῦν δὲ ζητεῖτέ με ἀποκτεῖναι, ἄνθρωπον ὃς

(Gb' sec loco) c. BCDX 33. (vdtr) 69. 346. al aliq f cop Or^{aliq} Cyr Chr (pr et.$^{mosc\,4}$, alt et.$^{mosc\,3}$) Cyr^{hr} (priora tantum affert). Item pr et. L al^{2}, sec et. K al mu b e g vg | *εγω* o .. Ln a *εγω* c. BC al Or^{3} Chr (et.$^{mosc\,4}$) | *εωρακα* (D* *ωρακα*) c. BCDS?T^{s}UXΔΛ al pl .. EFGHKLM al *εορακα* | *τω πατρι* c. BCLT^{s}X g l am em fos iac ing harl* al aeth^{ro} Or^{2} (et^{1} i. e. $^{4,\,317.}$ id ipsum dicit *τω πατρι*, non *τ. π. μου* scriptum esse, itemque postea *του πατρος*, non *τ. π. υμων*) Cyr .. ς (Gb^{00}) add *μου* c. DEFGHKMSUΔΛ al ut vdtr omn it^{pl} vg (et. san for al) go cop syr^{utr} aeth^{pp} al Cyr^{hr} Chr Tert Amb | *λαλω* .. D 33. 229.** Chr praem *ταυτα*, item b c *hoc* | *ουν* (al^{4} *νυν*) .. al fere^{10} vv pl Chr (et.$^{mosc\,3}$) Tert Aug om | *εωρακατε* (EFGHMT^{s}Δ al *εορ.*) *παρα τω πατρι* (T^{s} al pauc ut vdtr *του πατρος*) c. DEFGHMST^{s}UΔΛ al longe pl it^{pler} vg syr^{sch} et$^{p\ txt}$ aeth^{pp} pers^{s} al Apollin^{cat} (*ἑωρακέναι καὶ παρὰ τῷ πατρὶ λέγων οὐκ ὀφθαλμῶν τινὰ ὄρασιν ἐδήλωσεν ἀλλὰ γνῶσιν φυσικήν, ἐπεὶ καὶ ἐκείνους φάσκων ἑωρακέναι παρὰ τῷ πατρὶ αὐτῶν οὐκ ὄψει δήπουθεν ἑωρακέναι λέγει ἀλλὰ τῇ ἐνοικούσῃ πονηρίᾳ ταῖς τοῦ πονηροῦ βουλαῖς οἰκείους καθίστασθαι.*) Tert Amb .. Gb'' Ln 49. *ηκουσατε* (131. *ακουετε*) *παρα του πατρος* c. BCKLX al fere^{15} f go cop syr^{p} ^{mg} arm aeth^{ro} Or^{saepe} (4, 315. id ipsum dicit *ηκουσατε* non *εωρακατε* scriptum esse) Cyr Chr (:: utramque lectionem parem fere antiquitatis laudem a testibus habere patet. Mutatum vero est *εωρακατε* etc cum *ηκουσατε* etc quod illud *ἑωρακέναι π. τ. πατρ.* apte de Christo, non item de Iudaeis dictum vdbatur, neque id quidem librariis sed viris iis doctis qui primis p. Chr. saeculis textui tractando tantum operae navarunt. Quae sententia confirmatur eo quod gravissimi testes qui *ηκουσατε* etc tuentur, iidem et ᾰ pro ŏ et ᾰ̈ pro *ἐγώ* ŭ, quod utrumque apertissime alienam manum prodit, venditant.) | *παρα του πατρος* (vel *παρα τω πατρι*) absq *υμιων* c. BLT^{s} 13. aeth^{ro} Or^{saepe} (et 4, 317. diserte) Cyr .. ς (Gb^{00}) add *υμων* (pauc *ημ.*) c. CDEFGHKM SUXΔΛ al fere omn vv longe pler Chr Tert Amb (:: dubius haerebam an forte *υμων* retinendum esset abiecto *μου*) | *ποιειτε* (XA al *-ητε*, ut talia passim) .. D praem *ταυτα*, Tert *id*, 406. *εκεινο*

39. *ειπαν* c. BCD Or .. ς *ειπον* c. EFGHKLMST^{s}UXΔΛ etc | *λεγει αυτοις* (et. Or al) .. D *ειπεν ουν* | *του* pr .. G al pauc om (*y*^{scr} *τω*) | *ητε* (Gb') c. CEFGHKMSUXΔΛ al fere omn (*essetis* it^{pler} Or^{int} Hil Hier Ambrst) vv pler Or^{3} (sequente *εποιειτε*) Eus$^{esai\,3}$ et^{ps} Epiph^{676} Cyr^{hr} et^{alex} Did Bas al .. Gb Ln *εστε* c. BDLT^{s} 60.^{ev} Or^{10} item *estis* ff^{2}· vg Aug | *εποιειτε* (*faceretis*) c. iisdem qui antea *ητε* (Eus^{ps} ex errore ut vdtr *ποιειτε*), item BDLT^{s} 60.^{ev}; contra ff^{2}· vg Aug *facite*, Or^{10} *ποιειτε* (Gb'). Chr^{lib} *ει πατερα εχετε* (sed$^{mosc\,3}$ *ειχετε* et$^{mosc\,2}$ *ει τεκνα ητε* etc) *τον αβρ. τα ε. α. εποιειτε.* Dedimus absq *αν* (Gb Ss) c. BDEFGHST^{s}UA al

τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ Θεοῦ· τοῦτο Ἀβραὰμ οὐκ ἐποίησεν. 41 ὑμεῖς ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. εἶπον οὖν αὐτῷ Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγεννήμεθα, ἕνα πατέρα ἔχομεν τὸν Θεόν. 42 εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ ὁ Θεὸς πατὴρ ὑμῶν
17, 27 s. ἦν, ἠγαπᾶτε ἂν ἐμέ· ἐγὼ γὰρ ἐκ τοῦ Θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γὰρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; ὅτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λό-
1 Io 3, 8. γον τὸν ἐμόν. 44 ὑμεῖς ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἐστὲ καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔστηκεν, ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι ψεύ-

---

plus[40] Or[12] Eus Epiph Cyr[hr] Chr Bas al .. ς Ln (ex err.) add αν c. CKLMXΔ al pm (b Or[int 2, 62] *utique faceretis*) Or[1] (αν εποι.) Cyr

40. *υμιν λελαληκα* (et. Or[8], alibi om *υμ.*) .. D al itP[l] *λελ. υμιν* | *ηκουσα* .. D* et d *-σεν* | *θεου* (et. Or[aliq] al) .. 13. 69. 124. 240. 244. b[scr] al? arm Or[4] Epiph[360] Cyr[com] Chr *πατρος* (13. 69. 124. Or[1 cod] Chr [sed[mosc 2] om] add *μου*)

41. *ημεις* .. D al aliq b l syr add *δε* | *ειπον* (D *-παν*) c. BLT[s] al a b e ff[2] l q fos cop syr arm Chr (*λεγουσιν*) .. ς (Gb[0]) add *ουν* c. CDEFGH KMSUXΔΛ al pler f vg sah (go *tunc dixer. ei*) syr c.* al Or Cyr | *ου γεγεννημεθα* (LT[s] *ουκ εγεννημεθα*, al mu *ου γεγεννημεθα*) c. CD[3*]EFGH K(L)MS(T[s])UXΔΛ al fere omn Or[3] Cyr Chr .. Ln *ουκ εγεννηθημεν* c. BD* 409. al? | *εχομεν* .. H *εχον*

42. *ειπεν* (Gb Sz) c. BCEFGHKLT[s]Δ al plus[40] vv pler Or .. ς add *ουν* (Schu „recte") c. DMSUXΔ al pl f vg al Cyr | *ο θς* .. Ln om *ὁ* c. B | *πατηρ* (et. Or[5] al) .. Ln praem *ὁ* c. B | *ἦν* .. X *εἰ* (i. e $\frac{3}{\eta}$) | G om *εκ τ. θεου* | *ουδε* .. D[gr] G 69. 124. al c e q cop sah syr[P] al *ου* (Chr *και α. ε. ουκ*) | D* *εληλυθον* | D al *αλλα*

43. *δια τι* (L om) *τ. λαλιαν* (D[gr*] al[2] *αληθειαν*) *τ. εμ.* | *τον λογον τ. εμον* .. U al fere[10] *των λογων των εμων*, Or[1] *του λογου μου*

44. *του* (et. Gb Sz : c. BCDEFGHLMSUXΔΛ al longe pl Clem Heracl Or[saepiss] Epiph Aster[cat] al pm ; ς om c. min vix mu) *πατρος* (s[mg] A** al plus[25] Clem Or[1] Bas[2, 508 cod 1] Epiph[279. 280] Did Chr [et.[mosc 3]] add *υμων*) .. K 44. em Or[1] (Or[saepiss] item Or[int 2, 160] habet) om | X om *του* sec | *ουκ εστηκ.* c. B*DLXΔΛ** (vdtr) al Cyr[com 562] .. ς (Ln 49.) *ουχ εστ.* c. B**CEFGHKMSUA* al pler | *ουκ εσ. αληθ.* (et. Or[3] al) .. D q (b *veritas in eo non est*) Cyp al *αλ. ουκ εστ.* | HU al plus[30] Epiph[279] *οταν λαλει* | *και* (157 ff[2] fos ως, it[mu] mm Cyr Antioch Amb Quaest *καθως και*) *ο πατ. αυτου* .. Ignint[pl 262] *ως και ο πατ. αυτου ο διαβολος*. Epiph[279] (in haeresi Caianorum) sic: *ὑμεῖς υἱοί ἐστε τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ διαβόλου, ὅτι ψεύστης ἐστίν, ὅτι ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύστης ἦν. ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν, καὶ ἐν τῇ ἀληθείᾳ οὐκ ἔμεινεν· ὅταν λαλεῖ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ἰδίων λαλεῖ, ὅτι καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ ψεύ-*

στης ἐστὶν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 ἐγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω,
οὐ πιστεύετέ μοι. 46 τίς ἐξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἁμαρτίας; εἰ 1 Io 3, 5.
ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετέ μοι; 47 ὁ ὢν ἐκ τοῦ 18, 37.
θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε,
ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστέ. 48 ἀπεκρίθησαν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπαν 1 Io 4, 6.
αὐτῷ Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης εἶ σὺ καὶ δαιμόνιον
ἔχεις; 49 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ Mt 7, 20. 10, 25.
τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετέ με. 50 ἐγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν
δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν καὶ κρίνων. 51 ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν,
ἐάν τις τὸν ἐμὸν λόγον τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν 5, 24. 11, 25.
αἰῶνα. 52 εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον
ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις Ἐάν τις

στης ἦν. Rursus[205] (in haer. Archonticor.): *ὑμεῖς ἐκ τοῦ σατανᾶ ἐστέ. καί Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τ. ἰδ. λαλεῖ, ὅτι καὶ ὁ πατ. αὐτοῦ ψεύστ. ἦν.* Cf et. Ign[intpl 283] ubi alluditur his: *ἐάν τις - χν̄ δὲ ἀρνῆται υἱὸν εἶναι θεοῦ, ψεύστης ἐστὶν ὡς καὶ ὁ πατ. αὐτοῦ ὁ διάβολος.*

45. *δε* (et. Or[s] al) .. D 14. it[pm] om | *λεγω* (D *λαλω*, item *loquor* e, *locutus enim* f go) : et. Or[saepe] al .. c* 13. 124. 253. b f cop Cyr add *υμιν* hinc Ln [*υμιν*] | *μοι* .. D add *υμεις*

46. *τις εξ* etc (et. Or[s] al; et. Ign[intpl] priora) .. D 235.259.* om versum (a *πιστ. μοι* ad *πιστ. μοι* transilientes) | E*M al aliq *ελεγχει* | *ει* (Gb Sz) c. BCLX al fere[30] it vg go cop sah syr[utr] et syr[hr] arm al Or Cyr .. ς add *δε* c. EFGHKMSUΔΛ al pl aeth al | *μοι* .. H *με*

47. *ουκ ακουετε* .. X *ου πιστευετε* | *οτι εκ* usq *εστε* .. DG 113. om

48. *απεκριθ.* (Gb Sz) c. BCDLX al[15] it[pl] fos al cop sah al mu Or Cyr .. ς (Schu „recte") add *ουν* c. EFGHKMSUΔΛ al longe pl g f q vg syrP al (go *autem*) | *ειπαν* c. BCD Or .. ς *-πον* c. rell ut vdtr | *λεγομεν* (et. Or[s] al; LMXΔ al *λεγωμεν*, DL al cop sah syrP post *ημεις* pon; it[pm] al om *ημ.*) .. al[12] fere Chr[com] (et.mosc aliq) *ελεγομεν* | LX al *σαμαριτης*

49. *απεκρ.* (et. Or; D al Chr add *ὁ*) *ις̄* .. G 1. 13. 69. 118. 124. al vv mu add *και ειπεν* .. X om | *τ. πατ. μου* .. D *μου τ. πα.* (Or[1] om *μου*) | *ατιμαζετε* (d *speratis* pro *spernitis* ut habet q) .. e vg[ed] et[edd mu] (sed non am for al) *inhonorastis*

50. *δε* .. 22. 69. al go arm Or[1] Chr (et.[mosc 4]) Cyr om

51. *εαν τις* (et. it vg Novat al *si quis*; Hier *qui*) D *ος αν* (*quicumque* d), item vv mu | *τον εμον λογον* c. BCDLX 33. al cop sah Or Cyr .. ς *τ. λογ. τον εμον* (:: ut v. 43.) c. EFGHKMSUΔΛ al longe pl (*sermonem meum, verb. meum* it vg etc); al[6] Amm[cat] Chr (et.[mosc 4]) *τ. λογ. μου* | *τηρηση* .. M al *-σει* | *θεωρηση* .. M 1. al aliq *-σει*, A *θεωρη*

52. *οι* .. K om | *ειπον* (D *-παν*) c. BC al pauc a b e cop syr arm Or .. ς add *ουν* c. DEFGHKLMSUXΔΛ al pler it[mu] vg (sed c ff[2]· q vg om *αυτω*) syrP sah (go *tunc dix.*) al Cyr

τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα·
4, 12. 53 μὴ σὺ μείζων εἶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ, ὅστις ἀπέθανεν; καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν ποιεῖς; 54 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἐὰν ἐγὼ δοξάσω ἐμαυτόν, ἡ δόξα μου οὐδέν ἐστιν· ἔστιν ὁ πατήρ μου ὁ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ἡμῶν ἐστίν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν, ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν. καὶ ἐὰν εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὅμοιος ὑμῶν ψεύστης· ἀλλὰ οἶδα αὐτὸν καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἠγαλλιά-
*Gen 18, 17.) σατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἐχάρη. 57 εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν Πεντήκοντα ἔτη οὔπω ἔχεις καὶ

---

52. τις τ. λογ. μου (D μου τις τ. λογ.) τηρηση (DM al -σει) | γευσηται (Gb 8z) c. ACDKLMSUXΔΛ al plus[90] Or (θανατου) Cyr .. ς -σεται c. EFGH al mu. B 32.ev e θανατον ου μη θεωρηση: Or[4, 365] id ipsum negat, h. l. θαν. ου μη θεωρησει scriptum esse | εις τ. αιωνα .. D 249. b e ff[2·*] l Nonn om (Gb[0])

53. πατρος ημων (16. om) : et. Or[3] al .. D a b c e ff[2·] l om (for al om αβρααμ) | οστις (et. Or al) .. D a οτι (Schu „plane ex more Io. sed οστις nusquam in hoc ev.") | και οι πρ. (e syr al και των προφητων οι) απεθανον (D* -ναν) .. al fere[10] om | σεαυτον (Gb 8z) c. ABCDGKLXΔ al[50] fere it vg cop sah syr[utr] al Or[2] Cyr[3] Chr (et.[mosc 2]) Thph .. ς add συ c. EFHMSUΔ al pl go (ποιεις συ, item 382. d[ser]) alaliq

54. ω̄ .. DΔ* al aliq o ω̄ | δοξασω c. BC*D 1. al[5] Or[3] Chr[mosc 2], item honorificavero (*clarif. glorific.*) a c e ff[2·] l q Amb (vdtr et. cop sah), Tert *glorificem* .. ς -αζω c. C**EFGHKLMSUXΔΛ al pler Cyr Chr[monf], item *glorifico* (*honorif.*) b f vg go al | ο πατ. μου (arm syr[hr] Or Tert om, syr[P] habet c.*) .. Chr (et.[mosc 2]) om (addit: και διὰ τί οὐκ εἶπεν Ὁ πατὴρ ὁ πέμψας με, ὡς ἄνω ἔλεγεν, ἀλλ' Ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι θεὸς ὑμῶν ἐστι καὶ οὐκ οἴδατε αὐτόν; ἐβούλετο γὰρ δεῖξαι ὅτι οὐ μόνον πατέρα αὐτὸν οὐκ ἴσασιν ἀλλ' οὐδὲ θεόν) | ημων (Gb'') c. AB**CEGHK LMSUΔΛ al[90] fere f g am em for fu iac ing gat mm mt san tol al (et. sax) go cop sah syr[utr] aeth arr perss Thph Aug .. ς (8z confuse in comm) Ln υμων c. B*DFX al mu a b c e ff[2·] l q vg[ed] Chr Cyr Tert (*quem vos dicitis deum esse vestrum*)

55. και εαν c. ACEFHKLMSUXΔΛ al ut vdtr omn .. BD καν (Ln) :: καν ubi legitur fluctuare non solet | εσομ. ομοιος .. D ομ. εσ. | υμων c. BCEF HKLMSUXΔΛ al pler Cyr (εσ. ομοιως υμιων ψευστ.) .. Ln υμιν c. AD al[5] Thph | αλλα c. BDX al? .. ς αλλ c. reil ut vdtr | G om και εαν usq οιδ. αυτ.

56. ιδη (Epiph[655] ηγαλλ. ιδειν [item Ps-Ath[2, 185]] et[67] επεθυμησ. ιδειν) .. AB*D**X Or[1] ειδη | ειδεν c. BDRFGHΨΔΛ al pler .. ACKLMX al Epiph[67] ιδεν

57. D ειπαν | πεντηκοντα : Ir[lat 2, 22, 6] „hoc autem consequenter dicitur ei qui 40 annos excessit, quinquagesimum autem annum nondum atti-

Ἀβραὰμ ἑώρακας; 58 *εἶπεν αὐτοῖς Ἰησοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι ἐγὼ εἰμί.* 59 *ἦραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ' αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύβη καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ.* 10, 31.

IX.

1 *Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς.* 2 *καὶ ἠρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες Ῥαββεί, τίς ἥμαρτεν,*

---

git, non tamen multum a 50. anno absistat. Ei autem qui sit 30 annorum, diceretur utique: Quadraginta annorum nondum es." Etc (concludit nimirum Ir ex sermone Iudaeorum ad aetatem quam Iesus revera habuerit). Diserte et. Sev^{ant} *τί γὰρ ἐκώλυε τεσσαράκ. εἰπεῖν* etc: cf cat$^{ox\ 285}$ .. A (sed** supra lineam *πεντηκ.*) 239. 262. et unus^{barb} *τινὰ τῶν ἀντιγράφων* ap Euth (addit *ὅπερ δοκεῖ ἀκριβέστερον*) Chr (addit: *ὡς ἐγγὺς τῶν τεσσαράκοντα ἐτῶν λοιπὸν εἶναι τὸν* $\overline{\chi\nu}$) Ps-Ath (serm. contr. omn. haer. 6.) item Ps-Ath (dial. de trin. 1, 9.) *τεσσαράκοντα* (A *σαρακοντα*) | *ουπω* .. D *ουδεπω* | *εωρακας* (B* *-κες*) c. ABCDS?UA al pl .. EFGHKLMXΔ al mu *ιορακας*

58. *ειπεν* .. DGKX al^{30} fere sah add *ουν*, al^{3} *δε*, L al^{5} syr^{p} praem *και* | $\overline{\omega\varsigma}$ c. BC e$^{scr^{a}}$ al? .. ς (Ln) o $\overline{\omega\varsigma}$ c. rell ut vdtr | *γενεσθαι* (et. Or^{3} etc; Did et dial. de trin. l. l. *προ του τους αιωνας γεν.*) .. D a b c e ff^{2}· l q Ign$^{intpl\ 218}$ (ad Magn. 9.) Epiph^{aliq} Victorin Novat al om

59. *ηρ. ουν* .. D *τοτε ηρ.*, item go | *δε* (a *igitur*; syr *et Iesus*) .. B om | *εξηλθ.* (arm *εξελθων εποριευετο*?) *ε. τ. ιερου* c. BD it^{pler} vg sah arm pers^{w} Or Cyr (in h. l. *καὶ οὐκ ἠρκίσθη τῷ λαθεῖν, ἀλλὰ καὶ ἔξεισιν ἐκ τ. ἱεροῦ, τύπον ὥσπερ τινὰ πραγμάτων ἡμῖν νοητῶν καταγράφων ἐν τούτοις.* Alibi^{3}, ut ad Io. 1051. *ἠθέλησαν αὐτὸν πιάσαι, καθά φησιν ὁ εὐαγγελιστής, ἀλλ' ἐξελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο καὶ παρῆγεν οὕτως* huc alludere vdtr) Chr (*ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ καὶ ἀνεχώρησεν ἐπὶ τὴν ἔξοδον τοῦ τυφλοῦ.* Verba de quibus agitur haud praeterisset silentio, quippe ad expositionem aptissima, si legisset) Arn .. ς (= Gb) add *διελθων* (CLX al vv aliq Ath Cyr$^{vide\ ante}$ *και διελθ.*) *δια μεσου αυτων* (CLX al vv aliq Ath Cyr add *εποριευετο*) *και παρηγεν ουτως* (:: cf Lc 4, 30.) c. ACEFGHKLMSUXΔΛ al ut vdtr omn f q cop syr^{utr} al (singg var) Ath^{259} Thdor^{heracl} (*πῶς ἐκρύβη; – διὰ μέσου αὐτῶν μὴ ὁρώμενος ἐξῆλθε, καὶ παρ. οὕτως*: cf cat$^{ox\ 286}$). Cf et. Ath$^{2,\ 606}$ in ep. Iulii pap. 30.

IX. 1. *παραγων* .. FGHM** (et. M$^{mg\ eccles}$) al mu (maxime evgll) it^{mu} vg^{ed} et$^{codd\ mu}$ (non am fu san al) Chr (et.$^{mosc\ 6}$) Ps-Ath (hom. in caecum 4.) add o (al om) $\overline{\omega\varsigma}$ | *ιδεν* c. ACDKLMXΔΛ al aliq .. ς (Ln 49.) *ειδεν* c. BEFGHSU al pler | *εκ γενετης* .. EFGHMΔ al pl *ε. γεννητης* (A al aliq *-τους*), X al *ε. γενητης*, K al *ε. γεννετης*. Praeterea D Ps-Ath (l. l.) add *καθημενον*

2. D e om *αυτου λεγοντες* (*λεγ.* om et. y^{scr} l) | *ραββει* (X *-ββη*) c. ABC

οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; 3 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς
Οὔτε οὗτος ἥμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἀλλ' ἵνα φανερωθῇ τὰ
ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. 4 ἐμὲ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμ-
ψαντός με ἕως ἡμέρα ἐστίν· ἔρχεται νὺξ ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργά-
8, 12. ζεσθαι. 5 ὅταν ἐν τῷ κόσμῳ ὦ, φῶς εἰμὶ τοῦ κόσμου. 6 ταῦτα
εἰπὼν ἔπτυσεν χαμαὶ καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ
ἐπέχρισεν αὐτοῦ τὸν πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, 7 καὶ
*Neh 3, 15. εἶπεν αὐτῷ Ὕπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ, ὃ ἑρ-
μηνεύεται ἀπεσταλμένος. ἀπῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἦλθεν
βλέπων. 8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον,
ὅτι προσαίτης ἦν, ἔλεγον Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ καθήμενος καὶ προσ-

---

DEH(X)A al .. ς (Ln 49.) -ββι c. FGKLMS?UA al pler | γεννηθη .. A al pauc γενηθη

3. ὡς (Gb Sz) c. ABCEFGHKLMSUXΔΑ al longe pl .. ς ο ως c. D al Cyr

4. εμε c. ACKFGHKMSUXΔΑ al omn it vg go syr^{utr} aeth^{PP} al Chr (expon et. in com) .. BD (post δει pon) L cop sah aeth^{ro} arr Cyr Nonn (ἡμέας ὑψίστοιο πέλει χρέος ἔργα τελέσσαι) ημας (Or^{3,201} - - χρησάμενοι λέξει εὐαγγελικῇ εἰρημένῃ ὑπὸ τοῦ σωτῆρος οὕτως ἐχούσῃ Ἐργάζεσθε ἕως ἡμέρα usq εργαζεσθαι. Nec aliter Or^{4,27}. Consentit et. Hier^{3}: Salvator ait *Operamini dum dies est* etc) | με .. L cop aeth^{ro} arr Cyr ημας (Nonn non affert).

5. ὦ (et. Or) .. DLX 1. 33. a b g q Cyr Chr (et.^{mosc6}) ante εν pon (H om)

6. D πτυματος | A* εποησεν | επεχρισεν (AD -χρισεν, EΔ al -χρισεν) .. B(C* vdtr) επεθηκεν | αυτου τ. π. una cum ε. τ. ο. του τυφλου c. AC** 157. 254. 6.^{pe} 7.^{pe} Cyr, item αυτου τ. π. abiecto του τυφλ. BL 1. 33. (ita 49. et Ln [τ. τυφλ.]). Similiter go *ei in oculos hoc lutum huic caeco* et D sl^{3} αυτω τον πηλ. ε. τ. ο. αυτου .. ς τον πηλον (69. 108. y^{scr} e f l syr pers^{P} Ps-Ath l. l. om, cop αυτον) ε. (Ps-Ath om) τ. ο. του τυφλ. (b *illius caeci*) c. C*EFGHKMSUXΔΑ al pler b e f l syr^{sch} et^{P} pers^{P} al Chr Amm^{cat} Ps-Ath (hom. in caec.) .. vg Amb Aug sah aeth sl^{2} *linivit* (*levit*) *lutum super oculos eius*, c ff^{2} q *superunxit eum luto* (e om) *sup. oc. eius*, a *linuit oculos eius* item Arn addito *luto* (Ir^{int} „*postquam linivit lutum sup. oc. eius dix. ei*")

7. αυτω (go *ad eum*) .. D a e l for al om | νιψαι (vv aliq *et lava*; cop sah add *tuam faciem*; item pers^{P} *et faciem tuam lava*, e *et lava oculos tuos* post τ. σιλ. Similiter infra.) .. A*(** και νιψ. post τ. σιλ.) a b e om, hinc Ln [νιψ.] | ο ερμην. (D μεθερμ.) απεστ. (syr^{P} mg αποσταλμενος) .. syr pers^{P} om | απηλθεν ουν (al pauc vv mu om) και ενιψ. και ηλθεν .. B om ουν usq ηλθ. (transiliens ab -ηλθεν ad ηλθεν)

8. αυτον .. A* om | προσαιτης (Gb Sz) c. ABC*DKLX al^{10} fere f ff^{2} g q vg go cop sah syr^{utr} arm arr pers^{W} aeth sl^{2} Ps-Ath (hom. in caec. 6.) Cyr Chr (et.^{mosc6}) Thph^{com} vdtr Aug .. ς τυφλος c. C***EFGHMSUAA

αιτῶν; 9 *ἄλλοι ἔλεγον ὅτι οὗτός ἐστιν· ἄλλοι ἔλεγον Οὐχί, ἀλλ' ὅμοιος αὐτῷ ἐστίν. ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι ἐγώ εἰμι.* 10 *ἔλεγον οὖν αὐτῷ Πῶς οὖν ἠνεῴχθησάν σου οἱ ὀφθαλμοί;* 11 *ἀπεκρίθη ἐκεῖνος Ἄνθρωπος λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ εἶπέν μοι ὅτι ὕπαγε εἰς τὸν Σιλωὰμ καὶ νίψαι. ἀπελθὼν οὖν νιψάμενος ἀνέβλεψα.* 12 *εἶπαν αὐτῷ Ποῦ ἔστιν ἐκεῖνος; λέγει Οὐκ οἶδα.*

---

al pler pers^{p} sl^{aliq} (69. a b c e l *τυφλ. ην και προσαιτ.* vel ut b *mendic. erat et caec.*)

9. *αλλοι ελεγ. οτι* (Ps-Ath l. l. om; G add *ουχ*) *ουτ. εστιν* .. LX al Aug om | *αλλοι* (Cyr *-λος*, cop sah syr^{p} ^{mg} arm add *δε*, syr aeth pers^{s} *et alii*) *ελεγον* (Cyr *-γεν*, g vg sah pers^{w} om) *Ουχι* (Ps-Ath l. l. *ετεροι δε ελεγ. Ουκ εστιν ουτος*) *αλλ* (C *-λα*) c. BCLX al b g vg cop sah syr syr^{p} ^{mg} arm aeth pers^{s} Cyr (Ps-Ath l. l.) Aug .. ς *αλλοι* (D *ετεροι*) *δε οτι* (a e *alii dicebant*, c ff^{2}· q *alii autem diceb. quia*) c. ADE**(*om *αλλοι* usq *ομ. α. εστιν*)FGHKMSUΔΛ al pler it^{mu} syr^{p} ^{txt} al. Hinc Ln *αλλ. [δε] ελεγ. [Ουχι αλλ]* | *εκεινος* c. BC*DEFGHLMSΔΛ al longe pl am for san al Cyr .. AC**KUX al^{15} it vg^{ed} et^{cdd} mu go cop sah syr et syr^{p} c. * al mu Thph add *δε* (Ln)

10. *ελεγον* .. D *ειπον*, item *dixerunt* b go (a *dicunt*) | *ουν* sec c. CDLX 157. al a (om *ουν* pr) l arm (ut a) syr^{p} c.* (:: cf ad 6, 30.) .. Ln [*ουν*], ς om c. ABEFGHKMSUΔΛ etc (Chr [*λεγουσιν αυτω*] om et. pr)| *ηνεωχθ.* c. BCDEFGHLMXΔΛ al pl .. ς *ανεωχθ.* c. AKU(s?) al pl Cyr Chr | *σου* (et. ς Gb Sz) c. ABCD^{gr}EFGHKLMSUXΔ al longe pl vv pm Cyr Chr (et. mosc ^{e}) Thph Aug .. ς^{e} *σοι* c. min it^{pl} vg (exc fos tol) al

11. *απεκρ. εκειν.* c. BCDL al c e ff^{2}· l vg (vg^{ed} *ille* ad sqq trahit) sah (om *εκ.*) arm Cyr Aug .. ς (Gb^{o}) add *και ειπεν*, Ln [*κ. ε.*] c. AEFGHK MSUXΔΛ al pler a b f go cop (*respondens ille dix.*) al mu (Chr *λεγει αυτοις*) | *ανθρωπος* .. BL 1. 22. 33. al praem *ὁ* (sah *hic homo*, vide ante), item BCL 1. 33. 118. al syr^{p} c.* add *ὁ* | *οτι* c. BL syr^{hr} (cop sah ex linguae ingenio) .. ς Ln om c. ADEFGHKMSUXΔΛ etc | *εις τον* (118. *τοῦ*?) *σιλωαμ* (Gb) c. BDLX 1. 118. 2.^{pe} a b c ff^{2}· cop sah syr^{sch} et^{hr} arm al Cyr .. ς (Gb') *εις την κολυμβηθραν του σιλωαμ* c. AEFGH KMSUΔΛ al pler it^{mu} vg go syr^{p} al Chr Aug | *και νιψαι* .. KX 13. 22. 33. 346. al^{10} f go cop syr^{p} ^{mg} Chr Cyr *νιψαι* idque post *υπαγε* pon | *ουν* c. BDLX 33. 124. 157. 2.^{pe} cop sah syr^{p} ^{mg} Cyr .. ς *δε* c. AEFGH KMSUΔΛ al pler go syr^{p} ^{txt} al .. al pauc it^{pler} (sed e Amb om *et*) vg syr aeth al *και* (ante *απ.*) | *απελθων ουν νιψαμενος* c. B cop; similiter sah *abiens igitur lavi et*, vg *et abii lavi et*) .. ς *απελθ. δε* (*α. ουν*, *και α.* vide ante) *και νιψαμ.* c. AEFGHKLMSUΔΛ etc (X *απηλθον ουν και νιψ.*, D *απηλθον ουν και ενιψαμην* pergitque [pro *ανεβλεψα*] *και ηλθον βλεπων*, Ps-Ath *απηλθον δε και ενιψαμην* pergens *και ευθεως ανεβλεψα*)

12. *ειπ.* (*-παν* c. BD; ς *-πον* c. rell ut vdtr) c. A 33. 118. 28.^{ev} 53.^{ev}

13 Ἄγουσιν αὐτὸν πρὸς τοὺς Φαρισαίους, τόν ποτε τυφλόν.
14 ἦν δὲ σάββατον ἐν ᾗ ἡμέρᾳ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς καὶ
ἀνέῳξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμούς. 15 πάλιν οὖν ἠρώτων αὐτὸν καὶ
οἱ Φαρισαῖοι πῶς ἀνέβλεψεν. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Πηλὸν ἐπέθηκέν
μου ἐπὶ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην καὶ βλέπω. 16 ἔλεγον οὖν
ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές Οὐκ ἔστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος,
ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. ἄλλοι ἔλεγον Πῶς δύναται ἄνθρωπος
ἁμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς.
17 λέγουσιν τῷ τυφλῷ πάλιν Σὺ τί λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἤνοιξέν
Lc 7, 16. σου τοὺς ὀφθαλμούς; ὁ δὲ εἶπεν ὅτι προφήτης ἐστίν. 18 οὐκ ἐπί-
στευσαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἦν τυφλὸς καὶ ἀνέβλεψεν,

---

60.ev tecr am for ing (al?) cop sah arm syr arr perss sax Aug (item Chr: *λεγουσιν αυτω*) .. ς (Gb^{o}) add *ουν* c. DEFGHKMSUAA al pler itp^{m} fos syr^{p} ; item b f go add *δε* et BLX 1. 33. 157. 2.pe l vg^{ed} et^{c}dd mu Cyr praem *και* | *λεγει* .. D 13. 69. 346. b fos syr arm al add *αυτοις*

13. *αγουσιν* .. D syr praem *και* (e cop *adduxerunt igitur*)

14. *εν η ημερα* c. BLX 33. a b c (e *in qua*) ff^{2}· mm syr^{p} ^{mg} (pers^{p} *propterea quod in die sabbati* etc) Cyr .. ς *οτε* c. DEFGHKMSUAA al longe pler it^{mu} vg go cop sah al | ο ω̄ .. L om | *ανεωξεν* c. ABEFGHKMS$^{?}$U AA al pler Chr .. LX al pauc *ηνεωξ.*, D 249. Cyr *ηνοιξ.* (D *ηνυξ.*)

15. *ηρωτων* (X 60.^{ev} *-τοιν*) .. al plus^{35} *-τησαν*, item *interrogaverunt* a d e f go sah al .. D 229.** *επηρωτων* | *και* .. UX al plus^{15} it vg (exc mt) cop sah syr al (non go syr^{p} al) om | *αυτοις* .. A 13. al? q syr^{p} go praem *και* | *πηλον* (G 1. 22. 118. 2.pe al add *εποιησεν και*) *επεθ. μου* (H al c e f ff^{2}· l q vg go al *μου*, A ante *επεθ.* pon, al^{6} om) *επι τ. οφθ.* (A add *μου*, pro priore *μου* correctum vdtr *μοι* ut et. ∂ habet) c. (et. (Gb Sz) (A)BEF(GH)KLMSUX(A)A al longe pl a b (g *mihi* - *sup. oc. meos*) al mu Cyr .. ς *π. επ. επι τ. οφθ. μου* c. D al mu it^{mu} al Chr

16. *τινες* (al it^{pler} al ante *εκ*) .. M om | *ουκ εστ. ουτ. πα. θε.* ο *ανθρ.* (33. e om ο *ανθρ.*) c. BDLX 33. 157. e l? (item c ff^{2}· g vg Ambrst *non est hic homo a deo*) .. ς *ουτ. ο ανθρ.* (al^{3} om) *ουκ εστ. π. του* (Gb^{oo} : praeter BDLX al om et. AGK al pm Cyr Chr$^{mosc\,2}$ Thph) *θεου* c. AEF GHKMSUAA etc | *αλλοι* (D al^{8} vv pl Cyr add *δε*) *ελεγον* (D *-γαν*)

17. *λεγουσιν* (D it^{pl} al *ελεγον*) c. EFGHKMSUAA al longe pl q go cop syr al Chr (G om et. *τω* sq) .. Ln add *ουν* c. ABDLX al mu it^{pler} vg sah syr^{p} c.* Cyr | *παλιν* (e f cop sah al transp) .. om D a b c ff^{2}· l | *συ τι* (et. Thdor^{mop} al mu) .. BLX cop (non sah) al Cyr *τι συ* | *ηνοιξεν* (DE *ηνυξ.*) c. ADEFGHMSUA al pler Thdor^{mop} Cyr Chr .. BXA al^{3} *ηνεωξεν*, KL al^{4} *ανεωξεν*. Notat ad h. l. Thdor^{mop} *κατα ἐρωτησιν ἀναγνωστέον, ἐπισυνάψαντας τό Σὺ τί λέγ. πε. αὐτοῦ, καί Ὅτι ἤνοιξ. σ. τ. ὀφθ., οὐ μὴν διελόντας αὐτό. οὐ γὰρ τοῦτο τὸν τυφλὸν ἠρώτων, εἰ τοὺς ὀφθ. α. ἤνοιξε - ἀλλὰ τί περὶ αὐτοῦ λέγεις ὑπὲρ οὗ ἤνοιξ. σ. τ. ὀφθ.* etc. Cf p. 29.

ἕως ὅτου ἐφώνησαν τοὺς γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, 19 *καὶ ἠρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες Οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; πῶς οὖν βλέπει ἄρτι;* 20 *ἀπεκρίθησαν οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπαν Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ υἱὸς ἡμῶν καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη·* 21 *πῶς δὲ νῦν βλέπει οὐκ οἴδαμεν, ἢ τίς ἤνοιξεν αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸν ἐρωτήσατε, ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸς περὶ αὐτοῦ λαλήσει.* 22 *ταῦτα εἶπον οἱ* 1, 13.
γονεῖς αὐτοῦ ὅτι ἐφοβοῦντο τοὺς Ἰουδαίους· ἤδη γὰρ συνετέθειντο οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὁμολογήσῃ Χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. 23 *διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ εἶπαν ὅτι ἡλικίαν ἔχει, αὐ-* 12, 2

---

18. *οιν* (go syr *δε*) .. om D al^{6} itp^{l} tol* cop | *ην τυφλ.* c. BL 157. b cop (sah?) Chr^{1} .. ς Ln *τυφλ. ην* c. AEFGHKMSUXΔΛ al pler itp^{ler} vg al Chr^{1} Cyr .. D om (Gb^{0}) *οτι ην* (28. *εγεννηθη*) *τ. κ. ανεβλ.* (28. b om *κ. αν.*) | *οτου* .. DX al Chr (et.$^{mosc\,6}$) *ου* | *αυτ. του αναβλ.* .. D al^{2} om *αυτου*, item om *τ. αναβλ.* 1. 22. 118. 2.^{pe} al^{3} a b c e q cop pers^{p} Chr (g foss gat mm *eius qui viderant* [*eum* add mm])

19. D *επηρωτ.* | *ουτος εστιν* .. D *ει* (ita et. syr ut vdtr) *εστ. ουτ.* | FGM al plus^{10} *ελεγετε* | *βλεπ. αρτ.* c. BDGL al b c ff^{2}. l Cyr .. ς *α. βλεπ.* c. AEFHKMSUXΔΛ etc

20. *απεκριθησαν* c. DGLUX al mu itp^{ler} vg (et. am fu ing for al) cop sah aeth^{utr} al Cyr .. Ln add *οιν* c. B 15.^{ev} vg ^{cod}; item AEFHKMSΔΛ al pl f q syr^{utr} al (go eodem modo utrumq reddit) add *δε* | ς *απεκρ. αυτοις*, Ln *απ. οιν* [*αυτοις*] c. ADEFGHKMSUΔΛ al pl (sed al^{3} *αυτω*, 435. post *οι γο. α.* pon) it^{mu} vg go syr^{p} al .. om *αυτοις* c. BLX al plus^{15} a e f ff^{2}. cop (sah add post *ειπ.*) syr pers^{p} aeth^{utr} Cyr | *οι γον. αυτου* .. G add *του αναβλεψαντος* | *ειπαν* c. BL .. ς Ln *-πον* c. rell ut vdtr

21. *ηνοιξεν* c. BDEFGHKLMSUΔ al longe pl (D b f *αυτου* [f *ει*] *ην. τ. ο.*) Ps-Ath$^{l.\,1.}$ .. A al^{5} *ηνεωξεν*, al^{10} Cyr Chr *ανεωξεν* (X ab *οιδαμεν* pr ad *οιδαμ.* sec transilit) | *αυτ. ερωτησ.* (D *επερωτ.*) h. l. c. BDLX 1. 33. 157. it^{pler} vg cop aeth pers^{w} Cyr Aug .. ς post *εχει* c. AEFGHKMSUΔΛ al pler q go syr^{utr} al Ps-Ath .. b sah Chr (et.$^{mosc\,7}$) om | *ηλικιαν εχει* c. BDLX 1. 33. 157. it^{pler} vg syr^{p} al (sah om *ηλικ. εχ.*) Cyr Ps-Ath$^{l.\,1.}$ Aug .. ς (Ln 49. ex errore de B) praem *αυτος* c. AEFGHKMSUΔΛ al pler q go syr al (non tamen cop: *sua aetas ipsi etiam ad loquendum de se* pro *ηλικ. εχ. αυτος περι* etc) Chr | *περι* .. al fere^{20} Chr$^{mosc\,3}$ praem *τα* | *αυτου* c. BDFGHLS?UΔ al mu Cyr .. AEKMXΔ al pl Chr (et. mosc 3) Ps-Ath$^{l.\,1.}$ *εαυτου* | *λαλησει* (L *-σαι*) .. X *μαρτυρησει*

22. *συνετεθειντο* (Λ al *-θηντο*) .. AM al syr^{p} $^{mg\,gr}$ *συνετεθεντο*, G al *-τιθεντο*, al *συνετιθοντο*, al Thph *συνεθεντο* | *οι ιουδαιοι* (M add *οτι*) .. X om | *αυτον ομολογηση* (K al aliq ante *αυτον*, HΛ al^{6} *-γησει*) $\overline{\chi\nu}$ .. D e (add *esse* et. vg^{ed} et$^{edd\,aliq}$) *ομολ. αυτον* $\overline{\chi\nu}$ *ειναι*, Cyr *ομολ. τον* $\overline{\chi\nu}$ *αυτ. ειν.*

23. *ειπαν* c. BD .. ς *ειπον* (X al syr ante *οι* pon) c. rell ut vdtr | DL a c e l fu om *οτι*

τὸν ἐρωτήσατε. 24 *Ἐφώνησαν οὖν τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου, ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπαν αὐτῷ Δὸς δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος ἁμαρτωλός ἐστιν.* 25 *ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος Εἰ ἁμαρτωλός ἐστιν οὐκ οἶδα· ἓν οἶδα, ὅτι τυφλὸς ὢν ἄρτι βλέπω.* 26 *εἶπον οὖν αὐτῷ Τί ἐποίησέν σοι; πῶς ἤνοιξέν σου τοὺς ὀφθαλμούς;* 27 *ἀπεκρίθη αὐτοῖς Εἶπον ὑμῖν ἤδη καὶ οὐκ ἠκούσατε· τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι;* 28 *ἐλοιδόρησαν αὐτὸν καὶ εἶπον Σὺ μαθητὴς εἶ ἐκείνου, ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωϋσέως ἐσμὲν μαθηταί·* 29 *ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωϋσεῖ λελάληκεν ὁ θεός, τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν.*

---

23. *αυτον* .. A praem *και* | B *επερωτησατε*, D *ερωτατε*

24. *εκ δευτερ.* h. l. c. BDL al b c e ff^{2} i q cop sah syr .. ς ante τ. *ανθρ.* (D *αυτον*) c. AEFGHKMSUXΔΛ al pler it^{aliq} vg go syr^{P} al | *ειπαν* c. BD .. ς *-πον* c. rell ut vdtr | o *ανθρ. ουτ.* c. ADEFGHKMSUXΔΛ al pler q (*homo iste*) syr^{P} (Cyr o *τοιουτος ανθρ. ουτος*) Ps-Ath$^{l.\,l.}$ .. Ln *ουτ.* o *ανθρ.* c. BL al Chr, item *hic homo* it^{pler} vg etc

25. *ουν* (13. *δε*, 60.^{ev} o *δε λεγει αυτοις*, f *ille autem respondit*) .. KS al plus^{40} a (e *dixit et ille*) cop sah syr al Chr om (Gb^{00}) | *εκεινος* c. AB DL al^{10} it vg (sed it^{pler} vg *dixit* vel *ait* pro *απεκρ.*) go sah syr^{P} arm pers^{s} (sed arm pers^{s} ut it vg) Cyr .. ς (Gb^{0}) add *και ειπεν* c. EFGHK MSUXΔΛ al pler cop (*dicens*) syr aeth Chr | *ων* (et. it^{aliq} vg syr^{P} Amb^{1}) .. DL al vv pm Cyr Amb^{1} *ημιν και*

26. *ουν* c. BDKLX al^{15} it (a e om) vg sah (cop om) al Cyr .. ς *δε* c. AEF GHMSUΔΛ al longe pl syr^{P} al | *αυτω* c. BD al it^{pler} vg cop sah arm^{P} pers^{w} sl^{6} Nonn Aug .. ς add *παλιν* c. AEFGHKLMSUXΔΛ al longe pler f q go syr^{utr} al (vv aliq transp) | *πως* .. D *και πως* | *ηνοιξεν* (DM al *ηνυξ.*) c. ABDEFGHLMSUXΔΛ al pl Cyr .. K al plus^{30} Thdor^{mop} Chr *ανεωξεν*, 33. *ηνεωξ.*

27. *απεκρ. αυτοις* .. D o *δε ειπεν* | *ουκ* .. om 22. it (exc a e f) vg (exc gat | B *τι ουν* | D al a e arm syr^{P} *θελετε παλιν* | *ακουειν* (A om) .. D *-σαι* | *αυτου μαθηται* .. DLXΔ al plus^{30} it vg etc Cyr Chr Ps-Ath$^{l.\,l.}$ *μαθητ. αυτ.*

28. *ελοιδορησαν* (Gb Sz) c. AEFGHKMSUXΔΛ al fere^{100} b e l q am em for fu ing iac fos tol al pers^{P} Aug .. ς *ελοιδ. ουν* c. min it^{aliq} vg^{ed} et^{edd} pauc; item B sah aeth Cyr Amb *και ελ.*, DL 1. 33. 157. 2.^{pe} vv mu (sed syr^{P} *οι δε* c.*) *οι δε ελ.* | D *ειπαν* | *μαθητ. ει εκ.* c. AB al Chr^{mosc4} .. ς *ει μαθ. εκ.* c. EFGHKMSUXΔΛ al pler e f g q go al Chr Ps-Ath$^{l.\,l.}$; item D al it^{aliq} vg al Cyr *μαθ. εκ. ει* .. L cop om *ει* (b c e g vg [non am] Amb Aug *sis*, a *esto*) | D b c e ff^{2} l arm pers^{P} om *δε* (t^{ver} syr Ps-Ath$^{l.\,l.}$ *γαρ*) | *μωυσ.* c. DX(ï additum est ab ipso*)A al Chr (:: tam paucis testib forma ista alibi nusq utitur) .. ς *μωσ.* c. AB (sic)EFGHKLMSUΔ al longe pl Cyr. Versu vero sq *μωυσ.* c. BDKX al Chr; ς *μωσ.* c. AEFGHLMSUΔΛ al longe pl Cyr

30 ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐν τούτῳ γὰρ τὸ θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέῳξέν μου τοὺς ὀφθαλμούς. 31 οἴδαμεν ὅτι ἁμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει, ἀλλ' ἐάν τις θεοσεβὴς ᾖ καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῇ, τούτου ἀκούει. 32 ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἠκούσθη ὅτι ἤνοιξέν τις ὀφθαλμοὺς τυφλοῦ γεγεννημένου· 33 εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἠδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Ἐν ἁμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὅλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; καὶ ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἤκουσεν ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω, καὶ εὑρὼν αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ; 36 ἀπεκρίθη

---

29. μωυ- et μω- vide ad 28. | -σει c. ABDEGKLΔ al pl (13 ap Scriv) Cyr Chr .. ς -ση c. FHMS?UXΔ al pl | Α ελαλησεν | ο θεος .. D add και οτι ο (D* om) θεος αμαρτωλων ουκ ακουει

30. αυτοις (go *ad eos*) .. D al pauc itmu fos om | εν τουτω γαρ (D οιν) c. B(D)L 1. 22. 33. 249. Cyr Chr (f al vg *in hoc enim*, q *in hoc*) .. ς Ln εν γαρ τουτω c. AEFGHKMSUΔ al pl (:: cf 4, 37. ubi εν γαρ τουτω quum scriptum esset nemo offendit. Contra Lc 19, 48. ο λαος γαρ plures invenit qui scriberent ο γαρ λα. Cf et. 10, 12 et similia.) .. XΔ al plus30 εν (sed A al mu ἐν) ; αρ τουτο, item a b c e ff2· *hoc* (e add *ergo*), item *hoc ipsum* cop sah et *hoc ergo* syr | το θαυμ. c. BL 1. 22. 33. Cyr Chr2 .. ς (Ln 49.) om το c. ADEFGKMSUXΔΛ al pler | ανεωξ. c. AEFGKMSUΔΛ al longe pl; item X ηνεωξεν .. BDL 249. Cyr ηνοιξεν (Ln; sed -ξε ex errore de B ut saepe)

31. οιδαμεν c. BDGL 1. 33. al5 a b (*scio*) c e ff2· l fos al cop sah arm sl2· Cyr .. ς add (Gbou) δε c. AEFKMSUXΔΛ al pler f vged etedd pler go syrutr al Chr (60.ev μεν, g q *enim*) | αμαρτωλων (E*UX* al fere30 Cyp al -λον et X* add ανθρωπον, item X** ανθρωπων) ο θεος c. AEFGKLM SUXΔ al longe pler itpler vg syrp Cyr Chr1 Hil Aug1 .. Ln ο θε. αμαρτ. c. BDΛ al? a e go arm al (cop sah *deus non audit pecc.*) Chr1 Cyp Aug1 al | Β αλλα | ποιη .. EFMXΛ al mu ποιει | τουτου .. al pauc τουτον, X** ut vdtr τουτων

32. ηνοιξεν (D al ηνιξ.) c. ADEFGKLMSUΔ al pler Ath566 Chr Cyr .. BXΔ tscr Ath64 ηνεωξ. (Δ* ενεωξ.), al pauc ανεωξ. | Α οφθαλμου | AX al γεγεννημενου

33. ην (pro μη ην L μην) .. D post θεου | ηδυνατο (D ηδοιν.) .. KU al aliq Ath1 εδιν.

34. ειπαν c. BD .. -πον c. rell ut vdtr (D a απεκρ. αυτω κ. ειπ.) | συ pr .. L vv mu om | L al εγενηθης | ολος .. E* al plus25 ολως

35. ηκουσεν .. D syr και ηκ., al aliq vv mu ηκ. δε vel ηκ. οιν | Β om ὁ | D om εξω | ευρων αυτ. (A** add εξω, D a b q go al ευρεν α. και) ειπ. αυτω (X αυτον sic; BD e om) | του θεου (et. Cyr Chrcom ter ettxt Tert Hil Victorin) .. Gb' του ανθρωπου c. BD sah aethro Chrmosc 2

36. απεκρ. εκειν. (a cop sah om; q copwi *illi*) και ειπεν (A 68. a copwi

ἐκεῖνος καὶ εἶπεν Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; 37 *εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Καὶ ἑώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκεῖνός ἐστιν.* 38 *ὁ δὲ ἔφη Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ.* 39 *καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἦλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται.* 40 *Ἤκουσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες, καὶ εἶπον αὐτῷ Μὴ καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν;* 41 *εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε ἁμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι βλέπομεν· ἡ ἁμαρτία ὑμῶν μένει.*

[cop^{dz} *respondens dixit*] om κ. ειπ. : ita Ln; sah nil nisi *dixit ei*) .. B om, sed post κ. τις εστ. add εφη | Και τις (Gb Sz) c. BDEFGKMSUXΔΛ al plus^{120} go syrp arP slpler Chr (et.$^{mosc\ 1}$) Cyr Thph .. ς Ln om Και c. AL al it vg al mu Hil Victorin

37. ειπεν (D syrp ^{mg} απεκριθη) c. BDX al a b e cop sah arm syr^{utr} per^{sp} .. ς (Gb^{00}) add δε c. AEFGKLMSUΔΛ al pler q go al; al it^{mu} vg Cyr praem και | A om ὁ | εορακας c. B*EFGKLXΔ al mu .. ς (Ln 49.) εωρακ. c. AB**DMS?UΔ al pl | ο λαλ. μετ. σου (et. it vg *qui loquitur tecum*) .. D Hil ο με. σου λαλ.

38. αυτω .. D 157. e^{ser} al^{6} αυτον

39. εις κρίμα (cf de acc. ad Mc 12, 40. Hoc loco κρῖμα, ut Ln 49., et. A) εγω (et. Or^{saepe}) .. D (cop sah sed libere collocant) εγω εις κριμα | ηλθον (et. Or^{saepe}) .. D itpler vg (cop sah *veni ego in* etc) arm al Chr ante εις τον pon | βλεπωσιν .. U al^{5} ac plur Or^{1} -ψωσι | γενωνται (X al -νονται) .. 69. 124. 346. al ut vdtr γενησονται

40. ηκουσαν c. BLX 33. 157. 249. cop sah arm Cyr .. ς (Gb^{00}) Ln praem και c. AEFGKMSUΔΛ al pler itpler vg go syr^{utr} al; item D ff^{2}· al$^{2.3}$ add δε et 1. ουν | ταυτα (a ante εκ, libere colloc syr^{utr}, go τουτο) .. D al^{3} itpler (non a q) vg cop sah arm sl^{2}· om | μ. αυτ. οντ. c. BDLX 1. 33. 157. al it vg al Cyr .. ς οντ. μ. αυτ. c. AEFGKMSUΔΛ al pler go al | D ειπαν

41. ειπεν .. D al^{15} fere add ουν, item 8 al^{12} fere δε, item A al plus^{10} g l aeth praem και | αυτοις ο (B om) ις .. D cop sah ο ις αυτ. | αν .. DK al^{10} fere sah om | L εχετε | F βλεπωμεν | η (absq ουν [Gb″]) c. BDKLX 1. 33. 69. 157. 2.^{pe} al b c e f ff^{2}· g q vg cop [praem και] sah aeth Cyr Aug; ς add ουν, item Ln [ουν] c. AEFGMSUΔΛ al pler a go syr^{utr} al) αμαρτια (DLX 33. syrp ^{mg} Cyr αι [ουν add syrp ^{mg}] αμαρτιαι) υμ. μενει (E μεννει, DLX 33. syrp ^{mg} Cyr -νουσιν)

X.

1 *Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἐστὶν καὶ λῃστής·* 2 *ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμήν ἐστιν τῶν προβάτων.* 3 *τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα φωνεῖ κατ' ὄνομα καὶ ἐξάγει αὐτά.* 4 *ὅταν τὰ ἴδια πάντα ἐκβάλῃ, ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται, καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ·* 5 *ἀλλοτρίῳ δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσουσιν, ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ, ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν.* 6 *Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἃ ἐλάλει αὐτοῖς.* 7 *εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰη-*

X. 1. B *υμιν λεγω* | D arm *αλλαχ. αναβ.*

2. *ποιμην εστιν* .. D sah Chr (et.$^{mosc\,6}$) *αυτος* (Chr *ουτος*) *εστ. ο ποιμ.*, item b c f q fos cop *hic pastor est*

3. D *θυρουρος* (EK al *θυρορος*) | *τα ιδια* (syr^{hr} non exprim) *προβ.* (Chr^{libere} [et.$^{mosc\,6}$] om *προβ.*) .. D *τα πρ. τα ιδια* (a *suas oves proprias*), item *oves suas* e sah al | *φωνει* (Gb') c. ABDLX 1. 33. 157. 249. 2.^{pe} al Cyr .. ς *καλει* c. EFGKMSUΔΛ al pler Chr | *κατ* (L *κατο*) .. EFΛ al *κατα*

4. *οταν* (Gb') c. BL 1. 157. 2.^{pe} al sah .. ς (Ln) *και οταν* c. ADEF GMSUXΔΛ al pler it^{aliq} vg go syr^{utr} al Chr; item K al^{8} b c ff^{2c} l cop Cyr *οταν δε*; item al aliq *και οταν δε* | *τα ιδια παντα* (a e Lcif *suas omnes*, Cyr *πα. τα. ιδ.*) c. BDLX 1. 22. 33. 2.^{pe} a e cop sah Cyr Lcif (praeterea b c ff^{2c} *oves suas omnes*; go *τα ιδια* absq *παντα*, syr^{hr} Chr [et.$^{mosc\,5}$] *αυτα*). Agnoscit et. Nonn ut vdtr his: *Ἐξαγαγὼν δ' ὅτε πᾶσαν ἀολλίσσῃ στίχα ποίμνης* etc .. ς *τα ιδια προβατα* c. AEFGKMSUΔΛ al pler it^{aliq} vg syr^{utr} al | *εκβαλη* (FM al *εκβαλει*) .. B (vdtr certe ap Btl, sed Mai *-αλη*) K al fere^{25} *-αλλη* (aℳ *-αλλει*) | *την φων. αυτου* .. D b c ff^{2c} q *αυτου τ. φω.*

5. *ακολουθησουσιν* c. ABDEFGΔ al plus^{15} Chr (et.$^{mosc\,3}$) Cyr .. ς *-σωσιν* c. KLMSUXΔ al pl | E* om *αλλ. φευξ. α. αυτ.* | *των* (G om) *αλλοτριων* .. q *extranei*, item syr aeth ar^{o} et^{p}; *eius* (*illius*) it^{pl} Lcif

6. *τινα ην* (EK *ἦ*) *ᾱ* (L om α) .. it^{pler} vg *quod* vel *quid*, item syr al (cop *de quo locutus est cum eis*). Contra q *quae essent quae*, item go sah al

7. *παλιν* (h. l. c. B[sed vide post]DEFGLMSUΔ al pler go sah al; 1. 69. 124. 2.^{pe} al e Cyr Lcif om; AKΔ 157. al it^{pler} vg syr^{utr} post *αυτοις*: ita Ln; X 33. al post o $\overline{\imath\varsigma}$) *αυτοις* (a go Lcif *ad illos*; B om : ita 49.)

σοῦς Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 πάντες ὅσοι ἦλθον πρὸ ἐμοῦ, κλέπται εἰσὶν καὶ λῃσταί· ἀλλ' οὐκ ἤκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἐάν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελεύσεται καὶ ἐξελεύσεται καὶ νομὴν εὑρήσει. 10 ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἦλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν καὶ περισσὸν ἔχωσιν. 11 ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός. ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων· 12 ὁ μισθωτὸς δὲ καὶ οὐκ ὢν ποιμήν, οὗ

---

o (B om) ω (b om) | λεγ. υμιν .. B υμ. λεγ. | οτι (:: non facile abiiciendum illud quidem, quamquam saepe fluctuat, cf ad 1,51. 4,42. 5, 24. 7,31. 9,23. 10,34. 13,33.) c. ADEFMSUAA al pl itpler vg go (cop sah ut ubique) syrP .. 49. om (Ln [οτι]) c. BGKLX al30 a mm arm syr al Cyr Lcif | η θυρα .. sah o ποιμην

8. παντες (et. Or3 al Lcif Aug al) .. D b fos Did Quaest om | προ εμου h. l. c. ABDKLXA al fere60 fos gat cop arm aeth syrP c.* arr sl Or2 (Clem2 alludens παντες οι προ κυριου et πα. οι προ της παρουσιας του κυρ.) Did Isidpel Manich ap Thph (ἐκεῖνοι [οἱ Μανιχαῖοι] γὰρ δεῖξαι βουλόμενοι τὴν παλαιὰν διαθήκην ἀλλοτρίαν οὖσαν τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς προφήτας μὴ ἐκ θεοῦ ἀπεστάλθαι χρῶνται τῷ ῥητῷ τούτῳ. ὁδοὺ γάρ, φησίν, ὁ κύριος εἶπεν ὅτι πάντες ὅσοι ἦλθον [?] κλέπται ε. κ. λῃστ.) Hesychqu.23. (teste Wist) Lcif Faust ap Aug Hier3 al; item ς ante ηλθ. c. min Valent ap Hipp104 (παντες οι προ εμου ελήλυθοτες κλεπτ. κ. λῃστ. εισ.) Nonn (πάντες ὅσοι πάρος ἦλθον ὑποκλέπτοντι πεδίλῳ, φῶρες ἔσαν δολόεντες) Cyrtxt Quaest (qui ante me fuerunt) .. om (Gb0) EFGMSUA al fere100 it vg go sah (ap. Ming om οσοι ηλθ. πρ. εμ.) syrsch ethr pers sax Bas Cyrcom Chr (et.mosc5; sed in cat verba Chr1 cum προ εμου ante ηλθον exhibentur) Thdorheracl (cat. p. 300. ἀκριβῶς τῇ λέξει ἐχρήσατο εἰπὼν Ὅσοι ἦλθον, ἀλλ' οὐχ ὅσοι ἀπεστάλησαν. οἱ μὲν γὰρ τοῦ θεοῦ προφῆται ἀποσταλέντες παρεγένοντο, οἱ δὲ ψευδοπροφ. μηδενὸς ἀποστείλαντος ἤρχοντο ἐπὶ διαστροφῇ τῶν ἀπατωμένων) Thph Euth scholia varia (adscripta Thdroheracl aliisq) Aug (contr. advers. legis l. 2. „omnes alii quotquot ante me venerunt fures sunt et latrones. Non autem ita scriptum est, sed ita: Omnes quotquot venerunt, fur. sunt et latrones. Venisse quippe hoc loco intelligi voluit eos qui missi non fuissent.") auctad novat | εισιν .. al10 arm Did Hier ησαν | DX αλλα | ηκουσαν .. Or1 Did -σεν

9. εγω ειμι. η θυρα .. allud Naass ap Hipp111 εγω ειμι η πυλη η αληθινη

10. εγω .. D a go cop2 (nondz) add δε | και περισσον (x 69. 157. al Athmss4 -σσοτερον) εχωσιν .. D om (sah ap. Ming. om εγω ηλθ. usq εχωσιν)

11. τιθησιν : et. Euspe Const Thdrtsaepe al Tert Lcif Hil al .. D (b tradet, mm tradit) c al vg Aug διδωσιν (dat)

12. ο μισθ. δε (DXΔ al aliq Const Cyr ο δε μι.) .. GL 1. a am fu for ing

οὐκ εἰσὶν τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα καὶ φεύγει, καὶ ὁ λύκος ἁρπάζει αὐτὰ καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα. 13 ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει ὅτι μισθωτός ἐστιν καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν, 15 (90.3) καθὼς γινώσκει με ὁ πατὴρ κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα, Mt 11, 27. (91.4) καὶ τὴν ψυχήν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 (92.110) καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἃ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν, καὶ γενήσεται μία

---

mt al cop^{dz} Lcif om δε | εισιν c. DEFGKMSUΔΛ al pler Chr .. Ln 49 εστιν c. ABLX al^{8} Const Eus Cyr Chr$^{mosc\,4}$ (:: cf v. 16 et 21. ubi nemo offendit scriptura εστιν. Simili vero modo saepe indic. pro plur. substitutus est.) | ερχομενον .. A* om | φευγει .. b add *quia mercennarius est* | αυτα (et. a c e f Lcif, item go cop sah al) .. D b g ff^{2} l vg syr^{utr} perss arr Aug om | τα προβατα extr c. AEFGKMSUXΔΛ al pler it vg go syr^{utr} perss al (item cop sah aeth αυτα) Cyr .. 49. om (Ln [τ. προ.]) c. BDL 1. 22.* 33. 25. 37. 42. p^{scr} 2.pe syr^{hr} arm Lcif (Const om και σκορπ. τ. προβ., Chr pro κ. ο λυκ. usq σκορπ. τ. προ. habet και ερχεται ο λυκ. και αρπ. αυτα)

13. ο δε μισθ. φευγ. c. A(sed A* om μισθ. φευγ. οτι)EFGKMSUXΔΛ al pler it vg go syr^{utr} perss al Cyr .. 49. om (Ln [ο δ. μ. φ.] et Gb^{0}) c. BDL 1. 22.* 33. syr^{hr} arm cop sah aeth Lcif epist^{orientall} ad Symm (Thdrt $^{4,\,1127}$ alludit his: *ὁ γὰρ μισθ. ὅταν ἴδῃ τὸν λύκ. ἐρχόμ. φεύγει, ὅτι μισθ. ἐστι καὶ οὐ μέλει* etc) :: contra istam omissionem inprimis est quod pro testium auctoritate arctissime cohaeret cum omisso τα προβατα v. 12. | μελει .. K*FGX al pm μελλει

14. ο ποιμ. ο καλος .. D ο καλ. ποιμ. | γινωσκομ. υπο των εμων c. AEF GKMSUXΔΛ al ut vdtr omn syr^{utr} arm pers^{p} Cyr$^{com\,633}$ rursusq^{654} (sic: *οὐ γὰρ ἔφη Γινώσκει με τὰ ἐμὰ καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, ἀλλ' ἑαυτὸν ἐγνωκότα πρότερον εἰσφέρει τὰ ἴδια πρόβ., εἶθ' οὕτως γνωσθήσεσθαί φησι παρ' αὐτῶν*) Chr (*ἵνα μὴ τῆς γνώσεως ἴσον τὸ μέτρον νομίσῃς, ἄκουσον πῶς διορθοῦται αὐτὸ τῇ ἐπαγωγῇ. γινώσκω τὰ ἐμά, φησίν, καὶ γινώσκομαι ὑπ. τ. ἐμ.*) Thdrt^{2} .. Gb' (Schu „bene") Ln 49. γινωσκουσιν με (D εμε) τα εμα c. BDL it vg go cop sah aeth arr pers^{w} al Eus$^{ps\,489}$ (Epiph^{697} *καὶ γὰρ τὰ ἐμὰ πρόβ. γινώσκει με, καὶ γινώσκω τὰ ἐμ. πρ.*) Cyr^{txt} Nonn (*καὶ - ταῦτά με γινώσκουσιν-*) :: ut ista elegantius dicta, ita ad sqq conformata vdtr; cur quis vero maluerit γινωσκομαι etc vix probabiliter dixeris.

15. μου .. D al pauc (codd latini ap Wtst) om | τιθημι (et. Ath Thdrt al) .. D διδωμι

16. και αλλα .. D 346. syr^{utr} Thdrt$^{1,\,632}$ (diff cod^{1}) et^{691} (alibi vero^{4} δε non add) και αλλα δε (item a *et alias quidem*) | με δει c. AEFGKMSUXΔ al pler Eus^{ps} Cyr Thdrt^{saepe} (ut 1, 309. 622.) Chr al .. Ln 49. δει με

ποίμνη, εἷς ποιμήν. 17 διὰ τοῦτό με ὁ πατὴρ ἀγαπᾷ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. 18 οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν· ταύτην τὴν
7, 43. ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου. 19 Σχίσμα πάλιν ἐγένετο
ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. 20 ἔλεγον δὲ πολλοὶ
7, 20. ἐξ αὐτῶν Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; 21 ἄλλοι
8, 48. ἔλεγον Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον
9, 32. δύναται τυφλῶν ὀφθαλμοὺς ἀνοῖξαι;

22 Ἐγένετο δὲ τὰ ἐγκαίνια ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις· χειμὼν ἦν·
23 καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος.

(ut fere solet dici, cf Lc 13, 33. 19, 5. etc ubi lectio non fluct) c. BDLΔ al[5] it vg (et. Or[int 2, 198]) | *ακουσουσιν* (et. Thdrt[3] Cyr al) .. AGXΔΔ al[40] fere Eus[ps 55] Thph *-σωσιν* | *γενησεται* (et. Eus[ps] Thdrt[6] Cyr al) .. BD LX 1. 33. 2.[pe] f for go cop sah syr[p mg] al *γενησονται* (Gb') (Chr [et. mosc[2], al[4] *ἔσεται*] *εσονται*)

17. *με ο πατηρ* c. BDLX 33. 248. 249. al it vg (cop *αγαπ. με ο πα. μου*) Cyr Chr[1] (et[1] *με αγ. ο πατ.*) Hil Amb Victorin .. ς *ο πατ. με* c. AEF GKSUΔΛ al pler go Thdrt (M *με ο πατ. με*)

18. *αιρει* (et. Or[1sepe] al Cyp Hil al) .. B *ηρεν* | *αλλ εγω* usq *απ εμαυτου* .. D 64. 251. l go om | EXΛ al mu *θηται* | *λαβειν* (et. Or Eus theoph[110] Dial Did al) .. D c *αραι* (d *tollere*, e *tollendi*) | B om *την μου* .. D 36. a b Chr (et.[mosc 4]) Tert Hil Novat om

19. *σχισμα* c. BLX 249. al ? it vg (exc tol) sah arm perss .. ς (Gb[o]) add *ουν* c. ADEFGKMSUΔΛ al pler tol cop (go *tunc* etc) syr[p] (syr[sch] aeth *και εγενετο* etc) Cyr Chr. Sed D al pauc tol cop Chr om *παλιν* (et. transponitur) | *ε. τοις ιουδαιοις .. x εν τω οχλω*

20. *δε* .. D 1. 2.[pe] al go [vdtr quamquam reddit *dixerunt*que] *ουν*, tol *enim* (it[pl] syr *et dicebant*) .. 220. om | *εξ αυτων* .. D add *οτε* (cop sah ubique sic)

21. *ρηματα* .. syr[p mg] *εργα* | D *ουκ εστ. τα ρημ. ταυτ.* | *δαιμονιον* (38. add *εχων*) .. 248. 253. g[ser] *-νιων* | D al pauc e f arm al Chr[2] *αφθ. τυφλ.* | *ανοιξαι* c. BLX 1. 13. 22.** 33. 69. 124. 157. 249. 346. 2.[pe] Or Chr .. ς Ln *ανοιγειν* c. ADEFGKMSUΔΛ al pler (:: cf ad 5, 44 et alibi)

22. *εγενετο* .. D *-ντο* | *δε* .. om 1. al[6] a b (e *et cum facta esset*) Chr mosc[2] .. BL 33. sah arm *τοτε* (gat cop al *δε τοτε*) | *εγκαινια* c. B[a]DL al .. ς Ln 49. *εγκ.* c. rell ut vdtr | *τοις* c. ABL al mu .. om (Gb[o.]) DE FGKMUXΔΛ al pl Chr Thph | *χειμων* c. BDGLX al[3] ff[2] cop sah Chr[mosc 1] .. ς (Gb[o]) Ln praem *και* c. AEFKMSUΔΛ al pler it[pler] vg go syr[utr] al Chr

23. AL *περιπατει* | B om *ὁ* | *τη* (Δ om) *στοα* absq *του* (Gb 8z) c. ABDEF GKMSUΔΛ al longe pl Chr .. ς add *του* c. LX al mu | *σολομωνος* (A ut

24 ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ ἔλεγον αὐτῷ Ἕως πότε
τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ.
25 ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ
ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ 5, 36.
περὶ ἐμοῦ· 26 ἀλλὰ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε, οὐ γάρ ἐστε ἐκ τῶν προ-
βάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν. 27 τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς 8, 43 aa.
φωνῆς μου ἀκούει κἀγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι, 10, 3 a.
28 κἀγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς καὶ οὐ μὴ ἀπόλωνται εἰς τὸν
αἰῶνα, καὶ οὐχ ἁρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. 29 ὁ πατήρ
μου, ὃς δέδωκέν μοι, πάντων μείζων ἐστίν, καὶ οὐδεὶς δύναται ἁρ-

---

solet σολόμωνος) c. (Gb Sz) BDEFGΔΛ al plus[50] Chr[mosc 3] .. ς -μωντος c. AKLMS?UX (σωλ.) al pm Chr

24. B εκυκλευσαν | D ελεγαν | H*(ut plerumq)D παρησια

25. αυτοις (y[scr] -τω) .. D go om, fu om απεκρ. αυτ. ο ις (al pauc var) | ειπον (a dixi, D itp[ler] vg Tert λαλω, loquor [sed d dico]) υμιν (X add ηδη) κ. ο. πιστευετε (33. 251. ουκ επιστευητε, B al[8] Chr[mosc 2] o. επιστευσατε) .. D al[10] sah arm Chr (et.[mosc 6]) add μοι | ταυτα .. D a e Tert Vig αυτα (ἐρεα) | H om περι

26. αλλα c. ABLΔ al .. ς αλλ c. DEFGHKMSUXΔ al pler | ου γαρ .. Gb' οτι ουκ c. DLX al plus[12] it[pm] (non a c e) vg go syr[sch] ei syrp mg al (sed non cop sah syrP txt al) Or ([4, 567.] Alibi[4, 316] alludens δια τουτο υμεις ουκ ακουετε οτι ουκ εστε etc) Cyr Chr (et.[mosc 6]) | καθ. ειπον (H -πεν) υμιν c. ADEFGHM[**]SUXΔΛ al pler a b e f ff[2.] go syr[utr] aeth al Chr (agnoscit eo quod libere habet: ἀλλ' εἶπον ὑμῖν, φησί, καὶ οὐ πιστεύετέ μοι ὅτι οὐκ ἐστ. ἐκ τ. προβ. τ. ἐμῶν). Ceterum edd nonnulli item ff[2.] ar[e] etP Euth c. sqq conjg, et perP duplicat sic: *quemadmodum dixi vobis. Nonne vobis dixi Oves meae* etc .. BKLM* 33. al[5] c g l vg cop sah arm pers[w] (non attingit Or nec Nonn, Chr vide ante) om: hinc Ln [v. e. v.]

27. ακουει (et. Or[3] Eus[ps] Bas[3, 14. 5, 48.] Chr Thdrt[2] al) .. BLX al[6] Or[3] Cyr Bas[1, 276] Chr[mosc 2] ακουουσιν

28. ζω. αιων. διδ. αυτοις c. ADEFGHKM[**]SUΔΛ al pler it vg go syrP al Thdrt[2] Chr al Hil Aug al .. BLM*X 33. 157. al cop sah syr arm διδ. αυτ. ζω. αι. | ουχ αρπασει (KM al -ση) .. DLX 69. 157. al Cyr Bas Thph ου μη αρπαση

29. ος (BL 15.[ev] it vg go cop Cyr? [non item in schol nec magis[esai 567]] Tert Hil al ὅ, *quod*) δεδωκεν (U al εδωκ.) .. D o δεδωκως | παντ. μειζ. εστ. hoc ord. c. BDL syr perP Cyr[esai 567], item X παα. εστ. μειζ. .. ς (Ln) μειζ. παα. εστ. c. AEFGHKMSUΔΛ al ut vdtr omn it[mu] vg al (sed vv aliq μ. ε. π.) Bas Dial[maced] | μειζων c. DEFGHKMSUΔΛ al ut vdtr omn sah syr[utr] aeth pers s al Bas Dial[maced] Chr Cyr[schol] et[esai 567] .. Ln (sic enim textus ex comm edendus erat) μειζον c. AB (nimirum in ed. Maii ex ὃς et μείζων, quae iam typis excripta erant, erasis ς et ω una

πάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός. 30 *ἐγὼ καὶ ὁ πατὴρ ἕν ἐσμεν.*
31 *Ἐβάστασαν οὖν πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν.* 32 *ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Πολλὰ καλὰ ἔργα ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός· διὰ ποῖον αὐτῶν ἔργον ἐμὲ λιθάζετε;* 33 *ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὢν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν.*
34 *ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ*
°Ps 81 (82), 6. *ὑμῶν ὅτι ἐγὼ εἶπα Θεοί ἐστε;* 35 *εἰ ἐκείνους εἶπεν θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος ἐγένετο τοῦ θεοῦ, καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή·*

---

cum accentu super ι effectum est ὅ et *μεῖζον*) x it vg go cop Cyr[1]? Tert Hil al (:: quae ut ab Iohanne scripta credam adduci non possum. Contra sunt enim et ipsa sententia et contextus et ὁ πα. μ. invito Ioh. usu praepositum. Nec magis vero commendaverim *μεῖζον* retento ος.) | *αρπαζειν* .. al[6] vv mu (a c e f *illud*) Chr (et.[mosc6]) add *αυτα*, item al[5] vv aliq post *μοι* add *αυτα* | τ. *πατρος* c. BL al (et. 13. ut vdtr, quem ad *μου* pr adnotavit Bch) Or .. ς (Ln) add *μου* c. ADEFGHKMS UXAA etc (et. Bas[1, 236] Chr Dialmaced) (:: pr *μου* non fluct)

31. *ουν* .. L 33. it[aliq] am fu for em iac ing mt al go sah al Aug Amb Bed om | *παλιν* (et. transponitur) .. D al[10] it[pler] vg cop al Aug Hil Amb om

32. *καλα* h. l. c. DEFGHLMSUXA al pler it[mu] vg (et. cdd[aliq]) go al Epiph[781] al Hil .. AKA al[8] a c e f am fu for fos ing al cop sah syr[utr] arm Ath post *εργα* pon (ita Ln); item B post *υμιν* (eodem loco 244. *εργα* pon), al[8] b Thdrt om | *πατρος* c. BD e Ath Hil .. ς add *μου*, Ln [*μ.*], c. unc et min reli vv pler Thdrt (Epiph[781] *εποιησα εν υμιν* pro *εδ. υμ. ε. τ. πα.*) | *δια ποιον* (69. *-ων* omisso *αυτων*, item al pauc *-ων*) *αυτων* (x 124. g[scr] post *εργον*, A[**] 157.435.44.[ov] tol Ath[edd] et[edd aliq] om; A *αυτω*) *εργον* (K al mu go Epiph[781] *εργων*) .. vv mu paullo liberius, sed accurate it[pl] vg sah syr[P] | *εμε* (sic omnes) *λιθαζ.* c. BL 33. a b e al vg Ath[406] .. ς (Ln) *λιθ. με* c. unc et min reli c f go etc Epiph Thdrt Hil

33. *οι ιουδαιοι* (Gb″) c. ABKLM[*]X al fere[20] it[pler] vg go cop sah syr[utr] arm al Ath[406] Hil al .. ς add *λεγοντες* c. DEGHM[**]SUAA al longe pl e (*et dixerunt*) al pauc | *σε* (et. Or Eus[Ps] al Hil al) .. DK al[10] e vg[cod] al pauc Chr Thdrt Quaest om (Gb[9]) | *σεαυτον* (et. Eus[Ps] Ath al) .. U al mu Or *εαυτον*

34. ο (et. Eus al; B om) ις .. D cop add *και ειπεν* | *υμων* (et. Eus[Ps] Ath[406] Thdrt al; al pauc *ημων*, 245. *μωυσεως*) .. D 19.[ov] b c e ff[2] l Eus[marc] Cyp Tert Hil om (Gb[9]) | *οτι* c. BDLX 33. 157. al[2] vel plur it[pler] vg al Eus[Ps] et[marc] Ath (ex cdd aliq) Cyp Hil .. ς om c. AEGHKMSUAA al pler f go al Ath (ex cdd aliq) Thdrt Tert | *ειπα* c. BEGHKLXA al pl Naass ap Hipp[106] Eus[Ps] et[marc] Ath Cyr al .. Ln *ειπον* c. ADMSUA al plus[35] Thdrt

36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμί; 37 εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετέ μοι· 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἂν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε, ἵνα γνῶτε καὶ γινώσκητε ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ κἀγὼ ἐν τῷ πατρί. 39 ($^{38.4}$) Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πάλιν πιάσαι· καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν. 1, 30.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ἰορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων, καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 ($^{94.10}$) καὶ πολλοὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν

---

35. *εγεν. του θεου* c. D a b e ff^{2*} l Eus^{ps} et^{marc} Hil .. ς (Ln 49.) *τ. θε. εγ.* c. cdd rell ut vdtr c f g vg go etc Or Ath Did al

36. *ηγιασεν* .. U 47. *ηγαπησεν* | *βλασφημεις* .. a b e ff^{2*} l mm Novat *blasphemat*; c go *-emo*, Hil^{4} *-emavi* | G om *ειπον* (c^{ser} *-πεν*) | *του* (et. Or Eus^{marc} Ath Thdrt al) .. DEG al^{13} go Cyr Did Chr Ps-Ath^{2,33} Dam om

38. *δε* .. X supra lineam habet | *πιστευετε* c. AEGHUXΔΛ 1.* 22.* 28. 33. 124. 131. al pm; item D it vg Ps-Ath^{2,33} Cyp Tert al [non Amb Vig] *θελετε* (sic Ps-Ath ex cdd^{3}, al *θελητε*) *πιστευειν* .. ς (Ln 49.) *πιστευητε* (sic Sz ex err. et. v. 37.) c. BKLM(M al *-ευειτε*)S? al pl (al *-σητε*) Ath$^{50.461.}$ al (:: pro ista testium ratione *-ητε* non potest non pro emendatione haberi)|*τ. εργ.* .. H al mu Chr [et.^{mosc3}] Hil^{1} add *μου*| *πιστευσατε* c. AEGHMSX(Δ *-σετε*)Λ al pler Ath^{50} Chr al .. Ln *πιστευετε* c. BDKLU al aliq Ath^{461} (ex cdd^{4}) Ps-Ath^{2,33} | *και γινωσκητε* (X *-ετε*) c. BLX 1. 32. 33. 118. 2.^{pe} al ut vdtr cop sah arm aeth Ath^{50} (et^{461} *ινα γινωσκητε* omissis *γνωτε και*) Ps-Ath^{2,33} (*ινα ειδητε και γινωσκητε*) Thdrt Hil^{3} (*ut sciatis et cognoscatis*) .. ς *και πιστευσητε* c. AE (*ιν. γν. κ. πιστ.* in mg suppleta habet) GHKMSUΔΛ al pler f g vg go syr^{utr} al .. D a b c e ff^{2*} l Cyp Tert al om (i. e. non exprim) : Gb^{0} | *τω πατρι* (Gb') c. BDLX 33. 157. a c e g vg cop sah syr^{sch} et^{p} ^{mg} arm aeth pers sl$^{2.3.}$ Or Ath^{50} Dam Hil^{saepe} (Ps-Ath^{2,33} Chr al Tert *οτι εγω εν τω πατρι και ο πατηρ εν εμοι*) .. ς *αυτω* c. AEGHKMSUΔΛ al pler b f ff^{2*} go syr^{p} ^{txt} al Ath^{461} Cyp Hil^{1} Zen

39. *εζητ. ουν* (D syr aeth *και εζ.*, f *quaerebant autem*) c. AKL(S?)XΔ al pl it^{pler} vg sah syr^{P} al Chr (*ηθελησαν ουν*) .. BEGHMUΛ al^{40} fere go cop pers^{P} om *ουν* : Gb^{0} | *παλιν* post *αυτον* c. AKLXΔ (:: sunt iidem qui *ουν* retinent) 1. 33. 131. p^{scr} al aliq f go .. ς (Ln) ante *αυτ.* c. EGH M(S?)U(*παλιν πιασ. αυτ.*)Λ al pl (vv pler libere) .. D al^{10} fere it^{pler} vg cop Chr (et.^{mosc4}) Aug om (etiam v. sq. al^{10} vv aliq Chr om *παλιν*) | Λ al *πιᾶσαι*, item ΓΔ al 7, 30.

40. *και απηλθεν* (vv aliq var) .. Δ *απηλθ. ουν* | BD (ut solent) *ιωαννης*, item (exc d) v. 41. | *εμεινεν* c. ADEGHKLMSUXΔΛ al ut vdtr omn f vg go cop sah etc .. Ln *εμενεν* c. B it^{pler}

σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν, πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου ἀληθῆ ἦν. 42 *καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ εἰς αὐτὸν ἐκεῖ.*

XI.

l.c 10, 38. 12, 2. 1 *Ἦν δέ τις ἀσθενῶν, Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς.* 2 *ἦν δὲ Μαρία ἡ ἀλείψασα τὸν κύριον μύρῳ καὶ ἐκμάξασα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἧς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἠσθένει.* 3 *ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι Κύριε, ἴδε ὃν φιλεῖς ἀσθενεῖ.* 4 *ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον ἀλλ' ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς.* 5 *ἠγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον.* 6 *ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας·* 7 *ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς Ἄγωμεν εἰς τὴν Ἰουδαίαν πάλιν.* 8 *λέγουσιν αὐτῷ*

---

41. *σημ.* (EA in mg suppl) *εποι. ουδεν* (ita et. itpl vg; a c fos *nullum signum fecit*, item libere al mu) .. KLMX al10 Or Chr (et.mosc4) *εποι. σημ. ουδεν* (al3 Or *ουδε εν*) | *ειπ. ιω.* .. D vv aliq *ιω. ειπ.*

42. *επιστ. πολλοι* c. AEGHKMSUXΔΛ al pler go syrp .. Ln *πολλ. επιστ.* c. BDL al aliq it vg cop sah arm syr al Chr | *εκει* h. l. c. ABDEKLMUX al12 go cop sah arm syrp aeth .. ς ante *εις αυτ.* c. EGHSΔΛ al pl (al3 ante *πολλοι*) .. 16. itpler vg syr pers Chr Aug om

XI. 1. D *της μαρ. και της* (** om) *μαρθ.*|*εκ* .. 28. syr sah perap al om| A* (vdtr) 157. om *κ. μαρθ.* | *της αδελφης αυτης* : pro his syr perap *αδελφος* ante *μαριας* | *αυτης* (122. *εαυτ.*) .. A 32.ev *αυτου*

2. B *μαριαμ* | *μυρω* .. E* 2. *-ρων*, al pauc *-ρυν* | *αυτης* (ΔΛ al25 fere *εαυτης*) .. U al aliq syrp praem *της κεφαλης* | D *ης και*

3. Ds al plus20 vv pl Aug *και αδελφ. αυτου* | *πρ. αυτον* (D b c e l syr al *τον ιν*) .. al7 om (al2 arm ante *και*) | L 29.ev emm *εφιλεις*

4. o *ις* .. D om *ὁ* | *ασθενεια* .. D 69. al? add *αυτου*

5. *ηγαπα* (itpl vg *diligebat*) .. D *εφιλει* (a d e *amabat*)

6. *μεν* (syrp habet c.*) .. G syr al om | *εμεινεν* .. D b add *ο ις*, item c d praem | *εν* (A al om) *ω ην τοπω* .. D *επι τω τοπω*, it vg *in eodem loco*

7. *επειτα* .. D al pauc Chr *ειτα* | *τουτο* .. X al? it vg al *ταυτα* | *τ. μαθητ.* c. BEFGHLMSUX al longe pl a (e l om plane; arm *αυτους*) go Chr Andcre .. Ln add [*αυτου*] c. ADKΔΛ al plus20 vv pler | *παλιν* (al aliq ante *εις*, sahming Chr [et.mosc6] om; contra arget Thdormop) .. A yscr *πολιν*

οἱ μαθηταί Ῥαββεί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ πάλιν 10, 31.
ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐχὶ δώδεκα ὧραί εἰσιν τῆς
ἡμέρας; ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς
τοῦ κόσμου τούτου βλέπει· 10 ἐὰν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτί,
προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 ταῦτα εἶπεν, καὶ
μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ
πορεύομαι ἵνα ἐξυπνίσω αὐτόν. 12 εἶπον οὖν αὐτῷ Κύριε, εἰ κε-
κοίμηται, σωθήσεται. 13 εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου
αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὕπνου λέγει.
14 τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ Λάζαρος ἀπέθανεν,
15 καὶ χαίρω δι' ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσητε, ὅτι οὐκ ἤμην ἐκεῖ· ἀλλὰ
ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. 16 εἶπεν οὖν Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος
τοῖς συνμαθηταῖς Ἄγωμεν καὶ ἡμεῖς ἵνα ἀποθάνωμεν μετ' αὐτοῦ.
17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἔχοντα

---

8. D al mu vv mu οι μαθ. αυτου| ραββει c. ABCEHA .. ς (Ln 49.) -ββι c. DFGKLMSUXΔ al certe pler | U 1. 13. 157. al^{5} vv aliq Chr οι ιουδ. λιθασ.

9. ιϛ (Gb Sz) c. ABCDEFGHKLMSXΔΛ al longe pl .. ς praem ὁ c. U al mu | ωραι εισ. c. ABCKLMX al fere^{60} it vg al Cyr Chr (et.mosc^{7}) And^{cre} Thph .. ς εισ. ωρ. (D ωρας εχει η ημερα) c. EFGHSUΔΛ al pm go syrP | περιπατη .. G$^{?}$HA (Δ* εαν τι) al mu -τει | τη ημερα .. X τω φωτει

10. περιπατη .. HUX al mu -τει | εν αυτω .. D* d sah^{wol} εν αυτη

11. κεκοιμηται (et. Or^{3} Did al) .. D κοιμαται (it^{pler} vg *dormit*; d ff^{2*} *dormirit*) | ινα εξυπνισω (KXΔ al mu -νησω) .. D του εξυπνισαι

12. αυτω c. Δ 44. 122.** 8.^{pe}, item (sic Ln) addito οι μαθηται DK al plus^{10} a b c sah syr syrP ^{mg} arm al Thph^{ms} (sed al^{4} vv pl add [non b sah] αυτου), item praemisso οι μαθηται nc*X al cop .. ς (Gb^{0}) οι μαθηται αυτου (116. ff^{2*} l And^{cre} om αυτ.) c. C**EFGHLMSUΔΛ al longe pl it^{pm} vg go syrP ^{txt} al (Chr λεγουσιν οι μαθηται) And^{cre} | D κοιμαται (h. l. et. d *dormit*)

13. εδοξαν .. X ελεγον

14. ουν (go δε) .. Δ 157. 249. 2.^{pe} a cop syr perP arm al om | X (ut n* solet) παρησια | λαζαρος .. D add ο φιλος ημων

15. αλλα c. ACDEFHLMUΔ al pm .. ς αλλ c. B(certe sic Mai.)GKS?XΔ etc

16. συνμαθητ. (K al And^{cre} μαθηταις, D al vv pm add αυτου) c. Δ(B* invito Maio vdtr quemadmodum συνμιμηται, συνμετοχα, συνμαρτυρουσης etc habet) CDGLΔ .. ς (Ln 49.) συμμαθ. c. EFHMS?UXΔ al certe pler | αποθανωμ. (G 13. 346. al συναποθ.) μετ αυτου (K al^{7} συν αυτω)

17. Ln ηλθεν et και ευρεν c.C*D it(exc f) vg al | Δ**DXΔ al mu vv mu ο ιϛ εις βηθανιαν | τεσσ. (h. l. omnes -σαρας, non -σειρας, Δ τεσσαρες) ημερ. c

ἐν τῷ μνημείῳ. 18 ἦν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ἱεροσολύμων ὡς
ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε. 19 πολλοὶ δὲ ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαριάμ, ἵνα παραμυθήσωνται
αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ. 20 ἡ οὖν Μάρθα ὡς ἤκουσεν ὅτι Ἰησοῦς
ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο.
21 εἶπεν οὖν ἡ Μάρθα πρὸς τὸν Ἰησοῦν Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἂν
11, 22. ὁ ἀδελφός μου ἐτεθνήκει. 22 ἀλλὰ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. 23 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Ἀναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. 24 λέγει αὐτῷ ἡ Μάρθα Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 25 εἶπεν αὐτῇ ὁ
Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωή· ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ κἂν
ἀποθάνῃ ζήσεται, 26 καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ
ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα· πιστεύεις τοῦτο; 27 λέγει αὐτῷ Ναί,

A*D al pauc e foss cop sah syr pers^{p} arm aeth .. ς Ln τε. ημ. ηδη c. A**C***EFGHKLMSUXΔΛ al pler it^{aliq} vg syr^{P} And^{cre}; item BC* al^{4} τε. ηδη ημ., item a l mm go ηδη τε. ημ. | DL it^{pl} vg ε. τ. μν. εχοντ.

18. D Cyr om ως

19. πολλ. δε c. BCDLX 33. 157. 249. it (exc f) vg cop sah .. ς και πολλ. c. AEFGHKMSUΔΛ al pler f go syr^{utr} al (et. π. οιν legitur; arm πολλοι) | ιουδαιων .. D ιεροσολυμων | ELMXΛ al mu And^{cre} εληλυθησαν | τας περι (M om πε.) c. AC***EFGHKMSUΔΛ al pler (exprim et. syr^{P} go; non item it vg cop sah al) .. D om .. Ln την c. BC*LX al^{4} And^{cre} (προς μαρθ. κ. την μαρ.) | μαριαμ c. BCDKLΔ .. ς μαριαν c. AEFGHMSUXΔ al certe pler | GXΔΛ al mu παραμυθησονται | αδελφου c. BDL l arm .. ς Ln add αυτων c. ACEFGHKMSUXΔΛ al ut vdtr omn vv pler

20. ις (Gb Sz) c. unc omn praeter M, item al longe pl .. ς ο ις c. M al mu | μαρια: h. l. in nullo μαριαμ

21. η μαρθα c. BCDKLX al pm .. om ἡ (Gb^{00}, Ln om per errorem) AKF GHMSUΔΛ al longe pl Thph | B om τον et Κυριε. Alterutrum et. c* omisisse vdtr, nam verba πρ. τ. ιν κ. ε. ης rescripsit c** spatio paullo angustiori. | ο αδ. μου h. l. c. AD 157. (μου ο αδ.) al? (2.^{pe} ουκ αν μου απεθ. ο αδ.) sl^{mur} .. Ln exeunte versu c. BC*LX al a go syr Cyr Chr And$^{cre\,2}$ al aliq (x al Chr And$^{cre\,1}$ μου ο αδ.) .. ς ante ουκ c. C***EF GHKMSUΔΛ al pler it^{pler} vg cop sah syr^{P} al | ετεθνηκει c. AC***EFGH MSUΔΛ al pler .. Gb'' Ln απεθανεν c. BC*DKLX al Cyr Chr al aliq (:: e v. 32. ubi non fluct)

22. Ln [αλλα] .. om BC*X al^{4} a Chr | CM al οσα εαν | M al αιτησει | MX al δωση

23. A om ὁ pr (Sz om σου per errorem)

24. η μαρθ. c. BC*DKLX al fere^{20} .. ς om ἡ c. AC***EFGHMSUΔΛ al longe pl | XΔΛ* al^{3} Chr And^{cre} om ε. τ. αναστασει (B -στησει)

25. ειπεν .. X al plus^{28} add οιν, item 1. al b go δε

κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα ὅτι σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. 28 καὶ τοῦτο εἰποῦσα ἀπῆλθεν καὶ ἐφώνησεν Μαριὰμ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς λάθρα εἰποῦσα Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. 29 ἐκείνη ὡς ἤκουσεν, ἐγείρεται ταχὺ καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτόν· 30 οὔπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ' ἦν ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. 31 οἱ οὖν Ἰουδαῖοι οἱ ὄντες μετ' αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθούμενοι αὐτήν, ἰδόντες τὴν Μαριὰμ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἠκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες ὅτι ὑπάγει εἰς τὸ μνημεῖον ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. 32 ἡ οὖν Μαριὰμ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν Ἰησοῦς, ἰδοῦσα αὐτὸν ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας, λέγουσα αὐτῷ Κύριε, εἰ ἦς ὧδε, οὐκ ἄν μου ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός. 33 Ἰησοῦς οὖν ὡς ἴδεν αὐτὴν κλαίουσαν καὶ

---

27. ´D^{gr} 57. ar^{e} et^{P} om αυτω (G -τη) | ναι κυριε .. pro his A (confuse) ο $\overline{ις}$ | πεπιστευκα .. E* επιστευσα, al pauc Chr (et.$^{mosc\,7}$) πιστευω

28. τουτο c. BCLX al cop go And^{ere} .. ς Ln ταυτα c. ADEFGHKMSUAΔ al pler it vg sah syr^{utr} al | μαριαμ c. ABCDKLΔ (D post τ. α. αυτ.) .. ς μαριαν c. EFGHMSUXΔ al certe pler | λαθρα (it^{pler} vg *silentio*) .. D σιωπη | ειπουσα sec .. BC* ειπασα

29. εκεινη (et. And^{cre} etc) .. BC*L al^{5} f go cop sah syr^{P} c.* add δε (b ff^{2}· και εκ.) | εγειρεται (et ερχεται) .. Ln ηγερθη c. BC*DL al^{3} it go sah syr$^{P\ mg}$ al And^{cret}; sed iidem praeter D syr$^{P\ mg}$ ηρχετο (a b ff^{2}· *veniebat*, it^{pl} d *venit*)

30. ουπω .. D^{gr} ου | δε (vg$^{edd?}$ arm om) .. D it vg go cop sl Aug γαρ | εληλυθ. ο (o^{scr} om) $\overline{ις}$ .. D $\overline{ις}$ εληλυθ. | D αλλα | ην c. ADEGHKLMSU ΔΛ al pler syr^{utr} aeth al Chr .. Ln ην ετι (F a e sah And^{cre} ετι ην) c. BC(F)X al^{4} it vg go cop sah And^{cre} | D c^{scr} om ἡ

31. και παραμυθουμενοι .. D itmu fos go al om και | μαριαμ c. BC*DK LΔ .. ς μαριαν c. AC***EFGHMSUXΔ al certe pler | ταχεως .. C* -χυ | λεγοντες c. AC**EFGHKMSUΔΛ al pler it vg go sah syr$^{P\ txt}$ al .. Gb' δοξαντες c. BC*DLX al^{7} syr^{ech} et$^{P\ mg}$ cop arm aeth al And^{cret} Nonn (ἐλπόμενοι)

32. μαριαμ c. BC*E*L .. ς Ln μαρια c. AC***D^{E}**FGHKMSUXΔΛ etc | ιησους c. ABC(C* et**)DKX al .. ς ο ιησ. c. C***EFGHLMSUΔΛ al longe pl. Praeterea C* ut vdtr $\overline{ις}$ ante ην pon | αυτου .. D om | αυτου h. l. c. ABC EFGHKLMSUXΔΛ al longe pl go sl And^{cret} Thph .. ς (= Gb 82) Ln post ποδας c. D al mu (al^{5} om) it vg al mu Chr Cyr | εις c. AC**EFG HKMSUΔΛ al pler .. BC*DLX al^{5} Cyr And^{cret} προς, 254. y^{scr} Chr επι | αυτω .. DX al plus^{10} a cop arm om | ης ωδε .. D it^{pl} ωδε ης | μου h. l. c. BC*(D μου ο αδ. απεθ.)LΔ al .. ς Ln post απεθ. c. AC***EFGHKM SUXΔΛ etc

33. ιδεν c. ACKLMXΔ al .. ς (Ln 49.) ειδεν c. BDEFGHS?UΔ al pl (:: cf 9, 1. item Lc 2, 20. 5, 2. Mc 16, 5. et alibi)

τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ἰουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπεν Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; λέγουσιν αὐτῷ Κύριε, ἔρχου καὶ ἴδε. 35 ἐδάκρυσεν ὁ Ἰησοῦς. 36 ἔλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι Ἴδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον Οὐκ ἐδύνατο οὗτος ὁ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 38 Ἰησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον· ἦν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 λέγει ὁ Ἰησοῦς Ἄρατε τὸν λίθον. λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τετελευτηκότος Μάρθα Κύριε, ἤδη ὄζει· τεταρταῖος γάρ ἐστιν. 40 λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς Οὐκ εἶπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς ὄψῃ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 ἦραν οὖν τὸν λίθον· ὁ δὲ Ἰησοῦς ἦρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς ἄνω καὶ εἶπεν Πάτερ, εὐχαρι-

---

33. *συνελθοντας αυτη* .. D *συνιελιλυθοτας* (ita et. al[10] fere And[cre]) *μετ αυτης* | *ιουδαιους κλαιοντας* .. D it[pl] *τους ιουδ. κλ.* ante *τους συνελ.* pon | *ενεβριμ.* (A *εβριμ.*) *τω πν. και εταρ. εαυτον* (L* *αυτον*) .. D 1. 22. sah arm *εταραχθη τω πν. ως ενβρειμουμενος* (1. 22. *εμβριμωμ.*)

34. EFGHMΔ al mu *τεθηκατε* | *ιδε* (K *ιδέ*) .. D *ειδε*

35. *εδακρυσεν* (et. sah syr[P]) .. D 61.** 69. 6.[pe] it vg go cop syr aeth al Apollin[cat] cord praem *και*

37. *ειπον* (D it vg ante *εξ αυτ.* pon) .. AK al[6] Chr[mosc4] *ελεγον* | *εδυνατο* c. B*CDK al mu (4 ap Scriv) .. ς (49.) *ηδυνατο* c. AB**EFGHLMS?UXΔΔ al longe pl | B*D *ανυξας*

38. *οιν* (c fos syr *δε*) .. K* al aliq arm om | K it[5] cop syr om *παλιν* | B* D *ενβρειμωμενος*, AU 124. 131. al *εμβριμουμενος*, C*X And[cre] *εμβριμησαμενος*, t[scr] *εμβριμωσαμενος* (K *εμβριμώάμενος*) | *εις* (it vg *ad*) .. D *επι* (sed d *in*) | *επ* (H *επ αυτο*, al *ε. αυτον*) .. L f[ser] om (item it[pl] vg *superpositus ei*, e *adpositus illi*)

39. *λεγει* (et. *ait* et *ait autem* legitur) .. X add *οιν* | e $\overline{\text{ις}}$ c. BCEFGHKL MSUXΔΔ al ut vdtr omn Or al .. AD om *ὁ* (ita Ln) | D g f vg cop sah syr[utr] arm aeth praem *μαρθα* ante *η αδελφη*. Habent vero *martha* (a add *soror lazari*) omissis *η αδ. τ. τετελ.* a b c e ff[2] l fos Amb | *τετελειτηκοτος* (Gb″) c. ABC*DKL(U?) 27. 33. 157. 249. syr[P mg] And[cre] .. ς *τεθνηκοτος* (K *τεθνειοτος*) c. C**EFGHMSXΔΔ al pler (vv pl inter *τετελ.* et *τεθνηκ.* non vdtr distinxisse, magis tamen *τεθνηκ.* exprim) | *γαρ* (et. Or[3] Cyr[hr] et[alex] Chr al) .. D om, nec exprim aeth sax Chrysolog

40. o $\overline{\text{ις}}$ .. A 1. al? om *ὁ* | K al aliq *εαν πιστευσεις* | *οψη* (Gb″) c. ABCD EFGHLMSXΔΔ al pl Or Cyr[hr ed] .. ς *οψει* c. KU al pl Chr Cyr[alex] et (ed. Touttée ex edd) [hr] And[cre]

41. *ηραν οιν* .. D 6.[pe] *οτε οιν ηρ.*, item e *et ut revolverunt* (similiter arm), item Chr[mosc5] *ως* (*ωσπερ* cod[1]) *οιν ηραν* | *τ. λιθον* (Gb Sz) c. BC*DLX 5. 24.* 157. 6.[pe] it[pler] vg sah syr arm aeth al Or[4] Chr[mosc5]

στῶ σοι ὅτι ἤκουσάς μου. 42 *ἐγὼ δὲ ἤδειν ὅτι πάντοτέ μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας.* 43 *καὶ ταῦτα εἰπὼν φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν Λάζαρε, δεῦρο ἔξω.* 44 *ἐξῆλθεν ὁ τεθνηκὼς δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. λέγει Ἰησοῦς αὐτοῖς Λύσατε αὐτὸν καὶ ἄφετε αὐτὸν ὑπάγειν.*

45 *Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ἰουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαριὰμ καὶ θεασάμενοι ἃ ἐποίησεν, ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν·* 46 *τινὲς*

.. ς add *ου* (56. 58. 61. *οπου*) *ην* (56. 58. 61. *εκειτο*) *ο τεθνηκως* (56. 58. 61. 254. om) *κειμενος* (254. *τεθαμμενος*, 142.* *εκεινος*, 56. 58. 61. om) c. C***EGHMSUΔΛ al longe pl al Chr^{monit}; item AK 1. 22. 249. e^{secr} p^{secr} f go syrP add nil nisi *ου* (249. c^{secr} *οπου*) *ην*, item cop arP *ad ostio sepulchri* | *ο δε* (6.^{pe} e om) *ις ηρεν* .. D *και ο ις ηρ.*, Chr$^{mosc\,5}$ *ηρεν ο ις* | *τ. οφθαλμους* .. D al mu vv pl (non it^{pl} vg go) Or^{1} (non item^{4}) Eus^{dem} Chr^{1} (et.$^{mosc\,8}$) add *αυτου* (al Eus *εαυτου*). Item K al^{20} fere vv aliq Eus^{dem} Chr^{1} in$^{mosc\,5}$ And^{cre} add *εις τον* (And om) *ουρανον* (sed it^{aliq} al Eus Chr And om *ανω* sq)

42. *εγω δε* (al pauc it^{pl} syr Hil Amb al *και εγω* [*καγω*]) : et. Or^{saepe} Eus al .. D c om *δε* | *τον οχλ. τον περιεστωτα* (Δ 28. 235. Chr$^{mosc\,1}$ semel *παρεστ.*) .. X Or^{2} (non item alibi^{2}) *τον περιεστ. οχλ.*

43. *εκραυγασεν* (et. Or Cyr And^{cre} al): LM *εκραυασεν* .. c* Chr *εκραξεν* | *λαζαρε* .. c*** aeth duplicat

44. *εξηλθεν* c. BC*L al sah (cop *εξ. δε*) Or .. ς (Gb^{00}) Ln praem *και* c. AC***EGHKMSUXΔΛ al pler vv pl Ir^{int}; item D f al vg sl And$^{cre\,2}$ *και ευθυς* (And -*θεως*) | *τ. ποδ. κ. τ. χειρ.* (et. Or^{4} al Ir^{int} Amb al) .. ΑΔ al fere^{20} gat fos go syr^{utr} aeth sax al And^{cre} Hier *τ. χειρ. κ. τ. ποδ.* | ΑΧΔΛ al mu *κηριαις* | *αυτου* .. Α *αυτω* | D* *περιεδεδετο* (Or^{2} *περιδεδεται*) | *ις* ita B Or^{1}; L Or^{1} o *ις*) *αυτοις* c. BL cop sah Or^{3} (157. om *ις*) .. ς (Ln) *αυτοις* (e *discipulis suis*; d *illi*; a om) o *ις* c. ADEGHKMSU ΧΔΛ etc | *αυτον* sec c. BC*L 33. 157. cop sah Or^{5} Bas^{sel} Chr (et.$^{mosc\,6}$) Ir^{int} in$^{edd\,3}$ .. ς (Ln) om c. AC^{corr}DEGHKMSUXΔΛ al pler vv pl Cyr And^{cre} Ir^{int} (ex cdd aliq)

45. *εκ* (et. Or^{2} al) .. D 1. al? cop om | *οι ελθοντες* (et. Or^{saepe} idque ipsum dicit non *των ελθοντων* scriptum esse) .. D *των ελθοντων* | *πρ. τ. μαριαμ* c. BCDL .. ς *πρ. τ. μαριαν* c. AEGHKMSUXΔ al certe pler And^{cre} (ita semper) .. Δ *μετα μαριας* | *και θεασαμενοι* (et. Or^{saepe} al) .. D *εωρακοτες*, item *videntes* it^{mu} fos mm sax Amb; item *ut viderunt* gat cop arm syr al | *ἃ* c. A*EGHKLMSUXΔΛ al pler (al^{3} *οσα*) it^{pler} vg cop syrP al mu Or^{saepe} And^{cre} .. A**BC*D al^{3} e go sah syr *ὅ* (c** et*** post *εποιησ.* add *σημειον*) | *εποιησεν* (Gb 8z) c. ABC*(vdtr)L 1. al b c e am em fu for fos ing iac gat mm tol al cop sah go arm sax Or^{3} .. ς add *ο ις* c. C**et***DEGHKMSUXΔΛ al longe pler it^{pm} vg^{ed} syr^{utr} al Or^{4} | *εις αυτον* .. c** om

δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους καὶ εἶπον αὐτοῖς ἃ ἐποίησεν Ἰησοῦς.

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον Τί ποιοῦμεν, ὅτι οὗτος ὁ ἄνθρωπος πολλὰ ποιεῖ σημεῖα; 48 ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν, καὶ ἐλεύσονται οἱ Ῥωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 εἷς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας, ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς Ὑμεῖς οὐκ οἴδατε οὐδέν, 50 οὐδὲ
18, 14. λογίζεσθε ὅτι συμφέρει ὑμῖν ἵνα εἷς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. 51 τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὢν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου ἐπροφήτευσεν ὅτι ἤμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, 52 καὶ οὐχ
10, 16. ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ Θεοῦ τὰ δια-

---

46. D απηλθαν et ειπαν | ἃ c. BEGHKLUXΔΛ al pl vv pler Or^{3}, item A al plus^{20} syr οσα .. Ln ὅ c. CDM al^{3} b e cop go | ὡς c. BCDL .. ϛ ο ὡς c. AEGHKMUXΔΛ al certe pler Or. Ceterum s om versum.

47. ποιουμεν .. s al aliq ποιωμεν (al pauc ποιησωμεν, ποιησομεν, quemadmodum it^{pler} et vg$^{cdd\ mu}$ cop sah al *faciemus*) | οτι .. D om | ουτ. ο ανθρ. .. A 33. 32.^{ev} al arm Cyr ο ανθρ. αυτος (A οὗτος) | πολλα (et. Or^{3}) .. D it^{pl} τοιαυτα | ποι. σημ. c. ABLMX al sah Or^{3} Ath^{364} .. ϛ σημ. ποι. c. DEGHKSUΔΛ al pler it vg al (Cyr ση. πο. ποι.)

48. εαν (et. Or) .. D al cop^{wi} syr και εαν | πιστευσουσιν .. GHLXΔ al plus^{15} πιστευσωσιν | ημων και τον τοπον (et. Or Const al) .. om και DK al^{10} fere vv mu, praeterea D it^{aliq} al ημων post τοπ. pon

49. LX ων αρχιερ., item it^{pl} vg (f al non exprim ων) | D it vg (sed non am fu) sah καϊφας (D* κηφας)

50. λογιζεσθ. (Gb″) c. ABDL 1. 22. 69. al Or^{3} Cyr Chr$^{mosc\ 2}$ semel Thdrt$^{2,\ 192}$ .. ϛ διαλογιζ. c. EGHKMSUXΔΛ al pler Chr (:: in evv non legitur nisi διαλογ., hinc et. h. l. [Io neutrum alibi habet] pro λογιζ. [in epp frequentato] substitutum. Cf ad Mc 11, 31.) | υμιν c. BDLMX al plus^{20} a b e ff^{2}. l vg$^{ed\ et cdd}$ aliq (ut fos) cop sl^{3}. Chr^{1} (et.$^{mosc\ 5}$) .. ϛ (Ln 49.) ημιν c. AEGHIKSUΔΛ al pl c f g am em for fu ing iac al sah syr^{utr} al Or^{saepe} Aug .. 252. sl^{3}. Thdrt$^{1,\ 617.\ 2,\ 192.}$ Chr^{1} om (:: ut 18, 14.). Ad υμιν cf 12, 19.

51. αλλα .. I(vdtr)U al αλλ | D^{gr} om εκεινου | επροφητ. c. BDLX al Chr mosc^{1}, item M* προφητευσεν .. ϛ προεφητ. c. AEGHIKM$^{a\ c}$SUΔΛ al pler | ημελλ. c. ABDILUΔ al aliq .. ϛ εμελλ. c. EGHKMS?XΔ al pl Or | ὡς c. ABDEHIKLMUXΔΛ al plus^{45} Or Chr$^{mosc\ 2}$ (in com^{ed} ὅτι ἤμελλ. usq εἷς ἓν non leguntur) .. ϛ (Gb^{00}) praem ὁ c. GS? al pl. Praeterea D (it^{aliq} vg *Iesus moriturus erat*) Or^{1} ante ημελλ. pon

52. και ουχ υ. τ. ε. (X 33. add δε) μονον αλλ (B αλλα) | A τα του θεου

σκορπισμένα συναγάγῃ εἰς ἕν. 53 (95.4) *ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβουλεύσαντο ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.*

54 *Ἰησοῦς οὖν οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἐρήμου, εἰς Ἐφραὶμ λεγομένην πόλιν· κἀκεῖ διέτριβεν μετὰ τῶν μαθητῶν.* 55 (96.1) *ἦν δὲ ἐγγὺς τὸ πάσχα τῶν Ἰουδαίων,* (97.10) *καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἰεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ πάσχα, ἵνα ἁγνίσωσιν ἑαυτούς.* 56 *ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ἱερῷ ἑστηκότες Τί δοκεῖ ὑμῖν, ὅτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν;* 57 *δεδώκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολὰς ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.*

τεκνα | κ t^{ser} al ut vdtr *διασκορπισμενα*, D *εσκορπισμενα* | *συναγαγη* (ΗΚΛ al *-γαγει*) *εις εν* .. D a e *εις εν σιναγ.*

53. *ημερας* (et. Or Ath Chron^{1,409} al) .. LX 249. syrP ^{txt} al Cyr Nonn *ωρας* | *συνεβουλευσ.* c. AEGHIKLMSUXΔΛ al pler Or^{3} Chron Cyr al .. BD al^{4} Or^{1} Ath^{250} Chr *εβουλευσ.* (Ln :: at 12, 10. *εβουλευσ.* a nemine mutatum est. Nec magis vero o *συμβουλευσας* 18, 14.)

54. *ις οιν* c. ADEGHIKSUΔΛ al pler Chron al (Chr *ις δε*) .. BLMX al^{5} Or^{3} Ath o *οιν ις* | B*D *παρησια* | I al *αλλ* | *εκειθεν* (et. Or^{3} Ath al) .. D al plus^{10} it^{pler} vg al Or^{1} Thph om | *χωραν* .. D add *σαμφουριειν* (*sapfurim*) | *εφραιμ* : ita (non *εφραϊμ*) ABDEIKMUXΛ etc, L al cop (sah *εφραιμ*) *εφρεμ* (ut et. in Eus scribitur), item it vg al Ir^{int} al *ephrem*, *efrem*, *effrem*, *ephraem* (ita a). Contra gat *efreem* .. ς *ἐφραΐμ* (28.^{ev} *εφραμ*, Chr *εφραθα* vel *-ατα*) | *διετριβεν* .. BL 249. syrP ^{mg} Or^{3} *εμεινεν*, item Chr^{lib} *εμενε* | *μαθητων* c. BDIL al^{5} am fu arm pers^{P} Or^{2} Cyr .. ς Ln add *αιτου* c. AEGHKMSUXΔΛ al pler vv pl Chron Chr

55. *ην δε εγγυς* (et. Or Chron al) .. D it^{pl} vg *εγγ. δε ην* | *και ανεβ.* (et. Or Chron al) .. D it b c ff^{2}· fos *ανεβ. οιν* | D *εις ιερ. πολλοι* | *προ του* (D *πριν το*) *πασχα* (al^{5} syr pers^{s} *πρ. της εορτης*) : et. Or Chr al .. G post *εαυτους* (M 157. *αυτους*) pon .. 33. 69. 108. 235. Cyr (item Chr^{lib}) om (Gb^{0})

56. D *οιν και τον ιν* | D *ελεγαν* | I *μετα αλληλ.* | *εστηκοτες* (D 124. 142. *εστωτες*, syr pers^{P} non exprim) .. LX 69. 124. 249. 346. cop sah syr^{P} arm ante *εν* pon | *τι δοκει υμιν* (al^{10} fere Or^{1} Cyr *υμ. δο.*) .. D *τι δοκειτε* (it^{pl} vg *quid putatis*) ; item Chr (libere ut vdtr) *δοκειτε*, e ff^{2}· *putatis*

57. *δεδ. δε* c. ABKLMUXΔ al plus^{35} it vg cop sah syr^{utr} arm aeth al Or Chron (Chr^{libere} *και εδωκαν παραγγελιας οι* etc) .. ς add *και* c. DEGH ISΔ al pl sl^{cdd} aliq | *οι* pr .. Δ om (al pauc om *οι* sec) | *εντολας* c. BIM 1. 118. 254. syr^{P} ^{mg} Or^{2} .. ς Ln *-λην* c. ADEGHKLSUXΔΛ al pler vv pler Chron | *ινα* (κ* *ιν*) *εαν* (D *αν*) *τ. γνω* (D* *γνοι*)

XII.

1 Ὁ οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἓξ ἡμερῶν τοῦ πάσχα ἦλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος, ὁ τεθνηκὼς ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν ὁ Ἰησοῦς.
11, 43. 2 (28. 1) ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει,
Lc 10, 40. ὁ δὲ Λάζαρος εἷς ἦν ἐκ τῶν ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. 3 ἡ οὖν Μα-
Mt 26, 6–12. ρία λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου ἤλειψεν τοὺς
Mc 14, 3–8. πόδας τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐ-
(Lc 7, 37 ss.) τοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὀσμῆς τοῦ μύρου. 4 λέγει οὖν
Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ὁ μέλλων αὐτὸν

XII. 1. ο τεθνηκως c. ADEGHIKMSUAA al ut vdtr omn b f ff^{2} g l vg go cop syrP arm pers^{w} arP sl al Chron^{409} .. 49. om (Ln [ο τεθν.]) c. BLX a c e syr syr^{hr} sah pers^{p} (*ubi Iesus Lazarum ex medio mortuorum suscitaverat*) aeth Chr$^{mosc\,2}$ (rell^{mosc} et^{ed} plura om) Ps-Chr $^{12,\,905}$ lib (:: at et superfluum - hinc plures interpretes aut ὁ τεθν. aut ἐκ νεκρ. missum fecerunt - nec aptum videbatur; addendi vero istud nulla caussa erat) | εκ νεκρων (c e *mortuum*) .. b ff^{2} vg pers^{w} Chr$^{mosc\,2}$ (iidem qui e τεθν. om) om | ο (B 13. 124. om) ω̄ c. ABDEGILAA** al fere^{20} f ff^{2} g vg go cop sah syr^{utr} aeth perss arr Thph .. ς om c. HKMUS?XA* al pl a b c e sl Chron

2. εποι. ουν (122. gat cop Or om) .. D c e syr aeth perss και επ., it^{aliq} vg *fecerunt autem* | η μαρθ. διηκ. .. D arm διηκον. μαρθα | εκ c. BL it vg Or$^{4,\,407}$ et Or$^{int\,3,\,892}$ .. ς (Ln) om c. ADEGHIKMSUXAA etc (:: saepe quidem in Ioh maxime εἷς ἐκ intactum mansit; sed cf infra v. 4. Mc 13, 1 et 14, 20. ubi pariter a testib plur εκ ablectum est) | ανακειμ. συν αυτω c. ABDEGHIKLMSUAA al plus^{140} Or (X al a om συν αυτ.) .. ς (= Gb Sz) συνανακειμενον αυτω c. min aliq (al pauc συνανακ. συν αυτ.)

3. μαρια .. B 1. -ριαμ | λαβουσα .. D^{gr} λαμβανει (d *accipiens*; contra it vg cop syr al *accepit*) posteaque D (et. d) it vg (exc am) cop syr και ηλειψ. | μυρου ναρδου πιστικης (f g vg *unguenti nardi pistici*) .. D e πιστικης μυρου (d e *pistici unguenti*, b c ff^{2} *unguenti pistici*, a *nardi unguenti*) | πολυτιμου .. it^{mu} om | του (B om) ω̄ c. A(B)DEGHIK LMQSUAA etc .. X αυτου | αυτης .. IX 3.pe semel cop sah praem της κεφαλης | τ. ποδ. (13. post αυτ.) αυτου .. cop *eos* .. 1. 69. 116. fu sax Or$^{int\,3,\,65.}$ om | η δε .. D it^{pler} vg al aliq και η | επληρωθη .. B επλησθη

4. λεγει ουν c. ADEGHIKMQSUXAA etc .. B al go cop λεγ. δε (ita 49.), it^{mu} syr και λεγ. .. L 33. a e arm sah Aug λεγει | ισκαρ. c. BL 1. 33. 118. 209. 249. 2.pe 3.pe semel 6.pe (al ut vdtr) g vg cop^{ds} sah

παραδιδόναι 5 Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; 6 εἶπεν δὲ τοῦτο οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ' ὅτι κλέπτης ἦν καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν καὶ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταζεν. 7 εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς Ἄφες αὐτήν, ἵνα εἰς τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τηρήσῃ αὐτό· 8 τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 (39. 10) Ἔγνω οὖν ὄχλος πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστίν, καὶ ἦλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον 11, 43.
ἴδωσιν ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα 11, 53.

---

syr^{sch} eth^{hr} arm aeth pers^{s} Cyr Aug (Nonn nil nisi ιουδας); item D ιουδ. απο καριωτου .. ς (sed Gb^{00} σιμ.) Ln ιουδ. σιμωνος (ℵ al add δ) ισκαριωτης c. ANIKMQXΔΛ al pl f fos (*Scariothis*) go syr^{P} arP al (:: cf 6, 71. 13, 2 et 26.); item FGHU al b c ff^{2}· cop^{wl} ιουδ. σιμων ο ισκαρ. et 26.^{ev} a e σιμων ιουδ. ισκαρ. | εις (ℵ al om) εκ (BLQ al om) τ. μα. αυτ. h. l. c. BL 33. 249. al sah aeth pers^{w} .. ς Ln ante ιουδας c. ADE FGHIKMQSUXΔΛ etc | ο μελλων αυτ. παραδιδοναι (al pauc -δοιναι) .. D ος ημελλεν παραδοιναι αυτ.

5. τριακοσιων .. 69. 124. 346. al^{4} διακοσ | πτωχοις .. D 33. praem τοις

6. ειπ. δε τουτο .. D a c e f go cop syr τουτο δε ειπ. | εμελεν .. BEFG HKUX al pm (13 ap Scriv) εμελλεν (qui error frequentissimus est) | ειχεν και c. AEFGHIKMSUXΔΛ al pler it mm go al .. BDLQ al^{4} vg (cop sah) Or (^{1} et^{1} εχων και) εχων (49.) | εβασταζεν : it^{mu} vg (item go cop syr^{utr} al) *portabat* (*export.*), sed a c e mm *auferebat* (item sah *furabatur missa in id*; similiter aeth)

7. αφες .. a vg (sed non am em iae ing al) sah aeth pers^{p} Chr Amb Gaud („Sine eam sive Sinite: utrumq. enim et in Graecis et Latinis exx. invenitur; sed magis congruere videtur sensui cum legitur Sinite") αφετε | ινα et τηρηση (Gb') c. BDKLQX 33. 42. 145. 157. it^{pler} vg cop sah syr$^{P\ ms}$ arm al Nonn (ὅφρα φιλάξῃ σώματος ἡμετέρου κειμήλιον etc) Amb Aug Gaud .. ς om ινα postque habet τετηρηκεν c. AEFGHIMSUΔΛ al pler f syr^{sch} et$^{P\ txt}$ go al | μου .. D om | αυτο (ℵ 33. al αυτω) .. A αυτον

8. D om versum; A* om μεθ usq εχετε. Singg in pauc leviter var

9. εγνω οιν (L add ο) οχλ. πολ. .. D a sah οχλος δε πολ. (e *plurimi autem turba*); it^{mu} *et turba multa* (syr *et audiverunt turbae multae*). Sequiturque in D it^{mu} ηκουσαν (*audiit*) post ιουδαιων | D ηλθαν | μονον .. D 245. b e om | ινα και .. D it^{pler} (non f) vg (non tol) Idac om και | ον ηγειρ. (D add ις) εκ (D add των) νεκρ. (A 33. add ο ις)

10. εβουλ. δε .. B add και

καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν, 11 ὅτι πολλοὶ δι' αὐτὸν ὑπῆγον
τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Mt 21, 1 ss. Mc 11, 1 ss. Lc 19, 29 ss. 12 (100.1) Τῇ ἐπαύριον ὄχλος πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν,
ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ
βαΐα τῶν φοινίκων καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἐκραύγα-
*Ps 117 (118), 25—26. ζον Ὡσαννά, εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου, βασιλεὺς
τοῦ Ἰσραήλ. 14 (101.7) εὑρὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ὀνάριον ἐκάθισεν ἐπ'
*Zch 9, 9. αὐτό, καθώς ἐστιν γεγραμμένον 15 Μὴ φοβοῦ, θυγάτηρ Σιών·
ἰδοὺ ὁ βασιλεύς σου ἔρχεται καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὄνου. 16 (102.10)
ταῦτα οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τὸ πρῶτον, ἀλλ' ὅτε ἐδο-
ξάσθη Ἰησοῦς, τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμ-
μένα καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 17 ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὄχλος ὁ ὢν
11, 43. μετ' αὐτοῦ ὅτι τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου καὶ ἤγειρεν
αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 διὰ τοῦτο καὶ ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὄχλος, ὅτι

---

11. *των ιουδαιων* .. D a c e ff^{2} syr al post *πολλοι* pon

12. *οχλος* (BL praem ὁ) *πολ.* o (Δ om) *ελθ.* | ω̄ c. ADEFGHKLMQUXΔΔ al pl .. ς (Gb^{00}) praem ὁ c. B(teste Maio) S? al mu Or. Praeterea ALI al^{10} fere a c e cop sah syr^{utr} al ante *ερχεται* pon | D *ιεροσολυμα*

13. *υπαντησ.* c. BEFHMQSΔΔ al pl .. AKU al fere^{50} Or^{2} *απαντ.*, item DG LX al plus^{10} *συναντ.* | *αυτω* (it vg *obviam ei, illi obv.*) .. D *αυτου* (d *in obviam eius*) | *εκραυγαζ.* c. BDLQ 157. al aliq .. ς *εκραζον* c. AEFGHKM SUXΔΔ al pler. Praeterea ADKQX al fere^{20} a ff^{2*} fos cop syr^{sch} et^{P} (in cod Bars) arm aeth al add *λεγοντες* (al syr al *και ελεγον*) : hinc Ln [*λεγ.*], at non addidimus c. BEFGHLMSUΔΔ al longe pl it^{pl} vg sah go al Or | D* *οσσανα*, ** *ωσσανα*, L *ωσανα*. Ceterum cf ad Mt 21, 9. | D *ευλογητος* | *βασιλευς* c. AEFGHMS(vdtr)UΔΔ al plus^{100} Thph eat^{ox}. ς Ln o *βασ.* c. DKX al mu sah Or^{1}, item BLQ cop aeth Or^{1} *και ο βα.* | D *ισ̣τραηλ*, item a b d e

14. *επ αυτο* .. KMXΔ al fere^{30} Or^{cod} *ε. αυτω*

15. *θυγατηρ* (B** praem η) c. AB*DKLQXΔΔ (sed *θύγατηρ*) al .. ς *θυγατερ* c. EGHMSU al pler Or | AB* *σειων* | *σου* (et. Or) .. A om

16. *ταυτα* c. BLQ b e al vg sah .. ς (Gb^{0}) add *δε*, item Ln [*δε*] c. ADEG HKMSUXΔΔ al certe pler vv pl (sed eius loco aeth pers^{w} praem *et*) Or | *εγνωσαν* .. D *ενοησαν* | *οι μαθ. αυτ.* (K om α.) : et. Or Cyr Chr .. B *αυτ. οι μαθ.* | ω̄ c. ABEGKLMQUXΔ al pl .. ς Ln o ω̄ c. DHΔ al pl | *επ αυτω* .. D sah *περι αυτου*, item *de eo* it^{mu} (c *ab eo*, b e om) vg al

17. *ουν* .. L go sah^{wol} (sax^{ming} om) Chr (et.$^{mosc\,6}$) *δε* (syr aeth al *et testabatur*) | *οτι* (ς^{e} Gb Sz) c. DE*KL a b c e ff^{2*} vg cop sah syr arr pers^{p} Chr (*εμαρτυρει δε ο οχλος οτι ανεστησε τον λαζ.*) Cyr .. ς Gb$^{'}$ (item Ln debebat sed nesciebat B) *οτε* c. ABE^{2*}GHMQSUXΔ al^{100} fere f al vg go syr^{p} aeth pers^{w} sl Apollin$^{cat\,cord}$ (Nonn, sed similiter inter *οτε* et *οτι* finct lectio)

ἤκουσαν τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπαν πρὸς ἑαυτούς Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἴδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

20 Ἦσαν δὲ Ἕλληνές τινες ἐκ τῶν ἀναβαινόντων ἵνα προσκυνήσουσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἠρώτων αὐτὸν λέγοντες Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἰδεῖν. 22 ἔρχεται Φίλιππος καὶ λέγει τῷ Ἀνδρέᾳ, ἔρχεται Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος καὶ λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ. 23 (103.4) ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο αὐτοῖς λέγων Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 (104.10) ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 (105.3) ὁ

---

18. και .. ℵ*(B** ap Mai. post υπηντ. αυτ. supr. lin. add)EHΔΛ al[20] fere itpl tol go al om | υπηντησεν α. ο οχλος .. D c υπηντησαν α. οχλοι | ηκουσαν (Gb Sz) c. ABDG(?)KLMQSXΔ al[40] fere it vg go cop sah al mu .. ς ηκουσε c. EHUΔ al pl syrP ed

19. οιν .. K al plus[15] vv aliq δε | ειπαν c. B .. ς (Ln 49.) -πον c. rell ut vdtr | πρ. εαυτους .. D al pauc Chr (et.mosc[3]) πρ. αυτους, item ad illos a c e | ιδε (L al ἰδέ) .. A** ιδου | ωφελειτε (al -ται) .. 8 ωφελει, ff[2]. profecit .. c g f vg sah[ming] al proficimus, item Nonn ἡμῖν ποῖον ὄνειαρ ἀέξεται; | ο κοσμος .. DLQX al[15] fere it vg al pl (non go sah, et syrP habet c.*) Nonn Cyr (non Chr) And[cre] Amb Ambrst add (itpl al praem) ολος (recipere debebat Ln, sed ignorabat Q)

20. ησ. δε (a e al et erant) .. D syr aeth arm add και | ελλην. (a b c e ff[2]. 1 Graeci, f g vg gentiles) τινες c. BDLMQX 1. 33. 157. 249. 2.pe al? itp[ler] vg syr .. ς τιν. ελλ. c. AEGHKSUΔΛ al pler a go al pm Chr Cyr| προσκυνησουσιν (ita Ln ex err. de Q) c. DLΔ 157. al ut vdtr .. ς -σωσιν c. ABEGHKMQSUXΔΛ etc

21. ουτ. οιν (aeth et illi) .. L 69. 254. a e fos go syr arm perss al[3] om οιν (Gb[0]) | D προσηλθαν τω φιλ. | D βηδσαιδα, item a bedsaida. Praeterea cf alibi. | ηρωτων .. MX 1. 28. al plus[5] -τησαν | κυριε .. U* 28. om

22. φιλιππος c. ADEGHKMSUΔΛ al ut vdtr omn Cyr .. BLX praem ὁ (49.) | ερχεται (249. ερχ. παλιν, 54. aeth και ερχ., 157. και παλιν ερχ., e deinde venit) ανδρ. κ. φιλ. και λεγ. c. ABL al aliq a e aeth .. ς και (D cop arm om) παλιν (H add και, cop add venientes; syr perss arm om) ανδρ. (D praem ὁ) κ. φιλ. λεγουσιν (A λέγουν) c. DEGHKMSUXΔΛ etc .. itp[ler] vg sah andreas autem (f al vg [exc tol] rursum) et phil. dicunt (dixer.)

23. απεκρινατο (al aliq απεκριθη) .. BLX αποκρινεται (B αποκρειν.)

24. κοκκος .. L al κοκος

Mt 10, 39. 16, 25. Lc 17, 33. φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν, καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 (106. 10) ἐὰν ἐμοί τις διακονῇ, ἐμοὶ ἀκολουθείτω, καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· ἐάν τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. 27 (107. 4) νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται, καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. (108. 10) ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἦλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην· 28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. ἦλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ Καὶ ἐδόξασα καὶ πάλιν 17, 4 a. δοξάσω. 29 ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἑστὼς καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον Ἄγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν Οὐ δι' ἐμὲ ἡ φωνὴ αὕτη γέγονεν ἀλλὰ δι' ὑμᾶς.

---

25. απολεσει (et. it vg Cyp etc) .. B απολλυει | φυλαξει .. it^{mu} vg *custodit* (go *perdit* et *custodit*; item Nonn οὗτος ὀλέσσει et φυλάσσει. Or [priora non habet]^{libere}: o *μισων την εαυτου ψυχ. εις ζ. αι. φυλασσει αυτ.*)

26. εμοι (L μοι) τις διακ. c. ABKLMUX al^{15} fere go syr^{utr} Chr .. D al^{8} it vg arm al τις μοι (al εμ.) διακ. .. ς εμ. δ. τις c. EGHS$^{?}$ΔΛ al pl Cyr | FH al *διακονει* bis | E*XΛ al mu ακολουθητω | οπου (et. Or) .. D add αν | ειμι εγω .. D it^{pl} al εγ. ειμ. | εκει .. D om; A om και sq | εσται (et. εστω et εστι legitur) .. L e l Chr (et.$^{mosc\,3}$) om | εαν sec c. BDLX al^{10} it^{mu} vg sah syr al Chr^{lib} .. ς (= Gb Sz) και εαν c. AEFGHKMSUΔΛ al pler f go cop syr^{P} al (b c l *si quis autem*) | τις εμ. διακ. .. Δ εμ. διακ. τις | X al τιμηση | o πατηρ .. U 28. 69. al it^{mu} vg cop sah al add μου

27. Sz Gb Ln ταυτης; (cum interrogatione) | H om την

28. σου (B 5. μου) το ονομα (LX al plus^{10} g mm cop syr^{P} mg ar^{c} eth^{P} al$^{?}$ Ath Nonn Leo τον υιον; aeth *nomen tuum et filium tuum*. Cyr: εἴτε *Δόξασόν σ. τὸν υἱὸν ἔχει ἡ γραφή, εἴτε Δόξ. σ. τὸ ὄνομα, ταὐτόν ἐστι τῇ τῶν θεωρημάτων ἀκριβείᾳ.* Tert ad *nomen tuum* add illustrans *in quo erat filius*) .. D add εν τη δοξη η ειχον παρα σοι προ του τον κοσμον γενεσθαι. Item istum locum ex 17, 5. interpolatum legisse vdtr Aug; habet enim: *Cum dominus dixisset Pater, clarifica me ea claritate qua fui apud te priusq. mundus fieret, sonuit vox de caelo Et clarificavi et clarificabo.* Similiter Hier$^{esai\,42.}$ | ηλθεν ουν (X* cop arm om; a go δε; syr aeth al *et venit*) .. D και (d om) εγενετο | εκ τ. ουρ. .. D 60.^{ev} a c e (at Lc^{brug} in correctorio: „Non subdas Dicens") cop syr^{P} aeth add λεγουσα | και παλιν .. A παλ. και

29. ουν (go sah al δε; syr aeth al *et turba*) .. B a om, hinc Ln [ουν] | εστως c. BEFHLSUΔΛ al pl .. ADGKMX al mu εστηκως (Ln) | και (D 1. 69. l go cop sah om; item syr aeth *audivit et*) ακουσας (X 22. 2.pe -ουων) ελεγεν (LU al^{8} b c d e am fu go cop sah -γον) βροντην (D praem οτι) γεγονεναι (D it^{pl} tol al *βροντη γεγονεν*) αλλ. (al aliq vv aliq add δε) ελεγ. (D 13. 69. 253. add οτι)

30. ις (Gb′) c. BDGKUX al^{50} fere .. ς Ln o ις c. AEFHLMSΔΛ al pl. Prae-

31 νῦν κρίσις ἐστὶν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω, 32 κἀγὼ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἑλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 33 τοῦτο δὲ ἔλεγεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν. 34 ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄχλος Ἡμεῖς ἠκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ Χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ πῶς λέγεις σὺ ὅτι δεῖ ὑψωθῆναι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; τίς ἐστιν οὗτος ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς ἐν ὑμῖν ἐστίν. περιπατεῖτε ὡς τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 ὡς τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα υἱοὶ φωτὸς γένησθε.

16, 11. 2, 14. 18, 32. *Ps 88 (89), 29. 110, 4. *Dan 7, 14. Lc 16, 8

---

terea BL 157. 48.ev post *ειπεν* transp | *η φω. αυτη* c. ABDLMU**X al plus[10] itpler am fu for al Cyr Chr Hil Leo .. ς *αυτ. η φω.* c. EFGHKS U*AΔ al pler g (ut vdtr) vged etcdd aliq go al Tert al | *γεγονεν* .. D itpler vg sah al Tert Hil al *ηλθεν*

31. *του κοσμ. τουτ.* pr (itpl go etc *huius mundi*; iidem et vg et. postea, sed b *mundi huius*) .. D al[6] b g l vg sah syrhr Leo Promiss om *τουτου* (Gb(0)) | *εκβληθ.* (D *βληθ.*) *εξω* .. 22.ev b eff2. l sah Chr (et.mosc3) Gaud („mittetur deorsum, sive expelletur foras, ut in Graecis exx. legimus") Promiss *κατω* (*deorsum*) *βληθησ.* Ceterum A* syrhr om *νυν κρισις* (A** *η κρ.*) *ε. τ. κ. τουτ.*

32. *καγω* (D al *και εγω*) *εαν* (B *αν*, al3 Or1 *οταν*) | *εκ* .. DL al Chr (et. mosc3) *απο* (itpler vg Aug al *a terra*; a d *de terra*) | *παντας* (et. Or5 Ath2 Epiph680 Cyr Chr Bas3el Thdrt2 Thph) .. D (post *ελκ.*) 56. it vg go (cop sah *unumquemvis*, item syr? aeth? al?) Irint? Amb Hier Ruf Aug („non autem dixit omnes sed omnia") al *παντα*

33. *ημελλεν* (A *εἱμελλεν*) .. HKUX al fere40 Cyr *εμελλεν*

34. *απεκριθη* c. ADEFGHKMSUAA al pler vv pler (aeth *et respond.*) Chr .. BLX al5 sah syrp mg add *ουν* (49.) | *αυτω* .. H 33. 157. 48.ev al om | *λεγ. συ* c. BLX sah Chr (et.mosc5) .. ς (Ln) *συ λεγ.* c. ADEFGHKMSUAA al certe pler vv pler Ath | *οτι* sec (et. Ath al) .. EFGHA al fere90 g vg slomn om (Gb00) | *τις εστ.* (D add *ουν*) *ουτος* (H b c go cop sl2. Victorin om) *ο υς. τ. ανθρ.* (sl2. om *τ. α.*) .. L *τις εστ. ο λογος ουτος* .. FG 13. 69. 131. al12 om

35. *το φως* .. A om | *εν υμιν* (Gb Sz) c. BDKLMX al20 fere it vg go cop syrp al Cyr (sed ad h. l. *με. υμ.*) Nonn Victorin .. ς *μεθ υμων* c. AEFGHSUAA al pl sah syr al Cyr1 Chr | *περιπατειτε* .. D e cop Aug add *ουν* | *ως* c. ABDKLX 1. 33. 42. 108. Cyr .. ς *εως* c. EFGHMSUAA al pler Chr (it vg Cyp al *dum*, d *cum*; syrp txt *dum*, syrp mg *quamdiu*; et. sah *quamdiu*) | *σκοτια* (KLUXΔ al *η σκ.*) *υμας* .. D a Cyp al *υμ. σκοτ.*

36. *ως* c. ABDL al Did Ath500 excdd2 .. ς *εως* c. EFGHKMSUXAA etc. Praeterea cf ad v. 35. | *ως* c. BDL .. ς *ο ως* c. AEFGHKMSUXAA al certe pler

Ταῦτα ἐλάλησεν Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ' αὐτῶν.
37 *τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν οὐκ*
Es 53, 1. Ro 10, 16. *ἐπίστευον εἰς αὐτόν,* 38 *ἵνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου πλη-*
ρωθῇ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; καὶ ὁ βραχίων
Es 6, 9 s. Mt 13, 14 s pp Act 28, 23 s. *κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη;* 39 (100.1) *διὰ τοῦτο οὐκ ἠδύναντο*
πιστεύειν ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας 40 *Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς*
ὀφθαλμοὺς καὶ ἐπώρωσεν αὐτῶν τὴν καρδίαν, ἵνα μὴ ἴδωσιν τοῖς
ὀφθαλμοῖς καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ καὶ στραφῶσιν καὶ ἰάσομαι
(Es 6, 1.) *αὐτούς.* 41 (110.10) *ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδεν τὴν δόξαν αὐ-*
τοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ. 42 *ὅμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόν-*
9, 22. *των πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ*

(Chr [et.mosc 5] *ταυτα ειπων ο ις και απελθ. απ αυτ. εκρ.*) | *απελθων* .. D *απηλθεν και,* item it vg al *abiit et* | ℵ *εκρυβηθη*

37. *δε* .. G go al om | *αυτου* (et. Eus[3]) .. A al post *σημ.* pon; al[5] om | *επιστευον* .. G 13. 69. 124. 346. al[20] fere a e f go al Eus[dem bis] Did Aug *επιστευσαν* (*crediderunt*)

38. *κυριε* (et. Eus[3] al) .. H om

39. *ηδυναντ.* c. ABEFGHMSUXΔΛ al pler Eus[3] al .. DKL al aliq *εδυν.* | *οτι* (et. Eus[dem 1] al) .. D *και γαρ,* cop[dz] *και* (Eus[dem 1] *ειπε γαρ παλιν* etc)

40. *επωρωσεν* c. AB[*]KLX 13. 33. 346. al[5] Eus[dem 9, 16], item Did *επηρωσεν* (p[scr**] *επιρωσεν*) .. ς Ln *πεπωρωκεν* c. B[**]EFGHMSUΔΛ al longe pl (al[3] *πεπηρωκ.*) Eus[dem 7, 1] Chr Thdrt al | D[**]H *ειδωσιν* | *και* (it[aliq] vg[ed] al mu *et non*) *νοησωσιν* .. D *και μη νοησουσιν,* ℵ al mu Chr *συνωσιν* (al pauc *συνιωσιν,* K al post τ. *καρδ.*) | *στραφωσιν* c. BD[*] 33. al? .. ς *επιστραφωσ.* c. AD[**]EFGHSUΔΛ al pler; item KLMX al aliq Eus[dem bis] Did *επιστρεψωσιν* (69. 124. 346. -*ψουσ.*) :: ut Mt Mc Act et LXX | *ιασομαι* (Gb″) c. ABDEFGHKMSU[*]XΔΛ al pl Did (Eus[dem in cod 1 bis]) .. ς *ιασωμαι* c. LU[**] al pl Eus[dem bis] (:: et. LXX -*σομαι* ex AB; sed lectio non minus fluct quam in N. T.)

41. *ταυτα* (et. Eus[dem bis] al) .. D al Did Chr Hil Hier add *δε* | *οτι* c. ABLMX 1. 33. 97. 252. c[ser] e cop sah Epiph Cyr[com] (*ὅτι μὲν οὖν τὸν υἱὸν ὁ προφήτης τεθέαται – οὐκ ἄν ἐνδοιάσειέ τις Ἰωάννου γράφοντος ἐναργῶς περὶ αὐτοῦ ὅτι ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτι εἶδε τὴν δόξ. αὐτοῦ*) .. ς *οτε* c. DEFGHKSUΔΛ al pler vv pl Eus[dem bis] Chr Hil Amb Hier al | *ειδεν* c. KMX al Did *ιδεν* | *αυτου* pr .. D 66.[mg] *του θεου αυτου,* 13. 69. gat al cop sah syr[p txt] syr[hr] *του θεου* (Hier *quando vidit gloriam unigeniti*)

42. *ομολογουν* .. F[*]GHΔ[*] (sed ipse[*] corr.) al *ομολογουν* | *ινα μη αποσ. γενωνται* (HK[*]X al -*νονται*) .. haec non attendit Nonn[125] (*ἀλλὰ φόβον καὶ ζῆλον ἀλυσκάζων φαρισαίων ἀμφαδὸν οὔτις ἔφηνεν ἰὸν νόον* etc) nec Ambrst (quamquam et priora et sqq habet)

ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται· 43 ἠγάπησαν γὰρ τὴν 5, 44.
δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἤπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ. 44 (111.1)
Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν Ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ πιστεύει εἰς
ἐμὲ ἀλλὰ εἰς τὸν πέμψαντά με, 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμὲ θεωρεῖ τὸν
πέμψαντά με. 46 (112.10) ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα 8, 19. 9, 22.
πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 καὶ ἐάν τίς
μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ φυλάξῃ, ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ
γὰρ ἦλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον ἀλλ᾽ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 ὁ 3, 17.
ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου ἔχει τὸν κρίνοντα
αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ
ἡμέρᾳ. 49 ὅτι ἐγὼ ἐξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα, ἀλλ᾽ ὁ πέμψας με 5, 45.
πατὴρ αὐτός μοι ἐντολὴν δέδωκεν τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 καὶ 14, 10.
οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν. ἃ οὖν λαλῶ ἐγώ,
καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατήρ, οὕτως λαλῶ. 6, 63.

---

43. *ηπερ* (et. Const al, A al *ειπερ*; al pauc *ἤ*) .. LX 1. 33. 69. 118. 157. 2.pe al aliq Chred morel (nonsavil necmontf) *υπερ*

44. *δε* .. D al *ουν* | *εκραξεν κ. ειπεν* .. D al aliq *εκραξεν κ. ελεγεν* (al *ειπ.*), item *clamabat et dicebat* b c ff2· q vel *clamabat dicens* a fos (e *clamat dicens*) | *αλλα* c. BDLA al .. ς *αλλ* c. AEFGHKMSUXΔ al pler

45. U 64. 126. 142.* al3scriv (et al ut vdtr) b om versum | *και* (et. Or) .. D om

46. *πας* (et. Eusps Ath al) .. B om

47. *ακουση* : H al *-σει*, U *-ουει*, al *-ουη* | *και μη* (D a b c ff2· l fos Amb om, hinc Gb0) *φυλαξη* (Gb″) c. AB(D)KLX 1. 13. 33. 69. 118. 157. 249. 346. al8 (xscr *απαλλαξει*) a b c (e om *και μ. φυλ.*) ff2· g l vg cop sah syrsch etp txt aeth arm persw arp etro Ath4/9 Nonn Amb (item syrhr persp *και φυλαξη* praecedente *μη ακουση*, item Aug *si quis non audit verba mea, ego non* etc) .. ς *και μη* (al plus15 f go om) *πιστευση* (H al *-σει*) c. EFGHMSΔΔ al pl f q syrp mg go al | *κρινω* pr .. G al *κρινῶ* (sed *κρίνω* pler ut EKΔ) | *αλλ ινα* .. Dgr* *αλλα*

48. *κρινοντα* .. E *-ναντα* | *κρινεῖ* (ita EK etc; M *κρίνει*), item *iudicabit* it vg cop sah syrutr aeth perss al .. FA al *κρίνει*, item d go *iudicat*

49. *εγω* (D 22.ev ante *ουκ* pon) .. G 245. bscr Chr (et.mosc6) Tert Amb Arn om (sed Chrlib *οτι απ εμαυτου ουκ εληλυθα* etc; *εληλυθα* et. al15) | *εξ* .. L 1. 22. 69. 346. Did2 Cyr2 Chr (et.mosc6) *αφ* (ita, item Did1 *αφ εαυτου*) vel *απ*, item *a me* a e Tert al | *αυτος* .. G *ουτος* | X *εμου* | *δεδωκεν* c. ABMX al plus30 Did2 Cyr2 Dialtrin ter Dialspir .. ς *εδωκ.* c. DEFGHKLSUΔΔ al pl Chr | *και* (et. D) .. d cop *aut*

50. D *αιων. εστ. ζωη*, 69. 346. al? *ζ. ε. αιων.* | *λαλω εγω* (D 44. a em syr Chr [et.mosc5] om *ε.*) c. EFGHKSUΔΔ al pler sah syrp Cyr .. Ln *εγω λαλω* c. ABLMX al fere15 itpl (e vero sic: *quia secundum quod dixit* etc) vg cop Bas

XIII.

Mt 26, 17. 1 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ πάσχα εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἦλθεν
αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα,
ἀγαπήσας τοὺς ἰδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἠγάπησεν αὐ-
13, 27. τούς. 2 (118. 9) καὶ δείπνου γινομένου, τοῦ διαβόλου ἤδη βεβληκότος
εἰς τὴν καρδίαν ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,
3, 35. 3 (114. 3) εἰδὼς ὅτι πάντα δέδωκεν αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας,
(115. 10) καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει,
4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέν-
τιον διέζωσεν ἑαυτόν· 5 εἶτα βάλλει ὕδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ
ἤρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ
ᾧ ἦν διεζωσμένος. 6 ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· λέγει αὐτῷ

XIII. 1. *ηλθεν* c. ABKLMX al plus[30] (D *παρην*) Or Cyr Chr (et.[mosc 6]) .. ς *εληλυθεν* c. EFGH(S?)UAA al longe pl

2. *γινομενου* c. BLX d (*cum cena fieretur*) Or[4] .. ς Ln *γενομενου* c. ADΘ[r] EFGHKMSUAA al certe pler Or[1] Chr Cyr, item (*caena facta*) it vg etc | A *του τε διαβ.* | *ινα παρ.* (*παραδοι* c. BD[a]) *αυτ. ιουδ. σιμωνος* (M *σιμων*) *ισκαριωτης* (LM g vg arm -*ωτου*) (Gb″) c. BLMX (e[acr] sed corrupte sic: *ε. τ. κα. ιουδα* [corrige *ινα*] *παραδω αυτον ιουδας σιμ. εισκαριουτου*) b ff[2]· g vg arm (cop *diabolus iamiam incusserat in animum huius qui traditurus est eum, qui Iudas est Simon Iscariotes*) Or[7] .. ς Ln *ιουδα* (om al mu c) *σιμωνος ισκαριωτου* (D *απο καρυωτου*) *ινα* (*ι. σ. ισκ. ινα* Or[3]) *αυτ. παραδω* (D Or et Or[int] Ln *παραδω* [D Ln -*δοι*] *αυτ.*) c. ADEFGHKSUAA al longe pler a c e (*in cor iudae simon a cariotha*) f m (om *σιμ.*) q syr[utr] aeth al Or[3] Chr (om *σιμ. ισκ.*) Cyr (*του ισκ.*) Or[int2,82] et [92] (om *σιμ.*)

3. *ειδως* (33. cop aeth *ιδων*) c. BDLX al it[pl] vg aeth[ro] Or[2] (alibi[1] add ο $\overline{ις}$, [1]*ουν* ο $\overline{ις}$) Chr Aug .. ς (Gb[00]) add ο *ιησους*, Ln [ο $\overline{ις}$] c. AEFGH KMSUAA al pler b f q cop syr[utr] al Or[2] Cyr | *δεδωκεν* (et. Or[1] Chr[1] et[1] *παρεδωκ.*) .. BKL al Or[saepe] *εδωκεν* | *και* (D *οτι*) *πρ. τον* (A al Or[1] om) *θεον* (H* *πατερα*)

4. *τα ιματια* (et. Or Cyr Chr) .. D al[6] it[mu] vg syr[utr] al Bas Hil add *αυτου*

5. *βαλλει* (G al *βαλει*, al vv mu *εβαλεν*) *υδωρ* (et. Or[5] al) .. D 13. 69. 124. 346. arm *λαβων υδωρ βαλλει* | *μαθητων* (et. Or[5] al) .. D al c f q fos cop al add *αυτου* | D *διεσζωσμενος*

6. *ουν* .. U al b l om | *σιμωνα πετρον* (b om *πε.*): et. Or al .. D a *τον πετρ. σιμ.* | *λεγει* c. BDL e (sed habet: *et cum venisset ad Sim. Petr. dicit illi Petrus*) l cop syr perS[P] (sed syr et perS[P] *cum pervenit* etc) Or

Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; 7 *ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὃ ἐγὼ ποιῶ σὺ οὐκ οἶδας ἄρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα.* 8 *λέγει αὐτῷ Πέτρος Οὐ μὴ νίψῃς μου τοὺς πόδας εἰς τὸν αἰῶνα. ἀπεκρίθη Ἰησοῦς αὐτῷ Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ.* 9 *λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν.* 10 *λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ὁ λελουμένος οὐκ ἔχει χρείαν ἢ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς* 13, 3. *ὅλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἐστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες.* 11 *ἤδει γὰρ τὸν* 6, 64. *παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν ὅτι οὐχὶ πάντες καθαροί ἐστε.*

.. ς (Gb^{00}) Ln praem *και* c. AEFGHKMSUAA al certe pler itp^{l} vg syr^{p} al Chr Cyr | *αυτω* c. B b Or Cyr .. ς add *εκεινος* c. ADEFGHKLMSUAA al certe pler ff^{2}· syr^{p} al Chr; item vv pm vel *Petrus* (ut itp^{ler} vg cop aeth al) vel *Simon* (ut syr al)

7. ω̄ς .. KMA al^{10} fere *ο ις* | *συ* (syr^{p} ^{mg} praem *σοι*) .. A al om | KU al aliq *γνωσει*

8. *πετρος* .. LA al^{30} fere Or praem *ὁ*. Praeterea D 76. al? add *κυριε* | *νιψῃς* (D 1. al *-ψεις*) *μου* (*mihi*; D 1. 69. 346. ante *νιψ.*) *τ. ποδ.* c. BCL 157. 235. 435. b c e f ff^{2}· q al vg (syr^{utr} *mihi ped. meos*) Or^{7} Chr^{1} Amb, item D 1. 69. 346. .. ς *νιψῃς* (al mu Or^{1} *-ψεις*) *τ. ποδ. μου* c. AEFGHKMSUAA al pler a al Or^{1} Chr^{1} Cyr | ω̄ς *αυτω* c. ABC*L am for al Or Amm .. ς *αυτω ο ις* c. EFMSUAA al pler, et GK al aliq *αυτω* ω̄, item itp^{l} vg^{ed} et^{cdd} mu syr^{utr} al .. C***D b e cop ω̄ absq *αυτω*

9. *σιμ.* (D om) *πετρ.* (c^{ser} om) .. B *πετρ. σιμ.* | *μου* (et. Or Chr Cyr) .. DEGH al^{30} fere a b c e ff^{2}· l Euth Amb al om | *μονον* .. D it (exc e) vg cop al post *μη* pon | *χειρας* .. F* 13. al vv aliq add *μου* (al ad *κεφαλ.* apponunt, cop al utroq. loco)

10. ω̄ς c. B Or .. ς Ln *ο ις* c. rell ut vdtr | E al aliq *λελουσμενος* | *ουκ εχ. χρειαν* (*non habet necessitatem* a q Opt, *n. h. causam* e, *n. h. necesse* Tert Amb^{2}, *n. h. opus* Aug) c. ABC* Or^{6} a e q Tert Aug Amb^{3} Opt . ς *ου χρ. εχ.* (*non necesse* [*opus*] *habet*) c. C***DEFGHKLMSUAA al certe pler Chr Cyr Hier Amb^{1} Pac Promiss (itp^{l} vero et vg *non indiget*) | ἢ c. AC***E*G(K *η μη*)MSUAA al pler Cyr .. BC*D(*την κεφαλην νιψασθαι ει μη τ. ποδ. μονον*)L al^{10} fere (K vide ante) Or^{1} (i. e.^{txt}) Chr Dion^{are} *ει μη* (Ln) (itp^{l} vg *nisi ut pedes lavet*) .. E**FH al om (item mm et vg^{cdd} al *ut* pro *nisi ut*) .. Gb^{0} *η τους ποδας*: haec enim om e for fos gat harl Or^{6} (Tert nil nisi haec: *non habet necesse rursum*) item addito *iterum* (i. e. *non habet necesse ut iterum lavet*) mm Hier al | *ποδας* .. D (ut iam notatum) 235. syr Chr Amb Promiss add *μονον* | *αλλ* (13. 69. om) *εστιν* (: et. Or^{saepe}) .. D vv aliq Cyr^{1} Chr^{mosc3} *εστ. γαρ*, l Opt Prom *quia est*

11. *ηδ. γαρ* .. D syr pers^{p} add ω̄ς (item l *ab initio Iesus*, e *ab initio*) | *οτι* c. BCL itp^{l} Cyr .. ς om c. AEFGHKMSUAA al ut vdtr omn e m al vg Or .. D om *δια τουτο* usq *εστε*

12 Ὅτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔλαβεν τὰ ἱμάτια
αὐτοῦ καὶ ἀνέπεσεν πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς Γινώσκετε τί πεποίηκα
ὑμῖν; 13 (118.3) ὑμεῖς φωνεῖτέ με Ὁ διδάσκαλος καὶ ὁ κύριος, καὶ
καλῶς λέγετε· εἰμὶ γάρ. 14 (117.10) εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς
πόδας ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὀφείλετε ἀλλήλων
νίπτειν τοὺς πόδας· 15 ὑπόδειγμα γὰρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς
18, 20. Mt 10. 24. Lc 6. 40. 22, 27. ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. 16 (118.3) ἀμὴν ἀμὴν λέγω
ὑμῖν, οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος
μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοί ἐστε
ἐὰν ποιῆτε αὐτά. 18 (119.10) οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα
*Ps 40 (41). 9. (10.) Act 1, 16. οὓς ἐξελεξάμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ Ὁ τρώγων μετ' ἐμοῦ
τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 ἀπ' ἄρτι λέγω
4, 39. ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα πιστεύσητε ὅταν γένηται ὅτι ἐγώ εἰμι.

---

12. *και ελαβ.* c. BC(*et***)DEFGHKMSUΔΛ al pler e q al vg syrP al Or Cyr Chr .. A(c**?)L y^{ser} al (254. *λαβων*) itpl fos cop arm syr al om *και* (Ln) | *αυτου* .. D b e om | *και ανεπεσεν* c. BC* (et**?) 157. al e (*et recubuit. Iterum dixit* etc) go syr (*κ. ανεπ. και ειπ.*) Or .. AL al itpl cop al Chr *και αναπεσων* (Ln) .. ς *αναπεσων* c. C***DEFGHKMSU ΔΛ al pler vg syrP go al Cyr

13. *ο διδαστκ. και ο κυρ.* c. ABC*DKLSUΔ al pl it vg go cop syr^{utr} aeth perss al Or Ps-Ath^{2,31} Or^{int} Dion$^{alex\ int}$ Hil .. C**EFGHMΛ al^{35} fere Ath$^{329\text{-}373}$ Did Cyr Chr Amb *ο κυρ. κ. ο διδασκ.*

14. *υμων* (Λ ante *ενιψ.* pon) *τ. ποδας* (et. Or^{2} Thdrt Chr Cyr al; item *vestros pedes* b for al, *vobis pedes* f) .. DK al itpl vg (et. am al mu) al Or^{1} Cyp al *τ. πο. υμ.* | *και υμεις* (et. Or^{saepe} Chr Cyr al Cyp Amb^{1} al) .. D itmu mm syr al (sed syr al om *και*) Amb^{2} praem *ποσω μαλλον*

15. *εδωκα* c. BCDEFGHLSUΔΛ al pl Or^{2} Thdrt Chr .. AKM al fere^{60} Cyr *δεδωκα* | *εγω* (Cyr post *υμιν* pon) .. U al plus^{10} om | *υμιν* .. E* *υμας*?| *ποιητε* c. ABCKLSUΔΛ al pl Or Chr .. DEFGHMΛ al pm Cyr *ποιειτε*

17. *εαν* .. F al? *οταν* | *ποιητε* .. MS al plus^{10} Chr$^{mosc^{2}}$ *ποιειτε*

18. *εγω* (et. Or^{4} Eus^{dem} et^{ps} al; A ad *λεγω* praecedens trahit) .. AK al^{20} fere c l q cop (*οιδα γαρ εγω*) syr arm al Cyr add *γαρ*, hinc Ln [γ.] | *ους* c. ADEFGHKSUΔΛ al pler (item *quos* itpler vg etc; a *quod*, arm arr *quem*; aeth *quem elegerim, quinam illi*) Eus^{dem} et^{ps} Thdrt .. BCLM 33. 157. Or^{4} Cyr *τινας* (Ln) | *η γρ. πληρωθη* .. D itmu vg go *πληρ. η γρ.*| *μετ εμου* (et. Or^{2} Eus^{dem} Chr^{4} Cyr^{1} Thdrt^{2} al Tert al) .. BCL 127.* b^{ser} al tol al Or^{3} Eus$^{ps\,169}$ Cyr^{com} *μου* | *επηρεν* .. AU 1. *επηρκεν* | *επ* .. B om

19. *πιστευσητε* (B Or^{2} *-ευητε*) *οταν γεν.* c. BLN^{b} a b e g am for fu ing mt al Or^{3} Cyr .. ς Ln *οταν* (Or^{1} *επαν*) *γεν. πιστευσητε* (C Or^{1} *-ευητε*) c. ACDEFGHKMSUΔΛ al certe pler c f ff^{2} q vg^{ed} et$^{codd\ aliq}$ go al mu Or^{2} Thdrt

20 (130.1) ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ λαμβάνων ἄν τινα πέμψω ἐμὲ λαμβάνει, ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων λαμβάνει τὸν πέμψαντά με. Mt 10, 40. Lc 9, 48.

21 (131.4) Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 (132.1) ἔβλεπον εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 (133.10) ἦν ἀνακείμενος εἷς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος καὶ λέγει αὐτῷ Εἰπὲ τίς ἐστιν περὶ οὗ λέγει. 25 ἀναπεσὼν ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ λέγει αὐτῷ Κύριε, τίς ἐστιν; 26 ἀποκρίνεται οὖν Ἰησοῦς Ἐκεῖνός ἐστιν Mt 26, 21–25. Mc 14, 18–21. Lc 22, 21–23. 21, 20.

---

20. H al om *αμην* alterum | *αν* c. (A α)BCKLMNbX al Or1 (sedms *ον*) Cyr .. ς *εαν* DEFGHSUΔΛ al pler Or2 (alibi1 *οντινα* [vide ante] et1 *ον αν* habet) | *ο δε* (syr aeth al Chr *και ο*) *εμε λαμβ.* (et. Or2 Cyr al. Ita et. Nb, ex quo errante typotheta *οδεμεε* pro *οδεεμε* in ed. mea Mon. sacr. ined. N. Coll. II. p. 311 exscriptum est.) .. D 33. *και ο λαμβ. εμε* | *πεμψαντα* .. X 1. al *αποστειλαντα*

21. *ως* c. BL al .. ς (Ln) *ο ις* c. unc rell et al pler Or Ath al | *λεγ. υμ.* (et. Or3 al) .. B *υμ. λεγ.*

22. *εβλεπον* c. BC al aliq e arm persP Or1 .. ς (Gb0) Ln add *ουν* c. ADE FGHKLMSUXΔΛ al pl vv pl Cyr; item al15 fere a syr aeth Or1 *δε* | *απορουμενοι* .. D 13. 69. 346. al? *-ρουντες*

23. *ην* c. BC*L al4 Or2 .. ς Ln add *δε* c. AC**DEFGHKMSUXΔΛ al pler itpm go cop syr syrP c.* al Cyr, item b g al vg *ουν*, e aeth al praem *και* | *εκ* (Gb Sz) c. ABCDKLMNbXΔ al15 fere vv pler Or2 Cyr .. ς om c. EFG HSUΔ al longe pl go Or1 | *ον* .. D *ον και*, a *etiam quem* | *ο* (B om) *ις* .. 69. e om

24. *ουν* c. ABC**DEFGHKLMNbSUXΔΛ al pler itpl vg cop syrP al Or Cyr (e *et huic annuit*, go *νευ. δε*) .. C* 69. c ff2· syr arm om | *και λεγει* (a *dicens*) *αυτω* (a q Or1 om) *ειπε* (g vg Or1 sod om; a c f ff2· q *interroga*) *τις εστ.* (c aeth om *τ. ε.*) c. BCLNbX 33. itpler vg aeth Oralliq .. ς *πυθεσθαι τις αν ειη* (D add *ουτος*, Gb0 *τις αν ειη*: om e cop; Schu: „non al. uno loco Io. usus est optativo") c. ADEFGHKMSUΔΛ al longe pler (e *ut cognosceret a Iesu de quo dixisset*) go cop syrutr al Cyr | *περι ου λεγει* .. 91. 299. b ff2· l om

25. *αναπεσων* (Gb') c. BC*KLX al20 fere Or2 (schol237· utrumq) .. ς *επιπεσων* c. AC***DEFGHMSUΔΛ al longe pl Cyr (:: at h. l. aptius vdbtur *επιπ.*). Praeterea ς (Gb0) Ln add *δε* c. AEFGH(s?)UΔ al pler ff2· q go copdz syrP txt al Cyr; item DLMXΔ 1. 13. 33. al5 itpl vg copwi syrP mg al *ουν*; syr al *και* praem : om c. BC e persP Or | *εκεινος* (syr cop al add *ο μαθητης*) .. sah (sed nil ad h. l. excerpsit Schwa) om: Gb0 | *ουτως* c. BCEFGHLMXΔ al plus70 go Euth; item KSUΔ al8 *ουτος* .. ς (Ln) om c. AD al mu it vg al mu Or(txt)

26. *αποκρινεται* (D 13. 69. 124. 249. e add *αυτω*) *ουν* c. BC*LX al? a

ᾧ ἐγὼ βάψω τὸ ψωμίον καὶ δώσω αὐτῷ. (126.9) *βάψας οὖν τὸ ψωμίον λαμβάνει καὶ δίδωσιν Ἰούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτου.* 27 *καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ σατανᾶς.* (126.10) *λέγει οὖν αὐτῷ Ἰησοῦς Ὃ ποιεῖς ποίησον τάχιον.* 28 *τοῦτο δὲ οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ·* 29 *τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν Ἰούδας, ὅτι λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἀγόρασον ὧν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν, ἢ τοῖς πτωχοῖς ἵνα τι δῷ.* 30 *λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος ἐξῆλθεν εὐθύς· ἦν δὲ νύξ.*

---

syrp mg Or Cyr (iidem fere et. οιν subseq tuentur) .. ς om (Ln [οιν]) c. AC^{corr}DEFGHKMSUΔΛ al fere omn it^{pler} vg go cop syr^{sch} et$^{p\ txt}$ al | ῶ̄ς c. BM al? .. ς (Ln 49.) ο ῶ̄ς c. rell ut vdtr. Praeterea D al cop syr aeth al add *και λεγει* | *φ̄* .. D 1. 118. 2.^{pe} al? add *αν* et Thdrt^{1,2ms} *εαν* (omisso *εγω*) | *βαψω το ψωμιον* (sic et. c, non *ψωμιον*) *και δωσω* (L *δω*) *αυτω* (Or^{1} om *αυτω* et^{1} om κ. *δω. αυτ.*) c. (Gb′) BCL cop (*cui ego intingam bucellam ut dem eam ei*) aeth^{utr} Or^{3} (*οἱ γέγραπται Ἐκεῖνός ἐστιν ᾧ ἐγὼ δώσω τὸ ψωμ. ἀλλὰ μετὰ προσθήκης τοῦ Βάψω· βάψω γάρ φησι τὸ ψωμ. καὶ δώσω*) .. ς Ln *βαψας* (Ln *εμβαψ.* c. ADK al Thdrt) *το ψωμ. επιδωσω* (Cyr *δωσω*, MX 157. *δωσω αυτω*) c. ADEF GHKMSUXΔΛ al ut vdtr omn vv pl (it^{pler} vg *cui ego intinctum panem porrexero*, e *cui intingens panem dedero*) Const Chr Cyr Thdrt (:: *επιδοινα* nec ap Lc ubi saepe legitur nec ap Mt fiact solet; in Io nullo alio loco habetur eoque magis alienam manum prodit) | *βαψας οιν* c. BCLX 33. a Or^{2} Cyr .. ς Ln *και* (145. om, Or^{1} *ὅ* eodem loco quo *εμβ.* habet) *εμβαψας* (ita Or^{1}; D al aliq Or^{2} Chr^{2} *βαψας*: Gb′) c. AD EFGHKMSUΔΛ al pler vv pler Or^{3} (Thdrt^{1,1ms} *και βαψας, φησιν, απεδωκεν*) | το .. B om | *λαμβανει και* c. BCLMX 33. syrp mg Or^{5} (ipsumque *λαμβανει* urget) .. ς (Ln) om c. ADEFGHKSUΔΛ al pler vv pler Cyr | *σιμωνος* (ita et. Or^{saepius}) .. 13. 346. al it^{aliq} (e om) for ing al *σιμωνι* | *ισκαριωτου* (33. vg$^{codd\ pl}$ *σκαρ.*) c. BCLMN^{b}X 33. 157. 435. al aliq g am fu for ing al Or^{3} in^{codd} .. ς Ln *ισκαριωτη* c. AEFGHKSUΔΛ al pler (b c f q *Scariothae* vel *-the*; a e ff^{2} *Scarioth*, vg^{ed} *Iscariotae*) Or^{1} et$^{1\ ood}$ Cyr .. D *απο καριωτου*

27. *μετα το ψωμιον* (N^{b} *-μιον*, item D v. 30.): et. Or^{9} item Or^{int} etc (it^{pl} *ut accepit panem*) .. D e om | *τοτε* (e *statim*): et. Or^{3} .. DL 2.^{pe} it^{pl} vg^{ed} (sed non am fu for fos ing al mu) cop al Or^{5} Cyr Or^{int3,4ot} Amb om | ο *σατανας* .. D*Δ om ὁ | *λεγει οιν* .. D vv mu *και λεγει* .. 249. al^{5} a f l am for fos al Chr Cyr *λεγει* | ῶ̄ς c. BL .. ς (Ln) ο ῶ̄ς c. rell ut vdtr (et. N^{b}) | *ποιησον* (et. Or^{6}) .. D* *ποιη*, Or^{1} *ποιει* | AB**C DEFLΔ al *ταχειον* .. X *εν ταχει*

28. *τουτο* .. A *τοτε* | *δε* (63. 253. 259. *γαρ*) .. B 157. 248. 435. om

29. *γαρ* (63. 253. cop al Cyr *δε*) .. 251. go al om | *επει* .. D *οτι*, item *quia* it vg | *ιουδας* c. ABFLMUX 1. 13. 33. 69. al^{10} fere Or .. ς praem ὁ c. CDEGHKSΔΛ al longe pl Cyr | ῶ̄ς c. B Or .. ς (Ln) ο ῶ̄ς c. rell ut vdtr (1. 2.^{pe} al syr om) | D *δοι*

31 Ὅτε οὖν ἐξῆλθεν, λέγει Ἰησοῦς Νῦν ἐδοξάσθη ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ, καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ, καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν εἰμί· ζητήσετέ με, καὶ 7, 33 a. καθὼς εἶπον τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι ὅπου ὑπάγω ἐγὼ ὑμεῖς οὐ δύνασθε 8, 21 a. ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε 15, 12. 17. ἀλλήλους. 35 ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις. 36 (136.1) Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ὅπου ὑπάγω οὐ δύνα-

---

30. εξηλθ. ευθυς (33. 69. 346. -θεως) c. (Gb') BCDLX 33. 69. 249. 346. it^{pl} (e om ευθ.) vg cop arm Or^{s} Amb .. ς ευθεως (Cyr -θυς) εξηλθ. c. AEFHKMSUΔΛ al pler a f q go syr^{utr} al Cyr (G al ab εξηλθ. ad εξηλθ. transiliunt)

31. οτε ουν (et. ς^{e}) c. BCDLX 1. 33. 69. 157. 249. 254. 346. al mu itomn vg cop arm (aeth *et postquam exiit*) al Or (Cyr ην δε νυξ οτε εξηλθεν. οτε ουν εξηλθεν) .. ς Gb Sz 49. om ουν c. AEFHKMSU (U al οτε εξηλθεν. λεγει ουν) ΔΛ (οτε εξηλθεν: και λεγει. Sic et. syr) al^{90} fere fos go syr^{utr} arr sax al Chr Thph Euth. Praeterea plerique testes qui om ουν (sed non go), οτε εξηλθ. cum ην δε νυξ conjg: sic et. ς (Bengel Knapp al); contra c. anteced (ita et. ς^{e} Gb Sz 49.) praeter iam indicatos et. Nonn (ἀλλ' ὅτε νόσφι βέβηκε δυωδεκάριθμος Ἰούδας etc) | λεγει ις̄ (ις̄ c. BLΔ al^{5} ac plur; ς Ln o ις̄ c. rell ut vdtr) .. X al Or o ις̄ λεγ.

32. ει (al q και ει, vv aliq ει δε s. [f go] ει ουν) o θ. εδοξ. εν αυτω c. A C**EFGHKLMSUΔΛ al pler e f q vg (et. am for em ing al) cop go syr al mu Or^{2} Cyr Nonn Hil^{3} .. BC*DLX al^{12} a b c ff^{2}. g harl fu (servat ει praemissum) syr^{p} Tert Amb om, hinc Ln [ει usq αυτω] | εν εαυτω: et. Chr (τοῦτ' ἔστι δι' ἑαυτοῦ, οὐ δι' ἑτέρου) Cyr; *in semetipso* it^{pl} vg Tert) .. BHΔ al Or εν αυτω | D και ευθ. και ευεδοξασεν

33. μικρον (D μεκρον: excidit ι post ε) .. LX al mu it^{3} go al Euseclog Thdrt Cyr Chr Ambrst add χρονον | U y^{scr} al ζητησατε | D al^{5} vv aliq Cyr om οτι | υπαγω εγω c. EFGHSΔΛ al pl a (*eum ego*) b q syr^{p} Chr^{1} .. Ln 49. Gb' εγω υπαγω (:: at ita 8, 21 sq lectione tantum non fiuct) c. ABCDKLMUX al fere^{50} c f ff^{2}. g l (item *ego eum* e, quemadmodum Or^{2} Chr^{1} in^{mosc4} εγω ειμι) vg go cop arm al Or^{3} al Aug Amb

34. καθως (D add καγω, item al plus^{5} it^{pl} al Cyr Hil εγω) ηγαπ. usq αλληλους .. X al fere^{10} om (omittitur et. ut in c ινα usq αλληλ.) .. Dial καθως ο πατηρ ηγαπησεν υμας

35. εαν αγ. εχητε (al mu εχετε) .. A ινα αγ. εχετε

36. απεκριθη c. BC*L al it^{pler} vg (et. am al mu) go (*respondens Ies. dixit*) cop arm .. ς (Gb^{0}) add αυτω c. AC***D (sed habet λεγει pro απεκρ.) EGHKMSUXΔΛ al pler q fu fos syr (*resp. Iesus et dix. ei*, item

σαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον. 37 λέγει αὐτῷ
Πέτρος Κύριε, διὰ τί οὐ δύναμαί σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; τὴν ψυ-
Mt 26, 34. Mc 14, 30. χήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. 38 ἀποκρίνεται Ἰησοῦς Τὴν ψυχήν σου
Lc 22, 34. ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἕως
οὗ ἀρνήσῃ με τρίς.

XIV.

14, 27. 1 (127.10) *Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν*
θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. 2 *ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ*
πολλαί εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἶπον ἂν ὑμῖν. ὅτι πορεύομαι ἑτοιμάσαι τό-

---

aeth) syrP al Chr Cyr | ὡς c. ABC*L .. ς ο ὡς c. C***DEGHKMSUXΔΛ al ut vdtr omn Chr Cyr | οπου c. ABCEGHKLMS^{txt}ΔΛ etc .. DS^{mg}UX al^{70} fere it vg go al mu Or^{3} Cyr Chr al add *εγω* (Schu „bene") | *μοι συν* (U suppl in mg) *ακολουθησαι* .. D *μοι συν* (**σιν) *ακολ. αρτι*, item mt *tu me modo sequi*, gat *tu sequi me* | *ακολ. δε* (b fos Or^{1} add *μοι*) *υστερ.* c. BC*LX al it vg Or^{4} Cyr Chr^{com} Or^{int3,35} Amb Aug .. ς *υστ. δε ακολουθ. μοι* (sed *μοι* D ante *ακολ.* pon; om A al go cop al mu Chr^{mosc4}, hinc Gb^{00}) c. AC***DEGHKMSUΔΛ al pler vv pl Chr^{txt}

37. *πετρος* (Gb Sz) c. ACEGHKL**SUXΔΛ al longe pl .. ς *ο πετρ.* c. BL*M al mu Cyr .. D al om | *κυριε* .. 33. 249. al pauc vg (exc tol) item g? cop pers^{w} om | *δυναμαι σοι* .. A *-ρασαι μοι* | *ακολουθησαι* (B *-θειν*) *αρτι* (157. al om *αρτι*: Gb^{00}) c. ABC***EGHKMSUΔΛ al pler it vg^{-} go cop syr^{utr} (sed syr^{sch} item D al *αρτι* c. sqq conjg) al .. C*DLX 2.^{ev} d^{ser} al Cyr Chr (et^{mosc6}) *νυν ακολουθησαι* (C* *-λουθειν*), sed D al add *αρτι* | X *υπερ σου τ. ψυχ. μου θησω*

38. *αποκρινεται* c. ABC*LX al^{10} syrP (cop et praes et aor exprim) .. ς *απεκριθη* c. C***DEGHKMSUΔΛ** (A* om *απ.* ὡς) al pler vv pler Cyr. Praetereaque ς (Gb^{00}) add *αυτω* c. C***EGHSUΔΛ** al pl b f q vg^{ed} cop syr al Cyr : om c. ABC*KLMX al pm a e am fu for ing em al go syrP al; D c ff^{2*} aeth al *απ. ως και ειπεν αυτω* (ff^{2*} om α.) | ὡς c. ABC*DKLX al mu .. ς (Gb^{0}) praem ὁ c. C***EGHMSUΔΛ** al pler | *ου μη* .. D c go al praem *οτι* | *φωνηση* (Gb') c. ARGKUXΔ al^{70} fere .. ς *-σει* c. CDEHLM SΔ al pm Or Cyr | *οὐ* (Or *αν*) .. X al om | *αρνηση* c. BDLX 1. al? Or .. ς *απαρνηση* (M al aliq *-σει*) c. ACEGHKMSUΔΛ etc (:: cf ad haec ll. pp.) | *τρις* .. ADLMUX al *τρεις*

XIV. 1. *μη ταρασσεσθω* (G al *ταρασεσθ.*) .. D a c vg^{cdd} aliq sax praem *και ειπεν τοις μαθηταις αυτου* | *καρδια* .. X al^{6} add *μηδε δειλιατω*

2. *μη* .. 1. 2.p^{o} al Thdrt *μηγε* | *αν* .. X supra lineam suppl | *οτι* c. AB C*DKLX al^{18} b c ff^{2*} g vg cop syr^{utr} arm al Cyr Thdrt$^{1,450-3,582}$ Nonn (*ὑμῖν καί κεν ἔειπον ὅτι προκέλευθος ὁδεύσω*) .. ς om c. C^{corr}EGHMSU ΔΛ al longe pl a e f q go al Chr

που ὑμῖν· 3 καὶ ἐὰν πορευθῶ καὶ ἑτοιμάσω ὑμῖν τόπον, πάλιν 14, 18. 12, 26.
ἔρχομαι καὶ παραλήμψομαι ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ 17, 24.
καὶ ὑμεῖς ἦτε. 4 καὶ ὅπου ἐγὼ ὑπάγω οἴδατε τὴν ὁδόν. 5 Λέγει 13, 33. 16.
αὐτῷ Θωμᾶς Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις, καὶ πῶς οἴδαμεν
τὴν ὁδόν; 6 λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια
καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα εἰ μὴ δι' ἐμοῦ. 7 εἰ 8, 19.
ἐγνώκειτε μέ, καὶ τὸν πατέρα μου ἐγνώκειτε ἄν· καὶ ἀπ' ἄρτι γι-
νώσκετε αὐτὸν καὶ ἑωράκατε αὐτόν. 8 Λέγει αὐτῷ Φίλιππος

---

3. *και εαν* .. D Thdrt *καν* | *και ετοιμασω* c. B(errasse Bchium c. Btl. notat Mai) CLNS^{2}UXA 1. 13. 33. 124. al pm itp^{ler} vg syr^{p} aeth pers^{s} al Cyr (in h. l.) Thdrt^{5,562} Amb Hier; similiter DM al plus^{60} f q syr Thph Enth schol^{237}· *ετοιμασαι* et 48.$^{ov\ semel}$ *ετοιμασων* .. ARG HKΔ al^{40} fere go sl$^{3.**}$ (Or ap Wtst ex err. ut vdtr) Cyr$^{glaph\ 725}$ Phot ep 177 *ετοιμασω* (Ln ex err.). Praeterea testes pauc vel *και ετοιμ. υμ. τοπ.* vel *κ. εαν πορ. κ. ετ. υμ. το.* om | *υμιν τοπον* c. ACEGHMSUΔΛ al longe pl itp^{ler} (a om *τοπ.*, e om *υμ. το.*) vg (sed itp^{ler} vg syr^{utr} al et. antea *υμ. τοπ.*) go syr^{utr} al .. BDKLNX al mu cop Cyr Thdrt *τοπ. υμ.* | D Amb^{1} *ερχομ. παλιν*|*παραλημψομ.* c. AB*DNX .. ς *παραληψομ.* c. B**CEGHKLMSUΔΛ al ut vdtr omn (U al *-ψωμαι*, E al *παραλειψ.*) | *ητε* .. D *εσθαι*, D *eritis* (praecedente *ut*). Sed for al *eritis* omisso *ut* (*ινα*), similiter syr^{p} cod *et* - - *eritis*

4. *εγω* c. AB(sic enim Mai, ap Btl dubium erat)CEGHKMNQSUΔΛ etc .. DLX 1. 2.^{pe} al^{8} a b e ff^{2}· q arm Chr Amb om, hinc Ln [*ε.*] | *οιδ. τ. οδ.* (Gb′) c. BC*LQX 157. al a cop aeth pers^{p} sl$^{3.}$ (et$^{2.}$ *υμεις οιδ. την οδ. μου*) .. ς *οιδατε και την οδ. οιδατε*, item Ln *οιδ.* [*και*] *τ. οδ.* [*οιδ.*], c. AC***DEGHKMNSUΔΛ al pler itp^{ler} vg go syr^{utr} al Cyr Chr

5. *Θωμας* .. D 76. add *ο λεγομενος διδυμος*. Similiter Nonn *διώνυμος-Θωμᾶς, ὃν δίδυμον γενετῆρες ἐφήμισαν* | *και πως* c. AC**DEGHKMNQSU ΧΔΛ etc .. BC*L a b om *και* (Ln) | *οιδαμεν* (D b e Tert post *οδ.*) *τ. οδ.* (Gb′) c. BC*D a b e Cyr Tert .. ς *δυναμεθα* (N *δυνομεθα*, K arm post *οδ.*) *τ. οδ. ειδεναι* c. AC**EGHKLMNQSUΧΔΛ al ut vdtr omn itp^{m} vg al ut vdtr omn Chr (sed ad h. l.^{lib} *και τὴν ἐκεῖ φέρουσαν ὁδὸν πῶς εἰσόμεθα;*)

6. $\overline{\text{ις}}$ c. C*L al? .. ς Ln 49. *ο* $\overline{\text{ις}}$ c. rell ut vdtr

7. *ει εγνωκειτε* (D* 8.^{pe} *-κατε*) *με* (D Chr [ante *εγν.*] *εμε*, Δ 59. om) | *εγνωκειτε αν* c. AC***D**EGHKMNSUΔΛ al pler (itp^{l} vg Ir^{int} Tert *cognovissetis*, e q *cognoscitis*, f *cognosceretis*) Ath^{708} et [Ps-]^{2,29} excdd^{2} Chr .. D* *γνωσεσθαι* (d *scietis*) .. Gb′ *αν* (X 22. post *ηδ.*) *ηδειτε* (LX 2.^{pe} *ειδητε*) c. BC*LQX 1. 22. 33. Cyr [Ps-] Ath$^{2,29.ed}$ (Hil *scitis* utroq loco, item Victorin *sciretis*) | *και απ* c. AC***DEGHKMNSUΔΛ al pler itp^{ler} vg go cop syr^{utr} al mu Ath Cyr Chr Ir^{int} Hil al (Tert *sed abhinc*) .. BC*LQX al a Victorin om *και*, hinc Ln [*α.*] | *και εωρακατε* (ita ABCDGK*QS^{2}UA etc; EHK**LMNXΔ al aliq *εορ.*) *αυτον* (ita et. Ath al Tert Hil Victorin al; Ln [*αυτ.*], om enim BC* Ir^{int}) .. 33. al^{5} om

Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. 9 *λέγει αὐτῷ Ἰη-*
12, 45. *σοῦς Τοσοῦτον χρόνον μεθ' ὑμῶν εἰμί, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φί-*
λιππε; ὁ ἑωρακὼς ἐμὲ ἑώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς σὺ λέγεις
Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; 10 *οὐ πιστεύεις ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ*
12, 49. *καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί ἐστιν; τὰ ῥήματα ἃ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἀπ' ἐμ-*
αυτοῦ οὐ λαλῷ· ὁ δὲ πατὴρ ἐν ἐμοὶ μένων ποιεῖ τὰ ἔργα αὐτός.
11 *πιστεύετέ μοι ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρὶ καὶ ὁ πατὴρ ἐν ἐμοί· εἰ δὲ*
μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε. 12 *ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πι-*
στεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ κἀκεῖνος ποιήσει, καὶ μείζονα

---

9. *λεγει* .. N *απεκριθη*, item a *respondit* | ις c. AL al? .. ς Ln 49. o ις c. rell | *τοσουτον χρονον* c. ABEGHKMNSUXΔΑ al fere omn Or Hipp Ath Ps- Ath$^{2.408}$ Theod^{ant} Thdor^{mop} Chr .. DL(sed* *τοσουτον* ut vdtr)Q 6.^{pe} al? (it vg *tanto tempore*) Marcell^{eus} Cyr *τοσουτω χρονω* (Ln) | *φιλιππε*: Post, non ante, cdd et vv pler interpg (nisi quod saepe dubium est), item Or Chr Thdor^{mop}; Nonn (*τηλίκον εἰμὶ φίλιππε πολὺν χρόνον ἐνθάδε μίμνων σύννομος ὑμείων, καὶ ἐμὴν οὐκ εἶδες ὀπωπήν*); aliquot vero patres^{lat} ut Amb et Aug *Philippe, qui me videt* (absque priorib.), atque sic et. vg in editis habet, item ς, sed non ς^{e} Gb Sz | HKLX al *εορακως* (KX -κος) et EGHKLXΔ al *εορακεν* | *και πως συ* (N *σοι*) c. ADEHKLMNSUXΔΑ al fere omn f q go syr^{utr} pers^{p} al Ath .. BQ 58. 2.^{pe} it^{pler} vg cop aeth pers^{w} Cyr Ir^{int} Hil al om *και* (Ln). Praeterea G 229.* om *και πως* usq *πατερα*

10. *πιστευεις* .. B* -*σεις* | *λεγω* c. BLNX e q (uterq *dico* posteaq *loquor*) cop syr$^{p\ mg}$ .. ς (Ln) *λαλω* c. AEGHKMQSUΔΑ al pler it^{pler} vg go al Ath Thdor^{mop} Cyr Chr Hil al, item D al^{3} aeth *λελαληκα* | N *αφ εμαυτου* | *εν εμοι* c. BL b e ff^{2}· g vg (hi Latini *in me manens*) Or Ath^{706} Did^{1} Cyr Aug Faustin al .. ς praem ὁ, Ln [ὁ], c. ADEGHKMNQSUXΔΑ al certe pler it^{mu} (*qui in me manet*) (item ut vdtr go al) [Ps-] Ath^{2,7} Did^{2} Chr Hil al | *αυτος* (sed BD *αυτου*, item *ipse facit opera sua* Hil^{saepe} Aug cop aeth) h. l. c. LX 33. Cyr^{com2}, item BD etc .. ς Ln ante *ποιει* c. AEGHKMNQSUΔΑ al pler vv pler Or Ath [Ps-] Ath^{2,7} Cyr^{txt} (et^{alibi}) Chr Hil (vide ante) Amb al (e syr^{cu} Tert om); praetereaq Ln post *εργα* add [*αυτου*] c. BD (qui omittunt *αυτος*) cop aeth Hil Aug

11. *πιστευετε* .. U al pauc g vg praem *ου* (*non creditis* vg) | *οτι εγω ε. τ. πα. και ο πα. ε. εμοι* (A om *και ο πα. ε. ε.*) .. D Hil^{1} *οτι ο πατ. εν εμοι καγω ε. τ. πατρι* | *εν εμοι* (et. ς Gb Sz) c. ABDEGKLMQSUXΔΑ al longe pl vv pl Eus^{eclog} Chr Cyr^{1} Tert Hil^{saepe} .. ς^{e} add *εστιν* c. H al vix mu c e al vg al Cyr^{1} Ir^{int} Hil^{1} | *μη* .. D al *μηγε* | *αυτα* (et. Ath Cyr al Hil^{saepe} Amb al) .. B 229.* aeth *αυτου* .. 24.* 157. 244. e cop syr^{hr} arm pers^{p} Chr Tert Hil^{1} om | *πιστευετε* (G praem *μη*. Item go *verum si ob haec opera non creditis mihi*, scilicet *μη* male transposito: debebat enim post *si* poni) c. DL 33. c e f g vg syr^{cu}

τούτων ποιήσει· ὅτι ἐγὼ πρὸς τὸν πατέρα πορεύομαι, 13 (128.4) καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξα- 16, 23.
σθῇ ὁ πατὴρ ἐν τῷ υἱῷ. 14 ἐάν τι αἰτήσητε ἐν τῷ ὀνόματί μου, Mc 11, 24. 21. 22.
ἐγὼ ποιήσω. 15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρή-
σατε. 16 κἀγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα καὶ ἄλλον παράκλητον δώ- 15, 10.
σει ὑμῖν, ἵνα ᾖ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀλη- 15, 26. 16, 17.
θείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ
γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν
ὑμῖν ἔσται. 18 οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὀρφανούς, ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς.

---

syr^{sch} et^{hr} pers^{s} Tert Hil^{saepe} Amb .. ς (Gb^{0}; Schu: „nec desideres verbum ex initio vers. inepte repetitum") Ln add μοι c. ABEGHKMQS UXΔΛ al longe pler vv pm Ath al

12. μειζονα (KL al mu -ζωνα) τουτων (U τοῦτον) | πατερα c. ABDLQX al^{8} it (exc e) vg go cop arm al mu Cyr Chr (nec Nonn exprim μου) Hil Amb al .. ς (Gb^{00}) add μου c. EGHKMSUΔΛ al pler e syr^{utr} al | πορευομαι .. H*Q cop -σομαι

13. αιτησητε .. BQ αιτητε | A* om ινα usq υιω una c. versu sq

14. ΧΑ* 1. 22. al^{6} b fu syr^{hr} arm Chr Nonn (in ed. prim. et cod. Palat.; hinc non recte in edd. nonnullas pervenisse videtur) om versum | εαν τι .. D al αν τι, U al vv mu και εαν τι, al εαν, εαν ουν, o εαν, ινα οτι αν | αιτησητε c. ADGKLMQSUXΔ al pl it^{pl} al Did Cyr al Aug .. Ln add [με] c. BEHΔ al plus^{30} c f vg go syr^{utr} al (et. τον πατερα, αυτον, μοι legitur) | εγω c. DEGHKM**QSUXΔΛ etc .. ABL al c e g q vg cop arm al Cyr Aug τουτο, item M* εγω τουτο

15. τηρησατε: et. Eus^{ps251} [Ps-]Ath^{2,10} Chr^{txt} al Lcif Amb al .. BL 54. 73. al ut vdtr cop Eus^{marc324} Epiph$^{377.003}$ Cyr τηρησετε (al^{5} τηρησητε)

16. καγω c. BDQ al aliq Cyr Epiph^{394} .. ς και εγω c. ABGHKLMSUXΔΛ al pler Eus^{ps} Cyr^{hr} al | ᾖ (B b post αιωνα pon: ita Ln; a c f ff^{2}· q Eus^{1} Chr^{com2} Hil Lcif al [non Hier] post μεθ υμ.) c. BLQX a b c e f ff^{2}· q go cop syr^{cu} et^{sch} et^{p} mg al Eus^{ps} et^{marc324} et^{326} Chr^{com2} Cyr^{hr270} et alex Did^{2} Hil Lcif Hier^{2} al mu .. ς μενη c. ADEGHKMSUΔΛ al certe pler g vg arm syr^{p} txt al Cyr^{hr265} Chr^{txt} Iunil | D εις τ. αι. μεθ υμ.

17. H θεωρειτε et γινωσκετε | E om ουδε γιν. αυτο | αυτο ter .. D*L αυτον (tertio loco et. G**) | αυτο sec .. B a Lcif om (al Quaest om αυτ. pr), hinc Ln [α.] | υμεις c. BQ 346. a^{scr} al a b Lcif Quaest .. ς add δε, Ln [δε], c. ADEGHKLMSUXΔΛ al pler vv pler Cyr^{hr} et^{alex} Did Amb al | μένει : hoc accentu EGHKMUXΔ etc, item it tol go cop syr^{omn} al .. g vg aeth Cereal Quaest^{1} exprim μενεῖ, item Nonn μενέι | εσται c. AD**EGHKLMQSUXΔΛ al pler vg cop syr^{p} al Cyr^{hr} et^{alex} Did Vig al .. BD* al^{5} it tol go syr^{cu} et^{sch} pers^{p} Lcif al εστιν (Ln)

16, 16. 19 ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ· ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτέ
με, ὅτι ἐγὼ ζῶ καὶ ὑμεῖς ζήσετε. 20 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γνώσεσθε
ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν ὑμῖν.
15. 21 ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγα-
πῶν με· (129.1) ὁ δὲ ἀγαπῶν με ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός
μου, κἀγὼ ἀγαπήσω αὐτὸν καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 (130.10)
Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, καὶ τί γέγονεν ὅτι
ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτὸν καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 ἀπεκρίθη
Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει,
καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα καὶ
μονὴν παρ' αὐτῷ ποιησόμεθα. 24 ὁ μὴ ἀγαπῶν με τοὺς λόγους
7, 16. μου οὐ τηρεῖ· (131.1) καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἔστιν ἐμὸς ἀλλὰ
τοῦ πέμψαντός με πατρός.

---

19. ουκετι .. A b e ου | με sec .. LQ om | ζησετε c. BLX .. ς (Ln) ζησεσθε c. ADEGHKMQSUAA al certe pler Chr Cyr (:: cf supra)

20. γνωσεσθ. (K γνωσθε) υμεις c. DEGHKM**SUAA al longe pler it^pler fos go cop syr^P Cyr^txt .. BLM*QX 33. vg υμεις γνωσεσθ., sed A 249. b em syr pers^P aeth^utr Cyr^com aliq Chr Victorin om υμεις, hinc Ln [υμ.] γνωσ. | καγω c. ABDE*HKLSXA al pl Cyr .. E**GMUA al^20 fere Chr (et.^mosc 8) και εγω

21. καγω c. BDLQXA 1. 249. al ut vdtr Cyr .. ς και εγω c. AEGHKMSUA al pler | LUXA al εμφανησω, D* ενφωνησω (sed d *ostendam*) | M αυτον εμαυτω

22. ουχ ο ισκαριωτης (U ικαρ.) .. D ουχ ο απο καρυωτου .. syr^cu *Thomas*, sah ο κανανιτης | και τι (Gb Sz) c. GHKMQSUAA al plus^125 q syr^P sl Chr (et.^mosc 4) Amm^cat Thph .. ς Ln om και c. ABDELX al vv pler Cyr | γεγονεν .. D syr^cu Chr^1 (et^1 om) εστιν (fos *quid facturus es*) | ημιν μελλ. εμφανιζειν (A -ζεις) σεαυτον .. D μελλ. ημειν ενφανιζ. σεαυτ.

23. ις̄ (Gb Sz) c. ABDEGHKLSUA al longe pl Cyr Thph .. ς ο ις̄ c. MXA al mu Or | HX al mu τηρηση | G al αγαπηση | ελευσομεθα (L -σομαιθα) .. D e syr^cu pers^P ελευσομαι | μονην παρ αυτω .. D προς αυτον μονην (a c Lcif^2 *aput eum manebimus* [c *manemus*]) | ποιησομεθα (L -σωμαιθα) c. BLX al^7 Or^5 Eus^marc 325 et^ps 40 Did^2 Ath^444 ex^edd et^cdd aliq Epiph^2,73 Naz Nyss Cyr Thdrt^2,50 et^alibi Antioch Chr^mosc 1, item D e syr^cu pers^P ποιησομαι .. ς ποιησομεν c. AEGHKSU al longe pl Ath^2 et^1 ex cdd^2 [Ps-] Ath^2,10 Epiph^777. 788. 894. Did^1 Chr Amm^cat; item MAA al^25 fere ποιησωμεν

24. ὁ .. fos go syr syr^P c.* arm al add δε | τηρει .. D cop τηρησει | ο λογος .. D a e syr^P arm al Gaud add ο εμος (sed a e om ον ακ.) | πατρος (H πατηρ) : et. Ign^intpl 328 Cyr^2 al Gaud Vig .. B teste Bart (sed

25 *Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ᾽ ὑμῖν μένων·* 26 (122 10) *ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ὃ πέμψει ὁ πατὴρ ἐν τῷ ὀνόματί* 16, 13. *μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἃ εἶπον ὑμῖν.* 27 *εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία μηδὲ δειλιάτω.* 28 *ἠκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν* 3. *Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. εἰ ἠγαπᾶτέ με, ἐχάρητε ἂν ὅτι* 10, 29. *πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα, ὅτι ὁ πατὴρ μείζων μου ἐστίν.* 29 *καὶ* 13, 19. *νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι, ἵνα ὅταν γένηται πιστεύσητε.* 30 *οὐ-* 12, 31. *κέτι πολλὰ λαλήσω μεθ᾽ ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν,* 31 *ἀλλ᾽ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ*

---

habet Mai) 13. 69. y^{scr} al^{5} Did Chr (et.$^{mosc\,6}$) om (:: cf 5, 30. 6, 38 sqq et alibi)

25. *παρ υμιν* (D* *υμιεν*, ** *υμειν*) .. L*X al *παρ υμων*

26. ὅ .. LX *ον*, item Chr (et.$^{mosc\,3}$) sed omissis *το πν. το αγ.* | L al *πεμψη* | *ο πατηρ* .. D cop^{wi} syr^{cu} et^{sch} al Eus$^{marc\,225}$ Gaud add *μου* | A om *και υπομν. υμ. πα.*|ἃ : et. Cyr$^{hr\,270}$ et^{alex} Did al .. 1. 28. 2.pe al Or Eus^{marc} Cyr$^{hr\,251}$ (omisso *παντα*) *οσα* | *ειπον* (X al praem *εγω*) .. D 254. *αν ειπω*, item it vg Novat al *omnia quaecumque* (e *quae*) *dixero* | *υμιν* (et. Or Cyr^{hr} Did al) .. BL 127. add *εγω* (Mai c. sqq conjg), Cyr *εγω* omisso *υμ.*

27. X al aliq om *ειρ. τ. εμ. διδ. υμιν* | G *ταρασεσθω*

28. *ηγαπατε*: et. Or Ath ex$^{cdd\,2}$ Epiph^{867} Cyr Chr Cyp Hil al .. D*HL 69. t^{scr} al Ath^{edd} *αγαπατε* | *οτι πορευομαι* c. ABDK*LX al^{11} it vg go cop syr^{omn} al fere omn Or Cyr^{2} Chr Epiph^{867} Ath^{329} ex$^{cod\,1}$ Nonn Cyp Hil al .. ς (= Gb Sz) *οτι ειπον Πορευομαι* c. EGHK**MSUAA al longe pl s^{ed} (sed non$^{2.\,3.}$ al) Ath^{329} Dial$^{trin\,2}$ Thph Amb | *ο πατηρ* c. ABD* LX al^{8} b c e ff$^{2.}$ g vg aeth^{utr} s$^{l\,2.\,3.}$ Ath^{329} Cyr^{com} Chr (et.$^{mosc\,2}$) Dial $^{trin\,1}$ Nonn Ir^{int} Cyp Tert Hil^{5} al; item addito *ο πεμψας με* Or^{7} Hier, praemisso *πεμψας με* Did^{3} .. ς (Gb^{0}) add *μου*, Ln [*μου*] c. D**EGHK MSUAA al pler a f q go cop syr^{utr} al Cyr^{txt} Dial$^{trin\,2}$ Dial^{spir} Victorin^{1} | *μου ἐστίν*: ita EKMA etc, non ut Ln 49. *μού ἐστιν*

29. *ινα* (X *ιν᾽*) *οταν* (L *εαν*) *γεν. πιστ.* (D add *μοι*)

30. *του κοσμου* (Gb Sz) c. ABD^{gr}EGHKLMSUXΔΛ al^{150} fere syr^{utr} al Thdrt$^{1,\,741}$ ex$^{cdd\,2}$ al Hil^{2} al .. ς add *τουτου* (it^{mu} al praem) c. min aliq it vg cop al Or^{saepe} Ath^{425} Thdrt$^{1,\,1067}$ al Hil^{2} al (sed 1. al vv mu Or^{saepe} al Hil al *τ. κοσμ. τουτ.* post *ο αρχ.* pon) | *ουκ εχει* (D a post *ουδεν* add *ευρειν*) .. Gb᾽ *ευρησει* c. K al^{11} f aeth^{utr} (sive *ευρισκει*) Ath^{1} Cyr Thdrt al Hil^{3} al schol^{337} et^{al}; et. *ευρισκει* (ut Or^{2} Ath^{1} Mac Epiph^{680} [*ουδεν των αυτου ευρ.*] Nyss al Hil^{2} al), *ουχ ευρησει* et aliter legitur

Mt 26, 46. Mc 14, 42. τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

XV.

1 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. 2 πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό, καὶ πᾶν
13, 10. τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτὸ ἵνα καρπὸν πλείονα φέρῃ. 3 ἤδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάληκα ὑμῖν· 4 μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. καθὼς τὸ κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ' ἑαυτοῦ ἐὰν μὴ μείνῃ ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε. 5 ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. ὁ μένων ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. 6 ἐὰν μή τις μείνῃ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω

---

31. και καθως .. A*E b ff2* om και, hinc Ln [א.] | ενετειλατο μοι c. ADE GHKMSUΔΛ al longe pler go cop syrutr al .. BLX 1. 19.mg 33. it vg aethPP Cyr Hil al εντολην (19.mg post εδ. μοι, 1. aethPP post ο πατ.) εδωκεν (X Cyr δεδωκεν, 33. δεδωκει) μοι (b e q Cyr Hil Maximin ante δεδωκ., dedit) : ita Ln (:: vdtr conformatum ad 12, 49. ubi lectio non fluct; ενετειλατο vero et. 8, 5. mutatum est) | ο πατηρ .. D e l om (aethro *et facio mandatum eius*)

XV. 1. M* om ἡ pr | αληθινη .. L al3 Or1libere Cyrcom Chrtxt etcom Thphcom Hil al add υμεις τα κληματα (item syrhr και υμ. τα κλ. post εστιν add) | ο (DA om) γεωργ. (א*G al γεωργ.)

2. φερον pr et sec .. AH al aliq -ρων pr, Λ al -ρων sec | το καρπον φερον .. X τον καρπ. αυτου φερον, D το καρποφορον, item *fructiferum* (sed d *qui fructum adferet*) a q Novat Pac al, Clem το καρποφορειν | καθαιρει .. D itpm vg cop al Hil Pac καθαρει (sed itpm vg cop al Hil Aug Pac et. antea *tollet* [Hil *eradicabitur*], Nonn διατμησει) | αυτο sec .. G αυτον | καρπ. πλειονα (Clem πλειω) c. BLM*X 33. 157. al ut vdtr it vg syrutr al Clem Cyr Hil al .. ς πλ. καρπ. c. ADEGHKM**SUΔΛ al pler go cop al Thdrt2.70 | φερῃ .. HKΛ al aliq -ρει

3. 4. D om ηδη usq φερειν. Similiter al pauc

4. μεινη (Or εμμεινη) c. AD (Wtst ex err. ut vdtr μενη) EGHKMSUXΔΛ al ut vdtr omn Cyr .. BL μενη (a *maneat*; contra d itpler vg *manserit*) | ουδε υμεις .. X yscr al a b c (ff2· *sic et qui in me non manet*) syrP al και υμεις | μεινητε c. DEGHKMSUXΔΛ al fere omn Cyr .. ABL 6.pc (μένειται) d (*maneatis*) μενητε: ita Ln

5. εγω .. D* a d add γαρ | εν εμοι .. Dgr* om εν | ουτος .. M 124. al aliq go ουτως | ουδεν (B ουδε εν) .. D* 6.pc d om

6. μεινη c. EGHKLMSUXΔΛ al ut vdtr omn Cyr .. ABD (254. μενεῖ) μενη

ὡς τὸ κλῆμα καὶ ἐξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. 7 (133. 4) ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὃ ἐὰν θέλητε αἰτήσασθε, καὶ γενήσεται 14, 13.
ὑμῖν. 8 (134. 10) ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε καὶ γενήσεσθε ἐμοὶ μαθηταί. 9 καθὼς ἠγάπησεν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἠγάπησα ὑμᾶς· μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. 10 ἐὰν 14, 15.
τὰς ἐντολάς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου, καθὼς ἐγὼ τοῦ πατρὸς τὰς ἐντολὰς τετήρηκα καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ. 11 ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν ᾖ καὶ ἡ χαρὰ 17, 12.
ὑμῶν πληρωθῇ. 12 αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς. 13 (135. 4) μείζονα ταύτης ἀγάπην 13, 34.

(d *maneat*) : ita Ln | G 209. al *ἐκβλήθη*, D* *επληθη* | *αυτα* c. ABEGH KMSUΔ al longe pl itpl cop syrP al .. DLXΔ al fere[20] e g q vg go arm syr al mu Cyr *αυτο* (Gb′) | *το πυρ* (Gb+Sz) c. AEGKLMSUΔΔ al plus[70] Chr .. ς Ln om το c. BDHX al mu Cyr Thdrt[2, 471. 3, 425.] (:: cf Mt 3, 10. 7, 19. Lc 3, 9. quibus ll. omn. legitur *εις πυρ βαλλεται* lectione non fluctuante. Alia ratio est loci Mc 9, 22.)

7. *εαν* .. D al f fos go cop al add *δε* | *μεινητε* .. Δ Chr (et.mosc 2) *μεινητε* | *μεινη* .. L *μενει*, 157. al *μενη* | *ο εαν* .. B ο *αν* (ita Ln per inconstantiam) | *θελητε* (itpler vg *volueritis*) .. A al Cyrcoin *θελετε*, item *quod* (d *quodcunque*) *vultis* d e | *αιτησασθε* (AD al mu *-σθαι* : id quod in antiquiss odd fere solet fieri, sed h. l. vide versiones) c. (Gb′) ABD LMX al plus[50] Chr exmosc 4 et[al], item *petite* b e ff[2]· q go cop al .. ς *αιτησεσθε* (Δ al *-σεσθαι*) c. EGHKSUΔΔ al pm Cyr, item *petetis* g vg syrP al .. a c f syr perP *petere* (i. e. *αιτησασθαι*) omisso *και* sq | *υμιν* .. D* et d* om

8. *εν τουτω* .. K*L* al aliq *εν τουτο* | *καρπ. πολ.* (48.ev om) .. D cop *πολ. καρπ.* | *γενησεσθε* (al aliq *-σησθε*) c. AEGHKSUΔ al pler Cyr .. Gb′ Ln *γενησθε* c BDLMX al[12] Chr Amphil Thph (it vg *et efficiamini* vel *et sitis*, item cop go al; contra *et eritis* syrutr) | *εμοι* (xscr *μοι*) .. D* 254. *μου*

9. *ηγαπησα υμας* c. AD**EGHKMSUXΔΔ al fere omn itmu vg go al mu Chr Cyr Novat .. BD*L 1. a b e q *υμ. ηγ.* (Ln 49. :: at vdtr gravitatis caussa *υμας* antepositum esse)

10. *μου* pr .. A *τας εμας* | L *τηρησετε* | *μου* sec .. X al *τη εμη* | *του πατρος* h. l. c. B a b ff[2]· Chr (et.mosc 4) Novat (sine *μου* c. iisdem et c q) et addito *μου* g vg Chrmosc 1 .. ς Ln *τ. πατρ. μου* (Ln om) post *εντολας* c. ADEGHKLMSUXΔΔ al certe pler c e f q go al Cyr | *μένω* .. B**EGUX al mu *μεῖνω*

11. *ταυτα* .. D syrP add *δε* | $\frac{3}{\eta}$ (Gb″) c. ABD al[7] (33. c al ante *εν*) it (exc f) vg go syrP al schol[287] et[259] .. ς *μεινη* c. EGHKLMSUXΔΔ al pler f cop syr al Chr Cyr

13. L al *μειζονα*

1 Io 3, 16. οὐδεὶς ἔχει ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ.
8, 31. 14 (136.10) ὑμεῖς φίλοι μού ἐστε, ἐὰν ποιῆτε ὃ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν.
15 οὐκέτι λέγω ὑμᾶς δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐ-
6, 70. τοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἴρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἃ ἤκουσα παρὰ
14, 13. τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. 16 οὐχ ὑμεῖς με ἐξελέξασθε, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ, (137.4) ἵνα ὅ τι ἂν αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου δώῃ ὑμῖν. 17 (138.10) ταῦτα ἐντελ-
13, 34. λομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους.
7, 7. 18 Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἐμὲ πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. 19 εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ' ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τοῦτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. 20 (139.3) μνημονεύετε
13, 16. Mt 10, 24. τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου
Lc 6, 40. αὐτοῦ. (140.10) εἰ ἐμὲ ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον

---

13. ουδεις .. B ουδε εις | τις .. om D* d itpl arm Cyp Lcif al

14. ποιητε .. D* ποιησητε (itpler vg Cyp al *feceritis*) .. LMX al ποιειτε | ὅ c. B a e q go aeth Cyp Lcif2 .. Gb'' Ln 49. ἃ c. DLX al10 fere itmu vg cop syrP mg al Thdrt1,98 Lcif1 Amb al, item ς οσα c. AEGHIKMSU ΔΛ al pler syrutr al Thdrt1,122 et2,235 (sed utroq loco παντα οσα) Cyr | εγω .. A al a e Cyp al om | A εντελλομαι

15. λεγω (Thdrt καλεσω) υμας c. ABLX al6 it (exc q) d vg cop syrutr al Const Cyr Thdrt1,1061 Chrmosc2 Irint Orint3,48 Cyp Lcif al .. ς υμας λεγω (Or1 καλω) c. DEFGHIKMSUΔΛ al pler q go al Or2 Chr | αυτου ο κυριος .. N 69. 157. al it vg al Or Did Chr Irint al o κυρ. αυτ. | παντ. α (et. a e q Const Cyr al Irint Orint3,91 Novat Augaliq al) .. D*s al6 itpm vg Chr Thph Orint3,48 Amb al πα. οσα (*omnia quaecumq.*)

16. D αλλα | καὶ εθηκ. υμας .. A al aliq go om | καρπον .. A al praem πολυν (A -λυ), item Amb add *plurimum* | μενη (NA al plus10 μενει) .. KX al plus12 μεινη | αν .. A al εαν | BL αιτητε | δωη (M δωει) c. EGHN MXΔ 33. al fere65 (Schu „forma in Pauli epp frequentata, in evv haud obvia") .. al25 fere Cyract δωσει (al Cyract -σῃ) .. ς Ln δω c. ABDKL ISUΔ al pm Cyr Chr

17. ινα .. D e om

18. N μισει υμας | υμων .. D itpl (exc f g q) cop arm aethutr Cyp2 (sed1 habet) om | μεμισηκεν (BIX al μεμεισηκ., similiter alibi) .. N εμισησεν

19. ει .. A ἦ | δε .. D e om | ουκ εστε .. D* d ητε (*eratis*). Libere Or: εκ του κοσμου ητε, καγω εξελεξαμην υμας εκ τ. κοσμ. και ουκετι εστε εκ τ. κοσμ.

20. του λογου (EGIΔΛ al mu g q vg syrP aeth al add μου) ου .. D τους λογους ους | δουλος .. DEFr2 praem μου

μοῦ ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. 21 (141.1) ἀλλὰ ταῦτα
πάντα ποιήσουσιν εἰς ὑμᾶς διὰ τὸ ὄνομά μου, (142.3) ὅτι οὐκ οἴ- 16, 3.
δασιν τὸν πέμψαντά με. 22 (143.10) εἰ μὴ ἦλθον καὶ ἐλάλησα αὐ- 9, 41.
τοῖς, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς
ἁμαρτίας αὐτῶν. 23 (144.1) ὁ ἐμὲ μισῶν καὶ τὸν πατέρα μου μι-
σεῖ. 24 (145.10) εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἃ οὐδεὶς ἄλλος 7, 31
πεποίηκεν, ἁμαρτίαν οὐκ εἴχοσαν· νῦν δὲ καὶ ἑωράκασιν καὶ μεμι- 10. 38. 14, 11.
σήκασιν καὶ ἐμὲ καὶ τὸν πατέρα μου. 25 ἀλλ' ἵνα πληρωθῇ ὁ
λόγος ὁ ἐν τῷ νόμῳ αὐτῶν γεγραμμένος ὅτι ἐμίσησάν με δωρεάν. *Ps 34 (35), 19. 68 (69), 5.
26 ὅταν δὲ ἔλθῃ ὁ παράκλητος ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πα- 14, 16. 16, 7 a.
τρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται,
ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ· 27 καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι Act 5, 32.
ἀπ' ἀρχῆς μετ' ἐμοῦ ἐστέ.

---

21. *παντα* (a ante ταυτα) .. DX al[8] arm om | a al *ποιησωσιν* | *εις υμας* (Gb') c. BD*L 1. 33. b c ff[2]· (hi[3] *circa vos*) syr et syrP mg Chr (et. mosc[4]) Chron[1,6] .. X al aliq *υμας* .. ς *υμιν* c. AD**EGHIKMNSUAA al pler itP[m] vg go cop syrP txt al Cyr

22. *ειχοσαν* c. BN*L 1. 19.mg 33. Or[2] ex[codd] Cyr[3] (in h. l. et[loh 352. 378.]) .. ς *ειχον* c. AD**EGHIKMN**SUXAA al pler Or[3] et (fluctuante lectione)[2] Chr (et.gue), item D* *ειχαν*

24. *πεποιηκεν* c. EGHMSUAA al longe pl Cyr .. ABDIKLX al[12] Chr *εποιησεν* (Ln) | *ειχοσαν* c. BL* 1. (*ειχωσαν*) 19.mg .. ς *ειχον* c. AD**EGHIKL**MSUXAA al longe pler Cyr; item D* *ειχαν* | *εωρακ.* c. EGHIKLMXΓΔ al mu .. ς Ln 49. *εωρακ.* c. ABDS?UA al pl | *και εμε* (D* *με*) .. om *και* D* et** itP[l] d cop al

25. *αλλ* (ita unc omn, non *αλλα*) .. om 47. 61. syr al | *γεγραμμ.* h. l. c. BDGLX 1. 254. 2.P[e] al ut vdtr it vg[s] arm Or Cyr .. ς ante *εν τω* pon c. AEHIKMSUAA al pler go al

26. *δε* c. ADEGHIKLMSUΓΔ (om *ελθη*) al pler f g q vg go cop[2] syr[utr] al Cyr Fulg (a b c ff[2]· *ergo*) .. BA 2.P[e] al e cop[ds] Chr Did Epiph[808] Novat Hil Amb Hier al om | *πεμψω* .. D go Epiph[808] *πεμπω* | *πατρος* pr .. D al[5] a c syr al Novat Amb Vig (non Hil Hier Victorin al) add *μου* | *πατρος* sec .. D 33. al a b c syr al Novat Hil Amb Vig add *μου*. Ceterum G q Epiph[808] Amb[1] om *παρ. τ. πατρος* pr

27. *δε* .. D al[5] om, nec exprim it vg syr[utr] al (sed exprim go syrP cdd[s]; cop *et vos quoque*)

XVI.

1 *Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε.* 2 *ἀποσυνα-*
v, 22. *γώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· (*[146.1]*) ἀλλ' ἔρχεται ὥρα ἵνα πᾶς ὁ ἀπο-*
κτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. 3 *καὶ ταῦτα*
ποιήσουσιν ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἐμέ. 4 *ἀλλὰ ταῦτα*
λελάληκα ὑμῖν ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ
εἶπον ὑμῖν. ([147.10]*) ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ'*
ὑμῶν ἤμην. 5 *νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ*
13, 36. 14, 5. *ὑμῶν ἐρωτᾷ με Ποῦ ὑπάγεις;* 6 *ἀλλ' ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν,*
ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. 7 *ἀλλ' ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν*
λέγω ὑμῖν, συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω. ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ ἀπ-
ελθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ,
πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. 8 *καὶ ἐλθὼν ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν*
κόσμον περὶ ἁμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως.

XVI. 2. *αλλ* .. A *αλ*, item 1 15, 25. *αλ εινα* | *ιμας* sec .. B om | *λατρειαν* (EKLA al *-τριαν*) *προσφειειν* (A *-ρη* vitiose) τ. *θεω* (A *κιριω*)

3. *ποιησουσιν* (Gb Sz) c. ABEGHKMSUΓΔΛ al longe pl b e l q am em for fos gat mt mm tol al go syr al mu Cyr Chr (et.^{mosc5}) Thph Cyp^{3} Lcif .. ς add *ιμιν* (al aliq *εις ιμας* vel *ιμας*) c. DL al mu a c f ff^{2*} g vg^{ed} et$^{edd\ aliq}$ cop syrP c.* al

4. *αλλα* .. D* a e l syr al Chr (et.^{mosc5}) om | *οταν* .. L *εαν* | *η ωρα* c. DEGHKMSUYΓΔΛ al pler a cop aeth al Cyr Chr .. ARL 124. 229.** p^{ser} item (qui om *αυτων* post *μνημον.*) al^{8} it (exc a) vg go syr^{utr} al cat Cyp^{3} Aug add *αυτων* (Ln), item 157. add *αυτη* | *μνημονευητε* (KLΓ ΔΛ al mu *-ευετε*, D**[* *-ευτε*] al *-ευσητε*) *αυτων* (Chr *τουτων*) .. DL 68. it^{pler} vg al cat Cyp Aug item al^{8} a arm pers^{w} sl$^{19.}$ et^{ed} om *αυτων* (itaque utroq loco om *αυτων* D 68. a arm al) | *υμιν* tert .. D 157. 254. Chr^{mosc1} post *εξ αρχης*, L 28.^{ev} syr post *ειπον* pon

6. *αλλ* (A om; syr *dixi enim vobis haec et*) *οτι* (A** *οτε*) *ταυτα* (A* al^{5} om) *λελαλ.* | *πεπληρωκεν* .. go *πεπωρωκεν* (*obduravit*)

7. *λεγω υμιν* .. KLY 33. 87. p^{ser} 6.^{pe} a go Cyr Chr *υμ. λεγ.* | *εγω* (Gb† Sz) c. AEGHKM(s vdtr)UΓΔΛ al plus^{120} it^{pler} go syr^{utr} arm al Did Cyr hr$^{2/3}$ Bas Chr Thdrt$^{1/389}$ al Novat Hier al .. ς 49. om c. BDLY al vix mu ff^{2*} g m vg cop al Cyr^{alex} | *ουκ ελευσεται* .. BL 33. Chr (et.^{mosc6}) *ου μη ελθη*, Cyr^{hr} Thdtr *ουκ* (Cyr^{hr} *ου μη*) *ερχεται*

8. *και*: N^{b} non om (in ed. male omissum est) | *ελθων* .. K om | N^{b} *δικαιωσυνης*

9 *περὶ ἁμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ.* 10 *περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα ὑπάγω καὶ οὐκέτι θεωρεῖτέ με·* 11 *περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται.* 12 *ἔτι πολλὰ ἔχω ὑμῖν λέγειν, ἀλλ' οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι·* 13 *ὅταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ· οὐ γὰρ λαλήσει ἀφ' ἑαυτοῦ, ἀλλ' ὅσα ἀκούσει λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν.* 14 *ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήμψεται καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.* 15 (148.3) *πάντα* 12, 31. 17, 10.

---

9. *ου πιστευουσιν* .. 64. 127. y^{scr1} al itp^{ler} (non b l) vg (sed non am ing al) aeth^{utr} al schol^{287}. cat Quaest *ουκ επιστευσαν*, 44. ^{ev} *ου πιστευετε*

10. *πατερα* (Gb″) c. BDL 1. 33. 157. al ut vdtr it^{pl} vg cop sah aeth al Cyr Chr Victorin^{3} Aug Quaest .. ς Ln (ex err.) 49. add *μου* c. AEGHK MSUYΓΔΛ al pler c f q go syr^{utr} al

12. *ετι* .. Δ *επι* (atque et. *δ super*, ex quo corr. est ut vdtr *insuper*) | *υμιν λεγειν* c. BLY 33. 118. al ut vdtr it (exc a) vg al Or^{1} Ath^{562} Cyr ioh^{347} Tert^{1} Hil^{1} Aug al .. ς (Ln) *λεγ. υμιν* (Epiph^{892} om *υμ.*) c. ADEG HKMN^{b}SUΓΔΛ al pler a go cop syr^{utr} al Or^{1} Eusp^{s} et^{marc} Did Cyr^{txt} Thdrt^{5,25} Chr Tert^{2} Hil^{1} al | *δυνασθε* .. D it^{pl} cop al Tert Hil al add (sed vv vario loco) *αυτα*

13. *δε* (et. Or^{1} Eusp^{s} et^{marc} Ath^{562} Thdor^{ant} al Amb al) .. D al pauc e arm Or^{1} Cyr Hil al mu (sed poterant isti libere omittere) om (it^{mu} fos *enim*) | *οδηγ.* (D Hil^{1ms} praem *εκεινος*, item a Novat al transp huc) *υμας* (D a Novat al ante *οδ.* pon)|*εν τη αληθ. παση* (Gb′) c. DL 1. 33. 2.^{pe} Cyr^{ioh347}, item *deducet* (d Hil^{1odd} *diriget*, c l Tert^{1} *docebit*, Victorin *praeibit*) *vos* (Victorin *vobis*) *in omni veritate* (Victorin *i. ver. omn.*) b c d e ff^{2}. l Tert^{1} Hil^{1ms} Victorin edd ap Aug (*docebit vos omnem veritatem, vel sicut alii codd. habent: deducet vos in omni verit.*) (:: quae lectio ut ab emendatrice manu aliena est, ita omnino reliquas videtur provocasse) .. ABY Or^{2} Cyr^{2} (Cyr^{hr270} Eusp^{s} et^{marc330} *διηγησεται υμιν την αλ. πασαν*, sed Cyr$^{cod\ colsl}$ *οδηγησει υμας επι την αλ. πασ.*) *εις την αληθειαν πασαν* (Ln), item ς *εις πασαν την αληθειαν* c. EGHKMN^{b}SUΔΛ al pler Bas^{3,42} Epiph^{898} Chr Thdor^{ant} Thdrt^{3,15}, item a f g (go syr^{utr} al) Tert^{2} al *in omnem veritatem*; 249. Bas^{3,42} Thdrt^{4,389} al *προς παν. τ. αληθειαν*. Liberius e *inducet vobis veritatem omnem*; g vg *docebit vos* (am fu add *in*) *omnem veritatem* | D *αλλα* | *οσα* c. BD*L 1. al^{4} (ac plur ut vdtr) Eus^{marc330} Ath^{552} et^{358} Epiph^{898} Cyr^{hr270} Cyr^{ioh347} .. ς 49. *οσα αν* c. EHMS?UYΓΛ al pl Ign^{intpl328} Or Cyr Chr, item GΔ *ὅσ' ἄν*, AK al mu *οσα εαν*, al^{4} *ως εαν* | *ακουσει* c. BDE*HY 1. al^{3} Or Eus^{marc330} et Marcell^{eus330} Ath^{552} Cyr^{hr270} Epiph^{898}, item g vg Victorin^{1} *audiet* .. L 33. Ath^{358} Cyr^{ioh347} *ακουει*, item *audit* b e fos .. ς Ln 49. *ακουση* c. AE**GKMSUΓΔΛ (Δ al perg *λαληση*) al pler Ign^{intpl328} Cyr (ad h. l.) Chr, item *audierit* it^{pm} Hil Amb al

14. Y al *δοξαση* | *λημψετ.* c. AB*DY .. ς *ληψ.* c. E**EGHKLMSUΓΔ etc

ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· (14ω. 10) διὰ τοῦτο εἶπον ὅτι ἐκ τοῦ
14, 19. ἐμοῦ λαμβάνει καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 16 μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με,
καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με. 17 Εἶπαν οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν
αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν Μικρὸν καὶ οὐ
θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; καὶ ὅτι ἐγὼ ὑπάγω
πρὸς τὸν πατέρα; 18 ἔλεγον οὖν Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει τὸ μικρόν;
οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. 19 ἔγνω Ἰησοῦς ὅτι ἤθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν,
καὶ εἶπεν αὐτοῖς Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ' ἀλλήλων ὅτι εἶπον Μι-
κρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτέ με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 ἀμὴν
ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαύσετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὁ δὲ κόσμος χα-
ρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε, ἀλλὰ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γε-

---

(A** δοξασει, A* om totum versum) | υμιν .. Epiph^{366} add (ex subseqq) παντα

15. ειπον .. L 249. al e (om οτι εκ usq αν. υμιν) f q cop^{dz} syr^{utr} arm al Cyr^{alex} eth^{hr} add υμιν | λαμβανει (Gb Sz) c. BDEGH(–ανεται)LMN^{b}SUΓΔΛ al longe pl a go (et. αναγγελλει) al Cyr^{com} Epiph al .. ς ληψεται (A λημψ.) c. AK al mu it^{pler} vg cop al mu Cyr^{hr} Chr Hil al

16. ου c. AEGHKMSUYΓΔ al pler a d e f q go cop syr al Chrmont^{1} Cyr com^{2} .. BDG^{gr}LN^{b}Δ 1. 33. 95. 262. it^{mu} vg syrP arm al Or Cyr^{com1} et txt Chr^{2} vel^{3} Nonn ουκετι (Gb′ Ln). Ceterum 122. f q go μικρ. ετι (*modicum adhuc*) | οψ. με (Gb′) c. BDL a b e ff^{2}. cop sah Or^{vdit} (affert enim bis και παλιν μι. κ. οψ. με reliquis praetermissis) .. ς add οτι εγω (Gb Sz om c. AEGHKMN^{b}SUΓΔΛ al longe pl vv pl Chr Cyr Thph; sed habent Y al mu go cop arm al) υπαγω προς τον πατερα, item Ln [οτι υπ. πρ. τ. πα.], c. AEGHKMN^{b}SUYΓΔΛ al certe pler e f g q vg go syr^{utr} al Chr Cyr Thph. Praeterea G (al?) add μου

17. ειπαν c. B .. ς Ln 49. –πον c. rell (sed iam deficit N^{b}) | κ πρ. αλληλ. ante εκ pon | ου .. DG^{r} 124. ουκετι | θεωρειτε .. D οψεσθε, item it vg cop syr^{utr} al *videbitis* | και οτι .. GH al^{6} syrP om και | εγω c. DEGHKSUYΓΔ al pler f go cop syrP al Cyr .. ABLMΔ al^{11} it^{pler} vg al Thph om (Ln)

18. ελεγ. ουν .. D* al^{5} a b e d om | τουτο τι εστ. c. AD^{gr**}EGHKMN^{b}SUΓΔΛ al longe pl go syrP .. BD*LY al^{10} it (et. d) vg al pl Or τι ε. τουτ. (Ln) | ο (A το) λεγει .. D* 1. 13. 69. 124. g^{acr} 2. p^{e} al^{5} a b d e ff^{2}. syr^{hr} arm aeth om| το (BLY al Or om) μικρον| τι λαλει (D* ο λεγει) .. B om

19. εγνω (Gb) c. BDL 1. 33. 157. 2. p^{e} al a b e cop arm al (Or γνους) .. ς Ln (ex err.) εγν. ουν c. AKGHKMSYΓΔΛ al pler Cyr; item U 38. p^{acr} f g q vg go syr^{utr} al Aug εγν. δε, item c ff^{2}. aeth και εγν. | ις c. BL .. ς (Ln) ο ις c. ADEGHKMSUΓΔΛ etc | ερωταν .. D επερωτησαι περι τουτου | αυτοις .. A al gat om | A al περι τουτο

20. και θρηνησετε (A** 124. al^{4} πενθησετε) .. A* om | υμεις δε c. AEGH KLMSUΓΔ al fere omn g vg syrP al Or Cyr .. BDΔ 1. it^{pler} go cop

νίσεται. 21 ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἦλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἄνθρωπος εἰς τὸν κόσμον. 22 καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ' ὑμῶν. 23 καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. (150.4) ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἄν τι αἰτήσητε τὸν πατέρα, δώσει ὑμῖν ἐν τῷ ὀνόματί 14, 13. 15, 16.

---

syr^{sch} eth^{hr} arm al Cyp om δι (Ln, item Gb^{0}) | αλλα c. DLUYΓA al .. ς Ln αλλ c. ABEGHKMΔ al pler | γενησεται .. κ γενήται (hoc acc)

21. τικτη .. Λ al mu -κτει | ηλθεν .. Υ ηκει | η ωρα .. D 248. a b c e ff^{2}· syr pers^{p} Amb^{1} η ημερα | γεννηση (H al mu-σει) .. Λ al γενηση | θλιψεως .. D c fos Amb λυπης (q *doloris*) | BC εγεννηθη

22. ουν .. U al panc b c e ff^{2}· arm al om | λυπ. μεν νυν (ΓΛ al ουν) c. AC***EGHKSUΓΔΛ al pler (230. μεν λυ. νυν, 44.^{ev} sl μεν νυν λυ., y^{scr1} εχετε λυπ. omissis μεν νυν) Cyr, item (non expresso μεν) a go syr .. BC*DLMY al^{6} it^{pler} vg cop arm syr^{p} al Chr Hil Amb νυν μεν λυπ. (Ln :: correctio manifesta) | εχετε c. BCEGHKMSUYΓΔΛ al pler c f ff^{2}· g q vg (et. for ing em san al mu) go syr^{utr} aeth al mu Cyr al Hil Amb .. ADL al plus^{12} a b e am fu mt cop sl$^{2.3}$· Chr^{mosc3} Antioch (Chr edd et^{mosc3} νυν μεν λυπηθησεσθε) εξετε (Ι -ητε) : ita Ln :: ut νυν μεν λυπην et αρει, ita εξετε a correctore script. esse nullus dubito. Accommodandum videbatur εχετε ad κλαυσετε και θρηνησετε et ad λυπηθησεσθε v. 20. similiaque. Ceterum eodem modo corr. est a nonnullis v. 33.) | αιρει .. BD*Γ a c ff^{2}· vg cop syr^{utr} aeth al Cyp Hil αρει (Ln)

23. και (a *sed*) .. X 249. 252. e Chr (et.^{mosc4}) om | Λ al ερωτησητε | λεγω υμιν c. BCD*LY al it^{pler} d vg syr^{utr} sl$^{2.3}$· al Or Ath^{686} Cyr Amb .. ς (Gb^{00}) add οτι, item Ln [o.] c. Λ(sed vdtr ο τι αν explicandum quum desit τι sq: id quod accommodatum est ad 15, 16. 14, 13. Certe tam usitata ratio, si ab evglista data esset, vix quemquam ad interpolandum provocatura fuisset, praesertim quum αμ. αμ. λεγω υμ. sine οτι saepe apud Ioh. legatur, lectione tantum non fluctante.)D**E GHKMSUXΓΔΛ al pler a c go (cop ut ubique) al Chr | αν (DY** 145.* Or^{1} Ath Cyr εαν) τι (Λ 145.* sl^{2}·^{semel} om) c. (Gb′) (Λ)BCDLY 145.* it vg al (cop *hoc quod*) Or^{2} Ath Cyr et Cyr^{act} .. ς οσα αν (KM al Chr εαν) c. EGHKMSUΓΔΛ al pler go (*quodcunque quod*) syr^{utr} al Chr; item X 33. al fere^{10} ο εαν | εν τ. ον. μου h. l. c. BC*LXYΔ sah Or^{3} Cyr^{act} (id quod agnoscit et. ut vdtr Cyr^{com}: λήψονται παρὰ τοῦ πατρός, αὐτοῦ δηλονότι καὶ μεσιτεύοντος καὶ συγχορηγοῦντος τῷ πατρί· τοῦτο γάρ ἐστι τό Ἐν τῷ ὀνόμ. μου. Quae post habet: ἐν ὀνόματι τοίνυν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν χῦ τὰς δεήσεις ποιητέον ad ea quae sequuntur spectant.) .. ς (Ln) post τον πατερα pon c. AC***DEGHKMSUΓΔ al certe pler it vg al pler Chr (et. comm agnoscit) Amb al | πατερα .. Υ arm Or^{1} add μου

μου. 24 ἕως ἄρτι οὐκ ἠτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε,
15, 11. καὶ λήμψεσθε, ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ᾖ πεπληρωμένη.

25 (151.10) Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἔρχεται ὥρα
ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ
πατρὸς ἀπαγγελῶ ὑμῖν. 26 ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου
αἰτήσεσθε, καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ
ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἐμὲ πεφιλή-
8, 42. κατε καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον. 28 ἐξῆλ-
θον ἐκ τοῦ πατρὸς καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι
τὸν κόσμον καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. 29 Λέγουσιν οἱ μα-
2, 25. θηταὶ αὐτοῦ Ἴδε νῦν ἐν παρρησίᾳ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν
λέγεις. 30 νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα
τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες.

---

24. A al pauc Cyr Thph ητησασθε | KA al αιτητε | λημψ. c. AB*DLYA .. ς ληψ. c. B**CEGHKMSUXΓΔ al certe pler

25. ερχεται c. BC*D*LXY al a b d e g vg al Or$^{int3:2}$ Aug .. ς (= Gb Sz) Ln praem αλλ (Chr και) c. AC***D**EGHKMSUΓΔΛ al pler c f ff^{2}· q go al mu Or Ath^{405} Cyr | παρρησια (B*D παρησ.) .. D praem εν (d *in pala*) | απαγγελω (Gb′) c. ABC*DKLMUXY al .. ς αναγγελω c. C^{corr}EG HSΓΔΛ al pler Chr Cyr

26. ου (em *nunc*) .. L* om (a om και ου λε. υμ. οτι) | πατερα .. D add μου

27. εμε .. L με | L al^{2} om κ. πεπιστ. | παρα του .. A 251. Chr^{1}montf et mosc^{3} om του: sic Ln (ex errore de B et C, praeterea cf v. 30.) | θεου c. AC***EGHKMSUYΓΔΛ al longe pler it (sed ff^{2}· *a deo patre*) vg (sed a e gat *a deo exivi a patre et* [a ante *a patre*] *veni* [omissum igitur est *exivi* alterum], item mm *a patre meo a deo exivi, et veni*) go syr^{p} al Chr Hil Aug Quaest .. Ln 49. πατρος c. BC*DLX 77. 249. cop sah syr^{sch} et^{p} (in cod. Bars.) al Cyr Did^{2} | εξηλθον .. X 69. 124. add και ηκω (Ath^{824} et^{80} Epiph^{610} et^{alibi} Chr [sed non ad h. l.] εγω εκ του πατρ. εξηλθον και ηκω: at ista simul ex 8, 42. pendere vdtr)

28. εκ c. BC*LX 33. 249. cop Epiph^{667} Hil^{saepe} (sed habet plerumque *ex patre exivi et veni;* alibi *ego de patre exivi*) Amb^{1} (*de patre processi*). Cf et. Victorin^{1} *ego ex ore patris processi*, item Or^{iut3,29} *ego ex deo exivi et veni in hunc mundum* .. ς παρα c. AC^{corr}EGHKMSUYΓΔΛ al pler (it vg *a patre;* item go al) Cyr (Chr απο); D om εξηλθ. εκ τ. πατρ. | εληλυθα .. D ηλθον | πατερα .. H al^{2} add μου

29. λεγουσιν c. BC*D*A 1. 262. 2.^{pe} e q go syr^{p} ^{txt} Hil^{cod} .. ς add αυτω, Ln [α.], c. AC***D**EGHKLMSUXΔ al pler vv pl Cyr Hil | εν c. BCD .. ς om (:: ut est v. 25.) c. AEGHKLMSUXYΓΔΛ al certe pler Chr Cyr

30. νιν .. Y om | εν τουτω .. Γ al εν τουτο | απο .. D παρα

31 (152.4) *ἀπεκρίθη αὐτοῖς Ἰησοῦς Ἄρτι πιστεύετε;* 32 *ἰδοὺ ἔρχε-* Mt 26, 31. 56.
ται ὥρα καὶ ἐλήλυθεν ἵνα σκορπισθῆτε ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια κἀμὲ 8, 16.
μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστίν.
33 (153.10) *ταῦτα λελάληκα ὑμῖν ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. ἐν τῷ* 16, 11.
κόσμῳ θλῖψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον.

XVII.

1 *Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ-* 11, 41.
τοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ εἶπεν Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν
σου τὸν υἱόν, ἵνα ὁ υἱός δοξάσῃ σέ, 2 *καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἐξου-* Mt 11, 27.
σίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ δώσει αὐτοῖς ζωὴν 6, 39.

---

31. ις (s al[3] om) c. BC .. ς Ln o ις c. ADEGHKLMUXYΓΔΛ etc | *πιστευετε;* (ita et. ς Wtst Gb Sz) .. Ln (item Cyr[ed]) *-ετε·* cui rationi favet syr omisso *αρτι*, item pers[p] c. sqq coniungens. Antiqui cdd tantum non omn interrogationis signo abstinent.

32. *εληλυθεν* c. ABC*D*LX al cop sah Const[5, 14, 3·] (*Εληλυθεν η ωρα ινα*) .. ς praem *νιν* c. C***D**KGHKMSUΓΔΛ al pler (101. *ηδη*) it (sed a b c ff[2·] g vg *iam*) vg al pl Did Cyr Hil | *καμε* c. BC*L al Cyr .. ς (Ln) *και εμε* c. AC***DEGHKMSUXΓΔΛ al pler Did Const | L *αφητε*

33. *εχητε* .. A *εχετε* | *θλίψιν*: hoc acc. EKLMΓΔ etc, non *θλῖψιν* | *εχετε* (Gb Sz) c. ABCEGHKLMSUXYΓΔ (Δ om *εν τ. κοσμ. θλ. εχ.*) al longe pl e (*habeatis*) for fos mm san al go cop al Const Eus[dem] et[ps18] Bas Thdrt[2,973] (item[4,946] sed fluct lectio) cat (nam quae sequuntur probant *εχετε* legendum esse, non *εξετε*: *εἰπὼν δὲ ὅτι -οὐ περὶ τῆς τότε μόνον θλίψεως εἶπεν ἀλλ' ὅτι καὶ μετὰ ταῦτα θλιβήσονται*) Nonn (*θλιβόμενοι τρύχεσθε*) al (Or[2], sed ed. Delarue *εξετε*) .. ς (certe ς[6], nam ς *εξετε* in numerum errorum refert substituitque *εχετε*) Ln (ex errore) *εξετε* c. D al mu it[pler] vg (et. am em. al) al mu Eus[ps309] Chr Cyr (certe[txt] ad h. l.) Cyp Hil al

XVII. 1. *επηρεν* et *και εἰπεν* c. AC***EG (om *και*) HKMSUYΓΔΛ al pler e f ff[2·] q go syr[utr] al Chr .. Gb' Ln *επαρας* et *εἰπεν* c. BC*DLX al[7], item evgg fere omnia (sed non in media lectione), et. M[mg eccl08], a b g vg cop al[2·semel] (retinet *και*) Or Cyr | *ινα* c. ABC*D 1. 96. 97. it[pler] (*e et* pro *ut*) vg go cop syr[utr] al Or[1] Nonn Hil Amb .. ς (Gb[0]) add *και* c. C***EGHKLMSUXΓΔΛ al pler q al (aeth *et - glorificabit*) Cyr Chr Victorin Vig | K om *ὁ* (item B teste Btl sed non ap Mai) | *υιος* c. BC* et** al d e ff[2·] Or[1] Victorin .. ς Ln add *σου* c. AC***D[Sr]EGHKLMSUX ΓΔΛ al pler vv pler Or[1] Hil al | HMΔ al fere[10] *δοξασει*

2. *δεδωκας* .. EGHKΔΛ al mu *εδωκας* | *δωσει* c. BEHSUYΓΔΛ al plus[80] (L *δως*) .. ς Ln 49. *δωση* c. ACGKMSX al mu Cyr (Chr *δῷ*); D Aug *εχη* pro *δωσ. αυτ.*

1 Io 5, 20. αἰώνιον. 3 αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωή, ἵνα γινώσκουσιν σὲ τὸν
μόνον ἀληθινὸν θεὸν καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν Χριστόν. 4 ἐγὼ
5, 36. 4, 34. σὲ ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς, τὸ ἔργον ἐτελείωσα ὃ δέδωκάς μοι ἵνα
ποιήσω· 5 καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ
ᾗ εἶχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου
τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι ἐκ τοῦ κόσμου. σοὶ
ἦσαν κἀμοὶ αὐτοὺς δέδωκας, καὶ τὸν λόγον σου τετήρηκαν· 7 νῦν
ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι παρὰ σοῦ εἰσίν· 8 ὅτι τὰ
17, 25. 16, 30. ῥήματα ἃ ἔδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνω-
σαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπ-
14, 16. έστειλας. 9 ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ,
16, 15. ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοί εἰσιν, 10 καὶ τὰ ἐμὰ πάντα

---

3. δε .. om L | γινωσκουσιν c. ADGLYAA al .. ς Ln γινωσκωσιν c. BCEH KMSUXΓ (-σκοσιν) al longe pl | χν .. D add εις τουτον τον κοσμον

4. ετελειωσα c. D (και το εργ. ετελ.) EGHKMSUXΥΓΑΛ al pler c e g l q vg go syr al Ign$^{int\,pl\,328}$ Const Did Ath^{423} Bas^{3,39} Cyr^{txt} Chr Cyp Novat Amb Hil^{3} Zeno .. Ln τελειωσας c. ABCL al^{4} b ff^{2*} cop aeth^{utr} syr p cod (ed c.*) Cyr^{3} Hier Hil^{3} | CDK al Ign$^{int\,pl}$ Const Bas^{3,39} Chr^{1} (non Ath^{423} al) εδωκας | ποιησω .. U al add αυτο

5. D* πατηρ | τον κο. ειναι (Thdrt^{1,1539} γενεσθαι, Ir^{int} Cyp al *fieret*) .. D γενεσθαι τον κο.

6. δεδωκας pr c. (B teste Mai) CEGHLMSUXΥΓΑΛ al pler Or al .. Ln εδωκας c. A(B teste Btl) DK al^{3} Eus$^{p\,3}$ Did Chr^{3} | καμοι c. BY al .. ς Ln και εμοι c. rell ut vdtr | δεδωκ. sec c. CEGHMSUXΥΓΑΛ al pler Or Eus$^{p\,3}$ Cyr Thdrt^{1,690} (pr. loco edd fluct) .. Ln εδωκ. c. ABDKL al^{8} Chr^{1} Did | τετηρηκαν c. BDL .. ς -κασι (al ετηρησαν) c. ACEGHKMSUXΥΓΑΛ etc

7. εγνωκαν (A* om νυν εγν.) .. UX al mu -σαν, S al -κασιν .. al^{8} it^{pler} go sah syr^{hr} syr^{sch} eth^{p} mg al Victorin (non vg g cop aeth al Hil) -κα, quemadmodum et. Chr refert: τινὲς μὲν γὰρ λέγουσιν ὅτι νῦν ἔγνων ὅτι - παρ. ς. εστιν. Similiterque cat$^{p.\,871}$: τινὲς τὸ ἐπαγόμενον *Νῦν ἔγνων* λέγουσιν, ὅτι περὶ ἑαυτοῦ εἶπεν, ἀλλ' οὐκ ἂν ἔχοι τοῦτο λόγον etc | δεδωκ. c. CDEGHKLMSUXΥΓΑΛ etc .. Ln εδωκ. c. AB (εδωκες) al^{3} | X al^{4} παρα σοι | εισιν c. BCLXY al cop sah (Chr ησαν) .. ς Ln εστιν c. ADEGHKMSUΓΑΛ al pler Cyr

8. ρηματα .. D add σου, item 7. p^{o} e μου | εδωκας c. AB(-κες) CD al aliq .. ς δεδωκας (postea unus A εδωκα) c. EGHKLMSUXΥΓΑΛ al pler Cyr | και εγνωσαν c. BCEGHKLMSUXΥΓΑΛ al ut vdtr omn (157. post αληθ. pon) it^{pler} vg cop sah syr^{utr} al mu Cyr Hil .. AD a e (om et. οτι sq) q go om, hinc Ln [κ. εγν.] (:: pessime exciderunt) | εξηλθον: a b e ff^{2*} q *exierunt*

9. δεδωκας .. D εδωκας | σοι .. H συ

σά ἐστιν καὶ τὰ σὰ ἐμά, καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 καὶ
οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοι ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, κἀγὼ πρὸς
σὲ ἔρχομαι. πάτερ ἅγιε, τήρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέ- 17, 22.
δωκάς μοι, ἵνα ὦσιν ἓν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 12 ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν 18, 9.
ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματί σου ᾧ δέδωκάς μοι, καὶ ἐφύ- 12, 18.
λαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο εἰ μὴ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας,
ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 νῦν δὲ πρὸς σὲ ἔρχομαι, καὶ ταῦτα
λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην 15, 11.

---

10. και τα: L (vitiose) κατα | σα εμα .. D g (vdtr) vg cop sah syr al add εστιν | δεδοξασμαι .. D εδοξασας με

11. ειμι (A p^{scr} al post κοσμω pon) εν (D add τουτω, item it^{pl}: sed Latini saepe εν τω κοσμω reddunt *in hoc mundo*, quem ad modum et. go articulum exprimere solet) τω κοσμω | ουτοι .. B 229.** 254. αυτοι | καγω c. BC*DLX al Or Cyr .. ς και εγω c. AC***EGHKMSUYΓΔΛ al pler | ερχομαι .. D (c Or) add ουκετι (c Or και ουκετ.) ειμι εν τω κοσμω (hucusque consentiunt c Or omissis reliquis) και εν τω κοσμω ειμι. Similiter e post και ουκ. ειμ. ε. τ. κο. (*et iam non sum in saeculo*) add *et in saeculo sum*; a vero post εν αυτοις sic pergit: *Et hi in hoc mundo sunt, et ego ad te venio; et iam non sum in hoc mundo, et in hoc mundo sunt.* | πατερ .. B πατηρ | εν τ. ον. σου .. D add και οτε ημην μετ αυτων εγω ετηρουν αυτους εν τω ονοματι σου (non mutatis similibus iis quae v. 12. sequuntur) | ᾧ (Gb Sz) c. ABCEGHKLMSYΓΔΛ al pl Ath^{449} excdd pler Cyr al .. ς ους c. D** al f ff^{2*} g q vg (exc fu, ubi est *quod* pro *quos*) go cop syr^{P} aeth al Ath^{ed} (l. l.) Aug Leo (Epiph^{279} in haer. Caianor. πάτερ κύριε οὐρανοῦ καὶ γῆς, τήρησον τούτους οὓς δέδωκάς μοι. ὅτε ἤμην μετ' αὐτῶν, ἐφύλαξα αὐτούς, καὶ οὐδεὶς ἐξ usq ἀπωλείας. Item Epiph^{793} οὓς δέδωκάς μοι, πάτερ, ἐφύλαξα αὐτοὺς ἐν τῷ κόσμ.) .. D*UX 157. al^{10} fere fu syr al ő. Praeterea a b c e ff^{2*} Chr (et. $mose^{4}$) Hil^{2} Zen om ᾧ δέδωκας usq καὶ ἡμεῖς. | δεδωκας .. LM al εδωκ. | και ημεις (X add εν, item al^{6} syr^{P} εν εσμεν) c. B*HSUY al^{12} f g vg syr^{P} arm Ath^{449} bis excdd pler Amb Aug .. Ln om και c. AB**C DEGHKLXΓΔΛ al longe pl q go al mu Chr

12. ημην (ΓΔ al ημεν) .. Mai ex B edidit ἦμεν | μετ αυτων c. BC*DL al it^{pler} vg cop sah Cyr Hil^{2} Aug .. ς (Gb^{0}) add εν τω κοσμω c. AC*** EGHKMSUXYΓΔΛ al pler f q go syr^{utr} al Chr (om με. αυτ.) Hier (ante μετ) | ᾧ c. BC*L al (cop sah *in nomine tuo quod*) Cyr .. ς Ln ους c. AC***DEGHKMSUXYΓΔΛ etc (syr^{P} *quod dedisti mihi* omisso postea αυτους) | C εδωκας | και εφυλ. c. BC*L al d sah arm Cyr Hil .. ς om και, Ln [και], c. AC***DE^{gr}EGHKMSUXYΓΔΛ al pler it vg cop al mu | KΓ al απολετο | XΥΛ al απωλειας

13. εν (D add τουτω, item it^{pl} : cf ad v. 11.) τω κοσμ. | εν αυτοις c. C***DEGHKLMSUYΓΔΛ al certe pler Cyr al .. ABX εν εαυτοις, C* εν ταις καρδιαις εαυτων

ἐν αὐτοῖς. 14 ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος
15, 18 s. ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ
Mt 6, 13. ἐκ τοῦ κόσμου. 15 οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου,
ἀλλ' ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ
11. εἰσὶν καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 17 ἁγίασον αὐτοὺς ἐν
τῇ ἀληθείᾳ σου· ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. 18 καθὼς ἐμὲ ἀπ-
έστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον·
He 2, 11. 19 καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἁγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα ὦσιν καὶ αὐτοὶ ἡγια-
σμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ
καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ, 21 ἵνα
πάντες ἓν ὦσιν, καθὼς σὺ πατὴρ ἐν ἐμοὶ κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ

---

14. D εγω δε εδωκα τ. λ. σ. εν αυτοις | D al[6] a e q μισει | εισιν εκ .. D itpl (vide ad v. 11.) add τουτου | καθως usq κοσμου .. D al aliq b c e om (sed d antea sum pro εισιν)

15. B teste Maio consentit cum editis, sed ex altera Btl[1] suppleta habet in mg: αλλ ινα τηρησης αυτους εκ του κοσμου, in textu vero pergi dicitur εκ του πονηρου ουκ εισιν. Similiter Bartoloccius testatur pro ινα τηρησης α. εκ τ. πονηρου legi ινα τηρησεις αυτ. εκ του κοσμου. Spectat huc Ath[525]: πατερ αγιε, τηρησον αυτους εκ του κοσμου. | αρης .. K al αρεις, UA αρις. Y om ουκ ερωτω usq αρ. αυτ. ε. τ. κοσμ. Similes omissiones et. in paucis testib. aliis.

16. εκ .. D itpl (vide ad v. 11.) add τουτου | εγω .. D 69. 97. itpm vg (sed non fu*) cop sah καγω | ουκ ειμι h. l. c. ABCDLXΔ al it vg cop sah arm syr al Cyr Chr (et. mosc[6]) .. ς post κοσμου c. EGHKMSUYΓΛ al pler go syrp al

17. τη .. B Cyrtxt (noncom) om | σου c. C***EGHKMSUXYΓΔΛ al fere omn q cop syrutr al Did[160] Dialtrin bis (ap Thdrt[5,1024. 1049.]) Chr cat (:: id quod minime alienam manum prodit) .. Gb[00] et Ln om c. ABC*DL 1. al itpler vg go sah Cyr (sed in comm add τη σῃ) Did[int] Amb Victorin Aug | αληθεια .. B praem ἡ

18. εις bis .. D itpl (cf ad v. 11.) add τουτον

19. εγω (131. post αγιαζω pon, cop post εμ.) .. A al aliq b c e q fos (g for rogo pro ego) sah Did Ath[696] (sed[697] et[355] edd pler add εγω) Chr (et. mosc[6]) om, hinc Ln [ε.] | ωσιν και (a b e Did[1] Victorin om) αυτ. c. (Gb'') ABC*DKLXY al[13] it vg go cop arm al Ath[355. 697. 696.] Did[2] Cyr .. ς και αυτοι (Chr om κ. α.) ωσιν c. C***EGHMSUΓΔΛ al longe pl sah syrp al

20. των (x al plus[10] arm syrp mg praem παντων) πιστευοντων (Gb Sz) c. ABCD*EGHKLMSUXYΓΔΛ al longe pl (al τ. πεπιστευκοτων) b go cop syrutr al Ath[449] Cyr Chr al .. ς τ. πιστευσοντων c. D** al mu d itpler vg sah al Bas[1] Cyp Hil | A om δια τ. λογ. αυτ.

21. παντες εν .. C* om εν | πατηρ c. BD (:: cf infra vv. 24 et 25.) .. ς

αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ὦσιν, ἵνα ὁ κόσμος πιστεύσῃ ὅτι σύ με ἀπέστειλας.
22 κἀγὼ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὦσιν ἓν 11.
καθὼς ἡμεῖς ἕν, 23 ἐγὼ ἐν αὐτοῖς καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὦσιν τετε-
λειωμένοι εἰς ἕν, ἵνα γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας καὶ
ἠγάπησας αὐτοὺς καθὼς ἐμὲ ἠγάπησας. 24 πατήρ, ὃ δέδωκάς 12, 26. 14, 3.
μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὦσιν μετ' ἐμοῦ, ἵνα θεωρῶ-
σιν τὴν δόξαν τὴν ἐμήν, ἣν δέδωκάς μοι ὅτι ἠγάπησάς με πρὸ
καταβολῆς κόσμου· 25 (154.8) πατὴρ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ 16, 3.
ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, (155.10) καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με 17, 8.

(Ln ex err. de B, 49.) *πατερ* c. ACEGHKLMSUXYΓΔΛ etc | *εν ημιν* (Gb'') c. BC*D a b c e sah arm Eus marc 368 et sq bis Ath 449 ex cdd 2 Hil 4 Vig .. ς add *εν*, Ln [ε.] c. AC***EGHKLMSUXYΓΔΛ al certe pler (d scr om *ε. ημ.*) it mu vg go cop syr utr al Clem Or 2 Eus marc 365 Ath 449 (sed vide ante) et 455 Cyr Thdrt 3,847 Or int 2,42 Cyp Hil 1 al mu | *πιστευση* (et. Or Ath al) .. BC* Clem *πιστευη*

22. *καγω* c. BC*DLX al Clem Eus marc 364 Cyr Chr .. ς *και εγω* c. AC***E GHKMSUYΓΔΛ al pler | *δεδωκας* c. BCEGHKLMSUXYΓΔΛ al longe pl Eus marc 1 Cyr .. AD al mu Clem Hipp Eus marc 1 Chr *εδωκας* (Ln) | *δεδωκα* (et. Clem Eus 2 Cyr) .. AKM al aliq Hipp 456 Chr *εδωκα* | *ωσιν* (D add *το*) *εν* | *ημεις εν* c. BC*DL al e mm (*sicut et nos* omisso ἕν) sl 2-3. Clem Eus marc 368 bis Hipp 458 Cyr 3 (sed non txt ad h. l.) .. ς (Gb 0) Ln add *εσμεν* c. AC***EGHKMSUXYΓΔΛ al pler vv pler (c *sicut sumus nos unum*) Eus marc 366 Cyr txt Hil Amb al

23. *εγω εν αυτ. και συ ε. εμοι* .. D 59. *συ εν εμοι καγω εν αυτοις* | D Eus marc 366 et 368 Chr (et. mosc 4) *εις το εν* | *ινα* sec c. BCDLX al a e g cop pers p al Or Hipp 456 Eus marc 365 bis Cyr Chr (et. mosc 5) Amb .. ς *και ινα* c. AEGHKMSUYΓΔΛ al pler it pl vg go sah syr utr al | *γινωσκη* .. HKΓΔ al mu *-σκει* | *ηγαπησας* pr (et. it pler vg go sah syr sch etp mg al Clem Eus Cyr Amb Aug Hier 1) .. D al 7 a b gat cop syr cdd aliq syr p txt aeth ar s et ro Chr Hier 1 *ηγαπησα* (Gb')

24. *πατηρ* c. AB .. ς 49. *πατερ* c. unc rell aliisq rell ut vdtr omn | *ὅ* c. BD vg cdd (ap Ln) go cop .. ς (Ln) *οὓς* c. ACEGHKLMSUXYΓΔΛ al ut vdtr omn vv pl Chr Eus marc 366 Cyr Thdrt 4, 450 Cyp Hil al | *δεδωκας* pr c. BCDEGHKLMSUXYΓΔΛ etc .. Ln (ex err.) *εδωκας* c. A al pauc Thdrt 4, 450 Chr (et. mosc 6) | *κακεινοι* .. AKU al Thdrt 450 *και εκεινοι* (Cyr Chr [et. mosc 6] *και αυτοι*) | G *θεωρησωσιν* | *την εμην* .. D 91. Cyp 1 om | *ην δεδωκας* c. ACDHLMXΔ al *plus* 60 Eus Hipp Cyr .. ς *ην εδωκας* c. BEGKSUYΓΔ al pm Thdrt 4, 450

25. *πατηρ* (c. AB; ς 49. *πατερ* c. rell ut vdtr) *δικ.* (2. d *αγιε*) *και* (D it mu vg [sed non am fu for ing al] cop [sed non cop dz] sah al om) *ο κοσμ.* (D add *τουτος*, item a f al *hic mundus*) *σ. ο. ε. εγω δε σε* (A om) *εγνων* (D *εγνωκα*) *κ. ο. εγνωσαν* .. Const 6, 1, 1· itemque Hipp 500 *πάτερ ἅγιε, εἰ καὶ ὁ κόσμ. σε οὐκ ἔγνω, ἀλλ' ἐγώ σε ἔγνων καὶ οὗτοί σε ἔγνωσαν* (rell non adduntur)

15, 9. ἀπέστειλας· 26 καὶ ἐγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου καὶ γνωρίσω,
ἵνα ἡ ἀγάπη ἣν ἠγάπησάς με ἐν αὐτοῖς ᾖ κἀγὼ ἐν αὐτοῖς.

XVIII.

Mt 26, 36 sa. Mc 14, 32 sa. Lc 22, 39 sa. 1 (156.1) Ταῦτα εἰπὼν Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐ-
τοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσ-
ῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 (157.10) ᾔδει δὲ καὶ Ἰούδας
Lc 21, 37. ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν τὸν τόπον, ὅτι πολλάκις συνήχθη Ἰησοῦς ἐκεῖ
μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 (158.1) ὁ οὖν Ἰούδας λαβὼν τὴν σπεῖ-
ραν καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων ὑπηρέτας ἔρχεται ἐκεῖ
μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὅπλων. 4 (159.10) Ἰησοῦς οὖν εἰδὼς
πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτὸν ἐξῆλθεν καὶ λέγει αὐτοῖς Τίνα ζη-
τεῖτε; 5 ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. λέγει αὐτοῖς
Ἐγώ εἰμι. εἱστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν.
6 ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθαν εἰς τὰ ὀπίσω καὶ

---

26. ἣν (Aug: „non est usitata locutio Dilectio quam dilexisti me" – „usitate quippe diceretur Dilectio qua dilexisti me. De Graeco quidem ista translata est.") .. D η, item *qua* it vg

XVIII. 1. ι̅ς̅ c. BL* .. ς Ln ο ι̅ς̅ c. rell ut vdtr | των κεδρ. c. BCEGHKLM UXYΓΛ al pler (al[9] των κενδρων, 9. τ. δενδρων) Or Cyr Chr [cf *Βασ. β'* 15, 23. *Βασ. γ'* 15, 13. etc] .. D a b cop sah του κεδρου (*cedri*, cop *arboris cedri*) .. Gb Sz Ln τοῦ Κεδρών (it[pl] vg *cedron* vel ut e q *caedron*) c. ASA 123. vv pl Hier Amb [cf Ioseph. Antiqq 8. 1, 5.]

2. G om δε (cop *et Iudas - sciebat quoque*) | D ο παραδιδων | ι̅ς̅ c. BLX al, item A praemisso και .. ς Ln ο ι̅ς̅ c. ADKU al mu Cyr (Chr om plane), item EGHMSYΓΛ al pl και ο ι̅ς̅ | εκει .. B post αυτου pon, D a post συνηχθ.

3. Ln και των φαρισ. c. B Or[1]; item DL it[aliq] for fos al Cyr[1] και εκ των φαρ.

4. ουν .. DLX al it[pl] fos mt go cop syr al Cyr[1] δε | ειδως (C ιδως) .. D 69. 90. 124. 157. syr[hr] aeth[ro] ιδων (D ειδ.) | Y al om τα | ερχομενα .. A al[10] fere Thph επερχ. | εξηλθ. και λεγει c. BC*D 1. 2.[pe] al it[pler] vg sah al (b vg[ed] et[cdd aliq] *processit et dixit*, item syr[utr]) Or[2] Cyr (ad h. l.) Chr[1] (et.[mosc 5]) Aug .. ς εξελθων ειπεν c. AC***EGKLMSUXYΓΛΛ al pler f go cop al (Chr[1] [et.[mosc 5]] εξελθων λεγει)

5. απεκριθ. (X add και ειπον) αυτω | ναζωραιον .. D it[pm] vg ναζαρηνον (item it[pm] vg v. 7.) | λεγει αυτοις c. BD al[5] a b e Or[2] (sed B a pergunt εγω ειμι ιησους) .. ς Ln add ο ι̅ς̅ c. ACEGKLMSUXΓΛΛ etc | AD GXA al ιστηκει

6. ουν .. A 13. om | οτι c. CEG*,*KMSUYΓΛΛ al pler go (cop) Or Cyr ..

ἔπεσαν χαμαί. 7 πάλιν οὖν ἐπηρώτησεν αὐτούς Τίνα ζητεῖτε; οἱ δὲ εἶπον Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Εἶπον ὑμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν, ὅτι οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεσα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 (160.1) Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἵλκυσεν αὐτὴν καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὠτάριον τὸ δεξιόν· ἦν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 (161.1) εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Βάλε τὴν μάχαιραν εἰς τὴν θήκην. τὸ ποτήριον ὃ δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό; 12 (162.1) Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 (163.10) καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν πρὸς Ἄνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ

17, 12. Mt 26, 51 ss. Mc 14, 47. Lc 22, 50 s. Mt 26, 42. Mt 26, 57. Mc 14, 53. Lc 22, 54.

Gb⁰ Ln om c. ABDLX al⁷ it vg al (Or¹ libere) | απηλθαν c. BD .. ς -λθον c. rell ut vdtr | επεσαν c. BCDE*LX al .. ς -σον c. AE**KMSUY ΓΔΔ etc (G*₊* απηλθεν et επεσεν) | AC χαμε

7. επηρωτ. αυτ. c. ABCLUXY al fere¹⁰ e f q al vg (sed non am fu ing for al) cop sah syrP arm al Or Cyr (Chr λεγει αυτοις) .. ς αυτους (al mu -τοις) επηρ. c. DEG*₊*KMSΓΔΔ al pler itpm am fu for ing al go al. Praeterea D c sah al add λεγων | οι δε ειπον (D -παν) .. D Or¹ add παλιν

8. ω̄ς̄ (Gb") c. ABCEG*₊*KLMSUYΓΔΔ al longe pl (al aliq om) Cyr Thph .. ς ο ω̄ς̄ c. min; sed DX al plus¹⁰ f q fos sah arm al Or αυτοις ο ω̄ς̄

9. δεδωκας .. D al εδωκ. | ουκ απωλ. (EL al απολεσα) εξ αυτων (A αυτου) ουδενα .. D εξ αυτ. ουδ. απωλ. (e nemine [corrige -nem] perdidi ex illis)

10. σιμ. ουν .. D τοτε σιμων, item it^aliq Simon autem, go verum Simon | K*Γ al ηλκυσεν | τ. του αρχ. δουλον .. D 242. it^pl al Arn τ. δουλ. του αρχ. | ωταριον (Schu „haud dubie recte") c. BC*LX syrP mg (it vg auriculam) .. ς (Ln) ωτιον c. AC***DEG*₊*KMSUYΓΔΔ al ut vdtr omn Cyr | ονομα (DX al praem το) τω δουλω (D al aliq it^mu του δουλου εκεινου, q for al servi, 13. al f ff²· τω δουλω εκεινω)

11. την μαχαιρ. (Gb 8z) c. ABCDEKLMSUXYΓΔΔ al pl it^pler am em fu for ing al go cop arm syr^utr al mu Nonn Oros .. ς add σου c. min mu e vg (et. fos gat mm mt tol) sah al Cyr Hil | θηκην .. X al⁷ it^pm mt cop al Cyr add αυτης | δεδωκεν .. DA al Chr (et.^mosc⁵) εδωκεν

13. απηγαγον c. ACEG*₊*KLMSUXYΓΔΔ al pler (it^pler vg syr^utr adduxerunt) Chr Cyr .. Ln ηγαγον c. BD al⁶ a go cop | αυτον c. AC***EKLMSUYΓΔ al pler it^pl vg go cop al mu .. 49. om, Ln [α.], c. BC*DG*₊*XΔ al a c ff²· Cyr Chr Thph | G*₊* αναν (item G v. 24.) | γαρ .. G*₊* syrP δε | c (postea καϊαφ.) D (in seqq D*₊* καϊαφ.) it vg (non am fu; sed fu variat) καϊφα. Ceterum post πρωτον 225. add απεστειλεν ουν αυτον ο αννας δεδεμενον προς καιαφαν τον αρχιερεα. Eadem post εκεινου

11, 50. *Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου* 14 *ἦν δὲ Καϊάφας ὁ συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι συμφέρει ἕνα ἄνθρωπον ἀπο-*
Mt 26, 58 pp. *λέσθαι ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.* 15 (164. 4) *Ἠκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων*
20, 2. *Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής.* (165. 10) *ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως,* 16 (166. 1) *ὁ δὲ Πέτρος εἱστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω.* (167. 10) *ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως*
Mt 26, 69 pp. *καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον.* 17 (166. 1) *λέγει οὖν τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἶ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; λέγει ἐκεῖνος Οὐκ εἰμί.* 18 (169. 10) *εἱστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ὑπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψῦχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ᾽ αὐτῶν ὁ Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος.* 19 *Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἠρώτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ.* 20 (170. 1)
Mt 26, 55 pp. *ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Ἐγὼ παρρησίᾳ λελάληκα τῷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ἱερῷ, ὅπου πάντες οἱ Ἰου-*

---

habet syrp mg (sed cod. Bars. in ipso txtu habet). Item post *εκεινου* add Cyr : *απεστειλαν δε αυτον δεδεμενον προς καιαφ. τον αρχ.* (:: cf v. 24.)

14. *απολεσθαι* c. AC**EG*$_{*}$*KMSUYΓΔΛ al longe pl syrp txt go .. Gb" Ln *αποθανειν* c. BC*D*$_{*}$*LX al[13] vv pler Cyr Chr Nonn Chron[411] (:: ex 11, 50.)

15. *τω ιησου .. c* αυτοις* | *ο αλλος* c. CEG*$_{*}$*KLMSUXYΓΔΛ etc .. Ln om (Gb[0]) *ὁ* c. AB(teste Vercell.)D*$_{*}$* al[5] Nonn (it vg go cop sah syr[utr] al *alius*; v. 16. it[pl] *ille alius*, vv al om, al *ille*) | *ην γνωστος .. B* it[pl] al *γν. ην*

16. AD*$_{*}$*ΧΔ al *ιστηκει*|Γ al plus[20] *προς την θυραν* (sed Γ c[acer] x[acer] -ρα) | *ο αλλος* (al mu vv aliq *εκεινος*, cf ad v. 15.) .. Y 254. cop sah aeth om | *ο γνωστ. του αρχ.* c. BC*LX (sed X *ος ην* pro *ὁ*) cop .. ς Ln *ος ην γν. τω αρχιερει* c. AC**D*$_{*}$*EG*$_{*}$*KMSUYΓΔΛ etc (sah *quem pontifex noverat*)

17. *τω πετρ.* h. l. c. BC*LX al b c ff[2]. g vg Cyr .. ς post *θυρωρος* c. AC***D*$_{*}$*EG*$_{*}$*KMSUYΓΔΛ al pler vv pler

18. AXYΔ al *ιστηκ.* et KΔ al *-κησαν* | *δε* .. L arm om | *ψῦχος* : ita A al; sed pler (ut EKMΠ) *ψύχος* | *ην δε μετ αυτ.* (13. al it[mu] vg cop syrp c.* al add *και*) *ο πετρ.* c. AD*$_{*}$*EG*$_{*}$*HKMSUYΓΔΛ etc .. Ln *ην δε και ο πετρ. μ. αυτ.* c. BCLX al aliq a syr arm al Cyr (sed *εστως με. αυτ.*) | Y *εστηκως*, K *εστως* supra lineam suppletum habet

20. *αυτω* (for *εἰς*) .. c al[2] a b fos om, hinc Ln [α.] | *ις* c. BD*$_{*}$*L .. ς Ln *ο ις* c. ACEGHKMSUXYΓΔΛ etc| B* *παρητια* | *λελαληκα* c. ABC*LXYΔ

δαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν· 21 (171.10) *τί με ἐρωτᾷς; ἐρώτησον τοὺς ἀκηκοότας τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἴδε οὗτοι οἴδασιν ἃ εἶπον ἐγώ.* 22 (172.1) *ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος εἷς παρεστηκὼς τῶν ὑπηρετῶν ἔδωκεν ῥάπισμα τῷ Ἰησοῦ εἰπών Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ;* 23 (173.10) *ἀπεκρίθη αὐτῷ Ἰησοῦς Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις;* 24 (174.1) *Ἀπέστειλεν αὐτὸν ὁ Ἅννας δεδεμένον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα.* 25 (175.1) *Ἦν δὲ Σίμων Πέτρος ἑστὼς καὶ θερμαινόμενος. εἶπον οὖν αὐτῷ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; ἠρνήσατο ἐκεῖνος καὶ εἶπεν Οὐκ εἰμί.* 26 *λέγει εἷς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενὴς ὢν οὗ ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὠτίον Οὐκ ἐγώ σε εἶδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ;* 27 *πάλιν οὖν ἠρνήσατο Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.*

Mt 26, 71—75. Mc 14, 70—72. Lc 22, 58—62.

---

al[10] fere Cyr .. ς ελαλησα c. C***D*$_{*}$*EGHKMSUΓΔ al pler Chr | εν (Gb Sz) c. ABCD*$_{*}$*EGHKLMSUXΥΓΔ al longe pl .. ς εν τη c. Δ al mu Cyr | παντες (Gb) c. ABC*LX al plus[20] it[pler] vg cop sah syr arm aeth al mu Cyr (om οι sq) Bas Nonn Or[int 3, 906] .. ς Sz 49. παντοτε (Schu „valde placet ap. Io.[44]) c. C***D*$_{*}$*EG (Η πάντε)KMSUΥΓΔΛ al longe pl q go syr[p] al[recent] Thph .. ς[e] παντοθεν c. min ut vdtr pauc | Μ 33. al[10] fere arm al συνηρχοντο

21. ερωτας c. ABC*LXΥ 33. al Cyr Chr[mosc5] .. ς επερωτας c. C***D*$_{*}$*EGHKMSUΓΔΛ al pler Chr[montf] | ερωτησον c. BC*LX 1. 69. 124. 249. 292. 2.[pe] Cyr Chr (et.[mosc5]) .. ς επερωτησον c. AC***D*$_{*}$*EGHKMSUΥΓΔΛ al pler | α (al pauc τι) ειπον .. Χ τι ελαλησα

22. δε .. Χ al[3] a cop om (syr και ταυτα) | εις παρεστηκως των υπηρ. (a ff[2i] g vg *unus adstans ministrorum* [a ff[2] *ex ministris*]) c. Β a ff[2] g vg Cyr .. ς (49.) εις των υπ. παρεστηκως c. AC***D*$_{*}$*EGHKMSUΓΔΛ al longe pl q go sah syr[utr] al .. C*LXΥ al b c f cop al εις των παρεστωτων (Υ al -στηκοτων) υπηρετων (cop υπηρ. παρεστ.) | αποκρινη .. MUΛ al mu -νει

23. ω̄ c. BC*L b[scr] o[scr] al .. ς ο ω̄ c. AC***D*$_{*}$*EGHKMSUXΥΓΔΛ etc

24. απεστειλεν c. AC***D*$_{*}$*EGHKMSUΥΓΔ al plus[65] q pers[w] Thph .. ς[e] (= ς Gb Sz) Ln add ουν c. BC*LXΔ al vix mu a b f ff[2] syr[p] Cyr; item al[16] sah syr απ. δε, c g vg aeth pers[p] *et misit*, go cop *tunc misit* | ὁ .. D*$_{*}$*Γ al om | Δ al καιαφα | Η αρχιερεαν

25. Χ al Chr om σιμων | ειπον .. Δ ειπεν | αυτου ει .. C* ει εκεινου, C** ει του ανθρωπου εκεινου | ηρνησατο .. add ουν C***EGMΥΓΔΛ al fere[100] Thph (item a f go cop δε, c syr al *et ille negavit*) | ειπεν .. Δ al λεγει

26. συγγεν. (Κ συγκενης, Δ συγγ.) ων ου .. LX al it[aliq] vg arm al ο συγγενης ου | CKMXΥΔ al ιδον

27. πετρος c. ABC*D*$_{*}$*EGKLΥΓΔΛ al pl Cyr .. ς (Gb[0]) praem ὁ HMSUX al pm

Mt 27, 1 ss. Mc 15, 1 ss. Lc 23, 1 ss. 28 (176.1) *Ἄγουσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ· (177.10) καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν ἀλλ' ἵνα φάγωσιν τὸ πάσχα.* 29 *ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλᾶτος πρὸς αὐτοὺς καὶ φησίν Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ τοῦ ἀνθρώπου τούτου;* 30 *ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπαν αὐτῷ Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακὸν ποιῶν, οὐκ ἄν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν.* 31 *εἶπεν οὖν αὐτοῖς Πιλᾶτος Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ κατὰ τὸν* 12, 33. *νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. εἶπον αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμῖν οὐκ* Mt 20, 19 pp. *ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα.* 32 *ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἤμελλεν ἀποθνήσκειν.* 33 (178.1) *Εἰσῆλθεν οὖν πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν καὶ εἶπεν αὐτῷ Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων;*

---

28. *ουν* (f g go syr *δε*, sah *post haec*) : ita et. Cyr Chr Chron^{10} et^{411} .. LMU al plus^{40} (itemque evgll) b Or Thph om, hinc Gb^{00} | *πρωι* (Gb″) c. ABCD$^{*}_{*}$*LMUXΔΛ al fere^{100} Cyr Chron^{411} al .. ς *πρωια* c. EGHKSΓ al pm Chr Chron^{11} (sed ed. Par. *πρωι*) | *αλλ ινα* c. C**EGHKLMSUXΥΓΛ al fere omn it^{mu} Cyr Chron^{bis} .. ABC*D$^{*}_{*}$*Δ al pauc it^{mu} vg go sah al *αλλα* (Ln)

29. *πιλατος* .. ad AD, quos plerumque *πειλατος* exhibere iam ad priora evv notatum est, accedit ubique ut vdtr B, item plerumque et. C et I. Quorum ex auctoritate testium ubique *πειλατος* edendum esse existimo. | *προς αυτους* c. AC***D$^{*}_{*}$*EGHKMSUYΓΔΛ al pl q cop sah al Cyr inedd prior .. BC*LX al^{10} fere for syr et syrP c.* al (go ante *ὁ Πιλ.*) Cyr (ed. Par. 1638.) praem *εξω* (Ln), idem add al mu it^{pl} vg al Nonn | *φησιν* (Gb′) c. BC*LX 1. 33. al Cyr (Chr^{libere}) .. ς Ln *ειπεν* c. AC***D$^{*}_{*}$*EGHKMSUYΓΔΛ al pler it vg al mu | *κατα* (it^{mu} *de hoc homine*) .. B om, hinc Ln [א.]

30. *ειπαν* c. BC .. ς *–πον* c. rell ut vdtr | *κακον ποιων* c. BL e (*mali aliquid faciens*) sah (*fecisset malum*), item Nonn^{vdtr} (*εἰ μὴ ἦν τελέσας ἄφατον κακόν*), item C* 33. al a (*male faciens*) *κακοποιων* .. ς Ln *κακοποιος* (Y *–ποιως*) c. AC***D$^{*}_{*}$*EGHKMSUXΥΓΔΛ al pler it^{pl} vg (habent *malefactor*) etc Eus^{pe} Chr (Ath^{872} *κακουργος*)

31. *ουν* (145.* sah *δε*, go *tunc dixit*) .. 254. a b e cop syr al om, Ln [o.] ex err. de c | *πιλατος* c. BC* .. ς (Ln ignorans c) praem *ὁ* (:: at solet dici) c. rell ut vdtr | *ειπον* c. BC al e q cop sah arm syr pers^{s} al Or .. ς add *ουν* c. EGHLMSXΥΓΔΛ al pl it^{pler} vg Cyr Chr; item AD$^{*}_{*}$*KΓ al go syrP *δε*

32. *τῦ* .. LA 59. 259. *θεου*, 245. 435. go Chr (et.$^{mosc\ 4}$) *κυριου* | *ημελλεν* .. KL al fere^{50} *εμελλ.*

33. *παλιν* h. l. (Schu „bene") c. BC*D$^{*}_{*}$*LXΥΔ al fere^{10} it vg arm Cyr (cop *iterum venit Pil. intro in praet.*) .. ς post *πραιτωρ.* c. AEGHKMSUΓΔ al longe pl syrP (go *ivit in praet. iterum Pil.*) :: cf 19, 9. .. C*** 33. al pauc sah syr pers^{s} om | *αυτω* .. A *αυτοις* | Y* om *ὁ* ante *βασ.*

34 (179.10) ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἀφ' ἑαυτοῦ σὺ τοῦτο λέγεις, ἢ ἄλλοι
σοι εἶπον περὶ ἐμοῦ; 35 ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος Μήτι ἐγὼ Ἰουδαῖός
εἰμι; τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοί· τί
ἐποίησας; 36 ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ
τοῦ κόσμου τούτου. εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή,
οἱ ὑπηρέται ἂν οἱ ἐμοὶ ἠγωνίζοντο, ἵνα μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰου-
δαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 (180.1)
εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Οὐκοῦν βασιλεὺς εἶ σύ; ἀπεκρίθη Ἰη-
σοῦς Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἰμι ἐγώ. (181.10) ἐγὼ εἰς τοῦτο γε-
γέννημαι καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον ἵνα μαρτυρήσω τῇ 8, 47.
ἀληθείᾳ· πᾶς ὁ ὢν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. 38
λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Τί ἐστιν ἀλήθεια; Καὶ τοῦτο εἰπὼν πάλιν
ἐξῆλθεν πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, (182.9) καὶ λέγει αὐτοῖς Ἐγὼ οὐδε- 19, 4.
μίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. 39 (183.4) ἔστιν δὲ συνήθεια ὑμῖν Mt 27, 15 ss. Mc 15, 6 ss. Lc 23, 17 ss.

---

34. απεκριθη (D*,* itpm am fu for ing mt al praem και; AD*,*U 1. 33. 157. 299. 2.pe al5 απεκρινατο) c. ABC*D*,*LMUXY al10 fere itpler vg go cop sah syrp al Cyr .. ς (Gb00) add αυτω c. C***EGHKSΓΛΛ al pler c syr al | ις c. BLX al aliq Cyr .. ς ο ις c. unc rell aliisq pler | αφ εαυτου c. AC**D*,*EGHKMSUXYΓΛΛ al ut vdtr omn .. BC*L Cyr Chr (et.mosc 6) απο σεαυτου (Chr σαυτου) : ita Ln | συ .. D*,* 59. itpl vg sah arm al Chr om | M al plus15 aeth αλλος (M αλλο) σοι ειπεν | σοι ειπον .. BC*D*,*L vg (sed non am fu for ing al) cop sah syrutr al Cyr ειπ. σοι

35. εμοι .. A μοι

36. ις c. ABCD*,*EGHKLMUXYΓΛ al pl Cyr Thph .. ς (Gb00) praem ὁ c. S?Δ al mu | η βασ. η εμη sec loco .. D*,* al Chrmosc 1 η εμη βασ. | αν h. l. (et. Or al, item Hier accuratissime *ministri utique mei*; itmu vged etcdd aliq *min. mei utique*, sed a b e am al sah al Cyp non exprim αν) .. B(sed habet supr. lin. suppletum)LX al7 Or3 Cyr Chr post ηγωνιζ. pon

37. απεκριθη .. U praem και, K syr Cyr add αυτω | ις c. LXΔΛ al50 fere .. ς Ln ο ις c. ABD*,*EGHKMSUYΓ al pl Cyr | εγω. εγω c. AEGHKMSUX ΓΔΛ al pl itpl vg go cop sah al .. Ln εγω. [εγω] : om enim alterum BD*,*LY al plus10 a c fos arm syrp (e syr utrumq om) Cyr Chr Cyp Amb | γεγεννημαι (Γ al γεγενημ.) .. A praem και

38. ευρ. εν α. αιτ. c. BLX al b c e ff2. g vg (a *nullam in illo invenio causam*; cop sah *non invenio ullam causam in eo*, f Quaest *null. inv. caus. in eo*) Cyr .. ς αιτ. ευρ. εν αυτ. c. AEGHKMSUΓΛΛ al longe pl q syrutr al Chr; item D*,* al Const αιτ. εν αυτ. (Const Chrcom κατ αυτου) ευρ.

39. συνηθ. υμιν (al aliq ημιν) .. L συνηθ. υμων | υμιν pr h. l. c. AEGH MSYΓΛ al longe pl go .. BD*,*KLUXΔ al mu it vg arm syrutr al Cyr

ἵνα ἕνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν τῷ πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 40 (184.1) ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες λέγοντες Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν. ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς λῃστής.

XIX.

Lc 23, 16. 1 (185.4) Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλᾶτος τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐμαστί-
Mt 27, 26 ss. Mc 15, 15 ss. γωσεν. 2 καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἱμάτιον πορφυροῦν περιέβαλον αὐτόν, 3 καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον Χαῖρε ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδοσαν αὐτῷ ῥαπίσματα. 4 (186.9) Ἐξῆλθεν
18, 38. πάλιν ἔξω ὁ Πιλᾶτος καὶ λέγει αὐτοῖς Ἴδε ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔξω, ἵνα γνῶτε ὅτι αἰτίαν ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν εὑρίσκω. 5 ἐξῆλθεν οὖν

---

post απολυσω (Lu); item υμιν sec h. l. c. EGHMSΓΔΛ al longe pl .. ABD*$_{*}$*KLUXY al mu it vg go arm syr^{utr} al Cyr post απολ. (Ln); al aliq Chr om υμιν utroq loco :: cf Mc^{l} et Mt^{l} ll. pp. | εν .. B om (teste Maio) | βουλ. οιν .. KUY al aliq add ινα

40. LM εκρανασαν. Item 19, 6 et 12. | ουν .. S al^{15} fere vv aliq Aug om | παλιν .. GKU 1. 13. 33. 69. 124. al fere^{45} it^{pl} cop sah syr arm al mu Chr Nonn om | παντες (D*$_{*}$* post λεγ. pon) .. BLX al^{15} (Or^{libere}) om | τον .. D*$_{*}$* om | ὁ .. D*$_{*}$* om

XIX. 1. ελαβ. (Y al post ο πιλ.) ο πιλ. τον ιν και εμαστιγωσ. (MUXΓ al εμαστηγ.) .. LX al a cop sah ο πιλ. λαβων τον ιν εμαστ. (syr *tunc Pilatus flagellavit Iesum*)

2. αυτου τη κεφαλη .. A(H)U al αυτου (H post κεφ.) επι την κεφαλην, c f q *in* (c *super*) *caput* (q *-ud*) *eius*

3. και ηρχοντ. προ. αυτ. c. BLUXΔ al plus^{20} it^{pler} vg cop sah syr^{P} et^{hr} arm aeth al Cyr Nonn Aug .. ς om c. AD*$_{*}$*EGHKMSUYΓΔΛ al longe pl f q go syr al | εδιδοσαν (LX -ωσαν) c. BLX 1. 22. Cyr .. ς εδωδουν (K -δου) c. AD*$_{*}$*EGHKMSUYΓΔΛ al pler

4. εξηλθεν (Gb) c. D*$_{*}$*Γ 1. 106. 157. 2.pe y^{scr} al^{3} ac plur a c e f g q am em fu for fos ing gat mt al go cop sah arm syr^{P} pers^{s} .. ς 49. εξηλθ. οιν c. EGHMSUYΔΛ al longe pl b ff^{2}. vg^{ed}; item Ln και εξηλθ. c. ABKLX al^{8} syr aeth Cyr (:: grave est in auctoritate testimonii pensanda quod cum D*$_{*}$* [qui quidem ex ipso D fluxisse vdtr] et Γ consentiunt min ii qui codicum BL solent socii esse. Accedit vero et. insignis antiquorum interpretum consensio.) | παλιν .. 258.* 346. 47.^{ov} b ff^{2}. go pers^{P} Thph om | εξω (LX al it^{plur} vg post ο *Πιλ.*, Y ante παλιν pon) .. 106. 131. 249. al^{6} e om | αιτ. εν αυτ. ουδεμ. (127. al ουχ) ευρ. c. LXY 157. 250. 299. (item 127. al); similiter Δ 122. al ουδ. εν αυτ. αιτ. ευρ. .. B 33. Cyr ουδεμ. αιτ. ευρ. εν αυτω (Ln), item ς εν

ὁ Ἰησοῦς ἔξω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦν ἱμάτιον. καὶ λέγει αὐτοῖς Ἴδε ὁ ἄνθρωπος. 6 (188.1) ὅτε οὖν εἶδον Mt 27, 28 pp.
αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες Σταύρωσον σταύρωσον. (189.10) λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Λάβετε αὐτὸν
ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· (190.9) ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ 18, 31.
αἰτίαν. 7 (191.10) ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι Ἡμεῖς νόμον *Lev 24, 16.
ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν ὀφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι υἱὸν θεοῦ
ἑαυτὸν ἐποίησεν. 8 (192.4) Ὅτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλᾶτος τοῦτον τὸν 10, 33. Mt 26, 63 ss. pp.
λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, 9 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν
καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ Πόθεν εἶ σύ; ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδω- Mt 27, 12 ss. Mc 15, 4 s.
κεν αὐτῷ. 10 (193.10) λέγει αὐτῷ ὁ Πιλᾶτος Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; οὐκ
οἶδας ὅτι ἐξουσίαν ἔχω ἀπολῦσαί σε καὶ ἐξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί

αυτ. ουδ. αυτ. ευρ. c. D**EG(post εν αυτω hiat)HKMSUΓΔΛ al pl am fu fos mt tol al go syrP. Variant al aliq ac vv pl libere

5. ο ις .. B om ὁ | εξω (KUA al^{20} q al ante ο ις) .. 235. it^{aliq} vg (sed non for al) al om | ιδε c. AD**EGHKMSUΓΔΛ etc .. BLXΨ 1. 33. al? Cyr HesychPresb in cat^{390} ιδου | ο ανθρωπος .. B om ὁ teste Mai.

6. ιδον (Ψ -εν) c. AD**KLMXΥΔ al .. ς Ln 49. ειδον c. BEHSUΓΔ al pl | οι αρχ. .. Ψ 299. al^{4} praem ο οχλος και | εκραυγασαν: vide ad 18, 40. | σταυρ. σταυρ. c. BL 1. al am ing em for tol mt al$^{2.3.}$ Cyr^{txt} et^{com} (Chr^{mose} edd ut vdtr) Hil Cassiod .. Gb Sz Ln add αυτον c. AD**EH KMSUXΥΓΔΛ al longe pl vv longe pl (e Quaest^{1} *crucifigatur*) Const Chr edd Thph Amb Aug (Hier *talem* pro *eum*) (:: cf v. 15. Mc 15, 13. Lc 23, 21.) | LΔ ουκ ευρισκ.

7. ημιων c. AEHKMSUXΥΔ al ut vdtr omn q go cop sah syr^{utr} al mu Cyr .. BD**LΔ it^{pler} vg Or Hil al om (Ln) | υιον .. SΔΛ 127. al^{25} fere go post θεου pon | θεου (ς Gb Sz) c. ABD**EHKLMSUXΥΔΛ al longe pl Or Cyr Chr .. ς^{e} praem του c. min aliq | εαυτον (M αὐτον) h. l. c. BL MXΥ 1. 124. 249. 346. 48.^{ev} al aliq it vg Or Cyr (Chr post εποιησ.) Cyp .. ς ante υιον c. AD**EHKSUΔΛ al longe pl

8. τουτον τον λογον .. H -των των -γων

9. παλιν : M^{mg**} habet πιλατος, quod pro παλιν και in usum eccles. adpictum esse videtur, ita ut a verbis ο Πιλ. λεγει lectionis initium fieret. Miro modo hunc in locum Chr sic : οὐκέτι αὐτὸν ἐρωτᾷ Τί ἐποίησας; ἀλλ' ἄνωθεν πάλιν ὑπὸ τοῦ φόβου κατασειόμενος ποιεῖται τὴν ἐξέτασιν λέγων Εἰ σὺ εἶ ὁ Χριστός; ἀλλ' οὐκ ἀπεκρίνατο.

10. λεγει (Gb improbante Schu) c. A 28. 69. 124. 346. 435. y^{scr} al^{25} fere q cop arm syr perss sl$^{2.3.}$ Cyr .. ς (Ln) add ουν c. BD**EHKLMSUXΥΔΛ al pl it^{pler} vg sah syrP al (go *tunc dix. ei;* aeth *et dix. ei*) | απολ. σε et σταυρ. σε hoc ordine c. ABE* e syr (96. 250. syrP om κ. εξ. εχ. σταυρ. σε) .. ς σταυρ. σε et απολ. σε c. D**E(ipse* se corr.)HKLMSUXΥΔΛ etc

σε; 11 *ἀπεκρίθη Ἰησοῦς Οὐκ εἶχες ἐξουσίαν κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν εἰ μὴ ἦν σοι δεδομένον ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδούς μέ σοι μείζονα ἁμαρτίαν ἔχει.* 12 *ἐκ τούτου ἐζήτει ὁ Πιλᾶτος ἀπολῦσαι αὐτόν· οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἐκραύγαζον λέγοντες Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἶ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέα ἑαυτὸν ποιῶν ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι.* 13 *ὁ οὖν Πιλᾶτος ἀκούσας τῶν λόγων τούτων ἤγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ βήματος εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἑβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ.* 14 *ἦν δὲ παρασκευὴ τοῦ πάσχα, ὥρα ἦν ὡς ἕκτη. καὶ λέγει τοῖς Ἰουδαίοις Ἴδε ὁ βασι-*

---

11. *απεκριθη* (et. itpler vg go cop syrp al) .. BD*$_{*}$*L 1. 33. 249. a c sah syr pers^{p} (aeth) Cyr add *αυτω*, hinc Ln [α.] | *ω̄* c. BD*$_{*}$*EHKUXΓ* al plus^{50} .. ς (Gb^{00}) praem *ὁ* c. ALMSV**ΔΛ al pl Cyr | *ειχες* .. AD*$_{*}$*LΥΛ al^{10} cop *εχεις* | *κατ εμου* h. l. c. BD*$_{*}$*KLX 1. 33. 124. 157. 2.pe itpler vg arm; item Υ al q (et f *in me ullam potest.*) ante *εξουσιαν* .. ς post *ουδεμιαν* c. AEHMSUΔΛ** al pl go al mu Cyr .. A* al^{5} Ir^{int} Hil al om *ουδεμιαν*, Chr Thdrt$^{2/3/06}$ om *κατ εμ. ουδ.* | *σοι* (X om) *δεδομενον* (K al barb^{ev} *δεδωμ.*) hoc ord. c. AEHIKMSUΔΛ al certe pler Cyr Chr Thdrt .. BD*$_{*}$*LΥ al? *δεδομ. σοι* (Ln) .. a c ff^{2}· q Ir^{int} Cyp^{3} Hil Amb Ambrst *dat.* (*data* vel *datum*) *tibi fuisset* (*esset*); b *esset tibi data*; e Cyp^{1} *dat. esset tibi;* am al mu *tibi esset datum*, f vg^{ed} *tib. dat. fuisset* (*esset* vg) | *ο παραδιδους* c. AD*$_{*}$*HIKLMSX al pler go Cyr Chr .. BEU (ni fallor) ΔΛ al *ο παραδους* (Α -δός) : Ln. Item it vg *qui tradidit*, nec aliter vv pl | *μειζονα* .. U *μειζω̄*, L *μιζον* (sequente α-)

12. *εζητ. ο Πιλ.* (K al post *αυτον* pon) c. AD*$_{*}$*EHISUΥΔΛ al pler f q vg go syr^{utr} al Cyr .. BLMX al itp^{l} (b om *ο πιλ.*) cop sah *ο πιλ. εζητ.* (Ln) | *εκραυγαζον* (Α *εκρυγ.*, LM *εκραυαζ.*) c. AILMΥ 1. 22. 69. 124. al^{20} Or, item BD*$_{*}$* 33. 157. 249. al^{10} *εκραυγασαν* .. ς *εκραζον* c. FH KSUXΔΛ al pl Cyr | *εαν* .. B *αν* | *πας* .. D*$_{*}$* 106. al it^{mu} vg (sed non am fu for ing al) cop syr al Const^{lib} add *γαρ* | *εαυτον* (Gb Sz) c. ABD*$_{*}$*EHIKLMSUΧΥΔΛ al longe pl Or Const Chr Cyr al .. ς *αὐτον* c. min

13. *των* (L *τον*) *λογων* (M *-γον*) *τουτων* (Gb″) c. ABLM al, item D*$_{*}$*EHIΥΔ al^{60} fere Resp$^{orthod\ 65}$ *τουτων τ. λ.*; item *hos sermones, haec verba* (sed q syr^{p} ed flor *verba haec*) it vg al pl Aug .. ς *τουτον* (barb^{ev} om) *τον λογον* c. KSU al pl Chron^{11}, item A al Cyr *τον λογ. τουτον*. Item syr al *hunc sermonem* | *βηματος* c. ABD*$_{*}$*ILUX al^{15} fere Cyr Chron .. ς (Gb^{00}) praem *τον* c. EHKMSΥΔΛ barb^{ev} al longe pl | Υ *εβραιστι*, I *εβραιστι* | *γαββαθα* (M 1. al mu *-θᾶ*, EKUΛ al pl *-θά*) .. H barb^{ev} al^{60} fere vg^{edd} aliq (sed vg^{ed} am ing for al *gabbatha*, q *gabbata*) syr^{p} al *γαβαθα* .. c *gabtha*, b *gennetha*, e *gennatha*, a *gennaesa*, f *gennesar*, 1. 22. al *καπφαθα*

14. *ην δε* .. Υ om *δε* | *ωρα ην* (Gb″) c. ABD*$_{*}$*LMUXΔ barb^{ev} al^{60} a c fos (syr *ac erat quasi hora*) sl$^{5\cdot 6\cdot}$ Cyr Chron^{bis} .. ς *ωρα δε* c. EHISΥΔ al mu ff$^{2\cdot}$ syr^{p}; item K al aliq sl$^{2\cdot 3\cdot}$ *ωρ. δε ην* (cop *hora vero sexta erat*,

λεὺς ὑμῶν. 15 (194.1) ἐκραύγασαν οὖν ἐκεῖνοι Ἆρον ἆρον, σταύρωσον αὐτόν. (195.10) λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλᾶτος Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα. 16 (196.1) τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρωθῇ.

sah *hora vero sext. erat praeparationis pasch.*) .. 157. al[8] b e f q vg aeth pers[p] ὡρα | ὡς c. ABEIKLXYA al[40] fere .. ς ωσει c. D*$_*$HMSUA al pl Cyr Chron[2] | εκτη c. ABEHIKMSUYA al pler it vg cop sah (sed in fragm Borg deesse dicuntur verba ωρα ην ως εκτ.) syr[utr] aeth pers s al Cyr al. (Agnoscunt et. Valentt ap Ir[1,14,6] – ἧς οἰκονομίας ἀρχὴν καὶ τέλος τὴν ἕκτην ὥραν, ἐν ᾗ προσηλώθη τῷ ξύλῳ.) Cf. et. Hesych presb in cat[389] τίνος ἕνεκεν ὁ μὲν Μάρκος τρίτην ὥραν λέγει τὸν Χ̄ν̄ σταυρωθῆναι, ὁ δὲ Ἰω. ἕκτην; Μάρκος μὲν τὴν ὥραν τῆς ἀποφάσεως τοῦ σταυροῦ σαφῶς καὶ ἀναμφιδόλως ἐκτίθεται – – Ἰω. δὲ – τὴν ὥραν ἐν ᾗ τῷ σταυρῷ προσήλωσαν τὸν κύριον ἔφησεν. .. D*$_*$LX (in comm vero est εκτη) Δ 72. 88. 123.* mg 151. τριτη. Item Chron[11] et[411] (καθὼς τὰ ἀκριβῆ βιβλία περιέχει αὐτό τε τὸ ἰδιόχειρον τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὅπερ μέχρι τοῦ νῦν πεφύλακται χάριτι θεοῦ ἐν τῇ Ἐφεσίων ἁγιωτάτῃ ἐκκλησίᾳ καὶ ὑπὸ τῶν πιστῶν ἐκεῖσε προσκυνεῖται) Nonn (ἦν δὲ τεταρτομένη τριτάτη θανατηφόρος ὥρη) Sevant in cat.[389] (et. Mai. IV.[299], item 237.[schol]) Εἰσέβιος ὁ Καισαρεὺς ὁ Παμφίλου προσαγορευόμενος ἐν ταῖς πρὸς Μαρῖνον ἐπὶ ταῖς περὶ τοῦ θείου πάθους καὶ τῆς ἀναστάσεως ζητήσεσι καὶ ἐπιλύσεσι καὶ τοῦτο προὐθηκεν εἰς ἐξέτασιν τὸ τὸν μὲν θεῖον εὐαγγελιστὴν Μάρκον εἰπεῖν ὥραν εἶναι τρίτην καθ' ἣν ἐσταυρώθη ὁ θεὸς ἡμῶν, τὸν δὲ θεολογικώτατον Ἰωάννην κατὰ τὴν ὥραν τὴν ἕκτην γράψαι προκαθεσθῆναι τὸν Πιλᾶτον ἐπὶ τοῦ βήματος - καὶ ἀνακρίνειν τὸν Ῑν̄· καί φησι γραφικὸν εἶναι τοῦτο σφάλμα παροραθὲν παρὰ τῶν (sic recte Mai., male cat[ox] παραγοραθὲν πάντων) ἐξ ἀρχῆς ἀπογραψαμένων τὰ εὐαγγέλια· τοῦ μὲν γὰρ γάμμα στοιχείου τὴν τρίτην ὥραν σημαίνοντος, τοῦ δὲ ἐπισήμου τὴν ἕκτην, καὶ πολλὴν ἐμφέρειαν ἐχόντων πρὸς ἀλλήλους τούτων τῶν χαρακτήρων κατὰ πλάνην τὸ γάμμα στοιχεῖον τὸ (haec omnia ex Maio sumpsimus, quorum plura male om cat) τῆς τρίτης ὥρας δηλωτικόν, κινητωθείσης τῆς ἀνατεταμμένης εἰς μῆκος εὐθείας, εἰς τὴν τοῦ ἐπισήμου μεταχωρῆσαι σημασίαν, τοῦ τῆς ἕκτης ὥρας δηλωτικοῦ. Etc. Similiter Amm schol : ὁ δὲ καλλίγραφος ἀντὶ τοῦ γάμμα στοιχείου, ὅπερ σημαίνει τὴν τρίτην, ἔγραψε τὸ ἐπίσημον, ὃ καλοῦσιν οἱ Ἀλεξανδρεῖς γαμέξ, ὃ δηλοῖ τὴν ἕκτην, πολλὴν ἔχοντα πρὸς ἑαυτὰ τὴν ὁμοιότητα, καὶ διὰ τοῦ γραφικοῦ σφάλματος γέγονεν ἡ διαφωνία· ἀντὶ γὰρ Γ ὥρας Ϛ ἔγραψεν. Eadem fere repetit Thph.

15. εκραυγασαν (L εκραυασ.) ουν (q *autem*) εκεινοι (e om) c. BLX al b e q Cyr .. ς (Ln) οι δε εκραυγασαν (Δ -γασον, D*$_*$KY al -γαζον, al aliq barb[ev] εκραζον, item g vg [exc fu] sah *clamabant*) c. AD*$_*$EHIKM SUYΔΔ al pler it[pl] vg al mu. Praeterea U al[20] fere barb[ev] add λεγοντες | EA barb[ev] al εχωμεν

16. Y παριδωκαν

Mt 27, 32 ss.
Mc 15, 21 ss.
Le 23, 26 ss.

(197.1) *Παρέλαβον οὖν τὸν Ἰησοῦν,* 17 *καὶ βαστάζων αὐτῷ τὸν σταυρὸν ἐξῆλθεν εἰς τὸν λεγόμενον Κρανίου τόπον, ὃ λέγεται Ἑβραϊστὶ Γολγοθᾶ,* 18 *ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν,* (196.1) *καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν.* 19 (199.1) *ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλᾶτος καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.* 20 (200.10) *τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ*

---

16. *παρελαβον* (L *παραλαβον*) *ουν* (c. BD*$_{*}$*LX 33. 142. 249. a^{ser} a b c e ff^{2}· q fos cop Cyr; agnoscunt *ουν* et. syr^{hr} itemque Or: *παρὰ τῷ Ἰω. Παραλαβόντες οὖν αὐτόν*: ς Ln *δε* c. AEHIKSΔΛ al pl g vg syr^{p} al) *τον* $\overline{ιν}$ .. U al^{30} fere barh^{ev} *παραλαβοντες δε τον* $\overline{ιν}$ et M 1. 13. 124. 346. al sah *οι δε παραλαβοντες αυτον* (sah *Iesum*); item Y *οι δε παρελαβον τον* $\overline{ιν}$ .. 42. 61.* 69. plane om, hinc Gb^{0} | *τον* $\overline{ιν}$ (M etc *αυτον*) c. (Gb') c. BLX 19. 33. 249. 135.$^{a\ ev}$ (item 42. 61.* 69. qui post *σταυρωθῇ* statim ad *και βαστάζων* pergunt) a b c e ff^{2}· cop Cyr .. Gb Sz add *και ηγαγον* (*duxerunt*) c. D*$_{*}$*EHIKSYΔΛ al^{130} fere f am fos mt al sl Chr (et.mosc^{5}) Cyr^{cod} Thph Euth; item ς add *και* (MU al sah om) *απηγαγον* (*adduxerunt, eduxerunt*) c. AMU al mu g q vg (et. fu al) sah syr^{utr} al; item al aliq syr^{hr} Or *και* (al syr^{hr} Or om) *επεθηκαν αυτω τον* (al om) *σταυρον*. Praetereaque MU (*ante *απηγ.*) al plus^{20} barh^{ev} syr^{hr} **sl^{2}· Cyr^{cod} Euth add *εις* (44.^{ev} praem *εξω*) *το πραιτωριον*, al pauc Thph^{ed} *εις το σταυρωσαι*

17. *αυτω* (ita BX 33.; L 1. Cyr *εαυτω*, D*$_{*}$* al *εαυτου*, al *αυτου*) c. BLX 1. 33. al itp^{ler} vg (Or *κατὰ τὸν ἰω.* $\overline{ις}$ *ἑαυτῷ βαστάζει τὸν σταυρὸν καὶ βαστάζων αὐτὸν ἐξῆλθεν*) Cyr .. ς *αὐτοῦ* (sed AIUY al barh^{ev} Chr *εαυτου*, rell vero certe pm ut A *αὐτοῦ*) post *τ. σταυρ.* c. AEHIKMSUYA al pler q cop sah syr^{utr} al Chr Cyr^{cod} et$^{ed\ prior}$ | *εις τον* (Y *το*) .. EHSΔ al plus^{70} Thph *εις* (al aliq add *τον*) *τοπον* | o *λεγεται* c. AK 157. y^{ser} al^{30} barh^{ev} a c f q Cyr .. ς *ος λεγεται* c. BD*$_{*}$*EHIMSUYA al pl e syr^{p} al .. LX 33. 249. 35.^{ev} b ff^{2}· g vg cop sah Chr om, posteaque iidem (exc b am fu for ing al) habent *εβρ. δε* | Y* y^{ser} *εβραιστη*, Y** *-ιστει*, I rursus *εβραιστι* | *γολγοθα* (D*$_{*}$* *-οτα*) .. B sah *γολγοθ*, e *gulgotha*, syr^{p} *gogultha*, syr *gagultu*, syr$^{p\ mg\ gr}$ *γολγολθα*, X *γαββαθα*. De accentu of ad Mt et Mc (*-θᾶ* h. l. inter alios B**M, *-θά* KΔ)

18. *αλλους δυο* .. D*$_{*}$* *δυ. αλλ.*

19. *εθηκεν* .. AK al^{12} barh^{ev} (sah sl) *επεθηκ.* | D*$_{*}$* *ην δε το γεγρ.* | *ναζωραιος* .. itp^{l} vg *nazarenus*

20. *ο τοπ. της πολεως* (Gb Sz) c. ABD*$_{*}$*EHIKLMSUXYA al longe pl barh^{ev} q syr^{p} sl Cyr Thph .. ς *της πολ. ο τοπ.* c. min aliq itp^{l} (elibere *quia iuxta civitatem in crucem sublatus est Iesus*) vg al mu | o $\overline{ις}$ .. X om ὁ | *εβρ. ρωμ. ελλην.* hoc ord. c. BLX 33. 74. 89. 90. 234. 248. q^{ser} r^{ser} e cop sah aeth Cyr .. ς Ln *εβρ. ελλ. ρωμ.* c. AD*$_{*}$*EHIKMSUYA al longe

Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἑβραϊστί, Ῥωμαϊστί, Ἑλληνιστί. 21 ἔλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ἰουδαίων Μὴ γράφε Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, ἀλλ' ὅτι ἐκεῖνος εἶπεν Βασιλεύς εἰμι τῶν Ἰουδαίων. 22 ἀπεκρίθη ὁ Πιλᾶτος Ὃ γέγραφα, γέγραφα.

23 (20¹·¹) Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, Mt 27, 35. Mc 15, 24. Lc 23, 34. ἔλαβον τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἑκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. ἦν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὅλου· 24 εἶπαν οὖν πρὸς ἀλλήλους Μὴ σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται. ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα Διεμερίσαντο τὰ ἱμάτιά μου ἑαυτοῖς καὶ ἐπὶ τὸν ἱματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 25 (20².¹⁰) εἱστήκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ Mt 27, 55 s. ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν μη- *Ps 21 (22), 19.

---

pl barb^{ev} itpler vg syr^{utr} al. Praeterea 1 ter - στει, y$^{scr\,1}$ ter - στη, D$^{*}_{*}$* -σται

21. οι (D$^{*}_{*}$* om) αρχιερ. (b c f q fos for *principes*, a vero add *et principes*) των ιουδαιων (73. 249. d^{scr} ff^{2}· am syr pers^{p} sax om; arp *et Iudaei*) | ειμι .. BLX 33. post τ. ιουδ. pon (cop ante βασιλ.)

23. οτε .. L al om (post -ωται) | τον ιν .. 124.^{txt} g vg sah Aug αυτον | και (cop sah Eus$^{ecl\,87}$ om anteaq habent λαβοντες) εποιησαν (L ποιησαν : sequitur τεσσερα) : et. Eus^{dem} Ps-Ath^{2,67} Cyr al .. D$^{*}_{*}$* ποιησαντες | τεσσερα c. AB(vdtr, quia alibi plerumq certum est; Mai ed. -α-)LM .. ς (Ln) τεσσαρα c. D$^{*}_{*}$*EHIKSUXYA al certe pler | και τον χιτωνα .. a b ff^{2}· syr arp om .. 69. 124. 346. c Eus^{dem} Ps-Ath^{2,67} Cyp τον δε χιτ. (c Cyp *de tunica autem*) pergentes επει ην αρ. (Eus οτι αρ. ην) etc (sublato ουν sq). Similiter 13. και τον χιτ. επει ην ο χιτ. αρ. etc absq ουν | αραφος c. AD$^{*}_{*}$*EHIKLM(S?)UXYA al pl .. ς Ln αρραφ. c. B al mu

24. ειπαν c. LX al? .. ς Ln ειπον c. rell ut vdtr | ουν (13. etc om : vide ante) .. D$^{*}_{*}$* cop^{wl} syr^{p} ^{mg} δε (syr aeth al *et dixerunt*) | εσται .. D$^{*}_{*}$* εστιν, item it vg Cyp al *cuius sit* | η λεγουσα (et. Eus^{dem} Cyr al) .. B 249. a b c e ff^{2}· (non f g l vg) sah pers^{p} Eus$^{ecl\,87}$ (sed add τό) Ps-Ath^{2,67} om (:: ut 13, 18. 19, 36. lectione non fluct) : ita Ln | A* om εαυτοις | H al εβαλλον | ταυτ. εποιησαν (a em pers^{p} om οι μεν usq εποι.) .. LX al sah επ. ταυτ.

25. AD$^{*}_{*}$*HX ιστηκεισαν (-κισαν A) | D$^{*}_{*}$* και αδελφη, sed η supra lin. suppl est | μαρια (1. -ιαμ, syr pers^{p} aeth praem και) η (L f^{scr} om) του κλωπα (H al pm κλοπα, cop aeth al κλεωπα [sed cop^{ds} κλεοπα], b f q al am al *cleopae* vel *-pe*, it^{mu} vg^{ed} et$^{cdd\,aliq}$ *cleophae*) .. c add *et maria iacobi*. Ceterum Ln et ante μαρια et post κλωπα interpg | και μαρια (L 1. -ιαμ) η μαγδ. .. a om. Ceterum syr^{p} ^{mg} haec notat:

τέρα καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἠγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ
20, 2. *Γύναι, ἴδε ὁ υἱός σου.* 27 *εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ Ἴδε ἡ μήτηρ σου.*
καὶ ἀπ᾽ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.
Ps 68 (69), 22. 28 (303.4) *Μετὰ τοῦτο εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἤδη πάντα τετέλεσται,*
Mt 27, 48 pp. *ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει Διψῶ.* 29 *σκεῦος οὖν ἔκειτο ὄξους*
μεστόν· οἱ δὲ πλήσαντες σπόγγον ὄξους καὶ ὑσσώπῳ περιθέντες
προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματι. 30 (304.1) *ὅτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος*

Clopa et Iosephus fratres, et Maria et Maria (mater domini) sorores: hi igitur duo fratres acceperunt (uxores) *has duas sorores.*

26. A* om *παριστωτα* | L* 235. 346. y$^{scr\,1}$ om *ον ηγαπα* | *τ. μητρι αυτου* c. AD*$_{*}$*EHKMSUYA al longe pler vv pler .. BLX al^{2} b e arm om *αυτου*, hinc Ln [a.] (:: ad *μητερα* nullus cod gr nec nisi pauc vv add *αυτου*) | *ιδε* (D*$_{*}$* *ειδε*) c. (Gb″) BD*$_{*}$*MXA al^{20} fere Or Cyr Chr .. ς *ιδου* c. AEHKLSUV al pm

27. *ιδε* (Schu commend) c. BL al^{12} Cyr Chr .. ς *ιδου* c. AD*$_{*}$*EGHKMSUX YA al pler | *ωρας* .. AE* (vdtr nam *ωρας* ε in rasura) al^{40} sah sl^{2} semel *ημερας* | *ο μαθ. αυτην* (Gb Sz) c. ABEGHKLMSXYA al longe pl e sah (*discip. accepit eam*) arm sl^{3} Cyr Thph .. ς (Ln 49. ex err.) *αυτην ο μαθ.* c. D*$_{*}$*U al pl it^{pler} vg cop al Amb^{3}, sed U al^{30} fere a c syr^{utr} al *ο μαθ. εκεινος* (*ille discipulus*)

28. *τουτο* .. U al^{30} f q (al vg *postea*) cop sah al Eus$^{ps\,368}$ (sed^{379} *τουτου*) Chr Thph Hil *ταυτα* | *ειδως* (MX al *ιδως*) c. ABD*$_{*}$*LMUXA al pl it^{pler} sah syr^{utr} al Eus$^{ps\,379}$ Did Chr Hil (sed BM* Chr$^{mosc\,1}$ it^{mu} Hil post *o* [B om] $\overline{\text{ις}}$ pon) .. EGHKSY al plus^{70} a cop aeth arP Eus$^{ps\,368}$ Cyr Thph *ιδων* (Y *ειδων*): Gb′ | *ηδη παντα* c. ABD*$_{*}$*LUXY al mu am em ing mm al Did .. ς *παντ. ηδη* c. EGHKMSA al pl f syrP; item 235. Eus^{2} post *τετελεστ.*, Cyr ante *οτι* .. 1. al^{30} fere it^{pl} vg cop sah syr al Chr al Hil al om *ηδη* | *τετελεσται* (D 64. *τετελειωται*) .. UM** al pl sl$^{2.3}$ add *τα* (M** al pm om) *περι αυτου* | *τελειωθη* .. D*$_{*}$* 1. 13. 69. 124. al mu *πληρωθη* | *η γραφη* .. syrP c.* add *η λεγουσα Και ιδωκαν εις ποτον μου οξος και χολην*

29. *οιν* c. D*$_{*}$*EGHKMSUYA al certe pler c f g q vg syrP al Cyr (cop sah *δε*, ff^{2} syr Hil *et erat*) .. ABLX a b e fos (Promiss) om: hinc Gb^{0} et Ln om | Eus$^{ps\,368}$ et^{379} *λευκανη εκειτο οξους μεστη* pro *σκ. οιν* usq *μεστον* | *οι δε πλησ. σπογγ. οξ. και* (g vg *illi autem spongiam plenam aceto*) *υσσωπω* (16. *-που*, h^{acr*} *υσσω*) c. AD*$_{*}$*EGHKMSUYA al fere omn f g vg syr^{utr} al .. BLX 1. 33. 2.pe b (c) e ff^{2} (q) sah (similiter cop Eus$^{ps\,2}$ Cyr Hil *σπογγον οιν* (sah om) *μεστον του* (x Eus^{2} om) *οξους* (Eus^{2} add *ποιησαντες*) *υσσωπω* (ita et. B testib Bartoloccio Maio Dresselio; Ln igitur ex err. *υσωπω*, ut certe a c f q am fu ing al; b ff^{2} *perticae*) (c *hysopo admiscentes spongiam ergo plenam aceto cum felle permixtum componentes*; q *spongia* [corrige *-am*] *ergo impleverunt aceto et felle et hysopum circumponentes*): ita Ln .. al^{4} a (pergit *hysopo circumdantes*) sl^{2} om *οι δε* usq *οξους*. Nonn verba *οι δε* etc sic ex-

ὁ Ἰησοῦς, εἶπεν Τετέλεσται, καὶ κλίνας τὴν κεφαλὴν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα. Mt 27, 50 pp.

31 (305.10) Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ παρασκευὴ ἦν, ἦν γὰρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου, ἠρώτησαν τὸν Πιλᾶτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη καὶ ἀρθῶσιν. 32 ἦλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαξαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συνσταυρωθέντος αὐτῷ· 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες ὡς εἶδον ἤδη αὐτὸν τεθνηκότα, οὐ κατέαξαν αὐτοῦ τὰ σκέλη, 34 ἀλλ' εἷς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ ἐξῆλθεν *Dt 21, 23. Mc 15, 42.

---

pressit: *ἀνὴρ δέ τις ὀξὺς ἀκούσας Σπόγγον ὁποβριχίων ἀδύτων βλάστημα θαλάσσης Πλήσας δριμυτάτοιο ποτοῦ καὶ δυφάδος ἅλμης, Ὑσσῴπου καλάμοιο παρὰ νείατον ἄκρον ἐρείσας, Ὤρεγεν ἰσσώπῳ κεκερασμένον ὄξος ὀλέθρου - τείνων Ἄκρον ἀειρομένου καλάμου καὶ σπόγγον ἀλήτην.* (Ceterum lectio *σπογγον οιν* etc omisso *οιν* priore alienam manum satis prodit. Inprimis *οἱ δὲ* offendisse vdtr; item aptius vdbatur *οὖν* ad actionem militum trahi. Etiam *τοῦ ὄξους*, quo ad praecedens ὄξος respicitur, emendator pro *ὄξους* scripsit. Alteram vero lectionem ex Mt et Mc ll. pp. fluxisse prorsus absonum est fidei.)

30. *το οξος* (124. 346. foss arm Eus^{ps} Promiss add *μετα χολης*, quae eadem 13. 69. 124. al it^{alliq} [vide ante] arm syr^{p} c.* Eus ad οξους v. 29. add) ο (B om) $\overline{ις}$ (E al vv aliq Eus^{ps} ante *το οξ.*, a em om) | *τετελεσται .. d*** τετελειωται* | *πνευμα .. al^{8}* syr^{hr} syr^{p} c.* Cyr add *ως δε εξεπνευσθη* (Cyr *-πνευσεν*) *εσχισθη το καταπετασμα του ναου μεσον απο ανωθεν εως κατω* (:: ex ll. pp.)

31. *επει παρασκευη ην* (it^{pl} *quoniam cena pura erat; ff^{2}· quoniam parascevem coenam paraverant*) h. l. c. AD$^{*}_{*}$* (sed habet *επι παρασκευη* omisso *ην*) EGHKMSUA al pler q syr^{p} Chron^{11} et^{413} .. BLXΥ 1. 13. 33. 69. 124. 249. 346. 2.^{pe} 3.^{pe} it^{pler} vg cop sah syr aeth arm arr perss sl Cyr Chr Nonn ante *ινα* (:: non possum non pro emendatione habere) .. (13.?) d$^{*}_{*}$* sl^{2} semel om | *ην γαρ μεγ. η* (AE al mu om) *ημερα* .. M om | *εκεινου* (D$^{*}_{*}$*L al syr arm al post *σαββ.* pon) c. (et. ς Gb Sz) ABD$^{*}_{*}$*EGKLMSUXΥA al longe pl a b e ff^{2}· q arm cop al mu Hesych qu.^{44} .. ς^{e} *εκεινη* c. Η al aliq c f g vg syr^{p} Cyr

32. *συνσταυρ.* c. ABD$^{*}_{*}$*ELΥ .. ς *συσταυρ.* c. GHKMSUXA al certe pler

33. D$^{*}_{*}$*KMXΥ al *ιδον* | *ηδη αυτον* c. BL Or .. ς Ln *αυτ. ηδη* c. AD$^{*}_{*}$*EG HKMSUXΥA etc (c ff^{2}· q Promiss om *ηδη*)

34. D$^{*}_{*}$* *αλλα* | *ενυξεν* (al aliq *ενοιξ.*) .. al aliq *ηνοιξεν* (vel *ηνυξ.*), item *aperuit* f g vg syr^{p} al (contra a ff^{2}· *percussit*, b *pupugit*, c *perfodit*, e *inseruit*, q *percussit et perfodit*) | *ευθυς* (c. ABEGHKLSXA al pl Or Cyr; D$^{*}_{*}$*MUΥ al plus^{60} Chron *ευθεως* : Gb") h. l. c. BLXΥ al a b (e om) Or .. ς Ln ante *εξηλθ.* c. AD$^{*}_{*}$*EGHKMSUA al pler it^{pm} vg al mu Cyr Chron | e cop sah^{askew} *υδ. κ. αιμ.*

21, 24. εὐθὺς αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀλη-
θινὴ αὐτοῦ ἐστὶν ἡ μαρτυρία, κἀκεῖνος οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα
*Ex 12, 46. *Ps 33 (34), 20. καὶ ὑμεῖς πιστεύσητε. 36 ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πλη-
*Zch 12, 10. ρωθῇ Ὀστοῦν οὐ συντριβήσεται αὐτοῦ. 37 καὶ πάλιν ἑτέρα γραφὴ
λέγει Ὄψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

Mt 27, 57–61. Mc 15, 42–47. Lc 23, 50–53. 38 (206. 1) Μετὰ ταῦτα ἠρώτησεν τὸν Πιλᾶτον Ἰωσὴφ ὁ ἀπὸ
Ἀριμαθαίας, ὢν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φό-
βον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ
Πιλᾶτος. ἦλθεν οὖν καὶ ἦρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 39 (207. 10) ἦλθεν
δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς αὐτὸν νυκτὸς τὸ πρῶτον, φέρων
μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ὡς λίτρας ἑκατόν. 40 (208. 1) ἔλαβον οὖν
τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἔδησαν αὐτὸ ἐν ὀθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμά-

---

35. D*$_{c}$*EGHK al ἑορακως (K al item A -κος) | αυτου h. l. c. ABD*$_{c}$*LMSX al pl Or .. EGKUA al plus^{80} post ἐστιν, HY al^{60} fere it vg al mu Cyr Chr al post μαρτυρια | κακεινος c. AD*$_{c}$*EGHKLMSUXA al pler Or^{1} al .. BY al Or^{2} Cyr και εκεινος (Ln) | οιδεν .. M al ιδεν (al ειδ.) | και υμεις (Gb Sz) c. AB(invito Maio)D*$_{c}$*HKLUXA al fere^{25} it vg sah arm syr^{utr} al Or Cyr .. ς om και c. EGMSYΔ al longe pl cop | πιστευσητε .. B Or -ευητε

36. γαρ .. K al^{10} δε | συντριβησεται (ita et. Or^{1}; sed^{1} -σετε et^{2} -ψετε ex LXX) .. itpler vg *confringetis* (a *-gitis*), *comminuetis* (contra e q *comminuetur* [e *-atur*] ut et. syr^{utr} al); cop sah *confringent* | αυτου .. 33. 69. 106. 124. al plus^{60} itpler (non e q) vg al mu Or^{1} (alibi^{2} om, alibi^{1} αυτου) al (Cyr παρ' αυτ.) απ αυτου (:: LXX Ex. 12, 46. ὀστ. οὐ συντρίψετε ἀπ' αὐτοῦ lectione tantum non fluct)

38. μετα ταυτα c. EGKMSXYΔA 22. 33. 131. 157. al plus^{60} cop^{wl} sah syr pers^{p} .. ς (Gb^{00}) Ln add δε c. ABD*$_{c}$*HLΥ al pm itpler (ff^{2}· *ergo*) vg cop^{dz} syr^{p} al (aeth *et postea*) Cyr (:: cf 5, 1. 6, 1. 2, 12. 3, 22. etc ubi a multis vel additur δε vel praemittitur και) | ιωσηφ c. BD*$_{c}$*EGKLM UX al plus^{40} Chr Thdrt$^{4, 208}$ .. ς (Gb^{00}) praem ὁ c. AHS?YΔA al pl Cyr | ο απο c. EGHKMSUXYΔA al fere omn Chr Cyr Thdrt .. ABD*$_{c}$*L 90. om ὁ (Ln) | A αριμαθειας (ut it vg$^{edd\ pler}$ *Arimathia*), D*$_{c}$* αριμα-θεας | του ιυ .. B om του | αρη .. H al αρει | το σω. του (A το) ιυ .. M al το σω. αυτου .. e *Iesum* | A al aliq om και επετρεψ. usq fin. vers. | το σω. του ιυ c. D*$_{c}$*EGHKMSUYΔ al longe pl f g q vg cop syr^{utr} aeth^{pp} al Thdrt .. Ln 49. το σω. αυτου (33. αυτ. το σω.) c. BLXA al^{10} fere sah aeth^{ro} Cyr .. a b c e ff^{2c} arm syr^{hr} αυτο. Praeterea iidem (exc arm) et sah *venerunt* et *tulerunt* (*absol.*) pro ἦλθεν et ἦρεν

39. δε (E ουν, A ρm) και .. a ff^{2c} *ergo* | πρ. αυτον c. ABLU(?)XY sah (ap. Münt.) Cyr .. ς πρ. τον ιν c. D*$_{c}$*EGHKMSΔA al certe pler vv pler Thdrt | μιγμα (e *malagmam*) .. B ελιγμα, al^{4} σμιγμα | σμυρνης .. D*$_{c}$* ζμυρνης, al μυρνης | EX al mu αλωης | ως (Gb Sz) c. BD*$_{c}$*EGHKLMSΔA al^{60} fere .. ς ωσει c. AUXY al pl Cyr .. Ath^{356} Thdrt om

των, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 *ἦν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη·* 42 *ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.*

XX.

1 (209. 1) *Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωὶ σκοτίας ἔτι οὔσης εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἠρμένον ἐκ τοῦ μνημείου.* 2 (210. 10) *τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς Ἦραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.* 3 *ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἤρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον.* 4 *ἔτρεχον δὲ οἱ δύο ὁμοῦ· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου καὶ ἦλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον,* 5 *καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὀθό-*

Mt 28, 1 ss. Mc 16, 1 ss. Lc 24, 1 ss.

19, 26. 21, 7. 13, 23.

---

40. *του ιυ* .. A *τ. θεου*, 248. *τ. κυριου* | *ην* (Gbt Sz) c. AD*$_*$*EGHMSUΔΛ al fere^{120} q fos (e ff^{2}· om *εν οθ.*) Nyss Thph .. ς Ln om c. BKLXΥ al it^{mu} vg Cyr Thdrt | *τοις* .. D*$_*$* om

41. D*$_*$* al om *τω* pr | X 11. om *οπου* usq *κηπω* | *καινον* .. D*$_*$* al mu *κενον* | *ετεθη* (et. Or Thdrt al) .. B Cyr *ην τεθειμενος*

XX. 1. *μαρια* .. AL 1. *-ιαμ* | XΔ al *μαγδαλινη* | *ετι* .. A al pauc om | *εκ* (a e *de*; sed it^{pl} vg *a*; 69. al Dion^{alex} *απο*) *του μνημειου* .. 1. 22. 157. 209. 2.^{pe} al d f mm cop sah arm aeth *απο της θυρας του μνημειου* (Amb *ab ostio*)

2. H *προς σιμων* | *και προς τον αλλον* (it^{pl} vg [et. am ing gat mm al] *et ad alium*) .. a (vdtr) c d e for fos *et alium* | *ον εφιλει* (al^{3} *ηγαπα*, item *diligebat* d em al) o *ις* (e om) | *κυριον* .. X fu mt Chr add *μου* (cop syr *dominum nostrum*). Cf Aug in h. l. qui, testatus cdd aliq et Latinos et Graecos habere *Tulerunt dominum meum*, addit „sed hoc in pluribus cdd quos in promptu habuimus non invenimus." | *εκ του* .. X Eus$^{marin\,206}$ *απο του* | *οιδαμεν* .. 8 y^{scr} al^{3} e syr arm aeth^{utr} al Chr *οιδα*

3. *και ο* (D*$_*$* om) *αλλος* | D*$_*$* *ερχοντο*

4. *και* (b q sah om) *ο αλλος* .. A 33. 127. 239. a c e d ff^{2}· syr *ο δε αλλ.* | *προεδραμεν* .. U *προεφθασεν*, 249. *προελαβε*, al aliq e tol al *εδραμε* | AB*EGLXΔ al *ταχειον*

5. *κειμενα* h. l. c. BD*$_*$*EGHKLMSUΔ al pler it^{pler} d vg al .. AX al^{4} c mt cop sah syr^{utr} al Nyss Cyr post *τα οθ.* (Ln) :: e v. sq .. A 6.^{pe} om *κειμ.*

νια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 *ἔρχεται οὖν Σίμων Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον· καὶ θεωρεῖ τὰ ὀθόνια κείμενα,* 7 *καὶ τὸ σουδάριον, ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὀθονίων κείμενον ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἕνα τόπον.* 8 *τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν καὶ ἐπίστευσεν·* 9 *οὐδέπω γὰρ ᾔδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι.* 10 *ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς αὐτοὺς οἱ μαθηταί.* 11 (211.1) *Μαρία δὲ εἱστήκει πρὸς τῷ μνημείῳ κλαίουσα ἔξω. ὡς οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον,* 12 *καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.* 13 (212.10) *καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι Γύναι, τί κλαίεις; λέγει αὐτοῖς ὅτι ἦραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἶδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν.* 14 *ταῦτα*
21, 4. *εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὀπίσω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἑστῶτα,*

---

5. LX 1. 2.^{pc} al *ου μεντοιγε*, additque X *και*

6. *ερχ. ουν* (al pauc a arm om; cop sah syr *δε*) .. B(D$^{*}_{*}$* ap Mill, sed nec ap Wtst nec in ed. Kipl., nec magis d) LX al^{4} a cop sah arm add. *και* | *εισηλθεν* .. X add *πρωτος*

8. *και* (D$^{*}_{*}$* om) *ο αλλος* .. it^{aliq} vg al *et ille*, a *et* | *ειδεν* .. D$^{*}_{*}$*LMX al *ιδεν* | *και επιστευσεν* (ita et. d) .. D$^{*}_{*}$* *και ουκ επιστ.*

9. *εκ νεκρ. αναστ.* .. X d e cop sah syr^{utr} *αναστ. εκ νεκρ.*

10. *πρ. αυτους* c. BL al ut vdtr .. ς (Ln) *πρ. εαυτους* c. AD$^{*}_{*}$*EGHKMOS UXΔΛ al certe pler Cyr

11. *μαρια* .. O 1. *-ριαμ* | AHLOX al *ιστηκει* | *πρ. τω μνημειω* (D$^{*}_{*}$*HΛ *πρ. το -μειω* [D$^{*}_{*}$* *-μιω*]) c. (Gb″ Schu „recte") ABD$^{*}_{*}$*EGHLMΔΛ al plus^{60} Chr$^{mosc\,4}$ Nyss al .. ς *πρ. το μνημειον* c. KOSUX al pm Cyr | *εξω* h. l. c. D$^{*}_{*}$*EGHKLMSUΛ al pler q syr^{p} Sev .. 49. ante *κλαι.* c. BO XΔ 1. 33. 2.^{pc} f g vg sl Cyr Nyss Amb (cop sah arm *extra* [cop add *apud*] *sepulchr. flens*) .. Δ a b c d e ff^{2}· syr al om (Ln) :: et molestum erat nec apto quidem loco positum vdbtur, quod utrumque cum paucis Graecis plerique interpretes correxerunt.

12. *εν λευκοις* (h. l. Ln commate dist : invitis quidem edd pler qui distinctiones habent; favet vero t^{scr} qui add *και*; 250. om *ε. λευ.*) *καθεζομενους* (et. d habet) .. D$^{*}_{*}$* om | K al *προς την κεφαλην* | *το σωμ. του* (G y^{scr} add *κυριου*) *ιυ* .. a *Iesus*

13. *τι κλαιεις* .. D al^{5} aeth^{utr} sl$^{1.2.}$ add *τινα* (aeth *και τιν.*) *ζητεις* (:: ex v. 15.) | *λεγει* .. B aeth praem *και* | *εθηκαν* .. D Cyr$^{hr\,310}$ *τεθεικαν*

14. *ταυτα* (Gb Sz) c. ABDSX al^{10} it vg cop sah syr^{utr} al Cyr .. L *ταυτα δε*, item ς *και ταυτα* c. EGKMUΔΛ al longe pl Chr Sev | *ις* (Gb) c. ABD EGKLMSUXΔ al longe pl. Eus^{marin} Cyr Sev .. ς praem *ὁ* c. Δ al mu

καὶ οὐκ ᾔδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 15 *λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Γύναι, τί κλαίεις; τίνα ζητεῖς; ἐκείνη δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ.* 16 *λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Μαριάμ. στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ Ἑβραϊστί Ῥαββουνί, ὃ λέγεται διδάσκαλε.* 17 *λέγει αὐτῇ Ἰησοῦς Μή μου ἅπτου· οὔπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα· πορεύου δὲ πρὸς τοὺς ἀδελφούς μου καὶ εἰπὲ αὐτοῖς Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν.* 18 *ἔρχεται Μαριὰμ ἡ Μαγδαληνὴ ἀγγέλλουσα τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἑώρακεν τὸν κύριον καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.*

---

15. $\overline{\iota\varsigma}$ c. BL al .. ς ο $\overline{\iota\varsigma}$ c. ADEGKMOSUXΔΛ al pler Cyr | *εβαστασας* .. D *ηρες* (itpl d vg *sustulisti*, e for al *tulisti*, a q *portasti*) | *εθηκας* (D *τεθεικας*) *αιτον* (Gb Sz) c. ABDGKLMUXΔ al longe pl itpler vg Cyr al .. ς *αιτ. εθηκ.* c. EΛ al mu q

16. $\overline{\rho\varsigma}$ c. BDLO .. ς ο $\overline{\iota\varsigma}$ c. AEGKMSUXΔΛ al ut vdtr omn Cyr | *μαριαμ* c BLO al cop sah Nyss Sev .. ς Ln *μαρια* c. ADEGKMSUXΔΛ al pler Cyr | *εβραιστι* (Gb† Sz) c. BDLOXΔ al7 itpl fos gat mm cop sah syrutr arm aeth al1. 2. 3. al .. ς om (Ln [ε.]) c. AEGKMSUΔ al pler a f g vg persw sled Cyr | *ραββουνι* (B sah *-νει*, ut B et. Mc 10, 51.) .. ox al pm Sev *ραβουνι*, D *ραββωνει* (ut Δ in Mc), it vg al *rabboni*|*διδασκαλε* .. a *domine*, D *κυριε διδασκαλε*, e *magist. et domine.* Praeterea 13. 346. g gat mm syrP ethr add *και προσεθραμεν αψασθαι αυτου.*

17. $\overline{\iota\varsigma}$ c. BDLM* .. ς (Gb0) praem ὁ c. AEGKM**SUXΔΛ al certe pler Cyr | *μου απτου* : et. Or5 Eusmarin 263 quater Resp orthod 48 Epiph97. 1075. Cyr Chr Thdrt4, 234 al Irint .. B *απτου μου* .. 47.ev dscr om *μου* | *πατερα* c. B(invito Maio)D dscr b e Or2 Chr Epiph97. 1075. Irint Maxtaur .. ς add *μου*, Ln [*μ.*], c. AEGKLMOSUXΔΛ al certe pler itpler vg cop sah syrutr al mu Or3 Eusdem etseclog Cyr Thdrt4, 234 Orint3, 329 Tert al mu | *πορευου δε* : et. Or2 Eusdem etps Cyr Thdrt4, 234 Hil al .. DLO q *πορ. ουν*, Or1 Irint *αλλα πορ.* (*sed vade*) .. Δ Or1 Did *πορευου*|*αδελφ.* (47.ev Irint *μαθητας*) *μου* : et. Or2 vel3 Eusdem etps Cyr Thdrt4, 234 al Orint3, 329 et388 Hil al .. D e Or1 incod Irint om *μου* | G a *προς τον* pr ad *προς τον* alterum transilit, praetereaque om *και θεον* (c d *dominum*) *μου*

18. *μαριαμ* c. BL l. al? sah .. ς (Ln) *-ρια* c. ADEGKMSUXΔΛ etc | Δ al *μαγδαλινη* | *αγγελλουσα* (X *-ελουσα*) c. ABIX, item *nuntians* a d e .. ς *απαγγελλουσα* (L* al *-ελουσα*) c. DKLMSUΔ al pler Cyr Sev; item EGΔ al *αναγγελλ.* (Δ *-ελουσα*), item itpl vg *adnuntians*|*μαθηταις* .. D aeth add *αυτου* | *εωρακεν* (*εω-* c. ABDLS?UXΔ al pler; EGIKMOΔ al *εο-*) .. BX a ff2. g cop sah aethutr *-ρακα*, 8 33. *-ραχαμεν*|*και ταυτα* (f *omnia quae*) *ειπεν αυτη* (al5 *αιτοις*, ff2. g vg cop sah *mihi*, b om) .. D c e aeth *και α ειπεν αυτη εμηνυσεν αιτοις* (e *et quae dixit ei manifestavit*, c *quia haec dixit et manifestavit eis*; aeth *et nuntiavit quod dixerit ei*)

Lc 24, 36. 19 (213.9) *Οὔσης οὖν ὀψίας τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ σαββάτων,*
καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ διὰ τὸν φόβον
(Mc 16, 14.) *τῶν Ἰουδαίων, ἦλθεν Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐ-*
(Lc 24, 40.) *τοῖς Εἰρήνη ὑμῖν.* 20 *καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν καὶ τὰς χεῖρας καὶ*
τὴν πλευρὰν αὐτοῖς. (214.10) *ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ἰδόντες τὸν*
17, 18. *κύριον.* 21 *εἶπεν οὖν αὐτοῖς πάλιν Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλ-*
κέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. 22 *καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύση-*
σεν καὶ λέγει αὐτοῖς Λάβετε πνεῦμα ἅγιον. 23 (215.7) *ἄν τινων*
Mt 16, 18. *ἀφῆτε τὰς ἁμαρτίας, ἀφίενται αὐτοῖς· ἄν τινων κρατῆτε, κεκρά-*
τηνται.

---

19. *οιν* (al[4] a e q cop sah syr aeth *δε*) .. GXA 13. 33. 69. al[25] vg[cod] om, Gb[0] | *σαββατων* c. ABIL .. ς praem *των* c. DEGKMSUXΔΛ al certe pler Cyr et Cyr[act] | *μαθηται* (LUΔ al sah aeth Cyr et Cyr[act] add *αυτου*) c. ABDIA* al[6] a q am fu harl* gat syr .. ς (Gb[0]) add *συνηγμενοι* c. EG KLMSUXΔΛ** al pler it[pm] (sed ♭ *inclusi*) vg cop sah al mu (sed syr[P] post *ησαν* add c.*) Cyr et Cyr[act] | ις̄ c. DI .. ς Ln 49. *ο* ις̄ c. rell ut vdtr

20. *εδειξεν* et *πλευραν αυτοις* c. ABDI q .. ς *εδειξ. αυτοις* (61. 8.[pe] om) et *πλευρ. αυτου* (13. 2.[pe] al a e f ff[2] g vg Aug om) c. EGKLMSUXΔΛ al certe pler vv pler Cyr al | *και τας* c. AB .. ς om *και* c. rell ut vdtr omn | *οι μαθηται* .. D al aeth add *αυτου*

21. *ειπεν ουν* (sah syr *δε*, c e arm al om) .. LOX cop aeth Cyr *και ειπεν* | *παλιν* c. DLOX al a c e g q vg cop sah arm pers[w] Cyr Cyp Amb Aug .. ς (Ln) *ο* ις̄ *παλιν* (A ante *παλιν* dist) c. ABEGIKMSUΔΛ etc, sed l. al aliq aeth *παλ.* (syr om) *ο* ις̄ (aeth *dominus noster*) | *απεσταλκεν* .. L al Cyr Chr *απεστειλεν* | *πεμπω* .. D*LO al[3] Cyr *αποστελλω*

22. *και* (D[gr] it[pler] vg Cyp al om) *τουτ. ειπων* (sah *ειπ. το. δε*) .. a om | *ενεφυσησεν* : ita et. Or Cyr[alex] eth[r] Cyr[act] al Cyp Victorin al .. D (cop sah) arm al aliq Amb[1] (Idac *in faciem discipulorum suorum*, ut cop sah *in eorum faciem*) add *αυτοις* (d *in eos*). Alludens Thdot ap Clem *εμφυσων το πν. τοις αποστολοις*, item Or[1] *ενεφυσησε τοις μαθηταις*

23. *αν* bis c. BEGIKLMOSUXΔΛ al pler Or Bas[3,34] Cyr[hr 270] Cyr[alex] et[act] Chr .. AD al [Ps-] Ath[2,60] *εαν* : ita Ln | *τινων* bis .. B a e f (q sec tantum loco *si cuius*) Cyp Or[int 3,961] *τινος* (a Cyp *si cuius*; e f *si cui*, tum *si cuius*; Or[int] Promiss *si cui*) | *αφιενται* c. B(sed* teste Maio *αφιεονται*)EGIKMSUΔΛ al pler Or[2] Cyr[hr 270] Bas[3,34] [Ps-] Ath[2,60] (b c f g vg Or[int] Amb al *remittuntur* [Or[int] *dim.*]; d e q am gat Cyp al *remittentur* [*-tetur* q], a *remissa erunt*) .. Gb[1] Ln *αφιωνται* (L *-ονται*) c. ADLOX 1. 13. 124. al Cyr et Cyr[act] Chr | *κρατητε* .. EX al *-τειτε* (antea Or[1] *αφιετε* sive [diff enim edd] *αφιητε*) .. D *κρατησητε* (it vg *retinueritis* [*detin., ten.*]) | *κεκρατηνται* : it[pl] vg Amb al *retenta* (*det.*) *sunt* (b e Amb[3] *erunt*), a q Cyp Or[int] al *tenebuntur*

24 (216.10) *Θωμᾶς δὲ εἷς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἦλθεν Ἰησοῦς.* 25 *ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί Ἑωράκαμεν τὸν κύριον. ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Ἐὰν μὴ ἴδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων καὶ βάλω μου τὴν χεῖρα εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.* 26 (217.9) *Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν Εἰρήνη ὑμῖν.* 27 *εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὧδε καὶ ἴδε τὰς χεῖράς μου, καὶ φέρε τὴν χεῖρά σου καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου, καὶ μὴ γίνου ἄπιστος ἀλλὰ πιστός.* 28 (218.10) *ἀπεκρίθη Θωμᾶς καὶ εἶπεν αὐτῷ Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου.*

---

24. ο λεγομενος .. D om ὁ | ουκ ην .. L cop al mu (syrP c.*) add εκει, item em sah omissis μετ αυτ. | ω̄ς c. BD 2.Pe al ut vdtr .. ς ο ω̄ς c. AE GIKLMOSUXΔΛ etc

25. μαθηται .. D al arm (al) add οτι | εορακαμεν c. B*EGIKLMXΛ al .. ς Ln 49. εωρ. c. AB**DUΔ al pl | K* ιδωμεν | εν ταις χερσιν .. D al c εις τας χειρας (c d Hilcodd *in manus*) | τ. τυπον .. f q persP τοπον, item syrsch *nisi videam in manibus eius loca clavorum et immittam in ea digitos meos et extendam manum meam in latus eius*, et syrhr *nisi videro in manibus eius locum clavorum et misero manum meam in latus eius* (omissis mediis) | τον δακτ. μου .. D 33. μου (d om) τ. δακτ. | τ. τοπον c. AI al4 a b c g q vg (et. δ) syrutr (syrsch vide ante) perss Or (εαν μη ιδω, ου πιστευω, posteaque εαν μη βαλω την χειρα μου εις τον τοπον των ηλων και ψηλαφησω αυτου την πληραν, ου μη πιστευσω: plura ex hoc versu non habet) Hil2 Amb Aug (*nisi digitos meos misero in locum clavorum et cicatrices eius tetigero*; alibi etiam liberius) .. ς 49. τ. τυπον c. BDEGKLMSUXΔ al pler f (*in foramina clavorum*) cop sah al (aeth libere) Cyr .. A al4 e fu (item syrhr, vide ante) Amb1 ab ηλων ad ηλων transiliunt; D vero και βαλω usq τ. ηλων post τ. πλευρ. αυτ. pon | μου την χειρα (D τας χειρας) c. BDL (cop sah) .. ς τ. χειρα (A csscr -ραν) μου c. AEGHIKMSUXΔΛ etc (a d om μου). Cf et. Iust (de resurr. 9.) και ψηλαφᾶν αὐτὸν ἐπέτρεπεν αὐτοῖς καὶ τοὺς τύπους τῶν ἥλων ἐν ταῖς χερσὶν ἐπιδείκνυε.

26. θωμας .. D praem ὁ | ερχεται .. D al add οιν | ειπεν .. A** al vv aliq add αυτοις

27. μη γινου : et. Or Dial Epiph593 Cyr Chr al .. D μη ισθι (it vg *noli esse*)

28. απεκριθη (Gb) c. ABC*DGLX al12 itpler vg cop2 (etcod1 απεκρ. δε) sah arm al Cyr1 Cyp .. ς praem και c. C***EHKMSUΔΛ al longe pl q syrutr al Cyr1 | θωμας (Gb Sz) c. ABCDEGHKMSUXΔΛ al longe pl Cyr .. ς ο θωμ. c. L al | ο θε. μου .. D 46.ev om ὁ

29 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ὅτι ἑώρακάς με, πεπίστευκας· μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες καὶ πιστεύσαντες.

21, 25. 30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν, ἃ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ· 31 ταῦτα δὲ γέγραπται ἵνα πιστεύσητε ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὀνόματι αὐτοῦ.

XXI.

1 (20, 9) Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν τοῖς μαθηταῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. 2 ἦσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου καὶ ἄλλοι

---

29. ο ω̄ς .. B om ὁ | εωρακας c. ABCDMSUX**A al pl .. EGHKLX*A al εορακας | πεπιστευκας (Gb Sz, Ln -κας;) c. unc omnib aliisq al plus[150] it am fu ing iac em gat al cop sah syr[utr] syr[hr] arm al mu Cyr Chr al mu Cyp Hil al mu .. ς praem θωμα c. min ut vdtr pauc vg[ed] et fos mm mt perss | A πεπιστευσαντες

30. σημεια .. B (et. E* ?) add α (non animadvertit Mai) | ο ω̄ς .. D om ὁ | τ. μαθητων c. ABEKSA al plus[12] f (vide et. post syrP) .. ς (debebat et Ln sed ignorabat C) add αυτου c. CDGHLMUXA al longe pl it[omn] fere vg cop syr syrP c.* al mu Cyr et Cyr[act] Chr | D βιβλω

31. G* om versum | πιστευσητε .. B -ευητε | ω̄ς (Gb Sz) c. ABCDEGHKL MSUXAA al longe pl Cyr et Cyr[act] .. ς ο ω̄ς c. min aliq | ω̄ς (a om) εστιν (it[aliq] arm al ante ο υιος vel [ita e] post τ. θεου pon; X om) ο χ̄ς (Ir int om) ο (145. om) υιος τ. θεου .. D ω̄ς χ̄ς υιος εστιν τ. θ. | ζωην c. AB C***EGHKMSUXAA al longe pl a c vg Cyr[1] et Cyr[act] .. C*DL al[12] b e f g l gat cop syr syrP c.* arm aeth al mu Cyr (ad h. l.) Chr Nonn Ir[int] Faustin Gaud add αιωνιον, hinc Ln [αι.]

XXI. 1. παλιν (D 235. cop arm sl[3] ante εφαν., al[3] post ο ω̄ς pon; G al plus[20] itemque evgll persP sl[1. 2. 5] Chr om) c. DM al pauc e persP Chr .. ς (Ln) add ο (BC om) ω̄ς c. A(BC)E(G)HKLSUXAA etc (:: ab εφανερωσεν lectio eccles. incipit, hinc est et. quod παλιν abiecerunt. Certe nomen Iesu h. l. e textu auferendi nulla caussa erat.) | τοις μαθητ. (g post της τιβερ. pon; e am fu em iac ing fos al sax Aug om) c. ABC*E GKLSAA al longe pl syrP Cyr Chr .. C***DHMUX al plus[40] a b c f g q cop sah syr arm aeth al add αυτου, praetereaque al plus[20] (atque evgll) add εγερθεις εκ νεκρων

2. ο απο .. D ος ην απο, item qui erat a it[pl] vg | οι (DE al fere[13] Chr add υιοι [E ϊοι], item it vg etc) του (D al om) ζεβεδαιου (C add υιοι)

ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. 3 λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος Ὑπάγω ἁλιεύειν. λέγουσιν αὐτῷ Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. 4 πρωΐας δὲ ἤδη γινομένης ἔστη Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἤδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἐστίν. 5 λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ 20, 14.
Ἰησοῦς Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; ἀπεκρίθησαν αὐτῷ Οὔ. 6 ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. ἔβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸ ἑλκύσαι ἴσχυον ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. 7 (220. 10) λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν 19, 26.
ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ Ὁ κύριός ἐστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἐστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο, ἦν γὰρ γυμνός, καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν· 8 οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ

---

3. εξηλθον (D -λθαν, P ηλθον) c. BCDEHKMSUAA etc .. AF itpl (non a e q) vg cop syrutr al praem και, hinc Ln [κ.]; item GLX al pm add ουν | ενεβησαν (Gb Sz) c. ABCDEGHKLMPSUX al longe pl sl .. ς ανεβησ. c. AA al mu Cyr | εις τ. πλοιον c. BC*DLXA 1. 33. 69. 2.pe al ut vdtr it vg cop sah syr arm aeth al Aug .. ς (Gb00 Schu „merito mittas verbum h. l. ineptum") add ευθυς c. AC***EGHKMPSUA al pler syrP al Cyr | ουδεν .. C* ουδε εν

4. G om δε | ηδη .. 22. 69. 124. 2.pe al10 fere itmu vg (sed non am fu em ing al) syr al mu om | γινομενης (AB γειν.) c. ABC*EL al10 fere .. ς (Ln) γενομ. c. C***DGHKMPSUXAA al pl Cyr | ις pr c. ABCDEP al plus10 Cyr .. ς (Gb0) praem ὁ c. GHKLMSUXAA al longe pl | εις c. BCEGHKPS AA al pl Cyred pr .. Gb' Ln επι c. ADLMUX al plus12 Cyr (Clem alludens σταθεὶς ὁ κύριος ἐπὶ τῷ αἰγιαλῷ) | ηδεισαν (EM al -δησαν, cuiusmodi passim) .. LX al Cyr (sed noned pr) εγνωσαν, item *cognoverunt* itmu vg (a e *sciebant*, q *scierunt*) | ις sec .. A al o ις

5. ουν .. U al15 fere a e copwi arm al om | o (B om) ις .. A*(vdtr) a om, hinc Ln [o ις] | προσφαγιον : ita BCEGHKLMPSUXAA etc .. AD -φαγειον

6. o δε .. X add ις | βαλετε .. A* βαλε, e *mitte* | ευρησετε .. g em mm aeth add (:: e Lc 5.) *Dixerunt ergo* (aeth *Et dix.*) *ei Praeceptor* (g aeth om) *per totam noctem laborantes nihil cepimus; in verbo autem tuo mittemus* (g em *laxabo*) *rete*. Eadem Cyrtxt (sed non in ed pr) add: οἱ δὲ εἶπον Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ σῷ ὀνόματι βαλοῦμεν. | εβαλ. ουν .. D cop οι δε εβαλον | ελκυσαι (et -ῦ- ut MA, et -ῦ- ut K, in cdd est) .. D ειλκυσαι, A ειλικυσαι | ισχυον c. BCDLA al plus10 itpl vg Cyr .. ς ισχυσαν c. AEGHKMPSUXA al pler e q cop

7. o ις .. D om ὁ | o κυρ. (syr perP aeth add ημων, item postea) εστιν .. D add ημων (*est noster* d) | εβαλ. εαυτ. (L αυτον) .. D* ηλατο, **ηλλατο (d *misit se et salibit*)

τῷ πλοιαρίῳ ἦλθον, οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς ἀλλὰ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων, σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. 9 (221.9) ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὀψάριον ἐπικείμενον καὶ ἄρτον. 10 λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὀψαρίων ὧν ἐπιάσατε νῦν. 11 (222.9) ἀνέβη Σίμων Πέτρος καὶ εἵλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς μεστὸν ἰχθύων μεγάλων ἑκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. 12 (223.9) λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς Δεῦτε ἀριστήσατε. (224.10) οὐδεὶς ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτόν Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριός ἐστιν. 13 (225.9) ἔρχεται Ἰησοῦς καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὀψάριον ὁμοίως. 14 (226.10)
20, 19. 20. τοῦτο ἤδη τρίτον ἐφανερώθη Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

15 Ὅτε οὖν ἠρίστησαν, (227.9) λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰη-

---

8. πλοιαριω .. P πλοιω | D ηλθαν | αλλα c. ABC .. ς (Ln) αλλ c. DEGH KLMPSUXΔΛ etc | A Cyr πηχεων

9. απεβησαν .. H al ανεβησαν, A al Cyr (sed non^ed pr) επεβησαν | βλεπουσιν .. P it^mu (non a e ff^2·) vg al ειδαν | κειμενην (tol om) .. a b e ff^2· καιομενην (*carbones incensos*)

10. ο ι̅ς̅ .. B om ὁ | απο .. DL εκ (it^pler vg *de*, b *ex*)

11. ανεβη (L 1. 2.^pe al Cyr [sed non^ed pr] ενεβ.) absq ουν c. ADEGHKMP SUΔΛ al pler it^pler (c *tunc adscendit*) vg al .. BCLX 1. 22. 33. 2.^pe al^3 cop syr^p (syr^sch aeth *et adscend.*) al Cyr add ουν (49.) | επι της γης (D 1. al^8 ε. την γην) c. (D)EGHKMSUΛ al longe pl Cyr^ed pr .. ABCLPXΔ al aliq Cyr εις την γην (Ln 49.) | ιχθ. μεγαλ. c. BCEHKMSUΛ al pler c syr^utr al Cyr .. ADGLXΔ 1. 33. 2.^pe al it^pl (c om μεγ.) vg cop al μεγ. ιχθ. (Ln) | εκατ. πεντ. τριων .. D (ut solet) ρ̅ν̅γ̅

12. ο ι̅ς̅ .. B om ὁ | ουδεις c. BC .. ς (Ln) add δε c. ADEGHKLMSUXΔΛ etc (b d e f ff^2· *nemo tamen*; Chr και ουδ., a g vg aeth perss *et nemo*) | ειδοτες .. A ειδοντες

13. ερχεται (Gb) c. BCDLX 1. 22. 33. 91. 2.^pe al^10 a b e fos gat sah arm perss sl^2· Cyr .. ς add ουν c. AEGHKMSUΔΛ al longe pl f cop syr^p al (sed g vg aeth *et venit*, c *tunc venit*; syr *venit autem*) Cyr^ed pr | ι̅ς̅ c. BC(vdtr)D .. ς ο ι̅ς̅ c. AEGHKLMSUXΔΛ etc | και διδωσιν αυτοις .. D^gr syr^hr ευχαριστησας εδωκεν αυτοις, item d f g mm *et benedicens* (g mm *et benedix. et*) *dedit eis*

14. τουτο .. GLX al cop add δε (aeth pers^p *et hoc*) | εφανερωθη .. X al aliq et evgll mu it^pl gat al εφανερωσεν εαυτον | ι̅ς̅ c. BCD .. ς ο ι̅ς̅ c. AEGHKLMUXΔΛ etc. Praeterea L post τ. μαθ. pon, s 234. ff^2· mm plane om | μαθηταις c. ABCL 1. 22. 33. 157. al a e ff^2· am fu mt arm .. ς (Gb^0) add αυτου c. DEGHKMSUXΔΛ al pler it^mu vg cop syr^utr al Cyr

σοῦς Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με πλέον τούτων; λέγει αὐτῷ Ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. λέγει αὐτῷ Βόσκε τὰ ἀρνία μου. 16 (228.10) *λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον Σίμων Ἰωάννου, ἀγαπᾷς με; λέγει αὐτῷ Ναὶ κύριε, σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε.* (229.9) *λέγει αὐτῷ Ποίμαινε τὰ προβάτιά μου.* 17 (230.10) *λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον Σίμων Ἰωάννου, φιλεῖς με; ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἶπεν αὐτῷ τὸ τρίτον Φιλεῖς με; καὶ εἶπεν αὐτῷ Κύριε, πάντα σὺ οἶδας, σὺ γινώ-* 16, 80.
σκεις ὅτι φιλῶ σε. (231.9) *λέγει αὐτῷ Ἰησοῦς Βόσκε τὰ προβάτιά μου.* 18 (232.10) *ἀμὴν ἀμὴν λέγω σοι, ὅτε ἦς νεώτερος, ἐζώννυες σεαυτὸν καὶ περιεπάτεις ὅπου ἤθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χεῖράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις.*

---

15. *ηριστησαν* .. κ *-σεν* | ο ις (D a c tol cop syr^{utr} al post *λεγει* pon) .. s al^{12} vg^{cod} Aug om | *ιωαννου* (BD^{gr} *-ανου* : ita Ln; 91. *ιωαννᾶ*; vv. 16. et 17. et. d *iohanis*; v. 17. 69. *ιωανᾶ*; L hiat post *ναι κυριε* v. 15.) c. BC*DL al? (3.pe ut vdtr) it (exc c *bariona*) vg cop sah Nonn (*Σίμων γνήσιον ἔρνος Ἰωάνναο τοκῆος* v. 15. similiterque vv sqq) Amb al .. ς *ιωνα* c. AC**et***EGHKMSUXΔΛ vv pm Cyr Chr Thdrt^{2,426}. Item vv. sqq | *πλεον* c. BCDLSXΔ al Cyr Chr .. ς *πλειον* c. AEGHKMUΔ al pler (22. a b c e ff^{2} [non f g vg] om *πλ. τουτ.*) | *βοσκε* .. DU al pauc gat mm syr pers^{p} praem ο ις | *αρνια* (f g vg *agnos*) .. c*(iam** *αρν.*)D 36.ev Chr (et.$^{mosc\,5}$) *προβατα*, item *oves*

16. *παλιν* (c b f cop arm ante *λεγει*) .. D c e om (249. it^{pler} [non c e] d vg arm om *δευτ.*), praetereaque D add ο *κυριος*|*ιωαννου*, Ln *ιωανου*, ς *ιωνα* : ut v. 15.| *ποιμαινε* .. A syr^{utr} al praem ο ις| *τα προβατια* c. BC 19. (et „quidam ap. Theophan.“) item *oviculas* b Lcif (*Petro dicit beato Pasce agnos meos, et iterum Pasce oviculas meas*) .. ς (Ln 49.) *τα προβατα* c. AD(post *μου* pon)EGHKMSUXΔΛ etc (69. 36.ev g vg *τ. αρνια*)

17. *το τριτον* pr .. c om το | *ιωαννου*, Ln *ιωανου*, ς *ιωνα* : ut v. 15. | *και* (A a b am om, hinc Ln [κ.]) *ειπεν* (ADX al *λεγει*, item *dicit* b f am fu em mt al; *ait* a c e) *αυτω* (B 249. om) | *παντα συ* c. BC*D al a e ff^{2}. tol syr^{utr} Amb (b cop *tu scis omnia*, Chr *συ οιδ. πα.*, Cyr *συ οιδας κυριε παντα*) .. ς *συ* (c g om) *παντα* c. AC***EGHKMSUXΔΛ al pler f vg al | *συ γινωσκεις* .. B om *συ* | ις c. BC y^{scr} al .. ς ο ις c. AEGHKMSUX ΔΛ etc .. D 1. 33. 120. 2.pe it^{pler} (non f) vg (exc fos mt) cop pers^{w} sl$^{2.3.}$ om | *προβατια* c. ABC (cf huc Amb : „tertio meretur audire Pasce agniculos meos, Pasce agnos meos, Pasce oviculas meas“) .. ς (Ln) *προβατα* c. DEGHKMSUXΔ etc .. A 33. al? em gat mm *αρνια* (*agnos*)

18. *οτε* .. c* y^{scr} *οτι* | *και αλλος* (c**D 1. 19. 22. 33. 2.pe syr^{p} ^{mg} arm Cyr Chr *αλλοι*) *σε* (BC*?C** post *ζωσ.*) *ζωσει* (D *ζωσουσει*, c** *ζωσωσιν*, 1. 19. 22. 33. 2.pe syr^{p} ^{mg} arm Cyr Chr *ζωσουσιν*, M al *ζωση*) *και οισει* (c** 33. arm Chr *οισουσιν*, 1. 19. 22. 2.pe syr^{p} ^{mg} Cyr *αποισου-*

12, 33. 13, 36. 2 Pe 1, 14. 19 τοῦτο δὲ εἶπεν σημαίνων ποίῳ θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. καὶ
τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ Ἀκολούθει μοι. 20 ἐπιστραφεὶς ὁ Πέτρος
21, 7. βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἠγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ
13, 23 ss. ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἶπεν Κύριε, τίς
ἐστιν ὁ παραδιδούς σε; 21 τοῦτον ἰδὼν ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ
Κύριε, οὗτος δὲ τί; 22 λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς Ἐὰν αὐτὸν θέλω
μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ; σύ μοι ἀκολούθει. 23 ἐξῆλθεν οὖν
ὁ λόγος οὗτος εἰς τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀπο-
θνήσκει· καὶ οὐκ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει, ἀλλ'
Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἕως ἔρχομαι, τί πρὸς σέ;
19, 35. 3 Io 12. 24 Οὗτός ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων καὶ γρά-
ψας ταῦτα, καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθὴς αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν. 25
20, 30. ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὅσα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἅτινα ἐὰν γρά-

---

σιν σε, D απαγουσιν σε, Chr^{mosc2} αξουσιν. Praeterea et. A a c ff^{2} em cop syr^{utr} al Aug^{1} add σε, hinc Ln [σε]) etc .. Nonn sic : καί σε περισφίγξουσιν ἀφειδέες ἀνέρες ἄλλοι.

19. τουτο δε (et. Or^{1} Cyr al) .. D Or^{1} Chr ταυτα δε | και τουτο .. A κ. ταυτα

20. επιστραφεις c. ABC al b c e g vg arm perss .. ς (Gb^{0}) add δε c. DE GHKMSUXΛΑ etc (sed Chr στραφεις ουν, a ff^{2} fos syr aeth και επιστρ.) | ο ῑς̄ .. D om ὁ | αυτου .. C (vdtr) a του ῑῡ | ειπεν .. CD 33. ff^{2} fos cop al Cyr add αυτω | κυριε (G και) .. C* 435. om | παραδιδους .. D -διδων

21. τουτον c. AEGHKMSUXΛΑ al longe pler syr al (aeth *et illum*) .. BCD 33. it^{pler} (e transilit a Κυριε v. 20. ad Κυριε v. 21.) vg cop syr^{p} c.* Or Cyr add ουν (Ln). Chr (fere ut e) ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ· καὶ λέγει Κύριε, οὗτος δὲ τί; | ο πετρος .. X add ακολουθουντα | τω ῑῡ .. D^{gr*} αυτω ῑῡ

22. μενειν (it^{pler} *manere*, b *remanere*, c *permanere*) .. D με. ουτως, item d ff^{2} vg^{cdd} *sic manere*. Cf et. Hier : *quid ad te, si eum volo sic esse.* | συ .. C sive* sive** vdtr addere δε | μοι ακολ. c. ABC*D 1. 33. al it^{pler} vg Or Cyr Anast^{ant} in^{cat} .. ς ακολ. μοι c. C**EGHKMSUXΛΑ f cop al

23. ο λογ. ουτ. (al^{4} vel^{5} ing* Or Cyr [sed non$^{ed\ pr}$] Chr^{mosc3} Hier om ουτ.) c. AEGHKMSUXΛΑ al pler Chr Cyr$^{ed\ pr}$ item *sermo iste* g vg cop syr^{p} .. BCD 1. 33. 2.^{pe} it^{pler} (d *hic verbus*) gat syr ουτ. ο λογ. (Ln) | οτι .. D arm και εδοξαν οτι | και ουκ ειπεν .. BC 33. c cop^{dz} (similiter syr) Or Cyr ουκ ειπ. δε | αυτω .. D αυτο (d *illud*) | ο ῑς̄ .. XA* om | οτι ουκ (A om ουκ) .. D a b e vg (et. am ing al, sed non cdd omn) om οτι | αποθνησκει .. D e -σκεις (d e *morieris*) | D αλλα | εαν .. it^{pl} vg (et. fu gat al, sed non omn) *sic*. Ita fere et. v. 22. | τι (D^{gr} om) προς σε .. 1. 22. 2.^{pe} a e arm Chr (et.^{mosc5}) om

24. B Cyr ο και μαρτυρων | και γραψας .. BD cop (*et iste scripsit*) και ο

φηται καθ' ἕν, οὐδὲ αὐτὸν οἶμαι τὸν κόσμον χωρῆται τὰ γραφόμενα βιβλία.

γραψ. (it^{pl} Vict^{cap} *et qui scripsit;* a *et quis scripsit haec scimus, et scimus quia*) .. 4. 33. 69. 122.** 124. 6.^{pe} c arm syr^{p} c.* praem ὁ | *οιδαμεν* .. Chr^{com} Thph^{com} *οιδα* | *αυτου η μαρτ. εστ.* c. BC*, item D 48.^{ev} Cyr *εστ. αυτ. η μαρτ.* .. ς Ln *εστ. η μαρτ. αυτ.* c. AC***EGHKMSUXΔΛ al pler it vg al Chr

25. Om versum 63. Schol^{237} - *ἄλλος δὲ προσθήκην εἶναί φησι* (alibi est *ἄλλοι* et *φασιν*) *τοῦτο, τεθεικότος μὲν αὐτὸ τινὸς τῶν φιλοπόνων ἔξωθεν* (alibi additur *ἐν παρενθήκῃ*), *εἰς παράστασιν τοῦ πλείονα εἶναι τῶν γεγραμμένων τὰ γεγενημένα παρὰ τοῦ κυρίου θαύματα, κατὰ μέρος δὲ ὑφ' ἑτέρου ἀγνοίᾳ τοῦ πρώτου τυχὸν ἔσωθεν* (alibi post *θαύματα* [-*μαστά*] sic: *καταγέντος δὲ ἔσωθεν ἀγνοίᾳ τυχὸν τοῦ πρώτου γραφέως, ὑπό τινὸς τῶν παλαιῶν μέν, οὐκ ἀκριβῶν δέ*) *καὶ μέρος τῆς τοῦ εὐαγγελίου γραφῆς γενόμενον* (alibi *γεγονότος*), *διὰ* (alibi *ὅπερ διὰ*) *πάντων τῶν εὐαγγελίων ὁ χρόνος καὶ ἡ συνήθεια φέρεσθαι παρεσκεύασεν.* Eadem vel similia in scholiis cdd. multorum. Agnoscunt vero versum Or^{5} (et. Or$^{int\,3,\,064}$) Pamphil^{apol} („quae quidem certus sum quod ne ipse quidem mundus pro virtute ac maiestate sensuum capere potest") Naz$^{1/511}$ (*ἄπερ μηδ' ἂν αὐτὸν δυνηθῆναι χωρῆσαι τὸν κόσμον Ἰω. ὁ τοῦ λόγου πρόδρομος ἡ μεγάλη τῆς ἀληθείας φωνὴ διωρίζετο*) Cyr Chr Nonn Aug Gaud | *οσα* c. AC**DEGHKMSUΔΛ al pler .. BC*X al^{4} Or Cyr Chr α (Ln) | ο $\overline{ις}$ .. D ο $\overline{χς}$ $\overline{ις}$ | *ουδε* c. ACEG HKMSUXΔ al pler .. BDΔ 1. al ? *ουδ* (Ln) | *χωρησαι*: et. Or^{3} (Naz vide ante) Cyr Chr Nonn (*ἀείραι*) Or^{int} (*capere potuisse*); it^{pl} am fu ing mt al Aug Gaud *capere*, a g vg^{ed} *cap. posse* .. BC* Or^{1} *χωρησειν*, item cop *non valiturum esse capere* | *βιβλια* absq *αμην* (Gb Sz) c. ABC(vdtr)D al mu it^{pler} vg (et. fu ing al pl) cop sah syr syr^{p} cdd pler syr^{hr} arm aeth al Or Chr .. ς add *αμην* c. EGHKMSUXΔΛ al longe pl c f am syr^{p} ed (et.^{mg} „in Graec. est *αμην*") Cyr

Subscriptiones: B *κατα ιωαννην* .. ACEGΔΛ al pl *ευαγγελιον κατα ιωαννην* .. H al mu *τελος του κα. ιω.* (aliq add *αγιου*) *ευαγγελιου* .. D *ευαγγελιον κατα ιωαννην ετελεσθη αρχεται ευαγγελιον κατα λουκαν* .. a b d e f ff^{2}· *evangelium secundum* (e *cata*) *iohannem* (ff^{2}· *ioannem*, d *iohanen*) *explicit* (a ante *evang.* pon; b add *in deo*) *incipit evangelium* (ita d f; a b e ff^{2}· om) *secundum* (e *cata*) *lucan* (a *lucanum*; ff^{2}· *lucanum amen*) .. c *explicit evangelium iohannis*; g gat mm mt *expl evang secundum* (gat mm *cata*) *iohannem* (gat mm *ioannem*) .. per^{sp} *finita sunt quattuor evangelia gloriosa Matthaei et Marci et Lucae et Iohannis* .. KMUX al mu nil subscriptum habent. Praeterea add HSA al pl versuum (*στιχοι*) numerum: HS al pl *βτ'*, A al mu *βσι'*, al *βι'*, *βκδ'*, *ατ'*, *διςχιλιοι τριακοσιοι* (ut 246.) et aliter. Item al pm *κεφαλαια* (*σλβ'*, ut A al pl; ad eundem numerum notatio marginalis codicum CK etc procedit; in AM ultimus est *σλα'*), item *τιτλοι* (qui in antiquiss. cdd. pler. textui singulorum evgg continuo praefiguntur: numero sunt *ιη'* ut in ACA, aut *ιθ'* ut in KM: quae differentia pendet ab historia mulieris adulterae,

vide supra), aliquot et. ρηματα (βχ′ vel ατλϛ′ vel ατλη′. Aeth: voces 2600.) In B numerantur sectiones 80. Praeterea multi (ut iam S) subscriptiones (ευαγγ. κα: ιωαννου. ut S vel ut G** το κα. ιω. ευαγγ.) auctas habent his: εξεδοθη μετα χρονους λβ′ (al λ′ vel τριακοντα, G** vero κ′) της του χ̅υ̅ αναληψεως (G** αναλυσεως). Notabile est etiam quod in A 262. aliisque, ut iam supra vidimus, notatur: εγραφη και αντεβληθη ομοιως εκ των αυτων αντιγραφων εν στιχοις βσι′, κεφφ. σλβ′. Denique in nonnullis haec et similia adnotantur: εγραφη ελληνιστι εις εφεσον μετα τριακοντα ετη (237. ad haec add οι δε λεγουσι, μετα χρονους τριακοντα δυο) της αναληψεως του κυριου επι δομετιανου βασιλεως (ut 160.). Similiter syr^{sch}: *finitum est evangelium sanctum praedicationis Iohannis evglstae, quod locutus est Graece Ephesi*; item syrP in antiquiss. cod. Assem. 1.: *explicit scriptura sancti evangelii Iohannis; locutus est autem et scripsit Ionice in Epheso* (apud White simplicius sic: *finita est descriptio evglii sa. Ioh. quod locutus est Graece.*) .. εξεδοθη μετα χρονους λβ′ της του χ̅υ̅ (246. add του θεου ημων) αναληψεως εν πατμω τη νησω (ut 246. 252.) .. συνεγραφη υπο τουτον ιωαννην, οτε ην εν εξορια εν πατμω τη νησω υπο τραϊανου του βασιλεως και εξεδοθη εν εφεσω δια γαϊον τον ξενοδοχον των αποστολων μετα λβ′ χρονους της του χ̅υ̅ αναληψεως (ita 145.). Ad quae cf Suidas sub ιωαννης, ubi haec leguntur οτι ο θεολογος και ευαγγελιστης απο της εν πατμω εξοριας επανελθων συνταττει το ευαγγελιον ων ετων ρ′, διαρκεσας εως αλλων ετων ρκ′ .. ar^{e} *finitum est evangelium Iohannis filii Zebedaei apostoli unius ex duodecim. Scriptum illud Graece populo urbis Ephesi post ascensionem domini nostri in caelum corpore anno trigesimo regnante Nerone imperatore Romano. Finiuntur autem cum illo IV evv. sancta, ceu quattuor flumina vitae, et gloria sit deo.*

LIPSIAE, IMPR. GIESECKE & DEVRIENT.

NOTITIA
CODICIS SINAITICI
ALIQUOT NOTIS ADDITIS.

Quod nuper mandatu Alexandri II. imperatoris omnium Russiarum in orientem iter suscepi codices et Graecos et orientales maximeque litterarum sacrarum investigandi acquirendique caussa, tam prospero eventu usum est ut multis modis valiturum sit ad promovenda studia circa utrumque sacrum textum critica. Quam rem accuratius cognituros adire velim librum paucis ante diebus foras datum, quem sic inscripsimus: NOTITIA EDITIONIS CODICIS BIBLIORUM SINAITICI AUSPICIIS IMPERATORIS ALEXANDRI II. SUSCEPTAE. ACCEDIT CATALOGUS CODICUM NUPER EX ORIENTE PETROPOLIN PERLATORUM. ITEM ORIGENIS SCHOLIA IN PROVERBIA SALOMONIS PARTIM NUNC PRIMUM PARTIM SECUNDUM ATQUE EMENDATIUS EDITA. Qui autem hoc in titulo atque in ipso libro principatum tenet codex bibliorum Sinaiticus, gravissimus omnium quos litterae huc usque nactae sunt Novi Testamenti codicum, quamvis iam exeunte fere anno 1862, si deus voluerit, totus in lucem proditurus sit, testis rarae munificentiae Alexandri II. imperatoris, tamen iam in eo quem diximus libro paullo fusius expositum est primum quomodo a nobis sit inventus [1]), deinde quos utriusque Testamenti libros (con-

[1]) Eo loco etiam, ne quid praetermissum videatur, de Porphyrii archimandritae Russici circa codicem Sinaiticum studiis relatum est. Cf. p. 7 sq. ubi haec leguntur: „Ceterum quum exeunte mense Augusto

tinet autem Novum Testamentum totum, ne minima quidem lacuna deformatum) et quo ordine contineat, tum quibus maxime argumentis utamur ad singularem aetatem eius docendam eamque ipso Vaticano maiorem. Quibus disputatis adiunximus exempla scripturae codicis collatis locis Novi Testamenti plus sexcentis, item textum integrum quemadmodum duodeviginti codicis paginae praebent. Ex Novi Testamenti libris plene ibi novem paginis exscripta haec sunt: Matth. 27, 64 — 28, 20. Marc. 1, 1—35. (In tabula lapidi incisa quat-

apud Lobanow principem ad ripas Bospori liberali hospitio exceptus commorabar, aliquando ille attulit librum Russice scriptum, in quo codicis Sinaitici a me tantopere laudati notitiam se invenisse dicebat. Liber erat Porphyrii archimandritae Russici, Petropoli anno 1856 editus, in quo ille de itineribus annis 1845 et 1846 per orientem inque primis ad Sinai montem factis exponit. Locum quo agit de bibliis Sinaiticis Lobanow princeps accurate interpretando mecum communicavit. Inde intellexi, anno postquam ipse Veteris Testamenti fragmenta inveneram magnique faciunda significaveram, eadem in monasterio S. Catharinae vidisse Porphyrium, et quidem iis iam aucta partibus quae antea latuerant, sed quas eiusdem membra corporis esse primo obtutu apparebat. Licet autem ille per totum librum suum multis modis virum doctissimum peritissimumque se probaverit neque codicem rem pretiosam esse ignoraverit, tamen quae de scriptura notavit, de aetate, de textu, in errore versantur pleraque. Atque quum longum per tempus ad Sinai montem commoraretur, nullum ex libris Veteris aut Novi Test. in usum publicum nedum criticum describendum existimavit. Pastoris quidem librum in Graecis codicibus tam diu frustra quaesitum ac totam priorem epistulae Barnabae partem huc usque Graece deperditam esse nesciebat: alioquin certe his describendis studuisset litteris Christianis benefacere. Quae quidem in nemine taxanda sunt; varia enim ac diversa singulorum studia, nec omnia omnes possumus. Notari vero ista prout sunt propterea debebant quod nuperrime fuerunt quibus, dum mea laudabantur studia, de reverendi archimandritae studiis aut laudibus detrahi videretur.“ Huc accedit nota, ubi relata sunt quae Porphyrio circa codicem visa sunt. — — „Quae vero in iis eminent, codicem ad rationem Euthalii conscriptum esse propterea que saeculi videri quinti, item correctum esse eadem aetate atque scriptum, et corrigendo textum ecclesiae orthodoxae substitutum esse: horum nihil satis recte habet. Minime enim codicis scriptura Euthalium sequitur; neque si sequeretur, inde ad talem aetatem concludendum esset. Correctiones vero, quas tanti facit, ad plures referendae auctores, quorum gravissimi duo aliquot saeculis codice posteriores sunt. Denique ut saepe illi cum usu ecclesiae orthodoxae conveniunt, ita multo saepius ab eodem confirmando abhorrent.“

tuor extremae columnae evangelii Lucae repraesentantur.) Ioh. 21, 1—25. 2 Cor. 11, 32 — Gal. 1, 17. 2 Thess. 2, 17 — Hebr. 1, 7. Act. 28, 17—31. Iac. 1, 1 — 2, 6. Apoc. 9, 5 — 10, 8. (Pagina decima accedunt extrema verba apocalypseis, prima columna epistulae Barnabae et duae priores Pastoris.) Quae quidem omnia etsi non ignoramus ab iis qui rei criticae operam dant consultum iri, tamen nec iis deesse volebamus qui nuperis editionibus Novi Testamenti nostris criticis sive maiore sive minore uti satis habent. Quapropter istam iis appendicem adiungendam duximus, lectionis exempla codicis Sinaitici plus septingenta continentem, excerpta pleraque ex Notitia editionis modo in lucem emissa.

Matth. 1, 5 codex Sinaiticus, cui in numero instrumentorum criticorum signum ℵ destinavimus, habet *βυες*, item *ιωβηδ* 1, 6 *δαυειδ* (plene scriptum) *δε* absque *ο βασιλευς* 1, 8 et 9 *οζειαν οζιας* 1, 10 et 11 *ιωσειαν ιωσειας* 1, 14 *σαδωχ* bis 1, 18 *του δε ιησου χριστου η γενεσις ουτως ην. μνηστευθεισης της* 1, 19 *παραδειγματισαι* a pr et tert, *δειγματισαι* ab altera manu 1, 22 om. *ολον* 1, 24 habet *δε ιωσηφ*, ibidem corr. ante *την γυν. αυτ.* (***ειαυτ.*) add. *μαριαμ*, sed postea rursus deletum est 1, 25 *υιον* pro *τον υι. αυτης τον πρωτοτοκον* 2, 3 *ο βασιλευς ηρωδης* 2, 5 *ειπαν* cum solo B[1]) 2, 17 *δια* 2, 18 *κλαυθμος*,

[1]) Ad fidem huius codicis (i. e. ipsum codicem, ut p. 488. ed. min. scripsit: „en codicem", item „hoc loco indicare sufficiat" „codicem nos integrum" „exceptis tantum erroribus scripturae manifestis" „atque lacunis quas codicum HJL et B apocalypseos ope explevimus" „textus loco excudendum curavisse") Nov. Test. edere se iam annis 1846 et 1848 professus est Ed. de Muralto. Quo de libro quum in ed. Ni Ti 1849. p. XLVII. scripsissem „opus est incredibili inscitia, socordia, perfidia", additis huius censurae caussis, in ista ed. (cf. supra pag. CXIII) olim scriptis acquiescere malebam quam rem tam iniucundam denuo tractare: quamvis etiamnum libri Muraltiani ratio a nonnullis tam parum perspecta sit ut nuper diceretur prope a Lachmanni principiis abesse. Quo quidem nihil iniquius in Lachmannum dici potuit. At quem hoc ipso anno idem editor vulgavit *Recensum locorum quibus editio codicis Vaticani Romana ab Ang. Mai. praeparata et Hamburgensis annorum 1847 et 1848 inter se differunt, adiuncta in locis dubiis varietate Bartoloccciana, Birchiana, Bentlejana, nec non lectione ab Ed. de Mur. Romae in ipso cod. hic illic observata* (Hamburgi 1860). in eo tam mire abusus est et meo et aliorum nomine ut

non *θορυβος και χλευθμ.* 2, 21 *εισηλθεν* cum BC cop 3, 2 *λεγων* sine *και* 3, 7 *βαπτισμα* absque *αυτου* 3, 11 *υμας βαπτιζω εν υδατι* a prima manu, item *υμας εν υδ. βαπτ.* a tertia 3, 14 a pr om. *ιωαννης* 3, 15 *προς αυτον*, non *αυτω* 3, 16 *βαπτισθεις δε*,

intermissum recipere cogar. Est autem totus ille Recensus, si quid video, ita comparatus ut vix quicquam quae olim scripsi luculentius confirmare potuerit. Quod paucis probandum erit. Docturum igitur se dicit differentiam inter Hamburgensem suam et Romanam Mainam codicis Vat. editionem, ratione etiam habita collationum Bartoloccii, Birchii, Bentleji. At in ipso libro sexcentis locis (per sola tria priora evv. locis plus 400) meum adscripsit nomen, et quidem saepissime lectionibus editionis suae Hamburgensis. Hoc quid sibi velit quaerenti primum observandum est omnia meo nomine insignita ad editionem meam anni 1849 spectare: quod quamvis nemini facile in mentem venire possit, quum iam inde ab anno 1856 usque ad finem anni 1858 in publicum exierit editio VII. in quam tot circa cod. Vat. studia collata sunt, tamen nullo loco indicatum est. In ea vero editione, quae anno 1849 prodiit, contra ipsam editionem Hamburgensem haec scripta sunt: „omnes collationes quas hucusque nacti sumus comparatae ita sunt ut ex iis coniunctis nemo, nisi quis religionem ad litteras pertinere prorsus ignoret, codicem edi posse opinetur." Nihilominus nunc me ipsum (i. e. ed. N. T. anni 1849.) innumeris locis testem excitat lectionis Vaticanae ubi Vaticanum codicem ne verbo quidem tetigi Ita sola pag. 4. sub Hamburgensi ed. haec notantur: „*ἐγέγωσκεν*, secunda manus Correctoris, Tisch. e sil." (pro *ἐγεγνωσκεν*) „*ἠκριβωσε*, *ἀκριβῶς* secunda, Tisch. e sil." (pro *ἠκριβωσεν* et *ἀκριβῶς*) „*λίαν*, secunda, Tisch." (pro *λεῖαν*) „*Γαλιλαίας* id., Tisch." (pro *Γαλαιλαίας*. Corrige *Γαλειλ.*) „*παραγίνεται Ἰωάννης* id., Tisch. cum testibus omnibus" (pro *παραγείνεται Ἰωάννης*) „*Φαρισαίων* id., Tisch." (pro *Φαρεισαίων*) „*ἀξίνη* id., Tisch." (pro *ἀξείνη*) „*σῖτον* id., Tisch." (pro *σεῖτον*) etc. Fortasse dixerit aliquis hoc modo tantum consensionem editionis cod. Vatic. Hamburgensis et meae textus sacri editionis significari. At id ut per se minime aptum — agitur enim de fide editionum codicis Vat. Hamburgensis et Romanae — ita nec ullo modo indicatum est; nec coniici potest propterea quoniam aliis locis permultis adhibentur quae revera editio nostra anni 1849. de codice testatur, vel quibus certe „B e sil" „B?" — si tamen cui tale quid testimonii loco habetur — adscripta habet."

Nec minus abutitur Lachmanni nomine, quamvis perraro legatur. Ita ad Mc. 2, 5 est „*σοι* Bartoloccius, Lachmann" (pro *σου*) et 2, 27 „*οὐχ* Lachmann" (pro *καὶ οὐχ*): at utroque loco Lachmannus recte indicavit lectionem Vaticanam, in textum non receptam. Mc. 12, 28 est: „[[*πασῶν* Lachmann cum recentioribus, ex emendatione]]" (duplicibus uncis indicantur „quae nec Majus agnovit"). Sed apud Lachm. scripta haec sunt: „*π. παντων* (an *πασων* B?) BC".

ibidem *ευθυς ανεβη*, ibidem a pr *ερχυμενον* pro *και ερχ.* 4, 2 *τεσσεραχοντα* 4, 3 *προσελθ. ο πειραζ. ειπεν αυτω* 4, 10 omittit *οπισω μου* 4, 16 a pr *σκοτει*, ab altera (cum solis BD Or[1]) *σκοτια* 4, 18 *αλεεις* a prima manu, non item versu 19. Ibidem pro *λεγομ.* corr. reposuit *καλουμενον* 4, 19 ad *υμας* ex emend. additur *γενεσθαι* 4, 23 *εν τη γαλιλαια* 5, 1 *προσηλθαν* cum

Pejus vero etiam fit Bentlejo. Huius nomen alibi satis rarum pagg. 22 et 23 octo adscripsit lectionibus Hamburgensibus hunc in modum: Lc. 1, 76 „*Σὺ δὲ* Bentlejus" 3, 20 „*προσέθηκε τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν καὶ κατέκλεισε* Bentlejus" 3, 23 „*τοῦ Ἰωσὴφ* Bentlejus et Tischend." 3, 24 „[*τοῦ Μελχεί*]" (quo modo significatur *τ. μ.* in Vat. omitti) „Bentlejus" 3, 32 „*Ἰωβὲδ* Bentlejus" 4, 9 „*εἰ ὁ υἱὸς* Bentlejus ut EGH" 4, 18 „*εὐαγγελίζεσθαι* Bentlejus" 4, 29 „*αὐτῶν ᾠκοδόμητο* Bentlejus". At, quod vix credibile videbitur, haec omnia excepto uno loco 3, 20 vel ficta vel falsa sunt. Lc. enim 1, 76 Bentl. id ipsum quod Mai. edidit testatur: *Καὶ σὺ δὲ*. 2, 23 Bentl. nihil testatur, nec magis 4, 9 aut 4, 18 aut 4, 29. Contra 4, 24 ipsum *μελχει* pro *μελχι* testatur, non omissionem, et 3, 32 rectissime notat *Ἰωβήδ*, non vitium ed. Hamb. *Ἰωβὲδ*. (Ceterum saepe etiam Birchius, ne silentii quidem nota addita, editionis Hamb. testis adscribitur ubi is Vaticanum non commemorat. Nec aliter Scholzio fit.)

Quum vero olim significassem, non satis apparere quas ex suo ipsius codicis examine lectiones perspectas haberet, nunc identidem adscriptum est: „ut ipsi vidimus" vel simile quid. Quem in modum confirmat plura a Maio edita consentiente quidem plerumque collatore priore, quamquam invito textu Hamburgensi (nimirum post editionem Ed. d. Mur. rursus vidit codicem), ut Mt. 26, 52. 27, 46. Mc. 2, 5. Sed in his est etiam 1 Joh. 3, 21 ubi invicem sibi opponuntur: „*ἔχομεν* ut ipsi vidimus" et „*ἔχει* Birchius, Scholz., Tisch." At nihil certius quam *ἔχομεν* apud Maium ex textu Elzev., quem toties per incuriam retinuit, fluxisse; etenim *ἔχει* et Birchius et Bentlejus testati sunt, nec id Maius in vitiorum Birchii indicem retulit. Rursus Col. 1, 4 de Maii textu dubitat testante (ut iam Bentl., quod ignoravit Mur.) *εἰς*, opponens lectionem Elzev. „*τὴν εἰς* ut ipsi vidimus". Idem fit Col. 1, 16 ubi verbis „[*ἐν* ut D*E*FG, Ital. Orig. Birchius" (hoc non verum est, scribe Bentl.) „Tisch.]" opponit: „*τὰ ἐν* ut nobis visum cum E**". Eodem iure Col. 1, 18 (ubi rursus iam Bentl. verum docuerat) et 20 addubitat Maii scripturam. Ceterum circa similes Maii lectiones ab Hamb. ed. diversas adnotat p. 75: *quaeri potest utrum Maius ipsum cod. Vaticanum reddat an ed. Sixtinam* (!!) etc. Denique — plura enim licebit silentio praeterire duo exempla doceant qua fide ipsum Maium exscripserit. Phil. 4, 1 secundo loco ex Maio notat „*μου ἀγαπητοί*", at Maius habet *ἀγαπητοί μου*. Item Lc. 1, 27 notat „*ἐμνηστευμένην* prima manu superadditur", ut II, 5." At apud Maium est in textu *μεμνηστευμένην*, in margine: „Prima" (supplendum est littera) „*μ* superadditur".

solo B 5, 4 et 5 cum BC et unc rell consentit contra D etc 5, 11 om *ρημα* cum solis BD et vv aliq; ibidem tuetur *ψευδομενοι* contra D etc 5, 13 **εστε του αλα* (ut D), item *δε του αλα*, ibidem *βληθεν εξω καταπατ.* 5, 20 confirmat *υμων η δικαιοσυνη* 5, 22 om *εικη* cum B al^{2} etc 5, 30 habet *εις γεεν. απελθη* cum B (D similiter) etc 5, 36 *τριχαν* ut EL al 5, 39 *ραπιζει* cum solo B; ibidem *εις* pro *επι*, ibidem om *σου* contra BD etc *σιαγ. σου* et reliquorum uncialium *σου σιαγ.* 5, 42 habet *δος* cum solis BD al^{2} Clem 5, 44 confirmat *τους εχθρ. υμων* omissis seqq cum B al^{7} etc 6, 1 *προσεχ. δε* cum LZ al mu etc 6, 10 *ελθατω* cum solis DE**GΔ 6, 12 **αφηκαμεν*, ****αφιαμεν* 6, 13 om *οτι σου εστιν* etc 6, 18 *ο πατ.* (**add. *σου*) *ο βλ. ε. τ. κρυφαιω αποδ. σοι* 6, 25 om **και τι πιητε* et *υμων* sec. 6, 26 ***εις τας αποθηκας* 6, 28 *αυξανουσιν· ου κοπιωσιν ουδε νηθουσιν* cum B al pauc 6, 32 *ταυτ. γ. πα.* et *επιζητουσιν*, item *οιδ. γαρ* (corr. *δε*) *ο θεος* (corr. delevit) *ο πατ. υμ. οτι* 6, 33 *την βασιλ. κ. τ. δικαι. αυτου* 7, 5 *εκ του οφθαλμ. σου την δοκον* 7, 12 *om *ουτ* 7, 13 *εισελθατε*, ibidem a pr *η πυλη* om; item habet *κ. πολλ.* (corr. add *εισιν*) *οι εισερχομ.* (corr. *εισπορευομ.*) 7, 14 confirmat a pr *οτι*, non *τι* 7, 18 *ενεγκειν* pro secundo *ποιειν* cum solo Or^{1} 7, 21 *ο ποι. τα θεληματα* (***το θελ.*) et *εν τοις ουρ.* 7, 22 **δαιμον. πολλα* et *εξεβαλλομεν*, item *επροφητευσαμ.* 7, 26 *αυτου την οικιαν* 7, 27 post *ηλθαν* (sic) *οι ποτ.* deest a pr *κ. επτ. οι ανεμοι* 8, 1 a pr *καταβαντι δε αυτω*, ex emend. (cum BC al^{10}) *καταβαντος δε αυτου* 8, 7 *αυτω* absque *ο ιησους* cum solis B k cop 8, 8 *αποκριθ. δε* cum solis B sah 8, 9 add *τασσομενος* cum B al^{3} etc 8, 13 om *και* ante *ως* cum B al^{3} etc, item *αυτου* cum B al^{4} etc 8, 28 a pr *γαζαρηνων* (sic) 8, 31 *αποστειλον ημας* cum B al^{4} etc 9, 2 *αφιενται* cum solo B et Or^{1} 9, 5 a prima *αφιονται* cum solo D, ex emend. *αφιενται* cum solo B 9, 9 *μαθθαιον* (non item Mc 3, 18) et *ηκολουθει* 9, 10 **και ανακειμενων εν τη οικια ιδου*, ***κ. εγενετο ανακ. αυτου ε. τ. ο. ιδου* 9, 14 **νηστευομεν*, **add *πυκνα*, ****πολλα* 9, 13 *ελεος* 9, 18 a pr *προσελθων*, a sec *εις προσελθων* (ut solus B), a tertia *εις ελθων* 9, 19 *ηκολουθει* cum CD al^{3} 9, 27 *κραυγαζοντες* pro *κραζοντες* 9, 30 *ενεβριμησθη* cum B* al^{4} 9, 36 *ερριμενοι* 10, 3 *μαθθεος* cum BD (sed 1, 15 *ματθαν* contra B*D); ibidem *θαδδαιος* cum

B al² 10, 4 *κανανιτης* confirmat 10, 19 *παραδωσιν* 10, 23 *φευγ. ε. τ. ετεραν* cum B al²; ibidem *εως* a pr cum BD al¹ 10, 25 *βεεζεβουλ* cum solo B 10, 28 *αποκτεννοντων* 10, 41 *λημψεται* 11, 9 *προφ. ιδειν* cum solis BZ 11, 20 *ουτος* absque *γαρ* 11, 13 *επροφητ.* 11, 16 *εν ταις αγοραις* cum BZ al² 11, 19 *εργων* (pro *τεκνων*) ut B* 124. cdd quidam apud Hier et vv aliq 11, 23 *καφαρναουμ* 11, 25 *εκρυψας* cum BD 12. Hom^clement 11, 29 *πραϋς* 12, 4 *εφαγον* praegresso *εισηλθεν* cum solo B (et al¹?) 12, 17 *ινα* cum BCD al² Or Eus 12, 18 *ον* a pr cum B al² Eus¹ 12, 24 et 27 *βεεζεβουλ* cum solo B 12, 36 *ὅ* cum solis BD; ibidem *λαλησουσιν* cum solis BC 12, 41 *νινευειται* 13, 9 *ωτα* absque *ακουειν* cum solis BL it³ (non item 11, 15) 13, 19 *ο δε φησιν* cum solis BC 13, 35 *καταβολης* absque *κοσμου* ex emend. cum B al² etc 13, 36 *οικιαν*, item cum solo B et Or¹ *διασαφησον* 13, 37 *ειπεν* absque *αυτοις* 14, 6 *γενεσιοις δε γενομενοις* cum solis BDLZ 15, 8 *ο λαος ουτος* etc cum BDL al² etc 15, 23 *ηρωτουν* cum solis BCDX 15, 39 a prima *μαγαδαν* cum BD vv aliq, ex emend *μαγεδαν* cum solis Latinis 16, 2 om *οψιας* usque *ου δυνασθε* 17, 10 habet *οι μαθηται* absque *αυτου* cum LZ al³ etc 17, 20 *ολιγοπιστιαν*, ibidem *μεταβα* 18, 11 om versum cum BL* al³ etc 21, 32 confirmat *λεγουσιν* absque *αυτω* et *ο πρωτος* 21, 44 confirmat hunc versum contra D etc 22, 44 confirmat *κυριος* absque articulo cum BDZ 23, 35 om a prima *υιου βαραχιου* 24, 36 add a prima rursusque a tertia manu *ουδε ο υιος* 24, 37 habet *εσται* itemque v. 38 *ως* 24, 44 *η ου δοκειτε ωρα* cum BDI 102. vg Ath² 27, 25 a prima om *επι πασαν* (ex emend. habet *εφ ολην*) *την γην* 27, 46 *ελωι ελωι λεμα σαβαχθανει* 27, 47 *εστηκοτων* cum BCL 27, 49 add *αλλος δε λαβων λογχην ενυξεν* etc 27, 54 *εκατονταρχης* cum solo D et Or 27, 64 om *αυτου* cum solo B, ibidem om *νυκτ.* et v. sq. tuetur *εφη δε* 28, 1 habet pr. loc. *μαριαμ* et v. sq. *και προσελθ.* 28, 4 *εγενηθησαν* et *ως νεκρ.* 28, 6 *οπου εκειτο* absque *ο κυριος* 28, 7 a prima *ιδου ειπα υμιν* 28, 8 *απελθουσαι* 28, 9 *και ιδου* 28, 10 a pr *τ. αδελφ. ινα ελθ.* 28, 11 *ανηγγιλαν* cum solis D Or Chr 28, 15 *εφημισθη πα. ιουδ. ο λο. ουτ. εως* 28, 18 *επι γης* 28, 19 *βαπτιζοντες*, non *βαπτισαντες* 28, 20 *του αιωνος* absque *αμην*.

Marci 1, 1 a prima om *υιου θεου* cum 28. 255. Ir[1] Or[3] Bas Hier[3] Victorin 1, 2 *καθως γεγρ. εν τω ησ. τω πρ. ιδ. εγω αποστελω*, ibidem om *εμπρ. σου* 1, 4 a pr *και εγερ.*, ibidem *ο βαπτιζων* cum BLΔ al, sed retento *και* seq 1, 6 *και ην* et *εσθων* 1, 8 *εγω εβαπτ.* 1, 10 *ευθυς*, item *καταβ. και μενον* 1, 11 om a pr *εγενετο* cum solis D ff^2. mt 1, 13 om *εκει* 1, 14 *μετα δε* 1, 15 om *λεγων* (cum solis c mt Or) 1, 16 *και παραγων*, item *σιμωνος*, ibidem om *αμφιβληστρ.* cum solis BL 33. 1, 17 *αλεεις*, sed v. 16 *αλιεις* 1, 18 *ευθυς* (cum solo L ut videtur) 1, 21 *εις καφαρν. κ. ευθυς τ. σ. εδιδ. εις την συναγωγην* 1, 24 *οιδαμεν* 1, 27 ibidem *διδαχη καινη κατ εξουσιαν και* cum solis BL 33. 102. 1, 28 om a pr *ευθυς πανταχη* (sic enim suppletur) 1, 29 et 30 utroq loco *ευθυς* 1, 31 *κρατησας της χειρος* 1, 34 *ηδ. αυτον* a pr., ***add *τον χρ. ειναι* 1, 38 *εξηλθον* cum solis BCL 33. 1, 39 *ηλθεν* cum solis BL, sed sequitur a pr *κηρυσσιν* 1, 41 *αυτου ηψατο* cum solis BL 435. 1, 44 *μωσης*, non *μωσης* 2, 3 *φεροντ. προς αυτ. παραλντ.* 2, 4 *προσενεγκαι* cum BL etc; ibidem *κραβακτον* (nec *κραβαττον* nec *κραβατον* nec *κραββ.*), nec aliter vv sqq; ibidem *οπου* cum BDL 2, 5 *αφεωνται* 2, 8 *ευθυς* cum solis BL 33. 2, 12 *ηγερθη και ευθυς*, ibidem confirmat *λεγοντας* et *ουτως ουδεποτε*, sed pro *ειδαμεν* vel *ειδομεν* habet a pr *εφανη εν τω ισραηλ* 2, 14 a pr *λευει*, ex emend *λευειν* 2, 16 *οτι ησθιεν* cum DL et vv; ibidem habet *δια τι* cum solo D 2, 18 *και οι μαθητ. των φαρ.* 2, 21 *πληρωμα* (non *το πλ.*) *απ αυτου* 2, 22 *εκχειται και οι ασκ. απολουνται*, ibidem om *βλητεον* cum B 102. solis 3, 1 om *την* cum solis B al^2, ibidem confirmat *και ην εκει* 3, 3 *τω την ξηραν χειρ. εχοντ.* cum solis CΔ 3, 5 *συνλυπουμενος* 3, 8 *εποιει*, non *ποιει* 3, 11 *λεγοντες* pro *λεγοντα* cum DK al^4 3, 15 *εξουσιαν* absque *θεραπ.* etc 3, 16 habet *και εποιησ. τους δωδεκ.* cum solis BC*Δ 3, 19 *ισκαριωθ* 3, 25 *δυνησεται*, ibidem *η οικια εκειν. στηναι* 3, 31 *και ερχεται* cum DG al^4 it^6 3, 32 om *και αι αδελφαι σου* 3, 35 confirmat *το θελημα* 4, 1 *συναγεται* et *πλειστος* 4, 5 confirmat *οπου* et *βαθος γης* 4, 8 *αυξανομενα* cum solo B 8, 9 *ος εχει* cum solis BC*DΔ 8, 10 *ηρωτουν* (cum solo C), ibidem *τας παραβολας* 4, 22 *εαν μη ινα* cum solis BΔ 4, 29 *παραδοι* cum solis BDΔ (sed 5, 43 confirmat *γνω*) et *ευθυς* cum solis BCL

4, 32 confirmat *κατασκηνουν* 5, 1 *γερασηιων* 5, 9 a pr *λεγιων*, ex emend *λεγαιων*, item v. 15. 5, 36 *παρακουσας* cum solis BLA e 5, 37 *μετ αυτου συνακολ.* 6, 1 *ερχεται* 6, 3 *και ιωσηφ* cum 121. it^{5} vg 6, 11 *ος αν τοπος μη δεξ.* 6, 24 *του βαπτιζοντος* 6, 33 *και προηλθον αυτους* 6, 38 *ιδετε* 6, 41 *τ. μαθηταις* absque *αυτου*, ibidem a prima *παρατιθωσιν* 6, 45 *εως αυτος απολυει* 6, 48 *ιδων* 7, 16 om versum 7, 17 *εισηλθων* 7, 25 *αλλα ευθυς ακουσ. γυνη* 7, 26 *η δε γυν. ην* 7, 27 *και ελεγεν* 7, 32 *κωφ. και μογιλαλ.* 7, 34 ex emend *εφφεθα* ut D et Latini 7, 35 *ηνυγησαν* 7, 36 *λεγωσιν* 8, 4 *και ειπαν ποθεν* (pro *οτι ποθεν* vel *ποθεν*): ita solus ut videtur 8, 5 *ηρωτα* cum solis BLA et *ειπαν* cum solis BA 8, 6 *παραγγελλει* cum solis BDLA 8, 16 confirmat *εχουσιν* 8, 23 *εξηνεγκεν* cum BCLA 33. 8, 25 *και διεβλεψεν* 8, 26 *μη* (ex emend *μηδε*) *εις την κωμην εισελθης* cum (*μηδε* etc) BL al^{2} cop 8, 28 *ειπαν* 9, 38 *επη αυτω ο ιωαν. λεγων* 9, 38 *εκωλυομεν* 9, 42 *πιστευοντων* sine *εις εμε* cum A it^{4} cop^{cod} 10, 46 *ιερειχω*, ibidem *τυφλος* (cum BDLA al cop Or) *και* (om reliqui) *προσαιτης* (cum BLA k cop) 10, 47 confirmat *ναζωραιος* 10, 49 *ειπεν φωνησατε αυτον* 11, 7 a pr *αγουσιν* cum C al^{9}, ex emend *φερουσιν* cum BLA Or 11, 26 om versum 13, 6 *πολλοι* absque *γαρ* 13, 14 *το βδελυγμ. της ερημωσεως* absque *το ρηθ.* etc, ibidem cum solis BL *εστηκοτα* 13, 35 *η οψε* et *μεσονυκτιον* 14, 35 confirmat *προελθων*, ibidem *επιπτεν* cum solis BL cop^{2} 14, 38 *ελθητε* a prima cum solis B 346. q Cyp al 15, 22 confirmat *γολγοθαν* 15, 23 *εδιδ. αυτω* absque *πιειν* 15, 28 om versum 16, 8 post *εφοβουντο γαρ* om omnia reliqua cum B k etc.

Lucae 1, 5 *βασιλεως* absque *του* cum BLR 1, 10 *ην του λαου* 1, 15 *κυριου* absque *του* 1, 17 *ηλεια* ut B* 1, 25 *κυριος* cum CDL 33.; ibidem *επειδεν* et *ονειδος* 1, 26 *απο* 1, 27 a prima *εμνηστευμενην* 1, 29 *η δε* sine *ιδουσα* et *επι τω λογ. διεταραχθ.* 1, 35 *γεννωμενον* sine *εκ σου* 1, 37 a pr *παρα του θεου* 1, 42 *ανεβοησεν* et *φωνη* 1, 50 *εις γενεαν και γενεαν* 1,61 *ειπαν* cum DLA al 1, 66 *και γαρ* 1, 69 *παιδος* 1, 70 *των αγιων απ αιων. αυτου προφ.* 2, 1 *αυτην* (*ν* deletum) *απογραφην* (*ν* deletum) *εγεν. πρωτη* (ex emend *πρ. εγεν.*) 2, 9 a prima *επελαμψεν αυτοις* pro *περιελαμψ. αυτους* 2, 10 a pr *ητις εστιν* 2, 12 a

pr om *χειμενον* ut D 68.; ex emend habet (ut BLPS al^{x}) *και χειμ.* 2, 14 a pr *ενδοκιας* 2, 16 a prima *ατευρον*, ex emend *ευραν* 2, 33 *ο πατηρ αυτου και η μητ. αυτου* 2, 35 confirmat *και σου δε* 3, 1 ter (ut C) *τετρααρχ.* Item v. 19. 3, 17 a prima *διακαθαραι* ut B a e cop Ir^{int} et *συναγαγειν* ut B e 3, 22 *ως* ut BDL 33. Or 3, 23 *και αυτος ην ιησους αρχομ. ωσει ετων τριακ. ων υιος ως ενομιζ. ιωσηφ* 3, 24 et 29 *μαθθαθ* 3, 26 *σεμειν*, ibidem *ιωσηχ* et *ιωδα* 3, 30 *ιωναμ* 3, 33 *τ. αδμιν του αρνει* 3, 34 a prima *ισαακ* 3, 36 *καιναμ* 4, 5 *αναγ. αυτον* absque *ο διαβολος*, item absque *εις ορ. υψηλον* 4, 9 *ηγαγ. δε* 4, 16 *ναζαρα* ut 33. Or 4, 17 *βιβλ. των προφητ. ησαιου* 4, 22 *ουχι* et *υιος εστ. ιωσηφ ουτος* 4, 23 *εις την καφαρναουμ* cum solo B 4, 34 *φωνη μεγαλη* 4, 43 *επι* et *αποστειλην* 4, 44 *εις τας συναγωγας* 5, 2 a pr *αλεεις* 5, 3 *σιμωνος* 5, 5 *ολης νυκτος* 5, 7 *ηλθαν* 5, 27 et 29 *λευειν* et *λευεις* 5, 32 a prima *ασεβεις* pro *αμαρτωλους* 5, 33 ***Οι* absque *δια τι* 5, 36 *απο* 5, 39 *θελει* et *χρηστος* 6, 2 om *διεστροφωτω* 6, 9 *δε*, item *επερωτω* et *υμας ει* 6, 15 *μαθθαιον* 6, 18 *ενοχλουμ.* 6, 19 *ο οχλος εζητουν* 6, 34 *δανισητε*, ibidem *λαβειν*, ibidem *εστιν* 6, 42 *πως δε* 6, 48 *πλημμυρης*, item *προσερηξεν* et *δια το καλως οικοδ. αυτ.* 6, 49 *ευθυς* et *συνεπεσεν* 7, 12 confirmat *τεθνηκως* 7, 18 *ιωαννει* 7, 20 *ειπαν* 7, 21 *εκεινη*, item *ημερα* 7, 28 om *προφητης*, item om *του βαπτιστου* 7, 32 *α λεγει* 7, 33 et 34 *εσθιων* 7, 37 *ητις ην εν* 8, 16 *τιθησιν ινα* etc 8, 19 *η μητηρ αυτου* 8, 24 *διεγερθεις* 8, 26 *αντιπερα* 8, 30 **λεγιων*, ***λεγαιων* 8, 37 * et *** *γεργεσηνων*, ***γαδαρηνων* 8, 38 **εδεετο*, ***εδειτο* 9, 13 *αρτους πεντε* cum solo B 9, 19 *ειπαν* 9, 23 *καθ ημεραν* * et *** 9, 26 *λογους* 9, 34 *επεσκιαζεν* 10, 1 *και ετερ. εβδομηκ.*, item *ανα δυο* 10, 25 om *και* ante *λεγων* 10, 36 *τις τουτων* 11, 48 *μαρτυρες εστε* 11, 53 *κακειθεν εξελθοντ. αυτου* 11, 54 *ενεδρευοντες* absque *αυτον* et *θηρευσαι τι εκ τ. στομ. αυτ.* sine *ινα κατ. αυτ.* 15, 32 *εζησεν* (****ανεζ.*) et *απολωλως* (***-*λως*) *ην* *και* 16, 1 om *αυτου* 16, 2 om *αυτω* et habet *ετι δυνη* 16, 4 *αν μετιαστ. εκ της* 16, 5 *τ. κυρ. αυτου* (****εαυτ.*) 16, 6 *ο δε ειπ. αυτω* et *βαδους*, item *ο δε ειπ. αυτ. δε. συν τα γραμμ.* 16, 7 *λεγει δε αυτω* 16, 8 *φρονιμωτερ.* ante *οι* 16, 9 *και εγω* et *εαυτοις ποιησ.* (corr. *που. εαυτ.*), item *εκλιπη* (***-*τωι*, sed *τωι* rursus erasum) 16, 12 *το υμετερον*, ibidem *δωσει υμιν* 16, 14 ***οι φαρισ.* sine *και* (*ista omnia o m)

16, 16 ***και πας εις αυτην βιαζεται και βιασται αρπαζουσιν αυτην (*omnia om) 16, 18 και πας ο απολελ. 16, 20 nec ην nec ως habet, ibidem ειλκωμ. 16, 21 *om των ψιχιων, ibidem est επελειχον 16, 23 *om και ante εν τω, ibidem habet υρα αβρααμ 16, 24 τ. ακρ. τ. δακτ. αυτ. υδατι 16, 25 μνησθητι τεκν. οτι απελ. τα 22, 43 sq. confirmat * et *** ωφθη usque γην (v. 44 καταβαινοντος ut x etc) 24, 17 και εσταθησαν 24, 18 εις 24, 21 ελπιζομεν 24, 27 (κ. αρξαμ. praecedente) *και διερμηνευειν, ***-μηνευσεν omisso και 24, 29 κεκλ. ηδη 24, 30 και λαβων et εδιδου 24, 31 *om κ. επεγν. αυτ. 24, 32 ειπαν et ως διηνυγεν 4, 38 και δια τι et ε. ταις καρδ. υμ. 24, 39 εγ. ειμ. αυτ. et *σαρκας 24, 51 om *κ. ανεφ. ε. τ. ουρ. 24, 53 ευλογουντες

Iohannis 1, 3 ουδεν a pr cum D al Ptolem Heracl etc 1, 4 εστιν cum D cdd ap Or etc. 1, 15 om λεγων cum D b 1, 18 a pr μονογενης (absque ὁ) θεος εις (om ο ων) 1, 28 *βηθανια, **βηθαραβα 4, 1 ο ιησους pro ο κυριος cum D etc; ibidem ἥ 4, 7 et 9 *πιν 4, 11 a pr εκεινη pro η γυνη 4, 21 πιστευε μοι γυναι 4, 50 επιστευσεν absque και 5, 1 η εορτη 5, 2 om a pr επι (**εν) τη. Ibidem *το λεγομενον pro η επιλεγομενη, et cum 33. βηθζαθα 5, 4 om αγγελος γαρ etc 5, 5 om εκει, habet αυτου 5, 13 ενευσεν cum D* 5, 37 εκεινος 6, 51 ο αρτος (omissis και et δε) ον εγω δωσω υπερ της του κοσμ. ζωης η σαρξ μου εστιν 7, 50 *om ο ελθ. προς αυτ. πρωτερ. 7, 52 εραυνησον cum B*T 8, 1 sqq. om 13, 2 γεινομενου a pr, ibidem ινα παραδοι αυτ. ιουδ. σιμ. ισκαριωτης 13, 12 και ανεπεσεν 13, 19 πιστευσητε οταν γεν. 13, 26 βαψας το ψωμ. επιδωσω, item βαψας ουν 15, 22 ειχοσαν 16, 13 εν τη αληθεια cum DL etc, sed a pr om πασῃ. Ibidem ακουει 21, 3 εξηλθ. ουν et om ευθυς 21, 4 om* ηδη et confirmat γενομ., tum εστη ιησους επι et εγνωσαν 21, 5 ιησους ut B solus 21, 6 *λεγει pro ο δε ειπ. et cum solis D cop οι δε εβαλ. 21, 8 τω αλλω πλοιαριω 21, 9 *ανεβησαν, tum **επι την γην 21, 11 ενεβη ουν, tum εις την γην 21, 12 ουδ. δε 21, 13 ερχ. ο ιησ. 21, 14 τουτο δε et εφαν. ο ιησ. τ. μαθητ. 21, 15 *σιμων, **add ιωανου 21, 16 παλιν λεγ. αυτ. (om *δευτ., **supplet το δευτ.) σι. ιωαννου, tum *om ναι, post confirmat (et. v. sq.) προβατα 21, 17 ελυπ. δε (**om) et και (**om) φιλ. με και λεγει αυτω, tum om ιησους 21, 18 *την χειραν, tum αλλοι ζωσουσιν σε κ. ποιησουσιν σοι οσα (**αποι

συνσιν σε οπου) 21, 23 *ουκ ειπ. δε*, item *om *τι πρ. σε* 21, 25 *ουδ αυτον*, item *χωρισειν* et *βιβλια* absque *αμιν*

Ad Romanos 1, 1 *αποστολ. ιησου χριστου*. Item *απυστ. ιησ. χρ.* 1 Cor 1, 1 (sed ibi scriptor iam posuerat χ ut scriberet *χρ. ιησ.*) Eph 1, 1 Tit 1, 1. Contra habet *απυστ. χριστου ιησου* 2 Cor 1, 1 (item Phil 1, 1 *δουλοι χρ. ιησ.*) Col 1, 1 1 Tim 1, 1 2 Tim 1, 1 Philem 1, 1.

Rom 1, 27 *ομοιως τε και οι αρρενες*, item **αρρενες εν αρρεσι* 1, 29 *πονηρια κακια πλεονεξια* 1, 31 om a prima *ασπονδους* 1, 32 *ου μον. αυτ. ποιουσιν* etc 2, 5 *αποκαλυψεως* (**add *και*) *δικαιοκρισιας* 2, 11 *προσωπολημψια* 2, 14 *ποιωσιν* 2, 15 *συνμαρτυρουσης* 2, 17 *νομω* 2, 26 *ουχ η ακροβ.* 3, 4 *καθαπερ* 3, 12 *ηχρεωθησαν* 3, 22 *ιησου χριστου*, sed *και επι παντας* om a prima 3, 25 *δια πιστεως* 3, 26 *προς την ενδιξιν* 3, 29 *μονον* 3, 30 **ειπερ* et v. 31 *ιστανομεν* 4, 18 *επ ελπιδι* 4, 19 om *ου* 4, 22 *διο και ελογ.* 5, 1 a pr *εχωμεν* 6, 12 *ταις επιθυμ. αυτου* 7, 25 a pr *ευχαριστω τω θεω*, **χαρις δε τ. θ.* 8, 11 *του εγειραντος τον* (**om) *ιησουν*-- *ο εγειρας* (**add *τον χριστ.*) *εκ νεκρ. χριστ. ιησ.* (**om χρ. ιησ.) et *δια του ενοικουντος αυτου πνευμ. εν υμιν* 8, 17 *συνκληρον.* et *συνπασχ.* 8, 22 *συστεναζει* (contra 12, 2 *συνσχηματιζεσθε*) 8, 20 *εφ ελπ.* 8, 27 *ερανυων* 8, 28 *συνεργει* sine *ο θεος* 9, 4 *ισραηλειται* et *αι διαθηκαι* 9, 16 *ελεωντος*, sed v. 18 *ελεει* 9, 28 a pr om *εν δικαιοσ. οτι λογ. συντετμ.* 11, 6 om a pr *ει δε εξ εργων* etc (supplet***) 11, 22 **αποτομια* 12, 11 *τω κυριω* 15, 4 **εγραφη*, ***προεγραφη* 16, 25 sqq. ad finem epistulae leguntur.

1 Corinth. 1, 2 *ηγιασμ. εν χρ. ιησ.* post *εν κορινθω* 1, 13 *υπερ* 1, 14 a pr om *τω θεω* ut B 67.** 2, 4 *εν πιθοις* (**add *ανθρωπινης*) *σοφιας λογους* (ipsa prima emend. *-γοις*) 2, 10 *ημιν δε απεκαλ. ο θεος δια του πνευμ.* (corr. addit *αυτου*) *το γ. πν. π. ερανια* 4, 6 **απολλων* et *υπερ α γεγραπται* absque *φρονειν* 4, 11 *γυμνιτευομεν* 4, 13 **δυσφημουμενοι* 4, 14 *νουθετων* 4, 15 *χριστω ιησου* 4, 21 *πραοτητος* h. l. 5, 6 *ζυμοι* 6, 5 *λεγω*, ibidem *ουδεις σοφος* 6, 10 *ου μεθυσοι* 6, 14 *εξεγερει* 6, 20 *δοξασατε* (**add *δη*) *τον θεον* 7, 1 *εγραψατε* sine *μοι* 7, 22 *ομοιως* sine *και* 7, 29 *ο καιρος συνεστιλμενος εστιν το λοιπον ινα και* 7, 31 a pr *τον κοσμον* ut soli AB 7, 34 *και μεμεριστται και η γυνη η αγαμος και η παρθ. η αγαμος μεριμνα τα του* 7, 35 a pr *συμφορον* 7, 39

*δεδεται absque νομω 13, 4 χρ. η αγ. ου ζηλ. η αγ. ου περπ., item 13, 5 τα εαυτης 13, 8 η αγ. ουδ. πιπτει (***εκπιπτ.) 16, 23 τ. κυρ. ιησου 16, 24 αμην

2 Corinth. 2, 2 και τις 2, 3 εγραψα sine υμιν pergitque τουτο αυτο, ibidem *σχω 2, 16 εκ θανατου et εκ ζωης, ibidem *κατεναντι 3, 3 καρδιαις, non καρδιας 3, 6 απεκτεννι 3, 17 *om εκει 4, 1 εγκακουμεν 4, 2 συνιστωντες 4, 4 αυγασαι et post θεου ex emend addit του αορατου 4, 5 δια ιησου ut A**C etc; **δια χριστου 4, 6 *λαμψει 12, 2 καυχασθαι (***ει καυχ. reliquis non mutatis) δε ου συμφερον μεν ελ. δε 12, 3 εκτος et 5 μου 12, 6 *om τι 12, 7 διο ινα μη, ibidem *σατανα, posteaque *om ινα μη υπεραιρ. 12, 9 *η γαρ δυν. εν ασθ. τελειται 12, 10 *και στενοχωρ. cum B solo 12, 12 σημιοις τε 12, 13 *ησσωθητε 12, 14 ου κατ. αναρκησω, ibidem bis αλλα 12, 15 *ει περισσ. υμ. αγαπω ησσον αγαπ. 12, 16 εγω ου κατεναρκησα υμων 12, 19 *παλαι et κατεναντι θεου 12, 21 ελθοντος μου (***-ντα με) ταπινωσει με 13, 1 **ιδου τριτον 13, 4 *και γαρ εσταυρ., ibidem ασθ. συν αυτω αλλ. ζησομεν et θε. εις υμ. 13, 5 ουκ (corr. η ουκ) επιγ. οτι χρ. ιησ. ε. υ. εστ. 13, 8 αλλα 13, 13 *om αμην

Ad Galatas 1, 4 *περι 1, 8 ευαγγελισηται (**add υμιν) παρ 1, 10 om γαρ sec 1, 11 γνωρ. δε 1, 12 ουδε εδιδ. 1, 15 ευδοκησεν ο θεος 1, 17 απηλθον 2, 1 δεκατεσσαρων 2, 4 ινα ημας καταδουλωσουσιν 2, 5 οις ουδε 2, 11 κηφας, item v. 14. 2, 12 ηλθεν 3, 1 εβασκανεν sine τη αληθ. etc et εσταυρωμενος sine εν υμιν 3, 7 a pr νιοι εισιν αβρ. 3, 19 προσετεθη 3, 21 εκ νομου ην αν 3, 23 συνκλιομενοι 3, 28 απαντες 4, 25 το γαρ σινα ορος εστιν ον εν τη 5, 1 τη ελευθερ. ημας χριστ. ηλευθερωσεν (**χρ. ημ. ηλευθ.) στηκετε ουν

Ad Ephesios 1, 1 τοις αγιοις (ex emend additur πασιν ut A al² etc) τοις ουσι (ex emend additur εν εφεσω) 1, 3 a pr του κυριου και σωτηρος ημων ιησ χρ. 1, 6 εν η ex emendatione, ης a prima 1, 7 a prima εσχομεν et το πλουτος 1, 11 εκληρωθημεν 1, 15 *om αγαπην την 1, 20 ενηργησεν et επουρανιοις 2, 3 ημεθα, item τεκνα φυσει 2, 5 confirmat τοις παραπτωμασιν 2, 8 δια πιστεως 2, 13 εγενηθ. εγγυς 2, 13 confirmat ειρηνην secundum 2, 20 a prima ακρογωνιαιου του χριστου, ex emend ακρ. αντ. χριστ. ιησ. 3, 1 *του χριστου, **add ιησου

Ad Philipp. 2, 1 confirmat *ει τις σπλαγχνα* 2, 4 *μη τα εαυτ. εκαστος σκοπουντες αλλα κ. τ. ε. εκαστοι* (a prima ad seqq trahitur) *τουτο* (ex emend additur *γαρ*) *φρονειτε* 2, 23 *αφιδω* 2, 30 *δια το εργον κυριου*, ibidem *παραβολευσαμενος*

2 Thess. 3, 2 *ο κυρ. ιστ.*, ***εστ. ο κυρ.* 3, 4 *παραγγελλομεν* (***add *και*) *ποιειτε κ. ποι.* 3, 6 *τ. κυρ. ημων*, ibidem **παρελαβοσαν*, ****παρελαβον* 3, 8 *νυκτος κ. ημερας* 3, 12 **εν κυρ. ιησ. χυ.* 3, 13 *ενκακησητε* 3, 18 *om *αμην*

Ad Hebr. 1, 3 *τ. δυν. αυτ. καθαρ. τ. αμαρτ.* (corr. add *ημων*) *ποιησαμενος* 1, 8 a secunda *ραβδ. της ευθυτητος ραβδος της* (prima transiluerat a priore *ραβδ.* ad alterum) 1, 12 a pr *αλλαξεις* cum D 43. et Latinis 2, 9 *χαριτι* 3, 6 *μεχρι τελους βεβαιαν* 4, 2 *μη συνκεκερασμενος* 6, 14 *ει μην* 6, 19 *ασφαλη* 7, 3 *αφωμοιωμενος* et 7, 5 *αποδεκατουν* 7, 5 et 11 *λευι* et *λευιτικης* 8, 4 *οντων των προσφεροντων κατα νομον* (ex emend *τον νομ.*) 8, 6 **τετυχε*, ***τετευχε* 8, 10 **επι καρδιαν*, ***επι καρδιας* 8, 12 om a prima *και τ. ανομ. αυτων*

1 ad Tim. 3, 16 a prima *ος εφανερωθη*. Corrector ultimus sacculi fere 12. reposuit *θεος*, sed hoc tam caute fecit ut antiquissimam scripturam intactam relinqueret. 5, 16 *ει τις πιστη* 5, 18 *βουν αλ. ου φιμωσεις* 5, 21 *χριστου ιησου* et *προσκλισιν*

Act. 1, 4 a prima *εν πνευμ. βαπτισθ. αγιω* cum solo B 1, 8 *μου* 1, 10 *εσθησεσι λευκαις* 1, 13 *μαθθαιος* 1, 19 *αχελδαμαχ* 1, 25 *κληρον* 2, 7 *λεγοντες* absque *προς αλληλους* 2, 12 *διηπορουν* 2, 20 *ημεραν* 2, 25 *προορωμην* et *εφ ελπιδι* 2, 31 *ουτε ενκατελιφθη εις αδην ουτε* 2, 37 *την καρδιαν* 2, 38 *φησιν* 2, 47 sq *καθ ημεραν επι το αυτο· πετρος δε* 3, 6 om *εγειρε και* 3, 16 a prima om *επι* 3, 19 *προς το* cum solo B 3, 21 *των αγιων* (**add *των*) *απ αιωνος αυτου προφητων* 4, 20 *ειδαμεν* 4, 25 *ο του πατρ. ημων δια πνευμ. αγιου στομ. δαυ. παιδος σου ειπων* 4, 32 *ην καρδια και ψυχη μια* 4, 35 *διεδιδετο* 5, 2 *συνειδυης* (sed scribitur *συνιδυης*) 20, 24 *ουδενος λογου ποιουμ. τ. ψυχ. τιμ. εμαυτω* 20, 28 *τ. εκκλησ. του θεου* 20, 29 **εγω οιδα*, ***εγω δε οιδ.* 28, 20 **εινεκεν* 28, 21 *ειπαν*, item *κατα σου εδεξαμεθα* 28, 22 *ακουσ. παρ. σου* et *ημιν εστιν* 28, 26 *λεγων* 28, 28 **τουτο το σωτ.* 28, 30 **ενεμεινεν* 28, 31 *om *χριστου*

Iac. 1, 3 *το δοκιμ. υμων τ. πιστεως* 1, 12 *επιγγειλατο* sine

o θεως cum solis AB ff arm 1, 18 *εαυτου* ex emend 1, 19 *ιστω* (ex emend *ιστε*) *αδ. μου αγαπ. εστω δε* 2, 2 **εις συναγ. υμ.* 2, 3 *και επιβλ.*, ibidem *και ειπητε συ* et *εκει η καθου ωδε υπο* 2, 4 *ου* omisso *και* 2, 5 *τω κοσμω* 2, 13 *ανιλευς* et *κατακεκυχατια* (**add *δε*) *ελευς κρισεως* 2, 19 *εις εστιν ο θεος* 2, 20 *νεκρα* contra *αργη* 3, 5 *ηλικον* 3, 6 *η* (ex emend *και η*) *γλωσσ. πνρ. ο κοσμος της αδ. η γλ. καθ.* 3, 8 *ακαταστατον* 4, 4 **μοιχαλιδες* cum solis AB 13.

1 Petr. 1, 6 a prima *ει δεον* absque *εστιν* cum B Clem Thphyl[1] 1, 8 *ιδοντες* cum BC etc; ibidem *αγαλλιασθε* 1, 9 *υμων* 1, 10 et 11 *εξηρανησαν* (cum AB*) et *ερανιωντες* (cum B*) 1, 16 *διο γεγραπται αγιοι εσεσθαι διοτι εγω αγιος και ει* 1, 22 *της αληθειας εις* 1, 32 *εκ φθορας* (pro *σπορας*) *φθαρτης* cum AC 1, 24 *σαρξ χορτος* ex emend cum A al[8] etc.

1 Ioh. 2, 16 *αλιζονια* 2, 18 **αντιχριστος* 2, 27 *ελαβετε* 3, 2 *οιδαμεν* 3, 14 *ο μη αγαπων* 4, 3 *ο μη ομολογ. ιησουν χριον εν σαρκι εληλυθοτα* 5, 7 *οτι οι τρεις εισιν οι μαρτυρουντες το πνευμα κ. το υδωρ και το αιμα* absque rell. 5, 9 *οτι μεμαρτυρηκεν*

Iudae 5 *ειδοτας υμας παντα οτι κυριος απαξ λαον* 9 confirmat *ο δε μιχαηλ ο αρχαγγ. οτε* 12 *ουτοι εισιν γογγυσται μεμψιμυροι κατα τας επιθυμ. αυτων πορευομενοι* (γογγ. usque *πορ.* a corr. improbantur) *εν* (ex emend *οι εν*) *ταις αγαπαις υμων*

Apocalypsis 1, 1 a prima *ιωανει* 1, 4 *ιωανης*, tum *απο ο ων*, item *τ. επτα πνευμ. των* (ut A 47. And) 1, 5 *τω* (a prima deest) *αγαπωντι ημας και λυσαντι εκ* (ex emend *ημας εκ*) *των* 1, 6 *και εποι. ημας βασιλειαν* (ex emend additur *και*) *ιερεις τω*, ibidem *εις τον αιωνα* (ex emend *τους αιωνας*) *των αιωνων αμην* 2, 1 *των χρυσων* 2, 2 *τον κοπον σου*, ibidem om a prima *ειναι* 2, 3 *και υπομ. εχις και θλιψις πιασας* (corr. haec improbavit) *και εβαστασας δια το ον. μου και ουκ εκοπιασας* 2, 4 *αλλα εχω*, ibidem *αφηκες* a prima 2, 5 *πεπτωκες*, ibidem *ερχομαι σοι και* 2, 7 *νικωντι* 2, 8 *της εν ζμυρνη* 2, 9 *τα εργα και την θλιψιν* 2, 10 *μηδεν* contra *μη* in ABC etc 2, 13 *οιδα που κατοικεις*, ibidem *εν ταις ημεραις εν ταις* (**ως) *αντιπας* (***αντειπας) *ο μαρτυς μου ο πιστος ος* 2, 14 *ος εδιδασκεν* (**add *τον βαλακ*) *βαλειν* (**βαλλειν) 2, 18 *τους οφθ. αυτου* 2, 20 *οτι αφεις* (**αφηκας) *τ. γυν. ιεζαβελ* (**ιεζαβ.) *η λεγουσα* (**τιν λεγουσαν) *αυτην* 2, 25 *αχρι ου* 9, 6 *και ου μη ευρησουσιν αυτ.* et *φυγη ο θαν. απ αυτ.* 9, 8

ειχαν (non item v. 9.): plane ut A solus 9, 9 **ονρας ομοιως* eodem vitio ut A 9, 10 *εχουσιν εαυτων τον βασ. τον αγγ. τ. αβ. ω ονομ. αυτω εβρ. αβαδδων και εν* 9, 14 **λεγοντα* cum solo A et *τους τεσσαρες* 9, 20 *εν τ. πλ. αυτων ταυταις ουδε μετενοησαν* et *προσκυνησουσιν* 10, 2 *βιβλαριδ. ηνεωγμ.* 22, 16 confirmat *επι ταις εκκλησιαις* et *πρωτος*.

EMENDANDA ET ADDENDA.

In *textu* Eph. 4, 29 scribe *σαπρὸς* pro *σαρκὸς*. In *Prolegg.* p. CVI. in nota lin. 2 exeunte scribe paucae (excidit e exeunte versu) p. CCLXX. lin. 4. lege $\overline{\chi\pi}$ $\overline{\omega}$ pro $\overline{\chi\pi}$ $\overline{\chi\pi}$ p. CCLXXI. ad Mt XVI, 2. scribe: dele BVX ad *πυρρ.* p. CCLXXVI. ad Apoc II, 20. ad „om *σου*“ adde c. In *comm.* Act. etiam lectiones codicis lo^{41} (i. e. nunc Londin. antea Tischend.) adscripsimus. Eundem (cum cdd. min. aliis multis) post nos contulit F. H. Scrivener in ed. sua codicis epp. Paul. Augiens. (Cambridge 1859.) Id quod accurate fecit, ut solet, paucissimis exceptis (9, 26 praetermisit *εν* pro *εις* et 26, 12 *πορευομ.* pro *και πορ.* nisi fallor. Item notare debebat 7, 36 7, 42 13, 21 etc. codicem praebere $\overline{\mu}$, quum scriptura inter *τεσσερακ.* et *τεσσαρ.* fluctuet, quorum prius ipse codex 1, 3 tuetur. Nec praetermittendus erat accentus ubi momenti aliquid habet, ut 17, 23 *κατα)γελω* pro *-ἑλλω* et 26, 23 *καταγγέλειν* pro *-ἐλλειν* 23, 17 *εκατοντάρχων*, non *-αρχῶν* 24, 12 *οὔδε* pro *οὔτε*). Hinc supple in comm. nostro (ceterum minus accurate 1855. collatio nostra ex ed. Ni Ti 1849. translata est in Anecdota sacr. et prof., praetereaque adscribendum erat codicem cum illa ed., ad quam collatio instituta est, ubi nihil relatum sit consentire): 2, 37 *ειπ. δε* 7, 37 *ο θε.* absq. *κυρ.* 9, 11 **ταρσειαν* 9, 13 om *σου* 24, 12 ***αποστασιαν* 26, 21 om *οι* 27, 37 $\overline{\sigma o \varsigma}$ (pro $\overline{\sigma o \zeta}$). Praeterea Scriv. 3, 11 *σολομωντος* (nos *-μωνος*) et 26, 17 *ημιν οδον* (nos *ημ. οδ.*). In *comm.* ad Mc 16, 9 sqq. sub 4) lin. 8. scribe: plus 233 tribuere.

LIPSIAE, m. Sept. a. 1860.

0351 4.

3 2044 069 760 734

The borrower must return this item on or before the last date stamped below. If another user places a recall for this item, the borrower will be notified of the need for an earlier return.

Non-receipt of overdue notices does ***not*** *exempt the borrower from overdue fines.*

Andover-Harvard Theological Library
Cambridge, MA 02138 617-495-5788

Please handle with care.
Thank you for helping to preserve
library collections at Harvard.